8 55 D 21

41. 3. 8.

41 E 8

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

2 5.

Magiſtri Roberti holkot Super quattuor libros ſententiarum queſtiones.

Quedam conferentie.

De imputabilitate peccati queſtio longa.

Determinationes quarundam aliarum queſtionũ.

Tabule duplices omnium predictorum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

8.55 D 21

Jodocus Badius Aſcenſius. F. Marco. Alexandreo de Beneuento celeſtinoꝝ ordinis diui Benedicti obſeruantiſſimo: artiūqꝫ bonarum peritiſſimo: viro p̄ter ceteros dilecto: ſalutem dicit.

Quotienſcūqꝫ ad vite tue animiqꝫ candorē: ſuauiſſime Marce: mentis oculos appello: multa ſane occurſant: que tuā mihi paternitatē ⁊ chariſſimā ⁊ imprimis mirādam faciunt. Siquidē cū ad religionis integritatē: morū pulcritudinē doctrineqꝫ catholice ſanctitatē aſpicio: dignus ꝓfecto mihi videris: quē princeps ille apoſtoloꝝ petrus diuo Marco euangeliſte cōſiliolum nūcupet. Cum vero ad phyſicas metaphyſicaſqꝫ ac plane philoſophicas diſquiſitiones tuas: longe digniſſimꝰ: quē philoſophorū nō infimus Macrobius: ſibi quidē filiū: Marco aūt ſuo fratrē cognominet ⁊ cōdilectū adoptet. At vbi ad dicendi rarā diſertionē: dialecticoſqꝫ griphos: ac diſputandi argutias: multo dignior: quē oratorum facile princeps Marcus Cicero itidē cognominet ſibi: ⁊ filio adoptatū velit. Deniqꝫ cū ad ſacras lucubrationes tuas atqꝫ indefatigabilē vigilantiā: quas ⁊ bonis libris recognoſcendis: ⁊ bonis adoleſcentibus erudiendis: ⁊ bonis viris demerendis abūdantius impēdis: animaduerto: multo oīum digniſſimus cōprobaris: cui. M. Johānes Treſchel pie memorie alemānus: impreſſorū Lugdunēſi. facile peritiſſimus: bonā ⁊ ſuaꝝ ⁊ amicoꝝ ſuoꝝ lucubrationū partem deſtinet: quippe qui ⁊ prior hoc beneficij genere ipm ſuperiori anno demerueris: cuꝫ expoſitionē veteris artis. M. Guilhelmi de Ockam caſtigatiſſime tua vigilātia recognitā: nomini eius nūcupaſti. Quocirca vt grati debitoris atqꝫ eius ꝗ ſe ſoluēdo futurū ſperet: animū p̄ſe ferat: ſꝫ nō oīa que debet ſimul repēdere poſſet: viciſſim tñ hāc portiunculā paternitati tue offerre iuſſit. Subtiliſſimas dico. M. Roberti de holkot ſup libros ſentētiaꝝ diſquiſitiones: quas ꝗ ad molē numerūqꝫ cenſere volet: vili forſitaſſis eſtimauerit. At qui earūdē eruditiones ⁊ caſtigādi ſudores iuſta lāce pēſitabit: nō facile: ſi nō iniquus fuerit: eleuauerit aut floccifecerit. Incredibili ſiquidē labore fere ab interitu redēpte ſunt. Qua in re magnā partē Venerabilis religioſus. F. Auguſtinus de Ratiſpona ordinis fratrū heremitaruꝫ diui Auguſtini: ⁊ ſacre theologie parrhiſijs baccalariꝰ formatus: ſibi vēdicare iuſtiſſime poſſet: ꝗ cū ſuꝑioribus annis dyalogon. M. Guilhelmi de Ockā: ⁊ q̄ōnes ſuꝑ quattuor ſniaꝝ libros diligētius recognouiſſet: crebro rogatus tametſi plurima ⁊ ſtudēdi ⁊ docēdi ⁊ declamādi ⁊ orādi ſollicitudine quaterer: has tñ ſuꝑ quattuor ſniaꝝ Roberti de holkot: ⁊ de imputabilitate q̄ōnes: ꝑ tꝑis penuria caſtigauit. Cuius ideo nūc meminimꝰ: vt oībus bonas artes colētibus ⁊ notū ⁊ dilectū: vt iuſtū eſt: faceremus. Inuēte p̄terea ſunt vno dumtarat in loco q̄rūdā queſtionū determinatiōes ſub noīe eiuſdē holkot conſignate: q̄s ideo p̄termittendas Treſchel noſter iudicauit ꝙ īperfecte atqꝫ mutile vſqꝫadeo eēnt vt inuentu rariſſimi ſint ꝗ eas reſertiēdas ſuſceperint. Docta ſiquidē ingenia maluerint nouas excogitare: q̄ꝫ ſub alieno noīe fere deperditas inſtaurare. Inertia aūt atqꝫ īperita: tametſi forte amore lucelli impar onus nō reiecerint: tñ indigna cēſuit quibꝰ tm̄ munus cōmitteret. Quocirca: vt meminimꝰ: p̄termittendas duxit: donec cōplures viri boni quos ſuꝑ ea re ꝯſuluimus: dicerent aureū eſſe quicq̄d in eis ꝯtineret. Quo rnſo q̄ſi omine quodā accepto: intellexit extēplo nihil etiā in eiuſmodi fragmētis cōtēnendū. Aureaꝝ etenī reꝝ nō tm̄ ſolide atqꝫ integre partes: ſꝫ vel minutiſſima queqꝫ fragmentula colligi ſolēt. Quapropter iſtec oīa lecturos exoratos eiꝰ noīe velimus: vt boni equiqꝫ ꝯſulāt ⁊ ꝓ tot aureis donis: ſi nō aurū: at argēti quātū iuſtū eſt: reponāt. Neqꝫ ꝓpterea ſuccenſeāt: ſi qua adhuc imꝑfecta offenderint: ꝑfectiora ſiquidē reperire nō potuimus. Qđ ſi q̄ſq̄ꝫ ea pleniora habeat nō negligētie noſtre: que ſi cū hoīes ſimus nulla eſſe nō potuit: parua tñ admodū fuerit: iraſcat: ſꝫ miſero fato noſtro: ꝗ qđ antte indagauimus nāciſci nō potuimꝰ: clemēter ꝯdoleat. Tu aūt ſuauiſſime Marce cui nuncupationē iſtaꝫ iocūdam fore firmiſſime cōfido: noſtros quoqꝫ ſudores quos iſtic effudimus: humane precor ſuſcipias. Vale. Ex Lugduno. xij. kalendas Maias. Anno ſalutis xp̄iane, Milleſimo quadringēteſimo nonageſimoſeptimo,

¶ Chariſſimi ⁊ longe diſertiſſimi viri Roberti Holkot ſacre theologie ꝓfeſſoris excellentiſſimi ⁊ ſacri ordinis p̄dicatoꝝ obſeruātiſſimi: natiōes anglice: Tabule ſeu indices q̄ſtionum ſup q̄ttuor ſniaꝝ. de imputabilitate peccati: ⁊ quarūdā q̄ eiuſdē dicunt determinationū feliciter incipiūt.

¶ Tabula q̄ſtionū in primū librū ſniarū.

Qō.j. Libri primi,

Vtrū quilibet viator exiſtēs in grā aſſentiendo articulis fidei mereat. Queſtio prima.

In hac aūt queſtione multa ſane vtilia diſquirunt.

Primū. An aliquis poſſet peccare ⁊ mereri ſimul ⁊ ſemel. de quo habetur ibidem. B ⁊ N. Item.

Utrū viator plus poſſet mereri de p̄mio. ꝙ deus poſſet ſibi dare. ibidē in. ij. argu. prin. ⁊ eius ſolu.

Utrū q̄s poſſet pl⁹ p̄miari ꝓ actu minoris bonitatis q̄ alius ꝓ actu maioris bonitatis. ibidē in. iij. arg. p̄n. ⁊ eius ſolu. P.

An ſit dare ſummū gradum meriti viatori alicui poſſibilē. ibidē in. iiij. argu. prin. ⁊ eius ſolutione.

Utrū q̄s poſſet mereri ꝑ fidē falſaꝫ. ibidem in argumēto q̄nto p̄ncipali. ⁊ eius ſolu.

Utrū teneamur ſcire expſſe oēs articulos fidei. ibidē in arg. vj. prin. ⁊ eius ſolu.

An teneamur credere oēs articulos fidei equali firmitate. ibidem argu. vij. princi. ⁊ eius ſolutione.

Utrum credere articulis fidei ſit in libera hoīs ptāte. ibidē arti. j. hoc eſt C.

Utrū ſit in ptāte hoīs ꝙ act⁹ ſu⁹ ſit meritorius vel demeritorius. ibidē D.

Utrū de⁹ poſſit ſine cā rōnabili cauſare aſſenſum vel diſſenſum in eadem creatura ipſa nō coagente. ibidē arti. ij. poſt D

Utrūꝫ hō poſſet mereri vel demereri ſine vſu liberi arbitrij. ibidē arti. ij. hoc eſt F

Qualiter titulus queſtionis ſit intelligendus. ibidem G

Utrū fides ſit ꝯ naturalē rōnē. ibidē i ſexti articuli dubio. ij. ⁊ eius ſolu.

Utrum fidelis neceſſitet ad credendum. ibidem arg. iij. ⁊c.

Utrū in ptāte liberi arbitrij ſit ſaluare rectitudinē. ibidē in. ij. dubio ⁊ ei⁹ ſolu.

Utrū meritū ſit infinitū intēſiue. ibidē P.

Utrū vna ꝓpō vera ſit verior alia. ibidem circa finē. hoc eſt ad ſeptimū p̄ncipale.

Utrum obiectum actus credēdi ſit ip̄m cōplexū vel res ſignificata ꝑ cōplexu. Queſtio. ij. ſed imprecta. Qō.ij.

Utrum voluntas creata ſit libera invtēdo ⁊ fruēdo libertate ꝯdictiōis. Queſtio. iij. in q̄ hec diſq̄runt. Qō.iij.

Utrū volūtas pōt libere ſuſpendere oēm actū ſuū. ibidē in ſcd̄o prin. ⁊ eius ſolu.

Utrū voluntas pōt libere oēm actum ſuū abſcindere. ibidem ꝯſequēter: hoc eſt tertio prin. ⁊ eius ſolu.

Utrū pōt velle ꝯ q̄dcunq̄ iudiciū. ibidem in quarto prin. ⁊ eius ſolu.

Utrum contradictoria ſint ſimul vera. ibidem. in. iiij. prin.

Utrꝫ p̄t libe ſe ꝯformare iudicio rōnis ibi.

Utrum ſine actu volūtatis ſit peccatum. ibidem quarto.

Utrum obligans ſe ſub cōditione teneat conditione adimpleta: ⁊ quō. ibidem in v. prin. cum ſolu.

Utrū p̄miū pōt correſpōdere tpi. ibidem.

Utrū pctm̄ pōt eſſe infinite malicie intēſiue. ibidē in. ix. prin. cū eius ſolu.

Utrū volūtas pōt elicere actū in inſtanti. ibidē in. x. prin. cū eius ſolu.

Utrū xp̄s meruit in primo inſtāti ſue ꝯceptionis. ibidē arg. iij. x. prin. cū ſolu.

Utrū xp̄s ſubito eſt i altari. ibidē arg. iiij.

Utrū dyabolus peccauit q̄n fuit obſtinatus. ibidem arg. x.

Utrū res ꝑmanēs poſſit moueri ſolū ꝑ inſtās. ibidē arg. xij. x. prin. ⁊ in ſolu.

An volūtas ſolū ſit potentia paſſiua ⁊ non actiua. ibidē arg. xj. prin. ⁊ in ei⁹ ſolu.

An poteſt non diligere deum clare viſum. arg. xij. prin.

An poſſet libere vitare peccatum. ibidē argu. xiij. prin.

An poſt neceſſitet ad pctm̄. ibidē argu. ij.

Utrū pctōr p̄t libere penitere ar. xiiij. p̄n.

An volūtas poſſit ſimul triſtari ⁊ gaudere ibidē ar. ij. cū eius ſolu. q̄ poſt argu. ſemper videnda eſt.

Utrū idē actus poſſet eſſe volūtari⁹ ⁊ inuolūtarius. ibidē arg. iiij. xiiij. prin.

Utrꝫ rectitudo volūtatꝫ ſit alia res a volūtate. ibidē poſt primū articulū arti. ſcd̄o cū his q̄ ip̄m reſpiciūt in ſolutiōe. Itē quid ſit libertas volūtatis. ibidē articulo ſcd̄o.

An rectitudo volũtatis ſit alia res a volun tate.ibidem arti.ij.Et an volũtas creata poſſit ad aliquem actũ neceſſitari.ibidẽ articulo.iij. (arti.iiij.
Utrum volũtas ſit actiua an paſſiua.ibi.
Utrũ voluntas ſit cognitio.ibideꝫ arti.v.
Utrũ paſſiones voluntatis ⁊ intellect⁹ ſint res alie ab oꝑationib⁹ ſuis.ibidẽ arti.vj.
Utrũ volitio fiat ſubito an ſucceſſiue.ibi dem arti.vij.
Utrũ q̇s poſſit mereri in inſtãti.ibidẽ poſt K arg.iiij.vij.arti.cũ eius ſolutione.
Utrũ meritũ inſtãtaneũ ⁊ tꝑale ſint equa lia.ibidẽ arg.v.Et primo ſcđe ꝓbatiõis.
Utrum aliq̇s poſſet plus peccare q̃ꝫ deus poſſet eum punire.ibidem in ſcđo arg.ſe cũde ꝓbationis.
Utrũ ꝯtinuãs ꝑ certũ tp̄s meritũ vel deme ritũ hẽat p̄miũ vel penã intẽſiue ĩfinitã, ibidẽ ꝯſiter arg.iij.eiuſdẽ ꝓbatiõis.
Utrũ odiũ ſit amor.ibidẽ ar.viij.dubio.ij.
Utrum idem numero ſit oditum ⁊ dilectũ ibidem dubio.iij.
Utrum dilectio poſſet eſſe ſine obiecto di lecto ⁊ ſimiliter odium.ibideꝫ in.iiij.du bio.viij. articuli.
Utrũ ſit dare vltimũ rei ꝑmanentis: ⁊ cha ritatis.ibidẽ hoc eſt.q.iii.ĩ ſolutione.xij. argumẽti decimi p̄ncipalis poſt BB

Utrũ viator teneat frui

Qõ.iiij solo deo.Queſtio.iiij.pri.li. diſq̇ris hec.
Utrũ aliq̇s debeat dimittere fruitionem ⁊ cogitationẽ de deo ad ſubueniendũ indi genti in vltima neceſſitate ꝯſtituto.ibidẽ arg.j.prin.cum ſolu.
Utrũ btũs teneat frui deo.ibidẽ arg.ij.p̄n,
Utrũ poſſit ꝓ nobis orare.ibidẽ ꝯſiter.
Utrum homo poſſit ex ſuis naturalibus diligere deum ſuper oĩa: ibidem poſt F in prima difficultate.
Utrũ deũ eſſe ſuꝑ oĩa diligẽdũ poſſet natu rali ratione demõſtrari.ibidẽ M.
An hõ magis teneat diligere vnã ꝑſonam q̃ꝫ aliã.ibidẽ O. Itẽ vtrũ hõ poſſet frui vna ꝑſona nõ fruẽdo alia.ibidẽ P.
Utrũ ſit medi⁹ act⁹ iter frui ⁊ vti.ibidẽ D.
Utrum ꝑ ſola naturalia poſſet q̇s implere diuina pcepta.ibidẽ ſicut tactũ eſt in F.
Utrũ peccans vno peccato peccet infinitiꝫ peccatis.Et vtrũ oĩs caſus peccati morta lis eſt infinita peccata mortalia.ibidem ab I vſq̃ꝫ M,
Utrũ ſit poſſibile ꝙ aliquis diligat deum ſuper omnia: ⁊ eadem dilectione peccet mortaliter.ibi.ante Z.
Utrum quis licite fruat creatura.ibidem ſtatim poſt Z.
Utrum homo tenet quotienſcũq̃ꝫ cogitat de deo frui deo actualiter.ibidẽ Y in que ſtiũcula quadam.
Utrũ beatus ſit qui habet quod vult licite ibidem B B.
Utrũ ⁊ quõ augeat beatitudo in patria ex ſocietate ſaluatoꝝ.ibidem ꝯſiter.
Utrũ hõ teneat magis ſe diligere q̃ꝫ deũ ibidẽ circa finẽ ZZ.Plura in hac q̃ſtiõe inuenies ſi diligenter eã ꝑlegeris.

Utrũ deus ſit tres perſo

ne diſtincte.Queſtio.v.ꝯtinẽs hec. Qõ.vi
Utrum perſone diuine diſtinguantur fi nite.in.j.prin.
Utrum eſſentia diuina generat.ibideꝫ in v.arg.princi.
Utrum eſſentia diuina ſit cõmunicabilis: ibidem. arg. vj.prin.
Utrum dici liceat ꝙ homo ſit non homo. ibidem arg.vij.prin.
Utrum filius ⁊ id quod eſt filius conuer tũtur.arg.ix.
Utrum ſpũſſanctus ꝓcedat a patre ⁊ filio ibidem arg.x.
Utrum trinitas perſonaꝝ poſſet ſtare cuꝫ ſumma ſimplicitate.ibidem arg.xj.prin. ⁊ eius ſolutione.
Utrum vnitas perſonalis ſit maior q̃ vni tas trinitatis.ibideꝫ arg.xv.prin.cũ ſolu tione eius.
Utrũ.rõnes ydeales ſint ĩ diuina eſſentia: ibidẽ arg.xvj.p̄n.⁊ in eius ſolutione.

Utrũ aliqua res ſimpli

citer ſimplex ſit in genere,Queſtio,vj.cõ tinens hec. Qõ.vj.
Quid ſit dicenduꝫ ſimplex ſimpliciter,ibi dem D ⁊ F.
An de⁹ ſit aliquo mõ in genere.ibidem G.
Utrũ gñã generaliſſima ſint voces vel cõ cept⁹ ⁊c.ibideꝫ D.⁊ in.iiij.dubio poſt I.
Utrum ſimplicitas ſit perfectio.ibidem in primo dubio.
Utrum partes ſubſtãtie ſint in genere.ibi dem in.ij.dubio.
Quare cõceptus entis nõ ſit concept⁹ ge neris.ibidem M,

Quõ aliq̃d ſimplex ſit in gr̃e.ibidẽ.O
¶ Queſtiones ſup ſcðm ſniaꝝ.

Qõ.ſ. Libri ſecundi
Utrum creatoꝛ generis humani iuſte gubernet
gen⁹ humanũ. Queſtio prima ſcði libri ſniaꝝ in qua hec principaliter diſquiruntur.

Utrũ deus iuſte puniat.ibidẽ.in.ſ.ar.p̃n.
Utrũ equaliter peccantes inequaliter puniantur. ibidem cõſequẽter arg.ij. ⁊.iij. ⁊.iiij.⁊.v.ſequẽtibus.
Utrũ de⁹ iniuſte p̃miat.ibidẽ in ſcða parte antecedentis primi principalis.
Utrũ finis natural' hoīs ſit btitudo arg. q̃rto ſcði arg.principalis ⁊ in ei⁹ ſolutiõe
Utrũ de⁹ velit oīa fieri volũtate bñplaciti.ibidem in.ij.p̃n.⁊ eius ſolutione.
Utrum deus ſit acceptoꝛ perſonarum. ibidem.iij.prin.
Utrũ ſit cã pctĩ:⁊ vtruʒ velit mala fieri in iiij.p̃n.cũ ei⁹ annexionibus. Et vtrũ oīs pene ſit auctoꝛ.ibidẽ arg.v.quarti prin.
Utrũ deus faciat oẽ qð ptinet ad iuſtũ iudicẽ.ibidẽ arg.v.prin.⁊ eius ſolu.
Utrũ deus p̃cipiat aliud q̃ȝ vult fieri.ibidẽ arg.q̃nto q̃nti p̃ncipalis cũ eius ſolu.
Utrũ beatitudo augmentabit᷑ poſt diẽ iudicij.ibidẽ arg.vſ.prin.⁊ eius ſolu.
Utrũ deus ſit debitoꝛ alicui hoī.ibidẽ D
Utrũ pctm̃ ſit malũ finitũ.ibidẽ L
Utrũ pctm̃ in dãnat᷑ maneat ſemp. ibidẽ.
Utrũ p pctõ finiti tp̃is debeat᷑ pena infinita ſeu infiniti tp̃is.ibidẽ ↄcluſione.iij.
Utrũ p moꝛtali debet᷑ pena q̃ manet vſq̃ ad moꝛtẽ.ibidẽ.M.cũ ſequẽtibus.
Utrũ tãte malicie ſit pctm̃ quãte bonitatis erat honoꝛ ſubtractus deo.ibidem N.
Utrum deus oꝛdinet homines ad miſeriã ibidem poſt Z
Utrũ in predeſtinato ſit aliqua cauſa ſue predeſtinatiõis ⁊ in repꝛobato ſue repꝛobationis.Et q̃s ſit pprie acceptoꝛ pſonarum.ibidem U.per totum.
Quid ſit voluntas dei apud doctores. Et vtrũ volũtas bñplaciti ei⁹ ſemp impleat᷑. Et an velit pctm̃ fieri volũtate bñplaciti. Et an viatoꝛ teneat᷑ facere quicq̃d credit deũ velle volũtate bñplaciti. Et vtrũ i illa cõfoꝛmitate ↄſiſtat rectitudo humane volũtatis.ibidẽ A A.⁊ ſequẽtibus.
Utrũ vna eadẽ res ſit iuſta ⁊ iniuſta: reſpectu dei ⁊ creature ⁊c.ibidem,B B,
Deum velle aliquid contingit dupliciter. ibidem poſt D D
Utrũ aliud voluit ⁊ aliud precepit iubẽs abrae immolare filiũ:⁊ ceco ne cuiq̃ȝ dicat.ibidem.M M

Qõ.ij.
Utrũ deus ab eterno ſciuerit ſe pductuꝝ mũdũ.q.ij.ↄtinẽs hec.

Utrũ de⁹ ab eterno ſciuit ſe pducere plures mũdos.ibidẽ i.iij.arg.p̃n.cũ ei⁹ ſolu.
An poſſet pducere plures mũdos. ibidem conſequẽter.
An potuit pduxiſſe mũdũ melioꝛẽ iſto.ibidẽ hoc eſt tertio prin.arg.v. ⁊ eius ſolu.
An poſſet facere hoīem ipeccabilẽ.ibidem.
Utrum de neceſſitate pꝛoduxit mundũ an libere ſeu contingenter.ibidem in.iiij. ⁊ vij.prin.⁊ eorum ſolu.
Utrũ i deo ſit p̃ſciẽtia futuroꝝ:⁊ an ſciuit ſe pductuꝝ mũdũ ab eterno.ibidẽ.v.p̃n.
Utrũ deus ſciat futura cõtingentia ⁊ poſſit ea reuelare ita vt maneant contingentia.ibidem.viij.prin.
Itẽ vtrũ angel⁹ poſſit peccare ⁊ mereri.Et de⁹ dicere falſuȝ.Et vtrũ de⁹ ſit auctoꝛ deſperationis.Si ſoꝛtes poſſit velle oẽ qð ſcit deũ velle.Si de⁹ p̃t facere p̃teritũ nõ fuiſſe p̃teritũ.Si deus ſcit ab eterno futurũ neceſſario ↄtingẽter,Si oẽ futuruʒ neceſſario erit:⁊ quedã cõſimilia.inquirunt᷑.ibidem cõſequenter.
Utrũ res habuerũt ab eterno eẽ diſtinctũ a deo.Et vtrũ habeãt eẽ aliqð in deo. Et an res q̃ nõ ẽ poſſit itelligi. Uel vtrũ qñ roſa nõ eſt hec ſit ↄcedẽda. roſa itelligit᷑ vl' ↄcipit᷑.Utrũ v̾itas ppõnis ſit alia res a ppoſitiõe:⁊ cõſimilia inueſtigant᷑,ibidẽ in diuerſis articulis C D E ⁊c.
Utrũ de⁹ p̃t facere optimũ qð p̃t facere.Et an mũdũ pfectioꝛẽ iſto ⁊c.ibið.i.vſ. arti.
Utrũ de⁹ poſſit facere q̃cq̃d nõ includit cõtradictionẽ.ibidẽ ad ſcðm dubiũ ⁊c.
Utrũ in ppõnibus de futuro ↄtingẽti ſit determinata veritas.ibidẽ Y
Utrũ de⁹ poſſet reuelare noticiã futuroꝝ. Et an maneãt reuelata ↄtingentia.Et an de⁹ poſſit ſcire plura q̃ȝ ſcit.ibidẽ A A
Quis dicatur obligatus in argumẽtatione.ibidem D D
Utrũ xp̃s potuit aſſerere falſum: ⁊ an aīa ei⁹ credidit falſum.ibidẽ poſt E E. Plura notata inuenies in margine q̃õnis: q̃ eruditionis:⁊ ſubtilitatis pleniſſima eſt,

Qõ.iij. Utrum demones libere peccauerunt lib.ij.q.iij.ptinẽs hec.
Utrum potuerunt vitare peccatum.ibidẽ arg.ij.ptin.
Utrum electio ſit impoſſibilium.ibidẽ argu.iij.ptin.
Utrũ peccauerint male volẽdo.ibidẽ arg. iiij.⁊.v.principalib⁹⁊ eoꝝ ſolutionibus.
Utrũ potuerunt peccare in primo inſtanti ſue creationis.ibidem argu.ix.ptin. ⁊ in eius ſolutione.
Utruꝫ appetierint equari deo.ibidẽ arg. xj.ptin.
Quomodo potuerit primus angelus peccare: ⁊ quo genere peccati.ibidem per totam fere queſtionem.

Qõ.iiij Utrum angelo cõfirmato conueniat deputari ad cuſtodiẽdũ hominem viatorem.Queſtio quarta ſecũdi libri in qua hec habentur.
Utrum angelus poſſet errare.ibidẽ argu. primo ptin.
Utrum ſciat occultas cogitationes hominum.ar.ij.ptin.
Utrũ vn⁹poſſit alteri loq̃.ibidẽ ar.iiij.ṗn.
Utrum poſſet moueri localiter.ibidẽ arg. v.ptin.
Utrum boni angeli poſſent peccare: ⁊ mali bene velle.ibidem arg.vj.ptin.cũ ſolu.
An q̃libet hẽat diſcretõẽꝫ ſpũuꝫ ar.vij.ṗn.
Utrũ angel⁹ poſſet ſibi vnire corp⁹ ⁊ quõ. ibidẽ ar.viij.ptin.⁊ eius ſolu.
Utrũ ĩ angelo ſint volubiles cogitatiões. ibidẽ ar.ix.ptin.⁊ eius ſolu.
Utrũ xp̃s habuit ãgelũ cuſtodẽ.ibiđ.ar.x.
Utrũ beatus poſſet errare ibidẽ C
Utrũ de facto aliq̃ angeli errẽt.ibidẽ D
Utrũ angeli mali poſſent delectari:⁊ boni contriſtari.ibidẽ poſt E ad tertium.
Qualiť angel⁹ cognoſcat deũ. Utrũ inipõ debeat aliquid poni ꝑ q̃ cognoſcat deuꝫ Qualiter cognoſcat ſeipꝫ.Qualiter ceteros angelos. Qualr̃ res corpales. Quomodo debeat itelligi dictũ auguſtini de duplici cognitiõe angeloꝝ:matutía ⁊ veſpertina. Itẽ vtrũ angel⁹ recipiat cognitionẽ a rebus.Et vtruꝫ componat ⁊ diuidat ⁊c.ibidem poſt G per ordinem.
Utrum oporteat ponere in angelo tot ſpecies quot ſunt res cognite ibidem J ⁊ in replica,

Utrũ ſit dare maximã multitudinẽ ſimul cognitoꝝ ab angelo.ibidẽ cõſequenter.
Quomõ angelus eſt in loco ſine corpe vnito. Qualiter eſt in loco ꝑ accidens cũ corpore vnito.Utrũ poſſit moueri in inſtãti de loco ad locuꝫ.Utrũ poſſit moueri ſucceſſiue ad motum corporis a ſe moti. An poſſit moueri de loco ad locũ nõ ptranſeundo mediũ. ab M vſq; AA ꝑ ordinẽ.
Que ſit cauſa confirmationis in beatis: ⁊ obſtinationis in damnatis. Utruꝫ beati poſſent mereri ⁊ damnati demereri. ibidem DD vſq; OO
Quot modis accipi poſſit libertas ibidem GG
Utrum angelus bonus aut malus poſſet in corpore aſſumpto exercere operatões vitales:vtpote comedere:bibere: generare ⁊c. Et quid de incubis ⁊ ſuccubis ſit ſentiendum.ibidem ZZ ⁊ yy
¶ Queſtio vnica ſuper tertium.

Utrum filius dei potuerit incarnari.q.tertij li. continens hec. Qõ.j. Libri tertij.
Utrũ quis poſſet poni omnino ſimilis filio dei ſic incarnato. ibidem arg.primo ptin.⁊ ſolu.
Utrũ votũ ex natura voti plus obliget q̃ iuramẽtũ ceteris parib⁹. Utrũ aliq̃s debeat poti⁹ eligere ãnihilari q̃ puniri pena eterna in iferno ſi de⁹ ſibi ꝯferat liberã electionẽ.Utrũ volũtas poſſet neceſſitari ad volẽdũ nõ eſſe ꝑ penas.Utrum dãnat⁹ad mortẽ ꝯſtitut⁹in tali caſu in q̃ poſſit fugere ſine iniuria proximi poſſet declinare mortẽ ad quã dãnat⁹eſt:⁊ fugere.Utrũ adorãs dyabolũ trãſfiguratũ in effigiẽ xp̃i excuſet ab idolatria ꝑ errorẽ inuincibilẽ.Utruꝫ aliq̃s poſſet mereri ꝑ fidẽ falſam.Utrũ abraã credidit abſolute ꝙ debuit imolare filiũ ſuuꝫ.Utrũ de⁹ poſſet aliquẽ fallere ⁊c.ibidẽ poſt B ꝑ ordinem in diuerſis articulis.
Utrũ quis peccet in eo q̃ vitare non poteſt.ibidem FF
Qualiter contingit aliquem errare. ibidem OO
Utrum conſcientia erronea obliget. ibidem ⁊ PP
Utrũ in lege dei ſit ꝑplexitas.ibidẽ QQ
Utrum philoſophi denegauerũt chriſtũ: ibidem ZZ

¶ Queſtiones ſup quartū ſniarum.

Qō.j. Libri quarti. **Utrū baptiſmus** rite ſuſceptus conferat gratiam baptizato. Queſtio.j. iiij.li.continēs hec.

Utrū puulus recēs baptizat⁹:ꝛ adultus q̄ actualiter meruit eq̄lr pmiētur.arg.j.ptin. (v.pn.

Utrū plꝰ pferat infanti q̄ꝫ adulto.ibi.arg.

Utrū auferat culpā ꝛ penā.ibi.ar.vj.ptin.

Utrū ꝯtulit aie xpi graz.ibidē arg.vij.pn.

Utrum intentio miniſtri ſit neceſſaria.ibidem arg.viij.ptin.

Utrū qs poſſet meritoꝛie baptizare ſeipm ibidē arg.x.ptin.addēdo ſemp ſolu.

Que ſint de effectu ſacramenti baptiſmi.

Que forma:q̄ materia:qs recipiēs:qs miniſtrans:qs effectus eius.ibidē poſt B. p diuerſos articulos ſm ordinem:vt notaf in margine.

Quō procedendum ſit in varijs caſibus dubijs hmōi ſacramentū ꝯcernētibus:quí ponunf.ibidem arti.vij.J.per ordinē litterarum ꝛ articuloꝝ.

Utrum creatura poſſet cāre grām.ibi.EE

Qō,ij. **Utrum cōfirmatio ſit ſacramentum.** Queſtio.ij.libri quarti diſq̄rens hec.

Utrū ſit inſtituta a xpo.arg.primo ptin.

Utrū habeat certā formā ꝛ certā materiā: ꝛ q̄ ſint.ibidē arg.ij.ptin.cū ſolu.

Utrum ſit ſacramentum neceſſitatis.ibidem arg.iij.ptin.

Utrum quilibet cōfirmatus poſſet confirmare.ibidem arg.iiij.ptin.Et vtrū pſes degradatus poſſet hoc ſacrm ꝯferre,ibidē arg.v.ꝛ in fine queſtionis.

Qō.iij. **Utrum in ſacramēto eucharīſtie** ſub ſpeciebus panis vere ꝛ realiter exiſtat corpus xpi.q.iij.libri quarti continens hec.

Utrū fiat ꝯuerſio panis ꝛ vini in corpus xpi:ꝛ quō.hoc eſt an panis annihilef an maneat.ibidē arg.j.pn.cū eiꝰ ſolu.

Utrū hmōi ꝓpōnes ſint ꝯcedēde:de pane ſit corpus xpi ꝛc.ibidē arg.ij.ptin.

Utrū oculus corporis xpi in ſacro videat ſe in alia hoſtia.ibidē arg.iij.ptin.

Utrum nos videamus corpus xpi.ibidem arg.iiij.ptin.

Utrum requiraf intētio ſacerdotis certa, ibidem arg.v.ptin.

Utrū forma ꝯſecrādi ſit ꝓpō ſtā:ꝛ q̄d demōſtret ly h.dicēdo hoc eſt.n.c.m.ibidē arg.vj.ptn.vbi annotatū eſt.vij.ptin.

Utrū panis ꝯuertaf in corpꝰ natū de maria vgine.ibidē.viij.ptin.cū eius ſolu.

Utrū veri ſint iſti vſiculi.Rex ſedet in cena turba cinctus duodena:ſe tenet i manibus:ſe cibat ipſe cibus.ibidem arg.ix. ptin.ꝛ in ſolu.

Utrū in triduo paſſiōis xpi potuiſſet fieri ꝯſecratio corpis xpi.poſt.ix.ptn.arg.x.

Utrū ſpēs poſſēt moueri ꝛ an ſit dare motū ſine mobili.poſt.x.ptin.arg.xj.

Utrū maneant ibi accidētia ſine ſubiecto poſt ꝯſecrationē.ibidē arg.x.ptin.

Utrū incredibilioꝛ ſit tranſſubſtātiatio panis in corpꝰxpi:q̄ꝫ trāſformationes multe que ab antiq̄s narranf.ibidem C.hoc eſt cōcluſione.ij.

Utrū xps ſit ſub qualibet parte ſpecierum totius.ibidē ꝯſiter ꝯcluſione.iij.

Que ſit forma huius ſacri.Que materia. Quis miniſter.ꝛ quō differat tranſmutatio hmōi ab alijs tranſmutationibus. ibidem D vſq̄ D

Utrū ſacerdos obligatꝰ varijs ad dicendū miſſam:ſatiſfaciat p vnā.ibidē D

Quid ſit celebrare pncipaliter p aliquo: ꝛ vtrū tantū valeat cuilibet ſi pro pluribus vna fiat ſicut ſi p ſinguīs ſingule.ibidē J cū annexis argumētis.

Utrū tm̄ debeat ſumi a ieiuno.ibidē L

Utrū cōſecratio debeat ſub vtraq̄ ſpecie neceſſario fieri.ibidem cōſequenter paulo ante M

Utrum confeſſio ſacerdoti facieda ſit hoī neceſſaria ad ſalutē. Queſtio.iiij.li.iiij.diſquirens. Qō,iiij

Utrū ſola ꝯtritione pctm̄ dimittaf ſine cōfeſſione vocali.arg.j.ptin.

Utrum ſcientia acquiſita dicaf clauis.ibidem argu.iij.

Ubi ſit inſtituta ꝯfeſſio.ibi.arg.v.ꝛ vlti:

Utrum penitenti et confeſſo nō ꝓprio ſacerdoti:habēti tm̄ generalē cōmiſſionē audiēdi ꝯfeſſiōes:neceſſe ſit,eadē peccata iterū ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti.Queſtio.v.ſup quartū librū ſniarū in qua hec diſquirunf. Qō.v.

Quis ſit dicendus ꝓprius ſacerdos.ibidē
arg.j.prin. An quod cedat in preiudicium
alterius poſſet alicui concedi in priuile⸗
gium.ibidem arg.ij. (⁊c.D ⁊ E
Que ſit intentio ſtatuti.Omnis vtriuſq;.

Utrū quelibet ſacerdos

Qō.vj. poſſit quēlibet abſoluere a quocūq; pec⸗
cato.Queſtio.vj.ſuper quartū ſen.diſqui
rens hec.
Utrū eps poſſit ſibi aliquos caſus reſerua
re in medio queſtionis.
Qui ⁊ in q̄bus caſib⁹:⁊ q̄n ſint aliq̄ remit
tēdi ad ſuperiorē.ibidē E
In quibus caſibus alius a ſacerdote pro⸗
prio poſſit abſoluere:⁊ ponuntur.viij.ca
ſus.ibidē F.

Utrū peccator poſſit ſa⸗

Qō.vij. tiſfacere deo ꝓ peccato mortali,q.vij.cō⸗
tinens hec.
Utrū peccatū mortale ſit infinite malicie
intenſiue.ibidem in primo prin.cū ipſum
cōcernentibus.
Utrum grauius peccans ad maiorē ſatiſ⸗
factionem teneatur:⁊ vtrum ad maiorem
ſatiſfactionem teneatur tranſgreſſor vo⸗
ti q̄ꝫ tranſgreſſor iuramenti:an econtra⸗
rio.ibidem in ſecundo prin.
Utrū damnatus ad mortem ſm leges te⸗
neatur velle executionem in ſe fieri.ibi⸗
dē in tertio prin.
Utrum per cōtritionē deleatur pctm̄:⁊ an
vtilior ſit cōtritio q̄ꝫ martyriū.ibidem in
quarto prin.
Utrū pctōr citius debeat velle nō eē q̄ꝫ in
deū peccare .ibidem in q̄nto prin.
Utrū dānati deſiderent non eſſe:⁊ que ſit
intentio Aug.negātis annihilationē ap
peti poſſe.ibidem in ſecundo articulo ⁊
tertio.hoc eſt C ⁊ D
Quō bonū ⁊ malū dicant̄ equoce.ibidē E.

Utrum finale premium

Qō viij. boni viatoris ſit etna btitudo.Qō.viij.
libri quarti:diſquirēs ſubſequētia.
Utrū p̄miū boni viatoris ſit gaudiū infini
tū.ibidē arg.j.prin.cū ſubnexis eidē.
Utrū itellect⁹ itelligēs deū debeat eē infi⸗
nite virtutis.ibidē arg.viij.primi prin.
Utrū de⁹ apparebit btis eē bonū infinitū.
ibidem arg.v.primi prin.
An ſit dare gradū ſummum beatitudinis.
ibidem arg.xj.⁊.xij.primi prin.
Utrū viatores oēs equabūtur in premio.
ibidē arg.ij.prin.cum eius ſolu.
Utrū hō naturalr̄ appetat btitudinē.ibi⸗
dem quarto arg.ij.prin.
An omnes cognoſcent deū equaliter.ibi⸗
dem arg.quinto.
An quilibet beatus diligat deum quantū
pōt.arg.vj.ibidem.
An beat⁹ appetet equari in btitudine bea⸗
te ꝟgini.ibidē arg.vij.eiuſdē.ij.prin.
An q̄libet ſciet oē ſcibile.ibidē arg.viij.
Utrum omnes erunt equaliter glorioſi in
corporibus ⁊ habebunt eaſdē dotes.ibi⸗
dem arg.ix.⁊.x.
Utrū beat⁹ ſit ſecurus de ſua beatitudine.
ibidē arg.iij.prin.⁊ eius ſolu.
An beat⁹ deſinet eſſe beatus poſt B arg.ij.
An viſio dei ſit beatitudo.ibidem D.cōclu
ſione prima.
An fruitio dei ſit pfecta btitudo ibidē.E
Utrū aīe btē ſint liberate ab oīb⁹ incōmo⸗
dis ⁊ oī indigētia.ibidē Scdo ⁊c.
An gaudium de deo clare viſo ſit btitudo.
ibidem. F
Utrū beatitudo ſm deſcriptionem boetij
accepta ſit beatitudo.ibidem D
Utrū beati intēdēt ſua gaudia in infinitū
⁊ q̄libet gaudebit de gaudio alteri⁹ quan
tum de proprio .ibidē N
Utrū intellect⁹ poſſet eq̄ diſtincte intellige
re plura ſicut pauciora.ibi.ad.xj.argu.
Utrū beatitudo def ſm appetitū hoīs.ibi
dē ad.iiij.arg.poſt O
Utrū eſſentia diuina repreſentet naturalr̄
quicq̄d repn̄tat.ibidē ad argu.v.poſt O.
Et hec de ſententijs.

Cōtenta in conferentijs

Utrū obiectū fidei ſcientie ⁊ opinionis:⁊ De cō̄ferētijs
vniuerſaliter omnis noticie aſſentio ſit
cōplexum ⁊ non res ſignificata ꝑ cōple⸗
xum.articulo primo.
Utrū liberū arbitriū ſufficiat ad determi⸗
nādū intellectū ad actū credēdi.arti.ij.
Utrū cognitio creature ſit naturalr̄ diſtin
cta ab ipa creatura.arti.iij.
Utrum oīs cognitio creature cauſet̄ effe⸗
ctiue a creatura cognoſcēte.arti.iiij.
Utrum quis fruatur meritorie creatura.ar
ticulo.v.
Utrum idem actus ſit meritum ⁊ demeri
tum.arti.vj.

Beatꝰ vtruȝ teneaꝛ frui deo.li.j.ſen.q.iiij.arg.ij.pꝛin.Et vtrū poſſit ꝓ nobis oꝛare.ibidē ꝯſequēter.Itē an ſit btūs q̄ hȝ q̄cq̄d vult licite.ibidē B B

Beatus vtrū poſſit errare.li.ij.q.iiij.E.

Bonū ⁊ malū hñt quandā equocationē:qꝛ aliqñ ꝑdicanꝛ de rebꝰ:aliqñ de v̄bis infinitiui modi li.iiij.ſen.q.vij.E

Cathecumino i caſu moꝛtuo tanta gratia conferꝛ ac ſi eſſet baptizatus.li.iiij.ſen.q.j.F

Charitas vtrū ſolū poſſit manere ꝑ inſtās li.j.ſen.q.iij.poſt B B ad.xv.arg.Et ꝙ eſt dare vltimū inſtās charitatis:ꝓcediꝛ.ibidē ad.xiij.arg.decimi pꝛin.

Celebꝛare pꝛincipalr̄ ꝓ aliquo q̄d ꝓpꝛie ſit lib.iiij.ſen.q.iij.J.vbi inq̄riꝛ an obligatꝰ ad celebꝛādū ꝓ pluribꝰ ſatiſfaciat ꝑ vnaȝ miſſam celebꝛatā ꝓ oībus.

Certificare accipiꝛ multiplr̄ ſicut eſſe certū li.ij.ſen.q.ij.poſt BB di.ij.

Cōceptꝰ ⁊ voces vel ſaltē ſigna ad placitū inſtituta ſunt in genere.li.j.q.vj.D

Cōceptꝰ entis quare nō ſit ꝯceptꝰ gn̄is eadē queſtione circa finē.M

Cōfeſſio ḣoī faciēda vtrū ſit neceſſaria ad ſalutē.li.iiij.q.iiij.per totum.

Cōfeſſus nō ꝓpꝛio ſacerdoti:habēti tñ cōmiſſionē audiēdi ꝯfeſſionē an teneatur iterū ꝯfiteri ſuo ꝓpꝛio ſacerdoti:diſq̄riꝛ li.iiij.q.v.ꝑ totā queſtionē.

Cōfirmatio vtrū ſit ſacr̄m:diſquiriꝛ li.iiij.ſen.q.ij.ꝑ totā.Et vtrū ſit ſacr̄m neceſſitatis.ibidē.ij.pꝛin.Et vtruȝ fuerit a xp̄o inſtitutuȝ:⁊ qñ ibidem C.Et que ſint de eſſentia eius.ibidē B.Et ꝙ nō q̄libet cōfirmatꝰ pōt ꝯfirmare.ibidē in.iiij.ꝓnci.⁊ eiꝰ ſolu.Et vtrū ep̄s degradatꝰ poſſit ꝯfirmare.ibidē in.v.pꝛin.⁊ eius ſolu.

Cogitatiōes volubiles an ſint in angelis lib.ij.ſen.q.iiij.arg.ix.pꝛin.⁊ eiꝰ ſolu.

Cognitio āgeloꝝ ⁊ q̄lis ſit:ħ eſt qualr̄ cognoſcāt deū:⁊ vtrū in ipſis debeat aliq̄d poni ꝑ qō cognoſcant deū.Itē qualr̄ cognoſcant ſeipos.Qualr̄ res coꝛpales ⁊ q̄ ſit in eis cognitio matutia:⁊ q̄ veſptina:q̄s ponit Aug.Itē vtrū recipiat cognitionē a rebꝰ:⁊ vtrū cōponēdo ⁊ diuidēdo.li.ij.ſen.q.iiij.poſt B ꝑ oꝛdinē.Sed vtrum opoꝛteat ponere in angelis tot ſpēs quot ſunt res cognite,ibidē J ⁊ i replica.Itē an ſit dare maximā mltitudinē ſil cognitoꝝ ab angelis.ibidē ꝯñter.

Cognitio btōꝝ q̄lis ſit:hoc eſt vtrum oēs cognoſcēt deū eq̄lr.li.iiij.q.viij.ar.v.ꝓn.

Cognitio creature an ſit realr̄ diſtincta ab ipa creatura i ꝯferētijs.arti.iij.Et vtrum oīs cognitio creature cauſeꝛ effectiue a creatura cognoſcēte.ibidē arti.iiij.

Cognoſcere deū an ſit nobis poſſibile.determi.q.xiiij.A.plura notabunꝛ in v̄bis.Scire ⁊ intelligere.

Cōfirmatiōis bonoꝝ ⁊ obduratiōis maloꝝ q̄ ſit cā.li.ij.ſen.q.iiij.D D vſq̄ O O

Cōſecratio euchariſtie ſeu coꝛpis xp̄i quō fiat.habeꝛ.li.iiij.ſē.q.iij.circa ꝓn.Plura videbis in dictōe euchariſtia ⁊ ſuo loco.

Cōuerſio panis ⁊ vini in coꝛpꝰ xp̄i:quō ſit poſſibilis.ibidē.hoc eſt li.iiij.q.iij.B ⁊ C Et quō ħmōi ꝯuerſio ſeu trāſmutatio differat ab alijs trāſmutatiōibꝰ oſtēdiꝛ.ibidem B.Plura annotauimus in ſuperioꝛi tabula.q.iiij.li.iij.

Cōtritio an deleat pctm̄:⁊ an ſit vtilioꝛ ꝙ martyriū.li.iiij.ſen.q.vij.arg.iiij.pꝛin.

Continuans per certū tempus meritū vel demeritum vtrum habeat pꝛemium vel penam intenſiue infinitaȝ.li.j.ſen.q.iij.arg.ij.poſt R in pꝛobatione ſecūde concluſionis.

Cōtradictoꝛia ſimul v̄a.li.j.q.ij.ar.iiij.ꝓn.⁊ deter.q.x.q̄rto dubio poſt E

Cōſciētia erronea quō ⁊ q̄tenꝰ obligat:⁊ vtrū q̄s eaȝ teneaꝛ deponere ⁊ cōſilia no li.ij.q.j.O O P P Q Q

Cōtinuatio ſolius tēpoꝛis vel ſola cōtinuatio tempoꝛis vtrum addat bonitatem vl̄ maliciam operationi moꝛali.deter.q.ij.arti.ij.per totum N

Contingentia ⁊ condemnatus.vide futura ⁊ damnatus.

Coꝛpus xp̄i cōcernētia habenꝛ li.iij.q.iij.per totā fere queſtionem.Quomodo autem ſe videat aut videatur a nobis:vide infra in verbo video.

Creare ⁊ creatio q̄d ſint.deter.q.xj.ꝑ totū.

Creatoꝛ gn̄is hūani vtrū iuſte gubernet genus hūanū.li.ij.ſen.q.j.ꝑ totū.

Creatura vna an excedat aliā in ꝑfectione in īfinitū.li.ij.ſen.q.ij.dubio.iiij.ante E.

Creature nullū eſſe habuerūt ab eterno diſtinctū a deo.eadem.q.C.Utrū autem habuerunt aliqō eſſe in deo ab eterno.diſq̄ritur,ibidem D

Creaſſe ab eterno vtrū ſit deo poſſibile.ibi. O. Plura videbis in vocabulis. De⁹. pduco: facio: guberno: ⁊ cōſimilibus.
Credere quot modis dicaꝛ. li.ſ.q.ſ.poſt D
Credēs ⁊ aſſentiēs articulis fidei an quis mereaꝛ. li.ſ.ſen.q.ſ.p totū. An credēs falſum mereaꝛ. ibidē argu.v.pn. An teneamur credere oēs articulos fidei eq̄li firmitate. ibidē argu.vij.prin. Utrū credere articulis fidei ſit in libera hoīs ptāte. ibidē arti.ſ. hoc eſt C. Itē vtrū qs moriēdo p fide falſa poſſet in caſu adipiſci meritū martyris. ibidē ad.vſ.pn.in fine ſolu. Uide totā queſtionē primā.
Crimē: vide in vocabulo pctī.
Chriſtus ſm cōſuetudinē notabiꝛ ſic.xp̄s.
Cauſa notabiꝛ in vocabulis. De⁹ ⁊ effectus.
Culpa moꝛalis notaꝛ duplex. de impu. Z.
Cuſtodia hoīs an cōueniat angelo. lib.ij. ſen.q.iiij.p totū. An xp̄s habuerit angelū cuſtodē. ibidē arg.xſ.prin. ⁊ ſolu.

Damnatus ad moꝛ

tē an poſſet declinare licite per fugā ſine iniuria pximi. li.iij. ſen.q.ſ. DD. Et li.iiij.ſen.q.vij. arg.vij.prin. ⁊ eius ſolu.
Damnati an poſſent delectari. lib.ij.q.iiij. poſt E
Damnatorū obſtinationis cauſa. ibidem ⁊ vtrum poſſent mereri oſtendiꝛ. ibidem DD vſq ad OO
Dānati vtrū deſiderāt nō eē. li.iiij.q.vij. E
De⁹ vtrū poſſit ſine cā rōnabili cāre aſſenſum vel diſſenſum in creatura ipa nō coagēte li.ſ.ſen.q.ſ.arti.iij.poſt D. Et vtrum ſit cā actus credēdi. ibidē poſt Z
Deo ſolo fruēdū ſit necne. li.ſ.q.iiij.p totū
Deum eſſe ſuper omnia diligendum. vide infra diligo.
De⁹ vtrū ſit tres pſone diſticte li.ſ.ſen.q.v. p totū. Utrū ſit in gñe.q.vſ.G.
Deus an iuſte gubernet genus humanum li.ij.ſen.q.ſ.per totum. Utrū iuſte puniat ibidem arg.ſ.prin. Utrum iuſte premiet. ibidem poſt.v.prin.
Deus an velit oīa fieri volūtate bñplaciti. ibidē arg.ij.prin. ⁊ eius ſolu.
De⁹ an ſit acceptoꝛ pſonaꝝ. ibidē ar.iij.pn.
Deus an ſit cā pctī: ⁊ vtrū velit mala fieri. ibidē ar.iiij.pn. An auctoꝛ pene. ibi.arg. v.iiij.pri. An faciat oē qd ptinet ad iuſtū iudicē. ibidē arg.v.prin. ⁊ ſolu.
Deus an precipiat aliud q̄ velit fieri. ibi. arg. quinto quinti prin. An ſit debitoꝛ. ibidem D. An oꝛdinet hominem ad miſeriam. ibidē poſt Z.
Deum velle aliquid contingit dupliciter. ibidem poſt DD
Dei volūtas qd ſit vide infra. Uoluntas.
De⁹ an ab eterno ſciuit ſe pducturū mūdū lib.ij.q.ij.per totum. An ab eterno ſciuit ſe pducere plures mūdos. ibidē arg.iij. prin. An poſſit pducere plures mūdos. An meliorē mūdum. An hoīem impeccabilē. An de neceſſitate pduxit mundum: An libere: ⁊ plura alia diſquiruntꝛ. ibidē vſq ad.v.prin.
Deus an habeat pſcientiam futuroꝝ: ⁊ an ſciuerit ſe pducturū mūdū ab eterno. li. ij.ſen.q.ij.ar.v.pn. Utrū ſciat futura ptingētia. ⁊ poſſit ea reuelare ꝙ maneāt ptingētia poſt reuelationē. ibidē ar.viij.pn. Et an poſſit ſcire plura q̄ ſc t. ibidē A A Utrū pōt facere optimū qd poſſ. ⁊ facere ⁊ an mundū pfectiorē iſto. ibi.in.vſ.arti.
Deus an apparebit beatis eſſe bonū infinitū. li.iiij.ſen.q.viij.arg.v.primi pn. An intelligēs deū debeat eſſe infinite virtutis. ibidem arg.viij primi prin.
De⁹ an ſit cā effectiua oīm alioꝝ a ſe. deter. q.xſ.p totū. An ſine ſui mutatiōe potuit creare d nouo. ibidē F. An cauſet naturaliter an libere. ibidē K. Utrū cōcauſet in oī operatōe creature. ibidē AA. An ſit cā peccati. ibidem CC. An aliud a deo ſit neceſſario. ibidē in fi.
De⁹ an fuerit cā effectiua mundi per creationē mundi. ibidem.q.xij. A. An ſit creatio actio. ibidem D
Deus an ſit obiectum beatifice fruitiōis. determi.q.vſ.p totū. Plura vide in Xp̄s Fruitio. Uiſio ⁊c.
Demones vtrum libere peccauerūt. lib.ij. ſen.q.iij.p totū. Utrū potuerūt vitare peccatū. ibidē arg.ij.prin. Utrū peccauerūt male volēdo. ibidem argu.iiij. ⁊.v.prin. Utrū potuerūt peccare in primo inſtanti creatiōis. ibidē.viij.prin. Utrū appetiuerūt eq̄ri deo.arg.xſ.pn. Require Angel⁹.
Deus quomodo poteſt fallere. li.iij.ſentē. q.ſ. BBB.
Dyabol⁹ vtrū peccauit qñ fuit obſtinatus. li.ſ.ſen.q.iij.arg.x.decimi prin.
Dyabolū trāſfiguratū in effigiē xp̄i adorās an ſit idolatra. li.iij.ſen.q.ſ. MM.

Dilectio an poſſit eē ſine obiecto dilecto. li.j.ſen.q.iij.poſt K in.iiij.dubio.viij.art.
An ħo poſſit nō diligere deū clare viſum ibidē arg.xij.priin. Et vtrū angel⁹ nōdū ꝯfirmatus videns deū potuiſſet eū nō diligere ſtāte illa viſione.deter.q.ix.p totū.
Diligere deū ſup oīa an ħo poſſet ex ſolis naturalib⁹.lib.j.ſen.q.iiij.poſt F in pⁱma difficultate.Et vtrū deum eſſe ſuper oīa diligendū poſſet naturali ratione demōſtrari.ibidē M. Sed vtrū homo magis teneaꝛ diligere vnā perſonam in diuinis ꝗ aliā.ibidem O. Utrum poſſet diligere vnā pſonam nō diligendo alias.ibidē P.
Itē an quis diligens deū ſup oīa poſſet eadē dilectiōe peccare mortaliter. ibidē ante Z. Preterea vtrū homo teneatur ſe magis diligere ꝗ deū.ibidē circa finem queſtionis iuxta ZZ
Diligat ne quilibet beat⁹ deū quantū pōt li.iiij.ſen.q.viij.arg.vj.priin.ꝛ ſolu. eius.
Diligens magis deū an poſſet min⁹ diligi ab eo.ibidē.hoc eſt li.j.ſen.q.iiij.V.
Dilectio accipiꝛ dupliciter.ibidem paulo poſt. Sed vtrū beatus plus diligat a.i. deum cum omnibus ſanctis ꝗ deū tantum:ꝛ quomodo.ibidem AA
Diligiꝛ vnū magis alio quadrupliciꝛ.ibidē E E.vbi diſquiriꝛ vtrū ſortes in caſu nō teneaꝛ diligere deū intenſiori actu ꝗ creaturā. Item vtrū quis teneaꝛ illud magis diligere qđ magis credit eſſe ad honorem dei.ibidem D D
Dilectum ꝛ oditum require infra. Odiꝰ.

Effectus ſacramētoꝝ in diuerſis locis deſcribuntur baptiſmi.lib.iiij. ſen.q.j.D. Cōfirmatiōis.eo.lib.q.ij.arg.iij.priin.ꝛc.
Effectiua cā oīm reꝝ aliaꝝ a ſe an deus ſit deter.q.vj.p totum.
Electio an ſit īpoſſibiliū oſtendiꝛ.li.ij.ſen. q.iij.arg.iij.priin.ꝛ eius ſolu.
Electio actu volūtatis an fiat in inſtanti diſquiriꝛ.li.j.ſen.q.iij.arg.x.priin.
Eligibili⁹ eſt nō eſſe ꝗ dānari li.iiij.ſen.q. j.O.vſqꝫ P.ꝛ in ſequētibus.
Epiſcopus an poſſit ſibi caſus reſeruare:ꝛ qui ſint illi:oſtendiꝛ lib.iiij.ſen.q.vj. circa medium.
Epō degradatus an poſſit confirmatiōis ſacrm̄ miniſtrare lib.iiij.q.ij.ar.v.priin.
Equari in beatitudīe beate virginī an beatus appetat libro.iiij.ſen.q.viij. arg.vij. ij. priinci.
Errare an cōueniat beatis lib.ij.q.iiij.C. vtrum conueniat angelis ſic ꝙ de facto errent.ibidem D
Errare qualiter aliquem contingat.lib.iij. q.j.O O
Erronea cōſciētia an obliget.ibidem P P
Eſſe damnatum ꝛc.vide paulo ante.Eligibilius.
Eſſe in loco qualiter angelo competat li. ij.q.iiij.M.
Eſſentia diuina an gñet.li.j.q.v.arg.v.priinci.An ſit cōicabilis.ibidē arg.vj.priin.
Eſſentia diuina an repñtet naturaꝛ ꝗcqđ repñtat li.iiij.ſen.q.viij.poſt O?
Eſſentie diuine vnitas an pmittat pluralitatē pſonaꝝ.deter.q.x.per totum.
Eucharīſtiam ꝯcernētia ſupra notata ſunt lib.iiij.q.ij.per totum.

Falſum an poſſit deus dicere.lib.ij.q.ij.circa ſolu.viij.priin.
Fallere competit deo lib.iiij. q.j.BBB
Fides falſa an ſit meritoria. ibidem arti. vj.XX.
Fides an ſit ꝫ rationē naturalē li.j. ſen.q. j.poſt F in ſcđo dubio. Plura vide ſupra in vocabulis articulus ꝛ credere.
Fili⁹ dei an potuit icarnari.vide incarnari
Filius dei ꝛ id qđ eſt fili⁹ an ꝯuertanꝛ. li. j.ſen.q.v.arg.ix.priin.ꝛ eius ſolu.
Fili⁹ dei an poſſit eſſe filius alteri hoīs ꝗ nō fuiſſet de⁹:ita ꝙ nullus potuiſſet diſcreuiſſe viſibiliꝛ inter eos lib.iij.q.j.ar.j.priin.
Finis naturalis hoīs an ſit btitudo lib.ij. q.j.arg.iiij.ſcđi priin.ꝛ eius ſolu.
Forma ſacroꝝ notaꝛ lib.iiij. ſen.in diuerſis qōnibus. Baptiſmi.q j.poſt B.Cōfirmationis.q.ij.arg ij.priin.ꝛ eius ſolu. Eucharīſtie.q.iij.D Utrū ſit ꝓpoſitio vera que dicitur forma eucharīſtie.j. Hoc eſt enim corpus meū. Et qđ ly hoc demonſtret.arg.vj.priin.
Forma ſyllogiſmi expoſitorij:an vbiqꝫ teneat.deter.q.x.E. Uide infra Logica.
Fruitio dei an ſit viatori neceſſaria: hoc ē an teneaꝛ frui ſolo deo li.j.ſen.q.iiij.per totū. Utrum viator poſſet dimittere fruitionem dei ad ſubueniendū indigenti, ibidem arg.j.priin.ꝛ eius ſolu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Frui ⁊ vti accipiunt̃ tripliciť.li.j.q.iiij. C

Frui ⁊ vti an habeāt actū mediū. ibidē D

Fruitionis obiectū an ſit aliud a deo.ibidem DD.Et determina.queſtione ſeptima per totum.

Fruitione;an ſit fruendū.q.eadē lib.j. FF

Frui creatura pōt eſſe licitū.ibidē poſt Z ꝯcluſione ſcđa.An quotiēſcūq̨ homo de deo cogitat teneat̃ eo actualiter frui.ibidem Y.Itē an quis poſſet frui vna perſona nō fruēdo alia.ibidem P

Plura habent̃ per totā illam queſtionē.

Fruitio dei an ſit beatitudo.libro.iiij. queſtione.viij.E

Fruendo ⁊ vtendo ordinate vtrum peccator poſſet vitare omne peccatum. deter. q.iiij.per totum.

Fruens deo ſicut aĩa xp̃i an fruat̃ neceſſario quolibet qđ eſt deꝰ.deter.q.v.ꝑ totū. An creatura rōnalis ſit facta ad fruendū finaliter deo.deter.q.vj.per totum.

Fruitio an poſſit manere in voluntate: ⁊ tñ ſit fruitio.deter.q.viij.per totum.

Fruitio beatifica an ſit aliquo modo effectiue a voluntate fruentis.ibidem E

Fruitio an neceſſario ſequat̃ claram viſionem dei.determi.q.ix.B ⁊ C.⁊ pluribus alijs locis:vt notabitur invocabulis.Vide o ⁊ viſio.

Fugere an liceat dānato.Require dānatꝰ.

Futuroꝝ preſcientia an ſit in deo. lib.ij. q.ij.arg.v.prin.An ſciat futura cōtingentia determinate:⁊ an poſſit ea reuelare: ita vt maneāt poſt reuelationē cōtingentia.ibidē argu.viij.prin.Utrū deus ſciat neceſſario futurū:⁊ an omne futurū neceſſario erit.ibidem cōſequenter.

Gaudium infinitū

vtrū ſit premiuȝ boni viatoris. libro quarto. ſentētiaꝝ.q.viij. argu.j.princi.

Ubi etiam inquiritur an aliquis tantum gaudebit ĩ celo de gaudio alterius ſicut de proprio.

Gaudium de deo viſo non eſt beatitudo ꝑfecta.libro quarto ſenten.q. eadem. hoc eſt.viij.F.

Genus humanuȝ an iuſte gubernetur. vide.Gubernatio an iuſte redemptum ſit. vide Redemptio.

Genus logicale ⁊ ipm̃ cōcernentia:notat̃ in ſuperiori tabula,lib.j.q.vj.vbi querit̃ vtrū res ſimpliciter ſimplex ſit in genere.per totū.An deus ſit in genere. ibideȝ B. An genera generaliſſima ſint voces. vel conceptus.ibideȝ V.⁊ quarto dubio poſt Z.Utrum partes ſubſtantie ſint in genere.ibidem poſt Z in ſecundo dubio. Utrum ꝯceptus entis ſit cōceptus generis.ibidem M

Genitus abſq̨ libidine:vtrū quis ſit preter xp̃m.Et an haberet peccatū originale.de imputa.G.

Generatio actiua an cōueniat eſſentie diuine.lib.j.ſen.q.v.arg.v. prin.⁊ deter.q. x.N.Utrū demonibus qui dicant̃ incubi.lib.ij.q.vltima.V,V

Generans quare nō dat ſpecieȝ generato in gñatione hois.de impu.pcťi in rñſione ſexte forme ſcđi argumēti prin.

Gradus ſummus meriti an ſit aliq̄s dabilis.lib.j.ſen.q.j.pauloposť P

Gratia an ꝯferat̃ in baptiſmo.lib.iiij.ſen. q.j.ꝑ totum. Utrū xp̃o. ibidē arg. vij.p̃n.

Gratia correſpōdēs merito ꝑſonali quantūcūq̨ parua:eſt maior grã baptiſmali. ibideȝ:hoc eſt in li.iiij.ſen.q.j.in reſpōſione primi prin.CC.Et vtrū gratie adulti ⁊ paruuli ſint eiuſdē ſpeciei:diſquirit̃.ibidem cōſequenter.

Grauius crimen apud deū:nō ſemꝑ grauius punit̃ apud eccleſiā.li.iij.q.j.D

Gubernatio dei q̄ gubernat mundū an ſit iuſta diſq̄rit̃ li.ij.ſen.q.j.ꝑ totū. Ubi multa notata ſunt de iuſta gubernatione dei in premiādo ⁊ puniēdo.vide ſupra.

Hereſis ⁊ infidelitas

qđ ſint lib.j.q.j. K

Homicidium an ſit grauius ꝑiurio diſquiritur lib.iij.q.j. circa primū principale.

Homines mali an faciāt volūtatē dei:notabit̃ infra.Voluntas.

Homo an neceſſario debeat habere diſcretionē ſpirituum. diſquiritur lib.ij.q.iij. arg.vij.prin.

Homo quomodo teneat̃ diligere deū : vide.Diligere.

Homo an poſſit plus mereri q̄ deus eum premiare li.j.q.j.arg.ij.prin.⁊ O

Homo an poſſit aliquē diligere ⁊ nō diligere ſimul ⁊ ſemel.vide infra odium.

Hō an habeat in ptāte q̄ actꝰ ſuus ſit meritorius vel nō,lib.j.ſen,q.j.D.

Incarnatio filij dei an ſit poſſibilis.libro.iij.ꝑ totum.
Infidelitas: require Hereſis.
Infinitũ an ſit ptrãſitum.lib.ij.q.ij.R.An vnũ infinitum poſſit aliud infinitum excedere.ibidẽ.Nullus tenet̃ ad actum infinite virtutis ſeu perfectiõis.li.ſ.q.iiij.arg.ij.ꝓin.ꝛ eius ſolu.
Infinitũ meritũ ꝛ pctm̃.reqre ſuis locis.
Ignorantia diſtinguit̃ multipliciter ſm iuriſtas ꝛ theologos.de ſpu.ad.iiij.ꝓnci. Z.vbi inquiritur an peccatum ignorãtie ſit imputabile.
Imputabilitas peccati diſquirit̃ eadeꝫ.q.per totum.
Intellectꝰ non intelligit ſubito li.ſ.ſen.q.iij.in ſolutione.x.ꝓin.ad ſextã formam.
Intellectꝰ an põt eq̃ diſtincte ĩtelligere plura ꝛ pauciora.lib.iiij.q.viij.poſt N.ad.xſ.arg.Plura require Cognitio.
Iudex an poſſit proferre ſententiaꝫ iuxta allegata contra eum queꝫ ſcit innocenteꝫ deter.q.ſ.N.
Iuramẽtũ magis obligat q̃ votũ.li.iij.q.ſ.primo C ꝛ in ſequẽti.
Iuſtũ reſpectu dei põt eſſe iniuſtuꝫ reſpectu creature.lib.ij.ſen.q.ſ.MM.

Latria impẽſa dyabolo transfigurato in effigiem xp̃i:an ſit ſemper peccatuꝫ mortale lib.iij,ſenten.queſtione prima MM.
Lex diuina an patiatur perplexitatem.ibidem QQ.
Libtas capit̃ q̃nqꝫ modis.li.ij.q.iiij.GG.
Libertas volũtatis q̃d ſit.li.ſ.q.iij.poſt C.
Libido an ſit cauſa peccati originalis:ꝛ an ſine ea poſſit fieri generatio.de imputa.G.
Licitũ q̃d ſit:ꝛ an oẽ licitũ poſſit p̃cipi.deter.q.ſ.arti.ij.BB.ꝛ in ſequẽtibus.
Locutio angeloꝝ qualis ſit:ꝛqualiter fiat lib.ij.q.iiij.K
Locus eoꝝ ibidem poſt M.
Logica ariſtotelis q̃ cõiter tradit̃ in ſcholis an ſit formalis:tenẽs etiã ĩ terminis diuinis an nõ.deter.q.x.D ꝛ E
Lõgitudo corporis xp̃i ꝛ linea eiuſdẽ longitudinis quõ ſeruet̃ in eucharittia.lib.iiij.q.iij,in r̃fiſione ad.iij.ꝓin,Q,

Marie virgini: an aliquis beatoꝝ appetat in beatitudine coequari.lib.iiij.q.viij arg.vij.ſecũdi ꝓin.ꝛ eius ſolu.
Materia ſacramentoꝝ:ptꝫ in diuerſis locis.Baptiſmi.lib.iiij.q.ſ.ſtatim poſt B. Cõfirmatiõis eiuſdẽ lib.q.ij. ſecũdo ꝓn. Euchariſtie ſeu corporis chriſti.q.iij, ibidem poſt D.
Maximũ qd̃ ſic.ꝛ minimũ qd̃ non an ſint dabilia:ꝛ ea ↄcernẽtia habent̃ ad lõguꝫ.deter.q.ſ.arti.ſ.a C.vſqꝫ.ad O.
Mereri an quis poſſet ꝛ peccare ſimul ꝛ ſemel lib.ſ.ſen.q.ſ.A ꝛ N. Iteꝫ an viator plus mereat̃ q̃ deꝰ poſſit dare.ibidẽ. Q
Meriti an ſit dabilis ſummꝰ gradus.ibidẽ hoc eſt lib.ſ.q.ſ.arg.iiij.ꝓn.ꝛ eiꝰ ſolu.
Itẽ vtrũ viator ↄſeruatꝰ a deo in ſtatu viatoris poſſet augere meritũ ſuũ vltra quẽcũqꝫ gradũ datũ.deter.q.ij.
Mereri an q̃s poſſet per fideꝫ falſam.ibidem arg.v.ꝓin.An ſit in p̃tãte hominis.ꝙ mereatur aut demereatur. ibidem.D: An poſſit mereri vel demereri ſine vſu liberi arbitrij.ibidem F
Mereri poſſumꝰ plus ꝑ p̃mũ actũ ↄtritionis q̃ ꝑ quẽcũqꝫ aliũ.ibi.ad.ij.ꝓn.O.
Meritum an ſit dabile infinitum intenſiue.ibidem P
Meritũ xp̃i an q̃s poſſet ↄſequi.ibidẽ.Q
Mereri.q̃d ſit.deter.q.ij.ꝓin.E.
Meritum angeloꝝ.Require angelus.
Meritoriũ actũ.Require ſupra actus.
Miſſa vide ſupra Celebrare.ꝛ infra obligatio.
Monachus inobediens ſuperiori nõ magis peccat q̃ ſecularis frangẽs iuramẽtum.lib.iij.D
Motum angelorum.Require Angelus.ꝛ lib.ij.q.iiij.ꝑ totum,ꝛ p̃cipue ab.M vſqꝫ.AA
Mũdus quõ eſt ꝓductus. Reqre. Deus.

Naturalia ſola hominis an ſufficiant ad hꝰ ꝙ hõ diligit deũ ſup oĩa:ꝛ impleat eius p̃cepta.lib.ſ.q.iiij.F.in p̃ma difficultate.An fides ſit ↄ naturalem rationẽ.lib.ſ.q.ſ.poſt.G.vſ.arti.du.ij.
Noticia cognoſcentis deũ an debeat eſſe infinita.libro.iiij.q.viij.argu.viij. primi ꝓinci.

Noticia beatoꝝ qua cognoſcūt deū an ſit equalis.ibidē arg.v.ij.ꝓin.
Noticia angeloꝝ patuit ſupra Cognitio.ꝛ hr̄ lib.ij.q.iij.fere ꝑ totū:vt notatuꝫ eſt.

Obligans ſe ſub cō ditione an teneaṫ ꝯditiōe adimpleta:ꝛ quō .li.ſ.q.iiij.arg. v.ꝓin.ꝛ eius ſolu.
Utrum in obligationibꝰꝛ ꝯtractibꝰfactis hoī vel deo:eccleſia diuerſimode diſpenſat.lib.iij.q.ſ.E
Obligatio iuramēti ꝛ voti.ibi.ad.v.arg.
Obligatio iuramenti eſt maior ꝙ̄ voti.ibidem C.
Obligatio ꝯ ꝯſcientiā facta per preceptuꝫ an teneat.deter.q.ſ.ꝑ totum.
Obligatio ꝯſciētie erronee.li.iij.q.ſ.P P
Obligatꝰin argumētatione.lib.ij.q.ij.DD
Obiectū actꝰcredēdi.li.ſ.q.ij.ꝑ totum.
Obiectū fidei ſciēter ꝛ opi.an ſit cōplexuꝫ an res ſignificata in ꝯferētijs.arti.prio.
Obiectū beatifice fruitionis an ſit deꝰan aliud a deo.deter.q.vij.per totum.
Obduratio.vide ſupra ꝯfirmatio.
Occidens inuite non peccat.libro tertio q.ſ.F F
Odiu an ſit amor.li.ſ.q.iij.arti.viij.dubio ij.An vnum ꝛ idem ſit oditum ꝛ dilectū.ibidem.dubio.iij.
Odire ſumme deū poſſet ꝗs meritorie.li.ſ.q.iiij.arti.ij.ꝯcluſione.iij.hoc eſt U.
Omiſſionis pctm̄:vide infra pctm̄.
Orare an poſſit btūs lib.ſ.q.iiij.arg.ij.ꝓn.

Panis in conſecratione an maneat an annihileṫ.lib.iiij.q.iij.ar.ſ.ꝓn.ꝛ i eiꝰſolu.
Papa pōt dare cōmiſſionē generalē audiēdi ꝯfeſſionē.li.iiij.q.v.pauloante C.ꝛ ꝙ nō teneaṫ ꝗs ꝯfiteri curato parochiali.ibidē ꝯfiter.
Paſſiones volūtatis ꝛ itellectꝰ an ſint res alie ab opationibꝰſuis.lib.ſ.q.iij.arti.vſ.
Peccare ꝛ mereri an ſtent ſimul in vno ꝛ eodē lib.ſ.ſen.q.ſ.A.ꝛ N.
Peccatum an poſſit ab hoīe vitari.ibideꝫ arg.xiij.ꝓin.An neceſſiteṫ ad peccandū.ibidē arg.ij.xiij.ꝓn.An ꝗs poſſꝫ peccare plus ꝙ̄ deus punire.ibidem arg.ij.ſecūde ꝓbationis poſt K
Peccare ꝛ mereri an conueniant angelo.lib.ij.q.iij.poſt.viij.ꝓin.ſolutionē.Quomodo cōueniat demonibus.li.ij.q.iij.argu.iiij.ꝛ.v.ꝓin.An peccauerunt in prio inſtanti ſue creationis.ibidem.viij.ꝓin.Et fere per totam queſtionē eadē res deduciṫ.Similiter.q.iiij.eiuſdem ſecundi libri diſquiriṫ an angelꝰbonꝰpoſſit peccare.arg.vſ.ꝓin.cū ſolu.
Pctm̄ cōmiſſiōis ꝗlibet eſt mala volitio li.ſ.ſen.q.iiij.poſt Z.ibi Rñſio ad ꝓmuꝫ.
Pctm̄ an poſſet correſpōdere tpi.li.ſ.q.iij.arg.v.ꝓin.ꝛ eius ſolu.
Pctm̄ an ſit infinite malicie.ibidē arg.ix.ꝓin.Et precipue peccatū ebrietatis.ibidē ante.x.ꝓin.
Peccati cauſa an deꝰſit.vide ſupra deꝰ.An ſit malū finitū lib.ij.q.ſ.Z.An maneat in dānatis.ibidē.An mereaṫ penā infinitā cū fiat in tpe finito.ibi.cōcluſione.iij.ꝛ M.An tante ſit malicie quāte bonitatis eſſet honor ſubtractꝰ deo.ibidē N
Peccator ḋi ꝗs dupliciter.de impu.C
Peccatum an quodlibet ſit imputabile ad culpā.diſquiritur de impu.per totū.De originali ꝛ ipm̄ concernēte.in ſolutione arg.primi ꝓin.De veniali.ar.ij.ꝓin.De mortali arg.iij.ꝓin.De peccato ignorantie arg.iiij.ꝓin.Trangreſſiōis precepti arg.v.ꝓin.Perplexitatis arg.vſ.ꝓn.Impenitētie arg.vij.ꝓin.
Pctm̄ omiſſiōis.ibidē.viij.ꝓn.ſolu.
Peccator an debeat potius velle nō eē ꝙ̄ in deū peccare li.iiij.q.vij.in.v.ꝓin.
Pena ſumma quā natura hūana pōt ſuſtinere an ſit dabilis.li.ij.q.ſ.E
Pena ſenſus ꝛ damni non ſunt eiuſdē rōnis.ibidem F
Pena grauior daṫ veniali interdū ꝙ̄ mortali.ibidem G.An ſit ꝓportio penarū ad culpas.ibidē K Et an peccato finite malicie deṫ pena infinita.
Penitētiā ꝯcernētia reqre in ſupiori tabula.li.iiij.ſen.q.iiij.v.vſ.vij.ꝑ totum.
Penitētie opꝰan ſit meritoriū vite eterne diſquiriṫ.deter.q.ij.arti.ij.hoc eſt M.
Perplexitas an ſit in lege dei.Reqre lex.ꝛ de impu.arg.vſ.ꝓin.ꝛ eius ſolu.
Periuriū eſt grauius ꝙ̄ homicidiū.li.iij.q.ſ.poſt articulū.iij.hoc eſt poſt N.ibi.Quartum ꝛc.
Perſone diuine an debeāt equalr̄ ab oībꝰ diligi.li.ſ.q.iiij.O.Et an frui.ibidē.
Perſonalis vnitas notabiṫ infra.Unitas.

Perſonarum pluralitas an ſtet cum diuina eſſentia.deter,q.x.per totum.vbi multa diſquiruntur.

Preceptum de ſumma dilectione dei nullus poteſt implere ꝑ ſola naturalia. lib.j.ſen.q.iiij.B

Preceptum vnū vtpote de furto tranſgrediens an ſit omniū reus.ibidē in arg. cōtra ſecundā ↄcluſionem.

Precipi quid ꝓprie poſſit.Utrū omne qđ eſt licitū ⁊ honeſtum.deter.q.j. arti.ij. A vbi multa inquirunt vtpote quale preceptum eſt rationabile.ibidez per aliquot concluſiones.C.An res impoſſibilis poſſet precipi.ibidez.Q.vſq̧.Z. Et an quis faciendo contra preceptuz dei poſſet mereri.ibidem.Y. Et an odiuz dei poſſet alicui rationabiliter precipi de potētia dei abſoluta.ibidem.Z.

Preceptum a deo an ſit ſemper volituz ab eo.li.ij.q.j.M M.An ex vi precepti poſſet quis neceſſitari ad peccāduz.vide infra voluntas.

Predeſtinatus an habeat cauſam ſue predeſtinationis in ſe.lib.ij.q.j.U. vbi multa diſquiruntur.

Premia an correſpondeāt bonitati act⁹. li.j.q.j.arg.iij.prin.⁊.P.An correſpondeāt tēpori.lib.j.q.iij.arg.v.prin.⁊ eius ſolu.

Premiū viatoris an poſſit equari premio xp̄i.lib.j.q.j.in ſolu.iiij.prin.An ſit gaudiū infinitū.li.iiij.q.viij.arg.j.prin.

Preſcientia dei de futuris,libro.ij.q.ij. argu.v.prin.

Priuilegium an poſſit dari in preiudiciuz notabile alterius.lib.iiij.ſenten.q.v. argu.ij.prin.

Propoſitio vna an ſit verior alia.libro.j.q.j.ad.vij.arg.prin.

Propoſitionum contradictoriarum de futuro contingenti neutra pars eſt vera.li.ij.q.ij.arg.iiij.prin.

Propoſitio vocalis ⁊ eam cōcernentia habentur.ibidem.J.plura habentur.ibidē S.V.⁊ in ſequentibus.

Proceſſio ſpūſſancti.lib.j.q.v.arg.x. prin.

Productio mūdi ⁊ que eam reſpiciunt habent.lib.ij.q.ij.per totum.

Prophetia qđ ſit.li.ij.q.ij.poſt.viij.prin.

Punitio dei an ſit iuſta.libro,ij.q.j. arg.j. princi.

Plura habentur per to.q,⁊ notata ſunt in premio,

REctitudinē ſeruare an ſit in libera homis ꝑpoteſtate.lib.j.ſen.q.j. circa finem in tertio dubio.

Rectitudo volūtatis an ſit volūtas.li.j.q.iij.poſt primū arti.arg.ij.⁊ arti.ij.

Redēptio gn̄is hūani.deter.q.xiij.ꝑ totū

Res permanēs an poſſit moueri ſolum ꝑ inſtans.li.j.q.iij.arg.xij,decimi prin. cuz eius ſolutione.

Rei permanentis an ſit vltimum.ibidem arg.xij.poſt BB

Res an habuerūt eſſe ab eterno diſtinctū a deo.li.ij.q.ij.C D E.Ubi multa alia habentur.

Reuelatum a deo an maneat contingens lib.ij.q.ij.arti.viij.AA,Ubi cōtinue plura habentur.

SAcerdos ſolus ē miniſter ↄficiēdi corpis xp̄i.li.iiij.q.iij.F.An q̄libet poſſet quēlibet abſoluere.q.v.eiuſdē libri ꝑ totū.An habeat plenā poteſtatē ordinis ⁊ iuriſdictionis.lib.iiij.q.iiij,arti.iij. Uide ſupra notata.

Sacramenta ↄcernentia habent li.iiij. de baptiſmo.q.j.De ↄfirmatiōe.q.ij.De eucharistia.q.iij.Cōfeſſionis.iiij.v.⁊.vj.

Satiſfactio,ibidem,hoc eſt lib,iiij.q.vj. ꝑ totum.

Securitas de beatitudine an ſit hoi poſſibilis. li.iiij.q.viij.B ⁊ in ſequētibus.

Scire articulos fidei.Req̄re articulos.

Scire futura ↄtingentia an ↄueniat deo. li.j.q.ij.viij.p̄n.An ſciuerit ſe ꝓducturū mundū.ibidē per totā.q, Utrum angel⁹ ſciat occultas cogitationes.Uide cogitationes.An beati ſciēt q̄libet ſcibile. lib, iiij.ſen.q.viij.arg.viij.prin.

Scientia aliqua eſt honorabilis ⁊ ꝑfecta dupl̄r.li.iiij.q.viij.paulopoſt M.

Simpl̄r ſimplex qđ ſit.li.j.q.vj.D ⁊ F

Simplicitas an ſit ꝑfectio.ibidē poſt J

Simpliciter ſimplex an ſit i generē quō. ibidem O.

Spirituſſancti proceſſio,vide ſupra Proceſſio.

TRanſmutatio panis in corpus xp̄i quid differat ab aliis,li,iiij.q.iij,G,

Tráſgreſſio voti dicet̃ ſtatim Votum.
Tranſgreſſor vnius p̄cepti an ſit oīum re⁹ lib.ſ.q.iiij.Circa J vſq₃ M
Tranſgreſſio p̄cepti an ſemꝑ ſit imputabilis.de impu.pec.arg.vj.p̄in.ꝛ ſolu.

VElle nō eſſe notatū eſt ſupra in Annihilari.
Velle ꝯtingit dupliciter.libro ij.q.ij.V V

Veritas ꝓpoſitionis an diſtinguat̃ a propoſitione. lib.ij.q.ij.F.
Verum an ſuſcipiat magis ꝛ minus, lib.ſ.q.ſ. Circa.vij.p̄in.ſolu.
Viator exiſtēs in gratia an mereat̃ aſſentiendo articulis fidei.lib.ſ.q.ſ.per totū.
An fruēdo ordinate vitet peccatū.deter.q.iiij.A.Et an teneat̃ frui ſolo deo. lib.ſ.q.iiij.per totum.
Vidēs deū an poſſit deū non diligere. deter.q.ix.ꝑ to.Et lib.ſ.ſen.q.iij.arg.xij.p̄n.
Vie viuēdi quas xp̄s docuit an ſint meritorie vite eterne.deter.q.ij.per totū.
Viſio dei an ſit btitudo.lib.iiij.q.viij.poſt D.An corpus xp̄i in vna hoſtia videatur a ſe in alia.lib.iiij.q.iij.arg.iij.p̄in.An a nobis.ibi.arg.iiij.
Vnitas perſonalis an ſit maior q̄₃ vnitas trinitatis lib.ſ.q.v.arg.xv.p̄in. cū ſolu.
Vitare peccatū an fuerit demonibus poſſibile.li.ij.q.iij.arg.ij.p̄n.An q̄s peccet in eo qđ vitare nō pōt lib.iij.q.ſ.F F
Voluntas creata an ſit libera in vtendo ꝛ fruēdo lib.ſ.ſen.q.iij.ꝑ totū.An poſſit libere ſuſpendere oēm actū ſuū.ibi.arg.ij.p̄in.ꝛ ſolu.An poſſit velle ꝯtra q̄dcunq₃ iudiciū rōnis.ibidē arg.iiij.An ſine ea ſit pctm̄.ibidē q̄rto.An poſſit elicere actum ſuū in inſtāti.ibidē.x.p̄n.An ſit tm̄ potētia paſſiua ꝛ nō actiua.ibi.xſ.p̄n. An poſſit vitare pctm̄.ibi.argu.xiij.p̄in.An neceſſitet̃ ad peccandu₃.ibi in ſcđa forma. An poſſit ſimul triſtari ꝛ gaudere. ibi cōſequēter. An idē act⁹ ſit volūtarius ꝛ nō volūtarius.ibidē arg.iiij.xiiij. p̄n. An ſit cognitio ꝛ multa cōſimilia notant̃ ibidem per totā queſtionem.
Volitio an fiat ſubito.eadem.q.arti.v.An deus velit omnia fieri voluntate bn̄placiti.lib.ij.q.ſ.arg.ij. p̄in. Ubi varia notanda ſunt.
Volūtas dei q̄d ſit apud doctores.Et vtrū volūtas beneplaciti eius ſemꝑ impleat̃,
Et an velit pctm̄ fieri voluntatē bn̄placiti.Et an viator teneat̃ facere q̄cq̄d credat deum velle voluntate beneplaciti,lib.ij.q.ſ.A A.ꝛ ꝯſequentibus.
Voluntas an poſſit neceſſitari ad volendū nō eſſe per penas.lib.ſ.q.ſ.poſt B.vbi notat̃.An vtendo creaturis ſit libera.deter.q.iij.per totum.
Voluntas an ſit libera per aliquam rem ſibi additā.lib.ſ.q.iij.poſt C.ꝛ que libertas eius.ibidem.
Votum an minus obliget q̄₃ iuramentu₃ lib.iij.q.ſ.poſt B.vt notatur in deciſione queſtionis.
Uti notādū eſt vbicūq₃ mētio fit de fruſ.

CHriſt⁹ an meruit in inſtanti ſue cōceptiōis lib.ſ.q.iij.arg.iij.x.p̄in. ꝛ ſolutione eius.

Xp̄s an ſit ſubito ī altari.ibidē arg.v.eiuſdem.x.p̄in.An ſit nō homo.lib.ſ.q.v.X.
An iuſte redemit nos deter.q.xiij. per totum.An videat ſe in eucharíſtia.Require viſio.An fallat Require fallere.An habuit angelū cuſtodē.Require Cuſtodia, Angelus ꝛ deus.

YDee an ſint in deo libro.ſ.q.v,argu.xvj. p̄inci, et ſolutione,

¶ Finis vtriuſq₃ tabule.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE ROMA
9

Clariſſimi ⁊ longe diſertiſſimi viri magiſtri Roberti holkot ſacre theologie profeſſoris eminentiſſimi: ⁊ ſacri ordinis predicatoꝝ obſuātiſſimi ex britānia magna: que nūc anglia dicit̄ oriundi: opus q̄ſtionum ac determinationū ſuper libros ſententiarum feliciter incipit.

Circa ꝑmū librū ſententiaꝝ. Queſtio. j.

Queſtio prima.

Utrū quilibet viator exiſtēs in grā aſſentiēdo articulis fidei mereatur vitā eternā. Et arguit̄ ꝙ nō: q2 ſi ſic ſequeret̄ iſta concluſio

a

Primū argumentū princi.

poſito poſſibili ꝙ in caſu idē viator ſimul ⁊ ſemel peccaret mortaliter ⁊ mereret̄. cōſequens eſt falſum: q2 ſi ſic ſimul ⁊ ſemel haberet gratiā ⁊ careret grā qḋ includit cōtradictionē. Cōſequētiā ꝓbo ſic ſuppoſito ꝙ deus precipiat ſorti ꝙ credat hanc ꝓpoſitionē eſſe veram. ſortes dānabit̄. et ſimul cum hoc ꝙ ſortes obediat ei. quo facto tūc arguit̄ ſic. Sortes credit ſe dānari ꝓpter auctoritatē dei precipiētis. igitur ſortes meret̄ ꝑ cōcluſionē. ⁊ iterū: ſortes credit ſe dānari. ergo deſperat. ⁊ ꝑ conſequens peccat mortaliter. ergo ſimul et ſemel peccat mortaliter ⁊ meretur.

Scḋm argumentū princi,

Scḋo ſic. Si queſtio foret vera ſequeret̄ ꝙ aliq̄s viator plus poſſet mereri de ꝑmio q̄ꝫ deꝰ poſſet ſibi dare. Probatio. Pono aliquem adultum accedētem ad fidem. ⁊ ſit ſortes exempli: ⁊ accipio ꝑmū actum credendi quē ipe habet in grā ⁊ ſit a. tūc arguit̄ ſic. ſi q̄ſtio eſſet vera hec foret cōcedēda. ſorti ꝓ a debet̄ vita eterna. ꝯñs eſt falſum. nā ſi ſortes ꝓ a meruerit vitā eternā. ergo per actū duple bonitatis ad a poſſet mereri duplū ꝑmiū correſpōdēs ipſi a. ſꝫ ꝑmiū correſpōdēs ipſi a ē infinite bonitatꝫ. g̃ ſortes poſſꝫ mereri ꝑmiū duplū ad ꝑmiū infinitū qḋ includit ꝯdictionē.

Probatio.

Qḋ aūt premiū correſpōdēs ipſi a ſit infinitū patꝫ: q2 eſt ꝑmiū eternū ⁊ vita eterna.

Euaſio

Si dicat̄ ad iſta ꝙ ſortes nō poteſt poſtea q̄ꝫ habuit a habere actū in duplo meliorē a.

Repreheñſio,

Hoc eſt omnino irrōnabile qḋ ꝓbo: q2 certū eſt ꝙ pōt habere aliquē actū equalē ipſi a ⁊ tūc ſequeret̄ vel ꝙ ille actꝰ non ꝑmiabit̄ ad cōdignū: q2 nō tantū quātū a: vel ꝙ ille premiādus recipiet premiū duplū ad illud qḋ meruit ꝑ a cōſequēs eſt falſum: q2 deꝰ nō pōt aliqḋ dare premiū qḋ ſit duple bonitatꝫ ad vitā eternā. ergo nec ipe ſortes pōt hoc recipere.

Tertiū argumentū princi.

Tertio ſi q̄ſtio foret vera ſequeretur iſta cōcluſio ꝙ aliq̄s viator plus ꝑmiabit̄ ꝓ actu minoris meriti ⁊ minoris bonitatis moralis q̄ꝫ alius ꝓ actu maioris meriti. Nā capio ſortē ⁊ platonem ⁊ ſit ſortes optimꝰ hō ⁊ plato peſſimꝰ infidelis tunc ſorti deberet̄ vita eterna ⁊ platoni nō: certū eſt ex caſu poſito mō: tūc volo ꝙ ſortes faciat opus optimū: puta ꝙ ſaluet aīam ꝓximi ſui eternaliter perituri: vel ꝙ offerat ſe ad moriēdū ꝓ fide eccleſie qḋ opus ſit a. plato vō habeat minimū motū contritionis qui ſufficit ad deletionē culpe: qui motꝰ ſit b. tūc arguit̄ ſic. Plato plus merebit̄ per b q̄ꝫ ſortes per a. igit̄ plato plꝰ merebit̄ ꝑ actū minus bonū q̄ꝫ ſortes ꝑ actū multo meliorē. Cōſequētia patet: q2 a eſt in cētuplo magis meritoriū ⁊ virtuoſum ⁊ elicitur ab habēte in cētuplo maiorem gratiam. igit̄ ſibi debet̄ ſm̄ iuſticiā diſtributiuā premiū melius in cētuplo. Antecedens ꝓbo. Nā ſortes merebit̄ tm̄ ꝑ a aliquē gradū premij vltra quē ſibi prius nō debebat̄. ſit gradus ille f. plato merebit̄ ꝑ b vitā eterna q̄ ſit g. tūc ſic arguit̄. Iſtud premiū qḋ eſt habere g vitā eternā in quocūq̄ꝫ gradu beatitudinis q̄ꝫtūcūq̄ꝫ remiſſe eſt melius q̄ꝫ habere f gradum intēſioris beatitudinis. cuius ꝓbatio eſt. q2 maius malū eſt carere g q̄ꝫ carere f. ergo melius eſt habere g q̄ꝫ habere f. ergo ſortes optimus minus meret̄ q̄ꝫ plato peſſimꝰ: ⁊ tm̄ facit optimū factum ⁊ plato minimū vel quaſi minimū.

Rñſio.

Poteſt dici ad iſtud ꝙ nō eſt verū illud qḋ accipit̄ de ſorte ꝙ nō meret̄ per a vitā eternā. q2 nō meret̄ ſolū vitā eternā de nouo per a: immo meretur vitā eternā in f gradu qḋ eſt maius q̄ꝫ mereri vitam eternā in gradu aliquo remiſſo in q̄ meret̄ ipꝫ plato.

Arguit̄ ꝯtra rñſiones,

Cōtra iſtḋ arguit̄ ſic. nullus iuſte ꝑmiat̄ ꝓ nouo actu ꝑ illḋ idem premiū qḋ ſibi correſpōdebat ꝓ actu antiquo. Cuius ꝓbatio eſt: q2 illud ſibi deberetur dato ꝙ iſtū actū nouū nō feciſſet ⁊ ꝑ ꝯñs fruſtra feciſſet iſtum nouū actū ſi eidē nullū nouū premiū correſpōderet. ſꝫ ſorti anteq̄ꝫ eliceret actū a debebat̄ eterni

Trãſgreſſio voti dicet̃ ſtatim Votum.
Tranſgreſſor vnius p̃cepti an ſit oĩum re⁹
lib.j.q.iiij.Circa I vſq̃ M
Tranſgreſſio p̃cepti an ſemp̃ ſit imputabi
lis.de impu.pec.arg.vj.prin.⁊ ſolu.

V|Elle nõ eſſe nota-
tũ eſt ſupra in Annihilari.
Velle ↄtingit dupliciter.libro
ij.q.ij.V V
Veritas ꝓpoſitionis an diſtinguat̃ a pro-
poſitione.lib.ij.q.ij.F.
Verum an ſuſcipiat magis ⁊ minus.lib.
j.q.j.Circa.vij.prin.ſolu.
Viator exiſtẽs in gratia an mereat̃ aſſen-
tiendo articulis fidei.lib.j.q.j.per totũ.
An fruẽdo ordinate vitet peccatũ.deter.
q.iiij.A.Et an teneat̃ frui ſolo deo.lib.j.
q.iiij.per totum.
Vidẽs deũ an poſſit deũ non diligere.de-
ter.q.ix.p̃ to.Et lib.j.ſen.q.iij.arg.xij.p̃n.
Vie viuẽdi quas xp̃s docuit an ſint meri-
torie vite eterne.deter.q.ij.per totũ.
Viſio dei an ſit btitudo.lib.iiij.q.viij.poſt
D.An corpus xp̃i in vna hoſtia videatur
a ſe in alia.lib.iiij.q.iij.arg.iij.prin.An a
nobis.ibi.arg.iiij.
Vnitas perſonalis an ſit maior q̃ȝ vnitas
trinitatis lib.j.q.v.arg.xv.prin. cũ ſolu.
Vitare peccatũ an fuerit demonibus poſ
ſibile.li.ij.q.iij.arg.ij.p̃n.An q̃s peccet in
eo q̃d vitare nõ põt lib.iij.q.j.F F
Voluntas creata an ſit libera in vtendo ⁊
fruẽdo lib.j.ſen.q.iij.p̃ totũ.An poſſit li
bere ſuſpendere oẽm actũ ſuũ.ibi.arg.ij.
prin.⁊ ſolu.An poſſit velle ↄtra q̃dcunq̃ȝ
iudiciũ rõnis.ibidẽ arg.iiij.An ſine ea ſit
pctm̃.ibidẽ q̃rto.An poſſit elicere actum
ſuũ in inſtãti.ibidẽ.x.p̃n.An ſit tm̃ potẽ
tia paſſiua ⁊ nõ actiua.ibi.xj.p̃n. An poſ
ſit vitare pctm̃.ibi.argu.xiij.prin.An ne-
ceſſitet̃ ad peccanduȝ.ibi in ſc̃da forma.
An poſſit ſimul triſtari ⁊ gaudere.ibi cõ
ſequẽter. An idẽ act⁹ ſit volũtarius ⁊ nõ
volũtarius.ibidẽ arg.iiij.xiiij. p̃n. An ſit
cognitio ⁊ multa cõſimilia notant̃ ibi-
dem per totã queſtionem.
Volitio an fiat ſubito.eadem.q.arti.v.An
deus velit omnia fieri voluntate bñpla
citi.lib.ij.q.j.arg.ij. prin. Vbi varia no-
tanda ſunt.
Volũtas dei q̃d ſit apud doctores.Et vtrũ
volũtas beneplaciti eius ſemp̃ impleat̃.
Et an velit pctm̃ fieri voluntatẽ bñplaci
ti.Et an viator teneat̃ facere q̃cq̃d credat
deum velle voluntate beneplaciti.lib.ij.
q.j.A A.⁊ ↄſequentibus.
Voluntas an poſſit neceſſitari ad volen-
dũ nõ eſſe per penas.lib.j.q.j.poſt B.vbi
notat̃.An vtendo creaturis ſit libera.de-
ter.q.iij.per totum.
Voluntas an ſit libera per aliquam rem
ſibi additã.lib.j.q.iij.poſt C.⁊ que liber-
tas eius.ibidem.
Votum an minus obliget q̃ȝ iuramentuȝ
lib.iij.q.j.poſt B.vt notatur in deciſione
queſtionis.
Vti notãdũ eſt vbicũq̃ȝ mẽtio fit de frui.

C|hriſt⁹ an meruit
in inſtanti ſue cõceptiõis lib.
j.q.iij.arg.iij.x.prin.⁊ ſolutio-
ne eius.
Xp̃s an ſit ſubito ĩ altari.ibidẽ arg.v.eiuſ
dem.x.prin.An ſit nõ homo.lib.j.q.v.X.
An iuſte redemit nos deter.q.xiij. per to
tum.An videat ſe in euchariſtia.Requi-
re viſio.An fallat Require fallere.An ha
buit angelũ cuſtodẽ.Require Cuſtodia,
Angelus ⁊ deus.

Y|dee an ſint in deo
libro.j.q.v,argu.xvj.princi, et
ſolutione.

¶ Finis vtriuſq̃ȝ tabule.

BIBLIOTECA … ROMA … VITTORIO EMANUEL[E]

Clariſſimi ⁊ longe diſertiſſimi viri ma
giſtri Roberti holkot ſacre theologie pro
feſſoris eminentiſſimi: ⁊ ſacri ordinis pre
dicatoꝝ obſuātiſſimi ex britānia magna:
que nūc anglia dicit̄ oriundi: opus q̄ſtio
num ac determinationū ſuper libros ſen
tentiarum feliciter incipit.

Circa p̄mū librū ſententiaꝝ. Queſtio. j.

Queſtio prima. Trū quilibet viator
exiſtēs in gr̄a
aſſentiēdo ar
ticulis fidei
mereatur vitā
eternā. Et ar
guit̄ ꝙ nō: q̄r
ſi ſic ſequeret̄
iſta concluſio
a
Primū argumentū princi. poſito poſſibili ꝙ in caſu idē viator ſimul
⁊ ſemel peccaret mortaliter ⁊ mereret̄. cō
ſequens eſt falſum: q̄r ſi ſic ſimul ⁊ ſemel
haberet gratiā ⁊ careret gr̄a qđ includit
cōtradictionē. Cōſequētiā ꝓbo ſic ſuppo
ſito ꝙ deus precipiat ſorti ꝙ credat hanc
ꝓpoſitionē eſſe veram. ſortes dānabit̄. et
ſimul cum hoc ꝙ ſortes obediat ei. quo fa
cto tūc arguit̄ ſic. Sortes credit ſe dānari
ꝓpter auctoritatē dei precipiētis. igitur
ſortes mereť ꝑ cōcluſionē. ⁊ iterū: ſortes
credit ſe dānari. ergo deſperat. ⁊ ꝑ conſe
quens peccat mortaliter. ergo ſimul et ſe
Scđm argumentū princi. mel peccat mortaliter ⁊ meretur. Scđo
ſic. Si queſtio foret vera ſequeret̄ ꝙ aliq̄s
viator plus poſſet mereri de p̄mio q̄ꝫ de⁹
poſſet ſibi dare. Probatio. Pono aliquem
adultum accedētem ad fidem, ⁊ ſit ſortes
exempli: ⁊ accipio ꝑmū actum credendi
quē ip̄e habet in gr̄a ⁊ ſit a. tūc arguit̄ ſic.
ſi q̄ſtio eſſet vera hec foret cōcedēda. ſorti
ꝓ a debeť vita eterna. ꝯñs eſt falſum. nā ſi
ſortes ꝓ a meruerit vitā eternā. ergo per
actū duple bonitatis ad a poſſet mereri
duplū p̄miū corñdēs ipſi a. ſꝫ p̄miū corñ
dēs ipi a ē infinite bonitatiſ. ergo ſortes poſſꝫ
mereri p̄miū duplū ad p̄miū infinitū qđ
includit ꝯdictionē. Qđ aūt premiū corre
Probatio. ſpōdēs ipſi a ſit infinitū patꝫ: q̄r eſt p̄miū
eternū ⁊ vita eterna. Si dicat̄ ad iſta ꝙ
Euaſio ſortes nō poteſt poſtea q̄ꝫ habuit a habere
actū in duplo meliorē a. Hoc eſt oīno ir
Reprehenſio, rōnabile qđ ꝓbo: q̄r certū eſt ꝙ pōt habe
re aliquē actū equalē ipſi a ⁊ tūc ſequeret̄
vel ꝙ ille act⁹ non p̄miabit̄ ad cōdignū: q̄r
nō tantū quātū a: vel ꝙ ille premiādus re
cipiet premiū duplū ad illud qđ meruit ꝑ
a cōſequēs eſt falſum: q̄r de⁹ nō pōt aliqđ
dare premiū qđ ſit duple bonitatiſ ad vitā
eternā. ergo nec ip̄e ſortes pōt hoc recipe
re. Zertio ſi q̄ſtio foret vera ſequeretur
iſta cōcluſio ꝙ aliq̄s viator plus p̄miabit̄ Zertiū argumentū princi.
ꝓ actu minoris meriti ⁊ minoris bonita
tis moralis q̄ꝫ alius ꝓ actu maioris meri
ti. Nā capio ſortē ⁊ platonem ⁊ ſit ſortes
optim⁹ hō ⁊ plato peſſim⁹ infidelis tunc
ſorti deberet̄ vita eterna ⁊ platoni nō: cer
tū eſt ex caſu poſito mō: tūc volo ꝙ ſortes
faciat opus optimū: puta ꝙ ſaluet aīam
ꝓximi ſui eternaliter perituri: vel ꝙ offe
rat ſe ad moriēdū ꝓ fide eccleſie qđ opus
ſit a. plato vō habeat minimū motū cōtri
tionis qui ſufficit ad deletionē culpe: qui
mot⁹ ſit b. tūc arguit̄ ſic. Plato plus mere
bit̄ per b q̄ꝫ ſortes per a. igit̄ plato pl⁹ me
rebit̄ ꝑ actū minus bonū q̄ꝫ ſortes ꝑ actū
multo meliorē. Cōſequētia patet: q̄r a eſt
in cētuplo magis meritoriū ⁊ virtuoſum
⁊ elicitur ab habēte in cētuplo maiorem
gratiam. igit̄ ſibi debet̄ ſm̄ iuſticiā diſtri
butiuā premiū melius in cētuplo. Antece
dens ꝓbo. Nā ſortes merebit̄ tm̄ ꝑ a ali
quē gradū premij vltra quē ſibi prius nō
debebat̄. ſit gradus ille f. plato merebit̄ ꝑ
b vitā eternā q̄ ſit g. tūc ſic arguit̄. Iſtud
premiū qđ eſt habere g vitā eternā in quo
cūq̄ꝫ gradu beatitudinis q̄ꝫtūcūq̄ꝫ remiſſe
eſt melius q̄ꝫ habere f gradum intēſioris
beatitudinis. cuius ꝓbatio eſt. q̄r maius
malū eſt carere g q̄ꝫ carere f. ergo melius
eſt habere g q̄ꝫ habere f. ergo ſortes opti
mus minus mereť q̄ꝫ plato peſſim⁹: ⁊ tm̄
facit optimū factum ⁊ plato minimū vel
quaſi minimū. Poteſt dici ad iſtud ꝙ
nō eſt verū illud qđ accipit̄ de ſorte ꝙ nō Reſpōſio.
mereť per a vitā eternā. q̄r nō mereť ſolū
vitā eternā de nouo per a: immo meretur
vitā eternā in f gradu qđ eſt maius q̄ꝫ me
reri vitam eternā in gradu aliquo remiſſo
in q̄ mereť ip̄aꝫ plato. Cōtra iſtđ arguit̄ Arguit̄ ꝯtra rñſiones,
ſic. nullus iuſte p̄miat̄ ꝓ nouo actu ꝑ illđ
idem premiū qđ ſibi correſpōdebat ꝓ actu
antiquo. Cuius ꝓbatio eſt: q̄r illud ſibi de
beretur dato ꝙ iſtū actū nouū nō feciſſet
⁊ ꝑ ꝯñs fruſtra feciſſet iſtum nouū actū ſi
eidē nullū nouū premiū correſpōderet. ſꝫ
ſorti anteq̄ꝫ eliceret actū a debebat̄ eterni

tas viſionis ⁊ fruitiõis diuine eſſentie et etiã ſecuritas ⁊ oĩa q̃ ſunt de eſſentia beatitudinis. ḡ p nullũ iſtoꝝ nec p oĩa ſimul põt iuſte p̃miari p iſto nouo actu: ſ; nihil ptinẽs ad btitudinẽ eſt melius q̃ iſta: ḡ nihil meli⁹ iſtis: nec aliqd equalẽs iſtꝫ põt ſorti retribui p a actu: ſ; iſta põt deberi et de facto debẽtur platoni p b actu pciſe. ḡ plus merebit plato p b q̃ ſortes p a. qd ẽ ꝓpoſitũ. Et ſic generalr̃ ptingit ꝓbare q ĩpoſſibile eſt hoĩem pſiſtẽtẽ in gr̃a facere actũ ita meritoriũ ſicut faceret cõmittẽdo pctm̃ mortale ⁊ penitẽdo. ⁊ ſilr̃ q ĩpoſſibile eſt hoĩem facere op⁹ meli⁹ q̃ eſt ſuũ p̃mũ opus meritoriũ q̃tũcũq ſit remiſſuꝫ. Et cõfirmo iſtã rõnẽ ⁊ ꝓbo q mĩnimus act⁹ cõtritiõis eſt magis meritori⁹ q̃ quicũq act⁹ martyrij in duplo ſaltem. Sint ſortes ⁊ plato ſicut prius ſortes optimus ⁊ plato peſſim⁹ ⁊ pteraſ plato. ⁊ arguiſ ſic. Plato mereſ duo bona infinita ⁊ ſortes nõ niſi vnũ: q2 certũ gradũ intẽſioris gaudij p ſemp. igiſ plato mereſ in duplo plus. Aſſumptũ ꝓbaſ. nã plato mereſ liberationẽ a pena eterna ſibi debita ⁊ vltra hoc mereſ collationem vite eterne ſibi nõ debite. ḡ mereſ duo bona. ſ; vtrũq eſt infinitũ. Probo nã de ſcdo cõſtat. de vita eterna videlꝫ de p̃mo ꝓbo. nã tm̃ bonũ eſt liberatio a pena eterna q̃tũ malũ eſt obligatio ad penã eternã. ſ; certũ eſt q hoc eſt malũ infinitũ. igiſ illud eſt bonũ infinitũ igiſ plato mereſ duo bona infinita. Et pfirmaſ illo: q2 ſi plato fuiſſet ſemp innocẽs nõ meruiſſet p p̃mũ opus bonũ niſi vitã eternã ⁊ p p̃ns nõ niſi alterũ iſtorum bonoꝝ. igiſ plus mereſ mõ ꝓpter pctm̃ pcedẽs q̃ ſi illud pctm̃ nõ pceſſiſſet. igiſ videtur mirabile q pctm̃ debet eſſe cauſa maioris p̃mij. Quarto ad principale ſi aliqs aſſentiẽdo articulis fidei mereref. Qro aut eſt dare ſummũ gradũ meriti ſorti viatori poſſibilẽ vel nõ. Si dicaſ q nõ eſt dare gloriã ſummã vel ſummũ gradũ meriti quẽ ſortes põt acqrere ſibi. igiſ ſequunſ duo incõueniẽtia. Primũ q p̃emiũ ſortis poſſet equari p̃mio xp̃i. immo excedere cũ p̃miũ aĩe xp̃i ſit finitũ. Secũdo ſequiſ q anima ſortis non ſit vtutis finite nec in agẽdo nec in patiendo: q2 oĩs vtus finita ſiue actiua ſiue paſſiua habet ſuum terminũ: ſicut declaraſ .j. de celo ver ſus finem. Si dicaſ q ſit dare maximum gradum meriti quem ſortes poteſt habere ĩ hac vita ſit ille a. ⁊ pono q ſortes habuit a gradũ. pſeruet igitur de⁹ poſt gradũ acquiſitũ a meriti vitã ſortis: quero an põt mereri an non. ſi non igitur eſt dare viatorem pfectum in naturalibus ⁊ informatũ excellẽti gratia gratũfaciẽte: ⁊ tñ non potentem mereri qd videſ inconueniens: q2 opa ſua poſſunt elici a maiori habitu gratie q̃ prius ⁊ cũ equali conatu volũtatis: ergo poſſunt ⁊ debent eſſe equaliter accepta a deo. Si poteſt mereri. igiſ a nõ fuit ſummus gradus poſſibilis ſorti. Itẽ ſi ſit dare maximũ gradum meriti poſſibilem viatori accipio aliquem qui in principio mũdi meruit ſũmũ gdũ ſibi poſſibilẽ. ⁊ accipio vnũ aliũ equalẽ ſibi in naturalib⁹ ⁊ volo ſimiliter q mereaſ ſummũ gradum ſibi poſſibilẽ: iſtũ nõ põt de⁹ iuſte premiare. Probo q2 iſte non premiabiſ iuſte niſi ſibi pferaſ tãtũ bonũ quãtũ collatũ ẽ alteri ſibi equali tam in naturalibus q̃ in merito qui mortuus eſt centũ vel mille annis elapſis. ſ; hoc eſt impoſſibile: quia ceteris paribus diuturnius bonũ eſt meli⁹. ergo qui prius deceſſit habebit melius: nec põt fieri recõpẽſatio p intẽſionẽ p̃mij. q2 ipſe p̃miaſ ſm totum poſſe ſuoꝝ naturalium igitur hoc dato deus talẽ nõ poſſet iuſte p̃miare. Quinto ſic ad pncipale arguiſ ſi deus vellet nos mereri credẽdo articulis fidei: ſequereſ q hõ poſſet mereri p fidem falſam credẽdo falſum. ⁊ ſic hõ errãdo ⁊ p errorẽ mereref. pñs eſt falſum ⁊ 3 Anſel .ij. lib. cur deus hõ. c. xvj. arguit enĩ ſic. ſi xp̃s nõ fuiſſet mortuus tũc nõ fuiſſet vera fides mortis ſue future p quã ⁊ virgo maria de qua natus eſt ⁊ multi alij mũdati ſunt a pctõ. Nam ſi vera nõ fuiſſet nihil pdeſſe potuiſſet. ſ; certum eſt q iſta ꝓpoſitio reſurrectio hoĩm erit: põt eſſe falſa: q2 ſi reſurrectio erit a deo libere fiet. ḡ poſſibile eſt q ſit falſa. accipio ergo ſortẽ qui heri meruit credẽdo iſtũ articulũ ⁊ arguo ſic. hec eſt neceſſaria ſortes meruit: q2 credidit reſurrectionẽ futuram ⁊ reſurrectio nõ erit igiſ ſortes meruit q2 credidit falſũ ergo meruit p fidẽ falſam. maior eſt neceſſaria: ⁊ minor ẽ poſſibilis. ergo pſequẽtia eſt poſſibilis ptra anſelmũ. Itẽ ex eodẽ ſequereſ q xp̃s poſſet nos fallere. Nã vel le aliquẽ credere illõ qd ẽ falſum ⁊ cauſare in illo fidẽ ⁊ adheſionẽ ad illõ falſuꝫ eſt

Confirmatur ratio.

Confirmatur ſcdo.

Quartũ arg. princi.

Primũ incõueniens.

Scdm incõueniens.

Scdo ꝓbatur idem.

Quĩtũ princi.

Ad idẽ

ſpm fallere:ſʒ xp̄us p̄dicauit ⁊ docuit nos
credere iſtō:reſurrectio erit:⁊ voluit nos
iſtud credere:ergo hec eſt neceſſaria xp̄us
libere creauit in hoibus talē fidē:ſʒ hec fi
des pōt eſſe falſa:ḡ xp̄s potuit eos fallere
⁊ fefelliſſe.ꝯñs eſt falſuʒ. ⁊ ꝯ Aug.li.lxxx
iij.q.q.xiiij.vbi intēdit ꝓbare ꝙ corp⁹ qȯ
xp̄s oſtendit diſcipulis ſuis poſt reſurre
ctionē ſuā nō fuit fantaſma.Et arguit ſic.
ſi fantaſma eſſet corp⁹xp̄i:fefelliſſet xp̄s.⁊
ſi fefellit veritas nō eſt.Eſt aūt v̄itas xp̄s:
nō ergo fantaſma fuit corp⁹eius.ecce ex h̄
qȯ eſt xp̄m fefelliſſe ducit̄ ad hoc inconue
niēs ꝙ xp̄s nō eſt veritas ſi ꝯſtat ꝙ hoc ē
impoſſibile.ḡ illud ex q̊ ſequitur ſi ꝯña au
Sextū gustini valeat. Sexto ſic ad p̄ncipale ſi
argu tenēremur credere articulis fidei aut q̄li
mentū bet fidelis ſimul tenet̄ ad oēs aut nō.ſi ſic
p̄ncī. ergo q̄libet vetula tenet̄ ſcire totā ſcriptu
rā.ſi non:ꝯ.quilibet tenet̄ vitare hereſim.
ſed oppoſitū cuiuſlibet articuli eſt hereſis
ergo q̄libet tenet̄ noſſe oppoſitū cuiuſlibʒ
Confir articuli:q̄ȝ qȯ ignorat̄ nō vitat̄. Confir
matio. mat̄ iſta rō.qz ſi ſufficit vetule credere ſi
cut p̄latus ſuus ei predicat ⁊ ſit ita ꝙ p̄la
tus ſit hereticus.iſta ergo meret̄ credēdo
hereſim.ponat̄ ergo ꝙ illa vetula interfi
ciat̄ ꝓ articulo heretico quē putat eſſe ca
tholicū:aut eſt martyr vel nō.Si ſic.ꝯ nō
eſt teſtis veritatis nec morit̄ pro fide:nec
pro iuſticia ergo caret eā.Si nō:ꝯ facit qȯ
in ſe eſt ⁊ intēdit defendere fidē ⁊ eſt igno
rātia inuincibilis.ergo intētio eſt integra
ergo aliq̄s mereri pōt in fide falſa:imo in
credendo oppoſitū fidei dū tn̄ nō malicio
ſe nec ptinaciter defendat.⁊ ſic eſſet poſſi
bile ꝙ aliq̄s efficeret̄ martyr h̄ eſt dignus
p̄mio martyriū.⁊ tn̄ crederet oppoſitū arti
culi ⁊ mereret̄ p̄ſe:qz credidit oppoſituʒ
Septi articuli fidei. Septimo ad principale ſi
muʒ ar hō teneret̄ credere articulos fidei eſſe ve
gumen ros vel ergo equali firmitate ⁊ certitudīe
tū p̄nci dʒ credere oēs vel aliq̄s maiori certitudi
pale. ne ⁊ aliq̄s minori certitudine.Si dicat̄ ꝙ
oībus articulis dʒ hō aſſentire equali cer
titudine.ergo tanta certitudine tenet̄ hō
aſſentire ꝓpoſitiōi quā tenet̄ credere eſſe
verā ꝯtingēter ſicut ꝓpoſitioni quā tenet̄
credere eſſe neceſſariā:qȯ videt̄ incōueni
ens:qz non videt̄ poſſibile ꝙ ego ita certi
tudinaliter aſſentiā ꝓpoſitioni quā credo
poſſe eſſe falſam ſicut ꝓpoſitioni quā ſcio
nūq̄ȝ poſſe eſſe falſam.Cōſequētiā ptʒ:qz

ſi oībus articulis teneor aſſentire equali
certitudine.ergo tāta certitudine teneor
aſſentire iſti reſurrectio erit.ſicut iſti xp̄s
natus eſt de v̄gine.⁊ tn̄ primā teneor cre
dere eſſe cōtingētēʒ.⁊ ſcdam teneor crede
re eſſe neceſſariā. Si dicat̄ ꝙ nō oībus
teneor equaliter aſſentire:ſʒ ſufficit ꝙ ma
gis vni q̄ȝ alteri. Cōtra tantā euidētiaʒ
habeo ꝙ hec eſt v̄a reſurrectio mortuorū
erit ſicut ꝙ hec eſt v̄a xp̄s natus eſt de vir
gine:qz deus reuelauit vtrāq̄ȝ ⁊ per eadeʒ
miracula vtrūq̄ȝ eſt confirmatū. Cōfirma
tur qz q̄cquid fides tradit firmiſſime cre
dēdū eſt iuxta informationē beati Augu.
de fide ad petrū:ergo nullus articulus fir
mius alio credi dʒ:ſed oēs equaliter ⁊ fir
miſſime. Octauo ad p̄ncipale arguo ſic
Octa nullus act⁹ credēdi eſt meritori⁹ vite eter
uum ar ne:niſi ei aſſit ꝑſeuerātia finalis:ſʒ nullus
gumen actū credēdi cōcomitat̄ q̄ȝdiu hō viuit ꝑſe
tuʒ p̄n. uerātia finalis:ergo nullus actus credēdi
eſt meritorius.igit̄.Minorē oſtendo.qz ſi
aliquē actū credēdi cōcomitaret̄ ꝑſeuerā
tia finalis ſit tp̄s in quo act⁹ille fuit elici
tus a:cuius mediū inſtans ſit b.tunc poſt
b hec fuit neceſſaria iſte habuit ꝑſeueran
tiā finalē.ꝯñs eſt impoſſibile ergo ⁊ añs.
impoſſibilitas ꝯñtis oſtendit̄.qz in quoli
bet inſtāti poſt b pōt peccare mortaliter.
ergo in q̄libet inſtāti poſt b hec eſt poſſibi
lis.iſte nunq̄ȝ habuit ꝑſeuerantiā finaleʒ.
⁊ ꝑ ꝯñs hec nō fuit vera iſte in a habuit Proba
ꝑſeuerātiā finalē.Maior ꝓbat̄.videlʒ iſta tur ma
nullus act⁹eſt meritorius vite eterne niſi ior arg.
ſit cū ꝑſeuerātia finali:qz nulli viatori da dicti.
bit̄ vita eterna niſi ſit cū ꝑſeuerātia finali
ergo nullus actus eſt meritorius vite eter B
ne niſi ei aſſit ꝑſeuerātia finalis. Ad op Ad op
poſitū q̄ſtionis eſt illud ad Hebre.xj.San poſitu.
cti ꝑ fidē vicerūt regna opati ſunt iuſticiā
adepti ſunt repromiſſiones.ſed adipiſci re
promiſſiones eſt mereri vitā eternā.ergo
ſcti ꝑ fidē meruerūt credendo articulis fi
dei vitā eternā. In iſta q̄ſtione ſunt ſe Deciſio
ptē faciēda.Primo vidēdū eſt:vtrū act⁹fidei q̄ōnis
q̄ ē credere articul'fidei:ſit in libera hoīs tāgens
ꝑtāte.Scdo vidēdū ē vtrū ſit ī libera ꝑtāte ſeptem
hoīs ꝙ act⁹ſu⁹ſit meritori⁹vl demeritori⁹ articu
Tertio vtrū de⁹poſſit cāre ī creatura rōna los.
li aſſēſuʒ vl' diſſenſuʒ ip̄a creatura nō coa
gēte.Quarto vtrū ſit poſſibile ꝙ hō merea
tur ſine vſu liberi arbitrij.Quīto dicet̄ ad
formā q̄ſtiōis.Sexto ſoluent̄ q̄dā dubia.

Prim⁹ articu-lus.

Seпtio dicet ad rõnes p̃ncipales. Eſt ğ prim⁹ articulus an credere articulis fidei ſit in libera ptāte hoīm. ad iſtū intellectuꝫ ꝙ apprehēſio articulo fidei q̃cunqꝫ. ſicut ꝙ deus eſt trinus ⁊ vnus: libere poſſit hō ꝑ ſolū imperiū volūtatis credere illi articulo: vel iſtā ꝓpoſitionē eſſe verā: vel credere eā eſſe falſam. Uñ nõ intelligo iſtum articulū ad talē intellectū. vtrū habēs habitū fidei pōt ꝓducere actū credēdi ⁊ non ꝓducere: q: ſic haberet hō actū ſcientie ⁊ opinionis ⁊ intellect⁹ p̃ncipioꝝ in ſua poteſtate: ſed pono aliquē nõ habituatuꝫ in fide: ⁊ audiat talis aliū p̄dicantē iſtū articulū. deus eſt trin⁹ ⁊ vnus. ⁊ ꝙ q̃ hoc crediderit habebit vitā eternā. Tūc quero an iſte ſtatim ſine alia euidentia rõnis poſſit libere aſſentire iſti. Et vniuerſaliter q̃ro an volūtas poſſit ꝑ ſuū imperium cauſare aſſenſum in itellectu reſpectu alicui⁹ ꝓpoſitiõis ſibi dubie ſicut ante īperiuꝫ ꝓpter premiū vite eterne. Et ad iſtū intellectū teneo in hoc articulo partē negatiuā videlꝫ ꝙ credere articulis fidei vel quācūqꝫ ꝓpoſitionē nõ eſt in hoīs libera ptāte. iſtud ꝓbo ꝑ tres rõnes. Primo ſic. nõ eſt in poteſtate hoīs opinari libere vnā ꝓpoſitioneꝫ ſibi dubiā. ergo nõ eſt in ptāte hoīs credere articulo fidei vel aſſentire ꝓpoſitiõi ſibi dubie. Uel ſic. nõ eſt in ptāte hoīs cauſare in ſe actū opiniõis. ergo nec eſt in ſua ptāte cauſare in ſe actū fidei reſpectu eiuſdē ꝓpoſitionis reſpectu cui⁹ nõ pōt cauſare actū opinionis. ꝯñam ꝓbo ſic: q: potētia q̃ nõ pōt in id qđ min⁹ eſt ⁊ facilius: nõ pōt in id qđ eſt maius ſibi ⁊ difficilius: ſꝫ difficili⁹ ⁊ maius eſt hoīem cauſare in ſe aſſenſum firmū ⁊ ſine formidine cuiuſmodi eſt aſſenſus fidei q̃ꝫ aſſenſum cū formidine cuiuſmodi eſt aſſenſus opiniõis. Si ergo in hūc aſſenſum non pōt hō libere: ğ nec in aſſenſum fidei. antecedēs pꝫ tam ꝑ experimētū q̃ꝫ ꝑ auctoritateꝫ. experiri enim quilibꝫ pōt in ſeipſo ꝙ ꝓpoſita ſibi ꝓpoſitiõe que eſt ſibi neutra vel dubia: puta ꝙ rex ſedet vel ꝙ papa eſt rome nõ pōt ſine alia rõne addita aſſentire vel diſſentire: ſꝫ velit nolit niſi plus cõcipiat ꝓpoſitio erit ſibi dubia ſicut pri⁹ ⁊ manebit ſibi dubia donec cogat aſſentire ei ꝓpter euidētiam cõnexionis illius ad aliā ꝓpoſitionē quā credit eſſe verā vel ꝓpter teſtimoniū alioꝝ q̃b⁹ rõnabiliter dꝫ credere vel ꝓpter noticiā aliquā intuitiuā nouā in eo vl' q: aliquo mõ aliter ſibi apparet de ſignificato illius ꝓpoſitiõis q̃ꝫ ante apparuit. Jtē pꝫ ꝑ auctoritatē cõmētatoris ſcđo de anima cõmēto. cliij. vbi intēdit ꝓbare ꝙ imaginatio nõ eſt opinio vt per hoc ꝓbet ꝙ imaginatio nõ eſt intellect⁹. Et arguit per duas rõnes. Prio ſic. imaginari poſſum⁹ cū volum⁹ q̃n habem⁹ ſpeciē rei ſenſibilis in memoria: ſꝫ opinari nõ poſſum⁹ cū volum⁹: q: opinio nõ eſt niſi illius qđ apparet nobis verū. ergo opinio nõ eſt imaginatio. Scđa rõne ibidem facta ad p̄ñs dimiſſa. pꝫ ex hac rõne plane ꝙ apud Ariſtotelē ⁊ cõmētatorē nõ eſt in libera ptāte hominis opinari q̃n vult. Scđo arguo ſic principaliter. nõ eſt in ptāte hoīs aſſentire ꝓpoſitionib⁹ magis ineuidētib⁹ naturaliter ⁊ dubitare velit nolit de ꝓpoſitiõib⁹ min⁹ ineuidētib⁹. Sꝫ articuli fidei ſūt maxime ꝓpõnes q̃ ineuidētes īter oēs ꝓpõnes credunt eſſe ve. nā ſunt ꝯ oēm rõnem naturalē. ſicut ꝙ vna res ſit tres res ⁊ q̃libet illarū triū: vel ꝙ virgo pariat dei filiū ⁊ hmõi. ergo nõ eſt in ptāte hoīs aſſentire talib⁹ libere. ⁊ tñ quilibet hꝫ dubitare velit nolit de talib⁹. rex ſedet rex nõ ſedet. iſmo arguit ſic. libere pōt hō ⁊ in ptāte ſua eſt aſſentire ꝓpoſitionib⁹ q̃ minime apparētvere ductu naturalis rõnis ⁊ q̃bus eſt diffinitū aſſentire. ergo pōt aſſentire q̃buſcūqꝫ alijs ꝓpoſitiõib⁹ in q̃bus apparet minor difficultas vel ineuidētia. Tertio arguo ſic. nõ eſt in ptāte hoīs ꝙ appareat ſic eſſe ex pte rei ſicut totaliter ꝑ ꝓpoſitioneꝫ denotat. ergo nõ eſt in ptāte hoīs ꝙ ꝓpoſitio appareat ſibi vera: nec ꝑ ꝯſequens ꝙ credat eā eſſe verā. Nam hō nõ credit aliquā ꝓpoſitionē eē verā niſi illa appareat ſibi vera: nec aliqua apparet ſibi vera niſi appareat ſibi ſic eſſe ſicut per eā denotat. ſi ergo in ptāte hoīs eſſet credere ꝓpoſitionē ſibi ꝓpoſitā etiā ille ad quā non hꝫ rõnē mouentē in ptāte hoīs eſſet facere res apparere ſibi ſicut vellet. ⁊ ideo ꝯtradictio eſt. Credo ꝙ hec ꝓpoſitio eſt vera: ⁊ iſta ꝓpoſitio nõ apparet mihi eſſe vera ⁊c. Ex quo cõcludit ꝙ hec ſimiliter de virtute vocis eſt falſa. fides eſt nõ apparentium vel de nõ apparentib⁹ eſſe veris: q: ſi nõ apparerent eſſe vera nullo mõ eēt fides de eis. Ad auctoritatē aūt apoſtoli de deſcriptõe fidei ad Heb. xi. cap. dicet infra. cū de hac

Cõcluſio ꝙ credere alicui articulo nõ ē in ptāte hoīs. Rõ prima probās cõcluſionem.

Scđo ſic ꝓbatur concluſio.

Tertio ſic ꝓ cõcluſiõe.

Ad secundā. Rñsio cuiusd. Opi. rationis

materia agetur. Ad scdam rōnes a quibusdā ꝯcedit ꝙ articuli fidei nō sunt ꝯtra rōnes naturale sed sunt supra rōnem naturalē. Dico tñ ꝙ naturalē apprehēsionē rationis excedunt. ⁊ ꝓ tanto videntur rōni repugnare ꝙuis nō repugnent sicut rustico videtur rōni repugnās ꝙ sol sit maior tota terra. ⁊ ꝙ dyameter cōmēsurabilis sit coste: que tñ sapiēti rōnabilia apparent. ⁊ qꝛ volūtas pōt imperare intellectui ꝙ talib⁹ assentiat ꝓpter pmiū vite eterne. Uñ lʒ tale pmiū ꝓpositū hoī nō sufficiat ad cogendū intellectū ad assensuʒ: sufficit tñ ad mouendū volūtatē vt ipa imperet intellectui talib⁹ assentire. Uñ nō ꝓpter euidētiā ꝓpōnū. qꝛ sunt ſm eos simplr inevidētes ⁊ supra rōnē naturalē assentit eis fidelis: ſ ex impio volūtatis. ⁊ iō credere est act⁹ meritorius qꝛ est actus imperat⁹ a volūtate sicut dicunt multi. Unde in fide ſm eos assensus nō causat ex cognitiōe ſ ex volūtate qꝛ volūtas eligit assentire determinate vni pti ꝯdictionis. ⁊ iō intellect⁹ nō determinat ad assensuʒ ꝓpter significata terminoꝝ sicut in principiis: nec ꝓpt cōnexionē ad pncipia sicut in ꝯclusionib⁹: ſ volūtas determinat ꝓpt aliqd qd est sufficiēs ad mouendū volūtatē: vtpote qꝛ videt bonū hoī ⁊ cōueniēs isti pti assentire. qꝛ promittit nobis pmiū eternū si credamus. et ſ pmio mouet volūtas ad assentiēdū his q dicunt. sicut dr in pmo articulo ꝙ fidel assentit his q sunt fidei p motuʒ illū quo voluntas elicit assentire determinate vni pti ꝯdictionis ⁊ impat itellectui vt illi pti assentiat ꝓpter pmiū vite eterne qd ei promittit si assentiat. Uñ nō ꝓpter euidētiā ꝓpositionū istaruʒ credit: qꝛ sunt ſm eos simplr inevidētes: qꝛ sup rōnē naturalē fideles assentiūt eis: ſ ex imperio volūtatis inde est ꝙ act⁹ credēdi est meritori⁹: qꝛ est imperat⁹ a volūtate. hoc enī hʒ volūtas ꝙ pōt impare intellectui ꝙ ꝓpter premium vite eterne assentiat. Addit opi. ꝙ rōnes ⁊ miracula pñt causare in nō assentiēte vel in nō affectato opinionē si predicet. sed tñ nō assensuʒ firmū nisi assit imperiū volūtatis. qꝛ nisi posset causare opi. frustra pdicaret: sed essent alliciēdi p dona infideles.

Contra opi. Primo

Contra ista ⁊ pmo ꝯ hoc qd dr ꝙ articuli fidei nō sunt ꝯ rōnes naturalē arguit sic. Ratio naturalis dictat oppositum esse verū. Uñ ⁊ phi concludunt ꝙ impossibile est mulierē concipere sine viro et hmōi. et ideo est ꝙ actus credēdi est meritori⁹. igit nō sunt solū supra vel iuxta sed ꝯ rationē naturalē.

Scdo.

Cōfirmat p exēplū iuū de ꝙtitate solis. nā certū est ꝙ solē esse maiorē tota terra est ꝯtra rationē ⁊ dictamē rusticorū qui credunt oppositū ⁊ si esset siliter cōtra dictamen astrologi: tūc diceret esse cōtra dictamen naturalis rōnis: nec est alia cā quare aliqd dr ꝯ naturale dictamen rationis nisi qꝛ est ꝯ sapiētes qui sequuntur experimentū ⁊ cognitionē certissimā quaʒ hō pōt habere ⁊ ex naturalib⁹ colligere ſ alii ſm ea que apparēt sensui iudicāt oppositū illi⁹.

Tertio ꝯ opi.

Tertio cōtra hoc qd dr volūtas eligit determinate assentire vni parti cōtradictionis ꝓpter pmiū pmissuʒ ei. dato hoc sequeret ꝙ si aliqs tibi ꝓmitteret decē ad ſ qd crederes regē sedere: ⁊ alius viginti ad hoc ꝙ crederes regē nō sedere libere posses velle quodcunqꝫ de numero istoꝝ eligere. ꝯñs est falsuʒ ⁊ ꝯ experiētiā.

Quarto ꝯtra opi.

Quarto sic. si volūtas p solū suū imperiū posset determinare intellectū ad assentiendū ꝓpōni sibi dubie sequeret ꝙ nūqꝫ oporteret ꝙ hō dubitaret de q̄cūqꝫ ꝓpositione si ipe vellet. ⁊ sic hō rñdendo in quacunqꝫ materia nūqꝫ haberet dubitare nisi qñ vellet. ꝯñs est falsum ⁊ cōtra oēm experientiā.

Quito.

Quinto sequeretur ꝙ hō dicere posset quicqd vellet: ⁊ qualcunqꝫ ꝓpōnes vellet sine mēdacio: qꝛ qñ vellet dicere vnā ꝓpōneʒ falsaʒ posset volūtarie credere ꝙ esset vera: ⁊ qñ vellet dicere oppositū posset libere credere illā esse verā. ꝯñs est falsum. igit.

Sexto ꝯ opi.

Sexto qꝛ si sic frustra pdicaretur infidelib⁹ miracula ⁊ gesta antiquoꝝ ⁊ fierēt rōnes nisi talia essent nata causare assensuʒ ad illa q hō predicat.

Rñsio.

Si dicat ꝙ causant assensuʒ cū formidine q est assensus opinionis.

Contra rñsionē

Cōtra nō minorē assensuʒ causant talia ꝙ testimoniū humanū: ſ nos videm⁹ ꝙ testimoniū humanū ⁊ hystorie antique qs inuenimus in libris causant i nobis assensuʒ sine formidine. ergo.

Septimum.

Septimo spāliter ꝯ hoc qd dr ꝙ orationes ⁊ miracula causant tñ opinionem in nō affectatis. ꝯtra assensus in articulos fidei est in demonib⁹: qꝛ demones credūt ⁊ cōtremiscunt. Jacobi. ij. quero ergo aut ille assensus causat ex euidētia rei ⁊ hoc est impossibile: qꝛ illa euidētia foret ex visiōe essentie diuie ergo est ꝓpt miracula mul

ta que viderūt:ſʒ ꝯſtat ꝙ ipſi nō ſunt affectati ad credēdū nec credūt ꝑ impiū volūtatis.ergo aſſenſus fidei pōt eſſe ſine imperio volūtatis:ſʒ illa que impellūt intellectū demonis poſſent ĩpellere intellectuʒ hoīs abſqȝ impio volūtatis ꝗ ꝛc. Octauo accipio aliquē habentē ꝯſciam erroneā talis credit ꝙ eleuare feſtucā ſit pctm̄ mortale:ſit ita gratia exempli:quero an libere credit hoc an nō libere.ſi libere ergo libere pōt dimittere illā fidē:ergo in nullo eſt ꝑplexus.ꝯſequēs eſt falſum. qꝛ habentes ꝯſciētias erroneas vel nimis ſtricta patiūtur maximā penam eo ꝙ nō poſſunt tales ꝯſciētias deponere ꝛ libētiſſime deponerēt ſʒ nō poſſunt.ſi ꝯcedaꝭ ꝙ nō libere credit errores ſuos ergo actus credēdi nō requirit impiū volūtatis imo eſt in hoīe cō tra voluntatē.

Octauum,

Argumentū nonū,

Nono ꝯtra hoc qd̄ dicit ꝙ volūtas ꝯcipiēs premiū eternū ꝑmitti ſolis credētibus ꝑcipit intellectui vt aſſentiat vni parti ꝯdictionis determinate. Arguo ſic.anteꝙ̄ volūtas ꝑcipiat intellectui ꝙ aſſentiat determinate vni parti ꝛ in certo articulo ꝯcipit premiū eternū poſſe dari:vel dandū credētibus ꝛ crediturís. qꝛ ꝓpter hoc ſolū ꝑcipit intellectui vt aſſentiat.ergo ante omnē aſſenſum illoꝝ que ſidei ſunt credit homo articulum fidei.ꝯſequēs īpoſſibile. Iſtā ꝯſequentiā ꝓbo ſub hac forma.ante oēm aſſenſum fidei credit ꝙ ꝑmiū eternū dabiꝭ credētibus.ſʒ ꝑmiū eternū dari credētibꝫ:eſt vnus articulus fidei.ergo anteꝙ̄ credat ꝑmiū eternuʒ dari credētibꝫ credit ꝑmiū eꝛnū dari credētibꝫ qd̄ eſt impoſſibile.Unde manifeſte ponit hec opinio ꝙ hec fides eſt ante aſſenſuʒ ꝛ ꝙ fides nō eſt ante aſſenſum que ſunt cō tradictoria.

Decimum,

Decimo arguo ſic.ad fidem de certa ꝓpoſitiōe ſequiꝭ delectatio ꝛ corrumpiꝭ triſticia ſi p̄fuerit ex fide articuli oppoſiti ſicut fides certa de morte pr̄is cauſat in filio triſticiā.ſi ergo filius poſſet libere opinari ſeu credere patrē ſuum non eſſe mortuū quā:ūcūqȝ ab alijs narrareꝭ. ſequereꝭ ꝙ eſſet in ptāte ſua triſtari ꝛ nō triſtari ꝓ morte patris ſicut placeret ſibi. Similiter in ptāte mea eſſet cauſare gaudiū ſummū vel vltra quodlibet datū cauſare maius.Probo.nā poſſem libere aſſentire iſti ꝓpoſitiōi cras ero ita beatꝰ ſicut eſt modo ſanctꝰ petrus. certū eſt ꝙ iſtā fidē ꝯſequeꝭ aliqd̄ gaudium:tunc vel illud eſſet maximū qd̄ poſſum habere vel nō. ſi ſic habetur ꝓpoſitum ꝙ poſſum quando placet mihi cauſare in me maximum gaudium qd̄ poſſum habere.ſi nō eſt maximū volo ꝙ credam ꝙ ero cras in duplo beatior.tunc conſtat ꝙ gaudiū intendetur in certo gradu qui ſit a.Item tertio credā ꝙ ero in triplo beatior.ſequitur ꝙ iterū tantus gradus ſicut addareꝭ:ꝛ ſic vltra quodcunqȝ gaudium datuʒ poſſem augere gaudium meum vel eſt dare maximum quod habere poſſem.ꝛ tunc illum gaudiū libere poſſem in meipſo cauſare. conſequens falſum:ſicut quilibet experiꝭ.

D Secundi articuli cōcluſio.

De ſecundo articulo videlʒ vtrū ſit in poteſtate hominis ꝙ actus ſuus ſit meritorius vel demeritorius.Dico iſtam cōcluſionem ꝙ nō eſt in poteſtate voluntatis create ꝙ actus ſuus ſit meritorius alicuius boni:vel demeritorius vt ei correſpondeat aliqua pena.Hec cōcluſio ſic apparet:omne meritū vel demerituʒ eſt ex hoc ꝙ actus creature eſt ꝯformis vel diſſormis legi diuine:ideo enī homo meretur.qꝛ facit ſicut deus vult eū facere ſcilicet voluntate precepti vel cōſilij:ꝛ ideo demereꝭ:qꝛ facit ꝯtrū legi diuine.ſed nō eſt in poteſtate voluntatis create ꝙ ſibi aliqua lex a deo ponatur. poſſet enī deus permittere hominē ſine lege ſibi data ꝛ ſine preceptis vel ꝯſilijs ſicut pmittit beſtias ſi volūtati ſue placeret.ergo nō eſt in poteſtate hoīs ꝛc.

Probatur concluſio primo.

Scdo.

Scdō ſic. Et eſt quaſi eiuſdem virtutis:omnis actus voluntatis create:ideo eſt meritoriꝰ ſi eſt meritorius:qꝛ deus illum acceptat ſed nō eſt in poteſtate volūtatis create ꝙ deus actū ſuum acceptet pro libito ſuo.ergo non eſt in poteſtate volūtatis create ꝙ actus ſuꝰ ſit meritorius.ꝛ eodem modo cōtingit arguere de demeritorio.qꝛ nullus actus demeritorius vel malus diciꝭ:niſi qꝛ reprobaꝭ a deo.

Tertio.

Tertio patet hoc idem de demeritorio:qꝛ nullus actus eſt meritorius vite eterne niſi ſit actus liberi arbitrij ꝛ ꝙ ſit in gratia:ſed nō eſt in poteſtate liberi arbitrij ꝙ ſit in gratia abſolute loquēdo:ſʒ quodāmodo ex pacto habito inter deuʒ ꝛ hominē ſit modo de facto in eius poteſtate.ſi tamē deus illud pactum de dando gratiā cuiqȝ creature rationali non p̄ſtāti obicem ſue ſalutis abrogaret ꝛ ſimul cū hoc non acceptaret actum niſi coniunctum gratie tūc non poſſet homo mereri:

ſicut ſi deo placeret ipe poſſet ordinare de vna certa pſona humana q illa nunq haberet gratiā & per ɔſequens q nunq mereretur.talis ergo nō haberet in ſua poteſtate mereri & demereri ſed forte neutrum vel ſaltē nullo mō mereri.ergo &c. Tertius articulus eſt an deus poſſit ſine cauſa rōnabili cauſare aſſenſum vel diſſenſum in eadem creatura ipſa non coagēte.ita q h ſit vera.homo vel iſte angelus aſſentit iſti ppoſitioni ſine hoc q iſte hō vel iſte angelus cauſet aliquo modo talē aſſenſum.& in hoc articulo ſimiliter ſine preiudicio teneo ɔcluſionē iſtam negatiuā.deus non pōt in aliqua creatura rationali cauſare aſſenſum vel diſſenſum intellectus ſeu volūtatis ipſa non coagēte:vel nō ɔcauſante talē aſſenſum vel diſſenſum.hoc pſuadetur ſic.Omne iudiciū itellect⁹ creati eſt actio intellect⁹ creati:ſed oīs aſſenſus vel diſſenſus intellectus creati ppoſitioni apprehēſe eſt quoddā iudiciū intellectus eiuſmodi.ergo aſſenſus vel diſſenſus intellectus creati eſt aliquo mō actus eiuſmodi.ergo impoſſibile eſt deū facere aſſenſum vel diſſenſum intellectus creati alicui ppoſitioni ſine coactiōe intellectus creati. Dico q q oēm aſſenſum vel diſſenſum poteſt de⁹ pducere ſine intellectu creato:ſed illa res que eſt modo aſſenſus ſi ſic pduceref non foret aſſenſus.Unde ſicut hec eſt concedēda:omnem actum meritorium voluntatis create poteſt deus pducere ſine voluntate creata:& hec eſt neganda:deus poteſt pducere actum meritorium volūtatis in voluntate ſine voluntate creata coagente:ſic omnino in propoſito de aſſenſu & diſſenſu eſt dicendum.Unde dato q deus annihilaret in homine vnam animā habentem in ſe vnum actum meritorium ſimul cū actu ſuo & illā eandem cū eodem actu vniformiter repararet ad decem annos ſubito & in inſtanti dico q ille actus nunq poſtea foret meritori⁹ vel ſaltē tūc nō foret meritori⁹ qn prio eſſet:& cā eſt q: oē meritoriū iportat actus fore elicitū a volūtate merentis. Maior iſti⁹ rōnis videlz hec oē iudiciū itellect⁹ creati eſt eius actio.videf manifeſta q: iudicare eſt agere ſm qō poteſt haberi a cōmentatore ſcdo de anima commento. cxlix.vbi loquitur de iudicio ſenſus communis & dicit ſic.Judiciū eīm dignius eſt attribui iſti potentie ſm qō eſt actus q ſm qō eſt potentia:quēadmodum motio eius paſſiua de ſenſibus dignior eſt attribui ei ſm qō eſt recipiēs q tm qō ē agēs. Eſt ergo apud iſtum ſcz ariſtotelem vt videlicet recipiens ſm ſenſus ſicut eſt agēs iudicium.recipere eīm eſt aliud q iudicare & recipere aliquid aliud q iudicare illud & ratio eſt.Uidemus q hec virtus iudicat intentiones quas pprie percipit & earum priuationes & ſimiliter eſt in vtute rationali:hec ille.Ex quo patet q iudicare eſt agere ſm eū.g aſſentire & diſſentire intellectus non poſſunt eſſe ex eo quod recipit niſi etiam ſimul agat eum. Quartus articulus eſt videre vtrū poſſet homo mereri vel demereri ſine vſu liberi arbitrij.Ad hoc eſt dicēdū q iſte terminus mereri eſt equiuocus.Nā vno mō mereri eſt ſimpliciter facere vel cōmittere aliquem actum cui debef premium ex aliqua lege ſtatuta. Alio modo mereri eſt facere libere & ſponte aliquē actum cui debef premium ex aliqua lege ſtatuta.Dico tūc iſtam ɔcluſionē q de⁹ pōt acceptare ad vitā eternam oēs actus naturales alicuius hominis & facere oēs actus liberos atq indifferētes aut nō meritorios. Iſta ppoſitio quantum ad vtramq partem pbatur ſic.q: hoc fieri nō includit ɔdictionē ergo deus poteſt hoc facere.Preterea deus libere acceptat actum voluntatis.ergo non neceſſitat ad acceptandum cum nec a ſe nec a creatura ergo ſi ſibi placeret poſſet acceptare actus naturales ſicut eſurire ſitire deſcendere & huiuſmodi.Unde nulla contradictio eſt ſi ſtatueret talem legem q quicunq ex improuiſo lapſus fuerit ſaluus erit vel cuicunq ſoli illuxerit ſaluabitur vel quicūq natus fuerit ſub tali cōſtellatione ſaluus erit vel quācunq legem ſimilem.ſed ſtatuta tali lege quilibet actus talis cadens ſub cōformitate legis erit meritorius illo modo licet nullo mō ſit a libero arbitrio. ergo non eſt contradictio dicendo q act⁹ naturalis ſit meritori⁹ ſi deo placet & hoc quia eque libere poſſet illum acceptare ad vitam eternam ſicut modo ſub iſta lege acceptat de facto vſum liberi arbitrij.& iſto modo videf deus acceptaſſe mortes innocētium in quibus nullus fuit vſus liberi arbitrij.Hic poſſunt addi alique cōcluſiones cū tps vacauerit. Prima q omittere actū volūtatis eſt in aliq caſu meritoriū

Tertius articulus.

Quartus articulus

Probatur concluſio.

⁊ in aliquo caſu demeritoriū ꝓprie loquē do de meritorio ⁊ de demeritorio. Primū pꝫ precipiat deus volūtati ꝙ nihil velit citra caſtinū diē. Scḋm ſimiliter pꝫ indicet deus vel precipiat alicui ꝙ diligat domi⸗nū vel ꝙ velit aliq̄d pōt ne iſte venire cō⸗tra hoc indiciū vel illud preceptū ſi ſic pꝫ ꝓpoſitum. Nota ꝙ iſte articulus eſt dimi⸗nutus ⁊ incōpletus ſed nuſꝙ̄ eſt reperire

6 Quint⁹ articulus. ꝑfectū. Quint⁹ articul⁹ eſt reſpōdere ad formā queſtionis vbi ſciendū eſt ꝙ q̄ſtio de forma pōt habere tres ſenſus. pōt eīn eſſe cōditionalis vel cauſalis vel tpalis. ꝓpter verbū gerundiuū qḋ in ea ponit: qḋ quidē ſicut cōiter dicit pōt exponi per ſi ⁊ tūc eſt cōditionalis: vel per q2 ⁊ tūc eſt cauſalis: vel per dū ⁊ tūc eſt tempoꝛalis. ⁊ ſm iſtos tres ſenſus diuerſimode opꝫ reſpondere ad queſtionē. Primo modo queſtio eſt talis. vtrum ſi viatoꝛ aſſentiat articulis fidei mereat. Secūdo modo eſt ſenſus iſte an q2 viatoꝛ aſſētiat articulis fidei iō meret ſuppoſito ꝙ ſit in gr̄a ſemꝑ in omni ſenſu q2 al's nō foret queſtio vera eo ꝙ ſine gratia nullum meritum eſſe poſſet niſi deo placeret. Tertio mō ſenſus ē iſte vtrū dum viatoꝛ aſſentit articulis fidei mereatur.

Rn̄ſio ad q̄ōnem. Ad queſtionem ſub primo ſenſu q̄ñ querit vtrū ſi viatoꝛ exiſtēs in gratia aſſentiat articulis fidei mereat: dico ꝙ nō. naꝫ hec eſt vna cōditionalis cuius antecedens pōt eſſe verū cōſequēte exiſtēte falſo. ergo nō eſt vera. Aſſumptū ꝓbat. nam iſta cōſequētia non valet iſte viatoꝛ exiſtēs in gr̄a aſſentit articulis fidei ergo meret: cuius cā eſt iſta. nā ita pōt eſſe ſicut denotatur ꝑ hoc antecedēs licet nō ſit ſic ſicut denotat per ꝯſequēs. ergo conſequētia non valet.

Rn̄ſio ad queſtionē. Probatur aſſumptū in ratione ꝑ hāc cōcluſionem. Iſtud aſſumptū pꝫ primo ſic poſſibile eſt ꝙ aliquis exiſtēs in gratia aſſentiat articulis fidei neceſſitatis ꝑ rōnē que videtur ſibi demōſtratiua vel que ſic ſaltē generat fidē ꝙ ipē nō pōt non credere: ſimiliter ꝓpter cōſuetudinē credendi certis articulis multi aſſuefacti ⁊ habituati i fide nō poſſunt nō aſſentire: ergo talis non meretur credendo accipiēdo meritum ſtricte ſecundum ꝙ includit actum liberum ⁊ aſſenſus liberum ⁊ credere pro aſſentire: q2 non eſt in poteſtate talis pſone nō aſſentire illis articulis quib⁹ ipſe aſſentit.

Arguit aliter. Primo arguitur ſub hac forma. nullus libere aſſentit articulis fidei: ergo nullus aſſentiendo articulis fidei meretur accipiendo mereri ſtricte ⁊ exponendo gerundium ꝑ ſi vel ꝑ q2. An̄s iſtius ꝯſequētie ꝓbatū eſt in pꝛio articulo. nā oſtenſum eſt ꝙ credere articulos fidei non eſt in libera poteſtate hominis.

Probatur ſecundo. Scḋo oſtendo ꝙ hec ꝯña non valet iſte viatoꝛ eſt in gratia ⁊ aſſentit articulis fidei ergo meret: q2 poſſibile eſt legē que nunc eſt mutari de merēdo. poteſt eīn de⁹ ſtatuere ꝙ licet viatoꝛ ſit in gratia ⁊ licet credat omnes articulos fidei ſiue neceſſario ſiue libere ꝙ plus nihil mereat apud deū. Illud pꝫ per ea que ꝓbata ſunt in ſecūdo articulo: q2 nō eſt in poteſtate hominis ꝙ actus ſuus ſit meritorius vel demeritorius. ergo poſſibile eſt ſic eſſe ſicut mō denotat per antecedens licet non ſit ita ſicut modo denotatur per ꝯſequens. Unde ſicut iſta ꝯſequentia non valet hec eſt v̄a homo eſt animal. ergo homo eſt aſin⁹: q2 poſſibile eſt ſic eſſe ſicut denotatur ꝑ antecedēs ⁊ impoſſibile eſt ſic eſſe ſicut denotatur per cōſequēs: eodēꝫ modo in ꝓpoſito cauſa eſt mutatio inſtitutiōis terminorū antecedentis. Nam poſito ꝙ hec ꝓpoſitio homo eſt aſinus inſtituat cras ad ſignificandū ꝯuertibiliter idem cū iſta de⁹ eſt eternus tunc manifeſtū eſt ꝙ ſic erit a parte rei ſicut per hanc denotat modo homo eſt aſinus ⁊ tñ non eſt ita ſicut ꝑ hanc denotatur homo eſt aſinus: ⁊ ideo ꝯſequētia non valet nec eſt formalis. Eodem mō nulla ꝯſequentia cuius antecedens depēdet a lege diuina eſt formalis: ⁊ ideo non ſequitur iſte exiſtēs in gratia diligit deuꝫ maximo conatu igitur meretur. Iſte morit ꝓ fide ergo meret. Iſte facit ſummuꝫ opus charitatis. ergo meret. nā in omnibus iſtis ꝑ mutationē legis quā deus pōt facere poſſibile eſt ſic eſſe ſicut mō denotat per añs licet non ſit ita ſicut modo denotatur per ꝯſequēs: cuius tota cauſa eſt quia deus libere ſtatuit ⁊ precipit ⁊ oppoſitum cuiuſcūꝙ̄ precepti precipere poſſet ſi vellet nec neceſſitat plus acceptare gratiā vel actū exiſtētis in gratia ꝙ̄ neceſſitatur acceptare actū naturalē licet modo ꝓ nūc ſit ſtatutū oppoſitum. Sic ergo intelligēdo queſtionē vt eſt ꝯditionalis dicendū eſt negatiue ad q̄ſtionē.

Scḋs ſenſus q̄ōnis. Si aūt ſenſus q̄ſtionis ſit iſte an viatoꝛ q2 aſſentit iō meret. Dicendū eſt a multo fortioꝛi ꝙ nō nā iſta cauſalis infert ꝯditionalē ſicut pꝫ

ſequit̃ eñ manifeſte. iſte eſt exiſtẽs in gra
tia: q: aſſentit ideo meret̃. ergo ſi aſſentit
meret̃. nã omnis talis cauſalis vera ĩfert
Terti⁹ ꝯditionalẽ veram. Si vero intelligitur
ſenſus. q̃ſtio ſub tertio ſenſu vt ſit vna tempora-
lis ſic opꝫ dubie rñdere. Nã dubiũ eſt vtrũ
aliquis viator aſſentiat ꝓ tempore ꝓ quo
querit q̃ſtio. Si ponat̃ ꝙ aliq̃s aſſentiat
⁊ ſit in gratia. Dicendũ eſt ꝙ talis meret̃
nõ q: credit nec q: vult credere preciſe: ſed
q: vult credere ⁊ de⁹ acceptat actuꝫ ſuũ cre
dẽdi tanq̃ dignũ premio ideo tanq̃ preci
pua cauſa ꝯcedendũ eſt ꝙ ipſe meret̃. ſic
Sext⁹ ergo pꝫ ad formã queſtionis. Sextus ar
articl's ticulus eſt ſoluere quedã dubia circa pre-
Primũ dicta. Primo dubitat̃ de ꝯcluſione pri-
dubiũ. mi articuli q̃ eſt ꝙ nõ in ẽ libera poteſta
te volũtatis humane credere articulos fi
dei hoc enim videt̃ falſum ꝓpter multa:
Arguit̃ Primo q: ſi nõ de⁹ irrationabiliter pre-
contra cipet hoĩ ꝙ crederet ⁊ irrõnabiliter puni
primo. ret eũ ſi nõ crederet ſed vtrũq; facit deus.
Marci. vltimo. Qui crediderit ⁊ baptiza-
tus fuerit ſaluus erit: quantũ ad primum.
Scd̃o. Qui nõ crediderit ꝯdẽnabit̃ quãtũ ad
ſecundũ. Preterea Auguſtin⁹ de fide ad
Petrũ frequẽter in multis capitulis ſic in
cipit. firmiſſime tene ⁊ nullaten⁹ dubita ſꝫ
hoc fruſtra precipit̃ ſm̃ predicta. Nã ſi hõ
poſſit ꝯuinci per rationẽ ad credendũ: tũc
expediret rõnẽ facere ⁊ ꝑdicare ⁊ ſic poſſẽt
hoĩes neceſſitari ad aſſentiendũ fidei no-
ſtre ſicut neceſſitant̃ ad aſſentiendũ ꝯclu
ſionibus phyſicis q̃n docent̃. ꝯſequẽs eſt
falſum. ⁊ ꝯtra Auguſtinũ qui dicit ſic. ce-
tera poteſt hõ nolens credere non põt niſi
volẽs. Unde Auguſtinus ſuꝑ Johãnẽ ho
melia. xxvi. Intrare quiſq; eccleſiã poteſt
nolẽs: accedere altare põt nolẽs accipere
ſacramẽtum põt nolẽs: credere nõ põt ni
Tertio. ſi volens. Preterea ſi nõ ſit in libera po
teſtate volũtatis aſſentire articulis nec eſt
ṽtuoſuꝫ nec meritoriũ hmõi eis aſſentire.
Quar- Preterea tũc nec ĩfidelitas nec hereſis
to. foret pctm̃ poſito ꝙ aliq̃s neſciẽs ſoluere
ſophiſma factũ ꝯ fidẽ aſſentiret ꝯcluſiõi.
Cõſequẽtia pꝫ q: qua rõne vnũ argumen-
tũ neceſſitat intellectũ ad aſſentiẽdũ arti
culis eadẽ rõe vna alia rõ neceſſitat ad op
Scd̃m poſitũ ſi neſciat̃ ſolui. Scd̃o dubitat̃ de
dubiuꝫ eo qđ in eodẽ articulo dictuꝫ eſt: ꝙ ea q̃ fi
arguit̃ des ꝑdicat ſunt ꝯ rõnẽ naturalẽ: ⁊ nõ ſolũ
ꝓmo. ſupra rõnẽ naturalẽ ſicut cõiter ſolet dici,

Cõtra. oẽ qđ ꝯtrariat̃ fidei eſt falſum: ſed
cõcluſum ꝑ rõneꝫ naturalẽ ꝯtrariat̃ fidei.
ergo ꝯcluſum ꝑ rõnẽ naturalẽ eſt falſum.
ergo ꝯcluſio demõſtratõis eſt falſa. Pre Scd̃o.
terea grã nõ deſtruit naturã ſꝫ ꝑficit. ergo
fides xp̃iana q̃ eſt potiſſima via vel ſecta
grẽ ꝑficit naturã ⁊ nõ deſtruit ergo nõ cõ
trariat̃ nature nec naturali dictamini rõ-
nis. Preterea ſi rõ naturalis dictaret op Tertio.
poſitũ fidei cum rõ naturalis naturalr̃ de
ſtringat ⁊ ꝯuincat intellectũ ad aſſenſum
illius qđ per talẽ rõnẽ oſtendit̃ ſicut ꝯclu
dit̃. ſequit̃ ꝙ hõ neceſſitat̃ ad infidelitatẽ
nec poſſet aliquo mõ ſoluere rõnes factas
ꝯ fidẽ ſicut nec põt ſoluere demõſtratiões
qualſcũq;. Preterea ſi ſic tota natura hu Quar-
mana naturalr̃ erraret ⁊ eſſet natura hu- to.
mana totaliter inſtituta a deo ſic ꝙ nata
eſſet naturalr̃ credere falſum qđ videt̃ in-
ꝯueniens ⁊ iniuriã dei creatoris ſonare.
Confirmat̃ iſta rõ: q: principia ſunt no- Confir
bis indita a deo naturalr̃. ergo oĩs noticia matur.
que ex eis naturalr̃ colligit̃ eſt radicaliter
deo imputãda. Si ergo talia ꝓncipia du-
cerẽt naturalr̃ in errorẽ deus eſſet cã ſuffi
ciẽs hoĩes errare. Tertio dubitat̃ de cõ Tertiũ
cluſione ſecũdi articuli qua dr̃ ꝙ nõ eſt in dubiũ.
ptãte hoĩs ꝙ actus ſuus ſit meritori⁹. vel
demeritorius. Cõtra iſtam ꝯcluſionẽ ar Arguit̃
guo ſic. In cui⁹ poteſtate eſt ſeruare recti-
tudinẽ ⁊ eã deſerere in eius ptãte eſt face-
re actũ ſuũ meritoriũ vel demeritoriũ: q:
ſeruãdo rectitudinẽ põt mereri ⁊ eã deſe-
rẽdo põt demereri. Sꝫ in ptãte cuiuſcũq;
exiſtẽtis liberi arbitrij eſt ſeruare rectitu-
dinẽ ⁊c. ergo in ptãte cuiuſcũq; habẽtis
liberũ arbitriũ eſt facere ꝙ actus ſuus ſit
meritori⁹ vel demeritori⁹. Maior videtur
manifeſta. minor pꝫ ꝑ Anſelmũ de libero
arbitrio. c. iij. Diffinit eñ arbitriũ liberuꝫ
dicẽs liberũ arbitriũ nihil aliud eſſe q̃ ar
bitriũ potẽs ſeruare rectitudinem volũta
tis ꝓpter ipſam rectitudinẽ. g̃ ſi iſta diffi-
nitio ſit bene data cuicũq; cõuenit liberũ
arbitriũ eidẽ cõuenit ptãs ſeruãdi rectitu
dinẽ volũtatis ſed oĩ hoĩ ꝯuenit liberũ ar
bitriũ. ergo ⁊c. Ad iſta tria dubia alijs ℟
multis omiſſis rñdeo. Ad ꝓmũ dico ꝙ Ad du-
difficultas ꝓncipalis ꝓpter quã mouet̃ q̃- bia rñ-
ſtio ſtat in trib⁹ ꝓpoſitionib⁹: quarũ vnam detur.
opꝫ ꝯcedere: ⁊ tñ difficile eſt elicere. Uel Prim⁹
eñ opꝫ dicere ꝙ actus credẽdi nõ eſt meri modus
torius: quia nõ eſt in poteſtate volũtatis,

Scd'us modus — ⁊ ȝ hoc ſunt aſſertiões diuerſorū doctorū vel op; dicere q̄ actus credēdi ſit meritorius ⁊ in ptāte voluntatis. Et circa h' ſunt rōnes quas feci in primo articulo q̄ſtiōis ⁊ experientia cōis vt mihi videt̄. Uel op; dicere actus credēdi ſit meritorius ⁊ tñ q̄ nō ſit in ptāte volūtatis. Et contra hoc videnf multe auctoritates tam ſanctorū q̄ pho⁊ dicentiū q̄ nullus actus eſt laudabilis vel vituperabilis ⁊tuoſus vel vitioſus meritorius vel demeritorius niſi ſit a libero arbitrio libere elicitus vel imperatus. Ad euidentiam huius difficultatis ad preſens primo diſtinguo demeritorio q: aliquid dicit̄ tripliciter meritoriū. Uno mō diſpoſitiue ⁊ antecedēter q: niſi illud preſupponat̄ nullum meritū poteſt ſequi in homine. ⁊ ſic poteſt dici q̄ habere gratiā eſt meritorium vel habere vſum liberi arbitrij ⁊ iſtud eſt ſatis improprie dictum. Secūdo modo aliq̄d dicit̄ meritorius formaliter ⁊ eſſentialiter: q: eſt ipſum meritū ⁊ ſic apud multos actus ſolius volūtatis dr̄ meritorius aſſiſtēte gratia. Tertio mō dicit̄ aliquid meritoriū q: eſt a tali merito eſſentiali cauſatū queadmodum dicimus q̄ dare elemoſynam eſt meritoriū ⁊ tales cōſimiles operationes impate a voluntate elicite cōformiter legi diuine per quā legē promittit̄ premiū ſic libere faciēti hec eſt vna diſtictio. Scd'o adhuc pono vnā diuiſionē de eodē termino q: meritū vel demeritū poteſt accipi dupliciter. Uno mō large ⁊ impropriie. alio mō ſtricte ⁊ ppriē. Largo mō loquēdo poteſt dici meritū oīs opatio vel omiſſio opationis cōformis legi diuine per quā p tali operatione vel omiſſione promittitur premium quodcunq̄ per legē taxatam ſiue illa opatio ſit libere cauſata vel caſualiter vel naturaliter. proprie aut ſtricte dicit̄ meritū libera operatio vl' omiſſio operationis cōformis legi per quam p tali operatione vel omiſſione premiū quodcūq̄ promittitur per eandem legem. immo ipſa volitio talis operationis ſi ſit alterius potentie a volūtate operatio dicitur meritoria. Dixi aūt ad hoc q̄ quicunq̄ actus ſit meritori⁹ requirit̄ q̄ ſit cōformis alicui legi pollicēti premiū pro eodē actu ipſi facienti vel alteri: q: ſi deus preciperet aliquid abſolute ſub nullo premio cōferendo vel phiberet quocūq̄ mō phiberet nullā penā tranſgreſſoribus infligendo nec eſſet meritum facere diuina precepta nec demeritū facere phibitū. cuius probatio eſt q: p nullo actu quo ſic pcipit̄ merces foret debita ipſi facienti. poſſet eni deus precipere homini q̄ faceret aliquid ⁊ tñ nihil velit ſibi dare ſeu pmittere ſi ſuū preceptū implet̄. ⁊ eodem modo phibere ne aliq̄d faceret ⁊ tamē trāſgredientē in nullo punire nec ei p leges penam taxare. ⁊ tunc talis tranſgrediens prohibitiones licet forte peccaret vl' ſaltem licet eſſet tranſgreſſor legis tamen non demereretur nec foret ſibi debita pena: q: legiſlator nullā taxat. Tertio diſtinguo de iſto termino credere ⁊ pono duas diſtinctiones. Prima eſt q̄ credere eſt dupliciter vel actualiter vel habitualiter. Secūda eſt iſta pp̄ter diuerſum modū loquēdi ſancto⁊ q̄ credere dicit̄ multipliciter. — Credere capitur tripliciter

Uno modo aſſentire q̄ ſic eſt in re ſicut p illam ppoſitionē denotat̄. ⁊ ſic accipitur credere cōiſſime. Unde illa ppoſitio dicit̄ credita cui ſit aſſenſus ⁊ ſic credimus tam illa que ſcimus q̄ illa que formaliter opinamur ⁊ ſic diffinit Aug. credere lib. ſuo de predeſtinatione ſctō⁊. c. j. Credere inq̄t eſt aliqua cū aſſenſione cogitare. In diffinitione nihil ponit̄ ad libertatē ptinens. Item Aug. lib. primo ſenten. ca. ix. Fides eſt pceptio ⁊itatis cuiuſcūq̄ rei cū aſſenſione. Alio mō accipit̄ credere magis ſtricte p aſſentire ppoſitionib⁹ de qua⁊ ⁊itate nō ɔſtat niſi per teſtimoniū alienū: ⁊ ſic dicimur credere ea q̄ non videmus neq̄ p ſenſum neq̄ per rōnē. Un̄ Augu. ſup Jo. homel. ſeu tractatu. lxiiij. ⁊. lxix. q̄d eſt fides niſi credere quod nō vides. — Scd'o modo. Tertio modo accipit̄ credere ſtrictiſſime p aſſentire reuelato a deo ⁊ teſtimonio per miracula ⁊ velle viuere ⁊ opari ſm ea. ſic credere includit tā actus voluntatis q̄ intellectus. Et iſtud ſolum credere eſt meritoriū: loquendo de meritorio ſtricte. ⁊ ſecundo modo ſcd'e diſtinctionis. ⁊ iſto modo loq̄tur Aug. de fide in multis locis: ⁊ de actu credendi. Unde Aug. ſuper Joh. homelia. xxix. Credere in deum: eſt credēdo amare: credendo in eum ire: credendo ei adherere eius membris incorporari. Ite; magiſter ſenten. li. iij. dilectio op⁹ fidei dr̄. Silr pōt dici q̄ velle aſſētire vl' acceptare aſſenſus vl' gaudere de aſſēſu ē meritoriū. q: oē qd̄ eſt meritū eſſentialr̄ eſt act⁹ volūtatis que — Tertio.

ſola mereť ⁊ demereť ſm̄ Anſ. de cõceptu virginali. c. iiij. ⁊ ideo proprie ⁊ ſtricte loquẽdo de merito aſſentire articulis fidei nõ eſt meritũ nec meritoriũ: ſ; accipiendo meritũ ꝓ illo qḋ ſupponiť merito. ſicut articulꝰ fidei aſſentire eſt meritoriũ. ſil'r actꝰ credẽdi põt imperari a volũtate ſicut actꝰ cõſiderãdi aliquã ↄcluſionẽ geometricam vel phyſicã quãcunq; ⁊ h̄ põt eſſe meritoriũ in caſu ſic credere. Vñ ſi hõ teneť vel per rões impugneť ad laudãdũ deũ: vel ex deuotiõe velit elicere actũ credẽdi tunc dicendũ eſt ꝙ tale credere imperatũ a volũtate cũ bonis circũſtantijs eſt meritoriũ ſicut ꝗlibet actꝰ credẽdi aliꝰ imperatꝰ a volũtate ⁊ exercitatꝰ ꝑ potẽtias alias exteriores cuiuſmodi ſunt dare elemoſynã ⁊ peregrinari ac cõſimiles.

Ad primum argu. primi dubij. Ad primũ argumẽtũ primi dubij qñ arguiť ꝙ ſi credere non ſit in ptãte libera volũtat: ſic ꝙ intellectꝰ neceſſiteť ad credẽdũ ex imperio volũtat. ſequiť ꝙ deꝰ irrõnabiliter p̄ciperet homini credere ⁊ irrõnabiliter puniret ſi nõ crederet. nego iſtã ↄñam. q: ↄñs eſt impoſſibile: q: deꝰ nõ põt aliꝗd irrõnabiliter precipere cũ ſua voluntas ſit ſufficiẽs reſpectu oĩm p̄ceptoꝝ ſuoꝝ. Vñ Anſ. Cur deus hõ li. j. c. viij. ſufficere nobis dȝ ad rõnẽ voluntas dei cũ aliꝗd facit: lȝ nõ videamꝰ cur velit volũtas nãq; dei nũq̃ eſt irrõnabilis. hec ille. Sil'r leges humane ſtatuũt et precipiũt ꝙ aliꝗ hoĩes ſciãt ſcientias practicas ⁊ aliqui ſpeculatiuas ⁊ puniũt ignorantes q̄ teneñt ſcire eas ſicut piꝰ taȝ de artibꝰ mechanicis q̃ de ſciẽtijs ſpeculatiuis Vñ Damaſce. li. ij. ſentẽ. c. xxvj. vbi oſtẽdit que ſunt in nobis ⁊ in noſtra ptãte et que nõ ſunt. Dicit. In nobis em̄ eſt percipere quantũcunq; volumꝰ artẽ ⁊ nõ percipere.

Alibi. Neq; em̄ in nobis eſt precipere ⁊c.

Et Ariſto. dicit. ij. Ethi. c. ij. ꝙ ignorantes aliꝗd eoꝝ q̄ ſunt in legibus que opȝ ſcire ⁊ nõ ſunt difficilia punirentur etiã puniunt quoſcũq; qui ꝓpter negligẽtiã legis ignorant verũ. Ex his ĩſi nõ ſequiť ꝙ hõ poſſit aſſentire cõcluſioni ſciende ſtatim ex ſolo imperio volũtatis: ſ; opȝ ꝙ addiſcat ⁊ per rationẽ cauſetur in eo aſſenſus qui cõiter vocať ſcia ⁊ eodẽ mõ in eis q̄ fidei ſunt ſtatuit deꝰ ꝙ hõ ſit ſollicitus circa ſalutẽ ꝓpriã ⁊ inꝗrat ⁊ addiſcat. *Rñſio.* Et videť mihi ꝙ ſufficiẽter inꝗrẽti ſunt rões ſufficientes ad cauſandũ aſſenſuȝ fidei.

Ad ſecũdam Ad ſcḋaȝ rationẽ qñ allegať de btõ Aug. qui inꝗt ſic, firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubita ⁊c. ꝙ hõ poſſet dubitare ⁊ nõ dubitare de certa ꝓpoſitione qñ placeret ſibi qḋ nõ eſt verũ. Dico ꝙ intẽtio beati Aug. eſt informare fidelẽ q̄ ſunt credẽda. ⁊ q: poſſet ↄtingere ꝙ aliꝗs fidelis crederet in ḡnali ſicut eccl'ia credit ⁊ ignoraret in ſpãli q̄ ſunt illa credẽda. iõ beatꝰ Aug. talia enumerat q̄ deꝰ reuelauit eccl'ie fere credẽda. Sil'r eſt notãdũ ꝙ lȝ volũtas nõ poſſit imꝑare intellectui ꝙ credat certã ꝓpõnẽ ſic ꝙ ex vi illiꝰ imperij intellectꝰ aſſentiat ꝓpõni ſibi dubie añ imperiũ q̃ volũtas poſſit certificare intellectũ de dubio: tñ volũtas põt velle credere vnã ꝓpõnẽ neutrã ſibi vl' dubiã ſicut ꝓpoſito hoĩ aliquo theoreumate geometrico dubio ſibi põt deſiderare velle ⁊ ſcire illḋ ꝑ demõſtrationẽ: ⁊ eodẽ mõ hõ p̄t velle credere articulos credẽdos: q: dȝ velle ↄſeq̄ oĩa q̄ ſũt neceſſaria ad ſalutẽ ſuã ſicut naturaľr vult ↄſeq̄ ſalutẽ ſiue btitudinẽ. ⁊ ſil'r qũ hȝ h̄ ipm̄ credere põt ḋ actu tali credẽdi gaudere ⁊ ipm̄ acceptare ⁊ tales volitiones habita circa actum credẽdi pñt eſſe libere ⁊ meritorie ꝓprie loquẽdo de merito: ⁊ qñ arguiť vlterius ꝙ ſi ꝗlibet credẽs credit nõ libere. ſ; ꝓpter euidentiã rõnis tũc ſequiť ꝙ ꝗlibet infidelis poſſet neceſſitari ad aſſentiẽdũ. ↄñs eſt falſum ⁊ ↄ̄ Aug. ſup Ioh. homeľ. xxvj. Cetera põt hõ nolẽs ⁊c. Rñſio ad iſtã rõnẽ p̄mo dico ad incõueniẽs qḋ inferť. ſcḋo ad mẽtẽ bti Aug. Ad incõueniẽs qḋ inferť ꝙ quilibet infidelis poſſet neceſſitari ad aſſenſum fidei. Dico ꝙ nõ vr̄ mihi incõueniẽs ↄcedere iſtã ↄcluſionẽ. Vñ ↄcedo ꝙ hõ q̃tũcũq; fuerit ĩfidelis ſi corã eo fieret miracula inſolita ad oñſionẽ ꝟitatis taliũ articuloꝝ. puta ꝙ mortui reſuſcitareñt ꝑ p̄dicatões taliũ articuloꝝ q̄ mortui ſil'r teſtareñt ꝟitatẽ taliũ. Dico ꝙ talis ĩfidelis neceſſitareť ad credẽdũ. Sil'r ſi ↄſtaret ſibi euidenter vnã multitudinẽ hoĩm eſſe veraceȝ in ꝟbis ⁊ honeſtã ĩ vita ⁊ ꝑitã ⁊ circũſpectã ĩ naturalibꝰ ſiue in naturaľr ſcibilibꝰ. ⁊ talis mľtitudo aſſereret ↄſtãter q̄dã eẽ credẽda ad q̄ rõ naturaľ nõ attigit nec attigere põt in pñti. Dico ꝙ eẽt bñ poſſibile neceſſitare talẽ infidelẽ ⁊ capacẽ rõnis ad aſſẽſuȝ q̃tũcũq; credẽdoꝝ. ad h̄ em̄ defuiũt miracula ⁊ rões q̄dã ꝓbabiles q̄ ſufficiũt ad cauſandũ fidẽ. Manifeſtũ ẽ aũt nobis in iſtis agibilibꝰ ꝙ teſtimoniũ duoꝝ vel triũ

Ad aliud argu. quod innitiť aucto. auguſtini.

quos reputamus vernaces determinat to
tā dubitationē in nobis aliqñ de occulis ⁊
du bijs de q̄b⁹ nihil ſcim⁹ niſi p eos. cuius
cā eſt: q2 naturaliter hō nat⁹ eſt credere te
ſtimonio alioꝝ in his q̄ ipſe nō nouit. ſilr
de⁹ naturalr indidit homini quādā ꝓ̄pti
tudinē ad credēdū mūdū regi p quaſdam
cauſas: qđ pꝫ ex h̄ ꝙ in omni gēte reperit
aliq̄s cult⁹ ⁊ aliq̄ religio vel in tota multi
tudine vel in aliq̄bus pſonis illi⁹ multitu
dinis inſtituta in reuerētiā aliquarū ſub-
ſtantiarū nō pfecte cognitarū. Ad h̄ addo
ꝙ de⁹ ipſe cōicat aſſenſum fidei infidelib⁹
ſicut ſancta eccl'ia credit. Preterea q̄libet
hō prudēs aduertit ſe ita frequēter erraſ-
ſe in iudicādo ⁊ falſa ꝓbādo ꝓ veris ꝙ ſi
credat aliquā ꝓpoſitionē vehemēti aſſen
ſu ⁊ aliq̄ multitudo hoim ſciētificoꝝ dice
ret aſſertiue oppoſitū nō obſtāte vehemē-
ti aſſenſu ⁊ euidētia p̄cedēte incipiet dubi
tare ⁊ corrūpere aſſenſuꝫ cauſatū p ꝓpoſi
tiones notas vel p euidētiā rei ⁊ fieret aſ
ſenſus oppoſit⁹. vñ ſatis mō adhereo iſti ꝓ
poſitioni ſi linea recta ſupra lineā rectā ſte
terit cauſabit duos angulos rectos vel eq̄
les duob⁹ rectis ⁊ apparet mihi euidēs. ⁊
tñ ſi tota multitudo ſtudētiū i geometria
aſſereret me eſſe deceptū ⁊ oppoſitū eſſe ve
rū inciperē dubitare imo aſſentire oppoſi
to illi⁹ ꝓpter ſolū teſtimoniū alienū. Et iō
credo ꝙ vna magna cā aſſenſus in his q̄
fidei ſunt modernis tpibus in multis fi-
delib⁹ eſt: q2 ſciūt tā peritos viros ⁊ vera-
ces q̄ nec falli potuerūt nec fallere volue-
rūt talia crediſſe. Ad aucto. Aug. qñ dicit
cetera pōt hō nolēs credere nō pōt niſi vo
lens ⁊c. Dico ꝙ beat⁹ Aug. equocat frequē
ter de credere ſicut patuit. ſ. in di. facta de
credere. Vñ accipit credere ꝓut includit
actū volūtatis ⁊ ſilr intellectus. Silr illa
aucto. nō dicit niſi ꝙ hō p corpalē cōpul-
ſionē vel violētiā ſenſibilē nō pōt cōpelli
ad credēdū. ⁊ h̄ videt innuere p ipā verba
auctatis. Si inq̄t corpe crederet fieret in
nolētib⁹. Contra ſaltē ergo aug. habuit
ꝓ incōuenieti ꝙ fides fiat in nolētib⁹. Di
cendū eſt ꝙ hꝫ ꝓ incōuenieti ꝙ fides for-
mata q̄ eſt fides operās per dilectionē fie
ret in nolētib⁹. ⁊ h̄ eſt impoſſibile maxime
p cōpulſionē corpalē: q2 iſte termin⁹ fides
ſic accepi⁹ cōnotat actū liberū voluntatis.
Ad tertiū arg. qñ infert ꝙ ſi ſic tunc cre
dere nō foret virtuoſuꝫ nec meritoriū ſtri-
cte loquēdo de meritorio ſicut ſchola mo-
derna loquit nihil formaliter vocās meri
toriū niſi actū liberū volūtatis: eſt tñ meri
toriū large loquēdo: q2 eſt op⁹ ꝯform me legi
diuine p quā ꝓ tali actu ꝓmittit premiū
ab inſtitutore legis. ⁊ qñ dr ꝙ non eſt vir
tuoſuꝫ credere. dico ꝙ eſt virtuoſuꝫ deno
minatiue a v̄tute intelligibili. Eſt em̄ cre-
dere op⁹ ſapiētie vel prudētie. Ad quar
tū argumētū qñ arguit ꝙ ſi ſic infidelitas
nō foret pctm̄ nec hereſis: q2 aſſenſus ad
oppoſita articuloꝝ poſſet cauſari in hoie
velit nolit per aliqđ ſophiſma. Ad iſtud
pōt dici ꝙ infidelitas eſt nolle credere q̄
eccl'ia credit vel nolle viuere ſm fidē. i. ſm
p̄cepta fidei. vñ odire fidē mores ⁊ ritum
xpianoꝝ eſt pctm̄ infidelitatiſ. Nō oīs aūt
error in his q̄ fidei ſunt eſt pctm̄ infideli-
tatis vel hereſis: q2 poſito ꝙ aliq̄s in gene
rali velit credere oīa q̄ ſpūſſanct⁹ reuela-
uit eccl'ie fore credenda ⁊ ſub hac fide cre-
dat errādo cōtineri quoddā oppoſituꝫ ali
cui articulo ſubtili ad cui⁹ fidē explicitaꝫ
nō oēs tenent. ⁊ p ꝯñs ſi adhereat illi ha-
bens tñ ꝓ̄ptū animū credēdi ea ſola que
eccl'ia credit talis nō eſt hereticus nec in-
fidelis. Vñ Vincētius in ſcđa parte ſpe-
culi hyſtorialis narrat allegādo elinandū
epm̄ de quodā epo aſie q̄ dicebat papias
qui fuit auctor hereticoꝝ qui dicūtur chi-
liaſte. i. millenarij illi ſm papiā dixerūt ꝙ
hō p mille annos foret cū xpo in vita cor-
porali ⁊ frueret corpis voluptate: ⁊ tñ nō
obſtāte ꝙ iſte papias ſic erat iſtoꝝ auctor
nō inter hereticos ſꝫ inter ſctōs in marty-
rilogio cōputat. Silr hyrene⁹ lugdunēſ.
⁊ victorin⁹ pictauēſ. quoꝝ vterqꝫ p̄dictuꝫ
papiā ſequunt. glorioſi tñ martyres extite
rūt. ſiliter beatus cyprianus de hereticis
rebaptizādis errauit. iſti ergo errores pre
dictis ſanctis nō imputant: q2 nō ex ptina
cia ſꝫ ex ſimplicitate errauerunt. Ad pri
mū argumētū ſcđi dubij qñ arguit ꝙ ſi ar
ticuli fidei eſſent cōtra rationē naturaleꝫ
ſequeret ꝙ cōcluſio demōſtrationis eſſet
falſa. nego illā ꝯñam: ⁊ ad ꝓbationē: cum
dr omne cōtrariū fidei eſt falſuꝫ: ſed tu di
cis ꝙ cōcluſum p rationē naturalē eſt cō-
trariū fidei. cōcedo. Et ideo cōcluſum ꝓut
alſ dixi ſepius ⁊ frequēter p rōnē natura
lē nō eſt demōſtratio ſꝫ ſophiſma. Vñ oīs
talis demōſtratio cōcludēs oppoſitū fidei
etiaꝫ ſi neſciat ſolui ab aliq̄ hoie ſciētifico

Ad formaꝫ auguſti.

Contra rñſionē. Rñſio.

Ad tertiū argumē.

K Ad q̄rtum.

Quid ſi fidelitas ⁊ hereſis.

L Ad primū ſecundi dubij.

eſt credēda ſophiſtica. ⁊ hoc vult Anſelm⁹.

Ad ſecūdum ſecūdi dubij.

Ad ſcōm ꝯcedo ꝙ fides ꝑficit naturā.
imo dico ꝙ fides eſt inſtituta in ꝑn̄ti po-
tius ad credēdū q̄ȝ ad ſciendum. Un̄ illud
deſideriū naturale quo hō ſcire deſiderat
nō ſatiabit̄ niſi vidēdo deū. ⁊ non ſequit̄.
cōtrariat̄ rōni vl̄ argumēto naturalis rō-
nis. ergo nō ꝑficit naturā. imo magis op-
poſitū. nā natura eo ipſo ꝙ imperfecta eſt
ſine fidei gr̄a eo ipſo errat vel errare pōt.
⁊ iō fides iſtū errorē excludendo naturaȝ
ꝑficit.

Ad terciū ſcōi dubij.

Ad tertium qn̄ arguit̄ ꝙ ſi ſic hō
poſſet neceſſitari ad infidelitatē: q꞉ rō na-
turalis conuincit intellectuȝ ad aſſenſum
⁊c̄. nego ꝯn̄am: q꞉ om̄is rō naturalis que
cōcludit oppoſitū fidei dȝ dici ⁊ credi ſo-
phiſtica.

Obiectio,

Cōtra aut libere potes talē rōnē
credere ſophiſma ſicut eſt illud. nulla vna
res eſt tres res diſtincte ſimul accepte ⁊ q̄
libet earū. de⁹ eſt vna res. ergo deus non
eſt tres res diſtincte ſimul accepte ⁊ q̄libȝ
illarū: aut neceſſitaris per rōnē ad creden
dū iſtū ſyllogiſmū eſſe ſophiſticū vel non:
ſi ſic hoc nō pōt eſſe ꝓpter formā. nā i mo-
do eſt ⁊ in figura. ergo opȝ ꝙ ſit ꝓpter ma
teriam ſyllogiſmi. ḡ habes aliā rōnem ne
ceſſitātē te ad credēdū maiorē eſſe falſam.
ergo illa rō poſſet neceſſitare intellectum
alterius hoīs.

Rn̄ſio.

Ad iſtud reſpōdeo ꝙ cre
do illud argumētū ⁊ quodlibet conſimile
eſſe ſophiſma: q꞉ om̄e argumētū credo eē
ſophiſma ⁊ peccare vel in materia vel in
forma cuius cōcluſio eſt ꝯ̄ria fidei. ⁊ qn̄ ar
guit̄ aut ſpōte credis hoc aut neceſſitat⁹:
dico ꝙ nō ſpōte ſic ꝙ ideo credā q꞉ preciſe
volo ſed neceſſitat⁹: q꞉ credo articulos fi-
dei a deo reuelatos ⁊ ꝑ miracula ſufficien
ter ꝓbatos.

Replica,

Sȝ ꝯ aut credis articulos
fidei a deo reuelatos ⁊ ꝑ miracula confir
matos: aut ꝟo credis tales articulos ſpō-
te ⁊ q꞉ vis eligis credere magis iſtos arti
culos q̄ȝ oppoſitos: aut q꞉ rō neceſſitat te
q꞉ credis aliquā aliā ꝓpoſitionē ex q̄ iſta
ſequit̄. ⁊ ſi hoc: q̄ram de illa quare credis
illā aut ꝓpter ſe aut ꝓpter aliā. ⁊ cū nō cō
tingat ꝓcedere in īfinitū erit dare aliquā
quā tu ꝓpter ſeipſam credis. ⁊ de illa q̄ro
aut ipſa te neceſſitat ad aſſenſum aut li-
bere eligis illi aſſentire ⁊ ſi libere eligis
aſſentire h̄r ꝓpoſitū. Si neceſſitat te. ḡ ta
lis ꝓpoſitio neceſſitaret intellectū alteri⁹:
q꞉ idē agēs in ꝯſīlia paſſa pōt īducere cō-
ſimiles effect⁹.

Solutio,

Ad iſtā rōnē ꝯcedo ꝙ eſt
dare primā ꝓpoſitionē creditā tā ordine
tpis in vnoquoq̄ȝ hoīe q̄ȝ ordine ꝯn̄tie ita
ꝙ illa nō credit̄ q꞉ ſequit̄ ad aliā ſȝ ꝓpter
ſe. vnde eſt dare ꝓpoſitionē quā vnus hō
ꝯceptā credet. q꞉ videt̄ ſibi ꝙ ſic eſt ſicut

Primū creditū

ꝑ eā denotat̄ ⁊ alius eidē nō credet. ⁊ ſi ab
hoīe credēte querat̄ ſi credit talem ꝓpoſi
tionē reſpōderet ꝙ ſic. ſi querat̄ de cauſa
neſcit dare aliā niſi talem ꝙ ideo credit q꞉
videt̄ ſibi ita eſſe ſicut per eā denotat̄. Hoc
tn̄ experit̄ ꝙ nō libere nec per imperium
ſolius volūtatis. Hec aūt diuerſitas pōt
eſſe vel ꝓpter diuerſitatē habituū in illis
hoībus vel cōſuetudines diuerſas. ſicut
dicit cōmentator in prologo. ij. phyſico. ⁊
Ariſto. ij. meta. qđ eſt in textu cōmentato-
ris. ſ. lib. cōmēto. xiiij. Ibi em̄ dicit̄ ꝙ con
tingunt auditiones ſm̄ cōſuetudines vel
ꝙ dedignamur qn̄ nō dr̄ ſicut ꝯſueuimus
Et ibi multe dant̄ cauſe q̄re hoīes diuerſi
mode ſe habēt in aſſentiēdo ⁊ credēdo di
uerſis ꝓpoſitionib⁹. Similiter alia cauſa
pōt eſſe cōplexio naturalis fantaſie. Unde
dr̄ ꝙ illi quoꝝ cōplexionē diſponit mercu
rius ſunt faciles ⁊ apti ad credēdū ſupna
turalia. Puto aūt ꝙ modernis tpib⁹ mul-
ti xp̄iani ideo credūt: q꞉ inter credētes edu
cati articulos credēdos a pueritia con[illegible]
uerūt audire nominationē etiā dei ⁊ eius
timorē ab infantia cōceperūt: q꞉ ſuos pro
genitores ⁊ alios veraces ⁊ honeſtos ta-
lia credere vidēt.

De⁹ eſt cā act⁹ credēdi

Similiter inter cau-
ſas quare vnus credit ⁊ alius nō q̄ cōputa
ri debet deus ꝑcipue iſti infundit aliqn̄ ⁊
illi nō gratiā credēdi. Unde quidaȝ ducti
ſunt ad fidē ꝑ orōnes ſctōꝝ. Silr̄ aliqui
ſolliciti de ſalute ꝯſequēda volūt ⁊ deſide
rant ſcire q̄ ſunt media ⁊ ad ſalutē neceſſa
ria: ⁊ cū intellexerint ꝙ credere ſit neceſſa
riū ad ſalutem tunc deſiderāt credere ⁊ vo
lūt credere ⁊ habēt animū promptū ad fa
ciendū quicq̄d eſt neceſſariū ad ſalutem ⁊
quicūq̄ȝ fuerint tales in quacūq̄ȝ ſecta cre
do eos per diuinā gratiā aliquo mō ſaluā
dos.

Arguit̄ ꝯtra rationem replicādo.

Cōtra. tu ꝯcedis ꝙ hō tenet̄ velle
credere. imo dicis ꝙ eſt naturale ꝙ velit
credere. ergo actus credēdi depēdet a vo-
lūtate queadmodū act⁹ ſciendi.

Rn̄ſio.

Rn̄deo. cō
cedo ꝙ actus credēdi depēdet a volūtate
ita ſicut actus ſciēdi: nō tn̄ actus credēdi
cauſat̄ totaliter a volūtate ſic ꝙ hec ſit ve
ra: credo q꞉ volo credere. ſicut hec eſt in ca
ſu ꝟa. moueo digitū: q꞉ volo mouere digi-

tū. Uerbi grā. ego volo ſcire ꝙ triangulus hʒ tres: ⁊ tñ nunꝗ̄ hoc poſſum ſcire ꝑ ſolū imperiū volūtatis: ſʒ certe ꝙ ego volūtate ſtudeā circa hoc multū iuuat ad ſciēdum. nō eſt dubiū. Uñ breuiter nō eſt aliter in ptāte volūtatis hūane credere ꝗ̄ ſcire vel
Ad q̄rtum. opinari. Ad quartū qñ dicit ꝙ tūc natura eſſet inſtituta ad errandū ⁊ credēdum falſa. ⁊ tūc idē poſſet imputari ſi illa q̄ ratio dictat ſint falſa: q꞉ ꝯua fidei. Ad iſtud dico ꝙ ſicut naturā humanā ꝯſequūtur defectus corpales ſicut eſurire ⁊ ſitire ⁊ pati tā a calido ꝗ̄ a frigido ⁊ multa talia. Jta errare ⁊ credere falſa ꝯſequūtur intellectū humanū maxime poſt pctm̄ q꞉ hō eſt vulnerat⁹ in naturalib⁹ ſicut fides docet. Uñ ſicut docēt Aug. ⁊ magr̄ ſentē. li. ſ. ⁊ cōcedūt ꝙ liberū arbitriū eſt corruptū poſt pctm̄. ⁊ eodē modo pōt dici de intellectu: iſti th̄ errores ſanant̄ per ea que fidei ſunt: q꞉ fi
Replica. des captiuat intellectū. i. captiuū oſtendit in errorib⁹ ſuis. Sed iſta reſpōſio nō ſufficit. nam in ſtatu innocētie fuiſſet fides neceſſaria ſicut mō. ergo cū fides ſit de non apparētib⁹: ſequit̄ ꝙ ita fuiſſet in ſtatu innocētie ꝙ fides fuiſſet ꝯ illa que rō naturalis dictaſſet: ⁊ hoc de rōne dico accepta a ſenſibilibus. Et ideo pono aliā rñſiones
Alia reſpōſio. ⁊ ꝯcedo ꝙ gn̄aliter natura hūana tā in ſtatu innocētie ꝗ̄ in ſtatu nature lapſe nata eſt errare ⁊ decipi in cognitione niſi a deo doceat̄. Unde ſicut ſm corpus hō in ſtatu innocētie eſuriſſet ⁊ ſitiſſet niſi fuiſſet ꝑcibū eſuries preuēta. ita intellect⁹ erraſſet niſi a deo ad credēdū fuiſſet inſtruct⁹. De⁹ autē nūꝗ̄ deficit in gratuitis ſicut nec in naturalib⁹. ⁊ idō non erraſſet hō in ſtatu inno
Ad argu. contra tertius dubium. cētie niſi prius peccaſſet. Ad tertiū dubiū qñ d꞉ ꝙ in ptāte hoīs eſt ꝙ actus ſu⁹ ſit meritoꝛi⁹ vel demeritorius qd̄ ꝓbat̄ ꝑ hoc ꝙ in ei⁹ ptāte eſt ſeruare rectitudinē. dico ſalua reuerētia venerabilis Anſ. quē in iſta materia nō itelligo ſicut nec in quibuſdam alijs. Dico ꝙ nō eſt in ptāte hoīs ſimplr̄ loquēdo ſuare rectitudinē ⁊ deſerere rectitudinē ꝗ̄uis d lege ſtatuta q̄ mō ē ſit i hoīs ptāte ſuare rectitudinē. verūtñ ꝓpter h̄ nō debuit diffiniſſe liberū arbitriū nec debuit niti ad ꝓbādū deū nō poſſe auferre rectitudinē a volūtate ſiue volēte ſiue nolēte. Preſerti cū rectitudo iportet multas res diſtinctas a volūtate: videlʒ tā actū volūtatis ꝗ̄ legē diuinā. Uñ ꝯ illā diffinitionē libertatis vel liberi arbitrij qua d꞉ ꝙ libertas arbitrij eſt ptās ſeruādi recti
Arguit ꝯ ipam deſcrip. recti. tudinē. Contra ipam rectitudinem arguo ſic. Jn omni diffinitiōe bñ data diffinitio ꝯuertit̄ cum termino diffinito q̄ ad ſuppoſita ⁊ q̄ ad rēa. ita ꝙ de quocūꝗ̄ verificat̄ diffinitū de eodē v̄ificabit̄ diffinitio: ⁊ qñcūꝗ̄ in quocūꝗ̄ caſu poſſibili de aliquo verificat̄ diffinitū de eodē verificetur diffinitio: ſicut quocūꝗ̄ caſu poſſibili poſito ſi aīal rōnale ſit diffinitio hoīs ⁊ h̄ ſit v̄a ſortes eſt hō hec erit vera ſi ſit ſortes eſt aīal. ſʒ nō eſt ſic in ꝓpoſito. Nā caſu poſito poſſibili hec pōt eſſe v̄a a eſt libertas. hac exiſtēte falſa a eſt ptās ſeruādi rectitudinē ⁊c. ergo diffinitio nō eſt bñ data. Minorē ꝓbo: q꞉ pono ꝙ deus creet vnū hominē cui nullā legem tribuat quo poſito arguo ſic volūtas a. vocet̄ iſte hō a. eſt libertas: ſʒ volūtas a. nō eſt ptās ſeruādi rectitudinē ergo hec pōt eē vera a eſt libertas hac exiſtēte falſa a eſt ptās ſeruādi rectitudinē. ꝙ aūt ſua volūtas ſit libertas ptʒ: q꞉ eſt aīal rōnale ⁊ ꝑ ꝯñs potēs in oppoſita. Minorē ꝓbo: q꞉ ſequit̄ volūtas a non poteſt qd̄ de⁹ vult eā velle. ergo volūtas a nō pōt ſeruare rectitudinē. ꝯñtia pʒ per eūʒ. q꞉ hoc eſt volūtatē eſſe rectā eā velle qd̄ de⁹ vult eā velle ſm eum. antecedēs patet: q꞉ ſua oppoſita eſt falſa ſcʒ hec a. pōt velle qd̄ deus vult eam velle: q꞉ eſt implicatiua falſi. importat em̄ ꝙ velit eaʒ aliqd velle: ⁊ tñ
Alia rēſpōſio. per caſum deus nihil vult eā velle. Poteſt dici iſto caſu poſito ꝙ hec voluntas eſt recta neceſſario quicq̄d velit. q꞉ ex quo deus eā ſic creauit ⁊ nullā legem ei dedit quicq̄d fecerit eſt iuxta volūtatē dei. Uel aliter
Alia rēſpōſio. pōt dici ꝙ ſi viuat ſm rōnem rectā: tūc eſt recta ꝙ de⁹ eo ipō ꝙ vult hoīem eſſe hominē: vult hoīem viuere ſm rōnem rectā. ⁊ ideo talis hō ſi velit ſm rectā rōnē voluntas ei⁹ eſt recta. ⁊ q꞉ hoc pōt: ideo hʒ poteſtatē ſeruādi rectitudinē. Sed ꝯ hanc ſecū
Contra ⁊ ſolu. Replica pma dā reſpōſionē que videt̄ eſſe magis rationabilis. arguo ſic. ſit a ſicut ꝓus iſte hō q̄ro aut a ſeruat rectitudinē voluntatis voluntarie vl̄ naturaliter. ſi naturaliter. ergo nō poteſt deſerere rectitudinē: ⁊ per conſequēs nec meret̄ in ſeruando: imo ſm mentē Anſelmi ꝓprie loquēdo nō ſeruat rectitudinem licet viuat recte. ſi voluntarie: ꝗ̄ vult illaʒ rectitudinē ⁊ vltra. ergo cognoſcit rectitudinē: ſʒ rectitudo ſua nihil aliō

est nisi velle quod de⁹ vult eaʒ velle. ergo cognouit illud velle qđ de⁹ vult eũ velle: ⁊ vult ꝯformiter deo ꝑpter ipam ꝯformitatē sue rectitudinē. ergo cognoscit deũ et deũ velle eũ aliqđ velle. ꝯñs est falsum: qꝛ naturalr nullā cognitionē de deo posset habere.

Scđa replica. Preterea qñ aliqua potētia vel ꝟtus est solũ partialis causa alicui⁹ opatiōis: ita ꝙ in illā nō pōt naturalr nisi cōcurrētib⁹ aliis q̄ nō sunt in sua ptāte illaʒ opationē nō hʒ talis potētia in sua ptāte ſ voluntas creata est solũ partialis causa respectu huius opatiōis q̄ est suare rectitudinē: ⁊ nō pōt i illā nisi ꝯcurrētib⁹ aliis q̄ non sunt in sua ptāte videlʒ gratia ⁊ acceptione diuina q̄ est ipse deus. ergo illaʒ opationē q̄ est seruare rectitudinē non hʒ voluntas in sua potestate.

Rñsio. Potest dici ad istud sic ꝙ volūtas ꝑ tanto habet potestatem seruādi rectitudinē: qꝛ potest si vult habere grām. Unde si disponat se et nō prebeat obicē viuendo ꝯtra dictamen naturalis rationis habebit grām. ⁊ quia gratia ⁊ liberũ arbitriũ sufficiūt ad suandũ rectitudinē: iō qcqđ ad hāc opationem requirit est in potestate volūtatis. quia si volūtas disponat se de⁹ infundit grām et acceptat.

Replica. Sed ꝯtra istud nihil quod ex libera volūtate alterius depēdet est i mea potestate simplr ⁊ absolute loquēdo: ſ solum vt nūc ⁊ ex conditiōe imo eoipo ꝙ tale quid depēdet ex libera potestate alteri⁹ vt videt nō est in potestate mea sed grām quōcūqꝫ se habeat volūtas mea ē mere in libera volūtate diuina an velit mihi dare vel nō q̄cquid ego fecero. ergo grā nō est in mea libera potestate.

Confirmatur. Confirmat ratio p exēplũ: si rex vidēs fortē leuare cētũ libras ꝑmoueret eũ in militē. ⁊ silr platonē ꝑpter idē ⁊ ciceronē ⁊ sic de multis. si vellē. ſ postea diffinire potētiam vel ꝟtutē iohānis q̄ esset eq̄lis ꝟtutis cũ forte ⁊ ceteris ⁊ dicerē. Uirt⁹ Johānis est ptās cēndi miles vl ptās habēdi militiā manifestũ est ꝙ male diffinirē. sed sic debet diffiniri ptās Johānis est ꝟtus leuādi cētũ libras.

Scđo. Preterea qñ ꝟt⁹ aliqua diffinit p opationē debet diffiniri p terminũ significātē opationē ⁊ nō cōnotantē aliquid extrinsecũ vl accidētale opatiōi ⁊ qđ aliqñ accidit opatiōi ⁊ aliqñ nō sicut si diceret ꝙ potētia visiua est ꝟtus vidēdi lucē motā: quia hoc accidit, ꝙ lux moueat vel q̄escat: quia nihilominus videret. silr si vellē dicere de aurifabro q̄ facit calicē ꝙ ipe hʒ in ptāte facere vasa sacra: vel de argētario ꝙ ipse hʒ in sua libera facultate facere pciũ: certe dicerē falsum: qꝛ pmũ est in ptāte epi et ab eo depēdet ꝙ vasa fiāt sacra. Uñ ls verũ sit dicere post ꝯsecrationē de aurifabro ꝙ ipe fecit vasa sacra: qꝛ fecit ista: hec tñ ē falsa. Iste hʒ in ptāte sua facere vasa sacra ſ tñ hʒ posse facere vasa. Silr si rex ordinaret ꝙ nullũ argentũ foret pcium argentarius nō haberet in ptāte sua facere monetā vel facere preciũ. ⁊ iō nihil tale poni debet in cōueniēti diffinitiōe argētarii exprimēte qđ nois argētarii: ſ suare rectitudinē est terminus cōnotatiuus aliqđ addēs opationi volūtatis vel libertatis. ergo in diffinitione libertatis vel volūtatis poni nō debet. patʒ ꝙ cōnotat: qꝛ importat deũ velle volūtatē velle aliqđ: qꝛ rectitudo volūtatis est velle qđ deus vult eā velle sm eādē. ergo incōueniēter diffinit.

Ad argumenta pncipalia. Ad argumēta pncipalia licet fiant ad vnā partem: qꝛ ꝓbāt ꝙ assentire nō ē meritoriũ ꝓprie tñ qꝛ aliqua de eis cōcludūt insufficiēter ⁊ q̄dam dubia accipiūt: ideo ad ea respōdeo sigillatim.

Ad primum. Ad pmũ qñ ponit ꝙ de⁹ pcipiat forti ꝙ credat se esse dānādum ⁊c̄. Dico ꝙ casus pōt poni duplr. Uno modo ꝙ forte exñte fideli deus ei pcipiat ꝙ credat se esse dānandũ ⁊ abroget legem quā modo statuit de spe habenda. Alio modo potest casus poni ꝙ de⁹ nihil abroget de lege statuta ⁊ tñ sic pcipiat. Primo modo admitto casum ⁊ cōsequēter cōcedo ꝙ fortes mereretur: quia credit se dānari quia hoc est pceptũ a deo ⁊ deus acceptat actũ fortis ꝙ sic credit ad premiũ. Et quando arguitur ergo simul meret ⁊ peccat mortaliter: nego ꝯsequentiam: quia nō peccat et quādo arguit contra quia desperat. cōcedo. et quando arguitur vltra. ergo peccat. nego cōsequētiā: quia nulla talis cōsequētia est formalis sicut dictũ est prius. si deo placeret ita pōt homo mereri desperādo sicut sperando hoc tamen posito ꝙ diffinitio exprimens quid nois isti⁹ termini desperatio sit ista fides est ꝙ homo dānabit. Si scđo mō ponat casus dico ꝙ non ē admittēd⁹: qꝛ sic de⁹ pcipet hoi duo ꝯria qđ videt irrōnabile. qꝛ pciperet sibi ꝙ sit desperet ⁊ speret. Si tñ placeret sibi sic alternatim pcipe. p diuersis tpib⁹ alicui hoi

bene poſſet:q2 om̄ia que ꝑcipit libere pre
cipit ⁊ nō includit ꝯdictionē cū ſic preci‑
pere vt videt᷑. Ad ſcḋꝫ argumētū ꝑncipa
Ad ſecundū principale. le qḋ tendit ad ꝓbandū hāc ꝯcluſionē ꝙ
hō per primū actū meritoriū vite eterne
plus meret᷑ ꝙ̄ ⁊c. ⁊ ſimiliter ꝙ plus me‑
ret᷑ per actū cōtritiōis ꝙ̄ ꝑ actū martyrij
vel per ingreſſum religionis vel quēcūqꝫ
bonū actū elicitū poſtea ab eodē exiſtēte
in charitate cōcedo cōcluſionē ꝓ nūc acci
piendo premiū preciſe correſpōdēs actui
ſcḋo ⁊ diſtinguēdo illud ꝯtra premiū cor
reſpōdēs actui primo:alioqn oporteret cō
cedere ꝙ eēt aliqḋ premiū melius ꝙ̄ ha‑
bere vitā eternā ī remiſſo gradu totaliter
differēs ab om̄i eo qḋ includit vitā eter‑
nā ī remiſſiſſimo gradu qḋ nō ē verū. ⁊ cō
cedo ꝙ magis bonū ⁊ magis eligibile cō
fert᷑ puero baptizato ꝑ meritū xpi ꝙ̄ fue‑
rit bonū qḋ ꝑciſe meruerit petr⁹ ꝑ marty‑
riū diſtinguendo ꝯtra illud qḋ meruerat
ante de vita eterna. Et ſi arguit᷑ ꝙ de⁹ tūc
premiat irrōnabiliter nō valet q2 nihil pt
dici fieri irrōnabiliter a deo. Un̄ Anſ. li. ſ.
cur deus hō. ca. viij. Sufficere nobis de
bet ad rōnē volūtas dei cū aliquid facit lꝫ
nō videamus cur velit. volūtas nāqꝫ dei
nūqꝫ eſt irrōnabilis. concedo ſimiliter ꝙ
petōr cōtritus meritorie nūqꝫ pōt poſtea
facere actū meritoriū ita bonū nec ita vti
lē ſibi ſicut facit cū cōterit᷑ niſi iterū cōte‑
rat᷑ qḋ nō pōt niſi ꝑ iteratū lapſum. vnde
cū accipit᷑ in argumēto ꝙ a ſit prim⁹ actus
credendi adulti baptizati. dico ꝙ nunqꝫ
poſtea pōt elicere actum duple bonitatis
ad a nec equalis bonitatis niſi iterū pec‑
cet mortaliter ⁊ iterū reſipiſcat. ⁊ ideo cō‑
cluſio eſt cōcedēda vt mihi ꝓ nūc videt᷑ ꝙ
ꝯtritio meritoria petōris eſt duple boni‑
tatis ad quēcunqꝫ aliū bonū actū. immo
maioris bonitatis. Ad tertiū principa‑
Ad tertiū pn. le ptꝫ idē excepto hoc ꝙ accipit in princi‑
pio vnū falſum. videlꝫ ꝙ aliquis act⁹ mo
ralis poſſit eſſe maioris bonitatꝫ moralis
ꝙ̄ act⁹ prim⁹ meritorius ⁊ hoc intelligen
do maiorē bonitatē moralē in actu: actu
ſcꝫ dignū eſſe maiori p̄mio diſtinguēdo ꝯ
p̄miū correſpōdēs actui p̄mo meritorio.
ſicut ad ſcḋm dictū eſt. Ad quartū prin‑
Ad q̄rtuꝫ pri. cipale qn̄ arguit᷑ aut eſt dare ſummū gra‑
dū meriti poſſibilē viatori ſorti vel nō ⁊c.
Ad iſtud pōt faciliter dici ꝙ non eſt dare
ſummū gradū meriti poſſibilē viatori ſic

ꝙ in aliquo inſtāti vite ſue ſit verū dicere
iſte nūc hꝫ ſummū gradū meriti. q2 inter
illḋ inſtās ⁊ inſtās mortꝫ ſue ē tp̄s mediū
in quo mereri poteſt: ſꝫ q2 argumentū nō
vadit ad hoc ſꝫ querit an ſit dare ſummū
gradū poſſibilē ſiue in vita ſiue in morte.
ideo dico diſtinguendo quia aut fit q̄ſtio
de ſummo gradu poſſibili ſorti viatori
exiſtēti in tali diſpoſitiōe circa naturalia
⁊ ſtāte lege dei q̄ nūc eſt. aut abſolute que‑
ritur an ſit dare ſummuꝫ gradum meriti
poſſibilē ſorti viatori. Si primo mō fiat
De ſūmo gradu meriti. q̄ſtio mihi videt᷑ ꝓ nūc ꝙ ſit dare ſummū
gradū poſſibilē viatori ſcꝫ ſorti. Eſt em̄ da
re maximā periodū vite ſortis cū ſit natu‑
raliter corruptibil'. Eſt etiā dare maximū
conatū ſue volūtatis tā extēſiue ꝙ̄ intēſi‑
ue quē poſſet hr̄e. ⁊ ſm̄ hoc gr̄a de lege cō
muni cōfert᷑. ⁊ ideo dico ꝙ cū meritū cor‑
reſpōdeat intēſioni actus volūtatis ⁊ diu
turnitati. ⁊ ī vtroqꝫ iſtoꝝ ſit dare ſummū
gradū cōcedo ꝓ nūc ꝙ eſt dare ſummum
gradū meriti quē ſortes pōt hr̄e in vita
ſua. ⁊ eodē mō dico de demerito. Et cū ar
guit᷑ ꝯ. ponat᷑ ꝙ ſortes habeat iam ī actu
illū gradū ⁊ ꝙ de⁹ cōtinuet vlterius vitā
ſuā. Dico ꝙ hoc nō eſt poſſibile. nā hoc cū
caſu poſito includit ꝯdictionē: puta ꝙ ſit
ſumm⁹ gradus meriti ſortꝫ ⁊ ſortes viuat
vlterius cū vſu liberi arbitrij. nā bonitas
actus auget᷑ ⁊ ex intēſione conat⁹ ⁊ ex diu
turnitate cōtinuatiōis. Unde nunqꝫ habe
bit illū gradū meriti in vita ſua ipo viuen
te ⁊ aīa exiſtēte in corpore. ſꝫ in primo in‑
ſtanti ſui nō eſſe erit p̄mo verū dicere iſte
meruit a gradū beatitudinis. ⁊ ſic improe
prie loquēdo dicimus ꝙ in aīa ſortis tunc
erit a gradus bonitatis cū tn̄ in rei veri‑
tate meritū ſuū ꝓ tūc nihil ſit. qḋ patꝫ:q2
iſte termin⁹ meritū vel eſt vnū nomē col‑
lectiuū ſignificās oēs actus bonos vnius
perſone ſicut dicim⁹ in fine hoīs: meritū
iſtius hoīs exigit magnū premiū. vel eſt
nomē cōmune cuilꝫ actui meritorio:⁊ ſiue
accipiat᷑ vno mō vel alio patet ꝙ meritū
nihil eſt poſtqꝫ actus preterierunt. ⁊ ideo
qn̄ dicimus iſta anima habet magnū me‑
ritū corā deo loquēdo de aīa ſeparata im‑
proprie ⁊ metaphorice loqmur ſicut vo‑
lētes dicere ꝙ ipa multa bona fecit ꝓpter
Replica. q̄ de⁹ ei tenet᷑ ſm legē quā ſtatuit. Cōtra.
moriat᷑ ſortes ī ſūmo gdu ſibi poſſibili me
riti ⁊ poſtea reſuſcitet᷑. q̄ro aut p̄t mereri

aut non dico ꝙ pōt mereri qꝛ vltra periodū certā naturalē iā miraculoſe viuit ⁊ incidit tūc in ſcōꝫ caſuꝫ ꝑdictū. Vñ abſolute loquēdo nō eſt dare ſummū gradū meriti quē viatoꝛ pōt mereri. Tū qꝛ de⁹ poſſet acceptare minimū actū: puta ſemel ire duos paſſus ꝓ amore ſui ad vnū premiū ꝯtinue intendēdū in vita eterna ita ꝙ ꝑ illo actu ſortes ſi feciſſet illū actū gauderet ⁊ frueref deo in ꝑpetuū ſic ꝙ vna die in a gradu beatitudinis ſcōo die plus ꝑ medietatē a ⁊ tertio plus ꝑ medietatē illi⁹ medietatis. ⁊ ſic in infinitū. tūc planū eſſet ꝙ nō eſſet dare maximū gradū meriti ſortis: ⁊ tñ qlibet foret finit⁹ nec vnꝗ̄ tñ gauderet ſicut xp̄s. Tum qꝛ ꝑ aliā legē deus poſſet ordinare ꝙ ſortes ī eternū mereref ⁊ ſic ſimul cū p̄mio actus p̄cedētis mereref nouū p̄miū ⁊ ſic videref ſatis ꝯueniēs ponere de beatis ꝙ ꝯtinue merenf ⁊ ꝯtinue p̄miant ꝓ precedētibus: ſicut eſt de ſeruientib⁹ dñis ſuis bonis in p̄ſenti: q̄ nō ideo ſtatim ceſſant ſeruire qꝛ premianf ꝓ ſeruitio p̄cedēte. ⁊ ſil'r dici pōt de dānatis ꝙ cōtinue demerenf ⁊ ꝯtinue puniunf. ſicut etiā q̄dam moderni dicūt. ⁊ adhuc neutra iſtaꝝ viaꝝ equiparat meritū ſortis merito xp̄i. Unde

Rñſio ad ſcōꝫ inconuenientia q̄rti p̄ncipalis.

qñ arguif ſi nō eſſet dare ſummū graduꝫ meriti ſortis ſequerenf duo incōueniētia. Primū ꝙ aīa ſortis nō eſſet virtutis finite. Scōm ꝙ aliquis viatoꝛ poſſit equiparari xp̄o in merito. neutra ꝯſequētia valet. qꝛ antecedēs pōt eſſe verū ſine ꝯſequente in vtraqꝫ ꝯſequētia. Nā pꜫ de prima cōſequētia. ſi ſortes mereaf plus habere ꝑ medietatē ⁊ poſt ⁊ etiā plus ꝑ medietatē medietatis ⁊ ſic ſm ꝑtes ꝓportionabiles tendendo min⁹ ⁊ minus. ⁊ planū eſt ꝙ ſtat ꝙ ſit v̄tutis finite ⁊ tñ premief plus ⁊ plus in infinitū. De ſcōa v̄o ꝯſequētia. videlꝫ ꝙ aliq̄s viatoꝛ poſſet eq̄parari xp̄o in merito. Dico ſine p̄iudicio ꝙ ſiue meritum xp̄i fuerit finitū intēſiue ſiue infinitū ꝯcedendo ꝯcluſionē poſſe eſſe verā multipliciter.

Q Nota d̄ merito chriſti ſi aliq̄s viatoꝛ poſſit mereri tm̄.

Primo qꝛ eadē ꝑſona viuēdo aliā naturā vel meliorē ſeu etiā alia ꝑſona poſſet facere ꝙ vn⁹ alius viatoꝛ ⁊ cōprehēſoꝛ vt xp̄s fuit tñ mereref extēſiue ⁊ intēſiue. Scōo cū de⁹ nō acceptet meritū hoīs ex ꝯdigno ipſi⁹ opationis ſꝫ ſicut ſibi placet: nō video qn poſſꝫ acceptare tñ leuare feſtucā ſicut facere vnū mōaſteriū ſi placeret ſibi. an v̄o meritū xp̄i fuerit finitū vel infinitū patebit ſup tertiū. Cōtra. ſi nō ſit dare maximū meritū qd̄ ſortes pōt hr̄e abſolute loquendo. ergo pōt hr̄e meritū maius quocunqꝫ demōſtrato. ergo gaudiū maius quocūqꝫ gaudio dato. hoc ē mihi dubiū an aīa xp̄i tñ gaudeat q̄tū pōt de potētia dei abſoluta. Videf ꝙ ſic. qꝛ tñ meritū q̄tū creaturā mereri potuit. Hic dico ꝙ gaudiū aīe xp̄i nō fuit paſſum p̄miū correſpōdēs ſuo merito. Ad quintuꝫ p̄ncipale qñ infert ꝓ incōueniēti ꝙ hō poſſet mereri ꝑ fideꝫ falſam: ꝯñs eſt ꝯ Anſelmū. ij. cur deus hō c. xvj. Dico ꝙ illud verbū allegatū eſt argumentū diſcipuli ⁊ nō determinatio magiſtri. vñ nō habēdo reſpectū ad auctoritatē ſꝫ ponderādo ꝓpoſitionē q̄ infert ꝓ incōueniēti: videlꝫ ꝙ hō poſſet mereri ꝑ fideꝫ falſam. ꝯcedo eam. hō em̄ volēdo credere certā ꝓpoſitionē que p̄cipif eſſe credēda ⁊ eſt falſa pōt mereri: nec ꝑtinet ad meritū fidei vtrū ſit v̄a vel falſa: ſꝫ hoc ꝑ ſe ꝑtinet ad rōnē meriti fidei ꝙ volūtarie credatur ſicut de⁹ vult credi. Poſſe aūt deus p̄cipere aliqd̄ falſum credi qd̄ nō eſt dubiuꝫ. Sil'r de facto videf ꝙ abraā crediderit filiū ſuū interficiendū ⁊ ſe filiū interfecturū. Sil'r dauid volēdo edificare tēplū credidit ꝙ hoc eſſet facturus: qꝛ ꝓpheta dixit ſibi oē qd̄ eſt in corde tuo vade ⁊ fac: quia dñs tecū eſt. ij. Reg. vij. Et forte diſcipuli q̄ fugerūt nec in morte xp̄i preſentes fuerunt crediderūt iſtū articulū: xp̄s morief poſtq̄ fuit mortuus. Et ſil'r manifeſtū eſt ꝙ multi diſcipuli crediderunt iſtā xp̄s reſurgere poſtꝙ reſurrexerat ⁊ ꝑ cōſequens crediderūt falſuꝫ. Ad ſcōꝫ icōueniēs qd̄ inferf in eodē argumento. ꝙ deus poſſet fallere ⁊ decipere. dico ꝙ nō habēdo reſpectū ad auctoritatē: ſi reſpiciēdo ad virtutē volūtatis ꝯcedo ꝙ deus pōt fallere ⁊ decipere. i. volūtarie cauſare errorē ī mēte hominis: ⁊ facere eū credere alif ꝗ̄ res ſe hꝫ. Auguſtin⁹ autē accepit fallere ⁊ decipe ſic videlꝫ ꝙ in diffinitiōe exprimēte qd noīs iſti⁹ qd̄ dico fallere includaf iniuſte cauſare errorē vel deordinate cauſare errorē: vel aliquis talis termin⁹ ſiue determinatio q̄ deo ꝯuenire nō poſſet: ⁊ ſic tenet argumētū ſuū de. lxxxiij. qōnibus. q. xiiij. ſꝫ ad virtutē vocis capiēdo ꝓpōnes argumētū ſuū nō ꝯcludit niſi ſicut ex īpoſſibili ſequitur qd̄libet: qꝛ hec nō eſt impoſſibilis xp̄s fefellit in hoc facto. Ad ſextum principa-

Replica.

Rñſio.

R

Ad q̄ntum principale.

Ad ſecūdū incōueniens.

Ad ſextū principale.

le qñ arguit ſic.ſi hõ tenet credere articu
los fidei aut ꝗlibet tenet ad oẽs explici
te.dico ꝙ nõ.ſꝫ ad quoſdã tenet hõ expli
te ſicut ad articulũ trinitatis ⁊ incarnatio
nis paſſionis ⁊ reſurrectiõis ⁊ hmõi ⁊ ali
os nõ.Et cũ arguit ꝫ.quilibet hõ tenet vi
tare errorẽ oppoſitũ articulo:dico ꝙ nõ ꝗ
libet tenet vitare quẽlibet errorem ſub pe
na pcti mortalis.ſꝫ lꝫ quibuſdã ſimplicibꝰ
errare in obſcuris ⁊ occultis fidei dũmõ
velit credere ſicut eccl'ia catholica credit:
nec eſt piculũ pcti mortalis ſi vnꝰ ſimplex
crediderit ꝙ abraam nõ habuit duas vxo
res vel aliꝗd aliud cuiꝰoppoſitũ dr in ſcri
ptura ⁊ eſt verꝝ ⁊ creditũ a theologo.Et ad
ꝯfirmationem qñ arguit ꝙ ſufficit vetule
credere ſicut audiuit platũ ſuũ pdicantẽ,i
Ad re- mo ei obedire tenet:ponat ꝗ ꝙ ſit hereti
plicaꝫ. cus ⁊ ipa putat eũ eẽ fidelẽ:tũc eſt poſſibi
le ꝙ ipa mereat volẽdo credere hereſim.⁊
tũc vltra ponat ꝙ ipa interficiat ꝓ eo ꝙ
h credit ⁊ aſſentit.ipa põt effici martyr ⁊
tñ mori ꝓ errore:ꝯñs falſuꝫ.Ad iſtud dico
ꝙ vetula ꝗcũꝗ tenet ad fidẽ explicitã de
ꝗbuſdã articulis:ſꝫ i ſubtilibꝰ nõ tenet ad
explicitã fidẽ vt dictũ eſt. Vñ ſi audeat p
latũ pdicantẽ errorẽ vel ꝓpõnem erroneã
quã ipſa neſcit eſſe erroneã ⁊ credat ei:nõ
peccat ſꝫ tenet errare:qꝛ tenet ei credere:
niſi ita eſſet ꝙ ipa ſciat eũ indubitãter er
rare.Sꝫ cõcedo ꝙ poſſibile eſt ponere ca
ſum in quo talis vetula tenet errare ⁊ me
ret volẽdo credere errorẽ.Nã ꝯſcia ſua po
teſt ſibi dictare ꝙ tenet ei obedire ⁊ crede
re:⁊ tũc ſimplicitas ⁊ ignorãtia eam excu
ſant.Et vlteriꝰad argumẽtũ:ꝯcedo ꝙ ipſa
põt adipiſci meritũ debitũ martyri:ſi ipſa
interficiat ꝓ tali errore quẽ ipa credit errã
do eẽ articulũ fidei:qꝛ error talis eſt ei in
Ad ſep- uinabilis ⁊ ideo non diminuit de merito.
timum Ad ſeptimũ pncipale qñ arguit.ſi tenet
princi, credere articulos fidei:vel ꝗ eqli firmita
te dꝫ credere oẽs:aut aliquos minori firmi
tate:⁊ alios maiori.ſi eqliter oẽs:ergo te
net ita firmiter credere articulũ quẽ ego
teneor credere ꝯtingentẽ.⁊ ꝑ ꝯñs poſſe eẽ
falſuꝫ:ſicut illũ quẽ teneor credere nunꝙ
poſſe eſſe falſum.ſicut iſtum articulũ:xp̃s
mortuus eſt:vel xp̃s reſurrexit.quẽ teneor
credere eſſe neceſſariũ ⁊c.Ad iſtud dico ꝙ
teneor ita firmiter credere ꝙ hec eſt va cõ
tingens tñ:reſurrectio erit.ſicut ꝙ hec eſt
neceſſaria.xp̃s reſurrexit.Et ꝯcedo ꝙ cre
do hanc eſſe ita verã.reſurrectio erit:ſicut
hãc xp̃s reſurrexit.⁊ tñ credo ꝙ põt eẽ fal
ſa:⁊ nũꝙ fuiſſe va.Et ꝓprie loquẽdo põt Verũ
dici ꝙ nulla ꝓpoſitio põt eſſe alia verior: nõ ſu-
qꝛ verũ nõ ſuſcipit magis ⁊ minꝰ.ſatis eſt ſcipit
notũ:qꝛ verũ ꝯſiſtit in indiuiſibili. Nã vel magis
eſt ſicut ꝑ ꝓpoſitionẽ denotat:vl' nõ ſicut ⁊c.
ꝑ eã denotat.ſi ſic:eſt vera.ſi non:eſt falſa.
Nã nõ magis hec eſt vera.deus eſt:ꝙ̃ hec
ſortes currit.lꝫ hec.ſortes currit põt eẽ fal
ſa ⁊ alia nõ.ſicut iſta.aliꝗd põt eſſe albuꝫ
qđ erit poſtea nigruꝫ:ſicut margarita erit
nigra.Et ſic dicẽdũ eſt ꝙ nõ magis eſt hec
va.xp̃us reſurrexit.ꝙ̃ hec ſortes reſurget.
Nec neceſſariũ eſt magis verꝝ ꝙ̃ verꝝ ꝯtin
gens.Et nego iſtã ꝯſequẽtiã. poſſibile eſt
hoc eſſe falſuꝫ.ergo ipſam eſt minus verũ
ꝙ̃ qđ impoſſibile eſt eſſe falſuꝫ:ſicut illud
qđ põt eſſe nigrũ eſt ita albũ mõ ſicut ali
quid qđ nunꝗ erit nigrũ.Contra.Tu cre
dis ꝙ hoc põt eſſe falſum.⁊ tu credis ꝙ il Replica.
lud nõ põt eſſe falſum.ergo maiori aſſen
ſu tu credis vnũ ꝗ̃ reliquũ.Nego iſtã cõ Rñſio.
ſequentiã:qꝛ licet credam ꝙ poſſit eſſe fal
ſum:credo tamẽ ꝙ de facto eſt verũ . ⁊ ita
verũ ſicut reliquũ:qꝛ omne verũ equaliter
eſt veruꝫ:⁊ equaliter credo oẽs articulos
eẽ veros. Ad vltimũ qñ arguit.Nullus Z
actus credendi eſt meritorius vite eterne Ad oc-
niſi ſit cũ pſeuerantia finali:ſꝫ nullus actꝰ tauum
credẽdi in vita hois eſt cũ pſeuerãtia fina princi.
li qꝛ dato ꝙ ſic:ſit ille nũc in hoc inſtãti et
tũc ſequit ꝙ hec erit vera.iſte pſeuerauit
finaliter imediate poſt hoc.ꝯñs falſũ. Ad
iſtud dico negãdo primã ꝓpoſitionẽ.nam
dico ꝙ dãnandꝰ põt facere ita bonũ actuꝫ
ſicut predeſtinatꝰ⁊ ita meritoriũ: tñ veruꝫ
eſt ꝙ nullus habebit vitã eternaꝫ niſi qui
pſeuerauerit vſꝗ in finẽ:hoc eſt qui fue
rit finaliter bonus.accipiẽdo tñ vnũ pſci
tum ad penã eternã exiſtentẽ tñ in chari
tate ⁊ i gratia:verũ eſt dicere ꝙ eſt dignꝰ
vita eterna.cuius ꝓbatio eſt:qꝛ capio illũ
predeſtinatũ in minori gratia ⁊ in minori
charitate exiſtentẽ.hec tũc eſt vera.iſte eſt
dignus vita eterna:ſꝫ alius eſt melior iſto
qꝛ ſequit:habet maiorẽ charitatẽ:ergo eſt
melior ſm beatũ Auguſti. Enchi.ca.cxvi.
Sed cũ inquit ꝗrit vtrũ ꝗſꝗ ſit hõ bonus
nõ querit quid ſperet aut ꝗd credat : ſꝫ ꝗd
amet.nã ꝗ recte amat ꝓculdubio recte cre
dit ⁊ ſperat:ꝗ nõ amat ianiter credit etiã
ſi ſunt vera ꝗ credit,ergo talis exiſtens in

charitate eſt dign⁹ vita eterna: ⁊ iō hec eſt falſa. nullus act⁹ eſt meritori⁹ niſi ſit cū pſeuerātia finali. nec eſt imaginādū φ pſeuerātia ſit quedā v̄tus ſiue res vna exiſtens in aīa ſiue in hoīe: ſ3 vtimur iſto abſtracto ppter eloquētiā loco verbi iſti⁹ pſeuerare. Ūn dicimus iſte h3 pſeuerātiā hoc eſt iſte pſeuerat: ⁊ iō vna ꝓpoſitio accipit̄ ꝓ alia ⁊ ſic eſt v̄a. Et hec de prima q̄ſtione.

Queſtio ſcđa quā non oēs codices hn̄t.

Queſtio .ij.

De obiecto act⁹ credēdi vtrū ſit ipſu3 cōplexū vel res ſignificata p cōplexū. Eſt apud q̄ſdā dubiū ⁊ tenet ockam φ vniuerſalit̄ ſciētie ⁊ opinionis ⁊ fidei ⁊ cuiuſlibet talis aſſenſus obiectū eſt res ſignificata per ptes ꝓpoſitionis: ſiue res ſignificata per cōplexū: ⁊ nō ipſum cōplexū. Hoc ꝓbatur multipliciter. Primo poſita ſola formatione demōſtrationis eſt facere ſcire: ſ3 poſita tali demōſtratione nō op3 φ ipſa demonſtratio cognoſcat̄: nec etiā cōcluſio: nec aliqua p̄miſſa. q2 nō op3 φ apprehēdat̄. ergo aſſenſus eſt reſpectus rei ⁊ non reſpect⁹ ſigni. Scđo ſic. ſpēs rei vel habit⁹ cauſat cognitionē rei. ergo multomagis ꝓpoſitio cōpoſita ex cognitionib⁹ rei extra cauſat actum aſſentiēdi rei extra. Tertio ſic. ꝓpoſitio in mēte ⁊ res extra ſunt diſtincta cognoſcabilia. ergo diſtinctus aſſenſibus eis aſſentit̄. Cōfirmat̄: q2 ab eterno nō fuerūt ꝓpoſitiones nec cōplexa ſed tm̄ deus. ⁊ tn̄ poſito φ tu nūc nō ſedeas ipſe aſſenſit φ tu nō ſedes. Quarto in eo φ res eſt vel nō eſt ⁊c. ergo op3 φ intelligat̄ φ res ſic ſe habeat: ſed cōplexū denotat anteq̄ aſſentit̄ φ ꝓpoſitio ſit v̄a: ergo prim⁹ aſſenſus eſt reſpectus rei. Quinto tūc oīs aſſenſus foret actus reflexus ⁊ oīs ſcientia. Cōtrariū tenent alij dicētes φ actus ſciēdi eſt ipſa cōcluſio demōſtratiōis. ⁊ articulus actus credēdi: q2 ſcire eſſet actus ſequens: tūc nō foret actus veridicus ſ3 ſimplex intelligentia. Dubiū eſt de ꝓpoſitione mētali quam hō dicit dubitando vel opinādo. ⁊ de conſimili quā dicat aſſerēdo quō differūt: q2 in ꝓpoſitionib⁹ vocalibus nulla eſt differentia. Per obiectū actus credēdi non intelligo aliud niſi illud qđ denominat̄ creditū: ⁊ p obiectū act⁹ ſciēdi illud qđ vere đr ſcitū, ⁊ q2 nulla res extra excepto deo ꝓprie loq̄ndo đr eſſe ſcita. nō eni ſcio lapidē: ſed lapidē eē grauē: vl' φ lapis eſt grauis. ita φ hoc v̄bū ſcit̄ nec tale pticipiū ſicut ē ſcitū vel creditū p̄dicat̄ de aliq̄ incōplexo: ſ3 tm̄ de cōplexo: qđ q̄dē cōplexum vario mō format̄. ⁊ iō tenet̄ φ ſolū cōplexū eſt obiectū actus credēdi. Tn̄ vr̄ ꝓ nūc φ aliqn̄ cōplexū creditū p ſe ita φ idē aſſenſus ē illō cui aſſentit̄ ſcia ⁊ ſcitū ſm̄ Ariſ. aliqn̄ complexo credito aſſentit̄ pvnū aliud cōplexū ſicut qn̄ aliqđ cōplexū p̄cedit dubiū p̄mo: ⁊ poſtea certu3: ⁊ ſunt due noticie ſicut dico. hec ꝓpoſitio eſt v̄a demonſtrata illa q̄ fuit mihi ante dubia: tn̄ qn̄ ſic dictū ē creditr̄ a me. Ad primū argumētū. non video euidētiā ſi ſtet in iſto: ɔcluſio nō eſt cōprehēſa: g̃ nō eſt ſcita. ɔcedo ɔñam ⁊ nego antecedēs. q2 ɔcluſio eſt formata ⁊ apprehenſa. dico tn̄ ſicut dicit Ariſt. in de me. ⁊ re. c. iiij. φ hō vtit̄ cognoſcēdo ſpeciē in memoria vel ꝓ ſe vel ꝓ alia re. Eodē mō φ mēs vtit̄ cognitione ſua: aliqn̄ ꝓ ſe: aliqn̄ ꝓ rebus. Ūn aſſentio iſtis terminis naturalr̄ acceptis ſ3 nō ſignificatiue. Ad ſcđm nego ɔñam. q2 aſſenſus nō eſt nat⁹ etiā reſpectu rei extra: ſ3 tm̄ reſpectu ſigni. Ad tertiū verū eſt ſunt diſtincta cognoſcibilia. ⁊ iō p̄nt diſtinctis cognitiōib⁹ cognoſci: ſ3 nō ſeq̄tur q̄n poſſint vna cognitione cognoſci. ⁊ ad reſidua argumenta pōt dici cū vacauerit. Finis q̄ſtiūcule impfecte.

Sequit̄ queſtio tertia. Qō.iij.

CIrca diſtinctionē primā in q̄ agit̄ de frui ⁊ vti: querit̄ vtrū volūtas creata i vtēdo ⁊ fruēdo ſit libera libertate ɔ̄dictiōis.

Qđ nō: q2 ſi ſic: ſequeret̄ φ volūtas creata Argumentū principale primum. poſſet libere velle ⁊ libere nō velle libertate ɔ̄dictionis. ɔñs falſu3: q2 pōt libere velle ꝓ vtraq3 pte vt ꝓbabo. g̃ ⁊ aīs. ɔñtia ē nota. falſitatē ɔñtis quo ad primā ptem videl3 voluntas libera pōt libere velle ꝓbo ſic. Nā ſi b ſit vera ponat̄ in eē g̃ poſſibile eſt φ b ſit v̄a volūtas libere vult: ɔñs falſum: q2 ſi ſic: qn̄ volūtas accidētaliter vult eēt i libtate ɔ̄dictiōis ad volēdū qđ ē manifeſte: falſu3: q2 actu vult. g̃ q̄ncūq3 volūtas vult caret libtate ɔ̄dictōis ad volēdū illo actu q̄ tūc vult. g̃ hec eſt ipoſſibilis volūtas libere vult. Preterea ſi b ſit poſſibilis. hō libere vult. pari rōne b eēt poſſibil': hō

Probatur falſitas cōſequentis primo. Scđo.

Marginal notes (left column): Opi. ockam — Concluſio ꝓbatur primo. — Scđo ꝓbatur idem. — Tertio. — Quarto. — Quito.

libere intelligit vel hõ libere loq̃tur. conſe
quẽs falſum: q2 arguo ſic homo libere in-
telligit ergo intelligit. ⁊ ſequit actu intel
ligit ergo nõ eſt in potẽtia cõtradictionis
ad intelligẽdũ: q2 oẽ qđ eſt in potẽtia ꝯdi-
ctionis ad aliquem actum caret illo actu.

Tertio. Preterea ſi volũtas poſſet libere velle:
ergo haberet in ſua ptãte volitiones ſuas
futuras. cõſequẽtia p3 p magiſtrũ ſniarũ.
lib. ij. di. xxiiij. vbi dicit ꝙ liberũ arbitriũ
nõ eſt niſi reſpectu futuroꝝ: ſ3 hoc ꝯñs eſt
falſum. Probo: q2 ſortes põt cognitionem
habere ⁊ diligere platonẽ cẽties in die di-
ſtinctis volitionibꝰ ⁊ eque intenſis. ğ oẽs
iſte volitiones ſunt eq̃ in poteſtate ſortis:
ꝯñs eſt falſum: q2 ſic libere poſſet eligere
quãcunq3 de numero iſtaꝝ qñ vellet: imo
nõ magis poſſet vnã cauſare q̃3 aliã: q2 ar
guo ſic. tã obiectũ qđ eſt plato q̃3 etiã volũ
tas ſortis eq̃liter ſe habet ad oẽs volitio-
nes cauſandas: ⁊ cognitio ſortis de plato-
Quarto. ne ⁊ oĩa ſunt paria. ergo vel oẽs iſte voli-
tiões pducent vel nulla. Preterea ſi ali
q̃s eſt in ptãte volũtatis: aut ergo actus q̃
iã eſt aut actus q̃ nõ eſt. primũ nõ põt da-
ri: q2 illũ nõ põt volũtas mõ cauſare: nec
ſcđm q2 qđ nihil eſt in nullius eſt ptãte.
Probatur falſitas cõſequentis quo ad ſecũdã ptẽ3 primo. p3 ergo falſitas ꝯñtis prime conſequentie
quo ad primã eius partẽ. Scđo pbo fal
ſitatẽ eiuſdẽ ꝯñtis quo ad ſcđam eiꝰ partẽ
videl3 iſtã. volũtas creata põt libere non
velle ⁊ arguo ſic. hec eſt impoſſibilis. volũ
tas creata libere non vult ergo ⁊c. antece-
dẽs pbo: q2 volũtas talis libere nõ vult q̃
volũtarie nõ vult. ergo inuite nõ vult aut
volũtarie nõ vult. Si dicat ꝙ nõ volũta-
rie vel inuite nõ vult ergo nõ libere. ꝯña
p3: q2 oẽ liberũ eſt volũtariũ: ⁊ oẽ qđ libe-
re fit vel nõ fit volũtarie fit vel nõ fit. ğ re
linquit ꝙ ſi volũtas libere nõ vult volun
tarie nõ vult: ſ3 ſeq̃tur volũtarie non vult:
ergo volẽdo nõ vult: ⁊ vltra ſimul vult ⁊
nõ vult: qđ includit ꝯdictionẽ: ergo volun
tas creata nõ põt libere velle ⁊ libere nõ
Secundus principale. velle qđ eſt ppoſitũ. Scđo ad principa
le. ſi volũtas creata foret libera põt libere
ſuſpẽdere oẽm actũ ſuu3. ꝯña p3 per illud
Auguſti. đ libero arbi. l. iij. c. iij. Nihil ma
gis eſt i ptãte volũtatis q̃3 ipſa volũtas. i.
actus volũtatis. Idẽ etiã Aug. libro retra
ctationũ. c. ix. ⁊ c. xiij. falſitas ꝯñtis p3. q2 ſi
põt libere ſuſpẽdere oẽm actũ ſuũ ponat
in eſſe ſequunt cõtradictoria inter ſe eſſe
ſimul vera. nã ſequit libere ſuſpẽdit actu3
ſuũ: ergo ſuſpẽdit oẽm actũ. ⁊ vltra. ğ nul
lũ actũ elicit necq3 aliũ actũ h3. Itẽ libere
ſuſpẽdit oẽm actũ ſuũ: ergo volũtarie: er-
go volẽdo ſuſpẽdit oẽm actũ: ergo vult ſu
ſpẽdere oẽm actũ ſuũ. ergo volũtas reſpe
ctu huius qđ eſt ſuſpẽdere oẽm actũ ſuu3
h3 actũ volẽdi. ergo nõ ſuſpẽdit oẽm actũ
ſuũ. ergo h̃ ppoſitio volũtas libere ſuſpẽ-
dit oẽm actũ ſuũ: infert ꝯdictoria inter ſe
eſſe ſimul va. ergo eſt impoſſibilis: qđ eſt
ppoſitũ. Tertio ad pncipale. Si ſic vo Tertiũ principale.
lũtas creata poſſet libere abſcindere ⁊ cor
rumpere quãcunq3 intellectionẽ poſitã in
intellectu. Iſta ꝯña pbatur. q2 ſm beatu3
Aug. lib. de nuptijs ⁊ cõcupiſcẽtia. Volun
tas eſt regina i regno aie. Et ſm Anſelmũ
de ꝯcordia. c. xxiij. Ipſa mouet oĩa inſtru-
mẽta i nobis ⁊ extra nos. Et vocat ibi An
ſelmus inſtrumẽta nõ ſolũ naturalia imo
intellectũ ⁊ voluntatẽ. Ex his auctoritati-
bus p3 ꝙ volũtas nata eſt regulare intel-
lectũ in actu ſecũdo. Nec eſt in intellectu
aliqua rebellio vel reſiſtentia. ergo põt qñ
vult quãcũq3 ſuã intellectionẽ ſuſpendere
⁊ abſcidere. Preterea ſic arguit Ariſto. Scđo ad ide3. ſ3 alia forma.
in de memoria ⁊ reminiſcẽtia in fine. pro
bãs ꝙ reminiſci eſt paſſio corporea ⁊ ma-
terialis: q2 nõ ſtatim cũ volumꝰ poſſumus
reminiſci alicuiꝰ. ergo eſt paſſio corporea.
Ubi p3 ꝙ phs ex hoc infert ꝙ reminiſci ẽ
paſſio corporalis: q2 nõ obedit voluntati.
Ergo ex oppoſito cũ intellectꝰ nõ ſit paſſio
corporea ſed incorporea ⁊ imaterialis obe
dit volũtati. ergo hõ põt ea vti cum vult.
Preterea. ix. meta. dat differentia inter Tertio.
potentias rõnales ⁊ irrationales: p hoc ꝙ
agente ⁊ patiẽte diſpoſitis ⁊ ceſſante im-
pedimento extrinſeco in potẽtijs irrõnali
bus ſtatim ſequit actus ſcđs. Sicut ſi gra
ue h3 formã grauitatis ⁊ nõ ſit impediens
extrinſecũ ſtatim deſcendit: ſed in potẽtia
rõnali poſita diſpoſitione tã ex parte obie
cti q̃3 ex parte potẽtie requirit voluntas:
Unñ textus dicit. Neceſſe eſt ergo alterum
aliq̃d eſſe: quod eſt ppoſitum in hac potẽ
tia. Dico aũt hic appetitum ſynderefim p
herefim. ideſt electionẽ ⁊ volũtatẽ. Quod
enĩ deſiderat principaliter h̃ faciet. ergo
cũ intellectus ſit potentia rationalis: ad
eius actũ ſecundũ requirit tã voluntas q̃3
ſpecies vel obiectũ. ergo intellectus impe
diri põt tã per volũtatẽ ſiue velit ſiue no-

Quarto.

lit ꝙ ꝑ abſentiã ſpẽi vel obiecti. Preterea. Hoc eſt de mẽte btĩ Aug. in de trinitate. ꝙ ad formãdũ actũ cognitiõis requiritur volũtas copulãs parentẽ cũ ꝓle: q2 aliter nõ eſſet trinitas in illa ꝓductiõe. ğ nõ põt eſſe actualis cognitio niſi ſit volũtas copulãs ſm eã. Pꝫ ergo hec ꝯña. volũtas creata eſt libera. ergo põt abſcindere actũ ſcdꝫ intellectus qñ vult. Sꝫ falſitas iſtius cõſequẽtis oſtẽdit̃ multipliciter.

Probatur falſitas cõſequentis ter[ti]j arti[cu]li primo.

Primo ſic. Si ſic: ergo exiſtẽs in igne cõburẽte ꝛ agẽte in euꝫ ꝙtum põt: põt libere abſcindere actũ intelligẽdi illã cõbuſtionẽ: ꝛ ꝑ ꝯñs facere ꝙ nõ aduerteret eã. Si dicat̃ ꝙ nõ ſequit̃: q2 illa cõbuſtio ẽ paſſio ſenſus: ꝛ ſenſus poſſũt neceſſitari ꝑ obiecta. Cõtra q̃ro de actuali intellectione iſti⁹ pene aut põt eã volũtas abſcindere vel nõ. Si ſic: ğ hõ põt itelligere ſe nõ eẽ in pena.

Tertio.

Preterea ſtante ſenſu exteriori in actu ſuo ꝛ imaginatiõe nõ ĩpedita neceſſario cauſat̃ intellectio reſpectu eiuſdẽ obiecti ſicut experimẽtũ ſatis docet.

Quarto.

Preterea aliqõ obiectũ cũ certis circũſtãtijs ꝛ certis diſpoſitionibus eſt maioris virtutis ad cauſandũ ꝛ cõtinuandũ intellectionẽ ꝗ̃ volũtas ad abſcindendũ. ğ tali obiecto poſito in ſui optima diſpoſitione nõ põt volũtas ipſi⁹ intellectionẽ interrũpere. ꝯña pꝫ. ꝓbo antecedẽs. q2 volũtas nõ eſt niſi potẽtie vel virtutis finite ad abſcindendũ intellectionẽ obiecti qõ ſit a. Si a ſit ṽtutis finite ꝛ minoris virtutis ad ꝯtinuãdũ vel cauſandũ intellectionẽ ſui: ergo virtus voluntatis abſciſſiua excedit virtutẽ obiecti ꝯtinuatiuã ſiue intellectiõis ĩ aliquo certo exceſſu. Uolo ergo ꝙ de⁹ cauſet aliqõ obiectũ excedẽs virtutẽ a. obiecti ſm exceſſuꝫ quo virtus volũtatis excedit virtutẽ a: ꝛ ſit illud obiectũ b: tũc ꝑ cãm virtus b. ꝛ virtus voluntatis ſunt eq̃les. ergo volũtas nõ põt ĩpedire actionẽ b. ergo intellectionẽ ipſi⁹ b. nõ poterit volũtas abſcindere. ſi ponat̃

Quartum principale.

ergo volũtas creata nõ põt abſcidere quãtũcũqꝫ intellectionẽ intellect⁹. Quarto ad principale ſic. ſi ſic: ergo voluntas põt velle ꝯ qõcũqꝫ iudiciũ rõnis libere ꝛ ſe ꝯformare cuilibet iudicio rõnis. ꝯñs falſum ğ ad vtrãqꝫ partẽ.

Probatur falſitas cõſequentis quo ad primã partẽ.

Falſitas prime partis pꝫ ſic. q2 volũtas põt libere velle ꝯ quodcũqꝫ iudiciuꝫ rõnis: poſito ğ ꝙ rõ ſortis dictet ſorti: ꝙ ex quo põt velle ꝯ omĩe iudiciũ rõnis debeat velle ꝯ omĩe iudiciũ rõnis: ꝛ ſit illud dictamẽ ſortis a. tũc arguo ſic. voluntas ſortis põt ꝯ omĩe iudiciũ ſuuꝫ velle. ğ põt velle ꝯ a. q2 a eſt vnũ iudiciũ. ꝯña pꝫ ab vniuerſali ad vnã ſuã ſingularẽ. ꝯñs eſt falſuꝫ. q2 ſi põt velle igit̃ ponat̃ in eſſe ꝛ ſequit̃ duo ꝯdictoria eẽ ſimul vera. videlꝫ ꝙ ſortis velit ꝯformiter iſti iudicio. ꝛ ꝙ non velit conformiter iſti iudicio. ꝓbo. q2 ꝑ te vult ꝯ oẽ iudiciũ rõnis: ſꝫ a eſt iudiciu quo dictat̃ ꝙ dꝫ velle ꝯ omĩe iudiciũ rõnis. ergo vult ꝯformiter iſti iudicio. ſꝫ ꝙ nõ velit ꝯformiter. ꝓbo. q2 ſequit̃ vult ꝯ oẽ iudiciuꝫ rõnis: ꝛ hoc iudiciũ dictat ꝙ dꝫ velle ꝯ omĩe iudiciũ rõnis. ergo nõ vult ꝯformiter iſti iudicio. ğ ſi vult ꝯformiter iſti iudicio nõ vult ꝯformare ſe iſti iudicio. ğ ad p̃mã partẽ p̃mi ꝯñtis ſequit̃ duo ꝯdictoria ſimul eſſe ṽa.

Probatur falſitas cõſequentis quo ad ſecũdã partẽ.

Scdõ probo ꝙ ſcda ps ſit falſa. ſ. iſta volũtas põt libere ſe ꝯformare cuilibet iudicio rõnis ꝛ h̃ põt ꝓbari ꝑ eãdẽ rõnem. Sꝫ aliter arguo ſic. poſito ꝙ rõ dictet volũtati ꝙ nihil ſit ab ea volẽdũ citra a: ſit a. dies craſtin⁹ quero aut volũtas põt ſe ꝯformare iſti iudicio aut nõ. ſi nõ. h̃ eſt ꝓpoſitũ. ſi ſic: ꝯ ꝯformat ſe iſti iudicio: ğ vult ſe ꝯformari iſti iudicio. ꝛ vltra ğ vult aliq̃d citra a. ꝛ vltra. ğ nõ ꝯformat ſe iſti iudicio.

Riñſio.

Dicit̃ hic ꝙ ꝯformat ſe iſti iudicio: ſꝫ nõ volẽdo. Un̄ hec ꝯña non valet: ꝯformat ſe iſti iudicio: ğ vult ꝯformiter iſti iudicio: q2 iſtõ iudiciũ nõ ẽ de volẽdo: ſꝫ de nõ volẽdo. ꝛ iõ nõ volẽdo ſit ꝯformit̃ iſti iudicio.

Contra riñſionẽ.

Sꝫ ꝯ iſtud arguit̃ ſic. ſi ponat̃ ꝙ iſtud dictamẽ p̃ſcindat̃ ſeu p̃cipiat̃ ſorti a deo ꝛ det̃ ꝯñter iſta riñſio. ſequit̃ ꝙ rectitudo volũtatiſ male diffinit̃ a venerabili Anſel. de lib. ar. c. viij. Nã arguit̃ ſic. iſta volũtas ꝯformat ſe iſti p̃cepto diuĩo. ꝛ ſic ſe hꝫ ſicut de⁹ p̃cepit eã ſe hr̃e: ğ eſt recta. ſꝫ ꝑ riñſionẽ ꝓ nũc nihil vult. ğ eſt recta qñ nihil vult. ꝛ tũc arguo vltra. h̃ voluntas nihil vult ğ nõ vult qõ de⁹ vult eã velle: ꝛ h̃ volũtas eſt recta ꝛ meret̃. ğ ſeruat rectitudinẽ: ꝛ tñ nõ vult qõ deus vult eã velle ğ rectitudo volũtatis nõ eſt volũtatẽ velle qõ de⁹ vult eã velle nec ſeruare rectitudinẽ volũtatꝭ eſt vnicuiqꝫ velle qõ de⁹ vult eã velle: cui⁹ oppoſitũ dicit ibidẽ Anſ.

Probatur ꝙ voluntas nõ p̃t ſe cõformare cuilibet iudicio rationis.

Preterea ꝓbo ꝙ volũtas nõ põt libere ſe ꝯformare cuilibꝫ iudicio rõnis: q2 pono ꝙ rõ dictet alicui ꝙ magis dꝫ velle ꝓximũ ſuũ dãnari ꝗ̃ ſeipſꝫ peccare mortalr̃: ꝛ ſit ille ſortes gratia exẽpli ꝛ dictet ꝙ magiſ dꝫ velle pla-

Tertio-

tone dānari ꝙ̄ ſeipſ̄ peccare mortalr quo-
cūq̄ genere peccati. ponať ꝙ ſortes ꝯfor-
met ſe iſti iudicio. ⁊ arguo ſic. Sortes ma
gis vult ꝙ plato dānet ꝙ̄ ꝙ ſortes peccet
mortalr. ergo ſortes magis vult ꝙ plato
dānet ꝙ̄ ꝙ ſortes velit platonē damnari.
ꝯña iſta pꝫ: qꝛ ſortē velle platonē dānari
eſt ſortē eſſe extra charitatē ⁊ peccare mor
talr: ⁊ ſortes magis vult ꝙ̄ p. dānet ꝙ̄ ꝙ
ſortes peccet mortalr quocūq̄ gñe pcti. er
go ſortes magis vult ꝙ p. dānet ꝙ̄ ꝙ ſor-
tes velit platonē dānari. ꝯñs includit ꝯdi
ctionē: qꝛ ſic magis vult ꝙ plato dānet ꝙ̄
Quarto, vult ꝙ plato dānet: qḋ īcludit ꝯdictionē.
Preterea niſi iudiciū intellectꝰ neceſſita
ret voluntatē tūc ſeq̄ret ꝙ hō poſſet pec-
care mortaliter ſine quolibet actu volūta-
tis. ꝯñs falſuꝫ. qꝛ pctm̄ ſm Augu. eſt adeo
volūtariū ꝙ niſi ſit volūtariū nō eſt pctm̄:
ꝯñaꝫ ꝓbo. qꝛ pono ꝙ aliq̄s actualiſſime iu
dicet ꝙ dꝫ velle ſubuenire iſti pauperi in-
digēti iſto iudicio poſito aut pōt ſuſpēde-
re actū volūtatis aut nō. ſi nō: tūc hēo ꝓ-
poſitū. ſi ſic. fiat. ⁊ arguo ſic. Iſte videt ꝓxi
mū ſuū in extrema neceſſitate ⁊ nō cōpa-
tiť. ergo claudit viſcera ſua ab eo: ḡ chari
tas dei nō eſt in illo. Silr nō vult ſm re-
ctū iudiciuꝫ rōnis. ergo peccat in materia
ꝓhibita ſub pena eterna. ergo peccat mor
talr ⁊ tñ ſine actu volūtatis: qḋ eſt ꝓpoſi
Quinto. tū. Preterea pono ꝙ volūtas hēat iudi-
ciū clariſſimū de aliquo agibili: ⁊ volo ꝙ
pſiſtat in iſto iudicio. q̄ro tūc an voluntas
pōt in oppoſitū illiꝰ agibilis vel nō. ſi nō:
habeť ꝓpoſitū. ſi ſic: ergo ſtāte iſto iudicio
pōt oppoſitū huiꝰ agibilꝭ ſibi apparere bo-
nū. ergo pōt hō hře iudiciuꝫ ꝙ hoc nō eſt
agendū ſtāte clariſſimo iudicio ꝙ eſt agē
dū. ꝯñs falſum. qꝛ hřet ſimul iudicia ꝯtra
Sexto. ria ⁊ alteꝝ in ſūmo qḋ eſt īpoſſibile. Pre
terea pono ꝙ rō dictet alicui ꝙ magis dꝫ
velle illud qḋ ſumme eſt ad honorē dei ꝙ̄
qḋcūq̄ qḋ eſt ad cōmodū ſuū. ſi voluntas
poſſit ſe iſti iudicio cōformare ſit illud a.
tūc probo ꝙ ſequať ꝯdictio. Et arguo ſic.
Magis vult a ꝙ̄ qḋcūq̄ qḋ ē ad cōmodū
ſuū. ergo magis vult a. ꝙ̄ vult a. qḋ inclu
Quintū princi. dit ꝯdictionē vt pꝫ. Quinto ad ꝑncipa-
le: ſi volūtas creata vtēdo ⁊ fruēdo ſit libe
ra tunc pōt hō libere obligare ſe alteri ſub
ꝯditiōe: ⁊ cōditione adīpleta teneť ei ſm
formā obligatiōis pſtite ſub ꝯditione. Pa
tet ꝑ illud dictū vulgare. Omne ꝓmiſſuꝫ ab
ore fidelis eſt debitū. Et poſſunt ad hoc al
legari iura ciuilia: ſꝫ trāſeo ea. Et ꝯñam ꝓ
bo ꝑ illud qḋ dr̄ extra de iureiurādo. Per-
uenit ad nos. ij. vbi habeť ꝙ ꝓmiſſum iu
ramēto vel fidei atteſtatiōe vallatū tenet
niſi ꝯditiōe nō ſuata. ergo a ꝯtrio ſimili cō
ditione ſeruata tꝫ. Patet ergo ꝙ ſi hō libe
re ſe obliget ſub ꝯditione: tenet ꝯditione
ſtāte. Sꝫ ꝓbo hoc ꝙ ſit falſum multiplici
ter. Patet ꝑmo ſic. Pono ꝙ ſor. obliget ſe In contrarium primo.
platoni ſub hac forma ꝙ teneať dare pla-
toni decē ſi plato obuiet ī a inſtāti ſolūmō
hoī qui ſibi nō teneť ⁊ aliter nō: iſto caſu
poſito volo ꝙ plato in a. obuiet ſoli ſorti:
quo facto q̄ro vtruꝫ ſor. teneať platoni in
decē vel nō. ſi nō teneť platoni in deceꝫ: et
plato non obuiet niſi ſorti. ergo plato in a
obuiat ſolūmodo hoī q̄ ſibi nō teneť. ⁊ ſub
hac ꝯditiōe ſortes obligauit ſe platoni in
decē. ḡ ſortes teneť platoni in decē: ergo ſi
teneť nō teneť. Si ꝯcedať ꝙ ſortes teneť
platoni in decē. arguo ſic. ſortes in a. teneť
platoni in decem: ⁊ plato in a. obuiat ſoli
ſorti. ḡ ſi plato ſolū obuiat hoī q̄ ſibi nō te
neť. ergo ꝯditio nō ſtat. ergo ſor. ſibi nō te
neť: qꝛ ꝯditio fuit ꝙ ſibi nō tenereť niſi ob
uiaret plato hoī ſolūmō in a. inſtanti quī
ſibi nō tenereť. ergo aliquo caſu poſito ali
quis hō obligať ſub licita ꝯditiōe ⁊ poſſi
bili ⁊ tñ ī nullo teneť illi cui ſe obligauit,
nec ꝑ iudicē cōpelli pōt ſibi in aliquo ſa-
tiſfacere. Preterea ſint tres hoies ſortes Secūdo,
plato: cicero. ⁊ volo ꝙ ſor. obliget ſe cice-
roni in. xx. libris. ſi tñ plato obliget ſe eidē
īmediate poſt in inſtāti ⁊ nō aliter. pono
ḡ ꝙ plato obliget ſe ciceroni in decē: ſi ſor
tes in nullo teneať ciceroni: ⁊ nō aliter: q̄
poſito q̄ro aut plato teneť ciceroni ī decē
aut nō. Si teneť ciceroni in decē. ḡ ſor. te-
neť in duplo ꝑ primā ꝑtē caſus. Et ſequiť
ſortes teneť ciceroni: ergo plato nō teneť
ꝑ ſcḋam ꝑtē caſus. ergo ſi pla. teneť plato
nō teneť. Si dicať ꝙ plato nō teneť. Con
tra: ſequiť pla. nō teneť. ḡ ſortes nō teneť:
qꝛ pla. obligauit ſe ſi ſortes non tenereť ⁊
nō alr. ergo ſi pla. nō teneť ſortes nō tene
tur. Et ſequiť ſor. nō teneť. ergo plato te-
neť: ex ꝑma ꝑte caſus. ſi ergo pla. nō teneť
pla. teneť. Preterea ponať ꝙ dñs cicero Tertio,
habeat duos ſeruos: ſortē ⁊ platonē: ⁊ ꝙ
idē dñs libere ꝯcedat vtriq̄ libertatē ſub
hac ꝯditiōe ꝙ ſit liber: ſi ꝑmꝰ cui obuiaue
rit non ſit liber: iſto caſu poſito volo ꝙ im

imediate poſtea obuiēt ſibiipſis: ꝗ facto ꝗro nunꝗd ſor. ⁊ pla. ſunt liberi vel nō: ⁊ ꝙ neuter ſit liber ꝓbaꝶ: q̄ ſequiꝶ ſor. eſt liber ergo pla. eſt ſeruus: ꝑ pmā partē caſus. ⁊ eodē modo ſequiꝶ plato eſt liber. ergo ſor. eſt ſeruꝰ. ꝑ ſcd̄am ptē caſus: ergo neuter eorū eſt liber: q̄ ſi ſor. eſt liber pla. eſt ſeruus ⁊ ſi pla. eſt ſeruꝰ pla. nō eſt liber. Et eodem mō cōuenit arguere de platōe.

Quarto. Preterea ponaꝶ ꝙ petrꝰ ⁊ iohānes ſic ſe habeant ad inuicē ꝙ petrꝰ velit religionē intrare ſi iohānes vult intrare religionē ⁊ non aliter: ⁊ ꝙ iohānes velit intrare religionē ſi petrus nō velit intrare ⁊ nō aliter. quo poſito: ꝗro vtrū petrꝰ velit intrare religionē: vl' nō. ſi petrꝰ vult intrare: ꝗ iohānes vult intrare ꝑ primā ptē caſus: ⁊ ſi iohānes vult intrare petrꝰ nō vult intrare: ꝑ ſcd̄am ptē caſus. ergo ſi petrꝰ vult intrare: pe. nō vult intrare. Si dicaꝶ ꝙ p. nō vult intrare: tūc arguiꝶ. Petrus nō vult intrare religionē. ergo Jo. vult intrare religionem: ⁊ ſcd̄am ptem caſus. Et ſi Jo. vult itrare religionē. ꝗ pe. vult intrare religionē: ꝑ pmā ptē caſus: ꝗ ſi petrꝰ nō vult itrare religionē: petrꝰ vult itrare religionē. ꝗ nō oīs ꝗ vult aliꝗd ſub cōditione vult illud ſtāte conditione.

Quīto. Preterea. Cōtrahāt martinus ⁊ bertha matrimoniū ꝑ ṽba de p̄ſēti ⁊ ſub tali cōditione dicat martinꝰ. accipio te in vxorem ſi immediate poſt a dixeris mihi verū: ⁊ ſit a vnū inſtās craſtine diei. Dicat eodē modo bertha martino: accipio te in virū ſi cras immediate poſt a. dixeris mihi verū: quo facto pono ꝙ obuiēt ſibi mutuo in craſtino martinꝰ ⁊ bertha. Dicat vir mulieri nō es vxor mea: ⁊ illa econuerſo. nec tu es vir meꝰ. Iſto caſu poſito ꝗro an ꝯtus p̄ſtinus valeat vel nō. Si cōcedaꝶ. ꝙ valeat ⁊ fuit ꝯtus ꝯditionalis: ꝗ cōditio ſtat. ſ; cōditio fuit ꝙ vterq; diceret verū alteri imediate poſt a. ꝗ vterq; dicit verū alteri imediate poſt a. ꝗ ita eſt ꝙ vterq; dixit verū. ⁊ vterq; dixit neuter eſt cōiunx alterꝰ: ergo ita eſt ꝙ neuter eſt cōiunx alterꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtus nihil valet. Si cōcedaꝶ ꝙ ꝯtus nihil valet. Cōtra. ſi ꝯtus nō valet. ꝗ vterq; iſtoꝝ dixit verū ſtatim poſt a. ergo cōditio ꝯtus eſt adimpleta. ꝗ ꝯtꝰ tenet. ꝗ ſi ꝯtꝰ nō valet ꝯtus valet.

Sexto. Preterea. p̄cipiat deꝰ ſorti ꝙ caueat oē falſu; ⁊ indulgeat ꝙ liceat ꝗcꝗd libet. h' excepto ꝙ caueat ne dicat falſu;: ⁊ certificet eū ꝙ ſi dicat falſum dānabiꝶ. Caſus p;: q̄ deꝰ pōt libere ordinare ꝗcꝗd voluerit circa ſortē: quo poſito nihil aliud dicat ſortes poſtea niſi iſtud. ſor. dānabiꝶ. Hoc etiā pōt libere facere: tūc ꝗro vtrū ſortes iuſte dānabiꝶ vel nō. ſi ſic: ꝗ dixit verū: ⁊ dicit ꝙ dānabiꝶ. ꝗ nō eſt ita: ꝙ dānabiꝶ. ꝗ ſi dānabiꝶ nō dānabiꝶ. Si dicatur ꝙ nō dānabiꝶ. Contra. ꝗ ita eſt ꝙ hoc eſt falſu; ſor. dānabiꝶ. ⁊ hoc dixit. ꝗ falſu;. Et vltra: ꝗ iuſte dānabiꝶ: ꝗ ſi nō dānabiꝶ: dānabiꝶ.

Sextū princi. Sexto ad principale. Si voluntas hoīs eſſet libera: qua rōne voluntas huius eſſet libera: eadē rōne ⁊ voluntas alterius ⁊c. ⁊ ſic ſequereꝶ ꝙ iſte hō poſſet aliū diligere ⁊ nō diligere ſimul ⁊ ſemel: conſequens falſu;: quia ponaꝶ caſus ꝙ ſint tm̄ tres hoīes ſortes plato ⁊ cicero. ⁊ volo ꝙ ſor. diligat oēm hoīem diligētē ſe ⁊ tm̄ diligat talē: ſil'r pla. ſor. ſolū: ⁊ ſit cicero tertiꝰ ꝗ velit diligere ſor. ſi non diligat niſi ſolu; vnum hoīem. Iſte caſus eſt poſſibilis ex ꝗ ꝗlibet coꝝ libere pōt velle ſicut placet ſibi quo poſito ꝗro an ſor. diligit ſolū platonē vel nō diligit ſolū pla. ſi diligit ſolū pla. ꝗ cicero diligit eū: q̄ cicero diligit ſortem. ſi ſor. diligat ſolū vnū hoīem: ꝑ tertiā ptē caſus ⁊ vltra ꝗ pla. diligit cice. ꝑ primā ptē caſus ⁊ vltra: ꝗ diligit duos: ⁊ ꝑ ꝯñs nō ſolū pla. Cuiꝰ oppoſitū eſt ꝯceſſum. Si dicaꝶ ꝙ ſor. nō diligit ſolū pla. tūc arguiꝶ ſic. ſortes nō diligit ſolū pla. ꝗ cicero nō diligit ſor. ⁊ vltra. ꝗ ſor. nō diligit ciceronē. ⁊ vltra ꝗ diligit ſolū pla. ꝗ ſi nō diligit ſolū pla. diligit ſolū pla. ꝗ ſi nō diligit ſolum pla. diligit ſolum pla. ⁊ ſequunꝶ ꝯdictoria inter ſe.

Sc̄do. Preterea. ad idē arguiꝶ ſic. ſit ſor. albꝰ ⁊ plato niger: ⁊ velit pla. eſſe albus ⁊ ſor. niger. ⁊ arguiꝶ ſic. ſor. vult eſſe ſimilis pla. ⁊ nō vult eſſe ſimilis pla. ergo idē vult ⁊ nō vult. Prima ps āñtis p; ſic. ſortes vult eſſe talis qualis eſt pla. ꝑ caſu;: q̄ vult eſſe niger: ꝗ vult eē ſimilis platoni. Sc̄da ps p;: q̄ ſortes ⁊ pla. volūt eſſe diſſimiles. ergo ſor. vult eſſe diſſimilis pla. ⁊ pla. vult eſſe diſſimilis ſorti. Et ſil'r ſequiꝶ ſor. ⁊ plato volūt eſſe ſimiles. ꝗ ſor. ⁊ pla. volunt habere qualitates eaſdē.

Septimū pn. Septimo ad principale. Si voluntas ⁊c. ſequiꝶ ꝙ hō poſſet vti habitu ſciētie acꝗſite, ⁊ ꝯſiderare ſm̄ illa; totiēs ꝗtiēs ſibi placeret. vt p;. ij. de aīa. ⁊ in cōmētatore cōmē. lx. vbi dꝛ ꝙ intelligere poſſumꝰ qñ volumꝰ: ſ; ſētire nō poſſumus qñ volumus: q̄ in ſenſatione indigemus ſenſatis extra que non ſunt in noſtra poteſtate, Et expſſius, iij. de aīa cōmento

xviij. Diſpoſitio habit⁹ eſt ꝙ habēs illum
pōt cōſiderare de illo cū voluerit ſine aliq̄
medio extrinſeco mouēte. Uerba commē.
ſunt iſta. Hec eſt em̄ diſpoſitio habit⁹. ſ. ꝙ
habēs habitū intelligat ꝑ illū illō qō eſt ſi
bi ꝓximū ex ſe ⁊ qn̄ voluerit abſq; eo ꝙ in-
digeat aliq̄ alio extrinſeco. Si hō ergo ſm̄
eū ſit libere volūtatis ⁊ habeat habitū ali
cuius ſciētie: pōt libere qn̄ vult: ⁊ quotiēſ-
cunq; vult ꝯſiderare. ſ; ꝙ hoc ꝯn̄s ſit fal-
ſum: ꝓbo ſic. ſit talis habituat⁹ grā exēpli:
ſortes habēs habitū alicui⁹ ꝯſiderabilis q̄
ſit a: ⁊ pono ꝙ nō cōſideret actu ipſum a.
tūc per te ſortes pōt libere cōſiderare de a
ponaſ ergo in eſſe. ⁊ arguo ſic. ſortes nunc
cōſiderat de a. libere. ğ ſortes prius voluit
cōſiderare de a. ꝯn̄a pz. ideo nūc cōſiderat
a: q2 voluit cōſiderare a. ⁊ vult cōſiderare
a. igiſ nulla cā eſt quare nō cōſideret niſi:
q2 libere vult cōſiderare. ğ ꝑus voluit cōſi
derare a. q̄; cōſiderare a. ſiue q̄; conſidera-
uit a. tūc arguiſ. prius voluit cōſiderare a.
q̄ꝑ cōſiderauit a: ſed cū voluit conſiderare a
cōſiderauit a. ğ ꝑus cōſiderauit a q̄; ꝯſide
rauit a. qō includit ꝯdictionē. Hec vltia *Probatur ꝯſequētia.*
ꝯn̄a ꝓbaſ: q2 ſequiſ. prius voluit cōſidera
re a. ğ ꝑus cōſiderauit a. Nā ſi voluit cōſi-
derare a. cū oē volitū ſit cognitū. ğ ꝑus co
gitauit de a. q2 ipoſſibile eſt velle a. actua-
liter ſine cōſiderare de ipſo a. Un̄ Anſ. fre
quēter dās differētiā inter volūtatē q̄ eſt
inſtrumētū: ⁊ volūtatē q̄ eſt vſus. dicit ꝙ
vſus nunq̄; eſt niſi qn̄ cogitaſ illud qō eſt
volitū. igiſ ſequiſ ꝙ ſi prius ante b inſtās
voluit cōſiderare a. pri⁹ cōſiderauit a: ğ cō
ſiderauit anteq̄; cōſiderauit: ꝯn̄s impoſſi-
bile. Preterea ſub alia forma ſic. Si hoc *Ad idē ſecūdo ſb alia forma.*
eēt verū hō poſſet libere coꝝ q̄ ſunt in me
moria ſua recordari. ꝯn̄s falſu;: q2 ſi ſortes
vult recordari. ergo recordaſ. q2 volūtas re
cordandi de a. ꝓcedit ex recordatiōe ipſi⁹
a. Si igiſ recordatio ipſi⁹ ꝓcedit a volūta-
te: q2 volūtas vult libere recordari de a. ſe
quiſ ꝙ reſpectu eiuſdē idē erit cā ⁊ effect⁹
Qō aūt volūtas recordādi de a. ꝓcedit ex
ipſa recordatione. Dicit expſſe btūs Augu.
xj. de lib. c. xxſ. de ꝑuis. ⁊. vij. ca. de magnis
vbi dicit ſic. q̄cq̄d eīn recordari volum⁹ ia;
recordati ſum⁹ in memoria nr̄a eē vel fuiſſe
Preterea ſi libere poſſum ꝯſiderare de a *Tertio ad idē.*
cuius habitū habeo: ergo anteq̄; cōſiderē
a libere poſſum deliberare an velim cō
ſiderare de a. an nō. ꝯn̄a pz: q2 nullus act⁹
eſt liber niſi ꝑceſſerit deliberatio: ꝯn̄s fal-
ſum. Nā ſequiſ delibero ſi velim cōſidera-
re de a vel nō. ergo conſidero de a. Si igiſ
cōſidero de a. anteq̄; conſidero de a: ⁊ deli
bero ad cōſiderādū de a. ſequiſ ꝙ ꝑus cōſi
dero q̄ꝑ ꝯſidero qō eſt ꝯdictio. Preterea *Quarto.*
pari rōne volūtas pōt diuertere intellectū
libere a cōſideratione illi⁹ a ad conſideran
dū aliq̄d aliud quod modo nō eſt cōſidera
tū. ꝯn̄s falſum. Nā ſit illud nō cōſideratu;
b. tūc arguo ſic. volūtas vult diuertere in-
tellectū a cōſideratione a ad cōſiderandu;
b. ergo vult cōſiderare b. ⁊ nondū cōſidera
uit b. q2 tūc nō pōt diuertere intellectū ad
b. q2 tunc foret diuerſus intellect⁹ ante di-
uerſionē. ergo ante diuerſionē nō conſide-
rat de b. ⁊ tn̄ ante diuerſionem vult cōſide
rare de b. ergo vult cōſiderare de b. qn̄ ni-
hil cōſiderat de b. quod eſt impoſſibile: q2
ſi nihil cōſiderat de b. nihil cōſiderat circa
b. nec vult circa b. Octauo ad principa- *Octauū ꝑn.*
le. ſi voluntas ⁊c. ergo libere poteſt elicere
duos actus oppoſitos ſucceſſiue ⁊ imme-
diate. cōſequēs falſum. Nam ſi eſt poſſibi
le pono ꝙ a. ſit vna hora: ⁊ b. ſit alia imme
diate ſequēs. ⁊ pono ꝙ angelus velit per
totum a. ſortem ſedere. ⁊ per totū b. ſortem
non ſedere. Tunc arguiſ ſic. per totum b.
vult ſortē non ſedere et hoc libere. ſed om
ne qō aliquid vult libere prius mouet ſe
ad volendū illud. ſm̄ Anſ. de caſu dyaboli
ca. xij. Quicquid mouet ſe ad volendū pri⁹
vult ſe ita mouere: ergo in inſtanti medio
inter b. ⁊ a. ille angelus incipit ſe mouere
ad volendum. ergo prius ante b. voluit ſe
ita mouere ergo prius ante b. voluit ſortē
nō ſedere: ſed ſemꝑ ante b. voluit ſortem ſe
dere. ergo voluit ſimul ſortē ſedere ⁊ nō ſe
dere. Iſtud argumentū ſtat in pōdere hu-
ius auctoritatis. Nono ad principale. *Nonu; princi.*
Si ſic: ſequiſ ꝙ volūtas poſſet ſimul mere *Probatur ꝯſequens eſſe falſum.*
ri ⁊ demereri libere ꝯn̄s falſum. Quod ꝓ
bo multipliciter. Primo ſic ponaſ ꝙ aliq̄s
hō in ꝑma pte ꝓportionabili vni⁹ hore me
reaſ: ⁊ in ſcđa peccet: ⁊ in tertia mereatur
⁊ in q̄rta peccet: ⁊ ſic ſemꝑ alternatim ſm̄
oēs ptes ꝓportionabiles hui⁹ hore: in cui⁹
hore vltimo inſtanti moriaſ: ⁊ ſit illud in
ſtās a. tūc ſequiſ ꝙ iſtū hominē nō poteſt
de⁹ ꝑmiare nec punire: q2 nec fuit finaliter
malus nec finaliter bonus: ergo talem nō *Rn̄ſio.*
pōt deus nec ſciet iudicare. Si dicatur ꝙ *Replica.*
fuit finaliter mal⁹, Cōtra, ergo ꝑ aliqō te-

pus immediate ante inſtās a.fuit malus
ſit illd tps b. Et arguit ſic. In b.ſunt diuer
ſe partes ꝓportionabiles.ergo in aliqua
parte ipſi⁹ b.eſt bonus.ergo ꝑ totū b.non
fuit malus.ergo ſi fuit malus ī prima me-
dietate b.tpis:ſequit ꝙ fuit bonus in alia
medietate poſt illā. Et eodē modo ꝯuenit
Scđo arguere ꝙ nō fuit finalr bon⁹. Preterea
ſortes intendit actū meritoriū vſqȝ ad in-
ſtās a.in quo moriat ⁊ arguit ſic. Iſte intē
debat libere actū meritoriū ꝑ totā horam.
ꝫ nō eſt dare maximū gradū meriti quem
ipſe habuerit.ergo cū premiū debeat ſm
gradū maximū:⁊ nullus fuit gradus ma-
xim⁹ i ſorte:qꝛ quocūqȝ gradu dato poſtea
habuerit maiorē:ſicut faciliter ꝑ caſum de
duceret.ergo de⁹ neſciet eū ꝑmiare digne.
Tertio Preterea.ſint duo hoīes ſortes ⁊ plato ⁊
mereātur per vnā horā eq̄liter cui⁹ vltimū
inſtās ſit a.⁊ moriatur ſortes in a.⁊ viuat
plato vlteri⁹ ſȝ non mereat plus:iſto caſu
poſito q̄ro an ſor.⁊ pla.eodē mō ꝑmiabun
tur vl nō. Si ineq̄liter cū plato nō debeat
habere minus aliq̄ rōne ſequit ꝙ habebit
pl⁹. Qd nō dȝ habere min⁹ manifeſte appa
ret:qꝛ eq̄liter meruit ⁊ diutius fuit in grā.
Si diceret ꝙ plus habebit de ꝑmio.q̄ro
aut premiū platonis tūc excedit premium
ſortis in indiuiſibili vel ī diuiſibili. Si in
indiuiſibili:ergo ꝓ inſtāti correſpōdet pre
miū diuiſibile.ergo q̄ in infinitis inſtanti
bus meret foret dign⁹ ꝑmio infinito. ⁊ ſic
ꝑ ꝯñs quicūqȝ mereret ꝑ aliqd tpus foret
dign⁹ ꝑmio infinito. Silr equale premiuȝ
correſpōdet iſti tpi ⁊ inſtanti.nā capio me
ritū platonis in tpe aliquo qd ſit b.⁊ exceſ
ſum meriti quē tu dicis eum habere vltra
ſortē ꝓ illo inſtāti a.ꝑciſe quē ponis exceſ
ſum diuiſibilē qui ſit c.tūc quero aut b.eſt
equale c.vl nō.ſi ſic habeo ꝓpoſitū ꝙ eq̄le
premiū correſpōdet platoni ꝓ inſtanti ſi-
cut ꝓ certo tpe dato.ſi b non eſt equale c.
nec eſt min⁹ ꝯſtat:qꝛ ſic meritū elicitū ī in
ſtanti excederet meritū elicitū per tps ab
eodē conatu.ergo eſt maius:ſȝ certū eſt ꝙ
nō eſt maius niſi in ꝓportione finita. Sit
gratia exēpli ꝙ in triplo ſit b.maius c.vo
lo tunc ꝙ plato eliciat vnū actū vel vnum
meritū in tempore in triplo minoris boni
tatis q̄ȝ eſt b.ergo illud meritū eſt eq̄le c.⁊
tm̄ erit elicitū in tpe.ꝫ tpale meritū ⁊ inſtā
Quarto. taneū erūt equalia. Preterea.ſuppono ꝙ
circūſtātia bona finis diminuat peccatū.

Sint ergo duo hoīes ſcȝ ſortes ⁊ plato:⁊
pono ꝙ ſortes occidat prēm ſuum gratis
nullū bonū finē intēdēdo:⁊ occidat plato
patrē ſuū ꝓpter bonū reipublice. Iſto po
ſito ꝓbo ꝙ ſortes peccat pctō infinite ma
licie intēſiue. Et arguo ſic.ſortes cōmittit
pctm̄ in infinitū grauius platone:ergo cō
mittit pctm̄ infinite malicie. Antecedens
ꝓbo:qꝛ ſortes peccat in triplo grauius q̄ȝ
plato:qꝛ ſi ſortes peccaret ꝓpter finē ī du-
plo minus bonū q̄ȝ ſit finis intētus a pla-
tone:adhuc in duplo peccaret graui⁹ pla-
tone:⁊ nūc peccat graui⁹ q̄ȝ tūc:qꝛ ꝯſtat ꝙ
nullū bonū finē intēdit:ergo peccat nunc
plus q̄ȝ in duplo graui⁹ q̄ȝ plato. Eadē rō-
ne ꝓbo ꝙ in q̄druplo peccat graui⁹:qꝛ ſi cō
ſimilē actū illi quē mō facit faceret ꝓpter
finē in quadruplo minus bonū q̄ȝ ſit finis
nūc intētus a platone adhuc in q̄druplo
graui⁹ peccaret platone:ſȝ nūc peccat gra-
uius q̄ȝ tūc faceret.ꝫ nūc peccat in quadru
plo grauius. Et ſic pōt argui de quacūqȝ ꝓ
portione finita. Et tunc arguit ſic. Peccat
in duplo graui⁹ ⁊ in triplo ⁊ in quadruplo
⁊ ſic in infinituȝ.ꝫ cōmittit pctm̄ infinite
malicie intēſiue:qd eſt ꝓpoſitū. Preterea Quinto.
arguo ſic. Velle occidere duos hoīes eſt
pctm̄ alicui⁹ grauitatis.ergo velle occidere
q̄ttuor eſt pctm̄ quadruple grauitat.ergo
velle occidere infinitos eſt pctm̄ infinite
malicie intēſiue. Preterea.velle peccare Sexto.
ꝑ duos dies eſt graui⁹ q̄ȝ velle peccare per
vnū diē tm̄.ꝫ velle peccare ꝑ infinitū tps
eſt in infinitū graui⁹ q̄ȝ velle peccare per
vnū diē tm̄.ergo ſi ſortes vult peccare per
tps infinitū cōmittet pctm̄ infinite mali-
cie ſiue grauitat. Preterea arguit ſub hac Septimo.
forma velle peccare ꝑ tps infinitū eſt gra-
uius q̄ȝ velle peccare per vnū diem tm̄.ma
nifeſtū eſt.quero tūc aut in infinitum gra
uius aut in aliqua certa ꝓportione. Si in
infinitū grauius habet ꝓpoſitum. Si in
aliqua certa ꝓportiōe:det illa ⁊ ſit gratia
exempli centupla.⁊ tunc arguit ſic.pecca-
re ꝑ duos dies eſt grauius q̄ȝ ꝑ vnū tm̄:⁊
⁊ ꝑ q̄ttuor q̄ȝ ꝑ vnū vel duos tm̄.ꝫ ſic addē
do numerū dierū erit deuenire ad aliquā
multitudinē dierū finitā ꝑ quā velle pecca
re eſt in centuplo graui⁹ q̄ȝ velle peccare ꝑ
vnū diē tm̄.⁊ tamē cū non ſit graui⁹ per te
velle peccare per tps infinitū q̄ȝ velle pec
care ꝑ vnum diem tm̄ in centuplo:ſequi-
tur ꝙ velle peccare per tps infinitū nō eſt

grauius ꝙ velle peccare per certum nume
octauo rū dierū.ꝯñs falſuȝ. Preterea cōmittēs
pctm̄ ebrietatis cōmittit peccatū infinite
grauitatis:qꝛ ex vna ebrietate poſſent con
tingere mala infinita:ſed non minus pec
cat ebrius ſi nō contingant:qꝛ quātum in
eo eſt cōtingerent.ergo peccat mō peccato
infinito.Confirmaꝛ iſta ratio:qꝛ tot mere
tur ebrius increpationes vel penas : quot
peccata ſequuntur ex ebrietate.Unde pħs
iij.ethicoꝝ.c.v.Ebrius ſi in tali ignorātia
cōmiſerit flagitiū tunc nō excuſaꝛ ſed me-
reꝛ duplices increpationes.vnam ꝓpter
ebrietatē qua fact⁹ eſt ignorās:ꝛ aliam ꝑ
pctō ex illa ignorātia cōmiſſo:qꝛ dñs eius
fuit.i.habuit in ſua ptāte inebriari.ergo ſi
ex ebrietate ſequūtur vitia infinita : debe-
ret puniri pena infinita intēſiue. Sed nō
minus peccat modo licet non ſequanꝛ:qꝛ
quantū in eo eſt cām preſtitit vt ſequātur.
Nono. Preterea:ponaꝛ ꝙ ſortes iuret ꝙ reue-
labit platoni omē pctm̄ qd̄ faciet citra a.in
ſtās omittendo vel cōmittendo.ponaꝛ er-
go ꝙ ſtatim deueniat ebri⁹:ꝛ ꝙ non reue-
let platoni ante a.tūc arguiꝛ ſic.ſortes iu-
rauit ꝙ reuelaret platoni omē pctm̄ omit
tendū vel cōmittēdū a ſe ante a.ꝛ ipſe fuit
ebrius ante a.ꝛ illud peccatū nō reuelauit
platoni.ergo ante a fuit ꝑiurus.ergo ſor-
tes ante a omiſit vel cōmiſit aliqd̄ peccatū
aliud ab ebrietate.ꝛ illud fuit ſecūdū pec
catū nō reuelatū platoni ante a.ergo ſor-
tes ante a fuit ꝑiurus ꝓ illo ſcd̄o pctō nō
reuelato.ergo ante a iterū fuit ꝑiurus ꝓ
illo ſcd̄o ꝑiurio:ꝛ ꝑ idē ꝓbaꝛ ꝙ fuit tertio
ꝑiurus:ꝛ ſic in infinitū.ergo ante a pecca
uit pctis infinitis:ꝛ meruit penā infinitā
Deci- intēſiue. Decimo ad principale.ſi volun
mū: pn tas ꝛc.tūc pōt elicere actū ſuū in inſtanti
cipale. vel in tpe libere ſicut ſibi placeret.ꝯñs eſt
falſum:qꝛ nihil ꝓhibet nec eſt ibi aliqua
reſiſtētia.ergo ſtatim ſequitur actio. Iſta
ꝯña pꝫ.iiij.phyſicoꝝ.cō.lxxi.alibi.iij.phy-
Scd̄o ſicoꝝ cō.v. Scd̄o.qꝛ ſi volūtas nō poſſit
velle de nouo niſi in tpe:ſequiꝛ ꝙ hō exi-
ſtens in aliq̄ pctō neceſſario erit poſtea in
pctō ꝑ tp̄s:qꝛ neceſſario anteꝙ̄ eliciaꝛ act⁹
contritionis erit tēpus lapſum:ꝛ toto illo
tpe eſt in pctō:ergo velit nolit eſt i pctō.
Tertio. Tertio.ſi volūtas nō pōt libere velle in
inſtāti:ſeqtur ꝙ xp̄s nō meruit in p̄mo in
ſtāti ſue cōceptiōis.ꝯñs falſum:qꝛ ſm̄ ma
giſtrū.iij.ſen.di.xviij.A p̄ncipio ſue conce-
ptiōis habuit ſummū meritū. Quarto: Quarto,
qꝛ aliter xp̄s nō eſſet ſubito in altari.ꝯñs
eſt falſum:ꝯña ꝓbaꝛ:qꝛ vel eſt ibi de nouo
volēdo:vꝛ nō volēdo.ſi volēdo ꝛ non pōt
velle niſi in tpe:ſeqtur ꝙ pri⁹ fuit ibi ꝙ vo
luit:vel pri⁹ voluit ibi eſſe ꝙ̄ fuit:quorum
vtrūqꝫ eſt incōueniēs. Quīto:qꝛ tāte po Quīto,
tētie eſt ꝟtus libera ſicut ꝟtus naturalis:
ſꝫ ꝟtus naturalis hꝫ oꝑationē in inſtanti,
ģ ꝛc.Maior pꝫ:ꝛ ꝯfirmaꝛ ꝑ Aug.de libe-
ro arbitrio ca.iij.Nihil eſt tā in nr̄a ptāte
ꝙ̄ ipſa volūtas:ea em̄ prorſus nullo inter
uallo ꝛ mox vt volum⁹ p̄ſto eſt.Minor pꝫ:
qꝛ luminoſuȝ corp⁹ agit ſubito.ſicut patet
vj.phyſicoꝝ cō.xxxij.Et in de ſenſu ꝛ ſenſa
to. Sexto:qꝛ intellect⁹ intelligit ſubito. Sexto,
ergo voluntas pōt velle ſubito.ꝯña pꝫ:qꝛ
volūtas eſt potētia ita actiua ꝛ ita imate-
rialis ꝛ ita potēs nec hꝫ maiorē reſiſtētiā.
Añs ꝓbaꝛ.iij.de aia cō.xxxiiij.vbi dicit pħs
ꝛ cōmētator ꝙ intellectio eſt actio ꝑfecta.
ꝛ fit in nō tpe:ꝛ nō precedit ipſam actio de
terminata. Septimo:qꝛ.xij.meta.cō.iij. Septi-
Uoluptas delectatio vel voluntas ſequiꝛ mo.
apprehēſionē ſicut vmbra corpus:ſꝫ dele-
ctatio nō eſt ſine volitione:ergo volitio ſe
qtur apphēſionē in eadē mēſura. Octa Octa-
uo:qꝛ viſio fit ſubito:igitur ꝛ volitio.Añs uo.
pꝫ.iij.de aia.cō.xviij.vbi dicit cōmentator
ꝙ ſentire eſt ꝑfecta actio ꝛ ſine tpe ꝛ abſqꝫ
hoc ꝙ eā p̄cedat actio determinata.Et in-
fra intēdit declarare cām ꝓpter quā intel
ligit ſine tpe ꝑari rōne ergo etiā volitio fit
in nō tpe.Cōfirmaꝛ:qꝛ qñcunqꝫ aial videt Confir
volūtas copulat virtutē viſiuā cū obiecto: matur,
qꝛ aliter aial nō videret.ſicut dicit Aug.ij.
de tri.ꝑ totū.Et.ij.de li.ar.ca.viij.Sed vo-
lūtas nō copulat aliqua niſi ꝑ actum ſuū:
ergo quādocunqꝫ animal videt habet actū
ſuū.Et ita ſi viſio fit in inſtanti:volitio erit
in inſtanti. Nono:qꝛ aliquod agens na Nono,
turale agit ſubito:ſicut corpus luminoſuȝ
ſm̄ cōmentatorem.vj.phyſicorum cōmen.
xxxij.igitur voluntas multomagis agit ſu
bito. Decimo arguitur ſic. ſi volitio nō Decīo.
poſſe eſſe niſi in tpe ſequereꝛ ꝙ dyabolus
peccauit qñ fuit obduratus:ꝛ ſic nunꝙ̄ li
bere peccauit.ꝯſequētia patet:qꝛ dyabol⁹
poſtꝙ̄ peccauit non manſit per aliqd̄ tem
pus ſine obduratione:quia tunc potuiſſet
penituiſſe:vel igiꝛ peccauit in primo inſtā
ti.quia ſi in tempore :ergo ſua mala voli-
tio non habuit primuȝ inſtans:quia dura

nit ꝑ tp̄s ⁊ ſic in ſc̄d̄a pte tpis potuit peni
tuiſſe. Tūc arguo ſub hac forma: aut pcm̄
ſuū p̄ceſſit induratıonē ſuā vel nō. ſi nō: ǧ
nulla culpa p̄ceſſit penā: ſi ſic cū nō poſſit
eſſe niſi in tpe: ergo tp̄s p̄ceſſit anteꝗ̄ eēt
induratio. ⁊ ſic i ſc̄d̄a medietate potuit pe
nituiſſe. ꝯn̄s falſum ⁊ ꝯ̄ auguſtinū. Un
Unde- decimo. ſi nō ſit dare p̄mū inſtās act⁹ volū
cimo. tatis eadē rōne nec vltimū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s inter
demeritū ⁊ penaꝫ p̄mi angeli eſſet inſtās
in quo neutrū hr̄et: ⁊ ꝑ ꝯn̄s tūc p̄mus an
gelus non fuiſſet btūs neꝗ̄ miſer: qd̄ negat
Aug. iij. de li. ar. ca. xxiiij. vbi dicit ſic. Nō
ſinit ꝯ̄a peccatrix: nō reddere debitū deo:
aut em̄ reddit bene vtēdo qd̄ accepit: aut
reddit omittēdo quo bn̄ vti noluit. Nāꝗ̄
ſi non reddit faciēdo iuſticiam: reddit pa
tiēdo miſeriā. Et paulopoſt ſequit. In nul
lo interuallo tpis ita diuiduntur vt qd̄ in
aliquo tpe nō faciat qd̄ dꝫ ⁊ alio patiatur
qd̄ dꝫ vel in puncto tpis vniuerſi pulcri
tudo deturpet: vt ſit in ea pcti dedecus ſi
Duode- ne decoꝛe vindicte. Duodecio ſm Aug.
cimo. iij. de lib. arb. vbi pri⁹ pcm̄ dyaboli nullo
interuallo tpis fuit ſine pena debita: ergo
ſi nō fuit aliqd̄ primū inſtās in quo pecca
uit: ſequit ꝙ pcm̄ nō preceſſit ſuā penaꝫ.
ꝯn̄s falſum: q2 cā efficiēs neceſſario prece
dit ſuū effectū tpe. xij. meta. cōmen. xvij. ⁊
ix. meta. cō. xiij. vbi habet ꝙ agēs neceſſa
rio precedit ſuū effectū tpe. Decimoter
Decio- tio. ſi nō ſit dare primū inſtās ſequit ꝙ ſit
tertio. dare vltimū inſtās charitatis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s qn̄
res ꝑmanēs corrūpit in medio inſtāti in
ter eſſe ⁊ nō eſſe ꝑmanēs habebit eē. ꝯn̄s
eſt ꝯ̄ cōmētatorē ⁊ pħm. viij. phyſicoꝝ cō.
ix. vbi habet ꝙ qn̄ res ꝑmanens corrūpit
in inſtāti medio inter eſſe ⁊ nō eſſe res nō
eſt: ⁊ ecōuerſo qn̄ res gnāt. Decimoq̄r
Decio- to ſic. precipiat alicui ꝙ in aliquo inſtan
quarto ti incipiat aliqd̄ opus meritoriū ⁊ volo ꝙ
omittat illud facere gratis: iſto poſito non
obſtāte omiſſione illius qd̄ ſibi precipie
bat, ꝓbo ꝙ nō peccauit pctō omiſſiōis: q2
q̄ro qn̄ p̄mo peccauit: nō in p̄mo inſtanti
q2 tunc nō omiſit facere qd̄ debuit: q2 tunc
nō tenebat ad aliquā volitionē: nec pecca
uit poſt illud inſtās: q2 nō erat ſibi precep
tū ꝙ illud inciperet ꝑ illud inſtās. ergo
poſt illud inſtās hec fuit falſa. iſte pecca
uit: ergo nūꝗ̄ peccauit: ⁊ ꝑ ꝯn̄s peccauit
Decio- ⁊ nō peccauit. Decimoq̄nto ſic. ſi ſic fo
quinto ret poſſibile ꝙ res ꝑmanēs nō ꝑmaneret

niſi ꝑ inſtās. ꝯn̄s eſt falſum ⁊ ꝯ̄ pħm. viij.
phyſi. cō. lxviij. alibi cō. lxxxij. vbi habet
ſic. Impoſſibile eſt ꝙ mot⁹ gnātiōis ſit cō
tinuus cū motu coꝛruptionis: q2 ſi iſti duo
mot⁹ eſſent cōtinui nō haberent gn̄aliter
eſſe in actu: om̄e em̄ exn̄s i actu eſt in tpe.
Hec ꝯn̄a ꝓbat. ponat ꝙ deus creet charis
tatē in inſtanti aliquo in hoīe: ⁊ ꝙ ille hō
imediate poſt eliciat actū maximu peccati
moꝛtalis: ſequit ꝙ charitas illa nō manet
niſi ꝑ inſtās. Decimoſexto: q2 angel⁹ ſta Decio-
tim qn̄ fuit creatus cognouit deū ⁊ lauda ſexto.
uit deū. ergo in p̄mo inſtāti habuit actum
volūtatis. Decioſeptimo. ſi non ſit dare Decio-
p̄mū inſtās volūtatis: ſequit poſito poſſi ſeptio.
bili ꝙ angelus qū fuit creat⁹ peccauit nec
pri⁹ fuit bon⁹. ꝯn̄s eſt ꝯ̄ aug. xij. de ciui. dei
ca. vj. vbi ꝓbat ꝙ nulla volūtas pōt eē ma
la ab eterno. Et arguit ſic. vitiuꝫ eſt in hac
volūtate: ergo adimit aliqd̄ bonū huic vo
lūtati. ergo aliqd̄ bonū p̄ceſſit in hac volū
tate. ergo bonitas illa p̄ceſſit hoc vitium.
Un̄ ꝯcludit. Nō igit potuit eſſe ſempiter
na volūtas mala in ea re in q̄ bonū natu
rale preceſſerat: q2 voluntas mala nocēdo Unde-
pōt adimere. hec ille. Undecimo arguit cimum
principaliter ſic. Si voluntas ⁊c. ſequeret princi.
ꝙ ipa ſit potētia paſſiua ⁊ nō actiua. ꝯn̄s
eſt falſum. ꝯn̄a ꝓbat ꝑ cō. iij. phyſi. cōmē.
xx. alś. ij. phyſi. cō. xlviij. Cōtingēs equali
ter nō inuenit in potētijs agētib⁹ ꝑ ſe: ſed
in potētijs paſſiuis. ⁊ in illis quaꝝ ꝓpria
rō ad receptionē duoꝝ ꝯ̄trioꝝ eſt eq̄lis. Et
parū ante in eodē cōmē. Actio nō ꝓuenit
ab eo qd̄ eſt ꝯtingēs equal'r ſcꝫ ad vtrūli
bet: niſi ex aliq̄ cā extrīſeca adiūcta cū eo.
ergo ſi volūtas ſit libera lib̄tate ꝯ̄dictiōis
ad ſuū actū ipa reſpectu illi⁹ eſt ꝯtingens
ad vtrūlibet. ergo reſpectu illi⁹ nō eſt acti
ua ſꝫ paſſiua tm̄. Falſitas ꝯn̄tis pꝫ. q2 ſi Proba-
eēt tm̄ paſſiua tūc p̄ſite agēte vel p̄n̄tibus tur fal-
agētib⁹ q̄ ſunt nata cauſare actū ipa neceſ ſitas cō
ſario pateret: nec potētia paſſiua hꝫ ſuaꝫ ſequēt.
opationē i ſua ptāte. Nā nō eſt i ptāte ſua
ꝙ patiat ⁊ nō patiat agēte appꝛoximato:
⁊ ſic periret lib̄tas voluntat. Duodecio ad Duode-
p̄ncipale. Si volūtas ⁊c. ǧ volūtas pōt li cimum
bere nō diligere deū clare viſuꝫ. ꝯn̄s falſū princi.
⁊ ꝯ̄ mgr̄m. li. iiij. Qui vult ꝙ ipijs nō ma
nifeſtabit filius dei in foꝛma dei in finali
iudicio: q2 ſic non pōt videri niſi ad gau
diū: ergo deus nō pōt clare videri a volū
tate qn̄ ipſa circa eū habeat actū gaudij:

ergo nō niſi diligat. vñ dicit magiſter. Dei tas xpi ſine gaudio videri nō pōt. ꝯñs ꝓbaſ: q2 ſic deſ oppoſitū ꝯñtis. ſ. ꝙ volūtas neceſſario velit vel diligat deū clare viſuꝫ: ſequiſ ꝙ volūtas nō eſt volūtas. Jſta ꝯña ꝓbaſ ꝑ btm̄ Aug. iij. de li. ar. ca. iij. vbi arguit ꝙ diuina pſciētia nō īponit neceſſitatē volūtati: ⁊ arguit ſic. ſi neceſſe eſt vt volūtas velit vñ volet cū volūtas nō erit. et infra. Uolūtas nr̄a nec volūtas eēt niſi eēt in nr̄a ptāte. Porro q2 eſt in nr̄a ptāte: iō libera eſt. ģ ſm Aug. volūtas nō eēt volūtas niſi eēt in nr̄a ptāte nec eēt libera. Et cōſtat ꝙ loquiſ de volūtate q̄ eſt volitio vľ vſus ⁊ nō inſtrm̄. ergo illa volitio que eſt neceſſario in volēte nō eſt libera: nec ē volitio dicēda ſm eū. Jterū. ſi ſic volūtas pōt nolle beatitudinē. ꝯñs falſuꝫ ⁊ ꝯ aug. xiij. de tri. ꝙ ꝑ veriſſimo certiſſimoqꝫ poſſumus dicere biē viuere oēs hoīes velle. c. viij. ix. ⁊. x. ꝑ totū. Jtē decimotertio arguiſ ad

Deci mūtertiū pn, ꝓpoſitū ſub hac forma. Si volūtas ⁊c. Uolūtas creata poſſet libere velle vitare peccatū. ꝯñs falſuꝫ: q2 ſi volūtas ade potuiſſet vitaſſe pctm̄: aut ergo qñ peccauit: aut anteꝙ̄ peccauerit: aut poſtꝙ̄ peccauerit. Nō aūt potuit vitare qñ peccauit: q2 tūc non fuit ille act⁹ futur⁹: nec ꝑ ꝯñs in ſua ptāte. Nec poſtqꝫ peccauerit: q2 nō potuit facere p̄teritū nō fuiſſe p̄teritū poſtꝙ̄ fuit p̄teritū. ergo relinquiſ ꝙ adā nō potuit vitare pctm̄ niſi preciſe in tp̄e anteqꝫ peccauerit. Tūc ſit illud tp̄s a. ⁊ arguo ſic. Tm̄ in a potuit vitare pctm̄ ⁊ nunqꝫ ante a: nec poſt a. ergo tm̄ in a tenebaſ vitare pctm̄. ģ poſt a nō tenebaſ vitare pctm̄. ergo poſt a non peccauit. Jtē arguo ſub hac forma. ſi ho

Scd̄o, mo pōt vitare pctm̄: aut pctm̄ p̄ſens: aut futuꝝ: aut p̄teritū. p̄teritū ⁊ p̄ſens nō pōt vt ptꝫ ꝑ p̄dicta. Relinquiſ ergo ꝙ hō anteqꝫ peccaret ſiue peccet pōt vitare pctm̄ futurū. ꝯñs falſum: q2 ſi pōt vitare peccatū futurū ſit illud a. ⁊ arguo ſic. a eſt futurū: ergo ab eterno fuit futuꝝ. ſꝫ nō eſt ī ptāte volūtatis create vitare vel impedire ne illud ſit qđ fuit ab eterno futuꝝ: q2 ſic eſſet in ptāte ſua decipe deū vel aīam xpi. Naꝫ aīa xpi heri aſſenſit iſti propoſitioni a: ab eterno fuit futurū: ergo volūtas creata nō pōt vitare pctm̄ futurū. Jtē ſi volūtas

Tertio, pōt vitare pctm̄ futurū: ponaſ in eſſe ⁊ ſit gr̄a exēpli a. hoc verū in inſtāti p̄nti volūtas vitauit a, ⁊ arguo ſic, hec volūtas vitauit a. ergo nō cōmiſit peccatū a: ergo a. nō fuit futurū. igiſ a. nō vitauit pctm̄ futuꝝ.

Quarto. Jtē ſi volūtas teneſ vitare peccatū q̄ro aut pctm̄ cōmittendū a ſe: aut pctm̄ nō cōmittendū a ſe aut ab alio. ſcd̄m nō pōt dari: q2 illud nō pōt vitare: ex quo illud nunqꝫ cōmittet. Si teneaſ vitare peccatū com-

Quīto, mittēdū a ſe. teneſ ad impoſſibile. nā hec eſt neceſſaria. omne cōmittēdū a ſe eſt cōmittendū a ſe: ergo videſ ꝙ voluntas ⁊c.

Sexto, Preterea ad idē ꝓbaſ ꝙ poſito poſſibili in eē volūtas neceſſitabiſ ad peccandū. ꝓbo: pono ꝙ deus reuelet ſorti exiſtēti in charitate iſtā ꝓpōnē certificādo eū de ea. tm̄ ille de numero iſtorum ſorte ⁊ platone demōſtratis ſaluabiſ q̄ cras peccabit mortaliter. hoc eſt ſatis poſſibile. nā pōt ꝯtingere ꝙ oēs hoīes electi cras ſint peccaturi mortaliter: ⁊ poſt futuri penitētes. illo caſu poſito ſortes non pōt vitare pctm̄: q2 q̄ro aut vult cras peccare mortalr: vel nō. ſi ſic. ergo iā peccat mortalr: q2 q̄ nūc vult peccare mortalr aut qñ pōt peccat mortaliter. Si nō: ꝯ ergo vult damnari: q2 ſcit ꝙ tm̄ ille ſaluabiſ q̄ cras peccabit mortalr. ⁊ ipſe nō vult cras peccare mortalr. ģ nō vult ſaluari. ⁊ ſi nō vult ſaluari nō diligit ſe ad vitā eternā. ⁊ ſi ſic nō eſt in charitate.

Septimo. ergo peccat mortalr. Preterea. reuelet de⁹ ſorti ꝙ nunqꝫ ſaluabiſ niſi ꝑ cōmiſſionē homicidij platonis faciendū ꝑ eū: tunc q̄ro vtrū debeat cōmiſſionē deſiderare vľ nō. Si nō: ꝯ. dꝫ velle ſaluari. Si ſic: ergo dꝫ velle homicidiū platonis. Sꝫ cōtra illud eſt btūs Aug. Peccatū eſt adeo volūtarium ꝙ ſi ⁊c. Preterea. ſuppono ꝙ q̄cūqꝫ

Octauo. aſſentit pctō mortali ſuo vel alteri⁹ peccat mortalr. quo ſuppoſito ꝓbaſ ꝙ aliqs neceſſitaſ ad peccandū. naꝫ poſſibile eſt eſſe hoīem ꝑplexū inter duo pctā mala eligenda: ſꝫ in tali caſu teneſ hō eligere min⁹ malū. ģ ī aliquo caſu hō teneſ peccare. Aſſumptū ꝓbaſ ex caſu p̄cedēti. vbi ſortes dꝫ eligere minus malū: ⁊ ꝑ ꝯñs min⁹ peccatuꝫ.

Nono. Probo aſſumptū ꝑ canonē diſtin. iij. Duo mala ⁊c. vbi ſuadet eligere min⁹ malum ⁊ min⁹ pctm̄: ⁊ ꝑ ꝯñs ē aliqñ eligēdū. Jtē ꝓbaſ idē aſſumptū multiplr. Reuelet tibi aliqs ꝙ aliqs īterficiet te niſi aſſenſerꝫ ſibi in pctō mortali: q̄ro qđ faciendū eſt. Q2 ſi aſſentiꝫ peccas mortalr. Si nō aſſentis. ergo magꝭ vis ꝙ te īterficiat. ģ ꝯſentiꝫ in pctm̄ ſuū: ⁊ ꝑ ꝯñs peccas. Preterea.

Decīo.

ſciat aliqs dñs ꝙ ſi ipſe exiret certa hora
de ſua domo: aliqs famulꝰ quē hꝫ cōmitteret
fornicationē. ⁊ ſi remāſerit fornicationē ⁊
homicidiū: ita ꝙ nullo mō ſit ī ptāte ſua
cū īpedire: tunc talis neceſſitat ad pctm̄.
Undecimo. Preterea. ſciat iudex aliqđ mrīmoniuꝫ
fuiſſe ꝯctū inter duas perſonas occulte: tñ
ꝓbetur legitime corā eo oppoſituꝫ in foro
publico: iſte iudex vel aſſentiet in diuortiū
iudicādo ſm allegata vel faciet iuſticiam
⁊ forte ſcandalū alijs: ⁊ forte diffamationē
ſue pſone ſi nō miniſtrat copiam iuſticie
ſue ſm allegata coram eo. Uñ ſiue ſic ſiue
ſic iſte iudex aſſentiet in pctō vt videt ⁊c.
Duodecimo. Preterea. ſit aliqs exiſtēs cū vſurario ⁊
ſit in extrema neceſſitate nec poſſit habe-
re aliquo mō quicꝗ niſi tm̄ ab eo ſub vſu
ra: tunc vel capiet vel non. ſi ſic aſſentit in
vſurā alteriꝰ: qꝛ ſcit ꝙ nullo mō faciet ſine
vſura: ſi nō eſt cauſa mortis ſue ergo ho-
Decimotertio. micida. Preterea. ſit inter ſortē ⁊ plato-
nē exiſtētes in extrema neceſſitate vnꝰ pa
nis in equali diſtantia. ⁊ ſint ſortes ⁊ pla-
to ꝑaiſe equalis ꝟtutis ad mouendū ſe ad
apprehendendū panē illū: ⁊ ſit panis ille
pciſe tāte quātitatis ꝙ poſſit releuare ne
ceſſitatē ſortis ⁊ nō plato. ⁊ ecōuerſo q̄ ſit
a. ita ꝙ nō ſufficiat ꝓ vtroqꝫ tūc cum totꝰ
caſus iſte ſit poſſibilis. q̄ro aut ambo ſor. ⁊
pla. debēt niti ad apprehendendū panem
illū vel neuter vel tm̄ alter. ſi vterqꝫ ſimul
ergo ſimul attingēt a. Maior eſt manife-
ſta. ꝯña pꝫ ꝑ caſum: qꝛ ſi eq̄lis ꝟtutis ⁊ eſt
equalis diſtātia ⁊c. ⁊ ſuppono ꝙ nihil im
pediat. ipſis ḡ ſic approximatis ad a. ḡ q̄li
bet rapiet partē ipſiꝰ a. cū ſint eq̄lis ꝟtutis
cū ergo vterqꝫ ſciat ꝙ medietas non ſuffi
cit ad ſaluādum vitā ſuā: vel ḡ vnus teneī
cedere alteri vel nō. ſi nō: ergo vterqꝫ pec-
cabit: vt pꝫ. Si vnus cedat alteri. ḡ ille q̄
cedit diligit aliū cui cedit plus q̄ꝫ ſe. ḡ pec
cat qꝛ nō eſt in charitate. ḡ in tali caſu ⁊c.
neceſſitat ad peccandū. Decimoquarto
Decimumquartū princi. ad principale. ſi volūtas ⁊c. tunc peccator
poſſet libere penitere vel ſaltem poſſet ał's
virtuoſe penitere. ꝯñs falſum. ꝯña patet.
Nā penitentia eſt ꝟtus. ḡ hꝫ aliquē actum
quē volūtas pōt libere cauſare. Falſitateꝫ
ꝯñtis ꝓbo: qꝛ ſi ſic. ſequeret ꝙ in eadē aīa
ſimul ⁊ ſemel formarent actꝰ ꝯrij. Nam ar
guo ſic. ſit ſortes qui peniteat ꝟtuoſe: tūc
ſequiī ſortes penitet: ḡ dolet ⁊ triſtaī. ⁊ ex
alia pte ſequiī: agit virtuoſe: ḡ delectaī ⁊

gaudet ꝑ pħm. iij. ethicoꝝ. c. iij. Habituatꝰ
in ꝟtute delectabiliter opaī. ſignū aūt hñ-
tis ꝟtuteꝫ eſt ſupueniēs delectatio. ergo ſi
ſortes ꝟtuoſe penitet ſił gaudet ⁊ dolet. de
lectaī ⁊ triſtaī pnīa. Dici pōt ꝙ h̄ non eſt Rñſio.
incōueniēs reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ: qꝛ
gaudet de ꝯtritiōe. ⁊ dolet de pctō cōmiſ-
ſo. Sꝫ ꝯ̄ iſtud eſt pħs. x. ethicoꝝ. vbi dicit Replica.
ꝙ delectatio excludit triſticiā ꝯriā ⁊ nō ſo
lū illā: īmo oēm ꝯtingētē. Preterea. ſi ſił Scđo ꝓbaī.
dꝫ gaudere a dolore vere penitēs. iuxta il-
lud beati Aug. de vera ⁊ falſa pnīa. ⁊ poni
tur. iiij. ſnīaꝝ di. xiiij. c. xiiij. Dic ſemꝑ dole-
at ⁊ de dolore gaudeat. ḡ de modico dolo-
re minus dꝫ gaudere: ⁊ de maiori magis.
ergo q̄ꝫtomagis dolet tātomagis dꝫ gau-
dere. ꝯñs falſum. qꝛ hoc nō poteſt facere.
Preterea. delectatio ꝑficit opationē ꝟtu Tertio
tis. x. ethicoꝝ. ḡ ſi dolor etiā ſit opatio ꝟtu
tū dꝫ ꝑfici ꝑ delectationē. ḡ delectatio poſ
ſet ꝑficere dolorē. ꝯñs falſum. nā corrūpit
dolorē. Preterea. actꝰ pnīe eſt volūtariꝰ Quarto.
⁊ tūc nō eſt penalis ꝑ Anſ. de ꝯceptu ꝟgi
nis. c. x. Nihil penale eſt alicui niſi qđ ē ꝯ̄
eiꝰ volūtatē: vel nō eſt volūtariꝰ: ⁊ tūc nō ē
ꝟtuoſus: vel eſt ſił volūtariꝰ ⁊ non volūta
riꝰ ⁊ hoc eſt īpoſſibile. In oppoſitū q̄ōnis A
eſt totꝰ ꝓceſſus Ariſ. iij. ethi. ⁊ Ar. ix. meta. Arguiī in oppoſitū.
de differētia īter potētias rōnales ⁊ irrō-
nales: qꝛ rōnales ꝑſit ī oppoſita: ſꝫ irrōna-
les determinanī ad vnū. Itē Aug. ⁊ Anſ.
⁊ Ber. q̄ libros de libero arbitrio ſcripſe-
rūt. Ad q̄ōnem dico ꝙ ſic. ſicut hꝫ q̄libet Rñſio ad queſtionē.
dicere. Ad cuiꝰ euidētiā ⁊ maiorē declara-
tionē circa hāc materiā ſic volo ꝓcedere.
Primo recitabo ſnīam Anſelmi de liberta B
te volūtatis ad inquirēdū q̄d ſit libertas Deciſio q̄ōnis.
volūtatis. Scđo an rectitudo volūtatis ſit
alia res a volūtate. Tertio an volūtas crea
ta poſſit ad aliquē actū neceſſitari. Quar-
to an volūtas ſit actiua vel paſſiua. Quin
to an volitio ſit cognitio. Sexto an paſſio
nes volūtatis ⁊ intellectꝰ ſint res alie ab
opationibus. Septimo an volitio fiat ſu-
bito vel ſucceſſiue. Octauo mouebo q̄daꝫ
dubia ⁊ ſoluā. Nono ⁊ vltimo diceī ad ra-
tiones principales. C

Circa primum ſcienduꝫ

Primꝰ articlꝰs. Quid ſit libertas volūtatis.
eſt ꝙ intētio venerabił Anſelmi circa hāc
materiā colligi pōt cōplete ex libro ſuo de
libero arbitrio: ⁊ de ꝯcordia: ⁊ de caſu dya
boli: maxime ad ꝓpoſitū meum. Et de cō-

coꝛdia ca.xvij.vbi diſtiguit de equocatiõe
hui⁹nois volũtas:qȝ accipiť ꝓ inſtrumẽ-
to volẽdi affectiue vel appetitiue:vel iſtru
mẽtaliter ꝓ vſu ipſius inſtrumẽti.q̇ vſus
inſtrumẽti non eſt ſine actuali cognitione
illi⁹obiecti reſpectu cui⁹ diceretur:ſicut fre-
quẽter replicat in eodẽ capitulo.Et de eo-
dẽ vſu dicit de libero arbitrio.ca.vij.Uo-
lũtas inq̇t quã voco inſtrumentũ volendi
vna ⁊ eadẽ eſt ſemꝑ q̇cquid velimus:illa
ꝟo que opus eius eſt cauſa multiplex eſt:
q̄ꝫmulta ⁊ q̄ꝫſepe volum⁹.Uolũtas ꝟo q̇
eſt affectio eſt duplex.Una advolẽduȝ cõ-
moditatẽ:alia advolendũ rectitudinem:ſi
cut viſus ſm eũ habet plures appetitiões
ad vidẽdũ.Et he affectiões ſunt ſine actua
li cognitione obiecti.Uñ in hoïe doꝛmien
te viſio eſt affectio iuſticie etiã ſi nihil ſõ-
niet.⁊ hec affectio eſt rectitudo.De autȝ
due affectiones cõſociant ipſi volũtati a
deo:ſȝ affectio iuſti eſt ſepabilis a volũta
te:affectio cõmodi nõ.Similiter affectio
iuſti eſt maioꝛ ⁊ minoꝛ in diuerſis:ſed affe
Diffinitio ctio cõmodi nõ.Iſtis poſitis anſelm⁹diffi
Anſelmi. nit libertatẽ de libero arbitrio.c.iij.dicẽs.
Iam ergo clarũ eſt de libero abitrio ꝙ nõ
eſt aliud q̄ꝫ arbitriũ liberũ potẽs ſeruare
rectitudinẽ.Et paulopoſt.oĩs libertas eſt
poteſtas volũtatis ſeruãdi rectitudinẽ.De
qua volũtate ꝓbat ꝙ deus non põt ab ea
auferre rectitudinẽ.de libe. arbitrio.c.vj.
Contra aľs.viij. Cõtra iſtã diffinitionẽ eſt illud
diffini- iij.de libe.arƀ.c.iij.vbi Augu.inq̇rit q̇d eſt
tionem eſſe in potẽtia volũtatis:⁊ dicit ſic.Optie
Anſel. ⁊ volũtas clamat nemĩnẽ poſſe ſentire ali
Primo q̇d eſſe in potẽtia nr̃a:niſi qȝ cũ volumus
facimus.Et retractationũ lib.ij.c.ſ. Nõ di
cimus eſſe in ptãte nr̃a niſi qȝ cũ volum⁹
fit vbi pꝛius ⁊ maxime eſt ipſumvelle ſine
quocũq̈ interuallo tpis preſto eſt ipſa vo
lũtas cũ volumus:vide ibidem . Ergo ſm
Aug.iſti termini cõuertunť habere aliq̇d
in ptãte noſtra:⁊ poſſe facere illud cũ vo-
Scdo. lumus:ſed rectitudinem nõ poſſumus fa
cere cũ volum⁹.ergo. Preterea iſte affe-
ctiones videnť poni ſupflue alie res a vo
lũtate.nam poſita ſola volũtate ſaluantur
oĩa que ſaluantur per eas nec experientia
nec rõ nec auctoꝛitas ſcripture tales res
diſtinctas a voluntate ponit.ergo fruſtra
Confir- ponunť. Confirmať per exemplũ ſuum
matur. de inſtrumento videndi.dicit eñ ꝙ aliam
habitudinem habet ad videnduȝ lucem:⁊

aliam ad videndũ colores ⁊ aliam advidẽ
dum figuras:ſed manifeſtum eſt ꝙ nulla
res requiritur alia ab inſtrumento viden-
di ſcȝ potẽtia viſiua ⁊ oꝛgano bñ diſpoſito
ergo nec in voluntate.Preterea ſi rectitu-
do volũtatis ſit affectio iuſti.⁊ illa eſt alia
res ab ipſa volũtate:ergo naturaliter ſepa
rabilis ab ipſa volũtate.ergo deus põt eã
ſeparare vel auferre ab ipſa voluntate.qȝ
eſt cõtra Anſ.de libero arbi.c.viij. ꝯſequẽ
tia pȝ:qꝛ oẽm rem poteſt deus auferre ab
alia que nõ eſt pars ⁊c.ſed in de ꝯcoꝛdia.
c.vſ.Aliud eſt voluntas:aliud rectitudo q̃
recta eſt.Si dicatur ꝙ nõ põt ipſa inuita. Euaſio
Cõtra.ſi voluntas velit habere ipſaȝ re Repli-
ctitudinem tunc ſunt hec tria:ſcȝ volũtas ca.
inſtrumentũ ⁊ opus eius affectio.certum
eſt ꝙ affectio que eſt opus eius non impe
dit deũ quin poſſit annihilare affectionẽ. Tertio.
Preterea affectio ita ꝑ eum intenditur in
iuſto.Accipio ergo aliquẽ in quo eſt affe-
ctio multum intenſa ⁊ peccet iſte moꝛtaľr.
non põt dici ꝙ vnicus actus peccati coꝛ-
rumpat totũ iſtũ habitum:qꝛ nullus vnus
actus põt coꝛrũpere habitũ ſicut quidam
dicũt ⁊ ſatis ꝟiſimile eſt ꝙ habit⁹ intẽſus
nõ põt ſtatim coꝛrũpi:aľs ſicut habemus
in noſtra ptãte opationes facere:ita habe-
remus priuationes ⁊ habitus.ꝯñs eſt fal-
ſum.⁊ ꝯ Ariſt.iij.Ethicoꝝ.Et ſi dicať ꝙ ſi Rñſio
aliq̇s peccet moꝛtaľr actu ꝙ totus habit⁹
acquiſitus ꝑ mille opationes diminuitur
qꝛ aľs opoꝛtet cõcedere ꝙ rectitudo põt
eſſe in peccatoꝛe dãnato ſi ſtatim moꝛiať.
Preterea illa opatio que minus imputať Quar-
libero arbitrio nõ debet poni in diffinitio to.
ne liberi arbitrij quaſi exiſtẽs in poteſtate
liberi arbitrij:ſed ſeruare rectitudinẽ mi-
nus imputať libero arbitrio q̄ꝫ gratie.er-
go male ponit in diffinitione liberi arbi-
trij.minoꝛẽ ꝓbo per eundẽ Anſ.de libero
arbi.c.xix.Uel de ꝯceptu ꝟgi.vbi dicit ſic.
Nempe q̄ꝫuis illa ſeruet per liberum arbi.
nõ eſt tñ tm̃ imputãdũ libero arbi.q̄ꝫ gr̃e.
cũ rectitudo ſeruať.Cõfirmať iſta ratio.qꝛ
illud qȝ liberũ arbi.nõ põt niſi per aliud
a ſe nõ dȝ dici habere in ſua poteſtate nec
per talẽ opationẽ dȝ diffiniri:ſed liberum
arbi.ſm eundẽ vbi pꝛius nõ ſeruat recti-
tudinẽ niſi ꝑ aliud.Uñ dicit rectitudinẽ li
berũ arƀ.nõ niſi ꝑ gr̃am ꝑuenientẽ ⁊ ſub-
ſequẽtẽ hȝ ⁊ ſeruat.g̃ ꝑdicta diffinitio nõ
eſt ꝯueniẽs.Preterea argumẽtũ q̇ nitiť ꝓ Quito.

bare ꝙ deus nõ põt auferre rectitudinē; nõ videt̃ ꝯcludere. arguit eñ ſic de libero arbitrio. c. viij. deus ſeparat rectitudinem ab alicuiꝰ volũtate: vel hoc facit nolēs aut volēs. nolēs nõ: ꝯſtat. Si igit̃ hoc facit volēs: ergo vult auferre ab ſe ea rectitudinē. ⁊ vltra: ergo nõ vult eã ſeruare rectitudinē ⁊ vltra: ꝗ nõ vult eã velle q̃cq̃d vult eã velle: quo nihil eſt ĩpoſſibilius ſm eũ. Iſtud argumētũ nõ videt̃ ꝯcludere incõueniēs. Nã ꝯcluſio eſt vna negatiua q̃ nihil ponit Unde lapis nõ vult qđ deus vult eũ velle: q2 ſua oppoſita eſt falſa. Accipio ergo aliquē dormientē: vel aliquē circa quē deus nihil velit niſi ꝙ ſit bõ. Et arguo ſic. hec eſt falſa. deus vult iſtũ velle qđ vult eum velle: ergo ſua oppoſita eſt ṽa. ſ. deus non vult iſtũ velle qđ deꝰ vult eũ velle: ꝗ incõueniens ad qđ deducit nõ eſt aliqđ ĩpoſſibile. Preterea iſta ꝯña eſt bona. deꝰ nihil vult ſortē velle: ergo non vult eũ velle qđ vult eũ velle.

Articulus ſecũdus.

In ſcđo articulo vbi q̃rit̃ vtrũ libertas ſit alia res a volũtate. Anteq̃ꝫ oſtēdat̃ p̄mittēde ſunt diſtinctiões que dã que ꝓ iſto ⁊ alijs articulis valere poterũt ꝓpter diuerſos modos loquēdi q̃ ĩ doctoꝝ dictis inueniunt̃:

C Diſtinctio prima.

Prima ergo diſtictio eſt libertatis quã magiſter ſniaꝝ li. ij. diſt. xxv. c. x. ponit dicēs ꝙ libertas ē triplex. A neceſſitate: a miſeria: ⁊ a pctõ. Libertatē a neceſſitate vocat ipſe libertatē a coactione: ideo dicit volũtatē humanã eē liberã hac libertate tam ante pctm̃ q̃ꝫ poſt q2 nec tũc nec nunc cogi põt. Libertatē a pctõ ibi vocat ĩmunitatē a pctõ: q2 homo põt eſſe in gratia ⁊ mereri. Libertatē a miſeria vocat priuationē vel ſtatũ in quo hõ poteſt carere omni nociuo ⁊ omni penali.

Scđa

Scđa diſtinctio. Libertas a neceſſitate eſt duplex ſm qđ neceſſitas dicit̃ dupliciter. Eſt eñ neceſſitas idē qđ coactio vel violētia. Et eſt neceſſitas idē qđ ineuitabilitas ſiue ſit violentũ illi reſpectu cuiꝰ eſt ineuitabilitas ſiue nõ.

Tertia.

Tertia diſtinctio ꝙ hec libertas a coactione eſt duplex. Nã quedã dicit̃ libertas indifferētie: ⁊ q̃dã dicit̃ libertas ꝯdictionis. Nec iſta ṽba ſunt ſynonima ſcʒ libertas indifferētie ⁊ ꝯdictiõis. Nã ſi oĩs libertas indifferētie eſt libertas ꝯdictiõis: ⁊ nõ ecõuerſo. Eſt eñ libertas indifferētie q̃n volũtas ad neutraꝫ partē ꝯdictiõis inclinat̃ magis vel determinat̃: ſʒ libertas ꝯdictiõis eſſe põt: lʒ magis ad vnã partē determinat̃ voluntas q̃ꝫ ad aliã. ſicut aliquis habituatꝰ ad orandũ certo tp̃e eſt in potētia ꝯdictionis ad orandũ ⁊ ad nõ orandũ. ſʒ nõ in ptãte indifferētie: ĩmo ĩuenit ſe magis promptũ ſeu inclinatũ ad orandũ q̃ꝫ ad nõ orandũ. Et ſic ꝓprie loquēdo nullus virtuoſus nec vitioſus eſt liber libertate indifferētie ad operandũ virtuoſe vel vitioſe ꝓpter determinationē habitꝰ virtuoſi vel vitioſi ſm naturã. Si q̃s tñ vti voluerit iſtis terminis tanq̃ꝫ ſynonimis hoc eſt idē: ſed ĩproprie.

Quarta.

Quarta diſtinctio eſt iſta. ꝙ hõ aliquid libere facere dicit̃ dupliciter. Uno mõ vere. Alio mõ interp̃tatiue. Uere libere dicit̃ aliq̃d fieri q̃n aliq̃d poſitiuũ precedit ip̃m qđ fuit in hoĩs poteſtate. Et hoc duplicit̃. Uno modo per deliberationē ⁊ collectionē vel cõpoſitionem rõnis: quãdo vel ſoli vel cũ alijs cõſiliamur. Alio modo ꝑ habitũ prius acquiſitũ ꝓpter quē nõ requirit̃ deliberatio noſtra. Et ideo dicit Ariſtoteles ꝙ in repentinis maxime operamur ꝑ habitũ. iij. Ethi. Unde etiã ſine actuali cognitione multa facimus que nobis imputant̃: vel ſunt ex habitu vel conſuetudine magna. Et certe ſi ſint virtuoſa laudamur ⁊ ſi mala vituperamur. Unde ⁊ talia dicũtur voluntaria ⁊ libere a nobis fieri: quia principiũ ⁊ generatio iſtoꝝ habituum nobis debet imputari. Interpretatiue dicit̃ homo libere facere aliquid quãdo deliberare põt: ⁊ habet deliberationē in ſua poteſtate: ⁊ nõ deliberat: ſed ad determinatã partem aſſentit naturaliter: vel ex impetu cõſuetudinis. Dico autē naturaliter quãdo voluntas ex omiſſione deliberationis cauſat actum ſuũ modo nature: nõ modo rationis.

Rñſio ad articulum.

Iſtis diſtinctionibus poſitis dico ꝙ libertas quantũ ad rectitudinem quam principaliter importat ⁊ ꝓ qua ſupponit: quocũq̃ꝫ modo accipiat̃ eſt volũtas in diuerſis tamē acceptionibꝰ diuerſa habet cõnotata. Nam libertas a peccato ſupponit ꝓ voluntate: ⁊ cõnotat eam eſſe in gratia. Libertas a miſeria cõnotat eã eſſe ſine pena. Libertas a neceſſitate cõnotat eam nõ poſſe cogi ad actũ ſuuʒ. Libertas indifferentie cõnotat eam nõ magis inclinari ad vnum oppoſitoruʒ q̃ꝫ ad aliud. Libertas cõtradictionis cõnotat eam velle poſſe vtrunq̃ꝫ oppoſitorum. Et ſic omnes iſti termini ſupponũt ꝓ vna re que eſt vo

Probatur ꝙ voluntas nõ ſit libera p aliquã rem ſibi additam.

luntas: nõ tñ ſunt noĩa ſynonima propter
diuerſa cõnotata. Q: aũt volũtas nõ ſit
libera p rem additã ſibi: ſicut dicimꝰ aqua
eſt calida vel aer eſt lucidus per res addi-
tas ꝓbo. q2 ſi ſit alia res deus poſſet eã ſe
parare a volũtate. ↄñs falſum: q2 tũc foret
volũtas nõ rõnalis ⁊ nõ potẽtia rõnalis.
ſed hoc eſt falſuȝ: q2 volũtas eſt rõnalis ꝑ
eſſentiã. Sic ergo quãtũ ad qd rei iſtiꝰ
termini libertas volũtatis dico ꝙ eſt ipa

Quid ſit libertas voluntatis

volũtas: quantũ ꝟo ad qd noĩs huiꝰ termi
ni libertas ſm qḋ modo vtimur ea: et ſm
qḋ pħs vtebaẗ. Libertas eſt ptãs quedaȝ
qua volũtas ↄcurrẽtibus oĩbus cauſis re
quiſitis ad ſuũ effectũ hȝ ꝙ poſſit cuȝ eis
coagere ⁊ ponere actũ ſuũ in effectum: vel
nõ ponere: ſicut ei placuerit. Et hec vocaẗ
libertas contradictionis: de qua intelligo
titulus qõnis.

Scdo videndũ an rectitudo volũtatis ſit alia res a volũtate.

Scdo hic videndũ eſt an
rectitudo volũtatis ſit alia res a volũtate.
Et hic dico primo ꝙ diffinitio exprimens
qd noĩs nõ eſt volũtatẽ velle ꝙ deus vult
eã velle. ⁊ hoc loquendo ꝓprie de velle: q2
ſine quocũqȝ velle volũtas põt hr̃e rectitu
dinẽ. ſ; diffinitio exprimẽs qd noĩs huius
termini rectitudo põt ſic dari. Rectitudo
volũtatis eſt ſtatus volũtatis cõformis le
gi diuine in volẽdo: ſicut deꝰ vult eã velle
vel nõ velle. Et ſic ↄſequẽter debet dici ꝙ
rectitudo volũtatis aliqñ eſt alia res a vo
luntate: puta qñ volũtas recte vult ꝙ deꝰ
vult: q2 tũc volitio conformis legi diuine
eſt ſua rectitudo. Aliqñ rectitudo volũta-
tis nõ eſt alia res a voluntate: ſicut qñ vo
luntas nihil vult cõformando ſe legi diui
ne nihil volẽdo: q2 tũc rectitudo eſt ipa vo
luntas recta. Vñ poſſibile eſt ꝙ voluntas
ſit ita recta nõ volẽdo ſicut volẽdo vel no
lendo: ⁊ ita recta nihil volendo. Et ſic põt
dici ad iſtũ articulum ꝙ aliqua rectitudo
eſt volũtas ⁊ aliqua nõ: ſ; eſt res diſtincta
a volũtate: q2 pono ꝙ volitio ſit res diſtin
cta a volũtate.

Tertiꝰ articlꝰ

Tertius articulus eſt vi
dere an volũtas creata poſſit ad actũ ſuũ
neceſſitari: nõ neceſſitate actionis: ſed ne
ceſſitate naturalis ꝓductionis: an videlȝ
volũtas creata poſſit eſſe ſimplr̃ diſpoſita
⁊ ſic circũſtantionata ꝙ eliciat actũ ſuum
mõ nature ⁊ nõ libere: nec habeat in ſua
ptãte coagere illa q̃ requiruntẽ ad actũ ſuũ
⁊ nõ coagerem.

Opi.

Una opinio eſt ꝙ nõ: ⁊
vult ꝙ volũtas creata ſi vult ſe exponere
ad experiendũ ſuã libertatẽ põt omne ob-
iectum libere diligere ⁊ libere odire. Vñ
põt libere velle miſeriã ⁊ odire beatitudi
nẽ. ⁊ cõſtituere ſibi pro fine quicqd eſt in
vita iſta.

Contra opinionem.

Iſta opinio non eſt directe ad
ꝓpoſitũ. Nã ꝓpoſitum eſt inueſtigare an
volũtas poſſit ſic eſſe diſpoſita vt dr̃ priꝰ.
Ad h̃ eſt opinio dicẽs ꝙ ſic: ⁊ h̃ in tribꝰ ca-
ſibus vel pluribus forte. Primo videlȝ qñ
eſt ira qḋ eſt intenſa apprehenſio exceſſiui
triſtabilis: nec eſt in ptãte volũtatis illam
apprehenſionẽ impedire. In tali caſu põt
dici ꝙ volũtas neceſſitaẗ ad fugaȝ illius.
Scdo qñ ita eſt ꝙ intenſa apprehẽſio ex-
ceſſiui delectabilis: nec eſt in ptãte volũta
tis illam apprehẽſionẽ impedire. poſſibile
enĩ foret ꝙ apprehẽſio eẽt tã delectabilis
ꝙ volũtas aliquẽ actũ volẽdi vel delectã
di hr̃et in illo. Tertio põt etiã dici qñ vo-
lũtas vult aliqd ⁊ ſcit aliqd aliud eſſe ↄñs
ad illud ⁊ vult illud eſſe ↄñs: eo ipſo vult
ipm ↄñs forte velle diſtincto: ⁊ forte eodẽ
velle. Dico aũt ſignanter ꝙ voluntas ſciet
ipm eſſe ↄñs ⁊ velit ipm eſſe ↄñs. Nã non
ſequiẗ volo trãſire mare: g̃ volo nauigare
Nã forte neſcio ꝙ nauigare ſit neceſſario
ↄñs ad h̃. nec iterũ dato ꝙ eſſet neceſſario
ↄñs ad hoc adhuc nõ valet. Nã ſicut nõ ſe
quitur. volo viuere in corpore mortali: er-
go volo mori: q2 poſſibile eſt ꝙ nolim h̃
eſſe conſequens: q2 lȝ ſit neceſſario conſe-
quens eſt tñ imaginabile ꝙ nõ ſit conſe-
quẽs: q2 volũtas eſt impoſſibiliũ. iiij. Et hi
coꝝ. Et ideo poſſuȝ velle volare vltra ma-
re: ⁊ poſſum velle in tali corpore ſemꝑ vi-
uere: q2 hec ſunt imaginabilia lȝ nõ poſſi-
bilia. Quarto põt dici ꝙ aliqs habitꝰ põt
eſſe ita intẽſus in volũtate ꝙ ſtante gra-
du intẽſionis ſue ⁊ habitu cũ alijs circun-
ſtantijs requiſitis ad actũ in quẽ habitus
talis inclinat volũtas neceſſario produce
ret actũ conſimilẽ illi habitui. Unde de fa
cto ꝙ voluntas humana cõiter producat
actus ſuos modo nature ⁊ nõ libere: ſed li
bere interpretatiue: patet per experientiã
in vita humana. Nã paucos de actibꝰ no-
ſtris deliberamus per collectionẽ vel ſyl-
logiſmũ practicũ: ſed regulamus per ↄſue
tudinẽ in illis ad quos maxime conſueui
mus. ſicut hõ raro deliberat qñ vult pone
re caputiũ vel alia indumẽta: ſed ſicut cõ-
ſueuimus ⁊ habituati ſumus ſic quaſi na
turaliter operamur: ⁊ ita de valde multis
experimur, ſicut aliqui habituati in diſtra

ctionib⁹ ita bene operant̄ ſicut ſi optime
ſcirent vel aduerterent quid facerēt. Hoc
facit tamen habitus acquiſitus ꝙ homo
nō ita indiget deliberatiōe. Unde Ariſto-
teles primo poſterioꝝ ca. viij. dicit ꝙ ars
nō deliberat. Ubi cōmētator ponit exēplū
Probatur concluſio hui⁹ articuli. de arte ſuendi ⁊ texēdi. Ad ꝯcluſionē iſti⁹
articuli q̄ dicit ꝙ voluntas creata pōt ne
ceſſitari ad volendū ⁊ nolēdū poſſunt ad
duci rationes multipliciter. Et primo ar-
guit̄ ex eodē ꝓceſſu ariſtotelis. vj. ethico-
Primo rū ca. ij. vbi docet qualis eſt ꝓceſſus ſciē-
tie practice dicēs ꝙ i naturali ꝓceſſu ſciē
tie practice eſt duplex opinio vel noticia
neceſſaria. Una vniuerſalis: alia ſingula-
ris de actu cadente ſub ſenſu. Uerbigrā ſi
in aīa ſit hec opinio. omne dulce eſt guſtā
dū. ⁊ ſimul hec ſingularis. hoc eſt dulce: ſe
quit̄ ꝯcluſio ꝙ hoc eſt guſtandū. Uñ dicit
ariſtote. in ſyllogiſmo ſpeculatiuo anima
diſcit cōcluſionē ſolū: ſ; in practico ſtatim
opatur eam ſi poteſt. Unde dicit. In facti
uis autem opari confeſtim ⁊c. Ex iſtis ar-
guitur ſic. Tanta eſt neceſſitas ſyllogiſmi
practici ad ſuam cōcluſionē ſicut ſyllogiſ-
mi ſpeculatiui ad ſuā: ſ ſtāte aſſenſu pnci
pioꝝ ſcȝ premiſſaꝝ: ⁊ applicatis pmiſſis
adinuicē non relinquit̄ aliquis diſſenſus
in anima: nec poteſt anima non aſſentire
concluſioni ſi ſimul inducens cognoſcit.
pmo poſterioꝝ: ergo eodē modo in ſyllo-
giſmo practico ſi ſit aſſēſus premiſſarum
erit aſſenſus cōcluſionis. Unde dicit phi-
loſophus vbi prius. neceſſariū eſt potētē
Scđo nō ꝓhibitū opari ꝯfeſtim. Preterea quāto
bonū oſtenſum alicui magis apparet: tan
to difficilius volūtas reſpuit illud: ſ cum
potētia qua homo reſpuit hoc ſit finita: ⁊
bonū poteſt apparere melius ⁊ melius in
infinitū: ſequit̄ ꝙ continget excedere oēs
potētiā reſpuitiuā volūtatꝭ ⁊ ſic neceſſita
bit̄ volūtas. Preterea agit̄ de illecebra
Tertio ex q̄ difficultat volūtatē. vel ſ eſt dare dif
ficultatē maximā ſup quā volūtas poteſt
vel minimā ſup quā volūtas non poteſt.
⁊ ſiue ſic ſiue ſic eſt dare aliquā potētiam
volūtatis excedētē ⁊ p ꝯſequens volūtas
poterit neceſſitari. Ad iſtō argumētū ⁊
Rñſio. ad formas ꝯſimiles multipl r̄ndet̄. Uno
modo ꝙ in operatione ꝓprie voluntatis
nulla eſt difficultas. I. in ipo velle: ſ eſt re
bellio vel inobediētia ꝟtutis appetitiue
quo ad eius opatiōes ad volūtatē: ita ꝙ
nō poteſt faciliter paſſiones ei⁹ domare
vel corrūpere: vel amputare eas: tñ velle
eas nō eſſe eque faciliter pōt ſemper: con
ceditur tñ ꝙ volūtas nō poteſt ſtatim cū
voluerit illas paſſiones vel cōcupiſcētias
refrenare vel reprimere: ſ ſtaut p aliquod
tēpus in appetitu ſenſitiuo inuita volun
tate ⁊ renitēte ⁊ penitēte de eis. quelibet
em̄ ꝯcupiſcētia recipit certā ⁊ etiā reqrit
alternationē ⁊ motum ſpirituū ad ſui mo
tionē etiā localē. ⁊ ideo requirit̄ tēpus. nā
ira: triſtitia: gaudiū: ⁊ hmōi requirūt mo
tum localē ſpirituū. ⁊ ideo nō poſſunt ſta
tim ad nutū volūtatis deleri vel generari
Iſti opinioni ꝯcordat Auicē. primo cañ.
⁊ Galienus tertia parte regiminis: ⁊ alij
medici dicentes: ꝙ gaudiū ⁊ dolor ⁊ alia
accidētia anime non ſunt niſi cū motu lo-
cali ſpirituū: in delitijs aūt eſt motus lo-
calis ſpirituū ⁊ ſanguinis ab interioribus
et exteriora: ⁊ tūc fit infrigidatio interioꝝ
⁊ calefactio exterioꝝ. ⁊ ideo ſine tali mo-
tu ſpirituū: imaginatio poteſt eſſe: ſ con-
cupiſcentia non erit. ⁊ q: eadē eſt ratio de
ira ⁊ concupiſcentia: de qua dicit Ariſto.
in de memoria ꝙ non ſtatim poteſt repri-
mi a volūtate. Sȝ contra iſtā reſponſionē
arguit̄: q: tūc non foret maior difficultas Replica pma
voluntati nec magis laudabile vincere
maiorē tentatiōnē ꝗ minorē: q: eque faci
le poteſt vnū reſpuere ſicut aliud. ſed hoc
eſt ſatis aduincēdū rētionē. nā quātūcūq
maneat in ſenſitiua ſi voluntati diſpliceat
nullū peccatū eſt: ergo non eſt magis lau
dabile voluntati refrenare maximā tenta-
tionē ꝗ minimā. conſequēs eſt falſum et
contra experientiam. Secūdo confirmat̄ Confirmatur.
iſta: q: concupiſcentia adiuncta peccato ſi
ue annexa: vel tentatio diminuit de graui
tate peccati ⁊ abſentia tētatiōis eſt circū-
ſtantia aggrauans peccatū ſm btm̄ Aug.
de ci. dei. vbi dicit ꝙ adam plus peccauit:
q: cupiditas volūtati nōdū reſiſtebat: nec
ſenſualitas quod de pena tranſgreſſionis
poſtea ſubſecutū ⁊ concauſatū ē. eſt ergo
modo cupiditas reſiſtens volūtati: ſ nul-
lo modo reſiſtit niſi faciēdo difficultatem
voluntati: ſ ⁊c. Preterea ſm apoſtolū.
Caro concupiſcit aduerſus ſpm̄ ⁊c. ſ hoc Scđa
non pōt eſſe niſi ſibi aliquā inferat diffi-
cultatem. Preterea tūc ſtāte dolore ſen
ſus voluntas poteſt ſine difficultate iſtuȝ Tertia.
dolorē accipere ⁊ velle: ⁊ equaliter maxi-

Quar-ta, mū ſicut minimū. Preterea. ſi quacunqȝ
paſſiōe ſtāte in ſenſu pōt volūtas velle ꝯ-
riū huius paſſiōis: ergo ſtāte quacūqȝ paſ-
ſione ire vel appetitus ad motū corporis
in loco pōt volūtas impedire talē motuȝ
ꝯñs falſum. ꝯña ptȝ: q2 aliter nō moueref
in loco ſi volūtas nō cōcordaret appetitui
ſenſitiuo: quia motus localis corporis eſt
partim a volūtate. Uñ appetitus inferior
videf hr̄e duas oꝑationes: videlicet appe
tere ⁊ mouere partes corporis: ſicut colli-
gif ex. iij. de aīa. de mouere ꝯ̄ſus finē. Et
cōcordās Anſel. de ꝯceptu ꝟginali. ca. iiij.
Si inqȝ de actōibꝰ volūtarijs q̄ iniuſte ſiūt
arguif: mēbra ⁊ ſenſus q̄bus ſiūt ridere
pñt. deꝰ nos ⁊ ptāte q̄ in motu nr̄o ē ſubie
cit volūtati: vt ad imperiū eiꝰ nō poſſumꝰ
nos non mouere ⁊ facere qđ vult. Ex quo
arguif ſic. Mēbra corporis nō pñt nō obe
dire volūtati qñ vult: ſꝫ volūtas pōt vel-
le oppoſitū cōcupiſcētie vel ire: manēte ſtā
te ꝯcupiſcētia vl ira: g̃ ꝑ tūc ptes nō pñt
nō obedire. g̃ nō foret maior difficultas ꝙ
hō ꝯtineret manū ſtāte magno appetitu
vindicte: ꝙ̄ qñ totaliter eſt quietatus. ꝯñs
falſum ⁊ ꝯ experientiā: g̃ nō eſt ita facile
volūtati velle elicere volitionē ꝯ̄riā cōcu-
piſcētie qñ ꝯcupiſcētia eſt ⁊ qñ nō eſt: ⁊ ꝑ
Quita. ꝯñs volūtati ſit difficultas. Preterea
volūtas nō reſpuit illecebrā niſi ꝑ volitio
nem ꝯ̄riā illi: ſed voluntas in cauſando ta-
lem volitionē nullā difficultatē patif in
reprimendo paſſiones: ergo nullā difficul
tatem patif. ꝯñs falſuȝ. Iſte eſt articulus
de neceſſitate volūtatis: ⁊ hic tm̄ recitatꝰ
Quar-tus ar-ticulus nō aſſertus. Quartus articulus eſt inq̄
rere an voluntas ſit potētia actiua vel paſ
ſiua. Et in hoc articulo dico ꝙ volūtas eſt
actiua ⁊ paſſiua reſpectu ſue operatiōis.
Eſt actiua: q2 eam efficit ſaltē ſicut cauſa
partialis. Paſſiua: q2 eā in ſe recipit ſicut
ſubiectum. Iſtā ꝯcluſionē ſuadeo ſic quā
Cōclu-ſio ꝓba-tur. Primo tum ad primā partē Ariſt. iij. ethicoꝝ ca.
iiij. diffinit volūtariū ſic. Uolūtarium eſt
cuius principiū eſt in ipſo operāte princi
pio ſciente ſingularia in q̄bus eſt oꝑatio.
In qua diffinitiōe excludit duo q̄ cauſant
inuolūtariū: videlicȝ violētiā ⁊ ignorātiā.
Uiolentiā excludit per hoc qđ dicit. Cuiꝰ
principiū eſt in ipſo. Ignorantiā excludit
per hoc qđ dicit in ipſo ſciēte ſingularia.
Quero igitur an loquatur de principio
actiuo: an de paſſiuo tm̄. Si ſecūdo modo
nō excludit violētū: nam in eo qđ violen-
ter patif eſt principiū paſſiuū. Planū eſt
ergo ꝙ loquif de principio actiuo diſpo-
ſito ⁊ ſufficiēter approximato. Itē ſic. Nō
eſt in potētia principij paſſiui pati ⁊ non
pati ab obiecto actiuo pñte ⁊ ſufficienter
approximato. Si g̃ volūtas eſſet potētia
paſſiua tantū nō foret in ptāte ſua velle ⁊
non velle obiecto pñte. ꝯñs falſum: q2 ſic
periret oīs libertas. Preterea Aug. xij. Scđo
de ciui. Oīs actio erit inuolūtaria cuiꝰ prin ꝓbaf.
cipiū nō eſt in oꝑante. Si igif volitio nō
haberet principiū actiuū in hoīe volitio
foret inuolūtaria. Preterea ſi ſic meritū Tertio.
⁊ demeritum nō forēt in ptāte volūtatis:
ꝯñs falſum. Preterea ſi ſic tm̄ reciperet Quar-
⁊ nō ageret: ⁊ ꝑ ꝯñs nō peccaret quia pa- to.
ti malū nō ē pctm̄ ſiue malū: ⁊ pati iniuſtū
nō eſt iniuſtum. Et Anſel. iij. de li. ar. Pati
iniuſtū nō eſt pctm̄. Etiā de li. ar. augu. in
multis locis. Nihil eſt tā in poteſtate vo-
luntatis ſicut ipſa volūtas: igif. Quintꝰ G
articulus eſt inq̄rere an volitio ſit cogni- Quin-
tio. Et hic videf mihi dicendū ꝙ oīs voli tus ar-
tio ē cognitio cōplexa: ⁊ nō ecōuerſo. Uñ ticulus
pōt poni ꝙ oīs volitio vel nolitio eſt q̄dā
oratio optatiui modi vel equalēs tali ora
tioni: ſicut cū formaf in mēte vtinā habe-
rem hoc: vl' hoc fieret. vel ꝯſimiles. Tales
aūt ꝓpōnes mētales, appeto hoc: diligo
hoc odio illud: nō ſunt actus exerciti volū
tatis: ſꝫ ſignificāt actꝰ volūtatis. Impoſſi-
bile eſt aūt ꝙ voluntas ferat in aliq̄d niſi
in illō qđ apparet ſibi bonū. ſicut dicif. ſ.
de aīa. ca. xv. Sextus articulus eſt inq̄- H
rere an delectatio ſit alia res a volūtate: ⁊ Sextꝰ
breuiter an paſſiones volūtatis ⁊ intelle- articu-
ctus ſint res alie ab oꝑationibꝰ. Et lȝ mul lus.
ti teneāt ꝙ nō: videf tm̄ meliꝰ ꝙ ſic. Hꝫ em̄ Cōclu-
multū cōcorda ꝓceſſui phīꝫ ꝟbis cōmen ſio ꝓba
tatoris. Uñ phs expſſe. ix. ethicoꝝ ꝓbat tur.
ꝙ delectatio ꝑficit oꝑationē: ſicut pulcri- Primo
tudo iuuētute. Uñ textꝰ hȝ. Perficit auteȝ
oꝑationē delectatio nō vt habitꝰ q̄ ineſt: ſꝫ
ſuꝑueniēs q̄dā finis: ſic venit iuuenibꝰ pul
critudo. Ubi exponit Tho. ꝙ formalis ꝑ-
fectio eſt duplex. Una intrinſeca q̄ conſti-
tuit eſſentiā rei. Alia q̄ ſuꝑuenit ſ ſua ſpe-
cie conſtituente. Dicit em̄ ꝙ delectatio ꝑ-
ficit operationem non ſicut habitus cui
ineſt. i. ſicut nō forma intrās eſſentiā rei: ſꝫ
ſicut finis. i. quedam perfectio ſuperue-
niēs: ſicut pulcritudo ſuperuenit iuuenis

c.26

bus nō q̄ſi exiſtēs de eſſe iuuētutis. Eodē
mō delectatio ꝯſeq̄tur bonaꝫ diſpoſitionē
cauſaꝝ opationis. Ex quo videt̄ expreſſe ꝙ
delectatio ſit alia res ab opatione quā con
ſequit̄. Preterea. ponat̄ ꝙ aliquis vehe
meter appetat aliq̄d qd̄ nō habet tūc iſta
volitio adhuc non eſt delectatio: nec dele
ctationē hꝫ: imo eſt magis dolor q̄ͫ volu
ptas. ſicut dicit cōmēta. xij. meta. cōmēto.
xxviij. vbi dicit ꝙ deſideriū precedēs ap
prehēſionē rei deſiderate eſt magis dolor
q̄ͫ voluptas: ⁊ ſi ponat̄ ꝙ ſtatim adipiſca
tur illud delectabile qd̄ appetit delectatio
talis nō eſt ſine alteratione corpis. Tūc ar
guit̄. Si iſta delectatio in corpore non eſt
niſi ꝓpter aliq̄d exiſtēs in volūtate: ⁊ hec
alteratio eſt noua ſine alteratiōe corporis
cū ergo talis alteratio in corpore nō ē ni
ſi ꝓpter aliq̄d exiſtēs in volūtate aliud ab
ipſa volūtate q̄ reſpuit: ſꝫ h̄ delectatio eſt
noua. ergo ꝓpter aliqd̄ nouū exiſtēs in volū
tate ſꝫ volitio priꝰ fuit. ergo illa eſt aliq̄d ī vo
lūtate aliud ab illa volitiōe q̄ p̄ceſſit: ſꝫ ni
hil eſt niſi delectatio. ergo. Preterea de
lectatio eſt in opatione ſenſus exterioris
ſꝫ nullꝰ actꝰ appetitiue virtutis eſt in opa
tiōe ſenſus exterioris. ergo delectatio non eſt
appetitꝰ. Minor eſt bti aug. de li. ar. c. vij.
vbi dicit. Nam aliud eſt q̄ videt beſtia: ⁊
aliud q̄ vidēdo ea q̄ ſentit vel vitat vel ap
petit. Maior habet̄ a pho. ij. ethicoꝝ. ꝙ q̄
libet ſenſus hꝫ opationē circa ſuū obiectū
ꝯueniēs. Sed iſta rō nō valet: q: cū aīa ſit
appetitꝰ: ⁊ aīa eſt ſenſus. ſeq̄tur ꝙ ſenſus
eſt appetitꝰ. Septimus articulus eſt.
an volitio fiat ſubito vel ſucceſſiue. Et ad
iſtud ſunt tres modi dicēdi. Unꝰ eſt ꝙ tm̄
fit in tpe ita ꝙ nō ſit dare primū inſtās in
q̄ hec ſit vera: volūtas vult. Scd̄s modꝰ dicē
di. ꝙ volitio pōt eē ſubito. Tertiꝰ modꝰ eſt
ꝙ res vel actꝰ q̄ eſt volitio bn̄ fit ſubdito.
Sed tm̄ nō eſt dare primū inſtās in q̄ illa
eſt volitio: vel in q̄ volūtas illa re vtit̄: vel
ꝑ illaꝫ vult. De iſtis neſcio q̄ eſt verior de
duabꝰ primis: teneo tn̄ primā ad phs: vi
delꝫ ꝙ oīs volitio data fiat ſucceſſiue ⁊ in
tpe ⁊ nō ſubito. Tertia vero nō apparet mul
tū rōnabilis: q: poſita illa re q̄ prio vocat̄
volitio nō eſt rō q̄re p̄mo non dr̄ volitio ⁊
poſtea dr̄ volitio: niſi q: aliq̄d cōnotat̄ qd̄
mō eſt ⁊ priꝰ nō fuit: ſicut ī inſtāti q̄ ignis
eſt approximatꝰ ad lignum: ille calor ignis
nō eſt calefactio ⁊ imediate poſt h̄ erit cale
factio. Nō eſt: q: īmediate poſt h̄ habebit
calorē cauſatū in ligno ⁊ h̄ īportat iſte ter
minꝰ calefactio. īportat eñi aliq̄d qd̄ cauſat
calorē. iō ꝓcedimꝰ prio ꝙ iſte calor nō ē ca
lefactio ⁊ imediate poſt hoc erit calefactio
ſꝫ talē rē ponere in volūtate nō eſt mani
feſtū. Illa eñi res potiꝰ diceret̄ actꝰ volūta
tis: qd̄ alī oſtēdet̄ qñ aget̄ de diſtinctione
ītellectꝰ ſiue ītelligibilis ad ītellectū. Qd̄
aūt nulla volitio cauſata poſſit eſſe ſubi
to declarat̄: q: ſi ſic tūc foret poſſibile ꝙ an
gelꝰ peccaret ſiue peccaſſet ī iſtāti ſue crea
tionis. ꝯña p3: q: ſi in inſtāti hr̄et cognitio
nē boni ⁊ mali ⁊ vſuꝫ liberi arbitrij: tunc
in illo inſtāti poſſet bn̄ vl̄ male velle ⁊ pec
caret. Falſitas ꝯñtis oſtēdit̄ multiplr̄.
Prio ꝑ beatū Aug. xij. de ciui. ca. vj. vbi ar
guit ſic. Uitiū eſt in hac volūtate. ergo volun
tas iſta priꝰ fuit bona. Probat̄ ꝯñtia: q: oē
vitiū adimit aliqd̄ bonū qd̄ fuit in volūta
te. ergo inſtās datū nō fuit primū inſtās in q̄
hec volūtas fuit mala. Scd̄o ꝑ eundeꝫ.
xj. de ciui. ca. xv. vbi arguit ꝙ peccatū ex h̄
qd̄ ponit̄ in primo inſtāti angeli eſt natu
rale. Et reprobat quoſdā q̄ dixerūt primū
angelū peccaſſe in primo inſtanti ſui eſſe.
ꝓpter illud. j. Jo. iij. Ab initio dyabolus
peccat. Et ſi eſt nature deducit ꝙ non eſt
peccatū. Etiaꝫ cap̄. xvij. dicit. Sine dubio
vbi eſt malicie vitiū natura nō vitiata pre
ceſſit. Ecce ꝙ expreſſe concludit ꝙ natura
neceſſario p̄ceſſit vitiū. Tertio. Si ange
lus peccauit in hoc inſtāti: ergo potuit vi
tiū vitaſſe. Quarto. Si ſic pari rōne ta
lis pōt mereri in primo inſtāti ſui eſſe. cō
ſequēs eſt falſum: q: prius nō potuit iuſti
ciā amittere: nec ī hoc inſtāti pōt. ergo ne
ceſſario ſeruat iuſticiā. Et vltra: ergo non
magis laudandꝰ eſt de iuſticia quā ſeruat:
q̄ͫ de rōnabilitate quam ſeruat. Sicut ar
guit Anſ. de caſu dyaboli. ca. v. ꝓbans ꝙ
boni angeli potuerūt peccare. Preterea
Si actꝰ volūtatis fiat ſubito aliq̄s angelꝰ
neceſſario peccaret ⁊ inuitꝰ: q: ſuppoſito
ꝙ deꝰ creet in hoc inſtāti angelū ⁊ p̄cipiat
ſibi actualiter ꝙ diligat q̄ͫ cito potuerit ⁊
ſeq̄ſtret actū volūtatis ſue ꝑ h̄ inſtās p̄ci
ſe. quo facto iſte in aliquo inſtāti amabit
deū ⁊ ſit illud inſtās a. Et arguo ſic. Inter
a. ⁊ hoc inſtans fuit tempus medium in
quo ille angelus non amauit deum. ergo
tunc peccauit: ⁊ tamen hoc vitare non po
tuit, ergo inuitus ⁊ neceſſario peccauit.

Concluſio ꝓbatur ſecundo.

Probatur tertio.

I
Septimus articulus
Tres ſūt modi dicendi.

Contra tertiuꝫ moduꝫ dicēdi.

K
Quod nulla volitio poſſit eſſe ſubita.
Probatur falſitas cōſequentis primo.
Scd̄o.
Tertio
Quarto.
Quīto.

Proba tio. Nec valet dicere ꝙ pceptū eſt irrationabi le:q2 ingratus foret ſi haberet cognitionē dei ⁊ vſum liberi arbitrij niſi amaret deus ꝙ cito poſſet. Scḋo circa pncipale. Si

Scḋo pbatur primo. ſic tūc meritū inſtātaneū ⁊ tpale forēt eq̄ lia ceteris paribus. Probaꝛ ꝯña ſic. pono duos hoīes q̄ ſunt eq̄les in gratuitis ⁊ na turalibꝰ ⁊ in conatu volūtatis ⁊ mereatur vnus p inſtās ⁊ alius p horā. iſte ſcḋs ha bebit plus de merito ⁊ nō in ifinitū. ḡ ſuū meritū factū in hora excedit aliud in aliq̄ ꝓportione finita. ſit grā exempli ꝙ in du plo: accipio ḡ tertiū hominē ⁊ volo ꝙ ille mereaꝛ in medietate hore ⁊ ſit eq̄lis ſecūs do in oībꝰ. ḡ iſte mereꝛ ſubduplū ad ſcḋm ⁊ p ꝯñs eq̄le ad primū. Qḋ aūt mereꝛ ſub duplū pꝫ: q2 ſi primus habuiſſet iterruptio nē p inſtās ſolū: ⁊ fuiſſet poſſibile meritū vtriuſꝗ medietatis: ſcḋm fuiſſet eq̄le me rito tertij. Silr ſi iſte tertius cū equali co natu meruiſſet p totā horā habuiſſet eq̄le meritū cū ſcḋo: ergo nunc hꝫ ſubduplum.

Scḋo. Falſitas ꝯſequentis pꝫ: q2 tunc nihil pro deſſet cōtinuare meritū p tēpus. Prete rea. Si ſic p pctō mortali vnius inſtantis tm̄ deberet vna pena: ⁊ ſi: ſeq̄reꝛ ꝙ poſſi bile eſſet aliquē angelū tm̄ peccare ꝙ deꝰ nō poſſet eū punire. ꝯña pbaꝛ: q2 cū ange lus ſit natura finita erit dāda aliqua pena quā angelus nō poterit recipe ſit talis a. tūc inter a. ⁊ penā debitā angelo pro pecca to inſtātaneo eſt aliqua ꝓportio: nō infi nita. ſit ergo ꝙ ſit decupla. cū ergo in quo cūꝗ tpe accepto ille angelꝰ pōt in decem

Tertio inſtātibus peccare: pōt mereri deceꝫ tales penas: ⁊ p ꝯſequēs ipſum a. Preterea. Cōtinuans meritū vel demeritū p certum tēpus haberet pmiū vel penā intenſiue in finitā: q2 ſicut mereri p primo inſtanti ex trinſeco debeꝛ aliqḋ pmiū: ita p quolibet inſtāti illius tpis. aut ergo p quolibet de beꝛ equale: ⁊ tūc patet ꝓpoſitū. Aut p pri mo inſtanti debeꝛ maius: tūc accipio me dium inſtās illius tpis: pro hoc debeꝛ ali qḋ pmiū. ergo p infinitis que preceſſerūt debētur infinita pmia maiora iſto. Si ſe cūdo mō: tūc p infinitis oībus ſequētibꝰ illud inſtās debētur premia infinita: quo rū quodlibet eſt maius debito huic inſtan

Rñſio. ti. Si dicaꝛ ad iſtā rationē ꝙ p primo inſtāti tm̄ debeꝛ pmiū ⁊ p nullo poſterio

Contra ri. Cōtra ſequiꝛ prīo ꝙ inequaliter me

riſionē rentes eq̄liter debeāt premiari poſito caſu poſſibili. pono ergo ꝙ ſortes mercatur in aliqua hora ⁊ in primo eius inſtāti ⁊ in vl timo ſimiliter: ⁊ mereaꝛ plato vniformiꝛ cū ſorte excepto ſolo inſtāti vltio qḋ ſit c. Tūc arguo ſic. aut pmiū ſortis ⁊ pmiū pla tonis erūt eq̄lia: vel pmiū ſortis erit ma ius. Si equalia: ergo inequaliter merētes habebūt equalia pmia. Et ſilr ſi male vo luiſſet plato in c. inſtāti demeruiſſet. ḡ mo do meruit. Si iequalia h̄ eſt maius. ergo p c. debeꝛ pmiū. ergo pari rōne pro quoli bet inſtanti poſteriori. Preterea ſequiꝛ ꝙ ſi aliq̄s peccaret venialiter vniformiter p tps in cuius fine mereretur: talis deberet eſſe in ꝑpetuū in purgatorio: vel habere pe nā infinitā intēſiue. Et ſilr ſi peccaret mor taliter planū eſt ꝙ ſibi debeꝛ pena infini ta intēſiue. ꝯñs falſum. Octauo reſtat mouere q̄dam dubia cōtra predicta. Fue rūt eñ dicte ſeptē cōcluſiones in ſeptē ar ticulis. Prima fuit ꝙ volūtas eſt libertas ⁊ nō res addita. Scḋa ꝙ rectitudo volūta tis eſt aliq̄ volūtas videlꝫ q̄ eſt a volun tate. ſ. q̄ volūtas eſt recta: vel volendo ſi cut deus vult eā velle. Tertia fuit ꝙ volū tas pōt neceſſitari ad eliciēdū actū ſuum mō nature ⁊ nō libere. Quarta ꝙ volūtas reſpectu ſue opatiōis eſt actiua ⁊ paſſiua ⁊ nō paſſiua tm̄. Quīta ꝙ oīs volitio eſt q̄ dā cognitio cōpleta: videlꝫ oratio optati ui modi: affirmatiua vel negatiua. Sexta ꝙ delectatio nō eſt volitio nec actꝰ volūta tis quē ꝯſequiꝛ: ita ꝙ eadē ſit volitio pri mo ⁊ nō delectatio: ⁊ poſtea ꝯñter fiat de lectatio. Septia ꝙ volitio ſit ſucceſſiue ⁊ nō ſubito. Circa oīa iſta pōt merito q̄s du bia ꝯteplari: ſed q2 tps non ſufficit arguo ꝯ quedā iſtoꝝ tm̄. Et primo cōtra primam ꝯcluſionē pbo ꝙ libertas ſit res addita vo lūtati p quā volūtas diceret libera: ſicut aer diciꝛ lucidus p lucē. Nā arguiꝛ ſic. Li bertas ſuſcipit magis ⁊ minus: voluntas nō. ḡ ⁊c. Añs pbo. q2 volūtas beati eſt li berior ꝗ volūtas viatoris: ⁊ liberior eſt il la que peccare nequit ꝗ illa q̄ peccare po teſt. Vñ Anſ. de lib. arbi. Poteſtas peccan di addita volūtati minuit libertatem. Et Augu. enchi. ca. ciiij. Multo quippe libe rius eſt arbitriū qḋ oīno nō poterit ſerui re pctō. Ex quo arguiꝛ ſic. Volūtas nō po teſt minui nec ſuſcipit magis ⁊ minꝰ: q2 eſt ſubſtātia aīe: ſꝫ libertas pōt vt pꝫ ex dict. ergo libertas nō eſt volūtas. Secundū

Quito

Articu lus oc tauus.

Arguiꝛ ꝯ dicta in pmo articu lo. ⁊ po nitur p primo dubio. Primo

Scḋm dubiū.

dubiũ pōt eſſe an odiuꝫ ſit amor. Et appa-
ret ꝙ nõ: qꝛ non ſunt ꝯtraria. Tñ videt ꝙ
ſic: qꝛ ſequit odio ſortẽ: ergo volo ſortẽ nõ
eſſe vel male eſſe. ergo ſortẽ male eſſe eſt
volitũ ⁊ deſideratũ a me ⁊ dilectũ. ergo eo
dẽ actu diligo ſortẽ ⁊ odio ſortẽ: ergo om̃e
odiũ eſt amor. Et idẽ actus dr̃ odiũ: amor:
Tertiũ dubiũ. ⁊ deſideriũ. Tertio pōt eſſe dubium: an
idẽ numero poſſit eſſe oditũ ſimul ⁊ dile-
ctum. Et videt ꝙ nõ: qꝛ ſi diligo hoc volo
hoc bñ eſſe. ſi odio hoc volo hoc male eſſe.
ſed nõ poſſum ſimul ⁊ ſemel velle hoc bñ
eſſe ⁊ male eſſe vel nõ eſſe: ergo nec odire
⁊ diligere ſimul ⁊ ſemel. Sed contra iſtud
ſũt caſus poſſibiles. Primo. Odiat ſortes
interfectorẽ patris ſui ⁊ neſciat q̃s ſit: ⁊ di
ligat platonẽ ⁊ ſit ita in rei veritate ꝙ pla
to occiderit patrẽ ſortis. Sic ex caſu ſequi
tur. ſortes odit oẽm iterfectorẽ patris ſui:
ergo platonẽ odit ſortes. ſed platonẽ dili-
git ꝑ caſuꝫ: ergo ſortes eũdẽ diligit ⁊ odit.
Quartum dubium. Quarto pōt eſſe dubiũ: an aliq̃s poſſit
diligere ⁊ tñ nihil diligere: odire: ⁊ tñ ni-
hil odire. deſiderare ⁊ tñ nihil deſiderare.
In contrarium primo. Videt ꝙ nõ: qꝛ ſequit. ſortes nihil diligit
ergo nulla dilectio eſt in ſorte. Et vltra. er
go nõ diligit. Preterea cuiuſlibet actus
Scḋo. volẽdi eſt aliqḋ obiectũ: ergo cuiuſlibet di
lectiõis eſt aliqḋ obiectũ. ſed obiectuꝫ dile
ctionis eſt dilectũ: ergo in q̃libet dilectõe
Tertio eſt aliq̃d dilectũ. Nã etiã ſequit. ſortes di-
ligit: ergo vult alicui bonũ. Et vltra. ergo
Quarto diligit aliq̃d. Preterea. iij. de aĩa. c. xvj.
ponit phs ꝙ ad motũ aĩalis req̃rit ſemꝑ
vnũ mouẽs imobile ſcꝫ appetibile: ⁊ aliud
mouẽs qḋ mouet ſcꝫ appetitꝰ: ⁊ tertiũ mo
tũ ⁊ nõ mouẽs ſcꝫ ipm aĩal: ergo ad talem
dilectionẽ req̃rit aliqḋ appetibile vel odi
bile qḋ moueat volũtatẽ. Preterea eo-
Quĩto. dẽ libro cõmentator cõmẽto. xv. Semper
quidẽ mouet appetitũ: ſ; hoc aut eſt bonũ
aut videt bonũ. ergo oĩs dilectio vel eſt re
ſpectu boni veri: vel reſpectu boni apparẽ
tis. Preterea ſi dilectio pōt eſſe ⁊ tñ ni-
Sexto. hil diligi per eã ſequit ꝙ ſumma dilectio
poſſet eẽ ⁊ tñ habẽs eã in nullo delectare
In oppoſitũ. tur. In oppoſitũ eſt caſus poſſibilis. Po-
nat ꝙ plato diligat ſortẽ ⁊ nihil aliud a
ſorte: ⁊ interim ſtante dilectione annihile
tur ſortes: tunc hec eſt vera. dilectio eſt in
platone: ⁊ tñ nihil diligit a platone. Nec
em̃ vniuerſalis eſt vera: qꝛ q̃libet ſingula-
Scḋo. ris eſt ṽa: ſicut pꝫ inductiue. Preterea ali
quis deſiderat ⁊ tñ nihil deſiderat. Primo
quia infirmus deſiderat ſanitatẽ ⁊ tamen
nullã reꝫ: qꝛ nulla ſanitas deſiderat ab eo.
Pꝫ qꝛ q̃libet ſingularis eſt vera: quia nec
hec ſanitas q̃ eſt in ſorte: nec q̃ eſt in plato
ne: ⁊ ſic de alijs. Sed oĩs ſanitas eſt aliq̃
iſtaruꝫ: ergo nulla deſiderat ab eo. Pre-
terea ſi ſortes deſiderat edificare caſtrum Tertio.
tũc in ſorte eſt edificij deſideriũ: ⁊ tñ nulla
res deſiderat: qꝛ nec preſens nec futura: qꝛ
ſortẽ edificare caſtruꝫ nihil eſt. Quinto
dubitat de eo qḋ dictũ eſt: ꝙ voluntas eſt Quĩtũ dubiũ.
actiua reſpectu ſue oꝑatõis. Et ꝯ h̃ arguit Arguit contra.
primo. qꝛ ſi ſic. ſequit ꝙ volũtas alterabit Primo
ſe. cõſequẽs eſt falſum: ⁊ ꝯñ pꝫ: qꝛ cauſa-
ret in ſe vnã aliã qualitatẽ ſucceſſiue. Naꝫ
volitio ſucceſſiue ꝓducit ſicut dictum fuit
in alio articulo. Sed omne ꝓducens ſuc-
ceſſiue qualitatẽ in aliquo ſubiecto vere al
terat illud. ergo ſi volũtas ꝓducit ſucceſſi
ue vnã qualitatẽ: ſequit ꝙ vere alterat ſe.
Falſitas cõſequẽtis pꝫ. qꝛ eſt vere cõtra cõ
men. ſ. ⁊. vij. phyſicoꝝ cõmento. x. Probat
em̃ ꝙ in parte itellectiua nõ eſt alteratio.
Similiter ꝓbat in eodẽ ꝙ omne qḋ muta Scḋo.
tur ab alio mutat. Preterea. ſi ſic idẽ re Tertio.
ſpectu eiuſdẽ foret in actu ⁊ in potentia. vi
delꝫ volũtas reſpectu ſue oꝑationis: quia
omne agẽs in actu reſpectu illius qḋ agit
⁊ omne recipiẽs eſt in potẽtia reſpectu il-
lius qḋ recipit. ꝯñs eſt cõtra cõmentatorẽ
ix. meta. cõmento. ij. vbi deducit ad h̃ tãꝙ
ad impoſſibile ſcꝫ ꝙ aliq̃d pateret ⁊ ꝓdu-
catur a ſe. Preterea. Volũtas nõ eſt cau
ſa effectiua ſue dilectõis: ergo nec ſui actꝰ. Tertiũ
Iſta ꝯñ pꝫ per cõmentatorẽ. xij. meta. cõ pĩcipale ꝯtra
mento. xxxix. Delectatio ſequit apprehen- dictum
ſionẽ ſicut vmbra corpus. ergo ſi voluntas ĩ dubio
ſit cauſa effectiua ſui actus: tũc erit effecti
ua ſue dilectionis. ergo non eſt cã ſue dile
ctionis: nec per ꝯñs erit cauſa efficiẽs ſui
actus. Cõfirmat iſta ratio: qꝛ apprehenſio
nõ cauſat a volũtate: ſ; ab extrinſeco ⁊ de- Confirmatur.
lectatio ſequit neceſſario apprehenſionẽ.
ergo delectatio cauſat ab extrinſeco. Iteꝫ
ſi eſſet cauſa ſue delectatiõis eſſet etiaꝫ cã
ſue triſticie: ⁊ tũc in poteſtate voluntatis
dãnati foret facere penã nõ eſſe afflictiuã.
Itẽ ſub alia forma arguit ſic. ſicut volitio Aliter.
ad triſticiã ſic volitio ad delectationeꝫ: ſed
volitio ſequit neceſſario triſticiã ⁊ triſti-
cia totaliter cauſat ab extra ⁊ nõ a volũta
te. ergo delectatio ⁊ vltra. ergo et volitio

naturaliter eſt ſequens iſtā delectationē.
Tertiū Preterea arguit̄ ſic. ſi volūtas eēt cau-
ſa effectiua ſufficiēs reſpectu volitiōis po
ſita cognitiōe alicuius obiecti delectabi-
lis ip̄e libere poſſet ſtāte illa cognitōe vel
le illud vel nolle. ꝯñs falſum. Falſitas con
ſequēti3 pt3: q2 ponat̄ ꝙ velit obiectū. ⁊ ar
guo ſic. capio inſtās in quo incipit velle:
aut nūc primo h3 poſſe ſufficiens ad cau-
ſandū illā volitionē. ⁊ ad volēdū aut non
primo. Si nō primo h3 poſſe ſufficiēs ad
volendū. Contra nūc incipit velle: ergo h3
poſſe ſufficiēs ad volendū. Si cōcedatur
ꝙ nunc primo habet poſſe ſufficiēs ad vo
lendum: ergo prius nō habuit poſſe ſuffi-
ciens: ergo aliqua mutatio facta eſt circa
volūtatē quare modo poteſt ⁊ prius non
potuit. q̄ro ꝺ illa mutatōe. vnde cauſabit̄
vel a ſe vel ab extrinſeco. Si ab extrinſeco
ergo nō libere ꝓducit hāc volitionem: q2
p̄ter cognitionē obiecti ⁊ ſemetip̄am volū
tas non req̄rit ab extrinſeco diſpoſitionē
ad ꝓducēdū volitionē. Si a ſe ſit illa mu
tatio: q̄ro aūt nūc p̄mo pōt cauſare illam
mutationē vel prius potuit. Si prius po-
tuit: ergo prius ꝓduxit: q2 q̄ñcūq3 agens
h3 poſſe ſufficiēs ad ꝓducēdū effectū pro
ducit illū: q2 aliter agēs hr̄et habitudinē
eandem ad effectum q̄ñ non ꝓducit ⁊ q̄ñ
ꝓducit. Si ergo prius potuit iſtā muta-
tionem ſufficiēter cauſare prius cauſauit
Rūſio. ipſam. ⁊ ſi ſic ergo prius voluit. Si dice-
Repli- ret̄ ꝙ nūc primo pōt iſtā mutationē in ſe:
ca. ergo prius non potuit: ergo aliqua muta-
tio facta eſt in voluntate vel in aliquo ex-
trinſeco quare modo pōt ⁊ prius non po
tuit. Si in aliquo extrinſeco nō iuuat vo-
lūtatē vel ad volitionē. Si in ſeip̄a: quere
tur vnde vel a ſe vel ab alio. queret̄ etiam
q̄ñ primo potuit cauſare mutationē iſta3:
⁊ ſic ibitur in infinitū in talibus mutatio
nibus: ita ꝙ oēm mutationē preceſſit mu
Quar- tatio in infinitū. Preterea ponat̄ ſicut
tum. prius ꝙ voluntas habeat ſufficiētē cogni
tionē alicuius obiecti: nihil tū̄ velit circa
illud obiectū. ꝓbo ꝙ nō poſſit velle illud
obiectū niſi moueat̄ ab extrinſeco: q2 da-
to ꝙ ſic: ergo erit in oībus diſpoſitiōibus
ſuis vniformis oīno q̄ñ cauſat volitionē ⁊
q̄ñ nō: ergo nō eſt magis cā q̄ñ vult ꝙ̄ q̄ñ
nō vult. nec eſt magis cā volitiōis nūc ꝙ̄
prius: ſit nūc inſtās in quo voluit. Cōfir-
matur iſta rō ſicut p̄cedens: ꝑ argumētū

cōmē. viij. phiſicoꝝ cōmēto. v. vbi ꝓbat
ꝙ ante oēm motū fuit motꝰ. Motoꝛ inq̄t
nō mouet niſi in tp̄e in q̄ mouet ⁊ nō an:
q2 ante nō habebat diſpoſitionē in q̄ poſ-
ſibile erat ei mouere. Et planiꝰ cōmento
viij. vbi dicit q̄ñ ꝓportio illiꝰ qꝺ habet po
tētiā agēdi duo ꝯtraria fuerit eadē nō fa-
ciet alterū eoꝝ. In cōmēto nono ꝓbat ꝙ
nulla virtus rationalis pōt agere poſtq̄
nō egit niſi ꝑ trāſmutationē p̄cedentē in
illa v̄tute: vel in extrinſeco: ergo ſi volun-
tas nūc vellet ⁊ ante nō voluit: aliquā di-
ſpoſitionē habet quā āte nō habuit. ⁊ nō
ab extrinſeco: q2 cognitio obiecti ſufficiēs
prefuit: per poſitū: ergo aliud requirit̄ ad
cauſandū volitionē p̄ter volūtatē ⁊ intel-
lectū: ergo cauſat̄ ab extrinſeco: ergo volū
tas eſt tm̄ paſſiua. Preterea ſi voluntas Quītū.
foret actiua reſpectu ſue volitiōis: volitio
nō foret actus imanēs in ip̄a. conſequens
falſum. ꝯña patet: q2 potentia actiua eſt
p̄ncipiū trāſmutādi alterū inquātū alte-
rum. ix. meta. ca. v. ſc3 de potentia; Pre Sextū.
terea. iij. de aīa. ca. de volūtate. ſiue de mo
uente dicit ꝙ volūtas eſt mouēs motū. et
appetibile mouēs ⁊ nō motū. igit̄ volun-
tas mouet̄ ab obiecto: ⁊ nō mouetur niſi
motu appetēti ⁊ volēdi obiectū: ergo vo-
lūtas tm̄ patit̄ volēdo. Ad primū dubiū
de libertate dico ꝙ libertas eſt volūtas. M
Et ad argumētū in oppoſitū nego ꝯñam. Rūſio
Sed tm̄ ſequit̄ ꝙ libertas non ſit terminꝰ ad pri-
ſynonimus cū iſto termino volūtas: quia mū du-
iſte terminꝰ libertas cōnotat aliq̄d aliꝺ a bium.
volūtate qꝺ nō ſignificat principal'r ⁊ in
recto: ideo pōt de diuerſis p̄dicari ſm̄ ma N
gis ⁊ minus. Ad ſecūdū dubiū pōt ꝯcedi Ad ſe-
ꝙ idē actus ſit odiū ⁊ dilectio reſpectu di cundū
uerſoꝝ: ſicut manifeſte patet ſi velim ſic.
vtinā ſortes occidat̄ vt plato ꝓmoueat̄.
vnica volitiōe poſſum velle finē ⁊ ea que
ſunt ad finē. Similiter idē actꝰ eſt quo vo
lo ſortē nō eſſe: ⁊ odio ſortē ⁊ deſideriū re
ſpectu ip̄ius. Et q̄ñ arguit̄ ꝙ amoꝛ ⁊ odiū
ſunt ꝯria. dico ꝙ nō niſi reſpectu eiuſdem
obiecti: ſicut duplū ⁊ dimidiū nō ſunt di-
uerſa ſeu ꝯria niſi reſpectu eiuſdē: ⁊ nō re-
ſpectu diuerſoꝝ. Nam etiā idē eſt actꝰ q̄ vo
lo ſortē nō eſſe ⁊ deſideriū reſpectu eiuſdē
ſic ꝙ nō eſſet ſicut denotatur ꝑ hanc ꝓpo
ſitionē. ſortes non eſt. Ad tertiū dubiū. O
an idem poſſit eſſe ſimul ⁊ ſemel oditus Ad ter-
et dilectus. Dico ꝙ ſic apprehendendo tium.

per duas ꝓpoſitiones ſiue intētiões:quarū vna cauſat ſicut ꝑtialis cauſa dilectionē:⁊ alia odiū. vt patuit in iſto exēplo de ſorte odiēte interfectorē patris ſui quē neſcit eſſe platonē:⁊ diligit platonē:⁊ ſcit ſe diligere platonē.

P Ad quartum.

Ad quartū dubiū qḋ mouet quoſdā ad ponēdum res in eſſe cognito in quodā eſſe diminuto:dico ꝙ bñ ſtāt. ſortes diligit:⁊ tñ ſortes nihil diligit. Nā ꝑ iſtam ꝓpoſitionem ſortes diligit. nihil aliud deſignaṫ niſi ꝙ dilectio eſt in ſorte. Hac aūt dilectione aliqñ aliquid diligitur:ſicut quādo ſortes eſt aliqd. Et aliquādo nihil ꝑ eam diligitur:ſicut quando ſortes nō eſt.

Q Ad argumentum in oppoſitum quarti dubij.

Ad pⁱmū in oppoſitum. Nego ꝯñam. ſortes nihil diligit:ergo dilectio nō eſt in ſorte. Ad ſcḋm. nego iſtam. cuiuſlibet dilectionis eſt aliqḋ obiectū dilectum. Ad tertium. nego iſtam ꝯſequentiam. plato diligit. ergo vult alicui bonū. ſorte tñ putat ſe velle alicui bonum.

Ad ſecundū. Ad tertium. Ad quartum.

Ad quartū de pħo ꝙ in motu aīalis reqͥrunṫ appetibile:mouēs:īmobile. Jllud ſoluit cōmētator. xij. meta. cōmento. xxxvj. ꝑ exēplum cōmune de balneo. ꝙ balneū habet duplicē formā:ſcʒ in anima ⁊ extra aīam. Per formā in anima agit deſideriū ⁊ modum:⁊ per formā extra animā vt finis. Et dicit ꝙ non debēt talia dicta intelligi quaſi balneū ſit in anima hominis loquendo ꝓprie. Sed vult dicere ꝙ intentio vel ſpecies vel cognitio balnei eſt in aīa que eſt cauſa partialis deſiderij:quod eſt reſpectu balnei. Et ſimiliter philoſophꝰ dicit. ij. de anima ꝙ requiriṫ appetibile:⁊ hoc verū eſt vl' ſm qḋ eſt in anima tm̄. vl' ſm qḋ eſt in anima ⁊ extra aīam. ſicut aliqñ accipit vt loqͭtur ad reſpondendum ad hoc qḋ eſt

R Ad quintum.

manifeſtius:quia vel requiriṫ appetibile extra vel intētio appetibilis. Manifeſtū eſt em̄ ꝙ ita vere moueṫ aliquādo animal creatum ſine quocunqꝫ terribili extra:ſicut ſi veriſſimū terribile extra appareret.

Ad ſextum argumētum ſcḋe partis rñſiōnis.

Ad quintū argumentū ꝯcedo ꝙ poteſt eſſe dilectio ſine re circa quā:qꝛ ſic non eſt dubiū.

Ad quintum dubium.

Ad quintū dubiū dico ꝙ ſicut dictum eſt ꝙ volūtas nō ſolum eſt actiua ſʒ etiā paſſiua reſpectu ſui actus:ſicut cā partialis. Nam cognitio ꝑcedens volitionem eſt etiā cauſa volitionis. Et quecunqꝫ ſunt cauſe cognitionis ꝑcedentis ſunt cauſe volitionis aliquo mō.

Ad primū ar. in ꝑma rñſiōe. Ad pⁱmū ar.

Ad primū in op. de pħo. vij. phyſi. verū eſt ꝙ ibi ꝓbat ꝙ i virtute intellectiua non eſt alteratio ibidem: tamē in. ij. de anima textus commenti. lvj. dans differentiā inter ſciētem in potentia anteqꝫ habeat ſciētiam:⁊ ſciētem in potētia ad ꝯſiderādū:dicit ſic. Utriqꝫ ergo ſm potētiam ſcientes. Sed hic quidē per doctrinā alteratus eſt:⁊ multotiens ex cōtrario mutatus eſt in habitū. hic autē ex eo ꝙ habet ſenſum ⁊ grāmaticam: naturaliter agit in agendo aliquo modo. Ecce plane duo dicit. Unum ꝙ intellectꝰ alteratur quādo deducitur de ignorantia diſpoſitionis ad habitū ſciētie. Aliud dicit ꝙ ſciēs habitum quādo deducitur ad actum ſecūdum in agēdo aliquo modo mutaṫ. Commentator etiam commē. lviij. in fine. Que eſt euaſio facientis:eſt duplex:ſcilicet alteratio de nō eſſe ad perfectionem:⁊ alteratio de prima perfectione ad vltimā. Et in alijs commētis circa paſſum iſtū frequēter replicat ꝙ intellectus alteratur. Et iō ad ſaluādum intētionem Ariſto. ibi oportet ſcire ꝙ intentio ſua eſt ꝓbare ꝙ in mouentibus ⁊ motis non eſt ꝓceſſus in infinitum. Ad quod probandū prius probat ꝙ in tali motu aliquod mouēs eſt motū. ⁊ hoc ꝓbat in motu locali inductiue ⁊ cōſequenter de pulſione vectione tractione ⁊ vertigine. hoc idem probat in motu alterationis:vbi oſtendit ꝙ non eſt alteratio niſi ad qualitates ſenſibiles que ſunt de tertia ſpecie qualitatis:⁊ in omni tali alteratione mouēs ⁊ motum ſunt ſimul. qualitates autem que ſunt in parte intellectiua cauſantur vel a ſenſibus:⁊ ſic ꝑ ſenſum ad intellectum:⁊ ſemper aliquod mouēs eſt ſemper cum moto. immo quādo intellectus poſſibilis recipit ſpeciem a fantaſmate ſimul eſt intellectꝰ qui moueṫ:⁊ fantaſmata qḋ mouet vel intellectus agens. Si ponaṫ ita ꝙ intentio pħi eſt ꝑncipalr oſtēdere ꝙ in oī motu aliqḋ mouēs eſt ſimul cum moto. in parte autē intellectiua nō eſt alteratio:verū eſt ꝗ alteratio illā ꝓpoſitionē falſificet mouēs ⁊ motū ſunt ſimul. Sic ergo intelligiṫ ad pħs:ꝙuis ꝑ textū ſuū videaṫ ibi magis eum ſecutū fuiſſe ſnīam platonis. de ſcientia qꝫ ſnīam propriā. ⁊ lʒ ponendo viā platonis de cōcreatione ſciētie cū aīa:planū ſit ꝙ in aīa non fiet alteratio qñ acqͥrit ſciētiam:tamen ſm opinionē Ariſto. erit alteratio in aīa qua alterās ⁊ alteratū ſint ſimul:multomagis ꝙ

Ad ſecundū. ſenſibile alterās mediū. Ad aliud quod
accipit͛ ex alio. omne qđ mouet͛ ⁊c. ergo vo
luntas nō mouet͛ a ſe. Dico ꝙ volūtas mo
uetur a ſe tanꝗ̄ a cā partiali ⁊ ab alio: q2
voluntas nunꝙ̄ cauſat in ſe volitionē niſi
cognitione voliti ꝑhabita: ⁊ ideo nō mo-
Ad tertium. uetur a ſe ſicut a cā totali. Ad tertiū qn̄
deducit͛ ad hoc incōueniēs ꝙ idē eſſet in
actu ⁊ in potētia reſpectu eiuſdē. Dico ꝙ
incōueniēs eſſet ꝙ idē haberet aliq̄d ⁊ tn̄
eſſet in potētia ad illud: q2 ſic idē hr̄et ⁊ nō
haberet. Un̄ volūtas nō eſt in actu volens
anteꝗ̄ velit: ſed in potentia tm̄: vt dictum
fuit: tn̄ ſic eſt in potētia: q2 pōt ſe reducere
Ad ſecundū principale huius dubij. ad actū ſcđm cū coactiōe cognitiōis. Ad
ſcđm principale de iſto dubio cuiꝰvis ſtat
in hoc ꝙ volūtas nō eſt cauſa ſue delecta-
tionis: ergo non eſt cā ſue volitionis: dato
ꝙ delectatio aliqua ſequat͛ naturaliter co
gnitionem alicuius delectabilis: ſicut po-
nūt aliqui ꝙ ad clarā dei viſionē ſequit͛ na
turaliter delectatio: ⁊ ad iſtā delectationē
ſequitur volitio: hoc poſito adhuc iſta ꝯn̄a
nō valet: iſta delectatio eſt ab extrinſeco: ⁊
iſtā delectationē ſequitur naturaliter iſta
volitio: ergo iſta volitio eſt ab extrinſeco: ſȝ
ſequit͛ ꝙ eſt ab extrinſeco totaliter vel eſt
ab extrinſeco ⁊ volūtate nō libere ſȝ natu-
raliter. ⁊ h̄ eſt poſſibile: ſi ita ſit ꝙ aliquaȝ
viſionē ſequat͛ naturalr̄ delectatio: ſed nō
ſequit͛: nō eſt libere a volūtate: ergo nō eſt
effectiue a volūtate. Dico tn̄ ꝙ in caſu vo
luntas pōt eſſe cā ſue delectationis indire
cte. Pōt enī volūtas cōtinuare ꝯſideratio-
nē intellectꝰ circa aliqđ delectabile in quo
delectat͛: ⁊ copulare ad illud cognitioneȝ
ſenſitiuā: ⁊ ſic intēdit delectationē ſuā. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s cauſare delectationē in ſe. Et ſilr̄ cōce
do ꝙ volūtas pōt cauſare in ſe triſticiā in
tendendo eā per cōtinuationē cognitionis
circa cauſaȝ triſticie. Un̄ ille q̄ attentius ⁊
diligētius vult cauſas triſticie ꝯſiderare:
certe cauſat ⁊ augmētat triſticiā ſuā: eo ꝙ
augmentū cognitiōis de triſtibꝰ in cauſis
ſequit͛ augmētatio triſticie. Et licȝ volitio
triſticie ſequat͛ triſticiā naturaliter: nō tn̄
ideo ſequit͛ ꝙ illa nō ſit a volūtate: ſed eſt
a volūtate lȝ nō libere ſed tm̄ naturaliter.
Ad tertiū principale dubij cuiusvis ſtat
T Ad tertium. in hoc ꝙ voluntas nō pōt eſſe in cōſimili
diſpoſitiōe qn̄ cauſat volitionē ⁊ qn̄ non:
ꝓpter iſtā ꝓpoſitionem. viij. phyſi. Si mo
tor moueat poſtꝗ̄ nō mouebat ⁊c. Dicēdū
eſt ad hāc ꝓpoſitionem vltimā ꝙ ipſa ha
bet intelligi de motu locali ab extrinſeco
extra voluntatem. ſic ꝙ ſi moueat modo ⁊
prius nō mouebat hȝ aliquā diſpoſitionē
quā prius nō habuit: q2 ſaltē nūc vult mo
uere ⁊ prius nō voluit: q2 ſi prius voluiſſet
prius mouiſſet vel nō habuiſſet poſſe ſuf-
ficiēs: tn̄ in rei veritate ꝓpoſitio eſt falſa
de v̄tute ſermonis: tam de agēte libero ꝙ̄
de deo: q2 agens liberū reſpectu volitiōis
hȝ poſſe ſufficiēs reſpectu volitiōis qn̄ nō
vult ad volenduȝ. Et ideo đ2 liberū: q2 pōt
agere: ⁊ per ꝯn̄s hȝ poſſe ſufficiēs ad agen
dū: ⁊ pōt nō agere. Et ad primā ꝓpoſitio-
nem que eſt ꝙ volūtas nō pōt oīno eſſe in
cōſimili diſpoſitione qn̄ cauſat volitioneȝ
⁊ qn̄ nō. Nec hȝ eandē habitudinē ad effe
ctuȝ illū qui eſt velle qn̄ vult: ⁊ qn̄ nō vult.
Cōcedo ꝙ qn̄ cauſat volitionē informatur
per volitionē ſuā: ⁊ diſponit͛ ꝑ eā: ⁊ habet
ſe ad eā i habitudine cauſe ad ſuū effectū.
De nouo tn̄ nullā rem recipit: q̄ coagat ad
cauſandū volitionē quā prius nō habebat
Et ideo ad formā argumēti qn̄ capitur in
ſtans in quo voluntas incipit velle a. ob-
iectū. Dicit͛ ꝙ non eſt dare tale inſtans. Et
qn̄ querit͛ aut nūc primo hȝ poſſe ſufficiēs
ad volendū vel nō. Dico ꝙ nūc nō primo:
q2 prius ꝑ cām habuit poſſe ſufficiens ad
volendū. Et qn̄ arguit͛: ergo prius voluit.
Nego ꝯn̄am de agēte libero: ſȝ ſi naturali-
ter egiſſet ꝯn̄a foret bona. Ad quartum Ad quartum.
principale pȝ ꝑ idē: q2 eſt equalis v̄tutis.
Et ad auctoritateȝ cōmētatoris. viij. phyſi
coꝝ cōmento. v. q̄ dicit ꝙ motor mouet in
tp̄e in quo mouetur ⁊ nō ante: niſi q2 ante
non habebat diſpoſitionē in qua poſſibile
erat ei mouere. Dicendū ꝙ iſta propoſitio
ſua eſt falſa. plane pȝ de deo qui poſſe ſuf
ficiēs hȝ ad producēdū mūdos alios ⁊ nō
facit: ⁊ ſufficiēs poſſe habuit ad ꝓducēduȝ
ipſuȝ anteꝗ̄ ip̄m ꝓduxerit ⁊ nō fecit. Cu-
ius oppoſitū nititur cōmentator declarare
cōmento. viij. eiuſdē libri: ⁊ in alijs cōmen
tis multis. Et verū eſt ꝙ ratiōes ariſtote-
lis in. viij. ſuper quas fundat ſe ad conclu
dendū vnū motorē primū ſeparatū a ma-
gnitudine ⁊ immobilē ſunt falſe: ſcȝ ꝑmo
eternitas motus ⁊ tēporis a parte ante ⁊ a
parte poſt: ⁊ ideo totus proceſſus ſuus in
viij. eſt nimis debilis ad intentū ſuū ꝓbā
dum: ⁊ ideo nō oportet auctoritatē ſuaȝ in Ad quintum.
tali recipere. Ad quintū qn̄ arguit͛ per

diffinitionē potentie actiue quā ponit.eſt
principiū trāſmutādi ⁊c. Pōt dici ꝙ ꝑ iſtā
diffinitionē ſatis innuit ꝙ idē poſſit ſe ali
quo modo trāſmutare. Et ideo non dicit ꝙ
potētia actiua eſt principiū trāſmutādi al
terū a ſe abſolute: ſed dicit ſub diſiūctione
vel alterū a ſe vel inquantū alterū.i.inquā
tū caret aliqua ꝑfectione quā a ſe pōt reci
pere: ⁊ ita volūtas trāſmutat ſe ad volitio
nem: large loquendo de tranſmutatione.
Ad ſex-tum. Ad ſextum de pħo.iij.de aīa ⁊c. Dico ꝙ
pħs loquit̄ grā doctrine: ſicut manifeſtius
videbimus de motibꝰ aīaliuꝫ: videlꝫ ꝙ mo
uent ſe ꝓpter appetibile ſenſatum ab eis:
qđ cōuenit oībus aīalibus: ⁊ tūc appetibi
le mouet: verū eſt cauſando cognitionē ſui
⁊ appetitū: nō tñ vult negare quin in per
fectis aīalibus ſic eſt ꝙ moueant̄ aliqñ et
appetāt illud qđ nō vident nec ſentiūt: im
mo appetunt ⁊ nullā rem appetūt ſicut ſi
in hyeme appetā roſas. Et ideo dicendum
ꝙ appetibile accipit̄ ibi ꝓ appetibili cōi-
ter pro eo qđ eſt appetibile in rei veritate
⁊ pro intētione ſeu cognitiōe que eſt cauſa
partialis volitionis: vel actus volendi: ita
ꝙ ſemꝑ ad cauſandū volitionē vel appeti
tum cōcurrit intētio obiecti vel obiectum
vna cū potētia appetitiua: ⁊ ideo potētia
appetitiua nō eſt niſi cauſa partialis effe-
Reſpōſio ad argumenta prin. ctiua actus. ¶ Ad primū principale q̄ſtio-
nis huius qñ arguit̄. Si volūtas foret li-
bera ⁊c. ſequit̄ ꝙ volūtas poſſet libere vel-
le ⁊ libere nō velle libertate cōtradictiōis.
cōcedo. Et qñ arguit̄. ſi hec ſit vera volun
tas pōt libere velle: ponat̄ in eſſe tunc erit
hec vera. volūtas libere vult ⁊ nō vult. Po
teſt dici ꝙ hec de poſſibili nō debet ſic po
ni in eſſe. Verbi gratia. iſta ꝓpoſitio volū
tas pōt indifferēter velle ⁊ nō velle in a.
nō debet ſic poni in eſſe. volūtas indifferē
ter vult ⁊ nō vult in a. ſꝫ ſic voluntas vult
in a. ⁊ potuit immediate ante a. noluiſſe
in a. Vel ſic. volūtas nō vult in a. ⁊ potuit
voluiſſe in a. Eodē modo iſta volūtas pōt
libere velle: debet ſic poni in eſſe. volūtas
vult ⁊ immediate anteꝙ̄ incepit velle po
tuit nō incipere velle. Similiter alius de
fectꝰ ⁊ in iſto argumēto eſt ꝙ iſta ꝯña nō
valet hec eſt poſſibilis volūtas libere vult
ergo iſta pōt eſſe vera volūtas libere vult.
Nā hec poſſibile eſt tñ deū eſſe: ⁊ poſſibile
eſt nullā propoſitionē eſſe verā: ⁊ deus po
teſt nihil creare, ⁊ multe tales ſunt poſſibi
les: ⁊ tñ nunꝙ̄ poſſunt eſſe vere: ſed ideo
dicūtur poſſibiles: q2 ita pōt eſſe ſicut per
eas ſignificat̄: nec ꝑ iſtā poſſibile eſt nullā
propoſitionē eſſe verā. denotat̄ ꝙ hec pōt
eſſe vera. nulla ꝓpoſitio eſt vera: ſed deno
tatur ꝙ poſſibile eſt ꝙ ita ſit ſicut ꝑ illam
denotat̄. nulla ꝓpoſitio eſt vera. Aliter po
teſt dici ꝙ hec ꝓpoſitio voluntas pōt libe Alia reſpōſio.
re velle: eſt diſtinguēda eo ꝙ libere poteſt
determinare primū verbū vel ſcđm: prece
dens vel ſequens. Si precedens ꝓpoſitio
eſt vera. ſi ſequēs ꝓpoſitio eſt falſa. Et cuꝫ
arguitur hec foret poſſibilis libere vult ⁊
ſimiliter libere nō vult. concedo ꝙ hec eſt
poſſibilis. volūtas libere vult. ⁊ hec ſimili
ter. volūtas libere nō vult. ſed debet ſic ex-
poni. volūtas poſitis oībus que requirun
tur ad actū ſuū habet in poteſtate ſua inci
pere velle ⁊ non incipere velle. ⁊ ſimiliter
ideo libere vult: quia pōt deſinere velle qñ
ſibi placet. ⁊ qñ arguitur. voluntas libere
vult ⁊ eſt in potentia contradictionis ad
velle. ergo qñ libere vult caret actu nolen
di. Nego cōſequentiā: quia nō dicit̄ ꝙ vo-
luntas libere vult: quia vult libertate con
tradictionis quā tunc habet ad actū ſuuꝫ
quē habet. ſed đr libere velle a libertate cō
tradictionis in qua eſt ad cōtinuandū ſuū
velle in futurum vel ad diſcōtinuandum. Contra reſponſionem replica
Cōtra. ſi voluntas vult ergo de neceſſita
te vult ſiue volet per aliqđ tēpus. ⁊ ſi ſic.
nō poteſt libere nō velle pro futuro: q2 de
neceſſitate volet pro aliquo futuro. Ad Reſpōſio.
iſtud cōcedo ꝯñam ⁊ ꝯñs. q2 ſi vult de ne-
ceſſitate volet ꝑ tēpus: per nullū tñ tēpus
de neceſſitate volet: ⁊ q2 in poteſtate volū
tatis eſt qñꝙ̄ in ſuis actibꝰ per hoc tēpus
futurū velle ſicut velle per horā vel per me
dietatē hore: ideo qñꝙ̄ qñ vult ab illa po-
teſtate reſpectu futuri denominat̄ libera:
licꝫ nō ſit verū in oībus ſuis actibus: quia
nō in illis in quibus neceſſitat̄ agere mo-
do nature. Itē nota circa iſta ꝙ iſta ꝓpoſi
tio de poſſibili nō debet ſic exponi. videlꝫ
ꝙ volūtas poteſt indifferēter velle ⁊ non
velle in a. ſed ſic. volūtas vult in a. ⁊ potuit
immediate ante nō voluiſſe in a. vel ſic vo
luntas nō vult in a. ⁊ potuit īmediate an-
te voluiſſe in a. Eodē modo iſta voluntas
pōt libere velle debet poni in eſſe volūtas
vult ⁊ īmediate anteꝙ̄ inceperit velle po-
tuit nō incipere velle. Siliter aliꝰ defectꝰ Alia ſolutio.
eſt in iſto argumēto: quia iſta ꝯña nō va-

let.h̄ eſt poſſibilis volūtas libere vult.er-
go ipſa pōt eſſe vera. Nā multe ſunt ꝓpo-
ſitiones poſſibiles:q̄s poſſe eſſe eſt impoſ
ſibile. Sed ideo dicitur poſſibiles: q̄ꝛ ita
pōt eſſe ſicut ꝑ eas denotaṫ eſſe:⁊ h̄ ſuffi-
cit. Dicaṫ ergo vt prius dictū eſt ꝙ volun
tas pōt libere velle:⁊ volūtas vult. ſic ītel
ligēdo ꝙ poſitis oībꝰ que requiruntur ⁊c̄.
Et ſic pꝫ ſolutio ad primā formā. Aliter

Alia reſpōſio.

pōt dici ꝙ hec ꝓpoſitio. volūtas pōt libe
re velle eſt ꝯcedenda: eo ꝙ libere pōt de-
terminare primū verbū vel ſcd̄m p̄cedēs
vel ſubſequens: q̄ꝛ ſi p̄cedens ꝓpoſitio eſt
vera: ſi ſequēs erit falſa. Ad ſcd̄m qn̄ di

Ad ſecundū primi p̄ncipalis.

ciṫ. tūc hec poſſit eſſe vera homo libere in
telligit: ꝯcediṫ illo mō vt prius. Et eodēꝫ
mō exponeṫ. nō ꝙ ꝓ inſtāti ꝓ q̄ hec eſt ve
ra ſit in potētia ꝯtradictionis: ſed q̄ꝛ ime-
diate anteq̄ inciperet intelligere ꝯcurren
tibus oībus req̄ſitis ad intellectioneꝫ ha-
buit in ſua poteſtate incipere intelligere
⁊ nō intelligere. Ad tertiū qn̄ arguitur

Ad tertiū eiuſdem.

ſi volūtas foret libera haberet in ſua pote
ſtate volitiones futuras:⁊ cum poſſit cen
ties in die conſimiles volitiōes habere eēt
in ſua poteſtate quā vellet primo cauſare.
Nego iſtā vltimā ꝯn̄am: q̄ꝛ ipſa non eſt ni
ſi cā partialis actus volēdi: ideo hāc voli
tionē primo cauſabit ⁊ nō aliā. Contra.

Contra r̄ſiſio.

oēs cauſe ſunt eedē puta volūtas ⁊ cogni
tio. Nā ſtante vna cognitione ꝯtinuata ꝑ
horā poſſum in prima ꝑte hore diligere a
dilectiōe. ⁊ in ſcd̄a nō diligere. ⁊ in tertia
diligere b. dilectiōe oīno ſili ipi a. ⁊ in q̄r-
ta nō. tunc queriṫ quare magis voluntas

Solutio.

ꝓducit in prima parte a. q̄ b. ſi tēpus ſit
aliquo mō cauſa ſeu celū: tūc facile erit ſol
uere. Ad quartū qn̄ arguiṫ. ſi actus vo-

Ad q̄rtum.

lūtatis ſit in eius ptāte: tūc aut actus qui
eſt: aut actus q̄ nō eſt. Dico ꝙ nō eſt ille q̄
nō eſt: q̄ꝛ nullus actus eſt q̄ nō eſt: ſed q̄li-
bet actus eſt. Dicaṫ tn̄ ꝙ anteq̄ voluntas
habeat actū: actus ſuus eſt in ſua poteſta-
te q̄ eſt ꝓpō falſa de in eſſe:⁊ iō eſt impro
pria locutio. Sed ꝯcediṫ in vſu loquētiū.
⁊ admittiṫ ꝓ vna de poſſibili q̄ eſt iſta. vo
lūtas pōt libere velle cauſare actū ſuū. Si
militer in aliquo caſu qn̄ voluntas vult h̄
ꝯcediṫ iſte actꝰ eſt in poteſtate volūtatis:
q̄ꝛ volūtas pōt libere ꝯtinuare actū ſuuꝫ
diutiꝰ vel minus diu. Ad q̄ntū qn̄ argui

Ad q̄ntum.

tur ꝙ h̄ eſt īpoſſibilis volūtas libere non
vult: q̄ꝛ tūc volēdo non vult. Nego ꝯn̄am:
q̄ꝛ dꝛ libere nō velle a ptāte ꝯdictionis p̄-
cedente ꝑ quā potuit qn̄ incepit non vel-
le noluiſſe ſicut de libere velle dictum eſt.
Et iō ꝯcedo iſtā volūtas nihil volēdo libe
re nō vult. Uti libertate eſt dupl'r. ſ. poſiti
ue ⁊ negatiue. Scd̄o mō vtiṫ voluntas li
bertate nihil volēdo. Ad ſcd̄m principa

Ad ſecūdum princi.

le queſtionis qn̄ diciṫ ſi volūtas foret libe
ra poſſet libere ſuſpēdere actū ſuū. ꝯn̄s fal
ſum: q̄ꝛ ſequiṫ libere ſuſpēdit: ḡ vult ſuſpē
dere. Dico hic ꝙ exponēdo iſtū terminum
ſuſpēdere actū ſuū: ſic ꝙ ſuſpendere actuꝫ
ſuū nihil aliud ſit q̄ libere nō hr̄e aliqueꝫ
actū: ſic ꝯcedo ꝙ pōt ſuſpēdere oēm actū:
q̄ꝛ libere nihil volēdo ſuſpendit oēm actū
ſuū. Si aūt iſte terminꝰ ſuſpēdere aliter ex
ponaṫ: videlicet ſic velle nullū actū habe-
re: ita ꝙ iſte terminꝰ ſuſpēdere actū deno-
tet ſic eſſe a parte rei ſicut ꝑ hanc copulati
uā ſignaṫ: tūc manifeſtū eſt ꝙ h̄ eſt impoſ-
ſibilis. volūtas ſuſpēdit oēm actū ſuū: q̄ꝛ
importaṫ ꝑ eam ꝙ nullū actū hꝫ ⁊ nulluꝫ
actū vult hr̄e qd̄ includit ꝯtradictioneꝫ. ⁊
certe ad talē intellectū argumētū p̄cedit ⁊
ꝯcludit verū. videlꝫ ꝙ hoc includit ꝯtradi
ctionē. volūtas libere ſuſpēdit oēm actuꝫ
ſuū: q̄ꝛ ſi ſic volūtarie ſuſpēdit:⁊ ſi volūta-
rie vult: ergo nō oēm actū ſuū ſuſpendit.

y

Ad tertiū p̄ncipale. ſi volūtas ⁊c. ḡ poſ-
ſet abſcindere ⁊c. nego illā ꝯn̄am ⁊ ꝯn̄s ſi-

Ad tertiū p̄n.

militer. q̄ꝛ ſicut argumēta facta ꝓbant qui
bus oſtēdiṫ falſitas ꝯn̄tis: cognitio pt̄ cō-
tinuari in ſenſu ꝑ aliqd̄ excellēs ſenſibile.
ḡ ⁊ intellectus ſil'r: ita ꝙ talē noticiā nul-
lo mō poſſit volūtas corrūpere. ſicut patet
de exiſtēte ꝓpe ignē:⁊ eodē mō eſt de ītel
lectu ſeꝑato. Un̄ aīa dānata ſiue ī purga-
torio hꝫ intellectiones quas nō pōt libere
abſcindere: ſed continuanṫ vel ꝑ diuinam
actionē vl' ꝑ actionē obiecti ſiue aliūde ve
lit nolit. Et qn̄ arguiṫ in oppoſitū ad ꝓbā
dum ꝯn̄am ꝙ volūtas eſt regina ſui actus
⁊ regulat intellectū:⁊ intellectꝰ nō pōt re-
ſiſtere. Dico ꝙ dato ꝙ ſit regina nō iō pōt
facere quicq̄d vult. nam iſta regina eſt ita
mirabilis ꝙ aliqn̄ vult īpoſſibilia: nec pōt
intellectus in oībus ſuis p̄ceptis obedire
ei: nec etiā ſenſus. Cōtra Anſel. dicit de

Contra ſolutionem.

conceptu virginali .ca.iiij. ꝙ ſenſus non
poſſunt deficere eo ꝙ volūtas mouet eos
in actiōibꝰ ſuis:⁊ ꝙ nō pn̄t ei nō obedire.
Dico ꝙ intētio Anſ. nō eſt alia niſi ꝙ nul

R̄ſiſio.

lus actꝰ ſentiendi eſt pctm̄ niſi ſit imputatꝰ a

volũtate.vñ dicit. Si de volũtarijs actio
nibus q̃ iniuſte fiũt arguantur ſenſus re-
ſpõdere pñt ⁊c. Siliter qñ accipiẗ in rõne
ꝙ volũtas eſt regina ⁊ ratio intellect⁹.nõ
eſt verũ:qꝛ tũc intellect⁹ foret rõ ⁊ regina
ſuimet:qꝛ idem eſt intellect⁹ ⁊ voluntas.
Ad aliã formaȝ eiuſdẽ. Ad ſcdam formam qñ arguiẗ ꝙ remini
ſci nõ eſt opatio materialis: qꝛ nõ obedit
volũtati ⁊c. Dico ꝙ ad intellectũ Ariſtote
lis nunꝙ̃ põt homo reminiſci cũ vult: qꝛ
reminiſci eſt recordari alicuius quod ho-
mo tradidit obliuioni. Et ideo ſequiẗ ſm
Ariſt. ꝙ omne reminiſci depẽdet ab orga
no corpali. Et ſimiliter ex oppoſito ſequiẗ
Si intelligere eſt immaterialis opatio:ſe
quiẗ ꝙ volũtas põt in aliqͦd intelligibi-
Ad ter- tiam. le:licet nõ in omne. Ad tertiã formam
qñ arguiẗ ꝑ differẽtiã inter potẽtiã ratio-
nalẽ ⁊ irrõnalẽ. Dico ꝙ potẽtia rationa-
lis aliqñ opaẗ modo nature ⁊ nõ libere:
⁊ in tali caſu nõ reqriẗ volũtas copulans.
Ad q̃r- tam. Ad quartã de intẽtione beati Auguſti-
ni dicẽtis: ad formãdũ actũ:alꝭ aciem co-
gitãtis.requiriẗ volũtas copulãs ⁊c. Di-
co ad tpꝰ differẽdo difficultatẽ illi⁹ vſq;
alias.qꝫtum requirit argumẽtũ. Dico ꝙ
verũ eſt ꝙ in quibuſdã intellectionibus
ita eſt ꝙ volũtas concurrit copulans ſpe
ciem in memoria cũ actuali intelligentia
hoc eſt ꝙ homo habet ſpeciẽ ⁊ intelligit
ꝑ illã: ⁊ delectaẗ intelligendo forte: ⁊ tũc
magis nitiẗ intellectionẽ iſtam cõtinuare
⁊ tunc cõcurrit voluntas cũ ſpecie ad in-
telligẽdũ intellectionẽ ⁊ ad cauſandũ in-
tellectionẽ. Et ſic quodãmodo metaphori
ce cõiungit parentẽ cũ ꝓle. Similiter in
ſenſu cõtingit:puta viſum mutari aliquã
do ab obiecto. ⁊ recipere ſpeciẽ: ⁊ tñ non
videre:ſicut accidit cũ homo vehementer
cogitat de aliqua re: vel cum auditus vel
tactus eſt vehemẽter in actu ſuo intẽſus:
tũc verũ eſt ꝙ ſpecies caloris eſt in viſu: ⁊
tamẽ viſus nihil videt. Cauſa eſt ſm Aug.
qꝛ ibi nõ eſt volũtas copulãs ſpeciẽ q̃ eſt
quaſi ꝓles forme ſenſate que eſt quaſi pa
rens in memoria.hoc eſt dictu ibi non eſt
cognitio vel attẽtio q̃ eſt viſio realiter: ſi-
cut alꝭ diceẗ:qꝛ aĩa taliter intenta ſenſibi
li nihil cauſat ad intentionẽ iſtius viſibi-
lis. Dicta aũt auguſtini ĩ iſta materia ſunt
Z quedã adaptatiões methaphorice: ⁊ hñt
Ad q̃r- tuȝ pñ. quãdã ſilitudinẽ ad intẽtũ ſuũ licet exilẽ.
Ad quartũ principale qñ arguiẗ ꝙ ſic
tũc volũtas põt libere velle ȝ qͦdcunq; iu-
diciũ rõnis ⁊ libere cõformare ſe cuilibet
iudicio rõnis. Dico ꝓ nũc negãdo ꝯñam
ꝓ vtraq; pte: qꝛ nec rõni nec etiã cuilibet
tali iudicio ſe cõformare põt. poſſibile eſt
tñ ꝙ volũtas velit ȝ qͦdcũq; iudiciũ ratio
nis: qꝛ habeat ſortes tm̃ hoc iudicium ra
tionis ꝙ eundũ eſt ad eccl'iam in a poteſt
tamen velle ȝ hoc iudiciũ. ⁊ tũc cõcedo ꝙ
vult ȝ om̃e iudiciũ rõnis: qꝛ iudicium rõ
nis ꝓ tũc nõ hȝ plura ſuppoſita. Sȝ dico
ꝙ eſt dare tale iudiciũ rõnis ȝ qͦd volun-
tas nõ põt velle: ⁊ tale iudiciũ eſt iſtͦd. nõ
eſt viuẽdũ miſere: qꝛ impoſſibile eſt ſicut
ꝓ nũc teneo ꝙ volũtas velit ſe eſſe miſe-
rã:lȝ poſſit velle ſe nõ eſſe beatã. vel poſſit
velle ſe nõ eſſe. ſicut ĩ ꝓxima q̃ſtiõe diceẗ.
Silr ꝓ materia argumẽti eſt notandũ
ꝙ aliͦd eſt volũtatẽ ſe ꝯformare iudicio ra
tionis: ⁊ aliud eã velle cõformari iudicio
rõnis: qꝛ nõ ſequiẗ voluntas cõformat ſe
iudicio rõnis: ergo vult conformari iudi
cio rõnis. Nam ponaẗ ꝙ ratio dictet non
eſſe volendum in a ſit a vna hora futura
cras: ⁊ ſit ita ꝙ ſortes in a dormiat: tunc
in a voluntas ſortis conformat ſe iudicio
rationis: ⁊ tamen nõ vult conformiter iu
dicio p̃cedẽti: qꝛ nihil vult: immo ſi aliq̃d
vult ſiue vellet non ꝯformaret ſe illi iudi
cio rõnis. Unde volũtatẽ cõformare ſe iu
dicio rõnis: eſt volũtatẽ facere ꝙ ita ſit ſi
cut ꝑ tale iudiciũ p̃ncipalr̃ denotaẗ. Sed
ꝯformiter velle iudicio rõnis: eſt velle et
optare ita eſſe ſicut ꝑ iudiciũ denotatur. ⁊
ideo aliqua iudicia poſſunt eſſe q̃bus vo
luntas nõ põt ꝯformiter velle. ſicut ſi ra-
tio dictio nũꝙ̃ eẽ volẽdũ: volũtas nõ põt
iſti iudicio ꝯformiter velle. Ad formã ar Ad formaȝ argumẽti
gumẽti qñ arguiẗ ſi volũtas p̃t velle ȝ oẽ
iudiciũ rõnis: poſſit velle ȝ hoc iudicium
rõnis: qͦd eſt volẽdum eſt ȝ omne iudiciũ
rationis: vel ꝯtra omne iudiciũ rationis
volendum eſt. ſit ergo illud dictamen a.
tũc q̃riẗ aut ſortes p̃t velle ꝯtra a aut nõ.
Dico ꝙ ſortes poteſt velle cõtra a ⁊ velle
diſſormari tali iudicio. Nã ſortes põt ha-
bere aliquod iudiciũ oppoſitũ illi iudicio
⁊ tũc tale iudiciũ: videlicet velle cõforma
ri ſe illi eſt p̃mo ſe velle diſformari iudicio
a. Et qñ arguiẗ. Contra. ſi vult ꝯtra illud
iudiciũ ⁊ hoc iudiciũ eſt ꝙ volendũ eſt cõ
tra omne iudiciũ rationis: ergo non vult
contra omne iudicium rationis: concedo,

Et ſi arguat̄.ergo non vult contra a. nego
ꝯñam. Uñ dico ꝙ ꝯ̄ hoc iudiciū bñ pōt vo
luntas velle:ſʒ dico ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ve
lit cōformari iſti iudicio ſtāte illo iudicio
ſolo:qꝛ ſi vult cōformari iſti iudicio:vult
cōformari alicui iudicio.ꝛ ꝑ ꝯñs non vult
cōtra omne iudiciū vel nō cōtra omne iu-
diciū vult.ꝛ ſi nō cōtra omne iudiciū vult
ergo nō vult conformari iſti iudicio.ideo
pōt dici ꝙ ſtante tali iudicio ſolo in intel-
lectu hoīs nō pōt libere velle cōformiter
illi iudicio nec diſſormiter:qꝛ ſi vult diſſor
mari vult cōtra hoc iudiciū.ꝛ ſi vult cōtra
hoc iudiciū:vult cōtra omne iudiciū:quia
nō ſunt plura iudicia.ꝛ ſi vult cōtra omne
iudiciū:vult cōformari iſti iudicio. ꝛ ideo
ſtante iſto iudicio nō pōt velle cōformari
vel diſſormari:ſʒ trāſibit iſtud iudiciū ſine
volitione ſequēte:ꝛ ideo cōcedendū eſt ꝙ
voluntas nō vult cōformiter iſti iudicio.
Iſtud em̄ iudiciū denotat ꝙ volenduʒ eſt
ſicut ꝑ ipm̄ denotat̄ eſſe volendū:ꝛ nō eſſe
volendū ſicut ꝑ ipm̄ denotat̄ eſſe volēduʒ.
Pōt etiā dici ꝙ ſtante illo iudicio ſolo po
teſt voluntas velle ꝯ̄ hoc iudiciū:ſed nullo
modo cōformat̄ totaliter iſti iudicio: quia
iſtud iudiciū denotat ꝙ debet velle cōtra
hoc iudiciū:ꝛ nō debet velle ꝯ̄ hoc iudiciū
ideo pōt negari iſta ꝯña.vult ꝯ̄ omne iudi
ciū:ꝛ iſtud iudiciū eſt ꝙ debet velle cōtra
omne iudiciū.ergo vult cōformari totali-
ter iſti iudicio. Ad ſcd̄am formā eiuſdeʒ
qñ arguit̄ ꝙ voluntas nō pōt ſe cōforma-
re cuilibet iudicio rōnis. Cōcedo cōcluſio-
nem:q̄uis argumentū nō concludit. Dico
tñ ad argumentū cū dicit. voluntas ſortis
ꝙ nihil ſit volēdū ab ea citra a.ꝛ ſit a. dies
craſtina. Dico ſicut dicebat̄ ꝙ volūtas cō-
format ſe in nō volendo. Dico tñ ꝙ ſi iſta
cōformitas fiat nō eſt laudabilis nec vir-
tuoſa:qꝛ nunq̄ʒ fuit volita:qꝛ nec poſt di-
ctamen nec ſimul cuʒ dictamine voluit ſe
nō velle. Et cōcedo ꝙ voluntas nō poteſt
velle cōformari iſti dictamini citra a.quia
nō eſt idē iudiciū voluntatē velle cōforma
ri iudicio rōnis:ꝛ ſe ꝯformare vt dictū eſt.

Ad ſecundaʒ formaʒ eiuſdē.

Ad tertiā formā que ꝓbat ꝙ voluntas
nō pōt ſe cōformare cuilibet iudicio ratio
nis. Cōcedo concluſionē.tñ ad rationē di-
co ꝙ ſi eſſet tale dictamen apud ſortem ꝙ
ratio ſua erraret:qꝛ nec debeo velle proxi-
mum meū dānari:nec me peccare mortali
ter.ſed vtrūq̄ʒ debeo nolle. De lege tñ mi-

Ad tertiā eiuſdem.

nus debeo nolle proximū meuʒ dānari q̄
me peccare mortaliter:ꝛ tūc nō ꝓcedit ar
gumentū. Aliter rñdeo ꝛ dico ad ꝓpoſi-
tionē ſuꝑ quā totū argumentū dependet:
videlʒ ad iſtā. ſortes magis vult plato. dā
nari q̄ʒ peccare mortaliter: qꝛ hec eſt falſa
ꝛ negāda:qꝛ hec dictio q̄ʒ cōfundit cōfuſe
ꝛ diſtributiue terminū cui additur.ꝛ ideo
cōfundit iſtū terminū ſortē peccare morta
liter:qꝛ pro quolibet ſuo ſuppoſito:ſcʒ pro
quolibet pctō mortali qd̄ ſortes pōt com-
mittere:ꝛ per ꝯñs cōtingit deſcendere ſub
iſto termino diſtributo ad oīa ſua ſuppoſi
ta.ꝛ ideo ſequit̄:ſortes magis vult plato-
nem dānari q̄ʒ ſe peccare mortaliter.ergo
ſor. magis vult plato. dānari q̄ ſe peccare
mortal'r hoc pctō vel iſto vel iſto:ꝛ ſic de
ſingulis. ſicut ſequit̄ margarita eſt magis
alba q̄ʒ hō:ergo eſt magis alba q̄ ſortes
vel plato vel petrꝰ:ꝛ ſic de ſingulis. Quia
igit̄ inter pctā q̄ ſortes pōt cōmittere vnū
eſt iſtud. ſortes vult platonē damnari. Ad
iſtud cōtigit deſcēdere. ergo ſortes magis
vult platonē dānari q̄ʒ ſe velle platonē dā
nari. qd̄ includit cōtradictionē:ideo ṗma
ꝓpoſitio ex qua ſequit̄ talis ꝯcluſio falſa
eſt ꝛ negāda. Ad quartā formā argumē-
ti qñ arguit̄ ꝙ vbi intellectus neceſſitaret
volūtatē hō poſſet peccare mortaliter ſine
actu quocūq̄ʒ volūtatis. cōcedo illā cōclu
ſionē:qꝛ caſus eſt poſſibilis ꝙ hō pōt pec
care mortal'r ſine quocūq̄ʒ actu volūtatis
ꝛ in iſto caſu concedo ꝙ pctō omiſſionis
nullus actus corrñdet nec interior nec ex-
terior. Et qꝛ nō habet actū volēdi:ſed pri-
uat̄ illo actu:ideo peccat mortal'r. Naʒ ad
habēdū actū illuʒ tenet̄ ex p̄cepto diuino.
qꝛ tñ libere nō vult eū habere vt expoſituʒ
fuit in primo ṗncipali:iō peccat mortal'r.

Alia reſpōſio.

Ad q̄rtā eiuſdem.

Ad quintū. qñ ponitur in volūtate ſum
mū clariſſimūq̄ʒ iudicium ꝛc. pōt dici vno
mō ꝙ nō obſtāte illo iudicio pōt volūtas
illud nō velle lʒ nō p̄t velle oppoſitū ſtāte
illo iudicio:qꝛ ſi oppoſitū vel aliud oſtēde
ret̄ illud iudiciū remitteret̄:ꝛ ideo ſtāte il
lo iudicio: volūtas bñ pōt ſuſpēdere actū
ſuū non tñ aliq̄d aliud velle. Aliter pōt
dici. ꝙ clarū iudiciū de vno oppoſitoꝝ eſt
ſufficiens noticia reſpectu vtriuſq̄ʒ. ita ꝙ
per illud iudiciuʒ ſufficienter repreſentet̄
volūtati vtrūq̄ʒ oppoſitoꝝ. ſicut per illud
iudiciū eundū eſt ad eccleſiā cū hac inten
tione recta:qꝛ ſemꝑ eſt p̄ſto menti volūtas

Ad q̄ntam formam.

Alia reſpōſio.

hꝫ noticiā ſufficientē ad eliciēdū qδcunqꝫ voluerit de nūero illoꝝ duoꝝ.

Ad ſextam formam.

Ad ſextū. qñ accipit ꝙ ſortes mag' vult illud qδ eſt ad honorē dei ꝙ̄ qδcūqꝫ aliud ꝑtinēs ad cōmodū ꝓpriū. Dico ad illam ſicut dixi ad cōſimilē i forma ꝙ ipſa ē falſa: qꝛ li ꝙ̄ ꝯfū dit cōfuſe ⁊ diſtributiue ꝑtinēs ad cōmodū ſortis ſub quo ꝯtinet velle illud qδ ſūme eſt ad honorē dei. ⁊ ideo ꝑ illā ꝓpōnē denotat ꝙ mag' velit illud qδ ſumme eſt ad honorē dei ꝙ̄ velit illud qδ ſumme eſt ad honorē dei qδ includit cōtradictionē.

AA

Ad quintū principale ſꝫ vtramqꝫ formā. Rñſio ſm alios.

Ad quītū principale. qñ arguit ſi voluntas poſſet eſſe, ⁊c. ad illas formas rñdetur ſm quoſdā ꝙ in tali caſu vel cōſimili obligans ſe ꝑ modū iſtū ſub ꝯditione tenetur illi ſm formā obligationis cui ſit obligatio ſiue cōditio adimpleat ſiue nō. ⁊ iō negat illa ꝯña dedit ſibi ſub iſta ꝯditione ⁊ nō aliter: ⁊ cōditio nō eſt adimpleta. ǧ nō tenet. Sed in caſu ſequit oppoſitū: qꝛ qñ aliqs obligat ſe alicui vel ꝓmittit aliqd ſub cōditiōe: ⁊ ex oppoſito cōditiōis ſeqꝛ tur ipm teneri ſibi ſiue vt nūc ſiue ſimpl'r ſiue cōditiōe adimpleta ſiue nō tenet: tūc facta tali obligatiōe: ⁊ rōne talis obligatiōis eſt in ptāte mea facere ipꝫ teneri mihi: ⁊ ex oppoſito ꝯditionis facte tūc ille tenet ex oppoſito cōditiōis facte ⁊ tūc illud erat ꝓpter primā obligationē. ſi tñ caſus ponitur ſic ꝙ ſortes tenet platoni dare. x. deñ. ſi plato obuiet in a. inſtāti hoī q ſibi nō tenet ⁊ nō aliter. tūc obuiet p. in a ſorti diceret ꝙ caſus eſt īpoſſibilis: qꝛ ex prima ꝑte ſequit ꝙ illa ꝯuertunt ſortes dabit platoni decē denarios: ſi plato obuiet hoī q ſibi nō tenet dare decē denarios. Et ꝑ ſcδam ꝑtē caſus ſeqtur ꝙ nō ꝯuertunt: ⁊ iō caſus ſi ſic ponit eſt īpoſſibilis. Si tñ ſupponit ꝙ ſortes dꝫ platoni ſub ꝯditiōe poſita i caſu: caſus eſt poſſibilis. Et qñ arguit. tūc tenet dare vel nō. Dicit ꝙ ſic: qꝛ ſiue ꝯditio ſit adimpleta ſiue nō tenet: qꝛ ſi cōditio nō ſit adīpleta tūc plato nō obuiet hoī qui ſibi nō tenet: ergo obuiat hoī q ſibi tenet. ⁊ negat ꝯña cōditio nō eſt adimpleta: ǧ nō tenet ꝓpter caſuꝫ ſuꝑdictū.

Ad tertium.

Ad tertiū dꝛ ꝙ plato eſt liber ⁊ ſortes ē ſeruus: qꝛ platonē eſſe liberū ſequit ad īpletionē ꝯditiōis: ⁊ ad nō īpletionē cōditiōis: ſꝫ ſortē eſſe liberū non ſequit niſi ex impletione q non pōt eſſe. Et negat ꝯña. plato ē liber: ǧ obuiat libero. ⁊ tñ ſub iſta cōditione dedit dñs platoni libertatem.

Ad quartum.

Ad quartū admittit caſus: ⁊ qñ querit aut petrus vult intrare religionē vel nō. Diceret ex caſu ꝙ neutra ꝑs ſequit: qꝛ nō ſeqtur petrus vult intrare religionē ſi iohānes vult: ergo petrus vult intrare religionē. Quia ſic velle non eſt velle niſi ſub cōditione: qꝛ ſic volēdo cadit act' voluntatis ſuꝑ iſto toto. petr' vult intrare religionē ſi iohānes vult. Nec ſub iſto caſu valet ꝯſequētia. petrus vult intrare ſi iohannes vult intrare. ergo petrus vult ⁊c. Nec ecōuerſo. Iohānes nō vult. ergo petrus vult. Sed cōtra iſta pōt argui. Nā accipit pro radice ꝙ aliqñ obligās ſe ſub conditione ⁊ nō aliter tenet virtute obligationis etiā ſi cōditio non ſit adimpleta ex oppoſito cōditionis.

Contra rñſiōes ⁊ fūdamentū. Primo

Cōtra illud arguit primo ſic: tota ratio quare ſortes tenet eſt forma obligās: qꝛ nullo mō teneret ſi ſe nullo modo obligaſſet. ergo non aliter obligat niſi ſm formā obligatiōis: ſꝫ forma obligationis eſt ꝙ nō tenet niſi cōditione adimpleta: ergo nō tenet conditione non adimpleta: ergo ex h qδ eſt cōditionēꝫ nō adimpleri nō ſequit eū teneri.

Scδo

Preterea. ſi aliqd antecedit ad aliud ſicut cā principalis ad ſuū effectū: oppoſitū cauſe non antecedit ad eundē effectum: qꝛ illud añs non foret precīſa cauſa iſtius effectus. ſed in illa cōſequētia ꝯditione nō adimpleta ſortes tenet aliqd eſt cauſa p̄ciſa ꝯſequētis: qꝛ obligauit ſe ꝯditione adimpleta ⁊ nō aliter: ǧ oppoſitū nō infert illud ꝯñs nec antecedit ad illud.

Tertio:

Preterea in eodē inſtāti in quo ſortes tenet platoni obuiat ſe ſcꝫ ī a. ergo in a. obuiat homini qui ſibi tenet ⁊ nulli alteri obuiat niſi ſorti: ergo non obuiat ei q ſibi nō tenet. Et vltra ergo nō implet cōditionē. Et vltra ergo ſortes nō tenet. Ideo aliter ⁊ magis rōnabiliter pōt dici ꝙ predicto caſu poſito: ſortes nō tenetur.

Solutio doctoꝛꝫ ad quintū princi. Obligatio ſub cōditio neutrū teneat.

Ad cuius euidētiā eſt ſciēdum ꝙ ſi aliqs obligatus eſt vel obligat ſe ſub cōditione impoſſibili ⁊ nō aliter: in nullo tenetur: qꝛ cōditio non pōt adimpleri: nec ipſe ſe obligat niſi cōditio adimpleat: ⁊ iō oīs qui obligat ſe ſub ꝯditione obligat ſe: ſub ꝯditiōe que pōt adimpleri. Si autem cōditio deueniat impoſſibilis ex aliq euētu poſt obligationē ante tp̄s quo deberet impleri: in nullo obligat ꝓmittēs ſub tali cōditione: ⁊ hoc dico ſi promittēs nullo mō

ſciuerit cām quare ꝯditio deuenit impoſſibilis ī hora qua dꝫ impleri. modo ita eſt in ꝓpoſito ꝙ hora qua cōditio interpoſita eſt inter ſortē ⁊ platonē deberet adimpleri: videlꝫ in a. ex euentu cuiꝰ ſortes non eſt voluntaria cā quare ſit impletio cōditionis impoſſibilis: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ ita totaliter ſit in a ſicut cōditio denotaꝛ in a. illo caſu poſito ꝙ ſit totaliter in a. ſicut ꝑ conditionē denotaꝛ. Jſto inꝙ̄ caſu poſito inferꝛ ꝯdictoria: ⁊ ergo eſt impoſſibilis: q̄re ſortes nō teneꝛ. Similiter ipſe accipit ⁊ nō ꝓbat iſtā ꝓpoſitionē qn̄ ita eſt ꝙ in ptāte eſt illius cui ſit ꝓmiſſio facere promittētem ſibi teneri tā ex oppoſito cōditionis ꝙ̄ ex impletione cōditionis tūc teneꝛ ipſe obligās. Et ego accipio vnam aliā magis vel ſaltē eque rationabilē ꝓpoſitionē ⁊ cōcludo. ꝙ ꝓmiſſio nō tenetur qn̄cunꝗ eſt ita ꝙ aliq̄s obligat ſe ſub cōditione: ⁊ hora impletionis cōditionis ipſiꝰ ipſa conditio infert ꝓmittentē nō teneri: tunc ꝓmittēs nō teneꝛ. ſed ſic eſt in caſu iſto hora cōcurſus. Nā ſeq̄tur ex cōditione plato obuiat hoī q̄ ſibi nō teneꝛ: ergo ſortes non teneꝛ: qꝛ ſortes eſt ſolus ille cui obuiat. Et ſiſr ſeq̄tur ex oppoſito. plato obuiat hoī q̄ ſibi teneꝛ: ergo plato nō implet ꝯditionē. Et vltra. ergo ſortes nō teneꝛ. igiꝛ hec ſortes nō teneꝛ ſeq̄tur tā ex oppoſito cōditionis ꝙ̄ ex ipſa cōditione: ergo ſortes nō teneꝛ. Preterea cōtra eū. videꝛ ꝙ ipſe dicit ꝙ ſi caſus ſic poneretur ꝙ teneaꝛ ſortes platoniꝰ in decē ſi obuiet in a. homini q̄ ſibi nō teneꝛ ⁊ aliter nō. ⁊ tūc obuiet plato ſoli ſorti: tūc dicit ꝙ caſus eſt impoſſibilis. ⁊ totū iſtud poniꝛ in cōditione cū caſu. ğ caſus cū cōditione eſt impoſſibilis: ⁊ cōditio eſt impoſſibilis cū caſu. ergo cōditio in a eſt impoſſibilis. ergo nō teneꝛ qui ſe ſub illa obligauit. Preterea. oīs cōditio repugnās ꝯtui pꝛīcipali in ſui adimpletionē inficit pꝛincipalē ꝯtractū. verbi gratia. ſi vir cōtrahat cū muliere ſub tali ꝯditiōe. accipio te in meā tali conditione ꝙ nunꝙ̄ reddā tibi debitū. certe cōtractus nullus eſt: qꝛ adimpletio cōditionis repugnat impletioni contractus matrimonialis: qꝛ ex cōditione non teneꝛ ei reddere debituꝫ: ⁊ ex cōtractu teneꝛ ei neceſſario reddere debitum: ideo cōtractus nullus eſt. Sic arguo in ꝓpoſito. impletio cōditiōis arguit ſortem in caſu poſito nō teneri platoni: ⁊ ſortes teneri platoni eſt pꝛincipalis ꝯctꝰ: ergo cōditio interpoſita ex euentu ſequenti repugnat cōtractui ⁊ inficit totū ꝯctuꝫ: ⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s ſortes nō teneꝛ.

BB Dic rn̄ def implicite ad quiſtum argumentuꝫ ꝯnti pncipalis.

Ad argumētum in oppoſitum rn̄deo qn̄ diciꝛ ſi ſortes nō teneꝛ: ergo plato obuiat hoī in a qui ſibi nō teneꝛ. cōcedo. ⁊ qn̄ arguiꝛ vltra. ergo implet cōditionē. nego cōſequētiaꝫ: qꝛ implere ꝯditioneꝫ eſt facere eſſe ſic totaliter ſicut ꝑ cōditionē denotaꝛ. ideo nō implet cōditionē: qꝛ hoc non facit plato: qꝛ conditio conuertiꝛ in a. cuꝫ hac copulatiua plato obuiat hoī ſcꝫ ſorti: ⁊ ſortes eſt hō q̄ platoni nō teneꝛ: ⁊ ſortes teneꝛ platoni. q̄ copulatiua eſt impoſſibilis: ⁊ iō non implet cōditionē: nec totaliter facit ſicut ꝑ conditionē denotaꝛ: ideo nō implet conditionē: ſed diminute facit ad cōditionē: quare nō teneꝛ. Similiter certum eſt ꝙ intentio ꝓmittētis ſub cōditiōe fuit: qꝛ impletio conditionis infert ſortē teneri. modo impletio quācunꝗ ſortes facit nō infert ſortem teneri: ſed potius ſortē non teneri. ⁊ ideo nō implet ꝯditionē: qꝛ implere cōditionē eſt facere ſicut per eam denotaꝛ ad intētionem ꝓmittentis.

Ad argumentum in ꝯtrium.

CC Ad ſextuꝫ pn.

Ad ſextum pꝛincipale qn̄ diciꝛ ꝙ tunc ſeq̄tur ꝙ idem hō eundē diligeret ⁊ nō diligeret. Nego ꝯn̄am. ⁊ ad caſum cuꝫ poniꝛ ꝙ ſortes diligat oēm hominē ⁊c. Dico breuiter ꝙ partes caſus ſūt oīno incōpoſſibiles: qꝛ ex pꝛimis duabus partibꝰ habeꝛ iſta copulatiua: ſortes diligit omnē diligenteꝫ ſe: ⁊ ſortes diligit platonē. Et ex tertia parte habeꝛ cōtradictio eiuſdē copulatiue: videlꝫ ꝙ ſortes nō diligat oēm hoīem diligentem ſe.

Ad aliā formā.

Ad aliaꝫ formā qn̄ arguiꝛ ꝙ ſortes vult ⁊ non vult ideꝫ. ⁊ poniꝛ caſus ſic. ſit ſortes albus ⁊c̄. Nego illā ꝯn̄am. ſortes vult eſſe ſilis platoni: ⁊ plato vult eſſe ſimilis ſorti: ğ ſortes ⁊ plato volunt eſſe ſimiles: qꝛ aliquid denotaꝛ per ꝯn̄s: qd̄ non denotaꝛ ꝑ antecedēs: qꝛ per ꝯn̄s denotaꝛ ſi volūt eſſe ſimiles ꝙ volunt habere qualitatē eiuſdem ſpeciei: qd̄ non eſt verū: nec per conſequēs denotatur. Sed antecedens pōt habere duas cauſas veritatis: conſequēs ꝯo niſi vnam tantum: ergo eſt fallacia conſequentis in argumento.

DD Ad ſeptimum pꝛinci.

Ad ſeptimum pꝛincipale quādo arguitur. ꝙ ſi voluntas foret libera tūc homo poſſet libere vti habitu ſcientie acquiſite ⁊c. Pꝛo materia illius argumenti dico ꝙ intentio philoſophi ⁊ commenta-

toris ibidē cōmē.xviij. eſt ꝙ hñs habitū
ſciētie pōt eo vti qñ vult.i.nō indiget ad
hoc ꝙ vtaꝛ ſua ſciētia actiōe ſenſibilis ex
terioris:ſ. d ꝑ ea q̄ habet in ſua memoria:
vna cū voluntate poteſt ea vti qñ vult nō
qꝛ ſua voluntas ſola ſufficiat ſine noua ad
deducēdo ſciētē in habitu ad actualē cōſi
derationē:ſ; quicūq; deducit de habitua
li noticia ad actualē ꝯſiderationē libere ꝑ
volūtatē hꝫ pꝛiꝰ vnā ꝯfuſam noticiā ipſiꝰ
cōſiderabilis. ⁊ ſcit quid eſt ꝯſiderare: et
tūc virtute illiꝰ noticie poteſt libere velle
conſiderare illud in ſpeciali ⁊ diſtincte:et
ideo impoſſibile eſt ꝙ hō ꝑ volūtatē dedu
cat ſe ab habituali noticia ad diſtīctā niſi
Ad pri- prius ꝑuenerit ad confuſam eiuſdē obie-
mã for cti. Et tūc ad primā formam qñ arguit
mam, habeat ſortes habitū alicuius conſidera-
bilis ꝙ ſit a.⁊c̄. Dico ꝙ nō plus ꝯcludit
niſi ꝙ priuſq̄ conſideret diſtincte cōſide-
rat cōfuſe de a.ſufficit em̄ conſideratio cō
fuſa ad velle cognoſcere a.lꝫ non ſufficiat
ad volendū diſtincte a:qꝛ nō eſt idem dice
re vult diſtincte a:⁊ vult diſtincte cognoſ-
Ad ſe- ſcere a.qꝛ ad primū reqrit diſtincta cogni
cūdam tio:ad ſecūdū ſufficit cognitio ꝯfuſa. Ad
formā. ſcðaꝫ formā qð arguit ꝙ ſi q̄ſtio foret vtrū
hō poſſet libere recordari ⁊ reducere ⁊c̄.
Dico ad iſtð ſic ad pñs ꝙ iō diceret ꝙ hō
pōt libere recordari:qꝛ hꝫ in ſe principiū
actus recordādi:non ꝙ ꝑ ſolā volitionem
poſſit recordari.Et ꝯcedo ꝙ q̄cūq; vult re
cordari iam recordat:ſ; forte ꝯfuſe. ⁊ ꝑ il
lā recordatōem cōfuſam appetit recorda-
ri de re diſtincte.Et hoc innuit Aug.x. de
tri.ca.ſ.dicēs.Oīs amor ſtudentis animi
hoc eſt volētis ſcire qð neſcit:nō eſt amor
eiꝰ rei quā neſcit:ſ; eiꝰ quā ſcit ꝓpter quā
Ad ter- vult ſcire qð neſcit. Ad tertiā qñ arguit
tiā eiuſ libere poſſum ⁊c̄.Dico ꝙ oīa ꝯcurrūt ſuꝑ
dem. idem:qꝛ ꝑ cōfuſam noticiā de a. de libero
an velim diſtincte vel diutius cōſiderare
Repli- de a. Cōtra volo ſcire quod neſcio:ergo
ca. volo quod neſcio. Preterea. vellē ſcire
Scða quod nullo modo ſcio:ergo volo qð nullo
Rñſio. modo cognoſco. Ad argumenta iſta re-
ſpondet Auguſtinus.xi. de trinitate cap.
vij.de magis.Et dico cuꝫ eo ad illa ⁊ ad
ſilia ꝙ volo me ſcire quod neſcio in ꝑticu
lari.⁊ tñ nō ſequit:ergo volo quod neſcio
quia bene ſcio quid eſt ſcire qð neſcio.i.
quicquid per hanc ꝓpoſitionem ꝯnotat
⁊ hoc ſufficit ad volendum. Ad ſecundū
quando arguitur: volo quod nullo modo
ſcio nec in generali nec in ſpeciali: hoc for
te eſt impoſſibile. Nam ꝑ intētiones gene
rales habeo noticiam confuſam de omni
ſcibili per intentionem ſcibilis. ⁊ hoc eſt
verū. Ad quartū quando arguitur ꝙ vo Ad q̄r-
lūtas poteſt libere velle ſiue diuertere in tū eiuſ-
tellectū a conſideratiōe a.ad conſideratio dem.
nem b.concedo:ſed dico ꝙ nō eſt poſſibile
niſi intellectꝰ apprehēdat determinate a.
⁊ indiſtincte ſeu cōfuſe b.tūc em̄ quando in
telligit vel vtrūq; confuſe vel b.cōfuſe po
teſt velle diſtinctius cognoſcere ipm̄ b.et
ſic dimittere cōſiderationē de a.ſ; diuerte
re intellectū ad conſiderationē incogniti
nullo modo poteſt volūtas. Ad octauū EE
principale.dico ꝙ argumētū ſtat in pōde Ad oc-
re auctoritatis Anſel. iō videt ꝙ facile ē tauum
homini volēti illo onuſto pōdere ſeipſum princi.
deonerare negare illā auctoritatē Anſel.ð
caſu dyaboli.xij. capitulo. Ad nonū pn- FF
cipale qñ dr ꝙ volūtas ⁊c̄. cōcedo ꝯñam. Ad no-
⁊ ad primū qð ꝓbat falſitatē ꝯſequentis nū pn.
qñ arguit.poſito ⁊c̄.cū cōcludit ꝙ in fine
neſciet deus iſtū iudicare.poteſt dici vno
modo ꝙ debet dānari: qꝛ in a.inſtāti mor-
tis ſue hec eēt vera immediate ante a.ille
fuit malꝰ ⁊ ſufficit ad hoc qð dicit finali
ter malus. Sed cōtra.immediate ante a. Repli-
fuit bonus:ergo fuit finaliter bonus.ante ca pmā
cedēs patet.qꝛ nullū tēpus fuit nū poſtq̄
fuit bonꝰ. Preterea poſt qðlibet pecca- Scða
tum ipē penituit:ergo fuit finaliter bonꝰ.
Nec ē ꝙ iſto caſu admiſſo oportet vtrūq; Rñſio.
cōcedere ꝙ ſcꝫ immediate ante a. fuit bo-
nus:⁊ immediate ante a fuit malus. Ideo Rñdet
poſſꝫ caſus negari ⁊ dici ꝓbabiliter ꝙ eſt alit ad
minimū tēpus in quo poteſt hec creatura nonum
mereri vel maximū in quo nō poteſt: ⁊ ſiſ princi.
ue ſic ſiue ſic detur argumētū impedit. qꝛ
qñ alternaſſet peccās ille vſq; ad tale tem
pus qð foret minus minimo ī quo poteſt
vel maximū in quo nō poteſt vel minꝰ co-
in illa diſpoſitiōe inueniret in inſtāti mor
tis ſue:⁊ ſm illā deberet iudicari:⁊ iſtð eſt
ſenſibilius quo viſo dicendū eſt ad argu-
menta. Ad ſecundam formam quando Ad ſe-
arguitur.intendat ſortes actū meriti vſq; cundā.
ad inſtās mortis ⁊c̄. ad illud dico ⁊ nego
conſequentiam illam non eſt. dare maxi-
mum gradum ⁊c̄.ergo deus neſcit ⁊c̄. Nā
deus iudicabit eum ſm gradum quē ani
ma habuit in primo inſtanti ſui non eſſe:

Ad ter= tiam. videlicet in inſtāti mortis. Ad tertium
p idē ptꝫ: qꝛ ſi ſortes ⁊ plato mereanꝛ per
vnā horā in cuiꝰ vltimo inſtāti qḋ ſit a. mo
riaꝛ ſortes: ⁊ plato ſuꝑuiuat: ſꝫ nūq̄ȝ poſt a
mereaꝛ nec demereaꝛ. tūc arguiꝛ ꝙ meri
tū platonis excedit: vt ſit tale meritū ſor=
tis ꝑ minimū inſtātiū. Et q̄riꝛ vtrū exceſ=
ſus meriti platonis ſit diuiſibilis an in=
diuiſibilis. Si diuiſibilis: ḡ ē dare tꝑale
meritū illi equale. Si indiuiſibilis: ḡ eſt
imꝑceptibilis. Ad illḋ dico ꝙ ſortes ⁊ pla
to eq̄liter p̄miabunꝛ: qꝛ eq̄liter meruerūt
Nā inſtanti nullū meritū corrñdet diſtin=
ctū a merito correſpōdēte tēpori. Et ideo
ſm gradū meriti quē aīa ſortis habuit in
inſtāti mortis p̄miabiꝛ. Et qñ arguiꝛ. pla
to eq̄liter meruit ⁊ diutius fuit in gr̄a: ḡ
magis p̄miabiꝛ. Negaꝛ ꝯñā: qꝛ eſſe in gr̄a
ſine oꝑatiōe meritoria nō facit ad augmē
tū p̄mij. Habitibꝰ eñ ⁊ potētijs nō mere=
mur: ſꝫ actibꝰ ſicut habetur p̊mo ethicoꝝ.

Ad q̄r= tam. Ad quartā qñ arguiꝛ. poſito caſu ſortes
peccat in infinitū grauius ⁊c̄. Ad illud re
ſpōdeo negādo añs ⁊ ꝯñam ⁊ ꝯñs ſilr: ex
ponēdo pctm̄ infinite malicie ip̄m pctm̄
ꝓ quo deberet infinita pena intēſiue. Et
ratio q̄re negaꝛ añs vꝫ hoc ſortes peccat
in infinitū grauius q̄ȝ plato ⁊c̄. eſt iſta: qꝛ
negabo ſilr iſtā ſortes peccat in duplo gra
Notā= bile. uius q̄ȝ plato. Ad cuiꝰ euidētiā ē ſciēdū
ꝙ qñ aliq̄ plura requirūtur ad aliquē eſſe
ctū: ſicut ſi decē hoīes requirantur ad tra
hēdū nauē ꝑ ſpaciū vniꝰ ſtadij vna hora
tunc certe. xx. hoīes ꝑtrahēt eandē nauē ꝑ
idē ſpaciū in medietate hore: ſicē ptꝫ ex re=
gulis cōparationū. vij. phyſi. Sꝫ ſi virtus
quocunq̄ȝ ex iſtis preciſe foret duplicata:
nō ideo ſequiꝛ dupla velocitas. Sꝫ ad h̄
ꝙ ſit dupla velocitas req̄riꝛ duplicatio to
tius ꝟtutis. Modo ad ꝓpoſitū. ad graui
tatē alicuius peccati mortalis puta pari=
cidij multe circunſtātie ꝯcurrūt. ꝓhibitio
legis machinatio ꝯ ꝓpriū ſanguinē: intē
tio occidētis: vtilitas patris occiſi in repu
blica. Nā grauius eſt occidere patrē vtilē
reipublice aut ꝓ republica: q̄ȝ patrē inuti
lem reipublice ⁊ ꝓ eadem. Similr multe
alie circūſtātie poſſunt eſſe ex parte tēpo=
ris loci ⁊ alioꝝ q̄ agunt ad grauitatē pec
cati a. Ad hoc aūt ꝙ a foret in duplo gra=
uius nō ſufficit duplare vnā circūſtantiā
de iſtis cauſantibꝰ iſtā grauitatē. puta ꝙ
fiat ꝓpter finē in duplo minus bonū: qꝛ
licet ſequaꝛ duplatio iſtiꝰ circūſtātie: non
tñ duplatio omniū alioꝝ circūſtātiarū cau
ſantiū grauitatē: ideo bene ſequiꝛ ꝙ a erit
grauius: ſꝫ certe nō eſt grauiꝰ ſm aliquam
ſpēm ꝓportionis: qꝛ nec in duplo nec in
triplo ⁊ ſic de alijs. ideo dico ꝙ in caſu ſor
tes nō peccat in duplo grauius platone:
ſꝫ peccat in alia ꝓportione ſimpliciter gra
uius. Et hec eſt quare nego añs videlicet
illud: ſortes peccat in infinitū grauiꝰ pla=
tone: ergo peccat pctō infinite malicie in
tenſiue. Nā peccās mortaliter peccat in in
finitū grauius q̄ȝ peccās venialiter: ⁊ ta=
mē nō peccat pctō infinite malicie ad illū
intellectū ꝙ ſibi debeaꝛ pena infinita in=
tēſiue. Ad q̄ntā formā qñ arguiꝛ. velle Ad q̄n= tā formam.
occidere duos hoīes ⁊c̄. ptꝫ ꝑ p̄dicta ꝙ cō
ſequētia nō valet: qꝛ ad duplationē vnius
circūſtātie requiſite ad peccatū nō ſequiꝛ
grauitatē totiꝰ peccati duplari: ſꝫ bene ma
iori ꝓportione ꝑticulari. Ad ſextā eodē Ad ſex= tam.
modo ꝙ velle peccare ꝑ duos dies nō eſt
in duplo grauiꝰ q̄ȝ velle peccare ꝑ vnū diē.
Ad ſeptimā formā q̄ videꝛ reducere ad Ad ſe= ptimā.
ꝯdictionē. ſ. ꝙ velle peccare ꝑ tēpus infi=
nitū eſt grauiꝰ q̄ȝ velle peccare ꝑ vnū diē:
vel ḡ ⁊c̄. Ad iſtud dico ꝙ velle peccare per
tēpus infinitū nō eſt grauius in infinitū
q̄ȝ velle peccare ꝑ vnū diē: qꝛ nullū pecca
tū mortale eſt in infinitū grauius alio pē
ſando grauitatē ex pena debita ꝓ pctō:
qꝛ ꝓ quolibet pctō mortali debeꝛ pena in
finita extēſiue: ⁊ nulla pena eſt dupla: vel
eē p̄t ad penā infinitā extēſiue. Et ideo ad
argumētū in ꝯriū qñ accipiꝛ ꝙ velle pec=
care ꝑ duos dies eſt grauiꝰ q̄ȝ velle pecca
re ꝑ vnū diē ceteris paribus. ⁊ velle pecca
re ꝑ tres q̄ȝ velle peccare ꝑ duos: ⁊ ſic de
alijs. Ad preſens dico ꝙ impoſſibile eſt
cetera eſſe paria q̄ faciūt ad grauitatē pec
cati. ⁊ ſic p̄t imaginari vna ſufficiēs rñſio
cū ꝑua additione. Ad octauā cū arguiꝛ Ad oc= tauam.
ſic. cōmittēs pctm̄ ebrietatis. Ad iſtā rñſio
nē rñdet quidā licet nō ſufficiēter ſic ſi ar=
gumētū valeat ⁊ meū valebit capio illud
qḋ ſumme vitio ebrietatis opponiꝛ: puta
ꝟtutē ſobrietatis: ⁊ ſit iſta abſtinentia ſeu
ſobrietas a. ⁊ pono ꝙ aliq̄s puta b exiſtēs
in multis pctis mortalibꝰ alijs ab ebrieta
te diligat tm̄ a. ⁊ ipſi adhereat. Iſto poſi=
to arguo a ſimili b. diligit a. ergo diligit
aliquā ꝟtutē creatā intēſiue. Probo ꝯñam
nā ſicut ex ebrietate p̄nt ꝯtigere mala infi

nita pctā:ita pſſe ↄtingere ex ſuo oppoſito a bona infinita. ⁊ ſic nō minꝰ peccat ebriꝰ ſi etiā illa mala nō ↄtingāt:qꝛ quātū in eo eſt ⁊c. Et ſicut dicet̄ in ↄfirmatione. Ebriꝰ tot meret̄ penas ⁊c. ſic arguo in ꝓpoſito. videlꝫ ꝙ ꝓpter a premiabit̄ premio infinito ⁊c. Sꝫ hoc eſt falſum:qꝛ nullo modo p̄miabit̄ poſito ꝙ ſit in quocūqꝫ pctō mortali:ſi tñ in eo decedat. Un̄ ſic arguere nō ↄcludit efficaciter ſicut ex caſu ptꝫ:lꝫ deus nullā poſſet dare gratiā ipſi b ꝓpter a. ad purgādū ſe de ſuis pctīs mortalibꝰ ⁊ ad faciendū infinita intēſiue.nec p̄miabit̄ ꝓ a. premio infinito intēſiue.Cū igit̄ aſſumit. cōmittēs pctm̄ ebrietatis ⁊c. Dico ꝙ ſi infinite intelligat̄ intēſiue falſa eſt:ſi extenſiue v̄a eſt:qꝛ ſic correſpōdet ſibi pena infinita extenſiue rōne ipſius durationis ⁊c.

Ad nonā formam. Ad nonā formā dicit̄ abuno ꝙ illo caſu poſito īpoſſibile eſt ꝙ ſortes peccet duobꝰ pctīs mortalibꝰ:ſcꝫ ebrietate ⁊ piurio:niſi peccet infinitis. Sed tūc ↄñam negat qñ infert̄:ergo pena corrñdēs eſt infinita intenſiue:qꝛ ſicut dicit.forte oīa illa pctā punient̄ vna pena:que eſt infinita extenſiue. Uel ſi ſint diſtincte pene correſpōdētes diſtinctis pctīs:deus tñ nō facit nec fieri pmittit vnā.

GG *Ad decimum princi.* Ad decimū p̄ncipale qñ arguit̄ ꝙ ſi voluntas ⁊c.tūc poſſet velle ⁊c. Nego ↄñam:qꝛ volūtas eſt impoſſibiliuꝫ: vt habet̄.iij.Ethi. Unde cōcedo ꝙ voluntas pōt velle ſe.ſꝫ nō pōt velle ſe ſubito:ſꝫ ſucceſſiue tm̄:ſicut dictū eſt in articulo ſeptimo queſtionis.

Ad primam. Ad rationes q̄ facte ſunt in illo decimo p̄ncipali: q̄ ſunt in vniuerſo ſeptēdecem. Rñdeo ad p̄imā qñ arguit̄. Nihil ꝓhibet ⁊c. Nego ↄñam: ⁊ illā videt̄ negare cōmētator.vij.phyſi.cōmēto xxxv. Nā inter corpora celeſtia ⁊ eoꝝ motores nulla eſt reſiſtētia:⁊ tñ mouēt in tp̄e ſimiliter mediū nō reſiſtit angelo:⁊ tñ mutat ſe localiter in tp̄e. Sꝫ de iſtis dicet̄ alı̄s ideo ſufficit ad preſens ꝙ natura forme q̄ eſt volitio hꝫ partes intēſiuas incluſas ꝑ quas ↄtingit imaginari verā reſiſtentiaꝫ ad volutionē ꝓducendā.

Ad ſecundā. Ad ſcōam formā qñ arguit̄.ꝙ ſi volitio fieret ⁊c. Concedo ꝙ ſicut illud qd̄ mouet̄ neceſſario mouebit̄ in tp̄e poſtea:ſed ꝑ nullū tp̄s preciſe poſtea mouebit̄:ſicut qui peccat poſtea peccabit:ſed per nullū tempus neceſſario peccabit.

Ad terciam. Ad terciā quādo concludit̄ ꝙ xp̄s tunc nō meruit in primo inſtāti ſue cōceptionis ⁊c. Cōcedo cōcluſionē quātū ad nunc:ſed incipit mereri:⁊ ideo a primo inſtanti ſue cōceptionis meruit. Uide magiſtrū lib.iij.diſt.xviij.

Ad q̄rtam. Ad quartam qñ arguit̄.tunc xp̄s ⁊c. Nego p̄imā ↄſequentiā ⁊ dico ꝙ xp̄s eſt in altari ſubito ſacramentaliter:⁊ hec tñ eſt cōcedēda ꝑ cōicationeꝫ ydiomatū xp̄s fuit ibi ante:ſed hoc nō eſt ad ꝓpoſituꝫ. Sed qñ arguit̄: aut volendo aut ⁊c. Dico ꝙ volēdo nō volitione inſtantanea ſed ſucceſſiue ꝓducta ⁊ per tp̄s conſeruata. Contra ergo voluit ibi prius eſſe q̄ fuerit. Concedo ꝙ anteq̄ꝫ fuerit voluit ꝓ aliquo tempore eſſe ibi: ſicut volo nunc ꝓ aliquo tēpore eſſe rome. Tamē in rei veritate nō eſt idem iudiciū de xp̄o ⁊ ſua volitione ⁊ noſtra. Nā forte deitas ſic coagit ꝙ ſubito vel in tēpore ꝓducit volitionem ſicut deo placet.

Ad quintam. Ad quintā de illuminatiōe medij qñ arguit̄. Agēs naturale agit ſubito. Dico ꝙ volūtas nō agit ſubito niſi quādo actio ſua eſt finis tranſmutationis ſucceſſiue:ſicut ꝑ cōmentatorē ptꝫ.vj.phyſicoꝝ.cōmen.xxxij. Et qꝛ volitio nō pōt ſequi actionē niſi in tp̄e volitio dico libera: ideo nō pōt eſſe in inſtanti.

Ad ſextam. Ad ſextam qñ arguit̄. Intellectus intelligit ⁊c. Nego antecedēs. Et ad dictū phi ⁊ cōmētatoris qui in diuerſis locis vident̄ dicere ꝙ ītellectio fit ſubito vt viſio:ſicut de ītellectione dicit.iij.de aīa cōmen.xxviij.⁊ de delectatione.iiij. Ethi.c.v. Dicit̄ ꝙ q̄uis ille q̄litates in ſua gñatione intendant̄ ⁊ partibiliter acquirant̄: tñ qꝛ poſſunt manere in eſſe quieto ſine intenſione vel remiſſione qñ ſunt perfecte:⁊ illa ꝑfectio eſt in inſtanti:ſic aūt nō eſt de alteratione. Sꝫ impoſſibile eſt alterationem eſſe niſi in tp̄e:⁊ pars ſic acquiſita ⁊ pars acquirenda:ideo intellectio:viſio volitio:⁊ hmōi non ſunt eſſentialiter alteratiōes:qꝛ poſſunt manere in eſſe quieto:⁊ tunc vere denoīant ſua ſubiecta:ita ꝙ aīa ītellectiua ꝑ intellectionē que fuit ſucceſſiue ꝓductā:⁊ manet in eſſe ꝑfecto in inſtāti. Et ſic ꝓbat Ariſt.iiij. Ethi.ꝙ delectatio nō eſt v̄a gñatio nec alteratio:qꝛ delectatio eſt ꝑfecta in inſtanti.

Ad ſep. Ad ſeptimā qñ dicit̄ ꝙ delectatio ſequitur ⁊c. Nego ↄñam:qꝛ ſic arguēdo eſt fallacia ↄñtis. *Ad oc.* Ad octauā nego ↄñam ⁊ antecedēs.ſicut ptꝫ.ad quintū. *Ad no.* Ad nonā cuꝫ dicit̄. agens naturale agit ſubito. Negat̄. vt ptꝫ in predicto quinto. *Ad decimam* Ad decimam

quãdo arguit̃.ſi ſic dyabolus ⁊c. Concedo ꝙ in inſtãti in quo incepit peccare vtraqꝫ iſtaꝝ fuit vera ſi fuiſſet formata. imediate poſt hoc ille peccabit: ⁊ imediate poſt hoc ille induratꝰ. Sed hic eſt vna difficultas: qꝛ in iſto inſtãti videt̃ ꝙ hec fuit vera.hic in gratia eſt ⁊ nunq̃ꝫ poſtea erit.⁊ ideo eſt quãdocũqꝫ hõ peccat mortaliter: qꝛ vł eſt dare pͥmũ inſtans nõ eſſe gratie vel vltimũ eſſe.ſi pͥmũ nõ eſſe:ergo pͥmũ nõ eẽ pctĩ.ſi vltimũ eſſe : ergo habet̃ ꝓpoſitũ ꝙ eſt dare vltimũ eſſe rei pmanẽtes in eſſe. Ad iſtud poſſet dici:qꝛ in actionibꝰ vel trãſmutationibꝰ vbi deus eſt agẽs nõ eſt oĩo ſicut in actionibus vel trãſmutationibus naturalibus.de quibꝰ loquit̃ Ariſto.viij. phyſi.vbi dicit ꝙ inſtans ſemꝑ eſt poſteritas paſſionis.a quo eſt hoc generale dictũ ꝙ nõ eſt dare vltimũ inſtãs rei pmanẽtis in eſſe.hoc nõ eſt incõueniẽs. Ad vndecimã ꝯcedo ꝙ nec eſt pͥmũ volitiõis nec vltimũ.ħ eſt nõ eſt dare pͥmũ in quo hec eſt vᵃ ſoꝛ.vult nec vltimũ:qꝛ ſi vult voluit ⁊ volet.Et qñ arguit̃.tũc inter meritum ⁊ demeritũ ⁊ penã foret mediũ ꝯñs eſt falſum ⁊ ꝫ Aug.⁊c. Nego ꝯñam:qꝛ ſicut non eſt dare pͥmũ in quo peccat:ita nõ eſt dare pͥmũ in quo punit̃:qꝛ ſimul cũ peccat puuat ſe gratia ⁊ diſpõne ad bonũ:⁊ ideo punit ſe cõtinue ſicut peccat. Et hoc vult Aug.ꝙ patiẽdo reddit qđ noluit faciẽdo.

Nota bene,

Ad vndecimã

Ad duodecimũ

Ad duodecimũ qñ arguit̃.ſi ſic ⁊c. ergo pctm̃ ⁊c.Cõcedo ꝯcluſionem:qꝛ nõ p̃ceſſit tpe nec pũcto tpis ſicut dicit Aug.Dico tñ ꝙ aliquo genere loquẽdi pctm̃ p̃ceſſit penã cauſalitate vel natura ħ eſt talis locutionis ſunt vere.iſte punit̃:qꝛ peccauit.⁊ ſi nõ peccaſſꝫ nõ fuiſſet punitus.Et iõ cñ.dr ꝙ pctm̃ p̃ceſſit penã i angelo vł hoĩe:verũ eſt cauſalitate vel natura nõ duratiõe p̃ceſſit.Et qñ arguit̃ p cõmentatoꝛẽ.dico ꝙ loquit̃ de agente p tranſmutationes.⁊ de effectu cõpleto. Ad decimũtertiũ.cõcedo ad p̃ſens ꝙ eſt dare vltimũ inſtãs charitatis:qꝛ charitas nõ cauſat̃ a creatura: nec ab ea coꝛrũpit̃:ſꝫ p hoc ꝙ deus iã eam vlterius nõ ꝯſeruat:⁊ qꝛ in iſtãti põt incipere eã nõ ꝯſeruare:igit̃ eſt dare vltimum inſtãs in quo ꝯſeruat. Ad decimũquartũ qñ ponit̃:p̃cipiat̃ alicui ꝙ in a inſtanti ⁊c.tũc querit̃ ⁊c.Uerũ eſt ꝙ iſta difficultas põt multiplr̃ fieri:ſꝫ quãtũ ad p̃ſens ſpectat hec ꝯcluſio eſt ꝯcedenda,⁊ hec eſt

Ad decimũtertium,

Ad decimũqrtum,

vera aliquis peccauit ⁊ tñ nunq̃ꝫ peccauit in aliquo tpe qđ eſſet p̃ciſa menſura peccati ſui.⁊ hoc loquẽdo de pctõ omiſſionis ⁊ hoc ſi nõ ſit dare minimũ tps in quo voluntas põt velle ⁊ maximũ in quo nõ põt velle. Uel aliter dico ꝙ ante a eſt dare aliqđ tps qđ eſſet minimũ ꝑceptibile ab eo in quo põt:vel maximũ in quo non põt.⁊ in quo debebat velle incipere:qꝛ non ſufficit obedienti ꝙ exequat̃:niſi exequat̃ ad intẽtionẽ p̃cipiẽtis.hoc aũt requirit deliberationẽ.⁊ ideo ex deliberatione ⁊ nõ ſubito debet incipere in a:⁊ ideo dꝫ velle incipere in a ante a.Et tunc eſt dicendum ꝙ in toto tẽpoꝛe illo peccauit. Sed cõtra non omittit qđ deberet facere:qꝛ nihil dꝫ facere ante a. Nego:qꝛ qui p̃cepit ꝙ deberet incipere facere p̃cepit ꝙ ante a deberet velle hoc facere.⁊ ideo licet ſit p̃ceptum rationale de quodã particulari volibili:tñ illud foret p̃ceptũ oĩno irrationabile.p̃cipio tibi ꝙ tu incipias bene velle in a. Ad decimũquintũ vbi dr̃ ꝙ tunc charitas maneret ſolũ p inſtãs ⁊c.Cõcedo ꝯcluſionẽ ⁊ dico ad pbm̃ ꝙ Ariſt.vult ꝙ ħ ſit ĩpoſſibile p actionẽ ꝯiunctã cũ tpe: ita ꝙ eadẽ res generet̃ p tranſmutationẽ cõiunctã cũ tpe ⁊ poſtea coꝛrũpat̃ p agẽs naturale:⁊ nõ maneret niſi p inſtãs. Ad decimũſextũ qñ accipit̃ de angelo ⁊c. Põt exponi ſic.ꝙ a pͥmo inſtanti nõ in pͥmo inſtanti. Ad decimũſeptimũ dico ꝙ illud argumẽtũ directe ꝯcludit oppoſitum:qꝛ ſi nõ peccauit niſi in tpe tunc in pͥmo inſtãti extrinſeco illiꝰ tpis fuit bonꝰ.ideſt extitẽs in gratia. Ad vndecimũ p̃ncipale qñ arguit̃ ꝙ ſi volũtas ⁊c.ſequeret̃ ⁊c. Nego cõſequentiã ſicut patuit in quarto articulo queſtionis. Ad ꝓbationẽ que eſt auctoꝛitas cõmẽtatoꝛis.iij.phyſicoꝛum gloſat̃ cõmuniter ꝙ intelligit̃ ſic.ꝙ ꝯtingẽs equaliter nõ inuenit̃ in potẽtijs actiuis: verũ eſt in potẽtijs actiuis naturalibꝰ: qđ cõcedo:ſꝫ de potẽtijs actiuis ⁊ liberꝭ nõ loqtur

Alia reſpõſio.

Replica.

Solutio,

Ad decimũquintum,

Ad decimum ſextum

Ad decimũſeptimũ,

Ad vndecimũ princi.

Ad duodecimũ pͥncipale quãdo arguitur ⁊c.differo ad pͥmã queſtionẽ que erit de modo fruẽdi. Ad decimũtertiũ pͥncipale qñ arguit̃.tunc voluntas libere poteſt vitare peccatũ:ꝯcedo ꝯſequẽtiã ⁊ ꝯſequẽs ſimiliter.ad iſtũ intellectũ põt libere anteq̃ꝫ peccet facere peccatũ ⁊ nõ facere pctm̃:nõ ita ꝙ poſſit libere vitare peccatũ poſtq̃ꝫ peccauit; ſicut ꝓbat venerabi

Ad duodecimũ princi.

Ad decimum tertium princi.

lis Anſelmus de libe.ar.c.ij. Nam ſeruit⁹ peccati eſt impotētia non peccandi.

Ad primā formā probantē falſitatē cōſequētis.

Ad formas q̄ probant falſitatem ꝯñtis.rñdeo quarū prima fuit talis. Si adam potuit vitare peccatum: aut ergo anteq̄ꝫ peccauit: aut qñ peccauit ꝛc. Dico ꝙ quelibet iſtaꝝ eſt diſtinguenda ſm ſenſum cōpoſitū ꝛ ſm ſenſum diuiſuꝫ. Senſus cōpoſitus poteſt eſſe talis ꝙ hec fuit poſſibilis adā vitauit peccatū qñ peccauit. ꝛ ille ſenſus ē falſus. Senſus diuiſus eſt iſte adā in hoc tempore potuit vitaſſe pctm̄: ꝛ in b̄ tp̄e peccauit demōſtrato tp̄e quo peccauit:tūc concedo illā in ſenſu diuiſo.ſcꝫ adam potuit vitare peccatū qñ peccauit. Qui ſenſus mag̃ proprie exprimit̃ hic. adam qñ peccauit potuit vitare pctm̄. Scd̄a ꝓpō eſt iſta.adā potuit vitare pctm̄ anteq̄ꝫ peccauit eſt v̄a:ſimiliter in ſenſu diuiſo ꝛ in ſenſu cōpoſito falſa. Tertia eſt falſa in vtroq̄ꝫ ſenſu. Unde cōcedo iſtā: adā quādo peccauit potuit vitaſſe pctm̄. Cōtra.capio aliquē peccantem nūc actualiter:aut iſte pōt vitare peccatuꝫ aut nō.

Replica.

Si ſic cōtra.nūc eſt in pctō:q2 nūc peccat:ergo nūc nō pōt vitare peccatū: q2 habēs peccatū nō poteſt vitare peccatū:q2 habet peccatū:tūc ſi nō poteſt nunc vitare peccatū:ergo nūc non peccat:q2 nemo peccat in eo qd̄ vitare non poteſt.ſm Aug.libro.iij.de libero arbi.c.xxviij. Ad iſtud dico ꝙ iſte due ꝓpoſitiōes ſunt incōpoſſibiles:ſcꝫ ille peccat: ꝛ ille poteſt vitare peccatū.

Rñſio.

Unde demōſtrato peccante concedo ꝙ iſte nō pōt vitare pctm̄. Et ad Augu.dico ꝙ dꝫ ſic intelligi.nemo peccat in eo qd̄ vitare non pōt:ideſt nemo peccat faciēdo illud quod ſic excedit ſuū poſſe ꝙ nō potuit illud vitare anteq̄ꝫ peccauerit. Uñ dico ꝙ iō hō peccat:q2 anteq̄ꝫ peccauerit poterat nō peccare:ſimiliter peccās eſt cā huiꝰ impotētie qua non poteſt vitare:ꝛ iō eſt ſibi imputandū. Sed cōtra iſtud arguit̃ ꝑ ſcd̄am formā:ſit a tp̄us ante peccatum ade quod peccatum fiat in tempore b.tunc arguit̃ ſic.

Replica p ſecūdam formā. Scd̄a.

Adā tātuꝫ ante b.potuit vitare peccatū:ꝛ ſemꝑ ante b vitauit peccatū.ergo fecit quātū potuit.ergo nō peccauit. Preterea. Si ante b potuit vitare pctm̄:ne peccaret in b.ꝛ nō vitauit:ergo ante b omiſit facere qd̄ debuit:ergo ante b peccauit. Cōſequēs falſum:q2 argumētū ꝓcedit de primo peccato ade.

Tertia.

Preterea. Capio primū angelū qui peccauit.ſ.luciferū ꝛ michaelē ꝛ ſit a inſtās caſus vel ruine ipſiꝰ luciferi ꝛ arguo ſic.ſemꝑ ante a eque bene ſe habuerūt michael ꝛ lucifer:q2 ſi non lucifer peccauit anteq̄ꝫ peccauit.conſequens falſum. ꝛ in a lucifer non potuit vitare pctm̄.ergo quandocunq̄ꝫ potuit vitare peccatū vitauit.

Ad primam.

Ad primū iſtoꝝ nego iſtam.adaꝫ tm̄ ante b.potuit vitare peccatum:q2 in b.potuit vitare peccatū. Unde concedo ꝙ quādo peccauit potuit vitare peccatum.

Ad ſecundaꝫ

Ad ſcd̄m dico ꝙ ante b.potuit vitare peccatū ne faceret in b. Et quādo arguit̃ ante b.nō vitauit ne faceret in b:ergo ante b.peccauit ꝛc. Nego ꝯñam:ſed ſequit̃ ꝙ in b peccauit.q2 nō tenebat̃ vitare ne peccaret in b.ante b.ſed ante b.quia hoc non potuit facere:quia non potuit peccare in b.ante b. ſed tm̄ ante b.tenebat̃ vitare peccatum in b.ꝛ in b.ſimiliter tenebatur vitare in b.ꝛ ideo q2 nō vitauit in b.ideo in b.primo peccauit.

Ad tertiaꝫ.

Ad tertiū ꝯcedit̃ ꝙ michael ꝛ lucifer eque bene ſe habuerunt ꝛc.vſq̄ꝫ ad a.ꝛ nego iſtam in a.lucifer non potuit vitare pctm̄.ꝛ qñ peccauit potuit cauere vel vitare pctm̄:loquēdo ſcilicet in ſenſu diuiſo:ſicut dictū eſt.

Ad tertiaꝫ formā decimiter iij ꝯñc.

Ad tertiā formam quādo arguit̃.ſi hō pōt vitare pctm̄:aut pctm̄ pñs aut futurū. Dico ꝙ nec ſic nec ſic:ſed dicit̃ ꝙ homo poteſt vitare peccatū loquēdo:ſcꝫ in ſenſu diuiſo.ſicut dictū eſt ad iſtū intellectū ꝙ pōt vitare ne peccet in futurū.

Ad q̄rtam.

Ad q̄rtam qñ arguit̃. Si pōt vitare peccatum futurū ponat̃ in eſſe ꝛc. Dico ꝙ hec eſt falſa.hō pōt vitare pctm̄ futurū:ſi ꝓprie accipiat̃. Si aūt improprie accipiat̃ ꝛ ꝓ quadā alia:ſcꝫ ꝓ iſta.homo pōt vitare ne peccet in futurū:ſic eſt vera.

Ad quītam.

Ad quintaꝫ qñ arguit̃ per idem.aut homo tenetur vitare peccatuꝫ committendū a ſe:vel committēdum ab alio. Dico ꝙ nec ſic nec ſic:ſed debet vitare ne cōmittat peccatuꝫ.

Ad ſextam.

Ad ſextam formā quādo ponit̃ ꝙ deus reuelet ſorti ꝙ tm̄ ille de numero iſtoꝝ demōſtratis ſorte platone ꝛ quibuſdā alijs ſaluabit̃ qui cras peccabit mortaliter ꝛc. Et ſic querit̃ talis caſus:aut dꝫ velle peccare mortaliter aut nō. Uidet̃ mihi dicēdum ad iſtaꝫ ſm artē obligatoriā. Nā idē ē dicere.reuelet deꝰ ſorti a.ꝓpoſitioneꝫ:ꝛ credat ſortes hāc ꝓpōnē deo docēte:ꝛ ſic erit ſic ꝑ eā denotat̃. Et ſiſe ē ſi ſibi dicat.reuelo tibi iſtaꝫ ꝓpōnē tm̄ de numero iſtoꝝ iſte q̄ cras peccabit mortalr̃ ſaluabit̃, Quātū ad ꝓpoſitū

eſt cõcedẽdũ:ꝛ quãtũ ad materiã eſt negã-
dũ poſtea. Ex facta tali reuelatiõe ipa ꝓpo
ſitio reuelata quotiẽs ꝓponit᷑ eſt cõceden
da.ꝛ oẽ ſequens ex ea ſimpl'r ꝯña formali
eſt concedẽdũ.ad oẽ aũt qꝺ non ſequit᷑ ex
ea niſi ꝯña vt nũc:rñdendũ eſt ſicut ad im
pertinẽs:qꝛ ꝯña vt nũc dꝫ negari in illa ar
te. Iſtis ſuppoſitis diſtinguo de caſu:qꝛ vl'
deus reuelando iſtã ſorti.tm̃ ille ſaluabit᷑
de numero iſtoꝝ qui cras peccabit morta-
liter:depoſuit ſibi ꝓpõnes pri⁹poſitas cui
libet xp̃iano ex lege cõi:vel vult ꝙ vna cũ
alijs ponat᷑:ſicut oẽs prius poſite cuilibet
xp̃iano cuiuſmodi ſunt iſte.quilibet xp̃ia-
nus dꝫ velle actu vel habitu ſe ſaluari.ꝛ ꝙ
debet velle om̃e illud qꝺ credit eſſe neceſ-
ſariũ ad ſalutẽ ſuã:ꝛ ꝙ nullus dꝫ peccare
mortaliter. Et hmõi ita de⁹iſtas prius poſi
tas vult ſtare in ſui rõne:ꝛ ſi l' cũ ipis ma-
nẽtibus in eadẽ ꝑfixione ponit ſibi de no-
uo illã. Si dicat᷑ ſcḋm videlꝫ ꝙ caſus dꝫ in
telligi ꝙ vna copulatiua ſit poſita ſorti:q̃
ſit talis.tm̃ ille ſaluabit᷑ qui cras peccabit
mortaliter.ꝛ ſortes nõ vult peccare morta
liter:ſed vult ſe ſaluari:ꝛ vult oẽ qꝺ credit
eẽ neceſſariũ ad ſalutẽ ſuã.ꝛ dꝫ credere ꝙ
peccare mortaliter ſit neceſſariũ ad ſalutẽ
Videt᷑ ꝙ hoc ponere ſit impoſſibile:ꝛ per
ꝯñs nõ dꝫ poni rõnabiliter ipſi ſorti ſub le
ge. Si aũt caſus intelligat᷑ primo modo.ſ.
ꝙ deus reuelando iſtã:tm̃ ille ſaluabit᷑ q̃
cras peccabit mortal'r.deponat quãcunqꜫ
iſti repugnantẽ:ꝛ abroget legem ſtatutaꝫ
de repugnantib⁹ad illã:vel ſaltẽ diſpẽſet
cũ ſorte quo ad legẽ ꝓpoſitionẽ repugnan
tiũ iſti ꝓpoſitioni de nouo poſite ſorti. Ca
ſus eſt poſſibilis:ꝛ ꝯſiter concedenduꝫ eſt
ꝙ ſortes non vult ſe ſaluari.ſi tñ illa diſpẽ
ſet᷑ quilibet homo dꝫ ſe velle ſaluari:ꝛ tñ
nõ peccat mortaliter:qꝛ lex eſt mutata.nũc
ꝯcedendum eſt ꝙ ſortes vult cras peccare
mortaliter:ꝛ tñ nũc nõ peccat mortal'r:qꝛ
illa ꝓpõ eſt depoſita.i.prefixa vt ſuſtineat᷑
tanqꜫ falſum. Volens peccare mortaliter
peccat mortaliter.ꝛ iõ hec ꝯña eſt negãda
ſortes vult nunc peccare mortaliter:g̃ pec
cat mor.ꝛ ſic nullũ ſequit᷑ inconueniẽs ad
argumẽtum. Ad ſeptimã formã qñ dr̃ .re *[margin: Ad ſeptimam formaꝫ]*
uelet deus ſorti ꝙ non ſaluabitur niſi per
cõtritionẽ ꝛc. Dico ꝙ nõ poteſt illud reue
lare ſorti:niſi diſpẽſet de aliqua lege ſtatu
ta modo ꝑ ipſuꝫ:qꝛ repugnat legi ſtatute.
Statuit em̃ ꝙ nullus homo debet velle pec
care mortal'r.ꝛ ꝙ dꝫ velle oẽm viã ꝛ om-
ne mediũ neceſſariũ ad ſalutẽ.ꝛ cũ de⁹nõ
poſſit ſtatuere duo ꝯdictoria eſſe ſimul vꝛa
ideo caſus non eſt admittẽdus. Ad octa *[margin: Ad octauum]*
uũ quãdo ꝓbatur ꝙ homo põt neceſſitari
ab aliquo extrinſeco ad peccandum:nego
illud omnino:qꝛ quicquid eſt illud ad qꝺ
homo neceſſitat᷑ illud nõ eſt ſibi imputabi
le ad pctm̃:accipiẽdo pctm̃ ꝓprie ꝛ ſtricte.
Si aũt poſſibile foret ꝙ aliq̃s eſſet in tali
neceſſitate ꝙ vel deberet furari vel occide
re hoiem:ſi caſus ſit poſſibilis certe debe
ret eligere furari:tunc dico ꝙ non pecca-
ret furãdo:qꝛ eo poſito ꝙ eſſet neceſſitat⁹
ad alterũ iſtoꝝ:nullo mõ foret pctm̃. Con
tra facit ꝯ preceptũ. Negatur:qꝛ intelligit᷑ *[margin: Replica.]*
preceptũ extra neceſſitatẽ.vnde ſenſus eſt *[margin: Rñſio.]*
nõ furaberis.i.nõ ſpõte vel volũtarie fura
beris:qꝛ in oĩ precepto negatiuo ꝓhibet᷑
actus volũtatis:ꝛ non ſolum actus exteri
or. Et per hoc patet ad auctoritates cano-
nis. vtrũ aũt aliq̃s debeat peccare veniali
ter vt alius vitet pctm̃ mortale al's videbi
tur. Ad nonũ quãdo dicit᷑.reuelet tibi de *[margin: Ad nonum.]*
us ꝙ plato interficiet te niſi aſſenſeris ei
in homicidio ꝛc. Dico breuiter ꝙ ſi fiat ne
ceſſitas ad eligẽdũ alterũ iſtoꝝ plato iter
ficiet ſortem.ſi nulla alia reuelatio ſpecia
lis fieret mihi cũ iſta:eligã ꝙ plato inter-
ficiat ſortẽ. Et qñ arguit᷑.ergo aſſentis ꝙ
peccet mortaliter. Cõcedo ꝛ dico ꝙ nõ eſt
peccatũ mortale ſemꝑ aſſentire ꝙ hõ pec-
cet mortaliter:imo iuuare liceret in caſu
ad hoc ꝙ peccaret mortaliter minori pctõ
ad vitãdũ maius. Ad h' ſunt auctoritates.
ꝛ primo. Gratiani di.xiij.in prin.dicit. Item
aduerſus naturale ius nulla diſpẽſatio ad
mittit᷑:niſi forte duo mala ita vrgeãt:vt al
terũ eoꝝ neceſſe ſit eligi. Et ſequẽti caplo.
ſcilicet duo mala. Licet em̃ mala cautiſſi-
me ſint precauẽda:tamẽ ſi periculi neceſſi
tas vnũ ex his perpetrare cõpulerit:id de-
bemus reſoluere qꝺ minori nexu noſcatur
obligari. Cõſequẽter.iij.c.ꝛ ẽ Greg.moral'.
xxxv. Suggeſtio dyaboli pleroſqꜫ peccare
facit:quaten⁹ſi fortaſſe fugere pctm̃ appe
tũt h' ſine alio peccati laqueo nõ euadant.
Cõtrariũ huic dicit Hug.de libe.arbi.li. *[margin: Contrarium.]*
iij.c.xxviij. Hoc breuiſſime tene ꝙten⁹iſta
cã eſt volũtatis ſi ei non poteſt reſiſti ſine
pctõ:ei cedat᷑.ſi aũt põt:ei nõ cedat᷑.ꝛ non
peccat.an forte fallit incautũ.ergo caueat
ne fallat᷑,vbi tãta fallacia ẽ vt caueri oĩno

non poſſit ſi ita eſt nulla peccata ſunt: q̈s
eñ peccat qđ nullo mõ vitari poſſit. hec il
Ad de- le. Ad decimũ de dño ꝛ famulo ꝛc. Dico
cimum ſicut ad p̄cedẽs ꝙ ſi poſſibile ſit aliquẽ ſic
neceſſitari nõ peccat in eligẽdo minus in
cõueniẽs: ſed peccaret in eligẽdo maius.
Unde poſito caſu neceſſitatis non peccat.
Ad vn- Ad vndecimum: qđ fuit de iudice an de
decimũ beat iudicare ſm allegata ꝛc. ſi tñ ſint con
tra ↄſciam ꝛ veritatẽ quã nouerit noticia
certa. r̄ndeť ꝙ dꝫ trãſmittere ad ſupioreꝫ:
ꝛ ſi nõ poſſit nec differre iudiciuꝫ nec per
aliã aliquã cautelã iudiciũ declinare dꝫ fa
cere iudiciũ ſm allegata ꝛ probata contra
ſciẽtiã ꝓpriã: q2 ille actus ſentẽtiãdi non
eſt niſi actionis deductio corã eo iudicia-
liter. nec eſt reus iniurie q̃ ſit iudicato: ſꝫ
Ad duo falſi actoris ꝛ falſi teſtes. Ad aliud de il
decimũ lo qui viuit cuꝫ vſurario ꝛc. in neceſſitate
talis cõſentit ꝙ alius det vſuram ſiue cõ-
mittat: ↄcedo: nec tñ peccat ſꝫ facit ad vi-
tandũ maius malũ. Põt etiaꝫ dici ꝙ talis
nõ aſſentit vſuris ſimpliciter ſed ſm q̃d ꝛ
ſic de alijs caſibus precedẽtibus. Sed cõ-
tra hoc videť eſſe ꝓceſſus Ariſto. iij. Ethi
coꝝ. vbi inquirit vtruꝫ opationes facte ex
timore ſint volũtarie vel inuolũtarie ſicut
ꝓijcere merces in mare imminẽte piculo:
ꝛ dicit ꝙ ſimpliciter loquẽdo ſunt volũta
rie: ſꝫ videnť mixte ex voluntario ꝛ nõ vo
luntario. cuius ratio eſt: q2 ↄſideratis par
ticularibus circũſtantijs facti illud pieeli
gitur. ideo ſimpliciter loquẽdo ſunt volũ-
Ad de- tarie: q2 opationes ſm particulares circũ
cimum. ſtantias ſpecificari debẽt. Ad decimũ-
tertiuꝫ. tertiũ de ſoꝛ. ꝛ pla. exiſtẽtibꝰ ꝛ in extrema
neceſſitate habẽtibus vnũ panẽ ꝛc. pꝫ p
predicta ꝙ homo dꝫ facere aliquã cautelã
Alia re- ad decipiendũ aliũ anteq̃ ipẽ moueať: nec
ſpõſio, peccat q2 neceſſitať. Uel aliter põt dici ꝙ
nõ licet nec ſoꝛti nec platoni nec cuiq̃ cuꝫ
iniuria alterius ſaluare vitã ſuã. vnde pro
caſu iſto licet ſoꝛti auferre panẽ: q2 ex caſu
panis eſt vtriq̃ cõmunis. vnde ſoꝛtes au-
ferẽdo panẽ aufert qđ ſuũ eſt: ſed certe nõ
licet ſibi inferre violentiã ꝓximo ſuo: niſi
Repli- tñ vi vim repellendo. Si dicať ↄ: ſi quis
ca. vellet mihi auferre cucullã ſꝫ mihi vi vim
repellere. ſꝫ panis eſt meus p caſuꝫ ꝓpter
R̄ñſio, neceſſitatẽ. R̄ndeo ꝙ nõ eſt ſimile de cu-
culla que eſt pſonaliter res tua ꝛ de pane
iſto qui ex caſu eſt tuus ſi poſſis eũ habe-
re: hoc eſt dictũ iuſte potes eũ recipere: ſꝫ

q2 pla. habet equalẽ iuſticiã ſicut tu. ideo
apponẽdo diligentiã vt panẽ habeat ſine
grauamine pſone tue nullã tibi infert in-
iuriã. ꝛ ideo potes omni via tibi poſſibili
ꝓcurare ꝙ panis a te habeať dũmodo nõ
facis iniuriaꝫ. his viſis facile eſt euadere
ſupradicta. Sed cõtra hoc põt argui mu- Repli-
tãdo caſum: ponať ꝙ plato ſit ꝓpinquior ca.
pani vel foꝛtioꝛ ita ꝙ ſoꝛ. non poſſit attin
gere ad panẽ niſi interficiat platonẽ. Tũc
arguiť ſic. ſoꝛtes tenereť ſaluare vitã ſuã:
ergo teneť velle mediũ neceſſariũ ſcitum
eſſe tale ad vitam ſuã. ſed nulluꝫ eſt niſi oc-
ciſio platonis. ergo teneť eũ occidere. Pre Scđa.
terea ipſe teneť accipere panẽ ſi poſſit: ſed
ſi aufert occidit plato. ita efficaciter ac ſi
iugularet eũ gladio: q2 ab illo pane ↄſer-
uať vita tota platonis. ergo teneť q̄cunq̃
via data occidere platonẽ ꝛ licite. Preter- Tertia.
ea plato vult eũ occidere ꝛ hoc ſibi cõſtat
ergo teneť defendere vitã ſuã etiã ſine ne-
ceſſitate ſm oĩa iurat. ergo ſine pctõ ꝛ ſine
neceſſitate põt platonẽ interficere: q2 non
eſt alia via defendẽdi. Ad primã cũ diciť Ad pri-
teneť ergo ꝛc. ↄſequẽtia negatur. ſed opoꝛ mam.
tet addere ꝙ mediũ ſibi ſit licitũ. qđ nõ eſt
verũ in caſu. Ad ſcđaꝫ ↄcedo antecedẽs Ad ſe-
ꝛ ↄñs: q2 licet eũ occidere p vnã viã ꝛ non cundã.
per aliã. Nec eſt equalis ratio q̄re põt vnũ
fieri iuſte ꝛ aliud nõ. Ad tertiã patet: q2 Ad ter-
nõ liceꝫ homini defendere niſi q̃ñ aliq̃s ni tiam.
titur iniuſte auferre: qđ nõ eſt verũ in pro
poſito: ꝛ ideo nõ cadit hic vi vim repelle-
re: ſicut dictũ eſt ſuperius. Adhuc probať Repli-
ꝙ volũtas creata põt neceſſitari ad volen cať foꝛ-
dũ aliq̃d: ꝓbať hoc p duas ꝓpoſitiones. tius p
Prima eſt ꝙ omnis voluntas creata eſt fi alias ꝓ
nita intẽſiue. Scđa eſt ꝙ aliqđ bonũ diffi põnes.
cultat volũtatẽ: ꝛ etiã malũ intantũ ꝙ nõ Prima
põt illud velle. Prima ꝓpoſitio ſatis pꝫ Scđa.
p experientiã ꝛ auctoꝛitatẽ Anſel. Per ex- Proba
perientiã primo: experimur eñ in malis: q2 tur pri-
ſentimus: ꝙ nimis difficile eſt ea accepta ma.
re vł velle. Unde multomagis difficile eſt Proba
velle intrare ignẽ: q̃ velle intrare roꝛẽ vel tur au-
le bibere fel q̃ velle bibere aquã. Ad hoc ctoꝛit.
etiã eſt auctoꝛitas Anſ. de libero arbitrio
ca. vj. Frater opoꝛtet nos aliquãdo ſic pre
mi tentationibꝰ: vt ſine difficultate nõ va
lemus fugere ſiue nolle qđ ſuggerunt. Uñ
certũ eſt ꝙ ipſe vult ꝙ tentatiões inferũt
difficultates reſiſtẽdi ipſi volũtati. Ex his
ꝓbať intentuꝫ: q2 ex quo voluntas creata

eſt finita tẽtatio intantũ poterit intẽdi ꝙ excedet volũtatẽ reſpectu nolle. Secundo etiã ꝓbaꝛ:q: volũtas põt cõfirmari in bono:ꝛ obſtinari ĩ malo. Et de facto ita erit de omni volũtate creata. igiꝛ oĩs volũtas põt neceſſitari. Antecedens ſatis ptꝫ. qm̃ vt volũt oẽs doctores angelus bonus nõ põt peccare. nõ tñ ex natura: ſed ex gratia dei. Ñã vt dicit Aug. enchirid. c. xi. in fine. Ad mutationẽ ad maluꝫ repugnat gratia nõ natura in bonis. Accipio igiꝛ gratiam que eſt in mente beati:ꝛ volo ꝙ deus ponat eã in mente viatoris. Si igiꝛ iſta gratia neceſſitat mentẽ beati ad bene volẽdũ ꝛ mentẽ iſtius viatoris neceſſitabit. Cõſequẽtia patet:q: oĩa ſunt paria:q: ponitur ꝙ mẽtes ſint equalis virtutis.

Probatur ſecũdo ꝓpoſitio

Tertio. Tertio arguo ſic. pono ꝙ deus aliquã voluntatem ponat in maxima pena. quo facto aut voluntas talis põt eã velle: aut neceſſitaꝛ ad eã nolendã. Si primũ: igiꝛ voluntas põt facere ꝙ illud afflictiuum nõ foret ſibi penale. ꝛ ſic homo exiſtens in maximo igne poſſet facere ꝑ ſuã voluntatẽ ꝙ non foret ſibi penalis. Iſta ꝯñ ptꝫ ꝑ Anſelmum de ꝯceptu virginali. ca. iiij. Nihil eſt penale alicui niſi qđ eſt cõtra voluntatẽ eius. Si ſcđm habeo ꝓpoſitũ ꝙ eſt dare aliqđ obiectũ ꝑ qđ volũtas neceſſitabiꝛ ad nolendũ vel reſpuendũ ſi ſibi offeraꝛ.

Probatur ꝯña

Confirmatur. Cõfirmaꝛ iſta ratio:q: ſi oẽm penã põt volũtas acceptare ipſa põt velle dãnari eternaliter: ꝛ ſimiliter nolle beatitudinẽ. Cõſequẽs eſt falſum Enchirid. c. iij. Nec culpanda erit volũtas. Aut volũtas libera nõ eſt dicenda qua beati eſſe ſic volumꝰ: vt eſſe miſeri nõ ſolũ nolimus: ſꝫ nec ꝓrſus velle poſſimus.

Quarto. Quarto ſic. habitus diminuit de indifferẽtia volũtatis: nã habitus voluntatẽ inclinat mõ nature determinate ad cõſimilẽ opationẽ illis ꝑ quas generabaꝛ ergo intẽſioꝛ habitus intẽſius inclinat: ꝫ cũ volũtas in ſua indifferẽtia ſit virtutis ꝛ potẽtie finite: eſt inuenire habitũ q̃ neceſſitaret volũtatẽ cũ noticia obiecti: ꝛ alijs circũſtantijs extrinſecis reqſitis.

Confirmatur. Cõfirmaꝛ iſta rõ ꝑ btm̃ Aug. viij. de ꝯfeſſio. vbi videꝛ dicere ꝙ in malis hoĩbus ex ꝯſuetudine ꝑuerſa viuendi generaꝛ vnus habitꝰ qui neceſſitat hoĩem ad male vitioſeq; viuendũ. dicit eñ ſic. Velle meũ tenebat inimicus: ꝛ inde mihi cathenã fecerat ꝛ conſtrinxerat me. Quippe ex volũtate ꝑuerſa facta eſt libido: ꝛ dũ ſeruiꝛ libidini facta eſt ꝯſuetudo: ꝛ dũ ꝯſuetudini non reſiſtiꝛ facta eſt neceſſitas. hec ille. Et nota quomodo dicitur in ꝑncipio auctoritatꝫ. Vel le meuꝫ tenebat inimicus. Et poſt pauca. Voluntas autem noua que mihi eſſe ceperat vt te gratis colereꝫ. fruiq; te vellem deus ſola certa iocũditas nondũ erat idonea ad ſuperandã ꝑoꝛẽ vetuſtate roboratã. Ita due volũtates mee: vna vetꝰ alia noua: illa carnalis illa ſpiritalis ꝯfligebãt inter ſe: atq; diſcordãdo diſſipabãt animã meã. Sic intelligebã in meipſo experimẽto id qđ legeraꝫ q̃ñ caro cõcupiſceret adverſus ſpiritũ ꝛ ſpiritus aduerſus carnẽ. Ego q̃deꝫ in vtroq;: ſꝫ magis ego in eo qđ in me approbabã: q̃ ĩ eo qđ in me improbabã. Ibi eñ magis iã nõ ego: q: ex magna pte id patiebar inuitus q̃ faciebã volens. Sꝫ tñ ꝯſuetudo aduerſus me pugnatioꝛ ex me facta erat: qm̃ volẽs quo nollẽ ꝑuenerã. Et quis iure cõtradiceret cũ peccantẽ iuſta pena ſequereꝛ. Itẽ iuxta finẽ capituli. Lex eñ peccati eſt violẽtia ꝯſuetudinis: qua trahiꝛ ꝛ teneꝛ etiã inuitꝰ animus eo merito quo in eã volẽs illabitur.

Quinto. Quinto vna cõplexio magis ĩclinat ad volẽdũ aliqđ volibile q̃ alia ſicut choleri cus magis inclinaꝛ ad vindictã ꝑ facili iniuria q̃ ſanguineus ceteris paribus. Vel aliud exẽplũ põt inueniri ad talẽ gradum intẽſionis ꝙ approximatis obiectis cũ noticia ꝛ alijs q̃ naturaliꝛ requiruñ ſiue ab extra ſiue ab intra: ꝙ volũtas naturaliꝛ ꝛ ſine indifferẽtia vel electiue ferꝛ in illa. Cõfirmaꝛ iſtud experimẽto. nã hõ in eſtate laborãs neceſſitaꝛ bibere velle: ꝛ hõ famelicus nõ bibere eſurit: imo velit nolit nõ eſt in ꝑtãte ſua nõ appetere cibũ: q: ſi ſic faciliter poſſet hõ nõ eſurire ꝛ non ſitire q̃ñ ſibi placeret. ꝯñs falſuꝫ ꝛ ꝯtra experientiã.

Sexto. Sexto arguiꝛ ſic. magnitudo tp̃is diminuit de reatu quẽ tentatꝰ meruit ſi cadat. iſta ꝑpõ eſt euidẽs. nã ceteris paribꝰ ſi duo peccẽt. vnꝰ ex tẽtatiõe ex ĩpugnatiõe ab extrinſeco: ꝛ aliꝰ ex libera electione ſola: ſcđs grauius peccat. Et ħ aſſignaꝛ rõ q̃re petm̃ pmi hoĩs fuit magꝭ remiſſibile: nõ aũt angeli. Ñã hõ cecidit ꝑſuaſionẽ dyaboli: an gelus aũt de ſpõtanea malicia.

Septimo. Septiõ põt argui: q: tẽtatio põt excedere volũtatẽ cũ volũtas ſit firma. Cõfirmaꝛ iſta rõ per Greg. ix. mo. ca. iij. vbi inquit. Miſericor

deus cũ virib⁹ tẽtamenta modifices. Null⁹ ꝑfecto eſt q̄ malignoꝝ inſidias nõ corruẽs portet: qꝛ ſi mẽſurã tẽtationis nõ p̄bet eo ipſo ſtante ꝓtinus deijcit: quo vltra vires onera ipoſuit.

Ad decimum quartũ princi. — Ad quartũdecimũ principale ꝛ vltimũ qñ arguit̃. ſi volũtas foret libera ꝛc. cõcedo ꝯñam ꝛ ꝯñs ꝛ ad argumẽta q̄ ꝓbãt falſitatẽ ꝯñtis rñdeo ad primã formã qñ arguit̃ tũc in eadẽ aĩa ſil' foret delectatio ꝛ triſticia. Probat̃ ꝯña: qꝛ opatio

Ad primã formam. — virtuoſi perficit̃ ꝑ delectationẽ: ſꝫ opatio pnĩe eſt triſtari. Dico ꝙ ſicut reſpõſum eſt in argumẽto ꝙ dolor eſt de pctõ ꝛ gaudiũ eſt de dolore: ꝛ ſic nõ ſunt reſpectu eiuſdẽ obiecti. Addo etiã ꝓnũc: qꝛ al's de hoc fiet ſermo ꝙ actus pnĩe eſt vna aggregatio diuerſorũ actuũ ſuccedẽtiũ ſibi in aĩa. Nam p̄io hõ perpẽdit feditatẽ peccati ꝛ ingratitudinẽ ſuã ad deũ: ꝛ ſic iudicat ꝙ dolẽdũ eſt ꝙ ſic ſe habuerit ad deũ. Etiã imperat ſibi ipſi ꝙ doleat cõſiderans etiã ꝙ iſte dolor eſt deo accept⁹: incipit gaudere de iſto dolore habẽs memoriã de dolore. Uñ non pono ꝙ gaudet de dolore quando dolet: ſꝫ poſtq̄ doluit qñ nõ dolet: hꝫ tñ memoriã recẽte doloris ꝛ cognitionem de dolore. ſicut dic̃ btũs Aug. x. cõfeſſionũ. Letatũ me fuiſſe reminiſcor nõ letus: ꝛ triſticiã meã recordor nõ triſtis ꝛc̃. Quia tñ iſta in breui valde tp̄e fiũt videt̃ hoĩ ac ſi ſimul gauderet ꝛ doleret: delectaret̃ ꝛ triſtaret̃ ꝓpt̃ impfectionẽ tp̄is. Tunc ad formã qua ſic arguit̃. Agit virtuoſe: ergo delectat̃. Cõſequẽtia nõ valet ſm p̄hm. iij. Ethi. ca. xviij. in fine. vbi dicit ꝙ nõ oẽs opatiões virtutũ ſunt delectabiles. Nam nõ requirit̃ ꝙ fortis in opatione forti delectet̃: ſꝫ ſufficit ꝙ non triſtet̃. Per iſtã pꝫ ad oẽs formas preterq̄ ad iſtã. ſ. ad vltimã q̄ fuit dictum Anſelmi de cõceptu virginali. c. iiij. Nullũ volũtariũ eſt penale voluntati cũ pena ſit volũtaria: ſequit̃ igit̃ ꝙ nulla pena eſt penalis.

Ad vltimam. — Ad iſtud dr̄ ꝙ aliq̄d põt dici voluntariũ dupliciter. Uno mõ denoĩatiue a volitione naturali: que nata eſt cauſari a voluntate ꝛ cognitione ſenſitiua: ꝛ talis volitio ſemꝑ eſt affectio commodi. Alio mõ a volitione rationali: q̄ eſt cauſata a cognitione diſcretiua ꝛ volũtate ꝛ volitiõe. Primo modo eſt maior v̄a: ꝛ iſte eſt intellect⁹ Anſelmi. Scd̃o modo eſt minor vera: ꝛ ſic dicamus ꝙ pnĩa eſt voluntaria. Unde Anſelmus qñ dicit ꝙ nihil eſt penale niſi qđ eſt ꝯ volũtatẽ: accipit ibi volũtatẽ nõ ꝓ inſtrumẽto volẽdi: ſꝫ ꝓ affectiõe cõmodi ſm ſuũ modũ loquẽdi. Et ſic in forma arguendi equiuocat̃ de volũtate: ꝛ iõ diſcurſus nõ ꝯcludit: ꝛ ſic q̄ſtio totaliter terminat̃.

A Q̃õ. iiij Primũ princi. — Ueritur vlteri⁹ vtrũ viator teneat̃ frui ſolo deo. Et videt̃ ꝙ non: qꝛ hõ poteſt meritorie nolle frui deo. ergo ꝛc. Cõſequẽtia videt̃ bona: qꝛ ꝑ actum repugnantẽ alicui actui cui hõ tenet̃ non põt neceſſitari. Añs ꝓbatur: qꝛ ponit̃ ꝙ ſortes videat platonẽ in extrema neceſſitate: ꝛ ꝙ eũ poſſit iuuare ſi apponat diligẽtiã maximã. quo poſito arguit̃ ſic. ſortes põt meritorie velle iuuare platonẽ imo tenet̃ ad hoc. ergo poteſt meritorie nõ velle frui deo. Conſequẽtia pꝫ: qꝛ nõ põt iuuare platonẽ niſi dimittat fruitionẽ dei: qꝛ non põt eũ iuuare niſi dimittat cogitationẽ de deo: ꝛ ꝑ ꝯñs fruitionẽ. Poteſt dici ad iſtud ꝙ i tali caſu cõ

Rñſio — cedendũ eſt ꝙ ſortes põt dimittere fruitionẽ dei vt iuuet ꝓximũ.

Replica pma — Cõtra iſtud arguo ſic. ſi iſta rñſio eẽt bona ſequeret̃ ꝙ homo in caſu teneret̃ dimittere operationẽ ꝑfectiorẽ vel forte ꝑfectiſſimam in hac vita ꝓpter minus ꝑfectã quod videt̃ irrationabile. nã nullus ſapiẽs eligit minus bonuꝫ omiſſo magis bono. Cõſequẽtia pꝫ: qꝛ fruitio dei dicit̃ eſſe ꝑfectiſſima viatorũ operatio ꝛ maxime conformis operationi beatorum.

Scd̃o — Secũdo ſi reſpõſio data ſit bona ſequit̃ ꝙ aliq̄s viator teneret̃ nũq̄ frui deo ꝯſequẽs videt̃ eſſe inconueniẽs. Conſequẽtiam ꝓbo ſic: ſit aliquis adultus accedẽs ad baptiſmũ ꝛ iformet̃ ante ſuſceptionẽ baptiſmi in operib⁹ pietatis ſufficiẽter volo tũc ꝙ poſt baptiſmũ imediate occurrat caſus talis neceſſitatis ꝓximi qui requirat diligẽtiã ipſius baptizati per vnã horam: qua terminata occurrat caſus ꝯſimilis. ſi igit̃ talis nõ viuat niſi per vnum diẽ ꝛ ſic eueniat ſingulis horis ipſius diei ſequitur ꝙ talis nunq̄ tenet̃ frui deo. Iſtã cõſequẽtiã ꝓbo ſic: qꝛ in prima hora tenebat̃ nõ frui deo ꝑ rõnẽ: nec i ſecũda: nec in tertia ꝛc. g̃ ꝑ totũ diẽ tenebat̃ nõ frui deo: ſꝫ ꝑ illã ſolã diem vixit ergo ꝑ totam vitam ſuam non tenebat̃ diligere deũ ſuꝑ omnia

Confirmatur. — quod eſt frui deo. Confirmatur iſta ratio: quia ſi ſortes tenetur frui deo quero quo

tẽpore nõ hodie nec cras ⁊ ſic de ſingulis.
igiť nunq̃ teneť:⁊ ſi nõ teneť hodie:ergo
ſi nõ fruatur hodie nõ peccat. Si dicať ꝙ
Riſſio. teneť aliquo die certo. Cõtra ergo oĩs hõ
Repli- teneť illo die. ꝯña pʒ.qꝛ preceptũ eſt equa-
ca. liter datũ oĩbus.igitur ſi ligat iſtuʒ ꝓ iſto
die pari rõne quẽlibet hoĩem:ꝯñs falſum
qꝛ quocunq̃ tp̃e dato põt homo licite tũc
dormire niſi habeat ſpeciale preceptũ ſibi
Secun factũ ꝙ hoc nõ faciat. Secũdo principa-
dũ prin liter. ſi ſic homo teneret ad actum infinite
cipale. perfectionis intẽſiue.ꝯñs falſum:qꝛ actuʒ
perfectionis talis nullus põt recipere nec
efficere.ꝯña pʒ:qꝛ cognoſcere deũ eſt in in
finitũ perfectius intenſiue q̃ cognoſcere
lapidẽ.ergo delectatio dei cõſimiliter.ꝯña
pʒ:qꝛ delectatio vel eſt cognitio vel preſup
ponit cognitionẽ. Aſſumptũ ꝓbať.videlʒ
ꝙ cognitio dei ſit ĩ infinitũ ꝑfectior q̃ co
gnitio lapidis:qꝛ ꝑfectioris obiecti perfe-
ctior eſt cognitio. ſecũdo de aĩa. Unde cõ-
mentator cõmento primo. Artes nõ diffe-
runt ab inuicem niſi altero illoꝝ duorum
modoruʒ. Verbi gratia: qꝛ geometria exce
dit aſtronomiã cõſideratione demonſtra-
tionis. Aſtrologia aũt excedit illã nobili-
tate ſubiecti. Quero igiť tunc an cognitio
dei eſt infinita intẽſiue vel nõ. ſi ſic habeo
ꝓpoſitum. ſi nõ igiť ſolũ finita.ergo exce-
dit cognitionẽ lapidis in ꝓportione fini-
ta. ſit ꝙ in centuplo creet deus vnum aliũ
lapidem perfectiorẽ iſto in centuplo ⁊ tũc
pʒ deducẽdo ꝙ cognitio dei ⁊ lapidis erũt
equales intẽſiue:⁊ per ꝯñs obiectum erit
equale obiecto vel deo qđ eſt impoſſibile.
Tertiũ prin. Tertio principaliter: ſi ſic beatus teneť
frui deo.ꝯñs eſt falſum. Nam beatus non
fruiť.qđ probo.nã ſi ſic ergo diligeret ſup
oĩa illud qđ modo hʒ:⁊ ſic anima beata ni
hil plus deſideraret nec diligeret q̃ deuʒ
quẽ modo hʒ.ꝯñs eſt falſum.nam demon
ſtrata tota multitudine beatoꝝ futura vna
cuʒ deo que ſit a.⁊ arguo ſic.beatus plus
diligit a q̃ deũ:ergo non diligit deuʒ ſup
oĩa.antecedẽs ꝓbať.qꝛ habito deo deſide
rauit a ⁊ nõ habuit a.igitur diligit plus a
Secun q̃ aliq̃d ipſius a.ergo plus q̃ deũ. Pre-
da for- terea ſi beatus fruiť deo igiť nihil poteſt
ma pro velle niſi quod videt deũ velle:⁊ vltra.er-
eodem. go ſancti non poſſunt orare pro nobis.cõ
ſequẽs eſt falſuʒ.ꝯña pʒ:qꝛ ſi orẽt ꝓ nobis
vel igiť petũt fieri circa nos qđ ſciũt deuʒ
velle fieri circa nos:vel que dubitãt ⁊ ne-
ſciũt deũ velle fieri circa nos. ſi primũ:igiť
deũ fruſtra orãt ſiue petũt:ex quo prius vi
dent hoc fiendũ. Si ſcđm igiť deſiderant
aliq̃d fieri circa nos de quo dubitãt an de
beat fieri:igiť nõ ſunt beati. Naʒ beatꝰ eſt
qui hʒ quicquid vult ⁊ nihil male vult ſm
Aug. xiij. de tri. c. v. Similiter ſi petũt fie-
ri illud de quo neſciũt an deus decreuerit
hoc fiendũ:igiť exponũt ſe periculo in pe-
tendo illud de quo neſciũt an deo placeat
vel diſpliceat. Preterea ſi orauit ꝓ nobis: Tertio.
igiť de neceſſitate ſaluabimur. ꝓbo ꝯñaʒ.
qꝛ nihil petũt niſi quod ſciunt deum velle
qꝛ alꝭ exponerent ſe periculo ⁊ errori vt
argutũ eſt. ponať ergo ꝙ petrꝰ orauit he-
ri ꝓ ſorte:hec eſt mõ neceſſaria:petrus he
ri orauit ꝓ ſorte vt eſſet ſaluatus:ergo vi-
dit ꝙ deus vult ipſum ſaluari.ergo ſicut
hec eſt mõ neceſſaria. petrus heri orauit ꝓ
ſorte.ita hec eſt neceſſaria. deus voluit ſor
tem ſaluari:qꝛ añs eſt neceſſariũ ⁊ ꝯña ne
ceſſaria:igiť ⁊ ꝯñs.⁊ vltra.ergo hec eſt ne
ceſſaria. ſortes ſaluabiť. Cõfirmať iſtud Confir
argumẽtũ ꝑ magi. li. iiij. di. xlv. c. ij. vbi di mať.
cit. Adeo ſunt diuine voluntati addicti vt
nihil poſſint ꝯ eius voluntatem orare aut
velle.⁊ infra. c. xij. Oramus igiť vt interce
dãt ꝓ nobis.i.vt merita coꝝ nobis ſuffra
genť:⁊ vt ipſi velint bonũ noſtrũ:qꝛ volen Quar-
tibus eis deus vult ⁊ ita fiet. Quarto ꝑn tũ ꝑn.
cipaliter. Obiectum fruitionis eſt aliud a
deo ergo ⁊c. añs ꝓbo:qꝛ idẽ eſt obiectum
fruitionis ſequẽtis ⁊ deſiderij precedẽtis:
ſʒ deus mõ non eſt obiectũ deſiderij viato
rũ. Tum qꝛ obiectũ deſiderij eſt aliq̃d futu
rũ puta habere deuʒ vel vniri deo:ſʒ vniri
deo nõ eſt deꝰ. Tũ qꝛ idẽ eſt obiectum dele
ctationis beati ⁊ fruitiõis:ſʒ obiectũ dele
ctatiõis eſt hr̃e deũ. Delectať eñi beatꝰ non
immediate ⁊ p̄cipue in deo ſʒ in hr̃e deuʒ.
Cõfirmať iſta ratio ꝑ Aug. xiij. de tri. c. v. Confir
Oẽs hoĩes beati eſſe volũt:illudq̃ vnũ ar matur.
dẽtiſſimo amore appetũt:⁊ ꝓpter hoc cete-
ra quecũq̃ appetũt. ſed eſſe beatũ non eſt
deꝰ ergo aliud a deo ardẽtiſſimo amore di
ligiť.igiť ſuper oĩa ⁊ ꝓpter illud oĩa alia.
Quinto principaliter. Aliud a deo eſt eq̃ Quin-
liter diligendũ ſicut deus:igitur viator nõ tũ ꝑn.
teneť frui ſolo deo.añs probo:qꝛ accipio
creaturã ſumme diligendã a ſorte que ſit a
⁊ diligat ſortẽ a.tãta dilectõe quãta teneť
q̃ ſit b.⁊ ſit dilectio qua ſortes diligit deũ
c.tũc arguitur ſic. C eſt dilectio finita ⁊ b

ſilr ꝛ p te c eſt maioꝛ b. igit in ꝓportiõe fi-
nita. ſit grã exẽpli ꝙ ſi decupla: creet ergo
de⁹ vnã creaturã decuple bonitad ad crea-
turã datã: igit illa põt diligi rõnabiliter
in decuplo plus ꝙ̄ creatura data: ſʒ tm̄ p̄-
ciſe diligit de⁹. igit eſt dare aliquã creatu-
rã tanta dilectione diligendã a ſorte quan-
ta diligi debet deus: ſed quacũq; creatura
poſſibili data melioꝛ eſt aĩa xp̄i vel huma-
nitas xp̄i ſm Anſ. lib. ij. cur deus hõ. c. iiij.
ergo illa eſt neceſſario equaliter diligenda
Sextũ. cũ deo. Sexto principalr. fruitiõe eſt fru-
endũ: ergo non ſoluʒ deo. aũs ꝓbo. qꝛ frui-
tio eſt diligenda aut igit dilectiõe que eſt
ipſamet vel alia. ſi ipſamet: ergo dilectiõe
eadẽ ꝛ eque intenſe diligendus eſt deus ꝛ
creatura. ergo ſi fruit: fruitur creatura vel
deo: ſi dilectio vni⁹ eſt fruitio ꝛ dilectio al-
teri⁹ eſt fruitio. Silr ſequit fruitione dili-
go fruitionẽ: ergo fruoꝛ fruitione: ꝛ vltra.
g̃ fruoꝛ creatura. Si fruitio ſit diligenda
alia dilectione: g̃ ipſa exiſtente erit ſil vna
alia dilectio. igit ponẽda ẽ tertia dilectio
qua ſcda diligit: ꝛ q̃rta ꝛ q̇nta: ꝛ ſine ſtatu.
ꝛ ſic infinite dilectiões erũt ſil: vel aliq̄ di-
lectio erit nõ dilecta qđ videt incõueniẽs
Iſtud argumentũ põt fieri de volũtate ꝛ
velle: ꝛ põt fundari ſup hoc qđ dicit Anſ.
de libero arbi. c. v. Oĩs volẽs vult ſuũ velle.
Confir matur. Primo Cõfirmat iſta rõ: qꝛ fruẽte ſorte deo que-
ro an tenet diligere iſtã fruitionẽ ſiue dile-
ctionẽ equalr cũ deo vel minus vel magis
ſi equaliter habeo ꝓpoſitũ. ſi magis deũ ꝛ
minus fruitionẽ: ergo magis tenet dilige-
re deũ ꝙ̄ frui deo: ſed frui deo eſt diligere
deũ: ergo magis tenet diligere deũ ꝙ̄ di-
Confir matur. Scdo, ligere deũ: qđ includit ꝯdictionẽ. Cõfir-
mat ſcdo ſic. Significet a idẽ qđ iſte ter-
min⁹ deus ꝛ b fruitioneʒ ſortis de deo: tũc
arguit ſic. ſortes magis tenet diligere a ꝙ̄
b. ergo magis tenet velle a eſſe ꝙ̄ b eſſe. g̃
citius deberet velle eſſe omne illud qđ re-
pugnat ad b eſſe ꝙ̄ aliq̇d quod repugnat
ad a eſſe: ſʒ odiũ dei repugnat ad b eſſe. er-
go citius debet velle ſe odire deũ ꝙ̄ velle
ſe odire deũ: qđ eſt impoſſibile: qꝛ tũc dʒ ſi-
mul odire deũ ꝛ non odire deum quod eſt
Septi mũ pn. manifeſte ꝯdictio. Septimo principali-
ter. Aliquid aliud a deo põt ſatiare appeti-
tũ: ergo aliud a deo poteſt eſſe obiectũ lici-
te fruitionis. ꝯña ꝓbat per hoc ꝙ bonuʒ
eſt ꝛ lʒ homini illud diligere ſup oĩa quod
poteſt totũ appetituʒ ſatiare: qꝛ ad hoc fa-
cti ſumus. Unde Aug. primo cõfeſſionum
ca. j. Feciſti nos dñe ad te ꝛ inquietum eſt
coꝛ noſtrũ donec requieſcat in te ꝛc. Ante- Proba tur aũs
cedens ꝓbat primo: qꝛ mens nr̃a eſt ꝟtu- Primo
tis ꝛ capacitatis finite. ergo per finitum
põt ſatiari. Scdo ſic. ſicut de⁹ excedit ca- Scdo.
pacitatem mẽtis ita corpus eſt mĩn⁹ capa-
citate mẽtis. g̃ inter iſta duo eſt deuenire
ad aliq̇d equale ipſi mẽti. Octauo prin- Octa uũ pn.
cipaliter. ſi teneoꝛ diligere deũ ſup oĩa: er-
go debeo velle qđ magis credo eẽ ad hono-
rẽ dei. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſic quocũq; caſu
poſito ſi opoꝛteret me eligere de duob⁹ exi-
ſtẽtib⁹ ad honoꝛẽ dei deberẽ eligere illud
qđ mag credererẽ eẽ ad honoꝛẽ ſuũ. ꝯñs eſt
falſum: qꝛ ponat ꝙ reuelet mihi ꝙ magis
eẽt ad honoꝛẽ dei ꝙ decẽ alij eſſent in cha-
ritate ꝛ ego extra charitatẽ: ꝙ̄ ꝙ ego ſol⁹
eſſem in charitate ꝛ alij decẽ extra charita-
tẽ: vel ꝙ ego ſolus ꝯtinuarẽ finaliter cha-
ritatẽ: ergo tũc magis deberem hoc velle.
ꝯñs falſum. Nono p̄ncipalr demonſtra- Nonus p̄nci.
ta tota latitudine conat⁹ volũtatis ipſius
ſoꝛtis: q̇ro aut tenet diligere deuʒ ſummo
gradu iſti⁹ conat⁹: aut lʒ ſibi diligere quoli-
bet gradu iſti⁹ conat⁹. Si primum: igit ad
impoſſibile tenet. nã dilectio viatoris de-
pẽdet ex ꝟtutib⁹ organicis: ꝛ p ꝯñs fatiga-
bilib⁹. ergo ſi hõ obligaret ad diligẽdum
ſummo conatu ſic ꝙ diligat deũ p a tp̄us.
igit cũ ꝟtutes organice ꝯtinue debilitent
nõ poterit ita intẽſe diligere in ſecũda me-
dietate tp̄is ſicut in prima. igit obligat ad
impoſſibile. ſilr hõ grauat⁹ infirmitate nõ
põt ita intẽſe diligere deũ ſicut ſan⁹. ergo
ad ſummũ conatũ nullus obligat. Si dica-
tur ꝙ q̇libet gradus latitudinis conatus
eſt homini licit⁹ citra ſummũ ꝛ q̇libet tali
gradu lʒ diligere creaturã: igit non tenet
intẽſius diligere deũ ꝙ̄ diligere creaturã.
ergo ſi eque intenſe diligat creaturã non
peccat. Confirmat iſta rõ. qꝛ pono ꝙ ali-
q̇s nõ de fruẽte fiat fruẽs deo fruitõe intẽ- Confir matur,
ſa per partẽ ante partẽ ꝯtinue: ꝛ ſit ſoꝛtes
gratia exempli q̇ diligat ſe vel platonẽ di-
lectiõe debita ꝓximo: ꝛ ſit nũc inſtãs itrin-
ſecũ iſtius alterationis. ꝛ arguo ſic. ſoꝛtes
in infinitũ magis intẽſe diligit platonem
ꝙ̄ incipiat diligere deũ. ꝛ tñ incipit meri-
toꝛie frui deo. igit lʒ ſoꝛti magis intẽſe di-
ligere creaturã ꝙ̄ deũ ꝛ tũc fruit deo. g̃ nõ
eſt ꝯ preceptũ ꝙ hõ diligat creaturam ma-
gis intenſe ꝙ̄ deũ ꝛ maioꝛi conatu volun-

tatis. Añs pꝫ: qꝛ quãtũcunq̄ gradus quo ſortes diligit platonem ſit modicus: caſus erit elapſus anteq̄ tãto vel equali gradu diligat deũ. ergo non immediate poſt hoc inſtãs diliget platonẽ tãto gradu. ⁊ ſic pꝫ deductio. Uel ſic ꝓbat᷑ añs: qꝛ quocũq̄ gradu modico quo ſortes diligit platonẽ excepto: tñ tpus erit elapſum anteq̄ ſortes tãto vel equali diligat deũ. ergo nõ immediate poſt hoc inſtãs diligit ſortes deũ ita intẽſe ſicut platonẽ. ⁊ ſic pꝫ deductio eadẽ alijs ꝟbis.

Decimũ pñ, Decimo ꝑncipaliter. ſi homo teneat᷑ ⁊c. ſeq̄tur ꝙ hõ ex vi diuini ꝑcepti neceſſitat᷑ ad peccanduꝫ. ꝯñs eſt falſum: ģ añs. ꝯñam probo ſic. ſortes per preceptum tenetur frui deo: ergo tenetur diligere deũ toto corde tota anima ⁊c. igitur tenet᷑ diligere deũ quãtũ põt. ſiat ergo quo facto deus tribuit ſibi maiorẽ grãm: igit᷑ tũc magis tenetur diligere q̄ prius: ſꝫ hoc eſt ſibi impoſſibile: ergo ex oĩ beneficio collato hoĩ a deo obligat᷑ homo deo ad debitũ qđ nõ eſt poſſibile ſibi ſoluere. Siſr cũ hõ magis tenet᷑ deo cõtinue ꝓpter ꝯtinuationẽ ſui eẽ hõ obligatur magis diligere deũ ⁊ magis ſed hoc non eſt hoĩ poſſibile ſi in ꝑncipio

Scða forma, diligere teneat᷑ ex toto corde. ergo ⁊c. Preterea aut hõ magis tenet᷑ diligere deuꝫ q̄ angelus: vel min⁹ vel equaliter. non min⁹ nec eq̄liter: qꝛ plus fecit ꝓ hoĩe q̄ ꝓ angelo. Nuſq̄ eñ angelos apprehẽdit ſꝫ ſemẽ Abꝛae. ad Hebꝛe. ij. Quia ſi angelũ creauit etiã hoĩem creauit ⁊ redemit. Si magis ergo obligatur ad impoſſibile qꝛ angelus

Tertia. hꝫ melioꝛa naturalia. Preterea q̄ro vtrũ aĩa xp̄i plus tenet᷑ diligere deũ q̄ aĩa ſortis. ſit ſortes vnus viatoꝛ vel nõ. ſi non: cõtra deus multo plus fecit pro aĩa xp̄i. ⁊ ſimiliter anima xp̄i diliget citra illud quod tenetur. Si dicat᷑ ꝙ ſic aut ergo in infinitũ plus aut per finitum tm̄. ſi in infinitum plus: ergo anima xp̄i tenetur ad impoſſibile. Si ꝑ finitũ tm̄ ſit gratia exempli ꝙ in duplo plus. volo ģ ꝙ ſortes peccet moꝛtaliter ⁊ reſurgat ꝑ grãm: q̄ facto ſortes pl⁹ tenet᷑ diligere deũ q̄ prius. ſit iſte gradus debiti a. peccet iterũ ⁊ reſurgat. ģ cũ ſcðo reſipiſcat plus tenetur diligere q̄ anteq̄ peccauerit ⁊ hoc ꝑ plus q̄ ꝑ gradũ eq̄lem ipſi a. qꝛ ſicut ſcðus caſus ẽ grauioꝛ ꝓpter recidiuũ q̄ ꝑmus: ita ſcða reſtitutio gratie eſt maioꝛ q̄ prima. ſit igitur gradus auctus determinatus debiti iſtius ſecũdi b. cadat tertio ⁊ reſurgat. tũc ergo plus tenebitur in tertio q̄ in ſcðo. ⁊ ſit iſte gradus debiti c tunc a b c ſic ſe habent ꝙ poſterioꝛ excedit prioꝛẽ. igitur ꝑ aliquos tales gradus cõtinget ſortẽ equare debitũ diligendi deum quo debito aĩa xp̄i tenet᷑ diligere deũ. ꝯſequens eſt falſum: qꝛ ſi ſic ſortes obligatur ad aliq̄d quod ipſe nõ põt ſoluere ⁊ hec ſequuntur ex vi legis diuine ſtatute.

Undecimum princi. Undecimo ꝑncipaliter. homo tenet᷑ magis diligere ſeipm̄ ꝙ deũ. ergo ⁊c. antecedẽs ꝓbo. qꝛ hoc eſt naturale hoĩ: ſꝫ qđ eſt naturale homini eſt a deo inſtitutũ: ergo ad hoc homo tenet᷑.

Confirmatur. Confirmat᷑ per illud x. Ethicoꝝ. amicabilia que ſunt ad alterũ preſupponunt amicabilia que ſunt ad ſe. Unde. ix. Ethicoꝝ. ix. ca. homo eſt maxime amicus ſibiipſi.

Scða forma. Preterea. niſi homo magis deberet ſe diligere q̄ deuꝫ ſequeret᷑ ꝙ homo magis deberet eligere annihilationẽ ſui poſita ꝑpleritate q̄ peccare moꝛtaliter ꝯñs eſt falſum. ꝯñia ꝓbat᷑ ꝑ Anſelmuꝫ primo. cur de⁹ hõ. c. xij. ⁊ ſecũdo lib. ca. iiij. vbi vult ꝙ ſi homo eſſet in iſta neceſſitate ꝙ totus mũdus ⁊ quicq̄d non eſt de⁹ periret aut tẽderet ad nihil aut ipſe aliq̄d modicũ quodcũq̄ eſſet faceret cõtra dei volũtatẽ: citi⁹ deberet eligere totũ ꝑmittere redigi ad nihiluꝫ q̄ peccare moꝛtaliter. ſed ꝯñs eſt falſum: qꝛ hoc eſſet maius maluꝫ. nã maius malum eſſet annihilatio aĩe xp̄i vel vite xp̄i q̄ peccare moꝛtaliter ſm̄ oĩa peccata mũdi. maius bonũ fuit vita chꝛiſti q̄ oĩa peccata mũdi fuerunt malũ. ergo ꝓ vitando quocũq̄ peccato non deberet hõ diligere annihilationẽ aĩe vel vite chꝛiſti. ergo dictũ Anſelmi nõ eſt verũ.

Duodecimum pn. Duodecimo ꝑncipaſr ſi homo tenet᷑ frui deo ⁊c. aut ergo equaſr poſt redemptionẽ ⁊ ante aut nõ. ſi ſic tũc ergo talis cauſalis nõ eẽt vera. teneoꝛ diligere deũ ſuꝑ oĩa: qꝛ eſt redemptoꝛ. ꝯñs eſt falſum. Confirmat᷑ iſta ratio ⁊ ꝓbat᷑: qꝛ debem⁹ plus diligere humanitatẽ xp̄i q̄ deũ ſm̄ Anſelmum libꝛo cur de⁹ hõ. c. xij. ſi homo vel angel⁹ poſt peccatũ originale liberaſſet hominem oñs homines ſerui illius angeli fuiſſent: immo tm̄ vel plus obligati ſibi fuiſſent ꝙ deo. Tum qꝛ nihil nobis naſci ꝓfuit niſi redimi profuiſſet ſm̄ Gregoriũ. Tum qꝛ vt multis videtur magis deberet hõ eligere ⁊ melius eſſet pro eo ſimpſr non eſſe q̄ ſemꝑ dãnari in inferno, ergo maius beneficiũ fuit re

dēptio ꝙ creatio. ſed nō min⁹ modo tene-
mur humanitati chriſti ꝗꝫ tunc ſi fuiſſem⁹
obligati angelo.ergo illi⁹humanitatis ſer
ui ſum⁹.ꝛ ꝑ cōſequēs obligati ꝓ noſtra re
demptione: ſꝫ noſtra redēptio vt allegatū
eſt:eſt maius bñficiū ꝙ creatio:ergo plus
tenemur humanitati chriſti ꝓ redēptiōe
ꝙ deo ꝓ quocunqꝫ alio.ergo tenemur illi
Confirmatur. ſuper omnia. Cōfirmatur:qꝛ illā huma-
nitatē debemus diligere ſuꝑ omnes crea
turas.cuius ꝓbatio eſt:qꝛ debem⁹eā dili-
gere pluſqꝫ nos ſcḋm magiſtrū lib.iij. Sed
nō debem⁹ creaturas alias a nobis pluſ-
ꝙ nos diligere nec eq̄liter nobis.ergo de-
bem⁹ humanitatē xp̄i diligere pluſqꝫ crea
turas.igiť ſaltē aliqua duo:ideſt due que
in xp̄o ſunt nature magis ſunt diligēde ꝗꝫ
Decimū tertiū pn. deus.¶ Decimotertio pn̄cipaliter.aliquis
meritorie poſito caſu q̄ non repugnat legi
date fruitur creatura:ergo nō teneť dilige
re deū ſuꝑ oīa.ꝯñtia patet.antecedēs pro-
bo.pono ꝙ petrus videat xp̄m ꝛ iacobum
et neſciat inter ip̄os diſtinguere:ſꝫ eſtimet
iacobū eſſe xp̄m:quo poſito diligat ſuꝑ oīa
iacobū:tunc arguiť ſic. Petrus diligit ia
cobū ſuper omnia:ergo fruiť eo.conſequē
tia eſt nota.antecedens patet ex caſu ꝛ ta-
mē meritorie.igitur ꝯtingit frui creatura
meritorie.ꝙ meritorie hoc facit.patet:qꝛ ē
ignorātia inuincibilis: ergo nullo mō im-
pedit virtutem.ergo poſſibile eſt ꝙ homo
fruať creatura vel dyabolo transfigurato
Rn̄ſio. meritorie. Dicitur ꝓ iſto caſu poſito ꝙ pe
Replica. trus nō fruiť iacobo ſꝫ deo. qꝛ hūc eē deuꝫ
eſtimat. Sꝫ iſtud nō valet nec videť verū.
Nā arguo ſic. Iſtuꝫ diligit ſuper oīa iſte ē
iacobus:ergo iacobū diligit ſuꝑ omnia.er
go fruitur iacobo. Per ſimile argumentū
contingit ꝓbare ꝙ aliquis meritorie odit
deū ꝛ ſimul fruiť deo ſub diuerſis intētio
nib⁹ꝛ acceptionibus. forma argumētū vt
B
Ad oppoſitū. vis. Ad oppoſitū eſt magiſter libro p̄mo
diſtic.j.ꝛ Anſelm⁹libro.v.cur deus homo.
cap.ij. Ad hoc factam creaturā rationaleꝫ
credimus:ſicut certū eſt:vt ſummuꝫ bonū
ſuꝑ omnia amaret ꝛ diligeret nō propter
aliud ſꝫ ꝓpter ip̄m.ſi vo ꝓpter aliud non
ipſuꝫ ſed aliud amat.hoc autē niſi iniuſte
facere nequit. Iterum mono.c.lxvij.nihil
aptius credim⁹ ꝗꝫ rationalē creaturaꝫ ad
hoc factā eſſe vt ſummā eſſentiā amet ſuꝑ
Deciſio qōnis. oīa. Circa iſtā queſtionē ſic eſt ꝓcedēdū
primo inquirā aliqua circa actū vtēdi.ſcḋo
inquirā quoſdā articulos circa fruitioneꝫ
vie.tertio q̄dā circa fruitionē patrie. q̄rto
ſoluā q̄ſdā dubitatiōes quinto dicā ad ra-
tiōes pn̄cipales. Circa p̄mo de actu vtē
C Primi arti. diſtinc. q̄ eſt de actu vtēdi. di erūt tres breues articuli. Primo eſt aſſi
gnāda differētia inter frui ꝛ vti.Scḋo vi-
dendū eſt an ſit actus volūtatis medius q̄
neqꝫ ſit vti neqꝫ frui. Tertio an actus volū
tatis vtēdi ꝓprie accept⁹ſit vn⁹actus volū
tatis vel aggregatio plurīū actuū volūta-
Notabile primum. tis. Circa primū ſciendū eſt ꝙ tā frui ꝗꝫ
vti ſignificāt actū volūtatis.tripliciť autē
in volēdo ſe hꝫ volūtas:qꝛ aliq̄ñ vult aliq̄d
ꝓpter ſe.ita ꝙ ſi illud ſolūmō p̄ſenteť vo-
lūtati cōplacet volūtati illud velle. ſicut ſi
aliq̄s clare videret deū ꝓpť ſeip̄m dilige-
ret etiā nihil aliud a ſe diligeret ſicut cōi-
ter multi tenēt.Aliq̄ñ tm̄ volūtas vult ali-
q̄d ꝓpter aliud tm̄.ita ꝙ ſi illud ſit volūta
ti ꝑ ſe p̄ſitatū ita ꝙ volūtas nō ꝑciperet il
lud aliquo mō ordinari ad aliḋ qḋ diligit
volūtas illud nō diligeret.Vbi grā:hō di-
ligit ſanitatē ꝛ cū ꝑpēdit ꝙ amara potio
ordinata eſt ad ſanitatē:tūc diligit eā pro-
pter ſanitatē.ita ꝙ ſi potio amara eēt ap-
prehēſa a volūtate ꝑ ſe nō ſub intētione q̄
ſumiť ad ſanitatē ꝯſequēdā volūtas eam
nō diligeret.ꝛ ideo potio diligiť a volun-
tate ꝓpter aliud tm̄. Tertio mō pōt ꝯtin-
gere ꝙ volūtas diligit aliq̄d ꝓpter ſe ꝛ ꝓ
pter aliud.Vbi grā.aliq̄s diligit vinū ꝓpť
ſe:qꝛ dulce deſiderat:vel addiſcit de nouo
ꝙ generat purū ſanguinē:ꝛ ſic ꝯſeruat ſa
nitatē.ꝛ tūc incipit diligere illud tā ꝓpť
Scḋm notabile. ſe ꝙ ꝓpter aliud ꝓpter.ſ.ſanitatē. Pri-
mus modus de iſtis tribus.videlꝫ ꝙ volū
tas diligit aliq̄d ꝓpter ſe pōt conſiderari
dupľr.Vno modo ꝙ abſolute diligit illud
ꝓpter ſe.Alio modo ꝙ ſic diligat illud ꝓ-
pter ſe ꝙ eſtimet illud vt finē eſſe diligen
dū a volūtate.ꝛ hoc eſt diligere aliq̄d pro
pter finē vltimū.ꝛ iſte actus volūtatis vo
cať apud theologos frui ſtricte ꝛ ꝓprie ca
piēdo hoc verbū frui.Unde Aug. p̄mo de
doctrina xp̄ia.c.xxxviij.Dicimus nos ea re
frui quā diligimus ꝓpter ſe.Et infra.ſi in
hereſis atqꝫ ꝑmāſeris finē in ea ponēs le
ticie tue tūc vere ꝛ ꝓprie frui dicēdus es.
Tertium notabile. Ceteri vo act⁹volūtatis dicunť vti. ita
ꝙ vti ſit amare aliq̄d ꝓpter aliud.ḃ tm̄ cō
tingit dupľr.Quia vel vtrunqꝫ iſtoruꝫ ſit
actu volitū ꝛ vnū ꝓpter aliud: ꝛ tunc vo-
luntas ꝓprie vtitur illo qḋ propter aliud

amat ſiue amet illud tā ꝑpter ſe ꝙ̄ ꝑpter aliud: ſiue amet illud ꝑpter aliud tm̄. Aliter ꝯtingit vnū eſſe volitū actualiter aliō habitualiter. ſicut cōtingit ꝙ aliqͥs vtens medicina nō cogitat actualr̄ de medicina ſiue ſanitate: ſʒ tm̄ habitualiter: ⁊ tn̄ vere vtit̄ medicina. ⁊ iſto modo multi faciunt elemoſynas ⁊ opera miſericordie ꝑpter deū: ⁊ tamē ꝑ tunc nō cogitant de deo ſed cogitauerūt ante. Ex his ptʒ qd eſt frui ꝓprie ⁊ quid vti. q: frui eſt ſumere aliquid in facultatē volūtatis ꝑpter ſe ⁊ finē leticie ſue in eo ponere. Uti eſt aſſumere aliqd in facultatē volūtatis nō ꝑpter ſe finaliter: ſed ꝑpter aliud magis dilectuʒ actu vel habitu.

D Scōs articl's

Circa ſcōm articulū eſt querendū: videlʒ vtrū ſit aliquis actus medi⁹ q[...] nec ſit frui nec vti. Dicit̄ ſic. q: aliqd p[...] diligi nō vt vltimus finis ſimpliciter: ⁊ [...]er ꝯſequēs nō diligit̄ fruitiōe: nec etiā actualiter refert̄ in aliud: ſʒ diligit̄ ꝑpter ſe. ⁊ ſic hic nec eſt frui nec vti. (Concl'o)

Contra concluſionem. Sed ꝯtra iſtā opinionē poteſt argui ex dictis beati Augu. primo de doctrina xp̄ia. c. vj. vbi inquirit quomodo deus diligat nos: ⁊ q̄rit vtrū deus fruat̄ nobis vel vtat̄ nobis determinat ꝙ vtit̄ nobis ⁊ in arguēdo accipit ſic. Si eīn nec fruit̄ nec vtit̄ nō īuenio quomodo diligat nos. hec eſt rō per quaʒ ꝓbat ꝙ vtit̄ nobis. ⁊ ſi ratio ſua valeat videt̄ ꝙ oīs amor ſit fruitio vel vſus. ideo hoc ꝯcedo.

R̄ñſio ad rōeʒ. Et quādo arguit̄ ꝙ aliquid diligit̄ ꝑpter ſe: ⁊ tamē nō vt vltimus finis: nec etiā refert̄ ad aliud actualiter. cōcedo ⁊ dico ꝙ talis dilectio eſt vſus quando res diligit̄ ꝑpt̄ aliud habitualiter. nā nō requiritur ad vſum actualis relatio in aliud magis dilectū: ſicut ſuperi⁹ dictū eſt ⁊ ideo quādo dicit̄ diligo hoc ꝑpter illud ly ꝑpter pōt dicere cauſalitatē act⁹ vel habit⁹. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic dilectio talis ē vſus.

E Terti⁹ articl's

Quantū ad tertiū articuluʒ rōnabiliter pōt dici ꝙ aliquādo ſunt duo actus: quoꝝ vnus qui eſt finis cauſat aliū. ſicut cū volo ſanitatē primo ⁊ non potionē: q: neſcio ꝙ eſt vtilis. ſi ſcio poſtea ꝙ eſt vtilis: tūc poſſum eā velle. ⁊ illud velle cauſat a ſanitatis volitione ſicut a cā partiali. ⁊ ſic eſt dicendū de deo ⁊ creatura diligenda ꝑpter deū. Aliquādo autē eſt vnus actus ꝙ homo habituatus ad diligendū proximū ꝑpter deū poteſt elicere vnum actuʒ quo vtrunqʒ diligat. ⁊ ſic vno actu diligit̄ creatura ⁊ deus ⁊ eodē actu diligitur magis ꝙ̄ deus.

F Quattuor diff. annotande.

Nunc videnda ſunt quedam circa fruitionem vie vbi primo occurrunt quattuor difficultates cōmunes. Prima vtrū homo poſſit ex ſuis naturalibus diligere deum ſuper omnia. Secunda vtrum deum ſuper omnia diligendū poſſit natura li ratione demōſtrari. Tertia an homo magis teneat̄ diligere vnam perſonā diuinā ꝙ̄ aliā. Quarta vtrū homo poſſit diligere vnā perſonā diuinā non diligendo aliam.

Prima diffic.

Circa primā difficultateʒ que eſt an homo ex ſuis naturalibus ſine habitu ſupnaturali poſſit diligere deū ſup oīa: id eſt ſine gratia vel charitate: ⁊ in iſto articulo dico duas ꝯcluſiōes.

Concl'o prima. Prima eſt affirmatiua talis. homo pōt ex ſuis ſolis naturalibus diligere deum ſup oīa.

Probatur concluſio. Primo. Hanc cōcluſionē ꝓbo ſic. omne illud qd intellect⁹ humanus ex ſuis naturalibus pōt credere eſſe ſumme diligendū pōt ex ſuis naturalibus ſumme diligere: q: irrationabile oīno videt̄ ꝙ homo crederet aliqd eſſe ab eo diligendū: ⁊ tn̄ ꝙ non poſſet illud ſumme diligere: cū nihil ſit magis in poteſtate voluntatis ꝙ̄ ipſa volūtas: vt habetur iij. de libero arbi. ca. iij. ſed deus eſt hmōi: q: intellectus humanus pōt eū credere ſiue veraciter ſiue erronee eſſe ſumme diligendum: ⁊ hoc ex ſolis naturalibus. i. ſine quocunqʒ habitu ſupernaturali. ergo ⁊c. maiorem ꝓbo. nam poſſibile eſt ꝙ aliqͥs aſſentiat alicui narranti de deo: q: ipſe eſt creator omniū ⁊ cōſeruator cōtinu⁹ ⁊ optimus ⁊ ꝑ ꝯñs ſumme diligendus. poſſibile eſt ergo iſtū deū ſūme diligere: nec opʒ ꝙ aliquē habitū ſibi deus infundat. ergo pōt eum diligere ſup omnia ſine habitu.

Scdo. Secundo arguo ſub hac forma. homo pōt ꝑ ſola naturalia diligere deum pluſꝙ̄ iſtam rem demonſtrādo ſortē ⁊ pluſꝙ̄ iſtā rem demonſtrando platonē. ⁊ ſic de alijs rebus. ergo poteſt per ſola naturalia deuʒ diligere ſup omnia. ꝯñia ptʒ: q: antecedēs ⁊ ꝯñs ꝯuertunt̄. añs ꝓbo: q: intellect⁹ pōt dictare ꝙ de⁹ eſt melior ꝙ̄ ſortes ⁊ ꝙ̄ plato ⁊c. ⁊ ꝙ tūc magis teneat̄ diligere deum ergo volūtas cū ſit libera: pōt illud bonuʒ plus diligere ꝙ̄ aliqd alioꝝ ⁊c.

Tertio. Tertio arguo ſic. homo poteſt ex ſolis naturalib⁹ velle deum eſſe deuʒ ⁊ nō aliud a deo eſſe deū. ſit ergo talis ſic volēs ſortes ⁊ arguo ſic. ſortes vult deo maximū bonum ⁊ nul

li alteri a deo vult tantū bonū: ergo pl⁹ diligit deū ꝙ̄ quodcūqꝫ aliud: igiẗ pōt deuꝫ naturaliter diligere ſuꝑ oīa.

Quarto. Quarto: qꝛ homo errās poteſt diligere creaturaꝫ ſuꝑ oīa ⁊ frui creatura ex ſuis naturalibus: ergo pari rōne frui deo. Si dicaẗ ad iſta ꝙ eoipſo ꝙ homo dictat ꝙ vult diligere deū ſuꝑ omnia ⁊ incipit deum diligere: deus infundit ſibi gratiam. ita ꝙ ſimul incipit diligere quādo habet gratiam.

Replica. Sed hͦ nō impedit argumenta: qꝛ dato ꝙ deus non faciat hoc nec minus: tn̄ hō talis diligeret deū ſuper oīa: ſilr deus libere infundit gratiam: ergo poteſt omittere ne infundat: ⁊ tunc ſtabit dilectio dei ſuper oīa in anima carēte quocūqꝫ ſuꝑnaturali.

Scđa ꝯcluſio. Secūda cōcluſio eſt iſta. nullus homo pōt libere implere preceptū de dilectione dei ſuꝑ oīa ꝑ ſola naturalia ſtāte lege que nūc eſt.

Probatur cōcluſio primo. Hec cōcluſio ꝓbaẗ. qꝛ lex iubet ꝙ actus cadens ſub precepto fiat in gratia ⁊ charitate que ſunt habitus ſuꝑnaturales: ergo licet exiſtēs extra charitatem ſcꝫ carens habitu infuſo diligat deuꝫ ſuꝑ oīa per ſola naturalia: non tamē ſequiẗ ꝙ impleat preceptuꝫ ad intētionē precipiētis. Et hoc eſt qđ dicunt doctores ꝙ homo pōt ſine gratia implere preceptū quātū ad ſubſtantiā precepti vel facti cadentis ſub ꝑcepto: nō tamē quātum ad circunſtantiā facti vel quantū ad intētionē precipientis.

Scđo. Secundo pꝫ idem ex determinatione eccleſie in quodā concilio. de conſecratiōe diſtin. iiij. c. vltimo. vbi habeẗ ſic. Qui dicit ꝙ ſine gratia mandata dei poſſumus implere per liberū arbitriū anathema ſit. In cōtrariū fuit hereſis pelagianoꝝ. ⁊ ideo licet de⁹ poſſit acceptare ad vitam eternā factū hominis ſine gratia: non tamē facit: ſed ſtatuit modum ſicut ſanctis patribus reuelatum eſt ideo tenendū.

Contra primaꝫ concluſionem. Cōtra primam concluſionem arguiẗ ſic: ſi ipſa eſſet vera ſequiẗ iſta concluſio: ꝙ magis diligēs deū minus diligaẗ a deo: conſequēs eſt falſum: ⁊ contra illud Prouer. viij. Ego diligentes me diligo.

Probatur ꝯn̄ia ꝑmo ſic. ⁊ ꝯſequētia ꝓbatur ſic. primo pono aliquē qui acq̄ſiuit ſibi habitū diligēdi ex ſolis naturalibus: ⁊ accipio aliū exiſtentem in gr̄a nō habētem habitū acquiſitū taleꝫ. tunc arguo ſic. primus pōt diligere deum intēſius in hac hora ꝙ̄ ſecūdus ponaẗ in eſſe: igiẗ ſcđs minus diligit ꝙ̄ primus. ⁊ tamē magis diligiẗ. probatur: quia ſibi datur gratia ſilr. ⁊ ſi decederet immediate ſaluaretur. ⁊ alius q̇ diligit deū ſuꝑ oīa ⁊ intēſius eo damnareẗ: quod videtur incōueniens.

Scđo. Preterea: ſi ſic homo poſſet vitare oē peccatum per ſola naturalia. ꝯn̄s eſt falſum. ꝯn̄tia pꝫ: qꝛ ſi poteſt naturaliter diligere deum ſuper oīa: ergo poteſt naturaliter velle cōformare ſe ꝑceptis diuinis ꝑ omnia. ⁊ per ꝯſequens cū ita ſit ꝙ ipſe iſti dictamini poſſit ſe conformare pōt vitare omne pctm̄. ꝯſequens eſt falſum. conſequētia ꝓbatur: qꝛ non videtur veriſimile ꝙ homo velit ſe cōformare deo ſuper omnia ⁊ tamen ſimul cū voluntate iſta ſtante in eo peccet.

Tertio. Preterea. ſi eſſet in naturali poteſtate hoīs diligere deuꝫ ſuper oīa ⁊ hoc eſt maximū mandatū. ſicut pꝫ Mat. xxij. igiẗ in eius naturali ꝑtāte eſſet obſeruare aliq̄ minora: ⁊ ſic fruſtra ad hoc daretur gratia ꝯn̄s falſum: qꝛ deus ⁊ natura nihil faciūt fruſtra.

Contra ſcđam concluſionem. Contra ſcđam concluſionem arguiẗ ſic. dato ꝙ homo teneretẗ obſeruare preceptum in gratia ſequitur ꝙ tranſgrediens ꝑceptū de furto facto tranſgredereẗ preceptū de homicidio. Nam iſte fur tenetur hoc preceptū obſeruare. nō occides: ⁊ per te nō ſolū teneẗ ad ſubſtantiam precepti: ſꝫ teneẗ ſeruare preceptū in gratia. tūc arguo ſic. hoc ꝑceptū eſt ꝙ ipſe nō occidat ⁊ ꝙ ipſe exiſtēs in gr̄a nō occidat: ſed ipſe nō eſt in gr̄a: igiẗ non obſeruat iſtud preceptum. nō occides. ⁊ ſic pōt argui de oī precepto.

Scđo. Preterea. ſi ſic ſequereẗ ꝙ peccās vno peccato peccaret neceſſario infinitis pctīs mortalibus. ꝓbaẗ: quia accipio tempus in quo ſortes peccat ⁊ ſit a. tunc in prima parte ꝓportionabili ipſius a ſortes tenetur in gratia eſſe ⁊ non eſt: ḡ peccat mortaliter omittendo ꝓ prima parte qđ deberet habere in eadem. ⁊ in ſecūda eodē modo nouo peccato. ꝓbo: qꝛ equaliter obligatur pro ſecunda ſicut pro prima: igiẗ equaliter delinquit: vel ſalteꝫ mortaliter delinquit dimittendo ꝓ ſecunda parte. ⁊ ſic de tertia ⁊ q̄rta ⁊c. ergo peccat infinitis peccatis mortalibus diſtictis.

Rn̄ſio. Si dicaẗ ꝙ eſt vna omiſſio tm̄ continuata ⁊ vnum peccatū omiſſionis.

Replica ꝑma. Contra ſit omiſſio prima ꝓ ꝑte ꝓportionabili b. ⁊ ꝓ ſcđa c. ⁊ ꝓ tertia d. tūc arguo ſic. quādo b eſt c. non eſt. ḡ peccās pctō b nondū peccat pctō c. ergo b ⁊ c nō ſunt vnū peccatū.

Scđa. Preterea quando b preteritꝰ eſt d. poteſt caueri: ⁊ eſt fu-

turū:ſed b nō pōt caueri nec eſt futurū.er
Tertia. go nō ſunt vnum pctm̄. Preterea ſic di
cerē ꝙ omittēs ꝑ totā vitā ſuam nō pecca
Quarta. ret niſi tm̄ vno pctō omiſſionis. Preterea
ſi ſortes in prima pte ipſius a cōmitteret b
ꝛ in ſcōa ꝓtereret ꝛ peniteret in tertia pec
caret ꝛ omitteret omiſſione d.tūc manife
ſtum eſt ꝙ b ꝛ d nō ſunt vnū pctm̄:ſi non
minus grauiter peccat modo q̄ tūc:ergo
nunc peccat vel vno peccato infinite graui
tatis vel infinitis peccatis mortalibus.

Tertio arguit ꝯ cōcluſionem. Preterea ſi iſta ꝯcluſio ſit vera:ſequit ꝙ
peccās mortaliter ꝛ exiſtēs in pctō morta
li ꝓ omni tpe quo poſſet penitere ꝛ nō pe
niteret ipē incurreret nouū peccatū mor
tale.ꝯña pꝫ:qꝛ omni tempore tenet eſſe in
grā ꝛ penitere:ergo quicūq̄ omittit peni
tere cū poſſet peccat nouo pctō.ꝯñs videt
Quarto ꝯ cōcluſiōes. multū difficile. Preterea.ſi illa ꝯcluſio fo
ret vera ſequeret ꝙ teneremur ad aliquid
qđ nō eſt in poteſtate noſtra.ꝯña tenet:qꝛ
teneremur ad gratiā que nō eſt a nobis:ſꝫ
D a ſolo deo.ꝯñs falſum:videt,qꝛ tūc obliga
Ad primū contra primā concluſiōeꝫ remur vltra poſſe. Ad primū qñ arguit
contra primā cōcluſionē ꝛ deducitur ad h
ꝙ magis diligens deū minus diligeretur
a deo ꝛc.poteſt dici ꝙ nec ꝯña valet nec cō
ſequēs eſt impoſſibile.ꝛ ad ꝓbationē ꝯñe
b exiſtēs in charitate minꝰ diligit deus q̄
a.carens charitate:qꝛ deꝰ in illo carēte cau
ſat mō charitatē.ꝛ ſilr ſi decederet illū bti
ficaret:ꝛ alium ſi decederet damnaret.er
go magis diligit minus diligentem.dico
ꝙ iſta conſequētia nō valet deus infundit
charitatē iſti vel auget ſeu cōſeruat in iſto
ſcꝫ a charitatem ꝛ in b non:ergo magis di
ligit a q̄ b:qꝛ capio vnū preſcitū ad mortē
eternam exiſtentem in gratia:ꝛ aliū prede
ſtinatum exiſtentē in peccato mortali.iſtū
plus diligit manifeſtum eſt:quia iſti vult
maius bonum ſcꝫ vitam eternam:ꝛ tamē
nullam charitatem ſibi dat.Similiter nō
ſequitur formaliter:ſed vt nunc tm̄ iſte ca
ret charitate.ergo ſi decedat dānabitur.nā
nō incōcludit ꝯtradictionē ꝙ deus hoīem
ſine charitate beatificet.Silr nec iſta cōſe
quentia valet.deus damnaret a ſi modo de
cederet ꝛ deus beatificaret b.ſi modo dece
deret.igitur deus nūc plus diligit b q̄ a.
Nam ꝙ modo plus diligit b q̄ a nō ſequi
tur:ſed bene ſequitur ꝙ deus magis dili
get b q̄ a.Inſtantia patet ſi b ſit predeſti
natus exiſtēs in peccato mortali:ꝛ a preſci
tus exiſtens in gratia:tunc iſta cōditionā
lis ſm legeꝫ ſtatutam eſt bona.deus dam
naret b ſi modo decederet.ꝛ tamen certuꝫ
eſt ꝙ deus non plus diligit b q̄ a:qꝛ ipſi b
preordinat vitam eternā ꝛ ipſi a non. Se Rñſio ad ꝯñs
cundo dico ꝙ conſequens non eſt incon
ueniens.videlꝫ ꝙ minus diligens deū plꝰ
diligatur a deo.nam de facto verum eſt in
exemplo poſito de preſcito exiſtēte in gra
tia ꝛ predeſtinato exiſtēte in pctō mortali.
Silr predeſtinatus dormiens quando nō
diligit deuꝫ plus diligitur a deo q̄ preſci
tus in gratia ſumme diligens deum. Ad Dilectō accipit dupl̄r.
auctoritateꝫ ſcripture Prouer.viij.Ego di
ligentes me diligo.dico ꝙ diligere accipit
equiuoce in ſcriptura.Uno mō ꝓ actu vel
pro motu volūtatis in deum quo volūtas
vult deo bonū.Alio modo diligere deū vo
catur in ſcriptura pſeueranter viuere ſm
mandata diuina.iuxta illud.qui audit mā
data mea ꝛ ſeruat ea ꝛc.Primo mō loquē
do de dilectione non opꝫ ꝙ qui magis di
ligit deum magis diligat a deo.Imo xpus
plus dilexit petrū quando negauit eū:q̄
vnq̄ fecerat iudā etiam quādo optime ſe
habuit.Secūdo modo verū eſt ꝙ qui ma
gis diligit:ideſt qui melius perſeuerāter
viuit magis diligit a deo. Ad ſcōm quā Ad ſecundū.
do arguit ſi homo ꝑ ſola naturalia dilige
ret deū ꝛc.ergo ꝛc.conſequētia nō valet.ꝓ
bo:qꝛ nō poteſt vitare originale peccatuꝫ.
ſimiliter ꝯſequēs non eſt incōueniens:qꝛ
lꝫ nunc de facto non poſſit homo vitare ſi
ne grā poſſet tn̄ ſi deo placeret aliter ſta
tuere.ꝛ ſm legem ſtatutam credimus ꝙ
talis homo qui audiens loq̄ de vna re que
eſſet creatrix ꝛ gubernatrix omnium ꝛ eaꝫ
ſumme diligeret:deus ei ꝓuideret de via
ſalutis:ꝛ infunderet ſibi grām etiam ſine
baptiſmo vel alijs ſacramentis. Ad ter Ad tertiuꝫ.
tiū qñ arguitur ꝙ tunc pctō homo ꝛc.Dico
ꝙ hoc non includit ꝯdictioneꝫ.ꝛ quando
arguitur.igitur fruſtra datur gratia.nega
tur conſequentia.nam placet deo.ꝛ ideo
non eſt fruſtra alioquin omnia forent fru
ſtra.Nam ideo ſunt quecūq̄ ſunt:qꝛ deo
ſolūmodo placent vt ſint:ꝛ ſi aliquid eſſet
quod deo non placeret fruſtra eſſet. Ad I
primū argumentum contra ſecundam cō Ad primū argu.ꝯ ſecūdā cōcluſiōeꝫ
cluſionem factuꝫ quādo arguitur ſic dato
ꝛc.poteſt dici ꝙ cōſequens eſt diſtinguen
dum eo ꝙ tranſgredi preceptuꝫ poteſt du
pliciter accipi.Uno ꝓmodo ſtricte ꝛ ꝓprie,

Tranſgreſſio pcepti accipit duplr. Alio modo large ⁊ extẽſiue. pmo modo ne
go ꝯñam: qꝛ proprie tranſgredi eſt facere
libere ſubſtantiã actus ꝓhibiti per preceptũ vel omittere ſubſtantiã actus impoſiti
ſub precepto. actus aũt cadens ſub hmõi
preceptiõe. non occides. alius eſt oĩno ab
actu ꝓhibito ꝑ iſtud preceptũ nõ furaberis. ⁊ ideo tranſgrediẽs vnũ nõ neceſſario
Scdo, tranſgredit alterũ proprie loquendo ⁊ ſtricte de tranſgreſſione precepti. Alio modo
accipit trãſgredi preceptũ large: qꝛ ſi precipit a deo ꝙ circũſtãtia cuiuſlibet obſeruationis ⁊ impletionis precepti ſit in gratia: ideo carens gratia non obſeruat aliqđ
preceptũ ſm circũſtãtias debitas: ⁊ ideo
large loquẽdo tranſgredit quodlibet preceptũ ⁊ tranſgredit circũſtantiã incluſam
ſub quolibet precepto. ſic cõcedo ꝙ q̃ deli
R quit in vno factus eſt oĩum reus. Ad ſe-
Ad ſecũdũ, cundũ qñ dicit ꝙ ſi homo tenet ad obſeruantiã preceptoꝝ in gratia: igitur peccãs
mortaliter ꝑ vnã horam peccaret peccatis
infinitis: qꝛ in pma parte ꝓportiõabili tenet eſſe in gratia ⁊ nõ eſt: ergo ibi eſt alia
omiſſio. ⁊ ſic in ſcđa ⁊ in tertia ⁊c. Dic põt
dici ꝓportionabilr ꝙ ꝯcluſio eſt ꝯcedenda in caſu. qꝛ ſi teneret de volũtate ꝙ poſſet habere ſubitũ actũ: hoc eſt in inſtãti ⁊
in quolibet inſtanti nouũ actũ vel in tpe
minori ⁊ in minori: igit in infinitũ ex deliberatione: ꝯcluſio foret vera maxĩe in peccato omiſſionis: qꝛ ꝓ infinitis tꝑibus vel
inſtãtibus omitteret illud qđ dꝫ habere.
Tenẽdo aĺr ꝙ volũtas ſucceſſiue habeat
actũ ſuũ: ita ꝙ volitio cauſet in voluntate
partibiliter. ſicut calor cauſat in ligno loquẽdo de partibus intẽſionis: tũc non eſt
dare primũ inſtans in quo volũtas vult:
ſꝫ cõtinue eſt alia volitio ⁊ lꝫ ſit dare pmũ
inſtãs in quo hec volitio eſt: nõ tñ eſt dare primũ inſtans in quo voluntas illa male vult. ideo ſicut in alteratione continua
eſt dare infinitas formas ⁊ remiſſiores forma in vltimo gradu terminante alteratione. ⁊ ꝑ ꝯñs infinitas albedines remiſſas
dealbatione ꝯtinua: ita etiã in hac volitione ꝓducta partialiter eſt dare volitiones
infinitas remiſſiores: ⁊ tñ quelibet illarũ
fuit pctm̃ mortale. nec eſt dare minimum
pctm̃ mortale qđ iſte cõmiſit eligẽdo hanc
volitionẽ: imo ſunt infinita peccata mortalia que ſunt tñ ꝑtes vnius peccati mortalis, ⁊ ſic in actu cõmiſſionis cõmittens

cõmittit pctã infinita. ⁊ ideo ꝑ has vias
ꝯcluſio ad quã deducit nõ eſt incõueniẽs:
qꝛ tñ argumẽtũ nitit ꝓbare ꝙ omittẽs ꝑ
horã peccat infinitis omiſſionibus põt dici ꝙ hoc põt intelligi duplr. Uno modo Peccãs
ꝙ peccet infinitis omiſſionib⁹ cõcomitãtibus. ⁊ ſic dicit ꝙ nõ eſt verum. cuius cauſa eſt: qꝛ ſtat aliquã partẽ ꝓportionalem
eſſe ita paruam in qua nõ põt reſiſtere nec
reſipiſcere nec penitere. ſꝫ cõcedo ꝙ omni
tpe ꝓ quo põt penitere añ finẽ hore ⁊ nõ
facit peccat mortaliter nouo peccato omiſſiõis ſic dicto. i. nõ cõcomitãte alteri. Alio
modo poteſt intelligi ꝙ peccet in hac hora peccatis infinitis vel omiſſionibus infinitis cõcomitantibus: ⁊ ſic ꝯcedit cõcluſio ꝙ in prima medietate hore peccat vna
omiſſione: ⁊ infinities poſſet accipe partes equalẽ iſti medietati differentẽ ab iſta
medietate partialiter ⁊ nõ totaliter. eodẽ
mõ dicẽdũ eſt de illis omiſſionib⁹. ⁊ ſic ſũt
in omni pctõ omiſſionis omiſſiones infinite: qꝛ infinities iſte omiſit qđ debuit facere. Et peccare peccato omiſſionis nõ eſt
aliud niſi facere ꝙ ita ſit ſicut ꝑ hãc denotat iſte infinities omiſit qđ debuit. Tũc Ad primas reſponſiones,
ad primã formaꝫ qñ arguit ſic. ſit omiſſio
ꝓ prima parte ꝓportionali b. ꝓ ſecunda c.
pro tertia d. tunc b c d ſunt totaliter peccata diſtincta. igit ⁊c. Poteſt dici ꝙ ante finem hore eſt aliqua pars proportionalis
ita modica ꝙ in primo inſtanti illius nõ
põt incipere penitere. ⁊ per totã talem horam peccat peccato antiquo ⁊ nõ nouo. ⁊
cum infinite ſint tales partes ꝓportionales in hac hora: ſequit ꝙ non ſm oẽs partes ꝓportionales in hac hora ſunt diſtincta pctã omiſſiõis. ⁊ ſic poſſet dici ad illas
quattuor breues formas: quibus ꝓbat ꝙ
ſingulis partibus ꝓportionabilibus correſpõdẽt peccata omiſſionis diſtincta formaliter. Ad tertium argumẽtũ cõtra ſe- Ad tertiũ contra ſecũdã ꝯcluſionem
cundã cõcluſionẽ quãdo arguit. ꝙ tũc eriſtens in pctõ mortali ⁊c. cõcedo ꝯcluſionẽ
ſm intellectũ prius dictũ ad alias formas
Ad quartũ qñ arguit tunc tenet hõ ad
Z aliqđ ⁊c. Rñdeo ꝙ eſſe in poteſtate hois Ad q̃rtũ.
accipit duplr. Uno modo complete ⁊ perfecte. Alio modo diſpoſitiue: poteſt igitur Eſſe in ptãte
homo in aliquam operationem per vſum
bonum liberi arbitrij qua diſpoſitione exiſtente in homine deus infundit ſibi gratiam. ⁊ ſic aliquo modo habemus gratiã hois accipitur duplr.

in noſtra ptāte:videlȝ diſpoſitiue ⁊ incom
plete:nō tm̄ pfecte ⁊ effectiue.ſilr ptȝ per
phm.hoc poſſumꝰ qđ p amicos poſſumꝰ.
Contra ſolu.ad ſcđȝ argumē. ꝯ ſcđā ꝯ concluſionem Arguit primo. Sed ꝯtra iſtā cōcluſionem qua dicit̄.ꝙ
oīs actus peccati mortalis eſt infinita pec
cata mortalia:qꝛ oīs volitio mala eſt infi-
nite male volitiones:qꝛ ꝗ p vnā horaȝ ha-
buit malā volitionē habuit infinitas ma-
las volitiōes.Et ſilr oīs omiſſio pctī mor-
talis eſt infinite omiſſiones. Arguit̄ pri-
mo ſic ſit a vnū pctm̄ mortale ⁊ b aliud qđ
nō ſit pars ipſius a ⁊ c tertiū diſtinctū to-
taliter ab vtroqȝ:tūc ſic a peccato correſpō
det pena infinita extēſiue.igit̄ a ⁊ b corrň-
det maior pena infinita.ſȝ nō extēſiue ptȝ:
qꝛ nulla pōt eſſe maior extēſiue pena infi-
nita extēſiue.ģ a ⁊ b correſpōdet maior pe
na intēſiue ꝙ̄ ſoli a.ģ adhuc correſpondet
maior a b c ꝙ̄ ſoli a.⁊ nō extēſiue ģ intēſi-
ue.ģ infinitis pctīs mortalibꝰ correſpōdet
pena infinita in infinitū maior pena corre
ſpondēti ipſi a intēſiue.ģ ſi iſte peccās pec
cat infinitis pctīs mortalibꝰ ipſe meret̄ pe
nā infinitā intēſiue:qđ eſt īpoſſibile etiam
deū ſibi dare.⁊ p ꝯñs ſi ꝯcluſio data ſit va
ſequit̄ ꝙ oē pctm̄ mortale meret̄ penā eter
Scđo. nā infinitā intēſiue. Scđo ſic. nullū in-
finitū eſt maiꝰ alio infinito vel eē pōt ſm
cōmētatorē primo phyſicoꝝ.igit̄ ſi in omī
pctō ſint infinita pctā multa nulla multi-
Tertio. tudo pctōꝝ eſt maior alia.nec aliqđ pctm̄
maius alio ꝯñs eſt falſuȝ. Tertio ſequi
tur:qꝛ totiēs peccauit adā ꝗ nō legit̄ pec-
caſſe niſi ſemel ⁊ tot pctā cōmiſit quot cō-
miſit nero vel iudas vel vnus alius ꝗ ad-
didit pctā peccatis p qnquaginta vel ſexa
Quarto. ginta annos. Quarto ſeqret̄ ꝙ pctm̄ oc
cidentiū xp̄m ſciēter nō foret grauiꝰ ꝙ̄ ſim
plex furtū vel mēdaciū mortale vt videt̄.
ꝯñs eſt falſuȝ ⁊ ꝯ Anſ.ij.cur deꝰ hō.c.xiiij.
vbi dicit ꝙ nō ſolū occiſio xp̄i:ſȝ leſio ſola
Quito. xp̄i excederet oīa pctā mundi cogitabilia.
Quinto ſit a vltimū inſtās terminās al
terationē:tunc ſortes in infinitū grauius
Rñſio ad pmū peccat in a ꝙ̄ qñ inceperit peccare: igitur
peccat pctō īfinite ꝗuitat̄. Ad iſta pt dici
tenēdo ꝙ oē pctm̄ cōmiſſiōis ē mala voli
tio: ⁊ oē pctm̄ omiſſionis eſt mala omiſſio
volēdi qđ hō dȝ velle p tpe p quo omit-
tit.⁊ tūc ꝯñter dici pōt ꝙ cū mala volitio
pducit̄ ſucceſſiue in voluntatē pducit̄ p
alterationē.⁊ cuȝ oīs alteratio ſit infinite
alter[illegible]es vel ſibi infinitas alteratiōes
cōtinuet hic erūt infinite male volitiones
pducte anteqȝ a pducat̄ ſit a vna volitio
pducenda.dici tm̄ pōt ꝙ hoc nō obſtāte lȝ
a pducat̄ per alterationē: tm̄ a pōt mane-
re in volūtate alteratiōe terminata: ita ꝙ
a ꝯſ[illegible]ruet̄ in volūtate ſine inīēſione ſiue re-
miſſione ſui.⁊ ſm moduȝ loquēdi. Ariſto.
de formis ī actu a erit in actu volitio ⁊ oīs
volitio ꝗ preceſſit ⁊ nō māſit niſi p inſtās
ſine additione alterius gradus aduenien-
tis p alterationē diceret̄ apud euȝ volitio
in potētia:qꝛ apud Ariſto.nulla forma eſt
forma in actu illa que manet p tpus ſic ꝙ
de ea nihil deperdat̄ nec illi aliqđ addat̄.
⁊ ideo ſm ſuū modū legendi nō forent in
finite volitiones in potentia ⁊ vna tm̄ in
actu.ſic cōſilr iſte peccauit infinitis pecca
tis in potētia ⁊ vno peccato in actu.⁊ hoc
dici deberet in peccatis poſitiuis que ſunt
peccata cōmiſſionis.Tunc ad argumētuȝ
qñ arguit̄.ſit a vna ps peccati ⁊ b alia ⁊ c
tertia:⁊ tunc a ⁊ b deberet̄ maior pena ꝙ̄
a tm̄ ⁊c.dici pōt ꝙ ſi a ⁊ b ⁊ c ſint peccata
diſtincta totaliter cōtra ptes vnius pecca
ti:cuilibet eoꝝ debet̄ infinita pena extenſi
ue.⁊ oībus ſimul pena maior ꝙ̄ vni de il-
lis preciſe ſi ſint pctā talia. Ad ſcđm ar- Ad ſecundū.
gu.iuxta ſuperius poſita ꝯcedo ꝯñs:qꝛ in
omni multitudine pctōꝝ ſunt infinita:et
infiniti ad finitū nulla eſt proportio. ideo
vna mltitudo pctōꝝ eſt infinita pctā mor
talia:quecūqȝ fuerint punient̄ pena infi-
nita extenſiue:ſed illa pena erit acerbior ⁊
amarior vni pctō ꝙ̄ alteri ſm qđ pctm̄ eſt
grauiꝰ. Nec valet ꝯña a pctm̄ eſt pctā infi-
nita ⁊ b eſt infinita pctā:igit̄ a ⁊ b ſunt in
finita pctā ⁊ eque grauia. ſicut nec valet
hec:ſortes hȝ infinitas malas volitiones
ad occidendū platoneȝ:⁊ cicero hȝ infini-
tas malas volitiōes ad ſummum pontifi-
cē occidēduȝ.ģ ſortes ⁊ cicero peccāt eque
grauiter.cōcluſio de forma non valet. Vñ
ꝯūter dico ꝙ vnū pctm̄ nō eſt maius alio.
ſic ꝙ his debet̄ pena extenſiue maior. ſed
vnū eſt grauiꝰ alio.⁊ ideo pena extēſiue in
finita tolerabilius affliget vnū peccatorē
ꝙ̄ aliū. Ad tertium qñ arguit̄.ſi ſic:ergo Ad tertium.
totiens peccauit adam ſicut nero ⁊c. dico
ꝙ iſta de vi vocis nō valet.nā ex hoc ipli-
cat̄ ꝙ adam nero ⁊ iudas peccauerunt in-
finities:ſȝ nō habeo dare,p nunc iſtā quili
bet iſtoꝝ infinities peccauit:⁊ p ꝯſequēs
inter pctā iſtoꝝ nō cadit cōparatio quā tm̄

ponunt ſic arguētes. ⁊ ideo nō ↄcludit argumētū. ⁊ pōt vlteri⁹ dici ꝙ ꝓpter hoc dicit̄ adam ſemel peccaſſe: q: forte pctā ſua fuerūt omiſſiones omittēdo qḋ debuit feciſſe iuxta mādatū dei: ſiue cōmiſſiōes cōmittēdo ꝫ dei voluntatē ꝑ inobedientiā. iſta duo pctā ſimul ⁊ vno noīe pñt noīari videlꝫ ſupbia.

Contra reſpon.

Sed ↄtra pono peccatū ſortis qui aliquo graui pctō peccauit diſtincto ꝑ ſcripturas. ⁊ arguo ſic. ſoꝛ. ſemel peccauit tm̄: ğ nō ſepties. ↄñā ptꝫ ⁊ ↄñs eſt verū ex iam dictis. q: oīa illa vno noīe nominat Auguſtin⁹ ſupbiā. ⁊ vniuerſalr̄ oīa reducunt̄ ad ſupbiā. Dicendū ꝙ iuxta intellectū datū de tm̄ ſemel peccare. ↄñā tā non valet. nā ſic ſtant ſimul ꝙ ſortes tm̄ ſemel peccet ⁊ tm̄ īfinita cōmittat ⁊c.

Rñſio. Ad quartum.

Ad quartū nego ↄñam. bene volo ꝙ peccatū occidentiū xp̄m nō maius fuit furto vel mendacio moꝛtali: ſꝫ fuit grauius. Contra hoc qḋ dictū eſt prius eſt falſuꝫ. ſ. ꝙ pctā moꝛtalia nō poſſunt cōparari adinuicē ſm̄ ſimilitudinē maioꝛē vel minoꝛē: ſꝫ in h̄ ſunt adinuicē cōparata ꝙ vni deberet̄ grauioꝛ ꝑticipatio pene q̄ꝫ reliquo.

Ad quintum.

Ad q̄ntū ⁊ vltimū q̄n arguit̄ ſuppoſito caſu ⁊c. ſortes ī infinitū grauius peccat etiā. nego ↄñam. q: ꝑ antecedēs nihil aliud denotat̄ niſi ꝙ pōt eſſe ꝓceſſus in infinitū in cōmiſſione pctī grauioꝛis: q: in aliqua pte alterationis dicte hec fuit vā. pctm̄ ſortis nō eſt ita graue quin poſſit eſſe duplo grauı⁹: nec in duplo q̄n poſſit eſſe in triplo ⁊ quadruplo ⁊ ſic in infinitū. Unde infinitū tenet̄ ſincathegoꝛeumatice a pte ſubiecti ⁊ denotat ꝓceſſuꝫ in infinitū: ⁊ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ ſoꝛtes in a peccat pctō infinite grauitatis: q: ex ꝓceſſu in infinitū nūq̄ꝫ ſequit̄ ſtatus ⁊ illud ↄſequēs ponit ſtatū: ſed tm̄ bene valet ↄñā: ſi ly infinitū teneret̄ cathegoꝛeumatice a parte predicati: ſꝫ antecedēs eēt tūc falſuꝫ ⁊ cōſequēs. ſimilr̄ cū iſta reſpōſione ſtat ꝙ in a hec pōt eſſe vera. ſoꝛtes cōmiſit infinita peccata: quoꝝ vnū eſt grauius alio in infinitū: tm̄ eſt accipere vltimū grauius.

M Scd̄a difficultas.

Secūdo difficultas circa fruitionē de deo habendā a viatoꝛe eſt an deū eſſe ſup oīa diligendū poſſit naturali ratione demōſtrari vbi dico duas ↄcluſiones.

Concluſio .i.

Pꝛima eſt hec cathegoꝛica nō pōt naturali ratione ꝓbari. deus eſt diligendus ab hoīe ſup oīa.

Concluſio .ii.

Scd̄a eſt hec hypothetica ſiue conditionalis pōt naturali rōne ꝓbari. ſi deus eſt deus eſt ſup oīa diligendus ab hoīe.

Pꝛobatur pꝛima concluſio.

Pꝛobat̄ pꝛima ſic. non pōt demonſtrari ꝙ ita ſit in re ſicut ꝑ hanc denotat̄ deus eſt. ergo nō pōt demōſtrari ꝙ ita ſit in re ſicut denotat̄ per iſtā. deus eſt ſuper omnia diligendus. ↄñā patet: q: ſequit̄ foꝛmaliter deus eſt ſuper oīa diligendus: ergo deus eſt. cum ergo ↄñā ſit foꝛmalis non pōt demonſtrari añs naturali rōne. Aſſumptum ꝓbat̄. videlꝫ ꝙ hec nō poſſit demonſtrari naturali ratione. deus eſt. quia ſola fide tenet̄. Ad hebꝛe. xi. Credere opꝫ accedentē ad deū: q: eſt: ⁊ inquirentibus ſe remuneratoꝛ ſit. Idē ptꝫ inductiue ex ſufficiētia rationū q̄ ad hoc inducunt̄.

Pꝛobatur aſſū ptū pꝛimo.

Pꝛima ſic. Nulla ꝓpoſitio affirmatiua ⁊ cathegoꝛica cuius ſubiectū eſt īplicatiuum falſi eſt ꝓpō vā: ita nulla ꝓpō cathegoꝛica affirmatiua cui⁹ ſubiectū ē īplicatiuum crediti eſt naturalr̄ euidens: vel pōt eſſe naturalr̄ euidēs. ſed hec ꝓpoſitio de⁹ eſt ſup oīa diligendus eſt ꝓpō cui⁹ ſubiectū eſt implicatiuū cuiuſdā maxime crediti ſicut iſtius de⁹ eſt ſummū bonū. ⁊ iſtius deus eſt. ergo hec ꝓpoſitio deus eſt ſuper oīa diligēdus: nō pōt eē naturalr̄ euidēs. Maioꝛ ptꝫ. q: ſicut hec eſt falſa. homo eſt hō vel homo eſt animal rationale moꝛtale ſi nullus eſſet homo. Et hec ſimilr̄ aſin⁹ currit ſi nullus aſinus ſit. ita hec ꝓpoſitio eſt mere credita deus eſt pꝛima cauſa. de⁹ eſt pꝛim⁹ motoꝛ: ⁊ ſic de alijs. Minoꝛ oſtēditur. videlꝫ ꝙ hec ſit implicatiua crediti. deus eſt ſuper oīa diligendus ab homine patet: q: ſi ponat̄ oꝛatio expꝛimēs quid nominis loco iſtius termini deus ꝓpoſitio erit implicatiua vnius crediti. ſicut ſi dicatur ſic. de⁹ eſt ens infinitū ⁊ multomagis ſi ponat̄ cōceptus quē habet xp̄ianus de iſto termino deus.

N Scd̄a ↄcluſio Pꝛobatur concluſio.

Secūda ↄcluſio que eſt ꝙ hec cōditionalis pōt eſſe euidens. ſi deus eſt deus eſt ſup oīa diligēdus. ꝓbat̄ pꝛefixo ſignificato iſtius vocabuli deus ⁊ ↄceptu quē nos xp̄iani habem⁹ de eo. videlicꝫ ꝙ ſit vnū ītelligibile creās ⁊ ↄſeruās libere oīa ad cuius nō eſſe ſequit̄ non eſſe oīm ſine quo nihil poſſumus: ⁊ cetera vocabula que de deo credim⁹ ⁊ ↄcipimus intelligi ſeu includi in ſignificato hui⁹ vocabuli de⁹. tūc pōt argui ſic. Illud eſt ab homine ſūme diligendā qḋ ſcitur ab eo eſſe ſumme bonuꝫ ipſi homini: ſꝫ ſi iſta ſciatur ab homine, deus eſt: ſicut ꝙ illud eſt qḋ

eſt ſumme bonū homini.ergo ſcit ꝙ illud
O eſt qđ eſt ab homine ſumme diligendum.

Tertia difficultas.
Tertia difficultas an homo magis dili
gere teneat vnā ꝑſonā in diuinis q̄ȝ aliā.
puta patrem vel filiū vel ſpiritūſanctum:
Concluſio.j. ⁊ hic poſſunt dici due ɔcluſiones. Pri-
ma eſt ꝙ nō teneor diligere magis vnā ꝑ-
Scđa ɔcluſio ſonā in diuinis q̄ȝ aliā. Scđa eſt ꝙ ꝓ-
pter aliquā cām teneor diligere vnā ꝑſo-
Scđa ɔcluſi ſȝ opi. aliquiȝ nā ꝓpter quā nō teneor diligere aliā. hoc
eſt ꝙ tales ꝓpoſitiones ſunt vere. diligo
filiū ꝓpter hoc:non diligo patrē ꝓpter h̄
ſicut diligo filiū:q2 redemit nos:⁊ nō dili
go patrē:q2 redemit nos.ſȝ iſta ɔcluſio ſe-
cūda nō eſt ſufficiēter ꝓbata. Nā licet di-
ligaȝ filiū:q2 redemit me vel q2 paſſus eſt
ꝓ me ⁊ mortuus:tamē ex eadē cauſa qua
diligo filiū.ſcȝ q2 redemit me:diligo ɔſe-
quēter patrē ⁊ ſpiritūſanctū: q2 quantum
opatus eſt filius ad redēptionē meā tātū
ibi opati ſunt.ſȝ ergo ſcđa cōcluſio non ſit
ſufficiēter ꝓbata ꝓpter actū redēptionis
Probatur ſecunda ɔcluſio videt tamē ꝙ poſſit ſic ꝓbari. Iſta conſe
quētia eſt bona.diligo hāc humanitatem
xpi:ergo diligo hunc hoīem. ꝓbatur cōſe
quētia.q2 ſequit diligo hāc humanitateȝ:
ergo h̄ hūanitas diligit a me. igit ille ho
mo diligitur a me alioquin nō fieret com
municatio ydiomatū.nūc ſequit illa hūa-
nitas moriebat:ergo filius dei moriebat
qđ tñ eſt falſum.igitur de p̄mo ad vltimū
diligo hanc humanitatē ergo diligo filiū
dei:ſed iſta cōſequētia nō valet diligo hāc
humanitatē:ergo diligo patrem. ſicut nō
ſequit hec humanitas eſt paſſa. ergo pa-
Rñſio ad ꝓbationem concluſionis. ter eſt paſſus ſed filius. Sed adhuc videt
ꝙ iſtud nō ſufficiat:q2 ſequit.diligis hāc
humanitatē:ergo diligis filium dei ꝑ cō-
municationē ydiomatū.Et ſequit diligis
filium dei:ergo diligis deū. ⁊ vltra. ergo
diligis trinitateȝ.quia trinitas eſt deus.
Opi. doc. Propter hoc dico ꝙ ſecunda concluſio eſt
falſa ⁊ ſua oppoſita eſt vera.videlȝ hec ꝓ-
pter nullā cām teneor diligere vnam ꝑſo-
nam diuinā ꝓpter quā nō teneor diligere
quālibet ꝑſonā diuinā.ꝑ alias tamē ꝓpo-
ſitiones ⁊ alias exprimit eadeȝ cauſa dili-
gendi in cōparatione ad diuerſas ꝑſonas
ſicut cū dicit.diligo filiū:q2 redemit me:
⁊ nō patrē:q2 redemit me:ſed q2 filius re-
demit me:⁊ ſic de ſpiritūſancto. Prima au
tem cōcluſio vera eſt:videlicet nō teneor
magis diligere vnā ꝑſonā q̄ȝ aliam: quia
eadē bonitas eſt omniū ⁊ omnis cauſa ꝓ
pter quā debeo diligere vnā ꝑſonā eſt cau
ſa ꝓpter quā debeo diligere aliā. Quar

Quarta diffi.
ta difficultas circa fruitionē viatoris eſt:
an viator poſſit frui vna ꝑſona nō fruēdo
alia.⁊ videt mihi ꝙ nō.q2 ſicut īpoſſibile
eſt ꝙ marcus tullius ſint noīa eiuſdē ⁊ ego
neſciā hoc.ſȝ tm̄ ſcio ꝙ hec ꝑſona vocatur
marcus.īpoſſibile eſt ꝙ hec ſit vera. dili-
go marcū quin hec ſit vera diligo tullium
⁊ ſimiliter eſt īpoſſibile ꝙ hec ſit vera dili
go deū:q̄n hec ſit vera diligo trinitatē: et
diligo patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſctm̄:eodē mo
do īpoſſibile eſt ꝙ hec ſit vera.diligo filiū
q̄n hec ſit vera diligo deum ſic formata:q2
ſic ſemꝑ intelligo licet nō exprimā: vel lo-
quor ſic.impoſſibile eſt ꝙ ita ſit ī re ſicut
per hanc denotatur. Nam ſi diligo filium
volo filio bonū:⁊ illud volo deo. ergo tri-
nitati.patet cōſequētia.quia per ſyllogiſ-
mū expoſitorum. Huic deo volo hoc bonū:
hic deus eſt trinitas :ergo trinitati volo
hoc bonum.ſicut tamen cū iſta.diligo tul
lium ſtat iſta.hec nō eſt ſcita a me. diligo
tullium:ita cūȝ iſta diligo trinitatem ſtat
iſta.neſcio hanc.trinitas eſt a me dilecta.

Contra primaȝ concluſionē ſecunde diffi.
Cōtra primā ɔcluſionem ſcđe difficulta
tis arguo ſic.Om̄e qđ antiqui philoſophi
ꝓbauerūt poteſt naturali rationi ꝓbari:
ſed deum eſſe ſuꝑ omnia diligendū antiq
philoſophi ꝓbauerūt.ergo ⁊c. Maior ꝑȝ
q2 ipſis ſolis ꝓpoſitionibus naturalr ma
nifeſtis aſſenſerūt. Minor probat. q2 ipſi
cognouerūt deū ſuper omnia eſſe diligen-
dum.ergo hoc ꝓbauerūt qđ nō eſt primū
principiū.patet aſſumptū:quia cognoue-
runt deum ſuper omnia diligendū: q2 ſm
apoſtolū Roma.primo.Gentiles per crea
turas viſibiles deuenerunt in noticiā dei.
Unde dicit.deus enim illis reuelauit in-
uiſibilia enim dei a creatura mundi ꝑ ea
que facta ſunt intellecta cōſpiciuntur ⁊c.
Ex hac auctoritate arguitur ſic.tantam co
gnitionem ⁊ ita euidenteȝ habuerunt de
deo ꝙ fuerūt omnino inexcuſabiles de eo
ꝙ nō coluerunt nec glorificauerunt ſicut
deum.ergo ita euidentem noticiā habue
runt de deo ꝙ ſciuerūt eum eſſe colenduȝ.
⁊ glorificandum ſicut deum.ſed colere ali
quid ſicut deum eſt diligere illud ſuꝑ om-
nia.ergo talem cognitionem habuerūt ꝙ
ſciuerūt deum eſſe diligendum ſuper om-
nia qđ eſt propoſitum. Cōfirmatur iſta *Confirmatur.*

ratio:qꝛ aut cognouerunt ꝙ debuerūt euꝫ
diligere ſup omnia aut eos latuit. ſi latuit
ergo fuerunt excuſabiles in hoc. ſi cogno-
Scḋo, uerunt habetur ppoſitum. Preterea ex
hac auctoritate arguitur contra mediū p-
pter hoc ꝙ dicis hanc propoſitionem non
poſſe pbari deus eſt ſuper omnia diligen
dus. videlicet qꝛ hec eſt mere credita deus
eſt. Nam aut cognouerunt deū eſſe aut nō
ſi nō. ergo fuerunt excuſabiles. ſi ſic. igitur
naturali rōne pōt hoc probari. Similiter
apoſtolus aſſumit oppoſitum. naꝫ ꝙ inui-
ſibilia dei: ideſt attributa deo inuiſibili p
ea q̄ facta ſunt intellecta conſpiciunt: ideſt
p ppoſitiōes formatas de terminis intel-
lectis cognoſcuntur predicata de deo: ſicut
deus eſt bonus potēs eternus ꝛ huiuſmo
di. Unde ſubdit ſempiterna quoqꝫ virtus
eius ꝛ diuinitas. igit̃ nō ſolū iſtā deus eſt
Tertio: bonus ꝛc. Preterea contra eandē cōclu
ſionē. Omne qḋ precipit̃ iure naturali po
teſt naturali ratione oſtendi eſſe rationa-
bile: ſed deum eſſe ſuper omnia diligendū
precipitur iure naturali. igitur maior pꝫ.
qꝛ fatuum foret obedire illi cuius nulla ra
tio aſſignaret̃. Minor pꝫ: qꝛ diligere deuꝫ
ſuper omnia precipitur lege diuina. Sed
omnes leges diuine natura ꝯſtant: huma
ne autē moribus. vt dicit Yſidorus quin-
to etymol. ꝛ in decretis ponitur diſtinctio
ne prima. c. omnes. Confirmatur: qꝛ ſi dili-
gere deum ſuper omnia foret contrarium
rationi naturali: ergo preceptum diuinuꝫ
deſtrueret rationem naturalem potius ꝙ̄
Quar-to. perficeret quod eſt inconueniens. Pre
terea ratione naturali probatur ꝙ bonuꝫ
cōmune diuinum eſt magis diligendū q̄ꝫ
bonum particulare. primo Ethicoꝛuꝫ. c. ij.
bonum ciuitatis eſt melius ꝛ diuinius q̄ꝫ
vnius perſone. igit̃ quod eſt ſumme diui-
nuꝫ eſt ſumme diligendum: qꝛ eſt maxime
commune bonum: qꝛ eſt bonum omniuꝫ ꝛ
cōmuniſſimum ꝛ optimum: qꝛ eſt ipſemet
Quīto. deus: ergo eſt ſumme diligendus. Pre-
terea homo debet naturaliter diligere ſe p
pter finē ſuum: qꝛ ppter quod vnuquodqꝫ
tale ꝛ ipſum magis: qꝛ finis eſt magꝭ ama
bilis eo quod eſt ad finem. nono Ethicoꝝ.
ſed deus eſt finis vltimus q̄ mouet vt ama
tum ꝛ deſideratum. xij. metaphyſice cōmē
Confirmatur ratio. to. xxxvj. igitur homo naturaliter maxime
dꝫ deum diligere. Cōfirmat̃ p illud com
mētatoris ibidem q̄ dicit ſic. ſi motor cele-
ſtium corpoꝝ eſt magis bonus oībus: ne-
ceſſe eſt vt ſit deſideratus magis oībus bo
nis. ꝛ ita cuꝫ corpora celeſtia ſint nobiliſſi
ma corpora ſenſibilium neceſſe eſt vt illud
bonuꝫ qḋ appetunt ſit nobiliſſimū eternū
ꝛ maxie qḋ appetit totū celū in motu diur
no. Preterea hō ſm naturā ſuā ꝛ ratio- Sexto.
nē naturalē magis debet diligere bonita-
tē ꝛ veritatē q̄ꝫ ſemetipſum vel ſuū eſſe. ſꝫ
de⁹ eſt ſumma bonitas ꝛ ſumma veritas.
igit̃ ꝛc. maior pꝫ primo Ethicoꝝ. ca. vj. ſm
Thomā etiā pro ſalute veritatis opꝫ fami-
liā deſtruere. ꝛ pbus ambob⁹ eīn exiſtenti-
bus amicis ſanctū eſt prehonorare verita
tē: ergo ſi p multitudine amicoꝝ hō ſe dꝫ
morti exponere quātomagis p veritate: ſꝫ
ꝙ p multitudie amicoꝝ hō ſe debeat mor
ti exponere. pꝫ: qꝛ aliter deſtrueret̃ omnis
politia mundana ꝛ omnis defenſio: ergo
a multo fortiori debet homo deū diligere
ſup oīa. Itē apoſtolus ad Roma. ſecudo. Septimo.
Gētes que legē nō hābēt ipſe ſibi ſunt lex.
ideſt naturaliter ea q̄ legis ſunt faciunt. ſꝫ
lex diuina ſiue lex moyſaica precipit deum
diligi ſup oīa: ergo gentiles hoc naturaľr
fecerunt. ergo naturaliter cognouerūt deū
debere diligi ſuper oīa. Preterea obiecta Octa-uo.
diligibilia ꝛ dilectiones ad quas hō tenet̃
ex euidentia rationali ſunt ordinata. que-
ro ergo aut eſt pceſſus in infinituꝫ ita ꝙ
ratio nō dictet aliq̄d eſſe ſumme diligēdū
vel eſt ſtatus. ſi eſt ſtatus nō niſi in deo: qꝛ
rō naturalis erraret ꝛ nō foret euidens. ſi
eſt pceſſus in infinitū: ergo nō eſt dare ſm
rōnē naturalē ſummū bonū. ꝯñs falſuꝫ. ꝛ
cōtra phm ſecundo metaphy. qꝛ in cauſis
eſſentialib⁹ nō eſt pceſſus in infinitū. igit̃
cōtingit ſm rōnem naturaleꝫ deuenire in
finē vltimū. ergo in ſummū bonū: qꝛ finis
bonū ꝛ optimū voluit eſſe. Cōtra medi- Contra mediuꝫ pbationis.
um q̄ pbat̃ concluſio. dr eīn ꝙ hec nō pōt
demonſtrari. deus eſt ſup oīa diligēdus: qꝛ
hec eſt mere credita deus eſt. Arguit̃ pmo
ſic. tm̄ deū eſſe p ſe notū patet p Damaſc. Primo
primo ſentē. di. xxvij. c. iij. cognitio exiſtēdi
deum nobis naturaliter inſita eſt. Pre- Scḋo.
terea Anſelmus proſologi. cap. ſecundo. di
cit ꝙ deus nō poteſt cogitari nō eſſe: ꝛ ar-
guit contra inſipientem qui dicit in corde
ſuo non eſt deus. ſic probans deuꝫ eſſe inſi-
piens q̄ audit iſtud aliq̄d quo maius non
pōt cogitari in intellectu: ergo quod audit
eſt in intellectu ſuo, quero igitur aut eſt in

intellectu ſuo tm̄: aut in re ꝛ in intellectu
ſi primum ergo non eſt quo maius cogita
ri ꝛc. igiť illud quo maius cogitari nō pōt
non eſt illud quo maius cogitari non pōt
quod includit ꝯtradictionē. ſi in re ꝛ in in
tellectu: igiť eſt in re. ſꝫ deus eſt illud quo
maius cogitari non pōt: igiť ꝛc. Iſta ratio
eſt apud Anſelmū tanti ponderis ꝛ tā eui-
dens vt in fine quarti capituli dicat. gra-
tias tibi domine: qꝛ quod primo credidi te
dante: iam ſic intelligo te illuminante vt ſi
te eſſe nolim credere: non poſſum nō intel
ligere. Fuit aūt quidā qui ꝓ inſipiente rn̄-
dens dicit ſic ſe ꝓbare poſſe ꝙ inſula per
dita eſſet. vocat inſulā ꝑditam fingēdo ꝙ
poſſet eſſe nobiliſſima inſula q̄dā inacceſ-
ſibilis in mari oēs terras vincēs fertilita-
te. ꝯ qd̄ dicit Anſel. libro ſuo cōtra inſipiē-
tem. ꝙ ſi quis inuenerit aliq̄d preter id q̄
maius cogitari nō poteſt: cui ſue rationis
cognitio valeat. coaptari dabit ſibi Anſel-
mus inſulam perditam amplius non per-
dendam. Iſta verba replico ad oſtendēdū
q̄ntum cōfiſus fuerat Anſelmus in iſto ar-
Tertio. gumento. Preterea hec eſt per ſe nota ne-
ceſſe eſt eē vnū primū mouēs actu operās
Quarto. ꝛ hmōi. Preterea veritatē eſſe pōt demon
ſtrari: igiť deuꝫ eſſe pōt demonſtrari. Añs
ptꝫ: qꝛ anſelmus hoc demonſtrat. monol.
xviij. Cuiꝰ ratio ſtat in hoc: ſi ꝟitas nō eſt:
ergo veritatē nō eſſe eſt verū. ergo veritas
Confirmatur. eſt. Confirmať. qꝛ veritatem eſſe ſequiť ex
vtraqꝫ parte ꝯdictionis. Preterea. Ariſto.
Quito. viij. Phyſicorum. ꝛ in. xij. metaphy. ꝓbat
deū eſſe infinite virtutis intenſiue: ꝛ ꝙ eſt
Contra ꝯcluſionem q̄rte diffi. prima cauſa primū mouēs ꝛ hmōi. Cō-
tra ꝯcluſionē quarte difficultatis que fuit
ꝙ viator nō pōt frui vna ꝑſona niſi fruať
omnibus arguiť multipliciter: primo ſic.
Primo Nam filius pōt videri corporali viſiōe nō
viſo patre nec ſpū ſancto: igitur pōt diligi
illis nō dilectis. añs probo: qꝛ iudei vide-
runt ꝑſonā humanā que erat filius: ꝛ non
viderūt patrē nec eſſentiā diuinā. manife-
ſtum eſt: qꝛ non viderūt filium niſi inquā-
tum hominē per cōicationeꝫ idiomatum.
Scd̄o. Preterea vna ꝑſona poteſt eſſe hō alia nō
exiſtente: igiť contingit frui vna alia nō di
lecta: qꝛ non magnū mirū eſt vnā perſonaꝫ
Tertio. diligi: ꝛ aliā non. Preterea pater prior ori
gine eſt filio: igiť in illo priori potuit dili-
Quarto. gi ſine filio vel nō viſo filio. Preterea crea
tura itelligēs ꝑſonas ſiue clare ſiue obſcu-

re aut cognoſcit illas vna cognitione vel
duabus. ſi vna igiť non diſtiguit inter il-
las. ſi duabus igiť vna pōt deſtrui alia re-
manēte. igiť vna ꝑſona pōt cognoſci alia
nō cognita ꝛ ꝑ ꝯñs pōt diligi alia non di-
lecta. Ad iſta ꝑ ordinem rn̄deo: ꝛ primo Q Rñſio
ad primū qn̄ diciť ꝙ omne quod philoſo- ad ar-
phi ꝓbauerunt ꝛc. concedo. ſed hoc nō eſt gumen
huiuſmodi. Ad auctoritatem apoſtoli di- ta ꝑ or-
co ꝙ ante ortum magnorū philoſophoruꝫ dinem.
fuerunt patriarche: ꝛ cultus dei fuit reue- Ad pri-
latus hoībus: ꝛ ideo philoſophi hoc ſciue- mū con
runt. ꝛ cum quidā eorum licet hoc crederēt tra ſecū
non tamen eum coluerunt: ſed tyrannorū daꝫ con
timore ꝛ vt vulgo placerent: coluerūt ido- cluſio-
la. ideo fuerunt inexcuſabiles. Cōtra apo- nem.
ſtolus dicit ꝙ inuiſibilia dei ꝛc. ergo po-
tuerunt hoc per creaturas ꝓbare. dici pōt
ꝙ habita reuelatione ꝙ deꝰ eſt multe con
gruētie poſſint haberi ex creaturis. adhuc
tamē non pōt ꝓbari deum eſſe per creatu
ras ꝛ hoc concipiendo per terminuꝫ deus
ſicut nos xp̄iani concipimus. infidelis au
tem qui non concipit per illum terminum
deus niſi ſolem vel idolum ipſe ſcit deum
ſuum eſſe: videlicet illud quod intēdit per
illum terminū. Unde ad argumentum cō
cedo ꝙ illi gentiles fuerūt inexcuſabiles.
ꝛ tamē ex hoc non ſequiť ꝙ cognouerunt
deū eſſe diligendum ſuper oīa naturali ra
tione ſed reuelatione ꝓphetarum. ꝛ cū cre
derent deum eſſe nō vixerunt ſm̄ illam fi-
dē ſed colebant idola: ꝛ iō fuerūt inexcuſa
biles. Ad dictū apoſtoli inuiſibilia ꝛc. Ad ſe-
verum eſt apud credentē deum eſſe multa cunduꝫ
predicata que non concluduntť de deo: ta
men poſſunt concludi ratione de eo ex co
gnitione creaturarum. ꝛ ſic patet ad pri-
mum ꝛ ad ſcd̄m. Ad tertiū poteſt dici ꝙ Ad ter-
aliquid precipitur in iure naturali duplici tium.
ter. Uno modo expſſe vel formaliter ſicut
hic. hoc facias alteri quod tibi fieri vis.
Alio modo latenter ꝛ quaſi in ſuo antece-
dēte. ꝛ ſic precipiuntur illa que ad hoc ſe-
quunť. Illa ꝟo que dicunť ſequi ad h̄ pre
ceptū ſunt in duplici genere. qꝛ quedaꝫ ſe-
quunť conſequētia naturali ꝛ euidenti na
turaliter. quedaꝫ tm̄ ꝯña credita. Illa que
primo modo ſequunť poſſunt per rationē
naturaleꝫ oſtendi eſſe facienda. ꝛ rationa
bilia. Illa ꝟo que tm̄ ſequunť ſecūdo mo-
do: non poſſunt oſtendi: ſed tm̄ creduntur
eſſe rationabilia, ꝛ huiuſmodi ſunt q̄dam

que in euãgelio continentur. q: rõne natu
rali nõ põt oſtendi ꝙ cõcupiſcere rē alie-
nam ſit pctm̄ mortale: vel ꝙ homo debeat
Ad q̄r- deum diligere pluſq̄ ſe. Ad quartū qñ
tum, dicitur ꝙ bonum cõmune ꝛc. põt dici ꝙ ſi
iſtud argumentū cõcluderet ꝓbaret ꝙ ho
mo magis deberet diligere cõmunitatem
q̄ ſemetipm̄. Reueleť ergo alicui ꝙ ſi ipe
annihilareť vel damnareť totaliter cõmu
nitas ſaluabiť: quo poſito iſte ſm argumē
tū deberet velle annihilari vel dãnari qđ
eſt falſum. ꝛ ideo dictū Ariſtotelis bonum
cõmune ꝛc. poteſt forte intelligi de admi-
niſtratione temporaliū. ꝛ de laborib9 per-
ſonalibus ptinentibus ad cõmunitatem.
Similiter illud verbū accipit quoddã cre
ditum: videlz ꝙ aliquid ſit diuinuz qđ eſt
verbū pſuaſiuum: nec ratione naturali ꝓ-
batur ꝙ homo debet magis diligere ſe q̄
Ad q̄n- cõmunitatē cui9 ipſe nõ eſt pars. Ad q̄n
tum, tum põt dici ꝙ nõ eſt demonſtrabile quin
homo ſit finis ſuppſius ꝛ nõ ordinetur ad
aliquid aliud ſicut ad finē ſcz ad felicita-
tē. nõ ideo ſequiť ꝙ felicitas nõ ſit maior
homine: cū felicitas vno modo loquendi
ſit operatio vel ſpeculatio intellectus. x.
Ethicoꝝ. Et qñ dř ꝙ ordinať ad felicitatē
ſicut ad finē. ſenſus eſt ꝙ homo dz ſe ordi
nare vt bene ꝛ feliciter viuat. vnde finis
hoīs eſt hoc totum. ſcz ipſuz feliciter viue
re ita ꝙ ipſe includatur in fine ſuo aliquo
modo loquēdi. Ad ſextū põt dici ꝙ illa
Ad ſex- ſunt mere credita vel a creditis deducta.
tum, vnde ſicut philoſophi ſuã philoſophiam
practicã ſiue ſpeculatiuã miſcuerunt cum
ope vulgi: ita etiã ſuã ſcientiã moralē cuz
legibus ſtatutis miſcuerūt volentes dare
rationē eoꝝ omniū que legibus precipie-
banť. Unde ſi iſta ratio ꝯcluderet ꝓbaret
ꝙ homo magis deberet ſemp velle eē mi
ſer vel annihilari pro veritate ſuſtinenda.
Similiter vbi Ariſtoteles hoc dicit loqui
tur ꝯtra opinionem Platonis qui dicit ꝙ
ſanctū eſt prehonorare veritatē. p qđ forte
innuit qđ eſt hoībus p prophetas ꝛ legiſ-
latores reuelatum. Unde licz Ariſtoteles
hoc dicat vł pħus nõ ideo ſequiť ꝙ poſſit
ratione naturali demonſtrari. Nam ipſi q̄
daz pſuaſerūt ꝓbabiliter ſicut facit vbiq̄
Ad ſep- Ariſtoteles in ethicis ꝛ in moralibus ſi-
timuz. cut ipſemet docet pmo Ethicoꝝ. Ad au-
ctoritatē apoſtoli gentes que legē nõ ꝛc.
Dico ꝙ gētes que legē moyſi non habent
viuētes ſm principia iuris naturalis per-
ceperūt fidē ꝛ gratiã a deo ſine lege moyſi
ꝛ faciebãt legē: ꝛ dilexerunt deuz ſup oīa:
inſtructi a deo nõ p demõſtrationes natu
rales. ꝛ hoc intellexit apoſtolus ſicut pz
p gloſam. Uult eñ retrahere ſuperbiaz iu
deoꝝ putantiū gratiam dei vel fidē vel iu
ſticiã nulli fuiſſe datã niſi exiſtētibus in le
ge Moyſi ante incarnationē. Ad octa- Ad oc-
uum põt dici. ꝙ verū eſt ꝙ ipſe homo eſt tauum.
finis ꝛ maxime diligendus a ſe naturalř
ꝛ oīa alia ꝓpter ſe. Ad argumēta ꝓban R
tia deū eſſe nõ eſſe mere creditū ſed natu- Ad ar-
rali rõne ſcibile diciť ꝙ nõ. Ad Damaſce gu. con
nū dico ꝙ capitulū illud intitulať demon tra me-
ſtratio ꝙ deus eſt. vnde intendit ibi ꝓba- diuz ad
re deū fore: q: fruſtra ꝓbaret ſi eſſet natu primū.
raliter p ſe notuz. ꝛ ideo qñ dicit. cognitio
eſſendi deum eſt naturalř hoībus inſerta
plane dicit ꝯtra pħm ſi ſm veritatē dictū
ſuū accipiať qui vult aīam eſſe ſicut tabu
lã raſam. i. nudã in primo inſtãti carentez
cognitione: ſz põt vtrūq̄ ſic gloſari. in om
ni homine eſt aīa que eſt capax dei cogni
tionis: ſz tamē hec ꝓpoſitio per fidē tene-
tur: videlz ꝙ anima hūana eſt capax dei.
Ad aliud põt dici ꝙ ratio Anſel. eſt ſo- Ad ſe-
phiſtica ꝛ errat in rei veritate. Unde ſicut cundū.
nos decipimur lz hoc non pcipiamus: ita
etiã fuit de iſto doctore qui in multis etiã
ptinentibus ad logicã deceptus fuit val-
de. Unde ad argumētū in ſua forma quã-
do accipiť. tu audis iſtum terminū id quo
maius cogitari non põt. aut intelligiť ꝛc.
Dico ꝙ intelligo ꝙ partes iſtius termini
cõplexi ſignificant: ſed nõ intelligo iudi-
cãdo qđ aliud dicit de quo iſte terminus
põt verificari ſignificatiue acceptus. vnde
ſtatim reſiſto in pncipio: ꝛ dico ꝙ hec eſt
falſa: illud quo maius cogitari nõ põt in-
telligiť a te: capiēdo ſubiectū ſignificatiue
ſicut hec eſt falſa infinitū in magnitudine
intelligiť a te: vel melius deus intelligiť
a te. capiēdo ſubiectū ſignificatiue: q: ſeq̄-
tur illud quo maius cogitari nõ põt eſt in
tellectū a te. ꝛ vltra. ergo aliq̄d intellectuz
a te eſt illud quo maius cogitari non põt.
ꝯſequēs falſum. Dicit volens rñdere ꝓ inſi
piente: põt tamē iſta diſtingui illud quo
mai9 cogitari nõ põt eſt intellectū a te. eo
ꝙ de dicto vł facto põt eſſe vera: ſicut iſta
ꝓpoſitio. papã cantare miſſaz audiť a te.
ꝛ ſimilis. ꝛ ſic de dicto eſt vera: q: hoc di-

ctum' mētale vel vocale vel ſcriptum intel
ligitur a te.ſi eſt de re falſa eſt ꝓpoſitio:ſi
cut iſta tu audis ꝙ angeli cantant.i.perci
pis ꝑ auditum ꝙ angeli cantēt.vnde per
eandē formā pōt ꝓbari ꝙ aliquid melius
deo eſt:q2 tu audis ꝙ hoc eſt melius deo
⁊ itelligis terminos:ergo melius deo eſt
in intellectu tuo.quero aut eſt tm̄ in intel
lectu tuo:vel eſt in intellectu tuo ⁊ in re.ſi
ſcōm habet ꝓpoſitū ꝙ iſta res eſt melior
deo.ſi tm̄ in intellectu tuo.Cōtra. melius
eſt illud qō eſt in intellectu tuo:⁊ i eſſe ꝙ̄
illud qō eſt tm̄ in itellectu tuo.Silr nihil
meliꝰ deo eſt tm̄ in intellectu tuo.q2 ſi ſic:
melius deo nō eſt melius deo.qō apud eū
foret magnū incōueniēs licet ꝓpoſitio ſit
vera in rei veritate.vnde breuiter loquen
do oēs tales ſunt negāde de virtute ſmo-
nis.illud quo maius cogitari non pōt eſt
in intellectu tuo.Si tm̄ accipiant impro-
prie bene poſſunt cōcedi.Nā tunc tales ꝓ
poſitiones nihil aliud ſignificāt niſi ꝙ cō
ceptꝰ correſpōdēs iſtis vocibꝰ.aliqd quo
maius ⁊c.ſunt in intellectu ⁊c.⁊ tūc nul-
Ad tertium. lū ſequit incōueniēs. Ad tertiū qn̄ dici
tur hec eſt ꝑ ſe nota.neceſſe eſt principiuz
mouēs eſſe actu operās.dicendū ꝙ nō. q2
nunꝙ̄ ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe nota in q̄ ſubijcit
terminꝰ cōplexus ex partibꝰ:niſi ſit per ſe
notū ꝙ ille partes de ſeinuicē predicant
⁊ ideo nō pōt ꝑ ſe eſſe nota niſi ſit ꝑ ſe no
tū aliqō ens eſt qō eſt neceſſe eſſe.nec iſta
primū mouēs eſt:niſi iſta ſit nota aliquid
mouēs eſt mouens primū. Similiter ve-
rū eſt ꝙ Anſel.nitit ꝓbare ꝙ ſit tm̄ vnum
neceſſe eſſe.⁊ Ariſto.ꝙ ſit vnū primū mo-
uēs ⁊ vna prima cauſa ⁊ vnus princeps
oim.xij.meta.Nota ergo:ꝙ iſta ꝓpoſitio
deū eſſe eſt demonſtratū ab Ariſto. opina
tū:ꝓbatum:cōcluſum:ſcitum ⁊ huiuſmo-
di faciūt ꝓpoſitionē aliquo modo moda-
lem:q2 predicata de tota cōpoſitiōe predi
cant:ſicut faciūt quattuor modi famoſi ne
ceſſariū ipoſſibile ⁊c.ſenſus cōpoſitꝰ iſtius
ꝓpōnis deū eē demōſtratū eſt:eſt qn̄ iſte
modus demōſtratū ꝑdicat de tota ꝓpōne
ſicut demōſtrata iſta deꝰ eſt:eſt propoſitio
demōſtrata.Sēſus diuiſus eſt qn̄ iſte ter
minus demōſtratū ꝑdicat de aliqua ꝓpo
ſitiōe cuius ſubiectū ſupponit ꝓ eodē ꝓ
quo iſte terminꝰ deus ſupponit. In ꝑmo
ſenſu loqmur qn̄ inueſtigamꝰ an deū eſſe
ſit demōſtrabile.i.an hec ꝓpō deus eſt ſit
demōſtrabilis:vel ſit ꝯcluſio alicuiꝰ demō
ſtrationis.⁊ in iſto ſenſu iſte diſcurſus nō
valet.primā cām eſſe eſt demōſtratū:deus
eſt ꝑma cā.ḡ deū eſſe eſt demōſtratū: ſicut
nō valet vltimā ſpherā eſſe eſt demōſtratū
ab Ariſt.i ſenſu cōpoſito ſphera carēs ſtel
lis eſt:vltima ſphera vel ſm veritatē celū
empyreū eſt vltima ſphera.ḡ celū empy-
reū eſſe eſt demōſtratū ab Ariſt.⁊ hoc acci
piēdo maiorē ⁊ ꝯcluſionē in ſenſu cōpoſi-
to.Nā Ariſt.nō credidit niſi octo ſpheras
nec ꝓbauit eſſe niſi octo:⁊ ideo octauā di
cit eſſe vltimaz.Unde maiori exiſtente de
poſſibili:⁊ minori de in eſſe nō ſequit con
cluſio de poſſibili nec in ſenſu compoſito
nec diuiſo.Unde iſte diſcurſus non valet.
oēm epm eſſe Jo.eſt poſſibile: petrus eſt
ep̄s:ergo petrū eſſe iohannē eſt poſſibile.
nā maior eſt vera in ſenſu cōpoſito:⁊ mi-
nor vera de in eſſe.⁊ ꝯcluſio eſt ipoſſibilis
⁊ ideo nec iſte diſcurſus valet. omnē epm
eſſe Johannē eſt poſſibile eſt ꝓbatū a me:
pe.eſt ep̄s:ergo petrū eſſe iohannē eſt poſ
ſibile:eſt ꝓbatum a me. Similr da ꝙ ego
ſciā ꝯcluſionē iſtā.aliquis angulus eſt acu
tiſſimus ſm ſpeciem.q2 nullus diſtinctus
ſpecifice ab eo eſt acutior:⁊ tm̄ ꝙ nunꝙ̄ vi
derim nec intellexerim aliquem angulum
ꝯtingentē:nō ſequit.omnis angulus acu
tiſſimus ſm ſpeciem eſt angulus contin-
gēs:aliquis angulus ſcitur a me eſſe acu
tiſſime contingentie ſm ſpeciem:ergo ⁊c.
Maior eſt vera.⁊ minor ſimiliter in ſenſu
compoſito:⁊ concluſio eſt falſa ſm caſum:
ideo diſcurſus ſicut ſupra dictū eſt nō va-
let.Dico tamē ꝙ nunꝙ̄ aliqs philoſophꝰ
ꝓbauit ratione naturali hanc mentalem.
deus eſt:demonſtrata ꝓpoſitione mētali
que eſt in mente fidelis catholici. immo
nunꝙ̄ talē cōceptū habuit ſicut correſpō-
det iſti voci deus in mente fidelis. Unde
iſte terminus deus eſt in vſu cōmuni eſt
equiuocus inter colētem idolū ⁊ colentē Ad q̄rtum.
verū deū. Ad quartū patet ꝑ predicta.
Ad formam ſi ergo capiatur in ſenſu com
poſito nō valet.tamen ad argumentū An
ſelmi dico ꝙ logica ſua nihil valet qn̄ ar-
guit.veritas nō eſt:ergo veritatē nō eſſe
eſt verū.nā ſicut nō ſequit.homo nō eſt aſi
nus:igit hominē nō eſſe aſinum eſt verū. Contra
ita nec in ꝓpoſito. Cōtra hoc arguit qui- rn̄ſionē
dā ſic.ſi nulla veritas eſt.q̄ro aut hec ē ve replica
ra:nulla ꝟitas eſt vel nō.ſi non: ergo ſua tur.

contradictoria eſt v̄a: ſcȝ hec aliqua v̄itas
eſt. ſi ſit vera habet ꝓpoſitū. igitur ſiue ſic
Rn̄ſio, ſiue ſic aliqua v̄itas eſt. Ad hoc dico ꝙ
poſito ꝙ nulla veritas ſit: h̄ nō eſt v̄a nul-
la veritas eſt: ⁊ qn̄ arguit. hec non eſt v̄a:
Replica, ergo ſua ꝯdictoria eſt vera. ꝯſequentia nō
valet: q2 forte ſua ꝯdictoria nō eſt. Sed cō
tra ponat ꝙ nulla veritas ſit ⁊ ꝙ iſte due
ꝓpoſitiones ſint. nulla veritas eſt: ⁊ aliq̄
Rn̄ſio. veritas eſt. tūc ſequitur ꝙ aliqua veritas
eſt. quicquid dicendū ſit dicit ꝙ caſus in
cludit contradictiones vt manifeſtum eſt.
an fuerit aliqua veritas certa al's patebit.

§ Ad rationes factas contra concluſionē
Ad rōnes cō- qua dicebat ꝙ viator non poteſt frui filio
tra con- quin fruatur patre: primo exponam cōclu
cluſiōes ſionē conſequēter dicam ad rationes. ⁊ di
q̄rte dif- co ꝙ viatores frui filio poteſt intelligi du
ficultatꝭ pliciter. Uno modo proprie: quia filius eſt
terminus vel obiectū fruitionis talis. ita
ꝙ actus fruendi ſit vna talis oratio mēta-
lis. puta hec iſti rei ſit ſummus honor: vel
vtinam filio dei ſit ſummus honor vel ali
qua equiualens. Alio modo pōt intelligi
viatorem frui filio dei per cōmunicationē
idiomatum: quia videlȝ obiectum ſue dile
ctionis eſt humanitas vnita filio dei pro-
pter quā vnitionē hec eſt concedenda. iſte
fruit deo ⁊ filio per cōicationem idioma-
tum ſicut paſſio illata humanitati eſt cau
ſa quare concedimus tales ꝓpoſitiones:
filius dei eſt paſſus. ⁊ iſto ſecūdo mō poſ-
ſet concedi ⁊ concedo ad preſens ꝙ q̇s po
teſt frui vna ꝑſona nō fruendo alia: q2 pre
dicata que ſic tn̄ conueniunt perſone vni-
te alicui nature per cōicationem idioma-
tum repugnāt cuilibet alteri ꝑſone. Unde
ſicut nō ſequit. iſte filius eſt paſſus ſub pi
lato. igitur pater eſt paſſus ſub pilato: ita
nō ſequitur iſte filius eſt dilectus a petro
igit ⁊ pater. poſito ꝙ petrus fruat xpo ho
mine ⁊ odiat deū patrem. ⁊ eodem mō vi-
detur ꝙ hec debeat cōcedi. iſte fruit filio
dei: ⁊ nō eſſentia diuina: quia predicata cō
uenientia filio dei ſolum ꝓpter cōicatio-
nem idiomatum negātur a perſonis ⁊ ab
eſſentia diuina in abſtracto non in cōcre-
to: ſicut concedimus ꝙ deus eſt paſſus ⁊
negamus hanc diuinitas eſt paſſa. ⁊ ſic ſi
iſta ſecunda debeat teneri in omnibus vni
uerſaliter conuenientibus filio dei ſolum
per cōicationem idiomatū: tūc oportet con
ſequenter cōcedere iſtas. petrus fruit deo
⁊ tamen nō fruit diuinitate. Tunc ad pri Ad primum,
mum argumentum quando dicitur ꝙ fili
us poteſt videri viſione corporali ⁊c. conce
ditur ꝙ iudei viderunt deum non tamen
viderūt diuinitatem. ⁊ obediebant deum
nō tn̄ diuinitatē. ſicut concedimus ꝙ occi
derunt deum non tamen deitatem: ⁊ ſic cō
cedimus de omnibus terminis qui accipi
poſſunt eſſentialiter ſicut deus ſummum
bonum omnipotens ⁊ huiuſmodi que re-
cipiunt predicationē per cōicationeȝ idio
matum: ſicut dicimus omnipotēs eſt paſ-
ſus. ſummum bonum fuit vulneratum. ſic
in propoſito. ſi iudas odiret humanitateȝ
chriſti ⁊ diligeret deum oporteret cōcede-
re per communicationem idiomatum ꝙ
filius dei eſt oditus a iuda. ⁊ ſummuȝ bo
num eſt oditū a iuda: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic cō-
cluſio prima quā dixi ſupra in quarta diffi
cultate ꝙ viator nō pōt frui vna ꝑſona nō
fruendo alia debet intelligi de fruitiōe cu
ius obiectū ꝑ ſe ⁊ ꝓprie eſt filius dei primo
mō diſtinctionis iam poſite ⁊ non de frui
tione filij que dicit ſecūdo modo per com
municationem idiomatū: q2 ſic vt iam di-
ctū eſt contingit bene frui vna perſona nō
fruendo alia. immo odiendo tam perſonā
q̄ȝ eſſentiam: immo iuxta iſtud modum lo
quēdi poſſunt dici cōcluſiones que viden
tur mirabiles. Prima eſt ꝙ hec eſt poſſi Prima
bilis. aliq̇s diligit deū ſuꝑ omnia ⁊ eadeȝ ꝯcluſio
dilectione peccat mortaliter. Probatur ſequēs
iſta concluſio primo ſic. pono ꝙ xp̄s oſten ex dict.
dat Johāni viatori ſuam humanitatē ⁊ vo Proba-
lo ꝙ Johānes delectatus in iſta humani- tur con
tate fruat ea neſciens ꝙ eſt aſſumpta: illo cluſio.
caſu poſito Johānes peccat mortaliter. q2
fruit creatura. nā fruitur humanitate hac
igit creatura. ⁊ tamē dilectione qua fruit
hac humanitate diligit deuȝ ſuper omnia
per cōicationem idiomatum. igit ꝑ actum
qui eſt pctm̄ mortale diligit deū ſuper oīa
⁊ ecōtra. Preterea arguo ſic. Johānes frui
tur hac humanitate: ergo diligit eā pluſq̄ȝ
deum: q2 diligit eā ſuꝑ oīa alia ab ea: igit
ꝑ cōicationē idiomatū diligit deū pluſq̄ȝ
deū. q2 ſicut ſequit Johānes tāgit hāc hu-
manitatē: igit tāgit deū ꝑ cōicationē idio
matū. ita ſeq̇t diligit hāc hūanitatē pluſq̄ȝ
deū: igit diligit deū pluſq̄ȝ deū. Et ſimilit
iſte ſunt ꝯcedēde. iudei oderūt deū pluſq̄ȝ
oderūt deū: ⁊ iudei viderūt deū clarius q̄ȝ vi
derīt deū ⁊ ꝑ rōnes tales. maria minus dilexit

filiūq; ſpūſſctū:q2 minus dilexit humani
tatem filij q̄ ſpiritūſanctus.ergo humani
tas filij fuit minus dilecta a maria q̄ ſpi-
rituſſanctus.ergo iſte homo fuit minus di
lectus a maria q̄ ſpirituſſanctus.immo ſe
quit ꝙ deus minus dilexit ſe q̄ diligat ſe.
q2 filius minus diligit humanitatem ſuã
q̄ ſe.igit ſi oīa predicata que conueniunt
nature ſicvnite ꝯueniunt 𝔱 filio dei ꝑ com
municationē idiomatū hoc predicatū qḋ
eſt minus diligit a filio q̄ filius diligitur
a ſe:ꝯueniret etiã filio per cōicationē idio
matū.𝔱 ſic hec erit cōcedenda.filius dei ſe
minus diligit q̄ diligit ſe.𝔱 hec foret con
cedenda xp̄s vult ꝙ minus diligam⁹ eum
ſuppoſito ꝙ euꝫ ordinate diligamus.igit
per cōmunicationem idiomatum ſequitur
ꝙ xp̄s vult ꝙ minus diligamus dei filiuꝫ
q̄ diligamus eum.igit vult ꝙ minus dili
gamus eū q̄ diligamus eū. Pōt dici ꝙ ta
lia predicata frui intelligere diligere 𝔱 cō
ſimilia pñt cōuenire humanitati licet nō
cōueniant homini.𝔱 ideo nō opꝫ ꝙ ſequa-
tur cōmunicatio idiomatū: ſecus autē eſt
de iſtis percutit tangit videt. Unde ſequit
tangit humanitatē:ergo tangit deū. Cō-
tra primã rñſionē.retento caſu priori ſtant
ſimul iſta. Ioh.fruitur hac humanitate:𝔱
tñ nullum hominem diligit. Uerū eſt ꝙ
multa predicata ſunt que cōueniunt natu
re aſſumpte que nō ꝯueniūt ꝑ cōicationeꝫ
idiomatū filio dei:ſicut hec eſt vꝫa.hec na-
tura eſt vnita filio dei:𝔱 tñ filius dei non
vnitur filio dei. Similiter hec natura eſt
creata.hec natura differt realiter ab eſſen
tia diuina.hec natura incepit eſſe aliquid:
ſꝫ ſufficit ſanctis ꝙ natura humana cōica
ret idiomata.i.ꝓprietates nature diuine:
𝔱 ecōuerſo filius cōicaret idiomata.i.pro
prietates nature hūane ſicut naſci de mr̄e
famere:ſitire:mori pati 𝔱 hmōi:𝔱 ſic frui-
tio eſt cōicatio idiomatū in talib⁹ predica-
tis diligi videri:in talib⁹ nō ſequit iſta pri
ma cōcluſio. Si vo dicat ꝙ dꝫ eſſe cōica-
tio idiomatū:tūc talis de⁹ min⁹ dilexit ſe q̄
dilexit ſe.exponit ſic.de⁹ min⁹ dilexit ſe ſm
naturã humanã q̄ dilexit ſe ſm diuinaꝫ.𝔱
ſic de alijs. Scđa cōcluſio eſt iſta.hō pōt
licite 𝔱 meritorie frui quacunq; creatura.
Probat ſic videat Pe.xp̄m 𝔱 Iacobum.𝔱
eſtimet Iaco.eſſe xp̄m 𝔱 ſtante iſto errore
inuincibili in pe.volo ꝙ petr⁹ velit Ia.eē
deū 𝔱 diligat eū ſuper oīa.iſte fruit creatu

[margin:] T Rñſio ad oēs ſeqlas 𝔱 decla ratio q̄ modo debeāt īelligi
[margin:] Contra rationē a d arg. Rñſio
[margin:] Scđa ꝯcluſio

ra 𝔱 tñ meritorie:q2 ignorãtia ſua eſt inuin
cibilis in hoc.ſ.ꝙ credit ꝙ Iacob⁹ ſit xp̄s
eo fruit.pōt etiã eſſe error inuincibilis in
aliquo ꝙ dyabolus ſit deus ſi transfigura
ret ſe.ſic de quacūq; creatura argui poteſt.

Tertia eſt iſta hō pōt odire ſumme deū
meritorie ſtante lege que modo eſt. Proba
tur q2 ſi ꝑ talē errorē vel ignorãtiã inuinci
bilē credat aliq̄s xp̄m eſſe peſſimū 𝔱 ſub-
uerſorē morū:𝔱 precipiat ſibi ꝙ quēlibet
talē odiat 𝔱 perſequat:tunc iſte odit xp̄m
𝔱 diligit eū:ergo idē odit 𝔱 diligit.pꝫ ꝯclu
ſio. Quarta ꝯcluſio eſt iſta.ꝙ aliquis hō
meritorie fruit ſeipſo 𝔱 deificat ſeipſum.
q2 hec eſt vera de facto.xp̄s fruit ſeipſo 𝔱
deificat iã ſemetipſum. Quinta cōcluſio.
ꝙ eadē re ſil' 𝔱 ſemel pōt hō frui 𝔱 vti me-
ritorie. Hec ꝓbat.ponat ꝙ aliq̄s.ſ.petrus
diligat deū ſuꝑ oīa:𝔱 pono ꝙ talis videat
xp̄m non tñ ſciat ip̄m eſſe xp̄m:ſed credat
ip̄m eſſe Iacobū.tūc arguit ſic. Iſtum ho
minē petr⁹ diligit ꝓpter deū:ergo petrus
vtit iſto hoīe. Similiter arguit ſic. Iſtum
hoīem petrus diligit ſuꝑ oīa:ergo iſto ho-
mine petrus vtit 𝔱 fruit.𝔱 vtruq; ſit me-
ritorie:q2 error inuincibilis excuſat pecca
tuꝫ. Sexta cōcluſio.ſic poſſet eſſe ꝑ erro
rē inuincibilē intellectus ꝙ petrus eadeꝫ
re fruat meritorie quã odit. Ponat ꝙ pe-
trus diligat xp̄m ſumme ſuꝑ omnia:𝔱 tñ
ꝙ nunq; viderit xp̄m nec ſciat diſcernere
xp̄m ab alio.pono ſimiliter ꝙ ſumme odi
at iudã de precepto dei:q2 ꝓdidit 𝔱 tradi-
dit xp̄m:neſciat tñ diſcernere q̄s ſit iudas
quo poſito occurrat ſibi iudas 𝔱 credat pe
trus ipſum eſſe xp̄m.tunc arguit ſic. Iſtuꝫ
meritorie diligit ſuꝑ oīa:iſte eſt iudas:g
iudam meritorie diligit ſuper oīa:ſed ma
xime odit iudam per caſum ergo eundem
maxime odit 𝔱 maxime diligit ſimul 𝔱 ſe-
mel.𝔱 vtrūq; meritorie:q2 odium iude eſt
ſibi p̄ceptū a deo. Nec eſt hoc incōueniēs
idē apprehēdere ꝑ diuerſas intētiones 𝔱
ignorat ꝙ intētiones ille ſint eiuſdem rei
ſicut in precedēti concluſione dictum eſt.
Iſtis viſis dicēdū eſt ad rōnes. Ad primã
qñ dr ꝙ cōtigit viatorē frui vna ꝑſona nō
fruēdo alia 𝔱c. Pōt dici ꝙ ſi talia p̄dicata
dilectū intellectū 𝔱 hmōi nō trãſeãt ꝑ cōi
cationē idiomatū a natura aſſūpta ad ꝑſo
nã:tūc nō ſeq̄t ꝙ hō poſſꝫ frui filio nō fru
endo pr̄e. Si aūt cōicatio idiomatū exten
dat ſe ēt ad p̄dicata talia 𝔱 ꝯcedant tales

[margin:] Tertia ꝯcluſio
[margin:] Quarta con cluſio.
[margin:] Quīta ꝯcluſio,
[margin:] Sexta ꝯcluſio
[margin:] Ad aſſūptuꝫ in argu.ꝯ quartã difficultatem.

conſequentie. humanitas eſt dilecta ergo
hō eſt dilect⁹. tunc opꝫ concedere ꝙ filius
pōt diligi dilectione qua nō diligit̃ eſſen-
tia nec pr̃ nec ſpūſſanct⁹: q: ṗdicata q̄ con-
ueniūt mere filio per cōicationē idiomatū
non conueniunt patri nec eſſentie. ſicut nō
ꝯcedimus ꝙ eſſentia eſt paſſa vel mortua
ſm aūt que predicata fiat cōicatio idioma
tū ꝛ ſm que nō. ſpectat ad tertiuꝫ librum.

pro Ad argumētū negat̃ ꝯña: q: viſio termi
iōeſ nat̃ ad eſſentiā diuinā. ꝛ ideo viſo filio vi
ſe- det̃ eſſentia diuina qñ ꝓprie videt̃ ſiue in
ndū. telligit̃ ſiue obſcure videat̃ ſiue clare viſio
ne ꝓpria non per cōicationem idiomatuꝫ.
per idem pōt r̃nderi ad ſcḋm. pꝫ etiā r̃nſio
Ad ter- per ſupius īmediate dicta. Ad tertiū qñ
tium. d: pr̃ eſt prior ꝛc. cōcedo ad bonū ſenſum.
ſcꝫ ꝙ fili⁹ eſt a pr̄e nō pater a filio: ꝛ qñ in
fert̃ tunc in illo priori pōt pater videri ꝛc.
nego ꝯñam: q: illud prius nō eſt niſi pater
Ad q̄r- ꝛ ille pater non videt̃ niſi viſo filio. Ad
tum. quartū dico ꝙ creatura videt ꝑſonas vna
viſione. ꝛ qñ dicit̃. igit̃ nō diſtinguit iter
eas ꝑ illā. nego ꝯñam. q: vna cognitiōe di
ſtinguo hoīem ab hoīe ꝛ album a nigro.

Tertius articulus iuxta ordinē ṗmiſſuꝫ
Terti⁹ articls. dꝫ eſſe de fruitione patrie quē differo vſqꝫ
ad finē quarti. ꝛ finaliter ad formā q̄ōnis
dico ꝙ ſic Mat. xxij. Diliges dominū deū
Ad pri- tuū ꝛc: Ad primam rōnem principalem
mū p̄n. qñ arguit̃ hō non tenet̃ frui ſolo deo. cōce
ditur maior in ſenſu cōpoſito. hoc eſt hec
eſt poſſibilis hō non meret̃ per actum re-
pugnātem actui cui ipſe tenet̃. Tunc ad ꝓ
bationem qñ ponitur caſus ꝙ ſorte fruen
te actualiter deo videat in extrema neceſſi
tate ꝛc. Ad iſtū caſum pōt dici ꝙ ſortes vel
eſt perſona q̄ pro tp̄e illo quo videt petrū
in tali neceſſitate obligat̃ oīno intendere
deo ī aliquo actu latrie: ſicut ſorte ſi eſt ſa
cerdos ꝛ circa horā ꝯſecratiōis innoteſcit
ſibi indigētia pe. corporalis: vel ſortes eſt
ꝑſona que cōtemplat̃ ꝛ fruitur deo deuo-
tione volūtaria. ſi caſus ponit̃ primo mo-
do non tenet argumentum. ſi teneatur cō-
tinuare actū illum ſicut ſacerdos tenetur
continuare ſumptionē eucharistie ex pre-
cepto eccleſie. Si ſecūdo modo ponat̃ tūc
dicitur ꝙ lꝫ ſibi remittere fruitionē actua
lem circa deum ꝛ intendere indigentie ꝓ
ximi. tūc argumentū habet falſam imagi-
nationē in parte. nā videtur ſupponere ꝙ
hō non poſſit frui deo: ꝛ intēſe iuuare cor
porali miniſterio ꝓximū: qḋ eſt falſum. nā
ſi iuuet eum ordinate iuuat ꝓpter deum.
ergo tunc diligit deū. ꝛ conſtat ꝙ plus q̄ꝫ
ꝓximum: q: ꝓpter qḋ vnūquodqꝫ tale ꝛc.
Unde nō ſemper hō tenet̃ actualiter frui
deo. nec illud preceptū. diliges dn̄m deum
tuū obligat ad ſemꝑ pro actu diligēdi: ſed
certe obligat ad ſemꝑ ꝓ habitu. ita ꝙ hō
ſemꝑ habitualiter tenet̃ diligere deuꝫ. ꝛ h̄
pōt etiā qñ non cogitat de deo. ergo ſtant
ſimul ꝙ maxime diligat deū actu remiſſo
vel habitualiter. ꝛ ꝑ ꝯñs fruat̃ deo: ꝛ tñ ꝙ
ſe ſollicitet circa ꝓximū. Ad iſtud quod Ad ar-
dr̄ cōtra iſtam ſolutionē ꝙ tūc in actu hō gu. ali-
poſſet dimittere ꝑfectiſſimā operationem ud ibi-
puta frui deo ꝓpter minus ꝑfectā. dico ꝙ dem qḋ
nō ſeq̄tur: q: vna oꝑatio eſt aliqñ ꝑfectiſſi eſt pri-
ma quā hō pōt facere cū iſtis circūſtātijs. ma re-
ꝛ eadē oꝑatio foret vitioſa cū iſtiſmet cir plica.
cūſtātijs vel vna de eis. Uñ dico ꝙ aliqñ
ꝑfecti⁹ eſt opus vite actiue ꝛ aliqñ cū alijs
circūſtātijs vite cōtēplatiue. Uñ dico ꝙ in
caſu argumēti: ſortes non dimitteret ꝑfe-
ctiorē oꝑationē ꝓpter minus ꝑfectā: ſed Ad ꝯfir
eꝯūo. Ad aliā formā qñ ꝯcludit̃ ꝙ tunc matio-
ſeq̄tur ꝙ eſſet poſſibile ꝙ viator nunq̄ꝫ te neꝫ que
neret̃ frui deo. concedo ꝙ caſus eſt valde eſt ſcḋa
poſſibilis. ſicut ſi aliq̄s in primo inſtāti in replica
q̄ deberet vti rōne ꝑdat vſum rōnis: tunc
ad caſum argumēti qñ ponit̃ ꝙ alicui no
uiter baptizato ꝛc. Dico ꝙ oīno eſt impoſ-
ſibile ꝙ iſte velit facere opus pietatis cir-
ca ꝓximū virtuoſe: niſi velit h̄ ꝓpter deuꝫ.
ꝙ eodē caſu quo vult applicare ſe ad mini
ſteriū indigētis ꝓpter deū ipe hꝫ actū fruē
di deo. Nam eodē actu quo diligit ꝓximū
ꝓpter deum: diligit ꝓpter ſe. vñ caſus ar-
gumenti concludit oppoſitū. videlꝫ ꝙ iſte
debet totiens frui deo nouis fruitionibus
quotiēs tales caſus habet circa proximos
ꝛ ideo concludit ꝙ frequenter in die tene
retur frui deo. concedo tñ ꝙ in caſu poſſi-
bili homo tenetur dimittere actum fruen
di ꝛ ſimiliter remittere illum actuꝫ. Ad Ad con
confirmationem illius rationis quando firma-
queritur quo tempore homo tenetur frui tioneꝫ.
deo: q: non tenetur hodie nec cras ꝛc. an-
tecedens eſt diſtinguendum eo ꝙ pōt eſſe
copulatiua vel de copulato extremo. ſi ſit
copulatiua: conſequentia nō valet: q: ſen-
ſus eſt iſte. hō non tenetur hodie nec cras
ꝛ ſic de ſingulis dieb⁹ vite ſue. ergo nūq̄ꝫ
tenetur, ſi vo antecedens ſit de copulato

extremo:antecedens eſt falſum.vnde dico
ꝙ hõ tenet aliquo tpe frui deo.ſicut ſi te-
neor tibi in.x.ſolidis ⁊ ſꝫ mihi ſoluere qñ
volo:tunc iſta ſunt ſimul vera.teneor tibi
ſoluere.x.ſol.aliquo tpe:⁊ non teneor aliq
tpe ſoluere decē ſol.Preceptū aūt de dile-
ctione dei non obligat ad certum tp̄s niſi
in caſu ſm aliquas particulares circunſtā
tias.puta ꝙ ſi in hoc tpe non poteſt caue
y re pctm̄ niſi actu cogitet de deo ⁊ fruatur
Qõ. deo.Similiter ponamus vnuꝫ hominem
Rñſio. qui nunꝗ dilexit deū nec ſit victurus niſi
per horam.certe iſte obligatur ad diligen
dum deū in iſta hora ⁊ hoc eſt per accidēs
ex circunſtātia:qꝛ ipſe non hꝫ plus de tem
pore.Sed tenet ne homo quotienſcunꝗ
cogitat de deo frui deo actualiter?Credo
ꝙ nõ:qꝛ ſufficit habitualiter.Voco auteꝫ
actualiter frui formare tales oratiões mē-
tales.vtinā deo ſit ſummus honor:ſꝫ habi
tualiter ſemꝑ tenet.ſꝫ qꝛ iſta ſolutio vide
Contra tur innuere ꝙ nihil eſt actu volituꝫ niſi ſit
ſolutio cognitū cõtra Aug.⁊ magiſtrū in ſecundo
nem. di.ſ.c.viij.Ab eo quod eſt in memoria vel-
Primo le actiue auertere nõ eſt aliud ꝗ inde non
cogitare.ergo volūtas qñ vult actiue auer
tere ab a cogitando non cogitat de a.ergo
Scdo vult aliqd circa a nõ cogitando de a. Pre
terea pono hominem adultum creatum ⁊
cõſtet ꝙ iſte per tres dies viuet ſine cibo:
iſte eſuriet ſed eſuries eſt appetitus calidi
⁊ ſicci ſcdo de aīa.ergo appetet cibuꝫ:ſed
nullū cognoſcit:qꝛ nullum vidit nec guſta
Tertio. uit.ergo ⁊c. Preterea ſi dilectio p̄ſuppo
nat cognitionē.igit ita cito corrūpi poteſt
act⁹ intēſiſſimus i hoīe ſicut remiſſiſſim⁹:
qđ videt falſum:qꝛ aliqs cum modica co-
gnitione diligit deū intēſiſſime:⁊ ali⁹ cum
magna cognitione diligit deum valde re-
Quar- miſſe.ſed iſta modica cognitio cito perdi
to. põt:igit ⁊ iſte actus diligēdi intēſiſſim⁹.
Quito. Preterea aliqs plus diligit ꝗ cognoſcit:
igit illud plus eſt reſpectu cogniti.igitur
aliqđ incognituꝫ plus diligit. Preterea
prim⁹ angelus appetijt eq̄litatē dei:igitur
vel hoc fuit ſue volūtati oſtēſum tāꝗ bo-
nū vel nõ.ſi nõ:voluit incognitū qđ eſt ꝓ
poſitū.ſi ſic:aut ab intellectu errāte aut re-
cto,ſi recto nõ peccauit.ſi errante tūc error
Ad pri- ⁊ pena p̄ceſſit pctm̄ qđ eſt falſum. Ad pri
mum. mū iſtoꝝ dr̄ ꝙ hõ nõ põt velle ſimplr̄ inco
gnitū.Vñ Augu.in de trini.Nullus inqt
ſtudioſus reꝫ prorſus icognitā põt velle,
⁊ alibi dicit.inuiſa poſſumus diligere in-
cognita aūt nequaꝗ.vnde qñ ipſe dicit in
lib.de tri.ab eo qđ eſt in memoria.nõ vult
dicere niſi ꝙ ipm̄ auertere nihil aliud eſt
niſi nõ inde cogitare:ſed velle auertere eſt
aliud. Ad ſcdm̄ argumentū dr̄ ꝙ iſte lā Ad ſe-
guebit in īfirmitate ſed nihil appetet actu cundū.
elicito a volūtate:qꝛ nec hoc nec illud.Vñ
appetitus dicit equoce de eſurie ⁊ de actu
volūtatis. Ad tertium ꝯcedo ꝙ ita cito Ad ter-
põt corrūpi vnus actus ſicut alius in caſu. tium.
Ad quartū dico ꝙ ly plus põt determi- Ad q̄r-
nare obiectum dilectū vel actū diligendi. tum.
primo modo verū eſt.ſecūdo modo falſum
eſt. Ad quintū cõcedit ꝙ appetijt eq̄li- Ad qui-
tatem dei:⁊ ꝙ hoc fuit ſibi ſufficienter re- tum.
preſentatū ꝑ hoc ꝙ nouit deum eſſe ⁊ ſe ⁊
de hoc alſ. Ad ſcdm̄ principale dicēduꝫ Z
ꝙ qñ arguit ꝙ homo tenet ad actum infi Ad ſe-
nite ꝑfectionis.dicit vno mõ negādo illā cundū
ꝯñam cognoſcere deū eſt in infinitū perfe princi-
ctius ꝗ cognoſcere lapidem:ergo cogno-
ſcere deū eſt infinite ꝑfectionis. vñ inſtan
tia eſt primo qñ fit cõparatio inter diſtin-
cta ꝑ ſpēm.ſicut nõ ſequit in infinitū ſor-
tes eſt ꝑfectior plāta:ergo ſortes eſt infini
te ꝑfectionis.ſilr̄ nõ ſequit corpus excedit
ſuꝑficiē in infinitū vel linea punctuꝫ:igit
corp⁹ eſt infinitū ,ponēdo ꝙ talia ſint res
quedā.Qđ aūt corp⁹ bicubitū excedit ſuaꝫ
ſuꝑficiē in infinitū.ꝓbat:qꝛ pluſꝗ in du-
plo ⁊ in triplo ⁊ ſic in infinitū:ergo codeꝫ
mõ põt ꝓbari de ſorte ⁊ de muſca.qꝛ ſi det
ꝙ in certa ꝓportiõe vr̄ ꝙ deus poſſet crea
re vnā muſcā eq̄lis perfectionis cū ſorte:⁊
forte nõ eſt dare muſcā ꝑfectiſſimā qn de⁹
poſſet facere ꝑfectiorē.Alia inſtātia ad im
pediēdū tales ꝯñas a.in infinituꝫ excedit
b.ḡ a eſt infinitū.a mouetur in infinitum
veloci⁹ b.ergo a mouet infinita velocitate
nõ ſequitur.nam ponatur ꝙ b ſit vnū mo
bile motū difformiter:ſic ꝙ nunꝗ mouea
tur ita velociter ſicut ſol:ſed per vnā horā
tardius.⁊ ſit a ſol.⁊ c hora ī qua b moueat
tardius ⁊ tardius.tunc hec eſt vera:in infi
nitum mouet velocius a ꝗ b.⁊ tamen hec
eſt falſa.a mouetur motu infinite velocita
tis.Qđ aūt a moueatur in infinitū veloci
us ꝗ b.ꝓbat:qꝛ b mouetur in infinitum
tardius a.qꝛ pluſꝗ in duplo ⁊ triplo ⁊c.
Aſſumptū ꝓbatur:qꝛ dato ꝙ nõ:tunc opꝫ
concedere ꝙ in certa ꝓportiõe b moueat
tardius a.ſit ergo ꝙ in quadruplo:ergo in

aliquā pte ipſius hore b.mouebiť in qua-
druplo tardius precipue q̄ a.ſit illa ps c.
tūc ſi in pma pte.c.b mouebať in quadru-
plo tardius pciſe.Cōtra in ſcđa pte moue
bať b tardius q̄ in pma.ergo c nō fuit ho
ra data in qua mouebať in quadruplo p-
ciſe tardius.Arguiť aliter ſic.in pma par-
te ꝓportionabili hui⁹ hore b mouebať tar
dius a ⁊ in ſecūda tardius ⁊ in tertia ⁊c.
nulla fuit tarditas maxia qua b mouebať
ergo in infinitum mouebať tardius q̄ a ⁊
tñ nō ſequiť ꝙ b moueať tarditate infini
ta:nec a velocitate infinita. ſicut ergo in
ꝓpoſito negať illa ꝯñtia maxime propter
primā inſtantiā. Cognitio dei in infinitū
AA excedit cognitionē lapidis.ergo cognitio
Ad ter- dei eſt infinite pfectionis. Ad tertiū cō-
tiū pn. cedo ꝯñam.Et cū ꝓbatur ꝙ nō:qꝛ aīa bea
ta plus diligit a q̄ deū:ſit a ⁊c.nego illaȝ
ſiue illud cōparatiuū determinet actū di-
ligendi ſiue bonū optatū dilectū:qꝛ nec in-
Repli- tenſius diligit a nec maius bonum volet
ca. ipſi a q̄ deo. Cōtra ſit bonuȝ qđ p. vult
deo b.⁊ bonū qđ vult ipſi a ſit c.tūc argui-
tur ſic.b eſt pars ipſius c.ergo min⁹ bonuȝ
q̄ ipm c.ſed b eſt bonū qđ p.vult deo: er-
go p.vult deo minus bonū q̄ vult ipſi a.
ꝙ aūt b ſit ps c.ptȝ.qꝛ c. ſignificat bonum
qđ vult deo ⁊ bonū c.ergo ſignificat c. q̄c-
qđ ſignificat b.⁊ amplius.ergo b eſt ps c.
Rñſio. Ad iſtud diciť ꝙ plato vult plura bona
a q̄ deo:ſed nō maius bonuȝ: qꝛ vult deo
bonū infinitū:qñ vult deū eſſe deū:⁊ vult
angelum eſſe bonū in tali gradu:⁊ paulus
in tali gradu.⁊ ſic de ſingulis.⁊ ideo bene
vult plura bona iſti multitudini beatoꝝ
nō tamē maius bonum.Et qñ arguiť ꝙ b
eſt c.tūc dici poteſt ꝙ duplex eſt pars. ſcȝ
ſm fidem ⁊ ſm imaginationē:ſicut diffi-
nit cōmentatoꝛ quarto phyſicoꝝ cōmēto
quinto.Loquendo de parte ſm imagina
tionē pōt vnum infinitū eſſe pars cū alijs
infinitis.⁊ tunc illud totum nō eſt maius
Alia re- ſua parte.⁊ ſic eſt in propoſito.Siľr aliter
ſpōſio, pōt dici ꝙ illa ꝯña non valet.p.plus dili-
git a q̄ deū:ergo nō diligit deū ſuper oīa
accipiēdo ꝯſequēs ſicut precipiť homini
diligere deū ſup oīa alia a deo. Quia ſen-
ſus eſt.ſuper oīa alia a deo.i.pluſq̄ quod
cunq̄ aliud a deo quoꝝ nullum eſt deus.
Unde demonſtrato deo ⁊ platone nō va-
let ꝯña ſm mentem theologoꝝ. ſortes nō
diligit deū plus q̄ iſta.igiť nō diligit deū
ſup oīa.tamē de virtute ſermonis hec eſt
impoſſibilis.ſortes diligit deū ſup oīa vel
plus q̄ oīa.qꝛ iſti termini ſuper ⁊ pluſq̄
cōfundūt.⁊ ideo ſequiť.ſortes diligit deū
ſuper oīa:ergo diligit deū pluſq̄ deū. cō-
ſequēs eſt falſum. Sed ꝯtra iſtū modū Repli-
dicēdi arguiť ſic.omne illud ex quo beat⁹ cať pri
ꝯſequiť maiorē delectationē beatus plus mo,
tenetur diligere:ſed ex a cōſequiť maiorē
delectationem q̄ ex deo tñ:igiť plus te-
neť diligere a q̄ deum.Maioꝛ ptȝ:qꝛ bea
tus teneť diligere oēs cauſas ſue delecta
tionis:qꝛ delectatio illa eſt virtuoſa vel ſal
tem bona. Probo minorem:qꝛ quilibet ho
mo gaudet de gaudio alterius:ergo quili
bet beatus gaudium alterius intēdit. er-
go tota multitudo intēſioꝛem delectatio-
nem cauſat q̄ aliqua pars multitudinis
illi⁹ p ſe.tota igiť multitudo agit in vno-
quoq̄ maiorē delectationem q̄ deus tñ.
Preterea beatificet deus petrū ⁊ linum Scđo.
eq̄li viſiōe ⁊ cognitiōe dei ⁊ neſciat vter q̄
illoꝝ ꝙ aliquis alius ſit beat⁹ pter ſeipos:
deinde volo ꝙ innoteſcat eis de noua bea
titudine pauli.quero igiť aut gaudiū illo
rū intendiť vel nō.ſi nō ꝯtra Anſelmū ꝓ-
ſolog.⁊ ꝯtra cōmune dictū eccl'ie.videlȝ ꝙ
quilibet gaudebit de gaudio alteri⁹. ſi ſic:
ergo de⁹ ⁊ paulus plus beatificāt petrum
⁊ linū q̄ deus tñ.ergo p.plus diligit deū
⁊ paulū q̄ deū tñ. Preterea btūs eſt q̄ Tertio
hȝ quicquid vult ⁊c.ſȝ anima nō hȝ quic-
quid vult:ergo nō eſt beata. Minoꝛ ꝓba
tur:qꝛ habet inclinationē ad coꝛporis mi
niſtrationem per qđ retardať a ſua perfe-
cta beatitudine.xij.ſuper Geñ.c.xij.de ma
gnis.⁊.xvij.de paruis mouet Aug. qōneȝ
iſtam ad quid neceſſariū eſt coꝛpoꝛa moꝛ-
tuoꝝ reſurgere ſi aīabus vel ſpiritib⁹ ſan-
ctoꝝ poſſit cōferri beatitudo ppetua qua
lis datur modo angelis. Et reſpondet ꝙ
anime ſeparate nō ſic poſſunt videre ſub-
ſtātia incōprehēſibilē vt ſcti angeli vidēt
ſiue vt dicit ꝓpter aliquā cām magis latē
tē:ſiue qꝛ ineſt aīe quidā naturalis appeti
tus quo appetitu retardatur quodāmodo
ne tota intētiōe in illud pgat ſūmū bonū
q̄diu nō ſibi eſt coꝛp⁹ cui⁹ adminiſtratiōe
appetit⁹ ꝯquieſcat:hec ille. Ex quo arguiť
ſic.illud qđ p ſuā pſentiā auget aīe btitudi
nē eſſentialē de qua hoīes loquunť q̄ ꝯſi-
ſtit in viſiōe ⁊ fruitiōe dei:p eius abſentiā
minuit ſm quendā modū loquendi:ǧ co-

pus erit cauſa beatitudinis eſſentialis ſal
tem cā partialis. ergo aīa quelibet magis
tenet diligere deū ⁊ corp⁹ ſuū ꝙ̄ deuȝ tm̄.
Similr ꝙ mai⁹ erit gaudiuȝ beatoꝝ poſt
reſurrectionē ꝙ̄ ante patet p magi. li. iiij.
Reſpō. Ad pri-mum. diſt. xlv. Ad iſtā pōt dici ꝙ beatū mag
diligere a ꝙ̄ deū pōt multipliciter intelli
gi. Uno modo extenſiue ſcȝ: qꝛ plura bona
vult ipſi a. ſcȝ multitudini bōꝝ. Alio mō
intēſiue ⁊ hoc duplr pōt intelligi. vel in-
tēſione actus volēdi: vtputa ꝙ feruenti⁹
vult a plura bona ꝙ̄ deo: vel intēſiōe bo-
ni voliti ipſi a. qꝛ ſcȝ vult ipi a quoddā bo
nū qḋ eſt maius bonū vel quedā que ſunt
meliora ꝙ̄ illud qḋ vult deo. Primo mo-
do ꝯcedi pōt ꝙ beat⁹ plus diligit a ꝙ̄ deū
hoc eſt vult plura bona a ꝙ̄ deo. Secūdo
mō dici pōt ꝙ nō: qꝛ nec intēſius: id eſt fir
mius vult ipſi a illa que vult ſibi ſcȝ a nec
iterū illud deſiderat ipſi a melius ꝙ̄ illud
qḋ deſiderat ipſi deo. nec iſta oīa ſimul q̄
vult ipſi a ſunt meli⁹ ꝙ̄ illud qḋ vult deo.
Unde beat⁹ plus diligit extēſiue a ꝙ̄ deū:
ſȝ nō intēſiue. ⁊ ad argumētū in oppoſitū
quādo arguit ꝙ ſic. qꝛ beatus tenet dilige
re oēs cauſas ⁊c. Dico qḋ plus extēſiue ſȝ
nō intenſiue. cuius ratio eſt: qꝛ vna eſt to
ta cauſa. nam licȝ alie cauſe ꝯcurrāt: tamē
deus eſt cauſa quare cōcauſant; ⁊ ſibi ipu-
tandū eſt totū: qꝛ per eū habēt ꝙ beatitu-
Ad ſe-cundū. dinē intendant vel cauſent: ⁊ ideo dico ꝙ
nō plus diligere tenet oēs cauſas ſue bea
titudinis ꝙ̄ vnam intēſiue: ſȝ extēſiue tm̄:
qꝛ plura bona dȝ eis velle. ⁊ p hoc pȝ ad
BB ſcōm. Ad tertiū dicit ꝙ ſi hec deſcriptio
Ad ter-tium. intelligatur de actu volēdi nō eſt vera. qꝛ
tunc poſſet quilibet beatificare ſe quādo
placeret ſibi: qꝛ poſſum ſi volo nihil aliud
velle niſi ꝙ deus ſit. hoc velle nō eſt malū
⁊ tunc habeo qḋ volo nō tamen ideo ſum
beatus. ideo poteſt intelligi de velle in ha
bitu vt ſit ſenſus. beatus eſt qui habet q̄c-
quid vult. i. quicquid naturaliter ⁊ habi-
tualiter deſiderat: ⁊ nihil male deſiderat.
⁊ tunc ꝯcedendū eſt ꝙ anima modo nō eſt
perfecte beata. tn̄ diſtinguit a doctoribus
duplex beatitudo. vna eſſentialis: ⁊ alia
accidētalis. Beatitudo eſſentialis inclu-
dit viſionem ⁊ fruitionē ⁊ delectationem
eſſentie diuine cū ſecuritate ꝑpetuitatis.
Beatitudo accidentalis vocat quecūꝙ de
lectatio occaſionata a creatura. ⁊ hec pōt
intendi: ⁊ ſic ꝯcedendū eſt ꝙ vnus beatus

poteſt eſſe magis beatus ꝙ̄ eſt. ⁊ quando
arguit. ergo anima plus diligit deū ⁊ cor-
pus ſuū ꝙ̄ deū tm̄: diſtinguendum eſt de
hoc cōparatiuo plus ſcȝ extenſiue ⁊ inten
ſiue. ⁊ ſic ꝑiter ad totū argumentū. Cō Repli-
tra predicta pōt argui: qꝛ beat⁹ gaudet in- catur ꝯ
finito gaudio: ⁊ accipit dictuȝ Anſ. pſol. ſolutio
xxiiij. in fine. ſi quis eius quē oīno ſicut ſe- nem.
ipm̄ diligeret eandē beatitudinem habe-
ret duplicaret gaudiū: qꝛ non minus gau-
deres ꝓ illo ꝙ̄ ꝓ teipſo. Si vero ſecūda vel
tertia: vel quacūꝙ parte ipſo gauderes ſi
ſingulos ſicut teipm amares. ergo in iſta
ꝑfecta charitate innumerabiliū beatoruȝ
angeloꝝ ⁊ hoim: vbi nullus diligit aliuȝ
minus ꝙ̄ ſeipm̄: nō aliter gaudebit q̄uīꝙ
pro ſingulis alijs ꝙ̄ ꝓ ſeipſo: qꝛ illaȝ au-
ctoritatē nō intelligo. Ideo ꝯtra illā ar Contra
guo. ⁊ p̄mo ꝯtra illud qḋ verſus finē au- aucto.
ctoritatis dicit. ⁊ in p̄ncipio ſupponit ꝙ Anſel.
nullus in patria diligit aliū minus ꝙ̄ ſe- Primo
ipm̄. Et arguo ſic. nihil ptinens ad ordinē
charitatis q̄ deberet ſuari in via deſtruet
in pr̄ia: ſed. ordo charitatis hȝ in via ꝙ q̄-
libet plus diligit ſeipm̄ ꝙ̄ alium: ſicut pȝ
iij. ſentē. diſt. xxxiij. vbi determinat ꝙ ſic. ⁊
ꝑficit ibi rō: qꝛ gloria ꝑficit naturaȝ. g qḋ
eſt naturale p illā non deſtruit ſed ꝑficit:
ſed naturale eſt hmōi ⁊c. Preterea magi Scdō.
ſter eodē lib. ſupꝛa diſt. xiij. querit. Utrum
v̄tutes cardinales manebūt in patria. ⁊ re
ſpōdet ſaltē de iuſticia ꝙ ipſa eſt imorta-
lis: ⁊ tunc magis ꝑficiet in nobis. Sȝ iu-
ſtum videt ꝙ de magis beato magis gau
deā. ergo ſicut dicitur ibi faciā. Aſſumptū
pȝ: qꝛ ex quo ratio tota gaudēdi eſt boni-
tas: vbi maior eſt bonitas maior eſt ratio
gaudendi. Cōfirmat ratio: qꝛ gaudium Confir
pauli cognitū a pe. cauſat pe. naturaliter mat rō
gaudiū: ⁊ tale gaudiū ſaltē agit quantum
pōt ſicut cauſa partialis. ergo fortius cau
ſat ꝙ̄ minus gaudium puta lini. cum igit
omnes cauſe alie ſunt equales: ſequit ꝙ Tertio.
plus gaudebit pe. de gaudio pauli ꝙ̄ de
gaudio lini. Preterea cōtra primā con-
ditionalem quā ponit ſi quis alium ſicut
ſeipm̄ diligit. Si illa conditionalis eſt ve
ra: ergo ſi viderem aliquem talem habere
aliquam beatitudinē maiorem mea plus
gauderē de illa ꝙ̄ de mea: ⁊ btitudo mea
eſt creata p viſionem dei: ergo maius gau
dium cauſaret in me beatitudo pe. ꝙ̄ vi-
ſio dei. Uel aliter arguo ſub hac forma.

ſit ſolus pe.beat⁹modo:⁊ ſit gaudiũ ſuum
a.⁊ videat linũ de nouo beatificari quẽ.p
te diligit quãtũ ſe.ergo p te gaudiũ p.erit
duplũ ad a.ex viſiõe:cũ tantũ gaudiũ cau-
ſatur in p.ex viſione gaudij lini:quãtũ cau
ſatur ex viſione dei qḋ eſt impoſſibile:im-
mo ſeqtur ſm eũ ꝙ multo maius gaudiũ
cauſatur in beato ex viſione creaturaꝝ ꝙ̃
ex viſione dei. Nam ſint mille beati cũ p.⁊
ſit a ſicut prius gaudiũ ſcꝫ ꝓprius qḋ ipſe
habuit anteꝙ̃ iſti mille haberẽ btitudinẽ
b.⁊ totũ gaudiũ qḋ hꝫ viſis gaudijs alioꝝ
mille.⁊ tunc arguo ſic.gaudium vnius de
iſtis viſum cauſat in pe.gaudiũ duplũ ad
a.ergo gaudiũ ſcdi triplũ:⁊ gaudiuꝫ tertij
quadruplũ ⁊ ſic de ſingulis.igiƭ milleſies
plus gaudebit de creaturis viſis ꝙ̃ de deo
qḋ eſt abſurdũ ⁊ ↄtra ſeipſuꝫ ꝓſolo.xxiij.
qui dicit.ſine cõparatione plus gaudebit
beatus de beatitudine ſui dei ꝙ̃ de beati-
Quarto, tudine ſua ⁊ oĩm alioꝝ. Preterea.ſi ꝗli-
bet beat⁹diligeret quẽlibet beatũ quantũ
ſe:igiƭ nõ ꝗlibet beatus cõformabit volũ
tatẽ ſuã volũtati diuine ſcire ⁊ nolle:qḋ vi
detur inconueniens.videlꝫ ꝙ beatus vide
at deũ velle aliquid qḋ ipſe non velit.ↄña
pꝫ.qꝛ deus plus diligit beatam virginem
ꝙ̃ quẽcũqꝫ alium ſanctũ.ergo ſi beata vir
go diligit linum quãtũ ſe.⁊ de⁹diligat euꝫ
minus ꝙ̃ eam:⁊ hoc ipſa ſcit.igiƭ ſciẽter
diſformat volũtatẽ ſuam volũtati diuine.
Similiter ad idem arguo ſic.ſi ipſa diligit
quẽlibet beatũ quãtũ ſe.⁊ deus nullũ bea
tũ diligit quãtũ ſeipſam:igiƭ ipſa deordi-
Confirmatur. nate diligit. Confirmaƭ rõ.qꝛ ipſa gau-
det ꝙ iuſtũ eſt eã diligere ſicut deus eã di
ligit.ſꝫ deus diligit aliq̊s beatos minus
ea.ergo videt ꝙ iuſtum eſt diligere aliq̊s
Quito. beatos min⁹ea. Preterea ſi diligit linuꝫ
quãtũ ſe:igiƭ vult linum quantũ ſe ⁊ ipſa
videt ꝙ deus vult eum eſſe minus beatũ.
ergo ipſa foret totaliter.q.voluntatis con
trarie ad deum quãtum ad illam perpetuã
beatitudinem ⁊ ordinationem beatoruꝫ.⁊
Rñſio pro dicto Anſel. ideo intentionẽ Anſ.ibidem reputo velle
excitare aĩam ad deuotionem ⁊ dilectionẽ
dei:qḋ multũ ſit p cõſiderationem gaudij
futuri.illud aũt gaudium eſt oĩno ineffa-
bile:⁊ ideo ſicut voluit facere quod nõ po
tuit:ita dicit quod non erit.vt oſtenderet
illud gaudiuꝫ maius eſſe ꝙ̃ dicere poſſet.
Unde loquitur hyperbolice:qꝛ magnitu-
do hoc exigit ⁊ non preciſe ad menſurã ve
ritatis. Ad tertiũ principale dicendũ ꝙ CC
quicq̊d ſit de prima ↄña ſcda non valet.⁊ Ad tertiũ pn.
qñ arguiƭ cõtra.aut petunt ⁊c.nihil mali
eſſet dicere ꝙ beatus põt dubitare de vna
ꝓpõne nec minus tñ gaudet.ſed p argu-
mẽto nõ opꝫ ſi ſcti petũt qḋ vidẽt deũ fieri
velle circa nos:⁊ qñ arguiƭ:igitur fruſtra
petunt.negaƭ cõſequentia:qꝛ ſciunt deum
ordinaſſe ꝙ volũtas ſua impleaƭ mediãti
bus orationib⁹ſanctoꝝ:nec ſe exponũt di-
ſcrimini petendo dubiũ:nec fruſtra petũt.
Ad aliã formã ſi orãt p nobis de neceſſi Ad ſecundã.
tate ſaluamur.nego ↄñam.Cõtra hoc mõ
eſt neceſſaria p.orauit p ſorte.ↄcediƭ.ꝗ ħ
eſt mõ neceſſaria p.videt deũ velle ſortem
ſaluari. Nego ↄñam.qꝛ veritas conſequen
tis dependet a veritate vnius de futuro.⁊
ideo ↄſequens eſt contingẽs. Ad quar- DD
tũ principale qñ dicit ꝙ obiectũ fruitiõis Ad q̃rtuꝫ pn.
eſt aliud a deo.negaƭ:⁊ cũ ꝓbaƭ:obiectuꝫ
deſiderij nihil aliud eſt ꝙ̃ deſideriũ habe-
re deũ vel videre deũ:ſꝫ videre deũ non eſt
de⁹.Dico ꝙ obiectum deſiderij vel eſt ipſe-
met de⁹vel eſt nihil:qꝛ videre deũ nihil eſt
hoc eſt nulla res eſt videre. Uñ aut vocas
obiectum fruitionis illud quo volo frui.⁊
illud eſt de⁹:aut illḋ qḋ volo habere:⁊ ſiƭ
illud eſt de⁹.Et eodẽ mõ de deſiderio:aut
vocas obiectũ deſiderij oẽ illud p qḋ cõ-
uenienter rñdeƭ ad iſtã qõnem vel vnaꝫ eq
ualentẽ quid deſideras.⁊ ſic obiectũ deſi-
derij eſt habere deũ vel videre deum.⁊ ſic
nego iſtã.idẽ eſt obiectũ deſiderij ⁊ fruitio
nis.qꝛ nõ cõuenienter rñdeƭ ad iſtã q̃ſtio
nẽ factã:quo frueris?dicendo ſic.fruor ha
bere vel videre deum:ſed fruor deo.⁊ ideo
in argumẽto eſt eq̊uocatio de iſto termĩo
obiectũ.eſtimãt eñi multi ꝙ ita neceſſariũ
eſt obiectũ in intellectiõe ⁊ dilectiõe ſicut
in ſenſatione exteriori qḋ nõ eſt verum:qꝛ
poſſum diligere.⁊ tñ nulla res erit obiectũ
dilectũ ſicut alĩs dictũ fuit. Ad quintuꝫ EE
ꝑncipale qñ arguiƭ.aliud a deo eſt eq̊liter Ad q̇ntuꝫ pn.
diligẽdũ cũ deo.igiƭ ⁊c.nego antecedens.
ad ꝓbationem qñ arguiƭ capiaƭ creatura
ſumme diligenda.ad iſtud diciƭ ꝙ vna po
teſt excedere aliã multipliciter. Nã q̃ttuor
modis põt dici de homine ꝙ diligit vnuꝫ
magis dilectuꝫ alio. Uno mõ:qꝛ actus eſt
inteſior:quo diligit vnũ iſtoruꝫ. Secundo
modo:qꝛ maius bonum vult vni ꝙ̃ alteri.
Tertio modo:quia firmius diligit vnuꝫ ꝙ̃
aliud.Et quarto mõ:qꝛ ſi deberet alterius

amorē ex electiõe dimittere eligeret amo-
rē huius dimittere: ⁊ iõ illud diceret mi-
nus diligere: ⁊ alterū peligeret cui⁹ amorē
ↄſeruari diligeret amplius ampliãdo. tñ
ad argumentu qñ dicit capiatur creatura
ſumme diligenda a ſorte. dico ꝙ creatura
nõ eſt diligēda ſumme in via pmo mõ.
hoc eſt inteſiſſimo actu ⁊ tertio modo: qꝛ
firmiſſime ⁊ quarto mõ. quo nullius alte-
rius creature amorē preeligeret amori ſui
ipſius. Sed ſcdõ mõ creatura ſumme dili-
genda a ſorte eſt humanitas xpi ⁊ pluſꝙ̃
beata virgo: qꝛ maximum bonum dʒ velle
humanitati xpi inter bona volibilia crea-
turis. tũc qñ dicit capiatur creatura ſum-
me diligēda a ſorte ⁊ ſit a. b võ ſit dilectio
qua ſortes tenet diligere a ⁊ b. ⁊ dilectio
q tenet diligere deum ſit c. tũc c excedet b.
aut igit in ꝓportione vel ſine ꝓportione.
Dico ꝙ exceſſus inter iſtas dilectiões po-
teſt attēdi quadruplr: qꝛ põt attēdi vel pe
nes intenſionē act⁹: vel penes magnitudi
nē boni voliti: vel firmitatē volēdi: vel pre
electionē alteri⁹ ⁊ dimiſſionē reliqui in ne
ceſſitate. Prio mõ c non excedit b niſi fini
te etiã ſi excedit. qꝛ nõ eſt neceſſe ꝙ hõ dili
gat deū actu intenſiori ꝙ̃ creaturã: ſʒ ſcdõ
modo nõ eſt neceſſe ꝙ c excedat b in infi-
nitū. nã in infinitū maius bonū dʒ ſortes
velle deo ꝙ̃ creature. Tertio modo c nõ ex
cedit b. nã firmius tenet pro ſtatu iſto di-
ligere c. qꝛ hoc eſt ſibi naturale ꝙ̃ qdcunqꝫ
aliud. Quarto modo c excedit b in infini-
tū: qꝛ nullus dʒ eligere carere dilectiõe er-
ga deū: ꝓ dilectiõe cuiuſcunqꝫ alterius: ⁊
iõ vno mõ c excedit b finite: alio mõ infini
te. Si aũt argumētũ intelligat de exceſſu
ſm intētione act⁹ ↄcluſio eſt concedenda.
videlicet ꝙ ſortes nõ tenet diligere deum
intēſiori actu hoc eſt in via ꝙ̃ creaturam.
Nã lʒ ſorti diligere deum ita remiſſe ſicut
vult dūmodo velit ſibi ſummuʒ honorē. ⁊
lʒ ſibi ſilr diligere creaturã ita intēſe ſicut
vult nec eſt pceptū de exceſſu dilectõis ha
bēde ad deū ad dilectionē hñdã ad creatu
rã. intelligendo võ de intēſiõe act⁹. ſcʒ de
exceſſu boni voliti ſic pceptū eſt ꝙ dilectio
dei habeat hãc circūſtantiam ꝙ eſt ꝓpter
ſe. i. deū. ⁊ dilectio creature iſtã ꝓpter aliud
⁊ iſte circūſtantie variãt ſpēm dilectiõis.
nec vna põt p quãcũqꝫ multiplicationē p-
tingere ad aliã: impoſſibile eni eſt ꝙ dile-
ctio ſortis ꝓpter aliud fiat ꝓpter ſe: ⁊ qñ

accipit vltimo ꝙ humanitas xpi eſt dili-
gēda ſup oẽs creaturas: cõcedo de exceſſu
boni voliti. Ad ſextum principale qñ dr 55
fruitione eſt fruendū. Dico ꝙ añs eſt diſti — Ad ſextuʒ prin.
guēdum: eo ꝙ iſte ablatiuus fruitiõe põt
cõſtrui in habitudine obiectiui vel cauſe for
malis. Si pmū añs eſt falſum: ſi ſuppo-
nat ꝓ fruitiõe creata nõ ꝓpter fruitioneʒ
q̃ eſt deus qd eſt ad ꝓpoſitu. Secũdo mõ
añs eſt verū: ſed ↄña nõ valet ſicut patet:
qꝛ argumentū ꝓcedit pmo modo. vlteri
us qñ dicit fruitio aut eſt diligēda ſe ipſa
aut alia. ſi ſeipſa ergo equali dilectione di
ligenda eſt creatura ⁊ de⁹. ſi alia erit ꝓceſ-
ſus in infinitū. Dico ſiue ſic ſiue ſic nõ con
cludit ꝙ fruitiõe ſit fruendū: niſi ablatiu⁹
iſte denotet habitudinē obiecti fruibilis.
Vñ iſta ↄña nõ valet. diligo fruitionē frui
tione: ḡ fruor fruitiõe. ſicut nõ ſequit. vſu
diligo deū: ergo vtor deo. Unde tenēdo ꝙ
ipſamet fruitiõe diligat fruitio: nõ tñ dili
git ꝓpter ſe: ſʒ ꝓpter deū. ⁊ ideo eadē dile
ctiõe diligo deū fruēdo eo ⁊ diligēdo frui
tionē meã vtēdo ea. ita ꝙ eadē dilectio di
cat fruitio ⁊ vſus reſpectu diuerſoꝝ obie-
ctoꝝ. Ad cõfirmationē primã qñ arguit — Ad ↄfirmatõeʒ
ſorte fruente deo ⁊c. igitur tenet diligere
illã fruitionē equaliter cuʒ deo vel non. ſi
ſic habet ꝓpoſitū. ſi non ſed magis deuʒ:
ergo magis tenetur diligere deum ꝙ̃ frui
deo. Dico ꝙ hõ magis debet diligere deuʒ
ꝙ̃ actuʒ ſuu fruendi: ⁊ nõ ſequit. ergo ma-
gis tenet diligere deū ꝙ̃ frui deo: qꝛ nul-
la habitudo ↄiūc eſt. ⁊ ad ↄfirmationeʒ qñ
arguit ſic. ſit a de⁹ ⁊ b fruitio ſortis de deo
tunc ſortes magis tenetur diligere a ꝙ̃ b.
cõcedo. Contra. ergo deberet citius velle
omne qd repugnat b. ꝙ̃ qd repugnat ipſi
a. nego ↄñam: qꝛ eſt dare aliqd qd cõiter re
pugnat tã a ꝙ̃ b. ſicut odiū dei a ſorte repu
gnat tã a ꝙ̃ b. ⁊ ideo ſi deberet magis vel
citius velle omne repugnãs b ꝙ̃ aliqd re-
pugnãs a. citius deberet velle odire deum
ꝙ̃ odire deū. Si aũt dicat ꝙ fruitio dili-
gat p aliã fruitionem non ſeqtur ꝓceſſus
in infinitū: ſʒ ↄcedendū eſt ꝙ eſt aliq̃ dile-
ctio non actu diſtincto dilecta. Unde ſicut
in intelligendo eſt neceſſaria a. iqua intel-
lectio nõ diſtincte cognita: ita de dilectiõe
etiã ↄceditur ꝙ ad hoc ꝙ ſortes diligat ſu
am dilectionē requirit alia dilectio: ⁊ illa
aliã: ⁊ nõ tñ cõtingit ire in infinitū. immo
poſtꝙ̃ fuerūt tres vel quattuor ꝓibit nouã

ctia de prima ⁊ ſcđa ⁊ corrūpet̃.⁊ ſic omes
deſtruent̃.⁊ hoc ꝓpter finitatē potētie co
SS gnitiue:de qua videbit̃ infra. Ad ſepti
Ad ſeptimum princi. mū principale:qn̄ dicit̃ ꝙ aliud a deo pōt
ſatiare appetitū ⁊c. Dico ꝙ nihil aliud a
deo pōt ſatiare appetitū effectiue. Ad ꝓ
bationē qn̄ dicit̃ mēs eſt capacitatis fini
te.ergo ꝑ finitū pōt ſatiari. Dico ꝙ ſi ly ꝑ
denotet circūſtantiā cauſe finalis: verū eſt
ꝙ ꝑ finitū pōt ſatiari:⁊ qꝛ lumē glorie eſt
actus beatificus receptus in mēte.⁊ talia
quecūqꝫ in ea recipiunt̃ ſūt finita. Si aūt
ly ꝑ denotet circūſtantiā vel habitudinem
Replicatur. cauſe efficiētis.ſic dico ꝙ nō pōt ſatiari ꝑ
finitū. Cōtra oīs effectus finit⁹ pōt ꝓdu
Rñſio. ci.vt videt̃:a cā finite ꝟtutis hec eſt falſa.
Nā multi effect⁹ finiti ſunt ſicut grā:⁊ ipa
met aīa ⁊ angelus ⁊ hmōi.q̄ nō poſſunt ꝓ
duci ab aliquo niſi ſint infinite virtutis.
Ad ſecundaꝫ formaꝫ. Ad aliā formā qn̄ dicit̃ deus excedit ca
pacitatē mētis:⁊ corpus excedit̃ a mente
ergo eſt dar aliq̄d mēti equale.ꝯña nō va
let.ſed ꝯñs eſt verū. vnde mēs eſt equalis
VV alteri:ſꝫ nō ſequit̃ eſt eq̄lis ſibi. ergo pōt
Ad octauum princi. eā ſatiare. Ad octauum qn̄ đr ſi ſic: ergo
magis tenet̃ diligere qđ magis credit ⁊c.
Dico ꝙ nec añs eſt verum nec ꝯña valet.
Primū ꝓꝫ qꝛ ſi ſic teneret̃ diligere deum
pluſq̄ꝫ deū ⁊ ſeipm̄:qꝛ iſta ſunt aliqua dili
genda.Similr̄ tunc teneret̃ diligere oīa
⁊ tūc deū pluſq̄ꝫ oīa qđ eſt falſuꝫ:qꝛ tūc te
neret̃ diligere demones ⁊ creaturas rōna
biles ⁊ irratiōabiles oues ⁊ pecora.⁊ ideo
hec ꝓpoſitio.ſortes tenet̃ diligere deū ſu
per oīa eſt falſa de vi vocis:ſed ſic dꝫ expo
ni.tenet̃ deum diligere ſuꝑ oīa.i. ſuꝑ oīa
diligenda a ſorte de quoꝝ numero nō eſt
deus:⁊ ho: verū eſt. Similr̄ ꝯſequens eſt
falſum:qꝛ nō teneor velle mille hoīes eſſe
in charitate ⁊ me carere charitate potius
q̄ꝫ ecōtra.immo in multis caſibus deberē
eligere illud qđ crederē minus eſſe ad ho
norē dei.qꝛ hoc eſt mihi preceptū a deo ꝙ
potius me debeā velle eſſe in grā q̄ꝫ mille
hoīes alios ſi alterū preciſe deberē elige
re.⁊ ideo magis eſt ad honorē dei:nam ſic
precipit mihi ſimilr̄ cōſequētia nō valet.
qꝛ antecedēs ad bonū intellectum pōt eſſe
YY verū ⁊ ꝯſequēs falſum. Ad nonū cuꝫ di
Ad nonuꝫ pn. citur de latitudine conat⁹ ⁊c. Dico ꝙ ſup
poſita tali latitudine graduū in conatu vo
luntatis licet ſibi quolibet conatu latitu
dinis diligere deū. Et quādo arguit̃, ergo
in quolibet gradu ſortis licet ſibi diligere
creaturā quicquid ſit de ꝯſequētia: conſe
quēs tamē pōt concedi:qꝛ preceptum de
magnitudine dilectionis dei nō eſt reſpe
ctu intēſionis actus:ſed reſpectu boni vo
liti ⁊ circūſtantie volendi.ſcꝫ ꝙ bonū ſibi
debitū opꝫt̃ ꝓpter ſe nō ꝓpter aliud. Et
qn̄ arguit̃ ⁊ ponit̃ ꝙ ſortes de nō fruente
fruens fiat fruitione intenſa ⁊c. cōcedo cō
cluſionē iſtā.ſortes incipit minus dilige
re deū q̄ꝫ diligit platonē ſi hoc cōparati
uum minus dicat cōparationē ſm̄ inten
ſionē actus.⁊ cōcedit̃ ꝙ ſortes in infinitū
minus incipit diligere deū q̄ꝫ diligit pla
tonē.⁊ tamē incipit frui deo ⁊ incipit dili
gere in infinitū pluſq̄ꝫ platonē ſi ly plus
dicat cōparationē ſm̄ magnitudinē boni
voliti ⁊c. Ad decimū principale quādo KK
dicit̃.ſi ſic:ergo homo ex vi precepti neceſ Ad decimum princi.
ſitabit̃ ad peccandū.nego ꝯſequētiā:qꝛ di
co ꝙ homo ad illud idem tenet̃ poſtea ex
pluribus cauſis q̄ꝫ prius. Unde de⁹ exigit
ab hoīe ꝙ velit ſibi ſummū honoreꝫ. ⁊ ad
hoc homo tenet̃ ex ꝓcepto ⁊ beneficio: nec
exigit ꝓ beneficio aliud q̄ꝫ qđ īponit ſub
ꝓcepto:ſed tm̄ homo ꝯtinue ſiue ſit bonus
ſiue malus ꝓpter ꝯtinuationeꝫ ſui eſſe ⁊
vite ſue que eſt magnū beneficium ex no
uis obligat̃ nec ad plus diligendū q̄ꝫ prius
qꝛ prius tenebat̃ toto corde. Ad aliā for Ad aliā formā.
mā qn̄ dicit̃:aut homo magis tenet̃ dilige
re deū q̄ꝫ angelus vel eq̄liter.dico ꝙ ma
gis tenet̃ hoc eſt plurib⁹ cauſis tenet̃. non
tenet̃ tamē magis diligere hic in via: ſed
magis tenet̃ diligere ſicut pōt. ⁊ certe in
patria hō magis diliget deū q̄ꝫ angelus. Replicatur.
Contra.angelus hꝫ meliora naturalia. Rñſio
Dicendū ꝙ naturalia hoīs ꝑ lumē gratie
⁊ coactionē dei magis iuuabunt̃.ſicut eñ
beata virgo eſt exaltata ſuꝑ oēs angelos
ita diligit deū intēſius q̄ꝫ aliquis eorum.
Ad aliā formā qn̄ querit̃ de aīa xp̄i aut Ad aliā formā.
ipſa magis tenet̃ diligere ⁊c. Dico ꝙ ma
gis tenet̃ ⁊ nō eſt poſſibile ſi ſortes in in
finitū peccaret ꝙ ꝑciperet veniā a deo: ꝙ
ideo tm̄ teneretur deo ſicut aīa xp̄i ꝓpter
grām datā ſorti:qꝛ iſta debita nō ſunt ſimi
lia nec eiuſdē rōnis. Ad vndecimum ar ZZ
gumētū ꝓncipale quando dicit̃ hō tenet̃ Ad.xi. princi.
magis diligere ſeipm̄ q̄ꝫ deuꝫ.dico ꝙ ſi ly
magis dicat mēſurā boni voliti vel circū
ſtātie volēdi falſuꝫ eſt. Et ad illud phi di
co ꝙ verū ē quātū ad noticiā nō quātū ad

Replicatur. magnitudinē voliti. Cōtra q̄ro quō ſanctus vel magis hō tenet magis diligere deū q̄ȝ hō hodie nat9 vel adult9 vel plus: q2 inteſiori actu vel plus: q2 mai9 bonū vȝ
Rñſio ſibi velle: vl' pl9 ex circūſtātia: q2 magis ꝓpter ſe: nullū iſtoꝝ pōt dici. Poteſt dici ꝙ hec ꝓpoſitio. ſortes magis tenet diligere deū q̄ȝ plato. eſt diſtinguenda ſm amphibologiā: eo ꝙ ly magis pōt determinare ly tenet vel ly diligere. ſi p̄mū: ppō eſt vera. ſi ſcōm falſa. q2 nō tenet diligere mag9: ſȝ magis tenet equal'r diligere. ⁊ ſic vnus hō nō tenet diligere magis q̄ȝ ali9: tñ magis tenet. i. ex pluribus cauſis. Ad aliaȝ
Ad aliā formaȝ formā ſi hō deberet diligere deū pluſq̄ȝ ſe. ergo deberet p̄eligere ſuā annihilationeȝ potius q̄ȝ peccare mortal'r: dr ꝙ ſic. Ad
Ad. xij. princi. duodecimū p̄ncipale qū q̄rit aut hō tenetur equal'r ante redēptionē ⁊ poſt. dico ꝙ nō equal'r tenet: ⁊ qū arguit ꝙ debem9 di
Ad. xiij princi. ligere hūanitatē xpi dicendū eſt ꝙ non.

¶ Ad. xiij. cōcedo concluſionem.

Qō. v. Primū Princi. **Queritur vtrum** de9 ſit tres pſone diſtincte. videt ꝙ nō: q2 tres perſone ſūt tres dij: igit vn9 de9 nō ē tres pſone. ꝯña ptȝ. Antecedēs ꝓbo. q2 iſta ꝯña eſt bona. vnū eſt tale quo mai9 cogitari nō pōt. igit vnū ē de9 ⁊ eadē rōne iſta ꝯña erit bona. tria ſunt talia: quoꝝ quolibet mai9 excogitari nō pōt. ꝓbat. q2 vel pater eſt illud quo mai9 ⁊c. vl' nō. ſi nō: nō eſt de9. ſi ſic. pari rōne filius ⁊
Scōm ſpūſſctūs. Preterea ſi tres pſone diſtinguunt: quero aut finite aut infinite. Si finite. igit duo finita ſunt in deo: ⁊ vltra: igitur aliqd finitum eſt in deo ⁊ omne qd eſt in deo eſt deus: igit aliqd finitū eſt deus. Si infinite ergo nō magis differūt de9 et dyabolus q̄ȝ pater ⁊ fili9: nec hō ⁊ aſinus magis differūt q̄ȝ pater ⁊ fili9. ⁊ ſil'r ſequitur ꝙ ſūme diuerſe res forēt vna res. Secūdo dato ꝙ differant infinite ſequitur ꝙ tantūmodo differūt ſicut differrēt ſi p impoſſibile diſtinguerent. ⁊ p ꝯñs ſequitur ꝙ forent diuerſi dij data tāta diuerſitate:
Tertiū. iſta igitur nec differunt finite nec infinite.

Preterea deus ⁊ trinitas ſunt omni modo idē quo ſimpliciter eſt melius eſſe idē q̄ȝ nō idem: ſed eſſe idē eſſentialiter ⁊ perſonaliter eſt ſimpliciter melius q̄ȝ nō eſſe ſic ideȝ. igit deus ⁊ trinitas ſunt idē eſſentialiter. maior patet p Anſelmum proſo. xv. tu es itaq; iuſtus verax ⁊ beatus ⁊ q̄cquid eſt melius eſſe q̄ȝ nō eſſe. minor patet etiā: q2 quicquid cōuenit patri eſt melius ſimpl'r ipſum q̄ȝ nō ipſum. igitur ⁊c.

Preterea ſi vnus deus eſt tres perſone deus erit cōpoſitus ex tribus diſtinctis rebus. ptȝ: q2 omne ꝯſtituēs diſtinguit a ꝯſtituto: ſȝ pater cōſtituit p paternitatē ⁊ pater eſt eſſentia. igit ſunt q̄ttuor res in diuinis. Qd aūt ꝯſtituat p paternitatē ptȝ per cōem modū loquēdi doctoꝝ: ⁊ p ſctm̄ Thomā in ſcripto ſuo locis diuerſis ſup p̄mū ſniaꝝ. vbi dicit ꝙ aliqua ꝓprietas conſtituit pſonā ⁊ aliq eſt pſonalis: ⁊ tñ nō cōſtituit ſicut ptȝ p magiſtrū primo ſentētiaꝝ. Quartū.

Preterea eſſentia diuina generat. igit gñat aliū deū. igit ſūt duo dij qd eſt impoſſibile. Antecedens p̄mū ꝓbat: q2 arguit ſic hic pater generat. hic pater eſt hec eſſentia diuina. igit hec eſſentia diuia generat eſt eñi ſyllogiſm9 expoſitori9. Quintū. Ad idē Itē fili9 eſt genit9 de ſubſtātia patris quero quā habitudinē dicit ly de. nō formalē: nec materialem: ergo efficientē. igit ſubſtātia p̄ris generat filiū. Itē eſſentiaȝ eſt pater. igit eſt pater filij. igit generauit filiū. Ad idē Iteȝ ſubſtātia patris eſt ſubſtātia filij: ſȝ fili9 eſt genitus de ſubſtātia p̄ris: igit filius eſt genitus de ſubſtātia filij: igit fili9 eſt genit9 ex ſe. Ad idē Preterea eſſentia diuina eſt res generās igit eſſentia diuia eſt generās. ꝯña ptȝ a termino ſumpto cū determinatione q̄ nō eſt diminuēs nec diſtrahēs ad terminū ſūptū abſolute. Ad idē

Sextū. Preterea nullū incōmunicabile tribus perſonis eſt cōmunicabile trib9 perſonis: pater eſt incōmunicabilis eſſentia eſt cōmunicabilis: igitur pater nō eſt eſſentia. Maior ptȝ: q2 vnum oppoſitoꝝ remouet a reliquo: ⁊ diſcurſus ptȝ: q2 regulatur p dici de nullo. Septimum. Preterea iſta ꝯña eſt bona nullus hō eſt non hō. igit iſte homo nō eſt nō homo demonſtrato xpo: ⁊ vltra. igit iſte homo nō eſt eſſentia diuina. hec ꝯña ptȝ: q2 eſſentia diuina nō eſt homo. ⁊ tñ ſequitur ſic ꝙ eſt nō homo. Nā ſi eſſentia diuina eſſet homo: eſſentia diuina eſſet aliqs homo ⁊ non niſi fili9 dei: ergo eſſentia diuina eſſet genita. ⁊ ſimiliter haberet corp9 ⁊ haberet matrē qd eſt falſum. Preterea ſi ſic. duo ꝯdictoria forent ſimul vera. ſ. iſta deus generat deū: ⁊ deus nō generat deū. prima pars patet Octauum.

ṗmo ſentē.diſ.iiij. Scḋo ptʒ.nā ſequiṫ for
maliter filius nō generat deū.igiṫ deꝰ nō
generat deum. Similr̄ ſequiṫ formaliter.
eſſentia diuina nō generat: ergo deus nō
generat.vel ſub hac forma.hec res nō ge
nerat demōſtrata diuinitate:ergo deꝰnon
generat.ꝯña ptʒ:qꝛ eadeʒ res demonſtraṫ
in ſubiecto antecedentis ꝑ qua ſupponit
ſubiectū ꝯñtis ⁊ relique partes ꝯuertunṫ
Nonū. Preterea illud qḋ eſt filius ⁊ filiꝰꝯuer
tunṫ:ſed pater eſt illud qḋ eſt filius: ergo
pater eſt filiꝰ.Maior ptʒ:qꝛ mutuo ſe infe
runt.Silr̄ arguiṫ ſub hac forma.oē qḋ eſt
filiꝰeſt nō pater:eſſentia diuina eſt filius:
ergo ipſa eſt nō pater.ergo non eſt pater.
Deci mum. Preterea ſi ſic.ſpūſſanctus procederet a
patre ⁊ filio.ꝯñs eſt falſum:qꝛ vel eſt eq̄li
ter ab vtroqʒ.⁊ hoc nō:qꝛ tūc nō foret niſi
vnꝰ.pʒ ꝯña.vij.Metaph.cōmēto.xxxj.vbi
hʒ ꝑ incōueniēti ꝙ vnū actu ſm qḋ vnū
genereṫ a duobꝰagētibꝰequaliter vl̄ ineq̄
liter.⁊ ſi hoc alterum iſtoꝝ nō eſſet deus.
Itē tūc ꝓcederet tpaliter a pr̄e ⁊ filio vl̄
ergo eadē ꝓceſſione ꝓcedit tpaliter ⁊ eter
naliter.vel alia ⁊ alia.ſi eadē:ergo cū pro
cedat tpaliter a ſe ꝓcederet eternaliṫ a ſe.
ſi alia⁊ alia: ḡ ē mutabilis. Itē ſi ꝓcedat
a patre ⁊ filio:ergo pater ⁊ filius vel ſunt
vnū principium ſpūſſancti vel duo.ſi duo
igiṫ duo dij.ſi vnū principiū: ergo vna ꝑ
Unde cimum ſona. Preterea ſi ſic. ergo trinitas ꝑſo
naꝝ ſtaret cū ſumma ſimplicitate.ꝯñs eſt
falſum:qꝛ ſi ſic pari rōne ſi eſſent quattuor
ꝑſone.⁊ ꝑ ꝯñs infinite ſtarēt cū ſūma ſim
Duode cimum plicitate. Itē tūc pater haberet filiū: ⁊
ꝑ ꝯñs hoc eēt meliꝰ ꝑma q̄ʒ nō hr̄e filiū:qꝛ
aliter nō cōpeteret deo:ſʒ hoc non cōpetit
Confir matur primo. filio:ergo aliqua ꝑfectio cōpetit patri que
nō cōpetit filio. Cōfirmaṫ iſtud demon
ſtratis iſtis duobꝰhabere filiū ⁊ nō habe
re filiū:q̄ro qḋ eſt melius : ⁊ ptʒ deductio
ꝙ pater ⁊ filius nō ſunt equales.Cōfirma
Confir matur ſcḋo. tur rō:qꝛ poſſe gñare eſt meliꝰq̄ʒ nō gñare:
igitur cōuenit ſumme eſſentie.ꝯña ptʒ: qꝛ
neceſſe ē vt ſuprema natura ſit quicq̄d me
lius oīno eſt ipm q̄ nō ipm: ergo eſſentia
Deci mũter tium. diuīa pōt gñare.añs pʒ: qꝛ nihil attribuiṫ
deo niſi qḋ ē meliꝰ ipm q̄ʒ nō ipm. ¶ Pre
terea filiꝰ generaṫ ab aliquo ente:ergo ab
aliqua ſubſtātia vel accidēte:qꝛ oē ens eſt
ſubſtātia vel accidēs:ſed a nullo accidēte.
ergo ab aliqua ſubſtātia: ſed a nulla crea
tura.ergo a ſubſtātia diuina.ergo filiꝰ ge

neraṫ ab eſſentia diuina:igiṫ eſſentia diui
Deci muq̄r tum. na generat. Preterea hec eſt vera trini
tas eſt vnꝰdeus: ḡ trinitas eſt vnitas.ſʒ nō
eſt pater neqʒ filiꝰneqʒ ſpūſſctūs: ḡ eſt q̄r
Deci muq̄n tum. ta res in diuinis. Preterea vnitas ꝑſo
nalis eſt maior q̄ʒ vnitas trinitatꝫ.igiṫ tri
nitas non eſt ſūme vna.Añs ptʒ:qꝛ illi rei
repugnat pluralitas aliqua quā alia ꝑmit
Deci muſex tum. tit ⁊c. Preterea rōnes ydeales ſunt eſſen
tia diuina:ſed iſta differūt realiter:⁊ nō ꝑ
ſonaliter.ergo ſunt plures eſſentie diuine
Maior patet ꝑ Aug.lxxxiij.q.xlvj.⁊ minor
etiā vbi dicit ſic. Sunt nāqʒ ydee q̄dā ṗn
cipales forme vel rōnes reꝝ ſtabiles atqʒ
imutabiles que ipſe forme tpales nō ſunt
ac ꝑ hoc eterne.Ad oppoſitū eſt ṗma canō
Ioh.c.v.Tres ſunt qui teſti.⁊c. Ad iſtaʒ
B Ad oppoſitũ dicitur. queſtionē dico ꝙ ſic.qꝛ hec eſt fides catho
lica ſctis patribus reuelata.ſicut in diuer
ſis ſymbolis ſatis ptʒ:qꝛ hoc ꝓbare facul
tatē hūane rōnis excedit:⁊ ideo nō ſolum
ꝓſumptuoſum:ſʒ ⁊ fatuū eſt ad illa ꝓban
C Rñſio ad qōnem. da niti.⁊ ideo in preſenti qōne dico cū Hy
lario ſicut dicit ⁊ allegat magiſter p̄ſo ſen
ten.diſt.xxxiij.c.v.in fine. Forma fidei cer
ta eſt.nō igiṫ aliq̄d addendū eſt: ſed modꝰ
cōſtituēdus audacie:q̄cq̄d vltra queriṫ nō
intelligiṫ. Qualiter tn̄ ad articulos fidei
ſe habeat vel ſe debeat habere ſtudēs ca
tholicus docet. Anſ. de incarnatione vbi
cito poſt principiū. Nefanda inq̄t temeri
tate audent q̄dā diſputare cōtra ea q̄ xp̄ia
na fides ꝯfiteṫ:q̄m illud in intellectu cape
nequeūt:ſed potius inflati ſuperbia iudi
cant nullatenus eſſe poſſe qḋ nequeūt in
telligere:ꝙ humili ſapiētia fateantur eſſe
multa poſſe que ipſi nō valent cōprehēde
re.⁊ ideo docet infra ꝙ catholicus dʒ hu
militer querere rōnem quomō ſit:ſi pōt in
telligere deo gratias agat:ſi nō pōt nō im
D Ad primū argu.ṗn. mittat cornua ad vētilandum ſed ſubmit
tat caput ad venerandum. hec ille. Ad
ṗmū ṗncipale qñ diciṫ tres ꝑſone ſūt tres
dij:ergo vnus deus nō eſt tres ꝑſone. Pōt
dici ꝙ nec añs eſt verū nec ꝯña valet for
maliter: ſʒ tn̄ gratia materie tenet ꝙ nō
ſit formalis ptʒ.nā nō ſequiṫ tria ligna ſūt
tres ſubſtantie:ergo vnū lignū nō eſt tres
ſubſtantie.nā antecedēs eſt verū ⁊ ꝯñs fal
ſum tenēdo ꝙ totū ſit ſue partes. Similr̄
antecedens iſtius eſt falſum.ſ. tres ꝑſone
ſunt tres dij.Et ad ꝓbationē qñ diciṫ. hec
ꝯña eſt bona,vnuʒ eſt tale quo maius ⁊c.

igitͬ illud vnū eſt deus ⁊ tria ſunt talia: er
go tres dij. nego iſtā ꝯñam. cā eſt qꝛ nomē
qͦd dicitͬ ad ſe ⁊ abſolute nō pōt predicari
in plurali de ꝑſonis: ſꝫ ſequitͬ tria ſunt ta-
lia quoꝝ quodlibet ⁊c. igitur illa tria ſunt
Replica. vnus deus. magis tñ ꝯueniēter dicerentͬ
tres ꝑſone ꝙ̄ alia tria. Sed ꝯtra hoc ar
guitͬ ſic. iſta ſunt q̄bus maiora excogitari
nō pñt: ḡ iſta ſunt dij. ꝯñ ꝓbatͬ ꝑ modū
arguēdi Anſ. ꝓſol. ij. ⁊ ꝯtra inſipientē: qꝛ
vel illa q̄bus maiora cogitari nō pñt ſunt
in intellectu tm̄ vel in itellectu ⁊ in re. Si
ſcd̄m. ḡ talia ſūt dij. Si pͥmū ḡ maiora eis
cogitari pñt. ergo illa q̄bus maiora cogi-
tari pñt: ſunt illa q̄bus maiora cogitari nō
Rñſio. pñt. Ad iſtud dͬ: ꝙ forma arguēdi Anſ.
nō valet in ſingulari: ſꝫ multominꝰ valet in
plurali. nā añs ꝯñe facte eſt verū mō de fa
cto. ⁊ ꝯñs eſt falſū. Nā demōſtrata q̄cūqꝫ
creatura ⁊ deo hec eſt vͣa. iſta ſunt q̄bꝰ ma
iora excogitari nō pñt. qꝛ ſi eſſet dare aliq̄
cogitabilia maiora iſtis eēt dare cogitabi
le maiꝰ deo. ꝯñs eſt falſuꝫ. ſicut demōſtra-
tis duobꝰ corpibꝰ: quoꝝ vnū ē finitū ⁊ aliō in
finitū. ſi ꝑ poſſibile vl' ipoſſibile: hec eēt vͣa
iſtis nō eſt dare maiora: qꝛ ſi ſic vtroqꝫ iſto
rū eēt dare maiꝰ. ⁊ ſic aliquo īfinito eēt da
re maiꝰ. ⁊ iō ꝯña facta nō valet. Si aūt ar
guatͬ demōſtratis ꝑſonis diuinis iſta ſunt
q̄bus maiora ⁊c. ḡ ſūt dij. Dici pōt ꝙ ꝯña
Alia re nō valet: qꝛ ſunt vnꝰ deus tm̄ ⁊ nō ſūt que-
ſpōſio. dā diſtincta eſſentialr̄. ⁊ iō nō ſūt plures
dij. Uel aliter pōt dici ꝙ añs ſi exponitͬ ad
ſanū intellectū ⁊ cōem eſt falſuꝫ. videlꝫ il-
la ſunt quedaꝫ magna q̄bus maiora ⁊c. qꝛ
Replicatͬ pͥmo. ſunt vnū magnū ⁊ nō q̄dā magna. Con
tra ſunt bone ꝑſone: ergo ſunt magne ꝑſo-
ne. ꝯña ptꝫ ꝑ Augu. In hiis q̄ nō mole ma
Scd̄o gna ſunt hoc eſt maius qͦd meliꝰ. ergo in
eiſdē hoc eſt magnū qͦd eſt bonum. Pre
terea dicimꝰ ꝙ ſunt tres ꝑſone coeterne ⁊
coequales: ergo ſunt tres magne ꝑſone ⁊
bone: qꝛ nō coequales niſi in magnitudie
Tertio. que eſt bonitas. Preterea videtur ꝙ in
ſymbolo eſt cōtradictio: qꝛ athanaſiꝰ dicit
ꝙ nō ſunt tres eterni: ſed vnus eternus. ⁊
cito poſt ſubdit ꝙ ſunt tres ꝑſone coeter-
ne: ſed ſequitͬ ſunt coeterne. ergo ſunt eter
ne. Ad hec argumēta nō eſt opus reſpon-
E dere: qꝛ oīa poſſunt ſolui ꝑ ſolutiōes p̄ce-
Ad ſecundū princi. dētes ⁊ ꝑ ꝯnotationes: vt ptꝫ cuilibet ꝯſi
derāti. Ad ſcd̄m pͥncipale qn̄ dͬ. aut di-
ſtinguuntͬ infinite aut finite ⁊c. Primo di
co ad materiam argumēti ꝙ poſſet dici ꝙ
pater diſtinguitͬ a filio diſtinctiōe īfinita:
qꝛ ſeipſo q̄ eſt infinitꝰ. Silr̄ iſta diſtinctio
eſt eſſentia diuina ⁊ ꝑ ꝯñs infinita: ⁊ tunc
poſſet negari illa ꝯña pr̄ ⁊ filiꝰ diſtinguū-
tur diſtinctiōe infinita: ḡ diſtinguuntͬ infi
nite vel in infinitū. ſicut nō ſequitͬ. diſtin-
guuntͬ diſtinctiōe que eſt eſſentia diuina:
ḡ diſtinguuntͬ eſſentialiter. Solet dici
Notā commune ſol. a doctoribus ꝙ diſtinctio ꝑſonalis eſt mi
nima: nec eſt cōparabilis alicui diſtinctio
ni inter creaturas vel inter res diſtinctas
eſſentialr̄. ⁊ iō in infinitū minꝰ diſtinguū-
tur pr̄ ⁊ filius q̄ſ ſortes ⁊ plato. ſicut in in
finitū minor eſt linea q̄ſ ſuꝑficies vel ſaltē
pūctus q̄ſ linea. Et tunc ad formā argumē
ti pōt dici ꝙ nec diſtinguuntͬ finite nec in
finite. ſcꝫ nō finite: qꝛ diſtinguuntͬ indiui-
Replica. ſibiliter. Cōtra aut diſtinguuntͬ magis
Rñſio q̄ſ ſortes ⁊ plato aut minꝰ vel equalr̄. Si
Replica. minꝰ vel equalr̄. ḡ finite. Dico ꝙ minꝰ ⁊ ne
go vltra. ergo finite. Cōtra. ſi illa q̄ ma-
gis diſtinguuntͬ: diſtinguuntͬ tm̄ finite: ḡ
Rñſio. illa q̄ minus diſtinguuntͬ. diſtinguuntͬ fi-
nite. Negatͬ ꝯña de illis q̄ in infinitū mi-
nus diſtinguuntͬ. Ad tertiū pͥncipale qn̄
F arguitͬ. deus ⁊ trinitas ſunt oīno idem ⁊c.
Ad tertiū pͥn. Pōt dici negādo minorē ⁊ ꝯcedēdo maio
rem. Et ad ꝓbationē qn̄ accipitͬ: quicquid
cōuenit patri eſt melius ſimpliciter ipſuꝫ
q̄ſ nō ipm̄. Dico ꝙ non: immo Anſel. dicit
oppoſitū. Sed dicit quicquid ꝯuenit pre-
ter relationem melius eſt ipm̄ q̄ſ nō ipm̄.
Ad quartum quando dicitͬ ſic. Deus eſt
Ad q̄rtum. tres ꝑſone: igitͬ deus eſt cōpoſitus ⁊c. ne-
go ꝯſequentiam. Et ad ꝓbationem: omne
ꝯſtituēs diſtinguitur a cōſtituto: concedo
ſed negatͬ minor: qꝛ cum ꝓbatͬ per cōmu-
nem modū loquendi. Dico ꝙ doctores in
multis loquuntͬ ex ꝓpoſito metaphorice:
⁊ ſm̄ noſtrū modū intelligēdi qui eſt im-
ꝑfectus de diuinis. Unde nolūt dicere ꝙ
bene ſentiūt ꝙ pater ſit cōſtitutꝰ ꝑ aliud:
ſed ſi eſſentia ⁊ paternitas eſſent due res
in patre vt materia ⁊ forma in creaturis:
tūc paternitas ꝯſtitueret patreꝫ hoc eſt ꝑ
paternitatē foret illud cōpoſitum formalr̄
pater. Similr̄ nihil eſt ibi elicitiuum opa
tionis niſi ꝑſona. Ad quintū qn̄ accipitͬ
G Ad q̄ntū pͥn. eſſentia diuina generat: ergo generat aliū
deū. Nego antecedens. ⁊ cum arguitͬ per
ſyllogiſmū expoſitoriū: pōt dici ꝙ nunq̄ſ
eſt ſyllogiſmus expoſitorius vbi demōſtra

tur res q̃ eſt vna ⁊ tres. ⁊ idõ de forma ſic nõ
eſt bonus ſyllogiſmus ſcʒ expoſitorius hic
deus creat: hic deus eſt trinitas: ergo trini
tas creat: lʒ omnes ꝓpoſitiones ſint vere.
Similiter nõ eſt incõueniẽs ꝙ logica na-
turalis deficiat in his que fidei ſunt. Et idõ
ſicut fides eſt ſupra phyſicam naturalẽ po
nẽs res ꝓduci ꝑ creationẽ ad quã philoſo
phia naturalis nõ attingit. ita moralis do
ctrina fidei ponit q̃dam principia q̃ ſcien
I tia moralis nõ ꝯcedit. Eodẽ modo rõna-
Nota ꝺ lis logica fidei alia debet eſſe a logica na-
logica, turali. Dicit enĩ cõmẽtator .ij. Metaphyſi-
ce cõmẽ. xv. ꝙ quedã logica ẽ vniuerſalis
oibus ſciẽtijs ⁊ quedã ꝓpria vnicuiqʒ ſciẽ
tie. ⁊ ſi hoc eſt verũ a multo fortiori opʒ po
nere vnam logicã fidei. ⁊ ſimiliter alia lo-
gica vtitur obligatus certa ſpecie obligatio
nis: ⁊ alia libere reſpõdẽs ſm qualitatẽ ꝓ
poſitionũ: modo philoſophi nõ viderunt
aliquã rẽ eſſe vnã ⁊ tres: ideo de ea in ſuis
Nota regulis mẽtionẽ nõ fecerunt. Sunt igitur in
reglas logica fidei tales regule: ꝙ omne abſolutum
logice ĩ predicatur in ſingulari de tribus ⁊ nõ in plu
theolo- rali. Alia ꝙ vnitas tenet ſuũ conſequens
gia te- vbi nõ obuiat relationis oppoſitũ: ⁊ ideo
nentes. cõceſſis ꝑmiſſis diſpoſitis in modo ⁊ in fi
gura negatur ꝯcluſio. q2 in cõcluſiõe obuiat
relationis oppoſitio. ſicut ſi arguitur ſic. hec
eſſentia eſt pater: hec eſſentia eſt filius: er
go filius eſt pater. ⁊ vtraqʒ premiſſarũ eſt
Nota ꝺ vera ⁊ apparet diſpoſitio tertie figure. Sʒ
logica q̃d eſt dicẽduʒ: eſt ne logica Ariſto. forma-
Ariſto. lis vel nõ: Dico ꝙ ſi nõ vis vocare logicaʒ
formalẽ niſi illã q̃ tenet ĩ oĩ materia: ſicut
dicit cõmẽtator primo phyſicoꝝ cõmento.
xxv. ſermo ꝯcludẽs ꝑ ſe debet ꝯcludere in
oĩ materia: tunc pʒ ꝙ nõ. Si vis vocare lo
gicã formalẽ illã que ꝑ naturalẽ inquiſitio
nẽ in rebus a nobis ſenſibiliter notis non
K capit inſtantiã. dico ꝙ ſic. Ad ſextuʒ prin-
Ad ſex- cipale. dico ꝙ nihil ꝓprie cõicatur ĩ diuinis
tuʒ pn. q2 vbi aliquid cõicatur: cõicatur alteri a ſe.
tñ dr̃ ꝙ eſſentia diuina nõ cõicatur alteri a
ſe: q2 eſt eadẽ in tribus ꝑſonis: ⁊ eſt tres ꝑ
ſone. ⁊ ſic accipitur cõmunicabile ꝓ eodem.
L ſimiliter hec eſt falſa. nihil idẽ tribus eſt
Ad ſep- cõicabile. Ad ſeptimuʒ q̃n dr̃. nullus hõ
timum eſt nõ homo. dico ꝙ in argumẽtis de xpo
princi: opʒ habere logicam ſingularem: q2 ibi de
eodem ſuppoſito opʒ concedi contradicto
ria cũ ſpecificatione diuerſaꝝ naturaruʒ.
vnde ꝯñs apud theologos põt diſtingui,
iſte hõ eſt nõ hõ: demõſtrato filio dei: quia
vel intelligitur ꝙ ſit nõ hõ ſm naturã huma
nã. ⁊ tũc eſt falſuʒ. vel ſm diuinã. ⁊ tũc eſt
verũ. ſic̃ logica vtitur magiſter ſentẽtiarum
q̃n cõcedit ꝙ ideʒ hõ eſt mortalis ⁊ imor-
talis ⁊ hmõi. Ad octauũ q̃n dr̃ ꝙ ſi ſic cõ M
tradictoria forẽt vera: ſcʒ iſta. de9 generat Ad oc
⁊ de9 nõ generat. nego ꝯñam: q2 nõ ſunt cõ tauum
tradictoria. q2 verificantur pro diuerſis ſup- princi.
poſitis: ſic bene poſſet dici ſi placuiſſet an
tiquis: vel ſi ſint cõtradictoria dr̃ ꝙ negati
ua eſt falſa. ſ. iſta. de9 nõ generat. Ad ꝓba-
tionẽ nõ valet ꝯña: filius nõ generat. ergo
de9 nõ generat. nec iſta valet. eſſentia diui-
na nõ generat. ergo ⁊c. q2 añs eſt verum ⁊
ꝯñs falſum. Ad nonuʒ principale q̃n dr̃ N
illud qđ eſt fili9 ⁊ filius ꝯuertũtur: hec põt Ad no-
negari. q2 pr̃ eſt illud qđ eſt fili9: ⁊ ideo iſte nuʒ pn.
terminus id qđ eſt fili9 põt verificari de ali
quo de quo nõ verificatur filius. Ad deci O
mũ q̃n dr̃ ꝙ tunc ſpũſſctũs ꝓcederet a pr̃e Ad de-
⁊ filio: ꝯcedo ꝙ ab vtroqʒ equaliter proce cimum
dit: ⁊ dictũ cõmentatoris nõ eſt ad ꝓpoſi- princi.
tũ: q2 pr̃ ⁊ filius nõ ſunt cauſe agentes. ſſ. P
Ad aliã formã. dico ꝙ ꝓceſſio tempora Ad vn-
lis nõ eſt eterna. hoc eſt iſte ꝓpõnes nõ cõ decimũ
uertũtur ꝓcedit tẽporaliter: ⁊ ꝓcedit eter Ad duo
naliter ⁊c. Ad aliã dico ꝙ pater ⁊ filius decimũ
ſunt vnũ principiũ. Ad vndecimũ conce Ad de-
do hãc ꝯditionaleʒ. ſi eſſent infinite perſo mũter-
ne ſtarent cum ſumma ſimplicitate. Ad tium.
duodecimũ neutrũ eſt melius ſimpliciter Ad de-
ipſum q̃ʒ non ipm ſicut patet de ſe. Ad cimũqr
aliud fili9 generatur de ſubſtantia patris .i. tum.
debet exponi ſm magiſtrum. i. a patre qui
eſt ſubſtãtia. Ad aliud dico ꝙ trinitas nõ
eſt quatuor res: ſed eſt iſte tres res. ſicut
ſi lignũ d. compoſitũ eſſet ex a b c. non ſeq̃
tur d. non eſt a. nec b. nec c. ergo eſt quarta
res diſtincta ab iſtis tribus rebus: lʒ exem
plum non ſit omnino conueniens. Ad Ad de-
aliud cum dicatur vnitas perſonalis eſt ma- cimũqua
ior nego. Ad probationem: q2 ſibi repu tum.
gnat pluralitas aliqua cõceditur: ſed non Q
illa q̃ ſtat cum ſumma ſimplicitate. Ad Ad de-
aliud ydeales rationes ſunt eſſentia di- cimum
uina ⁊c. dico ꝙ ydea eſt eſſentia diuina: ⁊ ſextum
eſt tñ vna. ⁊ ſic tñ loquitur Aug. ad oſtendẽ
dũ deũ habere cognitionẽ oim: ⁊ exponen
de ſunt ꝓpoſitiões ſue oẽs. Unde dicũt q̃-
dã ꝙ nulla ꝯdictoria de quibus loquitur
Ariſt. verificantur de pr̃e ⁊ filio: q2 ipſe intelli
git de talibus vbi negatiua negat eſſentiã

affirmatā in alia. ⁊ ſic hec eſt falſa fili⁹ eſt
nō pater ſi neget eſſentiā: vera aūt eſt ſi ne
get ſolam relationem.

A Qō. vſ. Pumū princi.
Queritur vtrū ali
qua res ſimplr ſimplex ſit
in genere. Qō nō. pbaṫ. nā
ſequiṫ deus nō eſt in gene
re: ḡ nulla res ſimplr ſim
plex eſt in genere. ꝯña pꝫ: qꝛ oīs creatura
vel eſt compoſita vel alteri componibilis:
ergo nulla res talis eſt ſimpliciter ſimplex
qꝛ deus nec eſt cōpoſitus nec alteri cōponi
bilis. añs pbaṫ ꝙ deus non ſit in genere
poſito ꝙ nulla creatura ſit niſi tm̄ vnus
angelus qui ſit a. hoc poſito hec eſt vera.
deus ⁊ a ſunt in genere ſubſtātie: ſed deus
eſt tres pſone: ergo tres pſone ⁊ a ſunt in
genere ſubſtātie. ergo quattuoꝛ pſone ſūt
in genere ſubſtātie: tunc ſic. Quattuoꝛ pſo
ne ſunt in genere ſubſtātie: ſed non ſunt in
genere ſubſtantie niſi deus ⁊ a. ergo deus
⁊ a ſunt quattuoꝛ ſubſtātie: ſed a nō eſt niſi
vna ſubſtātia: ergo deus eſt tres ſubſtātie.
pma ꝯña videlꝫ ꝙ quattuoꝛ pſone ſunt
in genere ſubſtantie: ergo quattuoꝛ ſubſtā
tie ſunt in genere ſubſtantie. probatur per
Augu. vij. de tri. c. vſ. vbi arguit ſic. ſi eſſen
tia foret ſpecies: ⁊ tres perſone indiuidua
tres pſone forent tres ſubſtātie. ſicut tres
homines ſūt tria animalia. Et allegat ma
giſter pmo ſententiarū diſt. xix. c. ix. ergo
eadem rōne ſi quattuoꝛ perſone ſunt indi
uidua in genere ſubſtantie: ergo quattuoꝛ
perſone erūt quattuoꝛ ſubſtantie. ſed vlti
mum ꝯñs eſt falſum: ſcꝫ deus eſt tres pſo
Scōm princi. ne: qꝛ ſic deus eſſet tres dij. Preterea ſi
deus eſſet in genere: vel illud genus eſſet
ens vel aliud ab ente cōe deo ⁊ creaturis
ſꝫ ens nō pōt eſſe genus: qꝛ omne genus ſe
parat illud cuius eſt genus ab aliquo alte
ro. hoc pꝫ. vij. phyſicoꝝ. qꝛ omne genus po
ſitum in diffinitione ſeparat diffinitū ab
aliquo. Similiter tertio metaphyſice. ens
non eſt genus: qꝛ omne genus vere negaṫ
ab aliqua differētia ſicut intelligit Ariſto.
nec aliud ab ente eſt gen⁹ deo ⁊ creaturis
cōe. igiṫ ⁊c. Si dicaṫ ꝙ ſubſtātia eſt gen⁹
Rñſio dei. Sed ꝯ Anſel. mono. xxvij. conſtat. igiṫ
ꝙ ſubſtantia iſta nullo communi tractatu
ſubſtantiarū includiṫ. ergo nec ens necꝫ
Ad tertiū pn. ſubſtantia poteſt eē genus dei. Preterea
quecūqꝫ ſunt in genere habēt certā ꝓpoꝛ
tionē pfectionis inter ſe: ſed deus in infi
nitū excedit in pfectione oē aliud a deo: ḡ
nō eſt in genere. Preterea ꝗ ſe totis diffe Quartum.
rūt in nullo ꝯueniūt maxie ſi ſumme diffe
rūt: de⁹ ⁊ creatura ſunt hmōi. igiṫ ⁊c. Mi
noꝛ pꝫ: qꝛ plus differt deus a creatura ꝙ̄
creatura differat a creatura: ergo ſi ſit da
re aliq̄ ſumme differētia illa erunt deus ⁊
creatura. Cōfirmaṫ iſtud p modū loquē
di Dionyſ. de di. no. ꝙ de⁹ nō eſt ſuba ſed
ſup ſubſtātiā ⁊c. Preterea nihil cōicās in Quintū.
noīe ſolo cū alijs eſt in eodē gñe cū illis: ſꝫ
deo nō ꝯuenit niſi ſolū nomē cū creaturis
igiṫ. Minoꝛ pꝫ. monolo. xxvj. in fine. ſi illi
ſubſtātie ſit cū alijs cōicatio noīs eēt valde
ꝓculdubio itelligēda diuerſa ſignificatio.
Preterea oē qō eſt in gñe eſt in aliq̄ eius Sextū.
ſpecie: ſed eſſe in ſpecie repugnat deo. ꝙ ſi
de⁹ hꝫ aliquē ꝯceptū ſpecificū de eo p̄dica
bilē ſit ille a. ⁊ arguiṫ ſic. plus ꝯuenit cum
ꝯceptu cuiuſlibet ſubſtātie. ⁊ cū q̄libꝫ crea
tura ꝙ̄ cum deo. ergo nō p̄dicaṫ in q̄d de
deo: ⁊ ſi p̄dicaṫ in q̄d de deo magis pdica
tur creatura in q̄d de deo: ⁊ ſi hoc: ergo nō
eſt ꝯceptus ſpecificus dei: qꝛ cōſtat ꝙ de⁹
nō eſt eiuſdē ſpeciei cū aliqua creatura ex
cepta cōicatione ydiomatuꝫ de qua nihil
ad pñs. Preterea ſi ſic. de⁹ poſſet diffiniri Septimum.
ꝯñs eſt falſum. qꝛ vel p ſe vel p additum.
nō p ſe: qꝛ nō habet pncipia intrinſeca qō
tm̄ reqriṫ. viij. metaph. opꝫ diffinitionē eē
orationē lōgā que ſignificet aliq̄d de aliq̄.
genus aūt ſumiṫ ab vna realitate ⁊ diffe
rētia ab alia: ſed in deo nō eſt realitas: qꝛ
tūc foret cōpoſit⁹. nec diffiniṫ de⁹ per addi
tū: qꝛ omne tale eſt depēdēs ab eo per qō
diffiniṫ. Preterea Auicēn. octauo meta Octauum.
phyſice ſue capitulo quarto. Deus non eſt
in gñe. qꝛ genus eſt pars ſpeciei vnde om
nis ſpēs eſt cōpoſita. vñ ibidē ꝓbat Auic.
iſtam cōcluſionē ſic. ſi neceſſe eſt eſſe hꝫ ge
nus. igiṫ intētio generis vel ē ex ſe neceſſe
vel nō. ſi ſic: nō ceſſabit quouſqꝫ ſit ibi dif
ferētia: ⁊ tūc nō foret gen⁹. ſi nō: ḡ neceſſe
eſt eſſe cōſtitutū per illō qō nō eſt neceſſe
eſſe. Preterea. ſi deus ſignificareṫ aliquo Nonū.
conceptu generis: ergo ſibi coꝛreſponderet
aliq̄s cōceptus ſpecificus. conſequens fal
ſum: qꝛ ſpecies pdicatur de pluribus dif
ferentibus ſolo numero. ergo eſſent multi
dij eiuſdem ſpeciei. Preterea Auic. viij. Decimum.
metaphy. ſue. in fine. Manifeſtum eſt no
bis ꝙ primus nō habet gen⁹ nec quātita

tes nec qualitatē qñ nec vbi nec ſimile nec genus nec ꝯtrariū qui eſt altiſſim⁹ glorioſus. Itē.ix.metaphy.c.xvij. manifeſtuʒ eſt nobis ꝙ vnitas h̄ʒ principiū qḋ neceſſe eſt eſſe nō ꝯceptū ſub gn̄e neqꝫ ſub diffinitione neqꝫ ſub demōſtratiōe ex pte q̄litatis neqꝫ eſt ſibi ſile nec cōtrā.

Undecimum

B Ad oppoſitū. Ad oppoſitū ē cōmētator.x.metaphy.cōmēto.x. vbi dicit eſſe primū in gn̄e ſubſtātie ⁊ menſurā ⁊ pfectiſſimū eſt p̄mus motor q̄ eſt p̄ncipiū ſicut forma ⁊ finis. Preterea in p̄dicamētis dicit ſubſtātia eſt genus gn̄aliſſimū: qꝛ nō h̄ʒ ſupra ſe aliqḋ genus. ⁊ iſta ſubſtātia diuidit i corporeā ⁊ in icorporeā ꝯtinet qḋe incorporeū deū ⁊ angelū ⁊ aiās ⁊ demones.

C Rn̄ſio ad queſtioneʒ ſm occham. Hic vidēdū eſt q̄lis eſt ꝯceptus gn̄is: ⁊ dicit ocham ꝙ ois ꝯceptus generis eſt p̄dicabilis in q̄d de pluribꝰ differētibus plus: q̄ ſolo numero habētibꝰ certā ꝓportionē pfectiōis inter ſe: quoꝝ nullus eſt ps eſſentialis alteriꝰ p ſe. Per primuʒ diſtinguit a ꝯceptu de noiatiuo. p ſecūdū a ꝯceptu ſpecifico. p tertiū a ꝯceptu cōi deo ⁊ creaturꝭ. p quartū a ꝯceptu cōi q̄ p̄dicat de parte eſſentiali: vt illud qḋ ꝯuenit angelo ⁊ aīe.

Scḋm dictuʒ. Scḋo dicit ꝙ aliqḋ ſimpliciter ſimplex: puta angelus eſt p ſe i genere: qꝛ ſibi ꝯueniūt iſte ꝯditiōes.

Dictuʒ thome. De deo aūt tenet ſctūs Tho.q.j.diſt. viij. ꝙ nō eſt in genere ꝓpter defectū ſcḋe ꝯditionis: t̄n nec eſt ſimplicitas ipedit nec incōponibilitas. Sed nō pōt rōne ꝓbari. rō t̄n principalis ſcḋa eſt ſua. tenet beatus Tho. ꝙ deo repugnat eſſe in genere predicamētali ex ſua ſimplicitate. qꝛ talis eſt ſua ſimplicitas ꝙ ſua diffinitio ſpecifica requirit p ſe primo mō vel ſcḋo ꝙ partibꝰ diffinitionis corrīdeat eadē res: ⁊ hoc nō eſſet verū ſi eſſet in genere. Scḋo ex eius neceſſitate: qꝛ ſua diffinitio ſpecifica requirit: ꝙ quelibet res in re diffinita corrīſdens partibus diffinitiōis ſit neceſſe eſſe: ſꝫ diffinitio ſpecifica nō requirit ſic. Tertio ex eius vnitate: qꝛ eius diffinitio ſpecifica non eſt nata p̄dicari de pluribꝰ differētibꝰ numero. Quarto ex eius infinitate: qꝛ eius infinitas plus excedit oēm creaturā q̄ ſubſtātia albedinē.

D Deciſio q̄onis. In iſta q̄one faciam quattuor. Primo ponā quaſdaʒ diſtinctiones. Scḋo quaſdā ꝯcluſiōes. Tertio ſoluā quedā dubia. Quarto dicā ad rationes principales.

Prima diſtic. Prima diſtinctio eſt iſta. ꝙ aliquid pōt dici ſimpl'r ſimplex dupl'r. Uno modo qḋ ex nullis rebus cōponit. Scḋo modo qꝛ nec ex rebꝰ cōponit nec eſt alicui rei cōponibile.

Scḋa diſtinct. Scḋa diſtinctio eſt ꝙ aliqḋ dicitur eſſe in gn̄e dupl'r. Uno mō ſicut ps aliquꝰ coordinatiōis p̄dicamentalis. ⁊ ſic nihil eſt in gn̄e niſi vox vel cōceptꝰ. qꝛ coordinatiōes p̄dicamētales nō ſunt niſi de ſignis p̄dicabilibꝰ. Alio mō dr̄ aliqḋ eſſe in gn̄e. q̄ p̄ncipal'r ſignificat p ꝯceptū vl' vocē. ⁊ ſic dī ꝙ ſortes eſt i gn̄e ſubſtātie ⁊ color in gn̄e q̄litatis. Scḋo pono q̄ttuor ꝯcluſiones.

E Prima ꝯcluſio. Prima eſt ꝙ aliq̄ creatura eſt ſimpl'r ſimplex p̄mo mō loquēdo: qꝛ videlicet ex nullis rebꝰ cōponit. Probat. qꝛ capio angelū q̄ro aut eſt cōpoſitꝰ ex materia ⁊ forma vel nō. ſi ſic q̄ro de ſua forma aut eſt ſimpl'r ſimplex aut nō. ſi non: erit ꝓceſſus in infinitū in cōpoſitiōe vel dabit aliqḋ incōpoſitū qḋ eſt ꝓpoſitū.

Rn̄ſio. Sciēdū ꝙ iſta rō ꝓbat ꝙ eſt dare aliquid ſimpl'r ſimplex p negationē ois cōpoſitionis ex ptibꝰ q̄litatis alterꝰ rōnis ſicut ſunt potētia: et actus materia ⁊ forma: ſꝫ ſi diceret ꝙ aliq̄ res creata cōponit ex ptibꝰ eiuſdem rōnis vel extēſis ſicut calor ⁊ lux: vel non extēſis ſicut aīa ⁊ angelꝰ vt aliq̄ volūt: diceret tūc ꝙ iſta rō ꝯtra eos nō ꝯcludit: ſꝫ omne cōpoſitū eſt diuiſibile in cōponibilia in īfinitū.

Replica. Sed cōtra iſtud dictuʒ pōt argui: qꝛ ſic poſſet deꝰ cauſare vnū actuʒ ſucceſſiue. ſic ꝙ hodie inciperet cauſare vnā partē ⁊ ad mille annos poſtea foret iſte cōplete cauſatus ⁊ in toto tpe inter medio ꝯtinue foret in cauſari. qḋ nō videt verū: forte t̄n h' ipſi ꝯcederēt.

Scḋo replicatur. Itē ſi puncta forēt res foret aliqua creatura ſimpl'r ſimplex p̄mo mō.

F Scḋa ꝯcluſio. Scḋa ꝯcluſio eſt iſta ſolꝰ deꝰ eſt ſimpl'r ſimplex ſcḋo mō.

Probatur primo. Hoc ꝓbat: qꝛ omis creatura eſt alteri cōponibilis ꝓbo: qꝛ vel eſt ſuba vel eſt accn̄s. ſi accn̄s pꝫ. ſi ſuba pōt ſubſtare accidēti deꝰ aūt nullo mō eſt cōponibilis.

Scḋo. Preterea ſi eſſet talis creatura hoc marie videret de angelo: ſꝫ angelꝰ recipit ſuas affectiōes ⁊ intētiōes. vn̄ Aug. vj. de tri. c. xvij. nihil ſimplex mutabile eſt. ois creatura mutabilis eſt. nulla igit creatura eſt ſimplex. Uidet aūt ꝙ iſta ro debeat intelligi de ſimplicitate q̄ excludit cū alio cōponibilitatē. vn̄ in eodem. c. dicit ꝙ iō aīa nō eſt ſimplex: qꝛ aliud eſt cupiditas aliud timor aliud triſticia. Ex his pꝫ ꝙ diffinitio pūcti nō eſt bn̄ data pṁo euclidis. punctus eſt cuiꝰ ps nō eſt ⁊ ita eſt deꝰ ⁊ ange-

O lus ⁊ aīa. Sed ſic deberet dici ꝙ pūctꝰ eſt
Tertia res poſitionē hñs cuiꝰ nō ē ps. Tertia ꝯclō
ꝯcluſio eſt ꝙ deꝰ eſt in gñe ſcḋo mō ſcḋe diſtinctio
contra nis. Qḋ ꝓbo ſic: oīs ꝯceptꝰ p̄dicabilis de
thomā. deo ⁊ angelo eſt ꝯceptꝰ gñis: qꝛ nō ſūt eiuſ
dē ſpeciei. Conſtat ꝙ nō eſt ꝯceptꝰ ſpēī nec
diffinitiōis: ſꝫ cōceptꝰ ſubſtantie p̄dicaṫ in
q̄d de deo ⁊ angelo. ⁊ ſilr ſubā incorporea
cuiꝰ ꝓbatio eſt: qꝛ ad q̄ōnem factā ꝑ q̄d de
deo ꝯueniēter rndeṫ ꝙ eſt ſubā vel res ꝑ
ſe ſubſiſtēs ⁊ ſubſtātia īcorporea vel eſt in
gñe ſubſtātie. nec hoc repugnat eiꝰ infini-
tati. Nā ſi eſſet vnū lignū infinitū nō ideo
minꝰ foret indiuiduū de gñe ſubſtātie. nec
repugnat ei ꝙ neceſſe eſt eſſe: qꝛ ſi corpꝰ ce
leſte foret neceſſe eſſe: ſicut q̄dā phi poſue-
rūt. nō ideo negareṫ eſſe in gñe ſubſtātie:
nec repugnat eiꝰ ſimplicitati: qꝛ angelꝰ eſt
in gñe: ⁊ tñ ꝯcediṫ ꝙ eſt ſimplex oīno ꝑ ca
rētiā quarūcūqꝫ partiū integraliū. nec de-
rogat eiꝰ ꝑfectioni ꝙ habeat ꝯceptū cōem
in aīa mea ſibi ⁊ alijs plus q̄ꝫ derogat ei-
dē ꝙ hoc nomē ens ſignificat eū cōiter cū
V alijs: nec req̄riṫ ꝙ ſit ꝓportio finita inter
Quar- oīa extrema in gñe ꝑfectionis. Quarta
ta ꝯclō ꝯcluſio eſt ꝙ ꝓprie loquēdo primo mō de
eſſe in gñe ſoli ꝯceptus ⁊ voces vel ſaltē ſi
gna ad placitū inſtituta ſunt in gñe. Voc
ptꝫ: qꝛ tm̄ iſta incōplexa ponunṫ in gñe q̄
ſunt ꝑtes ꝓpoſitionū: ſed hmōi nō ſunt ni
ſi ſigna vl ꝯceptꝰ vel voces. ergo ptꝫ maior
qꝛ ſola iſta nata ſunt eſſe ſubiecta ⁊ p̄dica
I ta. ⁊ ſolū iſta que ſunt termini cathegoreu
Primū matici ſunt ordinabilia in gñe. ꝙ. Sed
dubiū. ꝯtra iſta ſunt quedā dubia: quoꝝ primum
Utrum eſt. vtrū ſimplicitas ſit ꝑfectio. videṫ ꝙ ſic
ſimpli- qꝛ: ꝓ magna ꝑfectione attribuiṫ deo ⁊ an-
citaſ ſit gelo. ſilr ſuū oppoſitū eſt īperfectio. ꝙ hec
ꝑfectio eſt ꝑfectio. Scḋm dubiū eſt an ꝑtes ſub
Scḋm ſtātie ſint in gñe. videṫ ꝙ nō. qꝛ Boetiꝰ di-
dubiū. cit ꝙ Ariſtotelis relictis extremis. ſ. mate
ria ⁊ forma agit de ſubſtātia cōpoſita. Sꝫ
oppoſitū videṫ ex multꝫ dictis philoſophi
⁊ cōmētatoris ſcḋo de aīa ter. cōmēti ſecū
di. Dicimꝰ ergo ꝙ ſubſtātia eſt vnū genus
ꝯtentiuū ſubſtantiaꝝ: aut quedā eſt mate
ria: ⁊ quedā eſt forma. Cōmētator incipit
diuidere genus ſubſtātie ⁊ diuidit oīa de
quibus diciṫ ſubſtātia ſub tribus modis:
quoꝝ primus eſt vt ſit ſubſtātia. ſcḋs aut
materia aut forma. tertiꝰ illud qḋ ꝯſtituiṫ
ex his. hec eſt ſentētia cōmētatoris: ſꝫ plu
ra ſūt verba. Itē ſeptimo Methaphyſice
cōmēto. vij. habeṫ eadē ſentētia. ⁊ in mul-
tis alijs locis habeṫ ꝙ ex nō ſubſtātijs nō
fit ſubſtātia. Itē hec eſt p̄dicatio ſupioris
de inferiori. aīa intellectiua eſt aīa. ⁊ hec
ſilr aīa intellectiua eſt ſubſtantia. Itē ps
ligni eſt lignū. igiṫ pars ligni eſt ſubſtan-
tia. ꝯña ptꝫ: qꝛ oīs pars ligni eſt ſubſtātia
aliter nō valeret diſtinctio de partibꝰ ho-
mogeneis. c. ſ. de gñatione ⁊ de augmēta-
tiōe alſ corruptione. Tertiū dubiū q̄re Tertiū dubiū.
ꝯceptus entis nō eſt ꝯceptꝰ gñis: cū ſit cō-
munis ⁊ predicabilis de deo ⁊ creatura.

Quarto poſſet eſſe dubiū an genera ge Quartū du.
neraliſſima ⁊ vniuerſalr oīa ordinabilia ī
coordinatiōibus p̄dicamētalibꝰ ſint voces
vel ꝯceptꝰ ſicut dicit q̄rta ꝯcluſio. Qḋ non Probatur primo ꝙ
ſint ꝯceptus: ꝓbo oīs ꝯceptꝰ mētis eſt q̄li
tas: ſꝫ ſubā eſt genus gñaliſſimū ⁊ eſt ꝯce
ptus mētis. ꝙ ſubſtātia eſt q̄litas. cōcluſio cōceptꝰ
falſa: qꝛ ſua oppoſita eſt immediata. nulla nō ſint
ſubſtātia eſt q̄litas. ꝓmo poſterioꝝ. Se ſubſtan
cūdo ſi iſte ꝯceptꝰ eſt q̄litas: ꝙ q̄litas predi tie.
caṫ in q̄d de iſto ꝯceptu ⁊ iſte ꝯceptus pre Scḋo.
dicaṫ in q̄d de ſorte. ergo qualitas predica
tur in q̄d de ſorte. ꝯñs eſt falſuꝫ. Tertio Tertio.
tūc tales forēt ꝯcedēde aīal eſt conceptus Quarto.
ꝯñs eſt falſum. Quarto ſi oīa p̄dicamen
ta ſunt ꝯceptus: oīa predicamenta ſunt in
gñe q̄litatis: ꝯñs eſt falſum. qꝛ ſi ſic quali-
tas foret ſuperius ⁊ inferius reſpectu ſui
ipſius. nā iſte cōceptus demonſtrato cōce
ptu generaliſſimo in coordinatione quali
tatis eſt ꝯceptus. ergo eſt q̄litas. ⁊ certum
eſt ꝙ nō oīs q̄litas. ergo iſte ꝯceptꝰ quali-
tas p̄dicaṫ de illa. ⁊ de alijs. ergo eſt cōis
ad illā ⁊ ad illas. igiṫ idē reſpectu ſuiipſiꝰ
eſt ſuperius ⁊ inferiꝰ. Quinto ſi ſic. qḋli Quīto.
bet predicamentū foret indiuiduū vnius
predicamenti. videlꝫ qualitatis. ⁊ ſic foret
ꝯcedēdū ꝙ quātitas ſit q̄litas ⁊ quātitas
eſt in aīa ⁊ pari rōne talis ſubſtātia eſt in
aīa ⁊ multa alia. Sexto ſi ſic. accipio cō Sexto.
ceptū aīalis quē tu ponis per ſe in genere
ſubſtātie: ille conceptus eſt ꝑ ſe qualitas.
ergo eſt ꝑ ſe in duobꝰ generibus. Septi- Septimo.
mo tūc vnū genus generaliſſimū foret ſu-
perius ad aliud ſicut ad inferiꝰ: immo qua
litas foret genꝰ generaliſſimū oībus alijs
ſic. ergo nō foret niſi vnū genꝰ generaliſſi
mū. Octauo ſic. ſi omne genus genera- Octauo.
liſſimū eſt qualitas: ſubſtātia eſt genꝰ ge-
neraliſſimū. ꝙ ſubſtātia eſt q̄litas. Itē An Nono.
ſelmꝰ de incarnatiōe verbi vocat iſtos dya

bolicos hereticos q̄ nō ponūt vniuerſales
ſubſtātias niſi flatus vocis. ⁊ de caſu dya-
boli dicit ꝙ de⁹ facit oēs naturas ſubſtan
tiales accidētales vniuerſales ⁊ indiuidu
Quītuꝫ dubiū. as. Quintū dubiū eſt quō aliq̄d ſimplex
pōt eſſe in genere. ⁊ videt̄ ꝙ nō: q̄ꝛ genus
Primo ⁊ differētia accipiūtur a diſtinctis realita
Confirmatur. tibus. ergo omne qđ eſt in genere eſt com
poſitū ex diuerſis realitatib⁹. Confirmat̄
p boetiū in libro diuiſionū genus ſpecieb⁹
materia eſt. nā ſicut accepta forma tranſit
in ſtatū aliū. ita gen⁹ accepta differētia trā
Scđo ſit in ſpeciē. Scđo q̄ꝛ Anſelmus dicat ex-
preſſe monolo. xvij. ꝙ aliq̄s dicat̄ rationa
lis ⁊ corpus ⁊ homo nō vno modo vel cō-
ſideratione. hoc eſt dictum ꝙ ſm aliud eſt
corpus ⁊ ſm aliud rationalis ⁊ ſingulum
eoꝝ nō eſt totū hoc qđ eſt hō. ergo ſm eū
hō dicit̄ corpus ſm vnā rationē: ⁊ rationa
Tertio. lis ſm aliā. Tertio q̄ꝛ quinto metaphyſi-
ce cōmento. xx. Genus eſt ꝑs formarū ſpe
cierū. Forma eīm ſpeciei diuidit̄ in genus
⁊ differentiā. Et cōmento. xxxiij. Gen⁹ eſt
illud qđ recipit differentias ⁊ qualitates:
⁊ talis ē materia. Itē. vij. metaphyſice in
diuerſis commētis habentur auctoritates
K eiuſdē virtutis. Ad primū dubiū de ſim
Rñſio ad primū du. plicitate. Dico ꝙ loquendo de ſimplicita-
te q̄ excludit cōpoſitionē ex partib⁹ illa nō
eſt ꝑfectio ad iſtū intellectū: ꝙ omne ſim-
plex ſit ꝑfectius ſuo compoſito. hoc pꝫ: q̄ꝛ
nec materia eſt ꝑfectior compoſito: nec for
ma nec accidēs ſubiecto. Sed ſi loquamur
de ſimplicitate q̄ excludit non ſolū cōpoſi
tionē ex his: ſꝫ etiā componibilitatē: ſic eſt
ꝑfectius. ⁊ ſic attribuit̄ deo: vt dictū eſt cō
cluſione ſcđa. nec ſequit̄ ſuuꝫ oppoſitū eſt
impꝑfectio: ergo eſt ꝑfectio. vocādo ꝑfectio
nem illud qđ eſt ſimpliciter melius ipſū ꝙ̄
nō ipſum. Qđ aūt deus nō pōt cōponi cuꝫ
alio corpore: videt̄ q̄ꝛ forte tunc poſſet eſſe
L ꝑfectius deo. Ad ſcđm dubium dico ad
Ad ſecunduꝫ dubiū. pñs ꝙ partes ſubſtātie ſunt in genere ſub
ſtantie. ⁊ ideo in deſcriptione conceptus
generis nec opꝫ ponere ꝙ ſit predicabilis
de pluribus: quoꝝ nullū eſt pars eſſentia-
lis vnius per ſe: nec ꝙ illa plura habeant
Replicatur primo. adinuicē ꝓportionē ꝑfectionis. Contra.
anima igitur eſſet indiuiduum de genere
ſubſtantie ⁊ eſſet cōpoſitū. ⁊ ſic quodlibet
indiuiduū de genere ſubſtantie eſſet cōpo
Scđo. ſitū ex infinitis indiuiduis. Itē tūc ani
ma foret ꝑſona: ⁊ ſic perſona foret pars ho

minis: ⁊ in xp̄o forent due perſone. Ad Rñſio ad primum.
primū iſtoꝝ ꝯcedo ꝙ anima eſt indiuiduū
⁊ eſt in genere ſubſtātie ⁊ ī genere anime
q̄ꝛ iſte terminus aīa predicat̄ de omni ani
ma in q̄d: ⁊ aīe differūt pluſq̄ꝫ ſolo nume-
ro: ideo aīa eſt genus ad eas: q̄ꝛ oīs ꝯcept⁹
predicabilis in q̄d de plurib⁹ differentib⁹
pluſq̄ꝫ ſolo numero ⁊ natus eſt diſtingue-
re ea ab alijs eſt cōcept⁹ generis. ⁊ qñ dici
tur: tunc quodlibet indiuiduūꝫ in genere
ſubſtātie foret cōpoſitū ex infinitis ⁊c. con
cedo ꝯcluſionē de corporalib⁹ indiuiduis
q̄ꝛ certū eſt ꝙ omne tale pōt diuidi in infi
nitū ⁊ non niſi in ſubſtantias que ſunt ſue
partes. ergo ⁊c. Ad illud de ꝑſona dico: ꝙ Ad ſcđ.
ſi ꝑſona eſt rationalis nature incōmunica Diffinitio perſone.
bilis ſubſtantia: ⁊ ly incōicabilis excludit
cōicabilitatē nō ſolū ꝑ predicationē: ſꝫ per
vnionē forme ad materiā: ſicut cōiter dici
tur tūc aīa non eſt ꝑſona. ſi aūt deſcriptio
foret rationalis nature indiuidua ſubſtan
tia ad virtutē vocis loquēdo poſſet conce
di ꝙ aīa eſt perſona tam cōiuncta q̄ꝫ ſepa-
rata. Ad rōnem ſecundi dubij ꝙ relictis Ad rōneꝫ ꝯ ſecunduꝫ dubiū.
⁊c. verū eſt q̄ꝛ poſitio extrema accipit ſub-
ſtantias cōpoſitas q̄ꝛ manifeſtiores. Ad
tertiū dubiū dico ꝙ conceptus generis dꝫ
ipm qđ eſt in genere aliquo modo diſtin- M
guere ab aliquo alio. Unde ideo ponit̄ cō Ad tertiū du.
ceptus generis in diffinitione vt eius di-
ſtinctio innoteſcat ſaltem ab aliquo. Ad N
quartū dubiū dico ꝙ oīa predicamēta ſūt Ad q̄rtuꝫ du.
in genere qualitatis loquendo de predica
mētis q̄ ſunt ꝯceptus vel voces. nā ꝑdica-
mēta ſunt ſigna cōia inſtituta vel natura-
liter ſigna ſicut cōceptus vel ad placitū ſi
cut voces: ſed qua rōne voces ſunt ad pla
citū inſtitute ad ſignificanduꝫ res poſſent
lapides inſtitui ſi placeret oīb⁹ ad ſignifi
candū: ⁊ tūc oīa iſta forēt in gñe ſubſtātie.
Sciendū tñ ꝙ cōcept⁹ politi in coordina
tione ꝑdicamētali dupl'r poſſunt ſuppone
re: vel ꝓ ſe. ⁊ ſic vocat̄ ſuppoſitio ſimplex.
vel ꝓ ſuis ſignificatis. ⁊ ſic vocat̄ ſuppoſi-
tio ꝑſonalis. ⁊ ſm has diuerſas ſuppoſi-
tiones ſoluunt̄ argumēta facta. Ad pri Ad primus q̄rti dubij
mū qñ dꝛ omne gen⁹ generaliſſimū eſt q̄li
tas ⁊c. hic nō eſt fallacia ꝯñtis: q̄ꝛ medius
terminus nō variat̄. dicendū tamen ꝙ di
ſcurſus nihil valet. naꝫ lꝫ non ſit variatio
medij: eſt tñ variatio minoris extremitat̄
q̄ꝛ iſte termin⁹ ſubſtātia in minori ſupponit
ſimpl'r ⁊ in ꝯcluſiōe forte ꝑſonal'r. Uel di-

cendū ꝙ ↄcluſio eſt diſtinguēda eo ꝙ ſub-
iectum pōt ſupponere ſimplr̄ vel pſonalr̄.
Replicatur. Sed ↄ iſta diſtinctio nō dꝫ dari niſi vbi
terminus prime intētiōis ſupponit reſpe-
ctu termini ſcđe intentionis. ſicut hic aīal
eſt genus vel hō eſt ſpēs. pōt dici ꝙ ſic: qꝛ
qñ videlꝫ terminꝰ prime intētionis ſuppo
nit reſpectu p̄dicati termini cōis ad ſcđas
intētōes ſicut ſūt iſti termini ↄceptꝰ q̄litas
ſignū. ⁊ hmōi ⁊ qñ dꝛ ꝙ ſua oppoſita eſt i-
mediata ſicut iſta nullū aīal eſt genus nō
ↄdicit iſti aīal eſt genꝰ. qꝛ vtraqꝫ eſt ỽa. nec
ſeq̄tur eſt immediata: ꝙ eſt falſa vt dicunt
Ad ſecundum. aliq̄. Ad ſcđm qñ dꝛ ſi ille ↄceptꝰ eſt q̄li-
tas: ergo q̄litas p̄dicabit̄ in q̄d de iſto ↄce
ptu. ↄña nō valet ſꝫ tñ ↄñs eſt verū. ⁊ qñ
dꝛ q̄litas p̄dicat̄ in q̄d de ſorte. ↄña non va
let: qꝛ iſte conceptus q̄ eſt genꝰ in coordina
tione ſubſtātie p̄dicat̄ de ſubſtantia in q̄d
qñ ſupponit pſonalr̄: ſed qñ ſubijcit̄ reſpe
ctu iſtiꝰ termini q̄litas tñ accipit̄ ſimplr̄.
Ad tertiū qñ dꝛ ꝙ tūc tales forent cōce-
Ad tertium. dende aīal eſt ↄceptꝰ. hō eſt qualitas. Di-
co ꝙ multe ꝓpōnes ſunt diſtinguende vl̄
nō diſtinguende ſm̄ vſum volētiū loq̄: vel
ſimplr̄ negāde. Vñ aīal ſm̄ ſuppoſitionē p
ſonalē hoc eſt res ꝓ qua ſupponit pſona-
liter iſte terminus aīal nō eſt cōceptꝰ: ſed
qñ ſupponit ſimplr̄ vel hꝫ ſuppoſitionem
ſimplicē tunc eſt ↄceptus. Eodē modo hō
Ad quartum. eſt qualitas qñ ſupponit ſimpliciter. Ad
quartū quando dicitur ſi omnia p̄dica-
menta ſunt cōceptus omnia p̄dicamen-
ta erūt in genere qualitatis: cōcedo ↄñam
⁊ cōcedit̄ añs accipiendo quodlibet p̄di
camentum vt habet ſuppoſitionem ſimpli
cem ⁊ nō pſonalem. ⁊ quādo vlterius dici
tur ergo p̄dicamentū qualitatis eſt ſupe
rius ad omne p̄dicamentum ⁊ per ↄñs
ad ſeipm̄. dico ꝙ nullū eſt inconueniēs ꝙ
idem ſit ſupius ad ſeipm̄. tñ dico ꝙ habet
diuerſam ſuppoſitionē. Unde qualitas eſt
p̄dicamentū. quando hꝫ ſuppoſitionem
pſonalē eſt ſuperius ad ſeipm̄ habens ſup
poſitionē ſimplicē: qꝛ vt habet ſuppoſitio-
nē ſimplicē eſt q̄dam qualitas mentis vel
intētio que eſt in genere qualitatis. Ad
Ad quintum. q̄ntum quādo dicit̄ tunc quodlibet p̄dica-
mentū foret indiuiduū vnius p̄dicamenti.
cōceditur quādo ſupponit ſimpliciter: non
aūt quādo ſupponit pſonaliter: ⁊ ſm̄ ſup-
poſitionem ſimplicē ↄceditur ꝙ quātitas
eſt q̄litas ⁊ ꝙ quātitas eſt in aīa. Et ſimi-
liter ꝙ ſubſtātia eſt in aīa: ⁊ ꝙ aīal ratio-
nale eſt in aīa: qꝛ quando iſti termini ſup-
ponunt ſimpliciter ſupponūt ꝓ intentio-
ne que eſt in anima. Et ſimiliter dicēdum Ad ſextum.
ad ſextū ꝙ iſte conceptus qui ſm̄ pſonalē
ſuppoſitionē eſt per ſe in genere ſubſtātie
ſm̄ ſuppoſitionē ſimplicē eſt in genere q̄li
tatis p ſe. Ad ſeptimū dꝛ ꝙ vnū genus Ad ſeptimum.
generaliſſimū nō eſt inferius ad aliud ge-
nus generaliſſimū ſimplr̄ loquendo. niſi
qꝛ iſte terminus de quo pſonaliter ſuppo-
nēte p̄dicatur genus generaliſſimū ſup-
ponēs ſimplr̄ eſt īferius ad qualitatē que
eſt genus generaliſſimū. Ad octauū dici Ad octauum
tur ꝙ diſcurſus non valet: qꝛ minor termi
nus accipit̄ diuerſimode in minori ꝓpoſi
tione ⁊ in cōcluſiōe: ⁊ ſm̄ diuerſam ſuppo
ſitionē. qꝛ concluſio eſt vera quādo iſte ter
minus ſubſtantia habet ſuppoſitionē ſim
plicē. maior aūt de virtute ſermonis eſt fal
ſa. equiualet tñ vni ꝓpoſitioni vere. ſicut
ſic dicendo omne genus generaliſſimū eſt
qualitas. hoc eſt oīs terminꝰ de quo p̄di
catur iſte terminus genꝰ generaliſſimū. ſi-
cut ſic dicēdo ſubſtātia eſt genꝰ generaliſſi
mū quādo habet ſuppoſitionē ſimplicē eſt
in genere qualitatis. qꝛ tūc ſupponit ꝓ in
tētione quadā que eſt qualitas. Ad no- Ad nonum.
nū de hoc qđ dicit Anſelmus de incarna
tione ⁊c. dꝫ intelligi ꝙ vniuerſales ſubſtā
tie nō ſunt ſic flatus vocis: ſed ſolū habeāt
ſuppoſitionē ſimplicē ⁊ nō pſonalē. qꝛ nō
ſunt niſi cōceptus vel voces ſupponentes
pſonaliter p̄dicabiles de alijs. vel pōt di-
ci ꝙ Anſelmus vocat vniuerſales ſubſtan
tias illas que habēt influentiā gñalem in
iſta inferiora: ſicut ſunt corpora celeſtia.
Ad aliud dubiū dꝛ ꝙ illđ qđ eſt ſimplex O
eſt in genere. tñ ſciendū qꝛ conceptus qui Ad q̄ntū du.
ſunt in genere q̄dam ſignificāt compoſita
ex diuerſis partibꝰ vel rebꝰ: ⁊ tales ſunt ꝓ
prie diffinibiles. Alia ſunt que nō cōponū
tur ex diuerſis rebus ſicut ſimplicia: ⁊ illi
cōceptus nō ſunt ꝓprie diffinibiles ſigni
ficātes talia ſimplicia: qꝛ differentia que
eſt ps diffinitiōis exprimit partē rei. ⁊ qꝛ
talia ſimplicia nō habēt partes: ideo ꝓprie
nō ſunt diffinibilia. Tūc ad argumētū Ad argu. q̄nti dubij
dicit̄ ꝙ cōſequētia nō valet genus ⁊ diffe
rentia accipiūtur a diſtinctis realitatibꝰ.
ergo omne quod eſt in genere ⁊c. quia nō Ad confirmationes.
omne qđ eſt i genere eſt diffinibile ꝓprie.
Et ad illā boetij. genus eſt ſpeciebus ma-

teria.falſa eſt de vi vocis:ſed debet intelli-
gi ꝙ in diffinitione ꝓpria ſpeciei genus
ſe habet ꝑ modū materie.qꝛ differētia ad
cōſtituendū ſpeciē addit̄ ipſi generi ſicut
forma materie addit̄ ad ꝯſtituendū cōpo-
Ad ſe-cundū. ſitū in eſſe. Ad illud Anſelmi monolog.
xvij.dicit̄ ꝙ ipſe loquit̄ de compoſitis que
Ad ter-tium. habēt diffinitionē ⁊ ſunt in genere. Ad
illud q̄nto Metaphyſice dicendū ꝙ iſte ꝓ
poſitiones ſunt falſe de virtute ſermonis:
ſed debēt intelligi ꝓ alijs quibus equiua-
lent.Unde hec eſt falſa genus eſt pars ſpe
cierū.ſed equiualet huic vere ꝓpoſitioni
genus eſt pars diffinitionis ſpeciei.vel ge
nus ponitur in diffinitiōe ſpeciei.Et hec
forma ſpeciei diuiditur in genus ⁊ differē
tiam hoc eſt diffinitio ſpeciei cōſtituitur
ex genere ⁊ differentia vel habet genus ⁊
differentiā in cōſtitutione ſui.Et ſimiliter
genus recipit differentiā ⁊ qualitates nō
ꝙ ſit aliqua res extra ſicut ſi ſit ſubiectuꝫ
aliqd̄:ſed qꝛ generi in diffinitione propria
addit̄ differentia ac ſi materie adderetur
forma:⁊ alie differentie accidentales quā
do non habemus differentias ꝓprias ad-
duntur generi loco differentie proprie ad
exprimendum ſpeciem que per eam diffi-
nitur.patet.Et ſic cōſequenter patet quid
dicendum ſit ad queſtionem ⁊ ad argumē
ta principalia,⁊ hec de queſtionibus pri-
mi libri.

¶ Sequūtur queſtiones eiuſdem in ſe-
cundum librum ſententiarum,

¶ Eiuſdem magiſtri Roberti holkot viri
longe argutiſſimi circa ſcđm ſniarū inci
pit diſquiſitio:pro cuius declaratione pre
mittit ſic.

Diſtinctione prima ſecū

di libri ſniarum agit magiſter de creatiōe
hominis:⁊ dicit hominem ideo creatuꝫ a
deo vt deo ſeruiret ⁊ deo frueret̄. Uerſus
autē fineꝫ primi libri agit magiſter de gu
bernatione diuina que ſit ſpecialiter circa
naturam rationalem per predeſtinationeꝫ
⁊ preſcientiam:ideo cōtinuādo quodāmo
do finem primi libri cum principio ſecun-
di quero iſtam queſtionem,

Libri ſecundi. Queſtio prima. A

Utrum creator Qō.ſ. Argu. princi.
generis hūani iuſte gu
bernet genus humanū.
Qđ non:qꝛ deus iniuſte
punit homines ⁊ premi
at:ergo deus genus hu
manum non iuſte gubernat.conſequentia
patet.Aña ꝓbo primo de punitione mul- Proba
tipliciter.Primo pono ꝙ ſit dare ſummā tur pri
penā quam aīa humana poſſit ſuſtinere.⁊ ma ps
hoc eſt veriſimile cū ſit potentie finite taꝫ antece-
in agēdo q̄ꝫ in patiendo.ſint ergo ſortes ⁊ dentis
plato duo infideles equales in naturalibꝰ arg.pri
ꝑ oīa:⁊ peccet ſortes donec ſibi correſpon mi.
deat ſumma pena quam pōt ſuſtinere:pec
cet ſilr̄ plato equaliter oīno cuꝫ ſorte : ita
ꝙ inter illos nō ſint differētie in pctis:tn̄
ponat̄ cū iſtis ꝙ ſortes moriat̄ ante plato
nē ꝑ annū.tunc arguo ſic.grauius puniet̄
ſortes q̄ꝫ plato:⁊ tn̄ nō peccauit grauiꝰ q̄ꝫ
plato.ergo iniuſte puniet̄.Prima ps ante
cedētis ꝓbat̄. qꝛ ſortes puniet̄ in inferno
ꝑ annū ante morteꝫ platonis ⁊ ſemꝑ poſt
mortē platonis equaliter puniet̄ cū plato
ne.ergo grauiꝰ puniet̄ q̄ꝫ plato.Preterea
prius puniet̄ q̄ꝫ plato:⁊ poſtea equalr̄ cū
platone in eternū.ḡ grauiꝰ q̄ꝫ plato.Item
ſub hac forma pena futura poſt iſtās mor
tis p.eſt ſufficiēs ꝓ peccato platonis:alio
q̄n plato inſufficiēter puniret̄ a deo.ergo
eadē pena eſt ſufficiēs ꝓ pctō ſortis:ḡ to-
ta pena que p̄ceſſit in ſorte eſt ſupflua.igi
tur iniuſta.nec pōt dici ꝙ p.qꝛ tardiꝰ mori
tur q̄ꝫ ſortes ꝑ aliqđ tps intēſius affliget̄
vt fiat eq̄litas vniꝰ ad penā alteriꝰ:qꝛ poſi
tū eſt ꝙ ſortes meruit ſummā penā ⁊ pla-
to ſilr̄.ḡ illa nō pōt intēdi ī platone. Se Argu. ſcđm.
cūdo ſic accipio penā vnius paruuli dece-
dētis in pctō originali ⁊ ſit a:⁊ penā alicu
ius adulti decedētis in pctō actuali mor-
tali ſit b.tūc ꝯſtat ꝙ b eſt maior a.aut ḡ in
infinitū:⁊ hoc nō.aut in aliq̄ ꝓportiōe fi-
nita ⁊ hoc eſt falſum.qꝛ ſit b maior a in decu
plo.pono ḡ ꝙ ſit aliqs viator q̄ in decuplo
minꝰ peccet q̄ꝫ iſte adultus datus iā dāna
tus.ergo in decuplo minus puniet̄.ergo
equaliter puniet̄ iſte ꝓ actuali:ſicut infās
ꝓ originali.ꝯſequēs eſt falſuꝫ igit̄. Ter Argu. tertiuꝫ.
tio arguit̄ ſic.decedat ſortes in pctō venia
li ⁊ mortali ⁊ puniatur in perpetuum pro
vtroq̄ꝫ.ergo plus puniet̄ ⁊ intēſiori pena:

q̄ ſi careret veniali. ſit ergo pena correſpōdēs ſorti decedēti cū mortali ⁊ veniali a. ⁊ ſit pena que correſpōdeat pctō ſuo ſcꝫ mortali culpe preciſe b. tūc a excedit b. q: al's nihil pateref ꝓ pctō veniali. ſit iſte exceſſus c. tunc arguo ſic. c. eſt pena certi gradꝰ debita pro veniali: ḡ c aliquotiēs ſumpta reddet penā equalē b. ꝯña pꝫ: q: b eſt pena finita. ⁊ c eſt pena alicuiꝰ gradꝰ. ḡ totiens poſſet c pena multiplicari ꝙ redderet penā totalē equalē b. ſit ergo grā exēpli ꝙ c cēties replicata reddat penā equalē b. ⁊ capio vnū viatorē q̄ ſit d. ⁊ decedat in peccato mortali eq̄li peccato ſortis iam dānati ⁊ puniti pena b. ꝓ ſuo pctō mortali cū centū venialibꝰ equalibꝰ veniali eiuſdē ſortis. tūc arguif ſic. d in duplo punif grauiꝰ q̄ ſortes ⁊ peccauit p̄ciſe mortaliter eq̄liter cū ſorte. ergo medietas pene ſibi correſpōdet ꝓ venialibꝰ. ḡ tantū punif ꝓ venialibus quātū ꝓ mortali. Hec ꝯña pꝫ. q: hac tota pena punif ꝓ oībꝰ pctīs ſuis ⁊ medietate ꝓ ſuo mortali. ergo reliqua medietate punif ꝓ venialibꝰ tm̄. ſed cōſtat ꝙ vna medietas eſt eq̄lis alteri. ergo equalr̄ punif ſicut ꝓ mortali. ergo ita graue fuit cōmittere multa venialia ſicut peccare mortaliter. ꝯñs eſt falſum. Qđ aūt iſte d punief grauiꝰ in duplo q̄ ſortes ꝓ pctō mortali. ꝓbo: q: tm̄ ꝓ ſolo pctō mortali ſicut ſortes ꝓ ſuo mortali: q: ſunt equalia ⁊ cēties tātū punief ꝓ venialibꝰ quātū ſortes ꝓ vno ſolo veniali. igif iſte d patief ꝓ ſuis venialibus cēties tantā penā quāta eſt pena c. ⁊ tanta pena cēties quāta c eſt: eſt eq̄lis pene b q̄ eſt pena ſortis debita pro mortali. ḡ bis tantā penā patif d quātā ſortes ꝓ ſuo mortali. ergo in duplo punietur d plus q̄ ſortes pro ſuo mortali quod eſt iniuſtum.

Argu. q̄rtuꝫ. Quarto ſic. ſit ſortes in grā ⁊ p. ſimiliter ſꝫ in maiori grā. ⁊ peccent equaliter ⁊ decedant: tunc iſti eq̄liter peccāt ⁊ inequaliter puniūtur. Probo: q: tanta pena ſenſus inſligif platoni quāta ſorti: ⁊ maior pena dāni: q: maiori bono priuatū grauius punitur eo ꝙ maiori bono priuaf. pꝫ: q: maiori gratia. igif ⁊c.

Argū. qntū. Quinto ſic. creet deus aliquē in puris naturalibꝰ ⁊ volo ꝙ viuat ꝑ aliquā horā ſic tm̄ ꝙ nō peccet nec habeat gratiā ⁊ poſt horā moriaf. quo poſito quero aut talis ſaluabif aut dānabif vel neutrū. vltimū nō poteſt dari: q: non ſunt niſi duo loca ꝑpetua. ſcꝫ celū ⁊ infernus. ergo opꝫ ꝙ vadat ad alterū. ſi ad celum ergo ex puris naturalibus poſſet mereri vitā eternā. ſi ad infernum ergo vel ad penam dāni vel ſenſus. ſcđm non poteſt dari: q: nunq̄ peccauit. ſi ad penā dāni: ergo peccato originali nulla correſpondet pena. Probo: q: ſi cōtraxiſſet peccatū originale nō plus puniref q̄ modo. ergo ⁊c. ergo deus iniuſte puniret ⁊ inſufficienter iſto caſu poſito.

Sexto eſt dare ꝓportionē maiorē inter penas punitoꝝ q̄ inter peccata eoꝝdē. Argu. ſextum ergo pene nō iuſte ꝓportionātur. ꝯña pꝫ q: qualis eſt ꝓportio inter culpas talis dꝫ eſſe inter penas ſm̄ iuſticiā diſtributiuam v. Ethicoꝝ. Antecedēs ꝓbaf: q: aliqđ peccatum eſt in infinitum grauius quocunq̄ alio. ergo illi deberet correſpondere pena in infinitū maior quacunq̄ alia pena: ſed nulla talis eſt poſſibilis: q: creatura non poſſet eā ſuſtinere. ergo. Aſſumptū ꝓbo ꝑ Anſelmū. ij. cur deus hō. c. xiiij. vbi vult ꝙ peccatū factū in perſonā xp̄i per modicā violētiā eſt grauius q̄ facere omnia peccata que cogitari poſſent extra ꝑſonā chriſti. ⁊ ita incōparabiliter ſuꝑat omne peccatū ⁊c.

Septimo deꝰ pro peccato finite Arg. ſeꝑtimū. malicie inſligit penā infinitā: ⁊ ꝓ temporali peccato penā eternā. ergo iniuſte. q: pena in ꝓportione excedit culpā. Qđ aut peccatū ſit finite malicie ꝓbatur ꝑ Anſ. libro. j. cur deus homo. c. xj. Peccare nō eſt aliud niſi nō reddere deo honorē debitū. ſed honor debitus deo ab hoīe nō eſt infinitꝰ: q: talē non poſſet homo ſoluere. ergo finitus tm̄. igif nō reddere deo illū honorē eſt malū finitū: ſꝫ ꝓ peccato tp̄ali inſligif a deo pena eterna ſiue īfinita. pꝫ Mat. xxv. c. Ibūt in ſuppliciū eternū ⁊c.

Octauo accipio duas aīas equaliter puniēdas Argū. octauū in purgatorio ⁊ ſint a ⁊ b. ⁊ debeatur a maior gloria in eternū ⁊ b minor. tunc arguo ſic. a peccauit eq̄liter cū b. ⁊ grauiꝰ punief. ergo iniuſte. Aſſumptū quātū ad primam partē patet. ⁊ partem ſcđam ꝓbo. nam a ꝑ totū tempus priuaf maiori bono q̄ b. q: iſta tota beatitudine quā haberet a ſi non eſſent illa pctā venialia ⁊ illa eſſet maior gloria q̄ glia quā habebit b. igif maiori bono priuaf. ergo plus punif.

Itē eodē Confirmatur primo. caſu poſito fiant orōnes ab ecclīa militante ꝓ vna aīa ⁊ nō ꝓ alia. tūc illa ꝓ qua p̄ces fiūt citius liberabitur vel tolerabiliꝰ patief: ſed hoc eſt iniuſtū. q: non meref ꝑ

Scḋo, meritū viuētis plus ꝙ̄ alia. Itē ꝓ pctm̄
veniale punitū in purgatorio grauius pu
nitur ꝙ̄ peccatū moꝛtale punitū ſufficien
ter ꝑ ꝯtritionē ⁊ ſatiſfactionē in pꝛeſenti.
ergo iniuſte oꝛdinatᷓ illud .ꝯſequētia ptꝫ:
minoꝛ culpa multo grauius punitᷓ.antece
dens ꝓbo:q꞉ impediri a fruitione ꝑ vnaꝫ
hoꝛā eſt grauioꝛ pena ꝙ̄ īpediri a ꝗcunqꝫ
delectatione huius vite pꝛeſentis ꝑ totam
vitā hoīs.cuius ꝓbatio eſt:q꞉ videre deū
beatifice ꝑ vnaꝫ hoꝛam eſt melius ꝙ̄ frui
quacūqꝫ delectatione pꝛeſenti per centum
annos.ergo grauius punit deus peccatuꝫ
veniale ꝙ̄ moꝛtale ſm̄ legē ſtatutā: igitur
iniuſte.ptꝫ ergo ꝓ̄ma pars antecedētis ꝙ
deus iniuſte hoīes punit que fuit ꝓ̄ma ps
antecedētis. Scḋa pars eiuſdē. videlꝫ
Pro ſecunda ꝑte antecedentis ar. princi. Argu. primus
ꝙ iniuſte pꝛemiat etiā poſſet ꝓbari mul
tipliciter. Pꝛimo ſic. de⁹ equaliter ꝑmiat
aliquē qui nunqꝫ habuit vſum liberi arbi
trij nec meruit ſicut adultū qui meruit.er
go iniuſte.ꝯñ̄a ptꝫ:q꞉ pꝛemia debēt coꝛre
ſpōdere meritis.aña ꝓbatᷓ:q꞉ capio ꝑmiū
lini adulti ⁊ ꝑmiū vnius de innocētibus
pꝛemiuꝫ lini aut eſt maius aut minus aut
equale.ſi minus vel equale: habeo ꝓpoſi
tū.ſi maius nō in infinitū:ꝯſtat.ſit igitᷓ ꝙ
in triplo.capio ergo vnū viatoꝛē qui me
reatᷓ in triplo minus ꝙ̄ linus meruit ⁊ de
cedat:tūc iſte ꝑmiabitᷓ ꝑciſe ī triplo pluſꝙ̄
ille ꝗ nunqꝫ meruit.videlꝫ innocens.ergo
iſte ꝗ meruit ⁊ ꝗ fuit adultus ꝑmiabitᷓ ꝑci
ſe cū illo ꝗ nunqꝫ meruit qḋ non videtᷓ iu
Secundum argu.
ſtū. Scḋo ſic.capio duos viatoꝛes.ſ.ſ.⁊.p.
⁊ ſit ſoꝛtes melius ⁊ multo plus diſpoſit⁹
in naturalib⁹ ꝙ̄ plato ⁊ ſit p.maioꝛis me
riti apud deū tūc arguo ſic.beatitudo non
deſtruit naturā nec mutat ſubāꝫ hoīs:ḡ in
beatitudīe ſoꝛ.habebit melioꝛa naturalia
ꝙ̄ plato.ḡ plus diliget deū ꝙ̄ plato. Iſta
ꝯñ̄a ptꝫ:q꞉ quilibet btūs diligit deū ex to
to coꝛde ⁊c.q꞉ ſm̄ beatū Aug.in lib. de ꝑ
fectione iuſticie.tūc ꝓ̄mo īpletᷓ illud pꝛece
ptū.ſꝫ vltra ſequitᷓ plus diliget deū ꝙ pla
to.igitᷓ plus diligetᷓ a deo. ⁊ vltra.ḡ plus
recipiet de beatitudīe.⁊ tm̄ minus meruit
ꝑ caſum.igitᷓ ꝗ min⁹ meruit magis ꝑmia
Tertius argu.
bitur. Tertio ſub hac foꝛma capio duos
eq̄les fideles equalis meriti apud deū.ſ.
ſoꝛteꝫ ⁊ platonē ⁊ ſit ſoꝛtes ſimplex plato
ſapiēs ⁊ decedāt.quero tūc aut pꝛemiabū
tur equaliter aut inequaliter:ſi inequalitᷓ
habeo ꝓpoſitū,ſi eq̄liter ergo eq̄lis beati
tudo dabitur vtriqꝫ:ergo ⁊ equalis cogni
tio.ſꝫ ſi inequalibus addantᷓ equalia ꝗ re
ſultāt erūt inequalia. igitᷓ cū ſoꝛtes ⁊ pla
to pri⁹ fuerūt ineq̄les ⁊ eq̄lis cognitio eis
addatᷓ erūt adhuc ineq̄les in cognitiōe ſi
cut pꝛius.ḡ ſicut pri⁹ plato erit ſapiētioꝛ ꝙ̄
ſoꝛtes. igitᷓ ſi ꝑmiabuntᷓ eq̄liter ꝑmiabun
Confirmatur.
tur inequaliter. Item ſi iſti duo deberēt
eq̄liter ꝑmiari.ergo ſoꝛtes erit ī ꝑmio eq̄
lis platoni.⁊ vltra.igitᷓ erit equalis in co
gnitiōe.ſit igitᷓ grad⁹ iſtius equalitatis a.
⁊ arguo ſic.platoni nō dabitᷓ de cognitiōe
plus niſi quātum ſibi deficit de a gradu ⁊
tātū ꝑciſe nec plus ſoꝛti dabitᷓ de cognitio
ne.ſ.quātū ſibi deficit de a ꝑciſe: ſed plus
deficit ſoꝛti de a ꝙ̄ platoni:ergo plus da
bitᷓ ſoꝛti ꝙ̄ platoni.ergo ineq̄liter dabitur
eis:igitᷓ ſi ꝑmiabuntᷓ eq̄liter ꝑmiabuntur
inequaliter.ergo iniuſte qḋ eſt ꝓpoſitum.
Quartus arg.
Quarto ſic deus iniuſte ꝑmiat xp̄m.igitᷓ
aſſūptū ꝓbo.q꞉ ꝗro aut tātū dabitᷓ xp̄o ⁊
humano generi quātū xp̄s meruit: q꞉ xp̄s
nō meruit ſibi beatitudinē ſed nobis: vel
nō dabitᷓ tm̄ ſibi ⁊ nobis ⁊c.ſi nō:igitᷓ ſibi
minus dabitᷓ ꝙ debetᷓ.igitᷓ ſibi iniuriatᷓ.ſi
ſic:ſit tota multitudo ſaluādoꝝ a. tūc erit
hec vera.tātū datᷓ a quātuꝫ xp̄s meruit: ex
quo ſequitᷓ pꝛimo ꝙ ſi tūc aliqs coꝛū gene
raret filiū ꝗ ꝯtraheret pctm̄ oꝛiginale ille
nō poſſet mundari virtute ſacramēti nec
virtute paſſiōis xp̄i. Scḋo ſequeretᷓ ſi hoc
ſit verū ꝙ tot hoīes poſſent eſſe circa finē
mūdi ꝙ meritū xp̄i nō ſufficeret ad ſatiſfa
ciendū ꝓ eis nec ſacramēta eccleſie hn̄t
efficaciā. Pꝛobo ꝯñ̄am: q꞉ ſit tota multitu
do ꝯſumpta a ꝑter ꝗnqꝫ añ finē mundi ⁊
ſint adhuc cētū hoīes.tūc arguitᷓ ſic. Me
ritū xp̄i ſufficienter ꝑmiatᷓ ꝑ b ꝙ datᷓ xp̄o
in a.ḡ de toto ꝑmio xp̄i coꝛreſpōdente nō
deeſt niſi ſalus ꝗnqꝫ hominū.ḡ merito xp̄i
nō debetᷓ de iure niſi ſalus ꝗnqꝫ hoīm:ſꝫ
cētū hoīes nūc ſunt in mūdo.igitᷓ de meri
to xp̄i nihil pōt īpartiri niſi ſolū illis ꝗnqꝫ
Quintū argu.
Quinto arguitur ſic.accipio aliqueꝫ via
toꝛē qui ſit a.⁊ pono ꝙ mereatᷓ ꝑciſe equa
liter cū aīa boni latronis que fuit ꝑmiata
iā ꝑ mille ānos.tūc arguitᷓ ſic . ſi a dꝫ equa
liter ꝑmiari cū iſta aīa:opoꝛtet ꝙ ei fiat re
cōpēſatio beatitudinis ⁊ gaudij qḋ iſte ha
buit iā ꝑ totū tp̄s ꝑteritū: q꞉ a parte dura
tionis in poſterū nihil pōt addi : q꞉ ſimul
gaudebūt ſine fine. ḡ opoꝛtet ꝙ a ꝑ aliqḋ
tp̄s gaudeat gaudio intēſioꝛi ꝙ̄ illa aīa iā

beata. ⁊ ꝙ videat deū clariꝰ ⁊ inteſius ꝑci
piat lumē glorie: ⁊ poſt trāſacta illa hora
remittat ad equalitatē gaudij qđ nō habꝫ
alia aīa boni latronis. ſꝫ videt hoc incōue
Primū niens ꝓpter multa. Primo qꝛ ſequeret
incōue ꝙ charitas beati poſſet minui. ⁊ ſic beatꝰ
niens. ille aut vellet diminutionē ſue beatitudi-
nis qđ non videt poſſibile vel ſaltē videt
multū irrōnabile vel nollet. ⁊ tūc triſtaret
ſi hoc ꝯciperet. Si dꝛ ꝙ hoc lateret euꝫ ꝙ
ſua beatitudo diminueret: igit deciperet:
qꝛ ſi videt ſuā beatitudinē. ꝗ credit eā eſſe
Scđm eternā ⁊ nō erit: ꝗ decipit. Scđo tunc qꝛ
poſtea poſſꝫ recordari ſe fuiſſe beatiorē ꝙ
poſt ⁊ magis dilexiſſe deū ⁊ tūc gauderet
de hoc minꝰ diligeret deuꝫ ⁊ de hoc ꝙ ſua
beatitudo eſt diminuta. ꝯña ptꝫ: qꝛ beatꝰ
nihil habebit vñ nō debeat gaudere: ſicut
dicit Anſel. de beati. ca. vij. Tu inquit iſto
gaudio ꝑfrueris: qꝛ nihil vñ gaudere non
Tertiū. debeas habebis. Tertio ex alia ꝑte ſi h
eſſet veruꝫ ꝙ gaudiū iſtius q̄ tardius me-
ruit deberet ſibi recōpenſari ꝑ inteſionem
gaudij ſui vt equaret totaliter p̄miū ſuum
premio alterius qui iā fuit beatus ꝑ mille
vel quoſcūqꝫ annos in p̄terito: ſequeretur
ꝙ ſi pater aſſumeret vnā naturā humanā
equalē humanitati xp̄i. ⁊ illa tm̄ mereret
ſicut natura q̄ in xp̄o meruit: illa foret pre-
miāda inteſiori merito ꝑ aliqđ tp̄s q̄ꝫ aīa
xp̄i. ꝯña ptꝫ: qꝛ cū iſta tantū meruit quātuꝫ
aīa xp̄i. ergo dꝫ equalr p̄miari. ergo nō ſuf
ficit ꝙ premiet mō ⁊ deinceps equaliter
cū aīa xp̄i niſi fiat ei recōpēſatio ꝓ beati-
tudine p̄terita quā iam habuit aīa xp̄i: ſꝫ
hoc fieri nō pōt: niſi ꝑ intenſionē gaudij ſi
cut dicit hec reſponſio. ergo opꝫ ꝙ ꝑ aliqđ
tp̄s intenſius gaudeat q̄ꝫ aīa xp̄i. Simile
argumētū pōt fieri de angelo ſi creet mo-
do vnus equalis beatiſſimo in naturalibꝰ
qui tantū mereat quantū ad oēs circūſtā-
tias ſicut iſte meruit: talis nullo mō poſ-
Scđm ſet iuſte premiari. Scđo ad p̄ncipale ſic
p̄n. arg. deus non gubernat genus humanū. ergo
qōnis. nō iuſte gubernat. ꝯña ptꝫ. antecedēs pro
bat: qꝛ ſi gubernaret genus humanū ordi
naret oēm hoīem ad vitā eternā. ꝯſequen
tia ptꝫ: qꝛ oīs gubernās aliū ſi ſapiēter gu
bernat ordinat eū ad finē ſuū naturalē: ſꝫ
finis hoīs naturalis eſt beatitudo ſm An
ſel. monolo. c. lxix. rationalis creatura ad
hoc facta eſt vt ſine fine amet ſummam
eſſentiā. Item idē ſcđo. cur deus homo. c.

primo. ergo deus vult voluntatē benepla
citi quēlibet hoīem hr̄e beatitudinē. ꝯñs
eſt falſum: ergo illud ex quo ſequit. igitur
deus nō gubernat mundū ſeu genꝰ huma
nū. Cōfirmat qꝛ deus volūtate bn̄placi Confir
ti creat iſtā aīam. ergo volūtate bn̄placiti matur
vult eā eſſe: aut igit vult eā eſſe voluntate primo.
beneplaciti ꝓpter finē aut nō. ſi non: tunc
deus in agēdo nō attēderet finē. ſi ſic: aut
vult aīaꝫ humanā fieri beatā vel nō. ſi nō:
igit nō fecit eā ꝓpter beatitudinē. ſi ſic: ⁊
ipa nō erit beata. ponat: igit nō gubernat
eam. Itē ſub alia forma ſic. Sub ſapiētie Confir
gubernatore nihil accidit preter intentio matur
nē gubernātis neqꝫ aliqs ꝑiclitat ſub ſua ſcđo.
gubernatiōe: ſed multi hoīes periclitant.
igit nō ſunt ſub diuina gubernatione. Itē Tertio.
nihil intentū a natura accidit vt in paucio
ribus: ſed ſemꝑ vel frequēter. ij. phyſico. ⁊
deficit vt in paucioribus: ſꝫ hoīes attinge
re ad beatitudinē accidit vt in paucior-
bus. igit nō eſt intentū a natura: igit nec
a deo. ergo nec eſt finis naturalis homis.
Itē incōueniens eſt nobiliſſimā creaturā Quar-
gubernari ⁊ fruſtrari fine ſuo in ꝑpetuo: to.
ſed maior pars generis humani fruſtrat
beatitudine. ergo eſt ſine dei gubernatiōe
Tertio principalr ſic. nullus acceptator Tertiū
ꝑſonaꝝ iuſte gubernat ꝑſonas: quaꝝ alte- ar. p̄n.
rā acceptat ⁊ alterā reprobat ſine merito
vel demerito: ſed deus ſic gubernat hoīes
ꝙ vnum acceptat ⁊ alterum reprobat ⁊c.
Malach. j. Jacob dilexi: eſau aūt odio ha
bui: ⁊ ſimilis rō in alijs. neqꝫ valet dicere
ꝙ iſtū reprobauit: qꝛ vidit eius maliciam
futurā: ⁊ iſtū elegit: qꝛ vidit eius merita fu
tura: qꝛ hoc retractauit btūs Aug. dicens.
Spem futurā ⁊ futurā fidem ꝓcedere ex
gr̄a diuina. li. ij. c. xxxiij. Item ſic. nullus Confir
ſponte ⁊ de mera ſua voluntate ⁊ gr̄a eli- matur
gens alios ad honores ⁊ premia: ⁊ repro- primo.
bās alios ad penas ⁊ ſupplicia iuſte eos
gubernat: ſꝫ deus nō ꝓpter futurā fidē: ⁊
merita elegit hos hoīes ab eterno ad glo-
riā: ⁊ alios p̄ſciuit ad penā eternā. igit nō
iuſte ſꝫ volūtarie eligit quos vult ⁊ quos Scđo
vult reprobat. Item arguit ſic. ſint duo
cras naſcituri vnꝰ p̄deſtinatꝰ q̄ ſit a. ⁊ aliꝰ p̄
ſcitus q̄ ſit b. q̄ro qñ deus creauit aīam b.
vel ordinauit eā ad vitā eternā vel ad pe-
nā eternā. nō pōt dici ꝙ ad neutrū: qꝛ ipe
ordinat ꝙ quelibet aīa ibit ad alteꝝ. ⁊ per
ꝯſequēs ꝙ hec anima ibit ad alterū ⁊ hoc

ordinat nõ intelligendo illud.ſ.ad qđ aia
ordinaꝛ hoc diſiunctū vita eterna vel pena
eterna. immo determinate aia ordinaꝛ ⁊
ab eo pſciꝛ ad alterā partē diſiunctiue. Si
dicaꝛ ꝙ ordinat aiam b ad vitā eternā: igi
tur nõ preſcit aiam b ad penā cuius oppo
ſitū ponit caſus. Si dicaꝛ ꝙ ordinat eā ad
Primū incõueniens. penā eternā ſequūtur incõueniētia. Primo
ꝙ nõ ordinat oēm naturā rõnalē vt fruaꝛ
deo finaliter: cuius oppoſitū dicit Anſel-
mus ſcđo cur deus homo. ca.v. ⁊ monolo.
lxix. ⁊ ſic ſequiꝛ ꝙ vita eterna non ſit finis
Scđm rõnalis creature. Secūdo ſequiꝛ ꝙ libere
creat iſtam aiam nulla neceſſitate coactus
necꝫ alia bona rõne induct⁹ vt damneꝛ. qđ
nõ vr̄ aliquā iuſticiā iportare nec miam.
cū tñ dicaꝛ ꝙ oēs vie eius mia ⁊ veritas.
Tertio confirmatur. Item arguiꝛ ſic. q̄ nullā ꝓportionē atten-
dit inter meritū ⁊ pmium quātuꝫ ad illos
quos honorat: nec demeritū ⁊ ſuppliciuꝫ:
quātū ad illos q̄s reprobat ⁊ punit: nõ vr̄
eos iuſte gubernare: ſꝫ ſic videꝛ eē de deo
ad Romanos nono. Cui vult miſeretur et
quem vult indurat. ſicut figulus facit vas
vnū in honoīē ⁊ aliud in ꝯtumeliā. hoc eſt
exemplū apoſtoli. Et certū eſt ꝙ figul⁹ nec
iuſte nec iniuſte gubernat vaſa ſic de eis
ordinãdo: ergo eodē modo deus nec iuſte
nec iniuſte: ſed mere libere videꝛ guberna
Quarto cõfirmatur re genus humanū. Itē deus ab eterno
pparauit res ſicut ꝯtingēt a creatione mū
di ⁊ cõtinue gubernat. ita ꝙ demõſtratis
oibus beatis futuris. ⁊ nullis alijs hec eſt
vera. ſolū iſtis pparauit vitā eternā: igitur
nullū aliū ab iſtis ordinauit ad vitā eter-
nā. ſilr̄ demõſtratis dãnatis oib⁹ ſolū hec
eſt vera: ſolū iſtis pparauit penā eternam.
Tūc arguiꝛ ſic. oēs iſtos pparauit ad vitaꝫ
ergo nullū iſtoꝝ potuit gubernare ad aliū
finē. pꝫ ꝯña: qꝛ nõ potuit gubernare cõtra
ſuā preordinationē. ⁊ ſic ſequiꝛ ꝙ nõ oēs
Quartū arg. princi. hoies ordinanꝛ ad eundem finē. Quarto
principalr̄ ſic. nullus iuſte gubernãs alios
punit eos ꝓ eiſdē opib⁹ que vult eos face
re: ſed deus facit ſic. ergo. maior pꝫ: qꝛ ſi iu
ſte gubernãs vult eos facere aliquid vult
Prima pbatio minoris eos pmiari: ſi h̄ fecerint ⁊ nõ puniri. Mi-
nor probaꝛ multipliciter. Primo ſic. om
ne qđ deus facit ſicut cā totalis vel partia
lis in hoīe deus vult fieri tale opus: ſꝫ om
ne opus hoīs deus cauſat ſicut totalis cā
vel partialis in hoīe: ergo tale opus vult
fieri: ſed aliqđ pctm̄ eſt opus hoīs ſicut fu
rari ⁊ occidere. ergo deus vult iſtos actus
fieri ⁊ ꝓ eiſdem punit hoīem. ergo pro eo
dem punit hoīem quod vult ab hoīe fieri.
Maior iſtius rõnis pꝫ: qꝛ omne qđ deus
facit: volēdo facit. ⁊ p electionē. vñ eligit
h̄ fieri ⁊ mag⁹ vult h̄ fieri ꝙ̄ dimitti qđ ipe
facit. Minor ꝓbaꝛ. qꝛ Eſa. xxvj. Oia opera
noſtra operat⁹ es in nobis. Et Actuū. xvij:
in quo viuimus mouemur ⁊ ſumus. vnde
ſicut eſt cõtinua cā vite noſtre: ita eſt cau-
ſa motionū noſtraꝝ. Unde Aug. iij. de tri.
ca. iiij. Uolūtas dei prima ⁊ ſumma cā eſt
oīm corporaliū ſpecierū atqꝫ motionum. ğ
motionis qua q̄s occidiꝛ ⁊ motionis qua
occidēs vult illū occidere volūtas dei eſt
ſumma cā: ſed illa volitio pctm̄ eſt. ğ deus
eſt cauſa peccati. Scđo ad idē. de⁹ vult Probatur ſecundo.
oēs illos facere illud qđ eſt neceſſariū ad
finē de eis pordinatū ⁊ ad qđlibet qđ eſt
ꝓuiſum a ſe mãſurū in ppetuū. ſꝫ de⁹ ordi-
nauit infernū ab eterno ⁊ in eternuꝫ eſſe.
ergo vult oē illud qđ eſt ad hoc ordinatuꝫ
ſed ſi nemo peccaret infern⁹ foret fruſtra.
ergo vult hoīes peccare q̄bus infernū pre
parauit ⁊ ꝓ peccatis puniet eos. ergo ⁊c.
Qđ aūt malis pparauit infernū dicat ful-
gētius ⁊ allegat magiſter primo ſen. di. xl.
c. iiij. Preparauit inq̄t deus malis ignem
eternū. Illis vtiqꝫ q̄s iuſte preparauit ad
luenda ſupplicia. ⁊ Mat. xxv. Ite maledi
cti ⁊c. ⁊ ꝯſtat ꝙ nõ ſolū illis demonib⁹: ſꝫ
malis hoīb⁹: iſtis videlꝫ demõſtratis oib⁹
dãnatis. ergo iſtos ⁊ nullos alios vult eſſe
tales vt ad finē iſtū vadant. Tertio ſic. Probatur tertio minor.
de⁹ vult q̄cq̄d eſt ad decorem vniuerſi: ⁊ ad
manifeſtationē ſue iuſticie. ſꝫ mala fieri ⁊
peccata puniri eſt ad decorē vniuerſi ⁊ ad
manifeſtationē diuine iuſticie: ergo deus
vult peccata puniri: ſed peccata puniri nõ
pñt niſi ab hoībus committanꝛ. necꝫ diui
na iuſticia i eoꝝ punitõe manifeſtari poſ-
ſet niſi pctā ppetrarenꝛ. ergo vult peccata
ppetrari vt ſua iuſticia manifeſteꝛ ad deco
rem vniuerſi. Sed minor pncipalis ratio
nis pꝫ per Aug. in Enchi. c. x. malum bene
ordinatū ⁊ ſuo loco poſitū eminētius com
mēdat bona. Itē eodē libro. Meli⁹ ordina
uit deus de malis bona facere ꝙ̄ mala nul
la pmittere. Quarto ſic. illud qđ de⁹ pele Probatur q̄rto.
git illud vult magis fieri ꝙ̄ non fieri: ſed
deus preelegit mala fieri ꝙ̄ ea impedire:
ğ deus magis vult fieri mala ꝙ̄ non fieri
necꝫ puniri. Qđ ſi nõ tunc q̄ro aut melius

eſt mala nõ fieri neq̄ꝫ puniri:aut mala fieri
⁊ puniri.nõ põt dici pꝛimũ:qꝛ ſi eẽt meli⁹
illud deus elegiſſet.ꝯña patꝫ ex iſto dicto
Aug.iij.de lib.ar.c.vij.Quicq̄d eñi tibi in
illa rõne meli⁹occurrerit ſcias feciſſe deuꝫ
tanq̄ꝫ bonoꝝ oĩm ꝯditoreꝫ.ꝗ meli⁹eſt ma-
la fieri ⁊ puniri q̄ꝫ illa nõ fieri nec puniri
ſꝫ hoc totũ ẽ a deo volitũ.ſcꝫ mala puniri.
Si dicaf ꝙ de⁹nõvult mala fieri ⁊ puniri
ſꝫ vult ꝙ mala puniãf ſi fiant:nõ tñ vult
ꝙ fiant.ꝯtra aut vult abſolute aliquã penã
aut nõ.ſi dicaf ꝙ nõ:hꝰ non põt ſtare.ſi ſic:
ꝗ vult pctm̃ fieri.qꝛ opꝫ pctm̃ precedere pe
Probatur q̄n to mioꝛ nã ſalteꝫ ordine aliquo. Quinto ſic.oĩs
pene de⁹ eſt auctoꝛ.Amos.iij.Nõ eſt malũ
in ciuitate qꝺ de⁹nõ fecerit.ſꝫ aliqꝺ pecca-
tũ eſt pena alteri⁹peccati:vt pꝫ per beatuꝫ
Gregoriũ ⁊ Auguſtinũ:⁊ allegat magiſter.
iij.ſen.di.xxxj.c.vj.vij.⁊.viij vſq̄ꝫ ad fineꝫ.
dicit eñi magiſter.c.viij.ꝙ aliqua peccata
ſunt pene pctõꝝ.⁊ dicit Aug.j.retrac.c.ix.
ꝙ oĩs pena peccati iuſta eſt ⁊ a deo infli-
gif.capio ergo vnum pctm̃ qꝺ ſit pena alte
rius precedentis peccati:ſit a.Et arguo ſic.
oĩs pena eſt volita a deo:a eſt pena:ergo a
eſt volitũ a deo.Et vltra a.eſt volitũ a deo:
a eſt peccatũ:ꝗ aliqꝺ pctm̃ eſt volitũ a deo
igif deus eſt cauſa peccati ⁊ auctoꝛ ipſius.
Probatur ſexto mioꝛ Sexto ſic.deus voluit xp̃m occidi:a iu-
deis.igif voluit iudeos occidere xp̃m.con
ſequẽtia pꝫ.qꝛ idẽ preciſe ſignificaf p aña
⁊ ꝯñs.qꝛ q̄cq̄d ſignificaf p hãc ꝓpoſitionẽ
deus voluit xp̃m occidi a iudeis ſignificaf
p iſtã deus voluit occidere xp̃m.nec eſt alia
differẽtia niſi vocalis ⁊ grãmaticalis:⁊ cõ
tradictionẽ includit ꝙ ita eſſet ſicut deno
taf per ꝯñs:ſꝫ interfectio xp̃i apud iudeos
Probatur ſeptimo minoꝛ. fuit maximũ pctm̃.igif. Septimo ſic.op⁹
vel effectus inſtrumenti debet imputari
pꝛincipali agẽti:ſed in pſecutionibus ſan-
ctoꝝ tyranni ſunt inſtrumẽta dei.⁊ dicũt
ſancti ꝙ de⁹p malos affligit bonos.igitur
pſecutio illa eſt a deo auctore pꝛincipali.ſi
iſta pſecutio eſt pctm̃:igif eſt a deo aucto-
re quod oĩno vitari vult btũs Auguſtinus
li.lxxxiij.q.q.iiij.⁊ in alijs locis ſicut alle-
gat magr̃ ſen.di.xlvj.Cõfirmaf qꝛ deus vo
luit aliquos ⁊ predeſtinauit eos vt ꝓpter
patiẽtiam pſecutionis ⁊ martyrij mererẽ
turpitam eternam.ergo voluit patientiaꝫ
illã eſſe mediuꝫ ſalutis eoꝝ ⁊ nihil aliud.
ergo voluit eſſe illud ſine quo paſſio illa
nõ habef:ſed ſine pſecutiõe iniuſta nõ po
teſt eſſe paſſio iuſta.igif voluit eſſe pſecu-
Probatur octauo. tionẽ iniuſtam. Octauo ſic.deus ab eter-
no voluit beatũ ſtephanũ habere aureolaꝫ
martyrij.igif voluit eſſe illud qꝺ ſciuit eẽ
mediũ ad illã obtinẽdã.ergo voluit pſecu-
tionẽ maloꝝ.igif malã volitionẽ eoꝛũdẽ.
Probatur nono. Nono ſic.de⁹voluit dyabolũ vinci a xp̃o
q̄ñ xp̃m tentauit.igif voluit eũ tentari.i-
mo plane dr̃ Mat.iiij.Ductus eſt ieſus in
deſertum a ſpũ.⁊ exponif de ſpiritu ſan-
cto:vt tentaref a dyabolo.⁊ conſtat ꝙ dya
boli tentatio fuit vitiuꝫ ſicut ſunt oẽs ſue
opationes.igif deus voluit illũ illaꝫ vitio
Probatur decimo. ſam opationẽ exercere in xp̃m. Decimo
ſic.deus voluit paulũ mereri p ſuã ꝯuerſio
nẽ ⁊ p ſuã pñiam de pſecutione quã fece-
rat eccl'ie ⁊ voluit ꝙ miraculoſa ei⁹cõuer-
ſio eẽt ad edificationẽ eccleſie.igif voluit
oẽ illud qꝺ ſciuit eſſe mediũ neceſſariũ ad
illã ꝯuerſionẽ ⁊ eccleſie edificationẽ.Con-
firmaf qꝛ de⁹vult illud eſſe qꝺ eſt mediuꝫ
neceſſariũ ad cõplendũ effectum p̃deſtina
tionis circa eoſdẽ.igif ⁊c.Minoꝛ ꝓbaf.qꝛ
q̄dã nunq̄ꝫ fuiſſent ſaluati niſi p pñiam.⁊
humilitatẽ quã de peccatis pri⁹ cõmiſſis
cõceperũt ſm illud Augu.expedit ſupbis
Quitũ arg.pn cipale. cadere in aliqꝺ pctm̃ ⁊c. Quinto pꝛinci
paliter deus nõ facit omne illud qꝺ ad iu
ſtum iudiceꝫ ptinet.igitur nõ iuſte guber-
Probatur añs primo. nat.ꝯña patet.Antecedẽs ꝓbaf. Pꝛimo
ſic.ad iuſtũ gubernatoꝛem ptinet nõ pmit-
tere mala fieri a ſubditis:ſed oĩa debet im
pedire ſi poſſit ea impedire:ſed de⁹ pmit-
tit gratis mala fieri a ſubditis ꝗ oĩa poſſit
impedire.Cõſtat ⁊ expſſe habef pꝛimo ſen
tẽ.di.xlvj.ergo deus non facit omne illud
qꝺ pertinet ad iuſtũ gubernatoꝛem.Cõfir
maf qꝛ maxime iuſtũ decet cauere iniuſta
⁊ ĩpedire ſi poſſit:qꝛ ſicut habef in decre.
di.lxxxiij.c.erroꝛ.erroꝛ cui nõ reſiſtitur ap
pꝛobaf:⁊ v̾itas cuꝫ minime defenſaf op-
pꝛimif.negligere quippe cum poſſis ptur
bare pueꝛſos:nihil aliud eſt q̄ꝫ fouere:neq̄ꝫ
ſcrupulo caret ſocietatis occulte q̇ manife
Probatur ſecũdo añs ſto facinoꝛi deſinit obuiare. Secũdo qꝛ
deus remittit partem pene vel forte tota-
liter ⁊ ſemp punit citra cõdignũ.igif ſem
per recedit ab equalitate ꝓpoꝛtiõis debi-
te inter culpã ⁊ penã.Qꝺ aũt hoc repugnet
iuſtiae ꝓbaf:qꝛ in tali caſu non punit qꝺ
puniri deberet quãtum puniri deberetur.
Confirmatur. Cõfirmaf p illud Anſelmi pꝛio.cur deus
homo.c.xij.Recte ordinare peccatum non

eſt niſi punire:ſi nõ punit̃ inordinatũ di-
mittit̃.ꝛ infra.c.xx.ſm̃ menſurã pctĩ opꝫ ſa
tiſfactionẽ eſſe:aliter aliquatenꝰ inordina-
tũ manet peccatũ:qḋ eſſe nõ põt ſi deꝰ
nihil relinquit inordinatuꝫ in regno ſuo.
Proba-tur ter-tio añs Tertio ſi gubernat nihil inordinatũ re-
linqt̃ in regno ſuo ſm̃ qḋ dicit Anſel.ſcḋo
cur deus homo.ca.xij.ꝛ.xiij.ſꝫ multa ſunt
inter hoĩes deordinata ꝛ multa pctã ĩpu-
Quar-to pba-tur añs nita.igit̃ deꝰ eos nõ gubernat. Quarto
ſic.tãta eſt diſtantia pene tpalis ad eternã
quãta eſt eterne ad tpalem.ptꝫ.iiij.phyſico
rũ.tanta eſt via athenis ꝛc.Sint igit̃ ſor-
tes ꝛ plato due pſone que peccauerũt ſic.
ꝙ ſortes meruit penã tpalem que ſit a. et
plato penã eternã que ſit b.tũc arguit̃ ſic.
tãta eſt iuſticia ꝙ pla.habeat b.ſicut ꝙ ſor
tes habeat a ꝛ econuerſo.ergo tãta iniuſti-
cia eſt ꝙ plato habeat a ꝛ nõ b.ſicut ꝙ ſor
tes habeat b ꝛ nõ a.ſꝫ talia facit deus.nã
illi cui debet̃ pena eterna facit cõmutatio
nẽ in penã tpalem p ſacrm̃ penitẽtie.igit̃
facit tantã iniuſticiã quantã faceret ſi cõ-
mutaret penã tpaleꝫ in eternã.pña ptꝫ:qꝛ
eque iuſtum eſt ꝙ p.habeat b.ſicut ꝙ ſor
tes habeat a.cũ ſit equalitas pportionis
geometrice inter ſortẽ ꝛ a.ꝛ platoneꝫ ꝛ b.
igit̃ tm̃ recedit ab iſta equalitate dando
Proba-tur qn-to añs. platoni a.ſicut dando ſorti b.qḋ eſt ppoſi
tum. Quinto ſic.ad iuſtũ iudicẽ ptinet
nihil pcipere niſi qḋ vult fieri:nec aliqḋ p
hibere niſi qḋ vult nõ fieri.qꝛ ſic fingeret
ſe velle qḋ nõ vult ꝛ deciperet ſubditos:ſed
deus precipit qñqꝫ hoĩbus illud qḋ non
vult eos facere:ꝛ phibet qbuſdã illud qḋ
vult eos facere.vnde magiſter pmo ſentẽ.
diſt.xlv.ꝛ.xlvij.in fine dicit.quedã prece-
pit deꝰ in noua ꝛ veteri lege q̃ ab eis qbꝰ
pcepit fieri noluit.vt Abrae de imolatiõe
filij Geneſ.xxij.ꝛ in euangelio quibuſdã
Sextũ ar.pn-ci. curatis qbus precepit ne alicui dicerent.
Sexto pncipaliter ſic.nullus detinens
a ſubdito illud qḋ oĩno ſibi ſufficiẽter de-
bet̃ ꝛ meruit:ſubditũ illũ iuſte gubernat:
ſed deus ſic ſe hꝫ ad ſubditum:pbo capio
gaudiũ illud qḋ debet̃ aĩabus iam exiſten
tibus in celo ꝛ qḋ habebũt reſumptis cor
poribus poſt diẽ iudicij ꝛ ſit a.tunc a tã p
meritis eoꝝ q̃ p meritis xpi eſt ſufficien-
ter cõparatũ.igit̃ eſt ſufficiẽter:ꝛ de iuſti
Confir-matur primo, cia eis debitũ. Cõfirmat̃ rõ iſta ſub iu-
ſto gubernatore vnꝰ nõ dꝫ dãnari neqꝫ lue
re pctã alterius cuius nullo mõ eſt parti-
ceps nec occaſio:ſꝫ ille anime luunt ,pter
peccata viuentium damnatoꝝ: quia ſi illi
nõ damnarent̃ foret citius iudiciũ ꝛ reſur
rectio generalis.ꝛ per cõſequẽs impletio
gaudij electoꝝ.ergo iſte anime ꝛ etiã bea
ti angeli modo habent culpas peccantiũ.
Qḋ aũt eorum gaudiũ ꝛ beatitudo auge-
bitur poſt diem iudicij:expreſſe dicit bea-
tus Auguſt.ſuper Geneſ.ꝛ allegatur in ſi
ne quarti ſententiarũ diſtin.xliij.ꝛ.xlix.
Confir-matur ſecũdo. Et cõfirmat̃.iſta ratio:qꝛ iſtud damnuꝫ
qḋ ſuſtinent ſine eoꝝ culpa nunqꝫ recom-
penſabitur.igit̃ fit eis in iuſticia. Septi
Septi-mũ ar. princi. mo ſic.nullꝰ iuſte gubernãs ſubditos exi-
git ab eis qḋ nõ vult fieri ab eis.ſed deus
hoc facit:qꝛ exigit a reprobis ꝙ ſeruent fi-
naliter iuſticiã.ergo. Itẽ ꝙ deus iniuſte
Scḋa forma ſeptimi argu. gubernat genus humanũ probat̃ ſic. Duo
bus peccatoribꝰ decedẽtibus in peccatꝭ ꝛ
dãnatis deus plus remittit de pena peio-
ri q̃ alteri.ergo ꝛc.Antecedens probo ſic.
Sint duo ſor.ꝛ pla. ꝛ ponat̃ ꝙ ſortes pec
cauit in duplo plus q̃ plato.igit̃ pena cõ-
digna ſortis erit dupla ad penã ɔdignam
platonis.ſit igit̃ pena ſortis duodecupla:
ꝛ pena platonis ſextupla:ꝛ ſupponatur ꝙ
deus ſemper puniat citra condignum.ꝛ p
cõſequens aliquid remittit de condigno.
quero igitur an remittat iſtis equaliter
ſm̃ quantitatem.an equaliter ſm̃ propor-
tionem.Si primũ.ſit gratia exempli ꝙ re
mittat vtriqꝫ duos gradus: ergo remittit
vni tertiam parteꝫ ꝛ alteri nõ niſi ſextam:
ꝛ tamẽ eque condigna fuit pena ſextupla
platoni ſicut pena.xij.ſorti.ergo miſericor
dius agit cum vno q̃ cum alio:ergo plus
de cõdigno remittit vni q̃ alteri:quia pe-
nam vnius reducit ad tertiã partẽ: ꝛ alte-
ri infligit totã penam preter ſextaꝫ partẽ.
ergo cum eo durius agit:ꝛ per conſequẽs
iniuſte.Si detur ſcḋm:ſit igit̃ ꝙ vtriqꝫ re
mittat tertiã partẽ.ergo ſorti remittit.iiij.
Primũ ar.i op poſituꝫ ꝛ platoni tm̃ ſcḋam.ergo minus remittit
platoni minus malo q̃ ſorti peiori. Ad
oppoſitũ Sap.xiiij.Tua aũt pater ,uidẽ-
Scḋm ar.i op poſituꝫ tia ab initio cũcta gubernat:ꝛ non niſi in
ſte:qꝛ iuſtus dñs in oĩbus vijs ſuis. ergo
iuſte gubernat genꝰ humanũ.Itẽ Augu.ſ.
de libero arbi.c.iiij. Optime de deo eſti-
mare veriſſimũ eſt pietatis exordiũ:nec qſqꝫ
optime de deo exiſtimat q nõ eũ oĩpotẽtẽ
atqꝫ ex nulla pte cõmutabilẽ credit bono-
rũ oĩum creatorẽ ꝛ qbus ipſe pſtantior eſt,

Rectorē quoq̧ iuſtiſſimū eoꝝ oīuꝫ q̄ crea
uit. ergo eſt oium creatoꝛ ⁊ oīuꝫ iuſtiſſim⁹.
ergo eſt creatoꝛ generis humani ⁊ eiuſdeꝫ
B gubernatoꝛ. Et hoc tota ſcriptura ſacra ſo
Reſolu nat. Circa iſtā queſtionē in cui⁹ titulo non
tio que eſt magna difficultas p̄mo expono termi-
ſtionis nos queſtionis: ⁊ intelligo ꝑ creatorē ge-
Diſtin- neris hūani deū. nō ꝙ oēs hoīes creat: qꝛ
ctio pri nullū hoīem creat: ſed aīas tm̄. Unde ad
ma. formā q̄ſtionis dici dꝫ negatiue ꝙ eſt fal-
ſa: qꝛ implicatiua falſi: ſed dicit̄ vulgariter
creatoꝛ generis humani: qꝛ creat aīas: ⁊ qꝛ
creauit aīam primi hoīs ſimiliter corp⁹. i.
primā materiā. vñ fecit corpus. ſi tm̄ nihil
eſſet in hoīe niſi materia p̄ma: ⁊ aīa intel-
lectiua: ⁊ totū eſſet ſue partes: deberet cō-
cedi quocūq̧ hoīe demōſtrato iſte hō fuit
creatus a deo: vt videt̄: ſꝫ de hoc modo nō
Scđa curo. Simil'r ꝑ genus humanū nō intel
diſtin- ligo aliquā intentionē ſcđam: que tm̄ voca
ctio. ri poſſit genus humanū: ſꝫ intelligo ꝑ ge-
Tertia nus humanū ideꝫ qđ oēs hoīes. Tertio
diſtin- diſtinguo de iſto aduerbio iuſte. Pōt em̄
ctio. de⁹ tripl'r dici iuſte gubernare. Primo mō
ideo: qꝛ gubernat ſicut dꝫ: ⁊ ſicut tenet̄. ſic
em̄ in quibuſdā locutionibus exponimus
iſtū terminū iuſte. iſte hō iuſte ſe hꝫ qñ fa-
cit illud qđ dꝫ ⁊ ad qđ ex officio obligat̄ ⁊
tenet̄. ⁊ ſic multipl'r loquit̄ Anſ. de v̄itate
c. xij. vbi dicit. ꝙ duo ſunt neceſſaria volū
tati ad iuſticiā. ſ. velle qđ dꝫ ⁊ nolle qđ nō
C debet. ⁊ pſol. x. Deniq̧ qđ nō iuſte fit neq̧
Expō ti dꝫ fieri: ⁊ qđ nō dꝫ fieri nō iuſte fit. Scđo
tuli qđ mō pōt itelligi ꝙ deus iuſte gubernat: qꝛ
nis. equaliter gubernat ſic. videlꝫ ꝙ in dando
p̄mia ⁊ penas qđ ꝑtinet ad iuſticiā diſtri-
butiuā: ſeruat equalitatē ꝓportiōis: inter
meritū ⁊ p̄miū ⁊ ſimil'r inter culpā ⁊ ſup-
pliciū. ita ꝙ eque bonū ſit p̄miū ſicut meri
tū ⁊ ecōuerſo. ⁊ eque malū pena ſicut cul-
pa ⁊ ecōtra. ⁊ ſic videt̄ iuſticia accipi cōi-
ter apud loquētes de iuſtis iudicib⁹: qꝛ vi
delꝫ cōmenſurate: ⁊ equaliter adequāt pe-
nas culpis ⁊ p̄mia meritis. Tertio mō pōt
dici de⁹ iuſte gubernare creaturā ſi ly iuſte
exponat̄. i. ſic decet deū ⁊ cōuenit creature
⁊ hoc eſt general'r ſicut ipe vult. Unde iſti
termini cōuertunt̄. hoc eſt iuſtum ⁊ deus
vult hoc. ⁊ ſic accipit Anſel. iuſtū ꝓſol. xj.
Uere inquit vniuerſe vie dñi mia ⁊ v̄itas:
⁊ tñ iuſtus dñs in oībus vijs ſuis. ⁊ vtiq̧
ſine repugnantia: qꝛ quos vis punire non
eſt iuſtū ſaluari ⁊ quibus vis parcere non
eſt iuſtū damnari. Nā illud ſoluꝫ eſt iuſtū
qđ vis: ⁊ nō iuſtū qđ non vis. igit̄ ſm̄ eum
deū velle hoc ⁊ hoc eſſe iuſtū cōuertuntur
Exponēdo igit̄ diuerſimode iſtaꝫ determi
nationē: iuſte diuerſimode dicendū eſt ad
queſtionē. Exponēdo primo mō deus iu-
ſte gubernat. i. ſicut dꝫ: ⁊ qꝛ dꝫ: qꝛ in quibuſ
dā opatiōib⁹ diuinis circa hoīes facit iuſte
in q̄buſdā nō iuſte ad illū intellectū. facit
aūt iuſte primo modo. i. qđ dꝫ. ⁊ qꝛ dꝫ cer-
te qñ punit hoīem ꝑ culpa: ⁊ premiat ho-
minē ꝓ bono ope. Simil'r qñ īfundit gra
tiam ſe bene diſponēti. ⁊ quādo auget gra
tiā bene operāti: ⁊ quādo ſubtrahit peccā
ti: qꝛ omnia iſta deus debet ⁊ ad iſta tene-
tur. In quibuſdā autē operationibus non
facit iuſte illo modo. ſicut quando creauit
mundū. quando inſtituit homini tales le-
ges ſicut modo habemus. quando ordina-
uit iſta ſacramēta fore media ad noſtrā ſa
lutē: ⁊ ad nihil eoꝝ tenebat̄: ⁊ nihil iſtorū D
iuſte fecit. Ad iſtū intellectū datū ꝙ ali- Proba-
cui nō ſit incōueniens iſto modo loqui de tur ꝙ
deo dicendo deū debitorem creature: ⁊ ꝙ deus ſit
de⁹ facit qđ dꝫ ⁊ ſicut debet. Probo ſic. hoc debitoꝛ
eſt veꝝ de deo. igit̄ nō eſt incōueniēs deo homini
ꝯña ptꝫ: qꝛ mediū incōueniens deo eſt im
poſſibile ſm̄ Anſel. Antecedens probo ſic.
omne cōmunicās alteri cōmunicatiōe po
litica debet alteri qđ ſibi ꝓmittit: ſed deus
cōmunicat hominib⁹ cōmunicatiōe ciuili
ſicut dñs ſeruis ⁊ eis multa ꝓmittit. igit̄ Confir
poſt ꝓmiſſionē eſt vere debitoꝛ. Confir- mātio.
mat̄ ratio: qꝛ nō eſt incōueniēs ponere in
deo illud ſine quo fidelitas ſeruari nō po-
teſt neq̧ eius veritas: ſed ſi promiſit ⁊ nō Scđo.
eſt debitoꝛ nō eſt fidelis. Secūdo ſic. ho
mo pōt mereri apud deū. igitur pōt deum
facere debitorē ſuū. ꝯſequētia patet. qꝛ me
reri nō eſt aliud q̄ꝫ ꝙ aliq̄s faciat ſibi de-
bitū: vel ꝙ faciat ſibi idem vel magis vel
alio modo debitū ſeu multiplicius debi-
tum. ita ꝙ in diffinitiōe iſtius termini me
reri includitur facere aliqđ debitum. ergo
homo merēdo apud deuꝫ facit aliquē ſibi
debitorē ⁊ nō niſi deū. igit̄ ⁊c. Tertio pa Tertia.
tet. idē primo ſenten. vbi ſic dr̄. multiplicē
⁊ inuolutam intelligentiā tenet: nec deo ꝓ
prie competit qui nō eſt debitoꝛ nobis niſi
forte ex promiſſo. ex quo arguitur ſic. ſi nō
eſt nobis ꝓprie debitoꝛ niſi ex ꝓmiſſo: er-
go eſt nobis ꝓprie debitoꝛ. cōſequentia te
net ab exceptiua ad ſuaꝫ affirmatiuam ex

Rñſio ad.q. ſm pri mũ ſen ſuʒ titu li q̃ſtio nis.

ponentẽ. Sic dico ad queſtionẽ exponẽ
do ly iuſte primo modo. videlʒ ꝙ in qui-
buſdã deus iuſte gubernat ⁊ in quibuſdã
nõ:q2 quãcꝫ facit qd̓ dʒ ⁊ ſicut dʒ:qñ ſcʒ cir
ca nos implet illud qd̓ ꝓmiſit. ⁊ qñcꝫ fa-
cit illud qd̓ nullo modo debet exponendo
ly iuſte dʒ obligatoue.Exponendo vero ly
iuſte gubernare ſcd̓o modo:ſic dico ſimilr
ꝙ quãdocꝫ iuſte gubernat:⁊ quãdocꝫ nõ.
Nam aliquando maxime de malis homi
nibus qui nullũ premiũ recipiũt niſi in pͣ-
ſenti forte poſſet cõtingere ꝙ aliquis pre
ciſe tantũ bonũ recipit quantũ meruit de
bonis tp̄alibus.Similiter forte aliquãdo
cõtingit in preſenti ꝙ homo equaliter pu
niẗ ſicut culpa requirebat lʒ hoc nõ ſerue
tur cõiter.Et certe ſic loquẽdo de iuſticia
iſto ſcd̓o modo eſt difficile nimis ſaluare.
Imo impoſſibile eſt in oĩbus operationi-
bus diuinis ſeruare iuſticiã: ꝙuis etiam
iſto ſcd̓o modo ſit credẽda quedã ratio iu
ſticie in diuinis operationib9 nobis incõ-
prehẽſibilis.Tertio mõ exponẽdo ly iuſte
abſolute dico ꝙ ſic:q2 de9 ſic gubernat ſi-
cut decet ⁊ ſicut cõuenit hoĩbus. Ad pri
mũ principale dico ꝓ materia argumenti
iſtius ꝙ aſſignare maximã penã quam na
tura humana poſſit ſuſtinere põt intelligi
dupl̓r.Uno modo ſimpl̓r ⁊ abſolute.Alio
mõ ſub certis circũſtantijs ⁊ diſpoſitioni-
bus.dico igiẗ loquẽdo abſolute ꝙ nõ eſt
dare ſummã penã quã natura hũana poſ-
ſit ſuſtinere:quia quocũcꝫ afflictiuo dato
deus põt creare maius ⁊ actiuius.Aliqua
cuncꝫ apprehẽſione pene deus põt creare
maiorẽ:⁊ ſic de ɋbuſcũcꝫ cauſis ipſius pe
ne ⁊ ſic de9 intẽdendo cauſas bene poteſt
quacũcꝫ data cauſare maiorẽ.Dico tñ ꝙ
eſt ſumma pena que põt cauſari in hac na
tura exiſtẽte ſub iſtis diſpoſitionibus ab
obiecto tali ⁊ cũ talibus circũſtantijs:tũc
ad formã argumẽti admitto totũ caſum.
⁊ qñ arguiẗ ꝙ ſortes grauius puniẗ pla-
tone:poteſt negari:quia deus põt forte in
tenſius punire platonẽ qui tardius obijt
ad certã mẽſurã donec fiat equalis recõ-
penſatio pene quã ſuſtinuit ſortes añ mor
tẽ platonis ⁊ ſic equaliter puniref: vel ne
get poſſibilitas caſus:q2 plato per annuʒ
nõ ſtabit indifferenter:q2 aut merebiẗ aut
demerebiẗ.⁊ tũc puniet plus vel minus.
Si aũt argueref ſic.ſortes puniẗ plus ꝙ̃
plato ⁊ poſt equaliter cũ platone igiẗ diu

E Rñſio ſm ter tiũ mo dum ex poſitio nis ti tu.q. Ad pri mũ ar gu.pn.

tius.cõſequentia nõ valet.cõcedo tñ ꝙ ſi
plato nõ puniref intenſius per aliqd̓ tem
pus ſed ſemp equaliter cũ ſorte ab inſtan-
ti ſue mortis.tũc puniref minus grauiter
ꝙ̃ ſortes.⁊ ſi hoc fieret negaref tñ ꝙ hoc
iniuſte fit. Ad ſcd̓m quãdo diciẗ ꝙ pena
paruuli decedentis que ſit a. ⁊ adulti dã-
nati que ſit b.dico ꝙ a.⁊ b non ſunt pene
eiuſdẽ rationis:cuʒ vna ſit dãni tm̃ ⁊ alia
ſit dãni ⁊ ſenſus.⁊ ideo b excedit a in ĩfini
tũ:ſicut corpus ſuperficiẽ vl̓ linea punctũ
⁊ ideo licet a infinities replicaretur qd̓ ta
men fieri nõ poſſet cũ ſit quedam priuatio
qd̓ nihil eſt dictũ ⁊c. Ad tertium qñ ar
guiẗ de decendente cuʒ pctõ mortali ⁊ ve-
niali ⁊c.cõcedo ꝙ veniale ꝓiunctũ morta
li puniet pena ꝑpetua:q2 nulla penitẽtia
põt illud pctm̃ diluere:cũ deſit gratia ſine
q̃ nullũ pctm̃ remitti põt. ⁊ qñ dicitur ꝙ
grauius puniẗ ꝓ mortali ⁊ veniali ꝙ̃ pro
mortali ſolo.cõcedo.⁊ qñ capiẗ ille exceſ-
ſus.⁊ ſit c.caſuʒ admitto.⁊ qñ arguiẗ c eſt
aliquãti gradus:igiẗ aliquotiẽs replicata
reddet b vel maius.nego ꝯñam.q2 iſte ex-
ceſſus nulla multiplicatione replicat9red
det b.Nam eternitas pene inſligiẗ ꝓ mor
tali.⁊ ideo cõcedo ꝙ intenſius patiẗ ꝑ ex-
ceſſum c.qui exceſſus notat gradũ intẽſio
rẽ ⁊ iſte gradus nõ foret eternus niſi pro-
pter mortale peccatũ:⁊ ideo ſi ꝯſideratio
nẽ diſtinguamus illud qd̓ inſligiẗ pciſe ꝓ
veniali ab illo qd̓ pciſe inſligiẗ ꝓ mortali
nõ ſũt eiuſdẽ rõnis nec cõparabilia adin-
uicem:ſic ꝙ c.aliquoties replicata reddat
b.ſicut necꝫ linea infinities replicata red
deret ſuperficiẽ.⁊ ideo nũꝙ̃ tm̃ puniẗ de
ꝓ venialibus ſicut ꝓ mortali etiã ſi habe
ret infinita venialia. Ad quartũ cũ dici
tur ꝙ peccẽt ſortes ⁊ plato equaliter:ſit ta
mẽ ſortes in maiori gratia ⁊c. admitto ca
ſuʒ ⁊ ꝯcedo ꝙ ſortes grauius puniẗ. quia
maiori bono priuaẗ. ⁊ quãdo inferẗ igitur
iniuſte.nego ꝯñaʒ.q2 puniẗ ſicut deus ſta-
tuit ⁊ vult hoĩem ꝓuari gratia quãtũcũcꝫ
intẽſa in eo ꝑ quodcũcꝫ mortale. Ad qn-
tum quãdo arguiẗ de hoĩe creato ſine ori-
ginali.⁊c.nihil habemus dicere ſin leges
ſtatutã nũc:deus tamẽ poſſet multiplicẽ
ordinare ſicut ſibi placeret vel annihilãdo
ipſum vel cõſeruando ſibi vitã eternã ſine
meritis:⁊ nõ valet.puniẗ in celo ſine me
ritis:igiẗ homo põt mereri celuʒ ex puris
naturalibus ſicut pʒ.⁊ poſſet euʒ ponere

F Ad ſe cundũ.

G Ad ter tium.

H Ad q̃r tum.

I Ad q̃n tum.

in inferno ſi velletvel peſſet cū mamitene re extra ꝑ ſemꝑ ſicut vellet. ⁊ ꝗcquid facere iuſte fieret tertio modo exponendo ly iuſte.

R
Ad ſextum.

Ad ſextū qñ arguit̄. deus nō attēdit ꝓportionē inter culpas ⁊ penas malorū ⁊ premia ⁊ merita iuſtoꝝ: igit̄ iniuſte. nego iſtā ꝯñaꝫ. Nā ſi ſtatī ab initio hoīem creaſſet ⁊ eū in celo ſine merito poſuiſſet nullius iniuſticie reus eſſet. ſimilr̄ ſi eū in ꝑpetuo ſupplicio poſuiſſꝫ ⁊ pari rōne nō obligaret̄ ad attēdendū ꝓportionē inter penas ⁊ culpas vl̄ inter premiū ⁊ meritū. Aliter pōt dici negādo aſſumptū: q2 illud qð ipſe repēdit ꝓ culpa eſt ꝓportionatuꝫ eoipſo ꝙ vult ꝙ ſit ꝓ tali culpa repenſuꝫ ⁊ qñ ꝓbat̄ antecedēs: videlꝫ ꝙ ſit aliq̄ culpa que quālibet eaꝝ improportionabilit̄ excedit. puta quelibet malitia cōmiſſa cōtra ꝑſonā xp̄i ſm̄ Anſelmū. ij. cur de⁹ hō. c. xiiij.

Nota quomodo vnū pctm̄ ē grauiꝰ alio.

Ad iſtud pōt dici ꝙ vnū pctm̄ eſſe grauius altero pōt duplr̄ intelligi. Uno mō ꝙ duo pctā cōꝑabilia ⁊ eiuſdē ſpeciei ſic ſe haberēt ꝙ vnū excederet aliud ſine ꝓportione. Alio modo ꝙ vnū qð eſt minꝰ infinities replicatū nō redderet aliud ⁊ tm̄ aliud foret finitū. ⁊ hoc includit cōtradictionē.

Z
Ad ſeptimum Opi.

Ad ſeptimū qñ dicit̄ ꝓ peccato finite malitie deus infligit penā infinitā ⁊ ꝑ peccato tꝑali penā eternā. Ad difficultatē iſtiꝰ argumēti reſpondet quidā doctor ponēdo tres ꝯcluſiones.

Cōcluſio prima.

Prima eſt ꝙ peccatū eſt malū in ſe finitū.

Concluſio ſcd̄a

Secūda ꝙ peccatū in dānatis manet perpetuū: ſicut dilectio dei manet in ſanctis ꝑpetua. ⁊ ideo debet̄ pctō pena ꝑpetua ſeu infinita in duratione: q2 pctm̄ manet ⁊ dānati manēt. ⁊ peccās eternaliter in infinitū durabit.

Cōcluſio t̄cia

Tertia ꝙ peccato mortali finiti tp̄is nō debet̄ pena infinita ſm̄ tp̄s: ſꝫ finita tm̄.

Probatur prima cōcluſio.

Prima ꝯcluſio probat̄ ſic. tm̄ eſt peccatū preciſe quātus eſt honor debitus deo ꝑ peccantē ſubſtractus: ſꝫ honor debitus deo ab hoīe eſt tm̄ finitus. igitur ⁊ peccatum qð eſt eius ſubſtractio eſt finitū. Maior ptꝫ ꝑ Anſelmū primo cur deus homo. c. xj. q2 peccare nō eſt aliud q̄ꝫ non reddere deo debitū honorē. Minor ꝓbat̄: q2 ſi honor debitus deo a natura finita foret infinitus. ſequit̄ ꝙ im̄ teneret̄ iſta creatura natura honorare deū ſicut deꝰ ſeip̄m vel filius patrē. ⁊ ſi honor debitus deo ſit infinitus: tunc aliqua creatura tenet̄ ad oꝑationē que excedit in infinitū naturam operātē.

Scd̄a ꝓbatio

Scd̄o arguit̄ ſic. ſi pctm̄ ſi foret infinite malicie intenſiue tāta eſſet malicia volūtatis quāta eſt bonitas dei qð nō bene capit intellectꝰ.

Tertia ꝓbatio

Tertio arguit̄ ſic. q2 niſi ſic deus nō poſſet punire ſufficienter illud pctm̄: q2 nō ꝑ penā finitā: q2 tunc eſſet debita ꝓportio inter pctm̄ ⁊ penā: q2 velle peccare ꝑ vnū diē mereret̄ penā infinitā intēſiue: ſꝫ velle peccare ꝑ tp̄s infinitū in infinitū maiꝰ malū eſt q̄ꝫ velle peccare ꝑ vnū diē. ergo velle peccare ꝑ tp̄s infinitū mereret̄ penā infinitā intēſiue: ſed hāc nō pōt natura tolerare. igit̄ ⁊c.

Probatur ſecunda ꝯcluſio primo.

Secūda ꝯcluſio ꝓbat̄ ſic. volūtas rōnalis remanet obligata diligēdo deū ſuꝑ oīa poſt mortē ſicut i vita: ſꝫ dānati h̄ nunq̄ꝫ faciēt igit̄ ꝯtinue peccabūt. Maior ptꝫ: q2 aliter hō in patria nō teneret̄ deuꝫ diligere ſuꝑ oīa. ꝯñs eſt falſuꝫ. q2 ſm̄ Aug. de ꝑfectiōe iuſticie illud p̄ceptū de diligēdo deuꝫ ſuꝑ oīa nō iplet̄ niſi in patria. ḡ in patria bti tenebunt̄ iplere.

Scd̄o.

Scd̄o ſic pctm̄ eſt auferre a deo honorē q̄ ſibi debet̄ in via: ḡ peccatū maius eſt auferre ſibi maiorē honorē ſꝫ maior honor debet̄ deo i patria q̄ꝫ i via: q2 ipletio totalis illius p̄cepti ſicut dicit Aug. erit in patria. ḡ dānatꝰ grauiꝰ peccāt in morte q̄ꝫ i vita. ⁊ hoc ꝯfirmat̄ ꝑ mgr̄m ſen. iiij. lib. diſt. vlti. vbi dicit. ſane tenebre exteriores intelligi poſſunt q̄dā malignitas odij ⁊ volūtas q̄ tūc excreſcit in mentibus reproboꝝ. vult dicere ꝙ in mētibus reproboꝝ maior eſt malignitas poſt mortē q̄ꝫ in vita fuit.

Probatur tertia concluſio.

Tertia ꝯcluſio aſſerit̄ ad euacuationē iſtiꝰ argumēti. Pctō mortali finito ſm̄ tp̄s. de bet̄ pena īfinita ſm̄ tp̄s. ḡ pctō mortali in duplo ſm̄ tp̄s debet̄ in duplo pena maior. ⁊ nō in duplo maior ſm̄ tp̄s: q2 alteri debet̄ īfinita ſm̄ tp̄s. igit̄ maior in duplo intēſiue. igit̄ maior i quadruplo ſm̄ tp̄s debet̄ maior intēſiue. igit̄ infinito pctō ſm̄ tp̄s debet̄ pena infinita intēſiue. igit̄ pari rōne gaudiū īfinitū beatis. ⁊ ꝑ ꝯñs tm̄ gaudet quilibet btūs ſicut deꝰ. Ad iſtā rōnē r̄ndet̄ negādo illð cui totū argumentū innitit̄. ſ. ꝙ pctō finito ſm̄ tp̄s debet̄ pena infinita ſm̄ tp̄s.

Contra opi. arguitur et p̄mo ꝯ p̄mas concluſiones

Contra hāc opi. ⁊ prio ꝯ p̄mā ꝯcluſiōeꝫ q̄ tm̄ appet magꝰ rōnabilis arguit̄ ꝓbādo ꝙ peccās ſit infinite malicie intēſiue ſic. tāte malicie ē pctm̄ quāte bonitatis foret illud ꝑ q̄ non deberet fieri pctm̄ ſi eſſet: ſed pro infinitis mūdis ſaluādis nō deberet fieri peccatū

ſm Anſ.ij.cur deus hō.c.xiiij.ergo tante malicie eſt pctm̄ quāte bonitatis forent in finiti mūdi:ſʒ illi forent īfinite bonitatis intēſiue.igif ſm auctoritatē Anſelmi peccatū mortale eſt infinite malicie ītenſiue. Preterea ſi peccatū nō ſit maioris malicie q̄ȝ honor ſubſtractus eſt bonus:igif nō eſt grauius peccatū occidere q̄ȝ ille honor eſt bonus quē homo facit deo qn̄ nō occidit: ſʒ ſeruādo hoc negatiuū p̄ceptū paruū honorē faciet deo.igif ⁊c. Tertia concluſio videf magis p̄iculoſa:q2 videf eſſe directe ꝯ intētionē ſctōꝝ. Nam Aug.xxi.de ciuitate dei p totū h̄ intendit ꝓbare ꝙ ꝓ peccato mortali ⁊ momētaneo ſm tp̄s debef pena eterna:ſpāliter aūt.c.xi.vbi inq̄t. Octo genera penaꝝ in legib⁹ eſſe ſcribit tulli⁹ ⁊c. Cōfirmaf.nā leges humane q̄ dicunf iuſte ꝓ pctō momētaneo īfligūt penas ppetuas.ſicut pȝ de exilio ppetuo:qđ ppetuuȝ foret ſi pſona ppetuo maneret.ſilr de mutilatione ⁊ morte.ḡ nō eſt ꝯ rōnē ſentire h̄ de diuino iudicio. Itē ꝓbat Greg.iiij.lib. dyalog.ad magnā iuſticiam iudicis ptinere vt nūq̄ȝ careāt ſupplicio q̄ nunq̄ȝ carere voluerūt pctō. Cōtra ſcđam cōcluſionē. Si dānati ꝯtinue peccarent:ḡ ⁊ beati mererenf cōtinue.⁊ oporteret ſic imaginari ꝙ beatitudo eſſentialis augebif ꝯtinue.⁊ ſic nullus eſſet pfecte beatus. Silr arguo ꝯ eū ſic.ipſe ponit ꝙ eſt dare maximū gradū quē de⁹ pōt dare illi nature.ſit iſte gradus a.tūc quero aut habet.a.aut non.ſi hʒ ergo nō pōt plus mereri.ſi nō hʒ a.tūc arguo ſic.linus ꝯtinue meref:ḡ ꝓ vna die ſibi debef aliqđ p̄miū.ſit b.ḡ ꝓ ſcđa die debef ſibi tātūdē:q2 non eſt veriſimile ꝙ minus haberet ꝓ die ſcđo q̄ȝ ꝓ p̄io.ḡ a gradus nō diſtat in īfinitū a p̄mio qđ mō hʒ. Aliqn̄ etiā erit verū dicere ꝙ linus hʒ a.ḡ poſt illud inſtās nō poterit mereri. Eodeȝ mō arguo de dānato:ſit ſumm⁹ grad⁹ pene quam iudas pōt ſuſtinere a.⁊ capio pctm̄ diurnū inde:⁊ penā correſpōdētē:q2 ſicut ꝯtinue peccat:ita opȝ ꝙ cōtinue pena ſua intēdaf.ergo erit deuenire neceſſario ī aliquo tp̄e finito ad gradū pene a.ſi dicaf ꝙ punif p eternitatē nō p intēſionē:ꝯ tūc periret differētia doctoꝝ inter veniale ⁊ mortale:q2 mortali correſpōdet pena ppetua: q2 manet ſemp vſq̄ȝ ad mortē veniali tēporalis. Si dicaf ꝙ ideo mortali correſpōderet pena ppetua:q2 manet ſemper vſq̄ȝ ad mortē. Cōtra eadē ratione veniali debetur pena ppetua ſi manet ſine mortali vſq̄ȝ ad mortē. Preterea ſi ſic.tunc nūq̄ȝ aliq̄s ſanctus cōmiſit peccatū mortale:q2 in nullo ſancto permāſit peccatū vſq̄ȝ ad mortē.

Contra

tertiaȝ concluſionem

Contra ſecūdā ꝯcluſionē primo arguitur.

Contra hoiem.

Ad

Rn̄ſio.

Preterea qui cōfiteref de peccato mortali ⁊ cōtereref ⁊ diceret ſe peccaſſe mortaliter mētiref.nam ſequif conterif ergo nō eſt in mortali.⁊ vltra.ergo nō manet in eo vſq̄ȝ ad mortē.⁊ vltra.ergo nō fuit mortale.⁊ ſciuit ſe cōtritū.⁊ p ꝯſequēs ſciuit peccatū ſuū dimiſſum cū ceteris circūſtātijs. ergo mentiref confitendo. Preterea cōtra hoc qđ dicit actū peccati manere.pono viatorē dānatū ꝓpter volūtarium homicidiū.quero quis actus ſemp manet.nō velle occidere manifeſtū eſt nec velle occidiſſe:q2 triſtabif de hoc ꝙ voluit:licet nō virtuoſe penitebit. Propterea qua ratiōe vnū peccatū maneret:⁊ aliud.⁊ ſic omnes male volūtates manerent cōtinue in peccantibus.ꝯñs falſuȝ eſt:igif nihil eſt dicere ꝙ peccatū nō manet quātum ad actuȝ: ſed ſolum quātū ad reatū ſicut dicit magiſter ſentē.li.ij.di.xlij.c.v. Preterea ſi aliquis homo nimis diligat ſociū ⁊ deordinate fruendo eo ⁊ eundeȝ poſtea odiat ſicut cōuenit aliquādo:quia ſm Senecam ideȝ eſt exitus odij ⁊ amoris inſani.iſte damnatur ꝓpter illa peccata tm̄.ergo iſti act⁹ ppetue manebūt in eo.⁊ ſic eundem nimis odiet ⁊ nimis diliget in eternum. Preterea damnef aliq̄s:q2 deuȝ nō dilexit propter ſe:iſte actus eſt peccatū mortale:damnetur igif ꝓpter hoc:tūc ſm eādē opinionē iſte act⁹ diligendi deū ſumme ꝓpter ſeipſum manebit in eternuȝ.⁊ ſic idē odibit deū:q2 cōſtat ꝙ oēs dānati odibunt deuȝ: ⁊ diliget deū intenſiue ⁊ ſub eadem intentione apphenſum. Preterea ſunt quedā peccata omiſſionis que nullū actuȝ requirunt.ponaf ergo ꝙ aliq̄s dānef ꝓpter talem omiſſionē.igif nihil in ppetuū remanet. Si dicaf ꝙ dānatus approbat qđ omiſit.hoc nō videf. Tū q2 iſta approbatio eſt nouū pctm̄. Tū q2 dolebit de iſta omiſſione lʒ nō virtuoſe. Ad rōnes qn̄ arguif ꝓ p̄ma ꝯcluſione:tāte malicie eſt pctm̄ quante bonitatis eſt honor ſubſtract⁹ deo a peccāte:nego iſtā ꝓpōneȝ ſup quā fundaf totū argumētū. Q2 vel ip̄a eſt vna vniuerſalis:⁊ tūc in caſu eſt falſa:vel ē vna idefinita:⁊ ſic argumētū peccat in forma. Qđ aūt

Contra rāſionē

Primo

Scđo

Tertio.

Contra aliđ qđ dicit in eadem conclu.

Scđo

Tertio.

Quarto.

Quito.

Rn̄ſio ad rationes opi.ad primaȝ concluſionis.

prime

poſſit eſſe falſa patet. Nā quis minus pec-
cādo pōt ſubſtrahere deo maiorē honorē
ꝛ magis peccando minorē. verbi grā. Eſto
ꝙ teneor ſub pena pcti venialis celebrare
hodie vnā miſſam ita ꝙ peccem venialiter
ſi nō celebrauero. Et ſimiliter ꝙ teneor di-
cere orationē dn̄icam ſub pena pcti morta
lis: tūc ſimul pono ꝙ omittā vtrūqꝫ. Tūc
arguit̄ ſic. magis pecco omittendo oratio
nē dn̄icam ꝙ̄ omittēdo miſſaꝫ. igit̄ maior
honor eſt ſubſtract᷒ deo ꝑ hanc omiſſionē.
ꝯn̄s eſt falſum: qꝛ ſic maior honor eēt deo
ꝙ̄ aliq̄s diceret vnā orationē dn̄icam ꝙ̄ ꝙ
Euaſio celebraret miſſam. Si dicat̄ ad iſtud ꝙ
ex caſu ꝯcedēdū eſt ꝙ maior honor ſit deo
obediēdo ei᷒ p̄cepto de leuando. ſ. feſtucā:
ꝙ̄ faciendo q̄dcūqꝫ opus bonum de ꝯſilio
Arguit̄ contra. puta de edificādo eccl'iam. Cōtra. igitur
beatus petr᷒ plus honorauit deū qn̄ ſerua
uit ſabbatum in iudaiſmo ꝙ̄ qn̄ obtulit ſe
ſpōte ad moriendū ꝓ fide eccl'ie. ꝯn̄a ptꝫ:
qꝛ vnū fecit de precepto alterū de conſilio.
Alia reſpōſio. Forte aliter poſſꝫ dici ꝙ honor ſubſtract᷒
deo eſt infinitus ſaltē duratiōe. Nam hō
tenet̄ ex p̄cepto ſeruare charitatem in eter
nū ꝛ deū diligere in ſempiternū. ꝛ iō q̄ pri
uat ſe charitate priuat ſe bono infinito ſal
tē ſm̄ durationē. ꝛ iō ſubſtractio illius eſt
infinitū malū intēſiue eo mō quo priuatio
pōt dici malū infinitū. ꝛ ideo qn̄ arguit̄ in
argumēto ꝙ honor deo debitus a creatu-
ra nō eſt infinitus intēſiue cōcedit̄. ꝛ tunc
nego iſtā ꝯn̄am. igit̄ ſubſtractio illius bo-
noris nō eſt malū infinitū intēſiue. ꝛ cōce
do ꝙ priuatio cuiuſlibet boni ꝑpetui pōt
dici malū infinitū intenſiue veraciter. Et
vltra ad argumētū qn̄ arguit̄ ꝙ ſi hō tene
tur ad infinitū honorē tenet̄ tm̄ honorare
deū ſicut fili᷒ patreꝫ in diuinis. dici pōt ꝙ
nuſqꝫ legit̄ ꝙ fili᷒ tenet̄ honorare patrem
nec ſpūſſctūs cū ſint vnus de᷒. Unde nō te
net̄ fili᷒ honorare niſi ſm̄ hūanitatē aſſum
Ad ſecundā. ptā ſꝫ eſt impropria vel falſa locutio. Ad
ſcdm̄ qn̄ arguit̄ ſi malicia pcti foret infini
ta intēſiue: ergo foret tāta quanta eſt boni
tas dei. Dici pōt diſtinguēdo ꝯn̄s. tāta eſt
hec malicia quāta eſt dei bonitas ſm̄ am-
phibologiā eo ꝙ pōt accipi ꝓprie ꝛ tunc
eſt falſa. denotat̄ em̄ ꝙ malicia pcti ſit ali-
q̄d ꝛ bonitas dei aliq̄d. ꝛ neutrū iſtoꝝ ma
ius alio. ꝛ h̄ eſt falſum: qꝛ malicia eſt termi
nus negatiuus. ꝛ nō eſt magis res in aīa
vbi deberet eſſe bonitas ꝙ̄ in lapide ſicut
dicit Anſ. de conceptu virginali. c. v. Alio
mō pōt accipi iſta ꝓpō improprie put iſta
ꝛ cōſimili termino vtimur qn̄ ſic rn̄demus
ad queſtionē factā ꝑ quāta eſt de bonitate
ꝑ quārū eſt de peccato mortali. ꝛ ꝑ quanta
eſt de bonitate dei. ꝛ hoc eſt verū. Dicim᷒
em̄ ꝙ vtraqꝫ eſt infinita intēſiue ſꝫ diuerſi
mode: qꝛ bonitas dei eſt infinita intenſiue
peccati malicia eſt p̊uatio boni īfiniti ſm̄
durationē. iō aliquo modo duratio eſt in-
Ad tertiam. finita intēſiue. Ad tertium qn̄ arguit̄. ſi
pctm̄ foret infinite malicie deus nō poſſet
ſufficienter punire illud. nego ꝯn̄aꝫ. Et ad
ꝓbationē qn̄ arguit̄ velle peccare ꝑ vnum
diē meret̄ penā infinitam intēſiue: ſꝫ velle
peccare ꝑ tp̄s infinitū eſt in infinitū mai᷒
malū ꝙ̄ velle peccare ꝑ vnū diē tm̄: igitur
velle peccare ꝑ tp̄s infinitū meret̄ penam
infinitā intēſiue: ſꝫ talē nō pōt natura tole
rare. Ad iſtud pōt dici negādo minorē: qꝛ
impoſſibile eſt ꝙ aliq̄s ita grauiter peccet
volēdo peccare ꝑ vnū diē tm̄ ſicut ille qui
vult peccare ꝑ tp̄s infinitū. Ponatur em̄
ꝓ exemplo ꝙ hic ſint duo hoīes: quorum
vnus ſtatuat penes ſe hodie volo occide-
re xp̄m. vel hodie volo deſtruere eccl'iam
dei. ꝛ ali᷒ penes ſe ſtatuat ſiſr̄ volo odire
ſortē in eternū. nō eſt dubiū q̄n pctm̄ p̊mū
foret grau᷒. Nā circūſtantia q̄dā eſt a pre
politi in volitiōe p̊mi: q̄ p̄pōderat circūſtā
tijs de infinitis tp̄ibus in volitione ſcdi. ꝛ
iō pōt dici ꝙ minor accepta eſt falſa. Et ſi
Contra reſponſionē. arguat̄ ſic. Cōtra. velle odire deū ꝑ diē
meret̄ penā infinitā ſm̄ tp̄s: ꝛ velle odire
deū ꝑ duos dies meret̄ maiorē. ꝛ velle odi
re deuꝫ ꝑ tres adhuc maiorē. ḡ velle odire
deū ꝑ tp̄s infinitū meret̄ penā infinitā in
Rn̄det̄. tēſiue. Dici pōt ꝙ ꝯn̄a de forma nō valet:
qꝛ ſi fiat ꝓceſſus ī augēdo ſꝫ eādē ꝓportio
nē ꝛ ſm̄ eq̄lē quātitatē erit ꝓceſſus in infi
nitū ꝛ iō nō ſeq̄tur. infinita quātitas: ſicut
pꝫ diuidēdo vnū lignū pedale ſm̄ tres par
tes ꝓportionabiles ꝛ apponēdo alteri cō
tinuo pedali: erit ꝓceſſus apponēdi in in-
finitū: ꝛ tn̄ nunꝙ̄ illud cui fit additio erit
duoꝝ pedū: qꝛ nunqꝫ totū de quo fit appo
ſitio totū cōſumet̄. ꝛ iō forma illa arguēdi
Arguit̄ ad idē. nō valet. Si ꝟo arguit̄ ſic. velle peccare
ꝑ vnū diē eſt malicie aliquāte: ꝛ velle pec-
care ꝑ duos dies ē duple malicie: ꝛ ꝑ tres
triple ſi ſic de ceteris. igit̄ velle peccare ꝑ
tp̄s infinitū eſt infinite malicie intenſiue.
Rn̄det̄. Pōt dici ꝙ antecedēs eſt falſum: quia

ſicut alſ dictū fuit nullū peccatū eſt in du
plo grauiꝰ alio ſimpliciter loquēdo ⁊ pen
ſando quātitatē peccati ſm penaƷ corrñ
dentē de lege ordinata. Naʒ ſint a ⁊ b due
pene eterne: tu dicis ꝙ a eſt dupla ad b.
tūc arguo ſic. oīe duplū ad aliud eſt diui
ſibile in duo: quoꝝ vtrunq̄ʒ eſt eq̄le illi cui
eſt duplū: ſʒ a eſt duplū ad b. ergo a pōt di
uidi in duo: quoꝝ vtrūq̄ʒ eſt eq̄le ipſi b. igi
tur a cōponit ex duobꝰ infinitis. Nec valʒ
iſta ꝯña a eſt in duplo intenſior b. ergo eſt
in duplo maior b. ſicut nō ſequit ſortes eſt
in duplo longior platone: ergo eſt ī duplo
maior platone: qꝛ ſtat cuʒ hoc ꝙ plato ſit
ſimplicit̄ maior: qꝛ latior ⁊ ſpiſſior. Pre
terea a eſt equalis b ī eternitate pene que
ſit c. ⁊ vtraq̄ʒ eſt eterna: ergo ſi a ſit dupla
ad b oportet imaginari ꝙ in a ſit adhuc
aliud a. c equale c. qꝛ in c equant. ergo ali
qua intēſio pene vel gradus foret q̄ equa
ret eternitati pene a. alius ab eternitate c
Contra rōnes ⁊ rñſionē ſimul. ⁊ ſic non foret eternitas pene c potiſſima
portio pene a. ꝯñs eſt falſuƷ. Cōtra iſtō
arguit ſic. Omne qd̄ eſt in infinitū maius
alio eſt pluſq̄ʒ duplū ad illud ⁊ pluſq̄ʒ tri
plū ad illud ⁊ ſic in infinitū. ſed vnū pctm̄
eſt in infinitū maius alio ſm Anſel. ij. cur
deus homo. c. xiiij. Omne peccatū cōmiſ
ſum in ꝑſonā xp̄i eſt in infinitum grauius
quocūq̄ʒ alio peccato alterius generis. er
go tale peccatū eſt pluſq̄ʒ in duplo grauiꝰ
Rñdet ⁊ pluſq̄ʒ in triplo grauius: licet nō preciſe
quocunq̄ʒ alio. Ad iſtud pōt dici negādo
minorē que eſt Anſelmi ſicut allegāt ⁊ po
teſt dici ꝙ Anſelmus loquit hyperbolice
ad inſinuandū ſummū honorē quē homo
dʒ illi ꝑſone: ⁊ ꝙ nō oīe peccatū illatum
immediate illi ꝑſone ſit in infinitū maius
quolibet alio. PƷ: qꝛ poſſibile eēt ꝙ aliq̄s
per errorē occideret xp̄m: ⁊ tūc ſi error iſte
foret inuincibilis nullū foret peccatū. Si
ſo error foret peccatū veniale talis mole
ſtia illata xp̄o iniuſte foret veniale pctm̄
ſolū. Similiter pōt dici ⁊ exponi ſic Anſ.
ꝙ ꝑ iſtam cathegoricā hoc peccatū eſt in
cōparabile cuilibet alteri intelligit iſtam
ppoſitionē hypotheticaƷ: ſi tota grauitas
peccati eſſet ex circūſtantia nobilitatis ob
iecti contra qd̄ immediate ⁊ corporaliter
peccatur: ⁊ aliquis tunc peccaret corporali
ter moleſtando xp̄m: ſuum peccatum foret
incōparabile cuilibet alteri peccato diſtī
cto ſm ſpeciem; quo quidē peccato iniu
riat cuilibet alteri perſone corporaliter. ⁊
hoc eſt verū. Modo non ſequit. hoc eſt in
infinitū grauius illo ſm hanc circunſtan
tiā: ergo hoc in infinitū eſt grauius illo: ſʒ
eſt fallacia ſm q̄d ad ſimpliciter. ſicut non
ſequit a. eſt in infinituƷ longius b. ergo a
eſt in infinitū maiꝰ b. ſimpliciter ſm oēm
dimēſionē vñ ſit b. vna quātitas bipedalis
longitudine ⁊ latitudine ⁊ a quātitas pe
dalis in latitudine ex vna extremitate ex
tēſa: ponendo partē ꝓportionabilē iuxta
preʒ: ita ꝙ ſequēs ſemꝑ ſit eq̄lis p̄cedenti
immediate in longitudine ſubdupla in la
titudine ſicut ꝯtingit imaginari quantita
tē pedalē extēdi in infinitū. ⁊ ſic a eſt in in
finitū longiꝰ b: ⁊ tñ eq̄le in magnitudine.
Silr aliud exēplū. ſit b. vna linea infinita
⁊ a vnū corpꝰ pedale. nō ſequit a eſt in in
finitū longius b. g̊ eſt in infinituƷ maius
b. immo ſtat ꝙ b ſit in infinituƷ maius a. Q
Quātū ad quātitatē pctī mortalis de q̄ Reſolu
eſt tota difficultas argumēti p̄ncipalis vi tio doc
det ꝓbabilit poſſe dici ꝙ oīe pctm̄ mor cto. pro
tale ſit īfinite malicie intēſiue eo mō quo p̄mo ar
infinitas intēſiua ponit priuationē. Cuiꝰ gumen
cā pōt ſic aſſignari. Poſſumus priuationē to prin.
cōmēſurare ex habitu: ⁊ malū ſm bonum
qd̄ priuat. p̉uat aūt pctm̄ gratiā quā in ꝑ
petuū hō tenet in ſe ſeruare. Item priuat
peccātē beatitudine q̄ foret ꝑpetua. Et iō
cū pctm̄ p̉uat tot bona infinita: opʒ pctm̄
aliquo mō eſſe malicie infinite. ⁊ nō extē
ſiue. ꝓbo: qꝛ nō manet in infinitū. Silr ſi
priuat in infinitū bono infinito extenſiue
foret malū infinitū extēſiue: g̊ ſi priuat mō
hoīeƷ bono īfinito intēſiuo: vr̄ ꝙ ſit malū
infinitū intēſiue. Cōtra. Si hoc eſſet verū Obijci
nullū pctm̄ eſſet grauiꝰ alio. ꝯñs falſuƷ. qꝛ tur.
ħ dicere eſt hereticū. ꝯña pƷ ꝑ cōmētato
rē in de celo. cōmēto. cxxxiiij. vbi deducit
ad hoc tanq̄ʒ ad incōueniēs ꝙ vnū in infi
nitū eēt maius alio. Ad illud rñdeo ꝙ nō Rñdet
eſt imaginādū ꝙ pctm̄ ſit infinitū intēſiue
ſʒ qꝛ ħ nomē pctm̄ ſignificat priuatiue vel
negatiue multa: quoꝝ aliq̄ ſunt finita ali
qua infinita duratiōe. vñ qñ dico iſte pec
cat mortalr̄ denotat ꝙ facit vl̄ omittit ali
q̄d de nouo alio mō ꝙ ſibi eſt p̄ceptū: ⁊ ꝙ
iō p̉uat ſe bonis infinitis ſm tp̄s. ⁊ iō di
ꝙ ſuū pctm̄ eſt infinitū intēſiue nō extēſi
ue niſi quātū ad reatū. Et eſſe infinitū in
tēſiue in ꝓpoſito: nō eſt aliud niſi ꝙ intrin
ſeca rōne ħ eſt in deſcriptiōe exp̄mēte quā

titatē iſtius peccati dȝ poni iſte terminus infinitū. ⁊ ideo iſtud peccatum eſt quodā modo infinitū ⁊ nō extēſiue: qꝛ nō manet actus: ſȝ trāſit. ⁊ ideo dicit̄ ꝙ eſt intenſiue infinitū. Ad formā igit̄ argumēti nego cō ſequētiā ſicut ſi hic eſſet vna linea infinita ⁊ vna ſupficies infinita: ſupficies foret in infinitū maioꝛ linea. Similiter ſi foret hic vna ſupficies pedalis latitudinis ⁊ lōgi tudinis infinite q̄ ſit b ⁊ alia bipedalis et longitudinis ⁊ latitudinis infinite q̄ ſit a: manifeſtū eſt ꝙ iſta ſcd̄a foret maioꝛ ſim pliciter: ⁊ tn̄ nō foret longioꝛ. ⁊ tn̄ nō ſeq̄ tur a eſt equalis b in longitudine. q̄ eſt eq lis b. Eodē mō dico de pctīs. hoc eſt infini tū intēſiue ⁊ illud eſt infinitū intēſiue: er go neutrū eſt mai⁹ alio. nego ꝯñam. qꝛ pōt eſſe mai⁹ malū. qꝛ plura mala includit vel qꝛ ꝫ maius ꝓceptū eſt. Ad cōmentatorē dī co ꝙ vult dicere ꝙ vnū tpꝰ infinitū nō eſt mai⁹ alio. hoc ꝓbat ibi: nec vna linea infi nita maioꝛ alia: nec vnū corp⁹ infinitū mai⁹ alio. Sił̄r equiuocatio eſt de intēſione q̄ñ ꝓbat̄ de pctō ⁊ de re poſitiua: ⁊ idō nō eſt ſi mile.

R Ad pri mū ar. p ſcd̄a conclu. opi. Ad primū argumētū ꝑ ſcd̄a ꝯcluſio ne q̄ñ arguit̄ ꝙ volutas hoīs eſt obligata diligere ⁊c. ꝯcedo ſimilitudinē nō tn̄ ī oī bus. Et q̄ñ dī dānat⁹ nunq̄ꝫ diliget deū: igi tur ꝯtinue peccabit. nego ꝯñam. pōt tn̄ dī ci ꝙ iſta ꝓpō ſortes peccat ⁊ q̄libet ꝯſimi lis pōt dupliciter exponi. Uno mō ſic. ſor tes nō fecit ſicut dȝ ⁊ deberet aliq̄d facere vel omittere. Alio mō ſic. ſortes nō ſe hȝ ſi cut ſe hr̄e deberet: ⁊ ideo meret̄ penam. ⁊ ſic oīs q̄ demeret̄ peccat: ſȝ nō oīs q̄ peccat illo mō demeret̄. Primo mō ꝯcedi pōt ꝙ dānat⁹ ꝯtinue peccat: qꝛ ꝯtinue omittit il lud ad qō obligat̄: qꝛ oīs natura q̄ diligere pōt ꝯtinue dȝ diligere deū ꝭ eſt tenet̄ vita re oēm actū oppoſitū. Scd̄o nō peccat dā natus: qꝛ de⁹ nō vult ꝙ ille act⁹ deformis ip̄utet̄ ſibi ad demeritū: nec ꝙ ꝑ illo actu penā bēat. ſicut ſi de⁹ hoīem poneret in na turalibus: nec approbādo facta ad beati tudinē nec reprobādo ea ad penā: talis nec mereret̄ nec demereret̄ illo mō loquendo quo nunc ſchola loquit̄ de merito ⁊ de de merito. ⁊ ſic aīe dānate nō demerent̄. ⁊ tn̄ vſq ad diē iudicii demones demerent̄ ſi cut dicit Aug.

Ad oc taūm pmi pn cipalis. Ad octauū pncipalis q̄ñ arguit̄. ſint a ⁊ b due aīe eq̄liter puniende in purgatorio: ſic tn̄ ꝙ a debet̄ maioꝛ glo ria ⁊ b minoꝛ cū tranſierit purgatoriū. Ad iſtud pōt dici ꝙ aīe pūnite in purgatorio duplici pena puniunt̄. ſ. pena ſenſus ⁊ pe na dāni. loquēdo de pena ſenſus. a ⁊ b. eq̄ liter puniunt̄ intēſiue ⁊ extēſiue. loquēdo de pena dāni equalr̄ extēſiue puniūt ⁊ nō intēſiue. ꝭ eſt ꝑ tantū tpꝰ punit̄ a ſicut b. ⁊ eq̄li pena dāni. ꝭ eſt ꝑ tantū tpꝰ punit̄ ꝭ eſt ita diu retardat̄ a ne videat deū ſicut b: ſȝ nō punit̄ pena dāni eq̄liter intēſiue hoc eſt nō a tāto bono retardat̄ b ſicut a. nec ē ſimpliciter ita malū retardari ꝑ eq̄le tpꝰ a gloria debita b ſicut a gloria debita ipſi a. ⁊ tunc q̄ñ arguit̄. ergo iniuſte puniunt̄. nego ꝯñam. qꝛ antecedēs eſt verum ⁊ ꝯñs falſum: qꝛ deus vult ꝙ habentes equalia purganda equaliter puniant̄ pena ſenſus tn̄.

Ad cōt firma tionem primā. Tunc ad aliud q̄ñ arguit̄ ꝙ oret̄ ꝑ a ⁊ nō ꝑ b. tunc a citius liberabit̄. ꝯcedo ꝯñam. ꝯtra nō meret̄ plus q̄ꝫ b. Dico ſicut credūt catholici ꝙ alius viator meret̄ pro eo. ⁊ ita eſt lex ſtatuta ꝙ viatores mereri poſſunt ꝑ his q̄ ſunt in purgatorio ⁊ etiā in via: qꝛ illi q̄ ſunt in purgatorio ſunt via tores. Dic nota ꝙ nunq̄ꝫ fuit aliqua lex ꝑ quā equaliter peccātibus pōt eq̄lis pena infligi ꝑ duplo dupla: ⁊ ſic ꝯñter: qꝛ natu ra peccās nō eſt capax penaꝝ in iſta ꝓpoꝛ tione: ⁊ tn̄ forte ſic pōt homo moꝛtalr̄ pec care. Ponat̄ ꝙ hic ſint duo: quoꝝ vnus cōmiſit voluntariū homicidiū vnius pſo ne: alius mille pſonaꝝ tunc tāta pena mil leſies debet̄ ſcd̄o q̄ꝫ primo. ⁊ tn̄ ꝑ nullum pōt tāta pena ſibi infligi tꝑalis: ⁊ ideo iu ſticia punitiua plus relinquit impunitū.

Ad ſe cundā. Ad aliud dico ꝙ de⁹ habet duo foꝛa ad puniēda peccata. vnū in vita iſta: aliud in futuro. ⁊ cōcedo ꝙ multo grauius puniat in futuro veniale pctm̄: qꝛ in infinitum q̄ꝫ peccatū moꝛtale in vita iſta. ⁊ q̄ñ arguit̄ ergo iniuſte: negāda eſt ꝯſequētia ⁊ oīs cō ſimilis. Qd̄ aūt multo grauius puniat in futuro veniale ⁊c. ſatis bene oſtēdit argu mentū.

Ad pri mus ar. pbans ſecūdaſ partem arg. pn cipalis. Ad illud ꝑ alia parte q̄ñ arguit̄ deus equaliter premiat vnū qui meruit ⁊ aliū qui nō meruit. Probat̄: qꝛ premiū lini nō excedit in infinitū pmiū innocētis ⁊c. pōt dici ꝯcedendo ꝙ premiū lini adulti ex cedit in certa ꝓpoꝛtione premiuꝫ innocē tis qui nunq̄ꝫ habuit vſum liberi arbitrii: ⁊ detur ꝓpoꝛtio gratia exempli multipli citer maioꝛ; vel ſuppartialiter non curo: ſed dico ꝙ impoſſibile eſt ſi detur ꝙ ſit tri pla ꝙ aliquis adultus viatoꝛ mereatur

ſubtriplū premiū ad pmiū lini. Nā pmius
datū innocēti tali cōfertur ſibi ꝓpter me
ritū xpi cuius iſte puulus efficit ꝑticeps
⁊ ꝑ ſacramēta eccleſie idē xpi meritū ꝯuni
formiter participat ab ipſo adulto. Uñ ſi
habeat vltra aliquod meritū ꝓprium illud
erit per gratiā: ⁊ ab homine habēte vſum
liberi arbitrij. ⁊ ita neceſſe eſt ꝙ plꝰ merea
tur ꝙ̄ ſubtriplū premiū ad pmiū lini in ca
Ad ſe- ſu argumēti. Ad ſcōm qñ arguit de duo
cundū. bus viatoribꝰ: quoꝝ vnus eſt alio excellen
tior in naturalibꝰ ⁊c. poteſt dici quātū nūc
occurrit ꝙ ille qui plus meruit plus dili
git ⁊ ſm opi. que ponit actū beatificū frui
tōis totaliter cauſari a deo ⁊ nō ab intel
lectu facile eſt euadere. ſꝫ qꝛ h̄ nō teneo di
co ꝙ ꝑtialiter cauſat actus beatificꝰ nō ꝙ
vna ps eiꝰ cauſet a deo ⁊ alia a creatura: ſꝫ
qꝛ deꝰ ⁊ creatura ꝯcurrūt ad cauſādū iſtū
actū ſicut celū ⁊ hō ꝯcurrūt ad cauſandū
hoiem. Uñ dico ꝙ deus illi q̄ debiliora hꝫ
naturalia efficacius coagit vel maius lu
mē glie infundēdo: vel ꝑ media alia nob
ignota vel īmediate inteſiorē actū cauſan
Ad ter- do. Ad tertiū qñ arguit de litterato ⁊ ſim
tium. plice ꝯcedit ꝙ equaliter pmiant. ⁊ nō ſeq̄
tur ſortes ⁊ plato pmiant eq̄liter. ḡ ſortes
⁊ plato recipient equaliter de cognitione.
Nā poſſet dici ꝙ plato ſapiēs minus reci
peret de cognitione qꝛ plꝰ habuit de cogni
tione hic in via. ſꝫ fit ſibi recōpenſatio in
dilectiōe. vñ plus recipit de dilectiōe ⁊ mi
nus de cognitiōe. ⁊ ſic eq̄liter meruerunt
cognoſcētes ⁊ diligētes deū. Uñ beatitu
do nō ſolū ꝯſiſtit ī cognitiōe: ſꝫ etiā in mul
tis alijs: cū ſit ſtatus oīm bonoꝝ aggrega
tiōe ꝑfectꝰ. Aliter pōt dici ꝙ quātūcūq̄
Alia re- plato ſit ſapiēs nullā partē hꝫ cognitiōis
ſpōſio beatifice q̄ eſt cognitio intuitiua dei. ⁊ iō
tantū pōt recipere de cognitiōe beatifica
ſapiētiſſimꝰ ſicut ſimpliciſſimꝰ. Argumen
tū aūt ꝓcedit ac ſi cognitio quā hō hꝫ hic
in via vel alia ꝯſimilis foret ps cognitiōis
beatifice qḋ nō eſt verū. Ad quartum qñ
Ad q̄r- arguit. deꝰ iniuſte pmiat xpm ergo iniuſte
tum, gubernat. nego añs. Ad ꝓbationē quādo
querit dabit xpo ⁊ humano generi tantū
quātū xps meruit ꝑ ſufficiētiā ꝫ infinitis
hoibꝰ ſi eſſent credituri in eum ꝙ poſſent
ſaluari lꝫ tot nō meruit ꝑ efficientiā. ⁊ ſm
h̄ pōt dici ꝙ h̄ eſt negāda. xpo ⁊ humano
generi dabit tātū quātū xps meruit ꝑ ſuf
ficiētiā. qꝛ nō tot de humano gñe ſaluabū
tur ad quot ſaluādos paſſio xpi ſufficere
pōt quātū tñ meruit ꝑ efficaciā ſibi dabit
Ad q̄n- Ad q̄ntū qñ arguit de duobꝰ eq̄lis meri
tum. ti: quoꝝ vnꝰ pmiatꝰ eſt ante aliū. Dico pro
iſto arg. ⁊ mult̄ alijs negando iſtā ꝓñam.
iſte eq̄liter meruit ⁊ inequalit̄ pmiat: ḡ in
iuſte agit cū eis. Nā eſto ꝙ ſortes ⁊ plato
ꝑ aliqua opa mihi impēſa meruerūt a me
recipe decē. ⁊ ego retribuēdo do ſorti. xv.
platoni. xx. nihil iniuſte nec eis iniuriā fa
cio. Nā vterq̄ recipit quātū meruit ⁊ plꝰ.
⁊ in ꝓpoſito ſic eſt ꝙ q̄libet btūs plꝰ habe
bit q̄ meruit. hoc vt ſaluator ſatis innue
re Mat. xx. de p̄rfamilias ꝯducente opa
rios ⁊c. ⁊ in fine diei dedit ſingulis ſingu
los denarios: q̄ ſignāt vitā eternā vnicuiq̄
tribuēdā differēter tñ q̄buſdā añ q̄buſdā
poſt q̄buſdā inteſius q̄buſdā remiſſiꝰ. Uñ
ꝯcedi pōt ꝙ ille q̄ eſt hodie ita ſerūs ſicut
ille btūs latro ꝑcipue nūq̄ hꝫ tātū de bti
tudine exteſiue ⁊ inteſiue ſicut ille: ⁊ tātū
hēbit quātū meruit īmo plꝰ qꝛ vterq̄ plus
hēbit q̄ meruit. Ad ſcōm pncipale qñ ar- Ad ſe- cundū
guit. ſi deꝰ gubernaret genꝰ hūanū deꝰ ordi- ꝑinci.
naret oēm hoiem ad btitudinē ⁊c. Dico ꝓ
materia iſtiꝰ arg. ꝙ deū ordinare hoiēs ad
btitudinē pōt dupl̄r intelligi. Uno mō ſic
ꝙ pdeſtinet oēm hoiēs ad gliam ꝯferēdo
ei vtrūq̄. Alio mō pōt itelligi ſic ꝙ creet
naturā hūanā talē que ſit capax btitudi
nis ⁊ pbeat ei leges ⁊ ſtatuta q̄bus poſſit
ꝑuenire ad btitudinē ſi illas leges tenue
rit. Primo mō nō ordinat. ſcōo aūt modo
ordinat hoc eſt creat naturā humanā capa Contra
cē btitudinis. Sed ꝯ̄ finis hois eſt btitu- rīſionē
do: ſꝫ maior ps hoīm nō ꝯſequit illum fi- primo.
nē: qꝛ plures ſūt mali hoies q̄ boni. ſicut
dicit magiſter. ij. ſen. Et pꝫ ex euāg. Multi
ſunt vocati ⁊c. ḡ maior pars caret ꝑpetuo
ſuo fine naturali. ꝯñs eſt falſum: qꝛ nullū
violētū eſt ꝑpetuū. Preterea primo de ce Scōo.
lo cōmētator ꝓbat ꝙ motus inordinatus
nō pōt cōuenire rebꝰ ꝑ tpˢ infinitū: qꝛ tūc
inordinatio foret naturalis rebꝰ ꝯſequēs
falſum. ꝯſequentia ꝓbat: qꝛ natura rerū
eſt ſicut dicit antiqua tranſlatio qḋ eſt ſū
ma iſta rerū ⁊ in ſumma tpis. vbi dicit cō
mētator ꝙ res q̄ ſunt in maiori pte ſubie
cti ⁊ in maiori pte tēporis ſunt naturales
ergo illud qḋ cōuenit ſeu ꝯtingit pluribꝰ
ſuppoſitis humane nature: ⁊ in maiori pꝛ
te temporis: eſt homini naturale: ſed hoc
eſt carere beatitudine: ergo beatitudo nō

Rñdeť ad pri⸗mum, eſt finis naturalis hominis. Ad primuʒ iſtoꝝ dico ſicut dictuʒ eſt ꝙ finis hois eſt beatitudo: ⁊ quilibet hõ ordinať ad beatitudinẽ: ƀ eſt talis natura q̃ eſt capax beatitudinis. vñ ſicut generans graue ordinat graue vt ſit deorſuʒ. ⁊ nihil aliud eſt dictu hoc ordinat graue deorſuʒ: niſi qꝛ ƀ dat ſibi grauitatẽ vel remouet ꝓhibẽs. ita de⁹ ideo diciť ordinare hoiem ad beatitudinẽ qꝛ creat hoieʒ naturã capacẽ btitudinis. ⁊ remouet ꝓhibẽs quãtũ in eo eſt ſtatuẽdo leges ꝯueniẽtes hoi ꝑ tali fine ꝯſequẽdo ⁊ nõ ſic ordinat hoiem ad btitudineʒ ſicut ordinať ſagitta ad metã ꝑ arcũ vt cõtinue moueat vel pellat hoiem in btitudinẽ: ſ; ſicut dictũ eſt. qꝛ fecit eũ capacẽ btitudinis: ⁊ qꝛ tũc eſt ꝑfectiſſim⁹ qñ ꝯiũgiť deo: iõ eſt de⁹ finis hois. tũc ad argumẽtum qñ dĩ ꝙ maior ps caret ⁊ carebit btitudine: concedo. qꝛ ſunt liberi arbitrij: ⁊ auertũt ſe a fine quẽ ꝯſeq̃ deberẽt. ſ. a deo. ⁊ qñ dĩ ꝙ nullũ violentũ eſt ꝑpetuũ: ƀ dʒ negari: qꝛ in inferno erit violẽta actio ſine corruptiõe.

Contra rñſionẽ Cõtra eadẽ rõne poſſem dicere ꝙ de⁹ ordinat hoiem ad miſeriã: qꝛ fecit hoieʒ talẽ naturã q̃ eſt capax miſerie. Nego ꝯñam.

Rñſio, tum qꝛ btitudo ſiue de⁹ cui⁹ hõ eſt capax ꝑficit naturã et ei ſumme ꝯuenit. ⁊ iõ natura hois eẽ talis rei capacẽ eſt eã ad illã ordinari ſicut ad finẽ: ſicut lʒ graue poſſit deorſum. ⁊ ſilr ſurſum: tñ mag̃ cõuenit nature ſue eẽ deorſum: ⁊ ibi maxie ſaluať. Tũ qꝛ de⁹ non dat leges hoi vel doctrinã qua incline&ť ad peccãdũ: ſ; magis ad ꝯtrariũ: ⁊ ideo ꝓprie loquẽdo nõ ordinat hoiem ad miſeriã.

Ad ſecundũ. Ad ſcðm qñ arguiť oẽ qð accidit ĩ plurib⁹ ſuppoſitis ⁊c. Dico ꝙ ƀ eſt veꝝ de natura nõ libera tñ.

Ad confirmationem ſecundi princi, Ad ꝯfirmationẽ ſcði ꝑncipalis qñ arguiť ſic. de⁹ ordinat hoiem ad btitudinem: ğ volũtate bñplaciti creat iſtam aiam ⁊ vult eã eſſe vel ğ ad finẽ illũ vľ nõ. Cõcedo ꝙ volũtate beneplaciti vult eam eſſe ꝓpter finẽ illũ: qꝛ voluntas bñplaciti eſt efficax cã reꝝ. ⁊ iõ nihil vult voluntate bñplaciti niſi illud qð efficit.

Ad ſecundã. Ad aliã formã qñ arguiť ſub ſapiẽte gubernatore nihil accidit ꝑter intẽtionẽ agentis. Cõcedo illã ꝓpõnẽ de deo: qꝛ ꝑter intẽtionẽ ſuam nihil accidit. Qꝛ ſua volũtas vel ſit de nobis vel a nob ſm Aug. Enchi. c. cẽteſimo: intẽtio ſua in ꝓpoſito eſt volũtas ſua. vñ nõ eſt intẽtio ſua ſimplr ⁊ abſolute ꝙ omnes ſaluentur: ſed vult ꝙ quicũqꝫ vixerit ſm leges ſtatutas ſalueť.

Ad tertiam. Ad tertiã quando dĩ ꝙ nihil intẽtũ a natura accidit vt in paucioib⁹. verũ eſt in natura intẽdẽte finẽ nature ſolũ. nõ aũt a natura q̃ dupliciť põt intendere. ſ. naturalr ⁊ libere. Nã ſm Aug. xiij. de tri. c. v. Omnes hoies volunt naturalr eſſe beati: ⁊ tñ in paucioib⁹ accidit ꝙ aliquis ſit beatus.

Ad q̃rtam, Ad quartaʒ qñ arguiť incõueniẽs eſt gubernatori ſi nobiliſſimũ qð ei ſubdiť ꝑpetuo careat ſuo fine: nego illud. immo ĩcõueniẽs eſſet ſi nobiliſſima creatura cõtra ꝓpriã electionem cogereť in finẽ.

Ad tertiuʒ prin. Ad tertiũ principale qñ arguiť. null⁹ ꝑſonarum acceptator ⁊c. Pro materia iſtius argumenti opʒ videre tria. Unũ eſt: an in p̃deſtinato ſit aliqua cã ſue p̃deſtinatõis. Scðo an in reprobato ſit aliqua cã ſue reprobatiõis. Tertio q̃s dicẽd⁹ eſt ꝓprie acceptator ꝑſonarũ. Circa primum primo ponã quaſdã diſtinctiones.

Primũ notãdũ Prima eſt ꝙ iſte termin⁹ p̃deſtinatio equiuoce diciť. Uno modo ſonat in actionem. alio modo in paſſionẽ. Tertio modo poſſumus dicere ꝙ glĩa eterna eſt p̃deſtinatio: vel gratia eſt p̃deſtinatio. ⁊ generaliter oẽ donũ collatũ homini a deo quo hõ bñ vtitur ad btitudinẽ põt vocari p̃deſtinatio. Quarto modo iſte termin⁹ p̃deſtinatio ꝓ nulla re ſupponit ſicut iſte termin⁹ edificatio: ſʒ eſt termin⁹ quo vtimur ꝓpť eloquẽtiã ⁊ breuiloquiuʒ loco vni⁹ cõplexi. Unde iſte termin⁹ edificatio denotat aliquẽ apponere ⁊ ꝯiũgere ligna ⁊ lapides ⁊ hmõi in certã figurã. ⁊ ſic iſte termin⁹ p̃deſtinatio accipiť loco talis cõplexi deũ velle dare alicui vitã eternã quã ille non hʒ: ſʒ habebit.

Scðm notãdũ Si igiť quereť an predeſtinatio habeat aliquã cauſam in p̃deſtinato. Dici põt ꝙ p̃deſtinatio p̃mo mõ loquendo nullam cauſam hʒ cũ ſit de⁹. Si loquamur ſecũdo modo: tũc ſenſus q̃ſtionis eſt: nunq̃d p̃deſtinat⁹ habeat cãm ſui in ſe. Et ſi loquamur de hoie: manifeſtũ eſt ꝙ ſic. qꝛ cõponitur ex materia ⁊ forma q̃ ſunt eſſe ſui: ſʒ ƀ nihil eſt ad ꝓpoſitũ. Si aũt loquamur tertio mõ: tũc eſt ſẽſus. an ſit aliqua cauſa ex ꝑte p̃deſtinati quare ipſe habebit gratiaʒ ⁊ gloriã. Et ſic videť dicendũ ꝙ aliq̃s effectus p̃deſtinationis. i. predeſtinatus habʒ cauſam in predeſtinato: ⁊ aliq̃s nõ: ſʒ tota multitudo effectuũ p̃deſtinatiõis non hʒ cãm in p̃deſtinato. ƀ pʒ. qꝛ bõa oꝑatio hominis hʒ cãm in hoie: ⁊ tñ eſt vn⁹ effectus

pꝛedeſtinatiõis.creatio ꝟo aĩe ⁊ formatio
corpis:⁊ hmõi nõ hñt cãm in ipſo hoĩe p̃
deſtinato nec ꝓ ꝯñs tota multitudo opa-
tionũ q̃ vocaꝛ effectus p̃deſtinatiõis. Si
loq̃mur q̃rto mõ ſenſus eſt iſte.vtrũ a pte
p̃deſtinati ſit aliq̃ cã ſue p̃deſtinationis.h̃
eſt an de⁹ ordinauerit ſe alicui daturũ vitã
eternã ꝓpter aliq̃d in p̃deſtinato:vl ꝓpꝛ
hoc ꝙ pſcit aliq̃d futurũ in p̃deſtinato.h̃
eſt an talis cãlis ſit ꝟa.deus p̃deſtinauit ⁊
p̃oꝛdinauit pe.ad vitã eternã:q2 ſciuit pe.
crediturũ in deũ ⁊ finaliter dilecturũ deũ.
⁊ iſte ſenſus tractaꝛ ꝓprie ad ꝓpoſitũ apd̃
doctores.⁊ dĩ ꝙ nõ.imo econuerſo eſt hec
cauſalis ꝟa:q2 ſcʒ de⁹ p̃oꝛdinauit petrũ ad
vitã eternam:ideo petrus fuit crediturus
in deũ:⁊ finaliter dilectur⁹.ita ꝙ ſicut iſta
ꝯña eſt bona.terra directe interponiꝛ in-
ter ſolem ⁊ lunam:ergo eſt eclypſis:⁊ non
econtra.ita iſta ꝯña eſt bona.deus p̃oꝛdi-
nauit petrũ ad vitã eternam:ergo petrus
fuit crediturus ⁊c.Hec tñ cauſalis non eſt
ꝟa.iõ deus p̃oꝛdinauit petrum ad vitam
eternã:q2 fuit crediturus ⁊c.ſʒ ecõtra ſm
ſanctos.Sed aliter dicũt de reprobatiõe.
Nam ideo deus pꝛeſciuit iudã dãnandum
⁊ pꝛeoꝛdinauit ſe eidẽ daturũ penã:q2 iu-
das fuit peccaturus ⁊ nõ ecõuerſo.⁊ ideo
deus q̃ eſt reprobatio actiua nõ eſt cã qua
re ipe peccauit. Iſto mõ loq̃tur Anſ.de ca
ſu dyaboli.c.ij.in fine.⁊.c.iij.in p̃n.vbi q̃-
rit quare angelus mal⁹non habuit pſeue
rantiã.⁊ nitiꝛ ſoluere iſtud argumẽtum.ſi
angel⁹bonus ideo nõ accepit:q2 de⁹nõ de-
dit.Rñdet Anſ.nulla inq̃t eſt ꝯueniẽtia.
⁊ loquẽs ad diſcipulũ ſuũ ponit ei exem-
plũ tale.Poꝛrigo inq̃t tibi aliq̃d ⁊ tu acci
pis:nõ ideo do quia tu accipis:ſed q2 acci
pis:ideo ego do.⁊ datio eſt cã acceptionis
poꝛrigo alteri ⁊ non accipit ille.non ideo
nõ accipit:q2 nõ do ego:ſed ideo nõ do:q2
ille nõ accipit:⁊ ſtatim innuit diſtictionẽʒ duplex
quãdã de cã:q2 loq̃mur duplr̃ de cã:aliqñ eſt cã.
de cã efficiẽdi rẽ:aliqñ de cã ꝯſequẽdi rẽ.
⁊ nõ om̃e illud qđ eſt cã ꝯſequẽdi rẽ:etiaʒ
eſt cã eſſendi illi⁹rei.⁊ ponit exẽplũ ſicut
incẽdiũ nõ eſt cã ignis ſʒ ignis eſt cã incẽ-
dij:⁊ tñ ĩ ꝯſequẽdo incẽdiũ eẽ infert ignẽʒ
eẽ.ſic vt dicit Anſ.eſt in ꝓpoſito.deũ nõ da
re grãm hñ eſt cã eſſendi iſtud:q2 iſte nõ ac
cepit grãm.hec tñ cãlis eſt falſa.iõ iſte nõ
accepit:q2 de⁹nõ dedit:ſʒ ſic dʒ cãlis forma
ri ꝟa iõ de⁹nõ dedit iude vl dyabolo grãm
q2 ille nõ accepit.Videꝛ ꝙ doctores alr̃ lo
qui de p̃deſtinatiõe ⁊ p̃deſtinato ⁊ alr̃ de
reprobatione ⁊ reprobis.Nã de p̃deſtina-
tis tales cauſales ſunt ꝟe:q2 petr⁹eſt p̃de-
ſtinatus pe.ſaluabiꝛ.In reprobis aũt nõ
debẽt tales cõcedi:q2 deus iudã reproba-
uit:q2 nõ peccauit ⁊ ideo dãnabitur:ſʒ ecõtra
q2 iudas erat peccatur⁹:ideo de⁹eũ repro-
bauit. Tertio videndũ eſt q̃s ſit accepta- y
toꝛ pſonarũ.Dici põt ꝙ ille gñalr̃ eſt acce- Tertiũ
ptatoꝛ pſonarũ qui vnũ p̃ponit alteri alr̃ notãdũ
q̃ʒ debet.Vñ ſi ſoꝛtes ⁊ plato ſint duo eq̃-
lis meriti oĩno ⁊ ego neutri iſtoꝝ teneoꝛ
in aliq̃:volo tñ de liberalitate mea dare
ſoꝛti decẽ ⁊ platoni nihil:nõ ideo ſum ac-
ceptatoꝛ pſonarũ:q2 nihil ſubtraho plato-
ni qđ ſibi debeꝛ. Iſto mõ dicẽdũ eſt de deo
q2 lʒ velit dare iſti puulo iam nato vitam
eternã qui nũq̃ʒ merebiꝛ ſi baptizabitur ⁊
moꝛieꝛ:⁊ paruulo alteri eodem tp̃e nato
qui moꝛieꝛ ante baptiſmũ nõ vult dare vi-
tã eternã:ideo nõ eſt de⁹acceptatoꝛ perſo
narũ:q2 neutri eſt aliq̃d debitũ a deo.Nec
põt argui de iniuſticia:q2 nulli ſubtrahit
qđ ei debeꝛ. His viſis ad primam formã Ad foꝛ-
argumenti.Dico ꝙ deus pꝛedeſtinat ante maʒ ar-
meritũ ⁊ reprobat ante demeritũ:⁊ tamẽ gu.
ſine acceptione perſonaruʒ:q2 acceptio ſi-
gnificat in acceptis pꝛeponere vnum alte
ri aliter q̃ʒ debet:⁊ ſic ſubtrahere ab vno
aliq̃d ſibi debitũ. Ad ſcđm qñ arguiꝛ.nul Ad con
lus de mera gratia eligẽs aliquos ad pꝛe firma-
miũ ⁊ alios pparãs ad ſupplicia iuſte eos tionem
gubernat:de⁹ſic facit.ꝫ ⁊c.Dico ad iſtud pꝛimã.
per diſtinctionẽ poſitã in poſitiõe de ly iu
ſte.nã tertio mõ exponẽdo hoc aduerbiuʒ
iuſte:ſicut decet deũ ⁊ ꝯuenit creature.tũc
maioꝛ eſt falſa.Exponẽdo tñ pꝛimo mõ.i.
ſicut debet.⁊ ſicut teneꝛ:vel ſcđo mõ.i.eq̃
liter ſm equalitatẽ quãdã inter meritũ ⁊
p̃miũ inter culpã ⁊ ſuppliciũ.ꝯña eſt vera:
q2 de⁹in multis ſuis actib⁹ non illo mõ iu
ſte gubernat vt ibi dictũ eſt. Ad tertiam Ad ſe-
formã qñ arguiꝛ ſic.ſint duo cras naſcitu- cundaʒ
ri vn⁹p̃deſtinat⁹a ⁊ ali⁹ p̃ſcitus b.q̃riꝛ tũc confir-
qñ deus creat aĩam b.vel oꝛdinat eã ad vi matõeʒ
tam eternã vel ad penã eternã.Si p̃muʒ que fa-
ꝫ ⁊c.Dico ꝙ admiſſo caſu b.ſit p̃deſtinat⁹ cit ter-
ad vitã etnã naſcitur⁹cras:qñ q̃riꝛ an de⁹ tiũ arg.
creãdo aĩam b oꝛdinat eã ad vitã etnã vel
ad infernũ.Diſtinguo de iſto termĩo oꝛdi-
nat vel de iſta ꝓpõne deus oꝛdinat aĩaʒ b
ad vitã eternã.Iſta ꝓpoſitio exponi põt ꝑ

iſtā deus pſcit aīas b advitā eternā ⁊ vult
dare ſibi vitā eternā.⁊ tūc negāda eſt:qꝛ re
pugnat caſui. Nā poſitū eſt ꝙ b ſit pſcitus
ad penā eternā.vñ ſua oppoſita eſt ꝯcedē
da iſta videlꝫ.deꝰ nō ordinat aiam b ad vi
tā eternā.⁊ ita ſilr deꝰ ordinat b ad penā ⁊
vult ſibi dare penā. Alio mō pōt iſta ꝓpo
ſitio exponi. deꝰ ordinat aiam b advitā eter
nā.i.facit aiam b naturam capacē btitudi
nis ꝓuidēs de medijs:q̄ ſi ſeruet illa aia
ſaluabiꝛ.⁊ ſic cōcedo iſtā.deꝰ ordinat aiaꝫ
b advitā eternā.⁊ hoc in nullo eſt incōue
niēs. Silr iſta ꝓpoſitio deꝰ ordinat aiam
b ad penā pōt duplr exponi. Uno mō ſic.
deꝰ ordinat aiam b ad penā.i.deꝰ pſcit aiaꝫ
b ad penā ⁊ vult ei dare penā ⁊ vult eē pn
cipalis cā q̄re erit dignꝰ pena.⁊ illud ē fal
ſum.ſi tñ nō plus intelligaꝛ ꝑ iſtā deꝰ ordi
nat aiam b ad penā eternā q̄ꝫ ꝙ velit ſibi
dare penā eternā ꝓ pter ꝯcedo eā.vñ vtraq̄ꝫ
iſtaꝝ in aliq̄ ſenſu eſt ꝯcedēda deꝰ ordinat
aiam b ad vitā eternā:⁊ deꝰ ordinat aiaꝫ a
ad penā eternā. Prima tñ in vno ſenſu eſt
ꝯtigēs ⁊ alio ſenſu nō.ſꝫ ſcōa eſt ī vero ſen
ſu depēdēs a futuro ꝯtingēte ⁊ exponiꝛ ꝑ
pſciꝛ. Uñ lꝫ deꝰ ordinauit a ad penaꝫ:pōt
tñ nunq̄ꝫ ordinaſſe b ad penā:ſicut in ꝓri
Ad ter‑ tiā rep. ſeu q̄r‑ tū arg. ma ſeq̄nti q̄ōne tractabiꝛ. Ad quartā for
mā q̄ñ arguiꝛ nullā ꝓportionē attēdit ⁊c.
Ad iſtud ꝯcedo maiorē:⁊ nego minorē. Nā
dico ꝙ deꝰ attēdit ꝓportionē aliquā inter
culpā ⁊ penā in reprobis:⁊ inter pmiuꝫ ⁊
meritū ī electis q̄ñ eos pmiat:lꝫ tales cau
ſales nō ſint vere.ſi pelegit:pelegit ꝓpter
merita futura vel pterita. Et ad aplˡm vidē
da eſt intētio eiꝰ.dicit eñ Ro.ix.ſic. Cū eñ
nōdū nati fuiſſent aut aliq̄d egiſſent boni
aut mali vt ſm electionē ꝓpoſitū dei ma‑
neret nō ex opibus ſꝫ ex vocāte dictum eſt
ei.qꝛ maior ſeruiet minori:ſicut ſcriptū eſt
Jacob dilexi:eſau aūt odio habui. Quid ḡ
dicemꝰ nunq̄d iniq̄tas eſt apud deū? abſit.
Moyſi eñ dicit. Miſerebor cui miſertus
ero ⁊ miam pſtabo cui miſerebor:igiꝛ nō
volētis neq̄ꝫ currētis ſꝫ miſerētis eſt dei.⁊
paulopoſt. Ergo cuiꝰ vult miſereꝛ:⁊ quem
vult indurat. Dicis itaq̄ꝫ mihi adhuc q̄riꝛ
volūtati eñ eiꝰ q̄s reſiſtit? O hō tu q̄s es q̄
rñdeas deo? nunq̄d dicit figmētū ei qui ſe
finxit q̄d me feciſti ſic. Et iſtud exēplū ꝓſe
quiꝛ oſtēdēs quō figulus ex eadē maſſa fa
cit vnū vas in honorē aliud in ꝯtumeliā.⁊
ſic deꝰ volēs oſtēdere ⁊c.inſpice gloſaꝫ ibi

dem ⁊c. Ad quartū principale nullꝰ iuſte AA
gubernās aliquos punit eos ꝓ eiſdē opi‑ Ad q̄r‑
bus que vult eos facere. Pro iſtiꝰ argu.ma tuꝫ pn.
teria opꝫ videre q̄ttuor. Prio quō iſte ter‑ Deciſio
minꝰ volūtas dei apud doc.diſtīguiꝛ.ſcōo rñſiōis
an volūtas bñplaciti ſemp impleaꝛ.tertio ad hoc
an deꝰ voluntate bñpla.velit pcm̄ fieri ⁊ argu.
an ſit auctor pcti.q̄rto an viator teneaꝛ q̄c‑
q̄d credit deū velle volūtate beneplaciti:⁊
verū in illa ꝯformitate conſiſtat rectitudo
hūane volūtatis. Circa pimū ſciēduꝫ ꝙ BB
ſicut ꝯcorditer dicūt doc.iſte terminꝰ volū Articu
tas eq̄uoce pdicaꝛ de deo in diuerſis ꝓpō lus pri‑
nibꝰ in ſcriptura ſacra. Naꝫ aliq̄ñ denotat mus.
volūtatē bñplaciti:⁊ aliq̄ñ ſigni:hoc eſt ſi Notan
gnū volūtatis ⁊ hoc q̄nq̄ꝫ modis. Uñ iſta dū prio
ꝓpō.deus vult a fieri exponiꝛ ſex modis.
Uno mō ſic placet deo ꝙ a ſit.ſcōo ſic deꝰ
pcipit a eſſe.tertio mō ſic deꝰ ꝓhibet a nō
eſſe:⁊ iō dr ꝙ vult a eſſe.q̄rto mō ſic deꝰ ꝑ‑
mittit a eſſe.q̄nto deꝰ conſulit a fore.ſexto
mō ꝑ iſtā deꝰ opaꝛ a. Si aūt iſta ꝓpō deus
vult a eſſe v̓ificeꝛ ꝑ primā ꝓpōnē exponē‑
tē.videlꝫ ꝑ iſtā.placet deo ꝙ a ſit.tūc dicē
dū eſt ſm doctores ꝙ deus vult a eſſe vo‑
lūtate bñplaciti. Si v̓o verificeꝛ iſta ꝓpo
ſitio deꝰ vult a eſſe ꝑ aliquaꝫ illarū quinq̄ꝫ
exponētiū:tūc dicendū eſt ſm eos ꝙ deus
vult hoc volūtate ſigni ⁊ dicunꝛ ſigna ſue
volūtatis.ſicut dicit magr̄ di.xlv.c.ſ.⁊ reti
nenꝛ cōiter ꝑ hūc v̓ſum. Uult iubet ac pro
hibet pmittit ꝯſulit iplet. Scōo ſciēdum CC
ꝙ volūtas bñplaciti apud doctores dr du‑ Scōm
plicaꝛ. Nā eſt volūtas bñplaciti añs:⁊ vo‑ notādū
lūtas bñplaciti ꝯñs. Quam diſtinctioneꝫ
ſic explanāt.qꝛ iſte terminꝰ volūtas bñpla‑
citi añs hꝫ tale quid nois. volūtas antece
dens dei eſt illa q̄ dat alicui naturalia vel
antecedētia quibꝰ pōt aliq̄d conſequi:cui
deꝰ paratꝰ eſt coagere ſi ille velit nec ſibi cō
trariū manifeſtabit:cū pcepto vel ꝯſilio ꝑ
mittēdi eū libere agere ad ꝯſecutionē ſue
ſalud. Per iſtā pticulā cui deꝰ paratꝰ eſt coa
gere ſi aliꝰ velit nec ſibi ꝯtrariū reuelabit.ex‑
cludiꝛ inſtātia de abraā quē deꝰ noluit im
molare filiū ſuū:⁊ tñ dederat ei naturalia
quibꝰ potuit eū immolaſſe ⁊ pceptū vt im
molaret:ſꝫ reuelauit ſibi ꝯtrariū poſtea. Per
mediam particulam excludiꝛ inſtantia de
malis:quia lꝫ deus dederit malis antece‑
dentia vel naturalia q̄bus poſſunt facere
mala:qꝛ tñ nō pcipit nec ꝯſulit ꝙ peccēt:
ſꝫ pcipit ⁊ cōſulit ꝯtrariū:iō nō dr antecedēꝫ

tervelle malū:ſʒ ðꝛ antecedēter hoīeʒ velle
mereri ⁊ bñ agere.⁊ ſic intelligitur illa au
ctoꝛitas.Apli.j.Timo.ij.De⁹ vult oēs ho
mines ſaluos fieri:q꞉ dat eis antecedētia
quib⁹ poſſūt cōſequi ſalutē cū ꝑcepto ⁊ cō
ſilio cōſequēdi:⁊ nūꝙ̄ eis ꝑ̄pꝛiet cōtrariū
et eis parat⁹ ē coagere ꝑmittēs eos libere
velle agere ad cōſecutionē ſalutis ſue.Per
vltimā particulā excludiꝫ inſtātia q̄ poſſet
fieri de dānatiſ quos de⁹ nō vult ſaluos fie
ri etiā ātecedēter. Uolūtas aūt placiti cō
Contra dicta. ſequēs ē illa q̄ de⁹ vult aliq̄d efficaciter po
nēdo illō ī eſſe.h̄ ocliā ſup ꝑmū ſniaꝝ diſ.
xlvj.q.j.Sʒ ɔtra hoc ē dubiū:q꞉ ſʒ iſtō de⁹
nō vult paruulos ſaluari volūtate antece⸗
dēte.q꞉ non dat eis nālia vl' aūtia qb⁹ pñt
ɔſeq̄ ſalutē neqʒ ꝑcepta neqʒ ɔſilia.igꝛ ⁊c.
Itē nō vꝛ ꝙ illa deſcꝛ̄ptio ɔueniat volūtati
bñplaciti:ſʒ mag volūtati ſigni.vñ pzia pti
cula dicit diuinā oꝑationē:media ꝑceptio
nē ⁊ ꝓhibitionē:vltima ꝑmiſſionē:q̄ oīa
Rñſio. ꝑtinēt ad volūtatē ſigni. Ideo pōt dici ꝙ
hec ꝓpoſitio de⁹ vult oēs hoīes ſaluos fie
ri:dʒ itelligi de volūtate ſigni:⁊ nō de vo
lūtate bñplaciti.ſenſ⁹ eſt iſte.de⁹ fecit oēs
hoīes capaces ſalutis.Et ſtatuit ꝑcepta q̄
ſi oēs hoīes facerēt ſalui foꝛēt.⁊ nō pl⁹ im
poꝛtaꝫ ꝑ illā q̄ꝫ ꝑ hanc copulatiuā. Aliter
eā exponit magiſter dicēs de⁹ vult oēs ho
mines ⁊c.i.null⁹ ſaluaꝫ niſi quē de⁹ vult
ſaluari. De ſcđo videlʒ an voluntas bñ
DD Articu lus ſe⸗ cūdus. placiti ſemꝑ ipleaꝫ.dicēdū ē ꝙ ſic:q꞉ volū
tas bñplaciti denotat deū velle aliq̄d pꝛo⸗
pꝛie loquēdo.voluntas ꝟo ſigni nō:q꞉ de⸗
notat deū aliq̄d velle mediāte ſigno. Pꝛo
baꝫ ꝑmū.nā ſi volūtas bñplaciti pōt ipe⸗
Primū argu. diri:ſequiꝫ ꝑmo ꝙ de⁹ nō eſſet oīpotens
nec infinite virtutis. Scđo ſequiꝫ ꝙ de⁹
Scđm pōt triſtari:q꞉ oīs volūtas nata ē triſtari
qñ impediꝫ ne fiat qđ ipa vult:⁊ ſic de⁹ nō
eſſet beat⁹.Tertio patet idē ꝑ magiſtrum
Tertiū. ſentē.j.diſt.xlv.in fine vbi dicit ſic.Conſo
nat rerū effectib⁹ bñplacitū dei:⁊ ipi effe⸗
ctus rerū ab illo nō diſcoꝛdāt. fit eni oīe
qđ bñplacito vult fieri:⁊ omne qđ nō vult
fieri nequaq̄ꝫ fit. Itē diſt.xlvij.in pri. vo⸗
lūtas q̄ppe dei ſemꝑ efficax ē vt fiat oīe
qđ velit:⁊ nihil fiat qđ nō velit.q̄ de hoīe
ſemꝑ impleꝫ quocūqʒ ſe vertat.nihil enim
EE vt ait.Aug.in de libe.arbi.cōſtitutū ſupe⸗
Articu lus ter⸗ tius. rat volūtatē dei.hoc ideʒ ſonat ſcriptura
ſacra vbiq̄ꝫ. Tertio reſtat videre an de⁹
velit pctm̄ fieri:⁊ an ſit auctoꝛ pcti.⁊ iſte

articulus vt mihi videꝫ depēdet ex duab⁹
ꝓpōnibus:quaꝝ ꝑma eſt:an de⁹ ſit cauſa ⁊
auctoꝛ oīs rei que fit. Scđa eſt:an peccatū
ſit,res aliqua ſicut cōiter diciꝫ ꝙ pctm̄ cō⸗
miſſionis ſit actus voluntatis elicitus vel
imperatus:⁊ maxime pꝛimū pctm̄ ðꝛ act⁹
elicit⁹ volūtatis. Quātū ad ꝑmū eſt ſnia Nota
cōis oīm theologoꝝ ꝙ de⁹ eſt cā imediata ꝑmo ꝓ
oīs rei ꝓducte.ſic ꝙ:oī creature agēti:ſiue illo no⸗
ſit natura ſiue volūtas de⁹ coagit.⁊ ſic ima tabili.
ginādū eſt ꝙ in oī actione creature q̄ ali⸗
q̄d ꝓduciꝫ:deus ⁊ creatura ſunt due cāe
partiales illius ꝓducti:nō ſic imaginādo
ꝙ de⁹ ꝓducit vnā ꝑtē effectus ⁊ creatura
aliā ⁊ ob h̄ dicaꝫ cā partialis:ſicut q̄dā ru
des imaginanꝫ:ſʒ ideo:q꞉ ɔcurrūt in agen
do vel cauſando vt alꝰ oſtendeꝫ. vñ tā cā
vlis q̄ꝫ particularis ðꝛ cōiter cā ꝑtialis.⁊
ideo etiā ſol ⁊ hō ſūt due cāe ꝑtiales hoīs
generandi.⁊ ſilr vir ⁊ mulier:q꞉ ad hoc ꝙ
aliquid diciꝫ cā partialis ſufficit ꝙ ſit ta⸗
le ꝙ ꝓpter ipm ⁊ quoddā aliud vel quedā
alia res ponatur in eſſe ſic qđ illis poſitis
res eſt:⁊ aliquo iſtoꝝ ablato res non fiet.
Ad hoc adduci pōt dictum Anſel.de coꝛ.c.
xvij. Ipa ꝟo:ideſt volūtas ſe ſuis affectiōi
bus mouet.vnde dici pōt inſtrm̄ ſeipſum
mouēs.Dico voluntatē inſtrm̄ oēs volun
tarios motus facere:ſʒ ſi diligēter ɔſidere
mus de⁹ ipſe ver⁹ diciꝫ facere oīe qđ fa⸗
cit natura aut volūtas:q꞉ facit naturā in⸗
ſtrumētū volendi cū affectionib⁹ ſuis ſine
q̄bus iſtud inſtrm̄ nihil facit.Ad ideʒ lib.
de caſu dyaboli.c.xx.ꝙ de⁹ facit ſingulas
actiōes que fiūt mera alꝰ mala volūtate.
Supponaꝫ ḡ ꝙ hec ſit vera.de⁹ agit in oī
actiōe nature ⁊ volūtatiſ. Supponaꝫ etiā
hec ꝓpoſitio ꝙ aliqđ peccatū ſit res:quia
aliqđ pctm̄ eſt actus volūtatis:q̄bus ſup⸗
poſitis ſequiꝫ neceſſario ꝙ de⁹ ſit imedia⸗
ta cā peccati ſub duplici foꝛma arguendi. FF
Nā ſequiꝫ i darij.cuiuſlibet act⁹ volūta⸗ Pꝛoba
tis de⁹ eſt cā:aliqđ pctm̄ eſt act⁹ volūtatis: tur con
ergo alicui⁹ peccati de⁹ eſt cā. ſilr ſequiꝫ ꝑ clu.pꝛin⸗
ſyllogiſmū expoſitoꝛiū:hui⁹ act⁹ de⁹ eſt cā cipalis
hic act⁹ eſt pctm̄:ergo hui⁹ peccati de⁹ eſt. in hoc
cā.Cōſimili mō ɔtingit ꝓbare ꝙ deus eſt articlō
pꝛincipalioꝛ cā pcti q̄ꝫ voluntas creata:q꞉ intenta
quācunq̄ꝫ rē deus ⁊ natura cauſant deus Coꝛre⸗
pꝛincipalius cauſat. Ex eodem ſequiꝫ ꝙ larium
deus volūtate bñplaciti.vult pctm̄ eſſe ⁊
fieri.q꞉ arguiꝫ ſic. oīe illud cui⁹ deus eſt
cauſa effectiua:de⁹ vult eſſe volūtate bene

placiti: ſꝫ pctī deus eſt cā effectiua: ğ pec-
catū deus vult eſſe. Sꝫ tūc ad iſtā ꝓpones
deus eſt auctor pctī quā ſemꝑ negat Aug.
quō erit dicendū. inueſtigat eñ Aug. lib.
lxxxiij. q. q. iiij. ⁊ iiij. de cā pcti. ⁊ ſi̅r. q. xxj. q̄
rit vtrū deus ſit auctor mali. In qua ꝯclu
ſione dicit plane iſta duo. videlꝫ ꝙ de⁹ eſt
auctor oīm que ſūt rex: ⁊ tñ nō eſt auctor
mali nec pcti. ⁊ allegat eū magr̄. j. ſenten.
diſt. xlvj. c. xiiij. ſi̅r explanās qd ipſe intel
ligit ꝑ deū eſſe auctorē peccati. lib. lxxxiij.
q. q. iij. ⁊ arguit ſic. Nullo ſapiēte hoīe au
ctore fit hō deterior: eſt aūt deus omni ho
mine ſapiēte preſtātior: ğ deo auctore non
fit hō deterior. Quid autē ſit fieri deo au
ctore deteriorē ſubiungit. illo aūt auctore
cū dr̄ illo volēte dr̄ vnde ꝯcludit. Eſt ergo
vitiū volentis quo eſt hō deterior: qd vi-
tiū ſi longe eſt a dei volūtate vt rō docet:
in quo ſi̅r querēdū eſt. Poſſet dici ad iſtud
ꝙ ideo hō peccat: q̄ facit ꝯ volūtatē ſigni
⁊ nō ꝯ voluntatem bn̄placiti dei. vnde qñ
hō volēdo aliter ſe hꝫ q̄ȝ de⁹ ſibi ꝑcipit ta-
lis peccat. Et huic ſniē ꝯcordāt cōiter oēs
diffinitiones que dant cōiter de pctō: q̄s
recitat magr̄ ſentē. lib. ij. diſt. xxxv. in prin.
vna eſt beati Aug. in lib. de duab⁹ aīabus.
pctm̄ eſt volūtas retinēdi vel ꝯſequēdi qd
iuſticia vetat. Ubi nota duo. vnū ꝙ pecca
tū eſt res: q̄ eſt volūtas. ſcōm ꝙ pctm̄ eſt
voluntariū. Alia eſt diffinitio Ambro. lib.
ſuo de para. quid eſt inquit peccatum ni-
ſi preuaricatio legis diuine ⁊ celeſtium in
obedientia mandatorū. Tertio diffinitur
a beato Aug. ꝯ fauſtū lib. xij. ꝙ peccatum
eſt dictū vel factū vel cōcupitū ꝯtra leges
dei. lex aūt dei dicit̄ dei voluntas: q̄ eſt ſi-
gnū ſue volūtatis. Qd aūt nullus peccet
volendo cōtra volūtatē bn̄placiti hoc eſt
habēdo volitionē quā deus nō vult eū
habere volūtatē beneplaciti. manifeſtū eſt
ꝙ eſt impoſſibile. nā ſic haberet volitionē
quā deus nō cauſaret: qd eſt ꝯ primū ſup-
poſitū. ⁊ tunc ad Aug. qñ ꝓbat ꝙ deus nō
eſt auctor peccati ꝑ hoc ꝙ eē auctorē pec- Nota ad Auguſtinū
cati eſt vitiū tm̄ qd in hoīem ſapientē nō
cadit. Pōt dici ꝯſequēter ad dicta ꝙ nullo
mō cadit in ſapientē ꝙ ſtatuat malas le-
ges vel erroneas vel iniuſta ꝑcepta ꝑ que
hō inclinet̄ ad deteri⁹. nā ſi hoc faceret ne
ceſſario foret inſipiens: q̄ vel ſtatueret ex
ignorātia vl̄ ex malicia. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic ſe
quit̄ inſipiētia: q̄ oīs malus eſt ignorans

deus aūt p̄ſtātior eſt oī hoīe tā in bonita-
te q̄ȝ in ſapientia. ğ nullo mō ſtatuit mala
qb⁹ hō ſit deterior. Et q̄ hoīes ſtatuentes
leges iniquas dant alijs licentiā ⁊ auctori
tatē peccādi: iō ad mentē Aug. in ꝓpoſito
ſtatuēs malas leges vocat̄ auctor pctī. de⁹
hoc nō facit. iō nō dicit̄ ad iſtū intellectū
auctor peccati: q̄ nemini p̄ſtat licētiā ⁊ au
ctoritatē peccandi. dr̄ aūt auctor pene ſm̄
magr̄m. ij. ſentē. diſt. xxxvij. c. vlti. ⁊ ſic pōt
intelligi: q̄ leges ſtatuit punitiuas. Sic Epilogat pdicta inſerendo correlaria.
igit̄ ex iſto articulo patēt tria. Unū ꝙ de⁹
eſt cā oīs rei. ⁊ hoc dicit Aug. li. iij. de tri.
ca. v. ⁊. viij. ⁊. ix. ſicut fuit allegatū. Scōm
eſt ꝙ de⁹ eſt cā pctī. i. volitionis q̄ eſt pec
catū. Et tertiū eſt ꝙ nō dꝫ dici auctor pctī
qſi auctēticās leges peccādi. Sꝫ ꝯ hoc ſcōm Argu. pmo ꝯ ſcōm.
arguit̄ ſic. oīe qd fit a deo bonū eſt ⁊ bene
fit ⁊ iuſte: pctm̄ ꝑ te fit a deo: ğ pctm̄ bo-
nū eſt ⁊ iuſte fit: ſꝫ ꝯſtat ꝙ oē pctm̄ eſt ma
lū ⁊ ſic iniuſte: ğ idē eſt bonū ⁊ malū ⁊ idē
fit iuſte ⁊ iniuſte: ⁊ tunc vltra ſequit̄ ꝙ q̄
rōne iſte actus eſt pctm̄ vel iniuſticia q̄ fit
iniuſte eadē rōne ē bonū ⁊ iuſticia que fit
bn̄ ⁊ iuſte: ⁊ ſic foret ꝯcedendū ꝙ eadē res
foret ſi̅l ⁊ ſemel iuſticia ⁊ iniuſticia. Pre Scdo.
terea arguo ſic. ſit a volūtas q̄ iudas vult
tradere xp̄m ꝑ te a cauſat̄ partialr̄ a deo.
ğ volūtarie ğ deus vult iudā velle tradere
xp̄m. ⁊ vltra. ğ de⁹ vult ſic iudas vult eū vel
le. ğ recte vult ꝑ Anſ. de lib. arb. c. viij. ⁊ ſi
recte vult. non peccat. ğ ſi deus eſt cā pctī
de⁹ vult pctōrē peccare: ğ peccās vult i pec
cādo ſicut de⁹ vult eū velle. ğ pctm̄ nō eſt
pctm̄ ⁊ peccās nō ē peccās. Preterea ni
hil qd de⁹ vult eē diſplicet deo: pctm̄ deus Tertio.
vult eē: ğ pctm̄ nō diſplicet deo. Preterea Quarto.
aliqd pctm̄ de⁹ vult eē oē pctm̄ de⁹ ꝓhibet
eē: ğ aliqd qd de⁹ ꝓhibet de⁹ vult eſſe. Itē
oīs q̄ facit malū eſt mal⁹. Preterea. ſi ſic hō Quinto.
nūq̄ȝ peniteret deberet ꝓ pctō cōmiſſo ꝙ Sexto.
arguit̄ ſic. de nullo qd deus voluit fieri dꝫ
hō penitere: ſꝫ pctm̄ cōmiſſuꝫ ab iſto deus
voluit fieri: ğ de pctō cōmiſſo ab iſto iſte
nō dꝫ penitere. Ad pmū iſtoꝝ dr̄ ꝙ actū Rñſio ad pmū
eē malū ē ipm male fieri: ⁊ eodē mō actū
eē iuſtū ē actū iuſte fieri: actū eē iniuſtū ē
actū iniuſte fieri: q̄ igit̄ idē act⁹ fit iuſte a
deo ⁊ ab hoīe iniuſte: q̄ ꝯ ꝑceptū: iō idē
act⁹ pōt ſe dici bon⁹ ⁊ mal⁹ iuſt⁹ ⁊ iniuſt⁹.
vñ bonū ⁊ malū iuſtū ⁊ iniuſtū ⁊ hmōi nō
ſūt termini abſoluti ſꝫ reſpectiui ſic ſi̅le vl̄
eq̄le alioq̄n hec foret ipoſſibilis. oē malū

eſt bonū.ſicut iſta.oē nigrū eſt album.Qđ aūt hec ſit v̄a.oē malū ē bonū haberi pōt a btō Aug.enchi.c.xij.oīs natura bonum eſt:nec res aliqua mala eſſet ſi res ipſa que mala eſt natura nō eſſet.Ex quo arguitur ſic.oīs natura eſt bonum:ipſa res que eſt mala eſt natura:ergo eadē res eſt bona ⁊ mala. hoc plane dicit magr̄.ij.lib.diſtin. xxxiiij.cap.vſ.ꝙ in his duob⁹ ꝯ̄trijs q̄ ſunt bonū ⁊ malū:fallit regula dialecticoꝝ:q̄ꝛ eadēꝫ res eſt bona ⁊ mala.Qđ aūt eadem actio vel idē actus ſit rectū ⁊ non rectū diuerſis intētionib⁹ ⁊ ꝯſiderationib⁹:ꝓba᷑ ex intētione venerabilis Anſ.de veritate cap.viij.per tria exempla. Idem inquit dꝫ eſſe ⁊ nō eſſe.dꝫ inquit eſſe bene ⁊ ſapienter.⁊ nō dꝫ eſſe quantū ab iniqua voluntate concipi᷑.⁊ ita quis audebit negare debere eſſe qđ tanta ſapiētia ⁊ bonitate permitti᷑.deneget q̄ audet ego non audeo.ğ ſm Anſ.pctm̄ dꝫ eſſe.⁊ vltra.ergo qn̄ ſit iuſte ſit.⁊ hoc eſt veruꝫ:q̄ꝛ actus ſit iuſte ⁊ iniuſte a diuerſis. Primū exemplum Anſ. eſt de xp̄o ꝙ xp̄s debuit pati mortē:⁊ xp̄s nō debuit pati mortē. Multis enī modis eadē res ſuſcipit diuerſis conſiderationibus ꝯ̄tria. Secundū exemplū.eadē ꝑcuſſio eſt recta ⁊ non recta qn̄ reus ꝑcuti᷑ ab aliquo cuius nō intereſt ꝑcutere.recta eſt:q̄ꝛ ille debet percuti.non recta eſt:q̄ꝛ ille non debet percutere. Tertium exemplum.claui ferrei debuerunt penetrare carnem xp̄i ⁊ non debuerunt penetrare carnem xp̄i caro xp̄i debuit dolere ⁊ non debuit dolere. Licet modus loquendi in iſtis exemplis mihi non placeat:vtoꝛ tm̄ eis ad ꝓpoſituꝫ meū.

BB Rn̄ſio ad primū argumē.

Dico tunc ad argumentū qn̄ accipi᷑.omne qđ ſit a deo eſt bonuꝫ ⁊ iuſte ſit cōcedo:q̄ꝛ idem actus puta eadem volitio iuſte cauſatur a deo:⁊ iniuſte ab hoīe cui precipi᷑ ne talem actū cauſet:⁊ poſſet concedi ꝙ eadē res eſt iuſticia ⁊ iniuſticia:ſicut eadem res eſt equalitas ⁊ ineq̄litas:ſimilitudo ⁊ diſſimilitudo propinquitas ⁊ diſtantia ⁊ hmōi.

Ad ſecundū.

Ad ſcđm qn̄ arguitur ſit a volūtas vel volitio qua iudas voluit occidere xp̄m ⁊c̄.pōt concedi ꝙ iudas voluit ſic̄ de⁹ voluit eū velle volūtate bn̄placiti:non tm̄ voluit ſicut deus voluit eū velle voluntate ſigni ſiue precepti.⁊ ideo iudas peccauit:nec ꝯſiſtit rectitudo volūtatis create in hoc ꝙ voluntas creata velit ſicut de⁹ vult eā velle volūtate bn̄placiti:ſꝫ in hoc ꝙ velit ſicut de⁹ precepit euꝫ velle.

Ad tertium.

Ad tertiū ꝯcluſio ē v̄a ꝓprie accepta:q̄ꝛ nulla res diſplicet deo:dꝛ tm̄ pctm̄ diſplicere deo locutiōe tropica ⁊ impropria:q̄ꝛ ſic ſe hꝫ ad peccantē ſicut homo ſolet ſe habere ad aliū qui ſibi diſplicet:q̄ꝛ punit euꝫ ſi pōt:⁊ precipit ne faciat hoc qđ ſibi diſplicet.

Ad q̄rtū ⁊ q̄ntum.

Ad quartū ꝯcedo ꝯcluſionem. Ad q̄ntuꝫ nego aſſumptū:q̄ꝛ ſolus ille eſt malus q̄ male facit.⁊ ille bon⁹ q̄ bn̄ facit.Sic etiā nō oīs qui facit iuſta eſt iuſt⁹:ſꝫ q̄ facit iuſta iuſte.vſ.ethicoꝝ.

Ad ſextum.

Ad ſextū ꝯcedo ꝙ debeo dolere de illo qđ de⁹ voluit me facere volūtate bn̄placiti:q̄ꝛ illud idē ꝓhibuerat mihi ne facerē ꝑ preceptū:⁊ ꝙ voluit me peccare fuit ex volūtate ex ꝯditiōe q̄ꝛ ego volui peccare:⁊ nō volūtate ex ſua electione abſoluta.

DD Quartus articulus

Quarto reſtat videre an volūtas creata tene᷑ velle q̄cquid credit deū velle an rectitudo volūtatis ꝯſiſtat in hoc ꝙ velit omne illud qđ deus vult eā velle.Et hic diſtinguo de velle:q̄ꝛ voluntas creata aliq̄d vult actualr̄ ⁊ aliq̄d habitualiter.ſilr̄ aliq̄d vult in generali ⁊ aliq̄d in particulari ⁊ diſtincte.Poſſunt igitur ſine aſſertione hic dici tria.

Note᷑ primuꝫ dictum ſeu concluſio.

Primum ꝙ volūtas creata nō tene᷑ ſemꝑ conformare ſe volūtati bn̄placiti ipſi⁹ dei:etiaꝫ qn̄ ſibi cōſtat de eo. Scđm eſt ꝙ volūtas creata tene᷑ ſemꝑ ſe ꝯformare volūtati p̄cepti dei actualr̄ vel habitualr̄:q̄ꝛ p̄cepta affirmatiua nō obligāt ad ſemꝑ exercēdū actualiter ea. Tertiū eſt ꝙ volūtas creata ſemꝑ tene᷑ ſe ꝯformare volūtati bn̄placiti ipſi⁹ dei agnite.dūmodo nō hēat p̄ceptuꝫ de ꝯ̄trio.

Probatur prima concluſio.

Primū pꝫ ſic:qn̄ ſortes actualr̄ peccat de⁹ vult eum volūtate bn̄placiti peccare.ſicut pꝫ ex tertio articulo p̄cedēte:q̄ꝛ de⁹ coagit ſecū ad peccandū:q̄ꝛ alr̄ īpoſſibile eſſet ꝙ ſortes peccaret.igi᷑ tūc ſortes cōformat ſe volūtati bn̄placiti dei:q̄ꝛ de⁹ vult eū peccare ⁊ ipſemet ſilr̄.⁊ ꝑ ꝯ̄ñs iſte volūtates ſūt cōformes:⁊ tm̄ ſortes nō tene᷑ ad hāc ꝯformitatē:q̄ꝛ ſi tenere᷑ nō peccaret.peccat autē ꝑ poſitū:ğ vult ꝯformari volūtati beneplaciti.⁊ tm̄ ad hoc nō tene᷑:ğ nō ſemꝑ tene᷑ volūtas viatoris ad cōformādū ſe volūtati bn̄placiti dei agnite.Qđ aūt ſortes credat deū velle ipm̄ peccare pꝫ:q̄ꝛ credit ꝙ nō pōt peccare niſi deus coagat ⁊ ſcit ſe peccare actualr̄:ğ credit deū ſibi coagere. ğ credit ꝙ volūtas bn̄placiti ipſi⁹ dei ſit ꝙ ipſe peccet.ğ manifeſte ī iſto caſu pꝫ.ꝙ hō

non teneť ſe cōformare volūtati bn̄placiti
ipſi⁹dei. Et iō poſſet dici ꝙ de⁹ dr̄ aliquid
Deus velle dupl'r. Uno mō abſolute. Alio mō ex
vult ali cōditiōe vel ex q̄dā ꝯuentione cū creatura
q̄d du= rōnali. Primo mō ꝯcurrit ad agēdū cū oi
pliciter natura agēte natural'r volūtarie. illo etiā
mō facit q̄cq̄d facit precife ꝑ ſeipm̄. ⁊ iō oē
tale eſt ab eo abſolute volitū ⁊ ex electiōe.
Scd̄o mō ꝯcurrit de⁹ volūtarie ad coagē
dū cū natura rōnali libera cui tales leges
ſtatuit ꝙ q̄cq̄d ipſa velit placet ſibi coage
re ad illā volitionē: ſ; nō ſemꝑ placeret ſi=
bi agere ſicut ꝑ illā volitionē denotať. ita
ꝙ ſi ſortes vult peccare placet deo coagere
ſecū in hac volitione ⁊ nō impedire eū vel
ſi ipediat eū hoc facit ꝑ legē cōem. Qn̄ igi
II tur queriť an volūtas creata teneať ſe con
Reſolu formare volūtati bn̄placiti ipſi⁹dei. Di=
tio que ci pōt ꝙ loquendo de volūtate bn̄placiti
ſiti cir= dei abſoluta: dicēdū eſt ꝙ ſic: q̄n ſibi ꝯſtat
ca pmā de ea: niſi hēat p̄ceptū in ꝯtrariū. Si v̄o loq=
conclu= mur de bn̄placito dei ſm̄ q̄d ⁊ ꝯditionato
ſionem nō opȝ ꝙ ſemꝑ. Preterea ad idē p̄t argui
Proba de aliq̄ peccāte reuelet deus pla. ꝙ ſor. pec
tur ſe= cat: igiť plato ſcit ꝙ de⁹ vult ſorte peccare
cūdo p volūtate bn̄placiti cui oēs effect⁹ ꝯſonant
ma con ſm̄ magiſtrū. Precipiat tn̄ de⁹ platoni ꝙ
cluſio. velit ſortē nō peccare: certū eſt ꝙ plato te
neť obedire p̄cepto: igiť teneť ſe nō cōfor=
mare dei bn̄placito. Sic igiť ſine aſſertiōe
pōt dici h̄ ꝯcluſio ꝙ volūtas nō obligať ad
ꝯformādū ſe gn̄aliter i oī caſu oī volūtati
quā ſcit vel credit eſſe voluntatē bn̄placiti
Proba ipſi⁹dei. Dico tn̄ ꝙ ſcti in patria forte ſe
tur con cōformāt volūtati dei. Scd̄o poſſet dici
cluſio ꝙ volūtas creata ſemꝑ teneť conformare
ſcd̄a. ſe i volēdo volūtati p̄cepti ⁊ exinde ſurgit
ipſi⁹ rectitudo. Hoc pȝ ſic: volūtas obligať
ad cauendū pctm̄: ſ; impoſſibile eſt eā caue
re pctm̄ niſi velit cōformari habitual'r vel
actual'r p̄cepto: ſicut ꝓbatū fuit ſupra ꝑ di
ſtinctiōes pcti: ergo volūtas creata teneť
velle cōformari habitual'r vel actual'r volū
tati p̄cepti hoc eſt p̄cepto. Unde q̄n dicit
Anſ. ꝙ volūtas creata eſt recta q̄n vult ſi=
cut deus vult eā velle: dȝ exponi de volun
tate p̄cepti: nō de volūtate bn̄placiti. Nā
q̄n ſortes actualiter peccat: ſortes vult ſi=
cut deus vult eū velle voluntate benepla=
citi: non tamē volūtate ſigni ſiue precepti.
Tertia Tertio pōt dici rōnabiliter ꝙ volūtas
ꝯcluſio creata ſemꝑ teneť ſe conformare volunta=
ti bn̄placiti cognite dūmodo non habeat
p̄ceptum de ꝯtrario: ⁊ hoc habitualiter vel
actual'r: ⁊ hoc loquendo de his q̄ de⁹ vult
volūtate abſoluta nō cōditionata. His KK
viſis dico ad primā formam iſtius p̄ncipa Ad pri=
lis q̄n arguiť. nullus iuſte aliquos guber mas for
nās punit eos ⁊c. Nego iſtā intellectaȝ de mā q̄r=
voluntate beneplaciti. nā ideo iuſte punit ti prin=
eos: q2 precepit eis ne facerent. Et q̄n ar= cipalis
guiť ꝙ eſſet ſumma cā pcti. cōcedo. Tamē
pōt dici ꝙ non eſt cā peccati: q2 iſta cauſa
lis eſt vera. de⁹ vult ſortē peccare: q2 ſortes
vult peccare. ⁊ nō ecōtra. ideo ſortes ē ma
gis cā peccati q̄ deus: non tn̄ eſt maior cā
vel melior ſeu p̄ncipalior. Uel poteſt cōce=
di ꝙ deus eſt ſumma cā peccati ⁊ ſumme
cauſat. tn̄ hoc nō obſtante imputatur crea
ture ꝙ in ptāte ipſius fuit deum eſſe cām
iſti⁹ peccati. Unde eoipſo ꝙ hō eſt liber:
q2 deus ſtatuit coagendo vnicuiq3 creatu
re ſm̄ modum nature ſue. ſeq̄tur ꝙ hō hȝ
in ſua ptāte facere deū coagere ⁊ nō coa=
gere ſicut ſibi placet: q2 deus ſeruiret hoīs
volūtati. vn̄ pctōrib⁹ exprobrat deus ſerui Replī=
re me feciſtis in pctis vrīs. Cōtra. deus ca.
libere coopatur volūtati: ergo non ſeruit. Rn̄ſio.
Verū eſt: ſ; eſt metaphorica locutio. ſ; q̄re
nō ſubtrahit coopatiōnē. tūc eīn nemo pec
caret. Rn̄deo: q2 de⁹ nō vult tūc enim ipedi
ret liberū arbitriū. Ad ſcd̄am formā q̄n Ad ſe=
arguitur ꝙ de⁹ ordinat de medijs neceſſa= cundā.
rijs ad finē: ſed multi ſunt ordinati ad pe
nam: ergo vult eos peccare. concedo ꝙ vult
eos peccare ſi velint. Et q2 ipſi volūt: cōce
do ꝙ q̄n volunt peccare abſolute vult eos
peccare: ⁊ tn̄ iuſte punit eos: q2 faciunt ꝯ
ſuū p̄ceptum. ⁊ q̄n arguitur fruſtra fieret
infern⁹ ſi nemo peccaret. falſum eſt. Tum q2
nihil eſt fruſtra q̄d deus vult eſſe. Tum q2
manifeſtius oſtēditur dei iuſticia ꝑ ipſuȝ
l; nullū punire ſicut patibulum nō eſt fru=
ſtra l; nunq̄ hō in eo dāneť. declarat eniȝ
ſe iuſticie eſſe inſtrumētum ex ipſo ꝙ eſt.
Ad tertiā cōcedo ꝙ deus vult mala fie=
ri: ſ; q2 p̄cepit hoībus ne mala fiant: iō h̄ Ad ter=
relinq̄t in eoꝝ diſpōne. ⁊ iō peccant ⁊ eis tiam.
debet imputari ꝙ deus cauſat peccatū: q2
tn̄ argumentū videť niti ad probanduȝ ꝙ
mala ⁊ pctā ſunt de ꝑfectiōe vniuerſi: con
cedo ꝙ hec perfectio q̄ nūc eſt exigit mala
fuiſſe facta ⁊ hoīes peccaſſe: tn̄ ſi nūq̄ hō
peccaſſet nō min⁹ fuiſſet vniuerſum perfe=
ctū ⁊ pulcrū: ſ; ſūb alia pulcritudine. Ad Ad q̄r=
quartā ꝯcedo ꝙ de⁹ p̄elegit mala fieri q̄ȝ tam.

ea impedire ⁊ ꝙ mala fieri eſt bonū:nō tñ
eſt bonū male faciēti ſed ſibi eſt peccatū:
⁊ nō vult deus ĩpedire mala fieri qm̃ ipſi
Ad quintam. placet poſſe agere libere. Ad quintã cō
cedo ꝙ vnū pctm̃ eſt pena alterius: qꝛ fit
ↄtra pceptū:ideo eſt pctm̃:qꝛ nocet facien
ti:ideo eſt pena:⁊ gn̄aliter omne peccatū
Ad ſextam. eſt pena:ſicut alꝰ oſtendet. Ad ſextam
cū arguit deus voluit xp̄m occidi a iudeis
ergo voluit iudeos occidere xp̄m.concedo
ↄñam ⁊ antecedēs ⁊ ↄñs.nec video diffe
rentiã inter antecedēs ⁊ ↄñs niſi forte grã
maticalem:imo forte in cōceptu vna men
talis eis correſpōdet.⁊ ſicut frequēter re
plicaui:nego iſtã ↄñam deus voluit ꝙ iu
dei occiderēt xp̄m. ergo ipi nō peccauerūt:
qꝛ ipſi habuerūt pceptū de oppoſito.Cōce
do tñ ꝙ xp̄s fuit iuſte occiſus:⁊ iniuſte ſi
militer:⁊ iuſtū fuit eū mori ⁊ iniuſtū ſilr:
ſicut declarat Anſel.de veritate.ca.viij. vt
fuit in quarto articulo iſtius argumēti al
Ad ſeptimã. legatum. Ad ſeptimã cōcedo ꝙ tyrãni ⁊
mali hoīes ſunt inſtrã diuine volūtatis.
nō ꝙ deus eos neceſſitet ad perſequēdos
ſctōs:ſꝫ qꝛ pmittit ⁊ cooperat eis in pſecu
tione ſctōꝝ:ſicut vbicūq; creature agenti
cooperat volūtarie agenti ſm poſitionem
cui iſte rōnes innitunt:qꝛ tñ illis tyrãnis
pcepit oppoſitũ:iō nō plus excuſant ꝙ ſi
oīno facerēt ↄtrã bñplacito dei ⁊ deo reſi
ſterent.vñ Aug.enchi.xcix.de peccãtibus
dicit.quantū ad ipſos attinet qð deus no
luit fecerūt.quantū vo ad oīpotētiam dei
nullo mō illud facere valuerūt.qð verbū
exponit magr̃ in pmo ſniaꝝ dicēs ſic ac ſi
diceret fecerūt ↄ dei preceptū qð appellat
dei volūtas:ſꝫ nō fecerūt ↄ dei volūtatem
oīpotentē:qꝛ hoc nō valuerūt.Unde dicit
magiſter ſilr ꝙ deus ĩplet volūtatē ſuam
hoc eſt pſcientiã ⁊ volūtatem ſilr p malas
hoīm volūtates diſt.xlviij.c.ij.Et nota di
ctū magiſtri.xlvij.diſt.c.vlti. Nec inquit
ideo pcepit deus oībus bona:vel phibuit
mala:vel ↄſuluit optima:ꝙ vellet ab oībꝰ
bona que pcepit fieri:vel mala q̃ phibuit
vitari.ſi eñ vellet vtraq; fierent:qꝛ in nul
lo pōt ab hoīe ſupari vel ĩpediri volūtas
Ad decimam. eius. Ad octauã cōcedo ꝙ deus voluit
ſanctū ſtephanū coronari:qꝛ voluit ꝙ ſan
ctus ſtephanꝰ volūtarie pateret.vñ ꝓprie
loquēdo ſancti nō ideo merent:qꝛ patiun
tur ꝓpter deū.ſꝫ qꝛ volūt pati ꝓpter deū.
Et certe illa volitio cauſat ab eis libere,⁊

ↄcedo ꝙ deus coagat ad paſſionē ſancto
rū:qꝛ aliter nihil paterent:qꝛ niſi deus co
ageret pſecutoribus ipſi nihil agerēt : ⁊ ſi
illi nihil agerēt ſancti nihil paterent. Itē
ex alia pte deus coagit ſanctis cōcauſan
do volitiões qbus acceptãt ſe pati ꝓpter
deum.hec tñ dei opatio nō diminuit me
ritū nec demeritū. Cōtra.ſi meritū mar Replica.
tyrij cōſiſtit in volēdo ſic pati ꝑ xp̄o: ergo
qui ita intēſe vellet pati ꝑ xp̄o ſicut fecit
laurētius ſine quacūq; paſſiōe illata poſ
ſet tñ mereri ſicut fecit ſanctꝰ laurentius.
Dico ꝙ cōcluſio eſt vera:nō tñ haberet au Reſpõſio.
reolam martyrij. Ad nonã de tētatione Ad nonam.
xp̄i a dyabolo.cōcedo ꝙ deus coegit dya
bolo ad tentandū xp̄m:⁊ hoc volūtate be
neplaciti:qꝛ tñ dyabolus ꝓpter malū fe
cit:deus vo ꝓpter bonū: dyabolus fecit
vitioſe ⁊ iniuſte:deus autē iuſte. Ad de Ad decimam.
cimã de peccatis pauli ante cōuerſionem
dico ſicut dictum eſt de peccatis alioꝝ.Et
cōcedo ꝙ deus pordinauit ꝙ illa pctã fo
rēt ſibi ⁊ alijs occaſio boni:ſed nunq̃ pre
cepit ꝙ ipſe peccaret nec conſuluit.⁊ ideo
peccauit:nihil tñ ↄ placitū dei fecit. Hec
oīa dicta ſint occaſione exercitij ſine quacū
q; aſſertiōe.Exēplū pōt poni ſint duo ſer
ui ſortes ⁊ plato.pcipiat dñs ſorti ꝙ tra
hat nauē:⁊ platoni ꝓhibeat idē:trahant
igit ſortes ⁊ plato nauē.ſunt igit due cau
ſe partiales iſtius tractus ⁊ idē opus ſic
fit ab vtroq;:⁊ tñ ab vno iuſte ⁊ ab alio i
iuſte:qꝛ ſortes fecit qð dꝫ:⁊ plato qð nō de
bet.Eodē mō eſt de deo ⁊ dyabolo vel ty
rãno.deus.iuſte coagit tyrãno vel dyabo
lo ĩ pſecutiōe:qꝛ facit qð eū decet ⁊ qð ſibi
placet.illi aūt iniuſte agunt qꝛ qð non de
berēt. Ad quintū principale in quo per
quinq; formas arguebat:quarū pma fuit Ad quintum pn.
iſta.deus nō facit omē illud qð ptinet ad
iuſtū iudicē:ergo ⁊c. Pōt dici ꝙ ↄña nō va Ad primã formam.
let:qꝛ ad vnū iudicē ptinet facere aliquid
qð alius iudex licite remittit.vñ aña pōt
cōcedi ꝙ deus nō facit omne qð ptinet ad
iuſtū iudicē extendēdo nomē faciendi : qꝛ
ſortes tenet facere a.⁊ plato eſt vnus iu
dex ad quē nihil ptinet de a.Et ideo ſi di
mittat nō ſequit:ſortes nō facit omne qð
ptiet ad iuſtū iudicē.ꝑ nō iuſte gubernat:
qꝛ aūcedēs eſt verū ⁊ ↄñs falſū.Sit ergo
exēpli gratia ꝙ plato iuſte gubernat. Qð
aña ſit verū patet:qꝛ ſequit ſortes nō facit
a,ergo non facit omne quod pertinet ad

iuſtū iudicē: ergo nō iuſte gubernat. ꝯña pȝ: q2 a eſt vnū de his q̄ ꝑtinēt ad iuſtū iudicē demōſtrato ſorte. q2 illa ꝓpō. de⁹ nō facit om̄e qđ ꝑtinet ad hoc ꝙ ipe ſit iuſt⁹ iudex ⁊c. nego ad illū intellectū antecedēs Et qñ ꝓbaṫ ꝑ hoc ꝙ ip̄e ꝑmittit mala fieri q̄ poſſet ipedire ne fieret: ꝯcedo: ſȝ nego vlterius ꝯñam. ꝗ nō facit oē qđ ꝑtinet ad hoc ꝙ ſit iuſt⁹ iudex. nā ipſe iuſte ꝑmittit mala fieri: ꝓhibet tñ ne fiāt ꝑ leges ⁊ doctrinā. nō tñ ipedit violēter naturā liberā ſȝ relinqt eā ſue libertati loquēdo de adultis. Paruulos aūt q̄ nō fuerūt participes factoꝝ iuſte ꝓpter pctm̄ originale dānat: ſicut dictū fuit in tertio articulo principali. ⁊ ad auctoritatem illoꝝ caploꝝ decreti dico ꝙ debēt intelligi de iudicib⁹ exiſtētibus ſub lege: nō de deo cui⁹ volūtas eſt lex ⁊ om̄e qđ vult iuſtū eſt. Vñ ſi ipſi ꝑmittāt mala fieri vbi poſſent ipedire licite ⁊ iuſte ipſi peccāt: ſȝ ſecus eſt de deo. Ad ſcđaȝ formā qñ arguiṫ. deus ſemp remittit partē pene cōdigne: ergo recedit ab eq̄litate. dici pōt ꝙ pena đr condigna alicui culpe dupl'r. Vno mō: q2 tam magna eſt pena q̄ magna fuit culpa: ⁊ tūc eſſet tanta quantā ipſe meruit q̄ peccauit. Alio mō diciṫ pena cōdigna culpe: q2 tanta eſt quantā placet iuſto iudici infligere ꝓ ea. Primo mō deus punit citra cōdignū. ſcđo modo nō. Cōtra. Oīs pena poſſet eſſe ꝯdigna cuicūq3 culpe: ergo ſi infligeret neroni penā iude ꝯdigna eſſet vtriq3 vtraq3. ſȝ tanta eēt mō quāta tūc eſſet ⁊ mō pena neronis eſt minor: ꝗ nero min⁹ mō puniṫ. Dico ꝙ oīs pena eſt ꝯdigna culpe ſcđo mō quātū placet ſibi infligere ꝓ culpa. ⁊ nō valet ꝯña: ergo pena minor eſt diminuta. q2 eo ipo ꝙ eſt ab eo volita eſt iuſta ⁊ ꝯdigna illo mō Et ad auctoritatē Anſel. cur deus homo. c. xij. qñ dicit recte ordinare peccatū ⁊c. Dico ꝙ iſtud ſicut ſonat eſt falſum: loquēdo de pena ſatiſfactoria vl' q̄lis đȝ infligi ꝓ ſatiſfactione: q2 multa peccata ad tp̄s deus dimittit ipunita: q2 diſſimulat peccata hominū ꝓpter pniam: ⁊ tñ nō ſequiṫ ꝙ de⁹ ad tp̄s relinquat aliq̄d de ordinatū in mūdo. ⁊ ideo pōt intelligi ſic ꝙ ordinare peccatuȝ eſt ſtatuere leges punitiuas ⁊ illas opportune executioni mādare. Opportune dico quādo deo placet. Ad aliā auctoritatē eiuſdē libri. c. xx. ꝙ ſm̄ mēſurā peccati ⁊c. Dico ꝙ mēſura pctī eſt vno modo attēdēda ſm̄ menſurā legis cuius eſt preuaricatio ⁊ ſatiſfactio eſt mēſurāda mēſura legis punitiue. Satiſfacit autē hō deo qñ pena ſubit ꝓ pctō quaȝ placet deo ſibi infligere. vñ oīs pena q̄ ſibi placet infligi ꝓ pctō eſt ſibi ſatiſfactio ꝯdigna. ⁊ iđ illa ꝟba Anſel. ⁊ ꝯſimilia ſctōꝝ ſunt ꝓlata ad modū iudicij humani nobis noti: ⁊ nō ſūt oīa ꝓpria iudici diuino. Ad tertium qñ arguiṫ ꝙ multa videmus impunita i mūdo. ꝯcedo videlȝ ꝙ puniunṫ aliqua ⁊ aliq̄ remittunṫ. ſed bene ordinanṫ etiā ſine punitione: q2 ſicut deo placet ita fit ⁊ ideo iuſte fit. miranṫ tñ hoīes quare deus ſic permittit qui putāt deū obligatū ad regendū mundū ſuū ſm̄ capita coꝝ ⁊ tūc male iret negociū. ⁊ ideo qñ expectat miſericorditer expectat: ⁊ qñ punit iuſte punit: ⁊ qñ remittit tā miſericorditer q̄ȝ iuſte remittit

Ad quartū qñ arguiṫ. tāta diſtantia pene ⁊c. cōcedo ꝙ vtraq3 diſtat ab alia in infinitū. ⁊ nego vltra ꝯñaȝ. ergo tantā iniuſticiā faciet deus cōmutando penā eternā in tp̄alem quāta fieret cōmutādo tp̄alē in eternā. Ad quintū qñ arguiṫ. nihil ꝑtinet ad iuſtū iudicē p̄cipere niſi qđ velit fieri ab eis. dico qđ verū eſt de volūtate ꝑmiſſionis. vñ ſi preciperet eis aliq̄d ⁊ poſtea eos impediret ſine culpa eoꝝ ne illud poſſent implere iniuſte faceret. pōt tñ ꝯtingere ꝙ aliqui faciāt ſe ineptos ad exequēdū p̄ceptū: ⁊ tñ deus vult preceptū ſuū ſtare: ⁊ tñ nō placet ſibi ꝙ exequanṫ preceptū ꝓ tūc: ſȝ vult eos pūire: q2 fecerūt ſe ieptos ad exequēdū p̄ceptū. Exemplū de ſeruo q̄ ſe inebriat nec pōt ꝓtunc ſeruire dño ſuo: nec ideo relaxatur p̄ceptū: ⁊ ſibi deſeruiēdo. ſed manet p̄ceptū: ⁊ tñ dñs ꝓtūc non vult ſuū ſeruitiū: nec illud ipſe pōt impēdere. Ad Augu. de precepto abrae facto et ceco curato: q̄ videnṫ fuiſſe ſigna falſa: q2 precepit qđ nō voluit fieri. Dicūt quidam ꝙ videbaṫ abrae p̄cepiſſe imolationē: qđ tñ nō fecit. Pōt dici ꝙ precepit ſibi imolare filiū: ⁊ tñ noluit hoc ſicut patuit ꝑ effectū. ⁊ ſi arguiṫ ꝯtra. Fictio videṫ ꝙ aliq̄s p̄cipiat vnū ⁊ velit oppoſitū: q2 tūc facit ſignū falſum. Pōt dici ꝙ nō repugnat iuſticie nec ſapiētie dei fingere: h' eſt facere ſignū ꝙ velit aliq̄d fieri: ⁊ tamē ꝙ nolit illud. immo hoc expedit vtilitati illi⁹ cui fit ſignuȝ ſicut multum expediebat abrae ꝙ deus p̄tēdebat ſe hoc voluiſſe per p̄ceptū

Marginal notes (left): Ad ſecundaȝ formā. | Nota. | Replica. | Rñſio. | Ad confirmationeȝ.

Marginal notes (right): Ad tertiū eiuſdem. | Ad q̄rtā eiuſdem. | Ad q̄ntam. | nota de abraaȝ. | Replica. | Rñſio

qđ per ipſum ſignificabat: ⁊ tamē hoc no
Repli- luit. Cōtra. ergo decepit abraam ꝯcedo
ca. ꝙ ad vtilitatem ſuam decepit eū. Uel po
Rñſio, teſt dici ꝙ nō deceperit eū: ſꝫ abraā aliter
intelligēdo q̄ȝ fuit in rei veritate decepit
ſeipſum. Nam iſta nō ſonant idem. facias
hoc: ⁊ volo ꝙ tu facias hoc. vnde ꝑceptū
dei pōt diſtingui: quando dicit immola fi
lium. Uno modo accipit pro iſta volo ꝙ
tu immoles. Alio modo pro iſta volo ꝙ tu
facias ac ſi vellem te immolare filiū. Pri-
mo modo ſic intellexit abraam preceptum
ſecūdo modo deus. Ad exemplum de ceco
nato illuminato credo ꝙ deus non prece-
pit ſibi ne cuiq̄ȝ diceret: ſꝫ euangeliſta hoc
verbo precepit vtatur: ſed dixit ſibi ne fa-
ceret ad oſtentationē appetendo deum de
hoc laudari a malis. Unde ꝑcepit ſibi ne
cui diceret. ideſt docuit illū ne invanā glo
riam laudes hominū ꝓ benefactis appe-
teret: ⁊ ſic intelligendo pōt concedi ꝙ pre
cepit aliquid aliud q̄ȝ verba ſonant ⁊ non
ſm qđ verba ſonant cum dicit. ne dixeris
alicui. ⁊ potuit eſſe ꝙ vel ex circunſtantia
aliqua vel dictis xp̄i precedētibus vel mo
do loquēdi ſeu motu aliquo ſenſus ille in
NN telligeret ab illo curato qđ deus ꝑcepit.
Ad ſex- Ad ſextum principale quādo arguitur.
tuȝ ꝑn: nullus detinēs de ſubditis ⁊c. Dico ꝙ deꝰ
plus eis tribuit q̄ȝ meruerūt: ⁊ ideo nullā
iniuſticiā eis facit. Similr ipſi illud gau-
dium nō meruerūt habere abſolute ⁊ ſta-
tim: ſed quādo deo placeret. Similr retar
datio nō grauat: qꝛ volunt qđ deo placet
de eis fieri. Et qñ dicit ꝙ luūt nūc pecca-
ta noſtra: qꝛ ꝓpterea dāníficant ⁊ hoc eſt
iniuſtū. Dico ꝙ nō eſt iniuſtū: qꝛ plꝫ deo.
⁊ nō opꝫ ꝙ fiat eis recōpenſatio: qꝛ placet
eis retardatio: ⁊ recōpēſatū eſt eis in infi-
nitū illud vltra qđ mereri poterant de ſe-
Ad vlti ipſis. Ad vltimū qñ arguit. deus exigit
mū ꝑn. a reprobis iuſticiā ⁊c. ⁊ tñ non vult ab eis
fieri. Cōcedo exigit exactiōe precepti: ⁊ tñ
nō vult volūtate beneplaciti: qꝛ ipſi nolūt
Ad ſe-. Ad ſecūdā formā ſeptimi argumēti qñ
cundaȝ arguebat. duobꝰ pctōribꝰ decedētibus ⁊c.
formaȝ ꝯcedo ꝙ minus in quātitate remitteret vni
ſeptimi q̄ȝ alteri: ſꝫ equale in ꝓportiōe: qꝛ vtrobiq̄ȝ
argu. vel ſecundā vel tertiā vel quotāuis vt deo
placuerit aliam partē: ⁊ ſic neutri fit iniu
ria: ſꝫ vtriq̄ȝ proportionata miſericordia.
Et hec de preſenti queſtione.
Sequitur ſecunda.

[Q]Ueritur ſecun- A
do. Utrū deus ab eterno Qō. ij.
ſciuerit ſe ꝓducturꝫ mūdū Primū
Uidet ꝙ nō. Primo ſic. Ni princi.
hil aliud a deo fuit ab eter
no: deū eſſe ꝓducturꝫ mūdū eſt aliud a deo
ḡ deū eē ꝓducturꝫ mūdū nō fuit ab eterno
verꝫ. ⁊ vltra: ḡ nō fuit ab eterno ſcitū a deo
Ultima ꝯña ptꝫ: qꝛ oē qđ ſcit eſt veruȝ qñ
ſcit. Penultima ꝯña ptꝫ. ſ. hec verꝫ nō fuit
ab eterno. ḡ non fuit verū ab eterno: qꝛ oē
qđ eſt verū eſt qñ eſt verꝫ: ſicut manifeſtuȝ
eſt. Ad iſtud pōt dici negādo minorē ꝑnci Rñſio
palis rōnis: iſtā videlꝫ. deū eſſe ꝓducturuȝ
mūdū eſt aliud ab eo. qꝛ hec ab eterno fuit
vera. deꝰ ꝓducet mūdū ⁊ iō ꝟitas iſtiꝰ fuit
ab eterno. ⁊ conſtat ꝙ nihil fuit ab eterno
niſi deꝰ. ḡ ꝟitas iſtiꝰ deꝰ ꝓducet mūdū fuit
ab eterno deꝰ: ſꝫ ꝟitas iſtius deus ꝓducet
mūdū nō ē aliđ q̄ȝ deū eē ꝓducturꝫ mūdū.
igit deū eē ꝓducturꝫ mūdū ab eterno fuit
deꝰ. Cōfirmat iſta rñſio ꝑ venerabilē An- Confir.
ſel. mono. xviij. ca. ⁊ de ꝟitate. ſ. c. vbi vult matur
ꝙ hoc verū. i. aliq̄d eſſe futurū ſemꝑ fuit: rñſio,
neq̄ȝ habuit ꝑncipiū: vñ nunq̄ȝ incepit eē
verū. Silr hoc verꝫ ꝑſcitū vel preteritū eē
aliq̄d nunq̄ȝ deſinet eſſe verū. Ex q̄bus cō
cludit ꝙ ꝟitas fuit ab eterno ⁊ in eternuȝ
erit. Uñ dicit ſic. ſi ꝟitas habuit ꝑncipiū:
vel habebit finē: anteq̄ȝ ipſa inciꝑet verū
erat qđ nō erat ꝟitas. ⁊ poſtq̄ȝ finita erit
tūc verꝫ erit ꝙ nō erit ꝟitas. atq̄. i. certe ve
rū nō pōt eē ſine ꝟitate: erat igit ꝟitas an
teq̄ȝ erat ꝟitas: ⁊ erit ꝟitas poſtq̄ȝ finita
erit ꝟitas qđ incōuenientiſſimū eſt. ⁊ ideo
ꝑmittit in ꝑncipio ſue rōnis cogitet inq̄ȝ
q̄ pōt qñ incepit aut qñ nō fuit h̄ verū: fu-
turū erat aliq̄d. q. d. hoc nullꝰ pōt cogitare
Sꝫ veriſile eſt Anſel. ſentire ꝙ ſolus deus
fuit ab eterno: ḡ hoc qđ eſt futuruȝ aliq̄d
erat fuit deus ab eterno: ⁊ ſic negat totalr
minor ꝑncipalis rōnis. Sed ꝯ iſtud ar- Repli-
guit ſic. ſit ꝟitas iſtiꝰ deꝰ ꝓducet mūdū a. catur.
⁊ arguit ſic. a fuit deꝰ ⁊ a nō eſt deꝰ. ḡ aliq̄d
fuit deꝰ qđ mō nō eſt deꝰ. Itē a fuit deꝰ: ⁊
a fuit hec ꝓpō deus ꝓducet mundū. ḡ hec Scđo.
ꝓpō fuit deꝰ. Minor ptꝫ: qꝛ ꝟitas ꝓpōnis
nō eſt aliud a ꝓpōne: qꝛ ſi ſic. vel foret acci
dēs ꝓpōnis: vel res ſignificata ꝑ ꝓpōneȝ.
ꝑmū nō pōt dari: qꝛ ſic orō ꝟa mutaret qñ
tranſiret de ꝟitate in falſitatē. q̄ arguebat
in ꝑcedēti. c, de ſuba. Nec pōt dari ſcđꝫ qꝛ

ſm Anſ. de ꝟitate. c. ij. Ueritas enūciatio
nis nō eſt res enūciata: ſꝫ res enūciata eſt
cā ꝟitatis i enūciatiōe: igit̄ ꝟitas ꝓpōnis
eſt ꝓpō: igit̄ ſi ꝟitas huiꝰ fuit deꝰ: hec fuit
Tertio. deus. Preterea ſi deꝰ ſciuiſſet iſtā añ ꝓdu
ctionē mūdi deꝰ ꝓducet mūdū. igit̄ ſic fuiſ
ſet repn̄tata ꝑ eſſentiā diuinā ſicut ꝑ iſtā
denotat̄. ḡ cū eſſentia diuina naturalr̄ re
pn̄tet: ſequit̄ ꝙ adhuc ſicut tūc repn̄tabit.
igit̄ nō repn̄tat deū eē ꝓductuꝝ mūdū. ſꝫ
hꝫ eſt falſuꝫ: igit̄ eſſentia diuia repn̄tat fal
Quarto. ſuꝫ. Quarto. eſſentia diuina repn̄tat ſic
eſſe ſicut ꝑ hāc denotat̄. deꝰ nō ꝓducet mū
dū: qꝛ oē verū repn̄tat̄ ꝑ eſſentiā diuinā: ⁊
h eſt ꝟa. igit̄ cū naturalr̄ repn̄tet ſemꝑ re
pn̄tauit ſic fore ſicut ꝑ eā denotat̄. igit̄ ſi
añ ꝓductionē mūdi repn̄tat iſta ꝯdictoria
deꝰ ꝓducet mūdū: deus nō ꝓducet mūdū.
Preterea. loqͥmur nūc ꝓ illa mēſura ima
ginata añ ꝓductionē mūdi ꝓ tūc h fuiſſet
vera ſi fuiſſet deus vult creare mūdū: vel ḡ
voluit creare ſe vel aliud a ſe. Non ſe: qꝛ h
fuit ipoſſibile. ḡ voluit creare aliud a ſe. ḡ
aliud a deo fuit volitū a deo ꝓ tūc ⁊ nō ni
ſi mūdꝰ: igit̄ mūdꝰ fuit ꝓ tūc: qꝛ ſi fuit aliō
a deo fuit ⁊ ſi non fuit aliud a deo: nihil
Quinto aliud fuit volitū a deo. Preterea ſcti ab
eterno fuerūt electi: igit̄ ab eterno fuerūt
dilecti: ḡ ab eterno fuerūt boni. qꝛ deꝰ nun
ꝙ̄ dilexit niſi bonū. ḡ hoīes fuerūt ab eter
no. Primū aſñs. ptꝫ ꝑ illud Eph. j. elegit
Sexto. nos añ mundi ꝯſtōnē. Preterea ſit a no
mē alicuiꝰ q̄ erit electꝰ i fine mūdi: q̄ro tūc
aut deꝰ diligit a vel nō. ſi nō: ḡ nec elegit: ⁊
ꝑ ꝯñs nunꝙ̄ elegit: ⁊ vltra: ḡ a nō erit no
mē alicuiꝰ electi: cuiꝰ oppoſitū ponit̄ ſi di
cat̄ ꝙ deꝰ diligit a. ſequit̄ tūc ꝙ a eſt dile
ctū a deo: ⁊ ſequit̄ a eſt dilectū a deo: ergo
a eſt aliq̄d dilectū a deo: qua nō ē nihil di
lectū a deo. ḡ a eſt aliq̄d dilectū a deo. ⁊ vl
tra. ḡ eſt aliq̄d. Preterea ita naturalr̄ re
Septimo. pn̄tat eſſentia diuina antixp̄m fore: ſicut
iſta ꝓpō mētalis antixp̄s erit: i mēte hoīs
repn̄tat antixp̄m fore. ſꝫ h orō mētalis ita
repn̄tat antixp̄m fore naturalr̄: qꝛ ipſa nō
pōt eſſe in mēte: niſi ſic repn̄tet. ḡ eſſentia
diuina ſemꝑ repn̄tabit antixp̄ꝫ fore: ⁊ mū
dū eſſe ꝓducēdū ſi vnꝙ̄ ſic repn̄tauit: qꝛ
alr̄ mutaretur. Scđo arguo ſic. deus ab
Scđm princi. eterno ſciuit ſe ꝓducturū mundū: ḡ ꝓ tūc
ſciuit ſe nihil ꝓduxiſſe. ḡ ꝓ tūc ſciuit mū
dū nō eē. ergo et iſto añcedēte deꝰ ab eter
no ſciuit mūdū ſe ꝓducturū: ſequit̄ forma
liter ꝙ mūdus nō fuit ab eterno. ḡ ipoſſi
bile eſt ꝙ oppoſitū antecedētis ſtet cū añ
cedēte ſtāte ſignificatiōe vtriuſꝙ̄. ḡ nō po
tuit ꝓduxiſſe mūdū ab eterno ſi ab eterno
ſciuit ſe ꝓducturū mūdū. Jte ſi potuit ꝓ
duxiſſe mūdū ab eterno ponat̄ in eſſe. ⁊ ſe
quit̄ mūdꝰ fuit ab eterno: ḡ nūꝙ̄ fuit ꝓdu
cendꝰ. ⁊ vltra. ḡ deꝰ nunꝙ̄ ſciuit ſe ꝓductu
rū mūdū. ḡ vt videt̄ ꝓma ꝯñā ē bona. Rñ
det̄ vno modo diſſimulādo de ꝯña. ꝯcedo
ꝯñs. qꝛ deus nō potuit ꝓduxiſſe mūdū ab
eterno. Sꝫ ꝯ hoc arguit̄ multiplr̄. Prio Rñſio.
ſic. non minꝰ pōt deus: qꝛ ꝓducit libere ꝙ̄
poſſet ſi naturaliter produceret: ſꝫ ſi deus Replicatur.
egiſſet naturalit̄ deꝰ ꝓduxiſſet mūdū ab
eterno. ḡ ⁊ libere potuit h feciſſe. Preter
ea mūdū fuiſſe ab eterno nō includit ꝯdi
ctionē. ḡ deꝰ potuit feciſſe. ḡ ⁊c. ꝯña ptꝫ. qꝛ
deꝰ pōt q̄cq̄d non includit ꝯdictionē fieri.
Añs ꝓbat̄. tū qꝛ ſm Ariſt. j. topi. ſunt q̄dā
ꝓbleumata de qbꝰ non hēmꝰ certā rōnē. ſi
cut vtrū mūdus ſit eternꝰ. vñ nō poſſumꝰ
ꝓbare ꝙ icludit ꝯdictionē. Tū qꝛ ꝓbi mul
ti h opinati ſūt ſicut docet Aug. x. de ciui.
c. xxxj. de platone. cuiꝰ opinio fuit mūdum
fuiſſe eternū: ⁊ a deo habuiſſe initiū ꝯſtō
nis: nō tñ initiū tꝑis. ſicut ſi pes ex eterni
tate ſtetiſſet in puluere veſtigiū ſꝑ ei ſub
eſſet qđ tñ veſtigiū a calcāte fcm̄ nemo du
bitaret: nec alterū altero prius eēt. Tū qꝛ
btūs Aug. vj. de tri. c. j. rñdet arrio. ſi filius
erat natꝰ: ḡ eſt ⁊ priꝰ tñ erat. Rñd et Aug.
ꝙ nō ſequit̄: qꝛ natꝰ pōt eſſe coeternꝰ ſicut
ſplendor q̄ gignit̄ ab igne. Et iſtis exēplis
frequēter vtit̄ Aug. ḡ ſimul ſtant ꝙ aliq̄d
hēat cām efficiētē ⁊ ſit illi cauſe coeternū.
Preterea arguit̄ ſic. anteꝙ̄ ꝓduxit potuit
ꝓduxiſſe. vel ḡ tm̄ ꝑ finitū tꝑs ante: vel in
finitū tꝑs añ. Primū nō pōt rōnabilr̄ dici
qꝛ qua rōne mō ꝯcedimꝰ ꝙ poſſet ꝑus ꝓ
duxiſſe mūdū: eadē rōne ꝯcedere debemꝰ
idē quocūꝙ̄ inſtāti ſignato añ. poſito em̄
ꝙ duplū plus de tꝑe fuiſſet a creatiōe mū
di ꝙ̄ mō dicceremꝰ: qꝛ ante tot ānos potuit
ꝓduxiſſe mūdum: ⁊ eodē mō ſi triplū vel
quadruplū poneret̄. qđ ſi verū eſt. ḡ in in
finitū añ potuit ꝓduxiſſe mūdū. ḡ ab eter
no. Preterea capio inſtās in quo deꝰ crea
uit mūdū. ⁊ ſit a. ⁊ arguo ſic. Deꝰ oīno eo
dē mō ſe habuit ante a ſicut in a. ergo q̄c
q̄d intellexit vel voluit in a. voluit ante a.
ſꝫ ante a. voluit mūdū eſſe: ḡ ante a mūdꝰ
fuit. Preterea ſi includit ꝯdictionē deum

produxiſſe mūdū ab eterno:ḡ poſſet ꝓbari
ꝙ mūdus ꝓductus eſt ex tpe.ꝛ ſic articul⁹
fidei poſſet ꝓbari. Preterea volūtati rōna
li nō repugnant hr̄e effectū liberū ſibi coe
ternū.ḡ nec deo. Aſſumptum pȝ de aīa xpi:
Confirmatur, q2 ſi xps ab eterno fuiſſet viator ab eterno
habuiſſet actū meritoriū. Cōfirmaꝟ rō
ꝑ Dio. de diuinis noībus. ca. iiij. Diuinus
amor nō ꝑmiſit eum ſine germine eſſe:ſed
amor ille fuit ab eterno. Preterea ſm̄ Au-
gu.x. de ciui.c.xxxj. ſi pes ab eterno fuiſſet
in puluere ꝛc.ꝛ Chryſo. ſuper Job. home.
xxxvj. dicit ꝙ virgultū ꝛ eius imago coeter
na ſunt. ſi ſemꝑ inq̄t virgultum ab eterno
fuit ſemꝑ:ḡ imago de virgulto fuit. ſed ſi
pes vel virgultū fuiſſet ab eterno nō poſſȝ
citius vel prius hr̄e effectū ꝙ de⁹.ḡ cū de⁹
ab eterno fuit potuit habuiſſe effectuȝ ſibi
coeternū. Preterea.q̄cq̄d ꝑfectiōis eſt in cā
ſcd̄a dȝ attribui cāe prime:ſȝ h̄ eſt ꝑfectio-
nis in cā ſcd̄a hr̄e effectū ſibi coeternuȝ ꝙ
nō expectet tp̄s ad hoc ꝙ poſſet ꝓducere
ſuū effectū. vn̄ quāto cā ē ꝑfectior tāto mi-
nus expectat de tpe.ḡ hoc dȝ deo attribui.
ꝙ poſſit ſtatim hr̄e effectū ſibi coeternū.ḡ
Tertiū princi, de⁹ potuit ꝓduxiſſe mūdū ab eterno. Ter
tio ad ꝑncipale ſic. ſi de⁹ ꝛc. ergo ab eterno
ſciuit ſe ꝓducere plures mūdos vel non. ſi
nō:ḡ nō potuit ꝓducere plures mundos:
eadē rōne nec mō pōt. ꝯñs falſum. q2 tante
potentie eſt mō ſicut tūc fuit qñ produxit
iſtū mūdū nec eſt alia reſiſtētia vel impedi
mētū ꝙ tunc impediens.ḡ poſſet mō ꝓdu
cere aliū ſi vellet. Si dicaꝟ ꝙ de⁹ ab eterno
Rñſio, ſciuit ſe ꝓducere plures mūdos. Cōtra.ḡ
plures mūdi fuerūt intellecti a deo ꝛ ſunt
adhuc intellecti a deo.ḡ aliq̄ itellecta ſūt
Scd̄o plures mūdi. Itē vel intelligit ſe ꝓduce-
re plures mūdos finitos vel infinitos iſti
nō finitos tm̄:q2 q̄ rōne ſex:eadem rōne ſe
ptē vel octo.ꝛ ſic in infinitū. ſi infinitos q̄
erūt eq̄les iſti.ḡ illi infiniti ſi eſſent moue
ri poſſent motu circulari in ſuis partib⁹ ſu
perioribus ſicut iſte mūd⁹ moueꝟ.ḡ pari rō-
ne ſi eēt vnū infinitū cōpoſitū ex illis illō
poſſet moueri motu diurno:ꝛ ſic corp⁹ infi
nitū poſſet moueri i tpe finito:ꝯ ꝓbm pri
Tertio mo de celo.ꝛ.vj. Phyſicoꝝ. Itē ſi de⁹ po-
tuit ꝓduxiſſe plures mūdos ꝛ non fecit.ḡ
fuit inuid⁹. ꝯña ꝓbaꝟ ꝑ moduȝ arguendi
beati Aug. iiij. ſup Geñ. c. xviij. Bona auteȝ
facere ſi nō poſſit nulla eēt potētia:ſi aūt
poſſet nec faceret magna eēt inuidētia:q2
igiꝟ eſt oipotēs ꝛ bon⁹:iō oīa valde bona
fecit:ḡ pari rōne ſi deus potuiſſet ꝓducere
mūdos infinitos ꝛ nō fecit.ḡ fuit inuid⁹.
Cōfirmaꝟ q2 q̄ omittit qđ melius eſt nō Confirmatur primo.
facit optimū qđ poſſet facere nec optime
quo poſſet:ſȝ ſi de⁹ poſſet ꝓducere plures
mūdos ꝛ nō fecit:omiſit illud qđ meli⁹ eſt.
Nā meli⁹ eſſet duos mūdos eſſe ꝙ̄ vnū. cō
ſtat:q2 in duplo:manifeſtū eſt. igiꝟ de⁹ non
optime cuncta diſponit. Confirmaꝟ ſim Scd̄o
pliciter ꝑ illud Auguſti. iij. de lib. ar. c. vij.
Quicq̄d tibi v̄a rōne meli⁹ occurrerit ſcias
feciſſe deū tanq̄ oīm bonoꝝ cōditoꝛē:igiꝟ
de facto iā fecit plures mūdos. Preterea. Quarto,
ſi de⁹ qñ ꝓduxit iſtū mūdū ſciuit ſe poſſe ꝓ
ducere aliū mūdū ab iſto ſit ille a. q̄ro igiꝟ
quare magis voluit ꝓducere iſtū ꝙ̄ a:vel
fuit aliq̄ rō vel nulla. Si nulla volūtas ſua
fuit irrōnabilis. Si aliqua cuȝ oīa ſint pa
ria in obiectis intellectiuis:videꝟ ꝙ mag
nō debuit ꝓducere hūc ꝙ̄ iſtū:ꝛ ſic vel nul
lū vel iſtos ifinitos. Preterea aut potuit Quīto,
ꝓduxiſſe mūdū meliorē iſto vel non. ſi ſic:
igiꝟ nō fecit quicq̄d meli⁹ potuit. igiꝟ non
fecit optīe qđ ſciuit ꝛ potuit. ſi nō potuit:
Cōtra. iſte mūdus eſt finite ꝑfectiōis:ḡ po
tuit feciſſe mūdū maioris ꝑfectiōis. Silr
poſſet feciſſe hoīem melioꝛem ꝙ̄ fecit. ſm
magiſtrū. ij. ſniarū. di. xliiij. c. ij. Et ꝓbat ma
giſter hoc ꝑ Aug. v. ſup Geñ. c. x. Talem po
tuit deus hoīem feciſſe q̄ nō peccare poſſȝ
nec vellet:ꝛ ſi talē feciſſet q̄s dubitat me-
liorē feciſſet:igiꝟ potuit hoīem feciſſe me
liorē. igiꝟ pari rōne angelū ꝛ ſic ꝑ ꝯñs ꝗo-
rū vniuerſum. Preterea ſi de⁹ poſſet mō Sexto,
facere aliū mūdū ab iſto poſſet facere illū
eſſe alicubi:ſicut iſte eſt modo: ita ꝙ ꝑtes
illius mūdi diſtarēt abinuicē extra mūdū
iſtū. quero ḡ q̄d eſt ibi modo aut aliq̄d aut
nihil. ſi aliq̄d ḡ extra mūdū de facto eſt ali
quid. ſi nihil tūc arguiꝟ ſic. extra mundum
nihil eſt:ꝛ extra mūdum pōt eſſe corpus.
ergo extrā mundū eſt vacuū:q2 vbi pōt eē
corpus ꝛ nullū eſt:ibi vacuū eſt. ergo vacu
um mō eſt. Quarto ad ꝑncipale. ſi deus Quartuȝ pn.
ab eterno ſciuit ꝛc.ḡ anteq̄ ꝓduxit mun-
dū verū fuit deū eſſe ꝓducturū mūdū.ḡ ſic
hec ꝓpoſitio ab eterno fuiſſet v̄a. deus ꝓ
ducet mundū ab eterno. igiꝟ ſi hō fuiſſet
creatus ante mūdū q̄ dixiſſet iſtaȝ dixiſſet
verū:ergo de neceſſitate deus ꝓduxit mū
dū. Cōfirmaꝟ iſte modus arguēdi ꝑ pro- Confirmatur,
ceſſuȝ Ariſt. ꝑihermenias. ꝑiher. i fine. vbi oſtēdit ꝙ

in ꝓpōnib⁹ ꝯdictorijs de futuro in mate
ria cōtingēti neutra ps eſt determinate ve
ra.h aūt arguit p duas rōnes:quarū vna
ducit ad īpoſſibile ſcḋa eſt oſtēſiua. Primo
mō ſic.ſi hec ſit vera a erit:ġ dicēs hāc dicit
verū.ſꝫ ſi dicēs hāc dicit verū:neceſſe ē ſic
fore ſicut ipſe dicit:⁊ ſi neceſſe eſt ſic fore ſi
cut ipſe dicit:nō pōt aliter euenire ꝙ̄ ipſe
dicit:igitur a de neceſſitate eueniret. Hoc
aūt relinq̄t Ariſt. p īpoſſibili tā ibi ꝙ̄.vſ.
meta. Scḋo arguit ad idem ſic.ſicut res ſe
hñt ad fore ⁊ nō fore ſic ſe habēt ꝯdictiōes
de eis formate ad veritatē ⁊ falſitatē:ſꝫ res
q̄ ſignificant̄ future ſunt oīno ad vtrūlibꝫ:
n:c pl⁹ ḋterminant̄ ad fore ꝙ̄ ad nō fore.igi
tur ꝯdictōes de eis formate nō pl⁹ determi
nant̄ ad veritatē ꝙ̄ ad falſitatē nec ecōtra.
Ideo tenet ipſe ꝙ in talib⁹ ꝯdictiōib⁹ neu
tra ps ē vera ⁊ neutra ps falſa.igit̄ ſm eū ſi
aliq̄ ꝓpō de futuro ſit vera:ḋ necitate ſic erit
ſicꝰ denotat̄ p eā:ġ ſi h fuiſſꝫ vera ab eterno
de⁹ ꝓducet mūdū:ab eterno verū fuiſſet di
cere de⁹ de neceſſitate ꝓducet mūdū:ꝯñs
Quītus pn. falſum:q2 libere ꝓduxit mūdū. Quinto
ad principale ſic.ſi de⁹ ab eterno ⁊c.ſequit̄
ꝙ in deo eſſe poſſet p̄ſciētia.futuroꝝ.ꝯñs
falſum.ꝯña pꝫ.q2 qñ mūdus nō fuit deus
ſciuit ſe ꝓducturū mūdū:ġ habuit p̄ſcien
tiā de h ꝙ mūd⁹ fuit futur⁹.⁊ ſic pari rōne
hꝫ mō p̄ſciētiā de futuris. Falſitas ꝯñtis
ꝓbat̄ p venerabilē Anſ.de caſu dyaboli.c.
xxſ.breuiter inq̄t Anſ.hic rñdeo preſciētia
dei nō ꝓprie ḋr preſciētia.cui eīm oīa ſemp
preſentia nō hꝫ futuroꝝ p̄ſcientiā.ſed pre
ſentiū ſcientiā.igit̄ ſm mentē Anſ.oīa q̄
apud nos ſunt futura vel p̄terita:ſunt deo
ſemp vniformiter p̄ſentia.ġ ab eterno mū
Confirmatur. dus fuit pñs deo. Itē confirmat̄ p Boe.
de cōſolatiōe lib.v.proſa vltima. Oīa q̄ſi
iam gerant̄ in ſua ſimplici cognitiōe cōſi
derat de⁹.itaqꝫ ſi p̄ſciētiā pēſare velis qua
cūcta dinoſcit:nō eſſe p̄ſcientiā quaſi futu
ri ſꝫ ſcientiā nūqꝫ deficiētis inſtātie recti⁹
eſtimabis. Uñ nō p̄uidētia ſꝫ ꝓuidētia po
tius ḋr.ꝙ porro a reb⁹ infimis ꝯſtituta q̄ſi
ab excelſo rerū cacumine cuncta ꝓſpiciat.
h ille. Uult igit̄ dicere ꝙ dei cognitio de
futuris nō eſt ꝓprie p̄ſcientia:ſꝫ cognitio
q̄rūqꝫ ſibi p̄ſentiū nūqꝫ ſibi ſunt aliqua fu
tura aliqua p̄terita aliqua p̄ñtia ſicut no
bis:ſꝫ oīa ſunt ſibi p̄ñtia in ſua eternitate.
igit̄ ab eterno mūdus fuit pñs deo. Idem
Anſ.de concor.ca.iiij. Quēadmodum pre
ſens tp̄s cōtinet oēm locū.⁊ que in quoli
bet loco ſunt:ita eterno p̄ſenti ſimul clau
dit̄ oē tp̄s:⁊ que ſunt in quolibet tpe.⁊ in
fra hꝫ eīm eternitas ſuū ſimul in quo tunc
oīa q̄ ſimul ſunt loco ⁊ tpe ⁊ q̄ ſunt in di
uerſis locis vel tpibus. Uñ dicit infra: ꝙ
actio mea craſtina ſemp eſt pñs in eterni
Sextū princi. tate. De iſto nota li.ſ.di.xxxv.c.vſ. Sexto
ad principale.ſi deus ab eterno ⁊c. De⁹ ab
eterno ſciuit ſe ꝓducturum p creationē ſe
metip̄m.ꝯñs eſt impoſſibile:vt manifeſtū
eſt.ꝯñam ꝓbo. Iſte creature ſunt mūd⁹:ġ
mūdus eſt de⁹.maior pꝫ:ꝙ creature ſunt
de⁹ p Aug.ſup Ioh.ſer.ſ. Et de verbis dñi
ſer.iiij. Quecūqꝫ bi c varia q̄ris.ipſe vnus
oīa tibi erit.⁊ Ioh.ſ. Qḋ factū eſt in ipſo
vita erat.⁊ Anſ.mono.xxxv. Quicq̄d factū
eſt ſiue viuat ſiue nō viuat:aut quōcunqꝫ
eſt in ſe in illo eſt vita ⁊ veritas. Itē creare
Septimū pn. in deo eſt ipſa creatrix eſſentia. Septio
ad p̄ncipale quero an ꝓduxit mūdū cōtin
gēter vel neceſſario.ſi neceſſario.ġ natura
liter ġ ab eterno:q2 poſita cā ſufficiēti ⁊ nō
impoſſibili ⁊ naturaliter agēte neceſſe eſt
effectū poni.ġ ſic mūdus fuiſſet ab eterno
ꝯñs falſum. Si cōtingenter ⁊ libere ꝓdu
xit:ġ ſemp ante inſtās ꝓductiōis mundi h
fuiſſet ꝯtingēs.de⁹ producet mūdū:ġ ſi fu
iſſet ſcita a deo fuiſſet ſimul vera ⁊ contin
gēs ad vtrūlibet.⁊ ſic p ꝯñs deus mō in fu
turis ꝯtingentib⁹ cuiuſlibet ꝯdictionis ſci
ret alterā partē.ꝯñs falſum:videlꝫ ꝙ deus
ſciat aliquā ꝓpoſitionē de futuro in mate
ria cōtingēti:puta iſtā a erit.ſic a pctm̄ qḋ
ſortes libere cōmittet cras.tunc arguo ſic.
Deus ſcit a fore.ġ ab eterno ſciuit a fore:
vel incepit ſcire a fore.nō pōt dici ꝙ ince
pit ſcire a fore:q2 poſſet tunc aliq̄d ſcire vl
preſcire in tpe ⁊ ex tpe.ꝯñs falſum.⁊ cōtra
magiſtrū.ſ.ſentē.di.xxxix. Si ab eterno ſci
uit a fore. Pono ꝙ a fore fuit heri ſcriptus
Rñſio. in pariete:ergo h eſt modo vera.ſcriptum
in pariete fuit verū.ꝯña pꝫ:q2 hec eſt vna
vera de preteritis ⁊ p ꝯñs neceſſaria.ergo
neceſſe eſt ſortē peccare. Ad iſtud argumē
tum poteſt dici ſic.ꝙ hec ꝓpoſitio a erit.
eſt vera tamen cōtingenter ⁊ ideo licet ſit
vera pōt tamē nunqꝫ fuiſſe vera.⁊ eodem
modo iſta deus ſciuit a fore:vera eſt per ca
ſum contingenter tamen:q2 ſic eſt vera ꝙ
poteſt nunqꝫ fuiſſe vera.⁊ eodem modo di
citur de iſta.hoc ſcriptū heri fuit verū de
mōſtrato iſto ſcripto heri a erit,⁊ h eſt diſ

ferētia inter ꝓpoſitionē de futuro ī mate
ria ꝯtingēti ⁊ eis equa lētes ſiue ſint de p̄
ſenti ſiue ſint de futuro. ⁊ ꝓpōnes de p̄te
rito ⁊ de p̄n̄ti que nunq̄ꝫ equalent talibꝰ:
nec tales virtualiter ſcludūt: q2 ſi aliq̄ ſit
ꝓpoſitio vera. de p̄n̄ti vel de p̄terito neceſ
ſario ſemꝑ erit poſtea verū dicere ꝙ illa
fuit vera: ſicut ſi hec fuit vera. mō ſortes
ſedet. hec eſt neceſſaria. hec fuit vera. ſor.
ſedet: neqꝫ deueniet poſtea falſa niſi omit
tef ſignificatio terioꝝ: et eodē modo ē de
illis de p̄terito q̄ nullo mō exponi dñt ꝑ
aliquā de futuro puta de iſta. ſortes fuit
albꝰ. q2 ſi hec eſt modo vera. hec ſemꝑ erit
poſtea vera. hec fuit vera: ſortes fuit albꝰ
ſed in ꝓpoſitionibꝰ de p̄n̄ti et preterito q̄
equiualēt ꝓpoſitioni de futuro: vel expo
ni habēt per aliquā de futuro ſecus ē. nā
iſta ꝓpoſitio a fuit ſcitū a deo: q̄ eſt de p̄te
rito. vl' iſta a ē ſcitū a deo q̄ eſt de p̄n̄ti: ſic
ē vera modo ꝙ tn̄ potuiſſet nunq̄ fuiſſe
vera ⁊ ideo a ē ſcitū a deo. pōt tn̄ nūq̄ fu
iſſe ſcitū a deo. ⁊ eodē modo q̄ñcūqꝫ hec
ſit vera ſortes fuit p̄deſtinatꝰ: hec tn̄ eſt ſē
per ꝯtingēs: hec fuit vera ſortes ē p̄deſti
natus. ſi tn̄ hec ſit vera ſortes eſt p̄deſtina
tus: ab eterno fuit v̄a ⁊ ſua oppoſita falſa
ita ꝙ neutruꝫ ipoꝝ pōt ſucceſſiue eſſe ve
rū poſt reliquū. Sꝫ ꝯ iſtud dictū p̄t argui
Replicatur. multiplr̄. Pmo ſic. ſit a vnū futuꝝ ꝯtingēs
qd̄ deus ſcit fore. Tūc ꝑ te iſta ſtant ſimul
a erit: ⁊ ꝓpō iſta a pōt nō euenire eſt ꝯce
dēda. Ponaf igitur i eſſe ⁊ arguo ſic. a nō
eueniet: igif hec nūq̄ fuit vera a eueniet.
⁊ hec fuit ante ꝯceſſa a te. igif falſum fuit
ꝯceſſum a te nulla obligatione tibi facta.
Scd̄o Preterea. ſit ita ꝙ heri ꝯceſſiſti nl'la ob
ligatiōe tibi fctā a erit: hodie ꝓpono tibi
iſtā a p̄t nō euēire. ſi neges: igif a neceſſa
rio eueniet: ſi ꝯcedas ponaf i eſſe a nō eue
niet. tūc arguo ſic. a nō eueniet: igif hec ſꝑ
ante, fuit vera a nō eueniet ſi fuit vera ſꝑ
ante: igif hec nunq̄ fuit vera a eueniet: et
vltra: igif nō fuit vera heri: ⁊ heri fuit cō
ceſſa a te nulla obligatiōe tibi facta: igif
Tertio. heri cōceſſiſti falſuꝫ nulla obligatiōe tibi
facta: igif heri male r̄ndiſti. Preterea oēs
due ꝓpōnes ante b inſtāſ: ſit b inſtans in
quo a erit: poſſunt eſſe ſimul vere: aut ſuc
ceſſiue ante b inſtās: ſed iſte ꝓpoſitiones
ſic ſe habēt a erit: a non erit: ꝙ vtraqꝫ po
teſt eſſe vera ante b inſtās: quia vtraqꝫ eſt
contingēs: ſed nō poſſunt eſſe ſimul vere
igif ſucceſſiue. igif vna pōt eſſe vera poſt
aliā: etiā anteq̄ a ſit: q2 poſtq̄ a fuit ꝯſtat
ꝙ hec pōt eſſe falſa a erit: et ſua oppoſita
vera poſtq̄ fuit falſa. Preterea ſint a ⁊ b Quarto.
duo ꝯdictoria de futuro ⁊ ſit a verū ī hoc
inſtanti: ⁊ b poſſit eē verū cras. Et arguif
ſic. a eſt verū in hoc iſtāti ⁊ b pōt eſſe verū
cras: igif b pōt eſſe verū poſtq̄ a fuit ve
rū: ergo. Item ſic. oē qd̄ nō eſt verū in hoc Ad idē.
inſtanti ⁊ pōt eē verū poſt h̄ inſtās: poteſt
eſſe verum poſtq̄ falſum: ſed b non eſt
verum in hoc inſtanti ⁊ poteſt eſſe veruꝫ
poſt hoc inſtans. ⁊ vltra. ergo pōt eſſe veꝝ
poſtq̄ fuit veꝝ. Preterea. ſit aliq̄d qd̄ Quinto.
nō ē futuꝝ ⁊ pōt eſſe futuꝝ. ⁊ arguo ſic. a
nō ē futuꝝ ⁊ pōt eſſe futuꝝ. ergo a p̄t ici
pere eſſe futuꝝ. ſit igif b inſtās ī quo a in
cipit eſſe futurū: ergo a eſt futuꝝ ⁊ imedia
te ante b nō futuruꝫ. ⁊ arguo ſic. a incipit
eſſe futurū. ergo a eſt futuruꝫ ⁊ imediate
ante hoc nō fuit futurū: igif imediate an
te b hec fuit vera. a non fuit futurū: igif i
mediate ante b hec etiā fuit vera: a nunq̄
erit futurū. Preterea. Si oīs ꝓpoſitio Sexto.
foret ꝯtingēs ad cuiꝰ veritatē requirif ve
ritas vnius de futuro: ſequif ꝙ oēs tales
forēt ꝯtingētes. ſol eſt. ſol mouef. deꝰ eſt
pma cauſa. ſortes currit. ⁊ hō haberet du
bitare iſtam: ego ſum. Nam ſequif. ſor. ē
ergo ſortes erit: q2 nō pōt dari vltimū rei
ꝑmanētis i eſſe: ergo ſi ē mō poſt hoc erit
ſed hec ē ꝯtingēs. ſortes erit: q2 deꝰ poteſt
facere ꝙ ſit falſa: alioq̄n vellet nollet: ſor
tes foret futurꝰ poſt hoc iſtās: ꝯn̄s eſt fal
ſuꝫ. igif illud ex quo ſequif. Octauo ad Octauū pn̄.
principale: ſi ſic: ergo deꝰ modo ſciret ali
qua quecūqꝫ futura ꝯtingentia. ꝯſequēs
falſuꝫ: q2 tūc deꝰ poſſet reuelare quodcūqꝫ
futuꝝ ꝯtingens homini vel angelo: ita ꝙ
fctā tali reuelatiōe reuelatū maneret ꝯtin
gens. ꝯn̄s falſum. Nā ſi ſic ſacra ſcriptura
poſſet eſſe falſa. nā in ea ꝯtinef ꝙ reſurre
ctio mortuoꝝ erit. ⁊ ꝙ dies iudicij erit. ſi
ergo iſta ſunt adhuc cōtingētia: ergo poſ
ſūt eē falſa. ⁊ ſi vna ꝑs ſcripturaꝝ poſſit eē
falſa. ⁊ alia: ⁊ ſic tota ſm̄ rōnē auguſtini
ꝯtra iouinianū. ⁊ ſic aliq̄s pōt meruiſſe in
fide falſa: ⁊ fides abrae q̄ fuit vera multis
milibꝰ annoꝝ elapſis pōt eſſe falſa: ⁊ bea
ti poſſunt decipi. nā angeli credunt diem
iudicij fore futurū: ⁊ ſic ſunt deceptibiles
⁊ ꝑ ꝯſequēs nō beati. Similr̄ in poteſta
te mea eſſet decipe āgelū meuꝫ q̄ cuſtodit

me ꝛ decipere aiam xp̄i:q2 eſto ꝙ deus re
uelauit aie xp̄i vel angelo meo ꝙ ego ſim
ſaluãdus adhuc hec ē ꝯtingẽs:ego ſalua-
bor:ergo ī libertate mea ē facere ꝙ ſit fal
ſa:ꝑ poſſum facere ꝙ hec ſit vera: aīa xp̄i
credit falſuꝫ. Silr in poteſtate mea ē face
re ꝙ xp̄s mẽtit⁹ ē:q2 ſi xp̄s dixit beate vir
gini aſſertiue. iſte ſaluabit adhuc iſta eſt
ꝯtingẽs:ergo pōt eē falſa.ergo xp̄s pt aſ-
ſeruiſſe falſuꝫ: ꝛ tūc fuit decept⁹ vel dixit
ꝯ ꝯſciam:imo ꝓbari pōt ꝙ dixit ꝯ cōſcien
tiā. Nā ſi hec ſit falſa iſte ſaluabitur:ergo
nūꝗ̄ vera.ſuppoſito ꝙ nunꝗ̄ ſciuit aliud
ergo ſciuit ꝙ nūꝗ̄ fuit vera:et de⁹ dixit
Secda h̄ ergo de⁹ dixit ſcienter falſuꝫ. Preterea
forma. ſi ſit aliq̄s qui fuit iuſte dãnatus ad mille
annos ꝛ paſſus ibi maximã penã: pōt ad
huc fuiſſe iniuſte dãnat⁹. Probat̄.accipio
aliquē q̄ fuit de ſecta ſaduceoꝝ. ꝛ volo ꝙ
ꝓ nullo alio dãnat⁹ ſit:niſi q2 credidit fal
ſum ſcꝫ reſurrectionē nō eſſe futuraꝫ: quo
poſito arguo ſic.iſte nō ē dãnat⁹ niſi q2 cre
didit h̄ falſum:reſurrectio nō erit:ꝛ poſſi
bile ē eum nūꝗ̄ crediſſe h̄ falſuꝫ:q2 ſeq̄-
tur.h̄ nūꝗ̄ fuit falſū:ergo ip̄e nō credidit
falſuꝫ.ꝛ ſic poſſibile ē ꝙ nūꝗ̄ credidit fal
ſum:ꝛ ꝑ cōſequēs ꝙ ſine cauſa fuit dãna-
Tertia tus. Preterea reuelet de⁹ ſorti ꝙ plato
ſaluabit̄.ꝛ p̄cipiat ſibi ꝙ velit platonē ſal
uari ꝛ ꝙ cōformet volũtatē ſuã voluntati
diuine:ſimul cū h̄ pono ꝙ ſortes trãſgre-
diat̄ p̄ceptū ꝛ inuideat platoni:ꝓ quo pec
cato dãnet̄ ſortes:ſit igit̄ ꝙ iſtud fuit fa-
ctū ante cẽtum ãnos ꝛ ſit adhuc plato ſup
ſtes adhuc ē ꝯtingẽs.plato dãnabit̄.ergo
pōt eſſe vera. Ponat̄ in eſſe et arguit̄ ſic.
plato ē dãnat⁹: ergo plato nūꝗ̄ fuit p̄de-
ſtinatus.ꝛ vltra:igit̄ de⁹ nunꝗ̄ voluit eū
ſaluari:ꝛ vltra.ergo ſortes nūꝗ̄ voluit dif
formiter deo: ergo ſoꝛ.nō peccauit ergo
mō pōt facere plato ꝙ ſortes ſit iiuſte dã
natus q̄ fuit ante dãnat⁹ ad centū annos:
Quar- ꝑ caſum. Preterea.ſi reuelatū maneat cō
ta. tingẽs:ergo in ptãte mea eſt facere ꝙ ali-
q̄s q̄ vixit ante mille annos ſit ꝓpheta:et
ꝙ nō ſit ꝓpheta:q2 eſto ꝙ aliq̄s ꝓpheta-
uerit me facturū.a ſequit̄ poſſum facere a
ꝛ omittere:ergo poſſum facere ꝙ dixit ve
rū vel falſum ſicut mihi placet:ſed ſequit̄
dixit falſuꝫ.ꝑ nō ꝓphetauit.ꝑ diffinitionē
ꝓphetie q̄ includit dictū ꝓphete eſſe veꝝ.
imo ſm iſtã ꝓphetie diffinitio ē ipoſſibi
Quita. lis:ergo ꝛc. Preterea apl's arguit ſic ad

ꝓbãdū reſurrectionē. Si mortui nō re-
ſurgẽt:ꝑ nec xp̄s reſurrexit. j.Coꝛ.xv. Et
dicit Aug.de doctrina xp̄iana.li.ij.c.xxxj.
h̄ eſt circa finē.ꝙ cōnexiones apl'i ſūt bo-
ne:lꝫ habeãt ſnias falſas. Cōſequēs ē im-
poſſibile:ergo ꝛ aīs: quia ſi antecedēs ſit
cōtingēs ꝯña nō valet. Vel opꝫ dicere ꝙ
deus poſſet vno mō facere ꝙ xp̄s nūꝗ̄ re
ſurrexit a mortuis: ꝯñs falſū. Itē michee
ꝓpheta.iij.Reg.xxij.fecit iſtã cōſequẽtiã
regi achab. Si reuerſus fueris ī pace nō
eſt locut⁹ in me dñs:ſed conſequēs fuit i-
poſſibile:igitur antecedēs.igit̄ illud reue
latū michee nō fuit cōtingens poſt reue-
lationē. Preterea.ſicut hec ē contingẽs
nūc aīa xp̄i eſt beata:quia ſequit̄ fuit bea- Sexta
ta:ergo eternaliter fuit futura beata:ꝛ fu
it certa ꝙ eternaliter foret beata: ſed ſeq̄-
tur poteſt annihilari q2 creatura eſt:ergo
pōt nō eternaliter eſſe beata:ꝑ pōt nunꝗ̄
fuiſſe certa de ſua beatitudine.igit̄ poteſt
nūꝗ̄ fuiſſe beata: ꝛ ꝑ cōſequēs nūꝗ̄ fuit
btã:hoc antecedēs eſt poſſibile:aīa chriſti
pōt annihilari.ꝑ ꝛ vltimū cōſequēs. Pre
terea de⁹ non poſſet certificare hoīem de Septia
aliquo futuro:nec poſſet homo certitudi
naliter credere vel ſpare illud qđ deus ꝓ
mittit niſi deciperet̄.q2 quãtūcūꝗ̄ aſſerue
rit ſe aliq̄d eſſe facturū pōt poſt aſſertio-
nē vel ꝓmiſſionē facere oppoſituꝫ:q2 tale
dictū nō obſtãte reuelatione vel ꝓmiſſio
ne dei manet cōtingēs poſt dictū vel pro
miſſionē ſicut ante. Sed ꝙ iſtud ſit falſuꝫ
patet ꝑ illã auctoritatē. Fidelis ē deus ſe
ip̄m negare nō poteſt.ij.Timoth.ij.Gloſa
qui eſt veritas nō pōt negare ſeip̄m.quod
faceret ſi dicta ſua nō ipleret. Item Luc.
xxiiij. Xp̄s dixit diſcip'lis ſuis poſt reſurre
ctionē ſuã.h̄ ſūt q̄ locut⁹ ſum ad vos cū ad
huc eſſem vobiſcū:q2 neceſſe ē ipleri oīa
que ſcripta ſunt in lege moyſi ꝛ ꝓphetis
ꝛ pſalmis de me:ſi neceſſe eſt ipleri ea:er-
go nō cōtingẽter. Preterea ſi ſic angeli Octaua.
nō ſūt cōfirmati nec diabol⁹ adiudicatus
pene eterne:q2 poſſibile ē nullã ꝑenã eſſe
eternã:q2 poſſibile eſt ꝙ nūꝗ̄ fuit adiudi
catus pene eterne. Similr ãgelus poſſet
peccare:q2 priuari grã:ꝛ relinq̄ i ſolis na-
turalib⁹:ꝛ ſic demereri:ꝛ pari ratione dia
bolus mereri. Et xp̄s poſſet dixiſſe falſum
cū oībus q̄ p̄dicãt ſuadẽdo gaudiū aliqđ
eternū vl' penã eternã: ꝛ poſſibile eēt oēs
q̄ crediderūt i eū fuiſſe deceptos: ꝛ totam

fidē eſſe falſam ⁊ deū fe ellíſſe homies q̄s docuit. Preterea. Non minorē certitudinē dꝫ cauſare reuelatio diuina q̄ ꝓphetia ſꝫ ꝓphetia cauſat certitudinē ỽitatis imobilē: ergo diuia reuelatio. Maior patet: qꝛ tota certitudo q̄ eſt in ꝓphetia eſt ꝓpt̄ diuinā reuelationē. Minor ptꝫ ꝑ diffinitionē ꝓphetie ⁊ maior ſil'r: q̄ eſt iſta. Prophetia eſt diuia inſpiratio rerū euēt⁹ imobili veritate denūciās. ergo ſi aliq̄d eſt ꝓphetatū eē futuꝝ: illud imobil'r erit futurū: ſit p̄ſens ⁊ vltra neċ̄ario erit futuꝝ. Pretea. Oīe illud neċ̄ario eueniet qđ ſic ē futurū q̄ nō pōt eſſe nō futuꝝ anteq̄ ſit p̄ſens: ſꝫ oīe qđ de⁹ ꝓponit facere eſt ſic futurū q̄ non pōt eſſe nō futuꝝ anteq̄ ſit p̄ñs: ergo oē tale neċ̄ario eſt futurū. Ideo ſi deus ſe reuelet aliq̄d facturū illud poſt reuelationē neceſſario eueniet. Maior ptꝫ: minorē ꝓbo per Anſ.ij. Cur de⁹ hō.c.xvij. vbi dicit q̄ volūtas dei vult ỽitatē eſſe imutabilē: ⁊ ſi ꝓponit aliq̄d ſe imutabil'r factuꝝ: illud nō pōt nō eſſe futurū āteq̄ fiat. Itē in eodē. c. loquēs de fide beate ỽginis: q̄ credidit filiū morituꝝ: dicit: q̄ vera fuit fides ei⁹: ⁊ neceſſe fuit ita futurū eſſe ſicut ip̄a credidit. Tūc arguit̄ ſic. Oīe qđ eſt a deo reuelatū neceſſe eſt fieri poſtq̄ eſt reuelatū: ergo nihil poſtea manet ꝯtigēs: ergo iſta ſunt incōpoſſibilia: hoc fore eſt ꝯtigēs: ⁊ h̄ fore eſt reuelatū a deo. Pretea. Si teneor credere q̄ ꝓphetatū vl' reuelatū poſſit nō euenire: ergo nō teneor credere ꝓphe nec deo: quia ſcio q̄tūcūq̄ aſſeruit vel iurauit: q̄ oppoſitū dicti ſui pt̄ eē veꝝ: ergo nō teneor credere q̄ dictū ſuū ſit veꝝ: ergo iudei nō tenebant̄ credere ꝓphet̄ de xp̄o vel de meſſia mittēdo: qꝛ nō obſtāte q̄cūq̄ ꝓphetia Hieremie vl' Eſaie de filio icarnādo vl' de meſſia mittēdo credere debuerunt q̄ oppoſitū potuit euenire: ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ ꝓphetia tal' nō fuit certa. Pretea q̄ de⁹ nō poſſit reuelare cōtingētia futura: arguit̄ ſic. Sit ſor. nūc in charitate ⁊ reuelet ſibi deus q̄ cras peccabit mortal'r: ergo ſor. pt̄ h̄ licite velle. ꝯñs impoſſibile: ergo añs. impoſſibilitas pꝫ: qꝛ ſeq̄t̄: vult eē i pctō mortali: ergo eſt in pctō mortali. ⁊ vltra: ergo peccat mortal'r. Et ſil'r ex eodē ſeq̄t̄ q̄ licite vult eē in pctō mortali: ergo nō peccat mortal'r ſic volēdo. ꝯña ꝓbat̄: qꝛ poſito iſto caſu: ſor. ſcit deū velle ipm cras peccare mortal'r: ergo pōt ſe ꝯformari diuie volūtati. Itē eodē caſu poſito ſeq̄t̄ q̄ ꝯdictoria aliq̄ mō ſiut ſil' vera: igit̄ caſus ē ipoſſibil'. Añs ꝓbo: qꝛ ſorti eſt reuelatū q̄ peccabit: ergo ſor. volet peccare. Ex alia pte ſor. ſcit q̄ ſi peccet erit miſer: ergo nō pōt velle peccare. ꝯña ptꝫ ꝑ anſ. de caſu dia. c. xxiij. vbi ꝓbat q̄ angel⁹ nō potuit p̄ſcire caſū ſuū. Preterea ſi de⁹ poſſet reuelare ꝓpoſitionē de futuro q̄ rōne vnā ⁊ aliā. Ponat̄ igit̄ q̄ in rei ỽitate ſor. ſit dānād⁹: ergo pōt h̄ de⁹ reuelare ſor. Quo facto arguit̄ q̄ ſortes deſpabit: qꝛ tenet̄ credere deo: ergo de⁹ erit auctor iſti⁹ deſpatiōis: ⁊ ſic erit auctor pctī. Preterea reuelet de⁹ gabrieli q̄ ſor. ſꝑ erit in charitate: ⁊ ſil' cū h̄ p̄cipiat gabrieli q̄ iuuet ſor. q̄diu ē i charitate. iſtis poſitis adhuc remanet i libera facultate ſor. peccare qꝛ nec reuelatio eū ipediret nec p̄ceptum datū gabrieli manifeſtum eſt. Ponat̄ ergo q̄ peccat: quo facto q̄ro: aut gabriel tenetur eū iuuare vel nō. Si ſic: ꝯ nō eſt i charitate: ergo gabriel nō tenet̄ eū iuuare. Si nō: ꝯ gabriel credit q̄ ſꝑ erit i charitate ꝑ reuelationē: ergo ſꝑ tenet̄ eū iuuare. Pretea reuelet de⁹ ſorti exiſti i charitate q̄ final'r dānād⁹ eſt: q̄ro tūc: aut ſor. pōt iuſte orare ꝓ ſua ſalute vl' nō. ſi ſic: ergo pt̄ iuſte velle oppoſitū illi⁹ qđ ſcit deū velle ꝑ reuelationē. ꝯñs falſū. ſil'r ſi liceret ſibi orare ꝓ ſeipſo caſu poſito ſic liceret eccl'ie orare ꝓ hoīb⁹ de q̄b⁹ ip̄a eēt certa q̄ dānarent̄. ꝯñs falſū ⁊ ꝯ Aug. li. xxj. de ciui. dei. c. xxiiij. vbi dicit. Deniq̄ ſi de aliquib⁹ ita certa eſſet eccleſia vt q̄ ſint illi. ſ. dānandi etiā iā noſſꝫ q̄ lꝫ adhuc in hac vita ſint ꝯſtituti: tn̄ p̄deſtinati ſunt in ignē et'nū ire cū diabolo: tā ꝓ eis nō oraret q̄ nec ꝓ ipſo. Ex hac auctoritate arguit̄ q̄ reuelatū nō eſt cōtigēs poſt reuelationē: qꝛ ſi ſic dato q̄ reuelatū foret eccl'ie de ſor. q̄ eſt dānād⁹: ⁊ tn̄ adhuc hec foret ꝯtingēs: ſortes dānabit̄: ergo liceret ſperare de ſorte ⁊ orare ꝓ eo: ergo ſꝫ mentē Aug. facta tali reuelatiōe hec foret ita vera: ſortes damnabit̄: ſicut hec: diabolus dānabit̄. Si dicat̄ q̄ caſu illo poſito ſortes nō pōt iuſte orare ꝓ ſalute ſua. Cōtra. ſor. eſt viator: ergo tenet̄ ex precepto velle ſalutē ſuā. Sil'r ꝑ caſum: ſor. eſt i charitate etiā poſt reuelationē: ergo diligit ſe ad btītudinē. Similit' nō pōt nō velle btītudinē: ergo pōt licite orare vt habeat eā. Similiter facta tali reuelatiōe tenet̄ diligere primū: ergo ſeip̄m: alioquin nō ſeruaret ordinem charitatis: ergo iuſte pōt orare ꝓ ſalute

Margin notes: Nona — Quid ꝓphia — Decla — Undecima — Duodecima — Decla tertia — Decla quarta — Decla quinta — Riſſio — Repli

ſua. Conſequẽtia patet: qꝛ poteſt iuſte ora
re ꝑ illo quẽ tenet naturalr diligere: ⁊ ſi-
Decia-ſexta militer ex ꝑcepto. ergo ⁊c̄. Preterea. Si
reuelatũ a deo eſt ꝯtingẽs: ſequit̃ ꝙ hec
fuit ꝯtingẽs poſt aſſertionẽ chriſti dictã
petro: Ter me negabis. petrꝰ negabat chri
ſtum. Cõſequẽs falſum: qꝛ ſequit̃: petrus
nõ negabit chriſtũ: ǵ xp̃s dixit falſũ aſſer-
Decia-ſeptia tiue. Preterea. Si ſic: tũc poſtq̃ ſudaue-
rit ꝑ timore mortis hec fuiſſet ꝯtingens:
xp̃s ſudauit ꝓpt̃ timorẽ mortis future: ǵ
potuit eſſe falſa: ⁊ ſic ſine cã ſudaſſet ⁊ fru
ſtra timẽs vbi nõ erat timor: ⁊ fuiſſet de-
Decia-octaua ceptꝰ. Preterea. Hec eẽt oĩno cõtingẽs: ga
briel vidit in ꝟbo ꝙ dies iudicij erit. Con
ſequẽtia ptꝫ: qꝛ ſeqt̃: dies iudicij nõ erit: ǵ
ꝟbũ nunq̃ reuelauit diẽ iudicij fore: ⁊ vl
tra: ǵ nũq̃ gabriel h̃ vidit in ꝟbo. Primũ
aſis eſt poſſibile: ǵ vltimũ ꝯſeqns. Falſi-
tas ꝯñtis ptꝫ: qꝛ gabriel reuelauit hoc da-
nieli: ſꝫ nõ reuelauit ſibi illud niſi qꝺ vidit
in ꝟbo. ſꝫ hec eſt necẽaria: gabriel reuelauit
Decia-nona hoc danieli: ǵ ⁊ iſta: gabriel vidit h̃ in ver
bo. Preterea. Si ordinatũ manet ꝯtingẽs:
ſequit̃ ꝙ in ptãte ſortis eſt facere ꝙ deus
ꝑdeſtinauit eũ: ⁊ ſilr ꝙ deꝰ eũ reprobauit
ab etno: ⁊ ſic põt ſortes eẽ cã ſue ꝑdeſtina
tiõis que fuit ab eterno. Et ſilr electio dei
depẽderet totalr a volũtate creata. Conſe
quẽtie patet: qꝛ in ptãte ſortis eſt bñ viue
re. qꝛ ẽ viator: ǵ põt eẽ ꝑdeſtinatꝰ: ⁊ habet
Uigeſima h̃ in ſua ptãte. Silr põt male viuere eadẽ
rõne: ǵ ⁊c̄. Preterea. Creet deꝰ vnũ angelũ
in naturalibꝰ ꝑfectũ in cognitiõe cauſarũ
creatarꝫ: ſꝫ nõ ꝯfirmet eum ⁊ reuelet ei in
ꝟbo ꝙ ſortes cõmittet homicidiũ ꝑ quo
punict̃ in inferno pena certa q̃ ſit a: volo
etiã ꝙ deꝰ ꝑcipiat illi angelo ꝙ nihil velit
niſi qꝺ videt deũ velle. Et pono ſilr ꝙ pro
ꝑma bona volitiõe ꝯformi diuie volitiõi
deꝰ eũ ꝯfirmet: ⁊ ſil cũ hoc ꝙ iſte angelus
velit ſorti penã: qꝛ videt in ꝟbo deũ h̃ vel-
le: ⁊ ꝑ hac volitiõe cõfirmet̃. Iſto caſu po
ſito arguit̃ ſic. Iſte ãgelꝰ voluit penã infli
gi ſorti ꝑ homicidio: q̃ro tũc: aut necẽario
hoc eueniet: aut põt nõ euenire. Si nece-
ſario eueniet: hr ꝓpoſitũ: qꝛ reuelatũ nõ ẽ
ꝯtingẽs poſt reuelationẽ. Si põt nõ eue-
nire: arguit̃ ſic. Sortes nõ peccabit: ǵ deꝰ
nõ voluit ſortẽ puniri ꝑ pctõ a. ⁊ vltra: ǵ
iſte angelꝰ nũq̃ voluit penã a infligi ſorti.
Cõſeqntia ptꝫ: qꝛ nũq̃ vidit hoc in ꝟbo: ⁊
nullũ aliũ bonũ actũ fecit: ǵ iſte angelꝰ eſt
ꝯfirmatꝰ ſine q̃cũq̃ merito. Aſis primũ. ſ.
iſtud: ſortes peccabit: eſt ꝯtingẽs ad vtrũ-
libet: ǵ vltimũ. Cõſeqns ẽ poſſibile: ergo
nũc eſt poſſibile ꝙ iſte angelꝰ nũq̃ fuiſſet
ꝯfirmatꝰ ꝑ merito ſuo. Itẽ arguit̃ ſic. Iſte
angelꝰ voluit penã a ſorti infligi: ⁊ deꝰ nũ
q̃ voluit: ǵ iſte peccauit mortalr: qꝛ cõtra
ꝑceptũ voluit aliud q̃ vidit deũ velle: ⁊ ꝑ
eodẽ actu fuit ꝯfirmatꝰ: ǵ fuit ꝯfirmatus
ꝓpt̃ pctm̃ mortale. Primũ aſis eſt poſſibi
le: qꝛ vna ps eſt necẽaria. ſ. iſta: iſte angelus
voluit penã a infligi ſorti. ⁊ alia ps eſt cõ
tingẽs. ſ. iſta: deꝰ nũq̃ h̃ voluit. ⁊ ptes ſũt
cõpoſſibiles: qꝛ nihil repugnãs necẽario ẽ
ꝯtingẽs: igit̃ totũ aſis ẽ poſſibile: igit̃ hec
eſt poſſibil̃: iſte ãgelꝰ meruit ꝯfirmari qꝛ
peccauit mortalr: qꝺ eſt incõueniẽs. Itẽ
ꝑcipiat deꝰ ſorti exñti ĩ charitate ꝙ nihil
velit niſi qꝺ appet ſibi rõnabile: nã hoc ꝑ
ceptũ videt̃ ſatis iuſtũ. Pono ǵ ꝙ deꝰ reue
let ſibi reuelatiõe clara vnũ effectũ cõtin-
genter futurꝫ q̃ ſit a fore: ⁊ credat ille ꝑ ra
tionẽ ꝓpriã ꝙ a nõ eſt effectꝰ futurꝰ: reue
latiõe facta pono ꝙ vult a fore: ſicut videt
ex reuelatiõe: ⁊ duret ſua volitio ꝑ horã.
Iſto caſu poſito q̃ totus eſt poſſibilis ſit a
fore adhuc ꝯtingẽs. Probat̃ ꝙ hec ſit con
tingẽs: ſortes ſil fuit in gr̃a ⁊ in pctõ mor
tali. Cõſeqns falſũ. Cõſeqntia ꝓbatur ſic:
Sortes ĩ pncipio hore ⁊ ꝑ totã horã fuit ĩ
charitate: ptꝫ ꝑ caſuꝫ: ǵ hec eſt oĩno neceſ-
ſaria: ſortes ꝑ hãc horã fuit mõ ĩ charitate
⁊ hec ẽ ꝯtigẽs: ſortes ĩ hac hora peccauit
mortalr: ǵ hec copulatiua eſt ꝯtingẽs: ſor
tes fuit in charitate ⁊ peccauit mortalit̃.
Qꝫ aũt hec ſit ꝯtingẽs: in fine hore ſortes
peccauit: ꝓbo: qꝛ in fine hore hec eſt cõtin
gens a nõ erit. Et ſequit̃: ǵ ꝟbũ nũq̃ rep-
ſentauit a fore. Et vltra: ǵ ſortes nunq̃ vi-
dit in ꝟbo a fore: ǵ voluit a fore ſine q̃cũq̃
rõne: imo ꝯ rõnẽ: qꝛ eſtimatiõe ꝓpria ſor-
tes credit a nõ fore: ǵ nihil fuit ſibi reuela
tũ in verbo de a fore: ⁊ ipe voluit a fore: ǵ
voluit a fore ſine rõne: ⁊ ſic contra ꝑceptũ
ſibi factũ: igit̃ in tota hora peccauit mor-
taliter. Primũ aſis eſt cõtingẽs: vicꝫ a nõ
erit: ergo vltimũ ꝯſequẽs: ǵ hec eſt in fine
hore date cõtingẽs: ſortes ſil fuit in chari
tate ⁊ in pctõ mortali: qꝺ eſt impoſſibile.
Preterea. Si reuelatũ maneret contin- Uigeſimaprima
gens: ſequit̃ ꝙ deus poſſet facere ꝑteritũ
nõ eſſe ꝑteritũ. Cõſequẽs eſt falſum ⁊ con
tra Ariſt. vj. Eth. c. ij. vbi dic̃. Nõ ꝯſiliamur

de facto ſ; de futuro ꝛ ꝯtingēti: factū aūt
nō cōtingit nō fieri: ꝓpter qđ recte dixit
agathon. Solo eñ ipo priuaſ de⁹ ingeni
ta facere q̄ vtiq; ſūt facta. Cōſeq̄ntia ptʒ:
qꝛ ſi de⁹ reuelauit petro ꝙ dies iudicij erit
iā ꝟitas hui⁹ fuit qñ petr⁹ fuit: ḡ veritas
hui⁹ iā eſt p̄terita: ſ; de⁹ pōt facere mō ꝙ
dies iudicij nō erit: ḡ pōt facere ꝙ nunq̄
fuit hec vera. ꝛ vltra: ḡ nūq̄ fuit ꝟitas hu
ius in petro: igiſ de⁹ pōt facere ꝙ p̄teritū
nō ſit p̄teritū. Et ſic eſt ꝯcedēdū ꝙ aliqua
res heri fuit ꝛ tñ hodie nunq̄ pōt fuiſſe:
Nonū qꝛ ꝟitas hui⁹ dies iudicij erit: fuit heri: et
princi. tñ pōt nunq̄ fuiſſe. Nono ad p̄ncipale
ſic: ꝙ de⁹ ab eterno ſciuit oīa futura talia
q̄ ſunt vera cōtingēter: aut ſciuit ea neceſ
ſario vel cōtingēter. Si neceſſario: ḡ poſi
to ꝙ de⁹ noluiſſet aliq̄d creaſſe adhuc ſci
uiſſet iſtā: antichriſt⁹ erit: de⁹ ꝓducet mū
dū. Cōſeq̄ns falſū. Si ꝯtingēter tūc fuiſſ;
poſſibile ꝙ de⁹ nō ſciuiſſet iſta: ponaſ in
eſſe: ꝛ ſequeſ ꝙ de⁹ nō potuit creare mun
dū: nec ꝓducere muſcā: nec aliq̄d tale. Cō
ſeq̄ntia ptʒ: qꝛ nihil poſſ; ꝓduxiſſe nō ſciē
ter: ḡ ſi poſſibile fuit eū nihil taliſ nō ſci
re: poſſibile fuit eū nihil oīno poſſe ꝓduce
re: igiſ poſſibile fuit eū nō eſſe oīpotētē.
Itē ſic. Aut de⁹ mō ſcit antichriſtū fore ne
ceſſario vł libere ꝛ ꝯtingēter. Si necāriō:
igiſ impoſſibile eſt ꝙ antichriſt⁹ nō ſit ꝙ
de⁹ nō pōt nolle ātichriſtū fore. Et dato ꝙ
nollet adhuc eēt futur⁹: qꝛ necārio ſcit eū
eſſe futurū. Si dicaſ ꝙ de⁹ libere mō ſcit
ātichriſtū fore: igiſ pt̄ h̄ neſcire qñ placet
Rñſio. ſibi: Ponaſ in eſſe ꝛ nihil accidit īpoſſi
Repli, bile: de⁹ nō ſcit antichriſtū fore: ḡ non pōt
creare antichriſtū: qꝛ nihil pōt creare niſi
ſciēter. Silr̄ de⁹ nō pōt tūc velle antixp̄ʒ
fore: qꝛ nō app̄hēdit antichriſtum fore. Et
pōt totū argumētū fieri de app̄hēſiōe vel
de cognitiōe. Preterea. Si de⁹ eſt mō eſt
ſciētia iſti⁹ antichriſt⁹ erit: ꝛ pōt nō eſſe
ſciētia hui⁹. Ponaſ in eſſe: tūc arguiſ ſic.
De⁹ fuit ſciētia iſti⁹: ꝛ mō nō eſt ſcīa iſti⁹:
ergo aliq̄ mutatio facta eſt in deo vł ī crea
tura. Nō in creatura planū eſt: qꝛ antichri
ſtus nondū eſt. nec mutatio in aliq̄ creatu
ra faceret aliq̄d ad ꝓpoſitū: igiſ deus po
teſt facere ꝓpoſitionē verā poſtq̄ nō fuit
vera ſine ꝓductiōe noue rei vł deſtructio
ne antique ꝛ ſine mutatione. Nec valet ſi
dicaſ ꝙ lapſus tēporis ſufficit ad hoc ꝙ
antichriſt⁹ ſit futurus vel nō futur⁹: patet,

Decimo ad principale ſic. Oīe neceſſa Deci
rio futurū erit: ergo nihil cōtingēter erit. mū pn.
Antecedēs ꝓbo. nā antichriſt⁹ neceſſario
erit: ꝛ pari rōne oīe aliud ſiue quodlibet
aliud. Antecedēs ꝓbaſ. Sit a inſtans in
quo antichriſt⁹ erit: et arguo ſic. In a ita
erit ꝙ antichriſt⁹ neceſſario erit: ḡ in a an
tichriſtus neceſſario erit. Cōſeq̄ntia videſ
bona. Antecedēs ꝓbo: qꝛ in a inſtanti hec
erit vera: antichriſt⁹ neceſſario erit: qꝛ cū
ſit primo in a ꝛ non ſolū manet ꝑ inſtans
ergo erit neceſſario poſt illud inſtās: ḡ in
a erit hec vera: antichriſt⁹ neceſſario erit
in a: ergo ꝛc̄. Preterea. Si antichriſtus
ꝯtingēter erit ī a. tūc arguiſ ſic. In a anti
chriſt⁹ erit necārio: ꝛ antixp̄s cōtingēter
erit in a: ḡ cōtigēter erit qñ neceſſario erit
Probo illā maiorē: quia in a antichriſtus
necārio erit: qꝛ in a erit hec vera: antixp̄s
necārio erit. ꝛ non ſignificabit aliud niſi
antixp̄m necārio futurū eſſe: ergo in a an
tichriſt⁹ necārio erit. Ad oppoſitū: deus B
volūtarie ꝛ libere ꝓduxit mundū: ḡ āteqū Ad op
ꝓduxit voluit ꝓducere mūdū. ꝛ ſciuit ꝙ poſitū
nihil īpediret ſuā volitionē: qꝛ eſt oīpo
tēs: ergo ſciuit ꝙ mūd⁹ ꝓduceref a ſe: ſed
hoc nūq̄ incepit ſcire: ergo ab eterno ſci
uit ſe ꝓducturū mūdū. Ad queſtionē di Rñſio
co ꝙ ſic: ſed ꝑ diuerſis materijs que tacte ad q̄ſti
ſunt in arguēdo faciēda ſunt decē per or onem
dinē. Primo volo inq̄rere an res habuerit Deciſio
eſſe ab eterno diſtinctū a deo. Secūdo an qōnis.
res create habeant vel habuerūt aliquod
eſſe in deo. Tertio an re nō exiſtēte ſint ta
les ꝓpōnes ꝯcedēde: roſa intelligiſ: roſa
concipiſ ꝛ hmōi. Quarto an ꝟitas ꝓpoſi
tionis ſit alia res a ꝓpōne. Et hec q̄ttuor
tanguntſ in p̄mo ꝛ quīto ꝛ ſexto principali
Quinto inquireſ an de⁹ potuerit ꝓduxiſſe
mūdū ab eterno. Sexto an potuerit ꝓdu
cere mundū meliorē q̄ fecit. Septimo an
in ꝓpōnib⁹ de futuro ſit veritas determi
nata. Octauo an de⁹ poſſit reuelādo cau
ſare in creatura noticiā futuroꝝ cōtingen
tiū. Nono an reuelatū a deo poſt reuelati
onē maneat ꝯtingēs. Decimo reſtat ſolue
re formas argumētoꝝ. Circa primū ar C
ticulū dico plane ꝙ res alie a deo nullū Articu
eſſe habuerūt ab eṫno diſtictū a deo: neq̄ lus pri
eſſe quidditatiuū neq; eſſe potētiale neq; mus
eē rep̄ſentatiuū: ſm qđ diuerſi antiq̄ opi
nati ſunt. Et hoc ꝓbaſ breuiſ: qꝛ ſi ſic: qli
bet res fuiſſet ab eṫno: qꝛ oē qđ habuit eē

reale ab eterno: fuit vera res ab eterno: ꝙ ſi ſortes habuiſſet eſſe reale ab eterno ſortes fuiſſet vera res: ſꝫ nulla res alia a ſorte: ꝙ ſortes fuiſſꝫ ſortes ab eterno: ⁊ ſic nūꝗ̄ creatꝰ a deo nec genitꝰ ab hoīe. Et eodem mō cōtingit arguere ꝙ totꝰ mūdꝰ fuiſſet ab eterno: ⁊ ꝙ antichriſtꝰ ⁊c eſt mō: ⁊ nihil foret futurū. Uñ de iſtis q̄ videnf abſurda nō plus ad p̄ns.

D Articulus ſecundꝰ Circa ſecūdū articulū vicꝫ vtrū res create habuerūt aliqd̄ eſſe in deo ab eterno: Dico ꝙ ꝓprie loquēdo nihil eſt in alio niſi locatū in loco: vel pars i toto: vel forma i ſubiecto: ſꝫ creature nullo iſtoꝝ modoꝝ fuerūt i deo ab eterno: et iō ꝓprie nō ſunt in deo. Dicūt tñ ſcti creaturas eſſe in deo īꝓprie: q: cognoſcit eas ⁊ pōt ꝓducere: ſicut ſeruꝰ pōt eſſe in dño: q: pōt eū monere. vel ſicut opꝰ fuit i artifice: q: ſciuit eū facere. Et de iſtis ſatꝫ ſufficiēter, dicat Mag. ſentē. li. j. di. xxxv. ca. v. Oīa dicunf eſſe in deo ⁊c. Et in fine ſubdit dicēs. Ex hoc ſenſu: igif oīa dicunf eē in deo: ⁊ oē qd̄ factū eſt dicif vita eē i ip̄o: non ideo q: creatura ſit creator: vel q: iſta tpalia eſſentialr̄ ſint in deo: ſed q: in eius ſcīa ſemꝑ ſunt q̄ vita eſt: hec ille. Nec de hoc articulo eſt maior difficultas. Uñ planiꝰ hoc docet Mgr̄ in fine di. iſtiꝰ ita dicens. Ecce hic plane aperit Aug. et quo intelligentia accipiēda ſunt hmōi v̄ba. Omnia deo p̄ſentia ſunt: in deo ſunt oīa vel cum deo vel apud deū vel in eo vita: q: ineffabilis oīm cognitio eſt in eo: hec ille.

E Articulus tertius Circa tertiū articulū eſt videre an roſa nō exñte hec ſit ꝯcedēda: roſa cōcipif: roſa intelligif. Et eſt hꝰ vnꝰ modus dicēdi ꝙ ſic:

Opīo q: tales termini: concipi: intelligi: cognoſci: ⁊ eis equalētes pñt verificari tam de terminis ſuppōētibꝰ ꝓ nihilo ſicut ꝓ re. Pōt eñ hō itelligere eē illud qd̄ nihil eſt ſm̄ iſtos. cōcedūt eñ ꝙ illud qd̄ nihil eſt eſt itelligibile ⁊ cognoſcibile: immo illud cui repugnat eē pōt itelligi: ⁊ a nob imaginādo cogſci. Un̄ itellect formāt ꝓpōnes de nō entibꝰ: ⁊ hꝫ de eis ꝯceptꝰ tā completos q̄ incōpletos. Et dr̄ p̄dicatū ieſſe ſubiecto nec ꝑ ſe nec ꝑ alio exñte: ſꝫ ꝑ illo qd̄ nihil eſt: ac ſi eēt illud. Iſtud ꝯfirmaf per Anſ. de caſu diaboli. c. xj. Multa eñ inqt dicunf ſm̄ formā loquēdi q̄ nō ſunt aliqd̄ ſm̄ rem. Sicut eñ dicimꝰ de aliq̄ ꝙ habꝫ viſum ⁊ viſus eſt in eo: ita dicimꝰ ꝙ habꝫ cecitatē ⁊ cecitas eſt i eo: cū hec nō ſit aliqd: ⁊ hanc hr̄e nō ſit habere: q: cecitas nō magis eſt in oculo vbi debet eſſe viſus q̄ nō viſus: vel abſentia viſus in lapide vbi viſus nō debet eē. Et infra. Multa q̄s ſilr̄ dicunf aliqd̄ ſm̄ formā loquēdi q̄ nō ſunt aliqd: qm̄ ſic loqmur de illis ſicut de rebꝰ exiſtentibꝰ. Et illo mō malū ſignificat aliquid: ⁊ ꝙ ſilr̄ eſt aliqd̄ nō ſm̄ rem ſed ſm̄ formā loquēdi. Et infra. Et tñ negamꝰ aliqd̄ oīno eſſe qd̄ dicat aliqd: dicimꝰ hoc qd̄ dicit nihil eſt: nā ⁊ hoc ⁊ q̄ddā ꝓprie non dicunf niſi de eo qd̄ eſt aliqd. ſed cū ita dr̄ ſicut mō dixi nō dr̄ eo ꝙ ſit aliqd: ſꝫ q: aliqd̄ dicif: hec ille. Iſtud cōfirmaf ꝑ rationes multiplr̄. Primo ſic. Quilibet experif ꝙ pōt cogitare et recordari hoīs mortui: alr̄ nō poſſet hō dolere de morte p̄ris ſui: nec orare ꝓ aīa p̄ris ſui. Itē ſi nō poſſet hoc: ꝙ neqꝫ ꝯteri ⁊ cōfiteri de pctīs ſuis. Itē nō poſſumꝰ ꝓuidere de futuris: quia nec cogitare de eis. Itē hō timet mortē naturalr̄: ꝙ cogitat de morte. Silr̄ ſpes et deſideriū ſunt tm̄ futuroꝝ: ꝙ futura ſperātur ⁊ intelligunf. Itē oē libere operans p̄meditaf opꝰ ſuū: et edificaf p̄imaginaf domū: ⁊ pictor ſtatuā: alioqn nūꝗ̄ ꝓduceret. Itē oē operās ꝑ itellectū ⁊ ꝓpt̄ finē itelligit finē quē intēdit p̄ſeq ꝑ opationē igif finis qñ nō eſt intēdif: ⁊ ꝑ ꝯñs intelligitur. Et nō pōt dici ꝙ finis ſit in aīa: q: ſic eſt agēs motū. xij. Metaph. Finis p̄intelligif ſm̄ eē extra aīam: ⁊ ſm̄ illud ꝓducit nō eſt: igif ⁊c. Preterea aug. xj. de ciui. c. x. Deꝰ nō aliqd̄ neſciēs fecit. qd̄ nec de quolibet hoīe artifice. recte dici pōt. Porro ſi ſciēs fecit oīa: ea vtiqꝫ fecit que nouerat. Ex quo inquit Aug. Occurrit animo qddā mirū: ſed tamē verū ꝙ iſte mūdꝰ nobis notus eſſe nō poſſet niſi eſſet: deo aūt niſi notus eſſet eſſe nō poſſet. Itē. xv. de trinif. c. xiij. Uniuerſas creaturas ſuas ⁊ ſpiritales ⁊ corꝑales: non q: ſunt ideo nouit: ſed ideo ſunt q: nouit. Non eñ neſciuit q̄ fuerat creaturꝰ: q: ꝙ ſciuit creauit: nō q: creauit ſciuit: nec alr̄ ſciuit creata q̄ creanda. Preterea. Dato ꝙ vidiſſes ſortē iterficere pla. ⁊ poſtea deꝰ vtrūqꝫ ānihilaſſꝫ certū ē ꝙ poſſes recordari ⁊ teſtificari de facto. vñ dicere oppoſitū ē negare ſenſū. Preterea mlta credimꝰ ō xp̄o: ſicꝫ eiꝰ natiuitatē: mortē: reſurrectionē: diē iudicij: āntixp̄s ſeducere gētes. Preterea. ſi credis iudeos iterfeciſſe xp̄m: ꝙ ꝯcipis qd̄ ſignificaf ꝑ terminos: ꝙ

Probatur opīnio Primo Scdo Tertio Quarto Quito Sexto Septimo Octauo Nono Decio

Undecimo. intelligis iudeos ⁊ moꝛtē. Preterea dato
ꝙ nihil poſſet itelligi niſi ens ſeqrēt due
ↄclones ↄ̄ principia ariſto. Pria ꝙ h̄ ↄ̄ña
erit bona: ceſar ē in opinioē ḡ ceſar ē. ↄ̄ña
ptȝ qꝛ ſequet̄: ceſar ē i opinioē: ḡ ceſar ē in
tellect⁹: falſitas ↄ̄hc̄ ptȝ. ij. peri hermenias
ca. ij. Et ꝟovnū de plib⁹ ⁊c. vbi etiā negat
hāc. homer⁹ ē aliqd vt poeta: ḡ homer⁹ eſt.
Scḋa ↄclo ↄ̄ p̄ncipia ariſto. ē ꝙ hec non
eſt acceptabil. b ↄtigit eē a. ſm̄ has duas
acceptioēs qḋ ē ↄtigit eē a. ⁊ qḋ ↄtigit eē
b. ↄtigit eſſe a. Nā hec ſcḋa acceptio nō fo
Duodecimo. ret itelligibil̄ niſi aliqd poſſet itelligi qḋ
nō ē ſȝ ↄtigit eſſe. Pret̄ea ariſt. deter. de
Opio alioꝝ ↄ̄ria. ifinito ⁊ vacuo: ḡ ifinitū fuit itellectuȝ ab
ariſt. ⁊ vacuū: ḡ ↄtingit itelligere qḋ ipoſ
ſibile ē eē. Ecōtrario ē opinio alioꝝ tal̄ ꝙ
poſita itellectioē roſe i mēte ſoꝛtȝ ⁊ cōſua
ta poſt ānihilationeȝ ⁊ coꝛruptionē roſe:
ita ꝙ ſoꝛ. nihil aliud itelligit. Dicunt igit̄
ꝙ hec ꝓpō ē negāda: aliqd itelligit̄ a ſoꝛ
te. ⁊ hec ſil̄r roſa itelligit̄ a ſoꝛ. ⁊ eadē rō
ne h̄ ē mō negāda. antixp̄s itelligit̄ a deo
⁊ ꝙ añ creationē mūdi hec fuiſſet falſa ſi
fuiſſet. de⁹ itelligit mūdū: ⁊ h̄ ſil̄r aliq̄ crea
Probatur pūo tura itelligit̄ a deo. Pro hac opinioē pōt
argui ſic poſito caſu priore de ſoꝛte ⁊ de i
tellectioē roſe arguit̄ ſic. oīs vl̄is ē ꝟa cui⁹
q̄libȝ ſingl̄aris ē ꝟa: ſȝ hui⁹ vl̄is nihil itel
ligit̄ a ſoꝛ. iſto caſu poſito q̄libȝ ſingl̄aris
ē ꝟa: ḡ ⁊c. Minoꝛ ptȝ iductiue: ſil̄r ſua ↄ̄di
ctoꝛia ē falſa aliqd itelligit̄ a ſoꝛ. qꝛ hec ē
Scḋo. vna pticularis cui⁹ nulla ſingl̄aris ē ꝟa. ḡ
ip̄a falſa. Pret̄ea i iſta ꝓpōne. roſa itelli
git̄ a ſoꝛte: vel iſta antixp̄s itelligit̄ a deo:
querit̄ an ſubiectū ſupponat ꝓ aliq̄ vel ꝓ
nullo: ſi ꝓ aliq̄. ḡ roſa ē aliqd: ↄ̄ caſuȝ: ſi ꝓ
Tertio. nullo: ḡ nihil intelligit̄ a ſoꝛte. Pret̄ea oē
qḋ ē aliqd: vel ē de⁹ vel creatura: ſȝ intelle
Quarto. ctū a ſoꝛte ē aliqd: ḡ ē de⁹ vl̄ creatura. Pre
terea: ſit pr̄ tu⁹ moꝛtu⁹ in rei ꝟitate ⁊ habe
as intellectionē pr̄is tui ſi eēt ⁊ nullā ali
am. ⁊ arguit̄ ſic. aut aliqd ē itellectū a te:
vel nihil: ſi aliqd ⁊ nō niſi pr̄ tu⁹ ḡ pr̄ tu⁹
ē aliqd: ſi nihil ē intellectū a te hr̄ ꝓpoſitū
Quito. ꝙ tu itelligis ⁊ nihil itelligis. Preterea.
oē intellectū a deo ē aliqd itellectū a deo:
antixp̄s ē intellect⁹ a deo: ergo ē aliqd in
Sexto. tellectū a deo. ⁊ vltra: ergo ē aliqd. Pret̄ea
ſi ſic ſeqret̄ ꝙ tales foꝛēt ↄcedēde. chimera
ē chimera. ātixp̄s ē antixp̄s. ⁊ ↄ̄ſil̄s. ↄ̄ſis
falſū. nā arguit̄ ſic. aliqḋ itellectū ē ātixp̄s
ſȝ nullū itellectū aliud ab antixp̄o eſt an
tixp̄s. ⁊ vltra: ergo illud qḋ ē ātixp̄s ē anti
xp̄s. Ultia ↄ̄ña ptȝ. qꝛ i iſta ꝓpōne ātixp̄s
ē antixp̄s: ſubiectū ſuppōit reſpectu ꝟbi
de p̄ñti: ⁊ nihil ponit̄ ibi āpliatiuuȝ. ergo
ↄuertit̄ cū iſta. aliqd qḋ ē ātixp̄s ē ātixp̄s.
Pret̄ea ſi hec ſit ꝟa. aliqd eſt intellectū a **Septimo**
ſoꝛte: illo caſu poſito cū hec ꝓpō ſit affir
matiua: ḡ res ſignificata ꝑ p̄dicatū eſt res
ſignificata ꝑ ſubiectū: ⁊ h̄ ſi eſt ꝓpō mere
de i eſſe ⁊ de p̄ñti. Pari rōne ſi de⁹ ↄ̄ſua
ret viſionē ⁊ actū tact⁹ i oꝛganis illoꝝ ſen
ſuū deſtruēdo oppoſitū eēt ↄcedēdū ꝙ a
ē viſū ⁊ tactū. ⁊ ſic pr̄e ſoꝛ. ānihilato h̄ fo
ret poſſibilis ſoꝛ. tāgit pr̄eȝ ſuū. ⁊ vltra. ḡ
pr̄ ſoꝛ. tāgit̄ a ſoꝛte qḋ ē abſurdū. Pret̄ea **Octauo.**
iſte mod⁹ dicēdi ↄfirmat̄ ex dict̄ bti aug.
xj. cōfeſ. circa mediū: vbi inqrit quō futu
ra ⁊ p̄terita cognoſcunt̄: ⁊ iter alia dic̄ ſic.
q̄ꝙ̄ p̄terita cū ꝟa narrant̄ ex mēoꝛia ꝓfe
runt̄ nō res ip̄e q̄ p̄terierūt ſȝ ꝟba cōcepta
ex imaginib⁹ eaꝝ q̄ in aīo velut veſtigia ꝑ
ſēſus ptercūdo fixerūt. Pueritia q̄ppe mea
q̄ iā nō ē in tp̄e p̄terito ē: qꝛ iam nō ē. ima
ginē ꝟo ei⁹ cū eā recolo ⁊ narro i p̄ñti tp̄e
itueoꝛ: qꝛ ē adhuc in mēoꝛia mea. Et infra
magl̄ ad ꝓpoſituȝ. Quoq̄ mō ſe hȝ arcana
p̄ñtia futuroꝝ videri niſi qḋ ē non pōt. qḋ
aūt iā ē nō futuꝝ ſed p̄ñs ē. h̄ ille. Ecce ꝙ
plane dic̄ ꝙ nihil videri pt̄. ⁊ vocat videre
ideſt cognoſci: ↄſtat qꝛ al̄r nihil foꝛet ad
ꝓpoſitū ſuū. Null⁹ ei dubitat ꝙ nō poſſu
m⁹ videre ocl̄o coꝛꝑali futura. Uñ ↄ̄ſr ſub
dit. cū igr̄ videri dñō futura nō ip̄a q̄ nō
dū ſūt. i. q̄ futura ſūt: ſȝ eoꝝ ſigna foꝛſitā vi
dent̄ q̄ iā ſūt: idō nō futura ſȝ p̄ñtia ſunt iā
vidētib⁹ ex qb⁹ futura p̄dicant̄ aīo iā ↄce
pta. Et ifra cōcludit ſic. Nec ꝓp̄e dr̄. Tp̄a
ſūt tria: p̄teritū p̄ñs ⁊ futurū. Sȝ foꝛtaſſe
ꝓp̄e diceret̄. Tp̄a ſūt tria: p̄ñs de p̄teritis
p̄ñs de p̄ñtib⁹: p̄ñs de futuris. Sūt eñ h̄
i aīa tria q̄dā ⁊ alibi ea nō video. Preſens
de p̄teritis mēoꝛia: p̄ñs de p̄ñtib⁹ cōtuit⁹
p̄ñs de futuris expectatio. Si hec ꝑmitti
mur dicere tria tp̄a video fateoꝛq̄ tria ſūt
Dicat̄ etiā tp̄a ſūt tria: p̄teritū p̄ñs ⁊ futu
rū: ſicut abutit̄ cōſuetudo. Dicat̄. Ecce nō
curo nec reſiſto nec rep̄hēdo. dū tn̄ intelli
gat̄ qḋ dr̄. Neq̄ illud qḋ futurū ē eē iā: ne
q̄ id qḋ p̄teritū ē. Et ſubdit ſtatiȝ. Pauca
eñ ſūt q̄ ꝓp̄e loqmur: pl̄a aūt q̄ nō ꝓp̄e ſȝ
cogſcat̄ qd velim⁹. h̄ ille. Ex hac aūt aucto
ritate pȝ ꝙ aug. vult dicere ꝙ ꝓp̄e loqn
do nihil cogſcat̄ niſi illud qḋ eſt. vñ ſi di

tatur ꝙ ceſar vł antixp̄s cognoſcit hoc iō
dr̄ q: ſpēs q̄ foret hui⁹ vel illi⁹ ſi eēt ē q̄ iā
Nono. cognoſcit. ꝑterea ſi iſti termi cōcipi co
gnoſci ⁊ intelligi forēt āpliatiui vt qn̄ po
nunt in p̄dicato facerēt ſubiectū ſtare ꝓ
nō entib⁹: ⁊ ꝓ his q̄ eē pñt ⁊ his q̄ eē nō
pñt: ſicut dicit hō opi. tales ꝓpōnes forēt
ꝯcedēde. h̄ cognitū ē cognitū a te demō-
ſtrata aliq̄ re de q̄ nullā hꝫ cognitionē: q:
ſubiectū pt ſupponere reſpectu talis p̄di-
cati ꝓ eo ꝙ nō ē cognitū ⁊ ſic foret hec cō
cedēda qd nō ē cognitū ē cognitū a te q̄ātū
aūt ad iſtos varios mōs loquēdi magꝭ eſt
difficultas v̄balis q̄̄ realis. vñ tales ꝓpō
nes ātixp̄s itelligit: ceſar cognoſcit: roſa i
telligit ⁊ hmōi ſt̄ diſtiguēde penes āplia
tionē: eo ꝙ pñt accipi ꝓꝑe et ꝓ ſeipis ad
v̄tutē vocabuloꝝ: ⁊ ſic ſūt falſe. Nā ꝓprie
iſta ātixp̄s itelligit ꝯuertit cū iſta. ātixp̄s ē
itellect⁹: q̄ ꝓpō ē falſa cū ſubiectū ſuppōit
reſpectu v̄bi de pñti qd nullo mō āpliat.
alio mō pñt tales ꝓpōes accipi ꝓ alijs in
terdū ꝓ veris ſm volūtatē vtētiū: vt iſta ꝓ
poſitio ātixp̄s itelligit: accipit ꝓ iſta itel
lectio q̄dā ē qua ātixp̄s ſi foret: foret itelle
ctus: vł ꝯcept⁹ q̄dā q̄ foret ꝯcept⁹ antixp̄i:
ſi eēt. Eodē mō iſta: ſpēs ātixp̄i ē: accipit
ꝓ illa: ſpēs q̄dā ē q̄ foret ſpēs ātixp̄i. ſi an
tixp̄s eēt ⁊ hmōi: nec ē phicū nec logice di
ctū: ſꝫ ſolū ad placitū. ꝙ. ſ. tales āpliantur
itellectū cognitū ꝯceptū ⁊ hmōi. Et ideo
ꝓprie loquēdo vr̄ ꝙ tales ſūt negāde. roſa
itelligit nulla roſa exñte: antixp̄s itelligr̄
a deo aīa p̄ris mei itelligit a me. Nā illa ē
manifeſte falſa ꝑꝑ aliā cāꝫ q̄ iplicat. ſ. ꝙ
pr̄ me⁹ hr̄et aīam: cōcedunt tñ iproprie ꝓ
alijs ꝓpōnib⁹. antixp̄s intelligit a deo: cō
cedit ꝓ iſta. in deo ē q̄dā intellectio q̄ an-
tixp̄s foret ſi antixp̄s eſſet: ⁊ ſic de ꝯſimili
Rñſio bus. Ad primū argumētū alterius vie de
ad argu auctoritate Anſel. Anſelm⁹ ibidē dicit ꝙ
menta. de iſta ꝓnoīa hic ⁊ quidā: nō dicunt niſi
de eo qd ē. Simil̄r Anſel. dič ibidē ꝙ qñ
loquimur de nō entib⁹ ꝙ de reb⁹ ꝓprie lo
quimur. Unde auctoritas nihil facit pro
eis: ſicut cū dicim⁹ cecitas eſt in oculo. q:
Ad pri- hec ꝓprie accepta eſt falſa: ſignificat em̄
mā rō- ꝙ cecitas ſit aliq̄d exñs in oculo. Ad pri-
nē alte- mā rōnē cū dicit quilibet experit ꝙ pōt
rī⁹ opi. recordari hoīs mortui. Dico ꝙ hec ꝓpo
ſitio recordor hoīs mortui ē falſa: quia
ponit oppoſitū in adiecto in p̄dicato. hec
tñ recordor ceſaris ꝯcedit vulgariter pro

iſtis: habeo noticiā ꝙ fuit ceſar: ⁊ ceſar fu
it ⁊ nō eſt. Et certe ſm Aug. cognitū a me
eſt imago ceſaris. ⁊ ideo q: habeo imagi-
nationē que fuit cauſata a ceſare qñ ceſar
fuit: ⁊ ita vtor ceſare nō exñte. ideo ꝯcedo
ꝙ recordor ceſaris. Et ille mod⁹ loquēdi
ē itroduct⁹ ꝓpter cōmoditatē breuitatis
vt vtamur ſic vna cathegorica ꝓ trib⁹ ⁊ ꝓ
vna copulatiua ꝯpoſita ex trib⁹: ſicut iſta
recordor ceſaris: exponit per has tres. co
gnitio q̄dā eſt in me q̄ foret ceſaris ſi eſſet
⁊ ceſar fuit cognit⁹ a me: ⁊ ceſar non eſt. et
ſic vere loq̄mur ad intētionē loquentiū lꝫ
improprie ſm vocē. Ad ſcōm dico ꝙ hō Ad ſecū
ꝯterit de pctis ſuis vł cogitat de illis: idē dum.
hꝫ cogitationē qua pctā forēt cogitāda ſi
eſſent: ⁊ illa cogitatio cauſat dolorē. Con-
ſtat tñ ꝙ hec eſt falſa de v̄tute vocis: iſte
ꝯteritur de pctis ſuis: vł ꝓ pctis ſuis ſi ꝓ
pōnes iſte debite ⁊ ꝓprie exponant vt de
notāt circūſtātiā alicui⁹ rei. Et ideo opꝫ ꝙ
exponant aliter q̄̄ voces ꝓprie pretēdūt.
Ad tertiū qñ arguit. nō poſſum⁹ ꝓuide-
re de futuris ⁊c̄. ꝯcedo futura nō ſicut pre Ad ter-
uiſa ꝓprie loquēdo: q: nihil eſt futurū ſm tium.
Anſel. ſupra allegatū diſtinguēdo futurū
ꝯtra pñs. ꝯcedo etiā ꝙ vtimur multis ter
minis q̄ſi ſtarēt ꝓ reb⁹ ⁊ nō ſtāt ꝓ reb⁹ nec
ꝓ re ⁊ tñ denotat ꝙ ſtāt. Et iō ꝓprie lo-
quēdo dicim⁹ falſuꝫ qñ ſic loq̄mur. Hic co
gitat vel ꝯfert de pāno ſuo emēdo: ⁊ tñ il-
la cogitatio de pāno ſuo foret vera cogita
tio ſi hr̄et pānū. Et ſil̄r cū dr̄: talis hō fac
ꝓuidētiā ⁊ ꝓuidet ſibi de tali re ⁊ iſtis ꝯſi
milib⁹. tota difficultas eſt in exponēdo di
cta noſtra de futuro. Un̄ hec ꝓpō hō erit
antixp̄s ſub iſta acceptione qd erit hō eſt
antixp̄s: ⁊ diſtinguēdo futurū ꝯtra p̄ſens
iſta acceptio includit ꝯtradictoria: q: hoc
ꝓnomē qd quocunqꝫ accipiat denotat ſe
exercere ſignificatū ſuū ꝓ aliq̄ ente Per h̄
ptꝫ ad alias formas. Ad q̄rtum articulū
eſt vidēdū vtrum veritas ⁊ falſitas diſtin F
guant a ꝓpōnib⁹ que dicunt vere ⁊ falſe. Quart⁹
Dico hic tria. Primo ꝙ veritas ⁊ falſitas articul⁹
non ſunt accidētia abſoluta vel inheren- Prima
tia ꝓpōnib⁹ diſtincta realr̄ pro ipis. Pro- ꝯcluſio.
batur quadrupl̄r. Primo ſic: q: ſic ſequere Probat
tur ꝙ ꝑ motū digiti mei poſſē mutare mē ꝯcluſio
tē angeli: ⁊ muſca volādo mutaret oēs an primo.
gelos ⁊ oēs libros de mūdo: poſito ꝙ i eis
ſcriberet: nullū aīal mouet: vel aliqd tale
Similiter muſca quieſcēte hec eſſet vera

noticia in angelo:muſca quieſcit.ǧ ipa vo
lante deueniret falſa:ꝛ ſic noua res cauſa
ref in angelo ꝛ ſic mutaref.ſilr muſca poſ-
ſet agere ad diſtātiā infinitā ſi eſſet.ꝛ ego
poſſem alterare aīam xp̄i qñcūqꝫ moueres
me:ꝛ multa talia ſequūtur abſurda:ꝛ dya
bolus cōtinue alteraret bonos angelos ꝛ
Scḋo. aīam xp̄i. Preterea.ſi ſic tunc ſola ſuba
nō eēt ſuſceptibilis ꝯriorum ſine ſui muta
tiōe.cuiꝰꝯriū habef in p̄dicamētis.vbi dr
plane ꝙ ꝓpoſitio nō deuenit ṽa de nouo
ꝛ ſilr falſa ſine ſui mutatiōe:ſꝫ eo ꝙ res eſt
Tertio. vel nō eſt ꝛc. Preterea:ſi ſic aliq̄ res poſ
ſet eē quā deꝰ nō poſſet creare.q2 iſta ꝓpo-
ſitio pōt eſſe falſa.deꝰ aliq̄d creat de nouo:
ǧ falſitas illius pōt eē.vel ǧ a deo vel nō.
ſi nō:ǧ aliq̄d pōt eē qḋ deꝰ nō pōt creare.ſi
ſic ponaf ꝙ fiat tūc arguef ſic.hec falſitas
fit:h̄ falſitas eſt aliq̄d:ǧ aliq̄d fit a deo de
nouo:q2 ponaf ꝙ hec ꝓpoſitio maneat cō
tinue:ǧ veritas huiꝰ eſt.ǧ falſitas huiꝰ nō
eſt.ǧ falſitas illius nō cauſaf a deo de no-
uo:qḋ eſt ꝯ poſitū. Vel opꝫ concedere ꝙ h̄
eſt ſilr ṽa ꝛ falſa qḋ eſt falſum ſtāte ſignifi
Quar- catione quā mō hñt termini. Quarto.h̄
to. pōt eſſe ṽa.deꝰ nihil creat.aut ergo veritas
huiꝰ pōt creari a deo vel nō. Si nō habef
ꝓpoſitum:ꝙ ſcꝫ aliq̄d pōt eſſe aliud a deo
qḋ deꝰ nō pōt efficere. Si ſic ponaf in eſſe:
tūc hec eſt ṽa.deꝰ nihil creat.Et arguif ſic.
hec ṽitas creaf a deo:hec veritas eſt aliq̄d
ergo aliq̄d creaf a deo:ǧ hec eſt vera ſi eſt:
aliq̄d creatur a deo.Et hec ſilr eſt vera per
B casuꝫ.nihil creatur a deo:ǧ ꝯdictoria ſunt
Scḋa ſilr vera. Scḋo dico ꝙ ṽitas ꝓpōnis nō
ꝯcluſio eſt res ſignificata ꝑ ꝓpōnē:q2 tūc aliq̄ pro
ꝓbatur poſitio eſſet ṽa q̄ nullā haberet veritateꝫ:
primo. vt pꝫ de iſta.ceſar nō eſt chymera:vbi ter-
mini nō ſupponunt ꝓ aliq̄bus rebꝰ. Silr
oē aīal fuit in arca noe:hō erit antixp̄us.
Scḋo, albū pōt eſſe nigrū ꝛ hmōi. Preterea.ea-
dē eſt ṽitas duoꝝ ꝯdictoriorꝝ:q2 oīa ſigni
ficata ꝑ iſtā ſortes currit: ſignificātur per
iſtam.ſortes non currit:ꝛ ſic de alijs ꝯdi-
Tertio ctorijs.ꝛ ſic iſta forēt ſilr vera ꝛ falſa. Pre
terea.talia forēt cōuertibilia:hō currit:hō
non currit.ꝛ alia ſeq̄rent abſurda:ſicut ꝙ
D deꝰ ꝛ dyabolus ſint vna falſitas:ſcꝫ illius
Tertia deꝰ eſt dyabolꝰ ꝛc. Tertio dico ꝙ eſt aliq̄
ꝯcluſio ṽitas diſtincta realiter ab aliq̄ ꝓpōne:ꝛ tn̄
nō dicitur vniuoce veritas de ea ꝛ de pro
Proba poſitiōe. Nā ſuppono ꝙ hec ſit deſcriptio
tur. veritatis. Veritas eſt res ſignificās totali

ter ſicut eſt:ꝛ hec res eſt deꝰ ſm mentē Au
gu.q2 eſt puriſſima ꝛ ſumma ṽitas.Et ſm
Anſ.de veritate.Et hec eſt ṽitas cuiuſli-
bet ꝓpoſitionis:vere hec eſt ſicut ṽa ꝓpo
ſitio ſignificat vt ēēt ea:ſicut ē diuina eſſen
tia. Significat eñ vniuerſaliter cui vult ꝛ
ſibiipſi naturalr ſicut eſt.Quia ipa eſt vna
cognitio cōformis ſemp cuicūqꝫ ꝓpōni ve
re in ſignificādo. Silr dicendū eſt ꝙ noti
cia angeli eſt veritas q̄dā incōplexa equa-
lens noſtre noticie cōplexe:ſi nō intelligat
cōponēdo ꝛ diuidēdo:ſicut alibi dictū eſt.
ꝛ fortaſſe dicef:ſed de h̄ nō plꝰ mō. Verū ℑ
videndū eſt de ꝓpōne q̄ ꝯferf hoībꝰ:ꝛ eſt Primū
hoībus inſtrm̄ ad notificandū mutuo con dubiuꝫ
ceptꝰ ſuos.Et de ea ſunt dubia. Primuꝫ de ꝓpō
an aliqua ꝓpoſitio vocalis poſſet eē vera ne voca
vel falſa. Videf ꝙ nō:q2 qḋ nō eſt nec eſt li.
verū nec falſum:ſꝫ ꝓpō vocalis nunq̄ꝫ eſt: Arguif
q2 qñ ſubiectū eſt predicatum nō eſt.ꝛ qñ primo.
predicatū eſt ſubiectū nō eſt.ergo nūq̄ꝫ eſt
ſicut per illā ꝓpōnem vocalē ſignificatur.
Aſſumptū pꝫ:q2 ꝓpoſitio vocalis ꝓfertur
ſucceſſiue.ſicut pꝫ ad ſenſuꝫ:q2 voces cau
ſantur cum motu locali. Preterea.ſi ꝓ- Scḋo.
poſitio vocalis poſſet eſſe vera poſſibile
eſſet ꝙ aliq̄s proferret eam:ꝛ ſic talis eēt
concedenda ſortes profert verum:ꝛ ponaf
ꝙ dicat illam nullus.homo eſt aſinus.Cō
ſequens eſt falſum:q2 quero quādo profert
verū.non quādo profert primū terminuꝫ:
nec quādo ſcḋm:nec quādo tertiū:nec quā
do quartū:q2 nullus terminus eſt verus.ꝛ
quādo profert primū terminū non profert
ſecunduꝫ:ꝛ ita non ꝓfert verum.q2 arguo
ſic.Quando ꝓfert primum terminū nō ꝓ
fert niſi vnā dictioneꝫ:videlꝫ hāc dictionē
nullus:ꝛ tūc arguif ſic. Iſta dictio nō eſt
verū:ꝛ tamē hec dictio ꝓferf a ſorte:ergo
nullū veruꝫ ꝓferf a ſorte:qñ tm̄ hec dictio
ꝓfertur a ſorte. Sed pōt dici ꝙ iſte ter Rñſio
minus ꝓferf pōt ſonare in prolato eſſe vł
in ꝓferri. Si in ꝓferri:dicaf ꝙ quādo pro
fert primū terminū ꝓfert verū.i.in ꝓferē
do eſt verū:q2 qñ ꝓfert partē eſt in proferē
do totum. Si aūt iſte terminus profertur
ſonat in ꝓlato eſſe:ſic ꝓferendo primum:
vel ſcḋm vel tertiū nō ꝓfert verū:ꝛ ſic ar-
gumētū ꝯcludit. Sed ꝯ ad iſtud argumē Repli-
tū datū ſequif ꝙ qñ ſortes incipit ꝓferre ca,
iſtā:nullꝰ hō eſt aſinus:ꝛ ꝓtulit nihil niſi
ſubiectū ſi debeat hec cōcedi:iſte ꝓfert ve
rū.pari rōne deberet hec concedi.iſte pro-

fert falſum:qꝛ prius ꝓfert iſtā ꝓpōnez fal
ſaȝ.nullus hō eſt.ꝗ̃ iſtā verā nullꝰ hō eſt
aſinus.ergo ſimul ꝓfert veruȝ ⁊ falſum.⁊
vtrūq̃ȝ dicit ſciēter.ergo ſimul dicit ſm cō
ſciētiā ⁊ ꝯ ꝯſcientiaȝ. Preterea. ꝓferat ſoꝛ
tes iſtā.deꝰ eſt hō eſt aial.⁊ ſequit̃ ideȝ qđ
prius:qꝛ qñ incipit loqui hec eſt ꝯcedēda
ſortes incipit ꝓferre falſum:⁊ ſortes inci-
pit ꝓferre iſtā:deꝰ eſt.ideo qui īcipit ꝓfer
Tertio. re iſtā:deꝰ eſt:incipit ꝓferre falſum. Pre
terea.audiat plato ꝓpōnem iſtā.deus eſt:
qñ ſortes ꝓfert hanc copulatiuā:deus eſt
hō eſt aial:⁊ nō audiat plus in hora q̄ ſit
a.tūc ſic.oē qđ ſortes ꝓtulit in a.fuit audi
tum a platone:tm̄ verū fuit auditū a plato
tone:ergo ſortes in a ꝓtulit tm̄ verū:ꝫ in
a nō ꝓtulit hanc totā copulatiuā.deus eſt
Quar- hō non eſt aial. Preterea.qua rōne dr̄ ꝙ
to. ꝓfert totū qñ ꝓfert vnā parteȝ:eadē rōne
qñ ⁊ aliā:⁊ ſic ꝯcedendū eſſet ꝙ eēt in pro
ferēdo totā ꝓpōnē qñ ꝓferret vltimā ſyl-
labā.ergo qñ ꝓferret vltimā eſſet in ꝓfe-
Quīto, rendo mediā. Preterea.hec eſſet ꝯceden
da.aliq̇s ꝓtulit verū ⁊ pōt nūq̃ȝ ꝓtuliſſe
verū:⁊ aliq̇s protulit mēdaciū,⁊ pōt nūq̃ȝ
fuiſſe mētitus.Nam poſtq̃ȝ ſortes ꝓtulit
illā:nullus hō eſt:pōt libere addere aſinꝰ
vel dimittere:⁊ tm̄ certum eſt ꝙ ꝓtulit mē
daciū:ꝫ mō eſt mētitꝰ ⁊ pōt nūq̃ȝ fuiſſe mē
titus:dato ꝙ nunq̃ȝ dixent aliq̇d ſcienter
Sexto: falſum. Preterea ꝙ nulla ꝓpoſitio voca
lis affirmatiua ſaltē pōt eſſe vera. ꝓbatur
ſic.capiat̃ illa ꝓpoſitio in voce.hō eſt aial:
illa ſignificat ex impoſitione ꝙ ita eſt ī re:
ſcȝ ꝙ hō eſt animal:⁊ ꝙ res pro qua ſuppo
nit predicatū ſit res pro qua ſupponit ſub
iectū.⁊ ſimul cū hoc ſignificat ꝙ iſte termi
nus homo eſt iſte terminus aial:ſȝ hec eſt
falſa.Qđ autē ſic ſignificet pȝ:qꝛ hoc ſigni
ficat naturaliter ante impoſitioneȝ termi-
noꝝ.Unde ſi prolata tūc fuiſſet homo eſt
animal apud non intelligentes terminos
eſſe ſignificatiuos faceret eos cōcipere ꝙ
ille terminus homo eēt ille terminus ani-
mal.Sed ſignificatio ex impoſitione non
tollit ſignificationem naturalem:ergo mō
ſignificat dupliciter.vno mō naturaliter:
Septi- alio modo ex impoſitione:ergo ⁊c. Pre-
mo. terea.predicatum ⁊ ſubiectū illius ꝓpoſi-
tionis:homo eſt animal.creat duas inten
tiones in mente audientis:videlȝ intētio-
nem vocis apud illum qui nō ſciret impo
ſitionē ſeu ſignificationē terminoꝝ:⁊ in-
tentionē rei ſignificate apud illū qui ſigni
ficata intelligeret:⁊ tūc prima intētio ſeu
intellectio eſt eſſentialioꝛ ⁊ prioꝛ:ſȝ altera
illarum eſt falſa:ergo illa prolata generat
naturaliter in aīo audientis ꝓpōnē mēta
lē falſam:ergo eſt falſa.Qđ aūt iſte termi-
nus hō ſic generet intentionē ſui in mēte
pȝ:qꝛ eſt agēs naturaliter.ergo oē qđ cau-
ſat in mēte vniꝰ audiētis eq̄ diſpoſiti cau-
ſat in mēte alterius:qꝛ ſi agens eſt idem ⁊
paſſa cōſimilia effectꝰ erūt conſimiles.xij.
meta.commē.xſ.Sed iſta ꝓpoſitio ꝓlata
hō eſt aial:in audiēte qui nō intelligit q̇d
termini ſignificent ex impoſitiōe niſi id ſo
lum qđ copula denotat:cauſat intētioneȝ
iſtoꝝ terminoꝛum ſicut pȝ:qꝛ ſcit recitare
illam ꝓpoſitionē auditā:ergo conſimiles
intētiones cauſat in mēte alterius qui in-
telligit quid termini ſignificāt ex impoſi-
tione:ergo in audiente q̄ intelligit ⁊c.cau
ſant̃ due intētiones:quarū vna ſignificat
ꝙ ita eſt ꝙ hō ſit aial:⁊ alia ſignificat ꝙ
ille terminus hō eſt ille terminꝰ aial:⁊ illa
eſt falſa.ergo ꝓlatū eſt falſum. Cōfirma Confir
tur iſtud qꝛ magis cōpetit ꝓpoſitioni ꝓla matio.
te cauſare intētiones conſimiles vocibꝰ ex
quibꝰ cōponit̃:q̃ȝ intētiones cōſimiles re-
bus quas termini ſui ſignificāt ex impoſi
tione:qꝛ hoc cōpetit ſibi naturaliter:illud
aūt tm̄ ad placitū hoīm.ergo eſſentialius
cōpetit iſtis vocibꝰ hō eſt aial:cauſare pro
poſitionē in mente q̄ denotet ꝙ iſte termi
nus hō ſit iſte terminꝰ aial:q̃ȝ cauſare ꝓpo
ſitionē mentalē que denotet ꝙ res ſignifi
cata ꝑ illū terminū hō eſt res ſignificata ꝑ
illū terminū aial:ꝫ ſibi eſſentialiꝰ cōpetit
cauſare ꝓpōnem falſaȝ in mēte auditoris
q̃ȝ verā:ergo eſt falſa. Preterea dicat ſoꝛ- Octa-
tes iſtā.aliq̇s hō eſt ſortes ⁊ ille eſt plato. uo.
⁊ arguit̃ ꝙ ſcđa ꝑs illius copulatiue ē fal
ſa:⁊ eſt ꝓpō vā.ꝫ ſimul falſa.⁊ vera.Qđ
illa ſcđa ꝑs ſit falſa pȝ:qꝛ denotat ꝙ ſoꝛ-
tes ſit plato.Qđ aūt ſit vā ꝓbat̃:qꝛ eſt ꝑs
vniꝰ copulatiue vē.ſ.iſtiꝰ aliq̇s hō diſputat
⁊ ille eſt plato.ꝫ eſt vā:ergo ⁊c. Preterea. Nono.
ſcribat̃ illa ꝓpō.ego ſum robertus:⁊ non
ſit aliꝰ hō q̄ vocet̃ hoc noīe:tūc quilibet le-
gēs eā legit falſum:ꝫ illa ꝓpoſitio ſcripta
eſt falſa.⁊ vocet̃ aliq̇s robertꝰ.⁊ tūc ſi legat
eā:dicet verū:ꝫ ſcriptū ē verū.⁊ ꝫ ꝓpō eſt
vera:ꝫ ꝓpō falſa eſt ꝓpoſitio vā:qꝛ idē le-
git̃ ab eo ⁊ ab alijs:ab alijs leget̃ falſuȝ.⁊
ab eo q̄ h̄ noīe vocat̃ veꝝ.ꝫ verū ē falſuȝ.⁊

Decio. falſum veꝝ. Pꝛeterea. hec nō ðr eſſe ꝟa
hō eſt aīal: niſi qꝛ ita eſt in re ſicut ſignifi-
caꝛ ex īpoſitiōe: vel qꝛ ſic eſt in re ſicut cō-
ſueuim⁹ credere eā ſignificare ad placitū:
ſꝫ voces nō ſunt eedē apud oēs. ꝑꝛio ꝓber
me. Ponaꝛ ꝙ ꝙ in aliq̄ lingua illa ꝑpō hō
eſt aīal ſignificet hoīes eſſe lapidē. pono ꝙ
vnū aſſuefactū ad linguā talē q̄ ſit ſoꝛtes:
ꝛ plato ſit aſſuet⁹ ad ydioma latinoꝝ ſicut
nos ſum⁹: ꝓferat tūc cicero illā hō ē aīal:
vtroq̄ dictoꝝ audiēte: ꝛ nō erit maioꝛ rō-
q̄re cicero ꝓferat veꝝ magis q̄ falſuꝫ. Nā
ſoꝛtes bn̄ rn̄dendo negabit illā: quā plato
ſiĺr bn̄ rn̄dendo ꝓ eodem tpe ꝯcedet. Mo
do ſit dubiū an ita ſit de quacunq̄ ꝑpōne
demonſtrata: ꝛ ſequeꝛ ꝙ de q̄libet ꝑpōne
demōſtrata hō rōnabiĺr hēret dubitare an
ſit ꝟa an nō: qꝛ ſcit an in alio ydiomate ſi-
gnificet falſum. Cōfirmaꝛ iſtud: qꝛ certum
eſt ꝙ nunq̄ fuit aliq̄s vnus q̄ īpoſuit oēs
linguas: ꝛ dato ꝙ fuiſſet: manifeſtū eſt ꝙ
ſi placeret vni multitudini: vt vno termio
vel ꝓ hoīe vel ꝓ lapide vtaꝛ poterit in illa
ſignificatiōe vti. ponaꝛ ꝙ ꝙ vna multitudo
puta latinoꝝ vtaꝛ illo termio hō ſicut nos
ꝓ hoīe: ꝛ alia puta barbaroꝝ ꝓ lapide. tūc
cū vna multitudo ſit ita libera ad vtendū
termīs in q̄cūq̄ ſignificatiōe velit ſicut al
tera: latin⁹ audiēs hāc hō eſt aīal: dicet eā
eſſe verā: ꝛ barbarus cui ſignificat hoīem
eſſe lapidē: licite dicet eā eſſe falſam. ꝛ ſic
Unde-
cimo. erit ſimul vera ꝛ falſa. Pꝛeterea ſic. ꝓfe-
rat ſoꝛtes iſtā de⁹ eſt: ꝛ ſit ſoꝛtes ſurd⁹: nec
ſit aliq̄s alius audiēs eū: q̄ro an ꝑpō ꝓla
ta ab eo ſit ꝟa an falſa. Non eſt falſa ꝑꝫ ꝑ
diffinitionē falſi. qꝛ falſuꝫ eſt qð ſignificat
aĺr q̄ eſt. ſꝫ hec cū nihil ſignificet nō ſigni
ficat aĺr q̄ eſt: ꝙ nō eſt falſa. Et ꝙ nō ſit ꝟa
ꝓbo ꝑ diffinitionē veri: qꝛ nō ſignificant
termini ſicut eſt in re. qð ꝓbo: qꝛ nulli ſi-
Quid
ſignuꝫ. gnificāt: ꝙ nihil ſignificant. Cōfirmaꝛ iſta
rō ꝑ diffinitionē ſigni: quā dat btūs Aug.
ij. de doc. xp̄iana. c. j. Signū eſt res ꝑ ſpēm
quā ingerit ſenſib⁹ aliq̄d aliud ex ſe faciēs
in cognitionē venire: ſꝫ ꝓlatū a ſoꝛte non
ingerit ſpēm ſenſui: qꝛ non audiꝛ nec facit
aliq̄d in cognitionē venire alicui⁹ hoīs: ꝙ
nō eſt ſignū. ꝛ vltra: ergo nō ſignificāt ter
Duode-
cimo. mini ſicut eſt: ꝙ ꝛc. Pꝛeterea arguiꝛ ꝙ ſi
ſic erit in ꝑtāte mea ꝙ nullum cōtentū in
euāgelio ſit verū: vel ꝙ nullū verū ſit ſcri-
ptū in euāgelio: qꝛ poſſuꝫ claudere vĺ ape
rire librū, ꝛ ſi claudā nemo leget librum. ꝙ
nihil in eo ſcriptū eſt verū: qꝛ nihil ibi ſcri
ptū eſt ſignū: vt ꝑꝫ ꝑ diffinitionē ſigni iā
pꝛemiſſaꝫ. Et cōiter diciꝛ ꝙ ſignuꝫ oſtēdit
vnū ſenſui: ꝛ aliud derelinq̄t in intellectu.
Pꝛeterea. ī ꝑtāte ſoꝛtis eſt facere quācūq̄
ꝑpōnē ſignificare aliter q̄ eſt: ꝙ in ꝑtāte
ſoꝛtis eſt facere quācūq̄ ꝑpōnē ſcriptā vĺ
ꝓlatā ſignificare ſibi falſum. Sed ſequiꝛ
hoc ſignificat ſoꝛti falſum: ergo eſt falſuꝫ.
ergo in ꝑtāte ſoꝛtis eſt facere totā bibliam
falſam. Pro iſto dubio vidēdū eſt q̄d hꝫ
ꝑpoſitio vocalis naturaĺr. ſcðo q̄d ex inſti
tutione. Naturaliter hꝫ q̄ttuoꝛ. pmo ꝙ ꝓ-
duciꝛ ſucceſſiue: ſcðo ꝙ ꝑtes nō manent.
tertio ꝙ oꝛatio vocalis eſt quedā multitu
do vocū. vnde poniꝛ ab Ariſtotele quanti
tas diſcreta. Ex quo ſequitur ꝙ hoc nomē
orō vocalis eſt quoddā nomē collectiuuꝫ
īpoſitū ad ſignificandū multas res nō fa-
ciētes ꝑ ſe vnum. Et qꝛ nō credo ꝙ vox ſit
ſubſtātia ꝑcutiēs ꝛ ꝑcuſſa: ſꝫ q̄litas gn̄ata
ꝑ ſubſtātiā ꝑcutientē ꝛ ꝑcuſſam ꝛ mediū:
ideo credo ꝙ oꝛatio vocalis eſt multe qua
litates ꝛ hoc hꝫ a natura. Quartū eſt ꝙ eſt
naturale ſignū imaginatiōis ipſius ꝓferē
tis. Un̄ oīs vox ꝓferꝛ cū imaginatione. ſi
cut diciꝛ ſcðo de aīa. Sed ab īpoſitione. ꝛ
ad placitū hꝫ ꝙ ſignificet homini hanc rē
exterioꝛē quācunq̄ voluerit. Et ſm̄ qð di
uerſe voces diuerſimode ab hoībus īponū
tur. diſtinguuntur apud diuerſos diuerſa
linguaꝝ gr̄a. Ex quo ſequiꝛ ꝙ oīs ꝑpō ve
ra pōt fieri falſa. ꝛ econuerſo. ſi oēs hoīes
vellent ſignificationes terminoꝝ mutare.
Scðo hꝫ ꝑpoſitio vocalis cuius termini
ſunt ſignificatiui ꝙ accipiaꝛ ſignificatiue
nō naturaliter ex in inſtitutione hominuꝫ
niſi in certis ꝑpōnibus: qꝛ ſm̄ voces ſunt
diſtinguende. Itē notandū eſt tertio ꝙ
ꝑpō ꝟa eſt que ſignificat ſicut eſt ꝛ nō aĺr
q̄ eſt: ꝛ ꝑpō falſa ecōuerſo. Ex quibus ꝑꝫ
ꝙ eadem ꝑpoſitio eſt ꝟa ꝛ falſa. ꝛ eadem
ꝑpoſitio eſt vera ꝛ ꝑpō falſa: tn̄ nulla ꝓ-
poſitio vera eſt ꝑpō falſa. nec aliqua ꝑpō
falſa eſt aliq̄ ꝑpō vera. Qð aūt eadē ꝑpō
ſit vera ꝛ falſa neceſſaria ꝛ īpoſſibilis ꝑꝫ
in talib⁹. de⁹ eſt hō eſt aīal. ſꝫ quidā dicant
ꝙ eſt īpꝛopꝛia ꝛ nō intelligibilis niſi ſint
due ꝑpōnes. Qð aūt ipſa ſit falſa ꝛ īpoſſi-
bilis ꝑꝫ: quia ſignificat ꝙ hec pꝛopoſitio
deus eſt ſit hec hō eſt aīal. Qð aūt ſit vera
ꝛ neceſſaria ꝑꝫ. quia totum non eſt aliud
q̄ ſue partes. Et illa duo deus eſt homo

R
Rn̄ſio
ad du-
bium.
Quan-
tum ad
pꝛimū.

Quan-
tum ad
ſcðm.

Z
Notan-
duꝫ. ter
tio.

eſt aial ſunt duo vera ⁊ neceſſaria. Silr̄ ꝙ
hec ſit ꝯcedēda eadē eſt ꝓpō vera ⁊ ꝓpō
falſa. ſm qȯ ē de copulato pdicato manife
ſtū eſt in ꝓpōne copulatiua: vt ſi dicaᷣ de⁹
eſt hō eſt aial. nā iſta copulatiua ē ille due
ꝓpōnes ⁊ ꝑ ꝯñs eſt hec ⁊ illa demōſtrat̄
eidē. ergo eſt ꝓpō v̄a ⁊ ꝓpō falſa. Sʒ ad
illud pōt dici ꝙ copulatiua nō eſt ille due
ꝓpōnes: qꝛ includit aliā partē ab iſtis. vi
delʒ copulā. ⁊ ideo hec eſt v̄a due ꝓpōnes
cū copula ſunt vna copulatiua: ideo ſola
ꝑma ꝓpoſitio ſupi⁹poſita eſt ꝯcedēda: vi
delʒ ꝙ eadē ꝓpoſitio eſt v̄a ⁊ falſa neceſ
ſaria ⁊ ipoſſibilis. Ulteri⁹ notandū ꝙ ab
M Notandu3 q̄rto. inſtōne hūana eſt ꝙ ꝓpōni vocali rn̄deaᷣ
ac ſi eſſet ſimul tota in inſtanti terminãte
eius ꝓlationē: tn̄ in rei veritate nō eſt nec
vnq̄ꝫ fuit v̄a orō vocalis: qꝛ ſucceſſiue ꝓ
ducitᷣ nec ꝑtes manent. Unde ꝯcedim⁹ ta
les. hec orō eſt vera. deus eſt: ꝓ iſta ſi iſta
oratio de⁹ eſt eſſet tota ſimul ⁊ ſignificaret
deū eſſe alicubi ⁊ nihil aliud ipſa eēt v̄a:
tn̄ rn̄dens bn̄ hʒ dubitare quālibet talem.
hec ꝓpō eſt vera quacūqꝫ demonſtrata: qꝛ
lʒ iſta demonſtraretᷣ deus eſt. ⁊ tn̄ ſignifi
caret ſibi deū eſſe: adhuc hʒ dubitare an in
alio ydiomate ſignificet forte alijs hoīem
eſſe lapidē vel aliqd tale. ⁊ ideo ꝯñā nō va
let: eſt verū mihi. ergo eſt veruʒ. lʒ ſequaᷣ
eſt falſum mihi: ergo eſt falſum. Sufficit
tn̄ rn̄denti ꝙ cōcedat illud qȯ eſt ſibi verū
in lingua illa: in qua cōicat cū opponēte:
⁊ neget qȯ eſt ſibi falſum. Ex quo pʒ ꝙ ali
qs bn̄ rn̄dendo ꝯcedit falſum: ſʒ nō ſibi fal
ſum. vt ſi iſta deus eſt: in lingua barbari
ca ſignificet hoīem eſſe lapidē: latinus tn̄
bn̄ cocederet eam. Similr̄ aliqs bene rn̄
dendo negat verū: ſicut ſi alicui tacenti ꝓ
ponaᷣ tu nō loqris. hec eſſet vera: ⁊ ṫ ipo
cōcedēte hec eſt falſa: ⁊ tn̄ bene concedit
falſum nō obligat⁹. Et ſilr̄ ſi ꝓferaᷣ tu lo
queris negādo bene rn̄det negādo veruʒ.
N Notandu3 q̄rto, Ulterius ſciendū ꝙ ſi vnus ꝯcedat iſtā
homo nō eſt aial: ⁊ alius ordine retrogra
do. aial nō eſt hō. he ſunt due ꝓpōnes ꝑ
late diſtincte ſm ſpeciē: licʒ nulla dictio q̄
eſt pars vni⁹ diſtinguaᷣ ſpecie a quacūqꝫ
ꝑte alterius. ⁊ nō valet. iſta ſunt euiſdem
ſpeciei cū iſtis: iſta ſunt hec ꝓpoſitio: er
go hec ꝓpoſitio eſt eiuſdē ſpeciei cū iſta:
qꝛ ille voces homo nō eſt aial nō ſunt hec
ꝓpoſitio vocalis. aial nō eſt homo: niſi ꝓ
feranᷣ ſic ꝙ ille terminus homo ꝑmo pio

feraᷣ poſtea nō: ⁊ ſic de alijs. Ad primū
O Ad primū rn̄detur, argumētū pʒ ex dictis ꝙ nulla oratio vo
calis eſt vera vl̄ falſa: qꝛ nulla talis infert
indiciū de ea: ſicut eſt in rei veritate: quia
nunq̄ꝫ eſt ita ſicut ꝑ iſtā denotaᷣ ꝓpoſitio
vocalis eſt: ſʒ qꝛ eſt inſtitutū ꝙ orationes
dicunᷣ inſtrumēta loquēdi: ⁊ ideo nō poſ
ſunt cōuenienter ꝯceptibus noſtris deſer
uire: niſi imaginemur eas q̄ſi res ꝑmanē
tes: ideo inſtitutuʒ eſt ꝙ ſic dʒ iudicari de
orōne vocali ac ſi eſſet res ꝑmanēs: tota
ſimul exiſtēs in vltimo inſtāti ꝓlationis:
vt dictū eſt ſuperius. ideo qn̄ ꝯcedim⁹ ꝙ
hec oratio deus eſt: eſt v̄a ſenſus eſt. ſi hec
orō foret res ꝑmanēs ſignificaret deū eē:
⁊ nihil aliud foret veꝝ. Similr̄ qn̄ dicim⁹
ꝙ hec oratio homo eſt aſinus eſt falſa: ſen
ſus eſt. ſi hec orō foret res ꝑmanēs in vlti
mo inſtāti ꝓlationis ⁊ ſignificaret hoīem
eſſe aſinū: eſſet falſa. Et qꝛ hoc in oībus ꝓ
poſitionib⁹ eſt negandū ſeu ꝯcedēdū lon
gū foret exponere: idȯ dʒ hō doceri in vſu
⁊ inſtitutiōe humana grāmaticā ⁊ logicā
ſemel ꝓ ſemꝑ. Ad ſcōm qn̄ arguitᷣ ꝙ tūc
Ad ſecundū, hec foret ꝯcedēda: ſortes ꝓfert verū ⁊c. Di
co ꝯcedēdo illā ſortes ꝓfert verū: ſicut di
cebaᷣ ad illū intellectū. i. eſt in ꝓferēdo ve
rū: ⁊ cōcedo ꝙ eſt ſimul in ꝓferēdo falſuʒ
⁊ verū. ſed iudicium de ꝓlato dʒ ſumi ſm
iudiciū de totali ꝓlato: qꝛ ſic eſt inſtitutū
ab hoībus ad cōmodius exprimendū ꝯce
ptiones nr̄as. Et cū dicitᷣ tūc qn̄ ꝓfert hō
eſt aſinus: ſimul ꝓfertᷣ verū ⁊ falſum. ⁊ ſi
mul eſt in dicendo ſm ꝯſcientiā ⁊ cōtra cō
ſcientiā. Rn̄deo ꝙ nō vtimur tota ꝓlatio
ne ac ſi oēs partes forēt res ꝑmanētes in
vltima ꝓlatione: ideo a tota orōne quā in
tendit dicere: denotaᷣ verax vel mēdax: nō
a parte orōnis ꝓlate. Et cuʒ replicaᷣ ꝙ ſi
ꝓferat iſtam: deus eſt hō eſt aial. cōceditᷣ
ꝙ ſit ꝓpria ⁊ intelligibilis. Et cū dicitᷣ in
cipit ꝓferre falſum: ⁊ incepit ꝓferre iſtaʒ
deus eſt. ergo hec eſt falſa. ꝯñā nō valet: qꝛ
ſimul nō intēdit ꝓferre verū ⁊ falſum: qꝛ
totū vocale ꝓlatū eſt falſum: etiā ad illud
P fuit reſponſum. Ad tertiū ꝙ incipit ꝓ
Ad tertium, ferre falſum. vnde cōcedo ꝙ ſortes in a nō
ꝓtulit niſi verum in a. tamē hec fuit vera
ſortes ꝓfert falſum exponēdo ly ꝓfert. i.
eſt in proferendo: ⁊ ſic concedo ꝙ ſimul ꝓ
fert verum ⁊ falſum: ⁊ totum ⁊ partes.
Ad quartum, Ad quartū ꝯcedo ꝙ qn̄ ꝓfert. i. eſt in ꝓ
ferēdo vltimū terminū eſt in ꝓferēdo to

tum:accipiēdo ly totū cathegoreumatice.
Ad quintum. Ad q̄ntū q̄ñ arguit̄ ſi ſic ⁊c.nego ꝯñam
⁊ ꝯñs:q2 ſi ꝓtulit verū neceſſe eſt ꝙ ꝓtulit
verū.⁊ nō ſequit̄.a īmediate ante hoc fuit
vex.ḡ ſortes ꝓfert vex:ſic exponēdo ly ꝓ
fert.i.ē mō i ꝓferēdo vex:ita ꝙ ꝓlata pri
ma ſyllaba hec eſt ꝯcedēda.hec fuit vera.ſor
tes ꝓfert verū.ḡ h̄ eſt mō verū:ſortes ꝓtu
lit verū.Si t̄ñ aliter exponat̄ ly ꝓfert:ꝯſe
quētia foret bona: ſ3 añs eſt falſu3 in caſu
Ad ſextum, argumēti. Ad ſextū dico ꝙ hec ꝓpoſitio
vocalis. hō eſt aīal nihil ſignificat natura
liter: ſ3 d3 accipi ſm̄ ſuā ſignificationē ad
placitū:nec aliā h3.nec aliq̄ mō denotat̄ ꝑ
eā natural̄r ꝙ ille termin⁹ hō ſit ille termi
nus aīal. vñ negandū eſt qḋ argumētū aſ
Ad ſeptimum, ſumit. Ad ſeptimū q̄ñ arguit̄.Subiectū
illi⁹ ꝓpōnis homo eſt aīal cauſat duas in
tentiones in mēte audiētis:q2 cauſat intē
tionē rei qḋ eſt homo ꝑ ſignificationē ſuā
quā h3 ex inſtitutiōe:⁊ cauſat intentiones
hui⁹ termini hō ꝑ ſignificationē naturalē
⁊ eodē mō copulat pdicatū.ergo hec ꝓpo
ſitio cauſat duas ꝓpoſitiōes mētales.Dic
pōt dici ꝯcedēdo ꝙ quilibet termin⁹ ſigni
ficatiuus ⁊ ſignificatiue ſumptus hui⁹ ꝓ
poſitiōis vocalis. hō eſt aīal cauſat in aīa
duas intentiones vel natus eſt cauſare:t̄ñ
hec nō cauſat duas ꝓpoſitiōes mētales ſ3
vnā mentalē ſolū.Ad cuius euidētiā dico
ꝙ q̄ñ pica audit illā ꝓpoſitionē homo eſt
animal.intētiones horū terminoꝝ ſunt in
organo fantaſie illius pice: ita ꝙ intētio il
lius termini hō:eſt ſpēs eius: ⁊ nullo mō
repreſentat hoīem:nō plus q̄ȝ ille termin⁹
aſinus:ſed t̄ñ repreſentat hāc vocē hō.eo
dem mō intētio illius termini eſt:nō ſigni
ficat illud qḋ ſignificat ad placitū illa vox
eſt. vel qḋ ſignificat naturaliter cōceptus
mentalis copule q̄ñ formo talē mentale3.
homo eſt aīal.ſed intētio illi⁹ termini:eſt:
cauſata in capite pice cui repreſentat hāc
vocē:eſt.Modo impoſſibile eſt ꝙ aliq̄ cō
geries dictionū vel cōceptum ſit ꝓpoſitio:
niſi aliq̄s terminus de numero ipſoꝝ ſic ſi
gnificaret ſicut copula vocalis vel ſcripta
ſignificat: vel naturalr̄ ſicut copula mēta
lis.Et ideo ſicut ille tres intētiones in ca
pite cuiuſcūq3: homo lignū aīal nō ſunt ꝓ
poſitio:ita nec ille tres intētiōes que ſunt
ſimiles triū vocū.⁊ ideo nec ꝑ illā:q2 ꝑ nul
lum incōplexū denotat̄ cōplexū aliquid ſi
gnificat̄.Et ſm̄ hoc eſt dicendū l3 cauſent
in mēte hoīs ſex intētiones ꝓlata illa pro
poſitione:quarū tres repreſentant tres vo
ces:⁊ tres repreſentant tria ſignificata ad
placitū. per tres voces tres cauſate nō ſūt
ꝓprie ꝓpoſitio.⁊ tres alie vna ꝓpoſitio.⁊
ideo ꝑ tres intētiones triū vocū:nec deno
tatur cōplexio: nec ꝙ ille terminus homo
ſit ille terminus aīal:nec aliqḋ aliud cōple
xu3 denotat̄. Et ita ad argumentū cōcedit̄
ꝙ ſubiectū facit duas intentiones in mē
te: ſed iſta ꝓpoſitio nō cauſat niſi vnā in
tentionē mētalē:q2 ſignificatio que repre
ſentat naturalr̄ vel fantaſialiter duas vo
ces nō facit ꝓpoſitionē:ſed quandā cōge
riem intentionū qualis poteſt in fantaſia
vni⁹ pecoris terminari. Ad hoc em̄ ꝙ fiat
ꝓpoſitio op3 ꝙ aliq̄ diffinitio ſignificet
ſic ſicut ſignificat: ⁊ licet ſint ibi duplices in
tētiōes:eſt t̄ñ vna ꝓpoſitio:q2 nō niſi vnū
cōplexū denotat̄. Ad octauū dico ꝙ ſcḋa Ad octauum
pars hui⁹ copulatiue.aliq̄s hō eſt ſortes ⁊
ille eſt plato eſt falſa.⁊ vna alia ſimilis:vt
que eſt pars hui⁹ copulatiue.aliq̄s hō di
ſputat ⁊ plato eſt ille:ſi ita ſit ꝙ plato di
ſputet eſt vera in hmōi ꝓpōnibus:quarū
ſubiecta vel predicata ſunt ꝓpria noīa vel
ꝓnoīa demonſtratiua ſiue relatiua: ꝯcedē
dū eſt ꝙ due ꝓpōnes oīno ſimiles in vo
ce ꝑ oīa ſe habēt ſic ꝙ vna eſt vera ⁊ alia fal
ſa:q2 in vna ꝓpōne iſte termin⁹ ille refert
ſortē ⁊ in alia platonē:⁊ ideo nihil ē ad ꝓ
poſitū. Ad nonū dico ꝙ illud ſcriptum.
Ego ſum robert⁹.nec verū eſt nec falſu3:q2 Ad nonum.
hec ſcriptura ego:nihil ſignificat niſi iſta3
vocē ego:q̄ vox ſignificat ꝓferentē q̄ñ ꝓ
fert̄ cū imaginatione.Vñ dico ꝙ ille q̄ le
git ſi vocet̄ Robert⁹ dicit vex.ſi nō: ꝓfert
falſu3.⁊ ꝯcedo ꝙ vterq3 legit hāc ſcriptu
rā bñ ſicut d3:⁊ t̄ñ vn⁹ dicat vex ⁊ alius fal
ſum.⁊ cū dicit̄:ḡ ſcriptū eſt verū ⁊ falſum
nego ꝯñam:ꝯcedo t̄ñ ꝙ illud ſcriptū repre
ſentat ꝓpoſitionē verā ⁊ ꝓpōnē falſam in
voce:ſi ſimul a diuerſis ꝓferat̄:quoꝝ vn⁹
vocat̄ Robert⁹:⁊ alius nō vocat̄ Robert⁹
ſed ipm̄ ſcriptū nec eſt verū nec eſt falſu3.
hoc ſpecialiter dico ꝓpter ſcripturā pro
noīs demonſtratiui.Et dicūt aliqui ꝙ le
gere ꝓpōnem ſcripta3 nihil aliud eſt: niſi
videndo illā ꝓferre ꝓpoſitionē ſibi equi
ualentē in voce ſibi correſpondentē. ſed il
lud nō bene dicit̄:q2 legere plus importat
q̄ ponamus ꝙ pica ſic doceat̄ loqui ⁊ di
cere hanc ꝓpoſitionē:ego ſum Robertus

⁊ dicat illā vidēdo librum vbi talis ꝓpō ſcribiť. tūc pica nō legit certū eſt. ſilr laicꝰ vidēdo pōt dicere orationē dñicā quā tñ neſcit legere. Et ideo ad hoc ꝙ ſcriptuꝫ dicatur legi ab aliquo: requiriť ꝙ ſcriptura cauſet ī illo imaginationē vocis correſpōdentis ſignis ſeu figuris ſcriptis ꝑ actuꝫ vidēdi: ⁊ ꝙ tūc ꝓferat voces illas figuris ſcriptis correſpondētes: ⁊ tunc vere legit.

Ad decimum.

Ad decimuꝫ dico ꝙ ſicut vnus terminꝰ pōt eſſe equiuocus a caſu vel a cōſilio: ita pōt vna tota ꝓpoſitio. vñ ſatis poſſibile ē ꝙ hec ꝓpō vocalis deꝰ eſt: que mihi ſignificat deū eſſe ſignificet vni barbaro hoīeꝫ eſſe aſinū: ſed ex hoc nō ſequiť ꝙ ꝓpō vera ſit ꝓpō falſa: ſed bene ſequiť ꝙ talis ſit ꝓpō falſa. ⁊ ideo cōcedo ꝙ iſta eſt vā quacunqꝫ demōſtrata hanc hꝫ quilibet reſpōdēs nō obligatus dubitare: latinus tñ cōcedens iſtā deꝰ eſt: bñ ꝯcedit ſi nihil aliud ſupponat: qꝛ apud eū hec eſt vera. Et cum diciť ꝙ iſta deus eſt ſi ꝓferať corā barbaro ⁊ latino: barbarus bñ negabit: ⁊ latinꝰ bñ cōcedet. cōcediť ꝙ ſm̄ mentalē intētionē quā cauſat in audiēte ꝓpoſitio vocalis audita dꝫ reſpondēs rñdere. ⁊ ideo in mēte latini cauſať mentalis ſignificās deū eē ⁊ nihil aliud: ⁊ in mente barbari ꝯceptus mētis ſignificās hoīem eſſe aſinū ⁊ nihil aliud. iō vnꝰ bñ negat: qꝛ negat ſibi falſū. ⁊ alius bene ꝯcedit: qꝛ cōcedit ſibi veruꝫ. Et in tali ꝯceſſione ſupponit ꝯcedēs ꝙ ꝓpoſitio ꝓlata nihil ſignificat niſi qđ ꝑ mētaleꝫ denotať. vñ qñ ꝓponitur iſta latino deus eſt: ꝯcedit eā. qꝛ ſupponit ꝙ hec ꝓpoſitio ſignificet deuꝫ eſſe ⁊ nihil aliud: ⁊ tñ habebit dubitare an hec eſt vera deus eſt: vt dictū eſt prius.

Ad vndecimū.

Ad vndecimū dico ꝙ ſi ſurdus ꝓferat hāc deus ē. illud cōplexū deus eſt ſignificat veꝝ: ⁊ ꝓfert ꝓpōnē verā: qꝛ illud cōplexū eſt inſtitutū ad ſignificandū: ⁊ ita eſt ſicut ſignificat: ⁊ lꝫ nulli ſignificet actu bene tñ nata ē ſignificare ex ſua inſtitutione. nec valet ꝯña nulli ſignificat: ergo nō ſignificat. Et ad ꝓbationem de diffinitione ſigni ⁊ de libro clauſo: dico ꝙ termini poſiti in diffinitione qui ſonāt in actū debēt exponi vt ſonēt in aptitudinē: vt dicať ſcꝫ ſignū eſt ⁊c. qua nata ſunt deuenire ī noticiā alterius.

Ad duodecimū.

Ad duodecimū cū diciť. in poteſtate ſortis eſt facere ꝓpoſitionē ſignificare aliter ꝙ̄ eſt: ꝯcedo ꝙ ſi ſortes velit mutare ſignificationē terminoꝝ pōt facere ꝙ audita hac ꝓpōne deus eſt: pōt ſibi formare hāc mētalē canis currit: ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ hō pōt falſificare totā bibliā: ⁊ oēs articlos fidei ꝑ mutatiōeꝫ ſignicationis terminoꝝ. Cōtra. vnꝰ hō non pōt mutare ſignificationē iſtiꝰ deꝰ eſt: niſi aliꝗ voluerit. Nego: qꝛ pōt facere ꝙ ſibi ſignificet aliter ꝙ̄ prius: ⁊ ſic ſibi ſignificat falſum aliis tñ ſignificat veꝝ: qꝛ nō ſequiť eſt ſibi vera. ergo eſt vera: licꝫ ſequať eſt ſibi falſa: ergo falſa.

Q Quintꝰ articlꝰ.

Quinto reſtat videre an deus potuit ꝓducere mundū ab eterno. In hoc articulo dico tria.

Prima ꝯcluſio.

Primū eſt ꝙ hec ꝓpō. mūdus fuit ab eterno. nō pōt demōſtratiue ꝓbari nec improbari. ⁊ ideo eſt ꝓbleuma neutrū: ptꝫ primo topicoꝝ.

Scđa.

Dico ſecūdo idē de hac ꝓpoſitione. mūdus fuit creatus vel ꝯſeruatꝰ a deo vel effectiue ꝓductꝰ ab eterno.

Tertia.

Tertio dico ꝙ hec īcludit cōtradictionē mūdꝰ fuit creatꝰ a deo ab eterno: vel effectiue ꝓductus ad eterno.

Probatur primo tertia concluſio.

Probať hec multiplr. Primo ſic. omē ꝓducēs aliqđ de nō eſſe ad eē libere ⁊ ꝑ itellectionē prius intellexit illud nō eſſe ꝙ̄ eſſe: ſꝫ ſi deus ab eterno ꝓduxiſſet mūduꝫ de nō eē ad eē ꝑ electionē ⁊ libere igiť ſi ab eterno ꝓduxiſſet ⁊c. prius intellexiſſet mūdū non eſſe ꝙ̄ eē: qđ īcludit ꝯdictionem: qꝛ ſequiť deus ab eterno produxit: ergo mundꝰ fuit ab eterno. ⁊ vltra. ergo nunꝙ̄ deꝰ itellexit mūdū nō eſſe. Maior ptꝫ: qꝛ agēs intelligens aliqđ ſemꝑ eſſe nō poſſet ꝓducere illud de nō eſſe ad eſſe. Et ſilr agens intelligēs ſemꝑ aliqđ fuiſſe nō pōt illud ꝓducere de nō eſſe ad eſſe. Si deꝰ ergo intellexiſſet ab eterno mundū fuiſſe ab eterno: igiť nō potuit mūdū ꝓducere de nō eē ad eſſe. Minor ꝓbať: qꝛ nihil pōt ꝓducere ad eſſe niſi libere. Cōfirmať ratio: qꝛ omne qđ extrahiť de nō eſſe ad eſſe priꝰ fuit in potentia ad eē ꝙ̄ habuit eē: ⁊ oē tale incepit eē. ergo nihil tale potuit eſſe ab eterno.

Scđo ꝓbatur ꝯcluſio tertia.

Preterea. ſi deꝰ potuit mūdū ꝓducere ab eterno libere ponať ꝙ ita fuerit. quo ſuppoſito. quero aut ſciuit ſe vnꝙ̄ creare mūdū aut nō. Si nō: ergo nunꝙ̄ libere creauit. Si ſic: ergo deꝰ aliqñ ſic ſciuit eē ſicut ꝑ hāc denotať. deꝰ creat mūdū. ſi qñcūqꝫ ſic ſciuit eſſe etiā ſimul ſciuit ſic eē ſicut denotať ꝑ hāc copulatiuā. deꝰ nūc creat mūdū ⁊ īmediate ante hoc mūdꝰ nō fuit. ſi deꝰ nunꝙ̄ creauit mūdū deꝰ ſciuit mūdū nō eē priꝰ ⁊ poſt incipere. Iſta rō ſupponit ꝙ creatio mundi fuit

ſubita. Et ideo ſiue hoc ponať ſiue non ar guo ſic: quero ponēdo mūdū fuiſſe ab eter no: ⁊ tñ creatū a deo: ſi mūd⁹ fuiſſet creat⁹ ſubito aut ſucceſſiue. Si in inſtanti ſit illō a: ⁊ tūc nō eſt imaginabile ponere mundū creatū in a. ⁊ tñ nō incipe eſſe in a. Si ſuc ceſſiue: q̇ro aut ꝑ tp̄s infinitū aut finitū. Si infinitū: ergo nūꝗ̄ mūdus fuiſſet pro ductus. Si ꝑ finitum: ſit ita gr̄a exēpli ꝙ ꝑ diē: ergo ante diē illū nō fuit mundus: g̃ illo die mūdus incepit: ⁊ ſi mund⁹ incepit: ergo non fuit ab eterno. Sed rn̄deť aliter negando illud aſſumptū: qñcūꝗ deus ſci uit illā: deus creat mūdū: de⁹ ſciuit iſtā co pulatiuā ⁊c. Cōtra. ſi de⁹ vnꝗ̄ creauit mun dū deus ſciuit tūc ſic eſſe ſicut ꝑ primā ptē copulatiue denotať ꝙ ſciuiſſet hanc: ſi ſci uiſſet de⁹: de⁹ creat mūdū. ſi g̃ tūc nō ſciuit ſimul ſic eſſe ſicut ꝑ ſcd̄am partē copulati ue denotať: g̃ ſciuit tūc ſic eē ſic ꝑ oppoſi tū ſcd̄e ptis denotať. g̃ creādo mūdū ſciuit iſtas ſi fuiſſent. de⁹ creat mūdū ⁊ tñ imme diate ante hoc mūdus nō fuit. Ex ſeqtur. immediate ante hoc mūdus nō fuit: g̃ tūc ſciuit iſtā copulatiuā de⁹ creat mūdū ⁊ mū d⁹ pri⁹ fuit. ꝯñs ꝯcludit ꝯdictionē: niſi veli mus dicere ꝙ mūdus fuerit ante illā crea tionē: ⁊ poſt deſtruct⁹ ⁊ iterū renouatus. qḋ nihil eſt ⁊ ꝯdicit ꝓpoſito: q: arguo idē de vltima creatōe q̇uiꝗ nūc diciť duraſſe.

Tertio ꝓbatur ꝯcluſio tertiā. Preterea ſi de⁹ potuit creaſſe mūdum ab eterno: potuit creaſſe ſolē ab eterno. Pona tur ita ꝙ fuerit: ⁊ arguo ſic. de⁹ creauit ſo lē ab eterno: g̃ creauit eū in aliq̇ gradu ali cu⁹ ſigni in celo. ſit ille grad⁹ a. tūc quero: aut a gradū ſol acq̇ſiuit ꝑ motum aut nō. Si ſic: g̃ ſol mouebať ad a. g̃ nō fuit creat⁹ in a. qḋ eſt oppoſitum poſiti. Si non: ergo nō mouebať anteꝗ̄ fuit in a. ⁊ ꝑ vnā horā tñ fuit in a. ſit illa gr̄a exempli b. trāſacta iſta hora cū veniſſet ad b. gradū immedia te ſequentē a. hec fuiſſet vera ſi fuiſſet. ſol nō eſt mot⁹ niſi ꝑ vnā horā: ⁊ ſic ſi ſol ince pit intrare b. ⁊ nūꝗ̄ fuit pri⁹ in b. ergo ſol ante incepit moueri: g̃ non fuit ab eterno.

Quar to. Preterea ſit a grad⁹ caput arietis: tūc de⁹ qñ creauit ſolē ſciuit iſtā. ſol eſt in capite arietis: ⁊ nunꝗ̄ pri⁹ fuit in capite arietis ⁊ annus erit anteꝗ̄ redeat ad caput ariet: ergo tūc ſciuit ꝙ nūc incepit p̄m⁹ ann⁹ mū di. g̃ ptranſacto ſigno piſciū de⁹ ſciuit illā nunc ſcd̄o. ſol eſt in ariete: q: prim⁹ annus mūdi eſt cōpletus: ergo mūdus incipit qḋ eſt ꝓpoſitū.

Preterea in eodē inſtanti q̇ creabať ſol. quero an illuminauit orizōtē nr̄m: aut hemiſpheriū alioꝝ. ſ. antipodū nr̄oꝝ. Si noſtrū: g̃ nox fuit eis: g̃ dies nr̄a p̄ceſſit diē eoꝝ. g̃ eſt dare p̄mū diem eorū. g̃ totū tp̄s eſt finitū. Si dr̄ ꝙ ſol prius illu minauit hemiſpheriū eoꝝ: idē argumētū p̄cedit ꝙ tūc dies eoꝝ p̄ceſſit p̄mā diē no ſtrū. Quito.

Preterea ſit ꝙ ſol fuit creat⁹ in ecli pſi ⁊ ſit inſtās creatiōis a. q̇ro an inter a. ⁊ primā eclipſim fuit tp̄s finitū: an infinitū. Si infinitum: g̃ nūꝗ̄ fuit illa eclipſis niſi poſt tp̄s infinitū interceptū inter a. ⁊ ip̄ni qḋ nō eſt imaginabile. Si ꝑ finitū ſit per vnū annū: ergo ſol non fuit ante eclipſim ſuā niſi ꝑ vnū annū: ergo incepit eſſe. Sexto.

Pre terea ponať ꝙ de⁹ ab eterno ꝓduxiſſet mū dū ⁊ ſimul cū hoc ſciat iſtā ꝓpōnē. de⁹ non pōt facere quin mūdus fuerit. quero aut iſta ſemꝑ fuit vera aut nō. Si ſic: ergo deus nūꝗ̄ potuit facere q̇n mūd⁹ fuit: ergo mū dus nō fuit ꝓduct⁹ a deo libere. Si nō ſꝑ fuit vera: ergo aliqñ fuit falſa. ergo tunc ſua oppoſita fuit vera: q: ponať a p̄ncipio argumēti ꝙ de⁹ ſcit illas duas: ⁊ capio mē ſurā in qua iſta affirmatiua fuit vera: deus pōt facere ⁊c. ⁊ ſit a. Cōtra. in a mūd⁹ fuit ergo in a. iſta eſt neceſſaria ante a mūdus fuit. ergo de⁹ non pōt facere q̇n mūd⁹ fuit q: vt. Ethicoꝝ hoc ſolo priuať de⁹ ⁊c. ergo nō eſt poſſibile ꝙ deus ab eterno creauit mūdū ⁊ tñ libere. Septi mo.

Preterea ſi ſic: ergo pōt ꝓduxiſſe hoiem ab eterno. ſit ille a. quero vtrum a vixiſſet per tp̄s finitū: aut infinitū. Si per infinitū: nūꝗ̄ fuiſſet mortu⁹: ergo adhuc viueret. Si per finitū ⁊ inter mortē ei⁹ ⁊ diē hūc nō eſt niſi tp̄s finitū: ergo to tū tp̄s a ſua creatiōe vſꝗ nūc eſt finitū: er go mūd⁹ incepit eſſe. Octa uo.

Preterea demōſtra tis oīb⁹ hoīb⁹ hec eſt vera poſito iſto caſu: ⁊ ſimul cū hoc ꝙ ab eo fuiſſent deriuati per generationem oēs homines preter eum: ſi cut dicim⁹ de adam. hec nūꝗ̄ fuiſſet vera. tñ a fuit ingenit⁹: ergo a null⁹ ali⁹ p̄ceſſit: ⁊ nō vixit niſi per cētū annos: ergo nunꝗ̄ fuit ab eterno. Nono.

Preterea in omni ordine ſibiinuicem ſuccedentiū illud quod eſt an teꝗ̄ nullū ⁊ poſtꝗ̄ quodlibet aliud ab il lo iſtius ordinis: illud eſt ſimpliciter pri mum illius ordinis: ſed ſi deus ab eter no creaſſet vnum hominem a quo deriua ta fuiſſet humana poſteritas: ille fuiſſet anteꝗ̄ nullus homo preceſſiſſet: ⁊ poſt Decio.

q̄ ꝗlibet hō alius:ḡ fuiſſet ſimplr̄ ṗmus:
ergo tota illa multitudo habuit ſimplr̄ ṗ-
mū:ḡ oēs alij fuiſſent finiti numero. Con-
firmaꝫ illa poſitio ꝑ auctoritatem hylarij.
vij. de tri. q: filiꝰ nō eſt de nihilo:ḡ non hꝫ
eſſe de nouo:ergo ſm eū oē qđ fuit de nihi
lo habet eſſe de nouo. ⁊ Hug. de ſacramen
tis lib. j. c. j. nō fuit poſſibile deo hr̄e crea-
turā coeternā. Preterea Anſ. monolo. vj.
ſi qđ eſt ex nihilo ꝑ aliqđ:neceſſe eſt:vt illō
Contra per qđ eſt:priꝰ ſit. Cōtra primā qua dicit
primaꝫ mūdū fuiſſe eternalr̄ eſt ꝓbleuma neutrū.
ꝯcluſio Et cōtra ſecūdam ſic arguiꝫ. ⁊ ꝓbaꝫ multi
nes ⁊ ſe pliciter ꝙ icludat ꝯdictionē mūdū fuiſſe
cundaꝫ ab eterno. Primo ſic. Infinito repugnat eſſe
quinti pertrāſitū:ſꝫ ſi mūdꝰ fuiſſet ab eterno mul
dubij. titudo infinita fuiſſet ꝑtranſita:q: infiniti
Primo hoīes fuiſſent mortui. Tunc arguiꝫ ſic. ꝗli
bet eoꝝ futurꝰ:ergo tota multitudo fuit fu
tura:⁊ nūc eſt ṗterita:ergo infinita multi
Scdo. tudo eſt pertrāſita. Preterea infinito re-
pugnat excedi:ſꝫ ſi mūdꝰ fuiſſet eternꝰ vna
multitudo excederet aliā in infinitum. er-
go ⁊c. Maior ꝓbaꝫ:q: omne exceſſum ab
alio eſt finitum. Minor oſtēdiꝫ:q: plures
fuiſſent digiti q̄ hoīes ⁊ reuolutōes lune
Tertio q̄ ſolis ⁊c. Tertio in omni die potuiſſet
creaſſe vnā aīam ⁊ ꝯſeruaſſe. ⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s iā
foret altera multitudo infinita actu. cōſe-
quēs impoſſibile ſm quoſdā:immo de fa-
cto poſita eternitate mundi infiniti hoīes
fuiſſent:⁊ cū aīa ſit icorruptibilis:eēnt nūc
Quar- infinite aīe. Quarto demōſtratis oībus
to. hoībus ꝗ fuerūt. ꝗlibet eoꝝ fuit poſterior
ſole:ḡ ſol p̄ceſſit iſtā multitudinē:ergo illo
priori in quo ſol p̄ceſſit nō fuit aliqs hō. ḡ
Quīto ab eterno nō fuit hō. Quinto ſi ſic. pars
nō eſſet minor ſuo toto:q: a tota multitu-
dine hoīm aufero decē:q̄ro vtrum reſidui
ſint finiti vel infiniti. Si infiniti:ergo to-
ta mltitudo reſidua nō eſt minor tota mul
titudīe hoīm. ḡ tot cū. x. nō ſint plures q̄
Sexto. tot ſine decē. Preterea ſi ſic:deus nō pōt
creare plures aīas q̄ fecit:q: da ꝙ ſic tūc
R poſſent eſſe plures aīe q̄ infinite. Ad pri
Rn̄ſio mā cū dī. Infinito repugnat eſſe ꝑtrāſitū.
ad iſta Dico ꝙ poſſumus loqui de infinito dupli
argu- citer. vel de infinito ſm quātitatē ꝯtinuaꝫ
menta. ſicut de ifinita magnitudīe:vel ſm multi-
Ad pri- tudinē ⁊ h̊ duplr̄:vel ꝙ ſit īfinita actu vel
mum. potētia:ſicut eſt mltitudo partiū ꝓportio
nabiliū in cōtinuo. Silr̄ eſſe ꝑtrāſitū pōt
duplr̄ exponi. Uno mō exponiꝫ in ſucceſſi
uis ꝑ eē prīo futurū ⁊ poſtea ṗteritū:ſicut
dicimꝰ ꝙ dies ṗterita eſt ꝑtrāſita. Alio mo
do exponiꝫ in ꝑmanētibꝰ eſſe ꝑtrāſitū:per
hoc ꝙ aliqđ motū eſt ab extremo ad extre
mū alicuiꝰ quātitaꝫ. ⁊ ſic dicimꝰ ꝙ magni
tudo ſup quā eſt factꝰ motꝰ aliqs eſt ꝑtrāſi
ta a mobili cū ꝑuenerit vſqꝫ ad finē ꝑ me
diū illꝰ. Tūc ad ꝓpoſitū cū dī:infinito re-
pugnat eē ꝑtrāſitū. Nego iſtā ſi intelligaꝫ
de quāto infinito:q: nullū tale eſt:⁊ ideo
nihil ſibi repugnat. Et qn̄ arguiꝫ. ſi mūdꝰ
fuiſſet ab eterno multitudo īfinita fuiſſet
ꝑtrāſita. Dico ꝙ nullū icōueniēs ē ꝯcede-
re illā ꝓpōnē:q: quolibet tp̄e ꝑtrāſito īfi
nita multitudo eſt ꝑtrāſita. ⁊ ſilr̄ ꝑtrāſita
quacūqꝫ magnitudīe quātācūqꝫ ꝑua:con-
cedēdū eſt ꝙ infinita mltitudo eſt ꝑtranſi
ta:q: oīs magnitudo eſt vna multitudo in
finita. nā vnꝰ numerꝰ ſeu magnitudo ē vnū
duo tria:⁊ ſic in infinitū capiēdo illā vt eſt
de copulato extremo:⁊ ſic cōcedo ꝙ infini
ti homines fuiſſent mortui ſi mūdꝰ fuiſſet
ab eterno. Et cū diciꝫ ꝗlibet illoꝝ fuit fu-
turus demōſtratis oībꝰ ṗteritis. Pōt dici
ꝙ eſt falſa:q: eſt implicatiua falſi. iplicat
enī ꝙ aliq̄ fuerūt hoīes illi:⁊ tūc eſt negā-
da:hec. ſ. tota multitudo hoīm fuit futura:
q: infinita multitudo nō eſt aliq̄ vna mul
titudo. Aut poteſt dici q̄ tota multitudo Alia re
hoīum preteritoꝝ non fuit futura:⁊ ideo ſponſio
nō eſt modo ꝑtrāſita ꝓprie loquēdo de ꝑ-
trāſito. Silr̄ qui negāt illas ꝯſequentias.
erit:ergo a eſt futurū. a fuit:ergo a eſt ṗte
ritū. Haberēt negare iſtā multitudo hoīm
eſt ꝑtrāſita:q: ille terminꝰ multitudo ſup-
ponit ꝓ multitudine que eſt:ergo illa ꝯn̄a
pōt negari. quilibet illoꝝ fuit futurus:er
go multitudo fuit futura:ſicut nō ſequiꝫ.
quilibet illoꝝ eſt preteritꝰ demōſtraꝫ oībꝰ
de choris angeloꝝ:ergo hec multitudo eſt
ṗterita. Nec ſequiꝫ ꝗlibet illoꝝ fuit futu-
rus:ḡ oēs iſti fuerūt futuri. ⁊ lꝫ hec ſit fal
ſa:tota multitudo hoīm fuit futura hec tn̄
eſt vera:infiniti hoīes fuerūt futuri. ⁊ ſi in
hac ꝓpōne infinita multitudo fuit futura
ille terminus infinita poſſit ſtare ſincathe
goreumatice cōcedo ꝙ eſt vera:⁊ ſic conce
do ſilr̄ iſtā. infinita multitudo eſt ꝑtrāſita:
ergo oēs ille vnitates ſunt ꝑtrāſite. ſꝫ nego
ḡ tota multitudo fuit futura. ⁊ ſilr̄ hāc to-
ta hec multitudo eſt ṗterita. Cōtra. ꝗlibꝫ Repli-
vnitas illius multitudinis eſt ꝑtranſita:ḡ caꝫ pri-
oēs ille vnitates ſūt ꝑtrāſite:ḡ tota multi- mo.

Scdo. tudo eſt ptranſita. Itē tota illa multitu
do fuit: ꝛ nulla vnitas iſti⁹ mō eſt: ḡ tota ē
Tertio. pterita. Itē ꝗlibꝫ vnitas iſti⁹ multitudi
nis eſt pterita: ḡ oēs vnitates ſunt pterite
Ad pri‐ Ad pmū pōt dici ꝙ ꝯña nō valet: ſicut
mum. nec iſta. qōlibet iſtoꝝ diſtat a b. ḡ oīa di‐
ſtāt a b. ſit b vltim⁹ pūct⁹ vni⁹ linee ponēdo
puncta ꝛ lineas: ꝛ demōſtro ꝑ ly iſtoꝝ oīa
pūcta pter b. vel ſi dicaꝭ ꝙ nō pūt demon
ſtrari ꝑ illud ꝓnomē: ꝛ hoc credo veꝝ: cuꝫ
ꝓnomē nihil ſignificet: niſi qñ hō vtiꝭ vo
cabulo illo demōſtrādo aliq̄d certū: ꝛ con
ſtat ꝙ nō ē poſſibile ꝙ hō demōſtret īfini
ta. Ꝓpt̄ iſtā rñſionē volo ꝙ a ſit termin⁹
coꝛrñdēs cuilibꝫ pūcto in linea q̄ ſit c. pre‐
ter b. ꝛ tūc hec ē ꝯcedēda. qōlibet a diſtat
a b. ꝛ tñ hec ē negāda. oīa a diſtāt a b acci‐
piēdo ly oīa collectiue. ſilr̄ iſta eſt negāda
tota multitudo a. diſtat a b. q2 tūc inter to
tā multitudinē a ꝛ b. eēt linea ꝛ eēnt me‐
dia: ꝛ illa ſunt q̄dā. ḡ a ꝛ b etiā mediāt in‐
ter totā multitudinē a ꝛ b. ꝛ h̄ accipiendo
Ad ter‐ ſemꝑ ly totā cathegoꝛeumatice. Et a ſimi‐
tiam. li nego ꝯñam. ꝗlibet vnitas illi⁹ multitu‐
dinis ē pterita: ḡ oēs vnitates ſūt pterite:
capiendo ly oēs collectiue. lꝫ añs iſti⁹ ꝯñe
ſit negādū apud illos q̄ dicūt ꝙ h̄ vbū pte
riti tpis fuit nō pōt ṽe ꝛ licite exponi ꝑ ē
Repli‐ pteritū: nec h̄ vbū erit ꝑ eſt futuꝝ. Sed
ca. ꝯ. Capio iſtā oēs vnitates iſti⁹ multitudi‐
nis ſunt ptrāſite: q2 ſi hoc eſt falſuꝫ: vel h̄
eſt in toto vel in pte. Si ī toto: ḡ ꝗlibet hō
q̄ fuit eſt. ꝛ ſic nunꝗ adhuc hō moꝛiebaꝭ.
Si in pte: ergo oēs vnitates hui⁹ multitu
dinis nō ſūt ptrāſite: ḡ aliquo q̄ moꝛiebā‐
tur nō ſunt ptrāſiti. Pōt dici ꝙ hec. oēs
Rñſio. vnitates ſunt ptrāſite eſt diſtinguēda: eo
ꝙ ly oēs pōt tenere collectiue vel diuiſi‐
ue: ſi diuiſiue ꝓpō eſt partim ṽa ꝛ partim
falſa: q2 eſt vniuerſalis cui⁹ ꝗlibet ſingula
ris eſt ṽa pter vnā. Silr̄ iſta oēs ptes ſoꝛ‐
tis ſunt aliq̄d min⁹ ſoꝛte. Si eſt vniuerſa‐
lis hꝫ quālibet ſingularē verā pter vnā in
q̄ ſunt ſimul ſingule ptes ſoꝛtis: ꝛ illa ſin
gularis ꝯuertiꝭ cum ſenſu collectiuo: ſicut
iſta. oēs apl̄i ſunt duodecim. accipiēdo ly
oēs collectiue: ꝛ ſic eſt in qualibet ꝓpōne
dicēdū ꝙ vna ſingularis illi⁹ vniuerſalis
eſt falſa: q2 ꝯuertiꝭ cū collectiuo. iō dico ꝙ
hec vniuerſalis oēs apl̄i ſunt duodecim ē
partim vera ꝛ partim falſa. hoc eſt hꝫ ali‐
quā ſingularē falſam ꝛ aliquā verā. Et di‐
co ſic. ꝙ oēs iſte vnitates ſunt ptrāſite ſiu

qō eſt vniuerſalis hꝫ vnā ſingularē falſaꝫ
in q̄ denotaꝭ demōſtrari ꝙ aliqua ſunt in
finita: ꝛ ꝙ illa ſunt quodāmō q̄ aliq̄ñ fue‐
rūt futura: ꝛ nūc ſūt pterita. Si aūt ly oēs
teneꝭ collectiue: tūc eſt vna ꝓpō ſingulariꝫ
de q̄ nō pōt q̄ri an ſit in pte ṽa ꝛ in parte
falſa: q2 ꝓpō ſingularis nō hꝫ ṽitatē niſi ꝑ
ſe. ideo ipſa falſa. hec tñ ꝓpō. oēs iſte vni‐
tates ſunt ptrāſite nō pōt diſtingui: ſicut
nec illa. oēs iſti apl̄i ſunt duodecim: demō
ſtratis. xij. q2 illa oīo ꝯuertiꝭ cū ſingulari.
ꝛ eſt ꝓpō ſingularis. iō argumētū nō ꝓce
dit. vt pꝫ. Ad aliā foꝛmā: nego illā ꝯñaꝫ Ad ſe‐
tota illa multitudo fuit ꝛ nulla ei⁹ vnitas cundū.
eſt: ḡ tota eſt ptrāſita. lꝫ ſilr̄ añs ſit falſum
ꝓpter falſam īplicationē. ſ. ꝙ illa multitu
do ſit vna tota multitudo. Ad tertiā ſilr̄
nego ꝯñam: ſꝫ ꝯcedo añs. ꝯcedenda tñ vi‐ Ad ter‐
det iſta: infiniti hoīes fuerūt futuri ꝛ pte‐ tium.
riti q̄ nō ſunt mō preſentes: niſi foꝛte īpe‐
diret falſa īplicatio in hoc ꝓnomine qui.

Ad ſcōm principale cū dr̄. infinito repu Ad ſcōꝫ
gnat excedi. nego illā: q2 vnū infinitū pōt ꝯ pmaꝫ
excedere aliud ſi eſſet in caſu infinitū. Si ꝯcloneꝫ
militer coꝛp⁹ infinitū ſi eſſet excederet ſup hui⁹ ar‐
ficiē infinitā ſi eſſet: ꝛ ſupficies infinita ſi ticl̄i q̄ſ‐
eſſet lineā infinitā ſi eſſet. Nec valet talis ti.
ꝯña: hoc infinitū excedit illud: ergo exce‐
dit illud in duplo vel in triplo ꝛc. Verū
tñ ſi excedēs ꝛ exceſſum ſint eiuſdē rōnis:
ꝛ ſpeciei in genere quātitatis ꝯña eſt bo‐
na. Ad ꝓbationē cuꝫ dr̄ ꝙ plures fuiſſent
reuolutiōes lune ꝗ̄ ſolis ꝛc. Pōt dici ne
gādo: q2 licet in mille hoīb⁹ ſint plures di
giti ꝗ̄ hoīes: non tñ in infinitis hoībus
ſunt plures digiti ꝗ̄ hoīes: q2 infiniti di‐
giti ꝛ infiniti hoīes. Aliter aliqui dicūt Alia rñ‐
ad iſtud argumentū. ꝙ vna multitudo in ſio.
infinita eſt maioꝛ alia. ꝛ concedūt ꝙ plu‐
res fuerūt reuolutiones lune ꝗ̄ ſolis. Di‐
cunt etiā ꝙ ſicut inter ternariū ꝛ binariū
eſt ſexq̄altera ꝓpoꝛtio: ita īter ternarios
infinitos ꝛ binarios infinitos eſt ſexqui‐
altera pꝛopoꝛtio: ꝛ infinito pōt fieri addi
tio. Et hec opinio eſt liconien̄. ſuper libꝛū Ad ter‐
phyſicoꝝ. Ad tertiū de infinitate aīarū tium.
in actu. iſta ratio nō ꝯcluderet pythagoꝛi
cis q̄ poſuerūt reditionē animaꝝ ad coꝛ‐
poꝛa. ꝛ ponūt ꝙ aīa tranſit de coꝛpe hoīs
in coꝛpus beſtie ꝛ ꝯ: ſicut recitat Ouidi⁹
meta. xv. ꝛ dicit ſic. Moꝛte carent aīe: ſem
perq̄ꝫ pꝛioꝛe relicta Sede: nouis domib⁹
viuut habitāt q̄ꝫ recepte. Quicquid ſit de

tis:tñ immortalitatẽ aïe humane ſola fides determiat cũ mltitudie aïaꝝ ſm multitudinẽ corpoꝝ. Aliter põt dici ꝙ ↄcluſio de infinito in actu põt ↄcedi ↄcedẽdo nũc ⁊ negãdo eſſe in actu idẽ ꝙ eſſe rem veraꝫ in hoc mundo:qꝛ in quolibet ↄtinuo ſunt infinita in actu diſtincta ſitu ab inuicẽ: qꝛ volo ꝙ a ſignificet primã partẽ ꝓportionalẽ alicuiꝰ ↄtinui. ⁊.iij.⁊.v. ⁊.vij.⁊ ſic in infinitũ ſm numeros impares.⁊ b. ſit nomen ſcđe ptis ↄtinue ꝓportionabilis eiuſdẽ ↄtinui.ij.iiij.vj.viij.⁊ ſic in infinitũ ſm ꝓgreſſionẽ numeri paris. tũc manifeſtuꝫ eſt ꝙ infinita a.ſunt in iſto ↄtinuo: ⁊ ſilr infinita b.⁊ quecũqꝫ a diſtãt ab inuicẽ loco ⁊ ſitu:⁊ inter quecunqꝫ a ſunt aliqua b media:⁊ inter quecũqꝫ b infinita a.iſta tñ oïa ↄſtituũt vnũ ↄtinuũ. Et iõ apud Ariſt. iij.phyſi. vocaꝫ hec multitudo in potẽtia: qꝛ oïs res que eſt pars alteriꝰ dicitur apud eũ eſſe in potẽtia:⁊ ſic ſol eſt ens in potentia:qꝛ pars ſui orbis ſm eũ:⁊ corpus hoïs eſt quoddã ens in potẽtia:qꝛ eſt pars hominis. Sed credo ꝙ apud Ariſto. nõ poſſet eſſe multitudo actu infinita.⁊ ideo ſm eũ nõ forẽt aïe infinite quãcunqꝫ viã teneret. Ad hoc vitandũ ex libris ſuis non claret.nec reditus aliquaꝝ aïaꝝ ad corpa aliqualiter videꝫ ꝓbabilis.

Ad q̃rtum.

Ad quartũ cuꝫ dicitꝫ. ergo quilibet hõ fuit poſterior ſole cõcedo:⁊ nego ↄñam. vltra.ergo tota multitudo hoïm fuit poſterior ſole. Et iterũ ĝ hoïes fuerũt poſteriores ſole.

Ad q̃ntum.

Ad quintũ cũ dicitꝫ tũc pars nõ eſſet minor ſuo toto.ↄcedo ꝙ eſt dare partẽ equalẽ toti compoſito:ſicut corpus hoïs eſt eq̃le toti cõpoſito. Silr ſi materia ⁊ forma ſunt due res extẽſe in igne:vtraqꝫ ps eſt eq̃lis toti cõpoſito ſimul ſiue in quãtitate ↄtinua ſiue diſcreta. Imaginemur quãtitatẽ finitã ex vna pte:⁊ infinitã ex alia: ↄcedo ꝙ ps nõ eſt minor toto ex parte illa qua totum eſt infinitũ.verbi gratia.ſi imaginamur vnaꝫ lineã ab hoc loco ꝓtractã in infinitũ v̾ſus occidentem que ſit a:⁊ ſit b.iſta tota linea p̃ter vnũ pedẽ verſus terminũ huiꝰ linee.i. verſus orientẽ:tũc b.eſt ps a manifeſtum eſt:⁊ tñ b eſt linea infinita nec eſt ſimpliciter minor a. Eodẽ mõ de multitudie infinita a pte ante ⁊ finita a parte poſt põt fieri additio: ⁊ iſtius multitudinis a pte ante ſunt infinite multitudies : quaꝝ quelibet eſt finita:⁊ tñ ſunt multitudines infinite terminate ad iſtũ hoïem qui mõ naſcitꝫ:et ideo ↄcedo ꝙ ſubtractis.x.reſidua multitudo eſt infinita:nec eſt minor multitudo q̃ꝫ cõpoſita ex.x. ⁊ reſiduis. ſicut ſi imaginamur vnũ cõpoſitũ ex v̾bo.dei ⁊ humanitate ſibi vnita.dicoꝰ ꝙ illa ꝑfectio cõpoſita ſi foret non foret maior altero cõpoſito: qꝛ illud eſt quo maiꝰ cogitari nõ põt. ⁊ ſic ↄcedo ꝙ non oïs pars eſt minor ſuo toto. Et lꝫ oĩe totũ eſt maius ſua parte: nõ tñ oĩe totum eſt maius qualibet ſua parte.

Ad ſextũ.

Ad ſextũ cum dicitꝫ.ſi eſſent aïe infinite deus nõ poſſet creare plures aïas q̃ꝫ creauit.ↄcedo ↄñam:⁊ cõcedo de v̾tute vocis ꝙ deꝰ nõ poſſet creare plures res q̃ꝫ creauit.põt tñ creare alias aïas. dato ꝙ eſſent infinite nõ eſſent plures res q̃ꝫ eſt vnũ cõtinuũ:ſi tñ cõtinuũ ſit infinite ptes ꝓportionabiles.

Sextꝰ articlꝰ

Sextus articulus eſt an deꝰ poſſet facere mũdum meliorẽ q̃ꝫ fecit. In iſto articulo opꝫ dicere ↄformiter ſm fidẽ: ad minꝰ eñi ſuppono deũ eſſe infinite v̾tutis intẽſiue:⁊ eũ libere ꝓducere mũdũ : ⁊ mundũ eſſe finite bonitatis ⁊ ꝑfectionis. Quibꝰ ſuppoſitis dico tria. Primũ ꝙ deꝰ põt facere mũdũ aliũ ab iſto ꝑfectiõe iſto ⁊ eiuſdẽ ſpeciei cũ eo ſolũ numero differẽtẽ ab iſto.

Primã ↄcluſio

Scđo ꝙ põt facere aliũ ꝑfectiõe alteriꝰ ſpẽi.

Scđa

Tertio ꝙ nõ põt facere optimũ qđ põt facere:⁊ ideo nõ põt facere mundũ ita bonũ ſicut põt facere:iõ ſolus deꝰ eſt q̃ nõ põt facere optimũ qđ põt.

Tertia

Probatur prima cõcluſio

Primã cõcluſionem ꝓbo ſic.accipiẽdo iſtã cõem ſuppõneꝫ de dei potẽtia que eſt ꝙ deꝰ põt facere q̃cq̃d fieri nõ includit cõtradictionem. Ex quo arguitꝫ ſic. Deus põt facere q̃cquid nõ includit cõtradictioneꝫ: ſꝫ vnũ aliũ mundũ fieri ab iſto differẽtem ſolo numero nõ includit cõtradictionẽ:ergo ⁊c. Minor ꝓbatꝫ:qꝛ nulla contradictio eſt:duo ſoles ſunt. due lune ſunt. duo mũdi ſũt. Poſſet ergo deꝰ creare alia corpora celeſtia eiuſdẽ ſpẽi cũ iſtis: ⁊ ꝑ cõſequens ſolo numero differrẽt.

Scđa.)

Scđo ex eodẽ ſequitꝫ ꝙ deꝰ põt facere mũdũ in ĩfinitũ meliorẽ iſto: ⁊ tñ q̃ factꝰ eſt ſit finite ꝑfectõis et eiuſdẽ ſpẽi cuꝫ eo. Iſtud ptꝫ ſic: deꝰ põt facere ſpheras celeſtes q̃ eẽnt maiores q̃ꝫ ſint iſte:⁊ ſtellas oẽs maioris quãtitatis ⁊ elemẽta ꝓportionabilr:⁊ tũc dyameter illiꝰ mũdi eẽt maior q̃ꝫ iſtiꝰ mũdi:ſꝫ nõ ẽ dare maximã q̃ꝫtitatẽ q̃ nõ poſſit maiorẽ facere:ĝ in infinitũ põt augere mundũ,⁊ tñ

quilibet foret finite pfectiõis ⁊ eiuſdẽ ſpe ciei cũ alio. Qđ autẽ maioritas extẽſionis nõ faceret dr̃iam ſpecificã ptꝫ mariẽ in totis homogeniꝫ: qꝛ ſi dyameter ſolis eſſet in duplo lõgioꝛ ꝙ ſol eſt non differret ſpẽ ab iſto: ſic nec ſphera ignis differret ſpecie ab iſto igne pedalis quãtitatꝫ. Sic ğ deus põt facere mũdũ melioꝛẽ: ⁊ melioꝛẽ in infinitũ: ſeruata tñ ꝓportiõe cõſimiliter ꝑ augmẽtationẽ ptiũ ꝯſimiliũ ⁊equaliũ ipſius mũdi. Et eodẽ mõ peioꝛẽ in infinitũ ꝑ diminutionẽ ptiũ quas nũc hꝫ. Scđo dico ꝙ deꝰ põt facere mũdũ aliũ differẽtem ab iſto ſpẽ melioꝛẽ iſto: tñ nõ põt facere mundũ differentẽ ab iſto ſpẽ peioꝛem iſto. Primũ pꝫ: qꝛ ſupꝛa quãcũꝗ ſpẽm datam põt creare ſpẽm pfectioꝛẽ: ergo põt creare corpus ſolis alteriꝰ ſpẽi a ſole. qđ pfectioꝛes opationes faceret ſ̃m ſpẽm ꝙ ſol facit. ſicut hõ pfectiꝰ imaginatꝰ ꝙ bos: ⁊ tũc mundus cõpoſitꝰ ex illiꝰ ptibꝰ iſtiꝰ mũdi: ⁊ vna tali ſpẽ vel duabꝰ vel tribus: foꝛet pfectioꝛ iſto ⁊ alteriꝰ ſpẽi ab iſto mũdo. Aſſumptuꝫ pꝫ: qꝛ talia fieri nõ iplicat ꝯdictionem. Qđ aũt nõ põt fieri peioꝛ iſto differẽs ſpẽ. pꝫ: qꝛ ſic ẽt opoꝛteret imaginari ꝙ ſibi deeſſet aliq̃ ſpẽs quã iſte mũdus hꝫ: ⁊ ſi hoc tunc nõ foret mũdus. Tertio dico ꝙ deus nõ poſſet facere optimũ qđ põt facere: qꝛ quocũꝗ bono dato deꝰ põt facere meliꝰ: nec põt facere quãtũcunꝗ põt facere: nec põt facere ita cito ſicut põt facere. Sed ꝯ iſta ſũt qđã dubia ꝓpter rõnes Ariſtotelis pꝛimo celi: q̃bus ꝓbat vnitatẽ mundi. Pꝛima eſt talis. Mũdus ꝯſtat ex materia ſua tota: ğ nõ eſt plurificabilis: ğ nõ põt eſſe multi: ⁊ ꝑ ꝯñs nec infiniti. Scđo qꝛ nõ eſſet maioꝛ rõ quare graue moueret ad mediũ iſtius mũdi ꝙ ad mediũ alteriꝰ. Tertio ſic. omẽ qđ naturaliter recedit ab vno loco violẽter accedit ad eũdẽ: ſed graue in alio mũdo poſitũ naturaliter recedit a medio iſtiꝰ mũdi: ergo violẽter accedit ad mediũ alterius mũdi: ⁊ per ꝯñs recedet a medio iſtiꝰ mũdi. ergo vbicũꝗ poniť violẽter accedet ad mediũ iſtius mũdi. ergo lꝫ poneref infra circũferẽtiã iſtius mũdi violẽter accederet ad mediũ iſtius mũdi ⁊ nõ naturaliter. ꝯñs falſum. ergo ⁊c. Scđm dubium eſt. ꝯtra ſuppoſitionẽ illã cõem deꝰ nõ põt facere q̃cq̃d includit ꝯdictionẽ. dicif pꝛimo ſic. deus põt facere impoſſibilia fieri. ergo ⁊c. Antecedẽs ꝓbaf per Anſ. ij. cur deus homo. c. xvij. oĩs neceſſitas ⁊ impoſſibilitas dei ſubiacet volũtati. illius aũt voluntas nulli ſubdiť neceſſitati aut impoſſibilitati. nihil eñ neceſſariũ aut impoſſibile: niſi qꝛ ipſe vult. ipm aũt velle aut nolle aliq̃d ꝓpter neceſſitatẽ aut impoſſibilitatem alienũ eſt a veritate. ergo ſi deꝰ poſſet velle hoĩem eſſe aſinũ: hoc vtiqꝫ eſſet poſſibile: ſed deꝰ nõ neceſſario nõ vult hoĩem eẽ aſinũ: qꝛ eiꝰ volũtas nulli neceſſitati ſubdiť: ergo poſſibile eſt ꝙ hõ ſit aſinꝰ. ğ hoc deꝰ põt facere: ſed teneť ꝙ hoc impoſſibile ſit fieri. ğ deus põt facere ꝙ impoſſibile eſt fieri. Preterea ego poſſem hoc facere qđ fieri includit ꝯdictionẽ: ergo deus. antecedẽs ꝓbaf: qꝛ poſſem facere vnã copulatiuã cõpoſitã ex duabꝰ ꝯdictoꝛijs: ſꝫ hoc fieri includit ꝯdictionẽ: qꝛ nõ põt fieri niſi fiat ꝯtradictio. Tertiũ dubiũ eſt ſi deus faceret hoĩem q̃ peccare nõ vellet nec poſſet ſicut poſſibile foret ſ̃m magiſtruꝫ. in. ſ. ſen. di. xliiij. Et eſt verbũ Aug. ij. ſuper Geñ. c. iiij. Talem deus potuit hominẽ feciſſe qui nec peccare poſſet nec vellet: ⁊ ſi talem feciſſet q̃s dubitaret eum melioꝛem eſſe? Eſt ergo dubiũ an talis eſſet eiuſdẽ ſpeciei cũ alijs hoĩbꝰ. ⁊ videť ꝙ nõ: qꝛ quando aliq̃d cõuenit alicui indiuiduo ⁊ nulli alteri indiuiduo eiuſdẽ rõnis videť repugnare vñ lꝫ humana natura in xp̃o nõ potuit peccare ſtante illa vnione: tamẽ ſi foret depoſita peccare potuiſſet: ergo ſibi non repugnabat peccare potuiſſe. ergo hõ talis factus nõ foꝛet eiuſdem ſpẽi cuꝫ alijs hominibꝰ.

Quartũ dubiũ an aliqua creatura excedat aliam in pfectiõe infinite. videť ꝙ ſic: qꝛ dato ꝙ non. ergo gabꝛiel nõ excedit pfectionẽ vnius muſce in infinituꝫ: ⁊ ꝯſtat ꝙ excedit: ergo in aliqua ꝓportiõe finita: ſit ergo ꝙ in centuplo: pono ergo ꝙ deus faciat centũ muſcas equalis pfectionis cuꝫ muſca data: ergo tanta eſt perfectio in iſta multitudine ſicut in gabꝛiele. ⁊ ſic tãta bonitas eſſet in iſta multitudine ſicut in angelo: ⁊ per ꝯñs ita mala eſſet deſtructio eiꝰ ſicut deſtructio angeli: qđ videť valde incõueniẽs. Preterea ſi gabꝛiel nõ excederet ignẽ pedalis quãtitatis niſi ꝓportiõe finita que ſit a. detur illa pꝛopoꝛtio. cum ergo deus poſſit facere ignẽ duplum ad a. ⁊ triplum ⁊ quadruplum: ⁊ ſic in infinitũ: ſeq̃tur ꝙ poſſit tantum ignem creare ꝙ eſſet equalis pfectionis cũ pfectione gabꝛielis.

Marginal notes: Pꝛobatur ſcđa ꝯcluſio. — Tertia ꝯcluſio ꝓbaf. — Pꝛimũ dubiuꝫ Contra dicta in pꝛima cõcluſiõe arguiť pꝛimo. — Scđo — Tertio. — Scđm dubiuꝫ ꝯ cõem ſuppõnẽ pꝛio — Scđo. — Tertiũ dubiũ. — Quartum dubiũ. — Scđo.

C
Ad pri⸗mus ar⸗gu. pmi dubij.

Ad primū dubiū dico ꝙ ratiōes Ariſto
telis poſſunt ſolum ſuppoſita ꝟitate fidei.
Ad primū cū dr. celū conſtat ex materia
ſua tota: ꝑ nō eſt plurificabile: pña eſt ne⸗
gāda: qꝛ plurificari pōt ꝑ agens qḋ nullaꝫ
materiā pſupponit ſue actiōi: ſꝫ totū creat
vñ lꝫ ꝯcedit ꝙ nulla materia ſit mō in po
tētia ad formā ſolis: nō iō ſeqtur qn alius
ſol poſſit fieri: ſed tñ ſeqtur ꝙ nullū agēs
creatū preſupponēs materiam ſue actioni
pōt ꝓducere formā ſolis.
Ad ſe⸗cundū.
Ad ſcḋm dico
ꝙ ḡue exiſtēs in vno mūdo moueref natu
ralr ad centrū illi⁹ mūdi in quo eēt: ꝛ aliḋ
graue in alio mūdo ad ſuū cētrū.
Ad ter⸗tium.
Ad ter
tiuꝫ qñ dr. oē qḋ naturalr recedit ꝛc. nego
iſtā ꝓpōnē tā de grauib⁹ ꝙ̄ de leuibus. De
grauib⁹: qꝛ naturalr oē graue deſcendit ad
mediū mūdi: ꝛ aliqḋ graue naturalr rece⸗
dit a medio mūdi: ꝑ aliqḋ graue naturalr
natū eſt recedere ab eodē loco ſm naturaꝫ
ad quē ſilr natuꝫ eſt accedere. Qḋ aūt caſu
poſito aliqḋ graue recedit a medio mūdi
pꝫ: qꝛ ferrū poſitū in medio mundi accede
ret naturalr ad adamātē ſupꝛapoſitū. Si⸗
militer ne relinqreſ vacuū: idē ꝯtingeret.
De leuib⁹ facili⁹ eſt videre h̄ idē: qꝛ imagi⸗
nemur vnā lineā trāſeunteꝫ ꝑ centrū terre
vſqꝫ ad celū ī q̇ ſit dyameter ſphere corpo
raliū cui⁹ termini in celo ſint a ꝛ b. tūc ma
nifeſtū eſt ꝙ ignis exiſtēs in ſupficie terre
directe ſub a naturalr aſcēdet ad a: ꝑ natu
ralr recederet ab illo furſum. ꝛ tñ ſi idem
ſupponereſ in alia pte directe ſub b natu
ralr accederet ad b. ꝛ recederet ab a. ꝑ idē
leue in diuerſis ſitib⁹ poſitū natū eſt ſilr re
cedere ꝛ accedere ad eundē locū. Eodē mō
D
dico de graui poſito pmo ī vno mūdo poſt
Ad ar⸗gu. ſcḋi dubij.
in alio.
Ad ſcḋm dubiū dico ꝙ hec ſup⸗
poſitio. de⁹ pōt facere qcqd nō includit cō
tradictionē: eſt ꝟa ſi bñ intelligaſ. Intelli
giſ eñ ſic. de⁹ nō pōt facere q̇ facto ꝛ exiſtē
tib⁹ oīb⁹ ꝓpōīb⁹ que pñt eſſe ſequūtur ali
qua ꝯdictoria eſſe ſimul ꝟa. ꝛ oē illud pōt
facere quo poſito in eſſe nō ſequūtur aliq̄
ꝯdictoria eſſe ſimul vera. Ad illud Anſel.
dico ꝙ nō dꝫ intelligi ſm ꝟba: ſꝫ ſicut ipe⸗
met declarat in medio capli dicēs. ꝙ du⸗
plex eſt neceſſitas. ſ. neceſſitas coactōis ꝛ
neceſſitas ꝓhibitiōis. ſilr impoſſibilitas
ſonat in defectū potētie: manifeſtū eſt aūt
ꝙ voluntatē dei nulla pōt coactio cogere:
nec aliq̄ ipoſſibilitas cohibere: nec ī eo eſt
defect⁹ potētie qn poſſit qcqd ē poſſibile.
Et iō dicit Anſ. ad talē intellectū ꝙ oīs ne
ceſſitas ꝛ ipoſſibilitas ei⁹ ſubiacet volūta
ti: hoc eſt nihil pōt ei⁹ volūtatē cogere vel
ꝓhibere vel aliq̇ mō impedire: nec pl⁹ in
tēdit. Unū ad formā argumēti dico ꝙ deus
nō pōt velle hoīem eſſe aſinū ſic ꝙ huma⸗
na natura ſit natura aſini ꝛ cōcedo ꝙ non
vult libere hoīem nō eſſe aſinū: ſꝫ neceſſa⸗
rio. ꝛ ꝯcedo ꝙ nihil vult neceſſario niſi ſe.
vñ nullā rē vult eſſe neceſſario niſi ſe: vult
tñ multa ſic eē neceſſario: ſicut ꝑ quedā cō
plexa neceſſaria denotanſ: vt deū nō eſſe
creaturā hoīem nō eſſe aſinū.
Ad aliud ... Ad ſe⸗cundū.
Ad aliud
ꝯcedo ꝙ hō pōt facere illḋ qḋ fieri icludit
ꝯdictionē: ſic ꝯcludit argumētū: qꝛ hō nō
pōt facere copulatiuā cōpoſitā ex ꝯdicto⸗
rijs qn faciat illud qḋ fieri includit cōtra⸗
dictionē: nō tñ pōt hō aliqd facere quo fa
cto ꝯdictoria ſint ſil vera.
X
Ad ar⸗gu. ter⸗tij du⸗bij.
Ad tertiū du⸗
biū rñdet oclīā pmo ſniarū di. xliiij. ꝙ hō
talis nō foret eiuſdē ſpeciei nobiſcuꝫ. Uñ
dicit ꝙ iſte termin⁹ hō pōt dupliciter acci
pi. Uno mō ꝓ omni cōpoſito ex corpore ꝛ
natura intelligibili: ꝛ ſic hō non eſt ſpēs
ſpecialiſſima. Scḋo accipiſ ꝓ compoſito
ex corpore ꝛ tali aīa ītellectiua qualē nos
habem⁹: ꝛ hō ſic ſumpt⁹ eſt ſpēs ſpecialiſſi
ma. Nec ille q̇ foret impeccabilis ꝑ natu⸗
rā eēt eiuſdē ſpēi ſpecialiſſime cū illo qui
pōt peccare ꝑ naturā. qḋ ꝓbat ꝑ rōnē quā
poſui in iſto dubio ſupius: qꝛ ſi aliqd cōue
nit vni indiuiduo alicui⁹ ſpēi nō repugnat
alteri indiuiduo eiuſdē ſpēi cōſimile habe
re ꝛc.
Replicat primo.
Cōtra hoc nō eſt ad mētē magi⸗
ſtri ꝛ Aug. Quoꝝ vterqꝫ dicit de hoīe iam
facto: ꝙ de⁹ poterat eū talē feciſſe q̇ nō vel
let peccare nec poſſet: vt dicit magiſter. ſꝫ
deus nō poſſet facere hoīem iā factū alteri
us ſpēi ꝙ̄ eſt: ꝑ nō eſt ad ꝓpoſitum dicere
deū poſſe facere hoīem alteri⁹ ſpēi qui nō
poſſit peccare.
Scḋo.
Scḋo qꝛ non ſeqtur: ille
hō nō pōt peccare: ꝑ eſt alteri⁹ ſpēi. ꝛ h̄ lo⸗
quēdo de potētia ꝓpinqua ad peccādū. ſi⸗
cut nō ſeqtur. hoc graue impeditū nō pōt
deſcēdere: ꝑ ē alteri⁹ ſpēi ab alio graui qḋ
iā deſcēdit. Silr xp̄s nō pōt peccare: ꝛ tñ
eſt eiuſdē ſpēi cū qlibet pctōre. Silr dato
ꝙ de⁹ nullū pceptū daret hoī: nō poſſꝫ pec
care potētia ꝓpinq̄. Silr dato ꝙ de⁹ cōſti⸗
tueret ꝙ nō coageret hoī ad actū malū: ꝛ
impediret ne aliqd omitteret: talis nō poſ
ſet peccare potētia ꝓpinq̄. niſi ſicut frigi⸗
dū pōt calefacere ꝛ obſcurū illuminare: qꝛ

frigidū pōt fieri calidū: ⁊ obſcurū illumi-
noſum. Et ſm illū modū loquēdi poſſuȝ di
cere ꝙ ille cecus pōt videre: ⁊ ſutor pōt cō
Tertio. ſecrare epos. Tertio videt̄ incōuenien
ter dictū ꝙ id͛ de⁹ poſſet facere hoīem ipec
cabilē: q: pōt facere vnā creaturā alterius
ſpēi ab hoīe q̄ peccare non pōt: q: ſeq̄tur a
nō eſt aīal rōnale mortale: ḡ a nō eſt hō. ſit
aīal rōnale mortale diffinitio ꝯuertibilis
cū iſto termino hō: ḡ non ſeq̄tur ꝙ feciſſet
hoīem impeccabilē: ſȝ vnā creaturā q̄ fuiſ-
Confir ſet vocata hō. Cōfirmat̄: q: hoc nomē hō
matur. eſt nomē ſpēi ſpecialiſſime: ⁊ nō gen⁹. nec
pōt eſſe nomē generis niſi ꝑ nouā impoſi-
Quar- tionē. Quarto. aut illa creatura foret li-
to. bera aut nō. Si non libera: ḡ non foret hō
rōnalis. Si libera: ergo facto ſibi precepto
poſſet libere obedire vel tranſgredi. Cōfir
mat̄ ꝑ illud Hiero. in quadā homelia de
filio ꝓdigo. Et ponit̄ lib. ij. di. xxv. Solus
de⁹ eſt in quē pctm̄ nō cadit: nec cadere pt:
ceteri cū ſint liberi arbitrij in vtrāq̄ partē
Quīto. flecti pñt. Quinto ſic. aut talis poſſet me-
reri aut nō. ſi nō: ergo neceſſario dānaret̄
⁊ tñ ſine pctō qd̄ eſt inconueniens. Si ſic
aut per naturā aut per grām. ſi ꝑ naturam
ſeq̄tur error pelagij. Si ꝑ grām. ꝯ: grā nō
eſt ſibi neceſſaria: q: nō ē mag͛ peccabil̄ q̄ꝫ
lapis: ḡ ſine grā poſſet vitare peccatū: imo
nō ꝓprie vitaret: q: vitare eſt non facere
vel non hr̄e qd̄ homo pōt facere vel hr̄e. ⁊
ita nihil d͛ vitare niſi illud qd̄ facere pōt.
Et ideo nō eſt ſm mentē Aug. nec ꝯcludit
Rñſio ſua rō: q: nō vult dicere Aug. ꝙ de⁹ poſſet
ad au- facere hoīem qui foret impeccabilis ꝑ na
ctorita turā ſȝ poſſet feciſſe ſic hoīem ꝙ eū donis
tē Aug. gratuitis ⁊ virtutib⁹ ſic dotaſſet ꝙ ſibi ad
bñ agendū ſolūmodo ⁊ nō ad peccādū coe
giſſet ꝙ nūq̄ꝫ poſſet peccare potētia ꝓpin
qua: ſicut dicim⁹ ꝙ graue nō pōt deſcēde-
re qñ impedit̄. Vñ v͛ba magiſtri ſuꝑius al
legata ſunt v͛ba Aug. ij. ſuꝑ Geñ. c. iiij. Nec
magiſter videt̄ ibi hr̄e intellectū Augu. vt
pȝ ibidē. Nec pl⁹ habet̄ niſi ꝙ Aug. in ꝑnci
pio capl'i dicit. Talē inq̄t facere hoīem po-
tuit: q̄ nollet oīno peccare. Ecce nos conce
dim⁹ meliorem eſſe naturā q̄ oīno peccare
noluit. Loq̄tur em̄ Aug. ꝯ increpātes deū
eo ꝙ hoīem ꝑmittat tētari ⁊ peccare. ⁊ ꝙ
debuit hoīem feciſſe talē q̄ nollet oīno pec
care. Ad hos rñdet Aug. ꝙ melior eſt natu
ra q̄ oīno peccare nō vult: q̄ꝫ illa q̄ peccare
vult. Utruȝ aūt poſſet facere hominē qui

oīno peccare nō poſſet: nō querit Auguſti
nus ibidē de hoc: nec determinat ſalua re-
uerētia magiſtri. Vñ nec ocкā hȝ intentio
nē magiſtri: nec magiſter intentionē Au-
guſtini. Nec tamē magiſter intēdit ꝙ de⁹
poſſet feciſſe hominē impeccabilē per na-
turam: ſȝ ꝑ dona: ſicut de natura humana
in xp̄o pȝ ⁊ de beatis fiet. Ad argumenta Ad rōes
iſtius opinionis. illud qd̄ conuenit induit ockam.
duo ⁊c. hec pōt negari. Nā iſti calori repu
gnat cōpati ſecū frigus demonſtrato calo
re in ſummo: ⁊ hoc conuenit tñ calori re-
miſſo. Silr̄ iſti calori magno cōuenit age-
re ad vnum miliare demonſtrato vno ma-
gno igne: ⁊ tñ hoc repugnat minis par-
uis calorib⁹. Silr̄ lignuȝ pedale ⁊ bipeda
le ſunt eiuſdē ſpeciei: ⁊ tñ ligno bipedali
cōuenit cōponi ex duab⁹ quātitatib⁹ peda
lib⁹: ſȝ hoc pedali repugnat. Ad quartū du
biū dicet̄ alſ. Iā reſtat videre de ſepti- Septi
mo articulo. an in ꝓpōnibus de futuro in mus ar
materia ꝯtingenti ſit determinata veritas ticulus
in vno ꝯdictorioꝝ: ⁊ falſitas in reliquo. Et
videt̄ ſnīa Ariſtotelis ꝙ non: ſicut argue-
bat̄. Vñ videt̄ ꝙ neutra pars in materia
contingēti eſt vera vel falſa. Opinio autē
theologoꝝ huic eſt ꝯria. Credimus enim
deū ſcire reſurrectionē eſſe futuraȝ: ⁊ oīm
ꝯdictorioꝝ determinate alterā partē: alſ
ꝓphetia eēt impoſſibilis: nec ei oporteret
credere. Silr̄: vel eſt ita a parte rei ſicut ꝑ
illā denotat̄ a erit. ſit a vnū futurū contin
gēs: vel nō eſt ita a ꝑte rei. ſi non ꝓpō eſt
falſa ꝑ diffinitionē: q: ſignificat aliter eſſe
q̄ꝫ eſt. ſi ſic: ḡ ꝓpō eſt vera. Dico ḡ ſicut dr̄ Rñſio
cōiter ꝙ ꝓpō de futuro neceſſario eſt vera docto-
ſic tñ ꝙ nunq̄ꝫ poteſt fuiſſe vera. ⁊ ideo ali ris.
ter eſt vera q̄ꝫ illa que eſt de preterito ſim-
pliciter vel de pñti: eſt tamē ſic vera ꝙ nul
lo mō ad ſui veritatē req̄rit aliquā de fu-
turo eſſe verā: q: ſi aliqua talis ſit vera ne
ceſſariū erit poſtea ꝙ illa fuerit v͛a. In ꝓ
pōnibus aūt de futuro in materia cōtingē
ti ſic eſt ꝙ vtrūq̄ꝫ ꝯdictorioꝝ pōt eſſe verū
⁊ tñ nec ſimul nec ſucceſſiue. Preterea ali
qua ꝓpō eſt vera ⁊ pōt eē falſa: ⁊ tñ nō po
teſt deſinere eſſe vera nec incipere eē falſa.
Itē aliqua ꝓpō eſt vera ⁊ pōt eſſe falſa: ⁊
tñ nō pōt mutari a veritate in falſitatem.
Itē aliq̄ ꝓpoſitio fuit vera ab eterno ⁊ eſt
vera nūc: ⁊ tamē poteſt fuiſſe falſa ab eter
no. tamē ſi fiat falſa non aliter ſe habebit
q̄ꝫ ſe habuerit ab eterno: q: ſi nunc ſit falſa

ab eterno fuit falſa. Ite; ſortes poteſt face
re aliquã ꝓpõnem fuiſſe verã ab eterno q̃
nũq̃ fuit ſcita a deo: ⁊ tñ deꝰ nõ põt incipe
ſcire eã. Iſte ꝓpõnes patẽt'i talibꝰ: ſortes
erit btũs. ſortes non erit btũs: q2 iſta q̃ eſt
vera de iſtis ſemꝑ erit vera: ⁊ tñ põt nunq̃
Nota: fuiſſe vera nõ tamẽ incipe eſſe fa. Sed in
q̃buſdã ꝓpõnibꝰ cõtingentibꝰ illa que eſt
fa põt deſinere eſſe vera ⁊ incipere eſſe fal
ſa ſi ɔtinue maneat. ſicut p; de iſtis. aĩa an
tixpi creabiƭ: dies iudicij erit. Sortes na-
ſceƭ in a. nã in primo inſtanti eſſe ipſiꝰ an-
tixpi hec incipit eſſe falſa ſi cõtinue mane
at aĩa antixpi creabiƭ. ⁊ hec ſimiliter. dies
iudicij erit: erit falſa poſt diẽ iudicij. ⁊ erit
falſa poſtq̃ fuit vera. ⁊ ſic de ſimilibꝰ q̃ nõ
ſemꝑ erũt vere de futuro. ſed vſq; ad certũ
tp̃us. Alie vo ꝓpõnes q̃ ſunt in preſcien-
tia dei reſpectu beatitudinis que erit eter
na: vel damnationis eterne: ſic ſunt ve ꝙ
ab eterno fuerunt vere. ſicut tales. aĩa xpi
erit beata: anima iude erit dãnata: ſtante ſi
gnificatiõe quã mõ ꝓpõnes habẽt. ⁊ de ta
libꝰ verũ eſt ꝙ ſunt vere ⁊ pñt eſſe falſe: ſed
non pñt deſinere eſſe vere: nec incipere eẽ
Nota. falſe. Silr alique ꝓpõnes que ſunt de fu-
turo q̃ ſunt vere ⁊ nõ falſe ⁊ non erũt vere
niſi ad certũ tempus. ſicut ſortes peccabit
cras. dies iudicij erit: ⁊ hmõi poſſunt ante
tp̃s illud nunq̃ fuiſſe vere: non tñ poſſunt
ante illud tp̃s eſſe vere vel falſe ſucceſſiue:
Rñſio vel mutari de veritate in falſitatẽ. ſic ergo
ad arti- p; ad iſtũ articulũ ꝙ ꝓpõ de futuro: iõ eſt
culum, va: q2 ſic erit ſicut ꝑ eã denotaƭ: põt tamẽ
aliter eſſe: ⁊ ideo nõ eſt neceſſe ꝙ ſi fuerit
va ꝙ ſemꝑ erit poſtea veru; dicere ꝙ fuit
va: ⁊ in hoc differt a ꝓpõnibus de preteri
AA to ⁊ pñti. Octauꝰ articulꝰ an deꝰ poſſit re
Octa- uelare futura ɔtingentia. Hic dico ꝙ iſte
uus ar- articulus p̃ſupponit deũ ſcire futura ɔtin
ticulus gentia: ꝙ cõcedo ſicut op;: vt patet. j. ſent.
q̃ttuor di. xxxviij. ⁊ xxxix. ꝑ totum. Sed dubiũ eſt
facit, an deꝰ poſſit ſcire plura q̃ ſcit vel nõ. de h
ſcire dixi alĩs contra oclzã. quere q̃ntũ arti-
culũ de ſcientia dei quã h; deus de futuris
contingẽtibꝰ an poſſit figura contingẽtia
reuelare creature rõnali: ⁊ dato ꝙ ſic. an ta
lia reuelata ſint contingentia poſt reuela
tionẽ. vbi ſunt q̃ttuor videda. Primo p̃mit
tã quaſdã auctoritates ſctõꝝ. Secũdo q̃ſ
dã diffinitiones ⁊ terminoꝝ expõnes. Ter
tio q̃ſdã ſuppõnes. Quarto ad q̃ſdã rõnes
factas in argumento p̃ncipali illiꝰ opi. rñſ-

debo. Quantũ ad primũ ſciẽdũ ꝙ cu; ti- Primũ
more ⁊ reuerẽtia ẽ rop; exp̃mere illa q̃ va
ſunt qñ loq̃mur de deo. Un̄ Aug. x. de ciui.
dei. c. xxiij. Liberis vbis loquũtur pħi: nec
in rebꝰ ad intelligendũ difficillimis offen
ſionẽ religioſaꝝ auriũ pertimeſcũt. Nobis
aũt ad certã regulã loq̃ fas eſt: ne vboꝝ li-
cẽtia etiã de rebꝰ que his ſignificanƭ ipiã;
gignat opinionẽ: hec ille. Et ideo q̃ in iſta
materia dico ſine ꝑtinacia inueſtigatiõis
grã dico. ⁊ l; nullã rõnẽ haberẽ ad concor
dãdũ cũ rerũ contingẽtia diuinã p̃ſciẽtiã;
⁊ reuelatiões: nõ minꝰ ideo crederẽ q̃n ve
ſilr ſtent deũ tales reuelationes poſſe reue
lare. ⁊ eas poſt reuelationẽ eſſe contingen
tes: ⁊ argumẽta optima que ponũt in con
trariũ reputarẽ ſophiſtica: l; nullus foret q̃
ea ſciret ſoluere. Unde Anſ. de ɔcordia. c.
xviij. dicit ꝙ qñ rõnẽ habemus cui ſcriptu
ra repugnat: q̃uis nobis iſta rõ videaƭ in
expugnabilis: nulla tñ veritate fulciri cre
deda eſt. Et Aug. v. de ci. dei. c. x. diſputans
ɔ opinionẽ ciceronis q̃ negauit p̃ſciẽtiam
dei dicit. Nullo mõ cogimur aut retẽta p̃-
ſciẽtia dei tollere volũtatis arbitrium: aut
retẽto volũtatis arbitrio deũ: qd̃ nefas ẽ ne
gare p̃ſciũ futuroꝝ: ſ; vtrũq; cõplectimur
vtrũq; fidelr ⁊ veracitr ɔfitemur. Illõ vt bñ
credamꝰ hoc vt bñ viuamꝰ. Male aũt viuiƭ ſi
nõ d deo bñ crediƭ. Un̄ abſit a nob̄ negare
eius p̃ſciẽtiã vt liberi eſſe velimꝰ: quo ad-
iuuãte liberi erimꝰ. Itẽ Aug ad Uoluſia-
nũ. Dicamꝰ deum aliq̃d poſſe qd̃ nos fate-
mur iueſtigare nõ poſſe. Et Anſ. de q̃ſtiõe
illa dicit ꝙ multa debemꝰ fateri deũ poſſe
que nos nõ valeamus obtinere. Et. iiij. cur
deus hõ. c. xxvij. Deus facere põt qd̃ homi
nis ratio cõprehẽdere non põt. Reſtat BB
ponere diſtinctiões ⁊ expõnes terminoꝝ: Scdm
quaꝝ prima eſt: ꝙ iſte terminus ſcire tri mẽbrũ
pliciter accipiƭ. Primo mõ largiſſime ⁊ ſic huiꝰ ar-
ɔuertiƭ cũ cognoſcere ⁊ eſt veroꝝ ⁊ falſoꝝ ticuli.
cõpleroꝝ ⁊ incõpleroꝝ. Scdo modo mag
ſtricte ꝑ noticia euidẽte aſſẽſiua alicui vo
q̃ hõ aſſentit ꝙ ita eſt in re ſicut ꝑ illud ve
rũ denotaƭ ſine formidie: ⁊ ſic poſſum ſci-
re iſtã paries ẽ albꝰ: vel iſtã. ſol orieƭ cras.
Tertio ſtrictiſſime ꝑ noticia euidẽte aſſen
ſiua alicui p̃mo q̃ homo aſſentit ꝙ ita eſt
in re ſicut ꝑ illud verũ denotaƭ: ⁊ qd̃ nõ po
teſt ſe alr hr̃e. ⁊ ſic loq̃ƭ ariſt. de ſcire p̃mo
poſterioꝝ. c. ij. i pñ. dicẽs. Scire ẽ rẽ ꝑ cãm
cognoſcere. Et i fine ſubdit. Et qm̃ ipoſſibi

le eſt alr ſe hre. ſicut loquit Anſel. de caſu
dyaboli. c. xxi. vbi inqt. De illa ſcia qrit q
nō ē niſi cū certa rōne intelligit oino. Rn
deo nō poſſe ſciri qd pōt nō eſſe: qd eni nō
eſſe pōt nequaq̄ eē certa rōne colligi pōt
hec ille. Et loquit inquirēdo an dyabolꝰ p
ſciuit ſe caſurꝝ. Primo mō deus ſcit oia ap
prehēſibilia a creatura vera ꝛ falſa: poſſibi
lia ꝛ ipoſſibilia: cōplera ꝛ incōplera. Se
cūdo mō deꝰ ſcit futura ꝯtingentia. Tertio
mō nō: qꝛ tales ꝓpōnes ſic ſunt vere ꝙ poſ
ſunt nunq̄ fuiſſe vere: ſicut dictū eſt in arti
culo. vij. Scđo mō accipiēdo ſcire eadem
noticia pōt ſucceſſiue eſſe ſcia ꝛ opinio fal
ſa ſiue error p mutationē rerꝫ: vt ſi viderez
ſortē currere: tūc aſſenſus quo crede ſortē
currere vocat ſcia iſto mō cōiter loquēdo
de ſcia. Si aūt deus manuteneat aſſenſuz
in mēte mea ꝛ ſpēs in ſenſu ſicut prius. ꝛ
annihilet ſortē idē aſſenſus erit error ꝛ fal
ſa opinio: qꝛ ſcia non dicit de aſſenſu ſicut
nomē abſolutū: ſed ſimul cū hoc ꝙ ſuppo
nit ꝓ aſſenſu connotat ſic eſſe in re ſicut p
aſſenſum denotat. ideo hec eſt ꝯcedenda.
p ſciam pōt hō errare ꝛ opinari falſuꝫ. Sīr
iſta p certitudinē pōt hō decipi: ſꝫ non ſi
ꝯuertat ponēdo circūſpectionē vel ſapien
tiā a pte p̄dicati: ideo tales ſunt negande:
hō pōt errare p ſciam: hō pōt decipi p cer
titudinē. denotat eni ꝙ hec ſit poſſibilis:
Scđa diſtinctio. hō decipit p certitudinē. Scđo quia in
iſta materia cōiter vtimur hoc termio cer
tificare dicēdo talē ꝓpōnem. deus pōt cer
tificari beatuꝫ ꝙ ſemp erit beatus. ſortes
pōt certificari ꝙ erit ſaluatus. Ideo dicē
dū eſt de termino certꝰ. ꝙ aliquē eē certuꝫ
pōt eſſe duplr. Vel qꝛ credit qꝛ ita eſt ſicut
denotat p ꝓpōnem cui aſſentit. ꝛ ſic eſt in
rei veritate. Vel qꝛ eſt ſicut denotat p pro
poſitionē cui aſſentit: ꝛ ꝙ nō pōt alr eſſe.
Primo mō deꝰ certificat btm ꝙ ſemp bea
tus erit. Credit eni natura btā ꝙ ſemp erit
btā: ꝛ ideo ſatis certa eſt: tn ſic eſt certa ꝙ
pōt nunq̄ fuiſſe certa. Et noticia que eſt
certitudo vel ſecuritas bti pōt fieri dece
ptio ꝛ error de potētia dei abſoluta: tn̄ in
rei veritate certa eſt. Scđo mō nō eſt certa:
nec deꝰ eā certificare ſic pōt: qꝛ includeret
ꝯdictionē: vl̄ argueret deū nō eē oipotētē:
qꝛ nō poſſet creaturā certificatā annihila
Tertia diſtinctio. re: cuiꝰ oppoſituꝫ dicit Anſ. de libe. arbi. c.
viij. Totā qppe ſubam ꝛc. Tertia diſtin
ctio eſt de iſto termino reuelare: qꝛ iſto poſ
ſumus vti duplr. Primo mō ꝓ cauſatione
noui aſſenſus in intellectu alteriꝰ creature
alicui cōplexo vero: ita ꝙ h ſit diffinitio ex
primēs qd iportat p hoc nomē reuelatio:
vt nō ſit aliud q̄ cauſare nouū aſſenſuꝫ in
intellectu alterius alicui vero cōplexo: qꝛ ſi
hypſi nemo dr proprie reuelare. ꝛ hoc pōt
eē duplr. vel ꝙ aſſentiat cū formidie ꝛ tūc
eſt opinio: vel ſine formidine ꝛ tunc vocat
reuelatio ſcita. Scđo mō accipit reuela
re ꝓ cauſare aſſenſuꝫ alicui cōplexo in in
tellectu alteriꝰ de nouo: vt iſta deꝰ reuela
uit ſorti ꝙ dies iudicij erit exponit eni p
iſtā deꝰ creauit de nouo i mēte ſortis aſſen
ſuꝫ q credit diē iudicij fore. Pmo mō acci
piēdo h nomē reuelare hec ē ꝯtingēs. deꝰ
reuelauit ſortē die iudicij fore. ꝛ poſtq̄ h
reuelauit ſorti. ꝛ hec ē ꝯtingēs. iſte aſſen
ſus fuit reuelatio demōſtrato aſſenſu q in
rei veritate fuit reuelatio: qꝛ ſic iſte terminꝰ
reuelatio ē vnꝰ terminꝰ cōnotatiuꝰ ſuppo
nēs ꝓ illa q̄litate: q eſt aſſenſus: ꝛ iportās
ꝙ cōplexū cui aſſentit ſit verū. Vn̄ iſta ꝓ
poſitio deus reuelauit ſorti ꝙ dies iudicij
erit. dꝫ exponi p illas in iſto ſenſu. deꝰ ali
quo mō creauit i ſorte aſſenſuꝫ iſtiꝰ articu
li de nouo. ꝛ ita erit: alioqn nō creaſſet aſ
ſenſum cōplexo vero. Si aūt iſte terminꝰ re
uelatio exponat ſcđo mō ꝓ eo qd ē ſimplr
cauſare aſſenſū alicui cōplexo ſic ē nēcaria
hec deꝰ reuelauit ſorti ꝙ dies iudicij erit. ꝛ
nō depēdet ab aliq futuro: qꝛ ſic pōt deꝰ re
uelare falſuꝫ ſi velit decipe ꝛ fallere creatu
rā: ꝛ nullū incōueniēs ſequit ex h: qꝛ nul
lū incōueniēs eſt ꝙ ille q ē veritas cauſet i
aliq falſitatē. Tertio reſtat exponere ali
q̄s ꝓpōnes qbus vtimur i iſta materia. di
cimꝰ eni ꝙ xps aſſeruit: deꝰ ꝓmiſit: xps iu
rauit. Aſſerere eſt vocalr ꝓferre aliquā ꝓ
poſitionē vocalē: ꝛ velle ꝙ audiēs credat
eā eē verā. vn̄ iſte q aſſerit vocalr deū eē ꝓ
fert hāc deꝰ eſt. ꝛ vult ꝙ illa ꝓpō ab eo ꝓ
lata certificet eū q audit ꝙ deꝰ eſt. ꝛ p h dꝫ
aſſerere ꝛ iurare ꝛ ꝓferre ꝯſimilē vocē ma
terialr vl̄ recitatiue. Nec reqrit ꝙ ipe cre
dat dcm̄ ſuū eē verꝫ: qꝛ multi aſſerūt falſuꝫ
qd ſciūt eſſe falſuꝫ: ꝛ iō mētiunt. Ego aūt
ꝯdictionē nō video ſeq ſi ꝯcedit deū aſſe
rere falſum ſciēter. ſꝫ deū mētiri vel piura
re vel deū eē falſum eo modo quo mēdax
dicat eſſe falſus nō cōcedit: qꝛ ſm Aug. li
bro de mendacio. Mendaciuꝫ eſt falſa vo
cis ſignificatio cum intētione fallendi. Et

CC Tertiū mēbruꝫ huiꝰ articuli.

hoc dꝫ ſic exponi: cū intētione deordinata
fallēdi. Deꝰ aūt nō pōt hr̄e intētionē deoꝛ
dinatā in aliquo facto ſuo: ⁊ ideo deꝰ non
pōt mētiri neqꝫ peccare. Nulli tn̄ dubium
qn̄ deꝰ poſſit aſſerere falſuꝫ ſciēter ⁊ cū in-
tētiōe fallēdi creaturā: q2 nō includit ɔdi-
ctionē in deo: imo īperfectꝰ eēt ſi nō poſſet
intelligere: q2 aliq̄ creatura pōt mereri vt
decipiat a deo. Et credo ꝙ demōes merue
rūt decipi ⁊ iuſte a deo: ita ꝙ deꝰ multa fa
cit intētiōe fallēdi eos: ⁊ fecit ītētiōe fal-
lēdi. Nec video cām q̄re deꝰ non pōt velle
creaturā decipe ꝑ ſeipm īmediate. Un̄ di-
cit Aug. lib. lxxxiij. q. q. ij. ꝙ deus decipit ꝑ
malos angelos ⁊ ꝑ malos hoies. ⁊ ꝙ deꝰ
iuſſit filijs iſrael decipe egyptios. Ubi al-
ludit Aug. hiſtoꝛie d̄ rege achab. iij. Reg.
c. xxij. Et de ſpū q̄ dicit. Egrediar ⁊ ero ſpi-
ritꝰ mēdax. Et ſequit. Decipies ⁊ preuale-
bis egredere. Ubi manifeſtū eſt ſm Aug.
ꝙ deꝰ dixit malo angelo vt deciperet reges.
Similr̄ xp̄s voluit naſci de ꝟgine vt deci
peret dyabolū eiꝰ natiuitatē ſm ſctōs oc-
cultans. Similr̄ Rebecca ⁊ Jacob de ſin
gulari ɔſilio ſpūſſancti deceperunt yſaac
Geneſ. xxvij. Silr̄ iudith holofernes. Un̄
videt ꝙ deꝰ poſſit decipe etiā ꝑ bonos vt
ſatis veriſile eſt ꝙ frequēter decepit dya-
bolū ⁊ malos hoies. Similr̄ deꝰ precepit
Joſue ꝙ poneret inſidias vrbi hay qn̄ de
buit eā capere. ſilr̄ dixit Joſue ꝙ deciperet
eos. Silr̄ nullū incōueniēs videt ſeq̄ ſi di
cat deū dicere falſuꝫ: vel ꝓmittere ſe factu
Quītus dictum — rū ⁊ nō facere: ſicut hō pōt. Quinto di-
co ꝙ deꝰ eſt vera noticia ſimplr̄ ⁊ acciden
talis cuiuſlibet veri ſiue ſit exponibilis ꝑ
ꝓpōnē de futuro: de p̄terito vel de p̄ſenti.
ſic tn̄ ſcit futura ꝙ pōt nunq̄ ſciuiſſe ea.
Et pōt eſſe noticia equalēs duobꝰ ɔdicto-
rijs aliqn̄ ſucceſſiue ꝑ mutationes rei aut
ſine mutatiōe rei ſiue in ɔdictorijs de fu-
Sextū. — turo: vt ptꝫ in ſeptimo articulo. Sexto
dico ꝙ ois noticia creata eſt limitata ad ſi
gnificādū ſic eſſe ſicut ꝑ eā denotat: ⁊ ideo
ois noticia creata pōt eſſe erroꝛ ſi ſit de ob
iecto mutabili. ⁊ iō cū in aīa beati ⁊ ī aīa
xp̄i ſint multe noticie create q̄ ſunt veridi
ce noticie mō de creaturis vt ꝙ ſol mouet
in celo: ⁊ ꝙ luna eclipſabit in tali tp̄e. Di-
co ꝙ ille poſſunt ſi deus voluerit fieri er-
roꝛes ⁊ falſe opiniones. ⁊ ſic hec eēt vera
btūs decipit. ⁊ hec ſilr̄ deus decipit: ꝑ cō-
municationē ydiomatū iſta pōt cōcedi: q2
nō includit ɔtradictionē ſic fieri: ideo ɔce
dendū eſt ꝙ deꝰ pōt ſic facere: ⁊ ideo ſolus
deus eſt in quē erroꝛ vel deceptio cadere
nō pōt. ⁊ ois creatura quātūcūqꝫ beata vl̄
nobilis eiꝰ noticia pōt decipi: nec foret mi
nus beata ſi deciperet circa creaturas. Naꝫ
certitudo noticie creaturaꝝ nihil facit ad
beatitudinē eſſentialē: vel ſaltē cū ignorā-
tia taliū poſſet eſſe beata. In nono arti — DD Articulus nonus.
culo primo ſupponēde ſunt alique regule
logicales ꝓpter quaſdā formas que regu-
le in arte obligatoria diffuſius ꝑtractātur
Et eſt primo ſciendū: ꝙ qn̄ opponēs ponit — Prima ſuppoſitio.
caſum ⁊ qn̄ rn̄dens admittit: reſpondens
eſt obligatus ad reſpondēdū ſm caſum: ⁊
qn̄cunqꝫ dicit ab opponēte: ponat ꝙ ita
ſit vel aliq̄d equiualēs ſit rn̄denti vna po
ſitio que eſt ſpecies obligationis ſi admit
tat. Scdo ſuppono ꝙ omne ſequēs ex — Scdā.
poſito formaliter ɔceſſo eſt ɔcedendū: ⁊ ꝙ
omne repugnās eſt negandū tanq̄ imper
tinēs. Reſpondendū eſt ſm qd̄ ɔſtat rn̄dē
ti de ſua qualitate. Tertio ſuppono ex — Tertia.
eadē arte ꝙ ois poſitio equiualet vni de-
poſitiōi: q2 illa equiualēt rn̄denti. q2 ſi po
nit ꝙ tu es rome: tunc deponit iſta tu nō
es rome: q2 tota reſponſio ſua in ꝓpōnibꝰ
cōcedendis ⁊ negādis ⁊ dubitandis vni-
formiter ſe habebit facta ſibi iſta poſitiōe
tu es rome: ⁊ facta depoſitiōe iſtius tu nō
es rome. ⁊ ideo q̄ poſuit vnū ɔtradictoriū
depoſuit reliquū ⁊ ecōtra. Quarto ſup- — Quarta.
pono hāc regulā poſito falſo ɔtingēti nō
eſt incōueniēs ɔcedere impoſſibile ꝑ acci-
dēs eadē arte. non plus de iſtis. Ad for- — Ad primum.
mas argumētoꝝ ꝑncipaliū in. vij. ⁊. viij.
principali dicendū eſt. Ad primū cū dr̄ ſit
ita ꝙ deus ſciuit iſtam: a erit. ⁊ ꝙ iſta fuit
heri ſcripta in pariete ⁊ nihil aliud: tūc eſt
mō neceſſariū. ſcriptū in pariete fuit veꝝ.
⁊ lꝫ ſit ꝟa tn̄ potuit nunq̄ fuiſſe ꝟa. vt di-
ctū eſt in argumēto: q2 eius veritas req̄rit
veritatē vniꝰ de futuro q̄ pōt eſſe nunc ꝟa
ſicut ptꝫ. Et iſta rn̄ſio fuit data in faciēdo
argumētū. ⁊ ad reductionē argumenti qn̄
arguit ɔtra rn̄ſionem iſtā. ſit a vnū futuꝝ
ɔtingēs qd̄ deꝰ ſcit foꝛe: tūc iſte ſunt ſimul
vere. a erit: ⁊ a pōt nō euenire. cōcedo ꝙ a
erit: ⁊ tn̄ pōt nō euenire. ⁊ bene ſtāt ſimul.
Et cū dicit ponat ineſſe a. pōt nō euenire.
Dico ꝙ hic ſit noua ſpecies poſitionis: q2
oppoſita eius prius fuit poſita: q2 ſi pona
tur iſta a erit: ⁊ per ɔſis deponet ſua ɔdi-

ctoꝛia a nõ erit: vt pꝫ in ſcḋa regula p̄cedē
tis articuli: ⁊ ꝑ ꝯñs hec eſt negãda. de⁹ſci
uit a foꝛe: qꝛ hec eſt negãda ſi ponaꝭ. a non
erit: qꝛ eſt oppoſitũ poſiti. Et cũ dicitꝭ ꝓpo
nẽdo iſtã oppoſitã iſti⁹ fuit a te heri cõceſ-
ſum nulla obligatõe tibi facta heri. hec eſt
impꝫtinẽs ⁊ ṽa: ⁊ ideo ꝯcedẽda. Et quãdo
arguitꝭ. hec a erit fuit heri ꝯceſſa a te: ⁊ hec
heri ꝯtinue fuit falſa: ergo falſuꝫ fuit heri
ꝯceſſum a te nulla obligatiõe tibi facta: ⁊
vltra. ergo male rñdiſti heri. qḋ poteſt ꝯce
di: qꝛ eſt ſequẽs ex poſito ⁊ bñ ꝯceſſo. eſt tñ
cõcluſio falſa ⁊ impoſſibilis ꝑ accidẽs: ſm
quartã regulam precedentis articuli: q̄ di
cit ꝙ poſito ṽo impoſſibili: nõ eſt incõue-
niẽs ꝯcedere impoſſibile ꝑ accidẽs. Uñ li
cet nõ ſit ita ꝙ male rñdiſti: poſito tñ caſu
admiſſo: hec debet ꝯcedi tu male reſpõdi-
ſti. Et ꝑ idẽ pꝫ ad ſcḋm ꝯ reſpõſionem ibi
Ad ſe- datam. Ad tertiũ dico ꝙ aſſumptum eſt
cunduꝫ falſum: qꝛ eẽt dare duas ꝓpõnes q̄ pñt eẽ
Ad ter- ṽe: ⁊ tamen nec ſimul vere nec ſucceſſiue.
tium. Et ſiľr eſt dare duas ꝓpõnes que erunt ve
re ſucceſſiue: ⁊ tamẽ neutra pars eſt ṽa an
te aliã: ſed hoc nõ eſt ad ꝓpoſitũ. ⁊ ſic ali-
quid põt eſſe verũ ⁊ tamẽ nõ eſt verũ. ⁊ ta
mẽ põt fieri veꝝ. pꝫ de iſta. ſoꝛtes eſt pre-
deſtinat⁹: qꝛ da ꝙ poſſit fieri veruꝫ in hoc
ſenſu: ergo hec eſt poſſibilis hoc fuit veꝝ.
⁊ ſequitꝭ fuit verũ: g̃ incepit eſſe verũ. expo
nẽdo ly incipit ꝑ poſitionẽ preſentis ⁊ ne
gationẽ p̄teriti: vel ꝑ negationẽ preſentis
⁊ poſitionem futuri. ꝯñs falſum: qꝛ ſit a in
ſtãs in quo incipit eſſe verũ: tũc ante a hec
fuit ṽa b non eſt verũ: ſit b illa ꝓpoſitio: g̃
b̄ fuit vera: ab eterno ſoꝛtes nõ eſt p̄deſti-
nat⁹: ⁊ erit p̄deſtinat⁹ in a p̄te: g̃ ab eterno
de⁹ ſciuit iſtã copulatiuã ſoꝛtes nõ eſt p̄de
ſtinat⁹ in b. ⁊ erit p̄deſtinat⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ ha
Ad q̄r- bebit vitã eternã. Ad quartũ cum dicitꝭ ꝯ
tum. hãc reſponſionem. ſint a ⁊ b duo ꝯdictoꝛia
de futuro: ⁊ ſit a veruꝫ in hoc inſtanti. ⁊ b
põt eſſe verũ craſ: g̃ põt eſſe veꝝ poſtq̃ a
fuit verũ. Nego ꝯñam: ⁊ ꝯcedo iſtã. poſtq̃
a fuit verũ b põt eẽ verũ. ⁊ non denotatꝭ ꝑ
iſtã ꝙ hec poſſit eſſe ṽa b eſt verũ: ſꝫ deno
tatꝭ ꝙ a eſt veꝝ in hoc inſtãti: ⁊ ꝙ b põt eẽ
veꝝ poſt hoc inſtãs: ⁊ b̄ eſt veꝝ. tñ nego b
põt eſſe veꝝ poſtꝙ a fuit verũ. Uel aliter
põt dici diſtinguẽdo iſtã ſm cõpoſitionez
⁊ diuiſionẽ ꝯcedẽdo ſm ſenſum diuiſuꝫ: ⁊
Ad q̄n- negãdo ſm ſenſum cõpoſitũ. Ad q̄ntũ di
tum. co ſiľr negãdo ꝯñam: qꝛ añs hꝫ aliquã cau

ſam veritatis. ⁊ ꝯñs nullam: qꝛ ſignificat
ꝙ a nõ ſit futurũ: tamẽ poteſt ſemꝑ fuiſſe.
Ad ſextũ quãdo arguitꝭ. ſi oĩs ꝓpõ eſt cõ Ad ſex-
tingẽs: ad cuiusveritatẽ req̄ritꝭ ṽitas vni⁹ tum.
de futuro: tũc tales foꝛẽt cõtigẽtes: ſoꝛtes
mouetꝭ: ſoꝛtes eſt alb⁹: hõ eſt animal ratio
nale: qꝛ quelibet infert foꝛmaliter vnũ cõ-
tingens: qꝛ ſequitꝭ apud Ariſtotelẽ. homo
animal: ergo homo erit animal: qꝛ nõ eſt
dare vltimũ in quo eſt vera. Similiter ſoꝛ
tes eſt alb⁹: qꝛ vel albedo ſua coꝛrumpetur
ſubito vel ſucceſſiue. Si ſucceſſiue: g̃ ſoꝛ-
tes erit alb⁹ ꝑ tẽpus poſt hoc inſtans. Si
ſubito: ergo in inſtãti. capiatꝭ illud inſtãs
⁊ ſit a. tũc a vel eſt immediatũ huic inſtan
ti vel nõ. ſi nõ pꝫ reductio ⁊c. Põt dici ꝙ
apud Ariſtotelẽ nulla fuiſſet talis depen-
dẽs cõtingenter ad vtrũlibet demõſtrata
iſta ꝓpõne: ſol mouetꝭ: ſoꝛtes eſt albus: qꝛ
ſm eũ q̄ñ hec eſt ṽa. ſol mouetꝭ. hec nõ eſt
cõtingẽs ad vtrũlibet. ſol mouebitꝭ. nec per
ꝯñs hec ſoꝛtes erit alb⁹: qꝛ q̄ñ hec eſt vera
ſoꝛtes eſt albus: hec erit ṽa ſoꝛtes erit alb⁹.
Et ideo ſm eũ non oĩs ꝓpõ de futuro eſt
in materia cõtingẽti. Nec ſequitꝭ hec ꝓpõ
demonſtrata iſta ꝓpõne. ſol mouetꝭ depen
det immediate ab vna de futuro: ergo de-
pẽdet a ꝯtingẽti ad vtrũlibet: ſi tamen ſit
dare vltimũ. etiã iſta nõ valet ſoꝛtes eſt. g̃
ſoꝛtes erit. ſed concedo ꝙ ſoꝛtes eſt nulluꝫ
ſingulare iſti⁹ cõpoſiti. Ad octauũ princi- EE
pale cũ dicitꝭ: ſi de⁹ ſciret contingẽtia poſſꝫ Ad oc-
ea reuelare angelo vel homini: ſic ꝙ poſt tauum
reuelationẽ manerẽt cõtingẽtia. cõcedo. ⁊ princi.
cũ arguitꝭ tũc q̄cq̄d eſt reuelatuꝫ futurũ in
ſacra ſcriptura: ſicut de die iudicij: reſurre
ctiõe ⁊ hmõi poſſet eſſe ꝯtingens: ⁊ ꝑ ꝯñs
ſcriptura poſſit eſſe falſa: cõcedo: ⁊ conce-
do ꝙ hec eſt poſſibilis abraã meruit in fi-
de falſa. ⁊ ꝙ hõ põt mereri per fidem fal
ſam ita bene ſicut per fidem veram: qꝛ nõ
ideo meretꝭ homo credẽdo: qꝛ creditũ ab
eo eſt verũ vel falſum: qꝛ hoc non eſt in po
teſtate ſua. ſꝫ iõ credendo meretꝭ: qꝛ de⁹ pa
pit ſibi ꝙ ſic credat: ⁊ vult acceptare actuꝫ
credẽdi ſi credat. Et ſi arguatꝭ: ergo anima Obijcitꝭ
xp̄i potuit fuiſſe decepta: qꝛ anima xp̄i cre
didit ꝙ dies iudicij erit. ⁊ hec põt eẽ fal-
ſa: ergo hec eſt poſſibilis. xp̄us predicauit
falſuꝫ. qꝛ hec eſt neceſſaria xp̄s predicauit
hoc. demonſtrata hac ꝓpõne dies iudicij Rñſio.
erit. Poteſt dici ꝙ hec eſt cõtingens xp̄s
p̄dicauit hoc. ſiľr iſta xp̄s aſſeruit hoc. imo

xp̄s poteſt nūq̄ p̄dicaſſe hoc: q2 iſta ꝓpoſitio ſaltem gr̄a materie xp̄s p̄dicauit hoc convertit̄ cū iſta xp̄s p̄ſciuit hoc: ⁊ hoc fuit verū ⁊ certū ē ꝙ hec copulatiua ē ꝯtigēs ⁊ iō illa eſt ꝯtigēs. Et ſm̄ hoc dr̄ ꝙ poſtq̄ xp̄s dixit petro ter me negabis: h̄ fuit cōtigēs. ſilr̄ hec xp̄s aſſeruit h̄ petro: vel aſſertiue dixit h̄ petro ad iſtū itellectū: ꝙ p illō dictū ſignificaret petrū negaturū xp̄m. Et eodē mō pōt dici ꝙ h̄ eſt cōtingēs. nō aīa xp̄i credit ꝙ dies iudicij erit: ⁊ ꝯuertit̄ cū iſta. aīa xp̄i credit ꝙ dies iudicij erit: ⁊ hec fuit vera dies iudicij erit. Vn̄ oīs difficultas iſtoꝝ argumētoꝝ ſolueret̄ ſi poſſet ſolui illud cōe argumētū de reuelatiōe facta

Rn̄ſio aliq̄rū. petro de negatiōe xp̄i. Et de iſto dicūt aliq̄ ꝙ poſtq̄ xp̄s aſſeruit h̄ petro potuit nūq̄ aſſeruiſſe illud ad talē intellectū. ſed hanc opȝ cōcedere ꝙ xp̄s p̄dicauit falſum poſito ꝙ h̄ ſit vꝰa dies iudicij erit: q2 poſito falſo poſſibili nō eſt incōueniēs cōcedere impoſſibile p accidēs: ⁊ nō eſt impoſſibile niſi p accidēs xp̄s p̄dicauit falſum in a. Hec

Contra rn̄ſionē. aūt rn̄ſio nō ſufficit mihi: ideo cōtra h̄ arguit̄ ſic. aſſertio xp̄i vocalis qua aſſeruit diē iudicij fore audientibꝰ diſcipulis ſuis ſit a. tūc ſic arguit̄. h̄ fuit ꝓlatū a xp̄o in b tp̄e demōſtrato a. hoc fuit prius in b tp̄e: ergo falſum in b. tp̄e fuit prolatum a xp̄o. Maior eſt neceſſaria p accidēs: q2 deꝰ ꝓtulit a corā diſcipulis ſuis in b tp̄e: ⁊ minor eſt cōtingens: ergo cōcluſio eſt cōtingens.

Scd̄o. Itē aīa xp̄i aſſeruit ip̄m a ꝓlatū a ſe in b tp̄e. ⁊ a ꝓlatum a xp̄o in b tp̄e eſt falſum: ergo anima xp̄i aſſeruit falſum in b tēpore. Et vltra: ergo anima xp̄i fuit decepta. Maior eſt neceſſaria: minor eſt cōtingēs: ergo cōcluſio eſt cōtingēs. Nec eſt ſimile ſi arguat̄ ſic. a fuit ſcitū a deo in b tp̄e: ⁊ a fuit falſum in b tp̄e: ergo falſum fuit ſcitū a deo in b tp̄e: q2 maior eſt cōtingēs. ⁊ lȝ h̄

Tertio. ſit vera: tn̄ pōt nūq̄ fuiſſe vera. Sed nō eſt ſimile de iſta ꝓpōne. aīa xp̄i aſſeruit a qn̄ ꝓtulit a in b tp̄e: q2 hec eſt ſimpliciter neceſſaria vl̄ impoſſibilis. neceſſaria ſi eſt vera: impoſſibilis ſi eſt falſa. ſed cōſtat ꝙ eſt vera: ergo eſt neceſſaria. ⁊ ideo pōt cōcedi ꝙ hec nō eſt neceſſaria. anima chriſti aſſeruit iſtā ꝓpōnē dies iudicij erit. ⁊ non depēdet ab aliquo futuro pluſq̄ iſta petrꝰ aſſeruit. ⁊ cōcedēdū eſt ꝙ hec eſt ꝯtingēs anima xp̄i fuit decepta. aīa chriſti credidit falſum: anima xp̄i fuit beata: eſt concedendum: ſed hoc eſt mō impoſſibile. Natura humana in xp̄o vel anima xp̄i mentiebat̄: q2 nihil ꝓtulit cum deordinata intētione fallendi.

Cōtra xp̄s voluit diſcipulos credere qn̄ audierūt hoc ꝓlatū a xp̄o: tūc ſic hoc voluit xp̄s diſcipulos ſuos credere: ⁊ hoc eſt falſum: ergo falſum voluit eos credere: ḡ voluit eos decipere. Maior eſt neceſſaria: minor eſt cōtingēs: ergo cōcluſio eſt cōtingēs. Replica.

Cōcedo cōcluſionē ſcȝ ꝙ eſt ꝯtingēs. ſed nunq̄ erit vera iſta: videlicet xp̄s voluit ꝙ diſcipuli ſui crederēt ſibi in falſis: alr̄ nimis derogatur potentie dei ſi mō nō pōt facere ꝙ dies iudicij non erit: nec annihilare vnū angelū: ⁊ per ꝯn̄s pōt facere tales ꝓpōnes falſas quas ipſe protulit dies iudicij erit: ⁊ angelus malus nō erit dānatus. Scd̄m hoc pōt dici ad argumentū de negatiōe petri ꝙ toto tp̄e intermedio poſtq̄ xp̄us dixit. ter me negabis: vſq̄ ad negationē ꝙ hec fuit cōtingēs. petrus negabit xp̄m. ergo xp̄us potuit aſſeruiſſe falſum. ⁊ ī p̄tāte petri fuit xp̄m aſſeruiſſe: imo in p̄tāte cuiuſlibet alterꝰ qui fuit cū petro: q2 in tp̄e medio potuit petrꝰ fuiſſe occiſus. ⁊ nō oportebat ꝙ deꝰ eū ſtatim reſuſcitaſſet. ſed nō fuit in p̄tāte petri facere xp̄m dixiſſe mēdaciū. Rn̄ſio.

Cōtra. xp̄us ſciuit ꝙ ip̄e aſſeruit falſum cū intentione faciendi petro credere illud. ergo in dicto xp̄i fuit falſa ſignificatio vocis cū intētione fallēdi. Añs fuit cōtīgēs in medio tp̄e ergo ꝯn̄s. Qd̄ aūt añs fuit cōtingens probo. q2 hec fuit cōtīgēs illo medio tēpore deꝰ ſciuit xp̄m aſſeruiſſe falſum cū intētione faciēdi petrū credere falſum: q2 h̄ fuit neceſſaria illo tp̄e deꝰ ſciuit xp̄m aſſeruiſſe hec cū intētiōe faciēdi petrū credere. h̄ eſt hec fuit cōtingēs deꝰ ſciuit hoc eſſe falſuȝ. igit̄ tota iſta ꝓpō fuit cōtingēs illo tēpore. deꝰ ſciuit xp̄m aſſeruiſſe falſum cū intētiōe faciēdi petrū credere falſuȝ. ergo hec fuit cōtigēs illo tp̄e. deꝰ ſciuit xp̄m dixiſſe mēdacium. Replica.

Rn̄ſio. Poteſt dici ꝙ in xp̄o eſt duplex noticia: increata ⁊ creata: diuina ſcȝ ⁊ humana. Ita ⁊ duplex eſt intētio: quedaȝ eſt intentio actꝰ volūtatis. Nā eſt vna intētio que eſt volūtas diuina. ⁊ eſt vna alia q̄ eſt volitio creata: que eſt vna q̄litas in anima xp̄i. Modo videt̄ ꝙ īter iſtas noticias ſit talis differētia ꝙ in noticia creata poſſit eſſe error p mutationē rei cuius eſt: q2 noticia iſtiꝰa erit: ſemp erit noticia iſtius

a erit:nec põt eſſe noticia iſti⁹ a nõ erit:ſed
in noticia increata nũq̃ põt eẽ error.Et ſi-
militer licʒ ſit noticia iſti⁹ a erit: põt tñ eẽ
noticia iſti⁹ a nõ erit:⁊ ſine ſui mutatõe ⁊
nũq̃ fuiſſe noticia iſti⁹ a erit:⁊ hoc eſt pro
pter illimitationẽ noticie q̃ eſt deus: quã
admirari poſſum⁹ ſʒ nõ cõmẽſurare.Eodẽ
mõ dico de intẽtiõe in xp̃o:que eſt duplex
creata ⁊ icreata.Si ergo loquimur de in-
tẽtiõe increata ↄcedo ꝙ xp̃s potuit facere
petrũ credere falſum:nec tñ hoc eſt cõtin-
gẽs.Si loquamur de intẽtione creata hec
fuit impoſſibilis medio tpe illo. xp̃s itẽde
bat decipere petrũ: ſed hec fuit cõtingẽs.
xp̃s itẽdebat intẽtiõe creata facere petruʒ
credere falſum. Nec tñ hec eſt contingens
xp̃s intẽtiõe creata voluit decipere petrũ.
Exẽplũ põt dici ꝙ hec ↄña nõ valet. volo
te credere falſuʒ:ergo volo te decipi.Quia
ponit̃ ꝙ rex ſedeat ⁊ ego credã regẽ nõ ſe
dere ⁊ aſſerã tibi ꝙ rex nõ ſedet:tũc ptʒ ꝙ
volo te credere aſſertũ a me: qḋ eſt falſuʒ.
⁊ tñ nolo decipe te.Poſſet dici forte ꝙ exẽ
plũ nõ eſt ad ꝓpoſitũ:nec eſt veruʒ in iſto
caſu ꝙ nõ volo te decipere:imo volo deci
pere te:⁊ nõ ſcio me te decipere.Et ſic in
hmõi caſibus ↄſueuim⁹dicere. ipſe dece-
pit me.ſʒ noluit decepiſſe me:q: nõ ſciuit
ſe velle decipere me ⁊c.Uñ ꝓprie loquẽdo
iſta ꝓpoſitio ego volo decipere te:equiua
let iſti volo te facere credere ſicut hoc de-
notat̃.⁊ credo ꝙ nõ eſt ſicut ꝑ hoc denota
tur.⁊ ſic velle eſt intẽtio decipiẽdi.⁊ certe
hec fuit ipoſſibilis poſt aſſertionẽ xp̃i fa-
ctã petro:xp̃s voluit petrũ credere ꝑ h̃ qḋ
xp̃s credidit.ꝙ dictũ ſuũ fuit veruʒ.⁊ hec
fuit ↄtingens medio tpe aĩa xp̃i fuit dece-
pta:⁊ ſic ꝑ ↄñs deus põt decipi ꝑ cõicatio
nẽ idiomatũ:ſicut hec ſil'r fuit ṽa ꝑ cõica-
tionẽ idiomatuʒ de⁹põt mori. Cõtra:vr̃
Replica. adhuc ꝙ hec ſit cõcedẽda ſicut poſſibilis.
deus aſſeruit falſum ſcitũ eſſe falſuʒ cũ in
Rñſio. tentione fallẽdi. Rñdeo ſiue ſequat̃ ſiue
nõ ↄcluſio eſt ṽa:ſi aſſerere non ſit aliquid
aliḋ niſi dicere aliq̃d cũ intẽtõe ꝙ audiẽs
credat illḋ eẽ veꝝ. qḋ ẽt incõueniẽs foret
ſi de⁹ ſcriberet in libro iſtã ꝓpõnẽ dies iu-
dicij nõ erit.⁊ ſimul intẽderet ꝙ aliq̃s ma
lus credẽs illud ſcriptũ a deo aſſentiret il
li falſo ⁊ ita fallet̃.Eodẽ mõ ſi formaret ta
les voces in aere ad eandẽ intentionẽ ſeu
rõnẽ vt ꝓpter hoc foret in audiẽte falſuʒ.
Et ſic ↄñter põt dici ꝙ hec fuit poſſibilis
poſt aſſertionẽ xp̃i. xp̃s voluit fallere pe-
trũ.xp̃s dixit falſuʒ ſcitũ eſſe falſuʒ. q: aĩa
xp̃i credidit xp̃m dicere verũ xp̃s non fuit
deceptus:q: aĩa xp̃i nunc fuit decepta: et
xp̃s putabat eſſe verũ qḋ aĩa xp̃i putabat
eſſe falſuʒ.lʒ eñ nulla iſtaꝝ ſit vera: tamẽ
quelibet iſtaꝝ eſt poſſibilis ꝑ cõicationeʒ
idiomatũ. Ad ſc̃m cũ dicit̃ deus nõ põt Ad ſecundum octaui princi.
reuelare futura ↄtingẽtia ſic ꝙ poſt reue-
lationẽ maneãt ↄtingentia: q: ſi ſic aliq̃s
iuſte dãnatus ante centuʒ annos põt mõ
nunq̃ fuiſſe iuſte dãnatus. Nego ↄñam.
ad ꝓbationẽ cũ dicit̃ ꝙ aliq̃s de ſecta ſa-
duceoꝝ eſt dãnat⁹:q: credidit hoc falſum:
reſurrectio nõ erit. Reſpõdeo ꝙ poſſibile
eſt iſtũ dãnatũ credidiſſe hoc falſum poſi-
to ꝙ nunq̃ credidit falſum niſi illud tñ.
⁊ nego ↄñam. g̃ eſt poſſibile ꝙ ſit iniuſte
dãnat⁹: q: credidit verũ qḋ nõ debuit cre-
dere:⁊ noluit falſum credere qḋ tñ habuit
credere ſub precepto poſita falſitate iſtius Ad tertium.
reſurrectio nõ erit. Ad tertiũ dicendũ ꝙ
admiſſo caſu debet cõcedi ꝙ ſortes nunq̃
voluit diffo:miter deo in volẽdo platoneʒ
dãnare:q: tñ voluit oppoſitũ iſtius qḋ ꝓ-
ceptuʒ fuit ſibi velle:ergo peccauit ⁊ iuſte
fuit dãnatus. Ad quartũ cõcedo ꝙ mo- Ad quartum.
do eſt in ptãte mea facere ſic aliqueʒ mo:
tuũ ante centũ annos fuiſſe ꝓphetaʒ. iſte
terminus ꝓpheta eſt termin⁹ cõnotatiu⁹:
cuius ſignificatũ eſt aliq̃d ꝓdicẽs veruʒ.⁊
planuʒ eſt ꝙ ſi de me aliq̃s predixit aliq̃d
me facturũ cũ poſſum facere ⁊ nõ facere li
bere:ↄñs eſt ꝙ poſſum facere eũ fuiſſe ꝓ-
phetam ⁊ nõ fuiſſe ꝓphetã.q: poſſum fa-
cere ꝙ ipſe dixerit verũ aut falſũ.i.poſſuʒ
facere ꝙ hec ꝓpoſitio ſit vera vel falſa ſi-
cut placet mihi:talis hõ fuit ꝓpheta:acci
piendo ꝓphetã ſtricte ſm diffinitionẽ ꝓ-
phete.⁊ ideo poſt tp̃s in quo aliquis pre-
dixit futurũ ↄtinue donec fuerit impletuʒ
hoc eſt ↄtingẽs ille ꝓphetauit iſto demõ-
ſtrato.Unde hec eſt hodie cõtingens Job
ꝓphetauit de reſurrectiõe:⁊ quelibʒ talis
ↄtingẽs.Job credidit veꝝ de reſurrectiõe
⁊ hmõi.⁊ ↄcedẽdũ eſt ꝙ aliq̃s ꝓphetauit
⁊ põt nunq̃ ꝓphetaſſe.⁊ ꝙ aliq̃s dixit ve-
rũ ꝑ totã vitã ſuaʒ ⁊ põt adhuc ita eſſe ꝙ
nunq̃ dixerit vnã ꝓpõnẽ verã:hec oĩa pa
tẽt ex precedẽtib⁹. Ad diffinitionẽ ꝓphe De prophetia.
tie cũ dicit̃ ꝙ eſt diuina inſpiratio ⁊c. pre
ter veritatẽ immobili neceſſitate demon-
ſtrat ⁊c.Intelligo hãc diffinitionẽ de veri

tate immobili multoꝝ ꝯtingētiū. ſicut loquit Anſ. de īmobili neceſſitate futuroꝝ. dicit eñi lib. ij. Cur deus hō. c. xvij. ꝙ illō qō deus ꝑponit anteq̄ fuerit non potuit nō eſſe futurū. Et alibi dicit rem futurā neceſſe eſt eē futurā. Qualiter aūt hec neceſſitas ſit intelligenda declarat de ꝯcoꝛ. c. ij. ⁊ ſiſr i loco ꝑallegato dicēs: ꝙ eſt duplex neceſſitas precedēs ⁊ ſubſequēs. Neceſſitas ꝑcedēs eſt cā. vt res ſit. Neceſſitas ſubſequēs eſt neceſſitas quā res facit. Uult dicere ꝙ tales ꝯditiōales ſunt neceſſarie. ſi aliq̄d eſt futuꝝ illud erit: ſi deus ſciuit aliq̄d eſſe futurū illud erit. ſi Job ꝓphetauit reſurrectionē: reſurrectio erit ⁊ dicit h idē Boeti⁹ ſub ꝟbis magis ꝯuenientibus. iiij. de ꝯſolatione ꝓſa vltima. Duplex eſt neceſſitas. Una ſimplex: videlicȝ oēs hoīes eſſe moꝛtales. Scḋa ꝯditionalis: vt ſi aliquē ambulare ſcias eum ambulare neceſſe eſt. Hec diſtinctio ponit ab alijs in iſta materia ſub iſtis ꝟbis. Quedā eſt neceſſitas cōſequētie: ⁊ quedā neceſſitas ꝯſitis. Cū ḡ dicit ꝓphetia hȝ īmobilē ꝟitatē: hoc eſt neceſſitatē: verū eſt ꝯſitēȝ vel ꝯditionalē vel reſpectiuā: nō aūt abſolutā ꝯſe. Et ſic concoꝛdant dicto Anſ. ij. cur de⁹ hō. c. xvij. vbi īq̄rit an xp̄s potuit voluiſſe ſuare vitam ſuā: ⁊ dicit ꝙ illud qō deus ꝑpoſuit anq̄ fuit nō potuit nō eē futuꝝ: h eſt dictū hec ꝯditiōalis eſt neceſſaria. ſi de⁹ ꝑpoſuit aliq̄d futuꝝ illud eſt futuꝝ. Naȝ de ꝯcoꝛ. c. ij. dicit aliq̄ res vt q̄daȝ actio nō neceſſitate futura eſt: qꝛ pꝛiuſq̄ ſit fieri pōt vt non ſit futura: rē ꝟo futurā neceſſe eſt eſſe futurā. vñ futurū nō pōt eſſe futuꝝ ſimul ⁊ nō futurū. ⁊ iſra cras ſeditio futura in ꝑplō nō de neceſſitate erit ſeditio. pt eñi fieri anq̄ ſit vt nō fiat. Ecce plane vult dicere ꝙ futurū pōt eē nō futuꝝ: ⁊ tñ hec eſt neceſſaria. oē futuꝝ eſt futurum: ⁊ ꝙ īpoſſibile eſt ꝙ aliq̄d ſimul ſit futuꝝ ⁊ nō futurū: lȝ ſit veꝝ ꝙ aliq̄d ſit futuꝝ ⁊ pōt nō eſſe futuꝝ: ⁊ aliq̄d nō eſt futurū ⁊ pōt eſſe futurū im̄ꝓpꝛie hec dicunt. ſed ſi habeatur intellectus in ꝓpoſito difficultatis non eſt cura an impꝛopꝛietas ſit. Cōtra. capio illud qō nō eſt futurū ſȝ pōt eſſe futurū ⁊ ſit a. ⁊ arguo ſic. a nō eſt futurū ⁊ pōt eſſe futuꝝ: ergo pōt incipere eſſe futuꝝ. Rñdeo ꝙ totū argumētū ſit in locutionibus impꝛopꝛijs qꝛ nihil eſt tale qō nō eſt nec eſt futurum ⁊ pōt eſſe futurū: ſed itelligo ꝑ iſtā. aliquid

Replica

Rñſio.

nō eſt futurū ⁊ pōt eſſe futurū: ꝙ huiōi ꝓpoſitiones in aliqua materia ſunt cōcedēde a nō eſt nec erit: ⁊ tamē a poteſt foꝛe: ⁊ tūc valet ꝯña. a pōt incipere eſſe futurum.

Ad quintum.

Ad quintū de apl̄o. j. Coꝛinthio. xv. pōt intelligi. ſi xp̄s non hȝ ꝑtātem ſuſcitandi moꝛtuos: ergo nec xp̄s reſurrexit. Uñ vult ꝓbare poſſibilitatē reſurrectiōis: ⁊ ſimiliter ꝑſuadere ꝟitatē eiuſdē ꝙ xp̄us docuit hoc eē credēdū. Unde eſt talis ꝯña. ſi moꝛtui nō reſurgūt. i. ſi moꝛtui reſurgere non poſſunt: ergo nec xp̄s. ꝯña eſt bona lȝ añs ſit impoſſibile: ſicut dicit Aug. lib. ij. de doctrina xp̄iana. Ad ꝯñaȝ michee. iij. Regū. xxij. Si reuerſus fueris in pace ⁊c. ꝯditionalis eſt vera: añs fuit ꝯtingēs: ⁊ ꝯñs ſiſr.

Ad ſextum.

Ad ſextū cōcedo ꝙ hec eſt ꝯtingēs. aīa xp̄i fuit beata. ſic tñ ille terminus beatus dȝ ſic exponi: fruit ⁊ ſemꝑ fruet deo ſicut ptȝ.

Ad ſeptimum

Ad ſeptimū ptȝ: quō deus pōt certificare: ⁊ quō nō: ꝑ predicta in pꝛimo articulo poſito de illa materia. Ad gloſam illā ꝙ xp̄s eſt ꝟitas: que ſeipſaȝ negare nō pōt: ⁊ tñ faceret ſi dicta ſua nō impleret. Uult dicere ꝙ deus implet ꝓmiſſiōes ſuas ita certitudinaliter ac ſi nō poſſet nō implere Et eodē mō dico ad illō Luc. xxiiij. Neceſſe eſt adimpleri oīa ⁊c. hoc ē illa adimplebunt ac ſi nō poſſet impediri.

Ad octauum

Ad octauū ꝯcedo ꝙ angeli ſunt confirmati: poteſt tamen ita eſſe ꝙ nunq̄ fuerunt confirmati. Omnes alie foꝛme argumentoꝝ poſſunt ſolui per pꝛedicta in articulis.

¶ Sequitur queſtio tertia.

Q. iij.

a

Ueritur vtrum demones libere peccauerūt. Et videt ꝙ nō: qꝛ tūc malus angel⁹ peccaſſet volēdo aliq̄d iniuſte. cōſequētia patet ꝑ Anſ. de caſu dyabolica iiij. Nullus iuſticiā deſerit niſi volēdo qō nō dȝ. ſed cōſequēs falſum: qꝛ ſi angel⁹ peccauit volēdo qō nō debuit: quero aut illud qō voluit apparuit ſibi cōmodū vel non. Scḋm nō pōt dici: qꝛ ſm Anſ. de caſu dyaboli. ca. ij. Non potuit velle aliud: niſi qō aliquo modo apparuit ſibi cōmodum: ergo illud qō voluit pꝛius apparuit ſibi cōmodum. ⁊ certū eſt ꝙ nō fuit ſibi cōmodum. ergo erroꝛ ꝑceſſit ſuū pctm̄: ergo pena culpā: qꝛ fuit deceptus: ⁊ oīs deceptio eſt pena.

Primū princi.

Scḋm princi.

Scḋo. ſi peccauit ergo potuit vitaſſe pctm̄. ꝯña ptȝ ꝑ Aug. iij. de li. ar. ca. xviij.

Nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt. Fal-
ſitas ꝯñtis ꝓbaƭ. qꝛ vel poſtq̄ peccauit: ⁊
b̄ nō: qꝛ poſt neceſſe fuit euȝ peccaſſe. Nec
tunc: qꝛ tūc ſimul peccaſſet ⁊ caruiſſet pec-
cato. Nec ante: qꝛ ante nō potuit meliꝰ fa-
cere q̄ fecit: qꝛ ita bñ fecit ſicut illi q̄ ſtete-
rūt: ğ nō potuit melius facere nec cauere
Tertiū princi. q̄ fecit. igiƭ ⁊c. Tertio: qꝛ aut angeli ma-
li ſperauerūt ſe poſſe cōſequi qđ optabāt
vel nō. ſi nō: ergo nō voluerūt illud ex ele-
ctiōe: qꝛ electio nō eſt īpoſſibiliū. iij. Ethi.
ſi ſic: ğ fuerūt decepti ſicut priꝰ argutū eſt.
Quartuȝ pn. Quarto ſic. tūc oēs peccaſſent male vo-
lēdo. ꝯñs eſt falſum: qꝛ tūc primꝰ peccaſſet
male volēdo ſolū ex mala volitōe. ꝯña ptȝ:
qꝛ nō ſunt alie potētie in angelo q̄bus po-
tuit peccare. Falſitas ꝯſequētis ptȝ: qꝛ an-
gelus primus fuit alijs occaſio peccādi ſi-
cut legiƭ Apoca. xij. vbi dicit q̄ draco ca-
dēs de celo traxit ſecū tertiā partē ſtellaꝝ.
ſȝ ſi peccaſſet ſola volūtate nō fuiſſet alijs
occaſio peccādi: qꝛ volitiōeȝ talē alij nō no-
Ad idē. uiſſent. Siƚr videƭ q̄ nullo mō alijs fuit
occaſio peccādi: qꝛ tūc oēs alij pecaſſent ex
tentatione. Cuius oppoſitū dicit Aug. in
Quītuȝ punci. Enchi. Quinto ſic. ſi angelꝰ malus pec-
cauit male volēdo: ğ cū in illa mala voli-
tione nō fuerit creatꝰ mouit ſe ad ſic volē-
dū: ergo añq̄ ſic voluit: voluit ſe ita velle
q̄ro tunc aut ꝓ volitionē primā ⁊ tūc ꝓ pri-
mā volitionē qua ſe peccare voluit: voluit
peccare: ſed prima ſua volitio fuit natura-
lis: ergo volitiōe naturali voluit ſe pecca-
re: ğ volitio naturalis fuit mala. Si mouit
ſe ad volenduȝ volitione alia a p̄ma ⁊ illa
fuit mala: ergo mouit ſe ad illā quadā alia
volitione: ⁊ ſic vel erit ꝓceſſus in infinitū
vel dabitur q̄ p̄ma volitio naturalis fuit
Confirmatur. mala. Cōfirmaƭ iſta ratio ex ꝓceſſu An-
ſel. de caſu dyaboli. c. xij. vbi dicit. Neceſſe
eſt fateri: qꝛ nihil pōt ꝓ ſe velle qui nihil
vult: ⁊ q̄cq̄d mouet ſe ad volendū priꝰ vult
ſe ita mouere: ergo ſi malus angelꝰ mouit
ſe ad male volenduȝ: prius voluit ſe male
velle q̄ male voluit: qđ eſt impoſſibile.
Sextuȝ princi. Sexto. ſi angelus malꝰ mouit ſe ad ma-
le volendū: ergo aliq̄ volitiōe p̄cedēte ma-
liciā: ſȝ oīs volitio que ꝓceſſit maliciaȝ in
angelo fuit volūtas recta: ergo ꝓ volunta-
tē rectā mouit ſe ad peccanduȝ. Cōfirmaƭ
ratio: qꝛ ꝓ Anſel. de caſu dyaboli. c. xv. An-
gelus nō fuiſſet debitor iuſticie: niſi iuſti-
ciam a deo accepiſſet; ergo iuſtā volitionē
accepit a deo: ergo omnis volitio ante pec-
catum fuit iuſta: ergo ſi mouit ſe ꝓ volitio-
nē ad malā voluntatē ſeu ad maliciā: opȝ
imaginari q̄ ꝓ iuſtā volitioneȝ mouit ſe
ad volendū iniuſte: qđ eſt impoſſibile. er-
go ⁊c. Septimo ſi angelꝰ peccauit: que- Septimū pn.
ro aut preſciuit ſe eternaliter debere puni-
ri ꝓ peccato: vel nō preſciuit. ſi preſciuit:
ergo ſic peccare nō potuit: quia nō potuit
velle. vnde miſer eſſet. ſicut ptȝ per Anſel.
vbi ſupra. c. xij. Si nō preſciuit hoc. Cōtra
preſciuit q̄ ſi peccaret puniretƭ: ſicut ptȝ ꝑ
Anſel. eodē libro. c. xxj. Uel ergo credidit
puniri pena eterna: vel tꝑali. ſi eterna ſtat
argumētū. ſi tꝑali errauit: ⁊ ſic pena p̄ceſ-
ſit culpam. Similr ſi credidit q̄ debuiſſet
tm̄ puniri tꝑaliter: ergo credidit pctm̄ ſuū
fore veniale ſi peccaret: ergo errauit ſicut
prius anteq̄ peccauit. Et ſimiliter deꝰ in-
iuſte: vt videƭ: egiſſet cū eis dādo p̄ceptū:
niſi demōſtraret que pena ſequereƭ tranſ-
greſſionē precepti. Similiter videƭ irra-
tionabile q̄ tm̄ lateret angelū de cōditio-
nibus ſue nature q̄ neſciret ſe ſemꝑ fore
miſerum ſi in pctm̄ ſemel caderet: ⁊ ſi hoc
ſibi ꝯſtabat nullo mō peccare poterat niſi
Octauuȝ pn. poſſet velle miſeriam. Octauo. ſi angeli
peccauerūt oēs occaſione vnius: igiƭ illi vi-
derūt eū prius peccaſſe: ſȝ nullo momēto
diuidiƭ pena ⁊ culpa: ergo ſtatim viderūt
eū p̄uatū gratia ⁊ in pena: ergo nullo mo-
do habuerūt ab eo occaſionē peccandi ſed
Nonuȝ punci. magis cauendi. Nono ſic. ſi angelus po-
tuit peccare: an ergo peccare potuit in pri-
mo inſtāti ſue creationis: vel nō ſȝ poſt p̄-
mū inſtans. Primū non pōt dari. Tum: qꝛ
ſic nunq̄ fuiſſet bonus: ⁊ ſic nunq̄ cecidiſ-
ſet a bono habitu. Tum qꝛ ſm̄ Anſel. de ca-
ſu dyabo. c. xij. Creatura nō pōt hr̄e primū
actum niſi a deo. ſi ergo in primo inſtanti
fuiſſet malus fuiſſet factus malus a deo.
Tum qꝛ ſtatim in peccando fuit corruptꝰ
in naturalibꝰ ⁊ depreſſus in libe. arbi. ſm̄
qđ dicit magiſter lib. ij. diſt. vij. ⁊ ſic ſi pec-
caſſet in primo inſtāti: ſimul fuiſſet inte-
Solutio. ger in naturalibus ⁊ corruptus vel depreſ-
ſus. Si aūt ꝯcedaƭ q̄ nō potuit peccare ī
Replica. p̄mo inſtāti ſue creationis: ſȝ poſt tm̄. Con-
tra aut eſt dare p̄mū inſtās in quo potuit
peccare vel nō. Si ſic ſit a. tūc īter inſtās a
⁊ tempus creationis fuit mediū tempus:
ğ in illo toto tꝑe medio fuit impeccabilis
qđ nō appet rōnabile: tunc eñ eſſet dare

infinita tpa media:quoꝝ nullus ſufficeret
ad deliberationē vel electionē angeli. Si
ṽo nō ſit dare pmū in quo potuit peccare:
ḡ ante illud in quo peccauit potuit peccaſ
ſe:ꝛ ante illud aliud adhuc.ꝛ ſic in infini-
Ad idē. tuꝫ. Preterea xp̃s meruit in pmo inſtāti
Scd̄o. ſue ꝯceptiōis:ergo angelus potuit pecca-
Tertio. re in pmo inſtāti ſue creatiōis. Preterea
aīa pueri nūc ꝯtrahit pctm̄ in pmo inſtan
ti ſue infuſionis:ergo illa aīa fuit mala in
Quar- primo inſtanti.igiť ꝛ angelus. Preterea
to. hō pōt peccare in primo inſtāti ſui eſſe er-
go ꝛ angelus. Probo antecedēs:q2 peccet
aīa aliqua ſeparata extra corpus ꝛ habēs
preceptū.ponať ꝙ ipſa peccāte actualiter
vniať corpori ꝛ ſit hō:tunc homo iſte pec-
cat in primo inſtāti ſue creationis. Cuius
ꝓbatio eſt:q2 volūtas huius hois peccat:
Quito. ergo homo iſte peccat: Preterea angelꝰ
in pmo inſtanti ſue creationis habuit co-
gnitionē boni ꝛ mali ꝛ pfectā voluntatē:
ꝛ eque facilē ad volendū ſicut intellectum
ad cognoſcēdū:nec cognouit p diſcurſum
nec cōponit nec diuidit ſicut multi dicūt:
ergo in pmo inſtāti potuit bn̄ vel male vel
Deci- le. Decimo ſic.angelus nunq̄ cecidit a
mū pn. iuſticia ſua quā habuit:ergo nunq̄ pecca
uit:ꝯña ptꝫ:q2 ſi nō accepiſſet iuſticiā ꝛ ab
ea cecidiſſet:nunq̄ fuiſſet debitor iuſticie
ſm Anſel.de caſu dyabo.c.iij.Et ſi nunq̄
fuiſſet debitor iuſticie ad ſeruandam eam
nunq̄ peccaſſet:igiť q2 nunq̄ accepit iu-
ſticiā nunq̄ peccauit. Sed ꝙ nunq̄ acce-
pit iuſticiā ꝓbať p Aug.xi. ſup Geneſ.c.
xxiiij.vbi dicit ꝙ dyabolus eſt ꝯtinue im
pius ꝛ mēte cecus:nō ex eo qd̄ acceperat
cecidit ſed ex eo qd̄ accepiſſet ſi deo ſubdi
voluiſſet.Ex hoc arguiť ſic.dyabolꝰ nō ce-
cidit ab aliquo qd̄ habuit:ꝛ cecidit a iuſti
cia:ergo iuſticiā nō habuit. Uel aliter ſub
hac forma:nō cecidit ab aliquo qd̄ habuit
ergo nunq̄ cecidit a iuſticia:ergo nūq̄ ac
cepit iuſticiā.ergo nunq̄ deſerendo iuſti
ciā peccauit.qd̄ eſt ꝓpoſituꝫ:ꝯñe interme
Undeci die patent ſicut prius. Preterea vndeci
mū pn. mo.ſi angelus peccauit male appetendo:
quero qd̄ fuit illud qd̄ deordinate vel iniu
ſte appetijt.ꝛ videť ꝙ eſt equalitas dei ꝓ
pter illud Eſa.xiiij.qd̄ diciť ex pſona Na-
buchodonoſor ꝛ in figura dyaboli. In ce-
lū aſcendā ꝛ ſupra aſtra celi exaltabo ſoliū
meū.qd̄ q2 nō pōt intelligi de celo empy-
reo,q2 in illo creatꝰ erat: opꝫ ꝙ intelligať
de celo trinitatis:qd̄ eſt excelſitudo diui-
ne maieſtatis. Sed ꝯtra illud eſt ꝙ ange-
lus ſciuit hoc ſibi eſſe īpoſſibile. Un̄.ſ.ſup
Gen̄.c.vlti.dicit Aug.ꝙ adā dyabolo ſug
gerēte qn̄ audiuit ꝙ primi parētes fierent
ſicut dij nullo modo credidit ſi iam ſpūali
mēte preditꝰ erat.ſꝫ cōſtat ꝙ angelus ſpūa
li mēte preditus fuit:ergo ſe fieri equalem
deo īpoſſibile ſciuit. Ad oppoſitū eſt ca- B
tholica fides.ꝛ Aug.ſup Gen̄. Et Anſel.de In op-
caſu dyabo.per totū.Et magr̄ ſentē.lib.ij. poſitū.
Ad queſtionē dicendū ꝙ ſic.q2 ſequitur Rn̄ſio
peccauit:ergo libere peccauit. Sꝫ quō pec
cauit angelus:ꝛ quid peccādo petijt:ꝛ an
pctm̄ primi angeli fuit pctm̄ omiſſionis Ad que
vel cōmiſſionis difficile eſt videre. Tn̄ ad ſtioneꝫ
preſens dico ꝙ ꝓbabiliter pōt poni modꝰ Deciſio
iſte.ſ.ꝙ oēs angeli fuerunt creati in gra- qōnis.
tia:ſm doctores cōiter:licꝫ magiſter dicat
oppoſitū lib.ij.diſt.iij.c.v.ꝛ in hoc non te
neť.Creati eñi fuerūt in cognitione dei et
ſui:ꝛ ſciebāt quid debebāt velle ꝛ quid re
ſpuere.Boni igiť cognoſcētes ſe eē factos
a deo p cognitionē naturalē:ꝛ exiſtentes
in gratia inceperūt diligere deum ꝛ ei de
ſua tā notabili ꝓductionē regratiari:ꝓpť
quā dilectionē meruerūt de ꝯgruo ſuā btī
tudinē ꝛ ſuā ꝯfirmationē. Mali ṽo econ-
trario ſuā nobilitatē ꝯſiderātes:in deum
ſicut in auctorē ſue bonitatis nō referebāt
nec ei aſſurgebant:ſed abſolute in ꝯſidera
tione ſue nobilitatis perſiſtebāt:ꝛ pfrue-
bantur ſeipſis delectari de ꝓpria nobilita
te:ꝛ nulli alteri de eius bonitatis effica-
tia regratiantes ſibijpſis attribuebāt bo-
nitatē ſuam:ꝛ negātes aliquid eſſe ipſius
cauſaꝫ:qd̄ deus ſolus iuſte pōt facere ꝛ ve
re de ſeipſo:ꝓpter qd̄ angeli cadentes: q2
ſeipſis fruebanť ꝛ in ſeipſis delectabanť:
ꝛ nō referētes ſuā bonitatē per gratiarū-
actiones in deū diligēdo illū ſup oīa: ideo
dicunť aliquid ꝓpriū deo ſibi vſurpaſſe.ꝛ
ſic quodāmodo interpretatiue dei equali-
tatē appetiſſe:q2 ī hoc ꝙ voluerūt delecta
ri de ſe nō referēdo ſe ad aliqd̄ aliud ſicut
in cām:voluerūt illud qd̄ ſolus deꝰ poteſt
velle licite.cuius eſſe nihil reſpicit ꝓ cā.ꝛ
ſic pctm̄ eoꝝ multiplicē habuit deformi-
tatē:q2 cōſiderando bonum qd̄ a deo acce
perant:ꝛ omiſſionē quā fecerunt de regra
tiādo:auctori eoꝝ:qd̄ pctm̄ pōt vocari in-
gratitudo:que eſt radix omniū vitioꝝ: pē
ſando ꝛ ꝯſiderādo actū quo peccauerunt

ꝛ maliciã qua ſe dilexerũt abſolute ibi ſiſ-
ſtẽdo: poſſet dici peccatũ eoꝝ libido. Põt
etiã vocari ſupbia: qꝛ fuit amoꝛ ꝓprie ex-
cellentie inoꝛdinatus. nã amare ꝓpriã ex-
cellẽtiã nullũ pctm̃ eſt cũ virtuoſi et beati
hoc faciãt: ſed inoꝛdinate ꝓpriã excellen-
tiã amare eſt pctm̃ ꝛ ſupbia dici põt. ergo
ſm̃ iſta dici põt ꝙ pctm̃ angelicuꝫ nõ fuit
appetitus alicuꝰ nature habite niſi inter-
pretatiue. ſꝫ amoꝛ deoꝛdinatꝰ vere habite.
Sed ꝯ hoc videtˀ dictũ Anſ. de caſu dyabo-
li. c. vĳ. ꝛ. xxv. vbi inquirendo q̃d fuit illud
qḋ angelus appetĳt. dicit ſic. Quid illud
fuit nõ video: ſed q̃cq̃d fuerit ſufficit ſcire
ꝙ fuit aliq̃d ad qḋ ꝓficere ꝛ ad qḋ creſce-
re ꝛ ꝑtigere potuerũt qḋ nõ acceperũt qñ
creati fuerũt: vt ad id ſuo merito ꝓficerẽt
ergo ſm̃ eũ appetierũt aliq̃d q̃ caruerũt et
aliq̃d ꝑtinẽs ad beatitudinẽ: qꝛ ſm̃ eũ illḋ
debebãt poſtea ꝑ meritũ accepiſſe. ꝛ tñ. iiĳ
c. dicit ꝙ angelus peccãdo aliq̃d voluit qḋ
deus illuꝫ velle nõ voluit. ex quibꝰ duobꝰ
cõcluditˀ ꝙ deꝰ nõ voluit eũ velle illud qḋ
debuit meruiſſe: ꝛ tñ certũ eſt ꝙ voluit vo-
lũtate precepti ꝙ illud meruiſſet. qꝛ aliter
nõ peccaſſet in nõ merendo. igitˀ voluit eũ
aliquid mereri qḋ tñ noluit eũ velle qḋ tñ
apparet oĩno irrationabile. vñ dicere ꝙ ni-
hil appetierũt niſi illud ad qḋ ꝓficere de-
buerũt ex merito ſuo: ꝛ tñ qḋ voluerũt ali-
q̃d qḋ deꝰ nõ voluit eos velle: nõ videtˀ rõ-
nabile. vñ dictũ Anſ. nõ ĩtelligo illo mõ:
niſi dicatˀ foꝛte ꝙ angelꝰ peccauit volẽdo
btitudinẽ deoꝛdinate: qꝛ voluit hr̃e btitu-
dinẽ ex ſolis naturalibꝰ ſine gratia: nõ tñ
a ſe ſed a deo. Et ſic dicit ſanctus thomas
quinto articulo quarti libri. Et in hoc aũt
ꝙ appetĳt habere finalẽ beatitudinẽ ſine
auxilio diuino ꝛ ſine diuĩa gratia ex ſolis
naturalibꝰ: appetĳt quodãmodo equalita-
teꝫ dei ꝑ ſimilitudinẽ: qꝛ hoc eſt dei ꝓpriũ
ſ. beatificari ꝑ ſeipſum. Unde ſiue dicatur
iſta via ſiue alia parua cura eſt: qꝛ veritatẽ
noſſe nõ poſſumꝰ niſi ꝑ reuelationẽ. Ad Ad pri- mũ arg- (u)mẽti.
primũ igitˀ argumẽtũ dici põt ꝙ non ꝑceſ-
ſit aliq̃ noticia erronea: ſed ex ſola viſione
dei ꝛ ſui ꝛ alioꝝ angeloꝝ potuit appetere
deoꝛdinate btitudineꝫ ſicut dicit ſcḋa via.
Uel potuit diligere ſe ſine relatõe ad deũ:
ſicut dicit ꝑma via. Si diceretur aliter. ſ. ꝫ Alia re- ſpõſio.
ꝙ peccatũ primi angeli fuit omiſſio ꝛ ne-
gligentia cõſiderãdi. Tunc fuit talis oꝛdo
in peccato ſuo. primo omiſit ꝯſiderare na-
turales leges a deo ſibi preceptas. Secun-
do quia ſicut omiſit ſic cõſiderare incidit
in iudicium erroneum. Et tertio in amoꝛẽ
vel appetitum deoꝛdinatum: ꝛ tunc nõ fa-
cit difficultateꝫ an appetierit poſſibile vel
impoſſibile: quia erroꝛ ſequebatˀ peccatuꝫ
omiſſionis: licet precederet peccatum po-
ſitiuũ. Et tũc poſſet dici ad argumẽtũ pla- Ad for- mam.
ne cõcedendo ꝙ illud quod appetĳt appa-
ruit ſibi cõmodum: ꝛ ideo fuit deceptus ꝑ
negligentiam vtendi cognitione habitua-
li ſibi indita a deo. Sed contra iſtud eſt
ꝙ talis negligẽtia nõ potuit eſſe in ange- Repli- catur.
lo: niſi ex nimia intentione circa bonũ ali-
quod intelligendũ: ꝓpter quod diſtrahere-
tur a cõſideratione tali ꝛ collatione legis
ſibi date. Talis igitur attentio voluntaria
fuit nõ caſualis: qꝛ tũc a caſu peccaſſet. Et
ſi fuit voluntaria: tunc ſic volẽdo illud at-
tendere fuit peccatum primũ. Quantuꝫ C
ad iſtam difficultatem facilꝰ eſt euadere Rñſio
dicẽdo ꝙ volitio vel amoꝛ potuit eſſe ſine doctoꝝ.
dictamine quocunq̃ꝫ precedente ꝛ ſine no-
ticia quacunq̃ꝫ complexa. Unde appre-
hendendo beatitudinẽ potuit ſtatim ꝓ-
rumpere in talem actum voluntatis ꝙ ex
ſe foꝛet beatus: ſed tunc appetiſſet impoſ-
ſibile. Si dicatur prima via illa euadit dif-
ficultatem de appetitu impoſſibili. ſimilˀr
de errore precedente culpam: qꝛ ex ſola no-
ticia ſua potuit inherere ſibiipſi amoꝛe nõ
reddẽdo deo gratias de conditionis bene-
ficio. Ad ſecundum dico ꝙ illa foꝛma ge- D
neralis eſt de quocunq̃ꝫ peccãte ꝙ peccat Ad ſe-
anteq̃ꝫ peccet: vel peccat in eo quod vitare cundũ.
non poteſt. ideo dicendum eſt ꝙ hec ꝓpo-
ſitio eſt ꝯcedẽda oĩs homo q̃ peccat peccat
in eo qḋ cauere nõ põt. Sed ad iſtã de ꝑ-
terito qñ queritˀ. an potuit cauiſſe peccatũ
quãdo peccauit vel nõ: põt dici ꝙ iſta po-
tuit cauiſſe quãdo peccauit eſt diſtinguẽ-
da ſm̃ ſenſuꝫ cõpoſitũ ꝛ diuiſuꝫ. ſenſus cõ-
poſitꝰ eſt falſus: ꝛ eſt iſte hec eſt poſſibilis
cauit ne peccaret quando peccauit. ſuppo-
ſita tñ ſignificatione terminoꝝ q̃ nunc eſt
ſenſus diuiſus eſt iſte. In hoc tp̃e potuit
cauiſſe ꝛ in hͦ tp̃e peccauit. ꝛ eſt vera copu-
latiua cuiꝰ vtraq̃ꝫ pars eſt v̾a. Et tũc ad ar- Ad for- mam.
gumẽtũ qñ queritˀ an potuit cauere ãteq̃ꝫ
peccauit aut qñ peccauit aut poſtq̃ꝫ pec-
cauit. dico nõ potuit cauere poſtq̃ꝫ pecca-
uit: ſꝫ ãteq̃ꝫ peccauit potuit cauere accepta
ꝓpõne in ſenſu diuiſo: nõ aũt in ſenſu cõ-

poſito: qꝛ ſenſus cōpoſit⁹ dicit ꝙ potuit ſi
mul peccaſſe ⁊ nō peccaſſe: ⁊ de ꝟtute ſer-
monis iſta ꝑpō eſt falſa. potuit cauere qñ
peccauit. ꝑtēdit eñ ſenſuʒ cōpoſitū: qꝛ ꝑdi
catū appellat ſuā formā: iō eſt negāda ſine
diſtīctōe. Nec aūt qñ peccauit potuit caue
re: ꝑtēdit ſenſuʒ diuiſum: qꝛ ſignū tꝑale. ſ.
qñ nō ponit a ꝑte ꝑdicati. ideo pōt abſolu
te cōcedi. cōcedo etiā ꝙ ita bñ ſe habuerūt
anteꝙ̄ peccarēt ſicͭ illi q̄ ſteterūt ⁊ non pec
Replicatur. cauerūt. Nec valet. iſti boni nō peccauerūt
Iſti mali peccauerūt. g̃ ita bñ nō ſe habue
rūt: qꝛ ſit a mēſura in qua peccauerūt: tūc
nō valet diſcurſus. boni nō peccauerūt: g̃
ita bñ nō ſe habuerunt vſqꝫ ad a ſicͭ alij: qꝛ
iſte termin⁹ peccauerūt depēdet a futuro
⁊ ita īportat ꝙ illi q̄ peccauerūt cauebant
in a. ⁊ ante a. ⁊ qꝛ mali ita bñ cauerūt añ a
ſicͭ boni cū nō peccauerūt: iō nō valʒ diſcur
ſus factus. Ad tertiū qñ q̄rit an ſperaue
E rat ſe ꝯſeq̄ qđ optabat ⁊c. Dico ꝙ iſtud ar-
Ad tertium. gumētū nitit ꝓbare errorē vł ignorātiā ꝑ
ceſſiſſe culpā. ⁊ ſi dicat ꝙ ꝑmū pctm̄ ange
li fuit omiſſo cōſidēdi: tūc error ſequebat
pctm̄. Uel pōt dici ꝙ appetierūt interꝑta
tiue illud qđ nō ſperabāt: qꝛ nō diſtīcte ſʒ
ꝑmā rñſionē appetierūt dei equalitatē: ſʒ
dilexerūt ſe nō referēdo in deū: ⁊ qꝛ nulli
dꝫ competere ſe diligere nō referēdo ſe in
aliđ: iō vt dr̄ iterꝑtatiue equerūt ſe deo: et
illā dilectionē nullus act⁹ aſſenſu⁹ ꝑceſſit
ſed ex apꝑhēſionib⁹ ⁊ noticijs incōpletis
cauſauerūt in ſe talē dilectionē. Ad q̄rtū
F pōt dici ꝙ ſimul angel⁹ in illā dilectionēʒ
Ad quartum. inordinatā ꝓrupit ⁊ illā voluit alijs inote
ſcere. ⁊ ſic ꝑ locutōēʒ qualis eſt in angelis
innotuit alijs. Nec tñ tētatio fuit illis qui
bus loquebat: qꝛ oīs tētatio cauſat ī tēta-
to difficultatē. mō ī illis nulla difficultas
fuit cauſata ꝑ hoc ꝙ eis ſuā deordinatā di
lectiōēʒ manifeſtauit. Ideo dico ꝙ cecide
runt ſine tētatiōe. Cōtra ſi oīs tētatio af
Replicatur. fert tentato difficultatē: igit ꝑmi parētes
ſenſerūt difficultatē anteꝙ̄ peccauerūt. igit
pena in eis ꝑceſſit culpā. Ad h̄ dico ꝙ nō
oīs difficultas ē pena. ſicut nec oīs neſciē
Rñſio. tia eſt pena: ⁊ iō ſtat ꝙ fuiſſet difficultas ī
ſtatu inocētie: qꝛ nō poſſēt hr̄e opa ꝟtuoſa
ſine difficultate cū ꝟt⁹ ꝯſiſtat circa diffici-
G le. Sʒ ꝫ. tūc nō erūt ꝟtutes in pr̄ia: aut
Replica. ſaltē opʒ dicere ꝙ manebūt in patria diffi
cultates. Pōt dici ꝙ habitus virtutuʒ ibi
Rñſio. manebūt: ſʒ nō habebūt talē vſum qualem

nō habēt: ſicut dicit magr̄. lib. iij. di. xxxiij.
Et aug. xiiij. de trini. c. ix. Ad quītū pōt H
dici ſicut ad formam Anſ. ꝙ angelus ma- Ad quintum.
lus mouit ſe ad male volēdū volitione bo
na. Pro q̄ ſciēdū ꝙ apđ Anſ. volūtas acci-
pit ꝑ īſtrumēto: ꝓ vſu: ⁊ ꝑ affectiōe: ſicut
pʒ de ꝯcordia. c. xvij. ⁊ de lib. arbi. c. ij. Nā I
vult dicere ꝙ ſine affectione cōmodi vel iu Anſ. vij
ſti nō pōt volūtas aliq̄d velle: vtraqꝫ autē
affectio eſt bona: ſʒ nō volūtas vtraqꝫ vir
tuoſa: qꝛ hō nō pōt nō velle cōmodū. Sic
igit pōt dici ꝙ angelus habēs affectionē
cōmodi ꝯcreatā ꝑ volūtatē vt inſtrumētū
⁊ iſtā affectionē cū noticia mouit ſe ad vo
lendū inordinate: ideſt ad diligēdū ſe ſine
relatiōe in deū. ⁊ ſic oīa q̄bus mouit ſe ad
volendū inordinate fuerūt bona bonitate
naturali nō morali. ſicut pʒ ꝙ oīa q̄b⁹ hō
cōmittit homicidiū ſunt bona naturalr̄: ſʒ
nō fiunt naturali dilectiōe. ⁊ ſic nō ſequit
ꝙ ante ꝑmā volitionē ꝑceſſit aliqua oīno
diſticta ⁊ mala volitio. Ad ſextū dico ꝙ K
nō eſt imaginatio anſ. ꝙ angelus ita mo- Ad ſextum.
uit ſe ad volendū ꝑ volitionē q̄ eſſet vſus
vel libera opatio volūtatis: qꝛ ſic oēm vo-
litionē ꝑceſſiſſet aliq̄ volitio in infinitum:
qđ nō eſt maginabile ponēdo angelū crea
tum ex tꝑe. Sed vult dicere ꝙ volitionē q̄
eſt vſus ꝑceſſit volitio que eſt affectio con
creata cū voluntate quā vocat inſtrumen
tuʒ: ⁊ tunc iſta tria natura affectio ⁊ volū
tas cauſant opationē quā vocat vſum. Et
tunc volēdo affectione cōmodi ⁊c. cōcedē
dum eſt ꝙ volitione recta mouit ſe ad pec
candū: ſed iſta rectitudo in angelis nō eſt
moralis rectitudo: ſʒ pōt vocari rectitudo
que eſt affectio cōcreata a deo: ſicut poteſt
equiuoce dici ꝙ grauitas eſt rectitudo gra
uis. Ad ſeptimū dico ſicut videt mihi ꝙ
ipe habitualiter credebat ꝙ ſi peccaret pu L
niret eternaliter. ſʒ nō cōſiderabat de hoc Ad ſeptimum.
delectat⁹ nimis in ꝓpria nobilitate. Et qñ
arguit ſi preſciuit non potuiſſet voluiſſe:
vnde miſer eſſet. Pōt dici ꝙ hoc eſt verū ſi
actualiter cōſideraſſet ⁊ cōtuliſſet penā ſe
quentē ad culpā. Ad octauū pōt dici ꝙ M
tanta intentiōe cōſiderauerūt ſuā locutio Ad octauum.
nes ꝙ nō intēderūt ad penā: ſed tñ ad pec
cantē. vnde ſimul peccauerūt: puto etiā ꝙ
valde improprie fuit eis occaſio peccādi.
Ad nonū dico ad pn̄s ꝙ in primo in- N
ſtanti ſue creationis potuit peccaſſe: ſed Ad nonum.
non potuit peccaſſe in primo inſtanti ſue

creationis. Primū patet: q2 ante illud inſ
ſtans ſui peccati de9 potuit eū creaſſe ⁊ in
illo inſtāti potuit peccaſſe. vnde primū in
ſtans ſue creationis potuit fuiſſe vltimū
inſtās ſui pcti: q2 deus potuit eū creaſſe ⁊
in inſtanti potuit peccaſſe. Scd; pz. q2 re
cta rō nō eſt niſi reſpectu futuri ſm magi
ſtrū li.ij.di.xxv. ⁊ ideo reſpectu pmi inſtāſ
tis vel reſpectu pſentis nō eſt liberū arb.
⁊ p ꝯñs libere cauſare nō potuit actū maſ
lū in primo inſtāti. Dico tñ ꝙ angel9 bene
potuit hr̄e pmo actū volūtatis malū: q2 po
ſito ꝙ de9 creaſſet angelū q̄ ſtetiſſet in coſ
gnitiōe alicui9 cognoſcibilis p tp̄s ſine q̄ſ
cūq3 actu volūtatis ſicut fuiſſet ħ ſatis deo
poſſibile: tñ poſt tale iudiciu3 pōt angel9
elicuiſſe actū malū. ⁊ ſic pmus ac9 volun
tatis illius fuiſſet mal9: ſ3 ꝙ fuiſſet pmus
ac9 in primo inſtanti ſui eſſe ⁊ mal9 incluſ
Ad forſ dit ꝯdictionē. Ad rōnes qñ querit aut
má priſ eſt dare pmū ⁊c. Dico ꝙ pōt ꝯcedi ꝙ nō ē
me raſ dare primū inſtās in quo potuit incipe
tionis. peccare. nec eſt dare primū inſtās in quo
potuit peccare. ⁊ ꝯcedenda eſt hec ꝯcluſio
ꝙ infinitis tpib9 anteq̄ peccauit potuit
peccaſſe. S3 ꝯ arguo ſic. q̄ro an in primo
inſtāti incepit peccare: aut poſt primū inſ
Repliſ ſtās. Si poſt primū inſtās: capio illud
catur. inſtās ⁊ inter illud inſtans ⁊ primum tp̄s
fuit tp̄s mediū: tūc in illo tpe nō peccauit
Si in pmo inſtāti incepit peccare: tūc nō
Rñſio. fuit in gr̄a niſi p inſtās. Vñ nō vr̄ ꝙ libeſ
re potuit incipe peccare i pmo īſtāti. Dic
pōt dici ꝯcedēdo ꝙ eſt dare pmum inſtās
in quo potuit peccare de facto ſiue incepit
peccare: ſ3 nō ſit dare pmū inſtans in quo
peccare potuiſſ3. ⁊ ꝯcedo tūc ꝙ in illo tpe
medio dyabol9 bñ voluit ⁊ meruit: ſ3 q2 nō
pſeuerauit: iō nō pmiabat nec pmiabit ſi
cut dicit Anſ. de caſu dyaboli. c. iij. Et in ħ
ſil'r fuit de eo ⁊ de hoie pſcito final'r q̄ ad
tp̄s meret: ſ3 final'r ꝯfundit totū. Sed ad
huc difficile eſt videre quō incepit hr̄e pri
mū actū liberū: q2 poſt primū inſtās veriſ
ſil'e eſt ꝙ ipe habuit actū cognitiōis vl' co
gnoſcēdi ⁊ volēdi. ⁊ tūc pōt dici ꝙ in priſ
mo inſtāti ſui eſſe icepit elicere pmū actū
volūtatis reſpectu dei ⁊ ſui ac9: q2 angel9
nō pceſſit eū niſi p inſtās vt ita loquar nō
fuit liber ſ3 naturalis. ⁊ iō p actū illū non
meruit nec demeruit: ſ3 iſto caſu ſtante co
gnouit ſe fore liberi arbitrij ⁊ hr̄e pceptū
hmōi: ⁊ tūc poſt aliquā breuē morā elicuit

liberū actum. tūc pōt poni ꝙ peccauit: nec
op3 dicere ꝙ nūq3 meruit. q2 illā dilectioſ
nē naturalē q̄ dilexit deū ⁊ ſe habuit naſ
tural'r ⁊ nō libere: ſ3 cauſal'r: ſed iſtā deſeſ
ruit: ⁊ iō pdidit iuſticiā naturalē. S3 de Aſs p
iſta voluntate ⁊ de illa ptāte dicit Anſ. ꝙ uoluit.
voluit ſ3 nō pſeuerauit: ⁊ ab illa iuſticia ce
cidit: ⁊ tūc ꝯcedēdū ē ꝙ fuit neceſſariū eū
eē in gr̄a p tp̄s: ſ3 p nullu3 tp̄s neceſſario
fuit in gr̄a. Et ſil'r ſicut prius dictū eſt: ꝯce
dendū eſt ꝙ infinitis tpibus prius potuit
peccaſſe q̄3 peccauit: ſ3 de facto fuit certū
tp̄s inter inſtās creatiōis ⁊ inſtās lapſus
ſicut eſt inſtās in quo intelligit labi. Ad Ad ſeſ
ſcdm ꝯcedit ꝙ angel9 potuit peccaſſe in cundū.
pmo inſtāti: q2 etiā pōt dici ꝙ xp̄s nō meſ
ruit in prio inſtāti ſine ꝯceptiōis: ſ3 incepit
mereri. Ad tertiū dico ꝙ ꝯñā nō valet: q2 Ad terſ
ad ꝯtrahēdū petm̄ originale nullus actus tium.
liberi arbitrij requirit. Ad q̄rtu3 ꝯcedit
ꝙ hō pōt peccare in pmo inſtāti ſui eſſe p Ad q̄rſ
caſum de creatiōe aīe aſi corpus: ſ3 hoc eſt tum.
p partē. ſc3 ꝙ hō peccat ſm ipm quo prio
peccat ſ3 non pōt peccare in pmo inſtanti
ſui eſſe. Ad quintu3 qñ querit angel9 in Ad q̄nſ
primo inſtāti habuit certā ⁊c. Apparet mi tum.
hi dicendū ꝙ nō: ſ3 tūc incepit hr̄e dilectio
nē ⁊ cognitionē. Et dr̄ creatus in cognitio
ne: q2 in inſtāti creatiōis habuit oīa req̄ſiſ
ta ad principiādū in ſe actū cognitiōis et
dilectionis. Ad decimū pncipale qñ dr̄ O
ꝙ angelus nunq̄ cecidit a iuſticia quā ha Ad deſ
buit. dico vt ſupius dixi: ꝙ cecidit a iuſtiſ cimum
cia naturali: ſ3 forte nunq̄ cecidit a iuſtiſ princi.
cia morali que eſt libere ⁊ iuſte velle. ⁊ cō
cedo ꝙ fuit debitor illius iuſticie: q2 ſicut
voluit libere natural'r a creatione: ita deſ
buit libere ꝯtinuaſſe ⁊ pcoluiſſe ⁊ tūc fuiſ Ad vnſ
ſet cōfirmat9 cū alijs. Ad vndecimū diſ decimū
ctū fuit ſupius. ¶ Sequit queſtio q̄rta. princi.

Vtrū angelo cōſ

firmato cōueniat deputari Qō. iiij
ad cuſtodiēdū hoiem viato Primū
rē. Videt ꝙ non: q2 ſi ſic ſeſ princi.
queret ꝙ angelus cōfirma
tus in beatitudine ſimul erraret ⁊ eēt bea
tus. ꝯſequens eſt falſum: q2 oīs error repu
gnat beatitudini. Unde Augu. enchi. ca. x.
Ad illā beatitudinē tendēdū eſt. vbi nullā
patiamur erūnam: nullo errore fallamur:
q2 ſicut ibi in ſequenti capitulo dicit. In
hac vita nullo modo cauere errorē poſſuſ

mus ꝑfecte. Similiter oīs ignorantia eſt pena vel culpa. ſicut innuit magiſter li. ij. diſt. xxij. ⁊. iij. ſniaꝝ diſt. xv. Et Aug. iij. de lib. ar. c. xxix. Approbare falſa pro veris vt erret inuitus: nō eſt natura inſtituti hoīs ſed pena dānati. Et ꝯſequēter in eodē ca. Ad miſeriā iuſte dānationis ꝑtinet ignorantia: ⁊ difficultas quaꝫ patiť oīs homo ab exordio natiuitatis ſue: ſed in angelis nulla eſt pena nec culpa: igitur nec error.

Probatur ꝯña Primo. Cōſequētiā ꝓbo multipliciter. Primo ſic. capio angelū bonū alicuius ꝑſciti ad penā: ⁊ q̄ro aut credit eū eſſe ſaluandū: vł nō credit. Si nō. igiť nō vult eū hr̄e grāꝫ finalē: igiť nō vult eū iuuare in hoc nec diligit eū ad vitā eternā. ꝯſequētie iſte patent: q2 aliter beat⁹ vellet aliq̄d contra dictamē rōnis recte. Si dicať ꝙ credit eū eē ſaluandū habeo ꝓpoſitū ꝙ angelus beatus errat.

Scḋo. Scḋo ſic. capio p̄ſcitū ad penā ſꝫ exiſtētē actualiter in gratia: tūc ſic angelus q̄ eſt cuſtos ſuus videt eū in gratia. Quero igiť aut iſte deſiderat ꝙ hō ille aliq̄ñ gratiā illā quaꝫ hꝫ perdat: vel ꝙ nunq̄ꝫ eā ꝑdat: q2 nō pōt dici rationabiliter ꝙ deſideriū angeli ſit indifferens pꝛa ſalutis vel dānationis hoīs ſue cuſtodie deputati.

Confirmatur. Cōfirmať q2 magis teneť talis angel⁹ velle ſalutē hoīs ſibi cōmiſſi q̄ꝫ hō prelatus teneť velle ſalutē ſubditi: ſꝫ nō ſufficit prelato nō velle ſubditū dānari: ſed teneť eū velle ſaluari. ergo multomagis angel⁹ hominu deputat⁹. Sꝫ ſi dicať ꝙ angelus iſte deſiderat ꝙ talis hō ꝑdat gratiā: ergo nō vult iuuare eū ad ꝑſeuerandū in grā: ⁊ tñ ad hoc eſt iſti homini deputatus a deo. Si dicať ꝙ deſiderat ꝙ nunq̄ꝫ ꝑdat gratiā: ergo deſiderat aliter q̄ꝫ erit: ſꝫ nō deſiderat niſi ſicut credit deū velle: ĝ credidit deū velle ꝙ talis nō ꝑdat gratiā: ĝ decipitur ꝑ caſum qḋ eſt ꝓpoſitū.

Tertio. Tertio ſub hac forma. hoīe peccāte angelus ſuus videt ꝙ ꝑdit gratiā quaꝫ prius habuit. q̄ro aut gaudet de hoc ꝙ hō iſte ꝑdit gratiam ſuā aut nō. Si ſic: ergo gaudet de damno hoīs quē cuſtodit: ergo nō diligit ipm̄ eē in charitate. Si non gaudet ⁊ ſcit ꝙ hoc placet deo ꝙ deus vult eū carere grā: igiť vult deū aliq̄d velle vel ꝋpari in mūdo: de quo nō gaudet: igiť nō eſt iuſtus ⁊ errat.

Cōfirmatur. Cōfirmať. q2. ij. Ethi. dicit phūs ꝙ non eſt iuſtus qui nō gaudet ꝋpationibus iuſtis: ſꝫ ipſe ſcit ꝙ deus iuſte illi peccatori ſubtrahit gratiā: ergo gaudet de illa ſubtractione.

Quarto. Quarto ſub hac forma. angelus bonus ſcit ꝙ vnus angelus malus deputatus eſt ad ipugnandū hoīem quē ipe cuſtodit ex diuina volūtate: ergo ſcit ꝙ volūtas dei eſt ꝙ ille malus tentet ⁊ alliciat hoīem ad peccandū. q̄ro ergo aut iſte bonus nitiť ipedire illū malū q̄ñ vult hoīeꝫ ipm̄ tentare: vel nō. Si nō: male cuſtodit ⁊ errat nō exequēdo officiū ſibi deputatū. Si ſic: ergo nititur impedire illud qḋ ſcit deū velle fieri ꝑ angelū malū: igiť ſe nō cōformat ꝑfecte diuine voluntati: ⁊ ergo errat.

Quinto. Quinto ſic. aut angelus bonus cuſtodit hoīem q̄ꝫtum pōt ſcit ⁊ dꝫ: vel non. Si ſic cū ſit ſapiētioꝛ demone tētāte ⁊ potentioꝛ debeat ⁊ teneať hoīem p̄ſeruare a pctō: ⁊ ꝑ ꝯñs vult: ergo ſic pōt ⁊ vult: ergo demon nunq̄ꝫ preualet. ⁊ ſic hō nunq̄ꝫ peccat ex tētatione. ꝯñs eſt falſum. Si nō cuſtodit hoīem quātū pōt ſcit ⁊ dꝫ: ergo errat negligēter agendo.

Sexto. Sexto poſſibile eſt ꝙ angelus aliq̄s cuſtodie hoīs deputatus ꝓmittat ſe facturuꝫ aliq̄d circa eū qḋ depēdet ex ei⁹ libera volūtate. ſicut pꝫ Tobie. v. ꝙ angel⁹ ꝓmiſit tobie ſeniori ꝙ duceret filiū ſuū ſanū ⁊ reduceret. h̄ aūt erat dependens ex libero arbitrio tobie: q2 potuiſſet eū nō ſequi. Silr potuit interfeciſſe ſeipſum. quo poſito angelus dixiſſet falſum. ⁊ ꝑ ꝯñs erraſſet deceptus. ⁊ ſic poſſibile eſſet ꝙ angel⁹ beat⁹ erraret.

Septimo. Septio ſic. angeli boni volūt oppoſita ⁊ reſiſtūt īpediētes ſe mutuo: ſꝫ bon⁹ angel⁹ agit ꝯ cōſcientiā. ĝ vterq̄ꝫ iudicat ꝙ illud expedit fieri ꝙ ipe ꝓponit fieri: igiť cū iudicēt cōtraria neceſſario alter eoꝝ errat. totū aūs pꝫ de facto danielis. x. vbi legimus ꝙ angelus venit ad danielē ⁊ dixit ei. preces eius exauditas: ⁊ ꝙ citius veniſſet: ſꝫ ꝙ p̄nceps ꝑſarū reſtitit ei ꝑ viginti vnū dies. Et ſubdit ſic. Reuertar vt prelier aduerſus principē ꝑſarū. Et ſm̄ Grego. ambo fuerūt boni angeli tam p̄nceps ꝑſarū q̄ꝫ grecoꝝ: ĝ angeli boni volunt oppoſita ⁊ reſiſtūt impediētes ſeīuicē: qḋ eſt ꝓpoſitū.

Octauo. Octauo ſic. precipiat deus angelo ꝙ curet equaliť de duob⁹. a ⁊ b. ⁊ tunc pono ꝙ illi duo eq̄liter ſe habeāt ⁊ indigeāt oīno in vna hora: ⁊ ꝙ idigētia ſit talis ꝙ angelus poſſit alterutrū iuuare in illa hora: ⁊ ꝙ p̄eligat iuuare a. iſto poſito angelus talis errauit. ꝓbatur: quia prepoſuit nō preponendum

ergo fuit acceptator pſonarũ: ergo errauit.

Nono. Nono ſic pbatur. ſint duo angeli a τ b. quibus pcipiat deus cuilibet alternatim cuſtodire ſortē ſm ptes pportionabiles iſtius diei. ita φ a. cuſtodiat in prima medietate τ b. in ſcda τ ſic alternatim vſq ad finē diei q ſit c. in quo moriaf ſortes. τ pono φ ſortes intēdat meritũ ſuũ cõtinue donec moriaf iſto caſu poſito qs iſtoꝝ preſentabit aiam ſortis deo cũ meritis ſuis. Videf φ neuter: qꝛ vterq eoꝝ dimiſit eum ante c. ꝑ ad neutrũ eoꝝ ptinet pſitare iſtã aſam xpo. Antecedēs pꝫ: qꝛ ſi alter eoꝝ cõtinue cuſtodiuit vſq ad finē c. ſequif φ vterq errauit ꝯ primũ pceptum: qꝛ ſi cuſtodiuit cõtinue vſq ad c. ſit illud tps d. tũc ſic. d eſt tps: ꝑ hꝫ ptes pportionabiles. ꝑ iſti non alternauerũt ſm ptes pportionabiles ipſius d. τ p ꝯñs nec huius diei vſq ad c. qd eſt ꝯ pceptũ eis datũ. igif neuter iſtoꝝ cuſtodiuit eũ vſq ad. c. Et vltra. ergo vterq dimiſit eũ ante c. τ vltra: ergo ſortes fuit dimiſſus ſolus ante c. ꝑ vterq errauit. Preterea neuter eoꝝ nouit ſummã gratiã quã habuit. ꝑ neuter iſtoꝝ nouit ſuũ meritũ. ꝑ neuter pt ſufficiēter ſua merita pſitare xpo. Añs pꝫ inductiue: qꝛ a nõ nouit ſummã grãm quã habuit ſortes: qꝛ poſt qdlibet tps in quo a. cuſtodiuit ſortes pfecit ad maiorē gratiã ergo a nõ nouit ſummã grãm quam ſortes habuit. Eodē mõ põt argui de b. Silr nulla fuit ſumma gratia quã ſoꝛ. habuit ante c: ꝑ neuter eoꝝ nouit ſummã grãm quam ſoꝛ. habuit in vita ſua.

Decio. Decimo ſub hac forma. retento caſu priori de ſorte p oĩa pono tres malos angelos. e. f. g. q alternatim pugnationē circa ſortē oĩno ſicut faciunt a τ b. iſto caſu adiecto ad priorē pbo φ nec a nec b. bñ cuſtodiet: τ tñ caſus eſt poſſibilis τ rõnabilis ſi deo placuerit. ergo alter eoꝝ errabit. Añs pbo: qꝛ ſi vterq eoꝝ bene cuſtodiet: ergo vterq iſtoꝝ ſciet accuſare e. f. g. τ dicere qs eorum frequētius reſtitit. cõſequentia pꝫ: qꝛ fatuus cuſtos videref qui de tribus hoſtibus neſciret qs frequētius vel breuius reſtitit ei. Similr ſi neuter eoꝝ ſcit quis reſtitit de his trib9 plus aut breuius. ergo circa hoc põt errare. ſꝫ falſitas primi cõſequentis oſtēditur tũ qꝛ quilibet eoꝝ infinities eis reſtitit tũ qꝛ ſi dr φ aliquis iſtoꝝ trium frequentius reſtitit ipſi a. ſit grã exēpli c. aut ergo in infinitũ reſtitit frequenti9: aut finite tm̃. Si in infinitũ: h eſt irrõnabile τ ꝯ caſum. Si finite: ſit igif φ frequenti9 in trib9 partib9 pportionabilibus reſtitit e quã f vel g. ꝑ e f τ g. nõ bene alternauerũt ptes pportionabiles. qd eſt ꝯ caſum.

Scdo ad principale ſic. Si angel9 ꝯfirmat9 deputaref ad cuſtodiendũ hoiem viatorē: ſequeref φ talis angelus ſciret occultas cogitatiões hominis τ affectiões volũtatis humane occultas: τ angel9 malus ſilr. ꝯña pꝫ: qꝛ angelus malus tētat hoiem: ſꝫ hõ p actũ voluntatis pmo vincit eũ. pbo: qꝛ ſola volũtate primo peccaf τ recte viuit ſm Aug. primo retractationũ: ſꝫ cõſtat bono angelo τ malo ſilr qñ recte viuif ab illo quē cuſtodit: qꝛ dyabolus ſcit ſe victũ: qꝛ tũc ceſſat tētare: ſꝫ volũtate occulta prio vincif aliter cuꝫ tã meritũ quã demeritũ ꝯſiſtat in interiori actu voluntatis τ multa merita τ peccata fiãt que nunq vlteri9 ad aliqs extrinſecas opationes vel affectiões trãſeunt: angel9 cuſtos nõ ſciret tales cogitatiões vel affectiões occultas. ergo magna ps bonitatis humane eũ lateret.

Scdo. Preterea cũ orõ ſm Aug. ſit aſcēſus mētis in deũ: τ hoc nõ põt ſcire niſi ſciat cogitatiões occultas: ꝑ tũc angel9 nõ poſſet pſitare illã orationē.

Tertio. Preterea nõ min9 eſt cognoſcēda opatio mentis quã gratia exiſtēs in mēte vel aliqs habitus infuſus: ꝑ ſi angel9 cuſtos non poſſit videre occultã cogitationē: nõ poterit ſcire qñ hõ eſt in grã τ qñ nõ: qd videf inconueniēs: qꝛ tũc neſciret ſtatũ hois quē cuſtodiret.

Quarto. Preterea ſi ſic xps fuiſſet icarnat9 anteq h gabriel ſciuiſſet. qꝛ aſſenſus fuit i mēte beate ꝟginis ante expreſſionē vocalē cõſtat: ſꝫ ita occultus eſt aſſenſus ſicut cogitatio: qꝛ eque immaterialis eſt volũtas ſiue intellect9: cũ eadē natura ſit volũtas τ intellect9: pꝫ ꝑ φ ſi angel9 debeat deputari ad cuſtodiēdũ hoiem: ꝯueniēs eſt φ ſciat cogitatiões τ occultas affectiones hoĩs: ſꝫ h ꝯñs eſt ꝯ ſctõs. vñ Augu. de eccſiaſticis dogmatibus. c. xlv. ſm librum nr̃m. Internas animi cogitationes dyabolũ nõ videre certi ſumus: motib9 eas corporis ab illo τ affectionem indicijs colligi experimēto didicim9. Et ſubdit. ſecreta aũt cordis ille nouit ſol9 ad quē dr tu ſolus noſti corda filioꝝ hoim. hec Aug. Itē hiere. xvij. Prauũ eſt coꝛ hois τ inſcrutabile qs cognoſcet illud ego dñs ſcrutãs corda τ pbãs renes: q do vnicuiq ſm ſuã viã. Glo. patet: quia

ſolus de⁹ nouit cogitationes. Ecce argumē
tū gloſe ad pbādū ꝙ xp̃s eſt de⁹. Itē ſup
illud pš. ſcrutās corda ⁊ renes: dicit glo. ſol⁹
de⁹ ſcrutat corda qd quiſq; cogitet. ⁊ renes.
ideſt qd quēq; delectet: qꝛ finis cure ⁊ co-
gitationis eſt delectatio. ⁊ infra. opa autē
nr̃a q̄ ſunt in dictis ⁊ factis pñt videre ho
mines: ſꝫ q̄ aīo fiāt ⁊ q̄ iure cupiāt ſol⁹ de⁹
videt. Ecce plane dicit Aug. ꝙ intētiones
mētis ſolus de⁹ videt ⁊ delectationē men-
tis. Ex q̄ ſequit ꝙ ſolus de⁹ videt merita ⁊
Rñſio. demerita occulta. Dicit ad materiā iſti⁹
argumēti vno mō ꝙ angeli boni dupl'r co
gnoſcūt res. vno mō in v̄bo. alio mō in pro
prio gñe ſiue p ſpecies occultas ⁊ concrea
tas ſm q̄ſdā: ſiue p habit⁹ inditos ſm alios
ſeu p habit⁹ acceptos a rebus ſm tertios.

Primo mō pñt cognoſcere cogitatiōes
occultas ſi eis reuelent. Alio mō nō niſi i
ſignis corpalib⁹: puta ex gaudio ⁊ triſticia
reſultāte in motibus corpoꝝ: vidēt angeli
Repli- gaudiū mētis vel triſticiā. Sꝫ ꝯ iſtud ar
catur. guo ſic. ſi iſta ſit v̄a ſequit tūc ꝙ cogitatio
Primo vel affectio mētis ſit quedā res ſicut calor
in ligno vel ſicut lumē in medio: ḡ non eſt
maior. rō q̄re magis pōt iſta res occultari
ab angelo q̄ȝ vna muſca vel vnū lumen in
Scḋo. aere: vel vn⁹ calor in ligno. Preterea po-
no ꝙ angel⁹ cuſtos ſortis deſideret videre
qd ſortes cogitet. tunc ſi angeli nō cogno-
ſcūt niſi in v̄bo: tūc cū v̄bū nō oſtēdat niſi
libere: poterit ille angel⁹ deſiderare aliqd
qḋ nō hēbit vel qḋ nō hꝫ: ſꝫ tale deſideriuꝫ
reſpectu nō habiti nō vr̄ ſtare cū btitudie.
Tertio. Preterea de⁹ ⁊ natura nihil agūt fruſtra
ſꝫ tales due cogitatiōes reſpectu eiuſdem
rei vident fruſtra poni. videlꝫ ꝙ angel⁹ co
gnoſcat ſortē in v̄bo. ⁊ ſil'r quadā alia co-
gnitōe: qꝛ aut eq̄liter. cognoſcit p iſtas du-
as cognitiōes vel ieq̄liter. Si eq̄liter tūc
altera indubitanter ſupfluit. Si ineq̄liter
tūc alia p quā res min⁹ cognoſcit ſupfluit:
Quar- ſicut cādela in lumine ſolis. Preterea: ſi
to. angel⁹ poſſit hr̄e duas tales cognitiōes ſi-
mul: quaꝝ vna vocat matutina: alia vocat
veſptina. vnā in v̄bo aliā i pprio gñe. aut
pōt libere vti vtraq; qñ ſibi placet: vel nō
ſi ſic tūc poſſet libere videre v̄bum ⁊ libere
dimittere ⁊ ſic nō eſſet cōfirmat⁹: ⁊ poſſet
ſe btificare qñ vellet. ſi nō: ſꝫ illa q̄ eſt in p
prio gñe pōt angel⁹ vti qñ vult. Cōtra. po-
no ꝙ hēat noticiā ſortis in v̄bo cuꝫ illa ſit
clarior q̄cūq; alia ſibi poſſibili ex naturali

bus: fruſtra cauſaret in ſe noticiā debilio-
rē. Tertio ad principale. ſi angel⁹ confir Tertiū
matus deputaret ⁊c. ſequit ꝙ angel⁹ talis princi.
haberet noticiā oīm reꝝ q̄bus hō indiget
in vita iſta ⁊ p ꝯñs oīm materialiū ⁊ ima-
terialiū: qꝛ oīa veniūt in vſum hoīs aliquo
mō ad laudē ⁊ gl'iam dei. ꝯñs falſuꝫ: qꝛ vel
cognoſceret talia p eſſentiā pprīā: vel per
ſpēs a deo ſibi inditas vel influxas: vel p
habit⁹ accipiēdo cognitionē a reb⁹. Non p
eſſentiā ſuā: qꝛ nō eſt natural'r repn̄tatiua
iſtoꝝ inferioꝝ: neq; ſicut ſil'itudo: neq; ſic
cā effectiua: qꝛ nō eſt natural'r cā iſtoꝝ in-
ferioꝝ. Sil'r nec immaterialiū a multo for
tiori. ergo angel⁹ nō cognoſcit oīa p eſſen-
tiā ſuaꝫ nec p ſpēs. qꝛ pono ꝙ michael co-
gnoſcat gabrielē p ſpeciē: ergo michael co
gnoſcit ſpēm illā p aliam ſpeciē: ⁊ illā per Confir
aliam: ⁊ ſic in infinitū. Cōfirmat rō. qꝛ matur.
vna ſil'itudo naturalis nō repn̄tat diſtin-
cta ⁊ diſſimilia: vt ſunt diſſimilia. ergo re
linquit ꝙ angel⁹ habeat tot ſpēs q̄t res co
gnoſcit: ⁊ ſic hr̄et ſpēs infinitas. ꝯñs ptꝫ:
qꝛ infinite cōcluſiōes ſunt ſcibiles de nu- Scḋo
meris ⁊ figuris. Preterea ſi p ſpēm ſor- ad idē.
tes cognoſcat ſortē: capio noticiā intuiti-
uā qua angel⁹ iudicat ſortē eſſe rome. po-
no vlteri⁹ ꝙ ſortes recedat a roma. q̄ro aut
ſtat eadē noticia cōtinue i angelo: vl' alia
⁊ alia. ſi eadē angelus errat. ſi alia ⁊ alia: ḡ
angelus cōtinue alterat ⁊ nō niſi a ſorte: ⁊
ita ſortes p motū ſuū alterabit angelū ſi-
cut cā effectiua alteratōis. pbo: qꝛ illud q̄
poſito ponit aliud eſt cā illi⁹ ⁊ q̄ nō poſito
nō ponit illud nō eſt cā: ſꝫ poſito motu ſor
tis a roma ꝯtinue. ponit mutatio noticie
ꝯtinua in angelo: ⁊ nō poſito non ponit. ḡ
ſortes eſt aliq̄ mō cā illius mutatōis. Ma Proba
ior ptꝫ: qꝛ oīs res ſufficiēter depēdet a ſuis tur ma-
cauſis in eē: ⁊ oībus dēptis p ſolas ſuas ior.
cauſas res hꝫ eſſe alioq̄n periret oīs via p
bandi p cām. Minor ptꝫ ſimiliter. ⁊ tunc Minor
vltra. ſortes eſt cā iſtius mutationis in an
gelo: ſꝫ nec materialis nec formalis nec fi-
nalis ſicut pꝫ. ergo efficiēs. ḡ quocūq; mō
dicat ꝙ angel⁹ cognoſcat res materiales
cognitione in proprio genere: videt ꝙ res
alterent angelos. Preterea. vel ille ſpe- Tertio
cies oēs fuiſſent ꝯcreate a pncipio vel nō. ad idē.
Si ſic: tūc nō poſſet angel⁹ pficere i cogni
tiōe ꝯ magr̄m lib. ij. di. iij. c. vij. nec poſſet
vnus aliū illuminare ꝯ dictuꝫ dionyſij de
celeſti hierarchia. Si nō: tūc intellect⁹ an-

gelicus acquireret de nouo cognitões ꝛ ſpe
cies rerū ꝯ aug.ij.ſupra geñ.c.xiij.ꝛ.xiiij.
de paruis.vbi vult ꝙ oīs creatura pri⁹ eſt
cōdita in cognitione angelica ꝙ̄ in ſeipſa.
ꝛ ſic fuit de ſpēbus lignoꝝ ꝛ herbaꝝ aq̄ ꝛ
terre ꝛ luminariū celi.ꝗ oīm reꝝ ſpēs fue
rūt ab initio angelis bonis ꝯcreate.Et q̄r
to ſup Geñ.ca.xxix. pculdubio vniuerſam
creaturā in qua ipſi ſunt pncipalr̄ conditi
in verbo ipſo dei pri⁹nouerūt in q̄ ſunt oīa
q̄ rpaliter ſunt eterne rōnes tanq̄ in eo p
que facta ſunt oīa:ac deinde in ipa creatu
ra tanq̄ infra deſpicientes ꝛ referentes ad
ipſi⁹laudē:ꝗ vniuerſam creaturā nouerūt
tā veſptina cognitiōe q̄ cognitiōe matuti
na.Itē ſcdo ſup Geñ.c.xxiij. Quapropter
lucis cōditio pri⁹ eſt in ꝟbo dei ſm rōnem
qua eſt condita:hoc eſt in coeterna patris
ſapiētia:ac deinde in ipſa lucis cōditione
ſm naturā qua cōdita eſt:ꝛ illic non facta
ſed genita.Hec ꝟo facta:qꝛ ex informitate
formata:qꝛ ideo dicit de⁹.Fiat lux:qꝛ ibi
creat in ꝟbo:hic ꝟo in opere.Conditio ꝟo
celi prius erat in ꝟbo dei ſm genitā ſapiē
tiā.deinde facta eſt in creatura ſpirituali.
hoc eſt in cognitione angeloꝝ ſm creatā
in illis ſapiētiā.Deinde celū factum eſt:vt
etiā eſſet ipſa celi creatura in gñe ꝓprio:
ſic ꝛ diſcretio vel ſpēs aqꝛū atqꝫ terrarū li
gnoꝝ ꝛ herbarū:ſic luminaria celi:ſic ani
mātia orta ex aquis ꝛ terra.Et infra.quē
admodū ergo cognitio qua creatura ꝯdi
ta eſt prior in ꝟbo dei:ꝙ que cōdit in ipſa
creatura.ꝛ ſic etiā eiuſdem rōnis cognitio
prius fit in natura intellectuali q̄ pctō nō
tenebrata eſt:ac deinde cognitio creature
Et infra.nec mirū eſt ꝙ ſctis angelis ſuis
in prima lucis ꝯditiōe formatis pri⁹ deus
oſtēdebat qd erat deinceps creaturus:nec
eſſi intellectū dei noſceret niſi quātū ipſe
mōſtraſſet.Ex ipſo ergo deſcēdebāt ange
li cū ipſis fieret cognitio creature deīceps
faciēda ac deinde fieret in gñe proprio.ꝛ
Proba multis alijs locis idē dicit. Tertio oſtē
tur ter dit ꝙ nō intelligūt p habitū:qꝛ nec ꝯcrea
tius aſ tū nec acqſitū:qꝛ habit⁹ non repitat.ꝛ per
ſūptus ꝯñs non iuuat ad cognitionē.Si dicat ꝙ
in pmo repitat vel iuuat cognitionē:tunc magis
argu rōnabiliter ꝑt vocari ſpēs.Silr̄ oporteret
mento ponere ꝙ tot habitus ſunt quot ꝯcluſiões
tertij cognite ab angelo.Silr̄ querēdū eſt ſiue
princi ponant habit⁹ ſiue ſpēs:an ſit dare maxi
palis. mā multitudinē cognitoꝝ ab angelo;vel

non.Si nō:angelus eſt virtutis infinite:ꝛ
ſilr̄ pfectionis ꝛ bonitatis infinite.Conſe
quētia p3:qꝛ maioris ꝟtutis ꝛ melius eſt
ſibi intelligere duo ꝙ̄ vnū:ꝛ tria ꝙ̄ duo:ꝛ
quattuor ꝙ̄ tria.ergo infinite pfectōis eſt
intelligere ſimul infinita.Silr̄ ſi eſt dare
maximā multitudinē quā angelus ſimul
intelligit:ergo non poſſet vnum aliud ab
illis itelligere niſi remitteret cognitio pre
cedēs:ſed qua rōne vna ꝛ alia.Silr̄ capta
prima maxima multitudine ꝛ addito vno
illo totū reſultās nō eſſet maioris difficul
tatis ad cognoſcēdū ꝙ̄ deus:ſ3 in deū pōt
angelus:ergo ꝛ in iſtā multitudinē:ergo
nō eſt dare maximā multitudinē in quam
angel⁹ſimul pōt. Quarto non pōt dici Quar to.
ꝙ angel⁹capit cognitionē a reb⁹.Tū qꝛ cō
tinue alteraret p res ꝛ deciperet ſicut ar
gutū fuit ſuperi⁹.Tū qꝛ infinite res cauſa
rent in angelo:qꝛ oēs noticie ꝛ affectiōes
q̄ ſunt in vno cauſarent intētiones ſuas in
alio:ꝛ ille intētiones create cauſarent alꝭ
viceuerſa in quolibet.ꝛ ſic cum oēs forent
cognite oporteret imaginari i angelis cō
tinuas reflexiones ꝛ ꝓductiones cauſata
rū noticiarū.Silr̄ iſtud eſt ꝯ Aug.q̄ dicit
ij.ſup geñ.ꝙ angeli nō ꝓficiūt capiēdo co
gnitionē a reb⁹ſicut nos:ſed ſimul accepe
rūt noticiā reꝝ. Quarto ad pncipale.ſi Quar tus pn.
ſic:tunc poſſet vnus angelus alteri loq̄ de
his que ſpectāt ad ſuā cuſtodiam.ꝯñs fal
ſu3.pbo:qꝛ fruſtra foret in eis locutio:qꝛ
locutio non eſt niſi ad manifeſtandū inco
gnitū.ergo ſi angelus poſſet alteri loqui ꝛ
exprimere ei ſuos cōceptus:ꝛ p ꝯñs vnus
poſſet ab alio occultare affectionē ſuā ꝛ in
tētionē bonā.ꝛ ſic lateret vnū quantū bo
nū vel bonus alius eſſet.ꝛ quantū ad gra
titudinē ꝛ ex diuina ordinatione ds eū di
ligere. Scdo ſi ſic:pono ꝙ q̄ttuor loquā Scdo.
tur vni de diſtinctis materijs.q̄ro aut pfe
cte intelligeret eos oēs ac ſi vnus loquere
tur ſolus:vel nō.Si ſic:ergo pari rōne.ꝛ ſi
v.ꝛ ſilr̄ ꝛ ſi.x.ꝛ ſic in infinitū.ſ3 hoc eſt vir
tutis infinite:ergo nō pōt dici.ſi nō eque
pfecte:ergo tot poſſunt loqui tunc ꝙ ille
nihil intelligeret de dictis eoꝝ. Tertio Tertio.
ſi qlibet poſſet loq̄ alteri ꝛ cauſare noticiā
in altero:ergo qlibet poſſet eū illuminare
ꝯñs eſt falſu3.ꝛ ꝯ dionyſiū qui dicit ꝙ tm̄
ſuperiores illumināt iferiores. Quarto Quar to.
ſi vnus poſſet alteri loq̄ hoc non foret ſine
ſigno.tunc quero aut illud ſignum ſignifi

cāt ad placitū:vel naturaliter. Si natura
liter:tūc quiſq̧ vidēs ſignū illud ſcit qd̄ ille
angelus loquit̄.ḡ nō poſſet loqui vni quin
loqueret̄ oībus.ſi ad placitū:quero ad cu
ius placitū vel loquētis tm̄:ꝛ tūc non pōt
alteri cōſtare qd̄ illud ſignificat niſi ꝑ locu
tionē precedētē doceat̄.ꝛ tunc de illa locu
tione eodē mō foret querēdū:aut ſignifica
uit ad placitū aut naturalr̄ ꝛc̄. Si dicat̄
ꝙ hn̄t ſigna ſignificatiua ad placitū ex cō
muni ſenſu. Sequit̄ p̄mo ꝙ vn⁹ non pōt
vni loq̄ niſi oēs illi ſciāt. Silr̄ mirū ē quō
primo pn̄t ſuas volitōes cōicare ꝛ manife
ſtare inuicē:niſi vn⁹ videat occultā cogita
tionē alteri⁹.ḡ nō eſt imaginabile ꝙ ꝯſen
tiāt ad inſtituēdū talia ſigna:niſi vnus na
turalr̄ videret volitionē alteri⁹:qd̄ nō ꝯce
dit̄ cōiter. Si dicat̄ ꝙ hoc eſt ꝑ volūtatē:
q̄ volūtas angeli vult ꝙ ſua cognitio īno
teſcat alteri. Cōtra. vel illa noticia volitio
nis cauſaret noticiā ſui vel noticiā alteri⁹
cognitiōis. nō primo mō:q̄ eadē rōne oīs
volitio cauſaret noticiā ſui ita ꝑfecte ſicut
iſta:nec pōt dici ꝙ iſta volitio eēt noticia
alteri⁹ cognitiōis:q̄ tūc ipſo inuito poſſet
Quīto. ſibi loq̄ ḡ poſſet eū offendere. Quinto.
tūc poſſet vn⁹ alteri loq̄ de grāmatica vel
logica:ꝛ poſſet vn⁹ alteri dicere:hō eſt diſ
ſyllabū:vel hō eſt ps orōnis: vel aliq̄d ta
le. ꝯn̄s eſt falſū:q̄ da ꝙ ſic. q̄ro quō ſubie
ctū ſupponit vel materialr̄ vel ſignificati
ue. Si materialiter vel ſimplr̄ tunc ſuppo
nit ꝓ cōceptu in mēte angeli:ꝛ ꝑ ꝯn̄s ē ꝓ
poſitio falſa:q̄ tale nō ē diſſyllabū. ſi ſup
ponat ſignificatiue ꝓpō eſt falſa vel al's ſuppo
Sexto. nes hn̄t q̄ nos. Sex. tunc talib⁹ ſignis vte
rent̄ angeli mutuo loquēdo poſſet vn⁹ de
cipe aliū:q̄ neſciret vtrū tale ſignū ſuppo
neret ꝓ ſe vel ꝓ alio. ꝛ poſſꝫ ſic decipi ꝑ eq̄
Septi uocationē. Septio. ſi ſic nō poſſet vn⁹ di
mo. ſcernere qn̄ ali⁹ diceret aliq̄d aſſertiue ꝛ qn̄
recitatiue:q̄ eadē ꝓpō mētalis ē q̄ corn̄
Octa uo. det vtriq̧.ḡ vn⁹ nō pōt loq̄ alteri. Octa
uo. ſi ſic ſequeret̄ ꝙ angel⁹ poſſet loq̄ alteri
diſtāti a ſe:ꝛ ſi ſic foret infinite virtut. ꝯn̄s
falſū. aīs ꝓbo ꝛ ꝯn̄am. aīs pꝫ:q̄ bon⁹ an
gel⁹ in celo pōt loq̄ malo exn̄ti in terra vel
in inferno:vel bono exn̄ti in mūdo. ꝯn̄am
ꝓbo. q̄ loq̄t̄ a ipi b. diſtāti ꝑ leucā:ḡ cauſat
intellectionē in b.ḡ ſi in q̄libet ꝑte ꝓpor
tionabili illi⁹ leuce foret angel⁹ cāre poſſet
in vnoq̧ vnā intellectionē:ḡ tot intelle
Nono. ctiōes poſſet ſimul cāre q̄t de⁹. Nono. loquat̄

mal⁹ angel⁹ bono ꝛ mētiat̄. q̄ro aut bonus
credet ſibi:vel nō. ſi ſic deciperet̄. ſi nō ḡ pa
ri rōne nec bono crederet ꝓpt ſuā locutio
nē:q̄ ꝯſil's locutio fieri pt a malo ſicut fit a
bono. ſi dicat̄ ꝙ aduerteret eū mētiri:ꝛ iō
nō crederet ei. Cōtra. hͦ eſt ꝓpoſitū ꝙ ſoli
deo ꝯuenit aduertere ſine ſignis occultas
cogitatiōes:ſicut argutū fuit ſupi⁹ in ſcd̄o
p̄ncipali. Decio. ſi vn⁹ angel⁹ poſſet loq̄ al Decio.
teri poſſet ei notificare cōplexū notū ſibi
ꝯn̄s falſum. ꝯn̄a pꝫ:q̄ q̄ rōne vnū eadē rō
ne ꝛ aliud. Falſitas ꝯn̄tis pꝫ:q̄ ſit a aliq̄d
nō appħēſum ab inferiori ſꝫ a ſupiori. ſi cō
cluſio ſit iſta ſupior poſſet certificare infe
riorē de iſta:tu nō appħēdis a. ꝯn̄s falſū:
q̄ ſi eſt cert⁹ de iſta ꝓpōne. ḡ appħēdit eā
ḡ appħēdit terminos. ḡ appħendit a. ꝛ ſic
erit hͦ falſa. iſte inferior nō appħendit a:ꝛ
ſic ꝯdictoria ſimul vera. Undecio:ſi ſic tūc ſupi Unde cimo.
or poſſet illumiare ꝛ informare īferiorē. ſi
cut docet diony. c. viij. celeſtis hierar. ꝛ tūc
foret poſſibile ꝙ angel⁹ ſupior cāret in īfe
riori noticiā alicui⁹ obiecti obliti ꝛ illi⁹ ob
liuionis. ita ꝙ angel⁹ inferior ſciret ſe fuiſ
ſe oblitū iſti⁹ cogniti. ꝯn̄s falſū ꝑ augu. x.
ꝯfeſ. c. xvij. vbi inq̄rit quō obliuio eſt i me
moria vel in ſua imaginatiōe:vel in ſe. nō
primo mō tm̄:q̄ anteq̧ ꝑfiteat̄ ſeu imprimat̄
cuiuſcūq̧ imago in memoria pri⁹ neceſſe ē
vt aſſit res ipſa vn̄ imago poſſet iprimi:ſi
obliuio nullā imaginationē pōt imprime
re ſꝫ mag' tollere:ḡ nō eſt ibi in ſua imagi
natione. Si dicat̄ ꝙ obliuio eſt in memo
ria ſcd̄o mō:ḡ cauſat obliuionē vel ignorā
tiā ꝛ nō noticiā. Quinto ad p̄ncipale ſe Quītum princi.
quit̄ ꝙ angelus pōt moueri localiter. ꝯn̄a
pꝫ. ꝛ ꝯn̄s ſilr̄ ꝑ damaſ. ij. ſniaꝝ. c. iij. vbi di
cit ꝙ angeli ſunt circūſcriptibiles locis:q̄
cū ſint in celo nō ſunt in terra:ꝛ cū ad ter
rā a deo mittunt̄ nō remanēt i celo. Et ſilr̄
primo ſniaꝝ. c. xiij. dicit ſic. ꝙ q̄ angel⁹ ve
locitate nature cito ꝑtranſit opat̄ in diuer
ſis locis. Itē Gen̄. xxviij. Jacob vidit ſcalā
ꝛ angelos. Sed ꝙ hͦ ꝯn̄s ſit falſum arguit̄
multiplr̄. Prio:q̄. vi. phyſicoꝝ cōmēto. Primo
x. ꝓbatur ꝑ phm̄ ꝙ indiuiſibile nō mouet̄
q̄ oīe qd̄ mouet̄ partim eſt in termino a
quo:ꝛ partim in termino ad quē. Scd̄o Scd̄o.
omne qd̄ mouet̄ pri⁹ ꝑtranſit minus ſe q̄
equale ſibi:ſꝫ indiuiſibili nihil eſt minus.
Tertio. q̄ ſi ſic:vel ſubito:vl' ſucceſſiue. Tertio.
nō ſubito:q̄ oīs mot⁹ ē in tpe. iiij. phyſi. Et
aug. viij. ſup gen̄. c. xxix. Oīe qd̄ mouet̄ ꝑ

locũ nõ põt ſimul moueri. Si ſucceſſiue:
ergo aliq̃ certa velocitate:ſʒ determiata ve
locitas eſt ex reſiſtẽtia medij vel mobilis
ad motoꝛẽ:ſicut pʒ.iiij. phy.cõmẽto.lv.ḡ
vbi nulla eſt reſiſtẽtia nulla eſt ſucceſſio.ſʒ
angeli ad ſe nec medij ad angelũ ẽ reſiſtẽ-
Quarto. tia aliq̃:ḡ nec mot⁹ local̃. Quarto ſic.nul
la eſt ꝓportio angeli ad corp⁹ in ſubtilita-
te:ḡ nulla eſt ꝓportio mot⁹ angeli ad mo-
tũ corpoꝝ in velocitate.ḡ angelus moueri
Quito, põt velocitate infinita. Quinto nõ plus
reſiſtit mediũ angelo ꝙ̃ vacuũ ſi eẽt reſiſte
ret graui:ſʒ ſi eẽt vacuũ mot⁹ grauis i va-
cuo fieret in inſtãti:ſicut ꝓbat phs ibidẽʒ
iiij.phyſi.de vacuo.c.ix.ſm Tho.Et cõmẽ.
vij.phyſi.cõmẽ.vij.quarẽ nõ foret reſiſten
tia iter rẽ motã ⁊ motoꝛẽ in graui tali.Vñ
cõmẽtatoꝛ.illa aũt in q̃b⁹ res mote ex ſe di
uidunt̃ in motoꝛẽ ⁊ rẽ motã in actu neceſ
ſario indigẽt medio:⁊ hec ſunt grauia coꝛ
Sexto. poꝛa ⁊ leuia.⁊ ſi non:meuerent in nõ tpe.
Sexto ſic.ſint a ⁊ b duo loca totalit̃ di-
ſtincta ⁊ immediata ⁊ moueant̃ ab a in b.
tũc angel⁹ nõ põt hr̃e ptẽ in b.ſʒ ſi moueat̃
Septimo. ab a.⁊ in b.mouebit̃ qñ eſt in a.vel qñ eſt
in b.qḋ eſt ipoſſibile. Septimo ꝙ nõ mo
ueant̃ localiter qñ mittunt̃ ꝓbo: q: ſimul
ſunt in celo ⁊ in terra.qḋ ꝓbat̃ ꝑ illã oro-
nẽ eccleſie de angelis i qua petit a deo ſic.
Ut q̃bus tibi miniſtrãtib⁹ in celo ſemꝑ aſ-
ſiſtit̃ ab his i terra vita nr̃a muniat̃.ḡ ma
le peteret eccl̃ia niſi idẽ angeli ſemꝑ aſſi-
ſtẽtes in celo muniãt nos hic in terra.ḡ ſi
mul pñt hic eẽ nobiſcũ in terra.⁊ tñ eẽ in
celo.Cõfirmat̃ ꝑ illḋ qḋ ſcribit̃ Tobie.xij.
vbi dicit Raphael.Ego ſuʒ angel⁹ raphael
Octauo. vn⁹ de ſeptẽ q̃ aſtamus añ deũ.ḡ ſimul fuit
in terra ⁊ aſtabat in celo. Octauo ſic.an-
gelus põt eẽ i loco pedali:ḡ ſimul põt eẽ
in celo ⁊ in terra in vtroq̃ termio dyame-
tri mũdi vl' ambire totũ mũdũ.ꝓbo ꝯñaʒ.
q: aſſumat angel⁹ corp⁹ pedale aliqḋ qḋ ſit
b.quo facto angel⁹ eſt in loco illo p̃ciſe cuʒ
coꝛpe aſſumpto.q̃ loc⁹ ſit a.Tũc arguo ſic.
iſte angel⁹ eſt in a.ergo põt eſſe in oĩ loco
eq̃li ipſi a.diuido ḡ b in duas medietates
⁊ cõtinuo eas adinuicẽ:⁊ reliquã medie-
tatẽ in duas medietates ⁊ ꝯtinuo adinui-
cẽ ita ꝙ mõ faciãt vnũ corpus eq̃lis lati-
tudinis:⁊ maioꝛis lõgitudinis ⁊ minoꝛis
ꝓfunditatis.ḡ ſignãdo iſtud ſm partes ꝓ
poꝛtionabiles ipſi b aliqñ deueniã ad lon
gitudinẽ dyametri mũdi vel circuli equi-
noctialis.⁊ locus quẽ tũc occultabat illḋ
coꝛpus eſt eq̃lis ipſi a.ḡ angelus q̃ p̃ciſe
fuit in a.potuit ſimul eſſe in vtroq̃ termi
no dyametri mũdi ꝑ mutationẽ dimẽſio-
nũ ipſi⁹ b.coꝛpis.Qḋ aũt poſſit ſic ſignari
ꝑ angelũ vel ꝑ deũ mãifeſtũ eſt:cũ i b ſint
infinite ptes ꝓportiõabiles pedalis quã-
titatis.Nã q̃libet ps ꝓportionabilis illi⁹
b ſm ꝓportionẽ iã dictã erit in aliq̃ dimẽ-
tiõe pedali.ḡ cũ ptes ꝓportionales b.ſint
infinite:ꝯtingit accipe tot pedales quãti-
tates ⁊ apponere ſm lõgitudinẽ ꝙ longi-
tudo coꝛpis adeq̃bit̃ dyametro mũdi:⁊ cer
tũ eſt ꝙ tũc loc⁹ eius coꝛpis erit eq̃lis a:q:
oĩs dimẽſio q̃ mõ eſt pri⁹ fuit in a.nec au-
get̃ in dimẽſionibus ſʒ tm̃ trãſponit̃:ḡ ⁊c. Nono.
Nono.ſi angel⁹ foret in loco circũſcripti
ue.ſicut Damaſcen⁹ dicit:vt in p̃ncipio al
legatũ fuit:ſeq̃ret̃ ꝙ ſic foret in loco vt aĩa
in coꝛpe:ita ꝙ tot⁹ foret in toto:⁊ totus in
qualibet pte.ꝯñs falſum.q: ſi ſic ſeq̃ret̃ ꝙ
vn⁹ angel⁹ eẽ poſſet vbiq̃.Hec ꝯña ꝓbat̃.
Tũ q: ꝑfectioꝛ angel⁹ maioꝛẽ locũ põt oc-
cupare:⁊ vltra quẽcũq̃ datũ põt de⁹ cau-
ſare ꝑfectioreʒ.ḡ de⁹ põt cauſare aliquẽ q̃
poſſet eẽ vbiq̃.Hec ꝯña ꝓbat̃:q: accepto
quocũq̃ angelo inferioꝛi arguo ſic.Cogni
tio iſti⁹ angeli põt eſſe vbiq̃: ḡ angel⁹ põt
eſſe vbiq̃.Antecedẽs ꝓbo:q: creet angelũ
q̃ ſit vbiq̃ iuxta caſuʒ p̃cedẽtẽ: tũc in iſto
angelo potuit ponere quãcunq̃ cognitio
nẽ ſeu intellectionẽ actualẽ:ḡ cognitionẽ
iſti⁹ angeli inferioꝛis : ergo cognitio iſti⁹
potuit eẽ vbiq̃:ḡ pari rõne ⁊ iſte angel⁹.
Sexto ad p̃ncipale.ſi angel⁹ ꝯfirmatus Sextũ princi.
⁊c.tũc foret veꝝ ꝙ angeli aliq̃ foꝛẽt cõfir-
mati:⁊ pari rõe aliq̃ obſtinati:ſicut docet
mgr̃ lib.ij.di.vij.vbi vult ꝙ boni ita ſunt
ꝯfirmati ꝑ grãm ꝙ peccare nequeãt.Ma-
li vo ꝑ malicias adeo ſunt obſtinati ꝙ bñ
velle nõ poſſint.Tamẽ iſtud ꝯñs videt̃ fal
ſuʒ tã de bonis ꝙ̃ de malis.De bonis q̃dẽ
q: grã nõ tollit naturã ſʒ ꝑficit.ſʒ poſſe oĩa
ꝑ libertatẽ arbitrij eſt angelo naturale:cũ
ſit eſſentialiter potẽtia rõnalis ⁊ valens
ad oppoſita:igit̃ ꝑ nullũ ſupnaturale po-
tuit illud adimi angelo. De malis vo pꝫ
idẽ:q: in malis naturalia manẽt itegra:ḡ
ſunt vere liberi.Similr̃ ſi ipſi ſũt obſtina-
ti in malo q̃ro per q̃d.op⁹ vt videt̃ ponere
aliquã rẽ creatã i mal̃ q̃ ipediat libertatẽ
volũtatis ⁊ determiet ſe ad vnũ:ſicut grã
in ꝯfirmatis determiat beatũ ad bñ volẽ-

dum.Et ſi hoc ponat.tūc opʒ concedere ꝙ
deus ſit cā obdurationis vere imutādo et
cauſando eā in malis.ꝯñs falſum:qꝛ ſi ſic.
deus foret ꝑ ſe cā quare creatura foret de
Scdo teriot. Cōtra Auguſtinus lib.lxxxiij.q.q.
ij.Si ſic angeli boni miniſtrantes bonis
hoīb⁹ ꝯtinue mererent̄:ꝛ āgeli mali deme
rerent̄.ḡ nec iſti ſunt ꝯfirmati in beatitu
dine:nec illi obſtinati in miſeria. Añs ꝓ
bo ꝑ dictū mgr̄i.ij.ſen.diſ.vij.c.ij.vbi dicit
ꝙ vtriqȝ hn̄t liberū arbitriū:qꝛ boni nō ali
qua cogēte neceſſitate:ſʒ ꝓpria ac ſponta
nea volūtate ꝑ grāʒ qdē adiuti ad vitā bo
nū eligūt ꝛ malū reſpuūt.Et mali ſilr ſpō
tanea volūtate a grā deſtituti bonū vitāt
ꝛ malū ſequunt̄.Sʒ quicūqȝ ſcḋm rectā rō
nē ſpontanee ꝛ libere eligit bonū ꝛ dimit
tit malū ꝟtuoſe opat̄:ꝛ ꝑ ꝯñs meret̄ lau
dari.ꝛ ſi ſit in grā meret̄ ꝑmiari:qꝛ nō pl⁹
requirit̄ ad meritū niſi grā ꝛ liberū arbi
triū:ergo boni merent̄:ꝛ mali eadē rōne
Tertio: demerent̄. Tertio q̄ro ſic.an mali ſciāt
ſe errare in hoc ꝙ alliciūt hoīes ad peccā
dū vel nō.Nō veriſile eſt ꝙ nō.qꝛ ꝑ longā
experiētiā bn̄ poſſunt aduertere ꝙ ex mul
titudine dānatoꝝ auget̄ miſeria.Si ſic er
go nō poſſunt velle ꝙ hoīes finaliter pec
cent.Probo ꝯñam:qꝛ tūc poſſent ſpōte et
ſciēter velle illud vn̄ miſeri eſſent:vel ſal
tem velle illud vn̄ coꝝ miſeria intēderet̄.
Cōtra Anſelmū de caſu dyaboli li.iij.c.
Quar- xiſ. Quarto ſic.angeli boni pn̄t peccare:
to. igit̄ nō ſunt in grā ꝯfirmati.ꝯña pʒ ꝛ añs
ꝓbat̄.qꝛ cōſtat eos bn̄ facere:vel ergo bn̄
faciūt de neceſſitate vel ſpontanea volūta
te.Primū nō ſicut ſupius patuit ꝑ mgr̄m.
Et ſilr ſequit̄.faciūt de neceſſitate ergo nō
ſūt magis laudabiles dicēdi de hoc ꝙ fa
ciūt ꝛ ſeruāt iuſticiā.q̄ʒ de eo ꝙ ſunt rōna
les.ſicut arguit Anſel.ꝙ añ ꝯfirmationeʒ
potuerūt peccare.de caſu dya.c.v. Si di
cat̄ ꝙ nō ex neceſſitate ſʒ ex electiōe:ḡ poſ
ſent omittere.ḡ poſſibile eēt ſi angel⁹ vel
let ꝙ angel⁹ oīno dimitteret hoīem ſue cu
ſtodie deputatū.Ponat̄ in eē ꝛ hʒ ꝓceptū
Confir de oppoſito:ergo pōt peccare. Cōfirma
matur. tur rō ꝑ pħm.iij.Ethi.ca.viij. vbi ꝓbat ꝙ
ſi virtus eſt in nr̄a ꝑtāte ꝙ ſilr malicia eſt
in noſtra ꝑtāte.Et arguit ſic.Si opari bo
nū exiſtēs in nobis eſt:ꝛ opari malū exi
ſtens in nobis eſt.hoc eſt dictu. Si opari
ſit in ꝑtāte noſtra:nō operari erit in ꝑtāte
noſtra:nō ergo de neceſſitate opabimur,

Similiter ſi opari ſit bonū:nō operari eſt
malū.Et ideo ꝯcludit ꝙ ſi bonū eſt in po
teſtate noſtra:malū eſt i ꝑtāte nr̄a. Quin Quīto:
to ſic.demones eligūt male facere ꝛ quāto
peius tāto libētius.ſint ergo mō duo eq
les in demeritis:ꝛ volo ꝙ hodie vnus cō
mittat multa mala circa hoīes ꝛ alius nō
quero aut ille qui peccauit hodie plus pu
nit̄ vel nō.ſi nō igit̄ erit aliqḋ pctm̄ impu
nitū:ꝛ ſic aliqḋ deoꝛdinatū in regno dei et
iniuſticia regnaret libera.Cōtra Anſel.ꝑ
mo.cur deus hō.ca.xij. Sexto ſic.dyabo Sexto.
lus pōt appetere iuſticiā:ḡ pōt hr̄e iuſti
ciā.añs ꝓbo:qꝛ pōt recto iudicio iudicare
iuſticia eſt bonū.ꝛ pōt ſe volēdo ꝯforma
re illi dictamini.ḡ pōt appetere iuſticiā ꝛ
penitere.Qḋ poſſit ſe ꝯformare illi dicta
mini appet:qꝛ in demonib⁹ naturalia inte
gra remanēt.ſʒ nihil magis eſt in ꝑtāte vo
lūtatis actu ſuo.ergo ꝛc.Pria ꝯña pʒ ꝑ An
ſel.de ꝯcoꝛ.c.xviij. Nullus pōt velle recti Aliter
tudinē niſi ea habeat.ḡ ꝛc. Septimo ad xiij:
principale.Si ſic oporteret ꝙ oīs hō hr̄et Septi-
diſcretionē ſpiritun ꝯtra apoſtolū.j.Coꝛ. mū pn.
xij.ꝯña pʒ.qꝛ aliter non poſſet diſcernere
inter bonū ꝛ malū:neqȝ ſciret qn̄ eſſet bo
no obediendū vel reſiſtendū malo.ꝯñs eſt
incōueniēs. Octauo ad pꝛincipale.ſi ſic: Octa-
tūc poſſet ſibi vnire corpus ꝛ in eo exerce uū pn.
re opatiōes vite.ꝯñs falſuʒ.ꝯña pʒ:qꝛ ſic
legit factū Tobie.v.ꝛ.xij.ꝛ in Geñ.de an
gelis apparētibus Loth:ꝛ cū eis comedē
tibus.ꝛ in alijs locis multis falſitas cōſe
quētis pʒ:qꝛ tunc poſſet in corpoꝛe ſic aſ
ſumpto loqui ꝛ audire ꝛ exercere opatio
nes aīe vegetatiue puta comedere nutri Nonū
re ꝛ generare.ꝯñs falſum. Nono ad ꝑn princi.
cipale.ſi ſic in angelis bonis forent volu
biles cogitationes ꝯ Aug.xv.de tri.c.xvj.
ꝛ.xij.cōfeſſionū.c.xij.Sic interim ſentio ꝓ
pter illud celū celi:celum intelligibile vbi
eſt intellectus noſſe non ex parte:non in
enigmate:nō per ſpeculū:ſed ſimul totum
in manifeſtatiōe faciei ad faciē:nō modo
hoc modo illud:ſʒ dictuʒ eſt noſſe ſimul ſi
ne vlla viciſſitudine tempoꝝ:ꝯña patet. Scdo
Scdo aduenieente noua cogitatiōe qua
cogitat de iſto homine nouiter ſibi cōmiſ
ſo remittit̄ in aliquo cogitatio de deo: vel
non.Si nō ergo poteſt diſtincte de iſto.et
de deo cogitare eque perfecte:vt prius. er
go de tertio et quarto eadem ratione. er
go ſic addendo nouas cogitationes di

ſtinctas habebit pceſſuꝫ infinitū. ⁊ ſic angelus foret īfinite ꝟtutis in cogitādo. Si dicat̃ ꝙ ſic: tūc angelus ſollicit᷒ circa cuſtodiā dꝫ diminuere ſuā beatitudinē. ꝯñs falſum. Decimo ad pñcipale. ſi ſic: tunc xp̄s habuit angelū cuſtodē. ꝯña ptꝫ: qꝛ debuit p oīa fratrib᷒ ſimilari: ſicut dicit̃ ad heb. ij. Cōfirmat̃: qꝛ ita fuit de facto. qꝛ Luce. xxij. apparuit illi angelus de celo cōfortās eū. falſitas ꝯñtis pꝫ: qꝛ hoc fuiſſet fruſtra: cū aīa ſua fuit beatior q̄cūq꞉ angelo in pmo inſtāti ſue ꝯceptiōis. Ad oppoſitū eſt magiſter. ij. ſniaꝝ. Et hiero. ſuper illud Mat. xviij. Angeli eorum in celis ⁊c. Magna dignitas aiarum: vt vnaqueq꞉ habeat ab exordio natiuitatis ſue in cuſtodiaꝫ ſui angelū deputatū. Sil'r ē ad idē greg. ſicut ibidē allegat magiſter ſniaꝝ. Jtē in pſal. Angelis ſuis deus mādauit de te ⁊c. Ad iſtā q̄ſtionē dico ꝙ ſic: qꝛ hoc eſt ſctis pñibus reuelatū ⁊ miraculis confirmatum.

Deci mū pn.

B Ad oppoſitū

C Rñſio ad queſtiones.

Ad pri mū pn. Conclu ſio pria

Ad primū pricipale: cuius queſtio pricipalis eſt. an cū beatitudine creature poſſit ſtare error. Nō video p nūc q̄n iſta cōcluſio ſit ꝯcedēda: videlicet ꝙ angelus btūs vel aīa beata poſſit ꝯſētire ꝓponib᷒ falſis ⁊ errare: licet de facto nō erret. Hoc pōt ſic ꝑſuaderi. nulla noticia creature eſt ſic neceſſaria ad beatitudinē: q̄n cū ignorātia ve ritatis de creaturis ſtet pfecta btitudo ex ſola cognitiōe dei. manuteneat ḡ deus cognitionē ſuā beatificam in mēte angeli: ⁊ ponat̃ cū eadē error: ⁊ tunc erūt ſimul iſta duo vera. iſte eſt btūs: ⁊ iſte errat. vñ iſtud fieri nō includit ꝯtradictionē. Preterea ſicut oīs hō natural'r appetit non falli ita appetit nō ignorare: qꝛ oēs hoīes naturaliter ſcire deſiderāt. ſed ignorātia multarū ſcientiarū ſtat cū beatitudine: ⁊ ignorātia veritatū de deo quantū ad adminiſtrationē creaturarū. Vñ hiero. ſup illud Ephes. iij. Ut innoteſcat pricipatib᷒ ⁊ poteſtatib᷒ in celeſtib᷒ p eccleſiā multiformis ſapiētia dei. Dicit ꝙ ſacramentū incarnationis nō fuit plenarie itellectū ab angelis ante paſſionē xp̄i. Et hoc ꝓbat p queſtiones quas fecerūt minores deo aſcendēte: quarū vna ſcribit̃ Eſa. lxiij. Quis eſt iſte qui venit de edom ⁊c. Scḋa in pſal. Quis ē iſte rex glorie. Cōfirmatur iſta ratio primo per illud Aug. v. ꝯfeſ. cap. iiij. Jnfelix ille homo qui ſcit oīa: te aūt neſcit. beatus aūt qui te ſcit: etiā ſi illa neſciat. qui ꝟo te ⁊ illa nouerit:

Proba tur pri mo.

Scḋo.

non ꝓpter illa beatior: ſed ꝓpter te ſolum beatus eſt. ergo noticia de multis creaturis nō eſt neceſſaria ad beatitudinē creature: noticia tamē creature beate eſt neceſſaria ad beatitudinē. Preterea dionyſi. iij. ⁊ iiij. celeſtis hierarchie dicit ꝙ angeli ſuperiores illumināt iferiores ⁊ purgāt a neſciētia: ergo in beatis eſt neſciētia ḡ ⁊c. Sꝫ vbicūq꞉ eſt neſciētia pōt eſſe error de creaturis. Preterea. cauſet de᷒ in angelo noticiā iſti᷒ ſol orief cras. nō obſtāte iſta noticia deus pōt impedire ne ſol oriat̃: alioquin nō eſſet oipotens: qꝛ creaſſet vnā noticiā in angelo quā nō poſſet deſtruere vel mutare. igitur pōt facere ꝙ angelus errauit: ⁊ tñ nō fuit eo min᷒ btūs. Sic ergo pꝫ ꝙ illud qḋ pro incōueniēti deducit̃ in pmo pñcipali nō eſt ſaltē impoſſibile. Secūdo dico ꝙ forte angeli de facto nō errāt qꝛ pōt eſſe ꝙ deus nō coagit eis ad eliciēdū aliqḋ iudiciū erroneū. vñ nulli iudicio erroneo aſſentiūt. Jtē ſic. vn᷒ angelus pōt loqui alteri ꝭm oēs. pono ergo ꝙ de᷒ ſine voluntate angeli ponat in angelo noticiā iſti᷒ a. ⁊ oīa que angelus cauſat q̄n loquit̃ alteri ſcꝫ b. tūc a cū b preſentabit eum loq̄. ergo errabit. Cōtra tamen primā cōcluſionē occurrit Anſ. de ſimilib᷒. c. vſ. vbi loquens de ſapiētia future beatitudinis ait ſic. Btūs eſt q̄ cū deo eſt. pfecta eīn ſapientia replebit̃: eūq꞉ facie ad faciēꝫ intuebit̃. q̄diu iſta ꝓſpexerit creature totius naturam videbit: que in deo meli᷒ q̄ in ſeipſa cōſiſtit. Tunc etenī iuſti cuncta ſcient que deus facit ſcienda: tam ea que ſunt preterita q̄ ea que ſūt futura. Jbi a ſingulis oēs illi ab hominibus ſinguli cognoſcent̃: nec quicq̄ oīno latebit. qua patria: qua gēte: qua ſtirpe: q̄s editus fuerit: vel etiaꝫ quid in vita ſua fecerit. Et in cap'lo ſequenti de hoc ꝟbo mouet vltimo dubitationē. nūq̄d oīa peccata ſingulis patebūt. Et reſpōdet ꝙ ſic. ⁊ quicq̄d fecerit vnuſquiſq꞉ vñ deus eſt laudandus: ſed ꝓpter rē factam deus laudandus. ergo nullius veritatis ignorantia erit in beatitudine nec aliq̄d error. Sed ad illud pōt dici ꝙ Anſel. loquit̃ de facto: nō q̄n aliter eſſe poſſet. Sil'r dānū eſt valde dubiū: cū ponat ꝙ q̄libet beatus ſciet oīa ſcibilia ſimul: ⁊ p ꝯñs tot ſciet minim᷒ btūs ſic aīa xp̄i. ḡ ꝭm cū q̄libꝫ btūs ſciet infinita: qꝛ ſpēs numeroꝝ ⁊ figurarū ⁊ ꝯcluſiōes geometrie ⁊ arithmetice ſūt

Tertio.

Quarto.

D Scḋa ꝯcluſio

Arguit̃ ꝯ pmaꝫ concluſionem

Rñſio.

infinite. ſicut dicit licoñ. pmo poſterioꝝ. ⁊ idõ nõ cõpꝛehẽdunf oẽs actu ab intellectu creato potẽtie finite. Sꝫ ↄ̃tꝛa iſti⁹ vꝫ ipſemet licoñ. dicere eodeꝫ li. vbi dicit ꝙ mẽs diuia videt oẽs res ſcibiles vľes ⁊ pticlares in ſe. Siľr itelligẽtie recipientes irradiationẽ a lumie pmo videbunt in eo oẽs res ſcibiles vľes ⁊ pticulares. Et idõ exponi poſſent iſte auctoritates ſic. ſciẽt cũcta q̃ de⁹ fecit ſciẽda. ⁊ ꝙ beati vidẽt in eo oẽs res ſcibiles vľes ⁊ pticulares: hoc eſt videbũt eũ p quẽ pñt ſcire oia ſcibilia ſi ipe voluerit eis manifeſtare. Iſta materia tota eſt nimis obſcura de cognitiõe angeloꝝ ⁊ brõꝝ in q̃ pbi manifeſte errauerũt ſicut pꝫ iij. de aia. et. xij. meta. ⁊ ſcti doctores incõpꝛehẽſibilia: ⁊ meo iudicio ↄ̃dictoꝛia tradiderunt. ſicut pꝫ inſpiciẽti ex vna pte dicta aug. ſup gen̄. ad lr̄am. vbi dicit ꝙ oĩs creatura pter ipuale q̃ eſt ipa natura angelica pri⁹ facta eſt in cognitiõe angeli: ⁊ poſtea in ſeipſa. ⁊ ex alia pte dicta diony. in celeſti hierarchia vt de multis alijs taceaf. Et iſtis idõ omiſſis dico ad formas argumẽtorũ in pmo pnci.

E

Ad primuꝫ primi pri. Ad pmũ qñ q̃rif. nunq̃d angelus bon⁹ deputat⁹ pſcito ad cuſtodiã: nouit eũ eſſe dãnandũ. põt dici veriſimiľr ꝙ ſic: q2 pbabile eſt ꝙ videat h̃ in ꝟbo: nec poſſet debito mõ de ſe ad euꝫ oꝛdinare q̃n fruſtrareſ intẽtio ſua niſi h̃ ſibi ↄſtaret. Et qñ ſubdif. ſi ſic: tũc angelus talis nõ diligit eũ ad vitã eternã ↄcedo. diligit tñ ſic ꝙ inſtigat eũ ad paucioꝛa mala faciẽda: ⁊ reſiſtit angelo malo ⁊ pmouet ad bonũ op⁹: lꝫ nõ intẽdat ꝙ habebit vitã eternã. Nec p rñſionẽ iſtaꝫ vito cõcluſionẽ argumẽti q̃n angelus bonus poſſit errare: q2 ſequif credit ꝙ iſte dãnabif: ⁊ iſte pſcit⁹ põt ſaluari ergo iſte credẽs põt decipi. qð ↄcedo: non tñ de fctõ decipiunf vt eſtimo.

Ad ſecundũ. Ad ſcðm qñ accipif aliq̃s pſcitus exiſtẽs nũc in gr̃a ⁊c. ⁊ querif vtrũ angelus ſu⁹ deſideret ꝙ iſte perdat gr̃am ante moꝛtẽ vel nõ. Dico ꝙ angelus vult ꝙ pdat gr̃am ante moꝛtẽ. et ꝙ peccet q2 reuelatũ eſt ſibi in verbo ꝙ ita eſt futurũ deo pmittẽte. vñ vult pmittere ꝙ ipſe peccet: nõ tñ vult eſſe cauſa ſui peccati. Et qñ cõcludif: ergo nõ vult iuuare eũ ad pſeuerãdũ in gratia. Dico ꝙ angelus deputatus homini nõ iuuat eũ niſi videlicet ſub cõditiõe ſcꝫ ſi iſte voluerit iuuare ſeipſum: ⁊ ideo q2 homo malus ſe non vult iuuare: nec ſi fuerit in gratia pſeuerare in gratia: ideo angelus nõ vult iuuare eũ ad hoc: facit tñ id ad qð eſt deputatus: q2 eſt deputatus vt adiuuet: nõ vt totũ faciat.

Ad tertium. Ad tertiũ dico ꝙ angeli boni nullo modo triſtanf de aliq̃ qð euenit ſupia nos vel circa nos. oĩs em̃ triſticia repugnat beatitudini: gaudẽt tñ gaudio coaccidentali de his q̃ fiunt circa nos ſiue bene fiãt ſiue male. Unde ſicut furtũ pẽſata vna circunſtantia eſt bonũ: pẽſata alia eſt maluꝫ: ſicut etiã bonũ eſt ꝙ fur ſuſpendaf: ⁊ malum eſt ꝙ amicus moꝛiaf. ita ꝙ idẽ factũ hꝫ vnã circũſtantiã placentẽ: ⁊ aliã diſplicẽtẽ. ita pctm̃ hoĩs maxime pdeſtinati hꝫ vnã circũſtantiã placẽtẽ: q2 pmittif a deo. aliã nõ placẽtẽ: q2 puiuaf gratia. nõ tñ hec triſticia cauſat in angelo triſticiã vel doloreꝫ: q2 nõ ideo gaudet de alterius malo q2 eſt malũ ſibi: ſed q2 eſt iuſtũ iuſte pmiſſuꝫ a deo.

Ad quartum. Ad quartũ dico ꝙ nõ vult impedire demonẽ ne tentet ſemp: ſꝫ p loco ⁊ tpe. ſicut patuit de raphaele: ſed ſemp eſt paratus impedire ne vincat vel pualeat ſi hõ coopari voluerit.

Ad quintum. Ad q̃ntũ qñ arguif. angelus bon⁹ cuſtodit quantũ ſcit ⁊ põt: g̃ cũ ſit foꝛtioꝛ demone ⁊ ſapiẽtioꝛ homo nunq̃ peccaret. Nego ↄ̃ñam: q2 hõ eſt liberi arbitrij: ⁊ angelus nõ iuuat niſi homo ad ſalutem ppꝛiã coagat.

Ad ſextum. Ad ſextũ qñ dr̃. poſſibile ẽ ꝙ angelus pmittat ſe facturũ aliq̃d circa hoĩem depẽdens a libero arbitrio: g̃ poſſibile eſt errare angelũ. Cõcedo concluſionẽ: tñ de facto foꝛte nõ errant. ſicut nec raphael errauit: nec deus pmiſit eũ errare vt dictũ eſt.

Ad ſeptimum. Ad ſeptimũ. de iſtis angelis volentib⁹ oppoſita dicit thomas ꝙ fuerũt mali angeli: quoꝝ vn⁹ angelus perſarũ laboꝛabat vehemẽter: ne hebꝛei liberarẽtur a dominio pſarũ. Tum q2 delectabaf in eorum afflictiõib⁹. Tum q2 pſe diutius eos affligẽtes graui⁹ peccarẽt. angelus ꝟo grecoꝝ laboꝛabat vt ⁊ tã perſe q̃ʒ captiui trãſirent in dominiũ grecoꝝ.

Replica. Cõtra. ſi mali angeli pñt delectari. g̃ ⁊ boni triſtari: cõſequẽtia pꝫ: q2 tm̃ repugnat delectatio miſerie: ſicut triſticia btitudini.

Rñſio. Dici põt ꝙ nõ pꝓpꝛie delectanf: ſꝫ magis volũt hoc q̃ʒ illud: videlꝫ hoĩes peccare q̃ʒ nõ peccare. ideo ad modũ delectantiũ ſe hñt. Aliter de iſtis angelis ſentit Greg. ⁊ ſic dicenduꝫ ꝙ fuerũt boni angeli ↄſulentes diuinã ſniam de diuerſis hoĩbus quib⁹ pꝛeſidebant. Secreta enim et pꝛofunda dei iudicia angeli

nō cōprehendūt. ſicut ibi dicit Grego. Uñ
in diuerſis gētibus ɔtingūt diuerſa meri-
ta ppter que ɔſiderāti merita vni⁹ poſſet
videri ꝙ i a deberet alteri p̄eſſe: ⁊ ɔſide-
rāti alterius ꝙ reliq̄ viceuerſa. Uñ iſti an
geli referebāt diuerſa merita hoim in cō-
ſpectu dei ɔſulētes ei⁹ſnīam. Et qꝛ diuer-
ſa merita tendūt ī oppoſitos effect⁹: iō iſte
relatiōes angeloꝝ dicunt̄ reſiſtētie vel pu
gne. Uñ ex vna pte merita danielis ⁊ orō
nes exigebāt liberationem ppl'i: ex altera
pte diuulgatio noīs dei in gēte pſaꝝ fuit
magna cauſa q̄re impediuit illā liberatio
nē iā fieri. Et ſm iſta māifeſtū eſt ꝙ ange-
Ad octauum. li h̄nt ignorantiā vel neſcientiā vel dubita
tionē cum tñ ſint beati. Ad octauū qñ ar
guit̄ ꝙ precipiat de⁹ angelo ꝙ eq̄liter cā-
ret de duob⁹ ⁊c. Dico ꝙ in iſto caſu angel⁹
Ad nonum, nō errat. Cōtra p̄ponit nō p̄ponēdū. nego
ɔñam: qꝛ licet ſibi p̄ponere quē vult. Ad
nonū dicendū ꝙ in iſto caſu vterqꝫ dꝫ ad-
eſſe ⁊ p̄ſentare p rata ſua. nec ille qui vlti
mo cuſtodit plus tenet̄: qꝛ neuter eoꝝ vlti
mo cuſtodiuit. Et qñ querit̄ quis eoꝝ cu-
ſtodiuit eū vſqꝫ ad d. ſit d vltimū inſtās vi
te hoīs cuſtoditi. Dicendum ꝙ neuter. Si
tūc arguat̄ in ɔ̄triuꝫ. neuter eoꝝ cuſtodiuit
eū vſqꝫ ad d. ergo fuit dimiſſus ab iſtis añ
d. negāda eſt ɔña: qꝛ īmediate ante d. a cu-
ſtodiuit: ⁊ īmediate añ d. b cuſtodiuit: ⁊ tñ
neuter cuſtodiuit vſqꝫ ad d. qꝛ poſt quodli
bet tp̄s añ d. in quo cuſtodiuit a. cuſtodi-
uit b. ⁊ poſt quodlibet tp̄us ante d. in quo
cuſtodiuit b. cuſtodiuit a. ideo neuter eoꝝ
cuſtodiuit vſqꝫ ad d. qꝛ neuter eoꝝ fuit vl-
timus p caſum. Et qñ arguit̄ ꝙ neuter eo-
rū nouit ſummā gratiā quā iſte habuit an
te morte: ideo neuter nouit ſummū gradū
meriti. Nego ɔñam: qꝛ cum veritate ɔñtis
Ad decimum. ſtat ꝙ vterqꝫ eoꝝ nouit ſūmū gradū quē
habuit tp̄e mortis. Ad decimū admiſſo
caſu qñ arguit̄ ꝙ male cuſtodient: qꝛ neu-
ter eoꝝ ſciret dicere quotiens iſte cuſtodi
tus vicit e vel f. ⁊ an frequētius vicit e ꝙ f.
Cōcedat̄ ⁊ tñ nō ſequit̄ ꝙ male cuſtodie-
runt: qꝛ vterqꝫ ſciet dicere ꝙ infinitis vici
bus vterqꝫ eoꝝ illū tētauit. Aliter pōt di-
ci negādo poſſibilitatē caſus: qꝛ nō eſt poſ
ſibile ꝙ hō p liberū arbitriū naturalr̄ in
oī pte pportiōabili vinceret vniformiter
⁊ haberet actū meriti vel demeriti. ⁊ ideo
nō pōt admitti caſus ꝙ ſic ab alternanti-
bus teneatur: ⁊ p adiutoriū bonoꝝ vincat.

Ad ſecundum princi. Ad ſcdm p̄ncipale cui⁹ queſtio eſt an an-
geli cognoſcāt occultas cogitatiōes hoim
viatoꝝ ſi eoꝝ cuſtodie deputarent̄. Dicen-
dū ſm mētes doctoꝝ cōiter negādo ɔñaꝫ.
⁊ lꝫ neſcirē pbare tñ poſſum p vnū verbū
ɔñam īpedire: ⁊ dare cām quare nō cogno
ſcunt cogitationes occultas nec hoim nec
angeloꝝ. Dicendo ꝙ deus eis ad talē noti
ciā nō coopat̄. Nulla em̄ res in effectū di-
ſcōuenientē nature ſue pōt niſi deo coagē
te. ſicut dicit Aug. iij. de tri. c. iij. vbi vult ꝙ
deus eſt p̄ma ⁊ ſumma cā reꝝ atqꝫ motio
nū. ſi tñ fortaſſe dicta ſctōꝝ q̄ cās occulta-
tionū talium ab angelis aſſignāt mouere
Opi. ſci thome. poſſint recogitabo in euentū. Dicit ergo
ſctūs Tho. in. q. de veritate. q. viij. arti. xiij.
ꝙ angeli cogitatiōes cordiū p ſe ⁊ directe
nō cognoſcūt p tāto ꝙ cogitare nō poteſt
mēs niſi volūtate copulāte intētionem ad
ſpēm motionū. ſm Aug. de tri. Sꝫ mot⁹ vo
lūtatis nō pōt directe cognoſci ab angelo
ſꝫ a ſolo deo: iō nec cogitatio q̄ ſine motu
volūtatis eē nō pōt. Qd̄ aūt mot⁹ volūtad
ab angelo naturalr̄ cognoſci nō poſſit pro
bat p h ꝙ angel⁹ res cognoſcit p formas ſi
bi indicatas a deo: qꝛ ſunt ſilitudines reꝝ
exiſtentiū in natura. Sꝫ mot⁹ volūtatꝫ nō
eſt de numero taliū reꝝ: iō ⁊c. h ē ſua ſen-
tentia. Uñ qꝛ cogitatio cauſat̄ ex iperio vo
lūtatis: iō illud impiū eſt q̄ſi impedimētū
aut obſtaculū īpediens angelū aliqñ a co
gnitiōe cogitationū alteri⁹ angeli ⁊ hoīs.
Silr̄ qñ illd̄ obſtaculū amouet̄: ita ꝙ an-
gel⁹ cognitionē h̄ns ordiat eā volūtarie ad
illū ⁊ vult vt ſic ſibi pateat ꝙ tūc cognoſcit
angel⁹ ille cogitationē ſuā. ⁊ hec ē locutio Opi.
angelica ſm eū: de q̄ videbit̄ in q̄rto p̄nci. henrici
Opinio henrici q̄ hāc opinioneꝫ ptractat
iij. quodli. q. xiij. eſt hec ꝙ ī cognitiōe duo
pñt ɔſiderari. ſcꝫ ſuba act⁹: ⁊ directio act⁹
in finē q̄ ptinet ad intētionē volūtatꝫ. ſub
ſtātiā ḡ act⁹ pōt cognoſcere naturalr̄ tā bo
nus q̄ꝫ mal⁹. Sꝫ intētionē volūtatꝫ dirigē
tis actū ī finē talē vl' talē nō pōt naturalr̄
cognoſcere ſi nō ſequat̄ aliq̄s effect⁹ ī ſen- Opi.
ſualitate. Aliter alij q̄dā dicunt ꝙ nihil alioꝝ.
pōt occultā cogitationē mētꝫ cognoſcere
niſi qd̄ p̄t mēti illabi: cuiuſmodi ē de⁹ ſol⁹
ſicut dicit Aug. ī de eccliaſticis dogmatib⁹ Opi.
ſicut ſupi⁹ allegaui. Sꝫ ɔ̄ iſtas duas pri- aliorū.
mas opiniōes ſtatim occurrit ꝙ ita intelli Contra
gibilis eſt intētio volūtatis ſic act⁹ itelle opinio-
ctus. ⁊ ita pportionatū itelligibile intel- nes.

lectui. Siſr hō multotieſ īcedit ſine actu
voluntatis: alioqn eē ꝓceſſus in infinitum
ſic ꝙ oēm noticiā precederet amor: ⁊ oēm
amorē noticia: vl' amor ꝑcederet noticiam
qđ nō ē imaginabile. Vñ dcđ ſit de mēte
Aug. exprimur oppoſitū. multa eīm itelligi
mus in mēte. Illō ǧ dictū de illapſu ī nul
lo mouet: qꝛ talis illapſus nihil facit ad co
gnitionē. ⁊ ſiſr eadē rōe nec angel' cognoſ
ceret quācūcꝫ itētionē vl' dilectionē alte
ri' nec aliqđ exñs in eo. ⁊ iō ꝯcedēdo ange
lis tā largā noticiā reꝝ creataꝝ. ſicut facit
Aug. iij. ſup Gen. ⁊. iiij. ⁊. vij. nō vr' rō ali
qua q̄re negari dꝫ ab eis cognitio natura
liū volitionū ⁊ cogitationū q̄rūcunqꝫ: niſi
forte diceret ſicut ſupi' dictū eſt ꝙ deo nō
plꝫ eis coagere ad noticiā taliuꝫ cogitatio
nū. niſi qñ angeli cogitātes volūt vt alij co
gitātes cogitationes eoꝝ aduertāt. Si qs
aūt ad illud qđ ī ꝯtriū a nobis fingi pōt no
bis nūciare poterit ꝟitatē oīno neſcio. ſup
poſita tñ ꝯcluſiōe. videlꝫ ꝙ nō cognoſcūt

Ad pri‑ mū ſcđi princi.

cogitatiōes occultas. Ad formas factas
in ſcđo ꝑncipali dicendū. Et ad primā pōt
dici vno mō ꝙ nec bon' nec mal' cognoſcit
actū volūtatis quo tētatio vincit niſi per
effectū cauſatū in corpe. Siſr nō eſt dare
pmū inſtās in q̄ dyabol' vincit: ſicut nō ē
pmū pncipiū bone volūtatꝫ aut male: cuꝫ
act' volūtatꝫ ſint ſucceſſiue cauſati. ⁊ iō nec
bon' angel' nec mal' ſcit qñ hō pꝛio meret
vl' demeret: ſcit tñ poſtea qñ hōicepit pꝛio

Alia re ſponſio

mereri pcipiēdo inſtās extrinſecū añ ſuūs
meritū. Aliter pōt dici de bono angelo ꝓ
pte ſcꝫ ꝙ de' ſibi coopat ad ſciendū occul
tas cogitatiōes ⁊ volitiōes illi' quē cuſto
dit ⁊ nō alteri'. ⁊ ſiue ſic dicatur ſiue pmo
mō ſequit ꝙ magna pꝫ bonitatis hoīs la
teret ſuū angelū: donec aliquo ſigno oſtē

Ad ſe‑ cundū

deret. Ad ſcđꝫ pōt dici ſicut pri' ꝙ nihil
latet angelū donec aliq̄ ſigno oñdat ī fan
taſia. Vel meli' dī ꝙ de' coagit angelo vel
hoī ad cauſandū noticiā oronū nēt aliū ⁊
bonaꝝ volitionū ī angelo cuſtodiēte ſpāſr
ex quadā familiaritatē maiori quā hēre te
net ille angel' ad hoīeꝫ talē ꝙ ad aliū qui
ſue cuſtodie nō cōmittit. Ad tertiū qñ ar

Ad ter‑ tium.

guit. nō mi' eſt cognoſcibilis cogitatio
vel itellectio ꝙ̄ grā ⁊c. pt dici ꝙ ſic: qꝛ deo
ſic plꝫ ad vni' noticiā coopari ⁊ nō alteri'.

Ad q̄r‑ tum.

vñ tota iſta occultatio deo debꝫ attribui.
Ad q̄rtuꝫ qñ arguit ꝙ fuiſſet incarnatio
facta anteꝙ̄ gabriel h' ſciuiſſꝫ ⁊c. pōt nega
ri pña. qꝛ gabriel forte vidit in ꝟbo tpꝰ in
quo beatā virginē ſalutaret. ⁊ pmū inſtās
in q̄ incepit ꝯſentire. ſꝫ h' eſt dubium ſi nō
ſit dare pmū inſtās. aſſenſus btē vginis vl'
nō fuit dare pmū inſtās incarnatiōis ꝟbi
vl' ipſa aſſenſit anteꝙ̄ ꝯcepit filiū dei. Di
ci pōt ꝙ in vltimo inſtāti ꝓductiōis aſſen
ſus ꝯcepit: ita ꝙ in eodē inſtāti fuit iſta q̄
litas q̄ vocat aſſenſus ꝓduct' cōplete: ⁊ in
carnatio celebrata ex opatiōe ſpūſſcti. Et

Ad alias rōes ſequentes.

ſic ꝯcedēdū ꝙ ipa pri' aſſenſit ꝙ̄ ꝟbū fuit
incarnatū: ſicut ptꝫ ad rōnes illas qb' oſtē
debat ꝙ ſi angel' deputet hūane cuſtodie
neceſſe eſt eū hēre noticiā cogitationum oc
cultaꝝ: hꝫ tñ rōnes pbātes ꝙ nō naturalr'
ꝯcedant: hꝫ tñ vt dictū eſt ex ſpāli coopa
tione dei noticiā affectionū ⁊ cogitationū
hoīs quē cuſtodit. Ad duas alias rōnes q̄
ſūt circa rñſionē datā de duplici cognitio
ne āgeloꝝ btōꝝ ſtati patebit. Ad tertiū

B Ad tertiū pn.

igit pnci. cuius ꝯcluſio eſt ꝙ angelus con
firmat' hꝫ noticiā oīs rei dei ſeu alioꝝ an
gelorū ⁊ reꝝ materialiū. reſpectu eīm oīuꝫ
iſtoꝝ hꝫ angelus hoiem ſibi deputatū bñ
ordinare. Dicēdū eſt ad ꝯcluſionē ꝯcedē

Deciſio rñſiōis ad h' pncipale ſeptem declarans.

do ꝙ angel' hꝫ aliquo mō oīs rei noticiā
quā opꝫ cognoſcere ad cuſtodiēdū hoīem
viatorē. Sꝫ tñ ad aliqualē euidētiā decla
rare volo. vij. de cognitiōe angeloꝝ. Et pri
mo qualr' angel' naturalr' cognoſcit deuꝫ.
Scđo qualr' ſcipm. Tertio qualr' ceteros
angelos. Quarto qualr' res corpales. Qui
to quō debeat intelligi illa metaphorica
locutio Aug. iiij. ⁊. v. ſup Gen. diſtinguē
tis cognitionē angeli ī cognitionē matu
tinā ⁊ veſptinā. Sexto an angel' recipiat
cognitionē a reb'. Septimo an cōponat ⁊
diuidat formādo ꝓpōes cōplexas ⁊ diſcur
rat ſyllogiſando vl' nō. De his vr' mihi cō
ueniēs ante recitare illud qđ ꝓbabili' in

Primū.

uenio ab alijs. De pmo tꝫ mgr ſen. diſ. iij.
ꝙ in angelis fuit naturalis cognitio tri
plex. qꝛ ſciebāt ꝙ facti erant: ⁊ a quo facti
erāt: ⁊ cū quo facti erāt. Ex quo ptꝫ ꝙ deuꝫ
naturalr' cognouerūt. Itē ſm eūdē diſt.
ſ. ſi queraf ad quid facta ſit ratiōalis crea
tura. Reſpondendū ꝙ ad laudandū deum
⁊ ad ſeruiendū ei. ſed laudare deū nō poſ
ſet niſi eum cognoſceret: ergo videt ꝙ cū
deus non deficiat in neceſſarijs rationali
creature cognitionē ſui ꝯceſſit naturaleꝫ.
Tenent ergo doctores cōmuniter ꝙ ange
li naturaliter cognouerūt deū: ſꝫ an in an

ĝdo aliquid poni debeat p qđ deū cogno
ſcat vl̄ nō. Diuerſi diuerſimode dicūt. Tho
Thomiſte. miſte em̄ dicūt ꝙ angelus cognoſcēdo eſ-
ſentiā ſuā deū cognouit nō per ſpeciē: ſed
Alij. res alias a deo eſſe p ſpeciē cognoſcat. Di-
cunt ꝗdā alij ꝙ in angelo fuit ſpēs cōcrea
ta dei repſentiua: q̄ medio modo repreſen
tabat inter noticiā beatorū ꝛ noticiā ima-
ginatiuā viatoꝝ. Poſſet dici tertio ꝙ deū
Alij. cognouerūt ſtatī cōditi naturalr̄ deo cau
ſante in eis noticiā cū itellectu eoꝝ. ita ꝙ
in eodē iſtāti in quo fuerūt creati fuit illa
noticia dei cōcreata a deo in intellectu an
gelico ſine alia re in angelo ponēda. De ſe
Scdm̄. cūdo dr̄ cōiter ꝙ ſemetipſum per ſe itelle-
rit cū ſit actu intellectus ꝛ intelligibilis ꝛ
ſibi ſufficiēter pſens. De tertio dicit ſanct⁹
Tertiū. tho. ꝙ angel⁹ itelligit alios angelos p eo-
rū ſilitudines nō impſſas ab eis: nec aliq̄
mō acq̄ſitas: ſꝫ impreſſas a creatore. Dicūt
alij ꝙ nō p ſpēs ſꝫ p habit⁹. Tertia opinio
eſt opinio ockā ſup ſniās ꝙ nec p ſpēs nec
p habit⁹ ſꝫ p ſeipſos ꝛ eēntiā rerū cognita
rū loquēdo de cognitiōe ītuitiua: ita ꝙ ly
p dicat circūſtātiā cāe efficiētis. vñ vna rō
cognoſcēdi rē eſt ipſamet res. alia intelle-
ctus angelic⁹ ꝛ human⁹ in cognitiōe ītui-
tiua: ꝛ h̄ ſufficiūt. Qđ aūt in cognitōe ītui
tiua angeli res ſit cā effectiua pbaꝛ: q2 il-
lud q̄ poſito pōt aliud poni. ꝛ q̄ non poſito
nō pōt poni aliud: eſt naturalr̄ cā ei⁹: ſꝫ po
ſita re pſente ꝛ itellectu angelico ſiue hūa
no ſine oī alio puio vel ſpē vl̄ habitu pōt
intellect⁹ illā rē intuitiue cognoſcere: ģ ta
lis res eſt cā talis cognitōis. Loquēdo vō
de cognitiōe abſtractiua ſm̄ ꝙ illa eſt du-
plex. Una q̄ cōſequiꝛ noticiā ītuitiuā ꝛ ſē-
per ꝯcomitaꝛ eā. Alia ē q̄ hꝫ eē poſt corru-
ptionē intuitiue. ꝛ vtraqꝫ eſt incompleta.
Si vō loquamur de pma illa hꝫ tres cās
partiales. ſ. obiectū itellectū ꝛ noticiā itel
lectiuā: ſꝫ ſcđa q̄ habeꝛ ꝛ manet poſt corru
ptionē noticie ītuitiue illa hꝫ p cauſis par
tialib⁹ intellectū ꝛ habitū generatū ex co-
gnitiōe abſtractiua elicita ſimul cū intuiti
ua. ꝛ nō req̄riꝛ obiectū: q2 pōt eē poſt cor-
ruptionē obiecti: vel annihilationem. Rō
aūt q̄re ponit noticiā abſtractiuā ſimul cū
intuitiua ē iſta: q2 poſtq̄ hō habuit noti-
ciā intuitiuā q̄ formauit cōplexū tale h̄ res
eſt. ſi res deſtruaꝛ itellect⁹ ſu⁹ pro̅pte icli-
naꝛ ad formationes talis cōplexi: hec res
fuit: vel talis res fuit: q̄ ē noticia abſtracti
ua. ģ hoc p aliquē habitū in hoīe: q2 aliter
nō pro̅pti⁹ inclinaremur nunc ad eliciēdū
tale noticiā ꝙ pus. ģ iſte habit⁹ generaꝛ ex
alia noticia actuali ſꝫ nō ex intuitiua. Cui⁹
pbatio eſt: q2 tūc iclinaret ad intuitiuam.
ꝯñs falſum. ģ opꝫ ꝙ cauſareꝛ a noticia ab
ſtractiua cōcomitante ītuitiua. hec ille. De
quarto q̄liter videt angelus ꝛ itelligit res Quartum.
materiales. Dicit Tho. ꝙ p ſpēs ꝯcreatas
Henric⁹ ꝙ p habit⁹. Ockā ſicut pus ꝙ per
res: ꝛ p ſe loquēdo de noticia intuitiua: et
pma abſtractiua p ſe ꝛ p habit⁹ acq̄ſitos a
reb⁹: ꝛ p act⁹ hꝫ noticias abſtractiuas de
reb⁹ materialib⁹. Circa q̄ntū de diſtinctiōe Quītū.
noticie matutine ꝛ veſptine ſm̄ mētē Au-
gu. iiij. ꝛ. v. ſup gen̄. Sciēdū ꝙ iſte due co
gnitiōes introducunꝛ metaphorice a btō
Aug. vt poſſet ſaluare pceſſuꝫ gen̄. ſ. de p
ductiōe reꝝ in . vj. diebus ſine ſucceſſione
tpis. Uult ģ imaginari ꝙ cognitio angeli
ca vocaꝛ dies. ꝛ ſm̄ ſex genera reꝝ ſup q̄s
nō ſucceſſiue p ordinē tēpoꝝ ferꝛ cognitio
angelica. ſꝫ ſola ordine nature ſex dies q̄ſi
ſex cognitiones dicunꝛ. ꝛ ſicut in die tpali
mane eſt pncipiū diei ꝛ veſpe finis: ita vo
luit ꝙ angelū cognoſcere rē i ſuo pncipio
vel p ſuū principiū qđ eſt de⁹ illi⁹ cognitio
creature vocaꝛ matutina. Cognoſcere aūt
res p creaturas ſicut p mediū ſeu voceꝛ for
ma ſeu habit⁹ vocaꝛ apud eū cognitio ve-
ſpertina: q2 veſpe eſt finis diei. ꝛ ipſa res
eſt finis pductiōis diei: ita ꝙ de⁹ hꝫ rōnē
pncipij ꝛ res ipa rōnē termini. Op⁹ vō p-
me diei eſt lux: quā Aug. vocat ſubſtātiā in
tellectualē. i. naturā angelicā. angel⁹ ergo
creat⁹ ſtatim cognouit ſe p ſeipm̄: ꝛ iō ſta-
tim habuit cognitionē veſptinā. ſꝫ q2 non
cecidit: q2 tūc fuiſſet facta nox ſicut malis
accidit imo ſtatim in laudē creatoris retu
lit ex cōtēplatione ſui cōuerſus eſt in cōtē
platione creatoris: iō ſignatus pmus dies
nō dicaꝛ habere mane ſꝫ veſpere pmo: q2 a
veſpere trāſiuit in mane: q2 angelus fact⁹
ſtatim ſe cognouit qđ fuit cognitiōis ve-
ſpertine. Et q2 ꝯtinue ad laudē dei retulit
in quo facta ē dei cognitio matutina. Sic
ergo diſtiguunꝛ iſte due cognitiōes apud
modū ſuū loquēdi p diuerſa media cogno
ſcēdi. Et ita ꝙ oīe qđ cognoſciꝛ p verbuꝫ
dei cognoſciꝛ cognitione matutina. omne
aūt qđ cognoſciꝛ per creaturaꝫ ab angelo
ſiue ſit ſpecies ſiue ſit habit⁹: vel ipſa res
que cognoſciꝛ vocaꝛ cognitio veſpertina.

Sextū. De ſexto vtrū angel⁹ acq̄rat cognitionē a
rebus. Dicit Tho. ꝙ nō: ⁊ alij antiq̄ cōiter
oēs. Oclā tꝫ ꝙ ſic de poſſibili: ſꝫ q̄d eſt de
facto dicit ꝙ neſcit: ⁊ hoc ē verū: nec aliq̄s
hō ſcire pōt naturalr̄ planū eſt. Sꝫ de poſ
ſibili tꝫ ꝙ angel⁹ pōt de nouo acq̄rere noti
Al's p ciā incōplexā: intuitiuā: ⁊ abſtractiuā: ⁊ cō
obiecta plexā de ꝯtingētib⁹ ⁊ neceſſarijs ſicut nos
Septi- p oīa lꝫ ſenſibus nō vtanſ. De ſeptio an
mum. angelus cōponat vel diuidat vl' diſcurrat.
Tenet Tho. ꝙ nō: ⁊ h̄ eſt mirabile: cū tn̄ di
cat ꝙ angeli occultas cogitationes hoīm
ſciāt tm̄ p ſigna: qd̄ nō eſt niſi arguitiue ⁊
diſcurſiue. ⁊ iō ꝓbabile videſ ꝙ cōponūt
⁊ diuidūt ⁊ diſcurrūt. Hec de angeloꝝ no
ticia narraſſe ſufficiāt. de q̄bus oībus me
fateoꝛ nihil ſcire niſi p fidem quā adhibeo
dictis ſctōꝝ: q̄ niſi i reuerētia haberē mul
ta de iſtis ipugnarē ⁊ q̄ſi ſomnia reputa-
I rē. Dico ergo ad formas argumētoꝝ ter
Ad pri- tij principalis. Ad primū q̄n arguiſ. ſi an-
mū ter- gelus cognoſcat alia a ſe: vel p ſpēs vel p
tij pnc. eſſentiā ſui vel p habit⁹ vel p res cognitas
Dico ꝙ mihi appet ꝓbabile dicere ꝙ ali-
qua cognoſcit p res ipſas ⁊ p eſſentiā ſuā
q̄ eſt intellect⁹ ſuus. Un̄ ad noticiā intuiti
uā iſta duo ſufficiūt. ita ꝙ angelus ſcit ſoꝛ
tē eſſe p eſſentiā ſuā q̄ eſt intellect⁹ ſu⁹ ⁊ p
ſortē. hꝫ aūt recoꝛdationē p ſpēs ⁊ p habi
tus ⁊ p ſeipm̄. Et cū arguiſ ꝯ ſi michael co
gnoſcit gabrielē p ſpēs: g̃ gabriel cognoſcit
in mēte michaelis ⁊ p aliā ſpēm exiſtentē
in ſe ⁊ michael eādeꝫ p alia ⁊c. Pōt dici ꝙ
reſpectu rei exiſtētis nō indiget angelus
ſpecie: ſꝫ ꝓ cognitiōe recoꝛdatiua indiget
ſpē vl' habitu. Parū curo de hoc: q: nō po
no ſpēm naturalē ſimilitudinē rei cui⁹ co-
gnitionē facit vt ſpēs lapidis i angelo ſit
lapis: ſꝫ pono vnā qualitatē cauſatiuā no-
ticie lapidis q̄n lapis nō eſt p̄ns: ꝓpter qd̄
dr̄ repn̄tatiua lapidis vel ſil'itudo lapidis
vel eius ſpēs: ⁊ eadē res pōt vocari habit⁹
q: inclinat vl' facilitat intellectū ad cogni
Ad foꝛ- tionē abſtractiuā lapidis. Dico tūc ad ar
mas ar- gumētū ꝙ michael nō cognoſcit gabrielē
gumēti p ſpēm: ſꝫ p ſeipm̄. Ad ſcd̄m pōt dici cō
Ad ſe- cedēdo ꝙ angelus ꝯtinue hꝫ nouam noti
cundū. ciā de re mota localiter aliter nō pciperet
Ad ter- q̄n mutareſ. Ad tertiū q̄n q̄riſ an p ſpēs
tium. ꝯcreatas: an p acq̄ſitas. Pōt dici ꝓbabil'r
ꝙ ſpēs in mēte angeli ſunt quedā qualita
tes nate cauſare cognitionē alioꝝ ⁊ etiaꝫ
noticiā de ſeipſis. ⁊ lꝫ ſufficiāt ad cauſan-
dū nouā opinionē ſeu noticiā apprehenſi-
uā oīm reꝝ ⁊ noticiā intuitiuā oīs rei: nō
tn̄ pōt intellect⁹ angelic⁹ cū illis deuenire
in noticiā quālibet cōplexā: ſꝫ in aliquam
pōt in aliquā nō pōt: ſicut hō p viſuꝫ deue
nit in noticiā iſti⁹ ꝙ paries eſt lapide⁹ vel
terreus: ⁊ ſic de alijs pōt em̄ p adiutoꝛiuꝫ
alioꝝ ſenſuū deuenire in noticiā taliū cō-
plexoꝝ. Eodē mō angelus pōt deuenire p
ſpēs in noticiā intuitiuā oīs rei cū re ipſa:
nō tn̄ pōt in oē cōplexū ſcibile de re. ⁊ ab
angelo ſupioꝛi pōt illuminari ſine creatio
ne noue ſpēi ſm̄ mentē bti Tho. p ꝯfoꝛta
tionē luminis intellectualis inferioꝛis an
geli. ⁊ foꝛte iſta ꝯfoꝛtatio nō fit p aliquam
nouā rē creatā illuminatā: ſꝫ pōt eē p h̄ ꝙ
angelus ſupioꝛ cōicat intellectionē p itel-
lectū ⁊ p ſuā noticiā ⁊ volūtatē cū inferio-
ri: ⁊ ſic iſta duo ſimul cauſant cognitioneꝫ
pfectioꝛē q̄ꝫ poſſet inferioꝛ p ſe cauſare. vl'
inferioꝛ ex aſſiſtētia ſupioꝛis cauſat taleꝫ
noticiā. Sꝫ hoc eſt idē cū dicto precedēti. Repli-
Et ſi arguiſ ꝯ iſtas ſpēs q: tunc opoꝛteret catur.
ponere in angelo tot ſpēs q̄t res cognoſci
biles: q: vna ſpēs nō pōt eē ſil'itudo duaꝝ
reꝝ diſſimiliū. Pōt dici negādo ꝯſīam: ꝙ Rn̄ſio.
hec vna res nō pōt eē pfecta ſil'itudo dua
rū reꝝ diſſimiliū: pōt tn̄ intellect⁹ p vnā rē
cauſare pfectā cognitionē reꝝ diſſimiliū i
ſe: res aūt q̄ vocanſ ſpēs nō iō cauſant no
ticiā: q: ſunt naturales ſil'itudines. q: h̄ re
puto ipoſſibile ꝙ noticia videlꝫ hui⁹ rei h̄
cōplexa cauſaret purā noticiā incōplexaꝫ
alteri⁹: ⁊ iō iſte q̄litates q̄s ego voco ſpēs
pn̄t rōnabil'r dici habit⁹ ſciētiales. ⁊ cū de
re ꝯſtat de noīb⁹ nō eſt diſputandū. Sic g̃
opꝫ ꝙ iſte ſpēs ſint finite i actu: lꝫ poſſint
cognitiōes īfinitas pnoiare ſeu pncipiare
cū intellect⁹ ſucceſſiōe. Nec obſtat q̄n illu-
minatio poſſet fieri inter angelos ⁊ docto
res ſm̄ dio. nō obſtāte ꝙ vnuſq̄ſq; oēm rē
cognoſcat: q: niſi q̄libet eq̄lr̄ oīa cōplexa
cognoſcit aliq̄ ignoꝛat: ⁊ iō pōt illumīari
ſine noua creatiōe ſpēi ſm̄ mētē ſcti Tho:
Qd̄ aūt ſolus angel⁹ cū re non ſufficiat ad
oēm noticiā cauſandā. ptꝫ: q: lꝫ roſa exiſtē
te dici poſſꝫ ꝙ angel⁹ ⁊ roſa ſufficienſ cau
ſarēt noticiā i angelo. poſito tn̄ caſu ꝙ ro-
ſa annihileſ: pōt tn̄ adhuc angel⁹ recoꝛda-
ri ꝙ roſa fuit: ⁊ ſic q̄n res coꝛrūpereſ piret
noticia angeli ⁊ memoꝛia: niſi ponereſ ſpe
cies vel habit⁹ qd̄ ꝯcedo ſpēm eſſe habitū.
Similr̄ ꝯueniētius vr̄ ponere ꝙ iſte q̄li-

tates que cõicãt intellectualẽ noticiã cuꝫ ſint cõnaturales ⁊ acq̃ſite p̱ creationẽ rerꝫ q: res aliter alterarent ↄtinue angelos. qḋ apparet valde incõueniens dicere ꝙ muſca volãs cauſaret ↄtinue nouas q̃litates in celo ⁊ in inferno. ⁊ h̄ tm̄ mihi appet ↄcedendũ: niſi velimus dicere ꝙ angel⁹ poſſit decipi: vel ꝙ vna noticia eſt per quã angelus indicat muſcã volare in cãpo ⁊ ſedere in horto ſucceſſiue: qḋ nõ apparet verum. Põt ḡ dici ꝙ ex cognitiõe intuitiua hñda de reb⁹ nõ ſufficiunt ſpẽs: q: cũ tales q̃litates vniformiter cauſent cognitionem: nõ poſſet angel⁹ varias hr̄e cognitiões ſucceſſiuas p̱ tales ſpẽs: nec formare affirmationes ⁊ negationes: ſ; ipſemet res coagũt ⁊ cõicãt in intellectu angeli noticiã cõplexã ⁊ nõ vr̄ ſubtiliter ↄſiderãdo arguere iperfectionem nature in angelo. videlʒ ꝙ ſic p̱ res alterec̄ ↄtinue: q: illa alteratio non eſt niſi accidentalis noticia q̄ eſt ſalus ⁊ pfectio. vt dr̄. ij. de aĩa. ⁊ vt vr̄ opꝫ illã reducere ad res ſicut ad cãm partialem effectiuaꝫ. Itẽ ex alia pte nõ ſufficiũt p̱ oĩ noticia abſtractiua res extra angelũ ſiue ſpẽs: q: corrupta roſa angel⁹ format tales: roſa creuit in hac arbore ⁊ hmõi: q̄ nõ poſſent cauſari niſi p̱ ſpẽm ↄcurrentẽ cũ intellectu angeli. ⁊ ideo p̱ tali noticia habẽda poſt tp̄s rerũ videnẽ aliq̄ q̃litates ponende in angelo q̄ dici pñt ſpẽs vel habit⁹. Si q̄raẽ an ſit dare maximã multitudinem ſil' cognitoꝝ ab angelo. mihi vr̄ ꝙ ſic. ⁊ ꝙ angeli aliqua cognoſcũt in actu: aliq̄ cognoſcunt in habitu ſicut nos: ⁊ ſic duob⁹ modis. ⁊ qñ de nouo incipiũt ↄſiderare tũc vnũ dimitũt totalr̄ vel ſaltẽ remittũt cognitionẽ ſeu ↄſiderationẽ de alijs: ſ; poſſint ſil' plura intelligere: nõ tñ vltra certã multitudinẽ ⁊ intẽtionẽ certã cognoſcẽdi. Docvr̄ q: nõ in infinitũ excedũt intellect⁹ nr̄os: ⁊ intellectus nr̄ nõ põt ſil' niſi pauca ↄſiderare: ergo illi nõ pñt in multitudinẽ infinitã.

Nota vtrum ſit dare maximã multitudinem ſil' cognitionum ab angelo.

R Ad quartuꝫ pnci. cui⁹ ↄcluſio pncipalis inq̄rit de locutione mutua inter angelos. Dicẽdũ ↄcedẽdo in eis locutionẽ ⁊ illuminationẽ. Ad pmã formam qñ arguiẽ ꝙ nõ: q: foret fruſtra: q: vnus angel⁹ nõ põt ↄceptũ ſuuꝫ ab alio occultare. dicẽdũ ꝙ ſic. ſicut tactũ fuit in rñſione ad ſcḋm pncipale: q: cogitationes vni⁹ ali⁹ nõ nouit: q: deo nõ placet coagere ad cauſandũ noticiã illaꝝ cogitationũ: ⁊ iõ pt̄ poni ꝙ loquũẽ adinuicẽ p̱ modũ iſtũ. vn⁹ affectat ꝙ ſu⁹ ↄceptus manifeſteẽ alteri: de⁹ aũt ad illã volitionẽ cauſat in alio cui deſiderat innoteſcere ſuũ conceptũ noticiã illi⁹ ↄcept⁹. ⁊ iõ pꝫ cã q̄re vnus põt loq̄ vni tm̄ vel plurib⁹ vel ſi velit oĩb⁹ ſil': q: ſm ſuũ deſideriũ placet deo cõplere ⁊ cauſare noticiã in vno tm̄ vel in plurib⁹. Patet etiã cã q̄re pt̄ loq̄ ad minore diſtantiã ⁊ loq̄ remotiori vel magis diſtãti ſine h̄ ꝙ ſua locutio inoteſcat ppinquori. ſilr̄ ꝙ ꝓprie loq̄ndo loquunẽ p̱ ſigna ad placitũ inſtituta: ſ; oĩno ſicut volũt ſuos cõceptus alijs manifeſtare: ſic de⁹ pficiat ⁊ cauſat realiter in alijs. ⁊ ſm iſtũ modũ ꝓbabiliẽ diſcũt q̄dã ꝙ inoteſcunt ſctis orõnes nr̄e vel affectiões. nõ ꝙ orões nr̄e vel affectiões nr̄e aliq̄d cauſent imediate p̱ ſe in aĩabus vl' in angelis: ſ; q: de⁹ iuxta nr̄m deſideriũ cauſat in eis noticiã q̄lẽ nos vellem⁹ i eis cauſari. Et eodẽ mõ dici pt̄ ꝙ angel⁹ ſuũ cõceptũ occultare pt̄ ab alio volẽdo. ſ. ꝙ nulli ↄſtet: q: tũc de⁹ nõ coagẽdo ad illi⁹ noticiã cauſandã in alijs ſuſtinet ꝙ ſit occulta ab alijs. Tũc ad argumẽtũ dici pt̄ ꝙ vnicuiqꝫ ↄſtat de dilectiõe alteri⁹ q̄ de⁹ diligiẽ q: eſt dilectio btifica. ⁊ q: ſm illã eſt pncipalis rõ diligibilitatꝭ ⁊ bonitatꝭ ipius attẽdẽda: iõ nul⁹ errat in diligẽdo qn quẽlibꝫ diligat quãtũ teneẽ ſm mẽſurã bonitatis qḋ ex ſua btitudine dꝫ habere.

Ad ſcḋm dicẽdũ ꝙ eſtimo ꝙ tm̄ finiti pñt ſil' loq̄ de finitis materijs: ⁊ non ita pfecte cauſabiẽ noticia multoꝝ nec ita diſtincte ſicut vni⁹ p̱ ſe: ſ; ſi cogitet actu de duob⁹ ſcibilib⁹ minus diſticte ⁊ magis remiſſe cogitabit de vtroqꝫ: q̄ ſi tm̄ de altero cogitaret. ⁊ h̄ ꝓpter limitationẽ a potẽtia cognitiua i eis ⁊ ſm h̄ eſt ↄcedẽdũ ꝙ tot pñt ſil' velle loq̄ vni de tã diſtictis materijs ꝙ de⁹ nõ poſſet in illo vno cauſare noticias tot ad diſticte ⁊ pfecte ↄcipiẽdũ locutiões oĩm iſtoꝝ angeloꝝ ſil' ꝓpter defectũ illi⁹ capacitatꝭ vni⁹ angeli cui fieret locutio. Ad ſecundũ.

Ad tertiũ qñ arguiẽ. ſi q̄libet poſſet loq̄ alteri q̄libet poſſꝫ aliũ illuminare. ↄña pꝫ: q: poſſet i eis cauſare nouã noticiã. Falſitas cõſequentis pꝫ ex dio. quia tm̄ ſuperiores illuminant inferiores ⁊ non econtra. Hec eſt imaginatio dio. de celeſt. hierar. ca. iiij. ⁊. vij. quoniam tres actus hierarchicos ponit in angelis: purgare: illuminare ⁊ perficere. ⁊ hoc ab omnibus doctoribus antiq̄s cõcediẽ. ⁊ teneẽ ꝙ ſuperiores purgãt iferiores a neſciencia ⁊ illũinãt ⁊ pficiũt. Sꝫ iferiores nõ illuminãt ſupiores: ſ; cũ eis loquũtur tm̄. Ad tertium.

No. differētias inter illuminationem et locutionem. Unde inter locutionē ⁊ illuminationem
aſſignat multiplex differētia. Primo q: lo
cutio pōt eſſe de veris ⁊ falſis indifferen-
ter: ſʒ illuminatio ⁊ reuelatio tm̄ fit de ve
ris. Scđo q: locutio pōt fieri indifferēter
de noto prius vtriqʒ vel de aliq̄ nouiter no
to illi cui fit locutio. ſʒ reuelatio ⁊ illumīa
tio ſemꝑ fit de aliq̄ nouiter noto ⁊ notificā
do illi cui illuminatio fit. Tertio quia om-
nis q̄ illuminat vel reuelat loquit: ſed nō
ecōuerſo. Quarto q: illuminatio eſt tm̄ ſu
perioꝝ: ⁊ locutio oīm. Quinto q: locutio
eſt de oī ꝺo: illuminatio de aliq̄ tm̄: ſupna
turaliter ſm̄ Anſ. Sed ꝯ iſtō arguit oclā
ſuꝑ ſniās. Ponit em̄ in. ij. a Johāne ſcoto
ꝙ angelus ſupio: ex pñtia ſua ad agendū
cōfortat lumē intellect⁹ iferioris ⁊ ſic illu-
Arguit ꝯ dicta Primo Scđo. Tertio. minat. Cōtra qñ eſt ꝯfortatio aliquoꝝ illa
eſt mutua ſicut pʒ: q: ei̅ magn⁹ ignis con
fortat paruū idō ⁊ paru⁹ ꝯfortat magnū: ḡ ſi
ſupio: ex tali ſibi reſiſtētia ꝯfortat iferiorē
ita poterit iferio: illuminare ſupiorē. Pre
terea. tūc beatitudo vni⁹ depēderet ab alio
cōfortāte: ꝯñs falſuʒ Preterea q̄ro q̄d in-
telligit ꝑ iſtā cōfortationē vel ꝯſeruationē
intellect⁹ angelici vel augmētationē alicu
ius luminis in intellectu. Primū non pōt
eſſe: q: intellect⁹ angelicus cōſeruat a ſolo
deo ſicut ⁊ cauſat. Nec ſcđo mō pōt dici ꝑ
idē: q: iſtud lumen a ſolo deo augeri pōt:
ſicut ⁊ ab illo ſolo creat: ideo tenet ꝙ nul-
lo modo agit ſuperio: in inferiorē: qn co-
dē modo agat inferio: in ſuperiorē: q: nul
lus angelus agit in aliū niſi ꝑ modū obie
cti: q: .ſ. vnus pōt eſſe obiectū intellectio-
nis ⁊ volitiōis alteri⁹. ⁊ ſic agere ita com
petit inferiori ſicut ſupiori. ⁊ ecōtra. Sed
q: iſta opinio negat act⁹ hierarchicos ⁊ or
dinē traditū a ſācto dionyſio: lʒ neutra ꝑs
poſſet euidēter ꝓbari: malo tn̄ dictis ſan-
Z
Ad primuʒ oclam ꝯ ſcotum ⁊ ſācti thomā. ctoꝝ fauere. Ad primū qñ arguitur ꝙ in
ferio: illuminat ſupiorē ⁊c. Dico ꝙ negan-
da eſt ꝯñā: q: inferio: eſt in potētia vt illu
minet a ſuperiori ⁊ nō econtra: ſic corpora
elemētaria ꝯſeruant ⁊ fortificant in ſuis
actionib⁹ a corporib⁹ celeſtibus ⁊ tn̄ nō cō-
fortant nec fortificāt corpa celeſtia in ſuis
actionib⁹. Et qñ arguit ſic maius cōfortat
minus ⁊ ecōuerſo: q: cōfortatio dʒ eſſe mu
tua: ſicut pʒ de duobus ignibus. Phūs di
cit ꝙ quādo duo agentia ſunt diuerſe ſpēi
nō eſt verum qđ accipit. ſicut ignis in ſua
ſphera ꝯſeruat ex vicinitate corporis cele

ſtis: ⁊ tn̄ in nullo confortat corpus celeſte.
Siľr ponat ꝙ aīa ſenſitiua in hoīe foret
diſtincta ab intellectiua: ipſa ſenſitiua cō-
fortaret in ſuis ſenſationib⁹ ⁊ actiōibus ꝑ
intellectiuā: ſed intellectiua nō ꝑ ſenſitiuā
marie tenēdo opinionē cōment. de intelle
ctu poſſibili quam ponit. iij. de aīa com. v.
Ad ſcđm nō valet ꝯñā: q: in his q̄ ad bea Ad ſecundū.
titudinē eſſentialē requirūtur nō illumia
tur angel⁹ ab angelo. Ad tertiū qñ q̄ritur Ad tertium.
q̄d intelligit ꝑ illā ꝯfortationē luminis in
tellectualis in angelo inferiori. Poſſet di-
ci ꝙ ſicut in corporib⁹ ordinatis ſm̄ ſitū: ſu
perius corp⁹ ſaluat illud qđ cōtinet. vñ dr̄
act⁹ reſpectu inferioris. iiij. Phy. c. xij. Ita
ex ordine naturali hʒ ſuperio: angel⁹ ꝙ pt
coagere ad cauſandū noticiā in mēte infe
rioris qñ vult. ⁊ tūc ꝓducit noticia clario:
vel format ꝯceptus euidētio: ꝙ̄ ſi ſol⁹ infe
rio: cauſet ꝑ ſe. ⁊ tūc dr̄ illuminari ⁊ pur-
gari nō ab imundicia ſʒ a neſcitia: q: nunc
ſcit aliq̄d qđ prius ignorauit. Sic ḡ ad for
mā iſti⁹ argumēti dicēdū ē negādo ꝯñam.
q̄libet loquit alteri: ḡ q̄libet illuminat al-
terū ꝓpter cauſas ꝑdictas. Ad quartuʒ Ad q̄rtū quarti prin.
qñ arguit ſi vn⁹ loquat alteri hoc erit ꝑ ſi-
gnū. Pōt dici ꝙ nō vr̄ loq̄ ꝑ ſignum aliqđ
exiſtēs in loquēte. ita ꝙ i loquēte ſūt duo
ꝯcept⁹: quoꝝ vnus ſit ſignū alteri⁹ ſicut in
nr̄a locutione ſūt duo ſigna. ſ. ꝯcept⁹ ⁊ vox
extra: ſʒ fit locutio ex ſola ordinatiōe volū-
tatis angelice q̄ vult ꝙ ſua cogitatio inno
teſcat alteri: q: tūc de⁹ coagit ad illā notici
am cauſandā in alio ad quē locutio dirigi
tur. Ad q̄ntū dico ꝙ ſicut grāmatic⁹ dicat Ad q̄ntum.
ꝙ hō eſt nomē. ſ. ꝙ iſta vox hō ē nomē: ita
⁊ angel⁹ pōt dicere alteri ꝙ iſta vox hō eſt
nomē biſſyllabū. ⁊ ſubiectū illius ꝓpōnis
formate ab angelo eſt vn⁹ cōcept⁹ angelic⁹
ſupponens ſignificatiue ꝓ tali voce hō. ⁊
ſequit ſupponit ſignificatiue ḡ ꝓpō ē fal-
ſa: lʒ iſta vocalis ꝓlata a nobis hō ē biſſyl
labū ſit falſa capto ſubiecto ſignificatiue
ſicut pʒ. Ad ſextū qñ arguit ꝙ vn⁹ angel⁹ Ad ſextum.
poſſet decipe aliū. Pōt dici ꝙ nō valʒ illđ
argumētū: ſʒ ꝓcedit ac ſi locutio fieret ꝑ ſi
gnū in loquēte: qđ nō ē verū. Ad ſeptimū Ad ſeptimū.
qñ querit quō vnus angel⁹ pōt ꝑcipere an
ali⁹ dicat aſſertiue aliq̄d vel recitatiue pʒ
faciliter: q: de⁹ cauſat veraciter noticiā q̄
iudicabit de noticia alteri⁹ ſicut res ſe hʒ.
Sʒ illud argumētū ſimiliter ſupponit ꝙ
fieret locutio ꝑ ſigna exiſtētia in loquēte,

Ad octauum. Ad octauũ dico pmo ꝙ nõ pono angelũ loquētē cauſare noticiā aliquā in mēte angeli cui loquiť. ⁊ iõ ꝯcediť ꝙ ad quãcũꝗ diſtãtiā vnuſ põt dici loq̃ alteri infinitis interm ediis ſi eſſent. Siĺr dato ꝙ cauſaret noticias infinitas nõ ſequereť iõ ꝙ eēt infinite ꝟtutis intēſiue: qꝛ nõ eſt maioris virtutis cauſare duas ꝙ̃ vnã: ſicut lapis cauſaret infinitas viſiões ſi eēnt infiniti oculi ſibi obiecti manifeſtũ eſt.

Ad nonum. Ad nonũ vĩ dicẽdũ ꝙ mal⁹ nõ põt loq̃ bono niſi de⁹ coageret ⁊ ꝓpť pfectionē boni angeli: ⁊ tũc maifeſtũ eſt ꝙ nõ põt decipe bonũ ãgelũ: qꝛ intētionē occultã videbit bon⁹ angelus deo coagẽte.

Ad decimum. Ad decimũ dico negãdo pͥmã ꝓñam: qꝛ multe ſunt ꝟitates note vni q̃ nõ ſunt alteri ab eodē reuelabiles: ſicut ſunt tales nõ loquor tibi: ħ eſt apphēſum a me qð nõ eſt apphēſum a te nec notifico tibi. ſicut hõ m̃ltas mẽtales ꝯcepit veras q̃s nõ põt exꝓmere ꝑ vocales ſicut tales. nihil profero: nihil loquor taceo: ⁊ hmõi.

Ad vndecimũ. Ad vndecimũ dicẽdũ ꝙ hec eſt ĩpoſſibilis ad ꝟtutē vocis: obliuio eſt ĩ memoria. denotať eñ ꝙ obliuio eēt ꝟa res exñs in memoria qð eſt falſuꝫ. Improprie tñ põt ꝯcedi ꝙ obliuio erit ĩ memoria: ⁊ ħ dupĺr vno mõ vt ſit ſenſus aĩa cognouit aliquid cui⁹ mõ nõ hꝫ memoriã: ⁊ iõ obliuio eſt in memoria. ⁊ ħ eſt hõ nõ memorať de ħ qð ꝑcognouit: ſꝫ ħ nõ ē ad ꝓpoſituꝫ. Alio mõ põt admitti illa obliuio eſt cognita a memoria vel ab aĩa. põt eñ hõ cognoſcere obliuionē ſuã ſic alias ꝑnoſticatiões ꝑ intẽtiões oppoſitoꝝ ⁊ ꝑ intẽtiões negatiuas. ꝟbi grã. hẽo meõria de donato meo ⁊ ſcio q̃d ſignificat. ħ eſt, intelligo aliq̃d ſcire diſtincte cordeten⁹: qꝛ ſigt ꝙ ſciat õ ħ actualiter cogitare ſꝫ ptes illi⁹ a pncipio vſq; in finē: ⁊ experior ꝙ hoc nõ poſſuꝫ mõ facere de donato meo. ⁊ ſcio ꝙ donatũ ꝑ magna pte dedi obliuiõi: ⁊ ſic cognoſco obliuionē meã ꝑ intētiões actuũ oppoſitoꝝ: ⁊ ꝑ intētiões negatiuas.

Ad formam argumenti. Et tũc ad formam q̃ arguiť. ſi obliuio eſt ĩ memoria vel in ſua imagine. Dico ꝙ eodē mõ quo dicim⁹ ꝙ cecitas eſt ĩ oculo qð eſt iꝓprie dictũ ſꝫ Anſ. de ꝯceptu ꝟgi. c. vij. poſſum⁹ dicere ꝙ obliuio eſt in memoria: qꝛ memoria nõ recordať iſti⁹ qð pmo nouit. ⁊ hoc ē eã veraciter oblitã eē. Siĺr vocãdo imaginē intētionē aut noticiã põt dici ꝙ obliuio ē in imagine ſua: qꝛ ꝑ intētiões ⁊ noticias nouit memoria ſe eſſe oblitaꝫ. ⁊ hoc noſſe eſt ꝟa noticia. Et ſic ad argumẽtũ ꝯcedať ꝙ angel⁹ põt cauſare in alio recordationē ⁊ noticiã obliuiõis. Notãdũ eſt tñ ꝙ obliuio rei nõ cognoſciť niſi vn⁹ ꝯcept⁹ habeatur de re q̃ dꝛ tradita obliuioni: qꝛ ſi nullũ ꝯceptũ hrem de documẽto meo nullo mõ experirer me tradidiſſe obliuioni ꝑ magna pte ſui ⁊ qñ obliuio ē in mẽoria ſm ſe nõ ē in ea noticia diſticta illi⁹: puta cui⁹ dꝛ illa obliuio. qꝛ tũc ſi illa memoria hret ⁊ cauſaret noticiã eiuſdē obiecti qð ē ĩpoſſibile

Ad quintum principale. Ad qntũ pncipale cui⁹ materia ē de motu locali ãgeli. ⁊ circa iſtũ articulũ ſex ſũt ſciẽda. Pͥo tãgã breuiť quõ angel⁹ eſt ĩ loco ꝑ ſe poſito: ita ꝙ vniať corpori alicui. Scðo q̃liter dꝛ eē ĩ loco ꝑ accidẽs qñ vniť corpi. Tertio eſt vidẽdũ an poſſit mutari de loco ad locũ ĩ inſtãti. Quarto an poſſit moueri localiť ſucceſſiue ꝑ ſe ad motũ corporis moti a ſe. Quinto an poſſit moueri de loco ad locũ nõ ptrãſeũdo mediũ. Sexto diceť ad rões.

Primus articulus. Et circa pmũ ſciendũ ꝙ aliq̃d dꝛ eſſe loco multipliciť. Vno mõ circũſcriptiue: qꝛ hꝫ ptes extēſiuas intra aliqð corp⁹. ⁊ ſic dꝛ comenſurare ſe ptib⁹ loci ⁊ hoc eſt veriſſime eē in loco aut circũſcribi loco. Alio mõ dꝛ aliq̃d eē in loco diffinitiue: qꝛ eſt in aliquo loco ita ꝙ nõ eſt extra illũ locũ. ⁊ ſic eſt in illo qð eſt totũ in toto ⁊ totũ in q̃libet pte illi⁹ loci. Tertio põt aliq̃d imaginari eē in loco qð eſt alicubi tñ indiuiſibiĺr. Quarto poſſet aliq̃d dici eſſe in loco: qꝛ exerceret oꝑationē ſuã circa corpus exñs in loco qð tñ nõ eſt alicubi ꝑ determinationē ſue eſſentie ad ſitũ vel ad locũ. Et iſto mõ poſſum⁹ loq̃ ꝓpť varias opiniões q̃s audiuim⁹ de loco a diuerſis doctorib⁹ traditas tñ ſol⁹ pm⁹ mod⁹ eēndi in loco eſt a nobis imaginabilis ⁊ exꝓbilis. Scðs aũt mod⁹ iſ ſub hũana imaginatiõe nõ cadat ſicut eſtimo: credi tñ debꝫ de deo maxie q̃ poniť eſſe vbiꝗ ꝑ eſſentiã ⁊ pñtiaꝫ ⁊ potẽtiã. Terti⁹ ⁊ qrt⁹ defendi pñt vel negari ad placitũ volũtatis. de his loquimur diſputatiue. Loquẽdo ğ de angelo pmo mõ vel de quocũꝗ incorporeo planũ eſt ꝙ angel⁹ nõ eſt in loco cũ ſit ſubſtãtia indiuiſibilis. Et iõ ꝓprie loq̃ndo angelus nõ ē in loco ſicut nec aliq̃d incorporeũ ⁊ ſic loquiť Aug. xj. ſup Geñ. c. xxix. vbi dicit ꝙ de⁹ ſpũalē creaturã corpali ꝓpoſuit: qꝛ ſpũaĺ tm̃mõ ꝑ tpa mutari põt: corpalis

Nota de loco.

aūt ꝑ tpa ⁊ loca.vbi negat creaturā ſpūa-
lē poſſe moueri localr.qd̄ ē intelligēdū ꝓ
ꝑrie ſm qd̄ diuerſas ſui ptes diuerſis pti-
bus ſpacij cōmēſuraret. Et.c.xxxviij.dicit
Tibi nō facile occurrat ꝙ ꝑ loca nō moue
anƚ:q2 ꝑ loci ſpacia nō diuidunƚ.Quicq̄d
aūt ad loci ſpacia diſtēdiƚ corp⁹ eſt. Et ad
iſtū intellectū ꝓbat Aug.ꝙ de⁹ nō eſt ī lo
co:q2 nō eſt corp⁹.lxxxiij.q.q.xx.Et ſic dicit
Boe.li.ſuo de ꝓbleumatib⁹ꝙ cōis animi
ꝯceptio apud ſapiētes eſt incorpalia non
eē in loco.Scd̄o mō ꝯcedūt q̄dā ꝙ angel⁹
eſt in loco ꝑ eſſentiā ſuā.ſic ꝙ ſit in q̄libet
pte illi⁹loci ⁊ nō pōt naturalr eſſe ī maio-
ri loco eo nec minori:ſꝫ poſſet ꝑ potētiam
dei eē in maiori vl' miori.Et ſic dicit Aug.
ꝙ aīa eſt ꝯiuncta in loco corꝑis de imorta
litate aīe.⁊ ſic etiā q̄dā imaginanƚ ꝙ mo-
tores corpoꝝ celeſtiuꝫ ſint vbiqꝫ in q̄libet
pte orbiū quos mouēt:ſꝫ mot⁹ ṗmi orbis
marie appeat eſſe in dextera pte celi q̄ eſt
oriēs.Tertio mō dici poſſꝫ ꝙ angelus eſt
in loco intelligibilr tm̄⁊ indiuiſibilr ſic ꝙ
nihil ṗmo circūdat angelū: ſꝫ eſt cū corꝑe
in celo:⁊ tm̄ cū nulla pte corꝑis primo eſt.
Et ſic vr̄ loq̄ Damaſc.ſ.ſniaꝝ.c.xiij.vbi di
ſtinguit de loco:q2 loc⁹vno mō eſt corꝑa-
lis finis ei⁹qd̄ ꝯtinet ⁊ qd̄ continetƚ. Alio
mō locus eſt intellectualis vbi ⁊ intelligi
tur:⁊ eſt incorꝑea natura:⁊ nimirum eſt ⁊
oꝑaƚ:nō corporalr ꝯtineƚ ſꝫ itelligiƚ. Qd̄
aūt angelus ſit in ſitu indiuiſibili:ſicut po
nētes pūcta hn̄t dicere de punctis.qd̄ no-
tat Auicēna.iij.metaphy.ſue:⁊ ſcd̄o. Naꝫ
in.iij.metaphyſi.c.xxx. dicit ſic. Natura q̄
eſt aliq̄d aliud ṗter hoc qd̄ nō diuidiƚ.Si
iſta natura eſt ſit⁹ vel ꝯuenit ſitui eſt pun-
ctus:vel illa natura nō eſt ſitus nec qd̄ cō
uenit ei ſicut intelligētia ⁊ ſicut aīa.Intel
ligētia eñi hꝫ eē qd̄ nō eſt trāſitū nec diui-
diƚ.illud aūt eē nō eſt trāſitus ꝓpter illud
qd̄ induciƚ de ea ꝙ non diuidiƚ.Illud eñi
eſſe nō eſt trāſitū qd̄ nō diuidiƚ in ſua na-
tura nec alio mō.Silr.ij.meta.c.ſ.ſic ma-
teria ṗma aut eſt diuiſibilis ⁊ tūc hꝫ quā-
titatē.aut eſt indiuiſibilis:⁊ tūc aut hꝫ ſi-
tū:⁊ tūc ſine dubio ē pūct⁹.ſi nō hꝫ ſitū tūc
eſt ſuba intellectualis:ꝙ vult ꝙ ſuba itel-
lectualis nullū ſitū hēat.Quarto mō dicit — Dictus ſcti tho me.
ſctūs Tho.angelū eſſe in loco ꝑ applica-
tionē ſue virtutis ad corp⁹extīs ī loco: ita
ꝙ ſicut corp⁹eſt in loco ꝑ applicationē ſue
quātitatis ad dimēſiōes locales ſpacij ita

angel⁹eq̄uoce tm̄ dr̄ eē in loco ꝑ applica-
tionē ſue v̄tutis ꝑ quā oꝑaƚ circa corpus
extīs in loco.Et lꝫ fuerit olim iſte articul⁹
dānat⁹a ſtephano pariſieñ.epō:tñ qꝛ q̄dā
ꝯ doctrinā ſancti Tho.ibidē dānatū fuit:
reuocatus eſt:videlꝫ ꝙ ſit opinabile: ſicut
tpe ſancti Tho.fuit.De his oībus vnū eſt
nobis certū ꝙ eſſe in loco equiuoce cōue-
nit angelo ⁊ corꝑi.ꝑ q̄d tm̄ ſit in loco ⁊ quō
dubiū eſt. Quidā dicūt ꝙ ꝑ limitationem — Nota.
ſue potētie ſicut henric⁹⁊ Io.ſcot⁹⁊ ꝙ eſt
dare maximū locū in quo angel⁹ poſſit eē
lꝫ nō ſit dare minimū. De ſcd̄o pūcto quō — Q
angelus eſt in loco qn̄ vniƚ corꝑi dicūt q̄- — Scd̄us
daꝫ ꝙ eſt tot⁹in toto ſicut de motore celi. — articl9.
Dicūt alij ꝙ motor celi ē in determiata ꝑ
te circa oriētē vbi circul⁹eq̄noxialis inter
ſecat orizontē toti⁹ terre habitabilis. De — P
tertio pūcto rñdet ſcot⁹⁊ hibernic⁹.⁊ dicit — Terti9
ſcotus ꝙ mutari de loco ad locū in inſtan — articl9
ti pōt itelligi dupliciƚ.ꝓprie ⁊ cōiter.Pro — Alibi
ꝑrie illud mutaƚ ſubito qd̄ eſt ī aliq̄ inſtā- — habeƚ
ti in aliquo loco in q̄ ṗus nō fuit: ⁊ h̄ cir- — henric9
cūſcriptiue: ⁊ non eſt aliquo loco in q̄ pri⁹
fuit:ſꝫ totaliter extra ipm̄. cōiter dr̄ aliq̄d
mutari ſubito localiter qd̄ eſt in aliquo lo
co circūſcriptiue in quo pri⁹nō fuit:lꝫ ſit ī
loco in quo prius fuit.ſicut eſt de aīa hoīs
qn̄ corp⁹hūanū augmētaƚ. Adhuc moueri
ſubito localiter ꝓprie pōt duplr vel a vir
tute creata:vel a deo.ṗmo mō nullus ſpi-
rit⁹creat⁹mouet ſe ſubito localr. Secūdo — Nota
mō de⁹pōt angelū ⁊ quālibet rē ſubito mo — bene.
uere localr.vñ ponit hibernic⁹ꝙ ī augmē
tatiōe hoīs aīa moueƚ a deo ad ptē gene-
ratā ⁊ nō a ſe.ꝓbaƚ ergo ꝙ ſpūs creat⁹nō
pōt ſubito moueri localr:q2 nulla virt⁹ fi-
nita pōt facere ꝙ aliq̄d muteƚ de extremo
ad extremū ſine h̄ ꝙ fuerit aliqñ ī medio:
ſꝫ deus pōt hoc facere qd̄ ꝓbaƚ ſic.de⁹pōt
annihilare angelū hic in terra ⁊ īmediate
reparare in celo:⁊ ꝑ ꝯñs pōt facere rē eſſe
primo in terra ⁊ poſtea in celo abſqꝫ h̄ ꝙ
ſit in medio.ſic ergo teneƚ ab iſtis ꝙ nul-
lus ſpūs creatus pōt ſe mouere ſubito de
loco ad locū. De quarto pūcto an videlꝫ — Q
ſpūs poſſit moueri localiƚ ſucceſſiue ꝑ ſe — Quart9
ſine corꝑe.Tenet ſcotus ſuꝑ.ij.ſniā. ꝙ ſic. — articl9.
nō ſolū ꝑ accidēs ad motū corꝑis:ſꝫ etiaꝫ
ꝑ ſe a ſeipſo:ſicut aīa xp̄i deſcendit ad in-
ferna.Tenet hibernic⁹ꝙ nō ſuꝑ.ij.ſenten.
diſt.vſ.articulo vltimo.vñ dicit ꝙ nullus
ſpūs creatus pōt moueri localiter niſi per

accidēs ad motū corporis. ⁊ b a potentia creata: de pōt tū mouere spm quecūq suc cessiue absq corpore: ⁊ spūs pōt se moue re cū corpore successiue: sꝫ nō sine corpore: hoc pbat multipliciter. primo q si posset mo. his se mouere sine resistētia moueret se in istā: sicut arguit phs. iiij. phy. c. de vacuo. p q angelus hādo q corpus simplex nō pōt moueri in va cuo. Scdo sic. si angelus possꝫ se mouere ⁊c. nō pos, tūc posset se mouere p illud spaciū sm vlti mū sue potētie. sit g tps in quo gabriel mo ueri suc vet se de celo ad terrā q̄ cito pōt a: tūc ga briel pōt mouere aliqd corpus sibi resistēs p illud spaciū in aliq tpe. sit illud tps b. ⁊ c sit illud corpus: aliq igit erit pportio b ad a ⁊ q sit decupla capio tunc vnū corpus in decuplo minoris resistentie q̄ c qd sit d: g idē gabriel pōt mouere d. corpus in decuplo minori tpe q̄ c. g in tpe eqli a psse. g mo uēs sm vltimū potētie sue mouebit ita ve locit cū resistētia ⁊ sine resistētia: qd nō est itelligibile. Tertio q tūc magnitudo cōpo neret ex indiuisibilibus: q motus tps magni

Tertio.

tudo psequunt se sm diuisibilitatē ⁊ fini tatē: vt pꝫ. vj. phy. Quarto pono duos an

Quarto.

gelos fortiores ⁊ debiliores ⁊ sint in terra ⁊ affecrēt eē in celo ⁊ ita feruēter ⁊ ita in tēse sicut psūt. quo posito q̄ro aut descēdēt in terra aut nō. nō vt dicendū q descēdāt: q vo lūt se mouere ⁊ nihil impedit g mouent. si mouent ⁊ nō eque velocit erit dare corpus qd ita velociter moueri pōt sicut angelus de bilior: q aliqs ignis moueri posset p ides spaciū ⁊ subtilitatē maiorē ⁊ maiores psūs

Quinto.

falsum ⁊ incōueniēs. Quinto p auctori tatē aug. sup geñ. c. xx. q nihil p se mouet localr nisi distendat p spacia loci ⁊ p psūs

Sexto.

sit corpus. Sexto q Aug. xij. sup Geñ. c. iiij. loquēs de aīa qñ exit de corpore. vtruꝫ necessario ad alia loca corpalia ferat. Di cit cito qdē cuidā ridēri ad corpalia loca eā nō ferri nisi cū aliquo corpe vel nō loca liter ferri: g eodē mō sentiēdū est de ange

Septimo.

lo. Septio q phs. vij. phy. pbat q ome qd mouet: mouet ab alio: g angelus non mouet se. Et cōmē. vj. phy. c. xliiij. iprobat platonē i duobus: q posuit angelos moue uere se. vbi pbat q oē mouēs in qbuscūq debet esse cōpositu ex duabus partibus: qua rū vna mouet aliā. Est igit opinio hiber nica pter ista q angelus nullo mō mouet localiter p se sine corpore nec subito nec successiue: sꝫ pt mutari localr subito ⁊ suc

Probatur primo opinio.

cessiue tā a deo q̄ a seipso vnito sibi corpe Sꝫ ad pūū sunt argumenta talia. Piso sic. aīa xpi mouebat ad iferos p se sicut est ar ticulus fidei. Scdo: q demones ptinue mo uent ad diuersa loca ⁊ nō habent corpora vnita: q xps legit expulisse legionē ab ho mine. si aūt tūc habuissent corpa sibi vnita illa fuissent cū corpe illius hois: psne fal sum: q nō sunt glorificata: pstat. Tertio: q sicut dicit magister sen. li. ij. di. vj. demo nes ducūt aīas ad iferos: sꝫ tūc aīe sunt sine corpe. ergo demones multomag pos sunt se mouere sine corporibus. Quarto q aīa separata pōt pati alterationē. g ⁊ mo ueri localiter p se. psña pꝫ. vj. phy. vbi pbat phs q motus localis est pmus motuum: q in quocūq reperit aliqs aliorū motuū in illo reperit motus localis sꝫ nō puertit cōmē. lv. aña ptꝫ: q aīa patit ab igne pur gatorij: ⁊ silr in inferno. Quinto arguo q nō mouet per accidēs ad motū corpo ris: q tūc idē silr moueret ⁊ qescet: ⁊ ides silr moueretur ad pria loca. psña pꝫ quo ad primū. si vna pars corpis qescat ⁊ alia mo ueat si tunc aīa mouet ad motum corpis p accidēs. silr etiā ad quietē corpis qescet p accidēs. ⁊ sic silr mouebit ⁊ quiescet. Scds pꝫ: q due ptes corpis psūt moueri motibus priꝫ. sicut vna sursuꝫ ⁊ alia deorsuꝫ. sicut pꝫ. Sexto tūc idē moueret ad se: q diui dat in duas medietates: quarū vna. s. ante rior sit a ⁊ alia b. tūc adhuc pcedēte b. mo uet ad locū in quo est a. g aīa p accidēs mo uet ad eundem locū: ⁊ aīa est ibi. g mouet ad se. Septimo sm Ans. de similibus. c. xij. dicit q hoies receptis corporibus erunt ita agiles sicut angeli: ⁊ corpora nō ipedi ent aīas a velocitate angelica. q. d. citius di cto mouerent de celo in terraꝫ. als aīa ab horreret psortiū corporis si posset ipsaꝫ im pedire p sui grauitatē: g ponit agilitatē tam in aīa q̄ in angelo. Octauo sm Augu. ij. sup Geñ. c. iij. qñ dyabolus in pncipio ten tauit euā mouebat linguā serpentis sicut vo luit ad formādū voces ⁊ sonos: ⁊ cū occul to instinctu mouebat interius mulierē qd agebat exterius per serpentem. ergo dya bolus fuit simul in muliere ⁊ in serpente. Nono qñ angeli boni dimittūt corpora in qbus suū ministeriū impleuerūt aut ea di mittūt in celo empyreo vel citra. si primū tūc oportet imaginari q corpora illa pene trant ⁊ diuidunt celos: vel q angelus fa

Contra opi. hibernici arguit. Primo

Scdo.

Tertio.

Quarto.

Quinto.

Sexto.

Septimo.

Octauo.

Nono.

ceret duo corpa eē ĩ eodē loco.ſi dicat̃ ſcđm:
ꝙ corpe dimiſſo angel⁹ ꝑ ſe mouet̃ in celuꝫ
R empyreū.nō ſubito:qꝛ h nō pt̃.igit̃ ſucceſ-
Rñſio ſiue qđ eſt ꝓpoſitū. Inter iſtas opiniōes
ad dif- difficile eſt videre veritatē.mihi tn̄ ꝓ nūc
ficulta- apparet ꝓbabile dicere tria.ꝙ angel⁹ ē in
tem. loco diffinitiue nō circūſcriptiue:ſicut cōi
Concl'o ter dr̄:qꝛ alr̄ nō mag̃ foret verū ꝙ angel⁹
prima. eſſet in celo empyreo ꝙ̄ in celo ſaturni cu
ius oppoſitū tꝫ eccl'ia. Silr̄ nec demones
dicerēt̃ eſſe in inferno nec aīe.ꝯñs eſt fal-
Scđa. ſuꝫ. Scđo vr̄ mihi ꝓbabile dicere.ꝙ nec
angel⁹ nec aīa pōt ſe mutare ſubito locali
ter qꝛ h reqrit potētiā infinitā:qꝛ talis trā
ſitus foret infinite velocitatis:ꝛ mot⁹ infi
nite velocitatis arguit potētiā infinite vir
tutꝭ:ſicut dic̄ cōmētator pr̄io de celo cōmē-
Tertia. to.viij. Tertio dico ꝙ angelus cum corpe
aſſumpto pōt ſe mouere localr̄ ſucceſſiue
ad h ſatis mouet vltimū argumētū factuꝫ
ad illā partē:qꝛ qñ aſſumūt angeli corpa
vt expleāt miniſteria circa nos:certū eſt ꝙ
illa corpora nō formant̃ de celeſtib⁹ corpo
rib⁹ſꝫ ex materia elemētari.ꝙ ſiue illa cor-
pora formētur ab eis ſiue a deo:opꝫ dicere
ꝙ angeli mouent̃ ad loca taliū corpoꝝ.ꝛ
iterū illis dimiſſis ꝑ ſpheras celeſtes re-
Rñſio uertūtur. Nā illa corpora nō pñt īfra ſphe
ras celeſtes moueri niſi celum diuiderent
vel duo corpa eſſent in eodē loco.ſi dicat̃
ꝙ mouent̃ a deo ad illa corpa ſiue ſubito
ſiue ſucceſſiue ſicut ſibi placet ꝛ nō a ſeip-
Repli- ſis.Cōtra h arguere neſcio ꝗd ſit de facto.
ca. ſꝫ mag̃ habeo ꝑſuaſum ꝙ poſſint mouere
ſe ad ea.ſi ṽo dicat̃ ꝙ hñt corpa naturali
ter ſibi vnita tā demones ꝙ̄ boni angeli
nō apparet rōnabile:qꝛ oēm operationes
eis ꝯuenientē exercere poſſint ſine actione
corporali:puta intelligere velle ꝛ mouere.
Vñ fruſtra corpa eis vnirent̃.Et ſi natura
liter corpa deberēt hr̄e:vr̄ ꝙ corpa organi
S ca ꝛ glorioſa deberēt hr̄e boni:ſꝫ de h non
Ad rō- pl⁹. Ad rōnes in oppoſitū pōt dici ad pri
nes hi- mā qñ arguit̃.ſi angel⁹ pōt ſe mouere ſine
ber. reſiſtentia ſequeret̃ ꝙ poſſet ſe mouere in
inſtāti.nego ꝯñam .Ad ꝓceſſuꝫ aūt Ariſt.
iiij.Phy.textui correſpondente cōmento.lxxj.
Pōt dici ꝙ ariſ.ibi arguit ꝯ ꝗſdā ponētes
vacuū ꝓpt̃ motū localē:ꝗ putabāt ꝙ niſi
vacuum eſſet: vel nihil moueret̃ vel duo
corpa forēt ſil̃ vel moto vno corpe mouerē
tur oīa alia:ita ꝙ totā cām mot⁹ localis cū
ſucceſſiōe poſuerūt eſſe vacuū.Et ꝯ tales
vr̄ ſeq̄ ꝙ mota in vacuo eſſent infinite ve-
locitatis:ſꝫ hoc nō valet:qꝛ Ariſt.accipit ꝯ
eos ꝙ aliqđ mouet̃ in pleno.qđ ipſi nega
rēt:ꝛ ita nō ꝓbaret ſꝫ peteret ꝯ eos prīci-
piū.Et iō pōt dici ꝙ reſiſtētia eſt duplex.ſ.
poſitiua ꝛ negatiua. Poſitiua reſiſtētia eſt
qñ corpus reſiſtit corpi:vel vna ꝑs alteri.
Negatiua reſiſtētia eſt reſiſtētia ex diſtan
tia terminoꝝ ſpacij.Et ſic eſt imaginabile
ꝙ ſi de⁹ annihilaret totā ſpherā aeris tāta
foret diſtātia vel ſpaciū vacuū ſicut mō per
aerē occupatū.tūc imaginemur vnā ꝑticā
a ſupꝼicie terre vſqꝫ ad ſpherā ignis attin
gētē:ꝛ ꝙ aliqđ iuxta illā deſcēdat:neceſſa
rio habem⁹ imaginari ꝙ pri⁹ attingat ad h
qđ ſit iuxta pūctū mediū iſti⁹ partice ꝙ̄ ſit
in ſupꝼicie terre:qꝛ ſi ſit vnū graue pedalis
quātitatis ⁊ e applicaret̃ ſingulis quātita
tib⁹ pedalib⁹ ſucceſſiue ill⁹ ꝑtice.vñ eſt ꝯ
imaginationē ponere talē deſcēſum ſubi-
tū:ꝛ iō ſola diſtātia inter terminos ſpacij
ꝑtrāſeundi ſufficit ad cauſandū ſucceſſio-
nē in motu. Sic igit̃ dico de angelo ꝙ licꝫ
aer vel aq̄ vel terra ſibi reſiſtere nō poſſit
qn̄ ſil̃ cū eo poſſit eſſe reſiſtētia:tn̄ ſufficit
potētie ſue motiue diſtātia ſpacij intercepti
inter terminos mot⁹ ſui. Sed iſtū ꝓceſſuꝫ
Ariſt.iiij.Phy.nō intelligo:ſed ꝗcꝗd ſit de
hoc reduco argumētum ꝯ faciētē:qꝛ ſi ad
motū localē ſucceſſiuū reqrit̃ neceſſario re
ſiſtētia :igit̃ de⁹ nō pōt mouere ſucceſſiue
aīam aut angelū ſine corpe:cuius oppoſi-
tū ipe dicit.ꝯñā pꝫ:qꝛ potētie diuine infi-
nite nihil pt̃ reſiſtere:ꝙ nō ĩcludit ꝯdictio
nē ſcḋm eū motū localē fieri ſine reſiſtentia.
Dico ꝙ ꝙ angel⁹ ſucceſſiue pōt trāſire ſpa-
ciū plenū vel vacuū tardi⁹ vel veloci⁹ ſicut
ſibi placet:qꝛ ſucceſſio in ſuo motu orit̃ ex
duob⁹.ſ.ex dimēſione ſpacij:ꝛ ex libertate
volūtatis ſue qua pōt ſe mouere ſicut ſibi T
placet. Ad ſcđm qñ dr̄ ꝙ ſi ſic pōt eq̄ velo Ad ſe-
citer moueri cū reſiſtētia ꝛ ſine reſiſtentia. cundū.
qđ ꝓbat̃ ſic.moueat ſe gabriel de celo ad
terrā ſcḋm vltimū ſue potētie ĩ tpe a ⁊c. Si
dicat̃ ad iſtud argumētū ꝙ nullū corpus
reſiſtit angelo ad motū localē reſiſtētia po
ſitiua:ſꝫ obediūt ſibi ad nutū:tūc nō ſequi
tur ꝯcluſio:ſꝫ argumētū ſupponit falſum.
videlꝫ ꝙ aliqđ corp⁹ reſiſtat angelo quātū
ad motū localem. Si aliter dicat̃ ſcꝫ ꝙ nō
eſt dare maximam velocitatem qua pōt ſe
mouere:tūc argumētū iterū accipit falſuꝫ
hoc aūt vr̄ ꝓbabile:qꝛ cuꝫ volēdo moueat

ſe ⁊ mere libere põt velle ꝑtrāſire hoc ſpa-
ciū minori tꝑe ⁊ in minori: ita ꝙ nõ eſt da
re minimū tꝑs in quo nõ poſſit moueri a
termino dyametri mūdi ad aliū terminū.
Nec hoc arguit potētiā ei⁹ eſſe infinitam:
ſicut nec arguit volūtatē meā infinitā eē:
q̃ vltra q̇dcunq̄ corp⁹ imaginatū poſſum
velle maius eſſe in rerū natura. Deinde di
ſtātia negatiua de qua ſuperi⁹ dictū eſt nõ
impedit quin ſe poſſit mouere veloci⁹ ⁊ ve
loci⁹ in infinitū: ſꝫ impedit ne ſubito poſſit
ꝑtranſire: q̃ hoc includit ꝯdictionem ſm
imaginationē. Ad tertiū q̃n arguitur ꝙ
tūc magnitudo cõponeret̃ ex indiuiſibili-
bus ⁊c. Hec rõ eſt ꝯ eū: q̃ ponit deū poſſe
mouere angelū ſucceſſiue. ⁊ equalr̃ vadit
h rõ ꝯ eū ſicut ꝯ me. Dico igit̃ ꝙ rõ Ariſt.
eſt bona ꝯ ponentes indiuiſibilia q̃ ꝑñt ſe
tangere ſitualiter: quoꝝ q̇dlibet eſtimatur
circūſcribi loco punctuali. tale enim indi-
uiſibile applicaret ſe neceſſario vni indiui
ſibili magnitudinis: ſꝫ talis intelligentia
nõ eſt ſic intelligibilis nec ſe cõmēſurat vl̃
applicat alicui corꝑi vel magnitudini: nec
circūſcribit̃ aliquo loco nec punctuali nec
corꝑali. Ad quartū argumētū de angelo
fortiori ⁊ debiliori. Põt dici ꝙ accipit fal
ſum: videlꝫ ꝙ angel⁹ aliq̇s ſit debilior alio
ad mouēdū ſe localr̃: ſicut forte null⁹ in btī
tudine erit agibilior alio vl̃ ſubtilior: q̃ ſic
poſſet fieri aliq̇d corpus ita cõpactū in q̃
poſſet btūs in corꝑe detineri inuite. ⁊ fie-
ri ſilr̃ aliq̇d mediū ita dēſum in q̃ tale cor
pus nõ poſſet ſe mouere: q̇d incõueniens
appet. Ad q̇ntū de btō aug. dico ꝙ intelli
git de motu locali ꝓprie dicto: in quo mo
bile cõmēſurat̃ dimēſionib⁹ ſpacij. Ad ſex
tū de dictis aug. ſup gen̄ dico ꝙ eodē mõ
accipit motū. ſ. localē. Ad ſeptimū de pro
batiõe Ariſt. vij. Phy. ꝙ oē q̇d mouet̃ ⁊c.
Põt dici ꝙ ſilr̃ Ariſt. loquit̃ de motu loca
li ꝓꝑe dicto: q̃ aliū forte nõ nouit. Alit̃ põt
dici ꝙ nimis difficile eſt ſuū ꝓceſſum ibi
ſuſtinere. Et q̃n allegat̃ ꝙ commētator re
probat platonē q̃ poſuit angelos ſe moue
re. dico ꝙ maioris auctᷓtis ē plato q̃ꝫ cõ-
mētator auerrois. Et iõ volēs tenere ꝑtē
oppoſitā cõmētatoris facilr̃ poſſet rñdere
ad rõnes. Ad ꝑmā de aīa xpi deſcendēte
ad iferos: dr̃ ꝙ mouebat̃ ſucceſſiue a dei-
tate ꝯiūcta. Ad ſcḋam ꝙ forte illa legio fu
it in porcis ⁊ locis aereis iuxta porcos: ⁊
hūerūt corꝑa ſubtilia in q̃ moueri potue-

V

Ad tertium.

X

Ad q̃rtum.

Ad q̇ntum.

Ad ſextum.

Ad ſeptimum

Y

Ad p̃mā rõnē alteri⁹ opiniõis q̃ arguit ꝯ opinionem hibernici

Ad ſec.

rūt ⁊ forte hñt ad ſui vindictā aliq̃ corꝑa ſi
bi vnita ſubtilia ⁊ñ nob̃ inuiſibilia. Ad ter
tiā dr̃ ꝙ aīe tales mouet̃ a deo: ⁊ demões
cõcomitant̃: ⁊ iõ dicunt̃ eas ducere. Ad q̃r
tā dr̃ ꝙ ꝯclo ē ꝟa: q̃ põt moueri localr̃ a deo
ſꝫ nõ ſeq̇t̃ põt alr̃ arꝫ: g̃ põt moueri localr̃ ſua
cuo. Ad q̇ntā q̃n ꝓbat̃ ꝙ aīa nõ mouet̃ ꝑ
accñs ⁊c. Rñdet ſcot⁹ cõcedēdo ꝯclõnē de
ſpū q̃ ē tot⁹ i diuerſis locis ſil̃. Ad ſextā tūc
aīa mouet̃ a ſe. nego ꝯñaꝫ ꝓꝑe. ſꝫ mouet̃ ꝑ
accñs ad locū: nõ tñ mouet̃ ad ſe ꝑ accñs.
Ad ſeptimā dicēdū ꝙ vult dicere ꝙ aīe mo
uent̃ ꝑ deū ſeꝑate: ⁊ mouebūt̃ cū ſuis cor-
porib⁹ ita velocit̃ ſicut nūc mouēt̃ angeli in
ſuis corꝑib⁹ q̃ aſſumūt: vel ſicut nūc mouent̃
aīe q̃ ſūt mote a deo. Ad octauā de btō au
gu. lib. ij. ſup Geñ. ꝙ dyabol⁹ aliq̃n fuit in
ſerpēte ⁊ aliq̃n in mlr̃iere. ſꝫ in illo tꝑe i q̃
fuit i ſerpēte nõ fuit ſilr̃ i mlr̃iere: ſꝫ viciſſim
velocitate in ſenſibili. Ad nonā q̃ maxie vr̄
mouere: videlꝫ qualr̃ vniant̃ ad corꝑa que
aſſumūt: ⁊ qualr̃ ea dimittūt: põt dici ꝙ bo
ni angeli ſi nulla corꝑa ſibi habeāt natura
liter vnita: tūc mouent̃ ſucceſſiue: vel ſubi
to ꝑ deū ad loca illoꝝ corꝑoꝝ: ⁊ eodē mõ
illis dimiſſis redeūt ad celū. De demonib⁹
põt dici ꝙ hñt ad ſui penā aliq̃ corpora ꝑ
deū ſibi vnita: ad quorū motionē mouent̃
ſucceſſiue. Ad q̇ntū pūctum hui⁹ articuli
vtrū q̇ꝫ: vicꝫ āgel⁹ poſſit moueri de loco ad
locū ſine h ꝙ ꝑtrāſeat aliq̇d mediū: vr̄ ſm
dicta ꝯñter dicēdū ꝙ nõ ꝑ potētiā ꝓpriaꝫ
vl̃ alicui⁹ creature: q̃ tc̄ poſſꝫ ſe mouere lo
calr̃ ſubito. q̇d ſupi⁹ negatū ē. ſic tñ eſt i lo-
co eq̇uoce cū corꝑe: ſic ꝑtrāſit mediū equo
ce cū corꝑe: ita ꝙ nõ coapplicat vel cõmē
ſurat ſe ꝑtib⁹ medij. Sexto iā dicendū eſt
ad rõnes q̇nti ꝑncipalis: q̇bus ꝓbat̃ ꝙ an
gel⁹ mouet̃ localr̃: ⁊ argutū ē ꝑmo ꝑ ꝑhm
vj. phy. ⁊ illud eſt ſolutū ſupius pūcto q̇n
to hui⁹ articuli. Ad ſcḋaꝫ q̃n arguit̃ ꝙ oē
mobile pri⁹ ꝑtrāſit min⁹ q̃ꝫ equale ſibi. põt
dici ꝙ verū eſt de eo q̇d mouet̃ motu loca
li ꝓprie dicto q̇d circūſcribit̃ ipſo loco. Ad
tertiā q̃n dr̃: ꝙ mouet̃ aut ſucceſſiue ⁊c. di
co ꝙ ſucceſſiue a ſe ⁊ ſubito põt mutare lo-
cū a deo: ⁊ q̃n ꝓbat̃ ꝙ nõ ſubito: q̃ oīs mo
tus ē i tꝑe q̇rto ⁊ ſexto phy. Cõcedo ꝙ oīs
mot⁹ localr̃ eſt i tꝑe: nõ aūt oīs mutatio lo-
calis. ſilr̃ q̃n ꝓbat̃ ꝙ nõ ſucceſſiue: q̃ ſuc-
ceſſio i motu ē ex reſiſtētia medij ⁊ mobil̃
ad motē. Dico ꝙ veꝝ ē de reſiſtētia poſiti
ua non negatiua ad quā ſufficit diſtantia

Ad tertiam.

Ad q̃rtam.

Ad q̇ntam.

Ad ſextam.

Ad ſeptimam.

Ad octauam.

Ad nonam.

Z

Quint⁹ articl̃s.

AA

Sext⁹ articl̃s reſpondet ad ratiões q̇nti ꝑncipalis argu.

Ad p̃mam.

Ad ſecundā.

Ad tertiam.

terminoꝝ cũ libertate potẽtie motiue. Et
ſilr cũ eiꝰ limitatiõe: q2 verũ eſt ꝙ lʒ poten
tia motiua angeli foret infinita: ⁊ nõ tñ fi
nita: ſic adhuc nõ poſſet ſe mouere ſubito.
Ad q̄rtam, Ad quartã qñ arguit̃. nulla eſt ꝓportio
motꝰ angeli ad motũ corporis in velocitate:
nego ↄñam. Cõcedo tñ ꝙ lʒ nulla eſt ꝓpor
tio motꝰ localis angeli ad motũ locale cor
poris in alijs ↄditionibꝰ q̄buſdã: puta i oc
cupãdo locũ ⁊ cõmẽſurãdo ſe dimẽſionibꝰ
ſpacij ⁊ hmõi. lʒ in duratõe ⁊ in tpe bñ eſt
ꝓportio veluti ſi ꝑ poſſibile vel ĩpoſſibile
poneret̃ vna ſupficies moueri: tũc illiꝰ ſup
ficiei ad corpꝰ nulla eẽt ꝓportio: ⁊ tñ in eo
dẽ tpe fieri pñt: ⁊ ſic aliq̄ mõ eq̄ velociter.
Alia reſpõſio, Aliter põt dici ↄcedẽdo ↄcluſionẽ ꝙ inter
illas velocitates nulla ꝓportio eſt: q2 non
ſunt euſdẽ gñis: ⁊ iõ nõ ſũt adinuicẽ cõpa
biles: q̄ʒuis tñ vtraqʒ velocitas ſit finita: ſi
cut inter velocitatẽ cõformẽ ⁊ diſcõformẽ
nulla eſt ꝓportio: ⁊ tñ neutra eſt velocitas
Ad q̄ntam, infinita. Ad q̄ntã qñ dĩ ꝙ nõ plꝰ reſiſtit
mediũ angelo ꝙ ⁊c. pʒ ꝑ ſupiꝰ dicta ꝙ nõ
includit ↄdictionẽ motũ fieri ĩ vacuo: nec
eſt ꝓceſſus ariſt. ibi demõſtratiuꝰ: q2 omit
tit illã reſiſtẽtiã q̄ orit̃ ex diſtantia media
terminoꝝ. ⁊ ſilr ex ipſa magnitudine mo
bilis. Nã ſi imaginemur ꝙ mobile bipeda
le ſit in loco aeris medio aere ãnihilato: ⁊
ſit illa q̃ntitas bipedal̃ a. b. ſitqʒ ſupiꝰ ⁊ a
inferiꝰ: manifeſtuʒ eſt ꝙ priꝰ ꝑtinget a. ad
terrã q̄ʒ b. ſi ambo debeãt ꝑforare terrã: q2
qñ a tãgit ſupficiẽ: b diſtat a t̃ra ꝑ q̃ntita
Ad ſextam, tẽ pedalẽ. Ad ſextã qñ arguit̃. ſint a ⁊ b
duo loca diſtincta totalr̃: ⁊ moueat̃ ange
lus ab a in b. q̄rit̃ qñ mouet̃ ⁊c. Dico ad h̃
ſicut de corpore ꝙ vl̃ illa ſũt ↄtigua ita ꝙ
nõ eſt aliq̄s locꝰ medius diſtinctꝰ totalr̃ ab
vtroqʒ: vl̃ ẽ aliq̄s talis locꝰ. ſi pĩo tũc mo
uet̃ qñ deſerit mediã partem de a ⁊ acq̄rit
partẽ de b. ⁊ ſic ẽ parti in termĩo a q̄ ⁊ par
tim ĩ termĩo ad quẽ. nõ partitiõe mobil̃ ſi
partitiõe loci: ſicut ſi imaginemur ꝙ anni
hilato corpore hoĩs maneret aĩa in eodeʒ
loco in q̄ nũc eſt eodẽ mõ ſicut nũc eſt: tũc
occuparet locũ ſuo mõ occupãdi: h̃ ẽ foret
diffinitiue vbi mõ ẽ corpꝰ. Si ṽo tũc ima
ginemur ꝙ ipã tñ locũ debeat occupare
ſemper illo mõ occupãdi. ⁊ cũ h̃ ꝙ ſit mo
bile ponamꝰ ꝙ ipã aſcẽdat ṽſus celũ: tunc
cũ fuerit ṽſus ſuperiꝰ diſtãs a t̃ra ꝑ vnũ pe
dẽ: ipã hẽbit ſex pedes de loco ꝑori: ⁊ vnũ
pedẽ tñ ĩ loco nouo q̄ fuit alteri ↄtignatꝰ:

⁊ ſic erit parti in termĩo a q̄ ⁊ parti in ter
mino ad quẽ: ⁊ ſic ↄtingit faciliꝰ imagina
ri motũ localẽ angeli n̄ ſic ĩ loco. Silr̃ ſi in
ter loca diſtĩcta totaliter ſit locꝰ mediꝰ eo
dẽ mõ dicendũ eſt. Si aũt angelꝰ poneret̃
eẽ in loco pũctuali: ſic tñ ꝙ nihil tãgeret:
adhuc poſſet imaginari mediũ quantũ ad
ſucceſſionẽ: q2 int̃ q̄cũqʒ duo pũcta ↄtigit
imaginari lineã: h̃ ẽ lõgitudinẽ mediã. Ad
ſeptimã qñ dĩ ꝙ angeli q̄ mittunt̃ ad nos
ſũt ſil̃ in celo ⁊ in terra: ⁊ h̃ vr̃ innuere eccl̃ia
de angelis. Deꝰ q̄ miro ordine ⁊c. vbi petit̃
vt q̄bꝰ tibi miniſtrãtibꝰ in celo ſꝑ aſſiſtit̃ ab
his in t̃ra vita nr̃a muniat̃. põt dici ꝙ ſen
ſus eſt ꝙ eccl̃ia petit ꝙ ab his q̄ nũc mini
ſtrãt deo in celo ⁊ ſꝑ aſſiſtũt ei vita nr̃a mu
niat̃ in terris. lʒ ei angeli nõ ſꝑ aſſiſtãt deo
in celo fruẽdo ipo ſꝑ tñ ei aſſiſtãt. Aliť pt Ad ſeptimam.
dici ꝙ ſit ibi demõſtratio gñalis nõ ſingu
laris: vt ſit ſenſus: q̄tenꝰ ab eis. i. ſpiritisꝰ
angelicis: quoꝝ aliq̄ ſꝑ tibi aſſiſtũt in celo
ab his: h̃ eſt ab hmõi vita nr̃a muniat̃ in
terris. Itẽ põt dici ꝙ eccl̃ia petit ꝙ ab il
lis vita nr̃a in t̃ris muniat̃ ꝑ orõnes ⁊ miſ
ſiões inferioꝝ ãgeloꝝ: ⁊ ſic ꝙ muniãt me
diate lʒ nõ imediate. Ad ↄfirmationẽ ar BB
gumẽti cũ ꝓbat̃ ꝙ iidẽ angeli ſũt in celo. Ad confirmationem
⁊ miniſtrãt h̃ nob̃ in t̃ra ꝑ h̃ dictũ Tob. xij.
Ego ſuʒ raphael vnꝰ de ſeptẽ q̄ aſtamꝰ ante
deũ. Dicẽdũ ꝙ iſte terminꝰ aſſiſtere eſt eq̄
uocus apd̃ ſcõs: qñ de angelis faciũt mẽ
tionẽ. Nã aſſiſtere vno mõ includit mini
ſteriũ apud nos. vñ facit Greg. diſtictionẽ
⁊ Diony. ſilr̃ inter aſſiſtẽtes ⁊ miniſtrãtes
ĩmo ſm dionyſiũ ſoli de pꝛima hierarchia
aſſiſtũt: q2 aſſiſtere iſto mõ accipit̃ ad ſili
tudinẽ eoꝝ q̄ regibꝰ aſſiſtũt: q̄ iõ dicunt̃ re
gi aſſiſtere: q2 ab eo ꝓ officijs exterioribꝰ nõ
recedunt. Alio mõ dicunt̃ aſſiſtere deo: q2
ab eo ſuã volũtatẽ ĩmediate addiſcunt. iſto
mõ iſti de ſũma hierarchia dicũt̃ deo aſſi
ſtere: q2 ĩmediate ab ipſo illumiatões reci
piũt. alij ṽo ꝑ eos. Aliqñ accipit̃ iſte termi
nus aſſiſtere ꝓ frui vl̃ ↄtẽplari ↄtinue di
uinã eſſentiã: ⁊ ſic oẽs ſꝑ aſſiſtũt. vñ Gre
go. ſup ezech. c. xxxiiij. Illi ſpũs q̄ mittunt̃
ad nos ſꝑ aſſiſtũt deo: ipm̃ ſꝑ ↄtẽplãtes q2
quocũqʒ mittant̃ ſꝑ itra ipm̃ currũt ⁊ ipm̃
ↄtẽplant̃. Et ſic pt̃ itelligi qđ dicit angelꝰ
tobie. Ad octauã qñ dĩ ꝙ angelꝰ pt ſil̃ eẽ CC
in celo ⁊ in terra: ⁊ q2 ſupponit̃ ꝙ poſſint Ad octauam.
ſil̃ in diuerſis eẽ locis: videt̃ mihi ꝙ iſtud
argumẽtũ ↄcludit verũ: videlicet ꝙ poſſi

bile ſit ꝙ angelus ſit ſimul in vtroqȝ ter-
mino dyametri mūdi in vno cingulo tan-
gēte mūdū: ſi tñ angelus ſibi non determi-
net aliquā figurā loci: nec certā ſpiſſitudi-
nē nec quātitatē. vñ non video ꝙ ↄdictio-
nē includet angelū corpori vniri ꝑ deū: ⁊ cor-
pus illud ſic ordinari ſm imaginationem
argumēti: ꝙ angel⁹ foret in vtroqȝ termi-
no dyametri mūdi ⁊ in cētro terre: ſed nō
vbiqȝ: qꝛ illud corp⁹ pedale nunꝙ plus oc-
cupabit in ſpacio niſi quātū eſt ſpaciū pe-
dale. ſꝫ quadrāgulus eque diſtātiū laterū
⁊ quadratū ſup eandē baſim ꝓtrahaꝛ īter
lineas eque diſtātes neceſſario ſunt equa-
Ad no- les: etiā ſi in infinitū ꝓtrahaꝛ quadrāgul⁹
nam. longior ⁊ longior. Ad nonā qñ arguiꝛ ꝙ
qlibet angel⁹ pōt eē vbiqȝ. Dico ꝙ ver eſt
ꝙ ↄcluſio non eſt īpoſſibilis: qꝛ annihila-
to toto mūdo preter locū pedalē in quo ſit
angel⁹: tūc ille eēt vbiqȝ: ſꝫ qꝛ argumētum
aliter nitiꝛ ↄcludere: ideo aliter videꝛ di-
cendū. Unde qñ arguiꝛ cognitio minimi
angeli pōt eſſe vbiqȝ: igiꝛ ⁊ minim⁹ ange-
lus. antecedēs ⁊ ↄñ̄a ꝓbaꝛ: qꝛ deus pōt vl-
tra quēlibet creatū perfectiorē creare: ⁊ ꝑ-
fectior pōt eſſe ſemꝑ in maiori loco: ḡ pōt
creare aliquē angelū q ſit vbiqȝ. Tūc vltra
in iſto pōt ponere cognitionē minimi an-
geli: qꝛ qlibꝫ cognitio pōt poni in q̄cunqȝ
intellectu. igiꝛ cognitio minimi angeli po-
teſt eſſe vbiqȝ. ⁊ vltra. ergo minimus ange-
lus pōt eſſe vbiqȝ. Dici pōt ꝙ vltima ↄſe-
quētia nō valet. qꝛ alia eſt rō de cognitiōe
angeli q eſt act⁹ ſpūalis: ⁊ ꝑ ↄñ̄s pōt ſine
ↄdictiōe poni in quolibet angelo: ⁊ ſic pōt
ſibi cōpetere eſſe vbiqȝ ꝑ accidēs. ⁊ nō ſeq-
tur cognitio minimi angeli pōt eē in loco
tāto ꝑ acciñs: igiꝛ angelus pōt eſſe in loco
DD tāto: qꝛ angelus nō pōt eſſe in loco ꝑ acci-
Ad ſex- dens. Ad ſextū argumētū ꝑncipale iam
tuȝ pn. dicendū eſt. Et qꝛ eius materia eſt de ↄfir-
matiōe bonoꝝ ⁊ obſtinatiōe maloꝝ. Jdeo
primo videnduȝ eſt q ſit cā cōfirmationis
in beatis: ⁊ que cā obſtinatiōis in dānatis
Scđo an beati poſſūt mereri: ⁊ dānati de-
mereri ſtante lege q nunc eſt: hoc eſt dictu
an faciāt de facto ⁊c. Tertio dicetur ad for-
EE mas in iſto principali. Circa primum de
Prim⁹ cā cōfirmationis in beatis dicit hibernic⁹
articl's ſup. ij. ſniaꝝ. q. iiij. arti. iiij. Ad primum
hiberni principale dicit ꝙ cauſa ↄfirmationis eo-
ci opi. rū eſt illa certa cognitio quā habēt in ver-
bo: qua ſciunt vel certitudinaliter exiſti-

māt ſe nō debere facere ↄtra rectā rōnem
ſub pena dānationis eterne. Unde qꝛ an-
gelus beat⁹ ſcit vel exiſtimat īmutabiliter
ex aliqua reuelatōe ſibi facta: cui ita adhe-
ret firmiter ꝓpter auctoritatē reuelātis ſi-
cut vni ſcito: vel firmi⁹. ſicut dicit Ariſt. ſ.
Ethico. c. iiij. ꝙ quidā credunt que opinā-
tur nō minus firmiter ꝙ alij que ſciūt. qꝛ
inquā ita credit: ideo nō pōt peccare. ⁊ ſic
eſt ita ↄfirmatus. De obſtinatiōe nihil di- FF
cit expſſe qd viderim. Aliter dicit ockam Reſpō.
ſup. ij. ſniaꝝ. q. xix. que eſt: vtrū angel⁹ ma- ockam.
lus ſemꝑ ſit in actu malo: videlꝫ ꝙ cā ↄfir-
matiōis beatoꝝ eſt ꝙ in beatis ſemꝑ cau-
ſatur aliqs actus vidēdi ⁊ diligendi deū:
ita ꝙ beatus nō eſt totaliter a deo cauſa
effectiua vel partialis aliquo modo illoꝝ
actuū neqȝ per voluntatē neqȝ per intel-
lectum. ⁊ qꝛ ille actus dilectionis opponi-
tur formaliter oī actu pctī: ideo actus ille
diligendi ⁊ actus peccādi nō ſe cōpatiunꝛ
aliquo mō in eodē: ⁊ q̄diu actus ille ↄſer-
uaꝛ totaliter a deo ſicut ab ipſo cauſaꝛ: tā-
diu eſt angelus ↄfirmat⁹: ita ꝙ nullo mo-
do de potentia volūtatis create eſt ꝙ poſ-
ſit īpedire actū dilectionis ꝑ actū ↄriū: ꝓ-
pter repugnātiā formalē inter illos act⁹:
nec ex h dici dꝫ volūtas cogi: qꝛ voluntas
formalr vult ⁊ diligit illo actu: ſꝫ nō cauſe-
tur ab eo. Eodē mō ſm eū aſſignaꝛ cā ob-
ſtinationis maloꝝ: videlꝫ ꝙ de⁹ cauſat ſi-
cut cā totalis quicqd abſolutū eſt in actu
volendi vel odiēdi deū. Jlle actus nulluȝ
actū bonū ſecū cōpatiꝛ ꝓpter repugnātiā
formalē iter illos: ideo ſtāte illo actu ⁊ cō-
ſeruato a deo totalit nō pōt volūtas crea-
ta in oppoſitū. Sed cōtra iſta arguit ⁊ Argu-
ſoluit ſpālr ↄtra iſtud vltimū q dr ꝙ odiū mentuȝ
dei poteſt cauſari a ſolo deo. ſm Ariſt. iij. ockam
Ethico. Aliq act⁹ ſunt q ſtatim noīati hñt primū.
maliciā annexā ⁊ diffor̄mitatē: ſꝫ null⁹ ta-
lis eſt ſic a deo ſicut a cā totalr: hmōi ꝫo ē
odiū dei. Scđo oīs act⁹ quē volūtas po- Scđm
teſt hr̄e ſine pctō pōt ſibi precipi a deo: ita
pōt ꝑcipere de⁹ volūtati ꝙ odiret deum: ⁊
ſic volūtas creata pōt mereri odiēdo deū.
Tertio ↄ hoc ꝙ ſupponiꝛ angeluȝ bonū Tertiū.
nō habere libertatē reſpectu act⁹ creati a
deo: qꝛ ſm ſctōs angeli boni habēt maio-
rē libertatē poſt ↄfirmationē ꝙ ante: ſed
ante cōfirmationē habuerūt libertatē re-
ſpectu cuiuſqȝ act⁹ volūtarie. Jtē quarto Quar-
qꝛ tunc volūtas ad talem actū cogeretur. tum.

Rñſio ocītam Ad pri⸗mum. Ad primū rñdeť. Furari ⁊ adulterari ⁊ hmōi oīa mala ſunt ex circūſtātia: q̄ ſunt ꝯ preceptū dei: tñ bñ ⁊ meritorie poſſent fieri a creatura ſi caderent ſub ꝑcepto di⸗uino: ita ꝙ hō ad talia eſſet obligat⁹: ſicut nūc eſt obligat⁹ ad oppoſita illoꝝ: ſꝫ quia iſti termini furtū ⁊ adulteriū ſignificāt ta⸗les act⁹ ꝯnotādo ꝙ fiāt ab illo q̄ obligatur ad oppoſitū: ideo ſtatim qñ noīanť dicun⸗tur hr̄e maliciā ꝯuolutā. Si aūt tales act⁹ caderēt ſub ꝑcepto: tunc nō haberēt illaſ maliciā ſiue malā circūſtantiā nec forent mali.

Ad ſe⸗cundū. Ad ſcđm pōt dici ꝯſequēter cōce⸗dēdo ꝯcluſionem: ⁊ credo ꝙ eſt vera. dicit tñ ꝙ cauſare odiū dei in voluntate nō eſt in deo peccatū: q̄ deus nō obligať ad ali⸗quid: ſed volūtati create eſt pctm̄: q̄ obli⸗gať ad oppoſitū.

ƃƃ Ad ter⸗tium. Ad tertium rñdet ꝙ li⸗bertas capiť quinq̄ modis. Uno modo vt opponiť ſeruituti culpe. Secūdo mō vt op⸗poniť ſeruituti pene. Tertio mō vt oppo⸗niť ſeruituti miſerie. Quarto mō vt oppo⸗nitur coactioni. Quinto mō vt opponitur immutabilitati. Loquēdo igiť de liberta⸗te primo modo ſcđo ⁊ tertio ſic non eſt in angelo malo libertas: q̄ nō eſt liber reſpe⸗ctu culpe: nec reſpectu pene: nec reſpectu miſerie. q̄ angelus malus non pōt velle nō eſſe in loco cruciatiuo: q̄ actus volen⸗di eē in loco illo neceſſario ineſt ſibi a deo ⁊ actus oppoſiti nō poſſunt eſſe ſimul: tñ in eis eſt libertas q̄ opponiť coactioni ⁊ īmutabilitati quātū ad act⁹ alios qui nō repugnāt illi actui quē neceſſario habēt a deo: nec ſequiť ad illū actū. Et reſpectu ta⸗liū poſſunt indifferēter elicere vnum vel alium. Sed in angelis bonis eſt libertas primo mō ſcđo tertio ⁊ quarto. q̄ non co⸗gunť ad aliq̄d ꝯ inclinationem volūtatis eoꝝ: ſꝫ libertas q̄nto mō nō eſt in angelis bonis quātū ad actus illos q̄ totaliter cau⸗ſanť a deo: q̄ ſic ꝑ illos volūt vnū oppoſi⸗toꝝ ꝙ nō pn̄t velle reliquū: ſꝫ quātum ad actus indifferētes q̄ nec repugnāt forma⸗liter illis actib⁹ nec ſequunť neceſſario ad eos: hn̄t indifferētiā. ⁊ ſic iſto quinto mō maior eſt libertas in viatore q̄ in angelo bono: q̄ viator hꝫ īmutabilitatē ⁊ indiffe⸗rētiā reſpectu oīum actuū. ſicut ⁊ angelus malus habuit añ ꝯfirmationē: quātū vo ad quartā libertatē maior eſt ī angelo bo⸗no q̄ in hoīe viatore: q̄ lꝫ viator cogi non poſſit quātū ad act⁹ interiores volūtatis: pōt tñ cogi quantū ad act⁹ exteriores ꝯ in⸗clinationē ſue volūtatis: ſꝫ angelus btūs nullo mō cogi pōt.

Ad q̄r⸗tum. Ad q̄rtū cū arguiť: q̄ tūc volūtas cogereť. q̄ reſpectu nulli⁹ act⁹ eſt libera: niſi reſpectu illi⁹ cui⁹ eſt actiua. dr̄ ꝙ nō cogiť recipiēdo illū actū a deo: tñ bñ neceſſitať. Primū pꝫ. q̄ tūc aliq̄d cogi⸗tur qñ recipit aliq̄d ꝯ inclinationē ſuā na⸗turalē: ſicut ſi graue ferať ſurſuꝫ mō volū⸗tas pōt illū actū ſaltē ꝑtialr̄ cauſare: ⁊ ſic naturalr̄ recipe. ⁊ ꝑ ꝯñs nō eſt ꝯ ſuā īclina⸗tionē nālē illū actū recipe. ſilr̄ volūtas nō inclinať nālr̄ in oppoſitū illi⁹ act⁹. Scđm pꝫ: videlꝫ ꝙ neceſſitať: q̄ nō ē ī ſua ptāte recipe vel nō recipe illū actū a deo. Sꝫ ꝯ

Repli⸗catur. iſtā pōt rōnabilr̄ dubitari. ꝑmo ꝯ hꝰ ꝙ di⸗cit ꝙ angelus mal⁹ nō liber eſt libertate q̄ opponiť culpe: ſꝫ neceſſario hꝫ culpaꝫ. Qꝛ arguo ſic. oēm actuꝫ quē angel⁹ malus hꝫ neceſſario hꝫ totaliter a deo: ⁊ nullo mō a ſe ſicut a cā partiali: ſꝫ culpā hꝫ angel⁹ ma⸗lus neceſſario: igiť hꝫ totalr̄ a deo. ğ deus eſt totalis cā alicui⁹ culpe. maior eſt ſua: q̄ ſi aliquo mō hr̄et angel⁹ mal⁹ a ſe actū ma⸗lū ſicut a cā ꝑtiali: tūc in ſua ptāte eēt nō cauſare ꝑtialr̄. ⁊ ſic foret in ptāte ſua ꝑua⸗re ſe totali actu. Minor ſilr̄ eſt ſua. ſꝫ falſi⸗tas ꝯcluſiōis pꝫ: q̄ ſi ille act⁹ ē culpa. q̄ro cui⁹ eſt culpa. vel ipſi⁹ dei qđ eſt nefas dice⸗re vel demonis. ⁊ ſi eſt culpa demonis: de⸗mon eſt aliq̄ mō cā ꝑtialis illi⁹.

Confir⸗matur: Cōfirma⸗tur iſtđ argumētū ex ꝓceſſu phi. iij. Ethi. vbi ꝓbat frequenter ꝙ oīs act⁹ virtuoſus vel vitioſus ē cauſat⁹ a volūtate.

Scđo. Scđo ſic. opatio btitudinis ꝯſiſtit in actu ſcđo ſed act⁹ ſcđs cauſať ab actu ꝑmo. act⁹ aūt ꝑm⁹ volitiōis eſt volūtas: ita oīs act⁹ ſcđs volū⸗tatis ē a volūtate ſicut a cā.

Confir⸗matur. Cōfirmať: q̄ nulla rō appet q̄re vna res cauſata a deo ī volūtate dicať act⁹ volūtatiſ magis q̄ alia: ſi nō ꝯcurrat volūtas magis ad cauſandū illā rē q̄ aliā: ğ poſſet rōnabilr̄ dici ꝙ gr̄a ⁊ virtutes theologice que infunduť aīe a deo: forēt opatiōes aīe qđ eſt falſuꝫ.

Tertio ꝯfirma⸗tur pri⸗ma rō. Ter⸗tio ꝯfirmať pma rō: q̄ ſi de⁹ cauſaret odiū ſui in viatore: ille viator in nullo foret cul⸗pabilis de hoc ꝙ hr̄et actū talē. Silr̄ ſi ſic angelus poſſet peccare in ꝑmo inſtāti ſue creatiōis. ⁊ ſilr̄ ꝙ deus poſſꝫ creaſſe ange⸗lū peccatorē ⁊ actualiť in pctō. Cōſequēs eſt falſum. Tū q̄ nunq̄ fuiſſet debitor iu⸗ſticie. ꝯ Anſel. de caſu dyaboli. ca. xv. Tum q̄ nunq̄ a bono cecidiſſet cōtra Auguſt.

VV Sed ꝯ primā opinionē pōt argui.q2 ſi
Contra illa foret cā ꝯformationis bonoꝝ.videlȝ ꝙ
primaȝ eſtimāt firmiſſime ꝙ nō deberent peccare
opinio ſub pena dānationis eterne:ſeq̄ret ꝙ via
ne pmo tor poſſet facere ſe īpeccabilē.nā poſſibile
eſt ꝙ aliq̄s ita firmit̄ ħ credat:ſicut credit
ꝙ oē totū eſt maius ſua pte:igit̄ talis nō
poſſet peccare ſtāte tali adheſione:imo qn̄
cūq; hō hr̄et tale iudiciū ſi fecero ħ dāna-
Scdo. bor:non poſſet peccare. Preterea.ſeq̄t ꝙ
pfecta btitudo depēderet ex cognitōe crea
ture miſerrime.ꝯn̄s eſt falſum.⁊ ꝯ Augu.
volentē ꝙ btitudo ex ſola dei cognitōe de
pēdet.ꝯn̄a pȝ:q2 angel⁹ nō pōt ſcire ſe eſſe
btm̄ niſi ſciret ſe eſſe cōfirmatū:nec ſciret
hoc niſi ſtaret illud iudiciū in mente ſua.ſi
Tertio. peccauero dānabor.igit̄ de eſſe btitudinis
eēt cogitare de miſeria. Preterea ſtatuat
deus ꝙ nulla creatura dānabit̄ eternalit̄:
hoc pōt.q2 libere pōt ordinare ⁊ ſtatuere
ꝙ quecūq; creatura peccaret puniret̄ tpa
liter ſolū:quo poſito.q̄ro vtrū angelus bea
tus poſſit peccare vel nō.ſi ſic:tūc nō eſſet
impeccabilis.ſi nō:⁊ non īpedit̄ niſi p tale
iudiciū qd̄ eſt erroneuȝ in tali caſu:igit̄ p
Quar- iudiciū erroneū foret ꝯfirmat⁹. Preterea.
to. capio iſtd̄ iudiciū ſcȝ angeli.ſi fecero ꝯ iu-
diciū rōnis dānabor eternal̄r.quero vtruȝ
iudicat ꝙ iſta ꝯditionalis eſt neceſſaria vl̄
contingēs.Si iudicat ꝙ eſt neceſſaria de-
cipit̄ ⁊ errat:q2 deus poſſet facere ꝙ an̄s
foret verū ſine ꝯſequēte.igit̄ iudicat ꝯ iudi
ciū recte rōnis diuine ſaltē:igit̄ nō eſt bea
tus.Si dicat̄ ꝙ iudicat hāc ꝯditionalē eē
cōtingētē:igit̄ credit ꝙ ita poſſet eē ſicut
p an̄s denotat̄:abſq; hoc ꝙ ita ſit ſicut p
ꝯn̄s denotat̄:ergo non credit ħ firmiſſime
ergo pt̄ velle antecedēs ſine timore ꝯn̄tis.
Quito. Preterea.ſi ideo non pōt velle ꝯ rectū iu
diciū rōnis:q2 non pōt velle miſeriā:⁊ iſta
ſola ſit cā quare nō pōt velle male:⁊ nō di
lectio qua diligit deū:igit̄ magis cōfirma
tur p hoc ꝙ odit penaȝ q̄ p aliq̄d aliud.ḡ
odiū pene eſt cā q̄re angel⁹ btūs pſeueran
ter diligit deū.ḡ magis diligit deū timore
ZZ pene q̄; amore ſui:qd̄ eſt incōueniēs.Iſta
Rn̄ſio ſnīa p nūc que eſt ſcti Thome in iſta qōne
ad arti magis mihi placet:q̄ ſnīa oīno accipit̄ ex
culū ſȝ dictis phi.vij.Ethi.c.iij.que vr̄ conſiſtere
thomā. in hoc:ꝙ oē pctm̄ ex errore vel ꝯcupiſcen-
tia vel negligentia eſt pcedente.Et concor
dat cū boetio pmo de ꝯſolatiōe pſa.v.vbi
philoſophia loquēs boetio dicit ſic,Atqui
tibi talia contuleram⁹:q̄ niſi abieciſſes in
uicta te firmitate tuerent̄.q2 igitur in btis
eſt noticia in vl̄i ⁊ particulari ⁊ iudiciū ꝙ
nullo mō eſt peccandū:nec ab illo iudicio
neq; p errorē:neq; p negligentiā ꝯſideran
di pn̄t auerti:⁊ iſtud iudicium in eis a deo
ꝯſeruat̄.idō actū malū nō pn̄t elicere:q2 hoc
neceſſario foret p iudiciū ꝯtrariū:qd̄ nullo
mō habere pn̄t. Aliter pōt dici ⁊ iſtud pt̄ XX
buire p ꝯfirmatione ⁊ obſtinatiōe ſil̄r:vi Alia re
delȝ ꝙ indifferētia voluntatis vel libertas ſpōſio
nō eſt īfinite ꝯtutis.ſȝ tm̄ finite.⁊ idō ſicut ad arti-
pōt ab aliq̄ habitu īclinari ⁊ facilitari.ita culum.
pōt ab aliq̄ habitu creabili a deo neceſſita
ri ad vnum. Iſte aūt habitus in beatis eſt
gr̄a ꝯfirmata:qua vidēs deū neceſſitat̄ ad
cauſandū dilectionē erga deū.⁊ pt̄ eſſe ꝙ
neceſſitat̄ per obiectū ⁊ habitū:⁊ p lumen
glorie ad certū iudiciū:ita ꝙ iſtis trib⁹ con
currentib⁹ viſione clara dei:lumine glie:⁊
habitu gr̄e neceſſitat̄ modo nature volun
tas ad actū ſibi ꝯuenientiſſimū. Econtra in
malis p pena infligit̄ habit⁹ odiēdi ⁊ tene
bra erroris cū pverſo iudicio:⁊ hūc de⁹ in
malis cōſeruat ita ꝙ non eſt in eoꝝ ptāte
iſta deſtruere.vn̄ relinq̄t̄ vt bn̄ opari non
poſſint.Vn̄ habit⁹ talis in malis eſt cā ob
ſtinationis maloꝝ.Et hoc eſt qd̄ dicit ma-
giſter li.ij.di.vij.c.ij.ꝙ mali hn̄t liberū ar-
bitriū:ſȝ depſſum atq; corruptū ꝙ ſurgere
ad bonū nō valeāt.Iſta aūt depſſio vl̄ cor
ruptio liberi arbitrij non pōt facil⁹ intelli
gi q̄ p habitū creatū ī eis a deo quo ſiſtit̄
indifferētia volūtatis:⁊ determinat̄ ei⁹ li-
bertas ad vnū ſm̄ iudicium peruerſum:⁊
iſtū malū habitū hr̄e meruerūt qn̄ pecca-
uerūt.⁊ idō tā actus q̄ habit⁹ oēs ꝯn̄tes pe
ne ſunt ⁊ act⁹ deordinati ſibi:ȝ forte p eos
nō demerent̄ nouā penā. Scd̄s punctus YY
iſtius articuli eſt.an angeli beati cuſtodes Scd̄us
hoīm mereant̄:⁊ an demones exercitato- punct⁹
res demereant̄.In iſto puncto mihi appet articuli
dicēdū ꝙ neutra ps pōt rōnabil̄r pbari vl̄
improbari.Cōſtat em̄ bonos angelos mul
tos act⁹ elicere circa nos libere:⁊ ſm̄ om̄s
circūſtantias virtuoſe:⁊ certū eſt ꝙ ſūt in
gr̄a.ḡ vr̄ ꝙ mereant̄.ꝯn̄a ptȝ:q2 non ſunt
plura req̄ſita in nobis ad meritū.Silr̄ ex
alia pte de malis pbabile ē ꝙ mltos act⁹
libere exercēt ⁊ vitioſe ſm̄ oēs vel plures
circūſtātias:igit̄ vr̄ ꝙ demereant̄.Antece
dēs ⁊ ꝯn̄a pȝ.nā angelus apparēs hoī pōt
velocius vel tardi⁹ moueri ſi vellet:ita ꝙ

hoc relinquit ſue libertati:ſicut de raphae-
le pꝫ Tobie.xij.ꝗ intēſius vel remiſſi⁹ pōt
velle aliqͥd:ergo libere.Similiter de ma-
lis veriſimile eſt ꝙ pauciora mala poſſent
libere facere:ꝛ eligere pei⁹facere.Uñ poſſꝫ
videri ꝓbabilr̄ ꝙ boni merenť ꝛ mali de-
M.M. merenť. Dic aūt multi vr̄ ꝙ in cognitiōe
Rñſio beatifica nō ꝓficiunt:nec in dilectione:ſꝫ in
ſm ali- cognitiōe eoꝝ quoꝝ cognitio ſiue noticia
os ad nō ꝑtinet ad beatitudinē.ſicut etiā magr̄
articu- dicit li.ij.ſniaꝝ. Sed ꝯ hoc arguo ſic.qm̄
lum. ita bonū ex ḡne ꝛ ex oībus circūſtātijs face
Repli- re pōt angel⁹ btūs ſicut hō viator:ſꝫ hō via
ca. tor ꝑ ſuū actū pōt mereri argumētū p̄mij
Rñſio. eſſentialis:ꝗ ꝛ angel⁹ bon⁹.Ad talia pōt fa
ciliter rñderi ſm viā illā qua in p̄ma con-
cluſione dixi.ꝙ meritū ſtricte acceptū di-
cit actū libere elicitū:cōformē p̄cepto vel
legi ꝓmittenti ꝓ tali actu mercedem ipſi
agēti.Et nō includit ꝯdictionē quin deus
pōt hoi p̄cipere quecūqꝫ nō p̄cipit:ablata
tū ꝓmiſſione mercedis:ꝛ ſtante ꝓmiſſiōe
de pena trāſgreſſorib⁹infligēda.ꝛ iō nulla
talis ꝯña eſt formalis.angelus eq̄ bonum
actū facit in grā ſicut viator:ꝗ eq̄le bonuꝫ
meretꝛ:qꝛ nō placet deo ꝙ actus bon⁹eoꝝ
tm̄ p̄mietur:ſicut actus fruēdi deo ſm oēs
circūſtantias ꝟtutis eſt act⁹ elicitus vt ꝓ
babile eſt:quo hō diligit deū ꝓpter ſe ſup
oīa;lꝫ a deo neceſſario conſeruetꝛ:ꝛ tn̄ ille
actus non hꝫ aliud p̄emiū.Unde pōt dici
ꝙ de⁹vult angelos bonos facere q̄cūqꝫ fa
ciunt:ſine ſpe vlterioris meriti.Et ideo lꝫ
virtuoſe faciāt ꝛ laudabilitꝛ:nō tn̄ merito-
rie ꝓ p̄mio nouo:eo ꝙ ſm iuſticiā dei ſūt
ſufficiēter p̄miati.De malis ꝟo pōt dici ꝙ
ſunt quaſi extra familiaꝫ dei eiecti:ꝛ ab ei⁹
p̄cepto abſoluti.ꝛ ideo licet faciant opera
tiones de genere maloꝝ:que operationes
forent demeritorie ſi a viatorib⁹fierent:in
eis tamen nō ſunt demeritorie:qꝛ non ha-
bēt preceptū vt caueant.Unde ſicut canis
ſi hoiem ſanctum mordeat:facit actū qui ſi
ab hoie fieret eſſe pctm̄:ꝛ tamē nō eſt pec
catū.ſic demones voluntatē habēt depreſ-
ſam ꝛ habituatā in malo:nec habēt prece-
ptū vt caueāt:ſed ſunt quaſi extra curaꝫ ꝛ
cuſtodiā atqꝫ cōicatione diuinam ſepara-
ti ꝛ depoſiti.ꝛ ideo ꝓ malis q̄ faciunt no-
uam penam non curat deus eis infligere.
Hiber- Et dicit hic hibernicus ꝙ peccāt:ſed nō
nicus. demerenť ꝓprie aliquā penā eternā:qꝛ nō
ſunt viatores:ꝛ ideo actus illoꝝ non ſunt
demeritorij:ſed dānatorij.Sicut dicit ſco-
tus qui tenet in hoc lib.ij.diſ.vij.q.vlti.ꝙ
demerenť penā tpalem:ꝛ ſic peccāt venia-
liter ſed nō mortalr̄.Addit etiā ꝙ nō pec-
cāt mortaliter ſicut viatores:qꝛ nō habent
p̄ceptū eis factū de cauēdo. Nec ſciunt vo
lūtatē dei bn̄placiti:qꝛ tunc non fieret ab
eis. Nec volūtatē dei ſciunt eſſe ad ꝯtrium.
ſed voluntatē cōſulentē forte credunt eſſe
ad ꝯtrium. Poſt iudiciū aūt nullo mō pec-
cabunt:qꝛ nullā libertatē volūtatis ipi ha
bebunt. Alius modus dicendi eſt cuiuſ- Scōus
dā moderni qui diſtinguit de iſto termino modus
peccatū.ꝛ dicit ꝙ poteſt tripliciter accipi. dicēdi.
Uno mō ꝓ actu iteriori vel exteriori.Alio
modo ꝓ deformitate vel iniuſticia.Tertio
modo pro reatu quo hō poſtea obligať ad
penā.Iſta diſtinctio pꝫ:qꝛ pctm̄ primo mo
do ſtatim deleť:qꝛ actus tranſit.Secundo
modo pctm̄ manet donec grā infundať ꝑ
cōtritionē.Tertio mō pctm etiā poſt ꝯfeſ-
ſionē ꝛ cōtritionē in caſu manet:qꝛ adhuc
obligať ad penā aliquā faciēdā hic vel in
purgatorio.Scōo ergo mō ꝛ tertio nō eſt
dubiū quin demones ſint ꝯtinue in pctō ꝛ
peccent ſic.ſꝫ primo mō an videlꝫ peccent
habēdo nouos actus peccati poſſet eē du-
biū:ꝛ ſic eſt ad ꝓpoſitū.Et ita tenet ꝙ ſic:
qꝛ de nouo volūt male:ſicut iſtū damnari:
iſtū peccare.ꝛ hmōi.Uñ ſm cū faciūt con-
tra preceptū charitatis de dilectione dei ꝛ
ꝓximi.Nec iſta ꝯña valet:neceſſario ꝛ nō
libere male volūt:ergo nō peccant:qꝛ ipſi
ſunt ſibipſis cā illi⁹neceſſitatis:ſicut ebri⁹
vt pꝫ.iij.Ethicoꝝ.Impotētia em̄ deſcēdēs
ex culpa nunqꝫ excuſat:ſicut pꝫ per Anſel.
primo:cur deus homo.c.xliij.Et ideo dicit
iſte ꝙ demōes peccāt mortaliter de nouo.
Dicit tamē ꝙ innouatio malarū volunta-
tū tm̄ durabit vſqꝫ ad diem iudicij:in quo
tpe intermedio intromittunt ſe de hoib⁹
tentādis ꝛ exercitādis.Sed poſt diē iudi
cij nō:qꝛ nō habebūt obiecta aliqua circa
que poſſint innouare ſua opera mala ꝛ tē
tationes ꝛ hmōi.Et ꝯſequēter ꝯceditur ꝙ
eoꝝ pena intendiť vſqꝫ in diē iudicij.Eſt
tamen in eis duplex pena.Una que eſt pe-
na ſenſus.Alia q̄ eſt pena damni.Pena ſen
ſus eſt q̄d accidētale reſpectu pene dāni.
qꝛ directe opponiť gaudio eſſentiali bea-
toꝝ que eſt viſio dei.prima intendiť nō ſe-
cūda.Hoc ꝓbatur dupl̄r.primo modo qm̄
ſm magiſtrū:in angelis bonis eſt augmē-

tatio ⁊ ꝑfectus in gaudio accidētali: igitᷣ in iſtis erit augmētatio in pena accidēta- li. Scdo qꝛ poſt iudicium maioꝛ erit pena dānatoꝝ demonū: vnde dies illa erit eis hoꝛrēda. Et hec eſt cauſa quare temtāt ho mines vt peccent: ⁊ tñ magis puniunᷣ qñ hoīes noui dānanᷣ: ſed ꝑeligunt ſuſtinere minoꝛē penā: vt differant maioꝛem impe diēdo numerū electoꝝ ⁊ diey iudicij. ergo pena dānatoꝝ intēdeᷣ vſqꝫ ad diē iudicij.

Contra primus modus dicendi primo, Sed ꝯ primū modū dicēdi occurrit ſic. ſi dicaᷣ ꝙ peccāt venialiter. ꝯtra. aut pec- cant ꝯ ꝓceptū vel nō. ſi nō: nō peccant ſim- pliciter. ſi ſic nō videᷣ rō quare debeat eis ꝑcipi ſub minoꝛi pena ꝙ̄ viatoꝛi. Unde ꝙ eque male velit dyabolus cū hoīe viatoꝛe ⁊ iſte viatoꝛ dꝫ puniri pena eterna ⁊ alius

Scdo, tꝑali nō videᷣ rōnabile. Preterea ipe di cit ꝙ ipſi nō ſciunt voluntatē dei ꝑcipien tem eis eſſe ad cōtrariū: ſꝫ tñ cōſulentes. Cōtra. igitur nullo modo peccāt: qꝛ facere ꝯtra voluntatē ꝯſulentē non eſt peccatū veniale nec moꝛtale: alꝰs q̄libet peccaret ve nialiter qui nō faceret oīa conſilia: qđ ne- mo dicit. Non igiᷣ videᷣ illa opinio poſſe

NN De ſecū do mo- do dicē di, ſtare. Scđs modus dicēdi apparet mul tū ꝓbabilis hoc excepto ꝙ nō ſufficiēter cām aſſignat quare poſt diē iudicij nō de- merebunᷣ dānati. Dicit eñ ꝙ ideo nō poſ ſunt habere nouas volitiōes malas: qꝛ nō habebūt obiecta circa q̄ poſſunt innouare

Contra ſecūdū modus dicendi primo. ſua mala opera. Cōtra oīe opus malū eſt opus volūtatis: ſꝫ obiecta habebūt cir ca que poterūt male velle de nouo ⁊ habe re malas volitiōes: qꝛ nō videᷣ veriſimile ꝙ nunq̄ malas volitiones habebūt poſt diē iudicij. ergo nō eſt rō quare tūc nō po-

Scdo, terūt de nouo peccare. Preterea. peius eſt male velle ꝑ annū ꝙ̄ ꝑ diē: igiᷣ ſaltem cōtinue ex circūſtantia tꝑis augebitur ma licia dānatoꝝ. De his oībus diſcerni non pōt ab hoīe quid ſtrerius ſentiendū. Ter

OO Tertiꝰ articlꝰ reſpon det ad arg. ſeſ in pn. tius punctus eſt dicere ad rationes in pn- cipali. Ad primū igiᷣ qñ dꝛ ꝯ confirma- tionē ⁊ obſtinationē: qua tam in bonis ꝙ̄ in malis manēt naturalia integra: ꝗ iu de monibꝰ ⁊c. Pōt dici de bonis ꝙ nō manet

Ad pri- mum, in eis libertas reſpectu oīm: ⁊ ideo pecca- re nō poſſunt. reſpectu ṽo quoꝝdā bono- rū manet in eis libertas indifferēter. ⁊ iō mereri pñt ſaltē premiū accidētale. De ma lis ṽo ꝙ in eis ſunt naturalia integra: ſed male habituata, vñ ſunt ſplēdidiſſima ſm

Dionyſiū quātū attinet ad naturā: ſed ma net ꝓbabitꝰ depꝛeſſa vitioſos quātū ad cul pā. Et qñ arguiᷣ ꝙ deus tūc foret ꝑ ſe ⁊ di recte cā illius indurationis ꝑ immiſſionē habitꝰ. Cōcedo. ſꝫ nō eſt pꝛima cā in omnī genere cāe iſtiꝰ habitꝰ: ſꝫ creatura peccās eſt aliquo mō cā pꝛioꝛ. Ideo eñ deꝰ hūc ha bitū īmediate creat in angelo peccante: qꝛ ſic puniri meruit. ⁊ ſic intelligit Augu. ꝙ deꝰ nō eſt cā pꝛma q̄re creatura eſt deterioꝛ vez eſt: ſꝫ creatura demeruit vt deo agēte

PP Ad ſe- cundū. fiat deterioꝛ. Ad ſcđm qñ arguiᷣ ꝙ nec boni ſūt ꝯfirmati nec mali obſtinati: qꝛ hi merenᷣ ⁊ illi demerenᷣ. Dicēdū eſt ꝙ ꝯña nō valet. pñt eñ oīno boni nō obſtāte ꝯfir matiōe mereri ꝑmiū accidētale: ⁊ mali pe nā accidētalē: ſicut ſupius dictū eſt. Ad

QQ Ad ter- tium, tertiū qñ dꝛ de malis an ſciant ſe errare in hoc ꝙ alliciūt hoīes ad peccandū ⁊ noce- re ſibipſis: vel nō: dꝛ ſicut ſuperius tactū eſt ꝙ ſciunt ꝙ ex caſu ⁊ dānatione boīum augeᷣ eoꝝ miſeria: minꝰ tñ augeᷣ ꝙ̄ auge biᷣ poſt iudiciū. ⁊ ideo ad differendū pe- nā illam maioꝛē ad tꝑs ꝑeligunt ſuſtinere minoꝛē. Aliter pōt dici ꝙ ira ⁊ inuidia ſti mulante habēt erronea iudicia: ⁊ nō obſtā te ꝙ noceant ſibipſis: ꝑeligūt tñ ſibipſis nocere ⁊ alijs ꝙ̄ nō nocere alijs. Et qñ ac- cipiᷣ ꝙ nihil poſſunt velle vnde eoꝝ miſe ria intendaᷣ: dicendū eſt ꝙ ſic: nō tñ ideo hoc volunt ꝑciſe vt eoꝝ miſeria intendaᷣ. Et ſi allegeᷣ dictū Anſel. de caſu dyabo. c. xxiij. vbi ꝓbat ꝙ angelꝰ malꝰ nō potuit hr̄e preſcientiā ſui caſus: qꝛ tunc nullo mō po- tuiſſet voluiſſe aliq̄d vñ miſer fuiſſet. Di- co ꝙ dictū Anſel. eſt iſtud. ſi eñ ſciuiſſet: poſſet volēs ⁊ habens certitudinē ſponte velle vñ miſer eſſet. Uult dicere ꝙ angelꝰ in ſtatu innocentie ante lapſuꝫ quē ſtatū vocat beatitudinē: nō potuit velle vñ mi- ſer eſſet. Ex hoc tñ nō ſequiᷣ quin angelꝰ dānatus poſſet aliquid velle vnde magis miſer ſit: ſꝫ hoc pꝛincipaliter non intēdat.

Ad qr- tum, Ad quartū qñ dꝛ ꝙ angeli bti pñt pecca re: qꝛ ꝑanᷣ bonum libere ⁊ virtuoſe cir- ca hoīem quē cuſtodiunt nūc: igiᷣ ſi libere hoc faciūt pñt illud omittere. Et ꝯfirmaᷣ ꝑ Ariſt. iij. Ethi. ⁊c. Pōt dici ꝙ angeli bo- ni miniſtrādo circa hoīes nullū actum ad quē tenenᷣ faciūt mere libere libertate in differentie: qꝛ tunc poſſent illū actū omit- tere ⁊ ſic peccare: faciūt tñ quedā ad q̄ nō tenenᷣ: niſi ex cōſilio vel eoꝝ bona volun-

Ad qn‑ tate:⁊ ſi talia omitterēt nō peccarēt. Ad
tum. qntū qn̄ đr ꝙ demones peccāt ⁊ demeren
tur:q₂ al's aliq̄d foret deordinatū in regno
dei niſi plus punirent̄. Cōcedat̄ totū ſicut
KK in ſcđo puncto iſti⁹ articuli dictū eſt. Ad
Ad ſex‑ ſextū qn̄ arguit̄ ꝙ dyabolus pōt fieri iuſ‑
tum. ſtus:q₂ pōt dictare ꝙ bonū eēt ſibi hr̄e iu
ſticiā:⁊ pōt ſe ꝯformare illi dictamini: igi
tur ⁊c. Et ꝯfirmat̄ p Anß. de cōcordātia. c.
xiij. Nullus pōt velle rectitudinē niſi eam
habeat. Dici pōt ꝙ dyabolus eſt ſic obſti‑
natus vt dictū eſt ſupius:⁊ de⁹ nō vult ſi‑
bi coagere ad aliquē actū rectū vel bonū:
igit̄ in nullū actū bonū pōt. Et ideo dato
ꝙ dictaret de facto ꝙ bonuꝫ foret ſibi hr̄e
iuſticiā:nō ideo pōt ſe illi dictamini iuſte
ſm̄ bonas circūſtātias ꝯformare. bn̄ tn̄ for
te pōt velle ſe eſſe iuſtum vt careret pena:
lꝫ nō pōt velle iuſticiā iuſte:q₂ hꝫ liberum
arbitriū ita depreſſum p habitū obduran
tē:⁊ etiā p ſubtractionē diuine coopatōis
ad bonū:ꝙ nihil bonū pōt velle. vt ait ma
SS giſter ſentē. lib. ij. Ad ſeptimū principa‑
Ad ſep‑ le qn̄ đr ꝙ ſi angelus cōfirmat⁹ foret depu
timum tatus ad cuſtodiendū hoīem viatorem: ſe
punci. quere ꝙ oporteret oēm hoīem hr̄e diſcre
tionē ſpirituū. cōcedo ꝯcluſionē: q₂ opꝫ ꝙ
oīs hō habeat diſcretionē qn̄ bonus ange
lus incitat ⁊ qn̄ malus. poſſibile eſt tn̄ ꝙ
hō habeat actū diſcretionis ſpirituū. lꝫ nō
habeat habitū ſiue donū. vnde actū illum
dꝫ a deo petere qn̄ iminet neceſſitas ⁊ ra‑
TT tio dubitandi. Ad octauū qn̄ arguit̄ ꝙ
Ad oc‑ ſi ſic poſſet vnire ſibi corpus ⁊ in eo exer‑
tauum cere operationes vitales:⁊ tunc poſſet an
prīna. gelus comedere ⁊ nutrire ⁊ generare ⁊ vi‑
dere ⁊ hmōi. Ad iſtud eſt dicendū ſm̄ do‑
ctores cōiter ꝙ opa vite ſunt duplicia:que
dā eni ꝯueniūt cū opationib⁹ inaīatoꝝ:eo
ꝙ ꝯſiſtūt in motu locali vel colliſione cor‑
poꝝ adinuicē. ſicut ambulare ⁊ loq̄. Que‑
dā ſunt opa vite que cū opationib⁹ inaīa‑
toꝝ nō ꝯueniūt:ſicut videre ſentire ⁊ hu‑
iuſmodi. Dicunt igit̄ ꝙ opa vite de primo
genere angeli vident̄ exercere:ſed nō exer
cent in rei veritate:niſi quantū ad motuꝫ
localem. vn̄ cauſant ſonos ⁊ vident̄ loqui
⁊ ambulare:⁊ tn̄ ꝓprie nec ambulāt nec lo
quunt̄:q₂ iſti actus cōnotant ſe fieri a pn̄‑
cipio vitali. vnde breuiter nihil faciūt ni‑
ſi ꝙ mouēt corpora localiter: opatiōes xͦo
de ſcđo genere que videlꝫ in nullo concor‑
dant cū motu locali nullo modo exercent.

vnde nullo modo ſentiunt nec vident nec
generāt. Et ſi arguat̄ ꝯ ad ꝓbandū ꝙ ge Repli‑
nerant:q₂ ſunt quidam demones incubi:⁊ ca.
quidā ſuccubi:ſicut ioſephus narrat ⁊ ha‑ Nota đ
bet̄ in hiſtorijs ſuper geñ. Et vidētes filij icubis.
dei filias hoīm ⁊c vbi dicit ꝙ angeli cum
mulierib⁹ coeūtes iniurioſos filios genue
runt:qui ꝓpter ꝯfidentiā fortitudinis gi
gantes a grecis dicti ſunt. Iſtā materiam
ptractat Aug. xv. de ciui. dei. c. xxiij. Oſten
dēs ex veriſſima aſſertiōe iuſtoꝝ vtriuſq̄
ſexus ꝙ tales demones mulierū concubi‑
tum appetierūt ⁊ opere peregerūt. hoc tn̄
nō eſt per ſemen ab eoꝝ corporibus deci‑
ſum:ſed a corporibus viroꝝ p hoc ꝙ ideꝫ
demon fit viro ſuccubus:⁊ ſemine recepto
coit cū muliere ⁊ fit incubus. Unde puer
genitus nō filius demonis:ſed fili⁹ homi
nes cuius fuit illud ſemē dicēdus eſt. Idē
dicendū eſt de operationibus etiā angelo
rū: vide Aug. iij. de trini. ca. iij. ⁊ in multis VV
alijs locis. Ad nonū qn̄ arguit̄. q₂ tunc Ad no‑
in angelis forent noue cogitationes. cōce nuꝫ pri.
do de noticijs habitis ⁊ acquiſitis p habi‑
tus vel per ſpecies. Et qn̄ Augu. dicit ꝙ in
patria nō erūt volubiles cogitatiōes. Po
teſt dici verū eſt de illis cogitationib⁹ que
ſpectāt ad beatitudinem. de alijs xͦo bene
poſſūt illic eſſe. Et quādo arguit̄ ꝯtra ſic.
angelo de nouo intelligēte hoīem quē in‑
cipit cuſtodire: aut remittitur cogitatio de
deo: vel nō. Pōt dici ꝙ nō: q₂ de⁹ ſic coagit
cū intellectu angeli ad cauſandū illā noti
ciā que eſt beatificata ꝙ nullo modo pōt
remitti:ſed eque diſtincte contemplat̄ qn̄
cogitat de vno regno cui preeſt:ac ſi nihil
aliud a deo cogitaret. De alijs tn̄ cogita‑
tionibus ab angelo non apparet mihi pro
nūc incōueniens ꝯcedere ꝙ vna intēſa co
gitatio de vna re: remittit cogitationē de XX
alia. Ad decimū qn̄ arguit̄ ſi ſic: tūc xp̄s Ad de‑
habuiſſet angelū cuſtodē. Dicendū ꝙ non cimum
q₂ nō indiguit qn̄ ſm̄ aīam fuit cōprehen princi.
ſor. Et q₂ hūanitas fuit deo vnita: ideo nec
impediri nec iuuari poterat. Dicit̄ aūt an
gelus eū confortaſſe nō aliquid in ipſum
cauſando: ſed eius fortitudini congratulā
do: q₂ ad modū ꝯfortantis ſe habebat. Et
ſic eſt finis hui⁹ vltime queſtionis holkot
in ſecundum librum.

¶ Sequitur eiuſdem vnica queſtio
in tertium ſententiarum.

A
Libri tertij Queſtio vnica. Primũ princi.

VTrum fili' dei incarnari potuit. Et videt ꝙ nõ: q: ſic fili' dei poſſet fuiſſe ita ſilis alteri hoi q nõ fuiſſet de' ꝙ nemo potuiſſet ſenſualiter diſcreuiſſe iter eos. ꝯñs eſt falſuȝ: q: ſi ſic ponat ꝙ xp̃s ita ſimilis fuiſſet Jacobo: ꝙ petr' i abſentia xp̃i crediſſet de iacobo: ꝙ eẽt xp̃s: ⁊ adoraſſet eũ adoratiõe latrie: quo poſito q̃ro an petrus meruiſſet: an demeruiſſet. nõ demeruiſſet: q: error inuicibilis excuſaſſet eũ. Si dicat ꝙ meruiſſet: ꝯ. ex h̃ ſequunt duo incõueniẽtia. Unũ ꝙ meruit in credẽdo falſuȝ ⁊ vouẽdo ipoſſibile: q: credidit iacobũ eſſe xp̃m. Aliud incõueniẽs eſt ꝙ aliq̃s mereret cõmittendo idolatriã large loquendo de idolatria: q: tribuẽdo latriã creature cõmittit idolatria large loquẽdo de idolatria. ꝯñs falſum.

Scđo. Preterea. ſi ſic: igit hõ vouẽdo aliq̃d xp̃o magis obligaret ſe q̃ iurando de eodẽ in cõſimili materia ⁊ in cõſimilib' circũſtãtijs.

Tertio. Preterea. ſi ſic: igit hõ deberet magis velle nõ eſſe q̃ illi hoi inferre malicioſe quãcũq3 moleſtiã ſm Anſ. ij. Cur de' hõ. c. xiiij. Cõſequẽs eſt falſuȝ: q: ſi ſic poſſet aliq̃s eligere nõ eẽ ⁊ annihilari. ꝯ Anſ. de libe. arbi. c. v. de magnis ⁊ de paruis. c. xj. xij. ⁊ xiij.

B
In oppoſitũ In oppoſitũ eſt magr̃ i lr̃a: ⁊ tota fides eccleſie.

Deciſio qõnis tangẽs octo articulos

Ad iſtã qõnẽ ſic eſt argutũ vt itroducerent articuli: ⁊ erũt octo articuli. Prim' eſt vtrũ votũ ex natura voti magis obliget q̃ iuramẽtũ ceteris paribus. Scđs an aliq̃s deberet poti' eligere annihilari q̃ puniri pena infernali eternaliter ſi ſibi de' ꝯferret liberã electionẽ. Tertius an volũtas poſſit neceſſitari ad volẽdũ nõ eſſe ꝑ penas. Quartus an iuſte dãnatus ad mortẽ ꝯſtitut' in tali caſu in quo poteſt fugere ſine iniuria poſſit declinare mortẽ ad quã dãnat' eſt: ⁊ fugere. Quint' an adorãs dyabolũ trãſfiguratũ in effigiẽ xp̃i excuſet ab idolatria ꝑ errorẽ inuincibile. Sext' an aliq̃s poſſit mereri ꝑ fidẽ falſam. Septim' an abraã credidit abſolute ꝙ debuit imolare filiũ ſuũ. Octau' an de' poſſit aliquẽ fallere. Et põt addi ad hos articulos nonus vbi dicet ad qõnẽ ⁊ ad rõnes ꝑncipales.

C
Diuiſio ꝑmi articuli.

Circa ꝑmũ articulũ tria ſiẽt. Primo recitabo articulũ cũ rõnibus cuiuſdã ſocij mei. Secũdo rñdebo ad eas. Tertio reducã rões meas.

Articli primi. Cõcl'o.

De ꝑmo articulo videlȝ an votũ ⁊c. Dico ꝙ ſi ſit eq̃lis deliberatio ⁊ eq̃lis ꝯſenſus ⁊ circũſtantie ſint oẽs pares ex ꝑte materie. ſ. circa quaȝ fiũt illi actus votũ ⁊ iuramẽtũ: eq̃liter nec magis obligat votũ q̃ iuramentũ: ſicut nitebar ꝑſuadere ꝑ q̃ttuor rõnes.

Contra ꝯcluſionem arguitur primo.

Sed ꝯ iſtã ꝯcluſionẽ arguit q̃dã ſubtiliter: h̃ñ ꝑ nouẽ rõnes. Quaꝝ ꝑma eſt iſta. Frangentes votũ ꝯtinentie ſunt peiores adulteris xxvij. q. j. c. meliore ꝓpoſito. Et eſt dictum Aug. de bono ꝯiugali. in vtroq3 ẽ trãſgreſſio ꝑcepti: ſȝ in adulteris eſt trãgreſſio iuramẽti ſcȝ fidei date i alio trãſgreſſio voti.

Scđo. Preterea. ꝯhẽtes matrimoniũ poſt votum ſolenne ſunt excõicati ipſo iure. ex̃ de ꝯſanguinitate ⁊ affinitate in ꝯſtitutionibus clemẽ. ſed ꝯhentes poſt ꝑierationẽ nõ ſunt excõicati: ergo ceteris parib' grauius peccãt frãgẽtes votũ ⁊c.

Tertio Preterea aliq̃s iuret ſe velle ꝯhere matrimoniũ: illud iuramẽtũ eſt licitũ: ⁊ añ matrimoniuȝ ꝯctũ voueat ꝯtinentiã ſolẽniter: ſi igit iuramẽtũ plus obliget q̃ votũ: ſequit ꝙ ipe poſt votũ ꝯtinẽtie iã emiſſuȝ de neceſſitate ſalutis tenet ꝯhere matrimoniũ. Cõſequens eſt falſum. ꝑȝ: q: ꝯcto matrimonio ante copulã ſubſecutã licitũ eſt alteri altero inuito religionẽ intrare.

Quarto. Preterea. ſi aliq̃s ꝑmo voueat ꝯtinẽtiã: ⁊ poſt iuret cõtrahere: ſi iuramentũ plus obligat q̃ votũ: ſi ꝯheret poſt votũ ſolẽne nõ ipediret matrimoniũ ꝯhendũ: nec dirimeret iã cõtractũ. ꝯñs eſt falſuȝ ſm oẽs.

Quĩto. Preterea. ſi ſic ſequeretur ꝙ tm̃ vel plus mereret aliq̃s ſecularis obediẽs abbati ex iuramẽto ſicut religioſus obediens ex voto: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ grauius peccaret monach' nõ obediẽs abbati q̃ ſecularis frãgẽs mãdatũ ſeu iuramẽtum fidelitatis. Cõſequẽs falſuȝ ſm oẽs: ⁊ ꝑcipue ſm Anſ. de ſilibus. ꝯña ꝑȝ: q: iuramẽtũ pl' obligat ⁊ cetera ſũt paria exceptis illis q̃ ꝑtinẽt ad voti ſolẽnitateȝ ⁊ iuramẽti fidelitatẽ: q: ad hoc ꝙ votũ ſit ſolẽne ipediẽs matrimoniũ ꝯhendũ ⁊ dirimẽs iam ꝯctum opȝ ꝙ ſolẽnizet ꝑ ſuſceptionẽ ſacri ordinis aut ꝓfeſſionẽ expreſſam vel tacitã factã alicui religioni approbate per ſedẽ apoſtolicaȝ. ex̃ de voto ⁊ voti redemp. lib. vj.

Sexto. Preterea. arguit ſic. ſi aliq̃s iurauit adire terrã ſanctã ꝑ votũ religionis ⁊ ꝑ ingreſſum religionis abſoluit ab illo iuramẽto: igit iuramentũ minus

obligat cū q̄ʒ votū. ꝛ pono ſemp̄ cetera pa
ria: exceptis illis q̄ ptinēt ad iuramētū et
Septimo. votū. Preterea in voto difficilior eſt ab
ſolutio: q2 eſt caſus reſeruat⁹ pape vl' epo.
ꝛ a trāſgreſſiōe iuramēti pōt ſimplex ſacer
dos abſoluere: dū tñ nō ſit piuriū in cā ſan
guinis vel in hereditatiōe. ꝛ q̄cūq; abſol
uit aliquē de aliquo caſu reſeruato epo p
canonē: vel p ſtatuta puincialia vel ſyno
dalia ſniam excōicatiōis incurrerit: ipo fa
cto in ꝯſtōnib⁹ clemē. ex̄ de pūilegio ꝛ pui
Octauo. legiatis. c. ſ. Preterea. in voto eſt diffici
lior diſpēſatio: q2 ſm multos papa nō pōt
diſpēſare de voto ꝯtinētie: ſʒ in iuramēto
facilit' diſpēſabit. argumētū ad h' ex̄ de ſta
tu mona. ꝛ canonicoꝝ regulariū. c. Cū ad
monaſteriū. in fi. Abdicatio ꝓprietatis: ſi
cut ꝛ cuſtodia caſtitatis: adeo eſt annexa re
gule monachali: vt ꝯ ipam ſumm⁹ pōtifex
nō poſſit licētiā īdulgere. Hec Innocēti⁹
terti⁹ tenet: ſʒ hoc arguēs nō teneat. Pre
terea. graui⁹ videt' eē pctm̄ qđ immediate
eſt ꝯ deū ꝛ ꝯ ſeipʒ: q̄ʒ qđ eſt imediate ꝯtra
ꝓximū: ſed trāſgreſſio voti eſt imediate ꝯ
Nono. deū ꝛ ipm̄ vouentē: piuriū eſt imediate ꝯ
ꝓximū: ḡ ꝛc. Scđs articulus eſt rñdere
ad rōnes: ꝛ in rñdendo ad eas q̄ mouēt ꝯ
dicta mea ſic ꝓcedā. pmo premittaʒ duas
ꝓpōnes q̄s volo ſupponere. ſcđo dicā ad
D rōnes. Circa pmū ſit pma ꝓpō iſta. non
Scđus ſemp̄ grauius crimē apud deū graui⁹ pu
articl's. nit' apud eccleſiā. Nā verberās clericū ex
Prima faciliꝰ motu ire ꝛ ſine deliberatiōe ē excōi
ꝯcluſio catus ipo facto. Et volēs ex deliberatiōe
occidere patrē ꝛ matrē ꝛ ſemetipm̄: nō ē
excōicatus ipſo facto: ꝛ tñ ꝯſtat ꝙ graui⁹
peccat. vñ notat apparat⁹. ij. q. ſ. ꝓpoſiti ī
diuerſis caſib⁹: ꝙ grauius crimē min⁹ pu
nit'. vñ caſus manifeſt⁹ eſt ꝙ vxoricida gra
ui⁹ punit' q̄ʒ patricida ſeu matricida ꝛ tñ
min⁹ peccat. ptʒ hoc. xxxiij. q. ij. admonere.
ꝛ ca. latorē. Et cā eſt ꝓpter ꝓnitatē vitij vt
ꝓnitas refrenet' ꝛ retardet' p penā. vnde
glo. ibidē. nō valet argumentū: hic graui⁹
punit': ḡ grauius peccauit. ſcđo ꝓpt' ſcan
dalū. vñ fornicatio ſimplex actu cōpleta ꝓ
E pter ſcandalū graui⁹ punit' q̄ʒ ſūma volū
Scđa. tas adulterādi. Scđa ꝓpō eſt ꝙ in ꝯctib⁹
ꝛ obligationib⁹ factis hoī deus vel eccle
ſia diuerſimode iudicat ꝛ diſpenſat. ita ꝙ
ex difficultate diſpēſandi cū aliquo obli
gato voto vel iuramēto nō arguit' maior
obligatio in illo cū quo nō diſpenſat'. Nec
iſta ꝯña valet. ecclīa nō diſpēſat in iſta ob
ligatiōe ꝛ diſpēſat in iſta: ḡ ſcđa eſt minor
Ptʒ: q2 voueāt aliq̄ duo eq̄li deuotiōe adi
re terrā ſctāʒ: quoꝝ vn⁹ eſt rex ꝛ ali⁹ puata
pſona ꝛ vix ſufficiēs ſibi ipſi: iſti duo obli
gant' eq̄liter apud deū: ꝛ tñ ecclīa facilius
diſpēſaret cū puata pſona q̄ʒ cū rege non:
q2 rex fuit maiori obligatiōe obligat⁹. ſed
q2 plura bona ſequent' ex īpletiōe voti ſui
ꝙ ex ipletiōe voti alteri⁹. Itē ꝓfiteant' in
religiōe ſortes ꝛ plato eq̄li deuotiōe ꝛ eq̄
li ſolēnitate: ꝛ ſit ſortes de ſanguine regis
ꝛ p mortē deuoluat' regnū iure heredita
rio ad ſortē. iſtēt tūc ſortes ꝛ plato ꝓ diſpē
ſatiōe de toto voto religiōis: manifeſtū eſt p
experimētū ꝙ eccleſia diſpēſabit cū ſorte
ꝛ negabit platoni: ſicut nō habēti cām: cū
diſpēſatio ſine cā nō ſit diſpēſatio ſm iu
ra. Itē voueāt vel iurēt ſortes ꝛ plato eq̄li
deuotione ſe daturos ad terrā ſanctā ſor
tes. x. ꝛ plato. xx. difficilius diſpenſabit' cū
platone q̄ʒ cū ſorte: ſicut notū eſt. Et iō iſta
ꝯña nō valet eccleſia facili⁹ abſoluit ꝛ di
ſpenſat in hac obligatione q̄ʒ in iſta: ḡ illa
eſt maior. Et hec eſt ſcđa ꝓpō. Et p hoc ad
formas argumētoꝝ. Ad primuʒ qñ dr̄ p F
Aug. de bono ꝯiugali. ꝙ frāgētes votū cō Ad primū argumentum.
tinētie ſunt peiores adulteris ꝛc. Pōt di
ci ꝙ glo. ibidē ſoluit dicens. forte iſtud dr̄
nō q2 magis deliquūt. ſʒ q2 a maiori bono
cadūt. vl' dr̄ eē mai⁹ pctm̄ q2 in deū ſpālit'
cōmittit': hec glo. Ad ſcđm qñ dr̄. ꝯhētes Ad ſecundū.
matrimoniū poſt votū ſolēne ſunt excōica
ti iure ꝛ nō ꝯhentes poſt piuriū: ḡ graui⁹
peccāt ꝛc. Dicēdū ꝙ nō valet ꝯña ſicut ptʒ
ex pma ꝓpōne. q2 nō valet pcutiēs clericū
excōicat': ꝛ occidēs laicū nō excōicat'. ḡ ꝛc.
Ad tertiū qñ dr̄ ꝙ aliquis iurat ſe velle Ad tertium.
ꝯhere matrimoniū: ꝛ ante ꝯtractū voueat
ſolēniter ꝯtinentiā: igit' ſi iuramētū forti
ligaret iſte poſt votū ſolēne ꝯtinētie tene
ret'. Primo iſtā formā arguēdi reduco cō
tra eū ꝛ arguo ſic. Voueat aliquis ꝯtrahe
re matrimoniū ꝛ poſtea ante ꝯctū voueat
ſolēniter ꝯtinentiā: certū eſt ꝙ eccleſia iu
dicabit ꝓ ſcđo voto ꝓpter bonū ſeu fauo
rē ꝯtinētie: igit' vnū votū magis obligat
q̄ʒ aliud equale ſibi. Et ſic eſt rōnabile di
cere: ꝙ iō magis obligat vnū votū q̄ʒ aliđ
q2 eſt de meliori bono: q2 tota vis obliga
tionis ſurgit ex aſſenſu ꝛ deliberatiōe vo
uētis cū ꝓmiſſiōe facta deo. Preterea. vo
ueat aliqua mulier ꝯtinentiam deo occul

te ꝛ poſt ꝯhat in facie eccleſie: certū eſt ꝙ
matrimoniū ſtabit: nec ꝫ mulieri votū im
plere. igiᵗ fides data in mr̄imonio fortius
ligat ꝙ̄ votū p̄cedēs. Preterea. voueat ali
q̇s adire terrā ſanctam ꝛ iuret poſtea ſe in
greſſurū religionē: iſtud ſequēs iuramētū
p̄iudicat voto: ꝛ ſi poſſit ꝓbari ſtabit. Un̄
viciſſim inuenire poſſumꝰ in factis eccle-
ſie ꝙ aliq̄n votū p̄iudicat iuramēto: ꝛ ali-
q̄n iuramentū voto. Ideo ad formā argu-
mēti facti dicendū eſt: ꝙ nō iō votū ꝯtinē-
tie ſequēs iuramētū de mr̄imonio ſtat: q̄
magꝭ ligat ꝙ̄ iuramentū ſolēne precedēs
ſꝫ q̄ equaliter ligat: ſꝫ ad maius bonuꝫ li-
gat: nec ſic faciēs peierat: q̄ iuramētū ſuū
G in meliꝰ cōmutat. Ad quartum cū diciᵗ. ſi
Ad q̄r- aliq̇s primo voueat ꝯtinentiā ꝛ poſtea iu
tum, ret contrahere ꝛc. Ad iſtud dico ꝙ in caſu
iſto iuramentū ſequēs nec magis obligat
nec minꝰ obligat: q̄ eſt illicitū illi perſone
poſt votū ſic emiſſum: nec ideo eccleſia iudi
cat ꝙ votū ſolēne p̄cedēs dirimat mr̄imo
niū ꝯtū: nō ꝙ magis eſt obligatorium ꝙ̄
iuramētū in ꝯtractu: ſed q̄ obligat ad bo-
nū continētie: q̄d cōiter iudicaᵗ eſſe meliꝰ
ꝙ̄ bonū matrimonij: ſꝫ in caſu ſit minꝰ bo
nū ꝓpter quedā onnera ꝛ ꝓpter circūſtan
tias pſonarū ꝛ tēpoꝝ. ſꝫ eccl'ia iudicat ſm̄
illud q̄d natū eſt accidere frequentius. Et
ideo fauor q̇ ſit in voto cōtinētie: vel voto
religionis nō ſit ꝓpter ligamē obligatio
nis que ꝯtineaᵗ in voto: ſꝫ ꝓpter excellen-
tem bonitatē ꝯtinentie ꝛ religiōis. Unde
ſi ponamus ꝙ aliq̇s iuret ſoléniter ꝯtinē-
tiā corā ep̄o: ꝛ poſtea voueat ſe ꝯhere eque
dirimit iuramētū votū ſequēs ſicut votuꝫ
p̄cedēs dirimit gr̄a materie iuramētū. ſil'r
ex̄ qui clerici vel vouētes ꝯtrahere poſſunt
ca. rurſus. habeᵗ ꝙ votū ſimplex non minꝰ
obligat apud deū ꝙ̄ votū ſolēne. Ibidem
in gloſa dr̄ ſic. collige ex hoc q̄d hic dicitur
votū ex ſui natura nō dirimit matrimoniū
ſed ꝯſtitutio eccleſie facta ſup voto. Unde
iſta ꝯn̄a nō valet. votū dirimit mr̄imoniuꝫ
igiᵗ magꝭ obligat ꝙ̄ iuramētū. q̄ ſic ſeq̄re
tur ꝙ votū ſolēne magꝭ obligat apud deū
ꝙ̄ votū ſimplex. q̄ ſolū votū ſolēne dirimit
D mr̄imoniū iam contractum. ex̄ qui clerici.
Ad q̄n- cōſuluit. Ad quintū q̄n ſic arguiᵗ. q̄ ſi ſic
tum. ſequereᵗ ꝙ tm̄ vel plus mereref aliquis ſe
cularis obediēs abbati ex voto: ſicut reli-
gioſus obediēs ex voto: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō magꝭ
peccaret monachꝰ inobediēs ꝙ̄ ſecularis
frāgēs fidelitatis iuramētū. Ad iſtō dr̄ ꝙ
nec ꝯn̄a prīa valet: nec ꝯn̄s eſt incōueniēs.
Q̄d ꝯn̄a nō ſit bōa. pꝫ: q̄ tenet ꝑ hoc ꝙ vni
uerſaliter ita eſt ꝙ faciēs illud ad q̄d ma-
gis obligaᵗ magꝭ mereᵗ. q̄d nō eſt gn̄aliter
verū. nā ſi ſic ſeruās hoc p̄ceptū nō furabe
ris: magis mereref ꝙ̄ ſubiēs mr̄imoniuꝫ
vel vouēs ꝯtinētiā ꝑpetuā. Sil'r ꝙ primuꝫ
ꝯn̄s nō ſit incōueniēs pꝫ in multis caſibꝰ
Ponaᵗ ꝙ aliq̇s ſacerdos ꝯueniat cum ab
bate fide data ꝙ ſeruiat eccl'ie parochiali
iſtiꝰ: iſte ex fide data tunc teneᵗ informare
parochianos abbatis: eſto ꝙ p̄dicādo con
uertat multos infideles ad fidē in tali pa
rochia: ꝛ poſtea inſiſtēs diligēter ad iplen
dū efficaciter iuramētū p̄ſtitū martyriꝫeᵗ
ab infidelibꝰ: certū eſt ꝙ plꝰ mereᵗ obediē
do ex iuramēto p̄ſtito abbati: ꝙ̄ monachꝰ
qui dicit vnum pſalterium in clauſtro ad
p̄ceptū abbatis. Sil'r p̄cipiēs abbas armi
gero ſuo vidēs inocētē p̄ſecutari iniuſte ꝙ
interponat vires ꝟtute iuramēti fidelitatꝭ
ꝛ liberet innocentē. Uel mittat eū abbas
ad iuſtū bellum ꝛ liberet patriā: ꝛ p̄cipiat
monacho ꝙ fundat aquā ſup manꝰ ſuas: ꝛ
obediat vterq̄ꝫ: nō eſt dubiū q̇n ſecularis
plus mereᵗ. Un̄ manifeſtū eſt ꝙ ex maiori
merito vel minori nō arguiᵗ maius vincu-
lū in voto ꝙ̄ in iuramēto: nec econtra. q̄
p̄t ꝯtingere ꝙ obediēs ex voto magis me-
reaᵗ. ꝛ p̄ōt cōtingere ꝙ equaliter mereaᵗ.
Si dicaᵗ ꝙ oīa deberēt poni equalia: tūc
oportet imaginari ꝙ caſus includit cōtra
dictionē: q̄ ſi ſecularis iuret obedire abba
ti in oībus ad que obligatur monachus ꝑ
ſemꝑ vſq̄ꝫ ad mortē: iā non eſt ſecularis: ſꝫ
monachꝰ ꝛ equalis eſt obligatio: imo ma
ior quātū eſt ex forma obligandi foret ſi ec
cleſia ordinaret ꝙ ꝓfeſſio religiōis fieret
ꝑ formā iuramēti: ſicut mō fit ꝑ formā vo
ti ſꝫ forma voti ſit magꝭ ꝯueniēs ad ſignifi
cādū ꝙ actꝰ ꝓfitēdi religionē ſit mere ſpō
taneꝰ ꝛ ob amorē dei ſuſceptꝰ: ſꝫ vt deᵗ ar-
gumēto quātū dari p̄t i aliq̇ caſu ponamꝰ
ꝙ mōachꝰ de licētia abbatꝭ ſui voueat deo
aliq̇d ad q̄d nō teneᵗ ex voto priori: q̇ factꝰ
eſt monachꝰ ꝛ obliget ſe ſcl'aris iuramēto
eidē abbati ſup ꝯſili caſu: ꝛ ſit licitū vtriq̄ꝫ
ꝛ fiat ab vtroq̄ꝫ ītuitu charitatꝭ ꝑ amore dī
itētōe eq̄li: ꝯcedo ꝙ plꝰ teneᵗ ſcl'aris ꝙ̄ mo
nachꝰ. Ad ſcd̄m īcōueniēs q̄d vlteriꝰ inferᵗ
ꝙ monachꝰ iobediēs nō magꝭ peccaret ꝙ̄
ſecularis frāgēs iuramētū. Dico ꝙ ꝯcluſio

nō eſt ipoſſibilis:imo valde ꝯueniēs.dux
em̄ eſſet ſi quecūq̧ minima inobediētia fo
ret grauiꝰ pctm̄ q̄ ꝓditio vel ſacrilegiū:vl
furtū:vel piuriū:aut homicidiū.nec credo
ꝙ monachꝰ p modicā inobediētiā ita ꝗui
ter peccaret ſicut camerariꝰ abbat ſi iugu-
laret eū de nocte:vel ſi coquus dn̄m ſuū in
toxicaret in cibo.Uñ iſta argumēta nō vi-
dent ſufficiētia ad improbādū ꝙ forma iu
ramēti eſt mag obligatoria ꝙ̄ forma voti:
qḋ eſt ꝑncipale dictū meū. Ad ſextū qñ ḋr

I
Ad ſextum.

ſi aliq̄s iurauit adire terrā ſanctā p votuꝫ
religiōis abſoluit:ḡ minꝰ obligat iuramētū
ꝙ̄ votū.Dico ad iſtud negādo ꝯñam:qꝛ ſi
forma arguēdi teneret ꝓbari poſſet ꝙ mi
nꝰ obligaret iuramētū ꝙ̄ iuramētū:ꝛ votū
ꝙ̄ votū:ꝛ minꝰ obligaret votū q̄ iuramen
tū.Primū pꝫ ſic.iuret aliq̄s ꝙ adiret terrā
ſanctā ꝛ poſtea ſe intrare religionē.ꝛ obli-
get ſe ad oīa ſubſtantialia ꝛ ceremonialia
illiꝰ religionis p formā iuramenti:ꝛ ſic pa
tebit ꝑmū.Scōm ſīr pꝫ:qꝛ ponat ꝙ aliq̄s
voueat ſe adire terrā ſctām ꝛ poſtea emit-
tat votū religiōis:pꝫ ꝙ ſcōm ꝑiudicat pri
mo:ḡ ſi forma arguēdi ſit bona votū mag
obligat q̄ votū:qḋ eſt impoſſibile.Itē po
nat ꝙ aliq̄s emiſerit votū de ꝑegrinando
in terrā ſctām:ꝛ poſtea p formā iuramēti
ſe aſtringat religioni:ſequit ꝙ̄ iuramētuꝫ
fortius ligabit q̄ votū ſm formā ſuā:qḋ tn̄
vellet cauere.Et ideo dicēdū ad caſum ar-
gumēti ꝛ ad ꝯſimiles ꝙ nō ideo votum ſe
quēs de religione ꝑiudicat iuramento de
ꝑegrinādo:qꝛ forma iuramēti minus obli
gat:ſꝫ ideo qꝛ votū ſequēs obligat ad ma-
ius bonū q̄ iuramētū ꝑcedēs:ꝛ iō tale iu
ramētū nō trāſgredit ſm interꝑtationē ec

K
Ad ſeptimum

cleſie:ſꝫ cōmutat in meliꝰ. Ad ſeptimuꝫ
qñ ḋr ꝙ in trāſgreſſione voti eſt difficilior
abſolutio:qꝛ eſt caſus reſeruatꝰ epo.ḡ ma-
gis obligat q̄ iuramētū.Nego ꝯñaꝫ ſicut
patuit in ſcđa ꝓpōne.reſeruāt em̄ epi ca-
ſus ſibi nō:qꝛ ſunt ſemꝑ maioris criminis
ſꝫ aliqñ in mioribꝰ ad terrorē.vñ ponat ꝙ
mulier ex negligētia vel ebrietate vel rudi
tate necet puerū vel opprimat talis nō pec
cat mortalr̄:ꝛ tn̄ nō abſoluit niſi ab epo.
Unde fit reſeruatio nō ꝓpter immanitatē
criminis:ſꝫ ad terrorē ꝛ cautelā:vt paren-
tes diligētiꝰ ꝛ curioſius educēt ꝓlē ſuam.

L
Ad octauum.

Ad octauū qꝛ ḋr.i voto eſt difficilior diſpē
ſatio.igit magis obligat.Pōt dici ꝙ ꝯña
nō valet:ſicut patuit in ſcđa ꝓpōne.Et ali
ter ḋr ꝙ ceteris paribꝰ nō facilius diſpēſa
ret papa de iuramēto ꝙ̄ de voto.vñ ſi for-
tes ꝓmittat ꝯtinētiā p formā iuramēti:ꝛ
plato p formaꝫ voti ꝛ pſone ſint eq̄lis ꝑfe
ctiōis ꝛ ꝯditiōis ꝛ circūſtātie oēs ſint pa-
res:nō eēt citiꝰ diſpēſandū cū forte q̄ cum
platone:imo difficiliꝰ:ſi tn̄ hoc fiat nō iō
fit qꝛ minor eſt obligatio iuramēti ꝙ̄ voti:
ſꝫ qꝛ hoīes magis ꝓni ſunt ad iurandū ex
inſufficiēti deliberatione q̄ ad vouendū.

M
Ad nonum.

Ad nonū qñ ḋr.grauiꝰ pctm̄ ē qḋ eſt ime-
diate ꝯ deū ꝛ ꝯ ſeipm̄ q̄ qḋ eſt imediate ꝯ
ꝓximū:ſꝫ ꝛc.Dicēdū ꝙ maior eſt falſa:ꝛ ſi
militer minor.Maior ꝟo qꝛ implicat qḋ
aliqḋ eſt pctm̄ qḋ nō eſt immediate ꝯ deū:
cū oē pctm̄ iō eſt pctm̄:qꝛ eſt ꝯ diuinū pre-
ceptū.Minor ſīr appet falſa:qꝛ trāſgreſ-
ſio iuramenti liciti eſt imediate ꝯ deum ꝛ
etiā ꝯ iurātem.ꝛ aliqñ cōtingit ꝙ eſt con
tra ꝓximū:ꝛ ideo nō eſt dāda talis differē
tia inter votū ꝛ iuramētū.ꝙ iuramētū nō

Replica.

pōt fieri niſi hoī:pōt eniꝫ fieri deo vel hoī
p deum.Quicūq̧ em̄ iurat hoī obligat ſe
deo.ex̄ de iureiurando.ca.Debitores.Sed
ꝯtra.ſi oīs iurās hoī obligat in eo ſe deo.
ſm illud ca.de iureiurādo.videt ꝙ hō nō
poſſit alteri remittere qḋ ſibi ſub iuramē

Solutio.

to ꝓmiſit.Dicēdū eſt ꝙ ſi illud qḋ hō ſub
iuramēto ꝓmittit ꝑciſe ꝑtinet ad fauoreꝫ
hominis lꝫ hoī remittere iuramētū.Si au
tē ꝑtineat ꝑtim ad honorē dei ꝑtim ad fa
uorē hoīs:nō pōt hō remittere illud iura
mētū.ꝛ ſic ītelligit illud ca.Debitores.Et
iō potiꝰ nō obſtātibꝰ iſtis rōnibꝰ vr̄ dicēdū
ꝙ iuramētū includit virtualiter obligatio
nē voti:ꝛ ſupaddit atteſtationē diuinā in
maiorē obligationē vt verū ſit vel verū fi-
at qḋ iurauit.vñ iuramētū pōt dici votuꝫ
diuina atteſtatiōe firmatū. Iā tertio volo

N
Articulus tertius articuli primi.

reducere rōnes meas.Arguebā em̄ ſic.oīs
rō obligatiōis q̄ eſt in voto eſt in iuramen
to ꝛ nō ecōtrario:qꝛ aliqua eſt in iuramen
to q̄ nō eſt in voto:ergo iuramentū eſt ma-
ioris obligatiōis.ꝓbat maior ꝙ tota ra-
tio obligādi in voto eſt ex ꝓmiſſione deli
berata.Illa aūt ꝓmiſſio que ꝑo obligat
deo eſt mētalis ꝛ nō vocalis:ſꝫ tāta delibe
ratio eſt in iuramēto ꝙ fiat illud qḋ iurat
ꝛ tātus aſſenſus:ergo tota obligatio:ꝛ vl-
tra iſtaꝫ adiungit diuini nominis inuoca
tio in teſtimoniū que ſemꝑ eſt obligatio:
qꝛ ꝓpt̄ h̄ ſpecialit̄ fit ꝛc.Ad illud nō rñde
bat.Scđo arguo ſic.plus irreuerentie fit

Scđo.

deo in trāſgreſſiōe iuramēti q̄ȝ in trāſgreſ
ſione voti puati. nā talis interptatiue eſt
blaſphem⁹. qȝ quātū ī eo ē falſificat ſeipȝ:
⁊ deū: trāſgreſſoꝛ voti nō niſi ſe: ǵ maioꝛē
Rñſio. facit deo irreuerētiā. Ad iſtud rñdeƭ ꝙ
iſta ꝯña nō valȝ. trāſgreſſoꝛ iuramēti quā
tū in eo eſt facit deum falſuȝ. ǵ ⁊c. ⁊ ꝙ iſta
ꝯña nō valet ꝓbaƭ: qȝ ſic deſperās vel im-
penitens vel ſupbiſſim⁹ hō min⁹ peccaret
q̄ȝ trāſgreſſoꝛ iuramēti. ſic vxoꝛicida ⁊ ma
Replicatur. tricida ⁊ volēs īterficere oēs hoies de mū
do. Sȝ ꝙ iſta rñſio nō euacuet argumētū
ꝓbaƭ: qȝ ſic nō arguebaƭ ſȝ ſic. plus irreue
rētie fit deo in piurio q̄ȝ in trāſgreſſiōe vo
ti: ǵ. Añs ꝓbaƭ p h̄ ꝙ falſificās iuramētū
falſificat ſe ⁊ deū: ſȝ falſificās votū falſifi-
cat ſe ſolū: ǵ. Iſtud argumētū tȝ grā mate
rie tm̄ in q̄ fit. vñ defoꝛmitas tāta fit in p
iurio quāta eſt ī trāſgreſſiōe voti. Maioꝛ
ptȝ: qȝ piur⁹ eſt peioꝛ: ſȝ tota defoꝛmitas vl̄
ſaltē pcipua q̄ in trāſgreſſiōe voti aſſignaƭ
eſt īfidelitas ꝯ deū ⁊ ꝯ ꝓximū: ǵ ⁊c. Hec ē
rō q̄ ad h̄ me mouet. Inſtātie aūt q̄ addu-
cunƭ nō ſunt ꝯ me: qȝ in illis pctīs ſūt ali-
que defoꝛmitates ꝓpƭ q̄s forte pñt adeq̄ri
piurio vl̄ excedere. tñ ꝯcl̄o ad quā deduciƭ
non eſt īpoſſibilis: qȝ poſſibile eſt ꝙ piur⁹
graui⁹ peccet ꝓpter piuriū q̄ȝ vxoꝛicida vel
mr̄icida vel volēs interficere oēs hoīes vl̄
heretic⁹ vel ſcīſmatic⁹. Sic em̄ poſſent ag-
grauari circūſtātie ex pte piurij ⁊ alleuia
Tertiū argu. ꝓbās cō-cluſio. ri ex alijs ptib⁹ ꝙ ꝯcluſio foꝛet poſſibilis.
Tertio arguebaƭ ſic. iuramētū ligat ex
veritate ⁊ diuina ⁊ hūana: votū tm̄ ex ve-
ritate hūana: ǵ etiā adhuc nihil dictū eſt.
Quartum. Quarto ſi mouerēt rōnes ſumpte de ca
none poſſem ꝓbare ꝙ piuriū ſm canones
graui⁹ puniƭ q̄ȝ trāſgreſſio voti: ǵ. añs ptȝ
qȝ piurus eſt infamis. vj. q. j. īfames. xxij.
q. v. paruuli. vbi dr̄ in glo. ꝙ ſi ſuſpitio ali
qua eſt ꝯ piuriū ſtatim habeƭ p ꝯuicto: cū
ſe expurgare nō poſſit. ex quo em̄ ſemel pe
ierauit pſumiƭ ꝙ ſp debeat peierare. vt. ij.
q. vij. nō pōt. Sȝ q̄ȝ graui⁹ pena ſit īfamia
ptȝ pēlando q̄ȝ bonū ſit fama. Item piu-
rus cleric⁹ q̄ trāſgrediƭ iuramētū ꝓmiſſuȝ
ab eccl̄ia teneƭ remoueri. ex̄ de iureiu. q̄re
lā. Itē ſm iura ciuilia iuriſiurādi ꝯtēpta
religio ſtati deū h̄ȝ vltoꝛē. vt. C. de iureiu.
l. ij. qđ iō ſit: qȝ tā graue ē ꝙ illi⁹ eius ꝯdi
gnā p[illegible]iam eſtimare pōt. Vñ ſeneca de bñ
ficijs dicit ꝙ ꝯ ingratū nūq̄ȝ fuit lex ſtatu
[illegible] q̄ poſſit agi ꝯ eū, cui⁹ cāo aſſignat mul-

tas: qȝ h̄ ꝓpter ſui īmanitatē diuine ſuaƭ
vltiōi. Itē piuriū graui⁹ eſt q̄ȝ homicidiū
ſm Tho. Et qȝ ipē dicit ſpāl̄r ꝯ me in pn.
q. ſcđa ſcđe. q. lxxxix. artic. viij. Ideo ſpāl̄r
v̄ba ſua adduco ꝓ me. i. q̄dlibeto. q. xviij.
vbi dicit ꝙ piuriū ē graui⁹ q̄ȝ homicidiū:
⁊ ꝙ tȝ ſcđm locū poſt idolatriā ſm oꝛdinē
pceptoꝝ. Immo facit argumentū in pede
q̄ōnis ad ꝓbādū ꝙ eſt grauiſſimuȝ pctm̄.
Et ē rō ſaƭ bona initēs ſcripture ſacre q̄ di
cit ꝙ hoīes p maioꝛē ſui iurāt: ⁊ oīs ꝯtro-
uerſie eoꝝ finis ad ꝯfirmationē ē iuramē
tū dicit apl̄s ad heb. vj. Ex q̄ auctoꝛitate
arguit ſctūs Tho. ſi homicidiū eēt graui⁹
q̄ȝ piuriū: fruſtra in ꝯtrouerſia de cā homi
cidij adduceret iuramētū ad firmādū illā
ꝯtrouerſiā. cui⁹ ꝓbatio eſt: qȝ pſumi debe-
ret ꝙ q̄ maioꝛē culpā nō verebaƭ admitte
re: nō vereret īcidere in minoꝛē: ſȝ ad ter-
minādū ꝯtrouerſiā in cā homicidij admit
tiƭ iuramētū: ǵ piuriū eſt graui⁹ q̄ȝ homici
diū. Virtute hui⁹ argumēti ꝯtingit ꝓbare
ꝙ piuriū ē graui⁹ quocūq̄ȝ crimine: ad cu-
ius ꝓbationē admittiƭ iuramentū. Addit
etiā ſctūs Tho. ꝙ eſt q̄dā diuini nōis de-
negatio: vel ꝙ apud gētiles iuramentum
fuit honoꝛatiſſimū: ſicut ptȝ ī pncipio me-
taphyſice. Qđ oē iuramētū valeat ad pur
Probatur hoc rōne ex ſupꝛadđ. gationē criminū: ptȝ ex ꝯſuetudine eccl̄ie.
ex̄ de purga. canoni. per totuȝ. Ex his foꝛ-
mo talē rōnē. Illud qđ ē a deo īſtitutū ad
certificādū in oī cā de v̄itate maxie videƭ
obligare ad dicēdū v̄itatē: ſȝ tale eſt iura-
mētū: ǵ ⁊c. Cōfirmaƭ iſta rō p aplm̄ ad he
breos. vj. Vult em̄ apl̄us inducere iudeos
ad ꝯſtātiā fidei vt ſecuri⁹ expectēt h̄ꝛditā-
tē celeſtē: quā deus ꝓmiſit abꝛae ⁊ ſemini
ei⁹ ⁊ oīb⁹ credentib⁹. Et in ſignū ꝙ h̄ ſpare
debeāt adducit de⁹ abꝛae dupl̄r ſe obliga-
uit. pmo p ꝓmiſſionē. ſcđo p iuſiurandū.
q. d. ad ꝯfirmādū ꝓmiſſionē factā pri⁹ iuſ-
iurādū fuit īterpoſitū īter ꝓmiſſionē ⁊ im
pletionē: ſicut finis ꝯfirmās ꝓmiſſionē: ǵ
ſm apl̄m de⁹ ipē vſus eſt iuramento ſicut
quodā maioꝛi vinculo obligatiōis q̄ȝ ſit ꝓ
miſſio: ſȝ tota obligatio q̄ eſt in voto eſt ex
deliberata ꝓmiſſiōe: ǵ mai⁹ vinculū obli-
gationis eſt in iuramēto q̄ȝ ī voto. Vñ di
cit apl̄s ſic. Abꝛae ꝓmittēs de⁹: qm̄ nemi-
nē habuit p quē iuraret maioꝛē: iurauit p
ſemetipm dicēs. Bñdicēs bñdicā te ⁊ mul
tiplicās multiplicabo te. ⁊ ſic lōganimiƭ
ferēs adept⁹ eſt repꝛomiſſionē glie. Ecce

hic dicit tria ꝙ ꝓmiſſio facta eſt abrae: ⁊ p
iuramētū firmata: ⁊ in abraā cōpleta. Se
quit̄ ꝯſiter in textu apl̄i ad heb. vi. paulo
ante allegato. Hoīes eīm ꝑ maiorē ſui iu
rāt: ⁊ oīs ꝯtrouerſie eoꝝ finis ad ꝯfirma
tionē ē iuramētū. In q̄ abūdātiꝰ deꝰ volēs
oſtēdere pollicitatiōis heredibꝰ imobili
tatē ꝯſilij ſui interpoſuit iuſiurādū: vt per
duas res imobiles q̄bus eſt īpoſſibile mē
tiri deū fortiſſimū ſolaciū habeamꝰ. Gloſa
abūdātiꝰ: qꝛ abundant̄ ꝑ ꝓmiſſionē: abun
dātiꝰ ꝑ iuramētū vtpote ꝑ duas res ſcꝫ ꝓ
miſſionē ⁊ iuramētū. Nota ꝙ apl̄s dicit ꝙ
ꝯfirmatio ꝓmiſſionis ⁊ finis oīs alterca
tionis hūane eſt iuramētū. Sil̄r ꝙ deꝰ vo
luit ſic abūdātius oſtēdere īmobilitatē cō
ſilij ſui vt faceret vltimū poſſibile fieri: in
terpoſuit iuſiurādū q̄ſi nō potens plus fa
cere ad certificādū. ꝓpter qđ fortiſſimū ſo
laciū hñt fideles. Nota ꝙ apud deū nō mi
nus obligat votū ſimplex q̄ ſolēne. Et ſm
Hoſtiē. votū ⁊ iuramētū vident̄ eē eq̄lis
Quītuꝫ argumentū pro concluſiōe. firmitatis. Quinto pōt argui more iuri
ſtaꝝ ꝑſuadēdo ſic. aliq̄s pōt abſoluere vin
culū voti q̄ tñ nō pōt ſoluere vinculū iura
mēti in ꝯtctu mr̄imoniali. ꝗ añs ꝓbat̄ ſic.
votū religiōis emiſſum ꝑ ꝓfeſſionē a ſuo
pōt annihilari a dño qñ ſibi ꝯſtiterit: ſed
mr̄imoniū ꝯtctū a ſeruo ſine licētia dñi ſui
nō pōt ab eodē diſſolui. ex͂ de ꝯiug. ſeruo.
c. dignū eſt. vbi dꝛ ꝙ ſi dñis ꝯdicētibꝰ ⁊ in
uitis inter ſeruos ꝯtcta fuerint mr̄imonia
nulla rōne ꝓpter hoc ſūt diſſoluēda. ergo
poſt votū ſolēne ꝯtinētie pōt aliq̄s ꝯhere
matrimoniū: ⁊ aliq̄s pōt ſoluere vinculuꝫ
O voti ſolēnis q̄ nō pōt ſoluere vinculū ma
Scđus articl̄s princi. trimonij: ꝗ ⁊c. Scđs articulꝰ p̄ncipalis
eſt. Poſito ꝙ deꝰ ꝯferret alicui liberā ele
ctionē ꝙ eligeret alterū de iſtis: vel puniri
pena īfernali in ꝑpetuū vel annihilari an
talis deberet vel poſſet eligere nō eē. Cir
ca iſtū articulū q̄nq̄ fiēt. p̄mo ponam opi
nionē ꝯtrā cū rōnibus. ſcđo arguā ꝯ eā ter
tio oſtēdā ꝙ hoc nō fuit de mēte Aug. q̄r
Prima particula huiꝰ q̄nti articuli. to dabo intellectū Aug. quinto reducā rō
nes meas. Circa p̄mū ad iſtū articulum
rñdet̄ ꝙ aliq̄s bñ pōt velle nō eē: qꝛ volun
tas eſt īpoſſibiliū. tñ nō pōt eligere nō eē.
Et h̄ eſt ſm eū intētio Aug. iij. de li. arb. c.
Concl̄o v. de magnis: vbi dicit ſic ꝙ ſi q̄s dixerit:
nō eē q̄ miſerū eē me mallē. rñdebo mēti
ris. nam ⁊ nūc miſer es: nec ob aliud mori
vis niſi vt ſis, ⁊ ita cū miſer eē nolis eē vis

Itē ibidē. ſi dixeris iđ mag̃ volo miſer eē
qꝛ iā ſum. ſi aūt p̄uſq̄ eſſem: poſſeꝫ ꝯſulere
eligerē potiꝰ nō eē q̄ vt eſſeꝫ miſer. nūc eīm
ꝙ timeo nō eē: cū miſer ſuꝫ: ad ip̄am miſe
riā ꝑtinet: qꝛ nō illđ volo qđ velle deberē.
nūc aūt fateor me q̄dē malle vel miſerū eē
q̄ nihil: ſꝫ tāto ſtultiꝰ illđ volo quāto miſe
riꝰ: tāto aūt miſeriꝰ quāto video nō h̄ velle
me debuiſſe. Rñſio caue potiꝰ ne hic erres
vbi te videre verū putas. naꝫ ſi btūs eſſes
vtiq̄ eē q̄ nō eē malles: ⁊ nūc miſer cuꝫ
ſis malles tñ eē miſer: q̄ oīno nō eē: cū eē
velis miſer. Cōſidera ꝗ q̄ potēs q̄ magnū
bonū ſit ip̄m eē ꝙ btī ⁊ miſeri volūt. Iteꝫ
c. xiij. ꝯcludit cū igit̄ quiſq̄ credēs ꝙ poſt
mortē nō erit: intolerabilibꝰ tñ moleſtijs
ad tātā cupiditatē morti īpellit̄ ꝙ decerni
tatq̄ arripit mortē ī opinione. ⁊ hꝫ errorē
oīmode defectiōis ī ſenſu aūt naturale de
ſideriū q̄et. qđ aūt q̄etū ē nō eſt nihil: īmo
mag̃ eſt q̄ illđ qđ ē inq̄etū. h̄ Augu. Et qꝛ
dixi ꝙ tales occidētes ſe ꝓ miſerijs ītole
rabilibꝰ ſil̄ cū h̄ ꝙ volūt eē hñt itētionē ali
quā ī mēte ꝯiūctā itētioni nō eēndi: puta
intētionē q̄etꝫ a miſeria ꝓpt̄ quā itētionē
appetūt nō eē: ⁊ illa itētio nō ē q̄etꝫ poſi
tiue ſꝫ negatiue. Cōtra h̄ arguit̄ ſic. Aug.
Contra dictum arguit ſocius. dicit itētio variat affectiōeꝫ vt altera alte
rā pimat: q̄es aūt marie hꝫ ꝯſtātiā: in q̄ te
net qđ dꝛ itētio. cū oīs itaq̄ ille appetitꝰ i
volūtate mortꝫ nō vt q̄ morit̄ nō ſit: ſꝫ vt re
q̄eſcat intēdit̄: ita vt cū errore credat ſe nō
eē futurū: nec tñ h̄ deſiderat ſꝫ q̄teꝰ eē. ⁊ ob
h̄ mag̃ eē deſiderat. Vñ ꝯcludit ī fi. Qua
Articulus ſecūdus ſocij. propter nullo pacto fieri pōt vt nō eē ali
quē delectet. Circa ſcđm articulū ſocij in
hac q̄ōne reſolutio ſtat breuit̄ in iſto. ꝙ lꝫ
hō poſſit velle nō eē: nō tñ pōt eligere nō
eē: qꝛ volūtas eſt īpoſſibiliū ſꝫ electio non.
Contra illud dictum. Primo Sꝫ ꝯ iſtud arguo ⁊ p̄mo oſtēdo ꝙ electio
large loquēdo de electiōe ita pōt eē īpoſſi
biliū ſicut volūtas. Et arguo ſic. Oē illđ qđ
duobꝰ ꝯſideratꝫ pōt alteri p̄acceptari ⁊ pre
optari pōt eligi: ſꝫ poſſibile eſt aliquē con
ferre adinuicē an mallit deū nō eē: vel ſe
ip̄m nō eē: ⁊ poſt deliberationē pōt elige
re ⁊ malle deū nō eē: ꝗ p̄elegit impoſſibi
Scđo. le. Preterea mulier [illegible] qñ elegit trāſ
gredi diuinū p̄ceptū credēs ⁊ appetēs dei
quādā eq̄litatē: ſm magr̄m in. ij. ſniaꝝ. Ta
li q̄dem electiōe aut elegit poſſibile vel im
poſſibile. ſi impoſſibile habet̄ ꝓpoſitū. ſi
poſſibile: igit̄ poſſibile fuiſſet ꝙ ipſa hāc

buiſſet ſimilitudinē dei cū quadā eq̄litate:
Tertio. q꞉ hoc appetijt ſm magiſtrū ſniaꝝ. Pre-
terea. ſoci9 in rñdēdo ad quoddā argumen
tū meū quo volui ꝓbare ꝙ hō pōt eligere
rōne nō errāte annihilari. Cōcedit ꝙ hoc
eſt verū lege mutata: q̄ nūc eſt de immorta
litate aīe. Argumētū fuit tale: oē qd̄ pt iu-
dicari a rōne nō errāte eē mediū ad beati
tudinē: pōt eligi a rōne nō errāte: ſꝫ ānihi
lari per aliquot dies eſt hmōi: ergo ⁊c. Rñ
Rñſio. det ſocius ꝙ iſtud argumētū non eſt ꝯ eū:
q꞉ poſuit ꝙ leges nūc inſtitute nō mutenť
ſed ſtāte lege q̄ nūc eſt nō pōt eligere non
Repli- eſſe. Sed ꝯ arguo ſic, mutata lege que nūc
ca. eſt hō pōt eligere non eſſe: ſed legē mutari
eſt poſſibile: igiť hoīem eligere non eē eſt
poſſibile. Preterea. aut deus pōt annihila
re hoīem vel nō. ſi nō hoc eſt ꝯ Aug. ſuper
Gen. ⁊ ꝯ Anſ. de libero arbi. c. viij. volētes
ꝙ totā ſubſtantiā quā deus creauit de ni-
hilo pōt redigere in nihilū. Si ſic: igiť ho
minē annihilari eſt poſſibile: ergo nō īpe-
dit aliqua impoſſibilitas: qn ſicut hō pōt
velle nō eſſe: ita pōt eligere nō eē. Preter-
ea xp̄s dicit de iuda Mat. xxvj. Bonū erat
ei ſi natus nō fuiſſet hō ille. Vñ Hiero. in
glo. Nō aūt ideo putandū eſt eū ante fuiſ-
ſe ꝙ̄ naſcereť: q꞉ nulli potuit eſſe bene niſi
illi q̄ fuerit: ſed ſimplr̄ dictū eſt melius eē
non ſubſiſtere ꝙ̄ male ſubſiſtere. Idē ſup
cōſimile verbū Marci. x. Meli9 eſt eñ nō
eſſe ꝙ̄ ad tormēta eē: ideo Theophilus de
iuda dicit. Poſtꝙ̄ ad tātā deuenit maliciā
meli9 fuiſſet ei ſi natus non fuiſſet. Et licet
Aug. inter alios ſenſus ponat vnū ſenſum
moralē ⁊ talē ꝙ meli9 illi fuiſſet ſi nō fuiſ-
ſet natus ⁊ vocatus ad apoſtolatū: tñ illo
ſenſu nō obſtāte habuit aliū ſenſum litte
ralē: ſicut ſatis pꝫ ex ſerie littere. Preterea
quero. aut poſſit eē v̄a electio ſequēs iudi
cium erroneū vel nō. ſi ſic: igiť ponatur ꝙ
error ſit tātus ꝙ iudicet aliq̄d poſſibile eē
qd̄ ipoſſibile eſt. ſicut ſi crederē ꝙ poſſem
edificare turrim q̄ ſe extēderet extra celū:
ſicut forte fuit de filijs noe poſt diluuium:
igiť poſſem h̄ eligere. Narrat etiā Sueto
ni9 de cayo caligala libro ſuo de vita. xij. ce
ſarū ſicut nūc occurrit: ꝙ ipe iuſſit baliſta-
rios ⁊ ſagittarios dirigere tela in celū ꝯ io
uē q꞉ pluerat in feſto regis. Si dicať ꝙ nō
eſt v̄a electio ſequēs iudiciū erroneū: igiť
ſarraceni ⁊ pagani ⁊ credētes falſas ſectas
⁊ ꝓpter illas multa facientes: nō vere eli-

gēt in talib9 actib9. Si dicať ꝙ Ariſt. dicit
iij. Ethi. ꝙ electio non eſt impoſſibiliū. Di
co ꝙ vult dicere ꝙ electio ſtricte accepta q̄
eſt immediatū principium operādi ſm ele
ctionē: non eſt niſi reſpectu illius qd̄ credi
tur eē poſſibile: q꞉ null9 incipit ſe mouere
ad agēdū vel cōſequendū aliq̄d qd̄ ꝓ tunc
apparet impoſſibile ſibi: q꞉ ſic ſimul ⁊ ſub
eadē intētione appareret aliq̄d ſibi poſſi-
bile ⁊ impoſſibile: ſꝫ certe aliq̄s pt velle il
lud qd̄ ſcit eē impoſſibile ⁊ velle illud eſſe
poſſibile et verū. Sic igiť vr̄ ꝙ hō poſſit
eligere nō eē: q꞉ hoīem non eſſe nō eſt im-
poſſibile: vt manifeſtū eſt: qd̄ tñ ſocius ille
aſſignat potiſſime ꝓ rōne quare non pōt
eligi q꞉ eſt ipoſſibile. Tertio: ſicut al's oſtē
di: vel opꝫ cōcedere ꝙ Aug. ibi dicat cōtra
dictoria: vel ꝙ intēdit dicere ꝙ homo poſ
ſit eligere nō eſſe. Nam exp̄ſſe dicit. c. xiij.
ꝙ forte ſunt aliq̄ gētiles: q̄ cū ſe intereme-
runt crediderūt ſe oino nullos futuros: ⁊
tñ elegerūt ſe interimere. Item. c. xij. Qui
magis vult nō eſſe ne miſer ſit: q꞉ non eſſe
nō pōt. reſtat vt miſer ſit. Preterea ſm Au
gu. xij. de tri. ⁊ multis alijs locis. Miſeriā
nemo pōt velle. Et ſm Anſ. de caſu dyabo-
li. c. xxij. Nemo pōt velle ſa eē ter vnde miſer
ſit. igiť a multo fortiori nec miſeriā. Pona
tur igiť ꝙ de9 dyabolo tribuat electionem
iſtoꝝ duoꝝ. videlꝫ vel annihilari vel eē mi
ſerū: ⁊ relinquat eius naturam in ꝓpria li
bertate: ſequiť ꝙ neutrū iſtoꝝ poterit eli-
gere: qd̄ dicere eſt multū irrōnabile: ſeq̄tur
eñ ꝙ idē ſumme odit miſeriā ⁊ ſūme odit
nō eē in miſeria. qd̄ videť icludere ꝯdictio
nē: ⁊ ideo ſi ſumme odit miſeriā nihil tñ
odit. Preterea. ꝙ hō dꝫ magis eligere nō
eſſe in miſeria ꝙ̄ ſic eſſe in miſeria: ſi ſibi a
deo deť electio. ꝓbo: q꞉ miſer inquātū talis
odit deū: ⁊ peccat ꝯtinue: q꞉ pena nō facit
miſeriā ſine culpa: ⁊ miſer ſcit ſe nō eē libe
rādū a miſeria niſi p nō eē. Stāte igr̄ iſto
dictamine in mēte hoīs: vel ꝙ peccabit in
perpetuū: vel ꝙ annihileť. quero q̄d iſtoꝝ
debeat velle. ſi annihilari habeo ꝓpoſitū.
ſi eſſe miſerū dꝫ eligere in eternum pecca-
re: ⁊ eternalr̄ odire deū. igiť hoc dꝫ elige-
re ſm rectā rōnē: ſꝫ null9 peccat in ſequen
do illud qd̄ recte eligit exequēdū: ḡ iſte in
peccādo nō peccat: qd̄ eſt ipoſſibile. Iſtud
vr̄ directe ꝯ ſociū q̄ dicit ꝙ deberet citius
velle peccare i eternū ⁊ dānari ꝙ̄ annihila
ri. Preterea. dānati de facto vellēt nō eē ⁊

mallēt nō eē q̄ȝ eē in illa miſeria. Hoc pꝛo
bo ꝑ duas auctoꝛitates venerabilis Anſ.
q̄rū pꝛima eſt de caſu dyaboli. c. vj. vbi di-
cit ſic. Sic igiť angeli diſticti ſūt: vt adhe
rētes iuſticie nullū bonū poſſint q̄ nō gau
deāt: ꝛ deſerētes eā nullum bonuȝ poſſent
necvellēt quo nō careāt. Ex quo arguo ſic.
q̄ro aut dyabolꝰ vult illud eē qꝺ hȝ vel non
amat illud eē qꝺ hȝ. ſi vult ꝛ amat illud eē
qꝺ hȝ: ḡ amat ꝛ vult bonū qꝺ hȝ: ꝛ bonū q̄
nō caret ꝯ Anſ. ſi non amat illud eſſe: ha-
beo ꝓpoſitū. Scꝺa auctoꝛitas eiuſdē po-
niť de ſeptē btitudinibꝰ. ca. viij. vbi dicit
ſic. Tāta impotētia eos ꝯſequiť vt oino ni
hil eoꝝ q̄ voluerint poſſint: ꝛ q̄cq̄d habue
rint nolint. Ex hac ſcꝺa pte arguo ſic. nihil
habēt qꝺ volūt eē hn̄t: ḡ eē nolūt. Et iō do
ctoꝛes cōiter ſup. iiij. ſnīaꝝ. di. vlti. tenent
ꝙ dānati de facto vellēt nō eē volūtate ꝯſe
quēte deliberationē: ſicut ſctūs Thomas ꝛ
Richardꝰ de mediavilla: ꝛ multi alij. Pre-
terea Ariſt. iij. Ethi. c. vj. ſm̄ Thomā dicit
ꝙ moꝛs eſt eligibilioꝛ turpi fuga ipſi foꝛti
vn̄ dicit. his em̄ q̄dē turpe fugere: ꝛ moꝛs
tali fuga eligibilioꝛ foꝛti. Sed aliq̄s p̄t eē
foꝛtis q̄ nullā ſpē hȝ de vita alia: igiť ſm̄
v̄tutē foꝛtitudinis eligēs p̄ōt eligere non
eē. Cōfirmať hec rō ꝑ h̄ qꝺ d̄r ifra. c. vij. vi
delȝ ꝙ foꝛtis dȝ ſuſtinere moꝛtē tā ꝓpter
turpe ſicut ꝓpter bonū: hoc eſt dictu. perti
net ad foꝛtē ſuſtinere moꝛtē ad vitādū tur
pe ꝛ vitioſum ſicut ꝓpter bonū: ſȝ maximū
turpe eſt' i ꝑpetuū odire deū qꝺ dānati fa-
ciūt: ḡ annihilari citꝰ eſt eligere q̄ȝ dānari.
Cōfirmať adhuc. q: q̄ro an apud illos qui
nō ponūt aliā vitā eē: poſſint eē v̄tutes mo
rales: vel nō. Si nō: ḡ nec liberalitas nec
magnificētia nec recta rō de iſtis agibili-
bus cuiꝰ oppoſitū expimentaliť ſciť. Si ſic
ḡ inter tales v̄tuoſꝰ eſſet moꝛi ꝓ republi-
Epilo- ca ꝛ ꝑ ꝯñs ānihilari. Sic igiť patēt iſte cō
gat. cluſiōes lȝ diſſute ꝓpť feſtinationē rōnes
ordinauerim: videlȝ ꝙ hō p̄ōt eligere po-
tiꝰ nō eē q̄ȝ dānari. Scꝺo ꝙ hō dȝ potius
eligere nō eē q̄ȝ dānari ſm̄ rectā rōnē ſub
ꝯditiōe tn̄: poſito ſcȝ ꝙ deꝰ vellet eū anni-
hilari. Tertio: ꝙ de facto dānati mallēt nō
eē q̄ȝ ſic eē: lȝ vitioſe hoc velint: q: vellēt nō
¶ eſſe nō vt carerēt culpa: ſȝ vt carerēt pena.
Nota Quarto quātū ad ꝓceſſuȝ bti Augu. iij. de
ad au- li. arbi. c. xj. xij. ꝛ. xiij. de puis. ꝛ q̄nto de ma
ctoꝛita gnis. Sciendū ꝙ p̄ncipalis intētio beati
tē aug. Aug. eſt in illo libꝛo oſtēdere ꝙ petīi na-

ture rōnalis non dȝ imputari deo. In illa
aūt pte ſpecialr̄ agit ꝯ aliq̄s q̄ volebāt dice
re ꝙ meliꝰ eēt aiam nō eē q̄ȝ eē peccatriceȝ
occaſiōe cuiꝰ dicti inueſtigat iſtā q̄ſtionē.
An eligibiliꝰ vl' meliꝰ ſit oino nō eē q̄ȝ miſe
rū eē. Et circa hāc q̄ſtionē pꝛio ꝓcedit diſ-
putatiue. ſcꝺo determinatiue. ca. xiij. ante
mediū ibi. Verūtn̄: vt de hac re tota dicať
ſi potero dicā qꝺ ſentio ꝛc. Ubi vult dice-
re ꝙ q̄cūq̄ ſeipm̄ necat ꝑ miſeria: hȝ in ſe
duas noticias ꝛ duas affectiōes. Unā no
ticiā hȝ huiꝰ qꝺ eſt carere pena: ꝛ aliā iſtiꝰ
qꝺ eſt non eſſe. Unde talis dictat apud ſe
bonū tibi eēt ſine pena eē: ꝛ ſi nō eſſes ca-
reres pena hac: vel in pꝛima ꝑſona. bonus
eēt mihi ſine pena eē: ꝛ ſi nō eſſem careꝛeȝ
hac pena. ꝛ ꝑ has noticias ex deliberatiōe
ſiue ponať in tali falſa opinio de moꝛtali-
tate aīe ſue ſiue nō p̄ōt eligere nō eſſe. Un̄
nihil aliud vult Aug. niſi ꝙ nō eſſe vel an
nihilari nō eſt eligibile ꝓpter ſe hoc eſt ꝓ
pter appꝛhēſionē vnius ſoliꝰ intētionis q̄
eſt nō eē: eſt tn̄ eligibile ꝓpter aliud pꝛo-
pter adiūctionē alterius intētionis: ſicut
eē in luto nō eſt eligibile ꝓpter ſe ſȝ ꝓpť
centū marchas auri. ꝛ ſic ꝯcoꝛdat Aug. cū
Ariſt. v. Ethi. c. v. ſm̄ Thomā aūt. ix. Ethi.
c. xj. Un̄. v. Ethicoꝝ dicit ſic. In boni eniȝ
rōne ſic minus maluȝ eſt magis eligibile
maioꝛi. Nono aūt Ethicoꝝ declarat ꝙ eē
viuere ꝛ hmōi ſunt bona ſm̄ ſe diligibilia
ꝓpter qꝺ eē oībus videť delectabile. ꝛ ſta
tim quaſi remouēs dubiū de eligentibus
nō eē ꝛ ſe interimētibꝰ ꝓpter miſeriā ſub
iūgit. nō opȝ aūt acciꝑe. i. hoc qꝺ dictū eſt
intelligere de illis q̄ hn̄t malā vitā. i. vitio
ſam vitā: ꝓpter qꝺ nō videť eis ꝙ ſint di-
gni eſſe: neq̄ coꝛruptā ſicut euenit q̄buſdā
ex coꝛruptiōe nature ꝛ ſupabūdātia melā
cholie: neq̄ in iterſtigijs. i. ī exceſſiuis pe-
nis ꝓpter quas euitādas apud tales indi
cať delectabilius nō eē q̄ȝ eſſe. Aliter autē
ḡnaliť oībus vr̄ delectabile eſſe. Et beatꝰ
Aug. videbať. c. xj. ꝛ. xiij. niti ad ꝓbanduȝ
ꝙ in nullo caſu eſt eligibiliꝰ nō eſſe q̄ȝ mi-
ſerū eē. quaſi determinās quō debeat itel-
ligi incipit ſic. Verūtamē. i. nō obſtātibus
pꝛius dictis de hac tota re. i. quā a pꝛinci-
pio diſcuſſi. ſi potero dicaȝ qꝺ ſentio ꝛ nō
ſm̄ predicta: ſȝ ſm̄ dicēda ſentio. ꝛ in tota
parte capituli vſq̄ in finē nihil aliꝺ deter
minat: niſi ꝙ ille q̄ eligit moꝛtē hȝ vnuȝ in
opinione ꝛ aliud in ſenſu. In opiniōe ha-

bet errorē:qꝛ oīno deficiet.in ſenſu natura
le deſideriū quietis:ita ꝙ in tali ſunt due
affectiões:quaꝝ vna eſt talis.velleꝫ carere
penis ⁊ eſſe:⁊ alia talis.volo nō eſſe vt ca-
reā penis:vñ nō eligit nō eſſe ſimplr̄.ſ; vt
careat penis:⁊ ne ſit miſer:⁊ ideo vt ſimul
ſtāt ꝙ ego nolo eē in luto abſolute:⁊ ꝙ vo
lo eſſe in luto ſub ↄditiōe vt habeā centuꝫ
marchas auri:ita ſimul ſtāt ꝙ dānatꝰ non
vult nō eſſe abſolute ⁊ ꝓpter ſe:⁊ tñ vult
nō eſſe vt careat penis.Et ꝓ hac intentio
ne auguſtini remitto vos ad textū.⁊ vide-
bitis ꝙ opꝫ ſic dicere:vel īponere Aug.di-
xiſſe ↄdictoria.

Q
Ad pri-
muꝫ ar-
gumen-
tum.

Ad primū argumentuꝫ qđ
eſt de dicto Aug.ca.xi.Si ꝗs dixerit me nō
eſſe ꝙ̄ me miſerū eſſe mallē.rñdebo mēti-
ris.dico ꝙ iſte terminꝰ mallem accipit̄ du
plicit̄.vno mō ꝓp̄e.alio mō extēſiue ⁊ im-
proprie.Primo mō nō pōt hō dicere malo
hoc ꝙ̄ illud niſi vtrūq; vellet:qꝛ ꝗd nois
iſtiꝰ termini malo eſt magꝰ volo:⁊ ſi magis
volo hoc ꝙ̄ illud:volo h̄ ⁊ illud.Alio mō
accipit̄ iſte terminꝰ malo extēſiue ⁊ impro
p̄ie.Et ſic dicimus nos malo hoc ꝙ̄ illud
etiā qñ alterū nolumꝰ:ſic dicimꝰ nos mal-
le ſuſpēdi ꝙ̄ adulterari:⁊ tñ neutrū volu-
mus.⁊ ſi actualit̄ vellē alterū puta ſuſpen
di:tñ reliquū nullo mō vellem.⁊ ſic etiā di
cimꝰ qñ dat̄ nobis optio de duobꝰ ꝙ tñ al
terū eligamus:dicimꝰ malo hoc ꝙ̄ illud.h̄
eſt dictu volo hoc ⁊ nō illud.Dico ergo ꝙ
accipiendo malle ꝓp̄ie btūs Aug.dicit ve
rū.qꝛ quicunq; dicit ꝙ vult eſſe miſer.⁊ ſil̄
vult nō eſſe ne miſer ſit mentit̄ manifeſtū
eſt.Si aūt capit̄ malle ſcđo mō nō eſt veꝝ
qđ dicit Aug.qꝛ dānatꝰ de facto pōt hoc di
cere ſine mendacio ſicut ſuperius patuit.

R
Ad ſe-
cunduꝫ
dubiuꝫ
Augu.

Ad ſcđm dictū Aug.dico ꝙ bene repro
bat illā rñſionē dicētis.ꝙ ex miſeria eſt ꝙ
miſer nō pōt velle nō eſſe:qꝛ illđ dictū eſt
falſuꝫ.⁊ ſtulte dictū:qꝛ ſi priuſq; eſſet poſ-
ſet ↄſulere an vellet eē miſer vel nō eſſe mi
ſer:eligeret nō eſſe.fatua poſitio eſt ⁊ non
intelligibilis ꝙ nō ens eligeret:⁊ qñ dicit
in fine.ↄſidera igit̄.quātū potes ꝙ̄ bonuꝫ
ſit ip̄m eſſe qđ beati ⁊ miſeri volūt.cōcedo
ꝙ ſtāt ſil̄ ꝙ miſer vellet eſſe ⁊ tñ vult non
eſſe potiꝰ ꝙ̄ miſer eē ſiue ſint due affectio-
nes ſiue vna.iſte etiā auctoritates ponunt̄
in ꝓceſſu diſputatiue ⁊ nō determinatiue.

S
Ad ter-
tium.

Ad tertiū dictū Aug qđ ponit̄.c.xiiij.cuꝫ
igit̄ ꝗſq; credēs ꝙ poſt mortē non erit ⁊c.
Dico ꝙ illa auctoritas eſt ꝓ me:qꝛ expꝛſſe
dicit ꝙ aliꝗs credēs ſe oīno deficere ꝑ mor
tē cupit ⁊ arripit mortē:ſ; certe h̄ eſt ꝑ er-
rorē in opiniōe q̄ credit aīam eſſe mortalē
⁊ ꝑ deſideriū ꝗetis negatiue qđ eſt carere
penis ꝑ nō eſſe.Et qñ aug.dicit ꝙ illa ꝗes
maxie īportat ↄſtātiā in q̄ includit̄ eſſe:⁊
ſic talis vult eē ꝗetꝰ:ſ; ꝗetū eē:eſt eē poſiti
ne.Pōt dici ꝙ Aug.loquit̄ de hoc ſm qđ
euenire ſolet cōiter ī his ꝗ occidūt ſeip̄os.
tales eñ abſorpti p̄ triſticijs volūt ahs ad
ↄdictoria:qꝛ ſil̄ intendūt nō eē:⁊ ꝗetū eē.
h̄ tñ nō eſt neceſſe de illo cui dat̄ optio añ
miſeriā:vt eligat ſe annihilari vel ꝑpetua-
ri in miſeria.talis eñ bñ ſcit ꝙ nō reꝗeſcit
poſitiue nec ꝓuatiue.ſ; ꝗeſcit negatiue:⁊
nō torꝗbit̄.⁊ hoc vult.vñ p̄elegit nō eē vt
nō torꝗat̄ ꝙ̄ eſſe vt torqueat̄:⁊ tñ mallet
eē ſine tormētis.Similiter vult Augu.ibi
dicere ꝙ affectione naturali deſiderat eſſe
⁊ affectiōe deliberata appetit nō eē.iđ di-
cit cū errore ⁊ ꝑ errorē credit ſe nō futurū
nō tñ idē naturali affectōe:ſ; naturali affe
ctione deſiderat ꝗetꝰ eſſe ⁊ ſic magis eē:tñ
manifeſtū eſt ꝙ volūtate deliberata eligit
nō eſſe:qꝛ certuꝫ eſt ꝙ actualis volitio eſt
p̄ncipiū ad ſui ſpōtaneā occiſionē cū opi-
nione vt nūq; ſit.

Alibi p̄
ſtigijs
ſeu iter
ſtigijs.

T
Quitū
qđ facit
in h̄ ar-
ticulo
probat
ↄcluſio
nē rōni
bus.

Jā ꝗnto reducā rōnes
q̄s feci ad ↄcluſionē meā.Prima fuit hec.
oē qđ pōt iudicare eſſe meliꝰ vel minꝰ ma-
lū a rōne recta vel erronea pōt a ſe iudicā-
te p̄eligi:ſ; nō eē vel annihilari pōt iudica
ri meliꝰ vel minꝰ malū a rōne recta vel erro
nea:ꝗ p̄t a tali rōne recta vl̄ erronea eligi.
Maior pꝫ ꝓpt̄ libertatē volūtatiſ:ꝗ p̄t vel
le oē qđ itellectꝰ iudicat eē volēdū.

Rñſio.

Ad iſtā
rōnē rñdet ſociꝰ ſic.negat minorē.Tum qꝛ
annihilari vel nō eē nō eſt aliꝗd.ſm Aug.
iij.de libero ar.vt ſupius viſum eſt.⁊ ſi nō
eſt aliꝗd nō eſt meliꝰ.Tū:qꝛ ꝑ eādē rōnem
annihilari nō pōt eē minꝰ malū:qꝛ oē ma-
lū eſt aliꝗd.Et iđ iſta eſt negāda:annihila
ri eſt minꝰ malū ꝙ̄ eē miſerū:qꝛ annihilari
nihil eſt.Et pōt ꝓbari ꝙ nō eē vel annihi
lari ſit minꝰ malū ꝙ̄ eſſe miſerū:qꝛ reuelet
deꝰ alicui ꝙ ſi velit ānihilari ꝑ ꝗnq; dies
ſaluabit̄ ⁊ ītegrabit̄ ad vitā eternā:annihi
lari ī tali caſu nō eēt malū.Preterea ꝙ an
nihilari nō ſit malū ꝓbat ſociꝰ ſubtilr̄.qꝛ ſi
ſic vel culpe vel pene.nō culpe:planū ē.nec
pene:qꝛ dato ꝙ ſic ſicut arguit Anſ.mono
logion.xi.tūc aīa rea poſt tātā culpā reci-
pet eē qđ hēbat añ oēm culpā.ꝗppe añq;
eēt nec culpā hr̄e nec penā ſentire poterat

ergo ſi aīa ꝯtēnēs illud ad qđ facta eſt ſic
morit̃ vt nihil ſentiat oīno nō ſilr ſe hēbit
Repli- ſine oī culpa. In rñſiōe iſta duo ꝯtinent̃.
catur ꝯ primo ꝙ ānihilari nec bonū eſt nec malū:
dicta in qꝛ nō eſt aliquid. Scđm ꝙ ſpāliter nō eſt
rñſione malū pene: qꝛ ſm Anſ. aīa peccatrix nō pt
U debite puniri p annihilationem. Sed neu
Contra trū iſtoꝝ eſt ꝯueniēter dictū: ad vulgarem
ptũ: ū. modū loquēdi in moꝛalibꝰ: nec ad philoſo
phicū modū loquēdi in moꝛalibꝰ. primus
nō: qꝛ ſicut alś oſtēdi: iſti termini bonus ꝛ
malū aliqñ pdicant̃ de terminis ſupponē
tibꝰ p rebꝰ: ꝛ aliqñ de nō ſupponentibꝰ p
rebus: ſꝫ de v̄bis infinitiui modi: ꝛ de di-
ctis ꝓpōnū. ꝛ ſic cōiter accipit̃ bonū moꝛa
le ꝛ v̄tuoſum: quēadmodū dicimus moꝛtē
ſuſtinere ꝓpter bonū reipublice qñ opꝫ. ꝛ
ſm qđ opꝫ. manifeſtū eſt ꝙ ſubiectū iſtius
ꝓpōnis non ſupponit p aliqua re. ꝛ ideo
nō ſequit̃ ſuſtinere moꝛtē ꝛc. nō eſt aliqđ
ſtricte accipiendo ly: aliqđ: ergo nō eſt bo-
nū: qꝛ añs eſt verū ꝛ ꝯñs falſum. Silr iu-
ſte iudicare eſt bonū. ꝛ furari eſt malum ꝛ
occidere hoīem eſt malū: ꝛ tñ manifeſtum
eſt ꝙ nulla res eſt occidere hoīem illicite:
ꝛ iō planū eſt moꝛaliter loquendo ꝙ hec
ꝯñs non valet. hoc nō eſt aliqđ: ſeu non eſt
aliqua res: ḡ nō eſt malū. ſicut nec iſta ꝯñs
valet. iſte nō facit aliquā rē: ḡ nec male fa
cit nec bene facit: qꝛ iſta ꝓpō ꝛ ꝯſiles: dare
elemoſynā eſt bonū: furari eſt malū: occi-
dere hoīem illicite eſt malū. equalēt iſtis:
q̄ dat elemoſynā bñ facit: q̄ furat̃ male fa-
cit: q̄ occidit hoīem illicite male facit: ꝛ tñ
nihil facit: qꝛ nullā rē facit. Simile eſt de
talibus. delinquentē punire eſt bonum. re
mittere penitētem eſt bonū: ꝛ ſic de mulꝗ
alijs. Un̄ iſta ꝯñs nō valet: nō eſſe vel anni
hilari nō eſt aliqđ: ḡ nō eſt malū. Preterea
ſi illa ꝯñs foret bona: hoc non eſt aliqđ: ḡ
non eſt malū. de demōſtrādo dictā ꝓpōnē
acceptā ſignificatiue: ſeqtur ꝙ excecari nō
foret malum dato ꝙ fiat ſine pena ſenſus:
ſilr decollari nō eſſet malū pene: nec moꝛi:
nec occidi p eandē rōnē: qꝛ caput diuidi a
coꝛpoꝛe nulla res eſt: nec aīam ſepari a coꝛ
poꝛe: nec cecitas eſt aliqua res magꝭ in ocu
lo vbi dꝫ eſſe: ꝙ̄ in lapide vbi nō dꝫ eſſe: ſi-
cut dicit Anſ. de ꝯceptu virginali. c. v. Un̄
oīno iſta ꝯcluſio eſt ꝯ mentē Anſ. ibidem:
q̄ ꝓbat ꝙ iniuſticia nihil eſt: ſicut cecitas
nihil eſt. Et pctm̄ nihil eſt ſm Aug. ꝛ Anſ.
ꝫ tamē ſemp dicūt ꝙ pctm̄ eſt malū: ꝛ qui
peccat male facit. Preterea. Anſ. j. cur deꝰ
hō. c. xiiij. Om̄e bonū tā bonū eſt ꝙ̄ mala
eſt eiꝰ deſtructio: ḡ deſtructio boni ē maluꝫ
ſꝫ deſtructio boni nihil eſt. i. nulla res eſt:
ḡ nō ſequit̃. nō eſt aliq̄ res: ḡ non eſt malū
Cōfirmat̃: qꝛ occidere xp̄m nulla res eſt: ꝛ
tñ occidere ip̄m fuit malū. Preterea. diui
tē depaupari ꝛ ſpoliari in caſu eſt ſibi ma
lū: ꝛ tñ hoc nulla res eſt. Un̄ manifeſtū eſt Confirmatur.
iſtū modū loquēdi nō eſſe verū: nec a ſctis
eē approbatū. Scđꝫ in q̄ dicit ꝙ annihi
lari nō eſt malū pene. nō eſt veꝝ: imo anni ¶
hilari pōt eē malum pene ſenſus ꝛ dāni. ſi Contra
enī deꝰ annihilaret hoīem ſucceſſiue ꝛ pau ſcđꝫ di-
latiue p ptē ante ptēꝫ manifeſtū eſt ꝙ vna ctũ ar
ps doleret ꝓpt̃ carētiā alteriꝰ: ꝛ hō triſta- guitur
ri poſſet in coꝛde ꝓpt̃ annihilationē taliū primo.
ptiū exterioꝝ: ꝛ ſi pena auferret̃. ꝛ ſic ſi an
gelꝰ vel deꝰ ſine doloꝛis illatōe furaret̃ ocu
lū hoīs: hō qñ ꝑciperet oculū ſibi deeſſe gra
uaret̃. Silr ꝙ annihilari pōt eſſe malū pe
ne. ꝓbo ſic. oē qđ pōt infligi volūtati ꝯtrā
vel ꝯdictoriū appetitui volūtatꝭ pōt eē pe-
nale illi volūtati: ſꝫ annihilari p te eſt ſum
me repugnās appetitui volūtatiſ. ꝛ deꝰ pōt
ſtatuere ꝙ volūtas ſi peccet annihilaret̃: ḡ
annihilatio pōt eē pena ſtatuta p culpa.
Et ſi dicat̃ ꝙ nihil pōt infligi ſicē pena pro
culpa niſi maneat ſubiectū ſuſcipiēs taleꝫ
penā. Hoc nō eſt bñ dictū: qꝛ tūc moꝛs non
poſſet infligi ſicē pena. Silr iura puniunt
hoīeꝫ nō ſolū in ſe ꝛ p tpe vite ſue: ſꝫ ēt p
ſp ꝛ in hr̄dibꝰ ꝛ in exilio totiꝰ ꝓlis: ꝛ ī mul
tis alijs caſibꝰ. Cōfirmat̃ iſta rō p intētio-
nē Aug. xxj. de ci. dei. c. xj. vbi oſtēdit ꝙ pe
ne ſunt diuturnioꝛes pctis ſꝫ oīa iura. vñ
nō ē maioꝛ rō ꝙ ānihilari dēat negari pe-
na ꝙ̄ moꝛs. Si dicat̃ ꝙ moꝛs iō dꝛ pena:
qꝛ moꝛtē p̄cedit alteratio q̄ ē pena ſenſus:
ſꝫ ſic nihil ē ī ānihilatiōe. vñ qñ dꝛ ꝙ moꝛs
eſt pena nō accipit̃ moꝛs p coꝛruptiōe ſu
bita ſubiecti ſꝫ p trāſmutatiōe q̄ paulatiꝫ
inducit moꝛtē. Cōtra. ponamꝰ ꝙ aliqͥs poſ
ſet occidi ſubito ꝯſtat ꝙ maleficꝰ nō minꝰ
infligeret moꝛtē ꝙ̄ mō fecē. Silr iſta rñſio
nō valꝫ niſi quātū ad penā ſēſus tm̄ ꝙ oīs
pena eēt pena ſēſus. Et iō dicēdū ꝙ oē il-
lud dꝛ pēa alicui qđ ipe refugeret ꝛ dete-
ſtaret̃ ſi eēt. Preterea deꝰ bñ facit hoī ī ꝯfe
rēdo eē ſibi. vñ Phs. viij. Ethi. c. xiiij. dicit Scđo.
ꝙ filij non pñt retribuere dijs nec parēti
bus ad ꝯdignū. ergo dare eē eſt bñficiū. ḡ
ex oppoſito auferre eſſe eſt inferre dānum

Argumentum primū. Sʒ qd inqt dices ad Anſ. qñ pbat φ aīa xpi puniref. ſilr antixp̄s puniref: ꝛ hō ab eterno fuiſſet punit⁹: ꝛ pena p̄ceſſiſſet culpā: ꝛ de⁹ fuiſſet p̄us vltoꝛ q̄ȝ hō pctōꝛ: qḋ ē incōueniēs. Silr ſequif φ beata ꝟgo fuit punita ꝛ aīa xp̄i: q: vtraqȝ fuit aliqñ non ens ƀ eſt neutra ſemꝑ fuit.

Secundum argumentum. Preterea. oīs pena alicui eſt pena: ꝛ oīe dānū alicui eſt dānū. ſi ergo annihilatio ſoꝛtis ſit pena vł poſſit eſſe pena: vel ergo ſoꝛti vel alteri nō alteri notū eſt. ſi ſoꝛti vel qñ eſt: vel quādo nō eſt. nō qñ nō eſt: q: tūc nihil eſt ſibi penale: nec aliqd eſt ſibi dānū. ſi qñ eſt: ꝯtra tunc annihilatio ſoꝛtis nō eſt: ergo nō eſt ſibi dānū vel pena. ergo annihilatio non pōt eſſe pena.

y Ad rationes ſocij. Ad primū dicendū φ iſti duo termini: nō eſſe ꝛ eſſe annihilatū: non ꝯuertunf. vñ nō eſſe dꝛ de aliquo termino ſignificatiue accepto de quo nō dꝛ eſſe annihilatū. Nam hec eſt vera antixp̄s nō eſt ꝛ hec eſt falſa antixp̄s eſt annihilat⁹ ꝛ iō plus importaf ꝑ eſſe annihilatū q̄ȝ ꝑ non eſſe. ſicut ptȝ ꝑ diffinitiōes exprimētes qd nois vtriuſqȝ termini. vñ annihilatuȝ eſſe eſt aliqd p̄mo fuiſſe ꝛ poſtea ſm nullā ꝑtē ſui eſſe. Nō eſſe aūt nō dicit aliqd p̄us fuiſſe. ꝛ iō eſſe annihilatū vel annihilari pōt iꝑoꝛtare penā expſſam ſignificatiōe: ſȝ nō eſſe nō exprimat penā. q: pena iꝑoꝛtat aliqd eē vel fuiſſe punibile. nō eſſe nō ſignificat aliqd fuiſſe. ꝛ ideo ptȝ φ nec antixp̄s puniſ: nec hō ab eterno puniebaf: ſȝ dicif φ latro puniebaf moꝛte: ꝛ iudas puniebatur ſuſpēdio.

z Ad ſecundū, Ad ſcōm dꝛ φ ꝑ illā formā ꝯtingit ꝓbare φ nulla actio eſt pena: nec moꝛs eſt pena dāni: capiēdo moꝛtē ꝓ ſeparatione aīe a coꝛpe: qḋ nō eſt verū: ſed ꝓcedit iſtud argumētū ac ſi pena dāni vel dānū foret terminus abſolut⁹: ꝛ ſupponeret ꝓ vna re qua demōſtrata poſſet vere dici. hec eſt pena vel hoc eſt dānū: qḋ nō eſt verū. vñ tales ꝓpōnes moꝛs eſt dānū: annihilatio eſt pena: ꝛ ꝯſiles ſunt falſe de virtute vocis: q: ex foꝛma denotaf φ ſubiectū ſupponit ꝓ aliq̄ re reſpectu hui⁹ verbi eſt: ſȝ improprie accipiuntur ꝓ alijs, ſicut iſta moꝛs ē dānū: exponif ꝑ iſtā q̄ eſt ꝛ nō erit dānificabif. Eodē mō annihilatio ē pena ꝑ iſtā ſi aliqd eſt ꝛ poſtea ſm nullā ꝑtē ſui erit de eo fiet φ hō vłr nollet. Et licȝ talis modus loquēdi nō ſit oīno ꝓpri⁹ annihilatio eſt pena: tñ ꝓpt̄ breuitatē loqndi mag eligit cōitas hoim ſic loq̄ q̄ȝ ꝑ ei⁹ interꝑtationē. Tūc ad foꝛmā argumenti. oīs pena alicui eſt pena aut dū eſt aut dū nō eſt ꝛc. Dicif φ iſte ꝓpōnes p̄nt accipi vel iꝑꝓprie ꝓ alijs vel ꝓprie. Scdo mō ſunt falſe: p̄mo mō ſunt ꝟe. ꝛ eſt ſenſus. ꝑ quācūqȝ penā aliqs puniebaf: ꝛ ꝑ qḋcūqȝ dānū aliqs dānificabaf. Et iō qñ arguif. ſi annihilatio ſoꝛtis poſſit eē dānū ſoꝛtis: aut qñ ē aut qñ nō eſt. dꝛ φ qñ nō eſt. vñ in p̄mo inſtāti in quo hec eſt ꝟa ſoꝛtes nō eſt. veruȝ eſt dicere ſoꝛtes īmediate ante ƀ fuit ꝛ mō nō eſt. ꝛ ſi eēt meli⁹ iudicaref ſibi eē q̄ȝ nō eē ſoꝛtē eſſe in bona diſpoſitiōe. ꝛ iō ſoꝛtē eē ꝛ poſtea nō eē dꝛ pena ſoꝛtis vel dānuȝ ꝛ nō eſt q̄rendū q̄ res eſt ſoꝛtē p̄mo eſſe et poſtea nō eſſe ꝛ ſoꝛtē eē iudicari meli⁹ rōnabilr q̄ȝ ſoꝛtē nō eſſe.

Ad Secundo ad principalē concluſionem, Scdo arguebaȝ ad ꝓbādū φ dānat⁹ actualiť volūtate deliberata vult nō eē: q: magis diſcōueniēs eſt dānato ſua pena q̄ȝ ſit cōueniēs ſuum eſſe. hoc ꝓbaf: q: ſi pena dānati foret min⁹ diſcōueniēs ſue volūtati q̄ȝ ſuū eē eſt ꝯueniēs: plus delectaref de hoc φ eēt q̄ȝ triſtaref de eo φ ī tali pena eēt: ergo dānat⁹ apꝑhēdēs ſe eſſe vel ſe eſſe miſerū iudicat ſe eſſe miſeꝝ: mag̃ diſcōueniēs eſſe ſue volūtati q̄ȝ ſe eſſe ſit ꝯueniens ſue volūtati. ğ magis odit ſe eſſe miſeꝝ q̄ȝ diligit ſe eſſe. ğ mallet ſe nō eſſe q̄ȝ eſſe miſeꝝ.

Rñſio, Ad illō rñdef negādo aſſumptū p̄mū. iſtā videlȝ. magis diſcōueniēs eſt dānato ſua pena q̄ȝ ꝯueniens ſit ſuū eſſe. ꝛ ƀ q: eſſe dānati nō eſt aliqd niſi iꝑemet dānat⁹.

Replica, Sȝ iſta rñſio in nullo vadit ad argumentū. nā plȝ mihi φ eſſe nō ſit res ſit addita rei q̄ dꝛ eſſe ſȝ ſumo iſtā ꝓpoſitionē: dānat⁹ apprehēdēs ſe eē miſeꝝ eſt ſuo appetitui magis diſcōueniēs q̄ȝ ſe eē ſit ꝯueniēs. Sȝ ad ꝓbationē iſti⁹ qñ arguif φ ſi nō dānat⁹ mag̃ delectaref de eo φ eēt q̄ȝ triſtaref de eo φ miſer eēt. Dicif φ delectatio vł gaudiū dꝛ duplr vno mō eſt act⁹ elicit⁹ vł paſſio ꝓueniēs ex ꝯiūctiōe ꝯueniētiȝ cū ꝯueniēti: ꝛ alio modo dꝛ naturalis cōplacētia. Prio mō nō gaudet dānat⁹ de ſuo eē: q: eſſe ſuū ē iꝑemet. Scdo mō ꝯcedif φ dānat⁹ mag̃ gaudet ď eo φ ē q̄ȝ triſtef de eo φ miſer ē. Sȝ ꝯ: q: ī neutro mēbꝛo diſtinctōis vꝛ ꝯueniēť eē dem̄. Prio dꝛ φ dānat⁹ nō gaudet de ſuo eē actu elicito: q: iꝑemet eſt ſuū eē. ſi iſta cā ſit bōa nec btūs gaudet de ſuo eē actu elicito. ꝯſequētia ptȝ: q: btūs eſt ſuum eſſe ita bñ ſicut dānat⁹. ꝯñs falſum. tuȝ q: actu elicito

gaudet de ſe:ğ gaudet de ſuo eſſe:tũ q̄ꝛ re gratiaſ deo de ſuo eſſe ſicut ꝯſtat. Preťea dı qñ q̄riſ q̄re hõ deteſtaſ annihilari: vel q̄ꝛ eſt malũ vel non q̄ꝛ eſt malũ. Rñdeſ ꝙ pmo ⁊ ṗncipal'r diligit ſuũ eē ⁊ ex ꝯñti fugit nõ eē:nõ q̄ꝛ nõ eē ē aliq̄d fugibile:ſꝫ q̄ꝛ ꝑ q̄d nõis ıpm nõ eē ſignificaſ puatio oıs boni ⁊ oıs ordinis. Ex iſto arguo ſic. De q̄libet qď aliq̄s diligit ṗncipal'r delectaſ:ſꝫ ſuũ eē dãnat⁹ ṗncipal'r diligit:ğ de ſuo eē ṗncipal'r delectaſ. Cõfirmaſ ratio:q̄ꝛ ſꝫm pħm delectatio nõ diſtinguiſ a delectãte: ſeu a delectatiõe. Scďo dꝛ ꝙ naturali cõplacẽtia dãnat⁹ pl⁹ delectaſ de ſuo eſſe q̄ꝫ triſteſ de ſuo nõ eſſe. Cõtra.aut illa cõplacẽtia eſt act⁹ volũtatis vel nõ. ſi nõ:ğ volũtas nõ delectaſ:q̄ꝛ volũtas nõ delectaſ ſine actu delectãdi. ſi ſic.ğ ē act⁹ cauſat⁹ a volũtate. ⁊ rñdẽs ponit ꝙ ſit mere paſſiua reſpectu ſui act⁹. Preťea. ſi dãnat⁹ plus delectaſ aliq̄ mõ de eo ꝙ eſt:q̄ꝫ triſteſ de eo ꝙ miſer eſt:ğ illa delectatio ē itẽſioꝛ q̄ꝫ ſit ſua triſticia.ğ pl⁹ hꝫ de delectatiõe q̄ꝫ de triſticia:qď nefas eſt credere:dicẽte Auğ. ꝙ q̄cq̄d hñt nolũt. ⁊ ꝙ nullũ bonũ velle pñt qď hñt ſicut in arguẽdo ſupı⁹ ē allegatũ. Preterea arguo.ſic.capio delectationẽ intẽſaꝫ alicui⁹ viatoris q̄ ſit a. ⁊ vnã triſticiã eque intẽſaꝫ q̄ ſit b.tũc ſic.triſticia dãnati excedit b.igiſ triſticia dãnati eſt intẽſioꝛ triſticia q̄ꝫ b.ſꝫ delectatio dãnati eſt intẽſioꝛ q̄ꝫ eius triſticia:igiſ delectatio dãnati eſt intẽſioꝛ q̄ꝫ delectatio viatoris intẽſiſſima vl' maxĩa. Cõfirmaſ.q̄ꝛ ſi delectatio q̄cũq̄ꝫ in dãnato ſiue dıcaſ naturalis cõplacẽtia ſiue quõcũq̄ꝫ voceſ ſit maioꝛ q̄ꝫ ſua triſticia cũ cãe ꝯſeruãtes triſticiã vniformiť ſe habeãt:⁊ cãe ꝯſeruãtes delectationẽ.ſil'r oıs delectatio nata ſit diminuere triſticiã:iſta delectatio ꝯtinue diminuet iſtã triſticiã.⁊ ıõ ꝯuenienti⁹ dꝛ ſꝫm ſctõs ꝙ nulla delectatio eſt in dãnatꝫ q̄ poſſit excedere triſticiã eoꝝ.

BB De tertio arg. Tertio arguebaſ. aliq̄s põt ṗcipue ppť bonũ reipublice velle aliũ annihilari igiſ tm̃ põt ıtẽdit amoꝛ reipublice in eo ꝙ põt velle ſeipm̃ annihilari ꝓpter bonũ reipublice.

Rñſio. Ad iſtud rñdet.negãdo ꝯñaꝫ capiẽdo lꝫ velle ĩ ꝯñte,p eligere:⁊ aſſignaſ ꝓ cã:q̄ꝛ hõ põt velle ıpoſſibile:ſꝫ non põt eligere ıpoſſibile.

Replica. Iſta rñſio nõ ſufficit:q̄ꝛ accipit falſuꝫ.⁊ ſil'r nõ ſoluit. falſum accepit:q̄ꝛ hõ eligẽdo nõ eſſe vel annihilari nõ eligit ıpoſſibile: vt manifeſtũ eſt ſimpl'r, ꝯñam factã ꝓbo iſtã.videlꝫ aliq̄s põt velle aliũ annihilari ṗcıſe ꝓpter bonũ reipublice:ğ ſeipꝫ.nã poſſibile eſt ꝙ aliq̄s amore ita intẽſo diligat rẽpublicã ꝙ velit oĩne illud qď põt eſſe ꝓmotiuũ reipublice:ſꝫ talis ſtãte dictamine illo põt iudicare ꝙ annihilatio ſui ſit ꝓmotiua reipublice:ğ ṗtcã velle. Cõfirmaſ ꝑ exẽplũ de codro rege athenienſiũ de quo Aug.xviij.de ciui.dei.c.xix. Sil'r ad h̃ ꝙ hõ hẽat v̄tutẽ fortitudinis non videſ reġri fides de imoꝛtalitate aĩe nec ď reditu aiaꝝ.

CC De q̄rto. Quartũ argumẽtũ meũ ſatis reductũ eſt. ⁊ rñſio dato ꝯcedit ꝓpoſitũ meũ. Dicit em̃ ꝙ hõ põt annihilari lege mutata que nũc eſt de ĩmoꝛtalitate aĩe.ĩ alijs tñ q̄buſdã aliter q̄ꝫ feci ıp̃e recitat formas meas.

DD Terti⁹ artic⁹ princi. Terti⁹ articul⁹ ṗncipalis eſt an volũtas poſſit neceſſitari ꝑ penas ad volẽdũ nõ eſſe. In hoc articulo dixi incidẽtaliter ꝙ ſic. qď ꝓbaui ſufficiẽter ꝑ dictũ Augu.iij.de libe.arbi.c.xiij.vbi dicit ſic. Cũ quiſq̄ꝫ credẽs ꝙ poſt moꝛtem nõ erit intolerabilib⁹ tñ moleſtijs ad tantã cupiditatẽ moꝛtis impelliť:ꝙ decernit atq̄ꝫ arripit moꝛtẽ:in opinione hꝫ erroꝛeꝫ oĩmode defectionis:in ſenſu aũt naturale deſideriũ quietis. Ecce in hac auctoꝛitate expreſſe dꝛ ꝙ aliq̄s credẽs ſe poſt moꝛtem annihilari:⁊ oĩno nõ eſſe impelliť ad volẽdũ ſe nõ eſſe intolerabilibus moleſtijs:qď eſt ꝓpoſituꝫ.

Replicatur primo. Sed ꝯtra iſtud arguit ſocius quadrupliciť. Primo ſic. ſi ſic aliqua tẽtatio puta de occidendo ſe ꝓpter penas intolerabiles euadẽdas poſſet eē ita grauis ꝙ voluntas neceſſitareſ ad peccãdũ. ꝯñs eſt falſum.q̄ꝛ vel põt volũtas tal' tentationi reſiſtere:vel neceſſitaſ ꝯſentire. ſi primũ:ğ nõ neceſſitaſ. ſi ſcďm deſ.igiſ nõ peccat ſꝫm Aug.iij.de libe.arbi.c.ij. de magnis:q̄s nõ peccat in eo qď nullo mõ cauere põt.pcťm aũt caueri põt. Itẽ ibidẽ.quecunq̄ꝫ ſit cã volũtatis male ſi ei nõ põt reſiſtere ſine pctõ ei cedit. ⁊ talia multa ibi dicit. ⁊ per ꝯñs gentilis:de quo loquitur Aug.de ciui.dei. ⁊ trogus pompei⁹ ⁊ valerius maxim⁹:⁊ alij q̄ ſeipſos occiderũt nõ peccauerunt.cõſequẽs falſum.

Scďo. Preterea Aug.vbi ſupra aut voluntas eſt prima cauſa peccãdi:aut nullũ peccatũ eſt.⁊.c.x. de magnis probat Auguſt. ꝙ nulla natura põt vincere voluntatẽ.

Tertio. Itẽ Auğ. de libero arbiť.c.vj. Tentatio põt impugnare voluntatẽ: inuitã expugnare non poteſt,

Quarto. Preterea apl'ſ.j.Coꝛ.x.fidelis eſt deꝰ q̄ nō patiꝛ vos tētari ſupꝛa illō qō poteſtis ⁊c.
EE Ad iſta r̄ndeꝛ. Ad pꝛimū q̄n arguiꝛ. ſi vo
R̄nſio lūtas poſſit neceſſitari ad volēdū: ḡ poſſet
ad p̄mū neceſſitari ad peccādū. Dico φ nec ꝯn̄a eſt
bona: nec ꝯn̄s eſt impoſſibile ſm multos.
Pꝛimū: qꝛ vel volūtas talis eſt cā ſue neceſſitatis: vel nō eſt cā q̄re in talē neceſſita
tē incidit. ⁊ ſm hoc diuerſimode eſt iudicandū de facto ad qō ꝑ penas neceſſitaꝛ.
Nā ſi neceſſitaꝛ neceſſitate violētie quam
nullo mō meruit ſuſtinere: dico φ nō peccat h̄ volēdo: qꝛ talis neceſſitas diminuit
de voluntario: h̄ eſt diminuit de libertate
electiōis. vn̄ ſicut in v̄tuoſo non ſufficit φ
faciat iuſtū: ſꝫ req̄riꝛ φ faciat iuſte ſciēs ⁊
eligēs: ſm Ariſt. ij. Ethi. c. iiij. ita in peccā
te moꝛtal'r req̄riꝛ φ opeꝛ ſciēs ⁊ eligēs: ⁊
iō nō ſequiꝛ: foꝛtes neceſſitaꝛ ad volēdū ſe
interficere: ḡ neceſſitaꝛ ad peccādū. ſicut
nō ſequiꝛ iſte neceſſitaꝛ ad accipiendū reꝫ
alteriꝰ: ḡ neceſſitaꝛ ad peccādū: qꝛ immin̄e
te tali neceſſitate illud excuſaꝛ a pctō qō
extra neceſſitatē foꝛet pctm̄: ſicut etiā non
ſeq̄tur: iſte neceſſitaꝛ ad occidendū hoīem
vt ſaluet vitā ꝓpꝛiā: ḡ neceſſitaꝛ ad peccā
dū: qꝛ homicidiū in tali neceſſitate nō eſt
pctm̄: ⁊ hoc ſi occidēs nō fuerit illicite ſibipſi cā illiꝰ neceſſitatis. ſic igiꝛ pꝫ φ illa
ꝯn̄a nō valet. Aľr nec ꝯn̄s eſt inconueniēs
ſaltē apud aliq̄s. multi em̄ dicūt φ dānati
peccāt ꝯtinue: ⁊ t̄n neceſſitanꝛ ad peccan
dū: ⁊ eos peccare infligiꝛ eis ꝓ pena: qꝛ t̄n
FF ſibipſis fuerūt cā iſtiꝰ neceſſitatis: iō nō ex
R̄nſio cuſanꝛ. Et ad oīa v̄ba Aug. q̄ dicit de mate
ad au ria illa ſicut φ nullꝰ peccat in eo qō vitare
ctoꝛita nō pōt. Dico φ ſic dꝫ intelligi. φ nullꝰ pec
tē aug. cat niſi in eo qō aliq̄ñ vitaſſe potuit antq̄
peccaret. nā q̄cūq̄ peccat: peccat in eo qō
vitare nō pōt q̄n peccat: ⁊ ſi eſſet aliqua cā
deo ꝑmittēte impellēs hoīem ad faciēduꝫ
vel omittēdū. vult dicere φ h̄ faciēdo non
peccaret: ſi illā neceſſitatē ꝑ culpā p̄cedētē nō meruiſſet. Et qō ꝯcludiꝛ φ gētiles q̄
dā neceſſitati ꝑ penas moꝛtem elegerūt: ḡ
ſm iſta nō peccauerūt. pꝫ ꝑ p̄dicta φ hec
ꝯn̄a nō valet: qꝛ foꝛte ſm eoꝝ culpā p̄cedē
tē meruerunt incidere in illā deoꝛdinataꝫ
neceſſitatē: ſicut dictuꝫ eſt de dānatis. nec
ꝯn̄s eſt impoſſibile: φ multi tales nō pec
cauerūt: vel ꝓpter violētiā vel ꝓpter igno
rantiā excuſati. vnde ſi q̄s ſimplex deo per
mittente: ⁊ dyabolo etiā ſuggerēte putās
ſe ꝑ erroꝛē in homicidio ſui p̄ſtare deo ob
ſequiū interficeret ſeip̄m: lꝫ eccl'ia militās
talē iudicet eē dānatū: non t̄n dānareꝛ in
rei v̄itate: nec hoc etiā iudicaret ſi ei de eiꝰ
neceſſitate cōſtaret. Ad ſcōm q̄n allegaꝛ Ad ſeab Aug. φ nulla natura pōt vincere volū cundū.
tatē. vult dicere φ ſm legē ſtatutaꝫ nulla
natura pōt cogere volūtatē: nec facere eaꝫ
peccare niſi velit: vel niſi ante deoꝛdinate
aliq̄d voluerit ꝓpter qō mereꝛeꝛ tāq̄ ī pe
nā φ neceſſiteꝛ ad peccandū: ſicut de dyabolo pꝫ ⁊ dānatis. Ad tertiū de Anſ. pꝫ GG
idē ꝑ ea que diffuſiꝰ dixi in pꝛima q̄ōne ſu Ad terpꝛa pꝛimū. Ad quartū de illa auctoꝛitate tium.
apl'i dico φ illa mag' facit ꝓ me q̄ꝫ ꝯ me. Ad q̄r
Nā fruſtra cōmēdaret apl'ſ diuinā bonita tum.
tē in h̄ φ nō patiꝛ hoīes tētari vltra illud
qō p̄nt: niſi neceſſitari poſſent. ⁊ iō ex h̄ ſa
tis innuiꝛ φ hō quātū ad naturā ꝓpꝛiā at
tinet nō obſtāte libertate ſue volūtaꝛ poſſet neceſſitari ꝑ exceſſiue triſtabile: ⁊ exceſ
ſiue delectabile ad volendū aliq̄d ꝯ diuinū
p̄ceptū: ſꝫ in hoc volēdo nō peccaret. Deus
aūt de ſua bonitate nō ꝑmittit de facto tē
tationē intantū ꝯualeſcere: q̄n hō ēt factū
tale vitare poſſit: niſi hō fuerit ī cāvt a deo
dereliq̄ mereaꝛ. Sic igiꝛ non obſtātibus
iſtis rōnibꝰ ꝓ nūc teneo φ volūtas dānatoꝝ neceſſitaꝛ de facto ad volēdū ſe nō eſſe
qꝛ ꝯſtat ſm doctoꝛes φ dānati volūtate de
liberata deſiderāt nō eſſe citiꝰ ſi poſſent q̄ꝫ
ſic eē. ⁊ tūc opꝫ dicere φ h̄ vellēt libere: vel
ex neceſſitate. ſi libere: hoc eſt ꝯ ſociū in p̄
cedēti articulo. Et ſiľr ſi libere h̄ eligerent
vr̄ φ talē volitionē eligerēt cū delectatio HH
ne: ſi ex neceſſitate habeꝛ ꝓpoſitū. Seq̄ Articutur quartꝰ articulꝰ p̄ncipalis ſcꝫ an malefa lus q̄rctoꝛ iuſte dānatꝰ ad moꝛtem poſſit licite de tus p̄n.
clinare moꝛtē ꝑ fugā vel execution̄ē iudi Conclu
cij dati: dato caſu φ poſſit fugere ſine iniu ſio proria ꝓximi. In h̄ articulo dixi φ ſic in caſu. batur.
ſicut pꝫ in q̄ōne illa: vtrū pctōꝛ pōt deo ſatiſfacere ꝓ pctō moꝛtali in argumento ter
tio ad p̄ncipale. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ cum pene de
beāt eē medicine ⁊ nō ꝓpť ſe p̄ncipal'r intēte: ſꝫ ꝓpť bonū reipublice q̄ ex bonitate
ſingulariū ꝑſonaꝝ reſultat: ſi talis dānatꝰ
habeat dictamē ꝯſcie φ vult fieri deinceps
bonꝰ: ⁊ a vitijs abſtinere: ⁊ ꝓ ſalute reipublice moꝛi: vel ſub melioꝛibꝰ circūſtātijs: vľ
intrare religionē ꝓ penitentia faciēda ad
veniā ꝑcipiēdā de pctis: videꝛ φ licite poſ Confir
ſit hoc fieri ⁊ meritoꝛie. Cōfirmaꝛ: qꝛ ta matur.

lis ↄſeruat legiſlatoris p̄cepta. Lex enim
nūꝙ̄ p̄cipit hoīem occidi niſi ꝓpt̄ bonum
reipublice. ⁊ ſi illud bonū vel mai⁹ bonum
poſſit obtinere ſine morte malefactoꝝ: qđ
bonū cōſeq̄t̄ reſpublica ꝓpt̄ mortē ſuā ⁊ ſi
bi ↄſtaret: nūꝙ̄ dictaret eē hoīem occiden
dū. Eſt aūt poſſibile in caſu ꝙ iſte fugiēs
meliorēt̄ ꝑ vitam ⁊ ꝑ merita q̄ poſt faciet
pluſꝙ̄ ꝑ mortē illatā corrigeret̄. ⁊ eſt poſ
ſibile ꝙ plures corrigantur ⁊ a maleficiis
retrahāt̄ ꝑ vitā ſuā ꝙ̄ ꝑ ſuppliciū ſuū: g̃ in
tali caſu ſibi lꝫ hoc facere: videlꝫ declinare
Arguit̄ mortē ꝑ fugā ſine iniuria ꝓximi. Sꝫ ↄ̄ illđ
primo. dictū arguit ille ſoci⁹ ſic. q̄ ↄ̄ ius ⁊ iuſticiā
fiūt virib⁹ nō ſubſiſtūt. ex̄ de re. iu. lib. vj. ſi
cut d̄r in textu q̄ negari nō pōt ſꝫ iſte ꝑ ca
Scđo. ſum iuſte eſt dānat⁹ ad mortē: igit̄ ↄ̄ iuſti
ciā eſt ꝙ ip̄e mortē euadat. Preterea. ſi iō
liceret mortē declinare q̄ poſſet penā mor
tis in aliq̄d meli⁹ reipublice cōmutare: ſe
quit̄ ꝙ ſcti martyres dictāte coꝝ ↄſcia ꝙ
eēt moriēdū ꝓ xp̄o poſſent fugiſſe mortē: ⁊
pl⁹ meruiſſent ſi plures ppl̄os ad xp̄m con
uertiſſēt: ⁊ maiorē ptātē eccl̄ie acq̄ſiuiſſēt:
Conclo ↄ̄ñs falſuꝫ: q̄ tūc peccaſſent ↄ̄ ↄſciam. Iō
ſocij. tꝫ soci⁹ ille ꝙ ī nullo caſu pōt dānatus ad
mortē fugere quātūcūꝙ̄ vita ſua eſſet vti
lis eccl̄ie: niſi fiat ſibi ſpālis reuelatio: vel
niſi fiat ſnīe reuocatio: ſꝫ dꝫ oīa poti⁹ tole
rare mala ꝙ̄ tali fuge conſentire. Et q̄ñ ca
ſus ſic ponit̄ ꝙ executores iudicij qui hñt
cōplere iuſticiā tardāt nec veniunt ⁊ q̄rit̄
an teneat̄ eos expectare cū ſit ſolut⁹: ⁊ poſ
ſit ſine iniuria ꝓximi fugere: ita ꝙ null⁹ ꝑ
fugā dānificabit̄. Rñdet ꝙ ī tali caſu nul
lo mō plectēd⁹ dꝫ ſeip̄m trucidare: de q̄ nō
eſt dubiū: ſꝫ tenet̄ mittere vl̄ ꝑſonal̄r adire
iudicē: ⁊ ꝓteſtar corā eo ꝙ parat⁹ ē ſubire iu
ſticiā: ⁊ tūc fiet de eo qđ inde voluerit ordi
II nare. Ad vnā aliā rōnē quā feci ꝓ me de
Ad ali hoīe dānato ad moriēdum fame cui iuxta
am rō ponit̄ panis: tal̄ p̄t licite ꝓlōgare vitā ſuā
nē ſocij comedēdo panē: ⁊ ſic declinare mortē ſibi
Rñſio. inflictā. igit̄ pari rōne fugere. negat ↄ̄ñaꝫ.
ↄcedit tñ ꝙ añ iuſtā ↄdēnatōēꝫ licitū fuit
ei fugere: ſi potuit ſine īiuria cuiuſꝙ̄: ſꝫ nō
poſt ꝙ ſniā eſt lata a iudice. Sꝫ iſtis nō ob
ſtātib⁹ ↄſiderādū eſt ꝙ al̄r iudicādū eſt de
iuſto nāli: ⁊ al̄r de iuſto legali. ſicut ptꝫ ꝑ
ariſt. v. Ethi. c. x. de epyikeia. Iuſtū eī nāle
nullā patit̄ inſtātiā. ſꝫ vl̄r oī caſu tꝫ. Iuſtū
legale vl̄r ſtatutū eſt: ſꝫ tñ in caſib⁹ ꝑticula
rib⁹ nō expedit q̄ñꝙ̄ vt obſeruet̄, ⁊ iō epy
keia eſt directiua iuſti legalis ſm̄ iuſtū nā
lē: q̄ legiſlator ēēt in tali caſu ꝑticulari q̄ ra
ro ↄtigit al̄r ordinaret ſi poſſet: ſicut ī q̄dā
ciuitate fuit ſtatutū ſub pena capit̄ ꝙ pe
grini nō aſcēderēt muros ciuitat̄: ne vide
lꝫ poſſēt ciuitatis dñium vſurpare. ↄtigit
aūt hoſtes irruere in ciuitatē: ꝑegrini aſcē
dētes muros ciuitat̄: ciuitatē defenderūt.
cōſtat ꝙ nō eſt iuſtū eos interfici: q̄ repu
gnat iuri naturali. q̄ tūc aliq̄s ꝓ bñficio
puniret̄: ⁊ iō hūs epyikeiaꝫ dꝫ dirigere iu
ſtum legale ſm̄ ius naturale: ⁊ iudicare ꝙ
lex poſitiua capit inſtātiā in hoc caſu. nec
iō eſt pctm̄ in legib⁹ q̄ ſic vl̄r loquunt̄ ⁊ pa
tiunt̄ tñ inſtātiā ī paucioꝛib⁹. nec eſt pctm̄
legiſlatoris: ſed pctm̄ orit̄ ex natura mate
rie circa quā leges ponunt̄: q̄ materia eſt
opatio hūana in qua raro ↄtingit vl̄r dice
re verū h̄ Ariſt. ibidē. vñ cōcludit ꝙ epy
ikeies. i. hñs ꝟtutē directiuā leg̃ ſm̄ iuſtū
naturale nō ſp̄ dꝫ exeq̄ iuſticiā ad deteri
us. i. ad puniēdū ſicut illi q̄ ſūt rigidi ī pu
niēdo: ſꝫ dꝫ diminuere penas q̄uis habe
at legē adiuuātē ī puniēdo ⁊ ad puniēdū:
q̄ pene nō ſunt ꝓpter ſe intētē: ſꝫ ſunt q̄ſi
medicine. Vñ epyikeies nō pl⁹ appetit de
pena ꝙ̄ ſit neceſſariū ad pctm̄ cohibēdū.
Cū igit̄ ad ꝓpoſitū nr̄m iſte malefactor ſit
in ꝓpoſito uro pꝛio ad recōpēſandū aliq̄d
vtili⁹ ꝙ̄ ſit mors ſua reipublice ⁊ ſibiipſi
nec fuga ſua alicui ꝟtit̄ in p̄iudiciū. Dico
ꝙ licite p̄t mortē declinare vel a ſuſpēdio
fugere ꝓpter meliorationē vite. Ad p̄mū KK
argumētū in oppoſitū q̄ñ arguit ꝑ illā re Ad pri
gulā q̄ ↄ̄ ius ⁊ iuſticiā fiūt virib⁹ nō ſubſi mum.
ſtūt. dico ꝙ illa regula nō habet̄ ex̄ de re.
iu. ſicut d̄i. ⁊ dato ꝙ haberet̄ dꝫ ītelligi ſic:
videlꝫ ꝙ illđ qđ fit ↄ̄ intentionē legiſlato
ris virib⁹ nō ſubſiſtit. Seruare eī legem nō
eſt ſuare ꝟba vel corticē legis: q̄ l̄ra occi
dit: ſꝫ ſuare itētionē legiſlatoris: qđ p̄t iſte
facere fugiēdo mortē vt dictū ē. Et ad for
mā argumenti q̄ñ arguit ſic. iuſte ē dānat⁹
ad mortē: g̃ nō p̄t iuſte euadere mortē. Ne
go ↄ̄ñam: q̄ nō pl⁹ denotat̄ ꝑ añs niſi ꝙ ta
lis malefactor fecit aliq̄ ꝓpt̄ q̄ iudex potu
it licite ſibi īfligere mortē. ⁊ cū h̄ ſtat ꝙ ip
ſe p̄t licite ⁊ iuſte euadere mortē niſi in ca
ſu ꝓpoſito. Vñ iuſte p̄t ſubire mortē ſi vult
in remiſſionē pctōꝝ: ⁊ iuſte pōt declinare
mortē ſi vult aliq̄d vtili⁹ facere ꝓ ſalute ani
me ſue. ꝙ̄ ſit ſubire illā mortē. vñ poſito ꝙ
poſſit fugere ad eccl̄iam dotatā tali immu

nitatē ꝙ q̄cūq; ꝓfug⁹ poſſit ibi ſaluari: ta
li liceret ad eam ꝯfugere. Silr ſi tales for
ma arguendi valeret nullo mō liceret hoī
dānato ad mortē redimere mortē ſuā per
amicos: imo amici redimētes peccarēt: qḋ
ZZ apud m̄ltos nō eſt veꝝ. Ad ſcd̄m de mar
Ad ſe- tyrib⁹ ꝙ tūc licuiſſet eis ꝯſcia eis dictante
cundū. ꝙ eēt moriendū ꝓ xp̄o declinaſſe mortē p
fugā. nego ꝯn̄aꝝ: q2 nulla ē ſilitudo: ſ3 dem
pta ꝯſcia de moriēdo: ⁊ poſita ꝯſcia ꝙ ex-
pedit honori dei magis viuere q̄ȝ mori. Cō
cedo ꝙ l3 eis fugere mortē: iuxta illud ꝯſi
liū ſaluatoris. Matth. x. Cū vos ꝑſecuti
fuerint in vna ciuitate fugite in aliā. qḋ
ipſi fecerūt qn̄ poſt mortē xp̄i orta ſeditio
ne in hieroſolymis fugerūt ad gentes. Et
xp̄s etiā ipſemet mortē decliauit: q2 cū tūc
mori nō ꝯgruebat: qn̄ trāſiēs p mediū illo
MM rū ibat. Quintus articul⁹. an adorās dya
Articu- bolū trāſfiguratū ī effigiē xp̄i p errorē in-
lus q̄n- uincibilem deluſus: excuſet ab idolatria p
tus pn- talē ignorātiā. Dixi ꝙ nō ſolum excuſat a
cipalis peccō: imo tātū meret quātū mereret ſi xp̄3
Concl'o adoraret: ſi tn̄ fecit qḋ ī eo fuit ad diſcernē
dū an xp̄s fuit vel nō. Et adduxi ad h̄ rō-
Proba nes multas: quaꝝ vna fuit talis. oſ̄dat ſe
tio p'ia xp̄s petro in certa effigie: ⁊ credat petr⁹ eū
eē xp̄m: ⁊ adoret eū adoratiōe latrie: ⁊ oſ̄-
dat ſilr de⁹ dyabolū oīno ī ꝯſili effigie ieſu
⁊ ſub eiſdē figuris: ⁊ adoret eū iohes. tūc
q̄ro an iohes peccat aut nō. ſi ſic: ḡ petrus
peccat. ꝯn̄a pꝫ: q2 nō maiorē certitudineȝ
R̄ n̄ſio h3 petr⁹ q̄ȝ iohānes. ſi nō h̄r ꝓpoſitū. Ad
ad ꝓba iſtud r̄n̄det ſoci⁹ ꝙ ſi petr⁹ ⁊ iohes ſint duo
tiones. boni hoīes ⁊ faciāt qḋ in ſe eſt ad diſcer-
nēdū: neuter peccat: q2 vterq; adorat deu3
interiori adoratiōe: ḡ vterq; adorat deū. ⁊
qn̄ dr̄ iohes adorat dyabolū. r̄n̄det negan-
Repli- do: q2 neuter eoꝝ adorat dyabolū: ſ3 vterq;
catur ꝯ deū. In illa r̄n̄ſione p̄mo ꝯcedit ꝓpoſitu3
r̄n̄ſionē meū. Scd̄o nō dicit ꝯſiter ad ea q̄ dixi alſ.
Contra tertio aſſumit falſu3. Primū pꝫ: q2 ꝯcedit
primū. ꝙ adorās dyabolū trāſfiguratū nō peccat:
Contra q2 caſus ponit ꝙ iohānes adoret illū q̄ ſi-
ſcd̄m bi appet: ⁊ h̄ eſt ꝓpoſitū. Scd̄m pꝫ: q2 alſ
dixi ꝙ error talis nō excuſet hoīem qn̄ cre
dit illū q̄ eſt dyabolus eē deū q̄n cōmittat
idolatriā. ⁊ mō dictū eſt Johes ī caſu iſto
nō peccat: ⁊ tn̄ certū eſt ꝙ iohes errat: q2
Contra iohes credit illū eē deū demonſtrato dya
tertiu3. bolo. Silr alſ dixi ꝙ error talis fuit ꝯtra
fidē: ſ3 iohānes nunc errat errore tali: igr̄
errat ꝯ fidē igr̄ peccat. Tertio ꝓbo qḋ dicat
videl3 ꝙ iohes in caſu iſto nō adoret dya
bolū: eſt manifeſte falſū. etiā eſt ꝯ caſu3: q2
capio aliquē idolatrātē q̄ credit idolū eē
deum. Et q̄ro vtrū adorādo idolū cōmittit Primo.
idolatriā vel nō. Si ſic. ꝯ. nō adorat idolū
p te ſ3 deū: q2 q̄ rōne iohes nō adorat dya-
bolū ſ3 deū: eadē rōe iſte nō adorabit ido-
lū ſ3 deū: q2 nō eſt aliq̄ rō q̄re negas iohā
nē adorare dyabolū in iſto caſu: niſi q2 io-
hānes intēdit adorare deū: ⁊ illū q̄ appet
ſibi credit eē deū. ſ3 eodē mō iſte paganus
adorare intēdit deū ⁊ credit idolū ſuū eē
deū. Si dicaſ ꝙ talis pagan⁹ nō intendat
adorare deū: nō cōmittit idolatriā. ſequit
ꝙ tūc nō ē poſſibile ꝙ aliq̄s cōmittat ido
latriā. Preterea ſit effigies illa q̄ dyabo-
lus appet iohāni hūanitas xp̄i vl' corpus Scd̄o.
ipſi⁹ iacobi ꝑmittēte deo ⁊ credat iohes ꝙ
ſit hūanitas xp̄i: ⁊ adoret eū genuflectēdo
⁊ deoſculādo pedes. tūc ſm iſtā r̄n̄ſionem
opꝫ ꝯcedere ꝙ ipſe adoret hūanitatē xp̄i. ⁊
ſic d3 ꝯcedere ꝙ ipſe tāgeret corp⁹ xp̄i in ce
lo: ⁊ ꝙ tāgeret corp⁹ iacobi. Preterea ſm Tertio.
hāc r̄n̄ſionē nō eſt poſſibile ꝙ aliq̄s ado-
ret dyabolū adoratiōe latrie: q2 talis ado-
ratio nō pōt fieri niſi credēdo de eo q̄ eſt
dyabol⁹ ꝙ ſit de⁹: q2 fictio exterior ⁊ hūi-
liatio corpis ſine adoratiōe cordis: ⁊ ſine
intētiōe mēt̄ nō eſt cult⁹ latrie māifeſtū ē
⁊ p ꝯn̄s nō eſt poſſibile ꝙ aliq̄s credendo
dyabolū eē deū adoret dyabolū adoratio
ne interiori. ⁊ ſic negaſ caſus q̄ tn̄ alſ fuit
admiſſus. ⁊ ꝙ aliq̄s poſſit adorare dyabo
lū adoratiōe latrie p errorē. Preterea in-
terior adoratio nō eſt niſi affectio vl' ꝓpō Quar-
mētalis: ſ3 iohes format tales ꝓpōnes mē- to.
tales. iſtū adoro iſte eſt xp̄s. igr̄ iſtū ado-
rat adoratiōe latrie iteriori. Preterea po Quīto.
naſ ꝙ iohes adoret ſortē adoratiōe latrie
⁊ ꝙ ſtāte tali intētiōe in iohāne de⁹ ſepet
aīa3 ſortis a corpe ⁊ ponat in eo aīa3 plato
nis: ſm iſtā rōnē opꝫ ꝯcedere ꝙ iohes nul
lū hoīe3 adoret niſi ſortē. ꝯn̄s eſt falſu3: q2
h̄ cōpoſitū adorat demōſtrato cōpoſito ex
corpe ſortis ⁊ aīa platonis. vn̄ ex r̄n̄ſiōe p̄n NN
cipalis ꝯcluſio ⁊ p̄ma q̄ȝ iā dixi in hac ma Secun
teria eſt ꝯceſſa: videl3 ꝙ aliq̄s pōt merito do pro-
rie formare tales ꝓpōnes mentales ⁊ eis bat cō-
aſſentire diligo h̄ quātū deū demonſtrata cluſio
creatura q̄cūq;: ⁊ h̄ p errorē īuīcibilē excu ꝑnapa
ſaſ. Scd̄a rō mea fuit talis ꝯ hoc qḋ pri⁹ lis hu-
dixerat ſoci⁹ iſte venerādus. ſ. ꝙ hō in tali ius arti
caſu debuit ſub ꝯditione adorare ſic, ado- culi.

ro te ſi tu es xp̄s. Cōtra: aut iſta ꝯditio di
minuit de cultu: aut adoratiōe vel nō. ſi di-
minuit nō adorat adoratiōe latrie: ⁊ tn̄ cō
ſciētia ſibi dictat ꝙ tali adoratiōe debeat
adorare: g̃ facit ꝯ ꝯſciaꝫ: g̃ edificat in gehē
nā: ſi nō diminuit: g̃ nō obſtāte iſta ꝯditiōe
adiecta deū adorat: g̃ fruſtra addit. Ad il-
Rn̄ſio lud ḋ: ꝙ ꝯditio adiecta nō diminuit ḋ cul
tu nec de adoratiōe. ⁊ qn̄ arguit: g̃ nec ex-
Replica. cuſat ab idolatria. negat ꝯn̄am. Sꝫ in iſta
rn̄ſione duo falſa dicunt. nā p̄mo ḋ ꝙ ad-
iectio ꝯditiōis nō diminuit de adoratiōe
Contra rn̄ſionē latrie: ſi Johēs dicat. adoro te ſi tu es xp̄s
⁊c. Cōtra. depoſita illa ꝯditiōe ſequit Jo-
hānē adorare dyabolū quē videt: ⁊ poſita
ꝯditiōe nō ſeqt̄ h̄: imo ſtat oppoſitū illi⁹:
iō ꝯditio adiecta diſtrahit ⁊ diminuit de
adoratiōe. Ptꝫ an̄s: q2 ſeqt̄ Johānes ado-
rat illū ſi eſt xp̄s: ⁊ nō aliter. ⁊ ille nō ē xp̄s
g̃ iohānes nō adorat eū. ⁊ dēpta ꝯditiōe ſi
iohānes dicat abſolute ſic: adoro te. ſequit
ip̄m adorare dyabolū: g̃ ꝯditio diſtrahit ⁊
diminuit. Preterea cōditio talis appoſita
in adoratiōe arguit adorātē dubitare ḋ eo
qḋ adorat an ſit de⁹ vel nō: ſꝫ talis dubita-
tio diminuit de adoratiōe latrie nō eſt du
biū: cū dubitatio talis diminuat ḋ dilectio
ne ad obiectū: ⁊ latria ꝯſiſtit in dilectione
⁊ reuerētia ⁊ ſacrificiꝗ oblatiōe: ſicut dicit
magr̄ ſn̄iaꝝ li. iij. diſ. ix. c. j. g̃ ꝯditio appoſi
ta diminuit. Preterea ſcḋo in iſta rn̄ſione
male negat iſta ꝯn̄a. ꝯditio adiecta nō di-
minuit de adoratiōe: g̃ nō excuſat ab idola
tria: q2 ſm̄ eum ſi abſolute ⁊ ſine ꝯditiōe
adoret foret idolatra large loquēdo. ⁊ ſm̄
eūdē ꝯditio adiecta nō diminuit de adora
tiōe: g̃ eq̄ adorat ꝯditiōe adiecta: ſicut ꝯdi
tiōe depoſita: g̃ abſolute adorat nō obſtāte
ꝯditiōe: g̃ cōmittit idolatriā nō obſtāte cō
ditiōe ſm̄ rn̄ſionē. Preterea. ſi ꝯditio talis
nō diſtrahit nec diminuit de mō adorādi:
liceret eccl'ie adorare xp̄m ſic. adoro te ſi tu
es xp̄s. gloria tibi dn̄e ſi tu es de⁹ iuro per
xp̄m: ſi xp̄s eſt deus. ⁊ oro te maria ſi tu es
mater dei adiuues me: imo ſctis liceret ſic
adorare. Cōſequēs falſum ⁊ incōueniens:
q2 arguit exp̄ſſe dubitationē in his q̄ ſunt
fidei: ⁊ dubius in fide eſt infidelis: ſicut di
citur ex̄. de hereticis. c. dubi⁹. Preterea. in
alijs actibus ⁊ ꝯtrib⁹ quecūꝗ ꝯditio dimi
nuit de actu abſolute accepto: ita ꝙ oppo
ſitū illi⁹ ſtat cū actu ꝯditionato: ſicut ſimul
ſtant iſta. accipio te in vxorē ſi pr̄i meo pla
cuerit: ⁊ nō accipio te i vxorē. dabo tibi cē
tū ſolidos ſi ſol lucebit cras ⁊ nihil tibi da
bo: g̃ pari rōe iſta ſtāt ſil'. adoro te ſi tu es rex
gl'ie ⁊ nō adoro te. Tertio argui: ⁊ rō fuit Tertio probat ꝯclō p̄n cipalis huius articuli
talis. dictamē ꝯſciētie tm̄ obligat qn̄ eſt er
roneū: ſicut qn̄ eſt veridicū: ſꝫ iohēs hꝫ i ca
ſu iſto poſito dictamē ꝯſciētie: lꝫ erroneū:
q2 hoc qḋ ſibi apparet eſt adorādum ſicut
de⁹ g̃ ſi nō adorat peccat mortal'r. Hec fuit
forma argumēti nr̄i: ſꝫ hāc rn̄ſionē nitit
ſoci⁹ ipugnare ſic. ſi iō iſte iohēs poſſit ado Contra primo.
rare dyabolū: q2 ꝯſcia erronea dictat: g̃ iu-
dei ⁊ p̄ncipes ſacerdotum ementes xp̄m ⁊
crucifigētes: ⁊ iudas eū vēdēs ⁊ ſeip̄m ſu
ſpēdēs: deſpādo nō peccauerūt: q2 ꝯſcia er
ronea obligauit eos ad iſta. ꝯn̄s falſū. Pre
terea. dictet ꝯſcia erronea alicui ꝙ ipſe ſit
de⁹: ſtāte iſta ꝯſcia dꝫ velle ꝙ ois creatura
rōnalis diligat eū ꝓpt' ſe. Et ſil'r pōt hō li
cite velle ꝙ de⁹ occidereť: q2 ꝯſcia erronea Scḋo.
pōt h̄ dictare eē volēdū. Preterea. ſtāte cō
ſciētia alicui⁹ ꝙ de⁹ ſit odiēd⁹: ⁊ ꝙ ſit forni
candū: adulterādū: ⁊c. ⁊ tūc merereť talis Tertio.
faciēdo oia pctā mūdi. Preterea. ſi eq̄ obli
garet dictamē ꝯſcie erronee ſicut recte: cō
ſciētia erronea nō foret deponēda. Uel ar- Quarto.
guit ſub hac forma. ꝯſcia erronea eſt depo
nēda: ꝯſcia recta ē retinēda: g̃ nō obligat
erronea equal'r cū recta. Preterea. ſi eq̄ ob
ligaret eſſet ꝑplexitas in lege dei. ꝯn̄s eſt
falſum ⁊ ꝯ Greg. ſup illḋ Job. xl. Nerui te
ſticuloꝝ ei⁹ ꝑplexi ſūt. Ad ſolutionē iſto- Quinto.
rū argumētoꝝ eſt ſciēdū ꝙ ꝯtingit errare
dupl'r: vel errore ꝑiculoſo: vel errore nō ꝑi-
culoſo. Error ꝑiculoſus eſt q̄tiens q̄s errat OO
ꝯ articulos fidei vel p̄cepta diuina. Error Rn̄ſio ad argumenta.
nō ꝑiculoſus eſt in alijs qn̄ decept⁹ igno-
rātia iuincibili approbat falſa ꝓ veris. In
caſu aūt iſti⁹ articuli de trāſfiguratiōe dya
boli i effigiē xp̄i: verū ē ꝙ iohēs errat cre- Nota errare cōtigit dupl'r.
dēs illū q̄ eſt dyabol⁹ eē deū: ſꝫ certe error
iſte cū ſit inuicibilis ⁊ nō ſit ꝯ aliquē arti
culū: nec ꝯ bonos mores: nō eſt ꝑiculoſus
⁊ h̄ eſt qḋ exp̄ſſe dicit mgr̄ lib. iiij. diſt. xxx.
c. j. Dyabol⁹ em̄ trāſfigurās ſe in angelū lu
cis: ſi credať bon⁹ non eſt error ꝑiculoſus.
Hoc etiā ſatis declarat Aug. enchiri. c. lix.
Et ē glo. cōis. ij. Coꝝ. ij. Sathanas cū trāſ
figurat ſe i angelū lucis: qn̄ ſenſus corpis
fallit: mentē xo nō mouet a vera rōne vel
ſn̄ia: nullū eſt in religiōe ꝑiculū q̄ q̄ſꝗ vi-
tā fidelē gerit: vel cū ſe bonū fingēs ea vel
facit vel dic̄ q̄ bon⁹ āgel⁹: et ſi credať bon⁹

nõ eſt error periculoſus aut morbid⁹. Se-
cundũ iſtũ duplicẽ errorẽ eſt duplex ꝯſciẽ-
tia erronea: qꝛ aliqñ ꝯſcia erronea hoĩs ẽ
erronea errore periculoſo: ⁊ aliqñ eſt erro-
nea errore nõ ꝑiculoſo. Preterea ꝯſcia er-
ronea obligat hoĩem ad faciẽdũ ſm eã ita
ꝙ ſi fecerit ꝯ eã peccat: ita ꝙ ſtãte tali cõ-
ſcia hõ eſt ꝑplexus donec eã depoſuerit.
Sꝫ ꝯſcia ſcd'o mõ erronea obligat ſic ꝙ ſi
nõ fecerit ſm eã peccat: ſi fecerit ſm eã nõ
peccat: ſꝫ excuſat a pctõ ꝓpt' ignorãtiã in-
uincibilẽ ex qua cauſat talis ꝯſcia. Et ꝑ h
ptꝫ ad argumẽta. Ad primum qñ d̉r ꝙ ſi
PP Ad primum. Johãnes poſſit licite adorare: qꝛ ꝯſcia er-
roneã dictat ſibi ꝙ hoc qd̉ videt eſt adorã-
dũ. tũc pncipes ⁊ ſacerdotes ⁊ ceteri lici-
te occiderũt xp̃m. Nã ptꝫ iam ꝙ ꝯña non
valet: qꝛ in Johãne eſt ꝯſcia erronea erro-
re nõ ꝑiculoſo: i eis aũt fuit ꝯſcia erronea
errore ꝑiculoſo. Similr in iohãne ꝯſcia er-
ronea cauſat ꝑ ignorãtiã inuincibilẽ: ⁊ ꝑ
ignorãtiã facti: ſꝫ in eis fuit vincibilis: im-
Ad ſecundũ ⁊ tertiũ. mo craſſa ⁊ ſupina ⁊ ignorãtia nimis affe-
ctata: ⁊ in nullo eſt ſile. Per idẽ ptꝫ ad ſe-
cundũ ⁊ tertiũ. Ad quartũ qñ arguit ſic.
Ad quartum. ꝯſcia erronea eſt deponẽda: ꝯſcia recta nõ
g nõ eque obligat. Nego ꝯñam illam: qꝛ lꝫ
cõſcia illa erronea ſit deponẽda: tñ q̃diu
manet ita fortiter ligat ſicut recta. Un̄ po-
nam⁹ ꝙ ꝯſcia ſortis dictet ſibi ꝙ eq̃le pec-
catũ eſt leuare feſtucã ⁊ furari eq̃liter ob-
ligat ad vitãdũ vnũ ſicut aliud. Ex quo ar-
guo ſic ꝯ eũ ⁊ ꝓbo ꝙ ꝯſcia erronea eq̃liter
ligat ⁊ obligat ſicut recta: qꝛ non min⁹ pec-
cat faciẽs ꝯ ꝯſciam erroneã q̃ ꝯ ꝯſciam re-
ctã: ſꝫ equale pctm̃ incurrit vtrūq;. vñ ideo
ꝑcipe d̉r ꝯſciã ligare hoĩem: qꝛ ſi nõ ĩpleat
eque peccat: nõ aũt ideo: qꝛ ſi aliq̃s imple-
ret ꝯſciam recte facit: igit cũ equalẽ culpã
QQ incurrit ⁊ equalẽ penã agẽs ꝯtra ꝯſciam
Ad quintum. erroneã ⁊ rectã: igit ⁊c. Ad q̃ntũ qñ ar-
guit: qꝛ ſi ꝯſcia erronea eque obligaret ſi-
cut recta eſſet ꝑplexitas in lege dei. Nego
ꝯñam: qꝛ ꝯſcia erronea nõ ĩponit homini
a lege dei: ſed accidit in hoĩe ꝑ errorẽ hoĩs
circa ea q̃ lex dei ꝑcipit ꝓhibet vl' ꝑmittit
⁊ iõ nõ ſequit ꝙ ꝑplexitas ſit ĩ lege dei: ſꝫ
ꝙ ꝑplexitas ſit ĩ hoĩe errãte circa ea q̃ lex
dei ꝓhibet ꝑcipit vl' ꝑmittit. Et h adhuc ĩ-
telligi dꝫ de ꝑplexitate ꝯditiõata: nõ de ꝑ-
plexitate abſoluta: qꝛ tali ꝑplexitate abſo-
luta nemo eſt ꝑplex⁹: ſꝫ ꝯditionata tm̃. Un̄
habens ꝯſciam erroneã in errore ꝑiculoſo

eſt ꝑplexus ſi nõ depoſuerit eam. ⁊ quãdo
ita eſt ꝙ videt homini ꝙ ſiue faciat aliqd̉
factũ ſiue omittat ipſe peccat tũc dicit ꝑ-
plexus ꝑplexitate facti. Et hec ꝑplexitas
nõ ſolũ eſt poſſibilis: imo frequens apud
hoĩes. ſm Greg. ſup illud Job. xl. Et po-
nit in canone diſ. xiij. Nerui. vbi dicit Gre-
go. ꝙ dyabolus pleroſq; ſua mala ſugge-
ſtione ita peccare facit q̃ten⁹ ſi fortaſſe fu-
gere pctm̃ appetunt: hoc ſine alio peccati
laqueo nõ euadãt. Et ꝯtra iſtã ꝑplexitatẽ
dat ipſe Grego. ꝯſiliũ dicens. Eſt tñ qd̉ ad
deſtruẽdũ behemoth. i. dyaboli verſutias
ſubtiliter ſiat: vt cum mẽs inter minora ⁊
maiora peccata cõſtringit ſi oĩno ſine pec-
cato nullus adit⁹ pateat minora ſemꝑ eli-
gant. Uult igit Greg. ꝙ ꝑplexitas eſt poſ-
RR ſibilis ſaltẽ cõditionata. Quarta ratio
Quarta rõ ꝓbãs cõcluſiõẽ huius articuli. mea fuit talis. Omnẽ adorationẽ põt hõ
licite facere cũ qua ſtat cõtinue talis intẽ-
tio in eodẽ: tm̃ vnũ deũ volo adorare: ſup-
poſito ꝙ credat verũ deũ eſſe deũ. ſꝫ cũ oĩ
actu quẽ iohãnes facit adorãs dyabolũ ꝑ
errorẽ ſtat ſemꝑ in eo talis intẽtio de deo
vero. tm̃ vnũ deũ volo adorare. igitur talẽ
adorationẽ põt licite facere. maior ⁊ mĩor
faciliter patẽt ſi ponderent. Ad iſtud re-
Rñſio. ſpõdet ſocius negãdo maiorẽ: qꝛ mũdi ſa-
piẽtes de q̃bus loquit apl's ad Ro. j. deũ
cognoſcẽtes ſeruierũt creature: ⁊ cõmiſe-
rũt idolatriã. tũc arguit ſic. Adoratio quã
ipſi fecerũt cõpatiebat ſecũ aſſenſum iſti⁹
tm̃ vnus deus eſt. vt ptꝫ in littera ⁊ in glo-
ſa: qꝛ aliter fuiſſent excuſabiles. ergo illa
adoratio fuit eis meritoria. ꝯñs eſt falſuꝫ.
Contra reſponſionem replicatur. Sed iſta reſpõſio deficit in duob⁹. primo
qꝛ dicit ꝯdictoria. ſcd'o qꝛ hoc ipſum male
imponit apl'o. Primũ ptꝫ: qꝛ ĩponit ꝑhis
ꝙ ipſi ſimul aſſeruerũt ꝙ tm̃ vnus de⁹ fuit
⁊ ꝙ ipſi nõ aſſeruerũt nec crediderunt tm̃
vnũ deũ eſſe ꝓ eodẽ tpe ꝑciſe. nã ſit a ali-
qd̉ idolũ qd̉ iſte Johãnes adorauit. ⁊ ſit b
deus verus: ⁊ arguo ſic. iſte ſciẽter adorat
a. ergo ſciẽter intẽdit impẽdere ipſi a ho-
norẽ ſoli deo debitũ: ergo iſte credit ꝙ ſo-
lus a eſt deus: ⁊ ſcit ꝙ a nõ eſt b. ergo cre-
dit ꝙ b nõ eſt deus: g iſta ſtãt ſimul ꝙ ali-
q̃s adoratiõe latrie adorat creaturã credi-
ditã eſſe creaturã ⁊ credẽs vnũ ſolũ deum
eſſe qd̉ falſum eſt. Cõfirmat. qꝛ vel ꝑhs ta-
lis adorãs creaturã credidit ꝙ fuit deus
vel nõ. ſi ſic: ergo credidit ſe adorare veruꝫ
deũ adorando creaturã: ergo nõ fuit ſciẽ-

ter idolatra. ſi nõ:ergo nõ exhibuit ei ado
ratione interiorẽ que eſt ꝑ fidẽ ⁊ dilectio
nẽ. ꝗ ſimulauit ſe corꝑaliter adorare ⁊ non
adorauit mẽtaliter. ꝗ nõ cõmiſit idolatriã
ex intẽtiõe: nec cultũ interiorẽ ꝓbuit crea-
ture. Ideo ꝓ intentione apl'i opꝫ notare
quattuor. Primo ꝙ ph'i gẽtiles nunꝙ ne
gauerũt deũ eſſe: ſicut ptꝫ ex libris coꝝ vo
lenti rõnibꝰ coꝝ rñdere. Scđo ꝙ ipſi cre-
diderunt vnũ deũ eſſe ſaltẽ multi ex eis: ⁊
ad hoc fecerũt ꝑſuaſiões ſicut in libris eo
SS Tertiũ dictum rũ ptꝫ. Tertio dico ꝙ fidẽ acceperũt ex h
ꝙ ab initio mũdi aliq coluerũt deũ: ſicut
adam ⁊ quidã de filijs ſuis: ⁊ noe cũ filijs
ſuis poſt diluuiũ. fuerũt etiã ꝓphete docẽ
tes cultũ diuinũ ꝯtinue: quoꝝ rumor ꝑue
nit ad ph'os egyptios arabicos ⁊ grecos
⁊ chaldeos. Vñ ꝓphe dei oẽm ſapientiaꝫ
hũanã ⁊ mũdanã ꝓceſſerũt. ſicut declarat
Aug. xviij. de ciui. dei c. xxxvij. vbi oſtẽdit
ꝙ thales mileſius q ꝓceſſit pythagoram
ſocratẽ ⁊ platonẽ: imo anaximãdrũ ⁊ ana-
ximenẽ ⁊ anaxagoram floruit tpe romuli.
Simil'r illi poete ⁊ theologi q antiqſſimi
apud grecos habent̃ orpheus linus ⁊ mu
ſeus inueniunt̃ moyſe tardiores ſeu anti-
quiores ſm qđ moyſes iſtructus fuiſſe dr
oĩ ſapiẽtia egyptioꝝ Act. vij. Ex quo põt
argui. ante moyſen inter egyptios ꝓphe-
tiã viguiſſe. iõ deducit Aug. ꝙ apud egy-
ptios tpe Iſidis regine quã poſt mortẽ ſi
cut deã coluerũt: ꝓmo icepit ſapiẽtia mun
dana. Iſis aũt fuit filia ynachi q ꝓmus re
gnare cepit argiuis: cui cõtpanei fuert̃ ne
potes abrae ita ꝙ abraã lõgo ꝓceſſit Iſi-
dẽ. igr̃ abraã lõge ꝓceſſit ſapiẽtiã egyptio
rũ: quẽ lõge añ ꝓceſſit noe: ⁊ illũ enoch ſe
ptinꝰ ab adã. vñ ꝯſtat ſatis noticiã cultus
ZZ dei ꝑ patriarchas ⁊ ꝓphetas cũ vita ⁊ ri-
tu eoꝝ ad noticiã ph'oꝝ: q poſt multa mi-
Quartum dictum. lia annoꝝ ſucceſſerũt deueniſſe. Quarto
dico ꝙ de iſtis ph'is aut mũdi ſapiẽtibꝰ q-
dã in diuio cultu ſm aliqs ritus ⁊ ꝓteſta-
tiones ꝑſtiterũt ⁊ ſaluati ſunt: ſicut ꝯſtat
de Iobꝰ de ſocrate: platone: ariſtotele: ⁊
plurima turba ſtoicoꝝ ꝓſumi põt. quidaꝫ
nõ obſtante tali noticia peſſimis moribꝰ ſe
dederũt: ꝓpter qđ in penã pcti obſcuratuꝫ
eſt inſipiẽs cor eoꝝ. ⁊ corrupta eſt eſtima-
tio prudẽtie in eis: ⁊ deciderũt a fide quã
de vno vero deo habebãt: ⁊ facti ſunt ido
latre: ⁊ credẽtes opinionibꝰ vulgi. ⁊ multi
ꝑdiderũt ſciaꝫ quã añ tenebãt: ⁊ ex libris
didicerãt de vno deo: ⁊ niſi illã noticiã ꝑdi
diſſent. nõ potuiſſent coluiſſe creaturaꝫ ꝑ
creatore: qr i tali cultu neceſſario includit̃
fides de colẽdo qđ ſit deꝰ. nõ enĩ cultꝰ dei
eſt opatio exterior tñ: ſi nõ ab interiori ꝓ
cedat: ⁊ iõ dicẽtes ſe eſſe ſapiẽtes ſtulti fa
cti ſunt: ſicut ibidẽ dicit apl's. Per h ad ar
gumẽtũ qđ in ſua rñſione facit. ſi inqt oĩs
adoratio foret licita q cõpatit̃ ſecũ i mẽte
adorãtis aſſenſuꝫ iſtiꝰ ꝓpõnis. tñ veꝝ deũ
volo adorare: ſequit̃ ꝙ adoratio gẽtilium
ph'oꝝ q coluerũt creaturas fuiſſꝫ licita: qr
illi ꝯtinue talẽ aſſenſuꝫ habuerũt. ſꝫ ab il-
lo aſſenſu receſſerũt excecati ꝑ maliciã vi-
te ⁊ teſtimoniũ vulgi: imo ſicut priꝰ deduxi
impoſſibile fuiſſet ꝙ ſtãte tali aſſenſu veruꝫ
cultũ ſoli deo debitũ exhibuiſſent: ſꝫ tantũ
mõ falſum ⁊ fictũ. ſicut vnꝰ falſus hõ ado
rat hoĩem quẽ vellet ſuſpendi: ſicut iudas
adorauit xpm dicẽdo: aue rabbi. Matth.
xxvj. Aug. enchirid. c. ij. Colẽdꝰ eſt deꝰ fide
ſpe ⁊ charitate. Et. xiiij. de tri. c. j. dicit ꝙ
ſapiẽtia eſt verꝰ cultꝰ dei: q vel euſebia vel
theoſebia appellat̃: ꝗ ſine fide q ipm ado-
rãt nõ ſicut deũ nõ cõmittũt idolatriã. vñ
iſta rñſio rõnẽ factã nõ tangit. Quinta YY Quinta rõ ꝯcluſione.
rõ mea fuit talis ſm recitationẽ ſuã: lꝫ nõ
eẽt ſic in rei ỽitate: ſꝫ nõ ẽ cura. Nã añ oĩa
argumẽta iſta fecerã talẽ inſtantiã. Pona
tur ꝙ xps dimiſiſſet hũanitatẽ aſſumptaꝫ
iã adultã: ⁊ h latuiſſet beatã virginẽ: ipa-
met nihilominꝰ adoraſſet iſtũ hoĩem ado
ratione illa q priꝰ. igit̃ erraſſet ⁊ tñ in nul
lo peccaſſet: qr error facti eſt ſimpl'r inuin
cibilis. Ad iſtud rñdet ꝙ tũc illuminaſ- Rñſio.
ſet mẽtẽ beate ỽginis ⁊ cuſtodiſſet eã a ta
li adoratiõe: ſꝫ ſi ſimpl'r adoraſſet peccaſſꝫ
Sꝫ planũ eſt ꝙ h rñſio nõ ſoluit argumẽ- Replicat̃ primo.
tũ: tũ qr negat caſuꝫ argumẽti ꝙ poſſibile
eſſet ꝙ xps naturã aſſumptã dimiſiſſet: ni
ſi de illa dimiſſiõe iformaſſet beatã ỽginẽ
qr oĩno diuine potẽtie ꝯdicit. nõ enĩ tunc
poſſet facere qcqd fieri nõ icludit ꝯdictio
nẽ ſicut notũ eſt. Tũ qr dicit ꝙ ſtante tali Scđo.
ignorãtia inuincibili in mẽte btẽ ỽginis
ipamet peccaſſet adorãdo. qđ ſupiꝰ ẽ mul
tiplicit̃ iprobatũ: qr talis ignorãtia cauſat
inuoluntariũ ⁊ ꝑ ꝯñs excuſat oĩno. Sextꝰ XX Sextꝰ articl's princi.
articulus: an aliqs poſſet mereri ꝑ fidem
falſaꝫ. In iſto articulo breuiter dico ꝙ ſic
in multis caſibꝰ. Et eſt cõis caſus ⁊ vulga
ris. ponat̃ ꝙ aliq vetula audeat ꝓlatũ ſuũ
ꝓdicãtẽ aliquẽ articulũ hereticalẽ de quo

ipſa nõ teneť hr̃e fidẽ explicitã ſicut eſſet
gr̃a exẽpli de iſto articulo. an xp̃s fuit lan
Concluſio probatur. ceat᷒ ante mortẽ vľ poſt: ⁊ p̃dicet ſibi aſſen
tiri ꝙ ante. iſta ꝓpter obediẽtiã quã h̃z: ⁊
bonã volũtatẽ qua vult credere quicq̃d ec
cleſia credit: aſſentit iſti volũtarie putans
ꝙ eccleſia credit. h̃ caſu poſito dico ꝙ ip̃a
ꝑ iſtã fidẽ erroneã mereť. cui᷒ ꝓbatio eſt
q: aſſentit ex bona volũtate. ⁊ errat errore
Contra arguit. inuincibili q̃ excuſat. g̃ mereť. Sʒ oppoſi
tũ iſtius teneť ſoci᷒ in tali caſu cum ãltiſi
odorenſe li. iij. vbi agit de fide. Dicit eñ ꝙ
ipſa nõ dʒ credere plato p̃dicãti articulũʒ
fidei ꝯtra: q: tũc non crederet q̃cq̃d ſancta
mater eccleſia credit ⁊ peccaret mortalr̃.
Sed iſtud eſt oĩno irrõnabiliter dictũ: q:
vel teneor ſimplr̃ credere plato meo p̃dicã
ti aliq̃d eſſe credẽdũ de quo dubito an ſit
credendũ ſi nõ eẽt dictũ ab eo: vel nihil ta
le teneor credere ad predicationẽ ſuã. Si
nihil tale teneor credere ad predicationeʒ
ſuã: igiť nihil dictũ ab eo teneor credere:
niſi q: ſcio aliũde credẽdũ eſſe: ⁊ ſic nunq̃
teneor ſibi credere qñ ipſe promulgat arti
culos nouos cõcilioꝝ vel aliq̃d qd̃ ante nõ
credebãt: ⁊ ſic nõ pl᷒ teneor credere plato
meo q̃ȝ vni paſtori ouiũ: qd̃ nõ eſt rõnabi-
liter dictũ. Si ꝯcediť ꝙ debeo credere ali-
q̃d qd̃ ante nõ credidi: ſʒ poſtmodũ ad p̃di
cationẽ ſuã ꝯcipio p̃mo h̃ eſſe credendũ: g̃
q̃ rõne teneor credere vnũ mihi dubiũ te-
neor credere aliud qd̃cũq̃ȝ. g̃ ſi ꝓponat ſeu
p̃dicet aliquẽ articulũ mihi dubiũ q̃ tñ eſt
ꝯtrius veritati teneor ſibi credere ⁊ poſſuʒ
ſine pctõ. ꝯñ̃a pʒ: q: nõ ſufficio diſcernere
an p̃dicatũ ab eo ſit verũ vel falſuʒ. ⁊ nõ eſt
maior rõ q̃re teneor ſibi credere qñ p̃dicat
vnũ veꝝ tñ mihi dubiũ: q̃ȝ qñ p̃dicat falſũ
mihi eq̃liter dubiũ. Preterea Lu. ij. legim᷒
ꝙ xp̃s duodecim annoꝝ cum aſcẽderet in
hieruſalẽ cũ parẽtibus. ⁊ illi cõſummatis
dieb᷒ feſtiuitatis redirẽt: remãſit in tẽplo
puer ieſus neſciẽte matre in hierl̃m: ipſa
ꝟo ꝓcedens itinere vni᷒ diei eſtimauit euʒ
fuiſſe in comitatu viroꝝ cũ ioſeph. cũ aũt
ꝯſtaret ꝙ abeſſet q̃ſierũt eũ dolentes inter
cognatos ⁊ notos. in tertio die regreſſi ſũt
in hieruſalẽ ⁊ inuenerũt eũ in tẽplo in me
dio doctoꝝ. Sup̃ iſtã hiſtoriã q̃ro. an btã
virgo meritorie credidit ip̃m fuiſſe inter
notos ⁊ cognatos vel nõ. Non licet dicere
ꝙ nõ: q: credidit. etiã oĩs act᷒ credẽdi ⁊ vo
lẽdi quẽ poſt conceptionẽ filij habuit fuit
meritorius: ergo opʒ dicere ꝙ meritorie
credidit falſum. Nam conſtat ꝙ ſua exiſti
matio fuit falſa. Preterea magdalena cre-
didit de xp̃o ꝙ fuit hortolan᷒: g̃ de xp̃o cre
didit ꝙ fuit nõ deus. ⁊ tamen ꝓbabile eſt
ꝙ ipſa meruit ſic credẽdo: q: xp̃s voluit eã
ſic credere. Preterea reliqui apoſtoli dile-
xerũt iudã ⁊ crediderũt eũ fuiſſe p̃deſtina
tũ: ergo ipſi errauerũt ſic credendo: ⁊ tñ ſic
errãdo meruerũt: ⁊ tenebanť ſic credere ſi
cut pʒ. vñ etiã de homine q̃ eſt occulte ma-
lus boni teneňť credere bene. ⁊ ideo credẽ
dũ eſt ꝙ tenerenť errare. ⁊ niſi errarẽt ſtã-
te lege que nũc eſt ipſi peccarẽt. Preterea
aliq̃ diſcipuli crediderũt xp̃m eſſe mortuũ
poſtq̃ȝ reſurrexerat: q: nõ conſtabat eis de
hora reſurrectiõis ſue: ergo tũc crediderũt
eũ reſurrecturũ: ⁊ ꝑ ꝯñs crediderũt falſuʒ:
⁊ tñ non dicunť ideo peccaſſe: q: ignoran
tia fuit inuincibilis. Preterea multi caſus
occurrunt in quib᷒ homo credendo erro-
nee mereť. Judex eñ credens teſtib᷒ con-
tra innocẽtem de quo nihil nouit niſi per
eos: meritorie credit ⁊ iudicat corde ⁊ ore
ꝙ eſt occidẽdus: ⁊ tñ errat. ſimiliter iudex
eccľiaſticus credit ⁊ dictat ſm allegata: de
ceptus tñ ꝙ adultera eſt vxor legitima: ⁊
credit virũ rẽnuẽtẽ eã fore excõicatuʒ: ⁊ de
facto eccleſia talẽ excõicat: ⁊ tñ errat: qui
tamẽ error meritũ inducit ⁊ ĩ nullo dimi-
nuit. de hoc ex̃ de ſen. excõ. a nobis. ij. Si-
militer elemoſynarius dat tyrãno: credẽs
eũ pauperẽ indigentẽ. Jtẽ loth recepit an
gelos: ⁊ credidit eos fuiſſe hoĩes hoſpitio
indigẽtes. Similiter pater putatiuus cre
dit ꝓlem alienã fuiſſe ſuã: ⁊ ideo eã nutrit
⁊ educat ⁊ informat. ſiľr laycus adorat ho
ſtiam nõ ꝯſecratã: ſimiliter aliq̃s ſe bapti
zatuʒ credit ⁊ nõ eſt in rei veritate: iſta fi-
des ſibi ſufficit ad ſaluationẽ ⁊ tñ eſt erro
nea. Et ideo dicendũ ꝙ iſta vetula in cre YY
dendo hereſim mereť: q: credit errorẽ qui Reſolu
nullo modo põt ſibi imputari ꝙ illud ſit tio arti.
credendũ qd̃ eſt dãnatũ: ⁊ ideo implicite
credit oppoſitũ: q: credit iſtã eẽ verã. nihil
eſt verũ niſi qd̃ eccľia credit eſſe verũ. ⁊ iõ
q: fides implicita eſt vera: lʒ explicita non
ſit ꝟa ad que nõ teneť: ſʒ ex ſimplicitate de
cipiť: iõ nõ eſt ſibi ꝑiculũ aliqd̃ de errore ZZ
Septim᷒ articul᷒ eſt de facto abrae Geñ. Septi
xxij. an videlicet abraam credidit abſolute mus ar
ꝙ debuit immolare filiũ ſuũ in rei ꝟitate. ticulus
De iſto articulo idẽ habem᷒ dubitare: niſi punci.

quatenus argumētari poſſum⁹ ex libro Ge
neſ. vel opinionib⁹ ſanctoꝝ. Mihi aūt vr̄

Concluſio.

ꝙ ſeries hyſtorie ſatis p̄tēdit ꝙ abſolute
credidit ꝙ debuit imolaſſe filiū ſuū. Sed

Arguit̄ ꝯtra articulū.

ꝯ iſtud in h̄ articulo adducit ſoci⁹ tres con
cluſiones. Prima eſt ꝙ abraā non credi
dit abſolute ꝙ debuit imolare filiū. Hoc

Prima ꝯcluſio ꝯ ꝯcluſionem articu.

ꝓbat ꝑ dictū Aug. ſi ſicut allegat ſoci⁹: qđ
ponit in gloſa xᷓ. Geñ. xxij. ⁊ eſt iſtud. Nō
eſt iuſſus abraā filiū occidere: ſʒ triduo ad
immolādū ducere. Scđa ꝯcluſio eſt ꝙ

Scđa ꝯcluſio

abraā meruit volēdo filiū ſuū occidere cre
dēdo reſurrectionē. vñ Aug. in gloſa ibidē
ſuꝑ illā lr̄am puer eſt: indubitāti aīo filiū
mactare volebat: laudand⁹ in ꝯſtātia offe
rendi ⁊ in fide ſuſcitādi: ⁊ ſic fide obtulit
abraā yſaac ⁊ voluit eū occidere. arbitrat⁹
qm̄ potēs eſt dñs ſuſcitare eū. Tertia cō

Tertia ꝯcluſio

cluſio eſt ꝙ abraā tenebat̄ ex p̄cepto diui
no ire ad locū imolatiōis ſibi a dño demō

Contra ꝯcluſionē p̄mā arguit̄ p̄mo.

ſtratū. Sed de facili oppere pōt ꝙ nō ſolū
p̄ma ꝯcluſio eſt falſa: ſʒ ꝯdicat ſcđe ⁊ ecōtra
rio. Nā arguo ſic. indubitāti aīo ip̄e abraā
voluit mactare filiū ſuū: vel ḡ credidit ab
ſolute ꝙ h̄ debuit ⁊ ꝙ h̄ placeret deo: vel
nō. ſi primū habeo ꝓpoſitū. ſi ſcđm ḡ volu
it facere tale factū qđ nō credidit abſolute
ꝙ debuit facere. q̄ro tūc aut credidit ꝙ nō
debuit hoc facere: vel ſimpl̄r dubitauit an
debuit. ſi credidit ꝙ nō debuit ⁊ tm̄ voluit
occidere filiū: ḡ hoc mō voluit ꝯ dictamen
ꝯſcie qđ nullo mō eſt ſentiēdum. ſi dubita
uit an debuit: ḡ fatue voluit cum ſciret ho
micidiū innocētis deo diſplicere: ⁊ ꝯ natu
rā eſſe p̄rem occidere filiū innocentē. Silr̄
q̄libet cōmittēs vel volēs cōmittere illud
de quo dubitat an ſit pctm̄ mortale vel nō:
peccat mortaliter: ḡ ſi iſte abraā dubitauit
an licuit ſibi: dubitauit an fuit pctm̄ mor
tale: ḡ peccauit mortal̄r abſolute volēdo.

Scđo.

Preterea aplus exp̄ſſe h̄ dicit ad Hebre.
xj. Fide inq̄t obtulit abraā yſaac cū tentare
tur: ⁊ vnigenitū offerebat in quo ſuſcepe
rat repromiſſiōes. glo. obtulit nō re ſʒ vo
lūtate: ḡ abſolute voluit occidere filiū ſuū
⁊ ḡ abſolute credidit ꝙ debuit hoc facere
q: nō eſt dubiū q̄n ſi credidiſſet ſub condi
tōe q̄n etiā debuit voluiſſe ſub ꝯditōe. Vñ
Aug. in glo. ibidē. ꝓmiſſionē eñ pi⁹ p̄r fide
liter tenēs quā ꝑ hūc oportebat ip̄leri: quē
de⁹ iubebat occidi: nō heſitauit ꝙ ſibi red
di poterat imolat⁹ q̄ dari potuit nō ſpera
tus. nō igit̄ fecerat q̄ſtionē q̄n de ꝯiūs ⁊ ſi
bi aduerſantib⁹ v̄bis dei ꝓmittētis filiuʒ
naſciturū: ⁊ poſtea dicētis. occide mihi fi
liū tuū: ſʒ erat i corde ei⁹ incōcuſſa fides ⁊
indeficiēs q̄ credidit deū q̄ dedit ꝙ ille de
ſenib⁹ naſceret̄ poſſe etiā de morte repari.
In q̄ auctoritate exp̄ſſe dicit ꝙ de⁹ p̄cepit
ſibi occidere filiū ſuū: ⁊ ꝑ ꝯñs tenebat̄ cre
dere abſolute ꝙ debuit illō facere. Pʒ ēt ex
eadē auctoritate ꝙ nullas ꝯditiōes deo fe
cit de mō p̄cepti ⁊ ꝓmiſſione p̄cedēti: nec
ꝑ aliquā ꝯditionē interpoſuit: ſʒ abſolute
credidit ꝙ debuit imolare filiū ſuū: ⁊ h̄ fe
ciſſet niſi ab angelo ip̄edit⁹ fuiſſet. vñ extē
dit manū vt imolaret ⁊ occideret filiū: ſicͭ
pʒ Geñ. xxij. Si dicat̄ ꝙ ipſe credidit ꝙ Replica.
debuit imolare filiū ſuū ſi placeret deo ⁊
nō aliter: ḡ h̄ non credidit abſolute: ſʒ ſub
ꝯditiōe. Dicēdū ē negādo ꝯñaʒ: qꝛ bñ veꝝ
eſt ꝙ credidit ꝙ debuit occidere filiū ⁊ ſiͨ
cū h̄ credidit ꝯditionē: iō credidit abſolu
te. Preterea Aug. j. de ci. dei. c. xxj. Abraaʒ
nō ſolū nō eſt culpat⁹ crīe crudelitatꝭ: verūs
etiā laudat⁹ eſt pietatꝭ noīe ꝙ voluit filiuʒ
ſuū nequaꝙ̄ ſcelerate: ſʒ obediēter occide
re. ſʒ nō voluiſſet filiū ſuū obediēter occide
re niſi credidiſſet ꝙ eū occidere debuiſſet:
null⁹ eñ obediēter aliq̄d vult niſi credat ſe
debere illō velle: ḡ credidit ꝙ debuit velle
occidere filiū: ſʒ nō credidit qđ debuit niſi
vellet illud facere qđ credidit ſe facere de
bere: ḡ ⁊c. Preterea ambroſi⁹ in libro de pa
triarchis. Qñꝙ̄ aliq̄d iubēdo ſignificam⁹
velle fieri: qđ tñ fieri nolum⁹: ſi expimētuʒ
obediētis q̄rim⁹ ſicut abraā a deo tētat⁹ le
git̄ cū iuſſus eſt imolare filiū ſuū quē dñs
nolebat ab eo occidi. i gl. ſuꝑ capl̄ʒ ſequēs
nō eñ volebat. Dicit ꝙ de⁹ non volebat ꝙ
abraā occideret filiū ſuū: ſʒ de⁹ voluit h̄ ipſ
velle: ſʒ nō voluit eū interficere filiū. Itēʒ
ambroſi⁹ paꝝ ante. ꝓphetabat abraaʒ qđ
ignorabat ipſe ſol⁹ diſponebat redire imo
lato filio ſʒ dñs ꝑ os ei⁹ locut⁹ ē qđ ſꝑabat.
Vult ambroſi⁹ eū excuſare de mēdacio qñ
dicit pueris ſuis. Sedete h̄ cū aſino: ego
⁊ puer illuc vſꝙ̄ ꝓperantes cū adorauerī
mus reuertemur ad vos. Et qꝛ de⁹ iuſſit ſic
abraā occidere filiū exp̄ſſe hr̄ ab Aug. li. j.
c. xxvj. de ci. ⁊ iij. de tri. c. xj. Et iō dicēdū ꝙ
abſolute credidit ꝙ debuit imolaſſe filiuʒ
ſuū: ⁊ ꝙ de⁹ voluit eū erronee credere h̄: vt
oſtēderet̄ mūdo maxia fides ⁊ obediētia
ſua deo. Error tñ nec cōmēdat fidē nec vitu
ꝑat qꝛ fuit inuicibil̄: nec al̄r placuit deo luā

Ad rõ- obedictiã experiri. Ad rõnes ⁊ auctori-
nes cõ- tates q̃s ꝑ ↄcluſionib⁹ ſuis adducit: dicen
tra con dũ eſt. Un ad pͥmaꝫ dꝛ ꝙ male allegat nec
cluſio- ita dicit glo. ſicut ſuperi⁹ ſm ſociũ allegaui
nẽ hui⁹ ſiue recitaui: ſꝫ ſic nõ ſtatĩ iuſſus ẽ abꝛaaꝫ
articuli filiũ occidere: ſꝫ triduo ad immolandũ du
Ad pͥ- cere. Unde negatio refert ad illud aduer-
mam. biũ ſtatim: ⁊ nõ ad illud participium iuſ
ſus: ſicut manifeſte apparet legendo: niſi
forte ſit coꝛrupta littera. Unde de illa alle
gatione ſua ſalua pace eius nimis miroꝛ:
qꝛ neutra de illis gloſis q̃s allegat eſt Au
guſtini. ſꝫ cuiuſdã antiq̃: ſicut pꝫ in bonis
libꝛis. Tertio ex illa glo. non ſtatim iuſſus
eſt abꝛaã occidere filiũ ſuuꝫ: ſꝫ triduo ad i-
molãdũ ducere ſicut innuit ꝙ iuſſus fuit
occidere filiũ: ſꝫ nõ ſtatim: qꝛ in tali deter
minatione iubebat ꝑ triduũ expectare in
quo multũ augebat de merito ſuo: ꝙ ↄti-
nue dilectũ filiũ ſuũ ſecũ ↄſiderãs non po
tuit aliquo amoꝛe carnali ab aĩo obediẽdi
auelli: ⁊ ꝙ de⁹ iuſſit eũ occidere filiũ ſuum
clamant expꝛeſſe auctes quas ſupi⁹ allega-
ui. Siſr totũ factũ illd̃ fuit figuratiuũ ſm
oẽs imolatiões xp̃i. ⁊ ſm aplm ad heb. xj.
ꝙ ſicut abꝛaã volũtarie voluit imolaſſe fi-
liũ ſuũ quãtũ in eo fuit: ita de⁹ pr̃ filio ſuo
nõ pepercit: ſꝫ ꝓ nobis ⁊c. ad Ro. viij. Et ſi-
cut refert ioſephus. pr̃ ꝑ viã narrauit filio
ſuo yſaac: quõ miracl'oſe fuit ↄcept⁹ ⁊ nat⁹
⁊ quõ poſtea de⁹ iuſſit ſibi ꝙ occideret eũ
⁊ ꝙ circa illd̃ negociũ tũc ꝑgerẽt ⁊ ꝙ fili⁹
informat⁹ a pr̃e acceptauit moꝛtẽ ſuã ⁊ vo
luit imolari: ita ꝙ abſolute vterqꜫ hoc vo
luit: ⁊ h̃ eſt ↄueniẽt⁹ ad ſignificãdũ moꝛtẽ
xp̃i q̃ꜫ ꝙ abꝛaã h̃ voluerit ſub ↄditiõe. Et
iõ dicendũ ẽ ꝙ abꝛaã ex diuiſo pceptꝫ tene
bat velle occidere filiũ ſuũ. ⁊ ꝙ de⁹ ꝑcepit
abꝛae facere h̃ qd̃ noluit volũtate bñplaci
AAA ti. ſicut dꝛ a magr̃o ſen. li. j. di. xlv. c. x. ⁊ di.
Articl'o xlvij. i fine. Octau⁹ articul⁹. An de⁹ poſſit
octau⁹. aliquẽ fallere. i iſto articulo dixi al's cũ tã
gebat de futuris ↄtingẽtib⁹. ꝙ de⁹ põt fal
lere ⁊ decipe: ſꝫ nõ poſſit iniuſte vł viciõſe
Primũ vel deoꝛdiate fallere. Cõtra iſtd̃ arguit ſo-
argu- ci⁹: ⁊ h̃ dupl'r. Pͥo ſic. ſi de⁹ poſſet mẽtiri
mentuꝫ ⁊ dicere ac facere ↄ̃ ↄſciaꝫ: etiã poſſet aſſe-
ſocij. rere hoi ꝙ de⁹ trin⁹ ⁊ vn⁹ nõ eſt ſũmũ bonũ
qꝛ eadẽ rõne q̃ poſſet decipe in vno ⁊ in oĩ
bus: ⁊ ſi ſcriptura eẽt falſa in vno loco nõ
Scdm foꝛet ſibi credẽdũ i alio loco ſm Aug. Pre
terea Aug. in glo. ſup Gen. xxij. abꝛaã ſcie
bat certiſſime deum fallere non poſſe: ⁊ ſꝫ

puer occideret ꝑmiſſionẽ dei ſaluã ꝑma- Reſpõſio.
nere. Preterea ſolui rõnẽ q̃ poſſit fieri ↄ̃ ad quã
h̃ qd̃ ſcribit Hie. xx. de eo ſeduxiſti me dñe das au-
⁊ ſeduct⁹ ſuꝫ foꝛtioꝛ me fuiſti ⁊ inualuiſti. ctoꝛita-
Rñdet. ꝙ h̃ auctas allegata nõ ẽ ad ꝓpo- tem.
ſitũ: qꝛ illud ꝟbũ nõ fuit ꝟbũ hieremie: ſꝫ Scdo.
fuit verbũ phaſſur q̃ fuit falſus ꝓpheta. ⁊
dicẽdo ſic ſeduxiſti me dñe. ꝓphetauit mẽ
daciũ: qꝛ mẽdaciũ fuit ꝙ dñs ſeduxit eũ: h̃
ſoci⁹. Circa iſtũ articulũ ſic ꝓcedã pͥo: qꝛ Deciſio
hũc articulũ i diuerſis locis ptractat Aug. articuli
ponã ſup h̃ ſniaꝫ Aug. Scdo oñdã ꝑ rões
ꝙ deo nõ repugnat decipe vel fallere: ſed
põt hoc ſi velit. Tertio adducã euidẽtiã ſa
cre ſcripture q̃ hoc ipm ſonare vr̃. Quarto
ſoluã q̃ videtur ↄ̃ria. Circa pͥmũ ſciẽduꝫ Primũ
ꝙ aug. lxxxiij. q. q. liij. diffuſe inq̃rit an de⁹
aliquẽ decipiat: ⁊ vr̃ intẽdere iſtã ↄcluſio-
nẽ. ꝙ de⁹ ꝑ ſeipꝫ imediate nõ decipit hoĩeꝫ
ſiſr ꝙ nõ decipit hoĩes bonos nec media-
te nec imediate: ſꝫ malos hoĩes iuſto iudi
cio: qꝛ merent decipi qñqꜫ ꝑ malos hoĩes
qñqꜫ ꝑ malos ãgelos ſicut regẽ achab de-
cepit per ſpm̃ mẽdacẽ. iij. Reg. xxij. Et egy
ptios ꝑ iſraelitas qñ mutuo accepꝫ vaſis ⁊
veſtib⁹ ſpoliauerũt egyptũ: hec vr̃ ſnia Au
gu. Uñ dicit ſic. Quapꝛopt̃ de⁹ ꝑ ſeipm ne
minẽ decipit: nec põt dici mendax. Eſt eñ
pr̃ ꝟitas: fili⁹ ꝟitas: ſpũſſctũs ꝟitas: dignis
tñ digna tribuẽs: qm̃ h̃ qd̃ ꝑtinet ad iuſti-
ciã ⁊ ꝟitatẽ vtit aĩs ꝓ meritis ⁊ dignitati
bus q̃ ſunt i gradib⁹ eoꝝ: vt ſi q̃ſqꜫ dign⁹ ẽ
decipi nõ ſolũ ꝑ ſeipꝫ: ſꝫ neqꜫ ꝑ talẽ hoĩeꝫ
q̃ iã ↄgruẽter diligit ⁊ cuſtodire ꝑſiſtit. ſit
in oꝛe vr̃o eſt eſt. nõ nõ. neqꜫ ꝑ angelũ cui
nõ ↄuenit ꝑſona fallacie. Sed aut ꝑ talẽ
hoĩem q̃ nõdũ ſe eruit hmõi cupiditatib⁹:
aut ꝑ talẽ angelũ q̃ ꝓ ſue volũtatꝫ ꝑuerſita
te vel ad vindictã pctõꝝ vł ad exercitatões
purgationẽqꜫ eoꝝ q̃ ſm deũ renaſcunt: ⁊ i
īfimis nature gradib⁹ oꝛdinat⁹ eſt. Poſtea
ponit exẽplũ quõ iudex dãnatũ nefas iu-
dicat in ꝓpꝛia ꝑſona plectere vel moꝛſu la
cerare: ſed ꝑ famulũ vel ꝑ canẽ talia facit.
Poſtea ſubdit. nõ itaqꜫ de⁹ deceptoꝛ eſt qd̃
credere ⁊ nefariũ ⁊ ipiũ eẽ q̃s nõ itelligat:
ſed meritoꝝ ac ꝑſonaꝝ iuſtiſſim⁹ diſtribu
toꝛ. Et infra ꝟſus fineꝫ de iſraelitis ⁊ egy-
ptijs loquẽs ait. Nõ eſt igit mirũ ſi hoſteꝫ BBB
deceptiõe dignũ decipe iuſſi q̃ erãt ad Probe-
huc digni hoſtẽ decipe. hec ẽ ſnia Aug. cũ tur ꝙ
ꝟbis. Scdo oñdo ꝙ de⁹ põt decipe crea- de⁹ põt
turã rõnalẽ ⁊ imediate ꝑ ſeipm ⁊ mediate fallere.

ꝑ bonos hoīes ⁊ angelos.⁊ h̄ ꝓbo ſic. de⁹
pt imediate cāre ī hoīe noticiā verā de ali
q̄ cōplexo ↄtigēte: ḡ ⁊ errorē aīns ē māiſe
ſtū ⁊ ↄña pʒ:qꝛ iſta res demōſtrata noticia
vᵃa q̄ nūc ē aſſēſus vidi⁹ ꝑ mutatōes rei pt
fieri error:ſicut ſi de⁹ reuelaret mihi mō ꝙ
papa ſedet: ⁊ cāret ī me aſſenſuʒ iſti⁹ ſicut
cā ꝑtialis:h̄ dictamē foret verꝝ ſi poſtea cō
tinuaret iſtū aſſenſuʒ ī me:papa ſurgēte aſ
ſenſus q̄ pꝛio fuit veridic⁹ deueniret error:
⁊ de⁹ eēt cā effectiua ⁊ ↄſeruatiua iſti⁹ erro
ris:ſicut notū ē.igiƭ ſi de⁹ p̄t cauſare ⁊ cōti
nuare noticiā vl̄ aſſenſuʒ alicui de cōplexo
ↄtigēti:ſeqƭ ꝙ p̄t cāre ⁊ ↄtinuare noticiā
Scḋo. vel aſſenſuʒ alicui⁹ erroris. Pretea ꝙ ita
eſt de facto ꝙ oīs rei de⁹ eſt pꝛīa ⁊ ſūma cā
ſm Aug.iij.de tri.c.iij.Deus ē inq̄t pꝛīa cā
oīm reꝝ atqꝫ motionū.ſʒ error eſt vna res
atqꝫ opatio:ḡ de facto oīs error ē a deo ſicꝫ
Tertio. a p̄ma cā ⁊ ſūma. Preterea oē qḋ de⁹ pōt
mediāte alio efficere ī mēte hūana: p̄t idē
ſol⁹ efficere:ſʒ de⁹ ꝑ malū angelū pōt cāre
errorē ī mēte hūana ſm Aug. ḡ ꝑ ſeipm ⁊
Confir imediate. Cōfirmaƭ:qꝛ h̄ fieri nullā ↄdi
matur. ctionē includit ſicut notū eſt ḡ nō dʒ nega
Quar- ri a potētia diuia. Preterea oē qḋ de⁹ pt
to. facere mediāte angelo malo:p̄t facere me
diāte bono:ſʒ cāre errorē in mēte ſcti vi-
ri vel mali pōt mediāte angelo malo:ḡ.⁊c.
Quīto. Pretea oē qḋ expedit mēti hūane ⁊ ſibi
eſt vtile p̄t de⁹ cāre ī eadē:ſʒ error aliqñ ex
pedit mēti hūane:ḡ ⁊c. Minorē ꝓbo ꝑ eū
dē Aug.enchi.c.xvj.ſicut hēo ī lib.nr̄o.vbi
oñdit ꝙ aliqs error ē bon⁹:⁊ ꝙ ꝓfuiſſe ſibi
expꝰ eſt aliqñ erraſſe.ſ.ī via pedū nō ī via
moꝝ. Vñ narrat ſe ꝑ errorē in q̄dam biuio
male accepiſſe viā:⁊ ſic errādo euaſiſſe iſi-
dias donatiſtarū q̄ in via recta latitabāt.
⁊ dicit ꝙ de ſuo errore grās egit deo : igiƭ
Sexto. credit ꝙ error ille fuit a deo. Pretea er-
ror pōt eē ſine pctō:igiƭ nō ſequiƭ deū eē
pcti cām:ſʒ ſic cā erroris. Aīns pʒ ꝑ Augu.
enchi.c.xix.lʒ videaƭ dubitare an error quo
hō credit de hoīe malo ꝙ ſit bon⁹ vl̄ de io-
hāne ꝙ ſit robert⁹ ꝓpƭ ſilitudinē. tādē di-
cit ꝙ nō ſm illa fuit opinio achademico-
rū ꝙ oīs error ē pctm̄. Vñ.c.xx.loqƭ de er
rore q̄ petr⁹ eſtimabat ſe viſuʒ videre. Act.
xij.⁊ q̄ iacob credidit ioſeph venūdatuʒ a
fera peſſima fuiſſe occiſū. Et ſubdit hmōi
falſitatib⁹ ſalua fide q̄ in nobis ē fallimur.
⁊ via nō relicta q̄ ad deū nos ducit erram⁹
q̄ errores etiā ſi pctā non ſunt:tñ in malis
huius vite deputādi ſunt:q̄ ita ſubiecta ē
vanitati:vt approbenƭ h̄ falſa ꝓ veris: re
ſpuanƭ vᵃa ꝓ falſis:teneanƭ incerta ꝓ cer-
tis:h̄ ille. Vult dicere ꝙ tales errores ſūt
pene:⁊ nō culpe. Tertio adduco ſacram Tertia
ſcripturā q̄ h̄ ſatis innuit.videlʒ ꝙ de fcō via pro
de⁹ decepit:h̄ eſt cauſauit errorē nō ſolū ꝑ bās cō-
malos:ſʒ ēt ꝑ bonos:⁊ aliqñ imediate ꝑ ſe cluſio-
ipm̄ decepit tā bonos q̄ʒ malos.vñ Lu.ij. nem.
hr̄ ꝙ beata virgo eſtimauit filiū ſuū fuiſ- Primo
ſe ī comitatu viroꝝ cū ioſeph. ⁊ certū ē ꝙ
talis erroris cā ꝑtialis fuit ipemet xp̄s q̄
clācuło ⁊ occulte retinuit ſe ī hierl̄m mr̄e
recedēte. Nec ē magis incōueniēs dicere
beatā virginē ſic erraſſe:q̄ʒ dicere eā ſitiſ-
ſe eſurijſſe ⁊c̄. Preterea de⁹ iuſſit abraā
imolare filiū ſuū: vt ſupiori articulo tra-
ctatū ē:ſʒ ꝑ illḋ p̄ceptū cauſauit errorē:igi- Scḋo.
tur ⁊c̄. Preterea āgel⁹ bon⁹ liberauit petrū Tertio.
igiƭ ſic cā ꝑtialis cauſauit in eo illū errorē
ↄña pʒ:qꝛ illo facto poſito fuit ī eo error.⁊
nō fuiſſet ī eo error ſi eū ſic nō deduxiſſet.
Qḋ aūt petr⁹ fallebaƭ tā in viſiōe ſibi oſtē
ſa de lintheamine de celo deſcendēte:de q̄
Actuū.x.q̄ʒ etiā de viſione de qua argutū ē
qñ ꝑ angelū ductus fuit ḋ carcere. Et exp̄ſ
ſe dicƭ Aug.xij.ſup.gen⁹.petr⁹ nō ſolū diſcū
illū videbat ⁊ ī eo ſi ſilitudines corpoꝝ: ſʒ
corꝑa putabat ī q̄ vtriqꝫ fallebaƭ.verꝫ alio
tp̄e ab angelo ſolutis vīculis ibat ī corꝑe
āmbulās ⁊ p̄ſentatis corꝑalib⁹ ſilā̄mis puta
bat ſe viſum videre: nihilomin⁹ fallebaƭ.
nā ⁊ ille in diſco erāt ſpiritales forme cor-
poralib⁹ ſiſes:⁊ iſta corꝑalis exp̄ſſio ſolutī
de vīculis ꝓpƭ miraculū ſpūale ſiſes erat
fallebaƭ ī vtriſqꝫ. Preterea angel⁹ appa Quar-
rēs magis ī ſomnis dixit eis ꝙ ꝑ aliā viā to.
reuerterenƭ ī regionē ſuā:⁊ ſic illuderēt he
rodi qḋ ⁊ factū eſt:igiƭ de⁹ decepit malos
ꝑ bonos Pretea.xp̄s apparēs duob⁹ di-
ſcipulis eūtib⁹ in emaus fecit eos errare. Quīto.
Vñ Lu.xxiiij.Oculi eoꝝ tenebanƭ.igr̄ ⁊c.
Preterea.exempla ſunt multa in veteri
teſtō ad idē Rebecca ⁊ iacob de familiari
ↄſilio ſpūſſancti excuſanƭ a mēdacio qñ de
ceperāt yſaac.Geñ.xxvij. igiƭ de⁹ ꝑ bonos
bonū hoīem decepit. Preterea.abraā de Sexto.
cepit abimelech regē gerare dicēdo ꝙ ſa-
ra vxor ſua fuit ſoror ſua.⁊ lʒ excuſaƭ ꝑ ſan
ctos a mēdacio:nō tñ pōt excuſari q̄n ſeqƭ
abimelech putare ꝙ ſara nō fuit vxor ſua
Geñ.xx. Idēʒ narratur de yſaac ⁊ rebecca Septi-
Geñ.xxvj. Pretea.iacob decepit laban, mo.

Geñ.xxx.i varietate vellerũ. Preterea iudith holofernẽ. Judith.x.narratur de ei⁹ apparatu ꝛ qua intẽtiõe fecerit colligitur ibidẽ ad decipiẽdũ.ſ.illũ. Preterea Job.xij. Qui immutat cor pncipũ ppli terre: ꝛ decipit eos vt fruſtra icedãt p inuiũ. Itẽ Daniel.xiij. ſpũſſanctus p danielẽ decepit ſacerdotes. Itẽ.iiij. Reg.vi. Spũſſctũs p heliſeuz decepit ſeruos regis ſyrie itãtũ vt duceret eos in medio ſamarie ꝛ faceret eos capi. Item dauid decepit viros achis regis geth: q in ſidiabantur ei ꝛ ſimulauit ſe furioſuz.ſ. Reg. xxi. Itẽ de ſamuele.ſ. Reg.xvi. qñ venit ad vnguẽdũ dauid ꝛ voluit h latere. Itẽ oẽs angeli q apparuerũt in aſſumptis corpib⁹ fecerũt hoies credere ſe hre corpa viua: ſicut pz de angelo tobie ꝛ alijs. Silr Aug. xvi. de ci.c.xxix.di. Abraã eſtimabat illos tres angelos q ſibi apparuerũt eẽ hoies. de qb⁹ Geñ.xviij. habetur. ꝛ Loth ſilr arbitratus eſt illos duos qs accepit hoſpitio homines eẽ angelos. Geñ.xix. Uñ ibidẽ allegat Aug. ſic. Per hãc pphetiã inqt heſitãt qdã neſciẽtes ſi hoſpitio receperũt angelos. Preterea in ioſue vbi dñs pcepit ſibi q poneret inſidias. Itez magr in hiſtoria q moyſes decepit vxorẽ p anuluz obligatiõis. nota ſup Exo. Itẽ in geñ. ioſeph decepit fratres ſuos ponẽdo ciphũ in ſacco beiamin: ꝛ in multis alijs locis de talib⁹

EEE Rñſio ad rationes i oppoſitum.

hr. Quarto reſtat ſoluere q videntur eẽ ꝯ iſtã viã: de quoꝝ euidẽtia ſciẽdũ q iſti termini fallere decipe: mittere in errorez: vel facere hoiem errare vl cãre errorẽ: ꝛ hmõi. dupl'r pñt accipi. vno mõ cõiter ꝛ nõ ppe. alio mõ ſtricte ꝛ nõ impropꝛie. Cõiter ꝛ nõ ꝓprie loquendo decipe vel fallere non eſt aliud qȝ eẽ cã erroris alicuius ꝛ ſic capio fallere ꝛ decipe in articulo ptractato. Secũdo mõ capiuntur tales termini ſtricte ꝛ ĩpropꝛie: vt in diffinitiõe exprimẽte qd nominis icludunt talia ſincathegoreumata iniuſte vel malicioſe ſiue vitioſe vel deordinate vl aliqd equalẽs: ꝛ ſic fallere iportat cãre iniuſte vel deordinate errorẽ. ꝛ ſic loquunt ſcti de decipe ꝛ fallere: qñ talẽ actũ negãt a deo. Per qd pz ad dicta aug. q ſup

DDD Ad dicta Auguſti.

ius poſui in articulo primo iſti⁹ dicti articuli. Et ad argumẽtũ ſocij de dicto qd ponit in glo. geñ. xxij. ꝛ ad illud ſi fiat qd dicit aug. di. lxxxiij. q xiij. ꝛ ad illd ex de ſen. exco. a nobis. ij. vbi dr q diuinũ iudicium nec fallit nec fallitur. ꝛ ad ſilia. Ad primum

Ad primũ ar. ſocij.

argumẽtũ ſocij qñ arguit q tũc de⁹ poſſet facere ꝛ dicere ꝯ ꝯſciẽtiã: ꝛ mẽtiri ꝛ facere ſcripturã falſam. Rñdeo q ſi dicere cõtra ꝯſcientiã vel iſte termin⁹ mẽtiri nõ ſignificet aliud niſi q deus cauſet ꝓpoſitionẽ vocalẽ quã ſcit eẽ falſam. ex intẽtiõe tali q audiẽs eã credat eã eẽ verã. dico q h nõ eſt incõueniẽs. ſi vo tales termini importent q hoc fiat deordinate: tũc dico q non ſequitur. qd al's diffuſius expoſui in qſtiõe vbi tangebatur de futuris ꝯtingẽtib⁹. Et qñ dicitur q qua rõne poſſet decipere in vno ꝛ in oibus. neganda eſt ꝯſequentia: qꝛ nihil valet: qꝛ nõ põt decipe cauſando aſſenſum veri: ſicut põt cauſando aſſenſum falſi. Ad ſcdm qñ arguitur. ꝛ rñdet de illa auctoritate Ad ſecundũ.
hieremie ſeduxiſti me ꝛc. ꝛ dicit q illa verba nõ fuerũt vba hieremie ſȝ vba phaſſur qui fuit falſus ꝓpheta: ꝛ q ſic nõ ſunt ad ꝓpoſitũ: ſalua pace dicentis alter exponit ſcripturã quã deberet: ꝛ ꝯtra gloſaz cõem que ſic dicit. ſeduxiſti me dñe ꝛc. dicit ſe ꝓpheta aliquo mõ deceptũ cui ſupra dictuz eſt. Prophetã in gẽtibus dedi te: conſtitui te hodie ſuper gẽtes ꝛ regna. quib⁹ verbis arbitrat⁹ eſt nihil ſe ꝯtra iudeos dicturum ſȝ ꝯtra gẽtes. ꝛ ideo ꝓphetiam libẽter aſſumpſit. nũc aũt res ei in ꝯtriũ accidit vt captiuitatẽ hieruſalẽ predicãs pſecutiões ꝛ anguſtias ſuſtineat. hec gloſa. ecce plane q vba pdicta fuerũt hieremie nõ phaſſur Hieremie eñi dictũ ẽ Hieremie.ſ. Priuſqȝ te formarẽ in vtero noui te. ꝛ ꝓphetã in gẽtib⁹ dedi te. Unde eſtimo ſociũ q ſic allegat vel diſcurſione vel aliqua libri corruptiõe deceptũ. Sic igitur pz ad oẽs articulos in EEE
quibus ſocius poſuit calũniaz contra me: Ad titulũ queſtionis
quos ſic ad preſens defendo. Ideoqȝ põt
reſpõderi ad queſtionez queſitã qñ queritur
ſupra vbi non eſt reſponſum. vtrum filius Rñſio.
dei potuit incarnari. dico q ſic: qꝛ incarnatus eſt: igitur potuit incarnari. Añs patet ex fide. Ad tria argumẽta facta ad titulũ queſtionis põt rñderi ſufficienter p ea que in Ad argumenta principalia.
iſtis articulis dictis diffuſe tractaui: qꝛ de materia primi argumẽti eſt articulus qntus tot⁹. De ſcdo articul⁹ prim⁹. De tertio: articulus ſecũdus aut tertius. Et ſic eſt finis queſtionis: ꝛ per cõſequens ſuper tertium librum ſniarum.

¶ Sequitur ſuper quartum ſententiarum. Queſtio prima.

A Cõ pri ma qͤſti ſentẽ tiarum Primũ princi.

CIrca quartuz librũ querit. Utruʒ baptiſmꝰ rite ſuſceptꝰ conferat gr̃am baptizato. Uidet ꝙ nõ: q2 ſi ſic ſeq̄ret ꝙ paruulꝰ baptizatus ⁊ adultꝰ etiã baptizatꝰ: qui ꝑſonaliter meruit eq̄liter premiarent de lege ſtatuta ꝯñs eſt falſum: q2 nullũ p̄miũ debet ꝑuulo niſi ꝓpter meritũ xp̄i: cuiꝰ particepſ futurꝰ eſt ꝑ ſuſceptionẽ ſacr̃i: ſʒ meritũ paſſionis xp̄i equale eſt oĩbꝰ in xp̄o renatis: ğ tm̃ participabit de eo adultꝰ q̄ meruit ſicut ꝑuulus q̄ nũq̄ꝫ meruit. ⁊ p̄ter h̃ aliq̄d hʒ de merito ſuo ꝑſonali ꝑ caſum argumẽti. ğ ſi eq̄liter premiarent ſequit ꝙ ineq̄liter boni equalit forẽt a deo p̄miati. ꝯñam p̄maʒ ꝓbo: q2 capio gr̃am in aliquo ꝑuulo baptizato exiſtẽtẽ: ⁊ gr̃am aliã in aĩa adulti iſte gr̃e ſunt eiuſdẽ ſpeciei: ergo ſunt cõpabiles. ex. vij. phy. ğ manifeſtũ eſt ꝙ ſi altera ſit maior gr̃a adulti excedet aliã: q̄ro igit aut in infinitũ aut finite. Si in ĩfinitũ: tũc ille adultꝰ in ĩfinitũ eẽt mag̃ acceptꝰ deo: ⁊ ſic in infinitũ mag̃ p̄miãdus: ſi finite tm̃ ğ gr̃a adulti p̄t diminui q̄uſq̄ꝫ foret oĩno eq̄lis gr̃e paruuli. Pono ğ ꝙ iſte adultꝰ peccet ⁊ reſipiſcat cũ gr̃a minori q̄ꝫ priꝰ ⁊ iterũ peccet ⁊ reſipiſcat cũ minori gr̃a q̄ꝫ priꝰ ⁊ ſic ꝯñter: donec eq̄lẽ p̄ciſe gr̃aʒ h̃eat ſicut ꝑuulꝰ ⁊ decedat: ⁊ ſic pʒ ꝓpoſitũ. Silr̃ ſi gr̃a adulti nõ excedat gratiã ꝑuuli niſi finite tm̃ ſit ꝙ ĩ triplo gr̃a exẽpli excedat: tũc capio aliũ adultũ q̄ minꝰ meruit p̄ciſe in triplo: ğ

Scõm ad p̄nc. ille ⁊ ꝑuulꝰ equaliter p̄miabũt. Scõo ad p̄ncipale. ſi ſic: ergo duo paruuli baptizati inequaliter p̄miarent de lege ſtatuta ꝯñs falſum: q2 cũ totum p̄miũ ſit eis debitũ de merito paſſionis xp̄i ⁊ illud eſt equaliter cõe vtriq̄ꝫ: nulla vr̃ inter eos ponẽda differẽtia p̄mioꝝ ⁊ h̃ dicit magr̃. lib. ij. di. xxxij. ĩ fine. Anime ante baptiſmũ a corpe diſcedẽtes parẽ penã: ⁊ poſt baptiſmũ ſtatĩ eq̄lem coronã ſortiunt.

Probatur ꝯña Primo Cõſequẽtiam ꝓbo q̄nq̄ꝫ modis. Primo ſic: capio duos paruulos inequales in naturalibꝰ ſic. ꝙ aĩa vniꝰ ſit multo nobilior q̄ꝫ aĩa alterius. ⁊ arguo ſic. ſacr̃m eq̄liter opat gr̃am in aĩa vtriuſq̄ꝫ ğ cuʒ actꝰ actiuoꝝ ſint in patiẽte diſpoſito ij. de aĩa. ſeq̄tur ꝙ ĩ aĩa nobiliori plus cauſat de gr̃a.

Confirmatur. Confirmat. nã deꝰ ſic ꝯtulit in angelis in ſua prima creatione gr̃am ſm̃ differẽtiam naturaliũ. ğ maior pʒ ⁊ minor ſm̃ magr̃m li. ij. di. iij. Scõo ſic. capio duos ꝑuulos q̄ ſil̃ baptizent ⁊ ꝯfirment: ſtatim vnꝰ ⁊ nõ alter decedat ſine merito vlteriori ꝑſonali: tũc manifeſtum eſt ꝙ ſi ſacr̃a ꝯferãt gr̃am: ğ ille q̄ eſt cõfirmatꝰ maiorem gr̃am h̃ebit: ğ ⁊ maiorẽ gl̃iam. ꝯñam ꝓbo q2 eſt magis a deo acceptꝰ. Scdo.

Tertio ꝓbo eãdẽ ꝯñam: capio vnũ ꝑuulũ baptizatũ a pagano in articulo neceſſitatis ſine quacũq̄ꝫ ſolẽnitate ꝯgrua: tm̃ habitis illis q̄ ſũt de neceſſitate ⁊ de ſub̃a ſacr̃i. ⁊ capio vnũ aliuʒ baptizatũ cũ fide in eccl̃ia xp̄ianoꝝ a viro ſctõ: ⁊ cũ oĩbꝰ circũſtãtijs req̄ſitis ad ſolẽnitatẽ: ſicut ſũt cathecĩſmꝰ: ⁊ exorciſmꝰ: cerꝰ chriſma: ⁊ h̃mõi. q̄ro igit aut iſtis ꝑuulis infundet eq̄lis gr̃a in baptiſmo vel non. ſi nõ: habeo ꝓpoſitum. ſi ſic: ğ fruſtra fierẽt oĩa talia. Tertio.

Quarto. Quarto ſic. capio vnũ ꝑuulũ circũciſum ⁊ aliũ ꝑuulũ baptizatũ: quoꝝ vterq̄ꝫ eſt ſaluatꝰ: q̄ro aut iſti h̃ñt eq̄le p̄miũ vl̃ nõ. ſi ſic: ğ tãtã gr̃aʒ ꝯtulit circũciſio ſicut baptiſmꝰ. ꝯñs fl̃m ⁊ ꝯ̃ magr̃m li. iiij. vbi dicit ꝙ baptiſmꝰ ẽ ꝑfectior q̄ꝫ fuit circũciſio: q2 in ea non dabat gr̃a ad bñ opandũ nec augmẽtũ gr̃e h̃ite in adul̃t: ſʒ ſolũ pctã dimittebãt. Uñ ⁊ abraã tm̃ fuit ſignũ ⁊ nihil h̃oi ꝯtulit exteriꝰ: ſic d2 ĩ fine illiꝰ capl̃i. ſi ñ h̃ñt eq̄le p̄miũ: ğ nec habuerũt ĩ p̄ñti eq̄lem gr̃am: ğ dabat vni ꝑuulo plꝰ q̄ꝫ alteri: qḋ ẽ ꝓpoſitũ. Quinto.

Quinto pʒ eadẽ ꝯña: q2 ꝑuulꝰ decedẽs aſſumet ad eq̄litatẽ alicuiꝰ ordis angeloꝝ: ğ eq̄lit p̄miabit cũ ãgelo q̄ actualiter meruit.

Tertiũ princi. Tertio ad p̄nci. ſi ſic: baptiſmꝰ foret aliq̄ mõ cã effectiua gr̃e: ⁊ ſic creatura poſſet creare. ꝯñs fl̃m. ꝯña pʒ: q2 vl̃ efficit aliq̄d vl̃ nihil. ſi nihil: ğ nõ efficit gr̃am ğ nõ ẽ cã gr̃e: ꝯña pʒ gr̃a materie: q2 nõ ẽ cã mãlis nec formal̃ nec final̃: ğ ſi nullo mõ efficit nullo mõ cãt. ſi aliq̄d efficit ĩ aĩa de gr̃a ğ cãt.

Confirmatur. Cõfirmat: q2 baptiſmꝰ creat ĩ aĩa charactere ğ cãt verã rẽ ĩ aĩa.

Confirmat ſecundo. Cõfirmat: q2 vl̃ ĩ ſacr̃is noue leg̃ ẽ aliq̄ v̓tꝰ ĩfuſa vl̃ nulla. ſi nulla: nõ vident nobiliora q̄ꝫ ſacr̃a veteris leg̃. ⁊ ꝯñs ẽ fl̃m: q2 cõiter d2 ꝙ ſacr̃a noue leg̃ ꝯtinẽt ⁊ efficiũt qḋ figurãt. ſi ſic: ğ ĩ ſyllabis ꝓlat̃ a baptizãte foret aliq̄ v̓tꝰ ſpũal̃. vl̃ ğ tota ĩ q̄libet pte: vl̃ tota ĩ oĩbꝰ ⁊ ps ĩ pte. Si p̄mũ: ğ ꝓlata p̄ma ſyllaba forme ſacramẽtal̃ ſtatĩ carẽt gr̃a ꝑ illã v̓tutẽ: q2 agit q̄ꝫtũ p̄t: ⁊ ſtatĩ ceſſat agere. Silr̃ ponat ꝙ ſacerdos ĩcipiat dicere. Ego te baptizo ⁊ ñ dicat plꝰ: ſeq̄t ꝙ baptizatũ foret: q2 gr̃a eẽt

cauſata in aīa:⁊ ꝑ ꝯñs remiſſio pcti origi-
nalis.ꝯñs falſū:qꝛ nec ibi fuit inuocatio tri
nitatis explicita nec īplicita nec forma ꝑ-
ſcripta ꝟboꝝ:igr̄ nec ſacrm̄ baptiſmi:ꝯña
pȝ ꝑ diffinitionē baptiſmi. Si dicat ꝙ illa
virtꝰ bȝ ꝑtē in ꝑte ⁊ ſucceſſiue ē ſicut ſylla
be ꝓferunt.Cōtra:tūc nūꝙ̄ foret hec vera
aliqꝟbꝰ eſt in ſacris ſicut nūꝙ̄ hec eſt vera
aliq ſyllaba ē:vel aliq̄ vox eſt.cū fiāt cū mo
tu locali ꝑcutiētis ⁊ ꝑcuſſi. Itē ꝙ ꝟtꝰ crea
tiua grē nō ſit in ꝟbis nec in aliq forma ꝓ
bo:qꝛ ſi ſic incipiat aliqs baptizare ⁊ ꝓla-
ta medietate forme mutet intētionē ⁊ itē
dat nō baptizare:ſȝ tm̄ lauare corpus: iſte
vt videt nō eſt baptizatꝰ:qꝛ intētio miſtri
Quar- eſt de eſſentia ſacramēti. Quarto ad ṗn-
tuȝ ṗn, ci.arguo ſic.pono duos cathecuminos pa
res ī intētōe ⁊ fide ⁊ deuotiōe ad baptiſ-
mum:⁊ ſint in eundo ꝟſus baptiſmū:mo-
riatur vnus immediate ⁊ alter ꝑueniens
ad baptiſmū baptizet:⁊ baptizatꝰ decedat
ꝗro tūc an iſti equalr̄ ṗmiabunt vel nō.ſi
ſic:ḡ nihil ꝓfuit baptiſmꝰ baptizato.ſi nō
cōtra.fuerūt equales in meritis ꝑ caſuȝ ⁊
nō ſtetit ꝑ nō baptizatū ꝙ nō fuit baptiza
tus.ḡ nullo mō dȝ ſibi iputari:nec dȝ ſibi
Quītū nocere. Quinto ad ṗn.ſi ſic:ḡ baptiſmus
ṗinci, plꝰ deberet valere adulto ꝙ̄ ꝑuulo rōnabi
liter loquēdo.ꝯña pȝ:qꝛ adultꝰ venit ī grā
⁊ cū grā ⁊ cū deuotiōe ⁊ cū meritis ad ba
ptiſmū:ḡ maiorē grām pōt cauſare in illo
ꝙ̄ ī ꝑuulo.qꝛ maiorē diſpōnē iuenit:ſꝫ ꝯñs
eſt falſū.ꝓbo:qꝛ multo minꝰ ꝓdeſt adulto
ꝙ̄ ꝑuulo:qꝛ tm̄ bonū ē illō qđ ꝯfert ꝑuulo
ꝑ baptiſmū:ꝙ̄ tm̄ malū foret illō qđ hr̄et ꝑ
uulꝰ ſi careret baptiſmo:ſȝ illō malū ē peiꝰ
ꝙ̄ malū qđ accideret adulto ſi nō baptiza-
ret ſȝ vellet baptizari.ꝓbo:qꝛ illō foret ca
rētia viſiōis diue ī etnū ꝓ pctō origīali:ſȝ
adultꝰ volēs baptizari ꝓ ipa volūtate pur
garet ab origīali.ꝓbo:qꝛ ſi ſine baptiſmo
decederet hr̄et vitā etnā.ḡ illō ē ſibi debi-
tū añ baptiſmū:igr̄ minꝰ ſibi ꝯfert ꝑ baptiſ
mū ꝙ̄ ꝑuulo. Vl' ſi dicat ꝙ ī adulto remit
tit tm̄ pctm̄ origīale.h' nō pt ee:qꝛ añ fuit
dignꝰ vita eterna:ſicut patuit de cornelio.
Actuū.x.⁊ li.iiij.di.iiij.c.v.ibi.ꝙ ꝓ ſuiſſ
Sextū bilis. Sexto ad ṗn.tūc baptiſmꝰ auferret
ṗinci, culpā ⁊ penā ſatiſfactiuā ꝓ pctis ṗcedēti
bus:ſicut cōiter dr̄.ꝯñs falſuȝ:qꝛ tūc rema
neret aliqđ ipunitū:⁊ ꝑ ꝯñs aliqđ deordi-
natū in regno dei.Cōtra anſ.ꝑio.Cur deꝰ
hō.c.xv.ꝯña pȝ.Sint duo pctōres:quorꝰ

vnꝰ ſit multo peior alio:veniāt ad baptiſ-
mū cū equali ꝯtritōe.vterqȝ recipiet veniā
pctōꝝ.⁊ quo ad culpā ⁊ quo ad penā totā
ſatiſfactiuā:ḡ pctā iſtoꝝ nō equalr̄ puniūt-
tur. Septio ſic.tūc baptiſmus ꝯtuliſſet Septi-
grām aīe xp̄i.ꝯñs falſuȝ ē:qꝛ tūc aīa xp̄i ꝓ mū ṗn.
feciſſet in grā. Octauo ſic.ſi intētio mini Octa-
ſtri baptizātis reqrat ad baptiſmum ſicut uū ṗn.
cōiter tenet:ſequūtur multa incōueniētia
Pꝛio qꝛ nō ꝯſtaret hoī an eēt baptizatꝰ vl'
nō:qꝛ neſcit ſi baptizās ipȝ habuit intētio
nē baptizādi vel nō.⁊ ꝑ ꝯñs talis peccaret
exponēdo ſe ordinibꝰ. Itē tūc ſacerdos di
ſtractꝰ vl' ebriꝰ ⁊ puer ludēs cū alijs ⁊ bapti
zās eos ludēdo nō baptizaret.ꝯñs ē falſū.
Nono ſic.ponat ꝙ nullꝰ ſit credēs in ec- Nonuȝ
cleſia militāte:⁊ ꝙ paganꝰ accipiēdo ꝑuu ṗinci.
lū ſuū intēdat facere ſicut eccl'ia militās cō
ſueuit:⁊ dicat formā ſacri cū intētiōe de-
bita.ꝗrit an ſit baptizatꝰ an ñ.⁊ vr̄ ꝙ ſic qꝛ
ꝓfert formā.⁊ eſt mā debita ⁊ malicia mi-
niſtri ñ obſtat.ḡ ⁊c. Sȝ ꝙ nō oñdit ꝑ aug.
⁊ allegat a mgro in h'.iiij.di.iiij.ī ṗn.⁊ in
decret.ſ.q.ſ.detrahe. In duobꝰ ꝯſiſtit ſacrm̄
baptiſmi.ſ.in ꝟbo ⁊ elemēto.Et parū ante
Vñ eſt h' tāta ꝟtus aqꝫ vt corpꝰ tāgat ⁊ cor
abluat:niſi faciēte ꝟbo.nō qꝛ dr̄ ſȝ qꝛ credi
tur.ḡ ſi miſter baptizās dicat formā ⁊ intē
dat baptizare ⁊ nō credit:nec aliqs aliꝰ ni-
hil fit.Cōfirmat ꝑ illud.iiij. ſnīaꝝ di.v.ꝑ- Confir
uulꝰ ſine fide ⁊c. Itē dr̄ ꝙ īpoſſibile ē fidē matur.
vl'iter deficere in eccl'ia militāte.ſm illud
Io.vl. Ecce ego vobiſcū ſuȝ ⁊c. Cōtra:poſ-
ſibile ē totā eccl'iam ꝯſiſtere ī tribꝰ ꝑſonis
⁊ manifeſtū ē ꝙ ille tres pñt apoſtatare a
fide:ſilr̄ pñt īterfici.ſilr̄ ꝯgregatio iudeoꝝ
fuit aliqñ eccl'ia ⁊ iā ē totalr̄ mutata .ḡ ca
ſus argumēti ē poſſibil'. Decīo:tūc aliqs Deci-
poſſȝ meritorie baptizare ſeipꝫ:qꝛ ſit in de mū ṗn.
uotiōe ad baptiſmū ⁊ ſit in ꝑicl'o vt occida
tur ab hoſtibꝰ.vr̄ ꝙ dȝ ſeipȝ baptizare.ꝯñs
eſt falſū:qꝛ nō pt̄ ſuare formā. Ad oppoſi B
tū qōnis ē mgr.iiij.ſen.di.v.c.vl. Et fides In op-
eccl'ie vl'is. Ad qōnē dicēdū ē ꝙ ſic. Ad ma poſitū.
iorē iſtiꝰ ſacri noticiā faciēda ſūt octo.ꝑio Deciſio
vidēdū ē breuit' q̄ ſunt de eēntia ſacri ſcđo qōnis,
q̄ ſūt de eiꝰ forma.tertio q̄ ſit debita mā.q̄r
to qđ reqrit a ꝑte recipiēt.qnto qs ſit ꝯue
niēs miſter ſacri.ſexto qs ſit effectꝰ baptiſ
mi.ſeptio ſoluent qdā dubia.octauo dicet
ad rōnes. Circa ṗmū nota ꝙ de eēntia cu Primꝰ
iuſcūqȝ ſacri ſunt tria:mā forma ⁊ ꝑſona articl's
miſtrās cū intētiōe:ita ꝙ ſi aliqđ iſtoꝝ de-

fuerit nō eſt sacrm. Forma cōſiſtit in vbis materia in reb⁹. ſm cōgruētiā diuerſoꝝ sacroꝝ. ſicut patebit infra. In h aūt sacro baptiſmi ſūt de eē forma vboꝝ pſcripta. Ego te baptizo in noīe pris ⁊ filij ⁊ ſpūſ ſcti ⁊c. Materia aq̄ nālis q̄ eſt elemētū: ſi cut dicet infra. Itē miſter intēdēs: fides ꝑ pria vel aliena: immerſio. ⁊ ꝓlatio ab vno. ſm ſcm̄ thomā ⁊ alios cōiter. Scdo ſpā liter notādū eſt de forma q̄ ē illa. q̄ ponit eē de bap. ⁊ eiꝰ effectu. ſi qs. vbi Alerander papa dicit. ſi qs puerū ter i aq̄ imerſerit in noie pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. tm̄ ⁊ nō dixerit. ego te baptizo in no. p. ⁊. f. ⁊. ſſ. nō eſt puer baptizatꝰ. Ego tn̄ ⁊ amē nō ſūt de ſuba ſeu eēntia ſʒ de euidētia. qḋ manifeſtū eſt de amē: q2 nec in dicta forma Alerander h replicauit nec in euāgelio ponit Mat. vl. vbi dr̄. Eūtes docete oēs gētes baptizātes eos i no. pa. ⁊. fi. ⁊. ſſ. Et eſt notādū ꝙ in iſta forma qttuor includunt. ſ. īuocatio trinitatꝭ ſub h ſenſu. i no. p. ⁊c. ſcdo erpſſio actꝰ exerciti baptizātis: dicēdo baptizo. tertio ſpecificatio pſone baptizātis. ego. ⁊ illa eſt ex inſtōne eccl'ie. ⁊ lʒ omittat sacram ꝓfert: ſʒ omittēs ex īduſtria grauiter peccat. q̄rto eſt ſpecificatio pſone baptizate: cū dr̄ te. h aūt forma dꝫ ꝓferri tota ab vno. ⁊ nō vna medietas ab vno ⁊ alta ab alio. ſil'r q̄ profert vba dꝫ imergere nō ꝙ vnꝰ ꝓferat vba ⁊ aliꝰ imergat. ſicut faciūt qdā vetule: q2 sacra eccleſiaſtica ſūt vnitatꝭ ⁊ diuidi nō debēt. de ꝯſe. di. iij. q2 paſſus. Reqrit ēt i iſta forma ſignificatio cōpleta: ita ꝙ ſi fiat mutatio circa ſignificationē vel modū ſignificādi nō ē baptizatꝰ. vñ ſi diceret ſic. ego te baptizo i noie genitoris ⁊ geniti ⁊ flamis almi. ſm doctores nō foret baptizatꝰ: q2 iſta noīa q̄uis ſupponāt ꝓ pſonis: pncipal'r tn̄ ſignificāt notiōes. nec dꝫ vllo mō baptizari in noie trinitatꝭ vel xp̄i: lʒ aliqn̄ liceret ad ꝓmulgationē fidei vt nomē xp̄i amabile redderet. ⁊ hac de cā olī in noie xp̄i baptizabat. vñ de ꝯſe. di. iiij. a qdā br̄ ſic. Viꝑfecto ſi in noie ſctē trinitatꝭ vl' tm̄ i noie xp̄i: ſicut in actibus aploꝝ legit: baptizati ſunt: rebaptizari nō debēt. lʒ nūc non ſic in noie xp̄i baptizet nec etiā i noie trinitat. Vñ de vbo ad vbū debēt ſacerdotes docere in ſuo vulgari formā baptizādi pdictā. ⁊ lʒ ꝯtingat aliqn̄ ꝙ vetula dixerit totā formā in ſuo vulgari: ⁊ poſtea ſubiūgat i no. pa. ⁊. f. ⁊. ſſ. nihil nocet. doceant ꝗ̄ oīno ꝙ

Articulus ſecūdus.

tm̄ ſemel ꝓferāt vba: ⁊ nullo mō pluries. Circa mutationē iſtiꝰ forme vocalis. Ego te baptizo ⁊c. Eſt ſciēdū ꝙ pōt fieri mutatio trib⁹ modis: q2 vel circa ſubam orationis ꝓlate: vel circa quātitatē: vel circa ordinē vboꝝ. Si circa ſubam orōis ꝓlate hoc cōtingit dupl'r: vel q2 tota ſuba orationis vocalis mutat: ⁊ tūc vel manet eadē ſignificatio vocū ꝓlataꝝ ⁊ hoc nō nocet. q2 in oī lingua pōt baptizari: vl' nō manet ſi mutat ſignificatio ⁊ talis obeſt sacro. vt ſi dicat in noie genitoris vel trinitatꝭ. Si aūt fiat mutatio circa partē: puta circa vnū vbū vel duo hoc pōt eē dupl'r. vel ꝙ nō manet eadē ſignificatio neq3 ſm inſtitutionē primariā neq3 ſm traſſumptionē neq3 per accōmodationē vſus. ⁊ tūc nihil fit. vel fit talis mutatio corrūpēdo aliqḋ vbū ſic ꝙ recedit a ſignificatōe ſm primariā inſtitutionē: nō tn̄ ſm accōmodationē vſus eorū de vocabuloꝝ marime apud ſimplices ⁊ eſt baptiſmꝰ. Unde Zacharias papa reputauit baptizatū eū q̄ a quodam ſacerdote ignorāte latine loqui: baptizatus fuit ſub hac forma. In noie patria ⁊ filia ⁊ ſpūa ſancta. ſicut habet de ꝯſecra. diſt. iiij. c. retulerūt. Sic igit primo mō ꝯtingit fieri mutationē circa ſubam forme vocalis. Secundo modo fit mutatio circa quātitatē verboꝝ ⁊ hoc dupl'r. addendo vel diminuēdo. Si addendo vel fit cū intētōe mutādi formā eccl'ie: ⁊ tūc nihil fit. vel introducendi errorē ſicut fecit arriꝰ ſic dicendo. In noie patris maioris ⁊ filij minoris ⁊c. ⁊ ſic etiā nihil fit. Si tn̄ addit aliqd ex ſimplicitate ⁊ deuotiōe nō īpedit vt ſi dicat. Ego te baptizo in noie pris. ⁊c ⁊ beate vginis mrīs dei. melius tn̄ eſt ne introducat noua forma a tali deuotiōe abſtinere ꝓ tunc: ſʒ ſi ex ſimplicitate fiat nō impedit. Si aūt diminuendo fiat mutatio. dicendū eſt ꝙ aut volūtarie aut inuolūtarie. ſi volūtarie impedit vt dictū eſt: ſi inuite q2 baptizās morit vel impedit ante ꝓlationē cōpletā: ⁊ tūc pie credit ꝙ ſummꝰ ſacerdos ſupplet ⁊ eſt baptizatꝰ. ⁊ ſi ſtatim moriat: ſaluat: ⁊ gaudebit eccl'iaſtica ſepultura. ſi aūt viuat dꝫ ſub ꝯditiōe rebaptizari. Tertio principaliter mutat forma ſm ordinē verboꝝ ⁊ h dupl'r. q2 vel traſponēdo vel interponēdo. Si fiat traſpoſitio vel fit ex ſimplicitate: ⁊ tūc nō nocet: vl' ex malicia: q2 nō intēdit ſeruare formā eccl'ie: tūc īpedit. Si fiat in

Primo.

Scdo.

Tertio

terponēdo q̄daꝫ alia: dicendū eſt ꝙ vel ſit
magna interpoſitio vł modica. Si modi-
ca ſicut ſternutatio vel tuſſis: ⁊ tūc nō no-
cet ſicut īterpoſitio ꝓpꝛij noīs qḋ tūc ſpo-
nit̄ puulo: nec obeſt nec ꝓdeſt ſacr̄o. Si ē
magna: ita ꝙ ſi vſus loquēdi ſītētio ⁊ actio
ꝓlationis nō deberet iudicari vnū: tūc nō
eſt baptiſmꝰ. Sic igit̄ ī foꝛma fit mutatio
tribus modis gn̄alr̄: ⁊ ſex modis ſpālr̄: ſcꝫ
D ſubtrahēdo: addēdo: īterponēdo: trāſponē
Terciꝰ articlꝰ do: cōmutādo: coꝛrūpendo. Tertio circa
materiā iſtiꝰ ſacr̄i eſt ſciēdū. ꝙ ipſa aq̄ na-
turalis eſt materia. ſicut ptꝫ Joh. iij. Niſi
q̄s renatꝰ fuerit ex aq̄ ⁊ ſpūſcō nō pōt ⁊c.
Contra arguit̄ pꝛimo, Cōtra: aqua ſemꝑ mixta eſt ꝑtibꝰ terreis.
vn̄ Ariſt. ij. methauroꝝ. Omnis vapoꝛ eſt
duo vapoꝛes: ğ nunq̄ꝫ fit baptiſmꝰ niſi in
aqua mixta. igitur nō in aqua elementari.
Itē aqua roſacea eſt eiuſdē ſpēi cū elemē
Scdo. tari: igit̄ ⁊c. Añs ptꝫ: q: vtriuſqꝫ ſunt eadē
accidētia ſicut frigiditas: humiditas ⁊ per
ſpicuitas. Itē ꝙ aqua ſimplr̄ nō ſit mate-
Tertio. ria huiꝰ ſacr̄i vr̄: q: aqua q̄ fluxit de latere
xp̄i q̄ ſignificabat materiā huius ſacr̄i nō
fuit purū elementū: q: tale nō inuenit̄ fa-
ciliter in coꝛpoꝛibꝰ mixtis: q: elemēta non
ſunt in mixtis. Itē aer fuiſſet materia cō-
Quarto. uenietioꝛ: q: cōmunioꝛ vt videt̄. Dici pōt
ꝙ baptiſmus eſt ablutio coꝛpalis hoīs nō
Rñſio ad queſtionē. renati nec renitētis facta in aqua ab aliq̄
ſimul ꝓferēte vba debita ⁊ debitā inten-
tionē habentes. Ex qua diffinitione ptꝫ ꝙ
aqua ꝑ multas ꝯueniētias ad ſacr̄m ⁊ eiꝰ
effectū eſt materia ꝯueniens ſacr̄i. Pꝛimo
rōne dyaphaneitatis hꝫ aliq̄d de lumine.
Scdo rōne humiditatis hꝫ vim ablutiuā.
Tertio rōne frigiditatis hꝫ vim infrigidi-
tatiuā. Quarto ſm Ariſt. vij. de aīalibus.
aqua maxime ꝯuenit gn̄ationi ⁊ augmen
tationi aīalium ⁊ plantaꝝ. Quinto eſt cō-
munioꝛ ⁊ ꝯueniētioꝛ oībus: ⁊ de facili pōt
haberi. Significat ergo illuminationē ꝑ
fidē ex ꝑmo mūdationē a pctō ex ſcdo: ex-
tinctionē fomitis ex tertio: regenerationē
E ſpūalem ⁊ gr̄e collationē ex quarto: ⁊ con
Rñſio ad arg. cernit neceſſitatē baptiſmi ex q̄nto. Ad
Ad pꝛimum, pꝛimū dicendū ꝙ mixtio accipitur duplr̄.
vno mō ꝓpꝛie: ⁊ illa tollit ſpēm miſcibilis
ſicut eſt in vba mixtione. Alio mō dr̄ mixtio
large quedā ꝯfuſio vł iuxta poſitio partiū
aliquaꝝ q̄n ſcꝫ ꝑtes diuerſe diuerſarū reꝝ
manētiū in ſuis ſpeciebus iuxta ponunt̄.
Ubi aqua miſcet̄ pꝛimo mō non pōt fieri
baptiſmus: q: non eſt aqua pura. ſcdo mō
pōt: ⁊ ideo licet aqua cōis ſit mixta parti-
bus terre vel aeris nihilominꝰ manet vna
ſpēs aque. Unde in aqua maris pōt fieri
baptiſmꝰ lꝫ eius ſalſedo declarat eā mixtā
cū partibꝰ terreſtribꝰ ſm Ariſt. ij. Metheo
roꝝ. Silr̄ in lixiuio qḋ fit ꝑ trāſitū aque ꝑ
cineres. Silr̄ in thermis balneis ⁊ aquis
ſulphureis ſed nō in vꝛina que eſt colamē
tū ſanguinis nec in ceruiſia bona ꝑcipue
que bene nutrit. nā ī iſtis nō manet aqua
in ſpecie ſua. Ad ſcdm dicendū ꝙ aqua Ad ſecundū.
roſacea nō ē eiuſdē ſpēi cū aqua elemēta-
ri ſicut ꝑ actionē diſtinctā ſm ſpēm. ptꝫ: q:
dato ꝙ ille qualitates ſint in vtraqꝫ eiuſ-
dē ſpēi: nō tn̄ oēs alie ſicut oꝑationes di-
ſtincte ſm ſpēm manifeſtāt. Ad tertiuꝫ Ad tertium.
dicūt q̄dā ꝙ aqua que fluxit ⁊c. fuit elemē
tuꝫ ⁊ miraculoſe reſoluta in ita breui tpe:
q: vulnerati nō ſolēt emittere aquā de vul
neribus niſi poſt longā reſolutionē ⁊ alte
rationē coꝝ. Ad quartū dicit̄ ꝙ bn̄ po- Ad q̄rtum,
tuiſſet ſiue poſſet ſic fuiſſe inſtitutꝰ baptiſ-
mus ſi xp̄o placuiſſet ſꝫ nō eſt elementum
ſic reſiſtēs tactui nec ita ſenſibile ſicut aq̄
vt dicit Alber. Quarto vidēdū eſt q̄d re F
quirit̄ a ꝑte recipiētis ſacr̄m baptiſmi. vn̄ Articulus q̄rtus.
dicendū eſt vel baptizādus eſt paruulꝰ vel
adultus. Si paruulus nihil req̄rit̄ niſi ꝙ
ſit natꝰ ⁊ diuiſus a matre totalr̄ vel in ꝑte.
Qḋ ideo dico q: licꝫ regulariter expectari
debeat totalis egreſſio de vtero: in articu-
lo tn̄ neceſſitatis vbi timet̄ moꝛs pueri: ſi
caput appeat aſpergēdū eſt aq̄: q: caput ē
ꝑncipalis ps hoīs in quo ſunt oēs ſenſus
ſi vo manꝰ vel pes pꝛius exeat ſm quoſdaꝫ
nō dꝫ baptizari: nihil tn̄ nocet ſi aſꝑgat̄ cū
debita foꝛma vboꝝ. q: miſericoꝛdia dei nō
eſt in neceſſitate artāda. ſi vo poſtea plena
rie naſcat̄ pōt baptizari ſub ꝯditione ſic.
Si nō es baptizatꝰ ego te baptizo ⁊c. Sā
ctificati vo in vtero baptizari debent q̄n
ſunt nati ꝓpter characterē ⁊ pꝛeceptū ec-
cleſie. Itē puer nō dꝫ intꝰ ħ eſt ī vtero toto
exñs baptizari: nec mr̄ dꝫ baptizari ꝓpter
pueꝝ: qḋ ſi fiat nō tn̄ ē baptizatꝰ. de ꝯſecr.
diſ. iiij. Qui in mr̄nis. ⁊. c. ſi ad mr̄is coꝛpꝰ
Un̄ ſi mulier grauida ꝯuerteret̄ ad fidē ⁊
baptizaret̄ nihilominꝰ puer poſtea natꝰ de
bet baptizari. Si vo baptizādus ſit adul
tus vel eſt furioſus ſtultus: vel ſane men
tis. Si ſtultus vel perpetue furioſus
idem iudicium eſt de tali ⁊ de paruulo.

Unde in eis nec requirit̃ intẽtio nec fides
ꝓpria. ſi v̉o habeat lucida interualla tunc
requirit̃ ꝙ aliqñ intẽderit baptizari. Et iõ
amẽtes ⁊ dormiẽtes ſi ante amẽtiã vl̃ ſom
nũ ↄ̃tiam volũtatẽ habuerint nõ recipiũt
ſacr̃m: ſi i ſomno vl̃ furia baptizent̃. Si v̉o
añ innotuerit eoꝝ volũtas pñt in articulo
neceſſitatis baptizari: etiã ſi furibũd⁹ tunc
ↄ̃dicat. ſi aũt non ſit articulus neceſſitatis
dꝫ in furioſis expectari lucidũ interuallũ.
Si v̉o adultus baptizãd⁹ ſit ſane mẽtis: re
quirit̃ in eo intẽtio ⁊ fides ⁊ volũtas ſuſci
piẽdi ſacr̃m abſoluta vel ↄditionata. vñ ſi
q̃s oĩno cogeret̃ ita ꝙ ſimpl̃r eſſet coactio
nihil fieret. Si tñ volũtariũ eſt mixtum:
vel ſi volũtatẽ hẽat mixtã: ſicut ſi ꝑ metro
politanũ induceret̃: tũc recipit ſacr̃ꝫ: ſꝫ nõ

G Articl̃s quintus.

rẽ ſacr̃i. Quinto vidẽdũ ẽ q̃s ſit miniſter
ↄueniẽs hui⁹ ſacr̃i. Dicẽdũ eſt ꝙ regul̃r ⁊
ex̃ caſuꝫ neceſſitatis ſolus ſacerdos dꝫ ba
ptizare: ⁊ lꝫ pñte ep̃o põt ſacerdos bapti
zare: q2 eſt de offõ ſuo: tñ pñte p̃ſbytero cle
ric⁹ baptizare nõ dꝫ: nec laic⁹ pñte clerico:
nec mulier pñte viro. tñ in articulo neceſ
ſitatis põt baptizare oĩs hõ: bonus vel ma
lus: fidelis vl̃ infidelis. dũmõ habeat intẽ
tionẽ faciẽdi: ſicut eccl̃ia ↄſueuit facere ſi
etiã nihil credat. de v̉tute ſacr̃i põt in arti
culo neceſſitatꝫ baptizare taꝫ mulier q̃ꝫ vir
īdifferẽter. ſicut pꝫ de ↄſec. diſ. iiij. mulier.

Sciẽdũ eſt tñ ꝙ a malo miſtro h̃ eſt ab
heretico: excõicato vel ſuſpẽſo: ſymoniaco
fornicatore notorio nõ debẽt recipi ſacr̃a:
niſi morte interueniente baptiſm⁹ ⁊ cõio.
diſt. xxxij. nullus. ⁊. c. ſeq. vñ angelus mal⁹
baptizare nõ põt. ſi bon⁹ faceret ⁊ eccleſie
ↄſtaret nõ foret rebaptizãdũ: q2 ille nullũ
officiũ ſibi vſurparet ſine diuina approba

H Articl̃s ſextus.

tione. Sexto dicẽdũ breuiter de effectu
baptiſmi q̃ eſt multiplex. deletio pc̃ti origi
nalis ⁊ actualis inſimul abſolutio ſi inſit:
infuſio gr̃e de nouo vel augmẽtũ p̃cedẽtꝫ:
remiſſio pene ſatiſfactorie: ĩpreſſio chara
cteris. de remiſſiõe exterioris ſatiſfactorie
pene habet̃ de ↄſec. diſt. iiij. c. iiij. Q̃ð v̉o
oĩs exterior ſatiſfactio. ⁊ allegat mag̃r. lib.
iiij. diſt. v. Septim⁹ articulus q̃õis eſt

I Articulus ſeptimus. Caſus ꝑmi⁹.

ſoluere q̃dã dubia circa baptiſmuꝫ ſm̃ q̃l
dã caſus poſſibiles. Pꝛio pono ꝙ iueniat̃
ꝑuulus expoſit⁹ in publico neſcit̃ a quo vl̃
a q̃bus: nec inuenit̃ ſignũ vel teſtimoniuꝫ
aliq̃ð de baptiſmo: an ſit baptizãd⁹ vel nõ.
Dico ꝙ iſte caſus ponit̃ de ↄſecr. diſt. iiij.
paruulus. ⁊. c. ſeq. q2 nõ eſt certũ nõ eſſe ba
ptizatũ. iõ ꝓpter reuerẽtiã ſacr̃i: ⁊ ad p̃iu
diciũ irregularitatis q̃ð incurrit ꝑuulus ſi
bis baptizaret̃: baptizãd⁹ eſt ſub ↄditõe. ex̃
de baptiſ. ⁊ eius effectu. de q̃b⁹. vbi dĩ ſic.
de q̃bus dubiũ eſt an baptizati fuerint ba
ptizent̃ his v̉bis p̃miſſis. Si baptizat⁹ es
nõ te baptizo. ſi v̉o baptizat⁹ nõ es: ego te
baptizo in noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti amẽ.

Scd̃o ſic. pono ꝙ aliq̃s deferat pueꝝ ver

K Scd̃us caſus.

ſus eccleſiã ad baptizandũ: ⁊ trãſiens pon
tẽ videat euidenter ꝙ puer moriet̃ anteq̃ꝫ
ꝑuenerit ad finẽ pontis ⁊ pons eſt altus:
quo poſito ille ꝓijcit puerũ in aquã cũ in
tẽtiõe baptizãdi ꝓferẽs v̉ba q̃ ſunt de for
ma: caſu ↄtingẽte puer euadat. q̃rit̃ an de
beat reputari baptizat⁹. videt̃ ꝙ ſic q2 ibi
fuit forma debita ⁊ intẽtio cum materia ⁊
oĩa req̃ſita in articulo neceſſitatꝫ. Dicit̃ ꝙ
nõ eſt baptizat⁹: q2 baptiſmus eſt ablutio.
vbi pꝛio coop̃it̃ totũ vl̃ ꝑs ⁊ poſtea diſco
op̃it̃. ꝓpter p̃mũ repñtat xp̃i ſepulturã. ꝓ
pter ſcd̃m ei⁹ reſurrectionẽ. act⁹ aũt ꝓijciẽ
tis in caſu iſto nõ fuit ordinat⁹ ex ſui natu
ra vt puer ablueret̃ hoc eſt mergeret̃ ſꝫ re
leuaret̃. ⁊ iõ ſi a caſu ↄtigat ꝙ ꝑ ꝓijcientẽ
vel ꝑ aliũ liberet̃ nõ eſt baptizat⁹. ſaltẽ ꝓ
pter dubiũ põt baptizari ſub ↄditione ⁊ ſi
moriet̃ credo ꝙ ſaluaretur approbãte deo
q̃ð factũ eſt ab hoĩe quãtũcunq̃ꝫ imꝑfecte.

L Tertius caſus.

Tertio pono ꝙ aliq̃s hñs pueꝝ ſtet ſuꝑ
puteũ ꝓfundũ ⁊ puer eſt in ꝑiculo mortis
⁊ ip̃e nõ habeat vas aptũ niſi factũ de vir
gis ſiue calathuꝫ vel cribrũ ⁊ chordã aptã
pono ꝙ ponat pueꝝ in cribro vel calatho
⁊ cũ chorda dimittat eũ ĩ aquã ⁊ extrahat
ꝓferẽs v̉ba cũ intẽtiõe baptizãdi: quo po
ſito querit̃ an puer ſit baptizat⁹ vel nõ. vi
det̃ ꝙ nõ: q2 nullus eũ ĩmerſit nec ĩmedia
te tãgit intingẽdo. Dicẽdũ eſt ꝙ ſic: q2 oĩa
fiunt q̃ de neceſſitate ſunt ſalutis. nec opꝫ
ꝙ in tali caſu tangat̃ ĩmediate ab aliquo.
ſi tñ caſus eẽt poſit⁹ ꝙ hr̃et pannũ aliquẽ
⁊ tũc aq̃ poſſet exp̃mi panno ſuꝑ pueꝝ cũ
forma verboꝝ: q2 imerſio nõ eſt de neceſſi
tate ſacr̃i: ſed ſufficit in caſu ꝙ aſpergat̃.
nec refert vtruꝫ multũ vel parũ infundat̃
de aqua. de ↄſec. diſt. iiij. nec quẽq̃ꝫ. Unde
deponẽdo ip̃m vas põt extrahi tãta aq̃ q̃

M Quartus caſus.

ſufficeret ad aſꝑgendũ. Quarto pono ca
ſum iſtũ. hẽat aliquis pagani paruulũ vel
iudei vel alterius infidelis in cuſtodia: ſit
puer in ꝑiculo mortis ⁊ intuitu ſalutꝫ aĩe

moriturí baptizetᷓ ſub tali forma conditio
nali. Ego te baptizo ſi pr̄ tuꝰ conſenſerit. in
noīe pris ⁊c. quo facto puer morit̃ iſto ca
ſu poſito q̄ro an fuit baptizatꝰ vel nō. Si
nō: ꝯ licet addere ad formā ꝟboꝝ ſicut di
ctū fuit in ſcḋo articulo q̄ōnis illud quod
nō corrūpit formā dūmodo nō fiat cā itro
ducēdi nouū ritū: ſed illa ꝯditio interpoſi
ta nō corrūpit formā manifeſtū eſt. Silr
forma ſacramēti admittit ꝯditiones: ſicut
pꝫ in dubijs an ſint baptizati ſm eūdē ca
ſum ſupius allegatū. ex̄ de baptiſmo ⁊ eiꝰ
Confirmatur, effectu. de q̄bus dubiū eſt. Silr ꝯditio eſt
honeſta ⁊ nō impoſſibilis: q: ſtāt ſiľ ꝙ iſte
ſit baptizatꝰ ⁊ patri hoc placeat. Silr ꝯfir
maᷓ qr baptiſmꝰ eſt mag̃ neceſſariū ſacr̄m
⁊ nobiliꝰ ꝙ m̄rimoniū: ſed ſi ꝯctus m̄rimo
nialis fiat ſub cōditiōe turpi vel impoſſi
bili: ꝯditio dꝫ reijci ⁊ ꝓ m̄rimonio iudicari.
ſicut pꝫ ex̄ de ꝯditiōibus appoſitis in de
ſpōſationibꝰ vel alijs cōtractibus. ſi condi
tiōes in fine illius capli: vbi d: ſic. ꝯditio
nes i fine appoſite m̄rimōio ſi turpes aut
impoſſibiles fuerint ꝓpter eiꝰ fauorē de
bēt ꝓ nō adiectis haberi. igiᷓ a multo for
tiori ꝯditio appoſita i ꝓpoſito nō ipediet
baptiſmū. Si ꝯcedaᷓ ꝙ puer eſt baptizatꝰ
Cōtra. ḡ aīa pueri eſt in celo. ſꝫ nō fuit ba
ptizatꝰ niſi ſub ꝯditiōe ꝙ patri placeret: ⁊
puero mortuo pater pōt libere cōſentire ⁊
diſſentire. igiᷓ in ptāte pris ē facere ꝙ pu
er nunq̄ȝ fuit baptizatꝰ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ nunq̄ȝ
habuit gr̄am: nec aīa eiꝰ videret deū. ꝯn̄s
eſt ipoſſibile. Nā h̄ eſt neceſſaria aīa eius
Rn̄ſio ad caſū fruebaᷓ deo. Ad h̄ dicēdū eſt ꝙ quōcūq̄ȝ
pr̄ ſe habeat poſtea puer nō eſt baptizatꝰ:
qr cōditōe cōpleta puer trāſit de foro eccle
Replica, ſie militātis. vn̄ lꝫ poſtmodū pr̄ cōſenſerit
nō ē tn̄ tūc tpis capax ſacri. ⁊ iō ſi aliq̄ cō
ditio dꝫ apponi in baptiſmo opꝫ ꝙ ſit con
ditio talis q̄ ſtet cū eſſe pueri de foro eccle
ſie militātis. Sed ꝯ hāc rn̄ſionē arguiᷓ ſic.
ex̄ de ſentē. excō. a nob̄. ij. ꝙ mortui in ſn̄ia
excōicatōis ligant̃ poſt mortē: ⁊ a ſn̄ia quā
incurrerūt viuētes abſoluunᷓ poſt mortē.
Rn̄ſio. Dicēdū eſt ꝙ aliud eſt in iuriſditionibus
⁊ ſacris. qr nemo ordinaᷓ vel baptizaᷓ vel
cōfirmatur poſt mortē: ſed ꝓpter facta p̄
cedentia quibꝰ hoīes meruerūt in vita pōt
Alia rn̄ſio, hoc eis fieri poſt mortē. Aliter poteſt dici
ad caſum ꝙ nullū ſacr̄m recipit conditio
nem niſi de preſenti propter certitudinem
quā ſacr̄m req̄rit. ⁊ iō puer in caſu nr̄o non
foret baptizatus. mihi aūt abſolute videᷓ
dicendū ꝙ puer nō eſt baptizatus: qr cōdi
tio adiecta repugnat ſignificationi forme
ſacramētalis. Nā cū d̄r. ego te baptizo ⁊c.
denotaᷓ ꝙ ita ſit ꝙ in hoc tp̄e p̄nti bapti
zat eū ⁊ ꝯferat ei ſacr̄m. cū aūt adiungitur
illa ꝯditio. ſi pr̄i tuo cras placuerit: illa cō
ditio interimit ſignificationē actꝰ exerciti
ſignificati prius: qr ideo eſt mutatio forme
quātū ad ſignificationē q̄ ſemꝑ impedit ſa
cramentū. ſicut articulo ſcḋo dictum fuit.
Quinto pono ꝙ ſint duo ceci ſacerdotes ¶
Iohānes ⁊ petrꝰ ⁊ baptizēt vnū ſiľ ⁊ ſemel Quintꝰ
cū forma ⁊ intētiōe debita: ſic dicēdo. ego caſus,
te baptizo. ſi nullꝰ aliꝰ mō te baptizat. quo
poſito q̄riᷓ aut iſte puer eſt baptizatus vel
nō. ſi ſic vľ a iohāne vľ a petro vľ ab vtroq̄ȝ.
Si ab vtroq̄ȝ ſequūᷓ multa incōueniētia
primo ꝙ baptizatꝰ eſt irregularis nec pōt
ad ordines ꝓmoueri. ſicut pꝫ de ꝯſecra. di.
iiij. qui bis. ⁊ tūc h̄ret duos characteres: qr
per factū vniꝰ recipet vnū characterē: ⁊ pa
ri rōne ꝑ factū alterius recipet alium. Ter
tio qr talis recipet gr̄am duplam: ⁊ ſi a tri
bus triplam: ⁊ ſi a centū cētuplā. Si dicaᷓ
ꝙ cauſaᷓ in eo tn̄ vnꝰ character a duobꝰ.
Contra. tantū cauſat iſte quantum ille. ſilr
tunc idem indiuiſibile eſt totaliter a duo
bus: ſic ꝙ vtrūq̄ȝ eſt illius cauſa totalis.
ſilr neuter ſcit de alio per caſuꝫ. igitur nō
intēdit cauſare idē. Similiter ꝟba q̄ dicū
tur ab vno nō ſūt minoris efficacie q̄ȝ ver
ba alterius: que ſi dicanᷓ a iohāne pari rō
ne a petro manifeſtū eſt ex caſu. Si dicaᷓ
ꝙ baptizatꝰ nō eſt. cōtra: conditio eſt licita
nec corrūpit formā ⁊ vterq̄ȝ ꝓfert formam
debitā. ḡ. Qḋ ꝯditio illa ſit licita pꝫ ex̄ de
baptiſ. ca. de q̄bꝰ. vel deponaᷓ ꝯditio ⁊ pro
fert vterq̄ȝ abſolute formā dicēdo. Ego ba Rn̄ſio
ptizo te. Ad iſtud dicendū eſt ⁊ primo ad ad repli
primū caſuꝫ ꝙ talis ꝯditio eſt corruptiua cam.
ſignificatiōis forme in tali caſu ⁊ vt nūc. ⁊
ideo eſt ꝯtria effectui baptiſmi ⁊ non tenet
ſacr̄m q̄ȝuis ꝯditio ſit impleta ſicut eſt de
matrimonio. Si dicaᷓ cōtraho tecū ſi ſem
per velis eſſe adultera. ſicut pꝫ ex̄ de con
ditionibꝰ appoſitis. Si conditiones. ⁊ ita
generaliter dicendū eſt ad oīa inſolubilia O
que fieri poſſunt in caſibꝰ iuris. Ad iſtū Ad pri
caſum eſt dicendum ꝙ puer eſt baptizatꝰ. muꝫ ca
Et ad rōnes in cōtrarium dicēdum eſt ad ſum,
primam ꝙ baptizatus nō eſt irregularis:
qr nō eſt iteratio ſacramēti prius dati ſm

intẽtionẽ illius capituli.de ꝯſecra.di.iiij.
qui bis. Similiter canon ille eſt pena iu-
Ad ſe- ris ⁊ nõ dꝫ extẽdi. Ad ſcḋm dico ꝙ nõ im
cũduꝫ. primit̃ niſi vnus character a deo nec ma-
ioꝛ gr̃a datur ꝙ̃ ſi vnus baptizaret.iſta eñi
v̾ba nõ ſunt cauſe effectiue characteris to
tales ⁊ ꝑfecte:ſed tñ diſpoſitiue.⁊ nõ eſt
incõueniẽs ꝙ vnꝰ effectus ſit diſpoſitiue a
duobꝰ maxime qñ agẽs ꝓncipale eſt agẽs
Muta volũtariũ. Si aũt caſus mutaret̃ ꝙ duo
tio caſꝰ intẽdãt ſimpl̃r ſimul ⁊ ſemel vnũ baptiza
re deberet vterqꝫ dicere ſub hac foꝛma ego
te baptizo.nõ ſic in plurali nos baptizamꝰ
⁊ ſimul deberet incipe ⁊ ſimul finire:quia
al̃s foret ſm aliq̃s iteratio interp̃tatiua ſi
tñ dicerẽt in plurali ex ſimplicitate bapti-
P ʒãtes foret baptizatꝰ. Sexto pono caſum
Sextꝰ de mãco ⁊ muto:⁊ quero an talis ſit bapti
caſus, zatus aut nõ.poſito ꝙ mutꝰ imergat ⁊ mã
cus v̾ba debite ꝓferat. Videt̃ ꝙ puer quẽ
intendũt baptizare nõ eſt baptizatꝰ. Tum
qꝛ ꝓferẽs exprimeret actũ eſſe ab eo a quo
nõ eſt ⁊ diceret falſum. Tum qꝛ derogaret
efficacie ſacramẽti:qꝛ ſacramẽta eccl̃iaſti
ca ſunt ſacr̃a vnitatis:vt dictũ eſt ⁊ diuidi
nõ debẽt.de ꝯſe.di.ij.qꝛ paſſus. Sed ꝯ vi-
det̃ ꝙ ſic:qꝛ Matthei vltimo dr̃. Ite doce
te oẽs gentes baptizãtes eos.non dicit vt
quilibꝫ vnũ baptizaret. Scḋo.qꝛ in ꝯſecra
tione euchariſtie ⁊ ꝯſecratiõe epi ⁊ in ex-
trema vnctiõe qḋ fit ab vno imꝑfecte põt
ſuppleri ab alio.igit̃ a multo foꝛtioꝛi in ſa
cramẽto neceſſitatis cuiuſmodi eſt baptiſ
mus.de ſacr̃o euchariſtie pꝫ:qꝛ in canone
vij.q.prima.nihil ꝯ.ibi dr̃ ꝙ miſſa ab aliq̃
inchoata ab alio ꝑficiat̃ ſi neceſſitate pri-
mus preuentꝰ fuerit.dr̃ hic ꝙ nõ ſm appa
Rñſio. ratũ.di.xxiij.c.quoꝛũdam.ꝙ duo imꝑfecta
ſacramẽta nõ conſtituũt vnũ perfectũ.⁊ h̃
ideo qꝛ ſacr̃a eccleſie ſunt ſacramenta vni-
tatis.ſicut pauloante allegatum eſt. Et h̃
eſt generaliter verũ in omni ſacramẽto ꝙ
ea que ſunt de neceſſitate ſacramẽti nõ di
uidũtur ſicut idem apparatus dicit de bap-
tiſmo.ſed illud qḋ eſt ſolẽnitatis bene di
uidit̃.⁊ ſic ſoluitur illud quod eſt adiectũ
in arguendo. Secundo ꝙ ſic per illud.vij.
q.j.nihil. Cõtra qꝛ loq̃tur de his que perti
nẽt ad ſolẽnitatem ſacramẽti. Unde in cõ
ſecratione euchariſtie ſi vnus infirmitate
preuentus tñ vel paſſiõe dixiſſet illa duo
verba hoc eſt nõ deberet alius proſequi ſic
dicendo:coꝛpus meum,ſed deberet reinci

pere ⁊ dicere totã foꝛmã.⁊ ſimiliter eſt di-
cẽdum de ipo eodẽ infirmo ſi paſſio ab eo
i toto trãſiret. Et iſtud cõfirmat̃ ꝑ iſtud ca
pitulũ quoꝛũdam.di.xxiij.vbi ſic habetur.
Quoꝛũdam clericoꝝ dũ vnus ad preſbyte-
rium duo ad leuitarũ miniſteriũ ſacraren
tur ep̃s doloꝛe detẽtus fertur manũ ſuam
tñ impoſuiſſe ſup eos. Et p̃ſbyter quidaꝫ
cõtra eccleſiaſticũ oꝛdinem benedictioneꝫ
dediſſe:ſed qꝛ iam ep̃s ille examini diuino
relictus humano iudicio accuſari nõ põt.
hi q̃ ſuperſunt gradũ ſacerdotij vel leuitici
oꝛdinis quẽ ꝑuerſe adepti ſunt amittant.
Cõfirmat̃ hec rñſio ad caſuꝫ:qꝛ exprime Confir
re actũ eſſe ab eo q̃ nõ baptizauit vr̃ dero- matur.
gare efficacie ſacramẽti:melius tñ eſſet ꝙ
mãcus aſpergeret cũ aqua. Septimo po Q
no ꝙ aliquis baptizat cum foꝛma debita Septi-
⁊ materia debita:ſed nõ facit ſignũ crucis mus ca
querit̃ an baptizaret. Dicitur ꝙ ſic:qꝛ eſt ſus.
ibi foꝛma:materia:⁊ intentio miniſtri ꝙ
non dꝛ de ꝯſecra.di.v.nunq̃d. Ad hoc re- Rñſio.
ſpõdet gloſa oꝛdinaria ibidẽ dicẽs ꝙ loq̃-
tur de cõgruentia non de neceſſitate ſacra
menti vñ vere baptizat. Octauo pono ꝙ R
ſacerdos nõ vult baptizare puerũ paruulũ Octa-
meum in extrema neceſſitate niſi det̃ ſibi uus ca-
ꝓ baptiſmo pecunia aut q̃d aliud. Dicen- ſus.
duꝫ ꝙ nihil dꝫ dari ſacerdoti ꝓ baptiſmo
ſacr̃ali.vel pn̄a.j.q.j.baptizãdis. Sed ita
eſt faciendũ ac ſi nullus ſacerdos p̃ns eẽt.
Nono ponatur ꝙ deꝰ ponat aĩam dãna- S
tam in coꝛꝑe paruuli baptizandi.ſimiliter Nonus
ponat aĩam dãnati i coꝛꝑe generato ꝓpa- caſus.
gatiõe cõi:ſicut iponit aĩam de nouo crea
tam.tũc iſta aĩa habebit remiſſionẽ pctõꝝ
cõmiſſoꝝ ⁊ totius pene debite ⁊ ſtati mo-
riat̃.igit̃ ſaluabit̃:qꝛ tota pena eſt ſibi re-
miſſa. Sil̃r iſta aĩa hẽbit duos characte Aliuſ
res. Sil̃r reſuſcitet deꝰ coꝛpus pauli ⁊ con- caſus.
iungendo ei aĩam petri:nunquid deberet
baptizari.dicit̃ ꝙ ſic:qꝛ iſte homo nũꝙ̃ fu
it baptizatus. Dicendũ ꝙ non ſi conſtaret
ꝙ baptizatus eſt in remediũ contra pecca
tum. Itẽ creet deus vnũ hoĩem de nouo Aliuſ
totaliter iſte nõ debet baptizari totaliter. caſus.
Probo:qꝛ non põt renaſci.de ꝯſecra.diſt.
iiij.qui in maternis.qui natꝰ nõ eſt adhuc
ſm adam ſm xp̃m renaſci nõ põt.nec rege
neratio in eũ dici poteſt:quẽ generatio nõ
preceſſit. Contra:igitur dãnabitur neceſſa
rio Jo.iij.niſi quis renatꝰ fuerit ⁊c. Dicen
dum eſt ꝙ ſacramẽta ſunt inſtituta ꝓ cõ-

muni ꝓpagatiõe hoim.iſti aũt caſus ſunt
ſingulares:nec deus ſacr̃is ſuã virtutẽ al-
ligauit quin ſine eis opari poſſit ⁊ eoꝝ ef-
fectũ ſuſpẽdere ſicut pꝫ ſibi:nec de talib⁹
caſibus poſſum⁹ diffinire:ſꝫ eſt in eis ſplo
rãdum diuinũ oraculũ ſicut dicit Aug. de
X vnico baptiſmo. Decimo pono ꝙ aliqͥs
Caſus non baptizat⁹ ordinet in ſacerdotẽ credat
decim⁹ tñ ſe fuiſſe baptizatum.qui caſus ponit ex
tra de p̃ſbytero nõ baptizato.c. apꝉicam.
Et q̃ro an talis dãnabit ꝓpterea ꝙ gerit
officia ſacerdotalia an nõ.Et videt ꝙ nõ:
qꝛ p ignorantiã inuincibilẽ excuſat:nec vi
det debuiſſe petere baptiſmũ. qꝛ alr̃ quili
bet deberet b petere quãtũcũq; baptizat⁹
Tñ ꝯtra videt ꝯtra illud Aug.de ꝯſec. di-
ſtin.iiij.cathecuminũ.vbi dicit. Cathecu-
minũ ꝙuis in bonis opib⁹ defunctũ vitã
habere nõ credimus:excepto dũtaxat niſi
martyrij cõpleat ſacr̃m.ſꝫ iſte nõ fuit mar-
tyr.igit ⁊c.Si dicat ſicut dicit magr̃ diſt.
iiij.c.ſũt ⁊ alij.circa mediũ ꝙ auctas dꝫ in
telligi de tali q̃ ſciuit ſe eſſe cathecuminũ
⁊ nõ petijt baptiſmũ vel ꝯtẽpſit. Cõtra te-
netur facere ⁊ ſcit ſe teneri ⁊ nõ petit:igit
peccat mortaliter. Itẽ in alio caſu ꝙ i mar
tyrio poteſt cathecumin⁹ ſaluari:igit exce-
ptio Auguſtini nõ eſt ꝯueniẽs.Dicendum
ꝙ ſic in via ſalutis.ad illud Aug. dicendũ
eſt ꝙ intelligit de cathecumino qui ꝓpter
defectũ fidei baptizari non petit.⁊ de tali
nõ p̃ſupponit eccleſia ꝙ ſufficiẽter voluit
vnq̃ in vita baptizari:ſꝫ de illo q̃ offert ſe
martyrio quantũcũq; apparuerit inſuffi-
ciẽs ante vel negligẽs i petẽdo baptiſmũ:
ſatis p̃ſumit ꝙ baptizari voluiſſet ſi vixiſ
ſet q̃ ꝓ fide morit.Et qñ arguit. iſte tene-
bat petere ⁊ nõ petijt.veꝝ eſt ꝙ in caſu ar
gumẽti nõ tenebat ille ſacerdos petere: qꝛ
putauit ſe baptizatũ.ſi tñ ponam⁹ caſuꝫ de
alio cathecumino q̃ nõ petijt baptiſmum:
põt dici ꝙ peccat mortalr̃:ſi nec petit pro
nũc nec ꝓ alio tpe.Silr̃ petitio põt expo
ni p deſideriũ petẽdi.dato eñ ꝙ cathecu-
min⁹ ſit i deſerto vbi nullũ videt nõ tenet
petere.tenet tñ velle:vel hr̃e deſideriũ pe
tẽdi.⁊ de tali cathecumĩo ẽ v̾a illa excepti
ua Aug. ꝙ dãnabit vl̃ ꝙ martyrij cõpleat
ſacr̃m. Sꝫ q̃d eſt de his dicẽdũ ꝙ p̃ſbyter
iſte geſſit:nunq̃d decepit aĩas.Dicendũ ꝙ
nõ.qꝛ dũ bona fide credit ſe ordinatũ rata
ſunt oĩa q̃ geſſit p gr̃am ſummi ſacerdotis
⁊ ſic pꝫ ꝙ ad v̾tutẽ vocis loquẽdo põt ꝯſe
crare corpus xp̃i.⁊ ſi ſit ep̃s ꝯferre ordines
⁊ ꝯfirmare:⁊ ſic facere q̃ ad ſolos ep̃os vel
ſacerdotes ptinẽt de iure. Sꝫ meli⁹ dicẽdũ
eſt ꝙ talis nõ ꝯſecrat ſꝫ de⁹ ⁊c. Itẽ eodẽ ca
ſu retẽto de p̃ſbytero nõ baptizato h̃ exce-
pto ꝙ ſupuiuat ⁊ ꝯſtat poſtea legitime ꝙ
nõ fuit baptizat⁹:q̃ro q̃d dꝫ de eo fieri. Di
cendũ ꝙ iſte caſus ponit extra de p̃ſbyte-
ro nõ baptizato ca.veniẽs. vbi r̃ndet dñs
papa ad caſum ꝙ cum ꝓbatũ fuerit legiti
me ꝙ nõ extitit baptizatus dꝫ baptizari ⁊
ordinari ad ſingulos ordines de nouo: qꝛ
baptiſmo nõ recepto nõ põt aliud recipi
ſacr̃m:eo ꝙ baptiſm⁹ ſit oĩum ſacroꝝ fun-
damentũ ⁊ ianua.diſt.lij. ſollicitudo. nec
talis irregularis eſſet:qꝛ qđ neſcit eſſe fa-
ctũ nõ p̃ſupponit iterari. Undecimo po XI
no iuxta caſum p̃cedentẽ ꝙ aliqͥs adultus Caſus
aſſerat ſe baptizatũ nec habeat ſup hoc te- vndeci-
ſtimoniũ:querit an credendũ ſit dicto ſuo mus.
videt ꝙ ſic:qꝛ de ꝯſecra.diſt.iiij.c.placuit.
v̾.placuit de infantib⁹ quotiens nõ inue-
niunt certiſſimi teſtes: qꝛ eos baptiſatos
eſſe ſine dubitatiõe teſtent: neq; ipſi ſunt
p etatẽ idonei de traditis ſibi ſacr̃is r̃nde-
re:abſq; vllo ſcrupulo eos eſſe baptizãdos
ergo a ꝯtrio ſenſu ſi parat⁹ eſt r̃ndere de ſa-
cramẽtis ſibi traditis ſibi credendum eſt.
Sed ꝯ hoc arguit: qꝛ de ordinibus nõ eſt
credenduꝫ alicui de ſe.ſicut pꝫ diſt.xcviij.
afros.Dici põt ꝙ in caſu dꝫ ſibi credi ⁊ in
caſu nõ:qꝛ quantũ ad cõicatiõnẽ ſacroꝝ.⁊
cõuictum cõem dꝫ ſibi credi qui catholice
de fide reſpondendo aſſerit ſe eſſe xp̃ianũ.
⁊ hoc vniuerſaliter in oĩ caſu: niſi cederet
in p̃iudiciũ alterius.Unde ad edificatio-
nem baptiſmi ⁊ eccleſie ꝯſecrationẽ ſuffi-
cit teſtimoniũ vnius lꝫ nõ ſit ita in ordini
bus.ſicut dicit de ꝯſec. diſti.iiij.c.placuit.
Si aũt in forma iudicij agat cõtra talem.
ſicut ſi eſt ſacerdos ⁊ agat iudicialiter ad
eius depoſitionẽ obijciendo ꝙ nõ eſt ba-
ptizatus:vel agatur ad diuortiũ ſi ꝯtraxit
cũ aliqua.in hoc caſu nõ ſufficit teſtimo-
nium ſingularis ꝑſone. Similiter ſi alicui
relinquant ex teſtamẽto decẽ ſi fuerit chri
ſtianus:certe tũc opꝫ hoc ꝓbari p plures
teſtes:⁊ nõ ſufficit teſtimoniũ ſingularis
ꝑſone alioq̃n fieret p̃iudiciũ heredib⁹. De
his q̃ ab ĩfantia ĩter xp̃ianos ſunt ꝯuerſa
ti ⁊ de xp̃iani. geniti:p̃ſumendũ eſt ꝙ ſunt
baptizati:niſi doceat oppoſituꝫ euidẽter.
extra de p̃ſbytero nõ baptizato.c. veniẽs.

X Caſus xij. Duodecio pono aliũ cathecuminũ mar tyrizatũ ⁊ miraculoſe reſuſcitatũ: q̃ro an dʒ baptizari an nõ. ꝙ non: q: iniuriã facit martyri q̇ orat ꝓ martyre: ſʒ baptizãs ſo lẽniter dicit orõnes ⁊ exorciſmos. Contra ſctificati in vtero baptizari debẽt etiã ſi cõ ſtaret de eoꝝ ſctificatiõe vt recipiãt chara cterẽ: ſʒ baptiſmꝰ eſt ſacr̃m neceſſitatis vbi põt haberi: ſʒ iſte nunq̃ habuit. igit̃. Di cendũ ꝙ ſic ꝓpter ꝑceptũ eccleſie ⁊ gene ralẽ ordinatiõnẽ xpi. Jo. iij. niſi quis rena tus ⁊c. Decimotertio pono ꝙ aliq̇s in

Y Caſus xiij. tendat baptizare maſculũ ⁊ baptizat iuuẽ culã. quero vtrũ illa ſit baptizata vel non. videt̃ ꝙ nõ: q: nõ intẽdit eã baptizare. nul lã eñ intẽdit baptizare mulierẽ. ergo non intẽdit baptizare iſtã. Jtem ſit aliq̇s ſacer dos cecꝰ ⁊ habeat duos cathecuminos Jo hãnẽ ⁊ guilhelmũ: ⁊ intẽdat ex aliq̃ cã ba ptizare Johãnẽ hodie ⁊ Guilhelmũ cras: quo poſito cõueniãt inter ſe ꝙ decipiãt ſa cerdotẽ: ita ꝙ guilhelmus velit baptizari hodie. q̃rit̃ aũt guilhelmus eſt baptizatꝰ vel nõ. ⁊ videt̃ ꝙ nõ: q: ita defuit intẽtio baptizãtis: q: intẽtio ſua nõ fuit baptiza re guilhelmũ niſi vſq; cras ꝯtũ huiꝰ appa ret: q: furtiue ordinatꝰ recepit ordines. vt ptʒ ex de eo qui furtiue ordines recipit. c. vlti. Sʒ ita req̃rit̃ ibi intẽtio ſicut ĩ baptiſ mo: q: intẽtio miniſtri requirit̃ in oĩ ſacro. Ad iſtud põt dici ꝙ nõ requirit̃ intentio diſtincta ꝑſone ad baptiſmũ: ſʒ ſufficit ꝙ intẽdat baptizare ⁊ nõ eſt neceſſe ꝙ inten dat baptizare iſtum vel illũ: puta Johan nem vel guilhelmũ. ſi tñ hoc facto apud

Z Caſus xiiij. iſtos ſit dubium: fiat ſicut dr̃ in dubijs. ex de baptiſmo. c. de q̇bus dubiũ eſt ⁊c. De cimoq̈rto pono aliquẽ ſymoniace baptiza tũ ſcienter. querit̃ nunq̇d baptiſmꝰ ille ſibi poſſet valere. arguit̃ ꝙ nõ: q: nõ põt ſalu briter penitere de ſymonia cõmiſſa. igitur nũq̃ valebit ſibi ille baptiſmꝰ. Aña ꝓbat̃: q: in ſymoniace accepto nõ põt eſſe pnĩa niſi renũciet̃ rei ſic accepte vel eiꝰ executio ni. i. q. ij. ſi q̇s epõs ꝑbẽdas. ſed ſi iſte in iſto caſu ſic renũciet ſue xpianitati vl̃ vite xpia ne: q: ſic viuere eſt executio ſacri. ⁊ ſic apo ſtatat ex ꝓfeſſione ſacri: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ vere penitet. Cõtra. tũc talis neceſſario dãnabi tur. ꝯñs eſt falſum: q: ſicut dicit̃ de peni. diſtin. iij. talis etiã ſi ad ſummũ quis pue niat maloꝝ ⁊ inde tñ velit reuerti ad veri tatis viã ſuſcipit ⁊c. Dicendũ ꝙ baptiſmꝰ ſic receptus põt ꝑ penitẽtiã ſibi valere ſi cut alijs rite accipiẽtibus. Et ad argumẽ tũ qñ dicit̃ ꝙ in ſymoniace accepto opʒ renũciare rei vel eius executioni. Dicẽdũ eſt ꝙ opʒ renũciare ſolũmodo qñ res talis ⁊ eius executio nõ eſt neceſſaria ad ſalutẽ ſʒ ptinẽs ad opa ſuperogationis: quõ nõ eſt de ſacro baptiſmi nec de eius executio

ne. Decimoq̇nto pono caſum iuxta nar rañões mulierũ ſiue dicãt verũ ſiue falſũ. Narrãt eñ ꝙ q̇dã ſpũs q̃nq; pueros eoꝝ auferũt: ⁊ alios deteriores loco eoꝝ repo nũt. iſto caſu poſito: q̃rit̃ nunq̇d puer talis debeat rebaptizari vel non. ꝙ ſic: q: forte eſt vnus puer ablatꝰ aliũde de alia patria. ⁊ dubiũ eſt an ſit baptizatꝰ vel nõ. vñ vide tur ibi faciendũ ſm ꝯſilium illud. ex de baptiſmo. c. de q̇bus dubiũ. Cõtra. ꝓbabi le eſt ꝙ angelus malus aſſumit effigiem pueri ad tpꝰ. q: tales pueri aliqñ mirabi liter diſparẽt: ⁊ faciũt quedã nõ naturalia hoĩbꝰ. vñ vr̃ mihi ꝙ baptizari debent ſub ꝯditione duplici ſic. Si nõ es baptizatus ⁊ capax ſis baptiſmi. ego te baptizo ⁊c. AA Caſus xv.

Decimoſexto pono caſum cõem demon ſtro habẽte duo capita. q̃rit̃ nunq̇d dʒ ba ptizari vt vnꝰ hõ vel vt duo. Dicẽdũ eſt ꝙ vel eſt certũ ibi eſſe duas aĩas rõnales vel nõ eſt certũ. ſi ĩo ſunt duo capita ⁊ duo pe ctora ⁊ duo colla: tũc erunt etiã ꝑ ꝯñs duo corda: ⁊ ſic baptizandi ſunt vt duo. ⁊ lʒ ſm quoſdã poſſunt ſimul baptizari ſic. Ego ba ptizo vos ⁊c. tutiꝰ tñ eſt eos baptizare ſigil latim. Si ĩo ſic dubitat̃: q: forte non ſunt duo capita bñ diſtincta vel due ceruices bñ fundate in eadẽ nuca: tũc ꝑmo baptizã dus eſt vnꝰ. ⁊ deinde illo baptizato põt al ter ſub ꝯditiõe baptizari: dicendo. ſi nõ es baptizatꝰ ego te ⁊c. ſicut dr̃ in ſũma ꝯfeſſo rũ ⁊ ĩponit ſcõ Tho. in q̇dã q̃one de quod libetis: ſʒ puto ꝙ nõ eſt dictũ ſuũ: tñ ſatis bñ dicit̃. Octauo reſtat r̃ndere ad ratio nes. Ad pmã qñ arguit̃: q: ſi baptiſmus rite ſuſceptus cõferat grãm ſequit̃ ꝙ par uulus baptizatꝰ q̇ nunq̃ meruit: ⁊ adultꝰ baptizatꝰ qui meruit ⁊c. Dicendũ ꝙ lʒ ꝯñs nõ ſit ĩpoſſibile: tñ bene põt dici ad argu mentũ negando ꝯñam. Ad ꝓbationẽ autẽ quãdo arguit̃. capio. gratiã paruuli bapti zati ⁊ gratiã lini adulti q̇ meruit. iſte gra tie ſũt eiuſdẽ ſpẽi: igit̃ cõparabiles ⁊c. cõ cedo ꝙ iſte grẽ ſunt cõparabiles. ⁊ qñ ar guit̃ igit̃ gratia adulti põt fieri eq̃lis ⁊c.

BB Caſus xvj.

CC Articulꝰ octauus. Ad primũ pri.

Pōt dici ꝙ quelibet gr̄a debita merito ꝑ-
ſonali eſt maioꝛ ꝙ̄ ſit gr̄a q̄ infundit̄ in ba
ptiſmo:ꝛ ſm̄ hꝰ cathecumīnꝰmaioꝛē grām
hꝫ an̄ baptiſmū ꝑ quēcūqꜫ actū ſuū merito
riū gr̄e ꝙ̄ ꝑuulꝰbaptiʒatꝰ.vn̄ nō eſt poſſi-
bile ꝙ linꝰpeccet ꝛ reſipiſcat cū minoꝛi gr̄a
in duplo ꝙ̄ fuit gr̄a ꝑma ꝛ iterū cū mino-
ri in duplo. Nā pctōꝛ meret̄ de ꝯgruo iuſti
ficationē ꝑ motū ꝯtritiōis.vn̄ pōt cōcedi
ꝙ eſt dare minimū actū meritoꝛiū q̄ pōt ꝑ
ſe ſubſiſtere:ꝛ illi coꝛrn̄det vna gr̄a mini-
ma q̄ dat̄ ꝓ merit̄ ꝑdict̄: lꝫ nō ſit minimꝰ
actꝰmeritoꝛiꝰſimplr̄:qꝛ q̄libet pars actus
meritoꝛij eſt meritoꝛia ꝛ q̄libet ꝑs gr̄e eſt
gr̄a:nō pōt tn̄ volūtate viatoꝛis fieri actꝰ
ꝑ ſe exn̄s meritoꝛiꝰminoꝛ iſto:qꝛ minimꝰ
actꝰmeritoꝛiꝰplus hēbit de gr̄a ꝙ̄ paruulꝰ
baptiʒatꝰ.Ideo nō eſt poſſibile ꝙ linꝰad-
ultus mereret̄ in duplo minꝰ: ꝛ iterū mi-
nus in duplo.ꝛ ſic deueniat ad eq̄litatem
gr̄e paruuli:qꝛ ſtatus erit in minimo actu
Replica. meritoꝛio ꝑ ſe exiſtēte. Cōtra. Nihil ma
gis eſt in ptāte volūtatis ꝙ̄ ſuus actꝰ.igit̄
Rn̄ſio. quocūqꜫ dato pōt cauſare minoꝛē vel re-
miſſioꝛē. Pōt dici ꝯcedēdo: tn̄ actꝰ ille mi
noꝛ nō foꝛet meritū. Vn̄ lꝫ pars huiꝰactus
meritoꝛij ſit mō meritū:tn̄ ſi quecūqꜫ pars
iſtiꝰ exiſteret nō foꝛet meritū. Et ſi eēt da-
re minimū ignē q̄ poſſet agere ad pedalē
diſtantiā in lignū certū medio ſic diſpoſi-
to:tūc medietas illiꝰſi ꝑ ſe illa ſibi ponere
tur nō ageret ī lignū.ꝛ tn̄ mō agit medie-
tas ꝛ medietas medietatis ꝛ in infinitū
minoꝛ ꝑs ꝛ minoꝛ agit in lignū datū:qua-
rū nulla ſi ꝑ ſe exiſteret ageret in lignum.
Siſr pōt poni exēplū de ligno ꝑ ſe viſibi
li in certa diſtātia.de iſta materia tanget̄
Alia reſpōſio. plus in q̄ſtione de pn̄ia. Foꝛte aliter pōt
dici ad pꝛimū argumētū ꝯcedendo ꝯcluſio
nē.nā poſſibile eſt aliquē cathecuminum
mereri tantā gratiā an̄ baptiſmū pꝛeciſe
quāta cōfert paruulo in baptiſmo:ꝛ tunc
meret̄. Itē pōt concedi de pctōꝛe q̄ pōt ita
remiſſe ꝛ in talibꝰcircūſtantijs ꝯteri ꝙ nō
habebit maioꝛē gratiā ꝙ̄ vnus paruulꝰhꝫ
in baptiſmo.ꝛ ſic patet ꝯcluſio argumēti.
Alia reſpōſio. Aliter pōt dici ꝙ iſte gratie nō ſunt cō
parabiles:qꝛ ſunt alterius ſpeciei. Vn̄ ſi-
cut dicit ſanctꝰ Thomas ſuꝑ q̄rto diſt.vij.
arti.iiij.gratia baptiſmatis ꝛ ꝯfirmatiōis
ꝛ gratia virtutū ꝛ donoꝝ diſtinguunt̄ ſm̄
ſpeciē:qꝛ ad alios ꝛ alios effectus oꝛdinā-
tur:vt ſicut in virtutibꝰmoꝛalibus vbi in-
uenit̄ ſpecialis difficultas ibi requiritur
ſpālis virtꝰ:ſicut in magnis ſumptibꝰ req̄
rit̄ magnificentia:ꝛ in cōibus liberalitas
ita gratia baptiſmatis ꝓficit in his q̄ ꝑti
nēt ad eūdem ſtatū.vite xp̄iane:ſꝫ gratia cō
firmatiōis hꝫ ꝓficere in his q̄ ſunt diffici
lia ī vita xp̄iana ſicut eſt ꝯfiteri nomē xp̄i
corā ꝑſecutoꝛibus fidei.ꝛ ideo iſte due gr̄e
nō ſunt eiuſdē ſpeciei:ſicut ipē dicit ibidē
ad pꝛimū ꝛ ſcōm argumētū. Similr̄ in re
ſponſione duodecima q̄ſtionis illius dicit
ꝙ gratia gratū faciēs ꝛ gratia ſacr̄oꝝ di-
ſtinguitur.ꝛ ſic ille terminus gratia gratū
faciēs eſt genus:ꝛ eius ſpecies ſunt gra-
tia baptiſmatis:gratia ꝯfirmationis ꝛ ſic
de ſingulis ſacramētis.ꝛ ad gratiā virtu-
tū ꝛ quālibet ipſo noīe gratiā vocamus.ꝛ
ſic quelibet iſtaꝝ eſt gratū faciēs:ꝛ tamen
diſtinguunt̄ inter ſe ſpecifice. Arguitur Replica.
ſic.ſi tota latitudo gratie quā hꝫ linus a
c.ꝛ gratia ꝑuuli ſit a b.tūc eſt exceſſus gr̄e
adulti ſuꝑ gratiā paruuli b c. Pōt igit̄ Rn̄ſio.
dici ꝙ adultus ille pōt peccare ꝛ hr̄e mi-
noꝛē gratiā ꝛ minoꝛē in infinitū ꝙ̄ ſit a c:
ꝛ tamē nunq̄ habere poſſet ita modicam
gratiā ſicut eſt a b c.ſi igit̄ ꝙ a b ſit ſubdu
plū ad a c.ꝛ lꝫ poſſit habere ſubduplum ꝛ
ſubduplū nō tamen ſubdecuplū.nec vltra
de minoꝛibus partibus ipſius a c.ꝛ tn̄ ſm̄
infinitas partes ꝓpoꝛtionabiles b c pōt
habere in infinitū minoꝛē gratiā ꝛ mino-
rē ꝙ̄ ſit a c. Cōtra.quacūqꜫ gratia data Replica.
pōt habere minoꝛē in ſubduplo:igit̄ tan-
dē deueniet̄ ad equalitatē a b.vel minoꝛē.
pōt negare antecedēs.vn̄ licet nō ſit dare
minimā quā poſſit habere q̄n quelibet ha
bita poſſit hr̄e minoꝛē tn̄ eſt dare aliquam Rn̄ſio.
cuiꝰnō eſt habere ſubduplū:ꝛ aliquā cuiꝰ
non pōt haberi ſubtriplum:ꝛ ſic de alijs.
Ad ſcōm ꝑncipale q̄n arguitur ꝙ ſi ſint DD. Ad ſecundū pꝛinci.
duo q̄ nunq̄ meruerūt ineq̄liter pꝛemia-
rent̄ qđ videt̄ incōueniēs.qꝛ nihil habēt
niſi ꝑ meritū xp̄i ꝛ illud participāt equali
ter.ꝯn̄a ꝓbat̄ ꝑ q̄nqꜫ media.pꝛimo ꝑ eq̄li
tatē naturaliū duoꝝ paruuloꝝ dicēdū: ve
rū eſt ꝙ cōcluſio nō eſt impoſſibilis:quia
deus poſſet ꝑmiare ſicut placet:tn̄ negat̄
ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄a de lege ſtatuta. Et ad pꝛimū Ad pꝛimū mediū.
mediū poſſet dici ꝙ oēs ꝑuuli ſunt equa-
les in illo quo gratia recipiet̄ immediate.
qꝛ oēs aīe rōnales ſunt equales in ꝑfectio
ne:licꝫ ſint ineq̄les in diſpoſitiōe coꝛpoꝝ.
Sed ꝯ iſtā rn̄ſionem eſt vnus articulꝰdā-

natus pariſius q̄ eſt talis. ꝙ incōueniēs eſt ponere alios itellect⁹ nobiliores alijs.
Replicatur. q2 cū iſta diuerſitas nō poſſit eē a pte corporū: op3 ꝙ ſit a pte intellectuū vel itelligentiaꝝ. ⁊ ſic aīe nobiles ⁊ ignobiles erūt neceſſario diuerſaꝝ ſpecieꝝ ſicut intelligētie. ſ3 hoc eſt erroneū: q2 ſic aīa xp̄i non eſſet nobilior aīa iudei. iō pōt dici ꝙ debemus illā determīationē tenere in oīb⁹: qđ
Rn̄ſio. nō credo. Rn̄det aliter ad argumentū qn̄ arguit ſunt ineq̄les in naturalibus: igit grā pfectior cauſat in pfectiori aīa. negat ꝯn̄a. ⁊ qn̄ arguit ſacrm̄ equalr agit ⁊ act⁹ actiuoꝝ ſunt in patiēte diſpoſito. Dico ꝙ ſacrm̄ nō agit grām niſi metaphorice: ſed de⁹ agit gratiā qñ ſacrm̄ ſuſcipit libere. et
Ad ſecundum mediū. ſic pōt cauſare maiorē vel minorē ſicut pl3 ſibi qcq̄d ſit de nobilitate aīe ⁊c. Ad ſcđm mediū qn̄ capit vnus paruul⁹ baptizatus tm̄ ⁊ alter baptizatus ⁊ cōfirmat⁹ ⁊c. Pōt dici pbabiliter ꝙ ille magis beatificabit q̄ fuit ꝯfirmat⁹: q2 plurib⁹ modis fact⁹ eſt pticeps meriti xp̄i: ⁊ ſi ſibi ſic pl3 quis eſt qui īpediat. hoc expreſſe habet de ꝯſec. di. v. vt ieiu. in apparatu. ſup illud verbū cōfirmatione.
Alia reſpōſio. Aliter pōt dici ꝙ l3 habeat duas grās ⁊ alius vnā tm̄: altera tm̄ illaꝝ duaꝝ puta grā cōfirmationis non 'eſt grā vniuoce cū alia: nec reddet habentem digniorē vita eterna: ſ3 nata eſt reddere fortiorē ⁊ ꝯſtantiorē in ꝯfeſſione fidei: q2 ad
Ad tertium. illū effectū ſpāliter ordinat ſacrm̄ confirmationis. Ad tertiū qn̄ capit vnus baptizatus cū debita intentione ⁊ ſolēnitate ab optio epō: ⁊ ali⁹ a peſſimo pagano ⁊c. pōt dici ꝙ habebūt equalē gratiā ⁊ equaliter ſint digni vita eterna: q2 malū miniſtri nō derogat ſuſceptioni ſacri. ſicut p3
Alia reſpōſio. de ꝯſec. diſt. iiij. ſi inter bonos. Aliter forte dici pōt ꝙ deus ad pces vnius boni viri poſſet dare vni paruulo plus de premio equali q̄ dat alijs de lege que nūc eſt non ꝙ melior ſit baptiſmus boni q̄ mali: ſ3 q2
Ad q̄rtum. melior eſt baptiſm⁹ cū oratione ſancti viri q̄ ſine. Ad q̄rtū mediū qđ eſt de paruulo baptizato: ⁊ puulo iudeoꝝ circūciſo ⁊c. Pōt dici ꝙ equaliter gaudiū habebūt. p quo facit illud de ꝯſec. diſt. iiij. ex quo inſtituta vbi dicit ꝙ ex quo inſtituta eſt circūciſio in pplo dei: ad ſanctificationē purgatiōis valebat puulis originalis veteriſq3 pctī: ſicut ⁊ baptiſmus ex illo valere cepit ad innouationē hoīs: ex quo ꝯſtitut⁹ eſt.

Et ad dictū mgrī diſt. ſ. c. x. vbi dicit ꝙ baptiſmū eſt maior grā ⁊c. Dicūt ꝙ iſte gre nō ſunt eiuſdē ſpeciei. in h tm̄ cōueniūt ꝙ equalr faciūt paruulū dignū vita eterna: ſ3 grā baptiſmat3 ſit pfectior quātū ad aliquos effect⁹ vite moralis: ſicut ꝙ viuat pfecti⁹ ad remedū ꝯcupiſcētiā. ſm Thomā pōt dici pfecti⁹ ſacrm̄: q2 cōicat graꝫ tā mulieribus q̄ viris: qđ nō potuit circūciſio.
Ad q̄ntum. Ad q̄ntū mediū qn̄ arguit ꝙ paruul⁹ aſſumet ad eq̄litatem aliquoꝝ angeloꝝ pōt ꝯcedi tota ꝯcluſio. Ad tertiū principale
Ad tertiū principale. qn̄ arguit ꝙ ſi baptiſm⁹ foret grā effectiua grē tūc poſſet creatura cauſare. pōt dici ꝙ aliq̄d dr̄ cā effectiua dupl'r: pprie ⁊ metaphorice. ſacra eīn nō ſunt efficiētes cauſe pprie grē ſ3 ſolus de⁹. metaphorice dicunt merita nr̄a cauſe tā grē q̄ augmēti grē. ⁊ ſilr ſacra: q2 ad pfectiones ſacroꝝ deus ꝯfert ⁊ cauſat gratiaꝫ. Et qn̄ q̄rit an efficit aliq̄d in aīa vel nihil. pōt dici ꝙ pprie loquēdo nihil efficit in aīa ſed metaphorice. Et qn̄ vlteri⁹ q̄rit aut eſt in ſacris alia vtus influra realit vel intētionalr. Dicit ꝙ eſſe in: dicit multipliciter. pprie ⁊ īpprie. Solū impropꝛie dicit qđ non eſt aliud niſi ꝙ deus in ſuſceptione ſacroꝝ ſupnaturalr in aīa operat gratiā. ⁊ ſic nō ſequit in ſacris oībus antique legis ſilr in oī caſu. Nā ſicut dicit magiſter. circūciſio nihil grē ꝯtulit ipſi abrae. li. iiij. di. ſ. c. x. in fi. Un̄ Greg. ſ. q. ſ. Multi ſeculariū Hoc de corpe dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Hoc etiā de baptiſmate ⁊ chriſmate ſentiēdū eſt et tenendū: q2 virtus diuina ſecreti⁹ opat in eis: ⁊ diuina ſolūmodo hec eſt virtus ſiue ptās nō hūane efficatie. Et allegat a magiſtro in hoc. iiij. diſt. xiij. c. ſ. ante medium.
Ad q̄rtum principale. Ad quartū pncipale qn̄ arguit de duobus cathecuminis exntibus in eq̄lib⁹ meritis ⁊ eq̄li deuotione ad baptiſmū: quoꝝ alter mout in via ⁊c. Dico ꝙ eternaliter ⁊ equaliter vterq3 premiabit. Et qn̄ arguit ergo baptiſm⁹ nō valet. nego ꝯn̄am: q2 ex quo h̄re nō potuit: ſ3 ſi cōtepſiſſet nō fuiſſet equalis deuotionis cū alio baptizato.
Ad q̄ntum principale. Ad q̄ntū qn̄ dicit ꝙ ſi ſic tūc plus deberet valere in adulto ꝙ in puulo. Dicit ꝙ h ꝯtingit diuerſimode ſm diuerſam diſpoſitione adulti. Nā pōt ꝯtingere ꝙ adultus h̄eat gratiā ⁊ fidē ⁊ remiſſionē pctōꝝ anteq̄ baptizaret. ⁊ certe ſibi min⁹ pdeſt baptiſm⁹: q2 ſine baptiſmo ſi nō ꝯtēneret po

teſt ſaluari ⁊ ſaluaref cū ſit iā dignus vita
eterna. ꝑuulus ſine baptiſmo ſaluari non
pōt. ⁊ tūc in caſu plus valet baptiſm⁹ ꝑuu-
lo ꝙ̄ adulto. Uñ quicunqꝫ adultus ad ba-
ptiſmū accedat nō fictus ipſe eſt dign⁹ vi-
ta eterna anteqꝫ baptizaref. Si aūt aliqs
accederet fictus ſibi oīno nō ꝓdeſſet: ⁊ iō
VV nec magis nec min⁹ ꝑuulo. Ad ſextū qñ
Ad ſex- arguif ꝙ tūc baptiſm⁹ deleret penā ſatiſfa
tuʒ pn. ctoriā que dʒ infligi ꝓ pctis. Concedo ꝙ
deus delet ⁊ acceptat ſatiſfactionē paſſio-
nis xp̄i ꝓ iſto. ⁊ qñ dicif tunc aliqd mane
ret deordinatū: q2 impunitū ⁊ oīe tale eſt
deordinatuʒ ſm Anſ. Dico ꝙ in adultis q
nō ſūt ficti inſit ↄtritio ꝓ pctis. ⁊ ita ordi
naf. Et qñ arguif de duob⁹: quoꝝ vnus cō
mittit in cētuplo plura pctā: ⁊ tñ in centu
plo minus ↄterif: ⁊ tñ vterqꝫ recipit com
pletā vinciā pene ⁊ culpe. Dico ꝙ h eſt ve-
rū. ⁊ qñ inferf ergo remanet aliqd impuni
tū. Pōt dici ſicut alſ dixi ꝙ deus ordinat
culpā nō ſolū puniendo ſicut Anſel. ſibi ni
mis ſtricte loquif: imo ſub bonis circūſtā
tijs ad honorē ſuū ⁊ ſue bonitatis oſtenſio
YY nē culpā remittēdo. ⁊ ſiue remittat ſiue pu
Ad ſep niat bene eā ordinat. Ad ſeptimū qñ ar-
timum guif. ſi ſic: tūc baptiſm⁹ cōtuliſſet xp̄o grāʒ
princi. nego ↄñam: q2 baptiſmus iohānis non cō
Repli- ferebat grām. ſicut pʒ de cōſecra. di. iiij. nō
catur. regenerabanf. Cōtra Mar. j. dr. Fuit i de-
ſerto iohānes baptizās ⁊ predicās baptiſ-
mū penitētie in remiſſionē peccatoꝝ ſʒ re
miſſio peccatoꝝ nō fit niſi per grām: igi-
Rōſio. tur ⁊c̄. Dicendū ꝙ illa auctoritas dʒ expo-
ni vt illa duo participia baptizās ⁊ ꝑdicās
referanf ad diuerſa baptiſmata: q2 bapti-
zauit baptiſmo ſuo: ⁊ ꝑdicauit baptiſmuʒ
xp̄i. Uel ideo dicif eſſe in remiſſionē pctō
rū: q2 baptizatis imponebat agere dignos
fructus pnīe ex qb⁹ ſequif remiſſio pctōꝝ.
Unde baptiſmus ſuus habuit quādā affi
nitatē ad baptiſmū xp̄i: ſicut dr. j. q. j. dedit
baptiſmū. vñ nec pueris dabaf ſʒ tm̄ adul
KK tis. Ad octauū qñ dr ꝙ ſi intentio mini-
Ad oc- ſtri requireref deberet dubitare qlibet an
tauum eſſet baptizatus ⁊c̄. Dicendū ꝙ q ab infan
princi. tia inter xp̄ianos cōuerſatus eſt nec de ſe
nec de alio debet dubitare quin ſit bapti-
zat⁹ ſine magna euidētia ad oppoſitū: ꝓ-
ſumif em̄ eſſe baptizat⁹ qui inter xp̄ianos
tāqꝫ fidelis fuerit ↄuerſatus ſicut dr: extra
de ꝑſbytero nō baptizato. c. veniēs. Cōtra
hāc tñ ꝓſumptionē ꝓbatio eſt admittēda
ſi ↄ̄ talē in foro iudicij agatur ſicut patuit
ſuperius articulo ſeptimo. caſu. xj. Et quā
do dr ꝙ ſi intētio requiraf tūc ſacerdos di
ſtractus ebrius vel puer ludēs nō baptiza
ret. Dicendū ꝙ ſi foret tāta diſtractio vel
ita vehemēs ebrietas vel ita ludus iſte fa-
ctus ꝙ nullo mō intenderet facere qđ ec-
cleſia in baptizādo facere conſueuit nō ba
ptizaret: ſed ſi cū diſtractiōe vel cū alijs q
nō impedirēt ſtaret hec intētio: baptiza-
tus eſt. Si vō verſaref in dubiū ex aliqua
cā bona an ſit baptizatus vel nō: pōt ſine
periculo ſub cōditione vba baptizari: vt pʒ
ex̄ de baptiſmo. c. de quib⁹. Cōtra pono ali
quē baptizatū ⁊ poſtea ordinatū in ſacer-
dotē ⁊ poſtea negef: ꝓbo poſtmodū ↄ̄iuʒ
in foro iudicij ꝙ nō fuit baptizatus iſte dʒ
baptizari ⁊ iterū ordinari ſm caſuʒ ſupra
in hac reſpōſione allegatū. ex̄ de ꝑſbytero
nō baptizato. c. veniens. ſit ita ꝙ poſt iſta
veniat alia ꝓbatio euidens ⁊ ſufficiens q
ꝓbaf ſufficiēter fuiſſe baptizatum. querif
an ſit irregularis. Dicēdum eſt ꝙ ſic: q2 re-
baptizat⁹ igif efficif irregularis. de cōſe.
di. iiij. c. qui bis. vnde opʒ eum carere exe-
cutione officij niſi cum eo diſpenſef. Ad ZZ
nonū qñ arguif de fide aliena q reqrif ad Ad no-
ꝑuulū baptizādū. Dicendū ꝙ baptizaf vel nū pn.
in fide eccleſie militātis: vel in virtute vi-
ſionis eccleſie triūphantis: nec obeſt infi-
delitas offerētiū. Ad decimuʒ ꝙ nullus AAA
pōt baptizare ſeipm ſaluabif tñ qui hoc Ad de-
in articulo neceſſitatis fecerit nō propter cimum
ſacramētū qđ recepit ſʒ ꝓpter fidei deuo- princi.
tionē. ⁊ ſi ſupuixerit dʒ ab alio baptizari: ⁊
ponif iſte caſus expreſſe de quodā iudeo.
ex̄ de baptiſ. ⁊ ei⁹ eſſe. c. debitū ⁊c̄.

QUeritur vtrū A
ↄfirmatio ſit ſacramen Qō. ij.
tum. ⁊ videtur ꝙ non.
Quia omne ſacramē Prima
tum eſt inſtitutū a xp̄o:
ſed hoc ſacramētuʒ nō
eſt inſtitutum a chriſto
igif ⁊c̄. Minoreʒ probo. q2 nō legif in euā
gelio. Itē ſi ſic. tunc haberet certā formā
⁊ certam materiam. conſequēs eſt falſum: Scdo
quia apoſtoli nulla forma vſi legūtur ⁊ ſi-
ne quacūqꝫ materia ↄfirmabāt ꝑ ſolā ma-
nuū impoſitionē. Actuū. viij. tūc impone-
bant man⁹ ſup illos ⁊c̄ Preterea ſi ſic fo Tertio.
ret ſacramentū neceſſitatis: ↄña probatur

per illud Urbani.⁊ ponit̃ de ꝯſe.di.v.ꝑn.
Oẽs fideles ꝑ manus impoſitiones epoꝝ
ſpm̃ſctm̃ poſt baptiſmuꝫ accipere debent:
pleni xp̃iani inueniant̃.ſ3 neceſſe eſt ad ſa
Quarto. lutẽ ꝙ hõ ſit plenus xp̃ianus. Preterea
ſi ſic ꝗlibet cõfirmat⁹ poſſet ꝯfirmare:⁊ q꞉
ꝗlibet talis h3 characterem cõfirmatiõis:
Quito. põt cõſimilẽ in alio cauſare. Item ſi ſic
ep̃s degradat⁹ poſſet ꝯfirmare ⁊ poſſet cõ
ficere corpus xp̃i:q꞉ ſi ſemel potuit ꝯfirma
re aut cõficere corpus xp̃i ſemꝑ poterit ex
quo character manet ſemper indelebilis.

B

In oppoſitũ. Oppoſitũ tñ habet̃ de ꝯſecra.di.v,ꝑ to-
tũ. Ad hãc queſtionẽ dicendũ eſt ꝙ ſic. Un̄
Rñſio ad q̃ſti. ſciẽdũ ꝙ ſex ſunt de ſubſtantia hui⁹ ſacra-
mẽti materia ⁊ forma ex ꝑte ſui.dignitas
põtificalis ⁊ intentio debita ex ꝑte mini-
ſtri.ex ꝑte aũt ꝯfirmati ꝙ habeat deuotio
nẽ ſeu volũtatẽ ⁊ ꝙ ſit baptizat⁹.q꞉ baptiſ
mus eſt ianua ſacramentoꝝ.diſtin.iij.ſolli
citudo.materia eſt chriſma qδ eſt oleũ bal
ſamatũ ⁊ mixtura quedam de oleo ⁊ balſa
mo ab ep̃o cõſecrata.oleũ ꝟo d3 eſſe oliue
tm̃.Forma eſt iſta.ꝯſigno te ſigno crucis.
cõfirmo te chriſmate ſalutis.In noĩe pa-
tris ⁊c.l3 quidam dicãt ſigno te chriſmate
ſanctificatiõis.

C

Ad primũ ar. Ad primũ dicendum ꝙ
iſtud ſacramẽtũ fuit inſtitutũ a xp̃o.Mat
thei.xix.vbi pueris legit̃ man⁹ impoſuiſſe.
nec obſtat ꝙ nec in euãgelio legit̃ nec in
actib⁹ apoſtoloꝝ forma vel materia iſti⁹ ſa
cramenti:q꞉ tam forma q̃3 materia quorũ-
dã que nõ ſũt de neceſſitate ſalutis occul-
tanda erant in eccleſia primitiua ꝓpter ir
riſiones gentiliũ.Unde dionyſius in fine
eccleſiaſtice hierarchie ſe excuſat a deter-
minatione factoꝝ ſacramẽtalium.

D

Ad ſecundũ. Per
quod patet ad ſecũdum:tñ apoſtoli aliqua
forma vtebant̃:l3 nõ ſcribebat̃.
Ad tertium. Ad ter-
tiũ dicit̃ ꝙ neceſſariũ eſt nõ ad eſſe ſed ad
bene eſſe.
Ad q̃rtum. Ad quartũ dr̃ ꝙ cõiter ſoli ep̃i
poſſunt hoc ſacramentũ ꝯferre:ſed ſimpli
ci ſacerdoti põt cõmitti.vide caſum de cõ
ſecra.di.v.manus.cũ glo.
Ad q̃ntam. Ad quintũ di
cũt quidã ꝙ ſic:q꞉ ep̃s degradat⁹ ſemꝑ eſt
ep̃s. Nota quare tenet̃ hõ ad confirmatio
nẽ:q꞉ eſt ſacramẽtum ad roborandũ ⁊ ip̃e
ſe ſignificat robore ĩdigere nec differt vtrũ
mulier teneat virum vel vir. Itẽ loca vn-
ctionis debent ligari pãno quouſq; deſic-
cent̃.⁊ poſtea d3 hõ eſſe ſub quadã diſcipli
na per ſeptẽ dies ꝓpter ſeptiformem gra
tiam ſpiritusſancti.

A Qõ.iij.

Queritur vtrũ in
ſacramento eucbariſtie ſub
ſpẽbus panis ꝟe ⁊ realiter
exiſtat corp⁹ xp̃i. Qδ nõ:
Primũ princi. q꞉ ſi ſic hoc fieret ꝑ cõuerſionẽ
panis ⁊ vini in corp⁹ xp̃i:ſ3 talis ꝯuerſio ẽ
ĩpoſſibilis.g̃ ⁊c.Aſſumptũ ꝓbo:q꞉ q̃ro ta
li cõuerſione facta aut manet panis vl̃ nõ
manet panis.ſi manet g̃ non eſt trãſit⁹ nec
cõuerſus.ſi nõ manet panis nec eſt aliq̃d
de pane generatũ:igit̃ panis eſt annibila
tus.Iſta ꝯña p3:q꞉ ſi aliq̃d fuit panis ⁊ ni
hil eſt mõ panis nec alia diuiſio fiebat in
pane vel ablatio partis nec materia panis
eſt ſub alia forma.igit̃ panis eſt annibila
tus:q꞉ nõ põt dici corruptus niſi alia for-
ma generaretur in materia panis.
Confirmatur. Con
firmat̃ iſta rõ:q꞉ facta conſecratione que-
ro:aut aliquid qδ fuit pars panis eſt:aut
nihil qδ fuit pars panis eſt.Si ſecundum
det̃ igit̃ nec materia nec forma panis ma
net:⁊ ꝑ ꝯñs panis eſt annihilatus.Si ali
quid qδ fuit pars panis manet.Cõtra aut
igitur ps eſſentialis aut quãtitatiua:aut
qualitatiua.ſi quãtitatiua cũ quelibet ps
quantitatiua panis ſit panis ſequit̃ ꝙ pa
nis manet poſt ꝯſecratões.ꝯñs eſt falſuꝫ ſi
eſſentialis vel materia vl̃ forma:ſ3 ſiue ſic
ſiue ſic op3 ꝯcedere ꝙ ibi remanet aliqua
ſubſtãtia diſticta realiter a corꝑe xp̃i ⁊ aĩa
xp̃i ⁊ ꝑtibus xp̃i ⁊ diuinitate: ⁊ ſimiliter
ꝙ nõ eſt trãſlatio totius panis conſecrati
igit̃ nõ eſt poſſibile ponere talẽ ꝯuerſionẽ
Scdo. igit̃ ⁊c. Preterea ſi talis cõuerſio vnius
rei in aliã foret poſſibilis ⁊ tñ res in quaꝫ
fit cõuerſio nõ augeret̃:ſequeret̃ ꝙ deus
poſſet cõuertere totã machinã mũdi ĩ ſub
ſtãtiã muſce:vel etiã ꝙ poſſet ponere quã
libet ſubam ſub ſpecie alterius.⁊ ſic poſſet
ponere aſinuꝫ ſub ſpẽ hoĩs:immo pari rõ-
ne mille aſinos in ſpecie vnius hoĩs vl̃ ecõ
trario:⁊ ſic periret oĩno certitudo experiẽ
tie ⁊ gñatio ſciẽtie ꝑ experimẽtũ ꝯ ariſto-
telẽ.j.metaphy.⁊ ſcdo poſterioꝝ ĩ fine.p3
ꝯña:q꞉ de⁹ põt facere ſubam ſapphyri ſub
ſpecie adamãtis ⁊ ſubam ſtelle ſub ſpecie
vnius herbe.⁊ ſic ſemꝑ habebimus dubi-
tare an res demõſtrata ſit lapis vel lignũ
vel herba vel hõ.⁊ ſic inuẽta hoſtia ſup al
tare dubitaret̃ aliq̃n an ſit conſecrata vel
nõ.nec ſufficerem⁹ ad diſtiguẽdũ iter pa
nẽ ⁊ nõ panẽ.⁊ pari rõne nec ſufficerem⁹

ad diſtinguendū inter hoīem ⁊ nō hoīem Iſte ꝯñe patet: qꝛ deꝰ pōt tales ꝯuerſiões facere cū hoc ꝙ lateat ⁊ nō ꝯſtet nobis ꝙ fecerit: ⁊ tñ credimꝰ ꝙ pōt talia facere: ⁊ qꝛ nō ſumꝰ certi ꝙ nō fecerit dubitare debemus an fecerit: qꝛ ſi neqꝫ ſumꝰ certi ꝙ fecerit neqꝫ ꝙ nō fecerit: dubitabimꝰ an fecerit: qꝛ ſi nō dubitamꝰ: ḡ ſumꝰ certi. ſed ꝯñs in caſu eſt falſuꝫ. ḡ relinquiť ꝙ habemꝰ dubitare de ſingulis ſubſtātijs an ſint an nō ſint.

Tertio. Preterea ſi talis trāſſubſtantiatio vniꝰrei in aliā foret poſſibilis deo: ſeq̄ret ꝙ deꝰ poſſet trāſſubſtātiare hoīez in lapidē ⁊ eꝫ p ꝯñs oīa accidētia hoīs manerēt in illo loco in quo priꝰ fuit hō cū ſuba lapidis: ſicut in ſacro altaris manet ſola ſuba xp̄i cū accidētibꝰ panis ⁊ illo poſito arguo ſic ſm ꝓpōnes q̄ ꝯcedunť cōiter de ſpeciebus ⁊ accidētibꝰ in ſacro altaris. ſ. ꝙ ſpēs panis ita vere nutriūt deſcēdūt ⁊ agūt in guſtū ⁊ gn̄alr poſſunt in oēm opationē in quā poſſet panis ſi ibi eſſet cū illis accidētibus. Sit ḡ multitudo ſpēꝝ hoīs hoīe cōuerſo in lapidem a. tūc arguo ſic. a pōt in oēm opationē ī quā pōt hō iſte q̄ fuit ſub a. qꝛ a pōt ridere. a pōt intelligere: ⁊ a pōt gn̄are hoīeꝫ. ⁊ ſic aliq̄d pōt intelligere qꝺ nō eſt rōnale. ⁊ ſic vinū. ⁊ p ꝯñs nō hō pōt facere ꝙ nihil niſi hō pōt facere. ſic nō homo generaret hoīem: ⁊ non homo rideret cū tñ ridere ſit ꝓpriū hoīs ⁊c. Itē ſequiť ꝙ aliquis poſſet gn̄ari ſine patre ⁊ mr̄e: qꝛ oīs pater eſt ſubſtantia ⁊ oīs mater ſilr ⁊ multa alia ſequerenť que ſunt īpoſſibilia.

Scdm princi. Scdo ad p̄ncipale arguo ſic. ſi ſic: ḡ hoc foret p ꝯſecrationē ⁊ ſic foret ꝯcedendū ꝙ tales ꝓpōnes eſſent vere. De pane fit corpus xp̄i. panis pōt eſſe corpus xp̄i. qꝺ erat panis eſt corpꝰ xp̄i: ſicut videť Ambroſius dicere de ꝯſecr. diſt. ij. panis. ij. Et allegat **Ars ſacramentorum.** magiſter diſt. x. c. vlti. Panis eſt in altari vſitatꝰ ante v̄ba ſacra vbi acceſſit ꝯſecratio de pane fit xp̄i caro. ecce prima ꝓpō. Et ſequiť cōtinue. Quō aūt pōt qꝺ panis eſt eſſe corpꝰ xp̄i. ꝯſecratione q̄ fit ſermone xp̄i. ecce ſcda ꝓpoſitio. videlꝫ ꝙ panis pōt eſſe corpꝰ xp̄i. ⁊ infra. ſi tanta vis eſt in ſermone xp̄i vt inciperēt eē que nō erāt quāto magis opatoriꝰ eſt vt ſint que erant ⁊ in aliud cōmutenť. Et ſic qꝺ erat panis ⁊ vinū ante ꝯſecrationē: iā corpus xp̄i eſt poſt ꝯſecrationē. ecce tertia ꝓpoſitio. ⁊ ſequiť. qꝛ ſermo xp̄i mutat creaturā; ⁊ fit ex pane corpꝰ xp̄i: ⁊ vinū cū aqua in calice p mixtū fit ſanguis xp̄i ꝯſecratione verbi celeſtis. Itē cōiter habenť quidā verſus. Cōſtatꝰ in altari carnē de pane creari: hic panis deꝰ ē q̄ negat h̄ reus eſt. Ex p̄mo verſu habeť ꝙ caro xp̄i creať in altari ⁊ ſilr ꝙ creatur de pane hoc eſt de pane fit caro xp̄i in altari ⁊ vltra. igiť in altari fit. Ex ſecundo habeť iſta. hic panis deus eſt p ꝯſecrationē. Similiter hec eſt cōcedenda panis eſt deus.

Primo Qꝺ aūt iſte ꝓpōnes ſint falſe ꝓbať de prima. Nā ſequiť de pane fit corpus xp̄i: igiť de pane fit corpꝰ xp̄i de nouo. ⁊ vltra. igiť corpus xp̄i fit de nouo. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ antecedēs. **Scdo.** Itē ſequiť de pane fit corpus xp̄i: ergo corpus xp̄i fit de pane. ⁊ vltra. igiť corpus xp̄i fit. ꝯña ptꝫ: qꝛ ex oppoſito ꝯſequētis ſequiť oppoſitū antecedentis: qꝛ ſequiť corpus xp̄i nō fit: ergo nō fit de pane. **Tertio.** Itē de pane fit corpus xp̄i: ergo aliq̄d panis erit ſub forma corpis xp̄i. Et vltra. ergo aliquid qꝺ eſt modo ſub forma panis erit pars corpis xp̄i ⁊ informabitur anima xp̄i. Eodem modo arguiť cōtra ſecundā ꝓpoſitionē. videlꝫ iſtā panis poteſt eſſe corpus chriſti. ſi eñ ſit vera ponatur in eſſe: ergo vel ſic poneť in eſſe. Panis eſt corpus xp̄i. vel ſic qꝺ fuit panis eſt corpus xp̄i: ſed vtraqꝫ eſt impoſſibilis. de prima manifeſtū eſt. De ſecūda ꝓbo. nam quero quid hoc ꝓnomē relatiuū qꝺ refert vel corpus xp̄i vel aliud a corpore xp̄i: ſi corpus xp̄i eſt implicatiua falſi: qꝛ corpus xp̄i nunꝙ fuit panis. ſi aliud a corpe chriſti nihil eſt corpus xp̄i. igitur hec eſt modo impoſſibilis qꝺ fuit panis eſt corpus xp̄i. ergo taꝫ ſecūda ꝙ̄ tertia eſt falſa. Itē arguo ſic. Omne qꝺ eſt corpus xp̄i eſt natum de virgine ⁊ aſcendit in celū. qꝺ fuit panis eſt corpꝰ xp̄i: ergo qꝺ fuit panis eſt natū de virgine ⁊ aſcendit in celū. Itē arguo ſub hac forma. Omne qꝺ erit corpus chriſti eſt in celo: hic panis erit corpꝰ xp̄i: ergo hic panis eſt in celo. Maior ptꝫ: qꝛ tñ hoc erit corpus chriſti demōſtrato corpore chriſti. ⁊ vltra. tātū ens in celo eſt corpus chriſti: ergo omne qꝺ eſt corpus xp̄i eſt ens in celo. Item arguo ſub hac forma Omne qꝺ pōt eſſe corpꝰ h̄ chriſti eſt hoc corpus xp̄i: iſte panis poteſt eſſe hoc corpus chriſti: ergo iſte panis eſt corpus xp̄i. diſcurſus ptꝫ: qꝛ regulať per dici de omni ⁊ eſt in tertio modo prime figure. Maior

ꝓbatur: qꝛ abſurdū ē dicere oppoſitū.ſcꝫ
aliud ab hoc pōt eſſe hoc quocūqꝫ demon
ſtrato. Itē arguo ſic.aliqd erit corpus xp̄i
qđ non eſt modo corpꝰ xp̄i. ergo aliqd erit
aſſumptū a ꝟbo qđ nō eſt modo aſſumptū
a verbo.ꝯña eſt ſatis bona:⁊ añs eſt credi
tū:ergo ꝯñs eſt creditū.ğ fidelis hꝫ ꝯcede
re ꝙ iſte panis aſſumet̃ ꝑ filio dei. Item
ſub hac forma.ſi iſte panis erit corpꝰ xp̄i.
quero aut qñ erit:aut qñ nō erit.ſi qñ non
erit.Cōtra qñ nō erit nō erit aliquid:ergo
qñ nō erit nō erit corpꝰ xp̄i: ꝯña ptꝫ. ſi qñ
erit ğ hec erit aliqñ vera panis eſt corpus
xp̄i:⁊ hec panis viuit ⁊ panis eſt caro ⁊
Rñſio multa alia falſa que poſſent inferri.Facili
ter pōt dici ad iſta.ſicut videt̃ magiſter di
cere.lib.iiij.diſt.viij.c.iiij.ꝙ hec eſt diſtin
guēda panis vł illud qđ erat panis eſt mo
do corpꝰ xp̄i.eo ꝙ pōt exponi dupliciter.
Uno mō vt equaleat iſti.ſuƀa panis ma⸗
nēs ſubſtantia panis eſt corpus xp̄i. ⁊ hec
Replī⸗ eſt falſa.Alio modo exponit̃ ꝑ iſtaꝫ ſubſtā⸗
cat̃ pri tiā panis eſt mutata in illud qđ factuꝫ eſt
mo. corpꝰ xp̄i:ſꝫ hec rñſio nō videt̃ intelligibi⸗
lis. Nā oīe mutatū eſt aliqd manens ſub
vtroqꝫ termino mutatiōis. Accipio illud
Scđo. ⁊ ſit a. ⁊ arguo ſic.a mutatū eſt ſic ꝙ prius
fuit panis ⁊ mō eſt corpꝰ xp̄i.ğ aliqd eſt qđ
priꝰ fuit panis ⁊ mō eſt corpꝰ xp̄i.ğ aliqd ē
qđ priꝰ fuit. Item a eſt mutatū:ſit a ſicut
priꝰ.q̄ro igit̃ aut eſt mutatū localr̃ aut al⸗
teratū ⁊ ſic de ſingulis ſpēbus mutatiōis
ſꝫ ꝑ nullā ſpēm mutatiōis pōt ꝟificari ꝙ
ſit corpꝰ xp̄i:igit̃ ponere mutationē ad ꝓ⸗
Tertio. poſitū nihil valet ad ſaluandū:videlꝫ quō
panis pōt fieri corpꝰ xp̄i vel caro. Itē ar⸗
guo ſic ſub hac forma.ſuƀa panis mutata
in corpus xp̄i eſt corpus xp̄i:ſicut ſuƀa pa
nis eſt mutata in corpus xp̄i:ſꝫ oē mutatū
aliter ſe hꝫ nunc ꝗ̄ꝫ prius:ergo eſt ſubſtan
Tertiū tia panis poſt ꝯſecrationē:ꝯñs eſt falſum.
princi, Tertio arguo ſic ad ṗncipale.ſi ſub ſpe⸗
ciebus panis ⁊ vini exiſteret realiter cor⸗
pus xp̄i:ğ vnꝰ oculus xp̄i in vna hoſtia exi
ſtēs poſſet videre ſe ī alia hoſtia.⁊ exiſtēs
ſub ſpē panis ſe videret ſub ſpē vini.ꝯñaꝫ
ꝓbo:qꝛ mediū eſt bñ illuminatū ⁊ oculus
xp̄i bene diſpoſitꝰ ⁊ xp̄s ſumme viſibilis:ğ
ſi ibi ab oculo videri pōt:pōt ⁊ ſeipm̄ vide
re:ſꝫ ꝯñs eſt falſum:qꝛ oē viſum ab oculo
diſtat a vidente:qꝛ videt̃ ſub quadā pyra⸗
mide cuius conꝰ eſt in oculo oppoſito ⁊ ba
ſis in re viſa.igit̃ ſi oculus xp̄i in vna ho⸗
ſtia videret xp̄m in alia:tūc oculus xp̄i vi⸗
deret ſe ꝑ lineā rectā ⁊ eiuſdeꝫ pyramidis
eēt idē baſis ⁊ conus qđ nō eſt imaginabi
le. Itē ſi ſic tūc corpꝰ in ſacramēto muta Scđo.
ret mediū cauſando ſpēꝫ in pyramide viſi
bili. ſicut ſi ibidē poneret̃ vnꝰ oculus aliꝰ
equalis ꝟtutis vł maioris:ille poſſet vide
re corpꝰ xp̄i.ꝯñs eſt falſuꝫ ⁊ ꝯtra experimen
tū.Si dicat̃ ꝯcedēdo ꝙ oculus xp̄i nō po
teſt videre nec mouere manū ſuā ibi. Con
tra. manꝰ ſua eſt ibi realiter: qꝛ totū corpꝰ
eſt ibi realit̃:ſꝫ manꝰ illa eſt viua:igit̃ xp̄s
pōt mouere manū ⁊ tñ vna tāgere aliā:igi Tertio.
tur pari rōne pōt videre manū. Itē capio
lineā lōgitudinis corꝑis xp̄i a vertice vſqꝫ
ad plātā ſub pede.et arguo ſic. corpꝰ xp̄i ē
in hac hoſtia:⁊ hec linea eſt in hac hoſtia
quero aut eſt recta vel curua.ſi recta: igit̃
cū iſta ſit ſeptē pedū in longitudine inter
terminos iſtiꝰ linee erit diſtantia ſeptē pe
dū. igit̃ ī ſpacio minimi hoīs erit q̄ntitas
ſeptē pedū. ⁊ per ꝯñs in ſpacio certiſſime
partis vniꝰ pedis erit linea recta ſeptē pe
dū.Si dicat̃ ꝙ linea lōgitudinis xp̄i ſit in
uoluta ſicut vna linea gyratiua ad dimen
ſiōes hoſtie:hoc nihil eſt:qꝛ nō eſt dare mi
nimā partē ſub q̄ corpꝰ xp̄i eſt in hoſtia.et
ſimiliter gyratio figure humane nō cōue⸗ Quar⸗
nit. Itē ſi corpus xp̄i realiter eſt ibi cuꝫ to.
illis qualitatibꝰ:igit̃ figura eiꝰ eſt ibi:qꝛ fi
gura eiꝰ nō eſt niſi corpus ip̄m.igit̃ ꝓfun⸗
ditas eiꝰ eſt lōgitudo eiꝰ. ⁊ diſtātia inter⸗
cepta inter latera figure eſt ibi. ergo ſi eſt
ibi realiter eſt ibi corporaliter ⁊ localiter.
igit̃ īter manū ⁊ lacertū eiꝰ eſt vnꝰ cubitꝰ
et manꝰ diſtat a pede:qꝛ alioqn ꝑiret figu
ra humana. Quarto ad principale.ſi ſic: Quar⸗
aut dꝫ ꝯcedi ꝙ nos videmꝰ corpus xp̄i vel tuꝫ pn̄.
nō.ſi ſic. Contra nullā partē xp̄i videmus:
igit̃ ⁊c̄.Antecedēs pꝫ:qꝛ nec carnē nec ma
num nec faciē. ſi cōcedat̃ ꝙ non videt̃ ibi
corpus xp̄i verū. Cōtra nō minus videmꝰ
ꝗ̄ꝫ tangimus ⁊ tractamus:cū viſus ſit no⸗
biliſſimus ſenſuū ſed nos tāgimus corpꝰ
xp̄i verū.ergo ⁊c̄.Minor ꝓbat̃ ex illa con
feſſione berengarij: que ponitur de ꝯſecr.
di.ij.c.ego berengarius.vbi cōfitet̃ veruꝫ
corpus xp̄i manibꝰ ſacerdotū tractari non
tm̄ ſacr̄m: ſꝫ verū corpus xp̄i ſenſualit̃ ma
nibꝰ ſacerdotū tractari ⁊ frangi:⁊ fideliuꝫ
dentibus atteri. et pari rōne videmus ibi
corpus xp̄i. Itē dicit̃ vulgariter hodie vidi
caput omniū ſanctorū : hodie vidi corpus

Quītū principi. xpi. Quinto ad principale. ſi ſic: hoc fo
ret p̄ ꝯſecrationē: ſꝫ cōſecratio non fit niſi
ſacerdos intēdat ꝯſecrare: ꝙ requirit intē
tio ſacerdotis. Pono ꝙ ꝙ ſacerdos habeat
corā ſe octo hoſtias de qb⁹ nō intēdat cōſe
crare niſi duas: ⁊ ita cogitet penes ſe ſic.
duas tm̄ de iſtis volo ꝯſecrare. q̄ poſito q̄
ro aut cōſecrauit vel nō. Si nō. Cōtra. hic
eſt forma debita ⁊ mā ⁊ intētio faciēdi qđ
eccl'ia facere ꝯſueuit: ꝙ ⁊c. Itē ſi nō: h̄ non
foret niſi q2 intētio talis vł gnālis vel va
ga vł indeterminata: ſꝫ hoc non ipedit. nā
dato ꝙ ſacerdos intēdat diſticte ꝯſecrare
hāc hoſtiā opꝫ neceſſario cōcedere ꝙ ipſe
intēdit ꝯſecrare infinitas partes iſti⁹ ho
ſtie diſticte. qđ nō pōt intēdere diſticte cū
nō poſſit cōſecrare vnā vna intētiōe ⁊ poſt
aliā alia intētiōe ⁊ ſic in infinitū. igit̄ ſuffi
cit gnālis intētio ⁊ indiſtincta. Silr ſacer
dos cōiter die paſche cōſecrat multas vel
cētū vel mille: ſꝫ nō pōt ſimul cogitare de
q̄libet diſtincte. igit̄ ſufficit intētio gnālis
Si dicat̄ ꝙ conſecrauit. Cōtra tm̄ duas de
iſtis intēdebat ꝯſecrare: ſꝫ nō eſt maior rō
q̄re has duas ꝯſecrauit ꝙ̄ illas. igit̄ vł cō
ſecrauit oēs vel nullas. nō oēs q2 intende
Arguit̄ primo. bat ꝯtrū illius. Itē pono aliquē ſacerdotē
q̄ credit ꝯtinuū cōponi ex indiuiſibilibus
⁊ hēat corā ſe vnā hoſtiā quā credit eſſe cō
poſitā ex q̄nq3 indiuiſibilib⁹ p̄ciſe: ⁊ volo ꝙ
ipſe intēdat ꝯſecrare hodie vnū indiuiſibi
le: ⁊ cras ſcḋm: tertia die tertiū: ita ꝙ quī
to die vult ꝙ tota hoſtia ſit conſecrata. iſto
poſito q̄ro. an cōſecrauit vel nō. ſi nō. Con
tra intēdebat ꝯſecrare panē ⁊ ꝓtulit v̄ba
ſacr̄alia. ꝙ cōſecrauit. vel fiat argumētum
de vna hoſtia diuiſa ī q̄nq3 ptes: ⁊ ſic eodeꝫ
mō ꝓcedat̄ de q̄nq3 dieb⁹. Si concedat̄ ꝙ
cōſecrauit. Cōtra. nūq̄3 intēdebat ꝯſecrare
aliquā ptē iſti⁹: igit̄ nūq̄3 intēdebat conſe
crare hāc hoſtiā: ꝯñs pꝫ: q2 h̄ hoſtia nō cō
Arguit̄ ſecūdo ponit̄ ex indiuiſibilib⁹ in rei veritate. Itē
nullū panē intēdebat ꝯſecrare: q2 nullū in
Arguit̄ tertio. diuiſibile eſt panis: ſꝫ tm̄ indiuiſibile intē
dit cōſecrare. ꝙ ⁊c. Itē habeat aliq̄s ſacer
dos corā ſe vnū panē ⁊ itēdat ꝯſecrare me
dietatē ꝓpinquiorē ſibi q̄ dicat̄ prīa ps ꝓ
portionabilis: ⁊ ꝯīter tertiam q̄ntā ⁊ ſepti
mā. ⁊ ſic de alijs ptib⁹ ꝓportionabilib⁹ de
notatis vel demōſtratis a numero ipari ⁊
nullo mō alias itēdat ꝯſecrare. q̄ poſito ſe
q̄t̄ ꝙ ille ꝯſecrauit ifinitas hoſtias: quaꝝ
quelibet diſtat ab alia p̄ vnuꝫ panē, ita ꝙ
inter quaſcūq3 intercipit̄ vn⁹ panis. ⁊ ſeq̄t̄
ſilr ꝙ iſte fecit infinitos panes in actu: q̄
rū q̄libet eſt alteri diſcōtinu⁹ ⁊ diſtīct⁹ ita
ꝙ inter quaſcūq3 ⁊ q̄ſcunq3 mediat vn⁹ hō
q2 xp̄s. Silr iſto poſito pono ꝙ aliq̄s tan
gat partē ſup̄ficialē remotioris ptis que
ro aut tangat corpus xp̄i aut nō. ſi ſic. ergo
eſt dare vltimā partē ꝓportiōabilē ſm̄ ta
lē denotationē. ꝯñs eſt falſum: igitur. ſi nō
ergo tangit panē. ergo in quacūq3 pte pa
nis verſus illā ſup̄ficiē eſt alia pars ꝓpor
tionabilis ꝓportione denotata a numero
impari: vt pꝫ: ergo tāgit partē cōſecratam.
Quarto. Preterea ſit aliq̄s ſacerdos hereticus q̄
velit cōſecrare de carne. ſicut legit̄ ꝙ quī
dā voluerūt cōſecrare de pane ⁊ de caſeo.
⁊ decipiat̄ vnus talis. Et ſit panis illđ qđ
exiſtimat eſſe carnes ⁊ dicat verba cōſecra
tionis. querit̄ aut ꝯficit aut nō. Si nō. Cō
tra nihil impedit niſi forte itētio erronea:
ſed illa nō impedit. Probo: q2 intendit con
ſecrare hoc ⁊ hoc eſt panis: ergo panē con
ſecrat. Si dicat̄ ꝙ ſic. Cōtra tantū intēdit
cōſecrare carnē: ergo nō intēdit cōſecrare
panē. Et vltra. ergo nō intēdit conſecrare
Quito. hoc. Itē pono ꝙ ſacerdos cōſecrat oēs pa
nes in vna feneſtra vni⁹ panetarij ⁊ poſtea
furet̄ illas ſpecies. ⁊ tūc ſi agat̄ cōtra eum
ꝙ furatus eſt panes ſuos: nūq̄d pōt licite
negare? videtur ꝙ ſic: q2 certum eſt ꝙ hoc
Sexto. eſt falſum: ⁊ licet negare falſum. Item ca
piat ſacerdos in die paſche pro centum pa
rochianis vnam ſummam hoſtiarū vbi no
uit eſſe centū hoſtias ⁊ amplius: ſed neſci
at quot vltra: ⁊ intēdat ſolū ꝯſecrare cētuꝫ
ꝓferēs ſup̄ hoſtias formā cōſecrandi: que
ro aut ꝯſecrat aut nō. ⁊ eſt eadē forma que
prius. vltra intēdat ſic: volo cōſecrare om
nes iſtas hoſtias ſi tot habeam parochia
Septimo. nos. Item ſi intentio requirit̄. ergo quī
libet cōiter in eleuatiōe habet dubitare an
ſit hoſtia cōſecrata vel non. Et ſi abſolute
adorat videt̄ peccare: q2 adorat adoratiōe
latrie. rem de qua dubitat an ſit adoranda
ergo videt̄ ꝙ quilibet habet adorare ſub
conditione. conſequens eſt falſum: ⁊ con
Sextus principi. tra ritum eccleſie. Sexto ad principale ſi
ſic: ergo dictum ambroſij foret falſum. ⁊ po
nitur a magiſtro libro quarto diſtinctione
xij. ca. ij. Nihil falſi putandum eſt eſſe in ſa
crificio veritatis. q2 forma cōſecrandi eſt
ꝓpoſitio falſa. probo: quia cū ſacerdos di
cit: hoc eſt corpus meū. q̄ro q̄d demōſtrat

ly hoc vel corpus ſuū:⁊ h̄ nō eſt ad ꝓpoſi-
tū vel corpus xp̄i in celo:⁊ tūc dicit falſuꝫ:
Rn̄ſio ſilr ſi demōſtrat panem dicit falſum.ergo
nullo modo dicit verū.Dicit̄ ad illō cōmu
niter ꝙ ſacerdos dicit iſta ꝟba recitatiue
in ꝑſona xp̄i.⁊ tūc ſil̄r dicit ea recitatiue ⁊
ſignificatiue reſpectu materie ſibi ꝑſitate.
Sed q̄ritur q̄d demōſtret̄ ꝑ h̄ ꝓnomē hoc
Dico ꝙ illud qȯ manet ſub vtroqꝫ termīo
trāſmutatiōis:⁊ eſt illud qȯ eſt accidentia
ſenſibilia ⁊ nulla ſubſtātia.Vñ ſenſus eſt
hoc cōtentū ſub his ſpeciebꝰ eſt corpꝰ meū
⁊ hec eſt cā quare nō addit̄ aliqȯ ꝓnomen
illi ꝓnomini demōſtratiuo:ne ad aliquaꝫ
ſpeciē ſubſtātie determinet̄. vnde ſm̄ eos
iſtud ꝓnomē hoc nō demōſtrat terminuꝫ
a quo iſtius ꝯuerſiōis:qꝛ eiꝰ ſignificatio ī-
pediret veritatē ꝓpōnis totiꝰ cū terminus
a quo nō maneat in vltimo inſtāti locutio-
nis nec etiā demōſtrat terminū ad quem
trāſſubſtātiatiōis determinate:qꝛ iā ſigni
ficatū locutiōis ꝑſupponit entitatē rei ſi-
gnificate.ſ.corpis xp̄i ⁊ non eſſet aliq̄ mō
eiꝰ cā:⁊ iō dicūt ꝙ demonſtrat h̄ qȯ eſt cōe
vtriqꝫ termino indeterminate.vñ ſenſus
eſt h̄ ꝯtētū ſub iſtis ſpeciebꝰ eſt corpꝰ meū.
Sanctꝰ thomas h̄ eſt ſnīa ſcti Tho.iiij.li.viij.di.arti.xvj. in
rñſione ad p̄mū argumētū.Sꝫ arguit̄ ſic
Contra opi.ſancti tho. ꝯ iſta ſuppono ꝙ termini ⁊ orōnes ſuppo
nāt ꝑ vltio inſtāti ꝓlatiōis eoꝝ ac ſi eēnt
in illo inſtāti cū tn̄ nō ſint.ſit ḡ a inſtās ter
Primo minus ꝓlationis iſtiꝰ ꝓpōnis h̄ eſt ⁊c.Et
arguo ſic.quicq̄d ſignificat illō ꝓnomē h̄
in hac orōne eſt demōſtratū in a.ꝑ illud ꝓ
nomē.aut igit̄ illud eſt corpꝰ xp̄i vel panis
ſi corpꝰ xp̄i:ḡ corpus xp̄i eſt ibi ante finem
ꝓlatiōis forme.⁊ ſic erit trāſſubſtantiatio
añ ꝓlationē alioꝝ ꝟboꝝ.⁊ ſic illa nō eſſent
de forma.ſi eſt panis tunc ꝓpō eſt falſa:qꝛ
denotat̄ ꝙ panis eſt corpꝰ xp̄i:iō ſi iſte vo-
ces hn̄t virtutē ꝯſecrādi:qꝛ ꝓferunt̄ a ſa-
cerdote ſup debitā materiam.quero an ta
lis virtꝰ ꝯſecrandi cōpetat illis ꝟbis ꝙ ta
les ſunt ſicut idē eueniſſet ante inſtitutio
Scd̄o. nē.Silr ſi ſiēponat̄ ꝙ cadant a ſua ſignifi
catiōe adhuc poterit ſacerdos dicēdo vo-
Tertio. ces nō ſignificatiuas ꝯſecrare.Itē ſi ſiēpo
nat̄ ꝙ in aliq̄ lingua barbarica h̄ ꝓpō mo
do ꝯuertat̄ cū iſta ſortes currit.tunc ſacer
dos barbaricꝰ ꝯſecrat dicendo:ſortes cur-
rit ſeu ſortē currere:qꝛ vere diceret has vo
Quarto. ces hoc eſt corpꝰ meū.Itē xp̄s nō ꝓtulit h̄
verba:qꝛ nō loquebat̄ latinū.Si dicat̄ ꝙ

hoc cōpetit eis nō qꝛ ſunt tales voces:ſꝫ qꝛ
ſunt ſic ſignificatiue. Cōtra ſi inſtitueret̄ Replicatur.
ille terminꝰ a ad ſignificādū cōuertibiliter
cū iſta ꝓpōne:hoc eſt corpꝰ meū:poſſet ſa- Primo
cerdos ꝯſecrare ꝓferēdo hāc vocē a.ſimili
ter tūc poſſet hō mutare formā ſacroꝝ:qꝛ
ſignificata orationū:vt pꝫ.Preterea nō in Scd̄o
telligat ſacerdos q̄d ſignificēt ꝟba ⁊ nullꝰ
aliꝰ audiat tūc ꝟba nihil ſignificāt.ꝓbo:qꝛ
nulli ſignificāt. Preterea in iſta ꝯuerſiōe Tertiō
terminꝰ a q̄ nō manet in fine ꝓlatiōis ꝟbo
rū:nec terminꝰ ad quē eſt in principio:ḡ ni
hil ē ꝯtētū qȯ poſſet demōſtrari.Preterea Quarto ꝯ dictū opi.
ꝯ hoc qȯ dꝛ ꝙ cōe vtriqꝫ termīo demōſtra
tur.Arguit̄ ſic.nihil eſt cōe corpi xp̄i ⁊ pa- Rñſio.
ni niſi forte vox vel cōceptꝰ aliq̄s q̄ non de
mōſtrat̄ certū ē.Si dꝛ ꝙ illa collectio ſpē
rū eſt cōis vtriqꝫ ſucceſſiue ꝑ modū iſtū:qꝛ
primo multitudo eſt ſil̄r cum ſuba panis ⁊
poſtea cū corpe xp̄i.Cōtra illa rñſio nō ſal Replicatur.
uat viā iſtā.Nā ſm̄ viā illā ꝑ illud ꝓnomē
h̄ nō demōſtrat̄ multitudo illarū ſpecieꝝ:
qꝛ redderēt locutionē īpoſſibilē eo mō ac ſi
demōſtraret̄ panis:qꝛ iſta accidētia nūq̄
pn̄t eē corpꝰ xp̄i:ḡ nō pōt dici ꝙ illud cōe
vtriqꝫ termino demōſtrat̄. Itē dicit illa Quīto cōtra ſecūdū dictū opī.
via ꝙ illud cōe qȯ demōſtrat̄ eſt aliq̄d cō
tentū ſub iſtis ſpeciebꝰ ita ꝙ ſenſus iſtius
ꝓpōnis ſit iſte.aliq̄d ꝯtentū ſub iſtis ſpē-
bus eſt corpꝰ xp̄i.Cōtra arguit̄ ſic.nihil eſt
ꝯtentū ſub iſtis ſpēbus ſucceſſiue niſi cor-
pus xp̄i vel aliq̄ alia ſuba.nō corpꝰ xp̄i:qꝛ
eſſet tūc ibi corpꝰ xp̄i ante ꝓlationē ꝟboꝝ.
Si ſcd̄m redderet̄ locutio falſa.⁊ ſtat cōe
arg.qȯ ipē nitit̄ ſoluere. Preterea ſm̄ illā Sexto.
viā ſenſus ꝓpōnis eſt iſte ꝯtētū ſub iſtis
ſpēbꝰ eſt corpꝰ meū:ſꝫ hec eſt vna indefini-
ta.ḡ ſi eſt ꝟa hꝫ aliquā ſingularē verā aut
ḡ hꝫ iſtā h̄ eſt corpꝰ meū demōſtrato pane
qȯ eſt falſuꝫ vel iſtā demōſtrato corpe xp̄i
in celo h̄ eſt corpꝰ meū.ſi ſic non efficerent
iſta ꝟba qȯ ſignificāt:qꝛ nō efficiūt ꝙ cor-
pus xp̄i ſit corpꝰ xp̄i:ſꝫ ꝙ panis fiat corpꝰ
xp̄i. Preterea iſte due indiffinite ꝯuertū Septimo.
tur.Cōtentū ſub iſtis ſpēbꝰ eſt corpꝰ meū:⁊
ſba q̄ ſub iſtis ſpēbꝰ ꝯtinet̄ eſt corpꝰ meū:
q̄ro ḡ ꝑ q̄ ſubiectū ſupponit ex q̄ eſt ꝓpō
affirmatiua opꝫ ꝙ ſubiectū ⁊ p̄dicatū ſup
ponāt ꝑ eodē.ḡ opꝫ dicere ꝙ ꝑ corpe xp̄i.
ḡ ꝑ termīo ad quē iſtiꝰ ꝯuerſiōis qȯ negat
iſta opinio.Si dꝛ ſic dicit ſcotꝰ tenēs hanc Rñſio ſcoti.
viā ꝙ qȯlibet vl̄e hꝫ ſuū ꝓpriū ſingulare
⁊ ſuū ꝓximū ꝯtētū ſub ſe.ſic h̄ cōe ens hꝫ

ſuuȝ ſingulare: h̃ ens: ⁊ h̃ cōe ſuba h̃ ſuba
⁊ ſic de alijs. ⁊ iō i iſta ꝓpōne h̃ eſt corp⁹
Replicatur. meū: ſenſus eſt h̃ ens cōe demōſtratū ſub
iſtis ſpēb⁹ eſt corp⁹ meū. Sȝ hec rñſio non
valet: qꝛ lȝ ille ꝓpōnes differāt in voce de
mōſtrato ſorte hoc ens eſt hō. hec ſuba eſt
hō. hoc aīal eſt hō. ⁊ lȝ h̃ ſint tres ꝓpōnes
ſingulares: quarū nulla eſt alia. tñ oīa iſta
ſupponūt ꝓ eodē ſcȝ ꝓ ſorte: ⁊ impoſſibile
eſt ꝙ prima ſit ṽa niſi q̄libet ſitṽa ſi forme
tur. ⁊ iō ſi hec ſitṽa h̃ ens ꝯtentū ſub iſtis
ſpēbus eſt corp⁹ meū: opȝ ꝙ q̄libet talis ſit
ṽa. hec ſuba ꝯtenta ⁊c. eſt corp⁹ xp̄i. qꝛ q̄ro
Septimū pn. ꝓ q̄ ſupponit ⁊ redit tota difficultas. Se
primo ad ꝑncipale. ſi ſic: panis mutaret̄ in
corp⁹ xp̄i ſm̄ Ambro. dicentē ꝙ ſermo xp̄i
creaturā mutat. de ꝯſe. di. ij. panis. ij. ꝫ ille
panis mutabit̄ in h̃ corp⁹ h̃ corpe nō mo
to localiter. ğ panis aſcēdet in celū. Cōfir
mat̄ idē de ꝯſe. di. ij. c. q̄d ſit ſanguis. eodē
momēto in celū rapit̄ miſterio angeloꝝ
ſociādus corpi xp̄i ⁊ ante oculos ſacerdotꝫ
in altari vr̄. ğ ille panis aſcēdit in celum.
Octauū pn. Octauo ſi ſic fieret talis cōuerſio in cor
pus ⁊ ſanguinē xp̄i: ſeq̄ret̄ ꝙ fieret in ideȝ
corp⁹ ⁊ in eundē ſanguinē quē aſſumpſit
xp̄s de ṽgine ⁊ pepēdit in cruce ⁊ aſcēdit
⁊ mō vnit̄ ṽbo. de ꝯſe. di. ij. oīa queců̄qꝫ.
⁊ eſt Amb. li. de ſacramētis. ⁊ allegat ma
giſter di. xj. c. iiij. ſed ꝯñs eſt īpoſſibile. pro
bo: qꝛ nō eſt idē corp⁹ qđ modo eſt in celo.
⁊ qđ eſt in vtero ṽginis. hoc pȝ ſuppoſito
ꝙ xp̄us fuit ṽe nutrit⁹ ⁊ vere comedit ⁊ bi
bit tūc capio ptes aggeneratas ꝑ nutritio
nē qñ erat. xxx. annoꝝ. ⁊ arguo ſic. ille par
tes nūq̄ꝫ fuerūt in vtero ṽginis marie: igit̄
illud corpus nunq̄ꝫ fuit in vtero virginis.
Scđo. ꝯñs pȝ: qꝛ hoc corp⁹ eſt oēs ille ptes. Pre
terea tūc illud corp⁹ qđ fuit in vtero virgi
nis fuit i triplo min⁹ q̄ꝫ ſit h̃ corp⁹ in celo.
ꝯñs pȝ: qꝛ h̃ corp⁹ fuit in ꝑncipio min⁹ q̄
eſt corp⁹ in celo: ſȝ nō tota ſuba que mō ē
in celo fuit in vtero ṽginis: qꝛ tūc corpus
xp̄i fuiſſet dēſius. ⁊ durius ī vtero ṽginis
Tertio. q̄ꝫ qñ fuit. xxx. annoꝝ. Preterea ꝙ nō ſit
idem ſanguis quē ipſe effudit ⁊ queȝ mō
hȝ. pȝ: qꝛ q̄dā dicūt ſe hr̄e de ſanguīe queȝ
tūc effudit: ğ aliquē ſanguinē nō reſūpſit i
reſurrectione. Cōfirmat̄ de ꝯſe. di. ij. c. pria
q̄dē. Nō h̃ corp⁹ qđ videt̄ māducaturi eſtis
⁊ bibituri illū ſanguinē quē effuſuri ſunt
q̄ me crucifigēt. ſacr̄m aliqđ vobis cōmē
daui: qđ ſpūalr̄ intellectu viuificabit vos.

ꝯriū habet̄. c. acceſſerūt. ⁊ eſt Aug. loquēs
ad iudeos. Iaȝ ſecuri bibite ſanguinē quē
fudiſtis. ⁊. c. qꝛ corp⁹. Inuiſibilis ſacerdos
viſibiles creaturas in ſubam corpis ⁊ ſan
guinis ſui: ṽbo ſuo ſecreta ptāte cōuertit
⁊c. Et ambro. c. oīa. Nā lȝ ſuba panis ⁊ vi
ni videat̄: nihil aliud tñ q̄ꝫ caro xp̄i ⁊ ſan
guis poſt cōſecrationē credēdū eſt. vñ ipa
ṽitas ait ad diſcipulos. hec inq̄t caro mea
eſt ꝓ mundi vita. Et vt mirabili⁹ loq̄r non
alia plane q̄ꝫ q̄ nata eſt de maria. ⁊ īfra. in
fine ca. Illud ſane qđ ſumptū eſt de ṽgine
qđ paſſū ē ⁊ ſepultū: qđ reſurrexit ⁊ i celū
aſcēdit: ⁊ ſedet ad dexterā dei prīs: ⁊ qđ vē
turū ē iudicare viuos ⁊ mortuos. Et. c. nec
moyſes. ⁊ eſt Viero. Ipſe cōuiua ⁊ conui
uiū: ipſe comedēs ⁊ q̄ comedit̄. Idem. c. de
hac. De hac q̄dē hoſtia q̄ in xp̄i cōmemora
tiōe mirabilr̄ fit. edere licet. de illa ṽo quā
xp̄s in ara crucis obtulit ſm̄ ſe: nulli edere
lȝ. Nono ſi ſic: ğ xp̄s ꝯfeciſſet ⁊ corp⁹ ſuuȝ Nonuȝ punct.
diſciplis tradidiſſȝ ⁊ eis dediſſet ptātē ꝯſe
crādi: ⁊ ſic eſſent veri illi ṽſus. Rex ſedet
in cena turba cinct⁹ duodena. Se tȝ i mani
bus ſe cibat ipē cib⁹. ſȝ ꝯñs ē falſuȝ: qꝛ xp̄s
aut recepit h̃ ſacr̄m ſolū ſacr̄aliter: aut ſa
cr̄alr̄ ⁊ ſpūalr̄: ſicut diſtiguit magr̄. Si tm̄
ſacr̄alr̄ ğ minus fructuoſe ſumpſit q̄ꝫ aplī:
nec alr̄ māducauit xp̄s q̄ꝫ iudas. Si ſacra
liter ⁊ ſpūalr̄ ğ grā augebat̄ in xp̄o: qꝛ in
oī eo q̄ recipit ſacr̄m ſpūalr̄ auget̄ grā. ꝯſe
quēs eſt falſum. ğ. Preterea ſi ſic: ğ q̄libȝ Scđo.
ſacerdos poſſet mō ꝯficere nobilius corp⁹
xp̄i q̄ xp̄s ꝯfecit. ꝯñs pȝ: qꝛ corp⁹ glorifica
tum eſt nobili⁹ q̄ꝫ ipſummet foret ſi nō eēt
glorificatū: ſed xp̄s ꝯfecit ⁊ dedit diſcipu Tertio.
lis corp⁹ nō glorificatū ſȝ paſſibile. Pre
terea ſi māducauit corp⁹ ſuum: ğ illud fuit Quarto.
intra ſe ⁊ extra ſe ſimul ⁊ ſemel. Preterea
ſi cōtulit diſcipulis ſuis ptātem ꝯſecrādi:
ponat̄ ꝙ aliq̄s ꝯſecraſſet ſabbato qñ req̄e
uit in ſepulcro: talis nō ꝯfeciſſet illđ ſacr̄ȝ
qđ nos ꝯficim⁹ modo: qꝛ ſub ſpēbus illis
nō fuiſſet corpus viuū nec fuiſſet tot⁹ ille
ſanguis qui eſt modo in ſacr̄o noſtro: quia Quīto.
tūc ſanguis fuit diuiſus a corpe. Preter
ea ipē dixiſſet falſum: imo ſi aīa xp̄i tunc
dixiſſet hoc eſt corpus meū: falſuȝ dixiſſet
qꝛ tūc nullum corpus fuit anime chriſti: er
go nec corpus chriſti. Preterea ponatur Sexto.
ꝙ aliq̄s ꝯfeciſſet poſt cenam ⁊ reſeruaſſet
hoſtiā in aliq̄ domo q̄ ſit a. hec tunc fuiſſet
ṽa feria ſexta hora nona aliq̄s morit̄ in a.

qꝛ ſequtur xp̄s morit̄ ⁊ xp̄s eſt in a.ğ xp̄us
morit̄ in a.igitur ſi fuiſſent mille hoſtie in
mille locis xp̄s fuiſſet crucifixus in mille
Septi- locis.Simil'r ſi hec foret .vera.anima chri
mo. ſti hora ſexta receſſit de a.eodē modo quo
Octa- dicim⁹ ꝙ aīa xp̄i deſcēdit ad inferos. Pre
uo. terea caſu retento pono ꝙ tp̄e illo quo aīa
xp̄i fuit ſeparata a corp̄e veniſſet ſpōte ad
ſpēs illas exiſtētes in a domo ⁊ fuiſſet ſil'
cū corp̄e ſub iſtis ſpēb⁹.tūc aut corpus xp̄i
fuit aīatū in a vel nō.Si ſic.⁊ idē corp⁹ nu
mero eſt mortuū in ſepulcro.ğ idē erit vi-
uū ⁊ mortuū.Si nō:ꝯ.hec aīa eſt ſimul cū
corp̄e indiſtincte.ğ faciūt ꝑ ſeruū ⁊ aīa eſt
Deci- actus iſti⁹ corp̄is. Decimo ad principale ſi
mū pn. ſic:ğ manēt accidētia ſine ſubiecto.aña vr̄
falſum:qꝛ ſpēs ille vere nutriūt:ſed omne
qd̄ nutrit:nutrit inquātū ſuba ⁊ auget in
eo ꝙ quātū.vt dr̄ ij.de aīa ⁊ de gñatiōe.ğ
Scd̄o ſi nutriūt eſt ibi ſubſtātia. Preterea ſi ip̄e
ad idē, ſpēs nutrire pñt:ğ ſunt cibus diſtinctus a
corp̄e xp̄i.ğ q̄ comedit illas ſpēs comedit
cibū coctū.⁊ ꝑ ꝯñs ſoluit ieiuniū nature.
ğ ꝑcepta hoſtia ſub ſpēbus panis nō lꝫ ꝑ-
cipere corp⁹ xp̄i ſub ſpēbus vini.ergo p̄ce-
ptū eccl'ie nō ſeruat̄ ꝙ tm̄ a ieiunis ſumat̄
extra articulū neceſſitatis.de ꝯſe.di.ij.ca.
liq̄do.Confirmat̄ poſito ꝙ ſacerdos tota
die paraſceues comederet hoſtias cōſecra
tas nunꝗ̄ ſolueret ieiuniū eccleſie.Sil' po
nat̄ ꝙ ſacerdos ꝯſecret totū vinum in am
phora ⁊ totū in taberna bibēdo inebriaret̄
⁊ ſic videt̄ ſoluere ieiuniū nature:vl' poſſꝫ
ieiunare in eternū ⁊ comedere oī die mille
ſies.ğ nunꝗ̄ pōt ſumere corp⁹ xp̄i ſub ſpe-
cieb⁹ panis ⁊ vini niſi ſoluēdo ieiuniū na-
Tertio ture. Preterea pono ꝙ ignis approxime
tur illis ſpēbus ⁊ generet ex eis ignē qui
ſit a.hoc pōt fieri ſicut pꝫ ad ſenſum.aut ğ
ignis a hꝫ materiā vel nō.ſi nō:tūc non eſt
ignis:cū ignis componit̄ ex materia ⁊ for
ma.ſi ſic q̄ro aut illa materia p̄fuit vl' ꝓdu
cit̄ ab igne generāte.ſi p̄fuit ğ ſub illis ſpē
b⁹ fuit ſuba alia:qꝛ materia ſubalis.ꝯñs
eſt falſum.qꝛ ſi ꝓducat̄ forma ſubalis ꝓ
ducit̄ ſine materia:ğ de nihilo.ğ ignis de
nihilo pōt cauſare ignē.Si dicat̄ ꝙ p̄fuit
in aliq̄ alio cōpoſito:hoc nō eſt ad ꝓpoſitū
qꝛ pono ꝙ ignis tm̄ agat in hoſtiā ꝯſecra-
tā ⁊ nō corrupat aliq̄d aliud.ğ opꝫ imagi-
nari ꝙ forma ſubalis ignis producat̄ ſine
Quar- mā:qd̄ fieri nō pōt. Preterea ſi ſpēs ille
to. mouerent̄ eſſet dare motū ſine mobili:⁊ al

terationē ſine alterabili ꝯtra Ariſt.iij.phi
ſico.ꝯñs pꝫ:qꝛ dato ꝙ ſpecies rareſieret
vel cōdēſaret̄ planū eſt ꝙ vtrūqꝫ pōt fieri
ī eis:⁊ tñ nō eſt hic ſubiectū. Si dr̄ ꝙ qua Rñſio.
litates ipſemet ſunt ſubiectū rarefactiōis.
Cōtra ergo rarefactio nō eſt niſi ille q̄lita Repli-
tes.⁊ ſic mot⁹ eſt mot⁹ moti ꝯ phm.iij.phi- ca.
ſicoꝝ. Preterea ſi ſic:tūc corp⁹ xp̄i incipe- Quito.
ret eſſe vbi non fuit ſine motu locali ⁊ ſine
noua ꝯſecratōe:qꝛ rarefacta hoſtia ip̄a eſt
maior q̄̄ fuit:ergo occupat maiorē locum
ergo xp̄s eſt in alio loco q̄̄ pri⁹.ğ xp̄s ē mo
tus localiter ſine motu locali qd̄ nō ē ima
ginabile Pret'ea qñ hoſtia mouet̄ localit' Sexto.
aut corp⁹ xp̄i mouet̄ localr̄ aut nō.ſi non ꝯ
corpus xp̄i eſt in loco in quo pri⁹ non fuit
⁊ dimiſit aliquē locū in quo pri⁹ fuit:ğ mu
tatur ſm̄ locū.Silr̄ modo eſt hic ⁊ prius
fuit alibi ⁊ nō hic.ğ motus fuit hic.Si cō Rñſio.
cedit̄ ꝙ corpus moueat̄ ad locū hoſtie ſe-
quunt̄ incōueniētia.qꝛ cū vnus ſacerdos
ſil' ⁊ ſemel eleuat corp⁹ qū alius deponit
idē ſimul aſcēdet ⁊ deſcēdet. Silr̄ idē cor-
pus eq̄ velociter mouebit̄ ad occidentē ⁊
oriētē.ſilr̄ quieſcet ⁊ mouebit̄ :qꝛ corpus
xp̄i q̄eſcet ī celo ⁊ mouebit̄ in altari.Silr̄
tu qui es lōdonie haberes dubitare an ali
quis hō ſit rome conuerſus in te.⁊ tūc illa
multitudo accidētiū illius pñt currere ſi
cut argutū fuit in primo principali. Ad B
oppoſitū iſtius eſt fides catholica.ſicut pa In op-
tet de cōſe.diſt.ij.c.Ego berēgari⁹.⁊ per to poſitū.
tā diſtinctionē ſcd̄am. Item ex̄ de celebra.
miſſe.cū marthe. Ad q̄ōnē ſine dubitatio Rñſio
ne dicēdū ꝙ ſic cui⁹ credulitatē perſuadeo ad.q.
ſic.ſuppono vnā ꝓpōnē Aug.in q̄dā ep̄la Con. Io
ad voluſ.q̄ talis eſt.Dicam⁹ deū aliq̄d poſ- prima.
ſe qd̄ nos fateamur īueſtigare nō poſſe.in
reb⁹ talib⁹ tota rō facti eſt potentia facien
tis.vñ accipit̄ vna ꝓpō cōiter in ſcholis
ꝙ ī rebus mirabil'r factis tota rō facti eſt
potētia faciētis:⁊ loq̄tur de eius incarna-
tione ⁊ ei⁹ natiuitate.Ex quo arguitur ſic. Proba
de⁹ pōt facere plus q̄̄ poſſum⁹ itelligere ⁊ tur rñ-
pōt facere cui⁹ modū.⁊ cām non poſſum⁹ ſio.
inueſtigare.ergo iſta ꝯña nō valet.hō non
pōt declarare ſufficiēter quō ſub ſpēb⁹ pa
nis ⁊ vini exiſtat realiter corpus xp̄i:ğ nō
poteſt ſic eē in re vel nō dꝫ ſic credi. Naꝫ ex
quo indubitāter credim⁹ deum plus poſſe
facere q̄̄ nos poſſumus ex naturalib⁹ īue
ſtigare:ꝯñs eſt in his que dicit nobis eſſe
credēda captiuemus intellectū:⁊ h' eſt mi

rabile ꝙ deus velit nos in ꝗbuſdā ſingu-
larib⁹ ab eo inſtitutis captiuare itellectuꝫ
noſtrū: cū intellectus noſter ſit tā debilis
ꝙ nō ſufficit cuiuſcūqꝫ rei minime demō-
ſtrādo naturā appⱨēdere. ⁊ iō inueſtigare
deſinim⁹ rerꝫ naturas ⁊ in eorꝫ opatioib⁹
admiramur: qꝛ ſicut eas videre ſum⁹ vſtra
ti. ſicut dicit bea. Aug. ⁊ Greg. ⁊ iō dicēdū
ſicut magr̄ dicit diſ. iij. c. v. Myſteriū fidei
credi ſalubriter pōt inueſtigari ſalubriter
nō pōt. qḋ nō eſt ſic intelligēdū ꝙ hō non
debeat circa illa q̄ ſunt fidei arguere: ſꝫ ꝙ
nō dꝫ affirmare ſe poſſe rōnem pfectā aſſi-
E gnare. Scḋo dico ꝙ quātū ad trāſſubſtā
Conclo tiationē ſiue ꝯuerſionē vni⁹ ſubē ī aliā nō
ſecūda magis repugnat rōni q̄ꝫ multe trāſſorma
tiōes q̄s nō ſolū vulg⁹ ſꝫ pħi crediderunt:
ſicut narrat Aug. xviij. de ci. c. xvij. addu-
cēs auctem varronis quē fideliſſimū ⁊ do
ctiſſimū hiſtoriographū ꝗdam reputabāt.
Vba Aug. ſunt hmōi. Hoc varro vt aſtruat
cōmemorat alia nō min⁹ icredibilia de ma
ga illa famoſiſſima circe: q̄ ſocios quoqꝫ
vlixis mutauit in beſtias. Et de archadib⁹
q̄ ſorte ducti trāſnatabāt ꝗddā ſtagnū: at-
qꝫ ibi ꝯuertebanť in lupos: ⁊ cū ſilib⁹ feris
p illi⁹ regiōis deſerta viuebāt. Si ṽo car-
ne nō veſcerenť hūana rurſus poſt noueꝫ
ānos eodē renatato ſtagno reformabanť ī
hoīes. Deniqꝫ ēt noīati expſſit ꝗndā deme
netū cū guſtaſſꝫ de ſacrificio: qḋ archades
īmolato puero deo ſuo lyceo facere ſolēt:
in lupū fuiſſe mutatū: ⁊ āno decīo in figu
rā ppriā reſtitutū ad pugillatū ſeſe exer-
cuiſſe: ⁊ olympiaco viciſſe certamie. ⁊ reliq̄
Itē de ſocijs vlixis in feras mutaď refert
Boe. iiij. de ꝯſo. metro. xiij. vel anaricij du
cis ⁊c. ⁊ ſacra ſcriptura docet vxoreꝫ loth
ꝯuerſaꝫ in ſtatuā ſal. geñ. xix. vñ trāſſubſtā
tiatio panis in corp⁹ nō ē min⁹ credibil̄ q̄
Conclo iſta. Tertio dico ꝙ ē admirabile ī h̄ ſacro
tertia: ꝙ xp̄s eſt ſub q̄libet pte ſpēꝫ tot⁹: ita ꝙ il
la ſuba ē tota in diuerſis locis ſil̄ ⁊ ſemel
⁊ tota ī toto ⁊ tota ī q̄libet pte. ſile pts de
aīa ītellectiua ſm pħm. ſic etiā dꝫ intelligi
ꝙ ītelligētie ſūt aīe orbiū. qꝛ ſūt in q̄libet
pte orbis. ita ꝙ angel⁹ eſt in q̄libet pte in
ſuo orbe tot⁹: ⁊ ſic ēt tenuit cōmēť. de ſuba
orbis. Piſo vbi dixit ꝙ forme corpoꝝ ſup
celeſtiā nō diuiduntꝫ ſm diuiſionē ſui ſub
iecti: nec recipiunť mediātib⁹ corpalib⁹ di
mēſionib⁹ ſubiecti ſcꝫ celi nec mouenť ad
motū ſui ſubiecti. ſicut ēt ponūt moderni

theologi angelū eē in loco diffinitiue: ita
ꝙ ſit tot⁹ in q̄libet pte illi⁹ loci. ſicut ponit
cōmētator tertio de aīa cōmēto. v. vnū ītel
lectū numero in oīb⁹ hoīb⁹: quē poſuit na-
turā quādā vlēm abſtractā. qḋ nō ē mino-
ris difficultatis ītelligere q̄ꝫ corp⁹ xp̄i ſil̄ ⁊ Inſtan
ſemel eē in multis altarib⁹ ſub ſacro. Sꝫ tia.
dī ꝙ organizatio partiū īpedit. dico ꝙ nō Rñſio.
qꝛ ſufficiēter eſt diſtinctio realis. lꝫ ibi nō Reſolu
ſit diſtātia localis inter ptes. Ad q̄ōnem tio que
igiť dicendū eſt ꝙ ſic. Et lꝫ credunť addu ſtionis
ci poſſe rōnes: nō tñ ꝯgruit vt adducanť:
nec ſufficiēter adduci pñt: qꝛ in factis mi-
rabilib⁹ ⁊ miraculoſis tota facti rō eſt po-
tētia: ſciētia ⁊ volūtas faciētis. Paucis tñ
pſuaſum eſt corp⁹ xp̄i eē realr̄ in ſacro alta
ris ſub ſpeciebus panis ⁊ vini. Verūtñ ad
maiorē declarationē iſtius materie facien
da ſunt q̄nqꝫ pūcta pncipalia. Primo di- D
cendū eſt q̄d eſt forma. Pro quo ſciēduꝫ ꝙ Primū
nō eſt nimis logice loquēdū in iſta mate- punctū
ria: qꝛ verū eſt ꝙ nulla verba ſunt neceſſa de for-
ria vel neceſſario requiſita ad ꝯſecranduꝫ ma.
corpus xp̄i: qꝛ nec pferenda ab iſto nec ab
illo ⁊ ſic de ſingulis. Silr̄ nec requiriť la-
tinū nec grecū nec gallicuꝫ nec anglicū: ſꝫ
tñ requiriť aliq̄ lingua. Silr̄ null⁹ panis
neceſſario req̄riť: ſꝫ neceſſario requiriť pa
nis. ⁊ ſic cōiter loquēdū eſt in iſta materia
de forma: de materia: de intētiōe: de mini
ſtro. Eſt ergo forma duplex: qꝛ forma ſacra
lis ſup hoſtiā eſt. hoc eſt eñ corp⁹ meū. lꝫ
ſine illa ꝯiunctiōe eñ poſſit cōfici. tñ nul-
lus dꝫ illā dimittere. peccaret eñ mortali-
ter qui illā dimitteret ex ppoſito. forma ṽo E
ſup vinū. hic ē eñ calix ⁊c. Quantū ad ſe Scḋm
cūdū eſt ſciēdū ꝙ triplex eſt materia q̄ ad punctū
hoc ſacr̄m requiriť: ſcꝫ panis vinū ⁊ aqua. de ma-
Panis dꝫ eſſe triticeus p maiori pte ita ꝙ teria.
ſenſibilr̄ nihil appeat niſi triticuꝫ. ſcḋo dꝫ
eſſe azymus intra romanā eccleſiā: lꝫ poſ-
ſit cōfici de fermētato. vide Thomā in vl-
tima pte ſumme. q. lxxiij. arti. iiij. Vinū ſi-
ue albū ſiue rubeū ſufficit. Aqua elemēta-
ris dꝫ eē ⁊ nō artificialis: tñ ſi artificialis
eēt ꝯſecraretꝫ. vide de hoc in ſumma ꝯfeſ.
lib. iij. titu. xxiiij. aqua debet miſceri cū vi- F
no in calice. nec ſufficit mixtio in dolio. Tertiuꝫ
Tertio ſolus ſacerdos eſt miniſter vel punctū
alius q̄ tñ ſacerdos eſt reputatus: qḋ dico de mi-
ppter nō baptizatos vel nō ordinatos. du niſtro.
rū eñ eſſet ſi eccleſia in collatione ſacramē
torum deciperetꝫ in talibus q̄ eſſent ordi-

nati ab aliquo epo qui nõ eſſet ordinatus
ſeu baptizatus. durũ inquã eſſet dicere ꝙ
tales nõ abſoluerẽt nec conſecrarẽt: qꝛ ſic
pctõres eſſent defraudati ⁊ multa incõue
niẽtia poſſent ſequi: ⁊ ideo vel opꝫ dicere
ꝙ ꝯſecrarẽt vel ꝙ in illo hõie ꝯſecrat ipſe
deus: ⁊ ſic ſine miniſtro ꝯficeref ſacr̃m qđ
iſtoꝝ ſit verꝰ ſine reuelatione ſciri nõ põt.

B
Quartũ punctus de differẽtia trãſmutationis ſacramẽti ab alijs trãſmutationibꝰ.

Quarto videndũ eſt qualr trãſmutatio
differat ab alijs trãſmutatiõibus. differt
aũt in q̃ttuor. Primo qꝛ nihil conuertiſ ma
net ſub vtroqꝫ termino. Scđo qꝛ illud in
qđ panis cõuertiſ ſcꝫ corpus xpi in nullo
augeſ nec mutaſ. Tertio ꝙ ꝓprie loquẽ-
do nihil hic mutaſ: qꝛ nihil ſe hꝫ aliter q̃
prius: niſi dicaſ ꝙ corpus xpi mutaſ loca
liter ĩproprie: vt mutari localiter nihil di-
cat plus: niſi aliqđ corpꝰ eſſe de nouo vbi
priꝰ nõ erat. nõ tñ localiter vel circũſcripti
ue vbi priꝰ nõ erat localiter: vel locũ dimit
tere vbi prius erat localiter. Sed manife-
ſtũ eſt ꝙ panis nõ mutaſ: ſicut patꝫ inducẽ
do oẽs ſpẽs mutatiõis: niſi dicaſ corrũpi:
ſed hoc dici nõ põt: qꝛ in corruptione ma-
teria nõ mutaſ ſed manet ſub alia forma.
Quarto differt ab alijs mutationibus: qꝛ
oĩa accidẽtia poſt trãſſubſtãtatiões manẽt
qđ nõ eſt in alijs trãſmutationibꝰ. ex q̃ pa
tet ꝙ accidẽtia ſubſtãtiaꝝ materialiũ ſũt
alia ⁊ diſtincta ab ipſis ſubſtãtijs: nõ tñ h̃
ſemp tenui: qꝛ aliqñ dicebã oppoſitũ. i. ꝙ
albũ nõ põt fieri nigrũ niſi ꝑ corruptionẽ
ſubẽ vel ꝑ motũ localẽ ſubẽ vel ſubſtãtia-
rũ ſicut in mixtionibꝰ ꝙ vna mixtio cauſat
vnũ colorẽ ⁊ alia aliuꝫ: tñ põt dici ꝙ poſt
ꝯſecrationẽ nihil manet ibidẽ ꝯtinue ⁊ re
gulariter: ſꝫ intẽtiões ſolũ ⁊ ſpẽs acciden
tiũ. vñ ſolebãt vocari ſpẽs panis ⁊ vini et
nõ qualitates poſt ꝯſecrationẽ. ⁊ ideo ſen

D
Quintũ punctũ põit aliq̃s caſꝰ et eos ſolui.

ſus vtiſ ſpẽbus ꝓ rebus. ⁊ ſic iudicat ĩdeꝫ
manere: nihil tñ dico hic aſſertiue. Quin-
to reſtat ſoluere quoſdã caſus circa iſtam
materiã. Ponaſ ğ ꝙ aliq̃s ſacerdos obli-
gaſ ad vnã miſſaꝫ ſpãlr ꝓ a. poſtea eſt ob
ligatus ad aliã ꝓ b. nunq̇d ꝑ vnã miſſam
põt ꝓ vtroqꝫ liberari. Dico pͥmo ad for-

De recipiẽtibꝰ plures miſſas.

mã qõnis. ſcđo ad intẽtionẽ. De pͥmo ſine
diſtinctiõe dico ꝙ nõ: qꝛ caſus eſt ꝙ ſit pͥ-
mo ad vnã miſſaꝫ obligatꝰ ⁊ poſtea ad aliã

Probatur concluſio.

Vñ arguo ſic. nullꝰ obligatus ad quattuor
miſſas põt ſufficienter ſoluere duas cele-
brãdo: ſꝫ ille ꝑ caſum eſt obligatꝰ ad duas
miſſas: ergo. Maior patꝫ: qꝛ ſi nõ eadẽ rõ-
ne ſi eſſet obligatꝰ ad tres poſſet ſufficien-
ter ſoluere celebrãdo vnã tñ. ⁊ pari rõne ſi
ad mille qđ eſt oĩno irrõnabile: qꝛ ſic obli-
gatus ad quecũqꝫ anniuerſaria vl̃ ad quaſ
cũqꝫ annuatim celebrãdas ſatiſfacere poſ
ſet ꝑ vnã miſſam. Si tñ ponaſ ꝙ obligaſ
duabus ꝑſonis a ⁊ b ſub hac forma ꝙ vni
cuiqꝫ dicat ſic ⁊ nõ aliter legã tibi vnaꝫ le-
ctionẽ. tũc caſus mutatus eſt ⁊ poſſum ſa
tiſfacere ꝑ vnã: qꝛ nõ obligo me ad duas le
ctiones ſꝫ duabꝰ ꝑſonis. Sꝫ pono aliã for

I
Aliꝰ caſus ad idem.

mã. Si ponaſ ꝙ ſacerdos obliget ſe ad
dicendũ quinqꝫ miſſas principalr pro aĩa
petri. ⁊ aliã ꝓ aĩa Johãnis: nunq̇d põt ſa-
tiſfacere ꝑ vnã miſſam ꝓ vtraqꝫ aĩa. ⁊ vi-

Quid ſit pͥncipaliter celebrare ꝓ aliq̃.

deſ ꝙ nõ. Ad cuius euidẽtiã expono q̇d
voco miſſam celebrare pͥncipalr ꝓ aliquo
⁊ videſ mihi ꝙ celebrare principaliter eſt
applicare miſſam Johanni ꝙ ſit quedam
ſatiſfactio apud deũ ꝓ aĩa Johãnis ſi in-
digeat. Dico ğ celebrare pͥncipaliter ꝓ aĩa
Johãnis põt intelligi dupliciſ. Uno mo-
do ꝙ intendat ꝙ miſſa ſua valeat multis
ita ꝙ velit ſatiſfacere ꝓ multis ⁊ ſimul in
tendat ꝙ plus valeat anime iohannis q̃
alicui de reliquis. ⁊ ſic vere dꝛ ad virtuteꝫ
vocis ꝙ celebrat miſſam pͥncipalr ꝓ alio.
Alio modo ꝙ applicet miſſam ſic ꝙ cedat
aĩe Johãnis in ſatiſfactionẽ ⁊ nulli alij ce
dat in ſatiſfactionẽ nec per moduꝫ ſatiſfa
ctionis. ⁊ iſto modo dico ꝙ per vnã nõ po

Replicatur.

teſt ſatiſfacere vtriqꝫ. Contra. ponaſ ꝙ
intẽdat celebrare eque pͥcipalr ꝓ vtraqꝫ
tũc ꝓ neutra celebrat principalr: qꝛ aliud
eſt dicere ille celebrat pͥcipaliter ꝓ vtra-
qꝫ: et ille ꝓ vtraqꝫ principaliter celebrat:
qꝛ pͥma equiualet iſti. iſte celebrat pͥcipa
liter ꝓ iſtis ⁊ hoc eſt poſſibile. ⁊ tũc nõ fa
cit ſm caſuꝫ obligatiõis prius poſite. ſecũ
da equalet iſti copulatiue. iſte. celebrat pͥn
cipaliter ꝓ iſto ⁊ iſte celebrat pͥcipaliter

K
Rñſio ad diff.

pro illo. qđ eſt impoſſibile facere per vnaꝫ
miſſam. Sic patet quid dicendũ ad que
ſtionẽ qua queriſ an miſſa dicta ꝓ multis
tñ valeat cuilibꝫ eoꝝ ac ſi ſpãliter celebra
ret ꝓ vno. ⁊ poſito ꝙ quilibet eoꝝ ĩdigeat
Dico ꝙ nõ: qꝛ valor miſſe per modũ ſatiſ-
factionis cedet cuilibet in partem ſatiſfa-
ctionis apud deuꝫ ſm equalẽ ꝓportionẽ ⁊
ſm numerũ ꝑſonaruꝫ: ⁊ ꝑ cõſequẽs quãto
plures fuerit tanto vnuſquiſqꝫ minus ha
bebit: qꝛ valor miſſe eſt virtutis finite exiſtẽ
ti in purgatorio. Si autem ſufficeret vna

ad ſatiſfactionē faciendā ꝓ omi debito in quo tenerenꝛ quicūcꝫ hoīes obligati ad quācūcꝫ penā in purgatorio: ſic fruſtra di cerenꝛ plures miſſe quod nō videꝛ veruꝫ.

Proba tur ſe cūdo re ſpōſio.

Preterea ſi miſſa gn̄aliter dicta ꝓ cetuꝫ tantū valet vnicuicꝫ quātū ſi eēt dicta ſpā liter ꝛ ꝑūcipaliter ꝑ vno ſolo: irrōnabili ter ꝑmitteret eccl'ia celebrari ſpāl'r ꝓ vno ꝛ ſic tota eccl'ia erraret: q2 ſic poſſet tm̄ vale re oībus ſicut vni ꝛ hoc loquēdo de valore ꝑ modū ſatiſfactionis. Un̄ ſciēdū ꝙ miſſa vł quecūcꝫ oratio facta in eccleſia ꝓ defū cto pōt dupl'r ſibi valere. Uel ꝑ modū ſup plicationis. ꝛ ſic poteſt equal'r valere vni cuicꝫ ac ſi ſpāliter ꝓ vno fieret. Uel ꝑ mo dū ſatiſfactiōis vt ſit ps ſatiſfactionis de bite deo a defuncto. ꝛ ſic nō pōt ſm̄ caſuꝫ oīb⁹ valere equal'r. ꝛ eſt exēplū. pono ꝙ. x. obligenꝛ regi qlibet in decē libris ſi qs li beret eos ꝑ orōnē apō regē. manifeſtū eſt ꝙ tantū ꝓdeſt orō vnicuicꝫ quātū ſi fuiſ ſet ſpāliter ꝓ vno: ſed ſi liberet eos ꝑ modū ſatiſfactiōis ꝛ ſoluat regi. x. ꝓ eis: manife ſtū eſt ꝙ minus valebit h̄ ſatiſfactio cuili bet q̄ valeret ſi ꝓ vno ſpāliter ſolutereꝛ: q2 ſi ſpāliter ꝓ vno ſolueret poſſet euꝫ totali ter liberare qd̄ mō nō eſt verū: q2 tūc nō ſa tiſfacit ꝓ aliq̄ iſtoꝝ niſi ſm̄ ꝓportionē q̄ ſibi pōt ꝓuenire de decē diuiſis inter decē partes. ꝛ ſic nō recipet niſi vnicā librā: ꝛ ſic quārū ad plenā ſummā regi ꝓ ſingl'is tantū ꝓ decima parte ſatiſfecit. Sil'r ꝛ ec cleſia intēdit per miſſas nō ſolū impetrare remiſſionē pene per modū ſupplicationis orādo ꝓ eis: ſi etiā ꝑ modū ſatiſfactiōis ſol uēdo ꝓ eis deo. io nō tm̄ valet miſſa per modū ſatiſfactiōis.

Repli ca.

Cōtra. tn̄ pōt veriſi militer argui. Si em̄ dicaꝛ ꝙ miſſa tm̄ va let ꝑ modū orōnis illis ꝓ q̄bus fit: tūc eēt poſſibile ꝙ tm̄ valeret vnicuicꝫ de decē ſi

Rñſio

cut ſi fieret ꝓ vno tm̄. Judicādo aūt de deo ſm̄ cōditiones hūane politie: nō videꝛ ve riſimile ꝙ deus eq̄ faciliter cōcederet ſup plicationē que peteret remiſſionē. c. debi toꝝ ſicut ſupplicationē eque intēſam que fit tm̄ ꝓ vno debitore que procedit a ſimili charitate. ideo ꝓ nūc exiſtimo: ꝙ miſſa re gulariter loquēdo tam per modū oratio nis q̄ꝫ ꝑ modū ſatiſfactiōis plus valet vni ſi fiat ſingulariter ꝓ eo: q̄ ſi fiat generali liter ꝓ eo ꝛ ꝓ alijs: ſꝫ ꝑ modum orationis poſſibile ſit ſi placeret deo ꝙ equaliter va leret vt dictū eſt. Ex iſtis ſequiꝛ ꝙ obliga

tus ad celebrandū vnū annuale vel centū miſſas ſingulariter pro a. non pōt in illis miſſis celebrare principal'r pro b. ſecus tn̄ eſt ſi ſit obligatus ex cōuentione ꝙ debeat celebrare ꝓ illo: ſic tn̄ ꝙ liceat ſibi adiūge re aliqs puta duos vel tres vel plures: q2 tūc pōt alios adiūgere: ſꝫ nō tantū valet a. quātū ſi ꝓ ſolo fuiſſet celebratū. Sed nunc qd parochialis obligat⁹ orare ſolūmodo ꝓ parochianis eccl'e cui ſeruit pōt adiū gere aliquē amicuꝫ ad ꝑochianos ſub hac intētione vt miſſa cedat in ſatiſfactionē ꝓ oībus parochianis. Uideꝛ dicendū conſe quēter ꝙ nō. q2 ex tali adiūctiōe ad iſtam multitudinē portio vniuſcuiuſcꝫ eſt dimi nuta ꝑ intētionē ſacerdotis ſic adiungen tis aīam amici ſui ad parochianos. Simi liter qua rōne poſſet addere vnū ad centū ſi teneꝛ ꝓ centū parochianis: poſſet eque principal'r ꝓ ducentis. ꝯſequēs eſt falſuꝫ: q2 ſic defraudaret parochianos: q2 non tm̄ valet duab⁹ medietatib⁹ ſicut vni medieta ti ꝛc. vt dictū eſt pri⁹.

Repli ca.

Cōtra. tūc melius eſſet morari in vna parochia vbi eēnt tres q̄ vbi eſſent mille. ꝯn̄a ꝑꝫ per dicta.

Rñſio.

Dico ꝙ pēſando meritū quod ꝓuenit parochia nis ex merito ſacerdotis videꝛ ꝯn̄s eſſe cō cedendum: nō tn̄ eſt melius ſimpliciter vt ꝑꝫ.

Z Terti⁹ caſ⁹ ſeu ſecūda difficul tas.

Secōm dubiū an tm̄ valeat ſumi a ie iunio. Dico ꝙ nō in duplici caſu. Unus ē qn̄ pīaſus eſt in periculo mortis ne diſce dat ſine viatico tūc poteſt ſumere. Ali⁹ ca ſus eſt ſi ſacerdos decept⁹ dixerit v̄ba con ſecratiua ſup panē nō triticeū ꝛ ī ꝑceptio ne ꝑcipiat ꝙ hoſtia nō fuit de tritico: ille nō obſtāte ꝙ ſoluit ieiunū dꝫ accipe aliā hoſtiā idoneā ꝛ iā ꝯſecrare. Et ſi vinū de bitū prius cōſecraſſet debet illud ſi poſſit cōſeruare: ꝛ iterū aliud vinū in alio calice cū hoſtia conſecrare ꝛ totum ſanguinē ſcꝫ ꝑimū ꝛ ſcōm ſumere cū hoſtia. Si autem nullo mō poſſet illū ſanguinem conſerua re nō dꝫ illum iterū conſecrare: nec vinum illi cōmiſcere ſꝫ tm̄ hoſtiā conſecrare ꝛ ita ad ſumptionē ꝓcedere. Eodē mō de ſan guine ſi ponat aquā loco vini debet iterū conſecrare ꝛ aliā hoſtiā apponere ꝛ a con ſecratione hoſtie incipe: q2 cōſecratio inte gra debet eſſe Tho. vltima parte ſumme. Perfecta videri nō poſſunt ſacramēta niſi ꝑfecto ordine cōpleanꝛ. Jn iſto caſu debet ſumere nō obſtāte ꝙ nō ſit ieiunus: quia preceptū de integritate eſt maius q̄ ꝑce

ptū de ieiunio.ꝛ in iſtis caſib⁹ nō opꝫ īfer-
re pceptū de ieiunio:qꝛ minus pceptuꝫ in
fringendū eſt ꝛ obediendū maiori qđ eſt
de integritate ſacramēti.iſta pcepta ponū
tur de ꝯſe.di.ij.in plurib⁹ caplis.ſcđm vo
preceptū de integritate ſacramenti ſpecia
liter ponit̄ de ꝯſe.di.ij.duobus capitulis
ſcꝫ.c.relatū.ꝛ.c.cōperimus.Ex qb⁹ auctori
tatibus ptꝫ ꝙ tenet̄ ex precepto ꝑfecte ſub
vtraqꝫ ſpecie cōſecrare ꝓpter integritateꝫ
ſacramēti.de qua ꝑfectione habet̄ de ꝯſe.
di.ij.c.nihil.Itē ex pcepto tenet̄ quotiens
ꝯſecrat ieiun⁹ ſumere de cōſe.di.ij.c.palle
gato.Igit̄ cū non ſit per caſuꝫ ieiunus tñ
opꝫ ſumere nō ieiunus:qꝛ preceptum ieiu
nij eſt tm̄ de honeſtate ſacramenti ꝛ reue-
rētia.ſed pceptū de integritate eſt de ſuba
ſacramenti:qꝛ in duab⁹ ſpeciebus vnū tm̄
ꝯſiſtit ſacramentū.ꝛ ideo nō minus vni ꝙ̄
alteri ꝓuideri debet.Ex quib⁹ ptꝫ ꝙ nō eſt
verū qđ dicit̄ in ſumma ꝯfeſſo.lib.iij.c.xx-
iiij.q.lxiij.ꝙ tm̄ in articulo mortis pōt ſu
mi a non ieiunis.Pono ꝙ aliqs ſacerdos
poſt mediā noctē aliquid guſtauerit vtrū
poſſit in craſtino celebrare.Dicit ſanctus
Thomas ꝙ illa die nō poteſt celebrare:qꝛ
tunc incipit dies.vltima parte.q.viij.arti.
vi.Si ſacerdos poſt dictas matutinas in
ſero guſtauerit vtrū poteſt in craſtino ce-
lebrare.Dicendū ꝙ ſic:qꝛ nullibi inhibet̄.

Ad pri-
mū pri.

Ad primū principale cū arguit̄ ꝙ hmōi
trāſſubſtantiatio eſt impoſſibilis.Dico ꝙ
nō.Et ad ꝓbationē dico ꝙ non manet pa
nis nec aliqua ps eius.Et cum dr̄ vel ſuba
panis annihilat̄ ꝛc.pōt dici ꝙ concluſio
eſt va ad bonū intellectū.ſic vꝫ intelligen-
do ꝙ ſuba panis prius fuit ꝛ modo nec eſt
nec erit nec aliqua ei⁹ ps.Et qn̄ aliq̄ dicūt
ꝙ nō annihilat̄:ſꝫ cōuertit̄ in corpus xp̄i.
dico ꝙ volūt ꝙ ad exprimendū congrue ꝛ
explicite ſacramēti miraculū.nō ſufficit di
cere ꝙ panis annihilat̄:qꝛ ſic nulla mētio
fit de exiſtētia corpis xp̄i de nouo in ſacra
mēto.ꝛ iđ ꝯuenienti⁹ exprimit̄ miraculuꝫ
ſacramēti ſub terminis iſtis panis tranſ-
ſubſtātiat̄ in corpus xp̄i:vbi exprimit̄ mira
culū tā ex pte termini a q̄ ꝙ̄ ex pte termini
ad quē.ꝛ ſunt duo diſticta miracula.Unū
eſt ꝙ ſuba panis deſinit eſſe ſine actione
corrūpēte.Aliud ꝙ corpus xp̄i incipit ibi
eſſe cū ſpēbus remanētib⁹:ꝛ iſto mō vtun
tur doctores iſtis ꝓpōnibus.panis ꝯuerti
tur in corp⁹ xp̄i.panis trāſmutat̄ vel trāſit
in corp⁹ xp̄i:qꝛ magis explicat̄ p eas mira
culuꝫ ſacri:ꝛ tm̄ nihil aliud p eas denotat̄
niſi ꝙ ibi fuit ſuba panis prius:ꝛ poſtea
deſinit ibi eſſe vtute diuina ſine actiua cor
ruptiōe creature manētib⁹ accidentib⁹ vel
intētiōib⁹:ſiue ſpeciebus ꝯſimilib⁹. Scđo
cū dr̄ ꝙ tunc deus poſſet ſubam ſolis ꝯuer
tere in ſubam muſce ꝛ totā machinā mun
di ꝛc.ſic periret tota certitudo expientie.
ꝛc.Dicēdū eſt ꝙ de⁹ pōt plus facere ꝙ̄ ītel
lectus intelligere.ꝛ ideo nō eſt inconueni-
ens cōcedere ꝙ deus poſſet totā machinā
mūdi ꝯuertere ꝛ facere exiſtere ſub ſpecie-
bus vnius muſce.ſicut em̄ pōt facere duo
corpora eſſe ſimul:ita duas medietates fa
cere pōt eſſe vbi modo eſt vna medietas:ꝛ
adhuc in loco medietatis illi⁹ medietatis
nec eſt dare locū ita minimū vbi de⁹ nō po
teſt ponere maximū corp⁹. Quātū ad cer
titudinē experiētie credo ꝙ nulla eſt certi
tudo creata ita certa de aliqua re ꝑſiti quī
poſſet eſſe falſa p mutationeꝫ tm̄ hec lateat
me an ſit vera vel falſa. Cōtra.ſi neutrū
ſcis ḡ habes dubitare.Dico ꝙ dubitare du
pliciter accipit̄.Uno mō vt diſtinguit̄ nō
ꝯ credere:ſed ꝯ ſcire vel cognoſcere.ꝛ hoc
mō q̄ neutrū oppoſitoꝝ ſcit:dicit̄ dubitare
de vtroqꝫ:qꝛ ſic dubitatio cōpatit̄ ſecū cre-
dere:qꝛ ſimul ſtāt dubito iſtū hoīem eē pe
trū:ꝛ credo iſtū hoīem eſſe petrū.ꝛ ſic ꝯce
do ꝙ q̄libet hꝫ dubitare tales.h̊ eſt lignū.
hoc eſt ſol.ꝛ ſic de ſingulis vt diſtinguit̄ a
cognitione.ꝛ ꝯcedo ꝙ nulla certitudo ex
cludens talem dubitationē eſt hoī poſſibi
lis p naturā ꝛ p experiētiam.Alio mō acci
pio dubitare:ita ꝙ talis cognoſcēs ſi ſim-
pliciter indifferēs ad aſſentiendū vel non
ſicut de iſta:rex ſedet.q̄ mihi ſimplr̄ neu-
tra eſt:nec aſſentio:nec diſſentio.ꝛ ſic non
dubito tales h̊ eſt lignū.hoc eſt lapis.ꝛ ſic
de alijs:qꝛ ſufficiēter eſt mihi ꝑſuaſum ꝙ
de⁹ talia nō trāſmutauit.qꝛ hoc non reuela
uit alicui nec apparet q̄re h̊ faceret:qꝛ ta-
lia nō facit ſine magna vtilitate ſequenti.
Ad tertiū cū querit̄ de multitudine iſto-
rum accidētium ꝛc.Pōt dici ꝙ nō pōt ri-
dere ītelligere vel generare q̄ ſunt opatio
nes ſube aīe.Un̄ potētia intellectiua ē ip-
ſamet aīa.Silr̄ potētia generatiua indu-
dit ipſam aīam.ſilr̄ potētia qua hō ridet ſi
tm̄ poneret̄ ꝙ tales potētie eſſent acciden
tia deberet ꝯcedi cōſequēter ꝙ a poſſet in
telligere generare ꝛc̄,ꝛ facere omnes ope

Ad ſe-
cundū.

Ad ex-
perien-
tiam.

Dubita
re acci-
pit̄ du-
pliciter

Ad ter-
tium.

n rationes illas quas poteſt hō. Ad ſcd̄m
Ad ſe/ pꝛincipale qn̄ arguiť ꝙ ſi ſic: tales eſſent
cundū conceded̄e: de pane fit corpus xp̄i: qd̄ erat
pꝛinci. panis eſt corpus xp̄i ⁊ hmōi. Dico ꝙ oēs
ille ſunt diſtinguende in iſta materia: eo
ꝙ ly de pōt dicere circūſtantiā cauſe mate
rialis: vel circūſtantiā termini a quo ꝯuer
ſionis. Pꝛimo modo ſunt falſe. ſcd̄o modo
vere: ⁊ eſt ſenſus: de pane fit corpus xp̄i. i.
ſub̄a panis erat ſub iſtis accidentibꝰ ante
inſtās cōſecrationis. ⁊ ĩ inſtāti ꝯſecrationis
fit ſub eiſdē accidētibus corpus xp̄i virtu
te v̄boꝝ ſacerdotis deo operāte. ⁊ ſi hmōi
ꝓpōnes inueniunť a doctoribus exponē/
de ſunt ad bonū intellectū: q2 ſi accipiant
ꝓpꝛie falſe ſūt. ſi impꝛopꝛie vere ſunt. ver
bi gratia. ſubſtātia panis eſt corpus xp̄i. i.
ſub ſpeciebꝰ panis ſub q̄bus eſt mō ſub̄a
panis erit corpus xp̄i. Similr̄ qd̄ erat pa/
nis eſt corpus xp̄i. i. ſub ſpēbus ſub q̄bus
erat pꝛius panis eſt modo corpus chꝛiſti.
Ad pꝛi/ Tūc ad pꝛimū cū arguiť. de pane fit cor
mū ſe pus xp̄i de nouo. ergo corpus xp̄i fit de no
cūdū ⁊ uo. accipiēdo añs in ſenſu vero. ꝯñа nō va
tertiū. let: ſicut non valet. aq̄ fit calida de nouo:
Ad q̄r/ ergo aqua fit de nouo. Et ſic p3 ad ſcd̄m ⁊
tum. tertiū. Ad quartū cū arguiť. hec eēt vera
panis pōt eſſe corpꝰ xp̄i. Dico ꝙ ſi accipia/
tur ꝓpꝛie falſa eſt. ſi impꝛopꝛie vera. et d3
exponi vt ſupꝛa. ⁊ ſic ponať in eſſe ſub ſpe
ciebus panis eſt corpus xp̄i. Argumen
ta v̄o que ſunt bene quattuor vel q̄nq3 cū
accipiāt ꝓpōnes pꝛopꝛie. quo modo ſunt
negāde minores nō ꝯcludūt: nec reſpōſio
ibi poſita valet. Similr̄ dico ad illos ver/
ſus. Cōſtat in altari ⁊c. ꝙ verſificator loq̄/
tur metaphorice ⁊ ĩpꝛopꝛie more poetaꝝ.
vnde vterq3 verſus falſus eſt in ſenſu quē
faciūt ⁊ verus in ſenſu in quo fiūt: ⁊ expo
o niť per modū ſupꝛius dictū. Ad tertium
Ad ter/ ꝑncipale quādo arguiť ꝙ oculus xp̄i ⁊c.
tiū pꝛi. Quia ibi eſt oculus ⁊ mediū diſpoſitū. ne
go ꝯñam: q2 antecedens eſt verū ⁊ ꝯñs fal
ſum. nec hoc pꝛobat argumentū. cā quare
ꝯña nō valet: eſt q2 nō eſt idē oculū xp̄i vl̄
corpus xp̄i eē realiter ⁊ eſſe ibi ſitualiter
vel localiter vel circūſcriptiue: q2 denota/
tur ꝙ dimēſiones xp̄i applicent dimēſio/
nibus panis: cū d2 ꝙ oculus xp̄i videt ſe
in hoſtia. ꝯcedo tn̄ illā ꝙ oculus xp̄i videt
manū ſuā in hoſtia. Similr̄ iſtam xp̄s pōt
tāgere manū in hoſtia exponēdo pꝛimam
ad iſtū intellectū. oculus xp̄i videt manus
que eſt in hoſtia. S3 ad iſtas xp̄s pōt mo/ Rñſio
uere manū ſuam que eſt in hoſtia: oculus ad q̄ſ/
xp̄i diſtat a pede in hoſtia ⁊ ꝯſimiles. poſ/ dā diffi
ſet dici ꝙ ſunt diſtinguende penes amphi cultā/
bologiam: q2 hec xp̄s pōt mouere manū tes.
ſuā in hoſtia pōt accipi ꝓ iſta xp̄s poteſt Als am
mouere manū ſuam que manus eſt in ho pliatio
ſtia. ⁊ hoc eſt certum. vel ꝓ iſta xp̄s poteſt nem.
mouere manū ſuā ſic ꝙ motus ille ſit ab
hoſtia. ⁊ hoc eſt falſum. Ad ſcd̄m de li/ Ad ſe/
nea que eſt longitudo corpis xp̄i. Dico ꝙ cundū.
non eſt alia res niſi corpus xp̄i. tn̄ iſte ter/
minus longitudo corpis xp̄i cōnotat aliā
rē q̄3 corpus xp̄i: q2 ſignificat corpus xp̄i.
⁊ cū hoc ꝙ inter caput ⁊ plantā ſit diſtan
tia. ⁊ ideo tota longitudo xp̄i ⁊ latitudo ⁊
ꝓfunditas eſt in ſacr̄o. ſed nō eſt ibi longi
tudo xp̄i nec latitudo. hoc eſt latitudo xp̄i
que eſt realiter corpus xp̄i nō eſt dimēſio
nabiliť nec localiť ibi ſic ꝙ in loco hoſtie Replis
ſit pars xp̄i diſtans ab alia parte xp̄i. Tūc ca.
quando queriť aut illa linea eſt recta aut Rñſio.
curua. Pōt dici ꝙ non eſt curua vel recta:
q2 nō eſt ibi linea: ſed linea eſt ibi. ⁊ linea
curua vel recta eſt ibi hoc eſt lōgitudo eſt
ibi: ſed longitudo illa nō eſt ibi lōgitudo
hoc eſt dictu res que eſt lōgitudo iſta rea
liter eſt ibi: ſed lōgitudo nō eſt ibi ſic ꝙ ſit
longitudo ibi ſed bene eſt lōgitudo alibi.
Cōtra. corpus xp̄i aut eſt diuiſibile aut Replis
indiuiſibile. Si diuiſibile: ergo eſt ibi cor/ ca.
pus xp̄i extenſum: ⁊ vltra. ergo eſt ibi loca
liter. Si indiuiſibile. Cōtra ſequiť corpus
xp̄i eſt ibi indiuiſibile: ergo corpus xp̄i eſt
indiuiſibile. Dici pōt ꝙ corpus xp̄i eſt in/ Rñſio.
diuiſibile ibi: ⁊ hec eſt falſa corpus xp̄i eſt
ibi extenſum vel diuiſum ſm̄ ſubſtantiā
partiū. Et ſi arguitur ſic. corpus xp̄i eſt ibi Replis
nō extenſum: ergo corpus xp̄i eſt nō extē/ ca.
ſum. ꝯña patet. Sed cōtra arguiť corpus
xp̄i eſt ibi non extenſum: ergo corpus xp̄i
nō eſt habēs partē extra partem. ergo cor
pus xp̄i non eſt ibi corpus. Et conſequēs
accipiať ꝓpꝛie debet cōcedi: q2 ſenſus eſt
non eſt ibi corpus xp̄i habēs ibi partē ex/
tra partē ſm̄ longum latum ⁊ ꝓfundum ⁊
ſic manifeſtum eſt ꝙ eſt verū. Si autē cō/
ſequens exponať p iſtam. corpus xp̄i non
eſt ibi res que eſt corpus xp̄i. ꝯñs eſt falſū
⁊ ꝯſequētia nō valet. ⁊ ſic p3 vltra ad om
nes alias ꝓpoſitiones. Ad ſcd̄m dico ꝙ Ad ſe/
figura corporis chꝛiſti eſt ibi: ſ3 figura cor cundū.
poris xp̄i nō eſt ibi figura corpꝰs chꝛiſti.

P Ad q̄rtū pn. Ad quartū principale qn̄ q̄rit̄ an videmus ibi corpus vel nō. Dico ꝙ tales ꝓpōnes video corp⁹. tāgo corpus nō debēt negari in ſenſu ī quo fiūt: q2 ſenſus ē ſub ſpeciebus viſis ⁊ tact⁹ eſt corpus xp̄i. ⁊ nō eſt ſenſus ꝙ illud qđ imutat ibi viſum vt obiectū viſus vel tactus eſt corpus xp̄i. q2 fide tenem⁹ ꝙ ſpēs vident̄ tāgunt̄ frangunt̄. ⁊ ꝙ viſio fractio ⁊ hmōi eſt in ſpeciebus nō in corpe. Similr̄ imutatio viſus ⁊ multiplicatio ſpēi ac obiecti eſt a ſpeciebꝰ tm̄ ⁊ nō a corpe. vn̄ de ꝯſe. di. ij. q̄ mādu cāt Panis eſt ⁊ calix qđ oculi renūciāt: qđ aūt fides expoſtulat inſtruēda. panis eſt corpus xp̄i: calix ſanguis. ⁊ ideo iſta dicunt̄ ſacr̄a. q2 in eis aliud videt̄ ⁊ aliud intelligit̄. qđ videt̄ hꝫ ſpeciē corpalē: qđ intelligit̄ fructū hꝫ ſpūalē. Ubi manifeſte dr̄ ꝙ ſpēs videt̄ ⁊ corpus xp̄i ſub ſpeciebus nō videt̄: ſꝫ intelligit̄. Unde ꝓprie loquendo non dꝫ cōcedi tetigi corpus xp̄i. vidi corp⁹ xp̄i: nec ipm̄ corpus xp̄i tetigit me corpus xp̄i mutat viſum meū. tm̄ loquēdum eſt vt plures dum tm̄ habeāt ſanuꝫ intellectum.

Q Ad q̄ntū pn. Ad quintū principale qn̄ arguit̄ de intētione ſacerdotis habētis corā ſe ſex hoſtias. Dico ꝓbabiliter ꝙ ꝑ tūc nō ꝯſecrat q2 actus ꝯſecrādi requirit intētionē determinatā circa certā materiā. vn̄ cuꝫ dicit̄ ꝙ ibi eſt intētio. Dico ꝙ nō. ⁊ cum arguit̄ ꝙ intētio indeterminata ſufficit: q2 cū ſacerdos ꝯſecret hoſtiā cōſecrat infinitas partes: q2 iſta hoſtia eſt infinite ꝑtes. Dici poteſt ꝙ hꝫ determinatā intētionē ꝯſecrādi infinitas ꝑtes hoſtie. q2 illa hoſtia eſt infinite partes: ⁊ iſtā intendit determinate cōſecrare ⁊c. Similr̄ qn̄ ſacerdos ꝯſecrat multas hoſtias ſicut in die paſche nō req̄rit̄ ꝙ ſciat numerū hoſtiaꝝ: ſed ſufficit intentio ꝯſecrandi multitudinē iſtaꝝ. Unde intētio formata ꝑ copulatiuā mentalē vel vocaleꝫ que equiualet copulatiue ſufficit: ſꝫ intentio formata ꝑ diſiunctiuā mētaleꝫ nō ſufficit: q2 illa eſt intentio magis vaga cū qua ſtat ꝙ nullū panē vel hoſtiā intendit ꝯſecrare.

Ad ſecundū. Ad ſcđm qn̄ arguit̄ de errāte circa cōpoſitionem ꝯtinui ⁊ querit̄ an ꝯſecrat vel nō. Pōt dici ꝙ talis nō ꝯſecrat q2 nō hꝫ intentionē debitā. requirit̄ eīm ꝙ ꝯſecrās intēdat ꝯſecrare panē viſibilē ⁊ tāgibilē q̄lis nō eſt panis īdiuiſibilis. Replica. Cōtra. credat talis ꝙ oīe indiuiſibile eſt ſenſibile vel viſibile ⁊ intendat tunc ꝯſecrare vnū indiuiſibile preciſe nunq̄d conſecrat. Pōt dici ꝙ ſic: q2 nō oīs falſitas q̄ implicat̄ in intētione ꝯſecrantis īpedit ꝯſecrationē: q2 cum iſto errore ꝙ indiuiſibile ſit ſenſibile ſtat ꝙ veraciter intēdat ꝯſecrare panē viſum a ſe.

Ad tertium. Ad tertiū qn̄ arguit̄ ꝙ intēdit ꝯſecrare oēs partes ꝓportionabiles denotatas a numero īpari ⁊c. Pōt dici ꝙ talis ꝯſecret oēs ꝑtes. q2 quodlibet qđ ipſe intendit cōſecrare eſt panis. Et cū dr̄ ꝙ ipſe ibi facit infinitos panes in actu: q2 inter quoſcūq3 duos panes mediat vnus homo. pōt dici ꝙ nō ſequit̄ ꝙ ibi ſunt infiniti panes eo mō quo pħs loquit̄. iij. phyſicoꝝ. c. de infinito. q2 ſic requirit̄ nō ſolū ꝙ diſcontinuet̄ a ſubſtātia cui fuit ꝯtinuata: ſꝫ ꝙ qualitates ſue vere diſcōtinuent̄ a qualitatibꝰ q̄ fuerūt in pane iā trāſſubſtantiato: ⁊ q2 manet vera ꝯtinuatio in accidētibus iſtius hoſtie: ideo nullus panis eſt fact⁹ in actu magis in fine ꝯſecrationis q̄ ante. Et cū dr̄ īter quoſcūq3 panes mediat vnus hō ego cōcedo. ⁊ ꝯcedo ꝙ iſti panes ſunt diſcōtinuati: q2 nullus cōtinuat̄ alteri. tm̄ q2 remanet vna qualitas ideo nō ſūt ille due partes reducte ad actū ſm̄ modū loquēdi. Ariſto. iij. phyſicoꝝ. vocādo tm̄ eē in actu eſſe vnā rem vel ſubſtātiam alteri oīno nō ꝯtinuani: pōt cōcedi ꝯcluſio ꝙ ibi ſunt infinite ſubſtātie in actu. Sed cū querit̄ de tangēte ſupficiē remanentē verſus quā fit ꝓgreſſio partiū ꝓportionabiliū an talis tangit corpus xp̄i vel panē. Pōt dici ꝙ ſimul tangit panē cōſecratū ⁊ panē nō ꝯſecratum: q2 immediate iuxta manuꝫ eſt panis conſecratus.

Alia reſpōſio. Aliter pōt dici ad argumentū a principio ꝙ talis nō cōſecrat: q2 eſt dare aliquā partē ꝓportionabilem inſenſibilē: que ſi virtute diuina eſſet cōſecrata nō eſſet ſenſibilis ⁊ nullus dꝫ intendere facere diſtinctuꝫ ſacr̄m ꝑ ſe: ſꝫ debeat intendere ꝯſecrare panē inſenſibilē exiſtentē totaliter ꝑ ſe: q2 talis pars non pōt eſſe ſacramētū determinatū: q2 nō hꝫ ſpecies ſenſibiles. Ad quodlibet eīm ſacr̄m determinatū requirit̄ diſtātia ⁊ ſenſibilitas ſpecieꝝ: ⁊ ideo licꝫ pōt ꝯſecrare quodlibet a cōſecrando totū. ⁊ ſic facere vnum ſacramentū de toto. tamē nō pōt ꝯſecrare quodlibet a diſtincte: q2 quodlibet a nō poteſt eſſe diſtinctum ſacramentū: ideo talis intenderet impoſſibile. ⁊ ꝑ ꝯſequēs nō facit quod intendit: tamen cōſecrat vnā multi-

tudinē a. ad cuius noticiā ipſe nō pōt ve-
raciter deuenire ⁊ illa multitudo ē finita.
Ad quar-tum. Ad quartū de intētiōe huiꝰq̄ vult cōſe-
crare de carne ⁊ decipit̄. Pōt dici ꝙ nō cō
ſecrat: q̄z hʒ intētionē repugnātē ſacro: q̄z
requirit̄ talis intētio volo ꝯſecrare panē:
⁊ credo illud eſſe panē de quo intēdo cōſe
crare. ⁊ ideo lʒ nō opʒ ꝯſecrantē formare
iſtā copulatiuā mentalē in actu: tm̄ requi-
rit̄ ꝙ nō habeat intētionē repugnantem
iſti copulatiue. ſi tm̄ intēderet volo ꝯſecra
re hoc q̄cquid fuerit: pōt eſſe dubiū an cō
ſecraret ⁊ poſſet dici ꝙ requirit̄ in ꝯſecrā-
te opinio de eſſentia panis ⁊ intētio ad cō
ſecrandū panē ⁊ nihil aliud. vñ qui dubi-
tat ꝟ nō credit: ibi eſſe panē nec hʒ inten-
Ad quin-tum. tionē debitā nec ꝯſecrat. Ad quintā qn̄
arguit̄ de ſacerdote prius ꝯſecrante ſpēs
panis ⁊ poſtea furtiue auferēte illas ſpe-
cies ⁊c. Dico ꝙ ſic. tm̄ ſi ꝓbet̄ in foro iudi-
cij cōtra eū tenet̄ fateri fraudē ſuā: nō tm̄
dʒ laico reſtituere illas ſpēs: lʒ habeat il-
las: ſʒ valorē nō valorē ſacramēti: q̄z hoc
nō pōt: ſʒ valorē panis ante ꝯſecrationē:
Ad ſex-tum. tm̄ dʒ negare ſe abſtuliſſe panē. Ad ſextā
patet ꝑ predicta. Ad ſeptimā cū dicitur
Ad ſep-timum nō requirit̄ intētio. q̄z tūc haberet dubita
re quilibet in eleuatiōe an debeat adora-
re vel nō. Dico ꝙ non dʒ dubitare diſtin-
guendo dubitare ꝯtra credere: ſed credere
dʒ ꝙ ſacerdos bona fide facit: ⁊ adorare
ſecure. in illa tm̄ adoratione ſubintelligit̄
cōditio puta ſi ꝯſecratū eſt: ⁊ ideo nullū
piculū eſt etiā hoſtiā nō ꝯſecratā adorare:
q̄z nō adoret niſi ſub cōditione tacita ibi
ſubintellecta. Unde eccleſia abſolute ⁊ pu
blice adorat ſine ꝯditione adiecta: non tm̄
ſine ꝯditione ſubintellecta. Ad ſextum
a Ad ſex-tū ꝑn. principale cū querit̄ quō forma ꝯſecrandi
Nota bene. ſit vera ⁊c. vbi dico tria. Primū ꝙ vtuntur
ꝓpoſitione ac ſi eſſet res ꝑmanens ⁊ tota
ſimul in vltimo inſtanti ꝓlationis: ⁊ ſic
dicimus ꝙ ꝓpoſitio eſt vera vel falſa. Se
cūdo dico ꝙ in vltimo inſtanti ꝓlationis
iſtius orationis. hoc eſt corpus meum ⁊c.
eſt ſub iſtis ſpeciebꝰ corpus xp̄i. ⁊ ꝓ illo in
ſtanti facit ſacerdos demōſtrationē ad in
tellectū cū dicit. hoc eſt eīn corpus meum.
Unde nō intēdit demōſtrare aliq̄d qd̄ eſt
ibi realiter qn̄ ꝓfert illud ꝓnomē hoc: ſed
intēdit demōſtrare illud qd̄ erit in fine ꝓ
latiōis. Tertio dico ꝙ nō dicit illa verba
in ꝑſona ſua ſʒ in ꝑſona xp̄i. vnde nō loq̄-

tur de corpore ſuo ſʒ de corpore xp̄i. ex qui-
bus ptʒ ꝙ ipſe dicit verū. q̄z ſi xp̄s diceret
ea diceret verū ⁊ ipſe in ꝑſona xp̄i dicit il
la: ideo dicit verū: ad vulgarē modū loq̄n
di. vñ manifeſtū eſt ex ſerie verboꝝ ꝙ ſa-
cerdos ꝓfert illa verba recitatiue de xp̄o.
Narrat eīn ꝙ dedit diſcipulis ſuis dicēs.
accipite ⁊ comedite hoc eſt eīn corpꝰ meū.
ptʒ ḡ ꝙ ſacerdos nō dicit falſuʒ: q̄z non di
cit eſſe corpꝰ ſuū: ſʒ dicit ꝙ eſt corpꝰ xp̄i: q̄z
recitat xp̄m hoc dixiſſe. Et cū querit̄ quid
demonſtratur per ly hoc dicitur ꝙ fit de-
mōſtratio in vno inſtāti ꝓ alio inſtanti ⁊
demōſtrat̄ corpꝰ xp̄i qd̄ eſt in fine ſub illis
ſpeciebꝰ. Aliter pōt dici ꝓbabiliter ꝙ Alia re
hoc ꝓnomē hoc nullā demōſtrationē facit ſpōſio.
q̄z tenet̄ recitatiue. ⁊ quaſi materialr̄ ſum
pta dicunt̄ illa verba a ſacerdote. Uñ ſi re
citarē dictū xp̄i: ⁊ dicā ꝙ xp̄us dixit petro
tu es petrus: manifeſtū eſt ꝙ nō tūc hoc
ꝓnomine tu ſignificatiue: ſʒ tm̄ recitatiue
⁊ materialiter accepto: ⁊ hec videt̄ opinio
dñi Inno. i libro ſuo de officio miſſe. par
te. iij. c. vj. ⁊. ix. Sed ꝯtra arguit Thomas
iiij. ſentē. diſt. viij. primo q̄z ſi ſic. illa v̄ba Replica pma
nullū ordinē haberēt ad preſentē materiā
⁊ ſic nō accederet verbū ad elemētū vt fie
ret ſacr̄m: qd̄ eſt tm̄ requiſitū ad ſacr̄m ſm̄
Auguſtinū. Scdo q̄z eadem difficultas Scda
manet de verbis xp̄i: qn̄ xp̄us ea ꝓtulit. S
Ad primuʒ negat̄ ꝯña: q̄z placet deo ꝙ Rñſio
ad recitationē verboꝝ iſtoꝝ cū intentiōe ad pmā
cōſecrādi. i. cū volūtate ꝙ deus trāſſubſtā
tiet materiā debitā ⁊ fiat trāſſubſtātiatio
⁊ ſic accedit verbū ad elemētū ⁊ fit ſacra-
mentū. Ad ſcdm̄ de verbis eiſdem ꝓla Ad ſe-
tis a xp̄o pōt dupliciter dici. Primo modo cundā
ꝙ xp̄s fecit demonſtrationē ad intellectū
⁊ ad ſenſum ſimul in vno inſtāti ꝓ alio in
ſtanti tenēdo ꝙ ipe ꝑ illa verba ꝯſecrauit
vel poſſet dici ꝙ virtute diuina cōſecrauit
ita ꝙ in inſtanti intrinſeco ante tēpus ꝓ
lationis iſtoꝝ verboꝝ fuit ibi verū corpꝰ
xp̄i ⁊ ꝙ illa verba poſtea dixit vt diſcipu-
lis ſuis fieret doctrina de forma cōſecrā-
di. Ad alia non vacat reſpondere modo. ⁊
ſic patet ad queſtionem.

VTrum cōfeſſio a Que-ſtio. iiij
ſacerdoti facienda ſit homi
ni neceſſaria ad ſalutē. Qd̄ Primū
nō: quia ex ſola contritione princi.
peccatū remittit̄. ergo non

p

eſt neceſſariū poſtea ꝯfiteri.ꝯña ptꝫ:qꝛ cō‐ feſſio nō eſt neceſſaria niſi ꝓpᷤ dimiſſiōeꝫ peccati. Añs ꝓbo:qꝛ grã ⁊ culpa ſeinuicē nō cōpatiunť:ſꝫ ſtatim ad ꝯtritionē pctō‐ rū infundiť grã.iuxta illud Eze.xviij.in q̄‐ cūqꝫ hora inge.pec.⁊c. Preterea de pe.diſ. pͥma.ꝓpe ꝑncipiū.ca.lachryme. ⁊ recitat magiſter diſ.xvij.c.iij. Lachryme lauāt de lictū qḋ voce pudoꝛ eſt ꝯfiteri.ergo ꝯfeſſio nō ē neceſſaria. Cōfirmať.qꝛ petrū magda lenam ⁊ paulū legimus fuiſſe pctōꝛes ve niā ꝯſequētes:de quoꝝ tñ cōfeſſione nul‐ libi ſcriptū eſt. Preterea ꝯfeſſio faciēda eſt ſacerdoti diſcreto qui ſciat diſcernere inter leprā ⁊ nō leprā ⁊ ſm culpas ꝓpoꝛ‐ tionare penas:ſꝫ aliqñ cōtingit ꝙ aliquis ſacerdos nō ſcit ita bene diſcernere inter pctm̄ ⁊ grauitatē peccati pēſare ſicut non ſacerdos:⁊ aliqñ ipſemet ſacerdos ē talis q̇ ſciat hmōi.ex quo videť ꝙ liceat non ſa‐ cerdoti cōfiteri.⁊ ꝙ idē hō poſſit in caſu ſi bi ipſi iponere penitētiā:ne ſit neceſſarius recurſum hr̄e ad ſacerdotē. Preterea ſi ꝯfeſſio ſit neceſſaria ad ſaluteꝫ:vel eſt ho‐ mini ipoſita de iure diuino:vel de iure na ture.non de iure diuino:quia illi qui tñ fuerūt ſub lege nature fuerūt obligati ad ꝯfeſſionē. Probo:qꝛ adā ⁊ cayn reprehēdū tur a deo ꝙ pctm̄ ſuū nō voluerūt cōfiteri. vt ptꝫ Gen.iij.⁊.iiij. Et ſilr Job fuit tpe le gis nature ⁊ tñ ipſe ꝯfitebať peccata. Job xxxi. Si abſcōdi quaſi hō peccatū meū.er‐ go ꝯfeſſio nō eſt tñ de iure diuino. Si di‐ cať ꝙ eſt de iure nature.ꝯtra q̇cq̇d eſt de iu re nature ſequiť dictamē naturalis rōnis ⁊ eodē mō obſeruať apud oēs: ſed hoc nō pōt dici de ꝯfeſſiōe.igiť. Preterea nō eſt neceſſaria:niſi qꝛ a deo inſtituta:ſꝫ diuina inſtitutio ꝑmulgať. Jacobi.v. Cōfitemini alterutrū pctā veſtra. vbi nō ſit mentio de ſacerdote. Silr in lr̃a ꝑſuadeť in caſu cōfi teri ſocio. vbi dicit ſic diſt.xvij.c.v. Si de fuerit ſacerdos ꝓximo vl̄ ſocio faciēda eſt ꝯfeſſio. Preterea ſi ſic videť ꝙ liceret cō fiteri cuilibet ſacerdoti melioꝛi.ꝯña ptꝫ ꝑ illud qḋ dixit magr̄ in.iiij. diſtin.xvij.c.v. Qui ergo ꝯfiteť ſacerdoti oīno melioꝛ q̄ꝫ pōt ꝯfiteať.ergo relinquiť iudicio ꝯfiten tis ſibi eligere ꝯfeſſorē. Itē diſt.xvij.c. v. querēd⁹ eſt eñ ſacerdos ſapiēs ⁊ diſcre‐ tus:q̇ cū ptāte ſimul habeat iudiciū. Silr q̇libet ſacerdos hꝫ claues:ergo q̇libet coꝝ pōt quēlibet hoīem abſoluere. Et cōfirma tur.qꝛ quilibet ſacerdos pōt ꝯſecrare coꝛ‐ pus xp̄i qḋ maius eſt.igiť. Ad oppoſitū. omne qḋ de⁹ precepit eſt neceſſariū ad ſa‐ lutē:ſed qḋ ſacerdoti fiat ꝯfeſſio precepit deus:igiť ⁊c. Maioꝛ ꝓbať:qꝛ xp̄s Johan nis.xx. qñ dixit apoſtolis ⁊ diſcipulis ſuis. accipite ſpiritūſanctum:quoꝝ remiſeritis pctā remittunť eis.dedit poteſtatē iudicā di de pctīs.ergo eoipo impoſuit alijs obe diētiā ⁊ ſubiectionē:qꝛ ſine coꝝ ſubiectio‐ ne nō poterāt exequi ſuā poteſtatē: qꝛ co‐ gnoſcere in iudicando peccata eoꝝ nō poſ ſunt niſi ea ꝑ ꝯfeſſionē audirēt. Preter‐ ea ꝯfiteri ſacerdoti eſt preceptū ſedis apo ſtolice.ſicut habeť in decre.diſt.xix.ſic om nes. Sic oēs ſanctiōes apoſtolice ſedis ac cipiēde ſunt:tanq̄ꝫ ipſius diuina voce pe‐ tri firmate. Preterea extra de pe.⁊ re. oīs vtriuſqꝫ ſexus.ꝑcipit cōciliū celebratū ſub Innocētio tertio.ꝙ oīs vtriuſqꝫ ſexus fidelis ſtatim poſtq̄ꝫ ad annos diſcretiōis ꝑuenerit oīa pctā ſua ſemel in anno fideli ter confiteať ꝓprio ſacerdoti. Preterea magiſter lib.iiij. diſt.xvij.c.v. dicit ꝙ nō ſufficiat deo confiteri ſine ſacerdote nec eſt vere humilis ⁊ penitēs ſi non deſiderat ⁊ requirit ſacerdotis iudiciū. Ad queſtio‐ nē dico ꝙ aliquid eſt neceſſariū ad ſalutē. dupl̄r.vel qꝛ ſine illo īpoſſibile eſt hr̄e ſa‐ lutē:vel qꝛ ſic oꝛdinatū ꝙ nō eſt in libera ptāte volūtatis illō ꝯtēnere ⁊ ſalutē hr̄e. Primo mō nullū ſacrm̄ eſt neceſſarius ad ſalutē:qꝛ deus virtutē ſuā nō allegauit ſa cramētis.⁊ ſic nō eſt ꝯtritio neceſſaria nec ꝯfeſſio:ſꝫ ſufficit ſola volūtas dei cū crea‐ tura rōnabili. Scḋo mō ꝯfeſſio eſt neceſſa ria ad ſalutē:hoc eſt cōfeſſio eſt mediū oꝛ‐ dinatū ad ſalutē:ita ꝙ nō eſt ī ptāte hoīs iſto ꝯtēpto obtinere ſalutē. Un̄ quilibet q̇ eſt cōpos mētis ⁊ potens loqui ⁊ hñs co‐ piā ſacerdotis ſi peccauit moꝛtaliter tene tur ꝯfiteri ſacerdoti tūc vel alijs ſm ꝑmiſ‐ ſionē ⁊ ad oꝛdinationē eccl̄ie. Ad pmaꝫ rōnē dico ꝙ pctm̄ ſic remittiť ꝙ ſi habita opportunitate ꝯtēnat ꝯfiteri:nec ō illo cō tēptu ꝑus peniteat:pctā ſua dimiſſa ſibi ī‐ putanť dnuo. Argumētū tñ bñ ꝯcludit ꝙ ꝯfeſſio nō ē necēaria pͥmo mō. Ad ſcḋꝫ ve rū eſt ꝙ lachryme lauēt delictū: qꝛ pudoꝛ ē ꝯfiteri:tñ nō obſtāte pudore opꝫ ꝯfiteri. Et ad ꝯfirmatiōeꝫ dico ꝙ multa ſūt facta q̇ nō ſunt ſcripta. Ad tertiū ō: ꝙ ſcia acq̇ſi‐ ta nō eſt clauis:ſꝫ auctas quā laic⁹ nō hꝫ:

Probatio prima anrecedē

Probatur ſecundo añs.

Probatur tertio.

Probatur q̄rto.

Probatur q̇nto.

Probatur ſexto.

Probatur ſeptimo.

B Arguiť in op.

Scḋo.

Tertio

Quarto.

C Q̄onis reſo.

D Rñſio ad primū pͥnci.et ad primaꝫ ca⁹ ꝓbationem Ad ſe cundā. Ad tertiam.

nec idē ſup ſeipm̄.nec etiā habēs claues li
gādi ſicut ſacerdotes nō habētes materiā
ſubiectā:nec ex ordinatiōe:nec ex cōmiſſio
Ad q̄r-tum. ne. Ad quartū.ꝙ eſt duplex cōfeſſio.ſcꝫ
mentalis deo ⁊ vocalis hoī. Prima eſt de
iure naturali:ſcd̄a de diuino. De prima lo
quit̄ auctoritas de adam ⁊ cayn ⁊ forte ſil̄r
de Iob:ſꝫ tn̄ Iob de ſupabūdanti fecit cō
feſſionē hoī.nō ſeqtur ergo ꝙ h̄ fuit de le-
ge nature.ſicut nec multa alia bona q̄ legi
Ad q̄n-tum. tur feciſſe. Ad quintū.d̄r ꝙ Iacob⁹ pre-
ſupponit inſtitutionē factā a xp̄o. Ioh.xx.
ſicut fuit argutū in prima rōne ad oppoſi-
tū. De prima rōne qu.ꝫ fecit Anſ.⁊ Beda
ad cōfitendū ſocio in defectu ſacerdotis.⁊
etiā de venialib⁹ magis eſt ꝯgruitatis vel
ſupererogationis q̄ꝫ neceſſitatis. Ad ſex-
tū patebit in ſequentibus.

A Qō ſecunda de eodē que eſt in ordine.

Vtrum penitenti ⁊ ꝯfeſſo nō ꝓprio ſacerdoti:
habēti tn̄ cōmiſſionē gn̄alē
audiendi ꝯfeſſiones:neceſſe
ſit eadē pctā iterū ꝯfiteri ꝓ
prio ſacerdoti. Qō ſic:qꝛ eſt̄ de pe.⁊ re.oīa
Qō. v. Argu. primū princi. vtriuſqꝫ ſexus.poſtq̄ꝫ ad annos diſcretio-
nis puenerit oīa ſua pctā ꝓprio ſacerdoti
cōfiteat̄ ſemel in anno.ſꝫ talis audiēs ex
cōmiſſione:ſicut ſunt p̄dicatores ⁊ mino-
res ab antiq̄ nō eſt ꝓprius ſacerdos:ḡ nō
obſtāte ꝯfeſſione facta tali tenet̄ eadē pctā
Scd̄m princi. nūero iter̄ ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. Pre-
terea illud qd̄ cedit in preiudiciū alterius
nō pōt priuilegio ꝯcedi alicui:ſꝫ in preiu-
diciū curator̄ cederet ſi alius ab ipſis ſine
eor̄ licētia poſſit eor̄ ſubditū cōfeſſuꝫ ab-
ſoluere.ergo ⁊c. Minor ꝓbat̄ multiplicit̄
Probatur minor. Primo ſic.ꝓprius ſacerdos tenet̄ ſibi mi-
niſtrare ſacramentū eucharíſtie.ſil̄r ꝓ aīa
ſua reddere rōnem:ſꝫ irrōnabile eſt ſubtra
Primo here alicui cognitionē rei de q̄ tenet̄ red-
dere rōnem:ergo dꝫ ſibi conſtare de ſalute
aīe ſue ⁊ ꝑ ꝯn̄s de confeſſione ⁊ ſtatu aīe
Scd̄o. ſue. Scd̄o qꝛ p̄lato d̄r Prouer.xxvij. Dili-
gēter agnoſce vultum pecoris tui.qd̄ non
Tertio. pōt melius q̄ꝫ ꝑ ꝯfeſſionē.ergo ⁊c. Ter-
tio:qꝛ irrōnabile v̄r ꝙ vnius hoīs ſint plu
res iudices īmediati:qꝛ ſi preciperēt ꝯ̄ria
neutri poſſet obedire:⁊ foret occaſio ꝯtem
Tertiū princi. ptus vbi neutri obediret. Preterea.xi.q.
j.peruenit.ſi ſua vnicuiqꝫ epo iuriſdictio
nō ſeruat̄:qd̄ alid̄ agit̄ niſi vt ꝑ vos a q̄b⁹
eccleſiaſticus ordo debuit cuſtodiri cōfun-
dat̄.ergo eodē mō ſi nō ſeruat̄ parochiali
p̄ſbytero iuriſdictio ſua integra:vt ipſe ſo
lus ſubditos ſuos abſoluat:v̄r ſibi iniuria
ri. Ad oppoſitū.cōſuetudo eſt optia le- B
gū interpres.ex̄ de ꝯſue.cū dilect⁹.ſed ꝑ to Arguit̄
tā eccleſiam in oī regno inoleuit ꝯſuetudo primo
ꝙ tā clerici q̄ꝫ laici ꝯfitētur habentib⁹ ꝑtā in op.
tē abſoluēdi ex cōmiſſione ſolū nec iterum
cōfitent̄ eadē peccata cuicūqꝫ alteri ſacer-
doti.pꝫ in regibus ⁊ p̄ncipib⁹ ⁊ nobilibus
epīs:rectorib⁹ ⁊ laicis q̄ quōcunqꝫ paſſim
cōfitent̄ predicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ ꝑter licē
tiā obtentaꝫ ab epīs vel ſede apoſtolica.ḡ
nō opꝫ trahere in dubiū. In iſta q̄ſtione Deciſio
ortt̄ tota difficultas pro maiori pte de illo q̄ōnis.
c.de pe.⁊ re.oīs vtriuſqꝫ ſexus.qd̄ ē in pri-
mo argumento allegatuꝫ cuius occaſione
hic ponam vnū errorē cuꝫ eius reprobatio
ne imperfecta. Vn̄ ſciēduꝫ eſt ꝙ anno dn̄i
M.ccc.xxvj.magiſter q̄dā par.ſich.dictus
Iohannes de poliaco ſacre theologie pro
feſſor errores tres:q̄ ſubſcribunt̄:⁊ docuit
⁊ tenuit in ſcholis.ſicut in quadā extraua
gāti dn̄i Ioh.xxij.que ſic incipit. Vas ele-
ctionis ⁊c.etiā plenius ꝯtinet̄. Primo ꝙ Primū
cōfeſſi fratrib⁹ habentib⁹ licentiā gn̄alem erroneum.
audiēdi ꝯfeſſiones tenētur eadē pctā que
ꝯfeſſi fuerūt iterū ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti.
Scd̄o ꝙ ſtāte ſtatuto oīs vtriuſqꝫ ſexus Scd̄m
edito in cōcilio gn̄ali:roman⁹ pōtifex non
pōt facere q̄n parochiani teneant̄ peccata
ſua ꝯfiteri ꝓprio curato parochie ſue:imo
nec de⁹ poſſet hoc facere:qꝛ vt dicebat hoc
implicat ꝯ̄dictionē. Tertio dicit ꝙ papa Tertiū.
nō pōt dare potentiā ſeu licētiā audiendi
ꝯfeſſionē imo nec de⁹ q̄n ꝯfeſſus habēti ge
neralē licētiā teneat̄ eadē pctā ꝯfiteri pro
prio ſacerdoti.i.parochiali curato. Hic tn̄
magr̄ lꝫ predictos articulos defendiſſet ⁊
publice docuiſſet:⁊ ſic poſſe defendere di
ceret q̄ñ appuit corā papa ⁊ cardinalibus
aſſeruit ſe velle in p̄miſſis ꝙ ſedes ap̄lica
diffiniret. Vn̄ multis ſibi diſputatiōib⁹ aſſi-
gnatis tā in cōſiſtorio q̄ꝫ ſeorſum illos ar-
ticulos publice reuocauit dicēs rōnibus
factis in ꝯ̄rium ſe r̄ndere nō ſcire:ꝯ̄ quos
articulos ſiue errores ap̄lice ſedis cōſtitu
tio emanauit in hac forma. Nos ḡ atten-
dentes ꝙ p̄dictor̄ articulor̄ aſſertio p̄dica
tio ⁊ doctrina redūdare poterat ī multar̄
ꝑniciē aīar̄ ip̄os ꝑ plures mḡros ī theolo
gia fecim⁹ diligēter examinari.ādqꝫ ne ī er-
rorē qd̄ abſit aīe ſimpliciuꝫ ꝓlabant̄ oīs

predictos articulos ⁊ quelibet eorum tanq̈ falſos ⁊ erroneos ⁊ a ſana doctrina deuios auctoritate ap̄lica dānamus ⁊ reprobamus de fratrū noſtrorum conſilio ⁊ aſſenſu: doctrināq̈ ipſius ꝯ̄riam verā eſſe ⁊ catholicā affirmamus aſſerētes ꝙ illi q̄ p̄dictis fratrib⁹ ꝯ̄fitētur nō magis tenētur eadē pctā iterū ꝯ̄fiteri:q̈ ſi al's illa ꝯ̄feſſi fuiſſent eorum ꝓprio ſacerdoti.iuxta dictū concilii inhibētes diſtricte ne quiſq̈ articulos dānatos ⁊ reprobatos vel ꝯ̄trā in eis vel aliq̄ ipſorum tenere audeat vel defendere. Un̄ ⁊ p̄dictus Johānes de poliaco in ſermone in ſcholis pariſi⁹ publice reuocauit. Ex iſtis p₃ ad q̄ōnē. Nā in ꝯ̄ſtitutione papa determinauit ꝙ iſte tres ꝓpoſitiones ſunt vere. Primo ꝙ nullus ꝯ̄feſſus fratribus habētib⁹ gn̄alem licentiā audiēdi confeſſionē tenet iterū eadē pctā ꝯ̄fiteri proprio ſacerdoti pluſq̈ ſi al's fuiſſet ſacerdoti ꝓprio eadē pctā ꝯ̄feſſus teneret iterū ꝯ̄fiteri. Scd̄o ꝙ ſtante ꝯ̄ſtitutione oīs vtriuſq̈ ſexus ⁊c. Romanus pōtifex pōt facere ꝙ parochian⁹ non tenet oīa ſua pctā ſemel in anno ꝯ̄fiteri ꝓprio ſacerdoti. Tertio ꝙ papa pōt dare gn̄alem licētiā audiēdi ꝯ̄feſſionē:⁊ ꝙ ꝯ̄feſſus habēti hmōi licētiam nō tenet eadē pctā ꝯ̄fiteri ꝓprio ſacerdoti. Ad horum maiorē itellectū tria fiāt.

Nota tria q̄ fac̄ p ordinem.

Primo recitabo illud ſtatutū oīs vtriuſq̈ ſexus. Scd̄o oſtendā ꝙ nūq̈ intētio cōdētis ſtatutū fuit ꝙ ſeruaret ad lrām ſicut ſonāt v̄ba de virtute vocis vtvidel₃ p ꝓpriū ſacerdotem ſolus ſacerdos parochialis intelligat. Tertio dabo intellectū hmōi ſtatuti.

E Primū

De p̄io ſtatutū eſt tale. oīs vtriuſq̈ ſexus poſtq̈ ad annos diſcretionis puenerit oīa pctā ſua ſemel in anno confiteat ꝓprio ſacerdoti ⁊ iniunctā ſibi penitētiā ꝓ virib⁹ ſtudeat adimplere ſuſcipiēs reuerēter ad min⁹ in paſcha euchariſtie ſacramētū: niſi forte de ꝓprij ſacerdotis ꝯ̄ſilio ob rōnabilē cām ad tps ab eius pceptione duxerit abſtinēdū. alioq̄n ⁊ viuēs ab ingreſſu eccl'ie arceat: ⁊ moriēs xp̄iana careat ſepultura. Et vt hoc ſalutare ſtatutū frequēter in eccleſijs publicet ne quiſq̈ ex ignorantie cecitate velamē excuſationis aſſumat. ſi q̄s aūt alieno ſacerdoti iuſta de cā ſua ꝯ̄fiteri peccata voluerit prius licētiā poſtulet ⁊ obtineat a ꝓprio ſacerdote cu₃ aliter ipſe illum abſoluere vel ligare nō poterit. Et illud qd̓ poſtea ſequit in illo capitulo non eſt ad noſtrū ꝓpoſitū:q2 nihil ponit ibi niſi informatio ꝙ ſacerdos ſit cautus ⁊ diſcretus in iniungēdo penitētias ⁊ confeſſionis officiū exercēdo.

D Scd̄m

Scd̄o oſtendo ꝙ nūq̈ fuit intētio cōdētis ſtatutū ꝙ ſeruaret ad illu₃ intellectū ꝙ q̄libet fidelis tenet ſemel in anno ꝯ̄fiteri parochiali ſacerdoti:ſic ꝙ ſtatutū illud ſemp intelligat p ꝓpriū ſacerdotē preſbyterū parochialē.

Probatio p̄īa

⁊ arguo primo ſic. Si ita d₃ intelligi ſeq̄retur ꝙ ꝯ̄feſſus dn̄o pape vel eius penitētiario iterū teneret eadē pctā confiteri ꝓprio ſacerdoti parochiali:quod fatuū eſt ⁊ erroneū dicere. ꝯ̄ña p₃:q2 ꝓprius ſacerdos nō eſt papa nec ep̄s.

Scd̄o.

Scd̄o modo ſic. papa manēs papa nō pōt aliq̄d facere quo perdat iuriſdictionē immediatā ſupra quēlibet catholicū:cū ſit vicari⁹ generalis xp̄i. ergo nō pōt facere ꝙ ipſe nō poſſet abſoluere quēcūq̈ ſibi ꝯ̄feſſum ⁊ ille legitime exequat pniam iniunctā.penitēs etia₃ eſt ſimplr̄ abſolut⁹ a papa:ḡ papa nō pōt facere ꝙ ipſe teneat iterū ꝯ̄fiteri illa peccata. ꝯ̄ña p₃:q2 papa nō pōt facere ꝙ ipſe indigeat ſacramēto penitētie alioq̄n primū ſacramentū fuit inſufficiēs qd̓ nefas eſt dicere.ergo papa nō pōt facere ꝙ ipſe teneat iterū ꝯ̄fiteri de peccatis ſibi ꝯ̄feſſis pſbytero parochiali:immo nec de⁹ poſſet facere qd̓ h iterū teneat ꝯ̄fiteri de eiſdē pctis p quib⁹ ſufficiēter ⁊ legitime p ſacramentū penitētie ſatiſfecit:q2 p totū ſatiſfecit.⁊ ſequit tenet ꝯ̄fiteri:ḡ nō ſatiſfecit:qd̓ eſt impoſſibile.

Tertio.

Tertio ſic.in eadē ꝯ̄ſtitutione d̓r ꝙ ſi ſubditus velit iuſta de cā ꝯ̄fiteri alieno ſacerdoti d₃ petere ⁊ obtinere licētiā a ꝓprio ſacerdote. q2 aliter non pōt illū abſoluere vel ligare. q̈ro aut ꝓpriū ſacerdotē vocat hic papa parochialem ſacerdotē pcīſe vel nō. Si nō habeo ꝓpoſitū ꝙ ꝯ̄ditor canonis nō intēdit p ꝓpriū ſacerdotē pcīſe parochialē ſacerdotē. Si ſic.ḡ ſolꝰ ſacerdos parochialis poſſet alicui ptātem cōmittere abſoluēdi:ḡ papa nō poſſet alicui cōmittere ſine licētia pſbyteri pochialis qd̓ vr̄ abſurdū.

Quarto.

Quarto ꝓpone iſti⁹ ſtatuti q̄ñ ſic d̓r.oīs vtriuſq̈ ſexus aut ſit diſtributio tm̄ p hoīe q̄ eſt vtriuſq̈ ſexus ſicut ſunt hermofrodite quod friuolus eſt dicere:vel p quolibet homine ⁊ qualibet muliere. Primo modo non intellexit conditor canonis manifeſtu₃ eſt. Si ſecundo modo ſimul cū hoc itelligit ſtatutū ꝙ que

libet pſona de ſpecie humana dʒ confiteri pſbytero parochialib⁹. ⁊ ideo opʒ papam epos ⁊ eorum legatos cõfiteri parochiali epo. ꝯñs eſt abſurdũ: ergo ſtatutũ nõ põt intelligi ad virtutẽ verboꝝ ſicut ſatis docet experientia. Et ꝯfirmat̃: q2 nec ille q̃ condidit hoc ſtatutũ tenet illud in ſeipſo nec

Quito, in alijs poſt eũ. Quinto: q2 tota ꝯſuetudo eccl'ie eſt in ꝯtriũ: q2 epiſcopi ꝯſtituunt ſuos penitẽtiarios qui poſſunt abſoluere oẽs de dioceſi ſua ⁊ ſubtrahũt a curatis ꝓpter cauſas certas ⁊ cauſas epales ⁊ ꝑpt̃ grauia pctã vt nõ aſſueſcãt in eis. Siĺr papa inſtituit penitẽtiariũ ſuũ gñales q̃ abſoluit ptãte pape quos ipſi nõ poſſunt abſoluere ⁊ multos alios penitentiarios: vt ptʒ. ⁊ fatuũ eſt dicere ꝙ ille qui venit abſolutus ab oĩbus pctĩs ſuis decurria in vigilia paſche nec alicui⁹ peccati eſt conſci⁹ poſt pniam: q2 forte ſimul in eadẽ eccleſia eſt parochialis ſacerdos ⁊ legat⁹ pape de

Sexto, beat ire ad pſbyterũ parochialem anteq̃ꝫ cõicet. Sexto aut papa põt cõmittere alteri a curato ipſo curato manẽte tãtũ quãtũ cõmiſit in abſolutionibus: vel non. Si ſic: ergo iſte hñs licẽtiã ex cõmiſſione põt quãtũ curat⁹: q̃ ſi abſoluit ſubditũ curati ita pfecte eſt abſolut⁹: ſicut ſi parochialis ſacerdos eũ abſoluiſſet. Sʒ manifeſtũ eſt ſi prius fuiſſet abſolutus ꝙ nõ teneret̃ ſibi iterũ cõfiteri. ergo nec mõ. Si nõ põt ſibi cõmittere papa tãtũ quãtũ cõmiſit presbytero parochiali ipſo manente curato. Cõtra papa cõmitit plus alijs q̃ꝫ ſibi etiã ſup ſubditos ſuos: vt ptʒ de epo ⁊ penitẽtiarijs ſuis: quoꝝ q̃libet põt quãtũ parochialis ⁊ plus. ſʒ ꝯſtat ꝙ papa põt facere penitẽtiarios ſuos quos ſibi placet. q̃ quibuſcunq̃ꝫ habẽtib⁹ ordinẽ ſacerdotalẽ põt cõmittere pluſq̃ꝫ hʒ ſacerdos parochialis vel tm̃: vel minus ſicut ſibi placet. Idem eſſet de epo quocũq̃ꝫ qui quẽlibet ſacerdotẽ põt facere penitẽtiariũ ſuũ ⁊ ſupra curatũ ⁊ equalẽ curato: Tertio dãdus eſt in

Tertiũ tellectus de decreto predicto oĩs vtriuſq̃ꝫ ſexus. Ubi ſciendũ ꝙ intẽtio ꝯditoris canonis iſtius eſt inducere hoĩes ad mũde et integre ſemel in anno cõfitendũ ⁊ cõmunicãdũ die paſche. Uocat aũt in illo ſtatuto ſacerdotẽ ꝓpriũ nõ p̃ciſe pſbyterũ parochialẽ vt oſtenſuʒ eſt ſupra. vñ apud intelligẽtes diſtingui ſolet de ꝓprio ſacerdote ꝙ iſte terminus ꝓpri⁹ ſacerdos põt diuidi

ex oppoſito cõtra alienum vel ꝯtra cõem: Primo modo papa eſt ꝓprius ſacerdos cuiuſlibet catholici ⁊ eps cuiuſlibet catholici exiſtentis in eius epatu. ſcḋo modo nõ: q2 ſic nõ eſt ꝓprius vni q̃n ſit cõis alteri: ſʒ ſacerdos parochialis vni⁹ parochie eſt ſicut ꝓprius ſacerdos illoꝝ q̃ ſunt de parochia ſua: q2 oĩno eſt alienus illis q̃ ſunt in parochia alteri⁹. Illi ṽo q̃ habent cõmiſſionẽ a papa imediate vĺ ab epĩs localib⁹ ſicut mõ eſt de fratrib⁹ predicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ ſũt ꝓprij ſacerdotes p̃mo mõ: q2 nõ alieni ſʒ cões. Et de proprio ſacerdote ad iſtũ itellectũ loquit̃ decre. alioq̃n foret cõtraria iuriſditiõi ⁊ p̃iudicialis dñio pape et toti eccl'ie. ⁊ hec ẽ intẽtio pape Io. xxij. i cõſtitutiõe ſupius allegata ꝯtra magiſtrũ iohãnẽ de poliaco ſcḋo articulo. vbi dicit ꝙ ſtãte cõſtitutiõe oĩs vtriuſq̃ꝫ ſexus. roman⁹ põtifex põt facere ꝙ parochiani nõ teneant̃ ꝯfiteri ſemel in anno ſua pctã ꝓprio ſacerdoti ita accipit ſummus põtifex ꝓpriũ ſacerdotẽ: niſi ſic accipit̃ in decretali p̃dicta ꝓprio ſacerdoti ꝓculdubio ſicut dicit iohãnes de poliaco ꝯtradictionẽ includũt iſta duo. quilibet catholicus tenet̃ ſemel in anno ꝯfiteri pctã ſua ꝓprio ſacerdoti ei aliq̃s parochianus nõ tenetur oĩa pctã ſemel in anno ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. ⁊ ideo dicendũ eſt ꝙ hoc vitat cõtradictionẽ: q2 ille terminus ꝓprius capit̃ equiuoce in decretali ⁊ i errore p̃dicto: q2 in errore dicti iohãnis ſtat ꝓciſe ꝓ pſbytero parochiali: in decretali ṽo ſtat ꝓ omni pſbytero habẽte poteſtatẽ abſoluẽdi ex ordinatione vel cõmiſſiõe. et huic cõcordat ꝑ oĩa dictũ dñi Hoſti. in ſumma que dicitur copioſa. lib. v. tit. xxxvj. de pe. ⁊ re. c. patriarcha. vbi breuiter ponit in fine oẽs iſtos ꝓprios ⁊ immediatos ſacerdotes: videlicet papam epiſcopũ dyoceſanum ⁊ ꝓpriũ ſacerdotẽ ⁊ illos quibus indulgetur per licentiã ſpecialẽ. Sic ergo videtur dicẽduʒ ꝙ quicũq̃ꝫ ſubditus pſbytero parochiali põt licite cõfiteri iſtis ſubſcriptis dño pape in q̃ eſt plenitudo iuriſdictiõis in oẽs catholicos: ei⁹ penitẽtiario generali. Iteʒ eius penitẽtiarijs generalibus. Iteʒ epiſcopo dyoceſano. Itẽ cuilibʒ habẽti cõmiſſionẽ a ſede apoſtolica vĺ a dyoceſano vĺ a pſbytero. q2 quilibet iſtoꝝ põt dare licẽtiã ſup ſubditos parochialis pſbyteri. videlicet papa eps ⁊ curatus. Ad rões principales.

Rñſio ad rões pncĩ. ad primã.

cipales. Ad primã patet p predicta cũ re-
ctus ⁊ verus intellectus iſtius decretalis
oĩs vtriuſqʒ ſexus ⁊c. eſt q2 prius ſacer-
dos nõ diſtinguit̃ ↄtra cõem ſacerdotẽ: ſʒ
cõtra alienũ. Unde ſignãter cõſtitutio di-
cit. Si qs alieno ſacerdoti voluerit iuſta
de cauſa ↄfiteri ſua pctã licẽtia prius po-
ſtulet ⁊ obtineat. Unde intẽtio cõſtitutio
nis eſt artare ſubditos vnius parochie ne
ad ſacerdotẽ alteriꝰ parochie accedãt qui
nõ hʒ iuriſdictionẽ ſup eos p cõmiſſiones
dñi pape vel dyoceſani. Si tñ habeat iã
b nõ eſt alienus ſed ꝓprius tñ. Ad ſcõm
Ad ſe- cũ dicit̃ ꝙ illud qd cedit in preiudiciũ al-
cũdã, terius nõ põt alicui ↄuenire p priuilegiũ.
Dico ꝙ maior eſt falſa. bonuʒ eñ cõmune
totius eccleſie preferri dʒ bono particula-
ri. Uñ vbi bonũ reipublice nõ põt ↄueniẽ
ter ꝓcurari ſine preiudicio facto alicui p-
ſone ſʒ cũ p̃iudicio ſuo lʒ ei q̃ rector eſt rei
publice ꝓpter bonũ cõe p̃iudicare ille p-
ſone lʒ ꝓprie loquẽdo nõ debeat ſibi dici
p̃iudiciale qd eſt ampliatiuũ vel ↄſumma
tiuũ boni cõis ſeu ↄſeruatiuuʒ reipublice
cuius ille eſt ps. Uñ bñ põt ↄcedi maior
illius rõnis quãtũ ad ꝓpoſitũ actuʒ. illud
habet̃ expſſe. xxv. q. j. ꝙ ſbo in glo. vbi ha-
bet̃ ꝙ priuilegiũ nõ põt ↄcedi in alterius
p̃iudiciũ. ⁊ ↄcedit̃ ꝙ preiudiciũ fit curato
ſi alteri det̃ ptãs ⁊ iuriſdictio ſuper ſubdi
tos ſuos. Dicũt doctores ꝙ ſibi nõ fit p̃iu-
diciũ: q2 nunqʒ fit p̃iudiciũ alicui niſi ei ſub
trahat̃ qd ſibi eſt in fauorẽ indultũ. ſʒ po-
teſtas iuriſdictionis nõ eſt curato indulta
in fauorẽ pſone: ſʒ in vtilitatẽ plebis ⁊ ho
norẽ dei. ⁊ ideo ſi ſupioribꝰ p̃latis videt̃ ex
pedire ad ſalutẽ plebis ⁊ honoreʒ dei poſ-
ſunt poſtmodũ cõmittere alijs a prelatis
inferioribus iuriſdictionẽ in ſubditos eo
rũ ⁊ ſine p̃iudicio eorundẽ: vt ſi papa face
ret vnũ ſimplicẽ ſacerdotẽ legatum in an-
glia in nullo p̃iudicaret epis nec inferiori
Ad pro- bus p̃latis. Et ad primũ motiuũ cuʒ dr
ba. mi- ille ſacerdos tenet̃ ſibi miniſtrare eucha-
noris. riſtie ſacr̃m: ergo tenet̃ ſcire vitaʒ ſuam ⁊
Ad pri- audire ↄfeſſionem de pctis ſuis oĩbus. ne
mam. go ↄñaʒ: q2 ſufficit ſacerdoti ꝙ dicat ſe cõ
feſſuʒ illi qui põt eũ abſoluere: q2 dato ꝙ
ſibi cõfitet̃ aliã ſecuritatẽ habere nõ poſ-
ſet de veritate dictoꝝ ſuoꝝ niſi credẽdo di
ctis ſuis. ⁊ ideo in ſimpliciter occultis dʒ
credere ſacerdos ſubdito ſuo dicẽti ſe con
feſſum alicui habẽti ptãtem a ſe vel a ſu-
periori ſuo. Secus eſt autẽ in manifeſtis
etiã executionibus publicis de qbus non
opʒ ꝙ ſacerdos ſtet in ſimplici ſbo ſubdi-
ti ſui niſi p litteras ↄfeſſoris: vel teſtimo-
niũ aliqd oſtẽdat̃. Unde videt̃ de tali ſub
dito ꝙ vel ſacerdos ſciuit eũ irregularem
aliquo impedimẽto quo minus accederet
ad euchariſtiã. impedimẽto dico ptinente
ad forũ iudiciale: vel aliquo impedimẽto
ptinente ad foꝝ penitẽtie. Primo mõ non
tenet̃ ſacerdos ſtare dicto ſubditi: imo in
paſcha ĩpedire euchariſtiã niſi legitimam
fidem faciat ſe eſſe abſolutum. ſcdo tenet̃.
Ad ſcdam formã eiuſdẽ p̃ncipalis de au b
ctoritate Prouerb. xxvij. Diligenter agno Ad ſe-
ſce vultũ pectoris tui. dico ꝙ nulli ĩponit̃ cundaʒ
ĩpoſſibile. lib. vj. extra de regulis iuriſ. nul- formaʒ
lus põt ad ĩpoſſibile obligari. Si aũt illd
dictũ intelligat̃ de cognitione ↄſcientie fo
ret prelatus obligatꝰ ad ĩpoſſibile: ⁊ ideo
p̃mo ⁊ p̃ncipaliter intelligit̃ de agnitiõe
que põt haberi p exteriorẽ ↄuerſationeʒ.
Secũdarie de manifeſtatione conſcientie
in occultis: in qua agnitiõe dʒ credere ſub
dito ſuo. ex quo aliã cognitionẽ nõ põt in
talibus habere. ⁊ ſi ad eũ venerit ⁊ dixerit
ſe dignũ pceptione euchariſtie hʒ agnitio
nem que ſufficit curatis. Similr ſi hec au
ctoritas ligaret prelatũ ad pſonaliter au-
diẽduʒ nõ poſſet vices ſuas cõmittere: qd
tñ faciũt cõiter rectores ponendo ſuos ſa-
cerdotes qui nõ ſunt prelati. Ad tertiaʒ Ad teri
formã cũ dicit̃ ꝙ incõueniẽs eſt ꝙ alicui tiam.
deputent̃ plures iudices ĩmediati. dico ꝙ
nõ eſt verũ: ſʒ expedit hoc fieri. nõ tñ in ca
ſu mõ debẽt: hoc ẽ nõ tenent̃ ſimul exerce
re actũ iudicij ſup eãdẽ materiã lʒ poſſint. I
Ad tertiũ p̃ncipale dicẽdũ eſt ꝙ illa au Ad teri
ctoritas. xj. q. j. pueniẽt. loquitur de iuriſdi- tiũ p̃n
ctione in foro publico. ſimiliter quãdo epi
ſcopus cõfert alicui poteſtatẽ audiendi cõ
feſſiones nõ aufertur inferiori prelato iu-
riſdictio ſua: ſʒ datur ei coadiutor ad exe-
quendũ iuriſdictionẽ ſuã que principaliꝰ
eſt epi qʒ ſua. Si ponat̃ ꝙ ꝓhibeat ſubdi
to ſuo ne ↄfiteat̃ alicui habẽti ptãtem au Qõ.
diendi ex p̃uilegio. Dicendũ ꝙ cuʒ par in Rñſio
parẽ nõ habeat imperiũ, ꝓhibitio nihil va K
let: ſʒ de hꝑ ſuũ ſupiorẽ vel ↄſeruatorẽ pri- Alia qo
uilegioꝝ dʒ grauiter caſtigari ſicut viſum ſtio.
eſt de multis. Sed nunqd dʒ priuilegiatꝰ Primũ
abſoluens iniungere cõfeſſo ſibi ꝙ ſaltem princi.
confiteatur in generali proprio ſacerdoti

Rñſio de ꝓꝓo ſacerdo te.
Albertus diſtinguit de ꝓꝓrio ſacerdote.i.
pſbytero parochiali.qꝛ vel eſt paſtoꝛ ſicut
rectoꝛ ꝑpetuus vel vicarius vel ē tm̄ ſacer
dos ↄductus.ſcḋo mō nō opꝫ.pꝛīo mō cre
do ꝙ ſufficit ꝙ abſoluēs iniūgat peniten
ti ꝙ certificet platū ſuū ſe eſſe ↄfeſſū ab
illo q̄ ptātem habuit pape vel epi.Qḋ ſi di
caꝶ tūc ſubdit⁹ decipet curatū ſuū ſi velit.
Dico quōcūq; ꝑ eccleſiā oꝛdineꝶ de ↄfeſſio
nū audiētia:tn̄ opꝫ neceſſario in foꝛo con-
Replica feſſionis ſecrete ſtare dictis ↄfitentis.Sꝫ
ↄ̄ pꝛedicta videtur eſſe quedam que ponit
Joh.monachus in expoſitione ſup ↄſtitu
tionē bonifacij q̄ ſic incipit.Ad ꝑpetuā rei
memoꝛiā ſup cathedrā ⁊c.in exponēdo.c.
iiij.ↄſtitutionis.ſtatuimus ⁊c.querit nun
quid ꝑ illud ſtatutū bonifacij derogeꝶ cō-
cilio gn̄ali.ex̄ de pe ⁊ re.oīs vtriuſq; ſexus
⁊ rn̄det ꝙ nō eſt ↄdictio ſed cōpatientia.⁊
ſic vtrūq; tenet.infra cōſequēter poſt que
dā verba vacua mouet dubitationē an cō-
feſſus fratri teneaꝶ cōfiteri iterū ꝓꝓrio ſa
cerdoti.⁊ rn̄det innuitiue ꝙ ſic.hoc tn̄ nō
eſt ex neceſſitate ſacramēti:ſꝫ ex obligatio
ne tn̄:mō loquiꝶ in ſcḋa ꝑſona:ad ↄfirma
tionē.q̄ volūtarie ad fratrē acceſſiſti.⁊ vult
dicere ꝙ lꝫ talis parochianus cōfeſſus fue
rit fratri:tn̄ nō liberaꝶ a dicta ↄſtitutione
oīs vtriuſq; ſexus:qꝛ relicto pr̄e ſpirituali
cui fuit aſtrict⁹ volūtarie.iuit ad illum cui
nō fuit aſtrictus.Et ad hāc cōcluſionē ꝙ
ſcꝫ cōfeſſus fratri remitti debeat ad curatū
⁊ ſīr iterato cōfiteri arguit multipliciter.
Primo Pꝛīo ſic.ſi nō:ergo poteſtas curati in au
ditione cōfeſſionis poſſet penit⁹ exhauriri
⁊ annihilari ⁊ ꝓuilegiū nō tenet qḋ ver-
git in alteri⁹ enoꝛmē leſionē.extra de deci-
mis.ſuggeſtū eſt. Scḋo ſi ſic eēt in ptā-
Scḋo te ſubditi totalr̄ recedere a curato ⁊ h̄ po
Tertio. ſito quō curabit q̄ moꝛbū nō ſcit. Tertio
qꝛ lꝫ nō eſſe neceſſe curato cognoſcere vul
tū pecoꝛis ſui quātū eſt ex parte cōfeſſi qui
ſine licētia ↄfeſſus eſt fratri:intereſt tn̄ cu-
rati ꝓpter ſeipm̄ cui dꝛ Luce.x.ca.curam
Quarto. illius habe. Quarto ſi ſic ſubditus poteſt
trāſire nūq̄ veniēdo ad cōfeſſionē dicēdo
Quīto. ſe cōfeſſus fratri. Quinto ſic.q̄liter dabit
curat⁹ eccleſiaſtica ſacramēta ſubdito quē
nō nouit diſpoſitū marie vbi ſubditi con-
feſſi ſunt aliq̄ notoꝛia crimina nec pōt fra
Sexto, ter cōfeſſa reuelare. Sexto arguit ↄ̄ opi-
nionē ⁊ rn̄det ſic.fratri ⁊ curato daꝶ ptās
inſolidū.ergo poſtq̄ alter expleuit nō pōt
relinqui ſup eundē niſi ſubditus velit.Rn̄
det pꝛedictus Johānes monachus ꝙ ar-
gumentū ꝓcederet ſi iſti duo fuiſſent dati
ab initio pariter:ſꝫ curatus dat⁹ eſt ab anti
quo ſicut hn̄s ptātem ab exoꝛdio fundatio
nis eccl'ie.di.xxj.in nouo teſtō.Frater aūt
eſt de nouo veniens.⁊ ideo ſic ei poteſtas
dari ꝑſumiꝶ vt poteſtas curati non tollaꝶ
ſed iuueꝶ.Unde ius cōe qḋ eſt ꝓ plato eſt
foꝛtius iure ꝓuilegiato:nec mirū:qꝛ pꝛi-
mū eſt neceſſariū ſcḋm volūtariū:lꝫ ſit eq̄-
lis poteſtas audiēdi ↄfeſſiones ⁊ abſoluē
di neceſſitate veniēdi ad curatū remanēte
q̄ nō eſt hic expꝛeſſe ſublata. Septīo ad- Septimo.
huc arguit ↄ̄ opinionē ꝓꝓꝛiam ⁊ ſoluit ſic.
poteſtas fratrū eſt a maioꝛi habita ſiue ha
beaꝶ a papa ſiue habeatur ab epo:ergo eſt
potentioꝛ poteſtate rectoꝛū.ſi g̊ confeſſus
rectoꝛi iterata cōfeſſiōe nō eget multo mi
nus cōfeſſus fratri.Rn̄det ſic.volūtariū ⁊
neceſſariū ſonāt ↄ̄riū.⁊ eſt in hoc argumē-
to fallacia figure dictiōis:qꝛ ſi poteſtas ex
cedit in quāto nō ſequiꝶ ꝙ excedat in qua
li ſiue in qualibet iteratiōe.Cōſequēter q̄-
dā ſoluit ⁊ arguit q̄ nō ſūt digna riſione.
Tādē ꝟo deſcendit ad iſtā ↄcluſionē q̄ eſt
ptās a iure cōceſſa platis loquēdo de ptā-
te q̄ eſt ꝑ ſacramētu pn̄ie de criminib⁹ que
mō tractāt Hug.⁊ Hoſtiē.in ſumma Guil
helmus durandi in repꝛoꝛio ⁊ ſanct⁹ Tho
mas.iiij.ſentē.di.xix.⁊ hic dicit duas con-
cluſiones. Pꝛima eſt ꝙ q̄libet ſacerdos
Pꝛima ↄcluſio poteſtate oꝛdinis regulariter pōt a quoli-
bet peccato abſoluere. Scḋa ꝙ lꝫ omnis
Scḋa ↄcluſio ſacerdos habeat poteſtatē oꝛdinis:non tn̄
hꝫ poteſtatē iuriſdictionis exercitij niſi in
ſubditos.Un̄ ſicut in foꝛo iudiciali non li-
gat qs nec abſoluit niſi ſubditū:ſic nec in
foꝛo penitentiali.Et ſicut ſacerdos non hꝫ
exercitiū ſeu poteſtatē in coꝛp⁹ xp̄i verū qn̄
nō hꝫ materiā ad ↄficiendū: ſic nec in hoc
caſu agere pōt niſi ī materiā ſibi ſubditā.
h̄ ſunt q̄dā dicta q̄ placuit mihi extrahere
de gloſa dicti Johānis monachi.Qḋ aūt
iſta dicta ſint erronea ⁊ friuola ⁊ a laico in
theologica facultate īcircūſpecto ſcripta
pꝫ tā ex ſuo mō loquēdi q̄ ex alijs q̄ ſupꝛa
X
Arguiꝶ ꝓ erroꝛe iohānis de poli. inducti in coꝛpoꝛe qn̄ ꝓ erroꝛe iohānis de
poliaco. Arguiꝶ ſic.xxv.q.j.ca.iiij.que ad
ꝑpetuā gn̄alr̄ oꝛdinata ſunt vtilitatē:nul-
la commutatione varientur:nec ad pꝛiua-
tum trahantur cōmodum que ſunt ad bo-
Pꝛimo num cōmune pꝛefixa:ſꝫ manētibus termi

nis quos cõſtituerũt patres nemo iniuſte
vſurpat alienũ ⁊c. ſ3 hmõi eſt ꝙ ↄfeſſi ⁊c.
Scđo. Itẽ idẽ ca. qđ ꝟo. decreta ſctõꝝ canonũ ne
minẽ magis ꝙ̃ apoſtolicũ conſeruare opꝫ.
Tertio. Itẽ ca. cõtra ſtatuta. Cõtra ſtatuta patrũ
M cõdere aliq̃d vel mutare nec huius quidẽ
Solu- ſedis põt auctoritas. Soluuntur hec oĩa ⁊
tio oĩm arguẽdo dicuntur: ſolutio incipit. xxv. q. ſ.
iſtorũ. his ita rñdet. vnde dicit ſic. ſacroſancta ro
mana eccleſia ius ⁊ auctoritatẽ canonibꝰ
impartit ſ3 nõ eis allegat. ⁊ infra. l3 ḡ ↄtra
generalia decreta ſpãlia priuilegia indul-
gere ⁊ ſpãli bñficio ↄcedere qđ gñali ꝓhi
bet decreto. Et infra. quecũq3 ergo de deci
mis vel q̃buſlibet eccleſiaſticis negocijs ſa
cris canonibꝰ diffiniũtur: intelligenda ſũt
neceſſario ſeruari: niſi auctoritas romane
eccl'ie aliter fieri mandauerit vel ꝑmiſerit.
exẽplũ ad idẽ de facto. ex̃ de ↄſang. ⁊ affi.
nõ d3. vbi dicit. nõ d3 reprehẽſibile iudica-
ri ſi ſm varietatẽ tempoꝝ ſtatuta q̃q3 va
rient hũana: ꝑſertim cũ vrgẽs neceſſitas
vel euidẽs vtilitas id expoſcit. vñ ordinat
ꝙ ꝓhibitio copule ↄiugalis nõ ſe extẽdat
extra quartũ gradũ. ptz. xxxv. q. viij. hec ſa-
lubriter. ⁊ in alijs. Itẽ3 ſnĩa romane ſedis
põt in melius cõmutari. xxxv. q. ix. ſniam.
Et ſic eſt finis huius opinionis nec plura
de p̃ñti q̃ſtione ad preſens. nõnulla tñ cõ-
ſilia tãgent in ſequẽti que ſit talis.

A
Qõ, vſ. Vtrũ quilibet ſa-
cerdos poſſit quemlibet ab
ſoluere a quocũq3 pctõ. Et
vr̃ ꝙ ſic: q2 q̃cũq3 h3 claues
h3 ptãtem totã ordinis: per
Rñſio claues eſt ſufficiẽs ad abſoluẽdũ a q̃cunq3
ad qõ- pctõ: ḡ ⁊c. Dicit h̃ cõiter ꝙ ad abſoluẽdu3
nem. in foro ↄſciẽtie req̃rit duplex ptãs. videl3
ptãs ordinis ⁊ ptãs iuriſdictionis qua or
dinat aliq̃s ex cõmiſſiõe vt ſit alteri ſubdi
tus. Vñ dicit ꝙ poteſtas iuriſdictiõis po
teſt eſſe in aliquo ſicut in archidiacono ad
ligãdũ ⁊ ſoluẽdũ in foro ↄtẽtioſo ꝑ ſniam
excõicatiõis in quo tñ nõ eſt ptãs ordinis
ſi nõ eſt ſacerdos. Eodẽ mõ dicũt illi ꝙ po
teſtas ordinis põt ſeparari a ptãte iuriſdi
ctionis. Vñ ſacerdos cui nullo mõ eſt cõ-
miſſa cura aĩaꝝ: nec h3 ex ꝓuilegio ꝙ poſ-
ſit audire cõfeſſionẽ nullã h3 ptãtem iuriſ
dictiõis niſi in certo caſu: videl3 in articu
lo mortis. ⁊ ideo l3 claues habeat: habz tñ
eas ligatas ꝓpter defectum materie ſubie

cte ſine qua claues non pñt in ſacramẽtũ
penitẽtie. Cõtra rñſionẽ põt ſic argui ꝙ Contra rñſionẽ
iſta poteſtas iuriſdictionis videt introdu
cta ab his q̃ querũt plus emolumẽta tem- Primo
poralia q̃3 fructũ animarũ. Arguit ſic. po-
teſtas ordinata in duos effectus ſubordi-
natos ſi põt in ꝑfectiorẽ põt in minus ꝑfe
ctũ: ſed poteſtas ſacerdotis eſt in corpus
xp̃i verũ. Et ſilr ad operãdum ſup corpus
xp̃i myſticũ puta ad abſoluendum penitẽ-
tem in foro cõſciẽtie: qđ eſt in infinitũ mi-
noris dignitatis. ⁊ illa poteſtas ẽ ſufficiẽs
ad primũ effectũ nobiliorẽ: ergo videt ꝙ
ſit ſufficiens ad ſcđm. Cõfirmat rõ: q2 in Confirmatur.
nouo ⁊ veteri teſtamẽto nunq̃3 fit mentio
de poteſtate iuriſdictionis: q2 tñ ſacerdos
legalis potuit exercere effectũ ſuum circa
mũdationẽ cuiuſlibet leproſi. Preterea Scđo.
ptãs abſoluẽdi fuit a xp̃o data: nõ ſolum
apoſtolis imo etiã diſcipulis. Ioh. xx. qñ
dixit accipite ſpm̃ ſctm̃ ⁊c. ſed tanta pote-
ſtas ordinato dat hodie nũc ſicut xp̃us de
dit eis tũc al'ioquin minoris eſſet efficacie ſa
cramentũ nũc q̃3 tũc fuit. ergo cũ nõ legat
ꝙ aliquã aliã poteſtatẽ iuriſdictiõis expe
ctauerunt ab hoĩe: videt ꝙ neq3 ſacerdos
mõ d3 recipe aliq̃d ꝑtinens ad ſacramẽtũ
poſt receptionẽ ſacramẽti. ⁊ ꝑ ↄñs nec ali-
quã iuriſdictionem ab hoĩe poſt ſuſceptio
nẽ ordinis. Confirmat iſta rõ: q2 ſupra pa
pã nullus põt habere iuriſdictionẽ: ⁊ tñ
põt peccare ⁊ abſolui. Preterea ptãs iu
riſdictiõis nõ videt ſe extẽdere ad occulta
ſed tñ ad publica de quibꝰ debet fieri iudi
cialis ſnĩa: ergo ſaltem in occultis poteſt
q̃libet ſacerdos abſoluere quẽlibet. Cõfir-
mat q2 in nullo derogat iudici publico vl'
eius ꝓceſſui cõtra accuſatum vel denũcia
tum ſiue ſit ſacramẽtaliter abſolutus ſiue
nõ: ipſe nõ põt ſolũ corrigere ↄſcientiã: ſed
reintegrare iuſticiã ⁊ punire ſcãdalũ quod
reus intulit cõitati peccãdo publice. Di- Rñſio.
cit hic etiã ↄñter ꝙ nõ ſolũ quilibet ſacer-
dos nec q̃libet curatus põt ſubditũ ſuum
abſoluere etiam in occultis a quocũq3 ⁊c.
Et hoc ꝓ tãto: q2 ex q̃ nõ h3 iuriſdictionem
niſi a ſuꝑiore ille ſuꝑior põt iuriſdictionẽ
reſtrigere ⁊ ſibi ſpecialr caſus aliq̃s reſer-
uare ad deteſtationẽ criminũ etiã ĩ occul-
tis. ⁊ talẽ opꝫ ſacerdotẽ mittere ad epm̃ vl'
eiꝰ ꝑniariũ ꝓ abſolutiõe hñda. Cõtra ce Contra rñſionẽ
latio ↄfeſſiõis ſeu ↄfeſſoꝝ eſt de neceſſita- Primo
te ſalutꝭ ipi ↄfeſſori ↄſeruãda: ḡ ĩ nullo ca-

ſu etiā ꝑ moꝛte ſuſtinēda lʒ ſacerdoti nutu
vel facto vel quocūq; mō reuelare ꝯfeſſio
nē. pono ḡ ꝙ tantūmō ep̄s reſeruauit ſibi
q̄nq; caſus q̄ oēs īnoteſcāt laicis q̄buſcūq;
ſicut iuſtū eſt ꝙ fiat vt magis caueāt: acci-
dit ꝙ iohānes ꝯfitetᷣ vnū de iſtis q̄nq; iſte
ſacerdos tenetᷣ eū mittere ad ep̄m: ergo cū
Joh. nō poſſit adire ep̄m niſi vicini ſui ſci
ant: opʒ ꝙ ſacerdos ſibi īponat ꝙ ꝓdat po
pulo ſe eſſe reum in vno de q̄nq; illis caſi-
bus: ḡ ſacerdos facit aliq̄d ꝑ q̄d factū con-
ſtat populo de pctō ſibi cōfeſſo. Et ſilr̄ po-
natᷣ ꝙ dyoceſan⁹ nihil reſeruauit ſibi niſi
ſacrilegiū. ⁊ ſit ita ꝙ Johānes occulte fre
git eccleſiā vel rapuit īde bona: ⁊ Johānes
ſit famulus alicui⁹ dn̄i vel fili⁹ nō emācipa
tus nec recedere pōt ſine licētia nec licētiā
ꝑt petere eūdi ad ep̄m niſi reddat ſe ſuſpe
ctū de tali crimine ſacrilegij: ⁊ tn̄ cū ſacri-
legiū ſit furtū habētes eū ſuſpectū volent
eū accuſare ſup ſuſpitione furti: ⁊ ſic forte
capietᷣ ⁊ ducetᷣ ad carcerē: ⁊ diffamabitᷣ: q̄
oīa ĩncōueniētia ſequūtur ex hoc ꝙ ſacer-
dos ſu⁹ nō pōt eum de occultis abſoluere.
Si dicatᷣ ꝙ ꝑt fingere alias cauſas ſibi exe
undi ad patriā: ⁊ ſic diuertere ad ep̄m vel
ei⁹ pniariū: tūc ponatᷣ ꝙ nō poſſit aliq̄ cau
tela cauere: q: forte obuiabit aliq̄bus vici
nis de illa parochia q̄ dicēt eū ad ep̄m pro
Scd̄o. abſolutione adijſſe. Preterea ſit aliqua
dn̄a nobilis que non pōt ſine familia ma-
gna ꝓcedere vl̄ religioſus nō exēptus ſub
plato q̄ nō licētiat eū ad exeūdum niſi pro
certis locis: vel ſit vxoꝛ que non pōt ꝓ vi-
ro zelotipo alicubi ꝓcedere niſi ipſe vadat
cū ea. Silr̄ multi caſus pn̄t cogitari in qui
bus idem accidet: vel pone ꝙ ſacerdos ha
beat talē ꝯſciam ꝙ ſi eū mittat ꝓdetᷣ eius
crimē occultū: ḡ nō expedit ita gn̄aliter oc
Tertio. culta reſeruare. Preterea pono ꝙ ep̄s re
ſeruauit ſibi tn̄ homicidiū volūtariū. ⁊ ſit
ꝙ a occidit b. b vō ante moꝛtē dicit in ge-
nerali vir⁹ de parochia me occidit. quo fa-
cto moꝛiatᷣ a. ⁊ ꝯfiteatᷣ ſacerdoti: ⁊ eſt ſuus
nec dn̄s eū licentiat niſi ſciat quo vadat. ⁊
ſi ſciat illū reū illius moꝛtis: occidet eū: q:
interfecit b cōſeruū. q̄ritᷣ q̄d dʒ ſacerdos fa
cere ſi abſoluit. Contra. Non pōt: q: caſus
eſt reſeruatus. ſi trāſmittit ſit ꝓditoꝛ cri
minis ⁊ cā moꝛtis ꝯfitentis ⁊ irregularis.
Si nec abſoluit nec remittit iniuriatᷣ ſub
In op- dito cui tenetᷣ miniſtrare eccleſie ſacramē
poſitū. ta. Ad oppoſitū eſt cōis fama vſus eccle

ſie ⁊ iura determināt ꝙ ep̄us pōt aliqua
crimina ſibi reſeruare ſicut pʒ de incēdia-
rijs. xxiij. q. vltima. ſi q̄s membroꝝ. Ad D'
q̄ſtionē dicēdū ꝙ non. q: ſacerdos qui nec Rn̄ſio
eſt ab ep̄o licētiatus: nec a curato: nec vllā ad q̄ō-
materiā habet ſibi ſubiectam: nec ꝑ ꝯn̄s in nem.
quā poſſit iuriſdictionē exercere: talis ex
tra articulū neceſſitatis a nullo pctō moꝛ-
tali pōt abſoluere. ſʒ de curatis ⁊ de alijs
q̄ hn̄t licētiā audiēdi ꝯfeſſiōes ab ep̄o ē du
biū an opoꝛteat eos aliquos remittere ad
ep̄m vel ad papā. ⁊ q̄n. ⁊ ideo duo hic ſunt
vidēda. Pꝛimo in quib⁹ caſib⁹ ſacerdos pa- Nota q̄
rochialis tenetᷣ remittere ſubditū ſuuʒ ad ⁊ ī q̄b⁹
ſuperioꝛē. Scd̄o in q̄bus caſib⁹ ſubdit⁹ pōt caſib⁹ ⁊
dimittere ſuū curatū ⁊ aliū ſacerdotē adi- q̄n ſunt
re. De pꝛimo ſolet antiq̄tus teneri ꝙ de oī aliq̄ re-
pctō pōt ſacerdos abſoluere niſi in quinq; mittēc ī
caſib⁹. vt dicit raymūdus in ſummula ſua E
de caſib⁹ li. iij. ti. de pe. ⁊ re. ſʒ dn̄s Hoſti. in Pꝛim
ſumma ſua ponit plures. de pe. ⁊ re. c. cui
ꝯfitendū. vbi ponit octo. Pꝛim⁹ eſt. vbi eſt Pꝛim⁹.
ſolēnis penitētia imponēda. Secūdus eſt Scd̄s.
de excōicatis a canone: quos aliq̄n ep̄s ab Terti⁹.
ſoluere pōt: aliq̄n nō. Terti⁹ eſt de irregula
ritate ꝯtracta in qua ep̄s pōt diſpēſare: vl̄
ſi nō poſſit mittat eū ad papā cū ſuis litte
ris. hoc intelligēdū eſt de clericis q̄ volunt
ad oꝛdines ꝓmoueri: tn̄ de pctō ꝓpter q̄d
eſt irregularitas ꝯtcta poteſt ſacerdos ab-
ſoluere. Quart⁹ eſt de incēdiarijs. vbi pꝛi- Quar-
mo videndū eſt q̄d eſt incēdiarius. ⁊ eſt q̄ tus.
incēdit auctoꝛitate ꝓpꝛia ciuitatē vel villā
vel māſionē vel ſegetē vel rē ſimileʒ malo
ſtudio ſiue ꝓ odio ſiue ꝓ vindicta. xxiij. q.
vltia. peſſimā. incēdit glo. q̄ incēdit aut in
cēdi facit aut ꝯſiliū vel auxiliū ſciēter im-
pēdit auctoꝛitate ꝓpꝛia: cū nō habeat ius
mouēdi bellū malo ſtudio incēdiarius di-
citᷣ. addit malo ſtudio: q: ſi hoc faceret ex
negligētia lʒ peccare nō tn̄ incēdiarius di
ceretᷣ. De tali incēdio adhuc diſtinguēduʒ
vel q: incēdit eccl̄iā vel locū religioſuʒ vl̄
ſacrū locū vel cimiteriū vel ea q̄ ſūt in loco
ꝑuilegiato vel ī circuitu eccl̄ie: eſt excōica
tus ipo iure: q̄ poſtq; fuit denūciat⁹ a quo
cūq; ſit eſt excōicat⁹. ⁊ oīs q̄ ſic incēdiū fe-
cerit abſoluēd⁹ erit a ſolo papa. Uel incen
dit alia loca ſpōte: ⁊ tūc nō eſt ipo facto ex
cōicat⁹ ſʒ excōicād⁹ eſt. xxiij. q. vlti. Si quis
mēbroꝝ. ⁊ hi pn̄t etiā a ſuis ep̄is abſolui.
Nota ꝙ in bello iuſto auctoꝛitate pꝛinci-
pis inducto lʒ incendere. Nota etiam ꝙ ſi

eſt cōſuetudo in aliq̄ religione ꝙ quicūꝗ
incēdiarij ſint excōicati ipſo facto ſicut in
theutonia ⁊ plati hoc ſciūt ⁊ approbāt:te⸗
nēdum eſt eos eſſe excōicatos. Et illud qḋ
dictū eſt de incēdiarijs eccleſiarū tenēdus
eſt etiā de fractoribꝰ eccleſiarū:q꞉ ſunt ipō
facto excōicati ⁊ a papa abſoluēdi. Si vō
alia cōmittāt in eccleſia ſi nō frāgūt abſol⸗
Quintꝰ uūtur ab epō. Quintꝰ caſus eſt in crimi⸗
ne publico ſicut in blaſphemante. extra de
Sextꝰ. maledicis. ſtatuimus. Sextus eſt in voto
fracto. extra de voto ⁊ voti redēptiōe. ca. ſ.
Septi⸗ Septimus ſi ipemet epūs confeſſionē ſui
mus: ſubditi audiuit de aliquo peccato:tūc in⸗
ferior nō poteſt eum punire ꝓ illo. diſ. xxj.
Octauꝰ inferior ſedes. Octauus ſi ſit cōſuetudo
in aliquo epiſcopatu ꝙ epiſcopꝰ iſta pecca
ta audiat ſicut de parētibꝰ q̄ filios oppri⸗
mūt. de homicidijs:de falſarijs:de ſacrile⸗
gijs:de violationibꝰ eccleſiarū ⁊ libertatis
eccleſiaſtice:de ſortilegijs:de vitio ꝯ natu
ram ⁊ marie cū brutis:de inceſtu:de corru
ptione ſanctimonialium:de ablatorū ſiue
illicite acquiſitorū reſtitutionibꝰ:de periu
rio:de clandeſtine ꝯhentibus ⁊ alijs enor⸗
mibus erroribus quos cōſuetudo gñalis
⁊ ſpecialis epiſcopis reſeruat:in quibꝰ etiā
epiſcopi remittūt aliq̄ñ ad curiā romanā
ꝓpter enormitatem criminū:hec dicunt
Scōm. ſm iuriſtas. Sed reſtat videndū in q̄bus
caſibus alius a ſacerdote ꝓprio poſſit ab
Primꝰ ſoluere ⁊ aſſignātur octo caſus. Primus
caſus. q̄ñ ſacerdos eſt indiſcretus. de pnīa diſtī.
Scōs. vj. placuit. ⁊ ſecūdus q̄ñ aliqui ſunt vaga
bundi qui non habent ꝓpriū domiciliū:
q꞉ nullius iuriſdictionis ſunt determina⸗
Tertꝰ. te. Tertius caſus eſt ſi aliquis mutauit
domiciliū ⁊ nauigauit vel itinerauit que⸗
rens quo ſe diuertat. Et de hoc mō dicunt
q̄dā ꝙ ꝓprius ſacerdos peregrinātiū ad
certa loca eſt quicūꝗ parochialis ſacer⸗
Quar⸗ dos. Quartus ratione delicti vt ſi incur⸗
tus. ritur excōicatio. Quintus ratione ſtudij
Quītꝰ. ſicut ſcholaris. Sextus neceſſitatis tēpo
Sextꝰ. re. Septimus ſm Hoſti. ſi vīr parochia⸗
Septi⸗ lis ſacerdos ponat ſpem in oratione alte⸗
mus. rius. ix. q. ij. lugdunēſi. Octauus ſi eſt re
Octauꝰ uelator cōfeſſiōis ⁊ ſollicitās ad malū. In
iſtis caſibꝰ ſemꝑ dꝫ peti licētia a ꝓprio ſa⸗
cerdote exēpto articulo neceſſitatis mortꝭ.
Et ſi negauit pōt aliū licite adire. Si aūt
ſine licentia ꝓprij ſacerdotis aliqui pegri
nātur nō p̄nt abſolui ab alijs ſacerdotibꝰ

niſi in tpe neceſſitatis. Idē eſt de mercatō
ribus ⁊ alijs viatoribus. Vñ tutius eſt li⸗
cētiam petere ⁊ obtinere. Sacerdoti vō
ſollicitāti ad malū nullo mō ſubditus dꝫ
cōfiteri. vñ idē iudiciū eſt de illo ⁊ de illo
qui nō hꝫ copiam ſacerdotis confeſſoris.
Unde nec in hoc trāſgredit̄ preceptū eccle
ſie:q꞉ precepta iuris poſitiui non ſe exten
dūt vltra intētionē ꝑcipiētis. ⁊ qḋ ꝓ cha⸗
ritate eſt inſtitutū cōtra charitatē milita⸗
re nō debet. Ad rōnes principales. Ad
primā dico ſicut dicebat̄ ꝙ ad abſoluēdū
requirit̄ duplex poteſtas. ſcꝫ ordinis ⁊ iu⸗
riſdictionis. Et ad primū q̄ñ dicit̄ ꝙ ptās
que ordinat̄ ad duos effectus ſi pōt in ma
iorē, pōt etiam in minorē. Dico ꝙ hoc eſt
verū tantū vbi eque immediate ordinātur
ad vtrūꝗ. modo dico ꝙ poteſtas in corpꝰ
xpi verū dat̄ immediate cuilibet in ordine
ſacerdotij:in corpus xpi myſticum nō dat̄
niſi ſecūdario. ⁊ ideo in iſtum effectum nō
pōt immediate niſi preħabita poteſtate iu
riſdictiōis. Ad ſcōm quādo dicit̄ ꝙ apo
ſtoli immediate a deo acceperunt poteſta
tem abſoluēdi. Dicendū ꝙ poteſtatem iu⸗
riſdictionis acceperūt a petro:lꝫ hoc non
legat̄. Et ad alia argumēta de reſeruatio
ne occultorū. ⁊ miſſione ad epm. Sciēn⸗
dum eſt ꝙ quōcūꝗ ſit de iure poſitiuo hu
mano:illud qḋ eſt de eſſentia ⁊ principaliꝰ
cōcomitans ſacramentū principalius de⸗
beret obſeruari. vñ caſus qui innuunt̄ in
argumēto ſunt plures ⁊ eueniūt de facto
Dico ꝙ ſacerdos debet ſubditū ſuū abſol⸗
uere:⁊ ſibi īponere ꝙ ſi caſu aliquo vnꝗ
poſſit ad epm ſuum venire ſibi illud reue
let ⁊ nihilominꝰ ratihabitionē petat ſuꝑ
facto ſacerdotis:q꞉ quātū poſſibile eſt dꝫ
ſacerdos niti celare crimē occultū:⁊ ſalua
re famā ſubditi ſui. Unde cōcedo ꝙ in ca⸗
ſibus talibꝰ reſeruatio nihil valet:q꞉ quod
ꝓ charitate inſtitutū eſt ꝯ charitatem mi
litare non debet:vt dictum eſt. Et ſic finit
queſtio.

G Rñſio ad rōes princi. Ad pri⸗ mā rō⸗ nē ꝯ rñ ſionem

D Ad ſe cundū

J Rñſio ad caſꝰ.

V Trū pctōr poſſit ſatiſfacere deo ꝓ pctō mor tali. Qḋ nō:q꞉ ſm mēſurā mate ria q̄ ē peccati opꝫ eē ſatiſfactionē ſed peccatum mortale eſt in nume ro, vñ finite malicie intenſiue:ergo ſatiſfactionē pro eodem opꝫ eſſe infinite bonitatis intē ſiue:ſed nihil tale in hac vita pōt hō deo

A Alia qḋ de eadē

reddere. ergo nō pōt ſatiſfacere ꝓ moꝛtali.
iſta ratio videt̃ Anſelmi. Nāqꜫ maioꝛem
ipſe ponit pꝛimo cur deus hō. c. xx. vbi ipe
dicit. Scđo. ſꝫ menſurā peccati opꝫ eſſe ſatiſ
factionē. ⁊. c. xix. eiuſdē libꝛi dicit. ꝙ bea-
titudo nulli dꝫ dari niſi illi cui penitus di
miſſa ſunt peccata: nec hanc dimiſſionem
fieri niſi debito reddito qđ debet̃ ꝓ pecca
to ſm̄ magnitudinē peccati. his ſuppoſitiſ
rōnibus puto me ſufficiēter oſtēdiſſe ma-
ioꝛē. Minoꝛē ipſe ponit libꝛo ſecūdo. cur
deus hō. c. xiiij. vbi dicit ꝙ ꝓ infinitis mū
dis ſi eſſent nō deberet hō peccare moꝛta-
liter: ſꝫ infiniti mūdi ſi eſſent foꝛēt infini-
te bonitatis intenſiue. ergo qđlibet pctm̄
Scđo moꝛtale eſt infinite malicie intēſiue. Se
ꝓbatur cūdo ꝓbat̃ eadē minoꝛ ſic. malū qđ eſt in-
idem. comparabile cuicūqꜫ alteri malo excedēs
qđcūqꜫ aliđ malū eſt malicie infinite intē-
ſiue: ſꝫ omne pctm̄ moꝛtale eſt hmōi. ğ ⁊c.
hec rō videt̃ Anſelmi ꝑmo. cur deꝰ hō. vbi
dicit ſic. Cū ꝯſidero actionē ipaꝫ leuiſſimū
qđ videt̃ eſſe: ſꝫ cū intueoꝛ ꝙ fit ꝯ volunta
tē dei grauiſſimū quiddā ⁊ nulli dāno cō-
Tertio. parabile eē intelligo: hec ille. Tertio ſic
ſatiſfactio quā oīs peccatoꝛ dꝫ deo eſt red
dere deo aliqđ honoꝛis qđ deo tantū pla-
ceat quātū diſplicuit dehonoꝛatio quā fe-
cit deo qñ peccauit: ſꝫ hoc nō eſt poſſibile
hoī: q2 illa dehonoꝛatio fuit tm̄ malū qđ
fieri nō debuit ꝓ creatura īfinite bonitatiſ
ſi eſſet vel fuiſſet: ğ. Iſtā rō videt̃ Anſelmi
ꝑmo. cur deus hō. c. ij. vbi dicit ꝙ nō ſuffi
cit illi q̄ honoꝛē alteriꝰ violat honoꝛeꝫ red-
dere ſi nō ſm̄ dehonoꝛationis factā moleſ-
tiā ⁊ violentiā aliqđ qđ placeat illi queꝫ
dehonoꝛauit reſtituat: hec ille. ⁊ infra. hec
eſt ſatiſfactio quā oīs pctōꝛ deo dꝫ reddere
Confir Cōfirmat̃: q2 totus ꝓceſſus Anſelmi in
matur. illis libꝛis ꝓ magna pte īnuit ꝙ Anſelmꝰ
nitit̃ ꝓbare ꝙ neceſſariū fuit deū incarna
ri ⁊ ꝑ moꝛtē ſatiſfacere ꝓ ꝑmo pctō. vnde
idē ꝓceſſus videt̃ eadē rōne cōcludere ꝙ
Quar- hō nō pōt ſatiſfacere ꝓ quocūqꜫ peccato
to, moꝛtali qđ pōt cōmittere. Quarto ſic. tā
malū eſt vnūquodqꜫ malū q̄ bonū eſt illđ
ꝓ quo nō deberet fieri: ſicut ſatis innuit
Anſelmus libꝛo. ij. c. xiiij. ſꝫ ꝓ nullo bono
alio a deo deberet fieri malū: ğ nullū bo-
nū aliud a deo eſt ita bonuꝫ ſicut pctm̄ eſt
malū. ergo impoſſibile eſt qđ hō deo reſti
tuat tantū quātū abſtulit. ğ ⁊ hec videt̃ rō
Anſelmi ſcđo. cur deus hō. c. vj. vbi vult ꝙ
hō peccatoꝛ nō pōt duci ad beatitudinem
niſi ſic q̄ ſoluat deo ꝓ pctō hoīs aliqđ ma-
ius q̄ om̄e qđ eſt preter deū ⁊ nihil eſt ta-
le niſi deus. Vñ ꝯcludit ꝙ neceſſe eſt deuꝫ
hāc ſatiſfactionē facere. Quinto ſic. q̄ te Quīto.
net̃ alicui in omni eo qđ pōt rōne benefi-
cij: nihil ſi delinquat hꝫ qđ poſſit ſoluere
rōne delicti: ſꝫ hō anteq̄ peccet tenet̃ deo
in omni eo qđ pōt rōne beneficij cōditio-
nis ⁊ redēptionis: ergo ſi delinquat nihil
hꝫ qđ poſſit deo cōpenſare pꝛo delicto. et
eſt ratio Anſelmi pꝛimo. cur deꝰ homo. c.
xx. vbi dicit ſic. cuꝫ reddis aliqđ qđ debes
deo etiā ſi nō peccaſti debes hoc cōputare
ꝓ debito qđ debes ꝓ peccato. oīa aūt de- Sexto.
bes deo. Sexto ſic. nullus obligatꝰ ad
ſoluēdum qđ ſoluere nequit pōt ſatiſface-
re ꝓ pctō: ſꝫ omnis peccatoꝛ eſt obligatus
ſi velit ſatiſfacere ꝓ peccato ad ſoluēduꝫ
aliquid deo qđ ſoluere nequit. igitur ⁊c. ⁊
hec ratio ſumit̃ ex dictis Anſelmi pꝛio cur
deus hō. c. vltimo. vbi dicit ſic. rationabili-
ter me deduxiſti ad hoc vt videam pecca-
toꝛem hominē debere deo ꝓ pctō qđ red-
dere nequit. ergo ⁊c. Et ſi dicat̃ ꝙ in hoc
eſt homo excuſatus ſi deꝰ ab eo exigit ali-
quid qđ reddere nequit cū impotētia ho-
minis eum in hoc caſu debeat excuſare: ex
cludit hoc Anſelmus. ca. xiiij. ſi hō inquit
eſt iniuſtꝰ q̄ homini nō reddit qđ dꝫ: mul-
to magis iniuſtus eſt q̄ deo non reddit qđ
dꝫ. Et diſcipulꝰ rñdet ſi pōt ⁊ nō reddit vere
iniuſtus eſt. Si vo nō pōt quō iniuſtꝰ eſt:
Anſelmꝰ. foꝛſitā ſi nulla in eo cā īpotētie ē
aliq̄tenus excuſari pōt: ſꝫ ſi ipſa īpotentia
culpa eſt: ſicut nō leuigat pctm̄: ita nō ex-
cuſat nō reddentē debitū. ergo ſm̄ eū ſtāt
ſimul ꝙ hō teneat̃ reddere debituꝫ deo. ⁊
tñ nō poſſit reddere debitū deo. Iſte foꝛ-
me ſumuntur ex diuerſis dictis Anſelmi. Scđm
Secūdo ad pꝛincipale ſi peccatoꝛ poſſꝫ pꝛinci.
ſatiſfacere deo ꝓ pctō moꝛtali ſeq̄ret̃ ꝙ ad
h̄ teneret̃. ſicut dicit Anſelmus pꝛimo. cur
deus hō. c. xj. hec eſt inquit ſatiſfactio quā
oīs pctōꝛ deo facere dꝫ. ꝯñs eſt falſuꝫ. q2 ſi
ſic ſequeret̃ ꝙ grauius peccās ad maioreꝫ
ſatiſfactionē teneret̃ ſicut dicit Anſelmus
ꝑmo cur deus hō. c. xix. ſm̄ menſurā inq̄t
peccati opoꝛtet eſſe ſatiſfactionem. ſed cō-
ſequens eſt falſum: quia ſi ſic ad maioꝛem
ſatiſfactionem teneretur tranſgreſſoꝛ vo-
ti q̄ tranſgreſſoꝛ iuramenti. conſequen-
tia patet: quia votum eſt magis obliga-

totiū ꝙ̄ iuramētū. qḋ ꝓbaṫ: q̄ infidelitas ſerui ad dn̄m eſt grauioꝛ ꝙ̄ quecunq̄ irreuerētia quā ſeruus pōt facere dn̄o ſuo. ſed obligatio voti cauſaṫ ex iſtis duob⁹. ſcꝫ ex ꝯſenſu hoīs ⁊ fidelitate quā hō dꝫ deo. obligatio aūt iuramēti cauſaṫ ex iſtis duob⁹ ſcꝫ ex ꝯſenſu hoīs ⁊ reuerētia quam dꝫ hō deo inquātū eſt prima veritas. ergo tranſgreſſio voti eſt quedā infidelitas. ⁊ tranſgreſſio iuramēti eſt quedā irreuerētia cōtra deū: ſꝫ infidelitas eſt grauioꝛ ꝙ̄ irreuerentia: ergo.

Scḋo ad ideꝫ. Scḋo q̄ fortioꝛ eſt obligatio ex natura ſua que nō fit niſi ſoli deo ꝙ̄ illa q̄ interdū fit homini. votū aūt nunq̄ fit niſi ſoli deo. iuramētū aūt fit homini: ergo ⁊c. Propṫ iſta tenēt multi ꝙ tráſgreſſio voti eſt grauioꝛ. Cōcoꝛdat ſanct⁹ Tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxix. ar. vj.

Contra ſanctuꝫ Tho. Primo. Sed ꝯtra arguiṫ ſic. tota ratio obligationis que eſt in voto eſt in iuramento ⁊ aliqua eſt in iuramento q̄ nō eſt in voto: ergo obligatio iuramēti eſt fortioꝛ. ꝯn̄a ptꝫ. Antecedēs ꝓbo. naꝫ obligatio que in voto eſt ꝯſurgit ex cōſenſu poſt deliberationeꝫ quo ꝓmittiṫ aliq̄d deo: ſꝫ eq̄lis deliberatio ⁊ equalis ꝯſenſus ⁊ interioꝛ ꝓmiſſio mētis deo fit dū iuraṫ: ⁊ vltra iſtā ꝓmiſſionē deliberatā eſt in iuramēto inuocatio teſtimonij diuini q̄ etiā obligat. ergo oīa que ſunt in voto obligatoria inueniunṫ in iuramēto vel inueniri debēt. q̄ ſm̄ Hiero. iuramētum debite factū dꝫ hr̄e tres comites: videlꝫ iudiciū: iuſticiā: ⁊ veritatē. iudiciū aūt includit deliberationē.

Scḋo. Preterea plus de irreuerentia fit deo in ꝑiurio ꝙ̄ in tráſgreſſione voti ſimplicis: q̄ ſponte tráſgrediēs iuramētū licitū imponit deo quātū in ipſo eſt crimen falſitatis: ⁊ hᷣ eſt interpretatiue blaſphemare deū ⁊ ſignificare deū falſuꝫ eſſe: q̄ factū hoīs hꝫ ſuā ſignificationē veritatē ⁊ falſitatē ſicut vba: ſicut docet Anſelmus de vitate. c. ix. Unde qui tranſgrediṫ iuramētū ſignificat ſe eſſe falſum ⁊ deum eſſe falſum quē adducit in teſtē: ſꝫ ille qui tráſgrediṫ votū ſignificat ſe tantū eſſe falſum: ⁊ nullo mō deū: ergo plus videṫ iuramentū obligare ꝙ̄ votū.

Tertio. Preterea deliberet aliq̄s de intrádo religionē ⁊ poſt deliberationē voueat. deliberet alius de eodē equali deliberatione ⁊ aſſentiat equali aſſenſu ⁊ poſt aſſenſum iuret: hic eſt eq̄lis aſſenſus ⁊ equalis deliberatio vtrobiq̄ ⁊ vltra hᷣ inuocatio dei in teſtimoniū: ḡ videṫ ꝙ ſit equalis obligatiōis vel maioris.

Rn̄ſio. Si dicaṫ ꝙ iuramento fit q̄n̄q̄ homini ⁊ votū ſemꝑ deo: ergo votū magis obligat. ꝯn̄a nihil valꝫ: q̄ lꝫ i iurádo iurās dirigat ſermonē ad hominē in ſcḋa ꝑſona: tn̄ vis obligationis ſue nō ſurgit ab illo cui loq̄tur: ſꝫ a ſeipſo ⁊ a deo de quo loquiṫ in tertia ꝑſona: qui adducaṫ ad teſtimonium vt obligationē cauſet in iuráte inquantū eſt veritas. Ex quo ptꝫ ꝙ veniēs ꝯtra iuramētum licitū ⁊ expediēs ſeruari nō ſolū facit deo irreuerentiā. immo cōmittit infidelitatē ꝯtra deū falſificās tam ſe ꝙ̄ deū ſuuꝫ quantū in ipſo eſt. vnde ceteris parib⁹ videṫ iuramentuꝫ magis ligare.

Quarto. Quarto ſic. votū non obligat niſi: q̄ eſt ex veritate humana: ſed iuramentū obligat ex veritate diuina ⁊ humana: ergo plus obligat et hoc nūc apparet mihi veꝝ.

Confirmantur arg. premiſſa. Cōfirmo iſtas euidētias: q̄ cōuictus de periurio fit infamis ⁊ a teſtimonio expellēdus. vj. q. j. quicunq̄. Sed votū vnius pōt alius implere ſi ille alius voluerit. extra de voto ⁊ voti redemptione.

Tertiū princi. Tertio ad principale ſi ſic peccatoꝛi teneretṫ ad cōdignam ſatiſfactionē ꝑ peccato ſm̄ leges inſtitutas. cōſequēs eſt falſum: q̄ ſi ſic fur iuſte damnatus ad morteꝫ teneretṫ velle ſimpliciter ſe occidi ſm̄ legem. ꝯn̄a ptꝫ: q̄ ſcit ꝙ hoc eſt iuſtum. ⁊ ſibi debitū quātū ad ſatiſfactionē ꝑ peccato. ⁊ ſatiſfactio niſi ſit voluntaria nihil valet. ergo peccatoꝛ iuſte debet ſe velle occidi ꝑ peccato ſuo.

Rn̄ſio quundā. Quidā dicūt ꝙ hoc eſt verū de iuſte cōdēnato ita abſolute ꝙ lꝫ talis poſt iudiciū datū poſſet ſe liberare a morte ꝑ fugam ſine iniuria cuiuſcūq̄ ꝓximi: nō tn̄ dꝫ. q̄ teneṫ nō impedire iuſticiā ſciēter. ſed ſcit ꝙ iuſtū eſt eū mori. ⁊ fiat argumentuꝫ de homicidio: q̄ quidā dubitāt an ſm̄ ius diuinū ꝑ furto debeaṫ mors. Unde diciṫ ꝙ potius debet mortē tolerare ꝙ̄ fuge ꝯſentire.

Replicatur. Contra arguo ſic. nō magis obligatur talis ad aliquā mortē ꝓpter iudiciū datū ꝙ̄ aliquis obligatur ad aliquid per votū licitū vel ꝑ iuramentū licitū: ſed poſſibile eſt ꝙ aliq̄s iuſte faciēs poſt obligationē ꝑ votū vel ꝑ iuramentū licitū illud minus bonū committat in maius bonū: ſicut qui vouiṫ ire in terrā ſanctā pōt licite intrare religionē extra de voto ⁊ voti redēptiōe. ſcripture: ḡ ſi talis dānat⁹ ad mortē poſſet ſe liberare ꝑ fugā ſine iniuria ꝓximi: vel intendat

aliqd impendere reipublice qd plus vale-
bit q̃ sua mors valeret: ꝛ licite pōt illd eli-
gere. g̃ si intēdat corrigere vitā suam ꝛ in-
trare religionē ꝓ salute reipublice ꝛ pōt
libere se iuuare p fugam sine iniuria: pōt
Rn̄sio. illud licite eligere sine iniuria ꝓximi. Di-
co aūt ꝙ si nō possit fugere nisi interficiē-
do custodem suum. vel nisi: qꝛ custos suus
postea suspēdatur ꝓ eo: nō lꝫ sic sibi fugere:
qꝛ nō sunt faciēda mala vt eueniāt bona.
Ro.iij. Preterea ponatur ꝙ sit talis hō pro
cuius morte fiat scisma in ecclesia vel bel
lū inter duo regna ꝛ hoc sibi verisimiliter
cōstat. ergo si sine iniuria possit fugere vi-
detur ꝙ sibi liceat. Preterea sit ꝙ apparito-
res vel executores sētētie sint negligētes
ꝛ tardi nunqd dꝫ de necessitate salutis ex-
pectare sub patibulo vt occidāt eū: certū
est ꝙ nō. Et ideo pōt alicui videri ꝙ talis
acceptatio mortis nō dꝫ esse nisi sub cōdi-
tione iuris intellecta volo subire mortē ꝓ
peccatis meis: nisi aliqd aliud possim face
re ꝓ eisdē. Preterea esto ꝙ aliqs dānetur vt
fame occidatur sicut fit de illis q̄ dicunt po
ni ad penitentiam apud laicos: si talis ha
buerit panē queritur nunqd pōt comedere.
certū est ꝙ sic: immo forte tenetur cū nullus
teneatur occidere seipsum. ergo eodē modo
hoc fiendū est in fuga qd cōcedo ꝓ nunc.
Quartum pn. Quarto ad principale si sic tūc remissio
culpe fieret p cōtritionē que est prima ps
pnie: sicut pꝫ de penitentia distinctiōe pri
ma diuersis capitulis: ꝛ p magistrum di.
xvi. lib. iiij. ꝯns est falsum: qꝛ si sic actus cō
tritionis foret melior ꝛ vtilior hoī q̄ pecca
uit q̃ actꝰ martyrij ꝛ q̄cunqꝫ alius actus
in charitate factꝰ. ꝯns pꝫ: qꝛ plus boni cō-
fertur hoī ꝓpter actū ꝯtritiōis q̃ ꝓpter ali-
qd aliud de lege statuta. Hoc ꝓbatur sic. ꝓ-
pter actū ꝯtritionis debetur hoī vita eterna
ꝛ remittitur pena eterna. g̃ duo bona infini
ta dantur sibi ꝓ actu tali: sꝫ ꝓ nullo alio exi-
stēti in charitate ꝯfertur hoī nisi bonū. pꝫ: qꝛ
si est in charitate debetur sibi vita eterna. g̃
qd sibi tunc debetur est melius q̃ quodcūqꝫ
aliud ab illo qd postea sibi irrogabitur: vide
licet intēsior gloria vel aliqd sile. Sīr ni-
hil tale pōt sibi dari qd sit ita bonū sicut
remissio pene eterne manifestum est. g̃ ꝛc.
Quintū pn̄a. Quinto ad ꝓncipale si pctōr teneretur sa-
tisfacere deo ꝓ pctō oporteret eū cōteri de
suo pctō. ꝛ p ꝯns mag deberet se velle nō
esse ꝛ annihilari q̃ recidiuare i pctm̄ mor-
tale. ꝯns pꝫ p Ans. li. cur deꝰ hō. c. xxi. ꝛ li.
cur deus hō. c. xiij. vbi docet ꝙ si hō eēt po-
situs in ista necessitate vel ꝙ faceret aliqd
etiam modicū cōtra volūtatem diuinā vel
ꝙ totus mūdus ꝛ quicqd nō est deus an-
nihilaretur: deberet eligere seipsum innihi-
lū redigi q̃ peccare. Dic dr a quibusdā ꝙ Rn̄sio
quilibet hō magis deberet eligere peccare quundā
ꝛ in ppetua pena manere q̃ oino non esse
quo ad corpus ꝛ quo ad aiam qd est anni
hilari. Et hoc videtur ꝓbare Aug. de libe. ar
bi. c. xiij. per tres rationes. Primo sic. qui Proba
dicit mallē hoc q̃ illud eligit aliqd nō esse tur rn̄-
aūt non est aliquid: sꝫ nihil ergo nullo pa- sio primo
cto pōt aliqs eligere qn̄ eligit qd non est.
Scdo sic. aut debuisti velle esse cum sis Scdo.
miser vel non esse: nō esse quidē potiꝰ. Tūc
arguit Augustinus. si hoc velle debuisti h̄
est melius: qd aūt non est: melius esse non
pōt. nō ergo illud velle debuisti. Tertio Tertio.
sic. qd quisquis eligit rōne petendū cū ad
illud peruenerit necesse est vt melior fiat
melior aūt esse non poterit qui nō erit. ne
mo ergo pōt eligere vt nō sit. verba Augu
stini sunt. ꝛ ꝯiter ꝓpter ista videtur multis
ꝙ Aug. nitatur ꝓbare ibi ex intētione ꝙ hō
non pōt appetere nō esse. ꝛ ꝙ includit cō-
tradictionē ꝙ hō velit se annihilari. ꝛ cō-
sequēter obijcit de multis exemplis hoīm
gentiliū qui nullam vitam post istā spera-
bant qui seipos interemerūt. sicut pꝫ v. de
ciui. dei. c. xviij. de curtio equite romano: ꝛ
cōsimilibꝰ. Rn̄det aug. ꝙ quilibet talis in
tēdebat quietem ꝛ quietus esse. ꝛ per ꝯns
desiderabat esse. Unde in fine capituli cō-
cludit ꝙ nullo pacto fieri pōt vt aliqd li-
beat nō esse. Sed ꝯ istum modū ponēdi. Contra
arguo ꝛ ꝓbo. primo ꝙ homo pōt ex certa rn̄sionē
deliberatione eligere se annihilari. Secū facit tria
do ꝙ hoc intēdit Aug. in re ibidē. Tertio
applicabo verū itellectū dictis Aug. ne vi
deantur habere ꝯtradictionem. Primo Primo
arguo sic. omne illud qd pōt iudicari esse arguitur
melius vel minus malū siue a rōne recta si opposi-
ue errāte pōt ꝯformiter eligi: sed annihila tū rn̄sio
ri est hmōi. ꝛ pt iudicari ab hoie siue rōne nis su-
recta siue erronea iudicāte ꝙ ipm annihi- perius
lari est minꝰ malū q̃ eē miserū: g̃ annihila date.
ri pōt a tali eligi. Maior pꝫ: qꝛ oīe qd in-
tellectus iudicat esse bonū vel meliꝰ vel mi
nus malum pōt volūtas eligere cū sit sum
me libera. Unde cōtradictionē includit ꝙ
volūtas sit libera ꝛ non possit libere velle

illud qđ rõ dictat eſſe volẽdũ. Minor ꝓba
tur: qꝛ poſſibile ẽ deo cauſare tale iudiciũ
in mẽte alicuius ꝙ ipm̄ annihilari ſit me
lius q̄ ipm̄ eſſe miſerũ vel min⁹ malũ qđ
idẽ eſt ad ꝓpoſitũ. Silr eſt poſſibile ꝙ ali
qs hõ alteri hoi faceret rõnẽ aliquã bonã
vel ſophiſticã: q̄ ſibi cõcluderet ꝙ minus
Scđo, malũ eſt nõ eẽ ꝙ miſerũ eẽ. Scđo ad idẽ
arguo ꝙ ẽt rõne nõ errãte ſi placeret deo
ꝙ dãnat⁹ deberet ꝑpetuo dãnari poti⁹ de
beret eligere annihilari. Quero enĩ ſi an
nihilari eſt ſumme fugibile: aut hoc eſt. qꝛ
iudicat eſſe malũ: vel qꝛ eſt malũ. primũ rõ
nabiliter nõ põt dici. ſi dicat̃ ꝙ eſt fugibi
le: qꝛ eſt malũ: vel ergo qꝛ eſt malum culpe
pene ſenſus vel dãni. malũ culpe eẽ nõ pt
certũ eſt. nec pena ſenſus: ſicut pꝫ. relinqui
tur ꝙ ꝙ ſit pena dãni: ſꝫ maius dãnũ eſt pe
na corrũpẽs oẽm delectationẽ in ſenſuali
tate q̄ nõ eẽ: qꝛ arguo ſic. magis diſconue
niẽs eſt dãnato ſua pena q̄ ſuũ eſſe ſit con
ueniẽs. ꝓbo hoc: qꝛ ſi ſuũ eſſe ſibi ſit mag
ꝯueniẽs q̄ ſua pena diſcõueniẽs plus ha
beret delectari de ſuo eẽ q̄ triſtari de ſua
pena: qđ nõ credit̃ de dãnat. ꝙ dãnat⁹ apꝑ
hẽdens ſuũ eſſe ⁊ ſuã penã apꝑhẽdit ſine
errore ꝙ pena ſua eſt appetitui ſuo magis
diſcõueniens q̄ ſuũ eẽ ſit ꝯueniens. ꝙ ap
prehẽdit ſine errore ꝙ ſuũ non eſſe eſt mi
nus ſuo appetitui diſcõueniens q̄ ſua pe
na. ꝙ magis eſt eligibile: qꝛ minus diſcon
ueniẽs eſt magis eligibile: ſicut min⁹ ma
lũ qđ eſt principiũ in practicis. Cõfirmat̃
iſtud ꝑ experientiã: qꝛ multos fideles au
diui ꝙ ſibi eligerẽt ſi poſſent etiã nunc in
hac vita exiſtẽtes nõ eẽ q̄ ſunt totaliter in
experti pene illius. Et ego hoc ipſe experior
cõtinue qñ de hoc delibero: qꝛ ſine difficul
Tertio tate vnũ ꝑeligio ⁊ aliud abhorreo. Pre
terea hõ põt velle aliquẽ hoiem annihila
ri ꝓpter bonum reipublice. ita ꝙ ſolus ze
lus reipublice cauſat in eo iſtã volitionẽ.
igit̃ videt̃ pari rõne ꝙ homo poſſit velle
ſe nõ eſſe ꝓpter bonũ reipublice. Et puto
eos ſic voluiſſe q̄ exiſtẽtes gẽtiles ꝓ bono
Quarto. reipublice tm̄ ſe interfici ꝑmiſerũt. Pre
terea hõ põt velle annihilari ꝑ q̄nqꝫ dies:
ꝙ põt velle annihilari. ꝯña pꝫ. Añs ꝓbo:
ꝑ ꝯſciam cuiuſlibet fidelis ſi daret̃ ſibi op
tio an vellet ꝑpetuo dãnari vel nõ eſſe per
Quito. q̄nqꝫ dies tm̄. Preterea annihilari poteſt
apprehẽdi vt bonũ ⁊ vt mediũ ad bonũ fi
nẽ etiã a rõne recta. ꝙ põt eſſe appetibile,

Añs ꝓbo. pono ꝙ de⁹ reuelet tibi ꝙ ſi veli
les annihilari ꝑ q̄nqꝫ dies reparabit te ad
vitã eternã. iſto caſu poſito annihilari eẽt
appetibile ⁊ bonũ. Scđo principaliter E
oſtẽdet̃ ꝙ hec eſt intẽtio Aug. ibidẽ ꝙ nõ Scđus
eſſe quo ad corpus ⁊ aĩam põt qs eligere articlꝰ
ex certa deliberatione. Et arguo ſic. habẽs ſeu con
opinionẽ erroneã ⁊ deliberãs ſm eã ⁊ aſ cluſio ꝯ
ſentiẽs alicui impoſſibili qđ tñ putat eſſe triſtionẽ
poſſibile ꝟe eligit hoc ⁊ veraciter hꝫ actũ datam.
q̄ põt vocari electio ſicut ſi forẽ mõ in tali Proba
opinione ꝙ poſſem habere ſolẽ ⁊ lunã ad tur con
portandũ mecũ vbi ⁊ quo vellẽ ⁊ daret̃ mi cluſio ꝑ
hi optio: ⁊ ſtante errore deliberarẽ ꝙ mal ma.
lẽ habere ſolẽ: qꝛ magis lucidus eſt: certũ
eſt ꝙ hec foret ꝟa electio: ſꝫ ꝓcedẽs de opi
nione erronea. ſꝫ ſm Auguſtinũ ibidẽ ha
bẽs erroneã opinionẽ de annihilatiõe ſua
puta opinãs ꝙ annihilabit̃ cũ nõ debeat
annihilari põt eligere ſm illã opinionẽ:
ergo põt eligere annihilari. vñ Aug. ibidẽ
neqꝫ eñ nos interimere opꝫ eoꝝ iudicio
q̄ vigẽte miſeria ſe ꝑemerũt. aut eñ eo cõ
fugerũt vbi melius fore putauerũt: ⁊ non
eſt ꝯtria rõni noſtre quõ putauerũt. aut ſi
nullos ſe futuros credidiſſent multo mi
nus falſa electio nihil eligentiũ cõmoue
bit. quõ eñ ſequar eligẽtem a quo ſi querã
q̄d eligat rñdebit nihil. Nam q̄ eligit non
eſſe ꝓfecto nihil eligere videt̃. ⁊ h̄ ſi velit
rñdere cõuincit̃. Ecce dicit Auguſtinus ex
preſſe ꝙ tales gentiles q̄ falſe opinabãtur
ſe nullos futuros ſm aĩam eligerunt fal
ſa electione h̄ eſt electiõe fallente eos. Itẽ
c. xij. dixit. hinc fiet vt qui malit nõ eſſe vt
miſeri non ſint: qꝛ nõ eſſe nõ pñt reſtat vt
miſeri ſint. Tertio dãdus eſt intellectus
vt nũc occurrit ꝑ Aug. ⁊ põt dici pẽſata ſe Terti⁹
rie lr̃e ſue ꝙ vult illic ꝓbare duas ꝯcluſio articlꝰ
nes. Prima eſt ꝙ ſtãte lege q̄ nunc eſt ꝺe qs ſit in
immortalitate aĩe nullus põt ꝟa electiõe tellect⁹
id eſt electiõe ſequẽte verũ iudiciũ eligere auctori
nõ eſſe cũ iudiciũ precedẽs talẽ electionẽ tad Au
dicet ꝙ aĩa eſt immortalis. Scđa con guſti.
cluſio quã intẽdit eſt ꝙ nullus põt eligere Prima
nõ eẽ per quãcũqꝫ opinionẽ niſi aliq̄ alia ꝯcluſio
intẽtio adiungatur iſti intẽtioni q̄ eſt nõ Augu.
eſſe puta intẽtio quietis vel carẽtia pene: Scđa
⁊ nemo hoc dubitat. Vñ dicit. xiiij. c. docẽs ꝯcluſio
quõ opinio vincit ſenſum ⁊ cõſuetudinẽ Augu.
aliqñ. Cũ ergo quiſqꝫ credit ꝙ poſt mortẽ
erit intolerabile tãtas ſufferre moleſtias:
ad tãtã cupiditatẽ mortis ipellit̃ ꝙ diſcer

nit vel arripit mortē:in opinione hʒ errorē oīmode defectionis:in sensu aūt hʒ naturale desideriū q̄etis. Ecce expsse dicit' φ aliqs p intolerabiles molestias ipellit ad volendū mortē hn̄s tn̄ defectiōis opinionē si apprehēdit simul cū hoc qd̄ est eē sub intētiōe quietis.i.carētie pene.

Ad primū quo pbatur responsio ad arg. q̄n ti prīn.

Ad pmā rōnē dico φ p eādē rōnē pbarē φ hō non pōt fugere vel nolle vel detestari nō esse: q2 q̄d fugit aliq̄d fugit vel detestat' ſʒ nō esse nō est aliq̄d. Simil'r q̄n arguit' nō esse nō est melius q̄ esse q2 nihil est. Eodē mō arguo nō esse nō est peius q̄ esse:q2 est nihil Simil'r de tertio cū arguit' q̄ aliq̄d appetit cū ad id puenerit necesse est vt melior fiat. Eodē mō arguo q̄ recte fugit aliq̄d necesse est vt cū ad illud puenerit fiat peior. vn̄ rōnes sunt ɔ̄ vtrāq3 ptes vt videt'.

E Nota,

Un̄ notādū φ p vsum loquētiū bonū τ malus habēt quādā equiuocationē:q2 aliq̄n pdicant de rebus aliq̄n de actibus infinitiui modi. Exēplū pmi cū dicim' iste hō est bonū. vl' iste cibus est bonū vel bonū q̄d. Exēplum secūdi:vt dicim' deambulare post cenā est bonū:dare elemosynā est bonum:edificare vnā abbatiā est bonū. certū est φ in talib' ppōnibus iste terminus bonū p nulla re supponit sicut nulla res est currere in bellomonte. Et ideo accipiēdo ppriē illū terminū bonū. ista stāt simul. iste vult bonuʒ τ tn̄ non vult aliq̄d:τ iste eligit bonū:τ tn̄ nō eligit aliq̄d. puta si dicat' tibi elige sedere vel surgere seu eligas vnum seu reliquū nullā rē eligis manifestū est. Eodem mō est de malo. Un̄ dico φ q̄ eligit nō esse eligit malū:ſʒ minus malum τ aliquo mō bonū. scd̄o mō capiēdo bonū:τ tn̄ nihil eligit. Et hec de hac questione.

B Questio.viij Prima princi. Probatur ɔ̄sna Primo

Queritur vtrū finale premiū boni viatoris sit eterna beatitudo. Et videt' φ non:q2 si sic:sequeret' φ premiū boni viatoris foret gaudiū infinitū. ɔ̄ñs est falsum:q2 potētia finita nō est capax alicuius infiniti: nec etiā cuiuscūq3 qualitatis infinite pfectionis. ɔ̄ñam pbo multipl'r. Primo sic. actus quo distincte cognoscerent' infinita si essent:esset infinite pfectionis:sed actus quo distincte cognoscit' deus est pfectior q̄ foret talis actus si esset quo distincte cognoscerētur infinite creature. g actus quo cognoscit' deus distincte est infinite perfectiōis. Maior pʒ:q2 maioris pfectiōis est cognoscere duas psonas creatas q̄ vnā τ tres q̄ duas. ergo infinite pfectiōis est cognoscere infinitas distincte. Minor ostendit':q2 actus cognoscēdi deū clare vidēdo est beatificus τ alius non:g̃ multo melior quocūq3 alio nō cognoscēdi deū. vn̄ Aug. v. ɔfes. c. iiij. q̄ te nouit τ alia:nō ppter illa beatior:ſʒ ppter solū te beat'.

Scd̄o.

Scd̄o sic. pfectioris obiecti pfectior est cognitio. ij. de aīa. c. ſ. ſʒ de' infinite excedit quodcūq3 aliud obiectū cognoscibile. ergo et' cognitio est pfectiōis infinite.

Tertio.

Tertio sic. Anselmus de similib'. c. lx. In btitudine oēs angeli τ singuli ab oībus cognoscent' nec quicq̄ oīno latebit. imo dicit φ oēs beati oīa sciēt q̄ deus fecit scienda. Et psol'. xv. dicit. φ quilibet gaudebit de gaudio alterius nō minus q̄ de pprio gaudio. pono ergo petrū τ paulū duos btōs τ sit'a gaudium in paulo de quo gaudet petrus τ sit gaudiū illud b. Tūc sic. paulus de nouo videt b in petro. ergo plus gaudet q̄ pri'. sit aūt c gradus τ istū gradū videt' petrus. ergo plus gaudet q̄ prius. sit aūt per. d. τ sic isti duo beati in infinitū sic intendant sua gaudia. τ sic nō est dare summū gaudium beati nec summū gradum beatitudinis.

Quarto.

Quarto sub hac forma. si gaudiū qd̄ hʒ beat' de deo nō sit infinitū intēsiue ſʒ finitū: sit tale gaudiū a. τ arguit' sic. creatura pōt causare aliqd̄ gaudiū puta b. ergo pfectior creatura pōt causare pfecti' gaudiū. ergo cū a nō excedat b in infinitū τ deus pōt causare pfectiorē vltra quācūq3 creaturā: sequit' φ erit deuenire ad aliquā que poterit causare gaudiū tantū in hoīe quātū est a. τ p ɔ̄sequēs creatura causabit in hoīe tantū gaudiū quātū habebit in beatitudine.

Quīto

Quinto sub hac forma petrus gaudet de sua visione sit illud gaudiuʒ a. quero aut gaudet de a vel nō. Nō pōt dici φ nō:q2 sm̄ Anselmū. c. vij. de septē beatitudinibus beatus nihil habebit vn̄ gaudere nō debeat. Si sic q̄ro aut gaudet de a p ipm̄ a vel p aliud gaudium. Si p aliud eadem ratione gaudebit de illo alio p tertium de tertio per quartum τ sic in infinitum:vel erit deuenire φ habebit aliquod gaudium de quo non gaudebit. ergo in quolibet beato erunt gaudia infinita.

Rn̄sio.

Si dicatur φ beatus talis gaudet per ipsum

Replica. τ nõ ꝑ aliud. Cõtra hoc arguo: qꝛ tũc ſequitur ꝙ idẽ gaudium habebit de deo τ de creatura qḋ eſſet deordinatũ. ꝯña ptʒ: qꝛ eodẽ gaudio formaliter nõ põt gaudere magis τ minus.

Scdo, Scḋo qꝛ vel gaudium eſt actus volũtatis vel paſſio. ſi actꝰ τ ſm Anſelmũ de lib. arb. ca. vij. volũtas quam voco inſtrm vna τ eadẽ eſt ſemper quicqḋ velimus. illa ꝟo que eſt opus eſt cauſa multiplex ꝙ̃ multa τ ꝙ̃ſepe volumus. ergo ad diuerſitatẽ obiecti ſequitur diuerſitas gaudij: ſed a eſt aliud obiectũ ꝙ̃ viſio vel deus. ergo aliud gaudiũ hʒ de a ꝙ̃ de viſione vel de deo. ergo beatꝰ ꝑ a nõ gaudet de a. Si dicaꝭ ꝙ gaudiũ eſt paſſio tũc arguitur ſic. diſtincta obiecta delectabilia cauſant diſtinctas delectatões: ſʒ a τ viſio τ deus ſũt diſtincta obiecta delectabilia: ergo cauſabũt diſtinctas delectatiões: ergo delectatio a non põt eſſe ꝑ ipm a. Preterea ſiue gaudiũ ſit actus volũtatis ſiue paſſio opꝫ neceſſario ꝙ obiectũ cõcurrat in rõne cauſe partialis effectiue. ſed nihil efficit ſe partialiter. ergo gaudiũ de a erat aliud ab a.

Sexto, Sexto ſub hac forma. ſi gaudiũ beati intẽdereꝭ in infinitũ: ꝗ eſt gaudiũ virtutis infinite. Antecedens ꝓbo: qꝛ dilectio dei intẽdereꝭ in infinitũ: ſʒ quanto beatus magis diligit tãto magis gaudet. ꝗ gaudiũ beati intẽdereꝭ in infinitũ. Maior ꝓbaꝭ: qꝛ ꝗro aut plato plus diligit deũ hodie ꝙ̃ fecit heri vel non. Si ſic pari rõne cras diliget pluſꝙ̃ fecit hodie: τ ꝑendie pluſꝙ̃ cras τ ſic ĩ infinitũ. Si nõ diligit plus hodie ꝙ̃ fecit heri. Cõtra plꝰ obligaꝭ deo hodie ꝙ tenebaꝭ heri: qꝛ tm̃ teneꝭ hodie τ adhuc plus: qꝛ deus plus fecit ꝓ eo hodie ꝙ̃ fecerit heri. hoc ptʒ: quia deꝰ ꝯſeruauit eũ in beatitudine ꝑ vnũ diẽ plus ꝙ̃ fecerat: ſʒ hoc eſt maius bñficiũ ꝙ̃ aliqḋ beneficiũ tꝑale in infinitũ. ꝗ magis teneꝭ ꝑ deo ꝓ cõſeruatiõe beatitudinis ꝑ diẽ ſupra illud qḋ tenebaꝭ heri quãtũ hõ põt teneri deo ꝓ q̃cũꝙ re tꝑali: ſed ꝓ beneficio tꝑali ꝯſtat ꝙ hõ obligaꝭ deo. ꝗ petrus longe magis obligaꝭ deo hodie ꝙ̃ heri. ꝗ ſi nõ eſt ingratus magis diligit deũ de maiori delectatiõe magis gaudet: ergo in eternũ ſic augebiꝭ ſuũ gaudium.

Septimo, Septimo ſic ſub hac forma. reuelatũ eſt beato ꝙ erit in gaudio ĩ eternũ: ergo ꝗro aut talis ſecuritas cauſat in eo gaudiũ infinitũ vel tm̃ finitũ. Si pmũ habeꝭ ꝓpoſitũ. Si ſcḋm ſit a gradus intẽſionis illius gaudij. Et arguo ſic. ſecuritas de duobus diebus cauſat in eo aliqḋ gaudiũ: τ ſecuritas de tribꝰ maius τ de quattuoꝛ maius. ꝗ eſt deuenire ad ſecuritatẽ ab aliquo numero certo dierũ q̃ tantũ cauſabit quãtũ eſt a. τ ſic ſequiꝭ ꝙ aliqs tm̃ gaudebit ſi videret deũ ꝑ mille annos: ſicut ſi videret deũ in eternũ qḋ videꝭ fatuũ: qꝛ equaliter gauderet de maiori bono τ de minori τ de infinito τ de trãſitorio.

Octauo, Octauo aliqḋ bonũ obiectũ eſt maxime ꝓportionatũ intellectui hũano ſit illud a. cuiꝰ ꝓportio ad intellectũ voceꝭ b. Tũc arguiꝭ ſic. quãto aliqḋ recedit a ꝓportiõe b. tãto eſt minꝰ intelligibile ab intellectu hũano: ſʒ deꝰ in infinitũ recedit a ꝓportiõe b. ꝗ eſt infinite difficultatis intelligere deuʒ. ꝗ ꝑ ꝯñs ſi btũs intelligit clare deũ intellectꝰ beati erit infinite ꝟtutis: qḋ eſt ꝓpoſitũ pncipale.

Nono. Nono ſic. de aliquo malo rõnabiliter eſt triſtãdũ infinite. ergo de deo clare viſo eſt gaudẽdũ infinite. ꝯña ptʒ. qꝛ de nullo malo pene eſt amplius triſtãdũ ꝙ̃ de beatitudine eſt gaudendũ: qꝛ miſeria pene nõ eſt ita in ſe mala ſicut beatitudo eſt bona. Añs ꝓbo. qꝛ ſi ꝯſtaret alicui de pena infligẽda ꝑ duos dies deberet rõnabiliꝭ triſtari. τ ſi ꝑ tres dies plꝰ τ ꝑ q̃ttuoꝛ adhuc plꝰ: τ ꝑ ꝯñs ſi ꝯſtaret ei ꝙ pena infernalis eẽt ei infligẽda ꝑ infinitũ tꝑs deberet rõnabilꝛ magis triſtari ꝙ̃ de tali pena infligenda per quattuoꝛ dies tm̃. Quero ergo aut infinite magis aut tm̃ finite. Si finite habetur ꝓpoſitũ ꝙ ꝑ aliquo malo pene dʒ hõ triſtari rõnalꝛ infinite. Si infinite: ꝗ rõnalꝛ equalꝛ deberet hõ triſtari de pena equali ꝑ certũ tꝑs duratura: ſicut de duratura in ꝑpetuũ.

Decio Decimo: aut deus ꝑ clarã viſionẽ apparet btõ bonũ infinitũ aut finitũ. Si bonũ finitũ tm̃: ergo cũ deus põt ſup omẽ bonũ creatũ apparẽs beato facere bonũ pfectius ſm apparentiã eiuſdẽ: ſequiꝭ ꝙ deus põt facere aliqḋ bonũ creatuʒ apparere ita bonũ beato ſicut nunc apparet ipſe deus. ꝗ beatus licite põt illud bonuʒ eque bonũ diligere cũ deo ſm rectã rõnẽ. ꝯñs eſt falſum. Si deus apparet infinitũ bonũ: ꝗ btũs cõprehẽdit deũ: qꝛ nihil latet eus. Probo. qꝛ diciꝭ vij. meta. Simplicia aut totaliꝭ ignoranꝭ aut totalꝛ cognoſcũtur.

Confirmatur. Cõfirmatur iſta rõ ſic. deus apparet beato infinite bonus: ꝗ apparet beato

ita bonus ſicut eſt:ſed impoſſibile eſt ali
quã creaturã apparere alicui itellectui ita
bonũ ſicut eſt:niſi apprehẽdat a tali intel
lectu:ergo eadẽ rõne ſi deus appareret btõ ita bo
nus ſicut eſt:beatus apprehẽderet deum qḋ
eſt impoſſibile niſi ſit virtutis ĩfinite qḋ eſt
Undecimo. ppoſitũ. Undecimo ſic. oĩs potentia co
gnitiua q̃ põt ſimul et ſemel eque diſtincte co
gnoſcere octo ſicut tria vel mille ſicut cen
tũ. et ſic de quolibet numero finito ſine ſta
tu:eſt virtutis infinite in cognoſcẽdo:ſed oĩs
intellectus creatus tã beatus q̃ miſer eſt hmõi:
ergo oĩs intellectus creatus eſt virtutis infini
te inteẽſiue. Maior patz ex mõ arguẽdi phi
iiij. Phyſi. vbi pbat q̃ ſi duo corpora pñt
eſſe in eodẽ loco pari rõne tria et infinita
ex pceſſu eiuſdẽ. iij. de celo. vbi agit de de
terminatiõe potẽtie actiue et paſſiue. Mi
nor ẽ pbo ex duabus ppõnibus:quarum vna
eſt q̃ q̃libet beatus nouit gaudiũ alterius et
gaudet de gaudio alterius. Scda eſt q̃ non
opz cognitionẽ vel gaudiũ beatoꝝ minui
vel remitti p hoc q̃ aliq̃s de nouo beatifi
cat. et eodẽ modo ſuppono de miſeris q̃ q̃
libet triſtat de eſſe alterius:et q̃ triſticia eo
rũ nõ minuit:ſed potius auget p hoc q̃ aliq̃s
de nouo dãnabit. Iſtis ſuppoſitis arguo
ſic. ſi oĩs itellectus tã beatus q̃ miſer eque di
ſtincte et ſimul cognoſcit mille et vnũ ſicut pri
us cognouit mille tm̃:et poſtea mille et duo
et poſtea mille et tria eque diſtincte gaudet
de eis ſi eſt beatus vel dolet ſi eſt miſer. ergo
ſi itellectus creatus põt dãnari vel ſaluari ſm
poſitionẽ fidei ſequit q̃ oĩs itellectus crea
tus eſt ĩfinite potẽtie ſiue virtutꝫ inteẽſiue.
Duodecimo. Duodecimo vltra oẽm gradũ beatitudi
nis quẽ põt recipe intellectus ſortis põt reci
pere maiorẽ:ergo eſt infinite virtutis vel infi
nite capacitatis. Antecedẽs pbo:q2 ſi non
aut eſt dare maximũ gradũ beatitudinis
quẽ põt recipere aut minimũ quẽ nõ põt.
Si pmũ pono aliquẽ viatorẽ q̃ iaz habeat
gradũ meriti cui tãta beatitudo correſpõdet
quãtã põt capere et volo q̃ deus ꝯſeruet eũ
viatorẽ:q̃ro tũc aut ipſe põt mereri pmiũ
eſſentiale vel nõ. Si ſic. ergo gradus beatitu
dinis ſibi datus nõ fuit maximus quẽ põt reci
pere. Si nõ ꝯ oĩs viator liberi arbitrij eſt
deo magis acceptus in maiori charitate exñs
q̃ fuit qñ nõ habuit medietatẽ iſtius meri
ti. ergo ſua opa nõ ſunt eque ſꝫ magis accepta
deo nũc ſicut prius. ergo põt mereri vltra gau
diũ datũ. Si dicat q̃ eſt dare minimũ quẽ
nõ põt recipe. Cõtra vel ille gradus eſt infi
nitus vel finitus. Si finitus tũc nõ diſtat a gra
du quẽ mõ hꝫ niſi p finitã bonitatem. ergo ſi
deus ꝯtinuet talẽ i ſtatu merẽdi p tps maius
et maius poterit ptingere ad gradũ illũ. Si
gradus ſit infinitus ergo oẽm gradũ circa illũ po
terit recipe:ſꝫ circa illũ ꝯtingit recipe gra
dũ aliquãte pfectiõis. et ſic in ĩfinitũ. ergo eſt
capacitatis infinite. Scdo ad pncipa Scdm princi.
le ſi btitudo foret finale pmiũ boni viato
ris ſeq̃ret q̃ oẽs viatores pmiarent eq̃li Probatur ꝯña
ter. ꝯñs eſt falſum ſicut notũ eſt. ꝯñaz pbo primo.
multipl'r. Primo mõ ſic btitudo pncipa
liter ꝯſiſtit in viſiõe et dilectiõe dei:ſꝫ oẽs
videbũt deũ eq̃lit'. Probo:q2 oẽs videbũt
deũ ſicuti eſt:ſꝫ nõ eſt niſi vno modo tm̃. ergo
oẽs videbũt vno mõ eq̃liter. Confirmat Confirmatur
hec rõ p Aug. lxxxiij. q. q. xxxj. eãdẽ rẽ non ratio.
põt alius alio melius intelligere:et hoc eſt mo
tiuũ ſuũ:vel intelligit eã ſicut eſt:vel aliter
q̃ eſt. ſi intelligit aliter q̃ eſt nõ intelligit
ſꝫ fallit. et ſi vterq̃ intelligit ſicuti eſt neu Scdo.
ter melius alio intelligit. Scdo ſic. tantũ
gaudet linus quãtum beata virgo. ergo pari rõne
oẽs alij eq̃liter gaudebũt ſeu gaudẽt. ꝯña
patz gr̃a materie. Antecedẽs pbo:q2 ſi linus
hẽret i ſe gaudiũ beate virginis tantum gau
deret tũc quãtũ nũc gaudet beata virgo:ſꝫ
linus nũc tantũ gaudet de gaudio btẽ vir
ginis quãtũ gauderet de illo gaudio ſi eẽt
in ſe:ergo nũc tãtũ gaudet quãtũ beata virgo.
Maior eſt manifeſta. Et minor eſt Anſ. p
ſol'. xxv. q2 ſi linus non gauderet tantũ de
gaudio btẽ virginis quãtũ faceret de eodem
gaudio ſi eſſet ſuũ ergo minus diligit beatã
virginẽ q̃ ſeipm. ꝯñs falſum:q2 ſicut dicit
ibidẽ Anſ. in illa charitate pfecta innume
rabiliũ angeloꝝ et hoim vnus non diligit
aliũ minus q̃ ſeipm. ꝯñs falſum. q2 ſicut di
cit ibidẽ Anſ. et expreſſius habet eadẽ minor
a mgr̃o li. iiij. di. xlix. c. iiij. vbi dicit ſic. Tã
tũ q̃lq̃ gaudebit de bono alterius:quãtũ
gauderet ſi in ſeipo hẽret illud qḋ eſt ppoſi
tũ. Tertio aug. dicit in ſentẽtijs pſperi. Tertio
erit ibi oĩbus in diſpari claritate par gau
diũ. et allegat a magr̃o loco predicto. ergo
oẽs gaudebũt eq̃liter. Quarto ſic. oĩs hõ Quarto.
naturaliter appetit beatitudinẽ ſm Aug.
xiij. de tri. c. iij. et allegat magiſter lib. iiij.
diſt. xlix. c. ij. diffuſe. ſed illud qḋ oẽs natu
raliter appetunt equaliter appetunt:vt vi
det. ergo equaliter appetunt vel diligent
in patria:q2 gloria nõ tollit naturã:ſꝫ per

ficit:ergo oẽs equalr beatificabunť:q̄ na
Confir turalis appetit⁹oim ſatiabiť. Cõfirmať
matur. iſta rõ.q̄ in lino eſt naturalis appetit⁹ad
habẽdã tantã gloriã quãtã hꝫ btã ꝟgo:ſꝫ li
nus nõ peccat ſi ſe ꝯformet appetitui na
turali volẽdo illud libere qđ appetit⁹ na
turalis:q̄ eſt a deo:ğ lꝫ lino appetere ap
petitu deliberatiuo gradũ btitudinis btẽ
ꝟgīs:ſꝫ q̄cq̄d licebit lino appetere h̄ habe
Quito. bit:ğ ꝛc. Quinto arguo ſic.oẽs cognoſ
ſcẽt deũ eq̄liter.ğ erũt eq̄liter bti.ꝯña ptꝫ:
q̄ hec eſt vita eterna. Joh.xvij. añcedens
ꝓbo.q̄ obiectuꝫ qđ eſt de⁹ eſt eq̄liter pñs
cuilibet: ꝛ potentia cuiuſlibet cognitiua
põt deũ cognoſcere eq̄liter ſicut aliq̄ potẽ
tia cognitiua alteri⁹.ğ eque ꝑfectũ actum
elicit.Qđ aũt obiectũ ſit equaliter pñs
videť:q̄ q̄libet videt ipm intuitiue:ꝛ bti
fice facie ad faciẽ.ſicut ſacra ſcriptura loq̄
tur.ꝛ eſſentia diuina naturalr repñtat
quicq̄d repñtat.Similr ꝙ q̄libet intel
lect⁹ põt eq̄liter cognoſcere deũ ſicut ali⁹
pꝫ ſic.q̄ ſi nõ:ſit ille intellect⁹lini q̄ nõ põt
ita ꝑfecte cognoſcere deũ ſicut intellectus
petri.Et pono ꝙ de⁹faciat linũ viatorẽ vl
aliquẽ intellectũ equalẽ illi non eſt cura:
tũc intellect⁹lini põt mereri ſi cõſeruet in
vita tãtũ p̄miũ quãtũ meruit petr⁹. Et ꝑ
rñſionẽ nõ põt hre tantã cognitionem dei
quãtã hꝫ petrus:ğ plus põt mereri q̄̃ de⁹
poſſit ſibi dare:qđ nõ apparet ꝯueniẽs.ğ
oĩs intellect⁹põt cognoſcere equalr deuꝫ
Confir ſicut alius. Cõfirmať iſta rõ: q̄ oĩs aĩa
matur. põt equaliter deũ diligere.ergo equalr in
telligere.antecedẽs pꝫ.iij.de aĩa.vbi diciť
ꝙ aĩa eſt quodãmõ oĩa:ꝛ intellectus poſſi
bilis eſt in potentia ad oĩa intelligibilia.
Similr q̄ oĩs aĩa videť eſſe equalr ima
go dei ergo eque capax ſm Aug.q̄ eo ipo
mẽs imago dei eſt:q̄ capax eius eſt ꝛ par
ticeps ei⁹ põt eſſe.xiiij.de trini.c.viij. ꝛ.xij.
ꝛ ꝯña pꝫ:q̄ ptes imaginis poſſunt eẽ re
ſpectu dei.ğ ſi vnaq̄q aĩa poſſit tãtũ deuꝫ
diligere quãtum vnaqueq̄ alia põt eũ tm̃
Sexto. cognoſcere. Sexto ſic.q̄libet btũs diligit
deũ toto corde ꝛc.Et primo in patria iple
biť preceptũ de dilectiõe dei ſm Augu.de
ꝑfectiõe iuſticie.ꝛ allegat magiſter lib.iij.
diſt.xxvij.c.vl.ergo q̄libet beat⁹põt equalr
diligere cũ alio.ğ oẽs equalr fruenť deo.
Septi ꝛ ꝑ ꝯñs oẽs erũt equalr beati. Septio
mo. ſic.ſi linus videt beatã virginẽ eſſe in gau
dio maiori:ꝛ ſcit ꝙ tanti gaudij foret ca
pax:ꝛ ꝙ tantũ gaudiũ potuit meruiſſe:q̄
hoc nõ fuiſſet impoſſibile.quero aut appe
tit habere tantũ gaudiũ quantũ gaudiuꝫ
meruiſſet vl nõ:Si primũ ꝛ om̃e qđ appe
tiť a beato ptinẽs ad gaudium eſſentiale
habeť ab eo:ergo hꝫ tm̃ gaudiuꝫ:quod eſt
ꝓpoſitũ.Si dicať ꝙ nõ appetit hre gau
diũ ita intenſum.q̄ ꝓpter cõformitatẽ vo
lũtatis ad iuſticiã nõ plus vult hre q̄̃ hꝫ.
Cõtra recta ratio dictat ſibi ꝙ beata ꝟgo
plus diligit deum q̄̃ ipſe:ꝛ plus honorat
deũ quãto eſt beatior:ergo ſi linus nõ de
bet appetere beatitudinẽ minus dꝫ gau
dere.q̄ minus diligit deũ q̄̃ beata virgo.
Itẽ.q̄ videt ꝙ natura ſua plus poſſꝫ bea
tificari ꝛ plus diligere deũ.ergo naturali
ter hoc appetit. Cõfirmať ꝑ modũ ar Confir
guendi phi primo metaphyſice. ſi hoies matur.
oẽs naturaliter ſcire deſiderãt.ergo nobi
liorẽ ſcientiã magis deſiderabũt. Octa Octa
uo ſic.quilibet beatus ſciet oĩa que de⁹ fe uo.
cit ſciẽda ſm Anſel.ꝓlogꝫ.xv.ſed oẽs con
cluſiones ſcibiles fecit ꝛ oẽs ꝓpoſitiones
intelligibiles ꝛ veras fecit de⁹ vt eẽnt que
dã ſciẽda.ğ q̄libet beat⁹ nouit oĩa ſcibilia.
ergo vn⁹ nõ plus q̄̃ alius:ğ ſunt oẽs eq̄li
ter beati.minor ptꝫ de ſe.Maior eſt anſel
mi q̄ dicit de ſeptẽ beatitudinib⁹. beatus
eſt q̄ ſcientia vel ꝑfecta ſapientia replebiť
eũq̄ facie ad faciẽ intuebiť:quã dũ ita ꝓ
ſpexerit creature totius naturã videbit:q̄
in deo melius q̄̃ in ſeipa ꝯſiſtit.Tũc etem
iuſti ſcient que de⁹ fecit ſciẽda tam ea que
preterita ſunt q̄̃ ea que ſunt futura. ibi a
ſingulis aĩabus ſinguli cognoſcẽtur: nec
quicq̄ oĩno latebit qua patria qua gente
qua ſtirpe q̄s editus fuerit. ꝛ q̄d etiã in vi
ta ſua fecerit.Ecce ĩ hac auctoritate habeť
ꝙ quilibet btũs replebiť ſapĩa q̄ eſt de⁹.ğ
q̄libet tãtũ capiet de illa ſapĩa quãtũ ca
pere põt:q̄ alioq̄n nõ replebiť ſapiẽtia:ſꝫ
oĩs aĩa eſt eq̄liter capax:q̄ intellect⁹ poſſi
bilis eſt oĩa intelligere.Scđo dicit ꝙ qui
libet beatus ſcit oĩa que de⁹ fecit eſſe ſcien
da tã preterita q̄̃ futura.Ex quo ſequiť ꝙ
oẽs ſciẽt equalia ꝛ ꝙ oẽs ſciẽt infinita:q̄
cõſtat ꝙ future cogitationes angeloꝝ ꝛ
hominũ ꝛ gaudia ꝛ locutiones ac laudes
dei.ꝛ ſimilr triſticie ꝛ afflictiones maloꝝ
erũt infinita ꝛ infinita ſcibilia poſſunt de
eis formari.Tertio dicit ꝙ nihil latebit il
le quenq̄.ergo nihil quod vnus ſciet late
bit alium quod eſt ꝓpoſitum. Nono ſic: Nono.

oēs hoies natura ſcire deſiderāt:ſʒ gloꝛia
nō tollit naturā ſʒ ꝑficat:ğ deſideriū ſcien
di vel ſatiabiť in patria vel manebit iper-
fectius ⁊ magis ꝙ nūc:ſed nō eſt ꝯueniēs
ꝙ ibi maneat deſideriū aliqđ naturale im
perfectū:ğ totū deſideriū humanū ſciendi
perficieť:ſed deſideriū illud eſt eq̄le oī ho
mini ⁊ nō eſt vnius ſcibilis tm̄:q꞉ nō dicit
ꝙ oēs naturaliter deſiderāt geometricam
vel arithmeticā ſciam.ſʒ naturaliter deſi-
derāt ſcire qua rōne hoc ſcibile ⁊ qđlibet
illud ğ qlibet ſciet oīa:q꞉.xiij.de trinita.c.
Decio· xvij.nihil ibi deſiderabiť qđ nō aderit. De
cimo ſic.oēs hoīes eq̄ glorioſi erūt in cor-
poribꝰſicut in dotibꝰcorporis:ğ eadē rōne
oēs eque dotati in aīalibus. Aīns ꝓbo:q꞉
oēs erunt eque impaſſibiles.q꞉ nullus eo
rū a quocūq꞉ nocēte poterit ledi.oēs eque
agiles:q꞉ quilibet poterit ſuū corpus mo-
uere ꝑ quātūcunq꞉ ſpaciū ſine difficultate
ſi volūtas volet.oēs eque ſubtiles:q꞉ nul-
lū poterit alicui reſiſtere:ſʒ cū quolibet ſi-
mul eſſe poterit.oēs eque clari vt videť.
Ex quo ſequiť ꝙ ſi ſunt in alijs dotibꝰ cor
poris eq̄les:ğ ſimiliter in dotibꝰaīe.Silr
q꞉ ſm Boetiū.iij.de ꝯſol.beatitudo eſt ſta
tus oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑfectus.ğ q̄-
Tertiū libet beatus habebit ſtatum.ğ ⁊c. Ter-
princi. tio ad pꝛincipale arguo ſic.beatitudo non
eſt hoī poſſibilis:ergo nō erit finale p̄miū
iuſti viatoris.ꝯña ptʒ.Antecedēs ꝓbo:q꞉
ſm Aug.xiij.de trini.c.viij.⁊.ix.Et Anſel-
mū de ſilibus.ca.xlix.certitudo ſeu ſecuri
tas de beatitudine eſt maxima ps beatitu
dinis.vñ dicit ſic.oē qđ ibi erit bonuʒ erit
⁊ ſummus deus ſummū bonum erit:atq꞉
ad fruendū amātibus preſto erit.⁊ qđ eſt
oīno beatiſſimū ita ſemꝑ foꝛe certuʒ erit.
Sed iſta certitudo ſiue ſecuritas non eſt
hoī poſſibilis:ğ nec beatitudo. Qđ aūt ſe-
B curitas vel certitudo de eterna beatitudi-
Probatur aſſūptuʒ ſcʒ ꝙ ſecuritas de eterna beatitudine non ſit hoī poſſibilis.
ne nō ſit creature rōnali poſſibilis.ꝓbatur
multipľr. Pꝛimo ſic.ſequiť vel ꝙ deꝰſit ī
potēs vel ꝙ pꝛeteritū nō eſſet p̄teritū.ꝯña
pʒ:q꞉ ſit a ſecuritas petri de eternitate ſue
beatitudinis.quero aut deꝰ pōt āнihilare
petrū aut nō.Si ſic:ğ pōt facere ꝙ nunq꞉
a fuit:⁊ a eſt ſecuritas pꝛeterita ⁊ non pōt
annihilare petrū.ğ deꝰeſt impotēs ⁊ neceſ
ſitať ad ꝯſeruādū petrū.⁊ ſilr illud eſt cō-
tra Aug.de lib.ar.c.viij.totā ſubſtātiā quā
deꝰde nihilo fecit poteſt redigere ad nihi-
lum.Similiter ſi cōcedať ꝙ pōt annihila
re petrū:ergo pōt facere ꝙ petrꝰ eſtimauit
falſum:ğ pōt facere ꝙ deꝰdecepit petrum.
Silr ſi dicať ad iſtud ꝙ deus nō pōt face-
re mō qn̄ b ſit vera a fuit:q꞉ nō depēdet ab
aliquo futuro.ſi nō pōt tñ pōt ꝙ hec nūq꞉
fuit vera a eſt ſecuritas de eterna beatitu
dine:q꞉ pōt annihilare petrū:⁊ tūc a nūq꞉
fuiſſet ſecuritas petri.Cōtra poſſibile eſt
ꝙ hec ſit falſa a fuit:qꝛ ponať ꝙ deꝰdeſtru
xerit petrū tūc ꝓpono tibi illā a fuit:ma-
nifeſtū eſt ꝙ hec eſt falſa:q꞉ nullū a fuit in
petro:nec a fuit in aliquo alio.ğ eadeʒ rō-
ne q̄ ꝯcediť iſta ꝙ deꝰpōt facere ꝙ a nūq꞉
fuit ſecuritas poteſt facere ꝙ a nūq꞉ fuit.
Preterea ſequiť qñq꞉ a fuit ſecuritas:ſʒ a
nūq꞉ fuit ſecuritas:ğ a nūq꞉ fuit. Scđo Scđo
ſic.qlibet beatꝰdeſinet eſſe beatꝰ:ğ nullus
beatus eſt ſecurus de ſua beatitudine.cō-
ſequētia pʒ.Antecedēs ꝓbo:qꝛ qlibet bea-
tus eſt btūs ante diē iudicij: ⁊ immediate
poſt hoc qlibet btūs nō erit beatꝰ ante diē
iudicij:ğ qlibet beatꝰdeſinet eſſe beatꝰ an-
te diē iudicij:ꝯña ptʒ.q꞉ antecedēs eſt vna
copulatiua facta de exponētibus ꝯſequen
tis. Quarto ad pꝛincipale.ſi beatitudo Quartus prīn.
foꝛet p̄miū cōueniēs iuſto viatoꝛi:tūc via
toꝛ p̄miareť in ſua oꝑatione.ꝯña ptʒ:tñ q꞉
felicitas eſt ſua operatio ſm pħm in ethi-
cis.Tum qꝛ beatitudo eſt fruitio dei ⁊ cōſi
ſtit in fruitione inviſione ⁊ dilectione dei
que ſunt operationes vt ptʒ.Sed ꝯñs eſt
falſum:q꞉ vel btūs eliceret actū libere vel
naturaliter.Si libere ergo pōt ſe nō bea-
tificare qñ ſibi placeret. Si naturaliter:ğ
nō diligeret deū ſpōtanea volūtate. Ad
C
oppoſitū eſt ſcriptura ſacra ⁊ doctrina ſan In op-
ctoꝝ ⁊ magiſter ſniarū ſpecialiter lib.iiij. poſitū.
di.xlix.In iſta qōne tria breuiť fiēt.Pꝛio Deciſio
exponā quaſdā cōmunes diſtinctiones de qōnis.
acceptiōe iſtius termini beatitudo.Secū
do foꝛmabo q̄ſdā q̄ſtiones.Tertio rñdebo
ad p̄ncipales rōnes. Circa pꝛimū diſtin Primꝰ
guiť cōiter ſic:ꝙ iſte terminus beatitudo articlꝰ.
aliqñ ſupponit ꝓ deo:aliqñ ꝓ creatura vľ
creaturiſ.Vñ ſolet dici ꝙ eſt duplex btitu-
do in creata q̄ eſt deus ⁊ creata q̄ nō ē deꝰ.
Itē loquēdo de btitudine q̄ nō eſt deꝰ di-
uerſimode loquunť doctores.Nā aliqñ ac
ceperūt beatitudinē ſic ꝙ qđ noīs iſtiꝰ ter
mini beatitudo vel beatū eſſe ſit bñ eſſe.⁊
ſic loquiť beatꝰAug.xiij.de trini.⁊.xi.de ci
uitate dei ⁊ in multis locis.vbi dič ꝙ om
nes hoies appetunt beatitudinē.Secūdo

modo accipit iſte terminus beatitudo ꝓ
viſione matutina eſſentie diuine. ⁊ ſic loq̄
tur ſaluator Johā. xvij. hec eſt vita eterna
⁊c. Tertio mō accipitur btitudo ꝓ amore
dei vel ꝓ fruitiōe dei clare viſi. ⁊ ſic loquit
Aug. de morib⁹ eccl'ie. ⁊ manicheoꝝ. li. j. c.
xxiij. pfrui ſapiētia increata eſt bene viue-
re. Et primo de doctrina xp̄iana. ſumma
merces eſt amore īherere deo. Quarto mō
accipit iſte termin⁹ btitudo ꝓ delectatiōe
vel gaudio ꝙ ꝯſequit viſionē dei clarā. ⁊
ſic loqtur Aug. x. ꝯfeſ. c. xxiij. beata vita ꝗp-
pe eſt gaudiū de veritate. Quinto mō accipi
tur btitudo ꝓ aggregatione ex oībus ꝯſti
tuētib⁹ btitudinē. ⁊ ſic loquit Boeti⁹ tertio
de cōſo. dicēs: ꝙ btitudo eſt ſtatus bonoꝝ
oīm aggregatiōe pfect⁹. Sexto mō loquit
Anſ. libro ſuo de btitudinib⁹. ij. de ꝯcor. c.
xviij. ſm quēdā modū quotādi. vbi dicit ꝙ
btitudo eſt ſufficiētia cōpetētiū cōmodoꝝ
ſine oī indigētia. ⁊ hec deſcriptio pl⁹ mihi
placet. Hoc eī oēs hoīes accipiūt cōiter ꝙ
btūs eſt q̄ hȝ oē cōmoduȝ qd ſibi cōpetere
pōt. ſic ergo ſeptē modis accipit beatitu-
do ꝓ deo: ꝓ bn̄ eſſe: ꝓ viſiōe dei: ꝓ fruitio
ne dei: ꝓ delectatiōe ꝯſite: ꝓ ſtatu pfecto
D oīm bonoꝝ: ⁊ ꝓ ſufficiētia cōpetētiū com
Scdus modoꝝ. Scdo iuxta illud ſic formo hic
articu- aliq̄s cōcluſiones breuiter. Et prima eſt ꝙ
lus. viſio dei p eſſentiā nō eſt beatitudo hoīs.
Cōclu- Hoc ꝓbo quadrupliciter. Primo ſic. cuȝ
ſio pri- viſione dei p eſſentiā ſtat indigētia multo
ma. rū cōmodoꝝ que hō naturalr appetit. ſtat
Proba eīm cū viſiōe dei clariſſima pena ſenſus ma
tur con xima. ſicut patuit ī xp̄o de facto. ſilr mor
cluſio. talitas timor pena. Scdo qr cū viſione
Primo dei clariſſima ſtat triſticia vel ſaltē carētia
Scdo. gaudij cuiuſlibet delectationis de potētia
dei abſoluta. Cuius ꝓbatio eſt: qr delecta
tio eſt alia res a viſione ⁊ poſterior: qr a vi
Tertio. ſione nata eſt cauſari. Tertio qr de⁹ pōt vi
ſionē cōſeruare annihilādo oē gaudiū in
creatura vidēte deū ſiue ſit angel⁹ ſiue ſit
Quar- hō. Quarto ſic cū clariſſima viſione dei
to. ſtat odiū dei in vidēte: ſi deus velit coage
re: ergo ⁊c. Añs pꝫ. Nam poſito ꝙ deus
E eſſentiā ſuā oſtenderet dānato ꝯtinuando
Scda in eo actū odiēdi deū: tunc pꝫ poſſibilitas
ꝯcluſio aſſumpti. Scda concluſio eſt ꝙ fruitio
Proba dei nō eſt pfecta hoīs beatitudo. Pꝫ hoc
tur con ꝓpter idē: qr cū fruitōe dei ſtat multiplex
cluſio. indigētia ⁊ in ſufficientia coꝝ que hō na-
Primo tus eſt appetere deordinate. Nā xp̄s ſum-
me deo fruebat: ⁊ tñ habuit indigentiam
multoꝝ cōmodoꝝ. Silr ſm Auguſtinum
paulus ⁊ moyſes fruebant deo: ⁊ tñ neu-
ter eorū habuit ſecū ſecuritatē de beatitu-
dine: nec de īmortalitate futura q̄ ſūt duo
valde appetibilia ab hoīe. ergo beatitudo
nō ꝯſiſtit p̄cīſe in viſione ⁊ in fruitione dei
nec in illis ꝯueniētib⁹: qr beatitudo exclu
dit oēm indigentiā cōpetentiū cōmodoꝝ.
⁊ cū fruitiōe dei que eſt quedam operatio
anime ſtat multiplex indigentia corpis ⁊
aīe. Scdo pꝫ idē: qr aīe que iā ſunt bea- Scdo.
te nō ſunt liberate ab omni indigentia cō
petentiū cōmodoꝝ nec etiā angeli. ⁊ tamē
illi deo fruunt ⁊ eū vident immediate. De
animabus pꝫ ſm Aug. xij. ſup Gen̄. c. vij. ⁊
allegat magiſter. iiij. li. di. xlix. c. v. Anime
ineſt quidā appetit⁹ corp⁹ adminiſtrādi q̄
retardat quodāmodo ne pergat tota intē
tione in ſummū bonū donec ille appetit⁹
cōquieſcat. De angelis per eandeȝ rōnem
dici pōt ꝙ appetunt adimpletionē nume
ri predeſtinatorū. ⁊ tunc augebitur eoruȝ
beatitudo. vñ ſm iſtud nec anima xp̄i nec
angeli nec aliqua creatura eſt adhuc pfe-
cte beata: qr nulla creatura hȝ adhuc ſuffi
cientiā oīm cōmodoꝝ cōpetentiū. Ter- F
tia cōcluſio eſt ꝙ gaudiū vel delectatio de Tertia
deo viſo nō eſt beatitudo perfecta. Proba ꝯcluſio
tur p idem mediū: qr cū tali gaudio ſtat in
digētia competentium cōmodoꝝ ipſi gau
dēti. patet de facto de xp̄o moyſe ⁊ paulo. G
Quarta ꝯcluſio eſt ꝙ beatitudo aliquo Quar-
iſtoꝝ triū modorum accepta nō eſt finale ta con-
p̄miū iuſti viatoris. Hoc ꝓbat ſic. illud ſo cluſio.
lū eſt finale premiū iuſti hominis qd po- Proba-
nit eū in ſtatu in quo habeat ſufficiētiam tur pri-
oīm cōmodoꝝ ſine vlla indigētia alicuius mo.
cōmodi ſibi cōpetētis: ſꝫ nullū p̄miſſorum
triū neqȝ viſio: neqȝ fruitio: neqȝ delecta-
tio vel gaudiū de deo eſt hmōi vt ꝓbatū
eſt. Preterea repugnat hoī ꝙ ſit viator: Scdo.
⁊ p̄miet finaliter premio totali: ſꝫ qdlibet
iſtoꝝ ⁊ oīa fuerūt de facto in viatorib⁹. pꝫ
de xp̄o moyſe ⁊ paulo. g ⁊c. Quinta cō- H
cluſio eſt ꝙ btitudo ſm deſcriptionē Boe Quīta
tij accepta nō eſt finale premiū hoīs vl' an ꝯcluſio
geli. Pꝫ hoc: qr talis btitudo nō conuenit
niſi deo. Cui⁹ ꝓbatio eſt: qr inter illa bona Proba
quoꝝ aggregationē vocat btitudinē enu- tur pri
merat ſummā potentiā q̄ nō pōt cōuenire mo.
niſi deo. ibidē etiā ꝯcludit ꝙ btitudo ē di
uinitas ⁊ ꝙ oīs beat⁹ eſt de⁹ p participatio

nē.hoc eſt ſʒ aliquē modū diuinū eſſendi.
ergo btitudo ſic accepta nō ē finale ꝑmiū
Scđo, iuſti viatoris:ſʒ cōuenit ſoli deo. Preter-
ea ſicut argutū eſt: ſi ſic quilibet btūs foret
habiturus ſtatū oīm bonoꝶ aggregatiōe
ꝑfectū:⁊ q2 q̇ oē dicit nihil excapit: ſimilr̄
ꝑfectū eſt cui nihil deeſt.v.metha. ſeqret̄
ꝙ quilibet beatus foret alteri equalis in
I beatitudine ⁊ in oībus circūſtātijs ſtatus
Sexta ſui. Sexta ꝯcluſio eſt ꝙ nulla res eſt pre
ꝯcluſio miū finale viatoris.pꝫ inductiue q2 vl̄ fo
ret viſio:fruitio vel gaudiū : ſʒ ꝓbatū ē ꝙ
K nullū iſtoꝶ eſt:ꝗ ⁊c. Septima cōcluſio
Septi- eſt ꝙ iſte terminꝰ beatitudo creata eſt no-
ma con mē collectiuū vel equalēs nomini collecti
cluſio: uo.cuius ꝓbatio eſt:q2 ſignificat multas
Proba- res que ꝯſtituūt aliq̇d ꝑ ſe vnū:quaꝶ etiā
tio, alique diſtinguunt̄ ſm ſpecies alique ſm
numerū:q2 ſignificat deū ⁊ ſignificat crea
turā.Et ꝓ tanto vocat̄ btitudo creata : q2
multa ſignificata ꝑ nomē ſm iſtā acceptio
nē ſunt creature ⁊ ſignificat viſionem dei
clarā ⁊ fruitionē eiuſdē ⁊ gaudiū ꝯns ad
illā viſionē vel ꝯiūctionē amātis cū ama-
to.⁊ q2 iſta ſunt potiſſima cōmoda ⁊ opa-
tiōes nobiliores bti:iō aliqn̄ vnūquodq̧
iſtoꝶ a ſanctis ꝑ ſe vocat̄ beatitudo:ſʒ pro
prie loquēdo nullū iſtorum ſit beatitudo.
L Et ꝑ iſta r̄ndeo ad formā queſtionis ꝙ
Rn̄ſio ſic.videlʒ ꝙ finale ꝑmiū hoīs viatoris eſt
ad que beatitudo.⁊ hoc accipiēdo terminum ſm
ſtionē. deſcriptionē Anſelmi poſitā ſupius in ſe-
ptimo modo diſtinctiōis. videlʒ ꝙ beati-
M tudo eſt ſufficiētia cōpetētiū cōmodorūꝫ.
Rn̄det̄ Tertio reſtat ad rōnes r̄ndere.Ad ꝑmā
ad arg. nego ꝯñam. Ad ꝑmā ꝓbationē qn̄ arguit̄.
Ad pri- actus quo diſtincte cognoſcerentur infini
mū ꝑn. ta ⁊c.Pro iſta rōne dico ꝙ impoſſibile eſt
aliq̇d virtutis finite cognoſcere diſtincte
infinita cognoſcibilia ſub vno actu vl̄ plu
ribus:ſʒ hoc pōt deus ſolus.ꝯcedo maio-
rē ꝙ ſi eſſet talis actus foret infinite ꝑfe-
ctionis:ſʒ īpoſſibile eſt creaturā talē actū
elicere ad minorē qn̄ accipit̄ ꝙ actus vidē
di deū intuitiue eſt ꝑfectior q̄ꝫ foret talis
actꝰ ſi eēt.Dico ꝙ actui cognoſcendi attri
buit̄ duplex ꝑfectio.Una eſſentialis ⁊ in-
trinſeca ꝓ quāto eſt talis q̄litas.alia ē ac-
cidētalis ⁊ extrīſeca ſm additionē obiecti
cuius eſt.ꝯcedo ergo ꝙ primo mō loquē-
di actus talis ſi foret eſſet ꝑfectior viſione
vel quacūq̧ cognitione dei finita:⁊ ſm h̄
argumētū nō ꝯcludit vt largiꝰ alr̄ dicetur

Ad ſe- Ad ſcđm cum arguit̄ ꝑfectioris obiecti
cundū ꝑfectior eſt cognitio.Dico ꝙ dupliciter ē
ꝓbans aliqua ſciētia honorabilis ⁊ ꝑfecta. vel q2
ꝯñam eſt certior.vel q2 eſt honorabilior vl̄ nobi-
primi lioris obiecti.Pro iſto argumēto eſt ſcien
princi. dū ꝙ anteq̄ꝫ habeamꝰ de deo in via aliquē
ꝯceptū ꝓpriū ꝯcepimus eū ꝑ ꝯceptꝰ cōpo
ſitos ⁊ ꝑ cōceptus abſtractos a creaturis
ſicut nominamus eū ſummū ens vel ens infi
nitū.Tūc opꝫ dicere ꝙ iſta noticia cōpoſi-
ta nō eſt ꝑfectio q̄ꝫ ſue ꝑtes ſimul accepte
⁊ tales intētiones modicā habēt ꝑfectio-
nē intrinſecā:q2 ſunt noticie creaturarū:
quaꝶ vtraq̧ nata eſt abſtrahi a creatura:
q̄ꝫ q̄ꝫ ſimul accepte nō ſupponāt niſi ꝓ deo
Et ideo ſi aliqua cognitio quā habemꝰ de
deo in via nō eſt ꝑfectior ꝑfectiōe eēntiali
q2 noticia creaturaꝶ:ſʒ extrinſece ⁊ deno
minatiue dicit̄ ꝑfectior:q2 nihil aliud eſt
dictu niſi ꝙ eſt ꝑfectioris obiecti ⁊ ꝓ ꝑfe-
ctiori ſupponit.Et iſto mō ſolemus dice-
re ꝙ vnū nomē eſt nobiliꝰ alio ⁊ maioris
reuerētie.ſicut dicimus ꝙ nomē regis eſt
nomē maioris reuerētie q̄ꝫ nomē militis:
q2 maior bonitas eſt in vno hoīe q̄ꝫ in alio
qđ nō ē niſi forte in honore ꝑſonali ꝓ quo
ſupponit.Sʒ q2 nomē regis ꝓ digniore ꝑ
ſona ſupponit:iō nobilitas ꝑſone ꝓ q̄ ſup
ponit denominat nomē ſuū.⁊ ſic pōt dici
ꝙ imago crucifixi de lapide vel de ligno
eſt nobilior imago q̄ꝫ imago leonis de au
ro.Sʒ loquēdo de nobilitate vel de boni-
tate intrinſeca: imago canis de auro eſt
perfectior q̄ꝫ imago cuiuſcūq̧ hoīs de li-
gno.ſm iſtā imaginationē ponamꝰ quat-
tuor obiecta a b c d.⁊ ſit b duplo ꝑfectius
q̄ꝫ a.⁊ c in duplo ꝑfectius q̄ꝫ b.⁊ d q̄ꝫ c.ca-
piamꝰ etiā q̄ttuor noticias correſpondentes il
lis obiectis ſic equalr̄ ita ꝙ vna ſit diſtin-
cta noticia ipſiꝰ a:⁊ alia ipſiꝰ b eque diſtin
cta ⁊ ſic de ceteris.Dico ꝙ loquēdo de ꝑfe
ctione itrinſeca iſtaꝶ nō ꝯuenit inuenire
ꝯſimilē exceſſuꝫ in noticijs q̇ eſt in obiect
ſic.ſʒ certe loquēdo de denoīatiōe ꝑfectio-
ri bn̄ ꝯuenit:q2 ſint iſta quattuor obiecta
quattuor albedines etiā ſi ſe habētes ad-
inuicē ſm ꝑfectionē:dicet̄ iſte q̄ttuor al-
bedines poſſūt diſtincte videri q̄ttuor viſio-
nibꝰ eq̄libꝰ oīno. Sʒ ꝯ̄ iſtud arguit̄.q2 vi-
ſio diſtincta ⁊ ꝑfecta ꝑfectioris obiecti ex- Repli-
cedit ī eadē ꝓportiōe in q̄ obiectū excedit catur
ſubiectū:puta ſi viſiōes iſtoꝶ q̄ttuor obie primo
ctoꝶ forēt oīno eq̄les inter ſe ⁊ ſm equalē

viſionē iudicanſ viſa eſſe eq̄lia: ſꝫ ſi iudicē
tur eſſe equalia cognoſcerenſ diſtincte: q̄꞉
diſtincta ⁊ ꝑfecta cognitio nō eſt erronea.
ℊ q̄ttuoꝛ cognitiōes date nō ſunt diſtincte
Scḋo. cognitiones obiectoꝝ. Preterea maneat
noticia ipſiꝰ d in videre ⁊ deſtruaſ a. ⁊ po
nat deꝰ albedinē q̄ eſt ꝑfectiſſima albedo
īter q̄ttuoꝛ loco ⁊ ſitu ī quo a fuit. tūc ſi co
gnitio ipſiꝰ a ſit equalis ꝑfectiōis ī gradu
cū noticia ipſiꝰ d. ſequiſ ꝙ vidēs ꝑ illā di
ſtincte ⁊ ꝑfecte cognoſcit. ꝯñs ē falſuꝫ. q̄꞉
nō iudicabit ſe videre ꝑfectiorē albedinē
Tertio. ꝙ̄ priꝰ. cuiꝰ ꝓbatio eſt: q̄꞉ nō hꝫ aliū actuꝫ
q̄ꝫ priꝰ habuit. Preterea q̄ñ alique cauſe
ꝯcurrūt ad ꝯſtituendū vnū effectū ad me
liorationē cuiuſlibet cauſe in cauſando ce
teris manētibꝰ in eq̄li ꝑfectiōe oñdiſ aliq̄
ꝑfectio ī effectu. ℊ cū tam ſubiectū q̄ꝫ obie
ctū ꝯcurrāt ſicut ꝑtiales cauſe ad cauſan
dū viſionē manēte eadē potētia ⁊ eodē mō
diſpoſita ⁊ meliorato obiecto cauſabit ꝑfe
ctiorē viſionē q̄ꝫ c: ⁊ c q̄ꝫ b: ⁊ d q̄ꝫ c. qḋ ē ꝓ
poſitū. ℊ ex eius ꝑfectiōe ī obiecto ⁊ ſubie
cto ceteris paribus arguit ꝑfectiōē maio
Rñdeſ rē ēē noticia ꝑfecta. Jō omiſſa illa rñſiōe
aliter. pōt dici ad argumētū q̄ñ dꝛ ꝙ ꝑfectioris
obiecti ꝑfectioꝛ eſt noticia q̄ꝫ imꝑfectioris
obiecti: ℊ obiecti īfinite ꝑfectiōis ⁊c̄. Dici
tur ꝙ noticia ē duplex. ꝑfecta ⁊ diſtincta.
imꝑfecta ⁊ ꝯfuſa. Si loquamur de ꝑfecta
noticia vtrobiq̄ꝫ ꝯcediſ ꝙ infiniti obiecti
eſt infinita noticia. Sꝫ iſta eſt dei ⁊ nullo
modo ꝯueniēs creature. ⁊ ſic ꝓcedit argu
mentū. Si loq̄mur ḋ noticia ꝯfuſa ⁊ imꝑ
fecta noticia vl' gñali: ſic eadē ꝑfectiōe ſeu
cognitiōe ſꝫ numeꝝ cognoſciſ obiectū īfi
nite ꝑfectiōis ſicut ītellectio ſubſtātie in
tellectualis ꝯfuſa tam dei ꝙ̄ creature. ⁊ ſic
loquēdo p̄t negari añs. q̄꞉ nō ſemꝑ obiecti
ꝑfectioris ē ꝑfectioꝛ noticia ꝯfuſa. De iſto
N argumēto alš diceſ: q̄꞉ nō eſt ſatiſfactum.
Ad ter Ad tertiū q̄ñ ꝓbaſ ꝙ beati intendēt ſua
tium. gaudia in īfinitū: q̄꞉ q̄libet beatus gaudet
de gaudio alterius ⁊ ḋ maiori magis gau
det. ℊ petrus vidēs paulū plus gauderet
q̄ꝫ ꝓus: ⁊ ſic ītēderēt gaudiū ſuū. ⁊ h̄ fecit
petrus. ℊ ⁊ ille eadē rōne intēdet gaudiuꝫ
ſuū. ⁊ ſic viciſſim intēderēt in īfinitū gau
dia ſua. Pōt dici ad iſtud qḋ q̄ñ vnus bea
tus videt gaudiū eſſentiale alterius auge
ri ſi h̄ eēt de fcō poſſibile: tūc gaudiū ſuuꝫ
augereſ. Sꝫ ad augmētationē gaudij acci
dētal' nō opꝫ beatū augere gaudiū ſuū vñ

augmētatio gaudij beati p̄t dupl'r ītelligi
vel q̄꞉ augeſ circa obiectū beatificū qḋ eſt
deus: vl' circa creaturā. ꝑmo mō ī quocūq̄ꝫ Nota.
alio beato augeſ gaudiū. Sꝫ ſcḋo mō gau
diū beati non augeſ ſꝫ ſtati ꝯferſ ſibi ſum
mus gradus quē vnq̄ꝫ hēbit quē h̄ meruit
Ad quartū pōt dici ꝙ gaudiū cauſatum Ad q̄r
a deo ī btitudine ē alterius ſpeciei a quo tum.
cūq̄ꝫ gaudio cāto a creatura. q̄꞉ ſi in infini
tū deus crearet creaturā ꝑfectiorē q̄ cau
ſet in mēte hoīs gaudiū nunq̄ꝫ ꝑtingeret
ad gaudiū qḋ cauſat deꝰ clare viſus: ſicē ſi
deus ꝯferret ſorti potētiā cātiuā muſce ⁊
platoni potētiā cauſatiuā leonis. ſi ſoꝛ. in
infinitū cauſaret muſcas ꝑfectiores nūq̄ꝫ
cauſaret ita ꝑfectū aīal ſicut ē leo quē pla
to creauit vna ꝓductiōe. Ↄ hāc rñſionē ſūt
bona argumēta ⁊ trāſeo ad p̄ſens. Ad q̄n
tū pōt dici ꝙ beatus gaudet ḋ viſione dei Ad q̄n
diſtincte ꝑ gaudiū qḋ eſt a: ⁊ ꝑ idē gaudiū tum.
gaudet de a. nō tñ diſtincte ſed confuſe in
gñali. ⁊ ꝯcediſ ꝙ btūs ſicut beatus nō p̄t
diſtincte cognoſcere quālibet ītellectionē
ſuam: q̄꞉ actus reflexus diſtinguiſ ab actu
recto q̄ ꝑ ipꝫ ītelligiſ. eodē mō nec beatus
gaudet diſtincte ḋ quocūq̄ꝫ ſuo gaudio: ſꝫ
diſtincte gaudet ḋ deo: ⁊ indiſtīcte de oī
bus q̄ hꝫ. ⁊ ꝑ ꝯñs de gaudio quo gaudet.
Ad ſextū pōt dici negādo illā ꝯñaꝫ. deus
fecit ꝓ petro hodie plus ꝙ̄ fecerit heri. ℊ Ad ſex
petrus plus obligaſ hodie q̄ꝫ heri. Tuꝫ q̄꞉ tum.
deus nō vult plus eū obligari. Tū q̄꞉ nō p̄t
plus obligari ꝙ̄ heri fuit obligatus. Tū q̄꞉
deus nihil nouū fec̄ circa petrū q̄n ꝯſtabat
petro heri certa ꝯfidentia ꝙ faceret h̄ ho
die. Et iō tanta obligatio ꝯcta ē in btifica
tiōe q̄ñ certificauit petrū ꝙ ꝑpetuaret eū
in beatitudine. ⁊ iō nulla noua obligatio
creuit ī petro nec opꝫ ꝙ plus diligat eū ho
die q̄ꝫ fecerat heri vl' ꝑidie. Ad ſeptimū Ad ſep
pōt dici ꝙ appħēſio ſecuritatis ḋ viſione timum.
dei ꝑ tp̄s infinitū ē cā ꝑtial' ꝯcauſans gau
diū alteriꝰ rōnis: tñ appħēſio eiuſdē viſio
nis ꝑ tp̄s īfinitū ē vna res finita: ſicut ꝓus
dictū fuit ꝙ quātūcunq̄ꝫ fieret muſca ꝑfe
ctioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ nunq̄ꝫ. fieret ita perfectuꝫ
aīal ſicut leo. ſic in ꝓpoſito: ⁊ tñ leo eſt ꝑfe
ctionis finite. Ad octauū q̄ñ dꝛ ꝙ infini
te difficultatis eſt intelligere deū: q̄꞉ ſi acci Ad oc
piatur obiectū maxime ꝓportionatū ītel tauum.
lectui humano deus in infinitū recedit ab
illa ꝓportione. Pōt dici ꝙ nihil in infini Ad no
tū ab illa ꝓportione recedit. Ad nonum num.

dicendū eſt ꝙ apprehēſio triſticie duratu-
re per tpꝰs infinitum cauſare pōt rōnabili-
ter vnā triſticiā hoīs alteriꝰ rōnis equales
cauſare ꝑ apprehēſionē pene tranſitorie. ⁊
ſm h̄ opꝫ dicere ꝙ ille triſticie nō ſūt eiuſ
Alia re dē rōnis nec cōparabiles. Aliter pōt dici
ſpōſio. ꝙ hō tn̄ pōt dolere de apꝑhenſione pene
tꝑalis ꝙ non pōt plus dolere de quacūqꝫ
re imo morieť ꝓ dolore. Et ſm h̄ hec eſt ne
ganda. rōnabiliter dꝫ hō dolere de maiori
pena ſibi infligēda ꝙ̄ de minori: qꝛ tātū do
let de minori ꝙ nō pōt plꝰ dolere. Et eodē
mō dici pōt de gaudio ꝙ hō pōt tātū gau
dere de ſecuritate minoris tꝑis ſicut de ſe
curitate maioris: qꝛ potētia q̄ gaudet eſt fi
Ad deci nita. Ad decimū qn̄ arguiť. aut deꝰ appa
mum. ret beatis bonū finitū vel infinitū. Dico ꝙ
infinitū bonū appet ſibi: ⁊ nego vlterius
ꝯñam igiť apꝑhēdet eū: ſꝫ ꝯcedo ꝙ appet
beato ita bonꝰ ſicut eſt: qꝛ infinite bonus.
Ad vn- Ad vndecimū dico ꝓnūc ꝙ nullꝰ intelle
decimū ctus creatꝰ pōt eque diſtincte intelligere
plura ſicut pauciora. ⁊ ꝯcedo ꝙ in lino re
mittitur cognitio ꝓcedētiū bonoꝝ qn̄ itel-
ligit actū de nouo beatificū: vel forte tota
liter dimittiť cognitio alicuius eoꝝ que
priꝰ cognouit. Dico tn̄ ꝙ cognitio de deo
nunqꝫ in btō dimittiť nec remittiť. Et iō
quātū ad illud nō erūt in patria volubiles
ſeu mobiles cognitiones ſm Aug. Sed lo
quēdo de cognitionibꝰ q̄s beati habēt de
creaturis nō video qn̄ ibi erūt ſucceſſiōes
nouaꝝ ⁊ variaꝝ cogitationū in infinitū
Repli- Un̄ dicūt doctores ꝙ infinite erūt future
ca. cognitiōes angeloꝝ. Cōtra ğ in btō pōt eē
Rn̄ſio. obliuio. nego iſtā ꝯñam: qꝛ hō đr obliuiſci
illud qḋ nouit in habitu etiā ſi actu de eo
nō ꝯſideret. Dico mō ꝙ ſicut hō vtiť habi
tu acq̄ſito qn̄ vult cōſiderare illud qḋ ꝓus
nouit in habitu. ita dico ꝙ btūs pōt oē co
gnoſcibile qḋ appetit cogitare cōſiderare
qn̄ vult nō agēte habitu aliq̄ ad hoc: ſꝫ ob
Repli- iecto beatifico qḋ eſt deꝰ. Sꝫ ꝯ̄ videť qḋ
catur. đr in littera. Qui claritatē dei vidēt nihil
Rn̄ſio. in creatura agiť qḋ videre nō pn̄t. Dico ꝙ
illa auctoritas ē ꝓ me: qꝛ nō dicit ꝙ videt
q̄cq̄d in creatura agiť: ſꝫ ꝙ videre pn̄t ⁊ h̄
Ad duo eſt verū. nō tn̄ ſimul ſꝫ ſucceſſiue. Ad duo
decimū decimū qn̄ arguiť. aut ē dare maximū gra
dū beatitudinis poſſibilē intellectui ſord
⁊c. Pōt dici probabiliter ꝙ ſic ꝙ eſt dare
maximā cognitionē clarā quā iſte intelle-
ctus habere pōt ⁊ maximā delectationē ⁊
maximū lumē glorie. ⁊ ſic de ſingulis gri-
bus beatitudinis. Et qn̄ arguiť. ponať ꝙ
aliq̄s viator meruit tātū quātū potuit reci
pere: queriť an poſſit mereri vel nō. Dici
pōt ꝙ pōt adhuc facere oꝑa ꝟtuoſa ⁊ me-
ritoria ſm genus ſuū: ſꝫ nō merebiť aliq̄d
aliud: ſꝫ illud idē ſicut đr de xp̄o ꝙ illḋ idē
qḋ debebať ſibi vno mō fecit ſibi debitū
O alio mō. Ad ſcḋm ꝓncipale qn̄ arguiť. ꝙ
ſi ſic oēs eq̄liter eſſent bti. nego ꝯñam. Ad
ꝓbationē pmā ꝯcedo ꝙ videbūt eū ſicuti
eſt. ⁊ nego vltimā ꝯñam. ğ eq̄liter. Ad ꝯfir
mationē de Aug. lxxxiij. q. q. xxxij. qn̄ dicit
ꝙ eādē reꝫ nō pōt aliꝰ alio intelligere me
liꝰ. verū eſt de intellectiōe diffinitiua. Sꝫ
de ꝟtute vocis manifeſtū eſt ꝙ eſt falſum. Ad ſecundus principi.
Ad ſcḋm qn̄ arguiť tm̄ gaudet linus quā
tū btā ꝟgo ⁊c. nego. Et ꝯ̄ auctoritate An-
ſelmi dico ꝙ illa auctoritas vult dicere ꝙ
ibi erit pfectiſſima charitas: ⁊ nō eſt verū
ad lr̄am h̄ qḋ ibi đr ſicut arguiť ſicut pōt q̄
ri alibi. Un̄ nego illā tātū gaudet gaudio
btē ꝟginis quātū gaudet ſi illḋ gaudiū in
ſe haberet. Ad tertiū de iſta auctoritate Ad ſecundus ꝓbans ꝯcluſionē illiꝰ principi.
erit ī diſpari claritate par gaudiū. Dico ꝙ Ad tertium.
aug. vocat gaudiū nō poſſeſſionē btī: ſꝫ ob
iectū btificū qn̄ eſt par h̄ eſt vnū oībꝰ. Un̄
dicit ſic. erit ī diſpari claritate par gaudiū
vt qḋ habebūt angeli ſit oībus cōe. qꝛ etiā
glīa capitis erit oībꝰ vinculū charitatis.
Ad q̄rtum qn̄ arguiť de appetitu naturali Ad quartum.
btitudinis. dico ꝙ appetitꝰ nālis non pōt
eſſe niſi reſpectu btitudinis q̄ eſt viſio dei
cū ceteris: ſꝫ ad btitudinē q̄ đr bn̄ eē. Silr
dico ꝙ etiā btitudo nō dareť ſm appetitū
ſꝫ ſm mēſurā meritoꝝ. Sed ꝯ̄ incōueni- Replica.
ens eſt ponere illū appetitū nō ſatiatū in
btitudine. Pōt dici ꝙ ſatiať in q̄libet ho Rn̄ſio.
mine lꝫ hoīes inequaliter premianť. quia
etiā in quolibet btō minimo totus appeti
tus ſatiať. Ad q̄ntum qn̄ đr ꝙ oēs cogno Ad quintum.
ſcēt deū equaliter nego. Ad ꝓbationē dico
ꝙ lꝫ oēs aīe ſint eq̄ potētes ad intelligen-
dū ⁊ diligēdū q̄ntū ad naturalia: nō iō ſeq̄ť
ꝙ eq̄liter btificabunť. Tū qꝛ lumen glorie
coagit ad cognitionē ⁊ dilectionē ⁊ illud
erit diuerſimode ī diuerſis. Tū qꝛ obiectū
ipꝫ volūtarie cauſat. ⁊ quādo accipitur ꝙ
eſſentia diuina naturaliter repreſentat q̄c
quid repſentat: hec eſt falſa. qꝛ aliq̄d repn̄
tare naturaliter eſt cauſare illiꝰ noticiā ſi-
cut cauſa partialis ⁊ hoc nō facit eſſentia
diuina. ꝯcedo etiā ꝙ̄ oīs anima eſt imago

dei equaliter cū alia quātū pertinet ad na
turalia ⁊ equalr poſſet frui deo:ſʒ nō eq̄li
Ad ſex‑ tum. ter fruiꝛ deo. Ad ſextū dico ꝙ vnus btūs
pl⁹ poterit diligere deū ꝗ̄ alius ꝓpter iu‑
uamen ex maiori lumine ⁊ ex maiori dei
Ad ſep‑ timum coactione. Ad ſeptimū cōcedo ꝙ lin⁹ nō
appetit appetitu abſoluto plus honorari
ꝙ honorat ⁊ vult ſe nun⁹honorare deū ꝗ̄
Ad oc‑ tauum beata ꝟgo honorat. Ad octauuʒ qn̄ dr̄ ꝙ
q̄libet btūs ſciret oīa ſcienda ⁊c. Dico ꝙ h̄
dʒ intelligi ꝙ q̄ cognoſcet deuʒ pōt ſcire
oīa ſcienda ſi deus velit ſibi iſta ſucceſſiue
reuelare. Et ad illud replebiꝛ ſapientia:ḡ
capiet quātū capere poterit. Pōt dici ꝙ in
beato eſt duplex capacitas btitudinis. pro
pinq̄ ⁊ remota. q̄libet capiet ꝗ̄tū cape p̄t
potētia vel capacitate ꝓpinqua que capa
citas eſt aīa beati diſpoſita per merita. Et
qn̄ dicit ꝙ nihil latebit beatū:h̄ eſt dictu
nihil qđ vult ſcire latebit eū. vel dicenduʒ
ꝙ deus in beato eſt q̄ſi loco habit⁹. vn̄ ni‑
hil latet beatū ſicut nihil ꝑtinēs ad medi
cinā latet habentē habitū medicine:tn̄ nō
iō ſeq̄tur ꝙ beat⁹ oīa ſcit vno actu vel plu
rib⁹imo nec pōt oīa ſcire habitu ꝑ aliquid
creatū vt eſtimo. Ad nonum qn̄ dr̄ ꝙ oēs
Ad no‑ num. hoīes natura ſcire deſiderāt. aīs concedo.
ſeʒ ꝙ illud deſideriū quietabiꝛ nō ꝙ actu
ſciēt oīa:ſʒ q2 videbūt eum qui vult in eis
cauſare noticiā quācūq̄ volūt:vn̄ ꝑ quie‑
tationem dʒ ſatiari appetitus naturalis ſi
cut eſt de appetitu naturali reſpectu cibi
⁊ potus q̄ ſatiabiꝛ poſtꝗ̄ ſaturabiꝛ:cōce‑
do tn̄ ꝙ bn̄ ſciēt habitualiter oēs ꝯcluſio‑
nes geometricas ⁊ hmōi:ſʒ ex hoc nō ſeq̄
tur ꝙ ſint eq̄les in beatitudie. Silr de for‑
ma arguēdi argumētū nō valet:q2 arguit
ex eq̄litate ſcīe ad equalitateʒ btitudinis:
q2 nō ſequiꝛ iſti duo ſunt oīno eq̄les in ſci
entia:ḡ ſunt eq̄les in oībus ad beatitudi
Ad de‑ cimum nē ꝑtinentib⁹. Ad decimū dico ꝙ nō erūt
oēs equaliter dotati in corpore ſicut ī aīa.
ſic tn̄ erūt dotati ꝙ nihil corporeū poterit
eis reſiſtere. vltra tn̄ illum gradum eſt ma
gna latitudo ſm̄ quā vnū pōt eē ſubtilius
⁊ clarius. Silr ꝯn̄a non valet erunt equa
les in dotib⁹corporeis:ḡ erūt eq̄les in do‑
Ad vn‑ decimū tib⁹mentis. Ad vndecimū pʒ ꝙ beatitu‑
do ſm̄ determinationē Boetij non ꝯuenit
homini vel angelo ſʒ tm̄ deo:ſicut dictum
P fuit in poſitione ꝯcluſionis q̄nte. Ad ter
Ad ter‑ tiū p̄n. tiū ꝑncipale qn̄ arguiꝛ de ſecuritate cōce‑
do ꝙ eſt ꝑs btitudinis. ꝑs dico ſm̄ imagi

nationē ⁊ nō eſt potiſſima ꝑs. h̄ eſt dictu
nō eſt potiſſimū qđ eſt ꝑtiale ſignificatum
illi⁹termini btitudo:imo de⁹ eſt potior:tn̄
inter noticias cōplexas q̄ ꝑtinēt ad btitu‑
dinē forte eſt ꝑs potiſſima. Et qn̄ arguitur
ꝙ talis ſecuritas vel certitudo nō eſt crea
ture rōnali poſſibilis:q2 redderet deū im
potentē. Dico ꝙ certitudo de beatitudine
eternalr duratura pōt duplr attribui ali‑
cui:vel ꝙ credat ſe ſemꝑ fore beatū ⁊ nūꝗ̄
a btitudine ſe caſurū vel q2 credat ſe ſemꝑ
fore beatū ⁊ nō poſſe aliq̄ mō cadere a bti
tudine. Primo mō eſt attribuenda ſecuri
tas btitudinis creature beate. ſcđo mō nō
eſt poſſibilis creature beate certitudo bti
tudinis. Et qn̄ arguiꝛ tūc deus poſſet face
re p̄teritū nō fuiſſe. nego ꝯn̄am. Et ad ꝓ‑
bationē qn̄ arguiꝛ. ſit ſecuritas petri a ⁊c.
Dico ꝙ de⁹pōt facere ꝙ hec eſt falſa a eſt
ſecuritas. ⁊ ꝙ h̄ ſit falſa h̄ ſecuritas eſt. Sʒ
dico ꝙ īpoſſibile ē ꝙ faciat ꝙ h̄ ſit falſa. h̄
res fuit demōſtrata re q̄ eſt mō ſecuritas
petri. Et iō ꝯcedēdū ꝙ aliqua ſcīa eſt ⁊ illa
pōt nūꝗ̄ fuiſſe ſcīa ⁊ pōt fuiſſe error:⁊ ita
pōt eē ꝙ h̄ ſꝑ fuit falſa h̄ ſcīa eſt. ⁊ vlteri⁹
ꝯcedo ꝙ beatū de⁹potuit ſꝑ decepiſſe ⁊ fe Ad ſe‑
felliſſe ſi vult. Ad ſcđam formaʒ q̄ fuit in cundaʒ
hac ꝓpoſitiōe q̄libet btūs deſinet eſſe btūs
añ diē iudicij:h̄ eſt diſtiguēda eo ꝙ h̄ ꝟbū
deſinet pōt itelligi ſuū ſignificatū ponere
circa totū qđ ſeq̄tur:⁊ tūc eſt ꝓpō ꝟa ſicut
pʒ ꝑ exponentes. vel pōt intelligi ponere
ſuū ſig̃tū p̄ciſe circa partē illaʒ eſſe btūs ⁊
ꝙ ly añ diē ſit determinatio act⁹ deſinēdi:
⁊ ſic falſa eſt:vel ſub forma alia pōt eadeʒ
ꝓpō diſtingui eo ꝙ h̄ determinatio tpalis
añ diē iudicij pōt determinare h̄ ꝟbū deſi
net vl̄ hoc cōplexū eſſe btūs. primo mō eſt
falſa. ſcđo mō ꝟa ſenſus patet. Ad q̄rtuʒ Q
Ad q̄r‑ tuʒ p̄n. p̄n. ꝯcedo ꝙ viator premiaꝛ ꝑ oꝑatione ſi
cut ꝑ ꝑtē ſue btitudis:q2 btitudo ē ſufficiē
tia cōpetentiū cōmodoꝝ. Et qn̄ q̄riꝛ btūs
fruiꝛ libe aut nō libe. dico ꝙ ſi iſtud aduer
biū libere ſit idē qđ idifferēter ſic ꝙ poſſit
nō frui:dico ꝙ nō libe ſʒ nālr h̄ eſt mō na
ture. Et qn̄ arguiꝛ. ḡ nō diligit ſpontanea
volūtate. nego ꝯn̄am ſicut negat magr̄ illaʒ
ꝯn̄am. li. ij. di. vij. vbi dicit ꝙ ꝯfirmati ſpōta
nea volūtate feruntꝛ i deū nulla neceſſitate
coacti:⁊ tn̄ nō p̄nt eū nō amare:q̄ ē bn̄di‑
ct⁹ i ſcl'a ſeculoꝝ amē. Et ſic ē finis q̄ſtionū
hui⁹ q̄rti ⁊ ꝑ ꝯn̄s totius opis ſniarum.

¶ Sequuntur conferentie.

Sequunt̄ ſex articuli in libris hollkot
recitati:ꝛ per eum in ſcholis diſputati ꝑ
modum conferentie.

A Confe⸗
rētiarū
Sex ar
ticuli.

SEx ſunt arti⸗
culi q̄s in diuerſis ma⸗
terijs dixi. Cōtra quos
quidā ſocij reuerēdi in
ſtiterunt rationabil'r.

Prim⁹. Prim⁹ articulus fuit
ꝙ obiectū fidei ſciētie ꝛ opinionis ꝛ vni⸗
uerſal'r oīs noticie aſſenſio eſt cōplexuȝ ꝛ
Scd̄s nō eſt res ſignificata ꝑ cōplexuȝ. Scd̄s
articul⁹ fuit ꝙ liberū arbitriū non ſufficit
ad determinandū intellectū ad actū credē
di:vt ideo p̄ciſe aliq̄s credat aliquā ꝓpoſi
tionē eſſe verā:q:vult credere eā eſſe verā.
Terti⁹. Terti⁹ articul⁹ fuit ꝙ oīs cognitio crea⸗
ture eſt rō natural'r diſtincta a creatura.
Quar⸗
tus. Quart⁹ articulus ꝙ oīs cognitio crea⸗
ture cauſat̄ effectiue a creatura cognoſcē⸗
te ſaltē ſicut a cā partiali ꝛ repit̄ in eadē
Quint⁹ ſicut accidēs in ſubiecto. Quintus arti
culus fuit dictus in materia de fruitione
vie.q.iij.ſup p̄mū.ꝛ fuit talis caſu poſſi
bili poſito pōt hō licite frui creatura ꝛ me
Sext⁹. ritorie. Sextus fuit ꝙ in caſu poſſibili
poſito idē act⁹ numero eſt meritū ꝛ deme⸗
ritū ſucceſſiue. Et ꝯtra tres primos arti
culos arguit quidā ſocius reuerēd⁹ in ſua
Contra p̄ma lectione ſup bibliā. Et primo ꝯ p̄i
primū mū cū dicit̄ ꝙ cuiuſlibet noticie aſſertiue
arguit̄. ſicut ſciētie vel fidei ſiue opinionis obie⸗
ctū eſt cōplexū ꝛ nulla res extra aīas ſigni
ficata ꝑ terminū vel terminos talis ꝓpō⸗
Primo nis. Arguit̄ p̄mo ſic.capiat̄ aliq̄s q̄ a ſua
natiuitate fuerit tam ſurdus q̄ȝ cecus.iſte
nunq̄ȝ vidit ꝓpoſitionē ſcriptā nec audi⸗
diuit vnq̄ȝ ꝓpoſitionē vocalē.igit̄ nunq̄ȝ
formauit in ſe ꝓpōnē mētalē. Iſta ꝓbat:
q: apud iſtū opinātē ſuppono ꝙ oīs ꝓpo
ſitio mētalis ē naturalis ſilitudo ꝓpōnis
vocalis vel ſcripte. Sȝ naturalis ſilitudo
ꝓpōnis vocalis nō cauſat̄ in hoīe natura
liter niſi aliq̄n audierit:nec mētalis ſilitu⸗
do ꝓpōnis ſcripte cauſat̄ in aīa hoīs:nec
cauſari pōt natural'r niſi viderit aliq̄n.igi
tur ſi iſte nunq̄ȝ vidit nec audiuit nec ha⸗
buit in ſe ꝓpōnē mētalē: ꝛ tn̄ certū eſt ꝙ
talis multa pōt ſcire puta ꝙ ignis eſt ca⸗
lidus.ꝙ ſortes eſt bon⁹ hō vel opinari vel
credere.igit̄ pōt aliq̄s credere ſcire vl' opi
nari;ꝛ tn̄ nullū cōplexū erit ſcitum ab eo,

Scd̄o Scd̄o ſic.recipio vnū puerū recēter na
tū:iſte nunq̄ȝ formauit ꝓpōnē mētalē:nec
audiuit vocalē nec forte vidit ſcripturā: ꝛ
tn̄ ſcit vel credit ꝙ lac eſt dulce ad guſtan
dū:igit̄ nō oē creditū vel ſcitū eſt cōplexū.
Tertio. Tertio ſic.agn⁹ nunq̄ȝ vidit lupū ꝛ ſtati
credit eē eū inimicū ſuū: ꝛ tn̄ agn⁹ non for
mat cōplexū. Sil'r coruus faciēs nidū iu⸗
dicat ꝙ vna v̄gula meli⁹ iacet vno mō q̄ȝ
alio ꝛ vna meli⁹ q̄ȝ altera ꝛ nō format ali⸗
Quar⸗ qd̄ cōplexū nec hȝ noticiaȝ alicui⁹ ꝓpōnis
to. cōplexe. Quarto ꝙ iudei credūt illd̄ eē
futurū qd̄ nos credim⁹ eē p̄teritū: ſȝ illud
qd̄ credūt eē futurū nō eſt ꝓpō: q: nos cre
dim⁹ incarnationē eē p̄teritā ꝛ mortē xp̄i:
ꝛ multa q̄ nō ſūt ꝓpōnes. Sil'r credat ali
q̄s ꝙ aīa xp̄i erit in a vl' ꝙ v̄go pep̄it.non
pōt dici ꝙ talis credat ꝓpōnes.ꝛ ꝓpt̄ iſta
motiua tenet iſte ſoci⁹ ꝙ obiectū cuiuſcū⸗
q̄ȝ noticie aſſenſiue ſiue ſit ſcīa ſiue opinio
ſiue fides eſt res ſignificata ꝑ ipaȝ ꝓpōnē
Argu⸗ ꝛ nō ipa ꝓpō. Et ad argumēta mea ī op
mēta ꝑ poſitū r̄ndet ſicut audietis.arguebā eīn̄ ꝑ
p̄mo ar opinione mea. Primo ſic.tn̄ veruȝ ſcit̄:
ticulo. nulla res ſignificata ꝑ ꝓpōnē eſt vera:igit̄
Primū nulla res ſignificata ꝑ ꝓpōnes ſcit̄. Pre
Scd̄m. terea ſcd̄o ſic.capio hāc negationē hō nō
eſt aſin⁹ ꝛ q̄ro q̄ res eſt ſignificatum iſtius
ꝓpōnis.nō hō:q: eadem rōne aſinus. Si
vtrūq̄ȝ tūc aliq̄ res eſt hō ꝛ aſin⁹:q: ſigni⸗
ficatū ꝓpōnis eſt vna res ſola ſcḋm iſtos ꝛ
ſic aliq̄ res eēt de⁹ ꝛ dyabol⁹: q: ſignifica⸗
Tertiū. tū iſtius ꝓpōnis de⁹ eſt dyabol⁹. Tertio
ſic.ſi aliq̄s opinat̄ ꝙ ceſar fuit ꝛ antixp̄s
erit iſti⁹ opinionis obiectū ē aliq̄ res alia
a ꝓpōne nō niſi ceſar vel antixp̄s: ꝑ̄ ceſar
eſt res ꝛ antixp̄s ſil'r.ꝛ ꝯſtat ꝙ ſi ſint res
nō ſūt aliud q̄ȝ hoīes:igit̄ antixp̄s ꝛ ceſar
Quar⸗ ſunt hoīes. Quarto arguebā ſic. idē eſt
tum. p̄mo dubiū ꝛ poſt ſcitū.q: q̄ōnes ſunt eq̄⸗
les numero his q̄ vere ſcim⁹:ſȝ nullū incō
plexū eſt dubiū ſȝ tn̄ cōplexū eſt dubiū: ꝑ̄
tn̄ cōplexū eſt ſcitū.ſil'r tn̄ ꝯcluſio demon
ſtratiōis ſcit̄ apd̄ pħm.pȝ p̄mo poſterio⸗
rū.ꝛ etiā.ij.ꝑ̄ ꝛc. Ad p̄mū iſtoꝝ r̄ndet ne
B
R̄nſio gādo iſtā minorē.ſ.nulla res ſignificata ꝑ
ad arg. ꝓpōnē eſt vera.ꝛ ꝙ hec ſit falſa ꝓpō pro⸗
ꝑ arti⸗ bat ꝑ diffinitionē ꝓpōnis quā dat Boeci⁹
culo. ꝛ habet̄ in ſummulis ꝙ ꝓpō eſt oratio ve
Ad pri⸗ rū vel falſum ꝛc.igit̄ ſignificatū alicuius
mum. ꝓpōnis eſt verū vel falſum. ꝛ ſignificatū
ꝓpōnis eſt aliq̄d diſtinctuȝ a ꝓpōne. ꝛ iō
nō ſemꝑ cū intelligit̄ verū intelligit̄ ꝓpo

ſtio vera: ſꝫ res ſignificata p ꝓpōnē ē ṽa
Ad ſecundū, τ illa intelligiẗ τ ſciẗ. Ad ſcōm rn̄det ꝙ ille ꝗ ſcit ꝙ hō nō eſt aſin⁹ ſcit ſignificatū iſtius ꝓpōnis τ illud eſt verū. Et qn̄ ꝗriẗ que res ē ſignificatū. Diciẗ ꝙ nec p̄ciſe hō nec preciſe aſinus: ſꝫ diſtinctio eſſentialis vel localis hoīs τ aſini. Un̄ bene ꝯcedit ꝙ deus pōt facere hoīem eſſe aſinū p hoc ſoluꝫ ꝙ poneret hoīem τ aſinū in eodē loco.

Ad tertium, Ad tertiū qn̄ diciẗ ꝙ aliq̇s hꝫ opinionē de iſta ceſar fuit, cōceditur ꝙ obiectū illi⁹ opinionis eſt ſignificatū iſtius ꝓpoſitionis ceſar fuit. Et qn̄ queriẗ qd̄ eſt ſignifica tum iſtius ꝓpoſitiōis ceſar fuit. Rn̄det ꝙ preteritio ceſaris. Et ſi ꝗraẗ de ſignificato iſtius ceſar nō eſt: q2 verū eſt ꝙ de illa negatiua feci argumentuꝫ. Rn̄det ꝙ ſicut ſignificatū iſtius ceſar eſt: eſt exiſtia ceſaris vel copulatio ceſaris ad inſtās p̄ns: ita ſignificatū iſti⁹ ceſar nō eſt: eſt nō exiſtia ceſaris vł nō copulatio ceſaris ad iſtās p̄ns: ſiłr de ſignificato iſtius antixp̄s erit dicit ꝙ ſignificatū iſti⁹ ꝓpōnis ē futuritio antixp̄i vł copulatio antixp̄i ad futurū. Et ſi queraẗ ꝗ res eſt futuritio antixp̄i. Diciẗ ꝙ eſt nihil. τ tn̄ hec eſt ṽa antixp̄s erit: q2 ſignificat ꝙ illud verū qd̄ eſt ſignificatū huius ꝓpōnis vocalis antixp̄s erit eſt obie-

Replica, ctū opinionis. Cōtra aliq̇s opinaẗ ꝙ antixp̄s erit illud tn̄ ſignificatū nihil ē: et ſic haberet ꝯcedere ꝙ aliqd̄ verꝫ nihil ē. Iſta ſcripſi cū tedio: τ cū verecūdia recito ne diceret ꝙ nō dignarer recitare ſocij dicta cōtra me: tn̄ nihil video in iſtis qd̄ quēcūqꝫ puerū deberet mouere niſi fortaſſis ad riſum. Tn̄ ꝓpter reuerētiā dicētis recitabo

C Primū dictum opinionis alterius. ſua dicta. Dicit eni pmo ꝙ ſignificatuꝫ ꝓpōnis eſt res diſticta a ꝓpōne tā vocali qꝫ ſcripta τ mētali. Scdo ꝙ ſignificatū per ꝓpōnes eſt primo ſcitū creditū τ opinatū ac dubitatū. Tertio ꝙ ſignificatuꝫ

Scdm Tertiū. per ꝓpōnē eſt verū vel falſum. Quarto ꝙ eſt dare ꝓpōnē verā cuius ſignificatuꝫ

Quartum. nihil eſt: τ tn̄ illud ſignificatū ē verū ſicut diċ de talib⁹ ceſar fuit. ātixp̄s erit τ hmōi.

Quinto. Cōtra qd̄ tn̄ neſcio arguere cū ꝯcedat idē ſimul eſſe nihil τ verū τ apud me omne verum eſt aliquid. Quinto ꝙ deus poteſt

D Contra primuꝫ dictuꝫ. facere hominem eſſe aſinum ponēdo hominem τ aſinū eſſe in eodē loco. Cōtra pmū arguo ſic. τ quero qn̄ dicit ꝙ ſignificatū ꝓpōnis eſt res diſticta a ꝓpōne. aut intēdit ꝙ gn̄aliter qdlibet ſignificatū ꝓpoſitionis ſit aliq̄ vna res ſicut dicim⁹ ꝙ lapis eſt vna res vel color eſt vna res: vel intēdit ꝙ iſte termin⁹ ſignificatū ꝓpōnis ſit quoddā nomē collectiuū ſupponens ꝓ multitudine reꝝ ſignificataꝝ p terminos ſicut dicim⁹ ꝙ multi hoīes ſunt vn⁹ pp̄ls τ multi lapides ſimul iacētes ſunt vn⁹ aceruus: vel intēdit dicere ꝙ in ꝗbuſdā ꝓpōnib⁹ eſt vna res ſicut in iſtis. ſortes eſt hō: hō eſt aīal τ ꝯſiłib⁹. vbi non ſignificaẗ niſi vna res τ in ꝗbuſdā eſt due res ſicut ī iſtis ſortes eſt albus aer eſt lucid⁹ τ in ꝯſiłibus vbi īportanẗ plures res τ in quibuſdā eſt neutro mō ſcꝫ quarūdā ꝓpōnuꝫ ſignificatū eſt nihil. Primū eſt nimis extraneū dicere. ſ. ꝙ cuiuſqꝫ ꝓpōnis ſignificatū eſt vna ſuba vel accidēs diſtinctū a ꝓpōne. Nam capio veritatē iſtius hō nō eſt aſin⁹. τ pono ꝙ nullus hō ſit nec aliq̇s aſin⁹ ſit: ꝗro ꝗ res eſt ſignificatū iſtius ꝓpōnis an de⁹ an creatura. τ pꝫ ꝙ nō eſt maior rō quare ſit deus qꝫ creatura nec ꝙ vna creatura magis qꝫ alia τ ſic ꝗlibet res vel nulla erit ſignificatū iſtius ꝓpōnis: τ nō ꝗlibet: igiẗ nulla ꝓut ipſemet cōcedit ꝙ quarūdā ꝓpōnuꝫ ſignificatū eſt nihil ſicut ē ſupius dictū: τ cū hoc nō ſtat ꝙ ſignificatū cuiuſlibet ꝓpōnis eſt aliqd̄ niſi idē ſit aliquid τ nihil. Si dicaẗ ſcdo mō ꝙ gn̄aliter cuilibꝫ ꝓpōni corn̄det ꝓ ſignificato vna multitudo reꝝ ſignificataꝝ p partes ꝓpōnis illi⁹ hoc eſt ꝯ dictū ꝓpriū dicentis ꝙ alicuius ꝓpōnis nihil eſt ſignificatū. ſiłr eſt ꝯtra illud qd̄ ipē dicit. ſ. ꝙ ſignificatū ꝓpōnis ē res diſtincta: q2 nulla multitudo reꝝ diſcōtinuataꝝ eſt res: ſicut nulla res eſt pp̄ľus: Un̄ multitudo ſignificata p iſtā ſor. eſt albus: vł hō nō eſt aſinus nō eſt aliq̄ res: q2 ſic aliq̄ res eſſet ſuba τ accidens: τ aliqua res eēt hō τ aſin⁹: τ aliq̄ res eēt de⁹ τ dyabol⁹: qd̄ eſt incōueniēs. Nec ſiłr aliq̄ multitudo eſt deus τ dyabolus. Un̄ relinquiẗ incōueniens. Si tertio mō intelligaẗ iſta poſitio ſic ꝙ alicuius ꝓpōnis ſignificatū ſit vna res τ alicuius ꝓpōnis ſignificatū ſit multitudo reꝝ τ alicui⁹ ꝓpōnis ſignificatū nihil eſt τc. Sic intellecta iſta poſitione mirabili arguo ſic. capio iſtas duas ꝓpōnes. de⁹ eſt τ de⁹ nō eſt: τ ꝗro vtruꝫ ſignificatū vtriuſqꝫ ſit vna res vł alia τ alia: Si vna res ſit ſignificatū vtriuſqꝫ. igitur ſignificatum vnius cōtradictoriorū eſt ſignificatū alterius. ſed ſm hāc opinionē ſi

gnificatū ꝓpōnis de⁹ eſt verū.igit̃ vtriuſ partis 3dictionis significatuȝ eſt verū.igit̃ vtrūq 3dictorioꝝ foret verū.ꝛ vltra.ergo 3dictoria ſunt ſil' va. Si dicat̃ ꝙ alia res eſt significatū iſtius ꝓpōnis de⁹ eſt.ꝛ ꝯſtat ꝙ nulla res niſi de⁹ poneret̃ significatū iſti⁹ de⁹ eſt.igit̃ aliq̄ creatura erit q̄ ſit significatū iſtius deus non eſt.quero aut ſubā aut accidens:ſiue ſic ſiue ſic deſtruat̃ iſta creatura.ꝛ ſeqtur ꝙ falſitas hui⁹ de⁹ nō eſt:ipa ꝓpōne manēte deſtruet̃.ꝛ ſic poſſibile eſt ꝙ hec ꝓpō de⁹ nō eſt:maneat nec cadat a ſua ſigñatiōe p quācūq nouā impoſitionē. ꝛ tñ nō ſit falſa.ꝛ ſic erūt ſil' duo 3dictoria de pñti q̄rū neutrū erit falſuȝ:qḋ eſt īpoſſibile imaginari. Si dicat̃ ꝙ altera ſignificat aliqḋ.ſ.affirmatiua ſed negatiua nihil Rñsio Replicatur. Cōtra ipē dicit ꝙ ſigtū talis negatiue:hō nō eſt aſin⁹.nec hō eſt pciſe nec aſin⁹ pciſe. ſȝ diſtictio hoīs ab aſino.igitur pari rōne ſigtū iſti⁹ de⁹ nō ē:erit diſtictio dei a q̄cūq ente.ſil' vitas iſti⁹ de⁹ nō eſt dyabol⁹:eſt diſtictio dei a dyabolo.nō eſt aliq̄ res:ſȝ eſt de⁹ ꝛ dyabol⁹.etiā ſm eū:q: negat relatiões eē res diſtictas ab abſolutis.igit̃ hec eſt va de⁹ ꝛ dyabol⁹ ſunt vnaveritas.ꝛ ſil' deſtruat̃ dyabol⁹.ꝛ tūc opȝ eū cōcedere ꝙ veritas iſti⁹ eſt deſtructa ꝛ p ꝯñs ſi dyabolus eēt annihilat⁹ ꝛ hec ꝓpō maneret:de⁹ nō eſt dyabol⁹.idē ſignificans ꝯtinue ſine noua ipoſitione ħ nō foret va. Si dicat̃ ꝙ Rñsio immo foret va:ſȝ alia vitate:q: vitas iſti⁹ prius fuit de⁹ ꝛ dyabol⁹.ꝛ nūc vitas iſti⁹ Replica. de⁹ nō eſt dyabol⁹ nō eſt niſi ſol⁹ de⁹. Contra tūc pari rōne falſitas iſti⁹ de⁹ eſt dyabolus dyabolo annihilato foret de⁹:ꝛ ſic eēt cōcedendū ꝙ de⁹ eſſet falſitas infinitaruȝ taliū ꝓpōnū de⁹ eſt antixpus.de⁹ eſt ceſar. de⁹ eſt plato.ꝙ ſi concedat̃ nimis ꝓteruit̃ ꝯ rōnē.ꝛ ſil' tūc haberet cōcedere ꝙ vitas iſti⁹ de⁹ nō eſt dyabol⁹ eſt falſitas iſti⁹ deus eſt dyabolus:ꝛ ꝙ ſil' ꝛ ſemel eſt falſitas ꝛ veritas duoꝝ 3dictorioꝝ:ꝛ ꝙ veritas vni⁹ eſt falſitas alterius.ꝛ haberet cōcedere ꝙ falſitas ē colēda ꝛ ſūme diligēda ꝛ ꝙ beatitudo ꝯſiſtit in falſitate.ꝛ multa alia facile eſt ꝯcludere de ħ dicto q̄ ꝯcedit̃ ꝙ falſitas iſti⁹ deus eſt dyabol⁹ ſit de⁹. Si vo dicatur ꝙ ſignificatū iſti⁹ ꝓpōnis de⁹ eſt dyabolus nō ſit pciſe de⁹:ſȝ deus ꝛ aliqḋ aliḋ. annihilet̃ illud aliud qḋcunq fuerit:tunc habebit̃ ꝓpoſitū illo annihilato.vl' ſeqtur ꝙ hec ꝓpō erit nō mutata in ſignificādo de⁹ eſt dyabol⁹ ꝛ nō erit falſa:vl' ꝙ erit falſa ꝛ de⁹ erit falſitas iſti⁹ ꝓpōnis vel neceſſitabit̃ redire ad veritatē.ꝛ cōcedere ꝙ falſitas ꝓpōnis falſe nō eſt niſi ꝓpō falſa. Preterea ꝙ eſt ſignificatū iſti⁹ ꝓpōnis chimera eſt chimera:chimera nō ē ceſar.ꝛ q̄ res eſt vitas iſti⁹ planū eſt ꝙ nihil fingi pōt ſm eū. Scdo. Preterea ſi ſignificatū iſti⁹ ꝓpōnis vel veritas ſit multitudo reꝝ ſignificatarū p partes ꝓpōnis ſeqtur ꝙ idē erit ſignificatū iſti⁹ oīs hō eſt aīal ꝛ iſti⁹ aīal eſt oīs hō:ꝛ iſti⁹ oīs hō eſt aīal ꝛ aīal eſt nullus hō.ꝛ oēs ꝓpōnes ordinate in figura habebūt idē ſignificatū.q: ſigna nl'las res ſignificāt ſicut pȝ pmo perihermenias. oīs ſignificat q̄dvniuerſalr.ſil' null⁹.ſicut pȝ de talib⁹.oīs ſenex erit puer.ꝛ null⁹ ſenex erit puer.ꝛ vniuerſaliter 3dictoria habebūt idē ſignificatū ꝛ vitas erit falſitas. Preterea ſi ſignificatū ꝓpōnis ſit ſcituȝ vel creditum ꝛ nō ꝓpō mētalis:ſequit̃ ꝙ idē erit ſcituȝ ꝛ dubitatū ſil' ꝛ ſemel ab eo dē.imo ꝙ oē ſcitū ab iſto eſt ab eo neſcitū: Tertio. Pmū pȝ:ſit tullius ſynonim⁹ cū marco ꝛ credas tu eū tm̄ vocari tulliū ꝛ videas eū currere tūc ꝓponat̃ tibi tulli⁹ currit ħ eſt cōcedēda a te. Deide iſta marcus currit ħ eſt dubitāda.igit̃ cū idē ſit ſignificatū vtriuſq idē ſimul ſcit̃ ꝛ dubitat̃. Scōm pȝ ꝙ ſi ſignificatū dr̄ ſcitū qñ ꝓpō ſcit̃:ꝯ etiā ſignificatū dicit̃ neſcitū qñ ꝓpō nō eſt ſcita: Tūc demus oēs ꝓpōnes ſcitas a te in latino ꝛ equalentes eis in greco ꝛ ſit a nomē cōmune cuilibet latino ꝛ b nomē cōe cuilibet greco ꝛ c ſit nomē cōmune cuilibet ſignificato duarū equiualentiū:q̄rū vna eſt greca altera latina. Tūc arguo ſic.qḋlibet a eſt ſcitum a te.igit̃ qḋlibet c eſt ſcitum a te.igit̃ qḋlibet b eſt ſcitū a te.ꝛ ex alia pte ſic quodlibet b eſt neſcitū a te.igit̃ qḋlibȝ c.eſt neſcituȝ a te.ꝛ vltra igit̃ quodlibet c ſcitū a te eſt neſcitū a te. Jō dico ſicut alr̃ Reſolutio doc. dixi ꝙ cuiuſlibet noticie aſſertiue obiectū eſt cōplexū mētale:q: nō capit̃ hic obiectū ſicut in ſenſatiōe vbi reqrit̃ cōiter ꝙ obiectū ſit cauſatiuū ſenſatiōis. Sȝ capit̃ obiectū p eo de quo pdicat̃ eſſe ſcitū vl' eē creditū ꝛ p eo p qḋ cōuenienter rñdet̃ ad tales qōnes q̄d ſcis.q̄d credis:q̄d dubitas: q̄d opinaris:ꝛ q: nūq ad tales rñdet̃ niſi p cōplexa ſic dicēdo.ſcio deū eē vel ſcio ꝙ deus eſt.ideo obiectū ſcientie dicit̃ eſſe cōplexuȝ.ſecus eſt ſi quereretur quid vides.

pōt eīn cōuenienter rn̄deri ſortem vel lapidem. Et ideo obiectus viſionis dr̄ res viſa.

E

Ad primū argu. ꝫ articulū

Ad primū argumentū dicendū eſt ꝙ tota iſta ratio fundat̄ ſup falſaʒ imaginationem q̄ ponit ꝙ nō eſt aliqua ꝓpoſitio mētalis niſi illa q̄ eſt ſimilitudo ꝓpōnis vocalis vel ſcripte. Unde ponit vnā ꝓpōnē falſam ⁊ ſup illā ſibiipſi cōcludit ⁊ nulli alteri. Unde negata hac ꝓpōne. oīs ꝓpoſitio mētalis eſt naturalis ſimilitudo vocalis vel ſcripte: q̄ nihil valet deſtruit̄ totū fundamētū dictoꝝ ſuoꝝ. Qd̄ aūt illud ſit oīno ꝯ rationē ptʒ p Ariſtotelē p̄io periherme nias q̄ ponit ꝓpōnē cōponi ex naturalib⁹ cōceptib⁹ ⁊ naturalibus ſignificatiōibus. Itē hoc pʒ ex Aug. xv. de trini. c. xij. i fine. de viſione ſcientie viſio cogitationis exoritur. qd̄ eſt verbū lingue nullius: verbū verū de re v̄a. ⁊ poſtea in eodē libro. gignit̄ tanq̄ʒ verbū neceſſariū ꝙ nullius lingue ſit tāq̄ʒ ſciētia de ſcia ⁊c. Et. xxvj. c. de p̄ns puenīēdū eſt igit̄ ad illud v̄bum hoīs: ad verbū rōnalis animātis: ad v̄bū nō de deo nate: ſed a deo facte imaginis dei. qd̄ neq̄ʒ eſt ꝓlatum in ſono: neq̄ʒ cognitū in ſilib⁹ qd̄ alicuius lingue eſſet ſic: ſʒ oīa quecūq̄ʒ ſignificant̄ ſi ſignificatio p̄cedit ⁊ gignit̄. dr̄ ſciētia q̄ manet in aīo qn̄ eadē ſcia inuenitur dr̄ ſicuti eſt. idē habet̄. c. xxxiiij. ⁊ cōſequēter p totū librū. Et Anſ. monol. i multis locis.

Ad ſecundū.

Ad ſcōm de puero dicēdū ꝙ format cōplexū p fantaſiā ſicut bruta nō pfecte. Et ſic pʒ p ideʒ de coruis ⁊ agnis ſicut participāt de prudētia ſm Ariſtotelē p̄io Metaphyſice. ita cōcedendū eſt ꝙ cōponūt ⁊ diuidūt ⁊ formāt ꝓpoſitiōes nō mētales ſed imaginatas.

F

Arguit ꝫ ſcōm articulum.

Cōtra ſcōm articulū arguit idē ſocius q̄ q̄dē articulus eſt talis. ꝙ liberū arbitrium nō ſufficit ad determinandū intellectū hoīs ad actū credēdi. ita ꝙ preciſe nō credat aliq̄s aliquā ꝓpoſitionē eſſe verā: qꝛ vult credere eā eſſe verā. Et ad iſtū intellectū dixi ꝙ nō eſt in libera poteſtate hoīs credere articulos fidei. ſic ꝙ ſolū imperiū volūtatis ſufficiat ad cauſandū actū fidei: ſʒ actus fidei q̄ eſt credere cauſat̄ ab aliquo alio q̄ʒ a volūtate ſicut act⁹ opinādi vel ſciendi. vnde ſicut nullus opinat̄ aliq̄d eſſe verū p̄ciſe: qꝛ vult ſic opinari: ita nullus credit aliq̄d eē verū preciſe: qꝛ vult credere illud eſſe verū. ⁊ iō dixi ꝙ non eſt in libera poteſtate hoīs credere articulū fidei eſſe verū qn̄ placet ſibi: ⁊ credere eſſe falſum qn̄ ſibi placet. Unde ꝯſr̄ter ad iſta dixi ꝙ pōt ꝓbabiliter dici ꝙ homo nō libere credit articulos fidei: ſed neceſſitat̄ ad credendū quādo credit: ſʒ in bono fidei cōcurrat gaudiū vel delectatio ſiue applauſus mētalis d̄ eo qd̄ credit. Et ideo loquendo vniformiter ſimiliter ꝯcedit̄ ꝙ homo neceſſitat̄ ad ſciendū ꝙ triangulus hʒ tres p demonſtrationē. Eodē igitur modo loquēdi cōcedo ꝙ hō fidelis neceſſitat̄ ad credēdū ꝙ deus eſt trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ ad teſtimoniū multoꝝ hoīm quos reputat fidedignos neceſſitat̄ hō ad credendū dictū qd̄ ipſi teſtificant̄ eſſe verū.

Primo

Sed cōtra illud arguit idē ſocius ſic. Eua libere credidit dyabolo dicēti: eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. Gen. iij. igit̄ in p̄tāte ſua fuit nō credidiſſe: ſed qua rōne libere credidit dictū dyaboli: pōt q̄libet hō credere dictū dei. ḡ in p̄tāte cuiuſcūq̄ʒ hoīs eſt ꝙ libere credat articulos fidei. Primū antecedēs ꝓbat̄: qꝛ ſi eua non libere credidit ſʒ neceſſitata: ḡ neceſſario peccauit. ꝯn̄s falſum ſicut ptʒ. Confirmat̄ hec ratio: qꝛ ipſa bene ſciuit ꝙ de⁹ dixerat oppoſitū: ⁊ ſciuit ꝙ de⁹ fuit maioris auctoritatis q̄ʒ dyabolus.

Scdo.

Scdo ſic ſm aplm̄. Ro. iiij. abraam meruit ſolo actu credēdi. vn̄ aplus allegat ſcripturā. Gen. xvij. dicentē. credidit abraā deo ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā. ⁊ infra dicim⁹ eīn qꝛ reputata eſt abrae fides ad iuſticiā. vn̄ vult ꝙ ante circūciſionē fuit iuſtus p ſolā fidē. ⁊ accepit circūciſiōeʒ ſicut ſignaculū nō ſicut cām iuſticie p̄cedētis. ſicut dicit etiā magr̄ ſen. li. iiij. diſ. j. tūc pōt argui ſic. Omnis act⁹ quo hō meret̄ eſt liber p actū credēdi hō meret̄. ḡ actus ille ē liber. i. libere elicitus.

Tertio.

Tertio ſic. ſi aliq̄d cōpelleret aliquē ad credendū: hoc maxie dicendū eſt de miraculis: ſed multi videntes miracula nō crediderūt. igit̄ miracula nō neceſſitant ad credendum.

Quarto.

Quarto: qꝛ aliq̄ apoſtatant a fide: vel igit̄ hoc faciunt voluntarie: ⁊ tunc credūt oppoſituʒ mere libere qd̄ eſt ꝓpoſitum. qꝛ ſaltem libere credūt falſum: vel faciūt hoc nō libere ſʒ neceſſitati tūc nō peccāt: ⁊ ſic heretici ⁊ apoſtate a fide tunc nō peccarent.

Quito.

Quinto ſic tu q̄ opinaris ꝙ homo nō libere credit: ſʒ neceſſitatus aut credis hoc p rōnem aut p auctoritatē: neutrū poteris inuenire. igit̄ nō credis h̄. Sʒ ꝓpter iſtas rōnes iſte ſocius reuerēd⁹ tenet ꝙ mere libere hō cre-

dit.ꝛ actus credēdi eſt ſimpliciter in libe-
ra ptāte hoīs.iō dicit ꝙ nō iō ḋꝛ aliqͥd in
ptāte mea:qꝛ poſſuꝫ ſine q̄cūqꝫ alio illud.
dicimꝰ eñ ꝙ in ptāte mea eſt videre lumē
ſolis:ꝛ tñ hoc nō poſſum niſi ſole exñte in
hemiſpherio nr̄o ꝛoculo bñ diſpoſito ꝛ po
ſitis quibuſdā reqͥſitis ad vidēdū adhuc ē
in ptāte mea videre lumē ſolis vel nō vide
re lumē ſolis.ſic ī ꝓpoſito poſitis q̄buſdā
reqͥſitis ad actū credēdi adhuc eſt in ptāte
mea credere vel nō credere. Sed ꝓ opinio
ne oppoſita quā ego ſine aſſertione gr̄a di
ſputatiōis defendo:feci argumēta nouem
de q̄bus recitaui nō niſi tria ad q̄ ſicut reci
B tabo rñdit. Argui eñ primo ſic.nō eſt in
Primū ptāte hoīs cauſare in ſe actū opinionis re
arg. ꝓ ſpectu ꝓpōnis dubie:igiť non eſt in ptāte
ſecūdo hoīs cauſare in ſe actū fidei reſpectu eiuſ-
articu- dē.ꝯñam ꝓbaui:qꝛ potentia q̄ non pōt in
lo, illud qđ facilꝰ eſt nō pōt ī illō qđ eſt diffi
cilius. Sed difficilꝰ eſt deducere dubium
ad certā adheſionē ſicut eſt in adheſione fi
dei:ꝙ̄ de actu dubitādi ad actū opinādi q̄
ſecū ꝑmittit formidinē.ꝛ ſicut experientia
ſatis pꝫ hō dubiꝰ de aliq̄ ꝓpōne non pōt ſe
libere determiāre ad opinādū alterā ꝑtem
ꝑ ſolū imperiū volūtatis.igiť a multo for
tiori nō pōt hō determiāre ſe ad aſſenſuꝫ
fidei reſpectu alicuius ꝓpōnis ſibi dubie.
igiť q̄cūqꝫ credit aſſētit ꝓpť aliquā euidē
Scḋo. tiā ꝛ nō ꝓpter ſolū īperiū volūtatꝫ. Scḋo
ſic.nō eſt in ptāte hoīs aſſentire ꝓpōnibꝰ
magis ineuidētibꝰ ꝛ dubitare minꝰ ineui
dētes ſibi de neceſſitate velit vel nolit:ſed
articuli fidei ſunt maxime ineuidētes iter
oēs ꝓpōnes q̄bꝰ intellectꝰ humanꝰ aſſen-
tit.igiť ſi poſſet libere ꝑ ſolū imperiū volū
tatis aſſentire illis:poſſet a multo fortiori
determinare ſe ad aſſentiendū iſti vel con
Tertio. ſimili aſtra ſunt paria.antixp̄s erit. Con
firmať iſta rō ꝑ rationem Ariſtotelis ſcḋo
de aīa cōmēto.xv.vbi arguit ſic.imagina-
ri poſſumus cum volumus de re cuius ha
bemus ſpēm:ſed opinari nō poſſumus cū
volumus:qꝛ opinio non eſt niſi illiꝰ qđ ap
paret nobis verū.igiť opinio nō eſt ima-
ginatio. Multa alia argumēta feci de qui
bus oībus iſta ſunt maioris difficultatis.
D Ad primum argumentū reſpondet quā-
Ad pri- do accipiť.nō eſt in poteſtate hoīs dubitā
mūꝫ ar. tis de aliqua ꝓpoſitione cauſare in ſe opi
rñſio ſo nionē illius libere.dicat ꝙ ſic:qꝛ libere pōt
cij. inquirere medium ꝛ cauſam illius de quo
dubitat ꝛ habito medio aſſentire.ꝛ negat
iſtam conſequentiam.non eſt in poteſtate
hominis credere ſine medio:ergo non eſt
in ptāte hoīs credere libere. Ad ſecundū Ad ſe-
dicit ꝙ illa cōſequentia non valet.non eſt cunduꝫ
in ptāte hoīs credere libere ꝓpōnes magͥ
ineuidētes:igiť nō eſt in ptāte hoīs crede
re ꝓpōnes minus ineuidētes. Cauſa eſt ꝙ
ad ꝓpōnes magis ineuidētes hꝫ mediuꝫ.
Sed ad ꝓpōnes minꝰ ineuidētes nullum Ad.ter-
hꝫ mediū. Et adꝰ ꝯfirmationē de phō ꝛ cō- tium.
mētatore reſpōdet ꝙ intelligūt ꝙ hō non
pōt opinari qñ vult verū ꝛ quādo non ha
bet mediū ad cauſandum opinioneꝫ. Hec
dicta ſua diuiduntur in duas partes:qꝛ in
prima parte arguit ꝯtra me:ꝛ in ſcḋa reſpō
det ad quedā argumenta mea.vnde oppo
nēdo bene tangit cōtra me q̄dam motiua:
ſed in reſpōdendo declinat ſimpl'r ad viaꝫ
quā voluit expugnaſſe.dicit eñ in reſpon-
dendo ſicut ſuperius eſt recitatuꝫ:ꝙ iō eſt
in libera ptāte hoīs cauſare in ſe opinio
nem:qꝛ poteſt libere q̄rere media ꝛ rōnes
cauſantes illā opinionē:ſed ſine medijs:ꝛ
rōnibus talibꝰ per ſolum imperiū volun-
tatis hoc non pōt facere. Et illud eſt oīno
qđ ego in iſta q̄ōne declaraui:ꝙ ſic eſt in
ptāte nr̄a credere articulos fidei ſicut ſci-
re ꝙ triangulꝰ hꝫ tres angulos:vel aliquā
aliā ꝯcluſionē.ſ.ꝙ luna eſt eclypſabilis:qꝛ
videlꝫ in ptāte noſtra eſt addiſcere cauſas
ꝛ demōſtrationes ad iſtas:ſꝫ ſicut ꝓpoſita
iſta triangulus hꝫ tres ꝉ eſt mihi neutra ſi
nunq̄ didici geometriā ꝛ velleꝫ illi aſſen-
tire ꝙ vellē eam ſcire ꝛ tñ manet neutra.
ſil'r eſt in ꝓpōnibus fidei.ꝛ ſit iſta gr̄a exē
pli propoſita.xp̄s natus eſt de virgine ali-
cui homini:forte erit ſibi neutra vel credet
eā forte eſſe falſam.ꝛ dico ꝙ talis hō non
pōt per ſolū imperium volūtatis facere ꝙ
iſta appareat ſibi vera. Si tñ a multis fide
dignis audierit ꝙ hoīes qui iā ꝑceſſerūt
ſunt iam beatificati:qꝛ hoc crediderūt eſſe
verum:ꝛ multa mirabilia fecerūt vel ma-
gis deꝰ ꝑ eos q̄ talia crediderunt:poſſibile
eſt ꝙ talia ſibi ſufficienter faciāt fidē de ve
ritate iſtius xp̄s eſt natꝰ de ꝟgine. De iſto
articulo non plꝰ dicā mō.nā mihi appꝫ ꝙ
oīs hō q̄ nō vult ꝑtinaciter negare ſenſum
experiť in ſeipſo ꝙ nō pōt ꝑ imperiū volū
tatis determiāre ſe ad aſſenſum vniꝰ ꝑtis
ꝯdictōis qñ vtraqꝫ ē ſibi dubia:ſꝫ expectat
nouā noticiā que faciat illō qđ fuit dubiū

J eſſe certū. Ad rōnes ſuas q̄ ſunt bone. ad
Ad rōnes cōtra dicta i articulo. primā qn̄ accipit ꝙ Eua credidit dyabolo.
Dico ꝙ iō dr̄ ꝙ eua libere credidit: qꝛ ſi fu
iſſet vſa ſcia ſibi a deo tūc data nō oportu
iſſet ꝙ fuiſſet decepta: nō tn̄ ſic libere cre
didit ꝙ ꝑ ſolū imperiū volūtatis eligerit
aſſentire dictis dyaboli. ſꝫ excecata ꝑ incō
ſiderationē ⁊ negligētiā aſſenſit dictis ſu
is q̄ videbanť oīa credibilia eſſe: qꝛ negle
xit ea diſcutere. Vn̄ videť mihi ꝙ ꝑma rō
peccandi fuit incōſideratio vel negligētia
vtēdi naturalibꝰ ſuis: ⁊ ſtāte illa negligen
tia credidit ꝓpter illā euidētiā q̄ apparuit
ſibi: nec tn̄ ideo excuſať a pctō: qꝛ potuit
iſtā negligētiā amouiſſe: q̄ amota nō credi
diſſet. qḋ qꝛ nō fecit peccauit. ⁊ ideo fides
iſta falſa nō cauſabať directe ex iꝑpio vo
lūtatis ſꝫ indirecte ⁊ interꝑtatiue: qꝛ ſi vo
luiſſet dicta tētatoris examinaſſe ⁊ ad diui
nū ꝑceptū ꝯtuliſſe nō fuiſſet decepta. ⁊ iō
dicimus ꝙ interꝑtatiue libere decepta fu
it. nō tn̄ iō libere qꝛ ꝑ ſolū volūtatis impe
riū. Vn̄ dico ad formā qn̄ q̄riť aut credidit
libe aut neceſſitata ad credēdū. Dico ꝙ cre
dere libere eſt equocū ad credere libere ve
re: ⁊ ad credere libere interꝑtatiue. Et di
co ꝙ nō credidit libere x̄ue: ſꝫ libere interꝑ
tatiue. vn̄ ſtāte iſta negligētia ꝯſiderādi ⁊
diſcutiēdi dicta tētatoris fuit neceſſitata
ad credēdū ſicut credidit. Exēplū pōt po
ni. ponať ꝙ deꝰ ꝑcipiat ſorti ꝙ in vidēdo
res vtať oculis ſuis ſm̄ ſitū eoꝝ naturalē
vel ꝙ oīno caueat ne credat vnā rē eē du
as. ⁊ ponať ꝙ ſoꝛ. ſciat ſic ponere vnū ocu
lū ex̄ ſuū ſitū naturalē: ꝙ res vna appare
bit ſibi due. habito tūc ꝑcepto de hoc cauē
do volo ꝙ faciat ꝯ ꝑceptū ſic ꝙ decipiať.
iſte credit eſſe duo vbi nūc eſt niſi vnū. q̄
ro aut libere aut neceſſitatꝰ. Dico ꝙ inter
ꝑtatiue libere ⁊ nō x̄e libere nec ꝑ directū
imperiū volūtatis. Sic dico in ꝓpoſito ꝙ
mulier habuit ꝑceptum de bn̄ vtēdo in fa
ctis ⁊ cogitationibꝰ naturalibꝰ ſuis ⁊ ſciā
infuſa: qḋ ſi feciſſet nūq̄ꝫ fuiſſet decepta. ⁊
Ad ſecundū. qꝛ h̄ non fecit: iō ſm̄ q̄d neceſſitata fuit ad
credēdū falſum. Ad ſcdm̄ qn̄ dr̄ ꝙ abraā
meruit ꝑ ſolum actum credēdi: qꝛ credidit
R abraā deo ⁊ reputatū eſt illi ad iuſticiam.
Nota ꝙ credere ꝙ accipiť multiplr̄. Dico ꝙ credere capiť multiplr̄ in ſcriptu
ra. Uno mō ꝓ noticia ꝑciſe aſſenſiua. ⁊ ſic
ꝑciſe ſignificat cognitionē. Alio mō accipi
tur credere ꝓ aſſenſu cū amore: ⁊ ſic crede
re ſignificat tā affectionē q̄ꝫ cognitionē.

ꝑrio mō credere nō eſt meritoriū niſi ſpe
reť a volūtate ſicut ſcire pōt eē meritoriū
⁊ oīs actus bn̄ imparꝰa voluntate. imo ſic
credere eſt in demonibꝰ. Jaco. ij. demōes
credūt ⁊ ꝯtremiſcūt. ꝯſtat ꝙ ipi nō credūt
volūtarie. ſꝫ neceſſitati ꝑ miracula ⁊ ratio
nes ⁊ ꝑ noticiā intuitiuā dei. Scdo modo
credere eſt merēdo ſperare. ⁊ ſic credere ē
terminꝰ cōnotatiuus ſupponēs ꝓ aſſenſu
cauſato ex aliq̄ euidētia ⁊ cōnotat actū vo
lūtatis amātis deū ⁊ acceptātis aſſenſum
fidei quē in ſe experiť. ⁊ hāc diſtinctionē
innuit gloſa ſuꝑ illud Ro. iiij. Credēti aūt
in eū q̄ iuſtificat ipiū: reputabiť fides eiꝰ
ad iuſticiā. ⁊ gloſa eſt Bede. aliḋ eſt crede
re in eū aliud eſt credere ei: aliḋ eſt credere
eū. Nā ⁊ demones credebāt ei ⁊ nō crede
bāt in eū. ⁊ infra. credere illi eſt credere x̄a
eſſe q̄ loq̄tur qḋ ⁊ multi faciunt: ſꝫ credere
in eū eſt credēdo amare ⁊ credēdo dilige
re ⁊ credēdo in eū ire ⁊ ei incorporari. Hec
eſt fides quā a nobis exigit deꝰ ⁊ nō inuenit
qḋ exigat niſi donauerit qḋ inueniat. Et
iſto modo accipit Auguſtinꝰ credere ſuper
Johānē homel. xxvj. Intrare quiſq̄ꝫ eccle
ſiam pōt nolēs: accedere ad altare pōt no
lēs: accipere ſacramētū poteſt nolens: ſed
credere nō poteſt niſi volens: qꝛ ſi accepe
rit credere primo modo nō foret dictū ſuū
verū: cū homo poſſit ꝑ teſtimoniū alienū
neceſſitari ad credēdū. ⁊ demones inuite
credunt ſe ſemꝑ dānādos: ⁊ qꝛ ſi libere h̄
crederēt poſſent facilr̄ liberari de magna
ꝑte pene ſue. Nā vna falſa fide ſine deo pe
ne ſue vel de liberatōe ſua futura multū
diminueret penā eoꝝ. Si dicať ꝙ demo
nes ſunt obſtinati: ⁊ iō nō pn̄t libere crede
re ⁊ diſcernere: ſaltē viator poſſet libere ſe
credere futurū epm̄ in āno ꝓximo: ⁊ poſt
ea ita beatū ſicut eſt beatꝰ paulus. ⁊ ſic poſ
ſet hō libere cauſare in ſe tales falſas opi
niōes. ⁊ credere ⁊ diſcredere ⁊ de nullo du
bitare ꝺ toto mūdo qḋ nemo expiť. Ad Ad tertium.
tertiū argumētū qn̄ arguiť ꝙ ſi aliq̄d cō
pelleret ad credēdū: hoc videreť maxime
eē verū de miraculis. ꝯn̄s falſū: qꝛ nō oīs
vidēs miracula xp̄i credidit. Dico ad illḋ
ꝙ actꝰ actiuoꝝ ſunt ī patiente bn̄ diſpoſi
to. Et iō cā efficiēs aliq̄d cauſat ī vna ma
teria ⁊ nō in alia: imo forte oppoſitū effe
ctū cauſat in alia ſicut ſol ꝯſtringit lutū ⁊
diſſoluit glaciē. Vn̄ dico ꝙ multi vidētes
miracula nō ꝯtulerūt nec ꝯſiderauerūt di

ligēter quō fiebāt. ⁊ iō nō credebāt. ſicut ſi fiat duob⁹. vna demōſtratio: ⁊ alter cōfert maiorē ⁊ minorē ad ſeinuicē: ⁊ iō ſit ꝯclu ſionē: ⁊ alter nō cōfert maiorē ⁊ minorem adinuicē: ⁊ iō nō intelligit demōſtratio nē nec addiſcit. vñ nō ſequiꝛ. nō oēs vidē tes miracula crediderūt: igiꝛ miracula nō neceſſitāt ad credēdū. Sicut nō ſequiꝛ. nō oīs q̄ audit demōſtrationē fit ſciēs ꝑ eā: ġ demōſtratio nō eſt ſyllogiſm⁹ faciēs ſcire. Nā pōt aliq̄s demōſtrationē audire ⁊ nō cōferre maiorē ⁊ minorē adinuicē. ⁊ nō efficiꝛ ſciēs. Ideo dico ꝙ ſi iudei cōſideraſſent quō miracula fiebāt ēt neceſſitaſſent cos ad credēdū. Ad q̄rtū de apoſtatis a fide ⁊ hereticis: vel libere credūt oppoſitū articuli vel neceſſitari. Si libere h̄r ꝓpoſitū. Si neceſſitari: igiꝛ nō peccāt. Illud argumētū bñ eſt ꝯ viā meā. Rñdeo tñ ſic. ꝙ illi q̄ apoſtatāt a fide libere apoſtatāt vł vere vł ſaltē iterꝓtatiue. Sūt eñi multi q̄ nō ſolliciti ſunt de ſalute ſua. vñ qñ occurrūt difficultates ꝯ fidē xp̄i nolūt ſolliciti eſſe ad reſiſtēdū. Et ſilr nō curāt credere vł diſcredere ea q̄ fides h̄ȝ: ⁊ ſtāte illa negligentia neceſſitanꝛ ad credēdū ꝑ aliq̄s apparētias falſas ꝯ verā fidē. Et iſta ꝯña nō valet: iſti neceſſitanꝛ ad diſcredēdū ⁊ diſſentiēdū: ġ nō peccāt: q2 ipſi ꝑ negligentiā vīcēdi ſunt ſibi cā iſti⁹ neceſſitatis. Silr poſno ꝙ aliq̄s peccet ita grauiter ꝙ mereaꝛ ꝑmitti a deo cadere a fide vera qñ vnū peccatū eſt pena īflicta a deo ꝓ alio p̄cedente ſicut ptȝ. ij. li. ſen. di. xxxvj. c. viij. ⁊ in mulcis alijs capl'is illi⁹ diſtictiōis. Tūc poſſibile eſt ꝙ īfidelitas ſit pena inflicta ꝓ homicidio. Tūc poſſet dici ꝙ iſta ꝯñtia nō valet. iſte neceſſitaꝛ ad īfidelitatē: igiꝛ iſte non peccat apoſtatādo: q2 ip̄e fuit cā ſibiipſi illius neceſſitatis. Silr qui vellet dicere ꝙ oīa q̄ eueniūt: eueniūt de neceſſitate nō iō haberet neceſſario negare meritū ⁊ demeritū vituperabile ⁊ cōmēdabile in actib⁹ humanis: q2 ſi ſortes occidat hominē: neceſſe fuit ſortē occidere hoīem ſm hāc viā tñ q2 ſortes hāc neceſſitatē ſibi īminere nō nouit: ſȝ quantum in ipſo fuit reputauit ſe nullo mō ad hoc neceſſitari elegit magis iniuſte occidere: iō vitioſe ⁊ culpabilr occidit: Quis vitare occiſionē nō potuit: ſed de neceſſitate fuit hoīem occiſurus. hoc iō dico vt impediā iſtā ꝯñam. iſte fuit neceſſitatus ad hoc: igitur non peccat faciendo hoc: q2 ipſe fuit ſibi cā illius illicite neceſſitatis ſicut multi dicūt ꝙ demones cōtinue peccāt. ⁊ beat⁹ Aug. viij. ꝯfeſ. c. v. dicit ſic. Velle meū tenebat inimic⁹ me⁹: ⁊ inde catenā mihi fecerat ⁊ ꝯſtrinxerat me. q̄ppe ex volūtate ꝑuerſa facta eſt libido: ⁊ dum ſeruiꝛ libidini facta eſt ꝯſuetudo: ⁊ dū cōſuetudini nō reſiſtiꝛ facta ē neceſſitas hec Augu. Si aūt dicaꝛ ꝙ Aug. loq̄ꝛ large de neceſſitate ponēdo vel vocādo difficultatē neceſſitatē. Si diceretꝛ ꝙ loquiꝛ ꝓp̄e ⁊ ſtricte de neceſſitate: certū ē ꝙ talis neceſſitas nō excuſaret pctm̄ nec a tāto nec a toto vt vr̄: q2 aliter pctōr reportaret cōmodū ⁊ meritū de eo ꝙ peccauit. Sic igiꝛ dico ꝙ in recedēdo a vera fide eſt talis ꝓceſſus. Primo aliq̄s credēs h̄ȝ quādā negligētiā d̄ ſua ſalute nec curat credere vł diſcredere: vñ nō h̄ȝ velle credere ea q̄ ꝑtinēt ad ſalutē ſicut ſcholares diſcholi non h̄n̄t velle addiſcere. ⁊ ſtāte illa negligētia afferunꝛ mēti tales rōnes q̄b⁹ aſſentit ꝑꝑ aliquā apparētiā veri. Vñ impoſſibile eſt ꝙ hō aliq̄d credat niſi appeat ſibi verū. ⁊ impoſſibile eſt ꝙ īperiū volūtatis ſit cā tota q̄ aliq̄d appet hoī verū: lȝ pōt eē cōcauſa: ſicut auiditas volūtatis ī ſcholari facit eū bñ addiſcere ⁊ firmi⁹ aſſentire q2 facit eū magis applicare ingeniū ſuū ad mediū ⁊ cām aſſenſus. Et ſic dico ꝙ iſte apoſtatādo peccat: q2 īterꝓtatiue vult diſcredere: q2 nō vult credere nec ē circa hoc ſollicit⁹ ⁊ ideo peccat. vñ anſ. de ꝯcor. c. xvj. velle credere qō credēdū ē: eſt recte velle. Cōtra iſta arguo ſic. datis iſtis ſcȝ ꝙ oīs q̄ aſſentit vni ꝓpoſitiōi aſſentit illi ꝑ euidētiā vł aliquā apparētiā ⁊ nō mere ꝑ īperiū volūtatis ſequereꝛ ꝙ īpoſſibile eēt ꝙ aliq̄s eēt hereticus. ꝓbo ꝯñaȝ. q2. xxiij. q. iij. c. hereſis. hereſis grece ab electiōe dr̄ ꝙ. ſ. eā ſibi vnuſq̄ſq̄ȝ eligat diſciplinā quā putat eē meliorē ⁊c. Et ē dictū diui hiero. in ep̄l'a ad gal. Itē ſup ꝓlo ethicoꝝ ꝓ hereſis: idē eſt ꝙ electio: igiꝛ ſi nō ē īpoſſibile ꝙ hō libere ⁊ mere ex electōe aſſentiat alicui errori ꝯ fidē catholicā: īpoſſibile ē ꝙ aliq̄s ſit hereticus: ſȝ ꝑ te null⁹ mere ⁊ pure ex electōe volūtatis aſſentit alicui mere liberalr ſed tm̄ ꝑꝑ euidētiā rei: igr̄ null⁹ hō pōt fieri hr̄eticus. Preterea ſola ꝑtinacia ī errore faꝛ hr̄eticū ⁊ nō ſimplex error. ſicut ptȝ. xxiiij. q. iij. c. q̄ ī eccl'ia. capio igr̄ aliquē hr̄eticū q̄ ſit a. ⁊ tūc arguo ſic. q̄ro aut credit eſſe verū illud

Ad q̄rtum. Rñſio. Contra dicta ī rñſione Arguiꝛ primo. Scd̄o

qȯ ipſe defendit:aut nō credit illud eē ve
rū.Si nō eſt hereticus:qꝛ nō credit aliter
ꝙ̄ eccl̄ia credit ⁊ ī defendēdo illud qȯ nō
credit ſaltē facto mētit̄.Si credit illud eē
verū qȯ ipſe defendit.vel iȯ credit illȯ tm̄
eſſe verū:qꝛ vult credere illud eſſe verum.
Si ſcōm dicat̄:ſcꝫ ꝙ nō credit p̄ciſe ꝑ ele
ctionē voluntatis:ſꝫ qꝛ intellectus ſu⁹iudi
cat ſibi ita eſſe ſicut ipſe credit:igit̄ nō eſt
Tertio, ꝑtinax ſꝫ deceptus ⁊ neceſſitat⁹ad errādū
Preterea aut hereticus credit ſe errare
vel nō:ſed defendere veritatē. Primū in
cludit ꝯdictionē.ſ.ꝙ aliq̇s credat vnā pro
poſitionē ⁊ credit ſe errare in credēdo illā
ꝓpōnem:qꝛ ſi ſortes credit a ſoꝛ.credit ita
eſſe ſicut ꝑ a denotat̄.⁊ ſi credit ſe errare ī
credēdo a credit qȯ nō eſt ita ſicut ꝑ a de
notat̄ qȯ includit ꝯdictionē. Si dicat̄ ꝙ
heretic⁹nō credit ſe errare:ſꝫ credit ſe cre
dere ꝟitatē:ergo inuite credit falſuꝫ.Silr̄
ſi nō credit ſe errare:ḡ ignorās errat.⁊ ſeq̄
tur ignorāter errat:ḡ inuite errat,⁊ ſequi
tur inuite errat:igit̄ nō ꝑtinaciter errat ſꝫ
inuolūtarie errat.ḡ nō peccat mortalr̄:qꝛ
inuolūtariū meret̄ veniā:imovitā ſicut na
tura nos deſerit dum ſum⁹extra originale
pctm̄:qꝛ poſt baptiſmū nō nocet.eꝫ de ſū
ma tri.c.firmit̄.qꝛ dyabolus.vide in appa
ratu.q̇ ſic icipit.creati ſūt boni.eꝫ de ſum.
tri.firmiter in glo.q̇ ſic incipit.de fide ca
tho.Cōtra notat iſte gloſatoꝛ diffinitionē
fidei quā dat apl̄s de h.xj.Fides eſt ſuba
ſperandaꝝ reruꝫ ⁊c.Et dicit ꝙ eſt in epl̄a
ad Gal.⁊ repꝛobat eā ꝑ duo argumēta:tū
qꝛ tunc ſpes foꝛet fides:tum qꝛ credimus
pꝛeterita ⁊ pꝛeſentia. Et hec diffinitio tm̄
mentionē facit de futuris.Et ideo dicit ꝙ
eſt notificatio nō diffinitio.ſꝫ pōt poni ta
lis diffinitio magiſtralis ſm̄ eū.Fides eſt
volūtaria certitudo abſentiuꝫ infra ſciam
⁊ ſupꝛa opinionē ꝯſtituta.In qua innuū
tur due ſpēs fidei.vna foꝛmata quam hn̄t
boni ⁊ ſcti.⁊ alia infoꝛmis quā habēt ma
li.pꝛima eſt virt⁹:⁊ pōt ſic diffiniri.Fides
eſt q̄litas qua q̇s credit ꝙ diligit ⁊c. Po
nit etiā ꝙ pꝛncipales articuli non ſunt niſi
ſeptē.ſ.icarnatio ſiue natiuitas:baptiſm⁹:
paſſio xp̄i ſiue moꝛs:deſcēſus ad inferos:
reſurrectio:aſcenſus in celū:aduētus eius
ad iudiciū.Et lꝫ q̇dā theologi dicāt ꝙ ſūt
plures:ſcꝫ.xiiij.eſt tm̄ verius ꝙ articuli ve
ri ſunt tm̄.vij.nota de peni.diſt.v.in pꝛin.
tm̄ in glo,errat gloſatoꝛ de inſtitutione ſa
cramēti ꝯfeſſionis dicēs ip̄m nō īmedia
te inſtitutū a xp̄o nec ab aliquo aploꝝ:ſꝫ a
quadā vniuerſali eccl̄ie traditiōe poti⁹ꝙ̄
ex noui vel veteris teſtamēti auc̄te:q̇ tra
ditio eccl̄ie eſt obligatoꝛia vt p̄ceptū. ⁊ iȯ
neceſſaria eſt ꝯfeſſio apud nos:ſꝫ nō apud
grecos:qꝛ nō emanauit apud illos tradi
tio tal̄.Dictū aūt iacobi.ſ. ꝯfitemini alter
utrū pctā vr̄a fuit q̇ddā piū ꝯſiliū nō p̄ce
ptū:qꝛ alit̄ ligaret grecos.h gloſatoꝛ q̇ ſūt
falſa apud theologos cōiter ponētes oīa
ſacra īmediate īſtituta a deo. Terti⁹arti
culus ꝯ quē inuehit̄ eſt ꝙ cognitio creatu
re eſt res diſticta a creatura. Dicit em̄ iſte
ſocius ſubtiliter ꝙ oīs cognitio eſt poten
tia cognitiua.potētia aūt cognitiua hoīs
eſt aīa intellectiua in q̇ dicit verū. Un̄ in
fert ꝙ oīs cognitio eſt potētia cognitiua.
Iſta via ⁊ oīs ꝯſilīs ꝑ quē hō reducit̄ ad
paucas res ſic ꝙ ponēdo paucitatē rerū q̇
nō cadūt ſub ſenſu pn̄t ſaluari oīa q̇ ponit
cōis phia:q̇ initit̄ experiētie eſt multū ac
ceptabilis imaginatiōi hoīs.Sꝫ ꝟe iſtius
poſitio nihil opat̄ ad finē talē.nō em̄ pau
cioꝛes reponit in aīa ꝙ̄ cōiter ponētes:ſꝫ
foꝛte plures.facit tm̄ nouas nominū tran
ſumptiones vel magis renouat antiquas
Un̄ p̄ncipalis ꝯclo quā iſte iā ꝑ bienniū
niſus eſt ꝓbare eſt iſta:ꝙ illȯ quo hō foꝛ
maliter ītelligit ē aīa hoīs.ponit tm̄ ſpēs
ſubiectiue inherētes ipſi aīe. Silr̄ ꝟbū ꝓ
ductū ⁊ actū volūtatis diſtinctā rē ab ipa
aīa ipoꝛtat:quā vocat amoꝛē ſpiratū:⁊ ſil̄
cū iſtis dicit ꝙ aīa eſt ꝑotētia paſſiua me
re:nec cōcurrit aliquo mō effectiue in ꝓ
ductiōe ꝟbi vel amoꝛis ſpirati.Ponit etiā
in materia iſta ꝙ ſpēs in aīa intellectiua
vl̄ ī angelo ē ꝟe realr̄ eiuſdē ſpēi cū re ex
tra.Et ꝯñter ꝯcedit ꝙ angelus ē aliqñ ca
lidus aliqñ frigidus:aliqñ alb⁹⁊ aliqñ ni
ger.⁊ ꝙ ꝟa natura lapidis eſt in celo em
pyreo cū āgelo:nō tm̄ quātitas vl̄ accidēs
in angelo:ſꝫ eſt ſubſtātia dependēs ab an
gelo:ſicut ſuba ignis in ferro ignito : nec
ē q̄litas nec accidēs.ſꝫ ꝟa ſuba depēdēs a
ferro ⁊ eo exn̄s ī eodē loco cū ferro. Dicit
ēt ꝙ aīa ē ꝟe ⁊ realr̄ coloꝛata ꝑ coloꝛē qñ
ītelligit coloꝛē.⁊qñ ītelligit nigrū ē nigra
⁊ fuſca qñ ītelligit fuſcū.⁊ ſic de alījs colo
rib⁹quos ſentit.ſicut dꝛ ſiue ꝟe ſiue fabulo
ſe de cameleōte ſm̄ Iſidoꝝ Etymo.ij.c.ꝙ
vario mō mutat coloꝛē ad inſpectū coꝛpo
ris qȯ videt , ⁊ Auguſtinus hoc dicit de

trinitate.⁊ Anſelmos.c.ij.de magnis.⁊.c.
vij.de paruis. Aſſerit etiā iſte ꝙ nulla eſt
ꝓpoſitio mētalis in hoīe niſi q̄ eſt natura
lis ſilitudo ꝓpōnis vocalis ⁊ ſcripte ⁊ q̄
ſunt differētie ꝓpōnū ſcripturarū ī libꝛis:
qꝛ quedā ſunt ꝓpōnes auree ⁊ q̄dā argen
tee quedā nigre ⁊ q̄dā virides vel albe.⁊
ſic de ceteris coloꝛibꝰ.tot ſm̄ eū ſunt ꝓpō
nes mētales in hoīe q̄ tales videt ⁊ legit
diſtincte ſm̄ ſpēm:ita ꝙ in poſtrema cel-
lula capitis ſūt tales ꝓpōnes mētales.in
q̄buſdā plures ⁊ in q̄buſdā pauciores:ſm̄
qḋ aliq̄ diuerſos libꝛos legūt diuerſis co-
loꝛibꝰ deſcriptos.p̄ter iſtas ꝓpōnes vel cō
ceptus mētales qui ſunt naturales ſilitu-
dines vocū vel ſcriptoꝝ nō eſt aliq̄ alia ꝓ
poſitio mētalis ponēda. Ex quo ſeq̄tur ꝙ
grecus q̄ nūq̄ȝ audiuit latinum:nec vidit
ſcriptū ⁊ latinus q̄ eſt cū greco catholicus
nullā hꝫ ꝓpōnē cōem nec vnꝰ vnā alteri ſi
milē. Vn̄ ſm̄ eū cecus ⁊ ſurdus a natiuita
te nō poſſent aliquā ꝓpōnē mentalē hr̄e.
Contra iſta nolo arguere cū ſint ꝯ Ariſto.
Aug.⁊ Anſ.⁊ ꝯñter ꝯ totā ſcholā.vn̄ Ariſ.
N primo topi.q̄libet ꝯrīa opinionibꝰ ꝓferēte
Articu eſſe ſollicitū ſtultū eſt. Articulus q̄rtus
lꝰ q̄rtus coincidit cū tertio:iō dicendū ſicut ad ter-
O tiū. Quintꝰ articulus fuit ꝙ caſu poſſi-
Articu bili poſito hō pōt meritoꝛie frui creatura.
lꝰ q̄ntꝰ. caſus fuit poſitꝰ talis ponat̄ ꝙ aliq̄s ſcȝ io
Proba hānes erret diſcernēdo inter xp̄m ⁊ Jaco
tur. bū ⁊ credat Jacobū eē xp̄m:⁊ ſint oēs tres
viatoꝛes tūc arguit̄ ſic. Johānes diligit ia
cobū ſup̄ oīa:ḡ fruit̄.ꝓbat̄:qꝛ vult Jaco-
bū eſſe deū ⁊ ꝑ ꝯñs vult ſibi ſummū bono
rē ⁊ ſummū bonū.igit̄ ſumme eū diligit.
Qḋ aūt caſu illo poſito velit Jacobo ſum-
mū honoꝛē pꝫ:qꝛ iſti vult ſummū honoꝛeȝ
demōſtrato Jacobo:ḡ Jacobo vult ſum-
mū honoꝛē. Itē iſtū adoꝛat adoꝛatione la-
trie.igit̄ iſtū diligit ſup̄ oīa. Qḋ aūt illud
totū faciat meritoꝛie ⁊ oꝛdinate ꝓbaui:qꝛ
erroꝛ ſūme inuincibilis ⁊ ſimpl'r excuſat.
Qḋ aūt erroꝛ ſuꝰ ſit ſimpl'r inuīcibilis:pꝫ
ex caſu. Et ſic ꝯñter dicebat̄ ꝙ ſi dyabolꝰ
trāſfiguraret ſe in effigiē xp̄i:⁊ deo ꝑmit-
tēte cauſaret firmā fidē in aīo alicuiꝰ ſim-
plicis ꝙ eēt xp̄s:⁊ talis ſimplex adoꝛaret
eū adoꝛatiōe latrie ⁊ frueret̄ eo.poſſet di-
ci ꝯuenienter ꝙ talis meritoꝛie fruebatur
dyabolo:⁊ meritoꝛie adoꝛabat dyabolū:⁊
peccaſſet moꝛtal'r niſi h̄ feciſſet.ſi addatur
ad caſuȝ ꝙ ꝯſcīa ſua ſic ſibi dictaſſet faciē-
dū:tūc nullo mō peccauit moꝛtal'r. Iſtud Contra
dictū nō placet cuidā alteri ſocio.imo dic̄ articu-
ꝙ includit ꝯdictionē ꝙ aliq̄s fruat̄ dyabo lum ar
lo ⁊ mereat̄ ꝑ eundē actū. Qḋ ꝓbat multi guit q̄-
pliciter. Primo ſic ſeq̄tur.fruit̄ dyabolo dā aliꝰ.
igit̄ diligit dyabolū ꝓpter ſe igit̄ amoꝛe in Primo
heret dyabolo ꝓpter ſe.igit̄ vtendis ⁊ nō
fruēdis fruit̄. ſȝ hoc eſt pctm̄:qꝛ ſm̄ Aug.
oīs peruerſitas q̄ peccatū noīatur eſt frui
vtendis ⁊ vti fruēdis. Scḋo ſic ſeq̄tur. Scḋo.
iſte meret̄:igitur eſt in charitate.⁊ ſeq̄tur
etiā:iſte diligit dyabolū ſup̄ oīa:igit̄ pec-
cat moꝛtaliter.ergo ſimul meret̄ exiſtēs in
grā ⁊ peccat moꝛtaliter. Tertio ſic.ſi ali Tertio.
q̄d in caſu argumēti excuſaret Johānez a
pctō foꝛet erroꝛ ſuus:ſȝ erroꝛ in articulis fi
dei nullū excuſat ſicut pꝫ.xxiij.q.ij.in ipſa
rū cōſideratiōe.vbi hr̄ ꝙ in his q̄ ad fidē
ꝑtinēt grauiꝰ ē falli q̄ȝ alios decipe ī alijs
ꝯtibꝰ.⁊ expꝛ̄ſſe hr̄ ſup̄ caplm̄ p̄cedēs ī ap-
paratu:ꝙ fallere aliquē in ꝯtu aliq̄ minꝰ
pctm̄ eſt q̄ȝ falli circa articulos fidei.cum
igit̄ iſte fallat̄ circa articulum fidei:qꝛ cre
dit dyabolū eē deū eo ip̄o ꝙ fallit̄ peccat.
Quarto ſic dubiꝰ de aliquo actu an ſit Quar-
pctm̄ moꝛtale an nō:⁊ non obſtāte tali du to.
bitatione cōmittēs actū talē peccat moꝛta
liter:ḡ cū iſte ſit dubiꝰ an Jacobꝰ ſit xp̄s vel
nō:diligēdo Jacobū ſup̄ oīa peccat:qꝛ p̄re
ceptū dei eſt ꝙ nulla creatura diligat̄ ſup̄
oīa. Preterea iſta ſȝ ſociꝰ iſte ꝙ nullo er- Conclu
roꝛe nec q̄cunq̄ȝ ignorātia exiſte in eā pōt ſio op-
hō meritoꝛie frui creatura.⁊ ad caſum rn̄- poſita
det ꝙ iohānes in tali caſu non dꝫ diligere alteriꝰ
Jacobū ſup̄ oīa abſolute:ſȝ ſub ꝯditione.ſ. ſocij.
ſi ipſe ſit deꝰ. Iſta impugnatio ſatis ꝓce-
dit ꝯ v̄ba mea:ſȝ nō ꝯ intellectum quē ha
bui qn̄ ea dixi.vn̄ laboꝛamꝰ in vna equoca-
tiōe de iſto termino frui:q̄ q̄dē terminꝰ du
pl'r pōt exponi. Vno mō ꝙ diffinitio ex P
p̄rimēs quid noīs iſtiꝰ termini frui ſit iſta Decla-
frui eſt amare aliq̄d ꝓpter ſe. Alio mō pōt ratio ar
exponi ſm̄ cōem ſenſuȝ loq̄ntiū vt diffini- ticuli
tio exprimēs q̄d impoꝛtat̄ ꝑ nomē:ſit iſta. diſtin-
velle alicui ſummū bonū vel velle alicui guēdo
tātuȝ bonū q̄ntū tenet̄ deo velle. Prīo mō de frui.
accipiēdo iſtū terminū frui dico ꝙ errās
circa creaturā.ſ.eā putās eſſe deū non pōt
frui creatura ſtāte caſu argumēti:qꝛ iohā
nes in caſu iſto nō diligit iacobū ꝓpter ſe
ſȝ qꝛ putat eū eſſe deū:nec adoꝛat dyabolū
ꝓpter ſe certū eſt.ſȝ accipiēdo iſtū termi-
nū frui ſcḋo mō ꝓ eo qḋ ē velle alicui ſum

mū bonū vel tantū bonū quātū tenet deo velle. Dico φ ꝑ errorē vel ignorātiā inuici bilē hō pōt meritorie frui creatura q̄cūq̄.

Q Rūſio ad arg. ſocij ad primū. Uñ ad argumēta. Ad primū qñ arguit ille fruit dyabolo: igit diligit dyabolū ꝓpter ſe. dico φ aña eſt diſtinguēdum eo φ frui pōt accipi p̄mo mō vl' ſcdo mō. Si primo mō aña eſt falſum ⁊ ꝯña ē bona. Si ſecūdo mō aña ē verū ⁊ ꝯceſſuʒ a me. ⁊ ꝯña nō valet ſic pʒ: qr nō ſequit iohannes vult Jacobo ſummū bonū: igit Johānes diligit iacobū ꝓpt' ſe. Et qñ arguit quōcūq̄ accipiat frui vt ſm Aug. φ frui vtēdis eſt ꝑuerſitas ſumma. Ad ꝓba. dico φ nō: ſed ſcīēter vtēdis frui ſiue p̄mo mō ſiue ſcdo mō eſt ꝑuerſitas ⁊ pctm: non aūt frui ſcdo mō aliq quo vti dʒ.

Ad ſecundū. Ad ſcdʒ qñ q̄rit ſup poſito φ iohānes ꝑ errorē fruat ſcdo mō dyabolo quē putat eſſe xp̄m. dico φ meretur. ⁊ qñ dr q̄ eſt in charitate: ꝯcedo ꝯñam ⁊ ꝯñs. Et qñ dr diligit dyabolū ſuꝑ oīa q̄ peccat mortaliter. Pōt dici negādo ꝯñam: qr dilectio iſta excuſat ꝑ errorē inuicabilē in intellectu.

G Ad tertium. Ad tertiū qñ dr φ talis error nō excuſaret eū in caſu poſito: qr error in articulis fidei nullū excuſat. Poteſt dici φ imo in q̄buſdā articulis errās ex ſimplicitate nō peccat mortaliter. ſicut ſi vetula ex ſimplicitate crederet epo ſuo p̄dicanti errorē circa aliquē articulū ſubtilē: talis nō incurrit hereſim: ſicut pʒ. xxiiij. q. ij. q̄ in eccleſia. Silr error quo talis errat nō ē ꝯ articulū fidei: imo ſtat tal' error cuʒ fide cuiuſcūq̄ articuli. ⁊ qñ ꝓbat φ ſic: qr iſte credit dyabolū eſſe deū. hec eſt diſtinguenda ſcḋm modū antiquū loquēdi φ act' credēdi pōt denotari trāſire in dictū vel in rē dicti eodē mō quo ſolet hec diſtīgui angelos canere audit a te. ſi ꝑ iſtā iohānes credit dyabolū eſſe deū denotet φ actus credēdi trāſeat in dictū ſenſus eſt: hec eſt credita a iohāne dyabol' eſt de'. Scḋo denotet φ act' credēdi trāſeat in rē dicti: ſenſus eſt φ act' credēdi trāſeat in ꝓpoſitionē cuius ſubiectū ſuppoīt ꝓ re q̄ eſt dyabol': cuiuſmodi eſt iſta. iſte eſt de' demonſtrato dyabolo ſic figurato: mō bñ ſtāt ſil' φ aliquis credat iſtaʒ. iſte eſt de': ⁊ tñ φ credat oēm articulū fidei. Silr poſito φ xp̄s dimiſiſſet humanitatē quā accepiſſet de virgine humanitate illa iā adulta: ⁊ latuiſſet hoc beatā virginē: certū ē φ ipſa illū vt filiū ſuū adoraſſet adoratiōe latrie. ⁊ ꝑ ꝯña crediḋiſſet eſſe deū ⁊ optaſſet ſibi ſummū honorē: ⁊ formaſſet tales affectiōes mētales. diligo te ꝓpt' te fruor te. lʒ erraſſet. ⁊ ꝑ tales act' erroīs tātū meruiſſet quātū meruit ꝑ affectōes ex noticijs veris ⁊ nō erroneis. Ad glo. iſti' decreti dico φ hʒ itelligi de errore nō inuicabili.

T Ad q̄rtum. Ad quartū dico φ talis nō eſt dubi' lʒ credēs determinate lʒ erret. Sed ꝯ dicta ſupius in applicando diſtictionem de frui ad ꝓpoſitū adhuc pōt argui q̄ttuor medijs q̄ ſolui pñt ex predictis vel al'r. ſicut placebit ſtudēti.

Contra diſtinctiones datam de frui. Primo. Arguo p̄io ſic. φ caſu illo poſito ſcʒ φ ſi iohānes credat dyabolū trāſlatum eſſe deū φ tūc diligit eū ꝓpt' ſe ⁊ fruit eo p̄io mō accipiēdo frui. Nā ꝓponat iſta iohāni ſtāte caſu an iohānes fruit iſto demōſtrato dyabolo ⁊ accipiēdo frui p̄io mō certū eſt φ iohānes cōcederet iſtā. igit lʒ in caſu hoi aſſētire talib' ꝓpōnib'. fruor te. diligo te ꝓpt' te adoro te ꝓpt' te. opto btificari ꝑ te ⁊ te eſſe rectorē gaudio: qr tu es deus demōſtrata pura creatura: lʒ oēs iſte actōes vident eſſe fruitiōes primo mō capiendo frui. igit p̄io mō lʒ in caſu frui creatura.

Scḋo. Preterea: diligat idem iohānes poſtea deū cōſimilib' affectionib' oīno tūc arguit ſic. cōſimilib' affectionib' oīno ⁊ eq̄ intēſe ⁊ tm̄ bonū optādo dilexit iſte pri' dyabolū ſicut mō diligit deū: ſed nūc vere fruit deo: ergo ⁊ pri' fruebat dyabolo p̄io mō accipiēdo ly frui.

Tertio. Preterea videat aliq̄s ali' puta ſortes dyabolū ſic trāſfiguratū ⁊ credat eū eſſe dyabolū ſtāte iohāne in ſua opiniōe deo ꝑmittēte ip̄m errare cōminante ſorte iohāni φ occidet eū ſi adoret eū: cōſciētia iohānis dictat ſibi φ dʒ eū adorare. ponat igit φ ſortes eū occidat ꝓ illa idolatria q̄rit an iohānes dānabit. apparet φ nō: qr error fuit inuicibilis nec tenebat cōſciētiā deponere. iſta igit cōſcientia erronea obligauit eū. Silr adorauit eum propter deū putās ſe preſtare obſequiuʒ deo.

Quarto. Preterea quero an poſſibile ſit aliquē veraciter cōmittere idolatriā. ꝓbat φ nō: vel credit illud qḋ adorat eſſe deū vel creaturā. ſi deū igit intēdit adorare deū: ſed intētio format actū igit nō eſt idolatra. Similiter ſi ſic credit ⁊ eſt error inuicibil' tenet ſic facere. ſi nō credat illud eē deū. igit nō adorat corde ſicut deū. igit nō vere colit idolū. igit nō cōmittit veraciter idolatriā ſʒ ficte, igit nō cōtingit aliquem veraciter

X idolatrare. Preterea ꝙ hō pōt licite ado
Proba rare dyabolū ſic trāſfiguratū ꝑ errorē inuincibilē ſine pctō arguo adhuc ſic. ⁊ po
tur ad no iſtū caſum ꝙ ſint duo hoīes petrus et
huc ar iohānes ⁊ oſtēdat xp̄s petro in certa effi
ticulus gie ⁊ credat petrus eū eſſe verū deū ⁊ ado
Primo ret eū adoratiōe latrie. oſtēdat de⁹ dyabolū in equali ⁊ ſub eiſdē ſignis oīno iohanni ⁊ adoret eū iohānes. q̄ro igiꝭ aut iohānes peccat vel nō. ſi non habetꝭ ꝓpoſitū. ſi ſic igiꝭ petrus peccat. ꝓbatꝭ ꝯña. nō maiorē certitudinē hꝫ petrus de illo quem ipſe adorat ꝙ ſit xp̄s q̄ꝫ hꝫ iohānes de illo quē ipſe adorat. igiꝭ ſi iohannes errat petrus errat. vnde magiſter ſententiaꝝ lib. iiij. di.
Rñſio. xx. ca. j. Si dyabolus transſigurās ſe in angelū lucis credatur bonus nō eſt error periculoſus. Diciꝭ hic ꝙ neuter errat niſi
Replicatꝭ primo. ſub cōditione poſito caſu tali. Unde dicere debet adoro te ſi tu es xp̄s. Sed cōtra hoc arguiꝭ ſic. qui ſignificat ſe dubitare vbi nō dubitat falſo ſignificat ad qđ nō teneꝭ: ſꝫ iſte iohānes nō dubitat igiꝭ non
Scđo. dꝫ ſignificare ſe dubitare. Preterea aut illa cōditio adiecta diminuit de adoratione vel nō. ſi nō: non ꝓdeſt ſibi illā apponere. ſi diminuit: igiꝭ ſi iſte in tali caſu debet apponere cōditionem debet intendere diminuere de cultu deo debito. ⁊ vltra tenetur eū intendere adorare minori cultu q̄ꝫ latria. igiꝭ tenetur eum velle adorare ſicut creaturā nobilē. cōſequēs eſt oīno irrationabile: q2 qua rōne debet adorare eū ſicut creaturā nobilē deberet eum adorare ſicut deū: ⁊ ſi error nō excuſet ī vno nec in alio.
Scđo ꝑncipaliter. Preterea dictamē ꝯſcientie tm̄ obligat qñ eſt erroneū ſicut qñ eſt veridicū: ſed cōſciētia ſua erronea in caſu errore inuinci
Tertio. bili dictat ſibi ꝙ eſt adorādū qđ ipſe ibi videt. igiꝭ ſi nō adorat peccat mortalr̄. Preterea oēm talē adorationē pōt hō licite facere cū q̄ ſtat ꝯtinue talis intētio tm̄ vnuꝫ deū volo adorare. ſꝫ cū omni actu quē iſte facit ſtat apud euꝫ veritas iſtius ꝓponis tm̄ vnū deū volo adorare igiꝭ interim dū nō intēdit ꝙ adorabit aliud a deo hec nō eſt concepta ab eo adorabo aliud a deo:
Quarto. Preterea odiens deū errore inuincibili vel interficiēs deū putās eū maleficū nō peccat: niſi ipſemet fuerit in cauſa q̄re errat: igiꝭ nec adorās nec diligēs dyaboluꝫ tm̄ per errorē inuincibilē peccat. ꝯña ptꝫ: q2 maius malū vel equale videtꝭ odire deū ⁊ adorare creaturā. Pōt dici ꝙ caſus eſt Rñſio.
impoſſibilis ꝙ hō patiatꝭ ſic errorē inuincibilem exiſtēs cōpos mētis ſue ſi ipſemet nō fuerit in cauſa: q2 ſi iſte non preſtet obſtaculū deus informabit eum de illuſione tali: ſicut de ſctō martino legim⁹. Cōtra Y
pari rōne dꝫ dici ꝙ deus nunq̄ patiꝭ ho Replicatꝭ primo.
minē eſſe in errore inuincibili de quocūq̄ꝫ
faciēdo niſi ꝓpter peccatū ſuū. ⁊ ſic null⁹ error foret homini inuincibilis: q2 poſſet cōteri de peccato ſuo ⁊ vitare errorē. ⁊ licꝫ veꝝ ſit de facto ꝙ deus frequēter ſanctos in tali caſu informauit de veritate ꝑ illud donū ſpiritusſancti qđ vocatꝭ diſcretio ſpirituū: nō tamē includit ꝯdictionē: ꝙ deus ꝑmittat hoīeꝫ ſic errare: q2 libere facit q̄cq̄d facit ad extra. Preterea deus pōt cū Scđo.
intellectu cauſare talē aſſenſum erroneuꝫ ⁊ manutenere ꝑ diē: q2 nō includit cōtradictionē hoc fieri ⁊ tunc illud pōt facere.
Preterea ꝙ talis error ſimplr̄ excuſet ꝓ Tertio.
bo ꝑ exēpla: q2 ſm̄ Aug. cōiugatus q̄ adhibēs debitā diligentiā accipit nō ſuam q̄ ſibi doloſe ſuppōitꝭ ſimplr̄ excuſatꝭ a peccato. Preterea error iſte cauſat inuolun Quarto.
tariū reſpectu iſtius volitionis in mēte volo adorare dyabolū: ſed preſtare honorem dyabolo in preſenti non pōt niſi aſſentiret iſti volo adorare dyabolū cui nullo modo aſſentit ꝑ caſum. Preterea ꝯtra iſtā viā Quinto.
arguo ſic. ſi error talis excuſaret iohanneꝫ in caſu argumēti. ponatꝭ igiꝭ ꝙ ille apparēs precipiat ſibi ꝙ occidat ſeip̄m. Uidetꝭ ꝙ ipſe tenetꝭ obedire ei ⁊ ſi facit eſt excuſatus. nec pōt rñderi ꝙ ꝑ tale p̄ceptū ita immane pōt deprehēdi nō eſſe deus: q2 deus eſt dñs vite ⁊ mortis. ⁊ ꝑ ꝯñs pōt dare facultatē cuilibet ſuꝑ vitā alterius quantūcūq̄ꝫ ſit iuſtus ſicut fecit abrae de filio ſuo.
Cōfirmatꝭ q2 ſm̄ Augu. lib. j. de ciui. c. xxj. per hoc excuſatꝭ Sanſon ꝙ ſeip̄m occidit cū alijs: q2 hoc intelligitꝭ feciſſe ex familiari cōſilio ſpiritusſancti. vbi dicit ꝙ de ſanſone aliud nobis nō eſt fas credere niſi ꝙ hoc fecit iuſſu diuino. Ad iſtud non ter Alia reſpōſio.
giuerſando ſꝫ dicēdo ꝯſiter admitto caſuꝫ eſſe poſſibilem, ⁊ cōcedo ꝯñam ꝙ talis ſic errās nō peccat. Cōtra ponatur ꝙ appari
tio talis fiat principi magno ⁊ ꝙ dyabol⁹ Replica.
ſuadeat ſibi deſtructionē eccleſie: ſi talis ſꝫ ad preceptū dyaboli faceret non peccaret.
Ad iſtā dico ꝙ fidelis audito tali prece Rñſio.
pto deberet adhibere diligētiā quā poſſet

ad ꝑcipiendū de illo apparēte an eſſet deꝰ
vt in caſu ꝑdicto.⁊ ſimilr credendus eſt ꝙ
deus nō permitteret eū errare. ſi tñ deus
ꝑmitteret ⁊ ipſe ſub eodē errore putās ſe
obſequiū preſtare deo eccleſiā deſtrueret:
nō video ꝙ peccaret: qꝛ nullus peccat niſi
ſciēs ſe peccare vel ignorās ignorātia iuin
cibili que nō reddit inuolūtariū ſm Ariſt.
Replica. iij. Ethi. Sed ꝯ illud arguo ſic. Job. xvi.
venit hora vt oīs qui interficit vos arbi-
tretꝰ obſequiū ſe ꝑſtare deo: qđ beatꝰ Aug.
pertractās ſup Joh. homelia. xliij. dicit ꝙ
iudei occidētes xp̄m ⁊ ꝑſequentes apl̄os
arbitrabanꝰ ſe preſtare obſequiū deo vero
ſed gentiles occidēdo apoſtolos arbitra-
banꝰ ſe preſtare obſequiū dijs falſis. ergo
iudei occidentes xp̄m non peccauerunt.

Rñſio. Ad iſtud dico ꝙ non ſequiꝰ qꝛ ignoran-
tia iudeoꝝ fuit craſſa ⁊ affectata: nec fue-
rūt ſolliciti ad ꝯſiderandū facta xp̄i ⁊ ſuā
doctrinā ꝑ bonū iudiciū rōnis. ⁊ ideo me-
ruerūt excecari ⁊ nō illuminari. Unde eo-
rū ignorātia nō excuſat. nec eſt ſimile ad
Quito ꝯ articulū principalē. Arguiꝰ casum argumēti. Sed adhuc arguo cō-
tra ꝯcluſionem principalē de adoratione
iſtius qui ſic decipiꝰ. quero aut committit
idolatriā vel nō. ſi ſic ergo peccat. Si non
contra adorat creaturā adoratione latrie:
igiꝰ cōmittit idolatriā large loquendo de
idolatria. Cōfirmaꝰ iſta rō: qꝛ gentilis ado-
rans idolū aut credit ip̄m eſſe deū vel nō
credit. ſi nō igiꝰ nō exhibet ei cultum ſoli
deo debitum: qꝛ ille cultus exiſtit in deuo-
tione cordis magis ꝙ̄ in obſequio corporis
igiꝰ ſi nō credit idolū ſuū eſſe deū nō exhi-
bet ei cultū ſoli deo debitū. igiꝰ nō eſt ido-
latra: qꝛ nō eſt graue periculum exhibere
creaturis reuerentiā niſi cedat in dei pre-
iudiciū. Et ſimilr ſequiꝰ nō credit illud eē
deū: igiꝰ nō adorat illud ſicut deum adora-
tione latrie. ⁊ vltra. ergo non eſt idolatra.
Si dicaꝰ ꝙ talis credit idolū illud eē deū
ſicut aſſentit ipſe: igiꝰ nō peccat: qꝛ ſequiꝰ
dictamē ꝯſcientie erronee ⁊ hꝫ ignorātiaꝫ
inuincibilē. ⁊ ſic aliquis hō poſſet ꝑ totaꝫ
vitā ſuā adorare idola ſine pctō mortali: ſi
talis error eū excuſaret. Ad iſtud dico ge-
Rñſio. neraliter loquēdo de omni infidelitate ſi-
ue ſit hereſis ſiue quecunqꝫ infidelitas: ꝙ
nunꝙ̄ aliquis induci ꝑmittiꝰ in ꝯtrium er-
rorē fidei: que fides eſt neceſſaria ad ſalu-
tē ⁊ cōſequendā vitā eternā: niſi ꝓpter ali-
quā maliciā voluntatis: qua vel negligit

ſtudere vel indagare circa ea ad que natu-
raliter ordinaꝰ. ⁊ quicunqꝫ nō prebet tale
obſtaculū diuine gratie vbicūqꝫ fuerit et
quomodocunqꝫ ſe habuerit infundeꝰ ſibi
noticia ſufficiēs ad ſalutē ⁊ videbit veri ſi-
militudines ⁊ rōnes ſufficiēter cauſantes
in eo aſſenſum. ⁊ ſic dependet fides a vo-
lūtate preſupponēdo ſcꝫ bonū vſum volū-
tatis. Tunc ad argumentū ꝓcedo ꝙ verus
idolatra credit illud qđ adorat eſſe deuꝫ ⁊
errat: ſꝫ dico ꝙ ipſe eſt cā illius erroris ali-
quo modo ⁊ alſ nō peccaret. vñ ꝓpter vo-
luntatē ⁊ negligentiam viuendi ſm prin-
cipia iuris naturalis incidit in talem er-
rorem ⁊ ita nō ſequiꝰ. facit ſm dictamē cō-
ſcientie: igiꝰ nō errat ſicut notū eſt. Sꝫ
ꝯtra iſtud videꝰ eſſe intētio Auguſtini in Obiectio,
homel. xliij. ſup Jo. ſicut ſuperius allega-
tum eſt. gentiles in ꝑſequendo apoſtolos
arbitrabanꝰ ſe preſtare obſequiū dijs fal-
ſis: igiꝰ iudicauerūt ſe adorare falſos de-
os. Reſpondeo ꝙ hec ꝓpoſitio ⁊ conſi- Rñſio.
miles. gentilis ſe iudicat adorare deū fal-
ſum: eſt diſtinguenda eo ꝙ talis ꝓpoſitio
denotat iudicare ſeu actū iudicandi trāſi-
re in dictū ꝓpoſitionis vel in rē dicti. hoc
eſt in alia ꝓpoſitione a dicto in ſua forma
cuius tamē ſubiectū ſupponit ꝓ eadem re
ꝓ qua ſupponit alterū extremum dicti cu-
iuſmodi eſt iſta. gentilis iudicat ſe adora-
re iſtū: non ꝙ gentilis iudicet hāc eſſe ve-
ram adoro falſum deum: qꝛ ſicut bene ar-
gutum eſt tunc non coleret eū cultu latrie
qui requirit aſſenſum talis ꝓpoſitionis.
ſed qꝛ gentilis iudicat talem eſſe verā. iſte
eſt deus demonſtrato idolo quod adorat
ideo errat. ⁊ per conſequens idolatrat. De
ſexto articulo patuit alibi,

¶ Finis.

¶ Hec ſunt que ſuper quattuor libros ſen-
tentiaꝝ argute diſputata a magiſtro Ro-
berto holkot de ordine predicatoꝝ natio-
nis Anglice inuenimus: quibus nonnul-
las eiuſdē conferētias adiecimus: additu-
ri que ſequuntur de imputabilitate pecca-
ti ⁊ determinationes eiuſdem.

¶ Incipit eiuſdem magiſtri Roberti Hol
kot de imputabilitate peccati ſubtiliſſima
diſquiſitio.

Oõ pn cipalis A Argu. primũ princi. **V**Trum omne
peccatum ſit imputabile
voluntati? Et arguit ꝙ
nõ. q2 tunc omne pecca-
tũ originale foret impu
tabile volũtati. ꝯña pa-
tet de ſe. ⁊ ꝯña eſt falſum. q2 arguitur ſic.
peccatũ originale ſaltem nõ quodlibet eſt
in ptãte voluntatis: ergo nõ quodlibet ta
le vitari põt. ergo nõ quodlibet tale efficit
aĩam infectã ⁊ reã. Aſſumptũ pz de pec-
cato originali alicuius paruuli: qui nec po
teſt nec potuit illud vitare. ⁊ ꝯña ꝓbatur
per Aug. de duabus aĩabus: vbi arguit ꝯ
Manicheos: qui dixerũt aĩas aliquas eẽ
malas: ⁊ ſic factas ꝑncipes tenebꝛoꝝ: ⁊ ar
guit ſic. Si anime male ſunt: aut ꝗ natura
aut voluntate male ſunt. Sed natura ma
le eſſe nequeũt: vt ſuperius diximus ꝑ diſ-
poſitionẽ voluntatis atq; poteſtatis: ꝙ di
cere aĩas malas eſſe ⁊ nihil peccare/plenũ
eſt demẽtie. ⁊ dicere eas peccare ſine volũ
tate/magnũ deliramentũ eſt. ⁊ ſic peccato
reum teneri quẽꝗ̃ qð nõ fecit: ⁊ qð facere
nõ potuit: ſumme iniq̃tatis ⁊ demẽtie eſt.
Et poſt. ſi libero motu ad faciendũ vel nõ
faciendũ carent: ⁊ abſtinẽdi nulla ptãs cõ
ceditur: nec peccãt. Ex quo ſequit ꝙ ſolum
pctm̃ actuale volũtariũ iputat ad culpã.

Scðm princi. Scðo arguit ſic. Si oẽ pctm̃ ſit imputa-
bile ad penã: tũc omne pctm̃ veniale impu
tatur ad culpã. ⁊ tunc quodlibet tale remit
teret charitatẽ: vel ſaltem natum foret re
mittere charitatẽ. Conſequentiã ꝓbo ſic:
q2 qðlibet veniale foret alicuius malitie:
⁊ ita minus bonus foret q̃s habito aliquo
veniali: q̃ꝫ ſubducto oĩ veniali: ceteris pa-
ribus. tũc ꝑ ꝯña minus charus ⁊ accept9
deo foret q̃s ꝓ pctõ veniali ceteris parib9
⁊ ꝑ ꝯña minueret ei9 charitas aliquo mõ:
⁊ ſic ꝯña eſt falſum: q2 ſi quodlibet venia-
le remitteret charitatẽ: tũc ſequeret ꝙ per
Tertiũ princi. venialia poſſet q̃s ꝑdere charitatẽ: qð eſt
falſum. Tertio ſic. Si quodlibet peccatũ
ſit iputabile ⁊c. tũc quodlibet pctm̃ moꝛta
le foret hmõi. ⁊ ꝑ ꝯña cũ qðlibet moꝛtale
ex hoc ꝙ moꝛtale ẽ/ſit maioꝛis malitie q̃ꝫ
oĩa venialia poſſibilia: ſequeret ꝙ quodli
bet moꝛtale ex hoc ꝙ moꝛtale eſt/iputare
tur ad maioꝛẽ culpã: vel magis imputare
tur ad culpã q̃ꝫ omnia venialia ſimul con-
iuncta: ꝯña eſt falſum: quia tunc quodlibꝫ
moꝛtale excederet quodcumq; veniale im-
pꝛopoꝛtionabiliter: quod eſt falſum: q2 ve
nialia poſſunt tantũ multiplicari: ꝙ equa
bunt vni moꝛtali: vt apparet per mgr̃m li.
iiij. diſt. xvj. c. j. ⁊ ſumitur ab Aug. de igne
purgatoꝛij: vbi dicit magiſter ꝙ talia mi-
nuta peccata ſi collecta cõtra nos fuerint:
ita nos grauabunt ⁊ oppꝛiment: ſicut vnũ
aliquod grande pctm̃. ⁊ conſimilis ſente-
tia frequenter innuit ab Aug. ⁊ ab alijs
doctoꝛibus. ⁊ per ꝯña nõ quodlibet moꝛ-
tale excedit quodlibet veniale impꝛopoꝛ-
tionabiliter. Quarto ſic. Si omne pecca Quartũ pn.
tum ſit imputabile: tunc ſequeretur quod
omne peccatũ ignoꝛãtie ſit imputabile ad
culpam: ⁊ per ꝯña quodlibet tale pctm̃ fo
ret voluntariũ. ꝯña probatur: vt in pꝛimo
pꝛincipali. ſed ꝯña eſt falſum: vt dicit Ari
ſto. iij. Ethi. ca. xiiij. Ubi dicit ꝙ peccata q̃
fiunt ex ignoꝛãtia: digna ſunt venia: quia
ſunt inuoluntaria: ⁊ conſimile habet mgr̃
expꝛeſſe lib. ij. ſen. diſt. xxij. c. ix. ⁊ x. Ubi ar
guit ſic. quãdo aliq̃s male operat ex igno
rantia: nõ vult ſe peccare: ergo inuolunta-
rie peccat ⁊ nõ voluntarie. Aſſumptũ pꝛo
batur: q2 talis nõ nouit ſe peccare: ꝗ non
vult ſe peccare. ꝯña nota eſt. ⁊ añs pz. q2
ſi ſciret ſe peccare: tunc nõ foret pctm̃ igno
rantie. Sic ergo ex oppoſito: ſi peccat igno
ranter: nõ nouit ſe peccare: ergo nõ volun
tarie peccat. Item ſi omne pctm̃ ſit impu
tabile ad culpã: cum quelibet tranſgreſſio Quĩtũ princi.
pꝛecepti ſit pctm̃: ſequitur ꝙ quelibet trãſ
greſſio ꝑcepti imputaret ad culpã. ꝯña eſt
falſum: q2 aliqua ſunt ſtatuta: quoꝝ trãſ-
greſſio obligat ſolũ ad penã ⁊ nõ ad culpã
niſi fiat ex contemptu. Sic eñ pꝛelati ſta-
tuentes intendunt tranſgreſſoꝛes obliga-
re: ⁊ ꝙ oĩs tranſgreſſio talis ꝑcepti ſit pec
catum: arguitur ſic. Omnis talis trãſgreſ-
ſio obligat ad penã: ergo oĩs talis tranſ-
greſſio eſt pctm̃. ꝓbatur ꝯña per Aug. li.
lxxxiij. q. q. xxiiij. vbi dicit. Omne meritũ
pene eſt peccatũ: ⁊ meritũ pꝛemij recte fa-
ctum. Sic eñ diffinitur peccatũ: ꝙ ipm̃ eſt
meritũ pene. Similiter pꝛio retractationũ
ca. ix. dicit Aug. ꝙ omnis pena ſi iuſta eſt:
pena peccati eſt: ⁊ ſupplicium nominatur:
ergo per ꝯña nihil aliud q̃ꝫ peccatum obli
gat hominẽ ad penam; ⁊ ita ſi trangreſſio

alicuius precepti vel obligat ad penam: ſe
Sextū quitur ꝙ illa trāſgreſſio ſit peccatū. Sex
princi. to ſic. Si omne peccatū ſit imputabile vo-
luntati: ſequitur ꝙ perplexus inter duo p̄-
cepta: quodcumq; illorum faceret: pecca-
ret: ⁊ culpā incurreret. conſequens eſt fal-
ſum. quia conſilium eccleſie eſt in caſu per
plexitatis ꝙ eligat minus malum: vt p;
in caſu diſtin. xiij. nerui. ⁊ ſumitur origina
liter a beato Gregorio. xxxv. moza. ca. xiiij.
Septi- Septimo ſic. Si omne peccatum ſit im-
mū pn. putabile ⁊c. ſequitur ꝙ peccatum finalis
impenitentie foret imputabile ad culpam.
conſequentia patet: quia aliquod eſt tale
peccatū: vel ſaltem poſſibile eſt eſſe vt ha-
betur a magiſtro lib. ij. diſtin. xliij. ſed con-
ſequens eſt falſum: quia ſi tale peccatū im
putaretur ad culpam: ſequeretur ꝙ foret
demeritorium: ⁊ ita cum nullum ſit pecca-
tum finalis impenitentie in vita iſta: ſequi
tur ꝙ poſt vitam iſtam poſſet homo tale
peccatum cōmittere: ⁊ ita demereri. qđ eſt
falſum: qm̄ omne meritū in hac vita cōpa
raf: ⁊ ita poſſet aliquis poſt hanc vitā ſal-
Octa- uari vel releuari: vt p; in multis alijs lo-
uū pn. cis. Octauo ſic. Si omne pctm̄ ſit impu
tabile ⁊c. tunc ſequif ꝙ omne pctm̄ omiſſi
onis ſit imputabile voluntati: ⁊ tūc cū ali
qua omiſſio precepti illius ad qđ hō tene-
tur ſit peccatū: ſequif ꝙ omiſſio pura ali-
cuius foret imputabilis volūtati: ⁊ ita ta-
lis omiſſio foret demeritoria: ꝯñs eſt falſū
q; ſi ſic: tunc eadē rōne omiſſio mali foret
meritoria: ⁊ ita quilibet haberet tantū me
Nonū ritum vel tot merita quot omitteret mala
punci. qđ eſt falſum. Nono ſic. Si omne pctm̄
ſit imputabile ⁊c tunc primi motus eſſent
imputabiles voluntati. cōſequentia patet:
quia tales motus ſunt peccata: vt habef
ab Aug. in ſermone de vtilitate penitētie:
vbi dicit ſic. Inquantū ex occaſione carna
lis infirmitatis motus rephēſibiles ⁊ im-
probi ſurrepunt: peccamus vtiq;: ⁊ hoc fa
teri cōuenit nos: ne dura ceruice nō lāguo
ris noſtri ſanitatē ſed damnationē ſupbie
mereamur. Et idē habef a magiſtro lib. ij.
diſt. xxj. c. ij. Ubi cum loquif de duplici ge
nere tentationis: quoꝝ vnum eſt ab hoſte
aliud a carne: dicit ꝙ illa que eſt a carne:
nunꝙ̄ eſt ſine peccato: etiam ſi ſit abſq; cō
ſenſu voluntatis. ⁊ notum eſt ꝙ hmōi ten
tatio vocatur p̄mus motus. ergo tales mo
tus ſunt peccata: ⁊ per ꝯñs īputabiles vo
luntati: etiam ſi voluntas nō conſenſerit:
ſed hoc eſt falſum: vt p; per Iſidorum de
ſummo bono lib. ij. c. xxv. vbi dicit ſic. Non
eſt arbitrij noſtri cogitationis praue ſug-
geſtiōibus preuenire: iacere aūt in animo
quodlibet ei imputatur. ex quo videf ꝙ ta
les motus nō imputantur ad culpam: niſi
adſit conſenſus voluntatis. Decimo ar- Deci-
guitur ſic. Si omne peccatū ſit imputabile mū pn.
⁊c. cū ōis actio infideliū ſit peccatū: ſequif
ꝙ omnis actio eoꝝ imputaref eis ad cul-
pam. ꝯñs eſt falſum ⁊ contra magiſtrū li.
ij. diſt. xlj. ⁊ cōſequentia ꝓbatur: quia ōis
actio infidelium peccatū eſt: vt apparet in
gloſſa ad Ro. xiiij. ſuper illud apoſtoli. Oē
quod nō eſt ex fide: peccatū eſt. ⁊ allegatur B
ij. ſen. diſt. xlj. c. j. Ad oppoſitum poteſt Ad op
argui per magiſtrum lib. ij. diſt. xxxix. per poſitū.
totum: vbi videtur velle ꝙ actus volunta.
tis ſit imputabilis: quia bonus vel malus
⁊ actus aliaꝝ potentiarū nō. Ex quo ſequi
tur ꝙ ſi aliquid imputetur homini ad cul
pam: hoc erit per voluntatem. Item Aug.
j. de lib. ar. per magnum proceſſum oſten-
dit ꝙ ſola voluntas increpanda eſt ꝑ pec
cato: que a nullo cogi pōt vt peccet niſi a
ſe tantū. Item Anſel. de conceptu virgina
li oſtendit ex intentione ꝙ pctm̄ ⁊ iuſtitia
non ſunt niſi in voluntate: nec imputātur C
niſi voluntati. ⁊ hoc. c. xcij. Ad queſtionē Deciſio
diſtinguendum eſt de peccato. Sumif enī qōnis
peccatum ꝓprie ꝑ actu vel habitu vitioſo Prima
voluntatis create. Alio modo generaliter diſtin.
ꝑ quocumq; vitio in quolibet ſubiecto in-
uentum fuerit. Hec diſtinctio ſumitur ab
Augu. de adulterinis coniugijs lib. j. circa
medium. vbi dicit ſic. Peccare proprie non
eſt niſi eius qui vtitur rationalis volunta
tis argumento. Improprie aūt conuenit
etiam brutis aīalibus. Primo dicitur ali Quō a
quid eſſe pctm̄ dupl'r. Uno modo: q; reum liqs dr
facit aliquem. Alio modo dicitur ideo eſſe eē pec-
peccatum: q; reatu factum. hec verba ſunt catoꝝ.
Aug. ij. contra Iulianū. c. xvij. ⁊ primo mo
do dicitur aliquid eſſe proprie peccatum. ſ.
quia reum aliquē efficit. vt dicit Augu. de
nup. ⁊ concupiſcen. lib. j. Ubi dicit ꝙ non
habere peccatum proprie eſt nō eſſe reum
peccati. Ex quo videtur ꝙ hoc ſit aliquod
peccatum qđ eſt reum facere: ita ꝙ iſte ter
minus peccatum nō dicitur in quid de ali-
quo: ſed denominatiue. Et ſimiliter. c. xiiij.
in princi. dicit. Tunc proprie peccatum di-

titur cū imputat̄. Eadē diſtinctio ponitur
ab eodē libro .ij. de baptiſmo paruulorum
in reſponſione ad quartam queſtionē: ⁊ in
multis alijs locis. Similiter iſte terminus
reatus non dicit̄ de aliqua re in quid: ſed
tm̄ denominatiue: q2 non dicit̄ reatus: niſi
Quid ſit reatus. q2 reū aliquē facit. Unde etiā actus qui
iam trāſijt: dicitur manere quo ad reatum
nō quia reat⁹ ſit aliqd: ſed quia a tali actu
denominat̄ quis re⁹: ⁊ reprehēſibilis ⁊ re-
prehēſione dignus. Unde ꝙ iſtud ſit verū
oſtēdit Aug. vj. cōtra Julianum. Ubi que
rit ex intētione qd ſit reatus: ⁊ oſtendit ꝙ
nō ſit ſubſtātia aliqua: ⁊ ſi dicat̄ ꝙ ſit acci
dens: querit vbi eſt in ſubiecto: ⁊ ſi dicitur
ꝙ in cōſcientia rei: arguit cōtra hoc de rea
tu peccati cuius eſt aliqs oblitus: de quo
nullā hꝫ ꝯſciētiā: ⁊ tandē dicit ſic: ꝙ trāſ-
eunte actu manet reatus in occultis de le-
gibus: que leges ſcripte ſunt quodāmodo
in mētibus angeloꝝ: ne ſit iniquitas ſpu-
nita. Ex quib⁹ apparet ꝙ reat⁹ peccati nō
ſit aliqua res: cū nec ſit ſubſtātia nec acci-
dens. Sed ꝓ tāto dicitur manere: quia ta
lis adhuc reus ē apud deū ⁊ increpatiōe
dign⁹. ⁊ iō dicit̄ ꝙ reat⁹ solū manet in oc-
cultis dei legibus ⁊ mētibus āgeloꝝ: que
ſm legē dei ⁊ iudicia angelica iudicant ꝙ
talis eſt vituperatione vel increpatiōe di-
gnus: qui nōdū penituit de commiſſo. Po
teſt ergo dici ꝙ reatus pcti nō eſt aliud ꝙ̄
effectus peccati: quo. ſ. efficitur qs vitupe
rabilis ⁊ arguēdus quouſqꝫ ſatiſfecerit ꝓ
cōmiſſo. ⁊ ſic tranſeunte actu dr̄ peccatum
manere quo ad reatum: q2 ſi actus tranſijt
⁊ deſinit eſſe: manet tm̄ ille effectus quo ali
qs eſt re⁹ ꝓ illo cōmiſſo. ⁊ ſic intelligendū
eſt qd̄ cōiter dicitur: ꝙ peccatū ſumit̄ vno
modo ꝓ actu: alio mō ꝓ reatu. vt act⁹ pec
cati ſit illud qd̄ fecit aliquē vituperatione
dignum: ⁊ reatus ſit effectus illius actus
q̄ manet deſinēte actu: ⁊ ille effectus nihil
aliud eſt niſi ꝙ ille redditur redarguēdus
ex hoc ꝙ actū illū cōmiſit ⁊ non penituit.
Sic ergo pꝫ ꝙ illa diſtinctio preallegata
cū dr̄ ꝙ pctm̄ aliqd̄ dupliciter dr̄: vno mō
q2 reum facit: alio modo q2 reatū efficit:
eſt eadem cū iſta que dicit ꝙ pctm̄ vno mō
Secda diſtin. accipitur ꝓ culpa: alio mō ꝓ pena. Ulte
rius etiā ſciendū eſt ꝙ reatū aliquē facere
eſt imputari ad culpam. Silr̄ pctm̄ remit-
ti quo ad culpam/eſt nullum reum facere
poſtꝙ̄ reum aliquem effecit.

Ad primum principale

Ad primū pn. cum dicitur: tunc omne pctm̄ originale fo
ret imputabile ⁊c. concedo. ⁊ cū arguitur
ꝙ nō: q2 tale pctm̄ in paruulo nunꝙ̄ fuit in
eius ptāte vt vitaret. cōcedo. nego autē cō
ſequentiā cum infert̄: ergo nō eſt imputa-
bile volūtati. ⁊ hec rñſio pꝫ per Augu. de
natura ⁊ gratia. c. ij. ⁊ .iij. contra hereticū
cōtra quē cōpoſuit illū librū: vbi dicit Au
gu. ꝙ multi damnantur nō ſolum q2 ſine
peccato nō fuerunt: ſed etiā q2 ſine eo eſſe
non potuerunt. Cuius oppoſitū dixit here
ticus. Dixit enim ꝙ ſi peccatores aliq fue-
runt: ⁊ aliud eſſe non potuerunt: culpa ca-
rent. Sed Auguſtinus directe ibi dicit op
poſitum: ⁊ ratio eſt: q2 ſi cōſequentia vale-
ret: ſequeret̄ ꝙ nihil eſſet īputabile ad cul
pam: niſi ex hoc ꝙ foret in poteſtate volū-
tatis illius cuius eſt. ⁊ hoc nō eſt verū: q2
ſicut quelibet iuſtitia ex hoc ꝙ eſt iuſtitia/
eſt imputabilis ad laudē: ita qlibet iniuſti
tia ex hoc ꝙ iniuſtitia eſt: ē īputabilis ad
culpā. Sed non ex hoc ſolum dicit̄ aliquid
eſſe iuſtum vel iniuſtum: q2 eſt in poteſtate
voluntatis cuius eſt. igitur ex hoc ſolo nō
eſt aliqd imputabile ad laudē vel vitupe-
rium: q2 eſt in ptāte voluntatis in qua eſt.
Et aūt nō ex hoc ſolū ſit aliqd iuſtum vel
iniuſtū: q2 eſt in ptāte eius in quo eſt: ap-
paret: q2 ſicut aliqua voluntas poteſt fieri
iuſta ab alio ꝙ̄ a ſe etiam ſine ꝓprio motu
ita etiā ⁊ eadē rōne poteſt fieri iniuſta ab
aliq ⁊ ſine ꝓprio motu. Sed voluntas par
uuli fuiſſet facta iuſta ab alio ꝙ̄ a ſe ſi pri-
mus parēs ſeruaſſet iuſtitiā originalem ⁊
nō peccaſſet: ſicut declarat Anſ. primo cur
de⁹ hō. c. x. ergo eadē rōne pōt fieri iiuſta
ab eodē: abſqꝫ hoc ꝙ illa iniuſtitia ſit ī ſua
ptāte. Et cauſa totius eſt: q2 oīs iuſtitia vl̄
iniuſtitia eſt ex ſe laudabilis vel vitupera-
bilis. Et aliqua eſt iuſtitia ⁊ ſilr̄ iniuſtitia
que nata eſt induci in ſubiectum ab extrin
ſeco: abſqꝫ hoc ꝙ ſit in ptāte ſuſcipientis.
Sed ſi arguit̄ cōtra hoc per Anſ. de caſu
diaboli. c. v. vbi videt̄ dicere ꝙ boni ange-
li ſi nō habebāt in ptāte iuſtitiā perdere:
non magis meruerunt ſeruādo iuſtitiā ꝙ̄
ſeruādo rōnabilitatē. Ex quo videt̄ ſequi
ꝙ nihil ſit laudabile vel vituperabile niſi
qd̄ eſt in ptāte volūtatis. Ad hoc dicit̄ ꝙ
nō ſequit̄: quia Anſ. non probat qn iuſti-
tia ex ſe ſit laudabilis, ſed ꝓbat ꝙ nō fuiſ-

ſet laudabile in eis ꝙ ſtarent/ ⁊ ꝙ iuſtitiā
ſeruarēt: niſi eā ꝑdere poſſent: ⁊ niſi ipſam
ſeruare foret in eoꝝ ptāte. ⁊ hoc eſt verū.
Et eodē modo dico ꝙ paruuli q̄ nō habēt
vſum rōnis: ꝙ nō eſt laudabile in eis nec
vituperabile ꝙ cadāt a iuſtitia: ⁊ ꝙ nō re
ſurgāt ab iniuſtitia. ⁊ hoc eſt qꝛ non eſt in
eoꝝ ptāte: ſꝫ tñ ipſa iuſtitia laudabilis eſt
⁊ iniuſtitia vituperabilis eſt: ⁊ h̄ ex ſe. Qꝛ
aūt ipſi ſeruēt eā: hoc eſt: qꝛ acceptā ꝑdere
Ad au nō pnt. ⁊ hoc nō eſt in eis laudabile. ⁊ tūc
ctoꝛita ad auctoꝛitatē Aug. cū dicit reū eū teneri
tē Au. qꝛ nō fecit qḋ facere nō potuit: ſumme ini
quitatis ⁊ demētie eſt. Dic dꝫ dici eodē mō/
ſicut ad Anſelmū: ꝙ ſi nulla ptās abſtinē/
di vel retinendi ꝯcedit̄: tūc abſtinere vel re
tinere nō fuiſſet eis imputabile. Ex hoc nō
ſequit̄ ꝙ iuſtitia vel iniuſtitia retenta vel
abſens ex ſe ſit laudabilis vel vituperabi/
lis. ⁊ ꝑ ꝯñs tā iuſtitia oꝛiginalis ꝙ iniuſti
tia ſibi oppoſita eſt imputabilis paruulis
Nota lꝫ neutra ſit in eoꝝ ptāte. ⁊ hoc dictū ſit ꝓ
ꝓ ma/ prio argumēto. Sed tñ ꝓ materia argu
teria mēti vidēdū ē de pctō oꝛiginali: nūqḋ ali/
ar. ꝓmi qḋ tale ſit in paruulis. Scḋo qḋ ſit ipſum
Nota. pctm̄. Tertio quō a parētib⁹ traducat̄ i ꝓ
ꝓmum lem. Quantū ad primū nō eſt magnū du
biū apud chꝛiſtianos: lꝫ em̄ aliqñ dictū fu
erit a q̄buſdā hereticis ꝙ ꝑuuli nullū tale
cōtrahebāt pctm̄. vt recitat Aug. de here/
ſibus. c. viij. tñ determinatū eſt ab eccleſia
illā opinionē fuiſſe erroneā: ſicut ptꝫ in ca
nonibus. de ꝯſe. di. iiij. placuit. iij. cū ſuis
concoꝛdantijs. De hoc etiam Aug. Greg. ⁊
Beda. ⁊ omnes doctoꝛes autentici ſatis ex
preſſe ⁊ diffuſe locuti ſunt. nec etiam eſt ne
ceſſe eoꝝ dicta ꝓducere. Ideo preſuppono
illud tanq̄ꝫ vnū articulū fidei: ꝙ aliquod
Scḋm: tale peccatū ſit in paruulis iam natis non
noꝛ. tamen baptizatis. Sed tunc videndū eſt
Quid quid ſit illud peccatū. Aliqui aūt dixerūt
ſit pctꝫ illud nō eſſe culpā: ſed penā tantū: vel ob/
oꝛigi. ligationem ad penā. Sed iſtā opinionem
improbat magiſter li. ij. di. xxx. c. vj. ⁊ Anſ
de conceptu virginali. c. iiij. Alij vero qui
concedunt peccatum oꝛiginale eſſe culpā:
diuiſi ſunt inter ſe: dicentibus quibuſdam
ꝙ peccatū oꝛiginale non eſt aliud q̄ꝫ pec/
catū actuale primi parentis: qḋ omnibus
ab ipſo deſcendentib⁹ imputatur: qḋ ipro
bare videt̄ Anſ. de conceptu virginali. ca.
xxvj. ex intentione. Alij dicunt peccatū oꝛi
ginale non eſſe peccatū alterius: ſed illius

tantū q̄ eo reus eſt: ſiue ꝑuulus ſiue adul/
tus. Adhuc inter ſic opinantes quidam di
cunt peccatum oꝛiginale eſſe puram priua
tionē iuſtitie oꝛiginalis ſiue iniuſtitiā: que
nihil eſt in rerū natura: niſi pura priuatio
⁊ carētia iuſtitie in ſubiecto apto nato: ſic
ut videtur velle Anſ. de conceptu virgina
li quarto ⁊ ſexto. Sed ſicut alis dixi: nō ap
paret mihi ꝙ aliqua talis priuatio pura
ſit peccatum nec oꝛiginale nec actuale ⁊c.
Ideo videt̄ mihi dicendū ſicut dicit ma Quid
giſter: ꝙ pctm̄ oꝛiginale ſit habitus mal⁹ ſit pctꝫ
cum quo nati ſumus: ⁊ quem ab ipſo nati oꝛigi.
uitatis exoꝛdio trahimus: de quo dicit ma ſꝫ opi.
giſter lib. ij. di. xxx. c. viij. ſic. Concupiſcētia mgri ⁊
cū qua nati ſumus: vitiū vtiq̄ꝫ eſt qḋ par/ docto.
uulum habilē ꝯcupiſcere facit: adultū etiā
cōcupiſcentē reddit. Sicut em̄ in oculo ce/
ci in nocte vitiū cecitatis eſt: ſed nō appa/
ret: nec diſcernitur inter videntē ⁊ cecū ni/
ſi luce veniēte. Sic ⁊ in puero vitium non
eſſe apparet donec etatis ꝓuectioꝛis tp̄s
occurrat. Illud ſumitur ab Aug. de verbis
apoſtoli homilia. xix. Sed ꝯ iſtam viam Cōtra
arguit quidam magiſter reuerēdus multi op. ſuā
pliciter. Primo ſic. ſm ipſam poſitionē ta arguit
le vitiū nō contrahit̄ niſi ex feruoꝛe libidi auctoꝛ
nis in actu ꝓpagationis: ergo ſi aliq̄s con primo.
ciperet̄ ſine tali libidine ⁊ feruoꝛe: nullum
haberet pctm̄ oꝛiginale. ꝯñs ptꝫ: qꝛ careret
cauſa illius peccati. Sꝫ in multis caſibus
poteſt fieri talis cōceptio naturalis ſine li
bidine huiuſmodi ⁊ feruoꝛe: qꝛ vt dicit ma
giſter iſte: mulier poſſet cōcipere ſine com/
mixtione viri: ⁊ per ꝯñs ſine tali libidine.
ptꝫ hoc vt dicit idem magiſter: de muliere
q̄ cōcepit in balneo: ⁊ per ꝯñs paruulus ex
ea natus nō contraxit pctm̄ oꝛiginale: qḋ
eſt falſum. Scḋo ſic. ſi deus cauſaret talē Scḋo.
materiā qualis eſt caro in vtero ante infu
ſionem anime: ⁊ infunderet in eam aiam:
tūc anima illius traheret partē ab illa ma
teria: qꝛ illa in omni qualitate ⁊ oīno aſſi/
milat̄ alteri materie: ⁊ eſt eiuſdē nature cū
ea: ⁊ aīa etiā ſic creata eſt eiuſdē nature cū
aīa alia. g̊ eſſet eq̄liter actiua in illā animā
ſicut materia in vtero in animā infuſam:
g̊ ipſa aīa īfuſa in materiā ſic a deo creatā
macularet̄: ⁊ haberet pctm̄ oꝛiginale. con/
ſequēs eſt falſum: qꝛ tūc libido in feruoꝛe
ꝓpagationis nō foret cā talis macule: cu/
ius oppoſitum dicit hec poſitio. Tertio Tertio.
ſic. Beatus Aug. ſepiſſime dicit ꝙ coꝛpus

nihil agit in ſpiritū:quō ergo inducit caro
infecta pctm̄ ī aīam:nā hoc nō ꝯtingit niſ
ſi aliq̄d inducēdo in aīam:vel aliq̄d aufe-
rēdo ab aīa:ſʒ nullū illoꝝ ꝯtingit:cū nullo
mō pōt agere ī ſpm̄ : ḡ caro q̄litercūqꝫ diſ
poſita/nō maculat aīam:ꝛ ꝑ ꝯn̄s aīa non
Quarto. ꝯtrahit peccatū a carne. Quarto ſic. Si
nullꝰ hō vnꝙ̄ peccaſſet:ꝛ forēt diſpoſiti in
corpe ſicut nūc ſūt: tūc ſemē decaſuʒ ab eis
eſſet diſpoſitū ſicut mō eſt:ergo tātā hr̄et
feditatē ſicut nūc hʒ.q2 illa feditas nō eſt
aliud ꝙ̄ aliqua qualitas mala in carne.ḡ
cū caro ſit res inanimata:quātū ī ea eſſet
cauſaret peccatum in aīa: nec in ptāte aīe
eēt vitare qn̄ macularet nō plus ꝙ̄ nunc
eſt.ḡ ſi nullus hō vnꝙ̄ peccaſſet : nec mō
etiā peccaret in actu:dūmodo tn̄ talis ma
teria foret decaſa qualis nunc eſt: ſequeret
ꝙ paruulus ꝯceptus ex tali materia tra-
heret pctm̄ quale nunc hn̄t infantes ante
baptiſmū.ꝛ ita ſequeret ꝙ peccatū ꝓmoꝝ
parentū nō eſt ꝑcaſe cā quare infantes tra
hunt peccatū originale . ꝯn̄s eſt falſum et
contra beatū Aug.de baptiſmo paruulo-
rum.ꝛ habetur vt dicit magiſter li.ij.diſt.
Quinto xxx.c.noīe autem. Quinto arguit ꝙ cō-
cupiſcentia carnalis nō eſt cā pcti originalis
lis in paruulis. Nā talis ꝯcupiſcentia vel
delectatio pōt ꝑ circūſtantias bonas excu
ſari:vt nec ſit īputabilis: nec vituꝑabilis :
ſicut multa alia opa que alr̄ eēnt mala ni-
ſi excuſarent per circūſtantias bonas.ꝛ cū
bonū matrimonij excuſat illā concupiſcē-
tiam vt nō imputet ad culpā. vt dicit ma-
giſter lib.iiij.diſt.xxxj.ergo pari mō eſt in-
ter cōiugatos:vbi habēt talē actū totali-
ter ꝓpter amorē dei:ac ſi nulla ibidem fo-
ret ꝯcupiſcentia. Sed tūc nullū foret pec-
catū puulis ꝯceptis ex tali actu . ſicut nec
chriſtꝰ habuit pctm̄:tn̄ fuit ex gn̄e Ade. ḡ
nullꝰ mō ꝯceptꝰ ī mr̄imonio legitimo ꝛ to
talr̄ ꝓpter amorē dei/ꝯhit aliqḋ pctm̄:qḋ
Sexto eſt oppoſitū poſitionis. Preterea volo ꝙ
deus mūdificet materiā diſpoſitā ad rece-
ptionē aīe:vt nulla ſit in ea feditas : cū h
ſtat ꝙ nō infundit gratia in infuſione aīe:
tunc ergo foret poſſibile ꝙ aīa induceret
in materiā illā:abſqꝫ hoc ꝙ infunderetur
grā.ḡ tunc aīa illa nullū haberet peccatū
originale:q2 nullū tale contraheret ex car
ne.ſed conſequens eſt falſum: quia ſi talis
decederet ſine gratia:eterna puniret pena
dāni:ſicut de facto puniunt aliq̄ paruuli :
vt appet per Aug.de fide ad Petrū: ꝛ vbi
cūqꝫ loquit de iſta materia. Itē ſi mate- Septimo.
ria foret ſic mundata:adhuc maneret obli
gatio ad iuſtitiā originalē:ſed cū priuatio
iuſtitie originalis ſtet cū tali mūditia car-
nis:ſequeret ꝙ peccatū originale nō cau-
ſat ex tali feditate carnis:vt dicit poſitio.
ꝛ ſequit ꝙ amota tali feditate nō eſſet in-
iuſtitia vel peccatū illud originale. Sʒ con
ſequēs eſt falſum:[illegible]ſtitia originalis nō
eſt aliqua qualitas carnis:nec aliq̄ diſpo-
ſitio ſequēs diſpoſitionem carnis ſeu com
plexionē.ḡ ꝓuatio illiꝰ iuſtitie ſtat cū qua-
libet diſpoſitiōe carnis:ḡ cū eiꝰ mūditia.

Preterea ſi iuſtitia originalis foret aliq̄ Confirmatio.
diſpoſitio carnis:tunc poſſet talis iuſtitia
carnis haberi ex naturalibꝰ:ꝛ ita poſſʒ hō
ſaluari ex puris naturalibꝰ:qḋ eſt falſum.
Itē illa ꝯcupiſcētia ī aīa ꝯcta a carne nul
lo mō pōt vitari ab aliquo paruulo: nec il
la īpotētia vitādi deſcēdit ex culpa paruu
li.ḡ illa ꝯcupiſcētia nullo mō īputanda eſt
paruulo ad culpā. Itē ꝯcupiſcentia illa Nono.
vel ꝯhitur naturalr̄ vel voluntarie ab illo
paruulo.nō voluntarie : q2 tunc eſſet pec-
catū actuale:nec naturalr̄:q2 tunc nō eſſet
culpādus ꝓpter eā : ḡ ꝛc. Sed iſtis non Reſpōſio ad obiectum.
obſtātibus dico vt prius:ꝙ pctm̄ origina-
le eſt habitꝰ q̄dā vitioſus:quē ꝯtrahit aīa
ex carne.hoc em̄ videt ſentire Aug.hypo-
noſticon rn̄ſione vltima : ꝛ in oībus libris
ſuis quos cōpoſuit contra Pelagiū : ꝛ ſilr̄
in omnibus libris ſuis contra Julianum :
vbi multū tractat materiā iſtā. Hoc idē vi
detur eſſe de intentione Hiero. vbicūqꝫ lo
quitur de materia iſta . ꝛ idē videt eſſe de
intētione alioꝝ doctoꝝ.ideo rn̄deo ad ar-
gumēta. Ad ꝓmū qn̄ dicit:vitiū nō ꝯhit
niſi ex feruore libidinis in actu ꝓpagatio
nis.ꝯcedo hoc gratia diſputationis. Dico G Ad primum.
tn̄ ꝙ ꝯtrahi poſſet abſqꝫ actu ꝓpagatio-
nis.q2 tale vitiū ſm ſpeciē fuit in aīa ꝓmi
parētis ante ꝓpagationē plis:tn̄ de facto
ita eſt ꝙ in paruulis nō ꝯtrahit niſi ex fer
uore libidinis in actu ꝓpagatiōis : ꝛ ideo
de forma nego ꝯn̄am.qn̄ arguit ꝙ ſi ali-
quis ꝯciperet ſine tali libidine ꝛ feruore :
nullū haberet pctm̄ originale : q2 ſi ita ſit
de facto:alr̄ tn̄ pōt eſſe. Unde veriſimile ē
mihi ꝙ ſi talis materia per potentiā ange
licam bonā vel malā ſumeret de aliquo nō
renato abſqꝫ libidine actuali eiꝰ a quo ſuſ
ciperet ; ꝛ nō foret mūdata ante inductio

nem anime: tunc anima ipſa ex ipſa vnione cõtraheret vitium tale: licet tunc nõ foret peccatum originale: forte poſſet rõnabiliter dici pctm̃ originale iuxta ꝓceſſum Anſ. de conceptu virginali. c. ij. vt intelligatur illud peccatũ: quia contrahitur ab initio illius perſone: tamen ꝯcedo ꝙ de facto ita eſt ꝙ tale pctm̃ nõ contrahitur niſi ex feruore libidinis in actu ꝓpagationis. ⁊ hoc maxime in renatis. ⁊ concedo etiam gratia argumẽti: ꝙ ſi aliquis ꝯciperetur ſine tali libidine ⁊ feruore: nullum haberet peccatũ originale. Et cum dicit ꝙ in multis caſibus põt fieri talis conceptio: nego hoc: loquẽdo de cõceptione naturali: nõ ſupernaturali: quia aliter nõ eſſet ad ꝓpoſitum. Et cũ dicit: mulier ꝯcepit in balneo. Dico ꝙ ſi ita fuerit: tunc ipm̃ ſemen virile quod ſuſcepit: deciſum fuit a viro cũ libidine ⁊ feruore tali qui ſufficiebat ad feditatẽ ⁊ maculã ipſius carnis. ⁊ forte etiã libidinoſe ſuſceptũ fuit a muliere: ita ꝙ nõ ſequit materiã illã fuiſſe deciſam ⁊ ꝯceptam ſine libidine: ſ; nõ fuerit ꝯcepta ꝑ cõem ꝓpagationẽ. ⁊ ita illud nõ ꝓbat ꝙ paruulꝰ ex illo ſemine natus nõ ꝯtraxit originale.

v Ad ſecundũ.

Ad aliud cũ dicit: ſi deꝰ crearet aliquam materiã ſimilem illi materie oĩno: ⁊ infunderet in eã aĩam ⁊c. Dico in illo caſu ꝙ talis aĩa ex vnione cũ materia ſic creata non ꝯheret maculam. Et cũ dr: materia ſic creata in oĩ qualitate aſſimilat alteri materie: et eſt eiuſdẽ nature cũ ea: et ſilr aĩa creata eſt eiuſdẽ nature cũ alia aĩa: ſed vna materia eſt eque actiua in ſuã animã ſicut alia ĩ ſuã: ⁊ econuerſo. ꝯcedo cõcluſionem. ⁊ dico ꝙ habitꝰ creatꝰ ex materia ꝓpagata naturaliter erit peccatũ: ⁊ alius habitus nõ erit peccatũ. Et cauſa eſt: qꝛ habitus talis nõ eſt eſſentialiter ⁊ ꝑ ſe peccatũ: tãtũmõ a cauſa a qua fit habet ꝙ ſit pctm̃: ſicut ex libidine parentum que peccatũ eſt ex hoc ꝙ libido eſt: ſ; nõ imputet parẽtibꝰ. aliqñ etiam ex affectu libidinis: qui eſt feditas ipſius carnis. ⁊ ideo materia illa que creata eſt cũ conſimili qualitate nõ erit effectiua pcti: ſ; ſit effectiua conſimilis qualitatis. ⁊ illud videt eſſe de intentione Augu. hypo. rñſione quarta in prin. Ubi dicit cõtra eos qui poſuerunt libidinẽ eſſe naturale bonũ ⁊c. Nos aũt libidinẽ non naturale bonũ: ſed naturale malũ eſſe dicimꝰ ⁊c. Et ꝙ non ſit naturale bonum dat cauſam, quia. ſ. nõ fuit in principio nature congenitum. vbi videtur innuere ꝙ ſi fuerit talis qualitas a deo indita anime in ſuo principio: tũc nõ fuiſſet malũ: ſ; naturale bonũ. ⁊ ita dico in ꝓpoſito. ⁊ cũ dr: ſi deus nunc crearet materiã ſimilẽ materie ꝓpagationis in omni q̃litate: adhuc in vna foret aliqua qualitas fetida ⁊ maculoſa: ⁊ in alia materia qualitas eiuſdẽ ſpeciei non foret fetida: ⁊ ſimiliter ꝙ habitus creatꝰ in aĩa ab vna carne foret peccatũ: in alia nõ. Uel alr poſſet dici: negãdo ꝙ hoc poſito deus poſſet creare materiã alteri in oĩ qualitate oĩno ſimilem. ⁊ hoc quia qualitas aliq̃ creata in vna foret feditas ⁊ effectus libidinis: ⁊ in alia conſimilis qualitas ſm̃ ſpeciem nõ foret aliqua feditas: nec effectus alicuius niſi ſolius dei: ⁊ ideo licet forent ſimiles ſm̃ ſpeciem: nõ tamẽ forent omnino ſimiles: ⁊ ita nõ ꝓcedit argumentum.

Ad tertium.

Ad tertiũ cum dicitur ꝙ beatus Augu. ſepiſſime dicit ꝙ corpus nihil agit in ſpiritum: dico ꝙ caro nõ cauſat peccatũ in animam: nec aliquid inducit in animam: quod aliunde ſibi nõ ineſt: nec aliquid ab ea auferendo. Sed ideo dicit inducere pctm̃: qꝛ fecit aliquid qđ eſt in anima fore peccatũ: qđ aliunde nõ foret peccatum: ſi non foret feditas carnis. Et quomodo iſtud ſit dicetur expreſſe in articulo ſequẽti: vbi tractabitur quomodo peccatũ originale a parentibus traducatur in prolẽ.

Ad q̃rtum.

Ad quartum quãdo dicitur ꝙ ſi nullus homo peccaſſet vnq̃: ⁊ forẽt diſpoſiti in corpore ſicut nũc ſunt: tunc ſemẽ deciſum ab eis eſſet diſpoſitum ſicut nunc eſt: ergo tantam haberet feditatem ſicut nunc habet ⁊c. Dicendo ſicut dictum eſt ad tertium: dico ꝙ in eo caſu qualitas que nũc eſt macula: tũc non foret macula: ⁊ ſimiliter habitus qui nũc eſt vitioſus: tũc nõ foret vitioſus: quia iã nõ eſt vitioſus eſſentialiter: ſ; tm̃ qꝛ deſcẽdit a vitio. ⁊ ideo licet materia omnẽ tunc haberet qualitatem qualem nunc habet: ⁊ ſimiliter anima: tũc tñ caro nõ ꝯtraheret feditatem: nec aĩa pctm̃ ſicut nũc. ⁊ ideo argumentũ nõ ꝓcedit.

Ad q̃ntum.

Ad quintũ cum arguit ꝙ cõcupiſcẽtia carnalis nõ eſt cauſa peccati originalis in paruulis: quia talis ꝯcupiſcentia põt excuſari ꝑ bona opa ⁊ ꝑ circũſtantias bonas: vt non ſit imputabilis nec vituperabilis: ſicut multa alia opera excuſant: que aliter eſſent vitioſa ⁊c. ne

go aſſumptū. ꝛ dico ꝙ talis cõcupiſcentia
eſt cā peccati originalis ĩ paruulis. Et ad
ꝓbationē cū dicit ꝙ talis concupiſcentia
pōt excuſari per opa bona vel circūſtātias
bonas: cõcedo ꝙ bñ poteſt excuſari a cul-
pa ne imputet ad culpam: ſic em̃ excuſatur
ꝑ bonū cõiugij: vt tactū eſt in argumento:
nõ tñ ſic excuſatur per illa bona opera vel
alia: qn ſit vel nata ſit eſſe cā peccati aui-
ma ibi infuſa ꝛ cõiuncta. et ideo inquãtū
ad culpā idem eſt inter coniugatos ꝓpter
bona cõiugij tantū cõuenientes: ac ſi nul-
la in actu eoꝝ foret ꝯcupiſcētia mala: quã
tū ad hoc. ſ. ꝙ ex cõcupiſcētia illa nullã cõ
trahūt maculã vel culpã: nõ tamē perinde
eſt quãtū ad effectū ſequētem ex cõcupiſcē
tia. et ideo nõ ſequit quin paruulus cum
hmõi ꝯcupiſcentia ꝓpagatus ꝯhit pecca
tum originale. Ad ſextum cum dicit: volo
ꝙ deus mundificet materiam ad receptio
nem anime: vt nulla ſit in ea feditas admi
xta: ꝛ cū addit ꝙ cū hoc ſtat ꝙ nulla infun
datur gratia in animã in ſui cõiunctione:
loquendo de gratia gratum faciente: cõce
do. ꝛ vltra concedo ꝙ tunc alijs parib9 ta
lis paruulus nullum contraheret origina
le: qꝛ tunc nihil eſſet cā alicuius talis pec-
cati. Et cū arguitur ꝙ ſic: qꝛ ſi talis decede
ret ante oēm gratiam ꝛ ſine omni peccato
puniret eternaliter pena dãni. Hic reſpon
deo: ꝛ dico ꝙcquid cõtingeret de tali: quia
vtrū ſic decederet an nõ incertū eſt. ſed ta-
mē quicqd verū foret de ſuo proceſſu: dico
ꝙ in illo caſu nõ foret debitor mortis: vel
dato ꝙ foret debitor mortis ꝓpter penam
peccati primi parentis: qđ non credo: dico
ꝙ nõ dãnaret: qꝛ ſi careret ꝑpetua viſione
beatifica ſiue nõ: tamen talis carentia nõ
foret ſua dãnatio. ſicut angelis q ſteterūt/
ſi deus nõ ꝯtuliſſet eis aliam gratiã ꝙ in
creatione acceperunt: nõ fuiſſet eis dãna-
tio tūc carētia viſionis quã nunc habent.
Ita dico ꝙ ſi paruulus ille in illo caſu poſi
to ſine gratia decederet: nec mors nec carē
tia viſionis foret ſua dãnatio: qꝛ nõ dãna
ret quaſi ꝓpter ſuã culpã. Exiſtimo tñ cū
nullus ſit creat9 niſi ad beatitudinē: ꝙ ſi
talis decederet vt poſitū eſt: non eternali-
ter careret viſione beatifica: nec hoc ꝓbat
aliqua auctoritas quã vidi vel audiui. Sʒ
tūc ꝯ hoc directe videt eſſe aliud argumē-
tum cū dicit. ſi materia foret ſic mūdata:
adhuc maneret obligatio ad iuſtitiã origi
nalem. Sed ꝑuatio iuſtitie originalis ſtat
cū mūditia carnis: ergo nõ cauſat talis ꝑ-
uatio ex immūditia carnis: cuius oppoſi-
tum dr. Hic dico ꝙ ſi materia foret ſic mū-
data: adhuc maneret obligatio ad iuſtitiã
originalē: ꝛ iõ nego aſſumptū ꝙ priuatio
iuſtitie originalis ſtat cū mūditia carnis:
ꝛ hoc omnibus alijs ſtantibus de lege cõ-
muni: exceptis his que ponuntur in caſu.
Non em̃ ſtat cū cõi lege ꝙ caro ſit munda
ab oī macula: ꝛ ꝙ aīa de nouo creata ꝛ in-
fuſa ſit ꝑuata originali iuſtitia. bñ tñ poſſi
bile eſt ꝙ nõ obſtāte macula carnis/deus
infunderet anime in ſua origine aliquã gra-
tiam: ꝛ cū hoc ꝙ nullam ſibi imputet cul-
pã. hoc ſtat cū munditia carnis: ꝛ cū ĩmun
ditia carnis. Sed dico ꝙ alijs paribus ſi
deus mūdet carnem ab oī macula: ꝛ infun
dat ei aīam de nouo creatã: neceſſario illa
aīa habebit iuſtitiã originalē. Et cū argui
tur ꝙ nõ. qꝛ iuſtitia originalis nõ eſt aliq̃
qualitas carnis: nec aliq̃ qualitas ſequēs
cõplexionē carnis: ꝯcedo ꝙ nõ ē aliqua q̃-
litas carnis: nec ſequēs cõplexionē carnis
tamēꝙ ſit in carne: ſed dico ꝙ ipſa eſt aliq̃
qualitas in aīa: que ex carne hʒ ꝙ ſit iuſti
tia: ꝛ ſimiliter ex carne munda haberet ali
qualiter ꝙ foret iuſtitia: ſicut dicet poſtea
Et tunc vltra cū infert: tunc poſſet aliqs
habere iuſtitiã ex naturalib9: ꝛ per ꝯñs ſal
uari poſſet: concedo ꝙ aliquis ex naturali
bus nõ maculatis poſſet habere iuſtitiam
originalē: ſic em̃ oēs paruuli habuiſſent ſi
primus parēs nõ peccaſſet: ſicut vult An-
ſel. primo cur deus homo. c. xviij. ſed nõ ſe
quitur ex hoc ꝙ naturalia ſufficerent ho-
mini ad ſalutē: qꝛ talis iuſtitia originalis
nõ ſufficit ad meritum vite eterne. Ad
octauū cū dicit: talis concupiſcentia nullo
modo vitari poteſt ab aliquo paruulo: er-
go nõ eſt ſibi imputabilis. nego ꝯñam. ſic
ut em̃ dictū eſt: concupiſcentia in aīa par-
uuli eſt iniuſtitia: ꝛ ex hoc ꝙ iniuſtitia eſt:
imputari debet ad culpã: ſaltem digna eſt
imputari. Et ſi dicat ꝙ nõ videtur quomo
do poſſet eſſe iniuſtitia: niſi foret ex volun
tate: hoc eſt falſum. ſicut em̃ iuſtitia eſt vir
tus quã ſolus deus in mente operatur: vt
dicit magiſter lib. ij. diſt. xxvij. in prin. Ita
iniuſtitia põt eſſe in aīa alicui9: abſqʒ h ꝙ
ꝓueniat ab eius voluntate vel a motu ſue
voluntatis. ꝛ hoc maxime verū eſt in his q
nati ſunt accipere ab aliquo tã iuſtitiã ꝙ.

Ad cõfirmationē.

Ad octauū.

iniuſtitiam:ꝛ habiles fieri iuſti vel iniuſti
Ad no cuiuſmodi ſunt paruuli. Ad nonū cū dr:
num. culpa originalis aut ꝯtrahitur naturalr aut
volūtarie. Dico ꝙ pōt dici ꝙ ꝯtrahitur natu
raliter: ꝓ tanto qꝛ ꝯtrahitur ꝑ naturalē ꝓpa
gationē:ſꝫ hoc nō eſt ex prima ꝯditiōe na
ture:ſꝫ ex ꝑuaricatiōe.ꝛ pōt dici ꝙ ꝯtrahitur
volūtarie:nō qꝛ ꝯtrahitur ꝑ volūtatē pue
li actualē: ſꝫ primi parentis:ſicut dicit ma
giſter li.ij.ſen.di.xxxj.ꝛ tūc nō ſequit: ꝯtrahi
tur naturaliter:ḡ nō eſt imputabile ad cul
pā:qꝛ naturale eſt tali pctō ꝙ ꝯtrahit na
turaliter iſto modo quo dictū eſt.ſicut na
turale fuiſſet iuſtitie originali eo modo cō
trahi.ꝛ ex hoc nō ſequit ꝙ nō ſit imputa
bile:qꝛ vt dictū eſt:ex hoc ꝙ eſt iuſtitia vł
3 iniuſtitia:eſt laudabilis vel vituperabilis.
De tra Modo reſtat videre quō pctm̄ originale
ductio a parētibꝰ traducat in plem. Unde vide
ne pcti baſ quibuſdā impoſſibile ꝙ pctm̄ tale tra
origi. ducat:ſicut Juliano: Pelagio:ꝛ eoꝝ ſequa
Opi. cibus. Alij aūt ad ſaluādū pctm̄ ponebāt
ꝙ ſicut caro paruuli traducit a parēte: ita
aīa traducitur ab anima.ꝛ ita cū traducit
anima:traducitur tale peccatum. Jſta opi
nio fuit multū famoſa apud aliquos:ꝛ vi
debaſ neceſſaria ad ſaluandū peccatū ori
ginale.ſicut videt Aug.innuere in multis
locis. Hec tn̄ opinio videt eſſe cōtra inten
tionem ꝛ ſententiam doctoꝝ ꝛ totius ec
cleſie. Dicit em̄ magiſter lib.ij.diſt.xviij. c.
vlti.ſic. Catholica eccleſia nec ſimul nec ex
tradnce factas eſſe animas docet: ſꝫ in cor
poribus ꝑ coitū ſeminatis ꝛ formatis in
fundi:ꝛ infundēdo creari.ꝛ allegat Aug.
de eccleſiaſticis dogmatibus. ꝛ Hiero. in
auctoribus illius epiſtole que dr dialogus
Hiero.ꝛ Aug. Sed ad hoc reſpondet quis
dam ſic:ꝙ traductio accipitur dupliciter:
ꝛ ꝓprie:ꝛ improprie. Proprie ſumitur pro
generatione animatoꝝ per deciſionem ſe
minis.ꝛ ſic loquēdo: ad hoc ꝙ aīa dicatur
fieri ex traductione:oporteret ꝙ decideret
in ſemine:ꝛ fieret ex preiacēti materia ꝛ ex
aīa generātis.ꝛ iſto mō nō fit aīa ex tradu
ctione.xxxij.q.ij. qd vero.in gloſ.ꝛ ſic loqn
do intelligit magr vbi allegat. Alio modo
ſumit traductio improprie:qn̄ aliquid ge
nerat a ſuo ſimili abſqꝫ tali deciſione:ſicut
ignis generat ab igne:ꝛ iſte modus datur
ꝑ beatū Aug.ꝛ Thomā ſuper.iiij.ſen.diſt.
xvij.ꝛ iſto mō pōt concedi vt docet ille ma
giſter:ꝙ aīa filij fit ex anima parentis:nō
tantū de ſubſtātia carnis:nec de alia ꝗ ma
teria:ꝯtrahit em̄ ſic vt dicat:ꝙ deꝰ pter aīas
primoꝝ parentū nullam deinceps creauit
nec fecit ꝓprie loquēdo:ſꝫ formata in vte
ro matris aīa generatur ex anima:ſicut de
alijs agētibꝰ naturalibꝰ videmꝰ: ꝙ cū ma
teria fuerit diſpoſita ad receptionē forme:
ꝛ agēs fuerit approximatū:inducit formā
ſimilē ſue forme.ꝛ ſic de inductiōe anime.
Et ꝓ iſta poſitiōe multas adducit euiden
tias.ꝛ ꝓbat ꝙ deus nō creat aīas: nec de
nihilo.ꝛ hoc ſemel improbato: cū illa via
ſit maxime īprobabilis:relinquit hec poſi
tio dicta. Arguit prio ꝑ auctoritatē Geñ. Argui
ca.ij.vbi dr. Requieuit deꝰ die ſeptimo ab oī tur pro
ope ꝛc.ſicut dicit Aug.ad Oroſium.q.xlj. opi.
Requieſcere dr deꝰ a ꝯdendis nouis crea
turis:qꝛ poſt editionē ſex dierū nullā dein
ceps cōdidit creaturā. Jtē vel ꝯſimile dicit
iiij.ſup Geñ.ad lrām.c.iij.ꝛ.iiij. Si diceri
mus deū nouas aīas nūc creare:cauēdū ē
ne fruſtra ſcriptura tā diligēter cōmēdet
ſex diebus ꝯſummaſſe oīa opa ſua. Et ſi di
cat ꝙ h̄ itelligēda ſunt ſic:ꝙ deꝰ poſt illos
ſex dies nō fecit aliqd nouū genus creatu
re. Cōtra arguit magiſter:ꝙ deꝰ multa ge Cōtra
nera aīaliū poſtea fecit:que tūc nō erāt ni rōnem
ſi in rebꝰ ſeminalibꝰ:cuiuſmodi ſunt aīalia
que generant ex putrefactiōe:de quibꝰ li.
ij.di.xvj. Similiter Exo.j.dr ꝙ oēs anime
iuſte q̄ egreſſe ſunt ex femore Jacob ꝛc.vbi
videtur ꝙ aīe traducantur a parentibus.
Preterea beatus Aug.x.ſuper Geñ.quem Scdo.
adducit magiſter ad prē iſtā: vbi dicit ma
giſter ex.c.iij.illius libri. Similiter Caſſio
dorus libro de aīa ca.ij.eſt iſtiꝰ opinionis: Tertio
vt dicit magiſter. Jmaginat enim ꝙ oēs
aīe preter aīam chriſti ꝛ primoꝝ parentū
ſunt traducte quodammodo:videlꝫ ex aīa
parentū. Ubi oſtendit ꝙ aīa chriſti nō ha
buit originale peccatum: et ratio eſt:quia
non fuit ex traduce.vbi ait ſic. Jn hunc lo
cum tenor diſputationis nos perduxit: vt
animas reas per traducem peccati dicere
mus.vbi vult vt expreſſe dicit magiſter:ꝙ
anima non eſſet rea peccati originalis niſi
eſſet ex traduce. Jtē ad h̄ eſt vt dicit Al Quar
dredus abbas in dialogo ſuo de aīa lib.j. to.
circa finē.vbi videt approbare poſitionem
q̄ dicit aīas filioꝝ eſſe a parentibus: ꝛ nō
a deo de nouo creatas.ꝛ rō ſua eſt. Si ani
me nō ſunt ex traduce:quomodo peccaue
runt oēs in Adā:vbi ſm carnem tātū fuer

runt:⁊ caro ſine aīa peccare nō pōt:⁊ cum
nouas de⁹ creat aīas:abſit vt eas crearet
peccatrices. Itē idē vult Aug. in dialogo
de aīa inter ipſum ⁊ Hieronymū:⁊ etiā in
libro ſuo de origine aīe:⁊ eſt ad Hierony-
mū:⁊ in oībus alijs locis in quibus loqui
tur de materia iſta:videtur plus fauere il
li opinioni ꝙ dicit aīam eſſe ex aīa:⁊ nō de
nouo creari. Itē ad hoc eſt Dam. in fine li
bri ſui ꝙ vocatur centū hereſ. Ubi expreſſe
vult ꝙ deus dedit potentiā hoī generādi
ſibi ſimile:ſicut arbores ⁊ herbe et aīalia
aliqua ſine aliquo extrinſeco inducēte for
Quito mā ſibi vltimā generāt ſibi ſilia. Itē hō
eſt aīal maxime perfectū:ergo ſibi compe-
tit maxima pfectiō naturalis:ſicut habeť
in ꝓlogo meta. tūc vnūquodqȝ pfectū eſt:
cū pōt generare ſuū ſimile:⁊ etiā alie res
naturales hoc pñt:ſicut herbe et plāte:ſic
ut habeť in Gen. ꝙ in ſe habēt ſemē ſuū. ergo
Confirmatio. ⁊c. Item qꝛ inductio forme vltime eſt pro
prie generatio:ergo ſi de ſe induat de⁹ for
mā vltimā hoīs:⁊ homo ſolū diſponit ma
teriā:veri⁹ diceref ꝙ deus generaret oēm
Sexto hoiem:ꝙ ꝙ hō generat. Itē in oī genera
tione vniuoca generās dat ſpēm ſuo gene
rato:⁊ agēs principale ⁊ finis generatio-
nis:vt habeť ſcḋo phyſico. ⁊ in parte a cō
mētatore in. viij. ꝫ Auicē. ⁊ cū gñatio hoīs
ſit generatio vniuoca:⁊ homo habeat ſpe-
ciē ex aīa ſua:videtur ꝙ aīa filij ſit ex parē
tibus. Preterea nullū incōueniens ſequiť
ponendo aīam ex aīa generari:quin conſi
mile ſequitur ponēdo ꝙ alia animalia ſibi
generāt ſimile:nec aliqua auctoritas expſ
ſe obuiat. vt pꝫ p Aug. vbi prius. x. ſuper
Gen. ergo illud ponere eſt catholicū. ꝓba
Septimo. tur ꝯña li. ij. diſt. xviij. Item arguitur ſic.
Si aīe creātur a deo ex nihilo:tūc filius cō
trahit carnē ⁊ non animā a parentibus. ⁊
tunc cū peccatū non ſit in carne:ſequereť
ꝙ filius non cōtrahit pctm̄ originale:qḋ
eſt falſum. cōſequētia ꝓbatur:ponatur ꝙ
deus creet materiā in oībus ſimilē mate-
rie ꝙ eſt in muliere:⁊ ꝙ infundat animam
vtriqȝ materie:tunc ſi vna cōtrahit pecca-
tū:⁊ alia. pꝫ cōſequētia:qꝛ oīa ſunt paria
in vtraqȝ materia. Sed aīa infuſa in mate
ria noua de nouo creata non cōtrahit pec
catū:qꝛ nūꝙ fuit debitrix iuſtitie nec in ſe
nec in ſuis parētibus:ergo nec in ſe nec in alio
Octauo. potuit vitare pctm̄:ergo nullo modo cōtrahit
pctm̄. Itē argumentū eſt:poſito ꝙ deus
ſubito adnihilaret materiā ſic conceptam
⁊ diſpoſitā immediate ad receptionē aīe:⁊
crearet ibi ſimilē materiā in toto:⁊ infun
deret aīam in illā materiā:tunc filius nat⁹
nullū hrēt pctm̄:qꝛ qcqd haberet:imedia-
te a deo hrēt. ergo eadē rōne nec filius conce-
ptus ex filij materia ſi de⁹ infunderet aīam.
hāc rōnē vt dicit mgr̄:pōderāt doctores p
dicti:videlȝ btūs Aug. x. ſup Gen. ⁊ Caſſio
dorus de aīa. c. ix. ⁊ Aldredus abbas. ergo ⁊c.
Preterea ſuppoſito cū materia fuerit in Nono.
vtero diſpoſita ad ſuſceptionē aīe:ꝙ de⁹
nō infundat aīam:ſed permittat eā creſce
re ⁊ augeri ſm ſuā naturā. ſicut em̄ prius
creſcebat ex aliqua virtute intrinſeca:ita ⁊
tunc creſceret:⁊ tunc cū materia illa habe-
ret formā corporis humani:lineamenta et
quantitatē ⁊ etatē qua naturaliter exiret:
nō ē dubiū quin natura expelleret illā ma
teriā:et eſſet viuū vt pri⁹ viuebat:⁊ p ꝯñs
foret aīal habēs in toto formā hoīs ſaltē
corporalē:⁊ figurā qualē homo habet:⁊ ta
mē foret aīal irrationale. Tūc ſi ex cōſequē
ti deus infunderet in illud aīal aīam rōna
lē:tūc qḋ prius fuit aīal irrationale nō fie
ret hō:qḋ eſt falſum:qꝛ aīal qḋ prius fuit
nō eſt corruptū:ſed adhuc manet:⁊ nō eſt
homo:ſed eſt pars hoīs tantū. Itē volo Decio.
ꝙ deus auferat illā aīam humanā:tūc ma
neret aīal illud viuum vt prius:⁊ per ꝯñs
nunc ad ablationē anime intellectiue non
ſequitur quin corpus hominis poſſit mo-
uere ſe:⁊ oīa facere preter ea que ſpectant
ad naturā aīe itellectiue:⁊ ita poſſet come
dere:⁊ oīa facere in quibus cōmunicamus
cū brutis:quod eſt falſum. Itē ſi de ni- Undecimo.
hilo deus crearet aīas filiorū:ſequitur ꝙ
aīe eoꝝ nō haberent pctm̄ in primo inſtan
ti ſui eſſe:vel deus eſt auctor peccati:quoꝝ
vtrūqȝ eſt falſum. ꝯña probatur per modū
arguendi mgr̄i li. ij. diſ. iij. c. alijs aūt videť
Ubi probat ꝙ angeli nō fuerunt creati ma
li. qꝛ aliter deus fuiſſet auctor illius mali-
tie. Dicit em̄ magiſter. Non potuit creator
optimus auctor mali eſſe. ⁊ ideo totū bo-
nū erat qḋ ex ipſo illis erat:⁊ totū bonum
erat:qm̄ ex ipſo totū erat. ergo ſiľr erit de
aīa in creatiōe prima:ex quo totū eſt a deo
ergo tota bona ē ⁊ nō mala:ergo nō hꝫ pctm̄.
ꝯña pꝫ vt de angelis. Itē ca. ij. Ipa nihil Duodecio.
agit in aīa:nihil ergo auferť ab aīa:anima
ipſa conſentiendo carni nec delectando ſi-
bi peccat:ergo nullo modo anima ꝯtrahit

peccatum.ꝯñs patet:qꝛ ipſa anima nec in ſe nec in aliquo alio vnq̄ʒ habuit iuſtitiam ergo priuatio iuſtitie in ea nō eſt plus peccatū ꝙ ſi foret creata ⁊ nō infuſa corpori.

Tredecimo. Jtē ſi aliq̄s hō infunderet corpori aīam: ex qua infuſione haberet aīa peccatū:tūc illo homine foret aīa deterior:ſed cū nullo ſapiente fiat hō deterior:ergo a multo fortiori deo auctore nō fit hō deterior. Si tñ īfunderet ſic aīam:ex qua infuſione ſequeretur ipſam habere culpā:ſequitur ꝙ deo auctore fieret hō deterior. Decioquarto. Ultimo ſic. Nō eſt dubiū quin deus poſſet dare hoī potentiā ⁊ virtutē talē q̄ hō poſſet producere ſibi ſimile.ſicut eſt de alijs aīalib⁹: nec alicubi in ſacra ſcriptura īueni q̄n ſic fecit.pꝫ hoc qꝛ aliter btūs Aug.nō dixiſſet ꝙ nūq̄ʒ potuit aliq̄d liquide diffinire de hac materia ⁊ per ꝯñs incertū eſt in ſcriptura quō iducitur aīa.ergo cū nō ſit alia ratio quare homo non pōt generare ſibi ſimile ſicut aīalia alia:nec opꝫ ponere datorē formarū: ſequitur vt videtur ꝙ aīe ducātur ex traduce. Jſte ſunt rationes ⁊ motiua q̄ opinans induat ꝑ ꝓpoſitione ſua.

R Cōtra opinionem. Sed apparet mihi ꝙ hec poſitio ſit dānata ī ſua forma vl ſaltē ꝙ iuxta ſnīam ⁊ intellectū doctoꝝ ſit eadē cū illa q̄ dānata eſt.dicit eñ ꝙ aīa ſit ex traductione:ſed improprie:qꝛ nō deciditur cū ſemine ⁊ in ſemine:nec fit ex preiacenti materia.⁊ iſto mō vt dicit negatur fieri ex traductione.xxxij.q.ij.qō ꝟo.in gl. Ubi dicit̃ ſic. Quidā heretici dicunt aīam creari ex traductione:ideſt ex p̄iacenti materia ⁊ ex aīa generantis: ⁊ naſci cū corp⁹ naſcitur.poſitio iſta nō diſcrepat ab illa poſitione quā gloſſa hereticā vocat:niſi in h ꝙ hec nō dicit fieri aīam ex materia: neq̄ʒ naſci cū corpore.Sed iſta diuerſitas nō eſt in ſnīa:ſed in ꝟbis tātū. Tum qꝛ doctores idem intendunt per vnū ⁊ per aliū.dicunt enim doctores ꝙ iſta poſitio eſt heretica ⁊ dānata:q̄ ponit aīam fieri ex aīa ſicut corpus ex corpore:ſicut expreſſe dicit mgr̄ ſen. li.ij.di.xxxi.c.ſ.dicens ſic. Putauerunt quidā ſm aīam trahi originale pctm̄: nō ſolū ſm carnē:qꝛ nō ſolum carnē:ſed ⁊ aīam ex traduce eſſe arbitrati ſunt:ſicut eñ in generatione prolis de carne paterna ſubſtātialiter trahitur caro:ita etiā de gignētis aīa aīam geniti eſſentialiter deduci ab his exiſtimabatur.⁊ ſeq̄tur:hoc aūt fides catholica reſpuit:⁊ tāq̄ʒ veritati aduerſum dānat q̄ nō aīas ſed carnē ſolā ex traduce eſſe admittit.Expſſe itaq̄ʒ dicit mgr̄ nō ſolū illā opinionem que ponit animam fieri ex carne ⁊ decidi cū carne/eſſe hereticā:ſʒ etiā illā que ponit aīam fieri ex aīa. hoc aūt dicit hec opinio expſſe. Jtē in dialogo illo q̄ dicitur Hiero.⁊ Augu.⁊ ponit̃ iter epłas Hiero.reprobatur hec opinio ſub ſua forma.q̄ ponit aīam eſſe ex aīa vt corp⁹ de corpore. Et ꝙ nō aliud intellexerunt illi quoꝝ opinio dānata eſt:q̄ hec poſitio dicit.manifeſte patꝫ ex hoc qō ibidē dr̄.dr̄ enim ſic. Aiam ex traduce fieri eſt aīam cū aīa naſci vt corpus ex corpore. Ubi expreſſe pꝫ ꝙ h poſitio in ſua forma dānata eſt q̄ ponit animā naſci ex aīa ſicut corp⁹ ex corpore. hoc aūt nō ponit iſta poſitio: ſʒ tātū aīam naſci ex aīa.

Euaſio. Si dicatur ꝙ nō:īmo illa ſola dānata eſt que ponit aīam naſci ex aīa: ſicut corpus ex corpore naſcitur. Hoc autē non ponit iſta poſitio.

Reprehenſio. Jſtud nihil eſt:qꝛ ex h dānata eſt ꝙ ponit aīam eſſe ex aīa ⁊ non creari ex nihilo:pꝫ hoc:qꝛ eſt cōtra fidem. vt pꝫ in eadē gloſſa quā pro ſe allega.xxxij q.ij.qō ꝟo. vbi dr̄ ſic:ꝙ fides nr̄a eſt ꝙ quotidie de⁹ nouas creat aīas:⁊ creando iſundit. Ex quo apparet ꝙ opinio iſta eſt contra fidem noſtrā. Jtē ꝙ quotidie ſic de nihilo creātur:⁊ ꝑ ꝯñs vna nō ſit ex alia:habetur expreſſe ſup illud pſal.xxxij. q̄ finxit ſigillatim corda eorū. Ubi gloſſa interli.exponit illā literā:⁊ tandē exponēs ad literā dicit ſic gloſ.finxit corda:ideſt creauit aīas ſigillatim.i.ſingulas per ſe ex nihilo:nō ex Adā:vt quidā dicūt putātes aīam ex aīa eſſe:⁊ eſt in gloſ. Hiero.ſup pſalteriū. Ex q̄ apparet ꝙ hec opinio in ſua forma falſa ē ⁊ eius ꝯria vera. Jtē ſm iſtā poſitionē aīa filij q̄ fit ex aīa parentis:haberet pctm̄ in ſe:ex h ꝯfieret ex anima parētis:abſq̄ʒ hoc ꝙ tale peccatum cōtra haberet ex carne ſicut pꝫ:qꝛ ideo ponitur quod fit ex aīa: ſeʒ propter peccatum originale:vt allegat magiſter in argumento ſcdo prius facto:ſʒ cōſequēs eſt falſum.qꝛ peccati cauſa ex carne eſt nō ex aīa ſm Amb.de ꝟbis aplī.⁊ ponitur in gloſ.ad Roma.vij.ſup iſtā literā. cōdelector legi dei ſm iteriorē hoīem. vbi dicit ſic. Non habitat peccatum in aīa ſed in carne:quia peccati cauſa ex carne eſt nō ex aīa.qꝛ caro eſt ex origine carnis peccati:et per traducē oīs caro ſit cauſa peccati: aīa vero non traducit̃.⁊ ideo in ſe cām peccaꝫ

ti nō haberet. Ad idē est auctoritas Aug. expresse in quadā homil. de verbis apli ⁊ ponitur ī glo. ad Rom. vij. sup illud. Scio ꝙ nō habitat in carne mea bonū. vitium cōcupiſcētie est qđ aīa non ex ſe ſʒ ex carne contrahit. et vtraqꝫ auctoritas ponitur a mgr̄o lib. ij. diſ. xxxj. c. iiij. Similiter ex hoc poſitiōe ſequit̄ iſta: quā ipſe ꝓcedit eſſe dā natā ex teſtimonio glo. xxxij. q. ij. qđ vero. videlicet ꝙ aīa fiat ex preiacenti materia: qꝛ arguo ſic. qꝛ ſi aīa filij fiat ex aīa parentis: aut de aliquo: aut de nihilo. nō de nihilo: qꝛ tunc crearet̄: ⁊ nō ꝯtraheret culpā ſm̄ hanc poſitionē. Si fiat de aliquo: ergo fit de ſubſtātia aīe parētis: aut de ſubſtantia carnis. Nō de ſuba aīe parētis: qꝛ tunc aliqua ps aīe decideret̄: que fieret aīa filij ſicut caro decidit̄ a parēte: q̄ fit corpꝰ filij: qđ est falſum: qꝛ aīa est ſubſtātia indiuiſibilis: ⁊ nō hʒ aliquā partē: vt notū est. Si fiat de ſubſtātia carnis: cū hoc dicat poſitio quā iſte magiſter cū gloſſa allegata cōcedit eē dānatā: ſeq̄retur ꝙ hec poſitio dānata est: ⁊ est eadē cū illa quā gloſſa allegata dicit eē hereticā: ſequeret̄ etiā ꝙ aīa ſic fit de origine carnis: ⁊ ꝑ ꝯñs forma educibilis de potētia materie. cōſequentia patʒ p Aug. in li. ſuo ad Renatum de origīe aīe. Ubi verſus finē eiuſdē libri dicit ſic. De q̄ quiſqꝫ originē nature ſue ducit: de illo nature ſue genus ducere negari ſobrie nullo pacto potest. ergo ſi aīa fiat ab aīa pris vel matris de ſubſtantia carnis: ſeq̄retur ꝙ ipſa eſſet de genere carnis. Ad illud arguitur ſicut prius. aīa fit ex aīa matris vt dicit hec poſitio: aut ergo fit de aliquo tāq̄ ex materia aut nō: ſic tn̄ ꝙ vel de nihilo vel de ipſa anima matris tāq̄ de materia. Non pōt dici ꝙ fit de materia matris tāq̄ de materia: qꝛ ſm̄ eū agens ⁊ materia nō coincidunt: nec fit de carne: vt ipſe etiā dicit in poſitione. Ex quo ſequitur neceſſario ꝙ fit de nihilo: qđ est ꝓpoſitum. Iſte modꝰ arguēdi habetur ab Aug. ad Renatū cōtra Uincē. victo. ē: qui ponit aīam a deo factā eſſe: ⁊ tn̄ ꝙ nō eſt ps dei: nec natura eiꝰ: nec etiā ex nihilo est: nec dedit aliquid aliđ a deo ex quo fit tāq̄ ex materia. Cōtra quē arguit Aug. ſic. ſi dicis eā ex nihilo nō fieri: nec aliquā aliā creaturā vnde facta ſit cōmemoras: ergo a deo facta eſt: ⁊ nō niſi ex ſeipſo: ergo ex deo tāq̄ ex materia fit aīa: qđ tn̄ ipſe negas. Sic arguit ip̄ pro

Cōtra opinionem iterum arguit̄

poſito. Aīa fit ex anima matris effectiue ſm̄ hanc poſitionē. aut ergo fit ab eo tāq̄ ex materia: aut ab aliquo alio. Sed ex alio fieri negat hec poſitio: ergo ex aīa matris fit vt ex materia: ergo ipſa est pars aīe matris. Sic eñ arguit Aug. ibidē deducēdo ex opinione ꝙ aīa ſit ps dei. Ideo dico aliter tenēdo aliā viā: quā doctores dicūt eſſe catholicā ⁊ fidei conſonā. videlʒ ꝙ aīa nullo modo fit ex traduce: ſed ꝙ q̄libet de nouo ⁊ de nihilo creata eſt: ⁊ infundendo creata ⁊ creādo infuſa. ⁊ tunc reſpondeo ad euidētias inductas ꝓ opinione. Ad primū cū dr̄ ꝙ deus requieuit a ꝯdēdis nouis creaturis: qꝛ poſt illos ſex dies nullā deinceps cōdidit creaturā. Ad illud dico ꝙ ibi dictū eſt: ꝙ hʒ ītelligi ſic vt poſt illos ſex dies nullū genus creature de nouo creauit ex nihilo. Ita etiā reſpondetur ad inſtantiā ibidē factā cōtra reſponſionē cōem: que eſt ꝙ deus poſt illos ſex dies multa genera animaliū cōdidit: qꝛ tunc nō erāt niſi in rōnibus ſeminalibus. vt ptʒ lib. ij. diſt. iij. ⁊ xv. hoc cōcedo ꝙ illa genera poſt ſex dies nō creauit ex nihilo: ſed potius ex materia quā prius creauerat ex nihilo ꝓduxit. Ad aliā auctoritatē Exodi. j. vbi dicitur ꝙ oēs aīe q̄ egreſſe ſunt de femore Jacob: ſunt. lxx. illud nō videtur facere ꝓ eo: cū ibi ſumatur aīa pro toto cōpoſito ex corpore ⁊ anima. Iſte enim eſt modus loquēdi ſcripture. ſicut dicit Aug. lib. vij. de trinita. c. iiij. Ubi dicit ſic ꝯſuetum modū ſcripture noſtre tres aīas diamus: cū a parte meliori totū appellari placet. id eſt ab aīa ⁊ corpus ⁊ animā: qđ ē totus homo. ⁊ ſequitur ibidē. Ita quippe dictū eſt in Egyptū deſcendiſſe cum Jacob aīas. lxx. ꝓ tot hoīb9. Ex quo apparet ꝙ ex illa auctoritate non ſequitur ꝙ aīa fiat ex aīa. Sed iuxta literā magis videtur ſequi ꝙ aīa fieret ex carne: ſm̄ tn̄ rei veritatem neutrum ſequitur. Ad ſecundū de beato Aug. ſup Gen. ad literā. dico ꝙ Aug. ibi recitat duas opiniones: ⁊ querit nunqđ alia ſit alia probabilior ex teſtimonio ſcripture et tandem dicit. ca. xxix. ꝙ oīa de ſcriptura poſſunt ſufficienter euacuari quantum ad vtramqꝫ opinionem. Hoc tamē ſalſo ꝙ argumentū de baptiſmo paruulorū videtur euidēntius facere pro iſta opinione q̄ ponit animā fieri ex traduce q̄ pro alia: nec ideo tn̄ dicit opinionem illam eſſe verā: ſed penſatis omnibus que inueniunt̄ in ſcriptura

Opi. ꝑtenēdo pria doctoris.

Ad primū argu. opinionis ꝑcedē.

Ad ſecundū

ſacra: oĩa equalia vel eq̄liter ſuſtineri poſ-
ſunt ab vtraq; opinione. Non tñ occurrit:
dicit Aug. aliq̄d de ſcriptura ſacra: qḋ tñ vi
det accõmodatũ opinioni de creatiõe aia
rũ: ſicut illud de baptiſmo paruuloꝝ videt
apparenter facere ꝑ opinione alia. Nec tñ
ideo intẽdit dicere ꝙ ad illud neſciat reſpõ
dere: ſed tãtũ ꝙ nihil in ſcriptura ſacra tã
apparens eſt pro opinione de creatiõe: ſic-
ut eſt illud pro alia opinione. Et ꝙ hec ſit
eius intentio apparet in eodem lib. c. xvi.
Ubi cõſimilem ſententiam ponẽs dicit ſic.
Hic q̄d ꝓ ſua cã rñdere poſſint qui ſm ſcri
pturas ſanctas vel quod apud eas inuenia
tur: vel qḋ in eas nõ aduerſet: conãtur aſ-
ſerere: aĩas nouas nõ de parẽtib⁹ tractas
corporibus dari: nõdũ me audiſſe vel q̄ppi
am legiſſe confiteor. Ex quo apparet ꝙ in-
tentio ſua ſit dicere ipm nihil inueniſſe vel
legiſſe in ſcripturis ſanctis qḋ alteri opi-
nioni ſit tã cõſonũ: ſicut illud de baptiſmo
paruuloꝝ eſt cõſonũ opinioni de traduce
aĩaꝝ. cũ hoc tñ ſtat ꝙ ſatis ꝓbabiliter poſ
ſit ad illud rñdere ſm aliã opinionẽ. immo
credo firmiter ꝙ Augu. alibi fuit alterius
opinionis: videlʒ q̄ ponit creationẽ aĩarũ.
Non enim credo eũ finaliter heſitaſſe de il
lo: cũ illud videatur ſequi ex dictis ſuis. q2
enim aĩa nõ eſt corpus: ſicut liquet ex his
q̄ ipe tractat in diuerſis locis: ⁊ ſpecialiter
de origine aĩe cõtra Uincẽ. victorem lib. ij.
vbi ſpecialiter verſet circa cõcluſionẽ illã:
⁊ ꝓbat ꝙ nec eſt corpus nec forma educibi
lis de materia. illud ſeq̄tur ex dictis ſuis
de q̄ntitate aĩe ⁊ de eius immortalitate ⁊
quaſi vbiq;. Nec etiã credo ipm opinatum
fuiſſe aĩam plis decidi ab aĩa parentis: ſic
ut caro plis decidit a carne parentis: cum
aĩa ſit ſubſtãtia ſimplex indiuiſibilis ſcdm
partes. Nec iterũ credo eũ voluiſſe ꝙ aĩa
filij foret ex aĩa parentis de nihilo tñ tãꝙ
de materia; q2 tũc fuiſſet creata: vt ipſemet
arguit: ſicut dictũ eſt prius in argumẽto ſe
primo ꝯ poſitionẽ. Ex quo videt ſeq̄ neceſ-
ſario ꝙ ipſa creata eſt de nihilo a deo ſolo
Silr ꝙ hoc idẽ aliquando intellexit/ vide
tur ex hoc ꝙ ipſe opinatur de traductione
peccati originalis a parentibus in prolem
Uidet eñ vbiq; dicere ꝙ aĩa paruuli non
trahit peccatũ originale niſi ex carne. Si
tñ aĩa prolis fieret ex anima parẽtis ſicut
caro ex carne: tunc multo magis veriſimile
foret ꝙ ipſa aĩa filij traheret peccatũ im-
mediate ab aĩa parẽtis: ꝙ ab ipſa carne de
ciſa: preſertim cũ opinet ipſe ꝙ corp⁹ nihil
oĩno agit in ſpiritũ: vt aĩs allegaui de mul
tis libris ſuis. Nũc aũt non eſt dubiũ quin
ipſe velit peccatũ originale ſolũ traduci ꝑ
carnẽ: ſicut ⁊ ceteri doctores autentici: hoc
eñ apparet cõtra Julianũ de nuptijs ⁊ cõ
cu. ⁊ de baptiſmo paruuloꝝ: ⁊ ſuperi⁹ alle
gaui dictũ ſuũ argu. vj. Nec credo ꝙ aliq̄s
q̄ viderit libros eius in quibus de hac ma
teria tractat: negabit q̄n ipe velit vbiq; ma
culã originalẽ ſolũ ꝑ carnẽ traduci: qḋ tñ
nõ eſſet verũ: nec oporteret: ſi aĩa fieret ex
aĩa ad intellectũ datũ. Ideo credo Aug. ḃ
aliq̄n ſenſiſſe: licet illud expreſſe nõ inuenia
tur in ſcriptis eius. Silr illa opinio q̄ dicit
oẽs aĩas ex vna fieri: nõ placet Augu. nec
oportet ita dici ad ſaluãdũ ꝙ oẽs hoĩes in
pctõ naſcunt: imo alia opinio q̄ dicit omnẽ
aĩam creari de nouo: ſi eidẽ articulo nõ re
pugnaret: optime ſibi placeret. ergo cũ ſm
rei veritatẽ illud dictũ eidẽ articulo nõ re
pugnet: videtur ſm ipſum ꝙ ipſa ſit ꝑeli-
genda. antecedens apparet in epl'a Augu.
ad Hiero. de origine aĩe. vbi dicit ſic. Hoc
certe ſentio: ꝙ ſingulas aĩas ſingulis na-
ſcentibus etiã deus modo faciat. ⁊ ſeq̄tur.
Ecce volo vt illa ſententia etiã mea ſit: ſed
nondũ eſſe confirmo. ⁊ tunc bene poſt ſeq̄-
tur verſus finẽ epiſtole. Dãnari aĩas ſi de
corpore exirent ſine baptiſmo: ſctã ſcriptu
ra et ſancta eſt teſtis eccleſia. Unde illa de
aĩarũ nouarũ creatione ſententia ſi hãc fi-
dẽ fundatiſſimã nõ oppugnat: ſit ⁊ mea. ſi
oppugnat: nõ ſit etiã tua. Et poſt modicũ
ante finẽ ſequitur. Illã vero opinionẽ ꝙ
ex vna fiant oẽs anime: nõ diſcutere volo
niſi neceſſe ſit. atq; vtinã iſta de qua nunc
agimus: ſi vera eſt: abs te defendat: vt hoc
neceſſe iã non ſit. Ex iſtis iã oĩbus apparet
ꝙ opinio illa de creatione aĩarũ optime ſi
bi placet: dũmodo hoc nõ repugnet tradu
ctioni peccati originalis: nec alia ſibi place
ret: niſi oporteat eã opponere ad hoc ſuſti-
nẽdũ: ſed ſatis planũ eſt apud doctores au
tẽticos ⁊ modernos ꝙ creatio aĩarũ de no
uo nõ repugnat traductioni pcti origĩalis
vnde hoc etiã videtur ſequi: ſaltẽ bene poſ
ſe ſaluari: ponẽdo vt Aug. ponit: ſcʒ ꝙ illõ
pctm̃ traducat per carnẽ. ergo ipſa eſt pre
ferenda etiã ſm Aug. ſententiã. Per hoc
pʒ reſpõſio ad tertiũ. ⁊ ideo credo magis Ad ter
hoc fuiſſe de intẽtiõe Aug. licet expreſſe nõ tium.

aſſeruit. dixit tñ ſe nõ inueniſſe ad hoc au-
ctoritatem ſacre ſcripture expſſam. ꝛ nihil
aliud intẽdit ipſe. x. ſup Gen. vt dictum eſt

Ad quartũ cũ dr ꝙ Caſſiodorus videt fu- Ad q̃rtum.
iſſe iſtius opinionis libro ſuo de aia. ca. ix.
Ubi oſtendit ꝙ oẽs aie pter aiam chriſti ꝛ
primoꝝ parentũ fiunt ex traductione ꝛc.
Salua reuerentia mgr̃i: Caſſiodorus vide
tur eſſe directe cõtrarie opinionis. Ibi em̃
recitat vnã opinionẽ q̃ ponit aias creatas
corpib⁹ dari: aliã q̃ ponit aiam generari ex
aia. ꝛ dicit ꝙ ſcḋe opiniõis motiuũ fuit ori
ginale petm̃: qꝛ ſcꝫ nõ videt quõ infans q̃
peccãdi non habet voluntatẽ: reus debeat
inueniri: niſi aliqua ratione ex ipſa origine
aiarũ culpa videatur eſſe tranſfuſa. ꝛ mo-
dicũ poſt reſpõdere videt; vbi dicit ſic. Hoc
aũt veraciter fixeqꝫ credendũ eſt; ꝛ deum
aias creare occulta quadã rõne; ꝛ iuſtiſſi-
me illis imputari ꝙ primi hoĩs peccato te
neãtur obnoxie. Melius eſt em̃ ĩ occultis
cõfiteri ignorantiã: q̃ƥ periculoſam aſſume
re audaciã. Cũ dicat apoſtol⁹. Quis cogno
uit ſenſum dñi: aut quis cõſiliarius ei⁹ fu
it? Ubi expſſe fatet credendũ eſſe deũ aias
creare: licet ignoratur quõ ſic create cõtra
hunt petm̃ originale. vnde nec hoc qḋ ma-
giſter allegat ꝓ ſe: facit aliquid cõtra iſtũ
ſenſum. dicit em̃ ſic Caſſiodorus. In hunc
locũ tenor diſputationis nos perduxit; vt
aias reas ꝑ traducẽ peccati diceremus. Qui
ſi dixiſſet aias reas ꝓduci per traducẽ aia
rũ: tunc colorem habuiſſet auctoritas ſm
opinionẽ magiſtri. ſed qꝛ dicit per traducẽ
peti: nõ videt eſſe aliquo mõ opinionis ꝙ
petm̃ traduci põt: ꝛ ſi aia nõ traducat: vt
dicit alia opinio: ꝛ Caſſiod. ibidẽ innuit: vt
allegatũ eſt. ꝛ nõ eſt intentio Caſſiodo. vbi
allegatũ eſt magis ꝓ opinione cõtraria q̃ƥ
pro ſua poſitione. Ad auctoritates Aug.
ptꝫ reſponſio ſupra. Ad aliud cũ arguit
homo eſt animal maxime perfectũ: ergo ſi Ad nonum.
bi cõpetit maxima perfectio animalis: con
cedo ꝙ hoĩ cõpetit maxima pfectio aialis
qꝛ nulla pfectio creata cõpetit alicui aiali
ſicut homini cõpetit: ꝛ cõcedo ꝙ homo po
teſt generare ſibi ſimile: nõ tñ ſic ꝙ poſſit
ĩducere formã vltimã: qꝛ forma vltima ho
minis nõ eſt educibilis ab aliqua materia
ꝑ aliquã potẽtiã creatã. Sed ideo dicitur
poſſe generare ſibi ſimile; qꝛ põt diſponere
materiã tali diſpoſitione q̃ nõ põt cauſari
niſi a ſuo ſimili. nec põt ſilr pfici niſi habi-
ta forma humana. ꝛ hec ẽ maior pfectio q̃ƥ
aliqua perfectio alicuius aialis alteri⁹ ſpe
ciei. nõ tñ põt pficere materiã tali pfectio
ne q̃ ſit perfectio ſufficiens ꝛ diſpoſitio cõ
ueniens forme ĩmateriali. Silr ſicut dicit
dñs Alber. li. j. de origine aie. c. vj. Ubi di
cit ſic: ꝙ licet diſpoſitiones prime aie intel
lectiue ducãtur de potentia materie virtu
te formatiua: q̃ eſt gutta patris ꝛ matris:
hec tñ virtus formatiua non educeret eas
hoc mõ; put ſcꝫ potẽtia rõnalis ꝛ intelle-
ctualis forme exiſtãt: niſi ſm qḋ ipa forma
tiua nõ formãtur ab intellectu vniuerſalr
operãte in opatione generatiõis. Ex q̃ ſeq̃
tur ꝙ tales diſpoſitiões cauſari ĩ materia
ſit maioris pfectionis q̃ƥ ſit pfectio alicui⁹
alteri⁹ vegetabilis. vñ non ſequitur ꝙ hõ
ſit ĩperfectior ceteris rebus q̃ pñt ĩducere
formã ſue ſpeciei vltimã: ſꝫ magis ſeq̃t op
poſitũ. Et tũc ad ꝯfirmationẽ qñ ſic dr. Si
de⁹ ĩducat formã vltimã: ꝛ hõ diſponit ma Ad confirmationẽ.
teriã: ergo veri⁹ diceret ꝙ deus generaret
hoiem ꝙ hõ. Illud nõ ſeq̃tur: qꝛ generare
proprie eſt materiã decidere et infundere.
Silr deus facit aiam de materia: ideo non
põt dici ꝙ generat hoiem. homo autẽ tan
tũ facit ad generationẽ quãtũ ꝑ trãſmuta
tionẽ materie põt fieri in generatione. ꝛ iõ
vere dicitur ꝙ homo generat: ꝛ nõ de⁹. Ad Ad ſextum.
aliud cũ dr: in omni generatione vniuoca
generãs dat ſpẽm ſuo generato; nego. con
cedo tñ ꝙ generatio hoĩs eſt vniuoca. ꝛ ꝙ
agens ſcꝫ ipm generans cõicat ſpẽm cũ ge
nerato. ꝛ ex hoc nõ ſeq̃tur ꝙ aia habet fie
ri a parentibus. Et quare generãs nõ dat
ſpẽm gñato in ſpecie hoĩs: cauſa eſt: qꝛ vl-
tima forma hoĩs nõ eſt educibilis de potẽ
tia materie: ſicut eſt in oĩbus alijs genera-
tionibus. ideo argumentum nõ procedit.

Ad ſeptimũ cũ dicitur: nullũ incõueni- Ad ſeptimũ
ens ſeq̃tur ponẽdo aiam generari ex aia: il
lud nego. qꝛ etiã ex hoc ſeq̃retur ꝙ ipſa to
ta anima parentis trãſfunderetur in ani-
mã prolis: quod eſt incõueniens; vel ꝙ aia
foret educibilis de potẽtia materie: qḋ eſt
etiã ĩcõueniẽs: vl ꝙ aliq̃ ps parẽtꝭ trãſiret
in aiam ꝓlis: ꝛ ita aia parentis foret diui
ſibilis: ꝛ haberet ptẽ extra partem: quod
etiã eſt inconueniens. Silr ꝙ ipſe dicit ꝙ
nulla expreſſa auctoritas obuiat. Illud ne
go. Quia ſi nulla auctoritas in canone bi-
blie expſſe obuiat: alij tñ doctores vt alle- Ad octauũ.
gaui ſatis expſſe obuiãt. Ad aliud ſic cũ dr

Si aie ex nihilo crearenſ:tūc fili⁹ ſolū trahit carnē a parētib⁹.cōcedo. ⁊ cū dr ꝙ cū pctm̄ originale nō ſit in carne:ſequeretur ꝙ filius nō trahit pctm̄ originale a parentibus.nego pñam quia licet pctm̄ nō ſit in carne:per carnē tñ traducitur peccatū originale.⁊ cū ꝓbatur ꝙ nō:q2 ponaſ ꝙ de⁹ creet materiā oīno ſimilē carni q̄ ē in muliere:⁊ īfundat vtriqꝫ aīam:admitto:⁊ dico ꝙ tunc vna cōtrahit pctm̄: et alia non illa ſcꝫ que eſt decīſa per naturalē ꝓpagationē/habet in ſe cām macule aīe ſibi īfuſe.⁊ alia materia nō habet talē maculam: habet tamē vna materia oēm qualitatem quā hꝫ alia vel ei cōſimilē: ⁊ tūc qualitas carnis decīſe per naturalē propagationem maculat aīam ſibi coniunctā. ⁊ conſimilis qualitas ſm ſpeciem in materia de nouo creata nō maculat animā ſibi cōiunctam. Unde in iſto pūcto eſt tota difficultas de pctō originali: vel ſaltē maxima ps eius. Unde dico circa iſtā materiā.ꝙ q̄litas iſta carnis que ſm mgr̄m eſt cauſa pcti originalis ⁊ macule in anima:nō habet ex ſe ꝙ ſit fetida:vel ꝙ aīam maculet:ſed ſolū q2 vitioſe nō naturaliter cauſaſ in ipſa materia:ideo dr eſſe fetida:nec foret cauſa macule in aīa īmo nec aliqd in aīa diceref eſſe vitioſum vel habitus vitioſus rōne illius qualitatis. ⁊ ideo ſi illa qualitas cauſaref a deo:manifeſtū eſt ꝙ nō vitioſe cauſaref: ⁊ per cōſequens nec aīam macularet :nec in ſe macula carnis foret. ⁊ iō aīa que tali carni cōiungeref: nullā maculā traheret. Nūc aūt conſimilis q̄litas ſecundū ſpeciem eſt in carne decīſa per cōem ꝓpagationem ſed q2 ea vitioſe cauſaſ ſcꝫ libidinoſe cū nō poſſit exerceri cōcubitus viri ⁊ mulieris ſine libidine: ⁊ iō q̄litas illa carnis licet non ſit vitiū:vitioſe tñ cauſatur. ⁊ ideo qualitas illa aīam ſibi cōiunctā maculat. Iſtud expꝛeſſe videſ eſſe de intentione Aug. vbicūqꝫ loqtur de tali cōcubitu:⁊ precipue de fide ad Petrū parte prima āte mediū: vbi ſic inquit. Dū ſibi inuicē vir et mulier commiſcēſ vt filios generent:ſine libidine non eſt parentū cōcubitus : ⁊ ob hoc filiorū ex eoꝝ carne naſcentiū nō poteſt ſine peccato eſſe cōceptus:vbi pctm̄ in paruulos nō trāſmittit ꝓpagatio:ſꝫ libido. Nec fecunditas humane nature facit homines cū pctō naſci:ſed feditas libidinis.hec eſt ſnīa magiſtri.li.ij.ſentētia. Ideo dicit ꝙ ſi talis materia cauſareſ immediate a deo cum tali qualitate:tūc aīa filij cōiūcta nō traheret culpā nec maculā:etiam ſi de⁹ acciperet aliquā materiā talem cū tali qualitate ab aliquo alio hoie vel muliere:ita ꝙ diuideref ab ipſo hoie ꝑ potentiā diuinā vel operationē angelicā ſine libidine ⁊ vitio:nullo modo traheret aīa maculā ex cōiunctione cū tali carne. ⁊ ideo non eſt ſimile de carne decīſa per cōem ꝓpagationem:⁊ de carne creata a deo in omni qualitate ſimili alteri materie. ⁊ ideo argumentū non ꝓcedit.

Ad aliud argu. cum dr:ponaſ ꝙ cū materia fuerit in vtero diſpoſita ad ſuſceptionē anime:ꝙ tunc de⁹ nō infundat animā ⁊c. admitto. ⁊ vltra cum dr ꝙ viueret ⁊ creſceret vt prius etiam poſt expulſionē a mr̄e:⁊ fieret animal irrationale ⁊c. Iſtud non eſt ꝯtra poſitionē nec ad ꝓpoſitū. Dico tamē ꝙ nō viueret nec creſceret:q2 nullā haberet aīam.ꝙ aūt pri⁹ vixit:hoc fuit ab aīa ſiue virtute ⁊ potētia vegetatiua matris. immo data cōcluſiōe quā argumētū inducit:nihil facit ad poſitionem. ⁊ ideo trāſeo illud ⁊ argumentū īmediate ſequēs.ſ.x.q2 idem intendūt. Ad no nū ⁊ ad decimū

Ad aliā cū dicif. ſi deus quālibet aīam creat de nouo:tūc ſeqref ꝙ aie eoꝝ habēt pctm̄ originale in primo inſtāti ſui eē.vel ꝙ de⁹ eſt auctor pcti. Nego ꝯñam:⁊ cū arguiſ ꝯtra ꝑ modū magiſtri arguēdi de āgelis: ꝙ ſcꝫ aīa ī ſui pria creatiōe tota eſt a deo. ergo tota eſt bona ⁊ nō mala. Dic dr cōiter a doctoribus ꝙ omne illud qd̄ a deo eſt:bonū eſt:ſꝫ aīa in primo inſtāti ſui eſſe trahit a carne habitū malū qui eſt pctm̄. ⁊ non a deo ⁊c. Sed iſtud dictū verū eſt ſi bene intelligaſ. Si eñ intelligaſ ſic:ꝙ in inſtāti infuſionis ipſa caro aliqd agat in ipam aīam: ꝓducēdo ī eam aliquā formā:q ī ea nō foret niſi cauſaref a carne:tūc nō videſ mihi illud eſſe verū q2 ſicut als dictū ē:⁊ argumētū tāgit:corpus nihil oīno agit in ſpm̄. Si aūt ſic intelligaſ:ꝙ aliqd creatum in aīa a deo ex ſola ꝯiūctiōe cū tali carne fiat vitiū:illd verū ē vt mihi appꝫ. Unde imaginoꝛ iſto mō ꝙ aīa quo ad ſui eſſentiā ⁊ q̄ ad eſſe poſitiuū ī ſe ē a deo creata. Sꝫ cū alio creato a deo ex ꝯſortio carnis ſit vitiū ꝯcupiſcētie:qd̄ ē originale pctm̄. ⁊ veriſile eſt mihi ꝙ illud nō ſit aliud q̄ appetit⁹ habitualis adminiſtrādi ſm ea q̄ ibi carni cōueniūt. cū enim aīe inſit naturalr̄ appetit⁹ corp⁹ adminiſtrā n Ad vndecimum.

di manifeſtū eſt ꝙ talis appetit⁹ eſt incli‑
natio habitualis ad ea q̄ conueniūt corpi ta
lis aūt appetit⁹ nō pōt eē alicuius vitioſi:
qn ſit vitioſus: nec etiā pōt eſſe qn appeti
tus ipſi⁹ aīe habitualis ſit pctm̄. Sic g̃ dr
pctm̄ eſſe vł fieri ex carne: nō qꝛ caro aliqḋ
pducat in aīa: vł ī ea aliqḋ agat: ſed qꝛ ali
qḋ exiſtēs in aīa ex coniūctione cū carne ta
li vitioſe ppagata vitioſum dr: qꝛ ad vitiū
inclinās. ꝛ ſic habit⁹ ille ex ſe nō eſt vitium
ſicut nec qualitas carnis dr eſſe feditas et
macula aīe. qꝛ nō pōt eſſe vitioſe creata ꝛ
ppagata: ita appetit⁹ aīe reſpectu talis fe
ditatis dr eſſe feditas ꝛ macula aīe: qꝛ non
pōt eſſe appetitus feditatis vel macule: qn
ſit macula. Et ideo ad formā argumēti cū
dr. Aīa in ſui pma creatione tota ē a deo
cōcedo: ꝛ cū arguit. ergo tota bona ē a deo
Dico ſi loquamur de bonitate nature: totū
eſt verū. Si aūt de bonitate morali: ſic dico
ꝙ nō eſt tota bona a deo: qꝛ nō ē bona mo
raliter a deo: ſed ē mala moraliter: ꝛ hoc a
carne. Nec eſt ſimile argumentū de aīa cō‑
iuncta tali carni: ꝛ de angelo in prima ſui
creatiōe: vel etiā de aīa pmi hoīs ꝛ mulie‑
ris in ſui prima creatiōe: qꝛ āgel⁹ in ſui pri
ma creatiōe fuit talis pāſe q̄lis a deo crea
tus. ꝛ ſic aīa primi hoīs ꝛ pme mulieris.
aīe aūt alioꝝ nō ſunt tales pāſe q̄les effe‑
cte ſunt a deo p̄ma creatiōe. ſicut dicit ma
giſter li. ij. diſt. xxxj. c. viij. ꝛ cū dicta eſt: qꝛ
ſicut aliq̄lis fit ipa aīa ex ɔtactu carnis: q̄
caro nō oīno talis eſt qualis a deo in pncı‑
pio ſui eſſe effecta eſt: ita aīa ab ipſa carne
aliq̄lis effecta eſt qualis non fuit a deo: qꝛ
mō moraliter eſt rea peccati. Et p hoc pꝫ re‑
ſponſio ad aliud ſequens: cū dr. Caro ni‑
hil agit in aīam: nec peccat cōdelectādo vł
cōſentiendo carni: ergo nullo mō cōtrahit
pctm̄: cōcedo ꝙ aīa non cōſentit carni: nec
eiſdē delectatur ſaltē in paruulis: ꝛ etiā ꝙ
caro nihil agit in aīam ppe loquēdo. Ex
nō ſeqtur qn aīa ex carne cōtrahit pctm̄.
ſicut dicit mgr̄ li. ij. di. xxxj. c. iij. aīa ex con‑
ſortio talis carnis maculatur. Et cū argui
tur ꝙ aīa nūꝙ in ſe nec in aliquo alio ha‑
buit iuſtitiā originalē. hec cōcedo. ꝛ cū in‑
fertur: ergo priuatio iuſtitie originalis in
ea nihil plus eſt peccatū ꝙ ſi aīa foret crea
ta: ꝛ iuſtitia originalis nō infuſa ſibi. nego
ɔ̄nam: qꝛ tunc priuatio iuſtitie originalis
hrēt cām iuſtā: qꝛ deū pāſe: nūc nō hꝫ illā
cauſam: ſed vitium libidinis. ꝛ ideo nō eſt

Ad formā argumenti.

Ad duodecimum.

ſiſte. Ad aliud cū dr. Si vn⁹ hō infunde‑
ret corpi aīam: ex qua infuſiōe haberet aīa
pctm̄: tūc illo hoīe foret aīa illa deterior:
ſed tn̄ nullo ſapiente fit hō deterior ꝛc. Di
co ꝙ ille ablatiuus caſus abſolutus pōt ex
poni p ſi: p qꝛ: ꝛ p dū, vt videlicet ipa pro‑
poſitio ſit cōditionalis: cauſalis: ꝛ tēporal‑
lis. Si ſit conditionalis vel cauſalis: nego
ppōnē. Si tpalis: cōcedo eā. Et eodē mō
dico ꝙ hoīe ſapiente auctore fit hō deteri
or. ſꝫ tūc nō foret ſapiēs hō auctor malitie
qō intelligit Aug. Nec in propoſito deus
eſt auctor malitie vt ſic. ſicut patꝫ ex dictis
Ad vltimū cū dr: nō eſt dubiū qn de⁹ poſ
ſet dare hoī potentiā generandi ſibi ſiſte. nō tn̄ po
Dico ꝙ hō pōt generare ſibi ſiſte: nō tn̄ po
teſt dare formā vltimā. nec video quō de⁹
hoc poſſet ſibi cōicare. Nō eīn video ꝙ ſit
poſſibile hoīem aliqḋ de nihilo facere. ꝛ iō
cū aīa intellectiua nō ſit pducibilis de ali
qua materia: nō videtur mihi poſſibile ꝙ
de⁹ poſſet hoī dare potētiā gn̄andi formā
q̄ eſt aīa humana. ſi tn̄ de⁹ daret potentiā
pducēdi ineſſe talē formā: tūc dico ꝙ opor
teret ꝙ deus faceret talē formā educibilē
de potētia materie. ſed ꝙ hoc nō ſit de
facto liquet ex multis auctoritatib⁹ ſupi⁹
allegatis. ꝛ ideo etſi de⁹ poſſet hoī dare po
tētiā talē: ſatis liquet ꝙ nōdū fecit. Nunc
aūt videndū foret nū quid quilibet deſcen
dēs ab Adā p ppagationē naturalē con‑
trahit pctm̄ originale. Sed tamē ex cā dif
fero vſqꝫ alias loqui de hoc: ꝛ vado ad ar
gumentum ſecundū contra queſtionem.

Ad tredecimū.

Ad decimum quartū.

O

Secundo fuit argutū

ad principale. Si oē pctm̄ ſit iputabile ꝛc.
tunc pctm̄ veniale foret imputabile ad cul
pam. ꝛ ita peccatum remitteret in aliquo
charitatē: qꝛ foret alicuius malitie: ꝛ p cō‑
ſequēs minus bon⁹ foret quis habito quo
cūqꝫ veniali: q̄ꝫ eo amoto ceteris pibus ꝛc.
Ad illud pmo videndū eſt nūqḋ ſit aliqḋ
pctm̄ veniale. Scdo quō diſtinguit pecca‑
tū veniale a pctō mortali. Quantum ad
primū dicūt quidā ꝙ ſumēdo peccatū pro
prie p culpa: nullū peccatū eſt nec eſſe pōt
niſi mortale. ita ꝙ diſtinguendo veniale cō
tra mortale: nullū eſt nec eſſe pōt peccatū
veniale: ꝛ hoc ſumēdo pctm̄ p culpa. Pro
opinio multas hꝫ euidētias. probatur ex‑
go primo ſic. Pro enim peccato de ꝯdi‑
gno debet pena eterna ꝛ ſeparatio aīe a

Ad ſecundū princi.

Opinio q̄rundā.

Probatur opi‑
nio pri‑
ma.

ta eterna: ⁊ illa ſeparatio aīe a vita ꝑ tpe
quo nata eſſet iā habere: eſt mors aīe. ⁊ ni
hil ſeparat aīam ab illa vita niſi pctm̄: qꝛ
ſi fiat iſtātia de pena purgatorij: illa nō ꝑ
pſe ſepat aīam ab illa vita: ſꝫ pctm̄: rōne
cui⁹ ipa aīa ibidē detinet: tūc arguitur ſic.
Oē pctm̄ ſeparat hoīem a vita ſua: ſed oē
Scdo. tale pctm̄ eſt mortale: ğ oē pctm̄ eſt morta
le: ergo nullū veniale. Scdo ſic. Oē pec
catū eſt finite malitie tātū intenſiue: ⁊ nul
lū finitū eſt alio finito in infinitū maius.
nec aliqđ pctm̄ quod nō eſt pctm̄ mortale/
pōt eq̄ri pctō mortali. In qcūqꜫ em̄ ꝓpor
tione finita eſt dare vnum mortale maius
alio: ⁊ ſic de veniali ſi foret. ğ nō poſſet eq̄
ri pctō mortali in malitia: ſꝫ hoc eſt īpoſſi-
bile: ergo īpoſſibile eſt ꝙ ſit aliqđ pctm̄ ve
Tertio niale: diſtinguēdo ipm̄ ꝯ mortale. Tertio
ſic. cū omne pctm̄ ſit malū malitia moris:
tūc habēs pctm̄ actuale quātūcūqꜫ modi-
cū/eſt magis mal⁹ ꝓpter illud: ⁊ ꝑ ꝯñs eſt
minus dign⁹ ⁊ min⁹ acceptus apud deū: q̄
nō eſt acceptator ꝑſonaꝝ: nec errare pōt in
acceptādo: ⁊ ſic ꝓpter qđcūqꜫ pctm̄ foret
hō min⁹ charus ⁊ minus accept⁹ deo: ſed
oē pctm̄ ꝓpter qđ hō eſt deacceptus deo
cū fuit accept⁹ ſibi ⁊ char⁹: eſt mortale; cū
pctm̄ veniale nō ſit remiſſiuū vel corrupti
uum charitatis: ergo oē pctm̄ eſt mortale.
Et in h̄ loco loq̄tur hec opinio cōiter quō
dicim⁹ ꝙ ille q̄ eſt in pctō/ē min⁹ deo acce
Quarto. ptus q̄ꝫ ille q̄ eſt in charitate. Quarto ſic
Oē malū eſt malū qꝛ ꝓhibitū. vel iō eſt ꝓ
hibitū qꝛ malū: ⁊ ſic oē malū eſt ꝓhibitū.
⁊ cū oē pctm̄ ſit malū: ğ omne pctm̄ eſt ꝓ
hibitū; ſed q̄libet faciēs ꝯ diuinā ꝓhibitio
nē peccat mortaliter: niſi aliūde excuſetur
ergo oē pctm̄ ex ſe eſt mortale: ex quo īdif-
ferenter de oī pctō ꝓhibet peccare: indif-
ferenter ⁊ gn̄alr̄ de oī pctō debꝫ intelligi
preceptū. ⁊ ſic oē pctm̄ eſt ꝯ diuinū p̄ceptū
Sub aliaforma. ğ ⁊c. Uel ſic: ponat ꝙ de⁹ p̄ciperet alicui
ꝙ nullo pctō peccaret: tunc quocūqꜫ pctō
peccaret: ipſe peccaret mortaliter: ⁊ talis
nō aliter obligaret q̄ꝫ nos mō de facto ob-
Sub aliaforma. ligamur. ğ ⁊c. Uel detur preceptū de nolle
peccare: ſicut dictū eſt. vade: noli amplius
peccare. Sed illud datū ſit in p̄cepto: tunc
q̄cūqꜫ volūtas peccādi eſt pctm̄ mortale.
ſed mō ſic obligamur īdifferēter ad oē pec
catū vitādū ꝑ p̄ceptū illud noli peccare. et
venerabilis Anſ. dicit expreſſe: ꝙ deus p̄-
cepit nobis ne peccem⁹. ergo q̄cūqꜫ homo
peccat: ipſe facit cōtra diuinū p̄ceptū: qđ
de ſe eſt peccare mortaliter. iuxta illud nu
meri. xv. Uerbū em̄ dn̄i cōtēpſit: ⁊ p̄ceptū
eius irritū fecit: idcirco delebitur ⁊ porta-
bit iniquitatē ſuā: ⁊ peribit de pplo ſuo. ğ
p̄ceptū diuinū indifferēter obligat ſub pe
na pcti mortalis. ğ ⁊c. Quinto ſic. Nullū Quinto
eſt pctm̄ niſi in volūtate: ꝓprie loquendo
⁊ maxime de actuali: ita ꝙ nūq̄ eſt pctm̄
actuale niſi cōſentiēte volūtate ⁊ libere: ſꝫ
q̄ñcūqꜫ voluntas libere cōſentit illecebre
vel illicite cogitationi: tūc pctm̄ eſt morta-
le: vt deducit mgr̄ li. ij. di. xxiiij. ergo omne
pctm̄ eſt mortale ⁊c. Sexto ſic. Illud eſt Sexto
vniuerſaliter ⁊ indifferenter verū de omni
pctō ſiue magno ſiue paruo: videlꝫ ꝙ ipſo
manēte ꝓ tūc rōne illius pcti eſt habens
ipm̄ indignus vita eterna: que eſt vita aīe
⁊ manēte illo pctō dignus eſt ſeparatione
illius vite rōne illius pcti: ⁊ quocūqꜫ pctō
dato magno vel paruo cū ſua ſequela/eſt
hō indignus ⁊ nō acceptus ad vitā eternā
ergo paritas eſt ex parte oīs pcti quo ad
ſeparationē a vita: que ſeparatio eſt mors
aīe: licet aliter ſit ex parte pene ſenſus de-
bite iuxta grauitatē peccati: ergo indiffe-
renter debetur ꝓ omni pctō ſeparatio vite
ab aīa; licet magis tn̄ ꝓ vno puniat vtpo
te ꝓ homicidio ꝙ ꝓ altero. ⁊ ſic ꝓ oī pctō
ipſo manente debetur ſeparatio vite. ⁊ ſic
ſi ſemꝑ maneret pctm̄: ſemꝑ ſeparabitur a
vita. ğ ⁊c. Itē arguitur ſic. Nulla eſt diffe Septimo.
rentia formalis ⁊ eſſentialis q̄ peccatū ve
niale diſtiguit a mortali: ergo ſpecifice nō
diſtinguitur. ptꝫ aſſumptū diſcurrendo ꝑ
ſingula. ⁊ vltra: cū nihil aliud ſit pctm̄ mor
tale niſi omne illud propter qđ q̄s puniet
eternaliter in inferno: ⁊ talia ſunt morta-
lia magna dicente ſaluatore. Ite maledicti
in ignē eternū. ergo nullū eſt pctm̄ venia-
le: diſtinguēdo veniale ꝯ mortale. Propter
hec argumēta videt q̄buſdā ꝙ nulla ſunt
peccata venialia; ſed omne peccatū ē mor-
tale quantū eſt de ſe. Ad idē addo q̄dā
alia: ⁊ arguo ſic primo. Si aliquod foret ve Octauo.
niale pctm̄ ex ſuo gn̄e: tūc tale pctm̄ quan
tū eſſet ex ſe/nō induceret mortē eternā. et
cū peccās nō poſſit hr̄e vitā eternā ſine ſa
tiſfactione ſm̄ Anſel. ſequeretur ꝙ aliquis
poſſet cōdigne ſatiſfacere ꝓ tali peccato: ⁊
ita poſſet ex cōdigno mereri remiſſionē ta
lis peccati. ꝯñs eſt falſū: qꝛ ſubducta gra-
tia remiſſionis: nullus poteſt ſatiſfacere ꝓ

quocūq; pctō: vt deducit Anſ.j. cur deus
homo a.c.xij. vſq; ad.xvj.⁊ a.xvj. vſq; in fi
nē. ſiſr Aug. in libris ſuis de mēdacio et
cōtra mēdaciū. vbi videt̄ declarare ꝙ pec
catū leue nō deberet fieri ꝓ aliqua re crea
ta: ḡ ꝑ nullā rē aliā a deo pōt ꝓ eo ſatiſ
Nono. facere. Itē maior pena debet̄ ꝓ veniali
etiā de mīa dei: ꝙ̄ aliquis ſanctus eſt vnq̄
paſſus in vita: vel ꝙ̄ aliq̄s cogitare pōt: q̄
pena purgatorij. ḡ de rigore iuſtitie null⁹
pōt ſatiſfacere ꝓ veniali ſi aliqđ tale ſit. ſi
ergo nullus pōt ſatiſfacere in vita iſta: ⁊
certū eſt ꝙ alibi nō pōt aliq̄s ſatiſfacere:
ergo ſi hō decederet cum ſolo veniali ſine
gratia: puniret̄ ⁊ eternalr̄ maneret in culſ
pa: ergo eternalr̄ deberetur ſibi pena. pꝫ
ꝯſequētia: q̄ culpa ex ſe eſt meritum ꝑene.
Decio. Itē Aug. li. ij. de baptiſmo paruulorū
bene infra principiū/ꝯtra illos qui dicunt
hoīes poſſe nō peccare: q̄ ſi nolūt nō pecſ
cant. dicit ꝙ ad nōnulla ſuperāda pctā vl̄
Alſini que male ꝯcipiunt̄: vel que male mētiunt̄:
tiātur. magnis aliqn̄ ⁊ totis viribus eſt opus vo
luntatis: quas nos nō ꝑfecte in oībus adſ
hibituros preuidit q̄ ꝑ ꝓphetā dici voluit.
Nō iuſtificabit̄ in ꝯſpectu tuo oīs viuēs.
Tales itaq; futuros dn̄s ꝓuidēs: quedam
ſalubria remedia ⁊ vinculū peccatoꝝ dare:
⁊ etiā poſt baptiſmū valere voluit: opera
ſcꝫ miſericordie: cū dicat. Dimittite: ⁊ dimit
tet̄ vobis. date: ⁊ dabit̄ vobis. Ubi ſatis
innuit peccata ab homine vitari nō poſſe:
ꝙ talia forent mortalia quantū ex ſe eſt: ni
ſi foret miſericordia dei. ⁊ ſubdit immedia
te poſt. Quis inquit cū aliqua ſpe adipiſ
ſcēde ſalutis eterne de hac vita migraret:
manēte illa ſnīa. Quicūq; totā legē īpleſ
uerit: in vno aūt offēderit: fact⁹ eſt omniū
reus: niſi poſt paululū ſequeret̄: ſic loquiſ
mini: ⁊ ſic facite tanq̄ ꝑ legē libertatis in
cipiētes iudicare ⁊c. Ubi ſatis apparet ꝙ
niſi fuerit gratia ꝑ quā remittunt̄ peccata
nullus quantūcunq; modicū peccaret: cū
aliqua ſpe ſalutis ab hac vita emigraret.
Undeſ ergo ⁊c. Preterea ſic. Si aliqđ eſſet veſ
cimo. niale ex genere: quodlibet bonum opus ex
genere eſſet ꝓ eo ſatiſfactoriū. ꝓbatur cōſ
ſequētia: quoniā quodlibet tale minueret
mortale: igit̄ tolleret veniale: ⁊ ꝑ ꝯſequēs
Duode aliquod veniale poſſet totaliter excuſari.
cimo. Itē ſi aliqđ foret peccatū veniale ex geſ
nere: tunc quelibet pena tali ꝯdigna foret
minor omī pena mortali ꝯdigna; ergo nul
la pena mortali cōdigna poſſet iuſte ꝓ ta
li peccato infligi. ꝯn̄a pꝫ: q̄ quelibet talis
foret maior ꝙ̄ aliqua ſibi cōdigna: ⁊ ꝑ cōſ
ſequēs nullū tale veniale ex genere poſſet
prohiberi ſub pena peccati mortalis. ꝯn̄s
eſt falſum: q̄ illud qđ de ſe non eſt malum
pōt ꝓhiberi ſub pena peccati mortalis: vt
pꝫ. viij. ſuper Gen̄. c. v. Dic r̄ndetur ſic. R̄n̄ſio:
ꝙ ſi illud qđ eſt veniale de ſe: ꝓhibeat̄ ſub
pena peccati mortalis: tunc cum cōmittit̄/
erit mortale nō ex ſuo genere: ſed ex circūſ
ſtantia precepti. Cōtra hoc arguit̄ ſic. pꝛſ Cōtra
batur ꝙ veniale ex genere poſſit ꝓhiberi r̄n̄ſionē
ſub pena peccati mortalis: q̄ ſubducto ſta Primo
tuto precepto/pena peccati mortalis foret
maior ꝙ̄ aliqua cōdigna veniali tm̄: igit̄
talem penā infligere pro veniali tm̄ foret
punire vltra cōdignum: ergo ꝓhibere pec
catū veniale ſub tali pena/eſt ꝓhibere ilſ
lud ſub maiori pena ꝙ̄ aliqua pena ſibi cō
digna: qđ eſt irrationabile. Itē ſm̄ iſtam Scđo.
r̄n̄ſionem ꝓ qualibet trāſgreſſione preceſ
pti poſſet infligi pena quātacūq;. ergo cū
quodlibet veniale ex genere ſit ꝯtra prece
ptū: ſequit̄ ꝙ pro quolibet tali poſſet que
cunq; pena infligi: ⁊ ꝑ ꝯſequēs pena eter
na debita ⁊ ꝯdigna mortali. Qꝫ aūt quodſ
libet veniale ſit ꝯtra preceptū: apparet exſ
preſſe ꝑ beatū Augu. de baptiſmo paruu
lorum. lib. ij. in reſponſione ad. iij. queſtioſ
nem verſus finē. vbi dicat ſic. Nō eſt negā
dum hoc deū iubere. i. nos in facienda iuſ
ſtitia debere eſſe ꝑfectos: vt nullum habea
mus omnino peccatū. nā nec peccatū erit
aliq̄d: ſi nō diuinitus iubeat̄ vt non ſit ⁊c.
Item apparet ꝑ beatū Bern̄. de preceſ Tertio.
pto ⁊ diſpenſatione. c. vj. vbi dicit ꝙ oīe
peccatum cōtra dei mandatū preſumitur.
Item de ſpiritu ⁊ litera. c. ij. dicit Aug. Quarſ
ꝙ illo precepto nō concupiſces: ꝓhibetur to:
oē peccatū. Item Ambro. libro de para Quito
diſo dicit ſic. Nō cōſiſteret peccatū: ſi interſ
dictio non fuiſſet. Propter hec ⁊ alia que
poſſunt adduci: dicunt aliqui ꝙ nullū pec
catū eſt veniale ex genere: ⁊ hoc loquendo
de peccato ꝓprie: ⁊ ſumēdo peccatū ꝓ cul
pa. Sed tn̄ iſtud videt̄ mihi minus veſ Cōtra
rū: ⁊ doctores vident̄ eſſe in cōtrariū. Ber opinio
nard. eñ vbi allegat̄ de precepto ⁊ diſpen
ſatione. c. vj. videt̄ oſtendere ex intētione
ꝙ aliqua inobedientia ſit peccatū veniale
⁊ nō mortale. ⁊ hoc ſumēdo peccatum veſ
niale ꝓ reatu vl̄ culpa ꝓprie. Ibi eñ oſten

dit ꝙ nõ oĩs inobediẽtia ſit pctm̃ mortale:
per illud qd̃ dicit ſcriptura. Si qs peccaue
rit: aduocatũ habem⁹ in celis apud deũ pa
trem: ⁊ ipſe eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̃is.
Et ꝓpbãt inquit Bern̄. de chriſto dicit ꝙ ꝓ
tranſgreſſoribus orauit: nõ tamen ꝓ cõte
ptoribus legiſ ſupplicaſſe. quõ ꝗ perire po
terunt/ ꝓ quib⁹ ſaluator rogat ne pereãt?
igiſ videſ dicere ꝙ chriſt⁹ orauit ꝓ peccãti
bus: nõ tñ ꝓ peccantib⁹ mortalr̃. Silr̃ ar
guit alr̃. ſaluator in euang. ſub noĩbus tra
bis ⁊ feſtuce graues leueſq̄ diſcernit ino
bedientie culpas: gradatim diſtinguens q̃
cuiq̄ reatui pena debeatur: cũ aliũ iudicio
aliũ gehenna: aliũ ꝯſilio reũ ꝓteſtetur. nõ
ergo ſequiſ vt ſi ſuperiorib⁹ diuina deſ ĩ p̄
ceptis auctoritas: ꝙ ideo nullũ ĩ ſubditis
ſit leue aut veniale pctm̃. q2 ſi deſ mortale
eſſe cui debeſ gehẽna: quale erit peccatum
illud qd̃ reũ tm̃ facit iudicio? nec tñ eſt eſſe
reatũ qd̃ aliquẽ iudicio reum ſtatuit: ⁊ per
ꝯñs nec pctm̃. ⁊ omne pctm̃ quo cõtra dei
mãdatũ p̄ſumiſ: inobediẽtia diciſ. Ex quo
ſequiſ ꝙ aliq̃ ſit inobediẽtia: ⁊ criminoſa
nõ ſit. ⁊ aliqd̃ eſt pctm̃ leue vel veniale: qd̃
tñ non humani ſed diuini precepti ſtatuit
trãſgreſſorẽ. hoc ſatis exp̄ſſe dicit Bern̄. ali
qd̃ eſſe pctm̃ ſiue reatũ qd̃ nõ eſt mortale:
ſed veniale tantũ. Ad hoc videſ mgr̃ eſſe. ij
ſenten. diſt. xl. c. vij. vbi dicit ſic. Pctõꝝ duo
ſunt genera: mortaliũ. ſ. ⁊ venialiũ. morta
le em̃ eſt hoc per qd̃ quis mortẽ eternã me
retur. veniale qd̃ hoĩem vſq̄ ad reatũ per
ennem mortis nõ grauat: verũtñ penã me
retur: ſed facile indulgetur. ⁊. iiij. lib. di. xxſ.
hec etiã eſt ſententia Aug. de natura ⁊ gr̃a
fere in medio. vbi cõtra illũ hereticũ q̃ aſſe
rit multos iuſtos in hac vita fuiſſe ſine pec
cato: oñdit nullũ oĩno fuiſſe excepta btã vir
gine/ immunẽ a pctõ: ⁊ hoc dicit exp̄ſſe de
Abel: ⁊ poſt dicit ꝙ multi iuſti fuerunt: et
ſine pctõ nõ fuerunt: ⁊ certũ eſt ꝙ ipſe ſu
mit pctm̃ pro culpa. q2 alr̃ nõ eſſet ad ꝓpo
ſitum ſue intentionis. Item ad hoc eſt ſnĩa
quaſi omnium doctoꝝ: ⁊ ideo nõ opꝫ plura
Opĩn. doctõ. ad hoc allegare. Ideo dico ꝙ ſumendo
pctm̃ proprie ꝓ culpa ſiue reatu vel merito
p̄ Rñſio. pene: aliqd̃ eſt pctm̃ veniale ex genere. ⁊ ꝙ
nõ omne pctm̃ eſt mortale. Nunc reſpõdeo
ad arg. ad argumenta facta ꝓ parte illa. Ad pri
Ad primum. mum cũ dicitur: omne peccatũ ſeparat ani
mã a vita ſua: ⁊ oẽ qd̃ ſeparat aĩam a vita
ſua/ eſt mortale, ergo ⁊c, nego maiorẽ, vide

licet ꝙ omne peccatũ ſeparat animã a vita
ſua. Et ſi arguitur ſic. quodlibet peccatũ eſt
incõpoſſibile vite eterne. ergo quodlibet ſe
parat a vita eterna. Dico ꝙ ſumendo vitã
eternã ꝓ beatitudine patrie: tunc añs eſt
verũ: ꝙ omne peccatũ eſt incõpoſſibile vi
te eterne: quia nullũ peccatũ eſt cõpoſſibile
beatitudini patrie. Sed tunc nõ ſequitur:
omne peccatũ ſeparat a beatitudine patrie
ergo omne tale eſt peccatum mortale: quia
nõ omne tale ſeparat a charitate. ⁊ ideo cũ
charitas ſit vita aĩe: ⁊ poſt patebit ꝙ aliqd̃
peccatũ ſit cõpoſſibile charitati: ſequitur ꝙ
non omne peccatũ ſeparat animam a vita Ad ſe
ſua: ideo illa maior eſt negãda. Ad aliud cundũ.
cum dicitur. Omne peccatũ eſt finite mali
tie tantũ intenſiue: ergo ⁊ peccatũ veniale
ſi foret: foret finite malitie intenſiue tantũ.
concedo totũ iſtud: ⁊ concedo etiã ꝙ omne
mortale eſt finite malitie intẽſiue. ⁊ dico ꝙ
quodlibet mortale excedit improportiona
biliter quodcumq̄ veniale: ſicut indiuidu
um vnius ſpeciei excedit indiuiduum alte
rius ſpeciei. ⁊ ita nego iſtam: nullum fini
tum excedit aliud infinite. tñ hec põt diſtin
gui ⁊ dupliciter intelligi. Uno modo vt ſit
ſenſus: nullũ finitũ excedit aliud ꝑ exceſſuꝫ
infinitũ: ⁊ iſte ſenſus verus eſt. Aliter vt il
le ſit ſenſus: nullũ finitũ excedit aliud fini
tum infinite. i. nullũ finitũ excedit aliud im
proportionabiliter: vel vltra q̄ꝫ in aliqua ꝓ
portione numerali: ⁊ ſic illa falſa eſt: ⁊ ideo
neganda. Sic omne pctm̃ mortale excedit
veniale. Et ſi arguitur ſic. ſi aliqd̃ finitum Obiectio.
excedit aliõ infinite ad ſenſum datũ: opꝫ ꝙ
ꝯueniant in aliquo vno in quo cõparetur:
ita ꝙ vnũ illoꝝ excedit aliõ infinite quo ad
illud in quo cõparantur. ⁊ tunc cũ vtrũq̄
illoꝝ habeat diuiſibilitatẽ de illo in quo cõ
parantur: ſequiſ ꝙ infinite maius alio ꝯti
neat infinities plus de illo in quo ꝯueniũt
q̄ꝫ aliud minus eo: ꝗ excederet ipm ꝑ exceſ Rñſio.
ſum infinitũ. Ad illud dico ꝙ vnũ finitũ
excedit aliud infinite. ⁊ ꝯcedo ꝙ talia duo
ꝯueniunt in aliq̃ cõi: puta in aliq̃ cõceptu:
vel potius ſeipſis ꝯueniunt in aliq̃ gñe. et
ꝯcedo ꝙ maius illoꝝ plus ꝯtinet de perfe
ctiõe illius gñis q̄ꝫ aliud ĩproportionabilr̃:
ſꝫ tñ nullũ ꝯtinet in ſe eq̃le minori: nec cõi
cans cũ eo in ſpẽ. Si tñ ꝯtineret aliq̃d cum
eo ⁊ cõicans in ſpecie: tũc argumẽtũ foret
bonũ: ſed hoc nõ eſt verum: ideo argumẽ
tum nõ ꝓcedit. Ad aliud cum dr̃, omne Ad tertium.

pctm̄ eſt malum malitia moris. Dic dico ꝙ malitia ḋr equoce de malitia morali et veniali. cōcedo tn̄ ꝙ omne pctm̄ eſt malū aliquo mō: vel ſm q̄d vel ſimplr. Sed dico ꝙ malitia venialis nō ſuffiat ad denominandū aliquē malū moraliter. ⁊ hoc ex ſe. nec ꝑ veniali eſt aliq̄s deacceptus deo poſtq̄ fuit acceptus. concedo tn̄ ꝙ eſt aliqualr minus acceptus ꝓpter veniale: vt poſtea patebit

Ad q̄rtum. Ad quartum cum ḋr: omne malum vel eſt malū q2 ꝓhibitū: vel ecōtrario ideo eſt ꝓhibitū q2 malū: ergo omne malū eſt prohibitū: hoc ꝯcedo. ⁊ cū arguiṫ vltra: omne malū eſt ꝓhibitū a deo: ergo quecūq3 ⁊c. nego cōſequētiā: q2 ſicut allegaui a Bern̄. aliqua inobediētia eſt venialis nō mortalis: et tamē quelibet inobediētia eſt trāſgreſſio precepti. ergo ⁊c.

Ad q̄ntum. Ad aliud cum diciṫ: peccatū nunq̄ eſt niſi in volūtate ⁊ ea cōſentiente. hoc concedo: loquendo de peccato actuali. Sed cū ḋr: q̄libet cōſenſus volūtatis eſt liber: ⁊ oē tale reſpectu illiciti eſt mortale: nego vtrūq3 illorum: q2 nō omnis conſenſus eſt liber: vel dato ꝙ ꝯſenſus nō ſit niſi act9 liber voluntatis: adhuc nego ſaltē illud/ꝙ omnis cōſenſus reſpectu illiciti eſt peccatū mortale. hoc em̄ eſt falſum vt poſtea declarabo: ⁊ hoc ſupponit argumētū: ideo nō ꝓcedit.

Ad ſextum. Ad aliud cū ḋr: indifferenter verum eſt de omni peccato magno vł paruo/ꝙ habēs illud pro tunc eſt indignus vita eterna ḡ quātū ad h̄ paritas eſt. nego ꝯn̄am: q2 licet hn̄s q̄ocumq3 pctm̄ ſit indign9 vita pro tūc: id eſt nō ſit dign9 vita: h̄ ē tn̄ v̄a/ꝙ aliq̄ȯ pctm̄ facit hoīem ſimplr indignum vita eterna: puta mortale: aliq̄ȯ v̄o nō facit eum ſimpliciter indignū vita eterna: puta veniale. licet em̄ habēs veniale nō ſit dign9 habere vitā eternā ꝓ tūc: eſt tn̄ ſimplr dign9 vita eterna. ſec9 aūt eſt de habēte pctm̄ mortale.

Ad ſeptimū. Ad aliud cū ḋr: nulla eſt differentia eſſentialis ⁊ formalis qua veniale differat a mortali. id nego. que autem ſit differētia diceṫ in ſcd̄o articulo principali hui9.

Ad octauū. Ad aliud cū ḋr: ſi aliq̄ȯ foret peccatum veniale ex genere: tūc tale pctm̄ quātū eſſet ex ſe nō induceret mortem eternam. cōcedo ꝙ tale pctm̄ quātū eſt ex ſe nō inducit mortē proprie loquēdo. ⁊ cū inferṫ: ergo tūc peccans tali peccato poſſet ſatiſfacere pro tali pctō ad ꝯdignū: cōcedo ꝙ exiſtens in charitate pt ſatiſfacere ꝯdigne ꝓ veniali. ⁊ cū arguiṫ ꝙ ſine grā remiſſiōis nullus poſſet ſatiſfacere cōdigne ꝓ quocūq3 peccato: vt ſupra argutū eſt ꝑ Aug. ⁊ Anſ. h̄ cōcedo: q2 ſubducta grā nō poſſet ꝓ eo ſatiſfacere. ⁊ non ſeq̄tur vltra ex hoc ꝙ q̄ȯlibet tale ſit peccatū mortale ex gn̄e: vt poſt diceṫ.

Ad nonum. Ad aliud cū ḋr: maior pena debeṫ ꝓ veniali/q̄ vnq̄ paſſus eſt aliq̄s in vita iſta ⁊c. Dico ꝙ ſi pena purgatorij debeaṫ pro venialibus: non ſequiṫ ꝙ nullus in vita iſta poſſit ſatiſfacere ad ꝯdignū pro veniali. ⁊ cā eſt: q2 aliqua operatio vite pn̄tis efficacior eſt ad ſatiſfactionē: q̄ aliqua oꝑatio vel paſſio future vite: cū aliqua oꝑatio vite pn̄t3 eſt meritoria remiſſionis culpe ⁊ diminutionis pene purgatorij. ſed cum nulla operatio nec paſſio future vite ſit meritoria: ideo nō ſequitur: de hoc tamē al's erit ſermo.

Ad decimū. Ad aliud de Aug. dico ꝙ auctoritas vera eſt ad iſtū ſenſum ꝙ nullus decedēs cū veniali quocūq3 abſq3 gratia/aliquam poſſet habere ſpem adipiſcende beatitudinis. ⁊ hoc ſatis appareret: q2 ip̄e vocat legem libertatis gratiam: ⁊ dicit ꝙ ſine lege libertatis non poſſet aliquis habere ſpem beatitudinis. ⁊ ex hoc nō ſequitur quin aliq̄ȯ ſit peccatum veniale ex genere.

Cōtra rn̄ſionē ad arg. Sed cōtra. imaginemur ꝙ aliq̄s foret in pctō veniali ſine omni gratia gratum faciente: ſine omni pctō mortali: hoc em̄ eſt imaginabile: immo aliqui doctores videnṫ dicere hoc fuiſſe poſſibile ſm legē: q2 doctor ſubtilis dicit expreſſe ꝙ Adā potuit peccaſſe venialr in ſtatu innocētie. ponaṫ ḡ ꝙ aliq̄s talis decedat: aut dānabiṫ aut ſaluabiṫ: vt expſſe pz ex auctoritatib9 Aug. ⁊ rn̄ſione iā data. ſi dānaṫ: ⁊ non niſi pro pctō ſuo: ḡ tale pctm̄ quātū eſt ex ſe/eſt meritū dānatiōis. ḡ illȯ pctm̄ imo q̄ȯcūq3 eſt mortale quātū ex ſe eſt. ḡ q̄ȯlibet pctm̄ ex ſuo gn̄e mortale eſt.

Rn̄ſio. Ad illud dico ꝙ in illo caſu ſic decedēs dānabiṫ. ⁊ dico ꝙ ſuū pctm̄ eſt veniale ex ſuo genere: per accidēs tn̄ eſt mortale: q2 ſeparat a vita: ⁊ hoc non eſt niſi ꝑ accidēs. quātū em̄ ex ſe eſt/non repugnat charitati. ideo non eſt mortale niſi per accidens. ſ. q2 ſic decedens non habuit charitatē anteq̄ deceſſit: ⁊ deceſſit in pctō: ideo precluſa eſt ſibi via vite: ⁊ ideo cōcedo ꝙ aliq̄ȯ veniale ex gn̄e per accidens poteſt eſſe mortale: ſicut econuerſo aliq̄ȯ mortale ex gn̄e pōt eſſe veniale. et totū illud magis patebit ex q̄rto articulo.

Ad vndecimū. Ad aliȯ cū ḋr. ſi aliq̄ȯ foret veniale ex gn̄e: tūc q̄ȯlibet opus bonū ex gn̄e poſſet ſufficere ad ſatiſfacien-

dū ꝓ tali veniali. Dico ꝙ de forma nō ſeqꝛ-
tur: ʒ forte ꝯcluſio ſit vera. Et cum arguiꝛ
ꝙ ſic: qꝛ quodlibet tale opꝰ minueret mor-
tale cū eo ꝯiunctū. admitto h̄ grā argumē-
ti. ⁊ nō ſequiꝛ ex hoc ꝙ tolleret veniale: ſic-
ut patet p eādem imaginationē de potētia
motiua ⁊ de potētia reſiſtitiua: ꝙ et ſi reſi-
ſteretur / poſſet minui ⁊ fieri minor reſiſten-
tia per aliquā potentiā motiuam: nulla ta-
mē potētia motiua finita poſſet facere ꝙ
nō foret reſiſtētia. ita in ꝓpoſito bonū opꝰ
vel circūſtātia bona poſſet minuere venia-
le: nō tn̄ ex hoc ſequiꝛ ꝙ aliquod poſſet to-
taliter excuſare: ideo argumētū non valet.

Ad duodecimū. Ad aliud cū dicitꝛ: ſi aliqḋ eſſet veniale ex
genere: tūc omnis pena tali cōdigna foret
minor omni pena mortali condigna. cōce-
do. ⁊ cum arguiꝛ ꝙ tūc nō poſſet ꝓhiberi
ſub pena peccati mortalis: nego ꝯñam. ⁊
cū arguiꝛ ꝙ nō: qꝛ talem penā ſtatuere ꝓ
tali pctō foret punire vltra cōdignū: qḋ fo-
ret irrationabile. dico ꝙ nō opꝫ. ſicut enim
deus iuſte pōt infligere penā ſine merito
pene ſi vellet: ita pt punire pctm̄ pena ma-
iore q̄ꝫ ſibi cōdigna: ideo argumētū nō ꝓ-
cedit.

Reſolutio doc. Teneo ergo ꝙ aliqḋ eſt peccatū ve-
niale ex genere: ita ꝙ non omne peccatum
quantū ex ſe eſt / ſit pctm̄ mortale. ʒ tn̄ alia
pars ſit valde ꝓbabilis: vt mihi apparet:
qꝛ tn̄ nō videtꝛ eſſe conſona dictis doctoꝝ:
ideo teneo partem iſtam.

Q Articulus ſecūdus. Nūc videndū eſt in quo
differūt peccatū mortale ⁊ veniale: ⁊ iſte
eſt ſecundus articulus. Circa qḋ eſt ſciēdū
ꝙ doctores de hoc loquunꝛ diuerſimode.
dñs Albertꝰ ſup ſcḋm ſniarum. q. vj. dicit
ꝙ difficile eſt dare differētiam īter venia-
le ⁊ mortale. verūtamen beatus Augu. pri-
mo de libe. arbi. docet ītelligi per q̄d vnum
differt ab alio. vbi dicit ꝙ libido eſt cauſa
omnis peccati. Eſt autem libido improba
volūtas qua moratꝛ aīa rōnalis ad hoc ꝙ
delecteꝛ in creatura. tūc ſi illa volūtate di-
ligit creaturā plus q̄ deū: pctm̄ eſt veniale

Inſtātia. Sed ex hoc videtꝛ ſequi ꝙ nullū eſt tantū
flagitiū: q̄n etiam ſciēter poſſet fieri abſqꝫ
pctō mortali. ponatꝛ eīm ꝙ aliq̄s velit adul-
terari ꝓpter deū: qꝛ exiſtimat ꝙ illud pla-
cet deo. tūc manifeſtū eſt ꝙ illo actu dili-
git deū plus q̄ creaturā: ꝗ illo actu nō pec-
cat mortaliter. Cꝫ aūt illo actu plꝰ diligit
deum q̄ creaturam pꝫ: qꝛ fruitur deo dili-
gendo ipſum ꝓpter ſeipſum: ⁊ vtitur crea-
tura. ⁊ quelibet fruitio vt ſic / eſt maior dile-
ctio q̄ aliq̄s vſus vt ſic. ergo talis plus di-
ligit deum q̄ creaturā. ergo nō peccat mor-
taliter. qḋ eſt falſum: qꝛ ſic poſſet argui ꝙ
illi q̄ occidebāt chriſtū / credētes ſe obſeq̄ū
preſtaſſe deo: nō peccaſſent: ⁊ hoc mortali-
ter: qḋ nō eſt verū.

Solutio. Sed forte diceretur ꝙ
in caſu illo aliq̄s vult adulterari vel occi-
dere: q̄ credit ſe faciendo placere deo: ⁊ ꝙ
pōt eſſe ꝙ peccet mortaliter: ⁊ poſſet eſſe ꝙ
non peccet. Si eīm illa ignorātia ſit inuici-
bilis: excuſat vel in toto vel ſaltem a culpa
mortali. ⁊ poſſibile eſt ſatis ꝙ aliq̄s ſic ve-
lit ex ignorātia inuincibili. ideo concluſio
eſt ſatis poſſibilis.

Cōtra ſolutionē primo. Si iſtud non ſoluit: qꝛ
ponatꝛ ꝙ aliq̄s ex culpa ſua īcidat in igno-
rātiam craſſam: qua credit occidere chriſtū
ꝓpter deum: plus diligit deum q̄ diligit
occidere chriſtū: ergo nō peccat niſi venia-
liter ex poſitione. ⁊ aſſumptum ꝓbatur vt
prius. iſte nō diligit occidere chriſtū niſi ꝓ-
pter deū: ergo plus diligit deū q̄ occide-
re chriſtū. ergo illud nō ſoluit.

Scḋo. Itē ex hac
poſitiōe nō ſequiꝛ ꝙ ſolū illud peccatum
vere foret veniale: quo q̄s plꝰ diligit deum
q̄ creaturam. ergo tūc quilibet actus quo
quis diligit creaturam: ⁊ nō deū: foret pec-
catū mortale: qḋ eſt falſum: qm̄ multi tam
exiſtētes ī charitate q̄ꝫ exiſtētes extra cha-
ritatem diligūt creaturā: q̄n non cogitant
de deo oīno. ergo ⁊c.

Solutio. Dic forte dicatꝛ ꝙ il-
lud eſt peccatum veniale: quando aliquis
ſic diligit creaturā: qꝛ ſi actualiter cogita-
ret de deo cum illa creatura: tunc p̄pone-
ret deū illi creature.

Cōtra ſolutionem. Iſtud etiā non ſoluit:
qꝛ tunc aliq̄s de facto peccaret. ⁊ tn̄ incer-
tū foret vtrū peccaret venialiter an morta-
liter. qḋ eſt falſum: qꝛ tūc incertū foret num-
quid talis foret in charitate an extra cha-
ritatē. qḋ eſt impoſſibile. ⁊ ꝯñam probo: qꝛ
ponatꝛ ꝙ aliq̄s exiſtēs in charitate vel nō
exiſtēs ī charitate nō eſt cura: diligat crea-
turā: ⁊ nō cogitet de deo: tunc poſſibile eſt
ꝙ ſi cogitaret de deo: p̄poneret eū tali crea-
ture. ⁊ poſſibile eſt ꝙ p̄poneret creaturam
deo: ꝗ contingēs eſt q̄d illoꝝ duoꝝ p̄pone-
ret. ꝗ cōtingēs ē ſi peccaret mortaliter vel
nō. nec poteſt dici ꝙ habitualiter prepone-
ret deum: qꝛ cōtingēs eſt vtrum actualiter
eum p̄poneret. ergo contingens eſt vtrum
ſit in charitate. Et ſi dicatꝛ ꝙ ſit exiſtēs in
charitate: ʒ diligat creaturā: dū tn̄ nō co-

gitat de deo: preponit tñ deū habitualiter.
iſtud eſt manifeſte falſum: q̄ꝛ tūc ſequit̄ ꝙ
nullus peccaret mortaliter: niſi qñ actualr̄
cogitaret de deo. ⁊ ita per ɔñs q̄libet exñs
in charitate/poſſet abſq; pctō mortali cō-
mittere qḋcūq; malum: dū tñ non actualr̄
Scḋo. cogitaret de deo. qḋ eſt erroneū. Item ſi
eſſet aliq̄s q̄ nullā hr̄et de deo notitiā: qḋ-
cūq; pctm̄ faceret: vel nō peccaret ſimplr̄:
vel nō peccaret niſi venialiter. ɔñs eſt fal-
ſuꝫ. ⁊ ɔña ꝓbat̄ ſic. q̄ꝛ talis ſi foret: qḋcūq;
faciendo aut preponeret deo creaturā: aut
deū creature: aut neutrū. Manifeſtū eſt ꝙ
nō ꝑponeret deū creature: q̄ꝛ nō diligeret
deū: nec aliquā haberet de deo notitiam ex
caſu. eadē rōne nec ꝑponeret creaturam: et
ita ꝑ ɔñs neutrū alteri ꝑponeret. g̃ ex poſi
tione ſequit̄ ꝙ nec peccaret venialiter nec
Tertio mortalr̄. g̃ nō peccaret. qḋ eſt falſum. Itē
q̄libet ſciēter cōmittēs pctm̄ veniale pecca
ret mortalr̄. ɔñs eſt falſum vt ꝓbabitur. et
ɔñam ꝓbo: q̄ꝛ q̄libet cōmittēs veniale ſciē
ter/agit ſciēter ɔ volūtatē dei ⁊ volūtarie.
g̃ ꝑponit volūtatē ſuā voluntati diuine: g̃
ꝑponit creaturā creatori. ⁊ ita ex poſitione
peccat mortalr̄: ſꝫ ɔñs eſt falſum: qḋ ꝓbat̄
ex hoc ꝙ ɔiunx ɔſentiēs in actū ɔiugalem
cā laſciuie/nō ꝓpter bona ɔiugij: ⁊ ſciēs ta
lē actū eē pctm̄ veniale ex gñe: peccat ſcien
ter ⁊ nō mortalr̄: qm̄ excuſat̄ ꝑ fidē tori: vt
ptꝫ per mgr̄m. g̃ aliquis pōt ſcienter com
mittere veniale ex gñe: abſq; hoc ꝙ peccet
Quar- mortalr̄. g̃ ⁊c. Itē habeat aliq̄s talem vo
to. luntatem/qua vellet preferre deū omni alij
a deo: cū ſciēter aliqḋ veniale cōmittat. hoc
eſt poſſibile ſatis: vt pꝫ ex caſu vltimi argu
menti precedentis. tunc talis aut preponit
creaturā deo: aut nō. ſi nō: non peccat. ɔña
ptꝫ primo de libe. ar. c. xxvj. vbi dicit Aug.
ꝙ peccare nihil aliud eſt q̄ꝫ preponere tpa-
les res rebus eternis. Si ꝑponat creaturā
creatori: arguitur ſic. Iſte plus diligit crea
turam q̄ꝫ deū: g̃ peccat mortaliter ex poſi-
tione. ꝙ aūt preponit creaturā creatori: pꝫ
Quito. ex hypotheſi. Item ex hac ꝓpōne ſeque
retur ꝙ nullus peccaret mortaliter: quod-
cūq; malū faceret: ſtante volitiōe tali qua
vellet ꝑponere deum omni creature. qḋ eſt
falſum. ⁊ ɔña ꝓbatur: q̄ꝛ ſtante volitione
illa/preponeret creaturā creatori: vel nō. ſi
nō: habeo ꝓpoſitū. ſi ſic: g̃ ⁊ vult nō prepo
nere creaturā creatori: ⁊ nolēdo preponit
creaturā deo. qḋ eſt falſum. Ideo dicitur

aliter: ꝙ ɔſenſus facit peccatū eſſe morta- Reſolu
le. illud eñ qḋ fit abſq; cōſenſu: ſolū eſt ve tio alte
niale. Sed hoc etiā nō placet mihi: q̄ꝛ ſicut riꝰ doc.
prius tactū eſt: tūc quilibet conſenſus ī pec
catum ſcitū eſſe tale/foret peccatū mortale:
⁊ ita nullus poſſet ſcienter peccare venialr̄:
qḋ eſt falſum: vt ptꝫ de mendacio iocoſo ⁊
in alijs multis. Sꝫ tunc vt prius quilibet
ɔſenſus in illecebras peccati carnalis/fo-
ret pctm̄ mortale: ſiue in delectationē car-
nalem: quod eſt falſum: vt apparet de actu
ɔiugali vt prius. ⁊ Aug. cōtra Julianū. iij
c. xiiij. dicit ſic: ꝙ ſi in ɔiuge fit nō quidem
contra naturā: ſed tñ ꝙ tabulaꝝ matrimo
nialium limitē tranſeat: veniale apud apo
ſtolū reperit̄. Itē ptꝫ ſcḋo contra Julianū
c. xvij. vbi exemplificat de peccatis veniali
bus: ⁊ ſimilr̄ de igne purgatorio ⁊ diuerſis
alijs locis. Item ex hac ꝓpōne ſequit̄ ꝙ
quodlibet peccatū foret mortale: qḋ eſt fal-
ſum. ⁊ ɔña patet: q̄ꝛ nunq̄ꝫ eſt aliqḋ venia-
le ſine ɔſenſu. vt Aug. contra Julianum lo
quēs cōtra ɔcupiſcentiā/dicit que ſit cauſa
quare viuimus in hac vita ſine pctō. ⁊ dicit
ꝙ cauſa illius dicti nō eſt/q̄ꝛ ipſa concupi-
ſcentia eſt peccatum .i. pena peccati: quia
tunc foret iſte ſenſus. nō ſumus ſine pecca
to. i. non ſumus ſine pena peccati: ⁊ ita ibi
ſumeret̄ pctm̄ ꝓ pena peccati: ſꝫ cā quare
nō ſumus ſine pctō: eſt q̄ꝛ nō ſumꝰ ſine cō
ſenſu peccati qui eſt culpa: ⁊ reos nos fa-
cit nō ſolū ꝓ eo qḋ reatu factū eſt. ergo ſe-
quit̄ ꝙ nunq̄ꝫ eſt pctm̄ vel culpa aliqua ſi
ne ɔſenſu. Vñ hec ſunt v̄ba Augu. ibidem
In h̄ bello laborātes q̄ꝫdiu tētatio eſt vi-
ta hoīs ſup terrā. nō ideo ſine pctō ſumus
q̄ꝛ h̄ ex eo mō dr̄ pctm̄. q̄ꝛ reatu factū ope-
rat̄ in mēbris repugnās mētis legi: etiam
nō ſibi ad illicita ɔſentiētibꝰ nobis: inquā
tū ad nos attinet: ſine pctō ſemꝑ eſſemus
donec ſaluaret̄ hoc malū: ei nunq̄ꝫ ɔſenti-
remꝰ ad malū. Ecce hic dicit expſſe ꝙ quā-
tū in nobis eſt ſemꝑ ſine pctō eſſemꝰ ſi cō-
cupiſcentie nunq̄ꝫ ɔſentiremus. Ex quo ſe-
quit̄ ꝙ nunq̄ꝫ eſt pctm̄ ⁊ culpa ſine cōſen-
ſu. ⁊ addit. In q̄bus inq̄t ab illo rebellāte
et ſi nō mortalr̄: tñ venialiter vincimur in
his. vñ quotidie dicimus. dimitte nobis
debita nr̄a ⁊c. Ex quo ſequit̄ ꝙ nunq̄ꝫ pec- Reſolu
camus niſi ɔſentiendo. ⁊ ꝙ aliquis eſt ɔ̄con tio alia
ſenſus venialis ſolū: ⁊ nō mortalis. g̃ non
pōt dici mortale ⁊ veniale per hoc differ-
re/ꝙ cōſenſus facit mortale: ⁊ veniale eſt

qđ fit ſine ꝯſenſu. Tum q2 nõ oīs ꝯſenſus
eſt mortalis: tũ q2 vtriuſq3 oppoſitũ ſequi
tur ex hac poſitiõe. Jõ dr aliter: ꝙ aliqs cõ
ſenſus eſt venialis: ⁊ aliqs eſt mortalis. Cõ
ſenſus venialis eſt in illud etiam qđ de ſe
eſt malũ: ⁊ ille q̃ fit de ſola correptiõe vo-
lũtatis: ⁊ p̄cedit oēm deliberationẽ intel-
lectus: ⁊ talis ꝯſenſus dr ꝓprie ſurreptio.
Cõſenſus ṽo mortalis q̃ fit ex deliberatio
ne rõnis: quo ſcʒ volũtas cõſẽnit rõnẽ ⁊
eiꝰ dictamẽ. ⁊ illud eſt de intẽtione dñi Al
Cõtra tiſſio. di. ſup. ij. ſniaꝝ. q. x. fere in fine. Sed
primo. adhuc illud nõ videt̃ gnalr̃ eſſe verũ: q2 ſm
iſtã poſitionẽ qđlibet ex deliberatione cõ-
miſſum foret mortale pctm̃: qđ tñ eſt falſũ
vt habet̃ expſſe ĩ canonibꝰ. di. xxv. vnũ ora
riũ. Criminis appellatio als late pʒ: cõple-
ctens oẽ pctm̃ qđ ex deliberatione ꝓcedit.
⁊ paucis interpoſitis dicit ſic. Multa enim
ex deliberatione ꝓcedũt: q̃ niſi ſepius reite
rata ⁊ ĩ ꝯſuetudinẽ fuerint deducta: ꝙuis
grauẽt poſt mortẽ: nõ tñ eternaliter ꝑdũt.
ex quo videt̃ ꝙ multa fiũt ex deliberatiõe:
⁊ tñ ſunt venialia ꝑ ſe: ⁊ nõ mortalia: cuiꝰ
Scđo. oppoſitũ dicit poſitio. Silr̃ ſm hanc poſi
tionẽ ꝯtẽptus eſt cã peccati mortalis. cum
eñi aliqs ſciẽter ⁊ cũ deliberatione peccat:
videt̃ ꝯtẽnere: ⁊ talis ꝯtẽptus eſt mortale
ex ſe. ⁊ illud videt̃ eẽ de intẽtiõe btĩ Berñ.
de diſpẽſatiõe ⁊ p̄cepto. Sʒ tñ ex hoc ſequi
tur ꝙ quilibet ꝯtẽptus foret mortalis: qđ
nõ apparet verũ: tũc eñ appciatio alicuiꝰ
rei minus ꝙ valeat / foret pctm̃ mortale ex
ſe. qđ eſt falſum: vt notũ eſt. ⁊ ꝯña apparet
q2 talis appciatio rei minus iuſte foret cõ-
temptus: ſicut dicit Altiſſio. in. ij. di. xxviij.
q. viij. Item ex hoc ſequit̃ ꝙ nunꝙ aliqs
peccaret mortaliter: niſi cũ aliqđ mali ex de
liberatione cõmitteret. ꝯña apparet ex poſi
tione: q2 hoc ſolũ eſt peccare mortalr̃. ſ. ex
deliberatione malefacere: vt dicit poſitio.
Sed ꝯñs eſt falſum: q2 tunc hõ quodcũq3
malũ faceret ex paſſione vehementi: nunꝙ
peccaret mortaliter. ⁊ ita multoties poſſet
quis cõmittere furtũ / homicidiũ / ⁊ qđcũq3
aliud malũ ex intentiſſima libidine: abſq3
hoc ꝙ peccaret mortalr̃. imo videt̃ ꝙ nũꝙ
incontinens peccaret mortaliter. ꝯña pʒ:
q2 incontinens eſt ille qui ex vehementia
paſſionis egreditur a ratione: vt declarat
Ariſt. vij. Ethicoꝝ. ergo cũ talis nunꝙ agit
ex deliberatione: ſequeretur ꝙ talis nunꝙ
peccaret mortaliter: quod non eſt verum.

Alia eſt poſitio: que dicit ꝙ veniale dif- Reſolu
fert a mortali per hoc ꝙ mortale eſt contra tio alis
deũ: veniale ſolũ contra ꝓximũ. Sed hec Cõtra.
poſitio etſi ſit vera: tñ videtur mihi minus
ꝓbabilis: q2 manifeſtũ eſt ꝙ omne peccatũ
ſit contra preceptũ dei ⁊ a deo ꝓhibitũ: vt
prius allegatũ eſt expreſſe ꝙ omne pctm̃ ẽ
contra deũ immediate. Similiter ſi aliquis
furatus fuerit a diuitibus notabiliter: ⁊ tri
buat egenis ꝓpter amorẽ dei: ille nõ videt̃
facere principaliter contra deũ: q2 totũ qđ
facit / operatur ꝓpter amorẽ dei. immo ma
gis directe videtur agere contra ꝓximum
ꝙ contra deũ: ergo ſic faciendo non pecca-
ret mortaliter. qđ nõ eſt verũ. Ideo vide Reſolu
tur mihi ꝙ oporteat aliã viam inueſtigare tio pro
vnde dicat̃ aliquod pctm̃ mortale: quo ha pria do
bito videbit̃ ſequi ꝙ omne pctm̃ quod nõ ctoris.
eſt mortale: eſt veniale. Vñ ſuppono tamꝙ
principiũ in materia iſta: ꝙ iuſtitia que re-
quiritur: ſufficit ad ſalutem. Sicut chari-
tas que ab apoſtolo dicat̃ plenitudo legis
⁊ finis precepti. Diſtinguo igitur de chari- Chari-
tate. Vno modo ſumitur generalr̃ ꝓ qua- tas mul
cũq3 dilectione ſiue carnali ſiue naturali ſi tifariã
ue ſpirituali: ⁊ ſic inuenit̃ charitas tam in accipit̃.
electis ꝙ in reprobis: tam in hoĩbus ꝙ in
brutis. Alio modo ſumitur ſpecialiter ꝓ di
lectione ſpirituali tantũ: que. ſ. ex dono dei
⁊ ſpeciale donũ dei: ⁊ hoc ſcđo modo eſt ad
ꝓpoſitum ſolũ. iſta aũt diſtinctio ſumitur
ab Aug. ſuper. j. cañ. Jo. homil. ix. in prin.
Item ſumendo charitatem ſcđo modo pro
dilectione ſpirituali: adhuc tripliciter capi-
tur. Vno modo ꝓ illo habitu infuſo: qui. ſ.
eſt donũ: ⁊ preuenit omne meritũ noſtrum
actuale. Iſto modo dicit Augu. ſuper pſal.
cxviij. ꝙ iuſtitia eſt magna virtus animi:
quã nemo facit in hoĩe niſi ſolus deus. ⁊ et
allegatur a mgr̃o lib. ij. diſt. xxvij. c. j. Alio
modo ſumitur charitas ꝓ actu voluntatis
licito ſm inclinationem talis virtutis. ⁊ il-
lo modo dicitur charitas motus aĩe. Ter-
tio modo ſumitur charitas pro ope extrin-
ſeco procedente a tali virtute ⁊ eius vſu: ſic
ut innuit mgr̃ lib. ij. di. xxvij. c. v. Vbi dicit
ꝙ ex virtute ⁊ libero arbitrio naſcitur mo-
tus bonus: ⁊ exinde bonũ opus ꝓcedit ex-
terius. ⁊ hoc tertio modo ſumit̃ charitas ĩ
euang. Jo. xv. vbi dicit dñs. Maiorẽ cha-
ritatẽ nemo habet vt animã ſuã ponat qs
ꝓ amicis ſuis. Ibi enim nõ ſumitur chari
tas ꝓ actu interiori: nec pro habitu: ſed ꝓ

actu extrinſeco: vt dicit magiſter li.iij.diſt.
xxix.in fine. Qm̄ opus extrinſecum maius
fieri nō pōt ꝑ amico ꝙ ſit illud. His ergo
ꝑmiſſis volo declarare breuiter aliquas cō-
Cōclō prima. cluſiones. Prima eſt hec: ꝙ habit⁹ chari-
tatis eſt vita aīe: ⁊ hoc ꝓprie loquendo de
charitate aīe. Iſta cōcluſio pōt ꝑſuaderi: li-
cet nō poſſet efficaciter demonſtrari: quia
mors aīe eſt ſeparari a deo: ſicut vbiqꝫ ptꝫ
⁊ idō ſufficit allegare alicui.iiij.de tri.ca.iij.
vbi diſtinguit Aug. valde diffuſe mortem
corporis a morte aīe. ⁊ inter cetera dicit ſic
Sicut aīa deo deſerēte moriť: ſic corp⁹ aīa
deſerēte moriť. et poſt eodē li.c.xiij. Mors
ſpūs eſt a deo deſeri: mors autē corporis a
ſpū deſeri. ſꝫ manifeſtū eſt apud oēm theo-
logū ꝙ deus non ſic deſerit aīam/ ꝙ ab ea
ſeparetť: ita ꝙ ipſa aīa ſit: ⁊ deū in ſe nō ha-
beat: cū deus vbiqꝫ ſit: ⁊ nuſqꝫ deſit. et ſm
Aug. de vita btā: oēs hoīes tā boni ꝙ ma-
li deū habēt: licet aliter ⁊ aliter: qꝛ boni pro-
pitiū: mali vero deū habēt aduerſum. ergo
nō pōt dici ꝙ mors aīe ſit a deo ſepari ſim-
pliciter: qꝛ ſic foret impoſſibile aīam mori.
ꝗ oportet dicere ꝙ mors aīe ſit aliq̄ ſpecia-
lis ſeparatio a deo: ita ꝙ vita aīe nō eſt ipa
pn̄tia dei abſolute: ſed aliqualis pn̄tia ſpe-
cialis ipſius ſm aliquē effectū eius ſpecia-
lē: ꝑ quē effectū deus aīam viuificat. talis
aūt effectus nullus eſt niſi charitas: qꝛ nul-
lus effect⁹ ſine charitate valet: vt dicit apo-
ſtol⁹.j.ad Cor.xiij. ⁊ ſilr Aug.xv. de trini.c.
xviij. ⁊ ſup.j.cañ. Io. homil. v. dicit ꝙ ſola
charitas diuidit filios regni a filijs perdi-
tionis ꝗ oportet ꝙ de⁹ ꝓpter effectū chari-
tatis quē cauſat in aīa: dicať vita aīe: ⁊ ſic
ꝑ abſentiā ſiue carētiā talis effectus dr̄ aīa
mori. Silr familiare eſt apud theologos ꝙ
de⁹ eſt aliter in reprobis ⁊ aliter in electis:
qꝛ in electis eſt ꝑ pn̄tiā ⁊ ꝑ ſpūalē inhabita-
tionē. In reprobis autē eſt ꝑ pn̄tiā tm̄: ita
ꝙ nō ꝑ inhabitationē. Nec aūt diuerſitas
eſſendi in iſtis ⁊ in illis eſſe non poſſet: niſi
qꝛ aliqd̄ donū ſpāle opať in electis oībus/
qd̄ nō opať in reprobis. nec tale donū pōt
intelligi niſi donū iuſtitie et charitas: qd̄
ſolū diuidit filios regni a filijs ꝑditionis:
vt dictū eſt: ꝗ ꝑ illud donū dr̄ de⁹ electos in-
habitare ⁊ aīam ſpūaliter viuificare: dicēte
Augu. in ſermone de laude charitatis q̄ ſic
incipiť. Diuinarū ſcripturarū ⁊c. nec dubi-
tari vllo mō pōt ꝙ teplū dei ſit hō in q̄ ha-
bitat charitas: ꝗ ꝑ ꝯñs illud donū eſt vita
aīe: ⁊ eius ſeparatio eſt mors aīe. ⁊ h̄ credo
eſſe verū. Qd̄ igiť cōiter dr̄. de⁹ eſt vita aīe
verū eſt: ⁊ dꝫ intelligi effectiue: ⁊ nō forma-
liter. ſ. ꝑ ipm̄ donū charitatis qd̄ formali-
ter eſt vita aīe. Vñ ſicut in corpalib⁹ rebus
alia eſt ꝑfectio materie prime: et alia ſcd̄e:
ſicut aliqs actus eſt primus et aliqs ſcd̄s:
ita imaginor in ꝓpoſito ꝙ ipm̄ donū cha-
ritatis eſt actus prim⁹ anime: quo ſcꝫ ani-
ma iuſta ſit in actu primo: ⁊ perfectio ſecū-
da anime ſiue actus ſit opatio ꝓcedens ab Cōclō
illo dono. Secūda cōcluſio eſt: ꝙ deus ab ſecūda.
anima vitā non ſubtrahit: niſi aīa prius vi-
tā deſerat. Hec etiā cōclō ſicut ꝑma demō-
ſtrari non pōt nec efficaciter ꝑſuaderi: niſi
ꝑ auctoritatē beati Auguſtini de vera ⁊ fal-
ſa penitentia. vnde ante finē dicit ſic. Deus
q̄ ſemel incipit bene facere ⁊c. derelinquim⁹
eum eiuſqꝫ beneficiū quod omnino noſtrū
eſt: cū prius eius ſit inſpirādo: cogiť ex ne-
ceſſitate iuſte miſericordie neminem poſſe
prius relinq̄re. non em̄ ſui eſt relinq̄re niſi
relinquētē ſe. Silr.iiij.cōfeſſi.c.xj. dicit ſic.
A deo nō deſeriť amor: ſi amor ipſe nō de-
ſerit. Itē de natura ⁊ gratia dicit ſic. Deus
nō deſerit niſi deſerať: vt pie iuſteqꝫ viuať.
Itē de ſpū ⁊ aīa.c.ij. dicit ſic. Semꝑ deus
ꝑſentē ſe exhibet: ſemꝑ ſeſe paratū offert.
Si me paratū inuenerit: quocūqꝫ vertero
me: nō me deſerit niſi prius ego eū deſerā.
Item.xiij. de ciuitate dei.c.xv. dicit ſic. Ab
anima deſeriť vita ſua que illi deus eſt. nō
em̄ deſerta eſt vt deſereret: ſꝫ vt deſereret
deſeruit. Ad malū q̄ppe eius prius eſt vo-
lūtas eius: ad bonū ꝟo eius prior eſt volun-
tas creatoris. Itē Aug. de vera innocētia
ꝓpoſitione.ciiij. Pōt homo inuitus amit-
tere bona tpalia: nunꝙ vero niſi volēs per-
dit diuina. Itē de correptione et gr̄a dicit
Aug. ꝙ tale erat adiutoriū: ſi hō ille ꝑ libe-
rū arbi. nō deſeruiſſet deū: ſemꝑ bon⁹ fuiſ-
ſet: ſꝫ deſeruit ⁊ deſert⁹ eſt. Item de corre-
ptione ⁊ gr̄a.c. lxvij. Oēs mali ſupplicijs
iudicādi ſunt: q̄ grām dei ſuſcipiūt. Sꝫ tē-
porales ſunt: nec ꝑſeuerāt: ⁊ deſerūtur. Ex
his ſatis apparet ꝙ nō pri⁹ de⁹ vitā aīe q̄
gr̄a ē/ſubtrahit ab ipſa aīa: ꝙ ipa aīa deſe- Cōtra
rat vitā. Cōtra tamē iſtā cōcluſionē vidē- concluſionē.
tur eſſe quedam auctoritates. qꝛ videť ꝙ
deus ſubtrahit gratiam ſuam anteꝙ ho-
mo peccet. Dicit enim Aug. de bono perſe-
uerātie.c.xlv. ⁊ ſimiliter.lxiiij. ſic. Qui obe-
dins ⁊ ꝑdeſtinati eſtis renaſcēdi ſubtrahenť

a vobis vires: vt obedire ceſſet3. Dic videt
dicere ꝙ ſubtraherent vires ad illum effe
ctū: vt ſcʒ ceſſent obedire: ⁊ ita ceſſare ab
obediētia erit effect9 ſubtractiōis. ergo ſubtra
het prius grā: ꝙ ceſſet obediētia. Sic gl.
ad Ro. primo ſup illō apli. Tradidit illos
de9 in paſſiones ignominie. dicit ſic. Sicut
de9 apponit grām: vnde inclinat volun
tas hoīs ad bonū: ita ſubtrahit a quibuſdā
qua ſubtracta īclinat eoꝝ volūtas ad ma
lū. ex hoc videt innuere ꝙ prius ſubtrahit
gratia: ꝙ deſerat a volūtate de9. Ad hoc
etiā eſt Aug. de gratia ⁊ natura. vbi dicit
⁊ oſtēdit ꝯ hereticū pctā peccatis vindica
ri: ⁊ recitat rñſionē quā poſſet dare hereti
cus: dicēs ꝙ de9 ad peccādū non cogit: ſed
dignos deſeri tm̄ deſerit: ⁊ tūc dicit Aug.
ſic. Si hoc dicit: veriſſime dicit. Ad iſta
Rñſio ad auctoritates ꝯ ſecūdam concluſionem
rñdeo: ⁊ dico ꝙ iſta ⁊ oīa eis ſimilia debēt
ſic intelligi. deus grām collatam a quibus
ſubtrahit in penam peccati ꝑcedētis ⁊ me
rito precedētis peccati: ſubtrahitur ab eis
grā ⁊ eius vſus: ⁊ aliter nō. ⁊ hoc expſſe pʒ
ꝑ Iſidoꝝ de ſummo bono li. ij. ca. xix. Nō
inqt: cum aliqui iuſti ſunt: a deo impellun
tur vt mali fiant. ſed dū mali ſunt: indurā
tur vt deteriores fiāt. ⁊ poſt ſequitur. Fa
cit ergo deus quoſdā peccare: ſed in quib9
talia peccata precesſerunt: vt iuſto iudicio
ei9 mereātur in deterius ire. Quedā em̄ pec
cata de ira dei veniūt: que ꝑ merito alioꝝ
cōpenſant peccatoꝝ. vult dicere ꝙ de9 nō
facit hoīes deteriores: nec eoꝝ minuit bo
nitatem: niſi prius hoc meruerūt. ⁊ hoc eſt
quod dicit. Ad hoc etiā eſt ſententia beati
Grego. ⁊ ponit in gloſſa. ad Ro. primo. vbi
prius. Iuſto inqt iudicio de9 eorum pecca
tis eos obnubilat: vt ꝑcedētis peccati me
rito etiā in alia cadāt. Ex quib9 pʒ ꝙ deus
nō ſubtrahit grām ab aliquo niſi per me
ritū ſuum ꝑcedēs. ⁊ ꝑ conſequēs pri9 ani
ma deſerit iuſtitiā: ꝙ deus donum iuſtitie
Correlarium
ab aīa ſubtrahit. Ex iſta concluſione ſeq
tur correlarie: ꝙ prius ſaltē naturaliter di
cit pctm̄ eſſe mortale: ꝙ de9 deacceptat il
lud ad penā eternā: vel ad ſubtractionem
grē. ⁊ hoc ſequit ex eo ꝙ pri9 homo deme
ret grām ſubtrahi: ꝙ de9 eā ſubtrahit: vt
dicit cōcluſio. ergo pri9 naturaliter eſt pec
catū mortale: ꝙ grā auferat. ergo non pōt
dici ꝙ ideo eſt mortale: qꝛ deus illud deac
Tertia ꝯcluſio
ceptat: ſʒ magis ecōtrario. Alia concluſio
eſt: ꝙ habita occaſione opandi: vita aīe nō
cōſeruat ſine cura vel zelo iuſtitie. Hoc aūt
demōſtrari non pōt: ſʒ tm̄ ꝑ auctoritates ꝑ
ſuaderi. Eſt aūt ad hoc auctoritas Augu.
enchi. xxxj. vbi dicit ſic ꝙ non ſufficiat miſe
ricordia dei: ſi non adſit volūtas hoīs, hō
enim credere vel ſperare non pōt, niſi velit:
nec ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie currat
ſi nō pōt ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie
operet: ergo nec pōt conſeruare charitatē ſiue
vitā ſuā, niſi cōformiter opet ad vitā. ꝯña
pʒ ex oppoſito: qꝛ ſi poſſet cōſeruare vitā ſi
ne operib9 volūtarijs: ſequit ꝙ poſſet ꝑue
nire ad gloriā ſine talib9 opib9: cui9 oppoſi
tū dicit auctoritas. ⁊ cōſequētia pʒ: qꝛ cui
cūqʒ charitati corrñdet glīa ⁊ palma. Idē
etiā pʒ ꝑ Greg. in homil. de pētecoſte. vbi
dicit ſic. Ad voſmetipſos fratres redite. Si
deū vere amatis, exqrite: nec tm̄ ſi aliquis
credat quicqd ſibi anim9 ſine opis atteſtatio
ne rñdeat. ⁊ ſequit. Nunqʒ amor dei otio
ſus eſt: operat em̄ magna ſi eſt. Si vero re
mittit: nō eſt. Item dñs in euā. dicet repro
bis in iudicio finali dānādis, ꝑ eo ꝙ opa
charitatis nō egerūt. Ite maledicti in ignē
eternū ⁊c. Eſuriui: ⁊ nō dediſtis mihi man
ducare. Sitiui: ⁊ non dediſtis mihi bibere
⁊c. Idē etiā apparet ꝑ illud qō dicit Io. in
j. can. ſua ca. iij. Qui inqt habuerit faculta
tes hui9 mūdi: et viderit fratrē ſuū neceſſi
tatē hr̄e: et clauſerit viſcera ſua ab eo: quō
charitas manet in eo? Ubi ſatis apparet ꝙ
charitas in illo caſu nō conſeruat ſine ope
⁊c. Ad idē facit illud Grego. ſup euā. Mat.
Seruū vnum apportato lucro remunerat:
aliū aūt a bono ope torpētē dānat. Quar
Quarta ꝯclo
ta ꝯcluſio eſt de ſignificato huius vocabuli
pctm̄ mortale. et eſt hec in forma: ꝙ ex hoc
ſolū aliqd dr̄ pctm̄ mortale: qꝛ eo ſepat aīa
a charitate. Hec videt eē manifeſta ex ter
minis. qꝛ hoc ē eē mortale qō mortē īferre: et
mortē īferre nō ē aliud qʒ vita priuare. ergo cū
vita aīe ſit iuſtitia ſiue charitas: vt dictū ē
in prīa ꝯclone: ſeqtur ꝙ idē ē eē pctm̄ mor
tale, qō aīam a charitate ſepari. Quinta
Quinta ꝯcluſio
cōcluſio eſt: ꝙ oē qō repugnat opib9 reqſi
tis ad ꝯſeruationē charitatis: ipſi repugnat
charitati. Hec pʒ ex tertia: cū em̄ charitas
nō cōſeruet ſine opib9 ſibi ꝯueniētib9: ſeqt
ꝙ oē qō repugnat talib9 opib9 repugnat
etiā charitati. Sexta ꝯclo: ꝙ nullū op9 ex
Sexta ꝯcluſio
trinſecū ꝑ ſe repugnat charitati. hoc pʒ: qꝛ ſi
ſic: tūc aliqō op9 foret extrīſecū: ſup quo nō
poſſet fieri diſpēſatio. ꝯña pʒ ꝑ Ber. de pre

cepto ⁊ diſpēſatiōe:vbi vr̄ dicere ſnialiter
ꝙ ea que per ſe requirunt ad charitatē:eti-
am nec ab ipſo deo diſpēſationē recipiunt.
Ex quo ſeqtur per oppoſitū/ꝙ ea que ꝑ ſe
repugnāt charitati:nullo mō diſpēſationē
recipiūt.Sed manifeſtū eſt ꝙ ſup quodli-
bet opus extrinſecū pōt diſpēſatio fieri:vt
apparet ꝑ ꝓceſſum Ber.vbi declarat ꝙ in
oībus p̄ceptis ſcd̄e tabule cadit diſpēſatio
q̄ tabula mētionē facit de opib⁹ extrīſecis:
g̊ ſeqtur ꝙ nullū op⁹ extrinſecū repugnat
charitati.Ad idē eſt vn⁹ ꝓceſſus Aug.ſup
cañ.Jo.homil.vſ.vbi videt illud expſſe de-
Septima cōcluſio. ducere:ſed omitto ꝟba ſua ꝓpter ꝓlixita-
tē. Septima ꝯclō:ꝙ nō q̄libet opatio in
trinſeca vitioſa repugnat charitati:qꝛ tūc
nulla volitio vitioſa foret peccatū veniale
ex gn̄e:⁊ ita velle loqui qn̄ nō ꝓfic:⁊ aliqn̄
tacere qn̄ nō expedit: vel plus q̄ꝫ expedit:
foret ex ſe pctm̄ mortale.⁊ ita quilibet q̄ lo
quitur plus q̄ꝫ opꝫ:vel tacet plus q̄ꝫ expe-
dit:peccaret mortaliter.qd̄ nō videt verū.
Q: aūt talia ſunt pctā ex gn̄e:apparet per
Aug.de igne purgatorio: vbi talia multa
Octaua ꝯclō enumerat:q̄ dicit venialia eē ex gn̄e. Octa
ua concluſio eſt:aliqd̄ eſt ꝑ ſe peccatū mor
tale.hec oſtēditur ſic. Si nullū foret pctm̄
mortale per ſe:tūc nullū ꝑ ſe contradiceret
charitati.pꝫ ꝯn̄a ex ſignificato vocabuli hu
ius noīs pctm̄ mortale:⁊ ex cōcluſione.iiij
⁊ ita q̊libet pctm̄ foret cōpoſſibile chari-
tati:⁊ q̄dlibet pctm̄ poſſet ſtare cū charita
te ⁊ dilectiōe fraterna. ꝯn̄a pꝫ de ſe: ⁊ ꝯn̄s
eſt falſum.ſicut btūs Aug.declarat ex intē
tione ſup.j.cañ.Jo.homil.vſ.Ubi inueſti-
gat veritatē ei⁹ qd̄ dicit apl̄s in eadē cañ.
c.iij.Omnis qui nat⁹ eſt ex deo: nō peccat
qꝛ ſemen eius in eo manet: ⁊ nō pōt pecca-
re:qm̄ ex deo natus eſt.Hec enim auctori-
tas vr̄ dicere vt dicit Aug.ꝙ nō ſit poſſibi
le ꝙ aliquis ex deo natus ſit:⁊ ſimul cum
hoc peccet:⁊ ꝑ ꝯn̄s omnis q̄ ex deo nat⁹ eſt
ſine pctō eſt.ergo ſequeretur ꝙ null⁹ ex deo
natus ſit.quod eſt falſum.vel ꝙ aliquis ſit
in hac vita ſine peccato. qd̄ eſt cōtrarium
illi quod dicit apl̄s in eadē cañ.c.j.Si dixe
rimus qm̄ pctm̄ nō habem⁹:ipſi nos ſedu
cimus:⁊ veritas in nobis nō eſt.Jſtud du
biū mouet Aug.⁊ ꝓ ſolutione dicit ſic ſen
tētialiter:ꝙ illa ꝓpoſitio oīs q̄ nat⁹ eſt ex
deo/nō peccat ⁊c.nō debet intelligi vniuer
ſaliter de omni peccato.ſed particulariter
de aliquo certo pctō:idеſt de aliq̄ gn̄e pctī:
vel de aliquibus pctīs ⁊ nōn de omnib⁹:vt
ſit ſenſus:aliquod eſt certum pctm̄ vel cer-
tum genus peccati:quo nullus peccat q̄ na
tus eſt ex deo.⁊ iſtū modū loquēdi oſtēdit
homil.vſ.per illud dictū ſaluatoris in euā.
Jo.vbi dicit.Si non veniſſem:⁊ loquutus
nō fuiſſem eis:pctm̄ nō haberēt ⁊c. Jllud
enim dictū non poteſt ītelligi de omni pctō
generaliter:qꝛ tunc daretur intelligi ꝙ Ju
dei ante aduētū chriſti fuiſſent innocentes
⁊ per ei⁹ preſentiā facti fuiſſent pctōres:qd̄
nō eſt verū:ideo illud intelligitur de certo
pctō.ſ.īfidelitatꝭ ꝙ in eū nō crediderūt:vel
quē preſentē cōtēpſerunt. Jta dicit Aug.
Jn ꝓpoſito hec ꝓpō/oīs q̄ nat⁹ eſt ex deo
nō peccat:intelligit de certo pctō ſaltē ſm̄
genus.Qui em̄:dicit Aug.in dilectione fra
terna cōſtitut⁹ eſt:certa ſunt pctā q̄ nō pōt
cōmittere:et hoc maxime ne oderit fratrē.
vult dicere ꝙ illud gen⁹ pctī qd̄ eſt odium
fraternū:nō eſt cōpoſſibile charitati. Ex q̊
ſequitur ꝙ odiū fraternū eſt ꝑ ſe pctm̄ mor
tale:qꝛ ſi nō ſit cōpoſſibile charitati: tūc ex
ſe repugnat charitati:⁊ ꝑ ꝯn̄s ex ſe eſt pctm̄
mortale. Jtē arguit ſic.ſi nullū pctm̄ foret Proba
ꝑ ſe mortale:tūc q̄libet actus poſſet fieri tur ſe-
ſine culpa mortali: ⁊ ita quilibet actus poſ cundo.
ſet fieri abſqꝫ hoc ꝙ militaret cōtra chari-
tatē:⁊ ꝑ ꝯn̄s de omni actu ꝓhibito in quo
cūqꝫ precepto poſſet fieri diſpenſatio.patꝫ
ꝯn̄a ⁊ falſitas conſequentis ꝑ Bern̄.de pre
cepto ⁊ diſpenſatione bene infra principiū
Ubi dicit ꝙ aliqua opa hūana ſunt ita ne
ceſſaria ad ſalutē:vt nulla de cauſa poſſint
etiā ab ipſo deo aliquatenus immutari. et
addit.Sub hoc inquā gn̄e ē oīs illa ſermo
nis dn̄i ī mōte ſpiritualis traditio: ⁊ q̄cq̄d
de dilectione/humilitate/manſuetudine/
ceteriſqꝫ virtutibus tā in veteri q̄ꝫ in nouo
teſtō tradit obſeruādū.talia enim ſunt di-
cit Bern̄.q̄ nec licent nec expediunt aliquā
do nō haberi omni tp̄e morte cōtēpta: cu-
ſtodita ſanitate operātur.ex quib⁹ apparet
ꝙ tales actus ſunt per ſe ⁊ naturalr̄ reqſi-
ti ad cuſtodiā charitatis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eoꝝ ꝯrij
act⁹ ꝑ ſe ⁊ naturalr̄ repugnāt charitati:qꝛ
mortē operātur:vt dicit auctoritas. g̊ ex ſe
ſunt pctā mortalia:qd̄ fuit ꝓbandū. Jtē Proba
ſi nullū pctm̄ fores per ſe mortale:tūc vt pri tur ter
us quodlibet mortale ex aliqua circūſtātia tio.
foret mortale:⁊ tūc magis videtur verum
de hac circumſtantia:ꝙ eſt cōtra preceptū
dei,patet conſequentia:qꝛ amota illa:nul-

lum erit oĩno pctm̃. illud enim quod nõ eſt
contra preceptum dei: eſt oĩno licitũ: et per
ꝯñs ex hoc ſolo dicit̃ aliquod eſſe peccatum
qꝛ eſt ꝯtra preceptũ dei: tamꝙ̃ ex circũſtan
tia que poſita ponit̃ pctm̃: ⁊ qua remota re
mouet̃ pctm̃. ⁊ aſſumptum pꝫ ꝑ Augu. de
adulterinis cõiugijs li. j. vbi ſic diffinit̃. Li
citum eſt qd̃ nulla lege eſt prohibitũ. ergo
ſi aliqua circũſtãtia debeat facere peccatũ
eſſe mortale: hoc maxime videt̃ de iſta cir-
cũſtãtia q̃ eſt cõtra ꝓceptũ. Sed ꝯñs eſt fal
ſum: qꝛ tũc cũ oẽ pctm̃ ſit cõtra preceptum
vt prius oſtenſum eſt: ſeq̃ret̃ ꝙ omne pec-
catũ foret pctm̃ mortale: qd̃ eſt improbatũ
Probatur q̃r-to. Itẽ ſi nullũ foret ꝑ ſe pctm̃ mortale: tunc
ſequit̃ ꝙ nullus act⁹ vitioſus quantũcũq
inordinat⁹ foret ex ſe meritũ priuatiõis vel
carẽtie charitatis. ꝯñs pꝫ: qꝛ ex oppoſito ſi
aliq̃s foret ꝑ ſe meritori⁹ talis priuationis
ille naturaliter repugnaret charitati: et ſe-
pararet a charitate: ⁊ ita ex ſe foret peccatũ
mortale ex. v. cõcluſione. ſꝫ ꝓmũ ꝯñs eſt fal
ſum. qm̃ ponat̃ ꝙ vellet gratis nõ hr̃e cha
ritatẽ: vel nõ eẽ i charitate: tũc ille mereret̃
nõ eẽ in charitate: ⁊ non aliũde niſi qꝛ vult
nõ eẽ i charitate: ꝫ nõ eẽ i charitate ex ſe eſt
meritũ carẽtie charitatꝭ. ꝫ ⁊c. Qꝛ aũt talis
meret̃ nõ eẽ in charitate ꝓbat̃: qꝛ aliter ſtã
te illa volitione / poſſet eẽ in charitate ⁊ eẽ
fili⁹ regni: ⁊ ꝑ ꝯñs gr̃a ſua pri⁹ collata ſuf-
ficeret adulto ad ſalutẽ: abſq ꝓpria volũ-
tate ⁊ motu ꝓprio ſue volũtatis: imo ꝯ vo
lũtatẽ ſuã: qd̃ eſt ꝯ Augu. enchi. c. xxxj. vbi
ſuperi⁹ allegatũ eſt: vbi dicit ſic ꝙ nõ ſuffi-
cit homini ad ſalutẽ mĩa dñi: ſi nõ adſit vo
lũtas hoĩs. ꝫ a multo fortiori vbi volũtas
hoĩs eſt diſpoſitione ꝯ̃ria ad inchoationẽ
Probatur q̃n-to. charitatis: cuius caſus ponit̃ in propoſito.
Itẽ ſic. odiũ ꝓximi eſt ꝑ ſe pctm̃ mortale: ꝫ
aliqd̃ ex ſe eſt pctm̃ mortale. aſſumptũ oſtẽ
dit̃: qꝛ aliter eẽt poſſibile ꝙ exiſtẽs in cha-
ritate odiret proximũ ſuũ. ꝯñs pꝫ ex hypo
theſi: qꝛ odiũ tale nõ repugnat charitati. ſꝫ
ꝯñs eſt falſum: vt apparet ꝑ aplm̃. j. Ioã.
iiij. Si q̃s inq̃t dixerit qm̃ diligo deũ: ⁊ fra
trẽ ſuũ odit: mẽdax eſt. ꝫ nõ eſt poſſibile ꝙ
aliq̃s ſil' odiat fratrẽ: ⁊ diligat deũ ex chari
tate: ꝫ odiũ fratris eſt incõpoſſibile charita
ti: ⁊ ꝑ ꝯñs ſeparat a charitate: ⁊ ita eſt pec
catũ mortale ex cõcluſione q̃nta. Iſtud con
firmat̃ ꝑ btm̃ Greg. ſup euã. i homil. pẽte-
coſtes vbi dicit ꝙ nec de⁹ vere ſine ꝓximo:
nec ꝓxim⁹ vere ſine deo diligit̃. ꝫ nõ eſt poſ
ſibile ꝙ exiſtẽs in charitate odiat ꝓximũ. Euaſio
ꝫ ⁊c. Dic dicet̃ forte ꝙ odiũ ꝓximi nõ ꝯdi
cat dilectioni dei: qꝛ nec dilectioni eiuſdẽ ꝓ
ximi. oĩs em̃ ꝓxim⁹ iquãtũ hõ / diligẽdus
eſt. ꝫ cũ oĩs poſſit eſſe ꝓxim⁹: ⁊ ſimul cũ h̃
pctõr: ſequit̃ ꝙ idẽ ſit ab eodẽ odiendus et
diligẽdus. Sed iſtud nihil eſt: qꝛ nec ꝓxi- Cõtra
mus eſt odiẽdus quantũcũq ſit pctõr. nec euaſionem.
eſt idẽ odire ꝓximũ / ⁊ odire eũ eſſe peccato
rem. de quocũq ꝓximo odiẽdũ eſt eũ eſſe
pctõrẽ: nec hoc eſt aliq̃ mõ odire proximũ:
ideo manifeſtũ eſt ꝙ r̃nſio; nõ eſt ad ꝓpoſi
tũ: immo ſm̃ rei veritatẽ nihil ſimpliciter
eſt odiẽdũ: ⁊ nec diabol⁹: qm̃ de⁹ nihil eorũ
odit q̃ fecit: vt dicit magiſter li. iij. di. xxxij.
c. j. Sed cũ multa odienda ſunt eſſe mala:
nõ tñ ſequit̃ ex hoc ꝙ ſint odienda. ideo re
ſpõſio nõ valet. Alia cõcluſio eſt: ꝙ aliqd̃ Cõclo nona.
eſt pctm̃ mortale: qd̃ tñ ex ſe nõ eſt mortale
Hoc oſtẽdit̃ ſic. aliq̃s actus extrinſecus vo
lũtatis eſt pctm̃ mortale: et nullus talis ex
ſe eſt pctm̃ mortale. ergo aliquid eſt morta
le: qd̃ tñ ex ſe non eſt mortale. maior pꝫ de
adulterio / homicidio / ⁊ hmõi. minor ſequi
tur ex ꝯcluſione. vj. q̃ fuit hec: ꝙ nullũ op⁹
extrinſecũ per ſe repugnat charitati. et ſic
arguendo qd̃libet mortale ex ſe repugnat
charitati: nullũ opus extrinſecũ ex ſe repu
gnat charitati: ꝫ nullũ opus extrinſecũ eſt
pctm̃ mortale. iſte modus arguendi habet̃
in ſcd̃o mõ ſcd̃e figure. ⁊ prima propoſitio
pꝫ ex ꝯcluſiõe. v. que eſt illa: ꝙ ex hoc dici-
tur aliqd̃ pctm̃ mortale: qꝛ ſeparat aĩam a
charitate. Habitis his concluſionibus ⁊ Deciſio huius articuli.
ſuppoſitis / ad inueſtigandũ pctm̃ mortale
ex ſe ſumo ex prima cõcluſione ꝙ vita aĩe
nõ eſt aliud q̃ donũ charitatis ⁊ iuſtitie:
⁊ ꝑ ꝯñs mors aĩe nõ eſt aliud q̃ carẽtia ta
lis doni in ſubiecto nato. ideo ꝙ pctm̃ ſit
mortale põt eſſe dupl'r. Uno mõ ꝙ impe-
dit ne tale donũ ꝯferatur. ſic ſpecial'r pctm̃
originale dr̃ mortale. Sil'r eadem rõne qd̃-
libet actuale in nõ renato põt dici mortale:
qꝛ ſi originale natũ ſit impedire ne tale do-
num conferat̃: multo magis qd̃libet actua
le: qꝛ certum eſt ꝙ omne actuale eſt magis
imputabile volũtati q̃ originale. Secũdo
mõ dr̃: pctm̃ mortale: qꝛ impedit vel natum
eſt impedire ne gr̃a iam collata conſeruet̃:
⁊ iſte modus bñ differt a primo: qꝛ habit⁹
vitioſus ꝯctus ex origine ſꝫ ipediat ne gr̃a
ꝯferat̃: tñ ſi collata fuerit: cũ ipſo põt con-
ſeruari. eodẽ modo eſt de multis actibus.

Ideo omne pctm̄ qḋ notū eſt ex ſe impedi-re ne gr̄a prius habita cõſeruet̄: eſt morta-le ex ſe. tūc ergo arguit̄ ſic ad ꝓpoſitū. Ali-qḋ eſt pctm̄ quod ex ſe eſt mortale: vt dicit viij. ꝯcluſio: ⁊ nullū opus extrinſecū eſt de ſe pctm̄ mortale: vt dicit. vj. cõcluſio: ḡ ſolū opus intrinſecū voluntatis eſt de ſe pctm̄ mortale. Itē ſola deſertio gr̄e ſeparat aīaꝫ a charitate/ex prima ſuppoſitione ⁊ prima ⁊ ſcḋa ꝯcluſione: ḡ omne qḋ per ſe ſeparat aīam a charitate: eſt per ſe deſertio gr̄e. ptꝫ ꝯn̄a ab excluſiua ad vniuerſalē de terminis tranſpoſitis. ḡ ſola illa volitio intrinſeca eſt per ſe pctm̄ mortale: per quā aīa per ſe de-ſerit gr̄am ſiue charitatem. Si ergo poteri-mus diſcernere qn̄ anima ꝓprie ⁊ per ſe de-ſerit gr̄am: ⁊ qn̄ nõ: apparebit tūc qn̄ act⁹ volūtatis eſt ex ſe pctm̄ mortale ⁊ quando nõ: ſed ſatis manifeſtū eſt apud doctores ⁊ auctores ꝙ qn̄ anima operatur aliquid mali ex mera infirmitate ⁊ nõ ex electione: nõ per ſe deſerit iuſtitiā: nec eſt mala: vt di-cit Ariſt. v. Ethico. nec etiā quando aliq̄d iniuſtitie ex errore inuincabili operatur: eſt imputabile. ergo nihil qḋ operat̄ ex tali er-rore vel infirmitate/eſt per ſe pctm̄ morta-le: niſi illa infirmitas vel ignorantia ſit im-putabilis: hoc eſt per accidens. ḡ nullū op⁹ malū factū ex infirmitate vel ignorantia/ eſt per ſe pctm̄ mortale. ḡ opꝫ ꝙ illud fiat ſcienter. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ quilibet actus volun-tatis vel fit ex ignorantia: vel ex infirmita-te: vel ex ſcientia. ⁊ hoc extendendo nomen ſcientie ad exiſtimationē vel opinionē: vel ſaltem vocando ſcientiā illud qḋ diſtingui-tur ꝯ ignorantiā. tunc vltra. nõ omne ma-lum ſcienter ꝯmiſſum eſt ex ſe deſertio gr̄e per ſe ⁊ ꝓprie: ſicut argutū eſt prius. ⁊ ſilr̄ hoc videt̄ clarum ex alio caſu. ponat̄ ꝙ ali-quis ſciat a eſſe aliqḋ peccatum veniale: et cū tentatus fuerit ad cõmittendum a: iudi-cet ꝙ vitare a nõ requirat̄ ad ꝯſeruationē vite. ḡ cū ſit ſolū pctm̄ veniale in hoc caſu: poteſt ſcienter cõmittere a/abſqꝫ hoc ꝙ de-ſerat gr̄am. qꝛ põt eſſe ꝙ nullo modo vellet cõmittere a/ſi foret deſertio gratie. ḡ põt eſſe ꝙ aliquis ſcienter cõmittat pctm̄ veni-ale ſcitū eſſe tale: abſqꝫ hoc ꝙ deſerat gra-tiam. ergo ſequit̄ ꝙ nõ omne malū cõmiſ-ſum ſcienter eſt per ſe deſertio gratie: ⁊ per ꝯn̄s nec peccatū mortale. Qꝛ aūt in hoc ca-ſu poſſet cõmittere a abſqꝫ hoc ꝙ deſerat gr̄am: oſtēditur ſic. qꝛ cū cõmiſſione ipſi⁹ a ſtat ꝙ ſi oporteret alterū deſerere: videlicet gr̄am vel a pctm̄: potius eligeret deſerere a ꝙ̄ gr̄am. ḡ plus diligit gr̄am ꝙ̄ cõmitte-re a. ⁊ volendo a nõ deſerit chriſtū. ḡ. ꝯn̄a ptꝫ per dictū Aug. de igne purgatorij: vbi docet quō diligere ſubſtantiā corporalem plus ꝙ̄ oportet/ſit peccatū: ſed tantū venia-le. Aliquando enim qui diligit ſubſtantiā temporalem plus ꝙ̄ opꝫ: ſic tamen vt ſi ne-ceſſe foret/mallet ipſam ſubſtantiā perde-re ꝙ̄ chriſtū: peccat inquit qui diligit rem tp̄alem plus ꝙ̄ opꝫ: ſed tamen venialiter. qꝛ chriſtū nõ deſerit: quem adhuc tenet in fundamento. Ita in ꝓpoſito poſſibile eſt ꝙ aliquis ſcienter cõmittat veniale: abſqꝫ hoc ꝙ charitatē vel iuſtitiā deſerat. ptꝫ ḡ ꝙ omne pctm̄ mortale ex ſe fit ex ſcientia. nec tamē omne pctm̄ ſcienter cõmiſſum eſt ex ſe mortale: ḡ nõ poteſt dici ꝙ circūſtan-tia ſcientie faciat pctm̄ eſſe mortale. Quid ḡ eſt illud quod facit pctm̄ eſſe mortale? pro certo videtur mihi valde difficile aſſigna-re: tamen videt̄ poſſe dici ſic: ꝙ illud idem qḋ facit actū voluntatis eſſe deſertionem gr̄e: facit eundem actū eſſe pctm̄ mortale: qꝛ idem eſt deſertio gratie ⁊ pctm̄ mortale ex. v. ⁊. vj. concluſionibus. Videamus ergo quid ꝓprie requirit̄ ad hoc ꝙ aīa deſerat gr̄am: ⁊ ex iam dictis poſſumus inferre ꝙ tunc ſolū ꝓprie ⁊ per ſe deſerit aīa gratiā: quando ſcienter facit aliquid per qḋ exiſti-mat ſe gr̄am perdere: vel incerta eſt vtrum gr̄am perdat. Exēplū. ſi aīa iudicet ſe per actū a perdere iuſtitiā: etiā ſi iuſtū eſt fieri. ⁊ cõmittat a ſcienter: videt̄ ꝙ ꝓpterea de-ſerit iuſtitiā/qꝛ nõ habet curā vel zelū iuſti-tie. ḡ tunc perdit iuſtitiā ex tertia cõcluſio-ne: ⁊ per ꝯn̄s peccat mortaliter. ⁊ ſi ipſe ho-mo dubius vel incertus ſit nūq̄d ex cõmiſ-ſione a perdat gr̄am an nõ: ⁊ hoc nõ obſtā-te cõmittat a: iterū ꝓpterea deſerit gr̄am: qꝛ nõ zelat ꝓ ea: immo omittit ⁊ renuit cõ-ſeruare gratiā: ex hoc ꝙ vult facere illud ex quo incertus eſt vtrū perdat gr̄am. ideo põt dici ſic: ꝙ ſolus ille actus voluntatis ex ſe eſt pctm̄ mortale: quo quis exiſtimat ſe gra-tiam perdere: vel dubius vel incertus ē an gr̄am perdat. Ex quo ſequit̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliqḋ ſit pctm̄ mortale ex ſe: requirit̄ ꝙ ali-quis exiſtimet ſe gr̄am perdere ſiue iuſtitiā vel incertus ſit nunquid iuſtitiā perdat. Et ad maiorē declarationē iſtius cõcluſionis arguo contra eam per aliqua media. Prius

R
Cõclu. princi. in h̄ ar-ti. intē-ta.

Arguit ꝯ ꝯclu. princi. primo.

mo ſic. ſola deſertio grē eſt pctm̄ mortale. ergo
vbi nulla eſt deſertio grē: nullum eſt pctm̄
mortale. Sed vbi aliquis operatur qđcūq̄
malū: credens ſe obſequiū p̄ſtitiſſe deo: ibi
nō eſt deſertio grē ꝑ vltimā ↄcluſionem. ergo
quodcūq̄ malū faciēdo: cū tali credulitate
licet erronea/non peccat aliq̄s mortalr̄. qđ
eſt falſum: q̄ꝛ poſſibile eſt ꝙ cū tali credulis
tate cōmitteret aliquid qđ ex ſe eſt peccatū
mortale: ſicut odiū fraternum. vt habet̄ ex
Scđo. viij. ↄcluſione. Scđo ſic. ponat̄ aliq̄s qui
nullā notitiā h̄ꝫ grē nec dei: ſicut ſatis eſt
imaginabile: tūc manēte eo ī illo ſtatu: poſ
ſibile eſt ꝙ peccet mortaliter. manifeſtum
eſt: q̄ꝛ aliq̄n poſſet vnum hoīem interficere
ꝛ ſeipm̄: vel aliqđ tale ſcelꝰ opari: ꝛ tn̄ ma
nifeſtū eſt ex caſu ꝙ nō exiſtimaret ſe gras
tiā ꝑdere: nec dubius foret nunq̄d gratiam
perderet: q̄ꝛ nullā notitiā de gratia h̄ret. er
go poſſibile eſt aliquē peccare: abſq̄ hoc ꝙ
exiſtimet ſe iuſtitiā vel gratiā ꝑdere: ꝛ etiā
abſq̄ hoc ꝙ dubius vel incertꝰ ſit nunq̄d
gratiā perdat: ergo illa ↄcluſio nō eſt vera.
Tertio. Item ponat̄ ꝙ aliq̄s homo magne lites
rature ſciat ſe eſſe in pctō mortali: ꝛ grām
perdidiſſe: ꝛ iā nullā in effectu h̄re: ꝛ iterū
cōmittat aliqđ grande pctm̄: vt ſtuprū vel
blaſphemiā: ꝛ ſciat illud eſſe pctm̄ mortale
tunc non eſt neceſſe vt exiſtimet ſe per illud
pctm̄ gratiā vel iuſtitiā perdere: q̄ꝛ nullam
exiſtimat ſe h̄re: vel anteꝙ̄ illud committe
ret habuiſſe: ergo per ↄn̄s nō peccaret morta
liter illo actu ſcđo: qđ eſt falſum. ꝛ ↄn̄a pas
Quar s tet ex vltima ↄcluſione. Itē ex hac ↄclus
to. ſione ſequitur ꝙ nullus peccat mortalr̄: niſi
ſi qui credit ſe male facere: vel incertus eſt
an male faciat. ergo ſi aliquis operetur quod
cūq̄ malū ex paſſione: ſicut incontinens:
qui ex paſſione egreditur a rōne: nō pecca
ret mortalr̄. ↄn̄a ptꝫ: quia talis nullam exi
ſtimationem habet de peccato vel malitia.
ergo nō ꝓprie deſerit iuſtitiā ſic operādo.
ergo nō peccat mortaliter. ↄn̄s eſt falſum.
Quīto. Item ſi nullus peccaret mortaliter niſi
exiſtimaret ſe iuſtitiā deſerere: vel incertus
vel dubius foret ꝛc. tunc ſequeret̄ ꝙ nihil
foret ſimplr̄ pctm̄ mortale: niſi cōtemptus
iuſtitie. ptꝫ ↄn̄a: q̄ꝛ ſic opari eſt iuſtitiā con
temnere. ꝛ ita vel quilibet contēptus foret
peccatum mortale: vel aliq̄s ꝛ aliquis nō.
Non quilibet cōtemptus iuſtitie eſt pctm̄
mortale: quia tunc quilibet cōſenſus in pec
catū ex deliberatione foret pctm̄ mortale;
cū quilibet talis ſit cōtemptus iuſtitie: vt
videtur. ↄn̄s eſt falſum: vt prius fuit oſten
ſum. Si aliq̄s cōtemptus iuſtitie eſt pctm̄
mortale: ꝛ aliquis nō: contra: quilibet con
temptus iuſtitie excludit ʒelū iuſtitie: ergo q̄li
bet contemptus iuſtitie eſt pctm̄ mortale.
ↄn̄a patet ex poſitione. ꝛ an̄s notum eſt: q̄ꝛ
non ſtant ſimul ꝙ aliquis contemnat iuſti
tiam: ꝛ ʒelet ꝓ iuſtitia. manifeſtum eſt ergo ꝙ
quilibet cōtemptus iuſtitie excludit ʒelum
iuſtitie: ꝛ ita eſt pctm̄ mortale. Hic reſpōs S
deo ad primū cū dr̄: ſola deſertio gratie eſt Rn̄ſio
peccatū mortale ꝛc. vt prius dictū eſt. nunc ad rōs
etiā dico ꝙ ſola deſertio gratie eſt ex ſe pec nes cōs
catū mortale: nō tn̄ cōcedo ꝙ ſolū illud eſt clu. ix.
pctm̄ mortale: q̄ꝛ pctm̄ originale nō ꝓprie Ad pri
eſt deſertio gratie: ꝛ tamen eſt pctm̄ morta mum.
le. ꝛ ſimilr̄ aliqua ſunt pctā mortalia: quos
rum nullū eſt ꝓprie deſertio gratie. ꝛ ideo
nego ↄn̄am cū arguitur: vbi nulla eſt deſer
tio gratie: ibi nullū eſt pctm̄ mortale. Sed
vltra pro materia argumenti: cū dicitur ꝙ
ille qui malū quantumcūq̄ graue operat̄
credens bene facere ꝛ obſequi deo: nō pecs
cat mortalr̄; quia nō deſerit gratiā. negat̄
ↄn̄a vt prius: q̄ꝛ poteſt eſſe ꝙ aliq̄s operet̄
malū credens obſequiū p̄ſtare deo: lꝫ forte
nō operet̄ intentione obſequendi deo: ꝛ idō
cū tali credulitate ſtat ꝙ deſerat iuſtitiā ꝛ
nō deſerat iuſtitiā. ſi tn̄ aliquis credens ſe
bene facere ꝛ ſeruire iuſtitie/quātūcūq̄ ma
lum operet̄: ſola tn̄ intētione vt ſeruiat deo
ſiue iuſtitie: tunc dico ꝙ ex hoc non peccat
mortaliter: nec illud erit peccatum mortas
le ex ſe: q̄ꝛ tale pctm̄ non excludit ʒelū iuſti
tie. immo ſit mere ʒelo iuſtitie. ꝛ ideo talis
in illo caſu ſi nullā habeat aliunde culpam
nō incurrit culpā mortalem: ex quo nō per
dit gratiā. ꝛ nota ſuper hoc Aug. ſuper. ſ.
cān. Jo. homil. v. ꝛ. vj. ꝛ tn̄ credat ſic faciē
do ſeruire iuſtitie: ſed nō facit intētione ſer
uandi iuſtitiā. Itē pōt eſſe ꝙ pia intētione
alia/vt alicuius cōmodi gratia illud facit
ſolū. ꝛ adhuc dico ꝙ nō peccat mortaliter
ꝓpter eandē rōnem: q̄ꝛ. ſ. talis operatio in
illo caſu nō excludit ʒelum iuſtitie. ſi tn̄ ſic
credens operet̄ aliqua intētione ꝑuerſa: q̄
intētio nata ſit excludere ʒelū iuſtitie: tunc
ex ſe eſt peccatū mortale. ꝛ ita forte fuit de
iudeis qui occiderunt chriſtū ꝛ apoſtolos:
ꝛ tamen ſic faciendo credebāt ſe bene faces
re. ꝙ fortē ſi credebāt ſe bene facere: nō
tn̄ fecerunt ea intentione ſola vt bene fac

cerent:ſed forte inuidia ꝛ alia intētione ꝑuerſa:ex qua forte equaliter feciſſent ſi hoc nō crediddiſſent:ꝛ tūc illi peccauerūt mortaliter. ſi tñ aliqui chriſtū occiderūt: et in hoc bñ facere ꝛ deo placere crediderūt. ſi ſola illa intētione fecerūt vt deo placerēt:tūc dico ꝙ ex illo facto ꝑ ſe culpā mortalem nō incurrerūt:nec peccauerūt niſi venialiter. Sec⁹ aūt eſt ſi aliūde habuerūt culpā mortalē. Vñ pro iſta materia diſtinguā de culpa mortali.

Cōcluſio de culpa mortali.

Pctm̄ em̄ dicit mortale dupliciter. Uno mō proprie ꝛ ex ſe:ꝛ eſt illud qḋ nō poteſt fieri ſine culpa mortali:cuiuſmodi (vt dictū eſt) eſt oīs actus quo qs exiſtimat ſe iuſtitiā excludere:vel quo non curat ſi eā excludat. talis em̄ operatio proprie repugnat zelo iuſtitie:cū nō ſit poſſibile aliquē ſic agere:ꝛ cum hoc pro iuſtitia zelare. Alio mō dicit aliqḋ pctm̄ mortale eē ex genere:ꝛ tale pōt fieri ſine culpa mortali:ꝛ dicitur mortale ex genere:qꝛ ex ſuo genere tā vitioſum eſt ꝛ inhoneſtū: ꝛ quantū ex ſe eſt fieri non poteſt ſine culpa mortali ſciēter ſine vitio notabili ꝛ turpitudine graui:vt ſtuprum/adulteriū/furtū ꝛ hmōi. Primo mō ſumendo peccatum mortale vt dictū eſt:nū ꝙ poteſt aliqd fieri ſine culpa mortali in caſu ſupradicto propter cauſam predictā. Scḋo modo ſit peccatū mortale ſine culpa mortali in caſu ſupradicto. Tūc ad propoſitū dico ꝙ qñ aliquis exiſtens in culpa mortali aliūde:ſi cōmittat peccatū mortale ex gñe: etiā intētione ſeruiendi iuſtitie: adhuc incurrit culpā mortalē. Rō eſt: qꝛ cū ipm̄ ſit mortale ex ſuo genere; nō hꝫ aliqd qḋ pōt ipm̄ excuſare a ſuo peccato mortali;niſi intentionē piam: vel ignorātiā aliquam: vel aliqd hmōi. ſed culpa mortalis quā aliūde incurrit/ eſt magis imputabilis ꝙ intētio pia ſit excuſabilis. ꝛ ideo licet intentio pia in illo caſu minuit malitiā ꝛ culpā illi⁹ peccati in ſuo genere;nō minuit genus ſuū qn imputet ſm malitiā ſui generis. et ita exiſtens in culpa mortali:et aliqd committēs mortale:licet hoc faciat quacūqꝫ intētione pia:incurrit culpā mortalē. Si tñ aliūde foret in grā:ꝛ cū tali intētione ſeruiēdi iuſtitie cōmitteret pctm̄ mortale ex gñe:tūc gratiā nō ꝑderet:nec culpā mortalē incurreret qꝛ etſi faciendo peccaret:tñ iuſtitiā acceptā ꝛ habitā nō deſereret:cū actualiter ꝓ ea zelaret:ꝛ ita pꝫ ꝙ multa pctā mortalia actualia ſunt; quorū nullū eſt deſertio iuſtitie et grē:ꝛ ꝙ oē mortale ex ſe eſt deſertio.

Ad ſecundū.

Ad ſecundū cū ḋr:ponat ꝙ aliqs nullā notitiam habeat grē nec dei ꝛc. Admitto:ꝛ ꝯcedo ꝙ talis pōt peccare mortalr:exiſtimādo ſe bñ ꝛ iuſte agere:ſed tñ dico ꝙ nō pōt cōmittere aliqḋ pctm̄ qḋ eſſet mortale ex ſe:niſi exiſtimet ſe iuſtitiā relinqre:vel nō curet ſi iuſtitiā relinquat. ꝛ ſiue ſic ſiue ſic:talis operatio excludit ab eo zelū iuſtitie.

Ad tertium.

Per idē patet rñſio ad tertiū cū ḋr:ponat ꝙ aliqs magne literature ſciat ſe eſſe in pctō mortali:ꝛ grām ꝑdidiſſe: ꝛ iā nullā in effectu habere ꝛ iterū cōmittat aliqḋ grāde pctm̄ ſcitū eē tale. ꝛ ſic admitto. et cū ḋr:nō eſt neceſſe ꝙ exiſtimet ſe gratiā ꝑdere ꝑ ſcḋm pctm̄ quā nō hꝫ:ꝯcedo:ꝛ ex hoc nihil ſequit ꝯ poſitionem:qꝛ ꝑinde eſt ſiue credat ſe grām ꝑdere ſiue credat ſe iuſtitiā excludere; qḋ ꝓ eodē habeo. ſiue aūt habeat iuſtitiā ſiue nō:pōt iuſtitiā ab eo excludere oꝑando aliqd iniuſtū vel malū:iō argumētū nō ꝓcedit.

Ad quartum.

Ad quartū cū ḋr:ex hac poſitione ſeqtur ꝙ nullus peccat mortalr niſi qꝛ vult ſe male facere:vel incertus eſt an male faciat:ſit ita grā argumēti:tñ hoc nō ſeqtur. tūc cū infert:ꝙ aliqs operet ex paſſione qḋcūqꝫ malū: ſicut eſt de incōtinente:nec peccaret mortalr: nō ſeqtur vt dictū eſt in primo articulo: qꝛ ſi nō incurrit culpā mortalē ex iſta oꝑatiōe ꝑ ſe:poſſibile tñ eſt ꝙ illa oꝑatio imputetur ad culpā mortalē ex aliq merito ꝑcedēte vt dictū eſt. Dico tñ ꝙ ſi exiſtēs in grā et charitate patiat aliquā tentationē: ex qua ꝓcedat in actū quantūcūqꝫ malū ex gñe:ſi aliūde nō hꝫ culpā mortalē: ſed talia pctā ſequunt:tales paſſiones vehemētes q vocant preoccupationes:ſicut dicit Aug. contra mēdaciū ca. xiij. in qb⁹ delinqtur dū qd faciendū ſit ad horā:dicit Aug. nō videtur: aut q viderit vincat vt ſi fiāt pctā. ḋ. vel latet veritas: vel cōpellit infirmitas:ſicut fuit volūtas ipſi⁹ Loth qñ filias ſuas voluit ꝓſtituere:ꝛ Dauid qñ voluit īterficere Nabal:vel forte qñ voluit ꝯcūbere cum vxore Urie ꝛ hmōi. Qꝛ aūt hmōi pctā nō ſeparāt a charitate:pꝫ ꝑ dictū Aug. de baptiſmo cōtra Donatiſtas lib. v. circa finē vbi dicit Cū forte ipſi iuſti preoccupant:reprimit in eis/ non tñ extinguit charitatis affectus. rurſuſqꝫ inſurgens ꝛ inardeſcēs ꝑſtino cur ſui reſtituit. De pctō Dauid dicit Bern. de amore dei. ca. xi. ſic. Dauid cū peccauit: charitatem nō perdidit:ſed obſtupuit quodā-

modo in eo charitas advehementē tētatio
nis ictū: ⁊ charitas nequaq̄ in eo ablata/
ſed q̄ſi quodāmō ſopoꝛata fuit: ita vt mox
cū ad vocē arguētis ꝓphete euigilauit: cō
tinue in illā ardētiſſime charitatis cōfeſſio
nē erupit. Peccaui dn̄e ⁊c. Talis etiam fuit
negatio Petri qua chriſtū negauit terroꝛe
ancille: p̄occupatus em̄ fuit terroꝛe moꝛtis
vel paſſionis: vt chꝛiſtū oꝛe negaret: non tm̄
coꝛde. ⁊ licet iſta negatio foret pctm̄ moꝛta
le ex gn̄e: qꝛ fuit mēdaciū in doctrina reli
gionis: quale eſt ſemꝑ moꝛtale ex ſuo gene
re: vt dicit Aug. de mēdacio: tm̄ iſta negatio
Petri nō imputabaꝶ ei ad culpā moꝛtalē:
ſicut dicit Ber. vbi pri⁹. Dicit em̄ ſic. Petr⁹
cū peccauit: charitatē non amiſit: qꝛ pecca
uit poti⁹ in veritatē q̄ꝫ in charitatē: cū non
eſſe ei⁹ inētiri⁹ eſt oꝛe/ cui⁹ toti⁹ erat in coꝛ
de: ideoq̄ꝫ negationē falſitatiſ ꝯtinue lachꝛy
mis lauit veritas charitatis ⁊c. Ex q̄bus
apparet ꝙ exiſtēs in charitate/ quātūcūq̄ꝫ
malū ex gn̄e opareꝶ ex paſſione: q̄ impedit
vel p̄pedit vſum rōnis: nō imputaꝶ ad cul
pā moꝛtalē. Sec⁹ tm̄ eſt de eo q̄ exiſtens ex
Ad q̄n tum. tra charitatē talia opaꝶ. Ad quintū cū dr
Si null⁹ peccaret moꝛtaliter niſi exiſtima
ret ſe iuſtitiā perdere ⁊c. tūc ſeq̄reꝶ ꝙ nihil
foret ſimplr̄ pctm̄ moꝛtale niſi ꝯtēptus iu
ſtitie. ⁊ vltra: aut ergo q̄libet cōtēptus iu
ſtitie eſt peccatum moꝛtale: aut aliq̄s ⁊ ali
quis nō. Dico ꝙ q̄libet contēptus iuſtitie
ex ſe eſt peccatū moꝛtale: qꝛ ſicut tangit ar
gumētū/ nō ſtant ſil̄ ꝙ aliq̄s ſimul zelet ꝓ
iuſtitia ⁊ cōtēnat iuſtitiā: ⁊ ideo quilibet cō
temptus iuſtitie excludit zelū iuſtitie: ⁊ per
ꝯn̄s ipſam iuſtitiā ex. iij. cōcluſione. ⁊ vltra
cū arguiꝶ ꝙ nō: qꝛ tunc quilibet conſenſus
in pctm̄ ex deliberatione ꝓcedēs foret moꝛ
tale: qꝛ quilibet talis eſt cōtempt⁹ iuſtitie:
nego: qꝛ ſicut dictū eſt/ nō quilibet conſen
ſus in pctm̄ ſcitū eſſe tale eſt cōtēpt⁹ iuſti
tie: qꝛ nō q̄libet talis excludit zelum iuſtitie
Nota. ergo ⁊c. Sic ḡ dictū eſt in quo peccatum
veniale differt a moꝛtali ⁊ ecōtrario: ꝑ hoc
ſcꝫ (vt breuiter dicaꝶ) ꝙ omne illud qđ ex
cludit zelū iuſtitie: ⁊ fit ſciēter ex electione:
eſt pctm̄ moꝛtale: oē aūt qđ eſt peccatum:
⁊ nō excludit zelū iuſtitie: eſt veniale ſolū:
licet foꝛte aliqđ tale ſit ex gn̄e moꝛtale: vt
U dictū eſt: ⁊ q̄le pctm̄ excludit zelū iuſtitie: et
Ad ſe q̄le nō. Jđ reſtat rn̄dere ad argumentum
cundū pncipale: q̄ fuit argutū ꝙ nullū eſt veniale
p̄n .ar. ex genere: cū arguiꝶ ſic: tunc tale peccatum
veniale imputareꝶ ad culpā: ⁊ ita tale pec
catū in aliq̄ remitteret charitatē. ꝯn̄a fuit
ꝓbata: qꝛ peccatū illud foret alicui⁹ mali
tie. ⁊ ita min⁹ bon⁹ foret q̄s ꝓpter illud ve
niale: q̄ꝫ illo veniali ſubducto: ceteris pari
bus: ⁊ ita minueret charitatē. Ad illud di
co vt pri⁹/ ꝙ aliqđ eſt veniale ex gn̄e: ⁊ ꝯce
do ꝙ tale remittit charitatē q̄ ad vſum: vel
natū eſt remittere. ita ꝙ exiſtēs in charita
te quacūq̄ꝫ/ ſi peccaret venialr̄: nō minuiꝶ
ipſa charitas in latitudine foꝛme: ⁊ tamen
nō pōt in oēm vſum in quē pri⁹ potuit: vel
ſaltē nō pōt tā facilr̄ exeq̄ oēm actū quē ꝓ
ducere nat⁹ eſt: ſicut ſi haberet nullū pctm̄
ceteris parib⁹. Et cū arguiꝶ ꝙ pctm̄ venia
le eſt alicui⁹ malitie ⁊c. Dic rn̄dēdo cōcedo
ꝙ pctm̄ veniale eſt alicui⁹ malitie: ſꝫ tm̄ illa
malitia nō ſufficit ad denominādū aliquē
hoīem exiſtentē in charitate malū: ſicut di
cit magr̄. li. iiij. di. xxj. c. vij. Ubi dicit ꝙ ali
q̄s vere bon⁹ eſt: ⁊ charitatem hꝫ: ⁊ tm̄ pctm̄
veniale. Ex quo ſequiꝶ ꝙ illud veniale nō
ſufficit ad denominādū eū malū: cōcedo tm̄
ꝙ minuit charitatē ⁊ bonitatē vt pri⁹ dictū
eſt: quantū ad vſum ⁊ effectū aptū natū ex
eo ꝓcedere. ⁊ ex hoc non ſequiꝶ ꝙ minuit
charitatē in latitudine foꝛme. Sed tm̄ ꝯce
do ꝙ ſimplr̄ loquēdo min⁹ bon⁹ eſt q̄s exi
ſtēs in charitate ⁊ veniali/ q̄ꝫ ſine veniali ce
teris parib⁹. et tūc vltra cū arguiꝶ ꝙ ſi per
venialia minuereꝶ charitas: ſequereꝶ ꝙ ꝑ
venialia aliq̄s pōt totā charitatē perdere.
nego ꝯn̄am vt dictū eſt: qꝛ nullā latitudinē
charitatis tollit veniale: ſꝫ tātū remittit q̄
ad vſum. ⁊ tunc ſi arguiꝶ ſic. Si remitteret
vſum charitatis: poſſet tollere totū vſum
charitatis: ḡ ꝑ ꝯn̄s ⁊ charitatē. qꝛ ſicut di
ctū eſt in cōcluſione tertia: charitas nō ſer
uatur ſine vſu: ergo redit argumentū. Dic
pōt dici ꝙ ⁊ ſi veniale pōt tollere vſum cha
ritatis quātū ad aliquā ſpēm act⁹: non tm̄
pōt tollere quātum ad oēm ſpēm act⁹: ita
nec charitatē: imo meli⁹ pōt. Et ſi veniale
poſſit remittere vſum charitatis in aliq̄ ſpē
act⁹: nō tm̄ pōt tollere totū vſum: ſicut dictū
eſt prius de actu bono ex gn̄e reſpectu pctī
moꝛtalis. qꝛ licet poſſet minuere malitiam
pctī moꝛtalis: tm̄ totā tollere nō pōt: ſic de
aliq̄ certa reſiſtētia ⁊ minoꝛi reſpectu maio
ris potentie actiue: nulla tm̄ potētia actiua
finita pōt facere ꝙ ipſa non foret reſiſtētia
ceteris paribus: ſic in propoſito eſt in pecca
to veniali ⁊ charitate.

x Ad tertiū pn. Nunc reſtat tractare de
peccato veniali in cōparatione ad morta-
le: et hoc eſt tāgere materiā tertij principa-
lis: vbi fuit ſic argutū. Si quodlibet pctm̄
ſit imputabile ad culpā: tunc omne mor-
tale foret īputabile ad culpam: et tunc cum
oē mortale ī eo ꝙ mortale ſit maioris ma
litie ꝙ̄ omnia venialia poſſibilia cōiuncta
ſimul: et ita quodlibet mortale excederet
quodlibet veniale improportionabiliter:
qđ fuit argutū eſſe falſum: qꝛ venialia poſ
ſunt tantū multiplicari/ꝙ equabunt vni
Prima mortali: ſicut fuit allegatū. Hic ē triplex
via rn̄. via reſpondēdi. Vna enim poſitio cōcedit
Probatur primo. ɔcluſionē. videlꝫ ꝙ venialia poſſunt tātū
multiplicari: ꝙ equiualebunt vni mortali:
et hec hꝫ euidētiā a magiſtro lib. iiij. diſt.
Scdo x. c. x. Similiter vnū veniale pōt fieri mor-
tale ꝑ circūſtantiam ſui auctā. i. per ſue cir
cumſtātie augmētū aliqn̄ etiam in eadem
ſpecie. dicit em̄ magiſter lib. ij. diſt. xxiiij. c.
viij. ibi. Quando aūt mulier ſine viro gu-
ſtat etc. quādo delectatio moroſa nō diu te
nef in mēte: ſꝫ cito repellit: veniale eſt. Si
vo diu teneat in cogitatiōe: etſi voluntas
ꝑficiēdi deſit: mortale eſt. Ex quo vr̄ in illo
caſu ꝙ cogitatio moroſa q̄ in ꝑncipio tpis
eſt pctm̄ veniale: ſolum ꝑ lapſum tpis fiat
mortale: et per ɔn̄s pctm̄ mortale et veniale
nō differunt niſi ſm magis et minus: et ita
Tertio nō differūt ſm ſpēm. Siſr ſit a aliqđ ve-
niale pctm̄: et b ɔſimile ex gn̄e: et ꝓhibeanf
ſub pena ɔſimili in ſpecie: ſcꝫ eterna: tūc cō
mittens a peccat venialiter ſolū: et commit
tens b peccat mortaliter. ergo a eſt venia-
le: et b mortale. et certum eſt ꝙ iſta nō diffe
Quarto. runt niſi ſm magis et minꝰ. ergo etc. Si
militer hec poſitio hꝫ euidentiā ex hoc ꝙ
multa ſunt venialia ex ſuo genere: ſi tn̄ de
ducanf in ɔſuetudinē: ſunt mortalia: ſicut
cōiter dꝛ: et videf canon innuere diſtin. xxv.
§ criminis appellatio. vbi dꝛ ſic. multa ex
deliberatione ꝓcedunt: que niſi ſepius re-
iterata et in cōſuetudinē fuerint deducta:
ꝙuis grauent poſt mortē: non tn̄ eternali
ter perdūt. Per iſta videf innuere ꝙ ex op
poſito ſi ſepius iterenf et ducanf in cōſue-
Cōtra tudinem: poſt mortē eternaliter perdūt. et
rn̄ſionē aliter nō. hoc enim ſignat ꝑ exceptiuā par
ſm primā viā ticulā extra captā. ğ vt videtur: venialia
ſi multiplicēf: fiēt mortale peccatū: vt dič
Primo hec poſitio. Sed ɔtra iſtā poſitionē argui

poſſit multipliciter. Primo ſic: qꝛ ſequi-
tur ex hac poſitione/ꝙ aliquod veniale ali
cui mortali foret equale: qđ eſt falſum. ɔn̄a
ꝓbatur: quia peccatū mortale integratur
ex multis venialibus ſm iſtā poſitionem.
Sumaf em̄ aliqđ mortale qđ eſt p̄ciſe du-
plum ad ſuā medietatem: et ſua medietas
eſt peccatum veniale: qꝛ cōponif ex venia-
libus p̄ciſe ex hypotheſi: ergo cū ad quod-
libet mortale ſic inuenif aliud mortale ſub
duplum: ſequif ꝙ medietas illius morta-
lis dati qđ eſt veniale preciſe: ſit equale ali-
cui mortali: qđ fuit ꝓbandum: et eadē rō-
ne poſſet argui ꝙ aliquod veniale ſit alic.
mortali grauius: vt ſatis ptꝫ: quod tn̄ ma-
nifeſte falſum eſt. Qꝛ aūt ad oē mortale ſit
deuenire ad mortale ſubduplū: ꝓbabif in- Scdo
ferius. Item ſit a vnū veniale: et quero
an quodlibet veniale additum a faceret il-
lud mortale an nō? Si ſic: ſequitur ꝙ a eſt
maximū veniale quod fieri pōt: et per ɔn̄s
ſibi debef pena maxima que non ſufficit ꝓ
mortali. et per ɔn̄s omni pena finita exten-
ſiue ſibi data debef maior. ergo infinita pe
na extenſiue ſibi debetur. quod eſt falſum.
Si alia pars detur. ſ. ꝙ nō quodlibet veni
ale additū a facit ipm mortale: tunc cōtin-
git imaginari maximum veniale quod nō
ſufficit ad faciendū mortale: vel minimum
quod ſufficit. ptꝫ ɔn̄a per cōmunē deductio
nem. Si primū detur. ſ. ꝙ ſit aliquod maxi
mū veniale quod nō ſufficit cū a ad faciē-
dum mortale: ſit b illud veniale. et ſequitur
compoſitū ex a et b eſt maximū veniale poſ
ſibile. ptꝫ ɔn̄a: quia quodlibet peccatū ma
ius eo compoſito foret peccatū mortale. ſed
ɔn̄s eſt falſum: vt prius argutū eſt. Si de-
tur ſecundū: ꝙ. ſ. aliquod ſit minimū venia
le quod ſufficit cum a ad faciendū mortale
tunc vt prius ſit illud b. et ꝓbo ꝙ nō: quia
quodlibet mortale ſufficit cū a ad mortale:
et aliquod eſt mortale minus b: ğ b non eſt
minimū peccatū quod ſufficit cū a ad faciē
dū mortale. ɔn̄a ptꝫ de ſe. aſſumptū ꝓbaf:
qꝛ quelibet pars b eſt minor b. et quelibet
eius pars eſt mortalis. ergo etc. Qꝛ aūt que
libet pars b eſt mortalis ptꝫ: qꝛ certū eſt ꝙ
aliqua pars b eſt mortalis: et eadem ratio
eſt de vna et alia vt notū eſt. ergo quelibet
eius pars eſt mortalis. Sed dicitur ꝙ li- Rn̄ſio.
cet quelibet pars vt inexiſtit toti/eſt mor-
talis: non tamen eſſet mortalis ſi eſſet
per ſe: et ideo non quelibet pars ſufficit

Cōtra reſpon. cū a ad faciēdū mortale. Cōtra. ex hoc cō-
tingit inferre ꝙ aliqd ſit vel eſſe poſſit mi-
nimū mortale: qđ eſt falſum: vt dictū eſt:
⁊ poſtea magis patebit. ⁊ ꝯña oſtendit eo-
dem mō quo argutū eſt. aliqua pars b ſuf-
ficit cū a ad faciendū mortale: ⁊ alia non: ğ
eſt dare maximā que non ſufficiat: vel mi-
nimam que ſufficiat. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic: redit
argumentū in ſua forma: ideo rñſio nulla.

Tertio Itē arguit ſic. peccet a vno veniali: et b
cōſimili p omnia: et c tertio conſimili p oīa
alteri eoꝝ: ⁊ peccet d equalr cū illis tribus
⁊ ſit ꝙ illa tria peccata ſi eſſent inſimul/fa
cerent vnū mortale: tunc ex caſu ⁊ hac poſi
tione ſequit ꝙ d peccat mortaliter: qꝛ illa
tria peccata ſi forent ſimul/integrarēt vnū
mortale: ⁊ d peccatū eſt equale illis tribus
ſimul ſumptis: ergo d peccatū eſt mortale:
ſʒ ꝯñs eſt falſum. Quia arguo ſic. qꝛ pecca
tum d eſt equale illis trib⁹ peccatis ſimul
ſumptis: ⁊ ita cetera peccata ſimul ſumpta
nō equiualebūt vni mortali: ergo nec d eſt
mortale. Qꝛ aūt iſta tria ſimul ſumpta nō
equiualebunt vni mortali: arguo ſic. Quia
tunc pena illis tribus debita eſſet equalis
intēſiue ⁊ extēſiue alicui pene debite ⁊ ſuf-
ficienti ꝓ mortali: ⁊ illa pena illis trib⁹ de
bita foret infinita extēſiue. ꝯñs eſt falſum.
qꝛ qlibet tertia eſt tpalis tātū: qđ pʒ: qꝛ q̄-
libet tertia malitie d eſt equalis alicui ma-
litie illarū triū preciſe ex caſu: ergo ipſa to-
ta ſunt ꝑciſe equalia. ꝯña pʒ iuxta imagi-
natione in quātitatibus: qꝛ ſi a. b. c. forent
tres quātitates: ⁊ d foret vna quātitas eq̄-
lis illis tribus ſimul ꝯiunctis: tūc ſicut to
tum d ad totū a. b. c. ita quelibet ei⁹ pars
ad ſimilē eius partem: ſicut demōſtratiue
pʒ ex p̄ma ꝯcluſione quinti Euclidis: que
eſt iſta. Si fuerint quotlibet quantitates:
aliaꝝ totidē eque multiplices aut ſingule
ſingulis equales ſint neceſſe eſt: quēadmo
dū vni eaꝝ ad ſui cōparē: totūq; aggrega-
tū ad oēs pariter acceptas ſimiliter ſe hr̄e.
ergo iuxta eandē imaginationē eodem mo
do erit ⁊ in qualitatibus ⁊ alijs in qbus cō
ſimilis imaginatio habet: ſicut eſt tam in

Quarto. peccatis q̄ in penis. Itē arguit ſic. non
eſt dare maximū pcm̄ veniale qđ eſſe poſ-
ſit in aliqua ſpecie: nec minimū qđ non eſt
veniale: ergo peccatū veniale in ſua ſpecie
pōt augeri in infinitū. ergo vnum veniale
pōt augeri in ſua ſpecie vltra quācūq; lati
tudinē malitie eiuſdem ſpeciei; ergo nulla
latitudo malitie venialis equiualebit vni
mortali. pʒ ꝯña. qꝛ quacūq; latitudine ma
litie data: alia maior illa foret venialis: er-
go nec illa foret mortalis. ğ nec aliqua mul
tiplicatio pctōꝝ quoꝝ qđlibet eſt ꝑ ſe venia
le: facit vnū mortale. Cōtra hoc qđ đr ali

Cōtra ſcđʒ dictū rō-nis pri-me ar. primo. qđ veniale ex genere pōt fieri mortale per
augmentū alicui⁹ circūſtantie in eadē ſpē/
ſicut ex circūſtantia tpis. Arguit ſic. Si h̄
eſſet verū: ſequeret in caſu ꝙ cōtinuare ve
niale per tp̄s certū/foret peius q̄ ꝯtinua-
re vnū certū mortale per idē tp̄s alijs pari
bus. qđ ē falſuʒ: ſicut notū eſt per ſe. ⁊ ꝯña
oſtendit ſic. ſit a pcm̄ veniale ex genere: et
ꝯtinuetur ex circūſtantia tpis vſq; quo fi-
at mortale: ⁊ ſit ꝙ in fine hore ſiet mortale
ſi ꝯtinuet ꝑ horā: tūc in fine hore erit alicu
ius malitie mortalis. pono tūc ꝙ b ſit mor
tale ſubduplū in malitia/ad malitiā quam
habebit a in fine hore: ⁊ augeret ex circūſtā
tia tpis vſq; quo ſit tante malitie qualis
erit a in fine tpis: qꝛ malitia nō augebitur
niſi ex circūſtantia tpis b. ſit ergo illud tē-
pus c. ⁊ arguo ſic. min⁹ tp̄s q̄ c ſufficiat ad
augendū aliqđ veniale ad tantā malitiam
quantā habebit a in fine hore: ⁊ nō minus
q̄ c ſufficit ad augendū mortale ad equalē
malitiā quā habebit a in fine hore. ğ in mi
nori tpe ſiet aliquod veniale tante malitie
quante erit a in fine hore/q̄ b mortale ſiet
equalis malitie cū a in fine hore: ergo com
mittere pcm̄ veniale per tp̄s minus c erit
peius ceteris paribus in fine tpis/q̄ com
mittere pcm̄ a mortale per idē tp̄s: qđ ꝓ-
bandū fuit. Qꝛ aūt minus tp̄s q̄ c ſufficiat
ad augendū aliqđ veniale ad tātā malitiā
quantā habebit a in fine hore: ꝓbatur: qꝛ
a erit veniale vſq; in finē hore excluſiue: ğ
in ſcđa medietate c tpis aut erit veniale: et
ex ſola continuatione fieret mortale in fine
hore. ergo ſecunda medietas c tpis ſufficit
ad augendū malitiā venialem ad tantam
malitiam quantā habebit a in fine hore. er
go cū ſecunda medietas tēporis eſt minor
q̄ totū c tēpus: ſequitur ꝙ minus tēpus
q̄ c ſufficit ad augendum aliquod veniale
ad tantā malitiā quantā habebit a in fine
hore: qđ fuit ꝓbandū. Itē ſi aliqđ pcm̄

Scđo. veniale poſſet fieri mortale ꝑ augmētū ali
cuius circūſtantie ſue in eadē ſpecie: tūc ea
dē rōne pōt imaginari ꝯ̄rio ꝙ aliqđ mor-
tale alicui⁹ ſpēi poſſet fieri veniale ſtati ſm
imaginationē ꝑ remiſſionē alicui⁹ circūſtā

tie in eadē ſpecie: qꝛ habito certo augmen
to alicui⁹ circūſtantie fiet veniale mortale
ceteris pib⁹: ğ eadē rōne amoto augmēto
illo ⁊ ceteris pib⁹ ipm̄ idē pctm̄ foret veni
ale pciſe. ⁊ ita ſequit̄ ꝙ pctm̄ vnius gñis
poſſit equari pctō alteri⁹ generis per ali-
quā circūſtantiā bonā/ ⁊ etiā q̄ nō varia-
ret genus pcti. ⁊ ita pctm̄ grauius ex gene
re poſſet equari pctō minus graui ſm ge-
nus ꝑ aliquā circūſtātiā q̄ nō variaret ge
nus pcti. ⁊ ita per ꝯñs adulteriū poſſet eē
minoris malitie q̄ꝫ vna certa fornicatio.
Silr̄ etiā q̄ꝫ furtū. puta ſi aliquis cōmitte
ret adulteriū ſola intētiōe pia: vt. ſ. ſalua-
ret vitā alicuius: vel q̄cūqꝫ alia intētione
bona. ⁊ ali⁹ cōmitteret furtū intētiōe quā
tūcūqꝫ peruerſa: tūc foret poſſibile ꝙ tale
adulteriū foret min⁹ pctm̄ q̄ꝫ illud furtū: ⁊
ita de alijs generib⁹. ſꝫ ꝯñs eſt falſum: qꝛ
vbi eſt ita ꝙ aliqđ pctm̄ eſt alio graui⁹ ſm
gen⁹: ipm̄ ī ſuo gñe minui nō pōt vt ſit mi
nus pctm̄ q̄ꝫ vnū pctm̄ alteri⁹ generis in-
ferioris. ſicut expſſe vult Aug. ꝯ mēdaciū.
⁊ eſt. c. v. vbi dicit ꝙ quedā pctā ſunt alijs
grauiora. nā ipſa furta leui⁹ puniunt̄ lege
q̄ꝫ ſtupra. ⁊ ſequit̄. In ſuo q̄ppe gñe alijs
eiuſdem generis pctā ſunt leuiora q̄ bono
aīo vident̄ admitti: cū tñ ⁊ ipſa alteri⁹ ge
neris pctīs ipſo ſuo gñe grauiorib⁹ inue-
niunt̄ grauiora eſſe: grauior em̄ eſt auari-
tia q̄ꝫ miſericordia furtū facere. Itē ſtuprū
graui⁹ ē q̄ꝫ luxuriā mīa ꝑpetrare: ⁊ tñ gra
uius eſt adulterari mīa q̄ꝫ furari auaritia.
Ex q̄ vr̄ ꝙ nūq̄ꝫ vnū pctm̄ graui⁹ ſm gen⁹
pōt minui in ſuo gñe ad eq̄litatē pcti alte
rius gñis. ğ eadē rōne nec pctm̄ min⁹ gra
ue ſm ſpeciem pōt augeri in ſua ſpecie ad
eq̄litatē alicui⁹ pcti grauioris ſm gen⁹: ⁊
ꝙ nunq̄ꝫ veniale fieret mortale ſm genus
ꝑ augmētationē cuiuſcūqꝫ circūſtantie in
eadē ſpē: nec etiā quantūcūqꝫ multiplicet̄
aliqđ pctm̄ veniale ex gñe in ſua ſpecie nū
q̄ꝫ integrabit̄ ex eis aliqđ mortale: qđ eſt
oppoſitum huius: ⁊ hoc credo eſſe verum.

Ad primā probationem dicti rñ.
Ideo rñdeo ad euidētias adductas ꝓ
poſitione iſta. Ad primū de mgr̄o vbi alle
gatur dico ꝙ nō itelligit ꝙ venialia quā-
tūcūqꝫ multiplicata ſint equalēt vni mor-
tali: ſꝫ ꝙ in aliquo vno effectu vel duobus
vel plurib⁹ equiualēt vni mortali: ⁊ hoc ē
ſatis poſſibile. Exēplū vnū veniale quātū-
cūqꝫ modicū intēdit cupiditatē: ⁊ duo am
plius intēdūt eādē: ⁊ ſic deinceps, veriſilr̄
eſt ꝙ aliq̄s numer⁹ venialiū tātū intēdit
ipām cupiditatē quātū vnū certū mortale
intēderet: ⁊ iō quātū ad hoc tantū grauāt
⁊ opprimūt ſicut illđ mortale faceret alijs
parib⁹: ſꝫ tñ talia infinita venialia ſi forēt
nō facerēt ſubiectū ita malū ſicut vnū mor
tale: nec forēt ita iputabilia ad culpā ſicut
vnū mortale quātūcūqꝫ modicū. Ideo di-
cit doctor cōis ſuper. iiij. ſen. diſt. vj. q. ij. in
rñſione ad articulū tertiū ꝙ veniale in in
finitū diſtat a mortali: ⁊ ꝙ nulla pena ſa-
tiſfactoria taxata eſt ꝓ veniali: q̄libet em̄
talis ſufficere poſſit pro mortali aliq̄: ⁊ iō
nulla rñdet alicui veniali. Ex quo ſequitur
ꝙ etiā ſi venialia multiplicent̄ in infinitū
adhuc nō equalēt vni mortali: ⁊ hoc eſt ve
rum. Silr̄ ꝙ foret vt dictū eſt aliquo vno
effectu vel plurib⁹ bñ poſſunt eq̄ri venia-
lia mortali vel mortalib⁹. Ad aliud cum Ad ſecundū.
dꝛ pctm̄ veniale pōt fieri mortale ꝑ augmē
tū alicui⁹ circūſtātie ſue in eadē ſpecie. Ne
go. qꝛ tūc veniale ⁊ mortale nō differrent
niſi ſm maius ⁊ min⁹: qđ ē falſum. Ad ꝓ-
bationē de delectatiōe moroſa: dico ꝙ de
lectatio talis q̄ eſt pctm̄ veniale nunq̄ꝫ per
lapſum tp̄is vel ſui durationē fiet mortal̄
alijs parib⁹: nec hoc itelligit mgr̄/ nec etiā
Aug. xij. de tri. Sed intelligit mgr̄ ꝙ ꝯſen
ſus mulierū in illecebram pcti ſiue in dele
ctationem turpē pctm̄ veniale eſt. ⁊ ſi aſſit
viro: tūc erit mortale: viri aūt cōſenſus ex
mora tp̄is: ſicut mgr̄ innuit/ cū dicit: qꝛ vir
non ſicut debuit mulierē cohibuit. vñ pōt
dici ꝯſenſiſſe ſatis expſſe. videt̄ velle ꝙ nō
ex ſolo lapſu tp̄is: ſꝫ ex ꝯſenſu viri dicatur
cogitatio pctm̄ mortale. ille aūt cōſenſus
nō ſequit̄ ex mora tp̄is: manifeſtū eſt: ſꝫ tñ
ex ea pſumit̄. quō aūt ⁊ q̄ rōne dicat̄ venia
le fieri mortale ꝓ tali ꝯſenſu poſtea dicet̄.

Ad tertium.
Ad aliud cū dꝛ. Si a ⁊ b ſint venialia ex
gñe: ⁊ a ꝓhibeat̄ ſub pena tp̄ali pciſe: ⁊ b
ſub pena eterna ⁊c. dico ꝙ pena debita nō
arguit pctm̄ eſſe mortale vel veniale: qm̄
rōnabile ⁊ imaginabile eſt: ꝙ ꝓ veniali de
beatur pena eterna ipſo exiſtente veniali.
Sꝫ ex hoc arguit̄ pctm̄ mortale eſſe ꝓprie:
qꝛ repugnat formalr̄ cōſeruationi charita
tis ⁊ iuſtitie vt ex p̄cedentibus ptꝫ: ⁊ ideo
illud argumētū nō ꝯcludit. Nō em̄ ſequit̄
cōmittēs pctm̄ b meret̄ penā eternā: ergo
pctm̄ b ē mortale: īmo oppoſitū ꝯñtis ſtat
cū antecedente. ⁊ iō argumentū nō valet.
Ad aliud qđ allegat̄ ex cañ, ꝙ aliqua ſunt

venialia ex ſe: ſi tamen in conſuetudinem ducantur: fiũt mortalia. dico ſicut dictum eſt: ꝙ ſola ↄſuetudo nõ facit pctm̃ mortale: ⁊ hoc vocãdo ↄſuetudinẽ frequẽtiã peccãdi: ſꝫ tãtũ intẽdit canon ꝙ ex ↄſuetudīe ꝑſumit pctm̃ eſſe mortale: nõ quidẽ ꝑpter ſolã ↄſuetudinẽ: ſꝫ ꝑpter ↄtemptũ vel aliquã aliã circũſtantiã malã: ſine qua nõ ꝑſumit ↄſuetudo: nec eẽ ↄſueuit. ⁊ eodẽ mõ dicẽdũ eſt ad illud qḋ allegatũ eſt a mgr̃o. vñ btũs Ber. de pceptis ⁊ diſpenſatione. vbi enumerat multa pctã q̃ dicit eẽ venialia ex gñe. dicit ea ipſa eſſe mortalia: qñ p ↄtemptũ vertunt in ↄſuetudinẽ: ⁊ tũc nõ peccati ſpẽs: ſꝫ peccãtis intẽtio penſat. iõ videt mihi ꝙ nunꝙ veniale p ↄſuetudinẽ ſolã fit mortale: ſꝫ ꝑpter ↄtẽptũ vel intentionẽ ꝑuerſam a qua ꝑcedit ⁊c. Alia eſt poſitio q̃ videt huic ↄña. dicit eñ ꝙ nullũ pctm̃ veniale põt aliquo mõ fieri mortale: q: cũ veniale ⁊ mortale ſic ſpecifice differãt: nihil eſt oĩno qḋ ſpẽm poterit pmutare. Vñ ſi aliqḋ pctm̃ veniale fieret ex cõtemptu: tũc nõ ipm̃ veniale fiet mortale: ſꝫ ſolũ ipſe cõtẽpt⁹ erit pctm̃ mortale. Ex illa poſitio nõ videt vera: q: ſm eã nullum peccatũ foret mortale: niſi illud qḋ ex ſe et ſua ſpecie foret mortale. nec etiã aliqḋ peccatũ poſſet eẽ veniale: niſi qḋ ex ſe foret veniale. ⁊ ita actus malus extrinſecus ſi ſit mortalis: ex ſe foret pctm̃ mortale. ⁊ ſi ſit venialis: ex ſe foret veniale. qḋ eſt ↄ nonã ↄcluſionẽ in ordine q̃ fuit iſta: ꝙ aliqḋ eſt pctm̃ mortale: qḋ tñ ex ſe non eſt mortale. Siſr ſi nullum foret pctm̃ mortale: niſi qḋ ex ſe ⁊ ſua ſpecie foret mortale: tunc nullũ opus indifferẽs ex ſuo gñe poſſet eſſe peccatũ mortale. ⁊ eadem rõne nec aliqḋ tale opus põt eſſe pctm̃ veniale. ⁊ p ↄñs nullũ opus bonũ ex gñe nec indifferẽs poſſet eẽ pctm̃: qḋ eſt ↄ Aug. lib. ſuo ↄ mẽdaciũ. c. x ꝙ act⁹ indifferẽtes ex ſuo gñe ex intentiõe iudicãdi ſunt. ⁊ etiã ꝙ actus boni ex gñe pctã ſunt: ſi malo aĩo fiãt. Ea inqt opa hominum ſi cauſas habuerint bonas vel malas: nũc ſunt bona nũc mala: q̃ non ſunt p ſeipa peccata. ſicut victũ pbere paupibus bonũ eſt: ſi fiat cã mĩe cũ recta fide. ⁊ cõcubitus ↄiugalis qñ fit cã generandi: ſi ea fide fiat vt gignant regenerãdi. hec rurſus mala ſunt ſi malas habeãt cauſas: velut ſi iactantie cã paſcit paup: aut laſciuie cauſa cum vxore concumbit ⁊c. ⁊ allegat. q. ſcḋ. di. xl. c. iij. Ex quibus apparet ꝙ aliq̃ operatio eſt pctm̃: que tñ ex ſua ſpecie nõ eſt peccatum. eadẽ rõne aliqḋ põt eſſe mortale: qḋ tñ ex ſe nõ eſt mortale: ⁊ aliqḋ veniale qḋ tñ ex ſe nõ eſt veniale: qḋ eſt ↄ poſitionem iſtã. Itẽ verifiſe eſt ꝙ aliqs põt mereri opus ſuũ extrinſecũ eſſe mortale vel veniale: qḋ tñ ex ſe nec eſt veniale nec mortale: ergo eadẽ rõne põt mereri ꝙ aliqḋ cõ nullum ab eo ſit mortale: qḋ tñ ex ſuo gñe eſt veniale dũtaxat: ↄña videt eſſe nota ex ſe. ⁊ añs probat: q: manifeſtũ eſt ꝙ aliqua ignorantia vel impotentia que deſcẽdit ex culpa: aliqñ imputat ad culpã mortalem: vt declarat Anſ. ij. cur deus hõ. ⁊ certũ eſt ꝙ talis ignorantia ⁊ impotentia ex ſe non eſt aliqua culpa. ḡ põt aliqḋ eſſe pctm̃ mortale vel etiã veniale: qḋ tñ ex ſua ſpẽ non eſt mortale vł veniale. Ideo ẽ alia opinio q̃ ponit ꝙ veniale ex gñe põt fieri mortale: ⁊ eõtrio mortale ex gñe põt fieri veniale. ſicut eñ mortale pctm̃ fit veniale recepta pnĩa: vt habet de pnĩa diſt. j. ſerpens. ⁊ ſumit ab Aug. de vera ⁊ falſa pnĩa. c. ix. ſic eõtrio veniale põt fieri mortale p ↄtemptũ. ⁊ h̃ poſitio ſicut ⁊ ſcḋa recitat ĩ gloſ. di. xxv. §. criminis appellatio. Hanc poſitionẽ credo eſſe verã. vñ ad ei⁹ expſſionem dico ↄſequẽter ad ꝑcedẽtia/ ꝙ multa ſunt pctã ex gñe tã venialia ꝙ̃ etiã mortalia: q̃ tñ ex ſe nõ ſunt mortalia: ſꝫ tñ poſſunt eſſe mortalia ⁊ etiã venialia: ſicut actus indifferẽtes extrinſecus. ⁊ etiã act⁹ boni ex gñe pñt eſſe pctã mortalia: ⁊ etiã poſſunt eſſe pctã venialia. ⁊ ꝙ ſint mortalia vel venialia h̃ hñt ex ipſa volũtate ſiue ab ipo actu extrinſeco a quo ꝑcedũt: ſicut etiã ab ipſo hñt ꝙ ſunt pctã vel nõ: ſicut ſatis pꝫ ex pceſſu Aug. ſup. j. cañ. Jo. ho. v. ⁊. vj. Ideo ꝙ aliqḋ pctm̃ hoĩs ſit mortale vel veniale nullus hõ iudicare põt infallibiliter: niſi ille qui peccatũ ipm̃ cõmittit: nec ipſe hoc aliũde iudicare põt niſi ex ↄſciẽtia ſua: id eſt ex modo faciendi: nõ tñ intendo dicere ꝙ hõ ſemp hꝫ ↄſciam rectã de opib⁹ ſuis. ſed de hoc aĩs erit ſermo. Ideo cõcedo ꝙ eſſe mortale vt ſic eſt maioris malitie vt ſic ꝙ̃ oĩa venialia poſſibilia ſi forent. ⁊ cõcedo ꝙ venialia infinita ſi aggregarentur: nõ equiualerẽt vni mortali vt mortale eſt: iuxta illud qḋ dictũ eſt ad pmam eiuſdem tiã adducam pro probatione: ⁊ ſic reſpõſum eſt ad tertium principale ⁊c.

Alius mod⁹ rñdẽdi

Cõtra ſecũdã reſponſionẽ.

Tertia rñſio.

Rñſio docto.

z Ad q̄rtū pn. **Quarto fuit argutum ad** cōcluſionē principalē ſic. Si oē peccatū ſit imputabile voluntati ꝛc. tunc ſequeret ꝙ omne pctm̄ ignorantie ſit imputabile ad culpā: ꝛ ꝑ ɔñs quodlibet tale foret volūtariū: qđ eſt cōtra Ariſt. iij. Ethi.

Solutio q̄rūdam. Hic dicunt aliq̄ ꝙ nullus peccat ex ignorantia ſaltem mortaliter. immo vbicūqꝫ eſt peccatū mortale: ibi eſt aliquis remorſus ɔſcie: ꝛ ꝑ ɔſequēs quilibet talis agit cōtra ɔſcientiam. ergo ſciēter peccāt.

Probatur primo. Hec hꝫ euidētias quaſdā. dicit em̄ Bernar. de pceptis ꝛ diſpenſatione. vbi loquit̄ de crucifixorib⁹ chriſti: ꝙ ipſi erāt digni venia: q2 hoc fecerūt ignorāter. ſi hoc ſit verū in illo magno facto. ſ. ꝙ ignorātia excuſat a mortali pctō: a multo fortiori videt̄ ſic de quolibet alio. de h̄ pl⁹ dicit̄ inferius.

Scđo. Itē ad hoc facit pceſſus Ariſt. iij. Ethi. Ubi dicit ꝙ pctā ex ignorātia ſunt inuolūtaria: ꝛ ipſa digna ſunt venia.

Tertio. Itē ad hoc eſt auctoritas Grego. in prologo moraliū ſup illud Jo. xxvij. neqꝫ em̄ reprehēdit me cor meū in oī vita mea. Ubi videt̄ Greg. dicere ꝙ nō ſtāt ſimul ꝙ aliq̄s peccet: ꝛ eūdem cor ſuū nō reprehendat. dicit em̄ ſic. Quo pacto a corde ſuo nō reprehēdit̄ qui peccaſſe publica voce teſtatur? Neqꝫ em̄ ſimul vnq̄ conueniūt culpa opis ꝛ irreprehenſibilitas cordis.

Quarto. Itē. j. Jo. iij. Si cor noſtrū nos nō reprehēderit: fiduciā habemus ad deū: ꝛ quicq̄d petierimus accipiemus ab eo: q̄m mādata ei⁹ cuſtodimus: ꝛ que placita ſunt coram eo facimus. Ex quo ſequit̄ ꝙ ſi cor noſtrū non reprehēdit nos q̄n peccamus ex ignorātia: ꝫ nullū pctm̄ ignorātie eſt mortale.

Quīto. Itē ad hoc eſt auctoritas in epiſtola ad Demetriadem: que īponit̄ Hieronymo ab aliq̄bus: vbi ſic dicit̄. Ad omne pctm̄ erubeſcimus ꝛ timemus: ꝛ culpā facti nunc rubore vultus nūc pallore monſtramus: ac trepidanti aīo etiā in minimis delictis teſtem effugimus: cōſcientia remordemur. Hic videt̄ dicere ꝙ nō ſolū in pctīs mortalibus: verꝫ etiā in oībus peccatis minimis torq̄mur remorſu ɔſcientie. ꝛ ſic nō peccamus ignoranter ꝛc.

Cōtra ſolutionē primo. Sed ɔtra iſtā opinionē eſt auctoritas Greg. in moralibus. c. vj. ſup illō Jo. xiij. Scelera mea atqꝫ delicta oſtende mihi. Ubi dič ſic. Intueri neceſſe ē quanta peregrinationis nr̄e pena pertulit: qua in eā cecitatē venim⁹: vt noſmetipſos ignoremus: ꝑpetrem⁹ mala: nec tm̄ hoc ſcelus depꝛehendimus vel ꝑpetrata. excluſa quippe mens a luce veritatis nihil in ſe niſi tenebras inuenit: ꝛ plerūqꝫ in peccati foueā pedē porrigit: ꝛ neſcit.

Scđo. Itē magiſter lib. iiij. di. xix. c. viij. dicit ſic. Deeſt fides: cū pcti cōſcientia nō ſubeſt. Nā cū delicta omnia nemo intelligat: eſt aliq̄n in hoīe pctm̄ cuius nō hꝫ ɔſciam. ꝛ allegat illud aplī. j. Cor. iiij. Nihil mihi cō ſcius ſum: ſed in hoc iuſtificatus nō ſum.

Tertio. Item Aug. de baptiſmo paruulorꝫ libro primo bene ante finē dicit ſic. An nullū eſt ignorātie malū: ꝛ iō nec purgandū eſt. ꝛ ſequit̄. ſi dānabiliora ſunt peccata que a ſcientibus cōmittunt̄: cū ſi ignorantie peccata nulla eſſent: nec diceretur. delicta iuuentutis mee ꝛ ignorantias meas ne memineris dn̄e. Ubi videtur Aug. recitare opinionē hanc ꝛ reprobare eandem. Ubi etiā multipliciter loquit̄ de ignorantia paruulorum: ꝛ quare Adā nō fuit creatus in ignorantia: et quare chriſt⁹ videtur ignorans quaſi ad tempus: ꝛ multa alia que poſſunt in ꝓpoſito ſuffragari: ſed tranſeo ꝓpter breuitatē.

Quarto. Item Aug. de libertate arbitrij ad Ualētinum diſtinguit de multiplici ignorātia: ꝛ oñdit ex intentione ꝙ etiā ipſa ignorantia aliq̄n imputatur ad culpā mortalem. Et magiſter ij. ſenten. diſtin. xxij. tenet eandem concluſionem.

Quīto. Item beatus Bernar. ſuper cañ. ſermone. xxxv. dicit duplicem eſſe ignorantiam: ꝛ vtrāqꝫ damnabilem. dei ꝛ ſuiipſi⁹. ꝛ vtrāqꝫ dicit ad dānationē ſufficere. hoc oſtendit per auctoritatē ſcripture ibidem. Idem etiā vult ſermōe. xxxvj. ꝛ. xxxvij. vbi declarat ꝙ ignorantia ſui parit ſuperbiā: ꝛ ignorantia dei deſperationē parit. Hoc idem etiā declarat ſermone. xxxviij.

Sexto. Item beatus Aug. ij. ſuper Geñ. ad litteram. c. xliij. dicit ꝙ ſi mulier fuiſſet oblita precepti: ad maximā pertineret culpam dānabilis negligentia. Item ad hoc eſt auctoritas beati Ambroſij libro de ſpirituſancto. ca. iiij. vbi oſtendit ꝙ aliqua ignorantia ſit damnabilis. dicit em̄ ſic. Si q̄s corporis ſpecie deceptus humani/ remiſſius aliq̄d ſentit de chriſti carne ꝙ̄ dignū eſt: hꝫ culpā: non tm̄ excluſus a venia. Et ſequit̄. ſi q̄s xp̄o ſpiritusſancti dignitatē/ maieſtatē/ ꝛ potentiā abneget ſempiternā: ꝛ putat nō i ſpū ſctō eijci demonia: ſed in beelzebub: nō ꝓſumit̄ exoratio venie vbi ſacrilegij eſt plenitudo.

Ex qua auctoritate pz ꝙ aliqua ignorãtia
imputať ad culpã venialẽ: ⁊ aliqua ad cul
Septimo. pã mortalẽ. Itẽ Iſido. de ſummo bono
li.ij.c.xvij.dicit ſic. Nemo de ignorantia ſe
excuſet. qꝛ deꝰ nõ ſolũ eos iudicat q̃ a cogi
tatiõe ſua reuertunť: ſꝫ ⁊ illos q̃ neſcierũt
dñõ teſtãte p ꝓphetã. diſperdã inq̃t homi
nes a facie terre: ⁊ eos qui auertunť poſt
Octauo. tergũ dei: ⁊ q̃ nõ inq̃ſierũt deũ. Itẽ Au.
lxxxiij.q.q. xxviij. diſtinguere docet inter
peccata venialia ⁊ mortalia: ⁊ ꝑ quibꝰ eſt
pena luctuoſa imponẽda: ⁊ ꝑ q̃bꝰ nõ: ⁊ di
cit ꝙ alia ſunt imperitie alia infirmitatis
alia malitie. imperitiã vocat ignorãtiã. Ex
quo ſequiť ꝙ aliq̃ ſunt pctã procedentia
ex ignorantia. Idẽ etiã habeť in cañ. xj.q.
iij. Excellẽtiſſimus rex Carolus. Ubi dꝛ ꝙ
aliqua ſunt pctã ex ignorãtia: aliqua ex ne
ceſſitate: ⁊ aliqua ex ſtudio. Ex quibꝰ ſatis
apparet: ꝙ aliqua pctã fiũt ex ignorãtia.
⁊ pꝫ etiã ꝙ aliq̃ ex ignorãtia peccãt mor
taliter ⁊ damnanť: qȯ credo eſſe verũ. Et
qm̃ iſta poſitio ſatis eſt difficilis ⁊ litigio
ſa: ponã diſtinctionẽ de ignorãtia: ⁊ appli
Diſtinctio de ignorãtia ſm iuriſt. cando mẽbra diſtinctionis adinuicẽ: dicã
que ignorantia ſit mortalis: ⁊ que non. ni
hil tñ afferendo: ſed tantũ inq̃rẽdo. Sci
endũ ergo ꝙ canoniſte diſtĩguũt de igno
rãtia dupliciter: qꝛ quedã eſt iuris: quedã
facti: aliqua eſt eiꝰ qȯ oportuit ſcire: ⁊ ali
qua qȯ nõ oportuit ſcire. hec diſtinctio po
nitur. j.q.iiij. homini q̃ ſimilis eſt. Notãdũ
eſt quoq ꝙ ignorantia facti aliqua eſt vɑ
nõ ſimulata: que nõ ex voluntate ꝓceſſit:
in qua ꝓcedendũ eſt ignorãtia: vt dꝛ. xj.q.
iij. excellentiſſimus. Alia eſt ignorantia ſu
pina: ⁊ eſt iſta q̄ factũ publicũ eſt ignoratũ
cuiuſmodi eſt ignorãtia iudeoꝝ: qua vſq
nũc ignorãt chriſtũ in carne veniſſe: de qua
habeť. j.q.iiij.c.vl. ⁊ in multis locis. Item
aliter diſtinguũt ꝙ q̃dã eſt ignorãtia ſim
plex: quedã ꝓbabilis: ⁊ quedam ſupina. ⁊
oẽs iſte diſtinctiones de ignorãtia magis
ſunt ad ꝓpoſitũ eoꝝ qui ſpectãt ad forũ li
tigioſum q̄ ad ꝓpoſitũ noſtrũ qȯ fuit in
dagare ⁊ inq̃rere que ignorãtia ſit impu
tabilis ad culpã mortalẽ ⁊ q̃ nõ. Ideo iu
xta modũ theologorũ aliter diſtinguo de
Scd̃m theologos. ignorãtia. Sumiť eñ apud theologos
cõiter ⁊ ꝓprie. cõiter ſumiť ꝑ quolibet er
rore: ⁊ ſic aliq̃n imputať ad culpã aliquan
do nõ. Aliqua eñ ſunt in quibus nihil in
tereſt ad capeſſendũ regnũ dei vtrum cre

danť an nõ: ⁊ vtrũ vera puteñť an falſa: ⁊
in his errare nõ eſt pctm̃. Hec ſunt verba
Aug. enchi. ⁊ allegať hec auctoritas. xxij.
q.ij. in q̃bꝰ. Proprie ſumiť ignorãtia ꝑ er
rore vel neſcitia eorum dumtaxat que ſcire
iubet deꝰ: ⁊ que teneť ſcire: vel ſaltẽ eoꝝ q̃
lex ſcire iubet: ⁊ hec ſola dꝛ ignorantia ꝓ
prie ſicut expꝛeſſe dicit magiſter lib.ij.di. xx.
c.ix. Non omnis inquit q̃ aliquid neſcit vł
minus ꝑfecte aliq̃d ſcit: ſtatim ignorantiã
habere vel ignorãs eſſe dicẽdus ẽ: qꝛ igno
rantia nõ dꝛ niſi cũ id quod ſciri ⁊ nõ igno
rari debet neſciť. Iſto modo intẽdo loqui
de ignorantia: nõ aliter. qꝛ ſic eſt ad ꝓpoſi
tum. Cũ aũt aliq̃s ignoret illud qȯ ſcire
dꝫ: põt ↄtingere tripliciter. Uno mȯ ex im Primo modo.
potentia qua etiã quis ſcire nõ põt: ⁊ ſi vel
let qualis: reperiť in fatuis ⁊ in paruulis ĩ
quibus ratio velut quedã ſcintilla ſopita
eſt excitanda etatis acceſſu: ſicut dicit Au.
de pñtia dei ad dardanũ poſt mediũ: ⁊ h
vocatur ignorantia inuincibilis: ⁊ nõ im
putatur ad culpã. vt dicit magiſter li. iij.
di.xv.c.iiij. ⁊ lib.ij diſt.xxij.c.x. Alia eſt Scd̃o modo.
ignorantia eoꝝ que ſciri debent que ꝓce
dit a volũtate: ⁊ eſt q̃n quis renuit ſcire ea
que debet. ⁊ talis ignorãtia eſt pctm̃ mor
tale: nõ quidẽ ex ſe: ſicut nullo mȯ aliquod
eſt pctm̃ ex ſe. Sed ideo eſt pctm̃ mortale:
qꝛ eſt effectus voluntatis: qui eſt mortale
pctm̃. ⁊ hec ignorantia dꝛ vincibilis: qꝛ eſt
in poteſtate voluntatis ignorare vel non
ignorare. Alia eſt ignorantia eorũ que Tertio modo.
ſciri debent: que tamen nõ ꝓcedit a volun
tate. ⁊ vocatur talis neſciẽtia quãdo quis
neſcit qȯ ſcire debet. Sed tamẽ nec renuit
ſcire nec ꝓponit illȯ ſcire: ⁊ hec ẽ vĩcibił.
Tunc cõparando illa membra diſtinctiõis
adinuicem. Dico ꝙ ignorantia ſimplici Cõclo.
ter nullo modo imputatur ad culpam: vt
prius dictum eſt. Ignorantia vero que eſt Scd̃a.
ex voluntate ſemper imputatur ad culpã:
aliquando ad culpã mortalem: aliquando
tantũ ad culpam venialem. Si enim ꝓce
dit a voluntate que eſt culpa mortalis: tũc
ipſa eſt mortalis. Si voluntas a qua ꝓce
dit ſit culpa venialis ſolũ: tunc ⁊ ipſa igno
rãtia eſt venialis ꝑciſe: ſicut prius dixi de
oĩbus actibus exterioribus. Ignorantia Tertia
vero tertio modo dictaꝰ: ſi eſt pctm̃ nunq̃ Cõtra
eſt mortale immo veniale preciſe. Contra ꝑmam
primã concluſionem arguitur: ꝓbando ꝙ cõclu.
ignorantia inuincibilis aliq̃n imputatur primo.

ad culpã. qꝛ ponaẗ ꝙ aliq̃s ex culpa ſua ca
dat in ta'em ignorantiam inuincibilẽ. tũc
arguiẗ ſic. Illa ignorantia inuincibilis ꝓ
cedit a voluntate culpabili: ergo imputaẗ
ad culpã. ɔña oſtẽditur per ea que iam di
cta ſunt in ſecũda ɔcluſione: imo ex ipſa ſe
Scõo. cunda ɔcluſione. Itẽ arguiẗ a ſimili: im
potẽtia reſurgendi a culpa imputatur ad
culpã: qꝛ talis impotẽtia deſcẽdit a culpa:
ſed talis impotẽtia eſt inuincibilis: qꝛ ex
hoc ꝙ eſt impotẽtia eſt inuincibilis. ſi eñi
eſſet in ptãte reſurgendi: tũc nõ foret ipo
tentia reſurgendi: ergo eadẽ ratione igno
rãtia imputaẗ ad culpã: licet ſit inuincibi
lis. Aſſumptũ patet per Anſ. .j. cur deus
homo. c. xxiij. in fine. Ubi declarat ꝙ cum
precipiẗ alicui aliq̃d facere: ſi ex culpa ſua
cedat in impotentiã illud pceptũ pficiẽdi:
talis impotẽtia nõ alleuiat nec excuſat: i
mo aggrauat ꝙ ipſa imputaẗ ad culpã: g
Tertio eadẽ rõne de ignorantia inuincibili. Item
peccata multa ſunt tã originalia q̃ actua
lia: que de neceſſitate fiũt: ⁊ vitari nõ poſ
ſunt: ⁊ nulla eſt cã quare talia imputatur
ad culpã: niſi qꝛ deſcendunt ex culpa: ergo
eadẽ rõne ipſa ignorãtia inuincibilis cul
pa eſt ex hoc ꝙ deſcendit ex culpa. Aſſum
ptum appet ex multis locis in cõibus au
Ad ctoritatibus. Ad iſta dicitur vt prius: ꝙ
Rñſio ignorantia inuincibilis ſimpliciter nullo
ad b ar modo imputaẗ ad culpã. cũ ergo arguitur
gu. oĩa ſupponendo ꝙ aliquis ex culpa ſua deca
ſimul. dat in ignorãtiam inuincibilẽ: dico ꝙ hoc
eſt impoſſibile: qꝛ eſt oppoſitio in adiecto.
ſi eñi ſit ex culpa ſua: ſequiẗ ꝙ nõ ſit inuin
cibilis: nõ eñi diciẗ ignorãtia inuincibilis
qꝛ nõ eſt in ptãte voluntatis: ſed qꝛ nec eſt
nec fuerit aliquãdo. ſicut pctm̃ actuale qđ
homo actualiter cõmittit: nõ eſt in pote
ſtate volũtatis: nec tamen dꝛ pctm̃ inuin
cibile: ſed qđ nec eſt nec aliquãdo fuerit in
poteſtate voluntatis/illud eſt inuincibile
qꝛ qđ nec eſt nec aliquãdo fuit in poteſta
te voluntatis: illud eſt inuincibile: ſi aliq̃d
tale fuerit: ſic in ꝓpoſito. Si eñi aliquis ca
dat ex culpa ſua in furiã vel ignorantiam
vel in aliã quãcũq; penã: a qua reſurgere
nõ ſit in eius ptãte: nõ ꝓpter hoc diciẗ il
la furia vel ignorãtia eſſe inuincibilis: iõ il
lud argumẽtũ nõ valet. Eodẽ modo diciẗ
Cõtra ad ſcdm̃ ⁊ tertiũ. Contra ſcdam cõcluſio
ſcdam nem vbi diciẗ ꝙ nunq̃ aliqua ignorantia
conclu. eſt peccatũ mortale: niſi ꝓcedat ex volũta
te que eſt peccatum mortale. Cõtrã, tũc Primo
ſequiẗ ꝙ nullum opus ꝓcedens ab igno
rãtia tali foret pctm̃ mortale: ⁊ ita ſi aliq̃s
credẽdo ſe benefacere: ⁊ adhibẽdo diligen
tiã quã poſſet vt benefaceret: cognoſceret
alienam credẽdo ſe ⁊ volẽdo cognoſcere ꝓ
priã: nec peccaret mortaliter. ɔña patet de
ſe: ⁊ ɔñs eſt falſum: qꝛ ſicut dicit Bernar.
de precepto ⁊ diſpenſatione ante mediũ.
adulteriũ quocumq; modo perpetreẗ: tur
pe flagitiũ eſt ac criminale pctm̃. Itẽ tunc Scõo.
poſſet quis ignorare deũ ⁊ articulos fidei
abſq; pctõ mortali: ⁊ per ɔñs ſaluari poſſꝫ
abſq; fide chriſti. ɔña patet ex tertia con
cluſione: qꝛ poſſibile eſt ꝙ ignorantia in
eſſet voluntati nõ renuenti eos ſcire nec ꝓ
ponenti eos ſcire: ſicut eſt in cõmuni caſu
de paruulo baptizato ⁊ nutrito inter pa
ganos: vbi nihil audiuit de talibus articu
lis. ⁊ hoc eſt magis poſſibile de aliquo nõ
baptizato. videlicet ꝙ non tenetur credere
in chriſtũ ſub pena peccati mortalis. ſꝫ cõ
ſequens eſt falſum: qꝛ ſi aliquis poſſet ſal
uari ſine fide chriſti: ergo meritũ chriſti nõ
fuit neceſſarium ad ſalutem hominũ: ergo
gratis mortuus eſt cõtra aplm̃. cõtra hoc
etiã ſunt auctoritates quaſi infinite. Itẽ Tertio
ſi ignorantia tertio modo dicta que eſt ſim Itertiã
pliciter neſcientia: ⁊ nõ ꝓcedit a volunta cõclu.
te: ſit peccatũ ⁊ nõ mortale: vt dicit tertia
concluſio: tunc ſequiẗ ꝙ talis ignorãtia eo
rum que ſciri debent/excuſaret a pena eter
na. ɔña pꝫ: qꝛ ſi foret ex voluntate: tunc ei
deberetur pena eterna. ergo ꝙ ei nõ debe
tur pena eterna: hoc eſt quia nõ procedit a
voluntate: ⁊ ita excuſat ab illa pena. Sed
ɔñs eſt falſum: ⁊ contra beatum Augu. de
gratia ⁊ libero arbitrio ad Ualentinũ. vbi
dicit ꝙ ignorantia que non eſt eoꝝ qui ſci
re nolunt: ſed eorum qui tamq̃ ſimpliciter
neſciunt: nullum ſic excuſat vt eterno igne
non ardeat. Et hoc ponitur. ij. ſen. di. xxij.
ca. x. Item contra hoc videtur eſſe aucto Quar
ritas Iſidori de ſummo bono. lib. ij. vbi di to.
cit. ſi .mo de ignorantia ſe excuſet: qꝛ deus
non ſolum eos iudicat; qui a conuerſione
ſeu cognitione ſua reuertuntur: ſed ⁊ illos
qui nec inquiſierunt et neſcierunt. Ex quo
videtur ꝙ non ſolum ignorantia affectata
damnabilis ſit: ſed ⁊ iſta que ſimpliciter ẽ
neſcientia: ⁊ non procedit a volũtate: mul
ta alia poſſunt adduci. Sed reſpondere ad
iſta eſt reſpondere ad omnia ſimilia ⁊c.

Rñſio ad ar. ↄ acceptionē ignorātie.

Dis ergo ⁊ ſimilibus nō obſtātibus: diſco vt prius dictū eſt in vtraqȝ concluſione.

Ad primū rñdeo. cōcedo ꝙ nullū opus ꝑcedens ex ignorantia que nō eſt ex volūtate; eſt pctm̄ mortale: niſi cū hoc procedat a voluntate q̄ eſt pctm̄ mortale. ⁊ cū arguitur ꝙ tunc foret aliqd̓ adulteriū: ⁊ tn̄ non foret pctm̄ mortale. ↄcedo ꝙ hoc eſt poſſibile. ⁊ ad Bern̄. dico ꝙ iſta auctas ſic intelligenda eſt: adulteriū quocūqȝ mō perpetretur/turpe flagitiū eſt ex ſuo gn̄e: ⁊ criminale pctm̄. Ex hoc tn̄ nō ſeqꝛ ꝙ quodlibet adulteriū ſit mortale pctm̄. qꝛ ſic̄ prius dictū eſt: aliqd̓ eſt mortale ex gn̄e: qd̓ pōt fieri ſine culpa niſi veniali p̄ciſe: ⁊ forte ſine culpa: ſicut ecōuerſo aliqd̓ pctm̄ qd̓ ſolū veniale eſt ex gn̄e: ⁊ etiā aliqs actus qui ex ſuo genere eſt indifferēs: pōt eē pctm̄ mortale.

Ad primum.

Alia reſpōſio ad idē.

Aliter pōt dici ↄcedēdo ꝙ qd̓libet adulteriū turpe flagitium eſt ⁊ criminale pctm̄: ⁊ neget ↄñā: ſ. qd̓libet adulteriū eſt mortale pctm̄. aliqñ enī̄ ſumitꝛ crimen ꝑ oī ſiue mortali ſiue veniali: vt ptȝ in can̄. diſt. xxv. §. Criminis appellatio.

Cōtra rñſio. ſecūdā

Contra illud pōt argui ſic. aliqd̓ furtū vel aliqua fornicatio ſimplex eſt pctm̄ mortale: et qd̓libet adulteriū quocūqȝ modo perpetretꝛ: tamē eſt grauius pctm̄ q̄ aliqd̓ furtū vel fornicatio ſimplex. ergo quodlibet adulteriū eſt pctm̄ mortale. Maior manifeſta eſt: et minor habetꝛ ab Aug. ↄ mēdaciū: ⁊ ſuperius allegatum eſt. ſicut dicit ꝙ vnū pctm̄ alio grauius ſm̄ genus quocūqȝ aīo perpetretur: grauius eſt q̄ aliqd̓ pctm̄ generis inferioris. Dicit enī̄ ſic. In ſuo quippe genere alijs eiuſdem generis peccatis leuiora ſunt que bono animo videntꝛ admitti: cum tamen ⁊ ipſa alterius generis ipſo ſuo genere grauioribus inueniantꝛ eſſe grauiora. Grauius enī̄ eſt auaritia q̄ mia furtū facere. Itē ſtuprū grauius eſt luxuria q̄ miſericordia ꝑpetrare: ⁊ tn̄ grauiꝰ eſt adulterari mia q̄ furari auaritia.

XB Cꝫ adulteriū nō ſemper ſit mortale flagitium.

Illud nō videtꝛ eſſe verū. qꝛ ſi poſſet eſſe veniale pctm̄: tūc hoc maxime videretur verū in aliquo caſu vbi ſolū fit ꝑpter miam ⁊ finem pium: et nullo modo ꝑpter malū. ergo ⁊c. Si diceretur ꝙ hic nō ſumitur grauitas peccati ꝑ grauitate culpe: ſed tantū ꝑ grauitate generis. Ideo videtꝛ eſſe verū ꝙ adulterium quocūqȝ mō ꝑpetretur: ſimpl'r grauius eſt ſm̄ genus q̄ aliquod furtū vel fornicatio ſimplex; nō tn̄ eſt maioris culpe.

Solutio.

Illud nihil eſt: qꝛ ſi Aug. ſic intelligeret: aſſumeret qd̓ ꝓbare vellet. ſupponit enī̄ ꝙ adulteriū ſolū ſit grauius peccatum ſm̄ genus q̄ aliqd̓ furtū vel fornicatio ſimplex. ⁊ ex hoc arguit ꝙ quacūqȝ intētione q̄tūcūqȝ pia fiat: ſemꝑ tn̄ erit grauius pctm̄ ſm̄ genꝰ q̄ aliquod furtū: cū hoc ſit ſuppoſitū. tunc illd̓ ſupponeret qd̓ ꝓbaret qd̓ nō eſt ſupponēdum: iō illa rñſio nulla: iō opȝ aliter dicere: lȝ ſit difficile bene dicere.

Cōtrā ſolu.

Dico ergo ꝙ Augu. intelligit ꝙ ſemper adulteriū quacūqȝ intētione fiat: ſemꝑ ē grauioris culpe q̄ furtū: ceteris paribꝰ ab his que ponūtꝛ in caſu. ponatꝛ enī̄ ꝙ aliqs furetꝛ auaritia: alius adulteretꝛ mia: cū hoc poſſibile eſt ꝙ etiā intētione libidinis ille hō adulteretꝛ: ⁊ certū eſt. tūc verū eſt ꝙ adulteriū eſt grauius q̄ furtū: nō obſtāte intētiōe pia. Iō illud dictū Aug. ſemꝑ dȝ ſic intelligi: qñ tale adulteriū vel pctm̄ cōſimile procedit ex radice mala ⁊ ex voluntate mala/ que eſt pctm̄ mortale. tunc enī̄ licet minuatꝛ in ſuo gn̄e ꝑpter circūſtantiā piā ⁊ intentionem coniunctā: nō tn̄ minuitꝛ ad equalitatē aliculus pcti generis inferioris. Vult ergo dicere ꝙ acceptis duobus peccatis: ⁊ vtrūqȝ ſit mortale ⁊ vnū ſm̄ genus ſupius ad aliud. tunc quecūqȝ circūſtantia bona addita pctō mortali de genere ſuperiori nūqȝ illud minuet ad equalitatē peccati generis inferioris. ſecus aūt eſt vbi pctm̄ de genere ſupiori eſt veniale: nec intendit Aug. negare quin aliqd̓ adulteriū vel inceſtus poſſet fieri cū culpa veniali preciſe: qm̄ hoc videtꝛ velle: vt apparet in multis locis ⁊c.

Reſolutio doctoris.

Ad aliud cū dr̄ ꝙ ex concluſione ſequitꝛ ꝙ aliquis poſſet ignorare deūꝫ oēs articulos fidei abſqȝ pctō mortali: concedo hoc. cū enī̄ fides ſit ex auditu: ſi minꝰ q̄ aliqs audiſſet aliquē docentē articulos fidei: tunc ignorantia illoꝝ non foret imputabilis ad culpam. Ponatꝛ ergo ꝙ aliqs infās fuerit baptizatus: ⁊ ex tūc fuiſſet in aliquo loco vbi nihil audierat de fide chriſtiana vſqȝ ad eiꝰ ſenectutē: tunc ↄcedo ꝙ ignorātia articuloꝝ nō foret ſibi culpa; ⁊ dato ꝙ adultꝰ decederet ſine pctō mortali aliunde cōtracto qd̓ eſt ſatis imaginabile: dico ꝙ ſaluaretꝛ nō obſtante ignorantia fidei: ⁊ tunc cū infertꝛ ꝙ aliqs adultus poſſet ſaluari abſqȝ fide chriſti: nego ↄñam: qꝛ ſine fide chriſti baptizari nō poſſ: iō q̄cquid ſit de ↄcluſione; ↄña nō valet; nec argumentum ꝑcedit.

Ad ſecundū.

Cōtrā ſolu. Sed contra hoc arguit̄ ſic. ſi in illo caſu poſſet adult⁹ ſaluari cū ignorātia fidei: nō tñ ſine fide chriſti: ſeqt̄ ꝙ tali adulto ſufficeret fides parētū cū ſacro ad ſalutē. ꝯña pꝫ de ſe: ⁊ ꝯñs eſt ꝯ magiſtrū li. iiij. di. iiij. ca. ij. Ubi videt̄ innuere ꝙ ſicut in paruulis baptizatis ſine fide aliena q̄ ꝓpriā habere nequeūt: nō cōferat gratia remiſſionis: ita nec adultis ſine fide ꝓpria. ꝗ nulli adulto ſufficit ad ſalutē ſacr̄m cū ſola fide aliena: ergo ꝓpria req̄rit̄ fides. ergo eius ignorātia dānabilis eſt in adulto.

Rñſio. Ad illud cōcedo ꝙ in caſu poſito ⁊ conſilī ſufficit adulto fides aliena cū ſacr̄o ad ſalutē. Et ad magiſtrū. Dico ꝙ ipſe intelligit de adulto baptizādo: non de baptizato. ⁊ de tali verū eſt ꝙ gratia ſacr̄i ſibi nō confert̄ ſine fide ꝓpria ⁊ precuia: ſicut magiſter deducit ꝑ auctoritates. ſecus aūt eſt de adulto iā baptizato: cuiuſmodi ponitur ī caſu.

Ad tertium. Ad tertiū cū dr̄ ꝙ ignorātia eoꝝ que ſciri dñt: que tñ non ꝓcedit a voluntate: ſed eſt ſimplex neſcientia: excuſare a pena eterna. Dico ꝙ talis ignorantia nō excuſat ꝓprie: cū ſit imputabilis ad culpā: iñ ſi foret a voluntate: ſibi deberet̄ pena eterna. in caſu aūt cōcedo ꝙ ideo non debet̄ ſibi pena eterna: q᷑ nō ꝓcedit a voluntate mortal̄r mala: nec ſeq̄t ex hoc ꝙ excuſet a pena eterna niſi iſto mō ꝙ decedēti in peccato mortali cū tali ignorātia minus debeat̄ de pena ceteris parib⁹: ꝗ̄ ſi ignorātia illa fieret ex voluntate mortal̄r mala. Exemplū forte aliq̄ Judei q̄ occiderūt chriſtū: ignorauerūt eū eē deū: ⁊ h̄ tali ignorātia q̄ fuit ſimplex neſciētia: ⁊ nō ꝓceſſit a volūtate mala: tñ ⁊ ſi ignorātes fecerūt: nō tñ ex ignorātia: ſꝫ forte ex malitia h̄ fecerūt: minus ꝗ peccauerūt ꝗ̄ ſi ſciētes ipm eē deū ita feciſſent. i illis ꝗ ignorātia excuſat in pte: ſed nō ſic q̄n eterno igne ardeāt: ſꝫ tm̄ vt min⁹ ardeāt ꝗ̄ ſi ſciēter h̄ egiſſent ceteris paribus. ⁊ h̄ eſt qđ dicit Aug. in auctoritate allegata: ꝙ videlꝫ neminē excuſat ſic vt eterno igne nō ardeat: ſꝫ ſic forte vt minus ardeat. nō aūt ex hoc ſeq̄tur ꝙ ꝓ tali ignorātia debeat̄ pena eterna: q̄ eſt pēa pcti mortalis: nec etiā ꝙ ipſa ꝓprie excuſat a pena eterna.

Ad q̄rtum. Ad aliud cōcedo ꝙ deus iudicat tam illos q̄ reuertunt̄ a cognitione ſua: ꝗ̄ etiā illos q̄ nō inq̄rūt deū: ⁊ ꝯcedo etiā ꝙ tā neſcia ſimplex ꝗ̄ etiā affectata pctm̄ ē: ⁊ iudicio dignū ꝑ ꝯñs: ſꝫ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ ignorātia illa q̄ nō ē ex volūtate ſit pctm̄ mortale: iō argumētū nō eſt ꝯ cōcluſionē.

Ad formā q̄rti pn. Per h̄ ꝗ rñdeo ad formā factā in ꝑncipali: ꝯcedo ꝙ oē pctm̄ ignorātie eſt imputabile ad culpā: ⁊ nego ꝯñam cū arguitur ꝙ tūc oē pctm̄ ignorātie foret volūtariū: ⁊ ad ꝓbationē rñſum ē i pꝛſo ꝑncipali de pctō originali.

Ad aliā formā q̄rti pn. Ad aliā formā cū dr̄ ꝙ q̄n aliq̄s male opatur ex ignorātia: nō vult ſe peccare ⁊c. Hic dico ꝙ oīs peccās volūtate peccat: ⁊ volens facit: vñ pctm̄ ꝯbit. ⁊ cū dr̄ ꝙ nō nouit ſe peccare: ꝗ nō vult ſe peccare. cōcedo: nec tñ ſequit̄ q̄n volūtarie peccat: q᷑ volēs facit qđ imputat̄ ad culpā: nō tñ volēdo ſe peccare: ſꝫ eſt ibi volūtas facti: non peccati. Sic eñ dicit Aug. ꝯ. retractationū ca. xv. Qui enim inquit neſciēs peccat: non in cognitiōe etiā peccat: peccaſſe volens dici pōt: ꝗ̄uis ⁊ ipſe neſciēs qđ fecit volens tñ fecit: ita nec tale pctm̄ ſine volūtate eſſe potuit: ſed volūtas facti ibi fuit: nō voluntas pcti: qđ tñ factū fuit pctm̄. ⁊ allegat̄ h̄ auctoritas. ij. ſen. diſt. xiiij. ca. viij. Et vltra cū arguit̄: nō vult ſe peccare: ꝗ inuolūtarie peccat nego ꝯñam: vt dictū eſt: q᷑ volūtarie peccat: licet nō velit ſe peccare: q᷑ volūtarie facit aliquid quod eſt peccatum: ⁊ ſibi imputatur ad culpam.

CC

Quinto fuit argutum ad

Ad q̄n tū pn. cōcluſionē ſic. ſi oē pctm̄ ſit īputabile ⁊c. cū quelibet tranſgreſſio p̄cepti ſit pctm̄: ſequitur ꝙ q̄libet tranſgreſſio p̄cepti īputaret̄ ad culpā. qđ argumentū ꝯſtat eē falſum: q᷑ aliq̄ ſunt ſtatuta: quoꝝ trāſgreſſio ſolū obligat ad penā: ita ꝙ nō ad culpā niſi fuerit ex ꝯtēptu: ⁊ ꝙ oīs trāſgreſſio p̄cepti ſit pctm̄ arguebat̄: q᷑ oīs talis trāſgreſſio obligat ad penā: ꝗ eſt pctm̄. ꝯña fuit arguta ſic ꝙ meritū pene idē eſt qđ pctm̄ ſcđm Au. lxxxiij. q. q. xxiij. ⁊. ꝯ. retractatio. c. xviij. dr̄. Oīs pena ſi iuſta ē: pena pcti ē: ⁊ ſuppliciū nominat̄. ꝗ nihil aliđ ꝗ̄ pctm̄ obligat hominē ad penā: ⁊ ita ſi trāſgreſſio alicui⁹ p̄cepti obligat ad penā: ſequitur ꝙ ipſa ſit pctm̄. Ad illud dr̄ ꝙ quedā ſunt p̄cepta nō illa intētione vt ſeruent̄: ſed ad cautelā aliquā vel myſteriū: ſic fuit illud p̄ceptum Mar. vij. quo p̄cepit diſcipulis ne cui dicerent miraculū qđ ipſe ſanando fecerat ſurdū vl̄ mutū: ⁊ tali p̄cepto ꝯtriū facere nō ē ꝓprie tranſgreſſio. vñ nec ꝓprie trāſgreſſi ſūt p̄ceptū dei: ex h̄ ꝙ quāto magiſ p̄cipiet

bat:tāto magis plus predicabant:dicētes
bene oīa fecit. Alia ſunt precepta que ideo
p̄cipiuntur vt ſeruent̄: ⁊ talibus ꝯtrium fa
cere eſt trāſgredi p̄ceptū ꝓprie. Sed tunc
cōiter dicit̄ ꝙ in talibus intētio precipien
tis attendenda eſt. ſi enim intēdat obliga-
re transgreſſorē ad culpā: erit culpa. ſi nō:
Cōtra nō. Sʒ ꝯ iſtud videt̄ eſſe proceſſus beati
ſolut. Aug. viij. ſup Gen̄. ad l̄ram. c. xi. Ubi vide
Primo tur dicere ꝙ ꝯſeruatio p̄cepti ex ſe ē bona:
⁊ trāſgreſſio mala: ⁊ ſatis pꝫ ex eius pro-
ceſſu ꝙ loq̄t̄ de malo culpe. tūc arguit̄ ſic.
Si trāſgreſſio p̄cepti ꝑ ſe mala eſt: ġ trāſ-
Scḋo. greſſio ex ſe culpabilis eſt: ġ oīs trāſgreſſio
p̄cepti culpa eſt: ⁊ ad penā obligat. Itē cū
quelibet transgreſſio precepti ſit inobedi-
entia: ſequit̄ ꝙ aliqua foret inobedientia
q̄ nō foret culpa. ꝯns eſt falſum: ⁊ ꝯ Aug.
ſup Gen̄. ad literā. c. x. Ubi oſtendit ꝙ ſo-
la obedientia virtus eſt: ⁊ maximum vitiū
eſt inobedientia. Silr̄ hoc videtur eſſe con
tra beatum Bern. de preceptis ⁊ diſpenſa-
tione. c. iij. Ubi dicit ꝙ quoties obedientia
interrumpitur: inobedientia d̄r ⁊ pctm̄: ſeu
transgreſſio ⁊ p̄uaricatio frequenter. et in
Rñſio. eodem libro cōcedit oēm inobedientiā eſſe
pctm̄ ⁊ culpam. Reſpondeo ſaluo meliori
iudicio: ꝯcedendo ꝙ cuiuſlibet p̄cepti trāſ
greſſio eſt pctm̄: qd̄ ideo p̄cipitur vt obſer-
Ad pri uetur. ⁊ ꝯcedo ꝙ quelibet transgreſſio ta-
mum. lis quātū eſt ex ſe/ eſt īputabilis ad culpā.
⁊ cū arguit̄ ꝙ nō: q: aliq̄ ſunt ſtatuta: quo
rum trāſgreſſio tm̄ obligat ad penā: ita ꝙ
nō ad culpā: illud nego: q: ſicut tactū fuit
in argumēto: trāſgreſſio precepti eſt inobe
dientia ex ſe. ⁊ oīs inobediētia ex ſe eſt cul
pabilis. iō oīs trāſgreſſio precepti eſt ex ſe
imputabilis ad culpā. nō tn̄ ex h̄ ſequit̄ ꝙ
iō ſit pctm̄: q: obligat ad penā: q: multis
Nota modis pōt hō obligari ad penā abſqʒ cul-
de irre pa aliqua. pōt eñ incurrere irregularitatē
gularis- abſqʒ culpa: ⁊ forte excōicationē ⁊ alias pe
tate. nas. ⁊ verū eſt ꝙ apd̄ religioſos ſunt mul
te ꝯſtitutiones penales: in quib⁹ hō icur-
rit penā: in q̄b⁹ tn̄ nullā īcurrit culpā. ⁊ iō
ſi ille ꝯſtitutiones nō obligāt ad culpā: ſed
tm̄ ad penā: tn̄ eaꝝ trāſgreſſio obligat ad
culpā: vel poti⁹ ē culpa. tūc vltra ad argu
mētū cū arguit̄ ꝙ nō: q: meritū pene ē cul
pa. cōcedo: ſʒ nō vniuerſaliter: q: nō oē me
ritū pene eſt culpa: nec hoc innuit ab Aug.
vbi allegat̄. ⁊ ad aliud de p̄mo retractatio
num: vbi d̄r ꝙ oīs pena ſi iuſta eſt: peccati

pena eſt: ⁊ ſuppliciū noīatur. Ibi dico ꝙ iſ
la auctoritas frequēter allegat̄: ⁊ tn̄ nūꝙ
inueni talē textū in originali. hec aūt ē au
ctoritas quā ego vidi ⁊ inueni. oīs pena ſi
pcti pena eſt: iuſta eſt: ⁊ ſuppliciū noīatur.
⁊ hoc eſt veꝝ. ſ. oīs pena peccati iuſta eſt. ⁊
cū hoc ſtat ꝙ debet̄ alicui etiā abſqʒ pctō
ex quo pꝫ ꝙ illud dictū in cōſtitutionib⁹
noſtris: videlʒ ꝙ alique ꝯſtōnes nr̄e obli-
gant ad penā ⁊ nō ad culpā: intelligendū
eſt ꝙ nō obligant ad culpā mortalē. ⁊ hoc
videt̄ eē veꝝ ex ſnīa l̄re q̄ ſequit̄: d̄r eñ ſic.
Cōſtitutiones nr̄e quedā obligāt ad penā
nō ad culpā niſi ſit ꝯtemptus: q: ſi ꝯtēpt⁹
ibi fuerit: tūc erit pctm̄ mortale: vt expſſe
dicit Bern̄. de p̄ceptis ⁊ diſpēſatione: ⁊ iō
ꝑ hoc qd̄ d̄r nō obligant ad penā niſi adſit
cōtemptus virtute acceptātis: videt̄ ꝙ de
beat ītelligi de culpa mortali. ⁊ ſic eſt veꝝ.

Sexto fuit argutum ſic. DD

Si omne pctm̄ ſit imputabile volūtati: ſe Ad ſex
quitur ꝙ ꝑplexus inter duo pctā qd̄cūqʒ tū pri.
illoꝝ faceret: pctm̄ ⁊ culpā incurreret. ꝯns
eſt falſum: q: ꝯſilium eccleſie eſt in caſu ꝑ-
plexitatis: ꝙ perplexus eligat minus ma-
lum: vt pꝫ in can̄. di. xiij. c. nerui. ⁊ eſt text⁹
beati Greg. xxxv. moraliū. Ad illud dicunt
aliq̄ ꝙ nullus pōt eſſe perplexus īter duo
pctā ꝑm rei veritatē: pōt tn̄ aliq̄s extiſtima
re ⁊ credere ſe eſſe perplexū: ⁊ hec poſitio
ponit̄ ī gloſ. di. xiij. placuit oībus. ⁊ eſt opi-
nio gloſſatoris Barptolemei. ⁊ ponit ad h̄
duas rōnes. Prima eſt h̄: ꝙ ſi aliq̄s poſſet Proba
eſſe perplexus inter duo pctā: ſequit̄ ꝙ ex tur pri
neceſſitate tenet̄ facere malū: ꝯns eſt fal- mo.
ſum: q: ſi eſſet ex neceſſitate: iā nō eſſet ma
lum īputabile: q: vt ipſe allegat/ de⁹ nūꝙ̄
interitū redderet hoi: niſi ſpōtaneū reperi
retur hr̄e delictū ⁊c. xxiij. q. iiij. Nabucho-
donoſor. ꝟ. vaſis ire. Preterea ſi tenet̄ q̄s Scḋo.
ex neceſſitate male facere: lex q̄ illud ꝓhi-
bet/ eſſet impoſſibilis: cū tn̄ oīs lex debeat
eſſe poſſibilis: vt diſt. iiij. erit. perplexitas
ergo/ dicit gloſ. quantū ad rem nihil eſt: ſʒ
ſolū quantū ad animū ⁊ quantū ad ſtultā
opinionē hominū. Sed videt̄ ꝙ aliq̄s po
teſt vere eſſe perplexus: q: eſt vere perple-
xus qui ſic ligatus eſt: vel ſic ligatum ſe vi
det: vt in qualibet partem decliuet a pctō
liber nō eſt. ſic aūt aliq̄s ligari pōt: vt vide
tur in multis caſib⁹. Ponat̄ eñ cōis caſus
ꝙ Petrus ſciat a eſſe pctm̄: puta aliquod

mendaciū:ꝛ hꝫ ꝯſciētiā vrgentē ſe ad faci-
endū a.que ſm rei veritatē erit ꝯſcīa erro-
nea:tūc arguo ſic.in illo caſu Petrus ſic li
gatus eſt:ꝛ ſe ſic ligatū videt:vt quācūqꝫ
partē ꝯdictiōis eligat/pctm̄ nō euadet.er
go ipſe eſt vere ꝑplexus.ꝯña ptꝫ q2 ſicut pōt
elici ex dictis Greg.xxxij.moral.ca.xi. Per
plexitas eſt qñ aliqs videt ſe ſic eſſe ligatū;
vt in quācūqꝫ partē ꝯdictionis declinet:ſi
ne peccato nō erit.Sꝫ ſtāte caſu illo Petr9
erit ſic realiter ligat9:ḡ in illo caſu Petrus
eſt vere ꝑplexus Lē aūt in illo caſu Petrus
nullo modo pctm̄ euadet.arguit ſic.Petrū
peccare ſeqtur in iſto caſu ex vtraqꝫ pte ꝯ-
dictionis:ḡ Petrū peccare ī iſto caſu eſt ne
ceſſariū.Aſſumptū patet:q2 ſeqtur:ſi Pe-
tr9 nō mētit: Petr9 difformat ſe ꝯſcie ſue:
ergo aliquid facit directe ꝯtra ꝯſcientiā.er
go peccat.Et ſilr ſi Petrus mentit:ſeqtur
ḡ Petr9 peccat:ꝛ ita Petrū peccare ſeqtur
in iſto caſu ex vtraqꝫ pte ꝯdictionis;ergo
in quācūqꝫ ptē ꝯdictionis declinet: pctm̄
nō euadet:ꝛ ita Petr9 vere ꝑplexus eſt ꝛ hoc
dico eſſe verū generalr:ꝙ homo pōt vere eſſe
ꝑplexus;ita ꝙ ſit ꝑplexitas vera.Et ad rō
Rñſio ad rationes qbus ꝓbaf ꝙ nullus poſſit eſſe ꝑplexus — nes qbus ꝓbaf ꝙ nō. Ad ꝓbationē cum
dr ꝙ ſi aliquis erit vere ꝑplex9;ex neceſſitate
teneref facere malū. dico ꝙ nō ſequitur:
q2 in caſu dicto Petr9 vere ꝑplex9 eſt:ſꝫ tñ
nullū malū tenef facere:nō eñ tenef face-
re a;q2 a malū eſt.immo q2 magis malū te
netur fugere a:nec tenef agere ꝯtra ꝯſcien
tiā;immo tenef nō facere ꝯtra ꝯſcientiam.
cōcedo tñ ꝙ in illo caſu peccabit de neceſſi
tate:ꝛ male faciet. Sꝫ tñ in illo caſu nō te-
Cōtra rōnem argu. — netur magis male facere. Si arguitur ſic ī
illo caſu aut tenef vitare pctm̄ a:aut nō.ſi
vitabit:aget contra cōſcientiā:ꝛ peccabit.
ſi nō tenef vitare a:ergo pōt facere a licite
qḋ eſt falſum. Dico ꝙ in caſu tenef vitare
Solutio. — a:ſicut ꝛ extra caſum illū tenetur vitare a.
ꝛ vltra cū dr:ſi vitet a;aget cōtra cōſciētiā
hoc cōcedo:ꝛ dico ꝙ in caſu illo nō pōt vi
tare a qn peccet.ꝛ ideo in illo caſu tenef fa
cere quod tñ nō poteſt facere niſi ipſe pec-
Replica. — cet. Si tamē arguitur ſic.ſi vitet a in ca-
ſu ꝓpoſito:ergo peccat ꝛ tenef ad antece-
dēs:ergo tenetur ad ꝯñs:ergo in illo caſu
Rñſio. — tenetur peccare. Hic reſpondef cōceden
do ꝙ illo caſu ſtante ꝯña eſt bona,Petrus
vitat a:ergo peccat:ꝛ hoc gratia materie:
ſed tamen de forma nō valet.ꝛ vltra cum
arguitur.Petrus tenef ad ātecedēs:ergo

ad ꝯñs.nego ꝯñam.ꝛ cā eſt:q2 eadē lege q̄
tenetur ad aſſumptū:tenetur in oppoſitū
cōſequētis;ideo nō ſequitur:tenef ad añs
ergo tenef ad ꝯñs.Sed tñ ad aliā formā q̄ — Ad aliam formam.
videf directe eſſe cōtra iſtā reſponſionem
qua arguif:q2 ſtāte caſu impoſſibile eſt ꝙ
vitet a ꝛ ꝙ nō peccet: ergo ſi ſm legē tene
tur vitare a ꝛ cū hoc tenef ad oppoſitū cō
ſequētis ſcꝫ ꝙ nō peccet;ſeqtur ꝙ ſm legē
tenetur ad impoſſibile. Ad illud reſpon- — Rñſio
deo ſic:ꝛ dico ꝙ vitare pctm̄ a ꝛ nō pecca-
re ſunt compoſſibilia ſm legē:ſed vt nunc
ſunt incōpoſſibilia : ꝛ hoc nō eſt niſi ꝓpter
cōſcientiā erroneā;ideo cōcedo ꝙ lex eū ob
ligat ad impoſſibile vt nunc:ideſt ad illud
qḋ vt nūc eſt ſibi impoſſibile:nec ſequitur
ex hoc ꝙ lex ſit iniuſta.Et cū arguitur ꝙ ſic
q2 omnis lex debet eſſe poſſibilis.dico ꝙ h̄
eſt verū ad iſtum ſenſum:ꝙ lex nihil debet
p̄cipere niſi qḋ abſolute poſſibile eſt fieri.
ꝛ ita eſt in propoſito vt dictū eſt;ſed tñ ſa-
tis poſſibile eſt ꝙ lex obligat aliquē ad il-
lud qḋ eſt ſibi pro certo tēpore impoſſibile
ſed hoc nō erit ex obligatione legis preciſe
ſed cōcurrente culpa vel defectu proprio:
ſicut eſt in ꝓpoſito. Exēplū:ſm legē quili-
bet homo tenetur eſſe in pctō: ſicut allega
ui frequenter:ꝛ tñ impoſſibile eſt ꝙ homo
in vita iſta ſit ſine oī peccato:ꝛ ita lex obli-
gat ad impoſſibile:nō ſimplr:ſed vt nunc.
nec eſt h̄ ex natura legis ꝙ obligat ad im-
poſſibile:ſed hoc eſt ex culpa vel defectu eo
rū qui ſubijciunf legi.Qḋ igif gloſſa reci-
tat ꝛ dicit opinās ꝙ ꝑplexitas nihil eſt ni
ſi apud ſtultam opinionē; ita ꝙ ſubducta
opinione ſtulta cū omni errore intellectus
nūꝙ̄ erit aliquis ꝑplexus.hoc verū eſt.ꝛ ita
intelligendi ſunt doctores q̄ dicūt nullū ve
re eſſe ꝑplexū.quin tamē ſtāte tali opiniōe
erronea poſſit aliqs vere eſſe perplex9 nō
video.ꝛ hoc q2 ſtante opinione impoſſibi-
le eſt ꝙ alterū contradictoriorꝫ faciat niſi
peccet:ergo vere ꝑplexus eſt. ꝯña nota eſt
ex diffinitione perplexitatis ſupra dicta.
Addūt tñ alij ꝙ ſi aliqs fuerit perplexus
inter duo pctā:ſiue ſit perplexitas vera ſiue
opinata ꝛ credita;tñ ſi eligeret minus ma
lū iuxta ꝯſciam ſuā:nō peccaret.Rō eſt;q2 — Nota opinionem.
veriſimile eſt ꝙ aliq̄ ſit regula recte viuēdi
in tali caſu:ꝛ non pōt dari aliq̄ regula niſi
ꝙ eligaf illud qḋ eſt minus malū.ergo eli — Probatur primo.
gere minus malum eſt rectum in caſu illo;
ḡ ī caſu illo eligēdo min9 malū nō peccat.

Sexto

Itē.xxiij.q.v.miles.dicit gloſ. ꝙ ratiōe
mādati excuſaꝛ aliqs: etiā ſi cōtra ꝯſciētiā
faciat.⁊ eadē cauſa.q.j.Quid culpaꝛ.dicit
ter.ꝙ vir iuſt⁹ ſi forte ſub rege etiā ſacrile
go milite:recte pōt ipſo iubente bellare.
ſi qđ ſibi iubetur:vl nō eſſe ꝯ preceptū dei
cōſtet:vel vtꝝ ſit certū nō eſt.ergo ꝑ obedi
entiā principis etiā ſacrilegi pōt aliqs ſine
pctō agere ꝯ ꝯſciam:multo magis videꝛ ꝙ
aliqs poſſit abſq; culpa cōmittere minus

Confirmatur.

malū ſola intētiōe vitādi pctm̄ mai⁹. Cō
firmaꝛ ꝑ illud qđ dꝛ ex̄ de offi.iud.dele.pa
ſtoralis.§.qꝛ vo. Ubi dꝛ ſic..Qꝛ vo ſepe cō
tingit ꝙ executio late ſnīe ordinario demā
datur:qſiuiſti an ſi ipſam iniuſtā eē cogno
uero:debeat eā executioni mādare:an ſit ei
potius ſubſiſtendū.attendētes ita qꝫ ꝙ nō
cognitio:ſed executio tātū demādaꝛ eidē:
reſpōdem⁹ ꝙ cū ordinarius teneaꝛ obſeq
delegato:⁊ ſi ſciat ſniam illā iniuſtā : exeq
nihilominus teneꝛ eandē:niſi apud eū poſ
ſit efficere vt ab hoc onere ipm abſoluat.
Ex quo expreſſe videtur ꝙ obedientia ali-
quē excuſat in caſu vbi agit cōtra ꝯſciētiā
vel inobedientē fore ſuperiori faciēdo cōtra
cōſcientiā:vt viteꝛ inobediētia vitaꝛ culpa
⁊ ꝑ ꝯñs omittēs min⁹ pctm̄ ſola intentiōe
vt vitetur maius: ſi alio mō vitare nō pōt
nullā incurrit penam. Aliter pōt argui ad

Cōtra opinionem

iſtā cōcluſionē:ſed iſta ſunt meliora q̄ au-
diui pro parte iſta quā recolo. Cōtra iſtā
opinionē arguo ſic:⁊ pono ꝙ a ſit peccatū
minus:⁊ b pctm̄ maius:⁊ ꝙ Petro exiſten
te ꝑplexo inter a ⁊ b cōmittat in fugam b.
tūc ſm iſtā poſitionē excuſatur a culpa.q̄-
ro g̃ qd excuſat eū a culpa an ſola intentio
pia:an impotentia alio modo euadēdi: an
vtrūq; ſimul:Q aūt ſola intentio nō excu
ſat eū manifeſtū eſt:qꝛ tūc ſubducta ꝑple-
xitate ſi cōmitteret a in fugā b cū eadē in-
tētione q̄ nūc cōmittit:nō peccaret: et tūc
qđcūq; malū cōmittere illa dūtaxat inten
tione vt mai⁹ pctm̄ vitareꝛ: nō foret pctm̄
qđ eſt falſum. Nec impotētia alio mō eua
dēdi excuſat:qꝛ poſſibile eſt ꝙ talis impo-
tentia deſcēdit ex culpa. Nec intētio pia ſiľ
cū impotētia alio mō euadendi excuſat.tū
qꝛ tūc iā nō eſſet ꝑplexus inter duo pctā:
qꝛ tūc cōmittere a nō foret pctm̄:qđ eſt ꝯ
hypotheſim.tū qꝛ intētio illa nō videꝛ eē
pia:cū nō ſit itētio recta:qꝛ nō eſt regula-
ta recta rōne. Siľr ſi ſic ꝑplexus iudicaret
pctm̄ min⁹ b foreꝫ⁊ cōmitteret illud ī fugā
pctī:aut peccaret aut non peccaret. Si pec
caret ſtāte ꝯſcientia ipa:ergo itētio pia cū
impotētia euadēdi ſaltē eſtimata nō cum
excuſaret a culpa:ergo nec eadē rōne ī pri
mo caſu.nec excuſabit ne peccet ꝑ intētio-
nē piā etiā cū tali impotētia:ſꝫ forte vt mi
nus peccet. Si nō peccaret: ſequereꝛ ꝙ in
tali caſu ꝑplexitatis poſſet qđcūq; facin⁹
facere ſine culpa. ⁊ ita in illo caſu qđcūq;
malū ex genere cōmittere:foret opus meri
torium vel indifferens.qđ eſt falſum:et ꝯ
Aug.ꝯ mēdaciū āte mediū.vbi dicit ꝙ ea
que cōſtāt ꝑ ſe eſſe pctā:nullo bono fine fa
cienda ſunt.⁊ allegat mgr̄.ij. ſentē.di.xl.ꝑ
magnū ꝓceſſum. Ubi videtur ſatis innue
re ꝙ ea q cōſtāt eſſe pctā:quātūcūq; fiant
intentione bona:ſunt tñ pctā ⁊ demerito-
ria. Dico ergo aliter:ſcꝫ ꝙ perplexus iter

Rñſio doc.

duo pctā qđcūq; illoꝝ fecerit peccat:qꝛ ali
ter nō eſſet ꝑplexus:ptꝫ ex predicta diffini
tione ꝑplexitatis. Ad primū in oppoſi-

Ad argumenta opi.

tū cū dꝛ ꝙ in tali caſu aliqua eſt regula re-
cte viuēdi ⁊c. Dico ꝙ nō eſt poſſibile ꝙ ha
bēs ꝯſciam erroneā habeat regulā recte vi
uēdi ⁊ ſine pctō:qꝛ ponaꝛ ꝙ Petr⁹ habeat
ꝯſciētiā erroneā de aliquo faciendo: tūc re
cta rō iudicat ꝙ nō recte regulatur in agē
dis:cū ſit regula ſua erronea.⁊ ideo ſiue eli
gat illud qđ eſt min⁹ malū:ſiue illud quod
eſt maius malū: vtroq; mō peccabit. iō ne
geꝛ illud aſſumptū;ꝙ in caſu ꝑplexitatis
aliq̄ eſt regula recte viuēdi. Ad ſcđm cū

Ad ſecundū

dꝛ ꝙ rōne mādati excuſaꝛ qs ſi ꝯ cōſciētiā
faciat:nego illđ:qꝛ dico ꝙ oē illđ qđ aliqs fac
ꝯ ꝯſciam:eſt pctm̄. Sꝫ tñ glo. hꝫ intelligi
quantū ad leges humanas:q̄ multa ꝑmit
tūt impunita:que tñ apud deū nō ſunt ſi-
ne culpa. ſicut eſt illud qđ dicit apl's.j.Coꝝ.
vij.de viro ⁊ vxore. Nolite fraudare inuicē
niſi forte ex cōſenſu ad tempus vt vacetis
orōni.⁊ iteꝝ reuertimini in idipſum. ⁊ ſeq
tur. Hoc aūt dico ſm indulgentiā:⁊ nō ſe-
cūdū iperiū.ideſt ꝑmiſit apl's ꝙ vir ⁊ vxor
ſimul cōmiſceanꝛ ꝓpter incōtinētiā vitan
dā:nō tāꝙ talis cōmixtio q̄ eſt non cauſa
ꝓlis generāde:ſed ꝓpter cōcupiſcētiam ex
plendā:ſit licita ⁊ oino carēs culpa : ſed qꝛ
illud eſt minoris culpe ꝙ̄ cōtingeret ſi hoc
nō fieret.hoc etiā eſt illud qđ dicaꝛ prime
ad Coꝝ.vj.Ubi videtur dicere ꝙ fidelē ali
quē trahere ad iudicium ſit alicuius culpe
⁊ tamē hoc permittit etiā propter infirmi
tates hoim:nō tāꝙ ſimpľr licitū; ſed tāꝙ

minus malū. Sic aliqñ pmittit̄ in eccleſia ꝙ aliqs agat ꝯtra cōſcientiā ꝓpriā ad euitandū inobedientiā: nō tñ hoc fit oīno ſine culpa: ſꝫ tñ indulget eccl'ia in illo caſu ꝛ eodē mō dicit̄ ad aliā auctoritatē allegatā de milite bellāte ꝛ de executione ſententie.
Replica. Sed ſi arguit̄: eccl'ia cōſulit in caſu perplexitatis ꝙ de duobus malis min⁹ malū eligendū eſt: ergo ſine culpa fieri pōt. ꝛ ſequitur oppoſitū hui⁹ poſitiōis. Si aūt illicitū ē hoc fieri: ḡ eccleſia ꝯſulit illicite agere ꝛ peccare.
Rūſio Ad illud dici pōt ꝙ eccleſia nō cōſulit in caſu perplexitatis minus malū facere: ſꝫ tñ diſpēſat cū ſic faciēte: ne ꝓ minori culpa penā infligat: ꝛ hoc in foro iudiciali. imo verius cōſulit ꝙ neutrum malū faciat: vl' ꝙ cōſciētiā dimittat. Si tñ cōſciētiā dimittere nequeat: tūc cū minori culpa diſpenſat. ꝛ ideo dicit ꝙ in illo caſu vtile eſt min⁹ malū cōmittere: non tñ dicit ꝙ hoc eſt licitū: vel pōt dici ꝙ min⁹ malū facere eſt licitū quātū ad forū iudicij legalis vel publici: nō tñ quātū ad forū cōſcie.

ee Ad ſeptimū princi.

Septimo fuit argutum

ad principale. ſi oē pctm̄ ſit imputabile ꝛc. tūc pctm̄ finalis īpenitētie foret imputabile ad culpā. ſed ꝯñs eſt falſum. qꝛ tūc tale pctm̄ foret demeritoriū: ꝛ ita cū nullū ſit peccatū finalis impenitētie in vita iſta: ſequit̄ ꝙ poſt hāc vitā poſſet homo cōmittere peccatū ꝛ ita demereri: qđ eſt falſum: qꝛ omne meritū in hac vita ꝯparat̄ ꝛc. Ad id ꝯcedo ꝙ aliqđ eſt pctm̄ finalis impenitentie: vel eſſe pōt: qꝛ omne tale eſt demeritorium. ꝛ cū aſſumit̄ qꝛ nullū eſt tale pctm̄ i vita iſta. iſtā nego. dico em̄ ꝙ aliqđ eſt vl' eē pōt pctm̄ finalis īpenitētie in vita iſta. veriſile eſt em̄ ꝙ aliqs in vita iſta exiſtēs hꝫ pctm̄ mortale de quo nūq̄ penitebit. Tūc dico ꝙ oē tale eſt pctm̄ finalis impenitentie: ꝛ tūc ſi arguit̄ ꝙ nō: qꝛ tunc tale ꝯmittēs pctm̄ foret finaliter īpenitēs: ꝛ ita haberet pctm̄ irremiſſibile: qđ nec hic poſſet remitti neq̄ in futuro. ꝛ ita pro nullo tali foret orandū. ꝛ ita de quolibet tali foret deſperandū: qđ eſt falſum. Hic dicit̄ ꝙ ſic: ꝙ tale habēs peccatū eſt finaliter impenitēs ꝛ tunc cū infert̄: ḡ habet pctm̄ irremiſſibile. Dico ꝙ dupliciter đr pctm̄ irremiſſibile. Dicitur em̄ vno modo qđ nūq̄ remittetur ꝛ ſic dico ꝙ habet pctm̄ irremiſſibile. Alio modo đr irremiſſibile: quia remitti nō pōt ꝛ ſic nō ſequitur: iſte eſt finaliter īpenitēs: ḡ habet peccatū irremiſſibile: qꝛ etſi pctm̄ ſuū ſit finalis impenitētie: ꝛ ideo nūq̄ hꝫ remitti: poſſibile tamen eſt ꝙ remittat̄. et ideo non ſequitur ꝙ pro nullo tali ſit orandum: ꝛ ſi'r ꝙ de aliquo ſit deſperandū in vita iſta: non ſequitur.

ff Ad octauū princi. de omiſſione.

Aliter fuit argutum ad

octauum principale ſic. Si omne peccatū ſit imputabile ꝛc. tūc peccatum omiſſionis imputaret̄ ad culpā: ꝛ cum aliqua omiſſio pura illius ad qđ hō tenetur ſit pctm̄: ſeqtur ꝙ omiſſio pura alicuius foret imputabilis volūtati ad culpā. ꝛ ita talis omiſſio foret demeritoria. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſi ſic: tūc eadē ratione omiſſio alicui⁹ mali foret meritoria. ꝛ ita tot haberet homo merita quot omitteret mala: quod eſt falſum. Hic đr quantū ad materiā argumenti: ꝙ ſola ꝛ pura omiſſio illius ad qđ homo tenetur nō eſt peccatū: niſi procedat a volūtate: ſic ſcꝫ vt homo vellet omittere vel nollet facere qđ facere tenetur.
Cōtra ſolutionem. Cōtra iſtā poſitionē pōt argui ſic. qꝛ ſi omiſſio ſola eſt pctm̄: tunc ſi quis omitteret aliquid ad qđ tenet̄ per tps aliqđ ꝛ per oēs partes illius tēporis peccaret peccato infinito intenſiue in malitia: quod eſt falſum. ꝯñs oſtendit̄ ſic. quia pro qualibet parte temporis eſt omiſſio culpabilis: ergo pro qualibet plus demeretur q̄ ante demeruit. Aliter nō plus demereretur qui aliquod tale ſemper omittit ceteris paribus: qđ eſt falſum.
Scđo. Item ſi omiſſio ſola ſit culpabilis: tūc ceteris paribus grauius peccaret qui maius bonum omitteret. ꝯñs eſt falſum: qꝛ vna omiſſio cū ſit pura priuatio: q̄ nihil eſt: nō eſt alia melior vel peior. nec pōt dici ꝙ omiſſio đr peior ratione illius cui⁹ eſt omiſſio. qꝛ tūc omiſſio rei melioris foret peior q̄ualiter ꝙ omiſſio rei min⁹ bone: qđ eſt falſum in multis caſib⁹: vt dicet̄ inferius.
Tertio. Itē ſi omiſſio ſola foret pctm̄ ꝛ culpa: tūc qui aliquid omitteret ad qđ tenetur/peccaret: ꝛ culpā īcurreret. ꝯñs eſt falſum: qꝛ pono ꝙ Petr⁹ omittat aliqđ ad qđ tenet̄: ꝛ nullū actū oīno habeat. ꝛ ꝙ Paul⁹ ſit ad idē obligatus ꝛ omittat idē: ꝛ cū hꝫ habeat actū nolēdi illud facere: tunc ſequeret̄ ꝙ peccatū Pauli ſit infinite malitie: qđ eſt falſum. ꝛ ꝯñs ꝓbatur. quia ſi eſſet finite malitie ꝑ ſe: poſſet minui ad duplum et triplum et ſic deinceps

ceps quouſqꝫ foret eq̃lis malitie cū omiſ-
ſione ſola: qđ eſt falſum. q: talis actus quo
modocūqꝫ remiſſus includit malitiā omiſ-
ſionis ⁊ aliquā aliā. igiť ⁊c. Itē nulla pe
Quarto. na dãni debetur originali: nec aliqua pena ſenſus: q:
tūc in caſu equalis debetur actuali: qđ eſt
falſum. ⁊ ꝯña ptꝫ ex cōi deductione. Itē
Quito tūc omiſſio cōſilij eēt magis malū ꝙ̃ omiſ
ſio precepti: qđ eſt falſum. ⁊ arguiť: q: iple
re ꝯſiliū eſt magis bonū ꝙ̃ iplere ꝑceptū:
cū implere cōſiliū ſit implere vtrūqꝫ. Itē
ſi aliqua omiſſio illi⁹ ad qđ hō tenetur ſit
pctm̄: eadē rōne quelibet omiſſio illius ad
qđ homo teneť eſt pctm̄: maxime vbi non
interuenit aliquid qđ excuſet. Sed ꝯñs eſt
falſum: vt ptꝫ in cōi caſu vbi quis tenetur
actualiter diligere deū: ſic tñ ꝙ ad nullam
latitudinē dilectiōis teneať: nec ad aliquē
gradū dilectionis. tunc ſi omitteret dilige
re deū: peccat ex hypotheſi. ſꝫ probať ꝙ nō
q: nullū gradū omittēdo peccat: ergo nul
lā dilectionē omittendo peccat. tenet ꝯña
ꝑ hoc mediū. oīs dilectio eſt alicuius gra-
dus. ⁊ antecedēs eſt verū: q: arguitur ſic.
ad nullū gradū dilectionis teneť: ergo nul
Cōtra opi. ar gu. op poſitū ſolutio nis pri momō lū gradū omittēdo peccat. Sed cōtra iſtā
opinionē arguo: licet ſit probabilis vt vi-
deatur: arguo tñ cōtra eā ſic. vbi eſt act⁹ ma
lus ⁊ omiſſio boni debiti: aliqua pena de-
betur ꝑ actu preciſe: aut ergo eadem pena
preciſe debeť ꝑ actu ⁊ omiſſione: aut non.
ſi ſic: ergo eque malū eſt velle omittere et
omittere ſicut velle omittere ⁊ nō omittere
ꝯña ptꝫ: q: ſi ex oppoſito magis eſſet malū
maior pena deberet. ꝯñs eſt falſum: q: ſic
foret eque malū preciſe velle furari ⁊ fura
ri ſicut velle furari ⁊ nō furari. ꝯñs eſt fal
ſum: q: qui furatur: tenetur ad reſtitutio-
Rñſio. nē: ⁊ alius nō. Si aūt dicatur ꝙ non ea
dē pena debeatur pro actu ⁊ omiſſiōe: tūc
Replica. arguo ſic. aliqua pena eſt alicui debita pro
actu: ⁊ nō tota: ergo reſidua pena debetur
pro omiſſione ſola. ergo omiſſio ſola ē cul-
Euaſio pa. Si dicatur ꝙ nulla pena debeatur ꝑ
omiſſione ſola: ſed tota debeť ꝑ actu: ſꝫ tñ
maior debeť actui ꝓpť omiſſionē: q: omiſ-
ſio eſt circūſtantia aggrauans: iſtud nō ha
bet euidentiā: q2m in caſu illo quo ſolū ali-
Replica. quis peccat volendo omittere ⁊ omiſſio nō
eſt circūſtantia peccati: ſed eſt de eſſentia
pcti: q: ea poſita pctm̄ eſt: ⁊ ea remota pec
catū nō eſt. ergo nō eſt circūſtantia. Item

iſta poſitio videtur eſſe cōtra Aug. in ſer. Scđo
de vtilitate agēde pnie: vbi exponēs illud
euangelij. dñe mnā tuā repoſui in ſudario
⁊c. dicit ſic. Nō putet homo ſatis eſſe ſerua
re integrū qđ accepit: ne dicatur ſibi: ſerue
nequā ⁊ piger dares pecuniā meā ad men
ſam: ⁊ ego cū vſuris veniens exegiſſem eā:
⁊ ne auferatur ab eo qđ accepit: ⁊ ꝓiciať
in tenebras. quā vehementiſſimā penā ſi
timere debet q̃ ſeruare integrū poſſunt qđ
acceperūt: q̃ ſpes illoꝝ eſt q̃ h̄ impie ſectā-
tē diſperdūt: vbi videť dicere ꝙ ſi integre
ſeruet ḋs qđ accepit: ⁊ adhuc nō ꝓficiat: te
nebras habebit exteriores. ⁊ ita ꝑ ꝯñs nō
ſolū bene agere ſed etiā omittere actum bo
nū aliq̃ñ eſt dãnabile pctm̄. ꝯña ptꝫ: quia
nullus ſeruat ītegre qđ accepit qui peccat
ꝙ̃ nō cōmittendo actū malū poteſt ḋs pec
care. Itē ignorātia eoꝝ q̃ ḋs ſcire teneť Tertio
eſt pctm̄: ⁊ hoc loquēdo de ignorātia q̃ eſt
ſimplex neſcientia: ⁊ certū eſt ꝙ illa nō eſt
pctm̄ cōmiſſionis: ergo omiſſionis ſolū. aſ-
ſumptū ptꝫ: q: ſi ignorantia illa non foret Quarto.
pctm̄: tūc nō teneret ignorās ea ſcire. Sꝫ̄
ꝙ ignorantia ſit pctm̄ ſuperius fuit alle-
gatū ab Aug. ⁊ mgro li. iij. diſt. xv. c. iiij. et
li. ij. diſt. xx. c. ix. Itē videtur in euāgelio Quito
ꝙ deus infligit penā ꝑ ſola omiſſiōe. dicit
enī ſic. Eſuriui: ⁊ nō dediſtis mihi mãduca
re. ſitiui: ⁊ nō dediſtis mihi bibere ⁊c. et
ſeq̃tur: hi ibunt in ſuppliciū eternū ⁊c. Itē Sexto
arguitur ſic. teneatur aliquis dicere pſal-
mos aliquos cū deuotione: ⁊ dicēdo diſtra
hatur a deuotione: tunc talis peccat: quia
nō facit illud ad qđ tenetur: ⁊ nulla cōmiſ
ſio imputatur ad culpā: ergo ſola omiſſio:
aſſumptū ptꝫ: q: nō cōmittit niſi qđ licet ei
cōmittere. Dic pōt dici multis modis. Pri Rñſio prima.
mo ꝙ talis diſtractio nō eſt pctm̄: ſumēdo
pctm̄ pro culpa: q: talis diſtractio non eſt
in poteſtate voluntatis. Cōtra. ſi iſta re Cōtra rñſio.
ſponſio valeat: tūc nihil imputareť ad cul-
pā qđ erit in ptāte voluntatis: qđ eſt falſū
vt vult Aug. de natura ⁊ gratia circa. ij. c.
vel. iij. vbi Aug. obuiat cuidā heretico dicē
ti ꝙ ſi peccatores aliqui fuerunt: ⁊ aliud eſ
ſe nō potuerūt: culpa carēt. cui⁹ cōtrarium
dicit Aug. ꝙ ſꝫ multi dãnātur nō q: ſine
peccato nō fuerūt: ſꝫ q: etiā nec eſſe potue-
rūt. vbi expreſſe vult ꝙ aliqđ eſt imputabi
le volūtati: qđ nō eſt in poteſtate volunta
tis. Itē primo retractationū capitulo Scđo
ix. ſunt quedam neceſſitate facta impro-

banda ⁊c. ⁊ mgr̃. li. ij. di. xxxvj. c. q̄ autem
quedã pctã. Itẽ q̄ talis omiſſio in caſu diſ
tractiõis p̄dicto ſit pctm̃ apparet p. Aug.
vbi prius de natura ⁊ gr̃a. vbi heretic⁹ niti
tur oſtendere multos fuiſſe q̃ nullũ habue
rũt oĩno pctm̃: inter quos noiat abel cuius
vt dicit ſcitarẽ ſcriptura cõmẽdat nullam
de pctõ faciẽdo mẽtionẽ. Z quẽ dicit Aug.
q̄ ex h̃ nõ ſeq̃r ipm fuiſſe ſine pctõ: q: ſcri
ptura nullã fecit mẽtionem de pctõ ſuo: q:
nec h̃ cõmemorãdũ erat. multis modis pec
caſſe poterat licet nõ grauiter peccaſſe nec
leuia pctã ſua fuerũt ↄmemorãda. vult eñ
dicere q̄ nulla cõmemorãda fuerũt niſi fu
iſſent grauia. ⁊ iõ ex hoc q̄ ſcriptura nullũ
pctm̃ cõmemorat: nõ ſeq̃r illũ nullũ pctm̃
habuiſſe. Un̄ ad ꝓpoſitũ numerãdo mul
ta gn̄a pctõꝝ q̃b⁹ v̄iſimile fuit eũ peccaſſe
inter cetera numerat omiſſionẽ talẽ q̃ cõ
tingit ex diſtractione. ⁊ dicit. Nec cõmemo
radũ fuit ſi abel q̄uis iuſt⁹ merito appella
tus paulo immoderati⁹ aliq̃n riſit ⁊ animi
intermiſſione iocat⁹: vel vidit aliq̃d ad cu
piendũ: vel aliq̃n ĩmoderati⁹ poma diſtra
xit: vel pluſculo cibo crudior aliis tardior fu
it: vel cũ oraret cogitauit aliq̃d vnde ei⁹ in
tẽtio vacaret ad aliud: ⁊ quoties ipſi iſta ſur
reperẽt pctã fuerũt ⁊c. videt hic expſſe vel
le oĩa enumerata ⁊ ſingula eẽ pctã de qui
bus oib⁹ etiã remiſſio petẽda ẽ. ergo talis
Alia reſpõſio. diſtractio pctm̃ eſt. Ideo aliter dicit ad
argumentũ q̄ in caſu poſito cõmiſſio ĩpu
tatur ſibi ad culpã ⁊ nõ ſeq̃tur omiſſio. q:
licet dicat q̄ in rei veritate tenet: nõ tñ di
Cõtra rñſio. cit ſicut tenet. ⁊ ideo dicẽdo peccat cõmittẽ
do aliter q̄ licet. Cõtra ſic dicẽdo min⁹ pec
cat q̄z de facto peccaret ſi nihil diceret cete
ris paribus: ergo ſic dicere primo eſt circũ
ſtãtia minuens culpam. ergo ſic dicere non
imputatur ad culpã. aſſumptũ ꝓbo: ſcꝫ. q:
ſic dicendo minus peccat q̄ ceteris parib⁹
ſi nihil diceret: q: ſic dicẽdo ſoluit partẽ de
biti. ergo ſi nihil diceret ad plus teneretur
ergo nunc minus eſt obligatus: ergo nunc
minorẽ incurrit culpã. Et illud cõfirmo ſic
q: nihil dicere foret maioris culpe q̄ ſic di
cere: quia magis repugnaret precepto: er
go nihil dicere foret maius peccatũ. ↄña
apparet per Aug. in epiſtola ad Hierony.
de eo qd̄ ſcriptũ eſt: qui offenderit in vno
factus eſt omniũ reus. Ubi dicit q̄ illa pec
cata ſ nt grauiora que magis repugnant
prece to: vel magis ſunt cõtra charitatem

⁊ ĩfr dicit Bernar. de pre. ⁊ diſ. vt notũ eſt
ergo ⁊c. Itẽ arguitur ſic. ſi omiſſio ĩ hoc Scdo ↄ rñſio nẽarg.
caſu imputatur ad culpam: ergo ceteris pa
ribus ſubtracta omiſſione tollitur vel fal
tẽ minuitur culpa. ↄña pz de ſe. ⁊ ↄñs eſt
falſum. q: ſubtracta omiſſione ceteris pari
bus magis obuiaret precepto. qd̄ patz: q:
ſubtracta cõmiſſione nec preceptũ diceret
vt tenetur nec deuotionẽ haberet. ergo tũc
plus obuiaret precepto q̄ modo obuiat et Tertio
hoc q̄ ſolũ alterum eorum nõ habet. Si
militer cõtra iſta põt argui ex poſitiõe ſic.
Iſte nõ peccat niſi quia facit contra prece
ptum: ergo ſi magis obuiaret precepto ma
gis peccaret: ſed deuotionem non habẽs ⁊
omiſſionẽ magis contraueniret precepto:
ergo plus peccat. Itẽ omiſſio ſm̃ poſitio Quarto.
nẽ iſtã nõ eſt malitia: ⁊ certũ eſt q̄ nec eſt
bona: ergo nihil eſt oĩno pertinẽs ad actũ
vel eſt circũſtãtia indifferẽs ſiue ſic ſiue ſic
iſte actus nõ eſt peccatũ propter iſtã omiſ
ſionẽ. Ideo dr̃ ſic. q̄ ſi aliquis diſtrahat Rñſio.
a deuotione in caſu poſito: tunc oportet q̄
cogitaret de aliquo alio: ⁊ ita cogitatio im
putabilis eſt ad culpam: quia ad eã ſequi
tur abſentia ⁊ omiſſio deuotionis debite.
Contra hoc poſito q̄ cogitet de aliquo Replica.
bono quod aliunde foret bonum vel meri
torium ſi non eſſet omiſſio illa: tunc ſi ta
lis omiſſio ſit culpabilis: ſequeret q̄ aucta
cogitatione ceteris paribus augeretur et
culpa ⁊ ecõtrario diminuta diminueret. cõ
ſequentia patz: q: aucta cogitatiõe auget
diſtractio. ⁊ ↄñs eſt falſum: q: minus ma
lũ eſt cogitationẽ habere itenſiorem q̄ in
obedientiã ceteris paribus: ergo cũ omiſ
ſione iſta minus malũ eſt intenſiorẽ cogita
tionẽ habere. ergo ſi intendat cogitatio il
la ceteris paribus nõ auget malitia nec ẽ Scda.
aliqua culpa. Itẽ ſi retẽto caſu cogitatio
illa foret meritoria ſi nõ foret diſtractio: ar
guitur tunc ſic omiſſio tollit meritũ: ergo
eadem ratione meritũ tollit culpã omiſſio
nis. patet ↄña: q: aliter nõ tantum valeret
iuſtitia ad vitandũ peccatum quantum in
iuſtitia ad alligandũ in culpa: quod eſt cõ Tertia
tra Anſ. primo cur deus hõ. c. xviij. Itẽ
cõtra poſitionẽ arguit ſic. vt cõtra precedẽ
tẽ. omiſſio ex ſe nõ eſt mala nec etiã bona:
ergo vel omnino impertinens actui vel in
differens ad bonũ ⁊ ad malum: ergo actus
nullo mõ eſt culpabilis ꝓpter iſtã omiſſio
nem. ergo cum diſtractio ſit culpabilis vt

videtur velle auctoritates allegate cõtra p
mã viã. Nec põt dici ꝙ actus dicẽdi prece
ptũ ſit diſtractio: nec etiã ꝙ actus cogitã-
di de aliquo quẽ habebit in illa diſtractio
ne ſit pctm̃: ideo videt neceſſario ſequi ꝙ
ipſa pura deuotiõis omiſſio ſit ipſa diſtra
ctio: ꝛ p ↄñs culpa. qð cõcedo ad pſens: et
reſpõdeo ad euidentias adductas p poſi-
tione ↄ̃ria. Ad primã cũ ð: ſi omiſſio ſo-
Ad pri mam. la foret culpa: tũc q̃ omitteret aliqd ad qð
tenet p aliqð tẽpus: p oẽm partẽ huius tẽ
poris peccaret pctõ infinite malitie intẽſi
ue. negat ↄña. ꝛ ad pbationẽ cũ ð ꝙ pro
qualibet pte tpis plus demeret ꝙ̃ prius de
Demereri poteſt intelligi dupl'r. merebat: põt intelligi dupl'r. Uno modo
vt dicat plus demereri. i. ꝙ maiorẽ penam
demereatur: ꝛ tũc negãda eſt ↄña: q2 ſicut
alĩs dixi de cõtinuatione pcti omiſſiõis vni
formiter p aliqð tps: nõ maiorẽ penã de-
meret per circũſtantiã tpis ꝙ̃ in principio
tpis meruit: ita nec in pposito. Aliter põt
intelligi vt dicat aliqð pctm̃ demereri: q2
aliquo mõ plus demeret idẽ ſuppliciũ vel
eandẽ penã. ꝛ ſic cõcedo ꝙ omiſſio p qua-
libet pte tpis plus demeret ꝙ̃ prius: q2 ſcʒ
frequẽtius idẽ demeret: ꝛ ex hoc nõ ſequi
tur ꝙ pctm̃ ſit maius: niſi forte extenſiue.
Ad ſcðm cũ ð: tũc grauius peccaret qui
Ad ſecundũ. maius bonũ omitteret ceteris parib9. con
cedo. ꝛ cũ pbatur ꝙ nõ: q2 vna omiſſio cũ
ſit pura priuatio: nõ eſt alia melior vel pe-
ior. illud nego: q2 pportionabiliter priua-
tio rei melioris peior eſt: vbi vtraqʒ eſt, ma
la: ſicut di. Aug. de duabus aiab9: vbi dicit
ꝙ auro virtus preſtat: et tanto eſt virtute
preſtantior quanto auri carẽtia miſerior. ꝛ
vltra cũ arguitur ꝙ nõ ſemp carentia me-
lioris boni eſt peior. dico ꝙ ceteris parib9
hoc falſum eſt; q2 ſemp carẽtia melioris rei
peior eſt: ꝛ hoc vbi vtraqʒ eſt mala. Con-
Inſtãtia. tra. habere iuſtitiã eſt melius ꝙ̃ ſolũ poſſe
habere iuſtitiã: ꝛ tñ peius eſt carentia po-
tẽtie habendi iuſtitiam ꝙ̃ carere iuſtitia.
Antecedens patet ex hoc: q2 carẽtia poten
tie habẽdi eſt carẽtia iuſtitie: vel ſaltẽ in-
Rñſio. fert eam. Ad aliud dico ꝙ argumẽtum
ſoluit ſe. cõcedo em̃ ꝙ habere iuſtitiã eſt
melius ꝙ̃ poſſe habere: ꝛ cõcedo etiã ꝙ im
potentia habendi iuſtitiã eſt magis mala
ꝙ̃ carere iuſtitia. et idem eſt carere potẽtia
habendi iuſtitiã: ꝛ carere iuſtitia: ſed ex ca-
rentia potentie ſequit carentia iuſtitie: et
iuſtitiam includit: ideo etſi habere iuſtitiã
ſit melius ꝙ̃ poſſe habere iuſtitiã: loquen-
do ſemp de potentia ꝛ actu: nõ tñ peior eſt
quecũqʒ carentia iuſtitie ꝙ̃ quecũqʒ caren
tia potẽtie habẽdi iuſtitiã. Ad tertiũ cũ Ad tertium.
ð: ꝙ tũc q̃ aliqd omittit ad quod tenetur:
peccatũ ꝛ culpã incurreret. cõcedo. ꝛ vltra
admitto caſum ꝙ Petrus omittat illud ad
qð tenet: ꝛ ꝙ nullũ habeat oĩno actũ: et
Paulus idẽ omittẽdo hʒ actũ volẽdi illud
facere. ꝛ dico ꝙ non ſequitur: pctm̃ Pauli
foret infinite malitie intẽſiue. ꝛ cũ arguit
ꝙ ſic: q2 ſi eſſet finite malitie preciſe: poſſet
remitti ad ſubduplũ ꝛ ad ſubtriplũ: ꝛ ita
cõtinue vſqʒ dũ foret equalis malitie pre-
ciſe cũ omiſſione ſola. dico ꝙ nõ ſequit: ni-
ſi omiſſio foret eiuſdẽ coordinatiõis cũ il-
lo actu: qð nõ eſt verũ: ꝛ ideo nõ ſequitur.
Ad aliud cũ ð: nulla pena eſt debita pro Ad quartum.
omiſſione ſola: q2 nec pena ſenſus nec pena
dãni. nego illud: ꝛ dico ꝙ tã pena dãni ꝙ̃
pena ſenſus in caſu debetur omiſſioni. ꝛ cũ
ð ꝙ pena dãni debet ſolũ originali: illud
eſt falſum. immo illa pena pprie debet cui
libet peccato: q2 quelibet culpa incõpoſſibi
lis eſt beatifice viſioni. Et vltra cũ ð ꝙ ſi
pena ſenſus debet pro omiſſione: tũc in ali
quo caſu equalis pena debetur pro pctõ cõ
miſſionis ſicut pro vno actu culpabili. cõce
do cõcluſionẽ: ꝙ in aliquo caſu tãta debet
ꝛ aliqua maior. Ad aliud cũ ð: tũc omiſ- Ad quintum.
ſio cõſilij foret maius pctm̃ ꝙ̃ omiſſio pre-
cepti. nego ↄñam: q2 nõ oportet ꝙ omiſſio
cõſilij ſit mala: adeo argumentũ nõ valet.
Ad aliud cũ ð: tunc quelibet omiſſio il-
lius ad qð homo tenetur foret mala ꝛ cul- Ad ſextum.
pabilis: maxime vbi nõ interuenit aliud ꝙ̃
exceſſus. cõcedo: ꝛ admitto caſum poſitũ.
ꝛ tũc dico ꝙ talis omiſſio cõtra dilectionẽ
dei peccat: qui aliquẽ gradũ omittendo pec
cat: ſit ille gradus a: tũc arguitur ſic. a gra
dũ omittẽdo peccat: ergo omiſſio gradus
a eſt pctm̃: ergo ad gradũ a tenetur ſub pe
na peccati. ↄñs eſt falſum ꝛ ↄ̃ caſum. ergo
aſſumptũ. ergo hec eſt falſa: a gradũ omit
tẽdo peccat. ꝛ eadẽ rõne arguit de oĩ gra-
du: ꝛ ita infert ꝙ nullum gradum omittẽ
do peccat. Ad aliud cũ ð ꝙ aliquem gra-
dũ omittendo peccat: ſit ille gradus a: ad-
mitto: ꝛ vltra concedo ꝙ omiſſio gradus
a eſt peccatũ in illo caſu poſito. ſcʒ in illo
caſu quo omittit diligere deũ. ꝛ tũc cũ ar-
guitur: omiſſio gradus a eſt peccatũ. ergo
ad gradum a tenetur ſub pena peccati; neʒ

go ꝯñam:⁊ nõ eſt:q2 omiſſio gradus a eſt
pctm̃:nõ q2 ẽ omiſſio ipſius a pciſe:ſed q2 ẽ
omiſſio ipſius a ⁊cuiuſlibet alterius gradꝰ
ab a.ſi tñ ſic foret omiſſio a: ꝙ nõ cuiuſli-
bet alterius:nõ foret peccatum:q2 tũc ha-
beret aliquẽ gradũ dilectionis:⁊ nõ omnẽ
dimitteret:⁊ ita non peccaret: ⁊ ideo tunc
omiſſio gradus a nõ foret peccatum.nunc
autẽ in caſu ipſa omiſſio gradus a eſt pec-
catũ:q2 ipſa eſt omiſſio cuiuſlibet gradus:
nõ quia ipſa eſt omiſſio ipſius a preciſe: et
ideo nõ ſequitur:omiſſio gradus a eſt pec
catum:ergo ad a gradũ tenetur ſub pena
peccati:quia quicũqꝫ gradus quẽ haberet
faceret ꝙ omiſſio a non eſſet peccatum.

BB Ad nonũ prin-cipale.

Nono fuit argutũ cõtra cõcluſionẽ ſic.ſi omne pctm̃ ſit imputabile
volũtati ad culpã:tũc p̃mi motus eẽnt im
putabiles voluntati.ꝯña fuit probata : q2
tales motus ſunt pctã:vt fuit oſtenſum ꝑ
auctoritates Aug.⁊ falſitas ꝯñtis fuit ar
guta per auctoritates Iſido.de ſummo bo
no.lib.ij.ca.xxv. Hic primo videndũ eſt

De primis motibus.

qui ſunt primi motꝰ.ſcḋo an illi ſunt pctã.
⁊ per hoc reſpondebitur ad argumentum.
Quantũ ad primũ dico ſequẽdo dñm Al-
tiſſiod.ſup ꝯm ſenten.vbi tractat de moti-
bus primis:ꝙ motus p̃mi põt intelligi tã
ſenſualis q̃ rationalis partis.ſicut eñ ſen
ſualitas corrupta eſt ꝑ pctm̃ ⁊ maculata:
ita ⁊ rõ eſt.iõ eñ aliqñ ãte oẽm delibera-
tionẽ ex ſola propria corruptione procedit
in cogitationẽ ⁊ delectationẽ ſcꝫ ad actio-
nẽ illicitã ⁊ ſibi cõuenientẽ:⁊ tales cogita
tiones ſeu delectationes volũtatis rõnalis
ꝯñtes talẽ apprehenſionẽ rõnis vocantur
primi motus:ſicut delectationes in parte
ſenſitiua que ſequuntur primas apprehen
ſiones ſenſitiuas :vocãtur ſilr primi motꝰ
ſenſualitatis.Dico tunc generaliter ꝙ pri-
mi motꝰ ſenſualitatis nõ ſunt pctã : ꝓprie
ſumẽdo pctm̃ ꝓ culpa:p̃mi tñ motꝰ in par
te rõnali aliqñ ſunt pctã:aliqñ nõ . Si eñ
precedãt oẽm cõſenſum volũtatis: tũc nõ
ſunt pctã.Si tñ adſit ꝯſenſus:tũc ſunt pec
cata. Illud eñ videt̃ eſſe de itẽtione Aug.
vi.cõtra Iulianũ.vbi loqtur expſſe de ma
teria iſta:dicẽs de motibus illis qñ ſũt pec
cata ⁊ qñ nõ.imaginatur eñ ꝙ ex macula
originali maneret in hoĩe habitꝰ vitioſus:
qui ad apprehẽſionẽ alicuius delectabilis
ſm carnẽ cõmouet deſideria actualia:ideſt
actuales delectationes carnales:dicit eñ
ſic.Cõcupiſcẽtia manet in hoĩe quo ad eiꝰ
reatus trãſeat.actu eñ manet:nõ quidem
abſtrahendo ⁊ alliciendo mentẽ eius:ſꝫ cõ
ſenſui parendo peccat:ſed mala quibꝰ mẽs
heſitat cõmittendo.⁊ ſequit̃ . ipſe quidem
motus actus eſt eius:q̃uis mẽte cõſentien
te deſit effectus.vbi expreſſe diſtinguit in-
ter habitũ eius ⁊ actũ.⁊ addit.Ineſt enim
hoĩ malũ p̃ter iſtũ actũ.ſcꝫ preter iſtũ mo-
tũ;ex quo malo ſurgit hic motus:quẽ mo-
tũ dicimꝰ deſideriũ: nõ eñ ſemꝑ eſt deſide
riũ ꝯ qḋ pugnemꝰ. Sed ⁊ ſi tunc nõ ſit qñ
occurrit qḋ ꝯcupiſcat̃ aĩo cogitãtis vel ſen
ſui corporis:fieri põt vt inſit qualitas mala
ſi nulla ſit tẽtatione cõmota:ſicut ineſt hoĩ
timido timiditas ⁊ qñ nõ timet.imaginat̃
etiã ꝙ habita apprehenſione taliũ:iſte ha
bitꝰ nõ põt cõmouere tales motus malos
⁊ dicit ſic.Cũ ꝟo occurrit qḋ cõcupiſcatur:
nec deſiderantur mala nobis etiã nolẽtibꝰ
cõmouẽtur:ſanitas plena eſt.iſti ergo vo-
cãtur primi motꝰ iſta ſcꝫ deſideria ⁊ actua
les ꝯcupiſcẽtie.⁊ iſti motus nũqꝫ ſunt pctã
niſi adſit ꝯſenſus volũtatis:qḋ etiã ipſe de
clarat eodẽ li.c.vi.circa mediũ.vbi dicit ꝙ
cõcupiſcẽtia pariens eſt pctm̃ partũ:ſed cõ
cupiſcẽtia nõ parit niſi cõceperit:nec conci
pit niſi intellexerit.hoc eſt:dicit ipſe ad ma
lũ perpetrãdũ obtinuerit volũtas conſen-
ſum.qḋ ergo aduerſus eã dimicãtur:h agi
tur:ne cõcipiat pariatqꝫ pctm̃. Hic expreſ-
ſe dicit ꝙ actuales delectationes carnales
nõ ſunt pctã niſi adſit cõſenſus volũtatis
⁊ hoc ſupius in eadẽ auctoritate patꝫ:vbi
dicit ꝙ mẽte nõ cõſentiẽte deeſt effectus:
ideſt pctm̃.hoc idẽ dicit cõtra Iulianũ ca.
xvij.vbi loquens de iſta cõcupiſcẽtia ⁊ mo
tibus ſuis:dicit ꝙ quãtũ ad nos ptinet:ſi
ne pctõ ſemꝑ eſſemꝰ ſi ei nũqꝫ cõſentiremꝰ
Ad hoc etiã eſt Iſidorus lib.ij. de ſummo
bo.ca . xxv.vbi dicit ꝙ nõ poſſumus p̃ue-
nire ſuggeſtionibꝰ cogitationis praue.Sꝫ
tñ ꝙ iſte cogitationes maneãt in mẽte no
ſtra hoc eſt in poteſtate: ⁊ ideo illud ad cul
pã nõ redigit̃:illud proprie ad culpã impu
tatur.Ex quo videtur ꝙ tales motꝰ nõ im Rñ. ad formã argu.
putãtur ad culpã niſi adſit cõſenſus volũ-
tatis. Per hoc ad argumentũ cũ dr̃.Si oẽ
pctm̃ ſit imputabile voluntati:tũc p̃mi mo
tus ſunt imputabiles volũtati.nego cõſe-
quentiam de forma.Et ad probationem di
co ꝙ tales non ſemper ſunt peccata.et ad

Aug. vbi dicit in ſermone de vtilitate agẽ
de penitentie ꝙ inquãtũ ex cauſatione car
nalis infirmitatis motꝰ rephenſibiles ſunt
ĩprobiq; ſurrepũt: peccamꝰ vtiq; ⁊ hoc fa-
teri nos cõuenit ⁊c. Dico ꝙ hoc intelligen
dũ eſt qñ talibꝰ motibꝰ adeſt ꝯſenſus vo-
Replica. lũtatis. aliter nõ ſunt reprehẽſibiles. Sed
ꝯ hoc videt̃ eſſe alia auctoritas allegata li.
ij. diſt. xxj. c. v. que dicit ꝙ tẽtatio q̃ eſt ex
carne nũq; ẽ ſine pctõ. etiã ſi fiat abſq; cõ
Rñſio ſenſu voluntatis. põt dici ꝙ cõſenſus du-
plex eſt. vnus in opus exteriꝰ: aliꝰ in cogi-
tationẽ ſolã vl' in delectationẽ ⁊ nõ in opꝰ
⁊ illud dictũ magiſtri intelligitur de con-
ſenſu volũtatis in opus extrinſecũ cũ actu
interiori. ſi tñ vterq; ꝯſenſus deeſſet: nũq̃
fuiſſet pctm̃. vel põt dici ꝙ ibi ſumit̃ pctm̃
nõ ꝓ reatu ſine culpa: ſed ꝓ eo reatu ex q̃
factũ eſt cuiuſmodi eſt vitium illud ex quo
oritur talis motus. ⁊ eſt tunc conſenſus ꝙ
nũq̃ eſt tentatio carnis ſine vitio: ⁊ hoc eſt
certum: qꝛ vitiũ vt dictũ eſt cõmouet ⁊ ſuſ
citat tales delectatiões carnales que ſunt
tentationes. Ex hoc tamen nõ ſequitur ꝙ
ſemper tale vitium imputetur ad culpam
nec eſt actus ſequens ex eo.

vv
Ad decimum princi.

Ad vltimum principale

fuit ſic argutũ. oẽ pctm̃ ſi ſit iputabile ⁊c.
tũc oĩs actꝰ infideliũ cũ ſit pctm̃ imputare
tur ad culpã. ꝯñs eſt falſum vt fuit argu-
tũ. Ad illud põt dici dupl'r. Uno mõ cõce-
dẽdo cõcluſionẽ ꝙ oĩs actus infideliũ eſt
pctm̃ iuxta opinionẽ mgr̃i quã recitat lib.
ij. diſt. xlj. c. j. Dicit eñ Aug. ſup illud apl'i
ad Ro. xiiij. Omne qd non eſt ex fide pctm̃
eſt. Et oĩs vita infideliũ pctm̃ eſt et apl's
Jacob. ij. dicit. Qui offenderit in vno factꝰ
eſt oĩm reꝰ. Silr Aug. ſup Epl'am ad Gal.
dicit ꝙ qui nullũ implet mãdatũ nullum
opus bonũ facit: qꝛ fidẽ ⁊ charitatẽ nõ hꝫ.
Jtẽ Aug. ꝯ Julianũ. ca. xij. per rõnẽ ꝙ oĩs
actio infideliũ eſt peccatũ: qꝛ nullus actꝰ
eoꝝ bene fit: ſed male: qꝛ recta carens ĩtẽ
Rñſio. tione. Ubi videtur eſſe illius opinionis ex
magno proceſſu. Sed tamẽ opinio huic cõ
traria verior videt̃ mihi eſſe. ſcꝫ ꝙ oĩs actꝰ
infideliũ ſit peccatũ: qm̃ tunc nullũ opus
eoꝝ foret bonũ moraliter. ꝯñs ſatis appa
ret ex oppoſito: qꝛ omne opus bonũ mora
liter dignũ eſt laude: ſed manifeſtum eſt ꝙ
nullũ pctm̃ dignũ eſt laude: cũ pctõ nõ de
beatur niſi pena. quia ſm̃ Aug. impꝗ non
eſt premiũ: ſed pena debetur. ergo nullum
peccatũ dignũ eſt honore vel laude ꝫ nul-
lũ peccatũ eſt bonũ moraliter: ⁊ per conſe-
quens nullũ opus infidelis eſſet bonũ mo
raliter. ꝯñs eſt falſũ: qꝛ Aug. ꝯcedit multa
eoꝝ opa bona eſſe licet nõ fiant in fide ſup
illum locum pſalmi. turtur inuenit ſibi ni-
dũ ⁊c. Ubi dicit ꝙ Judei ⁊ heretici ⁊ paga
ni multa opera bona faciũt. licet non iudi
cio eccleſie: qꝛ veſtiunt nudos ⁊ paſcũt pau
peres ⁊c. Jtẽ ſi oĩa opa eoꝝ forent pctã: ra
tione maiori opera hereticoꝝ vel ſchiſmati
coꝝ forent pctã. ꝯñs eſt falſum: qꝛ aliqua
opa eoꝝ digna ſunt laude ſicut vult Aug.
in ſermone de patientia ⁊ ponitur ĩter ſer-
mones ſuos volu. j. ⁊ eſt ſermo. iiij. vbi di-
cit. Si quis non habens charitatẽ q̃ perti
net ad vinculũ veritatis ⁊ pacis quo eccle
ſia in aliquo ſchiſmate cõſtituta ne chriſtũ
neget patitur tribulationes: famẽ: perſecu
tionẽ flãmas vel beſtias vel crucẽ vl' ipſam
mortẽ a timore gehẽne: nullo modo culpã
da ſunt iſta: imo ex hoc laudãda eſt patien
tia. Ex hoc apparet ꝙ talia opera ſunt bo
na moraliter ⁊ laudabilia: qd nõ eſſet verꝫ
ſi eſſent peccata. ideo dico ꝙ talia nõ ſunt
pctã: immo multa opera infideliũ ſunt bo
na ⁊ meritoria. nõ quidẽ vite eterne ſed di
minutionis pene eterne ſeu boni tẽporalis Ad rõnes rñdetur primo
Jdeo ad rõnes euidentias ſiue auctoritas-
tes pro iſta parte. dico ꝙ Augu. aliquãdo
dicit opa infideliũ oĩa eſſe pctã. nõ qꝛ pec-
cant ex hoc ꝙ ſic faciũt: ſꝫ qꝛ oĩa admixta
ſunt cũ pctõ: vel qꝛ oẽs infideles in omni
actu eoꝝ peccãt nõ quidẽ malefaciendo. i.
nõ qꝛ male faciũt: ſed quia male omittunt
finẽ debitũ ad quem referre deberẽt oĩa
opa ſua ſcꝫ charitatẽ. hoc ſentit magr̃ ſen.
li. iiij. diſt. xxxix. ca. viij. Ubi dicit ſic. omne
quod non eſt ex fide: peccatum eſt. qd non
ſic intelligendũ eſt vt quicq̃d fit ab infide
libus pctm̃ ſit: ſed omne quod fit contra fi
dem ideſt contra cõſcientiam male fit / et
ad gehennã edificat: vel in omni eo qd in-
fidelis facit peccat: nõ quia illud facit: ſed
quia non eo modo illud facit quo debet nõ
referens ad debitũ finẽ. Et ſic ptꝫ ad que-
ſtionem ⁊ ad argumenta.

¶ Finis deciſiõis ſubtiliſſime magiſtri Roberti hollꝛot de imputabilitate peccati.

¶ Sequuntur determinationes quarūdā queſtionū eiuſdem mgr̄i Roberti Holkot: quas licet nōnulle earum ſemiplene ſint: pretermiſſas tn̄: vt in epiſtola noſtra diximus: nō oportuit. Uerūtamē nō deſunt q̄ eas a diſcipulis Holkot collectas putent: aut ab ipſo inter ꝓfitendum in gymnaſio publico dictatas: cum alij etiā ſcriptas ab eo velint: poſtmodū: qđ neglexiſſe videtˀ: recognoſcēdas ⁊ perficiendas. verū vtcūꝗ id ſe habeat: boni equiꝗ conſulas lector optime: ⁊ ꝓ tua vtilitate audacius ſuſceptū munus benignius amplectare.

¶ Determinatio holkot. Queſtiōis p̄me.

a Qõ.j. Argu. primū princi. Utrū aliq̄s i caſu poſſit ex p̄cepto obligari ad aliq̄d qđ eſt contra cōſcientiā ſuā. Et nō: q: ſi ſic: ergo aliquis habens ɔſciam erroneā ꝙ nō eſt obedīēdū prelato de ſtudio in ſacra ſcriptura: poſſet obligari ex precepto prelati ad ſic ſtudendū. ɔn̄a eſt plana: ⁊ ɔn̄s falſum: ergo illud ex quo ſequitur. Concluſio Falſitatem ɔn̄tis ego ꝓbo tribus medijs.

Proba tur fal ſitas ɔ ſequẽtis primo. Primo ſic: q: ſi poſſet ſic obligari: aut erit dare maximū actū ſtudij quo poſſet ſe conformare illi precepto: aut minimū quo nō poſſet ſe cōformare illi precepto. alterū illorum dari opꝫ: vt videtur: ex quo non eſt virtutis infinite: ſed nec ſic: nec ſic. ergo ⁊c. Et nō eſt dare maximū quo poteſt: nec minimum quo nō poteſt: ꝓbatur ſic. in infinitū poteſt ipſe intendere actū ſtudij: ergo nullus eſt actus maximus ſtudēdi quē poteſt habere: nec minimus quē nō. ɔn̄a eſt bona: ⁊ an̄s eſt verū: ergo ⁊ ɔn̄s. ɔn̄a probatˀ: q: ſi in infinitū pōt augere actū ſuū: vltra quemcūꝗ actū poteſt habere maiorem: et per ɔn̄s nullus erit actus maximus quem poteſt habere: ergo nec minimus quē nō: q: quemcūꝗ demonſtres: illū poteſt habere: ergo nullus eſt actus quē nō pōt habere: ɔn̄a eſt bona: ⁊ an̄s ꝓbatur. ſ. ꝙ in infinitum pōt augere actū: q: ceteris paribus cū ꝑfectiori obiecto pōt habere perfectiorem actū ⁊ meliorē: q: quāto eſt cauſa ꝑfectior: tāto ⁊ effectus. cū ergo talia obiecta in infinitū poſſunt multiplicari: ergo habeo ꝓpoſitum.

Scđo. Preterea. ſi poſſet ſic obligari ex p̄cepto ⁊c. ꝙ hoc eſſet: q: licitum eſt ⁊ nō cōtra ſalutē tal'r ſtudere: vt ſuppono: ⁊ per ɔn̄s pōt obligari ad hoc ex precepto. ɔn̄a ꝓbatur: q: ex regula. Nam tenemur obedire prelatis in ijs que nō ſunt cōtra regulā ⁊ ſalutē anime: ⁊ tn̄ multa ſunt talia que nō poſſunt precipi. ptꝫ ergo ɔn̄a. Sed falſitatē ɔn̄tis ego ꝓbo: q: aliq̄ ſunt licita: ⁊ nō contra ſalutē aīe: ⁊ tn̄ non poſſunt precipi. Exemplū. violari eſt licitū: et tn̄ nō pōt precipi: q: non pōt p̄cipi niſi qđ pōt velle licite: cuiuſmodi nō eſt iſtud: ergo nec aliqua licita poſſunt precipi ſicut ſtudere: q: nō eſt maior ratio de vno licito q̄ꝫ de alio ꝙ ſic preciperetˀ.

Tertio. Preterea nō eſſet rōnabile tale preceptū dari habenti talem ɔſciam: ergo tale preceptū eī non obligat ⁊ per ɔn̄s nō obligaretˀ talis ex precepto. Cōſequentia ꝓbatur. q: nullū preceptum irrationabile obligat. ⁊ an̄s ꝓbatur. q: tale preceptū nō eſt rationabile: ex quo ſeq̄tˀ ꝙ ille cui datur tale preceptum: neceſſario peccat. ſed ſic eſt in ꝓpoſito. ergo ⁊c. Maior

Probā tur ma ioɫ ꝓbatˀ. q: ſi fecerit iuxta preceptū: peccabit contra ɔſciam ſuā: ⁊ iterū peccabit contra preceptū nō faciendo: ſed neceſſario faciet ſm̄ ɔſciam vel ſm̄ preceptū: ⁊ ſiue ſic ſiue ſic peccabit. ergo neceſſario peccabit. ɔn̄s falſum: q: tunc nō peccaret: q: ſm̄ Aug. nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt.

In op ɔ poſitū. Ad oppoſitū. Niſi aliquis in caſu poſſit obligari ad aliq̄d qđ eſt ɔ ɔſciam ſuā: ſequitˀ ꝙ prelatus nūꝗ̄ p̄ciperet ſubdito de quo ſtat ꝙ ſic ſubditus poſſet facere ſibi ɔſciam in oppoſitum: ⁊ tunc nō teneretur obedire. ɔn̄s manifeſte falſum. ergo.

b Deciſiõ qõnis ɔtinẽs qtuoɫ articul. In iſta queſtiōe ſunt quatuor articuli iuxta tria argumenta. et in quarto r̄ndebo ad queſtionem. Primus articulus: q: argumentū tangit de illa diuiſione pħi de maximo ⁊ minimo: eſt inquirere vtrū illa diuiſio ſit bene data. Scđs articulus: q: tangitur in ſcđo argumento ꝙ illud pōt precipi qđ eſt licitū ⁊ nō ɔ ſalutē aīe: queretˀ de illo. Tertius articulꝰ: q: tangitˀ in tertio argumēto ꝙ habēs talem ɔſciam: neceſſario peccabit ſi detˀ ſibi p̄ceptū: querit vtrū talis ɔſcia obligat ad oppoſitū p̄cepti. Quarto r̄ndēdum eſt ad q̄onem.

c Prim⁹ ar. ɔtinẽs .iij. ɔticu. Prima Circa primū articulū ſic ꝓcedā: primo dandus eſt intellectus taliū terminoꝝ. ſcđo ponēde ſunt ɔcluſiōes. tertio arguendū eſt ɔtra illas. Circa intellectum terminoꝝ eſt aduertendū ꝙ duplex ponitˀ diuiſio in iſta materia. Una ꝑ affirmationē de maxio ⁊ ꝑ negationē de minimo. ſe

cundo fit diuiſio ꝑ negationē de maximo ⁊ affirmationē de minimo. Exēplū de pri⸗mo: qꝛ potētia ſoꝛ. ad poꝛtādū lapidē fini ta eſt: ḡ eſt dare maximū lapidem quē ſoꝛ. pōt poꝛtare: vel minimū quē non pōt poꝛtare. Nec alia diuiſio ꝑ negationē de maxi mo ⁊ affirmationē de minimo hꝫ locū hic: vt poſtea patebit. Exēplū de ſcḋo ꝑ nega⸗tionē de maximo: ⁊ affirmationē de minimo vt qꝛ non oē ꝯtinuū eſt viſibile a ſoꝛte: opꝫ dare maximū qḋ pōt: vel minimū qḋ non pōt videre. Eſt ḡ vt appꝫ duplex diuiſio: vna ꝑ maximū in qḋ pōt aliqua potentia: vel minimū in qḋ non pōt talis potentia. Alia eſt ꝑ maximū in qḋ nō pōt aliq̄ potē tia talis: vel minimū in qḋ pōt. Maximū aūt in qḋ pōt talis potētia: ē illud quo nō eſt maiꝰ inter oīa illa q̄ pōt talis potētia. Maximū in qḋ nō poteſt: eſt illud quo nō eſt maiꝰ inter oīa illa in que nō pōt. Mi⸗nimū aūt in qḋ nō pōt: eſt illud qḋ minꝰ ē inter oīa illa in que pōt. Iſtis ꝓſuppoſitis ponēde ſunt ꝯcluſiones alique. Prima ē: ꝙ ille diuiſiones iam date ſunt bone. Pro batur diuiſio prima ſic: qꝛ ē dare aliquē la pidē quē ſoꝛ. pōt poꝛtare. ⁊ ille lapis ſic pt augeri ꝙ ſoꝛ. nō pōt eū poꝛtare. Iſta duo ꝯdictoꝛia verificanť ſucceſſiue. ſ. iſte lapis pōt poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ iſte lapis nō pōt poꝛtari a ſoꝛte. accipio ergo totū tēpus in quo verificať primū iſtoꝝ: ⁊ totū tēpus in quo verificatur reliquū: ⁊ accipio mediū. Que⸗ro vtrū lapis iſte poſſit poꝛtari a ſoꝛte an nō? Si primū detꝛ: ſequiť ꝙ lapis iſte erit maximus qui pōt poꝛtari a ſoꝛte: qꝛ imme diate poſt nō poterit poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ etiā in illo inſtāti poterit poꝛtari: ⁊ nūq̄ poſt: ḡ in illo inſtāti erit lapis ille maximꝰ poꝛ⸗tabilis a ſoꝛ. Si deť alia pꝰ: ꝙ nō pōt poꝛ tari a ſoꝛte: ſequiť ꝙ ille lapis erit minimꝰ q̄ nō poterit poꝛtari a ſoꝛte: qꝛ tunc nō po teſt poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ immediate ante po⸗tuit poꝛtari a ſoꝛte. Sequiť ꝙ per viā ꝯdi ctionis eſt dare maximū lapidē quē poteſt poꝛtare: vľ minimū quē nō pōt poꝛtare. ⁊ ita ſequiť per viā ꝯdictionis ꝙ illa diuiſio per maximū qḋ pōt: vel minimū qḋ nō pt: fuerat bene data. Secūda diuiſio ꝓba⸗tur. Qꝛ illa diuiſio que fit per maximū qḋ nō: vel minimū quod ſic: ſit bene data. hoc pꝛobať de potētia viſiua ſoꝛtis: qꝛ eſt dare aliquā rem que per ſe exiſtēs ꝓpter ſuam paruitatē nō pōt videri a ſoꝛte ſm̄ diſpoſi tiones quas nūc hꝫ ſoꝛtes: illa res poteſt ſic augeri ꝙ pōt ſic videri a ſoꝛte: tunc iſta ſunt ꝯdictoꝛia. iſte lapis pōt videri a ſoꝛte ⁊ iſte lapis nō pōt videri a ſoꝛte. ⁊ accipio totū tp̄s ſicut prius ⁊c. Et quero an in illo inſtanti medio poterit videri an nō? ſi ſic: cū immediate ante nō potuit videri: ſequi tur ꝙ in illo inſtanti medio ē minimū viſi⸗bile. Si non pōt videri: ⁊ immediate poſt poterit videri: ſequiť ꝙ in illo inſtanti me dio hoc eēt maximū nō viſibile: quia hoc tunc nō poterit videri: ⁊ oē maius eo po⸗terit videri: nec tū eſt alia diuiſio ꝑ maxi⸗mum quod pōt: vel minimū qḋ nō pōt: qꝛ in illo inſtāti erit dare maximū qḋ poterat videre: nec minimū quod nō pōt. ergo per viā ꝯdictionis ſequiť ꝙ illa diuiſio per ma ximū quod nō: vel minimū ꝙ ſic: ſit bn̄ da ta. Secūda ꝯcluſio: ꝙ ad inferēdū illas diuiſiōes per maximū quod ſic: ⁊ minimū quod nō: ⁊ maximū quod nō: ⁊ minimum quod ſic: requiriť vna copulatiua vera ex ſubcōtrarijs. quelibet em̄ potentia ex hoc finita eſt: qꝛ in aliq̄d pōt: ⁊ in aliq̄d nō. Ex emplū de prima diuiſione: ex hoc ꝙ poten tia ſoꝛtis ad agendū puta ad poꝛtandū eſt finita: ⁊ aliquod pondus pōt poꝛtare ipſe mediante ſua potentia: ⁊ aliquod non: ex hoc finita eſt. Si aūt poſſet quodlibet poꝛ tare: puta hoc pondus: ⁊ adhuc duplum: ⁊ adhuc triplū: ⁊ ſic in infinitū: nō eſſet ſua potentia finita: ſed infinita. Ex illo ſequiť ꝙ vbi eſt ꝓceſſus in infinitū: nō contingit inferre illā diuiſionē: qꝛ tunc ⁊ ſubcontra ria ex ſubcōtrarijs nō poſſent ibi verifica⸗ri. verbi gratia: ſi ſoꝛtes eſſet tāte virtutis ꝙ poſſet poꝛtare a lapidē: ⁊ duplū ad a: et ſic in infinitū: nō eſſet dare maximū lapi⸗dem quē poſſet poꝛtare: nec minimū quē nō poſſꝫ poꝛtare: ergo iſto poſito quēcūq̄ lapidē poſſet ſoꝛtes poꝛtare: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nullꝰ eſſet maximus quē ſoꝛtes poſſet poꝛtare: nec minimus quē ſoꝛtes nō poſſet poꝛtare.

Tertia ꝯcluſio: ꝙ talis copulatiua ex ta libus ſubcōtrarijs nō eſt per ſe ſufficiens ad ſemꝑ inferendū illas diuiſiones ꝑ ma⸗ximū. exēplū de pria diuiſione: vt ſi ponať vt veriſimile eſt, ꝙ indiuidua alicuiꝰ ſpe⸗ciei ſicut hoīs nō poſſunt eſſe ſub quacūq̄ parua quātitate: nec ſub quacūq̄ magna: ⁊ cū hoc ꝙ nulla ſit minima quātitas nec maxima cōpetens tali ſpeciei: ſicut poſſibi le eſt: ⁊ foꝛte ſic de facto eſt: ⁊ tunc agēs na

D Scḋa pticla. Prima cōclo.

E Scḋa ꝯcluſio

F Tertia ꝯcluſio

turale aliquā quantitatē pōt producere in indiuiduo talis ſpēi ⁊ aliquā nō: ſicut ptꝫ: ⁊ tñ nō ē dare maximā quātitatē quā pōt ꝓducere.

B Deſcd̄a ꝓbaṫ ꝙ ſit bona.

De ſecunda diuiſione ptꝫ hoc idē. ponaṫ ꝙ a ſit aliquod calidum vniformiter difforme in calore: cuius vtrumqꝫ extremū terminet excluſione ad calorē: ita ꝙ gradus caloris ad quē terminaṫ extremū calidi⁹: ſit gradus remiſſior inter illos gradus: quoꝝ ꝗlibet eſt intenſior ꝙ̄ aliqs gradus qui ſit in illo ſic difformiter calido: et gradus ad quē terminatur remiſſius/ſit gradus intenſior inter illos gradus: quoꝝ quilibet eſt remiſſior ꝙ̄ q̄ eſt in iſto corpe difformiter calido: tunc aliquis gradus caloris eſt in iſto calido q̄ ſic difformiter ē calidus: ⁊ aliqs nō eſt in illo ſic: nō tñ minimus gradus caloris q̄ ſit in illo: nec maximus qui nō ſit in illo. Et patet hec ꝯcluſio ex quo terminaṫ ex vna parte ad gradū remiſſiorē ꝙ̄ ſit in illo: ⁊ ex alia parte ad gradū aliquē intenſiorē ꝙ̄ ſit in illo. ſequiṫ ꝙ̄ ꝙ talis copulatiua nō eſt ꝑ ſe ſufficiēs ad inferēdū talē diuiſionē.

D Quarta ꝯcl'o

Quarta ꝯcluſio quo ad hoc ꝙ prima diuiſio q̄ datur ꝑ maximū qd̄ ſic: vel minimū quod nō: inferaṫ ex tali copulatiua: oportet ꝙ talis particularis affirmatiua huius copulatiue ex talibus cōtrarijs verificeṫ ꝓ aliquo: ⁊ ꝓ oī minori illo pro quo ſic verificaṫ: ⁊ ꝙ particularis negatiua poſſit v̄ificari ꝓ aliquo: ⁊ ꝓ omni maiori illo ꝓ quo ſic verificatur: ⁊ ꝙ quodlibet ꝓ quo particularis verificatur: ſit maius oī alio pro quo verificatur affirmatiua. Et quādo ita eſt: ex tali copulatiua inferṫ illa diuiſio q̄ daṫ ꝑ maximū qd̄ ſic: ⁊ minimū qd̄ nō.

Probatur concluſio quarta

Et ꝓbaṫ hec cōcluſio: nā accipio hāc copulatiuā: aliquem lapidē pōt ſortes portare ⁊ aliquem non. que copulatiua ſufficiēter infert ꝙ aliquis lapis eſt maximus quē ſortes pōt portare mediante ſua potētia quā tunc habet: vel minimus quē nō poteſt portare mediante ſua potētia quā tūc habet: particularis affirmatiua iſtius copulatiue ꝓ aliquo lapide verificatur: ⁊ ꝓ omni lapide minori: qꝛ ſi poteſt quod mai⁹ eſt: pōt ⁊ quod minus eſt portare. Particularis aūt negatiua verificaṫ ſemꝑ ꝓ aliquo ⁊ oī lapide maiore illo: qꝛ ſi nō pōt portare illud qd̄ minus eſt: nec illud qd̄ maius eſt. ⁊ quodlibet ꝓ quo verificaṫ negatiua: eſt maius omni illo ꝓ quo verificaṫ affirmatiua: qꝛ ꝗlibet lapis quī nō pōt portari a ſorte mediāte ſua potētia quā hꝫ: eſt maior omni lapide qui poteſt portari a ſorte. Oēs ergo conditiones reqrunṫ ad hoc ꝙ talis diuiſio poſſit inferri ex tali copulatiua ex ſubcontrarijs: ſicut iam ī iſta copulatiua. Ubi aūt iſte cōditiones nō apponunṫ: nō inferṫ illa diuiſio ꝑ maximū qd̄ ſic ⁊ minimū qd̄ nō. Uerbi gratia. aliq̄ virt⁹ pōt portare lapidē: ⁊ aliqua nō: qꝛ ē ita parua ⁊c. Nō eſt dare maximā que pōt portare a. qꝛ quacūqꝫ v̄tute data que pōt portare a: etiā minor v̄tus poteſt portare a. qꝛ qd̄ minor poteſt portare vel facere: poteſt ⁊ maior. Nec ē dare minimā virtutem que nō pōt portare a: qꝛ ſi ſic: illa v̄tus minima q̄ nō pōt portare a ſit b. tūc ſic: b nō pōt portare a: ⁊ per ꝯñs nec aliqd minus b pōt portare a. qꝛ quod maius nō poteſt facere: nec minus facere poteſt. ergo b nō eſt minima v̄tus q̄ nō pōt portare a. Et tota cauſa quare nō infertur hmōi iam dicta diuiſio per maximū quod ſic vel minimum quod nō: eſt qꝛ particularis affirmatiua nō verificaṫ ꝓ aliquo ⁊ oī maiori eo. Nec etiā ꝑticularis negatiua verificatur ꝓ aliquo ⁊ omni maiori eo: ſicut ꝓbat ideo talis diuiſio nō inferṫ ex tali copulatiua.

F Quīta ꝯcluſio

Quinta ꝯcluſio: ꝙ ad hoc ꝙ iſta diuiſio ſcd̄a que eſt data ꝑ maximū qd̄ nō et minimū qd̄ ſic: inferaṫ ex tali copulatiua: opꝫ ꝙ particularis negatiua verificeṫ pro aliquo ⁊ pro omni maiori illo ꝓ quo ſic infertur. ⁊ ꝙ illud ꝓ quo verificaṫ illa particularis affirmatiua: ſit maius omni eo ꝓ quo verificaṫ negatiua. Uerbi gratia: hec copulatiua/aliqd̄ eſt viſibile ita paruū ꝙ nō pōt videri a ſorte: ⁊ aliquid pōt videri ſufficienter. infert illā diuiſionē per maximū qd̄ non ⁊ minimū qd̄ ſic: qꝛ eſt dare maximum viſibile qd̄ non pōt videri a ſorte: vel minimum quod ſic: ⁊ ſi negatiua verificatur ꝓ aliquo viſibili ⁊ pro omni minori illo viſibili: qꝛ ſi ſit aliquod viſibile qd̄ nō poteſt videri a ſorte ꝓpter ſuā paruitatē: nec illud qd̄ eſſet minus illo poſſet videri a ſorte. Silr hec particularis affirmatiua verificaṫ ꝓ aliquo ⁊ ꝓ omni maiori illo ꝓ quo ſic verificaṫ: qꝛ ſi ſortes pōt videre illud qd̄ ē minus a: pōt videre illud qd̄ eſt maius a. ⁊ quodlibet ꝓ quo verificatur illa affirmatiua: eſt maius oī illo ꝓ quo verificaṫ negatiua. ⁊ iō ſufficiēter inferṫ talis diuiſio ex tali copulatiua. Si aūt iſte cō

ditiones nō apponunt cū tali copulatiua: ⁊ ex ſubcōtrarijs nō opꝫ ꝙ illa diuiſio bn̄ inferat. Uerbi gratia. ponat ꝙ hic ſit vnū corpus: cuius vna medietas ſit alba ⁊ alia nigra: ⁊ ſic aliquam albedinē hꝫ in ſe illud corpus ⁊ aliquā nō: ⁊ ſic nulla eſt minima albedo quā hꝫ illud corpꝰ; nec maxīa quā nō habet. Et nulla ſit minima quā hꝫ ptꝫ: nec maxima quā nō hꝫ: etiā quacūqꝫ acceꝑta quā nō habet: ex quo cōtingit dare albedinem minorē ⁊ maiorē in infinitū quā non hꝫ: q2 quacūqꝫ data quā nō hꝫ: adhuc eſt dare albedinē in duplo maiorē ⁊ in triplo maiorē quā nō hꝫ: ergo illa data nō fuit maxima albedo quā nō hꝫ in inſtāti: q2 ſi illam nō habet: adhuc eſt vna maior quā nō habet. Et tota cauſa quare nō infert diuiſio/eſt: q2 cōditiones ſupradicte nō ſunt

ſR

Sexta cōclu.

appoſite vt dictū eſt. Sexta concluſio eſt ⁊ ſequit ex duabus immediate precedentibus: ꝙ oppoſito modo eſt de copulatiua illa et ſubcontrarijs q̄ infert talē diuiſionē per maximū. Probat: affirmatiua verificatur ꝓ aliquo ⁊ ꝓ omni minori illo ꝓ quo ſic verificat ⁊ ꝓ quo ſic infert illa negatiua eſt maior. Sed in illa copulatiua que infert illā diuiſionē per maximū qꝺ non: eſt totalr̄ equalr̄. Ptꝫ ḡ hec cōcluſio ex duabꝰ cōcluſionibus ꝓcedentibus. Cōtra ꝑmā

Z

Tertia ꝑticula Cōtra cōclu. primā ar. ꝓn. de q̄ vi de Q.

ɔcluſionē videt ꝙ in his caſibus predicte diuiſiones nō ſunt bn̄ date: q2 capio calorē vniformē aliquē actu: tunc iſte calor aliquē calorē poteſt ꝓducere ⁊ aliquē nō: et tn̄ vt videtur nō eſt dare maximū calorem quē poteſt ꝓducere: nec minimū quē non pōt ꝓducere. Primū nō pōt dari. ſ. maximus quē poteſt ꝓducere: q2 accipio calorē illū ſic maximū: tunc ille calor pōt produci in aliquod ſubiectum: ⁊ per ɔn̄s illud ſubiectum eſt maximū calefactiuū ab illo calore: tunc quero vtrū ille calor in extremo illius ſic calefacti magis diſtantis ab agēte ſit aliquis calor an nō: ſi non: ergo illud nō fuit maximū qꝺ pōt calefieri ab illo calore. Si ſic: quero vtrū ille calor eſt alicuiꝰ certe intēſionis: an infinite remiſſiōis: Secundū nō poteſt dari: q2 nullus talis calor eſt: ergo opꝫ dare primum. ſ. ꝙ eſt alicuius certe intēſionis in extremo. ⁊ ſi ſic: ergo remiſſiorem calorem poterit vlterius cauſare: ⁊ per ɔn̄s non fuit maximum quod pōt calefieri ab illo. Patet ergo ꝙ nō eſt dare maximū calorem quē poteſt ꝓducere; nec minimum eſt dare quē nō poteſt ꝓducere: ⁊ per ɔn̄s omnem minorē poteſt ꝓducere ⁊ omnem maiorem: q2 illud calidū vniforme pōt ſibi aſſimilare aliquod paſſum ſibi equale: ⁊ illa duo tertiū: ⁊ ſic in infinitū: ergo nullus calor erit minimus quem nō poteſt producere: quia omnem calorem poteſt ipſe ꝓducere ⁊c. Adhuc cum arguit de calore vniformi vtrū ſit dare maximū calorem quē pōt ꝓducere. Dicunt aliqui ꝙ

Ad idē

eſt dare maximū calorem quē a pōt producere. Hoc ꝓbatur ſic: q2 arguit. Nullus calor poteſt eſſe preciſe duple virtutis in cauſando alium calorē. Cōſequentia eſt bona: ⁊ ɔn̄s falſum: ergo ⁊ an̄s. Falſitatem conſequentis ꝓbo: q2 aliquo calore vniformi totum eſt preciſe duple virtutis in cauſando alium calorem ad ſuam medietatē: vel ad calorem equiualentem ſue medietati. Probo ɔn̄am: q2 ſi non eſſet dare maximū qꝺ a calidum poteſt ꝓducere: ergo nullum poteſt dari tale qꝺ poteſt preciſe ꝓducere/duplū ad illū calorem qui eſſet productus ab a. ⁊ per ɔn̄s nullus calor produci pōt q̄ eſſet preciſe duplum ad totū ꝓductū ab a. ergo nullū calidū poſſit dari quod preciſe poſſit ꝓducere duplū ad illud quod ꝓducibile eſſet ab a. ⁊ ita nihil pōt dari qꝺ preciſe eēt duple virtutis ad a. Preterea

Scḋo.

ſi nō eſſet dare maximū calorem quē a poſſet ꝓducere: ſequitur ꝙ aliquod calidū qꝺ nō eſſet ita calidū ſicut a/ poſſit tātū ꝓducere de calore ſicut a. q2 accipio vnū calidū qꝺ habeat vnū gradū caliditatis citra gradū ſummū ipſius a. qꝺ ſit b. tūc b pōt tātū ꝓducere ſicut a. niſi detur ꝙ aliqs ſit gradus maximus caloris quē pōt a ꝓducere. ergo niſi a poſſit ꝓducere gradū ſibi equalem: ſequit ꝙ tantū poſſit b ſicut a. Pre-

Tertio

terea. per pħm potētia actiua terminatur per maximū in quod poteſt: ergo eſt dare maximū calorem in quē poteſt a. Sed ꝯ

Replicat primo ꝯ dictas rōnes.

illud. ſi aliquis eſſet calor qui ſic eſſet maximus ꝓducibilis ab a: ſit ille calor c. ⁊ quero vtrū c in extremo remotiori ſuo ab a terminetur ad aliquē gradū intriſece: an nō: Si nō: ergo ſequit ꝙ nullus ſit maximus gradus caloris q̄ ſit in c: q2 quocūqꝫ acceꝑto ille calor hꝫ in vtroqꝫ extremo certā intenſionē. Si ſic: ergo gradū intenſiorē pōt c vlterius cauſare. Preterea ſic ad princi-

Scḋo principaliter.

pale. Si ſit dare ſic maximū calorē ꝓducibilē ab a: ponatur ergo ꝙ ꝓducat; accipio

illud qđ pōt eſſe calefactiuū ꝑ calorē illū ſic maximū pductiuū: ⁊ q̄ro nc prius: vtrū in ſupficie remotiori ab a ſit aliqs grad⁹ caloris an nō: Si ſic: cū non ſit infinite intēſiōis in illo extremo: ſeq̄t ꝙ erit alicui⁹ certe itēſiōis: ⁊ ꝑ ꝯñs itēſiorē calorē poterit vlterius pducere: ⁊ ſic arguit̄ de q̄: ūqꝫ ergo nullus erit maxim⁹ pducibilis: ſi in illo extremo modo nō ſit caliditas. ⁊ in oī puncto citra illud extremum eſt caliditas. ergo illud totū eſt minimū calefactū: quia hoc nō erit calefactū: ⁊ oīe minus eo nō terminatū ad extremū remiſſius eſt calefactum. Ex quo ſequit̄ ꝙ nullus erit maximus calor pductus: q: nihil eſt maximum vltra illud totū qđ ſit calefactū ab a: ⁊ per ꝯñs nullus eſſet maximus calor pductus: q: nihil eſt maximū citra illud qđ agit calefactū ab a: ⁊ ꝑ ꝯñs a eſt maximus calor

Co Correlarium primū.

Item dicet̄ alr ꝙ eſt dare minimū calorē quē a nō pōt pducere: ⁊ nō maximū quē pōt: ⁊ hoc ꝓpter rationes adductas cōtra illam que ponit maximū calorē qui pōt ꝓduci ab a. Contra. ex iſto ſequitur ꝙ nō poſſet ſibi aſſimilare aliqđ paſſum. ꝯñs eſt falſum: vt videt̄. Probatur ꝯña. da ꝙ poſſet: tunc illa pars ſic aſſimilata que ſit b: cū ipſo a poſſet aſſimilare c partē que eſſet equalis ipſi b: ⁊ ſic in infinitū: cū quilibet calor pductus ab a ſit ita potens ad pducendū calorē ſicut a pōt. ⁊ ꝑ ꝯñs cū b fuerit aſſimilata: poterit ipſa cum a aſſimilare c: ⁊ a b c poterūt aſſimilare d: ⁊ ſic in infinitū: ergo nullus erit minim⁹ calor quē nō pōt pducere a. Pro ſolutione iſtius dubij eſt notandū ꝙ quidam ſunt effectus pducibiles: qui dum pducunt̄: cōcurrunt cū ipſis agentibus ad pducendū conſimiles effectus: ſicut pꝫ ex calore de frigiditate ⁊ multis ſimilibus. Similiter hoc idem in aliq̄bus effectibus ſubſtātialibus: ſicut pꝫ de igne. Ignis enim dū pducit̄: pducit ignem cū principali agente. Aliq̄ ſunt effectus qui dum pducunt̄: nō producunt cū principali agente cōſimiles effectus: ſicut patet de albedine ⁊ nigredine. Non eīm quādo albedo pducitur: tunc pducit ipſa albedinem. Similiter aliqui effectus ſubſtantiales ſunt tales: qui nō producunt cōſimiles effectus cū principalibus agentibus. ⁊ ſm hoc ponent̄ hic alique cōcluſiones. Prima eſt: ꝙ loquendo de talibus effectibus qui producunt ſimiles effectus cum principalibus agentibus: nō eſt dare maximū effectū quem poſſunt talia agentia pducere: nec minimū quē non poſſunt pducere. Probat̄ per hoc: q: agēs principale in talibus pōt ſibi aſſimilare aliqđ paſſum. ⁊ illud paſſum cū principali agente ſibi pōt aſſimilare equale. ⁊ ſic in infinitum. ergo nō eſt dare maximā quā pōt aſſimilare: nec minimā quā non pōt aſſimilare. quia vbi eſt ꝓceſſus in infinitum: vt pꝫ ſupra: ibi non poteſt terminari copulatiua facta ex ſubcōtrarijs: q: particularis negatiua nō poteſt ibi verificari. ⁊ tamen ad inferēdum talem diuiſionem: vt prius dictū eſt: requirit̄ talis verificatio talis copulatiue.

Probatur cōcluſio. Prima

Preterea. ſcđo de anima cōmen. xlj probat pħs ꝙ ignis non poteſt eſſe cauſa nutrimenti. ſ. quare animal nutritur: quia eſt talis modus alterationis quo alterat̄ nutrimentū in ſubiectū hmōi: q: animalia eſſent infinita: q: ignis pōt in infinitū creſcere ſi apponatur cōbuſtibile. ergo ignis nō eſt talis modus cauſe: cū ſm cōmentatorem ibidem: omnis talis modus finitus ſit: ⁊ nullus talis modus poterit eſſe infinitus. ⁊ dicit cōmētator ibidē: ꝙ ignis eſt talis nature: ꝙ nō ceſſabit actio ſua in aliquo dū cōbuſtibile fuerit. Ex qua auctoritate pꝫ ꝙ quantū eſt ex natura ignis: nō eſt dare maximū ignem quē ignis iſte pōt cauſare. ⁊ totalis cā eſt: q: ignis qñ pducatur: pducit ignē: ⁊ aſſimulat ſibi paſſum.

Scđo pbat̄ ꝯcluſio

Scđa ꝯcluſio: ꝙ loquēdo de effectibus talib⁹ q̄ nō totalr̄ cōproducūt effectus cōſimiles dū pducunt̄: videndū eſt ſi particularis affirmatiua huius copulatiue ex ſubcontrarijs verificat̄ ꝓ aliquo: ⁊ omni maiori eo ꝓ quo ſic verificat̄: ⁊ quodlibet ſub quo verificat̄. ſic ⁊ particularis negatiua ſit maior oī eo ꝓ quo ſic verificat̄ affirmatiua. ⁊ ſi ſic: ſemꝑ eſt dare minimū effectū ī talibus quē nō pōt pducere: ⁊ hoc ſi particularis affirmatiua ⁊ negatiua fiant ſine oī termio diſtributiuo. Quare aūt dr̄ hoc: dicet̄ poſt in ſolutiōe vnius argumēti. verbi grā de albedīe b. Albedo eſt vna res talis q̄ nō pducit albedinē qñ pducit̄. ⁊ de aliquo albefactiuo: puta de a eſt verū dicere ꝙ aliquā albedinē pōt ipſa pducere: et oēm minorē vel ꝯſimilē: ⁊ aliqua non pōt: nec aliquā maiorē: ⁊ non eſt dare maximā quā pōt pducere. ꝗ eſt dare minimā albedinē quā nō pt̄ pducere. Cꝫ nō ſit dare ma

P. Scđa ꝯcluſio

ximam probatur ſic: q: a fortius cauſat al
bedinem in partē ꝓpinquā ꝙ remotā: er-
go quāto ptes paſſi plus diſtant ab a: tan
to remiſſiorē albedinē cauſabit a .cū ergo
nō ſit dare albedinē infinite remiſſionis:
ſequit ꝙ a quātūcūq; intēſiorē cauſabit
albedinē.⁊ per ꝯñs nulla erit albedo ma-
xima que poterit cauſari ab a: q: ſi ponat
ꝙ ſic: quero vtrū illa eſt infinite remiſſio-
nis in extremo remotiori ab a: an non? pri
mū n nō cōtingit dare: q: nulla talis eſt: ꝗ
opȝ dare ꝙ ſit certe remiſſionis: ⁊ per ꝯñs
remiſſiorem albedinē vlterius cauſat vel
poteſt cauſare: ⁊ per ꝯñs prima albedo da
ta nō fuit maxima. Relinquitur ergo ꝙ ſit
dare minimā albedinē quā a nō poteſt ꝓ-
Scdo pbat pclusio ducere dupliciter: quia et duplam non po
teſt: ⁊ quamlibet minorem poteſt. Pre-
terea ꝓbatur ꝙ in talibus effectibus qui
dum producuntur non producūt effectus
conſimiles: non ſit dare maximam ſed mi-
nimam quā non: ⁊ hoc ſi ꝑticularis affir-
matiua verificatur pro aliquo ⁊ omni ma-
iori eo: quia alia diuiſio per maximum qd
nō ⁊c. nō hȝ hic locū. Probatur hoc ſic: q:
ſi eſſet dare maximū effectum quem poſſet
tale agēs ꝓducere in iſto caſu: et pro quo
poſſet illa particularis affirmatiua verifi-
cari: ſit ille effectus b: ⁊ agens a. tunc b eſt
effectus maximus quem a poteſt produce-
re. accipio tunc totā reſiſtentiā paſſi que eſt
in productiōe ipſius b ad a. ⁊ ſit illa reſiſtē-
tia tota c. tunc quero vtrū c ſit maior ꝙ to
ta potentia actiua ipſius a: an equalis: an
minor? Si maior: ergo a pro tūc non ꝓdu-
cit totū b. quia reſiſtētia eſt maior quam a
nō poteſt vincere. Si ſit equalis: ergo c eſt
minima reſiſtentia quā a nō pōt vincere:
⁊ oē n minorem poteſt: ⁊ per ꝯñs adhuc ſe
quitur ꝙ nō poteſt producere b: q: reſiſtē-
tia c eſt tanta ſicut potentia actiua ipſius
a. Si minor: ergo ſequit ꝙ potentia acti-
ua ipſius a excedat c reſiſtentiā: ⁊ per ꝯñs
in aliquo: ſed nō in aliquo indiuiſibili: er-
go in aliquo diuiſibili. ergo per ꝯñs ſi ex-
cederet per medietatem huius exceſſus: ad
huc poſſet vincere c reſiſtētiam: ⁊ per ꝯñs
b non fuit maximus effectus quem a pōt
producere: ergo a poteſt ꝓducere maiorē
reſiſtentiam ꝙ ſit illa tota reſiſtentia que
erit in productione ipſius a. Sequitur er-
go ꝙ nō ſit dare maximum effectū quem a
poteſt producere in iſto caſu: ⁊ per ꝯñs eſt
dare minimū quem nō poteſt ꝓducere ⁊c.
Tertia pclusio Tertia concluſio eſt ꝙ loquendo de tali
bus effectibus qui nō comproducunt effe-
ctus conſimiles dum producuntur: ſi parti
cularis negatiua verificat pro aliquo ⁊ oī
minori eo: ⁊ particularis affirmatiua pro
aliquo ⁊ omni maiori eo: ⁊ cū hoc ſi quod-
libet pro quo verificat affirmatiua ſit mi-
nus omni eo pro quo verificat negatiua:
⁊ etiam ſi talis particularis negatiua ⁊ af
firmatiua fiant ſine omni termino diſtri-
butiuo: ſemper eſt dare maximū quod nō
poteſt producere: ⁊ nō minimū. Quod pro
batur: quia in tali caſu ſemper infert talis
diuiſio per maximū qd nō: vel p minimū
qd ſic: ſicut prius oſtenſum eſt. ⁊ nō eſt dare
minimū: ergo eſt dare maximum. Qz nō ſit
dare minimū probat per exemplū: quia ali
quid eſt continuū reſpectu partium: quod
ꝓpter ſuam paruitatē ſi per ſe exiſtat: nō
poteſt videri a ſorte ſm diſpoſitiones quas
tunc habet ſortes: ⁊ per ꝯñs nec aliqd con
tinuum minimū: ⁊ aliquod poteſt videri: ⁊
per ꝯñs omne maius poteſt videri. ⁊ omne
illud quod poteſt videri a ſorte/eſt maius
omni illo continuo quod nō poteſt videri.
Hic infertur illa diuiſio per maximū quod
nō ⁊ minimū qd ſic: ſicut patet in iſtis ter
minis. Qz nō ſit dare minimū cōtinuū qd
poteſt videri a ſorte: patet: q: tunc aliquid
videretur a ſorte: cuius nulla pars pōt vi-
deri a ſorte ſm diſpoſitiones quas tūc hȝ
ſortes: qd videt inconueniens: ergo eſt da
re maximum continuū qd nō pōt videri a
ſorte ſm diſpoſitiones quas tunc habet.
Preterea ſi ſit dare minimū quod poteſt
videri: ſequit ꝙ particularis negatiua ve- Scdo
rificatur: ⁊ tunc erit dare minimū pro quo probat.
verificatur talis particularis affirmatiua
ſit illud ergo a: ⁊ potētia actiua b: ſi ergo a
ſit minimū in qd pōt b: ergo potētia reſiſti
tiua ipſius a eſt maior ꝙ potētia b vel eq-
lis vel minor. Si maior: ergo b non pōt in
illud: ⁊ ita non eſt minimū in qd poteſt b.
Si equalis: ergo eſt minima in quā nō po
teſt b. ⁊ per ꝯñs a nō eſt minimū in quod
poteſt. Si minor: ergo potentia b excedit
potentiā reſiſtitiuā a: ⁊ per ꝯñs in aliquo:
ergo ſi excederet medietatē hmōi exceſſus
adhuc poſſet b in a. ergo b pōt in minus ꝙ
in a. ergo a non fuit minimū in quod pōt
b. Ex prima concluſionū iſtarū triū patet
quid ſit dicendū ad illud dubium: ꝙ ſi non

eſt dare maximū calorem quem a agēs poteſt producere quātū eſt ex ſe: nec minimū quem non. Quilibet enim calor quādo ꝓducitur: compꝛoducit calorem: vt dictū eſt in talibus vero non eſt dare maximum qꝺ ſic: vt ibidem etiam dictum eſt.

Ad ar. princi.

Ad argumenta principalia

ꝙ ſit dare maximū. **Ad primū.** Ad primū dicitur ꝙ aliquod agēs eſt preciſe duple virtutis ad aliud: ſic ꝙ a quocumꝗ ꝓducatur vnū: poteſt aliud produci: quod .ſ. ſit preciſe duplum ad illud. et ꝓpter hoc poteſt vna potentia preciſe dici dupla ad aliā. Et ſic nullum eſt dare maximum ꝓducibile ab alio: quia nullum tale maximū poteſt dari. **Replicatur.** Cōtra. Ex iſto ſequitur ꝙ virtus minor eſſet dupla ad maiorem virtutem: quia in caſu arguendo: in quemcūꝗ calorē poteſt a calor maior: poteſt in illum calor minor: et in duplum ad illum: quia accipio aliquem calorem qui ſit a: in quemcumꝗ calorem poteſt a: et pars a concurrit cum toto a in cauſando calorem ſaltem partialiter. Cum ergo in infinitum poteſt calor extenſiue augeri: ſequitur ꝙ in quemcūꝗ calorem poteſt a: in illius duplum poteſt pars a: et ecōtrario: ergo per illam oportet ꝙ virtus minor eſſet dupla ad maiorem. **Rñſio.** Ideo dicitur aliter: quia accipiendo virtutem agentis penes illud qꝺ ipſa poteſt: ſic dico ꝙ nulla virtus eſt preciſe duple virtutis ad aliam: quia demonſtrata quacūꝗ virtute: nō eſt dare maximum in quod poteſt: et per ꝯñs nullum in quod poteſt vnum illorum: eſt preciſe duplum ad illud in quod poteſt aliud: quod tamen requiritur ad hoc ꝙ aliquid eſſet preciſe duple virtutis ad aliud.

Ad ſecundū. Ad aliud dico: quia ſi ponatur ꝙ a ſit vniformiter calidum aliquo certo gradu: ita ꝙ non habeat aliquem gradum maiorem in ſe illo gradu: et b habeat in ſe omnē gradum citra gradum ipſius a: tantum calorem extenſiue poteſt b cauſare ſicut a: quia ad quamcūꝗ diſtantiam poteſt a cauſare calorem intenſiue: et b poteſt: licet intenſiue b non poteſt tātum calorem intenſiue cauſare ſicut poteſt a: qꝛ a poteſt cauſare gradum ꝓprium: b non poteſt tantū cauſare: quia non habet tantū gradū. **Ad tertium.** Ad tertiū de philoſopho: dico ꝙ non eſt intentionis Philoſophi .j. de celo dicere ꝙ eſt dare ſimpliciter maximum per quod potentia actiua terminetur: ita .ſ. ꝙ in tantum poteſt: et nō in maius. Sed intentio ſua eſt ibi ponere .ſ. ꝙ eſt dare maximū numerū taliū per quem potentia actiua terminetur. Et hoc patet per exempla ſua. Nam poſtꝙ poſuit diffinitionem naturalis potentie actiue: et ꝙ poteſt dari per vltimū quod eſt in re de potentia prima: et per vltimū quod poteſt talis res. Exemplificat: vt ſi quis pōt perambulare decem paſſus: poteſt perambulare duos paſſus. Et qui pōt decem libras ferre: poteſt duas libras ferre. Ecce ꝙ exempla philoſophi vadunt ad hoc ꝙ eſt dare maximum numerū taliū in quem pōt. Unde ſic loquendo eſt dare maximū in qꝺ poteſt potentia actiua: id eſt maximū numerum taliū in quem poteſt potentia actiua. Verbi gratia: ponatur ꝙ poſſem portare centū libras et non plures: et ſic centenarius librarū eſſet maximus numerus taliū in quē poſſem: et vna libra eſt numerus talium in quē nō poſſem. Vñ eſt dare maximū numerū taliū in quē poteſt talis potētia: et minimū numerū in quem nō poteſt. Cum iſto ſtat ꝙ nō eſt dare maximū qꝺ potentia poteſt portare: quia cū iſto ſtat centenarius librarū: et vna libra ē minima quā non pōt portare: et omne minus poteſt: et per ꝯñs poteſt portare centū libras et medietatem vnius libre: vel centum libras et tres tertias vnius libre: et ſic in infinitū: ꝗ ſequitur ꝙ nullū eſt ſimpliciter maximum qꝺ pōt portare. Hoc idem ptꝫ de potentia paſſiua: diffinitur enī per minimū eius in quod pōt. Ponit exemplū: vt ſi nō pōt ferre centū libras: ipſe nō pōt ferre centum et vnā: ita ꝙ vult pħs ꝙ eſt dare minimū numerum taliū per quē terminatur potentia paſſiua: et nō minimū ſimplr per qꝺ terminatur: ita ꝙ ſi centū libre terminant potētiā paſſiuā alicuiꝰ: minor numerus nō terminabit eius potentiā paſſiuā. Vñ idē numerus erit minimus nūerus terminās potentiā paſſiuā eiuſdē. Sed hic eſt dubiū. **Oritur dubiū.** Dicebatur enī in ſecūda ꝯcluſione de effectibus nō ꝓducētibꝰ effectus ꝯſiles dū actu ꝓducunt: vtputa de albedine: ꝙ nō ſit dare maximā albedinē quā a agēs pōt ꝓducere: qꝛ hoc dato illa eſſet infinite remiſſionis in extremo remiſſiore ab agēte: qꝛ dato ꝙ nō: vel ꝙ eſſet certe intēſionis in illo extremo: ſeqꝛ ꝙ remiſſiorē albedinē cauſaſſet. Ulterius illa pria data nō fuiſſet ſicuꝫ

maxima:vel ꝙ ꝑ tp̄s egiſſet in illud extre-
mū inducendo albedinē:nō augēdo partē
cōtinuatā illi extremo inducēdo albedinē
remiſſiorē. Et ſic diceret̃ ꝯſr̃ de oī parte
illius:ꝙ ſic a albefit vt a:q2 agēs prius in
durit albedinē ad aliquē certum gradū in
totā illā partē ꝯtinuatā illi parti:ꝛ ita nul
la erit ps eius qȯ dꝫ ſic albefieri cōtinue ꝛ
per aliqȯ tēpus:qȯ eſt incōueniens. Sed
cōtra.ex hoc ſequit̃ ꝙ ſi aliqȯ corpus dꝫ ſic
albefieri per motū per partē ante partē:ꝙ
nō cōtingit dare primū inſtans a:in quo b
pars vel illa eſſet albefacta:tunc ſit illa ps
a:tunc eſt dare primū inſtans quo a pars
ē albefacta.ꝛ ſi ſic:ſequit̃ ꝙ in illo inſtāti
eſſet albedo infinite remiſſiōis in extremo
remotiori ipſius a ab agente:q2 ſi eſſet i il-
lo inſtanti alicuius certe intenſionis albe-
do minor in illo extremo: ſequeret̃ primo
ꝙ albedo prius fuiſſet cauſata in illo extre
mo ſm medietatē huius intēſionis ꝙ̄ ſm
illā totā intenſionē:q2 agens vniformiter
intendit albedinē ī extremo remotiori ipſi
us a:ꝛ in extremo ꝓpinquiori ipſius a.mo
do in extremo ꝓpinquiori a nulla albedo
cauſat̃ ibi ſm aliquā intenſionē: quin in il
lo extremo prius fuit cauſata albedo mi⁹
intenſa:ergo eodē mō in extremo remotio
ri.ꝛ per ꝯn̄s nō eſt dare primū in quo hec
pars erit albefacta. Et conſilr arguit̃ de q̄-
cūq3 parte ſicut arguitur de illa. Et ita p3
ꝙ illud non fuit primū inſtans in quo hec
Pro ſolutiõe dubij. pars fuit albefacta. Pro ſolutione iſtius
dubij ponēde ſunt alique cōcluſiones. Pri
ma:ꝙ nullius partis eius qȯ dꝫ albefieri
Prima ꝯcluſio eſt dare primū in quo ipſa ſit albefacta ꝑ
motū. Hec cōcluſio ꝓbatur per argumētū
Scd̄a ꝯcluſio immediate precedens. Scd̄a cōcluſio hec
eſt:ꝙ nō eſt dare primū inſtans in quo ali
quis gradus albedinis ſiue albedo induci
tur in aliquā partem illius quod ſic debet
albefieri::q2 ſi ſic:ponat̃ ꝙ a eſſet illud in-
ſtans:tunc in a eſſet primo verum dicere ꝙ
nūc inducit̃ aliqs gradus albedinis in ali
quā partē ipſius quod ſic debet albefieri:
ꝛ nunꝙ̄ prius inducebat̃ aliquis gradus
albedinis in aliquam partem huius quod
dꝫ ſic albefieri:qȯ eſt indubitanter falſum.
q2 ante quēcūq3 gradū inductū in aliquā
partem ipſius prius inducebatur aliquis
gradus remiſſus.ꝛ per ꝯn̄s nō eſt dare pri
Tertia ꝯcluſio mum in quo aliquis gradus albedinis in
ducitur ſic per motum. Tertia concluſio
eſt:ꝙ vniuſcuiuſq3 albedinis eſt dare pri-
mum inſtans in quo aliquis gradus albe-
dinis ſiue albedo inducit̃ per motū:q2 niſi
cuiuſlibet albedinis gradus eſſet dare pri
mum in quo inducitur per motū:ſequitur
ꝙ opꝫ dare vltimū in quo nō inducitur ta
lis albedo per motū:ſit a ergo aliqua albe
do vel aliquis gradus inducēdus per mo-
tum:ꝛ ſit b vltimū in quo nō inducitur ta-
lis albedo vel talis gradus per motū:ꝛ im
mediate poſt erit albedo per motū vel ta-
lis gradus inductus per motum: ꝛ ſit mō
b inſtans.iſto caſu poſito ſequitur hec con
cluſio: ꝙ aliquid erit inductū per motum
poſtꝙ̄ non fuerit inductum per motum: ꝛ
nunꝙ̄ deſinet induci per motū: puta ipm
a.ꝯn̄s falſum. Qȝ autem hec concluſio ſe-
quatur p3 per hoc:q2 ſi a deſinet induci ꝑ
motū:aut ergo in b: aut in aliquo inſtanti
poſt b.nō in b:q2 tunc arguitur ſic: hoc da
to a nunc hic nō inducitur per motū puta
in hoc inſtanti b:ꝛ a inducetur. per motū.
quod eſt inconueniēs. Si aūt dicatur ꝙ a
deſinit induci per motū non in iſto inſtāti
b:ſed in aliquo inſtanti poſt b. Contra: q2
inter quodcūq3 inſtans poſt b eſt tempus
mediū.ergo ſi b ſit vltimū in quo a nō in-
ducitur per motū: ſequeret̃ ꝙ immediate
poſt b a inducet̃ ꝑ motū:ꝛ nō in aliquo in-
ſtanti poſt b:vt ꝓbatum eſt.ergo in b a de
ſinet induci per motum:ꝛ in b a incipit in-
duci per motum: ergo in eodem inſtanti a
deſinit induci per motum: ꝛ incipit induci
per motum. Qȝ aūt in b a incipit induci ꝑ
motū p3 per te:q2 dato ꝙ in b a nō indu-
citur per motum:ꝛ immediate poſt induci
tur per motū:ergo in b a incipit induci ꝑ
motū. Preterea ſi ſit dare vltimum in quo
nō inducitur ipſum a per motū:ſit illud in
ſtans b:ſicut prius:ꝛ ſit mō inſtans b.tunc
quero vtrū in iſto inſtanti b eſt aliquid ac-
quirendū de a an nō? Si nō ſit aliqd acqui
rendum de a:ergo illud inſtans b non erit
vltimū in quo nō inducitur ipm per motū
cū nihil reſtat nūc acquirēdū de ipſo a. Si
ergo dicatur ꝙ eſt aliquid acquirēdum de
ipſo a:cū illud nō ponat̃ aliqȯ indiuiſibile
ipſius a.ergo ſequit̃ ꝙ erit aliqȯ diuiſibi-
le:ꝛ per ꝯn̄s tēpus erit anteꝗ̄ illud acqui
ret̃ ſiue inducet̃ in hoc inſtāti b.ꝛ per cōſe
quens erit vltimū in quo nō inducet̃ prio
ipſum a per ipſum motū. Quarta cōclu- Quarta ꝯclo
ſio eſt quā in hac materia etiā ꝓbabiliter

teneo: ꝙ q̄diu aliquid quod ſic albefit per
motū per partem ante partem: manet vni
formiter difforme in albedine: ꝙ ſm ſe vel
aliqd ſui nulla erit maxima albedo q̄ erat
etiā in toto ſubiecto: dūmodo ipm vel ali-
quid ſui ſic manet vniformiter difforme al
bū. Hec cõcluſio p3: q2 accipio aliqd ſic vni
formiter difforme albū: ⁊ diuido in duas
medietates: ⁊ ſit vna medietas a: ⁊ alia b.
quo ſic accepto ⁊ diuiſo ꝓbabiliter arguit̃
ſic. Cuiuſcūq3 partis ipſius qȝ debet ſic al
befieri vniformiter difforme per motū: eſt
dare primū inſtans in quo illa pars ſm ex
tremū remoti⁹ ab agente eſt albefacta ſub
tali gradu: ⁊ nō prius. Probo: q2 qñ habet
illum gradū ⁊ non maiorem: tunc eſt albe-
facta tāto gradu ⁊ nō maiori: ⁊ p ꝯñs ipſi
us partis q̄ eſt medietas illius toti⁹ qȝ ſic
vniformiter difforme albefit eſt dare pmū
in quo ipſa eſt albefacta ſm extremum re
motius ab agēte ſub tāto gradu ⁊ nō ma
iori. Sit ergo mō primū inſtans in quo il-
la medietas ē albefacta ſub iſto gradu cer
to ⁊ nō maiori. Argumēto2 tūc ſic iſto gra
du nūc pmo eſt albefactū ſm illud extre-
mū remoti⁹ ab agente: ergo nūc eſt a albe-
factū ſub tanto gradu ⁊ nihil vltra: ⁊ per
ꝯñs nihil ipſius b eſt nūc albefactū ſub tā
to gradu: ⁊ imediate poſt hoc aliquid ipſi-
us b erit albefactū ſub tanto gradu: g cum
in illo extremo ipſius b ꝯtinuādo ad ipm a
eſt modo alius gradus cõtinuās iſtū gra-
dum qui eſt in extremo ipſius a copulato
ad ipm b; oportet ꝙ ſit minus intēſa ⁊ ſub
minori gradu: cū quicq3 duo gradus diſtāt
diuiſibiliter; ſeqtur ꝙ tēpus foret anteq̄
induceretur gradus eque intenſus in extre
mo ipſius b copulato ad ipſum a: cum illa
albedo nō eſt intenſa ſicut illa albedo que
nūc inducetur in extremo ipſius a copula
to ad ipſum b: opo2tet ꝙ ſit minus intenſa
⁊ ſub minori gradu. Cum ergo quicunq3
duo gradus diſtent diuiſibiliter: ſeqtur ꝙ
tempus erit anteq̄ inducetur gradus eq
intenſus in extremo ipſius b copulato ad
ipſum a: ſicut eſt gradus ille qui modo eſt
in extremo illius a copulato ad ipſum b, ⁊
per ꝯñs ꝙ non immediate inducetur gra
dus conſimilis ſiue eque intenſus in extre
mo ipſius b copulato ad ipſum a: ſicut eſt
gradus maximus qui eſt in extremo ipſi⁹
a copulato ad ipſum b. qȝ falſum eſt. Seq̄
tur ergo ꝙ b in extremo illo habet omnē
gradum citra illum qui eſt in extremo il-
lius a copulato ad ipſum b: ⁊ nō habet il-
lū gradū: ⁊ per ꝯñs nulla eſt albedo maxi
ma quā habet b in illo extremo: ⁊ per ꝯñs
nulla eſt albedo que ē in b. ⁊ ita nulla erit
maxima albedo q̄ erit iſto modo cõſtituto
ex a ⁊ b. qȝ fuit probandū. Et ſic arguitur
de quocūq3 vniformiter albo: probãdo ꝙ
nulla erit maxima albedo que erit in illo
vel in compoſito ex illo ⁊ vniformiter albo

Cõtra primā concluſionem que fuit ta- Cõtra
lis: ꝙ nullius partis eius qȝ d3 albefieri primā
eſt dare primū in quo ipſa ſit albefacta p ꝯclonē
motum: ꝙuis ſit mihi probabilis: tamē ar arguit̃
guitur primo. quia ſi non ſit dare primū in primo.
quo hec pars ſit albefacta: ergo oportet da
re vltimū in quo hec pars nō erit albefa-
cta. alterū oportet dare: vt p3 per viā con
tradictionis: accipiendo totum tempus in
quo erit albefacta: ⁊ totum in quo nō erit
albefacta. ⁊ queratur vtrum in inſtāti me
dio erit illa pars albefacta an non erit. Pa
tet ꝙ op3 dare primum in quo primo erit
illa pars albefacta: vel vltimum in quo nō
erit illa pars albefacta. Ex quo ergo nō eſt
dare primum in quo hec pars erit albefa-
cta: ſicut prius eſt oſtenſum: ſequit̃ ꝙ opo2
tet dare vltimū in quo nō erit hec pars al
befacta. Accipio ergo aliquam partē que
debet albefieri: ⁊ ſit illa pars a. ⁊ ſit modo
illud inſtans vltimū in quo non erit albe-
facta pars: ⁊ immediate poſt pars erit al-
befacta. Et quero tunc vtrū totū a eſt totū
albefactum an non? Si totum a ſit nūc al-
befactum: ⁊ certum eſt ꝙ prius non fuit al
befactum: ergo eſt nunc albefactum poſt:
⁊ nō vltimū in quo non. Si non ſit modo
albefactum ipſum a: ergo adhuc reſtat ali
quid ipſius a albefaciendum. Et cum illud
quod eſt albefaciendum de ipſo ſit ſibi di-
uiſibile ⁊ non indiuiſibile: ſeqtur ꝙ tēpus
erit anteq̄ totum a erit albefactum. Pat3
ergo ꝙ oportet dare primū in quo hec ps
eſt albefacta. ⁊ nō vltimū in quo hec pars
eſt albefacta. Preterea ſit b vnum nigrū: Scđo.
⁊ a vnum album: ⁊ agat b in a corrumpen
do nigredinem ⁊ inducendo albedinē. Ar-
guitur ſic, cuiuſcūq3 partis ipſius a eſt dare
primum in quo nigredo totaliter corrum-
patur in illa parte etiam eſt dare primum
in quo aliqua pars eſt albefacta: g cuiuſcū
q3 ptis ipſius a eſt dare pmū in q ipſa erit
albefacta. Cõſequentia eſt bona: et antece

dens verū:ergo ⁊ conſequēs. Conſequen-
tia ꝓbaẗ:quia accepta aliq̄ parte ipſius a
que debet albefieri ab ipō b:ſi eſſet dare:
pmū in quo nigredo tota corrūpereẗ in il-
la parte:niſi illud inſtans eſſet primū in q̄
illa pars eſſet albefacta:ſequitur ꝙ in illo
inſtanti illa pars nō eſſet alba nec nigra.
⁊ ita eſſet dare vnum inſtans in quo ſub-
iectum non eſſet ſub aliquo terminoꝝ im-
mediatoꝝ:qđ eſt incōueniēs. Ponatur ꝙ
albedo ⁊ nigredo ſunt omnino īmediata.
Et ꝓbatur conſequēs:ꝙ ſit dare primū in
quo nigredo totaliter corrumpiẗ.qꝛ ſi nō:
ergo eſſet dare vltimū in quo nō corrum-
pitur nigredo totaliter in illa parte. Et ſi
ſic:ſequiẗ ꝙ nigredo aliqua eſt in illa par-
te:⁊ per cōſequēs temp⁹ erit anteq̄ in il-
la parte nigredo totaliter corrumpaẗ:cū
quelibet nigredo ſit diuiſibilis ſm extēſio
nē:qꝛ nulla nigredo exiſtere poteſt in ſub-
iecto indiuiſibili:⁊ per conſequēs non eſt
dare vltimū in quo non corrumpaẗ nigre-
do in illa parte.ergo eſt dare primū ī quo
nigredo totaliter corrumpaẗ. Et ita vt ꝓ
Tertio batū eſt:ſequiẗ ꝙ eſt dare primū in quo il
la pars eſt albefacta. Preterea probo ꝙ
ſit dare primū in quo non hec pars eſt al-
befacta per motū. Ponatur ꝙ ſit vnū ſpa
tium:⁊ moueatur a ſuper b cōtinue albe-
faciendo ipm̄ b per partem ante partem:
ita ꝙ a habet ſolam virtutē albefaciendi
partem ipſius b ſuper quam ſuperponiẗ:
et nō maiorem:tunc cuiuſꝗ partis ipſius
b eſt dare primū in quo ipſum a ſuperpo-
nitur ipſi parti:ergo cuiuſlibet partis eſt
dare primū in quo ipſa erit albefacta per
Quar- motū ab ipſo a:quod fuit ꝓbandū. Pre
to. terea. Si nō ſit dare primū in quo hec ps
erit albefacta per motū:ergo eadē ratio-
ne in motu locali non erit dare primū in
quo hec pars vel illa erit pertrāſita ꝑ mo
tum localem. Conſequens falſum:ergo il-
Ad pri lud ex quo ſequitur. Ad iſta argumenta
mum. poſſet faciliter reſpōderi:nō em̄ videntur
magni ponderis:quia tamē ꝓpoſita ſunt
reſpōdebo ad ipſa. Unde dici poteſt ad p̄-
mū quando arguitur:aut eſt dare primū
in quo hec pars eſt albefacta:vel vltimū
in quo hec pars non erit albefacta:dicitur
ꝙ eſt dare vltimū in quo a non eſt albefa-
cta. Et cum ponitur ꝙ ſit modo illud in-
Obijci ſtans. Et cum arguitur:aut eſt modo tota-
tur. liter albefacta aut non. Dico ꝙ nō:ſed im

mediate poſt. Et cū arguitur:ſi nō ſit mo-
do albefactum totū ipſum a:ergo adhuc
reſtat aliquid ipſius a albefaciendū quod
adhuc non eſt albefactum. Conceditur ꝙ
infinite partes ipſius a reſtāt adhuc albe Rñſio
faciende:quia quelibet pars terminata ad
extremum remotius ipſius a ab agente re
ſtat:quia nulla talis pars eſt albefacta:qli
bet tamē pars ipſius a non terminata ad
illud extremum eſt albefacta. Unde nō eſt
imaginandū in iſto caſu ſiue imaginabile
ꝙ ſit aliqua pars ipſius a albefacta ſm ſe
⁊ quidlibet ſui:quia in iſto inſtanti nō eſt
aliqua pars quin ſit ipſa albefacta ſm ali
quid ſui:multe tamen ſunt partes ipſius a
que nunc nō ſunt albefacte:puta quelibet
ipſius a terminata ad extremum remotius
ab agente. Sed contra.et quo cōtradicto-
ria nunꝗ̄ verificantur pro eadem re:cū eſ
ſe albefactum ⁊ non eſſe albefactū ſint cō-
tradictoria:ſequitur ꝙ non verificantur ꝓ
eadem re. Poteſt ergo deus conſeruare in
iſto inſtanti omne illud pro quo verificaẗ
contradictorium illud quod eſt nō eſſe al-
befactum:corrumpendo omne illud ꝓ quo
verificatur hoc contradictorium quod eſt
eſſe albefactum. Et tunc quero iſto poſito
verum illud poſitum pro quo verificatur
contradictoriū quod eſt non eſſe albefactū
diuiſibile ſit an indiuiſibile? Primum non
poteſt dari:hoc eſt non dare ꝙ ſit diuiſibi
le.⁊ per conſequens eſt indiuiſibile:quod
nunc eſt albefaciendū ſm ſe ⁊ quidlibet ſui
queritur ex quo nūc per poſitum in iſto ca
ſu inſtantis deſtruitur omne illud pro quo
verificatur eſſe albefactum:ſequitur ꝙ ali
quid illius pro quo verificatur prima hec
contradictoria quod nō eſt eſſe albefactū:
ſit dealbatū:⁊ per conſequens in illo inſtā
ti aliquid eſt dealbandū ſecūdū ſe ⁊ quid-
libet ſui:qđ eſt propoſitū. Ad iſtud dici-
tur ꝙ impoſſibile eſt cum iſto caſu ꝙ deus
ſeparet omne albefactum a non albefacto:
quia in iſto inſtanti quodlibet non albefa
ctum eſt albefactum pro aliqua parte ſua:
quia quelibet pars terminata ad extremū
remotius ipſius a ab agente habet partē
terminatā per partē ſuam. Unde ſicut non
eſt poſſibile ꝙ deus deſtruat oēm partem
non terminatam ad illud extremum ſeruā
do totum:quia tunc conſeruaret aliqđ to-
tum ſine ſuis partibus ita impoſſibile eſt
ꝙ deſtruat in iſto inſtanti omnē partē ej

befactā ipſius a: ⁊ cum hoc cōſeruaret aliquam nō albefactam: quia quelibet q̄ non eſt albefacta: habet infinitas ptes albefactas. Ad ſecundū ponatur ille caſus ibi poſitus ad argumentum ꝙ cuiuſcꝫ partis ipſius a eſt dare primū in quo nigredo totaliter corrūpitur in illa parte: tunc conceditur. ⁊ cum infertur vlterius: ergo cuiuſlibet partis ipſius ē dare p̄mū i quo ipa erit albefacta: negatur ꝯña. Ad probationē autē qn̄ ſic arguitur: ꝙ aliter ſequeretur ꝙ in illo inſtanti illa pars non eſſet alba nec nigra: conceditur ipſa cōcluſio: qm̄ ex quo nō eſt dare primū in quo eſt albefacta: ſequit̄ ꝙ eſt dare vltimū in quo nō eſt albefacta illa pars in illo inſtanti: o portet neceſſario ꝙ nulla ſit nigredo in illa parte: quia tunc nigredo adhuc poſtea eſſet in illa parte: ex quo quelibet nigredo corrumpitur ꝑ partē ante partē. ſequitur ergo manifeſte ꝙ illa pars in illo inſtanti nō erit alba nec nigra. Et tunc concedo vlterius ꝙ de talibꝰ cōſequentijs inducētibus per motū ꝙ oīa ſunt immediata: ꝙ eſt dare vnū inſtans in quo nō denoīabitur iſte ab vno cōtrarioꝝ nec ab alio. Unde notandū ꝙ aliqua dicūtur contraria immediata: nō quia ſubiectū poteſt ſemper denoīari ab altero iſtoꝝ: ſed ꝑpter hoc dicūtur cōtraria immediata: qꝛ quādo primo eſt verū dicere non eſt ſubiectū ſub iſto cōtrarioꝝ ſm ſe vel aliquid ſui ꝙ immediate poſt denoīabitur ab altero contrarioꝝ. ⁊ hoc eſt contraria eſſe immediata. Ad tertium ponatur caſus ibi poſitus: ⁊ cū arguitur ꝙ cuiuſcūcꝫ partis ē dare primū inſtans in quo a ſibi ſuperponit̄: ⁊ per ꝯñs iſtiꝰ partis ipſius b eſt dare primū in quo a ſuperponitur ⁊c. illud antecedens eſt verum: in quo ad extremū alteriꝰ ipſius a eque proceditur cum parte: ergo cum extremum vnius nō producitur vltra extremum alterius: ideo nō ſequitur: eſt dare primum inſtās in quo ſuperponitur iſti parti: ergo eſt dare primū in quo iſta pars eſt albefacta ab ipſo a. ſed in illo inſtanti hec pars nō erit albefacta: ſed quelibet ꝑs huius partis que nō terminatur ad finem huius partis: erit albefacta in illo inſtanti ⁊ nō illa pars: qꝛ ſi eſſet albefacta in illo inſtanti iſta tota pars: ſeqtur ꝙ albedo eſſet infinite remiſſionis in extremo illius ſup quo ponitur a. ſicut prius deductū eſt frequenter. Ad quartum quando arguitur. ſi nō ſit dare primū in quo hec pars erit albefacta per motū: eadem ratione in motu locali non erit dare primū in quo hec pars vel illa erit pertranſita per motum localē. Dico ꝙ ꝯña non valet: iſta ſalicet: ſi nō eſt dare primū in quo hec pars ē albefacta ꝑ motum: ergo nō eſt dare primū in quo huiuſmodi pars eſt pertranſita per motū localē. ⁊ cauſa eſt: quia in motu locali eſt ſpatium ſicut forma in motu alterationis: qꝛ ſicut in motu alterationis forma acquirit̄ partibiliter per motum: ſic ⁊ ſpatiū. vnde ſicut cuiuſlibet albedinis eſt dare primū in quo ipſa per motum acquiritur: ita cuiuſcūcꝫ partis ſpatium eſt dare primū in quo ipſa eſt pertranſita per motum: non tamē propter hoc ſequitur ꝙ in motu alterationis non eſt dare primū in quo hec pars eſt albefacta: ita nec i motu locali eſt dare primū in quo hec ꝑs eſt ꝑtranſita. Uñ nō eſt ſimile de partibus ſpatij que acquiruntur per motum: ⁊ partibus huius quod debet albefieri per motum: quia partes ſpatij ſe habent ſicut illa que debent acquiri ꝑ motum. Partes autem ſubiecti que dicuntur albefieri: non ſe habēt ſicut illa que debēt acquiri per motum: ſed ſicut illa quibus debent alia acquiri per motum: ideo non eſt ſimile de vno et de alio: ergo ⁊c. Contra ſecundam concluſionem pono ꝙ b paſſum habeat in ſuo extremo propinquiori ipſi a agenti omnem gradum album citra c gradum albefaciendum: ⁊ incipiat a inducere c gradum albefaciendum in primo extremo ipſius b: ita ꝙ intenſiorem gradū q̄ c. ⁊ tunc ſi non ſit dare primum in quo c gradus induceretur in illud extremum: ſequitur ꝙ erit dare vltimum in quo non induceretur c gradus in illud extremum: ⁊ immediate poſt c gradus deſinet induci in illud extremum: quia immediate poſt inducetur: ergo incipiendo induci gradus c deſinet induci in illud extremum: ſicut a inducet c vt gradus gradum. quod eſt inconueniens vt videtur. Preterea. Si nō eſt dare primum in quo c gradus inducetur in illud extremū: ergo non prius inducet c gradum in partem terminatā ad extremū q̄ꝫ in partem diſtantem ab extremo: quia tūc immediate poſt inducet c gradum in partē diſtantē ad extremū: ⁊ immediate poſt inducet c gradū in partē diſtantē ab extremo: ⁊ ꝑ cōſequens ita cito ipm̄ agens age

Ad ſecundū

er

Cōtra ſcdam cōcluſionem arguit primo.

Scdo.

ret in partē diſtātem ſicut in partē ꝓpin-
quā. qđ eſt ɔtra p̄hm. viij. phyſico. c. iij. vbi
dicit ꝙ frigidū magis frigefiat per partes
exteriores fugiēdo calorē ipſarū: qđ nō con
tingeret ſi ita cito ageret in parte diſtantē
Tertio ſicut in partem propinquā. Preterea. eſt
dare primū in quo iſte gradus c inducetur:
ergo eſt dare primū in quo c gradus indu-
cet. Cōſequentia eſt bona: ⁊ antecedēs pro
bat. q2 gradus albedinis nihil aliud eſt ꝙ
albedo ſub tali intēſione vel tali: ⁊ eſt da-
re primū: ſicut pꝫ ex tertia cōcluſione: ergo
cuiuſcūqꝫ gradus q̄ eſt c gradus: eſt dare
primū in quo c gradus inducet: ⁊ ita nō vlti
mū in quo nō: qđ fuit ꝓbandū. Ad pri
Ad primum. mū ponat iſte caſus: ⁊ cōcedo ꝙ in iſto ca
ſu poſito nō eſt dare primum in quo c gra
dus inducet: c enī eſt terminꝰ cōis ad oēm
albedinem inducendā que erit preciſe cer
te intenſionis. Unde ſicut nō eſt dare pri-
mū in quo inducetur albedo ſub tali intē-
ſione: ſed vltimū in quo nō inducitur albe
do ſub tali intenſiōe in illo extremo: ita nō
eſt dare primū in quo nō inducitur c gra-
dus: ſed eſt dare vltimū in quo nō inducit
c gradus: cuiuſlibet tamen c gradus eſt da
re primū in quo ipſa inducet: q2 cuiuſlibet
albedinis ſub tali intenſione eſt dare pri-
mū ſub quo inducetur ipſa: ⁊ per ɔ̄ns iſtiꝰ
c gradus ⁊ illius eſt dare primū: ex quo iſti
c gradus ⁊ illi c gradus non ſunt niſi albe
do ſub tali intēſione: ⁊ illa albedo ſub con
ſimili intenſione. Et nego iſtam conſequen
tiā illatā: q2 ita cito deſinet c gradus indu
ci in illud extremū ſicut inducetur in illud
extremum: q2 c gradus inducetur in illud
extremū: ⁊ nūqꝫ deſinet c gradus in illo ex
tremo: quomodocūqꝫ exponatur ly deſinit
poſtqꝫ c gradus īducetur in illud extremū
ſemꝑ erit altera exponens falſa. Si enī ly
deſinit exponatur per poſitionē de preſen-
ti ⁊ negationē de futuro: ſic videlꝫ. Nūc in
ducet c gradus: ⁊ nūqꝫ poſt. Patet ꝙ hec
copulatiua nūqꝫ erit vera: q2 nō in illo in-
ſtanti in quo incipit c gradus induci: q2 in
illo inſtanti hec eſt falſa: c gradus inducit
⁊ per cōſequens in illo inſtanti c gradꝰ nō
deſinit induci in illud extremū: exponendo
ly deſinit per poſitionē de preſenti: nec in
aliquo inſtanti poſt illud ꝙ c gradus ſit in
illo extremo: erit vera exponens ſua. Si ly
deſinit exponatur per remotionem de pre-
ſenti ſic ſcꝫ: nunc non inducitur c gradus:
⁊ immediate ante inducebatur. Patet qꝫ-
diu c gradus erit in aliquo illo extremo: ꝙ
negatiua exponens erit falſa. Ad ſecun- Ad ſecundū.
dū conceditur ꝙ non prius inducet c gra-
dum in partem terminatā ad extremū: ꝙ
in partem diſtantē ab extremo. ⁊ ita quan
docūqꝫ inducet albedinem diſtantē ab ex-
tremo: verum eſt dicere ꝙ primo īducet in
partes exteriores fugando aliū colorem.

Ad tertium dicitur ꝙ eſt dare primū in Ad tertium.
quo ille gradus c primo inducetur: q2 iſtiꝰ
albedinis ſub intenſione tali eſt dare primū
in quo ipſa inducetur: ⁊ nō ſequitur: ergo
eſt dare primū in quo c gradus inducitur:
q2 iſtius albedinis ſub intēſione tali eſt da
re primū in quo ipſa inducetur. ⁊ bene ſeq
tur: ergo eſt dare primum in quo albedo in
ducetur ſub tali intenſione: q2 quādocūqꝫ
albedo inducetur ſub tali intenſione: ex q
nō poteſt induci ſub tali intenſione niſi in
ſubiecto indiuiſibili. Unde hic eſt fallacia
cōſequentis. eſt dare primum in quo iſte c
gradus inducetur: ergo eſt dare primū in
quo c gradus inducetur. Sicut hic eſt fal-
lacia cōſequentis: ergo nunc primo induci
tur albedo ſub tali intenſione: ⁊ hoc ꝓpter Cōtra
negationē incluſam in ly primo. Contra tertiā
tertiā cōcluſionē: cum dicitur ꝙ cuiuſlibet cōclu-
albedinis eſt dare primum in quo ipſa in- ſionem
ducitur per motum: ⁊ totius albedinis ac arguit
quirende per motum erit dare primū. Cō- primo.
ſequētia probatur per hoc: quia nō eſt ma
ior ratio quare vnius albedinis acquirēde
per motū erit dare plus primū ꝙ alterius
acquirende per motū. Sic ꝫ ſi alicuius ac-
quirende per motum eſſet dare primum: ⁊
totius albedinis. Et tunc falſitatem conſe
quentis: ſcilicet ꝙ totius albedinis acq̄rē
de per motum ſit dare primum: probo: q2
pono ꝙ ſortes ⁊ plato ſimul incipiāt deal
bari: ⁊ dealbentur continue ⁊ vniformiter
vſqꝫ ad a inſtans: ita ꝙ b gradus albedi-
nis foret ſummus gradus quem ſortes ha
beret per motum ⁊ a inſtans. Cū hoc etiā
pono ꝙ quelibet albedo que eſſet acquirē
da in platone: corrumpitur primo in a: ita
ꝙ nihil eius erit in a. Iſto caſu poſito ar
guitur ſic. ſi ita diu mouebitur plato ante
a in acquirendo albedinem ſicut ſortes: et
quocumqꝫ motu moueatur ſortes ante a:
tanto et conſimili mouebatur plato ante
a: ergo quamcumqꝫ albedinē acquiret ſor-
tes per motum: acquiret plato per mo-

tum.ex quo neuter iſtoꝝ habebit aliquam
albedinē que nō erit acquiſita per motum
igitur.⁊ p ꝯñs ſi ſortes acquiſiuerit b gra
dū albedinis vel conſimile:⁊ plato.ſꝫ non
in a:ergo immediate ante a. Q nō in a:pa
tet per caſum:quia tota albedo que erit in
platone corrumpatur in eo in a: ita ꝙ ni-
hil albedinis erit in a:ſꝫ ſic acquiret ſortes
aliquid albedinis immediate ante a: ⁊ per
ꝯñs nō primo erit b gradus albedinis ac-
quiſitus in ſorte in illo inſtanti a:⁊ per ꝯñs
huius totius albedinis acquiſite in ſorte
per motum/non eſt dare primū in quo illa
albedo eſt per motum acquiſita in ſorte:qđ
Scdo. eſt oppoſitū poſiti. Preterea.ꝙ nō cuiuſ
libet albedinis ſit dare primum probo: qꝛ
ponatur ꝙ ſortes ⁊ plato ſint eque albi:pu
ta preciſe a albedine: ⁊ incipiant ſimul in-
tendi eorum albedines:⁊ dealbetur ſortes
continue in duplo plus ⁊ velocius platone
quouſqꝫ fuerit albus gradu preciſe duplo
ad platonē:⁊ foret albus preciſe in duplo
ad a:tunc ſi eſſet dare primū in quo ſortes
fuerit albus ipſo b qui erit quadruplo ad
a:⁊ in illo inſtanti plato foret albus preci-
ſe in duplo ad a. Q aūt ſeqtur apparet ex
hoc ꝙ ex quo ſortes preciſe p illud tēpꝰ cō
tinue dealbatur in duplo velocius platone
⁊ ſortes in fine illius tēporis erit tūc albꝰ
quadruplo gradu ad a.ſequitur:vt videt:
ꝙ in fine illius temporis plato erit albus
ſubduplo gradu albedinis vt ſortes: ⁊ per
ꝯñs plato erit tūc albus preciſe gradu du-
plo ad a. Sed hoc ꝯñs eſt falſum:qꝛ in illo
inſtanti plato eſſet albus: ergo preciſe du-
plo ad a.ergo illud ex quo ſequitur:ꝙ cu-
iuſlibet albedinis ſit dare primū. Q autē
p.in illo inſtanti nō eſſet albior p̄ciſe ad du
plū gradū ad a:pbat: qꝛ ex quo ſortes in
duplo velocius alterabitur ad albedinē p
totū tpꝰ q̄ plato:ſeqtur ꝙ in fine illius tē
poris plato erit albus medio gradu albe-
dinis inter a albedinē ⁊ b albedinē qui eſt
quadruplus ad a.⁊ cū hic preciſe ſit mediꝰ
inter a ⁊ b:ſequitur ꝙ eſſet multo minor q̄
duplus ad a:qꝛ in ſeſquialtera proportiōe
ſicut patebit in reſpondendo: ergo in fine
huius tpis Plato nō habebit p̄ciſe ſubdu-
plam albedinem ad ſortē. nā erit in duplo
minus albus q̄ ſortes in illo inſtāti. Pre
terea.ſi cuiuſlibet eſſet dare primū; ſeqtur
ꝙ alicuius albedinis infinite intenſionis
eſſet dare primū. Hec ꝯña eſt bona; ⁊ ꝯñs
falſum:ergo ⁊ antecedens. Q autē conſe-
quentia ſit bona probatur. Nā pono ꝙ ſor
tes ⁊ plato ſint eq albi c gradu albedinis:
⁊ volo ꝙ albedo corrumpatur vniformiter
per partem ante partem in ſorte. ⁊ volo cū
hoc ꝙ ſicut albedo in ſorte corrūpatur:ita
proportionabiliter augeatur albedo ī pla-
tone:⁊ ſic cū ſit dare primū in quo albedo
in ſorte corrūpitur vſqꝫ ad gradum ſubdu
plū:⁊ ex ſubduplatione ſeqtur ꝙ in illo in
ſtanti augebitur albedo in platone ſubdu
ple:ſicut corrūpit in ſorte:⁊ tn̄ albedo cor
rūpitur ad gradū quadruplū:⁊ ſic in infi-
nitū:ergo cū ſit dare primū totaliter corru
ptū:ſcꝫ albedo in ſorte:ſequitur ꝙ eſt dare
primū in quo plato habebit albedinē infi
nitā:qđ fuit pbandum. Ad primū reſpō
detur concedendo qđ primo īfert:ſcꝫ ꝙ to
tius albedinis acq̄rende p motū erit dare
primū in quo ipſa acquiritur per motū ſi-
ue inducetur. Et ad argumētū in oppoſitū
qđ probat ꝙ illius albedinis non ſit dare
primū:admitto caſum:⁊ poſitū totum. Et
ad argumentū vltra cū arguit:ita diu mo
uebit plato ante a:ſicut ſortes in acquiren
do albedinē. Cōcedo ꝙ illo caſu poſito quā
docūqꝫ mouebitur ſortes ⁊ plato:⁊ cōcedo
quocūqꝫ motu ⁊ quāto ſortes mouebit an
te a:ꝙ in tali ⁊ in tanto mouebitur plato
ante a. Et nego cōſequentiā qn̄ vlterius in
fertur:ergo quantā albedinē acq̄ret ſortes
per motū:tantā acquiret plato per motū:
qꝛ ad hoc ꝙ plato illo caſu poſito tantam
acq̄ret:opꝫ ꝙ in a ſicut ſortes. Unde illo ca
ſu poſito nulla erit albedo maxima quam
acquiret plato per motum; aliqua tamen
erit maxima quam acquiret ſortes:puta il
la quam habebit primo in illo inſtanti. Ex
iſto ſequitur ꝙ aliquid poſſet cōtinue alte
rari vniformiter p albedinē ſm aliqđ tem
pus.⁊ tamen plus acquiret de albedine in
vna medietate tēporis q̄ in alia. Concedit
cōcluſio ꝙ ponat ꝙ plato vniformiter de-
albetur quādo dealbatur ſortes:tūc nulla
erit maxima albedo quā habebit plato in
prima medietate huius temporis:qꝛ exce-
dit illā albedinem quā habebit in medieta
te huius temporis; ⁊ quālibet albedinem
quā habebit plato in ſecūda medietate hu
ius tēporis excedit illa albedo quā habe-
bit in ipſa medietate huius temporis. Un
de ad hoc ꝙ tantam albedinē haberet pla
to in ſecūda medietate ſicut in pma: opor-

R Rñdet ad primum.

fuit ꝙ plato fuit in illo inſtāti terminanti
ſecūdam medietatē huius tpis: qđ eſt con-
tra caſum. Cōtra: ex iſto ſeqtur ꝙ Plato eſ-
ſet premiādus a deo: ⁊ tñ de⁹ neſciret quā-
to premio premiaret eū: q2 ponatur ꝙ ſo-
lū increatur per aliquod tēpus terminatū
ad primum ſuum non eſſe: ⁊ hoc vniformi-
ter. tunc ſequitur ꝙ nullum eſſet maximū
premiū platonis: ⁊ per ꝯñs ſi deus pmia-
ret eū ſm merita: nullū eſſet maximū meri-
tū quo premiaretur plato pro ſuis meritis
⁊ ita deus neſciet quantū eū pmiaret: ita
ꝙ tātū et nō plus. Ad illud ꝯcedo ꝯcluſio-
nem: ſi deus precipue premiaret eū ſm me-
rita ſua: tñ illo caſu poſito nullū eſſet maxi-
mum premium quo eū premiaret: ⁊ per cō-
ſequēs neſciret quanto premio: ita vt non
maiori eum premiaret. cum illo tamen ſtat
ꝙ quāto premio deus eū premiſabit: tanto
premio ſcit eū ſe premiare: q2 illo premio q̄
Cōtra quartā conclu ſionem arguit̄ Primo. eū premiat deus ſcit ſe premiare eū: ⁊ ſic de
ſingulis pmijs qbus deus eū pmiabit. Et
ſic pꝫ ſolutio ad reliqua argumenta. Cō-
tra quartā cōcluſionē arguitur ſic. Si nul-
la eſſet maxima albedo iſto caſu poſito que
eſſet in tali ſubiecto vniformiter difformi-
ter albo ſm ſe totū vel aliquid ſui: ſeqtur
ꝙ infinita albedo eſſet in tali ſubiecto. cō-
Scđo. ſequens falſum. Preterea. ſcđo ſequit̄ ꝙ
a eſſet albū; ⁊ b etiā eſſet albū: ⁊ a eſſet al-
bius q̄ b, ⁊ tamen in nulla proportiōe: q2
ſint a ⁊ b due medietates alicuius que ſint
vniformiter difformes in albedine; ⁊ ſit a
medietas illa que ſit alba: ⁊ ſic ex quo nul-
la eſt maxima albedo illo caſu poſito q̄ ſit
in b: vt probatū eſt: ⁊ ſit b remiſſius albū
q̄ ſit a. ſeqtur ꝙ a ſit albius q̄ ſit b: ⁊ ta-
men in nulla proportione erit albius q̄ b.
Ad primū concedo ꝙ in tali ſubiecto qđ
Ad primum. eſt vniformiter difformiter album vel ſm
ſe totum vl' ſm aliqđ ſui: nulla eſt maxima
albedo que ſit in illo ſubiecto: q2 vltra quā-
cūqꝫ albedinem que in tali ſubiecto eſt: erit
albedo maior: ⁊ vltra iſtam eſt albedo ma-
ior: ⁊ ſic in infinitum: ⁊ per conſequens per
illum modū infinita albedo eſt in tali ſub-
iecto: licet infinita albedo nō ſit in tali ſub
iecto: p iſtū modū ꝙ vbi ſit albedo aliq̄ du-
pla ad iſtā: ⁊ quadrupla ad illā: ⁊ ſic in in-
Ad ſecundū finitū: per illum modū infinita albedo nō
eſt in tali ſubiecto. Ad ſecundū cōcedit̄
cōcluſio qua infertur ꝙ a eſt album: ⁊ b eſt
album: ⁊ tamen in nulla proportione a eſt

albius q̄ b: q2 nulla eſt albedo maxīa quā
habet b. quod tamen requiritur ad hoc ꝙ
a eſſet albius q̄ b in aliqua certa propor-
tione. cum illo tamen ſtat ꝙ cuiuſcūqꝫ al-
bedinis in a ad quācunqꝫ albedinem in b
eſt certa proportio. ergo ⁊c. Secūdo pn- Scđo principaliter.
cipaliter contra quartam cōcluſionē. quia
ſi nō eſſet dare ⁊c. pono tūc ꝙ pla. quieſcat
⁊ volo ꝙ nō quocumqꝫ gradu velocitatis
imaginabili poterit ſortes moueri veloci⁹
q̄ poterit plato. ſed quolibet gradu vltra
d gradū: ⁊ nō d gradu: tunc ſortes in aliq̄
gradu pōt attingere platonē: ⁊ in aliq̄ nō
⁊ tamen non eſt dare maximum in quo po-
teſt eum attigere: nec minimum in quo nō
pōt. Et probatur ſicut alibi. Ad hoc dico Rñſio.
ꝙ caſu poſito eſt dare maximū tempus in
quo ſortes nō pōt attingere platonē: ⁊ cau-
ſa eſt: quia eſt dare vltimū inſtans in quo
non poteſt eum attingere: ⁊ in omni vlte-
riori illo poteſt eum attingere. Concedo
ꝙ ſortes ita cito poteſt attingere partē re-
motiorē platonis ſicut propinquā: nullam
tamen remotiorem poterit ita cito attinge-
re ſicut propinquiorem ſibi: q2 immediate
poſt c poterit ſortes tangere partes remo-
tiores ſiue exteriores platōis. quelibet eñi
pars platonis terminata ad ſupficiē ſuam
verſus ſortem eſt propinquior q̄ alia non
terminata: ⁊ tamen ita cito poterit ſortes
tangere partē platonis non terminatā ad
iſtā ſupficiē ſicut terminatā. Contra. non Obiectio.
eſt poſſibile ꝙ mō ita cito tāget partē pla-
tonis nō terminatā ad illā ſuperficiē ſicut
terminatā. Conceditur concluſio: q2 equi- Rñſio.
ualet iſti propoſitioni: hoc nō eſt poſſibile
ꝙ ita cito tangat partem ipſius platonis
nō terminatā: cū illo tñ ſtat ꝙ ita cito ſor-
tes pōt tangere partē platonis nō termi-
natā ad iſtā ſuperficiē ſicut terminatā. Cō- Replica.
tra. nā iſto caſu poſito/eſſet dare inſtans in
quo ſortes nō pōt attingere platonem. ſit
illud inſtās c ſicut prius: tūc ſic. c ē vltimū
inſtās in quo ſortes nō pōt attingere: ⁊ im-
mediate poſt c ſortes pōt attingere: ⁊ nec
in c: nec ante c: ergo ſortes pus poterit at-
tingere platonem: q̄ eſſet poſſibile ꝙ ſor-
tes tangeret platonem. Hec ꝯña vltima p-
batur: q2 immediate poſt c inſtans poterit
tangere: ⁊ nō eſt poſſibile ita cito: ergo pri-
us poterit plato. tangere: q̄ eſt poſſibile.
Minor probatur: q2 da oppoſitum: ꝙ ſit
poſſibile ꝙ immediate poſt tangat plato-

nem: tunc in c non tanget. ⁊ per pñs in c diſtabit per aliquam certam diſtantiam a platone:⁊ per conſequens tempus erit an teq̃ diſtantia illa erit pertranſita. ⁊ ita nõ eſt poſſibile φ ſortes tangat platonẽ imme

Rñſio diate poſt c. Ad illud reſpondetur negã do pñam iſtã: immediate poſt c inſtãs: nec ante c inſtãs: ergo ſortes prius poterit pla tonẽ tangere q̃ eſſet poſſibile φ ſortes tã geret platonem. Ad probationem cõſequẽ tie concedo φ non eſt poſſibile φ ſortes tã gat platonem immediate poſt c. ſicut pro bat argumentum. cũ hoc tamen ſtat φ im mediate poſt c ſortes põt attingere plato

Iterũ arguit nem. Secũdo arguitur. a calidũ põt age re in b frigidum inducendo calorem: ⁊ ta men nõ eſſet dare maximũ tempus in quo poteſt agere: nec minimũ in quo nõ: nec eſt dare maximum in quo nõ: nec minimum in quo poteſt: ergo diuiſio nulla. Et pro

Rñſio. batur vt ſupra. Ad illud concedo φ a ca lidũ põt agere in b frigidũ: ⁊ φ erit dare maximũ tempus in quo non põt inducere ⁊ in omni tẽpore in noñ põt. Et cõcedo φ in a terminante illud tempus non aget in ducẽdo calorẽ: ſed immediate poſt aget in ducẽdo calorẽ. ⁊ tñ ſi queritur vtrũ in illo inſtanti erit aliqua frigiditas: an in illo in ſtanti extremo verſus a agens. Dico φ ſic. vnde quia multe ſunt partes ſic protenſe vſq̃ ad finẽ talis corporis: in omni parte ſua non protenſa vſq̃ ad finẽ habet frigi ditatem: ſicut quodlibet extremũ illius cor poris habet in ſe vel in aliquo frigiditatẽ. Nec tamẽ illa pars eſt in illo inſtanti frigi da: q2 in nulla tali parte ptenditur frigidi tas vſq̃ ad finẽ talis partis que eſt frigi da. nec etiã totũ cuius ille ſunt partes erit in illo inſtanti. Sed põt dici non frigidum aliquo modo: q2 hoc non erit frigidũ in il lo inſtanti: ⁊ quodlibet huius qd ante non erit terminatũ ſuc nõ protẽſum vſq̃ ad fi nẽ talis corporis eſt frigidũ. vnde in illo in ſtanti nulla erit maxima frigiditas q̃ non eſt in illo ſubiecto. Sed aliqua põt dici fri giditas minima que nõ eſt in illo: ſed queli bet frigiditas minor vel ſibi equalis eſt in illo ſubiecto. Unde in illo inſtanti tale ſub iectũ nec eſt frigidũ nec calidũ: quelibet ta men pars ſubiecti huius non protẽſa vſq̃

Tertio pncl. in finem verſus agens eſt frigida. Ter tio principaliter arguo ſic. Intellectus ſor tis alicuius pfectionis põt attingere intel lectionem aliquã ⁊ aliquã non: ⁊ tamẽ nõ eſt dare maximam intellectionẽ quam in tellectus ſortis poteſt attingere: nec mini mam quam non poteſt attingere: ergo illa diuiſio per maximũ qd ſic ⁊ per minimum quod nõ: non habet locum. Primã ptz: q2 infinitam intellectionem poteſt attingere: igitur nulla eſt maxima quã ipſe poteſt at tingere. Cõſequentia nota. antecedẽs pro batur: q2 intellectus põt elicere in aliquo: vt ſuppono: intellectionẽ mediante aliquo conatu. volo: ex quo tunc põt intendere a ctum ſuum: φ ſortes intendat actũ ſuũ cũ equali conatu per aliquod temp⁹ quantũ ipſe elicit modo actum ſuũ. ſequitur tũc φ a actus ſuus erit infinite perfectiõis: q2 in qualibet parte huius per qd ſic cõtinue in tendit actum ſuum: tantũ cauſabit de actu ſuo ſicut fecit in primo: q2 ſi aliqua virtus poteſt aliquid cauſare in minore menſura tanta virtus põt tantũ in maiori menſura Cum ergo infinite ſint partes in illo tẽpo re: ſeq̃tur φ in qualibet parte taliũ partiũ tẽporũ cauſabit ſicut in primo inſtanti. et ita actus iſte erit infinite perfectiõis. Ad Rñſio. illud dico φ intellectus ſortis põt attinge re intenſionẽ alicui⁹ perfectionis. ⁊ cũ q̃ri tur vtrũ eſt dare maximã intenſionẽ quã põt aut minimã quã non põt: dico φ maxi mã quã nõ põt cauſare: ⁊ illa erit minima cuius perfectionis ipſe intellectus nõ põt cauſare intellectionẽ: cũ illud eſt propria p fectio ipſius intellectus. Unde quãrũ eſt de natura intellectus ſortis: non repugnat ſibi cuiuſcũq̃ perfectionis citra perfectio nem propriã cauſare: quia omnẽ pfectionẽ citra intenſionem ppriam excedit intelle ctus ſortis. Et ipſe intellectus ſortis eſt mi nima pfectio quam nõ excedit: et quo quã libet pfectionem citra perfectionem ppri am excedit: apparet φ cuiuſcumq̃ pfectio nis citra pfectionem ppriam põt cauſare quia non apparet ratio quare alicuius pfe ctionis citra ppriam poteſt ipſe cauſare in tenſiorem q̃ cuiuſcumq̃ citra perfectionẽ ppriam. Ad argumentum quod pbat φ non eſt dare maximam intentionem quam põt: nec minimam quam non poteſt: et φ per hoc infinitũ poteſt cauſare. dicitur ne gando iſtam propoſitionem infinitam in tenſionem põt intellectus ſortis cauſare: ex hoc negando illam propoſitionem. Ali quã poteſt cauſare et duplam et triplã ad

iſtā:ꝛ ſic in infinitū:qꝛ aliqua poſſet dari
que eſſet tāte ꝑfectiōis ſicut ipſe intellectꝰ
vel maioris. Et ad ꝓbationē cū arguit:po
ſito ꝙ intellectꝰſoꝛ.intendat intētionē ſuā
quā elicit in illo inſtāti mediāte toto cona
tu:ſicut nūc itēdit.ſeqtur ſicut argumentū
ꝓbat:ꝙ in īfinitū pōt cauſare.i. ꝙ duplā
ad iſtā:ꝛ ſic in infinitū. Ad illud dī ꝙ non
eſt poſſibile qđ ponit̄. immo ſi intellectus
ſoꝛtis vel alicuius creature eliciat mō ali-
quā intellectionē mediante aliquo conatu
ſi debet iſtā itellectionē immediate poſt b
intēdere:opꝫ ꝙimmediate poſt remitteret
eius conatꝰ. Aliter/vt ꝓbat argumētū:in
finitā intellectionē cauſaret īmediate poſt
b:qꝛ idē intellectꝰ in aliquo tp̄e eodem co-
natu plus cauſabit in quocūqꝫ tp̄e ꝑuo ꝙ̄
in inſtāti:vel ſaltē equale:ꝛ quodcūqꝫ illo
Repli- rū detur:opꝫ ꝙ infinitū cauſabit. Cōtra
ca p̄ia iſtā rn̄ſionē.ſi nō eſſet aliq̄ ꝑfectio citra ꝓ
p̄iā ꝑfectionē:qn poſſit intellectus ſoꝛtis
cauſare intēſioꝛē:ſeqtur ꝙ poſſet dari acci
dēs qđ excederet ſubſtātiā in perfectione.
Cōſequētia ꝓbat̄:qꝛ multe ſunt ſubſtātie
que ſunt maioꝛis vel minoꝛis perfectionis
qꝫ ſit intellectus ſoꝛtis:ex quo ipſe intelle-
ctus ſoꝛtis eſt minima ꝑfectio:cuius perfe
ctionis itellectus ſoꝛtis nō pōt cauſare in-
tenſionē.ſequit̄ ꝙ intellectus ſoꝛtis vltra
oēm ꝑfectionē citra ꝓp̄iā poterit cauſare
intēſioꝛē:ꝛ ꝑ ꝯn̄s intellectusſoꝛtis poterit
cauſare intēſionē que ſit maioꝛis ꝑfectiōis
ꝙ̄ ſit illa ſupꝛa data:ꝛ que eſt minoꝛis per
Scđa. fectionis ꝙ̄ ſit intellectus ſoꝛtis. Item
ſcđo cōtra illud quod ponitur in reſponſio
ne:ꝙ immediate poſt remitteret conatum
ſuū:ſi immediate poſt deberet itendere a-
ctū ſuū:qꝛ ex iſto ſequitur ꝙ nullus poteſt
mediante actu ſuo intendere conatū ſuum
per aliquod tempus:quia ſi ſic:ponatur ꝙ
ꝑ a tēpus poſſit intendere actum ſuum per
b conatum: accipio tunc inſtans medium
ipſius a:ꝛ ſit modo illud inſtans:tūc ī iſto
inſtanti intendit actū ſuum mediante b co
natu.ꝛ ſicut argutū eſt:idē intellectus me-
diante eodē conatu plus vel ſaltē equale
cauſabit:vel plus ꝙ̄ in illo inſtanti medio
ꝛ cū infinite ſint partes huius medietatis
tp̄is:ſequitur ꝙ cauſatus actus erit infini
tus:ex quo in qualibet medietate ꝑtis hu-
ius cauſabit tantū ſicut cauſat in iſto inſtā
ti. Preterea.intellectus talis in quolibet
Tertia inſtanti poſt illud inſtans qđ eſt medium

ipſius a:erit ita potens ad intendere actū
ſuū mediante illo conatu:ſicut eſt in illo in
ſtāti medio:igit̄ in quocūqꝫ inſtāti poſt tā
tū cauſabit ſic intēdendo actū mediante il
lo conatu:ſicut eſt in illo inſtanti medio.et
cū infinita eſſent inſtātia poſt illud inſtās
ſequitur ꝙ in fine a erit ille actus infinitꝰ
Ad primū iſtoꝝ ꝯcedit̄ ꝯcluſio. Vn̄ pono
hic tres cōcluſiones. Prima:ꝙ oī acciden- Z Ad pri
te:de facto eſt aliqua ſubſtātia imꝑfectioꝛ. mū po
qꝛ accipio vnū accidēs quātecūqꝫ imperfe nit.iii.
ctionis:ꝛ accipio vnā ſubſtātiā. hec ſubſtā concluſiones
tia ita diuidi pōt:ꝙ tandē deueniet ad ali- Prima
quā partē ita paruā illius ſubſtantie:ꝙ nō ꝯclo.
erit maioꝛis ꝑfectiōis ꝙ̄ illud accidēs da- Euaſio
tum. Ad iſtud pōt dici ꝙ quātūcūqꝫ di-
uidat̄:nō deueniret ad aliqđ qđ erit ita ꝑ-
ue perfectionis ſicut illud accidens datum
Cōtra.ſit illud accidēs datū a. in illa ſub Impugnatio
ſtātia ſunt infinite partes:tūc q̄ro vtrū qͥ-
libet illaꝝ ſit ꝑfectioꝛ ꝙ̄ a:an nō:ſi ſic:ergo
illa ſubſtātia b eſt infinite perfectionis: qꝛ
infinite partes ſunt in b:quaꝝ quelibet eſt
ꝑfectioꝛ ipſo a:ergo b eſt infinite ꝑfectiōis
ꝛc. Scđa cōcluſio eſt:ꝙ nō eſt aliqua ſub Scđa
ſtantia ita ꝑfecta citra deū:qn deus pōt fa cōclo.
cere vnū accidens ita ꝑfectū:ex quo q̄libet
talis ſubſtātia eſt finita.qꝛ aliter ſequitur
ꝙ quātūcūqꝫ tale accidens augeretur ſm̄
duplū ꝛ triplū ꝛ ſic in infinitū:ꝙ nūꝙ̄ de-
ueniret ꝑ talē augmētationē ad ꝑfectionē
talis ſubſtātie:ꝛ ꝑ ꝯn̄s talis ſuba eſſet in-
finite ꝑfectionis:qꝛ eſſet perfectioꝛ ꝙ̄ hoc
accidēs:ꝛ ꝙ̄ duplū accidēs eiuſdē ſpeciei:
ꝛ ꝙ̄ quadruplū:ꝛ ſic in infinitū:ꝛ ꝑ ꝯn̄s eſ
ſet infinite perfectionis.quecūqꝫ enim per
fectio excedens in infinitū aliam perfectio
nem eſt infinita:ꝛ hoc ſi excedit aliam illo
modo:puta in duplo ꝛ triplo ꝛc. Tertia Tertia
eſt ſequens ex dictis:ꝙ vna nō eſt ꝑfectioꝛ cōclo.
alia ſpecie:quin ꝑfectioꝛa indiuidua poſ
ſint eſſe in illa ſpē que eſt ꝑfectioꝛ alia. Pa
tet:qꝛ nō eſt ita ꝑfectū indiuiduū in ſpecie
hoīs ſiue angeli:quin albedo poſſit intēdi
ꝑ potentiā dei intantū ꝙ eſſet ita ꝑfectum
ens in ſua entitate vt illud indiuiduū da-
tū. Propter quid ergo dicitur vna ſpecies
ꝑfectioꝛ alia:dicetur in iſta materia de infi-
nito. Ad ſecundū dico ſicut p̄ius:ꝙ ſi in- Ad ſecundā
tellectus ſoꝛtis eliciat modo aliquem actū replicā
mediāte aliquo conatu:ꝙ immediate poſt
remitteret illum conatum:ſi īmediate poſt
intendit actum illū. Et tūc quādo arguitur

ꝙ nõ poſſet intellectus ſoꝛtis mediãte ali-
quo conatu intendere actum ſuũ per aliqđ
tp̄s. nego ꝯñam. et cũ đꝛ: ſit inſtans mediũ
talis tp̄is: ponaꝛ. ꝛ qñ arguiꝛ: in illo inſtã-
ti intẽdet actũ ſuũ mediãte illo conatu: cõ-
cedo. nõ tñ intendet ſic actũ ſuũ: ꝙ aliquẽ
gradũ habet illiuſmodi actus ſm ſe ꝛ qdli
bet ſui: ita ꝙ nihil huius gradus prius ha
buiſſet: quia nihil penitus habet modo de
illo actu: quin partẽ illius prius habuit. et
qñ arguiꝛ vlterius ꝙ in quacūq; pte illius
tp̄is ſequẽtis illud inſtans de actu illo ha-
bebit quod modo cauſabit de illo actu pro
parte ſua. ꝛ ideo nõ ſequitur ꝙ in fine ille
Ad tertium. actus erit infinitus. Ad tertiũ rñdetur ꝑ
idem penitus. Quarto pncipalr arguiꝛ
Quarto principalr arguiꝛ primo. ſic. Ponaꝛ ꝙ ſoꝛtes ſit modo: ꝓbo tunc ꝙ
nõ ſit dare maximũ tp̄s ꝛc. qꝛ tunc eſſet in
vltimo inſtanti tp̄is: ꝛ per ꝯñs poſtea erit:
qꝛ nõ eſt dare vltimũ rei pmanẽtis: nec eſt
dare minimũ tp̄s per quod nõ poteſt eſſe:
qꝛ ſit illud tp̄s a. tunc in qlibet inſtãti illi⁹
tp̄is erit ſoꝛtes: ergo ꝛ in toto illo tp̄e: ergo
illud tempus nõ erit minimũ tp̄s quod nõ
erit. Preterea per aliqđ tp̄s ſoꝛtes põt eſſe:
ꝛ per aliquod tempus nõ: ꝛ tñ nõ eſt maxi
mum tp̄s per quod tp̄s põt eſſe: nec mini-
mũ per quod nõ: nec aliqua diuiſio hꝫ hic
Rñſio. locum. Ad iſtud dico ꝙ de virtute vocis
nec eſt dare maximum tp̄s per qđ põt eſſe:
nec minimũ per qđ nõ põt eſſe: qꝛ de virtu
te vocis ſoꝛtes nõ põt eſſe per tẽpus: qꝛ q̄-
cũq; tp̄e accepto q̄tumcũq; paruo/in nul
lo inſtanti intẽto erit ipſe per illud tp̄s: qꝛ
in nullo inſtanti huius erit totũ tp̄s. Pre-
terea. Cõtinue erit etiã ipſe per inſtans p̄-
ciſe: ergo nõ per tp̄s: vnde tñ eſt dare ali
quod tp̄s: in quo in quolibet inſtãti intrin
ſeco erit ſoꝛtes: ꝛ in vltimo extrinſeco hui⁹
tp̄is nõ erit ſoꝛtes: puta annus vel aliqđ
Obiectio. aliud tp̄s. Cõtra. Quia tñc ſequiꝛ ꝙ ſoꝛ
tes in quolibet inſtanti huius anni erit: et
tñ nõ erit per totũ iſtũ annũ: qꝛ in nullo in
ſtanti erit verũ dicere ꝙ iſte annus modo
eſt: ergo per ꝯñs illud inſtans nõ eſt inſtãs
huius anni. ꝛ ita in qlibet inſtanti hui⁹ an
ni erit ſoꝛtes: ꝛ tñ nõ erit per totũ iſtũ an-
Rñſio. num. Ad illud đꝛ concedẽdo cõcluſionẽ:
ꝙ in quolibet inſtanti ꝛc. ꝛ tamen nõ erit
per totũ illũ annũ: qꝛ nũq̄ durabit iſte an
nus/qñ ipſe erit per totũ iſtũ annũ: ꝫ nec
Replica. poſtq̄ pertranſibit iſte annus: ergo nunq̄
erit ꝛc. Contra. ex illo ſequiꝛ ꝙ ſoꝛtes nõ
erit per horã: qꝛ dũ a hora durat: ille non
eſt per aliquã horã: nec poſtq̄ pertrãſierit
illa hora: ipſe erit per illã horã: ergo nunq̄
erit per horã. ꝛ ita nullũ tp̄s erit per qđ ſoꝛ
tes põt eſſe: nec maximũ nec minimũ. Ad Rñſio.
illud de virtute vocis cõceditur concluſio:
qꝛ cõtinue erit hec vera: eſt preciſe ꝑ inſtãs
ꝛ per ꝯñs nunq̄ erit ipſe per tẽpus. Unde
đꝛ iſti ꝙ copulatiua ex qua inferri diciꝛ di-
uiſio/nõ eſt vera: qꝛ hec eſt falſa: per aliqđ
tẽpus ſoꝛtes poteſt eſſe. Aliter aũt põt
dici ꝙ ſit dare minimũ tẽpus per quod ſoꝛ
tes nõ poteſt eſſe: ſaltem per naturã nõ per
miraculũ: qꝛ per quodcũq; tempus ſoꝛtes
poteſt eſſe quod eſt minimũ: non per mira
culum: quia annus vel aliquod aliud tp̄s
poteſt eſſe tempus minimũ per quod non
poteſt eſſe. Unde cũ ad hoc ꝙ aliquod tp̄s
ſit minimũ per quod ſoꝛtes nõ poteſt eſſe:
requiritur nihil aliud niſi ꝙ in quolibet in
ſtanti illius anni vel illius tp̄is intrinſeco
poterit ſoꝛtes eſſe per naturã: ꝛ in vltimo
inſtãti extrinſeco talis tp̄is nõ poterit eſſe
per naturã: ꝛ ita annus talis vel illud tp̄s
erit minimũ per qđ nõ poteſt eſſe. Similr
ſoꝛtẽ foꝛe per aliqđ tempus/nihil aliud eſt
niſi ꝙ in quolibet inſtanti huius tp̄is erit
ſoꝛtes: ꝛ ſic nõ erit per annũ: qꝛ non erit in
vltimo extrinſeco huius anni: ꝛ tñ per qđ-
libet tẽpus vno anno erit ipſe. qꝛ quocũq;
tp̄e accepto minoꝛe anni in inſtanti huius
tp̄is quolibet erit ſoꝛtes: qꝛ in quolibet in-
trinſeco: ꝛ in vltimo extrinſeco. Quinto Quintũ princi.
ad principale ſic. Aliqua eſt potentia que
ſufficit poꝛtare a graue per ſe per tp̄s: ꝛ ali
qua nõ: ꝛ tamen nõ eſt dare maximã potẽ
tiam que poſſit poꝛtare a per tp̄s: vel mini
mam que non ſufficit poꝛtare a per tp̄s: ꝫ
diuiſio nõ habet hic locũ. Qꝛ nõ ſit dare p̄-
mum/patet: qꝛ difficilius eſt poꝛtare: ꝛ ma
ioꝛ potentia requiritur ad poꝛtandũ a per
maius tp̄s q̄ per minus: ergo videtur ꝙ
ſi illa potẽtia minima eſt ſufficiens poꝛta-
re a per maius tp̄s: poſſet poꝛtare ꝑ min⁹
tp̄s: ꝫ minoꝛ potẽtia poſſet poꝛtare adhuc
per minus tp̄s: ergo iſta data nõ erit mini
ma. Nec eſt dare maximã potentiã que nõ
põt poꝛtare illã per tp̄s: qꝛ tunc illa poten
tia ꝛ potentia reſiſtitiua eſſent equales: qꝛ
quanta eſſet potentia ſoꝛtis ad reſiſtendũ
ipſi a: tãta eſſet potentia lapidis ad deſcen
dendũ. ꝛ ita ſi eſſet ſuperius: nunq̄ deſcen
deret. nec eſt dare maximã potentiã q̄ po-

teſt portare a: qꝛ ſi iſta poteſt: ꝛ maioꝛ illa poterit. nec eſt dare minimã que non põt: ꝛ o minoꝛ põt: qꝛ ſi iſta nõ põt: nec mino:
Rñſio illa põt: igiť diuiſio nulla. Rñdeo ꝙ nõ eſt dare maximã que nõ ſufficit portare a per tẽpus: ꝛ o potentia minoꝛ ſufficit portare a ꝑ tẽpus. Et ad argumentũ dico ꝙ immediate poſt deſcendet a graue cũ fuerit ſurſum: qꝛ ĩmediate poſt debilitať potẽtia foꝛtis: ꝛ ita immediate poſt erit potẽtia ipſiꝰ a maioꝛ ad deſcẽdendũ: ꝙ̃ ipſius foꝛtis ad reſiſtendũ ne cadat. Et vlterius dicitur ꝙ infinita tarditate deſcendet: ſi continue potentia foꝛtis remittatur per quam poteſt: nunꝙ̃ tamen deſcendet tarditate infinita. Et ſic eſt finis de iſto articulo.

aa Secũdus articulus iſtiꝰ

Scđa qõ q̃ ẽ annexa priori. qõnis eſt: q̃rere vtrũ oẽ qđ eſt licitũ ꝛ non cõtra ſalutẽ aie/poſſit ꝑcipi rõnabiliter a deo. Circa iſtũ articulũ ſic procedã. Primo ponenda eſt vna diſtinctio de iſto termino licitũ. Scđo ex illa diſtinctiõe eliciẽde ſunt quedã ꝯcluſiones. Tertio mouẽda ſunt dubia ꝛ ſolutiones.
BB Prime particule diſtinctio. Eſt igiť talis diſtinctio ꝙ aliq̃d eſt licitũ ẜm legẽ ſtatutam dei: qđ hõ põt licite velle. Aliq̃d eſt licitũ ẜm legẽ ſtatutã dei: qđ hõ nõ põt licite velle ẜm legem dei ſtatutã. Exemplũ de primo: dare eleemoſynã ad honoꝛẽ dei eſt licitũ: ſic ꝛ illud velle eſt licitũ. Siľr ire ad eccľiam eſt licitũ ẜm legẽ dei ſtatutã: ſic ꝛ illud velle eſt licitũ. Exemplũ ſecundi: dãnari ꝓ pctõ moꝛtali eſt licitũ: qꝛ alr deus illicite faceret qñcũq̃ dãnaret hoiem: ꝛ tñ nullus poteſt velle licite dãnari ꝓ pctõ. Siľr licitũ ẽ alicui vt nõ det eleemoſynã indigẽti in extrema neceſſitate: puta nõ habenti aliq̃d ad dandũ ꝛ tñ nolle dare in illo caſu/nõ eſt ſibi licitũ Siľr patrẽ alicuius occidi ꝓ enoꝛmi delicto eſt licitũ: ꝛ tñ nullus põt hoc licite velle de patre ſuo ẜm legẽ ſtatutã. Multa etiã
CC Scđe particule alia ſunt licita: q̃ ſunt licita de ſe: ꝛ tñ ea velle nõ eſt licitũ ẜm legem ſtatutã. Iſta diſtinctiõe poſita: pono aliq̃s ꝯcluſiones.
Prima ꝯcluſio Prima eſt. Omne pceptũ ꝑ qđ ꝑcipiť mihi aliq̃d licitũ: quod eſt in ptãte mea: qđ licite poſſim velle ẜm legẽ ſtatutã ſine pctõ aliquo: eſt preceptũ rõnabile ẜm legẽ ſtatutã: ꝛ hoc ſi ſim potẽs ad implendũ ſine graui diſpendio. Graue aũt diſpendium voco ex quo ſequitur moꝛs vel aliqđ aliud infoꝛtunium maximũ: qđ quilibet rõnabiliter ds cauere ẜm dictamen recte rõnis. Hec cõcluſio ꝓbať. Omne ꝑceptum per qđ mihi precipiť illud quod poſſum ſine pctõ velle poſt ꝑceptũ ſicut ante illud ꝑceptũ: videť rationabile: ſed oẽ preceptũ ꝑ qđ precipiť mihi quod licite poſſum velle ẜm legẽ ſtatutã: eſt hmõi: ergo. Maioꝛ probať: qꝛ nullũ ſequiť peccatũ ex tali precepto. Minoꝛ etiã eſt manifeſta: qꝛ omne illud qđ licite poſſum velle ſine pctõ ante preceptũ: etiã poſt poſſum facere: niſi ꝓhibeť explicite: ſed qñ ꝑcipitur mihi aliquid qđ poſſum ſine pctõ facere ẜm legẽ ſtatutã: nõ ꝓhibeť mihi velle per tale preceptũ: ergo per ꝯñs oẽ tale poſſum velle ſine pctõ: ꝛ licite poſt preceptum ſicut ante. ergo ꝛc. Probatur concluſio.
Scđo ꝓbať ꝯcluſio Secundo ſic. Oẽ tale preceptum eſt rationabile/cui poſſum me licite confoꝛmare volendo illud: ſed oẽ preceptũ per quod precipiť mihi illud qđ eſt licitũ mihi velle ẜm legem ſtatutam: eſt hmõi: ergo ꝛc. Maioꝛ probatur: qꝛ ex hoc dicitur preceptũ rationabile: qꝛ homo poteſt licite ſe confoꝛmare illi precepto. Et minoꝛ probatur: quia nõ põt ſe cõfoꝛmare illi ꝑcepto: niſi volendo illud quod fieri precipitur: ſi licite poteſt ſe cõfoꝛmare illi ꝑcepto.
Scđa ꝯcluſio ꝓbať. Secunda concluſio eſt: ꝙ nullum preceptum eſt rationabile ẜm legem ſtatutã: per qđ mihi ꝑcipitur aliqđ licitũ qđ nõ poſſum licite velle ẜm legem ſtatutã: abſq̃ hoc ꝙ mihi ꝑceptum ſit. Probatur: qꝛ illud preceptum nõ eſt licitũ ẜm legem ſtatutã: cui nõ poſſum licite confoꝛmare me ẜm legem ſtatutam. Sed omni ꝑcepto per quod mihi ꝑcipitur quod nõ poſſum licite velle ẜm legem ſtatutã: abſq̃ hoc ꝙ eſſet mihi preceptum: nõ poſſum modo licite confoꝛmari ẜm legẽ ſtatutã: ergo nullũ tale preceptũ eſt mihi rõnabile. Maioꝛ eſt manifeſta: ꝛ minoꝛ ꝓbatur: quia ex quo nõ poſſum licite ẜm legẽ ſtatutã velle reſpectu talis liciti: nõ poſſum ẜm legẽ ſtatutã me licite cõfoꝛmare illi ꝑcepto per qđ preciperet tale licitum: qꝛ nõ poſſum me cõfoꝛmare illi precepto/niſi volendo illud licitũ quod ſic mihi ꝑciperet: ergo nõ poſſum ẜm legẽ ſtatutã velle illud licitũ: ergo ꝛc.
Tertia ꝯcluſio ꝓbať. Tertia concluſio: ꝙ nõ omne qđ nõ eſt contra ſalutẽ aie põt ꝑcipi ẜm legẽ ſtatutã. Probať: qꝛ aliquod eſt tale: qđ nõ eſt cõtra ſalutẽ anime mee: qđ nõ poſſum licite velle ẜm legẽ ſtatutam: abſq̃ hoc ꝙ eſſet mihi preceptum. et per conſequens tale non poteſt precipi

ſm legē ſtatutā. Patet exēplū. Nō ē ꝯ ſa-
lutē ꝟgīs alicui⁹ vt violēter violeť: ſicut ap
paret de btā Lucia: que dixit ad iudicē. Si
inuitā īnqt me feceris violari: caſtitas mi-
hi duplicabitur ad coronā. Et ponit in ca-
none. xxxij. q. v. c. ſ. Et tñ nulla ꝟgo pōt lici
te velle inuite violari ſm legē ſtatutā: qꝛ ſi
poſſet licite velle inuite violari ſm legē ſta
tutā: ex quo nō poteſt inuite violari niſi vi
oletur: ſeqꝛ ꝙ poſſit velle licite violari ſm
legē ſtatutā: qd̄ eſt falſum. ⁊ ꝑ ꝯñs hoc nō
Quarta concluſio. poteſt p̄cipi ſm legē ſtatutā. Quarta cō
cluſio: ꝙ omē qd̄ ꝓ ſalute aīe alicui⁹ ē: pōt
ꝓbatur pcdo. ſibi precipi rōnabiliter: qꝛ ꝓ ſalute virgi-
nis eſt ſic violenter violari: ⁊ tñ hoc nō pōt
ſibi rationabiliter precipi ſm legem ſtatu-
tā. Qꝛ aūt talis violenta violatio eſſet pro
ſalute talis virginis ptꝫ: qꝛ rōne hui⁹ du-
plabitur ſibi corona. Vñ etiā Aug. xiiij. de
ciui. dei. c. xiij. Expedit eñi vt audeo dicere
multis: vt cadant in aliquod aptū man. fe
ſtūqꝫ pctm̄: qꝛ ex tali caſu habebūt notitiā
de propria fragilitate: ⁊ corrigent ſe. ⁊ per
ꝯñs ꝓ ſalute iſtarū aīaꝝ eſt ꝙ ſic cadāt in
pctm̄: ⁊ tñ ꝙ ſic cadant nō pōt rationabilr̄
precipi ſm legem ſtatutā. Ex quo ſequitur
correlarie ꝙ nō omē qd̄ meritorie pōt fieri
poteſt rationabilr̄ p̄cipi ſm legem ſtatutā

Quinta concl'o. Quinta cōcluſio eſt: ꝙ de dei potētia ab
ſoluta omne illud quod eſt licitū ſcd̄o mō:
pōt eſſe volitū a me: accipiendo licite voli-
tū ꝓ eo qd̄ pōt licite eſſe volitū ſine pctō:
ꝓ q̄ q̄s ſit dign⁹ aliqua pena. Probatur
qꝛ nō eſt aliqd̄ licitū ſcd̄o mō: quin de⁹ de
ſua potētia abſoluta poſſet ordinare ꝙ ſi
illud vellem nō eſſem dign⁹ aliqua pena:
immo p̄mio eterno: ex quo libere acceptat
qd̄ acceptat. ⁊ ꝑ ꝯñs nullū eſt licitū ſecun-
do mō: quin poſſim velle licite abſqꝫ hoc ꝙ
eſſem dignus aliqua pena: ⁊ ꝑ ꝯñs abſqꝫ
hoc ꝙ peccarē: qꝛ peccare nihil aliud eſt ꝙ
facere vel omittere ꝓ qua omiſſione eſſem

DD dignus aliqua pena. Cōtra primā cōclu-
Tertia particula ſcd̄i articuli. Contra primas concluſiōnē arguitur primo. ſionē arguo ſic. Si ſic omne tale preceptū
eſſet rōnabile / quo p̄cipiť alicui illud qd̄ li
cite poſſet velle ſm legē ſtatutā: ſeqꝛtur ꝙ
ſi eſſes in maxima deuotione: ⁊ velles libe-
ter cōtinuare illā: ſi prelatus preciperet ꝙ
omitteres: ⁊ ires ad habendū aliquod ſo-
latium paruum corporale de quo nō indi-
geres: puta ad comedēdū carnes vl' hmōi
ſeqꝛtur ꝙ p̄ceptū ſuū eſſet rationabile: qꝛ
poſſes licite velle habere ſolatium tale ſm

legem ſtatutā: qd̄ ſuppono: ⁊ ſi ſit ꝙ tene-
ris in tali caſu dimittere deuotionē totā ⁊
actū cōtēplandi deū: ⁊ facere illud quod p̄
lat⁹ tibi precipit: ⁊ ita ſeqꝛtur ꝙ ex p̄cepto
tu teneris diminuere tibi meritū vite eter
ne: qꝛ magis meritoriū eſſet vite eterne ſic
feruēter ꝯtēplari deū: ꝙ̄ comedere carnes
vel facere cōſimile. Et ita ſeqꝛtur vlteri⁹ ꝙ
ex p̄cepto p̄lati tu teneris facere cōtra ſa-
lutē aīe tue: quia contra ſalutem aīe tue eſt
diminuere meritum vite eterne. Secundo Scd̄o.
quia nō mereri actu elicito eſt alicui licitū:
primo modo accipiēdo iſtū terminū licitū:
⁊ tamē iſtud nō pōt tibi precipi rationabi
liter ⁊c. Qꝛ aūt nō mereri actu elicito ſit li
citū ꝓbať ſic. Tu dormis: ergo nō mereris
actu elicito. Hec conſequentia eſt bona: ſci-
ta a te eē bona: ⁊ licite potes velle ātecedēs
ergo et cōſequēs. ſ. nō mereri actu elicito.
Sed probo mō ꝙ nō pōt rationabiliter p̄
cipi: quia ſic ſeqꝛretur ꝙ aliquod eſſet p̄ce-
ptū quod non poſſes tranſgredi niſi meri-
torie. Conſequens falſū: ⁊ ꝯñam probo: qꝛ
ſi tale preceptū pōt tranſgredi: aut igiť ali
quid faciendo / aut nihil faciēdo. Nō nihil
faciēdo: qꝛ ſeqꝛtur: hic nihil facit: ğ nō mere
tur actu elicito. Hec cōſequētia eſt bona: ſci
ta a te eſſe bona: ⁊ aῆs eſt veꝝ per te ⁊ ꝯñs
⁊ vltra: ğ tūc nō mereť actu elicito: igiť nō
trāſgrediť illud p̄ceptū quo ſibi ſolū p̄cipi
tur nō mereri actu elicito: ⁊ per cōſequens
nihil faciendo nō trāſgrediť p̄ceptū de nō
merendo actu elicito. Nec etiā pōt illō trāſ
gredi aliquid faciendo: qꝛ nō faciendo actū
demeritoriū. qꝛ ſequiť: ſolū facit actum de
meritoriū: ğ non mereť actu elicito. Aῆs ꝓ
bo.: ⁊ ſuppono ꝙ nullū actū habeat: niſi il
lū per quē debet tranſgredi preceptū: ergo
ꝯñs eſt veꝝ / ꝙ non mereť actu elicito. ⁊ vl
tra: ergo nō trāſgrediť illud p̄ceptū de nō
merēdo actu elicito. Relinqꝛtur ğ ſi dꝫ illud
p̄ceptū tranſgredi: hoc erit per actū: et per
ꝯñs aliqd̄ p̄ceptū eſt / qd̄ nō pōt trāſgredi:
niſi meritorie. Tertio ſic: aliqs pōt ſm le-
gē ſtatutā non penitere niſi quando teneť Tertio.
penitere: quia nūꝙ̄ aliquis tenetur penite
re niſi qñ eſt in peccato: ⁊ ꝑ ꝯñs ſm legem
ſtatutam nūqꝫ tenetur velle penitere: niſi
qñ eſt in pctō: ⁊ ꝑ ꝯñs nunqꝫ tenetur peni
tere velle niſi pro tunc tenetur penitere per
te: ğ pōt ſibi precipi non velle penitere niſi
quando tenetur penitere: precipiatur ergo
hoc ſorti: ꝙ non velit penitere niſi pro tunc

teneť penitere: ꝛ ꝙ tunc teneť penitere: et
volo ꝙ ſortes ſit ī grã: ꝛ nõ in aliquo pctõ
qñ dať ſibi illud preceptũ. Tũc quero vtrũ
iſto ꝑcepto dato: ſortes poteſt velle peni-
tere an nõ: ſi nõ: cõtra. ſortes poſt tale pre-
ceptũ datũ poteſt ita libere penitere ſicut
potuit ante preceptũ: q2 ꝑceptũ tale in nul
lo neceſſitat volũtatẽ ſortis: ſ3 ãte preceptũ
tale potuit penitere velle: ḡ poſt ꝑceptũ. et
ſi ſic: ponať: ꝛ ſequiť ꝯdictio. pbo: q2 aut
iſte ſic volens penitere debet penitere: aut
nõ debet penitere. ſi ſic: ergo iſte debet peni
tere ſolum/ q2 vult penitere qñ debꝫ peni-
tere: ꝛ p ꝯñs tranſgrediť ꝑceptũ: ꝛ ſic debꝫ
ee Rñdeť ad primum. penitere: ergo ſi nõ dꝫ penitere: debet peni
tere. Ad primũ iſtoꝝ ꝯcedo ꝙ in tali caſu
ſortes tenetur dimittere actũ illũ maxime
deuotionis: ꝛ facere illud qđ eſt ſibi ſolatiũ
ꝛ hoc ſi tale precipiť ab illo q̄ potuit hoc iu
ſte ꝑcipere: puta a prelato ſuo: q2 talis obe
dientia facit illud quod ſibi precipiť ita me
ritoriũ/ ſicut eſſet actus ille cõtẽplandi ſine
precepto: ꝛ ita nõ demiť de merito. Verũ-
tñ ſi nõ adderetur circũſtãtia talis obediẽ
tie vľ aliquid aliud equalẽs: nõ eſſet ita me
ritoriũ: veluti facere illud qđ eſt ſibi ſolatiũ
Obiectio prima. ſicut eſſet conſtituere illũ actũ contẽplandi
deũ. Cõtra: ſi talis actꝰ paruus põt fieri
equalens ſic in merito alteri propter circũ
ſtantiã obedientie: ſeqtur ꝙ quicũqꝫ talis
actus minimus cadẽs ſub ꝑcepto/ equiua-
leret tali actui maximo ſine ꝑcepto: ꝛ ita ſe
quitur ꝙ qui faceret ꝓ ſolatio precepto me
Scđa. lius faceret ꝛ plus mereretur ꝙ ſi ſe expo-
neret martyrio. Preterea tũc circũſtantia
obedientie foret infiniti meriti: ꝛ eſſet illud
p qđ hõ infinite mereretur p quẽcũqꝫ actũ
cadẽtẽ ſub obedientia: q2 p omni tali cadẽ
te ſub precepto tenetur ipſe dimittere actũ
ſuũ meritoriũ ꝛ duplũ ad iſtũ ꝛ quadruplũ
Ad primam. ꝛ ſic in infinitũ: ergo ꝛc. Ad primũ dico
ꝙ circũſtantia obedientie facit actum cadẽ
tem ſub precepto magis meritorium. Et vl
tra cõceditur ꝙ nõ eſt aliqs actus ita par-
ui meriti ſine obediẽtia: quin poſſit fieri eq̄
meritorius cũ circũſtantia obedientie: ſicut
q̄cũqꝫ actꝰ ꝑtãcũqꝫ meritorius ſine obedi
entia. ꝛ cõcedo ꝙ aliquis actꝰ q̄ eſt ꝓ ſola-
tio põt fieri ita meritoriꝰ ſicut ſuſtiere mar
tyriũ ſine obedientia: ſi ꝑciperetur alicui ꝙ
nõ ſuſtineret martyriũ: q2 ſic velle nõ ſuſti-
nere martyriũ nõ eſſet meritorium: ſed tñ
in caſu vbi ſi nõ ꝑcipereť martyriũ ab illo
qui poſſet hoc rite ꝑcipere: ꝛ ſolũ ꝑciperet
facere ſibi ſolatiũ: nõ eſſet ita meritoriũ fa-
cere illũ ſolatiũ ſibi ſicut velle ſuſtinere mar
tyrium ſine precepto. Ad ſecundũ dicitur Ad ſecundũ.
ꝙ circũſtantia obediẽtie nõ eſt illud quare
homo infinite meretur p quẽcũqꝫ actũ ca-
dentẽ ſub obedientia: imo eſt dare actũ qui
nõ cadit ſub obedientia meliorẽ ꝛ eq̄ bonũ
Vñ tñ cõcedo ꝙ infiniti meriti põt quicũqꝫ
actus eſſe cadens ſub obedientia: quia non
eſt tanti meriti quin põt duplari et triplari
ꝛ ſic in infinitũ. Et cõcedo ꝙ in caſu ipſe te
netur dimittere aliquem actum meritoriũ
ꝓ impletione talis meriti: ꝛ quadruplũ ad
iſtũ ꝛ ſic in infinitũ. ꝛ tñ ꝓpter hoc nõ ſeq-
tur ꝙ talis actus eſſet infiniti meriti. ver-
bi grã. ſi ꝑcipereť alicui ab illo q̄ hoc poſſet
precipere ꝙ p a menſurã nõ faceret niſi b
actũ meritoriũ. ꝛ ſic in iſto caſu virtute ta-
lis ꝑcepti ipe teneť dimittere aliquẽ actum
meritoriũ aliũ a b: ꝛ actũ etiã in duplo ma
gis meritoriũ: ꝛ in triplo: ꝛ ſic in infinitum
q2 in illo caſu eſſet ſibi demeritoriũ facere p
a menſurã aliũ actũ a b: ꝛ tñ b nõ eſt in infi
nitũ meritorius ex tali precepto. Ad ſecũ ff Ad ſecũdum princi.
dum principale cõtra primã concluſionem
dico vno modo ꝙ illud preceptũ eſt rõnabi
le/ qđ põt trãſgredi p actũ meritoriũ: puta
p vnũ actũ volẽdi mereri actu elicito. tali
ẽm actu q̄ ſic vellet mereri actu elicito con-
tra ꝑceptũ: trãſgrediť ipſe tale ꝑceptũ: ꝛ ta
le velle eſſet ſibi demeritoriũ. Vñ ſic qs vo
lens fornicari/ et ſi nõ fornicet: tranſgrediť
preceptũ de nõ cõcupiſcendo vxorẽ ꝓximi
ſui: ita in propoſito volendo mereri actu eli
cito trãſgreditur illud ꝑceptũ qđ ſibi ꝑcipi
tur nõ mereri actu elicito. Contra: aut vel Obiectio.
le ſic mereri eſt volẽti meritoriũ: vel demeri
toriũ. Si meritoriũ: ꝛ p te tranſgrediť hoc
ꝑceptũ: igiť merẽdo p hoc tranſgrediť pce
ptũ. Si demeritoriũ: tũc ſic. ille actus volẽ
di eſt demeritoriꝰ: ergo ille demeretur actu
elicito: ergo nõ tranſgrediť preceptũ: q2 ni
hil aliud eſt ſibi preceptũ: niſi ꝙ nõ mereať
actu elicito: ꝛ hoc facit; ergo nõ trãſgrediť
preceptũ: igiť. Aliter dicať ad argumentum Rñſio
concedendo cõcluſionẽ illatã: ꝙ aliqđ eſt ꝑ
ceptũ qđ nõ põt tranſgredi: ꝛ ideo non põt
tranſgredi niſi meritorie tranſgrediatur:
cuiuſmodi preceptũ eſt de non merẽdo actu
elicito: illud preceptũ nõ põt tranſgredi: vt
argumentum probat. Contra: quia tunc
ſequitur ꝙ eſſet aliquod preceptum diui- Replica

num:per cuius obſeruationē nō pōt mere
ri:q꞉ ſicut nullus peccat in eo qđ vitare nō
poteſt:per beatū Aug. ſic nec aliq̄s mereť
per hoc quod nō poteſt vitare.ſed per te ne
Confir cellario ſeruat illud preceptū. Cōfirmať:
matur. q꞉ nullus mereť nec demereť in ſe per illud
qđ nō eſt ſibi imputabile:ſed obſeruatio ta
lis p̄cepti nō eſt ſibi īputabilis:exq̄ neceſſa
rio obſeruat: ğ per tale p̄ceptū non pōt q̄s
Rn̄ſio. mereri. Ideo dico alr̄ iuxta opinionē pri
me cōcluſionis p̄ncipalis:ꝙ nō pōt hoc ali
cui precipi rōnabilr̄ ſm legem ſtatutā.ſ. ꝙ
nō mereať actu elicito:q꞉ nullus pōt hoc li
cite velle/ꝙ hoc eſſet ſibi preceptū ſm legē
ſtatutam.Qꝫ aūt hoc nō pōt velle licite/pa
tet:quia nullus poteſt velle licite ſm legem
Ad for ſtatutā proximū ſuū nō mereri actu elicito
mā ar ergo nec de ſeipſo. Et tunc ad argumen
gumēti tū qn̄ dr꞉ tu dormis: ergo nō mereris actu
elicito:cōcedo:ꝛ negatur ꝯn̄a. Hec ꝯn̄a eſt
bona ꝛ ſcita eſſe bona: ergo ſi licite poſſum
velle antecedens:ꝛ ꝯn̄s.quia hec cōſequen
tia eſt bona ꝛ ſcita a te eſſe bona : iſte egit
pn̄iam de pctō ſuo:ergo fuit in pctō: ꝛ lici
te poſſet velle aн̄s: ꝛ nō ꝯn̄s : q꞉ licite poſ
ſum velle penitere de pctō:ꝛ tamen nō poſ
ſum licite velle eſſe in pctō. Ad tertium
BB principale contra primā concluſionē conce
Ad ter do primū quod infertur:ꝙ ille deberet pe
tiū p̄n. nitere:quia vult penitere qn̄ debet penite
re.Et nego qđ vlterius infertur : ꝙ ille de
bet penitere q꞉ implet preceptū: quia lꝫ im
pleat p̄ceptū iuxta formā verboꝝ: propter
hoc nō debet penitere:ſed ꝓpter qđ tranſ
gredič preceptū illud ad intentionē preci
pientis.Ad implendū enī preceptū ſm for
mam verboꝝ/trāſgredič illud p̄ceptū quo
ad intentionē p̄cipientis. Intētio enī preci
pientis in illo caſu nō eſt aliud/niſi ꝙ non
vellet eū penitere: niſi quando debet peni
tere ꝓ alio pctō q̄ ſit illud pctm̄ quod eſt
velle penitere in illo caſu . Et q꞉ iſte in illo
caſu vult penitere:anteq̄ ſit in aliquo pctō
ꝓ quo debet penitere aliquo pctō: iō trāſ
gredič ille preceptū illud ad intentionē p̄
cipientis:ꝛ nō ad virtutē verboꝝ : q꞉ in ea
veritate ille ſolū vult penitere quando de
bet penitere:ꝛ nihil aliud eſt ſibi p̄ceptū. ğ
implet preceptū quoad formam verborū.
Unde concedo iſtam concluſionē:ꝙ eſt ali
quod preceptū/qđ dū adimpletur ad vir
tutem vocis:tranſgreditur ad mentē preci
pientis;cuiuſmodi eſt illud preceptū. Unde
negatur iſta ꝯn̄a : iſte implet p̄ceptum ad
virtutem verboꝝ:igitur nō debet penitere
q꞉ talis penitere debet in illo caſu: q꞉ trāſ
greditur illud p̄ceptum ad intentionē pre
cipientis.Iuxta hoc ſoluitur illud.Ponať
illud ꝙ ſortes ſit p̄latus platonis:ꝛ ꝙ faci
at talem legē ꝙ tenebitur quilibet imple
re p̄ceptum ſuū in a premio ꝛ ſolū tali . Et
ponatur ꝙ ſortes precipiat platoni ꝙ ſtu
deat ſolū circa verū : ꝛ ſtante p̄cepto tali/
ſtudeat plato circa iſtā ꝓpoſitionē : ſortes
non tenetur platoni in a premio.Tūc que
ro an ſortes teneť platoni in a premio tūc
ſic ſtudenti circa iſtā ꝓpoſitionē:an nō? Si
ſic:ergo plato implet preceptū. ꝛ cum n[i]hil
aliud ſit p̄ceptum platoni/niſi ꝙ ſtudeat
circa verū:ergo ſortes tenetur platoni in a
premio: cū plato nō ſtudet niſi circa iſtam
ꝓpoſitionem/ſortes teneť platoni in a pre
mio:ſequitur ꝙ hec eſt vera: ſortes nō te
netur platoni in a premio.Si dicať ꝙ ſor
tes nō tenetur platoni in a premio:ergo cū
plato ſtudet circa aliquā ꝓpoſitionem:ſeq̄
tur ꝙ nō ſtudet circa ꝓpoſitionē veram:ğ
ſortes tenetur platoni in a p̄mio:ꝛ nō tene
tur.quod implicat.Rn̄detur ad hoc admit
tendo totū caſum argumenti. ꝛ tunc vltra
cū queritur an ſortes teneť platoni ſic ſtu
denti an nō? Dico ꝙ nō:niſi aliunde tenea
tur ſibi in a p̄mio q̄ ꝓpter ſtudiū circa iſtā
ꝓpoſitionē.Et qn̄ arguiť. Sortes nō tene
tur platoni in a premio: ğ plato ſtudēs cir
ca iſtā ꝓpoſitionē ſtudet circa verū:ꝯcedo.
Qn̄ tunc arguiť. ğ plato implet p̄ceptū ſor
tis:nego ꝯn̄am.Et hoc accipiendo implere
p̄ceptū/ꝓ implere illud qđ p̄cipitur ad in
tentionem p̄cipientis: ſi intētio p̄cipientis
ſit rōnabilis:q꞉ intentio p̄cipiētis puta ſor
tis ſi ſit rōnabilis:oportet ꝙ ſit talis .ſ. ꝙ
plato ſtudeat circa tale verū/ex cuius ſtu
dio ſequiť ꝙ ſortes teneť ſibi ī a p̄mio.nūc
ex illa ꝓpōne/ſortes nō teneť platoni in a
p̄mio:nō ſequiť ꝙ ſortes teneť platoni ī a
premio:quia in illo caſu ſortes nō tenetur
cuiq̄ implenti p̄ceptum ad virtutē verbo
rum in a premio. Et hoc q꞉ licet implet pre
ceptum ad virtutē verboꝝ : non tamen ad
mentem p̄cipientis.Per iſtud ſoluitur ſo
phiſma cōmune de tranſeunte pontē:quia
ponatur ꝙ oīs dicēs verū/tranſeat pontē;
ꝛ dicat ſortes iſtā : non tranſibo pontem.
Tunc queritur vtrū dicat verū an falſum?
Hic dicitur ꝙ ſi dicat verū dicendo ſic:non

tranſibo pontē:nō ꝓpꝰ hoc ſequitur ꝙ trāſi
bit pontē. ⁊ cā ē:q: ſi ꝓceptū eſt rōnabile
ſiue admiſſibile:opꝫ ꝙ q̄libet dicēs verum
ex cuiꝰdicto ſeq̄r ꝙ ſic dicēs trāſibit pōtē:
ꝙ ſolū talis trāſeat pontē:ſꝫ ſic dicēs:non
tranſibo pontē: etſi dicat verū:nō tamē di-
cit aliqđ verū ex quo formalr pōt inferri
ꝙ tranſibit pontē:q: nūꝙ vnū oppoſito
rū ſequitur formaliter ex altero. Per hoc ēt
ſoluitur ſophiſma cōe:ponatur ꝙ oīs dicēs ve
rū habebit decē:⁊ dicat ſortes:non habe-
bo decē:ſoluitur recte eodē mō ſicut prius:
q: ꝙuis ſortes ſic dicēdo diceret verū:nō
tn̄ ſequitur ꝓpꝰ hoc ꝙ habebit decē. Un̄ in
oībus talibus ad hoc ꝙ ꝓceptū ſiue poſi-
tū ſit rōnabile:opꝫ ꝙ limitetur. Ubi grā de
trāſeūdo pōtē:ſi ponatur ꝙ oīs dicēs verū
tranſibit pontē:ſi illa ꝓpoſitio dꝫ admitti
tāꝙ rōnabilis:opꝫ ꝙ limitetur ad ſolū tale
verū:ex quo dicto ſequitur ꝙ tranſibit pon-
tē. Et ſicut dr̄ de iſto:dicendū eſt de oībus
alijs cōſimilibus. Un̄ ſi arguitur ſic. Oīs di-
cēs verū tranſibit pontē:ſortes dicēs nō
trāſibo pontē dicit verū.ergo ſortes dicēs
nō trāſibo pontē trāſibit pontē. Dr̄ ꝙ diſ
curſus ille non valet illo caſu poſito:q: ly
verū in minore ſupponit ꝓ aliquo ꝓ quo
nō fit diſtributio in maiore:iō variatur me-
diū:⁊ eſt fallacia accidentis.ergo. Con

Cōtra ſcđam cōclu. punct. Arguitur pri mo.

tra ſecundā concluſionē principalē arguo
ſic. Quia aliq̄d qđ non pōt q̄s licite velle
ſm legē ſtatutā abſq̄ hoc ꝙ eſſet ſibi pre-
ceptū:pōt rōnabiliter ꝓcipi:q: nullus pōt
licite mentiri:ex quo mentiri eſt peccatū:⁊
tn̄ mentiri poſſit ſibi precipi. Patet:q: q̄c-
q̄d rōnabiliter fieri pōt in caſu:rōnabili-
ter pōt ꝓcipi:ſed aliquis in caſu rōnabili-
ter ⁊ cū bona ꝯſciā pōt mētiri:ergo pōt ſibi ꝓ
cipi. Aſſumptū ꝓbatur:q: ponatur ꝙ ſortes
ſit tm̄ in vno pctō:puta in a pctō:⁊ veniat
ad confeſſionē: ⁊ dicat ſe eſſe in aliq̄ pctō
ab a:ille cōtra conſciām ſuā dicit ſe eſſe in
pctō ab a:⁊ per ꝯn̄s ille mentitur:⁊ tn̄ rō-
nabiliter ⁊ bona conſcientia dicit ſe eſſe in
pctō:⁊ per ꝯn̄s bona ꝯſcientia mentitur. Et
arguitur ſic. Iſte cōtra conſciām ſuā dicit ſe
eſſe in aliquo pctō ab a: igitur ſortes in il-
lo caſu ſcit ſe dicere ꝯ ꝯſciām ſuam: cū ſcit
ſe nō eſſe in aliquo pctō ab a. ⁊ p ꝯn̄s hoc
aſn̄s eſt ſcitū a ſorte dicēte ꝯ ꝯſciām:ergo ꝯn̄s
eſt ſcitū ab eo: ⁊ per ꝯn̄s non dicit contra
ꝯſciām ſuam ſe eſſe in aliquo pctō: ex quo
ſcit ſe eſſe in aliquo pctō. Secundo arguitur

Sc̄do.

ſic. Nullus pōt licite velle occidere innocē-
tem ſm legem ſtatutā:⁊ tn̄ hoc pōt ſibi pre
cipi. probo ⁊ arguo ſic. Iſte iudex pōt licite
velle occidere innocentē ſm legē ſtatutam:
quē tamen ſcit innocentē:ergo hoc pōt ſibi ꝓ-
cipi. Conſequētia eſt bona: ⁊ aſn̄s eſt verū:
igitur ꝯn̄s. Qz aſn̄s ſit verū arguitur ſic. Iſte
ꝓcedit ſm allegata contra ſortem quē ſcit
innocentē:ergo occidit eū. Probatur:q: ta
lia ſunt allegata ꝓ quibus ſortes dꝫ mori
ſm legem ſtatutā. Hec ꝯn̄a eſt bona: ſcita
a te eſſe bona:⁊ aſn̄s pōt licite eſſe volitum:
ergo ⁊ ꝯn̄s. Qz ꝯn̄a ſit bona patet manife
ſte:quia procedere ſm allegata in illo caſu
contra ſortem,non eſt niſi occidere ſortem:
ex quo talia allegātur ꝓ quibus debet mo
ri ſm legem ſtatutam. Qz aūt poteſt eſſe li
cite volitū a tali iudice,patet de facto:eccle
ſia ꝓcedit contra innocentē ſm allegata in
multis effectibus excōmunicando ⁊ condē
nando morte: quod non faceret niſi eſſet li
citum:ergo ꝯn̄s poteſt eſſe licite volitum:⁊
per ꝯn̄s pōt precipi. Qz aūt hec ꝯn̄a ſit bo-
na:licite poteſt velle antecedens: ergo ⁊ cō
ſequens. Et hec eſt conſequentia bona:ſci-
ta a te eſſe bona:patet ex quo cōſequens nō
eſt minus licitum ꝙ aſn̄s: ⁊ tamen aſn̄s eſt
cauſa ꝯn̄tis:ſequitur ꝙ poteſt velle ꝯn̄s ſicut Tertio.
aſn̄s. Tertio ſic. Nolle peccare eſt licitum
ſm legem ſtatutam: ⁊ tamē peccare poteſt
ſibi precipi rationabiliter. Quod ꝓbatur.
Ponatur ꝙ plato ſit in extrema neceſſitate:
⁊ occurrat ſorti diuiti: ⁊ habeat ſortes fir-
mā ꝯſciām ꝙ nō ſit ſubueniendum plato-
ni:iſta ꝯſciā ſtante poteſt ꝓcipi ſorti ꝙ ve-
lit ſubuenire platoni in illo caſu neceſſita-
tis poſito. Tunc arguitur ſic. Velle ſubue-
nire platoni poteſt ſorti precipi:⁊ velle ſub
uenire platoni eſt in ipſo ſorte pctm̄ morta
le:ergo peccatum mortale pōt ſor. precipi.
Quarto ſic. Nullus poteſt licite velle eſſe Quarto.
deus qui eſt alius a deo ſm legē ſtatutā:
q: ideo primus angelus cecidit: ⁊ cum hoc
pōt ſibi ꝓcipi,puta ꝙ velit ſe eſſe deū: q:
nō maior ratio videtur de vno impoſſibili
ꝙ de alio:ſed aliquid ſimpliciter impoſſibi
le pōt ſibi ꝓcipi:ergo. Probatur minor:q: ad
hoc ꝙ aliquid ſit rōnabiliter ꝓceptum: ſuf
ficit ꝙ ſit aliquid tale qđ pōt implere vel-
le:licet non poſſit actualiter ponere in effe-
ctum qđ ſibi precipitur: q: voluntas repu-
tatur ꝓ facto. aliter enim abdicatio oīum
diuitiarū diminueret de merito: q: reddit

hoīem impotentē ad exequēdū: ex quo ſic
poteſt ſibi p̄api rōnabilr̄ ꝙ poſſit velle il⸗
VD lud facere ſi poſſet. Ad primū rn̄deo ⁊ di
Ad pri co ꝙ nō eſt rationabile ꝙ aliq̄s mentiatur
mum. ſm̄ legē ſtatutā: tn̄ pōt tale p̄ceptū imple⸗
re ſi detur. Et qn̄ arguit̄ ꝙ aliq̄s bona con
ſcientia pōt mentiri ⁊ rōnabilr̄: per illū ca⸗
ſum de ſorte: ꝙ ſortes ſit tm̄ in vno peccato
puta in a pctō. Et ponat̄ ſilr̄ ꝙ vadat ad cō
feſſionem: ⁊ dicat ſe eſſe in aliquo peccato
ab a: tunc dico ꝙ eſt in aliquo pctō ab a: q̄
dicit cōtra cōſciētiā. Et quādo arguit̄ vltra
Sortes cōtra ↄſciētiā ſuā dicit ſe eſſe ī ali⸗
quo pctō ab a. Hec cōſequētia eſt bona: ſci
ta a te eſſe bona: ⁊ ab eo ſcit̄ añs: ergo ⁊ cō
ſequēs: ⁊ p̄ cōſequēs nō dicit ſe eſſe in ali⸗
quo pctō ab a. Dico ꝙ illa conſequētia eſt
bona: ſtā te tamē illa cōſequētia nō iſta cō⸗
ſequētia eſſet bona ſcita a te eſſe bona: ⁊ cū
hoc añs eſt licitū ab eo: quia tūc cōſequens
eſſet licitum ab eo. ſ. ꝙ eſſet in aliq̄ pctō ab
a. Et ſi querit̄ a me vtrū ſortes dicat ſe eſſe
in aliq̄ peccato ab a: an nō? Dicit̄ ꝙ nō. im⸗
mo impoſſibile eſt iſto poſito ꝙ h̄ ſciat ſtan
te prima conſcientia. Et ſi adhuc arguitur.
Contra: ſi ſortes ſcit ſe dicere cōtra cōſcien
tiam iſto caſu poſito: hoc ſatis eſt poſſibile:
nec repugnat ꝙ ſciat ſe dicere cōtra cōſciē
tiam ſuā: ſed tūc neſcit conſequētiā valere:
ſicut ego dico me eſſe in peccato alio ab a cō
Obie⸗ tra conſcientiam meā: ergo ſum in alio pec
ctio pri cato ab a. Cōtra iſtā reſponſionē ponat̄
ma. caſus ꝙ ſit vnus magnus theologus qui
non habet conſcientiam niſi de vno pecca⸗
to: puta ab a: ⁊ veniat ad confeſſorē ſuum.
Tūc quero vtrū iſte pōt dicere cōtra ↄſcien
tiam ſuam ſe eſſe in aliq̄ pctō ab a: an non?
Si ſic: tunc arguit̄ ſic. Iſte dicit contra con
ſcientiā ſuā ſe eſſe in aliquo pctō ab a: ⁊ per
conſequēs ſic dicēs habet illā conſciētiam
ꝙ nō eſt in aliq̄ peccato ab a: aliter em̄ non
diceret contra conſciētiā ſuā: ⁊ dūmodo ſic
dicit: hec conſequētia eſt ſcita a ſe eſſe bona
ex quo eſt magnus theologus: dico contra
conſciētiā me eſſe ab a in aliq̄ peccato. ergo
ſum in aliquo peccato ab a. Et antecedens
eſt verum: ex quo dicit ſe eſſe in aliquo pctō
ab a: ergo ⁊ ↄñs. Si nō poteſt dicere cōtra
conſciētiam ſuā iſtā: ſequitur ꝙ aliq̄s habe
at cōſcientiā vnā: contra quam nō pōt dice
re: qd̄ non videt̄ conueniēs: q̄ ita poſſibile
eſſet ꝙ aliq̄s haberet vnā conſciam q̄ po⸗
teſt neceſſitari: quia nō videt̄ plus poſſibi⸗
le ꝙ poſſit neceſſitari ↄ vnā q̄ ↄtra aliam.
Scd̄o ſic. Iſte theolog⁹ pōt ſic cōfeſſori Scd̄o.
ſuo dicere: ſum in pctō aliq̄ ab a: q̄uis ha⸗
beat cōſciētiā ꝙ non ſit in pctō ab a. ponat̄
g̊ ꝙ ſic dicat: aut igit̄ dicit ↄ conſciam in ſic
dicendo aut nō. Si ſic: habet̄ p̄poſitū. Si
nō: cōtra. talis dicit ↄ cōſciam ſuā: ergo ⁊c.
Ad primū dico ꝙ talis theolog⁹ nō di⸗ Rn̄ſio
cit ↄ conſciam illā ipſa cōſciētia ſtāte: q̄ im ad pri⸗
poſſibile eſt ſtāte illa cōſciētia/ ꝙ ſic dicen⸗ mā ob
do ſe eſſe in aliquo pctō dicat ↄ cōſcientiā iectio⸗
iſtā qua iudicat ſe non eſſe in aliquo pecca⸗ nem.
to ab a ipſa cōſcia ſtāte: q̄ ſtatim ſic dicen⸗
do deſtruitur iſta conſciētia qua iudicat ſe
non eſſe in aliq̄ peccato ab a: ita ꝙ in tali
magno theologo non ſtat ſil̄ ꝙ ſic dicat: et
ꝙ habeat vnā conſciam ↄ quā eſt impoſſi
bile ſic eū dicere ipſa ſtante: ſtāte etiā cōſcia
q̄libet. nec ſequit̄: nō pōt dicere contra iſtā
cōſciam: g̊ nec contra aliquā aliā: q̄ in ſic di
cēdo generatur in eo alia conſciētia: ⁊ ideo
impoſſibile eſt ꝙ dicat cōtra iſtā conſciam
primā ipſa ſtāte: q̄ ſic ſil̄ haberet conſcien⸗
tias oppoſitas: qd̄ nō eſt dandū: alie tamē
ſunt: ⁊ ſi homo dicat cōtra eas: non genera
tur in eo cōſcia oppoſita: cuiuſmodi eſt iſta
conſcientia qua quis iudicat nō eſſe forni⸗
candū: non tn̄ in eo generat̄ conſcientia op
poſita ex eo ꝙ ſic dicit: ideo non ſequit̄: nō
pōt in caſu iſto nō dicere contra conſciam
iſtā: g̊ nec cōtra aliquā aliā. Ad ſcd̄m cōce Ad ſe⸗
do ꝙ talis theolog⁹ habēs talē conſciētiā cundā.
pōt ſic dicere ſe eſſe in aliq̄ pctō ab a ipſa
ſtante: ⁊ cū hoc ſtāte dū talis theolog⁹ ſci⸗
at ꝙ dicēs cōtra cōſciam peccat in ſic dicē⸗
do. nec eſt poſſibile ꝙ talis theologus di⸗
cat oppoſitū dictato p̄ talē conſciam q̄ iudi
cat ꝙ non eſt in aliq̄ peccato ab a: q̄ ſtatim
eo ipſo quo dicit/ deſtruit̄ iſta cōſcia q̄ iudi
cat ſe non eſſe in aliq̄ pctō ab a: et generat̄
in eo conſcia oppoſita: qua iudicat ſe non
eſſe in aliq̄ pctō ab a: ſed non ſtat ſil̄ ꝙ di⸗
cat oppoſitū hm̄oi conſcie durante modo
illa cōſcia: cū hoc ꝙ ſciat ſe peccare in dicē⸗
do aliq̄d cōtra cōſciam: q̄ ſequitur tunc vt
deductū eſt: ꝙ ſimul haberet conſcias op⸗
poſitas. Sed hic eſt dubium nūquid talis
theologus poteſt ſcire ſe peccare in ſic dicē
do ꝙ nō eſt in alio peccato ab a. Dicitur ꝙ
ſic. Et tūc q̄rit̄ vtrū hoc poteſt ſcire cōſcien⸗
tia iſta amota qua iudicaret ꝙ nō eſt in ali
quo peccato ab a an illa ſtante? dicit̄ ꝙ illa
amota ⁊ nō ſtāte. Et q̄ñ illa ſtante nō pōt

hoc ſcire pꝫ:qꝛ tūc haberet ꝯſciētias opꝑ poſitas:ꝗ opꝫ ꝙ hoc ſciat conſcīa amota. Cōtra:qꝛ tūc ſciret ſe peccare in dicēdo verū cū cōſciētia:quia talis dicit verū ſic dicēdo:⁊ hoc bene ſciret:⁊ nihil aliud ꝗꝫ verū. Dico ꝙ iſto caſu poſito iſte in ſic dicendo non diceret verū. Et cauſa eſt ꝗre dicit falſum: qꝛ hoc verbū peccatū in ſuo dicto non pōt ſupponere pro ipſomet dicto quo dicit ſe eſſe in aliꝗ̄ peccato ab a:qꝛ pars nō poteſt ſupponere ꝓ toto cuius eſt pars:et qꝛ nō eſt aliqꝺ aliud pctm̄ pro quo pōt illud vnū pctm̄ ſupponere in aliꝗ̄ ꝓpoſitione ſic dicta a ſorte:cū dicit ſe eſſe in aliquo peccato ab a: ideo ſuū dictū eſt falſum: cū dicit ꝙ eſt in alio peccato ab a. Qꝛ autem pars nō pōt ſupponere pro toto cuius eſt pars patet:qꝛ alr̄ ſequiť ꝙ contradictoria eſſent ſimul falſa:qꝛ ſi ſortes dicat illā:hoc eſt falſum:demōſtrādo ipam ꝓpōnē:⁊ cū hoc dicat contradictionē illius hoc non eſt falſum. Sit prima a:⁊ ſecunda b:⁊ tunc a eſt falſum:vt patet.⁊ ꝙ b ſit falſum patet qꝛ ſupponit ꝓ a:ergo ⁊c. Preterea in alijs ꝙ in inſolubilibꝰ pars nō poteſt ſupponere pro toto cuiꝰ eſt pars. Et ſi ſic; ſequitur ꝙ aliꝗ̄ pars eſſet vera:que nō poſſet habere cōtradictionē falſam:vt patet de illa ꝓpoſitione ſi ſit vera:oīs ꝓpoſitio eſt vera. Preterea accipio iſtā ꝓpoſitionē mentalē: oīs intētio materie quā non intelligo alia intētione/eſt in mente mea. hec eſt vna ꝓpoſitio ſi formeť in mente mea:⁊ tamē nō poteſt ſupponere pro ipſa tota ꝓpōne: qꝛ ſi ſic:tūc illa ſingularis in mēte erit vera: in qua demōſtrať hec ꝓpō:⁊ ita hec ſingularis eſſet vera.hoc intelligo qꝺ nō intelligo alia intellectione ⁊c.demonſtrando aliquā ꝓpoſitionē nullo mō pōt dare:qꝛ eo ipſo ꝙ ego demonſtro illā:intelligo iſtam alia intellectione ab ipa;puta ꝑ ipm ꝓnomen demonſtratiuū:⁊ ꝑ ꝯñs demonſtrando illā vniuerſalē illa ſingularis includit cōtradictionē. Preterea ens infinitū ſignificat oīa entia:⁊ tamen ſupponit pro deo.

II Primū correlariū. Ex iſto infero ꝓpōnes correlarias. Pria eſt ꝙ pars ꝓpōnis non pōt ſupponere ꝓ cōtradictorio ad illam ꝓpoſitionē cuiꝰ eſt pars:patet:qꝛ ad hoc ꝙ aliꝗ̄ ꝓpōnes ꝯdicant inter ſe:oportet ꝙ termini ꝓpoſitionū ſupponāt ꝓ eodē:cū ꝗ terminꝰ ꝓpōſnis nō pōt ſupponere ꝓ tota illa ꝓpone cuiꝰ eſt pars:nec terminꝰ illiꝰ propōnis ꝗ̄ cōtradicit pōt ꝓ illa ſupponere:et ita terminus vniꝰ partis cōtradictionis non pōt ſupponere pro altera parte cōtradictionis ab illa parte cuiꝰ ille terminꝰ eſt pars. nec etiā pars ꝓpōnis pōt ſupponere reſpectu hmōi termini verū/ꝓpōne ſignificante illam ꝓpōnē cuiꝰ illa eſt pars eē falſam:immo etiam multi dicūt ⁊ forte bene/ꝙ pars ꝓpōnis nō pōt ſupponere cōuertibilr̄ pro toto.

KK Scḋm correlarium. Scḋm correlariū:ꝙ due ꝓpōnes oīno ſiles in voce ſic ſe habēt ꝙ vna eſt vera altera exiſtēte falſa:ſicut pꝫ:ſi ſortes dicat hāc ꝓpōnē ſortes dic̄ falſum:⁊ nihil aliud tūc hec propō dicta a ſorte eſt falſa:qꝛ nihil eſt aliud dictū a ſorte ꝓ ꝗ̄ pōt iſte terminꝰ falſum ſupponere in ſuo dicto:cū iſte terminus falſum in ſuo dicto nō pōt ſupponere ꝓ toto illo dicto cuiꝰ eſt pars:vt ꝓbatū eſt. Et qꝛ nullū eſt aliud falſum pro ꝗ̄ pōt iſte terminꝰ falſum ſupponere qꝺ ſit dictum a ſorte:iō illud falſum dictū eſt falſum:⁊ tñ ſi plato dicat ꝓpōnē cōſimilē:ſic dicendo/ſortes dicit falſum:plato ſic dicēdo dicit verū: qꝛ ſic eſt totaliter ſicut ſignificať ꝑ ꝓpōnē platonis.

ZZ Tertiū correlarium. Tertia cōcluſio ſequēs ex immediate p̄cedēti ꝙ aliꝗ̄ ꝓpōnes apparēt cōtradictorie:⁊ tñ nō ꝯdicūt; qꝛ ꝓpōni dicte a platone ꝗ̄ eſt/nullū falſum dr̄ a ſorte: videtur ꝯdicere ꝓpō dicta a ſorte que eſt:falſum dicitur a ſorte:⁊ tamē nō ꝯdicunt: qꝛ ad hoc ꝙ ꝓpōnes cōtradicāt/oportet ꝙ termini vniꝰ partis ꝯdictionis ⁊ partes alterius ꝯdictionis ſupponāt ꝓ eodē. qꝺ non eſt in ꝓpoſito:qꝛ iſte terminꝰ falſum in ꝓpoſitione illa que cōtradicit ꝓpōni dicte a platone:ſupponit ꝓ iſta ꝓpōne falſa dicta a ſorte:ſicut facit in ꝓpōne dicta a platone ſed in ꝓpōne dicta a ſorte iſte terminꝰ falſum nō ſupponit ꝓ illo falſo dicto a ſorte cuius eſt pars:ergo nō ſunt cōtradictorie.

MM Quartū correlariū. Quarta eſt:ꝙ hec cōſequētia non valet de forma:eſt totaliter a parte rei ſicut ſignificat hec ꝓpō dicta a ſorte:ſortes dicit falſum:igiť eſt vera.quia iſta ꝓpō ſic dicta a ſorte/nihil aliud ſignificat niſi ꝙ falſum dr̄ a ſorte: ⁊ ſic eſt in re totaliter ſicut per illā ſignificať:⁊ tamē iſta ꝓpō nō eſt vera: qꝛ predicatū non eſt alicubi ꝓ quo ſubiectum ſupponit. His cōcluſionibus leuiter poteſt patere quid ſit dicēdū ad alia inſolubilia. Primo cū arguiť de iſto cōi inſolubili: ponať ꝙ ſortes dicat iſtā propoſitionē:ſortes dicit falſum ⁊ nihil aliud:⁊ cū hoc pono ꝙ

hec ꝓpõ nihil aliud ſignificat niſi ꝙ ſortes dicit falſum. Tūc q̄rit̄ vtrū ſortes dicat verū an falſum? Dico ꝙ ſortes dicit falſum: ⁊ cā eſt: q2 aliter eſt ex parte rei q̄ iſta ſignificat. q2 ipſa ꝓpoſitio ſic dicta a ſorte nihil aliud ſignificat niſi ſortē dicere falſū: ⁊ ſic eſt: ⁊ tamē hec ꝓpõ eſt falſa: q2 nullū falſū eſt quod dictū eſt a ſorte: pro quo põt predicatum verificari de ſubiecto: quod requirit̄ ad veritatē ꝓpoſitionis affirmatiue: ſicut eſt iſta: ſortes dicit falſum: nā iſte termin⁹ falſum eſt pars: vt pꝫ ex prima cõcluſione q2 nullū aliud falſum dicitur a ſorte ꝑ quo poſſit iſte termin⁹ falſum in iſta ꝓpoſitiõe ſupponere. Cõtra. Si iſta ꝓpoſitio dicta a ſorte eſt falſa: ergo hec eſt vera: hoc falſum dicit̄ a ſorte: demõſtrando hoc dictū a ſorte Tūc arguit̄ ſic. Hoc falſum dicit̄ a ſorte: ergo falſum dicit̄: iſta cõſequētia eſt bona: et antecedēs verū: ergo ꝯñs: ⁊ ꝯñs eſt dictū a ſorte: ergo illud cõſequens dictū a ſorte eſt verū: et per cõſequēs illud dictū a ſorte nõ eſt falſum. Ad illud dicit̄ ꝙ ſi cõſequēs huius conſequentie ſit iſta propoſitio dicta a ſorte: dico ꝙ cõſequētia nõ valet: q2 vt dictum eſt in propoſitiõe dicta a ſorte iſte terminus falſum nõ ſupponit ꝑ illa ꝓpoſitione dicta a ſorte. Ex quo manifeſte ſequitur ꝙ illa cõſequentia non valet: ſi conſequēs eſt illa propoſitio dicta a ſorte: q2 ad hoc ꝙ conſeq̄ntia ſit bona: oportet ꝙ termini ſupponant pro eodem: ⁊ maxime vbi arguitur ab inferiore ad ſuperius vt in propoſito. Si autem conſequēs ſit alia ꝓpoſitio q̄ dicta a ſorte puta illi ſimile: concedo conſequentiam ⁊ conſequēs: ⁊ negatur qđ infertur ꝙ hoc conſequens eſt dictum a ſorte: quia illa ꝓpoſitio que eſt conſequens in illa cõſequentia: non dicitur a ſorte: ſed eſt ſibi ſimile. Et ſicut pꝫ in tertia propoſitione: due ꝓpoſitiones omnino ſimiles poſſunt eſſe ꝙ vna ſit vera et alia falſa.

NN Ad ſecundū pnci. 3 ſecūdā concluſionem

Modo reſpondeo ad ſecundū principale contra ſecūdam concluſionē: iuxta quā pono aliquas ꝓpoſitiones.

Prima ꝯcluſio

Prima eſt ꝙ nõ eſt ſententia eccleſie ꝙ iudex poteſt licite procedere ſecundū allegata quandocū ſciat oppoſitum verum: quicquid dicāt iſti canoniſte: q2 ſi ſic: ſequit̄ ꝙ eccleſia iudicaret ꝙ homo ſecundū legē illā poſſet in caſu licite facere oppoſitū huius quod dictat ſibi conſcientia: quod non eſt cõcedendum de eccleſia.

OO Scđa ꝯclo.

Secūda: ꝙ licite poteſt procedere ſecundū allegata contra innocentē ſi neſciat eum eſſe innocentē: q̄uis habeat credulitatē et credat eū eſſe innocētē: q2 licite põt deponere credulitatē ⁊ ꝓcedere ſcđm allegata: dūmõ habeat iſtō ꝙ ſemꝑ nollet ꝓcedere cõtra eū ſm allegata: ſi ſciret illa allegata eē falſa: q2 talis nollet male facere aliquo modo ſic ſententiando: ſi igitur male faceret pctm̄ nolēdo: peccaret ⁊ inuite peccaret: ⁊ per hoc pꝫ ad rationem.

PP Ad tertium.

Ad tertiū concedo ꝙ velle peccare nõ eſt licitū: ⁊ ideo nõ poteſt licite alicui precipi. Ad argumentū i oppoſitū: illo caſu poſito cõcedo ꝙ tenetur ſubuenire platoni: q̄uis habet cõſciam ꝙ nõ ſit ſibi ſubueniendū. Et cū arguit̄ vltra: ergo ꝙ ſortes ſic velit põt precipi ſibi ſtante cõſcientia ſortis. cõcedo. ⁊ ad formā in oppoſitū que ꝓbat ꝙ pctm̄ põt ſorti precipi: concedo: quia ponatur ꝙ pcipitur ſorti ꝙ haberet vnum velle ſubueniēdi platoni: qđ foret a grad⁹: tunc ſi ſortes eliciat tale velle ſtante cõſcientia ſua: peccat in ſic volēdo. Arguitur tunc ſic. Hoc velle põt ſibi precipi: hoc velle eſt pctm̄: q2 cõtra ꝯſciam: ergo pctm̄ eſt ſibi p̄ceptū: ⁊ ꝑ ꝯñs in illo caſu pctm̄ poteſt ſibi p̄cipi. In caſu tñ argumēti pctm̄ nõ pcipit̄ q2 nullū tale velle precipit̄: lꝫ precipitur ſibi ꝙ velit ſubuenire platoni: vnde in illo caſu deus precipit ſibi velle aliquod: nullū tamē velle ſibi precipit: ⁊ ideo nullū pctm̄ ſibi p̄cipit: ⁊ per cõſequēs nullū peccatū ſibi precipitur.

Obiectio.

Cõtra: ex iſta rñſione ſeqt̄ur ꝙ in caſu ſortes tenetur ad pctm̄ ſcđm legē ſtatutā: q2 ponat̄ ꝙ ſortes habeat conſciētiā prius dictā. ſ. ꝙ in nullo modo eſt volendū ſubuenire platoni: ⁊ ꝑ te illa cõſcientia nõ obſtante põt ſibi precipi ꝙ velit ſubuenire platoni: ita ꝙ volitio ſua ſit a gradus: ⁊ volo ꝙ ſortes eliciat iſtā volitionē in a gradu ſtante ſua conſciētia. Arguitur tunc ſic. Ad iſtā volitionē tenetur: iſta volitio eſt pctm̄: igitur tenetur ad pctm̄.

Rñſio.

Rñdet̄ negādo diſcurſum: q2 in tertia figura cõcluſio eſt indirecta. vñ cõcluſio que debet inferri eſt iſta: ad peccādū tenet̄: põt etiā cõcedi ꝙ in caſu tenetur ad pctm̄: q2 ad illud qđ eſt p̄ceptū: nõ tñ ꝓpter hoc tenetur peccare: q2 licet in caſu ſortes tenet̄ ad pctm̄: tenetur tñ facere ꝙ illud ad quod ſic tenet̄ non eſt peccatū: quia tenet̄ deponere cõſciētiam iſtā ex qua conſciētia hoc eſt peccatū: et ꝑ conſequens nõ tenet̄ peccare: licet in caſu bñ cõcedit̄ ꝙ tenet̄ ad pctm̄: ideo põt cõcedi ꝙ pctm̄ po

teſt ſibi precipi: nō tñ peccare:q2 pctm̄ pōt
licite ⁊ bene fieri maxime qđ poteſt eſſe pec
catum:ſed tunc non eſſet illud pctm̄:ſed ꝙ
hō peccet nullo modo poteſt bene fieri: et
ideo ſm legē ſtatutā tam illud qđ eſt pecca
tum/ꝙ̄ illud qđ poteſt eſſe peccatū/pōt ſibi
precipi:ſed peccare non:q2 non pōt p̄cipi ꝙ
hō peccat:q2 iſta duo nōia pctm̄ et peccare
idē penit⁹ ſignificāt:ideo ſi vnū non poteſt
QQ p̄cipi:nec reliquū. Ad quartū cōtra ſecū-
Ad q̄rtum. dā cōcluſionē cōcedo: ⁊ dico ꝙ eſſe deū nō
pōt alicui rationabiliter p̄cipi ſm legē ſta-
tutam:ſicut nec quodcū ꝗ impoſſibile pōt
p̄cipi:ſaltē ſcitū eſſe impoſſibile: q2 p̄ceptū
eſſet irrōnabile p qđ preciperet: quia bene
ſciret ꝙ nō poteſt implere:cuiuſmodi prece
ptum eſt hoc preceptū p quod preciperetur
Obiectio prima. alicui fore deū. Cōtra. Omne preceptū ta
le eſt rōnabile/p qđ cōtingit hoīem mereri
vel demereri: volēdo illud vl' nolēdo illud.
ſed per tale preceptū p quod tibi p̄ciperet
ꝙ eſſes de⁹:p̄ciperet tibi aliqđ p qđ poſſes
mereri vel demereri: q2 hoc fecit prim⁹ an-
gel⁹ qui demerebať circa hoc:ergo tale pre
Confirmatur. ceptum eſt rōnabile. Cōfirmať: q2 ad hoc
ꝙ aliqs mereť circa aliqđ ſibi preceptum:
nō oportet ꝙ illud qđ ſibi p̄cipiť ſit in ſua
ptāte:ſicut pt3 de p̄cepto Abrae de imola-
tione filij ſui:licet nō fuerat in ptāte ſua eū
imolaſſe:quia ſi de⁹ occidiſſet eū in via:vel
ſi de⁹ noluiſſet cōcurriſſe cū Abraā ad actū
imolādi filiū ſuū:adhuc nō minus meru-
iſſet in volendo cōformiter ad p̄ceptū diui
Obiectio ſecunda. num: volēdo.ſ.imolaſſe filiū ſuū. Preter-
ea aliqđ eſt premiādū de facto/qđ nō eſt in
ptāte hoīs: ergo hō pōt mereri circa iſtud
quod nō eſt in ptāte ſua:q2 propter hoc ꝙ
homo habet maiora naturalia/ eſt ipſe pl⁹
premiādus:q2 ex hoc ꝙ habet perfectiora
naturalia/ipſe pōt pfectiorē actū elicere:et
per conſequēs eſt dignus maiori premio.
Tertia Preterea aliquid p̄cipiť hoī de facto/qđ
nō eſt in ptāte ſua:puta ꝙ opeť oēs actus
ſuos in charitate ſiue in grā: ⁊ ꝙ ſic opere
tur in gratia nō eſt in ptāte ſua:q2 non pro
iſto tpe pro quo eſt in culpa: ergo aliqđ qđ
non eſt in ptāte hoīs/poteſt ſibi p̄cipi:ergo
⁊ quodcūꝗ qđ nō eſt in ptāte ſua. Pro ſo
RR lutione iſtorū ponēde ſunt alique ꝓpoſitio
Cōcluſio prīa rūſiōis nes. Prima eſt:licet aliqđ impoſſibile po
teſt tibi precipi ſm legē ſtatutā:hoc tamen
impoſſibile te fore deū nō poteſt tibi ratio-
nabiliter precipi ſm legē ſtatutā; patet;qa
nō pōt hoc licite velle ſm legē: ergo nec li-
cite precipi. Preterea ex iſto p̄cepto contin
git te ſolū demereri: ⁊ nullo modo mereri.
Secūda ꝓpoſitio:ꝙ nullum ſimpliciter SS
impoſſibile poteſt alicui precipi ſcitū ab eo Scđa
eſſe impoſſibile. Patet:quia ille cui datur ꝯcluſio
preceptū iſtud: nō poteſt rationabilr velle
facere:ergo nec hoc poteſt ſibi rōnabiliter
p̄cipi. Conſequētia pt3: ⁊ antecedēs eſt no-
tū: q2 null⁹ poteſt efficaciter velle illud qđ
bene ſcit ſe nō poſſe exequi: q2 ſi ſic:poſſem
laborare efficaciter ad iſtud exequēdum qđ
ſcirem me nullo modo poſſe exequi: qđ nul
lus ſane mentis diceret. Tertia propoſi- TT
tio:ꝙ oē illud preceptū per qđ p̄cipiť mihi Tertia
aliqđ poſſibile p naturā qñ preceptū mihi ꝯcluſio
dať:ꝙ̄uis iſtud fiat mihi poſt īpoſſibile an
temp⁹ impletionis precepti: nō ꝓpter hoc
erit illud preceptū irrōnabile: ⁊ hoc ſi iſtud
ſingulare ſub quo cadit p̄ceptū/ ſit tale qđ
ego poſſum licite hoc velle ſm legē ſtatutā
Probať: q2 per tale p̄ceptum non obligor
ad aliqđ pctm̄:nec ad aliqđ mihi impoſſibi
le:ergo eſt rationabile. Nā ſi Abraam dum
fuerat in eūdo ad imolādū filiū ſuū:fuiſſet
occiſus a latronib⁹:tūc fuiſſet ſibi impoſſi-
bile immolaſſe filiū ſuū: ⁊ tñ preceptū illud
de imolādo filiū ſuū nō min⁹ fuiſſet ratio-
nabile/ꝙ̄ pro tunc qñ p̄ceptū illud dabať.
Ex iſta ꝓpoſitione ſequiť ꝙ aliqđ p̄ceptū Correlarium
eſt rōnabile ⁊ cōpoſſibile:q2 illud obligat ꝓ
illo tpe ꝓ q̄ eſt rōnabile. Ad primū argu- Ad primā obiectionem.
mentū patet ex prima cōcluſione quid ſit di
cendū.ſ.ꝙ te fore deū non poteſt tibi preci-
pi:ꝙ̄uis aliquod impoſſibile poteſt tibi pre
cipi. Ad cōfirmationē patet p tertiā ꝓpo Ad confirmationē.
ſitionē. Ad ſecūdū dico ꝙ bona natura-
lia nō ſunt premianda:ſed act⁹ bene operā
tis ex naturalib⁹: ⁊ illi act⁹ ſunt in poteſta- Ad ſecundā.
te habētis talia naturalia. Ad tertiū dico
ſm illos q̄ ponunt ꝙ ꝓ oī inſtanti pro quo Ad tertium.
eſt extra grām/pōt eſſe in grā:q2 pro omni
inſtāti ꝓ quo eſt extra gratiā ⁊ eſt in pctō:
poteſt facere ſe eſſe in grā. Scđm iſtos qui
ponunt ꝙ ꝓ omni inſtanti ꝓ quo eſt extra
grām ⁊c. eſſet dicēdū ꝙ tale preceptū p qđ
p̄cipitur hoī ꝙ omnes actus ſuos faceret
in gratia:eſſet preceptū rationabile: q2 ſm
illos in inſtāti ꝓ quo facit actū demerito-
rium:poſſet illū actū tunc nō facere:ſ3 actū
meritoriū. Scđm aūt illos qui ponunt ꝙ
ꝓ iſto inſtāti ꝓ quo actualr peccat:non eſt
poſſibile ipm̄ eſſe in grā:ſm illos eſt dicen-

dum ꝙ tale p̄ceptum non eſt rõnabile da-
ri vni tali qui ſic actualiter peccaret: qꝛ p̄-
ceptum non eſt rõnabile/quo p̄ciperetur ꝙ
tunc eſſet in gratia: qn̄ eſſet in culpa. Ali-
ter poteſt dici ꝙ nõ ſequitur: hoc qđ nõ eſt
in poteſtate ſua/poteſt ſibi rõnabiliter pre
cipi.ſ. vt faciat omnes actus ſuos in grã: ꝫ
⁊ quodcūq;. qꝛ hoc nõ eſſet impoſſibile ſim
pliciter: ſed ſolum vt nunc: puta per tēpus
Cõtra vel per inſtans ꝓ quo eſt in culpa. Con-
tertiã tra tertiã concluſionem que ponit ꝙ nõ oē
ꝯcloñe illud quod eſt contra ſalutem anime poteſt
arguiť tibi precipi. Contra: qꝛ omne illud quod eſt
p̄mo. mihi augmentū meriti: põt rõnabiliter p̄-
cipi: ſed violenta violatio eſt hmõi: ꝫ. Mi-
nor pꝫ ſicut prius: qꝛ eſt illud quo duplabi
Sc̄do. tur corona caſtitatis. Preterea ſi nõ po-
teſt precipi violari: cū ſic violenter violari
eſſet ſibi meritoriū: ſequiť ꝙ aliquid eſſet
tali virgini meritoriū: quod tenetur nolle:
Tertio. puta talis violēta violatio: ergo ⁊c. Pre
terea. Omne illud quod placet deo poteſt
p̄cipi: ſed violenta violatio eſt hmõi: ergo
Ad pri ⁊c. Ad primū iſtoꝝ negatur qđ aſſumiť
mum. ſcꝫ ꝙ omne illud qđ põt mihi eſſe augmen
tum meriti: poteſt mihi p̄cipi: qꝛ violenter
violari ⁊ multa hmõi nõ poſſunt mihi pre
Ad ſe- cipi. Ad ſc̄dm concedo ꝙ aliquid poteſt
cundū. eſſe meritoriū tali virgini: quod ipſa teneť
Ad ter nolle. Ad tertiū negatur iſtud qđ aſſumi
tium. tur.ſ. ꝙ omne illud quod placet deo poteſt
p̄cipi: qꝛ multa ſunt hmõi que placent deo
que nõ poſſunt licite velle ſm legem ſtatu
tam: ⁊ per ꝯñs non poſſunt rationabiliter
UU p̄cipi ſm legem ſtatutã. Contra quartã
Cõtra concluſionē ꝓbatur ꝙ omne illud qđ eſt ꝓ
quartã ſalute anime tue: poteſt tibi p̄cipi: qꝛ ſi nõ:
ꝯcloñe hoc maxime eſſet in caſu argumēti. xiiij. de
arguiť ciui. de illo cui expedit ad ſalutē anime ca-
p̄mo. dere in aliqđ pcm̄ magnū. In iſto caſu ma
xime apparet ꝙ ſic cadere nõ poteſt ſm le-
gem ſtatutã p̄cipi. Sed videtur ꝙ ſic: quia
talis poteſt licite velle cadere ſm legem ſta
tutam: ergo hoc poteſt ſibi precipi. Conſe-
quentia eſt bona: ⁊ añs eſt verū: ergo ꝯñs.
Antecedens ꝓbatur ſic: qꝛ qđ quis neceſſa
rio vult: licite vult: qꝛ tale nõ eſt ſibi impu
tabile: qꝛ neceſſe: ſed talis neceſſario vult ca
dere in pcm̄ tale: ergo ſic cadere eſt licitū.
Qꝫ aūt neceſſario vult cadere in pcm̄: pro-
batur ſic. Iſte omnino vult habere beatitu
dinem: ⁊ nõ poteſt habere niſi cadat in pec
catum: ergo iſte vult cadere in pcm̄. Conſe-
quentia videtur plana: qꝛ ex quo omnino
vult habere beatitudinem: vult illud ſine
quo nõ poteſt habere beatitudinē. Qꝫ aūt
talis nõ poteſt habere beatitudinē niſi ca-
dat in pcm̄: pꝫ per beatū Aug. xiiij. de ci.
c. xiij. ergo neceſſario talis vult illud tãꝙ
mediū ad beatitudinē: ⁊ per ꝯñs licite vult
peccare tali peccato per te: ergo poteſt rõ-
nabiliter precipi. ⁊ ſi ſic: ergo quodcūq; ali
ud a multo fortiori quod nõ eēt pcm̄ poſ-
ſet precipi: ſi eſſet expediens ſaluti anime
ſue: ergo quodcūq; expediens poteſt p̄ci-
pi. Ad illud dicitur ꝙ ſic cadere in tale pec XX
catum nõ poteſt rationabiliter p̄cipi ſm le Rñſio.
gem ſtatutam. Et ad argumentū in oppo-
ſitum: qn̄ arguitur ꝙ talis licite poteſt vel
le in pcm̄ cadere ſm legem ſtatutã: ꝫ licite
poteſt ſibi p̄cipi ſm legem ſtatutam. Cõce
ditur ꝯñs: ⁊ negatur antecedens. Ad pro-
bationem quando arguitur: quod quis ne
ceſſario vult: licite vult: ⁊ licite poteſt p̄ci-
pi. Dicitur ab aliquibus ꝙ maior eſt negã
da: qꝛ ſm eos quando aliquis vult pecca-
re: neceſſario ꝓtunc vult peccare: ⁊ tamen
non licite vult: ⁊ ſic volēdo poteſt peccare.
Concedo tamen iſtã maiorē. ſed negať mi-
nor: ſcꝫ ꝙ iſte neceſſario vult cadere in tale
pcm̄. Ad ꝓbationem cū arguitur: iſte vult
omnino beatitudinem: ⁊ non poteſt habe-
re niſi cadat in tale peccatum: ergo ⁊c. Ne-
go minorem: quia ꝗuis talis de facto nõ
habebit beatitudinē niſi cadat in tale pec-
catum: tamen ſatis poſſibile eſſet ꝙ habe-
ret: licet nõ caderet in tale pcm̄: ⁊ ideo ſic
cadere nõ eſt neceſſarium ad habere beati-
tudinē: ⁊ ideo ſatis bene poteſt velle beati
tudinem: ꝗꝙ non velit ſic cadere. Aliter
poteſt dici ad formam argumenti negãdo
ꝯñam: omnino vult habere beatitudinem:
⁊ non poteſt habere niſi cadat in pcm̄: igi
tur iſte ſic vult peccare: quia nõ oportet ꝙ
ſciat ꝙ ipſe non poterit alr̄ habere beatitu
dinem niſi cadat: ⁊ ideo hic oportet addere
in minore ſi ꝯña valeret ſic: ſed ⁊ hoc bene
ſcit: ergo: ſed tunc minor eſſet falſa. Con XV
tra quintam concluſionem: ſi omne licitū ſe Cõtra
cundo modo poteſt eſſe volitū a me de po- quintã
tentia dei abſoluta: tunc non diligere deū ꝯcloñe
põt eſſe volitū: ex quo poteſt eſſe alicui lici- arguiť
tum ſc̄do modo loquendo de licito: quia li primo.
cite poteſt aliquis non diligere deum ꝓ ali
qua menſura: puta ante annos diſcretio-
nis: quia impeditur ꝙ non diligat: ⁊ etiã

poſt:quia poſſibile eſt ſatis ꝙ quis dū per
uenerit ad annos diſcretionis: impediat̃ :
ne diligat deū vſq ad mortē:q2 ſatis poſſi
bile eſſet ꝙ perderet vſum rōnis per totū
tempus quo haberet annos diſcretionis :
vel ꝙ licite eſſet occupatus in alijs. ⁊ ſic p
totū tempus vite ſue poteſt licite nō dilige
re deū. Sit igit̃ ꝙ tale licitum poſſet licite
velle de potentia dei abſoluta: tunc ſequit̃
ꝙ de potentia dei abſoluta poteſt vni tali
precipi ꝙ non diligeret deū: q2 omne illud
qđ quis pōt licite velle ſm legem ſtatutā :
poteſt ſibi rōnabiliter p̄cipi ſm legem ſta-
tutam : p̄cipiatur ergo ſorti ꝙ non diligat
deū:tunc ſi conformat ſe tali p̄cepto recte p̄
cipientis:ſequitur ꝙ faciat ſibi reuerentiā
⁊ diligit deū:q2 talis cōformatio ad iſtud
p̄ceptum nō eſt niſi volitio qua vult facere
quod ſibi p̄cipit̃: ⁊ talis volitio eſt dilectio:
ergo ſi implet iſtud p̄ceptum de nō diligen
do deū:in ſic ꝯformando diligit deū.qđ nō
poteſt dari ſi nō conformat ſe illi precepto
de nō diligendo deū : ⁊ vult diligere : ergo
contemnit p̄ceptū dei de nō diligēdo deū :
⁊ ita ſequitur ꝙ diligit deum: ⁊ nō diligit
deū.Sequitur ergo ꝙ non omne licitū de
potentia dei primo modo abſoluta poteſt
Alia fieri licitū ſecundo modo. Vel fiat argu
forma mentum ſic.Dato tali p̄cepto:aut ſortes di
arguē- ligit deū aut nō.Si ſic: ergo facit contra p̄
di. ceptum illud.Si non diligit: cōtra.implet
p̄ceptum:ergo diligit.⁊ ita ſi diligit: nō di
Rñſio. ligit.quod eſt cōtradictio. Ad illud dico
ꝙ de potentia dei abſoluta poteſt alicui p̄
cipi ꝙ non diligat deum. Et tunc ad argu
mentum quando queritur vtrū conforma
bit ſe illi precepto an nō:dico ꝙ cōformare
ſe p̄cepto negatiue implēdo poteſt eſſe du-
pliciter. Vno modo ꝙ nō facit ſibi ꝓhibi-
tum.Alio modo dicitur conformare : ꝙ cū
hoc ꝙ non facit ꝓhibitū:nō vult facere ꝓ
hibitum. Primo modo loquendo de cōfor
mare ſe/dico ꝙ argumentū non valet.Si
aūt accipitur conformare ſe precepto ſecun
do modo:dico ꝙ argumentū eſt bonū : q2
non poteſt ſe conformare ad volendum nō
facere ꝓhibitum niſi diligat : ex quo talis
volitio eſt dilectio.Vnde poteſt concedi ꝙ
aliquod eſt preceptū diuinum rōnabile de
potentia dei abſoluta: cui nō poteſt homo
conformare ſe:accipiendo cōformare ſe ſe-
cundo modo:niſi tranſgrediatur illud pre-
ceptum ſaltem ſm formam verbo2: quis

forte nō ad intentionē precipientis:q2 for-
te mens precipiētis in illo caſu ſi debet eſſe
rationabilis:op3 ꝙ intendat cui datur pre
ceptum iſtud/ꝙ non diligeret deū alia di-
lectione ab illa:q2 ſic ſe conformat illi pre-
cepto.que quidem dilectio eſt quedā voli-
tio:qua vult nō diligere deū . Vnde in ca-
ſu iſto conceditur ꝙ talis volendo nō dili
gere deū/diligeret deū: ⁊ tamen nō ſequit̃
ꝙ inuite diligeret:q2 libere poneret iſtā vo
luntatem qua ſic vellet nō diligere. Se- **Arguit̃**
cundo arguo ſic.De dei potentia abſoluta **ſecūdo.**
illicitū poteſt fieri licitū: ꝙ ſi quis velit il-
lud:non peccaret aliquo peccato quo eſſet
dignus aliqua pena.Et per ꝯñs odire deū
poteſt fieri licitū de potentia dei abſoluta.
Et ita de potētia dei abſoluta deus poteſt
dare preceptū ſorti ꝙ odiret deū: quod eſt
falſum:⁊ cōtra beatū Bern̄. de diſpenſatio
ne.vbi dicit.Aliquod eſt neceſſariū immo-
bile ⁊ ſuper quod nō cadit diſpenſatio ab
homine ſed a deo:talia ſunt precepta deca
logi . Aliquod eſt neceſſarium quod nullo
modo capit diſpenſationem qualitercūq:
ſicut ſunt iſta que chriſtus docuit in mōte:
que ſpectant ad charitatem ⁊ humilitatē :
cum odium maxime ſit contra charitatem:
nullo modo cadit ſuper hoc diſpenſatio :
ita ꝙ licite quis poteſt hoc facere:⁊ per cō
ſequens poteſt precipi de potentia dei ab-
ſoluta ſorti ꝙ odiat deum . Ad iſtud ar- **ZZ**
gumentum dicitur ꝙ odium dei poteſt pre **Rñſio.**
cipi de potentia dei abſoluta. ⁊ ad Bernar
dum dico ꝙ ſuper omnia que chriſtus do-
cuit in monte: non cadit diſpēſatio aliquo
modo de potentia dei ordinata : vt ꝙ ho-
mo non ſit in charitate nō poteſt fieri diſ-
penſatio : ſed tamen de iſtis omnibus de
dei potentia abſoluta poteſt fieri diſpenſa
tio: ⁊ ideo de potentia dei abſoluta poteſt
deus precipere alicui ꝙ odiat deum . Su-
per precepta autē decalogi fieri poſſet diſ-
penſatio quantum ad formam verborum
ꝙ homo poteſt licite tranſgredi ſaltem ali
qua precepta decalogi: vt de non occiden-
do ⁊ de non concupiſcendo de potētia dei
ordinata:quia homo licite poteſt occidere
hominem in caſu:ſicut pt3 de iudice : ⁊ per
conſequens licite poteſt facere contrarium
huic precepto de non occidendo : ⁊ hoc ſm
formā verbo2ū.Et ſicut ē de iſto p̄cepto:ita
de multis alijs decalogi . Tertio contra **Arguit̃**
iſtam concluſionem arguitur ſic. Non im- **tertio.**

plere p̄ceptū dei eſt licitū: q2 qn̄ hō dormit nullū preceptū dei implet: q2 nullū p̄ceptū affirmatiuū vel negatiuū: q2 ad tale preceptū iplendū tenet aliq̄s actu volēdo facere qđ p̄cipit: vel volēdo nō facere qđ ꝓhibet. Aliter eñ lapis obſeruaret p̄cepta de nō occidēdo. Siłr ꝙ nō eſt obſeruandū

Confirmatur iſtud p̄ceptū: q2 qđ nihil eſt / nō occidit: cū ḡ licitū ſit hoī dormire: licitū ſibi eſt actualiter nō iplere aliqđ p̄ceptū: cū de⁹ de potētia ſua abſoluta pōt p̄cipere ſortē nullum p̄ceptū implere: ⁊ vellet ꝙ ſortes ꝯformet ſe volēdo nullū p̄ceptū iplere. Quero tunc vtrū ſortes implet p̄ceptū an nō? Si ſic: ⁊ ſortes vult nullū p̄ceptum iplere: ḡ ſortes vult iſtud p̄ceptū nō iplere: ḡ ꝑ ꝯn̄s ſi implet iſtud p̄ceptū: iplet volēdo illud nō implere. Si nō iplet illud p̄ceptū: ꝯ. nihil ſibi p̄cipit / niſi ꝙ velit nullū p̄ceptū iplere: et

Rn̄ſio. hoc facit: ḡ implet iſtud p̄ceptū. Ad iſtud dicit ꝙ de potētia dei abſoluta pōt deus p̄cipere ſoř. ꝙ nullū p̄ceptū ſuū impleat: ⁊ tūc cū ponit ꝙ ſortes cōformet ſe volēdo nullū p̄ceptū implere: admittat. Et tūc cū q̄rit vltra vtrū ſic volendo implet p̄ceptū an nō? dicit ꝙ trāſgredit iſtud p̄ceptū ad formā verbořū: q2 ſic volēdo vult illud preceptū implere: ⁊ ꝑ cōſequēs vult aliq̄d preceptū implere: ḡ nō vult nullū p̄ceptū implere: q2 dat oppoſitū: ⁊ ſequit ꝙ vult nullū p̄ceptū implere: ⁊ ꝙ vult aliqđ p̄ceptū iplere: nō tn̄ trāſgredit iſtud p̄ceptum ad mentē p̄cipiētis: q2 mens p̄cipiētis in iſto caſu ſi eſt rōnabilis: oportet ꝙ ſit talis / ꝙ velit illū cui dat iſtud p̄ceptū: nullū aliud p̄ceptū ab illo implere: ⁊ ideo volēdo nullū p̄ceptū implere ad mentē p̄cipiētis / implet aliqđ p̄ceptū. Unde cōcedēda eſt hec cōcluſio: ꝙ aliqđ eſt preceptū rōnabile de potētia dei abſoluta: qđ non īpōt impleri ad mentē precipiētis: niſi trāſgrediat ad formā verbořū. Ex iſtis patet quid ſit dicēdum ad iſtum articulum. De reliquis autem articulis nihil ad preſens.

¶ Sequit queſtio ſecūda principalis.

I Qō. q. principalis. Vtrū vie viuendi q̄s chriſt⁹ docuit: ſint meritorie vite eterne? Et videt ꝙ nō: quia ſi ſic: ſequeretur ꝙ viator exiſtens in gratia per boni vſum liberi arbitrij poſſet mereri vitam eternam viuendo conformiter ad illas vias. Conſequētia patet de ſe: ſed falſitas conſequētis oſtēditur multipliciter. Prima probatio.

Primū princi. Primo q2 ſi ſic: ſequeret ꝙ q̄diu hō viueret habēs gratiam in vſu liberi arbitrij tamdiu poſſet augere merita ſua: ⁊ acquirere ſibi plus de premio eſſentiali. Ponamus aūt ꝙ aliquis cōtinuet vitā ſortis in ſtatu viatoris: poſſibile eſſet ſortē mereri oēm gradū beatitudinis etiā in infinitū: et ſic poſſet acq̄rere btītudinē maiorem q̄ꝫ hʒ humanitas chriſti: imo ſequit ꝙ aīa ſortis eſſet infinite virtutis intēſiue: quia nō eſſet dare clariſſimā viſionē quā poſſet mereri: qm̄ oī viſione poſſibili data poſſet recipere ꝑfectiorē ⁊ clariorē: ⁊ per cōſequēs non foret capacitatis finite: q2 ei⁹ capacitas nullo mō terminaret ꝑ maximū. Iſta cōſequētia patet. ſ. de celo. vbi vult Ariſt. ꝙ oīs potētia actiua terminat per maximū. Si dicat ad illā ꝯſequētiā negādo p̄mā cōſequētiā: videlicet iſtā. ſi hō pōt mereri: ḡ q̄diu viueret in ſtatu viatoris: habēs grām ⁊ vſum liberi arbitrij: poſſet augere merita ſua: ſʒ contingit dare gradum puta ſoř. poſſibilē ad quē dū ꝑtigerit: nullum gradū nouū itrinſecū poterit acq̄rere. Cōtra. ex iſta rn̄ſione ſeq̄ret ꝙ hō pl⁹ pōt mereri q̄ꝫ de⁹ pōt remunerare: qđ apparet incōueniēs. Cōſequētiā ꝓbo: q2 ſm̄ rōnē datā pono ꝙ ſortes habeat gradū iſtū meriti quē tu dicas eſſe maximū poſſibilē platoni: cōſeruet eū de⁹ in ſtatu viatoris ꝑ mille ānos: ⁊ volo ꝙ deus creet in hoc platoni eq̄lē in naturalib⁹ ſuis: ⁊ det ſibi grām ad merēdū: tūc arguo ſic. Sortes ꝑ illos mille annos hʒ vſum liberi arbitrij: ⁊ erit in ſtatu viatoris: ḡ ꝑ illos mille annos poterit facere tot bonas operationes ſicut plato. Ponatur ḡ ꝙ ita faciat: ⁊ q̄ro vtrū ꝓ illis debetur ſorti nouū premiū an nō? Si ſic: hr̄ ꝓpoſitū: ꝙ nō eſt dare ſtatū in merito viatoris: q̄n vltra quēlibet gradū premij poſſet acquirere maiorē: ſi conſeruet in ſtatu merēdi. Si nō debet ſorti ꝓ bonis factis mille annoꝝ pl⁹ de p̄mio q̄ꝫ debebat āte: ergo fruſtra bn̄ oꝑatus eſt ꝑ totū illud tp̄s mille ānoꝝ: q2 fecit tot bona oꝑa q̄ deus nō pōt ſibi recōpēſare ad plenū. Siłr ſeq̄tur q2 de⁹ iniuſte fecit: q2 platoni ꝓ cōſimilibus oꝑationibus dat premiū: ſʒ bona opera ſortis ſunt equalia bonis oꝑationib⁹ platonis: ḡ equaliter merētes inequaliter premiat: qđ nō pōt rationabiliter poni; ergo nec ſtatus

Scđo. in merito viatoris. Scđo ſi viatoꝛ poſſet
ꝑ gratiā ⁊ vſum liberi arbitrij mereri vitā
eternā: g̃ hō poſſet facere ꝙ vita eterna fo
ret ſibi debita. Cōſequētia iſta ꝑꝫ: qꝛ nihil
aliud dicimꝰ poſſe mereri: niſi facere ꝙ ali
qđ bonū ſit ſibi debitū opanti/ qđ prius nō
fuit debitū: ⁊ ſi piꝰ fuit debitū: facere illud
magis debitū. Sed falſitas ꝯñtis oñditur
qꝛ ſi hō poſſet facere ꝙ vita eterna foret ſi
bi debita: g̃ poſſet facere aliquē debitoꝛem
ſuū ad dādū ſibi vitā eternā: ⁊ nō niſi deū:
qꝛ nullꝰ aliꝰ dare pōt ꝙ deꝰ: g̃ hō poſſet fa
cere ꝙ deꝰ eēt debitoꝛ ſuꝰ ad dādū ſibi vitā
eternā: ſꝫ ꝯñs eſt falſum: g̃ ⁊ añs. Falſitas
illiꝰ ꝯñtis oñdit̃: qꝛ capio ſoꝛtē: et ſit ita ꝙ
deꝰ det ſibi vitā eternā: q̃ro g̃ vtrū deus de
potētia ſua abſoluta poſſet ſubtrahere ſoꝛ
ti vitā eternā an nō? Si nō: g̃ deus non eſt
oipotēs: qꝛ nō pōt adnihilare ſoꝛtē. Silr ſi
nō: tunc nō dať ſoꝛti beatitudo libere et de
gr̃a: ſꝫ deꝰ neceſſitať ad dādū ſoꝛti beatitu
dinē. cōſequēs eſt falſum: gratiā dei euacu
ans. Sed ſi ſic: g̃ deꝰ pōt facere iniuſtitiā.
Cōſequēs eſt falſum: ꝯña patet: qꝛ ſi nō fa
cit illud qđ debet facere: facit iniuſtitiam.
Silr ꝙ deꝰ non poſſet fieri debitoꝛ hoīs:
qꝛ arguiť ſic. Quia eadem rōne qua poſſet
fieri de non debitoꝛe debitoꝛ: poſſet fieri de
nō amico amicꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs pōt mutari. Jlla
vltima ꝯña patet ꝑ beatū Augu. v. de tri
ni. c. xvj. Nullus incipit eſſe amicꝰ ſine ali
qua mutatione volūtatis. Si eñ eſt amicꝰ
nūc ⁊ nō prius: igiť intelligiť mutatꝰ cum
amoꝛē receperit: fit ergo aliqua mutatione
Tertio vt amicꝰ dicať. Preterea cōſequētia pro
batur: quia certū eſt ꝙ deꝰ non fit debitoꝛ
contra voluntatē: ſed volūtarie ⁊ ex amoꝛe
Si ergo de nouo fit debitoꝛ vite eterne: de
nouo amat etiā ad vitā eternam: qꝛ eñ de
nouo fit amicus: ergo mutať ꝑ concluſionē
Quarto. Auguſtini. Quarto ſi hō ꝑ gratiā ⁊ libe
rū arbitriū poſſet mereri vitā eternā: ſequi
tur ꝙ homo poſſet libere ⁊ meritoꝛie dilige
re deū. Conſequens eſt falſum: quia vel ap
prehendit deū eſſe bonū finitū vel bonum
infinitū. Si bonū finitū: ergo ſi diligit eum
ſup oīa: peccat: quia nullū bonū finitū eſt
diligendū ſuper omnia; ergo ſi apprehēdit
deum vt quoddā bonum finitū: ergo opoꝛ
tet ꝙ vtatur deo vt ente aliquo quod iudi
cat eſſe bonū finitū. Sed ſi dicať ꝙ viatoꝛ
fruens deo/ apprehēdit deū ſicut bonū in
finitum; ergo neceſſario ⁊ nō libere diligit

deū. Probo iſtā conſequētiā ſic. Bonū ap
prehēſum inclinat illā volūtatē ad diligen
dū deum: ergo qđ apprehēditur vt magis
bonū/ magis inclinat: igiť quod apprehen
ditur vt bonū infinitum/ infinite alliciat: ſed
bonū quod allicit vel inclinat infinite: ne
ceſſitat volūtatē ad diligendū: ergo ſi deus
apprehendať vt bonū infinitū: apprehen
ſoꝛ neceſſitať ad diligendū: ergo nullꝰ ap
prehendēs deū/ libere diligit deū: qđ eſt ꝯ
poſitū. Secundo ad principale: ſi vie viuē Scđm
di quas chriſtus docuit/ eſſent meritoꝛie: princi.
hoc maxime foret verū de via mandatoꝝ:
iuxta illud. Si vis ad vitam ingredi: ſerua
mandata. Mt. xix. Et ſic foret quilibet via
toꝛ obligatꝰ ad ſeruantiā mandatoꝝ. Con
ſequēs eſt falſum: qꝛ quero vtrū obligatio
viatoꝛis ad ſeruātiā mandatoꝝ extēdit ſe
ſolū ad ſubſtantiā actus cadētis ſub man
dato: an non ſolū ad ſubſtantiā actus: ſed
etiā ad modū exequendi mandata: puta ꝙ
actus vel omiſſio incluſa in mādato fiat in
charitate? Si obligatio ad mādata intelli
gitur primo mō: igiť naturaliter poſſet im
plere mandata: ⁊ ꝑ ꝯñs ſine gr̃a poſſet hō
mereri vitā eternam. Si ſecūdo mō: contra
hoc arguo ſic. Nihil debet imponi ſub pre
cepto: niſi qđ hō pōt exequi virtuoſe. Sed
dato ꝙ modꝰ includať in ꝑcepto: puta ꝙ
obſeruet ꝑcepta viatoꝛ: iſte hō nō pōt tale
ꝑceptum exequi virtuoſe: qđ irrōnabile eſt
ꝙ ꝑceptū ſic hoī iponať. Maioꝛ ꝑꝫ de ſe.
Minoꝛ ꝓbať ſic. Quicqđ hō virtuoſe facit
ſcienter ⁊ cū electione facit. ij. Ethi. c. iiij. ſꝫ
ſi modus includatur in ꝑcepto: impoſſibile
eſt ꝙ hō ſcienter impleat preceptum: ergo
ſi modus ſit in ꝑcepto: impoſſibile eſt ꝙ hō
impleat ꝑceptū virtuoſe. Minoꝛ iſtius ra
tionis ꝓbať: qꝛ īpoſſibile eſt ꝙ hō ſciat ſe
eſſe in charitate ex naturalibꝰ ſuis ⁊ ſine re
uelatione: ergo nō pōt naturalr̃ ſciēter ꝑce
ptū implere: qꝛ ꝑceptū vult ꝙ actꝰ ꝑcepti
fiat in charitate. Secūdo ſi ſic: ſequitur ꝙ Scđo
exiſtēs in furto peccaret moꝛtaliter honorā
do parētes: nec poſſet vitare quin trāſgre
diatur illud preceptū: immo quodlibet ali
ud: ſi tranſgrederetur ſolum quantum ad
ſubſtantiā actus illud. Nō facies furtum.
quia in quolibet precepto includitur mo
dus: ergo carens charitate preceptū omne
trāſgrediť. Tertio ſi ſic: hō obligať ad im Tertio
poſſibile: qꝛ quilibet viatoꝛ obligatur ad
habendum teſtimonium conſcientie ſue

de obſuatiõe mãdatoꝝ: ſꝫ impoſſibile eſt
ꝙ hõ habeat teſtimoniũ ꝯſcie ꝓprie de ob
ſuãtia mãdatoꝝ: ũ de lege cõi: ſi ita ſit ꝙ mo
dus cadat ſub ꝑcepto: ꝙ hõ obligaꝛ ad im
poſſibile: ꝯñs ẽ falſũ ⁊ ꝯ hiero. li. ij. ſnīaꝝ
di. xxxvj. c. viij. Execram⁹ iq̃t eoꝝ blaſphe‑
miã: q̃ dicũt ĩpoſſibile aliq̃d hoĩ eſſe a deo
Quar‑ ꝑceptũ. Quarto ſic: ſi grã vl' charitas non
to. reddit actũ cadẽtẽ ſub ꝑcepto in aliq̃ ĩtẽſio
rẽ: ergo nõ reddit adĩpletionẽ mãdati. Añs pꝫ
q: ita intẽſum actũ diligendi deũ vel hono
rãdi parẽtes põt hõ habere in ſuis natura
libus ſicut ĩformat⁹: q: alioquin hõ ꝑ intẽ
ſiorẽ actũ experireꝛ ſe eẽ in charitate: ⁊ poſ
ſet naturalr' ſcire qñ caderet a charitate: ⁊
Quĩto. qñ haberet charitatẽ. Quinto ſic: q̃ro vtꝝ
gratia facilitat voluntatẽ ad implendũ pre
cepta: ⁊ iuuat an non? Si non: fruſtra daꝛ.
Si ſic: ſeq̃retur ꝙ hõ illã facilitatẽ perciperet
Sexto. Sexto ſequiꝛ ꝙ diminueret difficultatẽ
implendi precepta: ſed ſi diminuit: diminu
it de circumſtantia meriti. Et tunc arguo
ſub hac forma. Quãto minor ẽ difficultas
ĩ impletione mãdati: tãto min⁹ ẽ ꝟtuoſum
illud implere. ſed quãto maiorẽ grãm habꝫ
viator: tanto minorẽ difficultatẽ ſentit im‑
plendi: ergo quãto viator maiorẽ hꝫ grãm: tã
to minus ꝟtuoſe ĩolet mãdata: ergo grã non
Tertiũ ꝑficit: ſed officit ad obſeruantiã mãdatoꝝ.
princi. Tertio ad principale. Si vie viuendi q̃s
chriſtus ⁊c. ſequiꝛ ꝙ penitẽs de pctõ com‑
miſſo poſſet per viã pñie mereri vitã eter‑
nam: ⁊ maxime ꝑ illud q̃d ait auctor pñia‑
rum Mat. iij. Agite pñiam: appropinqua
bit enĩ regnũ celoꝝ. Conſequẽs eſt falſum:
q: ſi ꝯñs foret veꝝ: ſequereꝛ ꝙ de⁹ melius
faceret cũ penitẽte ꝙ̃ cũ inocẽte: vtroq; tñ
exiſtente in equali charitate: ⁊ vtroq; faciẽ
te eque virtuoſe: ⁊ ſic ꝑ ꝯñs penitẽs repor‑
taret lucrũ de pctõ cõmiſſo: q̃d videꝛ iniu‑
ſtũ. Iſtã ꝯñam ꝓbo ſic: ⁊ pono ꝙ ſortes ſit
innocẽs ⁊ plato penitẽs: ⁊ ſint in eq̃li cha‑
ritate ⁊ in oĩb⁹ circũſtãtijs pares: hoc exce
pto ꝙ plato eſt obligat⁹ ad penã hic vel in
purgatorio; ſortes vero innocẽs: volo ergo
ꝙ vterq; eq̃li conatu det paupi elecmoſy‑
nã ſm oẽs circũſtãtias eque bonas: plato
tñ det ideo q: ſibi fuit impoſitũ a cõfeſſore
ſuo in ſatiſfactionẽ: ſortes vero mere libere
intuitu vite eterne acquirẽde. Iſto caſu po
ſito: q̃ro vtꝝ platoni dabiꝛ eq̃le ꝑmium cũ
ſorte an min⁹? Si eq̃le: habeo ꝓpoſitũ: vi‑
delicet ꝙ plato reportabit lucrum de pctõ
ſuo: q: plus boni perciperet de ſuo facto ꝙ̃
ſortes de ſuo. Cui⁹ ꝓbatio eſt: q: ⁊ ꝑ illud
factũ reciperet relaxationẽ a pena ad quã
obligaꝛ: ⁊ illud eſt magnũ bonũ: ⁊ vltra ſi‑
bi retribueꝛ de ꝑmio eſſentiali ſicut ſorti: ergo
plus ꝑciperet ꝙ̃ ſortes: ergo equale op⁹ plus
valet penitẽti ꝙ̃ innocẽti. Si dicaꝛ ꝙ pla‑
to minus recipiet de ꝑmio eſſentiali ꝙ̃ ſor
tes. Cõtra: ergo iniuſte agiꝛ cũ platone. Pro‑
bo ꝯñam ſic: q: capio exceſſum premij eſſen
tialis quod dabitur ſorti / ſuper premium
quod dabiꝛ platoni: ⁊ ſit a. tunc arguo ſic.
Nihil equiualẽs a dabitur platoni: cũ pla‑
to fecerit opus tam bonũ ſicut ſortes: ergo in‑
iuſte agitur cũ platone. Ꝙ aũt nõ equiua‑
lens a datur platoni aliud a premio eſſen‑
tiali platonis: probo: q: totum quod datur
platoni preter ſuũ premiũ eſſentiale / eſt re
laxatio pene tẽporalis: ſed nulla relaxatio
pene temporalis eſt equiualens ipſi a: ergo
nihil datur platoni vltra premiũ ſuũ eſſen
tiale / quod poteſt equiualere ipſi a: ergo to
ta retributio platonis aggregata ex ꝑmio
eſſentiali ⁊ relaxatione pene debite eſt mi‑
nor premio ſortis: ⁊ tamen opus fuit equa
lis meriti: ergo deus equaliter merentes /
inequaliter remunerat. Si dicaꝛ ad iſtud
ꝙ opus platonis non fuit tam bonũ ſicut
opus ſortis: q: plato eſt obnoxius pene et
ſortes nõ: ⁊ ideo opera platonis ſunt deo
minus accepta: donec platõis pena fuerit
expleta. Contra. Illud dictũ eſt irrationa‑
bile: q: pctm̃ platonis in contractione fuit
dimiſſum: ⁊ poſſibile eſt ꝙ plato tranſiret
in equali gratia cũ ſorte. ergo eſt eque charus
deo: ⁊ opa ſua eque accepta deo. ⁊ ita ſtat Quar‑
argumentũ. Quarto ad principale. Si tũ prin
vie viuẽdi quas chriſtus ⁊c. ſequiꝛ ꝙ ma‑ cipale.
gis meritoriũ foret cõtinuare bonã ꝑatio
nem per diem ꝙ̃ per horã ceteris circũſtan
tijs oĩbus. ſ. intẽtione: conatu: difficultate:
manẽtibus vniformiter. Cõſequẽs eſt fal‑
ſum. Cõſequẽtia pꝫ: q: ceteris paribus bo
num diuturnius eſt melius: ⁊ malũ diutur
nius ceteris paribus eſt peius. Falſitas ꝯñ
tis ꝓbaꝛ ſic. Quia ſi melius eſſet opari per
diẽ ꝙ̃ ꝑ horã ceteris parib⁹: ⁊ ꝑ duos dies
velle opari meli⁹ ꝙ̃ ꝑ vnũ: ⁊ ꝑ tres adhuc
melius: ergo velle opari ꝑ infinitos dies eque
ꝟtuoſe ẽ meriti infiniti intenſiue. Cõſeq̃ns
eſt falſum: q: firmiter poteſt hoc hõ velle:
⁊ tñ nõ eſt capax meriti infiniti intenſiue.
Confirmatur iſta ratio per hanc formã. Si

Cōfir melius eſt velle opari virtuoſe per diē vnū
matur. ꝙ ꝑ horā: capio iſtū exceſſum ꝑaſe quē ad-
dit excellētia tpis: ⁊ ſit a. ergo cū exceſſus
a ſequit ex eo ꝙ circūſtantia tpis ē maior:
ponamus ꝙ ſortes velit eque ꝟtuoſe opa-
ri ꝑ duos dies: illa volitio erit maior ꝑ du-
plum ad a: qꝛ cū tantū tps dat tantā boni-
tatē: duplū tps dabit duplā bonitatē: ⁊ tri-
plū dabit triplā bonitatē: ⁊ vltra / infinitū
infinitā dabit bonitatē: quod eſt ꝓpoſitū.

B

In op- **In oppoſitum eſt ſacra**
poſitū. ſcriptura in pſ. Beati immaculati in via q̄
ambulāt in lege dñi. In iſta q̄ſtiōe ſuppo-
no ꝓteſtationē cōmunē quam volo facere:
ꝙ lʒ per ignorantiā vel indeliberationē in
quēuis errorē faciliter labi poſſem: tamen
in nullo errore ꝑtinaciter defendēdo volo
Rñſio. ꝯſentire. Qua ſuppoſita: breuiter ad q̄ſtio-
nem dico ꝙ ſic. Cū em̄ finis hoīs ſit aliq̄d
ſupnaturale: neceſſariū fuit vias homini ſu-
pernaturalr eē reuelatas per q̄s ad finem
iſtū attigere poſſet. Vie aūt iſte ſunt in ſcri-
ptura ſpūſancto reuelante cōtente: ꝓpter
qꝺ ſine dubio aſſerendū eſt ꝙ vie q̄s docet
Deciſio ſacra ſcriptura: ſunt meritorie vite eterne.
qōnis. Pro materijs tactis in arguendo q̄tuor
faciā. Primo diſquirā vtrū viator cōſerua-
tus a deo in ſtatu viatoris: poſſet vltra quē-
cūqꝫ gradū augere meritū ſuū. Scđo an
opus penitētie ſit meritorium vite eterne.
Tertio an ſola ꝯtinuatio tpis addat boni-
tatem vel malitiā operationi morali. Quar-
C to rñdebo ad rōnes ꝑncipales. Eſt igitur
Primꝰ ꝑmus articulus ꝑtractādus iſte. Utrū via-
arti. tor ꝯſeruatus a deo in ſtatu ſuo vltra qꝺ-
cūqꝫ tps finitū ſignabile: vltra quamcūqꝫ
grām poſſet augere meritū ſuum. Et circa
iſtū articulū ſic ꝓcedā. Primo ponā illud
qꝺ mihi nunc apparet ꝓbabilius dicendū
ad articulū. ⁊ ſcđo recitabo circa eundē ar-
D ticulū opiniones modernoꝝ. Primū pono
Concl̄o ſex ꝯcluſiones. Prima eſt: ꝙ viator ꝯſerua-
prima. tus a deo in ſtatu viatoris vltra qꝺcumqꝫ
tps finitū: pōt vltra quēcūqꝫ gradū finitū
Scđa augere meritū ſuū. Secunda: poſſibile eſt
ꝙ viator ſic conſeruatus a deo in ſtatu via-
toris: vltra quemcūqꝫ gradū finitū augeat
meritū ſuū: ſine hoc ꝙ augeat in aliq̄ ꝑmiū
ſuū: ſed idē ꝑ̄cile ſit ꝑmiū maiori merito ⁊
Tertia minori. Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ poſſibile eſt ꝙ
viator ſic ꝯſeruatꝰ a deo in ſtatu viatoris:
vltra quēcūqꝫ gradū finitū augeat meritū
ſuū ⁊ ꝑmiū cōſilr in eadē portione. Quar- Quarta.
ta ꝯcluſio: ex hoc nō ſequit viatorē eſſe infi-
nite virtutis agnoſcēdo vel volēdo. Quin- Quīta.
ta ꝯcluſio eſt: ꝙ ex hoc ſequit ꝙ viator ta-
lis eſt infinite capacitatis. Sexta cōcluſio Sexta.
eſt: ꝙ talis infinitas capacitatis nō arguit
ſubiectū capax infinite ꝟtutis: ſed bene ar-
guit vel augētia vel illā capacitatē: vl̄ agēs
aliqꝺ eſſe infinite ꝟtutis: qꝺ iſtā capacita-
tem pōt ſic vltra quēcūqꝫ gradū perficere.
Prima igit ꝯcluſio eſt iſta. viator ꝯſerua- Repeti
tus a deo vltra qꝺcūqꝫ tps finitū ſignabi- tio prie
le: pōt vltra quēcūqꝫ gradū datū finitū au- cōclu.
gere meritū ſuū. Ad huiꝰ ꝓbationē ſuppo-
no ꝑmo q̄d noīs iſtius termini mereri eſſe
tale. Mereri eſt aliquē ꝟtuoſe operantē fa- Quid
cere de non debito bono bonū debitū ſibi: ſit me-
vel illud bonū debitū multiplicius ſibi de- reri.
bitū. Scđo ſuppono ꝙ ille terminꝰ meritū
aliqñ acapit ꝓ vno termino collectiuo: et
ſic ſupponit ꝓ multitudine bonoꝝ actuū:
quēadmodū dicimus ꝙ ſctūs Tho. eſt ma-
gni meriti apud deū. aliqñ acapit ꝓ vno
noīe appellatiuo cōi: quēadmodū dicimus
ꝙ facere eleemoſynā ē vnū meritū ſeu ſub-
iectū debile: martyriū eſt magnū: ſʒ ī ꝑcedē-
tibus ꝯclōnibus acapio meritū ꝑmo mō.
Quibꝰ ſuppoſitis arguo ſic ad ꝑmā ꝯclōnē Prima
Sit ſortes viator ꝯſeruatus a deo ſm caſū ꝓbatō
articuli: ⁊ ſit aliq̄s gradus finitus meriti
quē ſortes nō habet: ⁊ vltra quē nō poteſt
hr̄e maiorē ſm aduerſariū: tūc ſic ſor. pōt
augere vltra gradū a: ḡ a nō eſt maximus
gradꝰ quē pōt hr̄e. Aſſūptū ꝓbo: qꝛ ſor. vi-
uet ⁊ erit viator ꝑ ānū poſt b: ⁊ ē potēs ad
diligēdū deū: ⁊ in tāta charitate ſicut ꝑ̄us
fuit: ḡ pōt facere aliqꝺ opꝰ meritoriū circa
finē āni ꝑ dei grām. ponat ḡ ī eē ꝙ faciat
aliqꝺ opꝰ meritoriū: ⁊ ſit b. Et arguo ſic. b
eſt opꝰ meritoriū: ḡ ei corrn̄debit aliqꝺ no-
uū ꝑmiū: vel idē ꝑmiū ex noua cā: ⁊ ꝑ ꝯñs
mltiplicīꝰ ſibi debitū. ſʒ ſiue ſic ſiue ſic: ſor.
ē maioris ꝑmij ꝙ̄ priꝰ: ḡ auxit meritū ſuū:
⁊ vltra ſeqt ꝙ ſor. ſit maioris ꝑmij ꝙ̄ priꝰ.
Si dr̄ ꝙ nouū meritū corrn̄det ſuꝑ idem
multiplicīꝰ ꝓbo: qꝛ mltitudo meritoꝝ ꝑce-
dētiū cū b eſt maior ꝙ̄ priꝰ fuit multitudo
a ſine b. ſic meritū ꝑmo mō nō eſt niſi mul-
titudo meritoꝝ ſcđo modo: ḡ ſortes auxit
meritū ſuū: ḡ a nō fuit ſummus gradꝰ me-
riti: ⁊ ſic ꝑ deſcriptionē iſtiꝰ termini mere-
ri: mereri eſt facere de nō debito debitū: ⁊
de debito prius reddere idē multiplicius

debitū:ergo ſiue fiat vnū ſiue aliud: eſt meritū nouū.ſꝫ ſortes ꝑ opus b facit vnū vel aliud:ergo faciēdo b facit nouū meritū:.ſꝫ omne nouū meritū addēdo ad antiquū auget:hoc eſt facit totū reſultās maius.ꝉ ſor. ꝑ b auget meritū ſuū.ꝛ pari rōne vltra b pōt facere c ꝛ c d:ꝛ ſic ſiue ſtabit ſiue procedet in infinitū:ꝉ ꝛc. Vn̄ iſta eſt manifeſta: non eſt aliud augere niſi facere multiplicationē meritoꝝ eſſe maiorē:ſic tn̄ ꝙ nullū de ꝑcedentibus diminuaꝶ. ꝛ manifeſtū eſt ꝙ ↄdictionē includit ſortē ponere in ſtatu viatoris:ꝛ tn̄ nō poſſe facere actus nouos meritorios vno mō vel alio mō.

F Repetitio ſcḋe cōclu. Secūda ↄcluſio eſt iſta: ꝙ poſſibile eſt ꝙ viator ſic ↄſeruatus a deo/pōt vltra quēcūqꝫ gradū finitū augere meritū ſuū:ſine hoc ꝙ augeaꝶ premiū:ſꝫ idē p̄miū ꝑ ſe correſpondebit maiori merito vel minori.

Probatio ei⁹. Iſta ↄcluſio ptꝫ:qꝛ ponamus ꝙ deus acceptat oīa merita ſortis q̄ facit in vita ſua ad gradū p̄mij qḋ nō hꝫ ptes ꝑ ſe.ꝛ ſimul tunc pono ꝙ ſortes habeat meritū cui correſpondet tm̄ premiū:ꝛ ꝙ ↄſeruabiꝶ vlterius in ſtatu viatoris ſm caſum articuli:tūc arguo ſic. Premiū illud a ſortes pōt facere ꝙ ſibi multiplicius debeatur q̄ꝫ modo debetur: ꝉ pōt augere meritū ſuū ꝑ primā ſuppoſitionē:ſed non pōt mereri ſtante iſta lege:que eſt ſatis poſſibilis plus q̄ꝫ a premiū:ergo poſito illo caſu/ eſt poſſibile ꝙ ſortes augeat meritū vltra quēcūqꝫ gradū datū: ꝛ tn̄ cū hoc in nullo auget premiū ſuum.

G Repetitio tertie ↄcl. Tertia ↄcluſio que eſt difficilior ꝛ magis ad ꝓpoſitū difficultatē eſt iſta: poſſibile eſt ꝙ viator ↄſeruat⁹ a deo ſm caſum articuli:vltra quēcūqꝫ gradū finitū augeat ſm eādē ꝓportionē tam meritū q̄ꝫ premiū: ſic ꝙ ſemꝑ vltra p̄miū antiquū debeaꝶ nouū premiū. Et ad ꝓbandū illā ↄcluſionē p̄mo excludo impedimētū ꝓpter qḋ apparet quibuſdā ꝙ ↄcluſio nō ſit ṽa. Scḋo per iſtā ↄcluſionē inferam directe ꝙ ↄcluſio ſit vera. Videꝶ em̄ qbuſdāqꝫ ideo viator ſic non poſſit augere premiū ꝛ meritū vltra oēm gradū finitum:qꝛ ſequitur ꝙ talis cauſa ſcḋa poſſet diligere deū intenſius ꝛ intenſius in beatitudine. ꝛ hoc ſine ſtatu. ꝛ eodē mō cognoſcere deum ꝑfectius ꝛ vltra quēcūqꝫ gradū finitū: et eodē modo gaudere vltra oēm gradū finitum. ꝛ ſic ꝑ ↄn̄s non eſſet dare ꝑfectiſſimū actū cognoſcendi vel diligēdi deū quē iſta creatura hr̄e poſſet circa deum. ꝛ cū maioris virtutis ſit in creatura rōnali ꝑfectiorē actum elicere q̄ꝫ imperfectiorē ſiue diligendi ſiue cognoſcendi circa idem obiectū:opꝫ concedere vt videtur/ꝙ poſſit vltra quemcūqꝫ actū datū in actū ꝑfectiorē ſine ſtatu. qḋ arguit potētiā talē virtutis infinite intenſiue. qḋ nullo mō cōpetit creature. ↄn̄a patet:qꝛ virtus que nō finiꝶ ꝑ maximū: ē infinita ex primo de celo in fine: ſed illud ꝑ dictam concluſionem in nullo impedit. cuius ratio eſt:qn̄ due cauſe partiales cōcurrunt ad eundē effectū ꝓducēdū:ad augmētationē virtutis in alterutra/vel ad fortitudinē actiōis in alterutra/ſequiꝶ ꝙ effectus ꝓduct⁹ eſſet ꝑfectior:alia cā in nulla mutata. vn̄ ſi a ꝛ b poſſint ↄiunctim in aliquē effectū:ꝛ b fortificeꝶ in agendo:ſequiꝶ ꝙ ꝑfectior effect⁹ ꝓduceꝶ. ꝛ ſi b adhuc pl⁹ fortificeꝶ:adhuc ꝑfectior poterit prouenire effect⁹. ꝛ ſic ſi b ſine ſtatu poſſit fortificari: ſequiꝶ ꝙ iſta ↄn̄a eſt cōcedēda: ꝙ a pōt in ꝑfectiorē effectū ꝛ ꝑfectiorē in infinitū ſicut cā ꝑtialis: ꝛ tn̄ nō eſt niſi virtutis finite. Similr̄ aliud eſt notandū:ꝙ qn̄ aliqua potentia actiua agit in aliq̇d ſuꝑnaturalr̄ qḋ certā diſpoſitionē req̇rit: ſubiectū quāto magis eſt diſpoſitū ad recipiendū actionē illi⁹ potētie agētis:tāto actionē ꝑfectiorē cauſat in eodē. ꝓpter qḋ ſit a talis vna potētia actiua:ꝛ b ſubm receptiuū actiōis ipſius a:ꝛ c ſit diſpō req̇ſita in b: ſequitur ꝙ ad augmentationē ipſi⁹ c ſequiꝶ ceteris parib⁹ augmētatio actiōis a in b:a ī nullo mutato. ſi ꝉ b ſubiectū poſſit recipe duplā ꝛ triplā ꝛ quadruplā ꝛ ſic ſine ſtatu: ſequitur ꝙ a ī nullo mutatū vel fortificatū itrīſece poſſit in duplū effectū in triplū ꝛ in q̄druplū ꝛ ſic ſine ſtatu cauſandū in b ſubiecto:ꝛ tn̄ a nō eſt niſi perfectionis finite. Ex iſtis ſequiꝶ ꝙ iſta ↄn̄a/a pōt in effectū duplo ꝑfectiorē effectu dato ꝛ triplo ꝛ q̄druplo:ꝛ ſic ſine ſtatu:ꝉ eſt infinite ꝑfectionis vel ṽtutis in agēdo:nō valet:niſi addaꝶ ꝙ a ſit totalis cā illi⁹ effectus: ꝛ ꝙ cetera oīa ſint paria. Vn̄ qn̄ phs primo de celo docet mēſurare potētiā ꝑ maximū ꝑ qḋ pōt: intelligit hoc debere fieri ꝑ maximū in qḋ pōt potētia talis:ceteris parib⁹: ꝛ reſpectu cui⁹ maxime iudicaꝶ talis potentia cā totalis.

Modo ad ꝓpoſitū tam meritorij q̄ꝫ p̄mij ſunt opatiōes elicite a creatura merēte vel lucrāte:ſicut a cā ꝑtiali ex vna pte: ꝛ a deo etiā ſpālr̄ coagēte ex alia: ſubiecto diſpoſi

to circa hmōi potētiā merēdi: puta mēte
īformata grā in via: ⁊ lumine glīe ī patria
De⁹ aūt pōt augere pfecti⁹ in duplo ⁊ tri-
plo ⁊ ſic ſine ſtatu. ℊ deus ⁊ hō pūt in pfe-
ctiorē q̄litatē duplo ⁊ triplo: ⁊ tñ ī nullo ſe
quit̄ hoīem eſſe infinite virtutis in agēdo
Siīr ſi loquit̄ de merito: de⁹ pōt ɔſtituere
cū ſorte talē legē: ꝙ ſi diceret orōnem dñi-
cā vno die: ſit certi meriti: ſcdo die duplice
tur: tertio die triplicet̄: ⁊ ſic ſine ſtatu: ſimul
ɔtinuaret vitā ſortis in ſtatu merēdi vltra
quēcūqȝ diē determinatū vel ſignabilem.
tūc manifeſtū eſt ꝙ ſor. poterit mereri du-
plū ⁊ triplū: ⁊ ſic ſine ſtatu: ⁊ tñ ex grā vel
actiōe illius meriti infiniti nulla infinitas
virtutis ponetur in ſorte: nec vnꝙ̄ merebi-
tur p̄miū infinitū. Itē lumē glīe eſt diſpō
neceſſaria intellectui terminato ad hoc ꝙ
eliciat actū vnicū habentē finitationē cir
ca deū: ℊ intellect⁹ creat⁹ vidēs deū pecca-
ret. ſicut cū pcipit actū pfectiorē in ſeipſo:
ſm qḋ eſſet magis diſpoſit⁹ vel eleuat⁹ p lu
men glorie: pōt intēdi in infinitū. ſequit̄ ꝙ
nō eſt dare pfectiſſimū actū quē intellect⁹
vidēs pōt hr̄e circa deū de potētia dei ab-
ſoluta: ⁊ tñ ſtat ꝙ intellect⁹ creat⁹ ſit virtu
tis finite tm̄. Ex iſtis pꝫ ꝙ illud motiuū
de infinite virtutis potentia in caſu verifi-
mili ꝓpter infinitatē meriti ſm caſum ar-
gumēti nō valet. Et igit̄ amoto argumēto
ſic dico ad ɔcluſionē: ⁊ ꝓbo ꝙ viator ɔſer
uatus a deo pōt vltra quēlibet gradū fini
tū meriti augere meritū ſuū: ⁊ ꝓportiona-
biliter etiā p̄miū correſpōdēs. qr ſi nō: ecapia
tur pfectiſſim⁹ gradus btitudinis poſſibi-
lis ſorti ſm poſitionē aduerſarij: ⁊ ſit a. et
arguo ſic. a ꝓuenit ex trib⁹ cauſis prīalib⁹:
puta deo mēte ⁊ lumine glorie: quarū vna
pōt agere pfect⁹ in duplo ꝙ̄ agit: qꝛ ē vir-
tutis īfinite itēſiue: ⁊ agit volūtarie: ⁊ illa
fortitudo in augēdo oēs tres eſſe poſſet in
actū pfectiorē ꝙ̄ ſit a. ℊ lꝫ a ſit act⁹ pfectiſſi
mus in quē talis intellect⁹ beat⁹ nūc pōt:
ita ꝙ ſine diuina opatiōe ſit intēſior nō q̄
nūc eſt: nō tñ a act⁹ eſt pfectiſſimus in quē
pōt de potētia dei abſoluta. ℊ poſſibile eſt
ꝙ ſortes eliciat actū pfectiorē ꝙ̄ ſit a. ⁊ a
fuit act⁹ dat⁹ pfectiſſim⁹ poſſibilis. ℊ nō ē
dare actū pfectiſſimū finitū quē ſortes pōt
elicere. ℊ nec actū pfectiſſimū meriti ſi ɔſer
uetur in vita ⁊ in ſtatu viatoris. ℊ poſſibile
eſt maiorē vltra quēlibet gradū meriti da
ti ſimpl̄r augere meritū ſuū ⁊ ꝓportionabi-

liter p̄miū. Quarta ɔcluſio eſt iſta: ꝙ̄ ex D
tali augmētatiōe meriti vel p̄mij in infini Quar-
tum nō ſequitur aliqua infinitas virtutis ta ɔclo
intēſiue in creatura rōnali: ſꝫ tm̄ infinitas Probe
duratiōis. Hoc ꝓbo p mediū pri⁹ ɔceptū ⁊ tio.
declaratū. Ex augmētatione pfectionis in
effectu/nō arguit̄ augmentatio pfectionis
in q̄libet cauſarꝫ partialiū illi⁹ effect⁹: ſꝫ eſt
poti⁹ fallacia ɔñtis. ſed tā meriti ꝙ̄ premij
creatura rōnalis eſt vna cā partialis: vt de
claratū eſt: ℊ ex neutri⁹ augmētatiōe argui
tur formalr̄ augmētatio ꝟtutis in creatu-
ra rōnali. Sꝫ ex augmētatiōe effect⁹ nō ſe
quit̄ augmētatio illi⁹ cauſe: nec ex augmē
tatiōe in infinitū illius effect⁹ ſequit̄ infi-
nitas intēſiua illius cauſe: ℊ ex tali ꝓceſſu
in infinitū meriti vel p̄mij nō arguit̄ infi-
nitas intēſiue creature rōnalis in cogſcen-
do ⁊ volēdo: qḋ eſt ꝓpoſitū. Quinta con I
cluſio: ꝙ ex conceſſis ſequit̄ ꝙ oīs creatura Quīta
rōnalis eſt infinite capacitatis. Iſtā tñ ꝓ- ɔcluſio
bās expono p̄mo: ⁊ poſtea expoſitionē pro- Proba
bo. Expono primo ſic. intelligo p capacita- tur con
tē infinitā/nō rē que pōt capere aliā rē vl̄ cluſio.
formā infinitā ſibi inherentē: ſꝫ rē que po-
teſt capere aliā formā ⁊ aliā duplo pfectio
rem prima: ⁊ tertiā duplo pfectiorē ſecun-
da: et ſic ſine ſtatu. Quo ſuppoſito: arguo.
oīs creatura rōnalis pōt recipe deo coope
rante actū fruitionis duplo pfectiorē iſto
dato quē hꝫ de potētia dei abſoluta: ⁊ aliū
actū duplo pfectiorē: ⁊ ſic vlteri⁹ ſm p̄miſ-
ſam deductionē in infinitum: ⁊ oīs talis cā
eſt capacitatis infinite ad expoſitionē da-
tā. ℊ oīs creatura rōnalis eſt infinite capa
citatis. Maior eſt ꝓbata ſuperius in ɔclu
ſiōe tertia. Minor pꝫ in expōne tituli quā
p̄ſiti. ℊ ⁊c. Preterea oīs creatura rōnalis
pōt alteri coopari in cognitiōe: ſi de⁹ volue
rit ad hoc coagere. nā oēm notitiā cōplexā
quā hꝫ ſupmus angel⁹ de deo: poſſet de⁹ re
uelare vel infūdere cuicūqȝ ītellectui crea-
to. cuius ꝓbatio eſt: qꝛ oīs intellect⁹ inquā
tū potētia intellectiua/eſt in potentia oīa
intelligendi: ℊ in omni intellectu creato po
teſt deus creare equalē notitiā notitie q̄ eſt
in ſupremo beato. ⁊ cū intellectus nullus
ſit capax tot notitiarꝫ: q̄n deus poteſt tales
pfectiores creare: ſequit̄ ꝙ cuiuſlibet intel
lectus capacitas eſt infinite ad intellectum
dictū. Sexta ⁊ vltima cōcluſio eſt ꝙ ta- Sexta
lis infinitas capacitatis nō arguit rē capa ɔcluſio
cem eē infinite ꝟtutis intēſiue. Hec pꝫ ex

precedētibꝰ ſatis liquet: nā ſi ponamꝰ deū poſſe cauſare vltra quālibet formā mate-rialē pfectiorē: ꝗ vltra quācūqꝫ albedinē p-fectiorē: cū materia ſit capax cuiuſlibet for-me materialis ꝛ cuiuſlibet albedinis: ſeqꝗ ꝙ iam materia q̄libet eſt capacitas infini-ta: qꝛ capacitas nō eſt niſi res capax: ſꝫ aliō ĩportat vel cōnotat. Silr ſi deꝰ poſſet crea-re vnū aliū ſolē perfectiorē iſto: ꝛ tertiū p-fectiorē ſecūdo: ꝛ ſic ſine ſtatu: tūc conſtat ꝙ quilibet eoꝝ pōt illuminare iſtū orbē: q̄ nō eſt ſine quacūqꝫ augmentatione virtu-tis iſtiꝰ aeris: ꝗ iſte aer iā eſt infinite capa-citatis ad intellectū datū: ꝛ tñ nō eſt: ſꝫ val-de finite pfectionis. Iſto mō oīs locus eſt infinite capacitatis ad intellectū datū. cu-ius rō eſt: qꝛ in quolibet loco pōt deꝰ pone-re quocūqꝫ corpore dato maiꝰ corpus ſm fidē. Silr in oī loco nō pōt ponere tot cor-pora: qn plura ſi velit: ꝗ ꝛc. Iſte cōcluſiōes ſunt ꝓbabilr / ſꝫ ſine aſſertione recitate: do-nec aliquid veriſimilius de eiſdē occurrat.

Cōtra tertiā concluſionem Arguitur primo.

Sꝫ reſtat ad maiorē euidētiā ꝯ iſta argu-ere ꝛ ſoluere. Arguit̃ ſpecialr ꝯ cōcluſionē tertiā. pmo ſic. ſi iſta eſſet vera: ſeq̄ret ꝙ ca-piendo impfectiſſimā creaturā rōnalē: hec foret cōcedēda: deꝰ nō pōt creare creaturā maioris capacitatis ꝙ̄ iſta eſt reſpectu gra-tie in pñti: ꝛ pmij vel glie in futuro. ꝯñs ſa-tis ptꝫ ex ꝯñtibꝰ: qꝛ cuiuſlibet gradꝰ grē fi-nite iſta eſt capax: ꝛ ſilr cuiuſlibet gradꝰ vi-ſionis in btitudine. ꝛ ſic ĩ patria eſſent oēs bti equalis capacitatis btitudinis. Iſtud eſt argu. eiuſdem valentiſſimū: nec tñ pro-bat vlteriꝰ falſitatē ꝯñtis. Scđo ſic. ea-dē rōne ponendū eſſet ꝙ oīs creatura rō-nalis nō eſſet tāte capacitatis reſpectu pe-ne: quin poſſet p ſe capere maiorē. ꝯñs eſt falſum. falſitas cōſequentis ptꝫ: qꝛ ſi nō ſit dare ſummū dolorē quē ſortes pōt ſuſtine-re: ergo actus doloris ꝛ paſſi pōt eſſe ſen-ſibilior ꝛ ſenſibilior / ꝛ hoc ſine ſtatu / in ſor-te: ꝗ ſortes eſt virtutis infinite in ſentiēdo Prima ꝯña ptꝫ: qꝛ ſicut viator conſeruatus a deo in ſtatu merēdi / pōt mereri vltra gra-dū iſtū ꝛ iſtum: ꝛ ſic in infinitū: ita pōt ea-dē facilitate demereri. ꝛ per conſequēs non eſt dare ſummū gradū potentie cuiꝰ eſt ca-pax.

Tertio

Tertio ſic. ſi illa ſiue ſtaret: ſequitur ꝙ oīs creatura rōnalis eſſet capax tante bea-titudinis gratie ꝛ glorie: ꝙ cum eam habe-ret: eſſet oībus maior: et ſm meritum ſuū equalis merito chriſti: imo duplare tripla-re centuplare millecuplare ꝛ ſic ſine ſtatu. conſequens eſt inconueniens. nā ſm magi-ſtrum. iij. ſentē. di. xiij. c. j. chriſtꝰ habuit tā-tā capacitatē / qua maior eſſe nō valet. Itē ꝙ ipſius aīa melior fieri non poſſit: oſten-dit idem eodē lib. di. xviij. c. iiij. Item tāta fuit plenitudo ꝛc.

Quarto.

Quarto ſi ſic: ſequeret̃ ꝙ charitas in viatore intendi poſſet intan-tum / ꝙ capacitas cōtraria que eſt ex fomi-te: totaliter extinguetur. conſequens eſt fal-ſum: vt ptꝫ p magr̃m. li. ij. di. iij. c. viij. Ipſe qui ꝯcupiſcit: inq̄nat. ꝛ finiri nō pōt: ꝙ diu viuimus: cōtinue minui pōt: finiri nō pōt. cōſequētia ptꝫ: qꝛ iſta cupiditas eſt finita. ꝛ ſm Au. aucta charitate minuit̃. ꝗ cū cha-ritas poſſit augeri vltra quēcūqꝫ gradum datū: poterit ſic augeri ꝙ extinguat totam cupiditatem. cōſequens eſt falſum: qꝛ tunc poſſet hō equari btō in charitate: ꝛ imple-re primū p̄ceptū in ſtatu viatoris cōtra Au-guſtinū de perfectione iuſtitie: ſicut allegat magr̃ ſniarū.

Quīto

Quinto ſic. ſi omnis creatu-ra rōnalis eſſet equalis capacitatis reſpe-ctu gratie ꝛ glorie: ſicut innuit̃ in probatio-ne concluſionis: ſequit̃ ꝙ oēs angeli eſſent equales in naturalibꝰ: qđ eſt cōtra magr̃m in ſentētijs: q̄ oppoſitā opinionē approbat li. ij. ſen. diſtin. iij. Item hic eſt dānatꝰ Pa-riſijs error. xxiiij. ꝛ dat̃ pro rōne: qꝛ ſic aīa chriſti non eſſet nobilior aīa Jude.

Sexto

Sex-to cōtra illud quod dicit̃ de augmēto me-riti in cōcluſione primo: qꝛ ſi q̄libet q̄ mul-tiplicius facit meritū quod ſibi prius eſt de-bitū: auget meritū: ſequit̃ ꝙ chriſtꝰ ꝓficit in merito. ꝯñs eſt falſum: ergo ꝛc. Itē Gre-go. in homilijs: quē allegat magr̃. iij. ſentē. di. xviij. c. ij. Nō habuit oīno chriſtus iuxta meritū aīe q̄ potuiſſet ꝓficere.

Septimo.

Septimo ſi cōcluſio tertia foret vera: ſequeret̃ ꝙ nō eſſet dare pfectiſſimā cognitionē quā ſor. poſſet habere de deo. ꝯñs eſt falſum. ꝯña ptꝫ: qꝛ ſi nō ē dare pfectiſſimā beatitudinē: ergo nec perfectiſſimā cognitionē. falſitas ꝯñtis ptꝫ p Aug. lib. lxxxiij. q. q. xxxv. Non eſt (inq̄t) dubitādū eſſe pfectā intelligētiā qua preſtātior eſſe nō poterit. ꝛ iō nō p in-finitū ire ꝙ queqꝫ res intelligat̃: nec eam poſſe aliū alio plus intelligere.

Ad primum.

Ad pri-mū iſtorū cōcedo ꝙ cōcluſio ad quā dedu-cit eſt bona. videlicet ꝙ oēs creature rōna-les ſunt eq̃lis capacitatꝭ reſpectu grē ꝛ gl̃ie ꝛ hoc loquendo de capacitate remota. ad iſtum intellectum ꝙ quātam gratiam pōt

de⁹ infundere ſupreme creature rōnali: tantā pōt infundere infime. hoc ꝓbo ſic. ⁊ capio ſupremā ⁊ infimā. ⁊ pono ꝙ de⁹ faciat iſtā infimā eſſe viatricē. tūc poſſibile eſt ꝙ ipa tūc tātū mereaꝶ: quātū nūc h3 ſupma: ǵ tātū pōt recipere de pmio. Silr chriſtus pōt iam tantā gratiā ei cōferre: quātā contulit aīe chriſti: ſicut minim⁹ hō pōt equari in merito ſummo angelo. Silr non includit ꝯdictionē ꝙ de⁹ tantā gratiā infundat ergo nō includit ꝯdictionē ꝙ aīa tantā recipiat. ergo h3 capacitatē reſpectu oīs gratie quam pōt ſibi infundere.

Ad ſecundū. Ad ſcōm qn̄ arguiꝶ de capacitate pene. Dico ad preſens ꝓportionabiliter ſic eſſe de capacitate pene ſicut eſt de capacitate glorie. Et concedo ꝙ dolor glorie pōt eſſe ſenſibilior vltra quelibet gradū finitū: nihilo3 valet ꝯña facta vlteri⁹. ǵ ſor. eſt virtutis infinite in ſentiendo: qꝛ nō ſit act⁹ ſentiēdi vel dolendi ſenſibilior vltra quēlibet gradū ſola virtute ſortis dolētis: ſ3 dei intēſi⁹ coagētis. Et apud illos q̄ dicūt actū dānatorū ⁊ reproborum ⁊ beatificū bonorū totaliter eſſe ab extrinſeco: iſta ꝯña nihil valet: act⁹ ẏo pōt eē ſenſibilior.

Ad tertium. Ad tertiū qn̄ arguiꝶ ꝙ ſic oīs creatura rōnalis eſſet tāte btitudinis: quantā h3 mō aīa chriſti ⁊c. cōcedo iſtā ꝯcluſionem qꝛ oppoſitū repugnat diuine oīpotētie vt mihi videꝶ. nā oīs intellect⁹ pōt oīa intelligere. ǵ oīs intellect⁹ pōt intelligere deum nude ⁊ clare: ⁊ eque clare vn⁹ ſicut ali⁹: niſi aliq̄s iſtorū ſit virtutis infinite: qd̄ dico ꝓ intellectu diuino. ⁊ ſi de⁹ pōt eq̄lem notitiā ſui cuilibet intellectui creato cōicare de potētia ſua abſoluta: ꝯña eſt ꝙ pōt quēlibet eq̄liter btificare. vn̄ nō includeret ꝯdictionē ꝙ de⁹ oēs intellect⁹ ſic ſibi vniret ꝑ oīa ſicut iā de facto ſibi vniuit intellectū chriſti. Et qn̄ vlteri⁹ arguiꝶ ꝙ ſic oīs viator cōſeruat⁹ ſm̄ caſum articuli/ poſſet cētuplare meritū chriſt.: ⁊ acq̄rere charitatē maiorē ꝙ̄ habuit aīa chriſti: ꝯ magiſtrū q̄ dicit lib. iij. di. xviij. c. ij. Tāta em̄ plenitudo ſpiritualiū chariſmatū fuit ī eo: ꝙ ꝓficere nō potuit: ⁊ iō melior ipſi⁹ aīa fieri nō potuit/ ꝙ̄ ab initio ꝯceptionis extitit: qꝛ ꝓficere in meritis nō valuit. hec magiſter. Dico iuxta iſta duo ꝯña q̄ inferunꝶ. quātū ad pmū de exceſſu meriti chriſti: nego: qꝛ natura humana in chriſto fuit acceptata vt eſſet mediatrix ⁊ redēptio toti⁹ gn̄is humani. Vn̄ poſſum⁹ ꝑ imaginationē diſtinguere ī chriſto duo merita diuerſe ſpeciei: vtrunū dicaꝶ meritū ſingulare ipſi⁹ nature in chriſto: cui rn̄det aureā ſiue beatitudo que eſt in aīa btā. aliud dicaꝶ meritū publicū q̄ meruit ꝓ nobis. Et licet nos poſſum⁹ ſic dicere ſm̄ imaginationē duplex meritū in chriſto: poſſet tn̄ valde ꝓbabiliter dici ꝙ pmo gn̄e meriti nō meruit: qꝛ null⁹ pro tali merito meruit: niſi q̄ eſt viator carēs pmio qd̄ mereꝶ: chriſtus ẏo pmo fuit beat⁹: ⁊ nunq̄ viator ſimpliciter. Si aūt teneꝶ ꝙ meruit ſcdo mō ſiue nō: ꝯcedo ꝙ illud meritū pmo mō poſſet aliq̄s viator purus adequare ꝑ multiplicationē meritorū: ſi in via viatoris conſeruetꝶ vltra qd̄cūq3 tēpus finitū: ſ3 ad meritū ſecūdo mō acceptū nunq̄ ꝑtingeret in eternum: ⁊ ita ſimplr loquēdo/ ad totale meritum chriſti nunq̄ ꝑtingeret aliq̄s viator: niſi lege mutata. Qd̄ ideo dico: qꝛ nolo negare qn loquēdo de potētia dei abſoluta: poſſibile ſit aliquē viatorē adequare totale meritū chriſti: ⁊ etiā excedere aliq̄ mō: ſ3 hoc nō eſt ex caſu articuli quē mō diſcutio. Sz ſi ponam⁹ ꝙ de⁹ creet vnū aliū mūdū ⁊ hoīem ꝯſimilē ipi Ade ꝑ oīa: dādo ſibi ſimile pceptū: ⁊ ponamus ꝙ ipe peccet eq̄liter ſicut iſte. ⁊ creet hoīem vel angelū cui⁹ merita acceptet ad redēptionē illi⁹ gn̄is humani dānati: nō video ꝙ includat ꝯdictionem. ſed tunc eſſet poſſibile ꝙ talis adeq̄tur chriſto ī merito eq̄li ⁊ merito cōi. Quātum tn̄ attinet ad ꝯcluſionē de cōſeruato in ſtatu viatoris augēte merita ſua ſm̄ legē cōem: dico ſicut dixi: ꝙ talis nunq̄ adequaret totaliter merita chriſti. Quātū vero ad illud qd̄ inferꝶ: ꝙ aliq̄s poſſet excedere charitatē chriſti: ⁊ habere vnā q̄litatē q̄ vocaꝶ charitas intēſior ꝙ̄ illa q̄ eſt nūc in aīa chriſti: nō habeo h̄ ꝓ incōueniēti: imo magiſter ſniarū non reputat chriſtū min⁹ bonū ꝙ̄ nūc eſt: ſi ſimplr nullā talē haberet: qꝛ adeo char⁹ poſſet chriſt⁹ eē ſine illa ſicut cū illa. Vn̄ ad auctoritates magiſtri qn̄ dicit ꝙ chriſt⁹ habuit tātā charitatē ꝙ maior ea nō valeat poni: dico ꝙ nō loquiꝶ de illa quā doctores moderni ponūt vnā q̄litatē: qꝛ ipe talē nō poſuit ſicut lib. j. prs̄ di. xvij. Sz vult dicere ꝙ natura hūana ī chriſto fuit tā grata ⁊ accepta deo quātum ad grām vnitionis ꝯpoſite: ꝙ magis charus eſſe nō potuit: ⁊ ꝙ de potētia dei ordinata cooperari nature hūane ī chriſto ad maiorē btitudinē nō pdeſtinauit, ideoq3 proficere

R Queſti uncula

nō potuit de potētia dei ordinata. Sed ꝫ. quero vtrū de⁹ tm̄ cooperabaẗ nature hūane ad vniendū eā in chriſto quātū potuit: an min⁹ ꝙ̄ potuit. Nō videẗ ꝙ ꝑciſe tātū. qꝛ videẗ ꝙ eſſe poſſet plus de potentia dei abſoluta: cū ſit infinite virtutis: ſꝫ videẗ ꝙ tūc nō habuit britudinē infinitā. Si min⁹ ꝙ̄ potuit: ⁊ nō dilexit chriſtū: h̄ eſt naturā aſſumptā tātū quātū potuit: ğ min⁹ ꝙ̄ potuit: q̄ro tūc an in infinitū min⁹ ꝙ̄ potuit: ⁊ hoc nō apparet ꝯueniēs: qꝛ ſi chriſti hūanitatē dilexit infinite min⁹ ꝙ̄ potuit: ğ nō minus potuit eā diligere ꝙ̄ fecit: ſicut ſeq̄tur. dilexit eā min⁹ ꝙ̄ potuit: ğ dilexit: ⁊ in nullo dilexit: qꝛ ſi aliquatenus dilexit: ſaltē tantū diligere potuit. Prima ꝯña patet: qꝛ ly ꝙ̄ ꝯfundit confuſe ⁊ diſtributiue. ğ nec poteſt dici ꝙ finite dilexit minus ꝙ̄ potuit: nec infinite minus ꝙ̄ potuit.

Rñſio.

Ad iſtud dico ꝙ deus nō cooperabaẗ tantū quantū potuit ad aliquēītellectū: nō em̄ coopabatur tantū quin pl⁹ potuit. Et nego vlteri⁹ ꝯñam: ergo minus cooperabaẗ: vel igiẗ minus dilexit eū ꝙ̄ potuit: qꝛ iſta eſt ſimpliciẗ falſa ꝓpter ꝯfuſionem confuſe ⁊ diſtributiue ꝓbatā in iſta ꝯiunctione ꝙ̄. Sed dimitto iſtud: ⁊ redeo quantū ad affirmationes magiſtri ſen. quando dicit ꝙ chriſtus tantam habuit charitatē ꝙ maior eſſe nō valuit: hoc eſt/ita fuit accept⁹ deo ꝙ magis acceptari nō potuit quātū ad gratiā vnionis: de qua Aug. xiij. de trini. c. iiij. In reb⁹ em̄ per tp̄s ortis iſta eſt ſumma gr̄a: qua homo in vnitate ꝑſone deo ꝯiunct⁹ eſt. ⁊ ſic intelligiẗ magiſter lib. iij. diſt. xviij. c. ij. ꝙ eius anima melior fieri nō potuit. hoc eſt accepta eſt ad ſtatū quo melior nullus cōicabilis eſt in tp̄e.

Alr ad primā auctoritatem.

Aliter de prima auctoritate dici pōt: ꝙ ibi loquiẗ magiſter de dilectione chriſti qua voluit mori ꝓ redēptione generis humani: ꝙ illa fuit in eo tanta ꝙ maior eſſe nō potuit ſm̄ circumſtantias q̄ tunc in chriſto fuerūt. Ad tertiā auctoritatem q̄ poniẗ ibidē: ꝙ tanta fuit plenitudo ⁊c. voluit dicere ꝙ aliter fuit ī chriſto ⁊ in nobis: qꝛ in nobis actus poſſunt intēdere habit⁹ ꝙ diu viuim⁹: ī chriſto aūt nō. ſed habit⁹ fuerūt ſtatim infuſi tanta intēſione ꝙ habit⁹ ꝑ act⁹ ſequētes intēdi nō potuerūt.

Ad q̄rtum.

Ad quartū pōt dici ꝙ non ſequiẗ. ſi tanta charitas diminuit de cupiditate/ꝙ duplā diminuit duplum: ſed diminuit ſm̄ aliā ꝓportionē: ſicut augmētatio in motu diminuit de tp̄e quo mobile moueẗ.

Ad q̄ntum.

Ad quintū dico ꝙ ꝯña nō valet: ſicut nō ſequitur. Quilibet hō cū adiutorio dei pōt portare tātū quātū ali⁹: ğ eſt eque fortis cum alio. de ꝯcluſionibus tñ ad quas deducitur tamꝙ̄ ad incōueniētia: nō intromitto me ꝓ nunc.

Ad ſextum.

Ad ſextū dico ꝙ magiſter ſoluit ibidē: dicēs ꝙ chriſt⁹ profecit quātū ad numerū meritoꝝ. nō quātū ad virtutē meriti.

Ad ſeptimū.

Ad aliā auctoritatē Auguſtini ꝙ eſt locut⁹ de ꝑfecta ⁊ appḣenſiua notitia dei: qualē nemo hr̄e pōt de deo.

Deciſio articli.

Poſita via q̄ ꝑnūc ſoltē recitari pōt: ⁊ eadē facilitate ſi oporteat retractari: iā ponēdi ſunt circa articulū duo modi dicendi aliquoꝝ/videlꝫ modernoꝝ circa articulos. Vñ iuxta modernos eſt duplex modus.

Prim⁹ modus dicendi

Vnus eſt ꝙ ſi viator ꝯſeruareẗ a deo vltra qḋcumqꝫ tp̄s determinatū in ſtatu viatoris: ſemper poſſet ꝓficere in augmēto meriti: ita ꝙ vltra quecūqꝫ gradū meriti acquiſiti poſſet acq̄rere ꝑfectioē ꝑ duplicationem meriti. Et ſi hoc: ſequereẗ ſm̄ iſtos ꝙ natura humana eſſet infinite capacitatis: immo per ipſos iſta ſtant ſimul/ꝙ aīa ſemꝑ poſſit ꝓficere de bono in melius: ⁊ meli⁹. ⁊ ſic ſine ſtatu: ⁊ ꝙ nihilomin⁹ ſit capacitatis finite tātū. Ad qḋ ꝓbandū euidentius ponūt exempla. Dicūt em̄ ſimile eſſe aliquo modo de repletione corꝑis vel vaſis ſm̄ extenſionē: ſicut eſt de repletione ſp̄ūali aīe ſm̄ intēſionē. modo capiendo vas quodcūqꝫ/bene verum eſt ꝙ illud pōt repleri aqua vel alio liquore ſm̄ extēſionē: ita ꝙ ſine miraculo non poſſit plus illius vel alterius liquoris ꝯtinere: tñ manēte eodē liquore in illo vaſe deus pōt aliū ibidē ponere ꝑ miraculū. ſ. ſecundū tertiū ⁊ quartū: ⁊ ſic ſine ſtatu. Ita ſtant bñ ſimul: ꝙ capacitas iſti⁹ vaſis que nō eſt aliud niſi vas: ⁊ tñ pōt recipere in infinitū plura corpora: ⁊ ſic ſine ſtatu. Eodem modo dicūt ꝙ capacitas aīe nō eſt niſi ipſa aīa. vñ eſt finita capacitas. ⁊ ideo pōt ſic impleri gratia: ꝙ non poteſt plus de tali gr̄a ſm̄ ſpeciē recipere naturaliter: ſuꝑnaturaliter tñ ⁊ ꝑ miraculū. ſimile de corporibus ꝓportionatis pōt de⁹ in ea ſi ipſa hec vnit: ponere equalitatem glorie: ⁊ ſic tertiā ad ſecūdā: ⁊ quartam ad tertiā: ⁊ ſic ſine ſtatu. Et ſic volūt iſti euadere vtrūqꝫ eoꝝ incōueniētiā: qꝛ nec aīa ē capacitatꝭ infinite: nec plus pōt mereri ꝙ̄ deus poſſit ſibi tribuere; vł manere ī ſtatu

viatoris: ⁊ tñ nõ poſſe mereri. Aliud exem plũ ponũt: qđ dicũt eſſe ſubtili⁹: qđ eſt ſine miraculo: ⁊ eſt tale. Uidemus ꝙ vas lꝫ nõ poſſit magis recipere de liquore quocũqꝫ niſi vnũ ſcyphũ vna vice: poteſt tñ poſt ſcy phum aq̄/aq̄ abiecta tantũdē de meliori li quore puta de vino recipe: ⁊ adhuc iſto ab ſiecto/tãtũdē de tertio liquore meliori: ⁊ ſic vlteri⁹ de q̄rto ⁊ q̄nto: ⁊ ſic in infinitũ: cũ de⁹ poſſet vltra quēcũqꝫ liquorē datũ crea re pfectiorē. Itē denarius argēteus eſt me lior cupreo: ⁊ aure⁹ eſt melior argēteo. ⁊ ſic deus poſſet creare aliud metallũ meli⁹ au ro: ⁊ aliud melius illo: ⁊ ſic ſine ſtatu. Iſto mõ ad ppoſitũ de aïa viatoris dicũt ꝙ in ea recipi poſſunt diuerſe politiões ſm ſpe ciē: reſpectu diuerſi ⁊ diuerſi amoris fruiti ui ſm ſpēm reſpectu dei in aïa: põt de⁹ in eadē corrupta illa creare pfectiorē alterius ſpeciei: ⁊ ponere in aïa viatoris. Ex quo ſe quiꝫ ꝙ nec eſt dare pfectiſſimã charitatem receptibilē in aïa viatoris: nec pfectiſſimã beatitudinē receptibilē in patria in eadē. hec eſt opinio in iſto articulo. Alius mo dus dicēdi eſt: ꝙ eſt dare maximũ meritũ ⁊ grãm receptibilē in aïa viatrice: ⁊ pñter gradũ maximi pmij quē põt recipe in pa tria. Et hoc pãpue poniꝫ pꝑter lumen po tentie aïe ad cognoſcendũ deũ ⁊ fruēdum eo. Et dicunt cõſequēter ꝙ ſi deus hoïem cõſeruaret in ſtatu viatoris vltra quēcũqꝫ terminũ iſtius tpis vel illius: talis cito de ueniret ad ſummum gradũ meriti ſibi poſ ſibilē. tunc ſi diutius viueret: ⁊ actus vlte rius exerceret: talis mereꝛeꝫ multiplici⁹ ꝙ̄ prius meruit: ſꝫ nullũ nouũ premiũ nouis actibus correſpõdet: ſicut ponit magr̄ lib. iij. diſt. xviij. vbi dicit ꝙ illud bonũ qđ chri ſtus meruit a pncipio ſue ɔceptionis: poſt ea meruit multiplici⁹: ſꝫ nihil nouũ: vñ dic. Nõ ḡ pfecit ſm aïe meritũ quãtũ ad ɔtu tē meriti: pfecit tñ quantũ ad numerũ me ritoꝝ. Iſti ſunt duo modi dicēdi in hoc arti culo. Sed ɔ̄ ſcđm modũ dicendi arguiꝫ pmo ſic. ſequiꝫ ſi pꝑter nouũ meritũ bonũ nõ debeaꝫ nouũ pmiũ: ꝙ pari rõne nec pꝑ pter nouã malitiã noua pena. Et ſic ſequiꝫ ꝙ aliquis bonus hõ poſſet tantũ mereri: ꝙ deus nõ poſſet retribuere: ⁊ mal⁹ tantũ ɔtinuando demereri: ꝙ de⁹ nõ poſſet eũ pe na ɔdigna punire: qꝛ ſm iſtã viã nõ eēt pec cans capax maioris pene ꝙ̄ fuit pena quã prius meruit. ⁊ ſic quantũ de viatore/ꝙ̄ ꝙ

Z
Scđus
modus
dicendi

opus bonũ pcedit ex maiori charitate cetē ris parib⁹: tãto ē deo accepti⁹: ḡ qñ iſte via tor perueniret ad charitatem q̄ poniꝫ in eo maxima: tunc foret opus ɔſequēter elicitũ ab eo in tãta charitate deo acceptũ: ſꝫ h̄ fru ſtra fieret: niſi ſibi aliquod nouũ pmiũ cor reſpõderet: ḡ ⁊c. Scđo arguiꝫ cõtra ſcđm p vnã decretalē que poniꝫ in. vj. de hereti cis. ad nr̄m. in qua dãnaꝫ ſnïa Begardoꝝ dicētiũ ꝙ homo in hac vita tã pfectũ gra dũ virtutis poſſet acq̄rere: ꝙ ampli⁹ ĩ grã pficere nõ valeret. qꝛ ſi ſic: vt dicũt: tũc poſ ſet aliq̄s chriſto pfectior ĩueniri. Ad h̄ aũt qđ ſcđa opinio allegat p exēplo ſm mgr̄m qꝛ qđ prius meruerat/poſtea nouis actib⁹ multiplicius meruit: dicunt iſti ꝙ chriſtus poſt primũ inſtãs cõceptionis ſue fuit com prehenſor in ſtatu: nõ in ſtatu viatoris ad merēdũ aliq̄d ſibipſi: ſꝫ tãtũ alijs: ſic ſunt ſancti in celo q̄ nobis mereri poſſunt: ⁊ nõ ſibi. In hoc ergo articulo ad preſens ſuffi ciat mihi recitaſſe ſententias alioꝝ: quas nunc ſubtilioribus diſcutiendas relinquo.

Secũdus articulus eſt

inq̄rere vtrũ opus penitentie ſit meritoriũ vite eterne. Intelligendo aũt p opus peni tētie opus impoſitũ homini penitēti in ſa tiſfactiõe p peccato cõmiſſo. Et eſt difficul tas talis in iſto articulo: ſicut tactũ fuit in tertio argumēto pncipali: an duo hoïes eq̄ lia opa facientes: quoꝝ vnus eſt obligat⁹ ad penitentiã ſuſtinendam: alius non: per illa opera merecãtur equaliter de premio eſſen tiali: ⁊ equalr̄ remunerentur in celo an nõ. ideſt vtrũ opus ſatiſfactoriũ factũ a peni tente abſoluto a pena ſit ſibi meritorium in vita eterna: ac ſi nunꝙ̄ peccaſſet: nec ad ali quã penã obligat⁹ fuiſſet. Et in hoc articu lo tãtũ dicã duas ɔcluſiones. Prima eſt: ꝙ opus ſatiſfactoriũ impletũ ex charitate eſt meritoriũ vite eterne. Scđa ɔcluſio eſt ꝙ opus ſatiſfactoriũ nõ eſt minus merito rium vite eterne ex hoc ꝙ eſt ſatiſfactio p peccato: ꝙ̄ ſi nõ eſſet ſatiſfactio: ſꝫ tantũ ſi bi correſpondebit de premio eſſentiali in ce lo: quãtũ ſibi deberet ſi pſona q̄ mereꝫ nul li pene foret obnoxia. Iſtas ɔcluſiões pro babo primo p rões. ſecundo obijciã cõtra eas: ⁊ ſoluam. Prima itaqꝫ ɔcluſio ē: ꝙ opus impoſitũ homini in ſatiſfactionē pro cõmiſſo/eſt ſibi meritoriũ vite eterne: ſi cõ pleaꝫ in charitate. Hanc pbo multipliciter

Scđi articuli. Quõ q̄ ē incidentalis.

Prima ɔcluſio reſponſiua.

Prime concluſionis. Prima pbatio

⁊ primo ſic. Omnis actus ꝓcedēs ex chari
tate in viatore eſt meritorius vite eterne:
ſed ſatiſfactio in pn̄ia eſt hmōi: ꝗ ⁊c. Mi
nor ptꝫ: qꝛ penitēs ex vi cōtritionis ſtatim
Scḋa. eſt in charitate. Scḋo ſic. implens id ad
qḋ teneť: ⁊ ſicut teneť: mereť vitā eternam.
ſed penitēs ſatiſfaciēdo implet id ad quod
Tertia teneť: ⁊ ſicut teneť: ergo ⁊c. Tertio ſic. ni
hil poſſet impedire qn̄ iſta ſatiſfactio eſſet
meritoria vite eterne: niſi ꝙ ſufficiēter pre
miareť ꝑ relaxationē pene debite: ſed h nō
ſufficit: qꝛ pena relaxata ſi eſſet: eſſet malū
finitū intēſiue ⁊ extenſiue. ⁊ ꝑ ꝯñs relaxa
tio eſt bonū finitū intenſiue ⁊ extenſiue: cū
ſit quoddā bonum tꝑale minus bonum ꝙ̄
minimus gradus beatitudinis. ⁊ per ꝯñs
nō eſt ſufficiēs p̄miū ꝓ actu meritorio vi
Quar te eterne ex natura ſui cōſimiliter innocen
ta. tie. Quarto ſic. aliq̄s ſponte faciēs opꝰ cō
ſimile: puta orat / ieiunat / vł dat eleemoſy
nā: mereť vitā eternā: ꝗ faciēs cōſimile opꝰ
ex impoſitione ⁊ ex obediētia magis mere
tur vitā eternā. Conſequētia probať: qꝛ ſa
cramētū penitētie ⁊ obediētia ⁊ q̄ adueni
unt operi. ſ. bone circūſtātie: augēt bonita
Quīta tē opis. Quīto ſic. ſi eēt ita ꝙ opa ſatiſfa
ctoria nō eſſent meritoria vite eterne: ſeq̄
reť ꝙ aliq̄s poſſet facere tot bona opa q̄t
fecit btā virgo: ⁊ ꝙ tn̄ ꝓ oībꝰ illis nō ma
gis premiareť ꝙ̄ infans noviter baptizatꝰ
nec tn̄ faciēs iſta opa poſt pctm̄ mortale ſe
quens. Iſtam ꝯñam probo. pono aliquē q̄
a p̄ncipio quo habuit vſum liberi arbitrij:
multiplicauit ſemꝑ pctā: ita ꝙ oīa merita
ſua a tempore cōtritionis nō ſint tāte con
tritionis ⁊ intēſionis in bonitate / ſicut fue
rūt ſua pctā in malitia: ſi ergo ſit ſufficiens
recōpenſatio ꝓ meritis ſola relaxatio pe
ne: ſeq̄tur ꝙ talis moriēs nō plus p̄miare
tur / ꝙ̄ ꝑ premiū qḋ habuiſſet ſi deceſſiſſet
ante vſum ratiōis: ⁊ tn̄ fecit tot bona opa
Sexta ex genere quot fecit btā virgo. Sexto ſic.
ſi ita eſſet: deus crudeliꝰ ageret relaxando
penitētiā correſpondentē in purgatorio ꝙ̄
infligendo iſtam penam. qꝛ relaxādo pena
cōtraheret gradū beatitudinis qui corrñ
det operi. ⁊ manifeſtū eſt ꝙ melius eēt pe
nitēti ad tempus ſuſtinere penā in purga
torio: ꝙ̄ carere tali gradu beatitudinis in
Scḋe ꝑpetuū: ergo miſericordia dei vertereť pe
concl̄o nitenti in crudelitatē ⁊ in iniuſtitiā. Se
nis re cūda cōcluſio eſt iſta: ꝙ ſatiſfactio eſt opus
petitio ita meritoriū p̄mij in vita eterna / ſicut il

lud opus eſſet ſi nō eſſet ſatiſfactio eidem
operāti. Iſta cōcluſio ꝓbať primo ſic. niſi Proba
iſta cōcluſio eſſet vera: fatuū ⁊ indiſcretum tio pri
eſſet imponere penitētibꝰ aliqua bona opa ma.
in ſatiſfactionē. Cōſequētia ptꝫ: qꝛ per talē
impoſitionē minueť de valore operis qui
deberet ꝓuenire ipſi operāti: qꝛ ſi iſtud opꝰ
fieret ſine impoſitione ⁊ ſponte: mereretur
vitā eternā: ꝗ talis īpoſitio nō valeret: im
mo noceret contrito. Scḋo ſic. ſi opꝰ bo Scḋa.
nū qḋ fit ad ſatiſfaciendū ꝓ pctō: foret mi
nus meritoriū vite eterne ꝙ̄ ſi nō eſſet: tūc
talis gradus beatitudinis diminuatur ta
li opi: ⁊ ſit ille gradus a: ⁊ infinitū premiū
qḋ dabiť iſti ſit b. ita ꝙ totū premiū corre
ſpōdēs iſti operi ſi nō eēt ſatiſfactio ſit a b
⁊ p̄miū qḋ nō dabiť de facto b. ⁊ volo ꝙ c
ſit bonū tꝑale: ſcꝫ relaxatio pene ꝓ iſto tē
pore facieda: tūc arguo ſic. Illud opꝰ eſt ita
bonū ſicut aliud cui debeť a b: ꝗ ſibi debeť
aliquid equalēs a b: ſed b c nō eſt equiua
lens a b: ergo minus tribuiť iſti opi ꝙ̄ de
betur: qꝛ ſi b c ⁊ a b eſſent equalia: ſequitur
ꝙ c ⁊ a eſſent equalia: ⁊ ſic bonum tēpora
le ⁊ aliq̄s gradus beatitudinis eſſent equa
lis bonitatis. Conſequentia ptꝫ: quia ſi ab
equalibꝰ equalia demas: vel idem eis cōe
ꝗ relinqueretur: vel eſſent equalia: ergo b
c eſt minus ꝙ̄ a b. ⁊ ita iniuſte premiat deꝰ
illud opus. Et ađt illud opus ſit ita bonū
mō ſicut ſi non eſſet ſatiſfactio: ꝓbatur: qꝛ
ꝓcedit ab equali conatu ⁊ ab equali gra Euaſio
tia. ꝗ ⁊c. Si dicať ꝙ illud opꝰ non eſt eque
acceptū deo ſicut eſſet in ꝑſona nō obliga Impu
ta penitentie. Cōtra. iſta ꝑſona eſt ita cha gnatio.
ra deo: ex quo tota culpa eſt remiſſa: ⁊ ha
bet ita intēſam grāꝫ / ſicut qn̄ fuit innocēs:
ponať. hoc enim certum eſt ꝙ frequenter
contritꝰ reſurgit ⁊ adipiſcať maiorem gra
tiam ꝙ̄ cū fuit innocens: ⁊ opus ſuū nunc
eſt equalis meriti ſicut fuit in ſtatu ſue in
nocētie. ſicut ꝑ Augu. ptꝫ qui dicit. Sed in
hoc differt charitas a fide ⁊ ſpe: qꝛ ſimplici
ter ille melior eſt in quo charitas maior eſt
ergo ille cōtritus melior eſt ꝙ̄ fuit ante la
pſum: nō obſtāte ꝙ obligeť ad penitentiā
Sed contra iſtas concluſiones arguitur ſic Argu
Opus ſatiſfactoriū in penitēte ſufficienter mentū
remunerať per remiſſionē pene: ergo nihil primū.
debeť ei de p̄mio vite eterne. añs ꝓbatur ⁊
ꝯñs. Antecedens ꝓbať ſic. pena ei debita
ꝓ peccato nō eſt in infinitū minus mala ꝙ̄
gradus p̄mij ē bonꝰ; ſꝫ tn̄ finite deficit ab

eq̄litatē malitie:ꝫ pena poſſet ſibi intantū
augeri:ꝙ perueniret ad equalitatē: ita ꝙ
pena debita peccatori foret tantum malū
quantū bonū.ergo tā bonū eſſet illa pena
carere:ſicut habere illud gaudiū: igit̃ recō-
penſando opus ſatiſfactoriū ꝑ ſolam rela-
xationē hmōi pene/ſufficiēter ⁊ proportio
Scd̄m nabiliter recōpenſat̃ illud opus:ergo nihil
debet̃ ſibi de vita eterna. Preterea ſatiſfa-
ciēs operat̃ timore pene ⁊ affectione priua
ti:q2 ſatiſfacit vt liberet̃ a pena: ꝫ non tm̄
Tertiū meret̃ ſicut ſi cōſimile op⁹ faceret ſine intē
tione euadēdi penā. Preterea ꝯ vtramq̧
cōcluſionē videt̃ eſſe: maxime cōtra ſecūdā
ꝙ ſm ipſam deus plus tribueret hoī ali-
cui ꝓpter pctm̄ ſuum p̄cedens: ⁊ ſic pctōr
cōſequeret̃ meritū de eo ꝙ peccauit. Con-
ſequētia ptʒ:q2 plura bona ſibi tribuuntur
ꝓ equali opere ꝙ̄ innocēti:q2 equale p̄miū
in celo: et vlterius relaxatio grauis pene.
Ad primū iſtorum ḋr ꝙ procedit ex falſa
Ad pri- imaginatione. Nā argumentū imaginatur
mum. ꝙ ſatiſfaciēs ſit obligatus ad penam eter-
nam:⁊ ꝙ ꝑ opus ſatiſfactoriū conſequat̃
relaxationē illius pene:⁊ vtrūq̧ eſt falſum
q2 ſtatim in primo motu cōtritionis cōſeq̄
tur remiſſionē pene eterne:⁊ cōmutat̃ obli
gatio que fuit ad penam eternā/in obliga
tionē ad penā tēporalē tm̄:⁊ iſtius pene tē
poralis remiſſionē cōſequit̃ penitēs ꝑ ope
ra ſatiſfaciendi. Unde ſi imaginatio quam
ſupponit argumentū/foret vera:argumen
tum bene cōcluderet ꝙ ſufficiēter premia-
ret̃ ſatiſfactio ꝑ remiſſionē pene tm̄:⁊ ꝙ ni
hil ei correſponderet de p̄mio vite eterne.
Ad ſecundū ḋr ꝙ ſatiſfaciēs ordinate nō
Ad ſe- intēdit principaliter ad cōmodū ꝓpriū: ſʒ
cundū. intēdit deo cōiungi per amorē beatificum
Et q2 in ſe perpēdit quēdam reatū:ꝑ quem
retardari videt̃ ab illa fruitiōe:ideo ex con
ſequēti vult illum delere. Principalis aūt
intētio ꝑ ſe formare dʒ opus ⁊ denomina-
re. Ad tertium dici pōt ꝙ deus de p̄mio
Ad ter eſſentiali vel de beatitudine non plus tri-
tium. buit penitēti ꝙ̄ innocenti ꝓ equalib⁹ ope-
ribus. modo premiū eſt ꝑ ſe correſpondens
operi. meritorio:⁊ ideo in premio qḋ per ſe
debetur operi/ſeruat̃ equalitas. in premio
ſcḋo qḋ debetur ꝑ accidens/nō:quia circū-
ſtātia eſt in penitēte:puta obligatio ad pe-
nam:que nō eſt in innocēte. Et ergo dimit
titur ſibi pena ꝑ accidens:q2 nō poſſet intē
di debitum p̄mij in eo:niſi remitteret̃ obli-
gatio ad penitētiam:que nō eſt in ipſo non
peccante. Ad iſtud ponuntur exempla. Si
igni applicent̃ duo corpora: quorū vnū ſit
frigidum ⁊ humidū:aliud vero frigidum ⁊
ſiccū:primū recipiet ab igne calefactionem
⁊ deſiccationē:ſecundū vero nō: ſed tm̄ ca-
lefactionē:q2 eſt ſiccū per ſe. Itē obuiēt di-
uiti duo nudi:quorū vn⁹ eſt turpis corpo-
ris:⁊ alter honeſti: equaliter tamē patiun
tur frigus:induat diues vtrūq̧ equali in-
dumento:⁊ tm̄ ſtat ꝙ plus facit ꝓ turpi:q2
operit ei⁹ turpitudinē: ⁊ pellit ab eo frig⁹:
ab honeſto aūt tm̄ amouet frigiditatem.
Et hec de ſecundo articulo.

Terti⁹ articulus eſt que- n
rere vtrum ſola cōtinuatio tpis addat bo- Tertij
nitatē vel malitiā operationi morali:intel- articuli
ligendo ſic ꝙ oēs circūſtantie operationis Qō q̄ē
maneant vniformiter ſub aliqua intenſio- inade-
ne:puta ꝙ difficultas ſit equalis:⁊ conat⁹ talis.
volūtatis eque intēſus:nec deliberatio vel
iudiciū euidētius vel obſcurius: ſed oīa ta
lia maneant vniformiter: tūc eſt dubiū an
ſit maius meritū operari tm̄ per duas ho-
ras an ꝑ vnā tm̄. In iſto articulo q̄ eſt val
de difficilis:tm̄modo recitatiue ꝓcedā po-
nēdo rōnes ꝓ ⁊ ꝯ:que maxime mouēt mo
dernos in hac materia. Uidet̃ primo ꝙ Primū
nō augeant̃ opera in bonitate vel merito princi-
ex ſola circūſtantia maioris tēporis. Nam pale ꝓ
primo ſic. ponat̃ ꝙ aliq̄s velit bene facere bās ꝙ
aliquo genere meriti vna die ſub certo gra non.
du:iſte aliq̄d meret̃ rōne tāti tpis: ꝫ ſi ali⁹
eiſdem circūſtātijs velit bene facere conſi-
mili actu apponat talem cōditionē:ſi deus
volitionē reſpectu talis actus acceptaue-
rit:merebit̃ eq̄le: rōne aliarū circūſtāniarū:
⁊ rōne talis duplū. Et vltra ſi velit exerce-
re ſub eiſdē circūſtantijs talē actū per tēp⁹
infinitū:merebit̃ infinitū augmētū premij
ad premiū. Ad iſtud argumētū dicit̃ cōiter Solu-
ſic:ꝙ nō pōt fieri additio equalis in meri- tio.
to ſm equalem additionē tēporis:q2 mul-
titudo tpis per maius ⁊ maius tps magis
cōfuſe cognoſcat̃:⁊ ideo ex duobus diebus
nō addit̃ ad meritū duplū vnius diei. ⁊ ſic
de alijs conſequenter. immo min⁹ additur
ex appoſitione quatuor dierū ad additum
duob⁹ dieb⁹:ꝙ̄ ex illis duob⁹ dieb⁹ ad me
ritū correſpōdens vni diei tm̄:et ideo non
oportet ꝙ ex additione infinitorū addito-
rū infinitū meritum ſequat̃. ꝙ qn̄ aliquis

habet volitionē reſpectu act⁹ infiniti: puta
ꝙ vult peccare ꝑ infinitos dies: tūc ꝓpter
confuſam cognitionē vniuſcuiuſqꝫ diei ex
iſto die ſurgit aliqḋ preciſum meritū: ſicut
ſurgit ex vno die determinato aggregato.
Impugnatio ſolutionis. Sed ꝫ ſolutionē arguit primo ſic. Tota rō
quā iſta rñſio aſſignat: quare ſm̄ augmen
tationē tpis nō augmētet meritū in equa
li ꝓportione: ſicut augetur tps: puta ꝙ ex ad
Prima ditione dupli tpis tenebit duplū meritum
ad meritū correndens pmo tpi: eſt ꝓpter
cōfuſionē cognitionis reſpectu maioris tē
poris. tūc tota rō eſt cōfuſio cognitiōis q̄n
nō augetur meritū ꝓportionabilr ad tpus. ḡ
ſm̄ augmētationē ɔfuſionis reſpectu tpis
diminuet augmētatio meriti: ergo cōfuſio
dupla duplū diminuit de augmētatiōe me
riti. ꝛ vltra. infinita cōfuſio totā augmēta-
tionē meriti tollet: ꝛ nō foret meli⁹ velle bñ
viuere ꝑ tps infinitū ꝙ̄ ꝑ vnam horā: nec
grauius foret velle peccare ꝑ dies infinitos
Scda. ꝙ ꝑ dies finitos: imo ecōtrario foret. Se-
cūdo ꝫ hoc ꝙ dr ꝙ nō eſt aliqua aggraua
tio in volente peccare ꝑ infinitum reſpectu
vnius diei. Arguit ſic. Ponam⁹ duos eque
volētes peccare in oib⁹: excepto ꝙ vn⁹ vult
peccare incipe poſt lapſum illi⁹ diei ꝛ pecca
re oibus diebus ſequentibus: ꝛ alius ve-
lit toto illo die ꝛ oib⁹ ſequentibus peccare
ſub hac forma equalr volēdo: volo ſemper
ex nūc peccare. ſi ḡ ſm̄ rñſionē datam nō ſit
aliqua aggrauatio reſpectu vnius diei: pre
cipue ſm̄ quā nō grauius peccaret volens
grauius peccare de tpe ꝛ citius incipere et
Tertia equalr continuare. Tertio ad idē: ſi dies de
terminatus non adderet preaſam aggra-
uationē: ſequitur ꝙ nō foret graui⁹ pecca
re die ſolēni ceteris paribus: ꝙ̄ die feriali.
ɔñs eſt falſum ſm̄ cōiter opinantes. Cōſe
quētia ꝓbatur ſic: ponat ꝙ eccl'ia ex cauſa
ſtatuat ꝙ aliquo āno certo nullus dies ſer
uetur feſtus. ſint ergo duo volentes equa-
liter peccare ꝑ oīa: excepto ꝙ vnus vult ꝑ
vnū annū peccare: in quo nullus dies feſt⁹
ſeruetur: ali⁹ vult alio anno: in quo multa
feſta celebrabuntur: ꝛ neuter ponat inten-
tionem ſuam de ſe maiorem ſuper vnū diē
anni ſui: ſed eque confuſe ſup oēs dies: tūc
arguitur ſic. Ex nullo die fit aggrauatio de
terminata ꝛ preciſa: ergo non plus die fe-
ſto ꝙ̄ alio. igitur nō grauius peccat q̇ vult
Scdm peccare anno habente feſta: ꝙ alius: quod
puncti. eſt propoſitū. Secundo ad principale ar

guitur ſic. Si circūſtātia tpis ꝛc. tūc eliciēs
aliquē actū dilectiōis ſubito remiſſum, nō
mereretur ſicut ſi cōtinuaret cū eiſdē circum
ſtantijs cuiuſcūqꝫ rei. ꝛ per ɔñs ſub quocū
qꝫ gradu eliciat actū dilectionis ſubito: nō
tantū merebit quantū ſi continuaret ꝑ tē
pus. Conſequētia ptꝫ: qꝛ deeſt circumſtan-
tia tpis que ꝑ ſe agit ad meritū. Cōſequēs
tñ eſt falſum: qꝛ ſi ſic: chriſt⁹ meruiſſet poſt
principiū cōceptionis ſue: qꝛ feciſſet cū plu
ribus bonis circūſtātijs actum ſuum: et ſic
cōtinue profeciſſet in merito: ꝫ magiſtrum Tertiū
ſniaꝝ li. iij. di. xviij. Tertio ſic. Si ex maio
ri tpe augeretur meritū: tunc ex multitudine
gratie augeretur meritum: ꝛ ſic cū quolibet
tēpore eſſet infinitū meritū. ɔñs eſt falſum
ꝛ ɔña ptꝫ: qꝛ in quolibet tpe ſequēti tantū
mereretur ſicut in preſenti: poſito ꝙ ex eq̄li
deliberatione continuet per tempus inter-
mediū. Quarto ſi ſic: tunc iſte actus dile Quartū.
ctionis remiſſus continuatus ꝑ tps poſſet
fieri ita meritorius ſicut actus eiuſdem ge-
neris intēſus reſpectu eiuſdē generis alijs
oib⁹ circūſtātijs parib⁹. ꝛ ſic poſſet aliqua
dilectio viatoris remiſſa per ſolā cōtinua-
tionē equari dilectioni aīe chriſti. ꝛ ſic faci
ens maximos actus virtutū: ſicut moriens
ꝓ chriſto nō tātū ꝓmiabitur ſicut cōtinuans
remiſſā dilectionē ꝑ tps magnū. Cōſequēs
eſt falſum. ꝛ contra Ariſto. ix. Ethico. vbi
dicit ꝙ ſtudioſus eligit magis per paucū
tempus valide agere: ꝙ̄ per multum tēp⁹
quiete: ꝛ viuere bñ ꝑ paucos dies ꝙ̄ quali
tercūqꝫ ꝑ multos: ꝛ actionē vnam bonam
facere ꝙ̄ multas paruas. Quīto ſi ſic: tūc Quītū
poſſet deus aliquē cōſeruare in ſtatu merē
di vltra q̄ḋcūqꝫ tps futurū finitū ſigna
bile: ꝛ ſic talis vltra meritum finitū poſſet
plus mereri: quātū aīa ſua ſm̄ intentū in-
volūtate foret manēte capacitate: ꝛ ſic poſ
ſet ꝓcedere meritū chriſti nō aucta capaci-
tate ſua: ꝛ oporteret dicere ꝙ attinget ma-
ximā charitatē cui⁹ eſt capax hic in via: qḋ
eſt cōtra Aug. in epiſtola quadā: vbi dicit
ꝙ peſſima charitas eſt que nō vltra in via
augeri inuenitur. Sexto ꝙ circūſtātia tēpo
ris ceteris parib⁹ nō auget meritū vl' deme Sextū.
ritum arguitur ſic. Ponam⁹ ꝙ oīa q̇eſcant
ꝛ Petrū viatorem habentē ꝓcipiū de actu
dilectionis. ſi igit tps aliq̄d faciat ad meri
tum: ſequeretur ꝙ Petr⁹ reb⁹ q̇eſcētib⁹ non
tātū poſſet mereri ſicut ſi aliq̄ mouerētur.
ɔña ptꝫ: qꝛ ſi oīa q̇eſcerēt: nō eſſet tēp⁹ ſm̄.

Auguſtinũ. Si dicat̃ ꝙ ſit tp̃s ꝓpriũ illi
us dilectiõis: ⁊ illud augebit meritũ. Con
tra. actꝰ priꝰ eſt naturalr̃ ad illud meritum
q2 ille actꝰ p̃ſupponit̃ diſcretiõi q̃ ptes ſue
Septi- acapiãtur ſm̃ priꝰ ⁊ poſteriꝰ: ꝙ̄ ille actꝰ ſit
mum. tp̃s. Septimo ꝑ auctoritatẽ Hugonis de
ſacramentis. li. ij. pte. xiiij. ca. vj. vbi dicit ꝙ
opus extrinſecũ nihil addit ad meritum ſu
pra voluntatẽ: niſi voluntas cũ ope augea
tur: quã difficile ẽ nõ augere cũ ope ſiue in
bono ſiue in malo. ⁊ addit ꝙ quãtũ creſcit
voluntas bona: tãtũ creſcit ⁊ meritum. Et
ſi cõtinuaret tantã eſſe voluntatẽ quãta eſt
in illo q̃ opus exercet: q2 voluntas eſt in eo
dẽ: difficile eſſe non poſſet. Ex hoc dicto ar-
guitur ꝑ locũ a multo fortiori. ſi opꝰ nihil
addit qd̃ tp̃s nõ addit: nec cũ tp̃e creſcat
O voluntas: nec ſm̃ ſe nec ſm̃ aliqua circũſtã-
In op- tiã eq̃le tp̃s auget: ſeq̃tur meritũ augeri cu
poſitũ. iuſuis circũſtantie. ergo ⁊c. Ad partẽ op-
Primo poſitã arguitur ſic ꝑ media. x. Primo ſic: ſi
circũſtantia tp̃is nõ augeret meritũ ceteris
circũſtãtijs paribꝰ: nõ grauius peccaret q̃
cũ ceteris circũſtantijs continuaret volun
tatem ſuã peccãdi vniformiter per diẽ q̄ꝑ
horã: aut ꝑ qd̃cũq3 magnũ tp̃s ꝙ̄ per mi-
nimũ ſignabile. ꝯñs eſt falſum: q2 ſic nõ eſ
ſet maior penitentia iniũgenda tali diutiꝰ
peccãti ꝙ̄ alteri: nec ſepius delinquẽti aliq̃
vno genere peccati/ ꝙ̄ ſi eiſdẽ circũſtantijs
vna vice tantũ delinqueret. cuius cõtrariũ
tñ tenet eccleſia ⁊ magiſter ſniarum. lib. iiij
Scd̃o. di. vj. Secundo ſi cõtinuatio tp̃is nõ ag-
grauaret: ſeq̃tur ꝙ peccãs ſemel aliq̃ pctõ
per horã: poſt horã nõ penitens: ſed tũc ꝑ
reſiduũ vite faciens multa bona de ſuo ge
nere: ⁊ ſic decedens: ita grauiter puniretur
eternaliter/ ſicut alius continuans primũ
Tertio genus actus peccati per totum tẽpus ⁊ ꝑ
reſiduũ vite ſue. quod eſt abſurdũ. Tertio
ſic. continuans pctm̃ per tempus maiꝰ plꝰ
de tp̃e ſibi conceſſo ad bene viuendũ inuti
liter cõſumit: ergo ceteris paribꝰ plus pec-
cat. Confirmatur. ſi plus temporis inutili-
ter expendens non grauius peccaret: pari
ratione/ nec plus de pecunia dñi ſui inutili
ter expendẽs maiorem iniuſticiam faceret
Quar- Quarto ſic. quanto aliquis magis certis
to. circũſtantijs diu peccat continuans actum
peccandi: tanto magis diſponit ſe ad peccã
dum ex habitu: ⁊ forte induat conſuetudi-
nẽ: ergo grauius peccat. Conſequẽtia p3:
q2 conſuetudo facit peccatũ apparere ma-
gis delectabile: ⁊ plus diſponit ad finalem
impenitentiã. Quinto ſic. incipiẽs pecca- Quito
tum cũ aliquibꝰ circũſtantijs certis: ſi non
aggrauaretur ex tp̃e augmentato: ſi in me
dio tp̃is ceſſaret ab iſto peccato: vel incipe-
ret peccare pctõ leuiori: nõ meret̃ augmen
tũ pene priꝰ debite. conſequens eſt falſum
Conſequentia patet: q2 tunc ſi iſto tp̃e pec-
caſſet continuãdo peccatũ grauius ex deli-
beratione: non ꝓpter hoc meruiſſet maio-
rem penã ꝙ̄ meruit a p̃ncipio illius actꝰ: ꝫ
ꝑ illud tp̃s incipiẽdo ⁊ ꝯtinuando minus
peccanti nõ augebit̃ pena. Cõſequẽtia p3
q2 iniuſtum eſſet ꝙ minus peccans punire
tur plus: ⁊ grauius peccãs minꝰ. Sexto Sexto
ſic. faciẽs opꝰ ſeruile in ſabbato/ grauiꝰ pec
caret ſi cõtinuaret opus ꝑ totum ſabbatũ:
ꝙ̄ ſi ceſſaret cito poſt principiũ: ſed ſicut p̄-
ceptũ de obſeruatione ſabbati obligat pro
certo tempore: ita cetera precepta eius que
ſunt. Non mechaberis. non furtum facies.
obligant pro omni tempore. ergo plus pec
cat magis violans de tp̃e ⁊ tranſgreſſione
illorũ preceptorũ. Septio ſic. pono ꝙ deꝰ Septi
precipiat aliquibus duobus equalibus in mo.
oĩbus naturalibꝰ/ ꝙ ipſi incipiãt aliquod
opus certũ: ⁊ continuent per vnã horã inte
gre: ⁊ incipiant ſimul: ⁊ ceſſet vnus multo
citius ꝙ̄ alius: tũc vterq3 cõtra pctm̃ ceſſet
ante finem hore: ⁊ ex equali voluntate. tũc
arguit̃ ſic. primũ ceſſans plꝰ peccat: q2 mi-
nus adimplet de iſto qd̃ p̄ceptũ fuit: ſ3 hoc
nõ eẽt cũ cetera ſunt paria/ niſi tp̃s aggra-
uaret. ğ ⁊c. Octauo ſic. ſi nõ: tũc penitẽti Octa-
iniungat̃ aliqua pnĩa continuanda per cer uo.
tũ tp̃s: ſi aliũde actus penitẽtie fuerit fini-
tus circũſtantijs paribus: ꝑ totũ illud tem
pus nõ plus meret̃ ꝙ̄ ſi in medietate iſtiꝰ
tp̃is actum illũ egiſſet: ſi tamẽ ſolum vnus
actus fuiſſet ſibi iniunctus. ꝯñs eſt falſum
q2 tunc diſcreti cõfeſſores ꝓrogarẽt hmõi
penitẽtias. Si dicat̃ ꝙ imo: q2 difficiliꝰ eſt Euaſio
per multa tp̃a continuare actũ: ⁊ ideo ma-
gis meritorium. Contra. iſta r̃nſio concedit Repre
ꝓpoſitũ: ꝙ illa difficultas nõ creſcit de du henſio
ratione in maiori tempore ceteris paribus
⁊ hoc eſt ꝓpoſitũ. Nono ſic. tunc incipiens Nono.
aliquẽ actũ meritoriũ/ ⁊ cõtinuãs iſtũ per
aliqd̃ tp̃s magnum cum ceteris circũſtan
tijs paribꝰ/ nihil mereret̃ nouũ poſt p̃nci
piũ actꝰ: ꝙ̄ diu cõtinuaret ſub circũſtantijs
ergo ſi nõ h3 melius de cõtinuãdo: melius
eſſet ceſſare ſtatim poſt p̃ncipiũ: ⁊ incipere

nouū actū in alio interuallo quātūcūq̃ re
miſſum: ſi ꝑ actū ꝯtinuatū nō augeat me
Decīo; ritū. ꝯñs falſum. Decimo ſi diligēs meri
torie ꝑ aliqđ tpˢ ꝯtinue bene vtit tota par
te tpis: ⁊ nō ſicut de qualibet potentia ſal
tem noua rōne iuſtitie: meret nouum meri
Prima tū. ergo ⁊c. Iſte ſunt rōnes ꝓ ⁊ ꝯ. Iam
diſtin. ponā diſtinctiones quorūdā: quarū prima
eſt ꝙ duplex ē tpˢ: videlꝫ tpˢ cōe quo oīa
mēſurant ſm eoꝝ duratonē: qđ eſt mot⁹:
⁊ tpˢ cōpoſitū quo vnaqueq̃ res quoad
ſuā durationē menſurat: qđ tpˢ nō differt
Scđa ab ipſa re. Scđa diſtinctio eſt ꝙ tpˢ cir
diſtin. cūſtat actū mortalē tripl'r. Priō mō ſic ꝙ
cū tpe aucto augetur difficultas ꝯtinuan
di actū fatigantē virtutē oꝑatiuā: vel pro
pter alterationē ad diminuendū actū: vel
circūſtātialia retrahentia ab actu. Secūdo
modo tpˢ ſic circūſtat actū, ꝙ poſt actū in
choatū vtilitas ſit cā motiua ad operādū.
Tertio mō ꝯtingit, licet raro, ꝙ tpˢ ſic cir
cūſtat actū: ꝙ nō cū quocūq̃ augmento
tpis creſcit aliqđ augmētū meriti. ⁊ tunc
ex circūſtantia tpis nihil circūſtat nouum
Tertia actū; niſi bon⁹ vſus noui tpis. Tertia di
diſtin. ſtinctio: ꝙ tpˢ pōt intelligi circūſtare actū
meritoriū dupl'r. Uno mō ſicut aliquid de
putatū vel debitū determinate ex precepto
vel conſilio diuino ad menſurandū actum.
Alio modo ꝙ ex libertate volūtatis ſit aſ
ſumptum ad menſurandū actū qui poſſet
fieri in nō tpe: vel minori vel maiori ad pla
Quar citum. Quarta diſtinctio eſt: abuſus tem
ta. diſt. poris, vel bonus vſus pōt intelligi duob⁹
modis: qꝛ aut tpis in actu: aut tpis in po
tentia. Abuti aūt tpe in actu, non eſt aliud
q̃ numerata duratione ex electione velle
actū malū tanto tpe durare. Abuti v̾o tpe
in potentia non eſt aliud q̃ abuti actu mē
ſurabili ⁊ numerabili ab aīa ſm pri⁹ ⁊ po
ſterius. Nam tpˢ in potētia nihil addit in
potentia ſuper motū menſurabilē: ſicut pꝫ
iiij. phyſicoꝝ. Iſtis ꝑſuppoſitis dico ad pū
ctum iſtius articuli: ⁊ loquar de tpe cōmu
ni vel ꝓprio: ⁊ de tpe in actu ſi circumſtat
actū meritoriū vel demeritoriū primo mo
do ſcđe diſtinctiōis. videlicet ꝙ creſcit alia
⁊ alia circūſtantia: puta diffinitiua operan
di: aut intentio voluntati: aut auctio dura
tioni: tunc bene verū eſt ꝙ cauſet meritum
vel demeritū ex augmēto tpis: ⁊ hoc dupl'r
pōt eſſe. Uno modo qꝛ aucta deliberatiōe
vtit iſta cauſa ſibi cōceſſa in vſum actu nu

merādo durationem alterius. Alio modo
cauſa ex tēpore: qꝛ ab initio tpis aucti cepit
augmentari bona vel mala circumſtantia
alia a tpe: aut de nouo incepit. Si v̾o tpˢ
circūſtat ſic actū ꝙ nō creſcat cū actu bona
circūſtātia vel mala: videlicet tertio modo
ſecunde diſtinctionis: tunc nō eſt crementū
niſi ex vſu bono tpis vel malo: ex quo cre
mento nō ſequitur niſi poſſibilis infinitas
meriti: ſed difficile aut impoſſibile videtur
augere tpˢ mēſurās actū: niſi bonitas ali
unde augeatur. Uñ finaliter dicit ꝙ videt
aſſentiendū parti affirmatiue cōcluſionis:
videlꝫ ꝙ circumſtantia tpis auget meritū
vel demeritū oꝑationis: circūſtantijs ma
nentibus eiſdē. Hec ſunt dicta de v̾bo ad
verbū in rñſione ad qōnem: rñdēdo ad ar
gumenta ꝓ parte negatiua. ⁊ finaliter ad
multa argumēta cōtra eū replicata videt
dicere ꝯtrariū. videlꝫ ꝙ ſola circumſtantia
tēporis non auget meritū vel demeritum
oꝑationis: niſi aliūde aliqua circumſtantia
creſcat bona vel mala. Uñ in rñdendo ad
argumentū cuiuſdā ꝯtra eū replicantis di
cit hec eſt poſitio mea: ⁊ fuit in iſto articulo
ceteris manētibus paribus ſic: ꝙ cum tpe
nō creſcat aliqua alia circūſtantia in bono
vel in malo: circūſtātia vel augmentū tpis
nō auget meritū vel demeritū oꝑationis.
Unde ꝯtra hanc negatiuā ꝙ circūſtantia
tpis nō auget meritū: ꝓceſſerūt argumen
ta diuerſoꝝ facta ꝯ eum: nō ꝯ affirmatiuā.
Unde obſcure videt ſcripſiſſe ⁊ quaſi ꝯtra
rie: ergo tenet partem negatiuā: nō obſtan
te ꝙ argumēta ꝓ iſta parte ſoluat: mani
feſte pꝫ ex dictis ſuis ad argumenta illa.

Ad primū rñdet ſic: quādo arguit ſic ꝙ P
ſi circūſtantia tpis auget: tunc maius tem Ad pri
pus magis augeret. Dicit ꝙ verū eſt ſi cū mum.
tpe creſcat aliqua alia circumſtātia. ſi non Rñſio
creſcat circūſtantia niſi bonus vſus tpis: cuiuſđ.
tunc ex illa ſolum creſcit. ⁊ cū đr ꝙ ita cre
ſceret meritū in infinitū; ſi ideo voluerit be
ne agere per infinitos dies; non ſequitur:
qꝛ qui vult bene vel meritorie vti aliquo
tpe quātūcūq̃ ꝑuo ſub aliq̄ certo gradu:
ꝯſtat ꝙ tūc nō vult aliq̄ tpe futuro abuti:
⁊ ꝑ ꝯñs interp̄tatiue vult ⁊ cēſendus ē be
ne velle vti omni tpe futuro: ſi de⁹ h' vellet
volūtate p̄cepti. ⁊ idē eſt meritū correſpon
dēs bone voluntati q̄ q̄s vult vti aliq̄ tpe
quātūcūq̃ ꝑuo: ⁊ qua vult vti infinito. bo
nus tamē vſus de facto maioris tpis eſt v⁊

cōiter maioꝛis meriti: ꝓpter difficultatē ⁊
alias circūſtantias q̄ nunc creſcūt cū tpe: ꝫ
nō ꝯtinue. Idem dicendū eſt de volēte pec
care: vel de volūtate peccādi per vnū diem
⁊ p infinitos. q̄ em̄ voluerit p vnū diē pec-
care moꝛtaliter: tollit ſibi ptātē bene agen
di p infinitos dies ſi poſſit durare. ⁊ ita tā
ta eſt volitio reſpectu vni⁹ diei: ſicut reſpe-
ctu omniū. vſus tamē de facto diuturnioꝛ
peioꝛ eſt vt cōiter: ꝓpter incrementū cōmu
niter ꝯtingēs de facto circūſtantiaꝝ mala
rū ⁊ volitiōis in ſe: q̄ creſcat vel in bono vel
in malo vt cōiter cū cōtinuatione operatio
nis ⁊ tpis. Si arguaꝭ ꝯtra iſtam rñſionē
ſic. peius eſt peccare diuturnius q̄ breuius
ceteris paribus. ergo peius eſt velle pecca-
re diuturnius q̄ breuius. negat ꝯñam: qꝛ
Q q̄ vult peccare per vnū diē: vult interpreta
Ad ſe- tiue peccare p tps infinitū. Ad ſcðm qñ
cundū. deducaꝭ ꝙ eliciens actū remiſſum ſubito/
nō tātū mereꝭ quantū mereretꝭ ꝯtinuādo
actū p tps. Cōcedit. ſi tñ ille qui mereꝭ ſit
capax ꝯtinue maioꝛis meriti ſm intenſio-
nē. ⁊ ſic ſi cū hoc creſcat alia circūſtātia bo
na. Si vo alterū illoꝝ deficiat: nō ſequitur
In chꝛiſto aūt deficit ptās plus capiēdi q̄
habuit in pꝛincipio ſue cōceptionis. ⁊ ideo
Ad ter nō potuit in merito ꝓficere. Ad tertium
tium. qñ arguitur ꝙ ex multitudine ⁊c. Dicit ꝙ
verū eſt eo modo quo dictū eſt de tpe: vide
licet ſi poſitis duob⁹ inſtātib⁹ alia circūſtā-
tia augeaꝭ: nō tñ eſt poſſibile ꝙ hoc fiat in
quolibet inſtāti ſequēti: ⁊ ideo ꝫ ſit multi-
tudo infinita inſtantiū: nō tñ ſequiꝭ infini-
tas meriti: nec bonus vſus inſtantis ſequē
tis quicq̄ addit ſup vſum pꝛimi inſtantis:
niſi ſit aliqua alia circūſtantia aucta: quā
neceſſe eſt augere: ſi fuerit aliq̄diu ꝯtinua
tio actionis. Ecce in rñſione iſta ⁊ argumē
ti p̄cedētis ſatis expꝛeſſe dicit ꝙ bonus vſus
tpis vel inſtantis poſterioꝛis nō auget me
ritū actiōis: niſi aliq̄ alia circūſtātia augea
tur. ⁊ p ꝯñs ceteris paribus ꝯtinuatio tem
poꝛis nihil facit ad meritū vel demeritū. ⁊
hec eſt ps negatiua articuli ad cōcluſionē
R quā tenet. Ad quartū qñ arguitur ꝙ fa
Ad q̄r- ciēs aliquē actū remiſſum in aliquo gene-
tum. re meriti ꝯtinuādo p tps poſſit tñ mereri
faciēdo actū eiuſdē gñis intenſiſſimum ali
quo tpe. Rñdet ꝙ hoc eſt bñ poſſibile: nec
tñ ſequiꝭ ex hoc ꝙ omnis viatoꝛ plus re-
miſſe diligēs/p ꝯtinuationē tpis ſolū poſ-
ſit diligere deū equalr cū chꝛiſto: qꝛ nullus
ſm legē oꝛdinatā attinget tantā capacita
tē quantā habuit chꝛiſt⁹: ⁊ null⁹ poterit p
oīa circūſtātiare ita actū ſuū. ⁊ cum hoc di
ctū eſt pꝛi⁹ ꝙ maius tps nō plus addit in-
tēſioni meriti q̄ minus aucta alia circum
ſtātia. Et ad pbm lib. Ethi. ꝙ melius ē mo
dico tpe magnū agere q̄ diu remiſſe: patet.
S Ad quintū qñ arguit ꝙ tūc cauſato eſſe
Ad quintum. alicui⁹/de potētia dei abſoluta vltra quod
cumq̄ tps ſignabile talis pōt mereri vltra
quodcūq̄ meritū ſignabile: quātūcūq̄ eēt
remiſſe charitatis ſm intellectū volentem:
aut poſſet venire in vna ad tantū meritum
ꝙ maius nō poſſet mereri. Rñdet ꝙ ſcða
pars eſt poſſibilis de potētia dei abſoluta
ꝯſeruāte ſic creaturā: ⁊ nō augēte ipſius ca
pacitatē. talis em̄ poſt impletā charitatem
merebiꝭ idē pluribus actibus: ſicut fuit in
aucte Aug. in epl'a ad Hiero. ⁊ alie ſimiles
intelliguntur de lege ſtatuta que iam cur-
T rit de duratione. Ad ſextū qñ arguitur ꝙ
Ad ſextum. ſi deus faceret oīa quieſcere ⁊c. Rñdeꝭ du-
pliciter. Pꝛimo modo ꝙ illa actio fieret in
tpe: qꝛ illa actio numeralis eſſet tps in po
tentia: ⁊ vt actu numerata ſm pꝛius ⁊ po-
ſterius eſſet tps in actu: ſicut de motu tene
tur: qui vt eſt actu numeratus ſm pꝛius ⁊
poſterius/eſt tps ſuū pꝛopꝛiū: tñ iſta decla
ratio preſupponiꝭ diuiſioni ſue ſm pꝛius
⁊ poſterius. verū eſt ꝙ preſupponiꝭ pꝛioꝛi
tate materie ad foꝛmā: ꝫ diuiſio ſm pꝛius
⁊ poſterius preſupponiꝭ ſibi ꝯ̄rio pꝛioꝛita
te foꝛme ad materiā. ⁊ talis pꝛioꝛitas du-
plex eſt inter motū celi ⁊ tps. Alio modo di
cit ꝙ dici poſſet rōnabilr: ꝙ ſi oīa quieſce-
rēt preter Petrū elicientē illū actū ꝙ nullū
tps foꝛet: ꝙ nullus motus eſſet: qꝛ poſito
iſto actu nō foꝛet Petrus mutatus p illum
qꝛ per illū in nullo ſe haberet diligens ali
V ter q̄ pꝛius reſpectu vllius rei. Ad ſepti
Ad ſeptimū. mum de auctoꝛitate Hugōis dicit ꝙ facit
ꝓ opinione dicta: ſi intelligiꝭ ille ꝓpoꝛtio-
nabiliter de tpe. Neutrū em̄ addit de boni
tate vel malicia: niſi quātū eoꝝ vſus eſt bo
nus vel mal⁹: quātū cū ipſis creſcit aut cir
cumſtantia bona vel mala: nec eſt poſſibile
aliter eſſe niſi ꝓ modica miſeria vel miſera
bili quaſi vt dicit Hug. Argumēta em̄ dicta
ꝓ parte affirmatiua: quā teneo ad ſic dicē-
dū in pte ꝯcluſiōis ſupius poſita. Vñ nō
X opꝫ ea ſoluere hic: nec ad pñs ea diſcutio.
Ad pꝛimū pꝛincipale. Ad rōnes pꝛincipales. Ad pꝛimā qñ ar-
guitur ꝙ quantūcūq̄ homo viueret in ſta

tu ⁊c. Poteſt cōcedi tenēdo viā ſcđam po-
ſitā in primo articulo: ꝙ nō eſſet deuenire
ad ſummū gradū ſibi poſſibilē: ⁊ tunc poſ-
ſet facere opera meritoria: ⁊ nihil nouū ei
correſpōderet de p̄mio eſſentiali: ſ; idē qđ
pridē ſibi debeť multiplici⁹: ⁊ ſic mō de me
rito: ⁊ tūc oportet cōcedere ꝙ nō pl⁹ aliqs
punieť in caſu ꝑ pluribꝰ pctis q̄ ꝑ paucio
ribꝰ: ⁊ forte nō eſt incōueniēs: qn̄ ita eſt ꝙ
ille q̄ peccauit tātā penā meruit quātā po-
tuit ſuſtinere. tūc em̄ nō pl⁹ pōt ſibi infligi
⁊ hec r̄nſio fuit data in arguēdo. Un̄ ad re-
ductionē qn̄ arguiť ꝯ illud: ſeqtur ꝙ aliqs
plus poſſet mereri ⁊c. q: ponatur ꝙ ſortes
habeat nunc ſummū gradū meriti. Ad iſta
ꝯn̄ter pōt dici ꝙ iſta ꝯn̄a nō valet: ſi eſt da
re ſummū gradum meriti in ſorte: ğ ſortes
pōt plus mereri q̄ de⁹ pōt ſibi recōpenſa-
re: illo caſu ꝙ ſortes habeat ſummum gra
dū meriti: cōcedo ꝙ poſt ſi ſtet in ſtatu via
toris: poterit facere opera bona et merito-
ria: ſed null⁹ p̄mij noui ſm̄ vnā opinionē
quā ponit in li. ij. di. vſ. ꝙ angeli nihil nunc
ſeruiēdo mereńť ad beatitudinē quā prius
acceperunt. Et qn̄ arguiť ꝙ tūc ſortes poſt
ſummū gradū ſibi poſſibilē p̄mij adeptum
fruſtra bene viueret: nego. Nā quia tūc te-
neť totis viribus diligere deū: ſi remiſſe vi
ueret: intraret pctm̄ mortale vel veniale:
ideo ad cōtinuandū ſummū gradū iā acce-
ptū teneť bn̄ viuere. Silr iſto caſu poſito:
forte de⁹ daret ſibi nouū p̄ceptū. vnde iſta
merita nō faceret fruſtra. Unde quādo ar-
guiť ꝙ talis fecit plura merita q̄ de⁹ poſ-
ſet recōpenſare. falſum eſt. immo oīa meri-
ta que poſſet facere in infinitū: eēnt digne
cōpenſata minimo gradu beatitudinis: ſi
placeret deo. Silr dico ꝙ ſi cōcederetur ꝙ
de⁹ nō poſſet eū premiare nouo p̄mio pro
illis nouis meritis: nulla ex hoc arguiť im
potētia in deo: ſed hoc eſt ex impotētia me-
rētis q̄ nō pōt plura recipere ꝑpter ſuam
Y finitā capacitatē. Ad tertiū qn̄ arguiť ꝙ
Ad ter- ſilr homo poſſet mereri tp̄e. Dico ꝙ aliquē
tium. eſſe debitorē eſt duplr. Uno mō obligatur
ad reddendum mercedem operāti ex certo
operis valore abſolute. ⁊ ſic nō eſt poſſibi-
le ꝙ homo faciat deū debitorē ad dādam
vitam eternam. Alio modo pōt homo face
re debitorem aliquē extenſiue ex cōuentio-
ne ⁊ acceptione alterius volētis ſibi obli-
gari. ⁊ ſic eſt poſſibile ꝙ de⁹ ſit debitor ho-
minis: q: ſic ſtatuit cū homine: ꝙ ſi ſerua-
uerit legem ſuā: reddet ſibi vitā eternā. Et
tunc vlterius arguendo: aut poteſt de⁹ pre
miū reddere iſti: aut nō poteſt. Dico ꝙ de
potentia dei abſoluta pōt non reddere iſti:
quia non eſt debitor hominis niſi q: vult
eſſe debitor. ⁊ iſta ſtant ſimul: vult ſibi ⁊ de
bet ſibi vitam eternam: ⁊ tamen pōt nūq̄
voluiſſe ſibi vitam eternam: et poteſt nūq̄
fuiſſe ſuus debitor. Un̄ ſicut patebit: qn̄ di
cetur deo dante de futuris contingētibus:
iſta cōſequentia non valet: deus poteſt fa-
cere vel nō facere quod debet: ergo de⁹ pōt
fieri iniuſtus: q: antecedens eſt contingēs
⁊ conſequens impoſſibile. debet em̄ modo
aīe chriſti vitā eternā: extendendo nomē de
biti. Silr qn̄ arguitur: ſi de⁹ eſt debitor vi-
te eterne: ergo nō datur de gratia. Patz ꝙ
ꝯn̄a nō valet capiendo debitorē ſcđo mō.
Ulterius qn̄ arguitur ꝙ deus poſſit fieri
de non ⁊c. Dico ꝙ non eſt ſimile de iſto ter
mino amicus. Nam bene concedendum eſt
ꝙ iſte terminus debitor de nouo pōt cōpe
tere deo per ſolam mutationē ſortis incipi
entis bn̄ viuere: ſed nō eſt ſic de iſto termio
amicus: ⁊ ideo vna denoīatio iſtius termi
ni amicus de nouo arguit mutationem in
denoīato ⁊ non alio: ⁊ hoc ſi ille q̄ de nouo
đr amic⁹ pri⁹ fuit. ⁊ ſic loqtur Aug. q: verū
ē ꝙ ſatis cōcedēdū eſt ꝙ de⁹ ſit de nō ami
co amicus. Nā dato ꝙ nūc creet vnā aīam
intellectiuā p̄deſtinatā. Dico ꝙ nūc primo
eſt de⁹ amic⁹ illius aīe: q: non pōt amicus
eſſe ad nihil. Ad tertiū pōt dici ꝙ antece Z
dens eſt falſum: videlicet iſtud qđ apprehē Ad ter
diť vt maius bonū: magis inclinat ſemper tium.
volūtatem. Nam demones apprehendunt
deū vt bonū infinitum: ⁊ peccantes in via
ſimiliter: ⁊ tn̄ non diligunt eum. ſicut inui-
dus apprehēdit ꝓximū meliorē ſe: tamen
illa apprehenſio nō cauſat dilectionem: ſed
odiū. Ad ſecundū p̄ncipale qn̄ arguitur A A
ꝙ ſi vie viuēdi ⁊c. tūc hoc maxime eſſet de Ad ſe-
via mādatorū: cōcedo. Ad improbationem cūdum
añt qn̄ đr: ergo hō obligať ad obſeruantiā princi.
mādatoꝝ in charitate: vel tantū ad facien-
dū ſubſtātiā actus cadentis in mādato: vel
ad omittendum ſicut mādatum iubet. Di-
cendū ꝙ hoī non ſolū ſufficit obſeruantia
mandati quantū ad ſubſtātiam act⁹: q: ſic
exiſtens in peccato mortali pōt obſeruare
mādatū. Et quādo arguiť contra illud ſic:
quia ſic homo non poſſet implere mādatū
virtuoſe. Dicendū ꝙ prima cōſequētia nō.

valet. Ad dictū Ariſt.ij.Ethi.c.iiij.ꝙ virtuoſus agēs ⁊c. Dico ꝙ Ariſtoteles extendit nomen ſciētie ad fidē ⁊ opinionē. vnde non requirit ad hoc ꝙ homo agat virtuoſe:ꝙ ſciat oēs circumſtantias actus ſui ſciētia ꝓprie dicta. ſicut non eſt neceſſe ꝙ homo dans elemoſynā/ſciat ſcientia ꝓprie dicta ꝙ ille cui dat ſit indigēs: ſʒ ſufficit fides vel opinio. Et eodē modo ad hoc ꝙ hō virtuoſe obſequat ⁊ obſeruet diuina mādata:nō oportet ꝙ ſciat ſe eſſe in charitate ſciētia ꝓprie dicta:ſʒ ſufficit ꝙ credat.

Ad ſecūdum argu. Ad ſcōm qn̄ arguitur. q: ſi ſic: tunc eriſtens in furto ⁊c. Dico ꝙ duplex eſt tranſgreſſio.vna cōpleta: alia diminuta. Cōpleta eſt quādo totū preceptum quantum ad ſubſtātiam actus ⁊ modum ꝓcepti ꝓtermittitur. Diminuta quādo aliquid qđ includitur in ꝓcepto ꝓtermittit. Primo modo nō trāſgredit oīa precepta ꝗ trāſgredit vnū: ideo non eſt niſi vnū pctm̄ ⁊ vnus reatus. Secūdo mō tranſgreditur omnia ꝗcūꝙ peccat mor:tali:et ꝓtermittit vnū generale quod eſt incluſum in oī mādato.

Ad tertium. Ad tertiū quādo arguitur ꝙ ſi melius caderet in ꝓcepto chriſti ⁊c. Dico ꝙ illud teſtimoniū nō habet fieri per ſcio: ſed ꝑ credo: ſicut in purgationibꝰ ⁊ depoſitionibus de literatura ⁊ de moribꝰ apud alios obſeruatores.et tale teſtimoniū cōſcientie habet homo: qn̄ non eſt ſibi cōſcius de mortali.

Ad q̄rtum. Ad quartū quādo arguit ꝙ gratia nō reddit actum volūtatis. ergo nō requirit ad cōpletionē precepti. Poteſt dici negādo ꝯñam. īō eſt requirit ꝙ placeat deo de facto: q: homo per actus liberi arbitrij nō meretur: niſi ſic ꝙ aīa ſua tali habitu informetur.

Ad q̄ntum. Ad q̄ntum quādo arguit:aut grā ſatiat animam ⁊c. Dicēdum ꝙ ſatiat gra aīam: ⁊ adiuuat ad implendū ⁊ ad bene opandū: ſicut expreſſe patet ſecundo ſentētiarū.⁊ neganda eſt cōſequentia:iuuat ⁊ ſatiat:ergo hō pōt perpēdere ſe habere grām. Dico ꝙ licet hō non perpendat ſe perfecte habere grām:loquendo de perpēſione ſciētifica: poteſt hoc tamē ꝑ cōiecturas ꝓbabiliter cōijcere.ſ. ꝙ eſt in gratia:quādo experit ſe promptum: ⁊ delectatur implere mādata vel velle implere mādata. Unde dato ꝙ gratia non iuuet ad intēſiorem actum: tamē non ſequit ꝙ non iuuat: q: iuuat ad hoc ꝙ ille actꝰ ꝗ nō foret acceptꝰ ad vitam eternā quantūcūꝙ intenſus ſine gratia:iam exiſtēte gratia eſt dignꝰ vita eterna ex lege ſtatuta que nunc currit. Sed quādo vlterius arguitur: quanto minor eſt difficultas in impletione mādati ⁊c. Dicendū eſt ad maiorem ꝙ non omnis difficultas circa actum auget meritū: nec oīs facilitas diminuit meritū: alioquin habituatꝰ qui facilius opat virtuoſe ꝙ non habituatꝰ: minus meretur ceteris paribus.cōſequēs eſt falſum:q: ſi iſta difficultas augeret preciſe ſibi meritum: ſequeretur ꝙ ex mora actionis vel obſtaculo eēt perfectio operantis:quod non eſt verum:ſi operās fuit cauſa illiꝰ difficultatis. ſicut aſſuetus ad peccandum/patitur difficultatē in abſtinendo ſe a peccato:ſed iſta difficultas non auget meritum: immo eſt culpabilis difficultas: q: ipſum in voluntate fuit illicite cauſa illiꝰ difficultatis. ſicut nec oīs impotētia excuſat hominem ab actu reſpectu cuius eſt impotens:q: impotentia ꝗ in homine fuit illicite cauſata: nō excuſat ſm Anſ. primo cur deus homo.c.xiiij.ſed ipſa īpotētia in culpa eſt. Sic pʒ ad iſtū diſcurſum:ꝙ cōceſſa minore maior eſt neganda ⁊ etiā abſolute. BB

Ad tertiū pn̄. Ad tertiū principale cōcedendū eſt ꝙ ꝑ viā pure hō pōt mereri vitā eternā. ⁊ ad totū illud argumētū pʒ ꝑ ea ꝗ dicta ſunt in ſcōo articulo cōcluſione

Ad q̄rtum. Ad quartū ſiir pncipale qn̄ arguit: ſi ſic tūc magis eſſet meritoriū bonū opus per diē ꝙ ꝑ horā ceteris circūſtantijs paribus dictum eſt ad illud in tertio articulo.

Utrū volūtas humana in vtēdo creaturis ſit libera:⁊ videt ꝙ nō:q: ſi ſic ſequeret ꝙ volūtas creata eſſet īfinite ꝟtutiſ.ꝯñs falſum:q: ſic foret deꝰ.ꝯñam ꝓbo:q: volūtas ī vtēdo creaturis ordinate patitur difficultatē. Unde Ariſt.ij.Ethi. Uirtꝰ ꝯſiſtit circa difficile.q̄ro ſ vtrū volūtas pōt ſup difficultatē maiorē ⁊ maiorē in infinitū an nō? Si primū: habeo ꝓpoſitū. Si ſcōm: ſ aliqua difficultas vincet volūtatē: ſ nō ſemꝑ libere vtit creaturis. Scđo ſic. fortiori tentationi reſiſtit volūtas: ſ prima volūtas ſup fortiorē tentationē ⁊ fortiorē:⁊ ſic ſine ſtatu:vł nō. ſi ſic:ergo eſt infinite ꝟtutis. ſi nō: ſ poteſt vinci a tētatione. ꝯñs cōtra Anſ. de libero arbi.c.vj. vbi inquit. Difficultas nō pimit volūtatis libertatē. impugnare nanꝙ pōt inuitā volūtatē:expugnare nequit inuitā.

a Qō.iij. Primū princi.

Scđm

Tertiũ Tertio ſic.inter quecũq; duo eſt reſiſtentia:ibi eſt ꝓportio infinita: qꝛ ſi alterũ eēt infinitũ:alterũ ſibi nõ reſiſteret:ergo cũ inter tentationẽ ꝛ voluntatẽ ſit actio ꝛ reſiſtẽtia:qñ volũtas reſiſtit tentationi:ſequiꝭ ꝙ inter voluntatẽ reſiſtentẽ ꝛ tentationẽ eliciẽtẽ eſt ꝓportio finita: ergo vna poterit ſic excedere aliã/ꝙ vincet ipſam:igiꝭ voluntas põt vinci:ergo nõ eſt libera in vincendo.

Quartum. Quarto ſic.ſi volũtas eſſet ſimul libera: nec aliquã difficultatẽ ĩ eliciẽdo act⁹ ſuos ſentiret:ſequiꝭ ꝙ nõ eſſet difficilius velle ſubire marty:iũ ꝙ̃ leuare feſtucã. Confirmaꝭ rõ:qꝛ ſi volũtas põt eque facilr agere circa materiã difficilẽ ſicut circa materiam facilẽ:ſequiꝭ ꝙ non erit magis virtuoſum ſeruare p̄cepta ꝛ ↄſilia/ꝙ̃ ſeruare precepta tantũ.ↄñs falſum:ꝛ ꝯ ſctõs:ꝛ etiã Ariſt.ꝗ dicit.iij. Ethi.in fi. Difficilius eſt ſuſtinere terribilia:ꝙ̃ abſtinere a delectabilib⁹. ꝛ iõ ↄcludit ꝙ fortitudo eſt melior tẽperantia. ergo voluntas põt difficultari: ꝛ vltra vinci:niſi ponaꝭ infinite reſiſtẽtie: qđ eſt ꝓpoſitũ.

Quintũ Quĩto.ſi ſic:tũc volũtas libere p̄ncipiaret actũ ſuũ.ↄñs falſum. qꝛ vel qñ act⁹ eſt:vel qñ nõ eſt. Nõ qñ eſt: qꝛ omne quod eſt/qñ eſt:neceſſe eſt eſſe.p̄imo peri hermenias.ſed liberũ arbitrium non eſt reſpectu p̄ſentis vel preteriti:ſꝫ tm̄ futuroꝝ ſm magiſtrũ libro.ij.diſt.xxv.vbi vult ꝙ volũtas libere cauſat actũ ſuum. Nec qñ actus non eſt:qꝛ qđ nõ eſt/nõ cauſatur:vt notum eſt.

Sextũ Sexto ſic.voluntas nihil põt velle: niſi ſit ſibi cõmodũ ꝛ bonũ; ergo non eſt in ſua p̄tãte qđ velit aut qđ diligit.

Septimum. Septimo quero que eſt cauſa ꝙ volũtas ponitꝭ ꝓducere libere actus ſuos? ꝛ nõ videꝭ alia niſi ꝙ ſi nõ cauſaret libere actus ſuos:nõ eſſet ꝓpter eos laudabilis nec vituperabilis:nec mereretꝭ nec demereretꝭ.ſꝫ iſta cã nõ eſt vera: qꝛ ſic ſi deus immediate cauſaret actũ diligendi ſe:per ip̄m homo non poſſet mereri. Et ſilr ſequiꝭ ꝙ ꝓducere talem voluntatẽ eſſet magis meritoriũ ꝙ̃ ipſamet dilectio. ꝛ ſic agere dilectionẽ mai⁹ eēt ꝙ̃ diligere.

Octauum. Octauo q̄ro an voluntas eſt cã ſola ſue volitionis:an aliqđ aliud opꝫ cõcurrere? ſi detur ſcđm:tunc opꝫ aliã correſpõdentem neceſſario cõcurrere ad cauſandum volitionem:ergo volitio nõ eſt in mera p̄tãte voluntatis:nec cauſaꝭ ſilr a potẽtia libera. Si non:ꝯ.nihil amaꝭ niſi cognitũ: ꝗ cognitio requiritꝭ neceſſario ad dilectionem. qꝛ ſm Aug.oĩs amor ꝓcedit ex aliqua notitia:ꝗ notitia concauſat amorẽ:ſed notitia eſt cã naturalis ꝛ nõ libera.ergo dilectio cauſatur a cauſa naturali:ſaltẽ ſicut a cã partiali:ꝗ cũ actus volũtatis nõ dependet a ſola volũtate:voluntas non erit ſimplr libera.

B In oppoſitũ. Ad oppoſitũ arguo ſic:niſi voluntas humana poſſet libere vti creaturis:fruſtra daretꝭ hoĩ preceptũ de vſu creaturarũ:daꝭ eñi a deo p̄ceptũ de dilectiõe p̄rimi.ꝛ conſtat ꝙ nõ debꝫ illo frui:ergo ꝛc. Preterea niſi voluntas libere act⁹ ſuos cauſaret: nõ rõnabiliter ponerentꝭ leges:ꝛ imponerentꝭ pene vel p̄mia.ꝛ hoc etiã tenet Aug.de lib.ar.ꝛ Anſ.ꝓ totũ.

C Prima ↄcluſio In iſta qõne pono tres concluſiones. Prima eſt:ꝙ volũtas eſt cã libera ſuoꝝ actuũ ſaltẽ aliquoꝝ.que ↄcluſio pꝫ experimẽto ꝛ auctoritate.experimẽto ſicut vult Ariſt.in exẽplo ij.phyſi.Capio aliquẽ qui põt ire ad foꝝ:ꝛ põt non ire ad forũ:ſi talis vadat:peto que eſt cã ĩmediata illi⁹ itineris? Nõ põt dici ꝙ aliqđ aliud ꝙ̃ volũtas:qꝛ ſicut hõ experiꝭ in ſe:ſi aliqs ſibi dicat ꝙ illo vadat:poteſt libere nõ ire ſi vult. Similr ſi aliqs ſibi dicit ꝙ nõ eat: põt libere ire ſi vult. Unde talis experientia ſatis rõnabiliter perſuadet arbitrij libertatẽ Itẽ pꝫ auctoritate Ariſto.viij.metaphy. ꝛ ſecundo peri hermenias:ꝙ eſt vna differentia inter potentias rõnales ꝛ irrõnales:ꝙ poſitis oĩbus que req̄runꝭ ad actionem naturalẽ.ſ.approximatione agentis ad paſſum:ꝛ medio diſpoſito: ꝛ ceſſante omĩ ĩpedimento extrinſeco:nõ eſt in p̄tãte agentis quin ſit actio: ſicut ignis approximat⁹ ligno ceſſante ĩpedimẽto ſtatim agit ꝛ illud dicit Ariſt.ꝙ potẽtie irrõnales determinanꝭ ad vnũ:ꝛ nõ valent ad oĩa:ſꝫ ſecũ potentia rõnalis ſic ſe hꝫ ꝙ poſitis oĩbus req̄ſitis ad eandẽ opationẽ:ſicut cognitione rei ꝛ virtute agnoſcẽdi ſufficiẽte:adhuc remanet in potẽtia volũtatis elicere opationẽ vel nõ elicere. Et iõ dicit Ariſt.ꝙ potẽtie rõnales valẽt ad oĩa:ſꝫ volũtas ẽ potẽtia rõnalis ſicut patebit ĩ tertia ↄcluſione ꝛc.

D Scḋa ↄcluſio Scḋa ↄcluſio:ꝙ volũtas nõ ſolũ eſt cã ſuoꝝ actuũ paſſibilis:ſꝫ etiã actiua. Hec ↄcluſio ꝓbaꝭ ſic.ꝓpter ſolã receptionẽ ab extrinſeco nõ debeꝭ illi recipienti laus vel vituperatio:ſꝫ ꝓpter act⁹ volũtarij debeꝭ volũtati laus vel vituperiũ:igiꝭ actus volũtatis non recipiuntur mere ab extrinſeco. Confirmaꝭ.qꝛ.ij.Ethico.nullus laudatur

ꝓ eo qđ nõ eſt in ptãte ſua. Scđo ſic. Illud qđ alicui imprimit mere ab extrinſeco: non eſt dicendũ in eius ptãte: ſed actus volũtatis aliqđ ſaltem eſt in eius ptãte: dicente Aug. in lib. de trini. ⁊ retracta. Nihil eſt tã in ptãte volũtatis ſicut ipſamet volũtas: hoc eſt volitio. ergo reſpectu alicuius act⁹ eſt voluntas actiua. Et etiã ſi ſit paſſiua reſpectu eorũdem/manifeſtũ eſt: cũ ſit eorum ſubiectũ: cũ ſint opatiões in mente ⁊ metaphiſice. Tertio ſic. null⁹ effectus vel operatio đi magis eſſe paſſiui q̃ actiui: ſed volitio đi eſſe volũtatis: ⁊ ſibi imputatur ſicut cauſe principali: ergo volũtas eius eſt cã effectiua. Quarto ſic. ſi volũtas mouet ab extrinſeco: ergo nullo modo eſt cauſa effectiua ſui actus: cũ nõ ſit de ptãte volũtatis ſpernere illa que mouẽt ab extrinſeco. qꝛ enim mouent naturalr: nõ eſt in ptãte volũtatis quin actus ſuus ſit in ea. ɔ̃ña eſt falſum. Quinto pꝫ hoc de intẽtiõe Aug. in de tri. vbi dicit q̃ poſſibile eſt eſſe duos eque diſpoſitos aĩo ⁊ corpe naturalr ab extrinſeco: ⁊ eque tentatos de eiuſdem corporis pulchritudine ab extrinſeco: ⁊ tñ vnus mouet ad illicite fruendũ: ⁊ alius pſeuerat in volũtate pudica: ergo huius voluntatis vel illius nulla põt poni cauſa effectiua extrinſeca: qꝛ omnis cauſa extrinſeca equaliter agit ĩ vtrũq̃ per caſum: ⁊ ɔtingentẽ diuerſitatẽ opꝫ reducere ad diuerſas voluntates ſicut ad cauſas efficientes: quod eſt ꝓpoſitum.

Tertia ɔcluſio. Tertiã ɔcluſio: q̃ voluntas non eſt totalis cauſa effectiua ſue operationis. Hoc ꝓbatur ſic. oĩs actus volũtatis preſupponit aliquã notitiã: qꝛ nihil amat nec odit niſi ſit aliquo modo cognitũ: ergo talis notitia pꝛſuppoſita eſt aliquo modo cauſa effectiua partialis actus voluntatis. ɔ̃ña pꝫ: quia nulla res ab alia dependet: niſi aliquo mõ illa ſit ſua cauſa: qꝛ aĩa hic ſufficienter confirmat in eſſe ꝑ ſuas cauſas: qꝛ actus volũtatis depẽdet in eſſe a notitia: ergo ille eſt ipſius cauſa: non materialis nec formalis nec finalis: ergo efficiẽs. ſed nõ totalis: vt manifeſtũ eſt: ⁊ prius ꝓbatũ eſt: qꝛ voluntas eſt cauſa ſui actus: ergo notitia eſt cã effectiua partialis. Scđo ſic. appetibile mouet appetitũ. ij. de aĩa. ergo res extra ɔcauſat voluntatẽ vtplurimũ: tñ hoc nõ eſt ſemp concedẽdũ: cũ voluntas ſit impoſſibiliũ. vt đi iij. Ethi. Põt cauſari volitio reſpectu cuius nulla res extra manet: ſꝫ cauſat ab aĩa inꝑ formata ceteris cognitiõib⁹ abſtractis. ſic ut aliquis nulla roſa exiſtẽte recordat⁹ q̃ roſa fuit pulcher flos: appetit hñe roſam: nulla roſa concauſante illũ appetitũ. Unde qñ Ariſt. dicit. Appetibile mouet appetitum: ⁊ quod eſt mouẽs primũ eſt mouẽs ⁊ nõ motũ. accipit appetibile ꝓ re qua appetitur: vel pro notitia talis rei. Tantũ eñ valet notitia rei ad cauſandũ appetitũ ſicut ipſamet res: qꝛ ipſa nunq̃ cauſat appetitũ niſi ꝑ notitiã ſui. ergo pꝫ q̃ aliqđ aliud abſolute ɔcurrit ſicut cauſa partialis effectiua voluntatis. Tertio hoc expreſſe dicit Anſ. de libe. arbi. c. iij. Nullã inquit voluntatem habemus: vtputa que ſola ſibi ſufficiat ad actũ. Rurſus patet illud per Aug. ix. de trin. in diuerſis capitulis. Memoria in nobis tenet rõnem patris: intellectus filij: amor ſpũſſancti. ergo amor procedit ab alio q̃ a ſola voluntate. Quarto pꝫ hec cõcluſio de actu beatifico ⁊ actu dãnato repꝛobor: qꝛ ſi iſti eſſent totales cauſe illoꝝ actuum: poſſet beatus ſe nõ beatificare: ⁊ dãnatus ſe a pena liberare. ɔ̃ña falſum. Cõtra illas ɔcluſiones arguit: ⁊ ſpecialiter ɔ ſcđam ⁊ tertiã. Primo ſic contra ſcđam. ſi voluntas foret actiua ſue operationis: aliquid moueret ſe: ⁊ deduceret ſe de potẽtia ad actũ: ⁊ eſſet in actu ⁊ in potentia reſpectu eiuſdem. ɔ̃ña falſum: ⁊ ad qđ deducit cõmentator tãq̃ ad impoſſibile. ix. Meta. cõmen. ij. Secundo ſic. Non ſtant ſimul q̃ voluntas ſit cauſa libera ⁊ actiua: ſed eſt libera reſpectu ſui actus: ergo nõ eſt effectiua ſui: maior ꝓbatur per cõmentatorem ij. de aĩa. cõmen. xlviij. Cõtingens nõ equaliter inuenitur in potentijs agentibus per ſe: ſed in potentijs paſſiuis: ⁊ earũ quarũ preparatio ad receptionẽ duoꝝ cõtrarioꝝ eſt equalis ſiue ſit intelligentia ſiue aĩa. ergo voluntas nõ poſſit eſſe ɔtingẽs equaliter reſpectu ſui actus: ⁊ tñ actiua eiuſdẽ. Tertio. ſi ſic: eſſet ꝓceſſus in infinitũ in volitionibus. qꝛ quicquid volũtas ꝓducit: volendo ꝓducit: ergo ſi actũ ꝓducit: volendo ꝓducit actum: ergo per aliã voluntatẽ: ⁊ illam aliã ꝑ tertiã: ⁊ ſic ĩ infinitũ. Cõfirmat iſta rõ ꝑ illud Anſ. de caſu dia. c. xij. Quicquid mouet ſe ad volẽdũ: prius vult ſe ita mouere: ergo voluntas ante actum ſuũ cognoſcit ⁊ vult primum actum. ɔ̃ña falſum. Quarto voluntas habita cognitiõe põt indifferẽter velle vel nolle illud: ergo non de

Cõtra ſcđam cõclu.

Arguitur primo.

Scđo's

Tertio;

Quarto.

Quīto terminaꝫ magis advelle ꝙ nolle. Quīto
ꝑ diffinitionē potētie actiue q̄.ij.meta. cōi
ter ponitꝫ.potētia actiua eſt pncipiū tranſ-
mutādi alterū inquātū alterū: ḡ nulla res
trāſmutat ſe. Cōfirmaꝫ ꝑ dictū cōmentato
ris.ix.meta. Potētia agens eſt illud qḋ eſt
pncipiū transmutatiōis. Et aliud ſm qd
eſt aliud: ex quo fit manifeſtū ꝙ nihil agit in ſe
Cōtra tertiā ipſum. Contra tertiā arguo ſic. deus eſt
ꝯclu. causa totalis volitionis: ergo volūtas nō
Arguiꝫ eſt causa partialis. ꝯña ptꝫ. ⁊ antecedens
primo. ꝓbo ꝑ deſcriptionem cauſe totalis: que eſt
hec. Cauſa totalis eſt qua poſita ⁊ oībus
alijs circūſcriptis/poniꝫ eius effectus: ⁊ q̄
nō poſita oibus alijs poſitis/nō poniꝫ effe
ctus. ſed poſito ꝙ deꝰ actū voluntatis cau
ſet: omni alia cauſa circūſcripta: actus iſte
erit. Et poſito ꝙ velit actū iſtū nō eſſe: omī
Scḋo. alia cā poſita: actus ille nō erit: ḡ deus eſt
cauſa totalis iſtius actus. Scḋo ꝓbo ꝙ
dato hoc ſequiꝫ ꝙ creſcente notitia augmē
tetur dilectio neceſſario. ⁊ ſic voluntas ve-
lit intenſius ꝙ̄ prius inuite. Conſequentiā
primā ꝓbo: qꝛ quādo cā alicuius effectus
creſcit: que cā naturalr̄ agit: ⁊ ſm vltimū
qḋ pōt/opꝫ effectū creſcere. capio tunc iſtū
gradū: iſte gradus eſt a ſola notitia: qꝛ vo-
luntas manet vniformiter: ergo ſola noti-
tia eſt cauſa totalis alicuiꝰ gradus dilectio
nis: ſed q̄libet gradus dilectionis eſt eiuſ-
dem rōnis cū alio: ergo qua ratiōe notitia
cauſat iſtū: poſſet cauſare quēlibet. ergo ali
Tertio. qua eſt dilectio totalis ſine volūtate. Ter
tio ſic. ſtante notitia eadem/ pōt voluntas
amare ⁊ odire eundē: ergo ſi notitia ſit cau
ſa voluntatis actus volūtatis: ſequitur ꝙ
idem agens naturale erit cauſa cōtrarioꝝ
¶ Rn̄deꝫ naturaliter in paſſo vniformiter diſpoſito.
ad pri. Ad primū qn̄ arguiꝫ ꝙ ſi voluntas fo-
ret ⁊c. Dico ꝙ nō eſt incōueniens ꝙ idem
reducat ſe de potētia ad actū ſcḋm. ſed ad
actū primū nihil reducit ſe: qꝛ nihil gene-
rat ſe: nec trāſmutat ſe vt cā totalis. Ad cō
firmationē ꝯſequētis que dicit eſſe incon-
ueniēs idē eſſe in potentia ⁊ actu: cōcedo:
⁊ ꝙ voluntas qn̄ eſt in potētia ad actū: ſic
ut eſt anteꝙ̄ velit: non eſt in actu reſpectu
iſtius actus ꝯtinuādo illū actualiter: vnde
ſolet dici ꝙ ꝯtinuat actū virtualiter: ſꝫ nō
formaliter anteꝙ̄ actus ꝓducaꝫ: ergo pōt
Obie- ſe ſicut cauſa prtialis trāſmutare ad actum
ctio pri Cōtra arguiꝫ ſic. aliqḋ poteſt moueri a ſe:
ma. nec valet ꝓceſſus per philoſophum dicen-

tem. Omne qḋ moueꝫ: mouetur ab alio. a
qua ꝓpōne cū nō ſit ꝓceſſus in infinitum
in motoribus ⁊ motis: ꝯcludit ꝙ eſt deueni-
re ad vnū immobile. Itē. viij. phyſi. cōmē-
to.ij. Illud qḋ moueꝫ: debet diuidi in mo-
torem ⁊ motum. ⁊ motor debet ducere gra
dum a moto aut ſm diffinitionē ⁊ eſſe ſiꝫ
aut ſm diffinitionē tantū. Ad iſta dicendū
ꝙ nō ſunt ad ꝓpoſitū: qꝛ ꝓceſſus philoſo-
phi de motu locali ſunt: non aūt de motu
alterationis. Sed cōtra. vij. phyſi. ꝓbaꝫ Repli-
ꝙ in parte intellectiua nō eſt alteratio: er- ca.
go volūtas nō pōt ſe trāſmutare ad quali
tatē. Ad illud rn̄det cōmentator.ij. de aīa Rn̄ſio.
cōmēto. lvij. diſtinguens alterationem: qꝛ
quedā eſt cū corruptione alicuius diſpoſi-
tionis ꝓcedētis: ⁊ quedā eſt ſine corruptio
ne tali: ſꝫ ſimpliciter additio ꝑfectionis ad
ꝑfectionē. Unde in fine cōmēti dicit ſic. Eſt
alteratio que eſt euaſio paſſibilitatis. ſ. al-
teratio de nō eſſe ad ꝑfectionē: ⁊ alteratio
de p̄ma ꝑfectione ad vltimā. ⁊ hec eſt addi
tio quā innuit Ariſto. Aliter pōt ad iſtud
dici. Oē qḋ moueꝫ: ab alio moueꝫ. verꝫ ē
de virtute vocis: ꝙ oē qḋ moueꝫ/mouetur a
deo: qui eſt cauſa p̄ncipalis oīs motionis:
vt dicit Aug. iij. de tri. c. vj. Nā ſine illa mo
tione nihil pōt mouere vel ſe vel aliud. Ali
ter pōt dici. Nihil mouet ſe vel alterat ſe ſic
ut cā totalis. ſed ſicut cauſa partialis be-
ne pōt. ⁊ ſic volūtas cauſat in ſe actū ſuū.
Ad ſecundū qn̄ arguiꝫ ꝙ nō ſtant ſimul Ad ſe-
ꝙ volūtas ſit potētia actiua ⁊ libera. Dicē cundū.
dum ꝙ hoc eſt falſum: immo magis perti
net ad libertatē agere ꝙ̄ pati: vt nulli du-
bium eſt. Ad auctoritatē cōmē. dicendum
eſt ꝙ ſimpliciter falſum eſt: qꝛ in deo ꝯtin
gens equaliter inueniꝫ: in quo eſt prima li
bertas ⁊ ꝯtingentia: tū quātū ptinet de vo
luntate: ex eo ꝙ voluntas eſt potētia paſſi
ua. Dictū eſt enī ꝙ ſit potētia actiua ⁊ ſiꝫr
paſſiua. Ad tertiū qn̄ arguiꝫ. voluntas D
nihil agit niſi volēdo ⁊c. Dico ꝙ hec eſt ve Ad ter-
ra: voluntas nihil agit niſi volendo: qꝛ qn̄ tium.
agit volitionē: agit volendo: nō q̄dē illā vo
litionē: ſꝫ aliq̄d aliud. vnde volūtas nō ꝓ-
ducit ſic ſuā volitionē ſicut edificator do-
mū: nec requiriꝫ alia prius cognitio vel vo
litio actus ꝓducēdi determinata diſtātia:
ſed cognitio reſpectu obiecti cū voluntate
ſufficit ad ꝓducendū volitionē. Ad ꝯfirma
tionē Anſ. q̄cq̄d mouet ſe ad volēdū: pri-
vult ſe ita mouere. Dicendū ꝙ Anſ. equo

cat velle iuxta iſtã equocationẽ quã ponit
de libero arbitrio: ꝙ volũtas accipit tripli
citer: ꝓ iuſta mẽte/affectiõe/⁊ vſu. vñ ſens
ſus ſuꝰ ẽ: q̃cq̃d mouet ſe ad volendũ: prius
vult ſe mouere: ita q̃cq̃d mouet ſe ad actũ
vel vſum volẽdi: priꝰ voluit ſe ita mouere
i. prius habuit affectionẽ cõmodi vl' iuſti: ꝙ
potuit ſe ſic mouere. Sed ꝯ eſt illud eiuſdẽ
de lib. arb. Nullus põt velle nolẽs velle. nã
oĩs volens ipm̃ ſuũ velle vult. Dicendũ ꝙ
velle dr̃ dupliciter. ꝯ̃e vel interp̃tatiue. ꝯ̃e
dr̃ hõ velle illud qð eſt obiectũ actus volẽ
di. interp̃tatiue ꝯ̃o qñ vult illud ad qð ſeq̃
tur aliud. dr̃ tunc illud aliud velle interp̃ta
tiue. Et q2 ad voluntatẽ velle currere ſequi
tur volũtatẽ velle: ⁊ ad volũtatẽ velle ſede
re ſequit voluntatẽ velle: ⁊ ſic ad quodlibʒ
volitũ ſequit volũtatẽ velle. iõ dicit Anſ.
ꝙ oĩs volẽs/ipm̃ ſuũ velle vult. nõ tñ itel
ligit ꝙ oĩs volẽs/ſuũ velle vult volitione
determinata q̃ eſt cũ actuali notitia voliti.
q2 cũ dicit determĩatorꝝ obiectorꝝ ⁊c. ſi diſtin
ctas volitiões hrẽt: ꝯtingeret ex illa ꝓpõ
ne ponere infinitas volitiões ſimul. Dicit
eñ de lib. arb. c. vij. Volũtas quã voco in
ſtrm̃ volẽdi: eſt ſemꝑ vna ⁊ eadẽ: q̃cq̃d vo
lumus/ꝗ̃ multiplr̃ ꝗ̃ ſepe volumus. ⁊ ſic
ꝑ ꝯñs illarꝝ volitionũ ſunt diſtincte volun
Ad q̃rtum. tates in inf. uitũ. Ad quartũ ꝯcedo ꝙ vo
lũtas habita cognitiõe põt ĩdifferẽter ĩ cau
ſu ad velle ⁊ ad nolle. Et qñ dr̃: nõ determĩa
tur magis ad ꝓducẽdũ volitionẽ ꝗ̃ noliti
onẽ: g̃ ꝓducit vtrũq3 ſil' vel neutrũ. Nego
ꝯñam in agẽte libero: ſʒ de agẽte naturalr̃
añs põt eẽ verꝝ ſine ꝯñte ŝm cõem curſum
nature. Vñ volũtas añq̃ velit: nõ magis
determinat ad velle ꝗ̃ ad nolle: q2 tñ ẽ ſuf
ficiẽtis ꝯ̃tutis ad vtrũq3: libere fert ĩ vtrũ
K vult. Ad q̃ntũ qñ arguit ꝑ diffinitionẽ po
Ad q̃ntum. tẽtie actiue: ꝯcedo ꝙ eſt ꝑncipiũ tranſgre
diẽdi alterũ ŝm qð alterꝝ. ex hoc nõ ſequit
quin ſit ꝑncipiũ tranſgrediẽdi. ⁊ ad aliud
verbũ ꝯnter: qñ dicit ꝙ eſt manifeſtũ ꝙ ni
hil agit in ſeipm̃. dicit ꝙ verũ eſt ꝙ nihil
agit in ſeipm̃ ſicut agẽs illius qð agit: ſed
ſicut agẽs partiale nihil ꝓhibet illud age
re in ſe. Vel ſic. nihil agit in ſeipm̃: verũ eſt
L per ſe corrũpendo ſe: vel generando ſe. Et
Ad primum ꝯ tertiã conclu. ad rõnem ꝯ tertiã concluſionẽ qñ arguitur
ꝙ voluntas ⁊c. Nego iſtud. ⁊ qñ ꝓbat per
deſcriptionẽ cauſe totalis: q̃ eſt ꝙ illud eſt
cã totalis ⁊c. ꝯcedo ꝙ deſcriptio eſt bona.
Et qñ dicit ꝙ deus põt facere actũ volũta

tis circũſcripta omni alia cã ⁊c. Dico ꝙ rẽ
que eſt actus volũtatis: deus poſſet facere
ſine voluntate ꝯcauſante: ſʒ nõ põt facere
ꝙ illa res ſit actus volũtatis volũtate nõ
cauſante. Unde hec eſt ꝯcedẽda: actũ volũ
tatis põt deus facere ſine voluntate ꝯcau
ſante. Et hec eſt negãda: deus põt facere
actum volũtatis voluntate nõ cõcauſante
Similr̃ ꝙ deus põt ſi velit eſſe cauſa tota
lis illiꝰ actꝰ: nõ infert ꝙ ſit de facto: ſʒ tãtũ
de poſſibili. Hic poſſet eſſe dubiũ an poſ M Dubiũ
ſet ꝓbari euidẽter ꝙ aliqua res poſſet eſſe
cauſa effectiua alterius rei. Dicit hic quidã Rñſio cuiuſdã
ꝙ hec eſt regula qua illud ſciri põt. Illud
ad cuius poſitionẽ ponit. ⁊ p̃ſupponit na
turaliter aliud: quicquid naturaliter cauſa
tur: illud eſt cauſa eiꝰ: vt ſi a p̃ſupponit na
turaliter añ b: ⁊ ad poſitionẽ a ſequit b po
ni: ⁊ b naturalr̃ cauſat: igitur b naturaliter
cauſat ab a. Addit ꝙ effectus naturaliter
cauſet: q2 ponat ꝙ deus ad p̃ſentiã ſolis
cauſet lumen in medio: ita ꝙ nollet cauſa
re lumẽ in medio niſi ad p̃ſentiã ſolis. cum
ergo lumẽ nõ poſſit eſſe niſi ꝑ preſentiã ſo
lis: tũc q2 illud lumen nõ cauſat naturalr̃:
ergo ſol nõ erit eius cauſa in ꝓpoſito. Sed Cõtra opin.
iſta regula ad cognoſcẽdũ de cauſa effecti
ua nõ eſt euidẽs. Probat. q2 nulla res eſt
ad cuius poſitionẽ ſequit aliq̃d aliud poni
quod nõ eſt pars ipſius nec deus: g̃ nulla
res eſt quin põt poni in effectu: licet nihil
demonſtrat in eſſe. Antecedẽs ꝓbo: q2 ſolẽ
deꝰ poſſet ſeruare ſine hoc ꝙ aliqð lumen
eẽt in medio. ⁊ aquã ſine hoc ꝙ frigidum
eſſet. ⁊ generaliter ex iſto ꝑncipio qð puto
eſſe veriſſimũ: deus põt ſeparare omnẽ rem
ab alia que nõ eſt deus neq3 eſt pars eius:
⁊ ꝯſeruare eã in eſſe ſine quacũq3 alia re q̃
nec eſt deus nec pars eiꝰ. Ex iſto principio
ſequit ꝙ nullius rei poſitio infert formali
ter aliquid aliud poni ſuper effectum. ⁊ cõ
ſtat fideli ꝙ deus poteſt cauſare quãcũq3
rẽ effectiue ſine creatura: ergo nõ eſt poſſi
bile ſcire an deus eſſet an creatura: q2 eodẽ
modo põt deus cauſare ſicut creatura. Cõ
firmat iſta rõ: q2 quãdo aliquid eodẽ mo
do põt fieri a natura vel ab ente: nõ eſt via
poſſibilis diſcernendi an illud factũ fuerit
a natura an ab ente ipſum effectũ: q2 effe
ctus nõ vniformiter ex vtroq3 ꝓuenit: qð
eſt ꝓpoſitũ: ergo pari rõne cũ omne produ
ctum a natura poſſit eodem modo ꝓduci a
deo: nõ põt ſine alia euidentia ad ſciẽdum

ꝙ natura ꝓduxit hec ſicut cauſa. ꝛ ſic con-
ſtat fidei ꝙ deꝰ pōt manutenere ignē: ꝛ ſuſ
pēdere ipſius actionem paſſo approxima
to: ergo non ſeq̄tur: ignis eſt approximatꝰ
cōbuſtibili: ergo cōburit: ꝛ ſimul cū h̄ poſſi
bile eſt ꝙ deus creet ad p̄ſentiā ignis calo
rem ſine igne: ergo non eſt poſſibile homi-
ni ſcire q̄ res eſt cauſa effectiua alteriꝰ: vel
ſcire an aliqua res creata ſit cauſa alterius
Ideo dico in hoc articulo ꝙ nulla eſt regu-
la ad ꝓbandū certitudinaliter vnā rē eſſe
cauſam effectiuam alteriꝰ. ſed tenetur pro-
babiliter ꝙ a eſt cauſa b: quando videmus
poſito cōiter in diuerſis locis et tēporibus
aliquo tali quale eſt a: ſtatim inuenit̄ aliq̄d
tale qđ eſt b. tunc dicimus ꝙ a eſt cauſa b:
ſicut q2 in diuerſis temporibus ꝛ regioni-
bus applicato igne hō ſentit calorem vni-
formiter adeſſe: dicimus ꝙ ignis eſt cauſa — Ad ſecundū argu.
caloris naturaliter. Ad ſcđam rationem
cōtra tertiam cōcluſionē: qn̄ dicitur ꝙ no-
titia eſt concauſa actus voluntatis. dicitur
ad illud ꝙ tali caſu poſito/bene verū eſt ꝙ
oportet actū augeri. ꝛ ꝙ creſcente ſcīa cre-
ſcet amor. Vn̄ dicit̄ ꝙ in tali caſu ꝑ cremē-
tum ſciētie oēs alie cauſe agunt vehemen-
tiꝰ ꝛ efficacius. Et qn̄ arguitur ꝙ tunc vo-
luntas inuite vellet per illū gradum dile-
ctionis: q2 vellet diligere niſi gradu priori
quē continuat. Reſpondet ꝙ ſicut poſſibi
le eſt volūtatē nullum actum habere: ꝛ ta-
men ꝙ habeat actum illū quo vellet nullū
actum habere: ita poſſibile eſt ꝙ habeat ta
lem gradū: ꝛ tamen non velit ita intēſum
gradū habere. a caſu eſt ſi caſus iſte augea
tur: nec volūtas neceſſitat̄ ad illū gradum
niſi ſm̄ q̄d: tamē voluntas iſto caſu poſito
nō impediet q̄n iſte actus intēdet̄. ſed iſta
reſponſio non apparet mihi conueniēs: q2
intelligēdo ꝙ intēſio in forma eſt per addi
tionē partiū ipſiꝰ: ꝙ diuerſi gradus ſint for
me diuerſe partes forme. ſed ꝯſtat ꝙ tales
partes non ſunt alterius ſpeciei a toto: q2
tunc nō cauſaret aliq̄d intenſius. vn̄ relin-
quit̄ ꝙ q̄libet ps charitatꝫ eſt charitas: ſic-
ut q̄libet pars albedinis intenſiua eſt albe
do. eodē modo q̄libet pars dilectionis ſiue
gradus dicēte ſancto Thoma ſuꝑ quartū
in ſolutione ſecūde q̄ſtionis. gradus cuiuſli
bet rei eſt pars illius rei. q̄libet inquā pars
dilectionis eſt dilectio: ergo gradꝰ q̄ ponit̄
cauſari preciſe a ſcientia aucta/eſt quedam
dilectio: ꝫ eſt aliqua dilectio cuiꝰ voluntas
non eſt cauſa partialis actiua: qđ eſt ꝯ poſi
tionē quā tueri deberet. Preterea ſicut vo
lūtas nullo actu pōt velle quē illa nō cau-
ſat: ita nullo gradu actus pōt intēſius vel
le q̄ potētia q̄ non cauſat gradū. Preter-
ea rn̄ſio videt̄ dicere oppoſita. Dicit eñ ꝙ
gradus talis ſit a ſola notitia: ꝛ tn̄ dicit ꝙ
ad augmētū notitie oēs cauſe ꝑtiales actꝰ
efficaciꝰ agunt: ſed cōſtat volūtatē eſſe vnā
de cauſis partialibꝰ ſui actus: igit̄ illa vo-
lūtas efficacius agit in ſe actū ſuū q̄ prius
ergo iſte gradus cauſatꝰ eſt a volūtate ſic-
ut a ſcīa. Preterea ꝯ rn̄ſionem. cā partialis
non pōt agere ſine ſua totali: ſicut ſi decem
homines trahūt nauē ſicut decē cauſe par-
tiales tractꝰ: nullus de decē poterit moue-
re nauē niſi alijs coagētibꝰ: ergo nō eſt con
uenient̄er dictum ꝙ notitia eſt cauſa partia
lis actꝰ: ꝛ tn̄ ꝙ pōt intēdere actū ꝑ ſe nullo
alio ſecū ad illū gradū coagēte. Ideo pōt — Alia reſpōſio.
aliter dici ꝙ nō eſt neceſſariū ad augmen-
tū notitie de obiecto/ augeri actū dilectio-
nis ī volūtate. Et qn̄ dr̄ ꝙ ad augmētū cau
ſe totalis ſequit̄ ꝛc. Pōt dici ꝙ illa forma
arguendi bene tenet: vbi oēs cauſe partia-
les ſunt naturales libere. Ubi vero cauſa
partialis eſt voluntas: ꝛ ipſa eſt p̄ncipalis
vtēs alijs intēſiꝰ ꝛ remiſſiꝰ ſicut vult: nō te
net argumentū: ꝙ ad augmētū cauſe par-
tialis ſeq̄tur intēſior actꝰ. Exēplū: habitus
grāmatice eſt intēſior in ſorte q̄ in plato-
ne: ꝛ vterq; vult cōſiderare: igit̄ ſor. intēſiꝰ
cōſiderat ꝙ pōt velle remiſſius vti habitu
ſuo vel eque remiſſe vt aliꝰ conſiderat. Sic
ergo dici pōt ꝙ non eſt neceſſe ꝙ creſcente
ſcientia creſcat amor. Ad tertiū qn̄ dicit̄ — N
ꝙ ſi notitia eſſet cauſa partialis actus: ſeq̄ — Ad tertium.
tur ꝛc. Dico ꝙ illud nō eſt incōueniens in
ꝓpoſito de tali cauſa partiali ꝙ agat ī paſ
ſum qđ eſt poſterior cauſa q̄ ſit alia. Vn̄ cū
volūtas ſit cauſa libera ꝛ p̄ncipalior reſpe-
ctu ſui actꝰ: ꝛ continens effectus contrarie
virtutis: puta odire ꝛ amare: nō eſt incōue
niēs vt cū ea cōcurrat alia cauſa partialis
ad ꝓducendū iſta cōtraria in paſſo tali: ꝙ
ſit ſil' paſſum ꝛ libere agens actū partialr.

Ad primū argumētū qn̄ arguit̄ ꝙ ſi vo — O
lūtas hūana libere vtat̄ creaturis: ſequit̄ — Ad primum princi.
ꝛc. nego cōſequentiā: quando querit̄ vtrū
poſſit ſemꝑ maior eſſe in infinitum: poteſt
dici ꝙ nō. quia ex hoc ſequitur ꝙ eſſet in-
finite virtutis: et vltra quando arguitur
ergo aliqua difficultas poteſt vincere vo-

luntatē:pōt intelligi dupl'r. Uno modo ꝙ
cogat̃ cōtra ꝓpriā intētionē. Alio modo ꝙ
determinet̃ ad certā inclinationē: ſic ꝙ nō
poſſit in oppoſitū. Primo mō volūtas nō
pōt vinci: qꝛ tunc poſſet velle inuita. Scđo
neceſſario eſt dicere ꝙ voluntas vincat̃ qñ
cōfirmat̃ in beatitudine: vel indurat̃ in mi
ſeria: qꝛ determinat̃ ad vlteriꝰ actus ſuos
elicere mō nature: ſicut dicūt illi modo qui
tenēt ꝙ volūtas nō poſſit clare videre deū
niſi amaret eū. tunc poſſet dici ꝙ deus vin
cit voluntatē in amore. ita dici pōt ꝙ diffi
cultas pōt ſic augeri: ꝙ voluntas dimittat
ſpōte reniſum ſuum ⁊ reſiſtentiam ſuam. ⁊
P ſic dicet̃ vinci a difficultate. Ad ſcđm qđ
Ad ſe- eſt cōtra idē: qñ arguit̃ de tentatione ſi vo
cundū luntas ⁊c. dico ꝙ poſſibile eſſet tentationē
intātū augeri: ꝙ volūtas relicta in ſuis na
turalibꝰ nō poſſit reſiſtere: tñ non cogeret̃
qꝛ iſte terminus cogere importat aliqđ fie
ri in aliquo cōtra eius voluntatem: et hoc
nō pōt eſſe in volūtate niſi vellet iuita: qđ
includit ꝯdictionem. et illud ſatis innuit
aplꝰs. j. ad Cor. x. Fidelis eſt deus qui non
permittit vos tentari ſuper illud qđ pote-
ſtis: ſꝫ faciet cū tentatione etiā prouentum
vt poſſitis ſuſtinere. Ad Anſ. qñ dicit ꝙ h
difficultas nō perimit libertatē volūtatis:
qꝛ impugnare pōt iuitā: expugnare nō po-
teſt: qđ verū eſt: qꝛ quando voluntas tenta
tioni aſſentit: dato ꝙ eſſet ita intēſa ꝙ nō
poſſet reniti: manifeſtū eſt ꝙ non eſt expu-
gnata inuita: qꝛ vult aſſentire: ⁊ licet nite-
retur ante reſiſtere: creſcente tñ difficultate
eligit nō reſiſtere. Unde nō expugnatur in-
uita: ſed volūtarie aſſentit nō coacta. Con-
tra. dato iſto ſequit̃ ꝙ volūtas pōt neceſſi
tari ad peccādū: nego ꝯñam: qꝛ cōſequēter
dicendū eſt ꝙ non obligat̃ ad reſiſtendum
niſi vſqꝫ ad certū gradum tentationis vel
difficultatis: qꝛ non poteſt vlterius: ⁊ ſi tñ
vlterius tētatio inualeſcat: vel deus faciet
prouētum: hoc eſt ꝓueniet ſm gradū tēta
tionis: vel ſine pctō tentationi cedet̃: vt nō
Ad ter- perdat̃. Ad tertium quando arguitur ꝙ
tium. inter voluntatem reſiſtentē ⁊ tentationem
elidentē nō eſſet ꝓportio: ⁊ per ꝯñs ſic po-
teſt augeri tentatio ⁊c. ptꝫ per predicta ꝙ
hoc eſt verum. Et quando infertur: igit̃ vo
luntas nō vtitur libere creaturis. Patet ꝙ
cōſequētia nō valet. nā licet tētatio poſſet
ſic excreſcere vltra quēcūqꝫ gradū datū: nō
tñ creſcit ſic ꝓ ſemꝑ de facto: ſicut notū eſt

Ad quartū ptꝫ ex dictis ꝙ in actibꝰ volū- R
tatis eſt difficultas: vt materia circa quam Ad q̄r-
operat̃/eſt magis triſtabilis vel minꝰ: ⁊ idō tum.
ſm hanc viā manifeſtū eſt: et cōcedi debet
ꝙ velle ſubire martyriū magis difficile eſt S.
ꝙ̄ leuare feſtucā. Ad q̄ntū qñ arguitur. ſi Ad q̄n
volūtas libere ꝑncipiaret actꝰ ſuos: aut igi tum.
tur qñ actꝰ eſt: aut qñ actus nō eſt. Dico ꝙ
qñ actus eſt: qꝛ qñ actus non eſt: non ꝑnci-
piat̃ nec cauſat̃: ſicut dictū fuit in arguen-
do. ⁊ qñ arguit̃ ꝑ iſtā cōem ꝓpōnē. Oē qđ
eſt: qñ eſt: neceſſe eſt eē. Dico ꝙ iſta eſt fal-
ſa de virtute vocis. qꝛ ex illa ſeqtur ꝙ oē qđ
eſt: neceſſe eſt eē: nec illā ꝓpoſitionē Ariſt.
ponit in lr̃a pꝛio peri hermenias: ſed iſtā
Omne qđ eſt: neceſſe eſt. ⁊ nō eſſe qđ nō eſt
qñ nō eſt/neceſſe eſt. ecce plane dicit oppo-
ſitū illius ꝓpōnis. ⁊ ſubdit. nō eīm idē eſt
eſſe/qđ neceſſe eſſe qñ eſt: ⁊ ſimiliter eſſe ex
neceſſitate. dꝛ aūt ⁊ in eo quod non eſt. Ex
iſto videt̃ ꝙ nihil aliud vult dicere: niſi ꝙ
h eſt neceſſaria: oē qđ eſt: eſt qñ eſt. ⁊ hec ē
neceſſaria: oē qđ nō eſt: nō eſt: qñ nō eſt: ⁊
tūc nihil facit ꝓpoſitio ad argumentū. Ad
magiſtrū aūt dico ꝙ vult nihil aliud dice-
re: niſi ꝙ volūtas nō eſt libera ad ponēdū
actū in eſſe quādo eſt nec qñ preteriit: ponit
tñ actū in eſſe libere a libertate precedente.
Unñ qñ producit actū: tūc dꝛ libere produce
re. qꝛ potuit prius ꝓducere ⁊ nō ꝓducere:
etiā oībꝰ cōcurrētibꝰ q̄ ad actionē cōcurrūt
⁊ idō ꝙ ponit liberū arbitriū reſpectu futu-
ri: ⁊ oē futurū aliqñ erit ꝑſens. ꝯñs dicere
eſt ꝙ liberū arbitriū libere cauſat illud re-
ſpectu cuius dicebat̃ liberum. Aliter di- Rñſio
cūt quidā ꝙ volūtas pro alio ꝓ quo ꝓdu alia.
cit hꝫ indifferētiā priorē naturaliter i actu
⁊ ꝑ iſtā indifferētiā pōt illū actū vel alium
indifferēter elicere: ⁊ ſic ſaluat̃ libertas vo
lūtatis etiā reſpectu ꝑſentis: nō qꝛ dū cau
ſat pōt nō cauſare: ſed qꝛ pōt prius natura
nō cauſare. Sed ꝯ hoc arguo ſic. in h vo- Obie-
luntas habet indifferentiam priorē natu- ctio.
raliter iſto actu: ergo in hoc habet indiffe-
rētiā ad iſtū actum. ꝯña ptꝫ ab inferiori ad
ſuperius affirmatiue: qꝛ illa determinatio
priorē naturaliter iſtum actū nō eſt detra-
hēs. ſed ꝯña eſt falſum: qꝛ in hoc hꝫ iſtum
actū: ergo per hoc nō habet ad iſtum actū
indifferentiam. Preterea ſi in hoc inſtan- Scđa.
ti poteſt iſtum actum elicere indifferenter:
⁊ in hoc inſtanti iſte actus eſt: ergo iſtum
actum indifferēter pōt elicere qñ eſt: quod

Tertia nō eſt intelligibile. Preterea qn̄ dicit̄ q̄
in hoc inſtanti voluntas pri⁹ natura eſt in-
differens ad actū/q̄ eliciat actū. quero qd̄
intelligit̄ p iſtā prioritatē nature? Et apud
Ariſt. nihil aliud pōt intelligi: niſi q̄ volun
tas eſt cauſa ſui actus. ⁊ cauſa eſt prior na
tura effectu neceſſario: licet nō ꝓ tpe. ⁊ cer
te ad iſtū intellectū hec nō eſt intelligibilis
voluntas prior eſt natura indifferens ad
actū in hoc inſtāti: q2 talis prioritas nō po
teſt aſſignari aduerbialiter: ſ3 tm̄ noīaliter
ſm mentē Ariſto. lib. p̄dica. vbi dicit illud
p̄us eē alio: qd̄ ē ꝯuertibile cū eo ſm ꝯn̄as
eſſendi: ⁊ aliq̄ mō cā illius: ſicut eſſe hoīem
ſm ꝯn̄am eſſendi ꝯuertit̄ cū vna de ſe ora
tiōe. Nā ſi eſt hō: vera eſt oratio qua dı̄ q̄
eſt hō. ⁊ ſi vera eſt oratio qua dı̄ q̄ eſt hō:
eſt hō. ſ3 res eſt cā q̄ orō eſt vera: ſ3 orō nō
eſt cā vt res ſit ⁊c. Sʒ ıō veꝝ eſt dicere: res
eſt pri⁹ natura veritate orōnis. ⁊ res eſt cā
veritatis orōnis. ⁊ tunc ſi dicat̄ ſic. ſi volun
tas eſt cā act⁹ indifferēs in hoc inſtāti: ma
nifeſtū eſt q̄ ꝓpō eſt falſa. ⁊ ideo talis mo
dus loquēdi de tali p̄oritate nature in eo
dē inſtāti friuolus eſt ⁊ vanus. Ad ſextū

Ad ſextū p̄n.

principale qn̄ arguit̄: nō eſt in p̄tāte volun
tatis ⁊c. nego ꝯn̄am: q2 nō eſt neceſſe q̄ ve
lit eſſe q̄ appareat ſibi bonū: imo illud qd̄
apparet ſibi bonū: q2 pōt deliberare ſuper
eo qd̄ p̄mo aſpectu erroris apparet malū:
⁊ p maiorē intētionē videbit q̄ eſt bonū: ⁊
ſic eſt aliquo modo in p̄tāte voluntatis q̄
illud appeat ſibi bonū: ſicut dato q̄ nō eēt
in ſua p̄tāte: ꝯn̄a forte nō valeret: q2 nō ſe-
quit̄: illud apparet volūtati bonū: igit̄ vult
illud. Et ad illud qn̄ dı̄ ꝯ cām aſſignatam
quare dicim⁹ voluntatē eſſe liberā: videlʒ
niſi hoc eſſet: nō eſſet hō laudabilis nec vi-
tuperabilis in factis ſuis ⁊c. ꝯcedo q̄ hoc
eſt verū. Et qn̄ arguit̄ ꝯ: q̄ tūc ſi deus cau
ſaret in volūtate dilectionem ſui: volūtas
merea̅t. Pōt dici q̄ impoſſibile eſt deū cau
ſare in voluntate dilectionē ſiue cognitio-
nē ſicut cām totalē: tn̄ rem que eſt dilectio
vel cognitio cauſare pōt ſicut cā totalis: ſ3
tūc talis qualitas cauſata nō eſſet dilectio
vel cognitio: q2 iſti importāt qualitates: et
cōnotāt q̄ cauſent̄ a cognoſcēte ⁊ opatio-
ne cognoſcētis. Unde ſicut impoſſibile eſt
q̄ de⁹ cauſet ſicut cā totalis actionē ignis:
puta calefactionē in aqua: ⁊ tn̄ iſtū calorē
qui eſt in aqua pōt cauſare: ita impoſſibile
eſt q̄ deus cauſet hanc operationē que eſt
dilectio: ⁊ tn̄ hanc dilectionē pōt cauſare: ſʒ
tunc nō erit dilectio. Un̄ cōcedo q̄ per talē
qualitatē hō mereretur: nec diligeret deū
niſi ly per dicat circūſtantiā habitus: ſicut
dicimus q̄ p charitatē hō diligit deū: ſed
nullo mō ſm q̄ ly p dicat circūſtātiā actus
vel operationis. Et qn̄ vlterius infertur q̄
tūc magis eſſet meritoriū ꝓducere dilectio
nem q̄ diligere. nego. q2 diligere eſt produ
cere dilectionē: ⁊ agere dilectionē eſt dilige
re. Ad vltimū principale pꝫ per ea que

Ad vltimum

dicta ſunt in ꝯcluſione tertia: ⁊ in reſpon-
ſione ad rōnes que fiebant cōtra illā ⁊c.

Q̄ō. iiij. Primū principale

Utrū viator exi-
ſtēs in gratia/ordinate vtē-
do ⁊ fruendo poſſet vitare
oē pctm̄? Et arguitur q̄ nō:
Quicūq3 incitat̄ ad aliquid
faciendū qd̄ eſt cōtra rectā rationē ordina
bile: incitatur ad peccatū: ſ3 viator exiſtens
in gratia nō pōt ita ordinate vti ⁊ frui: qn̄
incitet̄ ad aliquid qd̄ eſt contra rectā ratio
nē ordinabile: ergo. Maior eſt manifeſta:
q2 nihil eſt contra rectā rationē ordinabile
niſi pctm̄. Minor ꝓbat̄ per illud Ro. vij:
Nō enim quod volo bonū hoc ago: ſed qd̄
odi malū illud facio. ergo apoſtolus non
obſtante ordine quem habuit in vtendo ⁊
fruēdo: neceſſitabat̄ ad pctm̄. Preterea

Scd̄m

tentationē carnis hō nō pōt vitare de le-
ge cōiā exiſtēs in grā: ſ3 quātūcūq3 ordina
te vtat̄ ⁊ fruat̄: tentatio carnis nō eſt ſine
pctō ſm magiſtrū libro. ij. diſt. xxi. c. v. er-
go pctm̄ hō non pōt cauere: quātūcūq3
bene vtat̄ ⁊ fruat̄. Maior pꝫ. q2 de lege
fomes nō extīguit̄. q2 ſm Aug. minui vel
frenari cōcupiſcētia in hac miſeria poteſt:
extingui nō pōt ⁊c. Ad oppoſitū eſt Au

In oppoſitū.

gu. lxxxiij. q. q. xxx. oīs humana perueſio
que vitiū vocat̄: eſt fruēdis vti velle: atq3
vtendis frui. Et rurſum oīs ordinatio que
etiā virtus vocat̄: eſt fruendis frui: ⁊ vten
dis vti: ergo viator exiſtens in grā poteſt
ordinate vti ⁊ frui: ergo pōt vitare omnē
peruerſitatē que dicit̄ peccatū. In iſta

Reſolutio q̄ōnis.

queſtione quatuor faciā. Primo recitabo
duos modos dicendi. ſcd̄o eligam illū qui
apparet mihi rationabilior ꝓ nunc. tertio
obijciā cōtra iſtā viā. quarto dicam ad ra-
tiones principales. Circa primum dicit

Rn̄ſio cuiuſdā.

quidā modernus poſitionē hāc. Nō eſt in
p̄tāte naturali hoīs etiā exiſtentis in gra-

tia/trāſire vitā iſtā ſine peccato veniali:niſi
fiat aliqđ ſpeciale miraculū circa eū:quale
factū fuit circa virginē glorioſam: non tñ
Arguit primo. negat quin hō pōt eſſe ſine pctō per aliqđ
tempus. Ad iſtā concluſionē arguit pri-
mo multipliciter:ꝛ hoc ſic. Augu. in libello
de bono virginali nō multū ante finē ibi.
nō ꝯcedo..dicit. Qui aſſerunt hoīem poſſe
in hac vita ſine vllo pctō viuere:nō ꝯcedo:
ꝛ nō contradico.ꝛ parū ante dicit ſic. Vigi-
lantibus nobis pctā ſubrepūt ꝛc. Vñ licet
Aug. dicit ſe ibi velle cōtendere ꝯ dicentes
ꝯtrarium:ſnīa ſua eſt ꝙ ita eſt: ꝙ hō nō pōt
vitare oē pctm̄:ſm qđ ibidē ꝓbat Aug. ꝑ
illud. j. Jo. j. Si dixerimꝰ ꝙ pctm̄ nō habe
mus:ipſi nos ſeducimus ꝛc. nō dicit illis
Scđo. vel illis:ſed chriſtianis oībus. Scđo ad
idem ꝑ Aug. de li. ar. c. xix. Sunt inqt quę-
dā neceſſitate facta iprobāda: vbi vult hō
recte facere:ꝛ nō pōt. vñ ſunt iſte voces.
Ro. vij Nō qđ volo bonū hoc facio:ſꝫ qđ nolo ma
lū hoc ago. ꝛ dicit plane ꝙ de talibus nō
itelligit:qñ dicit ꝙ nullus peccat in eo qđ
vitare nō pōt. Similr̄ pmo retracta. c. xij.
dicit ꝙ hoc nō intelligit de pctō qđ etiam
est pena pcti. Quarto ꝑ illud de fide ad
Quarto. Petrū. Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubi
tes:etiā iuſtos atqꝫ ſctōs hoīes exceptis
paruulis iā baptizatis/ſine pctō hic nemi-
Quito nē viuere. Quinto Greg. Quedā ſunt pec
cata que a iuſtis vitari poſſunt:quedā que
nō. ꝛ exēplificat de peccato cogitationis.
Sexto. Sexto ſic. Bern. ſup canti. Quātūlibꝫ in
corpe manēs ꝓfeceris:erras:ſi vitia putas
emortua. Nā intra fines tuos habitat ro-
Septimo. buſtus. ſubiugari pōt:nō extirpari. Se
ptimo magr. ij. ſenten. diſt. xxxvj. ſoluit ꝯdi
ctionē quādā:que videt eſſe inter Viero. ꝛ
Aug. dicit em̄ Aug. in retracta. ca. ix. ꝛ. iij.
de lib. ar. ca. xix. Sunt quedā neceſſitate.
dicit ea vitari nō poſſe. ſm magiſtrū vero
Viero. dicit in explanatōe fidei ſic. Execra
mus inquit eorū blaſphemiā qui dicūt ali-
quid homini eſſe impoſſibile a deo pceptū.
ꝛ paulo poſt. Et tam illos errare dicimus
qui cū Manicheo dicunt hoīem pctm̄ vita
re nō poſſe:ꝙ illos qui cū Jouiniano aſſe-
runt hoīem nō poſſe peccare. Iſtā ꝯtrouer
ſiam ſoluit mgr dupl'r. vno modo ꝙ Aug.
incluſit in ſuo dicto pctā venialia. Viero.
vero loquitur tantū de mortalibus. Aliter
qñ ipſe loquitur de ſtatu hoīs ante pctm̄.
Iſti ergo ꝯcedūt ꝙ quodlibet pctm̄ poteſt
homo vitare:ſed nō pōt vitare quodlibet:
qꝛ qlibet ſingularis antecedentis eſt vera:
igit ipſa eſt vera. ꝯñs falſum eſt. ꝛ h̄ eſt via
cōis antiquoꝝ doctoꝝ. Aliꝰ modus dicē- Alia reſponſio
di poſſet eſſe:tenēdo oppoſitū:videlꝫ ꝙ hō
exiſtens in grā pōt vitare quodlibet pctm̄
tā veniale ꝙ mortale. Sꝫ qꝛ mihi illa via
ꝯñc meliꝰ placet: adducā circa h̄ quaſdā
rōnes. Scđo ponā circa eā qſdā ꝯcluſiōes
ꝛ tertio rñdebo ad rōnes iā factas in ꝯriū.
Arguit primo ſic. deus pcipit homini: g̃ Prima ratio.
ꝯſulit ꝙ vitet omne pctm̄: g̃ hō pōt hoc fa
cere cū adiutorio grē:ꝯñā videt eē nota:qꝛ
irrōnabile eſſet ꝙ deus pciperet aliqđ ho-
mini quin illud ſibi ꝯſuleret. añs ptꝫ: qꝛ ſi
deus nō preciperet aliqđ hmōi vitare vel
ſub pena eterna vel ſub pena tpali:illō nul
lū pctm̄ foret:nec veniale nec mortale:ſicut
nullū pctm̄ eſt leuare feſtucā: vñ nō plꝰ fo
ret pctm̄ dicere verbū otioſum/niſi eſſet a
deo ꝓhibitū. ſed oē ꝓhibitū a deo homi-
ni/pōt ab hoīe vitari:g̃ hō pōt vitare oīe
pctm̄. Scđo ſic. creet deus hoīem ꝑfectū Scđa ratio.
in naturalibus. ille ſtatim pōt incipe mere
ri ſi habeat grām: ꝛ pono ꝙ deus conſer-
uet vitā illius ꝑ vnū diē tm̄: tūc arguo ſic.
ꝑ primā huius diei horā pōt vitare omne
pctm̄:manifeſtū eſt etiā ſm eos. dicūt em̄
ꝙ hō ꝑ aliqđ tpꝰ pōt eſſe ſine quocūqꝫ pctō.
ſꝫ eadē rōne pōt vitare pctm̄ ſcđa: ſub ea-
dē rōne ꝛ tertia:ꝛ ſic ꝑ totū diē: ergo ꝑ to-
tā vitā ſuā. eſt ſimilis rō de quocūqꝫ adulto.
Tertio manifeſtū eſt ꝙ phrenetici ꝛ mori-
entes ſub baptiſmate iſtā vitā trāſeūt abſqꝫ
quocūqꝫ pctō: g̃ saltem eſt poſſibile ꝙ exi-
ſtens in grā tranſeat vitā iſtā ſine pctō ve-
niali. Quarto ꝙ iſta logica nihil valet qua
vtunt:dicētes ꝙ quodlibet pctm̄ pōt ho-
mo vitare:ſꝫ nō pōt vitare quodlibet pec-
catū. Nam arguo ſic. hoc pctm̄ pōt vitare
hō:demonſtrato verbo otioſo:et hoc pctm̄
pōt vitare:demōſtrata leui detractione: et
vitatio vnius ſtat cū vitatiōe alterꝰ; ergo
iſta duo pōt vitare. eodē mō demōſtrādo
tertiū pctm̄ arguit: ꝛ ita ſimilr̄ de quarto
ꝛ de quinto ꝛ ſic de oībus. ꝛ ꝑ ꝯñs hec eſt
vera. Iſta pōt hō vitare. ꝛ ſimiliter iſta pōt
ſor. vitare:igit ſortes vitare pōt iſta ꝛ iſta.
Et vltra;ergo ſortes vitare pōt quodlibet
illoꝝ. Si dicat ꝙ aliqđ pctm̄ veniale eſt:
cuiꝰ vitatio nō ſtat cū vitatiōe alterius: ſꝫ
eo mō q̃ vitat illud/incidit in aliud venia-
le. Iſtud eſt irrōnabile dictum;qꝛ vtrumqꝫ

Illoꝝ teneť vitare:ꝛ tñ ſi vitaret alterũ:ſcidit in reliquũ:ꝛ ſic foret obligat⁹ ad īpoſſibile. Quinto ꝙ iſta poſitio facit legē chriſti q̄ ōt ſumma iuſtitia: nimis oneroſam: quia illa lex eſt oneroſa/quã nemo pōt ſeruare etiã adiut⁹ ꝑ grãm: ſʒ ꝑ hanc poſitionē nemo pōt ſeruare legē chriſti:q fuit hereſis Manichei quã Hieronym⁹ vocat blaſphemiã explicite: ſʒ de christianis ſicut ſupius fuit allegatũ:ōi ꝙ hīverũ ē ꝙ hō pōt obſuare legē chriſti: ꝑ quãto obligat trãſgreſſores ad penã eternã: nō tñ ꝑ quãto obligat trãſgreſſores ad penã tpalem:ꝛ ita pōt hō vitare ne peccet mortaliter:nō tñ pōt vitare ꝙ nō peccet venialiter:illud eñi nō eſt rōnabile. nam nulla pena īfligiť hoī ꝓpter id qđ nō fuit in ſua ptãte vitare:neqꝫ enim laudamur neqꝫ vituperamur ꝑ his q̄ non ſunt in nr̃a ptãte:ſicut ōr.ij.Ethi. Sexto ſic capio aliquē exiſtentem in purgatorio pro pctō aliq̄ veniali. q̄ro autē vtrũ illud pctm̃ potuit vitaſſe an non: ſi nō: irrōnabiliter puniet ꝑ eo:q: ſicut hō in nullo eſt laudãdus:q: ſeruat rōnabiliter q̄ nō pōt amittere:ita in nullo eſt vituperãdus ſi aliqd fecerit qđ nō pōt vitare:q̄n aliqd illoꝝ committat. Probo ꝯñam. neceſſe fuit eũ aliqd iſtoꝝ cōmittere: q: īpoſſibile fuit aliquod illoꝝ vitare:ḡ licuit ſibi aliqd illoꝝ committere: q: cuilibet liceret facere ſm̄ oīa iura.

Scōm punctũ Concluſio prima. Scōa ꝯcluſio Tertia. Scōo circa illũ modũ dicēdi quē nunc teneo:pono in oppoſitũ ꝯcluſiones. Prima eſt:ꝙ ſine miraculo de lege cōi hō pōt vitare qđcunqꝫ veniale ꝑ liberũ arbitriũ adiutũ ꝑ gratiã. Secũda eſt:ꝙ dubium eſt an hoc aliquis fecerit de facto. Tertia eſt:hoc facere eſt multũ difficile. Prima cōcluſio probať per ſex rōnes q̄s feci ꝯ cōem modũ dicendi. Pro rōnibus opinionis ꝯue eſt notãdũ ꝙ aliqđ ōi impoſſibile dupľr. Uno mō ꝓprie:qđ nullo modo poteſt fieri. Alio mō tranſſumptiue:q: vix ꝛ cũ difficultate pōt fieri. membra illius diſtinctionis habenť.iiij. Phy.c. de infinito. Nam infinitũ vno mō ōr qđ nullo modo pōt ptrãſiri. Alio modo qđ vix ꝛ cum difficultate. Quãdo ergo ſancti videnť dicere ꝙ homo nō pōt vitare qđlibet pctm̃ veniale:capiunt impotētiã vel īpoſſibilitatem ꝑ difficultate:ꝛ nō ꝓprie. eodem mō q̄n dicũt ꝙ q̄dã fiunt neceſſitate:nō accipiũt neceſſitatē ꝑ neceſſitate abſoluta. Et ineuitabilitatē ꝑ difficultate vitãdi. ita ꝙ facultas humana difficultaſ ad vitãdũ qđlibet pctm̃. Aliud eſt notandũ:ꝙ vitiũ vel pctm̃ iuxta doctores capiť tripliciter. Uno mō pro operatione illicita cōtra legē dei. Alio mō pro illicito ꝓpinquo ad tale pctm̃ ſic dictũ. illo modo fomes pōt nominari peccatũ: et ſic accipit aplˢ pctm̃ Roma.vij. multotiens loquens de inclinatione fomitis et dicēs. Nō enim quod volo bonũ hoc ago. ſʒ qđ odio malũ illud facio. Si aũt qđ nolo illud facio conſen tio legi: q̄m bona eſt. Nunc aũt iam nō ego operor illud:ſʒ quod habitat in me peccatum.ꝛ parũ ãte in eodē capitulo. Peccatum vt appareat peccatũ per bonũ operatum eſt mihi mortem vt fiat ſupra modũ peccans peccatum per mandatum ꝛc. vide gloſ. cōem loquentem apertiſſime. Tertio modo dicitur paſſio cauſata a fomite.ꝛ ſic dicuntur motus primi peccata.ꝛ ſic vocat apoſtolus malũ q̄n dicit. Quod nolo malũ hoc ago.ꝛ dicit ꝙ illud malũ creať a pctō.i.a fomite. Per illas duas diſtinctiones pꝫ ad omnia illa argumenta que ille opinans adducit pro ſe. Ad primum. ſi Aug. in illo. dicit ꝙ homo non pōt vitare quodlibet peccatum:accipit non poſſe non pro omnino non poſſe:ſed pro difficulter poſſe. Ad ſecundum quando dicit Aug.ꝛ probat hoc per dictum illud apoſtoli. ſi dixerimus ꝛc. planũ eſt auctoritas eſt gloſſanda. Nã ipſe dicit ꝙ per aliquod modicum tempus homo pōt eſſe ſine peccato:tunc in iſto tēpore verum eſſet dicere ꝙ peccatum nō haberet ſiľr recenter baptizatus ꝛ bene contritus.ꝛ non eſt dicendũ ad auctoritatē ſm̄ gloſſam cōem que planiſſima eſt: ꝛ excludit difficultatem:ſi autem dixerimus. gloſ. interlinearis de iuſtitia:q: nō habemus ꝛc.ꝙ planũ ꝙ quicũqꝫ iactat ſe ꝑ tale ꝙ pctm̃ nō habꝫ veritas in eo nō eſt:q: dicit falſum:q: elationē habet:quin tñ iuſtus poſſet hoc dicere veraciter:nō eſt impoſſibile. Ad tertiũ de btō Aug. dico ꝙ loquiť de neceſſitate q̄ eſt difficultas:ꝛ pctō tertio modo qđ nō eſt peccatũ ꝓprie:ſed eſt paſſio ſequens potentiã pcti. Signãter dicit aplˢ ꝙ ipſe nō operatur illud.i.nō voluntate efficit tales motus ſenſualitatis in ſe. ſed peccatũ/dicit ipſe/illud operatur qđ habitat in carne.i. fomes cauſat tales paſſiones motus pctōrũ in aīa.ꝛ ideo merito dicũtur paſſiones: q: nō eliciuntur volũtarie ꝛ libere ab aīa.ꝛ ſic auctoritas nō eſt ad ꝓpoſitũ cōcluſionis

Ad primum ꝛ Ad ſecundũ Ad tertium.

q: loquiť in cōcluſiōe de pctō primo modo
Ad q̄r accepto ꝛ ꝓprie. Ad quartū dico ꝙ eq-
tum. uocat de pctō: aliter auctoritas eſſet cōtra
eū: q: ſm eū aliqs per modicū viuit hic ſine
peccato: ꝛ tñ q: ſemp in fomite durat: non
Ad reli ſemp caret pctō. Ad q̄ntū ſextum ꝛ ſepti-
q̄ iria. mū pꝫ p illud qđ Aug. ꝛ magr̄m debere
mus exponere. Sed dictū Hierony. addu-
ctū dꝫ intelligi ꝙ iuſtiſſimū ꝛ rōni cōſenta
neū ꝛc. Et ſic finaliter rn̄deo ad formā que
C ſtionis ꝙ ſic. Sed adhuc cōtra iſtā viam
Rn̄ſio quā ego teneo/ſunt due auctoritates expſ-
aucto. ſe in ſcriptura ſacra. Pria eſt Prouer. xxiiij
Aucto- Septies in die cadit iuſtus ꝛ reſurgit. vbi
ritas p̄ dicit gloſ. ꝙ textus loq̄tur de leuibus pec-
ma in catis: ſine q̄bus iſta vita nō ducať. Peccant
oppoſi enī iuſti p omiſſionē: p ſurreptiones: p ne-
tum. ceſſitates: per ignorātiam. Talia enī verba
ponunť ibi in gloſ. q: nullus hō pōt vitare
Scđa. qđ eſt pctm̄. Alia auctoritas eſt illa. Nu-
Tertio lus ſine pctō eſt: nec infans vni⁹ diei. Itē
arguiť tertio arguo ſic: ꝙ ex lege chriſti aliqs obli
gať ad impoſſibile: q: pono ꝙ ſortes peccā
do pdit grām in hoc inſtāti: tūc arguo. Sor-
tes peccat nunc: q: non ſeruat rectitudinē
in hoc inſtanti: ſed ſortes obligatur ad ha-
bendā rectitudinē in hoc inſtanti: ergo ſor-
tes obligať ad impoſſibile. Uel ſub iſta for
ma poteſt argui. de quocumq̄ exiſtente in
pctō mortali quero vtrū iſte teneť in h̄ in-
ſtanti habere grām: an nō teneť in hoc in-
ſtanti habere? Si nō: igiť omittit illud ad
qđ nō teneť: igiť nō peccat. Sed manifeſtū
eſt ꝙ hoc eſt falſum: q: quilibet obligatur
ad habendā grām per totā vitam ſuā. Si
ſic: ꝛ impoſſibile eſt eū habere grām: ergo
obligať ad impoſſibile. qđ eſt ꝓpoſitū. Pa
tet q: in hoc inſtāti caret gratia: igiť impoſ
ſibile eſt ꝙ in hoc inſtāti habeat gratiā: ni-
Quar- ſi ſimul habeat grām et careat gratia. qđ
to. includit ꝯdictionē: Quarto ſic. demōſtra-
to ſorte peccante: ſortes teneť nunc eſſe ex̄
Quito pctm̄ mortale: ꝛ hoc eſt īpoſſibile: ergo ꝛc.
ſicut prius. Quinto ſic. demonſtro aliquē
ſentientē motū libidinis inſurgentē: tunc
ſic. iſte teneť reprimere motū libidinis: ne
faciat pctm̄ mortale ſub reatu pene eterne:
quero igiť vtrū teneť ſic reprimere anteq̄
ſit peccatū mortale: an poſtq̄ eſt peccatum
mortale? Nō prius: q: ſemp eſt ante pecca-
tū veniale: ꝛ nullus teneť reprimere pctm̄
veniale ſub reatu pene: ergo ꝛc. Si ſecūdo
mō: habeť ꝓpoſitū. ſ. ꝙ obligať ad impoſſi

bile. Sexto ponať ꝙ aliqua vouerit vir- Sexto
ginitatē: ꝛ poſtea forniceť: tūc ſic. iſta vouit
virginitatē: ꝛ nō eſt abſoluta a voto ſuo p
pctm̄ ſuū: q: ſic reportaret lucrū de peccato
ſuo: ergo adhuc teneť ad votum virginita
tis: ergo ad īpoſſibile: qđ eſt ꝓpoſitū. Iſta
q̄tuor argumēta facit Altiſſiod. li. ij. c. xxſ.
Pro iſtis oībus addo adhuc vnam diſtin-
ctionē de peccato. q: peccatū quātū ad pro
poſitū ptinet/capiť dupliciter. vno modo
p actu vel commiſſione libere deoid nata
cui corrn̄dere debet potētia. ꝛ ſic capiť ſatꝫ
ꝓprie. Alio mō capiť pro quocumq̄ facto
quod non fit ita bene ſicut fieri pōt: ſicut q̄
pōt dare in eleemoſynā pauperi indigenti
tria: ꝛ dat ſibi duo: vnde nō teneť ad hoc:
ſed facit hoc libere amore dei: bene facit. et
tamen non facit ita bene ſicut poteſt. ideo
poteſt ſuus actus dici diminutus vel defe
ctuoſus: ꝛ tñ nulla pena illi defectui corre-
ſpondet: q: non teneť melius facere q̄ fa-
cit. ꝛ ſic loquūtur ſancti frequenter: quādo
dicunt ꝙ oēs actus noſtri ſunt defectuoſi:
nec eſt aliquis q̄ fiat ſm omnes bonas cir
cumſtantias ſicut fieri poteſt: ꝛ ſicut nobis
expediret: ꝛ ſicut teneť: licet nō ex debito p̄
cepti: tñ ex debito vel honeſtate gratitudi-
nis. ꝛ illo modo loquendo de peccato/con-
cedendū eſt ꝙ iſta vita non pōt fundi ſine D
pctō. Per hoc ad primum. ſepties in die Ad pri
cadit iuſtus ꝛc. Hec de textu conceditur ad mum.
literā: q: eſt vna indefinita vera. ad gl. que
dicit ꝙ homo peccat p neceſſitatem: vel eq
uocat de peccato: vel accipit neceſſitatē pro
difficultate. Similiter de ſurreptione cre-
do: niſi forte fuerit peccati prioritas: ſed de Ad ſe
hoc alš diceť. Ad ſcđm pꝫ ꝙ gloſ. que di cundū
cit nec infans vnius diei: dicitur ꝙ peccare
ſumiť multum large. Capiť enī peccare p
ſuſtinere penas: ꝛ hoc facit quilibet iuſtus
homo ſiue infans vnius diei: alioquin fal-
ſum diceret de chriſto ꝛ pueris baptizatis: Ad ter
ꝛ de ſanctificatis in vtero. Ad tertiū quā tium.
do arguiť ꝙ aliqs ex lege chriſti obligatur
ad īpoſſibile: pōt dici ꝙ aliqđ obligari ad
impoſſibile eſt dupl̄r: vel p ſe vel p accidēs
per ſe diciť ſor. obligari ad impoſſibile: vt
ſi deus p̄ciperet ei ꝙ ipſe curreret: ꝛ q̄ſce-
ret vel aliqđ tale. Per accidēs pōt obliga-
ri ad aliqđ qđ per lapſum vel p cauſam il-
li⁹ ꝛ p culpā ꝓpriā deuenerit ad impoſſibi
le: q: obligatur ex lege dicta. Secundo poſ
ſet dici ꝙ aliqs poſſet obligari ad impoſ-

ſibile: qꝛ oīs homo obligaꝶ ad habendum
gratiā vite ſue. ꝛ ꝑ ꝯñs obligaꝶ in hoc. inſ
ſtāti pñti in quo eſt in pctō mortali: ad haſ
bendā grām: ꝛ hoc eſt īpoſſibile ꝑ accidēs.
Et pōt ꝯfirmari iſta rñſio ꝑ ſnīam Anſ. ij.
cur deus hō. c. xxiiii. vbi dicit. Si hō dicit
iniuſtus q̄ hoī reddit qȯ non debet: multo
magis iniuſt⁹ eſt q̄ nō dat qȯ dꝫ. Rñdet. ſi
pōt: ꝛ nō reddit: vere iniuſt⁹ eſt. Anſel. ait.
Si nulla eſt in eo potentia: aliqualr excuſa
ri pōt. ſꝫ ſi in eo īpotentia culpa eſt: ſicut ſi
nō plāgat pctm̄: iſta nō excuſat non reddēſ
tē debitū. Anſ. ſubdit exēplū. nā ſi dñs inſ
iungat aliqȯ opus ſeruo ſuo: ꝛ p̄cipiat illi
ne ſe ꝓijciat in foueā quā illi demonſtrat:
vñ nullatenus exire poſſit: ꝛ ſeruus ille cōſ
tēnens mādatū dñi ſui ſpōte in minatā ſe
mittat foueā: vt nullaten⁹ poſſit opus ei⁹ ſi
bi iniūctū efficere: putas aliq̄ten⁹ impoten
tiā iſtā ad excuſationē valere/ cur op⁹ iniū
ctū nō faciat? Diſ. Nō: ſꝫ poti⁹ ad augmenſ
tum. infra Anſ. ita hō q̄ ſpōte ſe obligauit
illo debito qȯ ſoluere non pōt: ꝛ culpa ſua
deiicit ſe in hāc impotētiā: vt nec illud poſſ
ſit ſoluere qȯ dꝫ ante pctm̄. i. ne peccaret:
in hoc ꝙ peccauerit inexcuſabilis eſt. Ipſa
nāq; imputāda eſt: qꝛ nō dꝫ eā hr̄e: imo dꝫ
eā nō hr̄e. Nā ſicut culpa eſt nō hr̄e qȯ haſ
bere dꝫ: ita culpa eſt hr̄e qȯ dꝫ nō habere.
ꝛ cōcludit in fine. Quapropter impotentia
reddendi deo qȯ dꝫ ꝛ nō reddit: nō excuſat
hoīem ſi nō reddat. iniuſtus ergo eſt homo
qui nō reddit deo qȯ dꝫ. hec Anſel q̄ ſunt
notabilia. Ecce hic ſatis dicit ꝙ hō obligaſ
tur ad impoſſibile ꝑ accidēs: ꝛ nō pōt ſolſ
uere illud ad qȯ obligaꝶ: ꝛ tñ impotentia
iſta nō excuſat eū: ſed eſt culpa. ꝛ ſic pꝫ ad
Ad q̄rtum. tertiū ꝛ ad quartū ārm: qꝛ cōcedēdū eſt ꝙ q̄
peccat: obligaꝶ ad īpoſſibile per accidens.

E Ad quintum. Ad quintū de eo q̄ dicit ꝙ ſentit inſurſ
gere motū pctī: dicendū ꝙ teneꝶ reprimeſ
re anteq̄ fiat mortalis. h̄ eſt anteq̄ ſit cau
ſa cōſenſus mortaꝶ. Et qñ arguiꝶ: nullus
teneꝶ reprimere pctm̄ veniale ſub pena pec
cati mortalis. dico ꝙ ſic: qm̄ ex veniali ſeq̄ſ
Obiectio. tur mortale: ſi non reprimaꝶ. Sed ꝯ. pono
ꝙ ſortes ſenſit talē motum: ꝛ nō repreſſit
niſi in a inſtanti: tunc probo ſm̄ datam reſ
ſponſionem ꝙ peccauit mortaliter ante a.
qꝛ ante a tenebaꝶ repm̄ere: ꝛ nō fecit: ergo
F Rñſio. peccauit mortaliter. Ad illud pōt dici vno
mō negādo ꝯñam: tenebaꝶ reprimere ante
a: ꝛ nō fecit: ḡ peccauit ante a. ſꝫ dꝫ: ḡ pecca
uit in a vel ante a. ꝛ iō nō eſt idē teneri ad
iniunctū: ꝛ ad alterā ei⁹ partē determinate
ꝛ iō peccauit p̄ſo in a: qꝛ non repreſſit: nec
ante a. Aliter pōt dici cōcedēdo ꝙ teneꝶ re
primere in a. ꝛ vlteri⁹ ꝯcedo ꝙ obligaꝶ ad
impoſſibile: ꝛ tñ illa impotētia nō excuſat
pctm̄: ſicut dictū eſt. Ad ſextū de vouente G Ad ſextum.
virginitatē ꝛ frangēte votū: pōt dici ꝙ vo
tū virginitatis recte cadit ſup vitationem
actus carnalis: quā comitaꝶ virginitas. ꝛ
ad vitandā iſtā poſtea teneꝶ ſoluta virgini
tate: ꝛ nō portat lucrū de pctō ſuo. Aliter
pōt dici ꝙ ſoluta ꝟginitate teneꝶ ad virtu
tē iſtā: qꝛ īpoſſibilitas nō excuſat eā: qꝛ ipſa
fuit cauſa hui⁹ īpotētie. vñ pōt dici ꝙ ipa
manet obligata ad hn̄dum ꝟginitatē: dōſ
nec ꝑ cōtritionē iſtā obligationē diſſoluat:
nam certū eſt ꝙ deberet eſſe virgo: ꝛ nō eſt
ꝛ ſic cōcedendū ꝙ obligaꝶ ad impoſſibile ꝑ H
imaginationē Anſel. Sciēdū ꝙ doctor q̄ Notā
p̄dicta argumēta facit: ꝯ illā rñſionē argu
it: que ponit hoīem obligari ad impoſſibile
aliq̄ mō ſiue per ſe ſiue ꝑ accidens. Et pōt
extrahi de verbis ſuis vna diſtinctio de iſto
termino omittit vel omittere. q̄a pōt vno
mō exponi ꝑ nō facere: alio mō ꝑ non face
re qȯ facere dꝫ. ꝛ illa eſt omiſſio deordinaſ
ta: qȯ eſt pctm̄. Primo mō hec eſt poſſibilis
ſortes omittit: ſicut dū ego ſcribo: omitto
currere. Scdo h̄ eſt īpoſſibilis: ſor. omittit
qꝛ tunc ſignificat ꝙ ſortes modo non facit
qȯ nūc facere dꝫ. ꝛ hoc eſt ſibi īpoſſibile: ex
q̄ nūc omittit ꝑ poſitū. Alio mō iſte termiſ
nus omittit/ ſm̄ eū ſignificat tm̄ deformiſ
tatē vel culpā omiſſionis. et ſic dicit ꝙ bō
pōt omittere. Vñ q̄ eſt in pctō mortali in h̄
inſtanti: omittit: qꝛ nō cōteriꝶ. ꝛ tñ non teſ
neꝶ cōteri in inſtāti: qꝛ īpoſſibilitas eū abſ
ſoluit. Sed iō oſtendit maculā omiſſionis
ꝯbi: qꝛ nō cōteriꝶ in hoc inſtāti vel ante. Et
qñ arguiꝶ ſic. iſto demōſtrato: teneꝶ nunq̄
peccare mortaliter. Rñdet ꝙ hoc verbum
peccare teneꝶ ibi ī futuro tm̄: nō ꝑ pñti. ſiſ
ue ſit affirmatio: ſiue ſit negatio. Vñ ſicut
nullus tenetur nō peccaſſe: qꝛ nō ſubeſt liſ
bero arbitrio. ꝛ iſta reſpōſio dꝫ bonū coloſ
rem. De fracta ꝟginitate poſt votū: dic ſic
primo illud dictū fuit. Silr de repreſſione
dicit Aug. ꝙ tenetur reprimere anteq̄ ſit
mortalis: ꝛ non poſtq̄ eſt mortalis: qꝛ hoc
dicere eſt ridiculoſum. Idē enim dicere eſt.
iſte tenetur cauere ne cadat in foueā: qui
iam cecidit in foueā. Et ad illud argumētū

iſte tenet̃ reprimere motũ illicitũ anteq̃ ſit
mortalis: ⁊ non reprimit: ergo omittit anteq̃
ſit mortalis. Rñdet ꝙ diſcurſus non valet
ſm qð verbũ omittit ĩportat difformitatẽ
⁊ principaliter ſignificat carentiã actus de
biti. Dicit eñ ipſe ꝙ carentia act⁹ debiti ⁊
difficultas q̃ inde prouenit: nunq̃ ſunt ſi.
Unde dicit: impoſſibile eſt aliquẽ omittere
ſm iſtã ſignificationẽ: ſed omittere put ĩ-
portat difformitatẽ vel difficultatẽ omiſſio
nis tñ: tũc dicit ꝙ iſte qui nõ reprimit mo
tum libidinis: omittit: ⁊ ideo in aliquo mo
tus incipit eſſe mortalis: nõ tamẽ ex hoc ꝙ
omittit facere in hoc inſtãti qð tenetur fa-
cere: in hoc inſtãti: ſꝫ ex hoc ꝙ nõ facit ĩ hoc
inſtãti / qð pri⁹ debuit facere in h̃ inſtãti vl̃
ante. ſicut ſi eſſet preceptum alicui ꝙ cogita-
ret de deo ante terminum iſtius diei: ſi non
cogitat: tũc nõ eſt culpa ante terminũ diei:
aut in aliq̃ inſtãti ante terminũ illius diei
ꝯhit difformitatẽ illi⁹ omiſſionis: q: inter
illud inſtans ⁊ terminũ illius diei eſt aliqð
tp̃s: quodcũq̃ inſtãs detur: in q̃ tpe põt im
plere preceptũ. Unde iſta argumentatio nõ
valet. iſte tenebat̃ cogitare de deo ante ter
minũ illi⁹ diei: ⁊ nõ cogitauit: ergo omiſit an-
I te terminũ hui⁹ diei: dꝫ addi: vel ꝯtrit macu
Ad primum principale. lã omiſſionis in termino hui⁹ diei. De iſtis
ꝯmiſſionibus nõ plus ad pñs. Ad primum
principale qñ arguit̃: quicunq̃ incitat̃ ad
aliqđ ꝯ rectam rõnem ⁊c. nego: q: nõ ſolũ
pctm̃: immo occaſiones ⁊ mot⁹ ad peccan-
dum dꝫ hõ odire. Apl̃s añt in hac auctori-
tate: Qð odio malũ illð facio. vocat malũ
paſſionẽ inſurgentẽ in carne cõtra volũta
K tem: ⁊ dico p nunc ꝙ tales paſſiones non
Ad ſecundũ ſunt peccata ſemp generaliter. Ad ſcðm de
dicto mgr̃i ⁊ ſancti Thome: ꝙ tentatio car
nis nõ eſt ſic: videt̃ ꝙ illud ſit falſum ⁊ ne-
gandũ: ſi intelligit̃ ꝙ nunq̃ eſt ſine pctõ:
cum primi motus pctõrũ hoc eſt cogitatio
de pctis nõ ſit in hoĩs ptãte: frequenter tñ
ſunt cũ pctõ propter negligentiã hoĩs non
curãtis preuenire ⁊ reprimere vel pordinare
tales motus. Dicit eñ Thomas ꝙ licet nõ
ſit in ptãte hoĩs vitare oẽm tẽtationẽ car-
nis: ita ꝙ nullã habeat: põt tñ hanc et illã
vitare ſingulariter. vnde tẽtatio eſt ĩ hoĩs
ptãte. Pro modo ego dictũ illud nõ intelli
go: non ꝙ includit oppoſita: ſed q: q̃libet
tentatio ſit in hoĩs ptãte: ⁊ ꝙ hõ nõ poſſit
vitare quamlibet: ⁊ tamen tenetur vitare
quamlibet: vt prius fuit dictum.

A Qõ. v. Primũ princi.
VTrũ anima chri-
ſti fruẽs deo / fruat̃ ex ipõ ne
ceſſario q̃libet qð eſt deus: ⁊
arguit̃ ꝙ non: q: q̃libet pſo-
na diuina eſt de⁹: ſed non oĩs
creatura fruẽs fruit̃ qualibet pſona: ergo nõ
oĩs creatura fruẽs deo / fruit̃ q̃libet qð eſt
de⁹. Maior eſt nota. Minor pbat̃: q: eſſen
tia diuina põt intelligi a creatura: ſine hoc
ꝙ aliq̃ pſona diuina intelligat̃: ⁊ diligi. Aſ
ſumptũ ptꝫ. q: gẽtiles Judei ⁊ phi intelle-
xerũt deũ: ⁊ tñ nõ cognouerũt trinitatẽ: ſꝫ
magis negant. ſicut ptꝫ de cõmẽtatore. xij.
meta. cõmẽto. xxxix. Eſt ergo vn⁹ de⁹ ſapi-
ens. ⁊ putauerũt antiq̃ trinitatẽ eẽ in ſub-
ſtãtia. ⁊ voluerunt dicere ⁊ euadere: q: fuit
vn⁹ de⁹: ⁊ tres: ⁊ neſciuerũt euadere: q: cũ
ſuba fuerit nũerata aggregatiue: erit vnũ
p itellectionẽ additã aggregato. Recte ꝯce
dit deũ eſſe vnã ſubam: et negat trinitatẽ
eũ eſſe: ⁊ illã ſubam potuit diligere ſicut pꝯ-
ceperã: licet nõ diligeret trinitatẽ. Preter
ea oĩs res diſtincta põt intelligi abſq̃ hoc Scðm
ꝙ intelligat̃ alia res que nõ eſt pars ei⁹: ſꝫ
pater diſtinguitur a filio: ergo põt intelligi
nõ intellecto filio. ⁊ vltra diligi nõ dilecto
filio. igit̃ ⁊c. Tertio ſic. vna perſona poteſt
incarnari abſq̃ hoc ꝙ alia incarnetur: er- Tertiũ
go intelligi. añs manifeſtum eſt ex fide. cõ-
ſequẽtia añt: q: ſi fili⁹ incarnat̃ non incar-
nato patre: ergo quis bene apprehendit filiũ
incarnatũ nõ apprehẽſo patre. Quarto ſic
filius põt odiri nõ odito patre: ergo ⁊ dili Quartum.
gi. ꝯña eſt plana: q: eadẽ rõ eſt de vno ⁊ de
alio. Antecedens probo: q: Judei oderunt
chriſtũ: ⁊ tñ non patrem. ergo. Q: añt Ju-
dei oderũt chriſtũ ⁊ nõ deũ pbat̃: q: multi
inter eos minores putauerũt chriſtũ blaſ-
phemare in deũ: qn dixit ſe eſſe filiũ dei ⁊c.
Quinto arguit̃. de facto aliq̃ nõ fruebã
tur ſpũſancto: q̃ tñ fruebant̃ deo: ergo nõ oĩs Quintũ
creatura fruẽs deo / fruit̃ q̃libet qð eſt de⁹
Antecedẽs pbo p diſcipulos illos q̃s Pau
lus inuenit in Epheſo: ſicut dr̃ Actuũ. xix. a
quib⁹ cũ queſiuiſſet an ſpm̃ſctm̃ accepiſſent
credẽtes. At illi dixerũt ad eũ. Sed neq̃ ſi
ſpũſſctũs eſt audiuimus. Nihil ergo intel-
lexerãt de ſpũſctõ: ⁊ tñ intellexerũt deũ eẽ:
⁊ chriſtũ eſſe deũ: ⁊ fruebant̃ deo: al̃s non B
fuiſſent diſcipuli: ergo ⁊c. Ad oppoſitum. ſi Argumentũ ĩ oppoſitum.
aliq̃ creatura poſſet frui deo: ⁊ nõ q̃libet qð
eſt de⁹: ergo aliq̃s põt frui eſſentia: ⁊ non frui

pſona: vel frui vna pſona nõ fruendo alia. ꝯña ptȝ: ſȝ ꝯñs eſt falſum ꝓ vtraqȝ pte. qꝛ ſi ſortes fruiť eẽntia: arguo ſic. hec eſſentia eſt dilecta a ſorte: hec eſſentia eſt trinitas: ergo trinitas eſt dilecta a ſorte. hic eſt ſyllogiſmus expoſitorius: ⁊ pmiſſe ſunt vere: ǧ ꝯcluſio vera: ⁊ diſcurſus bonus. Et ꝙ ꝯñs ſit falſum ꝓ ſcða pte ꝓbo. Nã ſequiť: diligit hãc pſonã: ergo diligit hanc eſſentiã. et vltra. ergo diligit hãc trinitatẽ. ꝯña ptȝ: qꝛ eſſe patrẽ dilectũ cõueniẽs pſone vel pſonis eſſentie nõ ĩportat actũ repugnantem eſſentie. Unde ꝯceditur ꝙ eſſentia diuina eſt incarnata: qꝛ filius eſt incarnat⁹: ǧ ſi patrẽ eſſe dilectũ vel intellectũ ꝯuenit pſone: ꝯuenit eſſentie.

C

Ad argu. i. oppoſitã.

Ad primũ dico ꝙ ſic intelligẽdo: ꝙ ſignũ diſtributiuũ poſitum a pte pdicati nõ diſtribuat niſi ꝓ eſſentia ⁊ pſonis: ita ſlr̃ de fruitiõe determinata ad deũ rõne diuinitatis nõ rõne nature alicuius aſſumptiue. ſicut ſi fili⁹ dei vniret ſibi aliquã naturã q̃ fruor nũc: tunc p cõicatiõnẽ idiomatũ ſtatim foret verũ ⁊ ꝯcedendũ ꝙ fruet deo. Uñ preſentẽ ꝯcluſionẽ ad iſtũ ſenſum nõ accipio: vt videlȝ aliquẽ dicã frui deo: qꝛ fruiť creaturis vnitie: ſicẽ dicimus p cõicationẽ idiomatum: iſte occidit deũ: iſte odiuit deũ: demõſtrato aliquo qui odiuit vel occidit hũanitatẽ chriſti. Sic igitur intellecta ꝯcluſiõe: pono pmo q̃tuor cõcluſiones. ſcðo mouebo ꝯtra eas aliquas dubitationes ⁊ ſoluã. tertio dicã ad rões pncipales.

D

Deciſio qõnis. Primi articuli Prima ꝯcluſio

Prima cõcluſio ſit iſta: ꝙ iſte due ꝓpõnes nõ ſtant ſimul: ſortes diligit platonem: ⁊ tñ aliquã rẽ que eſt plato ſortes nõ diligit. Probo iſtã: qꝛ ea infert oppoſitã prime: ergo nõ ſtant ſimul. ꝯña nota. Antecedẽs ꝓbo ſic. ſequiť: aliquã rẽ q̃ eſt plato/ſortes nõ diligit: ergo hanc rẽ q̃ eſt plato ſortes nõ diligit demõſtrato platone. ꝯña ptȝ: quia oppoſita antecedẽtis ⁊ ꝯñtis ꝯuertunť: ⁊ pdicata ſlr̃: qꝛ om̃e qð eſt aliq̃ res q̃ eſt plato; eſt hec res q̃ eſt plato ⁊ ecõtrario. oẽ qð eſt hec res q̃ ẽ plato: ẽ aliq̃ res q̃ eſt plato. tunc arguo ex iſto cõſequẽte vlteri⁹: hãc rẽ que ẽ plato/ſortes nõ diligit: ergo platonẽ ſortes nõ diligit. ⁊ vltra. ǧ ſortes nõ diligit platonẽ: qð ẽ oppoſitũ pmi antecedẽtis.

E

Scða. ꝯcluſio

Scða ꝯcl̃o. ꝙ iſta bñ ſtant ſimul: ſortes diligit platonẽ: ⁊ tñ nõ credit ſe diligere platonẽ. Iſta ꝯcluſio ſtatim ptȝ ponendo diuerſos caſus. Unus: põt ẽẽ iſte: ſortes videt platonẽ a remotis ⁊ putat eũ eſſe ciceronẽ: ſit ita ꝙ dictet ſortes iſtũ a ſe viſum eſſe diligendũ ſũme: ⁊ nihil aliud eẽ diligẽdũ. iſto caſu poſito arguo ſic. Illud viſum ſumme diligiť: ⁊ expono ly ſumme negatiue: qꝛ nihil magis diligitur a ſorte: ſȝ hoc eſt plato: ergo plato ſumme diligitur a ſorte: ⁊ tñ ſortes nõ credit ſe diligere platonẽ ſũme: qꝛ ſi ponať iſta ſtãte caſu iſto: ſortes diligit ſũme platonẽ: ſortes negab:t: qꝛ per caſum ſortes nõ credit ſe diligere aliud q̃ illud viſum. Ali⁹ caſus ad idẽ ſint plato ⁊ cicero noĩa eiuſdẽ: ⁊ neſciat hoc ſortes: ⁊ diligat in rei veritate illã rem q̃ eſt plato ⁊ cicero. Et tunc ptȝ ꝙ hec copulatiua eſt vera: ſortes diligit platonẽ: et tamen nõ credit ſe diligere platonẽ. Probatio ſecũde ptis: qꝛ ſi proponať iſta: ſortes diligit platonẽ: ſortes dubitat iſtam: qꝛ nõ credit ſe diligere platonem. Tertio arguo ſic. hec duo ſtant ſil̃: ſortes odit platonẽ: ⁊ ſoꝛ. non credit ſe odire platonẽ: ergo pari rõne illa duo poſſunt ſtare ſimľ. ꝯña ptȝ in caſu valde cõiter poſſibili: ſit ita ꝙ plato ſit multũ familiaris ſorti ⁊ dilect⁹ a ſorte: ⁊ ſit in rei veritate ꝙ plato occiderit patrem ſuũ: ⁊ lateat hoc ſortẽ. volo etiã ꝙ ſortes velit interficere interfectorem pr̃is ſui. Iſto caſu poſito arguo ſic. omnẽ interfectorem patris ſui odit ſortes; ſed plato eſt interfectoꝛ pr̃is ſortis: ergo platonẽ odit ſortes: et tñ non credit ſe odire platonẽ: ergo iſta duo bñ ſtãt ſimul. Quarto ƀm Anƀ. Deũ nemo occidere ſciẽter ſaltẽ poſſet. Uñ dicit ad idem allegãs aplm: qꝛ ſi Iudei cognouiſſent chriſtũ eẽ deũ: nũq̃ ipm crucifixiſſent: ǧ Iudei voluerũt occidere chriſtũ: ⁊ tñ neſciuerũt ſe occidere deũ. ⁊ oderũt dñe: ⁊ neſciuert odire eſſe deũ: qꝛ ſi alicui eoꝝ fuiſſet hec ꝓpõ ꝓpoſita tu odis deũ demõſtrato chriſto: negaſſent; qꝛ nõ crediderũt chriſtũ eẽ deũ. Pȝ ergo ſatis ꝙ iſte due ꝓpõnes bñ ſtãt ſimul: ſortes diligit plato. ⁊ tñ nõ credit ſe diligere platonem. Iuxta iſtas duas cõcluſiones ſoꝛmo tertiã ⁊ quartã ad ꝓpoſitũ.

F

Tertia ꝯcluſio

Tertia cõcluſio. oĩs creatura diligens deũ/diligit quodlibet quod eſt de⁹. Quã probo ſic: iſtð eſt quodlibet quod eſt de⁹: demõſtrata eẽntia diuina: ſed oĩs creatura diligens deum diligit hoc: ergo oĩs creatura diligẽs deũ: diligit qðlibet qð eſt de⁹. Scðo ꝓbo idem ſic: ſi creatura diligẽs deũ aliqð qð eſt deus nõ diligat: ⁊ ſit iſta creatura ſortes: ⁊ vocetur non dilectum a; tunc hec eſt vera; a eſt

d nus: ꝛ a eſt nõ dilectũ a ſorte: ergo de⁹ eſt
nõ dilectus a ſorte: ꝛ de⁹ eſt dilect⁹ a ſorte:
ergo deus eſt dilectus a ſorte: ꝛ de⁹ nõ eſt
dilect⁹ a ſorte. Si dr̃ ꝙ iſta ſtant ſimul: de⁹
eſt dilect⁹ a ſorte: ꝛ de⁹ nõ eſt dilectus a ſor
te: qꝛ ſubiecta in iſtis ꝓ diuerſis ſupponere
poſſunt: ita ꝙ in prima ſubiectũ ſupponat
ꝓ prẽ: ꝛ in ſcđa ꝓ filio: ꝛ tũc bñ ſtãt ſimul:
pater eſt dilect⁹ a ſorte: filius nõ eſt dilect⁹
a ſorte. Si inquã ſic dicaꝭ. Contra hoc ar-
guo ſic: demõſtrãdo patrẽ: pater eſt dilect⁹
a ſorte: ꝟ eẽntia diuina eſt dilecta a ſorte. ꝛ
tũc demõſtrãdo filiũ arguo ſic. filius nõ eſt
dilect⁹ a ſorte: ꝟ hec eſſentia diuina non eſt
dilecta a ſorte. ꝟ hec ſtabũt ſimul: hec eſſen-
tia eſt dilecta a ſor. hec eſſentia diuina non
eſt dilecta a ſorte: qđ eſt impoſſibile. Ex hoc
pꝫ ad qõnẽ formalr̃ ꝙ ipſa eſt vera. Nam
ſequiꝭ: oĩs creatura diligẽs deũ diligit qđ-
libet qđ eſt de⁹: ſed oĩs creatura fruẽs deo
eſt creatura diligens deũ: ergo omnis crea
tura fruẽs deo diligit quodlibꝫ qđ eſt de⁹:
ſꝫ nõ diligit dilectione viuis: ergo fruitur.

B Quar- Quarta ꝯcluſio ſit iſta. iſta duo ſtãt bene
ta ꝯcl. ſimul: aliq̃ creatura fruiꝭ deo: ꝛ tñ aliq̃
qđ eſt deus: nõ credit ſe frui. hec ꝓbaꝭ: qꝛ
iſta ſtãt ſimul ꝙ aliq̃s gentilis fruiꝭ deo: ꝛ
tñ nõ credit ſe frui trinitate. ꝛ ꝑ ꝯñs negat
hãc ſibi ꝓpõnẽ. ſi ueris trinitate. iſta ſatis
pꝫ ꝑ colẽtes deũ ꝛ negãtes trinitatẽ. oẽs
tales fruunꝭ trinitate: ꝛ tñ non credunt ſe
frui trinitate. vñ ꝯcedẽdum ꝙ oĩs fruens
deo fruiꝭ quolibet quod eſt de⁹: non tñ oĩs
fruẽs deo/ſcit ſe quolibet qđ eſt deus frui.

D Scđi articu.

Secũdus articulus eſt

mouere dubia ꝯ iſtas ꝯcluſiões. Et primo
Primũ dubiũ. dubitaꝭ de p̃ma. Nã ſi deñꝭ iſte due ſtare
ſimul: ſor. diligit platonẽ: ꝛ aliquã rẽ que
eſt plato ſor. nõ diligit. tũc arguo ſic. Iſta
ꝯña eſt bona. aliquã rẽ que eſt plato odit
ſor. ꝟ aliquã rẽ q̃ eſt plato non diligit. ꝯña
pꝫ. qꝛ odire nõ eſt diligere. ergo q̃cq̃d ſtat
cũ antecedẽte: ſtat cũ ꝯñte. ſed hec ſor. dili-
git pla. ſtat cũ iſto antecedente: aliquã rẽ q̃
eſt plato ſor. odit. ſicut pꝫ ex tertia ꝓbatio
ne ſcđe ꝯcłonis. ꝟ iſte ſimul ſtãt: ſor. diligit
platonẽ: ꝛ ſor. odit platonẽ. Et vltra. ꝟ iſte
ſimul ſtabũt: ſor. diligit platonẽ: ꝛ ſor. non
diligit platonẽ. Scđo cõtra tertiã prin-
Scđm cipalẽ ꝯcluſionẽ dubitaꝭ. Si oĩs creatura
diligẽs deũ/diligeret quodlibet qđ eſt de⁹:
ergo pari rõne omnis creatura intelligẽs
deũ/cõciperet etiã trinitatẽ: qđ eſt falſum:
qꝛ qñ intelligo ꝙ eſſentia diuina eſt ſum-
mũ bonũ: ꝛ ꝙ trinitas eſt ſummũ bonum.
quero vtꝝ idẽ ꝯceptus ſubijciaꝭ in iſtis dua
bus ꝓpõnibus mẽtalibus: an ali⁹? Si ali⁹
hr̃ ꝓpoſitũ: ꝙ poſſum hr̃e ꝯceptũ de eſſen
tia diuina: ſine h̃ ꝙ habeã ꝯceptũ de trini-
tate: ꝛ ſic itelligere ꝑ iſtũ ꝯceptũ deũ: ꝛ nõ
intelligere trinitatẽ. Si ſit idẽ ꝯceptus in
iſtis duab⁹ ꝓpõnib⁹ mẽtalib⁹ ſm̃ ipẽꝫ ſuã
nõ poſſet aliq̃s naturalr̃ intelligere deũ eẽ
ſummũ bonũ. ꝯñs falſum: qꝛ gentiles itel-
ligunt vnũ ꝛ nõ reliquũ. Tertio. aliquis Tertiũ
fruiꝭ eſſentia: ꝛ vult ꝑſonã nõ eſſe: qꝛ aliq̃s
fruiꝭ deo: ꝛ vult ſpm̃ſctm̃ nõ eſſe: ſicut he-
retici negãtes ſpm̃ſctm̃. Silr̃ q̃ dicũt ſpm̃-
ſctm̃ eſſe creaturã: fruunꝭ deo: ꝛ vtunꝭ ſpũ
ſctõ. ꝟ ꝛc. Si dicaꝭ ꝙ talis vult ſpm̃ſctm̃
eẽ: ꝛ neſcit ſe ſpm̃ſanctum velle eẽ. Contra:
dicat ꝙ ſpũſſctũs nõ eſt: vel vult vel velle
põt ꝯformiter iudicio ſuo: ꝟ vult ſpm̃ſctm̃
nõ eſſe. ꝛ vltra. igiꝭ nõ fruit eo. Quarto Quar-
quero vtrũ idẽ eſt ꝯceptus eſſentie ꝛ prĩs tum.
an alius ꝛ alius? Si ſcđm: igiꝭ vnum põt
haberi ſine alio de potentia dei abſoluta.
Si vn⁹ ꝛ idẽ: ergo ꝯceptus eſſentie eſt con
ceptus relatiu⁹. ꝯñs falſum ꝯtra Aug. vij.
de tri. c. j. vbi dicit. Si eſſentia diuina rela
tiue dicaꝭ eẽntia: ipſa nõ ẽ eẽntia. Quin- Quintũ
to ſic. Aug. ibidẽ eodẽ ca. Oĩs eſſentia q̃ re
latiue dr̃: eſt aliq̃d excepto relatiuo: quaꝑ-
pter prĩ ſi nõ eſt aliq̃d ad ſeipm̃: nõ eſt oĩno
q̃ relatiue dicaꝭ ad aliq̃d. Ex iſto arguiꝭ ꝙ
eſſentia diuina eſt aliqđ obiectũ ꝯceptibile
in cuius ꝯceptu nõ includiꝭ relatio. ꝛ ſic po
teſt ꝯcipi a viatore. ſed eſſentia ſic cõcepta
hꝫ rõnem ſummi boni: ergo eẽntia dei põt
ſumme diligi: nõ cõdilecta aliqua alia per-
ſona: ꝛ hoc inordinate. Sexto ſic arguiꝭ. Sextũ.
triũ perſonaꝝ ſunt tres diſtincti articuli: ꝟ
vna perſona cui correſpondet vnus articu
lus: põt cõcipi: alia nõ ꝯcepta cui correſpõ
det ſcđs articulus: ꝛ cũ quelibet perſona ſit
ſummũ bonũ: licite poteſt apprehendens
frui illa perſona. Si dicaꝭ ꝙ ꝑſona eſt re Scđo.
latiua: ergo vna nõ põt cõphendi ſine alia
nihilominus vnũ relatiuoꝝ põt diligi alio
nõ dilecto. Silr̃ licet nõ poſſum apprehen
dere deũ eſſe creatiuũ vel creatorẽ: non ap-
prehendẽdo creaturam: tamẽ poſſum frui
deo nõ fruẽdo creatura: qꝛ cũ prĩ non dicaꝭ
relatiue inquantũ pater ad ſpm̃ſctm̃: ergo
pater põt apphẽdi nõ apphenſo ſpũſctõ.

Septimum. Septimo ſic. iſte diſcurſus nõ valet: eſſen
tia nõ cognoſcit: trinitas eſt eſſentia: ergo ⁊c.
qꝛ ibi eſt fallacia accidẽtis. ſicut hic: veniẽs
cognoſcitur a te: coruſcus eſt veniens: ergo co
ruſcus cognoſcit a te. hec eſt fallacia ꝯ̃ntis
ſm Ariſt. in li. elenchoꝝ: qꝛ ſi forma arguẽ
di eẽt bona: iſta eſſet eq̃ bona: eſſentia ẽ pr̃
eſſentia eſt filiꝰ: ergo filiꝰ eſt pr̃: ⁊ iſta: eſſentia
eſt incarnata: demõſtrata eſſentia q̃ eſt pa
ter: ergo pr̃ eſt incarnatꝰ: qꝛ in iſta eſſentia co
gnoſcitur: eſt ſumpta denomĩatio ab extrĩ
ſeco. Et qñ dr̃ pr̃ vel filius: eſt denoĩatio in
Octauum. trinſeca: ergo ⁊c. Octauo. ꝓbi naturaliter
intelligũt trinitatẽ. ⁊ ĩpoſſibile eſt ꝙ ſciant
ſe naturalr̃ intelligere trinitatẽ: ergo naturali
ter intelligũt aliq̃d qđ impoſſibile eſt eos
ſcire ſe intelligere naturalr̃. ꝯñs vr̃ incõue
niẽs: qꝛ incõueniens eſt habitꝰ eſſe nobiliſ
ſimos in nobis ⁊ latere nos: ⁊ a multo for
tiori incõueniens eſt actũ nobilẽ eſſe in no
Nonũ. bis: ⁊ tñ latere nos. Nono ſic. ſuperius in
improbatione ſcđe concluſionis acceptum
fuit ꝙ Iudei odiũt chriſtũ: ſed nullã aliam
ꝑſonã odiũt: ergo ꝯñſis rõ eſt de poſſibilitate
Decimum. diligẽdi ⁊ fruẽdi. Decimo ſic: eſſe creatiuũ
prius cõuenit cõceptui eſſentie ꝙ cõceptui
ꝑſone: ergo nõ eſt idem conceptus eſſentie
⁊ ꝑſone. ꝯñs videt manifeſta. añs ꝓbo: qꝛ
hec eſt primo naturalr̃ eſſentia creat: nõ au
tẽ hec pater creat. ⁊ vltra. ergo aliq̃s cõce
ptus repreſentat eſſentiam: qui nõ repſen
tat ꝑſonã: ergo eſſentia põt intelligi nõ in
tellecta perſona: ⁊ etiam diligi non dilecta
Undecimum perſona. Undecimo ſic. capio hanc propo
ſitionẽ mentalẽ: pr̃ gñat. ⁊ q̃ro vtrũ ſubie
ctũ eius ſignificat quãlibet perſonã an tñ
vnã: ſi tantũ vnam: ergo vna põt intelligi
alia nõ intellecta: qꝛ hꝫ cõceptũ diſtinctum
a cõceptu cuiuſlibet alterius ꝑſone. ſi ſubie
ctũ ſignificaret quãlibet perſonã: ergo hec
eſt cõcedẽda: pr̃ ẽ trinitas. ⁊ ſilr̃ hec eẽt fal
ſa: pr̃ generat: qꝛ denotaret ꝙ filiꝰ gene
raret: ⁊ ſilr̃ ſpũſſctũs. Duodecĩo ſic. vidẽs
Duodecimum clare eſſentiã diuinã, videt patrẽ diſtinctũ
a filio et ſpũſancto: vel ergo ꝑ eundẽ conce
ptũ facit: vel per diuerſos. nõ per eundem
qꝛ per eundẽ conceptũ nõ poſſunt diuerſa
iudicari eſſe diuerſa. ſi per diuerſos: habeo
ꝓpoſitũ: videlicet ꝙ videns clare eſſentiã
diuinã: hꝫ tres diſtinctos conceptus trium
ꝑſonarũ: ergo deus de potentia ſua abſo
luta poteſt adnihilare vnũ eoꝝ: ſeruando
reliquos duos; ⁊ duos, ſeruando tertium;
⁊ tertiũ, ſeruando nullũ: ⁊ ſic deus intelli
get clare: ⁊ vna ꝑſona tantũ: ⁊ nulla alia.

Ad primum. I. Ad iſta dicendũ ad primũ ꝙ iſti termini
nõ ſunt cõuertibiles, odire ⁊ non diligere
manifeſtũ eſt ꝙ lapis nõ diligit: ⁊ tñ nõ o
dit. ſilr̃ nec ſe hñt ſicut ſuperius ⁊ inferiꝰ: qꝛ
nõ ſequitur: ſortes odit platonẽ: ergo non
diligit: qꝛ eãdẽ rẽ põt idẽ hõ odire ⁊ dilige
re: ſicut in iſto exẽplo poſito in tertia ꝓba
Obiectio. tione ſcđe cõcluſiõis pꝫ. Et qñ arguit: odi
re eſt nõ diligere: vel odiũ eſt non dilectio:
Reſponſio. ergo q̃ odit, nõ diligit. Dicendũ ꝙ ꝯñtie
nõ valẽt. ſicut nõ ſeq̃tur. Intelligere eſt nõ
ſentire: vel intellectio nõ eſt ſenſio: ergo qui in
telligit, nõ ſentit: vñ bene ſtãt ſil̃ ꝙ ſortes
odiat platonẽ per vnã apprehenſionẽ: et ꝑ
aliã notitiã vel actũ diligat eum: ſed nullo
modo ſtant ſimul ꝙ ſortes diligat eũ et nõ
diligat eũ: qꝛ cõtradicũt. Uñ argumẽtum
nõ cõcludit. Ad ſcđm dr̃ cõcedẽdo primã
Ad ſecundũ. K. ꝯñam ⁊ antecedẽs. videlꝫ ꝙ quilibet intel
ligens deũ intelligit trinitatẽ eodẽ actu: qꝛ
intelligit rẽ q̃ eſt trinitas. Et qñ querit de
iſtis ꝓpõnibus mẽtalibus: eſſentia diuia
eſt ſummũ bonũ: ⁊ trinitas eſt ſummũ bo
nũ: aut idem cõceptus ſubijcitur in vtroq̃
⁊c. Dico ꝙ aliꝰ ſubijcit in vna: ⁊ aliꝰ ĩ alia
vterq̃ tñ eſt cõceptꝰ eſſentie et trinitatis.
Uñ cõcedo ꝙ hẽmꝰ multos ꝯceptꝰ de deo
q̃libꝫ tñ q̃ eſt cõceptꝰ dei: ẽ ꝯceptꝰ patris ⁊
filij ⁊ ſpũſſancti. ⁊ ecõuerſo: q̃libet cõceptꝰ
alicuius perſone eſt cõceptus dei ⁊ conce
ptus trinitatis: qꝛ eſt cõceptus alicuiꝰ rei:
demõſtrata eſſentia diuina: q̃ eſt ſilr̃ vna ꝑ
ſona ⁊ tota trinitas. Eſt notãdũ tñ ꝓpter
illud argumẽtũ et quedã alia ſequentia: ꝙ
nõ oĩs cõceptus ſignificãs ſic plures res: q̃
eſt cõmunis cuilibet illarum: ſemper ſuppo
nit ⁊ pro quolibet qđ ſignificat: ſꝫ aliqñ ꝓ
ciſe ꝓ vna: aliqñ ꝓ duabꝰ: aliqñ ꝓ tribus:
aliqñ ꝓ oĩbus. Uerbi grã: cõceptus corre
ſpondens huic voci aĩal, ſignificat oẽ aĩal
naturalr̃: qꝛ ꝯceptꝰ mẽtalis ſic ſibi correſpõ
det: vt pꝫ primo peri hermenias. ⁊ tamen
aliqñ ſupponit ꝓ hoĩe: vt in hac indefini
ta: aĩal currit: ſuppoſito ꝙ nullũ currat niſi
hõ. aliqñ ꝓ hoĩe ⁊ aſino: vt hec: aĩal currit
tali caſu poſito. aliqñ ꝓ oĩbꝰ: ſicut appoſi
to ſigno vniuerſali. Uñ pꝫ ꝙ nõ opꝫ ſemꝑ
cõceptũ rei ꝓ q̃libet re ſupponere cuiꝰ eſt
cõceptꝰ. Scđo vlteriꝰ eſt notandũ ꝙ nõ ẽ
idẽ aliquẽ cõceptũ eſſe cõceptũ a: ⁊ eſſe con
ceptũ quo a cõcipitur eſſe a: nec eſt idẽ ali

quā cognitionē eſſe cognitionē a: ⁊ eſſe co-
gnitionē qua a cognoſcat a. Uerbi grā. ſic-
ut in ſpeculo video albedinē a: ⁊ nō diſcer-
no ꝑ viſionē ꝙ illud qđ video/ eſt albedo:
ſcio tñ ꝑ iſtā viſionē ꝙ illud qđ video eſt co-
lor: tunc manifeſtū eſt ꝙ illa viſio eſt viſio
albedinis: qꝛ ꝑ iſtā viſionē video albedinē
⁊ tñ ꝑ hāc viſionē nō video albedinē eē al-
bedinem. Simile eſt ſi videā ſortē a lōge: ⁊
ſciā ꝙ ſit aial: ⁊ nō ꝙ ſit hō: tūc manifeſtū
eſt ꝙ intelligo ſortē: ⁊ habeo ꝯceptū ſortis
⁊ etiā cōceptū hoīs. Uñ vere per hāc intel-
lectionē intelligo h̄ qđ video eſſe aial. et iđ
nō oīs cōcept⁹ certificat de re cui⁹ eſt cōce-
pt⁹ quātū ad oēm cōceptū eſſentie rei. Ecō-
uerſo applicādo illa duo notabilia ad pro-
poſitū: dicēdū ꝙ oīs cōceptus rei q̄ eſt de⁹
eſt cōcept⁹ cuiuſlibet qđ eſt de⁹. ⁊ iđ pater-
nitas eſt ꝯcept⁹ filiationis: qꝛ eſt ꝯcept⁹ rei
q̄ eſt filiatio. ⁊ ꝯcept⁹ pr̄is ⁊ ꝯcept⁹ trinita-
tis ꝓpter eādē cauſam. videlicet ꝙ eſt ꝯce-
ptus hui⁹ rei: demōſtrata eēntia diuina q̄
eſt trinitas ⁊ pr̄ ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs. ⁊ ideo
oīs ꝯcept⁹ q̄ eſt ꝯcept⁹ alicui⁹ qđ eſt de⁹: eſt
cōcept⁹ cuiuſlibet qđ eſt de⁹: nō tñ oīs ꝯce-
pt⁹ q̄ eſt cuiuſlibet qđ eſt de⁹: ſupponit pro
q̄libet qđ eſt deus. Uñ in iſta ꝓ͛ōne pr̄ eſt
ſummū bonū: obijcit̄ cōcept⁹ trinitatꝭ: hoc
eſt rei q̄ eſt trinitas: ⁊ tñ nō ſupponit niſi ꝓ
eēntia pr̄is. Silr̄ in iſta/ filꝰ ē incarnat⁹ eſt
cōcept⁹ cuiuſlibet rei q̄ eſt de⁹: ⁊ tñ nō ſup-
ponit niſi ꝓ ꝑſona filij. Aliquos tñ ꝯcept⁹
habem⁹ de deo: q̄ ſunt cōes cuilibet qđ eſt
de⁹: ⁊ ſemꝑ ſupponūt: vel ſaltē in diuerſis
ꝓpōnibus ſupponere pn̄t pro quolibet qđ
eſt: vt iſte conceptus qui corrn̄det iſti ter-
Obiec- mino de⁹ vel eſſentia diuina. Sed ꝫ illud
tio. ſtatim occurrit talis obiectio. Si q̄libet cō-
cept⁹ quē habem⁹ de deo: ſignificat qđlibet
qđ eſt de⁹: ģ oēs cōcept⁹ q̄s habem⁹/ ſunt
cōcept⁹ ſynonymi: qꝛ quicq̄d ſignificat̄ per
vnū/ ⁊ ꝑ qđlibet. Ad iſtud dī p̄rio ꝙ ꝓp̄e
loquēdo cōcept⁹ nō ſunt ſynonymi: ſed vo-
ces vel ſigna ad placitū inſtituta: nec ſunt
vniuoci nec equoci ꝓp̄rie. dato tñ ꝙ argu-
mētū fiat de vocibus: dicendū ꝙ iſta ꝯña
Rūſio. non valet: iſti cōcept⁹ idē ſignificāt: igitur
ſunt ſynonymi. requirit̄ eñ ꝙ concept⁹ idē
ſignificēt: ⁊ eodē modo ſignificandi: ita ꝙ
ſicut nihil ſignificat̄ ꝑ vnū qđ non ſignifi-
catur ꝑ reliquū: ita nullus modus ſignifi-
candi ꝯueniat vni q̄ nō cōueniat alteri. Si
imponet̄ a ad ſignificandū albedinē in re-

cto: ⁊ ſubiectū in obliquo: econtrario aūt ſi-
gnificet albū. tūc bñ eēt verū ꝙ q̄cq̄d ſigni-
ficaret̄ ꝑ albū/ etiā ſignificaret ꝑ a: ⁊ e con-
uerſo. ⁊ tñ a ⁊ albū nō eſſent ꝓpter h̄ noīa
ſynonyma. Silr̄ q̄cq̄d ſignificat̄ ꝑ vnū cor-
relatiuoꝝ: ſignificat ꝑ reliquū: ſicut pr̄ ſigni-
ficat ꝑ poſteri⁹ illud idē qđ ſignificat filius
ꝑ pri⁹ ⁊ ecōtrario. Uñ obiectio non valet.
Iuxta ſcđm notabile notādū ꝙ licet oīs cō-
cept⁹ q̄ ē ꝯcept⁹ dei/ ſit ꝯcept⁹. p. f. ⁊. ſſ. vna
etiā ītellectiōe q̄ intelligit̄ trinitas: non tñ
etiā ꝑ oēm talē cognitionē cognoſco deum
eſſe trinū: nec appr̄hēdo trinitatē eſſe deum
nec cognoſco me appr̄hēdere trinitatē: ſicut
ſi cec⁹ tāgat albū: etiā iſta eſt ꝯcedenda/ ce-
cus ſentit albū: ⁊ ꝑ ꝯñs cognoſcat album: ⁊
tñ neſcit ſe cognoſcere album: nec cognoſcit
album eſſe albū. ⁊ eodē modo ph̄i cognoue-
rūt deū: ſꝫ tñ nō cognouerūt trinitatē eſſe
deū: ſicut aliq̄ volūt dicere: q̄ negant ph̄os
habuiſſe cognitionē de trinitate: ⁊ tñ habu-
iſſe cognitionem de deo. Uolunt eñ dicere
ꝙ habuerūt notitiā cōplexam de deo talē
ꝙ de⁹ eſt ſummū bonū: de⁹ eſt p̄ma cauſa
⁊ hmōi. nullā tñ talē habebāt de⁹ eſt trin⁹
⁊ de⁹ eſt trinitas: ⁊. p. ⁊. f. ⁊. ſſ. ⁊ ſic de conſi-
milib⁹. Nolūt tñ negare quin concept⁹ dei
ſit cōcept⁹ trinitatꝭ: niſi vellēt dicere ꝙ de⁹
non eſt trinitas. Tunc ad formā ſcđi argu-
mēti rūdēs/ ꝯcedo ꝙ in iſtis duab⁹ ꝓponi-
bus mētalibus: de⁹ eſt ſummū bonū: trini-
tas eſt ſummū bonū: ſubijciuntur diſtincti
cōcept⁹. ⁊ ꝯcedo ꝙ vn⁹ pōt haberi ſine hoc
ꝙ alij habeant̄: ⁊ nego vltra ꝯñam: qñ īfer-
tur ģ poſſum ꝑ vnū ꝯceptū intelligere deū
nō ītellecta trinitate. ꝯña nō valet: qꝛ vter-
qꝫ ꝯceptus eſt vtriuſqꝫ dei ⁊ trinitatis: q̄a
trinitas eſt de⁹. Ad tertiū qñ arguit̄: poſ-
ſibile eſt ꝙ aliq̄s fruat̄ eſſentia: ⁊ velit ꝑſo- Z
nā nō eſſe: ģ pōt frui eēntia nō fruēdo ꝑſo- Ad ter-
na. nego ꝯñam. ⁊ ad poſſibilitatē caſus: q̄a tium.
hō ꝑ diuerſas appr̄hēſiones pōt aliquā rē
odire ⁊ velle nō eſſe: quā tñ vult ſumme nō
eē. ⁊ h̄ ꝯcedit̄ ꝑ errorē: qꝛ putat ꝑ diuerſos
ꝯcept⁹ ſignificari diuerſas res: q̄ tñ ſuppo-
nūt ꝓ eadē re: qꝛ ſicut ſortes ſumme diligit
platonē quē videt vicinū ſuū: ⁊ ſumme odit
interfectorē pr̄is ſui. habet eñ cōcept⁹ qui
ſupponūt ꝓ eadē re: qꝛ ꝓ platone. ⁊ ipē ne-
ſcit hoc: iđ vult īpoſſibilia. Et eodē mō ali-
q̄s appr̄hēdit deū: putat tñ ꝙ īpoſſibile eſt
deū genuiſſe filiū: vl̄ ſpiraſſe ſpm̄ſctm̄. ⁊ iđ
exiſtimās ꝙ ſpūſſctūs nō ſit de⁹: fruit̄ deo

⁊ tñ vult. ſſ. nõ eſſe: ⁊ ita ĩpoſſibilia. Uñ ad
iſtã: iſte fruit̃ eſſentia: ⁊ vult pſonã nõ eſſe:
ergo fruit̃ eſſentia nõ fruẽdo pſona. Nego
ꝯñaꝫ: q2 fruit̃ eſſentia: ⁊ fruit̃ pſona: ⁊ vult
pſonã nõ eſſe: ⁊ vult eſſentiã non eſſe: ſꝫ tñ
neſcit ſe velle eſſentiam nõ eſſe: q2 neſcit ꝙ
M eſſentia eſt pſona realr̃. Ad q̄rtũ dico ꝙ
Ad q̄rtum. idẽ ꝯcept⁹ eſt ꝯcept⁹ eẽntie ⁊ ꝯcept⁹ p̄ris: ⁊
tñ aliqͣ eſt ꝯcept⁹ relatiu⁹ ⁊ ali⁹ ẽ abſolut⁹.
Dicit̃ eñ iſte ꝯcept⁹ abſolut⁹: q̃ ſic ſignat deũ
ꝙ ſi eſſet ĩpoſſibile deũ nunq̃ ꝑduxiſſe ad
intra: ad hoc ꝯcept⁹ cõpeteret deo: cuiuſmo
di ſunt ꝯcept⁹ ſapiẽs: bonus: intelligẽs: et
hmõi. Relatiu⁹ ꝯcept⁹ d̓r q̃ nõ põt deo ꝯue
nire nec alicui ſuppoſito: niſi de⁹ ꝑduxiſſet
ad intra: puta ꝙ genuiſſet filiũ: ⁊ ſpiraſſet
ſſ. iſte eñ ꝯceptus ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter ſigni
ficaret diuinã pſonã ⁊ oẽ qd̓ eſt deus. Tũc
ad argumentũ. ſi eſſent idẽ ꝯcept⁹ eẽntie ⁊
p̄ris: tũc ꝯcept⁹ eſſentie eẽt relatiu⁹ ꝯ̄ Au.
dico ꝙ ſi qlibet ꝯceptus eẽt relatiuus: hoc
eẽt ꝯ̄ Aug. tñ aliqͣ ꝯceptus eẽntie eſt rela
tiuus: ⁊ aliqͣ abſolut⁹. Sꝫ Aug. ſpãlr̃ loq
tur de ꝯceptu eẽntie q̃ cõpeteret deo: dato
ꝑ ĩpoſſibile ꝙ in diuinis nõ eẽt emanatio.
N ⁊ de tali ꝯceptu verũ eſt ꝙ ſit mere abſolu
Ad q̄ntum. tus. Ad q̄ntum qñ arguit̃ de auctoritate
Aug. oĩs eẽntia q̃ relatiue d̓r ⁊c. Uult dice
re ꝙ oĩs res q̃ põt ꝯcipi in cõceptu relati
uo: põt cõcipi ꝯceptu abſoluto: in quo non
fiat ſignificatio expſſa ſui correlatiui: ſꝫ ſi
gnificet ac ſi ſuũ correlatiuũ nõ eſſet: ſicut
eadẽ res q̃ ſignificat̃ per iſtũ terminũ dñs
ꝯnotãdo hoĩeꝫ: ꝯſignificat ſeruũ. Stat aũt
ꝑ iſtũ terminũ hõ abſolute ꝙ null⁹ ali⁹ hõ
eſſet ſibi ſubdit⁹. ⁊ codẽ mõ eadẽ res q̃ ſi
gnificat̃ ꝑ iſtũ terminũ p̄r in diuis: denotã
do ꝙ de⁹ genuit ⁊ hẽat filiũ: ſignificat̃ per
iſtũ terminũ de⁹ abſolute ꝙ nunq̃ genuiſ
ſet: ⁊ iõ vnũ nomẽ d̓r relatiuũ ⁊ abſolutũ.
ꝑ vtrũq; tñ ſignificat̃ oẽ illud qd̓ ẽ de⁹: q2
O oẽ qd̓ eſt de⁹ / eſt eſſentia diuina. Ad ſextũ
Ad ſextum. qñ arguit̃. triũ pſonaꝝ ſunt diſtĩcti articu
li: ğ vna pſona põt diſtincte cõcipi alia nõ
ꝯcepta. Nego ꝯñam: q2 ſm oẽs de p̄re ⁊ fi
lio ſunt diſtĩcti articuli. ſ. ꝙ genuit filiũ:
⁊ fili⁹ eſt incarnat⁹: ⁊ tñ fili⁹ nõ põt cõcipi
ꝯceptu relatiuo ſm aliqͣs: niſi ꝯcipiat̃ p̄r:
cũ vn⁹ ꝯcept⁹ relatiuus nõ põt eſſe in mẽte
niſi ali⁹ ſit naturalr̃ ſimul. vñ poſito ꝙ de⁹
adnihilaret alterũ ꝯceptũ de duobus cõce
ptibus relatiuis nũc exiſtentibus in mente
tortis: ⁊ ꝯſeruaret reliquũ: ille manens nõ
eẽt cõceptus relatiu⁹ ſm quoſdã: ſicut nec
volitio foret volitio: ſi poneret̃ a ſolo deo
in volũtate ſm opinionẽ quã ſupius tenui
q. ij. ad. ſ. ꝯ̄. iij. ꝯcluſionẽ. ſꝫ forma arguẽdi
nõ valet: q2 de eſſentia ſunt diſtincti articu
li: ⁊ tñ eſſentia diuina nõ põt ꝯcipi ipſam ⁊
nõ cõcepta. aũs p3: q2 ipſa eſſentia diuina
eſt creatrix mundi. ⁊ eſſentia diuina nõ ge
nerat. iſti duo ſunt duo articuli. ſilr̃ de filio
ſunt multi articuli: ſicut ꝯceptus eſt de ſpũ
ſctõ ex Maria virgine ⁊c. ſicut p3 in ſym
bolo. Ad ſeptimũ qñ arguit̃. iſte diſcur P
ſus nõ valꝫ: eſſentia cognoſcit̃: trinitas eſt Ad ſeptimũ.
eſſentia: ğ trinitas cognoſcit̃. ⁊ tñ ſup hãc
rõnem fundat̃ ille mod⁹ dicẽdi. Dico ꝙ diſ
curſus eſt ſatis bon⁹: q2 iſti termini eſſen
tia: trinitas: accipiunt̃ ſicut termini ſingu
lares: ⁊ iõ ille diſcurſus nõ ẽ ex indefinitis
ſicut iſte: veniẽs cognoſcit̃ a te ⁊c. ⁊ iõ hic ẽ
fallacia accidẽtis: ⁊ nõ ibi. Et qñ arguitur
cõtra: q2 tunc eſſet illa forma bona: eẽntia
eſt p̄r: eẽntia eſt fili⁹: igit̃ fili⁹ eſt p̄r. Nego
ꝯñam: q2 ĩter maiorẽ extremitatẽ ⁊ mediũ
eſt relationis oppoſitio. nec inter minorem
extremitatẽ ⁊ mediũ: ſꝫ ĩter maiorẽ ⁊ mino
rem ẽ in ꝯcluſione relatiõis oppoſitio: ille
diſcurſus nõ valꝫ. ſic nõ ẽ ĩ argumẽto alio:
q2 inter trinitatẽ ⁊ eſſentiam nulla eſt rela
tionis oppoſitio. ſicut p3. Nec alia forma
valꝫ. eẽntia ẽ ĩcarnata: p̄r ẽ eẽntia: ğ p̄r ẽ ĩ
carnat⁹: q2 eẽntia accipit̃ in ꝑmiſſis ad mo
dũ termini cõis: ⁊ ſupponit ĩ maiori ꝓ pſo
na filij: ĩ minori ꝓ pſona p̄ris. vñ iſte diſ
curſus ẽ de ĩdefinitis: ğ fallacia accidẽtis.
Tñ de iſtis formis nõ m̃ltũ ſerioſe mõ tra Q
cto: ſꝫ de illis ĩfra tractabit̃: qñ aget̃ de ar Ad
ticulo trinitatis. Ad octauũ ꝯcedo ꝙ ꝑhi octauũ
naturalr̃ ĩtelligũt trinitatẽ: ſi tñ naturalr̃
ĩtelligũt deũ. ⁊ ꝯcedo ꝙ ĩtelligũt aliqd̓ qd̓
eſt de⁹: qd̓ eſt ĩpoſſibile eos naturalr̃ ſcire
ſe ĩtelligere: ſicut cec⁹ tãgit albũ: tñ ĩpoſſibi
le eſt eum ſcire tãgere albũ: niſi miraculoſe
reciperet viſum: ⁊ tũc videret ꝙ tactũ ab eo
eẽt albũ: nec tñ act⁹ ille latuit ꝑhos abſolu
te ꝙ ſciuerũt ſe hr̃e actũ illũ: q̃ in rei v̓itate
fuit cognitio trinitatis: latuit tñ eos ꝙ fu R
it cognitio trinitatis. Ad nonũ dico ꝙ ſi Ad nonum.
Judei oderũt pſonã filij dei ⁊ ꝓprie: odiũt
eodẽ actu p̄reꝫ ⁊ filiũ. ſi tñ filiu odiũt ꝑ ac
cidens tm̃ ⁊ ꝑ cõicationẽ idiomatũ: tũc nõ
ſequit̃: nec ẽ ad ꝓpoſitũ. Nã illũ ſenſum ex S
cluſi a q̄õne ĩ ꝑncipio rõnis. Ad decimũ Ad decimum
qñ arguit̃ ad ꝓbandũ ꝙ ꝯceptus eſſentie

differt a ↄceptu pſone: rñdeo iuxta pdicta ad q̄rtū argumētū: ꝙ aliqs ↄcept⁹ dr eē cōcept⁹ eēntie duplr. Uno mō q: eſt ↄceptus abſolut⁹: ⁊ ↄuenit eēntie: etiā ſi p ipoſſibile nō eēt emanatio diuia nec origo. Alio mō dr eē ↄcept⁹ eēntie: q: ſignificet eā: ⁊ nō ſignificaret eā niſi eēt origo aliq̄. ⁊ talis ↄcept⁹ dr relatiu⁹. vñ pr̄nitas ſig̃t eēntiā diuinā: ſ; nō ſig̃ret eā niſi eēt de⁹ gignens filiū. Eodē mō aliqd dr eſſe ↄcept⁹ pſone duplr. Uel q: ē ↄcept⁹ rei q̄ ē pſōa relatiua: ſig̃s pncipalr creaturā eſſe pſonā relatiuā: ⁊ ſic ↄcept⁹ prīs ē ↄcept⁹ pſōe. Alio mō dr aliqs ↄcept⁹ eē ↄcept⁹ pſone: q̄uis nō ſig̃ret pu ta rē eē pſonā relatiuā: ſ; iō ē ↄcept⁹ rei q̄ eſt pſona relatiua ⁊c. Dico igit ꝙ ↄceptus eēntie ſcdo mō nō ē ↄcept⁹ prio mō: ſ; ↄcept⁹ eēntie ſcdo mō. Et ad formā argumēti illa ↄña nō valet: iſti duo ↄcept⁹ itelligūt: g̃ illō itelligit p vnū qd nō itelligit p iſtū: ſic

U locuti ſum⁹ i ſcdo arg.

Ad. xj. Ad. xj. qñ dr pr̄ gñat ⁊c. Dico ꝙ ſupponit p vno; l; ſignificet ſic ꝙ oīs intelliges ſuū ſignificatū intelligat q̄libet pſonā: q: ſuū ſig̃tū ē res q̄ ē q̄libet

X

Ad. xij pſona. Ad. xij. dico ꝙ vides clare eſſentiā diuinā vna cognitiōe ītuitiua/diſtiguit patrē a filio pſonalr: ⁊ videt eā eē idē eēntialr ⁊ h; vnū ↄceptū q̄ repñtat clare eēntiam ⁊ tres pſōas: q̄ ē ↄcept⁹ miraculoſus ⁊ btific⁹

Y

Tertius articulus eſt rñ

Terti⁹ articu. dere ad argumēta pncipalia.

Ad pri mū pn. Ad pmū ꝙ pbr ⁊c. dictū ē ꝙ ſic cognitiōe īcōpleta: nō tñ cognouerūt trinitatē eē deū.

Ad ſecundū. Ad ſcdm qñ dr: pr̄ differt realr a filio: g̃ pr̄ itelligit nō itellecto filio. nego ↄñam: q: nō obſtāte ꝙ diſtinguat realr pſonalr a filio: ē tñ idē eēntia. ⁊ iō itellecto pr̄e itelligit de⁹ ⁊ qdlibet qd ē de⁹: ſicut dato ꝙ vna pſona pōt itelligi ſine alia: nō tñ eſſet ↄcedēdū ꝙ vna pōt diligi alia nō dilecta.

Ad tertium. Ad tertiū nego ↄñam: ſic nec valet: pſona vna pōt icarnari alia nō icarnata: g̃ vna pōt creare alia nō creāte: vl' vna pōt opari alia nō opante: imo eadē rōne q̄ diceret ꝙ vna pōt itelligi alia nō intellecta: ⁊ diligi alia non dilecta: poſſ; dici ꝙ vna poſſ; creare dilectōez alia

Z

Ad q̄rtum. nō creāte. ⁊ iō nego ↄñaz. Ad q̄rtū de odio Judeoꝝ ad chriſtū ⁊ nō ad pr̄em dictū ē. ſ

Ad q̄ntum. Ad quintū dico ꝙ illi diſcipli nihil audiuerūt de h noie. ſſ. diligebāt tñ. ſſ. ⁊ itelligebant: q: diligebāt deū q̄ ē ſpūs: ſed tñ neſciuerūt ſe cognouiſſe. ſſ. nec diligere. ſſ. Nota ꝙ iſtā qōnē ptractās Scot⁹ ſup pmū di. j. tenet ꝙ viator nō ſolū pōt itelligere eēntiā: ⁊ frui ea nō fruēdo pſona: imo ꝙ hō poſſ; licite ⁊ ordinate frui vna pſona nō fruēdo alia. ⁊ ꝙ btūs de potētia dei abſoluta pōt frui eēntia ⁊ nō frui pſona: ⁊ vna pſona nō fruēdo alia: que oīa reputo eē falſa. Et ad argumēta ſua que videnf habere aliquem colorē: p; per ea que dicta ſunt ⁊c.

Queritur vtrū crea

A

Q̄ō. vj Primo princi. Primo tura rōnal' ſit a deo facta ad fruendū finalr ſolo deo. Et arguit ꝙ nō: q: ſi ſic: tunc q̄libet pſona diuina foret ſumme ⁊ equaliter diligēda a creatura rōnali. ↄñs falſum: ⁊ ↄña p;: q: q̄libet pſona diuia ē vn⁹ de⁹ ⁊ eque pfect⁹ cū alia. Falſitatē ↄñtis pbo: q: q̄lib; hō tenef diligere filiū tātū ſic prem: q: creator ē cū pr̄e. ⁊ vltra h tenef diligere filiū q: redemptor ē: qd nō ē pr̄. g̃ cū debito q̄ adſtringit ad pr̄ez diligēdū: obligaf ad filiū diligēdū ⁊ alia rōe ſpāli obligaf filio pp quā nō obligaf pr̄i: q: pr̄ nō redemit hoies; nec mortu⁹ ē p hoie: q̄re q̄lib; hō tenef pl⁹ diligere filiū q̄ prem vel. ſſ.

Confir matur. Cōfirmaf rō p illō Ber. meditationū. ij. vbi cōparās opus redēptionis ad op⁹ creationis: dicit ꝙ op⁹ redēptiōis reddit filiū amabilē: ⁊ cū h ſtringit eū forti⁹ ad diligēdū: g̃ mag̃ dilexit deū ppter redēptionē: q̄re magis dilexit filiū q̄ pr̄ez.

Scdo. Scdo ſic. btā ṽgo pl⁹ tenef diligere filiū q̄ prem: q: tenef diligere filium: q: fuit fili⁹ ſuus. ⁊ oī alia rōe debuit diligere filiū: q̄ debuit diligere pr̄ez: g̃ plurib⁹ rōnibus debuit diligere filiū q̄ prem.

Tertio Tertio ſic. hō tenef diligere filiū duplici precepto: videlicet pcepto de dilectiōe dei: per qd añ incarnationē tenebaf diligere deū. ⁊ ſimilr nunc precepto de dilectiōe pximi: ſ; prem vel ſpūm ſcm̄ hō nō tenef diligere niſi eodē pcepto q̄ prius: g̃ ⁊c.

Quarto. Quarto ſic. hō mag̃ obligaf ad diligēdū filiū q̄ angelus. vt videtur apl's affirmare ad Heb. j. ſed hoc nō eſt niſi ppter aſſumptionē nature hūane. Unde allegat ibidē. c. ij. ꝙ nuſq̄ angelos apprehendit: ſ; ſemen Abrae. Sz ppt hāc rōnē hō nō pl⁹ obligaf patri q̄ angel⁹: q: pr̄ nō plus apprehendit ſemē Abrae q̄ naturā angelicā: g̃ maior eſt obligatio qua tenef hō plus q̄ angelus reſpectu pſone filij q̄ patris: ergo ⁊c.

Scdm princi. Scdo ad principale ſic. ſi ſolus deus ſit determinatū obiectū frui

tidis: q̄ro vtrū hō tenet eū diligere finite: an īfinite? Nō īfinite: qꝛ h̄ ē ſibi īpoſſibile. Nec finite: qꝛ ſm̄ Ber. mod⁹ diligendi deū debit⁹ eſt diligere deū ſine mō: ḡ ſine mēſu-

Tertiū ra: ḡ īfinite. Tertio ſic: q̄ro vtrū hō pōt diligere deū q̄ctū pt an nō? ſi pt: ponat in eē: τ ſeq̄t ꝙ hō in hac vita īplet pceptū de dilectiōe dei. ꝯñs falſū τ ꝯ Aug. de pfectiōe iuſtitie: τ allegat mḡr ſen. ſi nō pt diligere deū q̄ctū pt: ḡ pōt diligere deū magꝫ τ ma-

Quar-tū. gis ī īfinitū. ḡ eſt ꝟtutis īfinite ī diligēdo.

Quarto ſi ſic: tūc hō teneret magis diligere deū q̄ ſeipm̄. ꝯñs falſū: qꝛ tūc eēt obligat⁹ ad īpoſſibile. Hoc pbo ſic: qꝛ deū pt hō nō diligere: ſemetipm̄ nō pōt nō diligere: ḡ magis diligit ſe q̄ deū. Minorē pbo p illud Aug. xiij. de tri. c. v. τ allegat mgr̄ iiij. ſen. di. xlix. c. ij. q̄ dicit. Oēs hoīes btī eē vellēt: illudqꝫ ardētiſſimo amore appetūt τ pp̄t h̄ cetera q̄cqꝫ appetūt. Ex hac auctē

Scđo. duo pbat. prio ꝙ hō amet ſe magꝫ q̄ deū qꝛ iſte amor q̄ amat ſe eē btū/ē ardētiſſim⁹ τ nō pt amitti. Scđo ꝙ eē btm̄ nō ē de⁹. τ illud pp̄t ſe amat ſm̄ Aug. τ oē aliud pter illud: ḡ ſi de⁹ amat: amat pp̄t illud: ḡ de⁹ nō eſt obiectū fruitiōis: ſꝫ magꝫ btitu-

B do creata. Ad oppoſitū ē btūs Aug. ſ. de

In op-poſitū. tri. c viij. τ. ix. ſicē magr̄ in ſcđo diſt. ij. allegat. Ad q̄ōnē dicēdū eſt ꝙ ſic. ſicē Aug. de-

Rñſio ad que-ſtionē. terminat: τ ponit in lr̄a. Tamē ad maiorē euidētiā ꝯcluſiōis tria faciā. pmo pono q̄ſdā ꝯcluſiōes. ſcđo obijciā ꝯ eas τ ſoluā. ter-

C tio dicā ad rōnes pncipales. Prima ꝯclu-

Prima ꝯcluſio pmī ar. ſio ſit iſta: ꝙ nō pt naturali rōne pbari ꝙ ſolus de⁹ ſit obiectū fruitiōis hūane ī via. Hoc pbat: qꝛ nō pōt pbari rōne naturali deū eē vl' datorē vel redēptorē: vel ꝙ hō ī aliq̄ alicui rei ſenſibili tenet: ḡ τc. Aſſūptū pbo. nā oīs nr̄a cognitio ortū nō hꝫ niſi a ſenſu: ḡ qđ nō pt p aliquē effectū ſenſibilē pbari: nō pōt cognoſci ab hoīe rōne naturali: ſꝫ nihil inſenſibile pbari pōt eē p aliquē effectū ſenſibilē demōſtratiue: ḡ nō pt rōne naturali pbari deū eē ſup oīa diligēdū. vñ Bern. Si nō pōt pbari deū eē cām efficiētē hoīs vel finalē vel q̄uis aliā: ſeq̄t ꝙ nec pbari pōt rōne naturali deū eē debitū fruitionis obiectū: ſꝫ ꝙ primū nō pt pbari: ptꝫ p copiā argumētoꝝ adductoꝝ.

D Scđa ꝯcluſio eſt: nō pōt rōne naturali p-

Scđa ꝯcluſio bari ꝙ fruitio beatifica q̄ eſt amor dei clare viſi: ſit hoī poſſibilis. Iſta ptꝫ ex dictis Aug. xiij. de tri. c. viij. τ. ix. vbi loquēs de īmortalitate ſine qua non habet btitudo: dicit ſic. Hāc vtꝝ capiat hūana natura quā tñ deſiderabilē cōfitet: nō parua q̄ſtio eſt: ſed ſi fides adſit: q̄ ineſt eis q̄b⁹ dedit ptā-tē Jeſus filios dei fieri: nulla q̄ſtio eſt: q̄-uis q̄ppe argumētationib⁹ h̄ inuenire conātes vix pauci magno pditi ingenio abūdātes otio: doctrinisqꝫ ſubtiliſſimis eruditi: ad indagādā ſoli⁹ aīe īmortalitatē puenire potuerūt. cui tñ aīe beatā vitā nō iuenerūt ſtabilē. i. verā. Ad miſerias eā q̄ppe vite hui⁹ etiā poſt btitudinē redire dixert. Et infra. Fides aūt iſta totū hoīem īmortalē futurū: q̄ vtiqꝫ ꝯſtat ex aīa τ corpe: et ob hoc vere btm̄ nō argumētatiōe hūana: ſꝫ diuīa auctē promittit. Ex iſto arguit ſic. Fruitio btifica dei ē ppetua τ īmortalis: ſꝫ nō pt pbari ꝙ hō ē vel erit p illā īmortal: ḡ nō pōt pbari ꝙ hō btificet p dei fruitio-

E nē. Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ lꝫ nō pōt oīno de-

Tertia ꝯcluſio mōſtrari a viatore deū ſup oīa diligēdū eē nec etiā ꝙ ei⁹ fruitio ſit futura hoīs btitudo: vtrūqꝫ tñ coꝝ eſt ꝟiſſima fide tenēdū. pmū ex euāgelio τ doctrina chriſti: cui⁹ pncipiū ē dilectio dei ſup oīa. τ p aplꝫ ī diuerſis locis dicētē ꝙ plenitudo legꝫ ē dilectio. ſcđm ptꝫ ex euāgelio Jo. xvij. ca. vbi dꝛ ſic. Hec ē vita eterna: vt cognoſcāt te ſolū deū veꝝ τc. ſꝫ cognitio ſine dilectiōe nec ē delectabil': τ iō p cognitionē etiā itelligit fruitionē. Idē clamāt oēs ſcti ꝙ iō ꝯdita ē rōnalis creatura: vt deo ppetuo fruat. Anſ. cur de⁹ hō. li. ij. τ monol'. c. vij. vide pſuaſionē bonā ꝙ de⁹ ſe amāti retribuit btitudinē: τ nihilominus ſe dabit pro premio.

Secundus articulus: ꝙ

F Scđs arti. nō ē neceſſe poni ꝙ fruitio habēda de deo ſit futura btitudo. i. viſio: p argumēta que

Argu. pmū. cōiter fiunt in ſcholis. primo ſic. Appetit⁹ hūanus pōt ſatiari aliquo finito: ḡ pt btificari aliquo finito. τ vltra. ḡ p aliqđ citra deū pōt btificari. ꝯñā ptꝫ: qꝛ q̄cq̄d pot ſatiare appetitū hūanū: pōt hoīem btificare: qꝛ habito tali bono nihil ampli⁹ poſſet deſiderari. Añs eiuſdē ꝯñe pbo dupl'r. pri-

Probatio pri-ma. mo qꝛ volūtas eſt natura finita: ḡ τ ei⁹ capacitas. Scđo appetit⁹ ſenſitiuus pōt ſa-

Scđa. tiari aliquo finito: ḡ τ intellectiu⁹. ꝯñā ptꝫ: qꝛ appetitus itellectiuus nō excedit in infinitū ſenſitiuū. ḡ obiectū ſatiatiuū vnius nō excedit obiectū alteri⁹ in infinitū. ḡ τc. ꝯñā pꝫ. añs pbo: qꝛ nulla creatura excedit

Scdm aliā in infinitū. Scdo eſſentia diuina nō
ē ab hoie cogſcibil̃: ḡ nō ē hoi fruibil̃. ꝯña
pʒ. añs ꝓbaẗ: q2 aliqđ ē obiectū marie ꝓ-
portionatū ītellectui hūano: ḡ qcqđ ab illa
ꝓportiōe recedit: min⁹ ē ab hoie cogſcibi-
le ꝙ̄ obiectū datū: ḡ qđ ifinite ab iſta ꝓpor-
tiōe recedit: ī ifinitū ē min⁹ cognoſcibile: ḡ
nullo mō cogſcibile: ſʒ de⁹ ē hmōi: q2 acce-
pta ꝓportiōe cuiuſcūqʒ creature ad ītelle-
ctū: ꝓportio dei ad ītellectū excedit illā: ſic
Tertiū ut deus excedit illā creaturā. ḡ ꝛc. Tertio
ſic. Augu. lxxxiij. q. q. xiij. Oīs hō q̄ viuit vt
vult: btūs ē: ſʒ aliqs pt viuere vt vult: ꝛ nō
videre deū: h̄ ꝓbaẗ: q2 mlti reputātes ipoſ-
ſibile eſſe talē viſionē hr̄e: putauerūt ſe nō
poſſe viuere meli⁹ ꝙ̄ vixerūt: ḡ vixerūt vt vo-
Quar-tum. luerūt. Quarto ſic: ſi tal̃ fruitio foret hoī
poſſibil̃: poſſʒ aliqs intellect⁹ creat⁹ ꝯcipe
deū: ꝯñs falſū: q2 ſic v̇t⁹ finita adeq̄reẗ v̇-
Proba-tio ſecū-da. tuti ifinite. Scdo ſic. q2 cognitio vnifor-
miẗ ſe hñs ī ītellectu obiecto mutato ē co-
gnitio falſa: ſic notitia q̄ dic̄ ſor. ſedere ipo
ſedēte: ſi vniformiẗ maneat erit falſa ipſo
ſurgēte: ḡ pari rōe obiecto mutato ꝛ hn̄te
vniformiẗ ſe cognitiōe cognitio erit falſa:
ḡ vniformiẗ cognitiōes de eodē ſubo: q̄rū
vna eēt clariſſima: ꝛ alt'a min⁹ clara: nō pn̄t
eē cognitiōes eiuſđ obiecti: ſʒ alt'a erit fal-
ſa nō clariſſima: ḡ relinq̄ mō ꝙ oīs creatu-
Quītū re de deo ē cognitio erronea poſſibil̃ ꝛ defe-
ctiua. ḡ ꝛc. Quīto. cognitio ē hoīs btītu-
do: q2 ꝯtēplatio vl̃ viſio ē tota merces ſm
Aug. ſʒ viſio pt eē falſa: q2 ſūt diſtīcte res:
ḡ vna pt ꝯſeruari ſine alia. ḡ nō eſt neceſſaria
Sextū ad btītudinē. Sexto ſic. pono ꝙ de⁹ det
alicui viatori dotes corpis: ꝛ creet ī aīa ei⁹
tm̄ gaudiū q̄tū hʒ mō Lin⁹ btūs: ꝛ ſil̃r cū
iſtis faciat eū certū ꝙ eū ī illo ſtatu ſp ꝯſ-
uabit: nō tn̄ videat clare eēntiā diuinā: illō
totū appet eē poſſibile de potētia dei abſo-
luta. q̄ poſito arguiẗ ſic. ille hō ē btūs ſine
viſiōe dei: igiẗ btītudo pōt eſſe ſine viſiōe.
Mȝ ſit btūs pʒ: q2 hʒ tātā ſecuritatē quātā
hʒ Lin⁹ q̄ ē btūs. ḡ ꝛc. Cōſili argumēto ꝓ-
bo ꝙ hō pōt eē btūs ſine fruitiōe dei ꝑ ſo-
lā viſionē: q2 aliqs pōt ꝯſuarevisionē ſine
fruitiōe: cū ſint res diſtīcte: ꝛ tūc ſic viſio ē
Septi-mum. tota merces. Septio ſic: ſi lumē intēſuʒ ꝛ
lumē remiſſuʒ debēt videri: opʒ ꝙ lumē ī-
tēſuʒ videaẗ ꝑ intēſionē ꝑfectiorē: ꝛ lumē
remiſſuʒ videaẗ ꝑ ītēſionē remiſſiorē: ꝛ ſic
tertiū lumē ꝑfecti⁹ dʒ req̄rere intēſionē ad-
huc ꝑfectiorē. igiẗ adhuc lumē infinitū re-

quirit intenſionē infinitā: ſed ipoſſibile eſt
hoiem recipe intēſionē infinitā: imo ipoſ-
ſibile eſt aliquā intēſionē eē ifinitā: ḡ frui-
tio dei clara non eſt hoī poſſibilis. Octa- Octa-uum.
uo ſic. eiuſdē ꝑfectiōis eſt clare cognoſcere
infinita ꝛ īfinitū. ſʒ clare cognoſcere ifini-
ta arguit ifinitā ꝑfectionē: ḡ ꝛc. maior ꝓ-
baẗ: q2 infinita ſi eēnt: nō eēnt maioris ꝑ-
fectiōis deo: ḡ nō eſt maioris ꝑfectiōis co-
gnoſcere ifinita deo. Minor ꝓbaẗ: q2 acce-
pto vno iſtoꝝ: illud cognoſcere ē alicui⁹ ꝑ-
fectiōis: ꝛ cognoſcere duo eſt maioris ꝑfe-
ctiōis: ḡ cognoſcere infinita eſt infinite ꝑ-
fectiōis. Nono ſic. ſi fruitio dei eſſet hoīs Nonū.
btītudo futura: ſequiẗ ꝙ aliqs ī v̇bo vide-
ret infinita. ꝯñs falſum. ꝯña ꝓbaẗ: q2 viſo
v̇bo clare / eſſentia diuina cogſciẗ in v̇bo:
ſʒ nō ē maior rō de vna q̄ʒ de alia: ḡ q̄libet
res cognita deo cognoſciẗ ab hoīe btō: ḡ
q̄libʒ ſctūs hʒ cognitionē infinitā. Si dr ꝙ
nō opʒ: q2 v̇bū eſt ſpeculū volūtariū: ꝛ cui
vult repntat. Cōtra. in ꝙ̄tū ē talis eēntia:
intm̄ eſt repn̄tatiua oīm. ḡ natural̃r: ḡ nō
eſt in ſua ptāte repn̄tandi vnū ꝛ nō aliud
intellectui vidēti eā. Decimo ſic ſic: tūc pt Deci-mum.
creatura certificari de ſua btītudine. ꝯñs
ē falſum. ꝯña ptʒ ꝑ Au. xiiij. de tri. Securi-
tas eſt potiſſima ps btītudinis. ſʒ falſitas
ꝯñtis oſtēdiẗ: q2 talis act⁹ eſt certitudo de
ſua ꝑmanentia: ḡ nō poſſet deſtrui a deo:
nec btūs poſſet adnihilari: q2 da ꝙ ſic: tūc
illa ſecuritas nunq̄ʒ fuit: ḡ ponēdo ꝙ iſte
act⁹ ſit ſecuritas: ꝛ ꝙ de⁹ poſſʒ eūdē deſtru-
ere: ē ponere ꝙ de⁹ poſſʒ facere p̄teritū nō
q̄ fuiſſe p̄teritū. ꝯñs falſum: q2. vj. Ethi. c.
ij. recte dixit Agathon. Hoc ſolo ꝑuaẗ de⁹:
ꝙ facere nō pōt igenita q̄cūqʒ facta ſunt.
Ad rōnes iſtas: ad p̄mū qn̄ dr: ꝙ appeti- B
tus volūtatis ꝛc. h̄ ē diſtinguēda: eo ꝙ ab- Ad pri-mū ar.
latiu⁹ iſte aliq̄ finito pōt ꝯſtrui in rōne cāe
formal̃ vel in rōne cauſe efficiētis. Si ī rōe
cauſe formalis: verū eſt: q2 iſte opationes
q̄bus hō formal̃r bn̄ fruiẗ: ſunt finite per-
fectionis. ſ. intellectio: volitio: lumen glie:
ꝛ oīa hmōi. Si in rōne cāe efficiētis: ꝓpō
eſt falſa: q2 nullū finitū pōt effectiue ſatia-
re voluntatē humanā. Sil̃r ad ꝓbationē
qn̄ dr: volūtas humana eſt finite capacita- D
tis: q2 eſt natura finita. dico ꝙ capacitas Ad pri-mā pro-batio-nem.
volūtatis eſt ipſamet voluntas. vnde iſte
terminus capacitas ſupponit ꝓ volūtate:
ꝛ ꝯnotat ꝙ poſſit alia a ſe cape. Eſt aūt vo-
luntas capax aliqđ cape dupl̃r. Uel ſubie-

ctiue vt ſubiectū capit accn̄s. Uł obiectiue ſic cogſcēo ð: cape cognitū. ⁊ illo mō capacitas volūtat(ē īfinita. nō ſic imaginor: ꝙ ois aīa capax ē capax dei. ſȝ pmo ē vex ꝙ capacitas volūtatis ē finita: hⁿ ē nihil pōt cape niſi finitū.

Ad ſecundā. Ad ſcđam pbationē qn̄ arguit: appetit⁹ ſenſitiu⁹ ⁊c. Dico ſic pri⁹: ſi p ãns denotet circūſtātia cāe efficiētis: nego ꝯnaȝ: qꝛ appetit⁹ itellectiu⁹ ē capax dei ⁊ ſatiabil' p viſionē diuie eſſentie: ſenſitiu⁹ nō. vn̄ poſſȝ cōcedi ꝙ iſti duo appetit⁹ diſtāt ī infinitū: ſic linea a pūcto: ⁊ tn̄ vtrūqȝ eſt finitū.

Ad ſecundū. Ad ſcōm ð: ꝙ loquēdo de itellectu ſepato q ī nullo depēdet a corpe corruptibili ī ſua cognitōe: nō ē dare obiectū magis pportionatū illi vnū ꝙ aliud. ⁊ codē mō ē de aīa vnita corpi imortali: ſic erit i pria. Et ls argumētū pcedit de cognitōe ſenſitiua vel itellectiua i via: nō tn̄ i pria. Uel alr ſic: ꝙ boi eſt duplex cognitio poſſibil': vna p ſenſū: alia p itellectū. In pma cognitiōe ē dandū maximū pportionatū: qꝛ obiectū aliqđ marie pportionatū vt nunc hm iſtas circūſtātias ad potētiā ſenſitiuā. ⁊ tūc pcedit vlteri⁹ ꝙ qcqd recedit ab illa pportiōe: ē min⁹ cogſcibile tali cognitiōe. ſȝ de⁹ nullo mō ſic de⁹ ē tāgibil'. ſi loqmur de cognitiōe itellectiua: ſiue ſit dare marimū pportionatū obiectū ſiue nō: nihil eſt nec eē pt qđ ab illa pportiōe recedat i infinitū. vn̄ iſta pportio hȝ magnā latitudinē itra quā ois res finita ⁊ infinita ptinet: qꝛ illa ē pportio cogſcētis ad cognitū: vł potētie ad obiectū.

Ad. iij. Ad. iij. dicēdū ꝙ illa auctas Aug. ois q viuit ⁊c. nō itelligit de actuali volitiōe: ſȝ de habituali. vn̄ ois q hȝ qcqd hre voluerit: ē btūs: ſȝ nō habuit aliqs in vita iſta vnqȝ: cū ois hō appetat imortalitatē.

Ad q̄rtum. Ad. iiij. negat ꝯna. Ad pmā pbationē qn̄ ð: videt deū ſicuti ē. Dico ꝙ aliquo mō videt deū ſicuti ē: aliq mō nō. nā de⁹ ē imaterial': ⁊ act⁹ vidēdi deū ē ſilr imaterialis: de⁹ tn̄ ē itāgibil' vł incabil' vel icreabil' cū act⁹ vidēdi ſit cāt⁹: iō iſta cognitio cū ſit icōplexa: nō ſeqt ꝙ ſit falſa: ls nō ſit ð deo oi mō ſic de⁹.

Ad. ij. pbatōnē q̄rti. Ad ſcđaȝ pbationē qn̄ arguitur de notitia manēte vniformit' obiecto mutato ⁊c. Dr ꝙ duplex ē notitia: ꝯplexa ⁊ icōplexa. notitia aūt icōplexa nec eſt va nec falſa. ⁊ iō ad mutatiōes obiecti pt fieri ipfecta reſpectu obiecti: ſi obiectū itelligatur: ſȝ nō erit falſa: ſilr de notitia cōplexa. nā nō ois variatio circa rē ipoztatā p terminos pponis cauſat falſitatē in ppone. ſȝ alia ⁊ alia nō. ſic ſi habeā notitiā ꝙ ſoz currit: ⁊ ipe itex ꝯtinue alteret: illa mutatio nihil facit ad falſificandū ppōnē. ſȝ qn̄ ſit mutatio ꝙ nō ē ita i re vt p ppōnē denotat: talis mutatio cāt falſitatē i pponibus ⁊ i notitia cōplexa: ſȝ nō i notitia btifica: qꝛ ē notitia icōplexa: vn̄ remiſſio: vel min⁹ clara cognitio ls ſit ipfectio: nō ē falſa.

Ad q̄ntum. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ viſio nō eſt pfecta btitudo: ſȝ ē vna ps ipſi⁹ btitudis hm imaginationē. Eſt em iſte termin⁹ btitudo nomē collectiuū ſignificās aggregationē młtox bonox: iter q vna eſt viſio: ⁊ ſcđa fruitio: ⁊ ſic de alijs. Et qꝛ de fctō iſte ptes nō ſepant abinuicē: iō ſcti noīando vnū itelligūt oīa. Un̄ qn̄ Aug. dicit ꝙ viſio ē tota merces: itelligit p viſionē oīa q circūſtant viſionē: ⁊ nō vnā ptē btitudis tm̄.

Ad ſextum. Ad ſextū qn̄ ð: ꝙ btitudo pōt eē ſine viſiōe. Dicēdū ꝙ nō: nec ſine fruitione: nec ſine ſecuritate: delectatiōe ⁊ hmōi. Un̄ ꝯceſſo ꝙ ſint diſtincte res ꝙ de⁹ vnā cōſeruet aliā adnihilando. Dico ꝙ illud qđ remanet: nō erit btitudo. Silr ablata viſiōe a Zino: dico ꝙ Zin⁹ nō frueret: lȝ illa q̄litas q fuit fruitio ꝯſeruaret i mēte Zini. nā p iſtā hō nō fruit niſi pſuppoſita viſiōe. ſiue em ꝯſeruata viſione ⁊ adnihilata fruitiōe illa viſio nō eſſet btifica. Ad iſtō argu. pcedit Hibernic⁹ ꝙ aliqs de potētia dei abſoluta poſſet hre illum gradū quē vnus hret in patria: ⁊ hoc eternalr: ⁊ ſecuritatē de eternitate illius gaudij nō fruēdo deo. Sȝ illa rn̄ſio mihi nō placet: qꝛ ſicut pus dictū eſt: btitudo icludit eſſentialr multa: eo mō quo dicim⁹ aggregatū icludere multa: quocūqȝ ſubtracto de aggregato: eſt aliud aggregatū ꝙ pri⁹: ⁊ ideo cū iſte terminus btitudo importat hȝ oēs ſctōs nō ſolū gaudiū ſȝ etiā viſionē intuitiuā dei ⁊ eiuſdē dilectionem pter ſe: impoſſibile eſt creaturā rōnalem eſſe beatā ſine oib⁹ illis. Preterea q̄ro vtꝫ talis ſic de potētia dei abſoluta ſciret ꝙ pfectio ſue nature cōſiſteret i fruēdo deo an nō: ſi ſciret: ⁊ nō fruit: q nō ē pfecte btūs. ſi neſciret hoc: q nō haberet pfectā notitiā ſui. ⁊ per ꝯns nō eſſet perfecte btūs: ideo pōr reſponſio plus valer.

Ad ſeptimū. Ad ſeptimū dicitur ꝙ illud argumentū cōcluderet: ſi obiectū infinitū videri deberet apprehēſiue: non tamen ſi attingatur: vel alio modo cognoſcatur. Silr dicit ꝙ argumētū pcedit

Q de potētia ꝙ req̄rit determinatā ꝓportio-
Ad oc- nē in obiecto: ſʒ alia nō. Ad octauū dr̄ ꝙ
tauū. cognoſcere infinita ē dupl'r: vel ꝯfuſe: vel
determinate. Sil'r cognoſcere ē dupl'r: vel
adeq̄te vl' diſſil'r. Dr̄ ḡ ꝙ cognoſcere infini
ta determiate ꝛ ifinitū adeq̄te ſunt eiuſdē
ꝑfectiōis: ſʒ cogſcere ifinitū cognitiōe idi-
ſtincta adeq̄te i ifinitū deficit a cognitiōe
diſticta finitoꝝ: mō ſicut diſticta cognitio
infinitoꝝ hoīm ē ipoſſibilis: ita ꝛ adeq̄ta
R cognitio dei: ꝛ hoc ꝓbat argumētū. Ad
Ad no nonū dr̄ ꝙ ꝟbū nō repreſentat ꝑ modū ſpe
num. culi naturaľr repn̄tantis: ſʒ cauſat libere i
vidēte ſe cognitionē quā vult: ꝛ cui⁹ cogni
tionē vult nō cauſat. Un̄ poſſibile eēt itel
ligere ꝟbū: ꝛ tñ nullā creaturā actual'r in-
telligere: ꝛ eēt nihilomin⁹ btūs quātū ad
ṗncipalē ꝑtē btitudinis. Un̄ nego ꝙ eſſen
tia diuia natural'r repn̄tet creaturā itelle-
ctui btō: ſʒ tm̄ volūtarie: qꝛ eſſentiā diuinā
repn̄tare creaturā nō eſt aliud niſi cāre no
S titiā illi⁹ creature itellectui. ꝛ nō pl⁹ creat
Ad de de⁹ talē notitiā natural'r ꝙ̄ lapidē. Ad vl
cimū. timū dr̄ ꝯcedēdo ꝙ btūs hʒ ſecuritatē de
ſua btitudine: qꝛ credit ꝙ ſemꝑ erit btūs:
ꝛ ita ē ꝙ ſemꝑ erit btūs: ſcit tñ bñ ꝙ poſſi
bile eſt ꝙ nō ſit btūs. Un̄ btm̄ eē certū de
ſua btitudine pōt dupl'r itelligi. Uno mō
ꝙ ſciat ſe eſſe btm̄: ꝛ ꝙ ipoſſibile eſt eū nō
eē btm̄. Alio mō ꝙ ſciat ſe btm̄: ꝛ poterit
al'r eē: ſʒ tñ ꝙ al'r nō erit. Pria certitudo ē
impoſſibilis creature: cū ſit impoſſibile ꝙ
creatura maneat niſi a deo ꝯſeruet': ipoſſi-
bile eſt deū al'r quālibʒ ꝯſeruare creaturā:
ſʒ ſcd̄o mō creatura ē certa de ſua btitudi-
ne. Ulteri⁹ ad argumētū ꝯcedēdū ꝙ act⁹
ille q̄ eſt mō ſecuritas: pōt nō eſſe ꝛ nunꝙ̄
fuiſſe ſecuritas. Sʒ ex hoc nō ſeq̄t' ꝙ deus
pōt facere p̄teritū / nūꝙ̄ fuiſſe p̄teritū. vñ
demōſtrato actu q̄ ē mō ſecuritas i mēte
Tim: iſte act⁹ pōt nō eē: ꝛ ꝑ ꝯn̄sita pōt eē
ꝙ iſte act⁹ nūꝙ̄ fuit. tñ impoſſibile eſt q̄n
iſte actus fuit. Sʒ de talib⁹ pleni⁹ patebit:
qñ aget' de futuris ꝯtingentibus.

T **Tertius articulus eſt re-**
Ad pri ſpondere ad rōnes. Primū ṗncipale tēdit
mū pn. ꝑ q̄tuor formas ad ꝓbandū ꝙ vna ꝑſona
Ad pri in diuinis dʒ diligi plus ꝙ̄ alia. Dicendū
mā for eſt ꝙ nō. Ad ṗmā formā qñ arguit' ꝙ fili⁹
mam. dʒ diligi: qꝛ fili⁹ eſt redēptor. Ꝯcedo: ſʒ ita
dʒ diligi pr̄ ſiue ꝓpt' eādē cām: videlʒ ꝙ fi
lius ē redēptor, nā ꝙ fili⁹ redemit: equal'r
fecit pr̄ ſicut fili⁹: ſʒ nō ſit ſtricte loquendo
redēptor. redēptionē miſit populo ſuo. Et
ad auctrem Bern̄. aliorūꝙ ſctōꝝ. veꝝ eſt ꝙ Ad ꝯ-
in ſuis ꝯtēplationib⁹ magis valent ad de firma.
uotionē ꝙ̄ ad diſputationē. Un̄ ad excitā-
dū affectū vtunt' locutionib⁹ figuratiuis:
ꝛ dimittūt locutiōes ꝯfuſas. Ꝯcedo aūt
ꝙ op⁹ redēptiōis reddit chriſtū ſuꝑ oīa di
ligendū: ꝛ pl⁹ ꝙ̄ op⁹ creatiōis. ꝛ dico ꝯſe
quēter ꝙ ſicut reddit amabilē: ita ꝛ prēm
eq̄liter amabilē: ꝛ. ſſ. ſil'r. Et qñ dr̄ ꝙ op⁹ re
deptiōis ꝛc. capiendo redēptorē ſtricte. ſ.
ꝓ ꝑſona q̄ patiēdo redemit. Dicēdū ꝙ nō.
imo illud op⁹ fuit eq̄ cātū a ꝑſona pris et
ſſ. ſicut a ꝑſona filij: ꝛ ita eq̄l'r reddit oēs
diligibiles: cū oēs vnus fuerint redēptor:
extendēdo nomen redēptoris ad facientē
vel cauſantē redēptionē. Ad ſcd̄m de btā Ad ſe-
ꝟgine dico ꝙ oī rōne qua debuit diligere cundā.
filiū ſuū: debuit etiā diligere patrē et. ſſ.
non tñ debuit diligere patrē aut. ſſ. qꝛ aut
pater aut. ſſ. fuerit filius ei⁹: ſʒ qꝛ vnū ſunt
pater ꝛ. ſſ. ꝛ is q̄ fuit filius ſuus. Ad ter- Ad ter
tium de duplici p̄cepto de diligendo chri- tiam.
ſto ꝛc. pōt dici ꝙ ſcd̄m p̄ceptū ē ſolū de hu
manitate chriſti: nō de diuinitate chriſti: ꝛ
illud p̄ceptū nō obligat hoīem ad diligen
dū obiectū ipſius p̄cepti: quantū obligat
ṗmū p̄ceptū ad diligendū obiectū cadens
ſub illo p̄cepto. Un̄ ꝯſequēter dico ꝙ de-
buit diligere filiū: qꝛ de⁹ fuit ꝛ qꝛ hō: non
tñ plus ꝓpt' vtrūꝙ ꝙ̄ ꝓpt' primū tm̄. vñ
nō ſequit': plurib⁹ p̄ceptis teneor diligere
chriſtū ꝙ̄ patrē: igit' teneor chriſtū pl⁹ di-
ligere ꝙ patrē. Al'r pōt dici ꝙ ly plus pōt
determinare ly teneo: vel ly diligere i hac
ꝓpōne: teneor pl⁹ diligere filiū ꝙ patrē. ṗ
mo modo eſt vera: quia plurib⁹ p̄ceptis ob
ligor. ſcd̄o mō falſa: qꝛ nō teneor ſibi mai⁹
velle nec inteſius velle. Ad quartā formā Ad q̄r
ꝯcedo ꝙ hō magis tenet' diligere filiū ꝙ̄ tam.
angelus ꝓpt' icarnationē: eodē mō quoꝙ
magis tenet' diligere patrē ꝛ. ſſ. ꝙ̄ angel⁹
ꝓpter eandē cām: ſicut ſuperius dictū eſt.
Ad ſecundū ṗncipale qñ querit' vtrū hō V
tenet' diligere deū finite an ifinite: dico ꝙ Ad ſe-
illa aduerbia pn̄t determinare actū diligē cundū.
di rōne act⁹ vel rōne boni voliti. nā q̄cūꝙ
diligit aliq̄d: vult dilecto bonū aliquod. ſi
primo mō: tunc tenet' hō diligere deū fini
te tm̄. ſi ſcd̄o mō: infinite: qꝛ tenet' ſibi vel-
le bonū infinitū: videlicet beatitudinē di-
uinā. Et ad Bern̄. quando dicit ꝙ modus

diligēdi deū eſt diligere ſine mō. ptʒ: q: hͦ verbū ē excitamētū deuotiōis: nō enūciatiuū veritatꝭ: vt ly ſine mō determiat bonū
X qd debem⁹ deo optare: qd ē bonū ſine mō
Ad tertium. ꝛ ſine mēſura: qd eſt bonū infinitū. Ad tertiū pōt dici ꝙ capiēdo hoiem viatorē ī certa diſpōne ꝛ certis circūſtātijs: hō talis pōt diligere deū quātū pōt illis circūſtantijs nō augmētatis: ita ꝙ ampli⁹ vel pfectius nō pōt iuxta viā expoſitā ī pmo articulo qñ dicebat ponat in eſſe. ꝛ qñ inferꝛ: ꝗ īplet pceptū ſicut īplebiꝛ in patria. nego ꝯñam: q: quātūcūq diligat: diliget min⁹ intenſe ꝙ̄ faciet in patria: ꝛ tñ diliget inquātū pōt nunc. iō īplebit pceptū in pleni
Y
Ad quartum. tudine vie: nō in plenitudine patrie. Ad quartū ꝯcedo ꝙ obligaꝛ hō diligere deū plus ꝙ̄ ſe. ꝛ qñ arguiꝛ ꝙ hͦ eſt īpoſſibile: q: ſeipm nō pōt hō nō diligere. Dicēdū ꝙ ſi loquamur de dilectiōe actuali: q̄ eſt act⁹ elicit⁹ a volūtate cognoſcēte actualr obiectū dilectū: manifeſtū ē ꝙ hō pōt ſe nō diligere: ſicut pōt ſe nō cogitare. Silr ad formā qñ arguiꝛ: ſeipꝫ nō pt nō diligere: deū pōt nō diligere: ꝗ magis diligit ſe ꝙ̄ deū. Forma arguēdi nō valet: niſi ly magis ſit idē qd firmi⁹. ꝛ ſic ꝯcluſio eſt ꝯcedēda. Vñ dr̄ cōiter ꝙ magꝭ aliqd alio diligi dr̄ multiplr̄. pmo mō q: firmi⁹ diligiꝛ. ſcdo mō q: intēſiori actu elicito. tertio mō q: magis bonū ſibi optaꝛ. pmo mō hō nō teneꝛ magis diligere deū ꝙ̄ ſe: nec ſcdo mō: q: eq̄ intēſo actu pōt licite diligere deū ꝛ creaturā: ſꝫ tertio mō dr̄ homo magis diligere
Z
Ad ſecundā formā. deū ꝙ̄ ſe: ꝛ ſic magis etiā teneꝛ diligere humanitatē chriſti ꝙ̄ ſe. Ad ſcdam formam qñ arguiꝛ: eſſe beatū nō eſt de⁹: ꝛ illud ꝓpter ſe amaꝛ ꝛc. Pōt dici ꝙ eſſe btm̄ includit habere deū ꝛ frui deo: ꝛ rōne illius incluſi diligiꝛ ꝓpter ſe: ꝛ ꝓpter ſe appetiꝛ. ſuper hoc tamē ſtatim mouebitur queſtio qd ſit obiectū imediatū fruitionis.

A
Qō. vij
Primū princi. **Queritur vtrū obiectū** fruitiōis beatifice ſit deus an aliud a deo? Et aliud a deo ꝓbo: q: idē eſt obiectū fruitiōis beatifice qd eſt obiectū deſiderij viatoris. hͦ ptʒ: q: illd qd viator ſūme deſiderat: dabiꝛ ſibi ꝓ mercede: ſed obiectū deſiderij viatoris nō eſt de⁹. cui⁹ ꝓbatio eſt: q: deſideriū ē reſpectu nō habiti. Vñ ſi q̄raꝛ a viatore qd deſideret: rñdet; deſidero hr̄e deū: vel videre deū: vel frui deo: ſed nullū illoꝝ eſt de⁹: ꝗ obiectū fruitiōis eſt aliud a deo.

B
In oppoſitū. Ad oppoſitū. illud eſt obiectū fruitiōis qd eſt ꝓpter ſe ſup oīa diligēdū: tale nō ē niſi de⁹: ſicut ptʒ p b. Aug. j. de tri. c. viij. et ſr. ꝗ ꝛc. In iſta qōne duo faciā. pmo deſcribā duas vias in articulo ꝯcluſionis: et
Deciſio qōnis. rñdebo ad motiua eaꝝ. ſcdo dicā aliter ad queſtionē. Quātū ad pmū eſt vna opi
Probatio prima. nio q̄ ponit ꝙ obiectū immediatū fruitionis eſt ipa viſio quā hʒ ipſe btūs ad deū: ꝛ nō ipſe deus. Quā ꝓbat magr̄ pmo ſic.
Opinio prima. delectatio eſt de iſta viſione: delectatio eſt fruitio: ꝗ fruitio eſt de iſta viſione. Scdo
Scda. ſic. ſicut fruitio ſe hʒ in via ad ſuū obiectū ſic fruitio in patria ꝓportionabilr: ſꝫ fruitionis in via obiectū ꝛ cā eſt intellectio: et nō res extra: ꝗ eodē mō obiectū ꝛ cā fruitiōis in patria erit viſio vel cognitio: ꝛ nō
Tertia de⁹ imediate. Tertio ſic. deus nō eſt obiectū fruitiōis niſi q̄ten⁹ cognit⁹: ꝗ imediatū obiectū fruitiōis eſt cognitio. Quar
Quarta. to ſic. deſideriū eſt reſpectu cōpleti: ꝛ nō reſpectu incōpleti: ſicut hō nō deſiderat vinū: ſꝫ deſiderat bibere vinū: ergo hr̄e vinū: de⁹ aūt nō eſt aliqd cōplexū: ꝗ ꝛc. Quin
Quīta to ſic. deſideriū eſt reſpectu futuri: ſꝫ deus nō eſt futur⁹: ergo ꝛc. Alia opinio eſt. ꝙ
Scda opinio actus beatific⁹ ē viſio ꝛ fruitio: nec tñ illa viſio hʒ deū ꝓ obiecto īmediato: ſꝫ act⁹ videndi deū. Vñ actus beatificus eſt vnus actus reflexus. Nā ideo dr̄ creatura rōnalis beata: nō q: videt deū: ſed q: videt ſe videre deū: ꝛ diligit ſe diligere deū. Hec opi
Probatio prima. nio ꝓbatur multiplr̄. pmo ſic. in actu beatifico perfectiſſimo ꝯſurgit beatitudo: ſed hmōi actus eſt act⁹ reflexus. q: ſicut diciꝛ viij. phyſi. poſteriora gñatione ſunt priora perfectiōe: ſed actus reflexus eſt poſterior gñatione actu recto: ꝗ pfectior. ꝛ ſic p actū pfectiſſimū diſtinguiꝛ potentia īmaterialis a materiali. ſꝫ hmōi actus eſt reflexus: q: potētia īmaterialis: nō ergo illud eſt pfectius qd hʒ actū reflexū: ergo in illo ꝯſiſtit beatitudo. Scdo ſic. actus reflexus
Scda magis quietat ꝙ̄ act⁹ rectus: q: hō videt deū deſiderat videre: ꝛ qñ videt ſe videre; non deſiderat vlterius. Ex quo arguiꝛ ſic.
Tertia Illud qd vltimo quietat: eſt actus beatificus: ſed illud eſt actus reflexus quo hō videt ſe videre deū: q: tunc cōplete ſatiaꝛ ei⁹ appetitus: ergo ꝛc. Quarto ſic. ille actus
Quarta. eſt beatificus quē maior ſequiꝛ delectatio

ſed maior delectatio ſequit̃ actũ reflexũ ꝙ actũ rectũ. Quod ꝓbatur per illud .x. ethi. vbi dicitur ꝙ delectatio ſentit ſe hr̃e ſenſibilitatẽ: ſed nullus põt ſentire ſe hr̃e niſi p actũ reflexũ. ergo ꝛc. Quinto. actus reflexus includit in ſe tam actũ rectũ ꝙ̃ ei⁹ obiectũ: ſicut viſio qua video me videre lapidem: ſi tñ aĩa talis apphendit tam viſionẽ ꝙ̃ lapidẽ: viſio ergo eſt pfectior actu recto

Quinta

Sed ſicut frequẽter acceptũ eſt: in pfectiſſima cognitione ↄſiſtit beatitudo: ḡ ↄſiſtit in actu reflexo. Sed neutra illaꝝ opinionum eſt vera: nec cõſona mẽti beati Aug. Unde ↄ primam arguit̃ dupliciter. Primo ſic. ſi illa eſſet vera: ſequeret̃ ꝙ aliqd aliud a deo eſſet ſup oĩa diligendũ. ↄñs falſum. ↄña ꝓbat̃ ex hypotheſi opinionis. nã viſio eſſet imediatũ obiectũ. Falſitas ↄñtis ꝓbatur: q: omne aliud a deo eſt ꝑpter deũ finaliter diligendũ. Silr̃ ꝛ eſt ↄ btm̃ Aug. dicentẽ. j. confeſ. c. j. ꝙ nihil aliud põt ſatiare cor noſtrũ. Feciſti nos inquit dñe ad te: ꝛ inquietũ eſt cor noſtrũ donec requieſcat in te. Cõtra ſcd̃am arguit̃ ſic. nã ſequit̃ ꝙ viſio ſolius dei nõ ſufficeret ad beatificandũ hoĩem ſine cognitione alicuius creature. ↄñs eſt ↄ Aug. j. confeſ. c. iiij. Btũs q̃ te ſcit: ꝛ ſi alia neſciat: q̃ te ꝛ alia nouit: nõ ꝑpter hoc beatior: ſed ꝑpter te ſolũ beatus.

E Cõtra ambas opi.

Sed ↄ dictã rõnem ꝙ nec rõ iſta nec auctas mouet: q: ↄñs nõ eſt impoſſibile: immo verũ. Nam impoſſibile eſt ꝙ de⁹ beatificet creaturã ſine notitia ſui: hoc eſt ipſius eſſe: vel ſine notitia actus beatifici. Silr̃ niſi apprehendat ſummũ gaudium ꝛ ſummã ſecuritatẽ. Huiõi auctas eſt Aug. v. confeſ. licet nõ de beatitudine patrie: ſed de bonitate morali quã chriſtianus h̃s hr̃e in via. Eius pmũ eſt videndo: ſicut dicitur Mat. v. Beati paupes ſpiritu. vnde loquitur Aug. ibidem de ſcientijs ſecularibus: ꝛ ſpecialr̃ de aſtrologia ꝛ cognitione ſenſitiua. Et vult dicere ꝙ hõ ſciat illa: ꝛ ignoret legẽ chriſtianã: infelix eſt: qui vero iſta nouit ꝛ deũ ſilr̃. i. legẽ dei: ꝛ glorificat deũ: iuxta iſtã cognitionẽ beatus eſt: nõ ꝑpter illã ſcientiã: ſed ꝑpter cognitionẽ dei. hoc eſt beatitudinẽ cõſequit̃: nõ ꝑpter ſciẽtiã taliũ rerũ: ſed propter legẽ dei obſeruãdã. Et ideo illa auctoritas nõ loquit̃ de cognitione dei beatifica in patria: ſed de cognitione enigmatica hic in via tãtũ. Scd̃o arguitur ſic. ſi btitudo cõſiſteret in actu reflexo: ſequit̃ ꝙ btũs vel eſſet nõ btũs: vel haberet actus reflexos infinitos. ↄña ptʒ: q: ſic qñ hʒ actũ pmũ pceptiuũ q̃ videt deũ: nõ eſt pfecte btũs: donec hẽat actũ reflexũ q̃ eſt pfectior illo: ita nec qñ hʒ iſtũ actũ reflexũ: erit pfecte btũs: donec hũerit actum reflexũ reſpectu illi⁹ q̃ ẽ pfectior illo. ꝙ q̃ rõne act⁹ pm⁹ ẽ pfectior reflex⁹ illo actu recto: q: includit pfectionẽ actus recti: ita alius reflexus eſt pfectior actu pmo reflexo: ꝛ eodẽ mõ ali⁹ reſpectu iſti⁹: ꝛ ſic in infinitũ. Et ſequit̃ ꝙ vel nõ erit pfecte btũs: vel hẽbit act⁹ ĩfinitos: qđ ẽ ĩpoſſibile. Tertio ſic. ſi act⁹ reflex⁹ ẽ pfectior recto: q̃rit̃ a q̃ hʒ illã pfectionẽ: an ab obiecto an a potentia: nõ a potẽtia: q: eadẽ ẽ. nec ab obiecto: q: obiectũ act⁹ recti ẽ infinite pfectionis: ḡ null⁹ act⁹ obiectũ ẽ eo pfecti⁹: ḡ fundamentũ iſti⁹ poſitionis eſt falſum: ꝙ act⁹ reflex⁹ ſit pfectior actu recto. Ad pmũ argumẽtũ qđ ẽ: delectatio ẽ ex ↄiũctiõe ↄuenientis cũ ↄueniẽti: qđ ẽ delectatio ꝛ ↄiũctio bti ad deũ. Cõcedo: q: viſio vl̃ cognitio btĩ ẽ cũ fruitiõis: ſʒ nõ ẽ obiectũ qđ diligit̃ p iſtã fruitionẽ: nec argumẽtũ h̃ ꝓbat. vñ qñ accipit̃: delectatio ẽ de viſiõe: ẽ q̃ſi oro ti ñ cata: ꝛ h̃s ꝑſici addẽdo terminũ denotantẽ obiectũ viſiõis: q: delectatio ẽ de viſiõe dei h̃ ẽ cauſat̃ de deo viſo.

D Ad primum Prime opin.

Ad ſcd̃m facile eſt rñdere: q̃. ſ. nõ pl⁹ ↄcludit̃ niſi ꝙ cognitio ẽ cũ fruitiõis ſaltẽ ptial̃: tã ĩ via ꝙ ĩ pr̃ia: ꝛ h̃ eſt veꝝ.

E Ad ſecundũ.

Ad tertiũ ↄña nõ valet: ſicut nõ ſequit̃: ſortes nõ ẽ dilect⁹ a me niſi q: cognitus: ḡ obiectũ dilectiõis mee ẽ cognitõ ſor. ꝛ nõ ſor.

F Ad tertium.

Ad q̃rtũ qñ ẽ ꝙ deſideriũ reſpectu cõplexi: dico ꝙ h̃ ẽ falſũ: q: ego hẽo qñ mihi placet formare ĩ mẽte mea: ꝛ deſideriũ ẽ reſpectu nõ hĩti: vl̃ nõ eo mõ hĩti q̃ deſiderat: ſic cõĩr ſumit̃ dato ꝙ obiectũ deſiderij nõ pt ſigñri ↄueniẽt̃ p orõnẽ ↄplexã: ita ꝙ tal̃ locutio ſit ↄueniẽs: deſidero videre deũ: vel hr̃e deũ: vel dicere ꝙ tñ de⁹ ſit pncipale obiectũ hui⁹ deſiderij: ꝛ viſio ſcd̃ariũ: ita ꝙ deſiderat hr̃e vnã viſionẽ: ꝛ ꝙ de⁹ ſit obiectũ illi⁹ viſiõis: ꝛ ꝑpt̃ eũ ſolũ deſiderat illa viſio: ꝛ iõ pncipale obiectũ illi⁹ viſiõis ẽ de⁹.

G Ad quartum.

Ad q̃ntũ ꝙ deſideriũ aliqñ eſt reſpectu futuri: ꝛ aliqñ reſpectu pñtis. nã aliqs aliqñ deſiderat ſic vl̃ poma qñ nõ ſũt: ꝛ aliqñ deſiderat ea cõrã ſe ĩ arbore pñtia: pʒ qz deſiderat ea hr̃e: ꝛ cõedere ea. Et eodẽ mõ ↄcedẽdũ ẽ ꝙ deſideram⁹ videre deũ: ſʒ ꝑpter deũ: ꝛ nõ ꝑpt̃ viſionẽ i ſe.

H Ad quintum.

I Ad primã alteri⁹ opiniõis: ꝙ act⁹ reflex⁹
Ad pri nõ eſt magis pfect⁹ in btitudine ꝙ̄ actus
mũ ſe rect⁹. Nã adhuc ẽ dubiũ an ſic act⁹ ali⁹ re
cunde ctus ꝛ reflexus: ꝛ de hoc dicet̃ ĩfra. Datoꝙ
opin. ſit ali⁹: dici poſſʒ ꝙ nõ erit pfectioꝛ. Et ad
dictũ pbi dicẽdũ ẽ ꝙ aliqñ ẽ ver: ꝛ aliqñ
eſt falſũ. nã pri⁹ ꝑducit̃ aĩa ĩtellectiua: po
ſteri⁹ accidẽtia q̃ recipiunt̃ in aĩa .ſ. agni
tiões: habit⁹: ꝛ paſſiões. ſʒ ponẽdo plures
formas: ver ẽ aſſumptũ: ꝙ pfectioꝛ forma
K poſteri⁹ ĩducit̃: ꝛ p̃cedẽtes ſũt diſpões ad
Ad ſe illã. Ad ſcðm dico ꝙ potẽtia materialis
cundũ. diſtĩguit̃ ab ĩmateriali p actũ rectũ vel re
flexũ: nec ecõuerſo: qꝛ q̃cũqꝫ res diſtinguit̃
ab alia: diſtinguit̃ p ſeipſam. ꝛ ꝯcedit̃ ꝙ h̄ ẽ
ꝓpriũ potẽtie ĩmateriali: ꝙ poſſit cogno
ſcere actũ ſuũ: ſʒ ex h̄ nõ ſequit̃ ꝙ act⁹ quo
cognoſcit actũ ſuũ: erit pfectioꝛ quocũqꝫ
L alio actu. Ad tertiũ qñ arguit̃ ꝙ act⁹ re
Ad. iij. flexus magis q̃etat appetitũ. Dico ꝙ hoc
eſt falſum. nec ſequit̃: magis q̃etat̃ intelle
ctus qñ videt ſe videre deũ: g̃ magis quie
tat̃ p actũ iſtũ: qꝛ efficacius multo cauſat̃
illa q̃etatio ab obiecto ꝛ ab actu recto: licʒ
nõ cõplete cauſet̃ donec hẽat̃ tal̃ act⁹ refle
xus. vñ cãlitas illius quietationis potiſſi
mũ debet̃ obiecto. Ad q̄rtũ ꝙ maioꝛ dele
M ctatio ſequit̃ ad actũ reflexũ. Dicendũ ꝙ ſi
Ad q̄r ue ſequat̃ maioꝛ delectatio actũ reflexũ ſi
tum. ue nõ: q̄ntitas illi⁹ delectatiõis nõ ẽ ex actu
reflexo: ſʒ ex obiecto ꝛ actu recto. Et ſi cõce
deret̃ ꝙ aliq̃s poſſʒ eſſe btũs: ꝛ tñ neſciret
ſe eſſe btm̃: loquẽdo de btitudine eſſentia
li: ſicut dicũt quidã: tũc argumẽta iſta oĩa
N eſſent euacuata facili⁹ ꝙ̄ alr̃. Ad q̄ntũ qñ
Ad qn di ꝙ act⁹ reflexus includit pfectionẽ tam
tum. act⁹ recti ꝙ̄ obiecti: h̄ eſt falſa: qꝛ tũc aliq̃
creatura includeret deũ. Silr̃ dato ꝙ act⁹
rect⁹ ſit cognitio vtriuſqꝫ obiecto: videlʒ tam
act⁹ ꝙ̄ cognitio erit cognitio cõpleta vtri
uſqꝫ ꝛ indiſtincta: ꝛ ſic imperfectioꝛ erit co
gnitio dei ꝙ̄ act⁹ rect⁹: ꝛ iõ minus beat⁹.
O Ad argu. principale qñ dicit ꝙ deſideriũ
Ad ar. nõ eſt reſpectu habiti: ꝯcedit̃: ꝛ de⁹ eſt non
prin. habitus. ꝛ qñ vlteri⁹ di ꝙ inconuenienter
rñderetur q̄rẽti q̃d hõ deſiderat: dicendo ꝙ
deſiderat deũ: ſʒ dʒ dici deſiderat videre de
um vl̃ frui deo. exiſtimo ꝙ ſi p tale debeat
rñderi: nõ ideo ſequit̃ ꝙ ꝓncipale obiectũ
deſiderij humani ſit aliud a deo: ſicut nõ ſe
quit̃: auarus ſumme deſiderat aurũ: igitur
aliq̃d aliud deſiderat ꝙ̄ aurũ. vñ habere
aurũ nihil ẽ. vñ ꝯiter dici dʒ vel ꝙ deſide
rat nihil: vel ꝙ deſiderat aurũ. vñ cõiſſime
dicitur: auarus deſiderat aurum ꝛc.

A VTrũ fruitio poſ
Qõ. ſit manere in volũtate ꝛ nõ
viij. eſſe fruitio. Et arguit̃ ꝙ nõ:
Primũ qꝛ h̄ ꝑdicatio eſt eſſentialis:
princi. hec fruitio eſt fruitio. g̃ exi
ſtẽte re q̃ eſt fruitio: nõ põt iſta ꝓpõ eẽ fal
ſa: qꝛ ſi fruitio poſſet manere ꝛ nõ eſſe frui
tio: tũc ille ꝓpões eẽnt cõpoſſibiles: frui
tio illa eſt: ꝛ nõ eſt fruitio. ꝯñs falſum ſicut
B pʒ. Ad oppoſitũ arguit̃ ſic. fruitio diſti
In op guit̃ a cognitiõe: g̃ fruitio põt deſtrui ma
poſitũ. nẽte cognitiõe: vel res q̃ nũc eſt fruitio de
Primo potẽtia dei abſoluta. q̃ poſito: q̄ro vtrũ ta
lis creatura fruit̃ an nõ: ſi nõ: habet̃ ꝓpo
ſitũ: ꝙ manet res q̃ eſt fruitio: ꝛ nũc nõ eſt
fruitio. Si ſic: g̃ aliq̃s diligit ſumme aliq̃d
incognitũ. ꝯñs falſum: ꝛ ꝯ Aug. x. de tri. c.
vij. in fine. Qð q̃ſqꝫ ꝑſus ignorat: amare
nullo mõ põt. Et alibi. Inuiſa diligere poſ
Scðo. ſum: incognita nequaq̄. Scðo ſic. nullus
act⁹ ĩ volũtate eſt fruitio niſi ſit elicit⁹ a vo
lũtate: nec vſus imo nec opatio volũtatis
niſi eliciat̃ a volũtate vel ꝯſeruet̃: g̃ de⁹ pt̃
eſſe cã totalis cõſeruãs rẽ q̃ eſt fruitio ſine
volũtate: g̃ res illa põt manere ꝛ eſſe in vo
lũtate: abſqꝫ h̄ ꝙ ſit fruitio: g̃ fruitio põt
manere: ꝛ nõ ẽ fruitio. In iſta q̃ſtiõe duo
Diuiſio fient. Prĩo volo inq̄rere vtrũ fruitio btifi
q̃õnis. ca ſit aliq̃ mõ effectiue a volũtate fruẽtis.
Scðo dicet̃ ad q̃ſtionẽ. De p̄mo eſt opi
C nio ꝙ volũtas nõ elicit actionem diligẽdi
Opinio deũ q̃ beatificat̃: ſʒ ꝓpt̃ ſui pfectionẽ cau
prima. ſat̃ a ſolo deo. Ad h̄ arguit̃ multipliciter
Proba Primo ſic. qñ ſunt aliqua duo ſupnatura
tur pri lia: vnũ pfecti⁹ ꝛ aliud impfecti⁹: ſi illð qð
mo. impfecti⁹ ẽ nõ poſſit creari niſi a ſolo deo:
ꝛ illud qð pfecti⁹ eſt: ſʒ ſic ſe hñt habitus
charitatis: lumẽ glie: ꝛ fruitio: ꝙ fruitio in
ter iſta eſt pfectioꝛ: ꝛ tñ iſta ĩpfectiora non
pñt cauſari niſi a deo ſolo: ſic oẽs ꝯcedũt:
Scðo. ergo. Scðo ſic. potẽtia libere ꝛ ꝯtingẽter
agẽs põt de ſua potẽtia abſoluta mediate
vel imediate ceſſare ab actu ſuo: ſʒ volũtas
reſpectu cuiuſcũqꝫ libere ꝛ ꝯtingẽter agit:
g̃ ſilr̃ põt ceſſare ab actu reſpectu cuiuſ
cũqꝫ obiecti: g̃ volũtas põt facere ſe libere
Tertio nõ beatã. Tertio ſic. nõ minus repugnat
volũtati beate recipere actũ volũtatis a ſo
lo deo ꝙ̄ volũtati dãnate: ſʒ volũtas dãna
ta nõ põt hẽre ſe actiue reſpectu ſue volũta

tis:qꝫ tūc pōt ſe facere ſine illo actu:et per
ꝯn̄s ſine triſtitia ⁊ pena : quod eſt falſum.
Quarto. ꝫ ⁊c. Quarto ſic.ſi fruitio ꝓduceret̃ effe-
ctiue a voluntate:tunc hn̄s meliora natu-
ralia:ſtāte influētia gn̄ali/melior eē cauſa
Quito ret fruitionē.ꝯn̄s falſum. Quinto.ſolus
de⁹ hꝫ reddere p̄miū ꝑ labore:ſꝫ fruitio eſt
Sexto p̄miū ꝑ labore:ꝫ ⁊c. Sexto ſic.ix.de tri.c.
x.de magnis.xij.de paruis.Iuſtitiā tamē
hō cū creet̃ accepit:⁊ poſt caſum vtriqꝫ ꝑdi
dit.Accepit igit̃ iuſtitiā: ꝓpter quā btitu
dinē accipe mereat̃.Et parū ante.Qui ani
mā faciet beatā:accipit meritū ſuū⁊ p̄miū
dn̄i ſui.ergo ſicut ſolus deus eſt cā premij:
ita ſolus deus eſt cā btitudinis et fruitio
nis: ergo fruitio nō eſt alia a voluntate.
D Alia opinio.Sed ꝫ iſtā opinionē arguūt
Scd̄a opinio alij ſic.nō minus ꝑfecta eſt imago in beato
ꝙ̄ in viatore:ſꝫ ꝑfectior: ſꝫ in viatoris ima
Primo arguit gine volūtas eſt cā ſui amoris:qꝫ aīa ē cā
effectiua ſue volitiōis ſm eū : ꝫ ⁊ in pr̄ia.
ꝫ ſicut in imagine viatoris eſt parēs:ꝓles
⁊ amor ꝓcedens de parente : ⁊ notitia illa
Scd̄o. erit in patria:ꝫ ⁊c. Secundo ſic. Aug.j.de
tri.Sic deus res q̄s condidit adminiſtrat:
vt eas ꝓprios motus hr̄e ſinat:ergo quan
to magis res eſt in ſtatu ꝑfectiori:tāto ma
gis hr̄e pōt ꝓpriū motū:ſed ꝓprius mot⁹
voluntatis eſt dilectio:ergo cū in via ī ſta
tu imperfectiori poſſit efficere partibiliter
Tertio motū illum:multo magis in patria. Ter-
tio ſic.qn̄ volūtas vult aliquid :vult illud
ſub ratione boni:ergo quanto aliq̄d oſten
ditur voluntati ſub ratione maioris boni:
tanto magis pōt illud velle.ergo ſi volun
tas poteſt elicere dilectionē ad deū cogni-
tum ſub ratione alicuius boni in via:mul-
to magis hoc poterit circa eū clare cogni-
tum in patria:qđ eſt ꝓpoſitū. Quarto ſic.
Quarto. q̄cq̄d rationabilr̃ agit ad augmentū gau-
dij in natura rationali:dꝫ poni eſſe in bea
titudine creature rationalis.ſed ꝙ volun-
tas pōt cauſare actū ſuū:⁊ non ſolū recipe
magis ad augmētū gaudij eſt in creatura
Quito rationali:ꝫ dꝫ hoc ibi poni. Quinto ſic.ix
de tri.c.iij.Liquide tenēdū eſt ꝙ oīs res
quam cognoſcimus: aggenerat in nobis
notitiam ſui : ab vtroqꝫ em̄ notitia pari-
tur:a cognoſcente ⁊ cognito:ergo quanto
ꝑfectius cognoſcit̃:tanto ꝑfecti⁹ aliq̄d no
titiā cauſare pōt:⁊ pari rōne dilectionem.
Sexto Sexto ſic.ꝑfectio charitatis vel fruitiōis
nō impedit:qꝫ btā virgo in via dilexit deū
forte equali dilectiōe cū aliquo nūc in pa-
tria:⁊ tn̄ ipſa ſuas dilectiōes effectiue cau
ſauit. Septimo ſic.nulla dilectio eſt meri Septimo.
toria que nō elicitur a volūtate effectiue:
qꝫ talis non eſt in ptāte libera volūtatis:
ſed dilectio aīe chriſti q̄ dilexit deū ſuꝑ oīa
fuit meritoria:⁊ fuit effectiue a volūtate:
ꝫ nobilitas actus ſui ſeu ꝑfectio nō impe-
dit quin poſſit cauſare a voluntate. ⁊ ſilr
iſta dilectio fuit fruitio.ꝫ ⁊c. Octauo ſic. Octauo.
rō bti pōt dictare ꝙ deo eſt fruendū: ꝫ vo
lūtas pōt ꝯformiter velle nō minus in pa
tria ꝙ̄ in via:ꝫ pōt elicere actū fruēdi deo
als volūtas non ageret conformiter. In E
iſto articulo apparet mihi ꝓbabilius dice Reſolutio queſtionis
re ſcd̄o mō dicendo ꝙ ꝑticulariter cauſet̃
a voluntate bti ſicut in via.Unde notitia:
obiectū:volūtas:ſunt tres cauſe partiales
fruitiōis beatifice:alioqn nō eſſet actio i-
manēs:immo trāſiēs. qꝫ hec eſt differētia
inter actionē īmanentē ⁊ trāſeuntē:vt ptꝫ
p̄mo Ethi.⁊.ix.meta. ꝙ actio īmanēs ma
net in agente.Ex quo videtur ꝙ aīa ſit ali
quo mō actiua reſpectu cuiuſlibet cogniti
onis ſue:⁊ volūtas ſilr̃:niſi aīa btā eſſet ha
bitura aliā oꝑationē in beatitudine intelli
gendo ⁊ vidēdo illud obiectū qđ eſt deus:
fruſtra crederet ecclia ꝙ aīa indigeret lu-
mine glorie ad fruendū deo.Un̄ ideo poni
tur a doctorib⁹ lumen glīe:vt aīa fortifice
tur ⁊ iuuet̃ ad eliciendū circa illud obiectū
excellēs:circa qđ in lumīe ſue nature oꝑa-
ri nō poſſet.Si dicat̃ qđ illō ē verū:qꝫ aīa
btā vere fruit̃ deo fruitione elicita: tn̄ illa
nō eſt btifica:ſꝫ vna alia. Un̄ hꝫ vnā natu
ralē:⁊ aliā ſuꝑnaturalē q̄ nō eſt in ſua po-
teſtate:ſꝫ tn̄ paſſiue recipit a deo:⁊ iſta eſt
btifica.Illud non appet rōnabile:qꝫ ſi eq̄
intēſe diligeret ꝑ vtraqꝫ: tūc altera ſuꝑflu
eret.Nec ē imaginabile ꝙ hō diligat dua-
bus dilectiōib⁹ eq̄ intēſe idē obiectū ꝑ eā-
dē notitiā:vel remiſſius diligeret ꝑ elicitā
ꝙ̄ ꝑ infuſam:⁊ tūc veriſilē ꝙ illa remiſſio
ſibi diſpliceret:⁊ fruſtra illā eliceret. Ad F
rōnes.ad p̄mū qn̄ dr̄ ⁊c. Dicēdū ē ꝙ inde Ad primum.
dr̄ talis fruitio btifica ſuꝑnaturalis:qꝫ hō Prima opinio.
nō pt̄ ſuis naturalib⁹ ponere ſe ī tali ſtatu
ī quo eliciat illā oꝑationē: tn̄ cū lumīe glo
rie ex collatiōe diuina ⁊ cognitiōe clara de
deo naturalr̃ pōt aīa illō obiectū diligere.
Un̄ fruitio nō ē ita ſuꝑnaturalis ſicut cha
ritas vel grā vel lumē glorie : imo partim
eſt naturalis ⁊ partim ſuꝑnaturalis ; vt ſi.

aliqs cecus eſſet totus: ⁊ de⁹ illi miraculo-
ſe p̄terret potētiā vidēdi: tūc viſio elicita eſ-
ſet naturalis. ſ; potētia viſiua eſſet ſupna-
turalis: vt pouendo q̄ charitas vel grā ſit
cā p̄tialis act⁹ meritorij: adhuc ille act⁹ nō
eēt ſupnaturalis mere. Silr̄ illa p̄na nō va
let: imp̄fecti⁹ creat a deo: igit ⁊ p̄fectius: q:
hō nō ē p̄fectior effect⁹ q̄ aīa ⁊ q̄ grā. Ad
B ſcđm negatur minor: q: volūtas creata re
Ad ſecundū. ſpectu dei clare viſi nō agit libere ⁊ indiffe
rēter: ſed neceſſario diligit deū clare viſum
ſine aliq̄ rōne penitētis vel triſtātis. Alr̄ da
to q̄ volūtas quantū eſt de ſe: poſſet actu
fruēdo libere dimittere. de⁹ aūt ſic ad cōti
nuationē iſti⁹ act⁹ agit: q̄ vult volūtas iſtū
actū p̄tinuare. Vn̄ p̄cedi pōt q̄ volūtas ne
ceſſitat a deo ad illū actū habēdū. nō tn̄ co
git. q: act⁹ iſte ē volūtati ſumme p̄ueniēs.
Ad tertium. Ad tertiū de volūtate dānati: q̄ volūtas
dānati alios act⁹ h̄z neceſſario deo ſic volē
te: nō tn̄ ſunt illi act⁹ a ſolo deo: ſ; a deo et
a dānato. Cōtra. act⁹ tales de⁹ neceſſitat
volūtate creata ſicut ſuo miniſtro: ⁊ iō ſtā-
te cālitate p̄ncipalis agētis nō eſt i p̄tāte
iſtū ceſſare: tn̄ q: nō oīs volitio pōt cāri ſtā
te quacūq̄ notitia in intellectu: al's abſen
te qcūq̄ notitia: indifferēter. Pōt ḡ dici q̄
de⁹ dānato aliā notitiā erroneā vl' naturā
p̄tinuat: tn̄ ſtat electio bn̄ ⁊ ordinate volē-
tis: ⁊ ſic dicūtur obtenebrari in intellectu.
Ad q̄rtum. Sed de h̄ forte ſup ſcđm dicet: qn̄ aget de
obſtinatione āgelo⁊ malo⁊. Ad q̄rtū nō
eſt dubiū qn̄ ſi de⁹ eq̄ coageret oībus btīs
tūc habēs meliora naturalia meliorē frui-
tionē eliceret: ſed q: de⁹ ſic ſtatuit: q̄ reddit
p̄mia ſ̄m bonitatē moralē ⁊ valorē merito
rū: nō aūt ſ̄m bonitatē ⁊ valorē naturalē:
iō q̄buſdā debilioris nature vt forti⁹ agāt
pl⁹ de lumie glīe tribuit: itaq̄ p̄nt excellen
ti⁹ deū diligere. Ad q̄ntū dicēdū q̄ p̄miū
D iuſto⁊ eſt ip̄emet de⁹: ⁊ ſtat iſte i q̄ hō pōt
Ad q̄ntum. frui deo: ⁊ h̄ h̄z hō a ſolo deo: ⁊ nō a ſe: ⁊ iō
nō ſeq̄tur q̄ aliqs pōt ſe btificare. Ad ſex
E tū de auctoritate Aug. dicēdū q̄ nō ſeq̄tur
Ad ſextum. accipit p̄miū ſuū a deo: ḡ non effectiue eli-
cit fruitionē: q: fruitio accipit a deo ſicut a
cā p̄tiali: ⁊ a ſe ſicut a cauſa partiali. Unde
ſtant bene ſimul q̄ accipiūt p̄emiū ſuū a
deo: ⁊ tn̄ q̄ ipſe ſit cauſa partialis iuſtitie
ſue: tn̄ illā habet a deo: ita cāliter erit i bea
titudinē. multa tn̄ ſunt in btitudine: q̄ non
eſſent ab hoie aliquo mō nō effectiue: ſicut
lumen glorie: dotes corporis. ⁊ huiuſmodi

Secundus articulus eſt

K Scđi articuli
dicere ad formā q̄onis: ⁊ ſuppono p̄io hic
Prima propoſitio. q̄tuor p̄pōnes. P̄ia eſt: q̄ fruitio eſt opera
tio metalis ⁊ immanēs in creatura intelle
ctuali. ⁊ h̄ p̄z p mentē Aug. q̄ poſuit frui
tionē eē actū volūtat(. Et ſ̄m p̄hm. x. Ethi.
Felicitas p̄ſiſtit in operatione itellectuali.
L Scđa Scđa p̄pō eſt: q̄ opatio intellectualis eſt
vna q̄litas diſtincta a natura operante: vt
oūdet infra: qn̄ aget de opatiōe intellect⁹.
Ex hoc ad p̄ns p̄z q̄ aīa oēs ſuas recipit
opationes: q: ſunt immanētes: ſicut p̄z. ſ.
Ethico. ⁊ ix. meta. Nihil aūt recipit ſe: ergo
opatio nature intellectualis differt a natu
ra opante: ſ; nō ſicut ſuba a ſuba: ſed ſicut
qualitas a ſubſtātia. Itē ſ̄m cōiter loquen
tes natura intellectualis eſt cauſa ſue dile-
M Tertia ctionis: vel eſt cā ſupp̄flua. Tertia p̄pō ē:
q̄ nulla q̄litas eſt cā alicuius operatis: ni
ſi cauſet ab ipſo operāte. Hec vr̄ rōnabilis
q: illud eſt actu aīam operari ⁊ h̄re opera
tiōes: q̄ nō opat niſi cauſando talē q̄litatē
q̄ nō h̄z opationē. Vn̄ ſi volitio fieret tota
liter ab extrinſeco: nō plus video q̄ poſſet
dici illius operatio mētis in qua eēt: q̄ lux
poſſet dici opatio aeris: vel calor i aq̄ opa
tio aq̄. Itē inter opationē īmanētē ⁊ trāſ-
eūtē nulla eſt differētia: niſi q̄ vna maneat
in ſuo efficiēte: alia trāſt in paſſum diſtin
ctū ab efficiente: ſed impoſſibile eſt q̄ calor
aq̄ dicat calefactio ignis vel opatio ignis:
niſi cauſet ab igne. ḡ nec eadē rōne d; voli
tio īmanēs in agēte: niſi agat ab eo cui d;
īmanere: nec aliter eius operatio nūcupat N
Quarta eſt: oēm rē cauſabilē deus poteſt Quarta.
cāre nulla creatura p̄cauſante: ⁊ oēm effe-
ctū iā p̄ductū ſol⁹ p̄ſeruare: nulla creatu-
ra ad illā p̄ſ̄uationē coagēte. Hec p̄pō apd
theologos ē ſat(nota: q: aliogn̄ nō eēt ibi
oīs ſufficiētia p̄tātis ⁊ potētie ad faciēdū
miracula multa q̄ viſa ſunt ſupra ⁊ q̄ poſſi
bilia ſūt. Silr̄ ſuppono q̄ ſuba habeat ali
quā cālitatē effectiuā ſup ſuū accidēs: ⁊ nō
ſit mere in potētia p̄dictiōis ad ſuā p̄priā
paſſionē: q: tūc poſſet ignis carere ſuo p̄o
p̄io calore: ⁊ coru⁹ nigredine: ⁊ cygn⁹ albe
dine: ⁊ ſic de alijs. ḡ pari rōne vino ē dare
aliquē ſaporē p̄p̄iu cātū a ſuba vini: ḡ ca
rere nō pōt ⁊ eē vinū. Quo poſito: māifeſtū
eſt q̄ de⁹ in ſacramēto altaris p̄ſeruat effe
ctū cāe: q: ſubam vini: ipa ſuba deſtructa.
Silr̄ deus pōt ſuſpendere actionem poten

tie actiue create ne agat in paſſum approxi
matū: ſicut credit̃ feciſſe de trib⁹ pueris in
camino ignis. Daniel. iij. ꝑ cū pōt ꝓducere
effectū ignis igne non coagente: pōt igne
approximato cāre calorē ſine igne ↄcauſā
te. ⁊ eadē rōne cōſeruare effectū ab igne ꝓ
O Correlarium ductū igne nec ↄcauſante. Ex iſto ſequit̃
ꝙ eadē res pōt eſſe opatio ignis: ⁊ poſtea
manere ſine hoc ꝙ ſit opatio ignis. Patet
ↄña: q2 ſi ignis ꝓducat calorē in ligno per
horā: verū eſt ꝙ opat̃ ⁊ calefacit lignū. ſup-
pleat igit̃ de⁹ vicē ignis ↄſeruādo iſtū ca-
lorē: tūc iſte calor q̄ prius fuit opatio ma-
net; ⁊ iā nō eſt opatio ignis: ⁊ prius patie-
bat̃ ab igne: ⁊ mō nihil patitur ab igne. Et
pari rōne pōt de⁹ facere ꝙ ignis iterū pari
rōne ſicut cā ptialis ↄſeruet calorē quē ꝓ-
duxit: ⁊ tūc erit calor iſte iterū opatio ignis
⁊ ſic pōt vna qualitas infinities ſi de⁹ vo-
luerit / eſſe nūc opatio ignis: nūc nō eē opa
tio ei⁹ manēs tñ eadē qualitas oino. Re-
linquitur igit̃ ꝙ de⁹ pōt ſupplere vicem in
agēdo: ⁊ ſuſpendere ꝓ libito ſuo actionē ⁊
cāalitatē cuiuſlibet cāe reſpectu ſui effect⁹ ⁊
P Rñſio ad qōnem. manutenere effectū. Iſtis q̄tuor ſuppoſitis
ꝓpōnib⁹: ptz quid eſt dicēdū ad articulum
queſtionis. Nā ex prima ꝓpōne hr̃ ꝙ frui
tio ē operatio fruētis. Et ex ſcḋa ꝙ fruitio
eſt vna qualitas diſtincta abſolute ab illa
fruitiōe. Et ex tertia ꝙ q̄litas nō eſt opera
tio: niſi teneat̃ effectiue ab operante. Et ex
quarta ꝙ eadē q̄litas vna vice pōt habere
creaturā operātē ꝓ cā partiali: ⁊ alia vice
deū ꝓ cā totali. ⁊ ſic nō eſt opatio creature
poſtꝙ fuit opatio creature. Jō regula iſta
ↄcedit̃ ad pñs: ꝙ fruitio pōt manere ī mē
te creata: ſine h̃ ꝙ ſic res q̄ eſt fruitio mane
bit in volūtate: ⁊ nulla volūtas per iſtā rē
fruet̃. ⁊ eodē mō res q̄ ē viſio dei manife-
ſta: pōt eſſe in aīa chriſti vl̃ Petri: aīa non
vidēte deū ꝑ iſtā rē q̄ nūc eſt viſio. Cui⁹ cā
Arguitur primo. ē: q2 illa nō ḋr viſio niſi qñ ē opatio: nec eſt
opatio qñ ē totalr̃ a deo. Sꝫ ↄ illō argui
tur primo ſic. impoſſibile eſt eſſe trāſitū de
ↄdictorio in ↄdictoriū ſine ꝓductiōe vl̃ cor
ruptiōe alicui⁹ rei: vel motu locali vl̃ lapſu
tpis: ſic ꝙ iſte lapſus ſit cā inferēs ꝓpōnis
de nouo: ſꝫ data ſcḋa ꝓpōne hec ꝓpō ē fal
ſa: igit̃ illa poſitio nō eſt bona. Cū aūt data
hac poſitiōe poſita ſupius: falſificet̃ iſta re
gula: ptz manifeſte: q2 poſſibile eſt ꝙ idem
ignis nō calefacit hoc lignū: ⁊ nūc nō cale
facit hoc lignū ſine corruptiōe vel ꝓductio

ne noue rei: q2 nihil corrūpit̃ ī ligno: q2 idē
calor manet q̄ pri⁹ fuit: ⁊ oīa alia nec ignis
eſt mot⁹ localiter nec lignū: ſed ſunt peni-
tus vt prius. Nec lapſus tpis ſufficit ad ve
rificādū iſta ↄdictoria ſucceſſiue. Manife-
ſtū eſt: q2 nō eſt maior rō quare lapſus tem
poris ſufficeret ꝙ ignis calefacit h̃ lignū
ꝙ quācūqꝫ aliā ꝓpōnē de toto mūdo: ꝑ re
linquit̃ ꝙ ſi dicta poſitio ſit vā: iſta famoſa
ꝓpō eſt falſa: vel opꝫ redire ad antiquos
reales: ⁊ dicere ꝙ actio ignis corrūpit̃ ī ca
ſu tali: ⁊ ꝙ eſt res alia a calore in igne: ⁊ a
calore in ligno: qḋ eſt veriſimile. Ptꝫ illud
de iſtis ↄdictorijs: iſte calor eſt calefactio:
iſte calor nō eſt calefactio: illud lignū pati
tur: illud lignū non patit̃: ⁊ ſic de infinitis
ↄdictorijs ſeqtur idē. Scḋo ſeqtur ꝙ de *Scḋa.*
us pōt facere de nō btō btm̄: ⁊ de btō non
btm̄: nullā rem adnihilādo: vel nullā rē ꝓ-
ducēdo: qḋ videt̃ magnū inconueniēs. ↄña
ptꝫ: q2 pōt facere de nō vidēte vidētē: ⁊ de
nō fruēte fruētē: ⁊ ↄ̄trio nullā rē adnihilā
do corrūpēdo vl̃ ꝓducēdo: ſed ſolū h̃ ꝙ de
us ſe facit de cā totali ptialē: ⁊ ↄ̄trio ⁊ ſuſ-
pēdat actionē creature: ⁊ reddat ei actionē
ſuā: ↄña ptꝫ. Ad primū iſtoꝝ dicēdū ſine *Q Rñſio ad primum.*
aſſertione: cōcedēdo tñ ꝙ illa regula ē fal-
ſa quā dicit: etiā ſi intelligat̃ de quocūqꝫ
trāſitu a ↄdictorio in ↄdictoriū: a quacūqꝫ
cā fiat. Si ꝟo intelligatur ſtricte de trāſitu
naturali ⁊ ꝑ cauſas creatas agētes ſine mi
raculo: ꝓpoſitio eſt vera. Vñ dico ꝙ virtu
te diuina pōt fieri trāſitus de verificatiōe
vnius cōtradictorij ad veritatē alteri⁹ ſine
aliquo iſtoꝝ ſupius poſitoꝝ: videlicet cor
ruptiōe ⁊ ꝓductiōe ⁊c. ſaltē in duob⁹ caſi-
bus vt videt̃. Vnus eſt de vnione cōpoſita
ad quācūqꝫ naturā totā. Vnde de⁹ poſſet
facere trāſitū. ſ. a cōtradictorio iſto: de⁹ nō
eſt lignū: ad cōtradictoriū: deus eſt lignū.
⁊ ſic de quacumqꝫ alia cauſa: nullā rē cor-
rūpendo vel ꝓducendo vel tranſmutando
localiter: nec lapſ⁹ tpis facit h̃: manifeſtū
eſt. Aſſumptū probat̃ ꝑ ſcholā cōem negā
tē reſpectus: ꝙ verbū pōt dimittere huma
nitatē: ⁊ nulla re deperdita vel de nouo ad
ueniēte fieret hō: ⁊ denuo remutari ⁊ fieri
nō hō: ⁊ ſic verificantur multa ↄdictoria: ſi
ne hoc ꝙ aliqḋ illoꝝ quatuor eſſet in cauſa
Alius caſus eſt qñ deus de agēte totali fit
partiale: vl̃ de partiali agens totale: ſicut *R*
exēplificatum eſt. Ad ſecundā dicēdum *Ad ſecundū.*
cōſimiliter cōcedendo cōcluſiones: q2 argu

mēta cōcludūt verū. Sed ꝯ illud eſt argu-
mētū qd Achilles credit: actionē ⁊ paſſio-
nē eē res diſtinctas ab agēte ⁊ patiente: et
oib⁹ reb⁹ abſolutis arguit ſic. Qncūq̄ ꝓ-
poſitio verificat ꝓ reb⁹: ⁊ duab⁹ reb⁹ exi-
ſtētib⁹ manet ꝓpō falſa: opꝫ ponere aliam
rē ad h̄ ꝙ ꝓpō ſit vera: ſed iſta ꝓpō ignis
calefacit lignū: īfert ꝓ reb⁹: poſito ꝙ ignis
ſit debite approximat⁹ ad lignū: ⁊ ipm be-
ne poſitū ad patiendū: verificat iſta / ignis
calefacit. g̃ opꝫ ponere actionē reſeruatam
qua poſita hec deuenit vera / ignis calefa-
cit. Ad illud argumentū qd multū mouet
pōt dici negando aſſumptū: qd eſt funda-
mentū toti⁹ poſitiōis: ⁊ ꝓbo ꝙ eſt falſum.
Ubicūq̄ ꝓpoſitio infert de nouo per ſolū
motū localem: ſicut hic ſortes q̄ſcit: ſortes
nō q̄ſcit: ſortes eſt in domo: ſortes nō ē in
domo: ⁊ ſiles. Silr vbicūq̄ alia ꝓpō infer-
tur ꝑ lapſum tpis ſicut hic: ille lapis iacuit
hic ꝑ trienniū: ille lapis nō iacuit ꝑ triēniū
iſti debet vnus denarius: iſti nō debet vn⁹
denarius. ꝓmittat ſortes platoni ſi vixerit
cras hora prima: ꝙ dabit ſibi vnū denariū
⁊ in talibus caſibus infinitis. Sic in iſtis:
hec natura eſt vnita verbo: hec natura nō
eſt vnita verbo. vñ ꝓpōnes multe nō veri-
ficantur ſolum ꝓ rebus pro quib⁹ termini
ſyncategorematici ſupponūt q̄ ponuntur
in ꝓpōnib⁹: ſed q2 hec eſt de illis rebus ſic
ut ꝑ terminos ſeu concept⁹ ſyncategorema
ticos poſitos in ꝓpōnib⁹ denotat: ⁊ econ-
uerſo. vñ ſi oēs res ſint pro quibus ꝓpō d2
verificari: ſi non ſit ita: tunc res illa ꝑ ſyn-
categoremata poſita vel incluſa in ꝓpō-
ne denotat ꝙ illa ꝓpō deuenit falſa q̄ prius
fuit vera. ⁊ ideo in iſta ꝓpoſitiōe: ignis ca
lefacit lignū: nō ſolum ponuntur termini
categorematici ſicut ignis ⁊ lignū. ſed po-
nitur vnū verbū cui⁹ diffinitio exprimens
q̄d importatur per nomen qd cōtinet ter-
minos ſyncategorematicos: q2 illud verbū
calefacit importat calorē eſſe ab aliq̄ qd d2
calefacere. ⁊ ideo dico ꝙ licet ignis ſit: ⁊ li-
gnū ſit ⁊ calor: dūmodo tamen nō ſit ita ꝙ
calor ſit ab igne: nō eſt hec vera / ignis cale
facit. ſed pōt fieri vera: a deo tñ ſolo ſine cu
iuſcūq̄ rei nō ꝓductione. ſi ignis aūt fue-
rit impeditus ab agente ab ipſo deo ꝑ hoc
ſolū ꝙ deus ignē motū ſuū naturalē ꝑmit
S tat exercere: ſed de his nō plus ad preſens.
Ad pri- Ad rōnes: ad primū qn̄ dicitur ꝙ hec eſt
mā pn. ꝑdicatio eſſentialis: fruitio eſt fruitio. Di-
cendū ꝙ hec eſt cōtingēs: ⁊ per ꝯñs non ꝑ
ſe ſtricte loquendo de propoſitione per ſe.
Nā per Ariſto. que per ſe inſunt: neceſſario
inſunt: ſicut hec eſt contingens: creatio eſt
creatio. non ergo valet. Unde illa propoſi-
tio: fruitio pōt eſſe qn̄ nō erit fruitio: non
debet ſic poni in eſſe: fruitio eſt ⁊ fruitio nō
eſt: ſed ſic. hec res demonſtrata re que fuit
fruitio: eſt: ⁊ hec res non eſt fruitio. vnde il
la conſequentia non valet.

A
Cō. ix.
Primū
princi.

Utrum āgelus nō
cōfirmatus vidēs deū poſſet
deū nō diligere ſtāte illa viſio
ne: Et arguitur ꝙ nō: q2 q̄libet videns cla
re deum neceſſario gaudet: ergo neceſſario
diligit. ꝯña tenet: q2 ſi nō diligeret viſum:
nō gauderet de viſo. Antecedēs ꝯcedit a
mgro. iiij. ſen. diſt. xlviij. vbi dicit ꝙ impij
in iudicio nō videbunt deitatē chriſti: ſed
humanitatē tātū. vñ dicit. Humanitatē vi
debūt vt timeant: diuinitatē vero non ne
gaudeāt. Diuinitas vero ſine gaudio vide
ri nō pōt. Scdo ſic. ſi aliq̄s poſſet vide Scdm
re ſummū bonū: ⁊ illud nō amare: eadē rō
ne aliquis poſſet videre ſummū malū: ⁊ il-
lud nō odire. ꝯñs eſt falſum: q2 tūc diabo-
lus poſſet libere odire ſuā penā: ⁊ nō odi-
re: ⁊ ſic per ꝯñs facere ꝙ aliquando eēt pe
na ⁊ aliquando non: q2 nihil eſt penale vo
luntati niſi cōtrariū voluntati ſm Anſel.
de cōcep. virgi. c. iij. ꝯña ptꝫ: q2 tantū alli
cit ſummū bonū videntē illud clare ad fru
endū vel diligendū: quātum ſummū malū
ad deteſtādū. ergo ſi voluntas poſſit actū
ſuū ſuſpendere ne diligat ſummū bonum
clare viſum: pō: etiam non odire ſummum In op-
malū. Ad oppoſitū. ſi videns deū vtriq̄ poſitū.
frueretur deo: ſeq̄tur ꝙ angeli nō meruiſ-
ſent diligēdo deū ſuꝑ oīa. ꝯña ptꝫ ꝑ Anſ.
de caſu diaboli: q2 ſi nō potuerunt nō dili-
gere deū: ergo neceſſario dilexerunt deum
ergo neceſſario ſeruauerunt iuſticiā. ⁊ ſi ne
ceſſario ſeruauerunt iuſticiam: nō plus me
ruerunt ꝙ̄ ſeruando rationabilitatē. ergo
⁊c. Prima conſequentia patet: quia angeli
in illo ſtatu innocentie clare viderunt deū
vt innuit Aug. ſuper Gen. Secundo ſic: Scdo.
ſi volūtas clare frueretur deo viſo: ſeq̄tur
ꝙ voluntas non eſſet volūtas. ꝯñs falſum
ꝯña eſt beati Aug. iij. de libe. arb. vbi di-
cit ſic. Si neceſſe eſt vt volūtas velit: vnde
volet voluntas erit, tamen non erit, et in-

fra. Uoluñtas nec voluñtas eẽt niſi libera eẽt
ḡ ꝓm eũ ſi voluñtas neceſſario velit: voluñtas
B nõ erit voluñtas: vt erit in ptãte nr̃a. In
Deciſio iſta qõne erũt duo articuli. Primus: an ali
qõnis. quo mõ poſſunt ſtare ſimul ꝙ creatura rõ
nalis clare videat deũ: ⁊ tñ nõ fruatur eo.
Scðs: an ſit abſolute in ptãte voluntatis
create ſuſpẽdere actũ ſuũ ne fruat deo ſtã-
Prim⁹ te eadẽ viſione clara. Quantũ ad primũ
articl's dico duas cõcluſiões. Prima eſt: ꝙ poſſibi
Prima le eſt ꝙ creatura rõnalis videat clare deũ:
ↄcluſio ⁊ nõ fruatur deo. Scða: ꝙ poſſibile ẽ crea
Scða turã rõnalẽ habere claritatẽ ⁊ lumẽ glie ⁊
ↄcluſio clarã viſionẽ dei: ⁊ tñ nõ fruat deo. Pri-
C ma ꝓbat multiplr: primo ſic. viſio dei non
Proba eſt eſſentialiter fruitio: ſʒ viſio prior ſaltem
tio pri cauſaliter ⁊ fruitio poſterior ſunt res diſti
me cõ- cte: ḡ poſſibile eſt de natura tenere viſionẽ
cluſio- ſine fruitione. ↄña pʒ: qꝛ ſunt due res diſti
nis. cte totaliter: ḡ deus põt ſeparare vnam ab
alia. Scðo ſic: qñcũqʒ vna res hʒ duas opa
tiones diſtinctas realiter: poſſibile eſt deo
cõcurrere ad vnã nõ cauſando aliã: ⁊ maxi
me cauſando priorẽ ſine poſteriore: ſʒ crea-
tura rõnalis exiſtẽs in ſtatu in quo põt vi-
dere: nata eſt elicere duas opationes: ſcʒ co
gnitionẽ ⁊ dilectionẽ mediate cognitione.
ḡ poſſibile ẽ deo cõcurrere ad eãdẽ opatio
nẽ primã: ⁊ ſuſpendere ſcðam: ḡ ⁊c. Tertio
ſic. deus põt facere qcqd fieri nõ includit
ↄdictionẽ: ſʒ ꝙ aliqs deũ clare videat: ⁊ nõ
diligat: nullã ↄdictionẽ includit: ḡ hoc eſt
poſſibile deo. Sed videt ꝙ iſta argumẽta
equaliter ꝓbãt fruitionẽ poſſe eſſe ſine vi-
ſione: ſimiliter ꝙ viſio põt eſſe ſine fruitiõe
ꝑ eaſdẽ formas. Sed dicẽdũ ꝙ nõ: ſʒ equa
liter ꝓbãt ꝙ res q̃ eſt fruitio: poſſit eſſe ſi-
ne alia priori que ſit viſio. Silr ecõtrario
ꝙ viſio põt eſſe ſine fruitiõe. Ulteriusḡ cõ
cludũt ꝙ viſio põt eſſe viſio qua aliqs vi-
det deũ: licet nõ in eadẽ natura ſit fruitio
reſpectu dei: ſed ĩpoſſibile eſt ꝙ fruitio ſit
fruitio dei in creatura rõnabili: niſi ĩ eadẽ
ſit viſio dei vel aſpect⁹ dei: ſiue illa viſio ſit
alia res a fruitione ſiue non. vnde iſta con-
cluſio eſt bene poſſibilis: creatura rõnalis
videt deũ: ⁊ tñ nõ fruit deo. ſed hec ẽ ipoſ
ſibilis: fruitur deo: ⁊ nõ videt deũ: ⁊ hoc ꝑ
D ſuadent rõnes infinite. Scða cõcluſio .i.
Proba ꝙ poſſibile eſt creaturã rationalẽ hr̃e cha
tio ſcðe ritatẽ informantẽ: ⁊ eleuari per lumẽ glie
conclu ad clarã viſionẽ dei: ⁊ tamẽ ꝙ nõ fruit deo
ſionis. probat ſic: qꝛ fruitio talis eſt res poſterior
⁊ operatio diſtincta ab alijs: ⁊ ideo ſine cõ
tradictiõe quacũqʒ põt deus manutenere
oẽs res illas ſimul in mẽte bti: ⁊ tñ ſuſpẽ-
dere actũ fruendi. Unde de iſtis cõcluſioni
bus nõ apparet magna difficultas. Ta- Obijci
mẽ ↄ iſtã cõcluſionẽ arguit ſic. ſi de⁹ cõicat tur pri
ſor. aliquã charitatẽ: lumẽ glorie ⁊ claram mo.
viſionẽ eſſentie diuine: ḡ deus diligit ſor. ⁊
ſi diligit ſor. ſortes diligit eũ: qꝛ aliter ſor-
tes ꝑderet charitatẽ ↄ caſum: qꝛ de⁹ aliter
irrationabiliter diligeret eũ q̃ nõ diligeret
ſe. ⁊ q̃ nõ diligit: cadit a charitate: ergo nõ
ſtant ſimul ꝙ ſit in charitate: ⁊ vidẽs deũ
nõ diligit eũ: ḡ ⁊c. Aſſumptũ per Aug. prʒ
ſ. de trini. c. xiij. Ipſa viſio eſt facie ad faci
em: qua ſummũ premiũ ꝓmittitur iuſtis.
Scðo meditationũ. c. xxxix. Que ẽ vita eter Scðo.
na: niſi illa viſio que cõceditur iuſtis: ⁊ nõ
cõceditur impijs: In multis etiã alijs lo-
cis idẽ dicit ꝙ tota cõtẽplatio eſt tota mer
ces: ḡ ⁊c. Tertio q̃ clare videt deum: videt Tertio
ipſum eſſe ſumme diligendũ. ḡ ſi nõ diligit
eũ: omittit ↄ iudiciũ rationis. ergo peccat:
⁊ cadit a charitate: ḡ ⁊c. Quarto ſic. xij. Quar-
meta. cõmẽto. xxxix. Uoluntas eñ facit cõ to.
prehenſionẽ ſicut mẽbra corpus: ſed poſito
lumine et corpore opaco neceſſario ſequit
vmbra: ergo poſita apprehẽſione volupta
tis ac delectabilis: neceſſario ſequitur dele
ctatio: ergo et fruitio. Quinto. ſi non: ſe- Quito
quitur ꝙ voluntas talis põt odire deũ ſi-
mul cũ illis habitibus exiſtẽtib⁹ in ſe: ↄñs
falſum: qꝛ odiũ dei ⁊ charitas dei nõ ſtant
ſimul. Ad iſta. ad primũ põt dici accipiẽdo E
dilectionẽ dei ꝓ acceptione ad beatitudi- Ad pri
nẽ: vel ad fruitionẽ ſui: pma ↄña nõ valet: mum.
nec ſcða: iſta videlʒ: deus diligit ſor. ḡ ſor.
diligit deũ: qꝛ põt eſſe ſicut denotat ꝑ añs
ꝙ tñ nõ ſit ſicut denotatur ꝑ ↄñs: quatum
ad virtutẽ ſermonis loquendo de dilectio
ne actuali: qꝛ ſor. dormiens diligitur a deo
⁊ tñ ipſe dormiẽs nõ diligit deũ. Ad ꝓba-
tionẽ qñ ſic dr̃. Si ſor. nõ diligit deũ: ergo
ꝑdit charitatẽ: nõ ſequitur: ſicut prʒ: niſi in
telligatur de dilectiõe habituali. Et ſilr lo
quendo de potentia dei abſoluta: deus po
teſt ponere charitatẽ in odiente ſe ſi vellet
qꝛ hoc fieri nullã cõtradictionem includit.
Ad ſcðm dico ꝙ illud aſſumptũ eſt falſũ
de virtute ſermonis: qꝛ nec viſio eſt beati-
tudo nec fruitio nec dilectio: ſed beatitudo F
eſt vnũ aggregatũ ꝓm imaginationẽ ex oi Ad ſe-
bus iſtis. Un̄ Boeti⁹. iij. de ↄſola. Beatitu- cundũ

do eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑfe-
ctus. Et anſ. de ꝯcoꝛ. Btitudo ē ſufficiētia
cōpetētiū cōmodoꝝ. tñ dictū Aug. in ꝓpo
ſito v̄ificat̃ ꝑ ſynecdochē: q2 accipit ꝑtē ꝓ
toto: q2 de facto nō ſeparant̃ in btīs: ſ3 qcū
ꝙ videt clare: eſt btūs. ⁊ ſilr ꝙ fruit̃: ē btūs
G
Ad tertium.
⁊ ſic de alijs. Ad tertiū qñ d2 ꝙ oīs ꝙ vi-
det deū ⁊c. Dicēdū ꝙ nō eſt ita: cū viſio in-
tuitiua dei ſit notitia īcōplexa: ⁊ oē iudiciū
ſit notitia ꝯplexa: pōt de⁹ cōſuare clare vi-
ſionē dei in mēte alicuius ſine tali iudicio.
Quātū ad ꝑmā rōnē argumēti qñ arguit
vlteri⁹ ꝙ ſi nō diligit ⁊c. Dicēdū ꝙ etiā po
ſito ꝙ videret deū eē diligēdū ſuꝑ oīa: ad-
huc eēt poſſibile ꝙ de⁹ ſuſpēderet actū di-
ligēdi qđ ſeq̄ d3: ⁊ tūc talis nō faciens ſm
iudiciū in nullo peccaret: q2 eēt ꝓpedit⁹ a
deo ne talē actū eliceret. Scđo pōt dici ꝙ
iſta ꝯña nō valet. nūc peccat: ꝗ cadit a cha
ritate: q2 deus poſſet ponere charitatē in
H
Ad quartum.
damnatis ſi vellet. Ad quartū de aucto
ritate ꝯmē. dicēdū ꝙ locus a ſimili frequē
ter facit fallaciā ꝯñtis. tñ ipſe ibi loq̄t̃ de
volūtate ſiue dilectiōe ꝑmi ꝑncipij qđ eſt
deus: ſicut poſito coꝛpoꝛe opaco in lumine
⁊c. dicēdū ꝙ nō ē neceſſariū ꝙ fiat ibi vm
bꝛa ſi de⁹ velit. pōt em̄ de⁹ cāre lumē ad lu
mē: vel facere ꝙ lumē penetret coꝛp⁹ quā-
tūcūꝗ opacū: ⁊ cauſet tūc lumē vltra illđ
I
Ad quintum.
coꝛp⁹: ⁊ nō erit aliq̄ vmbꝛa. Ad q̄ntū pōt
dici: nō video ꝯdictionē qn illa quatuoꝛ cō
patiant̃ ſe v̄tute diuina: habit⁹ charitatis:
lumē gloꝛie: clara viſio dei: ⁊ odiū dei: etiā
in eadē volūtate creata. vñ ſimul poſſunt
poni in eadē mēte v̄tute diuīa: nec eſt foꝛ-
malis repugnantia inter charitatē ⁊ pctm̄
moꝛtale: nec īter habitū charitatis ⁊ odiū
dei. Silr nō eſt ſemꝑ neceſſariū ꝙ odiū dei
ſemꝑ ſit pctm̄. poſſet em̄ deus odiū ſuū ac
ceptare ad bonū ſi vellet: ⁊ haberet ꝓ in-
differēti: ſicut mō habet pꝛo indifferēti ꝙ
leuet feſtucā: ⁊ moueat digitum vel aliud.
Tertiū nō apparet mihi euidēter īpoſſibi-
le: qn deus poſſet quecūꝗ cōſeruare ꝯtra-
ria re abſoluta diſtincta ab inuicē: ⁊ hoc ꝓ
tāto q2 iſta nō ſunt nata ſeinuicē coꝛrūpe-
re niſi per mutuā actionē. modo poſſibile ē
manutenere duo cōtraria appꝛoximata ad
inuicē: ⁊ ſuſpendere eoꝝ actionē: nō volen
do eis coagere. ⁊ ſic pʒ ꝙ de⁹ poſſet in ea-
dē aīa conſeruare odiū ⁊ amoꝛem reſpectu
eiuſdē foꝛme: ſicut fuerūt ſimul in aīa chꝛi
ſti ſummum gaudium cum intenſo doloꝛe

Secundus articulus eſt

K
Scđs articl's
ꝙ volūtas creata habeat ſ' ex ſua ꝓꝑa li-
bertate: ꝙ pōt ſuſpendere actū diligēdi: ⁊
ponere eū in effectu vt ſibi placuerit reſpe
ctu dei clare viſi. Ad iſtū intellectū tractat̃
iſta q̄ſtio frequēter in ſcholis: vt nō ſit du-
bitatio qn pōt fieri circa hoc v̄tute diuina
impediēte cauſare actionē volūtatis: ſ3 in
hoc ponit̃ dubitatio ꝗđ poſſit volūtas crea
ta ſtāte influētia de ſua ꝓꝑa libertate cir-
ca deū viſum: an poſſit eū diligere an non:
vel odire. Et iſte articulus pōt dupl'r ꝑtra
ctari. Uno mō de volūtate creata nuda ſi-
ne habitu gloꝛie ⁊ charitatis: q2 licet deus
nō cōicet de facto viſionē ſui nō habenti lu
mē gloꝛie ⁊ habitū charitatis: nō tñ inclu-
dit ꝯdictionē eū hoc facere. Alio modo po
teſt ꝑtractari iſte articulus de volūtate in-
L
Deciſio articuli.
foꝛmata iſtis habitibus. In iſto articulo
ꝑmo dicam qđ mihi nūc apparet melius.
Scđo obijciā ⁊ ſoluā dubiū. Ad pꝛimum
Prima ꝯcluſio
pono tres ꝯcluſiōes. Pꝛima eſt: ꝙ talis po
teſt eſſe viſio dei clara cōicata creature rō-
nali: ꝙ creatura talis pōt libere nō dilige-
Scđa ꝯcluſio
re deū ſtante illa viſione. Scđa eſt: ꝙ ta
lis pōt eſſe viſio vel cognitio clara dei cōi-
cata volūtati create: ꝙ volūtas nō pōt li-
bere odire deū: ſed cōicabit dilectionē na-
Tertia ꝯcluſio
turaliter: ſicut ignis cōicat caloꝛē in cōbu-
ſtibili nō libere: ſ3 natural'r. Tertia ꝯcl'o:
ꝙ talis pōt eſſe viſio dei clara cōicata vo-
lūtati: ꝙ volūtas pōt etiā libere odire deū
clare viſum. Suppono etiā in oībus iſtis
cōcluſionib⁹ ꝙ nō ſit in volūtatis poteſta
te dimittere intel'lm̄ a cognitiōe vel viſione
dei: q2 ſic eſſet facile voluntati non diligere
deū: ſed ꝙ manuteneat cognitionē vel vi-
M
Probatio prime concluſionis.
ſionē ſui deus ſm intentū. Pꝛimā cōclu
ſionē ꝑſuadeo ſic. cū clara viſiōe dei ſtat er
roꝛ circa aliquā veritatē. Nec ꝓpoſitio pʒ:
q2 ſi eſſet falſa: opʒ clare videntē deū ſcire
oēm veritatē. ꝯñs falſum: q2 tunc nō ſciret
vnus beat⁹ aliquā veritatē quā ali⁹ igno-
raret: ⁊ ſic aīa chꝛiſti nullā veritatem ſciret
quā pōt āgelo vel alteri reuelare: ⁊ ſic peri
ret illuminatio in beatis. ꝯñs falſum. ⁊ ſic
oīs beat⁹ tot veritates ſciret quot ipſe de⁹
qđ eſt incōueniens: ergo opoꝛtet dicere ꝙ
cū clara viſiōe dei ſtat ignoꝛātia circa mul
tas veritates: ⁊ pari ratione erroꝛes. Poſi
to ergo ꝙ cū clara viſiōe dei ſtat iſte erroꝛ
in mēte videntis deū clare: niſi ſuſpēderet

actū diligendi ad tempus:erit miſer in per
petuum:cū ſtāte iſto errore:aut pōt hec vo
lūtas ſuſpendere actū ſuū vel nō.ſi non:ḡ
pōt ſcienter velle vnde miſer eſſet:⁊ ſic poſ
ſet velle miſeriā ꝫ Aug.⁊ Anſ.ſi ſic:habet
ꝓpoſitū:ꝙ pōt ſuſpendere actū ſuū. Si
dicat ꝙ non eſt poſſibile ꝙ talis error ſtet
cū viſione dei. Cōtra:poſſibile eſſet ꝙ deꝰ
vellet aliquā volūtatē clare videntē deum
nolle ſe diligere deū ſtante illa viſiōe:⁊ tūc
poſſet hoc reuelare ⁊ ꝑcipere illi voluntati
ergo volūtas poſſet ſe conformare illi pre
cepto:⁊ nollet ſe nō diligere deū:ergo ma
le vult diligere deū ſtante nihilominus vi
ſione illa.⁊ tūc ſimul ſtarent ꝙ aliq̄s clare
videret deū:⁊ vellet ſe nō diligere deū:igit
male vult diligere deum:ergo non diligit
deū:⁊ vult male diligere deū:ergo vult di
ligere deū:q̄ oīs volens vult ſuū velle. Si
militer ſi vellet nō diligere deū:tñ dilige
ret deum:vellet aliq̄d inuite:⁊ diligeret de
eodē qḋ vellet:⁊ vellet qḋ nō vellet:q̄ ſunt
impoſſibilia. Scđo arguo ſic. ſupponitur
opinio mgr̄i ſentē.⁊ Hug.q̄ ponit.ij.ſentē
tiaꝝ diſt.iij.ꝙ nō oēs angeli ſunt equales
in libertate:ſed ꝙ vnꝰ ſit liberior alio. Ca
pio ergo tres:quoꝝ vnus habet minimā li
bertatē:ſcđs maiorē:tertiꝰ maximā:q̄ ſint
ſm ordinē:a:b:c.tūc ſic:capio remiſſiſſimā
dei viſionē clarā quā a pōt habere ſi eſt da
re talē:q̄ro tūc vtrū illa neceſſitat ad dili
gendū deū:an nō.ſi nō:habetur ꝓpoſitū.
ſi ſic:pono ꝙ illa viſio equalis ſit c.⁊ arguo
ſic.c eſt liberior a:igitur nō oīs viſio q̄ ne
ceſſitat a ad diligendū:neceſſitabit c.ḡ c po
teſt nō diligere:vel viſione aliqua remiſſio
re ipſiꝰ b. Si dicatur ꝙ viſio nō neceſſitat
ad diligendū:ſed obiectū viſum. Cōtra.ob
iectū viſum nō neceſſitat niſi per viſionem
ſed viſio cauſatur libere remiſſior:vel cau
ſat maiorem remiſſionē in vno vidente q̄
in alio:ergo poſſibile eſt ſic ex vna parte re
mittere viſionē in c:⁊ ex alia parte ſic intē
dere libertatē ipſius c:ergo c relinquit ſue
libertati ad diligendū vel nō diligendum:
qḋ eſt propoſitū. Licet iſte ratiões poſſunt
faciliter impediri:tñ ſufficiunt ad preſens:
n q̄ cōcluſio apparet mihi vera etiā ſine eis.
Proba Secundā ꝯcluſionē videlicet ꝙ talis cō
tio ſcđe gnitio vel viſio dei pōt creature cōmunica
conclu ri naturaliter ꝙ diligit deū ⁊ non libere:ħ
ſionis. eſt indifferenter:perſuadeo ſic.volūtas po
teſt difficultari in reſpuendo bonū cognitū

ergo poſſibile eſt ꝙ aliquod obiectū ſub tā
ta intenſione boni repreſentetur volūtati:
ꝙ voluntas nō poterit illud reſpuere. Et
voco illud reſpuere nō ſolū odire:immo ne
gligere vel nō diligere. Iſta ꝯñā pꝫ:q̄ alio
quin voluntas eſſet infinite virtutis in re
ſpuendo qḋcūq̄ bonū:q̄ duplū bonū pōt
reſpuere:⁊ triplū:⁊ quadruplū:⁊ ſic in in
finitū:ergo ſequit ꝙ impoſſibile eſſet volū
tatē aliquā difficultatē ſentire in reſpuen
do quodcūq̄ bonū:q̄ potētia infinita nul
lā difficultatē ſentit:ſꝫ aliquod obiectū eſt
ſic ꝙ poſſit ſub tam intenſa intēſione boni
repreſentari ꝙ nō poſſit a volūtatem hoc
cognoſcēte reſpui:ſed cōſtat voluntati ꝙ
deus eſt tale obiectū:ergo. Scđo ſic ſecūdū
Anſ.de magnis.c.iij.nulla voluntas hu
mana poſſit velle niſi habeat quid ⁊ cur.
Dicit eñi ſic. Quapropter oīs voluntas hꝫ
q̄d ⁊ cur.oīno nāq̄ nihil volumus:niſi ſit
cur volumꝰ.ergo ad hoc ꝙ volūtas volēs
vidēs deū velit nō diligere deū:req̄rit cur:
hoc eſt aliquā cauſam vel rationem quare
vult nō diligere deū.ſed poſſibile eſt deum
repreſentari volūtati ſic ꝙ nullū cur habe
bit:ergo poſſibile eſt deū ſic videri a volun
tate ꝙ ipſa nō poterit velle eū nō diligere
Nō facio vim in loquēdo an dicā volūtatē
dirigere vel ītellectū:q̄ dicūtur eē termini
ꝯuertibiles:licet nō ſunt ſynonimi iſti duo
termini intellectꝰ ⁊ volūtas. Aſſumptū ſe
cūde videlꝫ ꝙ deꝰ pōt ſic repſentari volun
tati create:ꝙ ipa nō videbit cur debeat eū
non diligere:q̄ pōt repreſentari ſub rōne
delectabilis oīno:ſine hoc ꝙ volūtas vide
at aliquā rationē terribilē incōmodi vł no
ciui:ſed nihil aliud pōt eſſe cur volūtati ta
li:ergo volūtas talis pōt carere ratiōe ſeu
cur nō debeat deū diligere:ſed ſine cur ni
hil valet:ergo ⁊c. Contra hec dicta videtur
ſm imaginationē quorūdā modernorū ꝙ
ſufficit ad rationem volendi pro cauſa cur
ꝙ voluntas vult experiri propriā liberta
tē. Unde dicunt ꝙ volūtas poteſt velle mi
ſeriā ⁊ dānationē perpetuā:ſi ponat ſe ad
experiendū propriā libertatē. Et ſi arguit
ꝙ voluntas nihil pōt velle niſi ſub ratione
boni alicuius delectabilis vtilis vel hone
ſti. Dicunt ꝙ hec diuiſio de bono nō eſt ſuf
ficiens niſi quantum ad voluntatem or
dinatam. Sed voluntas deordinata qua
vult ſe ponere ad volēdum quicquid illud
ſit:eo ipſo ꝙ appetitur:eo ipſo eſt bonū:

Et ſic miſeria vel pena ſumma eſt bonum ſi appetitur: q: eo ipſo ꝙ aliquid appetit: eo ipſo eſt bonū. tamē hanc ꝓpoſitionē diſtinguunt: volūtas vult male eſſe: ſm cōpoſitionē ⁊ diuiſionē. Senſus cōpoſitus eſt ꝙ voluntas velit ⁊ feratur in hoc totū quod eſt male eſſe: ⁊ eſt falſus. Sēſus diuiſus eſt ꝙ volūtas feratur in illam rem qua voluntas male habet. Dicunt ergo iſti ꝙ voluntas poteſt velle miſeriam quantum ad hoc contra intentionē importatam per iſtū terminum. exemplifica hoc per intentionē q̄ eſt eſſe nolitū: qḋ verū eſt: quia in iſto termino includitur ꝙ illud quod eſt miſeria alicuius: ſit ab eodem nolitū: ⁊ id non pōt ſimul ab eodem eſſe volitum ⁊ nolitū. ideo quantū ad hanc intentionem nō poteſt volūtas velle miſeriam propter incluſionem cōtradictionis. Poteſt ergo dici ad rationē ſm hanc viā: ꝙ quandocunq; volūtas viderit deū: pōt percipere propriam libertatem: ⁊ ſic poterit velle experiri propriam libertatē ad nō diligendū deum: ⁊ illa ratio poteſt ſibi eſſe cur ad modū loquendi venerabilis Anſelmi. Sed de iſta poſitione videbitur infra: tamē quantū ad rationē factam pertinet/ nō impedit eā: q: certum eſt ꝙ clara viſio dei ſtare poteſt in voluntate: ſine hoc ꝙ voluntas habet aliquā cōſiderationē de ſua libertate: ergo cauſata tali cognitione iſta voluntas nullum cur habebit: ſicut argutū eſt: ⁊ ſtat ratio in robore ſuo. Tertio patet iſta concluſio: ꝙ ita eſt de facto ꝙ volūtas beatoꝝ diligit deū: et nō pōt nō diligere: alioquin nō eſſent cōfirmati in beatitudine. Cuius oppoſitū dicit mgr̄. ij. ſenten. diſtin. vij. ꝙ boni angeli adeo ſunt confirmati in gratia: ꝙ non poſſunt fieri mali. iiij. ſenten. diſt. xlv. ꝙ beati ſunt addicti ſic diuine volūtati: ꝙ nihil preter eam velle poſſunt vel ꝯ eam. Sed dicitur ad illud ꝙ hoc nō eſt ex neceſſitate obiecti viſi vel viſionis: ſed ſic miraculoſe deo non volente coagere ad aliquam volitionem niſi ordinatam: eo ꝙ manutenet voluntatem in actu ſuo: ⁊ ideo non relinquitur volūtas ſue proprie indifferentie ſiue libertati ſue. Sed quia contra hanc reſponſionē non poteſt efficaciter argui niſi ab illo qui deū viſſet: ideo tranſeo: ⁊ ſufficiunt mihi ꝓbabilitates: quia concluſiones quas perſuadeo: ſunt extra experientiam naturalem: et ſunt mihi fere ꝓblemata neutra; ⁊ nimis difficile arbitror quare aſſignare ſicut dicitur primo topicoꝝ. Arguo ſic. talis apprehenſio alicuius triſtabilis poteſt eſſe creature rationali cōicata: ꝙ illa creatura neceſſitabitur ad nolēdū: ſicut exiſtimo ꝙ eſt de facto in dānatis: ergo pari ratione aliquid pōt oſtendi ſub tali cōuenientia bonitatis vel diligibilitatis: ꝙ voluntas neceſſitabitur ad diligendum. Sed ex hoc nō ſequitur coactio voluntatis: q: nō eſt contra impetum vel inſtinctū ſeu inclinationē voluntatis. Unde ſtant ſimul ꝙ naturaliter ⁊ tamē nō coacte velit aliquid voluntas qḋ nolit voluntas. Tertia cōcluſio eſt: ꝙ talis pōt notitia voluntati create cōicari de deo clare viſo: ꝙ illa volūtas poterit ipm̄ odire ſtante illa viſione. Hoc probo ſic. De⁹ clare viſus poteſt apprehendi ſub ratiōe ſummi nociui: quia ſtante tali viſione pōt deus reuelare videnti ꝙ vult eū adnihilare vel dānare: vel ſub aliqua alia intentione quā voluntas poteſt odire per ſe: igitur ⁊c. Dicitur ad illud ꝙ licet deus preſentetur alicui ſub ratione punitiui: nō ſequitur ꝙ voluntas poteſt odire deum: ſed illā punitionem. Sed iſta reſponſio non videtur valida: quia ſi voluntas odit iſtam punitionē: ⁊ ſcit ꝙ deus vult eam inferre: ergo odit ꝙ deus infert. Ponam⁹ igitur ꝙ ſumme odiat ꝙ illa pena ſibi inferatur: ⁊ ſimul cū hoc ſciat ꝙ ſi deus ſit deus: ipſe ſuſtinebit: ⁊ ꝙ deus volet ſibi inferre. ergo poteſt velle deum non eſſe citius q̄ ſuſtinere iſtam penā. ergo ſi non poſſit odire deum punientem: nihil impediret: niſi ꝙ videret iuſtum formaliter ſibi quicquid deus vellet fieri circa eum: ſed ſi talis amor iuſtitie poſſet fieri: ꝙ voluntas acceptaret ꝙ deus eum ſumme puniret: ſequitur ꝙ habita continue tali volitione deus non poteſt punire eam: q: nihil eſt penale voluntati niſi qḋ contra eius affectionem eſt ſecundū Anſel. iiij. ca. de conceptione virginis. nec ſequitur ꝙ voluntas videns deū nullo modo poteſt inuite puniri a deo. conſequēs eſt falſum: q: prima afflictio incommodi fortius mouet q̄ ſecunda affectio iuſti: ſicut patet permutabiliter. ponatur igitur ꝙ reueletur clare videnti deum: ꝙ vel nolet deum eſſe: vel damnabitur eternaliter: vt ſuperi⁹ ad primam concluſionem argutum fuit: ⁊ ſequitur ꝙ vel odibit deum: vel volet miſeriam Preterea deus poteſt reuelare alicui cla

Obiectio.

Rn̄ſio.

Repetitio ⁊ probatio tertie concluſionis.

Rn̄ſio.

Improbatio.

re videri deū: ꝙ ipſe vult ꝙ odiat ipm̄ ſub pena eterne miſerie ad horā: ꝗ volūtas poterit hoc affirmare ſtāte tali viſiōe. Sic ꝗ in preſenti articulo teneri poſſet: ꝙ cū clara viſiōe dei ſtat fruitio ⁊ odiū ſm̄ diuerſas notitias cōicabiles creature: ⁊ puto ꝙ cōcluſiones ſunt vere: licet ſint min⁹ ſufficiēter pbate: ſꝫ p nūc melior pbatio non occurrit. Sed ꝯ iſtas ꝯcluſiones ſunt argumēta multa. Primo ꝯ pmā: ꝙ nō pōt eſſe viſio clara dei niſi adſit dilectio, arguit primo ſic. Angelus vidēs deū neceſſario diligit deū: ergo pari rōne quecūqꝫ volūtas alia. ꝯña ptꝫ. añs pbatur: q: motor cōiunctus neceſſario mouet orbem ſuū: q: aliter poſſet libere inficere orbē: ſed nō mouet: niſi q: amat primū mouens ſemp actu: quod mouet ſicut amatū ⁊ deſideratū. xij. metaphyſice cōmēto. xxxvj. ergo motor cōiūct⁹ neceſſario diligit motorē pmū. Scōo ſic ſummū bonū nō neceſſario diligitur: ergo nec ſummū triſtabile neceſſario odit. ꝯña ptꝫ. q: ſi pena magis ſit odibilis ꝙ gloria diligibilis: ſequeretur ꝙ deus magis puniret ꝙ premiaret: ⁊ ꝙ eſſet magis timēdus ꝙ diligēdus. et ꝙ creatura rationalis magis deberet ſeruire deo propter fugā pene ꝙ aſſecutionē glorie. ꝯns eſt falſum: q: pena neceſſitat volūtatem ad odiēdū ipſam quia aliter non eſſet ſibi pena. Tertio ſi videns deum poſſet eum non amare: ergo nec ab eo delectari. ꝯñs videtur falſum. Et probatur ꝯña: qua ponatur ꝙ ſtāte tali viſione qua nō diligit nec delectatur vidēdo deū: reueleretur illi de malo inferendo ſibi p vnum gradum: deinde per duos ⁊ per tres ⁊ per quatuor: ⁊ ſic paulatim: videt ꝙ iſte ſumme dolebit: ⁊ ſic ſtabūt ſimul ſummus dolor ⁊ clara viſio dei. Quarto. ſi ſic: nō appareret ratio ꝙ beati ſit cōfirmati libere nō diligere deū. Quinto ſic. beatitudinem in vniuerſali apprehenſam nullus poteſt non velle: ergo a multo fortiori nec deum clare viſum. Antecedens patet p btm̄ Aug. in diuerſis locis. xiij. de trint. Cui. c. iij. dicit de Ennio poeta: q̄ dixerat ꝙ illud eſt quod volunt omnes laudari: q: ſi dixiſſet omnes beati eſſe vultis: ⁊ miſeri eſſe nō vultis: dixiſſet aliqd qd̄ nullus in ſua nō cognoſceret voluntate. Quicquid em̄ aliud quiſꝙ latenter velit ab hac voluntate que omnibus ⁊ in omnibus nota eſt: nō recedit Eodē lib. ⁊ eodē cap. paulo ante recitat dictum mimi cuiuſdā qui repromiſerat ſe dicturum omnibus ad ludum confluentibus quid vnuſquiſqꝫ vellet. ⁊ cum veniſſent: dixit. Uili vultis emere: ⁊ care vendere. Dixit Augu. tam de iſto ꝙ de Ennio: quia vterqꝫ dixit falſum. Sed ſi dixiſſent ꝙ oes volunt beatitudinem: dixiſſent verum. Unde dicit ibidem ca. v. Quapropter qm̄ verum eſt ꝙ omnes homines eſſe beati veliut: idqꝫ vnū ardentiſſimo amore appetunt ⁊c. Jtē. xij. cō feſ. ca. xxj. Jpſa eſt vita beata quam oēs volūt ⁊c. Jtē Enchirid. c. ciiij. Multo ꝗpe liberius erit arbitrium qd̄ omnino non poterit ſeruire peccato. Neqꝫ aut voluntas nō eſt: aut libera dicēda nō ē: qua beati eſſe ſic volumus: vt eſſe miſeri nō ſolum nolumus: ſed nequaꝙ proſus velle poſſimus. Et ponitur hec auctoritas. ij. ſenten. diſt. xxv. c. v. ergo nemo pōt nō velle beatitudinem in vniuerſali apprehenſam: ergo nec deū clare viſum. Sexto ſic. beat⁹ Hugo de ar. Noe lib. j. Deus eſt talis: ꝙ neqꝫ ſciri ⁊ non amari. tanta em̄ eſt ſpecies pulchritudinis eius: vt qui potuerit eū videre nō poſſit eū non diligere. Contra ſcdām cōcluſionē arguitur multipliciter. Primo ſic. volūtas ⁊ natura habent modos oppoſitos principiandi actus ſuos neceſſario ⁊ libere: ergo ſicut natura nunꝙ pōt libere pncipiare: ita volūtas nūꝙ pōt neceſſario pncipiare. Secūdo ſic. omne naturale agens agit ſm̄ vltimū ſue potentie: ideo ſi volūtas ferretur naturaliter in deū clare viſum: ferretur intenſiſſime ⁊ ſm̄ ſue potētie vltimū: ergo pfectior in naturalib⁹ pfectius deū diligeret: ſed q̄ perfectius deū diligit: magis a deo diligit: ⁊ magis ē beat⁹ ꝗ beatitudo cōferret ſm̄ capacitatē naturaliū. ꝯñs falſum: q: daſ meritū iuxta oēs Tertio ſic: potentia libera per participationē nō magis neceſſario tendit in perfectius obiectū: ꝙ in obiectū minus pfectū: vt viſus nō magꝭ neceſſario videt pulchrū ꝙ turpe: ergo a multo fortiori potentia libera p eſſentiam non magis tendit in obiectū pfectius ꝙ in obiectū minus perfectū Quarto: capio aliquem Judeū qui odiuit chriſtū: ⁊ oſtendatur ſibi deus clare: tūc ille odiuit chriſtū: ⁊ clare vidit deū: ꝗ odit deum clare viſum. Quinto ſic. tūc Moyſes ⁊ Paulus qui viderunt deū p eſſentiā: neceſſario dilexiſſent deū intenſiſſime: igitur in ſeparatione ab illa viſiōe habuiſſent

Cōtra primā ꝯclonē arguit primo.

Scōo

Tertio

Quarto.

Quīto

Sexto

Cōtra ſecūdā concluſionem arguit Primo Scōo.

Tertio

Quarto.

Quīto

maximam penā. Conſequētia ptʒ: qꝛ ſi na-
turaliter eſt mihi maxime delectabile vi-
dere deū: eſt ꝗ mihi maxie penale carere il-
la viſione. Non ergo dicat ꝙ in nullo do-
luiſſent de amiſſione illius viſionis ꝓpter
oimodam cōformitatē ad volūtatē dei: qꝛ
cōtra illud qꝺ eſt naturale volūtati: nō po
teſt volūtas ſe cōformare libere: ſicut nec
libere pōt dominari potētijs anime vege-
Sexto tatiuis. Sexto. nō magis naturaliter volū
tas diligit deū clare viſum: ꝙ nūc diligit
beatitudinē in vniuerſali apprehenſam: ſʒ
beatitudinē ſic apphenſam pōt nō velle:
ergo ⁊ deū clare viſum. Maior ptʒ: qꝛ dili
git naturaliter ⁊ ardentiſſime beatitudi-
nē. ſm Aug. iij. de trini. c. v. ⁊ fuit superi⁹
allegatū. Minor oſtendiť: qꝛ poſſibile eſt
ꝙ aliquis erronee exiſtimet iſtam ſolum vi
tam eſſe poſſibilē: ⁊ tūc poteſt ſm talē er-
rorem nolle aliquid aliud a vita iſta: ⁊ tūc
ſi beatitudo ſibi offerreť: poſſet nolle iſtā
ſic apphenſam: qꝛ poſſet nolle eſſe: qꝺ iſti
ſtatui repugnat. Itē ſic: qꝛ aliqui credētes
ſe ꝯſequi beatitudinē ſi nō peccēt ⁊ nō ali
ter: eligūt carere beatitudine: ergo ptʒ mi-
nor. Septimo. nō magis diligit volun-
Septi- tas deum clare viſum: ꝙ odit miſeriā clare
mo. apprehenſam: ſʒ apprehēdēs clare miſeriā
pōt eā velle: ergo ⁊c. Minorē ꝓbo: qꝛ detur
optio diabolo vel adnihilari vel manere
in miſeria: p̄terea quero quā partē eliget?
nō primā: qꝛ nullus pōt eligere nō eſſe: er-
go eliget ſecundā partē. Octauo. ſi viſio
Octa- dei clara pōt neceſſitare voluntatē ad eli-
uo. gendū a ctū circa deū: ſequiť ꝙ apprehen-
ſio actus illecebre pōt neceſſitare volunta
tē ad volēdū iſtā. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſic pōt
neceſſitari ad ſeruiendū libidini. ꝯ Aug. j.
de libe. arbi. ꝯñam probo: qꝛ deus clare vi
ſus vel bonū infinitū apprehēſum nō cau
ſat niſi actū infinitum: quia actus actiuoꝝ
ſunt in patiente diſpoſito. ſed patiens nō
pōt recipere actū infinitū: ergo ⁊c. Simili
ter illecebra apphenſa mouet finite: ⁊ cau-
ſat actum volēdi finitum: ergo inter illos
duos actus eſt alia ꝓportio: ſed ille qui eſt
reſpectu dei: eſt maior: pono ergo illecebrā
precedentē. igiť eadē ꝓportione in q̄ act⁹
reſpectu dei excedit actū datū prime illece
bre: tunc illecebra cauſabit actū eſſentialē
reſpectu ſui obiecti: ſicut actus quem cau-
ſat ſummū bonū / eſt reſpectu ſummi boni
ergo ſi ſummū bonū intelligat actū volun

tatis: aliq̄ illecebra neceſſitabit eadē rōne.
Ad iſta argumēta rn̄deo: lʒ difficultates Q
tangunt circa materiā actionū: tamen nō Ad ar-
ꝯcludūt directe ꝯtra ꝯcluſiones. Ad pri ꝯ p̄mā
mum qn̄ dꝛ ꝙ angelus qui eſt motor con- cōclu.
iunctus ⁊c. cōceditur ꝙ ſibi eſt talis noti- Ad pri
tia creata: ꝙ nō pōt nō diligere deū. habʒ mum.
enim tale dictamen ꝯſcientie: ꝙ ſi non di-
ligeret deū: nec ſe conformaret volūtati di
uine: damnareť in perpetuū: ⁊ cū hoc non
ſit ſibi eligibile: nullo mō pōt aliquid vel-
le qꝺ exiſtimet eſſe añs ad illud: ⁊ tale di-
ctamen ponit Hybernicus cām cōfirmatio
nis in angelis beatis. Sed ex his non ſeq̄-
tur ꝙ quecūqꝫ clara viſio dei ſic neceſſitet
volūtatē: ſʒ tn̄ ꝯcludiť ꝙ aliqua eſt talis.
⁊ hoc eſt verū: vt dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad ſe R
cundum qn̄ arguitur ſic. ſummū triſtabile Ad ſe-
neceſſitat odire. Pōt dici ꝙ ſummū triſta cundū.
bile ſic pōt apprehēdi: ꝙ neceſſario odiť: ⁊
etiam ſic ꝙ nō. Nā manifeſtū eſt ꝙ volun
tas apprehēſo ſummo bono ſub aliqua in
tenſione generali: pōt remouere intentū a
ꝯſideratione illius: ⁊ pōt voluntas indire
cte ſuſpēdere actū ſuū. Silr̄ indirecte pōt
ſuſpēdere actū ſuum: volēdo ſe nihil velle
nec nolle circa illud. Unde cōformiter di-
ci pōt de miſeria ſicut de ſummo bono: ꝙ
aliqua notitia ſufficiat ad neceſſitādū vo-
luntatem ad odium: ⁊ aliqua non ſufficit.
Ad tertiū ꝙ poſito caſu ⁊c. Cōcedi pōt S
ꝙ cū aliqua viſione dei clara ſtare pōt do- Ad ter-
lor: ⁊ cum aliqua non poteſt. vnde eſt dare tium.
aliquā notitiā ita clarā ⁊ certā beatitudi-
nis: ꝙ talis notitia ſtare nō pōt cū reuela
tione quacūqꝫ de malo pene inferēdo: qua
lis notitia eſt modo in beatis. Concedi tn̄
pōt ꝙ deus notitiā clarā eſſentie ſue poſſʒ
cōmunicare creature dānande: ⁊ reuelare
ſibi dānationē: ⁊ ipſa tūc vidēs deū triſta
retur. Cōtra. magis auget qꝺ adeſt ⁊c. Po
teſt dici ꝙ hoc verū eſt qn̄ adeſt ſine impe
dimēto ꝯtrario: vel qn̄ adeſt p p̄ſentiā ſuf-
ficientē ad neceſſitandū volūtatem: ſicut
dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad quartū verum eſt Ad qr-
forte ſi nulla eſſet notitia neceſſitās ad di- tum.
lectionē: nō faciliter pōt aſſignari rō cōfir
mationis: ſed maneret libertas ꝯtinua in
volente ad cōtinuandū actū ſue volūtatis T
ad diligendū deū. Ad quintum quando Ad qn-
arguiť ꝙ beatitudinem in vniuerſali ⁊c. tum.
Dicendum ꝙ Aug. ⁊ omnes homines vul
gariter equiuoce loquuntur de velle. Nam

vno modo capiunt ꝑ habitu vel affectiōe
volūtatis qua hō faciliter inclinat̄ ⁊ red-
ditur aptus ad volendū aliq̄d qn̄ cogitat
de illo. ⁊ tale velle dicat̄ eſſe in dormiente.
Alio mō capiunt ꝑ actu elicite volūtatis.
q: actus eſt nunq̄ ſine cogitatione accidē
tali. Siſr eſt notandū ꝙ velle beatitudinē
nō eſt aliud q̄ cogitando optare vel acce-
ptare tales ꝓpōnes mentales: vtinam mi
hi bene eſſet ſemꝑ: volo ſemꝑ valere: bene
viuere: vel btūs eſſe: vel nihil mali ſuſtine-
re: ⁊ ꝯuertibiles ꝓpōnes cū iſtis. Dicēdū
eſt ergo ꝙ beatitudinem in vniuerſali po-
teſt volūtas nō velle: ſatis bene loquendo
de velle ſecundo mō: q: poteſt nō cogitare
de talibus ꝓpoſitionibus: ſicut pꝫ ad ſen
ſum. Similiter quando actualiter cogitat
illas ꝓpōnes: pōt ſe diuertere: nec opꝫ ꝙ
aſſentiat eis actu diſtincto. vnde nō neceſ-
ſario ad talem apprehenſionē: ſortes erit
btūs: ſor. eſt futurus felix: hꝫ ſortes actum
voluntatis acceptantē tales ꝓpoſitiones.
ſed verum eſt ꝙ habitualiter aſſentit: quia
ſi actū volūtatis eius vertit circa eas: in-
uenit ſe ꝓmptū ad acceptandū eas. ⁊ ideo
dicit̄ eas velle ad mentē Auguſtini ⁊ ſan-
ctorum. ⁊ ſimili modo ꝯcedo ꝙ habituali
ter volo beatitudinē in particulari. ⁊ ſm̄
iſta pꝫ quomodo accipit̄ velle primo mo-
do nō niſi in vltima auctoritate: quādo di
cit ꝙ miſeri eſſe nequaq̄ velle poſſumꝰ: ca
pit velle cōiter ꝓ vtroq̄ modo: ⁊ ibi mani
feſte patet ꝙ illi qui dicūt ꝙ volūtas pōt
velle miſeriā ad experiendū ꝓpriā liberta
tem: ꝯdicunt plane Augu. ⁊ Anſ. de caſu
Ad ſextum. diaboli. c. xiij. Ad ſextū de dicto Hug. de
quo dubito an ſit dictū Hugonis: q: nō vi
di iſtā auctoritatem in libro ſuo: ſed reperi
eam ſcriptam ⁊ allegatā alibi: ideo eā hic
poſui. Dicendū ꝙ loquitur de viſione bea
tifica: qualis permittitur ſanctis. vel forte
fuit illius opinionis: ⁊ nullū periculū eſt
eū negare. Vel poteſt dici ꝙ ponit vnam
de poſſibili ꝓ vna de ineſſe: q: illa de ineſſe
ſemper eſt vera. vnde hanc: qui pōt deum
videre / nō pōt eum nō diligere: ponit pro
iſta: qui videt deū / diligit deū: ⁊ ita eſt de
V facto vniuerſaliter: ⁊ hoc intēdit. Ad rō-
Ad primum ꝯ ſecūdā ꝯclu. nes ꝯ ſecundam ꝯcluſionem. Ad primum
illud eſt argumētū ſocij: licet nō ſit forma
ſua. Dicendū ꝙ voluntas reſpectu vnius
obiecti habet modū principiandi natura-
liter: tamē cognitione determinata: ⁊ etiā
alia cognitione reſpectu eiuſdē obiecti ha
bet modū principiandi actū ſuū libere et
indifferenter: ſicut pꝫ ſm̄ cōiter loquētes
⁊ ſm̄ Ariſt. vij. Ethi. quando volūtas vult
dictatū in vniuerſali ⁊ in particulari: ſta-
tim opat̄. Vn̄ ad volitionē maioris ⁊ mi-
noris ſcito diſcurſu ⁊ volito diſcurſu: neceſ
ſario vult cōcluſionem. Vn̄ volūtas cū ſit
cauſa partialis ſui actus: vt ſuperius pro-
batū fuit: pōt ꝯtingere ꝙ talis noticia vo
litionis p̄cedat in volūtate ꝙ ip̄a neceſſa-
rio elicit aliquā volitionē: ſicut ſi volo effi
caciter ſanitatē: ⁊ nō poſſum hr̄e ſine poti
one amara: manifeſtum eſt ꝙ naturalr vo
lūtas ꝑ ſeipām ⁊ p̄orē volitionē neceſſario
elicit volitionē circa potionē amaram: ⁊ iō
p̄ncipiū illius ſocij eſt ſimpliciter falſum:
q: eadē natura nō pōt hr̄e reſpectu diuer-
ſoꝝ aliquos modos principiandi: ⁊ ideo
manifeſtum eſt ꝙ p̄ncipiat ad media ⁊ ad
extrema neceſſario libere. Unde natura et
volūtas nō opponūt̄: ſed ſe habēt ſicut ſu
perius ⁊ inferius: q: oīs volūtas eſt natu
ra: ⁊ nō conuertit̄. Et ideo ꝯcedendū eſt ꝙ
natura pricipiat libere: q: indefinita vera.
⁊ voluntas principiat neceſſario reſpectu
alicuius obiecti: ⁊ ecōtrario ꝯcurrentibus
oppoſitis cauſis. Similiter dicendū eſt X
ad ſcd̄m qn̄ arguit̄ ꝙ omnis ignis natura Ad ſecundū.
liter agit ſm̄ vltimū potētie ſue. Concedo
ꝙ agens naturaliter ſtante influentia ge-
nerali: ⁊ deus nō ip̄ediat: agit quātū ſinit̄
illis diſpoſitiōibus quas habet. ita ꝙ for-
tius agere nō pōt ſtātibus illis diſpoſitio
nibus: ⁊ ꝯcauſis nō mutatis: ⁊ iō volūtas
beati elicita ꝑ lumē glorie: ⁊ habens noti-
tiam determinatā de deo: ita intēſe diligit
deū ſicut pōt cū tali lumine ⁊ tali viſione
⁊ tali opatione dei. ſi tn̄ diſpōnes ⁊ circū-
ſtātie iſte intēderent̄: tūc volūtas pōt intē
ſiorē actū elicere: ſicut viſus videns ꝑ me-
diū denſum obiectū: qđ videri pōt ſtāte il
la denſitate: clarius tn̄ videri poſſet in me
dio rariori. Quia ergo volūtas beatorū nō
fruit̄ deo ſm̄ poſſibilitatē naturaliū: ſꝫ ſꝫ
facultatē gratuitoꝝ adiūctoꝝ: ⁊ gratuita
ſunt inequalia: ſicut merita ſunt iequalia.
ideo fruitio in diuerſis volūtatibus eſt in-
equalis. Ad tertiū de potētia libera ⁊c. Y
Nego ꝯñam: cuius cauſa eſt: quia viſus hꝫ Ad tertium.
vnā potētiā ſupiorem eo: ideo in omnibꝰ
actibus ſuis ſm̄ illā libere agit. ſed volun
tas nō pōt reſpectu ſui aliquē ſuperiorem

habere. Et iō pōt obiectū ſic eſſe ꝓportio-
natū reſpectu volūtatis: ꝙ volūtas nō ha-
bebit indifferētiā reſpectu iſti⁹. ſ; nullum
obiectū viſibile viſu corꝑali poſſet ſic eē ꝓ-
portionatū reſpectu volūtatis: qn̄ volūtas
poſſit libere imperare nō viſionē: ⁊ ſilr vi-
Ad quartum. ſionē: ⁊ iō nō eſt ſimile. Ad quartū pōt di-
ci de Judeo ꝙ talis odit deū ꝑ cōicationē
idiomatū: ſicut hec eſt vera ſm cōicationem
idiomatū: iſte odit deū: ⁊ ſil' ſtāt ꝙ iſte ſum-
me diligit deū. Silr iſte ſtant ſimul: iſte oc-
cidit deū: ⁊ impoſſibile eſt occidere deū: cū
ſit immortalis. Alr pōt dici ꝙ nō pōt ali-
quis clare videre deū niſi videret chriſtum
īcarnatū. nec diligere ſumme deū ſm viſio-
nem talem: niſi eodē actu ſumme diligeret
chriſtū incarnatū. ⁊ iō argumentū fundat
Ad quintum. ſuper caſum īpoſſibilē. Ad qntū de Moy-
ſe ⁊ Paulo: cōiter tenet ſm Aug. xij. ſuper
Gen. ꝙ viderūt deū per eſſentiā ⁊ clare: tn̄
certū eſt ꝙ beati nō fuerunt: q: caruerunt
ſecuritate: cōcedit tn̄ gratia argumenti vt
habeat tantā euidentiā quantā hr̄e poteſt
ꝙ habuerunt neceſſitatē ad fruitionē dei.
Et qn̄ arguit: ꝗ doluiſſent in abſentia illi⁹
viſiōis ⁊c. Nego ꝯñam. q: facile finit deo
ſic volente ſine dolore finire illā viſionē. ſic-
ut naturaliter ſi ſibi dimittatur: hō dolet
ad diuiſionē carnis viue qn̄ vulneratur: ⁊ tn̄
deus vulnus ſine dolore pōt inferre. Silr
pōt dici ꝙ in eadem grā qua viderūt deū
per actum: videbant etiā ꝙ nō debuerunt
iſtam viſionē cōtinuare per totum tp̄s. Et
ꝯſimuli modo iſti dictamini volūtas natu-
raliter dilexerit per tantū tp̄s preciſe: ⁊ ſic
ceſſante viſione ceſſabat dilectio ſine quā-
cūꝗ moleſtia. Aliter dico ꝙ illā fruitionē
vel ablationē gaudij deberet naturaliter
ſecutus fuiſſe itēſus dolor. in ptāte tn̄ dei
fuit facere ꝙ dolor remiſſus ſequebat vel
nullus in eis. Vn̄ in miraculis nō pōt ar-
gui effectus ex cōditionib⁹ rer extra quas
Ad ſextum. fiūt miracula: ſ; ex oīpotentia dei. Ad ſex-
tū qn̄ dr̄: nō magis naturalr diligit ⁊c. Di-
cēdū ꝙ hoc eſt falſum in caſu: ⁊ loquēdo
de velle qd̄ eſt actus elicitus ſicut ſuperi⁹
dictum eſt: q: talis pōt eſſe notitia de deo
clare viſo: ꝙ volūtas neceſſario concauſa-
bit actū fruēdi: ſ; circa beatitudinē in vni-
uerſali apprehēſam nō op; volūtatē ī via
elicere actū diligēdi ſicut nec cogitandi: ſic-
Ad. vij ut ibidē dictū fuit. Ad ſeptimū qn̄ dr̄ ſic:
nō magis naturaliter diligit volūtas crea-
ta deū clare viſum ⁊c. cōcedit. ⁊ qn̄ impro-
bat ꝙ miſeriā clare apprehēſam ⁊c. Dico
ꝙ intētio Aug. ibidē eſt ꝙ nullus pōt vel-
le nō eſſe p̄ciſe ꝓpter nō eſſe: ergo ſub hac
intentione preciſe nō pōt velle nō eſſe: ſed
ſub intentione carendi miſeria bene pōt.
Vn̄ data a deo optione tali diabolo: ipſe
eligeret vel eligere deberet adnihilari. Vn̄
Ariſt. ix. Ethi. c. v. ſm Tho. In omni rōne
vbi eſt dare maius malū ⁊ minus malum:
minus malū eſt magis eligibile maiori. et
certe minus malū eſt eſſe in miſeria perpe-
tua ꝗ adnihilari ⁊ ſemꝑ nō eſſe. Ad octa- Ad. viij
uum qn̄ dr̄: ſi ſic tunc poſſet aliq̄ illecebra
eſſe tanta ⁊c. Cōcedo ꝙ eſt aliqua illecebrā
eſſe tantā: ꝙ neceſſitaret volūtatē illā. ma-
nifeſtū eſt eni per experientiā ꝙ aliqua il-
lecebra pōt eſſe tam vehemens in alliciēdo
ꝙ ponit hoīem in amentiā: ⁊ per ꝯñs pri-
uat vſu recto liberi arbitrij: ⁊ tunc tendit
more beſtie quo ferūt illecebre. Et ſic aſſen-
tire illecebre nullū eſſet pctm̄: q: excederet
vires liberi arbitrij: niſi qn̄ hō meret vul-
nerari in naturalibus: ſicut dānati merue-
runt: q: actus habent deordinatos ꝓcedē-
tes a volūtate obſita nō libere mō nature Z
in perpetuū. Ad rōnes. qlibet vidēs deū Ad argumenta principalia.
clare neceſſario gaudet: ergo neceſſario di-
ligit. Nego añs ſi capiat ꝓ iſta: hec eſt ne-
ceſſaria / quilibet videns deū. tn̄ ad verita-
tem vocis debet concedi ꝯña: ⁊ ꝯñs ſimili-
ter: q: ſicut de facto de alijs qui nō vident
deum: ſequitur ꝙ non ſit poſſibile ꝙ aliqs
clare videat deū: ⁊ tn̄ nō diligat eū. Et ad
auctoritatem magiſtri in qua eſt tota vis
argumenti: quando dicit ꝙ diuinitas ſine
gaudio videri nō poteſt. debet gloſſari ſic:
ꝙ deus ſic ordinauit ꝙ homo diuinitatem
videre nō poteſt; quin gaudeat: ideo de po-
tentia ordinata eſt conueniens ꝙ damna-
ti in iudicio nō videbunt diuinitatē. Ad Ad ſecundū.
ſcd̄m argumentum concedo totū: ꝙ eſt da-
re aliquā viſionē cū qua nō ſtat contingen-
tia diligendi in volūtate: ſicut declaratum
eſt in ſecūda cōcluſione. Et concedo ꝙ dia-
bolus non poteſt nō odire penam ſuā: ſed
neceſſario odit eam: ⁊ ideo eſt ſibi maxima
pena. Similiter quia teneo ꝙ voluntas
creata ſm aliquam notitiam poteſt neceſ-
ſario frui deo: ideo habeo reſpondere ad Ad rōnes in oppoſitum.
rationes in oppoſitum concluſionis addu-
ctas. Ad primam. ſi quilibet videns deū
neceſſario fruit ⁊c. Poteſt dici ꝙ angelus

ante viſionē nō habuerit viſionē ita clarā que neceſſitaret volūtatē: nec fuit viſio btitudo nec cū ſecuritate: ſicut notū eſt. ⁊ iō
Ad ſecundā nō debet dici ꝙ ql̄ibet videns deum neceſſario frueretur. Ad ſcd̄m qn̄ dr̄ per Aug. iij. de lib. ar. Si voluntas de neceſſitate velit: nō erit voluntas ⁊c. Dico breuiter Au. accipit ibi voluntatē pro coactione: ⁊ non ꝓ naturali inclinatione: vt ego loquor in ꝓpoſito. Et ſilr̄ loquitur qn̄ dicit ꝙ voluntas neceſſario vult beatitudinē: ⁊ neceſſario fugit miſeriam. Unde ibi equiuocat neceſſitatem: ⁊ contradicit ſibi ipſi ⁊c.

A Q̄ō. x. Primū princi.

Utrū cū eſſentia diuiſa ſtat pluralitas pſonarū: Et arguo ꝙ nō: vt arguit mgr̄. ſ. ſen. diſtin. c. ſ. ⁊ hoc ſic. Ad ꝓducendū vnū deū: ſi eēnt duo dij: aut aliqd̄ deeſſet vni qd̄ haberet alter: vel nihil deeſſet vni qd̄ hr̄et alter. ſi primo mō: illi deeſſet ſumma perfectio. ſi ſcd̄o mō: alteri ſupfluerit de pfectione. Silr̄ arguo de perſonis. Aut aliqd̄ pfectiōis deeſt vni pſone qd̄ hʒ altera: aut nihil. ſi pmo mō: tūc illi pſone deeſt ſumma
Scd̄m pfectio: ſi ſcd̄o mō: tūc altera pſona ſupflueret. Scd̄o ſic. ſi cū vnitate eſſentie diuine ſtaret pluralitas pſonarū: tūc iſte tres eēnt tres res: vt innuit Aug. ſ. de doct. chriſti. ⁊ mgr̄ li. ſ. diſt. ſ. c. ij. Res in qbus fruendū eſt: ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: ſed illud ꝯn̄s eſt falſum: ⁊ contra Aug. v. de tri. ca. viij. Illud precipue teneamus: quicqd ad ſe dicitur: pſtantiſſima illa ⁊ diuina ſublimitas ſubſtantialr̄ dici ⁊c. Et infra. Quicquid de ſingulis ad ſeipſas dr̄: nō pluralr̄ ſed ſingulariter accipit̄: ſed certū eſt ꝙ iſte tres res dicuntur ſubſtantialr̄ ⁊ ad ſe: ergo non pluraliter: ſed ſingulariter tantum: ḡ
Tertiū iſte tres perſone nō eſt res. Tertio ſi ſic: ſequeret̄ ꝙ tota forma ſyllogiſtica eſſet defectiua: qꝛ vbi cū veritate premiſſarū ſtat falſitas cōcluſionis: ibi forma arguēdi nō valet. qꝛ in quacūqꝫ materia forma bona tenet in oī materia: ſed ſi cū vnitate eſſentie ſtaret pluralitas pſonarū: prima forma ſyllogiſtica qua ꝓprie vtitur Ariſt. ꝓpter ſui notitiā pmo prioꝝ: anteꝗ̄ aliqd̄ determinat de ſyllogiſmo ad pbandū ꝯuerſiones: nō valeret: ḡ cū vnitate eſſentie nō ſtat pluralitas pſonarū. Aſſumptū ꝓbo: qꝛ hec eſt forma ſyllogiſmi expoſitorij. Iſte pater generat: iſte pater eſt eſſentia. ḡ eſſentia generat. Silr̄ hic. iſta eſſentia ē pr̄: iſta eſſentia eſt filius: ḡ fili⁹ eſt pater. ſed in oībus iſtis pmiſſe ſunt vere: ⁊ cōcluſiones falſe: ḡ ⁊c.

Ad oppoſitū. ſ. Jo. v. Tres ſunt qui teſtimonium dant in celo: pater verbū: ⁊ ſpūſſanctus: ⁊ hi tres vnū ſunt. ⁊ magr̄. ſ. ſen. ⁊ per totū. In iſta queſtione primo dicam ad titulū queſtionis. Scd̄o inquirā vtrum logica Ariſtotelis ſit formalis: ⁊ an teneat in omni materia vniuerſalr̄. Tertio ſoluā qſdā dubitationes. Quarto dicā ad rōnes pncipales. Quantū ad primū dico breuiter duo. Unū eſt: ꝙ titulus queſtionis nō eſt apud catholicū queſtio vt dubitabilis ꝓpoſitio: ſʒ eſt radix ⁊ principalis articulus fidei: vt pꝫ ex determinatiōe eccl̄ie. ex̄ de ſumma tri. ⁊ fide catho. dānamus. ⁊ in ſymbolis apl̄oꝝ Niceni cōcilij: ⁊ Athanaſij. abſqꝫ vlla dubitatiōe credendū ē ꝙ cū vnitate ⁊ ſumma ſimplicitate eſſentie ſtat trinitas pſonarū. Scd̄o dico ꝙ illud ſufficienter demōſtrare excedit naturale ingenium creature. vn̄ canit̄ in ſequētia de trinitate. Digne loq̄ de pſonis vim tranſcendit rōnis: excedit ingenia. Quid ſit gigni: qd ꝓceſſus: me neſcire ſum pfeſſus ⁊c. Iſta nō dicunt̄ in pſona alicui⁹ laici: ſʒ in perſona cuiuſcūqꝫ theologi: ⁊ cuiuſlibet viatoris q̄ nō eſt illuminatus aliqua reuelatiōe ſingulari. ⁊ iō de primo articulo nō pl⁹ dico. Secūdo eſt inquirendū an logica Ariſtotelis ⁊ q̄ cōiter tradit̄ in ſcholis: ſit formalis an non. Et nō: qꝛ pauce regule vel nulle q̄s ponit in libro prioꝝ ⁊ alibi: tenēt in oī materia. Cauſa eſt: qꝛ Ariſt. nō vidit ꝙ vna res eſſet vna ⁊ tres. ⁊ ideo dicit tales regulas. Medio exiſtēte hoc aliqd̄: neceſſe eſt extrema coniūgi. Et quecūqꝫ vni eadem ſunt eadem: ipſa inter ſe ſunt eadē. Et ꝯdictoria non verificant̄ de eodem. Et alias multas dedit: que nō ſunt vere in oī materia. quia capiunt inſtantiā in terminis quibus vtimur in diuinis: ⁊ ideo dicit̄ ꝙ ille regule non ſunt formales: qꝛ ſermo cōcludens per ſe concludit in oī. Uel ſicut dicit ꝯ Parmenidem. ſ. Phy. cōmento. xxv vbi ſic arguit. Si vidiſſet aliquas res fuiſſe tres res ⁊ tamen vnā: excepiſſet illā rē a regulis iſtis ⁊ cōſimilibus. Reſpondentes aūt ad formā arguēdi in diuinis: dicūt ꝙ forma tradita ab Ariſt. eſt diminuta: ⁊ dʒ perfici duabus regulis: quas ponit venerabilis

B In oppoſitū. Deciſio q̄ōnis.

C Prim⁹ arti.

D Scd̄s arti.

rabilis Anſ. de proceſſione ſancti ſpiritus:
que ſunt iſte. Unitas tenet ſuum ꝯñs: vbi
nõ obuiat relationis oppoſitio. Et relatio
tenet ſuũ locũ: vbi nõ obuiat vnitas eſſen-
tie. Propter primã nõ valet iſte diſcurſus.
eſſentia eſt pater: eſſentia eſt filiꝰ: ḡ pater
eſt filius. qꝛ inter patrẽ ⁊ filiũ: hoc eſt iter
maiorẽ extremitatẽ ⁊ minorẽ obuiat rela-
tionis oppoſitio: ſed inter extremitates et
mediũ nõ: qꝛ eſſentia nõ opponit relatiue
ad pſonas. Propter ſecũdam nõ valet iſte
diſcurſus. pater nõ eſt filiꝰ: pater ẽ eẽntia:
ergo eſſentia non eſt filius. qꝛ in ꝯcluſione
obuiat vnitas eſſentie. Unde ex iſtis ꝯclu-
dunt ꝙ catholicus obligatꝰ ad tenẽdũ ꝑ
principio ꝙ vna res eſt tres res: nõ eſt ob
ligatꝰ ad ſuſtinendũ tales regulas logica-
les. Nec dꝫ admittere formas argumento-
rum: niſi in illa materia ꝓ qua dabant ab
E Ariſt. qꝛ nõ ab eo dabãtur niſi in materia
Tertiꝰ articl's certa. Tertio mouebo quedã dubia. Pri
Primũ dubiũ. mũ eſt de forma ſyllogiſmi expoſitorij: an
Argui valeat in oĩ materia. Et arguit ꝙ nõ. Prio
tur pri ſic. nõ tenet in diuinis: ergo nõ eſt forma-
mo. lis. Aſſumptũ ꝓbat ꝑ tertiũ ꝑncipale. nã
nõ ſequit: iſte deus eſt incarnatꝰ: iſte deus
eſt pater: ergo pater eſt incarnatus. Aliter
iſte deus generat: iſte deꝰ eſt filius: ergo fi
lius generat. Sꝫ qꝛ forte diceret ꝙ mino-
res iſte ſunt falſe: fiant tales forme. Iſta
paternitas diſtinguit a filio: iſta eſſentia
eſt paternitas: ḡ iſta eſſentia diſtinguitur
a filio. Similr ſic: illa paternitas generat:
illa paternitas ẽ eſſentia: ḡ illa eſſentia ge
nerat. Et ſimilr ſic demonſtrato ſpatio in-
tercepto inter aliqua duo: arguo ſic. Iſtud
ſpatiũ eſt hec diſtantia: ⁊ illud ſpatiũ eſt
ꝓpinquitas: ḡ hec ꝓpinqtas eſt iſta diſtã
tia. ꝯcluſio eſt falſa: qꝛ ſi ꝓpinquitas eſt di
ſtãtia: ergo maior ꝓpinquitas ẽ maior di
ſtãtia: ꝯñs falſum. Conſequentiã ꝓbo: qꝛ
ſi hec ꝓpinquitas eſt hec diſtãtia: ḡ aucta
Scdo. ꝓpinquitate augetur diſtantia. Itẽ ſi ꝓ-
pinquitas ſit diſtantia: ſit a diſtãtia peda-
lis inter duo corpora: ⁊ ſit b diſtãtia bipe-
dalis iter alia duo corpa. Et arguo ſic. b ẽ
maius ſpatiũ ꝙ̃ a: ergo b eſt maior diſtan
tia ꝙ̃ a. ſed omnis diſtantia eſt ꝓpinqui-
tas: ergo b eſt maior ꝙ̃ a: ergo iſta ſunt ꝓ
pinquiora iter q̃ eſt diſtãtia bipedalis: ꝙ̃
ſint iſta inter que eſt ſolũ diſtãtia pedalis.
Tertio Tertio ſic. dicat ſortes iſtud tãtũ: ſortes
dicit falſum. Et arguit. hoc eſt dictũ a ſor-

te: ⁊ hoc eſt falſum: ergo falſum dictũ eſt a
ſorte. premiſſe ſunt vere: concluſio falſa.
Quarto ſic. hec aĩa eſt intellectꝰ: hec aĩa Quar-
eſt volũtas: ergo volũtas eſt intellectꝰ. cõ- to.
cluſio eſt falſa: qꝛ ſequit: volũtas ĩtelligit:
⁊ intellectus vult. Uel ſic. hec volũtas per
ſe vult: hec volũtas eſt intellectus: ergo in
tellectus per ſe vult. Quinto ſic. demon Quito
ſtratis duabꝰ albedinibus arguit ſic. Illa
duo ſunt hec dualitas: illa duo ſunt hec ſi
militudo: ergo hec ſimilitudo eſt hec duali
tas. Cõcluſio eſt falſa: qꝛ ſimilitudo ⁊ dua Sexto
litas ſunt ĩ diuerſis ꝑdicamẽtis. Sexto
ſic. demõſtro aliquã voluntatẽ malã q̃ eſt
peccatũ. Et arguo ſic. hoc eſt a deo: hoc eſt
peccatũ: ergo peccatũ eſt a deo. ꝯcluſio fal
ſa. Septimo. demõſtrato toto ⁊ partibꝰ: Septi-
iſte ptes cõponũt ſuũ totũ: iſte ptes ſunt mo.
ſuũ totũ: ergo totũ cõponit ſe. Octauo. Octa-
hoc eſt volitũ a te: demonſtrato hoc qđ eſt uo.
eſſe in luto cũ centũ marcis: ⁊ hoc eſt eẽ in
luto: ḡ eẽ in luto eſt volitũ a te. Nono tu Nono.
vis credere hãc ꝓpõnẽ: ⁊ credere hãc ꝓpõ
nem eſt errare: ḡ tu vis errare. Decimo Decio.
ſic. tu vis hoc: demõſtrato fornicari: ⁊ hoc
eſt mereri penã: ergo tu vis penã. Secũ Scdm
dũ dubiũ eſt vtrũ aliqua res creata ſit de dubiũ.
qua poſſunt verificari ꝯtradictoria pura.
Et arguit ꝙ ſic. nã demõſtrato ſorte hec ẽ Primo
vera: ſortes eſt pater: ſortes nõ eſt pater. ꝓ
bo: qꝛ ſequit: eſt nõ pater platonis: ergo ẽ Scdo.
nõ pater. Et demonſtrato aliquo corpore
hec eſt vera: hoc eſt duplũ: qꝛ ad ſuã medie
tatẽ: ⁊ ſimilr illud nõ eſt duplum ad aliud Tertio
maius ſe: ergo ⁊c. Tertio illud eſt album: ⁊
nõ eſt albũ: ḡ. ꝓbat aſſumptũ demonſtra-
to vno ſcuto: cuiꝰ medietas eſt alba ⁊ alia
nigra. tũc ſic: iſte due medietates ſunt al-
bum ⁊ nigrũ: iſte due medietates ſunt hoc
ſcutũ: ergo hoc ſcutũ eſt albũ ⁊ nõ album.
Quarto ſic. ſortes eſt ſimilis: qꝛ platoni: et Quar-
ſortes nõ eſt ſimilis: qꝛ Ciceroni: ergo eſt ſi to.
milis ⁊ nõ ſimilis. Tertiũ dubiũ eſt an Tertiũ
iſta debeat cõcedi: deus nõ generat. Et vi dubiũ.
det ꝙ ſic: qꝛ eſt vna indefinita cuius due
ſingulares ſunt vere: ergo eſt vera. Aſſum
ptum ptꝫ. nam ſequit: filius nõ generat: er
go deus nõ generat. ⁊ ſimiliter de ſpũſan-
cto. Quartũ dubiũ quare eccleſia negat Quar-
tales ꝓpoſitiões: eſſentia diuina generat: tũ du.
eſſentia diuina generat: ſicut ptꝫ lib. j. de- Argui
cretaliũ ca. Damnamus. ⁊ videt ꝙ hec eſt tur pri
vera: eſſentia diuina generat. ⁊ hec ſimili- mo.

ter.eſſentia diuina eſt pater:ergo generat.
Uel ſic.eſſentia diuina eſt res generãs:er-
go eſſentia diuina eſt generãs:ꝯñ pꝫ: qꝛ
ſicut illa ꝯñ eſt bona:ſortes eſt homo al-
Scḋo bus:ergo ē homo. Scḋo ſic:qñ ꝑdicatum
predicatur de aliquo: pōt ſupponere ꝓ eo
dem:ſed eſſentia ꝑdicatur de patre. Nã pa
ter per ſe eſt eſſentia:igitur pōt ſupponere
Tertio pro patre. Tertio.de quo predicatur ſub
iectum:⁊ eius ꝓpria paſſio: ſed pater ē ſic
ut ſubiectũ:⁊ generare eius paſſio:⁊ pater
predicaṫ de eſſentia:ergo hec eſt vera:eſſen
Quar- tia generat. Quarto ſic.eſſentia eſt pater
to. filij:ergo eſſentia generat.añs patet: quia
Quito ſua conuerſa eſt vera. Quinto ſic.Augu-
ſtin⁹.in lib.de tri. Multi inquit de parti-
bus noſtris non audent ſubſtantiã genitã
affirmare:ſed qḋ periculoſius eſt/ſanctoꝝ
auctoritates negare:ꝙ ſuḃa gignit ſubſtã
tiam particulariṫ negãt:qḋ oēs affirmãt.
Sexto Sexto ſic. filius generaṫ ab aliquo:ergo
a ſubſtãtia vel ab accidente: ſed nō ab acci
dente:qꝛ nullũ accidens eſt in deo. li.v.de
tri.c.v.ergo a ſubſtantia:⁊ nō niſi a ſubſtã
tia diuina:ergo ſubſtantia diuina generat
Septi filium. Septimo.poſſe generare eſt me-
mo. lius ꝙ̃ nō poſſe generare. qꝛ deo nihil at-
Octa- tribuitur niſi qḋ eſt melius. Octauo ſic.
uo. eſſentia diuina nō eſt genita:ğ deus nō eſt
genitus:ꝯñ patet:qꝛ ſequitur:deitas nō
Nono. eſt genita:ergo deus nō eſt genitus. No-
no ſic.eſſentia ſpirat ſpiritũſanctum: ergo
pari ratione generat filiũ:ꝯñ pꝫ.añs ꝓ-
bo.qꝛ aliquid ſpirat ſpm̃ſanctum.ſed non
pater nec fili⁹:ſed ambo. Unde eẋ de ſum-
ma trini.c.damnamus.pater ⁊ filius ſunt
vnum principiũ .ſſ. ergo eſſentia cōis ſpi-
Decĩo. rat ſpm̃ſanctum. Decimo ſic.omne gene
rans aliquo generat.ſed pater generat: ğ
aliquo generat.vel igitur eſſentia:vel rela
tione. non relatione: quia relatione non
eſt principium operandi vel producendi:
ergo generat eſſentia: ergo generatio at-
tribuiṫ eſſentie. ergo ſicut hec eſt vera/al-
Unde- bedo diſgregat: ita hec/eſſentia gene-
cimo. rat. Undecimo.ſi pater generat deum:
ergo relatiue dicatur filius ad patrē: ſicut
arguit magiſter diſt.v. ꝙ pater nō arguit
eſſentiã:qꝛ ſi pater generat eſſentiã: eſſen-
tia dicaṫ relatiue ad patrē. ⁊ ideo videtur
ꝙ omnis ratio que impedit ne iſta cōceda
tur:pater generat eſſentiã:impedit ne iſta
cōcedatur:pater vel deus generat deum:
qꝛ ſi dicaṫ ꝙ nō:qꝛ ex hoc arguitur diſtin-
ctio inter patrem ⁊ eſſentiam : eodē modo
diceṫ ꝙ ex parte iſta arguiṫ diſtinctio iter
patrem ⁊ deũ. Duodecimo diſcurrendo Duode
per rōnes magiſtri oſtendiṫ ꝙ nihilvalēt. cimo.
Prima eſt talis:diſt.v.ca.j.Si pater genu
iſſet diuinã eſſentiã:ipſa relatiue diceretur
ad patrē:⁊ ſi tunc nō indicat eſſentiã. Un-
de Aug.v.de tri.Qḋ relatiue dicitur : non
indicat eſſentiã.Scḋa:ꝙ ſi pater eſſet ge-
nitor diuine eſſentie:pater eſſet genitor ei⁹
rei que ipſe eſt:⁊ eadem res ſeipſam genu-
iſſet.Tertia eſt:ſi pater generet eſſentiã di
uinam:cum pater ſit eſſentia diuina:⁊ de⁹
ſit:igiṫ eo ꝙ generat:⁊ eſt:⁊ deus eſt.ergo
generãs ē per genitũ:⁊ genitũ eſt cauſa gi
gnentis:vt ſic:⁊ vt deus eſt. Sed ṗma de
iſtis nō valet. Tum qꝛ ſimilis forma ſit de
deo:vt argutũ eſt.Tũ qꝛ hec ꝯña nō valet:
ꝑlatio ponitur:igitur nō ĩdicat eſſentiã
Nam cũ deus genuit deũ:tam ſpm̃ ꝙ̃ filiũ
ꝑlatio ponitur. Siľr hec ſpecies genuit
ſapientem:⁊ ſic de alijs. Tamen qꝛ in rōne
eſt equiuocatio. Nam primo ly eſſentia di-
uina ſupponit ſignificatiue:⁊ poſtea mate
rialiter.ſicut in iſta: diuina eſſentia nō in-
dicat eſſentiã:ſi ſupponat ſignificatiue: ꝓ
poſitio eſt vera. Item ſcḋa forma nō videṫ
valere:qꝛ arguo ſic.ꝙ deus genuit deũ:qꝛ
ſi ſic:genuit aliquã rem que ipſe eſt:qꝛ ſeq̄
tur:pater genuit deũ : ergo genuit aliquã
rem que eſt deus:ğ genuit aliquã rem que
eſt eſſentia diuina:⁊ oīs res que eſt pater:
eſt eſſentia diuina:ergo genuit aliquã rem
que eſt pater. Item iuxta tertiã formã ar-
guo ſic.pater eſt deus: ergo ſi genuit deũ :
genuit qḋ eſt deus. Similiter ſic. pater ge
nuit deũ:ſed nullũ niſi deũ qui eſt pater:ğ
genuit deũ qui eſt pater.⁊ vltra. ğ genuit
deũ q̇ eſt ipſe. Quintũ dubiũ eſt/an con Quītũ
tradictoria ſint ꝯcedenda in diuinis.vide- dubiũ.
tur ꝙ ſic.qꝛ ꝯdictio pura verificaṫ pro ter
minis ſupponentibus ꝓ eadē re: ſicut pa-
tet in iſtis:pater generat:eſſentia nō gene
rat:pater diſtinguiṫ a filio:eſſentia nō di-
ſtinguitur a filio:ergo nihil deeſt ad ꝯdi-
ctionem verã niſi idẽtitas nominis vel ter
mini ſignificatiui in affirmatiua ⁊ in nega
tiua.ſꝫ illa nō impedit: qꝛ iſta opponunṫ.
iſta relatio diſtinguiṫ: eēntia nō diſtingui
tur.ſicut iſta:homo currit: ⁊ nullũ animal
rationale currit. ⁊ tamen termini ſignifi-
catiui in illa nō ſunt iidē in voce. Scḋo ſic

omnia poſita in ſymbolo ſunt cõcedẽda:ſʒ
aliqua ꝯdictoria ſunt poſita in ſymbolo:ğ
ſunt cõcedẽda. Maiorem ꝓbo.qꝛ in ſym-
bolo Athanaſij dicit.pater ⁊ filius ⁊ ſpiri
tuſſanctus non tres eterni:ſʒ vnus eternꝰ.
Et infra dicit ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpũſſctũs
ſunt coeterni.Et ſequitur:ſunt coeterni : ğ
Sextũ dubiũ. ſunt eterni. Sextũ dubiũ eſt an in patre
ſit aliquid ꝓpriũ patri ꝯſtitutiuũ pris:
diſtinctũ aliquo modo ab eſſentia.⁊ argui
tur ꝙ ſic. vij.de tri.c.j. Oĩs eẽntia q̃ relati-
ue dr:eſt aliquid excepto relatiuo:ſicut hõ
dñs: hõ ſeruus:ğ pater eſt aliqua eſſentia
diſtincta a relatione. Scdo ſic. aliqd cõſti
tuit patrem in eſſe patris:ſed nihil eſt cõe
tribus:ğ aliqd qd non eſt cõe tribus:ergo
aliquid ab eſſentia. Tertio ſic.nullũ notio
nale eſt eſſentia: ſʒ in patre eſt notiõale et
aliquid eſſentiale:ergo in patre ẽ aliqd cõ
ſtitutiuũ patris : qd eſt notiõale diſtinctũ
ab eſſentia. Quarto ſic. filius diſtinguit a
filio:ğ paternitas diſtinguit ab eẽntia in
patre.ꝯña ptʒ.añs ꝓbo:qꝛ filiatio termi-
nat vnitatẽ nature ſe hr̃e ad verbum:⁊ nõ
eſſentia diuina ſaltem immediate.ergo ⁊c.
Quinto ſic.idẽ cõſtituit patrẽ in eſſe pris:
⁊ diſtinguit patrẽ ab alijs perſonis:ſʒ eẽn
tia nõ diſtinguit patrẽ:ergo aliud ab eẽn-
tia.ſed nihil extrinſecũ patri:ergo intrinſe
cum patri. Ad oppoſitũ iſtius eſt : qꝛ tunc
pater eſſet cõpoſitus ex diſtinctis rebus.
Septimũ du. Septimũ dub:ẽ:an ſit aliqua ꝓductio ĩ
diuinis.videtur ꝙ nõ:qꝛ nihil eſt ꝓducibi
Arg.j. le in diuinis ad eſſe:igit nulla eſt ibi ꝓdu-
ctio ad eſſe.añs ꝓbo: quia omne quod eſt
deus de ſe:neceſſe ẽ eſſe:ergo nihil tale ac-
Scdm cipit eſſe ab alio. Secũdo ſic.omne produ-
cibile ad eſſe põt eſſe in potentia ad eſſe:ſʒ
deus nõ poteſt eſſe in potẽtia ad eſſe:ğ ⁊c.
Octa-
uũ du. Octauũ dubiũ eſt de iſta regula Anſel.
ſcʒ vnitas tenet ſuum ꝯñs : vbi nõ obuiat
relationis oppoſitio. videt ꝙ ſit falſa : qꝛ
tunc hec eſſet cõcedenda per hanc formam
arguendo.pater generat:eſſentia ẽ pater :
ergo eſſentia generat:qꝛ inter generare et
eſſentiã nõ obuiat relatiõis oppoſitio:ma
nifeſtũ eſt:ſimilr nec inter patrem ⁊ eſſen-
tiam. Scdo ſic. Anſ.de ꝓceſſu ſpũſſancti
probat ꝙ ſpũſſanctus eſt a patre.⁊ arguit
ſic.ſpũſſanctus eſt a deo:pater eſt deus : ğ
ſpũſſanctus eſt a patre. Tertio ſic.deus eſt
incarnatus:pater vel ſpũſſanctus eſt deꝰ :
igitur pater vel ſpũſſanctus eſt incarnatꝰ.

nõ obuiat relatiõis oppoſitio. Quarto ſub
hac forma.eſſentia eſt trinitas : pr̃ eſt eſſen
tia:ergo pater eſt trinitas. inter patrem ⁊
trinitatẽ nõ obuiat relationis oppoſitio.
Nonũ dubiũ. Nonum eſt:an pater eſt aliud a filio.⁊ vi
detur ꝙ ſic. Nam pater eſt aliud ſuppoſitũ
a filio:ergo eſt aliud a filio.ꝯña ptʒ : qꝛ ex
oppoſito ꝯñtis infertur oppoſitũ añtis :
vt pater eſt alia res a filio:ergo eſt aliud a
filio.ꝯña ptʒ:qꝛ añs ⁊ ꝯñs conuertuntur.
Ad oppoſitũ ex de ſumma tri. ⁊ fide cath.
Deci-
mum Damnamus.licet alius ſit pater: alius fili
us: alius ſpũſſctũs:nõ tamen aliud. Deci
mum dubiũ eſt:an hec ſit cõcedenda:deus
eſt trinitas.videt ꝙ nõ: qꝛ p̃dicatum non
videtur ineſſe alicui ſuppoſito ſubiecti: er
go eſt indefinita falſa. Aſſumptũ ptʒ:quia
nec patri nec filio nec ſpũiſancto ineſt hoc
predicatũ trinitas:⁊ ſubiectũ nõ hʒ plura
ſuppoſita. Si dicat ꝙ eſt ꝓnõ ſingularis.
Contra.igitur iſte terminus deus eſſet ter
minus ſingularis:⁊ ſic eſſet quelibet talis
ſingularis:deus generat: ⁊ ſic iſte terminꝰ
nõ eſſet cõis tribus perſonis. Scdo.ſi ſic :
deus nõ eſſet ſumme vnus.ꝯñam ꝓbo: qꝛ
nulla trinitas eſt ſumme vna : ſed deus eſt
trinitas:ergo ⁊c. Silr dualitas eſt minus
diuiſibilis q̃ trinitas:qꝛ trinitas põt diui
di in tria:dualitas nõ: ergo ⁊c. ⁊ ideo non
eſt ſumme ſimplex. Tertio. ſi ſic:eſſent qua
tuor pſone:qꝛ oẽ qd eſt deus ⁊ rõnalis na-
ture in diuina ſubſtantia/eſt pſona : trini-
tas eſt deus:igit pſona.ſed nulla pſona de
iſtis eſt trinitas: demõſtrato patre filio et
ſpũſancto:ğ quatuor pſone ẽ trinitas. Si
negetur maior:cõtra.oẽ qd eſt deus:ẽ ſub
ſtantia intellectualis p ſe ſubſiſtens: ⁊ oẽ ta
le eſt pſona : ğ trinitas eſt perſona. Reſtat
ad illa dubia rñdere. Ad primũ de forma
Ad pri-
mũ du. ſyllogiſmi dicendũ ꝙ iſta tria requirũtur
ad formã ſyllogiſmi expoſitorij. Primo ꝙ
ſit ex duabus pmiſſis ſingularibus:quarũ
ſubiecta ſunt duo ꝓnomina demõſtratiua
cũ aliquo termino cõi. Scdo requiritur ꝙ
ipſa demõſtrent vnã rem numero : que ſic
ſit vna ꝙ nõ ſit plura ⁊ quelibet illaꝝ:nec
idem ſic acceptũ ꝙ eſt multe res : ⁊ queli-
bet illarũ.quod dico:qꝛ omne continuũ eſt
plures res:ſed nõ eſt aliqua iſtarũ:ſicut to
tum eſt ſue medietates ſimul accepte. deꝰ
aũt eſt plures res:qꝛ plures perſone:⁊ etiã
q̃libet illaꝝ:⁊ ſic intelligit Occã: licet mi-
nus diſtincte hoc exprimat. Tertio reqrit

ꝙ habeat diſpoſitionē tertie figure: cuius ratio eſt. q2 de natura eius eſt ꝙ deducen do ponat mediū terminū ſubiectū maiori ⁊ minori in premiſſis: ⁊ ita ſolū eſt diſpoſi tio tertie figure. Sic igit̄ iſta tria ſunt que reqrunt̄ ad formā ſyllogiſmi expoſitorij. ⁊ ħ forma tenet vniformit̄ in q̄cūq; materia ſm̄ iſta ſyllogiſmus expoſitoriꝰ nūꝙ poſ ſet fieri ex terminis ſupponentibus ꝓ deo vel diuina eēntia: q2 eēntia diuiā eſt realr̄ plures res ⁊ quelibet ꝑſona diuina. Cau ſa aūt quare ex talibus terminis nō poſſ fieri ſyllogiſmus bonꝰ: ē eadē cū illa qua re ex particularibꝰ nō poſſet fieri ſyllogiſ mus bonꝰ in quacūq; figura. Et eſt cā quā do ſic arguit̄. homo currit: hō eſt ſortes: ġ ſortes currit. ſubiectū maioris ſupponit ꝓ vno ſuppoſito: videlʒ pro platone: ⁊ ſubie ctū alterius ꝓ alio. ⁊ iō nihil cōcludit̄. Eo dē mō eſt hic: hec eſſentia eſt pater: ħ eſſen tia eſt filius: ergo pater eſt filius. Maior poſſet verificari de vna re: ⁊ minor ꝓ alia: ⁊ iō nihil inde concludi pōt. ſiīr ſi eadē hu manitas numero eſſet ſortes ⁊ plato: ⁊ ſiīr cū hoc ſortes ⁊ plato eſſent plures hoīes per impoſſibile: tunc ille ſyllogiſmus non valeret. hec humanitas eſt ſortes: ħ huma nitas eſt plato: ġ ſortes eſt plato: q2 maior eſſet vera ꝓ vna re: ⁊ minor ꝓ alia: ideo nō cōcludit̄. Ex iſtis pʒ ad primā formā in pri mo dubio.

b Ad ſecundū argu. Ad ſecundū de ꝓpinquitate ⁊ de diſtantia dicit̄ vno modo: hec ꝓpinq̄ tas eſt hec diſtantia: demonſtrato ſpatio intercepto inter duo corpora. Et qn̄ argui tur vlterius. ꝓpinq̄tas eſt diſtantia: ġ ma ior ꝓpinquitas eſt maior diſtantia. Dicit̄ ad illud negando ꝯnam: ſed bene concedit̄ ꝙ eſt aliquid maius: ſʒ nec eſt maior ꝓpin quitas: nec maior nō ꝓpinq̄tas: ſicut nec eſt aliq̄d magis bonū: ſʒ bn̄ eſt aliquid ma ius bonū. Eodē mō hic: ꝓpinquitas eſt bn̄ maius ſpatiū: ſed nō eſt maior ꝓpinq̄tas: nec eſt maior nō ꝓpinq̄tas. Sed illa rñſio nō videt̄ eſſe ꝯueniens. nā concedo ꝙ ſpa tiū interceptū eſt ꝓpinq̄tas: ⁊ ſimiliter di ſtātia: ſicut ipſe cōcedit. Pono ꝙ inter a ⁊ b ſit maius ſpatiū ꝙ̄ prius fuit: qđ ſit c: et ſit d ſpatiū qđ eſt mō. inter a ⁊ b. ⁊ arguo ſic. d eſt maius ſpatiū ꝙ̄ c: ergo hec ꝓpinq̄ tas demōſtrata d/eſt maior illa: demōſtra ta c. ⁊ vltra: ergo maior ꝓpinquitas ē ma ior diſtantia. Siīr ſic expoſitorie. hoc ſpa tiū eſt maiꝰ: ħ ſpatiū ē hec ꝓpinquitas: ġ hec ꝓpinq̄tas eſt maior. Itē exēplū ſuū eſt ꝯtra ſeipm̄: q2 demonſtrato magno lapide ⁊ margarita: arguo ſic: hoc eſt maius: hoc eſt bonū: ergo hoc bonū eſt maius bonum verū eſt ꝙ iſte diſcurſus nō valet de forma ſicut nō ſequit̄: ille eſt clericꝰ: ⁊ ille eſt me lior: ġ ille eſt melior clericus: ſʒ ſequit̄: ergo iſte melior eſt clericus. Et iō ad argumen tum pōt dici tenendo ſicut prius: ꝙ illud ſpatiū eſt ꝓpinquitas. ⁊ vlteriꝰ ꝙ maior diſtātia eſt ꝓpinquitas maior: ſed nego vl terius iſtā ꝯnam: ꝓpinq̄tas iſtoꝝ maior ē ġ iſta ſunt magis ꝓpinqua. ſicut ponendo ꝙ ſimilitudo ſit albedo: non ſequit̄: iſta ſi militudo eſt maior: ġ iſte eſt magis ſiīs: q2 pono ꝙ ſortes ⁊ plato ſint eque intēſe al bi: ⁊ poſtea albedo in ſorte intendat̄ in du plo ꝙ̄ ante fuit. ⁊ tūc manifeſtū eſt ꝙ hec ſimilitudo ē maior ꝙ̄ ante fuit: tūc ſortes fuit magis ſimilis ꝙ̄ nūc eſt. vñ debet con cedi maior ꝓpinq̄tas: nā ſequit̄ igitur eſt maior ꝓpinq̄tas. Et ſi arguat̄: vel eſt ma ior vel minor. Dicendū ꝙ neq; ſic neq; ſic: q2 non eſt diuiſio ꝑ oppoſita: ſed debet ſic diuidi: aut ē maior: aut nō eſt maior ꝓpin q̄tas: ⁊ iſta eſt ꝟa. Similr̄ ſi teneret̄ ꝙ ꝓ pinq̄tas nihil eſt niſi res ꝓpinque: ⁊ diſtā tia nihil aliud ꝙ̄ res diſtās: tūc manifeſtū eſt ꝙ ꝯña iſta nihil valet: illa diſtantia eſt maior: ergo magis diſtant: q2 ſi ſortes au geatur ſine hoc ꝙ elonget̄ a platone: tunc ſortes diſtans eſt iſta diſtantia: ⁊ ſortes eſt maior: ġ diſtātia eſt maior: tū non magis diſtat a platone ꝙ̄ prius. Aliter poſſet di ci in pncipio ad argumentū tenēdo ꝙ nul la res eſt ꝓpinq̄tas. Unde talia abſtracta de terminis ſyncategorematicis pro nulla re ſupponūt: ſicut nec termini a q̄bus ſub trahunt̄. Unde ſicut iſte terminus ꝓpe de nulla re predicat̄: ſic nec ꝓpinquitas: ⁊ ſi militer diſtantia. Similr̄ ſi dicat̄ ꝙ eſt abſ tractum de illo termino propinquus: vel nihil ſignificabit: vel ſignificabit idē qđ ꝓ pinq̄tas. Secūdo ſic. ſiue vno modo dicat̄ ſiue alio: hec eſt neganda: hoc ſpatiū eſt ꝓ pinquitas: ſed iſta ꝓpinqua ſunt: ⁊ ꝓpin quū illud eſt ſua ꝓpinq̄tas vtroq; demon ſtrato. Connotat̄ tn̄ per illū terminum ꝙ inter ꝓpinqua eſt parua diſtantia: ⁊ inter remota ē remota. ſed importat̄ per termi nū ꝙ inter ea que dicuntur remota: ſit ma gna diſtantia.

Ad tertiū de illo inſolubi li: q2 ponatur ꝙ ſortes dicit tantum iſtam b Ad. iij.

dictū a ſorte eſt falſum ⁊c. Dico ꝙ ſyllogiſ
mus expoſitoriꝰ eſt bonus: ⁊ cōcluſio vera:
⁊ p̄miſſe ſlr. Et ſi arguat̃ cōtra. cōcluſio eſt
vera: ⁊ ſortes dicit illā: ergo ſortes dicit ve
rū. Dicendū ꝙ minor eſt falſa: q: ſortes nō
dixit illā: ſed vnā aliā ſimilē iſti: ꝓ qua ſup
ponit ſubiectū cōcluſionis: ⁊ ideo cōcluſio
eſt vera. Sed cōtra. ille due propoſitiones
falſum eſt dictū a ſorte: ⁊ ſortes dicit falſū
ſunt cōuertibiles: ergo ſi vna eſt vera: ⁊ re
liqua. Dico ꝙ in virtute nō ſunt ſemꝑ con
uertibiles. Nā ſi dicāt ſortes ⁊ plato ſimul
⁊ ſemel illas ꝓpoſitiones: tūc ſortes dicit
falſum: ⁊ plato dicit verū. Et cā eſt: q: pro
poſitio quā ſortes dicit: denotat ſe eſſe ve
ram ⁊ falſam: ⁊ iō eſt falſa. ſed ꝓpō plato
nis denotat ꝙ ꝓpoſitio quam ſortes dicit
Ad q̄r tum. eſt falſa: ⁊ hoc eſt verū. Ad quartū qñ con
cluditur: voluntas vult: ⁊ volūtas intelli
git. cōcedo oēs tales ꝓpoſitiones: intelle
ctus ꝑ ſe intelligit: volūtas per ſe vult. vn
de ſyllogiſmus eſt bonus: ⁊ ɔcluſio eſt v̄a.
Ad qn tum. Ad quintū concedit̃ ꝙ hec dualitas eſt ſi
militudo. et qñ arguit̃ ꝙ ꝓpoſitio eſt fal
ſa: q: ſubiectū eſt in vno p̄dicamēto: ⁊ p̄di
catum in alio. Nego cōſequentiā: ſed bene
Ad ſex tum. ſequitur ex hoc ꝙ ꝓpoſitio nō eſt ꝑ ſe pri
mo modo. Ad ſextum cōcedo ꝙ peccatum
eſt a deo: ⁊ tamen nō eſt cauſa quare homo
Ad ſeptimū. peccat: ⁊ ideo non eſt auctor peccati. Ad ſe
ptimum quādo arguitur de toto ⁊ de par
tibus. Dico ꝙ iſte diſcurſus non valet: pro
pter equiuocationem illius ꝓnominis iſte
in medio termino: cum dicitur iſte partes
Nam in prima accipitur diuiſiue: ⁊ in ſcd̄a
Ad octauū. collectiue. Ad octauū qñ arguitur. hoc eſt
volitum a te demonſtrato qđ eſt eſſe in lu
to cū cētū marcis: ⁊ hoc eſt eſſe ī luto: ergo
eſſe in luto eſt volitū a te. Pōt vno modo
dici ꝙ vtraq; propoſitio eſt falſa: q: quero
quid denotat̃ ꝑ ſubiectū maioris qñ dicat̃
hoc eſt volitū a te: ſi dicat̃ ꝙ hoc cōplexū
qđ eſt eſſe in luto: falſum eſt: q: hoc non eſt
volitū a te. ſi dicat̃ ꝙ ibi demonſtrat̃ ſigni
ficatū iſtius complexi: quero qđ eſt illud:
manifeſtū eſt ꝙ nulla res eſt ſubiectū tota
le iſtius cōplexi. vnde quocūq; demonſtra
to hec eſt falſa. Silr dato ꝙ ſubiectū maio
ris ſupponit ꝓ eo qđ eſt eſſe ī luto cū cētū
marcis: tūc hec eſt falſa: videlicet minor de
monſtrato hoc cōplexo: eſſe in luto cū cētū
marcis: ⁊ nō hoc cōplexū eſſe in luto debet
demōſtrari. Aliter pōt dici de v̄tute ſermo
nis ſi premiſſe ſint vere: concluſio eſt conce
dēda: ita ꝙ illa via eſt bona ad formā ver
bor̄: volo eſſe in luto cū cētū marcis: ergo
volo eſſe ī luto: q: quicq̄d vult ita eſſe ſicut
denotatur per vnam copulatiuam: vult ita
eſſe ſicut per vtrāq; partem eius denotat̃.
modo de virtute vocis debet exponi añs ꝑ
iſtam copulatiuam: volo eſſe in luto et ha
bere mecū centū marcas: ⁊ ꝑ ɔñs qui vult
eſſe in luto cum cētum marcis: vult eſſe in
luto. Ad nonū: tu vis credere hanc ꝓpoſi
tionē: ⁊ credere hāc ꝓpōnē eſt errare: ergo Ad nonum.
tu vis errare. Dico vno mō negādo ɔñam
iſto caſu poſito. Aliter diſtinguēdo conclu
ſionē ſm̄ cōpoſitionē ⁊ diuiſionē: ſicut di
ſtinguimꝰ iſtā: tu ſcis ſortē currere. ponat̃
ꝙ vides ſortem currētem: ſed neſcis ꝙ ſit
ſortes. In ſenſu cōpoſito ꝓpō eſt falſa: q:
denotat̃ ꝙ hec eſt ſcita a te. In ſenſu diui
ſo denotat̃ ꝙ tu ſcis iſtum currere q̄ eſt in
rei veritate ſortes. ſic in ꝓpoſito hec ꝓpō
tu vis errare: in caſu poſito eſt falſa in ſen
ſu cōpoſito: q: tūc denotat̃ ꝙ hec ſit volita
a te: tu erras. ⁊ dicitur hic ſicut de alia. Ad Ad decimum.
decimū pōt dici eodē modo ꝙ cōcluſio eſt
diſtinguenda: ⁊ vera vel falſa ſicut cōcluſio
p̄cedēs. Aliter pōt dici tā ad nonū q̄ ad
decimū: ꝙ premiſſe ſunt affirmatiue: ⁊ oēs
tales ꝓpōnes ſunt affirmatiue: quarū ſub
iecta vł p̄dicata ſunt v̄a vel dicta ꝓpoſitio
nū: ſicut tales ꝓpōnes: fornicari eſt mere
ri penā eternā: credere hoīem eſſe albū eſt
errare. Sed in vſu loquentiū iſti actꝰ exer
citi accipiūtur pro actibus ſignatis: ſicut
ad octauū dictū fuit. Ad ſcd̄m dubiū vtr̄ Ad ſecundū dubiū.
de aliqua re creata debēt cōcedi ɔdictoria.
dicēdū eſt ꝙ ꝑ verbū ſubſtantiuū mere de
p̄nti nūq̄ de re creata debēt cōcedi ɔdicto
ria p̄dicata. per verbū aūt de p̄terito vł fu
turo pt̄z ꝙ ſic. ſicut ceſar fuit albꝰ: ceſar nō
fuit albus. Sed de re q̄ eſt deus: opȝ conce
dere ſm̄ fidē contradictoria: q: in iſtis pa
ter eſt generans: eſſentia eſt nō generans:
ſubiecta ſupponunt pro eadem re: q: quod
libet qđ eſt deus: eſt idem realiter cuilibet
quod eſt deus: ⁊ tñ nō quodlibet qđ eſt de
us: eſt qđlibet quod eſt deus: q: pater non
eſt filius. Sed cōtra. ſi de re que eſt deꝰ cō
ceduntur cōtradictoria ſm̄ fidē: habemus
concedere cōtradictoria ſimul eſſe vera. cō
ſequentia probatur: q: affirmatiua de pre
dicato negato infert vnam negatiuam: ſic
ut ſequitur. ſortes eſt non iuſtus: ergo ſor

patrē. Dicēdū eſt ꝙ qñ iſte terminus deus
d͛ relatiue: ſupponit ꝓ patre. Quantū ad
rōnes mgr̄i q̄ ponūtur ꝓ duodecimo argu
Ad q̄n mēto: ꝯcedo ꝙ nō demōſtrāt: ſꝫ determia
tū du tio eccleſie fuit ſic ⁊ definitio. Ad q̄ntū
bium. dubiū de cōtradictorijs dictū eſt ſupra in
Ad pri reſponſione ad ſcd̄m dubiū ꝙ nō. Ad pri
mū ar. mā rōnē qñ arguit ꝙ in diuinis ꝯdictoria
⁊c. verū eſt de terminis ſupponētib⁹ ꝓ ea
dē re q̄ deus eſt: verificantur ꝯdictoria pu
ra: hoc tñ nō infert ꝯdictoria eſſe ſimul ve
ra. Unde licet cōcedam⁹ ꝓpōnes ex q̄bus
videt̄ ſequi ꝯdictoria: nō tñ cōcedim⁹ cō
tradictoria: q̄ negam⁹ ꝯñas oēs q̄b⁹ ꝓbā
tur ꝯdictoria eſſe ſimul vera. Unde eadem
fide qua tenemus illas eſſe ſimul veras: pa
ter generat: eſſentia nō generat: credimus
etiā ꝙ iſta ꝯdictoria nō ſequunt̄. Si dicat̄
ꝙ ſequit̄ ex eis: aliqua res generat: ⁊ iſta
eadē nō generat: vt iſte: marcus erit: ⁊ tul
lius nō erit. Dicendū ꝙ illud nō eſt verum
nā iſte due nō poſſunt ſimul eē vere: ⁊ due
ſunt ſimul note. Et ſi arguat̄: ſubiecta ſup
ponūt ꝓ eodē: ⁊ p̄dicata ꝯdicūt: igit̄ ſaltē
inferūt ꝯdictoria. Dicendū ꝙ ſi in illa ne
gatiua: eēntia generat: eſſentia nō gn̄at: eſ
ſentia ſupponit ꝑſonaliter: ſatis bñ eſt cō
tradictio. ſi ꝓ eſſentia cōi: non: ⁊ ſic accipi
mus tātū qñ negam⁹ iſtā: eſſentia generat
Ad ſe Ad ſcd̄m qñ arguitur ꝙ fides ponit et
cundū predicat ꝯdictoria in ſymbolo: dicendo ꝙ
ſunt tres coeterni: ⁊ tñ ꝙ nō ſunt tres eter
ni ⁊c. Firmiter pōt dici ad mētē cōditoris
ſymboli ⁊ de eſſe ſymboli credētis ꝙ in rei
veritate tres ꝑſone ſunt vnus deus etern⁹
⁊ tñ ſunt tres ꝑſone coeterne ⁊ coequales.
⁊ illa duo nō plus repugnant: ꝙ̄ dicere ꝙ
deus eſt tres perſone ⁊ vnus deus. Uñ qñ
d͛: ⁊ tamen non tres eterni: ſupplendū eſt
dij: ⁊ ita litera plana eſt: ⁊ nō ꝯdicunt. Uñ
in iſto poſteriori verſu principaliter intelli
git aſſerere coequalitatē ꝑſonarū. vñ dicit
ꝙ in hac trinitate nihil prius aut poſteri
us ⁊c. ita ꝙ affirmatio nō cadit ſup plura
litatē perſonarū eternarū vel equaliū: ſed
ſup equalitatē que importat̄ in illa cū dici
tur coeterne ⁊ coequales. Aliter dicit̄ ſm
Thomā ꝙ iſte terminus eternus pōt capi
adiectiue vel ſubſtantiue: ſi ſubſtantiue: nō
Q predicatur niſi in ſingulari. ſi adiectiue: ſic
Ad ſex pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſunt tres
tū du eterni: ⁊ tres perſone habentes eternitatē
bium. Ad ſextū qnādo dubitatur an in patre

ſit aliquid ꝓpriū patri cōſtitutiuū patris
diſtinctū aliquo modo ab eſſentia diuina.
⁊ illud dubiū cōtinet duos articulos. Un⁹
eſt an paternitas diſtinguatur aliquo mō
ab eſſentia: quaſi aliquid concurrens cum
eſſentia ad ꝯſtōnem perſone patris. Scd̄s
articulus eſt an perſona patris ſit aliq̄ mō Z
ꝯſtituta. Quātū ad primū dico ꝙ pater Prima
nitas nullo mō diſtinguitur ab eēntia di ꝑticula
uina: q̄ ſi ſic: faceret cōpoſitionē ab eēntia
cū nō diſtinguitur ab ea: ſꝫ ꝑſona ab alia.
Et eſt argumētū Ockā ſup ſniās. li. ij. diſt.
ij. q. ij. ꝙ inter patrē ⁊ eſſentiā nō eſt aliq̄s
modus idētitatis. Et pōt dici ad bonū in
tellectū ꝙ formaliter diſtinguit̄: q̄uis nō Scd̄a.
realiter. Ad ſcd̄m articulū dubij dicit ſic
diſtinctio formalis eſt diſtinctio aliquorū:
quoꝝ vnū formaliter nō eſt reliquum. Di
ſtinctio formalis aūt ſemp ꝑ̄ſupponit idē
titatē realē illoꝝ que diſtinguūtur forma
liter: ⁊ nulla eſt ibi ponēda ī creaturis nec
in diuinis: niſi tātū īter naturā ⁊ ſuppoſitū
vel inter eſſentiā vel relationē ſm eū diſt.
ij. q. ij. ponit opinionē ꝓpriā: vbi iꝑobat
Joānē Scotū de diſt. formali inter attri
buta: q̄ iſta diſtinctio p̄cīſe ponēda eſt ſm
eū in ſacra ſcriptura: ex qua ſeq̄tur euiden
ter ꝙ eſſentia non eſt formaliter relatio: q̄
diſtinctio nō eſt aliud ſicut ipſe ītelligit di
ſtinctionē formalē: niſi ꝙ oīm illorū ē alia
res ab alia: ⁊ cū ſunt vna res pater ⁊ eſſen
tia: ⁊ tñ eſſentia eſt alia res ſicut filius: et
iō opꝫ dicere ꝙ eēntia ⁊ pater diſtinguūt̄
formaliter ſm Ockā. Eſt eñ quoddā ſyn
tagma vhtatū Joānis Scoti: q̄ tñ non ex
ponit ſic terminū iſtū: ſꝫ ꝑ eſſe idem intelle
xit formalr̄ eſſe idē ꝑ ſe p̄mo mō. vñ ſm eū
qñ vnū p̄dicatur de alio ꝑ ſe primo modo:
iſta ſunt idē formaliter: qñ aūt aliqua ſūt
idē realiter: ⁊ vnū tñ nō predicat̄ de alio ꝑ
ſe primo modo dicendi ꝑ ſe: vnū illorū nō
eſt aliud formaliter. ⁊ ideo q̄ illa nō eſt ꝑ
ſe: eſſentia eſt paternitas: q̄ per ſe ꝑ̄ſuppo
nit de omni: ⁊ ſic omne quod eſſet eſſentia
eſſet paternitas: ⁊ ſic fili⁹ eſſet paternitas
iō paternitas ⁊ eſſentia diſtinguūtur for
maliter. Sed cōtra modū hunc ponēdi Cōtra
arguo primo ꝙ ſnīa ſua eſt impropria. ſe ſcotum.
cūdo ꝙ includit repugnātiā. tertio ꝙ ē fi
cta ⁊ fruſtra adinuēta. Primo arguo ſic. ſi
dicto mō iſta diſtinguunt̄: q̄ro q̄d demon
ſtraret̄ ꝑ ſubiectū illi⁹ ꝓpōnis: an demon
ſtraret̄ vna res an plures: ſi plures: hec ē in-

congrua qua ponitur plurale pro ſingulari: deberet eñi dici ꝙ iſta res diſtinguit formaliter a ſeipſa. Scḋo ſic. ipe dicit ꝙ diſtinctio formalis eſt diſtinctio aliquoꝝ: quorū vnū eſt formaliter reliquū. tunc arguo ſic. oīs diſtinctio aliquoꝝ eſt diſtinctio aliquarū rerū: ſed diſtictio inter prēm ꝛ eſſentiā eſt hmōi: ẜ ꝛc. ẜ pr̄ ꝛ eſſentia ſunt diſtincte res realiter. Tertio. de q̄bus cōtingit vere dicere ꝙ ſint vnū ꝛ reliquū: de illis veꝝ eſt dicere ꝙ nō ſunt tres res; ſed de pr̄nitate ꝛ eſſentia ipſe concedit in ſingulari ꝙ ſint vnū ꝛ reliquū: ꝛ ƀm modū loquēdi ei⁹ paternitas ꝛ eēntia ſunt due res: ꝛ gnalr̄ oīa diſtincta ſunt diſtincte res: ẜ manifeſte dicit repugnātia: qñ dicit ꝙ aliqua ſunt idē realiter: ꝛ tñ diſtinguūtur formalr̄. Quarto q̄ro vtrū iſta ꝯña valet: iſta diſtinguunt formalr̄: ẜ diſtinguūt: ſi nō: ẜ oppoſitū cōſequētis ſtat cū ātecedēte: ẜ iſta ſtabunt ſimul. iſta diſtinguunt: iſta nō diſtinguunt. ſed ſeq̄tur: iſta nō diſtinguunt: ẜ nulla diſtinctione diſtinguunt: q̄ negatio p̄cedēs ꝯfundit verbū cōfuſe diſtributiue: ſicut ſortes nō currit: ẜ nullo curſu currit. et ſequit nulla diſtinctione diſtinguit: ergo non formali diſtinguitur. ergo ſequitur: iſta diſtinguuntur diſtinctiōe formali: ꝛ tñ nulla formali diſtinctione diſtinguuntur: q̄ ſunt cōtradictoria. ſi illa ꝯña eſt bona: ꝛ añs ē verū: igit ꝯñs eſt veꝝ: ẜ datis duob⁹ hec eſt vera: iſta diſtinguūtur: ergo ſunt diſtincta ꝛ igitur ſunt diſticte res: ꝛ ẜ realiter diſtinguūtur. Quīto ipſe vtitur in arguēdo hac ꝓpōne. qñcūq aliqua ſunt idē ex natura oībus modis: q̄cq̄d cōpetit vni cōpetit alteri; niſi aliq̄s modus grāmaticalis impediat. ſed illa includit ꝯdictionē: q̄ ꝯdictio eſt: ꝙ aliqua ſint aliqua; ꝛ tñ idem oībus modis: ꝛ tñ ꝯdictio eſt ꝙ oē q̄ꝺ cōpetit vni cōpetit alteri ab iſta re: q̄ ſi hoc eſt vnū: et illud eſt alterū: ẜ hoc demōſtrato vno / eſt alterū ab hoc: q̄ reliquū eſt alterū ab hoc. Sexto ſic. ſi eſſentia nō eſt eadē formaliter quero cui vtrū ſibiipſi an alteri; ſi ſibiipſi: ẜ eſſentia nō eſt eadē formaliter ſibiipſi: ꝛ per ꝯñs nulli rei: q̄ꝺ nō eſt intelligibile. ſi alteri: certū eſt ꝙ oē alterū ab eſſentia diuina eſt creatura. vñ Augu. ſ. de tri. ca. vij. Oīs ſubſtātia que deus nō eſt: creatura ē: ꝛ q̄ creatura nō eſt: deus eſt. ẜ ſoli creature eſt eſſentia diuina nō eadē formaliter; ſed omni creature nō eſt eadē formaliter: ẜ cuicūq nō eſt eadē formaliter: eſt eadē etiam realiter: ẜ diſtinctio nihil valet. Septimo fruſtra iſte modus loquēdi fingitur in materia iſta: q̄ in nullo euacuat difficultatem pluſq̄ q̄cūq alius modus loquendi ꝯſuetus theologoꝝ. Nā oēs cōcedūt ꝙ iſta conueniūt huic noī eſſentia: q̄ nō cōueniūt patri: ſed ibi eſt difficultas quō hoc eſt poſſibile: ex quo eſſentia ꝛ pr̄ ſupponūt ꝓ eadē re: ꝛ ipſe aſſignat ꝓ cauſa: q̄ eſſentia ꝛ pr̄ diſtinguunt formaliter: vel non ſunt idem formaliter: hoc eſt dictū ƀm eū / aliq̄d p̄dicatur de eēntia q̄ꝺ nō predicat de pre. Ecce iſtud aſſignatur ꝓ cauſa ipſius: ꝛ illud eſt ſicut ſi q̄rerer q̄d eſt hō: rñdetur: hñs animā intellectiuā: q̄ eſt aīal rōnale. Et ſi q̄ratur q̄d eſt aīal rōnale: rñdet: aīal habēs aīam intellectiuā. vñ nihil eſt niſi multiplicatio vl̄ incalcatio terminoꝝ fruſtra. vñ eadē facilitate poſſum fingere ꝙ paternitas ꝛ eſſentia diſtinguūtur: vel nō ſunt ſubſtātialiter idē. Poſſum eñi dicere ꝙ q̄ aliqua oratio eſt vera in qua ſubiicitur iſte terminus eſſentia: que eſſet falſa ſi ſubiiceret ibi iſte terminus paternitas: ideo pr̄ ꝛ eſſentia diſtinguuntur eſſentialiter ꝛ ſubſtantialiter.

Rñſio auctoris ad articulū primū ſexti dubij

Dico igit ad articulū iſtū: ꝙ eſſentia ꝛ relatio nō diſtinguunt in diuinis realiter: nec modaliter: nec formaliter: nec cōuertibiliter: nec aliquo mō. Rō eſt: q̄ ſic diſtingui infert diſtingui. ſeq̄tur eñi: diſtinguuntur rōne: igit ſunt diſtincta rōne: ꝛ vltra: igit ſūt alia ƀm rōnē. Scḋo dico ꝙ hec nō eſt cōcedēda: eſſentia ꝛ relatio ſunt idē proprie loquēdo. q̄ ſeq̄tur: ſunt idē: ẜ ſunt vna res. ꝛ vltra: ſunt vna res: ergo ſunt: ꝛ vltra ſunt: ẜ ſunt aliqua: ꝛ ita non ſunt vna res. ꝯña p3: q̄ illud verbum ſunt eſt pluralis numeri; ꝛ iō ſignificat multas res. Tertio dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedēda: eēntia ꝛ relatio nō ſunt idē: ꝓpter eandē cām de vbo pluralis numeri: q̄ hec eſt vera: eēntia ꝛ relatio nō ſunt: ſicut hec eſt falſa: marc⁹ ꝛ tulli⁹ ſunt. Quarto dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedenda: inter eſſentiā ꝛ relationē eſt aliq̄ idētitas: q̄ nihil eſt inter aliud ꝛ ſeipſm. Quīto ꝙ hec nō eſt ꝯcedēda: relatiōis ad eēntiā ē oimoda idētitas: q̄ equalet iſti: relatio ē oīmoda idētitas eadē eſſentie; q̄ꝺ eſt falſū. Sexto ꝙ hec eſt cōcedenda: relationis aliquo modo ſiue proprie ſiue improprie eſt identitas aliqua ad eſſentiam: quia equiualet iſti: relatio eſt aliquo modo eadem eſſentie

re vidēti deū: ꝙ ipſe vult ꝙ odiat ipm̄ ſub
pena eterne miſerie ad horā: ḡ volūtas po
terit hoc affirmare ſtāte tali viſiōe. Sic ḡ
in preſenti articulo teneri poſſet: ꝙ cū cla-
ra viſiōe dei ſtat fruitio ⁊ odiū ſm diuer-
ſas notitias cōicabiles creature: ⁊ puto ꝙ
cōcluſiones ſunt vere: licet ſint mī⁹ ſuffi-
ciēter ꝓbate: ſꝫ ꝑ nūc melior ꝓbatio non
Cōtra primā ꝯcl'onē arguit primo. occurrit. Sed ꝯ iſtas ꝯcluſiones ſunt ar-
gumēta multa. Primo ꝯ p̄mā: ꝙ nō pōt eſ
ſe viſio clara dei niſi adſit dilectio. arguit
primo ſic. Angelus vidēs deū neceſſario di
ligit deū: ergo pari rōne quecūq; volūtas
alia. ꝯñā ptꝫ. añs ꝓbatur: q: motor cōiun
ctus neceſſario mouet orbem ſuū: q: aliter
poſſet libere inficere orbē: ſed nō mouet: ni
ſi q: amat primū mouens ſemꝑ actu: quod
mouet ſicut amatū ⁊ deſideratū. xij. meta-
phyſice cōmēto. xxxvj. ergo motor cōiūct⁹
Scḋo neceſſario diligit motorē p̄mū. Scḋo ſic
ſummū bonū nō neceſſario diligitur: ergo
nec ſummū triſtabile neceſſario odit. ꝯñā
ptꝫ. q: ſi pena magis ſit odibilis ꝙ̄ gloria
diligibilis: ſequeretur ꝙ deus magis puni
ret ꝙ̄ premiaret: ⁊ ꝙ eſſet magis timēdus
ꝙ̄ diligēdus. Et ꝙ creatura rationalis ma
gis deberet ſeruire deo propter fugā pene
ꝙ̄ aſſecutionē glorie. ꝯñs eſt falſum: q: pe
na neceſſitat volūtatem ad odiēdū ipſam
Tertio quia aliter non eſſet ſibi pena. Tertio ſi
videns deum poſſet eum non amare: ergo
nec ab eo delectari. ꝯñs videtur falſum. Et
probatur ꝯñā: quia ponatur ꝙ ſtāte tali vi
ſione qua nō diligit nec delectatur vidēdo
deū: reueletur illi de malo inferendo ſibi ꝑ
vnum gradum: deinde per duos ⁊ per tres
⁊ per quatuor: ⁊ ſic paulatim: videt ꝙ iſte
ſumme dolebit: ⁊ ſic ſtabūt ſimul ſummus
Quarto. dolor ⁊ clara viſio dei. Quarto. ſi ſic: nō
appareret ratio ꝙ beati ſit cōfirmati libe-
Quīto re nō diligere deū. Quinto ſic. beatitudi
nem in vniuerſali apprehenſam nullus po
teſt non velle: ergo a multo fortiori nec de-
um clare viſum. Antecedens patet ꝑ btm̄
Aug. in diuerſis locis. xiij. de trini. Qui. c.
iij. dicit de Ennio poeta: q̄ dixerat ꝙ illud
eſt quod volunt omnes laudari: q: ſi dixiſ-
ſet omnes beati eſſe vultis: ⁊ miſeri eſſe nō
vultis: dixiſſet aliq̄d qḋ nullus in ſua nō
cognoſceret voluntate. Quicquid eñi aliud
quiſꝙ̄ latenter velit ab hac voluntate que
omnibus ⁊ in omnibus nota eſt: nō recedit
Eodē lib. ⁊ eodē cap. paulo ante recitat di

ctum mimi cuiuſdā qui repromiſerat ſe di-
cturum omnibus ad ludum confluentibus
quid vnuſquiſq; vellet. ⁊ cum veniſſent: di
xit. Uili vultis emere: ⁊ care vendere. Dixit
Augu. tam de iſto ꝙ̄ de Ennio: quia vterq;
dixit falſum. Sed ſi dixiſſent ꝙ oēs volunt
beatitudinem: dixiſſent verum. Unde dicit
ibidem ca. v. Quapropter qm̄ verum eſt ꝙ
omnes homines eſſe beati velint: idq; vnū
ardentiſſimo amore appetunt ⁊c. Itē. xij.
cōfeſ. ca. xxj. Ipſa eſt vita beata quam oēs
volūt ⁊c. Itē Enchirid. c. ciiij. Multo q̄p-
pe liberius erit arbitrium qḋ omnino non
poterit ſeruire peccato. Neq; aut volun
tas nō eſt: aut libera dicēda nō ē: qua bea-
ti eſſe ſic volumus: vt eſſe miſeri nō ſolum
nolimus: ſed nequaꝙ̄ prorſus velle poſſi-
mus. Et ponitur hec auctoritas. ij. ſenten.
diſt. xxv. c. v. ergo nemo pōt nō velle beati
tudinem in vniuerſali apprehenſam: ergo
nec deū clare viſum. Sexto ſic. beat⁹ Hu Sexto
go de ar. Noe lib. j. Deus eſt talis: ꝙ neq̄t
ſciri ⁊ non amari. tanta eñi eſt ſpecies pul-
chritudinis eius: vt qui potuerit eū videre
nō poſſit eū non diligere. Contra ſcḋam Cōtra
cōcluſionē arguitur multipliciter. Primo ſecūdā
ſic. volūtas ⁊ natura habent modos oppo conclu
ſitos principiandi actus ſuos neceſſario ⁊ ſionem
libere: ergo ſicut natura nunꝙ̄ pōt libere arguit
p̄ncipiare: ita volūtas nūꝙ̄ pōt neceſſario Primo
principiare. Secūdo ſic. omne naturale Scḋo.
agens agit ſm vltimū ſue potentie. ideo ſi
volūtas ferretur naturaliter in deū clare
viſum: ferretur intenſiſſime ⁊ ſm ſue potē
tie vltimū: ergo ꝑfectior in naturalib⁹ ꝑfe
ctius deū diligeret: ſed q̄ perfectius deū di
ligit: magis a deo diligit: ⁊ magis ē beat⁹
ḡ beatitudo cōferret ſm capacitatē natu-
raliū. ꝯñs falſum: q: dat meritū iuxta oēs
Tertio ſic: potentia libera per participa Tertio
tionē nō magis neceſſario tendit in perfe
ctius obiectū: ꝙ̄ in obiectū minus ꝑfectū:
vt viſus nō magꝭ neceſſario videt pulchrū
ꝙ̄ turpe: ergo a multo fortiori potentia li-
bera ꝑ eſſentiam non magis tendit in obie
ctū ꝑfectius ꝙ̄ in obiectū minus perfectū
Quarto: capio aliquem Iudeū qui odi- Quarto.
uit chriſtū: ⁊ oſtendatur ſibi deus clare: tūc
ille odiuit chriſtū: ⁊ clare vidit deū: ḡ odit
deum clare viſum. Quinto ſic. tūc Moy- Quīto
ſes ⁊ Paulus qui viderunt deū ꝑ eſſentiā:
neceſſario dilexiſſent deū intenſiſſime: igi-
tur in ſeparatione ab illa viſiōe habuiſſent

marimam penā. Conſequētia ptʒ: qꝛ ſi na⸗
turaliter eſt mihi marime delectabile vi⸗
dere deū: eſt ꝙ̄ mihi marie penale carere il⸗
la viſione. Non ergo dicat ꝙ in nullo do⸗
luiſſent de amiſſione illius viſionis ꝓpter
oīmodam cōformitatē ad volūtatē dei: qꝛ
cōtra illud qđ eſt naturale volūtati: nō po
teſt volūtas ſe cōformare libere: ſicut nec
libere pōt dominari potētijs anime vege⸗
Sexto tatiuis. Sexto. nō magis naturaliter volū
tas diligit deū clare viſum: ꝙ̄ nūc diligit
beatitudinē in vniuerſali apprehenſam: ſʒ
beatitudinē ſic appꝑhenſam pōt nō velle:
ergo ꝛ deū clare viſum. Maior ptʒ: qꝛ dili
git naturaliter ꝛ ardentiſſime beatitudi⸗
nē. ſm Aug. iij. de trini. c. v. ꝛ fuit ſuperiꝰ
allegatū. Minor oſtendit: qꝛ poſſibile eſt
ꝙ aliquis erronee exiſtimet iſtam ſolum vi
tam eſſe poſſibilē: ꝛ tūc poteſt ſm talē er⸗
rorem nolle aliquid aliud a vita iſta: ꝛ tūc
ſi beatitudo ſibi offerret: poſſet nolle iſtā
ſic appꝑhenſam: qꝛ poſſet nolle eſſe: qđ iſti
ſtatui repugnat. Itē ſic: qꝛ aliqui credētes
ſe ꝯſequi beatitudinē ſi nō peccēt ꝛ nō ali
ter: eligūt carere beatitudine: ergo ptʒ mi⸗
nor. Septimo. nō magis diligit volun⸗
Septi⸗ tas deum clare viſum: ꝙ̄ odit miſeriā clare
mo. apprehenſam: ſʒ apprehēdēs clare miſeriā
pōt eā velle: ergo ꝛc. Minorē ꝓbo: qꝛ det
optio diabolo vel adnihilari vel manere
in miſeria: ꝑterea quero quā partē eliget?
nō primā: qꝛ nullus pōt eligere nō eſſe: er⸗
go eliget ſecundā partē. Octauo. ſi viſio
Octa dei clara pōt neceſſitare voluntatē ad eli⸗
uo. gendū actū circa deū: ſequit ꝙ apprehen⸗
ſio actus illecebre pōt neceſſitare volunta
tē ad volēdū iſtā. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſic pōt
neceſſitari ad ſeruiendū libidini. ꝯ Aug. j.
de libe. arbi. ꝯñam probo: qꝛ deus clare vi
ſus vel bonū infinitū apprehēſum nō cau
ſat niſi actū infinitum: quia actus actiuoꝝ
ſunt in patiente diſpoſito. ſed patiens nō
pōt recipere actū infinitū: ergo ꝛc. Simili
ter illecebra appꝑhenſa mouet finite: ꝛ cau⸗
ſat actum volēdi finitum: ergo inter illos
duos actus eſt alia ꝓportio: ſed ille qui eſt
reſpectu dei: eſt maior: pono ergo illecebrā
precedentē. igit eadē ꝓportione in q̄ actꝰ
reſpectu dei excedit actū datū prime illece
bre: tunc illecebra cauſabit actū eſſentialē
reſpectu ſui obiecti: ſicut actus quem cau⸗
ſat ſummū bonū / eſt reſpectu ſummi boni
ergo ſi ſummū bonū intelligat actū volun
tatis: aliq̄ illecebra neceſſitabit eadē rōne.

Ad iſta argumēta rñdeo: lʒ difficultates O
tangunt circa materiā actionū: tamen nō Ad ar.
ꝯcludūt directe ꝯtra ꝯcluſiones. Ad pri ꝯ ꝑmā
mum qñ dr ꝙ angelus qui eſt motor con⸗ cōclu.
iunctus ꝛc. cōceditur ꝙ ſibi eſt talis noti⸗ Ad pri
tia creata: ꝙ nō pōt nō diligere deū. habʒ mum.
enim tale dictamen ꝯſcientie: ꝙ ſi non di⸗
ligeret deū: nec ſe conformaret volūtati di
uine: damnaret in perpetuū: ꝛ cū hoc non
ſit ſibi eligibile: nullo mō pōt aliquid vel⸗
le qđ exiſtimet eſſe añs ad illud: ꝛ tale di⸗
ctamen ponit Hybernicus cām cōfirmatio
nis in angelis beatis. Sed ex his non ſeq̄⸗
tur ꝙ quecūq; clara viſio dei ſic neceſſitet
volūtatē: ſʒ tñ ꝯcludit ꝙ aliqua eſt talis.
ꝛ hoc eſt verū: vt dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad ſe R
cundum qñ arguitur ſic. ſummū triſtabile Ad ſe⸗
neceſſitat odire. Pōt dici ꝙ ſummū triſta cundū.
bile ſic pōt apprehēdi: ꝙ neceſſario odit: ꝛ
etiam ſic ꝙ nō. Nā manifeſtū eſt ꝙ volun
tas apprehēſo ſummo bono ſub aliqua in
tenſione generali: pōt remouere intentū a
ꝯſideratione illius: ꝛ pōt voluntas indire
cte ſuſpēdere actū ſuū. Silr indirecte pōt
ſuſpēdere actū ſuum: volēdo ſe nihil velle
nec nolle circa illud. Unde cōformiter di⸗
ci pōt de miſeria ſicut de ſummo bono: ꝙ
aliqua notitia ſufficiat ad neceſſitādū vo⸗
luntatem ad odium: ꝛ aliqua non ſufficit.

Ad tertiū ꝙ poſito caſu ꝛc. Cōcedi pōt S
ꝙ cū aliqua viſione dei clara ſtare pōt do⸗ Ad ter⸗
lor: ꝛ cum aliqua non poteſt. vnde eſt dare tium.
aliquā notitiā ita clarā ꝛ certā beatitudi⸗
nis: ꝙ talis notitia ſtare nō pōt cū reuela
tione quacūq; de malo pene inferēdo: qua
lis notitia eſt modo in beatis. Concedi tñ
pōt ꝙ deus notitiā clarā eſſentie ſue poſſʒ
cōmunicare creature dānande: ꝛ reuelare
ſibi dānationē: ꝛ ipſa tūc vidēs deū triſta
retur. Cōtra. magis auget qđ adeſt ꝛc. Po
teſt dici ꝙ hoc verū eſt qñ adeſt ſine impe
dimēto ꝯtrario: vel qñ adeſt ꝑ ꝑſentiā ſuf⸗
ficientē ad neceſſitandū volūtatem: ſicut
dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad quartū verum eſt Ad qr⸗
forte ſi nulla eſſet notitia neceſſitās ad di⸗ tum.
lectionē: nō faciliter pōt aſſignari rō cōfir
mationis: ſed maneret libertas ꝯtinua in
volente ad cōtinuandū actū ſue volūtatis T
ad diligendū deū. Ad quintum quando Ad qn⸗
arguit ꝙ beatitudinem in vniuerſali ꝛc. tum.
Dicendum ꝙ Aug. ꝛ omnes homines vul
gariter equiuoce loquuntur de velle. Nam

vno modo capiunt ꝑ habitu vel affectiõe
volũtatis qua hõ faciliter inclinat̃ ⁊ red-
ditur aptus ad volendũ aliq̃d q̃n cogitat
de illo. ⁊ tale velle dicat̃ eſſe in dormiente.
Alio mõ capiunt ꝑ actu elicite volũtatis.
q: actus eſt nunq̃ ſine cogitatione accidẽ
tali. Siliť eſt notandũ ꝙ velle beatitudinẽ
nõ eſt aliud q̃ꝫ cogitando optare vel acce-
ptare tales ꝓpõnes mentales: vtinam mi
hi bene eſſet ſemꝑ: volo ſemꝑ valere: bene
viuere: vel btũs eſſe: vel nihil mali ſuſtine-
re: ⁊ ꝯuertibiles ꝓpõnes cũ iſtis. Dicẽdũ
eſt ergo ꝙ beatitudinem in vniuerſali po-
teſt volũtas nõ velle: ſatis bene loquendo
de velle ſecundo mõ: q: poteſt nõ cogitare
de talibus ꝓpoſitionibus: ſicut pꝫ ad ſen
ſum. Similiter quando actualiter cogitat
illas ꝓpõnes: põt ſe diuertere: nec opꝫ ꝙ
aſſentiat eis actu diſtincto. vnde nõ neceſ-
ſario ad talem apprehenſionẽ: ſortes erit
btũs: ſoꝛ. eſt futurus felix: hꝫ ſortes actum
voluntatis acceptantẽ tales ꝓpoſitiones.
ſed verum eſt ꝙ habitualiter aſſentit: quia
ſi actũ volũtatis eius vertit circa eas: in-
uenit ſe ꝓmptũ ad acceptandũ eas. ⁊ ideo
dicat̃ eas velle ad mentẽ Auguſtini ⁊ ſan-
ctoꝛum. ⁊ ſimili modo ꝯcedo ꝙ habituali
ter volo beatitudinẽ in particulari. ⁊ ſm
iſta pꝫ quomodo accipit̃ velle pͥmo mo-
do nõ niſi in vltima auctoꝛitate: quãdo di
cit ꝙ miſeri eſſe nequaq̃ꝫ velle poſſum⁹: ca
pit velle cõiter ꝓ vtroq̃ꝫ modo: ⁊ ibi mani
feſte patet ꝙ illi qui dicũt ꝙ volũtas põt
velle miſeriã ad experiendũ ꝓpͥã liberta
Ad ſex tem: ꝯdicunt plane Augu. ⁊ Anſ. de caſu
tum. diaboli. c. xiij. Ad ſextũ de dicto Hug. de
quo dubito an ſit dictũ Hugonis: q: nõ vi
di iſtã auctoꝛitatem in libꝛo ſuo: ſed reperi
eam ſcriptam ⁊ allegatã alibi: ideo eã hic
poſui. Dicendũ ꝙ loquitur de viſione bea
tifica: qualis permittitur ſanctis. vel foꝛte
fuit illius opinionis: ⁊ nullũ periculũ eſt
eũ negare. Uel poteſt dici ꝙ ponit vnam
de poſſibili ꝓ vna de ineſſe: q: illa de ineſſe
ſemper eſt vera. vnde hanc: qui põt deum
videre/nõ põt eum nõ diligere: ponit pro
iſta: qui videt deũ/diligit deũ: ⁊ ita eſt de
V facto vniuerſaliter: ⁊ hoc intẽdit. Ad rõ-
Ad pͥ nes ꝯ ſecundam ꝯcluſionem. Ad pͥmum
mum ꝯ illud eſt argumẽtũ ſocij: licet nõ ſit foꝛma
ſecũdã ſua. Dicendũ ꝙ voluntas reſpectu vnius
ꝯclu. obiecti habet modũ pͥncipiandi natura-
liter: tamẽ cognitione determinata; ⁊ etiã

alia cognitione reſpectu eiuſdẽ obiecti ha
bet modũ pͥncipiandi actũ ſuũ libere et
indifferenter: ſicut pꝫ ſm cõiter loquẽtes
⁊ ſm Ariſt. vij. Ethi. quando volũtas vult
dictatũ in vniuerſali ⁊ in particulari: ſta-
tim opat̃. Uñ ad volitionẽ maioꝛis ⁊ mi-
noꝛis ſcito diſcurſu ⁊ volito diſcurſu: neceſ
ſario vult cõcluſionem. Uñ volũtas cũ ſit
cauſa partialis ſui actus: vt ſuperius pꝛo-
batũ fuit: põt ꝯtingere ꝙ talis notitia vo
litionis p̃cedat in volũtate ꝙ ipa neceſſa-
rio elicit aliquã volitionẽ: ſicut ſi volo effi
caciter ſanitatẽ: ⁊ nõ poſſum hr̃e ſine poti
one amara: manifeſtum eſt ꝙ naturalr vo
lũtas ꝑ ſeipam ⁊ põrẽ volitionẽ neceſſario
elicit volitionẽ circa potionẽ amaram: ⁊ iõ
p̃ncipiũ illius ſocij eſt ſimpliciter falſum:
q: eadẽ natura nõ põt hr̃e reſpectu diuer-
ſoꝝ aliquos modos pͥncipiandi: ⁊ ideo
manifeſtum eſt ꝙ p̃ncipiat ad media ⁊ ad
extrema neceſſario libere. Unde natura et
volũtas nõ opponũt̃: ſed ſe habẽt ſicut ſu
perius ⁊ inferius: q: oĩs volũtas eſt natu
ra: ⁊ nõ conuertit̃. Et ideo ꝯcedendũ eſt ꝙ
natura pͥcipiat libere: q: indefinita vera.
⁊ voluntas pͥncipiat neceſſario reſpectu
alicuius obiecti: ⁊ ecõtrario ꝯcurrentibus
oppoſitis cauſis. Similiter dicendũ eſt X
ad ſcõm q̃n arguit̃ ꝙ omnis ignis natura Ad ſe-
liter agit ſm vltimũ potẽtie ſue. Concedo cundũ.
ꝙ agens naturaliter ſtante influentia ge-
nerali: ⁊ deus nõ ĩpediat: agit quãtũ ſinit̃
illis diſpoſitiõibus quas habet. ita ꝙ foꝛ-
tius agere nõ põt ſtãtibus illis diſpoſitio
nibus: ⁊ ꝯcauſis nõ mutatis: ⁊ iõ volũtas
beati elicita ꝑ lumẽ gloꝛie: ⁊ habens noti-
tiam determinatã de deo: ita intẽſe diligit
deũ ſicut põt cũ tali lumine ⁊ tali viſione
⁊ tali opatione dei. ſi tũ diſpõnes ⁊ circũ-
ſtãtie iſte intẽderent̃: tũc volũtas põt intẽ
ſioꝛẽ actũ elicere: ſicut viſus videns ꝑ me-
diũ denſum obiectũ: qđ videri põt ſtãte il
la denſitate: clarius tñ videri poſſet in me
dio rarioꝛi. Quia ergo volũtas beatoꝝ nõ
fruit̃ deo ſm poſſibilitatẽ naturaliũ: ſꝫ ſꝫ
facultatẽ gratuitoꝝ adiũctoꝝ: ⁊ gratuita
ſunt inequalia: ſicut merita ſunt inequalia.
ideo fruitio in diuerſis volũtatibus eſt in-
equalis. Ad tertiũ de potẽtia libera ⁊c. Y
Nego ꝯñam: cuius cauſa eſt: quia viſus hꝫ Ad ter
vnã potẽtiã ſupioꝛem eo: ideo in omnib⁹ tium.
actibus ſuis ſm illã libere agit. ſed volun
tas nõ põt reſpectu ſui aliquẽ ſuperioꝛem

habere. Et iō pōt obiectū ſic eſſe ꝓportio-
natū reſpectu volūtatis: ꝙ volūtas nō ha-
bebit indifferētiā reſpectu iſti⁹. ſʒ nullum
obiectū viſibile viſu corꝑali poſſet ſic eē ꝓ-
portionatū reſpectu volūtatis: qn volūtas
poſſit libere imperare nō viſionē: ⁊ ſilr vi-
Ad q̄r-tum. ſionē: ⁊ iō nō eſt ſimile. Ad quartū pōt di-
ci de Iudeo ꝙ talis odit deū ꝑ cōicationē
idiomatū: ſicut hec eſt va ſm cōicationem
idiomatū: iſte odit deū: ⁊ ſil' ſtāt ꝙ iſte ſum-
me diligit deū. Silr iſte ſtant ſimul: iſte oc-
cidit deū: ⁊ impoſſibile eſt occidere deū: cū
ſit immortalis. Alr pōt dici ꝙ nō pōt ali-
quis clare videre deū niſi videret chriſtum
īcarnatū. nec diligere ſumme deū ſm viſio-
nem talem: niſi eodē actu ſumme diligeret
Ad q̄n-tum. chriſtū incarnatū. ⁊ iō argumentū fundat̄
ſuper caſum īpoſſibilē. Ad q̄ntū de Moy-
ſe ⁊ Paulo: cōiter tenet̄ ſm Aug. xij. ſuper
Gen. ꝙ viderūt deū per eſſentiā ⁊ clare: tñ
certū eſt ꝙ beati nō fuerunt: qꝛ caruerunt
ſecuritate: cōcedit̄ tñ gratia argumenti vt
habeat tantā euidentiā quantā hr̄e poteſt
ꝙ habuerunt neceſſitatē ad fruitionē dei.
Et qñ arguit̄: ḡ doluiſſent in abſentia illi⁹
viſiōis ⁊c. Nego ꝯñam. qꝛ facile finit̄ deo
ſic volente ſine dolore finire illā viſionē. ſic-
ut naturaliter ſi ſibi dimittatur: hō dolet
ad diuiſionē carnis viue qñ vulnerat̄: ⁊ tñ
deus vulnus ſine dolore pōt inferre. Silr
pōt dici ꝙ in eadem grā qua viderūt deū
per aerem: videbant etiā ꝙ nō debuerunt
iſtam viſionē cōtinuare per totum tp̄s. Et
ꝯſimili modo iſti dictamini volūtas natu-
raliter dilexerit per tantū tp̄s preciſe: ⁊ ſic
ceſſante viſione ceſſabat dilectio ſine quā-
cūqꝫ moleſtia. Aliter dico ꝙ illā fruitionē
vel ablationē gaudij deberet naturaliter
ſecutus fuiſſe itēſus dolor. in ptāte tñ dei
fuit facere ꝙ dolor remiſſus ſequebat̄ vel
nullus in eis. Uñ in miraculis nō pōt ar-
Ad ſex-tum. gui effectus ex cōditionib⁹ rerꝫ extra quas
fiūt miracula: ſʒ ex oīpotentia dei. Ad ſex-
tū qñ dr̄: nō magis naturalr̄ diligit ⁊c. Di-
cēdū ꝙ hoc eſt falſum in caſu: ⁊ loquēdo
de velle qḋ eſt actus elicitus ſicut ſuperi⁹
dictum eſt: qꝛ talis pōt eſſe notitia de deo
clare viſo: ꝙ volūtas neceſſario concauſa-
bit actū fruēdi: ſʒ circa beatitudinē in vni-
uerſali apprehēſam nō opꝫ volūtatē ī via
elicere actū diligēdi ſicut nec cogitandi: ſic
Ad. vij ut ibidē dictū fuit. Ad ſeptimū qñ dr̄ ſic:
nō magis naturaliter diligit volūtas crea-
ta deū clare viſum ⁊c. cōcedit̄. ⁊ qñ impro-
bat ꝙ miſeriā clare apprehēſam ⁊c. Dico
ꝙ intētio Aug. ibidē eſt ꝙ nullus pōt vel-
le nō eſſe p̄ciſe ꝓpter nō eſſe: ergo ſub hac
intentione preciſe nō pōt velle nō eſſe: ſed
ſub intentione carendi miſeria bene pōt.
Uñ data a deo optione tali diabolo: ipſe
eligeret vel eligere deberet adnihilari. Uñ
Ariſt. ix. Ethi. c. v. ſm Tho. In omni rōne
vbi eſt dare maius malū ⁊ minus malum:
minus malū eſt magis eligibile maiori. et
certe minus malū eſt eſſe in miſeria perpe-
tua q̄ꝫ adnihilari ⁊ ſemꝑ nō eſſe. Ad octa- Ad. viij
uum qñ dr̄: ſi ſic: tunc poſſet aliq̄ illecebra
eſſe tanta ⁊c. Cōcedo ꝙ eſt aliquā illecebrā
eſſe tantā: ꝙ neceſſitaret volūtatē illā. ma-
nifeſtū eſt eñ per experientiā ꝙ aliqua il-
lecebra pōt eſſe tam vehemens in alliciēdo
ꝙ ponit hoīem in amentiā: ⁊ per ꝯñs pri-
uat vſu recto liberi arbitrij: ⁊ tunc tendit
more beſtie quo ferūt illecebre. Et ſic aſſen-
tire illecebre nullū eſſet pctm̄: qꝛ excederet
vires liberi arbitrij: niſi qñ hō meret̄ vul-
nerari in naturalibus: ſicut dānati merue-
runt: qꝛ actus habent deordinatos ꝓcedē-
tes a volūtate obſtīta nō libere mō nature Z
in perpetuū. Ad rōnes. qlibet vidēs deū Ad ar-
clare neceſſario gaudet: ergo neceſſario di-
ligit. Nego añs ſi capiat̄ ꝓ iſta: hec eſt ne- pinci.
ceſſaria/ quilibet videns deū. tñ ad verita-
tem vocis debet concedi ꝯña: ⁊ ꝯñs ſimili-
ter: qꝛ ſicut de facto de alijs qui nō vident
deum: ſequitur ꝙ non ſit poſſibile ꝙ aliqs
clare videat deū: ⁊ tñ nō diligat eū. Et ad
auctoritatem magiſtri in qua eſt tota vis
argumenti: quando dicit ꝙ diuinitas ſine
gaudio videri nō poteſt. debet gloſſari ſic:
ꝙ deus ſic ordinauit ꝙ homo diuinitatem
videre nō poteſt quin gaudeat: ideo de po-
tentia ordinata eſt conueniens ꝙ damna-
ti in iudicio nō videbunt diuinitatē. Ad Ad ſe-
ſcḋm argumentum concedo totū: ꝙ eſt da- cundū.
re aliquā viſionē cū qua nō ſtat contingen-
tia diligendi in volūtate: ſicut declaratum
eſt in ſecūda cōcluſione. Et concedo ꝙ dia-
bolus non poteſt nō odire penam ſuā: ſed
neceſſario odit eam: ⁊ ideo eſt ſibi maxima
pena. Similiter quia teneo ꝙ voluntas
creata ſm aliquam notitiam poteſt neceſ-
ſario frui deo: ideo habeo reſpondere ad Ad rō-
rationes in oppoſitum concluſionis addu- nes in
ctas. Ad primam. ſi quilibet videns deū oppoſi-
neceſſario fruit̄ ⁊c. Poteſt dici ꝙ angelus tum.

ante viſionē nō habuerit viſionē ita clarā
que neceſſitaret volūtatē: nec fuit viſio bti
tudo nec cū ſecuritate: ſicut notū eſt. ⁊ iō
Ad ſecundā nō debet dici ꝙ q̄libet videns deum neceſ
ſario frueretur. Ad ſcđm q̄n dr̄ per Aug.
iij. de lib. ar. Si voluntas de neceſſitate ve
lit: nō erit voluntas ⁊c. Dico breuiter Au
accipit ibi voluntatē pro coactione: ⁊ non
ꝓ naturali inclinatione: vt ego loquor in
ꝓpoſito. Et aliť loquitur q̄n dicit ꝙ volun
tas neceſſario vult beatitudinē: ⁊ neceſſa
rio fugit miſeriam. Unde ibi equiuocat ne
ceſſitatem: ⁊ contradicit ſibiipſi ⁊c.

A
Q̄ō. x. Primū princi. Utrū cū eſſentia
diuiſa ſtat pluralitas pſona
rū: Et arguo ꝙ nō: vt argu
it mgr̄. j. ſen. diſtin. c. j. ⁊ hoc
ſic. Ad ꝓducendū vnū deū:
ſi eēnt duo dij: aut aliq̄d deeſſet vni qđ ha
beret alter: vel nihil deeſſet vni qđ hret al
ter. ſi primo mō: illi deeſſet ſumma perfe
ctio. ſi ſcđo mō: alteri ſupfflueret de pfectio
ne. Siliť arguo de perſonis. Aut aliq̄d pfe
ctiōis deeſt vni pſone qđ hȝ altera: aut ni
hil. ſi pmo mō: tūc illi pſone deeſt ſumma
Scđm. pfectio: ſi ſcđo mō: tūc altera pſona ſupflu
eret. Scđo ſic. ſi cū vnitate eſſentie diuie
ſtaret pluralitas pſonaꝝ: tūc iſte tres eēnt
tres res: vt innuit Aug. j. de doct. chriſti. ⁊
mgr̄ li. j. diſt. j. c. ij. Res in q̄tq̄bus fruendū
eſt: ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: ſed il
lud ꝯn̄s eſt falſum; ⁊ contra Aug. v. de tri.
ca. viij. Illud precipue teneamus: quicq̄d
ad ſe dicitur: pſtantiſſima illa ⁊ diuina ſub
limitas ſubſtantialr̄ dici ⁊c. Et infra. Quic
quid de ſingulis ad ſeipſas dr̄: nō pluralr̄
ſed ſingulariter accipiť: ſed certū eſt ꝙ iſte
tres res dicuntur ſubſtantialr̄ ⁊ ad ſe: ergo
non pluraliter; ſed ſingulariter tantum; ḡ
Tertiū iſte tres perſone nō eſt res. Tertio ſi ſic: ſe
quereť ꝙ tota forma ſyllogiſtica eſſet defe
ctiua: q: vbi cū veritate premiſſaꝝ ſtat fal
ſitas cōcluſionis: ibi forma arguēdi nō va
let. q: in quacūq̄ materia forma bona te
net in oī materia: ſed ſi cū vnitate eſſentie
ſtaret pluralitas pſonaꝝ: prima forma ſyl
logiſtica qua ꝓprie vtitur Ariſt. ꝓpter ſui
notitiā pmo prioꝝ: anteq̄ aliq̄d determi
nat de ſyllogiſmo ad ꝓbandū ꝯuerſiones:
nō valeret: ḡ cū vnitate eſſentie nō ſtat plu
ralitas pſonaꝝ. Aſſumptū ꝓbo: q: hec eſt
forma ſyllogiſmi expoſitorij. Iſte pater ge
nerat: iſte pater eſt eſſentia. ḡ eſſentia gene
rat. Siliť hic. iſta eſſentia ē pr̄: iſta eſſentia
eſt filius: ḡ fili⁹ eſt pater. ſed in oībus iſtis
pmiſſe ſunt vere: ⁊ cōcluſiones falſe; ḡ ⁊c.

Ad oppoſitū. j. Jo. v. Tres ſunt qui teſti B
monium dant in celo: pater verbū: ⁊ ſpūſ In oppoſitū.
ſanctus: ⁊ hi tres vnū ſunt. ⁊ magr̄. j. ſen. Deciſio
⁊ per totū. In iſta queſtione primo dicam q̄ōnis.
ad titulū queſtionis. Scđo inquirā vtrum
logica Ariſtotelis ſit formalis: ⁊ an teneat
in omni materia vniuerſalr̄. Tertio ſoluā C
q̄ſdā dubitationes. Quarto dicā ad rōnes Prim⁹ arti.
pncipales. Quantū ad primū dico breui
ter duo. Unū eſt: ꝙ titulus queſtionis nō
eſt apud catholicū queſtio vt dubitabilis
ꝓpoſitio: ſȝ eſt radix ⁊ principalis articu
lus fidei: vt ptȝ ex determinatiōe eccl̄ie. ex̄
de ſumma tri. ⁊ fide catho. dānamus. ⁊ in
ſymbolis apl̄oꝝ Niceni cōcilij: ⁊ Athana
ſij. abſq̄ vlla dubitatiōe credendū ē ꝙ cū
vnitate ⁊ ſumma ſimplicitate eſſentie ſtat
trinitas pſonaꝝ. Scđo dico ꝙ illud ſuffici
enter demōſtrare excedit naturale ingeni
um creature. vn̄ canit in ſequētia de trini
tate. Digne loq̄ de pſonis vim tranſcendit
rōnis: excedit ingenia. Quid ſit gigni: q̄d
ꝓceſſus; me neſcire ſum profeſſus ⁊c. Iſta
nō dicunť in pſona alicui⁹ laici: ſȝ in perſo
na cuiuſcūq̄ theologi: ⁊ cuiuſlibet viato
ris q̄ nō eſt illuminatus aliqua reuelatiōe
ſingulari. ⁊ iō de primo articulo nō pl⁹ di D
co. Secūdo eſt inquirendū an logica Ari Scđs arti.
ſtotelis ⁊ q̄ cōiter tradiť in ſcholis: ſit for
malis an non. Et non: q: pauce regule vel
nulle q̄s ponit in libro prioꝝ ⁊ alibi: tenēt
in oī materia. Cauſa eſt: q: Ariſt. nō vidit
ꝙ vna res eſſet vna ⁊ tres. ⁊ ideo dicit ta
les regulas. Medio exiſtēte hoc aliq̄d: ne
ceſſe eſt extrema coniūgi. Et quecūq̄ vni ⁊
eidem ſunt eadem; ipſa inter ſe ſunt eadē.
Et ꝯdictoria non verificanť de eodem. Et
alias multas dedit: que nō ſunt vere in oī
materia. quia capiunt inſtantiā in termi
nis quibus vtimur in diuinis: ⁊ ideo diciť
ꝙ ille regule non ſunt formales; q: ſermo
cōcludens per ſe concludit in oī. Uel ſicut
dicit ꝯ Parmenidem. j. Phy. cōmento. xxv
vbi ſic arguit. Si vidiſſet aliquas res fuiſ
ſe tres res ⁊ tamen vnā: excepiſſet illā rē a
regulis iſtis ⁊ cōſimilibus. Reſpondentes
aūt ad formā arguēdi in diuinis: dicūt ꝙ
forma tradita ab Ariſt. eſt diminuta: ⁊ dȝ
perfici duabus regulis: quas ponit vener

rabilis Anſ. de proceſſione ſanctiſpiritus:
que ſunt iſte. Unitas tenet ſuum ꝯñs: vbi
nō obuiat relationis oppoſitio. Et relatio
tenet ſuū locū: vbi nō obuiat vnitas eſſen-
tie. Propter primā nō valet iſte diſcurſus.
eſſentia eſt pater: eſſentia eſt fili⁹: ḡ pater
eſt filius. q2 inter patrē ꝛ filiū: hoc eſt iter
maiorē extremitatē ꝛ minorē obuiat rela-
tionis oppoſitio. Sed inter extremitates et
mediū nō: q2 eſſentia nō opponiꝭ relatiue
ad pſonas. Propter ſecūdam nō valet iſte
diſcurſus. pater nō eſt fili⁹: pater ē eēntia:
ergo eſſentia non eſt filius. q2 in ꝯcluſione
obuiat vnitas eſſentie. Unde ex iſtis ꝯclu-
dunt ꝙ catholicus obligat⁹ ad tenēdū ꝓ
principio ꝙ vna res eſt tres res: nō eſt ob
ligat⁹ ad ſuſtinendū tales regulas logica-
les. Nec dꝫ admittere formas argumento-
rum: niſi in illa materia ꝓ qua dabanꝭ ab
Ariſt. q2 nō ab eo dabātur niſi in materia
E certa. Tertio mouebo quedā dubia. Pri
Terti⁹ mū eſt de forma ſyllogiſmi expoſitorij: an
articl's valeat in oī materia. Et arguiꝭ ꝙ nō. Prīo
Primū ſic. nō tenet in diuinis: ergo nō eſt forma-
dubiū. lis. Aſſumptū ꝓbaꝭ p tertiū pncipale. nā
Argui nō ſequiꝭ: iſte deus eſt incarnat⁹: iſte deus
tur pri eſt pater: ergo pater eſt incarnatus. Aliter
mo. iſte deus generat: iſte de⁹ eſt filius: ergo fi
lius generat. Sꝫ q2 forte diceretꝭ ꝙ mino-
res iſte ſunt falſe: fiant tales forme. Iſta
paternitas diſtinguiꝭ a filio: iſta eſſentia
eſt paternitas: ḡ iſta eſſentia diſtinguitur
a filio. Similr̄ ſic: illa paternitas generat:
illa paternitas ē eſſentia: ḡ illa eſſentia ge
nerat. Et ſimilr̄ ſic demonſtrato ſpatio in-
tercepto inter aliqua duo: arguo ſic. Iſtud
ſpatiū eſt hec diſtantia: ꝛ illud ſpatiū eſt
ꝓpinquitas: ḡ hec ꝓpinqtas eſt iſta diſtā
tia. ꝯcluſio eſt falſa: q2 ſi ꝓpinquitas eſt di
ſtātia: ergo maior ꝓpinquitas ē maior di
ſtātia: ꝯñs falſum. Conſequentiā ꝓbo: q2
ſi hec ꝓpinquitas eſt hec diſtātia: ḡ aucta
Scḋo. ꝓpinquitate augeꝭ diſtantia. Itē ſi ꝓ-
pinquitas ſit diſtantia: ſit a diſtātia peda-
lis inter duo corpora: ꝛ ſit b diſtātia bipe-
dalis iter alia duo corpa. Et arguo ſic. b ē
maius ſpatiū ꝙ̄ a: ergo b eſt maior diſtan
tia ꝙ̄ a. ſed omnis diſtantia eſt ꝓpinqui-
tas: ergo b eſt maior ꝙ̄ a: ergo iſta ſunt ꝓ
pinquiora iter q̄ eſt diſtātia bipedalis: ꝙ̄
ſint iſta inter que eſt ſolū diſtātia pedalis.
Tertio Tertio ſic. dicat ſortes iſtud tātū: ſortes
dicit falſum. Et arguiꝭ. hoc eſt dictū a ſor-
te: ꝛ hoc eſt falſum: ergo falſum dictū eſt a
ſorte. premiſſe ſunt vere: concluſio falſa.
Quarto ſic. hec aīa eſt intellect⁹: hec aīa Quar-
eſt volūtas: ergo volūtas eſt intellect⁹. cō- to.
cluſio eſt falſa: q2 ſequiꝭ: volūtas itelligit:
ꝛ intellectus vult. Uel ſic. hec volūtas per
ſe vult: hec volūtas eſt intellectus: ergo in
tellectus per ſe vult. Quinto ſic. demon Quito
ſtratis duab⁹ albedinibus arguiꝭ ſic. Illa
duo ſunt hec dualitas: illa duo ſunt hec ſi
militudo: ergo hec ſimilitudo eſt hec duali
tas. Cōcluſio eſt falſa: q2 ſimilitudo ꝛ dua Sexto
litas ſunt ī diuerſis p̄dicamētis. Sexto
ſic. demōſtro aliquā voluntatē malā q̄ eſt
peccatū. Et arguo ſic. hoc eſt a deo: hoc eſt
peccatū: ergo peccatū eſt a deo. ꝯcluſio fal Septi-
ſa. Septimo. demōſtrato toto ꝛ partib⁹: mo.
iſte ptes cōponūt ſuū totū: iſte ptes ſunt Octa-
ſuū totū: ergo totū cōponit ſe. Octauo. uo.
hoc eſt volitū a te: demonſtrato hoc qḋ eſt
eſſe in luto cū centū marcis: ꝛ hoc eſt eē in Nono.
luto: ḡ eē in luto eſt volitū a te. Nono tu
vis credere hāc ꝓpōnē: ꝛ credere hāc ꝓpō Deciō.
nem eſt errare: ḡ tu vis errare. Decimo
ſic. tu vis hoc: demōſtrato fornicari: ꝛ hoc Scḋm
eſt mereri penā: ergo tu vis penā. Secū dubiū.
dū dubiū eſt vtrū aliqua res creata ſit de
qua poſſunt verificari ꝯtradictoria pura. Primo
Et arguiꝭ ꝙ ſic. nā demōſtrato ſorte hec ē
vera: ſortes eſt pater: ſortes nō eſt pater. ꝓ
bo: q2 ſequiꝭ: eſt nō pater platonis: ergo ē Scḋo.
nō pater. Et demonſtrato aliquo corpore
hec eſt vera: hoc eſt duplū: q2 ad ſuā medie
tatē: ꝛ ſimilr̄ illud nō eſt duplum ad aliud Tertio
maius ſe: ergo ꝛc. Tertio illud eſt album: ꝛ
nō eſt albū: ḡ. ꝓbaꝭ aſſumptū demonſtra-
to vno ſcuto: cui⁹ medietas eſt alba ꝛ alia
nigra. tūc ſic: iſte due medietates ſunt al-
bum ꝛ nigrū: iſte due medietates ſunt hoc
ſcutū: ergo hoc ſcutū eſt albū ꝛ nō album.
Quarto ſic. ſortes eſt ſimilis: q2 platoni: et Quar-
ſortes nō eſt ſimilis: q2 Ciceroni: ergo eſt ſi to.
milis ꝛ nō ſimilis. Tertiū dubiū eſt an Tertiū
iſta debeat cōcedi: deus nō generat. Et vi dubiū.
deꝭ ꝙ ſic: q2 eſt vna indefinita cuius due
ſingulares ſunt vere: ergo eſt vera. Aſſum
ptum ptꝫ. nam ſequiꝭ: filius nō generat: er
go deus nō generat. ꝛ ſimuliter de ſpūſan-
cto. Quartū dubiū quare eccleſia negat Quar-
tales ꝓpoſitiōes: eſſentia diuina generat: tū du.
eſſentia diuina generaꝭ: ſicut ptꝫ lib. ſ. de- Argui
cretaliū ca. Damnamus. ꝛ videꝭ ꝙ hec eſt tur pri
vera: eſſentia diuina generat. ꝛ hec ſimili- mo.

ter.eſſentia diuina eſt pater:ergo generat.
Uel ſic.eſſentia diuina eſt res generās:er-
go eſſentia diuina eſt generās:ↄñā ptꝫ: qꝛ
ſicut illa ↄñā eſt bona:ſortes eſt homo al-
Sc̄do bus:ergo ē homo. Sc̄do ſic:qñ p̄dicatum
predicatur de aliquo: pōt ſupponere ꝓ eo
dem:ſed eſſentia p̄dicatur de patre.Nā pa
ter per ſe eſt eſſentia:igitur pōt ſupponere
Tertio pro patre. Tertio.de quo predicatur ſub
iectum:ꝛ eius ꝓpria paſſio: ſed pater ē ſic
ut ſubiectū:ꝛ generare eius paſſio:ꝛ pater
predicatᷣ de eſſentia:ergo hec eſt vera:eſſen
Quar- tia generat. Quarto ſic.eſſentia eſt pater
to. filij:ergo eſſentia generat.añs patet: quia
Quīto ſua conuerſa eſt vera. Quinto ſic.Augu-
ſtin⁹.in lib.de tri. Multi inquit de parti-
bus noſtris non audent ſubſtantiā genitā
affirmare:ſed qð periculoſius eſt/ſanctoꝝ
auctoritates negare:ꝙ ſubā gignit ſubſtā
tiam particularitᷣ negāt:qð oēs affirmāt.
Sexto Sexto ſic. filius generat ab aliquo:ergo
a ſubſtātia vel ab accidente: ſed nō ab acci
dente:qꝛ nullū accidens eſt in deo. li.v.de
tri.c.v.ergo a ſubſtantia:ꝛ nō niſi a ſubſtā
tia diuina:ergo ſubſtantia diuina generat
Septi filium. Septimo.poſſe generare eſt me-
mo. lius ꝙ̄ nō poſſe generare. qꝛ deo nihil at-
Octa- tribuitur niſi qð eſt melius. Octauo ſic.
uo. eſſentia diuina nō eſt genita:ḡ deus nō eſt
genitus:ↄñā patet: qꝛ ſequitur:deitas nō
Nono. eſt genita:ergo deus nō eſt genitus. No-
no ſic.eſſentia ſpirat ſpiritūſanctum: ergo
pari ratione generat filiū:ↄñā ptꝫ.añs ꝓ-
bo.qꝛ aliquid ſpirat ſpm̄ſanctum.ſed non
pater nec fili⁹:ſed ambo. Unde ex̄ de ſum-
ma trini.c.damnamus.pater ꝛ filius ſunt
vnum principiū .ſſ. ergo eſſentia cōis ſpi-
Decīo. rat ſpm̄ſanctum. Decimo ſic.omne gene
rans aliquo generat.ſed pater generat : ḡ
aliquo generat.vel igitur eſſentia:vel rela
tione. non relatione : quia relatione non
eſt principium operandi vel producendi :
ergo generat eſſentia: ergo generatio at-
tribuitᷣ eſſentie. ergo ſicut hec eſt vera/al-
Unde- bedo diſgregat : ita hec/eſſentia gene-
cimo. rat. Undecimo.ſi pater generat deum :
ergo relatiue dicitur filius ad patrē: ſicut
arguit magiſter diſt.v. ꝙ pater nō arguit
eſſentiā:qꝛ ſi pater generat eſſentiā: eſſen-
tia dicatᷣ relatiue ad patrē . ꝛ ideo videtur
ꝙ omnis ratio que impedit ne iſta cōceda
tur:pater generat eſſentiā:impedit ne iſta
cōcedatur:pater vel deus generat deum;

qꝛ ſi dicatᷣ ꝙ nō:qꝛ ex hoc arguitur diſtin-
ctio inter patrem ꝛ eſſentiam : eodē modo
dicetᷣ ꝙ ex parte iſta arguitᷣ diſtinctio iter
patrem ꝛ deū . Duodecimo diſcurrendo Duode
per rōnes magiſtri oſtenditᷣ ꝙ nihilvalēt. cimo.
Prima eſt talis:diſt.v.ca.j.Si pater genu
iſſet diuinā eſſentiā:ipſa relatiue diceretur
ad patrē:ꝛ ſi tunc nō indicat eſſentiā. Un-
de Aug.v.de tri.Qð relatiue dicitur : non
indicat eſſentiā.Sc̄da:ꝙ ſi pater eſſet ge-
nitor diuine eſſentie:pater eſſet genitor ei⁹
rei que ipſe eſt:ꝛ eadem res ſeipſam genu-
iſſet.Tertia eſt:ſi pater generet eſſentiā di
uinam:cum pater ſit eſſentia diuina:ꝛ de⁹
ſit:igitᷣ eo ꝙ generat:ꝛ eſt:ꝛ deus eſt.ergo
generās ē per genitū:ꝛ genitū eſt cauſa gi
gnentis:vt ſic:ꝛ vt deus eſt . Sed ↄñā de
iſtis nō valet. Tum qꝛ ſimilis forma ſit de
deo:vt arguitū eſt.Tū qꝛ hec ↄñā nō valet:
prelatio ponitur:igitur nō idicat eſſentiā
Nam cū deus genuit deū:tam ſpm̄ ꝙ̄ filiū
prelatio ponitur. Silr̄ hec ſpecies genuit
ſapientem:ꝛ ſic de alijs. Tamen qꝛ in rōne
eſt equiuocatio. Nam primo ly eſſentia di-
uina ſupponit ſignificatiue:ꝛ poſtea mate
rialiter.ſicut in iſta: diuina eſſentia nō in-
dicat eſſentiā:ſi ſupponat ſignificatiue: ꝓ
poſitio eſt vera.Item ſc̄da forma nō videtᷣ
valere:qꝛ arguo ſic.ꝙ deus genuit deū:qꝛ
ſi ſic:genuit aliquā rem que ipſe eſt:qꝛ ſeq
tur:pater genuit deū : ergo genuit aliquā
rem que eſt deus:ḡ genuit aliquā rem que
eſt eſſentia diuina:ꝛ oīs res que eſt pater:
eſt eſſentia diuina:ergo genuit aliquā rem
que eſt pater.Item iuxta tertiā formā ar-
guo ſic.pater eſt deus: ergo ſi genuit deū :
genuit qð eſt deus.Similiter ſic. pater ge
nuit deū:ſed nullū niſi deū qui eſt pater:ḡ
genuit deū qui eſt pater.ꝛ vltra. ḡ genuit
deū q̄ eſt ipſe. Quintū dubiū eſt/an con Quītū
tradictoria ſint ↄcedenda in diuinis.vide- dubiū.
tur ꝙ ſic.qꝛ ↄdictio pura verificatᷣ pro ter
minis ſupponentibus ꝓ eadē re: ſicut pa-
ter in iſtis:pater generat ꝛ eſſentia nō gene
rat:pater diſtinguitᷣ a filio:eſſentia nō di-
ſtinguitur a filio:ergo nihil deeſt ad ↄdi-
ctionem verā niſi idētitas nominis vel ter
mini ſignificatiui in affirmatiua ꝛ in nega
tiua.ſꝫ illa nō impedit: qꝛ iſta opponuntᷣ.
iſta relatio diſtinguitᷣ: eēntia nō diſtingui
tur.ſicut iſta:homo currit: ꝛ nullū animal
rationale currit. ꝛ tamen termini ſignifi-
catiui in illa nō ſunt iidē in voce. Sc̄do ſic

omnia poſita in ſymbolo ſunt cõcedẽda: ſꝫ aliqua ꝯdictoria ſunt poſita in ſymbolo: ergo ſunt cõcedẽda. Maiorem ꝓbo. quia in ſymbolo Athanaſij dicitur. pater et filius et ſpiritusſanctus non tres eterni: ſz vnus etern⁹. Et infra dicitur ꝙ pater et filius et ſpũſſctũs ſunt coeterni. Et ſequitur: ſunt coeterni: ergo ſunt eterni.

Sextũ dubiũ. Sextũ dubiũ eſt an in patre ſit aliquid ꝓpꝛium patri ꝯſtitutiuũ pris: diſtinctũ aliquo modo ab eſſentia. et arguitur ꝙ ſic. vij. de tri. c. ſ. Oĩs eẽntia q̃ relatiue dr̃: eſt aliquid excepto relatiuo: ſicut hõ dñs: hõ ſeruus: ergo pater eſt aliqua eſſentia diſtincta a relatione. Scdo ſic. aliqd cõſtituit patrem in eſſe patris: ſed nihil eſt cõe tribus: ergo aliqd qd non eſt cõe tribus: ergo aliquid ab eſſentia. Tertio ſic. nullũ notionale eſt eſſentia: ſz in patre eſt notiõale et aliquid eſſentiale: ergo in patre ẽ aliqd cõſtitutiuũ patris: qd eſt notiõale diſtinctũ ab eſſentia. Quarto ſic. filius diſtinguit̃ a filio: ergo paternitas diſtinguit̃ ab eẽntia in patre. ꝯña ptꝫ. añs ꝓbo: quia filiatio terminat vnitatẽ nature ſc hr̃e ad verbum: et nõ eſſentia diuina ſaltem immediate. ergo etc. Quinto ſic. idẽ cõſtituit patrẽ in eſſe pris: et diſtinguit patrẽ ab alijs perſonis: ſꝫ eẽntia nõ diſtinguit patrẽ: ergo aliud ab eẽntia. ſed nihil extrinſecũ patri: ergo utrunque cum patri. Ad oppoſitũ iſtius eſt: quia tunc pater eſſet cõpoſitus ex diſtinctis rebus.

Septimũ du. Arg. ſ. Septimũ dub. ẽ: an ſit aliqua ꝓductio ĩ diuinis. videtur ꝙ nõ: quia nihil eſt ꝓducibile in diuinis ad eſſe: igitur nulla eſt ibi ꝓductio ad eſſe. añs ꝓbo: quia omne quod eſt deus de ſe: neceſſe ẽ eſſe: ergo nihil tale accipit eſſe ab alio. Scdm Secũdo ſic. omne producibile ad eſſe põt eſſe in potentia ad eſſe: ſꝫ deus nõ poteſt eſſe in potẽtia ad eſſe: ergo etc.

Octauũ du. Octauũ dubiũ eſt de iſta regula Anſel. ſcꝫ vnitas tenet ſuum ꝯñs: vbi nõ obuiat relationis oppoſitio. videt̃ ꝙ ſit falſa: quia tunc hec eſſet cõcedenda per hanc formam arguendo. pater generat: eſſentia ẽ pater: ergo eſſentia generat: quia inter generare et eſſentiã nõ obuiat relatiõis oppoſitio: manifeſtũ eſt: ſimilr nec inter patrem et eſſentiam. Scdo ſic. Anſ. de pceſſu ſpũſſancti probat ꝙ ſpũſſanctus eſt a patre. et arguit ſic. ſpũſſanctus eſt a deo: pater eſt deus: ergo ſpũſſanctus eſt a patre. Tertio ſic. deus eſt incarnatus: pater vel ſpũſſanctus eſt de⁹: igitur pater vel ſpũſſanctus eſt incarnat⁹. nõ obuiat relatiõis oppoſitio. Quarto ſub hac forma. eſſentia eſt trinitas: pr̃ eſt eſſentia: ergo pater eſt trinitas. inter patrem et trinitatẽ nõ obuiat relationis oppoſitio.

Nonũ dubiũ. Nonum eſt: an pater eſt aliud a filio. et videtur ꝙ ſic. Nam pater eſt aliud ſuppoſitũ a filio: ergo eſt aliud a filio. ꝯña ptꝫ: quia ex oppoſito ꝯñtis infertur oppoſitũ añtis: vt pater eſt alia res a filio: ergo eſt aliud a filio. ꝯña ptꝫ: quia añs et ꝯñs conuertuntur. Ad oppoſitũ ex de ſumma tri. et fide cath. Damnamus. licet alius ſit pater: alius filius: alius ſpũſſctũs: nõ tamen aliud.

Decimum Decimum dubiũ eſt: an hec ſit cõcedenda: deus eſt trinitas. videt̃ ꝙ nõ: quia pdicatum non videtur ineſſe alicui ſuppoſito ſubiecti: ergo eſt indefinita falſa. Aſſumptũ ptꝫ: quia nec patri nec filio nec ſpũiſancto ineſt hoc predicatũ trinitas: et ſubiectũ nõ hꝫ plura ſuppoſita. Si dicat̃ ꝙ eſt ꝓpõ ſingularis. Contra. igitur iſte terminus deus eſſet terminus ſingularis: et ſic eſſet quelibet talis ſingularis: deus generat: et ſic iſte termin⁹ nõ eſſet cõis tribus perſonis. Scdo. ſi ſic: deus nõ eſſet ſumme vnus. ꝯñam ꝓbo: quia nulla trinitas eſt ſumme vna: ſed deus eſt trinitas: ergo etc. Silr dualitas eſt minus diuiſibilis ꝙ trinitas: quia trinitas põt diuidi in tria: dualitas nõ: ergo etc. et ideo non eſt ſumme ſimplex. Tertio. ſi ſic: eſſent quatuor pſone: quia oẽ qd eſt deus et rõnalis nature in diuina ſubſtantia, eſt pſona: trinitas eſt deus: igit̃ pſona. ſed nulla pſona de iſtis eſt trinitas: demõſtrato patre filio et ſpũſancto: ergo quatuor pſone ẽ trinitas. Si negetur maior: cõtra. oẽ qd eſt deus: ẽ ſubſtãtia intellectualis p ſe ſubſiſtens: et oẽ tale eſt pſona: ergo trinitas eſt perſona. Reſtat ad illa dubia rñdere.

F Ad pri mũ du. Ad primũ de forma ſyllogiſmi dicendũ ꝙ iſta tria requirũtur ad formã ſyllogiſmi expoſitorij. Primo ꝙ ſit ex duabus pmiſſis ſingularibus: quarũ ſubiecta ſunt duo ꝓnomina demõſtratiua cũ aliquo termino cõi. Scdo requiritur ꝙ ipſa demõſtrent vnã rem numero: que ſic ſit vna ꝙ nõ ſit plura et quelibet illa. nec idem ſic acceptũ ꝙ eſt multe res: et quelibet illarũ. quod dico: quia omne continuũ eſt plures res: ſed nõ eſt aliqua iſtarũ: ſicut totum eſt ſue medietates ſimul accepte. de⁹ aũt eſt plures res: quia plures perſone: et etiã qlibet illa. et ſic intelligit Ockã: licet minus diſtincte hoc exprimat. Tertio reqrit̃

ꝙ habeat diſpoſitionē tertie figure:cuius
ratio eſt.q2 de natura eius eſt ꝙ deducen-
do ponat mediū terminū ſubiectū maiori
⁊ minori in premiſſis:⁊ ita ſolū eſt diſpoſi
tio tertie figure. Sic igit̄ iſta tria ſunt que
req̄runt̄ ad formā ſyllogiſmi expoſitorij.⁊
ħ forma tenet vniformit̄ in q̄cūq̄ materia
ſm̄ iſta ſyllogiſmus expoſitori⁹ nūq̄ poſ-
ſet fieri ex terminis ſupponentibus ꝓ deo
vel diuina eēntia:q2 eēntia diuia eſt realr̄
plures res ⁊ quelibet ꝑſona diuina. Cau-
ſa aūt quare ex talibus terminis nō poſſꝫ
fieri ſyllogiſmus bon⁹: ē eadē cū illa qua-
re ex particularib⁹ nō poſſet fieri ſyllogiſ-
mus bon⁹ in quacūq̄ figura. Et eſt cā quā
do ſic arguit̄. homo currit:hō eſt ſortes: ḡ
ſortes currit. ſubiectū maioris ſupponit ꝓ
vno ſuppoſito:videlꝫ pro platone:⁊ ſubie-
ctū alterius ꝓ alio.⁊ iō nihil cōcludit̄. Eo
dē mō eſt hic:hec eſſentia eſt pater: ħ eſſen
tia eſt filius:ergo pater eſt filius. Maior
poſſet verificari de vna re:⁊ minor ꝓ alia:
⁊ iō nihil inde concludi pōt. ſilr̄ ſi eadē hu
manitas numero eſſet ſortes ⁊ plato:⁊ ſil'
cū hoc ſortes ⁊ plato eſſent plures hoīes
per impoſſibile: tunc ille ſyllogiſmus non
valeret. hec humanitas eſt ſortes: ħ huma
nitas eſt plato:ḡ ſortes eſt plato:q2 maior
eſſet vera ꝑ vna re:⁊ minor ꝓ alia:ideo nō
B cōcludit̄. Ex iſtis pꝫ ad primā formā in pri
Ad ſe- mo dubio. Ad ſecundū de ꝓpinquitate
cundū ⁊ de diſtantia dicat̄ vno modo: hec ꝓpinq̄
argu. tas eſt hec diſtantia: demonſtrato ſpatio
intercepto inter duo corpora. Et qn̄ argui
tur vlterius. ꝓpinq̄tas eſt diſtantia: ḡ ma
ior ꝓpinquitas eſt maior diſtantia. Dicit̄
ad illud negando ꝯn̄am:ſed bene concedit̄
ꝙ eſt aliquid maius:ſꝫ nec eſt maior ꝓpin
quitas:nec maior nō ꝓpinq̄tas; ſicut nec
eſt aliq̄d magis bonū:ſꝫ bn̄ eſt aliquid ma
ius bonū. Eodē mō hic: ꝓpinquitas eſt bn̄
maius ſpatiū:ſed nō eſt maior ꝓpinq̄tas:
nec eſt maior nō ꝓpinq̄tas. Sed illa rn̄ſio
nō videt̄ eſſe ꝯueniens. nā concedo ꝙ ſpa
tiū interceptū eſt ꝓpinq̄tas: ⁊ ſimiliter di
ſtātia:ſicut ipſe cōcedit. Pono ꝙ inter a ⁊
b ſit maius ſpatiū q̄ꝫ prius fuit:qd̄ ſit c: et
ſit d ſpatiū qd̄ eſt mō, inter a ⁊ b. ⁊ arguo
ſic. d eſt maius ſpatiū q̄ꝫ c:ergo hec ꝓpinq̄
tas demōſtrata d/eſt maior illa:demōſtra
ta c.⁊ vltra:ergo maior ꝓpinquitas ē ma
ior diſtantia. Silr̄ ſic expoſitorie. hoc ſpa-
tiū eſt mai⁹:ħ ſpatiū ē hec ꝓpinquitas: ḡ
hec ꝓpinq̄tas eſt maior. Itē exēplū ſuū eſt
ꝯtra ſe ipm̄:q2 demonſtrato magno lapide
⁊ margarita:arguo ſic:hoc eſt maius: hoc
eſt bonū:ergo hoc bonū eſt maius bonum
verū eſt ꝙ iſte diſcurſus nō valet de forma
ſicut nō ſequit̄:ille eſt cleric⁹: ⁊ ille eſt me-
lior:ḡ ille eſt melior clericus:ſꝫ ſequit̄:ergo
iſte melior eſt clericus. Et iō ad argumen-
tum pōt dici tenendo ſicut prius: ꝙ illud
ſpatiū eſt ꝓpinquitas. ⁊ vlteri⁹ ꝙ maior
diſtātia eſt ꝓpinquitas maior:ſed nego vl
terius iſtā ꝯn̄am: ꝓpinq̄tas iſtoꝝ maior ē
ḡ iſta ſunt magis ꝓpinqua. ſicut ponendo
ꝙ ſimilitudo ſit albedo:non ſequit̄:iſta ſi-
militudo eſt maior:ḡ iſte eſt magis ſilis:q2
pono ꝙ ſortes ⁊ plato ſint eque intēſe al-
bi:⁊ ꝯnter albedo in ſorte intendat̄ in du-
plo ꝙ ante fuit.⁊ tūc manifeſtū eſt ꝙ hec
ſimilitudo ē maior q̄ꝫ ante fuit: tūc ſortes
fuit magis ſimilis q̄ꝫ nūc eſt. vn̄ debet con
cedi maior ꝓpinq̄tas: nā ſequit̄ igitur eſt
maior ꝓpinq̄tas. Et ſi arguat̄: vel eſt ma-
ior vel minor. Dicendū ꝙ neq̄ ſic neq̄ ſic:
q2 non eſt diuiſio ꝑ oppoſita: ſed debet ſic
diuidi:aut ē maior: aut nō eſt maior ꝓpin
q̄tas:⁊ iſta eſt ꝟa. Similr̄ ſi teneret̄ ꝙ ꝓ-
pinq̄tas nihil eſt niſi res ꝓpinqua:⁊ diſtā
tia nihil aliud q̄ꝫ res diſtās:tūc manifeſtū
eſt ꝙ ꝯn̄a iſta nihil valet:illa diſtantia eſt
maior:ergo magis diſtant: q2 ſi ſortes au-
geatur ſine hoc ꝙ elonget̄ a platone:tunc
ſortes diſtans eſt iſta diſtantia:⁊ ſortes eſt
maior:ḡ diſtātia eſt maior: tn̄ non magis
diſtat a platone q̄ꝫ prius. Aliter poſſet di
ci in ꝑncipio ad argumentū tenēdo ꝙ nul
la res eſt ꝓpinq̄tas. Unde talia abſtracta
de terminis ſyncategorematicis pro nulla
re ſupponūt:ſicut nec termini a q̄bus ſub
trahunt̄. Unde ſicut iſte terminus ꝓpe de
nulla re predicat̄:ſic nec ꝓpinquitas:⁊ ſi-
militer diſtantia. Similr̄ ſi dicat̄ ꝙ eſt abſ
tractum de illo termino propinquus: vel
nihil ſignificabit:vel ſignificabit idē qd̄ ꝓ
pinq̄tas. Secūdo ſic. ſiue vno modo dicat̄
ſiue alio:hec eſt neganda:hoc ſpatiū eſt ꝓ-
pinquitas:ſed iſta ꝓpinqua ſunt:⁊ ꝓpin-
quū illud eſt ſua ꝓpinq̄tas vtroq̄ demon
ſtrato. Connotat̄ tn̄ per illū terminum ꝙ
inter ꝓpinqua eſt parua diſtantia:⁊ inter
remota ē remota. ſed importat̄ per termi-
nū ꝙ inter ea que dicuntur remota:ſit ma
gna diſtantia. Ad tertiū de illo inſolubi D
li;q2 ponatur ꝙ ſortes dicit tantum iſtam Ad.iij.

dictū a ſorte eſt falſum ⁊c. Dico ꝙ ſyllogiſ
mus expoſitoriꝰ eſt bonus: ⁊ ɔ̄cluſio vera:
⁊ p̄miſſe ſil̄r. Et ſi arguaꝭ ɔ̄tra. ɔ̄cluſio eſt
vera: ⁊ ſortes dicit illā: ergo ſortes dicit ve
rū. Dicendū ꝙ minor eſt falſa: q2 ſortes nō
dixit illā: ſed vnā aliā ſimilē iſti: ꝓ qua ſup
ponit ſubiectū ɔ̄cluſionis: ⁊ ideo ɔ̄cluſio
eſt vera. Sed ɔ̄tra. ille due propoſitiones
falſum eſt dictū a ſorte: ⁊ ſortes dicit falſū
ſunt ɔ̄uertibiles: ergo ſi vna eſt vera: ⁊ re
liqua. Dico ꝙ in virtute nō ſunt ſemꝑ con
uertibiles. Nā ſi dicāt ſortes ⁊ plato ſimul
⁊ ſemel illas ꝓpoſitiones: tūc ſortes dicit
falſum: ⁊ plato dicit verū. Et cā eſt: q2 pro
poſitio quā ſortes dicit: denotat ſe eſſe ve‑
ram ⁊ falſam: ⁊ iō eſt falſa. ſed ꝓpō plato‑
nis denotat ꝙ ꝓpoſitio quam ſortes dicit
Ad q̄r tum. eſt falſa: ⁊ hoc eſt verū. Ad quartū qn̄ con
cluditur: voluntas vult: ⁊ volūtas intelli‑
git. ɔ̄cedo oēs tales ꝓpoſitiones: intelle‑
ctus ꝑ ſe intelligit: volūtas per ſe vult. vn‑
de ſyllogiſmus eſt bonus: ⁊ ɔ̄cluſio eſt v̄a.
Ad qn̄ tum. Ad quītū conceditꝭ ꝙ hec dualitas eſt ſi‑
militudo. et qn̄ arguitꝭ ꝙ ꝓpoſitio eſt fal‑
ſa: q2 ſubiectū eſt in vno p̄dicamēto: ⁊ p̄di‑
catum in alio. Nego ɔ̄ſequentiā: ſed bene
Ad ſex tum. ſequitur ex hoc ꝙ ꝓpoſitio nō eſt ꝑ ſe pri‑
mo modo. Ad ſextum ɔ̄cedo ꝙ peccatum
eſt a deo: ⁊ tamen nō eſt cauſa quare homo
Ad ſe‑ ptimū. peccat: ⁊ ideo non eſt auctor peccati. Ad ſe
ptimum quādo arguitur de toto ⁊ de par
tibus. Dico ꝙ iſte diſcurſus non valet: pro‑
pter equiuocationem illius ꝓnominis iſte
in medio termino: cum dicitur iſte partes
Nam in prima accipitur diuiſiue: ⁊ in ſcd̄a
Ad o‑ ctauū. collectiue. Ad octauū qn̄ arguitur. hoc eſt
volitum a te demonſtrato qd̄ eſt eſſe in lu‑
to cū cētū marcis: ⁊ hoc eſt eſſe ī luto: ergo
eſſe in luto eſt volitū a te. Pōt vno modo
dici ꝙ vtraqꝫ propoſitio eſt falſa: q2 quero
quid denotaꝭ ꝑ ſubiectū maioris qn̄ dicaꝭ
hoc eſt volitū a te: ſi dicaꝭ ꝙ hoc ɔ̄plexū
qd̄ eſt eſſe in luto: falſum eſt: q2 hoc non eſt
volitū a te. ſi dicaꝭ ꝙ ibi demonſtraꝭ ſigni
ficatū iſtius complexi: quero q̄d eſt illud:
manifeſtū eſt ꝙ nulla res eſt ſubiectū tota
le iſtius ɔ̄plexi. vnde quocūqꝫ demonſtra
to hec eſt falſa. Sil̄r dato ꝙ ſubiectū maio
ris ſupponit ꝓ eo qd̄ eſt eſſe ī luto cū cētū
marcis: tūc hec eſt falſa: videlicet minor de
monſtrato hoc ɔ̄plexo: eſſe in luto cū cētū
marcis: ⁊ nō hoc ɔ̄plexū eſſe in luto debet
demōſtrari. Aliter pōt dici de v̄tute ſermo

nis ſi premiſſe ſint vere: concluſio eſt conce
dēda: ita ꝙ illa via eſt bona ad formā ver‑
boꝝ: volo eſſe in luto cū cētū marcis: ergo
volo eſſe ī luto: q2 quicq̄d vult ita eſſe ſicut
denotatur per vnam copulatiuam: vult ita
eſſe ſicut per vtrāqꝫ partem eius denotaꝭ.
modo de virtute vocis debet exponi añs ꝑ
iſtam copulatiuam: volo eſſe in luto et ha‑
bere mecū centū marcas: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs qui vult
eſſe in luto cum cētum marcis: vult eſſe in
luto. Ad nonū: tu vis credere hanc ꝓpoſi‑ R
tionē: ⁊ credere hāc ꝓpōnē eſt errare: ergo Ad no
tu vis errare. Dico vno mō negādo ɔ̄ñam num.
iſto caſu poſito. Aliter diſtinguēdo conclu
ſionē ſm ɔ̄poſitionē ⁊ diuiſionē: ſicut di‑
ſtinguimꝰ iſtā: tu ſcis ſortē currere. ponaꝭ
ꝙ vides ſortem currētem: ſed neſcis ꝙ ſit
ſortes. In ſenſu ɔ̄poſito ꝓpō eſt falſa: q2
denotaꝭ ꝙ hec eſt ſcita a te. In ſenſu diui‑
ſo denotaꝭ ꝙ tu ſcis iſtum currere q̄ eſt in
rei veritate ſortes. ſic in ꝓpoſito hec ꝓpō
tu vis errare: in caſu poſito eſt falſa in ſen‑
ſu ɔ̄poſito: q2 tūc denotaꝭ ꝙ hec ſit volita Ad de
a te: tu erras. ⁊ dicitur hic ſicut de alia. Ad cimum.
decimū pōt dici eodē modo ꝙ ɔ̄cluſio eſt
diſtinguenda: ⁊ vera vel falſa ſicut ɔ̄cluſio
p̄cedēs. Aliter pōt dici tā ad nonū ꝙ̄ ad
decimū: ꝙ premiſſe ſunt affirmatiue: ⁊ oēs
tales ꝓpōnes ſunt affirmatiue: quarū ſub
iecta vl̄ p̄dicata ſunt v̄a vel dicta ꝓpoſitio
nū: ſicut tales ꝓpōnes: fornicari eſt mere‑
ri penā eternā: credere hoiem eſſe albū eſt
errare. Sed in vſu loquentiū iſti actꝰ exer
citi accipiūtur pro actibus ſignatis: ſicut
ad octauū dictū fuit. Ad ſcd̄m dubiū vtꝝ Ad ſe‑
de aliqua re creata debēt ɔ̄cedi ɔ̄dictoria. cundū
dicēdū eſt ꝙ ꝑ verbū ſubſtantiuū mere de dubiū.
p̄ñti nūꝙ̄ de re creata debēt ɔ̄cedi ɔ̄dicto
ria p̄dicata. per verbū aūt de p̄terito vl̄ fu
turo ptꝫ ꝙ ſic. ſicut ceſar fuit albꝰ: ceſar nō
fuit albus. Sed de re q̄ eſt deus: opꝫ conce
dere ſm fidē contradictoria: q2 in iſtis pa
ter eſt generans: eſſentia eſt nō generans:
ſubiecta ſupponunt pro eadem re: q2 quod
libet qd̄ eſt deus: eſt idem realiter cuilibet
quod eſt deus: ⁊ tñ nō quodlibet qd̄ eſt de
us: eſt qd̄libet quod eſt deus: q2 pater non
eſt filius. Sed ɔ̄tra. ſi de re que eſt deꝰ ɔ̄‑
ceduntur ɔ̄tradictoria ſm fidē: habemus
concedere ɔ̄tradictoria ſimul eſſe vera. ɔ̄
ſequentia probatur: q2 affirmatiua de pre‑
dicato negato infert vnam negatiuam: ſic
ut ſequitur. ſortes eſt non iuſtus: ergo ſor‑

tes non eſt iuſtus.igit.ſi iſte ſunt ſil' vere:
eſſentia eſt pater:eēntia eſt non pater:ille
erūt ſimul vere:eſſentia eſt pr̄:eēntia non
eſt pater. Dicendum ꝙ fides non obligat
ad concedendū contradictoria pura:ſed tū
obligat ad cōcedēdū p̄dicata ꝯtradictoria
Unde ſi concedāt iſte due eſſe ſimul vere:
eſſentia eſt pater:eſſentia eſt nō pater:capi
endo non patrem vt negatio infinitat: ne-
gāda eſt cōſequētia: ꝗ eēntia nō eſt pater.
Unde iſta regula de predicato ꝛc. habꝫ in-
telligi de terminis ſupponentibꝰ ꝓ rebus
quaꝝ q̄libet eſt vna:ſic ꝙ nō eſt plures res
Si aūt in hac ꝓpōne: eſſentia eſt nō pater
ſtat negatio nō īfinitās:ſꝫ abſolute negās
Pōt dici ꝙ illa eſt negāda:nec ſeqt:eēntia
eſt filius:igit eſſentia eſt non pater. Ad
M argumenta illius dubij dicendū eſt ad pri
Ad pri mū ꝙ illa ꝯn̄a nō valet. hoc eſt non duplū
mū ar. ad hoc:ergo hoc nō eſt duplū. Iſte non eſt
pater platonis:igit nō eſt pater. Unde ta
les de predicato negāte ſunt falſe oēs:vn̄
affirmatiue ſunt vere:negatiue falſe. Patꝫ
Ad ſe- ad primum ꝛ ſcd̄m. Ad tertium quando
cundū arguit:hoc eſt albū:hoc nō eſt albū:demō
Ad ter ſtrato ſcuto ꝛc. Dicendum ꝙ hec eſt diſtin
tium. guēda:q: pōt eſſe copulatiua:vel de copu
lato extremo. ſi ſit copulatiua:ꝛ ſenſus di-
uiſus erit falſus. ſi de copulato extremo:
etiā ſenſus cōpoſitus erit verꝰ. ꝛ ſic cōce
dēdū eſt ꝙ idē corpus eſt calidū ꝛ frigidū
Ad q̄r albū ꝛ nigrū. Ad quartū ſicut ad primū
tum. ꝛ ad ſecūdū dicēdū eſt nō eīn hꝫ aliā diffi
Ad ter cultatē. Ad tertium dubiū quādo querit
tiū du- quare hec non conceditur:deus non gene
bium. rat:cū videt eſſe vna indefinita:habemus
duas ſingulares veras. Dicēdū eſt ꝙ apō
theologos non ſumitur pro indefinita:ſed
magis pro ſingulari ſupponente ꝓ pſona
abſoluta. de qua dicetur in ſolutiōe vltimi
dubij. ꝛ ideo equiualet iſti:nihil qō eſt deꝰ
generat. Si autē placeret eis dicere ꝙ iſte
terminus deus eſt vere terminus cōmu
nis:faciens propoſitionem in qua ſubijcit
indefinitam:ratio bene procederet in illo
dubio: ſed tamen iſte terminus deus non
ſic:cū non ſit denominatiuū:vt ſicut genꝰ
nec ſicut ſpecies. ſicut probat ſanctus Au-
gu. in de trinitate. non videtur rationabile
quomodo poſſet facere propoſitionē inde
finitā:nec eē terminus cōis:niſi ſit aliqua
cōmunitas termini alia ab iſtis q̄tuor p̄-
nuncratis:in ſaltē ſic dictū eſt ad iſtō du-
biū ꝙ vult dicere ꝙ iſte terminus deus ſit
terminꝰ cōis:pōt cōcedere hanc negatiuā
deus nō generat deū:ſꝫ eccl'ia vitat ꝓpter
herericos vel vſum cōem quo deꝰ concipit
ſupponere ꝓ tali pſona abſoluta:q̄ eſt rea
liter idē cuilibet pſone. Ad quartū dubi
N
Ad q̄r um qn̄ querit quare eccleſia negat tales ꝓ
tū du- pōnes:eſſentia generat. Pōt dici ſiue aſſer
bium. tione ꝙ nō negant ꝓpter aliquā rōnē na-
turalē cogente: ſed ſicut reuelatū eſt eccl'ie
de re q̄ eſt deus ꝙ eſt res vna:etiā ita reue
latū eſt eccleſie q̄bus ꝓpōnibꝰ dꝫ vti in lo
quēdo de trinitate:ꝛ ſilr q̄bꝰ terminis. ſic
ut reuelatū credimꝰ ſctis patribꝰ ꝙ vti de
benꝰ hoc noīe pſona qn̄ q̄ritur q̄ tria vl' q̄
tres:debemus enī dicere ꝙ deus eſt tres p
ſone. ꝛ ſic eſt reuelatū eccleſie ꝙ iſte debēt
negari:eſſentia generat:eſſentia generatur
Rōnes tū a doctoribꝰ aſſignātur: q̄ valde
parū mouēt. Dicit eīn Scotus ꝙ qn̄ ſubie
ctū eſt abſtractū vltimata abſtractione: et
p̄dicatū ex ſua rōne non pōt predicari niſi
formaliter:nō pōt eē ꝓpō vera:mō iſte ter
minus eēntia eſt terminꝰ abſtractus vlti-
mata abſtractiōe:ꝛ h̄ p̄dicatū nō pōt p̄di-
cari niſi formalr qō eſt generat: quare ꝛc.
Oclā tenet ſic. aliqua ſunt p̄dicata q̄ ſolū
v'ificātur de iſtis terminis de q̄bus imme-
diate dictū eſt:ſicut diſtingui ab alio: ꝓdu
cere:generare:produci: generari: ꝛ hmōi.
Unde q: iſti termini nō predicātur in diui
nis immediate niſi de ſuppoſitis:ideo non
predicātur de eſſentia:q: de nullo p̄dicant
niſi de quo immediate p̄dicātur. Ad p̄mū
O
Ad ar- argumentū in oppoſitū huiꝰ qn̄ arguebat
gumen eēntia diuina eſt pater:igitur eſſentia diui
tū pri- na ē generans. Dicūt ad ātecedēs antiqui
mum. theologi ꝙ ē diſtinguendū:eo ꝙ p̄dicatū
pōt accipi ſubſtātiue vel adiectiue. primo
mō ꝓpō eſt vera:ꝛ denotat ꝙ eēntia ē illa
pſona q̄ eſt pr̄:ſcd̄o mō falſa:q: denotatur
ꝙ p̄dicatū illud p̄dicat ſuū ſignificatū for
maliter circa eēntiā:ꝛ ſic ē falſum. Eodem
mō ad ꝯn̄s. vn̄ p iſtā:eſſentia ē generans:
ſi ly generans ſumat adiectiue:intelligitur
hec:eſſentia generat. ſi ſubſtātiue: eſſentia
ē perſona que ē res generans. Ulterius qn̄
arguitur: eſſentia diuina ē res generans:
igitur eſſentia ē generans. Poteſt dici di-
ſtinguēdo cōſequēs ſicut dictū ē. Aliter re
ſpōdet Oclā:q: ſm eū quando ita ē ꝙ p̄-
dicatum in propoſitiōe affirmatiua ē deter
minabile ſumptū cū determinatione:req̄r

tur veritas triū ꝓpoſitionū: q꞉ requirit ꝙ
determinatio predicet de determinabili: ⁊
ꝙ tam determinatio ꝙ̄ determinabile ſeꝯ
ꝑdicent de ſubiecto. Un̄ ad veritatē iſtius
ꝓpōnis: ſortes eſt hō albus: reqrit ꝙ qlis
bet illaꝝ ſit vera: ſortes eſt hō: ſortes eſt al
bus: ⁊ hō eſt albus. Ita ad veritatē iſtius:
eēntia eſt res generās: reqrit ꝟitas oim il
laꝝ: eſſentia eſt res: eſſentia eſt generans: ⁊
res eſt generās: q̄ eſt falſa. Sz ꝯtra illā rn̄
ſionē arguit ꝑmo ſic. illa ꝯn̄a nō valet: iſte
eſt optim⁹ cleric⁹: ḡ eſt optim⁹. Scd̄o ſic: cō
muniter dr̄: iſte eſt albus ſm̄ dentes: ḡ eſt
albus. ⁊ hic arguit a determiābili ſumpto
cū determinatione. Un̄ illa inſtantia eſt ꝯ
vtrāqꝫ rn̄ſionē. Tertio īferat in talib⁹: iſte
eſt bonus faber: iſte eſt bon⁹ citbared⁹. ſor
tes eſt magnus clericus: ſit ita ꝙ ſit paru⁹
corpe: ⁊ in talib⁹ ſimilibus. Quarto ſic. iſte
eſt optimus faber totius Anglie. ⁊ tn̄ non
opꝫ ad veritatē illius ꝙ iſte ſit optim⁹ toꝯ
tius Anglie. ſilr̄ de iſta: ſortes eſt optimus
clericus mūdi: eſt vera. tn̄ nō infert illā ꝙ
ſit optimus mūdi. Quīto. illud dictū eſt di
recte ꝯ Ariſt. ij. peri hermenias: ⁊ ꝯ Ocā
in illa pte q̄ correſpondet li. topicoꝝ. c. vj.
Dicit eñ ꝙ nūqꝫ eſt cōſequentia bona ex
aggregato ex determinabili ⁊ determiatio
ne ad vtrāqꝫ partē indifferēter: niſi vtraqꝫ
pars ꝑdicetur de toto aggregato: ⁊ ſic de
iſtis reſponſionib⁹ pōt nihil firmū haberi
Nec eſt mirū ſi in theologia logica ſingula
ri vtamur: q꞉ ſermo rei debet eſſe ſubiect⁹.

Ad ſeꝯcundū. Ad ſcd̄m verū eſt ꝙ illud qd̄ predicat de
aliquo: pōt ſupponere pro eodem reſpectu
alicuius predicati: ſed nō opꝫ reſpectu cuꝯ
iuſlibet predicati: ⁊ ideo eſſentia pōt ſupꝯ
Ad tertium. ponere ꝑ patre. Ad tertiū. vel iſta regu
la nō tenet in diuinis: vel propria paſſio ꝑꝯ
dicatur de eſſentia aliquo modo: ſed nō in
quolibet caſu. Unde poſſet dici ꝙ hec eſt
vera: filius eſt generare. ⁊ hec eſt falſa: fili⁹
Ad q̄rtum. generat. Ad quartū diſtinguo iſtā: eſſen
tia eſt pater: ſicut dictum eſt ad primū arꝯ
gumentū de iſta āntiqua reſpōſione theolo
goꝝ. ⁊ ad ꝓbationē antecedētis concedo
Ad q̄ntum. ꝯn̄am. Ad quintū de auctoritate que viꝯ
detur dānare eos q̄ negant ſubſtantiā giꝯ
gnere ſubſtantiā in diuinis. Reſpondēdū
vt reſpondet magiſter in. ij. ad conſimiles
auctoritates. ⁊ ſi forte nō ſit ad mentē Au
gu. tunc opꝫ eas negare ꝓpter determina
tionē eccleſie: q꞉ quātū attinet ad mētem
Augu. ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ: niſi eſſet poſterior
determinatio eccleſie: iſta poſſet ſatis bene
cōcedi: eſſentia generat eſſentiā: ⁊ deberet
gloſſari ſicut iſta: deus genuit deū. Un̄
de iſto articulo expediuit ſe breuiter Hyꝯ
bernicus ꝑ vnā talē diſtinctionē: dicit eñ
ꝙ iſte terminus eſſentia pōt habere diuer
ſitatē ſuppoſitionū. Unā ſimplicē: ⁊ aliam
ꝑſonalem. quādo ſupponit ſimpliciter: ſup
ponit pro eſſentia diuina que eſt cōis trib⁹
ꝑſonis. Quādo ſupponit perſonaliter: ſup
ponit ꝓ vna perſona in diuinis. ⁊ ſm̄ hoc
iſtā ꝓpōnē / eſſentia generat: ipe diſtinguit
eo ꝙ ſubiectū pōt ſupponere ſimplr̄ ⁊ per
ſonaliter. ſi ꝑſonaliter: ꝓpō eſt ꝟa: q꞉ habꝫ
vnā ſingularē verā: videlꝫ iſtā / deus pater
generat: ⁊ duas falſas. Si ſimplr̄: ꝓpō eſt
abſolute falſa. ⁊ ſic vtit magr̄ illo termino
eſſentia diſt. v. li. j. c. j. Hic autē noīe eſſenꝯ
tie ītelligimus diuinā naturā que cōis eſt
tribus ⁊ tota in ſingulis. ⁊ ſic ſm̄ iſtam exꝯ
poſitionē ſingularē capiendo terminū loꝯ
q̄tur decretalis. Licet aūt illa logica nihil
valet in terminis: q꞉ nūqꝫ terminus ſuppo
nit ſimpliciter: niſi quādo ſupponit pro cō
ceptu mentis: tn̄ ſi placet oibus: pōt valeꝯ
re in terminis quibus vtimur de deo proꝯ
pter cōitatē eſſentie diuine que eſt realiter
in tribus: de qua neceſſe eſt habere logicā
ſingularē. Ad ſextū cōcedendū eſt ꝙ fili Ad ſextum.
us generatur a ſubſtātia. i. a patre qui eſt
ſubſtantia diuina. Ad ſeptimū ꝙ poſſe Ad ſeꝯptimū
generare attribuitur eſſentie. i. patri q̄ eſt
eſſentia. Ad octauū qn̄ arguit ſic. eēntia Ad oꝯctauū.
diuina nō eſt genita: ergo deus non ē geꝯ
nitus. Negat ꝯn̄a. Aliter pōt dici niſi eſſet
malus intellect⁹ hereticoꝝ: ꝙ ꝯn̄a eēt vna
indefinita vera: q꞉ hr̄et duas ſingulares ve
ras: q꞉ pater eſt de⁹ nō genit⁹: ⁊ ſpūſſctūs Ad nonum.
ſimiliter. Ad nonū negatur iſta: eēntia
ſpirat ſpm̄ſctm̄: ⁊ ſi q̄ratur vtrū aliqd ſpiꝯ
rat ſpm̄ſctm̄ an nihil: Pōt dici ꝙ aliqd: q꞉
deus. Silr̄ principiū ſpūſſancti ſpirat ſpm̄
ſctm̄. ⁊ pater ⁊ filius ſunt vnū principium
ſpūſſcti: ſicut allegatur: ſed negāda eſt ꝯn̄a
ergo ſpirituſſanctus ſpirat. Ad decimū Ad decimum
qn̄ arguit. omne generans ⁊c. Concedo: et
dico ꝙ pater generat ſeipſo: ⁊ ſic generat
eſſentia ſicut qua generat eſſentia. ⁊ eſſenꝯ
tia eſt quod generatur: q꞉ eſt pater. ⁊ cum
queritur ⁊c. negāda eſt eſſentia generat: ſi
ſubiectū ſupponat ſimpliciter. Ad vnde Ad vndecimū
cimū quādo dicitur ꝙ deus dr̄ relatiue ad

patrē. Dicēdū eſt ꝙ qñ iſte terminus deus dr̄ relatiue: ſupponit ꝓ patre. Quantū ad rōnes mḡri q̄ ponūtur ꝓ duodecimo argumēto: ↄcedo ꝙ nō demōſtrāt: ſꝫ determinatio eccleſie fuit ſic ⁊ definitio.

Ad quītū dubium.

Ad quītū dubiū de cōtradictorijs dictū eſt ſupra in reſponſione ad ſcd̄m dubiū ꝙ nō.

Ad primā ar.

Ad primā rōnē qñ arguiť ꝙ in diuinis ꝯdictoria ⁊c. verū eſt de terminis ſupponētibꝰ ꝓ eadē re q̄ deus eſt: verificantur ꝯdictoria pura: hoc tn̄ nō infert ꝯdictoria eſſe ſimul vera. Unde licet cōcedamꝰ ꝓpōnes ex q̄bus videnť ſequi ꝯdictoria: nō tn̄ cōcedimꝰ cōtradictoria: q2 negamꝰ ↄñas oēs q̄bꝰ ꝓbātur ꝯdictoria eſſe ſimul vera. Unde eadem fide qua tenemus illas eſſe ſimul veras: pater generat: eſſentia nō generat: credimus etiā ꝙ iſta ꝯdictoria nō ſequunť. Si dicať ꝙ ſequiť ex eis: aliqua res generat: ⁊ iſta eadē nō generat: vt iſte: marcus erit: ⁊ tullius nō erit. Dicendū ꝙ illud nō eſt verum nā iſte due nō poſſunt ſimul eē vere: ⁊ due ſunt ſimul note. Et ſi arguať: ſubiecta ſupponūt ꝓ eodē: ⁊ p̄dicata ꝯdicūt: igiť ſaltē inferūt ꝯdictoria. Dicendū ꝙ ſi in illa negatiua: eēntia generat: eſſentia nō gn̄at: eſſentia ſupponit ꝑſonaliter: ſatis bn̄ eſt cōtradictio. ſi ꝓ eſſentia cōi: non: ⁊ ſic accipimus tātū qñ negamꝰ iſtā: eſſentia generat

Ad ſecundū

Ad ſcd̄m qñ arguitur ꝙ fides ponit et predicat ꝯdictoria in ſymbolo: dicendo ꝙ ſunt tres coeterni: ⁊ tn̄ ꝙ nō ſunt tres eterni ⁊c. Firmiter pōt dici ad mētē cōditoris ſymboli ⁊ de eſſe ſymboli credētis ꝙ in rei veritate tres ꝑſone ſunt vnus deus eternꝰ ⁊ tn̄ ſunt tres ꝑſone coeterne ⁊ coequales. ⁊ illa duo nō plus repugnant: ꝙ̄ dicere ꝙ deus eſt tres perſone ⁊ vnus deus. Un̄ qñ dr̄: ⁊ tamen non tres eterni: ſupplendū eſt dij: ⁊ ita litera plana eſt: ⁊ nō ꝯdicunt. Un̄ in iſto poſteriori verſu principaliter intelligit aſſerere coequalitatē ꝑſonarū. vn̄ dicit ꝙ in hac trinitate nihil prius aut poſterius ⁊c. ita ꝙ affirmatio nō cadit ſup pluralitatē perſonarū eternarū vel equaliū: ſed ſup equalitatē que importať in illa cū dicitur coeterne ⁊ coequales. Aliter diciť ſm Thomā ꝙ iſte terminus eternus pōt capi adiectiue vel ſubſtantiue: ſi ſubſtantiue: nō predicatur niſi in ſingulari. ſi adiectiue: ſic pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſunt tres eterni: ⁊ tres perſone habentes eternitatē

Q

Ad ſextū dubium.

Ad ſextū qñdo dubitatur an in patre ſit aliquid ꝓpriū patri cōſtitutiuū patris diſtinctū aliquo modo ab eſſentia diuina. ⁊ illud dubiū cōtinet duos articulos. Unꝰ eſt an paternitas diſtinguatur aliquo mō ab eſſentia: quaſi aliquid concurrens cum eſſentia ad ↄſtōnem perſone patris. Scd̄s articulus eſt an perſona patris ſit aliq̄ mō ↄſtituta.

Z

Prima ꝑticula

Quātū ad primū dico ꝙ paternitas nullo mō diſtinguitur ab eēntia diuina: q2 ſi ſic: faceret cōpoſitionē ab eēntia cū nō diſtinguitur ab ea: ſꝫ ꝑſona ab alia. Et eſt argumētū Ockā ſup ſniās. li. i. diſt. ij. q. ij. ꝙ inter patrē ⁊ eſſentiā nō eſt aliq̄s modus idētitatis. Et pōt dici ad bonū intellectū ꝙ formaliter diſtinguiť: q̄uis nō realiter.

Scd̄a

Ad ſcd̄m articulū dubij dicit ſic diſtinctio formalis eſt diſtinctio aliquorū: quoꝝ vnū formaliter nō eſt reliquum. Diſtinctio formalis aūt ſemp p̄ſupponit idētitatē realē illoꝝ que diſtinguūtur formaliter: ⁊ nulla eſt ibi ponēda ī creaturis nec in diuinis: niſi tātū īter naturā ⁊ ſuppoſitū vel inter eſſentiā vel relationē ſm eū diſt. ij. q. ij. ponit opinionē ꝓpriā: vbi īprobat Joānē Scotū de diſt. formali inter attributa: q2 iſta diſtinctio p̄ciſe ponēda eſt ſm eū in ſacra ſcriptura: ex qua ſeq̄tur euidenter ꝙ eſſentia non eſt formaliter relatio: q2 diſtinctio nō eſt aliud ſicut ipſe ītelligit diſtinctionē formalē: niſi ꝙ oīm illorū ē alia res ab alia: ⁊ cū ſunt vna res pater ⁊ eſſentia: ⁊ tn̄ eſſentia eſt alia res ſicut filius: et iō opꝫ dicere ꝙ eēntia ⁊ pater diſtinguūť formaliter ſm Ockā. Eſt em̄ quoddā ſyntagma vlitarū Joānis Scoti: q̄ tn̄ non exponit ſic terminū iſtū: ſꝫ ꝑ eſſe idem intellexit formalr̄ eſſe idē ꝑ ſe p̄mo mō. vn̄ ſm eū qñ vnū p̄dicatur de alio ꝑ ſe primo modo: iſta ſunt idē formaliter: qñ aūt aliqua ſūt idē realiter: ⁊ vnū tn̄ nō predicať de alio ꝑ ſe primo modo dicendi ꝑ ſe: vnū illorū nō eſt aliud formaliter. ⁊ ideo q2 illa nō eſt ꝑ ſe: eſſentia eſt paternitas: q2 per ſe p̄ſupponit de omni: ⁊ ſic omne quod eſſet eſſentia eſſet paternitas: ⁊ ſic filiꝰ eſſet paternitas iō paternitas ⁊ eſſentia diſtinguūtur formaliter.

Cōtra ſcotum.

Sed cōtra modū hunc ponēdi arguo primo ꝙ ſnīa ſua eſt impropria. ſecūdo ꝙ includit repugnātiā. tertio ꝙ ē ficta ⁊ fruſtra adinuēta. Primo arguo ſic. ſi dicto mō iſta diſtinguunť: q̄ro q̄d demonſtrareť ꝑ ſubiectū illiꝰ ꝓpōnis: an demonſtrareť vna res an plures: ſi plures: hec ē in.

Congrua qua ponitur plurale pro ſingula-
ri: deberet eñi dici ꝙ iſta res diſtinguit̄ for-
maliter a ſeipſa. Scḋo ſic. ipe dicit ꝙ diſti-
ctio fo:malis eſt diſtinctio aliquoꝝ: quorū
vnū eſt formaliter reliquū. tunc arguo ſic.
oīs diſtinctio aliquoꝝ eſt diſtinctio aliqua
rū rerū: ſed diſticio inter p̄rem ⁊ eſſentiā
eſt hmōi: ğ ⁊c. ğ p̄r ⁊ eſſentia ſunt diſtincte
res realiter. Tertio. de q̄bus cōtingit vere
dicere ꝙ ſint vnū ⁊ reliquū: de illis veꝝ eſt
dicere ꝙ nō ſunt tres res; ſed de p̄rnitate
⁊ eſſentia ipſe concedit in ſingulari ꝙ ſint
vnū ⁊ reliquū: ⁊ ſm modū loquēdi eiꝰ pa-
ternitas ⁊ eēntia ſunt due res: ⁊ ḡnalr oīa
diſtincta ſunt diſtincte res: ğ manifeſte di-
cit repugnātia: qñ dicit ꝙ aliqua ſunt idē
realiter: ⁊ tñ diſtinguūtur formalr. Quar-
to q̄ro vtrū iſta ꝯña valet: iſta diſtinguunt̄
formalr: ğ diſtinguūt̄: ſi nō: ğ oppoſitū cō-
ſequētis ſtat cū āntecedēte: ğ iſta ſtabunt ſi-
mul. iſta diſtinguunt̄: iſta nō diſtinguunt̄.
ſed ſeq̄tur: iſta nō diſtinguunt̄: ğ nulla di-
ſtinctione diſtinguunt̄: q: negatio p̄cedēs
ꝯfundit verbū cōfuſe diſtributiue: ſicut ſor-
tes nō currit: ğ nullo curſu currit. et ſequit̄
nulla diſtinctione diſtinguit̄: ergo non for-
mali diſtinguitur. ergo ſequitur: iſta diſtin
guuntur diſtinctiōe formali: ⁊ tñ nulla for-
mali diſtinctione diſtinguuntur: q̄ ſunt cō-
tradictoria. ſi illa ꝯña eſt bona: ⁊ āñs ē ve-
rū: igit̄ ꝯñs eſt veꝝ: ğ datis duobꝰ hec eſt
vera: iſta diſtinguūtur: ergo ſunt diſtincta
⁊ igitur ſunt diſticte res: ⁊ ğ realiter diſtin
guūtur. Quīto ipſe vtitur in arguēdo hac
ꝑpōne. qñcūq; aliqua ſunt idē ex natura
oībus modis: q̄cq̄d cōpetit vni cōpetit al-
teri; niſi aliq̄s modus grāmaticalis impe-
diat. ſed illa includit ꝯdictionē: q: ꝯdictio
eſt: ꝙ aliqua ſint aliqua: ⁊ tñ idem oībus
modis: ⁊ tñ ꝯdictio eſt ꝙ oē qḋ cōpetit vni
cōpetit alteri ab iſta re: q: ſi hoc eſt vnū: et
illud eſt alterū: ğ hoc demōſtrato vno / eſt
alterū ab hoc: q: reliquū eſt alterū ab hoc.
Sexto ſic. ſi eſſentia nō eſt eadē formaliter
quero cui vtrū ſibiipſi an alteriꝰ ſi ſibiipſi:
ğ eſſentia nō eſt eadē formaliter ſibiipſi: ⁊
per ꝯñs nulli rei: qḋ nō eſt intelligibile. ſi
alteri: certū eſt ꝙ oē alterū ab eſſentia di-
uina eſt creatura. vñ Augu. j. de tri. ca. vij.
Oīs ſubſtātia que deus nō eſt: creatura ē:
⁊ q̄ creatura nō eſt: deus eſt. ğ ſoli creature
eſt eſſentia diuina nō eadē formaliter: ſed
omni creature nō eſt eadē formaliter: ğ cui

cūq; nō eſt eadē formaliter: eſt eadē etiam
realiter: ğ diſtinctio nihil valet. Septimo
fruſtra iſte modus loquēdi fingitur in ma
teria iſta: q: in nullo euacuat difficultatem
pluſq̄ q̄cūq; alius modus loquendi ꝯſue-
tus theologoꝝ. Nā oēs cōcedūt ꝙ iſta con
ueniūt huic noī eſſentia: q̄ nō cōueniūt pa
tri: ſed ibi eſt difficultas quō hoc eſt poſſi-
bile: ex quo eſſentia ⁊ p̄r ſupponūt ꝑ eadē
re: ⁊ ipſe aſſignat ꝑ cauſa: q: eſſentia ⁊ p̄r
diſtinguunt̄ formaliter: vel non ſunt idem
formaliter: hoc eſt dictū ſm eū / aliq̄d p̄di-
catur de eēntia qḋ nō predicat̄ de pre. Ecce
iſtud aſſignatur ꝑ cauſa ipſius: ⁊ illud eſt
ſicut ſi q̄reret̄ q̄d eſt hō: rñdetur: hñs ani-
mā intellectiuā: q: eſt aīal rōnale. Et ſi q̄-
ratur q̄d eſt aīal rōnale: rñdet̄: aīal habēs
aīam intellectiuā. vñ nihil eſt niſi multipli
catio vl̄ inculcatio terminoꝝ fruſtra. vñ ea
dē facilitate poſſum fingere ꝙ paternitas
⁊ eſſentia diſtinguūtur: vel nō ſunt ſubſtā
tialiter idē. Poſſum eñi dicere ꝙ q: aliqua
oratio eſt vera in qua ſubiicitur iſte termi-
nus eſſentia: que eſſet falſa ſi ſubiiceret̄ ibi
iſte terminus paternitas: ideo p̄r ⁊ eſſentia
diſtinguuntur eſſentialiter ⁊ ſubſtantiali-
ter. Dico igit̄ ad articulū iſtū: ꝙ eſſentia ⁊ R
relatio nō diſtinguunt̄ in diuinis realiter: R̄ñſio
nec modaliter: nec formaliter: nec cōuerti- auctor-
biliter: nec aliquo mō. Rō eſt: q: ſic diſtin- ris ad
gui infert diſtingui. ſeq̄tur eñi: diſtinguun articu-
tur rōne: igit̄ ſunt diſtincta rōne: ⁊ vltra: lū pri-
igit̄ ſūt alia ſm rōnē. Scḋo dico ꝙ hec nō mū ſer
eſt cōcedēda: eſſentia ⁊ relatio ſunt idē pro tidubij
prie loquēdo. q: ſeq̄tur: ſunt idē: ğ ſunt vna
res. ⁊ vltra: ſunt vna res: ergo ſunt: ⁊ vltra
ſunt: ğ ſunt aliqua: ⁊ ita non ſunt vna res.
ꝯña pꝫ: q: illud verbum ſunt eſt pluralis
numeri; ⁊ iō ſignificat multas res. Tertio
dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedēda: eēntia ⁊ relatio
nō ſunt idē: ꝑpter candē cām de v̄bo plu-
ralis numeri: q: hec eſt vera: eēntia ⁊ rela-
tio nō ſunt; ſicut hec eſt falſa: marcꝰ ⁊ tulliꝰ
ſunt. Quarto dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedenda:
inter eſſentiā ⁊ relationē eſt aliq̄ idētitas;
q: nihil eſt inter aliud ⁊ ſeipſm. Quīto ꝙ h̄
nō eſt ꝯcedēda: relatiōis ad eēntiā ē oīmo
da idētitas: q: equalet iſti: relatio ē oīmo-
da idētitas eadē eſſentie; qḋ eſt falſū. Sex-
to ꝙ hec eſt cōcedenda: relationis aliquo
modo ſiue proprie ſiue improprie eſt idem-
titas aliqua ad eſſentiam: quia equiualet
iſti: relatio eſt aliquo modo eadem eſſentie

⁊ hoc eſt veꝛ:⁊ hec eſt neganda relationis
G ad eſſentiā eſt aliqua nō idētitas. Scd̄s
Ad ſe- articulus iſtius dubij eſt an aliquid conſti
cundū tuat pſonā:⁊ an aliquid in perſona patris
articu. ſit requiſitū ad conſtitutionē pr̄is. Et hic
ſexti eſt imaginatio quorūdā ꝙ ad cōſtituendū
dubij. perſonā in diuinis cōcurrunt eſſentia ⁊ re
latio perſonalis:ita ꝙ in patre eſt eſſentia
cōis qua pr̄ h̄z ꝙ ſit de⁹:et pr̄nitas q̄ ē re-
latio pſonalis:qua ꝯſtituit̄ pr̄ in eſſe pr̄is:
⁊ ſic in filio eſt eēntia ⁊ filiatio:⁊in ſpūſctō
eſſentia cōis ⁊ pceſſio. Sed iſte modus lo
quendi nō eſt conueniēs. Tū qꝛ in perſona
ponit pluriū rerū aggregationē:qḋ tn̄ nō
eſt verū. Tū qꝛ oē quod cōſtituitur p aliud
cōſtituitur p illud ſm̄ aliqḋ genus cauſe:
videlicet efficientis/formalis/⁊ finalis: ſ;
in deo nulla iſtarū poni d;ad intra. Un̄ di
co ꝙ nō cōſtituitur de⁹ vt aliqua pſona p
aliqd:ſed ſine quacūꝙ cōſtitutiōe ſiue cau
T ſalitate ad intra deus eſt pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpi
Ad pri ritusſctūs. Ad argumēta huius dubij di-
mum cendū eſt. Ad primū qn̄ arguit̄ per Augu.
argu. vij. de trini. Oīs eſſentia que relatiue dicit̄
eſt aliqd excepto relatiuo. Uult dicere ꝙ de
quocūꝙ termino ſupponēte perſonaliter
verificatur aliquod relatiuū:de eodē ſup-
ponente perſonaliter verificatur aliqs ter
minus abſolutus: vt ſicut ſi hec ſit vera:
ſortes eſt aīal:hec eſt v̄a:ſor. eſt ſubſtantia
ita ſi hec ſit vera:deus eſt pr̄: hec eſt vera:
deus eſt ſuba. Nō aūt Augu. vult intelli-
gere ꝙ in pſona pr̄is ſunt due res: quarū
vna eſt relatio ⁊ alia ſubſtātia:qꝛ ſic neceſ-
ſario eſſet in patre aggregatio rerū vel cō-
poſitio:qḋ Aug. nullo mō cōcederet. Et ſi
arguitur ꝯ per eundē. vij. de trini. ca. ij. Eo
quippe filius quo verbū:⁊ eo verbū quo fi
lius. Et infra. Non eo verbū eſt quo ſapien
tia dicitur. Et alibi. Non eo pater quo de⁹
Dicendum ꝙ nullū illoꝝ intendit Augu.
eſſe duas res in vna pſona: ſed vult ꝙ ter-
minoꝝ predicabiliū quibus vtimur in di-
uinis:aliq ꝯuertunt̄ ita ꝙ ab vno ad aliū
affirmatiue ⁊ negatiue eſt bona ꝯn̄a. et de
quocūꝙ in diuinis verificat̄ vnus eorum:
⁊ ali⁹ eoꝝ verificat̄ de eodē:ſicut ſe habēt
iſti duo termini filius ⁊ verbū. ⁊ ideo illa
cauſalis eſt vera:filius eſt filius in diuinis
quia verbū diuinū. ⁊ ecōuerſo:verbū diui-
nū eſt verbum diuinum:qꝛ filius dei. ⁊ oē
quod eſt filius eſt verbū et ecōtrario in di
uinis:ſed de quibuſdā terminis quib⁹ vti-
mur in deo:nō eſt ſic. generaliter eñ duo-
bus generibus terminoꝝ vtimur ad expri
mendam ineffabilē trinitatem. ſ. terminis
abſolutis ⁊ reſpectiuis. ⁊ iſti termini abſo
luti ⁊ reſpectiui nō ſunt ſimpliciter cōuer-
tibiles. ſic igitur dicit Aug. nō eo verbum
quo ſapientia. hoc eſt deus nō dicit̄ v̄bum
abſolute:ſed relatiue. eodē mō non pr̄ quo
deus. hoc eſt non abſolute:ſed relatiue. Ad Ad ſe-
ſcdm̄ qn̄ arguit̄: aliqd cōſtituit patrē i eſſe cundū.
patris:ſed nō eſſentia:ergo aliud ab eſſen
tia. Dicendum ſi minor accipitur ꝓprie:fal
ſum eſt:qꝛ nec pater cōſtituitur in eſſe pa-
tris:nec eſt ille modus loquendi extēded⁹:
ſed potius exponēdus: qꝛ eſt improprius:
licet doctores nō autētici ſic locuti ſunt:ſic
ut Heñ. ⁊ Sco. ⁊ Hybernic⁹:ſ; iō ſic dicūt:
ꝙ ſi p impoſſibile paternitas differret ab
eſſentia in deo:tunc in perſona pr̄is eſſent
duo:quoꝝ vnū eſſet cū pſonis:⁊ aliud dif-
ferret. ⁊ iō ſm̄ modū loquēdi quē hic habe
mus:dicunt ꝙ paternitas cōſtituit patrē
in eſſe patris. hoc eſt:iō eſt pater:qꝛ genu-
it filiū:nō ideo eſt pater qꝛ deus:qꝛ ſic qli-
bet eoꝝ eſſet pater. Ad tertiū qn̄ d̄: ꝙ in Ad ter
pr̄e eſſet aliquid eſſentiale ⁊ aliqd notiona tium.
le:qꝛ de patre predicatur eſſe deū ⁊ eſſe pa
trē:⁊ tn̄ paternitas non dicit aliā in deo a
deitate. Ad quartū qn̄ dicit ꝙ filiatio ter Ad q̄r
minat īmediate vnionē nature aſſumpte: tum.
⁊ nō eſſentia diuina. Dicendū ꝙ de virtute
vocis aſſumptū eſt falſum:qꝛ ita īmediate
eſt eſſentia diuina īcarnata ſicut filius dei
licet ſit facta perſonaliter ad pſonā: ⁊ non
ad eēntiā. h̄ eſt dictu:vnio facta eſt ſic ad p
ſonā filij: ꝙ oē qḋ eſt filius eſt incarnatū ⁊
homo:ſed nō vnio facta pſonaliter ad eēn
tiam:vt oē qḋ eſt eſſentia dicat̄ homo vel
incarnatū:ſed de cauſa nemo illud nouit ex
primere ſufficienter. Ad quintū qn̄ acci Ad […]
pitur ꝙ aliquid conſtituit pr̄em in eſſe pa tum.
tris ⁊c. Dico ꝙ hec eſt metaphorica ⁊ īpro
pria locutio:aliqd diſtinguit patrē a filio:
qꝛ ꝓprie loquēdo pater diſtinguit ſeipm̄ a
filio:⁊ nihil diſtinguit pr̄em a filio:ſ; bene
pōt dici ꝙ filiū aliquid diſtinguit a patre
qꝛ pater qui generat/diſtinguit filiū origi
naliter a patre. Ad ſeptimū dubiū an ſit V
aliqua pductio in diuinis:verum eſt ꝙ do Ad ſe[…]
ctores iſto termino ſepe vtuntur pducere primū
⁊ pduci ſicut alij:ſ; in rei veritate op; eū dubiū.
accipi improprie: proprie enim producere
eſt aliquid extrahere de potētia ad actum:

quod nullo modo ꝯuenit deo. Un̄ licet oīs
generatio in creaturis ſit quedā ꝓductio:
nō ideo ſeq̈tur ꝙ diuina generatio ſit pro‐
ductio: ſicut nec eſt mutatio. ⁊ ideo ſine p̄‐
iudicio apparet verius dicēdū ꝙ deus eſt
tres ꝑſone: ſcʒ gignēs genita, ⁊ producens
nec tn̄ filius generatur per ꝓductionē: nec
ſpūſſctūs ſpirat ꝑ ꝓductionē. Ad argumē‐
Ad pri‐mū ar. ta ꝯñter reſpōdeo. Ad primū qn̄ arguitur
ꝙ nihil qd̄ de ſe eſt ⁊c. Uerū eſt loquendo
de acceptione que ſit ꝑ extractionē de po‐
tētia ad actū. ſic aūt nō accipit filius a pa
tre quicq̄ actu accipiendi generatiōe inef
fabili qua gignēs ⁊ genitū ſunt vnū: ⁊ tn̄
Ad ſe‐cundū argu. genitū eſt a gignēte: qd̄ credēdū eſt in via:
vt videatur in patria. Ad aliud pꝫ per
predicta ꝙ non eſt ibi talis ꝓductio. Ad
X
Ad o‐ctauū dubiū octauū dubiū qd̄ ē de regula Anſel. vnitas
tenet ſuū ꝯñs: vbi nō obuiat relatiōis op‐
poſitio. Sciendū ꝙ Anſel. de ꝓceſ. ſpūſſcti
duas regulas ponit ca. ij. Una eſt quātum
ad vnitatē eſſentie in diuinis: ꝙ vnitas te
net ſuū ꝯñs: vbi nō obuiat relationis op‐
poſitio. Alia eſt quātū ad pluralitatē ſigni
ficatoꝝ: ꝙ pluralitas tenet ſuum ꝯñs: vbi
nō obſtat ſingularitas vnitatis. Preterea
illa regula pōt ſic exponi: quādo duo termi
ni predicātur de tertio: ꝯñs eſt: ꝙ vnꝰ con‐
cluditur de alio: ⁊ hoc verū eſt: niſi obuiat
Ad pri‐mū ar. relationis oppoſitio. Ad rōnes in oppo
ſitū. Ad primū ſi iſte diſcurſus eſſet bonus
pater generat ⁊c. Poteſt dici ꝙ iſte due re‐
gule efficiūt vnā cōpletā regulā. vnde ſecū
da pars obſtat in iſto argumento: q2 licet
inter eſſentiam ⁊ generare nō ſit oppoſitio
tamen vnitas eſſentie impedit ne cōcluſio
ſequatur: q2 ſi eſſentia generaret: eētia dif
ferret a generato: ⁊ ſic genitum nō eſſet eſ‐
ſentia diuina. Ad ſcḋm concedo: q2 for‐
Ad ſe‐cundū ma Anſel. nunc nō valet gratia forme: ſed
Anſel. arguit gratia materie. Ad tertium
Ad ter‐tium. poteſt dici ꝙ in differente obuiat relatiōis
oppoſitio: quia cū ſolus filius ſit incarna‐
tus: patrē incarnatū nūc infert ſicut filiū.
⁊ ideo nō ſeq̈tur ꝓpter primā partē regule
Ad q̄r‐tum. Ad quartum manifeſtum eſt ꝙ ibi etiam
obuiat relatiōis oppoſitio: q2 licet iſte res
non dicantur relatiue ad patrem: in intel‐
ectu tamen dicit filiū ⁊ ſpiritūſanctū que re
Y
feruntur ad patrem. Ad nonū dubium
Ad no‐nū du‐bium. qn̄ queritur quare nō dicimus ꝙ pater eſt
aliud a filio: dicendum ꝙ ſic proprie ſiue
improprie hoc inoleuit: ꝙ dicatur ꝙ pater

eſt aliud ſuppoſitū: ⁊ tamen nō ꝙ ſit aliud
a filio: q2 ly aliud dicit diuerſitatē eſſentie
ita ꝙ iſta, pater ē aliud a filio: intelligitur
ꝙ ſit alia res et alia eſſentia a filio. Itē q̄‐
uis poſſet concedi ꝙ pater eſt alia res a fi‐
lio: quia pater ⁊ filius dicuntur relatiue: ⁊
pater ⁊ ſpiritusſanctus ſunt tres res: non
tamen concedit eccleſia ꝙ pater ē aliud a
filio vl' a ſpiritusſancto. Ad primū argu‐ Ad pri‐mum. argu.
mentum in oppoſitum: pater ē aliud ſup‐
poſitum a filio: igitur eſt aliud a filio: ne‐
gatur conſequentia. quia plus intelligitur
per conſequens q̄ per antecedens. Ad ſe Ad ſe‐cundū
cundum dico ꝙ aliter exponunt theologi
iſtum terminum aliud, quādo applicatur
ad perſonas diuinas q̄ʒ grāmatici: ſecūdū
iſtū modū loquendi cōſequēter habent cō
cedere theologi tales: tantū pater creat: tā‐
tū filius eſt ſapiens: tātum ſpiritusſanctus
eſt ſumma bonitas. Cauſa huius pꝫ: q2 ex
ponētes eſſent ſm̄ modum loquendi de ly
aliud affirmatiue: manifeſtū eſt: ⁊ ſicut ne
gatiue nihil aliud a patre creat: nihil aliud
a filio ē ſapientia diuina: nihil aliud a ſpū
ſancto ē ſumma bonitas: ſed q2 exceptiuas
iſtas nō ſic exponūt: ideo eas cōiter nō cō‐ Z
cedunt. Ad decimū dubiū ⁊ ad vltimum
qn̄ dubitatur an hec ſit cōcedēda: deus eſt Ad de‐
trinitas: dico ꝙ ſic. ſicut vbiq; pꝫ in dictis cimum
ſanctorum. Ad primū in oppoſitū qn̄ ar dubiū.
guitur ꝙ predicatū nō cōicat alicui ſuppo Ad pri‐
ſito ſubiecti. pōt dici ꝙ ſic. nā iſta res deus mū ar.
aliqn̄ ſupponit pro patre ⁊ filio et ſpūſctō
⁊ pōt dici ꝙ iſte tres res relatiue diſtincte
ſunt vna ꝑſona abſoluta ⁊ vnū ſuppoſitū.
Un̄ hoc nomē deus aliqn̄ ſupponit ꝓ ſup
poſito relatiue tm̄: vt dicēdo deus gignit
deū: aliquādo cōiter ꝓ relatiuo ⁊ abſoluto
vt cū dicitur: deus creat: deꝰ gubernat. ali
qn̄ ꝓ abſoluto ſuppoſito tātū: vt deꝰ ē tres
perſone. Ad ſecundū dicendū ꝙ hec tri‐
nitas eſt ſumme vna res abſoluta: ⁊ tamē Ad ſe‐cundū
pluraliter relatiue dicitur. Ad tertiū cō Ad ter‐
ceditur ꝙ trinitas eſt perſona: ſed nō eſt ꝑ tium.
ſonaliter: q2 nō diſtinguitur ab aliquo triū
⁊ ideo nō ponit in numerum cū eis. Ad AA
rationes principales. Ad primum dicēdū Ad pri‐
ꝙ argumentum, eſt bonum ad probandū mū pn.
ꝙ nō ſunt plures dij: ſed ad probādū ꝙ nō
ſunt plures perſone non valet: cuius cauſa
eſt: quia ſi eſſent plures dij: eſſent plures
potentie: ⁊ tota perfectio que eſſet in vno:
eſſet duplicata; et ſic alter eorum ſuper‐

fluerét:ſʒ hoc nõ eſt verũ de ꝑſonis:q꞉ ĩ tri
bus ꝑſonis nõ eſt vnica ꝑfectio oĩno. ⁊ iõ
cõcedendũ eſt ꝙ nulla ꝑfectio ꝗ eſt in vna
BB deeſt alteri:⁊ nõ ſeqtur:vltra:igiᷓ vna ſu-
Ad ſe- perfluit. Ad ſcõm ↄcediᷓ ꝙ tres ꝑſone ſũt
cundũ tres:ſicut cõcedit mgr̃ diſ.xxv.ad Aug.qñ
dicit ꝙ noĩa dicta ad ſe nõ dicũtur plurali
ter de perſonis:intelligendũ eſt de noĩbus
que nõ ſunt cõia ad noĩa abſoluta ⁊ ad no
mina relatiua:cuiuſmodi eſt iſte terminus
res:⁊ ſicut ẽ de iſto termino ꝑſona:ꝗ dꝛ ad
CC ſe ſm Aug.lib.vij.de trini. ⁊ tñ p̃dicaᷓ de
Ad ter patre ⁊ filio ⁊ ſpũſctõ in plurali. Ad ter-
tium. tiũ quãtũ ad formã ſyllogiſmi expoſitorij:
dictũ eſt in ſolutione ṗmi dubij:q꞉ ipſa eſt
gñalis:ſi obſeruaᷓ forma talis in his ter-
minis ſupponẽtibus ꝓ deo. Notandum
eſt tñ ꝙ aliqñ eſt bonus diſcurſus in tali
ſyllogiſmo:puta ſic arguẽdo.iſte pater eſt
deus:iſte pater eſt ꝑſona:igitur aliqua per
ſona eſt deus. ſed hoc eſt gratia materie.
Unde diſcurſus qui tñ in forma eſt ei ſimi-
lis:nihil valet.iſte pater diſtinguiᷓ a filio:
iſte pater eſt deitas:igitur ⁊c. Quantũ ad
formas prime figure que regulãtur imme
diate per dici de omni ⁊ de nullo in termi-
nis iſtis ſupponentibus ꝓ deo ⁊ perſonis
diuinis:vide Ockam.

A
Qõ.xi. Circa principiũ ſe-
cũdi libri in quo agiᷓ de cauſa
litate dei reſpectu creature ꝗro
Primũ iſtã queſtionẽ.Utrũ deus ẽ cã
princi. effectiua oĩm aliorũ a ſe? Et arguiᷓ ꝙ non
q꞉ tũc deus creaſſet mundum naturaliter:
⁊ nõ libere. Nã ſicut intelligendo ſe intelli
git oĩa alia:ita volẽdo ſe vult oĩa alia: ſed
naturalr̃ vult ſe: ita ⁊ alia: ſʒ nõ naturalr̃:
q꞉ tunc nõ poſſet adnihilare mundũ cõtra
Anſel.de libe.arbi.c.viij.⁊ Aug.iiij.ſuper
Gen.c.xiiij.Tum q꞉ tũc mundũ ab eterno
Scõm feciſſet. Scõo.nihil qð eſt neceſſe eẽ:for
maliter de ſe hr̃et cãm effectiuã: ſed multa
alia a deo ſunt de ſe neceſſe eſſe: ſicut ange
li ⁊ corpora celeſtia. Qꝫ iſta ſunt neceſſe eẽ
ꝓbaᷓ.q꞉ nõ habẽt potentiã ad nõ eſſe: q꞉
carẽt materia:ꝗ eſt potẽtia ad eſſe ⁊ ad nõ
B eſſe. Ad oppoſitum Gen.j.In principio
In op- creauit ⁊c.In iſta qõne videndũ eſt de qn-
poſitũ q꞉. Primo videndũ quid de illa queſtione
Deciſio ſenſerint philoſophi. Scõo quid tenendũ
qõnis. eſt in re.Tertio qualiter deus ſine ſui mu-
tatione potuit creare de nouo. Quarto an

cauſet naturaliter.Quinto an cauſet imme
diate in actione cuiuſqꝫ creature. Quan C
tũ ad primũ dicit Ockam ꝙ intẽtio philo Prim⁹
ſophi eſt:ꝙ ſic.⁊ hoc probat tali ratiõe ſm artic⁹
Ariſt.intelligẽtie dependẽt a deo.ꝗro vtꝝ
in genere cauſe efficientis:⁊ habeᷓ ꝓpoſi-
tũ:an in genere cauſe finalis:⁊ ſequitur ꝓ
poſitũ:q꞉ deus cuiuſqꝫ eſt cauſa finalis et
efficiens.Cuius probatio eſt:q꞉ cauſalitas
cauſe finalis nõ eſt niſi mouere efficiẽs ad
cauſandũ:igitur ſi intelligentia habet cau
ſam finalẽ:ita mouebit efficiẽs ad cauſan
dũ:ſed nõ poſſunt effici niſi a deo:igitur ſi
deus eſt cauſa finalis:erit ⁊ efficiens. igiᷓ
ſm eũ deũ eſſe cauſam omniũ poteſt ꝓba-
ri per iſtã rationẽ:⁊ hec eſt intẽtio philoſo
phi:ſed tamẽ deũ eſſe cauſam omniũ alio-
rũ a ſe de nouo nõ poteſt probari: q꞉ tunc
põt ꝓbari ꝙ cauſaret cõtingenter ⁊ libere
Sed cõtra illa arguo ꝙ non eſt de mente Argui
Ariſt.intelligentiã habere cauſam efficien tur pri
tẽ:ꝓprie loquendo de cauſa efficiente. hoc mo.
ꝓbatur ſic.illud nõ fuit de mẽte Ariſt.po
nere creaturã:ſed magis negare: ſicut pꝫ
v.phyſi.vij.metaphy.⁊.ij.de generatione.
In iſtis eñ locis intendebat ſufficiẽter di-
ſtinguere oẽm factionẽ vel ꝓductionẽ poſ
ſibilẽ:ſed ſi poſuiſſet intelligentias eſſe ꝓ-
ductas:poſuiſſet eas ſimplr̃ creatas:igitur Scõo.
hec nõ poſuit. Scõo ſic.principiũ eſt apð
eũ:ꝙ nulla ſubã põt eſſe poſſibilis de ſe:⁊
acꝗrere ꝑpetuitatẽ vel neceſſitatẽ ab alio:
ſed omnis intelligentia habuit neceſſitatẽ
eſſendi de ſe:ergo nõ habuit hoc ab alio ſe
cundũ eũ:igitur habent de ſe neceſſe eſſe.ꝗ
nõ habẽt aliquã cãm effectiuã. Primũ aſ-
ſumptũ.xij.meta.cõmento.xlj.dicit cõmen
tator ſic.ꝙ nõ eſt timendũ celũ quieſcere.
⁊ dicit corrumpi.corruptio eñ in eo nõ eſt
poſſibilis ſicut quies.Et in eo nõ eſt verum
dicere aliquid de ſe poſſe eſſe eternũ:⁊ ne-
ceſſariũ ex alio: ⁊ ꝙ neceſſarioꝝ quoddã ẽ
nõ neceſſariũ per ſe:⁊ neceſſariũ per aliud
nõ eſt niſi in motu cauſe tantũ:aut aliquid
ſit poſſibile in ſubſtãtia ſua:⁊ per aliud ſit
neceſſariũ in eſſe impoſſibile. Impoſſibile
eſt enim vt aliquid idẽ ſit in eſſe in ſubſtan
tia ſua:et recipiat ab alio neceſſarium eſſe:
niſi eſſet poſſibile ꝙ natura eius tranſmu
taretur.motus autem poſſibile eſt vt ſit ne
ceſſarius ex alio:et poſſibilis ex ſe: ⁊ cauſa
eſt in hoc:quia habet eſſe ex alio:ſcilicet a
motore. Ecce expreſſum iuxta commentũ

apud Ariſt. ꝙ eſt impoſſibile aliquid poſ-ſibile eſſe ex ſe/⁊ neceſſariū ex alio: niſi mo-tus. et cauſa illius eſt: q₂ motus hꝫ eſſe ex alio. vnde dicit infra. Impoſſibile eſt inue-niri ſubſtātiam poſſibilem ex ſe: ⁊ neceſſa-
Tertio riā ex alio: qđ eſt poſſibile in motu. Ter-tio dicit idē cōmen. quarto ce. Res eterne nō habēt agēs niſi ſm ſimilitudinē: neqꝫ habēt ex quatuor cauſis niſi formalē ⁊ fi-nalē. ⁊ ſi habuerint aliqđ qđ eſt agēs: non erit hoc niſi quātū forma eſt ibi ⁊ ꝯſeruās ergo ꝓprie loquēdo res eterne ſm eū non
Quarto. hñt cām effectiuā. Quarto ſic. xij. meta. cōmen. vſ. ſi ſunt entia celeſtia imobilia: vt declaratū eſt alibi: nullū eoꝝ acquirit eſſe neceſſariū ab alio in eis. igiť ſm eum
Quīto quodlibet eoꝝ eſt de ſe neceſſe eſſe. Quin-to ſic. Ariſt. ij. celi ponit diuerſos gradus entiū: quoꝝ prim⁹ gradus eſſendi eſt ipſi⁹ optimi. Unde dicit ꝙ illi quod eſt optime diſpoſitū: ineſt ſuū optimū ſine actione. ⁊ ꝯmētator. Prim⁹ ordo entiū ē: ꝙ cōphen-dūt nobilitatē ꝑfectā ſine actiōe: ⁊ diuerſi-ficať ſm magis ⁊ minus: cuiuſmodi ſunt entia abſoluta ꝗ ſm Ariſt. pma cā non eſt
Sexto effectiua: nec hꝫ aliquā actionē. Sexto ſic. q̄ro ſi Ariſt. ponit deū eē cām effectiuā intelligētiaꝝ: vtrū ponit deū cauſaſſe eas libere an neceſſario an naturalr̄? Si libe-re: igiť libere poſſet non cauſaſſe eas ꝗ in-telligētia eſt poſſibilis non eſſe. vel hꝫ eſſe neceſſariū: igiť eſt poſſibile nō eſſe de ſe: ⁊ habet neceſſitatē eſſendi ab alio. Similr̄ ſi libere: nō eſt neceſſe mundū eſſe eternū: ſed oīa pōt libere adnihilare ſicut libere ꝓ-duxit. ſꝫ naturaliter certū eſt ꝙ poſuit eū eſſe infinite ꝟtutis intenſiue. igiť ꝓduxit infinitū effectū. ꝯñā ꝓbať. q₂ virtus infi-nita agens/naturaliter agit infinite. igiť produxit omnia equalia: q₂ omnia infini-ta: qđ cōſtat eſſe falſum. Si dicitur quare nō ꝓduxit niſi vnū infinite? ſaltem de illo nō poteſt dici rō quare nō ſit infinitū: vel quare nō ſit perfectius quaſi incerto qua-re dato ſi cauſabit a virtute infinita agēs
Septimo. naturaliter. Septimo hec videť eſſe in-tentio Ari. xij. meta. vbi vult ꝙ pmus mo-tor mouet ſicut amatū ⁊ deſideratū: igitur
Octauo. nō effectiue. Octauo ſic. xij. meta. cōmen-to. xiſ. Ab agēte nihil ꝓuenit: niſi extra ha-bere id qđ ē in potētia ad actū: ſꝫ in pnci-pijs eternis nō ē potētia: vñ nec agēs: ſed tantū ē illic itelligēs ⁊ itellectū/ꝑficiēs. ⁊

ꝑfectū. Et ſupius in eodē cōmēto dr̄ ꝙ in eternis nō eſt ꝓuentus neqꝫ actio. Uerꝫ ē ꝙ ille auctoritates nō multum mouēt ad negandū titulū q̄ſtionis: ſed rōnes pma ⁊ ſexta bene mouēt. Suppono enim ꝙ po-
D
Suppo-nit auctor primo. ſuit deū agere naturalr̄ ⁊ nō libe: e: q₂ aliā habuit mūdū ponere eſſe ꝯtingēter. ⁊ poſ-ſibile eſſet oīa nō eē motū/tp̄s/celū/⁊ ele-menta. ⁊ ꝯñter oēs ꝓpōnes cathegoricas affirmatiue formatas habuit ponere eſſe ꝯtingentes: que oīa ſunt ꝯ intētionē ſuā. Unde cōiter poniť deū poſuiſſe agere ex
Secūdo. neceſſitate nature. Secūdo ſuppono ex viij. phyſi. ⁊ xij. meta. ꝙ poſuit deū eſſe in-finite virtutis intēſiue. Si igitur iſta ſunt de intētiōe ſua: nō video qn̄ potuit ꝯñter dicendo ponere eū cām efficientē aliorū a ſe: vel etiā eū eſſe cām totalē vel partialē alicui⁹ mot⁹: q₂ ponēdo eū motorē natura-liter ⁊ infinite ꝟtutis intēſiue: ſeq̄ť ꝙ nō ageret in nō tp̄e. ⁊ nō videť ꝙ ipſe voluit deū eſſe pmā cām ⁊ pmū motorē: ſꝫ ꝙ tm̄ mouet metaphorice motiōe finis: ⁊ nō mo-tiōe efficiētis. Ad rōnē quā adducit: oſten-dēs ꝙ ſi ponať in eſſe cā finalis: erit ꝯñter cā efficiēs: ꝯñā nō valet. Et qn̄ dicit: cā fi-nalis mouet efficientē: ꝯcedo: nō ſicut effi-ciens: ſꝫ ſicut finis. vnde de⁹ mouet motio-ne finis itelligētias ad agendū. Uñ argu-mētū aſſumit ac ſi cā finalis deū moueret ad agēdū: qđ falſum ē: ſꝫ mouet illa reſpe-ctu quoꝝ dr̄ finis intētus. Uñ ſicut pecu-nia mouet auaꝝ ad laborādū: tm̄ in nullo eſt cauſa efficiēs neqꝫ ſui neqꝫ motus ſui. ita pōt poni de⁹ cā oīum finalis: ſꝫ nulli⁹ ſit cā efficiēs. In hoc ergo argumēto non qđ ſentiūt vniuerſi pħi volui enumerare: ſꝫ tantū qđ illi ſentiūt q̄s in vſu habem⁹. ſ. Ari. Auerrois ſuus cōmētator. Plato ꝟo poſuit mūdū a deo ab eterno ꝓductū: ſic-ut dicit Aug. in de ciui. dei. cū tn̄ Ariſt. di-cit de Platone. viij. phy. c. iij. ꝙ ſolus Pla-to inter oēs pħos antiquos generat tp̄s. ſimul eñi factū eē cū celo: celū eñi factū eē dicit cōmētator cōmēto. x. Platoni eñi ac-cipiendū ꝯriū ei qđ accipiūt antiq̄. ꝯceſſit eñi tp̄s ſequi motū celi: ſꝫ non ꝯceſſit ipm̄ eē eternū: ſꝫ gn̄atū. Ecce plane ꝯdicūt Ari-ſto. ⁊ Auerrois poſitiōi Platonis. Quātū ad op. Auicēne px. viij. me. cō. iiij. ꝙ ponit ſubiectū primū eſſe neceſſe: ⁊ oēs naturas alias poſſibiles eſſe ex ſe: ⁊ ꝙ eſſe aliorum fluit a deo imediate: nō eſt niſi vnū. ix. met

tapħ.c.iiij. Itē ꝙ tantū vnū eſt: neceſſe eē
lib.ij.c.vij. Itē oē qḋ incipit eſſe poſt non
eſſe: hꝫ materiā.iiij.metapħ.c.ij. Vñ pꝫ ꝙ
ponūt deū eē cām effectoꝝ effectiuā oīum
remotā: ⁊ ſm ordinē ꝙ imediate ꝓducit
intelligentiā pꝛimā: ⁊ iſta aliam: ⁊ ſic vſqꝫ
ad aīam orbis ⁊ mundi. ſꝫ de poſitionibus
philoſophoꝝ nō plus: qꝛ multa varia ſcri
E pſerunt. Scḋs articulus eſt dicere qḋ ſit
Scḋs dicendū in rei veritate. Dico igiť ꝙ illud
arti. tenendū eſt qḋ ſcribiť in ſymbolo Niceni
cōcilij.ſ. ꝙ credendū eſt deū eē factorē celi
⁊ terre: viſibiliū ⁊ inuiſibiliū: ⁊ oīm alioꝝ
F a ſe. Tertiꝰ articulꝰ eſt videre quō deus
Tertiꝰ ſine ſui mutatione pōt cauſare aliqd de no
arti. uo: ⁊ maxime de nihilo. Et arguiť ꝙ non:
Argui qꝛ omne qḋ vniformiter ſe hꝫ nūc ſicut pꝛi
tur pꝛi us: ſi modo cauſat ⁊ prius cauſauit: ⁊ ſi pꝛi
mo. us nō cauſauit ⁊ modo nō cauſat: igitur ſi
deus de non cauſante fit cauſans de nouo
Scḋo opꝫ neceſſario ꝙ mutetť. Scḋo ſic. omne
qḋ eſt ſemꝑ eque determinatū ad agēdū:
agit ſemꝑ equalr: vel nō agit: ſꝫ deus non
poteſt incipere vt determineť ad agendū:
Tertio igiť nō potuit incipe agere. Tertio idem
manēs idem/⁊ ſilr manens: ſemꝑ natū eſt
facere idē.ij.de generatione. igiť nulla va
riatio pōt eſſe in effectu: nec inceptio cir
ca effectū: niſi ꝓcedat ex mutatione aliqua
circa cām. Si dr: ꝯſta rō bñ tenet de agē
te naturali: ⁊ nō de alio. Cōtra. nullū agēs
volūtarie differt actionē ſuā: niſi expectā
do oppoꝛtunitatē tpis que non conſtat ad
actionē ſuā: ſed deus nō indiget aliqua vi
ciſſitudine tpis: nō igiť hꝫ rationem expe
ctādi. Ex hāc ratione vehemēter ponderat
cōmētatoꝛ.viij.phyſi.cōmen.xv. vbi oīno
ex intētione arguit cōtra fidē chꝛiſtianoꝝ
de inceptione mundi a deo. Sed ad iſta di
cendū ꝙ voluntas dei ſine ſui mutatione
pōt cauſare de nouo. Unde ſicut voluntas
mea pōt ꝓducere velle aliqd cras iſta ho
ra: ⁊ iſtā volūtatē ꝯtinuare: ⁊ tñ nō ſtatim
cauſat: ⁊ tunc adueniēte hora cras cauſat
ꝓpoſitū ſine ſui mutatiōe qñ effectꝰ ꝓdu
cetur: ⁊ ita ꝙ nulla variatio ſit in cā: ſꝫ tā
tū circa effectū: ita volūtas diuina ꝑ velle
eternū pōt nūc aliqd de nouo ꝓducere ſi
ne ſui mutatione: quātūcūqꝫ male opinať
iſte blaſphemus cōmētatoꝛ. Quare autem
tūc potius ꝙ alꝭ placuit deo ꝯdere: videa
mus Aug.xi.de ciui.dei.c.iiij.v.⁊.vj. q nō
arbitrantur deum de nouo poſſe ꝓducere
ſine noua voluntate. dicit.c.v. ꝙ ſimile eſt
querere quare deus potius tūc ⁊ nō antea
voluit mundū creare: ⁊ quare potius hic
⁊ nō alibi: de loco loquēdo: voluit mundū
creare. qꝛ ſicut poſſunt cogitari infinita tē
poꝛa ante mundi cōſtitutionē: ita poſſunt
cogitari infinita mūdi ſpatia locoꝝ extra
ſpatiū in quo mundus eſt: idō rñdet Aug.
infra ꝙ mundus nō eſt factus poſt tps: ſꝫ
cum tpe. vnde idē de gen̄. cōtra Manich.
lib.ij. cito poſt pꝛinc. ⁊ allegat magiſter in
ſ.diſt.xlv.c.iiij. Si qui dixerint: quid pla
cuit deo facere celū ⁊ terrā: vide ibi. volu
it ꝙ voluntatis diuine nō dꝫ queri cauſa.
Ad pꝛimū negať antecedēs: qꝛ deus vni G
formiter ſe habens nūc ⁊ prius/⁊ voluntas Ad pꝛi
creata ſimilr pōt de nouo cauſare: cū eſt li mū ar.
bertas voluntatis q libere cauſat qñ vult:
⁊ ceſſat qñ vult. Ad ſcḋm nego illā ꝯñaꝫ H
deus nō pōt incipere vt dꝫ ⁊c. ꝓpꝛie em̄ lo Ad ſe
quēdo deus nō pōt incipere determinare cundū.
nec determinauit eſſe ad ꝓducēdū ex tpe.
tales em̄ ꝓpōnes impoꝛtāt deū aliquādo
indifferēter elegiſſe mundū ꝓducere ex tē
poꝛe: ⁊ hoc nō poſſumꝰ imaginari: niſi po
namus in deo nouā electionē: ⁊ deū habe
re actū elicitū: ⁊ mutari ſicut nos mutamur:
qḋ totū falſum eſt de deo. Ideo dicēdum
ꝙ deꝰ libere ab eterno voluit mūdū ꝓdu
cere ex tpe: nunqꝫ tñ ſe determinauit ad h.
Nā ꝑ determinare opꝫ intelligere incipe
in tpe opationē elicitā. Vñ qñ dicimus ꝙ
deus ab eterno libere voluit: nō ponimus
in deo aliquā deliberationē: ſicut fit i acti
bus nr̄is: ſꝫ ab eterno libere voluit. ⁊ ſi h
eſt difficile ad imaginādum: nō ſit difficile
ad credēdū credēti maioꝛa. Ad tertiū cō I
cedo ꝙ idē ſemꝑ manēs idē ſemꝑ eſt natū Ad ter
facere idē: ſꝫ nō ſemꝑ facit idē: ſicut dictū tiū.
eſt. Ariſt. intelligit de agēte naturali: ſicut
diceť in rñdēdo ad cōmētatoꝛē: ꝙ agēs vo
lūtariū nō differt actionē ſuā ⁊c. Pōt dici
ꝙ hoc eſt falſum ſi accipiť vniuerſalr: ſed
de nobis cōiter ita eſt. Silr qñ dicit ꝙ vo
litū nō poſtponiť volūtati: niſi ꝓpter defe
ctū aliquē in volūtate: falſum ē: ſꝫ poſtpo
nitur ideo qꝛ nō placet aliter volūtati ſm
imaginationē: qꝛ regulariter poſtponi eſt
eſſe poſt continue: ſed ſic mundus non ſit
poſtpoſitus diuine volūtati ſiue volitiōi.
Quartus articulus eſt videre quomodo K
deꝰ agit: naturaliter an libere. Ad hoc di Quar
co dupl: ꝙ deꝰ agit qcqd agit libere. Di tus ar.

ro ꝙ hec nõ põt demõſtrari: quin infide-
lis poſſet ad eam reſpõdere. Primũ patet
ſatis: qꝛ cõſequẽs eſt ad ea que fidei ſunt.
tenet enĩ fides deum potuiſſe ꝑducere an
teꝙ̃ ꝑduxit: ſm imaginationẽ: capiendo
ly ante: ſicut dicim⁹ ꝙ põt modo ponere
vnum mundũ extra iſtũ capiẽdo ly extra
vt importat ſpatiũ imaginatũ: ideo ſi pro
duxiſſet: naturaliter ꝑduxiſſet. Oppoſitũ
tenet fides: dicẽs durationẽ mundi eſſe iã
fere. M. dxxxij. annorũ. ſicut ſi produxiſſet
naturaliter: nõ põt adnihilare mũdũ. Si
militer ſi ſic: hõ ꝛ angel⁹ in nullo ſibi pro
ſua ꝑductione tenerent̃: qđ eſt abſurdum
catholico. Scđo oñdo ꝙ hec veritas ſola
fide tenẽda eſt: nec rõne cõuinci põt reſpu
enti ea q̃ fides credit. hoc aũt indirecte ꝓ
Ratio bo. Pono rõnes doctoꝝ: applicando ad
prima eas rõnes phi. prĩo arguit Scot⁹ ſic. j. ſẽ.
ſcoti. di. viij. q. v. de imutatiõe dei. Illđ qđ ſum
me neceſſariũ eſt: nõ põt nõ eẽ ꝓpter non
exiſtẽtiã cuiuſcũqꝫ alteri⁹ a ſe: ſꝫ de⁹ ẽ hu-
iuſmodi: ğ ꝛc. pꝫ: qꝛ ſi haberet neceſſariã
habitudinẽ ad cauſandũ aliqđ: neceſſario
depẽderet ad iſtud ꝛ ad iſtud nõ eẽ: ſeqtur
Scđa. deũ nõ eẽ: qđ eſt ĩpoſſibile. igit̃ ꝛc. Scđo
aliqđ cõtingẽter eſt in entib⁹: igit̃ prĩa cã
cauſat cõtingẽter. aña cõcedit̃ ab oĩbus:
ğ ꝛc. ɔña tenet: qꝛ ſcđa cã nõ agit niſi vir-
tute prime: ğ ſi prĩa cauſa neceſſario agit:
ſeqtur ꝙ oĩs cauſa ſcđa neceſſario agit.
Tertia Tertio. malũ fit in vniuerſo: ğ de⁹ non
neceſſario agit. ɔña pꝫ: qꝛ agẽs neceſſario
ꝑducit tãtũ effectũ quãtũ põt ſuſceptiuũ
recipere: ſed effect⁹ dei eſt bonitas: ğ ꝑdu
Quar- cit in vnoquoqꝫ bonitatẽ quãtũ vnũqđqꝫ
ta. põt recipere. Quarto. oĩs cauſa agens
neceſſario agit ſm vltimũ ſue potentie. ſi
igit̃ deus agit neceſſario: agit ꝛc. Confir-
matur: qꝛ ſi ſic: cũ ſit in eius ptãte cauſare
oẽ cauſabile: deus cauſabit oẽ cauſabile. ꝛ
ſic nulla cã ſcđa cauſat aliqđ. Primũ aſ-
ſumptũ pꝫ: qꝛ ſicut nõ eſt in ptãte agen-
tis naturalr̃ agere ꝛ nõ agere: ita nõ eſt ĩ
ſua ptãte agere intẽſe ꝛ remiſſe: igit̃ agit
Quĩta ſm vltimũ potẽtie ſue. Quinto. ſicut ar
gutũ eſt ſupra: ageret in non tpe: ꝛ moue-
ret celũ in nõ tpe. Sanct⁹ Tho. cõtra Ge-
ne. lib. ij. c. xxiij. adducit ad idẽ octo ratio-
Prima nes. Prima ſic. oĩs agẽtis ꝑ neceſſitatẽ
rõ ſcti nature virtus determinat̃ ad vnũ effectũ
thome ſed de⁹ eſt cauſalis oĩm: ergo nõ determi-
Scđa. nat̃ ad vnũ. Scđa ſic. qcũqꝫ eoꝝ q̃ põt fa

cere/ q̃dã facit: ꝛ q̃dã nõ facit: agit libere
ꝛ ꝑ electionẽ: ſꝫ multa nõ fiũt ĩ reb⁹ q̃ de⁹
poſſet facere: vt pꝫ in figuris corpoꝝ ꝛ in
motibus ſiderũ. igitur deus non oĩa facit
q̃ facere poſſet. ergo q̃ facit: facit libere. q̃
omittit: omittit libere. Tertia ſic. intelle- Tertia
ctus nullũ effectũ facit niſi mediante vo-
luntate: ſed deus eſt eſſentialiter intelle-
ctus: ergo deus quicqđ agit: agit ꝑ volũ
tatẽ: ꝛ nõ per neceſſitatẽ nature. Quar- Quar-
ta ſic. oẽ agẽs vel eſt imanens vel trãſiẽs. ta.
ex. meta. ſed actio dei non eſt tranſiens: qꝛ
actio dei eſt ſua ſubã: igitur eſt ĩmanẽs: ſꝫ
actio ĩmanẽs ĩ ſubſtãtia ſimplr̃ ſpũaliter
nõ eſt niſi cognoſcere ꝛ velle: ergo de⁹ qc-
quid agit: agit cognoſcẽdo ꝛ volẽdo: non
ergo per neceſſitatẽ nature. Quinta ſic. Quĩta
omne agẽs agit ꝓpter finẽ: vel cognoſcit
finem: vel dirigitur ab alio cognoſcẽte fi-
nẽ in illũ finẽ: ſꝫ primũ nõ dirigit̃ ab alio
in finẽ: ergo cognoſcit finem: ergo agit ꝑ
intellectũ ꝛ voluntatem. Sexta ſic. agẽs Sexta
per ſe eſt pri⁹ agente per aliud. ſed agens
naturaliter ꝛ neceſſario nec habẽs dñium
ſui actus/ eſt agẽs ꝑ aliud: immo actũ ab
alio: ergo deus cũ ſit primũ agens: nõ erit
agẽs ꝑ aliud: nec actus ab alio: ſed agens
ꝑ ſe habẽs dñium ſui act⁹: igit̃ ꝛc. Septi Septi
ma prima actio debet̃ pmo agẽti: ſꝫ actio ma.
volũtatis ẽ prior actu nature: qꝛ ꝑfectior.
quod ex hoc pꝫ: qꝛ ꝑfectiora ſũt ea q̃ agũ-
tur per volũtatẽ: ꝙ ea que agunt̃ per ne-
ceſſitatẽ nature: ſed de⁹ eſt agẽs ꝑfectiſſi-
mũ: igit̃ ſibi debet̃ actio perfecta. Octa- Octa-
ua ſic. ſicut bonũ vle ad bonũ ꝑticulare: ſic ua.
agẽs vle ad agẽs ꝑticulare. ſꝫ bonũ vle ẽ
ſubiectũ agẽtis vniuerſalis: ꝛ bonũ ꝑticu
lare agẽtis particularis: ğ agens particu
lare eſt poſteri⁹ agẽti vniuerſali ꝛ ſicut ei⁹
inſtrumẽtũ: ergo primũ agẽs eſt agẽs bo
nũ. Ad iſtas rationes rñderet faciliter Z
phs aliqs qui principia fidei nõ haberet. Ad pri
Ad primã diceret ꝙ de⁹ haberet neceſ- mã ra-
ſariã habitudinẽ ad mundũ. ꝛ concederet tionẽ
ꝙ ad mũdũ nõ eſſe/ ſequit̃ deũ nõ eſſe: et ſcoti.
econtrario. ſicut ex impoſſibili quilibet cõ
cederet: diceret enĩ deũ eſſe ſumme neceſſe
eẽ: qꝛ eſt neceſſe eẽ in ſe ꝛ cauſa alijs mul-
tis: vt corpib⁹ celeſtib⁹ ꝛ elemẽtis: ita iſta
cõditionalis eſt vera: ſi mũd⁹ nõ eſt: de⁹ nõ ẽ
ſed tñ ãtecedẽs ꝙ̃ ɔñs eſt ĩpoſſibile apud M
eũ. Ad ſcđam negat̃ prĩa ɔña: qꝛ oẽ corp⁹ Ad ſe-
celeſte agit neceſſario: ꝛ cum hoc libere agit. cundã

Unde bene ſtāt ſimul: ꝙ deꝰ cauſet libere
corpa celeſtia ⁊ intelligētias: ⁊ ꝙ tn̄ non
cauſet effectꝰ hoīm ⁊ intelligentiarū: ⁊ iō
reſpectu aliq̄rū effectuū pñt tales eſſe cō-
tingētes. licet deꝰ agit neceſſario aliq̄s ef-
fectꝰ: ſicut ip̄emet deꝰ pōt cogitari ꝓduce-
re q̄dā libere: quedā neceſſario. Un̄ forma
arguēdi nō valet: ſicut nō ſequiť: deꝰ agit
libere: ḡ oīs cā ſecūda agit libere. nec iterꝫ
ſeq̄tur: oīs cā ſcd̄a agit cōtingēter: igitur
N deꝰ agit contingēter. Ad tertiū/ preterea
Ad tertiam. ꝯn̄a nō valet: ⁊ ſi valet: cōcludit pari rōne
ꝙ deꝰ agit libere: ſic. malū eſt in vniuerſo:
ḡ deꝰ nō agit libere: q̄ ſicut arguit effectꝰ
dei: ⁊ deꝰ volūtate agit: ⁊ cauſat oē qd̄ fit
ḡ tātū dꝫ vnicuiq̄ꝫ de bonitate/ quātū vult
ꝙ hꝫ: ſꝫ nihil qd̄ tātū de bonitate hꝫ quā-
tum deꝰ vult ꝙ hꝫ/ eſt malū: ḡ malū non
eſt in vniuerſo. Diceret igitur ꝙ deꝰ age-
ret naturaliter quicq̄d agit īmediate: ſed
ꝙ malū in vniuerſo cōtingeret ex defectu
cauſarū: ⁊ ſcd̄o malū morale ex libero ar-
bitrio. malū nature ex indiſpoſitione agē-
tis partialis: vel inobediētia materie: vel
impedimēto ꝯtrꝫ agēti pticulari. Un̄ deus
ſm̄ eos nullo modo eſſet cauſa: niſi vellē
O dicere ꝙ Adā fuiſſet cā actꝰ mei. Ad q̄r-
Ad quartam. tū diceť ꝙ deꝰ nō egiſſet quātū potuiſſet
qn̄ accipiť ꝙ tūc deꝰ cauſaret oē cauſabi-
le: negať ꝯn̄a: q̄ deꝰ nō pōt ſm̄ pbm̄ cau-
ſare oē cauſabile īmediate. nō em̄ cauſaret
hoīem ſine celo ⁊ elemētꝭ. ꝯcediť reſpectu
P illorū q̄ cauſant īmediate: nō pñt intēſius
Ad quintam. ⁊ remiſſiꝰ agere. Ad q̄ntū ꝙ mouet celū
in nō tpe: ꝯn̄a nō valet: q̄ nō pōt mouere
celū naturaliter ⁊ neceſſario: ſꝫ libere: im-
mo ſm̄ aliq̄s hec ē neceſſitas: q̄ Auerrois
Q attribuit celo duplicē motorē. ſ. cōiūctum
Ad primā ſcriptho. ⁊ ſeparatū. Ad ſextū poſſet dici ꝙ aſſum-
pſit falſum: q̄ celū agit de virtute nature
⁊ ignis ſicut ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle: ⁊ tn̄ mul-
tos effectus inter ſe diſtinctos ꝓduxit. ſic
diceret ꝙ deꝰ partes integrales mūdi ſic-
ut corpora celeſtia ⁊ elemēta īmediate ꝓ-
duxit: ⁊ q̄ virtute illorū oīa alia produxit
R cōtingēter: ideo dr̄ deꝰ cā mediata ⁊ remo-
Ad ſecundā. ta. Ad ſeptimū ſi concediť tam maior q̄
minor: nō ꝯcederet argumētū: niſi ꝙ deꝰ li-
bere ageret a natura: ⁊ omitteret actu. et
cū hoc tn̄ ſtat ꝙ libere cauſaret iſta: vt do-
ctor ille ponit: ꝙ volūtas creata naturalr̄
cauſat actū volēdi reſpectu finis ⁊ reſpe-
ctu alioꝝ libere. Idē diceret apud iſtos q̄
ponūt deū nihil īmediate cauſare in iſtis
inferioribus: nec oppoſitū illiꝰ pōt proba-
biliter oſtēdi. Ad octauū qn̄ dicitur ꝙ in- S
tellectꝰ nullū effectū cauſat niſi mediante Ad tertiam.
volūtate: diciť ꝙ hec eſt falſa: q̄ ītellectꝰ
ē, volūtas. ⁊ ſic volūtas nō intelligit inter
ſe: ⁊ ſeip̄m ſimiliter ſicut cā partialis non
cōcurrēte naturalitate. ſicut manifeſte ex-
primiť ꝙ intētiones habeamꝰ ante actū
volūtatis: vn̄ nō eſt in poteſtate noſtra q̄-
bus viſis tangamur ꝑ Aug. de libero arbi-
trio. Itē oīs hō ſm̄ Aug. xiij. de tri. c. v. ar-
dētiſſimo amore appetit btītudinē: qd̄ nō
pōt niſi per intellectū ⁊ voluntatem. ergo
hō vult naturalr̄ ⁊ neceſſario: ⁊ ſic appe-
titum btītudinis neceſſario cauſat. Tertio
q̄ beatus in patria per intellectū ⁊ volū-
tatē fruitur deo: ⁊ nō libere: hoc eſt indif-
ferēter: ⁊ miſer odit deū ⁊ miſeriā ſuā ne-
ceſſario ⁊ modo nature. Quarto. oēs phi-
loſophi ponūt deū cognitiuū ⁊ ītelligibi- T
lē: ⁊ tn̄ nō ponūt eū libere iō cauſare. Ad Ad quartam.
nonū argumētū pōt dici ſatis bona ꝯſciē-
tia/ ꝙ argumentū quātū ad vtrūq̄ꝫ genꝰ
actionis accipit falſum: nā nulla eſt actio
dei immanēs ꝓprie loquēdo. q̄ oīs actio
immanēs recipiť in agēte: nihil aūt ī deo
recipi pōt: ſicut idē doctor bene nouit. ſilr̄
idē dicit ꝙ actio ē ſua ſubſtātia: ſꝫ ſubſtā-
tia dei nō manet ī ſubſtātia dei: notū eſt.
ſilr̄ quātū ad actionē trāſeūtē manifeſtū
eſt ſm̄ principia fidei/ ꝙ ita libere pōt deꝰ
cōburere ſine igne: ſicut cōburit mō ignis
⁊ īfrigidare ſine aqua: ⁊ hmōi q̄ ſūt actio-
nes trāſeūtes. Itē dato ꝙ totū eēt licitū:
vt in argumēto aſſumiť: nihil aliō ꝯcludiť
niſi ꝙ deꝰ ageret cognoſcēdo ⁊ volēdo: ex
quo in nullo ſeq̄tur ꝙ agit libere: ſicut ad
octauū dictū eſt. Ad decimū dicendū ꝙ ꝓ- V
bat idē: ſcꝫ ꝙ deꝰ agit ꝑ ītellectū ⁊ volūta- Ad quintam.
tē: ⁊ hoc eſt concedendū ab omni homine
⁊ ꝙ preſciuit ſicut finē naturaliter ſuam
bonitatem. iuxta Boetiū. iij. de conſolati.
vbi vult dicere ꝙ ſolus amor ꝓprie carēs
inuidia mouet deū ad producendū mun-
dum. ⁊ ſic videtur ꝙ ille finis nō ſit ſibi
libere preſcitꝰ: ſed naturaliter: ideo argu-
mētū nō minus cōcluderet oppoſitū q̄ ꝓ-
poſitū. Ad vndecimū qn̄ dicitur ꝙ agēs X
libere eſt prius agens q̄ agens naturale: Ad ſextam.
⁊ ꝙ oē agens naturale agitur ab aliquo.
iſta forte negarentur. ſed dato ꝙ concedū-
tur: non ſequitur plus niſi ꝙ deus reſpe-

ctu aliquoꝝ effectuũ hꝫ ſe libere: ⁊ cũ hoc
Y ſtat ꝙ reſpectu aliquoꝝ ſe hꝫ naturaliter
ſeſ ⁊ de neceſſitate. Ad duodecimũ dr̃ veriſi
cimã militer ꝙ agere naturaliter eſt maioris pſ
fectionis ꝙ̄ agere libere ⁊ indifferenter: ⁊
ideo reſpectu eoꝝ que perfectiſſima putaſ
mus: ↄditionẽ tribuimus: ſicut ꝓductionẽ
ꝑſonaꝝ in diuinis: ⁊ opatiões beatificas
nõ ponimus libere liciare in tpe cauſari: et
ideo ſine dubio diceret vnus phs / ꝙ maio
rem pfectionẽ arguit in deo ꝙ non poteſt
ceſſare a cauſando ⁊ influendo bonitatẽ:
ꝙ̄ libere poſſe deſiſtere ⁊ totũ adnihilare
quod eſt. Silr̃ ꝓbatio quã ponit: nihil va
let. ſ. ꝙ intellectus eſt nobilior aĩa vegeta
tiua. nõ video quõ iſtud ſm ſua principia
hꝫ veritatẽ: cũ intellectus apud eũ ſit acci
Z dens aĩe vegetatiue: ⁊ aĩa vegetatiua ſit
Ad ipſa aĩa intellectiua. Ad vltimũ eſt bene
octauũ difficile rñdere: qñ dicit: bonũ vniuerſale
eſt obiectũ agẽtis vniuerſalis. vult dicere
ꝙ agens vniuerſale vult bonũ omnibus
que cauſat qñ eſt agẽs ꝑ intellectũ: ⁊ hoc
eſt verũ. ⁊ tũc concludit ꝙ deus cognoſcit
bonũ: ⁊ hꝫ naturalia agentia ꝓ inſtrumẽſ
tis ſuis: ⁊ totũ eſt idẽ. ⁊ ſimilr̃ ꝙ eſt agens
bonũ: hoc eſt habẽs voluntatẽ: ſed ꝙ oĩa
AA que ſunt in mũdo / cauſet libere: in nullo ſe
Quarſ quit. Quart⁹ articul⁹ eſt videre an de⁹
tus ar. concauſet in omni opatione cauſe: in quo
oſtendo duo. Primũ eſt ꝙ phi hoc nõ con
cederẽt: ſicut ſatis ex ꝑcedẽtib⁹ pꝫ. Scḋm:
ꝙ ex principijs fidei opꝫ dicere ꝙ ſic. Vñ
Aug. iij. de trini. c. iiij. Voluntas dei eſt pri
ma ⁊ ſumma cã oĩm corporaliũ ſpecierum
atqꝫ motionũ. Nihil eñ fit viſibilr̃ ⁊ ſenſi
biliter: qḋ nõ de interiore inuiſibili ⁊ incõ
mutabili ⁊ in intelligibili aula ſummi imſ
peratoris aut iubeat aut ꝑmittaẝ. Itẽ ſu
per Gen. iiij. c. xiiij. dicit ꝙ deus eſt cauſa
ſubſiſtendi omni creature: ⁊ ꝙ ſi ꝟtus ei⁹
a regimine creature ceſſaret: ſimul iſtorũ
ceſſaret ſpecies: omniſqꝫ natura ↄcideret.
⁊ infra. Credimus ⁊ dicimus in ijs q̄ creat
deus indeſinenter operari. ⁊ allegat illud
Actuũ. xvij. In illo viuim⁹: mouemur: ⁊ ſu
mus. Et illud Jo. v. Pater meus vſqꝫ mõ
operaẝ: ⁊ ego operor. Dico igiẝ ꝙ de⁹ conſ
cauſet imediate oẽ cauſatũ a creatura. qḋ
ꝑſuadeẝ ſic. Illa cauſa dr̃ imediata: q̄ poſi
ta poniẝ effect⁹: ⁊ qua nõ poſita nõ poteſt
poni effectus: ſꝫ deus eſt hmõi reſpectu cu
iuſlibet creature: ꝗ eſt cã immediata reſpe
ctu cuiuſlibet creature ꝓducte a cã ſcḋa.
Scḋo magis depẽdet qlibet effectus a cã
prima ⁊ vniuerſali ⁊ illimitata: ꝙ̄ a cã liſ
mitata. Sꝫ de cã vniuerſali limitata ſic eſt
ꝙ niſi ipſa ſit pñs: imediate cauſans: nõ
ꝓducitur effectus: ergo eodẽ modo ⁊ de cã
vniuerſali ſimplr̃ illimitata: ꝙ niſi immeſ
diate cauſet: null⁹ effect⁹ ꝓduceẝ. pꝫ maſ
ior. minorẽ ꝓbo ꝑ expiẽtias: qꝛ quãtũcũqꝫ
cã prima approximeẝ hic inferius alicui
paſſo: nunqꝫ iſta cã q̄ dr̃ prima / ꝓducit ta
lẽ effectũ: niſi ſol ſit ĩ debita primatiõe. ſic
ut pꝫ in eſtate ſole accedente: ⁊ in hyeme
cũ ipſe recedit: agẽtia manẽt infinita apſ
proximata vniformiter. igiẝ ↄſtat ꝙ ſol eſt
cã vniuerſalis ⁊ imediata cuiuſlibet corpo
ralis effect⁹ hic inferi⁹. Tertio ſic. ſuſpẽſio
actionis cauſe ſcḋe: ſicut ignis in camino
triũ pueroꝝ. Dañ. iij. nõ eſt aliud ꝙ̄ deum
nõ coagere cũ igne. iõ ſi ignis debeat ageſ
re: opꝫ deũ coagere cũ igne. Ex iſtis ſequiẝ BB
ꝙ creatura nõ eſt cã totalis ſed partialis Conclu
ſui effectus: qꝛ deus eſt cã partialis cuiuſſ ſio auẽ
libet effectus cauſe ſcḋe. iuxta illud qḋ de
hoĩe dr̃ Jo. xv. Sine me nihil poteſtis faſ
cere. Sed ↄ illã ↄcluſionem arguo ſic. Si Argui
eſſet vera: ſequiẝ ꝙ deus eſſet imediate cã tur pri
effectiua pcti ↄtra Aug. q̄ dicit in multis mo.
locis malũ nõ eſſe a deo: nec deũ eẽ auctoſ
rẽ peccati. Scḋo iſta ↄcluſio nõ ſtat cũ liſ Scḋo
bertate arbitrij: ⁊ ita nõ hrẽt actũ ꝓpriũ
in ſua ptãte. ↄña pꝫ: qꝛ ſi volũtas nõ põt
in actũ ꝓpriũ ſine coopatiõe diuina: ⁊ non
eſt in ſua ptãte ꝙ de⁹ ſibi coopeẝ: qꝛ ſi deus
vult / coopaẝ: ⁊ ſi nõ vult / nõ coopaẝ. ergo
act⁹ volũtatis nõ ẽ ĩ ſua ꝓpa potẽtia. Ter Tertio
tio ſic. ſequereẝ ꝙ deus coageret ad opus
qḋ eſt iniuſtũ: vt ad homicidia: adulteria
⁊c. Quarto. tũc de⁹ imediate affligeret Quar
dãnatos: ⁊ ↄcedereẝ ꝙ de⁹ imediate occiſ to.
dit chriſtũ: imo ꝙ ↄtinue occidat hoĩes: qꝛ
cũ oĩ actiõe corrũpente hoĩem de⁹ coagit
imediate. Quinto. qꝛ capio aliquẽ effeſ Quito
ctũ indiuiſibilẽ: ſicut intellectionẽ vel voli
tionẽ: hmõi effect⁹ de⁹ nõ põt eſſe cã parſ
tialis. qꝛ iſte effect⁹ nõ hꝫ ptes. Ad iſta di
cẽdũ ꝙ nõ obſtãtib⁹ iſtis: ↄcluſio eſt tenẽ
da: alioqn nõ ſatis diceẝ ꝙ de⁹ eſſet cã effe
ctiua oĩs rei. Ad pmũ ↄcedẽdũ eſt ꝙ de⁹ CC
eſt cã pcti: ſꝫ nõ dr̃ auctor pcti: qꝛ h̄ ẽ ſpãle Ad pri
in libero arbitrio ↄſtitutũ: ꝙ ſi hõ vult ali mum.
qd: de⁹ coagit cũ volũtate illã volitionẽ: ſic
tñ ꝙ pma cauſalitas hmõi volitiõis ẽ vo

lūtas. vnde hec ꝓpoſitio eſt vera: volūtas
vult: igiť deus vult hāc volitionē eſſe: q̄ꝛ
volūtas ſic vult ſiue ſit bona ſiue mala de
lege cōi: q̄ꝛ aliqñ cauſat ſpāli⁹ volūtas vo
litiōes: ⁊ ꝯtinuat eas: ſic ꝙ nō eſt in ptāte
volūtatꝭ illas dimittere. q̄ꝛ igiť de⁹ ſtatuit
qñcūqꝫ hō voluerit vti aliq̄ arbitrio ſuo:
deus vult ſibi coagere: ⁊ nō cogit liberū ar
bitriū hoīs agere: niſi hō ſpōte velit: ideo
pctm̄ dꝛ eſſe ab hoīe ſicͣ auctoꝛe: ⁊ nō a deo:
⁊ tn̄ ab vtroqꝫ eſt ſicut a cā effectiua ꝑtia-
li. oēs aūt auctēs q̄ ſonāt ꝙ de⁹ nullo mō
eſt auctoꝛ mali: ſic debēt intelligi: ꝙ deus
nō eſt cā totalis vel ꝓma q̄re hō peccat: ꝙ
neceſſitet hominem ad peccādū. No. hic ꝙ
Ocīā in ſum. c. de amphi. dicit ꝙ oēs ſan-
cti qñ negant deū eſſe cām pcti vel facere
pctm̄: itelligūt ꝑ iſtā: de⁹ facit pctm̄: vnam
aliā. ſ. iſtā deus peccat. vel iſtā: deus facit
aliq̄d qꝺ nō deberet facere: vel aliquā cōſi
milē: que ſunt falſe. ⁊ iō ad talē intellectū
negāt deū facere pctm̄. Sed iſta expoſitio
non eſt ꝟa: nec ad iſtū intellectū negāt ſan
cti deū facere pctm̄: imo de iſta nemo heſi
tat/ de⁹ peccat; niſi forte ꝑ cōicationē idio-
matū verificať: qꝺ nō eſt ad ꝓpoſitū. de h
vide alibi de eodē quō hec eſt vera: deus
peccat: de⁹ odit. Unde poſito ꝙ de⁹ cōpel-
leret hoīem ad peccandū ꝑ ipoſſibile: non
ſequiť ꝙ deus peccaret: cū nihil pōt pecca
re niſi qꝺ pōt eſſe ſub lege: imo volūt ſan
cti auferre cauſalitatē reſpectu peccati: q̄
cauſalitas inducit hoīem ad peccandū. et
iſta eſt mēs Aug. lib. lxxxiij. q. q. iij. nam ꝓ
bat ꝙ deo auctoꝛe nō fit hō deterioꝛ. ⁊ al-
legat magiſter. ij. diſt. xlvj. c. xij. Itē de na-
tura boni. c. ij. Cū audim⁹ oīa ex deo oēſqꝫ
naturas: intelligere debemus etiā oīa que
naturaliter ſunt. Nō eñ ex ipſo ſunt pctā
que naturā nō ſeruāt ſꝫ vitiāt: que ex volū
tate peccātiū naſcunť. vnde manifeſtū eſt
de. lxxxiij. q. q. iij. ⁊ lib. ij. de libero arbitrio
q̄ liber vocať. vñ malū ⁊ de natura boni. ⁊
multis alijs locis: ꝙ apud beatū Aug. ma
gna difficultas fuit de cauſa ⁊ origine pec
cati. ⁊ hoc ſatis ptꝫ per auctoꝛitates mgr̄i
adductas. ij. diſt. xxxv. Unde melius eſt di
cere ꝙ deus nō eſt cauſa totalis pcti: nec
p̄cipit pctm̄ fieri: q̄ꝛ p̄cipere aliq̄d fieri ē
dare auctoꝛitatē ꝙ illud fiat: ⁊ deus nō p̄
cipit: imo ꝓhibet pctm̄ fieri: ideo negatur
ꝓprie eſſe auctoꝛ peccati: tn̄ eſt cauſa effi- Ad ſe-
ciens actionis q̄ eſt peccatū. Ad ſecundū cundū.
dico ꝙ actus volūtatis eſt in ſua ptāte de
lege cōi: q̄ꝛ lꝫ nō pōt in actū ſuum ſine deo
coagente: deus tn̄ paratus eſt coagere ei
qñ placet voluntati. Ad tertiū: ꝯcluſio Ad ter-
nō eſt incōueniens ꝓ operibus que ipſe- tium.
met fecit ſicut cauſa partialis ⁊ hoc iuſte.
q̄ꝛ idē opus iuſte fit a deo/ ⁊ ab hoīe iniu-
ſte. Ex iſto ſequiť ꝙ omne qꝺ fit in mūdo
iuſte fit: ⁊ omne qꝺ iniuſte fit iuſte fit. ſunt
eñ iuſtū ⁊ iniuſtū termini relatiui vt ma-
gnū ⁊ paruū. vñ idē opus fit iuſte a deo:
⁊ iniuſte ab hoībus: quib⁹ p̄ceptū eſt ne
tale opus faciāt. Ad q̄rtū: ſi nihil aliud Ad q̄r-
ipoꝛtat niſi eſſe cām effectiuā moꝛtis: cōce tum.
dendū eſt ꝙ chꝛiſt⁹ occidit ſeipm̄. Nā ꝯſtat
ꝙ fuit cā moꝛtis ſue. ſi aūt in argumento
cōcedeť ꝙ ſit cā totalis: nō ſequiť ꝙ deus
occidit chꝛiſtū vel aliq̄s hoīes. Ad quin Ad q̄n
tū dico ꝙ illud argumētū ꝓcedit ex mala tum.
imaginatione: ac ſi ideo vocaretur aliq̄ cā
partialis: q̄ꝛ cauſat partē rei: qꝺ nō eſt ve
rū: ſꝫ q̄ꝛ cū cā eiuſdē generis concurrit ad
cauſandū. Uñ lꝫ intellectio non eſt res di-
uiſibilis: nihilominus pōt cauſari a mul-
tis cauſis partialibus. Ad rōnes ꝓncipa DD
les. Ad primū dico ꝙ deus libere crea- Ad pri
uit mūdū. ⁊ qñ arguiť ꝯ: q̄ꝛ ſicut naturalr̄ mū ꝓn.
intelligēdo ſe intelligit alia: ita ſilr̄ volen-
do ſe vult alia. dicendū ꝙ nō eſt verū: ſed
ſe vult neceſſario eſſe: ⁊ alia ꝯtingēter vel
libere. Ad ſcðm dico ꝙ nihil aliud a deo Ad ſe-
eſt de ſe foꝛmalr̄ eſſe neceſſario: ſed oē aliō cundū.
a deo eſt poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eſſe. ⁊
qñ arguitur ꝙ angeli ⁊ coꝛpoꝛa celeſtia nō
habent in ſe potentiā nō eſſe: q̄ꝛ carent ma
teria: quare poſſunt eſſe ⁊ nō eſſe: cōcedo:
ſunt tn̄ poſſibilia eſſe ⁊ nō eſſe per poten-
tiam facientis ea eſſe cōtingenter ⁊ libere.
¶ Sequiť quoddā fragmentū queſtionis
in quo ſex articulos auctoꝛ ſe executurum
polliceť: quoꝝ duos dūtaxat nec eos ſatis
plene ꝓſequiť: ſed nec plura reperi: nec ab
eo confecta crediderim.

A

Utrum deus fue- Qō. xij
rit cauſa effectiua mūdi per Argu.
creationem. Et arguitur ꝙ ꝓnci.
nō: q̄ꝛ capio primum inſtās
eſſe mūdi. Et quero vtrū in
eodē inſtāti fuit nō eē ipſius mūdi: an in
aliquo alio. ſi ſic: ergo mūdus ſimul fuit ⁊
nō fuit. ſi in aliquo alio: cū inter quelibet
duo inſtantia cadit tp̄s mediū: ſequuntur

duo incōueniētia. Primū: ꝙ tpˀs fuit āte mūdū: aliud ꝙ̄ iſto tpe medio. neutrū iſtorū ꝫdictorioꝝ fuit verū: dato ꝙ fuiſſent: mūdus eſt: mūdus nō eſt. ꝯñs falſum. igitur ꝛ añs. Ad oppoſitū eſt Geñ. j. In principio creauit deꝰ ꝛc. In iſta q̄ſtiōe ſex fient. Primo expōnā iſtos terminos creare vel creatio. Sc̄do inq̄ram vtrū creatio actio differt a deo. Tertio an creatio paſſio differat a creatura. Quarto an creatio ſit mutatio Quinto an creatio diſtinguit a conſeruatione. Sexto dicēdū eſt ad formam.

In oppoſitū

Decaſio q̄ōnis.

C

Primꝰ articulus.

Circa primū ē aduertēdū ꝙ creatio ē ꝓductio alicuiꝰ de nouo nō ex ſubiecto. Vn̄ ꝓprie loquēdo creare importat aliq̄d producere nō ex ſubiecto vel materia p̄cedente. Sc̄do ſciēdū ꝙ diuerſimode loquūtur ſancti de iſtis terminis creatio ꝛ creare et ſimilibꝰ. Vn̄ vno mō accipit creare ꝓ agere ꝛ facere: ꝛ creatio ꝓ actione vel factione. Vn̄ Geñ. j. Maſculū ꝛ fe. ꝛc. Sc̄do mō accipit creatio ꝓ informatione alicuiꝰ forme de nouo: q̄ forma cōfert dignitatē ꝛ nobilitatē īformato. ꝛ ſic loq̄tur Anſ. iij. de ſil. ca. ij. vbi dicit ꝙ deꝰ ī angelica natura creat cognitionē: q̄ cognitio illi eēt ab informitate ꝯuerti ad īformātē deū: ꝛ creari atq̄ formari. Tertio mō metaphorice dr̄ creatio ī ꝓmotionibꝰ hūanis: qn̄ aliq̄s aſſumit ad aliquē ſtatū nobilē. vt dicimus papā creari ꝛ cardinales. Quarto mō naturalr̄ qn̄ aliq̄d ꝓducit de nō eē ad eē ſine materia vel ſubiecto p̄cedēte. ꝛ ſic dicimꝰ ꝙ creare eſt producere aliq̄d ex nihilo.

Tertio ſciēdū ꝙ ducere aliq̄d ex nihilo pōt q̄drupl'r ītelligi. Uno mō dr̄ aliq̄d fieri ex nihilo: ita ꝙ exponat h̄ qd̄ eſt nō fieri de aliq̄. ꝛ ſic pōt dici ꝙ ſumma eſſentia eſſet facta de nihilo. Alio mō pōt ītelligi aliq̄d fieri de nihilo: q̄ſi ipm̄ nihil eēt aliq̄d exñs vn̄ aliq̄d poſſet fieri: ꝛ iſte modꝰ includit ꝫdictionē. Alio mō dr̄ aliq̄d ideo fieri de nihilo: q2 ītelligit eē factū: ꝛ tn̄ nō eē vl' fuiſſe aliq̄d vn̄ fiat: ſicut dicimur cōtriſtari de nihilo: q2 ſine cā. ꝛ hos tres modos ponit Anſ. Quarto mō dr̄ aliq̄d fieri ex nihilo: vt iſte ꝓpōnes ex vl' de nō denotēt circūſtātiā cauſe materialꝭ: ſ3 tm̄ circūſtātiā ordinis tpis vel durationis imaginate: ſic dicimꝰ fieri diuitē ex paupe: ſanū ex inſano: ꝛ iſtis duobꝰ modis poſſumus ſatis ꝓpe dicere mūdū eē creatū ex nihilo: q2 factus eſt; ꝛ de nihilo; ꝛ priꝰ nō fuit aliq̄d: capiēdo priꝰ ꝛ poſt ſm̄ qd̄ dicūt durationē imaginatā. Circa ſc̄m articlm̄ dico tria. Primo ꝙ creatio actio nihil aliud ē q̄̄ deꝰ. Vn̄ iſte t'minꝰ creatio ſigt eēntiā diuinā: ꝛ cōnotat creaturā creatā eē ab ea de nouo poſtq̄̄ nō fuit. ꝛ h̄ loq̄ndo ꝓpe: vt ē diſtīctio īter ſubiecta iſtoꝝ t'minoꝝ creatio ꝛ ꝯſeruatio. Sc̄do dico ꝙ creatio actio ꝓpe loq̄ndo nec ē ī deo: nec ē a deo. pꝫ p̄mū dictū: q2 ē eēntia diuina q̄ nec ē ī deo. Tertio dico ꝙ creatio actio nō ē mediū aliqd̄ īter deū ꝛ creaturā: ſicut imaginat. Pe. aureoli. Probat: vl' eēt deꝰ: vl' aliud a deo. ſi deꝰ: tūc nō eēt mediū īter deū ꝛ creaturā. Si aliud a deo: tūc aliq̄d differt a deo: qd̄ nullo mō eēt effectū a deo. qd̄ nō ē catholicū: vt ꝓbatū eſt ī q̄ōne p̄cedēti. Quarto ſicut eēt cauſatū a deo: eſſet creatio large loq̄ndo: ſic ꝯſueuimꝰ dicere ꝙ oē qd̄ ē: deꝰ ē vel creatura. Sꝫ ꝫ illud arguo ſic: nihil qd̄ eſt deꝰ pōt nō eē: creatio actio pōt nō eē ḡ creatio actio nō eſt deꝰ. minor pꝫ: q2 h̄ pōt eē falſa: creatio actio ē: ꝛ ſua oppoſita. Sed maior pꝫ: q2 ex oppoſito ſeq̄tur īpoſſibile ſicut arguēdo: aliq̄d qd̄ eſt deꝰ pōt nō eē: ḡ deꝰ pōt nō eē: q2 añs ꝛ ꝯñs ꝯuertūtur.

D

Sc̄do articlo

A

Queſtio xiij

Argu. p̄nci.

Trū chriſtꝰ cōuenienter redemit genꝰ hūanū: ꝛ arguit ꝙ nō: q2 non redemit genꝰ hūanū: ḡ nō cōuenienter. Añs ꝓbat q2 nullꝰ hō redemit genꝰ hūanū. Ad oppoſitū ē Aug. li. xiij. de tri. c. x. vſq3. xvj vt allegat a mg̃ro ſē. Ad illud dr̄ ꝙ ſic: ꝓpt' auctoritatē fidei quā ten3 eccl'ia. ſic em̄ cātat eccl'ia. Famulis tuis ſubueni ꝛc. Itē chriſtus crucifixꝰ ſurrexit a mortuis. Ad rōnē ī oppoſitū negat añs: ꝛ ſil'r eiꝰ ꝓbatio. iq̄ ſup ſnīa. di. xx. ī p̄n. Si vo q̄rat vtrū alio mō deꝰ hoīem liberare poſſet q̄̄ p mortē xp̄i. Dicimꝰ aliū modū fuiſſe poſſibilē deo cuiꝰ ptāti cūcta ſubiacēt: ſ3 nre miſie ſanā deꝯueniētiorē modū aliū nō fuiſſe. Cōtra auctoritates p̄io nō īferūt titulū ꝯcluſionis: ḡ nō ꝓbāt cōcluſionē. Añs pꝫ: nā arguēdo ab alterutra illaꝝ ad ꝯñs/ē fallacia ꝯñtis. nō eīm̄ ſeq̄tur: redemit nos: igit ꝯuenienter redemit nos: ſicut nō ſeq̄t: chriſtꝰ vult aliq̄d: ḡ ꝯuenienter aliq̄d vult. Itē ex vtraq3 auctoritate ſeq̄t oppoſitū ꝯcloſnis: igit ī cōuenient' adducit' ad ꝓbādū eā. Nā ſi chriſtꝰ redēit p̄cioſo ſuo ſāguie: ḡ īcōuenienter redemit: q2 in īfinitū plꝰ dedit de

In oppoſitū

B

Rñſio

C

Ad argu p̄n.

Obiectio p̄ma.

Sc̄da.

ſanguine:ꝙ opoꝛtuit ſiue ſuffecit eū dediſ
ſe:igiẗ icōueniēter. Añs ꝓbo. q2 in īfini-
tū min⁹ ſuffeciſſet ꝓ redēptiōe:ergo. Probaẗ
q2 quācūꝗ gutta ſanguinis ei⁹ accepta:
ea ſuffeciſſet:ergo ⁊c. Itē chꝛiſtus neſciuit
quātū ſanguinis debuit ſolui ꝓ redēptio
ne generis humani:ergo neſciuit quātū cōue
Tertia — niēter debuit ſoluere. Añs patȝ: q2 nulla
Quarta — quātitas ſanguinis debuit ſolui. Itē non
redemit nos ſanguine ſuo pcioſo:ſed ſola
moꝛte. Itē ex ſcda auctoꝛitate arguiẗ ꝙ ꝑ
crucifixionē chꝛiſti ſum⁹ redēpti: ſȝ cruci-
fixio chꝛiſti fuit pctm̄ moꝛtale.ergo ꝑ pecca-
Primū — tū moꝛtale ſum⁹ redēpti:ergo incōuenienter.
princi. — Ad pꝛincipale ſic.ergo puuli iniuſte dā-
Scdm — nanẗ. Itē ſi ſic:iniuſte iuſigiẗ pēna ꝓ pec
Tertiū — catis. Itē ſi ſic:min⁹ mereẗ chꝛiſtian⁹ poſt
Quartum. — redēptionē ceteris parib⁹ ꝗ̄ ante.ꝯñs eſt
falſum. Itē ſi ſic: chꝛiſt⁹ nobis ꝑ moꝛtem
Primū — meruiſſet.ꝯñs eſt falſum. Reduco pter
ꝯ rōnē — ea rōnē primā:⁊ ꝓbo añs primū.⁊ hoc ſic
nulli hoīes ſunt redēpti:ergo nec gen⁹ huma
num. Añs ptȝ: q2 nō ſum⁹ redēpti ſm̄ ge
nus aľs ſȝ redimēdi:vt dicit magr̄.iij.diſ.
xix.c.vj. Probationē añcedētꝭ ꝓbo ſic: q2
ſua oppoſita eſt falſa:aliquis hō redemit
gen⁹ hūanū: q2 in inſtanti redēptionis hec
fuit vera:nullus hō redemit gen⁹ humanū
in a.ſit a inſtās redēptionis:q2 in a hec fu
it vera:oīs hō eſt aliqs:demōſtratis alijs a
Scdm — deo. Item ſi hō fuit redēpt⁹:aut ꝑ hoīem
aut ꝑ nō hoīem.nō ꝑ nō hoīem:q2 nullus
nō hō redemit gen⁹ humanū.nō ꝑ hoīem
q2 qlibet q fuit hō in a: fuit redēpt⁹ in a.
Tertiū — Itē hō fuit redēpt⁹ anteꝗ̄ chꝛiſtus fuit
redēptoꝛ:ergo hō nō fuit redēpt⁹ ꝑ chꝛiſtum.
Añs ptȝ:q2 in hoꝛa moꝛtis chꝛiſti hec fuit
vera:hō eſt redēpt⁹:ſȝ hec nō fuit vera chꝛi
ſtus eſt redēptoꝛ vſqꝫ ad iſtās reſurrectio
nis:ergo hō fuit vere redēpt⁹: qñ nullus hō
fuit redēptoꝛ. Uolo ꝙ iſte termin⁹ chꝛiſt⁹
ſupponat pro ꝑſona conſtituta in duab⁹
⁊ ex duab⁹ naturis:tūc ſic.ſi chꝛiſt⁹ te re-
demit:tu fuiſti redēpt⁹ in a. ⁊ vltra:tu fu
iſti redēpt⁹ in a:ergo fuiſti redēpt⁹ anteꝗ̄ fu
iſti cōpoſit⁹. Ad pꝛincipale.aīa Ade fuit
beatificata ꝑ redēptionē:qro ergo vtrū ī eo-
dē inſtāti q chꝛiſt⁹ moꝛiebaẗ an in alio: ſi
in eodē:ergo pꝛi⁹ fuit beatus Adā in lim
bo:ꝗ̄ chꝛiſt⁹ deſcēderet ad libū. hec ꝯña
ptȝ. Nā aīa chꝛiſti deſcēdit ſucceſſiue:aľs
nō deſcēdiſſet. Nā deſcēdere eſt moueri lo
caliter. Si in alio:igiẗ tꝑs fuit iter inſtās
redēptionis ⁊ inſtās beatitudinis. ꝯñs ē
falſum:q2 tūc caruiſſet Adā iniuſte viſiōe
btifica. Nec pōt dici ꝙ ī inſtāti moꝛtis in-
cepit eē btūs.q2 tūc act⁹ btific⁹ fuit in eo — D
ſucceſſiue creat⁹:⁊ ſic itēſiue: ⁊ ꝑ ꝯñs tꝑs — Ad pri
fuiſſet anteꝗ̄ fuiſſet btūs ſicut pꝛi⁹. Ad — mā ob
pmū dr̄ ꝙ iſta ꝯña eſt bona: chꝛiſt⁹ vult h — iectio-
ergo vult h ꝯueniēter. Ad ſcdm negaẗ ꝯña — nem.
in infinitū plus dedit: ergo incōueniēter:ſed — Ad ſe-
cōcediẗ añs. Ad tertiū:ſola moꝛte rede- — cundā.
mit:ergo nō ſanguine:negaẗ añs ꝯña ⁊ ꝯñs. — Ad ter
Ad qrtū:crucifixio chꝛiſti fuit pctm̄ moꝛ — tiam.
tale.ꝯcediẗ añs ⁊ ꝯñs:ad iſtū intellectum — Ad qr-
ꝙ ꝑ iſtud qd fuit pctm̄/ſum⁹ redēpti.⁊ cō — tam.
cediẗ ꝯña iſti⁹ argumēti. Ad tria pꝛima — E
pncipala negaẗ ꝯña. Ad quartū cōcedi — ad tria
tur ꝯña ⁊ ꝯñs. Ad pmū ꝯ rōnē: Ad ar- — princi.
gumētū negaẗ añs:⁊ negaẗ ꝙ hoīes non — Ad qr-
ſunt redēpti:ſȝ redimēdi. Ad aliud qñ dr̄ — tum.
ſi aliqs hō redemit gen⁹ hūanū: redemit — Ad pri
illud ī iſtāti moꝛtꝭ chꝛiſti.negaẗ. Ad vlti — mū cō-
mū negaẗ illa.hō fuit redēpt⁹ anteꝗ̄ ali- — tra ra-
qs hō fuit redēptoꝛ:q fuit añs. Sȝ ꝯ pri — tionē.
mā:ſi iſta ꝯña eēt bona:tūc etiā iſta eēt bo — Ad ſec
na:de⁹ vult h fieri:ergo iuſtū ē hoc fieri:quā — Ad ter
ꝯñam negat Anſ.j.cur de⁹ hō.c.ij. Nō eñ — tium.
ſeqẗ:ſi de⁹ vult mētiri:iuſtū ē mētiri:ſȝ po — F
ti⁹ ſeqẗ:iuſtū eſt deū nō eē. Itē ſi iſta ꝯña — Repli-
eēt formalis:de⁹ vult h: ergo ꝯueniēter vult — ca pꝛima
h:ergo qcqd formaľr añcedit ad añs/añcedet — ꝯ ſolu-
formaľr ad ꝯñs:ſȝ ſequiẗ formaľr:de⁹ icō — tionē.
ueniēter vult h:ergo de⁹ vult h:ergo illa ꝯña eſt — ad pri-
formalis:de⁹ incōueniēter vult h: ergo deus — mā ob
vult h cōueniēter. Cōtra rñſionē ſecūdi — iectio-
cōcedētē hāc in infinitū pl⁹ dedit chꝛiſtus — nem.
de ſanguie ꝗ̄ ſuffecit.ꝯ.ſi īfinitū ⁊c. ⁊ me — Scda.
dietas toti⁹ ſanguis ſuffecit:ergo in infinitū — G
pl⁹ dedit ꝗ̄ medietatē: ergo aliqd totū ē ī in — Cōtra
finitū pl⁹ ꝗ̄ ſua medietas. Itē capio totā — ſolutio
latitudinē pcij qd ſuffeciſſet. ⁊ arguo ſic. — nē ſcde
iſta latitudo ſuffeciſſet:ſȝ chꝛiſt⁹ dedit pl⁹ — obiecti
ꝗ̄ ſuffecit:ergo dedit plus ꝗ̄ iſtā latitudinē. — onis.
Itē ſi ī īfinitū pl⁹ dedit ꝗ̄ ſuffeciſſet:ergo nō — Repli-
exercuit actū iuſtitie.añs ꝓbaẗ:q2 oīs af- — ca pꝛia
flictio debet eē iuxta mēſurā delicti.j.cur — Scda.
de⁹ hō.c.ij.ergo in īfinitū pl⁹ exceſſit ꝗ̄ debu- — Tertia
it:nec exercuit op⁹ liberalitatꝭ:nec magni
ficentie:nec alicui⁹ virtutis:q2 oīs virt⁹ cō
ſiſtit in qdā medio.ij.Ethi.c.viij. Itē ipſe — Quar-
cte redemit:q2 nō dedit quantū opꝛtuit. ergo — ta.
⁊c. Aliter dr̄ a pncipio negādo iſtā:ī īfini-
nitū pl⁹ dedit ⁊c. Cōtra.ī īfinitū min⁹ ſuf
feciſſet:q2 ī duplo min⁹ ī triplo:⁊ qdruplo

⁊ sic in infinitū: ḡ in infinitū plus dedit ⁊c.
Quinta Itē nō seqꝫ: christ⁹ redemit famulos suos igif redemit gen⁹ hūanū: sicut nō seqꝫ: christ⁹ brificabit famulos suos: igif gen⁹
Sexta hūanū. Itē demōstratis oībus hoībus h̄ est ꝟa: isti sunt gen⁹ hūanū. ⁊ tūc sequif ꝙ
Cōtra tm̄ isti sunt redempti. ꝑn̄s est falsuꝫ. Cōtra
sol. scd̄i rn̄sionē ad vltimā ꝓbo istā: ꝙ hō fuit redē
3 rōnē ptus anteꝙ̄ aliqs hō fuit redēptor. ꝓbat
primo. triplici forma. Pṁo sic. hō fuit redēpt⁹ in instāti mortis christi: sꝫ null⁹ hō fuit redē ptor añ instās resurrectiōis: qꝛ christ⁹ ī il lo triduo nō fuit hō: iuxta scholā cōem ⁊c.
Scd̄o. Itē Adā fuit brūs anꝙ̄ christ⁹ redemit eū: igif Adā fuit redēpt⁹ anꝙ̄ christ⁹ fuit redēptor. Añs ꝓbo sic. ista copulatiua est ꝟa: Adā ē brūs: ⁊ Adā fuit redēpt⁹. tūc ar guo sic. hui⁹ copulatiue ꝑma ps fuit ꝟa añ ꝙ̄ scd̄a erat ꝟa: ḡ fuit ita ꝙ Adā fuit brūs anꝙ̄ fuit ita ꝙ fuit redēpt⁹. Añs ꝓbo sic. qꝛ ꝑ ma ps fuit ꝟa ī istāti mortis christi. ⁊
Tertio scd̄a ps nō fuit ꝟa: ḡ ꝑma ps fuit ꝟa anꝙ̄ scd̄a ps fuit ꝟa. Itē iste due ꝓpōnes ꝯuer tunf: christus redemit gen⁹ humanū: ⁊ ita fuit ꝙ redemit genus humanū: igif Adā fuit brūs anꝙ̄ redemit gen⁹ hūanū. Pṁa ꝓpō ptꝫ: qꝛ seqꝫ: ita fuit ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū: igif christ⁹ redemit gen⁹ hūa nū. Tertio scd̄aꝫ ꝓbo: videlꝫ ꝙ Adā fuit brūs anꝙ̄ ita fuit ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū Nā Adā fuit brūs ī istāti q̄ icepit ita eē ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū: qꝛ ī istāti mor tis christi. tūc arguo sic. In instāti mortis christi Adā fuit brūs: ⁊ ī istāti mortꝫ chri sti icepit ita eē ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūa nū: igif Adā pus fuit brūs: ꝙ̄ illō ita fuit ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū. ista ꝯña est bona: ⁊ ī istāti icepit ita eē ꝙ christ⁹ rede mit gen⁹ hūanū: ḡ ī a instāti nō fuit ita ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū: ⁊ immediate
D post a istās fuit ita. Cōtra rn̄sionē ad ter
Cōtra tiā ꝓbo istā quā negat: christ⁹ sola morte
sol. ter redemit gen⁹ hūanū: arguo rōne ⁊ auctē.
tie obie Rōne sic. redemit hoīes morte: ⁊ nullo alio
ctiōis. a morte: ḡ sola morte. ps negatiua ptꝫ: qꝛ q̄cūqꝫ re demōstrata h̄ ē falsa: h̄ ē aliud a morte christi: qꝛ nulla res ē aliō a ꝑuatiōe sicut h̄ ē falsa: lapis ē aliud a cecitate. qꝛ sꝫ Arist. v. meta. isti termini idē: aliud: indiffe rēs: ⁊ diuersuꝫ nō dicūf nisi de entib⁹. ꝑña ꝑma ꝑncipalis ptꝫ: qꝛ infantes nō dānanf nisi ꝑ pctō mortali: ḡ nō dānaf nisi ꝑ isto ꝑ q̄ christ⁹ satisfecit. Cōsequētia scd̄i ꝑnci palis ptꝫ: nā ꝯtritiōi nr̄e coopaf pena mor tis christi. tūc arguo sic. Ista duo sufficiūt ad delēdū pctm̄ nr̄m: imo oīa pctā mūdi: iō supfluū eēt ponere aliā pniam. Añs ptꝫ ꝑ mgrꝫ li. iij. di. xix. c. iiij. Pctā nr̄a. i. penā pctoꝝ nostroꝝ: dr̄ in corpe suo sup lignum portasse: qꝛ ꝑ ipsi⁹ pena quā in cruce tulit: oīs pena tpalis q̄ ꝑ pctō ꝯuersō debef: ī baptismo penit⁹ relaxaf: vt nulla a bapti zato exigaf: ⁊ ī pnia minoraf: nō eñi suffi ceret illa pena q̄ penitētes ligat ecclia: nisi christi pena cooperaret quā ꝑ nobis soluit. Ex hoc arguo sic. oīs pena quā christus sol uit ꝑ pctis tuis: suffecit ad deletionē pctō rū tuoꝝ oīm: aliquā penā christ⁹ soluit pro pctis tuis q̄ portat in corpe suo: ḡ. minor ē mgr̄i in fine auctis. Itē si cooperat ad mi nuēdū: capio totā latitudinē pniē debitē ꝑ pctō mortali. ⁊ arguo sic. hui⁹ latitudinis partē pt recōpēsare pena nr̄a: ḡ pena chri sti q̄ in infinitū plus pōt recōpēsare: nimu it nō solū: imo absorbet. Itē si ista pena co operaf: ḡ ſm suū totū laborē cooperaf: igi tur infinite cooperaf. Consequentia tertij pncipalis ptꝫ ꝑ mgrm̄. iij. di. xix. c. j. Licet inquit diabolus nos tēret post christi mor tem: qbus modis ante tētauit: nō tn̄ vince re pōt sicut ante vincebat. ḡ aliqd̄ adiuto riū nobis ꝯferf ꝑ mortē christi ad vincēdū oēm ꝑtātem diaboli. pono ḡ petrū tenta turū de illecebra equalr̄ sicut Judei ante mortē christi: ⁊ sint oīa eq̄lia ꝑter iuuamē qd̄ petro accreuit de morte christi: tūc sic. iste Jude⁹ vincit ꝑ se quātū Petrus per se ⁊ per meritum mortis christi: ergo magis virtuose: ⁊ ita meritū mortis christi nō ꝓ desset Petro. Et hec de questione.

¶ Sequif aliud fragmentū q̄ōnis oīno ī perfectū: qd̄ si q̄d ꝑtermissum voluissē: ma xime ꝑtermisissem: sꝫ equius iudicaui au ctoribus fidē seruare: eos vbi ipfecti sunt cū ꝑtestatione ponēdo: ꝙ omitiēdo.

Utrum deus sit a nob cognosabilis. Tenet Ockā primo ꝙ nec qd̄ est de⁹ vel q̄d ditas vel essentia diuina: est a nobis cognosabilis naturalr̄ in se: ita ꝙ nihil aliud cōcurrat in rōne cogniti. Scd̄o ꝙ deus ē a nobis cognosabilis in aliquo sibi ꝓprio competente: cuius partes sunt abstrahibiles a reb⁹ naturalib⁹. Et tertio ꝙ in aliquo cōceptu simplici ad significan

A Qō xiiij. Opin. Ockā.

dum ad placitũ deũ: ꝛ hoc ꝯceptu cõnotatiuo vel negatiuo. Ad declarationẽ primi nota ꝙ illud qđ terminat actũ intelligendi: eſt vnus ꝯceptus quo vtimur ꝓ deo: ꝗ eſt ſibi ꝓprius. ꝛ ꝗcqđ põt ꝓbari de deo: ꝓbari põt de iſto ꝯceptu: nõ ꝓ ſe: ſed pro deo: ꝛ ſm hoc dicimꝰ ꝙ hoc ꝯceptu intelle
Obijcitur. cto intelligit deꝰ mediate: licet iſte ꝯceptꝰ ſit creatura. Cõtra iſtud. in nullo aſſignatur differentia inter cognitionẽ de creatura ſaltẽ abſoluta ꝛ cognitionem de deo: qꝛ quacũqꝫ cognoſcimus rẽ abſolute: cognoſcimus vnũ cõceptũ ꝓpriũ illi rei quo vtit intellectꝰ vice cauſe: ꝛ idem eſt ſm multos
Rñſio. in cognitione intuitiua. Põt dici ad iſtud ꝙ creatura in ſe agit ad cauſandũ iſtũ conceptũ mediãte cognitiõe intuitiua ſenſitiua: ſed hoc nõ facit deus ꝛc. Non plura de hoc fragmento reperi.

A Qõ. xv ꝛ vltia. Primũ princi.

Utrum doctrina

euangelica bti Mat. de christo ſit gñaliter vera tota? Et arguit ꝙ nõ: qꝛ tũc chriſtus fuiſſet nutritus ꝛ auctꝰ ꝑ nutrimẽtũ ſicut alij hoĩes: ɔñs ẽ falſum: igit ꝛ añs. Cõſequẽtia ptꝫ: qꝛ ſm doctrinã euãgelicã chriſtꝰ more alioꝝ hoĩm de ꝑuo puero fuit factus vir ꝑfectus. Falſitas ɔñtis ptꝫ: qꝛ vel manſit eadẽ humanitas in principio augmentationis ꝛ in fine: vel nõ. Si ſic: igitur idem cõpoſitũ ex materia ꝛ forma ſui. ſ. hũanitas chriſti erit idem in fine ꝛ in principio augmẽtationis. Cõſequens eſt falſum: qꝛ demonſtrato cõpoſito qđ eſt hec hũanitas in ꝑncipio augmẽtationis: hec eſt vera: hoc compoſitũ erit pars illius cõpoſiti qđ erit humanitas chriſti in fine
Probatur primo falſitas ɔñtis. augmentationis. Cuius probatio eſt: qꝛ materia aliq̃ aduenit iſti cõpoſito: ꝛ faciet cũ iſto vnũ aliud cõpoſitũ qđ erit humanitas chriſti in fine augmentationis. tũc arguo ſic. Hoc cõpoſitũ erit pars cõpoſiti qđ erit humanitas chriſti: hoc cõpoſitũ eſt humanitas chriſti: ergo hũanitas chriſti erit pars humanitatis chriſti. Si igit manet eadem humanitas: eadem pars erit pars ſuiꝑſius. ſi nõ: ſequit ꝙ in chriſto fuiſſent infinite humanitates: ɔñs eſt falſum: vt videtur.
Scđo. Scđo ꝓbat falſitas illius ɔñtis. ſ. ꝙ ſit nutritus ꝛ auctus per nutrimentum Mat. xv. Omne qđ in os intrat: in ventrẽ vadit: ꝛ per ſeceſſum emittitur. igit nihil tranſit in naturã humanã: igit chriſtꝰ non fuit auctus ꝑ nutrimentũ. illa vltima ɔña ptꝫ ꝑ phm ꝑmo de gñatione: qꝛ ad augmẽtationẽ ſequit ꝙ alimẽtũ ɔuertat in naturã rei alẽde. Ad oppoſitũ eſt fides catho *B*
lica. ꝗ euãgeliũ Mat. recipit ꝑ totũ. ꝛ beatus Aug. in quadã ep̃la ad Petrũ dicit ꝙ ſi vnũ nõ ſit verũ eoꝝ ꝗ ſcriptura dicit de chriſto: nec aliqđ alioꝝ opꝫ dicere veꝝ eſſe. Itẽ Aug. de ɔcordia euãgelioꝝ. Inter oẽs diuinas auctes euãgeliũ merito precellit. *In oppoſitũ.*

Ad iſtã qõnem breuiter dicendũ ꝙ ſic: nec hoc apud catholicũ dꝫ eſſe dubiũ. ſed qꝛ qõ mota ſupponit difficultatẽ tactã in arguendo: videlꝫ an in augmẽtatione maneat idẽ hõ in ꝑncipio augmẽtationis ꝛ ĩ fine: ſic proceda. Primo ponã viã quã reputo veriorẽ: ꝛ eam ꝓbabo. Scđo recitabo rõnes cuiuſdã ſocij quibꝰ ɔ me in illa materia replicauit: ꝓpter quas rõnes iſtã materiã tracto: quã alꝫ iſta vice nõ tetigiſſem *Deciſio qõnis.*
Tertio dicã ad rõnes ꝑncipales. Quãtũ ad primũ alꝫ in quadã diſputatiõe tenui partẽ negatiuã iſtius articuli: videlꝫ ꝙ in augmẽtatiõe hoĩs nõ manet idẽ hõ in ꝑncipio ꝛ in fine: ſꝫ ĩ fine eſt vnꝰ nouꝰ ꝗ in ꝑncipio nõ fuit. Conſilr dico ꝙ in diminutione hoĩs deſinit eſſe idem hõ in termino a quo: ꝛ alius eſt hõ in termino ad quẽ. An vero augmẽtatio ſit vnus motus ɔtinuus an nõ: nõ curo ꝓ nunc. Iſtã ɔcluſionem teneo in augmẽtatione ꝛ diminutione: imo in omni nutritione ꝛ deperditione cuiuſcũqꝫ ꝑtis eſſentie vel nature humane. Uñ nulla difficultas maior eſt de augmẽtatione ꝙ̃ de ſola nutritione: vbi nulla eſt augmẽtatio: ꝙ̃uis manifeſtius appareat additio rei noue ad ſenſum. Hec eſt igit cõcluſio quã volo vniuerſalr defendere: ꝙ non manet idem hõ in ꝑncipio augmẽtatiõis ꝛ in fine: in principio diminutionis ꝛ in fine: in principio nutritionis ꝛ in fine. Ad *C Primꝰ articłs.*
illã faciliter perſuadẽdam ꝑmitto quaſdã petitiões ꝗs volo ſupponere: ꝛ poſtea formabo ſm illas quaſdã rõnes. Prima petitio. omẽ totũ a qualibet ſui parte realiter differt. Scđa eſt iſta: nulla pars cõſtituẽs aliqđ totũ cũ alia parte/eſt pars illius ꝑtis condiuiſe cõtra ſeipſum. Tertia: omnis natura humana eſt compoſita ex corpore ꝛ anima. patet hec. Quarta: oĩs anima itellectiua eſt tota in toto ꝛ tota in qualibet parte. Quinta eſt iſta: omnis pars infer *Premittit ꝑſuppoſitiones.*

mata aĩa intellectiua ẽ pars alicuius hoĩs
Sexta: alimẽtũ vere trãſmutaẽ in vtutem
nature humane. ptꝫ iſta p phm ⁊ cõmen. j.
de generatiõe. Septima: ꝙ oĩs nutritio vł
augmẽtatio fit p additionem noue rei ad
ipm qḋ nutriri vł augeri ðr: ⁊ oĩs diminu-
tio p deperditionẽ alicui⁹ rei q̃ fuit ps illi
us rei. Iſta ptꝫ ſiłr primo de gñatiõe. ⁊ ij.
de aĩa. Octaua: ꝙ in augmẽtatione ⁊ dimi
nutione manet aliqḋ idẽ in termino a quo
⁊ in termino ad quem. Iſtis ſuppoſitis ar
guo. capio ſoꝛtẽ q̃ debet nutriri in termino
a quo: hoc eſt qñ ſoꝛtes icipit nutriri: ⁊ im
pono iſtũ terminũ ad ſignificandũ preciſe
hoc cõpoſitũ ex hoc coꝛpe ⁊ hac aĩa intelle
ctiua: demõſtrato coꝛpe ſoꝛtis ⁊ aĩa in eo-
dẽ inſtãti: ⁊ impono b ſiłr ad ſignificandũ
preciſe illud qḋ additur ſoꝛti in nutritione
vel augmẽtatione. deinde pono c ad ſigni-
ficandũ preciſe illud cõpoſitũ qḋ prefuit in
termino a q̃: ⁊ manebit in termino ad quẽ:
⁊ ex illo qḋ de nouo euenit: ⁊ ſignificet d in
ſtans terminãs augmẽtatione: tũc arguo
ſic. Soꝛtes in d iſtãti erit c: ſoꝛtes eſt a: igiẽ
a erit c in d inſtãti. ⁊ vltra: a erit c in d iſtã
ti: ⁊ a erit ps c in d inſtãti per poſitũ: qꝛ a
⁊ b cõponũt c in d inſtãti: igiẽ pars erit to
tũ cuius eſt ps in d iſtãti. ꝯñs eſt falſum: ⁊
ꝯ primã petitionẽ. Itẽ eodẽ caſu poſito c
nũꝗ fuit ante d: qꝛ hoc cõpoſitũ ex a et b
nũꝗ fuit ãte d: ſed ſequitur c nũꝗ fuit an
te d inſtans: igiẽ iſte hõ nũꝗ fuit ante d in
ſtans. ⁊ vltra: igiẽ iſte hõ nũꝗ fuit aliquid
qḋ fuit ante d inſtans. Mõ ſequiẽ: iſte hõ
nũꝗ fuit aliqḋ ante d inſtans: igiẽ iſte hõ
de nouo nõ eſt hõ: ergo iſte hõ non fuit in
principio vel in termino a q̃ augmẽtatiõis
qḋ eſt ꝓpoſitũ. Preterea arguo ſic. a erit c
in d inſtanti: igiẽ ſoꝛtes eſt ps c in d inſtan
ti. ⁊ vltra: ſoꝛtes erit ps c in d inſtanti: ſed
impoſſibile eſt ꝙ idẽ ſit ps ſuiipſi⁹: igitur
ſoꝛtes erit ps alterius hoĩs ab illo hoĩe q̃
eſt a. Sed diceret foꝛte ſocius ꝑdict⁹ ꝙ ve
rũ eſt ꝙ in augmẽtatiõe eſt aliqḋ totũ: qḋ
fuit illud totũ qḋ ꝑfuit ante augmẽtatio-
nẽ: ſꝫ tñ ex hoc nõ ſeqtur ꝙ ſit alius hõ in
fine ꝙ fuit in principio: ſꝫ eſt idẽ hõ. vnde
cõcedit ꝙ ſoꝛtes aucto ſoꝛte ẽ aliud totum
ꝙ prius fuit: ſed nõ eſt alius homo. Sed il
la rñſio mihi videẽ includere ꝯdictionẽ. qꝛ
eadẽ res denotaẽ per iſtũ terminũ cõplexũ
hoc totũ: ⁊ per iſtũ terminũ ꝯplexũ ille hõ
igitur cuicũꝗ iſte hõ eſt idẽ; hoc totum eſt
idẽ. ⁊ cui fuit idẽ hõ: hoc totũ fuit idem. ſꝫ
per te iſte homo demõſtrato ſoꝛte aucto-
fuit idẽ ſoꝛti non aucto: igiẽ hoc totũ fuit
idẽ illi toti: ⁊ hoc totũ non eſt aliud totum
ꝙ fuit illḋ totũ qḋ ꝑfuit: qḋ negat rñſio.
Preterea p te in fine augmẽtatiõis demõ
ſtrato ſoꝛte aucto hec eſt cõcedẽda: hoc to
tũ ẽ nouũ: capiẽdo ly totum categoꝛema-
tice. tũc arguo. hoc totũ eſt nouũ p augmẽ
tationẽ: hoc totũ eſt compoſitũ ex coꝛpe ⁊
aĩa intellectiua: igiẽ aliqḋ totũ cõpoſitum
ex coꝛpe ⁊ aĩa intellectiua eſt nouũ p au-
gmẽtationẽ: qḋ ẽ ꝓpoſitũ. Preťea arguo
ſic: b totũ demõſtrato ſoꝛte aucto nõ ẽ idẽ
totũ qḋ ꝑfuit. igiẽ nõ eſt illa res q̃ ꝑfuit. ⁊
vltra: igiẽ non ille hõ qui ꝑfuit. Preterea
iſta rñſio deſtruit augmẽtationẽ ⁊ diminu
tionẽ: qꝛ ſm iſtã viã augmẽtatio nõ eſt ni-
ſi rarefactio. Pꝛobo ſic. qñcũꝗ eadẽ res ꝑ-
ciſe eſt primo minoꝛ ⁊ poſtea maioꝛ: ibi eſt
rarefactio. hec ꝓpoſitio ptꝫ p phm. iiij. phy
ſi. c. de augmẽtatiõe. ptꝫ mãifeſte ꝙ augmẽ
tatio nõ eſt niſi p additionẽ noue rei. ſꝫ in
tali augmẽtatione ſm dictũ ſocij manet ꝑ
ciſe eadẽ res que eſt prio minoꝛ ⁊ poſtea
maioꝛ: igiẽ talis augmẽtatio nõ ẽ vña au-
gmẽtatio ſm mẽtẽ Ariſto. ſꝫ eſt rarefactio
tm̃. Si dicaẽ ꝙ nõ manet eadẽ res preciſe
primo minoꝛ ⁊ poſtea maioꝛ. Cõtra. ſm te
manet idẽ hõ prio minoꝛ ⁊ poſtea maioꝛ:
ergo eadẽ res. ꝯña ptꝫ: qꝛ arguiẽ ab inferio
ri ad ſupius affirmatiue. Nam ſi nulla res
manet eadẽ primo minoꝛ et poſtea maioꝛ:
igiẽ null⁹ hõ. Preterea ipoſſibile ẽ per na-
turã vnã rem cõuerti in aliam: puta ꝙ nõ
coꝛrũpatur ⁊ cõuertatur in rem que prefu
it: qꝛ ſic erit coꝛruptio alicui⁹ rei p naturã
ſine generatiõe cuiuſcũꝗ alteri⁹ rei: qḋ nõ
eſt cõcedendũ. ptꝫ. j. phyſico. ⁊. vij. meta. ſꝫ
p coꝛruptionẽ vni⁹ ſube eſt gñatio alteri⁹.
Manifeſtũ igiẽ eſt ꝙ alimẽtũ nõ cõuertiẽ
in materiã rei alẽde: ⁊ p tãto dicit ꝙ ꝯuer
tiẽ in eãdẽ naturã ſm ſpẽm. Vñ Ariſt. dꝛ.
primo de generatiõe. ⁊. ij. de aĩa ꝙ alimen
tũ eſt diſſimile rei alẽde in pricipio: ⁊ ſiłe ĩ
fine: ita ꝙ caro trãſmutat panẽ ĩ carnẽ: et
os trãſmutat panẽ ĩ os: ⁊ gñaliter oẽ mẽ-
brum humiditatẽ cibalẽ que eſt alimẽtum
pꝛoximũ in ſpeciem membri alẽdi. tũc ar-
guitur. alimẽtum nõ cõuertitur in aliquid
ꝑexiſtẽs: ſꝫ totũ diſſimilaẽ alicui ꝑexiſtẽti.
igiẽ ex alimẽto nõ ẽ aliqua ps ꝑexiſtẽs rei
alẽde. igiẽ eſt aliqḋ nouum a quolibet pre

preexiſtente in re alẽda. Sed cõſtat ꝙ illud
nouũ ⁊ nouiter de alimẽto generatũ nõ fa
cit vnũ hoĩem q̃ tota natura p̃fuit: igiẗ cõ
ſtituit aliũ hoĩem ab illo q̃ p̃fuit ꝑ partes
p̃exiſtẽtes: qđ eſt ꝓpoſitũ. Sed ad iſtã rõ
nẽ dĩ ſm viã cõem quã poſtea reprobo: ꝙ
nõ oĩs corruptio ſube ẽ gñatio alteri⁹ ſube
ſed forma q̃ p̃fuit in re alẽda / eadẽ nume-
ro extẽdiẗ in materia alimenti: ita ꝙ corru
ptio vni⁹ forme ſubalis ſit ſine ꝓductione
alicui⁹ noue forme. Preterea ꝙ eſt impoſ
ſibile augeri ſm iſtũ intellectũ: ꝙ eadẽ res
ſit p̃ciſe minor primo ⁊ poſtea maior: ꝓba
tur ſic: q2 capio illud qđ augeẗ: ⁊ q̃ro de il-
lo q̃ res ẽ: an ẽ illa res p̃ciſe q̃ p̃fuit: an illa
q̃ aduenit: vel cõpoſitũ ex vtraq3. Si dĩ ꝙ
illa res augeẗ q̃ p̃ciſe p̃fuit ſm ſe ⁊ ſm qđ
libet ſui. Cõtra. vel eſt in maiori loco: vel
nõ. Si nõ: tũc nõ ẽ auctũ. q2 ſm pħm p̃mo
de generatione. oẽ qđ ẽ auctũ: ẽ neceſſario
in maiori loco: nõ tñ oẽ qđ alteratum ẽ. ſic
eñi differt augmẽtatio ab alteratione ſm
eũ. ſi ſit in maiori loco: ⁊ manet preciſe ea-
dẽ res: igitur nõ eſt niſi rarefactio: ſicut ſu
perius argutũ ẽ. Si dĩ ꝙ illud preciſe qđ
p̃fuit nõ dĩ augeri preciſe: ſed cõpoſitũ ex
iſto qđ aduenit ⁊ ex illo qđ p̃fuit. Contra.
oẽ qđ augeẗ: augeẗ ꝑ aliquid adueniẽs ſm
pħm: ſed iſti cõpoſito ex eo qđ p̃fuit ⁊ ex eo
qđ aduenit / nihil addiẗ. Tũ q2 illud qđ au
geẗ: manet. Tum q2 tale compoſitum non
eſt primo in minori loco ⁊ poſtea in maio-
ri: igitur impoſſibile ẽ rẽ augeri ad talẽ ex
poſitionẽ termini: q2 aliqua res ſit primo
minor: ⁊ poſtea maior p additionẽ alteri⁹
rei additã. ꝓpter qđ ait pħs: iõ dĩ aliqua
res puta ſortes poſſe augeri: q2 ſor. põt cõ
edere ⁊ alimẽtũ aſſimilare ꝑtib⁹ ſuis: cõti
nuãdo materiã alimẽti materie ſuarũ ꝑti-
um: ſic ꝙ reſultans ex p̃exiſtẽte cõpoſito et
alio nouo generato reſultabit vnũ cõtinu-
um eiuſdẽ ſp̃ei cũ iſto qđ fuit ĩ p̃ncipio: dif
ferens tñ ab eo numero. nõ ſic tñ totalr̃ ꝙ
in nulla ꝑte cõicẽt: ſ3 ſolũ ꝑtialr̃ ⁊ ꝑ ꝑtes
materiales. Preterea ad p̃ncipale arguiẗ
ſic. in diminutiõe capio iſtãs in quo ſor. in
cipit diminui: arguo ſic. hoc cõpoſitũ ẽ: de-
mõſtrato ſor. ⁊ ĩmediate poſt / hoc cõpoſitũ
nõ erit: igiẗ hoc cõpoſitũ deſinit eſſe. ſcđa
pars ãtecedẽtis ꝑ3: hec. ſ. ⁊ ĩmediate poſt
nõ erit hoc cõpoſitũ: ⁊ vltra ĩmediate poſt
hoc illud cõpoſitũ nõ erit: igiẗ immediate
poſt hoc nõ erit ſor. ꝯña ꝑ3 a negatiõe ſu-

perioris ⁊c. ſilr̃ ſeq̃tur hoc cõpoſitũ deſinet
eſſe: ꝗ ſortes deſinet eſſe. ꝯña ꝑ3: q2 in ſub
iecto antecedẽtis ⁊ in ſubiecto ꝯñtis p̃ale
demõſtraẗ eadẽ res. Preterea pono ꝙ ma
nus hoĩs ãputeẗ ſucceſſiue: ⁊ ſit a inſtans
terminãs illã amputationẽ: tũc in a demõ
ſtro reſiduũ manus: ⁊ ſit illud b. q̃ro vtrũ
in a b incipit eẽ hõ an nõ exponẽdo ly inci
pit ꝑ poſitionẽ p̃ñtis ⁊ negationẽ p̃teriti
ſic. b ẽ hõ: ⁊ ĩmediate ante hoc nõ fuit hõ.
ſi nõ ſm viã ſocij cõſtat ꝙ in a eſt hõ: ⁊ poſt
ãputationẽ man⁹ manet idẽ hõ: ergo b p̃-
us fuit hõ: ⁊ nõ fuit aliq̃s hõ niſi ſortes: ꝗ
b prius fuit hõ ſortes. ⁊ cõſtat ꝙ b ĩmedia
te ante hoc fuit pars ſortis: ꝗ ſortes fuit ꝑs
ſortis. Ad itellectũ iſtũ ſi hec fuiſſet forma
ta fuiſſet vera: ſortes ẽ ꝑs ſortis. ſeq̃ẗ ꝯñs
ĩpoſſibile: q2 in rei veritate ſic ẽ ꝙ q̃ñ ſor-
tes diminuiẗ: in fine diminutionis ꝙ iſte
hõ fuit pars hoĩs: ⁊ ſilr̃ ꝙ ſortes fuit pars
ſortis: q2 hec res q̃ nũc eſt ſortes: fuit pars
alterius hoĩs partibiliter diſtincti ab illo
qui hõ vocabatur ſortes: ſed nũq̃3 ẽ hec ve
ra: pars hoĩs ẽ hõ: licet h̃ ſit vera: ꝑs hoĩs
põt eſſe hõ. ſilr̃ ſi b in a iſtãti nõ incipit eẽ
hõ: ſed prius fuit hõ: q̃ñ fuit ꝑs ſortis: op3
cõcedere ꝙ ſortes fuiſſet cõpoſitus ex infi
nitis hoĩbus: qđ nõ eſt cõueniens. igiẗ re-
linquitur ꝙ in a b incipit eẽ hõ. Tunc ar-
guo ſic: b incipit eſſe homo in a: ergo b nõ
fuit ſortes immediate ante a inſtans: ⁊ per
te ſortes fuit immediate ante a: igitur b in
cipit eſſe alius homo ꝙ̃ ſortes fuit ante a.
Silr̃ nimis abſurdũ eſt dicere ꝙ aliq̃d in-
cipit eſſe homo: ⁊ immediate illud idem an
te fuit homo: q2 includit contradictionem.
Preterea demõſtro totã materiã que ẽ ſub
aĩa ſortis: ⁊ arguo ſic. Quelibet pars mate
rie iſtius eſt de eſſentia iſtius materie: ſed
hec materia eſt de eſſentia ſortis: igitur q̃li
bet pars: ergo deperdita quacũq3 ꝑte iſti⁹
materie minuitur vel corrũpitur ẽẽntia ſor
tis: ⁊ ſi ſic minuitur ẽẽntia: qđ nõ eſt dicen
dũ: q2 eadem ẽẽntia nõ eſt primo maior et
poſtea minor naturaliter: niſi ꝑ cõdẽſatio-
nẽ. Maior patet: quia hec materia eſt hec
eſſentia: igitur quelibet pars huius mate-
rie eſt pars huius eſſentie. Minor ꝑ3: vi-
delicet ꝙ hec materia eſt de eſſentia ſortis
ſm philoſophum in multis locis ⁊ ſm fi-
dem: ⁊ ad ſenſum homo componitur ex cor
pore ⁊ aĩa. cõmentator. vij. meta. cõmento
xxxix. homo autem ⁊ animal eſt totum cõ-

gregatū ex corpore ⁊ aīa.⁊.ij.de aīa pꝫ ꝙ corpus ⁊ aīa cōſtituunt per ſe vnū:qꝛ hoc eſt potētia:⁊ hec eſt actus. Preterea ſi aliqua pars pōt corrumpi ſorte nō corrupto ſꝫ manēte:tūc quero vtrū eſt dare maximā partē qua corrūpit̄ ſortes:an minimā ſortis corrupti?:⁊ voco nūc ſor.corrumpi ſor.nō manere eūdē numero. Si ē dare maximā qua corrupta ſortes nō corrūpit̄ ſꝫ manebit idem:⁊ quātūcūqꝫ magna corrupta ſortes corrūpit̄.ſit illa ps maxima: gratia exēpli brachiū.capio tunc vnū mēbrū ſenſibile vltra brachiū cōtinuatū brachio:⁊ ſit cōpoſitū ex illo ⁊ brachio.⁊ volo tūc ꝙ aliqḋ agēs īcipiat a corrūpe: īcipiēdo a digito ꝟſus corp⁹:⁊ q̄ro vtrū brachiū corrūpit̄ anteq̄ q̄libet pars ei⁹ corrūpat̄: an nō:ſi nō:igit̄ relicto vno minimo ſenſibili de brachio:adhuc brachiū maneret ꝯ ſenſum manifeſte.ſi ſit ita ꝙ brachiū corrūpit̄ qn̄ ei⁹ medietas fuerit corrupta:tūc q̄ro de illa medietate vtrū corrūpit̄ poſtꝙ q̄libꝫ ei⁹medietas corrūpit̄ an nō:ſi nō tūc ꝯ.corrupta illa medietate p̄ter mīmū ſenſibile/adhuc maneret illa medietas. ſi ſit ita ꝙ illa medietas corrūpatur qn̄ ſua medietas corrūpit̄:⁊ tūc arguo de illa medietate ſilr.⁊ ſic tandē deueniā ad quācūqꝫ medietatū quātitatē in digito:qua corrupta corrūpit̄ vna medietas:⁊ illa corrupta corrūpit̄ brachiū:⁊ brachio corrupto corrūpit̄ a:⁊ a corrupto corrūpit̄ ſor ergo corrupta quācūqꝫ p̄te ſor.corrūpit̄ ſortes qḋ eſt ꝓpoſitū. Si dr̄ ad argu.in p̄cipio ꝙ eſt dare minimā partē ſortis qua corrupta ſor.corrūpet̄:ſilr̄ eſt deductio. Preterea illā viā īducerē p oēs realiter opinātes ſm naturā augmētatiōis.p̄ſo Ariſt. ij.de gn̄atiōe.vbi ponit modū quo auctū manet idē:⁊ vult dicere ꝙ manet idē ſm ſpeciē ⁊ nō ſm materiā.⁊ ponit exemplū de mēſurāte ſucceſſiue diuerſa mēſura manet idē:ſic eſt ī re aucta:ꝙ formaliter ſpēs manet eadē:materia nō.Vn̄ dicit ſic.c.viij Opꝫ aūt intelligere quēadmodū ſi q̄s mēſurabit eadē mēſura aquā:ſemꝑ q̄dē alia ⁊ alia gn̄atur:ſic vtre augeretur materia. i.ꝑ materiā carnis.vbi dicit cōmē.ꝙ imaginandū eſt de forma vt de aliquo mēſurāte:ꝙ aliqn̄ creſcit qn̄ aliq̄d itrat ꝑ ipam ⁊ aliqn̄ diminuit̄.ſic eſt imaginādo diſpōnē forme in ſuo crēmēto reſpectu materie ⁊ hoc recte imaginaberis qn̄ ſic imaginaberis.Vtrē eīm qn̄ itrat aq̄ pauca:tūc ipſe diminuit̄.⁊ qn̄ multa:creſcit:⁊ ſemꝑ obſeruat figurā ſuā.Ex illo exēplo pꝫ manifeſte ꝙ Ariſt.nō vult dicere ꝙ totū cōpoſitum ex materia ⁊ forma manet in fine augmētatiōis ⁊ in p̄ncipio:ſꝫ tm̄ ſpēs ſiue forma. Vn̄ manifeſtū eſt ꝙ aggregatū ex corio ⁊ illa aq̄/nō eſt aggregatū ex corio ⁊ illa aq̄ alia totaliter diſtīcta. Aliud exēplū ponit Ariſt.de igne nutrito ꝑ ſucceſſiuā appoſitionē lignoꝝ.vbi manifeſtū eſt ꝙ non eſt idē ignis numero. Itē de pplo ciuitatis. q̄cūqꝫ eīm moriat̄ ⁊ ſuccedat ⁊ de nouo generet̄:tm̄ manet ꝯtinue eadē ciuitas. Ad hoc īter moderniores doctores duo ſunt modi dicēdi. Vn⁹ q̄ ponit ꝙ augmētatio ſit ꝑ hoc ꝙ forma augēdi extēdit̄ ꝑ hoc in plurali materia poſt augmētationē q̄ āte ita ꝙ eadē forma numero p̄mo ꝑficit pauciorē materiā:poſtea plurē:qꝛ materiā p̄cedētē ⁊ aduenietē. Ali⁹ mod⁹ dicēdi ē:ꝙ eadē forma numero extēdit̄ ī pluri materia ꝑ modū iſtū.dicit eīm ꝙ alimētū recipit̄ in poris corpis.⁊ deide ſit alimētū poroſū: ⁊ mutuo ſiūt foramina: ita ꝙ tā materia aduenīēs q̄ p̄cedēs diuidunt̄ ſm oīa ſua pūcta:⁊ ſic corrūpit̄:⁊ generat̄ vna tertia noua:in qua extēdit̄ vltima forma aucta. De iſtis opinionib⁹:lꝫ vtraqꝫ mihi app̄et falſa quātū ad modū quē ponūt ī augmētatiōe:tm̄ h̄ eſt manifeſtū ꝙ nō ſaluāt idētitatē numeralē illi⁹ qḋ p̄extitit ī p̄ncipio ⁊ in fine augmētatiōis. Et breuiter nulla eſt opinio q̄ ſaluat idētitatē numeralē hominis:niſi illa quā tenēt q̄dā theologi ſic Hug.de ſctō Victore.iij.ſen.c.xxiiij.⁊ mgr̄ Pe.ij.ſen.ſuoꝝ ſeq̄ns ſniam Hugo.⁊ mgr̄ Pe.comeſtor in hiſtoria ſcholaſtica.frater Evvard⁹ exponēs illḋ Mat.xv.Oē qḋ intrat ī os ⁊c.videlꝫ ꝙ nihil trāſit de alimēto in ꝟitutē nature hūane:ſꝫ tm̄ illḋ eſt de ꝟitute nature hūane:qḋ a p̄mo parēte lege ꝓpagatiōis in ſe auget̄:⁊ multiplicat̄ ī natura exteriori ſuba in illḋ trāſeūte. has tm̄ opiniōes alij ſufficiēter reprobant. Vn̄ pꝫ ꝙ nulla eſt opinio moderna ī ſcholis: nec āttiq̄ phica:q̄ ſaluet numeralē idētitatē hoīs exn̄tis ī p̄ncipio augmētatiōis ad hoiem q̄ eſt in fine:ſꝫ ſoci⁹ nr̄ vnā viā īueniet forte deo dāte. Sꝫ vt āttiq̄s p̄rib⁹ reuerētiā faciā:volo h̄ exponere vnū articulū dānatū Pariſijs q̄ dicit ꝙ error ē dicere ꝙ hō ꝑ nutritionē pōt fieri ali⁹ numeralr

Duo opiniones modernorum.

⁊ īdiuidualiter. Iſtū articulū q̄ dicit̃ ꝯ me
pria facie expono ſic. Error ē dicere ꝙ hō
p nutritionē pōt fieri ali⁹ numeralr̃ ⁊ in-
diuidualr̃: ſupplēdū eſt totalr̃: ſic ꝙ ſit p
nutritionē ali⁹ numeralr̃ ab illo q̄ p̄fuit:
ſicut ſortes eſt numeralr̃ ali⁹ a platone: q̄ꝛ
hō nō pōt p nutritionē ali⁹ fieri formalr̃:
q̄ꝛ aīa intellectiua manet eadē. Aliter pōt
dici ꝙ articulus ſicut ſonat eſt ver⁹: q̄ꝛ nul-
lus hō p nutritionē pōt fieri ali⁹ hō a ſe:
pōt tñ fieri p nutritionē ꝙ iſte q̄ eſt hō ſit
pars alteri⁹ hoīs: ⁊ nō ſit hō: ⁊ ꝙ cōpoſi-
tū ex iſto ⁊ nouo aggenerato ex alimento
ſit ali⁹ hō q̄̄ iſte fuit. Iſtā poſitionē de di-
minutione ⁊ augmētatione ſequunt̃ q̄dā
incōueniētia manifeſta ⁊ ꝯ ſenſum. Prio
ſeq̄t̃ ꝙ corp⁹ ſortis pōt eē Rome ipo exi-
ſtete hic. Qḋ pbo: q̄ꝛ digit⁹ ſortis pōt eſſe
Rome: eodē digito exn̄te hic. ⁊ ſic man⁹ ⁊
brachiū: ⁊ ꝯñter p eādē rōnē totū corp⁹.
arguo de digito ſic. Per te/poſito ꝙ cēte-
ſima ps auferat̃: ⁊ fiat reſtauratio p alimē-
tū: manet idē digit⁹ nūero. pono: tūc cēte-
ſima ps auferat̃: ⁊ ponat̃ Rome: ⁊ fiat ei⁹
reſtauratio: adhuc eſt idē digit⁹ nūero. au-
fer aliā cēteſimā: ⁊ adde illi exn̄ti Rome:
⁊ fiat idē digit⁹ nūero p reſtaurationē. et
ſicut pri⁹ aufero tertiā ⁊ q̄rtā: ⁊ ſic vſq̄ ad
cēteſimā. igit̃ cū iſte digit⁹ p ablationem
prīe cēteſime ſit idē q̄ fuit imediate ante:
⁊ poſt ablationē ſcḋe cēteſime idē q̄ fuit i-
mediate: ⁊ ſic ꝯñter de alijs: igit̃ poſt abla-
tionē centeſime idē erit q̄ in p̄ncipio fuit.
Sꝫ ꝯſtat ꝙ i p̄ncipio fuit ille digit⁹ q̄ nūc
eſt Rome: igit̃ idē digit⁹ q̄ eſt hic ē Rome
⁊ eadē rōne totū corp⁹. Scḋo ip̄e ꝯcedit ꝙ
aīa chriſti īformat aliquā partē quā chri-
ſt⁹ ſibi nō aſſumpſit: q̄ꝛ ꝯſtat ꝙ aīa chriſti
īformat aliqḋ corp⁹ p aliquā ptē/q̄ nūq̄̄
fuit i vtero v̄ginis: q̄ꝛ alr̃ chriſt⁹ nunq̄ꝫ fu-
iſſet nutrit⁹: vel opꝫ dicere ꝙ materias pa-
nis ⁊ vini ⁊ agni paſcalis ⁊ piſcis q̄s legi-
tur cōediſſe chriſt⁹/ſumpſit in vtero v̄gi-
nis: qḋ eſt abſurdū: ꝯñs ptꝫ: q̄ꝛ ip̄e chriſt⁹
nullā aſſumpſit niſi q̄ fuit in vtero virgi-
nis. Tertio hꝫ ꝯcedere ꝙ aliq̄d eſt minus
calidū q̄ꝫ imediate āte fuit: cum quelibet
pars ei⁹ eſt magis calida q̄ꝫ vnq̄ꝫ pri⁹ fuit
q̄ꝛ ſit ſor. calid⁹ vniformiter: ſꝫ remiſſe per
totū excepta manu. ſit man⁹ excepta cali-
dior reſiduo. pono ꝙ aliqḋ agēs corrū pat
manū in vna hora: ⁊ in eadē hora intēdat̃
caliditas in toto reſiduo a manu: nō tñ ad
tātā intēſionē/q̄n tota caliditas p̄cedens
cōpoſita ex remiſſa caliditate ⁊ intēſa fue-
rit maior. quo caſu poſito: ptꝫ expſſe ꝙ in
fine hore ſi ſor. manet idē: ꝙ ſor. eſt minus
calidus q̄ꝫ imediate ante fuit: ⁊ tñ q̄libet
pars ſor. eſt magis calida q̄̄ imediate an-
te fuit. Quarto hꝫ cōcedere ꝙ debiliſſim⁹
hō portat vnū hoīem potentē: quē vix po-
teſt equ⁹ portare. ſilr̃ ꝙ aliquis portauit
iſtā quercū i burſa ſua: demōſtrata quer-
cu quā decē plauſtra nō portarēt. ꝯña ptꝫ
q̄ꝛ p eū ſi dicit ꝯñter: iſta querc⁹ fuit vna
plāta digitalis quātitatis i burſa ſua i ca-
ſu. ⁊ ꝙ vn⁹ paſſer portauit vnū lignū qḋ
x. hoīes nō mouerēt. ⁊ hoc ſine miraculo.
vulg⁹ tñ de hoc cōmotū trabo. q̄ꝛ in rei ve-
ritate tenēs quācūq̄ ptē illi⁹ articuli/hꝫ
cōcedere multa incōueniētia: q̄ꝛ vn⁹ nō re-
putat ꝯueniēs aliq̄d niſi qḋ ꝯſueuit audi-
re. vt dicit Ariſt. ij. meta. in noua tranſla-
tione. Scḋs articulus in iſta queſtione ē
reſpōdere ad argumēta q̄dā q̄ iſte ſocius
reuerendus inducit cōtra me: ⁊ ſunt bene
xxij. Ducūt eñ ad multa abſurda: ſicut di-
cit: ſi in augmētatione ſit alius ⁊ alius hō
cōtinue. q̄ꝛ ſi ſic: ſequitur ꝙ infiniti hoīes
eſſent: ⁊ tñ nō p ḡnationē. ⁊ ſic eēt plures
modos dare q̄ꝫ q̄tuor. ꝯ Anſ. ij. cur deus
hō. c. viij. Propter illud argumētū ⁊ alia
q̄ ſequunt̃: p̄mitto quaſdā diſtinctiōes nō
multū proprias in rei veritate: ſꝫ valēt tñ
ad ſatiſfaciendū modo loquendi quorūdā
hoīm. Prima eſt hec: ꝙ fieri aliquem ho-
minē p augmentationē pōt dupl̃r intelli-
gi. Uno mō ꝙ ſit totalis alius ⁊ ali⁹. ſicut
ſortes ⁊ plato ſunt duo hoīes. Alio mō i-
telligit̃ partialiter: hoc eſt dicere ita ꝙ in
vno inſtāti eſt vn⁹ hō in alio inſtāti alius
hō ꝑpter aliquā partē additā q̄ non fuit
pars precedētis hoīs. ⁊ ſic ꝯcedo. ſi tamē
nutritio ⁊ augmētatio ſit cōtinuata: infi-
niti hoīes fuerūt ibi ꝑpt̃ īfinitas nouas
partes q̄ infinitos nouos hoīes ꝯſtituūt:
⁊ illo mō intelligo ꝯcluſionē quā teneo ꝙ
p oēm nutritionē fit homo nouus: ſicut ⁊
p ꝯñs in omni augmētatione: q̄ꝛ in oī au-
gmentatione eſt nutritio. ⁊ vtrū augmen-
tatio ſit aliq̄d alit̃ q̄̄ nutritio ⁊ rarefactio
an nō: nihil curo ad p̄ns. Aliud eſt notan-
dū: ꝙ de idētitate vel diuerſitate hoīs alr̃
iudicat metaphyſic⁹ ⁊ alr̃ politic⁹ vel ra-
lis. Nā metaphyſic⁹ q̄ ꝯſiderat rei v̄itatē
abſolute: hꝫ dicere ꝙ diuerſe partes red

D Scḋs articulus.

Primū ar. ſocij

dant diuerſum totū indifferēter: q̄leſcūq;
fuerint: ſiue materiales ſiue formales. Po
liticus aūt hō h₃ iudicare de idētitate: niſi
ꝑ quāto hō fuerat actu politic⁹. Un̄ ad fi-
nē politia: q̄ eſt facere hoīes ꝯuiuere ꝟtuo
ſe: ⁊ iō eos punire vel p̄miare: nō refert an
hō puniēd⁹ ꝑ crīe ꝑdere oculū ſuū: ſit idē
hō poſt crimē ꝯmiſſum an nō. Manet eñ
eadē aīa: q̄ ē ps p̄ncipalis hoīs: ⁊ p̄ncipa
liter vituperāda vel laudanda ꝑ bono vel
malo. Un̄ bn̄ iudicat ſuſpēdere hoīem mo
noculū ꝑ homicidio vel furto ab hoīe ha-
bēte duos oculos: ⁊ iudicat hoīe₃ monocu
lū eūdē hoīem q̄ habuit duos oculos: qđ
tn̄ nō eſt verū: ſicut pt₃ iſti q̄ ſm totā eſſen
tiā rei iudicat. Iſtis ītellectis: dico ad for-
mā argumēti qn̄ arguit̄: ſi in augmētatio
ne ⁊c. Dico ꝙ ꝓprie loquēdo ⁊ ad virtutē
vocis ꝯcedo ꝯn̄a₃ ⁊ ꝯn̄s: q₂ infiniti hoīes
ꝑ p̄tes materiales eēnt ibi: ⁊ tn̄ nō ꝑ gn̄a-
tionē loquēdo ſtricte de gn̄atione hoīs: q̄
eſt ꝑ actū carnalis cōmixtionis. Et qn̄ ar-
guit̄ ꝙ ꝯn̄s eſt ꝯ Anſ. dicēdū ē multiplr̄.
Prio ꝙ Anſ. loquit̄ de factiōe q̄ fit totalr̄
de nouo tā ſm corp⁹ q̄ ſm aīam. Scđo di
cendū ꝙ Anſ. in rei ꝟitate nō negat ibi a
deo q̄n pluribꝰ modis q̄ q̄tuor poſſit face
re hoīem: ⁊ fecit de facto. Un̄ dicit ſic. Qua
tuor modis pōt de⁹ facere hoīem: videlicet
aut de viro ⁊ femina; aut nec de viro nec
de femina: ſicut creauit Adam: aut de viro
nec de femina: ſicut fecit Euā; aut de femi-
na ſine viro: qđ nōdū fecit .i. ante incarna-
tionē. vnde bene ponit ꝙ quatuor modis
de⁹ pōt facere hoīem. Sed tn̄ ꝙ nō poſſet
pluribus modis / nō dicit: teſte libro ſuo.
Ecce pono alios modos deo poſſibiles fa-
ciendi hoīes. Primo eñ poſſet deus creare
hoīem ex nihilo: qđ etiā ſm Anſ. nō eſt du
bium. ⁊ tn̄ ſic nō fecit Adā: q₂ fecit eū de li
mo terre. Gen̄. ij. Scđo poſſet deus facere
hoīem de lapide: ſicut vxor Loth conuerſa
eſt in ſtatuam ſalis. Gen̄. xix. Tertio poſſet
deus reſuſcitare mortuos: ſicut fecit mul-
tos. Si dicat̄ forte: iſte nō eſt modus faci-
endi de nouo: q₂ iſti q̄ ſunt reſuſcitati: fue-
runt ante hoīes. Ponat̄ ꝙ deus cōbinet
aīam ſortis corpori platōis: ⁊ aīam Petri
corpori ſortis: ⁊ tunc ⁊c. Quarto mō poſſ₃
facere hoīem creādo ſemen in matrice mu
E lieris ſine deciſione a quocūq; viro. ⁊ idem
Ad ſe- poſſet multis alijs modis. nō eſt dubium.
cundū. Ad ſcđm: qn̄ arguitur ꝙ ſi in augmēta

tione ⁊c. Dicendū hic eſt negando ꝯn̄am:
q₂ ſi oīa alia ꝯſeruarent̄ ab hoīe in eodem
ſtatu: ipſe nec augeret̄: nec diminueret̄: nec
nutriret̄: q₂ nullū alimētū ibi trāſmutaret̄
⁊ iō ſi pater ⁊ mater alicuius ꝯſeruarent̄
in eternū ⁊ oīa alia ab eo ſicut ipſe: in eter
nū h̄ret patrē ⁊ matrē. Un̄ manifeſtū ē ꝙ
ꝯn̄a in forma q̄ ꝓponit̄: non valet: q₂ an̄s
infert directe oppoſitū ꝯn̄tis. Sʒ ad inten
tionē ſuā dico ad argumentū: q̄rendo q̄d
intēdit ꝑ hoīem iſtū auctū h̄re p̄rem ⁊ ma
trē: ſi itelligit ꝙ fecerāt ꝑ actū generādi /
ꝙ aīa iſtius hoīs fuit prius vnita iſti cor-
pori: ꝟtute cuius aīe ⁊ corpis illud corpus
informat nūc partē aliā: iſtā cōcedo ꝙ h₃
patrē ⁊ matrē: q₂ iſti generauerunt aliqđ
corpus: qđ aliqn̄ fuit ſub aīa iſta: virtute
cuius aīe hoc nouū corpus ꝑ nutritionē ē F
creatū: qđ eſt nūc ps iſti⁹ corpis. Ad ter- Ad ter
tium qn̄ arguit̄ ꝙ ſic nullus poterit eſſe ſe tium.
nex: ⁊ nullus hō durat niſi ꝑ inſtans. Dico
negādo ꝯn̄am iuxta intentionē quā vulg⁹
h₃ per hanc ꝓpōnem: iſte hō eſt ſenex: non
itelligit vulgus ꝙ iſte hō per magnū tp̄s
durauerit totalr̄: ſed partialr̄. ſi alr̄ intelli-
gitur: ꝯn̄s foret ꝯcedendū: videlicet ꝙ nul
lus hō pōt eſſe ſenex ſi debet ꝯtinue nutri- G
ri. Ad quartū cū arguit̄ ꝙ nullus pōt vi Ad q̄r
uere per vnū diē vel per vnā horā. Dico ꝙ tum.
poſito cōi curſu nature quē videm⁹ de nu
tritione: ꝯn̄a hec eſt ꝯcedenda. nullus hō
viuet per vnū diem de virtute vocis: loq̄n
do de vita naturali ⁊ mortali. ꝯcedim⁹ tn̄
ꝙ iſte hō viuet per decē annos: ꝑ tāto q₂
poſt decē annos ab hoc inſtanti viuet vn⁹
hō ſolū partibilr̄ ⁊ per partes materiales
alius ab iſto: nō per aīam. Ad quintum H
ꝙ nullus hō poſſet eſſe virtuoſus: q₂ ꝟtus Ad q̄n
recipit multū de tp̄e. Dicendū ꝙ illa ꝯn̄a tum.
nō valet: q₂ virtus eſt qualitas in aīa: que
multo tp̄e manet eadē numero. Ad ſextū I
ꝙ tunc nulla res aucta ꝯtinue mouebitur Ad ſex
q₂ motus eſt in inſtanti. ꝯcedo ꝙ ꝓprie lo tum.
quendo nulla res que auget̄ / mouet̄ conti
nue: q₂ nulla res ad intellectū ſuū vt d₂ cōi
ter ꝙ nulla forma intēdit̄: ita ꝙ nulla res
eſt primo minor ⁊ poſtea maior niſi ꝑ rare
factionē: qđ nō eſt ad ꝓpoſitū. Dicimus
tn̄ ꝙ ſortes eſt auctus ad intellectū iſtū: q₂
aīa ſortis p̄mō īformat ꝑuū corp⁹: ⁊ poſt
ea intrinſece ꝟtute ſua naturali trāſmutat
alimētū: ⁊ efficit ex corpe paruo alimento
addito maius corp⁹: ⁊ informat illud cor-

K pus:qđ quidē cōpoſitū vocaf ſol. Septi
Ad ſe/ mo qn̄ arguif:illa ɔ̄ña nō valet:h̄ mouef:
primū. ꝑ hoc mouebif:qđ eſt ꝯ p̄bm.vj.phy.Dicē
dū ꝙ ɔ̄ña eſt bona quā facit p̄bs:nec ſeq̄f
oppoſitū ex iſta via:q: quocūq₃ demōſtra
L to ſi h̄ mouef:idē poſtea mouebif. Octa/
Ad uo.ſi ſic:ſequeref ꝙ chriſt⁹ q̄ mō eſt in celo
octauū nō fuit fili⁹ virgis. Probo.q: nullus fuit
fili⁹ v̄gīs ali⁹ ab eo q̄ naſcif ab ea. ſ₃ q̄ na
ſcif ab ea:nō māſit niſi ꝑ inſtā:vel ſaltē ꝑ
R̄nſio. modicū tp̄s. Ad illud dico negādo p̄mā
ɔ̄nam:q: alr̄ loquēdū eſt de h̄ūanitate per
ſe exn̄te:⁊ h̄ūanitate vnita v̄bo ī chriſto.nā
ſi fiat augmētatio ī h̄ūanitate ꝑ ſe exn̄te:
h̄ūanitas ɔ̄tinue erit alia ⁊ alia partibili/
ter:⁊ ſic̄r ali⁹ ⁊ ali⁹ hō.ſ₃ ſi fiat augmētatō
in h̄ūanitate chriſti:ɔcedēdū eſt ꝙ h̄ūani/
tas chriſti fuit alia ⁊ alia ꝑtibil̄r vt ī alijs
hoīb⁹:ſ₃ tn̄ nō fuit ali⁹ hō ⁊ ali⁹:ſ₃ idē hō
ɔ̄tinue. Cui⁹ rō ē:q: h̄ ɔcretū hō qn̄ đr de
chriſto:ſemꝑ ſupponit ꝓ ſubiecto diuino. ⁊
iō chriſt⁹ fuit ɔ̄tinue vn⁹hō:⁊ iō qn̄ aſſum
ꝑſt ī argumēto/ꝙ nō māſit niſi ꝑ inſtā:
falſum ē:cū fuerit ab eterno. Et iō nō ē di
cēdū ꝙ ī chriſto ex deitate ⁊ h̄ūanitate re/
ſultat vnū ve₃ cōpoſitū:cui⁹ vna ps ē dei
tas ⁊ alia h̄ūanitas:q: ſi ſic illud a:⁊ q̄ro an
ſit de⁹ an hō:an tertiū diſtictū ſpē ab vtro
q₃:puto ꝙ h̄ nō ē dādū.ſi đcf ꝙ a ſit de⁹:
ꝯ de⁹ ē cōpoſitus ex deitate ⁊ h̄ūanitate.ſi
hō:ſic̄r ſeq̄f.⁊ ſic ſeq̄f ꝙ aliq̄d nobili⁹ h̄ūa
M nitate chriſti fuit deſtructū ī morte: q: illđ
Nonū tūc nō fuit:q: h̄ūanitas fuit deſtructa. Itē
arg. oē ꝑ ſe vnū cōpoſitū ex ꝑtib⁹ etherogeni
cis differt ſpecie ab vtraq₃ cōponētiū.⁊ ſic
R̄nſio. illud cōpoſitū differt ſpecie tā a deo ꝙ̄ ab
hoīe.q̄ro igif cui⁹ ſpēi eēt?Ad illđ p₃ rn̄/
ſio ſicut ad p̄cedēs:q: p̄ma ɔ̄ña nō valet.⁊
illud qđ aſſumif ad ꝓbationē eius.ſ.iſte q̄
paſſus eſt ⁊ aſcēdit:fuit ali⁹ hō a filio v̄gi
nis. Nā de iſto ɔcedendū eſt ꝙ iſte hō fuit
in vtero matris ſue.iſte hō fuit vbi corpus
ſuū nūq̄ fuit.⁊ tn̄ h̄ūanitas illa q̄ nūc eſt
N in celo:nunq̄ fuit in vtero v̄ginis tota: vt
X.arg. manifeſtū ē. Decio ſi ſic:chriſt⁹ infinities
fuiſſet hō:ſi iſte q̄ mō eſt in celo fuit ali⁹ et
R̄nſio. ali⁹ hō. Ad hoc eodē mō p₃ ꝙ añs eſt fal/
ſum ⁊ a me negatū:⁊ ɔ̄ña de vi vocis nō ē
incōueniēs:q: chriſt⁹ ī infinitis inſtātibus
fuit hō.ɔcedo ɔ̄nam ⁊ ɔ̄ña:q: ī finitas hu
manitates ſibi vniuit diſtinctas,tn̄ partī/
bil̄r ⁊ ꝑ materiā.nō tn̄ total̄r nec ꝑ formā
vltimā q̄ eſt in hoīe. Manifeſtū eſt em̄ ꝙ

abſurdū eēt dicere ꝙ illa magna h̄ūani/
tas q̄ ꝑpēdit in cruce:fuit tota aſſumpta
de btā v̄gine:cū nō fuerint aſſumpte de ea
niſi pauce guttule ſanguis ad formādū ꝯ/
māſ corp⁹ qđ aīa chriſti iformauit ſm Dam
iij.ſen.c.ij. Undecio ſic:⁊ eſt q̄ſi idē: ſequi O
tur ꝙ illa natura paſſa nō eſt:⁊ fuit aſſum Xj.ar.
pta in celū:q̄ fuit in vtero v̄ginis ꝑ h̄ me/
diū:q: in augmētatiōe hoīs eſt alia natu/
ra ⁊ alia: ⁊ nulla fuit in vtero v̄ginis niſi
vna.Unde dicat ipē ꝙ l₃ hec ſit poſſibilis:
plures hoīes fuerūt in vtero v̄ginis: non
tn̄ hec videf poſſibilis:ꝙ due nature fue/
rūt ī vtero v̄ginis. Ad illđ ɔcedo ɔ̄nam R̄nſio.
⁊ ɔ̄ña:vt ſupius oſtenſum ē.⁊ ꝙ iſta nō ſo
lū eſt poſſibilis: ſ₃ imo neceſſaria: ſi illius
nature que p̄i⁹ fuit aſſumpta/fuit alia nu
tritio:vt ɔ̄ſtat ꝙ fuit:q: alr̄ nō fuiſſet btā
v̄go vera mr̄ chriſti:vn̄ infinite nature dis/
ſtincte fuerūt in vtero v̄ginis diſticte par
tibiliter:⁊ ꝑ materiā:ſi nutritio fuit conti/
nua ꝑ aliqđ tp̄s: ſicut manifeſtū eſt ꝙ eſt
ſatis poſſibile de h̄ūanitatib⁹ total̄r diſti/
ctis ⁊ ꝑ formā:⁊ h̄ūanitates fuerūt in vte
ro virginis. ſicut em̄ mulier natural̄r pōt
cōcipere gemellos: ita poſſet deus facere
ꝙ verbo opere ſpiritusſancti cōtinuet ge/
mellos ⁊ multo plures. Simil̄r cū de⁹ poſ
ſet infinitas humanitates ponere in eodē
loco quantūcūq₃ modico ſm principia fi/
dei:nō eſt dubiū quin oēs hoīes poſſet po
nere in vtero v̄ginis: ⁊ tn̄ eas educere vir/
ginitate manēte. vnde nimis de facili pro/
nuntiat illā ꝓpoſitionē impoſſibilem eſſe.
Duodecimo ſequif ꝙ nō baptizati ⁊ tn̄ P
adulti q̄bus innotuit de lege chriſti dicētis Xij.ar.
niſi qs renatus ⁊c.ſaluabunf.vel de nouo R̄nſio.
ɔ̄tingeret eos neceſſario rebaptizari. Di
co ꝙ ɔ̄ña nō eſt incōueniēs:ꝙ q̄dam adul
ti ſaluenf q̄bus innotuit in lege chriſti. et
tn̄ nō fuerūt baptizati in aq̄ ad mētē ſuā:
tn̄ deduco illđ argumētū manifeſti⁹:vt ap
pareat ei⁹ difficultas tā ꝓ eo ꝙ̄ ꝓ me.⁊ po
no ꝙ aliq̄s puer paru⁹ recēter nat⁹ bapti/
zef in vna olla pedalis quātitatis: creſcat
⁊ augeaf:⁊ fiat corp⁹ ſuū magnū ⁊ ꝑfecte
ſtature:⁊ demōſtro corp⁹ ſuū:tūc q̄ro vtrū
illud corp⁹ fuit baptizatū an nō? Si đr ꝙ
ſic:ſicut đr ex via ſua: tūc h₃ ɔcedere ꝙ il/
lud corp⁹ fuit ſeptē pedū in illa olla peda/
lis quātitatis:⁊ tūc fuit valde ɔdenſatū.
et impoſſibile eſt ꝙ ex nunc talis homo
nō fuit deinceps ſimul de nouo vagis. Si

dꝛ ꝙ illud corpus fuit in illa olla: ⁊ non in
aliquo ꝯdenſatū vel denſius ꝙ̄ mō: igitur
corpus cū tota quātitate fuit in illa olla: ⁊
ſic locatū fuit in ſeptuplo maius ſm extē-
ſionē ꝙ̄ locus: qđ videt̄ mirabile. Et ideo
dicendū ad argumētū: ꝯcedo ad lr̄am de
ꝟtute vocis ꝙ hec eſt veriſſima: illud cor-
pus nunꝙ̄ fuit baptizatū: nec per ꝯñs iſte
hō: ſꝫ vnū aliud corpus fuit baptizatū: qđ
fuit ſubm aīe hoīs: exn̄te ī hac aīa forma
corpis parui iſti⁹: ꝟtute cui⁹ aīe factū eſt
hoc magnū corpus p nutritionē ⁊ augmē-
tationē. ⁊ hoc ſufficit loquendo figurati-
ue ⁊ quodāmodo p ſynecdochē: ꝙ iſte hō
eſt baptizat⁹. Uñ q̄ꝛ vn⁹ hō fuit baptizat⁹
ꝗ̄ habuit eandē formā cū iſto: ⁊ nō differt
ab iſto niſi p partes materiales additas p
nutritionē ⁊ augmētationē: ideo iudicio ci-
uili vel morali dicim⁹ ꝙ iſte hō fuit bapti-
zatus: ⁊ tn̄ in rei veritate illa propō apud
Q Xiij. argumē. pħm eſt falſa. Decimotertio arguit̄ ſic. ſe-
quitur hac via poſita / ꝙ nunꝙ̄ aliꝗs hō
merebit̄ vel demerebit̄: cū meritum vel de-
meritū nō fiat in inſtanti: ſed in tp̄e: ⁊ per
Rñſio. ꝯñs nunꝙ̄ aliꝗs damnabit̄ nec ſaluabit̄.
Ad illud ꝯcedo primā ꝯñam ⁊ ꝯñs: ſicut
ponendo meritū eſſe ſucceſſiue ꝓductū: ⁊
hoīem ꝯtinue nutritū: aīa tn̄ hoīs mereri
pōt vel demereri. ⁊ nego vlteri⁹ aliā ꝯñaꝫ:
ſcꝫ ꝙ nullus merebit̄ vel demerebit̄: igit̄
nullus hō ſaluabit̄ vel ꝯdemnabit̄. ⁊ con-
cedo ꝙ aliꝗs hō damnabit̄: quo demon-
ſtrato verū erit dicere / nūꝙ̄ peccauit hic.
⁊ aliquis hō ſaluabit̄: de quo verū eſt di-
cere / iſte hō nunꝙ̄ meruit. qꝛ tn̄ voluntas
illius meruit: ⁊ voluntas alteri⁹ demeruit
ideo hoc cōpoſitū iuſte damnat̄. Uñ nūꝙ̄
dixi ꝙ opa meritoria eliciunt̄ p hoīem: ⁊
tn̄ p nullū hoīeꝫ opa meritoria eliciunt̄ vt
reuerēdus ſoci⁹ recitat: qđ ꝗdā dicūt: nec
vſus ſum logica in loquendo. Sꝫ dico ꝙ
opa meritoria ⁊ demeritoria cauſant̄ a ſo-
la voluntate ſm Anſ. de. j. reg. ca. iiij. vbi
vult ꝙ ſola voluntas premiabit̄ ⁊ puniet̄
Uerū eſt: prīo ⁊ p ſe hō videbit deū ⁊ gau-
debit: hec eſt vera: ſꝫ p partē tantū: ⁊ non
R primo ſm modū loquēdi Ariſt. v. phy. c. j.
Xiiij. ar Decimoquarto aliꝗs damnabit̄ ſine de-
gumē. merito ſuo. nego ꝯñam: qꝛ demeritum aīe
S eſt demeritū illius hoīs qui reſuſcitabit̄.
Xv. ar. Decimoquinto oporteret ꝙ hō confite-
Rñſio. retur de peccato qđ nunꝙ̄ cōmiſit contra
Aug. de vera ⁊ falſa penitentia. ꝯcedo: qꝛ

tenet̄ confiteri de omni pctō cuius volun-
tas fuit ſua ex deliberatione cauſa. ⁊ ſic iu-
bet Aug. ꝙ hō nō tenetur ꝯfiteri de pctō T
quod nec ipſe nec eius voluntas cōmiſit. Xvj. ar
Decimoſexto ſeꝗtur: ꝙ nō eſt determi- gumē.
natus numerus ſaluādorū: qꝛ nō eēnt tot Rñſio.
quin plures. nego cōſeꝗntiā: qꝛ tot ſalua-
būtur hoīes: quot īmediate eſſent aīe btē V
in die iudicij. Decimoſeptimo ꝙ aliquis xvij. ar
eſt adſcriptus catalogo ſanctoꝝ: ⁊ tn̄ nūꝙ̄ gumē.
meruit. Ponat̄ ꝙ a ſcribat̄ ſic. Joānes vel
Guilielmus de loco A qꝛ nullus eſt talis.
Illud argumentū nō plus cōcludit: niſi ꝙ
nō oīa que ſcribuntur in libris meruerūt V
⁊ hoc cōcedo. Decimoctauo. nullus pōt Deci-
per gratiā ⁊ liberū arbitrium reſurgere a mum-
peccato: qđ eſt hereſis Pelagiana: qꝛ non octauū
habebit tempus in quo poſſit deliberare: argu.
qꝛ ſtatim poſt eſſe deſinet: ⁊ illud ptinet p
ditioni. Dicit̄: qꝛ aīa illius pctōris in prin-
cipio peccauit: ⁊ reſurgere pōt a pctō. nec
refert an in tp̄e cōtritiōis habuerit nouū
digitū an nō. ⁊ oēs tales ſūt p accidēs: ⁊ p
partē: hō non meretur: ſed hō penitet: ho-
mo gaudet: hō dolet ⁊c. ⁊ iſte ſunt primo
vere: aīa peccat: aīa meret̄: dolet ⁊c. Cōce-
do ergo: ſed nō eſt: qđ additur: qđ ergo eſt Deci-
hereſis Pelagiana: ꝙ null⁹ hō pōt per li- mum-
berū arbitriū reſurgere a pctō. Itē deci- nonū.
mo nono ſic: tūc hō nūꝙ̄ potuit vitare pec-
catū aliquod: qđ ptꝫ per pdicta: qꝛ cū aīa X
hoīs peccat: per ſynecdochē dicitur ꝙ hō Uigeſi-
peccat. Itē vigeſimo ſic. illud argumen- mum.
tū pretendit vnā phalerā magni pōderis
ſeꝗtur eni ſm iſtā viā / ꝙ licet vnicuiqꝫ du-
cere mulierē in vxorē: niſi cleric⁹ dei ſemp
obſtaret: qꝛ nō īpediret cōſanguinitas vel
cognatio ſpūalis: qꝛ ſemp eſſet alia ⁊ alia
mulier: ⁊ ille ali⁹ ⁊ ali⁹ hō: nec eſſet alicui
cōiugata cōiugio: ⁊ ſic puertent̄ oēs decre-
tales ⁊ cōſtitutiones eccleſie materiā talē
cōcernentes: nec eſſet agēdū cōtra aliquē
iniuſtū in foro ſeculari aut eccleſiaſtico: cū
eſſet ſemper alius ⁊ alius hō: qꝛ ſemp ille
poſſet dicere ⁊ iurare ꝙ nihil tale fecit. Ad
illud argumentum non poſſum ſufficien-
ter dicere: fuerūt em̄ multe cōſequētie: et
nulla earū valet. prima eſt iſta: ſm viā me-
am licet vnicuiqꝫ ducere ⁊c. ꝯña nihil valꝫ
planū eſt. Et cū ꝓbat̄: qꝛ nō impediret co-
gnatio vel cōſanguinitas. Hoc aſſumptū
eſt falſum. ⁊ dato ꝙ eſſet verū: cōſequen-
tia vlterius nihil valet; cū ſint m

impedimēta que impediāt cōiugiū: vt debet ſatis religioſe occurrere. ꝛ qn̄ aſſumit illud qḋ facit totā vim argumēti. ſ. qꝛ ē ꝯtinue alia ꝛ alia mulier. tūc quo ad ꝓpoſitū igitꝰ licet ſibi capere vbicūqꝫ inueniret eā. negatꝰ ꝯn̄a. cauſa dicta eſt ſuperiꝰ in principio: qꝛ illa iudicatꝰ eadē mulier ciuiliter loquēdo: qꝛ nō eſt alia ꝛ alia mulier niſi per nutritionē. alir ꝯſanguinitas nō deꝑditur ꝓpter nutritionē: nec cognatio: nec aliqd tale: ſꝫ fit aliꝰ hō in augmētatione: nō tn̄ dico ꝙ ſortes eſt aliꝰ ꝛ aliꝰ hō cōtinue: ſed in augmētatione eſt ibi aliꝰ ꝛ aliꝰ hō. Uigeſimoprimo. tūc liceret vnicuiqꝫ iurare: ꝛ nunꝙ̄ peccaret quācūqꝫ ꝑtē aſſereret: dūmodo laberetꝰ tp̄s: ꝛ hō eēt auctꝰ. ꝯn̄a nō valet ad cōem itellectū ꝯn̄tis: qꝛ ſi aīa alicuius vellet iurare: ꝛ moueret partes corporis ordinatas ad iurādū ꝙ deꝰ nō eſt: diceretꝰ in fine ciuiliter loquendo: iſte hō eſt periurꝰ: ꝑtꝫ ꝑ ꝑdicta. Uigeſimoſecūdo ſequitꝰ ex illa via ꝙ nullus poſſet eſſe monogamus ſꝫ bigamꝰ: qꝛ qlibet q̄ duxit vnam vxorē / duxit plures. nego ꝯn̄am. Nā bigamia non ſurgit niſi ex diuiſione carnis in plures mulieres diſtinctas formaliter vel totaliter: ꝛ nō ſolū materialr. Tertiꝰ articulꝰ eſt iſte: videlicet rn̄dere ad rōnes ꝑncipales: ꝛ verū eſt ꝙ ꝑtꝫ ꝑ ꝑdicta ſatis ad primū. Ad ſcōm qḋ fuit de iſta auctoritate: oē qḋ intrat ꝛc. Rn̄det ſctūs Tho. ſic exponēdo: de qlibet cibo ſeparatꝰ aliqd impurū: ꝛ nō dı̄ ꝙ omne qḋ in os intrat: intrat in ventrē. i. de qlibet cibo aliqd in ſeceſſum emittitꝰ per ſudores ꝛ varias euacuationes nature ꝛc. Finis

Huiꝰ opis Lugduni i edibꝰ Joānis Clein impreſſi. Anno ſalutis nr̄e. M. quingēteſimo decimooctauo ad kalēdas Septembres regeſtū. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. A. B. C. D. E. F. G. H. J. K. oēs ſunt quaterniōes exceptis. q. ꝛ. K. qnternioībꝰ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LABORATORIO RESTAURO
A. Lombardi
VIA VALBONDIONE N. 141
TEL. 985908

Digitized by Google